BIBLIOGRAFIA
HISTORYI POLSKIEJ.

Wspólnie z Dr. Henrykiem Sawczyńskim
i członkami Kółka historycznego uczniów Uniwersytetu lwow.

ZEBRAŁ I UŁOŻYŁ

Dr. Ludwik Finkel.

CZĘŚĆ II. – ZESZYT I.

II

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.
Skład główny w księgarni Spółki wydawniczej polskiej.
1895.

TREŚĆ ZESZYTU I. — CZĘŚCI DRUGIEJ.

OPRACOWANIA.

I. Geografia i etnografia.

1. Geografia.

2. Etnografia.

OPRACOWANIA.

I. GEOGRAFIA I ETNOGRAFIA.

1. Geografia.

A. Geografia powszechna.

(a: Bibliografia, czasopisma i towarzystwa geograficzne).

9947. **Engelmann W.**, Bibliotheca geographica, Verzeichn. d. seit Mitte vor. Jahrhunderts bis zu Ende 1856 in Deutschland erschienen, Werke über Geographie, Leipzig 1857—8, 2 t.

9948. Inhaltsverzeichnis von Petermanns „Geographischen Mittheilungen", 1855 do 1886, 3 z., *zob.* Nr. 9951; — Geographisches Jahrbuch, Gotha 1878—93, I.—XVI. t.; — Vivien de Saint-Martin, L'année géographique, revue annuelle, Paris (od r. 1863), *zob.* Nr. 9981 (część 6. podaje bibliografię).

9949. Schworella, Leitfaden zur Orientierung im Gebiete der neueren Geographie, 1881.

R: Petermanns G. M., 1881, s. 118.

9950. Horoy, De la bibliographie géographique, Bulletin de l'Union géograph. du Nord de la France. 1884; Odb. Douai 1884.

9951. **Petermann's** Mittheilungen aus J. Perthes' geograph. Anstalt über neue Forschungen auf dem Gebiete der Geographie, Gotha 1855—1893, I.—XXXVIII. t. (Nadto: 108 Ergänzungshefte i Inhaltsverzeichniss, *zob.* Nr. 9948).

9952. Zeitschrift f. allg. Erdkunde, hrsg. von Gumprecht, Naumann etc., Berlin 1853—1893.

9953. **Deutsche Rundschau** f. Geographie und Statistik. Wien 1878—1893, I.—XV.; — Kettler, Ztschrft. f. wissenschaftliche Geographie, Wien 1880—1893.

9954. Ausland (Das), Ueberschau d. neuesten Forschungen auf d. Gebiete d. Natur-, Erd- u. Völkerkunde, Augsb. 1828—1893; — Gaea, Leipzig 1864—1893, 29 t.; — Globus, Braunschweig 1862—1893, t. 1—64; — Aus allen Weltteilen, Leipzig 1869—1893; — Himmel und Erde, Monatschrift hrsg v. der Gesellschaft Uranią, Berlin 1887—1893, 6 t.

9955. Geographische Abhandlungen, hrsg. v. Albr. Penck, Wien 1888—1893, I.—V. t.

9956. Wędrowiec, Warszawa 1862—1893, t. I.—XXXI.

9957. Nałkowski, Przegląd geograficzny, Prz. tyg. 1881; Stetkiewicz St., Przegląd geogr., tamże 1892.

Zeitschrift f. Ethnologie, zob. Etnografia.

9958. **Tabelle** der geographischen Gesellschaften, Petermanns G. M. 1866 s. 410.

9959. **Mittheilungen** der geographischen Gesellschaft in Wien, 1857—1890, 33 t.; — Mittheilungen des k. k. militär. geograph. Instituts, Wien 1880—1893; — Verhandlungen d. Gesellschaft f. Erdkunde in Berlin, 1873—1893; — Zeitschrift der Gesellschaft f. Erdkunde, Berlin 1865—1893; — Inne *zob.* Nr. 9958.

9960. **Bulletin** de la société de géographie, Paris 1821—1893.

9961. **Zapiski** imperatorskawo russkawo geograficzeskawo obszczestwa, 1846—1893 (Por. w: Petermanns G. M. 1853—1893 dokładne sprawozdania i Ukazatel k'izdaniam imperatorskawo russkawo geograficzeskawo obszczestwa i jewo otdiłow z 1846—1875 g., St. Pet. 1886), *zob. Geografia Polski.*

9962. Berecz, Földrajzi Közlemenyek, 1874 (węg. tow. geograficzne), 6 zesz., Budapeszt 1874—1893.

9963 Compte rendu des congrès internationals des sciences géographiques (v. à Berne du 10. au 14. aout 1891; toż po niem., Bern 1892); Szajnocha Wład., IX. Zjazd geografów niemieckich w Wiedniu, Czas 1891, Nr. 80—81; Majerski St., Z IX. Zjazdu geografów niemieckich, Muzeum 1891.

(b: Historya geografii, stan nauki, encyklopedye).

9964. **Ritter K.**, Gesch. der Erdkunde und der Entdeckungen, Berlin 1861; — Peschel, Gesch. der Erdkunde bis auf A. Humboldt u. K. Ritter München 1865. 2. ed. 1877 (Ruge); — Vivien Saint-Martin, Hist. de la géographie, Paris 1877.

R: Petermanns G. M., 1861, 1866, 1871.

9965. **Lelewel J.**, Géographie du moyen-âge, 4 tomes en 3 vols. et épilogue, Brux. 1850—1857, *zob.* Nr. 9973.

9966. **Wuttke**, Ueber Erdkunde u. Karten d. Mittelalters, m. Ktn., Leipzig 1853; — Tenże, Zur Gesch. d. Erdkunde in d. letzten Hälfte d. Mittelalters, Dresden 1870.

9967. Nałkowski W., Pojęcia geograficzne w zmierzchu wieków średnich, Głos 1886.

9968. Lelewel, Badania geograficzne wieków średnich, Przyj. ludu, Leszno 1849, XVI.

9969. **Kirchhoff A.**, Einleit. in d. Länderkunde v. Europa, Prag 1886; — Tenże, Über Humboldt, Ritter und Peschel, Prag 1878.

R: Petermanns G. M., 1878, s. 81

9970. **Löffler**, Réflexions sur les études géogr., leur but et leur situation actuelle, Paris 1879.

R: Petermanns G. M., 1879, s. 316

9971. **Peschel O.**, Neue Probleme, 4. Aufl., Leipzig 1883.

9972. **Richthofen F.**, Aufgaben und Methoden der heutigen Geographie, Leipzig 1883; — Supan A., Über die Aufgaben der Spezialgeographie und ihre gegenwärtige Stellung in der geogr. Litteratur, Petermanns G. M., 1889, s. 153.

9973. **Warnka Stan.**, Joachima Lelewela zasługi na polu geografii, Poznań 1878, *zob.* Nr. 9965.

R: Prz. lw., 1878, XVI.: Wiek, 1878, Nr 274; Smoleński Wł., Ateneum, 1879, I.; Tydzień p. lit., VII.

9974. Czerny Fr., Dzisiejszy stan geografii, jej badań i wiadomości, Bibl. war., 1882, I.

9975. K. S., O krajopisie czyli geografii. Czasop. nauk Ossol. 1831 I.

9976. Pol W., Pierwsza prelekcya jeografii powsz., Dod lit Czasu 1850 Nr. 2; Swieżawski E., Teorya geografii Karola Rittera w naszej literaturze, Wędrowiec 1880.

9977. Kawczyński Max., Przyczynek do geografii ogólnej i geogr. Lwowa, Lwów 1876; Nalkowski W., Michał Hube jako geograf pedagog, Przegl. pedagog. 1886 I.

9978. Dictionnaire de la géographie universelle, Paris 1821, 8 t. (wiele wydań); — Culloch, Dictionary geographical, London 1841 i n.

9979. **Ritter's** Geographisch-statistisches Lexikon, Leipzig 1874, 6. Aufl.

9980. Hoffmann W., Encyklopädie d. Erd-, Völker- u. Staatenkunde oder geogr.-statist. Darstellung d. Erdtheile etc. (in alphab. Reihenfolge), 3 Bde, Leipzig 1857—1869; — Österley, Historisch-geograph. Wörterbuch, 1881.

9981. **Vivien de Saint-Martin**, Nouveau Dictionnaire de géographie universelle, Paris 1857, 2. ed. 1879—1886. 3. ed. 1890.

Por.: Ein geographisches Dictionaire von Vivien de St. Martin, Petermanns G. M. 1857 s. 529.

9982. **Bouillet N.**, Dictionnaire universel d'histoire et de géographie, Paris 30. ed. 1892.

9983. **Egli J.**, Etymol. geograph. Lexicon, Leipzig 1880, 2. ed. 1892; — Tenże, Gesch. der geograph. Namenkunde, Leipzig 1886.

Słownik geograficzny, zob. Nr. 10071.

Encyklopedye ogólne, zob. Wstęp.

(c: Ważniejsze podręczniki, statystyka, geografia fizyczna, klimatologia).

9984. Cannabich J. G. F., Lehrbuch der Geographie, 2 Bde, Sonderheim 1816, 17. ed. Weimar 1855.

Por.: Keyser Th. E., Cannabich, Nordhausen 1854.

9985. Maltebrun C., Précis de la géographie univers., Paris 1824—1828, 5. ed. 1857.

R: Petermanns G. M., 1857 s. 323, 530.

9986. **Ritter K.**, Vorlesungen über allgemeine Erdkunde, Berlin 1863, *zob.* Nr. 9964; Inne dzieła por. w Engelmanna: Bibl. geographica, *zob.* Nr. 9947.

9987. **Balbi**, (Abrégé de géographie, 1. ed. 1830) Allgem. Erdbeschreibung, 5. Aufl. von Arendts, Wien 1870—73, 8. wyd. 1892.

R: Petermanns G. M., 1870 s. 39?, 1873 s. 438.

Por.: Chavanne, A. Balbis Allgemeine Erdbeschreibung.

R: Petermanns G. M., 1882 s. 437, 1883 s. 437, 470.

9988. Stein C. G. D. u. Hörschelmann F., Handbuch der Geographie u. Statistik, hrsg. v. J. E. Wappäus, 4 t., 7. ed. Leipzig 1855 bis 1868; — Stein's Handbuch der Geographie, 7. Aufl. 1871.

9989. **Klöden V.**, Handbuch d. Erdkunde, Berlin 1857—1860, 4. wyd. Berlin 1884, 5 t.

9990. **Daniel**, Handbuch der Geographie, Frankf. 1859—1863, 4. wyd. 1882, 5. wyd. (v. Wolkenhauer) 1892; — Tenże, Leitfaden für d. Unterricht in der Geographie, Halle 1893, 208 str.

9991. **Klun V. F.**, Allgemeine und Handels-Geographie, 1861 (4. wyd.); — Tenże, Geografia powszechna, podręcznik, tłóm. L. German i R. Starkel, Lwów 1878.

9992. Sydow V., Grundriss der allgem. Geographie, 1862.

9993. Hann J., v. Hochstetter F. und Pokorny A., Allgemeine Erdkunde, Prag 1872, 4. ed. Leipzig 1886, *zob.* Nr. 9999.

9994. Traut, Lehrbuch d. Erdkunde, 1872; — Hummel A., Handbuch der Erdkunde, 2 B. mit Hzschn., Leipzig 1876; — Pütz, Lehrbuch d. vergleichenden Erdkunde, 1879; — Andree, Geograph. Handbuch zu A's. Handatlas, Bielef. 1882, *zob.* Nr. 10033.

9995. **Guthe H.**, Lehrbuch der Geographie, Hannover 1875, 5. wyd. (v. H. Wagner) Hannover 1883; — Tenże, Geografia powszechna, z 43 drzeworytami w tekscie, pomn. co do Słowiańszczyzny, War. 1875 (Por. Fischer, Guthe Wagners Lehrbuch der Geographie, Petermanns G. M., 1884 s. 108).

9996. **Reclus E.**, Nouvelle géographie universelle, Paris 1876 –1792, I.–XVII.

9997. Peschel, Europäische Staatenkunde, bearb. v. Krümmel, 1. Bd. 1. Abteilung (Allgem., Russ. Reich, Skandin., Dänemark, d. brit. Reich), Leipzig 1880; — Tenże, Abhandlungen zur Erd- u. Völkerkunde, hrsg. von J. Löwenberg, 3 Bde, Leipzig 1877—79.

9998. Locher Fr., Allg. Erdkunde, 3. Aufl. Regensb. 1886.

9999. **Unser Wissen** von der Erde, Allg. Erdkunde u. Länderkunde, hrsg. v. A. Kirchhoff (I. Allgem. Erdkunde von F. Hann, F. v. Hochstetter u. A. Pokorny), Leipzig 1886, t. II.—III. 1892.

10000. Wiślicki A., Wykład geografii powszechnej podług K. Rittera do użytku szkolnego na wzór Pütza i Schächta, War. 1865; Baranowski B. i Dziedzicki L., Geografia powszechna dla użytku szkół średnich, Lwów 2. wyd. 1879; Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii dla szkół, Lwów 1881.

R: Nałkowski W., Prz. tyg. 1881, 472, 481.

10001. Michna W., Geografia dla szkół ludowych, Kraków 1878; Bałaban J., Kurs geografii w szkole ludowej na podstawie kartografii, Lwów 1893; Czechowicz Er., Geografia dla szkół ludowych, 8. wyd. Kołomyja 1893.

10002. Braconnier Edw., Geografia na tle historycznem osnowana, przekł. z franc. wyd. z r. 1843 przez Tom. Dziekońskiego, Warsz. 1857, 4 t.; Szymanowski W., Świat, Wilno 1853

10003. **Kolb**, Handbuch der vergleichenden Statistik, 1857 (Por. Petermanns G. M., 1857 s. 56).

10004. **Nessmann**, Bericht über die Fortschritte der Bevölkerungsstatistik, Petermanns G. M., Ergbd. XIV. Nr. 62 s. 1, XV. Nr. 69 s. 1.

10005. **Supan A., Wagner H.**, Die Bevölkerung der Erde, Petermanns G. M., Ergänzungsheft 101 (r. 1891).

10006. Oppel Alvin, Die progressive Zunahme der Bevölkerung Europas, Petermanns G. M., 1886, 134; — Elfert A., Die Bevölkerung in Mitteleuropa mit Einschluss der Karpatenvölker, tamże 1890, 137.

10007. **Humboldt A.**, Kosmos, Stuttgart 1845–1858, 4 t.; — Atlas zu Kosmos, Stuttgart 1854 (po pol.: Kosmos, rys fizycznego opisu świata, Warsz. 1851—1852, 3 t.).

10008. Söchting, Die Forschritte der physikalischen Geographie, 1863 (por. Petermanns G. M., 1866, 321).

10009. Somerville, Physical geography, 1838; — Guyol, Physical geography, 1874 (por. Petermanns G. M., 1851 s. 488, 1874 s. 277); — Cornelius, Grundriss der physikalischen Geographie, 1873, 4 wyd.; — Jakob A., Unsere Erde, Astronom. u. physische Geographie, Freiburg 1883.

10010. **Reclus E.**, La terre, Paris 1869, 3. wyd. 1877 (niemiecki przekład przez: von Ule, Leipzig 1873; polski p. t. Ziemia w krajobrazach, tłóm. z 3. wyd. franc., Warsz. 1883).

R: Dod. Prz. tyg., 1888 I 340.

10011. **Suess Ed.** Das Antlitz der Erde, Prag 1883–1885.

10012. **Peschel**, Physische Erdkunde, Leipzig 1880—1881, 2. ed. (v. Leitpold) 1885, 2 t.

10013. **Supan**, Grundzüge der physischen Erdkunde, Leipzig 1884 (por. Petermanns G. M., 1884 s. 234).

10014. Geikie, Géographie physique, Paris, Bibl. utile; Hertzberg H., Ziemia (Wydawnictwo dzieł popularno-naukowych, I.), Warsz. 1893.

10015. Tillo A., Ein Wort über die Haupt-Wasserscheide der Erde, Petermanns G. M., 1887, 101; — Die bedeutendsten Flussgebiete Europas nach Strelbitsky (por. Petermanns G. M., Ergbd. XV. Nr. 69 s. 21); — Müller und v. Fuss, Flussnivellements, 1882 (por. tamże, 1882 s. 343).

10016. **Rossmässler E. A.**, Geschichte der Erde, 4. Aufl. v. D. Th. Engel, Stuttgart 1887.

10017. Habenicht, Europa während der beiden Eiszeiten, Petermanns G. M., 1878; — Tenże, Die Verbreitung der sedimentären Formationen in Europa, tamże, 1876. s. 5; — V. Bennigsen-Förder, D. Nord-Europ. Schwemmland 1864, (por. Petermanns G. M., 1864 s. 38).

10018. Toula, Entstehung der Gebirge, Säkulare Hebungen und Senkungen der Küsten, 1877—1880 (por. Petermanns G. M., 1877 s. 236, 1880 s. 241).

10019. **Günther**, Geophysik, Stuttgart 1885 3 t.; — Zöppritz, Gegenwärtiger Standpunkt der Geophysik, 1881 (por. Petermanns G. M., 1881 s. 117).

10020. Lorenz u. Rothe, Lehrbuch der Klimatologie, Wien 1874; — Lorenz v. Liburnau, Wald, Klima u. Wasser, München 1879.

10021. **Hann**, Klimatologie, Stuttg. 1882; — Klein, Allgemeine Witterungskunde, 1882 (por. Petermanns G. M., 1882 s. 315).

10022. Czerny. Veränderlichkeit des Klimat und ihre Ursachen, 1880 (por. Petermanns G. M., 1880 s. 470).

10023. Die Regen- und Windverhältnisse Europas, Petermanns G. M., Ergbd. VIII. Nr. 38 s. 13; — Krümmel, Regenkarte von Europa, 1878 (por. Petermanns G. M., 1878 s. 236).

10024. **Supan A.**, Die jahreszeitliche Vertheilung der Niederschlage in Europa etc., Petermanns G. M., 1890 s. 296.

(d: Kartografia, ważniejsze atlasy).

10025. **Lorenz**, Zur Methodik der Kartographie; — Zur Technik der Kartographie, Petermanns G. M., 1867 s. 370, 371.

10026. Toth, Geschichte, Theorie etc. der Topographie; — Tenże, Die Wechselbeziehung der Topographie und Geographie; — Tenże, Stand der Topographie und Kartographie, 1872 (por. Petermanns G. M., 1872 s. 475); — Ziegler, Über Topographie und topographische Karten, tamże, 1874 s. 280; — Kaupert, Vortrag über Kartographie, 1878 (por. tamże, 1878 s. 81).

10027 Gustawicz Br., Sposób kreślenia kart geograficznych, Spraw. gimn. św. Anny, Kraków 1882.

10028. Roskiewicz J., Die Kartographie in Österreich 1850—1873, Wien 1875; — Szajnocha W., Kartografia w Austryi, Gaz. lwowska 1883 Nr. 28.

10029. Nissen, Übersicht der Wichtigsten topogr. und kartogr. Arbeiten, 1881 (por. Petermanns G. M., 1881 s. 273); — Sydow, Übersicht der wichtigsten Karten Europas (por. tamże, 1865 s. 38); — Catalogue of the printed maps and charts of the British Museum, London 1886.

10030. **Sohr K. und F. Handtke**, Vollständ. Universal-Handatlas d. neueren Erdbeschreibung in 114 Blätt., von H. Berghaus Glogau.

10031. Sohr-Berghaus, Hand-Atlas, ausg. in 100 Blättern, Glogau; — Berghaus, Chart of the wordl, 11. wyd. 1886.

10032. **Stieler A.**, Handatlas über alle Theile der Erde in 83 Karten, bearb. von Stieler, Stülpnagel, Berghaus und Petermann, Gotha; — Neue Ausgabe in 90 Blättern; — Einige Gisichtspunkte bei Neubearbeitung v. Stielers Schulatlas (por. Petermanns G. M., 1875 s. 33, 1876 s. 1, 1879 s. 175, 1880 s. 67, 1882 s. 108, 1888 s. 97); — Stielers Hand-Atlas.

R: Habenicht A., Petermanus G. M., 1890 s. 277, 1891 s. 220.

10033. **Andree R.**, Allg. Handatlas, 3. Aufl., Leipzig 1892.

10034. **Vivien de St. Martin**, Atlas universel (por. Petermanns G. M., 1877 s. 196).

10035. Perthes Justus, Taschenatlas, 21. Aufl. (por. Kirchhoff, Petermanns G. M., 1884 S. 472); — Gaebler Ed., Handatlas, 125 Kart., Leipzig Neustadt 1892; — Debes E., Neuer Handatlas der Erde, Leipzig 1893.

10036. Iljin, Atlas rossyjski powszechny (por. Petermanns G. M., 1878 s. 321).

10037. Atlas geograficzny z 16 kart, Warsz. b. r.; Atlas powszechny, Wrocław 1825, 1831; Stoeger, Atlas szkolny geograficzny, Lwów; Inne atlasy geograficzne polskie por. E. (Wi-k XIX.).

10038. Generalkarte v. Mittel-Europa in 260 Blättern, Wien, Geogr. Inst. 1890; — Topographische Specialkarte von Mittel-Europa, hrsg. v. d. kartographischen Abtb. der k. preuss. Landesaufnahme, Berlin 1892.

10039. Kiepert H., Europa ułożona podług najnowszych źródeł, Warsz. 1875.

10040 Strojnowski St., Mapa Europy podług najnowszych źródeł, Warsz. 1878.

10041. **Berghaus H.**, Physikalischer Atlas, Gotha (por. Petermanns G. M., 1887, 355–361); — Chavanne, Phys.-Statist. Hand-Atlas (por. tamże, 1882, 387).

10042. **Sydow**, Hydrographischer Atlas; — Tenże, Orographischer Atlas (por. Petermanns G. M., 1855, 1856).

10043. Kiepert H., Historisch-geographischer Atlas d. alten Welt, Weimar 1854.

10044. **Spruner K. v.**, Historisch geographischer Schul-Atlas in 22 Karten, Gotha 1856; — Tenże, Historisch-geographischer Schul-Atlas, Gotha 1866; — Tenże, Hand-Atlas für die Geschichte des Mittelalters und der neueren Zeit, Gotha; — Spruner-Menkes, Hand-Atlas für die Geschichte des Mittelalters etc., Gotha; — Österley, Spruner-Menkes historischer Hand-Atlas (por. Petermanns G. M., 1880 s. 141).

10045. **Lelewel**, Atlas do badań starożytności we względzie geografii, Wilno 1818, *zob.* Nr. 9965; — Wedel R., Historisch-geografischer Hand-Atlas, Glogau (26 Theilen, Deutschland, Ungarn und Polen, 1) Deutschland über das westliche Polen und Ungarn, 2) Das östliche Polen und Ungarn).

10046. Treeman, Hist.-geogr. Atlas von Europa (por. Petermanns G. M., 1881 s. 273).

10047. Weltkarte Andreas Walsperger aus d. J. 1448, Ztschr. f. Gesch. der Erdkunde, 1891 t. XXVI. (por. Revue historique, t. 46 str. 399); — F. M. S., Mapa świata z roku 1459, Tyg. ill., 1870 2 VI. str. 74; — Van Raemdouck, Découverte des deux premiers exemplaires connus de la grande carte d'Europe (1554) (mapę tę odkrył Heyer w bibliotece m. wrocławskiej), Annales du Cercle archéologique du pays de Waas, 1890 I.; — D'Avezac, Note sur une mappemonde turke du XVI. siècle (por. Petermanns G. M., 1866 s. 322).

10048. Boscher J. (Abr. Bruyn?), Omnium pene gentium habitus (Danzig, Polon.), Antverp. 1581 (1586?); — Judaeus G., Speculum orbis (mapy, także Moscovia, Polon.), Antv. 1583, 1593; — Agnelius Lud., Theatrum mundi, Zamość 1619; — Trésor des cartes enrichi des descript. Impr. Math. Becker (Mosc., Pol., Liv.) 1620; — Mercator G., Atlas, Amst. 1609, 1619 (minor), 1630, 1634, 1673, 1676; — Blaeu W. et J. Grooten, Atlas, Amst. 1648, 1664; — Atlas totius orbis (Cont. Polonia per Dankerts, w innem odbiciu Polonia per de Wit), 2 ed., Amst. 1670; — Ortelius A., Theatro del mondo (mapy), Venetia 1667; — Pitt Moses, Vil. Nicholson, The English atlas, containing of Poland, Sueden, Germany, vol. I.—IV., Oxford 1680—1685; — Hevelius J., Uranographia (mapy) Joanni III. consecr., E. b. r.; — Żywicki, Tabulae geogr. circa 1700—1740; — Guendeville, Atlas historique, T. IV. Dannen, Suède, Pologne, Moscovie, Amsterdam, Chatelain 1714; — Homannianus, Atlas illustratus, 1736 (Pol., Lith., Curl.) (DS.).

B. Geografia Polski.

(a: Bibliografia, czasopisma i towarzystwa, encyklopedye, poglądy).

10049. Majer J., Literatura fizyografii ziemi pol., R. tow. nauk. kr. t. XXX., Odb. Krak. 1862.

10050. **Rastawiecki E.**, Mappografia dawnej Polski, Warsz. 1846.

R: Prz posn. III.

10051. **Payer Hugo**, Bibliotheca Carpathica, Kesmark Igli 1880.

10052. Havass, Bibliotheca geographica Hungarica, 1888, por Petermanns G. M, 1888, 283.

10053. Chłapowski Fr., Spis i streszczenie prac dotyczących fizyografii W. ks. poznańskiego, R. tow. nauk. pozn. t. XIX., Odb. Poznań 1892.

10054. Partsch J., Literatur der Landes u. Volkskunde der Provinz Schlesien (60 Jahresbericht der schles. Gesell. f. vaterländische Cultur, Ergänzungsheft), Breslau 1892 do 1893, 2 zesz.

10055. **Pienkina Z. M.**, Poliesie, bibliograficzeskoje matieriały po ist. geogr. stat. etn., Petersb. 1883.

10056. **Bałtramaitis,** Sbornik bibliograficzeskij matieriałow dla gieogr., etnogr. i statistiki L i t w y, Zap. im. russ. geogr. obszcz. t. XXI., Odb. Petersb. 1891, str. 289.

Por. Prowincye nadbałtyckie w Winkelmanna B. L. Nr. 623-1362.

10057. **Mieżow W. J.,** Literatura russkoj geografii, statistiki i etnografii za 1864—80, Petersb. 1865—1883 t. 9.

10058 **Struve,** Geogr. Arbeiten in Russland bis 1845, Petermanns G. M., 1875, 211; — Zuchold, Bibliotheca historico-naturalis rossica 1862 (por. tamże, 1862 s. 155); — Übersicht der wichtigsten geogr. Arbeiten in Russland, 1867—1868 (por. tamże, 1870, 398), *zob.* Nr. 9961; — Die hydrographischen Arbeiten Russland's, 1864 (por. tamże, 1865, 357).

10059. **Reicke R.,** Reicke E., v. Schack, Die landeskundliche Litteratur der Provinzen Ost- und Westpreussen, hrsg. v. der königsb. geogr. Gesellschaft, Heft I. Königsb. 1892.

R: Sembrzycki J., Altpreuss. Monatsschrift. 1892; Kwart hist. 1893.

10060. Literatur von Vorpommern u. Rügen, 1883 (por. Petermanns G. M., 1883 s. 470).

10061. Polek J., Repertorium der landeskundlichen Litteratur der Bukowina, Czern. 1892; Tenże, Rückblick auf die Forschungen zur Landes- u. Volkskunde der Bukowina seit 1778, Jahrbuch des Bukowiner Museumvereins, Odb. Czerniowce 1892, 1893.

10062. Pamiętnik fizyograficzny, wydany z zapomogi Kasy im. Mianowskiego, Warsz. 1881—1893 I.—XII.

10063. Wisła, Warsz. 1887—1893 I.—V., *zob. Etnografia.*

10064. Meyer, Archiv für Landeskunde der Preuss. Monarchie (por. Petermanns G. M., 1856, 198).

10065. Physisch-chymische Warschauer-Gesellschaft, por. **E.** 1768: Abhandlungen.

10066. **Sprawozdania** komisyi fizyograficznej Akademii umiejętności w Krakowie, t. VIII—XXVII. 1873—1892 (t. I.—VII. sprawozdania komisyi fizyograficznej tow. n. krak. 1867—1872).

Obszczestwo geograficzeskoje zob. Nr. 9961.

10067.* Schumann E. v., Geschichte der naturforschenden Gesellschaft in Danzig, 1742—1892, Festschrift zur Feier des 150 jährigen Bestehens der naturforschenden Gesellschaft in Danzig am 2. Januar 1893 (Schriften der naturforschenden Gesellschaft in Danzig, VIII. 1 u. 2), Danzig u. Leipzig 1892.

10068. Königsberg, Geographische Gesellschaft (por. Petermanns G. M., 1882, 111)

10069. Sbornyk izslidowanij po istoryczeskoj geografii jużnoj Rossii, F. Bryna, I. Odessa 1879.

Por. Czasopisma prowincyj nadbałtyckich, Winkelmann, B. L. Nr. 117—250.

10070. **Baliński M. i Lipiński T.,** Starożytna Polska pod względem hist., jeograficznym i politycznym, War. 1843—1850 (z mapą Polski pod panow. Stan. Augusta), 3 t., 2. wyd. (z dod. Martynowskiego), Warszawa 1885—1887 t. 4.

R: Andrysowicz J., Bibl. warsz. 1843 I.; Kraj (Petersb.) 1885 IV. Nr. 4.

10071. **Słownik geograficzny** królestwa pol. i innych krajów słowiańskich, Warsz. 1880—1893.

R: Callier, Ateneum 1880 I., 1882 IV. (Odb. p. t. Uwagi krytyczne nad słownikiem geogr., Warsz. 1882); Sabowski, Przew nauk lit 1881; Ossowski, Altpr. Mntschr. XIX. 151—152; Sulima, Prz. pow. 1884 IV; W. Korotyński, Tyg. illustr. 1893 Nr. 19 (Por. Kłosy, War. Nr. 1295: Władysław Walewski, Krótka biografia zasłużonego wydawcy Słownika geograficznego).

10072. Kałnko E. W., Dykcyonarz jeograficzny król. Polskiego, Litwy, Galicyi i Poznańskiego, ręk. z roku 1829, fol. (druk zap. w Warsz. 1831); Kucharski J. F, Słownik jeograficzny miast i wiosek należących niegdyś do Słowiau (rękop.); Oborski Ign. (Pijar ur. 1803 † 1855), Słownik geograficzno-historyczny (rękop.).

10073. Schneider Ant., Encyklopedya krajoznawstwa Galicyi (2 t., do Balice).

R: Kunaszewicz Stan., Krzyżanowskiego B. dla archeol. 1871, Kraków 1874 i Odb. (por. Gaz. nar. 1870 Nr. 158).

10074. Siarczyński Fr., Słownik historyczno-statystyczno-geograf. Galicyi, Dod. tyg. Gaz. lw. 1855 t. I. (t. II. i III. w rękop. Bibl. Ossol.).

10075. Sprogis I. J., Słovar drewnoj Żomontskoj zemli (Żmudzi) XVI. stoletia, Wilno 1888.

R: Prochaska A., Kwart. hist. 1890; Wilenskoje Wied. 1888 Nr 78.

10076. **Siemienow P.,** Geograf. statyst. Słowar Rosijskoj impjerii, Petersb. 1863—83 t. I.—V.

R: Petermanns G. M, 1874, 155.

10077. Afanasiew D., Matieriały dlia geogr. i stat. Rossii, Petersb. 1861; — Korzewa, Matieriały, Petersb. 1861; — Oranowskij A., Matieriały, Petersb. 1862; — Bobrowskij P., Matieriały, Petersb. 1863; — Barsow, Materyały dla istor. geogr. słowara (IX—XIV. stol.), *zob.* Nr. 931.

Por. Bałtramajtis Nr 3, 4, 5, 6, 21, 24.

10078. **Hołowacki**, Geograficzeskij Słowar, Lwów 1884.

R: Słowo 1884 Nr. 13.

10079. **Zarański St.**, Geograficzne imiona słowiańskie ustawione alfabetycznie według nazwisk ich niemieckich, włoskich, rumuńskich, węgierskich i tureckich, z dod. niektórych łotyskich i innych, Kraków 1878.

Zob. Skorowidze, spisy pod: Geografią polityczną.

Zob. Encyklopedye we Wstępie.

10080. Pol W., Historyczny obraz Polski, Kraków 1869.

R: Baudouin C. J., Kritiki i bibliografia, 1869.

10081. Geografia i etnografia Polski, Rocz. pol., Paryż 1865 II, *zob. Etnografia.*

10082. **W sprawie naszego krajoznawstwa**, Wędrowiec 1886 I. półr. str. 75; Badania kraju, Przegl. tyg. 1886 str. 317; Krajoznawstwo nasze, Przegl. powsz. 1886; Franko I., Krajoznawstwo galicyjskie, Kuryer lw. 1892 Nr. 212—226.

10 83. **Monografie okolic i ich mieszkańców**, Czas 1868 Nr. 44.

10084. **Baliński M.**, Król Jan III Sobieski jako geograf, Wieniec ofiar. Stan. Jachowiczowi, Warsz. 1857 do 1858 II.

Lelewela zasługi na polu geografii. zob. Nr. 9973.

Zob. Historya polityczna, Poglądy.

(b: Geografia historyczna: podróże, opisy, badania).

10085. **Podróże w Polsce**. Zbiory, *zob.* Nr. 5811, 5816, 5817—5822, 5965—6010, 6869, 6876, 7661; — Chronologiczny spis (do r. 1815):

VIII. w.: Anglosaski spiewak, *zob.* Nr. 6089.
r. 900: Wulfstan, *zob.* Nr. 6099.
921: Ibn Foszlan, *zob.* Nr. 6112.
przed r. 930: Ibn Dasta, *zob.* Nr. 6113.
r. 949: Chasdaj Ibn Szaprut, *zob.* Nr 6114.
965: Al Bekri. *zob.* Nr. 6125.
XI.—XII. w.: Eldad Danid B. Tudelskij, P. Regensburskij (Try jewrejski puteszestwienniki, Petersb. 1881), *zob.* Dod. I.
r. 1246: Jan Plano Carpino, *zob.* Nr. 6311.
1242: Jordan de Giano, *zob.* Nr. 6315.
1244: Piotr biskup (?), *zob.* Nr. 6317.
— Julianus monachus (?), *zob.* Nr. 6318.
1391: Henry Duke of Glocesters, *zob.* Nr. 6554 i Dod. I.
1399: Boucicaut, *zob.* Nr. 6596.
1413—1421: Guilbert de Lannoy, *zob.* Nr. 6595 i Dod. I.
1474: Contarini Amb., *zob.* Nr. 2322, 6717.
1483: Niclas von Popplau, *zob.* Nr. 6789 i Dod. I.
— Wincenty Dominico, *zob.* Nr. 2343.
1497: Liborius Naker, *zob.* Nr. 6859.
1516: Wellendorfer V. Salzburg, Annotatio peregrina 1516, *zob.* Dod. I.
1517: Herberstein Sig., *zob.* Nr. 7006.
1557: Jenkinson i Levenclavius J., *zob.* Nr. 7213.
— Alojzy Lipoman, *zob.* Nr. 2914.
1560: Bongiovanni, *zob.* Nr. 2947, 7225.
1561: Szlązaka podróż, Kwart. hist. 1891 t. V., *zob.* Dod. I.
— Ciampi, *zob.* Nr. 7225.
1564: Commendoni Fr., *zob.* Nr. 2978.
1565: Ruggieri Fulwiusz, *zob.* Nr. 2994, 3025, 7249.
— Giovannini P. Ae., Relazioni SS. rr. pol. t. XV., *zob.* Dod. I.
— Piotr Duodo, *zob* Nr. 3288.
1571: Choisnin Jean, *zob.* Nr. 7340.
— Uheling Z., Sendung durch Livland, *zob.* Dod. I.
1572: Paradin G., *zob.* Nr. 7354.
— Solis Francos, *zob.* Nr. 7358.
1573: Morosini G. Fr., *zob.* Nr. 3088.
1574: Nevers (Duc de), *zob.* Nr. 3103, 7352.
— Guy du Faur Pybrac, *zob.* Nr. 7356.
— de Rembouil, *zob.* Nr. 7353, 7363.
— Graziani A. M., Informatio, SS rr. pol. t. XV., *zob.* Dod. I.
1575: Lippomano Girolamo, *zob.* Nr. 3116.
— Ulfeldi J., *zob.* Nr. 7376.
1582: Possevinus A., *zob.* Nr. 3187 7435.
— G. Tebaldi, Żurn. nar. prośw. 1891, *zob.* Dod. I.

1585: Kiechel S., Reisen, Stuttg. 1866, *zob.* Dod. I.
1588: Aldobrandini H., *zob.* Nr. 3250.
1589: Wunderer J. D., Reisen, *zob.* Dod. I.
1590: Lassota, *zob.* Nr. 7653.
1593: Morisona Anglika notatki, Przew. nauk. lit. i Niwa 1891, *zob.* Dod. I.
1598: Malespina, *zob.* Nr. 3351.
1599: Chytraeus, *zob.* Nr. 7648.
1600: Schweinichen Hans, *zob.* Nr. 7676.
1604: Relatione, *zob.* Nr. 3128.
— H. Hyssle z Chodów, Podróż Czecha przez Polskę, At. 1886 III., *zob.* Dod. I.
1605: Smith F., *zob.* Nr. 7712.
1606: Beyrlin J., *zob.* Nr. 7755.
1608: Tectander, *zob.* Nr. 7765.
1609: Kakasch S., *zob.* Nr. 7775.
1610: Heberer, *zob.* Nr. 7775.
1611: Elverus H., *zob.* Nr. 7795.
1613: Wilden J., *zob.* Nr. 7821
1615: Goeteeris A.. Journael der Legatie, *zob.* Dod. I.
1618: Larchier Fr., *zob.* Nr. 7879 (8610).
1620: Minio P., *zob.* Nr. 3589.
1632: Zeiller M., *zob.* Nr. 7993, 8166.
1646: Laboureur (Le) Jean, *zob.* Nr. 8151.
— Olearius (Oels) A., *zob.* Nr. 8280.
1647: Beauplan W., *zob.* Nr. 8191.
— Struys J. J., Die Reysen (1647 do 1673), *zob.* Dod. I.
1649: Joosten Jakób, *zob.* Nr. 8202, 8293.
1653: Boulaye (Le) G. A., *zob.* Nr. 8234.
1655: Gordon J. Patric., *zob.* Nr. 8366.
1656: Ogier K., *zob.* Nr. 8263 i Dod. I.
1657: Więzień moskiewski, *zob.* Nr. 8290.
1659: Cellarius And., *zob.* Nr. 8313.
1660: Chevalier Pierre, *zob.* Nr. 8354.
1661: De Brienne, *zob.* Nr. 8364.
— Terlon, *zob.* Nr. 8365.
— Mayerberg, *zob.* Nr. 8422.
1663: Payen, *zob.* Nr. 8383.
— Carlisle, *zob.* Dod. I.
— Thevenot, *zob.* Nr. 8384.
— J. Pessina, *zob.* Nr. 8385.
1665: S. Cefali, *zob.* Nr. 3986.
1670: Galerro Marescotti, *zob.* Nr. 4042.
1671—1673: Ulryk Werdum, *zob.* Nr. 449.
1672: Rochefort A., *zob.* Nr. 8424.
1673: Chiardini J., Diarium, Londini 1686, *zob.* Dod. I.
1676: D'Alerac Fr., *zob.* Nr. 8712.
1677: Linage de Vauciennes, *zob.* Nr. 8519.
1679: Beaujeu, *zob.* Nr. 8581.
1680; Cubero D. P. S., *zob.* Nr. 8554.
1683: Regnard, *zob.* Nr. 8584 i Dod. I.
— Dupont, *zob.* Nr. 8714.
1685: Tende C. Hauteville, *zob.* Nr. 8608.
— Pacichello, *zob.* Nr. 8609.
1687: Avril Ph., *zob.* Nr. 8657 i Dod. I.
— (D'Anglade, Trypplin L., Tajemnice V.), *zob.* Dod. I.
1688: Abbé, F. de S., *zob.* Nr. 8659.
1690: Fagginoli J. Chr., *zob.* Nr. 8661.
1693: Rijsteschrjwinge, *zob.* Nr. 8736.
1694: Connor Bernard, *zob.* Nr. 8715.
— Groeben O., *zob.* Nr. 8696.
1696: Jordan Klaud., *zob.* Nr. 8734.
— De la Bizardière, *zob.* Nr. 8739.
— Cassander, *zob.* Nr. 8741.
1697: Conty, *zob.* Nr. 8751.
— Tołstoj A. P., Puteszestwie (Russkij archiw 1888 II.), *zob.* Dod. I.
— Szeremetief, *zob.* Nr. 8764.
1699: Nieuwstad, *zob.* Nr. 9765, 8862.
— Ein Sachse, *zob.* Nr. 8772.
1700: Voyage, *zob.* Nr. 8800.
— Las Casas, *zob.* Nr. 8800.
1701: Brand J. A., Reysen, *zob.* Dod. I.
1702: Karol XII., *zob.* Nr. 8911.
1703: Maksymilian E., *zob.* Nr. 8869.
— Brockhinzern, *zob.* Nr. 8820.
1705: De Hauteville, *zob.* Nr. 4394.
1710: Talander, Reisen durch Europa, Leipzig 1710, *zob.* Dod. I.
1714: Chancel, *zob.* Nr. 8907.
1721: Bruce S. H., Memoirs, *zob.* Dod. I.
1726: Motraye A., *zob.* Nr. 8991.
— J. Sapieha, *zob.* Nr. 4528.
1727: Deutschländer, *zob.* Nr. 9005.
1734: Leszczyński St., *zob.* Nr. 9079.
1735: Bardili, Reisen, *zob.* Dod. I.
— Aubery du Maurier, *zob.* Nr. 9117

1740: Opitz G., *zob.* Nr. 9142.
1748: Alnpeke D., *zob.* Nr. 9186.
1755: Haugwitz i Prokop, *zob.* Nr. 9223.
1757: Apelblad, *zob.* Nr. 9254.
1762: Boscowich, *zob.* Nr. 9305.
— Moskale, *zob.* Nr. 9812.
1763: Resmi Efendi, *zob.* Nr. 4855.
1767: Kreczetnikow M., *zob.* Nr. 9370, 9632.
— (Beniowski M. A.), *zob.* Nr. 9555.
1768: (Hills) J. Marschal, *zob.* Nr. 9393.
1770: Dumouriez Chr. Fr., *zob.* Nr. 9374.
— Murray E. N., *zob.* Nr. 9375.
1771: Pococke R., *zob.* Nr. 9402.
1772: Baudeau M., *zob.* Nr. 4993.
1775: Krebel G., *zob.* Nr. 9445.
— Wraxall N. W., *zob.* Nr. 9461.
1776: de L., *zob.* Nr. 9455, 9522.
— Bernouilly J., *zob.* Nr. 9462.
1777: Laporte, *zob.* Nr. 9460.
— Meyer A., Briefe, *zob.* Dod. I.
1780: Moeller J. W., *zob.* Nr. 9485.
— Richard J., *zob.* Nr. 9486.
— Józef II. (Geisler A. F.), *zob.* Nr 9494, 9571.
— Minifie M., *zob.* Nr. 9483.
1781: Carosi J. Th., *zob.* Nr. 9493.
1782: Chrapowiecki A. W., *zob.* Nr. 9627.
1783: Krasicki I., *zob.* Nr. 9517.
— Ein Russe, *zob.* Dod. I. (Kerten).
1784: Coxe W., *zob.* Nr. 9520 i Dod. I.
— Stan. Aug. (Naruszewicz), *zob.* Nr. 9526, 9565.
1785: Buria A., *zob.* Nr. 9533.
— Jaryczew (Guthrie), *zob.* Nr. 9533.
1786: Byszewska, *zob.* Nr. 9539.
1787: Hammard, *zob.* Nr. 9561.
— Węgierski T. K., *zob.* Nr. 9576.
— Stan. August. (Czaki de Kierentscnek A.), *zob.* Nr. 5264, 9568.
— — (Plater V. K.), *zob.* Nr. 9569
— — (Lichocki), *zob.* Nr. 9570.
— Izabela Czartoryska, *zob.* Nr. 9601.
— Karpiński Fr., *zob.* Nr. 9578.

1789: Itinéraire géogr., *zob.* Nr. 9590.
1789: En swensk officerar, *zob.* Nr. 9590.
— Craven E., *zob.* Nr. 9591.
1791: Hacquet B., *zob.* Nr. 9602.
— Hornuff, *zob.* Nr. 9602.
— Swinton, *zob.* Dod. I.
— Beister, *zob.* Nr. 9606.
1793: Kautsch, *zob.* Nr. 9606.
— Schulz J. Krz. Fr., *zob.* Nr. 9630.
— Preussischer Artillerist, *zob.* Nr. 9635.
1794: Kreczetnikow M., *zob.* Nr. 9632.
— Engelhardt L. M., *zob.* Nr. 9633.
— Seume J. G., *zob.* Nr. 9657.
1795: Liebeskind J. H., *zob.* Nr. 9664.
— Preuss. Fussreise, *zob.* Nr. 9664.
1796: Fortia de Piles, M. Marseille, *zob.* Nr. 9672.
— Feyerabend K. B., *zob.* Nr. 9692.
— Lesurques (Trypplin L., Tajemnice II.), *zob.* Dod. I.
— Schlegel Chr. Reisen, *zob.* Dod. I.
1797: Elzner, *zob.* Nr. 9693.
— Meermann, Reise, *zob.* Dod. I.
1799: Emigranci francuscy, *zob.* Nr. 9701.
1800: Baczko L., Reisen (Preussen-Lithauen), *zob.* Dod. I.
— Favrat, *zob.* Nr. 9656.
— Nauke K. E., *zob.* Nr. 9712.
— Chateaugiron R., *zob.* Nr. 9712.
1802: Karamzyn M., *zob.* Nr. 9725.
— Seweryn Wasil, *zob.* Nr. 9725.
— Feller Fr., Itinéraire, Liège 1820–1823, *zob.* Dod. I.
1803: Auot P. N. et Nalfilâtre F., *zob.* Nr. 9735.
— Rohrer J., *zob.* Nr. 9735.
— Podróż do Gdańska, *zob.* Nr. 9735.
1805: Bauer Fr., Rémarques en voyage sur le Dniester 1805, *zob.* Dod. I.
— Bathyany V., Reise, Pesth 1811, *zob.* Dod. I.
— Reinbeck G., *zob.* Nr. 9740.
— Graffennauer J. F., *zob.* Nr. 9774.
1806: Salvio, *zob.* Nr. 9749.
— Gley G., *zob.* Nr. 9811.
— Kotzebue, *zob.* Nr. 9749.
1807: Grimm Fr. M., *zob.* Nr. 9766.
— Peuchet, Magalon, Foucart, *zob.* Nr. 9751.

1807: Mehée de la Touché, Mémoires, *zob.* Dod. I.
— Coelin Fr., *zob.* Nr. 9752.
— Wilson R. T., *zob.* Nr. 9753.
— Itinéraire, *zob.* Nr. 9760 i Dod. I.
— Genserich Chr., Neue Beiträge, Wien 1807, *zob.* Dod. I.
— Vautrin H., *zob.* Nr. 9760.
— Bredetzky S., Reise, Wien 1809, 1820, *zob.* Dod. I.
— Uklański E. T., *zob.* Nr. 9761.
1809: Bredetzky S., Betrachtungen, Wien 1809, *zob* Dod. I.
— Camphausen w Schütza J. i B.: Länder und Völker Gemälde, Wien 1809 t IV., *zob.* Dod. I.
— Giżycki F. K., Podróż w górach miodoborskich, Krz. 1809, *zob.* Dod. I.
1810: Giżycki X., Hammard, Rys Ukrainy, *zob.* Dod. I.
1811: Bignon L. P. B., *zob.* Nr. 9808.
— Niemcewicz J. U., *zob.* Nr. 9933.
1812: Hahn K., *zob.* Nr. 9807.
— Ducor H., Aventures, *zob.* Dod. I.
— Leissning W., Märsche, *zob.* Dod. I.
— Dame française, *zob.* Nr. 9826.
1813: James J. T., *zob.* Nr. 9840.
— Un prisonnier de guerre, *zob.* Nr. 9840.
1814: Stegeman, *zob.* Nr. 9860.
1815: Boszniak A., Dniewyja zapiski, *zob.* Dod. I.
— Schlippenbach U., Erinnerungen, *zob.* Dod. I.

10086. **Neale Ad.**, Travels through some parts of Germany, Poland, Moldavia and Turkey, London 1818 (toż po franc. p. t. Voyage en Allemagne, en Pologne etc., Paris 1818, 2 t.; po niem., Leipzig 1820; po holend., Leeuw 1821).

10087. Niemcewicz J. U., Podróż do Wielkopolski i Szlązka w r. 1821, Poznań 1872.

10088. Biernacka K., Podróż z Włodawy do Gdańska powrotem do Nieborowa w r. 1816, Wrocław 1823.

10089. Johnson John, Voyage de l'Inde par... la Pologne et la Prusse, fait en 1817, Paris 1819.

10090. Podróż przez część Kurlandyi i Inflant, Dz. wil. 1819 (toż po ros., Wiestnik Jewropy 1821 t. 115); O Polsce listy podróżującego, Pam. warsz Brodzińskiego 1823; K. L., Uwagi Galicyanina w podróży do Litwy i Białorusi w lecie 1822 r., Roz., Lwów 1823; Wyjątki z podróży po kraju, Rozrywki dla dzieci 1825 do 1828.

10091. Resa uti Kurland 1820–1824, Stockh. 1820—24.

10092. **Holmann J.**, Travels through Russia, Siberia, Poland etc., undertaken during the years 1822, 1823 u. 1824, London 1825, 1829 (toż po niem., Amst. 1829).

10093. Wittmann E., Reise d. d. südlichen Theil Galiziens u. Bukowina längst d. Karpathen, Mnemosine 1824, Odb. Lwów 1824.

10094. Lagarde A. Ct., Voyage de Moscou à Vienne par Kijów, Odessa, Paris 1824.

10095. Jaszowski S., Bazyli Gregorowicz Fussreisende, Mnemosine, Lwów 1827; Tenże, Przejażdżka po Galicyi, Gaz. pol. 1828 Nr. 336; Wójcicki K. W., Podróż w Podlasiu, Dz. warsz. 1828 t. XI.

10096. **Sydow Albr.**, Bemerkungen auf einer Reise im Jahre 1827 durch die Beskiden über Krakau und Wieliczka nach den Central-Carpathen, Berlin 1830.

Moltke, Polen, zob. Nr. 10175.

10097. **Kontrym K.**, Podróż odbyta w r. 1829 po Polesiu, Poznań 1839.

10098. **Granville A. B.**, A journal of travels to and from that capital, through Flanders, the Rhenisch provinces, Prussia, Russia, Poland, London 1828, 1829, 1835.

10099. Renouard de Bussière Theod. M., Lettres sur l'Orient (1827 et 1828, zawiera opis podróży po Polsce), Strasburg 1829, 2 t.

10100. **Ciampi S.**, Viaggio in Polonia (1830) colla breve descrizione di Varsavia e con altre notizie, Firenze 1831.

10101. Budberg L., Reisen durch Weiss-, Klein- und Neu-Russland (Galerie der neuesten Reisen von Russen), Zerbst 1832, 1 z.

10102. Behr Aug., Meine Reise durch Schlesien, Galizien, Podolien im Sommer 1832, Leipzig 1839.

10103. Souvenirs de la Pologne historiques, stat. et littéraires, Paris 1833; — Journal of a Nobleau, comprissing his travels in Poland, Turkey etc., London 1834, 2 t.

10104. Goszczyński S., Wyjątki z dziennika podróży po zachodniej Galicyi, Ziewonia 1831.

10105. **Spazier R O.**, Ost und West Reisen in Polen und Frankreich, Stuttgard, 1835.

10106. Tachau, Reise in die Karpaten, Sandecer Kreis, Mnemosine, Lwów 1835 Nr. 22–26.

10107. Ritchie L., A journey to St. Petersbourg and Moscow through Curland and Livonia, London 1836 (po niem. Treskow, (Quedl. u. Leipzig 1838).

10108. Wspomnienie pod względem pięknych widoków i sztuki z podróży przedsiębr nej po Polsce, Lwowianin 1837 t. I; Carl ... berg, Die Karpatenreise, Mnemosine Lwów 1837; Muchliński A., Wrażenia z podróży letniej po Litwie, Pamiętnik relig. mor. ser. II. t. III. str. 241.

10109. Lefrançois A. J. L., La Russie, Khiva, l'Angleterre et la Pologne, Nantes 1840; — Kohl J. J., Reisen im Innern Russland und Polen, Moskau 1841, Leipzig 1847.

10110. Maron E. W., Reisebilder aus d. Königreiche Polen, Posen 1841.

10111. Przezdziecki A., Podróż nad Dniestrem, Podole, Wilno 1841 t. II.; — Tenże, Fenelle, wspomnienia podróży po Litwie, Tyg. petersb. 1842; — Wspomnienia z wędrówek po kraju w 1842 r., Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; — Baliński M., Wspomnienie jednego dnia wędrówki po kraju, Bibl. warsz. 1841 IV. (także Pism. histor., Warsz. 1843 t. IV.); — Mazur, Wspomnienia z podróży po Litwie, Rusi czerwonej i białej, Prz. nauk. 1843 i 1845.

10112. **Rigby M. E.**, Lettres from the shores of the Baltic, London 1842, 1844, 1849, 1861 (po niem., Meyer, Leipzig 1846), por. Winkelmann, B. L. 745; — Brandt C., Beschreibung meiner Fahrt von Dorpat nach Pleskau, Dorpat 1843; — In den Ostseeprovinzen, Augsb. Allg. Ztg. 1844 Nr. 170, 1845.

10113. **Kraszewski J. I.**, Obrazy z życia i podróży, Wilno 1842 t. 2; — Tenże, Owidyopol, Dniestr i Akierman, Bibl. warsz. 1844 III., *zob.* Nr. 10567.

10114. Bielowski A., Przypomnienia z podróży po kraju, Dziennik mód paryskich, Lwów 1846 (Opis krótki Krakowa i jego okolic wraz z wzmianką historyczną).

10115. Arseniew, Putiewyja zamietki o zapad. i jugozapad. Rossii Żurn min. wnutrenn. dieł. 1845; Zschokes F., Wanderungen durch Lithauen u. Samland. Neue preuss. Provinz Blätter 1846 I.; Bulgarin, Liwonskija pisma, Siew. Pczeła 1847 Nr. 126; Ungern, Sternberg (Notatki podróżne), tamże 1851 (po niem., Inland 1851 Nr. 35); Tietz, Reiseskizzen, Ausland 1847 Nr. 101—103.

10116. Majorkiewicz J., Wspomnienia z podróży po Litwie, Rusi Czarnej i Białej, Pisma pomn. t. II., Warsz. 1852.

10117. Fisz, Gawędy z wędrówek po Ukrainie, Dz. warsz. 1853 Nr. 221; Iwanowski E., Kilka rysów i pamiątek Kujawy, tamże 1853 Nr 13; Tegoroczna podróż p. Maciejowskiego i p. Bartoszewicza, tamże 1853 Nr. 328; Wieczorkowski, Listy z wędrówki po kraju, tamże 1853 Nr. 217; Wycieczka w Sandomierskie i Lubelskie, Bibl warsz. 1853 IV.; Tenże, Notaty bez ładu z wycieczki po kraju. Bibl. warsz. 1864 II.

10118. (Kondratowicz L.), Wędrówki przez Wł. Syrokomlę, Wilno 1854; — Tenże, Niemen, Wilno 1861; — Tenże, Wycieczki po Litwie, Wilno 1857—1860.

R: Bibl. warsz. 1859 I.

10119. Sanklar K., Reise-Skizzen aus den Alpen und Karpaten, Wien 1857

10120. Triplin T., Dziennik podróży po Litwie i Żmudzi, Wilno 1858.

R: Hubert L., Bibl. warsz. 1859 I.

10121. Marmier Ks., Lato na brzegach Bałtyckiego i Północnego morza. Wspomnienia z podróży 1856 (Gdańsk, Oliwa, Marienburg, brzegi Pomorza), tłum. z franc. K. M., Bibl. podróży i opisów ser. IV., Wilno 1858; — Boucher J., Voyage en Russie, retour par la Lithuanie, la Pologne, la Silesie, Paris 1859.

10122. Nowakowski F., Wycieczka na Litwę, wspomnienia podróży, Bibl. warsz. 1857 I., II., III.; — Grajnert J., Wycieczka na Podlasie, tamże 1857 IV.

10123. **Padalica Tad.**, Listy z podróży (Litwa), Wilno 1859.

10124. Müller Fr., Mittheilungen über eine Reise nach Grodno in den Białowescher-Wald und über die Auerochsen, Wien 1859.

10125. Połujański A., Wędrówki w gub. Augustowskiej, Warsz. 1859

10126. Maleszewski W., Z Kowna do Wilna, Tyg. illustr. 1861 III.; Tenże, Niemnem, tamże 1869; Osipowicz A., Z Suwałk do Augustowa, tamże 1883.

10127. Kowalskij M., Dorożnyja zamietki (Litwa 1861), Russkij Wiestnik 1863 t. 46.

10128. **Chłopicki E.**, Notaty z podróży (Inflanty, Żmudź, Litwa, Pobereże), Warsz. 1863.

10129. Lorousi J. K., Meine Erlebnisse von der Wiege zum Sarge, Wien 1863 (opisuje pobyt w Galicyi i w Rosyi); — Ascherson P., Engler A., Kuhn M. i Reimann C., Eine Karpathenreise im J. 1864, Verh. d. bot. Vereins f. Brandeburg 1866 VII., Odb. Berlin 1866.

10130. Moskwycz, Turista w Wilnie i Siew. zapadn. kraju, Wilenskij Wiestnik 1865, 1866.

10131. Od Kowna do Kijowa, Kijewlanin 1864 Nr. 60—62; M J., O Żmudzi, tamże 1865 Nr. 9—12; Inne podróże: Grodz. gub. Wied 1864 Nr. 4; Petersb. Wied. 1864 Nr. 73; Wiestnik zapadn. Rossii 1865 Nr. 5; Mosk. Wied. 1864 Nr. 166 (1879 Nr. 239); Kijewlanin 1866 Nr. 5—148; Warsz. Dniewnik (od Bresta do Iwangroda) 1865 Nr. 150—153; Wileńskij Wiestnik 1866; Mogilewskoje gub. Wied. 1866 Nr. 32; Sowremienneja lietopis 1866 Nr. 25; Wilenskij Wiestnik 1866 Nr. 193—234; Narod. Gołos 1867 Nr. 34—48.

10132. Uspienskij, Putiewyia na jugo-zapadn. Rossii, Podolsk Jeparch. Wiedom 1866 Nr. 21.

10133 Berendt G., Reise durch die Kurische Nehrung, Altpr. Monatschrift 1866 IV.; Genthe H., Eine Wanderung nach dem Minge-Drawöhne Kanal, tamże 1865 II.

10134. Wycieczka w Bieszczad samborski, Gaz. Nar. 1867 Nr 180.

10135. Bajew I., Iz putiewoj knigi (Petersburg, Wilno, Warszawa, Pruska granica), Sin. Otecz. 1869 Nr. 162—174.

10136. Hunfalvy, Utarás a Balt-tenger vidékein, Pest 1871 (po niem: Reise in den Ostsee-Provinzen, Leipzig 1873); — Willkomm M., Streifzüge durch die baltischen Provinzen, Dorpat 1872.

10137. Iz okna wagona, Wilenskij Wiest. 1874 Nr. 229—237; — Po kowienskoj i wilenskoj guberniam, Birzewneja Wied. 1876 Nr. 28.

10138. B., Z podróży po Litwie, Czas 1874 Nr. 52.

10139. Dr. Antoni J., Wrażenia z wędrówki, Kłosy XXVIII. str. 356, 380, 398.

10140. Darowski A. W., Dyaryusz podróży do Warszawy, Lwów 1873.

10141. Müldner H., Przejażdżka koleją Tarnowsko-Leluchowską (Odbitka z Czasu), Kraków 1877.

10142. **Lavalle J A de**, Kilka kartek z dziennika podróży po Rosyi, tłum. z hiszp., Czas 1877, Odb. Kraków 1877; — Cyryl, Voyage sentimental dans les pays slaves, Paris 1876.

10143. **Tarnowski S.**, Z Wilna, Prz. pol. 1879. Odb. Krak. 1879; — Tenże, Z Prus królewskich, Prz. pol. 1882, Odb. Krak. 1882; Razem p. t. Z wakacyj, Krak. 1888.

10144. Suryn, Listy z podróży po kraju, Tyg. ill. 1877, 1878; Jelski Al., Notatki z wycieczki po gub. Mińskiej, Tyg pow., Warsz. 1880; Z wycieczki w okolice Uścia Solnego, Gaz. Nar. 1881 Nr. 172.

10145. Brüggen E., Reiseeindrücke aus Samogitzien, Preussische Jahrbücher 1880, 46; — Dorneth T. E., Reise durch Litauen nach Kurland, Unsere Zeit 1884 I.

R: Lith. lit. Mitth. II 275.

10146. Dollen, Streifzüge durch Pommern, Leipzig 1885.

10147 Werner H., Von Pillau bis Memel, Hartungsche Ztg. 1886 Nr 152.

10148. Kościałkowska W., Listy z za Niemna III., Kłosy 1882 i 1883; Tripplin A., Kartka z podróży, Kur. warsz. 1882 Nr 270; Pawłowicz E, Z Sandomierza do Radomia. Gaz. warsz. 1882 Nr. 199; Z notatek podróżnych, Tyg. ill. 1882 Nr. 349; Przez Lublin do Łęczny, Gaz. lubelska 1882 Nr. 201; Liwski S B., Wspomnienia z wycieczek po gubernii kijowskiej, Wędrowiec 1888 Nr. 20, 21; Dubiecki Maryan, Z Warszawy do Kijowa (Fragment z wrażeń przelotnej wycieczki), Kłosy 1884 Nr. 970; Stachurski P., Wycieczka na Zaporoże, Kłosy 1886 str. 220; Szczęsny, Z wycieczki po kraju, Gazeta radomska 1886 Nr. 42, 44; Sd. A., Z Wielkopolski do Zakopanego, Bies liter. 1886; S. M., Z wycieczki po kraju, Kronika rodz 1886 str. 435 i 529; Rouba Wł., Wspomnienia z wycieczki po kraju odbytej w lipcu r. b., Wszechświat 1886 str. 708; Liwski J. B, Wspomnienia z wycieczek po gubernii podolskiej, Wędrowiec 1883 Nr. 9—13; Andriolli, Z przejażdżki po kraju, Kłosy 1886 str. 40; Z Krakowa do Radomia, Gaz. radomska 1886 Nr. 98—101.

10149. Gukowskij K., Pojezdka w Poniewieskomu ujezdi (1886), Pam. knižka kowienskoj gub. 1887, 319—369; — Putiewodetel po Rossii Popowa, Petersb. 1888 (Siewiero-zapadn. kraj.).

10150. Ohlert B., Von der Weichsel bis zur Memel, Leipzig (Spamer).

10151. X., Przejażdżki po Wołyniu, Przew. nauk. lit. 1891.

10152. Dowie M. A., A girl in the Karpathians, London 1891; — Bülow H., Bilder aus Galizien, Wien 1893.

Zob. Geografia ogólna: Prowincye.

10153. **Opisy Polski**. Zbiory *zob.* Nr. 5817—6003; — C h r o n o l o g i c z n y s p i s:

Wiek V. przed Chr.: Herodot, *zob.* Nr. 6039.
Wiek I. przed Chr.: Strabo, *zob.* Nr. 6046.
Wiek I. po Chr.: (Plinius S., *zob.* Nr. 6051).
— Tacitus, *zob.* Nr. 6056.
— Ptolomaeus, *zob.* Nr. 6060.

VI. (wiek po Chr.): Jordanis, *zob.* Nr. 6064.
— (Procopius, *zob.* Nr. 6073).
VIII.: Beda, *zob.* Nr. 6083.
IX.: Geograf bawarski, *zob.* Nr. 6094.
— Alfred W., *zob.* Nr. 6096.
X.: Periplus Otera i Wulfstan, *zob.* Nr. 6099.
— Constantinus VII. Porph., *zob.* Nr. 6100.
XI.: Thietmarus, *zob.* Nr. 6160.
XII.: Nestor, *zob.* Nr. 6188.
— (Gallus), *zob.* Nr. 6203.
— Helmold, *zob.* Nr. 6241.
XIII.: (Saxo Gr., *zob.* Nr. 6271).
— Arnold, *zob.* Nr. 6272.
— Kadłubek, *zob.* Nr. 6276.
— Lettus H., *zob.* Nr. 6296.
— (Wołyńsko-hal., Litopys, *zob.* Nr. 6431).
XIV.: P. de Dusburg, *zob.* Nr. 6467.
— J. de Czarnkow, *zob.* Nr. 6532.
XV.: Aeneas Sylvius, *zob.* Nr. 6637.
— Długosz J., *zob.* Nr. 6728.
— Schedel H., *zob.* Nr. 6803.
— Callimachus Ph., *zob.* Nr. 6825.
1496: Corvinus L., *zob.* Nr. 6852.
1512: Mela P., *zob.* Dod. I.
1516: Nauclerus, *zob.* Nr. 6879.
1517: Miechowita M., *zob.* Nr. 6973.
1518: Krantz A., *zob.* Nr. 6940.
1520: (Jovius P., *zob.* Nr. 7017).
1521: Decius J., *zob.* Nr. 6957.
1529: Glareanus, *zob.* Nr. 7039 i Dod. I.

1680: Pastorius I., *zob.* Nr. 8565.
1681: Buchau D., *zob.* Nr. 8571.
1684: Marlianus Am., *zob.* Nr. 8587, 8683.
— Staats Perspective, *zob.* Nr. 8599.
— Susza I., *zob.* Nr. 8604.
1685: Opis, *zob.* Nr. 8617
1686: Chwałkowski M., *zob.* Nr. 8623.
1687: Sandrart I., *zob.* Nr. 8652.
1688: Theatrum cosmographico historicium, *zob.* Nr. 8652.
— Historiae recensus, *zob.* Nr. 8652.
— Relation, *zob.* Nr. 8652.
— Schleissing G., *zob.* Nr. 8652.
1691: Quenstedt, *zob.* Dod. I.
1692: Happelus E., *zob.* Nr. 8684.
1693: Lettres, *zob.* Nr. 8688.
1694: Audiffret I. B., *zob.* Nr. 8696.
1697: Beschreibung, *zob.* Nr. 8738.
— Fer de N., *zob.* Nr. 8738.
— Faber A., *zob.* Nr. 8738.
— Peletier, *zob.* Nr. 8738.
— Hauteville, *zob.* Nr. 8608.
1698: Account of Poland, *zob.* Nr. 8738.
1700: Connor B., Beschreibung, *zob.* Dod. I.
1702: Chevremont, *zob.* Nr. 8810, 9392.
— Ernestus J., *zob.* Nr. 8810.
— A new account of Poland, *zob.* Dod. I.
1703: Isle W., *zob.* Nr. 8820.
— Wachslager, *zob.* Nr. 8822.
1704: Adlerhold F., *zob.* Nr. 8829.
— Staat v. Polen, *zob.* Nr. 8828.
1706: Auszug, *zob.* Nr. 8850.
— Kurze Beschreibung, *zob.* Dod. I.
1709: Candidus Veronensis (Szczawiński czy Skrzetuski?), *zob.* Nr. 8875.
1718: Capitolium, *zob.* Nr. 8927.
1720: Descriptio, *zob.* Nr. 8947.
1721: Rzączyński P. G., *zob.* Nr. 8955.
1722: Hartwich A., *zob.* Nr. 8958.
1723: Amphitheatrum, *zob.* Nr. 8963.
1724: Naramowski, *zob.* Nr. 8967.
1725: Bericht, *zob.* Nr. 8975.
1727: Bohn G. Chr., *zob.* Nr. 8995.
1727: Lengnich G., *zob.* Nr. 9007, 9434.
1729: Naumański I., *zob.* Nr. 9020.
1730: Salmon Th., *zob.* Nr. 9027, 9096.
1730: Puzyna St., *zob.* Nr. 9140 i Dod. I.
1732: Drews I., *zob.* Nr. 9043.
1733: Descrizione, *zob.* Nr. 9049.
1735: Reinhard M. H., *zob* Nr. 9097.
— Staatsgeographie, *zob.* Nr. 9097.
1737: Berville (de) I. J., *zob.* Nr. 9124.
1740: Łubieński Wł. X., *zob.* Nr. 9141, 9313.
1745: Schwartz A. G., *zob.* Nr. 9165.
— Chmielowski B. X., *zob.* Nr. 9167.
— Rudimenta, *zob.* Dod. I.
1746: L'Espion de Thomas Kauli-Kan, *zob.* Nr 9173.
— Temporowski, *zob.* Dod. I.
— Sałtszewicz, *zob.* Dod. I.
1747: Auxilia historica, *zob.* Nr. 9175.
1748: Hołowska C. A. X., *zob.* Nr. 9184.
— Szaniawski C., *zob.* Dod. I.
1749: Cosmographia, *zob.* Nr. 9191.
1754: Paprocki Fr., *zob.* Nr. 9219, 9258, 9400.
1755: Duńczewski S., *zob.* Nr. 9218.
1756: Moller A., *zob.* Dod. I.
— Bock Fr., *zob.* Dod. I.
1757: Robert, *zob.* Dod I.
1758: Dogiel M., *zob.* Nr. 9270.
1761: Schauplatz, *zob.* Nr. 9281.
1763: Bielski J. X., *zob.* Nr. 9287, 9 16.
— Buesching A., *zob.* Nr. 9288, 9347, 9519, 9589, 9619.
1764: Wyrwicz K., *zob.* Nr. 9316, 9339, 9639.
— Beschreibung, *zob.* Nr. 9317.
1767: Schmidt Fr. A., *zob.* Nr. 9338.
— Rauft M., *zob.* Nr. 9348.
— Waga T., *zob.* Hist polityczna i Dod. I.
1768: Geografia, *zob.* Dod. I.
— Edling, *zob.* Dod. I.
1769: Le Rouge L., *zob.* Nr. 9385.
1770: Dembowski, *zob.* Nr. 9392.
— Betrachtungen, *zob* Nr. 9392.
— Descrizione, *zob.* Nr. 9392.
1772: Szybiński D. S. P., *zob.* Nr. 9424.
— Polen geogr. Stat., *zob.* Dod. I.
1773: Geografia, *zob.* Nr. 9424.
1774: Descriptio, *zob.* Nr. 9430.
— Beschreibung, *zob.* Nr. 9430.
— Hupel A. W., *zob.* Dod. I.

1774: Exercitationes, *zob.* Dod. I.
1776: Mikucki A. X., *zob.* Nr. 9452.
1779: Handbuch, *zob.* Nr. 9475.
1780: Bagiński K., Chorografia Żmudzi, *zob.* Nr. 10451 i Dod. I.
— Minifie M., *zob.* Nr. 9483.
1782: Crome A. F. W., *zob.* Nr. 9503.
1783: Echard, *zob.* Nr. 9502.
— Chaudon L. Maieul, *zob.* Nr. 9511.
— Sammlung geogr. hist., *zob.* Dod. I.
1785: Tosen E., *zob.* Nr. 9531.
— Erdbeschreibung, *zob.* Nr. 9532.
1786: Tabella geograficzna, *zob.* Dod. I.
1788: Opisanie, *zob.* Nr. 9577.
— Zebranie geogr. powsz., *zob.* Dod. I.
1790: Siarczyński Fr., *zob.* Nr. 9502, 9642 i Dod. I.
1791: De Luca J., *zob.* Nr. 9607.
— Geografia, *zob.* Dod. I.
1792: Bel M., *zob.* Nr. 9607.
— Wochenblatt, *zob.* Nr. 9619.
1793: Lenglet du Fresnoy, *zob.* Dod. I.
1794: Snell K. Pp. M. *zob.* Dod. I.
1795: Zbiór pism, *zob.* Nr. 9667.
— Polen 1793 u. 1795, *zob.* Dod. I.
1796: Pohlen, *zob.* Nr. 9673.
— Bouscheseiche J. B., *zob.* Nr. 9673.
— Nachrichten, *zob.* Nr. 9673.
1803: Mellin L. A., *zob.* Dod. I.
— Guthrie i Villers, *zob.* Dod. I.
1804: Odpowiedź, *zob.* Dod. I.
1807: Monier F. M., *zob.* Nr. 9665.
— Sadebeck A., *zob.* Nr. 9665.
— Chodźko L., *zob.* Dod. I.
— Burnett G., *zob.* Nr. 9760.
— Vautrin K., *zob.* Nr. 9769.
1808: Hasse F. Chr. A., *zob.* Nr. 9774.
1809: Flatt I. B., *zob.* Nr. 9790.
— Bredetzky, *zob.* Dod. I.
— Graffenauer, *zob.* Nr. 9774.
1810: Beck J. H., *zob.* Dod. I.
1811: Odmiany, *zob.* Dod. I.
1812: Die Gränzprovinzen Russlands, *zob.* Dod. I.

b. r. **Beschreibung (Nürnberg); Bericht, b. m.; Bodenehr (Augsburg); Descriptio (Augsburg); Rys krótki; Siekierzyński M. (. wów); Staat v. Pohlen; Ujazdowski; Vicoemes, por. E. b. r. i** ***zob.*** **Dod I.**

10154. Rostafiński J., Polska z czasów przedhistorycznych pod wzgl. fizyograficznym i gospodarskim, Czas 1887 Nr. 116, Rocz. zarz. Akad. um. krak. 1886, Odb. Krak. 1886.

R: Karłowicz, Kwart. hist. 1888.

10155. **Sadowski J. N.**, Drogi handlowe greckie i rzymskie do morza Bałtyckiego, Pam. fil. akad. III., Odb. Krak. 1876 (toż po niem. p. t. *Die Handelsstrassen der Griechen und Römer*, Jena 1877).

10156. **Tomaschek W.**, Kritik der ältesten Nachrichten über den skythischen Norden I., Wien 1888, *zob.* Nr. 6050.

10157. **Schirren C.**, Nachrichten der Griechen und Römer über die öst. Küstenländer des Balt. Meeres, Riga 1851, *zob.* Nr. 6116.

10158. **Dzieduszycki W.**, Wiadomości starożytnych o geografii ziem polskich, *zob.* Nr. 6117.

O geografii Herodota, zob. Nr. 6042 do 6045.

10159. Besell, Über Pytheas v. Massilien u. die Kentniss der Alten vom Norden Europa's, 1859.

R: Petermanns G. M., 1859 str. 439.

O geografii Strabona, zob. Nr. 6047; — O geografii Ptolemeusza, zob. Nr. 6060.

10160. **Kunik A. A.**, Izwistija Al. Bekry y drugich awtorow o Rusi i Sławianach, czast. I., St. Petersb. 1887, *zob.* Nr. 6125 do 6127.

10161. Pałkanow K., Iz nowawo spyska geografii prypysywajennoj Mojseju Chorenskomu. Żurn. min. nar. prosw 1883.

R: V. Jagic, Arch. f. sl. Phil. VII.

10162. **Szafarzyk P. J.**, Slovanskie starozitnosti, Praga 1837, *zob.* Nr. 6115

10163. **Lelewel J.**, Géographie du moyen âge, *zob.* Nr. 9965.

10164. **Barsow N. P.**, Oczerki russkoj istoryczeskoj geografii, Geografia naczalnoj (Nestorowoj) litopisy, Warsz. 1885, *zob.* Nr. 6188–6202.

10165. Lelewel J., Opisanie Polski i jej sąsiedztwa za Bolesława Krzywoustego, Polska, Dzieje i Rzeczy t. III.; — Szajnocha K., Jagiełło i Jadwiga (Polska w XIV. w.), *zob. Historya polityczna*; — Harder I. I., Versuch einer alten Geographie von Liefland, por. Winkelmann, B. L., Nr. 703.

Geografia Długosza, zob. Nr. 6772.

10166. Moraczewski J., Polska w złotym wieku, Poznań 1851.

Maciejowskiego Polska, zob. Prawo i Oświata.

10167. **Pawiński A.**, Polska XVI. w. pod względem geograficzno-statystycznym, *zob.* Nr. 2430.

c: Geografia ogólna Polski i jej części).

10168. Malte-Brun, Tableau de la Pologne ancienne et moderne, Paris 1807, 2. ed. 1830, 3. ed. Bruxelles 1832 (toż po niem. p. t.: Polen in geographischer, geschichtlicher und kulturhistorischer Hinsicht von Dr. K. Andrée, Lipsk 1831), *zob.* Nr. 9985 i 10179.

10169. **Święcki T.**, Opis starożytnej Polski, Warsz. 1816, 2. wyd. 1828, 3. wyd. (w Bibl. pol. Turowskiego) Krak. 1861.

R: Lelewel J., Pam. warsz. 1821 (Odb.): Rozbiory 1844, Polska, Dzieje i rzeczy; Wójcicki, Wanda, Tygodnik nadwiśl. 1828.

10170. Słotwiński K., Prospekty dzieła o Polszcze, Lwów 1810: Krytyka dzieła K. Słotwińskiego: „O Polszcze" umieszczona w Dod. Gazety lit. powsz. z r. 1821, Bibl. Ossol. 1831 II., III.

10171. **Lelewel J.**, Geografia, opisanie krajów polskich udzielone 1829 do atlasu Reginy Korzeniowskiej, Poznań 1858, 2. wyd. 1859 (także Polska, Dzieje i rzeczy t. I.).

10172. Witzleben Fr. Aug., Geschichtlich-geograph. Entwickelung des Zuwachses und der Abnahme des poln. Reiches 992—1831 (z 5 kartami), Berlin 1831.

10173. Słowaczyński J., Polska w kształcie dykcyonarza hist. stat., Paryż 1833—1838.

10174. Polen, wie es war und ist, Hainburg 1831; La Polonia, sua descrizione, suoi costumi, sue vicende, Venezia 1831; Andrée Karl, Polen in geographisch-geschichtl. und kulturhist. Hinsicht, Nach Malte-Le-Brun und Chodźko, Leipzig 1831, *zob.* Nr. 10168.

10175. Moltke H., Darstellung der inneren Verhältnisse in Polen, Berlin 1832, 2. ed. 1884 (z tego pol. przekład p. t.: Moltke H., O Polsce, Lipsk 1885).

10176. **Souvenirs** de la Pologne historique, statistique et littéraire, publiés par une réunion des littérateurs polonais, t. I. zesz. 12 str. 392, t. II. zesz. 2 str. 68, Paris 1833.

10177. **Sołtyk R.**, Polen, geographisch u. historisch geschildert, mit 15 Abbildungen auf 7 Tafeln, Stuttgart 1834 t. 2.

10178. Friederich A. C. A., Historisch-geographische Darstellung Alt- und Neu-Polens, mit 2 Karten, Berlin 1834.

10179. **Chodźko Leonard**, Tableau de la Pologne ancienne et moderne sous les rapports géographiques, statistiques, géologiques, politiques, moraux, historiques, législatifs, scientifiques et littéraires par Malte-Brun, Nouvelle ed. Paris 1830, 2. ed. ornée des cartes p. L. Chodźko, Bruxelles 1832, *zob.* Nr. 10168; — Tenże, Relazione storica, geografica, politica, legislativa, scientifica, letteraria della Polonia antica e moderna, Livorno 1831; — Tenże, La Pologne historique etc., Paris 1835 t. 3; — Tenże, Polska malownicza, Pologne illustrée (po pol. i franc.), Paris 1839—1842 t. 3.

R: Grabowski J. S., Kilka słów wydawcy Polski malowniczej, Paryż 1838; Chodźko L., Do koresp Polski malowniczej etc., Paryż 1839; Tenże, Opinion des journeaux sur la Pologne pittoresque etc., Paris 1842.

10180 (Bem J.), La Pologne dans ses anciennes limites, le duché de Moscou en 1473 et l'empire des Russies actuel en 1836 par J. B. Głuchowski (pseudonim), Paris 1857.

Baliński M. i Lipiński T., Starożytna Polska, zob. Nr. 10070.

10181. Łukaszewicz J., (Andrysowicz pseud.), Polska zawierająca jeografią i dzieje starożytnej Polski, drugi tytuł: Geografia starożytnej Polski ku powszechnemu użytkowi wydana, Poznań 1842.

R: Baliński, Bibl. warsz. 1843 I.

10182. **Morawski T.**, Coup d'oeil sur la Pologne, géographique, historique et littéraire, Paris 1843.

10183. Szyc, Geografia dawnej Polski, Poznań 1852, 2. ed. 1861; — Horoszkiewicz J., Krajorys dawnej Polski, Lwów 1852.

10184. Rybiński M., La Pologne, ses frontières nationales et historiques, Paris 1863.

10185. La Pologne et ses anciennes provinces et ses véritables limites, Revue des Deux Mondes z 1. czerwca 1863, Odb. Paris 1863.

10186. **Noailles E. H V.**, La Pologne et ses frontières, Paris 1863, str. 221 z 2 map.

10187. Antoniewicz F., Historya polska w zarysie z geografią i mapą dawnej Polski, tudzież opisem sejmów, elekcyi, koronacyi i pogrzebu królów, Gniezno 1868.

10188. **Tatomir L.**, Geografia ogólna i statystyka ziem dawnej Polski, Krak. 1868.

R: Szujski J., Przegl. pol. 1868.

10189. (Iwanowski), Rozmowy o polskiej koronie Helleniusza, Kraków 1873 t. 2; — Tenże, Wizerunek Rzeczypospolitej, Kraków 1891, *zob. Prawo.*

10190. Myszkowski St., Mała geografia i historya Polski z litografowaną mapą, Jarosław 1878; Obrazki historyczne dawniejszej Polski t. j. rozmaitych okolic Litwy, Wielko i Małopolski, Poznań 1869; Daszkiewicz T. H., Widok królestwa Polsk. czyli najważniejsze wiad. o wewn. i zewn. sprawach dawnej Rzeczyposp., Lwów 1874, por. Gaz. nar. 1874 Nr. 61.

Guthe H., Geografia zob. Nr. 9995.

10191. Sozański A., Wykład pol. geografii, rządu i adm. dawnej Polski 1648—1772, Krak. 1891, *zob. Prawo.*

10192. Chociszewski J., Podręcznik geografii ojczystej, Poznań 1892; — Tenże, Ma-

lowniczy opis Polski, czyli geografia, Poznań 1891.

R: E. Adam, Nowa Ref. 1891 Nr. 220; Dr. K. Krotoski, Przegl. powsz. 1891 I. i 1892 II.; Kurjer pozn. 1891 Nr. 87—88; B. C., Przegl. pol. 1892 IV.

Zob. Nr. 640—1013 i 9984—10002.

Zob. Historya polityczna (Dzieła ogólne).

10193. **Raczyński E.**, Wspomnienia wielkopolskie, t. j. województw Poznańskiego, Kaliskiego i Gnieźnieńskiego, Poznań 1842 do 1843 t. 2.

R: Tyg. lit. (Poznań) 1842 V.

10194. F. St., Obrazy wielkopolskie, Tyg. ill. 1860 I—II.

10195. Callier E., Szkice geograficzno-historyczne, Poznań serya I. 1886, serya II. 1888.

R: Semkowicz A., Kwart. hist. 1887 i 1889.

10196. Kownacki, O nazwisku ziemi Wielko-Polska, Pam. nauk. 1837 II.; Z wycieczki malowniczej po Wielkopolsce, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Wielkopolska dawna i teraźniejsza, Teraźniejszość i przyszłość, Paryż 1844 zeszyt I.

Wielkopolska w XVI. w., zob. Nr. 2430.

Prowincya Wielkopolska w r. 1772, zob. Nr. 9410.

Dokumenty, zob. Nr. 662—664.

Fizyografia Wielkopolski, zob. Nr. 10053.

10197. **Tykiel B**, Kilka uwag historyczno-statystycznych o gub. augustowskiej, Bibl. warsz. 1857 III. i IV., 1858 II., Odb. Warsz. 1858. *zob.* Nr. 10095, 10122, 10125.

10198. A. Osipowicz, Z Suwałk do Augustowa, Tyg. ill. 1863 VII.; — Mizierowicz A., Album Augustowskie, Wilno 1857.

10199. Tolibowski J., Ziemia chełmińska, Kaspr. Działyńskiemu, Poznań 1640, 1646 DS.

10200. Łazęga R., Ziemia chełmińsko-michałowska, Wisła 1890, *zob. Etnografia.*

10201. **Gawarecki W. H.**, Opis topograficzno-historyczny ziemi dobrzyńskiej, Płock 1825.

10202. Zieliński G., O ziemi dobrzyńskiej, badanie historyczne, Bibl. warsz. 1861 III., Odb. Warsz. 1861.

10203. Iwanowski, Ziemia dobrzyńska w dziele: Kilka rysów i pamięt. przez Helleniusza, Poznań 1860, por. Czas 1858 Nr. 163, *zob.* Nr. 10189.

Lauda ziemi dobrzyńskiej, zob. Nr. 1395.

10204. Maroński St., Obraz ekonom.-stat. archidyecezyi gnieźnieńskiej w XVI. w., Bibl. warsz. 1883 III. i IV.

Łaskiego: Liber Beneficiorum, zob. Nr. 1319 i Kościół.

10205. Callier E., Powiat nakielski w XVI. wieku, Warta 1885, Odb. Poznań 1886.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1887.

10206. Callier E., Powiat pyzdrski w XVI. stuleciu, Warta 1888 Nr. 726, 1889, Nr. 819, Odb. Poznań 1888—1891.

10207. Opis województwa kaliskiego, Kalendarzyk nowy polit. na r. 1824, Warsz.

10208. Pamiatnaja knižka kaliskoj gubernii, Kalisz 1871, *zob.* Nr. 742—743.

10209. Powiat kaliski w XVI. w., Warta 1886 Nr. 632.

Lauda kaliskie, zob. Nr. 1396.

Kolberga: Lud, zob. Etnografia.

10210. **Łukaszewicz J.**, Krótki historyczno-statystyczny opis miast i wsi w dzisiejszym powiecie krotoszyńskim od najdawniejszych czasów aż po rok 1794, Poznań 1869.

R: Kierski E., Dz. pozn. 1869 Nr. 292; Pawiński A., Bibl. warsz. 1870 I.; Liske X., Przegląd kryt. 1874—1875 i Sybels H. Z. XXV.

10211. **Borucki M.**, Ziemia kujawska pod względem histor., geogr., archeolog., Wrocławek 1882—1886.

R: Smoleński Wł., Prawda 1882 str. 284, 1884 str. 560; Kwart. hist. 1887; Tyg. powsz. 1882; Edalton, Wędrowiec 1883 Nr. 12—50; Gaz. lw. 1884 Nr. 253.

10212. Łepkowski J., Wycieczka do Kujaw wielkopolskich, Bibl. warsz. 1863 IV.

10213. Starza, Listy z pow. nieszawskiego, Gaz. roln. 1882 Nr. 45.

Dzieje ziemi kujawskiej Pawińskiego, zob. Nr. 1394.

10214. **Święcicki A.** († 1738), Topograficzny opis Mazowsza, z jęz. łac. (objaśnił Wł. Smoleński), Kwartalnik Kłosów II. (Warsz. 1877).

10215. Opis województwa mazowieckiego, Kalendarzyk nowy polit., Warsz. 1825.

10216. Kilka rysów i pamiątek (Mazowsze), Czas 1853 Nr. 257 i n.; Kilka słów za Mazowszem, tamże 1853 Nr. 288.

10217. Iwanowski, Mazowsze, Płock, Warszawa w dziele: Kilka rysów i pamiątek przez Helleniusza, Poznań 1860, *zob.* Nr. 10189 i 10117.

10218. Bartoszewicz J. X., Mazowsze, Mazury, Unger, Kal. warsz. 1865; — Statistische Darstellung des Kreises Mogilno f. d. J. 1864, Trzemeszno 1868.

Mazowsze w r. 1603, zob. Nr. 7692.

Dokumenty, zob. Nr. 666—667.

Zob. Miejscowości (Warszawa).

Królestwo polskie od r. 1815, zob. Nr. 10241—10259.

Kolberg, Mazowsze, zob. Etnografia.

10219. **Gawarecki W. H.**, Opis topograf.-histor. ziemi wyszogrodzkiej, na teraz w obwodzie i województwie płockiem, Warsz. 1823 i w Pismach historycznych, War. 1824, *zob.* Nr. 779; — Ostrowski Wł. T., Mémoire sur le Palatinat de Płock, Paryż 1848; — Kalendarz płocki na rok zwycz., Rok I. pod red. A. F. (Statystyka gub. płockiej), Warsz. 1875 (por. Kalend. Netta na r. 1825, *zob.* Nr. 10264).

10220. Gloger Z., Dawna ziemia bielska i jej początkowa szlachta, Bibl. warsz. 1873 III., Odb. Warsz. 1873.

10221. **Kujot St. X**, Kasztelania raciąższka i ziemia zaborska, R. tow. nauk. w Toruniu 1880 t. II.

10222. Kraszewski J. I., Podlasie (Album widoków), Warsz. 1861; Falkiewicz L, Wycieczka w Podlaskie, Tyg. ill. 1869 IV.

10223. **Plater L.**, Opisanie geogr.-histor.-statyst. województwa poznańskiego, Paryż 1841; — Tenże, Opisanie hist.-stat. W. Ks. poznańskiego, Lipsk 1846.

10224. Finke C. B. L., Die Provinz Posen, Lissa 1842; — Entresz C. A. W., Kurze Geschichte und Geographie der Provinz Posen, für Lehrer, Gniezno i Leszno 1843; — Kempen J. J., Das Grossherzogthum Posen in hist., statist. und geogr. Beziehung, Posen 1844; — Baeck A., Die Provinz oder das Grossherzogthum Posen in geogr., statist. u. topograph. Beziehung nach ämtlichen Nachrichten, Berlin, Posen und Bromberg 1847; — Tenże, Kleine Schulgeographie, Heimatskunde der Provinz Posen nebst einer Spezialkarte, Schleswig 1869.

10225. Grolmann, Bemerkungen über das Gross-Herzogthum Posen 1815, Glogau 1848.

10226. Sempiński F. X., Opis hist.-geogr. W. ks. poznańskiego dla użytku szkół elementarnych, Poznań 1854.

10227. Benckendorff-Hindenburg, Uebersicht der statistischen u. der sonstigen Verhältnisse des Kreises Posen im Reg. Bezirke Posen, Posen 1860.

10228. **Igel G.**, Heimatskunde der Provinz Posen, Rogoźno 1875, 3. ed. tamże 1883.

10229. Obrazki dawniejszej Wielkopolski (W. ks. poznańskie), por. **E.** VI.

10230. Album widoków przedstawiających miejsca historyczne ks. Poznańskiego i Prus zachodnich, Kraków 1880.

10231. Callier E., Akta grodzkie poznańskie (1386—1399) pod względem geogr., Dz. pozn. 1889, Odb. Poznań 1889; — Pokłosie (zapiski geogr.-hist.), Oborniki, Kozobaba, Kosięcin, Karsznica, Niemen, Jasiołda, Kędzierz, Rozotnica i Rokietnice etc., Warta 1886 Nr. 602.

10232. Jeż T. T., Szkice z Poznańskiego, Wędrowiec 1884 Nr. 21—31.

10233. Löhrke Th., Die Provinz Posen, Posen 1892.

R: Skladny, Ztschr. d. hist. Gesell. f d. Provinz Posen 1892 s. 452.

10234. **Zeitschrift** der historischen Gesellschaft für die Prov. Posen, Posen 1885—1893 I—VIII.

Dokumenty, zob. Nr. 782 i Dod. I.

Statystyki i skorowidze, zob. Geografia polityczna.

10235. **Kierski E.**, Opis statyst. i histor. obwodu boreckiego w W. ks. poznańskiem, w powiecie krotoszyńskim, R. tow. przyj. nauk. pozn. 1865 III., Odb. Poznań 1865.

R: Dz. pozn. 1866 Nr. 142, 215—216.

10236. Callier E., Powiat kościański w XVI. w., Warta 1884, 1885 Nr. 552, Odb. Poznań 1885.

10237. Callier E., Powiat wałecki w XVI. w., Warta 1886 Nr. 604, Odb. Poznań 1886.

R: Perlbach, Kwart. hist. 1887.

10238. **Szaniawski J.**, O dawnem województwie sieradzkiem, Bibl. war. 1851 II.—IV., Kaliszanin 1882 Nr. 10—17.

10239. Callier E., Powiat ostrzeszowski w XVI. w., Warta 1883 Nr. 709.

10240. **Gawarecki W. H.**, Wiad. o księstwie sieluńskiem, Dz. warsz. 1829 XV.

10241. Zbiór krótki jeografii królestwa polskiego i W. X. Poznańskiego z wyrażeniem granic na kongresie wiedeńskim, Wrocław 1816 (por. Pam. lw. 1817); — Saniewski F., Tableau geogr. statist. et histor. du royaume de Pologne d'après le traité de Vienne 1815; — Politowski W., Jeografia królestwa polskiego i wolnego m. Krakowa i wiadomości statyst., Warsz. 1816, 1819.

10242. Bychowiec J. Wł., Rzut oka na Rossyą pod względami hist., statyst., polit., Warsz. 1817; — Hassel, Vollständige Erdbeschreibung des russisch. Reiches in Europa nebst Polen, Vollst. Handbuch cz. 3 t. II., Weimar 1821 i osobno tamże 1822.

10243. Ostrowski P. F., Krótka jeografla ces. rossyjskiego, królestwa polsk., Wilno 1824.

10244. Królestwo Polskie stat., geogr. i hist. opisane (na 1 arkuszu), War. (około 1830); Rodecki Fr., Obraz jeograf.-statyst. Królestwa polskiego, Warsz. 1830 (folio wielkie, V. tabl. stat.).

10245. Jeografia król. Polsk. podług ostatniego rozgraniczenia, War. 1830; — Obraz polit. i statyst. król. Pol., jaki był w r. 1830 przed d. 29. listopada, Warsz. 1830.

10246. Engelhardt, Einige stat. und topograph. Nachrichten vom Königreiche Polen, Annalen der Erdkunde 1831 t. III.; — Rabbe A., Resumé géogr. de l'Empire de Russie et du Royaume de Pologne, Paris 1831 (3 ed.); — Ansart K. B. F., Rys geogr. powszechnej pomnożony geografią szczegółową ces. Rosyjskiego i król. Polskiego, Wilno 1833.

10247. Cannabich J. G. F., Neuestes Gemälde des europ. Russlands und des Königr. Polen (t. 26—27 Schütza Erdkunde), Wien 1832—1833, *zob.* Nr. 1984.

10248. Schnitzler J. H., La Russie, la Pologne et la Finlande, tableau statist., géogr. et hist. avec des plans lithographiés, Paris 1835; — Kubalski M. A. i Moreau C., Géographie stat., phys. et descript de la Russie y compris les parties de l'ancienne Pologne, Paris 1838.

10249. Bulharyn T., Rossija w istor., geogr. i liter. otnoszenijach, czast I.—IV., statistiki czast I.—II., Petersb. 1837; Czyński J., Russie pittoresque avec gravures, 1837—1838 t. 2.

10250. Schuselka Fr., Tyskland, Polen och Russland. Ofversättning, Stockholm 1847.

10251. **Wiślicki J. M.**, Opis królestwa polskiego pod względem hist., statyst., rolniczym, fabrycznym, handlowym, obyczajowym i zwyczajowym, Warsz. 1850.

R: Wójcicki K. W., Bibl. war. 1849 IV., 1850 II.

10252. Szymanowski W., Królestwo polskie pod względem. stat., jeogr. i hist. z 8 tablicami okolic i gmachów oraz ubiory ludowe, Warsz. 1859; — Miłkowski St., Opis królestwa polskiego pod względem geografii, statystyki i historyi, Warsz. 1861.

10253. **Materyały** dla geogr. i stat. Rosyi sobrannyje oficerami gener. sztaba (Oranowski A., Kurlandskaja gubernia; Afanasiew D., Gubernia Kowieńska; Korewa A. i t. d., każda gubernia osobny tom), Petersb. 1861.

10254. Wiślicki Adam T., Krótka geografia królestwa Polskiego, Warsz. 1863; — Kołodziński B., Geografia królestwa Polskiego Warsz. 1862.

R: Wójcicki K., Bibl. warsz. 1863 III.

10255. Das Königreich Polen, Topograph. und stat. Skizzen, Leipzig 1864; Medeen A. E., Lä robok i Ryssland och Polen geografi, Wiborg 1867.

10256. **Simonenko G**, Carstwo polskoje, Warsz. 1878; — Tenże, Statystyka carstwa polskawo, t. I. Warsz. 1879.

R: Załęski W., Niwa 1878.

10257. Rossya dalnawo Wostoka, Soczynenie Francia Szperka, St. Petersb. 1885 (Zap. Imp. Russ. Geogr. obszcz. po obszczei geogr. t. XIV.).

10258. **Krynicki**, Rys geogr. król. Polskiego, Warsz. 1886.

R: At 1886 IV.; Zakrzewski A., Wędrowiec 1886 str. 524.

Rossya malownicza po ross., por. sprawozdanie A. Szarłowskiego w Prz. powsz. 1885.

10259. Delavau, Rialle, Rabot, Rambeau, La Russie géogr., Paris 1892 str. 496.

Podróże, zob. Nr. 10086—10152.

Zob. Geografia polityczna (Statystyki, Skorowidze).

Zob. Historya polityczna.

10260. Mizierowicz H., Pomniki dawnej Małopolski, Album malownicze, Warsz. 1828; — Obrazki z dawniejszej Małopolski i Rusi Czerwonej, Poznań 1869.

10261. Łuczyński J. K., O województwie krakowskiem, Kalendarz polski i ruski, rak. 1743; — Putanowicz J., Kolenda, Krak. 1754, *zob.* Nr. 9211.

10262. Wężyk F, Okolice Krakowa, Pam. warsz. L. Osińskiego 1809 I.—III.

10263 Cannabich J. G. Fr., Kunde von Jonien und Krakau (stanowi t. VI. dzieła Algem. Länder und Völker-Kunde), Wittenberg 1821 (z mapą), *zob.* Nr. 9984.

10264. Gołębiowski L., Opis województwa krakowskiego, Kalendarzyk Netta polit., War. 1827; — Mikulski Fr., Opis Krakowa i jego okolic (3 drzeworyty i 1 miedzioryt), Krak. 1862, 1869; — Grabowski A., Kraków i jego okolice, opis. hist., Krak. 1866, *zob. Oświata.*

R: Czas 1866 Nr. 29.

Dokumenty, zob. Nr. 746—749.

Dyecezya krakowska, zob. Nr. 1320 i Kościół.

Zob. Miejscowości (Kraków).

10265. Chłopicki E., Częstochowskie strony, Tyg. ill. 1874 t. XIV.

10266. Ziemia olkuska, Dz. warsz. 1851 Nr. 187; — Opis miast z ziemi olkuskiej, Pam. pol. nauk i um. Zienkowicza t. II.

10267. Tomkowicz A., Słowo o księstwach oświecimskiem i zatorskiem, Album J. D. Borkowskiego, Lwów 1848; — Temple R., Zur Topographie Auschwitz und Zator,

Wien 1865; — Rychlik I., Księstwo oświecimskie i zatorskie, Spr. gimn. w Tarnowie 1887, *zob*. Nr. 776.

10268. Mehoffer J., Der Sandecer Kreis im Königr. Galizien, mit 1 topogr. Karte u. 5 Chromolit. (wyjątek z: Das pittorescke Oesterreich), Wien 1842; — Łepkowski J., Obwód sandecki, v. Wildt J., Kalendarz pow., Krak. 1863, *zob*. Nr. 796.

10269. Wiadomość o księstwie Siewierzu i dowody na stronę jego książąt biskupów (1786).

10270. Mehoffer J., Der Wadowicer Kreis, Das pitt. Oesterreich, *zob*. Nr. 10268.

10271. Puchała K., Opis histor. malarski depart. lubelskiego, Almanach lubelski 1815; — Lubowiecki I., Opis histor.-statyst. województwa lubelskiego 1822; — Opis hist.-malarski depart. lubelskiego, Wanda, tyg. nadwiśl. 1828; — Opis województwa lubelskiego, Kalendarzyk nowy polit., War. 1829, *zob*. Nr. 765, 10117.

Podlasie, zob. Nr. 10197—10198.

10272. Opis województwa sandomierskiego, Kalendarzyk nowy polit., Warsz. 1823; — Łopaciński J., Ziemia sandomierska, Now. Gaz. warsz. 1840.

10273. **Wiślicki J. M.**, Zarysy ziemi opatowskiej i sandomierskiej pod względem hist., statyst., rolniczym, fabrycznym i handlowym, Warsz. 1862, *zob*. Nr. 10117.

10274. Gomulicki W., Sandomierz i Sandomierzanie, Kuryer codzienny 1884 Nr. 219, 220, 222.

10275. **Siarczyński F.**, Opis powiatu radomskiego, wyd. Tym. Lipiński, War. 1847; — Matieriały dla staticzeskawo opis. radomskoj gub., *zob*. Nr. 789; — Bębnowski J., Opisanie hist., top., art. wojew. radomskiego, Gaz. rad. 1885 Nr. 33, 34, 37.

10276. Zapadłowski W., Wędrówka po ziemi świętokrzyskiej, cz. I Tyg. ill. 1882 str. 348.

10277. Koskowski B. I., Powiat tomaszowski (z 5 rycinami), Dod. Prz. tyg. 1891 II. 154.

Podróże, zob. Nr. 10086—10152.

Dokumenty, zob. Nr. 665.

10278. Kruse, Neuere Schriften über die alte Geogr., Gesch. u. Alterth. Schlesiens, Kruses Arch. I.

10279. Kopietz Dr., Die geographischen Verhältnisse Schlesiens im Alterthum, Wrocław 1890.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1891.

10280. Gruenhagen C., Schlesien am Ausgange des Mittelalters, eine kultur-histor. Uebersicht, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1884 t. XVIII.

10281. Sthenus, Descriptio Silesiae, imprimis Vratislaviae, 1512, *zob*. Nr. 6914; — L. Corvinus, Silesiae compendiosa descriptio, 1557, *zob*. Nr. 6853; — Hevelius ab Hennefeld M., Silesiographia, 1616, *zob*. Nr. 7803; — Hauptbericht des Minister Graf Hoym über den Zustand Schlesiens, *zob*. Nr. 9575.

10282. Coeln Fr. G., Schlesien, wie es ist, von einem Oesterreicher, Berlin 1806 t. 3.

10283. Łepkowski J., Wiadomość o Szląsku, Kraków 1849.

R: Bibl. warsz. 1849 III

10284. Langie K., Sprawozdanie z wycieczki do Szląska górno-pruskiego, Tyg. rol. przem. krak. 1856, Odb. Krak. 1856.

10285. Fritz J. M., Rzut oka na Szląsk, Tyg. ill. 1866 XIII.; — Bartkiewicz, Górny Szląsk, tamże 1866 XIV.; — Szadurski M., Kilka słów o Szląsku pruskim, tamże 1870 V.

10286. Kiepert's Taschen-Fahrplan f. Schlesien und Posen, red. vom Werner, Breslau 1877.

10287. **Adamy H.**, Geographie von Schlesien, Breslau 1891 (26. wyd.); — Bumbke O., Geographie von Schlesien für den Elementarunterricht, nebst Gesch., Breslau 1878; — Schirmer W., Heimatkunde des Herzogth. Schlesien, Bielitz 1880; — Rücker J., Heimatskunde d. Provinz Schlesien, Leobschütz 1881; — Huebner M., Heimatkunde v. Schlesien, Breslau 1891, 3 ed.; — Rücher, Heimatskunde der Provinz Schlesien (nach amtlichen Quellen), Leobschütz 1881.

10288. Kłobukowski St., Ze Szląska austryackiego, Gaz. polska 1882 Nr. 228, 229, 231, 232.

10289. **Peter Anton**, Das Herzogthum Schlesien, Die Länder Österreich-Ungarn in Wort u. Bild I. 9, Wien 1884.

10290. **Schroller Fr.**, Schlesien, Eine Schilderung des Schlesierlandes, Glogau (1889) t. 3.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1889; K-ff, Lit. Centralblatt 1889 str. 240.

10291. Szląsk pruski słowem i ołówkiem, Warsz. 1889 (wyd. Prz. tyg.) str. 152.

10292. Mannfeld B., Aus Alt-Breslau und Schlesien, Oppeln 1891 (14 mi. dziorytów).

10293. Bełza St., Na Szląsku polskim, wrażenia i spostrzeżenia, Kraków, Petersb. 1892, 1894.

Podróże, zob. Nr. 6854, 9561, 9692, 10087, 10102, 10121.

10294. **Harwot J.**, Cieszyn i ziemia cieszyńska pod względem geograficzno-statyst., Sprawozd. gimn. w Przemyślu 1893, Odb. Przemyśl 1893.

10295. Biermann, Ueber die provincia Holacensis, Ztschr. für die Gesch. Schlesiens 1876 t. X.

10296. Tomasczewski Fr., Topographisch-statistisches Handbuch für den Regierungsbezirk Liegnitz, Liegnitz 1880.

10297. Jander A., Mittheilungen über Liegnitz und seine Umgebung, Liegnitz 1883.

10298. Prasek V, Historická topografie země opavské, por. Časop. cesk muz 1894 s. 299 300.

10299. **Zeitschrift** des Vereins für die Geschichte u. Alterthum Schlesiens, Breslau 1861—1893.

Por. Szląskie miejscowości w Konera Repert. Nr. 2424—2561 i Sprawozdania gimnazyów szląskich.

Zob. Historya polityczna (Prowincye).

Dokumenty, zob. Nr. 679—687.

Partsch J., Landeskunde der Provinz Schlesien, zob. Nr. 10054.

10300. **Zejszner L**, Spiż, Bibl. warsz. 1854 III., 1855 III.; — Tenże, Orawa, tamże 1853 III.; — Dzieduszycki M., Spiż, Przew. nauk. lit. 1876.

10301. O ziemi spiskiej, Pam. warsz. Bentkowskiego 1819; Ziemia spiska, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

10302. **Oesterreich** in Wort und Bild, Ungarn, Wien, Budapest (nieskończone).

Dokumenty, zob. Nr. 716.

Bibliografia, zob. Nr. 10051.

10303. Zawadzki W., Obrazy Rusi czerwonej, Tyg. ill. 1864 IX.; Toż, z rysunkami Kossaka, Poznań 1867, *zob.* Nr. 10260.

10304. Płoszczanskij, W sprawie opisania hał. Rusy, Słowo (russ.), Lwów 1864 Nr. 69; O. N. B., Czerwonaja Rus, Wesna 1879 (por. Lwowianin 1840 str 92); Nalewajko, Z Czerwonej Rusi, Prawda 1852 Nr. 45; Franko J, Krajoznawstwo, *zob.* Nr. 10082.

10305. Biłous T., Zapiski putnika hałyckoj Rusy, Lwów 1861; — Tenże, Putywyi zapiski Hałyczanyna na Wostok 1888, Lwów 1889 3 cz.

10306. Szaraniewicz I., Geogr. istor.-statis., Lwiw 1875 1876

10307. Nasza zemlja, izd. obszczestwa im. M. Kaczkowskoho, Lwiw 1884.

10308. **Zakliński R**, Geografija Rusy, cz. I. z kartą, Lw. 1887 (izd. Proświty); — Tenże, Geografia austrijskoji Rusy, Biblioteka dla mołodiży 1883.

R: I. Franko, Kwart. hist. 1888.

10309. Lewicki I. E., Ukazatel imenam łycznym, geograficzeskym, topograficzeskym (indeks imion wsp. w artykułach Petruszewicza w Wistnyku Nar. Doma od 1882—88), Wistnyk Narodnoho Doma (w dodatku do Nr. 71—73 z r. 1888).

10310. Klonowicz Seb., Roxolania, carmen eleg., Kr. 1583, 1584 (Przekład pol. Kondratowicz L., Bibl., przekł. łac. pol Wilno 1851—1852, 2. od. Złoczów 1891 w Bibl. pow. Nr. 17)

10311. Starczewski, O Halickoj i Węgierskoj Rusi, Petersb. 1844; — Terlecki W., Uhorskaja Ruś, Kijów 1874.

10312. Lustracya starostwa halickiego, wyd. Chomętowski, *zob.* Nr. 3006.

10313. Stadnicki, Ziemia lwowska w XIV. i XV. w., Lwów 1863, *zob. Historya polityczna;* — Lustracya starostwa lwowskiego r. 1570, Heck J., Pomniejsze źródła, *zob. Dod I.*

10314. Papée Fr., Skole i Tucholszczyzna, *zob. Miejscowości.*

10315. Kowalskij J. D., Okołycia Stanysławowa, Zor. Hałycka str. 526—528, Lwów 1860.

Dokumenty, zob. Nr. 668—678.

Eparchia, zob. Kościół.

10316. **Haufler**, Oesterreicn 1854—56; — Becker (Warhanek), Oester. Vaterlandskunde 1855; — Schmidt-Warhanek, Das Kaiserthum Oesterr. 1857; — Steinhauser, Geographie v. Oesterreich-Ungarn 1872; — Grassauer, Landeskunde von Oesterr.-Ungarn (tamże literatura); — Umlauft, Österreich-Ungar. Monarchie geogr. stat. 1876.

R: Petermanns G. M. 1882 s. 62.

10317. Szaraniewicz I., Krótki opis monarchii austryackiej z szczególniejszem uwzględnieniem Galicyi, Lwów 1875, 1878 (toż po rusku).

R: Prz. kryt 1876.

10318. Hannak E., Historya i statystyka monarchii austryacko-węgierskiej dla klas wyższych szkół średnich, przerobił i uzupełnił J. Leniek, Tarnopol 1892.

R: Maciszewski, Muzeum 1892.

10319. Gębica W., Przewodnik po monarchii austryacko-węgierskiej do użytku szkół początkowych, Nowy Sącz 1893, 2 ed.

10320. **Galicya** w r. 1772, *zob.* Nr. 4990, 4992; — Traunpauer, Briefe über Galizien, *zob.* Nr. 9547; — Krattera Fr. Briefe, *zob.* Nr. 9546; — Gebhardi, Gesch., *zob.* Nr. 9473; — De Luca, *zob.* Nr. 9607.

10321. Kuropatnicki E. A., Geografia albo dokładne opisanie królestw Galicyi i Lodomeryi, Przemyśl 1786, *zob.* Nr. 9545, 2. ed. Lwów 1858.

10322. Liesganig J., Regna Galiciae et Lodomeriae, Wien 1780, 1824, 1829, *zob.* *Mapy.*

10323. Rohrer, Bemerkungen 1804, *zob.* Nr. 9735; — Dissertatio de Galicia 1805, *zob.* Nr. 9741.

10324. Salvis, Travels (w r. 1806), *zob.* Nr. 9749; — Uklański (w r. 1807), *zob.* Nr. 9761; — Bredetzky S., Reisebemerkungen über Ungarn und Galizien, Wien 1809, *zob.* Dod. I.; — Gross J., Galiziens Strassen und Brückenbau (mit 2 Plänen) 1809, Lemberg 1822—1827 cz. VII.; — Hahn K., Meine Reise (w r. 1812), *zob.* Nr. 9807.

10325. Brocki E., Królestwo Galicyi, granice, położenie jeograficzne, rozległość, ludność, klimat, ziemie, Lwów 1821.

Podróże, zob. Nr. 10093, 10095, 10096, 10101—10104, 10106.

10326. Badenfeld W., Erinnerungen an Galizien, Sammlung zerstreuter Staatswirtschaftlicher Aufsätze zur Kenntniss des Landes mit besonderer Rücksicht auf die politische Gesetzgebung, Troppau 1833—1884; Statystyczny opis Lwowa i Galicyi, Roz., Lwów 1835.

10327. Blumenbach W. C. N., Neuestes Gemälde der Länder Ungarn, Polen, Mähren und Schlesien, Wien 1834; — Galiński L., Das Königreich Galizien und Lodomerien stat. und topogr., Lemberg 1834; Toż po pol., Lwów 1835.

10328. **Zawadzki A.**, Galicya w obrazach, czyli galerya lit. widoków, okolic i zabytków Galicyi, Lwów 1840 (Por. Mnemosine, Lwów 1835).

R: Piller P., Lwowianin 1840 s. 48.

Podróże, zob. Nr. 10108 i 10111.

10329. **Stupnicki H.**, Galicya pod względem topograficzno i geogr.-historycznym, z mapą, Lwów 1849, 1864, 1869; — Tenże, Das Königreich Galizien uad Lodomerien, Lemberg 1854; — Siarczyński Fr., Galicya, jéj ziemia, płody i ludy, Dod. tyg. Gaz. lw. 1857 Nr. 1—52, *zob.* Nr. 10074.

10330. Łepkowski J. i Berdau F., Galicya pod względem jeogr.-statyst., polit. i topogr. dla użytku zakładów naukowych, Kraków 1861.

R: Bibl. warsz. 1861 III.

10331. Ziemie polskie pod austyackim rządom, Tyg. lw. 1863.

10332. Barbot de Marny N., Odczet po pojezdkie w Galiciju, Wołyniu i Podoliju w 1865 godu, Petersb. 1866.

10333. Schmedes K., Geographisch-statistische Übersicht Galiziens, Lemberg 1867, 1869.

Podróże, zob. Nr. 10119, 10129, 10332.

Schneider A., Encyklopedya dla krajoznawstwa Galicyi, zob. Nr. 10073.

10334. Temple R. F., Bilder aus Galizien, Krakau 1871.

10335. Mieczyński Ł., Galicya i Lodomerya z ks. Bukowiną, Oświęcimem, Zatorem i W. ks. krakowskiem dla szkół ludowych, Rzeszów 1872; Latinik A., Geografia Galicyi dla szkół początkowych, Kraków 1874.

10336. **Tatomir L.**, Geografia Galicyi, podręcznik dla uczniów i nauczycieli, Lwów 1874, 1876.

R: Prz. kryt. 1876; Drohojowski M., List otwarty do WP. L. Tatomira, autora Geografii Galicyi, Lwów 1880.

10337. **Galicie** et Bukovine w Reclus, Nouvelle Géographie universelle, *zob.* Nr. 9996.

10338. Jandaurek J., Galizien und Lodomerièn und das Herzogthum Bukowina (Die Länder Österreich-Ungarns in Wort und Bild I.), Wien 1884.

10339. Nowakowski A. T., Przewodnik po Galicyi, W. ks. Krakowskiem i Bukowinie, Krak 1892.

10340. **Limanowski B.**, Galicya (opis), Lwów 1892.

R: P. S., Przegląd pedag. 1892 Nr. 5.

10341. Przewodnik ilustrowany po c. k. austryackich kolejach państwowych wedle wskazówek c. k. generalnej dyrekcyi austr. kolei państwowych, zesz. 28, Wiedeń 1893 (Smólski G.), z. 32 (Inländer A.); Guides-Joanne, Etats du Danube et des Balkans, II. 1, 2, Paris 1893—4 (w tomie II. od str. 24—122 Galicie, Bukovine).

10342. Zbiór najpiękniejszych i najinteresowniejszych okolic z Galicyi, b. r.

Szaraniewicz, Rys hist. Galicyi, zob. Historya polityczna.

10343. Chrzanów i Chrzanowianie, Dz. warsz. 1865 Nr. 29; Podolien, Galicia 1841; Habel E., Erinnerung zu Pokucien, Mnemosine, Lwów 1828.

10344. **Bielowski A.**, Pokucie, Dod. do Czasu 1857 II. 6; — Kolberg, Pokucie, *zob.* *Etnografia*; — Dolnicki Z., Nadprucie, Przyj. dom., Lwów 1858 t. VIII.

10345. Hołowkiewicz, Wędrówki po kraju (powiat rzeszowski), Przew. nauk. lit. 1879.

10346. **Nowicki A.**, Wędrówki po kraju, I. Okolice Rawy ruskiej, II. Okolice Lwowa, Przew. nauk. lit. 1879; — Tenże, Wędrówki po kraju, Okolice Żółkwi, tamże 1878; — Czerwiński Ignacy Lubicz, Okolica Za-Dniestrska, Lwów 1811; — Kunicki P., Kratkoje stat. opisanie zadniestrowskoj obłasti, Petersb. 1813.

10347. **Janota E.** Wiadomość historyczna i geograficzna o Żywieczczyznie, Gwiazdka ciesz. 1859, Odb. Cieszyn 1859.

10348. Jaką ma wartość Bukowina dla Austryi, Roz. warsz. 1813; — Opis Bukowiny top. stat., Roz., Lwów 1820.

10349. Bendella Teofil, Die Bukowina im Königreiche Galizien, Wien 1845; — Goehlert, Die Bukowina, 1875.

R: Petermanns G. M., 1875 s. 234.

10350. Polek J., Ortschafts-Verzeichniss der Bukowina aus dem Jahre 1775, Jahrbuch des Bukowiner Museumvereins, Czernowitz 1893; — Spläny gen., Beschreibung der Bukowina, hrsg. von Dr. Johann Polek, Czernowitz 1893.

10351. Worobkiewicz Eug., Die geogr.-statist. Verhältnisse der Bukowina, Czernowitz 1893.

10352. Kaindl Fr. R., Zur Landeskunde der Bukowina, Bericht für das Jahr 1891, Romänische Revue 1892.

10353. Multany i Wołoszczyzna, Gaz. polska, Warsz. 1828 Nr. 13).

10354. Vaillant J. A., La Romanie ou hist., langue. littérat. orographie, statistique des peuples de la langue d'Or, Paris 1844 do 1845, 3 t.; — Cantemir D., Descriptio antiqui et hodierni status Moldaviae, Bucuresti 1872; — Zaszczuk A., Biessarabskaja obłast, Materiały dlia gieogr. i statist. Rossii sobr. oficerami general. sztabu, cz. I. i II., Petersb. 1862.

Polek J., Repertorium, zob. Nr. 10061.

Kraje połączone z Polską i jej lenności, zob. Prawo.

10355. **Przezdziecki A**, Podole, Wołyń, Ukraina, Wilno 1840—1841, *zob.* Nr. 1363.

10356. **J. Antoni Dr.**, Zameczki podolskie na kresach, Prz. pol. 1871—1872, Odb., Kraków 1872.

10357. **Jabłonowski A.**, Ziemie ruskie, Wołyń i Podole, Źr. dziej. t. XIX., *zob.* Nr. 1387; — Tenże, Podole u schyłku w. XV., Ateneum 1880 II., III.; Podole starożytne, tamże 1887; Wołyń i Podole u schyłku XVI. w., tamże, 1889 IV.

R: R., Wołyń i Podole w drugiej połowie XVI. w., Przew. nauk. lit. 1891.

Podróże, zob. Nr. 7592 i 7598.

10358. **Marczyński W.**, Statystyczne, topograficzne i historyczne opisanie gubernii podolskiej, z rycinami i mapami, Wilno 1820—1822.

R: Pam. warsz. Brodzińskiego.

10359. Podole. Album malownicze 1849; Junk A., Album pomników i widoków Ukrainy, Podola i Wołynia, z. I., Kijów 1868.

10360. Radziejewski J. K., Podole, stan obecny i konieczne reformy dla przyszłego rozwoju, Kijów 1859.

10361. Mierzeński, Podole, Wołyń, Ukraina, Lwów 1862; — Busz S., Podole, Wołyń, Ukraina, Dziennik lit. 1862, Odb. Lwów 1862, *zob.* Nr. 10425.

10362. Podole, Wołyń i Ukraina, Gaz. Nar. 1862 Nr 63; Berlicz Sas, Wołyń, Podole i Ukraina, Wspomnienie, Dziennik polski 1869 z 2 paźdz.; Południowo-wschodnie prowincye Polski, Czas 1869 Nr. 294 i n.

10363. **Trudy** podolskawo gubernskawo, statisticzeskawo komiteta, Kamieniec podolski 1869.

10364. **Krauze Fryderyk**, Podole (praca geograficzna), Bibl. war. 1876 t. II., III., IV.

10365. H. L. J., Podole z daleka i z bliska, Biesiada lit. 1882, 342; Grzegorzewski J., Z południowo-zachodnich kresów, Kraj 1884, 28; J. Antoni Dr., Z zakątka nad Smotryczem, Tyg. ill. 1886 str. 132, 340, *zob.* Nr. 10148.

10366. **Batiuszkow J. N.**, Opisanije istoriczeskoje Podolija, Petersb. 1891.

R: Bibliograf. Zap. 1892 Nr. 2 str. 144.

10367. **Kraszewski J. I.**, Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy, Wilno 1840 I.—II., 2. ed. Paryż 1860.

Przezdziecki A., zob. Nr. 10355.

10368. Żółkiewicz A., Badania historyczne Wołynia, Tyg. petersb. 1890, 1891 XXII., XXIII.

Por. Parczewskiego: Borejko W., Pamiętnik o Wołyniu, Tyg. petersb. 1841 XXIX.

10369. Szpilewskij, Putieszestwije w Poliesiu i Białoruskomu kraju, Sowremiennik 1853 -1855; — Perłsztein A., Wołynskoje Polesie, Wołynskoje gub. wied. 1855 Nr. 9—48; — Sztukenberg, Zamietki o wołynskoj gub., Petersb. 1860.

10370. Nowicki F., Wołyń i jego mieszkańce w r. 1863, Drezno 1870.

R: W., Bibl. warsz. 1871 I.

10371. **Stecki J. T.**, Wołyń pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym, Lwów 1864; — Tenże, Listy z wycieczek po Wołyniu, Tyg. ill. 1863 VII.; — Tenże, Księstwo peresopnickie, Wiek 1877 (odcinek) Nr. 99—111; — Tenże, Księstwo dubrowickie, Wiek 1878 Nr. 26—45 (także Wiek 1878 Nr. 288 i 1879 Nr. 11—247).

R: Hubert L., Bibl. warsz. 1866 II.

10372. Piotrowski M., Kartki wspomnień Wołynia, Wiek 1884 Nr. 240, 241, 243; Przejażdżki w r. 1891, *zob.* Nr. 10151.

10373. **Kruszynskij A.**, Istor. oczerk. Wołyny, Trudy woł. guber. komiteta, 1887; — Ossowskij G., Geol.-geogr. oczerk, tamże; — Marakujew W., Poliesie i Poliesiuki, Petersb. 1879; — Oczerki woł. Poliesia, Wiestnik zapadn. Rossii 1867 t. III., IV.

Por. Pienkina, Poliesie (*zob.* Nr. 10055), Nr. 1312—1331.

10374. Bratczykow A., Matieriały dla isliedowania wołynskoj gubiernii, Żytomierz 1868—1869.

R: Kijewlanin 1868 Nr. 108—111.

Wołynskija zapiski, zob. Nr. 1011.

10375. **Ossowskij G.**, Iz putiewnych zamietok w wołynskoj gub., Żytomierz 1869.

Por. Pienkina, Poliesie (*zob.* Nr. 10055) Nr. 2020—2039.

19376. **Batiuszkow**, Wołyń, 1888 (por. Iłgowski, Kraj 1889 Nr. 6); — Andriaszew A., Oczerk istorii wołynskoj zemli 1888, *zob. Historya polityczna*; — Petrow i J. Małyszewskij, Wołyń (por. A. Szarłowski, Prz. pol. II. str. 598—613), *zob.* Nr. 10115, 10132.

10377. Stypułkowski Tomasz, Materyały do opisu Wołynia zebrane w r. 1847—1860 (rękopism); Korniłowicz M. J. B., Opis Białorusi, Wołynia, Grodzieńska, Witebska (po ross. E.) (m. i r.?); Maliszewski M. J. K., Descriptio terrae L u c o v i e n s i s historica maxime et phisica (1821—1824?); Śniadecki J., P o l e s i e, Bibl. warsz. 1845 II. 1; Kontryma Podróż, *zob.* Nr. 10097; R. B., Obrazy Polesia wołyńskiego, Tyg. ill 1871 VIII str. 86.

Pienkina Z. M., Poliesie bibliogr., zob. Nr. 10055.

Zob. Nr. 10398 (Małorossya) i 10425.

10378. Bartoszewicz J., Co znaczyła i gdzie była U k r a i n a, Bibl. warsz. 1864 t. II.

10379. Beauplan Wilhelm le Vasseur, Description de l'Ukraine, *zob.* Nr. 8191; — (Hills) J. Marschal, *zob.* Nr. 9393; — Moeller J. W., *zob.* Nr. 9485; — Hammard C. T. E., *zob.* Nr. 9561; — Stan. Aug., *zob.* Nr. 9568—9570.

Podróże po r. 1815, zob. Nr. 10113, 10117, 10131, 10148.

10380. Giżycki F. K., Rys Ukrainy zachodniej, Krzemieniec 1810.

10381. Ukraina, Przegl. nauk. lit. 1842—1844; Grabowski M., Ogrody na Ukrainie, Atheneum Kr. 1842 t. IV.; Izopolski E., Pamiątki Ukrainy, tamże 1843; Podróż po Ukrainie, Pam. powsz. nauk i um. Zienkowicza, t. I.

10382. Kohl J. J., De Ukraine en Klein-Russland, Gräningen 1844.

10383. **Grabowski M.**, Ukraina, dawna i teraźniejsza (t. I. o zabytkach najgłębszej starożytności), Kijów 1850 (por. R. tow. n. krak. 1852).

10384. **Rulikowski E.**, Ukraina opisana powiatami pod względem histor., obycz. i statyst., Bibl. warsz. 1852 IV.

10385 Nieco o Ukrainie, Dz. warsz. 1854 Nr. 260.

10386. (Iwanowski), Dawna Ukraina, rozprawa w dziele: Kilka rysów i pamiąt. Helleniusza, Poznań 1860.

10387. Krause Fr., Okolica nad Zharem i Rowem, Bibl. warsz. 1872 II.

10388. **Jabłonowski A**, Kresy Ukrainne po Licholeciu do Ruiny, Ateneum 1877 III., 1878 IV.

10389. **Fundukleem J.**, Statist. opisanie k i j e w s k o j gub., Petersb. 1852—1856 t. 3.

R: Wiestnik russk. geogr. obszcz. t. XVI.; Żurn. min. wnutr. diel. 1856 t. XX.

10390. **Trudy** komissii pry uniwers. św. Władimira dlia opisanija gub. Kijewskawo ucz. okruga, Kiew 1851.

10391. Runge N., Trudy uniwers. kijewsk. dla opis. gubernii kijewsk., Kijew 1853.

10392. **Sztukenberg J.**, Staticzyskije trudy t. XXVI.: Opisanie kijewskoj gub. (z niem.), Petersb. 1858.

R: Otecz. zapiski 1859.

10393. **Pamiatniki** i widy kiewskoj, podolskoj i wołynskoj gub. 1858 goda, Kiew 1858; — Niskolko słow o Jugo-zapadnoi Rusy, Kijew 1859.

10394. Brum P. J., Notices sur la topographie ancienne de la nouvelle Russie et de la Bessarabie, Odessa 1857.

10395. **Pochilewicz W.**, Skazanija o nasielennych miestnostiach kiewskoj gubernii ili statisticzeskaja, istoricz. i cerkown. zapiski, Kijów 1864; — Tenże, Ujezdy kijewskij i radomyslskij, stat. ist. zamietki, Kijów 1887.

R: M. Gozdawa, Kwart. hist. 1888.

10396. Szugarin J. D., Oczerki jugo-zap. kraja, Żytomierz 1877; — Bagaliej D. J., Generalnaja opiś Małorossiji, Kijewskaja Starina 1883.

10397. **Mukatow**, Geografia guberni kijowskiej, por. Sulima, Prz. powsz. 1884 III.

Gruszewskij N., Oczerki istorii kijewskoj zemli, zob. Historya polityczna.

10398. **Owsiannikow A.**, Geograficzeskije oczerki i kartiny (t. II. Oczerki i kartiny Małorossii), Petersb. 1880.

10399. **Łazarewskij A. M.**, Opisanie staroj Małorossii (t. I. Połk Starodubskij), Kiew 1888.

R: Linniczenko, Kwart. hist. 1888; Żurn. M. N. P. 1890 Nr. 11; Sowr. letr. t. VIII–XII.

10400. **Kijewskaja Starina**, jeżemiesiacznyj ist. żurnał, 1881—1893.

10401. Chłopicki E., Wędrówka po gubernii kijowskiej, Tyg. ill. 1881 XII.; Tarnowski St., Z Kijowa, zob. Nr. 10143.

10402. Tissot W., Rossya i Rossyanie, cz. I. Małorossya, Echo 1882 Nr. 75—95 (z franc.).

10403. Rulikowski E., Opis powiatu Wasylkowskiego, histor., obycz. i stat., Warsz. 1853.

R: Bartoszewicz J., Dz. warsz. 1853 Nr. 143.

10404. Kraszewski J. I., Zaporoże, Atheneum 1846 V.; — Gliszczyński M., Znaczenie i wewnętrzne życie Zaporoża (z mapą), Bibl. warsz. 1849 I., II.; — Zaporoże, Tyg. lw. 1863.

10405. **Marcinkowski A.** (Nowosielski), Pogranicze Naddnieprzańskie w w. XVIII., Kijów 1863 t. II.

10406. **Ewarnickij D. J.**, Topograficzeskij oczerk Zaporozija, Kijewskaja Starina 1884; — Tenże, Zaporoże w ostatkach staryny y predaniach naroda, St. Petersb. 1888.

R: A. Pypin, Wiestn. Jewr. 1889; Franko J., Kwart. hist. 1889.

10407. Chłopicki E., Zadnieprze, Notatki z podróży, Kłosy t. V.

10408. Szafoński A., Czernigowskawo namiestniczestwa topograficzeskoje opisanie, Czernigow 1786, Kijów 1851.

Szajnocha K., Dwa lata dziejów, zob. Historya polityczna.

Pulaski, Dzikie pola, zob. tamże.

Dokumenty, zob. Nr. 966–1013.

Por. Pienkina Z. M., Poliesie (zob. Nr. 10065) Nr. 101—119 i 2891—2812.

10409. **Naruszewicz A.**, Tauryka czyli wiadomości starożytne i późniejsze o stanie i mieszkańcach Krymu, Warsz. 1787, 2. ed. Warsz. 1805, *zob.* Nr. 9565; — Craven E., Voyage en Crimêe, *zob.* Nr. 9591.

10410. Guthrie, Listy z podróży do Tauryki czyli Krymu, Krak. 1809; — Chojecki E., Wspomnienia z podróży po Krymie, Warsz. 1845; — Demidow A., Podróż po Krymie 1845; — Kaczkowski K., Dziennik podróży do Krymu w r. 1825, Warsz. 1829 t. 4 (tłóm. w części z G. Castelnaua: Essai sur la nouvelle Russie).

10411. **Koch**, Die Krim und Odessa, Leip. 1855; — Grimm Th., Die Taurische Halbinsel, Berlin 1855; — Canale, Della Crimea, Genua 1856 t. 3, Petermanns G. M. 1856 s. 41.

10412. **Remy**, Die Krim, etnogr. u. landsch., Leipzig 1872; — Telfer, The Crimea and Transcaucasia, Londyn 1876 t. 2; — Songorow, Przewodnik po Krymie (po ros.), Odessa 1880.

10413. B. L., Ol. Kij., Polnostrowy Krym, istor. obozrynie. Zoria Halyckaja, Lwów 1854 Nr. 26–28; K...ij N., Korsuni ili Chersones, tamże 1856 Nr. 45—46.

Por. Literaturę rosyjską w: Mieżowa Bibliogr. (Nr. 10057).

10414. (Jansson W.), M. Duc. Lithuaniae descriptio, Amstelod. 1613, *zob.* Nr. 7802.

10415. **Buturlin M. D.**, Opisanie Litwy (sm. bumagi florenckawo centr. archiwa) Moskwa 1871.

Podróże i opisy, zob. Nr. 10085.

10416. Nowa geogr. tabella prowincyi W. X. Lit. podług politycznego prawa polsk ułożona w szkołach nowogrodzkich, Grodno 1785; Nieprzecki J., Lithuaniae M. D. in suos palatinatus divisus (z kartą), Norimb. 1812, zob. Nr. 9816.

Podróże po roku 1815, zob. Nr. 10090, 10108, 10111, 10115—10118, 10120—10124, 10126—10128, 10135, 10138, 10145, 10149.

10417. Litwa i Żmujdź, Prz. pozn. t. XXXIV–XXXVII.; — A. K., Kilka notatek o wycieczce na Białą Ruś, Tyg. lit. pozn. 1843 VI.; — Barszczewski Jan, Szkic Białorusi i pieśni, Podbereskiego Rocz. lit. 1843.

10418. K. A K., Pogląd na kraje litewskie, Pismo zb. wileńskie 1862; Jelagin, Einige Worte eines Russen über Lithauen, Ztschr. f. slav. Lit. v. Schmaler, Bautzen 1862 I.

10419. **Stołpiańskij**, Dewiat gubernij Zapadno Ruskawo kraja, Petersb. 1866; — Zapiski pośrednika, Wiestnik zap. Rossii 1866 IV.; — Remorow G., Gdzie leżyt zemlia litowskaja, Mirskoje Słowo 1869 Nr. 12.

10420. Obrazki dawniejszej Litwy, Pozn. 1869.

10421. Hildebrandt P. A., Eleoński i Mirotworczew, Dostoprymieczatelnosti (osobliwości) Siewiernozapadnoi Rusi, 1867 (20 rysunków).

10422. Wspomnienia z Białej Rusi, Gaz. Nar. 1869 Nr. 40, 41. 51, 106, 109.

10423. **Swiedienije** ob ekspiediciach snariażennych imp. russk. geogr. obszcz. i jewo otdziełami, Izw. russk. geogr. obszcz. 1870 t. VI. i VIII.

10424. **Protokoły** zasiedanij Siew.-zapad. i t. d. imp. russkawo geogr. obszcz., Wilenskij Wiestnik 1869—1872; — Kuzniecow J. H., Nieskolko danych po litowskoj topografii, Izw. imp. russk. obszcz. 1874 Nr. 179—188.

10425. **Orda Napoleon**, Album widoków gubernii Grodzieńskiej, Wileńskiej, Mińskiej i t. d., Warsz. 1875—1876, *zob.* Nr. 10190.

R: K. Wł. W., Bibl. warsz. 1876 II.

10426. **Siemionow P. P.**, Żiwopisnaja Rossija, otieczestwo priedsied. impier. russk. gieogr. obszcz., Petersb. 1882, t. III. cz. I.: Litowskoje Polesje, cz. II.: Biełorusskaje Polesje.

10427. **Batiuszkow**, Biełorussya i Litwa 1890.

R: Iw. Nowickij, Kij. Starina 1890 str. 558—565; Podol. Eparch. Wiedom. Nr. 10; Ruskij Wiestnik Nr. 2; Żurnał M. N. Pr. Nr. 3.

10428. Kraszewski J. I., Pińsk i Pińszczyzna (wojew. b r z e s k i e), Tyg. petersb. 1837 XV.; — Jacenty K., Kilka słów o Pińszczyźnie, Dz. warsz. 1852 Nr. 7.

10429. Janson J., Pińsk i jewo rajon, Petersb. 1869.

10430. Chłopicki E., Pińszczyzna, Kłosy 1886 I.

10431. Rewizija kobrinskoj ekonomii 1563 g., Wilno 1876, *zob.* Nr. 2971.

10432. Kraszewski J. I., Zamek i starostwo Kobryńskie w 1597 r., Tyg. petersb. 1839 XIX.

10433. **Zelenskij J.**, Matieriały dlia geografii i statistiki Rossii sobr. oficerami gen. sztaba, M i n s k a j a gub., Petersb. 1864.

R: Ruskij Inwalid 1865 Nr. 51; Antoni J., Roz. fil. hist. akad. Kr. XII.

10434. **Tyszkiewicz E.**, Opisanie powiatu Borysowskiego (wojew. mińskie) pod względem stat., geognost., histor., gospod., przemysłowo-handlowym i lekarskim, z dod. wiad. o obyczajach, śpiewach, przysłowiach i ubiorach ludu, gusłach, zabobonach i t. d., Wilno 1847.

R: Zieliński F., Bibl. warsz. 1848 IV.; Kraszewski J. I., Ath. 1848 II.; Przegl. nauk. lit. 1848 II.

Jelski, Wycieczka, zob. Nr. 10144.

10435. Bagieński J., Topogr., statyst., lekarskie opisanie powiatu kiryłowskiego w gub. n o w o g r o d z k i e j, Warsz. 1869.

10436. Bułgakowski D., Ist. oczerk. Wołkowyska, Wilna 1882, *zob.* Nr. 1012.

10437. **Cebrikow M.**, S m o l e n s k a j a gubernia (Materiały dla geogr. i statyst.), Petersb. 1862, *zob.* Nr. 1002.

10438. Swiedienija ist. i geogr. o niekotorych miestnostiach S u w a ł k o w s k i e j gubernii, Warsz. gub. wied. 1878 Nr. 10; — Pamiatn. kn. suwałk. gub. 1878, *zob.* Nr. 10126.

10439. **Chodźko L. J.**, Description de l'ancien palatinat de T r o k i, extrait du tableau de la Pologne, Paris 1807 i 1830, *zob.* Nr. 10168.

10440. **Bobrowskij G.**, G r o d n i e ń s k a j a gubernija, cz. 2 t. 4 (Matieriały dla geogr. i statist. Rossyi sobrannyje oficerami gener. sztaba), Petersb. 1863—1864.

10441. Materyały do stat. i etnografii gub. Grodzieńskiej (powiat bielski), Atheneum 1848 VI.

10442. **Swiedienija** o kowienskoj gubernii, Kowienskoj gub. wied. 1846 Nr. 26; — Gubernia kowienskaja, Grażdanin 1872 Nr. 4; — Gukowski K., Pamiatnaja knižka kowienskoj gubernii na 1892 g., Kowno 1891; — Tenże, Kratkij istor. oczerk kowienskoj gubiernii, tamże 1889; — Tenże, Pojezdka po poniewieżskomu ujezdu w awgustie 1886 g., Odbitka z Pamiatnoj knižki kow. gub.; — Kratkoje opisanie kowienskoj gub., Kowno 1888.

10443. Morawski St., Od Mereczа do Kowna, Gawęda pustelnika, Teka wileńska 1858 t. IV—VI., *zob.* Nr. 10137.

10444. **Opisanie** topograf. W i l e n s k o j gub., Wilenskija gub. wied. 1846 Nr. 49—51 (także w Żurn. min. wnutr. dieł. 1846 XVI.); — Inne opisanie, tamże 1870, 1871; — Oczerki istor. stat. wilenskoj gub., Wilno 1852—1855, *zob.* Nr. 1006; — Sbornik ist.-stat. po wilenskoj gub., Wilno 1863, *zob.* Nr. 1007; — Swiedienija o prostrastwie wilenskawo generał-guber., Pam. knižka gen. gub. na 1868 g.

10445. Maleszewski Wł., Z Kowna do Wilna, wyjątek z podróży, Tyg. ill. 1861 III., *zob.* Nr. 10130, 10137; Karłowicz J., Rzut oka na gubernię Wileńską, Bibl. warsz. 1875 II.

10446. **Pamiatnaja** knižka wilenskoj gubernii, Wilno 1876—1887, *zob.* Nr. 1004 i 1005.

10447. Wilno i okolice (por. Sulima, Prz. powsz. 1885 V.); — Kowalska Z., Przyczynki do obeznania się z krajem (z gub. wileńskiej), Prz. tyg. 1887; — Tarnowski St., Z Wilna, Prz. pol. t. XIV., *zob.* Nr. 10143.

Baliński M., Historya m. Wilna; Kraszewski J. I., Historya Wilna, zob. Miejscowości (Wilno).

10448. Ławrow P., Oczerk lidskawo ujezda, Wilno; 1849 (z Wiln. gub. wied. 1849 Nr. 1—22).

10449. **Pamiatnaja** knižka witebskoi gubernii (wyd. Semontowskij), Petersb. 1864, 1865, 1867, 1878, *zob.* Nr. 1009—1011.

10450. Berlinskij N., Stat. opis bylickawo ujezda mohilewskoj gub., Petersb. 1838.

10451. Bagiński K. X., Chorografia czyli opisanie Żmudzi św., Atheneum 1835 IV., *zob.* Nr. 9484; — Opisanie żmudskoj zemli w 1554 g., Archeogr. Sbornik, Wilno 1870 t. VIII.

10452. Czerski St. X., Opis dyecezyi żmudzkiej, z 3 mapami, Wilno 1830; — Wołoszczewski M. X., Biskupstwo żmujdzkie (po żmudzku 1848), *zob. Kościół.*

R: Gaz. warsz. 1856 Nr. 32.

10453. **Gadon Wł.**, Statystyka Księstwa Żmudzkiego na posiedz. tow. literackiego pol. w Paryżu odczytana, Paryż 1839.

10454. **Jacewicz L. A.**, Żmudź, Tyg. pet. 1893 XIX.; — Tenże, Rys Żmudzi, Athen. 1841 V.; — Tenże, Wspomnienia Żmudzi, Wilno 1842.

R: Baliński M., Bibl. war. 1842 III.; Zieliński W., Roczn. krytyki litewskiej Lewensteina 1842 Nr. 53; Prz. pozn. 1842.

Podróże, zob. Nr. 10115, 10120, 10128, 10131, 10145.

Sporgis I. J., Słowar żomontskoj zemli XVI. st., zob. Nr. 10075.

10455. Buszyński I., Opisanie histor.-stat. powiatu rosieńskiego gub. kowieńskiej, Wilno 1874.

R: Prz. kryt. 1874—1875.

10456. Szyłtow A. M., Mediko-topogr. zamietki o szawelskoj ujezdie, Medicinskij Wiestnik 1867 Nr. 28.

10457. **Gadon M.**, Opisanie powiatu telszewskiego w gub. kowieńskiej, w dawnem księstwie żmujdzkiem, Wilno 1846.

10458. Syrokomla Jan, Szkice ze Żmudzi, Kur. pol. 1892 Nr. 240, 245. 251.

Bałtramajtis, Bibliografia geogr. Litwy, zob. Nr. 10056.

Dokumenty, zob. Nr. 946—963.

10459. Gottschalk, Der Name Preussen (Prusy, Prusacy), Hormayers Arch. 1817 Nr. 35 i 51, Preus. Provinzbl. 1839 t. XXII., 1843 t. I.; — Berzenberger A., Die litauisch-preussische Grenze, Altpr. Mntschr. 1882 XIX.

10460. Szulc D., O znaczeniu dawnych Prus, Prz. pozn. t. VI.

10461. **Weber L.**, Preussen vor 500 Jahren in culturhist., statist. und milit. Beziehung, nebst Special-Geographie, Danzig 1878.

Scriptores rr. prussicarum t. I., zob. Nr. 5866.

Henry Duke of Glocesters voy. in to Prussia 1391, zob. Nr. 6554.

Aeneas Sylvius, zob. Nr. 6686.

10462. Stella E., De Borussiae antiquitatibus, Basil. 1516, *zob.* Nr. 6912.

10463. Rheticus J., Die Chorographie m. e. Einleitung von Prof. Dr. Hipler, Ztschr. f. Mathematik und Phisik, Dresden 1876, *zob.* Dod. I.

10464. Comentarii commissariorum 1566-1568, *zob.* Nr. 3002.

10465. Prussiae vera descriptio, Antwerp. 1576, *zob.* Nr. 7255; — Henneberger Kasp., Beschreibung des Landes zu Preussen, Königsb. 1584, *zob.* Nr. 7473; — Hartknoch Chr., Alt- und Neues Preussen, Frankf. und Leipz. 1684, *zob.* Nr. 8635 (także Nr. 8303, 8523, 8777, 8778, 8981).

10466. Adlerhold, Beschreibung des Landes Preussen, Frankf. und Leipzig 1704, *zob.* Nr. 8829; — Die Provinz Preussen in einem Cours- und Reisehandlungsbuch von 1729, von Babucke H., Altpr. Monatschr. XI., *zob.* Nr. 9021; — Abel K., Fortgesetzte preussische und brandenburgische Geographie, Leipzig 1747.

Podróże, zob. Nr. 9664 i 9692.

10467. Hertzberg Fried., Süd-Preussen und und Neu-Ost Preussen, *zob.* Nr. 5517; — Sadebeck Aug., Historisch-stat.-topogr. Beschreibung von Südpreussen und Neu-Ostpreussen, Leipzig 1798 t. 2; — Neuste Beschreibung von Königr. Preussen, Pohlen, Leipzig 1798, *zob.* Nr. 9665, 9695.

10468. Anmerkungen bei der herausgeg. Beschreibung des Staates von Preussen (E. b. r. t. IX.).

10469. **Baczko L. A F. J.**, Handbuch der Geschichte, Erdbeschreibung und Statistik Preussens, Königsberg und Leipzig 1802—3 t. 2, *zob. Miejscowości (Królewiec).*

10470. **Holsche A. C.**, Geographie und Statistik von West-, Süd- und Neu-Ostpreussen nebst e. kurzen Gesch. Polens, Berlin 1800—1807 t. 3.

10471. Goldbeck J., Vollständige Topographie de Königreichs Preussen, I. Theil Ost-Preussen, Königsberg b. w. r.

10472. Unsere Prowinz und Cannabichs Lehrbuch d. Geographie, von O., Altpr. Mntschr. XI. str. 494—497, *zob.* Nr. 9984.

10473. **Toeppen M.**, Hist.-komparative Geographie von Preussen, Gotha 1858.

R: Petermanns G. M. 1858 s. 516.

10474. Neumann, Geographie des preuss. Staats, Eberswalden 1869 t. 2, 2. ed. p. t. Deutsches Reich, Berlin 1872-1874; — Tenże, Geograph. Lexicon, Leipzig 1883; — Kraatz, Topographisch-statistisches Handbuch des preuss. Staats, Berlin 1880, 3 wyd.

10475. Lullies H., Landeskunde von Ost- und Westpreussen, Breslau 1893, 2 ed.

10476. Schmitt W., Die Provinz Westpreussen, wie sie entstanden (por. Kur. pozn. 1891 Nr. 137—138).

10477. Lettau H., Kurze Heimathskunde der Provinz Westpreussen, Leipzig 1879; — Schmitt F. W. F., Die Provinz Westpreussen, Thorn 1879; — Fischer F., Westpreussen, Breslau 1880.

10478. **Pawłowski J. N**, Leitfaden der Geographie und Geschichte Westpreussens, Berlin 1881; — Tenże, Populäre Landeskunde der Geogr. u. Geschichte der Provinz Westpreussen, Berlin 1881.

10479. Lubiński H. B., Szkice z ziemi i historyi Prus królewskich, Warsz. 1886.

R: Prawda, Warsz. 1886.

10480. Łagęza R., Z odłamu naszej ziemi (Geogr. Prus zachodnich), Dod. Prz. tyg. 1887; — Tarnowski St., Z Prus królewskich, *zob.* Nr. 10143; — Kraszewskiego J. I., Listy, *zob.* Nr. 10508; — Gołębiowski H., Obrazki rybackie, Pelplin 1888; — Schultze S., Beiträge zu e. geogr. und naturgesch. Beschreibung des Kreises Carthaus, Danzig 1869.

R: Krosta, Altpr. Mntschr. VI. 561

10481. Hirsch Th., Geschichte des Karthauser Kreises, Ztschr. der westpreuss. Geschichtsver. 1882 VI., *zob. Historya polit.*

10482. Kętrzyński W., Das Culmer-Land und die Südgrenze von Pomeranien, Altpr. Mntschr. 1886 XXIII.; — Brauns, Geschichte des Culmerlandes bis zum Thorner Frieden, Thorn 1881, *zob. Historya polityczna (Prowincye).*

10483. Schmitt T. W., Der Kreis Flatow in seinen gesammten Beziehungen, Thorn 1867.

R: Töppen M., Altpr. Mntschr. IV. s 368—372.

10484. Töppen M., Adolf Rogge, Geschichte des Kreises und der Diöcese Darkemen, Altpr. Mntschr. XII. str. 172—173.

10485. Rhode E. C., Der Elbinger Kreis in topogr., histor. und statist. Hinsicht, Danzig 1869—1870.

R: Töppen M., Altpr. Mntschr. VIII., s 273—275.

10486. Froelich H., Gesch. des Graudenzer Kreises, Danzig 1884—1885, 2. ed. *zob. Historya polityczna.*

10487. Liek G., Die Stadt Löbau in Westpreussen, mit Berücksichtigung des Landes Löbau (Ztschr. des hist. Vereins für den Regierungsbezirk Marienwerder), Marienwerder 1892.

10488. Fuhrmann W., Statist. Darstellung des Kreises Konitz nach amtl. Quellen, Konitz 1871.

10489. Jacobson E., Top.-stat. Handbuch für den Reg.-Bezirk Marienwerder. Danzig 1868.

10490. **Parey C.**, Der marienburger Kreis, I. Theil, Statistik u. Topographie nebst Darstellung der Daich und Entwässerungs-Verhältnisse in den Werden und Niederungen der Weichsel und Nogat, Danzig 1864; — Eckerdt H., Geschichte des Kreises Marienburg, Marienburg 1868; — Kujot S., Redz-Raczans und das Sabirs Gebiet, eine geographische Untersuchung, Altpr. Mntschr. 1870 t. XVII.

10491. **Sieniawski dr.**, Biskupstwo warmińskie (histor. geogr.), Poznań 1878 t. 2

R: Przegl lw. 1878 t. XVI.; Kętrzyński W., Przew. nauk. lit. 1878, Ateneum 1879 II.; Chyliński M., Dwutyg. nauk. 1878 Nr. 15; Gruszecki, Prz. tyg. 1879 Nr. 66; Kłosy 1880.

10492. **Bender D.**, Die altpreussischen Landschaften innerhalb d. ermländ. Diöcese, Zeitschrift für Gesch. Ermlands t. II. str. 359—386; — Tenże, Ueber Zantir, tamże II. 192—226; — Tenże, Top. hist. Wanderungen durch das Passargegebiet, tamże z r. 1887, Odb. Braunsberg 1887.

R: Perlbach, Kwart. hist. 1887.

10493. Winckler, Topographische Beiträge, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. II. s. 640—645; — Tenże, Die Vesten der Vorzeit in Ermlande, tamże II. 387—395, 646—655, III. 689—693.

Reicke R., Die landeskundliche Lit. von Ost- und Westpreussen, zob. Nr. 10059.

Meyer, Archiv für Landeskunde der Preuss. Monarchie, zob. Nr. 10064.

Opisy, zob. Nr. 5866—5871.

Dokumenty, zob. Nr. 688—696.

10494. **Bugenhagius Joh.**, Pomerania, divisa in quatuor libros, Griphiswaldae 1728, *zob.* Nr. 8915.

10495. Specimen introductionis in notitiam Pomeraniae, Gryphiswaldi b. r. (E. IX.).

10496. Lehmann H., Pommern zur Zeit Ottos von Bamberg, Sammlung gemeinverständlicher wissenschaftlicher Vorträge, hrsg. von R. Virchow und Fr. von Höltzendorff, zesz. 299, Berlin 1878; — Maroński, Chrześcijaństwo na Pomorzu, Warta, pismo zbior. 1874.

Apelblad (Podróż z r. 1757), zob. Nr. 9254.

10497. **Bruggemann L. W.**, Ausführliche Beschreibung des Zustandes Pommern, Stettin 1784 DS.

10498. **Święcki T.**, Historyczna wiadomość o ziemi pomorskiej, mieście Gdańsku oraz żegludze i panowaniu Polaków na morzu Bałtyckiem, Warsz. 1811.

10499. Das Schwedische Pommern, Rühs. Ztschr. f. d. Gesch. 1814; Flemming, Die Burgen Pommerns, Balt. Studien 1832 I.

10500. Szulc D., O Pomorzu zaodrzańskiem, Prz. pozn. XIII., Odb. Warsz. 1850, z mapą.

R: Bartoszewicz J., Bibl. warsz. 1850 IV.

10501. (Iwanowski), O Pomorzu, w dziele: Kilka rysów i pam. przez Helleniusza, Poznań 1860.

10502. Wycieczka Deotymy do Gdańska, Tyg. ill. 1861 IV.

10503. **Berghaus**, Landbuch des Herzogth. Pommern, Anklam u. Wriezen 1862—1876 t. 9.

10504. **Kujot St.**, Pomorze polskie, szkic geogr.-etn., Warta of. Bażyńskiemu 1874.

10505. **Petrich**, Pommersche Lebens und Landesbilder, Hamb. 1880—1884 t. 3.

Dollen H., Streifzüge durch Pommern, zob. Nr. 10146.

10506. Topogr.-statist. Handbuch für den Regirungsbez. D a n z i g, Danzig 1869.

10507. **Brandtstaeter A.**, Landkreis Danzig, topogr., hist., stat., Danzig 1879; — Tenże, Chron. über d. Gesch. Danzigs 1879.

10508. Kraszewski J. I., Listy z podróży, Kłosy t. V. (I. Malborg i Gdańsk).

10509. Noetzel O., Wegweiser für Zoppot u. den Olivaer Wald, Danzig 1877; Geissler P., Danzigs Umgegend. Oliva, Zoppot, Neufahrwasser, Jaschkenthal, Heubude, 12 (lith.) Blätter nach Orig. aufnahmen, Danzig 1880; Radzyński W., Przewodnik po Copotach, Gdańsku i okolicy, Gdańsk 1892 (1893).

10510. Ernst O., Topographie des Landgerichts-Bezirks zu Danzig, Danzig 1892.

10511. Seidel, Das Land und das Volk der K a s s u b e n, Neue Preuss. Prov. Bl. 1852, Odb. Königsberg 1852.

10512. **Quandt**, Das Land an der N e t z e, Baltische Studien t. XV., XVI.

10513. Wiadomości szczególne o N o w e j-M a r c h i i, 1773, *zob.* Nr. 4992.

10514. Boll. Die Insel R ü g e n, Schwer. 1858, Reisebücher v. E. Müller, Berlin 1884, 12 wyd; Waldeck A., Stralsund und Rügen (Welt- und Reisebibliothek Nr. 5 und 6), Leipzig 1893.

10515. **Baltische Studien** (od r. 1832); — Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins, Danzig 1869—1893.

Dokumenty, zob. Nr. 697—706.

Por. o Pomorzu wiele rozpraw niemieckich w Konera: Repertorium t. I. Nr. 2174—2228.

Zob. Nr. 10059 i 10060.

10516. **Kwiatkowski M.**, Wszystkiej l i f l a n c k i e j ziemi opisanie, 1567 DS.; 2. ed. Bibl. pis. pol., Kraków 1889, *zob.* Nr. 7264; — Portantius J., Livoniae descriptio (w atlasie Orteliusa) 1570 DS., *zob.* Nr. 7265; — Strubicz Mac., Descriptio Livoniae, b. m. dr. 1577, *zob.* Nr. 7408.

10517. Rüssow B., Chronica, *zob.* Nr. 7407; — Henning S., *zob.* Nr. 7527; — Zeitung, *zob.* Nr. 7608; — Specht, Oratio, *zob.* Nr. 7980; — Scott J., Historia, *zob.* Nr. 8034.

10518. Harder J. J., Versuch einer alten Geographie v. Liefland, Neue nord. Miscellen I. 11—107, *zob.* Nr. 10165; Zur älteren Geographie Liv. u. Ehstlands, Inland 1839 Nr. 49, Żurn. nar. wn diel. 1839 str. 376.

10519. Beschrijvinghe van de Noordtsche Landen, Verscheyde Journalen 1663, por. Winkelmann: B. L. Nr. 681; Hermannides R., Regnorum Sveciae descriptio, Amstelodami 1671; Des Königreichs Schweden Beschreibung, Strasburg 1715; Svecia antiqua et hodierna, Holmiae 3 fol., b. r.

10520. **Struys J. J.**, Drie aenmerkelyke en seer ramp. poedige Reysen (1647—1673) door Italien, Lyflandt, Amst. 1676 (liczne tłómaczenia), por. Winkelmann, B. L. Nr. 685.

10521. Hartnack D., Liefländische Geographie, kurtzer Entwurf der Liefl. Gesch., Hamburg 1702; — Kelch Chr., *zob.* Nr. 8662.

10522. **Blomberg K. J.**, An account of Livonia, London 1701, po franc. p. t. Description de la Livonie, Utrecht 1705, 1706, *zob.* Nr. 8842.

10523. Alnpeke Dit., Livländische Reise Chronik 1748, *zob.* Nr. 9186; — Hylsen, La Livonie ancienne et moderne, Journ. littéraire 1754; — Moeler Arvid, Kort Beskrifning öfwer Est. och Lifland, Wästeräs 1756, por. Winkelmann: B. L. Nr. 698.

10524. **Hupel A. W.**, Topographische Nachrichten von Lief- und Estland, Riga 1774—1782.

10525. Meyer A., Briefe eines jungen Reisenden durch Liefland, Kurland, Erlangen 1777 t. 2.

10526. **Friebe W. Chr.**, Bemerkungen von Lief- und Estland, Riga 1794; — Snell K. Ph. M., Beschreibung der russischen Provinzen an der Ostsee, Jena 1794; — Liebeskind J. H. (r. 1795), *zob.* Nr. 9664; — Feuerabend, *zob.* Dr. 9692.

10527. Mellin L. A., Geographisch-statistische Nachricht von Lief- und Esthland, Allg. geogr. Ephem. 1803; — Salvio, Travels 1806, *zob.* Nr. 9749; — Kotzebue, *zob.* Nr. 9749.

Podróże, zob. Nr. 10090—10091, 10107, 10112, 10115.

10528. **Kohl J. G.**, Die deutsch-russischen Ostseeprovinzen, Dresden und Leipzig 1841 (por. Winkelmann: B. L. Nr. 744).

10529. Plater J., Rzut oka na Inflanty, Rubon 1842; Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.

10530. **Sztukenberg J.**, Statist. trudy, Petersb. 1859 t. XXXVI. (opisanie gub. estońskiej, liflanckiej i kurlandzkiej).

Podróże, zob. Nr. 10128, 10133, 10136, 10145.

10531. Inflanty polskie, Rocz. pol., Paryż 1865 II.; — Polnisch Livland, Riga 1869.

10532. Pribaltijskij kraj., ist. oczerk i opisanije, Petersb. 1870; — Ryttich A., Pribaltijskij kraj XV., XVII., XVIII. w., Petersb. 1873.

10533 Morgan E. D., The baltic provinces of Russia, Illustrated travels 1871 part XXVI. i XXVII.

10534. **Buddeus A.**, Land und Leute der Deutsch-Russischen Ostsee-Provinzen 1877 (por. Petermanns G. M. 1877 s. 357).

10535. **Manteuffel G.**, Inflanty polskie, poprzedzone rzutem oka na 7 wiekową przeszłość całych Inflant, Poznań 1879.

R: K. Wł. W., Bibl. warsz. 1879 II.; Czas 1879 Nr. 62; Kantecki Kl., Przew. nauk. lit. 1879.

Podróże, zob. Nr. 10145, 10147.

10536. Schlegel C. H. I., Reisen in mehreren russ. Gouvernements, Meiningen, 10 t., 1819—1834 (wiele o Estonii); — Bułgaryn, *zob.* Nr. 10115; — Ungarn-Sternberg, Das gouv. Estland, Ausland 1847 Nr. 195 do 199 (po ross. Siew. Pczeła 1847 Nr. 141).

10537. **Possart F. A. F.**, Statistik u. Geographie des Gouvern. Ehstland, Stuttg. 1849.

10538. **Minkwitz**, Wojenno-staticz. obozrienie russ. imp. ofic. gener. sztaba (t. VII. Estonia), Petersb. 1852.

10539 Staticz.-geograph. swiedienija od Est.. gub., Estl. Sbornik, Rewal 1870, 5—16.

10540. **Minkwitz**, Wojenno-staticz. obozrienie ross. imp. (t. VII. cz. 2: Inflanty), *zob.* Nr. 10538; — Wejmarn, Opisanije lifl. gubernii, Matieriały dla geogr. i stat. Rossii oficerami gener. sztaba, Petersburg 1864 (t. XIX.).

10541. Brotze J. Ch., Livlands Eintheilung zur Zeit der polnischen Oberherrschaft, Nord-Miscelle VII. i XXII.

10542. Kwiatkowski, Opisanie ziemi kurońskiej 1537; — Vischer G., Summaria demonstratio Curl. Semigal. etc. (około 1640) (DS.;).

10543. Nettelbladt Chr, Anecdota Curlandiae 1736, *zob.* Nr. 9109; — Paprocki F. X., Wiadomości o X. Kurlandzkiem i Semigalskiem, Wilno 1759, *zob.* Nr. 9258.

10544. Wiadomości pierwsze o X. Kurlandzkiem, E. b. r. (t. IX).

10545. Derschau E. G. u. Keyserlingk, Beschreibung der Provinz Kurland, Mitau 1805.

10546. **Bienemann v. Bienenstamm**, Neue geogr. stat. Beschreibung des Gouv. Kurland (hrsg. v. E. A. Pfugstein), Mitau 1841.

10547. **Possart P.**, Statistik und Geographie des Gouv. Kurland 1843.

10548. **Oranowskij A.**, Opisanie kurlandskoj gub. oficerami gen. sztaba (Matieriały, *zob.* Nr. 10540), Petersb. 1862.

10549. Brunier L., Kurland Reiseeindrücke. Leipzig 1862, 2 ed. 1868, Por. Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 633—799, 1145—1351.

Dokumenty, zob. Nr. 707—715, 964—965.
Zob. Historya polityczna (Prowincye).

(d: Geografia fizyczna: ziemia. góry, wody, klimat, świat roślinny i zwierzęcy).

10550. Plater St., Jeografia wschodniej części Europy, Wrocław 1825; — Besser W., Rzut oka na jeografią fizyczną Wołynia i Podola, Wilno 1828; — Wschodnia Europa, geogr., Tyg. pozn. 1863.

10551. Mickiewicz A., (Pogląd na ziemię polską), Pierwsze wieki historyi polskiej, Paryż 1868 (Dzieła t. IV. 246—250, także po franc. i w Wykładach liter. słowiańskich tom I.).

10552. **Pol W.**, Północny wschód Europy, Lwów 1876 (także: Dzieła t. IV. serya 2).

10553. **Tatomir L.**, Skarbniczka dziejów i rzeczy polskich, cz. I. t. I.: Geografia fizyczna Polski, Lwów 1863; — Tenże, Obrazki geograficzne, Lwów 1878.

10554. **Nałkowski W.**, Geograficzny rzut oka na dawną Polskę, Warsz. 1888 (Odb. artykułu: Polska w Słowniku geogr, *zob.* Nr. 10071).

R: Kwiatkowski S., Kwart. hist. 1888.

10555. Sarmaticus, Der polnische Kriegsschauplatz, militär-geogr. Studie, Hannover 1882.

10556. Grabowski A., Cuda i osobliwości natury w różnych krajach, Krak 1811, Berdyczów 1816, Krak 1822: Kulesza M., Teka, zbiór widoków krajowych rysowanych z natury (obejmuje 6 rycin widoków podolskich i Pieskowej Skały), Paryż b. r.

Geografia fizyczna powszechna, zob. Nr. 10007–10024, 10041.

Pamiętnik fizyograficzny, Sprawozdania komisyi fizyograficznej i t. d., zob. Nr. 10062–10067.

Polska z czasów przedhistorycznych i historycznych, zob. Nr. 10154.

Bibliografie, zob. Nr. 10049–10061.

10557. Kozierowski, O geologii z zastósowaniem do gruntów w Polsce, Prz. pozn. XV.; — Trejdosiewicz I., Opis badań geologicznych w Królestwie pol. r. 1878, Spraw. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1879 XIII.; — Plan zbadania kraju (kr. Galicyi i Lodomeryi tudzież W. Ks. krak.), tamże 1876 X.

Geografia powsz., zob. Nr. 10015—10019.

Por. Rozprawy specyalne w Pamiętniku fizyograficznym (zob. Nr. 10062) i w Sprawozdaniach kom. fizyograf. akad. um. krak. (zob. Nr. 10066).

10558. Guettard Jean St., Mémoire sur la nature du terraine de la Pologne et des mineraux, Paris 1762.

10559. **Staszic St**, O ziemiorodztwie gór dawnej Sarmacyi, a później Polski, Warsz. 1805; — Tenże, O ziemiorodztwie Karpatów i innych gór i równin Polski, Warsz. 1815 (z atlasem, także w Dziełach t. III., Warsz. 1816).

10560. Szajnocha W., Staszyc St. jako geolog, Przew. nauk. lit. 1889, *zob.* Nr. 9537 i 9912.

10561. Bloede G., Ueber die Uebergangs-Gebirgs-Formation im Königreiche Polen, Breslau 1830; — Tenże, Die Formations-Systeme Polens, als Fortsetz. der Formations-Systeme v. europ. Russland (Odb. z Verhandl. d. russ. Gesellsch. zu Petersb.), Petersb. 1845.

10562. **Trejdosiewicz J.**, O różnorodności pokładów geologicznych w Królestwie polskiem, Warsz. 1881.

R: Prawda, Warsz. 1881.

10563. Lill de Lilienbach, Description du bassin de la Galicie et de la Podolie, Mémoire de la Soc. géol. de Fr. 1833—1834, Odb. Paris 1833, *zob.* Nr. 10610.

10564. **Alth Al**, Rzut oka na kształt powierzchni Galicyi i Bukowiny, Rocz. tow. przyj. nauk. 1861, Odb. Krak. 1861; — Tenże, Pogląd na geologię Galicyi zachodniej, Spraw. kom. fizyogr. tow. n. krak. VI., Odb. Krak. 1872 (inne pisma Altha por. **E.** t. VII.).

Karpaty, zob. Nr. 10606.

10565. Olszewski St., Krótki rys wycieczki geologicznej w W. Ks. krakowskiem (2 tabl.), Spraw. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1878 XII.

10566. Alth Al., Geognostisch-paläontol. Beschreibung der Umgebung von Lemberg, Wien 1849 (5 tablic).

10567. Dunikowski E., Ze Lwowa do Beskidu, Lwów 1892.

10568. Łomnicki A. M., Zapiski geolog. z wycieczki z wschodnio-południowej części gal. Podola, Spraw. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1886 XXI. (tamże t. IV., VII., VIII., XIX., XX.); — Teisseyre W., O budowie geolog. okolicy Tarnopola i Zbaraża, tamże 1889 XVIII.; — Olszewski St., Rys geolog. półn.-wschod. części Podola austr., tamże t. X., Odb. Krak. 1876 (także 1874 t. VIII.); — Misky Wł., Rzut oka na półn.-wschodnią część Podola i Wołynia gal., tamże 1869 III.

10569. Eichwald E., Naturhist. Skizze v. Lithauen, Volhynien und Podolien in gnost., miner., botan. u. zoolog. Hinsicht, Wilno 1830; — Tenże, De fossilibus in Lithuania, Volhynia et Podolia, Nova acta Acad. Caes. Leop. Vratisl. XVII.; — Wutzke, Bemerkungen über die lithuanische Niederung, Preuss. Provinzialblätter 1831 VI.

10570. Tyszkiewicz E., Postrzeżenia nad składem geogn. Birż, Warsz. 1869; — Geognosticzeskij oczerk kowienskoj gub., Kowienskija gub. wied. 1850 Nr. 17; — Helmersen G., Bericht über die in den Gouv. Grodno und Curland geologischen Untersuchungen (1872–1876), Petersb. 1877; — Giedroyć A., Sprawozdanie z badań geolog. w gubernii Suwałkowskiej i na Żmudzi, Pam. fizyogr. 1886 VI.; — Tenże, Sprawozd. z badań geolog. wzdłuż linii wileńsko-rowieńskiej w r. 1884 i 1885, Pam. fizyogr. 1887 VII.

10571. Scholz, Glazialerscheinungen in Pommern 1883, por Petermanns G. M. 1883 s. 470

10572. Lehmann, Pommerns Küste von Dievenow bis Darss 1879, por. Petermanns G. M. 1878 s. 392; — Nordgrenze des B e r n s t e i n s 1856, Por. tamże 1856 s. 160.

10573. Klebs R., Aufstellung u. Katalog des Bernstein-Museum in Königsberg, nebst einer kurzen Geschichte des Bernsteins, Königsberg 1889 (por. Ztschr. f. Ethn. 1891 t. XXIII. str. 233).

10574. Goebelius Sev., De succino libri duo, Regiom. 1582; — Aurifaber (1551), *zob.* Nr. 7132, *zob. Prawo (Handel).*

10575. Haczewski J., O Bursztynie pod względem hist., handl. etc. osobliwie co do kopalń Bursztynu w Polsce, Sylwan 1838 t. XIV.

10576. Struve, Über die einheimischen Namen des Bernsteins, Preuss. Prov. Blätter 1835 XIV.

10577. Goeppert, Fundorte des Bernsteins in Schlesien, por. Petermanns G. M. 1871 s. 70.

10578. Alth A., Smocza Jama, Krak. 1877.

10579. Pieczary pod wsią Straczem w Galicyi, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; — Paumann J. F. v., Die Höhle bei Stracz, Galicia 1841.

10580. O jaskini Bilcze w Galicyi, Rozmaitości 1822; — Zawadzki Al., Über die Höhlen in Bilcze, Misc. zur Belehr. und Unterhalt., Lwów 1822; — D. (Jan Chmielecki), Merkwürd. Entdeckungen in Galizien (o Bilczy), tamże 1822.

10581. O odkryciu jaskiń w cyrkule Brzostowskim we wsi Bitom, Pszczółka krak. 1822 t. I.

10582. Olszyński M., Wycieczka do Grot Ojcowskich, Kłosy XIII.; Tyg. pow., Warsz. 1880; — Anczyc Wł., Grota Łokietka, Tyg. ill. 1863 VIII.

10583. Zygzak, Z Częstochowy, o grocie Olsztyńskiej, Tydzień 1883 Nr. 21.

10584. Alth A., Kamyki spadłe w Uhrynie, Kraków 1877; Tenże, Kilka słów o bryłach Kałuskich, Rocz. tow. przyj. nauk krak. XXXVII.

10585. Trzęsienia ziemi w Polsce, Roz. warsz. 1819.

Górnictwo w Polsce, zob. Prawo (Skarbowość).

10586. Świeżawski Sul. Er., Wiadomości ze źródeł hist. o zapomnianych bogactwach wnętrza ziemi w Polsce, Inżynieria i budownictwo 1884, 1885.

10587. J. K., Opisanie gór karpackich albo Tatrów, w których się znajdują skarby, kruszce, drogie kamienie, Pam. tatrzański 1883 VIII.

10588. Fichtet J. E., Mineralogische Bemerkungen über die Karpathen, Wien 1891 I.

10589. Réflexions sur les richesses territoriales de la Pologne, Paris b. r.

10590. Engelhardt, Prachtwerke der Unterwelt, Seltenheiten in oesterr. Ungarn, Siebenbürgen, Pohlen, Wien 1828 t. 3; — Becker Wilh. G. E., Ueber die Flötzgebirge in südl. Polen, besonders in Hinsicht auf Steinsalz und Soole, Freiburg 1840.

10591. **Szajnocha Wł.**, Płody kopalne Galicyi, ich występowanie i zużytkowanie, część I., Przew. nauk. lit. 1892, Odb. Lwów 1893; — Tenże, Pogląd na sole potasowe w Galicyi, tamże 1893.

10592. Staszic St., O solach warzonkach w Polsce, Rocz. tow. n. warsz. 1817 X.; — Alth A., Pogląd na źródła solne i naftowe w Galicyi i Bukowinie, Spraw. kom. fizyogr. tow. nauk. krak. 1871 V., Odb. Krak. 1871; — Świeżawski E., O dawnych kopalniach soli w Polsce, Bibl. warsz. 1877 III. str. 315—316, *zob.* Nr. 10595 i 10598.

Zob. Miejscowości (Bochnia, Wieliczka i inne).

Nafta, olej, wosk, zob. Miejscowości.

10593. Zaleski T., Kopalnie węgla w Królestwie Polskiem, Niwa 1892; — Giermański P., Rozbiór chemiczny 29 gatunków węgli, Spraw. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1875 t. IX.; — Bartonec Fr., Geognostische Übersichts-Karte des mährisch-schlesisch-polnischen Kohlenrevieres, Wien 1893 (w r. 1894 wyjdzie po polsku).

Srebro i żelazo, zob. Miejscowości (Olkusz, Skole, Sławków i i.).

10594. Bulikowski F. B., De aquis naturalibus medicatis provinciarum antiquae Poloniae, Crac. 1834.

10595. Narbutt T., Wiadomość o źródłach słonych na Litwie (v. Wolfgang Ksawery, Ondyna Druskienieckich źródeł), Grodno 1845.

10596. Żebrowski T., Wykaz zdrojowisk lekarskich w Galicyi i na Bukowinie, Krak. 1849; — Tenże, Mapa zdrojowisk, Kraków 1862; — Zdrojowiska lecznicze w Galicyi, Kłosy t. XII.

10597. **Zieleniewski M.**, Skorowidz ważniejszych zakładów zdrojowo-kąpielowych, Krak. 1894, 3 wyd.; — Tenże, Krajowe uzdrowiska czyli stacye klimatyczno-lecznicze, Krak. 1894, 2 wyd. (por: **E.**: Zieleniewski).

10598. Petrycy J. Innoc., Przydatek do wód (1656); Neyfeld E. J., Informacya o kwaśnych wodach (1756?) (E. b. r.); Siarczyński F., Krótka fiz. i histor. wiadomość o soli, Warsz. 1788.

Zdrojowiska, zob. Miejscowości.

10599. Staszic St., Carta geologica totius Poloniae 1806, *zob.* Nr. 10559 (Hoffman, Carta geologica totius Poloniae, Moldaviae, Valachiae, Transsilvaniae et Partis Hungariae 1806).

10600. **Siemiradzki J i Dunikowski E.**, Szkic geolog. Królestwa pol., Galicyi i krajów przyległych, Odb. z Pam. fizyogr., War. 1891.

10601. Krigar A., Mapa geol. radomskiej, kieleckiej i części piotrkowskiej gubernii, pomiędzy rzekami Wisłą, Pilicą i Przemszą, Warsz. 1875.

10602. Bloede G., Bemerkungen zur geogn. Karte von den Gouvern. Charkow und Połtawa, von Podolien und Bessarabien, Petersb. 1842.

10603. **Dunikowski E.**, Atlas geolog. Galicyi, Krak. 1891, 4 z. (por. Anzeiger der krak. Akad. 1892, 47—58).

10604. Hohenegger L., Geogn. Karte des eh. Gebiets v. Krakau, Denk. Akad. d. Wiss., Wien 1867, Odb. Wien 1867.

10605. **Ossowski G.**, Mapa geologiczna Wołynia (1860—1874), Paryż 1880.

10606. **Staszic St.**, O pierworodnej górze w Karpatach, Rocz. tow. przyj. n. war. 1816 IX.; — Tenże, O ziemiorodztwie Karpatów, *zob.* Nr. 10559.

10607. Bruckmann F. E., Epistola sistens montes Carpatios in Hungaria, Wolfenbüttel 1740, *zob.* Nr. 9143; — Hacquet B., Reisen phys. pol. durch Karpathen (1791—1794), *zob.* Nr. 9602.

10608. Wening Józef, Beitrag zur Naturkunde, von den karpatischen Edelsteinen und von der Natur gemahlten Steinen, Przemyśl 1802.

10609. Bredetzky S., Reise in die Karpathen (przedr. z Neuer Beitrag zur Topogr. u. Statistik von Ungarn), Wien 1807, 2. ed. 1820; — Genersich Chr., Neue Beiträge zur Topogr. und Stat. des Königr. Ungarn, Reise in die Karpathen, mit vorzüglicher Rücksicht auf das Tatra-Gebirge, hrsg. v. S. Bredetzky, Wien 1807; — Pusch G. G., Geogn. berg. Reise durch einen Theil der Karpaten 1821, Leipzig 1824 (nieskończone).

10610. Zawadzki A., Osobliwości z hist nat. w podróży przez Karpaty, Roz., Lwów 1825; Boué A., Observations sur les Alpes et les Carpathes, Journal de Géologie publ. par Boué, Paris 1830 I. str. 50—151; Lill de Lilienbach, Journal d'un voyage géologique fait à travers toute la chaine des Carpathes, Paris 1834, *zob.* Nr. 10563.

10611. Richter Wilh., Karpathen, Galicia Ztschr., Lemberg 1840; K-r, Kilka uwag nad rzutem oka na północne stoki Karpat, Czas 1851 Nr. 179.

10612. Temple R. F., Die nördlichen Abfälle oder die galizische Seite der Karpathen, geogr.-hist., Mittheilungen der k. k. geogr. Gesellschaft, V. Jahrg., Odb. Wien 1861.

10613. Gerando Attila de, Les Karpathes centrales à propos du club des Karpathes de Hongrie, Revue de géographie, Paris 1877 str. 249—261.

10614. **Rehmann A.**, Szkice geogr. z Karpat, Przew. nauk. lit. 1891.

Dowie (podróż w r. 1891), zob. Nr. 10152.

Zob. Tatry Nr. 10617—10640; — Pamiętnik tatrzańskiego towarzystwa Nr. 10639; — Jahrbuch des ungar. Karpathenvereines Nr. 10638.

Zob. (Góry) Nr. 10018, (Rozdział wód) Nr. 10015.

Payer Hugo, Bibliotheca Carpathica, Kiesmark Igli 1880, zob. Nr. 10051.

10615. Temple R., Der Gebirgsstock Babia Góra in den galizischen Bieskiden, Mitth. der k. k. geograph. Gesellschaft 1876, Odb. Wien 1876.

10616. Wójcicki Wł., Babia góra, Kłosy I.; Zapałowicz H., Roślinność Babiej góry, Spraw. kom. fizyogr. akad. um. krak 1880 XIV.; Stobiecki S. A., Do fauny Babiej góry, tamże 1880 XIV., 1881 XV., 1883 XVII.

Przewodnik na Babią górę, zob. Nr. 10620.

10617. Zejszner L., Tatry polskie, Bibl. warsz. 1849 I.—IV.; — Tenże, Podhale, tamże 1851 IV., 1852 II., *zob.* Nr. 10300; — Tenże, O nazwie Tatrów, Tyg. lit. pozn. 1841 t. IV.; — Heinrich Albin, Physische Beschaffenheit und Naturprodukte in Galizien, insbesondere der k. k. Staatsherrschaft Neumarkt, Vaterländ. Blätter für den öst. Kaiserstaat 1815 Nr. 15—29; — Reise in die Karpathen, d. Sandecer Kreises, Galicia 1841.

10618. Podróż do Tatrów, Pam. pow. nauk i um. Zienkowicza t. I.

10619. Warhanek, Die Hohe Tatre 1857 (por. Petermanns G. M. 1857 str. 530).

10620. Przewodnik w wycieczkach na Babią górę, do Tatr i Pienin, Krak 1860.

10621. **Koristka A.**, Terrain u. Höhekarte der Hohen Tatra, Petermanns G. M., Ergzb. III. Nr. 12; — Tenże, Die hohe Tatra in den Central-Karpaten, Gotha 1864 (z mapą).

R: Petermanns G. M. 1864 s. 480.

10622. Janota E., Pomiary barometryczne w Tatrach nowotarskich, Spr. kom. fizyogr. c. k. tow. nauk. krak. 1868 I.; — Kolbenheyer K., Wycieczka w Tatry, tamże 1874 VIII.; — Tenże, Pomiary w Tatrach, tamże 1875 IX., 1876 X., 1882 XVI., 1884 XVIII.; — Gustawicz Br., Kilka uwag nad tłumaczeniem rozpraw prof. Kolbenheyera, tamże 1884 XVIII.

10623. Alth A., Tatry, Krak. 1878; — Tenże, Sprawozdanie z badań geolog., Spr. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1879 XIII.; — Kreutz F., Tatry i wapienia ryfowe, tamże 1869 III.

10624. Poszukiwania geologicznych skamieniałości tatrzańskich, Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 12.

10625. Dziewulski E., Rybie jezioro w Tatrach polskich, Pam. tow. tatrz. IV., Odb. Krak. 1879; — Tenże, Morskie Oko, tamże t. V., Odb. Krak. 1880.

10626. **Wierzbicki D.**, Wypadki spostrzeżeń magnetycznych w Tatrach r. 1878, Spraw kom. fizyogr. akad. um. krak. 1879 XIII. (Ptaki, mchy, ślimaki i t. p., tamże t. XII., XV., XVI., XVIII., XIX.).

10627. **Kolbenheyer K.**, Die hohe Tatra, Cieszyn 1891; — Tenże, A Magas Tátra, Karte der Hohen Tátra, Bielitz 1877; — Tenże, Wiadomości o nowej mapie Tatr, Spraw. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1875 IX.

10628. **Eljasz W.**, Illustr. przewodnik do Tatr i Pienin, wyd. 4, Krak. 1891; — Tenże, Wycieczka na Łomnicę w Tatrach, Kłosy 1883 Nr. 943; — Tenże, Pogląd na Tatry, Krak. 1891 (por. Pam. tow. tatrzańskiego, w którym są inne prace tegoż autora).

10629. Rajchmann B., Wycieczka na Łomnicę, Warsz. 1879; — Tatry, Wędrowiec 1883 Nr. 22—25.

10630. Gąsowski E., Bilder aus der Hohen Tatra und den Pioninen (Separat Abdruck aus der Kaschauer Zeitung), Kaschau 1879.

10631. **Otto**, Die Hohe Tatra Führer (Griebens Reisebibliothek 47), Berlin 1891; Schorner K. A., Neuer praktischer Tatra-Fuehrer, Breslau 1891, 3. Aufl.; Lex A. F., Schlesicher Touristenfreund, Reisehandbuch (auch d. Hohe Tatra u. Wieliczka, Krakau), Ratibor 1893.

Witkiewicz, Na Przełęczy, zob. Etnografia.

10632. P. S. Z., Kościelisko, Przyj. dom., Lwów 1859 t. IX.; — Janota E., Dolina kościeliska w Tatrach, Tyg. wielk. 1871; — Skała Pisana w dolinie Kościelisko, Kłosy XIV.; — Alth A., Dolina Hohołowska, Krak. 1879; — Moldenhawer A., Dobszyńska grota lodowa, Tyg. ill. 1881 XI. str. 140, 156.

10633. Ponikło St, O Jaszczurówce, Prz. lekarski 1892, Odb. Krak. 1892.

10634. Pauli Żegota, Spór o Morskie Oko, Czas 1891 paźdz., Odb. Krak. 1891; — Retinger J., Spór o Morskie Oko, odpowiedź Pester Lloydowi, Czas 1893, Odb. Kraków 1893.

10635. **Czołowski A.**, Morskie Oko, Lwów 1894 (drukuje się).

10636 Eliasz-Radzikowski St., Ein Beitrag zur Nomenclatur der Tátra, Kesmarska Karpathen-Post 1893 Nr. 36; Tenże, Tatry bielskie, Pam. tow. tatrz 1893 t. XIV.

10637. **Hołowkiewicz**, Dolina nowotarska, Przew. nauk. lit., Lwów 1889.

Zakopane, zob. Miejscowości.

10638. **Jahrbuch** d. ungarischen Karpathenvereins, A magyarországi kárpátegylet évkönyve, 1873—1893 I—XX. (po niem. i węgiersku).

10639. **Pamiętnik** towarzystwa tatrzańskiego 1878—1893 t. I—XIV. (por. tamże rozprawy specyalne).

10640. Gazeta Zakopiańska 1891 -1893 t. I—III.

10641. (Święcicki), Wycieczka do Pionin przez Paulina Stachurskiego, Lwów 1869.

10642. Gustawicz Br., Szkice geograficzno-historyczne z wycieczki w Pieniny, Nowa Reforma Nr. 192—282, Odb. Krak. 1892.

10643. **Uhlig V.**, Ergebnisse Geologischer Aufnahmen in den Westgaliz. Karpaten, II. Der pieninische Klippenzug, Wien 1891 (Odb. z Jahrb. der k. k. geolog. Reichsanstalt).

Por. Spraw. kom. fizyogr. I. (skały trachitowe), XIX. i XX. (rudy w Pieninach).

Pieniny, zob. Nr. 10628.

10644. **Morawski Szcz.**, Puszcze podgórskie w wiekach średnich, Czas 1866, Wildta J., Kalendarz powsz., Krak. 1866 i Odb. (Sądeczyzna, zob. Nr. 796; Owsińskich Roczniki dziejów Podtatrza z lat 1680—1748, zob. Nr. 9188).

10645. Zieliński L., Wspomnienie Tarnowa, Krakowa i gór Tatrzańskich, Lwowianin 1841, str. 107; Gąsowski E., Obrazki z Tatr i z podgórza tatrzańskiego, odczyt, Tarnów 1879 (Odb. z Gwiazdy).

10646. Zejszner L., Podróże po Bieskidach, Bibl. warsz. 1848 III., Dod. Gaz. lw. 1851 i 1852; — Walter H., Przekrój z Chyrowa do Łupkowa w porównaniu z innemi przecięciami w Karpatach, Spr. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1874 VIII

10647. Dziędzielewicz J., Wycieczka po wschodnich Karpatach, Krak. 1877 (Odb. z Pam. tow. tatrzańskiego).

10648. Wierzbowski M., Wycieczka po Karpatach wschodniej Galicyi, Wędrowiec 1882 Nr. 39; — Barta M. A., Kilka wrażeń z wycieczek po wschodnich Karpatach, Dz. polski 1884 z 15. i 16. stycznia.

10649. Höckl E., Wycieczka botaniczna w Karpaty stryjskie do źródeł Świecy, Spraw. kom fizyogr. c. k. tow. nauk. krak. 1868 I.

10650. Lipold M. V., Geognost. Not. über Nadwurna, Beitrag zur Kentniss der Karpaten, Wien 1849.

10651. Kirczów Paweł, Ruski hory (według Zaklińskiego, Geografia Rusy), Biblioteka dla molodiży 1888, zob. Nr. 10308.

10652. **Turkawski M.**, Wspomnienia Czarnohory, Gaz. Nar. 1880 Nr. 23 i n., Odb. Lwów 1880.

R: Tyg pow., Warsz. 1880 str. 314.

10653. Hankiewicz W., Wycieczka na Czarnohorę, Krak. 1879 (Odb. z IV. t. Pam. tow. tatrzańskiego); — Barta M. A., Wy-

cieczka na Czarnohorę, Gaz. nar. 1831 Nr. 264; — Bąkowski J., Notatki z wycieczki na Czarnohorę, Wędrowiec 1882 Nr. 7, 8; — Tretiak J., Wycieczka na Czarnohorę, Gaz. lw. 1834.

10654. B. L., Hw. C., Korotkaja istoria Czernoi hory (?), Zoria Hałyckaja, Lwów 1853 Nr. 2, 4.

10655. Łomnicki M., Wycieczka na Czarnogórę, Spraw. kom. fizyogr. c. k. tow. nauk. krak. 1868 I.; — Zapałowicz H., Przyczynek do roślinności, tamże 1882 XVI. (Mięczaki, *zob.* tamże); — Łomnicki A. M., Die galizisch Podolische Hochebene zwischen Zgniła Lipa und Strypa, Jahrbuch der k. k. geolog. Reichsanstalt, Wien 1880.

10656. Staszic, O górach P o m o r s k i c h, Rocz. tow. warsz 1817 X.

10657. Lelewel, Płaszczyzna W i n u l s k a, Polska, Dzieje i Rzeczy jej t. II.

Por. **Winkelmann, B. L. Nr.** 930—993.

10658. **Pomiary** barometryczne w z n i e s i e ń miejsc w Galicyi, Spraw. kom. fizyogr. krak. 1869 I., V., VII.

10659. Tillo v., Höhenkarte des europäischen Russlands, Deklination und Inklination, Flusslängen, por. Petermanns G. M. 1882 s. 63, 1884 s. 34, 270.

10660. Orogr. Karte von Gouv. P o d o l i e n 1865 (por. Petermanns G. M. 1865 s. 449).

10661. Nivellements u. Höhenbestimmungen in Schleswig, Holstein, West-Preussen und Pommern 1873 (por. Petermanns G. M. 1873 s. 473); — Müller-Köper, Die Höhenbestimmungen der Königl. preuss. Landesaufnahme (prowincye zeszytami), Berlin 1880.

10662. **A. J., Połąga i góra B i r u t y, Tyg. ill.** 1878 **V.; P A., Góra Biruty, Kłosy** 1886 **str.** 27; **Siemieński L. H., Góra św. B r o n i s ł a w y, Muzamerit t. I., Poznań** 1848—1844; **Góra św. Bronisławy, Czech J., Nowy kalendarz astronom. gosp. Krak.** 1850; **C z a r t o w s k a skała w Lesieni ckim borze, Lwowianin** 1838 **t. III.; Góra H a r a j pod Żółkwią, Przyj. dom., Lwów** 1862; **Bielaszewskij N., K n i a ż a Hora (między Piekarami a Kaniowem), Kijewska Starina** 1890 **Nr.** 12; **Plater A., K o n i u s z a Góra, Rubon** 1842; **Wójcicki K W., Ł y s a Góra. Mag powsz.** 1838 **V.; Łysa Góra, Sobótka** 1860 **(Poznań); Góra P o z n a ń s k a, Przyj. ludu, Leszno** 1837 **B IV. t I.: Góra t e n c z y ń s k a, Gaz. pol., Warsz** 1829 **str.** 189.

Zob. Miejscowości.

10663. Makowski, H y d r o g r a p h i a Sarmatiae (circa 1700—1750), **E.** b. r.; — Perthes K. et Komarzewski, Carte hydrographique de Pologne presentée au feu Roi Stanislas Auguste (en 1784), Paris 1809.

10664. **Surowiecki W.**, O rzekach i spławach krajów Księstwa warszawskiego z zlecenia J. W. Łubieńskiego, ministra spraw., cz. I., Warsz. 1811 (z mapą).

10665. Wolski L., Rys hydrografii król. Polskiego, Warsz. 1849.

10666. Höhe der Sattelpunkte in der Wasserscheide der Karpathen, Petermanns G. M. 1860 str. 162, *zob.* Nr. 10015 i 10659.

10667. **Nałkowski W.**, Rzeki wałdajsko-sarmackie, Przew. nauk. lit. 1877.

10668. **Kopernicki W.**, Mapa hydrograficzna dawnej Słowiańszczyzny, Cieplice 1881.

10669. Mapa hydrograficzna dawnej Słowiańszczyzny, część zachodnio-północna, rzeki i jeziora, przez K. W. 1883.

R: Ateneum 1883 **II.**

Atlas hydrograficzny, zob. Nr. 10032.

Hydrografia w Rosyi, zob. Nr. 10058.

10670. Trzaskowski B., Nazwy rzek słowiańskich, Bibl. Ossol. 1868 X., *zob.* Nr. 7559.

10671. **O rzekach spławnych znaczniejszych (E. b. r. IX.); O spławności rzek krajowych, Pam. warsz. L. Osińskiego** 1809 **I—III.; Żegluga w Polsce, Roz., Lwów** 182 , *zob.* **Nr.** 9354.

Zob. Prawo (Handel).

Kanały, zob. Nr. 10754—10760.

10672. **Rzeki polskie wierszem i prozą, Pam. Lecha i Lachów Zienkowicza**

10673. Wykaz s t a n u w o d y na rzekach galicyjskich w r. 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, Spraw. kom. fizyogr. tow. nauk. krak. 1868—1872 t. I—VI.; — Karliński Fr., Wykaz stanu wody na rzekach galicyjskich w r. 1872—1888, Spraw. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1873—1888 t. VII—XIII.

10674. Conradi A., Die Überschwemmungen der mitauischen Aa, Deutsche Zeitung f. Russland 1829 Nr. 17.

10675. Truhardt A., Der Reisegefährte I., Wanderungen von Riga längst der Aa bis Wenden, Riga 1804; — Das Thal der Aa, Innland 1857 Nr. 37; — Tielemann G. F., Bruchstücke, Livonia 1812, 1815; — Asmuss N. (Aa), Russ. Chudoż. list. 1861, 22—24 (por. Winkelmann, B. L. Nr. 935—943).

Biebrza, zob. Nr. 10699.

10676. **Mniszech, B e r e z i n a, Wolga (Tabulae geographicae, circa 1700—1740), E. b. r. (IX.).**

10677. **Socinus, Der Fluss B r o h e in Estland, Innland** 1836 **Nr.** 4.

10678. **Wutzke**, Beschreibung des B u g-Flusses, Beiträge zur Kunde Preussens 1820 t. III. str. 486, *zob.* Nr. 10755.

10679. Stecki J. T. Listy z okolic nadbużańskich, Wiek 1882 Nr. 184, *zob.* Nr. 10371; Wesołowski F. Z., Z za Buga, Wędrowiec 1883 Nr. 18, 20.

10680. Kunicki L., Zarysy z nad Bugu, Tyg. ill. 1870 V.; Socha Ewa, Z okolicy pobużańskiej, Korespondent płocki 1882, 89.

10681. **Turbin S.**, Dnieper i pridnieprowie, Petersb. 1879; — Melnik K., Na Dnieprowskom poberežiji, Kijewskaja Starina 1887.

10682. Dubiecki M., Z notatek wędrowca. Na progach Dnieprowych, Kłosy 1881 XXXIII. str. 212, 217, 252; — K...j N., Poroh, Zoria Hałyckaja, Lwów 1854 Nr. 50; — Dnieprowskoje porogi, Jekaterynosławskija gub. Wied. (1—34).

10683. Listy z nad Dniepru, Przegląd tygodniowy 1883 Nr. 1—2

10684. Zieliński, Borysthenes (mapa, circa 1740) (E. b. r. IX.).

10685. Benoni K., Über die Dniestr-Quellen etc., Wien 1879; — Von Habdank-Dunikowski, Das podolische Dniester-Gebiet, Petermanns G. M. 1881 s. 161.

10686. Bauer Fr., Rémarques faites en voyage sur le Dniester vers le port d'Odessa 1805; O żegludze przez Dniestr do Odessy, Roz., Lwów 1824.

10687. **Wutzke**, Beitrag zur Kenntniss des Drewenz-Flusses, Beiträge zur Kunde Preussens 1821 t. IV. str. 425.

10688. B(uszyński) I., Dubisza, główna rzeka w księstwie Żmujdzkiem (z mapą tej rzeki), Wilno 1871.

10689. Uznański A., Dorzecze Białego Dunajca w Tatrach, Spraw. kom. fizyogr. tow. nauk. krak. 1869 t. III.; — Brzegi Dunajca, Kłosy XIX. str. 332.

10690. Borch M. J., Dwa słowa o Dźwinie (wierszem i prozą) (oddr. z t. III. i IV. Rubona), Wilno 1843.

R: Narbutt T., Tyg. petersb. 1844 XXIX.

10691. **Plater A.**, Opisanie hydrograficzno-statystyczne Dźwiny, Wilno 1861.

10692. Plater A., O pochodzeniu wyrazu Rubo (albo Rubon), Rubon 1842 I.; N(eus), Ueber den Namen Düna, Innland 1861 Nr. 34; Zamieczanija otnositelno wchoda w Dwinu, Petersb. 1840.

10693. Medern S., Leitfaden für die Spaziergänger an der Düna, Riga 1851.

10694. Rosen F., Die chem. gnost. Verhältnisse des Dünathals, Dorpat 1863 (z Arch. Liv.-Esth.-Kurl. f. Naturkunde t. III.).

10695. **Das Gebiet** der Dwina und seine Bodenprodukte, Petermanns G. M. 1869 s. 192.

10696. **Sapunow A.**, Rieka zapadnaja Dwina, istor.-gieogr. obzor, Witiebsk 1893 (z kartami, planami i rysunkami).

Por. Winkelmann, B. L. Nr. 1095—1122.

10697. Pancker M. G., Vermessungen des Embachstroms in Livland, Arch. für Naturkunde Liv.-Est.-Kurl. I., Odb. Dorpat 1855 (Inne rozprawki tamże 1854, Innland 1853 Nr. 20, por. Winkelmann, B. L. Nr. 1123—1129).

10698. Chłopicki E., Listy z nad Horynia, Wiek 1883 str. 105, 241, 269.

10699. **Wutzke**, Beschreibung des Narew-Flusses, Beiträge z. Kunde Preussens, 1820 t. III. (po polsku: W. K., Dziennik warsz. 1826 t. IV. str. 155—172), *zob.* Nr. 10700.

10700. **Syrokomla Wł.**, Niemen od źródeł do ujścia, Pamiętnik podróży z Kowna do Królewca, Wilno 1861, *zob.* Nr. 10118; — Maleszewski, Niemnem, Tyg. ill. 1864 X.; — Niemen i Wilia, Kłosy XVI.; — Gloger, Podróż po Niemnie, Kron. rodzinna 1872—1873; — Waliszewski K., Kilka wspomnień z wycieczek nad Niemen, Narew i Biebrzę, Niwa 1880; — Obrazy z pobrzeży Niemna, Tyg. powsz. 1883, 1884, *zob.* Nr. 10148.

10701. Miesta na Niemanie, Kowiensk. gub. wied. 1848 Nr. 38; — Opisanie stat. Niemana, tamże 1848 Nr. 31; — Rieki kowienskoj gub., tamże 1849, 1850; — Iz pojezdki po Niemanu, tamże 1854; — Oczerk stat. Niemana, tamże 1857 Nr. 49; — Kukolnik P. W., Ist. wosp. o Niemanie, tamże 1860; — Łukaszewicz A., O riekie Niemanie, tamże 1871 (także Wil. wiestnik 1871); — Monografia o Niemanie, Pamiatnaja kniga Suwałk. gub. 1871; — Siewiern. Arch. III.; — Niwa 1873 Nr. 6.

10702. Wróblewski W., Stan wody na Niemnie pod Stołbcami, Grodnem i Kownem 1877—1883, Pam. fizyogr. warsz. 1883 III.

10703. **Denkschrift** über die Ströme, Memel, Weichsel, Oder, Elbe etc. (im Antrage des Ministers), Berlin 1888.

10704. Schroeterus A., De fluvio Memelo permabili facto, Crac. 1553, *zob.* Nr. 7179; Hennig E., Über die verschiedenen Namen des Memelflusses, Petersb. 1808; Sławiński X., Dumania z okoliczności wylewu wody 1813 r. w Wilnie, Tyg. wil 1821.

10705. Müller K., Der Wasserfall bei Narwa, Innland 1857; Narwa und seine Narowa, Reval Ztg. 1866 (por. Winkelmann, B. L. Nr. 130—1139).

10706. Burzyński J., Brzegi Niewiaży z widokiem Kiejdan, Wilno 1873; — Giejsztor K., Wycieczka nad Niewiażą, Upominek wileński (pismo zbiorowe), Wilno 1879; — Opisanije rieki Niewiaży, Zołotoje runo 1858 Nr. 15 (także Kowiensk. gub. wied. 1858 Nr. 11).

10707. Netzdistrikt (Noteć), Bilder aus der Vergangenheit u. Gegenwart, Bydgoszcz 1868, *zob.* Nr. 9629 i 10512; — Beheim Schwarzbach M., Der Netzdistrikt, Ztschr. d.

Gesell. für Posen, 1892 VII.; — Jahrbuch der hist. Gesell. für den Netzdistrikt zu Bromberg, Bromberg 1891, *zob. Etnografia i Prawo.*

10708. O bagnach nad O b r ą, Prz. pozn. t. XIII.

10709. Leonhard Rich., Der Stromlauf der mittleren O d e r, Inauguraldissert. Breslau 1893 (z 4 mapami), *zob.* Nr. 10702 (por. da wniejsze w Engelmanna, Bibl. geograph.).

10710. Dębski Wł., Źródła rzeki O r z y c a, Tyg. ill. 1865 XIII.

10711. Grabowski L., Z nad brzegów P i l i c y, Tyg. ill. 1870 V.

10712. **Rehman A.**, Kotlina P r e p e c i i błota pińskie, Ateneum 1886 II.

10713. **Pietkiewicz Z., Listy z nad Prypeci, Wiek 1883 str. 217; Przystań w Pińsku. Kłosy 1877 t. XXV.**

10714. Łomnicki A. M., Dolina P r u t u (z IV. Pam. tow. tatrz., geologia), Kraków 1879; — Die Schiffbarkeit des Pruth, Petermanns G. M., 1862 s. 32; — Wasserfall des Pruth bei Dora, Galicia 1841.

10715. Szreder T., O rzece R u s s a, Rus, Bibl. warsz. 1848 IV.

10716. **Rehman A.**, Dolne dorzecze S a n u, Spraw. kom. fizyogr. XXVI., Odb. Krak. 1891.

10717. Nowakowski, Spostrzeżenia nad rzeką S k a w ą pod Suchą, Spr. kom. fizyogr. tow. nauk. krak. 1869 III.

10718. Dunikowski E., Das Gebiet des S t r y p a f l u s s e s, Wien 1880 (Jahrb. der k. k. geol. Reichsanst.).

Swieca, zob. Nr. 10649.

10719. Chodyński A., W a r t a, Tyg. ill. 1863 VII., *zob.* Nr. 9126.

10720. **Tyszkiewicz K.**, W i l i j a i jej brzegi pod względem hydrograficznym, hist., archeol. i etnograf., wyd. illustr., Drezno 1871; — Opisanija rieki Wilii, Kowiensk. gub. wied. 1848 Nr. 30; — Wilia i jej brzegi, Sobótka, Poznań 1871.

10721. **Wilija, Neris, Göttinger Gelehrt. Anz. 1815 Nr. 126.**

10722. Rieczka W i l e j k a, Wilenski Wiestnik 1879 Nr. 109.

10723. Porzecze W i e ż y c y, Ossowski G., Zb. wiad. antrop. ak. um. krak. 1880 t. IV., *zob. Etnografia.*

10724. **Kolberg W.**, W i s ł a, jej bieg, własności i spławność, części 2, Warsz. 1861.

10725. **Brandstätter Fr.**, Die Weichsel, hist. topogr., malerisch, Danzig 1852; — Tenże, Weichselalbum, Marienwärder 1854.

10726. Zejszner L., Podróż do źródeł Wisły w r. 1849, Bibl. warsz. 1850 I.; — Tomkowicz, Źródła Wisły, Czech J., Nowy kalendarz astronom. gosp., Krak. 1866; — Pawiński A., U źródeł Wisły, Tyg. ill. 1878 t. V.

10727. **Flatt Oskar**, Brzegi Wisły od Warszawy do Ciechocinka, z 6 widokami i 2 mapami, Warsz. 1854; — Grabowski L., O nadbrzeżnych położeniach Wisły, Tyg. ill. 1868 t. II.; — Brzegi Wisły, Kłosy XIX.; — Weinert Al., Opis hist. trzech kęp na Wiśle pod Warszawą: Polkowska, Bełk, Saska, od najdawn. czasów do 1850 r. (z widokiem), War. 1850.

R: Lisowski S., Bibl. warsz. 1850 IV.

10728. **Böhm M., De figuratis capillis in Vistulae litoribus, Toruń 1704.**

10729. Die unteren Weichsel-Niederungen und ihre Eingangs-Gefahren, Danzig 1877 (2 plany); — Parey C., Die Weichselniederungen vor und nach der Eindeichung, Altpr. Mntschr. VII. *zob.* Nr. 10490; — Hockenbeck H.. Zwischen Elbe und Weichsel, Ztschr. d. hist. Gesell., Posen 1885 III.–IV.

10730. **Passarge**, aus dem Weichseldelta, 1857, por. Petermanns G. M. 1857 s. 267; — Maull, Karte der Weichsel und Nogat Niederung 1863, por. Petermanns G. M. 1863 s. 173; — Delta Wisły i obecna powódź, Wiek 1877 Nr. 24 (wzmianka o odczycie).

10731. **Dreschreiber, Plan von der Weichselmünde mit allen seinen Theilen, E. b. r. IX, *zob.* Nr. 4096.**

10732. Bobrzyński, Wisła w wiekach średnich (odczyt) 1879.

R: Prz. tyg. 1879 s. 196.

10733. **Celtis Conradi, Ad Vistulam, Pistorii Pol. hist. Cor. I; Ossoliński N., Ode in memorabile Vistulae diluvium, Crac. 1621; Resolutio de permissione defluxionis mercium per Vistulam 1629 (DS.), *zob.* Nr. 3879, 8057. 8494, 9126; Wójcicki, Powódź Wiślana w r. 1867, Kłosy V. str. 73; Most na Wiśle, Warsz. (E. b. r.)**

10734. Żegluga parowa na Wiśle i innych rzekach polskich, Tyg. petersb. 1846 XXXIV.

10735. **Klonowicz F., Flis, to jest spuszczanie statków Wisłą. b. m. 1595 (Bibl. pol Turowskiego. Biblioteka mrówki, wiele wydań), *zob. Osoby (Klonowicz)***

Zob. Nr. 10702.

10736. Wolski L., J e z i o r a w Królestwie Polskiem, Bibl. warsz. 1851 I.

10737. **Schmidt K. E.**, Von Masurens Seen, Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik 1891.

10738. Versuche zur Trockenlegung der Sümpfe von Mińsk 1875, por. Petermanns G. M. 1875 s. 194.

10739. **Koppen P. J**, Gławnyje oziera i limany ross. imperii, Wiestnik imp. russ. geogr. obszcz. Nr. 27 (Petersb. 1860).

10740. Melzer J., Topogr. Nachrichten über die Seen auf den Karpaten, Mnemosyne, Lwów 1824, *zob.* Nr. 10617—10640.

10741. Czerknickie jezioro, Przyj ludu Leszno 1831 I.; Jezioro kwieciste w gubernii Grodzieńskiej, Tyg. ill. 1864 X.; P. A., Jezioro Lednica (z rysunkiem), Warta 1875 Nr. 6, *zob.* *Oświata (Archeologia)*; Powidzkie jezioro, Tyg. powsz., Warsz. 1880; Zawisza J., Mereczowskie okopisko i jezioro Świteź zwiedzane w 1871 i 1872 roku, Bibl. warsz. 1872 III. (por. Winkelmann, B. L. Nr. 1063—1084).

10742. Gutwiński R., Staw tarnopolski, topografia, fauna i flora, Tarnopol 1892.

10743. Vuimmann N., Navigationis maris arctor c. e. Balthici et sinus Codani Descriptio, Basil. 1573; — Waghenaer L. J., Spieghel der Zeevaert van de Navigatiae, Amsterd 1596 (toż po franc. p. t. Le nouveau miroir des voiages et navigations, Amsterd. 1615, por. Winkelmann, B. L. Nr. 945—949).

10744. De Polonicis et maris baltici rebus, Coloniae 1618, *zob.* Nr. 7882.

10745. Memus Fr., Diatribe critica de maris Baltici nominibus et ostiis, Dorpat 1634; — Ora maritima, Col. (1640?); — Mänsson J., Een Sjo Bowk, Stockh. 1644, 1677, 1725, Lubeca 1735 (po niem.: Seebuch der Ganzen Ostsee, Lubeka 1725 (wiele wydań).

10746. Kniga rozmiernaja gradusnych kart Ost-See, Petersb. 1714, 1723; — Nagajew A., Atlas wsiawo Baltiskawo Morja, Petersb. 1757; — Klein J. T., Descript. tabul. marin., Lips. 1673.

10747. Catteau-Calleville, Tableau de la mer baltique, Paris 1812 (po niem.: Weyland, Weimar 1815).

10748. Sokownin J., Zapiski o Baltijskom Morje, Petersb. 1831.

10749. **Chodźko L.**, Carte de la Mer-Baltique avec une légende explicative, Paris 1884, *zob.* Nr. 10498.

10750. **Sokołow A.**, Matieriały dla istorii Balt. Morja, Moskowskij Sbornik 1856 t. 26 (także Mosk. Wied. 1856).

10751. **Keilhack K.**, Über die Lage der Wasserscheide auf der baltischen Seenplatte, Petermanns G. M. 1891 s. 38.

10752. **Katalog** atlasow, knig i kart izd. hidrograf. departamentu morskawo Ministerstwa 1862 i n.

Por. Winkelmann, B. L. Nr. 941—1062.

10753. **Chodźko L.**, Carte de la Mer-Noire avec une légende, Paris 1855.

10754. **Kanały** łączące morze Czarne z Bałtyckiem, Tyg. petersb. 1830 II., Kur. polski 1830 Nr. 237.

10755. Confluent et embouchure du Bug et du Dniepr (mapa), Paris 1785.

10756. Sokolnicki M. G., Notice hist. sur un canal exécuté en Pologne en 1780, Paris 1792; — Komar And., Relacya niezawodna o kanale od Muchowca do Bugu, **E.** b. r. (DS.).

10757. **Braumüller J. G.**, Der wichtigste Canal in Europa durch eine Vereinigung des Schwarzen Meeres mit der Ost und Nordsee vermittelst der Weichsel und des Dniesters, Berlin 1815.

10758. **Schunke Th. H.**, Die Schiffahrtskanäle im deutschen Reiche, I. Die Schiffahrtskanäle im Gebiete der Memel. II. Masurische Wasserstrasse, III. Schiffartskanäle im Weichselgebiete, Kanäle im Mündungsgebiete der Weichsel, IV. Kanäle im Gebiete der Oder, V. Kanäle im Stromgebiete der Elbe, Petermanns G. M. 1877 z. VIII. str. 285—293 (z mapą).

10759. Russlands Eisenbahnen und Wasserstrassen 1877, por. Petermanns G. M. 1877 s. 445.

10760. Kanał augustowski, Przyj. ludu, Leszno 1840 R. VII.; Kanał Ogińskiego, Gaz. pol., Warsz. 1829 str. 653; K-a, Komunikacyje wodne sztuczne na obszarze między Niemnem a Elbą, Bibl. warsz. 1877 IV.

10761. Guettard Jan St., Observations météorologiques faites à Varsovie, Paris 1762; — Dostrzeżenia metereologiczne od 1813—1824, Rocz. tow. warsz. przyj. nauk 1825 XVIII.

10762. Jastrzębowski W., Karta meteorograficzna stolicy kr. Pol., 1) Obraz głównych dostrzeżeń w Warszawie 1803—1828 (War., litogr.).

Zob. Nr. 10020—10024.

10763. **Wild**, Temperaturverhältnisse des russischen Reichs 1875, 1881; — Danckelmann, Die Temperaturverhältnisse des russ. Reiches nach H. Wild 1861, 1881, Petermanns G. M. 1881 s. 861.

10764. Klima des podolischen Dniester-Gebiets 1881 (por. Petermanns G. M. 1881 s. 168).

10765. **Materyały** do klimatografii Galicyi, Spraw. kom. fizyogr. tow. n. krak. 1868—72, Spraw. kom. fizyogr. akad. um. 1872—1893. Odb. Krak. corocznie od 1870 (opracowali Karliński Fr., Alth, Wierzbicki D., Kuczyński S., Gustawicz Br., Satke W.).

10766. Galle, Grundzüge der schlesischen Klimatologie 1858 (por. Petermanns G. M. 1858 s. 46).

10767. Magener A., Das Klima von Posen, Posen 1872.

10768. **Strehlke F. und E.**, Nachrichten über besondere Witterungs-Erscheinungen in Preussen während des XIV., XV., XVI. und XVII. Jahrhunderts, Altpr. Mntschr. X. str. 650—660.

10769. **Kalendarze** por. **E.** *sub voce:* Agenda, Allmanach, Breviarium, Calendarium, Computus, Ephemerides, Iudicium, Practica, Prognosticon, Przestroga (od 1494 r.); nadto w XVI. w.: Johannes (1506), Iszla J. (1508—1520), Toliszkow (1512—1516), Grassenius (1515), Shadek (1519), Virdingus (1521), Plonisco (1524), Rheticus (1550), *zob.* Nr. 7020, Proboszczowicz (1544—1546) *zob.* Nr. 7406, 7486, 7511, Regaliusz (1588), Ruff (1592); w XVII. w.: Freytag A. (1634), Słowakowicz (1663), Gostuniowski (1664), Brosciusz (1671); Krzykowski (1678); Ciekanowski (1683) *zob.* Nr. 8912, 8918 (Meteoron, Nordlicht), 7584, *zob. Oświata (Kalendarze).*

10770. **Rzączyński Gab. X.**, Auctuarium historiae naturalis Regni polon., Gedani 1742.

10771. Ernatelius Chr. Henr., Varsavia physice illustrata, Viridarium et cathal plantarum, Dresdae 1730 DS.

10772. **Jundziłł B. S.**, Opisanie roślin litewskich, Wilno 1811.

10773. **Waga J.**, Flora polska, Warsz. 1847—1848.

10774. Besser W., Aperçu de la géographie botanique de Volhynie à Krzemieniec, Krzemieniec 1823.

10775. **Ritschl G.**, Flora des Grossherzogthums Posen, Berlin 1850 (Beiträge 1851, 1857).

10776. **Hołowkiewicz E.**, Flora leśna Galicyi, Przew. nauk. lit. 1877.

10777. Rehmann E., O formacyach roślinnych w Galicyi, Spraw. kom. fizyogr. tow. nauk. krak. 1870 IV., 1871 V.

10778. Schube Th., Zur Gesch. der schlesischen Floren-Erforschung bis zum XVII. Jahrh., LXVIII. Jahresbericht der schlesischen Gesell. für vaterländische Cultur 1891.

10779. Jastrzębski i Rostafiński, Florae polonicae prodromus 1873, *zob.* Nr. 10154; — Spostrzeżenia fitofenologiczne od r. 1867 do 1871, Spraw. kom. fizyogr. tow. nauk. krak. 1868—1872 I—IV; — Toż 1872—1892, Spr. kom. fizyogr. akad. um. krak. 1873—1892 VII—XXIII.

10780. Majer J., Notatki fitofenologiczne robione w Krakowie od r. 1490—1527, Spraw. kom. fizyogr. ak um. krak. 1879 XIII.

10781. Hamel P. J., Wiadomość historyczna o czerwcu arabskim i polskim, tłóm. z niem. przez S(tan.) B. G(órskiego), z przydaniem o czerwcu polskim tablicy i karty błot Polesia (według Zwickera z r. 1650), Wilno 1837, *zob. Prawo (Handel).*

10782. Uwagi Wiesiołowskiego nad czerwcem polskim, Rocz. tow. przyj. nauk. 1805 IV.; Kostura K., O czerwcu, Pam. war. L Osińskiego 1810; Kitajewski, Postrzeżenia względem czerwca polskiego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1818 XII.; Czerwiec polski, Przyj. ludu, Leszno 1836 II

Chłapowski Fr., Spis prac o fizyografii W. X. Poznańskiego, zob. Nr. 10053.

10783. Jaszowski St., Winnice w Polsce, Roz., Lwów 1822.

10784. **Spostrzeżenia** pojawów w świecie zwierzęcym r. 1868—1871, Spraw. kom. fizyogr. tow. nauk. krak. 1869—1872 III—VI.; — Toż 1872—1892, Spraw. kom. fizyogr. ak. um. krak. 1873—1892 VII—XXIII.

10785. **Czapski M.**, Historya powszechna konia 1874 (osobno: O koniu polskim).

R: Czas 1874 Nr. 205; Gaz lw. 1875 Nr. 142.

10786. Rutkowski R., O koniu wschodnim i koniach polskiej rasy, Czas 1874 Nr. 261.

10787. Dzieduszycki J. S., Obserwacye należne do koni i stad polskich, napisane r. 1705, Lwów 1852, *zob.* Nr. 9020.

10788. Adametz L., Tymczasowa wiadomość o pochodzeniu krajowego bydła brunatnego od Bos taurus brachyceros i jego pokrewieństwie z rasą iliryjską, Spraw. mat.-przyr. ak. um. krak. 1893 (por. Anzeiger der Akad. der Wiss. Krakau 1893 str. 47—66).

10789. Wiślicki A., Dzikie bażanty w Polsce, Tyg. ill. 1864 X.

10790. Waga A., O turach i żubrach z okoliczności znalezienia niedawno czaszki wołu kopalnego w Pruszkowie w Płocku, Bibl. warsz. 1813, Odb. Warsz. 1843.

10791. **Łowiec,** miesięcznik (wychodzi we Lwowie) 1877—1893; — Spausta Wł., Z łowieckiej przeszłości, I. Tur i żubr, Łowiec 1892 Nr. 1—3.

10792. Połujański A., Opisanie lasów Królestwa Polskiego etc. pod względem hist., statyst. i gosp., Warsz. 1854 t. 2.

R: Czas 1854 Nr. 268, 1855 Nr. 37 i n.

10793. Brinken J., Mémoire descriptif sur la forêt impériale de Białowieża en Lithuanie, Varsovie 1828; — Jarocki F. P., O puszczy białowiezkiej, Pisma rozm. wier. i proz., Warsz. 1830; — Dałmatów, O hist. puszczy Białowieskiej, Podbereskiego Pam. nauk. lit. 1849 I.; — Z puszczy białowieskiej, Tyg. ill. 1885 V.; — Przybylski W., Notatki z wycieczek po kraju, Puszcza białowieska i żubry, tamże 1863 VIII., *zob.* Nr. 10124; — Krestowskij, Biał. puszcza, Rus. kij. Wiestnik

1876 t. 120–126 (por. Pienkina: Bibl. pol. Nr. 1763–1769).

10794. Grünhagen, Der schlesische Grenzwald (praesca), Ztschr. f. die Gesch. Schlesiens XII.

10795. Komarnicki Z., Stepy, Kłosy I. str. 162.

10796. Nehring A., Über Tundren und Steppen 1891, por. Neues Lit. Centrallblat Nr. 31.

10797. Skórkowski A., Z ukraińskich stepów, Wędrowiec 1883 Nr. 27; — Ewarnickij D. J., Zaporożskaja peszczera nad Dnieprom, Kijewskaja Star. 1885; — Buraczkow P. J., Istoricz. geografia jużnorusskich stepiej, tamże 1886.

10798. Świstuń F. J., O lisach i stepach Rusy, Besida (dod. Strachopuda) 1888 Nr. 6–24.

10799. Brinken J., Ansichten über die Bewaldung der Steppen des europ. Russlands, Braunschweig 1833.

(e: Geografia polityczna: granice, statystyka, skorowidze).
(Zob. Geografia ogólna).

10800. **Dogiel M.**, Limites Regni Poloniae et M. D. Lithuaniae, Vilnae 1758 DS, *zob.* Nr. 640–644 i 9270.

10801. Précis historique sur les limites de la Pologne, Vars. (E. IX. b. r.).

10802. **Kętrzyński W.**, Granice Polski w X. w., Roz. hist. fil. ak. um. krak. XXX., Odb. Krak. 1892 (z mapą).

10803. Rawer K., Obszar i granice pierwotnej Polski (w chwili zgonu Bolesława Chrobrego) oraz jej organizacya społeczna i państwowa, Szkoła, Lwów 1892 Nr. 9 (art. popul.).

10804. Nowa Marchia w r. 1412, *zob.* Nr. 2009; — Rozgraniczenie królestwa od Marchii Brand. i Pomorza w r. 1436, *zob.* Nr. 2112; — Księstwo Siewierskie w r. 1442, *zob.* Nr. 2144; — Wcielenie Prus w r. 1454, *zob.* Nr. 2220; — Księstwo zatorskie w r. 1494, *zob.* Nr. 2391; — Księstwo Opawskie w r. 1507–1511, *zob.* Nr. 2520; — Rozgraniczenie Pokucia w r. 1503, *zob.* Nr. 2474; — Odnowienie granic między Inflantami a Litwą w r. 1529, *zob.* Nr. 2698; — Rozgraniczenie Polski i Szląska w r. 1531, Lech 1823.

10805. Die Grenzen der Russ. Staaten in der Mitte des XVI. Jahrh., *zob.* Nr. 7214.

10806. Olaus J., Tractuum (sic) Prussiae circa Gedanum et Elbingam Werder appellati delineatio, Amstelodami 1652 DS.

10807. **Humiecki St.**, Relacya rozgraniczenia Polski z państwem tureckiem in anno 1703, Lwów 1729, *zob.* Nr. 4376.

10808. Rozgraniczenie Ukrainy Polskiej od Nowej Rossyi 1780–1781, *zob.* Nr. 5137.

10809. Rozgraniczenie normalne W. X. Lit. (E. IX. b. r.).

10810. Relacya względem delimitacyi między Rossyą a Portą (E. IX. b. r.).

Podziały Polski, zob. Nr. 4990, 5403, 5447.

10811. Mappa specialis continens limites intra regna Poloniae et Prusiae usque ad Vistulam 1790, *zob. Mapy.*

10812. Akt demarkacyjny między Imperium Wszechrossyi i królem Pruskim 1796, *zob.* Nr. 5484 i 5503; — Granice gercostwa Litowskawo, Polit. żurnał 1796; — Deklaracya trzech dworów z r. 1797, *zob.* Nr. 5402; — Akt demarkacyjny między Austryą i Rosyą w r. 1810, *zob.* Nr. 5705; — Kongres wiedeński z r. 1815, *zob.* Nr. 5779.

Zbiory traktatów, zob. Nr. 635–639.

Zob. Prawo (Prawo polityczne).

10813. **Maciejowski W. A.**, Zarysy dawnej statystyki polskiej w celu dopełnienia Historyi prawodawstw słowiańskich, Warsz. 1866.

10814. Statystyka Po'ski, Przyj. ludu, Leszno 1844 t. XI.; Obliczenie włości Korony i Litwy, Pam. Sandomierski 1829 t. II.

10815. **Chodźko L.**, Tableau statistique de la Pologne de 1772, Paris 1852.

10816. Kleczyński J., Spisy ludności w Rzeczypospolitej polskiej, Roz. hist. fil. akad. um. krak. XXX., Odb. Krak. 1892.

10817. **Korzon T.**, Wewnętrzne dzieje Polski za Stanisława Augusta, *zob.* Nr. 1464 i *Historya polityczna.*

R: Kleczyński J. p. t. Polska w cyfrach, Przegl. pol. 1892 t. III.

10818. Projekt ażeby co 6 lat ludność podawano (E. IX b. r.); Szemat tabelli ludności z r. 1789. *zob.* Nr. 5301; Reflexiones statisticae super moderno Reipubl. Pol. statu (E. IX. b. r.).

10819. Korzon T., Ludność polska w r. 1791, Kraków 1881.

10820. **Staszic St.**, O statystyce Polski, Warsz. 1807 (toż: Dzieła t. IV.); — Tenże, Coup d'oeil sur la stat. de la Pologne, Varsovie 1807; — Statystyka ks. Warszawskiego, Kalendarz krak. 1812.

10821. **Poelitz C H. L**, Geschichte und Statistik des Königr. Sachsen u. des Grossh. Warschau, Leipzig 1809 t. 2.

10822. **Stawiarski I. Fr.**, Myśli o statystyce krajów Polski i Litwy, Rocz. tow. war. przyj. nauk t. VIII., Odb. Warsz. 1812.

Statystyka porównawcza, zob. Nr. 10003 do 10006.

10823. Wiadomości statystyczne o Królestwie polskiem w r. 1819, Kalendarzyk war. Netta na rok 1819, Warsz. 1819 (na r. 1823 Opis wdztwa sandomierskiego, na r. 1825 mazowieckiego, na r. 1826 Warszawy, na r. 1827 wdztwa krakowskiego, na r. 1828 płockiego (przez Gołębiowskiego), na r. 1829 lubelskiego).

10824. Gallois J., Statistique du royaume de Pologne (en particulier de Varsovie d'après les documents officiels de l'année 1830), Paris 1831 (z mapą).

10825. **Słowaczyński J.**, Cinq statisques générales de la Pologne, Paris 1838 t. I—IV. (Tegoż inne prace statystyczne por. **E.** t. V.).

10826. **Wolski L.**, Materiały do statystyki Królestwa Polskiego, Warsz. 1850 (z 2 tabelami i tablicami).

R: Bibl. warsz. 1850 II.; Por. Ekonomista 1865.

10827. Altmann J., Bevölkerungsstand in den Städten Russlands einschliesslich Polens und Finlands, Ztschr. f. allg. Erdkunde t. III., Odb. Berlin 1855.

10828. Bevölkerung Polens 1860 (und Ortschaftsbevölkerung). Petermanns G. M. 1863 s. 387.

10829. Statystyka krótka gub. Królestwa polskiego (rozległość, ludność, wykaz miast, osad i gmin)) (przedruk uzupełniony ze: Skorowidza do Dziennika Praw., wyd. w połowie r. 1870), War. 1870 str. 60, *zob.* Nr. 10868; — Statistische Notizen über das Königreich Polen, Russ. Revue, Petersb. 1873 t. II—III.

10830. **Załęski W.**, Statystyka porównawcza Królestwa polskiego, Warsz. 1876.

R: Strassburger, At., 1876 I.; Prz. kryt. 1876.

10831. Załęski W., Rezultaty statystyki kryminalnej w Królestwie polskiem, Ateneum 1876 II.; Tenże, Materyały stat. ekonomiczne Królestwa polskiego, Niwa, Warsz. 1878.

10832. Zakrzewski A., Szkice statystyczne, Kraj, Dod. 1891 Nr. 7—8 (Stat. Królestwa polskiego na podstawie opracowania komitetu statyst. wydanego p. t. Stan ludności w 10 guberniach Królestwa polskiego w dniu 1. stycznia 1890).

10833. Kurzgefasstes statistisches Handbuch der Provinz P o s e n, nach ämtlichen Quellen, Posen 1877, 3 ed.

10834. Lühmann, Gutsbezirke der Prov. Posen 1890.

R: Prümers A., Ztschr. d. hist. Ges. f. Posen 1890 t. V.

10835. Landsberger J., Beiträge zur Statistik Posens, Ztschr. d. hist. Gesell., Posen 1893 t. VIII.

10836. Wilamowitz-Möllendorf H., Stat. Beschr. d. Kreis. Inowrocław, Inowrocław 1870.

10837. Darstellung der wichtigsten statist. Verhältnisse des Bomsterkreises, Opis najważniejszych stosunków statystycznych pow. Babimontskiego, odczyt na zgr. pow., Poznań 1840.

10838. Callier E., Kronika żałobna utraconej w granicach W. księstwa poznańskiego ziemi polskiej, Powiat żniński (Odb. z Dziennika pozn.), Poznań 1893.

10839. Struensee J. I., Blicke auf Süd-Preussen vor und nach dem J. 1793, Posen 1807, *zob.* Nr. 10467.

10840. Nowiński St., Materyały do statystyki G a l i c y i, Przew. nauk. lit. 1873.

10841. **Wiadomości statystyczne** o stosunkach krajowych, wyd. przez kraj. biuro stat. pod red. Pilata T., Lwów 1873—1893 t. I—XIII.; Spis rzeczy do tomów 12 (1873 do 1891), Lwów 1892.

10842. **Rutowski T.**, Rocznik statystyki, Lwów 1886.

R: Prz. społ. 1887 I.; Zorja 1887 Nr. 13—14; Por. Szczepanowski, Nędza w Galicyi, Lwów 1887.

10843. Tafeln zur Statistik des Grossherzogthums Krakau, Krakau 1869.

10844. Podania statystyczne o Galicyi i Lodomeryi. Pam. warsz. 1823; Statistik v. Galizien, Galicia Ztschr., Lemberg 1840.

10845. Bevölkerung und Viehstand von Ost-Galizien (nach der Zählung von 30 Oct. 1857, hrsg. v k. k. Ministerium des Innern), Wien 1859.

Bukowina, zob. Nr. 10351.

Podolska gubernia, zob. Nr. 10358—10363.

10846. **Trudy** w o ł y ń s k a w o gub. stat. komiteta, Żytomierz 1867; — M-les M., Staticzeskij oczerk Wołyńskoj gub., Woł. gub. wied. 1867; — Bratczykow, Matieriały dla ist. Wołyńsk. gub., Żytomierz 1868—1869; — Kratkija stat. swidienie o Wołyńskoj gub. g. 1872, tamże 1873, *zob.* Nr. 10367.

10847. **Sbornik** statisticzeskich swiedenii o k i e w s k o j gubernii, Kijew 1861—1864, *zob.* Nr. 10389 i 10392—10395; — Powiat Wasylkowski, *zob.* Nr. 10403.

10848. **Protokoł** zasiedanija Siew.-zapadn. Otd., Wilenskij Wiestnik 1873 Nr. 35—276; — Zapadno-russkij kraj. stat. swiedienija, Wilenskij Kalendar 1884; — Zapadnyja gubernii, Siewiero-zapadnyj kraj. Żurnał M. Narod. Prośw. XXXIX. otd. VI. str. 153.

10849. **Staticzeskij** wremiennik rossijsk. Imperii, izd. centr. stat. komiteta, Petersb. 1866—1893, *zob.* Nr. 10393.

10850. **Pamiatnaja** knižka wilenskoj gubernii, Wilno 1850—1890, *zob.* Nr. 10453.

10851. **Pamiatnaja** knižka kowienskoj gub. na g. 1848, 1849, 1851—1855, 1859—1890, Kowno 1848—1890; — Protokoł zasiedanija kowienskoj gub. stat. komiteta, Kowienskija gub. wied. 1872.

10852. **Lachnicki J. E.**, Statystyka gub. litewsko-grodzieńskiej, Wilno 1817.

10853. Staticzeskoje obozrenia Grodnienskoj gub., Pamiatnaja knižka grodn. gub. 1860, 1866, 1869, 1874; — Staticzeskija swiedienia o grodn. gub., Grodn. gub. wied. 1865, 1866, 1868, *zob.* Nr. 10440.

10854. **Pamiatnaja** knižka suwałkowskoj gub. (1872—1889), Suwałki 1872—1889; — Statistische Notizen über das Königreich Polen, I. Gouv. Suwałki, Russische Revue t. I.; — Gub. nowogrodzka, *zob.* Nr. 10435.

10855. **Staticzeskoje** obozrenie Minskoj gub. za 1858 g., Pam. knižka Min. gub., Mińsk 1860 (za 1863, Mińsk 1865), *zob.* Nr. 10433.

10856. **Muchanow P.**, Powiejszije stat. izwiestija o mohilewskoj gub., Siewiernyj Archiw 1824; — Mohilewskija gub. wiedomosti 1846 g.; — Staticz. tablice Moh. gub. 1865—1868.

Żmudź, zob. Nr. 10453 i 10455.

10857. **Kuehnast L.**, Statist. Mittheil. ü. Littauen und Masuren, Gumbinnen 1863 2 t., *zob.* Nr. 10469, 10474, 10485—10488.

10858. **Schubert**, Handbuch der allg. Staatskunde des preussischen Staates, Königsb. 1846—1848; — Preussische Statistik, Berlin 1859—1893; — Ztschr. des kön. preuss. statistischen Bureau (od 1861); — Jahrbuch für die ämtliche Statistik d. preuss. Staates, Berlin 1861—1883 t. 5; — Ulrici, Handbuch der Statistik des preuss. Staates, Berlin 1858—1867; — Ungewitter, Der preuss. Staat, Minden 1864—1866; — Statistisches Handbuch f. d. preuss. Staat, Berlin 1888 t. I.

10859. Bunge F., Statist. Gemälde des Gouv. Estland, 16 str., b. m. i r.

10860. **Mittheilungen** des ehstländ. stat. Comité (od r. 1863), por. Winkelmann, B. L. Nr. 1174, 1178.

10861. Jordan P., Beiträge zur Statistik des Gouv. Estland, Reval 1867, 1871 t. 2, *zob.* Nr, 10537—10539.

10862. Wendt, Ein Wort über die Statistik Livlands, Innland 1855 Nr. 34.

10863. Brotze J., Livlands Eintheilung zur Zeit der poln. Oberherrschaft, Nord. Misc. VII. (1783), XXII. (1790).

10864. **Jung Stilling**, Material z. allg. Statistik Livlands u. Oesels, Riga (1864—76), *zob.* Nr. 10540.

10865. **Watson K.**, Darstellung der alten Eintheilung v. Kurland (aus d. XIII. Jahr.), Jahresverh. der kurl. Gesell. t. II. (1822), *zob.* Nr. 10548.

10866. Hagemeister H., Beiträge zur Topogr. und Statistik des Wendischen Kreises, Livländ. Jahrb. d. Landwes. 1836 t. X.

10867. (Adelung Fr.), Entwurf einer stat. Beschreibung des Kurländ. Gouv., Petersb. 1800.

10868. **Skorowidz** królestwa Polskiego, czyli spis alfabetyczny miast, wsi, folwarków, koloniji wszelkich nomenklatur w królestwie Polskiem (wyd. Zinberg J.) (toż po ros.), Warsz. 1876 t. 2 (Mały Skorowidz, 1878).

Słownik geograficzny, zob. Nr. 10071.

10869. Wykaz alfabetyczny wsi i attynencyj w powiecie miechowskim, b. m. i r.

10870. Neumann, Orts Verzeichniss sämtlicher zum Oberlandesgerichtsbezirk Posen gehörigen Ortschaften, Posen 1880; — Niederstetter J., Verzeichniss saemmtlicher Ritter und anderer Güter der Provinz Posen, Posen 1859.

10871. **Piesiński H.**, Ortschafts-Verzeichniss für die Provinz Posen, Bromberg 1890 (z 13 kartami); — Adressbuch von Inowrazlaw, nebst Ortschafts-Verzeichniss, Inowrazlaw 1878; — Hilscher A., Verzeichniss sämtlicher Ortschaften des Landgerichtsbezirk Ostrowo, Ostrowo 1880,

10872. **Wykaz** miejscowości, których nazwiska polskie do roku 1874 na niemieckie zmienione zostały, Poznań 1875.

10873. Kaje J. S., Przegląd alfab., stat., topogr. wsi, miasteczek, miast i innych miejsc prow. Szląskiej, Wrocław 1856, wyd. 2.

10874. Schwartz H., Ortschaftsverzeichniss Schlesiens, Breslau 1875; — Schulz, Schlesiens Ortschafts-Verzeichniss, Breslau 1881.

10875. Langner, Ortschafts-Verzeichniss für den Bezirk Ratibor, den Regierungsbezirk Oppeln, resp. Ober-Schlesien umfassend, Gliwice 1859; — Groehe L., Verzeichniss sämmtl. Ortschaften des Landger. Bezirks Schweidnitz, Schweidnitz 1880.

10876. Index locorum omnium Galiciae et Bukowinae, Leopoli 1794.

10877. **Penter K.**, Richtiges Schema Galizien, Krak. (E. b. r. IX.); Kruzyusz Chr., Postlexicon von Galizien, Wien 1802—1803; Richtiges Schema derer in Galizien Poststrassen von Krakau bis Wien, Krakau 1803. 1804.

Bukowina w r. 1775, zob. Nr. 10350.

10878. Alphabetisches Verzeichniss aller Ortschaften Galiziens und der Bukowina im J. 1818, Lwów 1819; — Verzeichniss aller Ortschaften Galiziens u. Bukowinas, Lwów 1832.

10879. Jakubowicz Z., Consignatio bonorum terrestrium Regni Galliciae juxta circulos ordine alphabetico edita, Leopoli 1833.

10880. **Stupnicki H.**, Skorowidz wszystkich miejscowości w Kr. Galicyi i Lodomeryi, jakoteż w W. ks. Krakowskiem i Ks. Bukowińskiem (tenże tytuł po niem.), Lwów 1855, str. 267, 2. wyd. 1862, 3. wyd. 1877, *zob.* Nr. 10329.

10881. **Skorowidz** wszystkich miejscowości Galicyi, wyd. rządowe, Lwów 1868; — Najnowszy Skorowidz wszystkich miejscowości w Galicyi i t. d., Przemyśl 1868.

10882. **Orzechowski K. Oksza**, Przewodnik statystyczno-topogr. i skorowidz w Król. Galicyi, W. X. Krakowskiem i X. Bukowinie, Krak. 1872.

10883. **Pilat T.**, Skorowidz dóbr tabularnych w Galicyi na podstawie mat. urzęd., Lwów 1890.

10884. **Spisok** gorodam i drugim miestam impierii, Petersb. 1860—1890 (wydaje poczta petersburska).

10885. Spisok mirowych uczastkiw i wołostiej p o d o l s k o j gubernii, dostawlennyi 1. Janwaria 1870 goda, b. m. i r.

10886. Krzyżanowski S., Skorowidz miejscowości b. województwa bracławskiego (z mapką), Krak. 1869.

10887. **Nowickij**, Ukazatel k' izd. k i j e w s k o j komissieju, *zob.* Nr. 967; — Ukazatel k' osmi tomam połn. Sobranija, *zob.* Nr. 5843.

10888. **Spisok** imieniam siewiero-zapadn. kraja, Wilno 1866.

10889. **Spisok** wołostej i selskich obszczestw w i l e n s k o j gub. 1874, Wilno 1874.

10890. **Spisok** alfawitnyj ziemliewladielcew k o w i e n s k o j gubiernii, sost. w kowienskom gub. statist. komitietie, Kowno 1880, 2. wyd. 1889.

10891. Spisok ziemliewladelcew M i n s k o j gubernii, Mińsk 1889.

R: Kwart. hist. 1890.

Żmudź, zob. Nr. 10453.

Pamiatnyje knižki, zob. Nr. 10850.

10892. **Hoppe F.**, Ortsnamen der Provinz P r e u s s e n, I—II. Gumbinnen 1876, III—IV. Königsberg 1876—1877, V. (mit der Hinweisung auf die litauischen Familiennamen), VI. Gumbinnen 1877, 1879; nowe wyd., Königsb. 1881.

10893. Alphabetisches Ortschafts-Verzeichniss für die Provinzen Ost- und Westpreussen, Königsberg 1878, 2 ed.

10894. **Kętrzyński W.**, Nazwy miejscowe polskie Prus zachodnich, wschodnich i Pomorza, wraz z przezwiskami niemieckiemi, Bibl. Ossol. z. VI., Odb. Lwów 1879.

R: Ateneum 1880 III.

10895. **Bergmann B.**, L i e f- und E h s t l ä n d i s c h e r Staats- und Adresskalender f. d. J. 1784, Mitau; f. d. J. 1785, Marienwerder b. r.

10896. Laakmann H., Allg. Adressbuch f. das Gouv. Ehstland, Reval 1843; — (Iversen E.), Adressbuch für Ehstland f. d. J. 1860, Revalscher Kalender 1860 (i w latach następnych).

10897 (Hörschelmann W.), Adressbuch der Revalschen Statthalterschaft 1787, 1790, 1796 (Reval); Heydenreich G. H., Neues Post-Adressbuch für Liefland u. Oesel, Riga 1820.

10898. **Verzeichniss** der Staedte, Güter, Flüsse und Seen in Livland, die im lettischen und ehstnischen von der deutschen Benennung abweichen, Dorpat 1837.

10899. Watson K. Fr., Adress-Buch für die k u r l ä n d i s c h e Statthalterschaft, Mitau 1796.

(f: Kartografia, atlasy, mapy).

10900. **Rastawiecki E.**, Mappografia dawnej Polski, Warsz. 1846, *zob.* Nr. 10050.

10901. **Adelung Fr.**, Über die älteren ausl. Karten von Russland bis 1700, Petersb. 1890 (po ros., Żurn. M. narodn. Prosw. 1890 XXVI.); — Stuckenberg J. Ch., Versuch eines Quellen Anzeigers, 1. t. Landkarten, Petersb. 1849.

Kartografia, zob. Nr. 10025—10029.

10902. Blaramberg, Topographische Arbeiten des Europäischen R u s s l a n d s bis 1858, Petermanns G. M. 1858 s. 251 (Nachtrag), C. d.: 1861 s. 196, 1863 s. 41, 1868 s. 437; — Schubert, Gesch. der russischen Topo- u. Kartographie, tamże 1859 s. 210; — Arbeiten d. K. Russischen Generalstabs 1857—69,

tamże 1857 s. 64, 1865 s. 445, 1867 s. 108, 1870 s. 57, 1872 s. 256; — Arbeiten des oesterreichischen Militärgeographischen Instituts 1864—1871, tamże 1865 s. 459, 1867 s. 141, 1870 s. 103, 1872 s. 269; — Arbeiten des Preussischen Generalstabs 1864—1871, tamże 1865 s. 462, 1867 s. 141, 1870 s. 108, 1872 s. 297.

10903. Ślepe mapy, projekt w studium Historyi prof. Smolki, Wiek 1880 Nr. 121.

10904 P k B., O potrzebie zachowania nazwisk słowiańskich na mapach, Roz., Lwów 1828, zob. *Etnografia (Nazwy) i Oświata (Język)*.

10905. Slavische Völkertafel der St. Emmeramer Handschrift, Märkische Forschungen Berlin 1841.

10906. Schulte W., Die älteste kartograph. Darstellung Schlesiens auf der Ebstorfer Mapa mundi, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1892 XXVI.

10907. Petruszewicz A. S., O mnymoj starynnoj karti Carstw Hałyckaho i Władymyrskaho. Wistnyk Narodnoho Doma 1857 Nr. 53 - 56.

10908. Henkel G., Das Kulmerland um d. Jahr 1400 (Karte), Z. d. Westpreuss. Gesch., Danzig 1886 z. XVI.; — Mapy świata (do XVI. w.), *zob.* Nr. 10047.

Stare atlasy, zob. Nr. 10048.

10909. Beneventano Marcus, Sarmatiae Europaeae tabula (Ptol. Cosmogr.), Romae 1508, Venezia 1511; — Tabula moderna Sarmatiae Europ., Argent. 1513; — Tabula sarmat. regni polon. et hungar., Crac. 1528; — Prussiae et Lituanie pars (e Ptolomaei), Lugduni 1535; — Poloniae et Ung. nova descriptio (w Münstera S., Cosmographia 1543), *zob.* Nr. 7174; — Circuli Sphaerae 1546 (Polonia, Livonia, Sarmatia etc.); — Reinholdus E., Pruthenicae tabulae, Tübingen 1551; — Grodecius W., In tabulam Polon., Nuncupatoria P., Basil. 1558, *zob* Nr. 7429, 2. ed. w A. Orteliusa Theatrum orbis terrarum, Antverp. 1570, 1571, 1573, 1580, 1595, 1603 (toż po franc. i holend.), 3. ed. w Kromera Polonii 1589, *zob.* Nr. 7180; — Polonia et Hungaria nuova Tavola (Geographia Cl. Ptolomaei, Venetiis 1562); — Castaldi, Il designo di geogr. del R. di Polonia, Venezia 1562; — Pogradus St., Carta Oświecim. (mappa), Venezia 1563 (por. Porębski Stan., Tabula geographica ducatus Oświecimiensis et Zatoriensis, Venetiis a. 1563 edita, ex archetypo fideliter desumpta cura I. Żegotae Pauli, Crac. 1880); — Pograbius (Pogorzelski), Tab. polon., Venezia 1569 (por. Dz. wileński 1806 IV. 213); — La Carte de la haute et basse Pologne (w dziele: Blaize de Vigenère, Les chroniques 1573, *zob.* Nr. 7336); — Henneberger K., Grosse preuss. Mappe, Königsberg 1576 (do r. 1686 wiele wyd.); — Poloniae amplissimi Regni Typus Geographicus 1576, Antw. 1593; — Boscher (1581), Judaeus G. (1583), *zob.* Nr. 10048; — Gallaeus Ph., Theatri orbis terr. enchiridion, Antv. 1585 (Livonia); — Bertelli P., Theatrum urbinum, Venetiis 1587; — Strubicz, M. D. Litvaniae, Livoniae et Moscoviae descriptio 1589 (w Kromera Polonia, *zob.* Nr. 7180) (DS.).

10910. Este Mich. Lon. (Da), Delle corone de princ. christiani (Ung., Pol., Bohem.), Roma 1601 (E. D. IX.); — Laurus J., Curlandia 1602—1603; — Mercator Gerard, Polonia et Silesia, Dunsberg (do 1600), w Atlasie Mercatora 1609 i n., *zob.* Nr. 10048, i Blaeu w Theatrum mundi 1644—63 (w wyd. franc. 1663); — Massa J., Novissima Russiae tavola, Amstelod. 1612 (b. r. i w M. Pitta, Atlas Angelisus I.); — Janssonius G., M. D. Lithvaniae descriptio (N. Chr. Radivil opera), Amstel. 1613—1660 (Mercatora, Blaeu, Janssoniusa, Atlas); — Makowski T., M. D. Lituaniae tabula geogr. 1614; — Trésor des cartes des descript. 1620, *zob.* Nr. 10048; — Piscatore Nic. Joh., Tabula Poloniae et Silesiae (toż po niem.: Karte von Polen und Silesien), z widokami miast i wizerunkami królów, Amsterd. 1630, 1657; — Fera Jirich, Mappa katolicka (o Polacich, Prus. Litwi), Praha 1630; — Regni Poloniae tabula w B. Monkorneta Theatrum mundi b. r.; — Beauplan G. V., Nova R. Polonie et M. D. delineatio, Amst. 1651, 1657, 1697, 1729 (także w Starowolskiego Polonia 1656, *zob.* Nr. 8005, Chwałkowskiego Jus R. P. 1684, *zob.* Nr. 1077), *zob.* Nr. 8191; — Poloniae descriptio w Tableau géograph., Paris 1652 (G. Le Juge); — Jansson J., Nov. Poloniae descriptio, Theatrum mundi 1652; — Gothus O. J., Tractuum Prussiae delineatio, Amstel. 1692 (w atlasie Janssona, Piscatora i Blaeu); — Tabula geograph. districtuum inter Weichselmundum et promontorium Reeschöeft 1655 (Puffendorf, Comm., *zob.* Nr. 8699); — Nova R. Poloniae, M. D. L., delineatio w dziela Cellariusza A., Regni Poloniae descriptio 1659, *zob.* Nr. 8313 (może także Beauplana); — Dahlberg E. J., Auctior et correctior Tabula R. Poloniae etc. 1660 (w Puffendorfa Comm., *zob.* Nr. 8699); — Podolie (basse), Paris 1665, (haute) Paris 1668; — Freudenhamer, Palat. Posnaniensis delineatio 1645, (Atlas Blaeu i Atlas Janssoni) 1666, 1667, Amstelod.; — Sanson d'Abbeville, Estats de Pologne suivants des Palatinats (mappa), Paris 1666, 1669, 1672, 1675, 1678, 1692, 1698 (po franc., łac. i włosku) (także mapy prowincyj polskich osobno); — Thrésor des cartes geogr. (tabl. 15—17, Russ., Mosc., Pol.), Paris 1667; — Du Val, Royaume de Pologne (Paris) 1669, 1688; — Witt Fr., R. Poloniae et D. Lithuaniae etc. de-

scriptio, Amstel. 1670 (wiele wydań do r. 1711); — Valk Gerard et Leonard, Regnum Poloniae b. r.; — Reys-Beschrijwing (Karte) ayt Holland door Poolen, Pruysen door J. S. Leyden 1687; — Fer N. (de), Les Etats de Pologne, Paris 1589 (także w Atlas minor 1697); — Jaillot, Regni Poloniae, M. D. Lituaniae Tabula w Atlasie N. de Fer 1697; — Isle Guillaume (de l'), La Pologne, Paris b. r. (wiele wydań do r. 1784); — Nolin J. B., Le Royaume de Pologne (augmenté p. S. de Tillemont), Paris 1691, 1697; — Kluwer F., Sarmatia et Scythia 1694, 1697, 1729; — Scherer H., Polonia cum Lithuania anno 1699 w H. Scherera Geographia., Monach. 1703; — Seutter Math., Poloniae Reg. et M. D. Lithuaniae, Augsb. b. r. (wiele wyd.); — Danckerts J., Regni Pol. et M. D. Lith. descriptio, Amstel. b. r. (wiele wyd.); — Ram J. de, R. Pol. et M. D. Lith. descriptio b. r.; — Aa (Pierre van der), La Livonie, Amsterd. b. r. (DS.).

10911. Polen in 32 Tabellen, Provinc. Poloniae descriptio, Augsburg 1700, 1708; — Neptunus Polonus (tabulae geogr. circa 1700—1740) (E. b. r. IX.); — Le Royaume de Pologne w Atlasie Daniela de la Feville, Amst. 1700; — Sarmatiae Eur. Tabula w Cellariusza Krz., Notitia orbis 1704; — Schenkius P., Friderico Augusto imperii sui regna Holland et West-Frisiae 1704, 1705, 1711, 1720 (po niem.); — La Pologne suivant les nouvelles observations de l'Acad. Royale, Leodyum 1713 (w Guendevilla i Fera Atlasie), 1729 (w A. de Bois, Geohraphie), 1730 (w Galerie agréable du monde p. Pierre van de Aa); — Vander P., Palatinat de Posnanie (Galerie agréable t. XVI.); — Grande Pologne et Prusse, tamże; — Guendeville M., Carte du R. de Pologne, Amsterd. 1735 (w Atlasie 1721—1735 w t. VII.); — Hommaniani haeredes, Friderico Wilh. Lithuaniam Borussicam, Norimb 1735; — Charte von Preussen und Lithauen und Gumbinnen 1735; — Homan Joh. Bap., Regni Pol., Lith. tabula 1739, *zob.* Nr. 8006 (liczne wyd.); — Weigelius, Nova tabula Poloniae w Łubieńskiego Świat, *zob.* Nr. 9313; — Ottens J., Regni Pol. descriptio (w Atlasie Reinera i Ottensa, Amsterd.); — Pologne, w Lenglets Dufresnoy, Géographie 1741; — Rouge (Le), Le Royaume de Pologne 1745; — Atlas rossijskoj trud. imp. akad., Petersb. 1745; — Schreibern J. C., Reise-Carte durch Polen 1745—1750; — Berndt, Kriegschauplatz von Curland, Pohlen b. r.; — Barnikel, Ducatus Curlandiae, Norimb. 1747 (curavit Grot A.); — Maschenbauer J. A. E., Der curiose Dolmetscher (Karten v. Russl., Polen), Augsb. (E. D. IX.); — Pohlen, Allg. Ztgs. Handbuch, Augsburg 1748; — Nieprzecki Jan, M. Ducatus Lithuanie, correctus a Tob. Mayers, Norimb. (Homann) 1749, 1757; — Allard C., R. Poloniae, M. D. Lith. tabula, Batava b. r.; — (Strubicz T.), Descriptio M. D. Lith. 1750 *zob.* Nr. 10909; — Hołowka K. A., Chartae geogr. Galliae, Poloniae 1750, *zob.* Nr. 9184; — Mayer T., Cartes des etats de Pologne 1750, 1753, 1773 (wiele wydań wedle mapy Homanniani heredes z r. 1735); — Vaugondy R., Le R. de Pologne (Paris) 1752 i w dziele: Dissertation sur la Pologne avec 7 planches, Paris 1757; Toż, Wilno (?) 1757 (u Rastawieckiego 1767); — Angel F. (ab), Tabula chronogr. prov. Russiae in instyt. Reg. Pol., Stanislavoviae 1753; — Endersch J. F., Mapa geogr. 3 insularum in Prussia, quae Pol. regi paret in qua Gedanen. emporii commeratur 1753; — Dollor T., Mappa geogr. Poloniae 1759; — Lotter, Regnum Poloniae et M. D. Lith., Aug. V. 1759, 1772 i b. r.; — Folino B., Geographica Carta reg. Poloniae, Var. 1764 (1769); — (Breitkopf et filii), Palatinatus Volhyniensis 1767; — Tabula geographica continens despotatum Valachiae, Bessarabiae et Podoliae 1769; — Bueshing A. F., Atlas de Pologne, Królewiec 1770, *zob.* Nr. 9347; — Folino B., Carte generale, Karta królestwa polskiego, Litwy, Warsz. 1769; — Le Rouge, Théatre de la Guerre, Paris 1769; — Lotter F. C., Théatre de la Guerre, Augsburg 1769, 1774; — Glassbach C. B., Regni Poloniae et M. D. Lith., Berolini 1770 (25 części, Tabula minor i Suplement); — Kanter J. J., Regni Pol., M. D. Lith. provinciarum nova Mappa (17 kart), Regiomonti 1770; — B*** (ingénieur de la Marine), Carte generale de la Pologne, (Vars.) 1770; — Moithey, La Pologne, Prusse, Lith. etc., Paris 1770; — Pfau, Karte von Polen b. r.; — Schmid J. F., Provincia Revaliensis sive Estlandia, Petropoli 1770 (także ross. wyd.); — Tabula geogr. gub. Rigensis, Petersb. 1773; — Karte von Liefland nach Petersburg, Charten nach 1770 u. 1772; — Zannoni-Rizzi J. A., Carte de Pologne divisée par provinces et palatinats dédiée à le Princ. Jos. Alex. Jabłonowski (kart 25) 1772 (2. ed. Wiedeń 1807, *zob.* Nr. 10916).

10912. Poloniae regnum nach Theilung (mappa), Norimb. (czy Lipsk?) 1772, *zob.* Nr. 5001; — Brion de la Tour, La Pologne démembrée, Paris 1772; — Perthes, Carte générale de la Pologne 1773; — Mayer T., Geogr. Reg. Pol., Norimb. 1773; — Uz. G. F., Nova Mappa geographica R. Pol., Norimb. 1773, 1788; — Frieder G., Nova Mappa R. Poloniae, Lith., Boruss., Norimb. 1773; — Mappa pow. król. Polsk., Warsz. 1773; — Tabella (?) wszystkie wojew. ziemie zawierająca, Tabula palatinatus b. r.: — Karte von Polen, Littauen und Kurland 1774; — Janvier, Les royaumes de Pologne et de Prusse (mappa), Paris 1774, 1786; — Langner (i Jäck), Partage de la Pologne (mapa) 1775; — Calendier pour l'année 1775 avec une carte du R. de Pologne 1775; — Brion, Carte de nou-

velles limites de la Pologne, Paris 1775 (także po niem.); — Charte von Russisch Litauen, Norimb. 1775; — Regni Poloniae, M. D. Lith. nova mappa 1777; — Carte générale de la Pologne 1781 (por. **E.** 1781: Jugen); — Kitchin Th., Poland, Lond. 1784; — Nieczajew A., Atlas Baltiskawo morja 1788; — Perthées K. (de), Mappa szczególna wojew. Rawskiego 1784, 1792, 1806; — Tenże, Mappa wojew. Lubelskiego 1786; — Tenże, Mappa wojew. Krakowskiego i X. Siewierskiego 1787; — Tenże, Mappa wojew. Sandomierskiego 1792 (por. Rastawieckiego Mappografię str. 67, 84); — Schrämbl F. A., Generalkarte von Polen und Lith., Wien 1788, 1793; — Klinger J. G., Carte des Couronnes du Nord (selon Buesching), Nuremberg 1789; — Endersch J. F., Karte von Danzig, Elbing, Westpreussen, Wien 1789; — Poloniae inferioris, Poloniae magnae dictae Tabula, Norimb. 1791; — Sotsmann D. F., Karte v. Grosspolen, Berlin 1791; — Müller F., Neueste Karte von Polen, Wien 1790, 1793, 1795, *zob.* Nr. 5455; — Faden W., A map of Kingdom of Polannd 1792, 1799; — Die Republik Polen samt Antheilen (dod. do Grätzer Ztg. 1792); — Walch J., Kriegs Karte vom 1773 u. 1793, Augsb.; — Sotzmann D. F., Karte von Polen und d. angränz. Provinzen, Berlin 1793 (16 kart), *zob.* Nr. 5492; — Guessefeld F. L., Charte von Polen etc. vom J. 1793, 1796 (przedruk, Weimar 1806); — Longchamps, Carte du dernier partage de la Pologne, Paris l'an VIII.; — Haas G. i Decker J., Carte des partages de la Pologne, Basle 1795, *zob.* Nr. 5455; — Pohlen nach seinen Gränzen 1796; — Langner, Partage de la Pologne 1796; — Probst, Polen nach seiner ersten und letzten Theilung 1796; — Sirisa, Polens Ende b. m. i r.; — Kurowski T. St., Karte v. Wojew. Krakau, Berlin 1797.

Mapy Inflant, por. Winkelmann, B. L., Nr. 800—807.

10913. **Mapy Polski, por. E. b. r. (t. IX.): Apel O. C., Buttate G. (Polonia Regnum, mapa z XVII, w.). Cassius B. D., Charte von Russisch Litauen, Dahlberg E. J., Danckert J (Amsterd.), Homanus, Heredes H. (in Poloniam majorem), Tenże (Ukraina quae et terra Cosacorum), Longonius, Lithuaniae descriptio, Lotter T Conr. (Livoniae et Curl. Ducatus, Aug. Vindel.), Müller F. (Polen unter Oester. Russ. u Preuss., Wien). Münster Seb., Pfau, Pohlen (32 tab., Augsb.), Curioses Pohlen Staats und Kriegs Theatrum in Pohlen (38 tab., Augsburg), (Preussen) Polen (Galizien), Russia Rubra, (Podolia, Volhynia), Tabulla Pol. et Lith. geogr. minor. Tabulla geogr. R. Pol jussu acad. liter. Borussiae, Tabnlla chronografica, Wit F. (Amsterdam), Zanoni Rizzi (Regni Pol. mappa, Berolini), Weigel Chr. (Ukraina, Norimb.), Tenże (Livoniae et Curlandiae tabula, Norimb.).**

10914. **Polen hist.-geogr.-statistisch mit 5 Karten über d e Theilungen Polens von 1772 bis jetzt. b. r.**

10915. **Świedenije o kartie Małorossii połow. XVIII. w., Kijewska Starina 1890 III.**

10916. Karte von Ostpreussen in 6 Blättern, Wien bey Artaria 1800; — Sotzmann F. D., Generalkarte von Ost-, West-, Süd- und Neu-Ost-Preussen, Berlin 1800; — Perthées K., Okolica Warszawy w dyametrze pięciu mil 1800; — Gille, Südpreussen, Nürnberg 1801; — Tenże, Special-Karte von Südpreussen, Berlin 1802—3; — Schroetter, Karte v. Ostpreussen, Litthauen, Westpreussen und Netzdistrict (25 Sectionen) 1796—1892; — Liesganig J., Ostgalizien Karte, Wien 1803 (*zob.* Nr. 10322 i por. Darstellung der Methode, welche bey der Karte Liesganig angewandt, b. m. i r.); — Guessefeld F. L., Karte von Liefland u. Ehstland, Nürnberg 1805; — Tenże, Karte vom Königr. Preussen nebst dem Hgth. Warschau nach dem Tilsiter Frieden, tamże 1807; — Tenże, Charte vom Hgth. Warschau, tamże 1810; — Hutter F., Polen nach seiner ersten und letzten Theilung, Poznań 1807; Toż, Augsburg 1824; — Zannoni R., Polen, Wien 1807, *zob.* Nr. 10912; — Charte von d. Gouv. Kurland, Homanns Erben 1808; — Sotzmann F. D., Polen nach dem Frieden von Wien 1809, Nürnberg; — Rendziny St., Carte générale et détaillée de la Pologne selon Tilsitz, Vienne 1810 (4 ark.); — Engelhardt F. B., Karte von Pohlen, Posen und den angränz. Staaten in 4 Sectionen im J. 1810, hrsg. im J. 1812 von Sam. Schropp in Berlin (liczne wyd. por. **E.**); — Sotzman D. F., General-Karte von Kön. Preussen und Herz. Warschau, Nürnberg 1811, *zob.* Nr. 10912; — Uz. G. F., Charte von den russ. poln. Besitzungen und dem Hgth. Warschau, Nürnberg 1811; — Tenże, Special-Karte von Polen nebst den anliegenden Ländern in 4 Blätt., Nürnberg 1812, (nowe wyd.) 1831; — Freyhern v. Lichtenstern J., Der preuss. Staat, Wien 1811 (16 kart); — Knittel, Carte militaire et routière de la Pologne et de la Prusse 1812 (por. Winkelmann, B. L. Nr. 878); — Lapie P. i F. Tardieu, Carte de la Russie d'Europe, l'Autriche, la Suède, la Dänemark et la Norvége et Varsovie 1812; — Nieprzecki J., Lithuaniae M. D., in suos palatinatus et districtus divisus, Norymberga 1812 (*zob.* Nr. 10911 pod r. 1749), *zob.* Nr. 10416; — Schauplatz des Krieges in Polen und Russland nach den Nachrichten des französischen Bulletins, Leipzig 1812 (kart 12, także tytuł franc.), *zob.* Nr. 9815; — Reymann, Grosser Atlass v. Russland in 107 Blättern, Berlin 1812; — Carte des pays entre la Vistule, Dzwina etc., Paris 1812; — Nordmann A. P. H., La carte du cidevant Royaume de Pologne (tab. 1—9, 9 ark.) i Supplement (tablic 3), Vienne 1813 (toż po niem., Wien, bei Artaria et Cmp. 1830, 1834).

10917. **Saryczew G., Geograf. morskoj Atlas Baltijskawo Moria 1812.**

10918. **Chodźko Leonard**, Karta geograficzna dawnej Polski przed r. 1772, z dołączeniem wykazu hist.-statyst. dróg, dat, bitew i t. d., Paryż 1841; — Tenże, Carte général historique et statistique de l'ancienne Pologne, Paris 1830, 1831, 1840, 1842, 1846, 1863; — Tenże, Carte des pays Slavo-polonais aux VII. et IX. siècles, Paris 1861; — Tenże, Carte des États de la République de Pologne aux XVI. et XVII. siècles, Paris 1861; — Tenże, Carte de la Pologne, comprenant le teritoire de 1772, Paris 1863; — Tenże, Atlas de sept partages de Pologne en 1772, 1793, 1795, 1807, 1809, 1815, 1846, Paris.

10919. Chodźko L., Carte des aggrandissements de la Russie depuis Pierre I., Paris 1853 (Toż, De Rurik à Nicolas I., Paris 1854).

10920. Chodźko L., Carta geografica per servire alla storia degli Italiani in Polonia ed in Russia, Firenze 1827.

10921. **Plater St.**, Atlas historique de la Pologne colorié (z tablicą wypraw wojennych w XVII. i XIX. w., 10 kart), Poznań 1827—28.

10922. **Korzeniowska M. R. N.**, Atlas hist., geogr., chronol., genealog. polski, Warsz. 1831, *zob.* Nr. 152.

10923. Zakrzewski A., Mapa królestwa polskiego w dawnych granicach, Warsz. 1831.

10924. Witzleben F. A., Geschichtlich-geografische Entwickelung des Zuwachses und der Abnahme des polnischen Reiches vom J. 992—1831 (5 Karten mit Texte), Berlin 1831.

10925. Mancy A. J., Atlante istorico, politico et statistico della Polonia antica e moderna 1832; Bansemer J. M. i Falkenhagen Zaleski P., Atlas containing 10 maps of Poland exhibiting the political changes from 1772 to the present time, London 1837.

10926. Słowaczyński Jędrzej, Atlas krain polskich (kart 12), Paryż 1844.

10927. **Lelewel J.**, Atlas historyczny do dziejów polskich, Wrocław 1845; — Tenże, Atlas mały do historyi polskiej J. Miklaszewskiego i T. Wagi, z 6 kart geogr.

10928. Lelewel J., Atlas contenant les tableaux chronologiques et généalogiques et les chartes géographiques de différentes époques, Lille 1844.

10929. Lesage A., Atlas hist., généal., chronol. i geogr., Wilno 1844.

10930. **Spruner K. v.**, Historisch-geogr. Handatlas, 2. Abth., Gotha 1846 (wiele wyd.), *zob.* Nr. 10044.

10931. **Chrzanowski W.**, Karta dawnej Polski, Paryż 1859, arkuszy wielkich 48 (także wyd. franc.).

R: Gaz. lwowska 1885 Nr. 41.

10932. **Topolnicki J.**, Mapa rzeczypospolitej polskiej, Lwów 1864, 2. wyd. 1889.

R: Neumann, Kiew. Star. 1889 III. s. 790—792.

10933. Wolff C., Karte des ehemaligen Königreiches Polen, nach den Grenzen von 1772 (1 : 13,000.000), Hamburg 1872 (por. Winkelmann, B. L., Nr. 925).

10934. Naruszewicz A., Map 5 do Historyi polskiej Naruszewicza; Albertrandy J., Polska, Litwa i Prusy, 2 mapy do dzieła: Panowanie Kazimierza, Jana Alberta i Aleksandra Jagiellończyków; Tenże, Prusy i część Polski za panow. Jana Kazimierza, Jana Alberta i Aleksandra, Warsz. (mapa); Jaeck C., Partage de la Pologne, eine historische Cabinets-Karte, b. r.

10935. Papłoński J., Mapa Słowiańszczyzny lechickiej X. i XII w., Warsz. 1862 (i objaśnienie do tejże mapy); Wierzbicki Nieczuja, Carte de l'empire slave, Poznań.

10936. Sotzmann Fr. D., Karte von Königreich Polen, Galizien und den Ghrzg. Posen in 16 Blättern (Berlin?) 1830; — Diewald J. N., Grosse Karte des Kgr. Polen und seiner Nebenländer, Nürnberg 1831; — Lohse J., Toż, Hamburg 1831; — Schallern, Toż, München 1831; — Osiecki J., Karta Polski i krajów ościennych, Wiedeń 1860, 1863; — Delius H., Karte von dem Königr. Polen, Galizien etc., Berlin 1863; — Handtke, General-Karte vom Westlichen Russland nebst Preussen, Posen und Galizien, Glogau 1863, 27. wyd. 1891; — Huber J., Polen mit den angrenzenden Ländern, Nürnberg 1863; — Hammer, Karte von Königreich Polen, Redaktion von H. Kiepert (1 : 1,000.000), Berlin b. r.

10937. **Petermann A.**, Osteuropa, Gotha 1865—1867 (wiele wyd.).

10938. Osiecki J., Karta środkowej Europy, Wiedeń 1860.

10939. Karta carstwa Polskawo z 1815 goda.

10940. **Topograficzeskaja** karta po zapadnoj granicie rossyjskoj imperii (mapa gł. sztabu), Petersb. 1820 (map 108).

10941. Kanter, Grosse Karte von Pohlen (16 Blättern), 1821.

10942. **Kolberg J. K.**, Atlas Królestwa Polskiego, Warsz. 1827 (każde województwo osobno).

10913. Koźmiński J. P. L. W., Karta królestwa polsk., Warsz. 1828; Weiland C. F., Karte von Königr. Polen, den preuss. Provinzen, Ost- u Westpreussen u. Posen, Weimar 1829, 1830, 1852.

10944. B. F., Spezial-Karte vom Königr. Polen, Krakau und den angr. Staaten (12 Blättern), b. r.

10945. Warschau nebst Umgegend, Für Zeitungsleser, Augsburg 1831.

10946. Topograficzeskaja karta carstwa polskawo na polskom jazykie, Petersb. 1839; — Karta topogr. wilenskoj i kowienskoj gub. 1845 goda.

10947. **Rücker C. G.**, Generalkarte von L i v l a n d (6 kart), Dorpat 1839, 1844, 1857, 1867 (por. Petermann, G. M., 1858 s. 516, i Winkelmann, B. L., Nr. 882—923.

10948. **Achmatow A.**, Atlas geogr. ist. i chron. rossijskawo gosudarstwa (71 kart), Petersb. 1845.

10949. Pawliszczew N. J., Uczenja posobia dlia wojenno-uczebnych zawiedienij, Istoriczeskij atlas Rosii, Warsz. 1845; Wojenno-topograf. Karta jewropejskoj Rossyi 1846.

10950. Chozjaistwenno-statisticzeskij Atlas Jewropejskoj Rossii, izd. Ministerstwa Gosudarstwennych Imusrestw, 1852; — Weselowskij K., Objasnenia k' Atlasu Jewropejskoj Rosii, Petersb. 1852, 2 wyd.

10951. Herkner J., Mappa Królestwa polskiego (mały i wielki format), Warsz. 1853.

R: Bibl. warsz. 1853 II.

10952. Schubert v., Spezialkarte des westlichen Theils des Russischen Reichs, 1857; — Tenże, Kriegsstrassenkarte des westlichen Russlands (8 Bl.) (por. Petermann, G. M., 1857 s. 2, 1858 s. 553, 1859 s. 219).

10953. Handtke, Karte von Süd-Russland (4 Bl.), 1863 (por. Petermann, G. M., 1863 s. 465); — Tenże, Karte von Bessarabien und Podolien (in 2 Bl.) b. r.

10954. **Karta** Jewropejskoj Rosii i Kawkazskawo kraja, izd. Imp. Russ. geogr. obszcz., Petersb. 1862.

10955. Otto Wł., Mappa Królestwa polskiego, Warsz. 1863.

10956. **Nipanicz M.**, Mapa Królestwa polskiego na zasadzie źródeł urzędowych (4 ark.), Warsz. 1863, 1867, 1872, 1875.

R: Wójcicki, Bibl. warsz. 1863 III. s. 538.

10957. **Batiuszkow J.**, Atlas zapadno-russkawo kraja i carstwa polskawo, Petersb. 1864, 1866.

R: Petermann, G. M., 1864 s. 280, 471.

10958. Podrobnyj Atlas Rossijskoj Imperii s planami gubernskich gorodow, Petersb. 1864: Specialnaja karta zapadnoj czasti Rossijskoj Imperii, sostawł. G. Szuberta 1865.

10959. Carte politique, statistiquo de la Wolhynie, de la Podolie et de l'Ukraine, Bruxelles 1864, *zob.* Nr. 371.

10960. **Kiepert H.**, Karte des russischen Reichs in Europa, Berlin 1865.

R: Petermann, G. M., 1865 s. 451.

10961. **Petermann**, Karte von Ost-Europa (6 Bl.), 1866—1867.

R: Petermann, G. M., 1866 s. 1, 1867 s. 111.

10962. Zamysłowskij E., Uczebnyj Atlas po russkoj istorii, Petersb. 1865, 2. wyd. Petersb. 1869.

10963. Dobriakow, Karta Rusi moskowskoj i litewskoj (do 1689), Petersb. 1877.

10964. Mapa Turcyi, Grecyi i prowincyj rosyjskich nad morzem Czarnem, Warsz. 1877.

10965. Gotz M., Mapa gubernii Królestwa polskiego z oznaczeniem odległości na drogach bitych i żelaznych, Warsz. 1878.

10966. Gotz M., Mapa gubernii Królestwa polskiego, Warsz. 1878.

Iljina Atlas, zob. Nr. 10036.

10967. **Wójcicka**, Mapa poglądowa Królestwa polskiego, Warsz. 1885.

R: Nałkowski W (Uwagi krytyczne do Mapy Wójcickiej), Przeg. pedagog., Warsz. 1885 listopad (por Prawda, Warsz. 1886 Nr. 356): Szafarkiewicz (Objaśnienia), Warsz. 1885; — Por. Dygasinski A., Prz. tyg. 1881, 347.

10968. Nagel E., Wielkie księstwo p o z n a ń s k i e, Leszno 1831, Weiland, *zob.* Nr. 10943.

10969. Rosenthal M. C., Karte des Kammer Departament von Posen und Bromberg, 1827, Nürnberg 1852; Hopfgarten i Sotzmann, Atlas von d. zu Süd-Preussen geh. Posener Kammerdepartement, b. r.

10970. **Peschel E.**, Karte von Grossherz. Posen (aus d. Gilly'schen Karte Süd-Preussens), Poznań 1840.

10971. **Kurnatowski W.**, Mapa W. ks. Poznańskiego, Poznań 1844, 1861, 1880.

10972. **Reymann**, Spezial-Karte der Provinz Posen in 24 Blättern, Głogów 185...

10973. **Handtke F.**, General-Karte der Provinz Posen, Glogau 1852, 17. ed. 1891: — Tenże, General-Karte Westpreussens, 23. Aufl. 1893.

10974. Pawłowski J. N., Hist.-geogr. Karte v. Alten-Preussen w. des Herrschaft des Ritterordens, Danzig 1865.

10975. **Preuss. Generalstab**, Karte der Umgegend von Danzig, 1865 (por. Petermann, G. M., 1865 s. 463); — Toż, Karte der Umgegend von Memel (por. tamże 1870 s. 109); — Brecher, Historische Wandkarte von Preussen (por. tamże 1870 s. 169); — Tenże, Generalstabs-Karte des preussischen Staates, Berlin 1880 (por. tamże 1877 s. 132); — Messtisch, Blätter des preussischen Staates preuss. Landes Aufnahme 1875, Prov. Pommern, Preussen etc., Berlin 1877; — Karte der Provinz Pommern, nach ämtlichen Quellen, Stettin 1877.

10976. **Kreiskarten** vom preuss. Staate, hrsg. von der kartographischen Abtheilung der königl. preuss. Landesaufnahme, Berlin 1879 i n.

10977. Leeder E., Wandkarten der Provinz Pommern (für Schulgebrauch), Köslin 1879; Lehmann A., Verkehrs-Karte der Provinzen Ost- und West-Preussen, Pommern u. Posen, Berlin 1879.

10978. **Heyer A**, Gesch. der Kartographie Schlesiens bis zur preuss. Besitzergreifung, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1889–90 XXIII.—XXIV., Odb. Breslau 18 1.

R: Wagner, Kwart. hist. 1889.

10979. Schulte W., Die älteste kartographische Darstellung Schlesiens a. d. Ebstorfers Mappa mundi, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1892 XXVI. (por. Kwart. hist. 1893 str. 98); Helwig M., Erste Landcharte Schlesiens 1561, Breslau 1887.

10980. **Reymann**, Special-Karte der Provinz Schlesien in 30 Blättern, b. r.

10981. Umgebungskarten von Glogau, Thorn, Görlitz, Neisse, Berlin (por. Petermann, G. M., 1865 s. 464); — Degenhardt, Karte des oberschles.-poln. Bergdistrikts (por. tamże 1872 s. 299); — Leeder E., Politische Karte der Provinz Schlesien (für den Schulgebrauch), Görlitz 1879; — Liebenow W., General-Karte von der königl. preuss. Provinz Schlesien, Breslau 1880; — Plan von Meissen und Umgegend, Meissen 1880; — Hilscher A., Wandkarten (Kreis Krotoschin, Ostrowo, Trebnitz), Ostrowo 1880.

10982. **Ruecker J.**, Karte v. Schlesien 1881 (Tegoż karty części Szląska); — Handtke, Generalkarte v. Schlesien, 1891, 35 wyd.; — Adamy H., Wandkarte von Schlesien, 9. wyd. Breslau 1891 (9 kart).

10983. Topographische Karte des oberschlesischen Bergwerks-Areals, hrsg. von königl. Oberberg-mt zu Breslau, Breslau 1893; Hofrichter R., Neue Spezial-Karte des Kreises Leobschütz, Leobschütz 1892, 1893.

10984. **Liesganig J.**, Königreich Galizien u. Lodomerien (33 kart), Wien 1824, 1829, 1857, *zob.* Nr. 10322.

R: Petermann, G. M., 1857 s. 61.

10985. Maire F. J., Atlas de Galicie et Lodomerie, Wien 1790; Reymann, Karte eines Theiles Galiziens, 1796, 1797; Sotzmann, Grenzkarte von Prov. Russland und Oest. Monarchie, Berlin, *zob.* Nr. 10982; Ost- und West-Galizien (mapa), Wien 1803; Allg. Charte d. Kön. beider Galizien, Wien 1804.

10986. Benedicti Hieronim, Carte von West-Galizien (im J. 1801–1804), 1808 (12 kart); — Mayer A. v. H., Karte von Westgalizien, vom Generalquartiermeisterstab 1808; — Charte von Ost- u. West-Galizien, berichtigt nach dem Wiener Frieden von 14. October 1809, Weimar 1809.

10987. Liesganig J., Karte des Tarnopoler Kreises, 1824, *zob.* Nr. 10984.

Zannoni-Rizzi, zob. Nr. 10916.

10988. Lichtenstein J. M., Allgemeine Charte der Königreiche beider Galizien, Wiedeń 1814.

10989. Stupnicki H., Galicya i Lodomerya, Lwów 1849 (ta sama mapa w dziele: Galicya przez H. Stupnickiego); toż po niem., Wiedeń 1851; — Weiland C. F., Das Königreich Galizien, Weimar 1849, 1851; — Bermann J., Die Königr. Galizien, nach der neuesten politischen u. gerichtl. Eintheilung, Wiedeń 1851; — Schultz R. A., General-, Post- und Strassenkarte des Kronlandes Galizien, Wien 1851.

10990. **Kummerer R. v. K.**, Administrativ-Karte v. Königr. Galizien u. Lodomerien, Wien 1855–1863.

R: Petermann, G. M., 1855 s. 305, 1857 s. 61, 1859 s. 371, 1863 s. 395.

10991. **Generalkarte** des Königr. Galizien (11 Bl.), Wien 1869.

R: Petermann, G. M., 1870 s. 104.

10992. Marschruten-Karte des Königr. Galizien und Lodomerien und des Hrgth. Bukowina vom Generalstabs Bureau, Wien 1868.

10993. Das Königreich Galizien und das Herzogthum Bukowina (Kozenn, Schulatlas Nr. 11), Olmütz 1872.

10994. **Atlas** statyst. Galicyi, Lwów 1875; — Bodyński, Mapa stat. Galicyi i Bukowiny, Wiedeń 1879; — Latinik A., Mapa Król. Galicyi (dla szkół, hipsometryczna), Kraków 1879 (por. Dygasiński A., Prz. tyg. 1881 s. 347).

10995. **Schulz R. A.**, General-, Post- und Strassenkarte von Galizien und Bukowina, revidirte Ausgabe (Artarias Generalkarten der öst.-ung. Monarchie Nr. 12), Wien 1893.

10996. Mapa wolnego m. Krakowa i jego okręgu, Krak 1831; — Żebrawski T., Karta okręgu wolnego miasta Krakowa, Kraków 1833, 1843; — Kummerer R. v. K., Karte des Grossherzogthums Krakau, Krak. 1852; — Plan okolic Krakowa, Krak. 1864; — Umgebungskarte von Krakau, hrsg. von k. k. militär. georgr. Institute, Wien 1879 (4 karty).

10997. Plan der Gegend zwischen Lemberg und Rzęsna Polska, Lemberg 1846.

10998. Umgebungskarte von Przemyśl, hrsg. vom k. k. militär. geogr. Institute (1 : 75.000), Wien 1889.

10999. **Mapy** Galicyi por. **E.**: Aenedicti Luc., Gross J., Kipferling K. J., Lichtenstein M. i Kummersberg K., Losy de Losenau, Lotter Tob. Conr., Galicie, Galizien (Generalquartiermeister).

2. Etnografia.

A. Etnografia powszechna.

(a: Bibliografie, czasopisma i towarzystwa antropologiczne i etnograficzne).

11000. **Koner A.**, Übersicht d. Literatur f. Anthropologie u. Ethnologie 1868—1879, Ztschr f. Ethn. I—XI. 1869—1879 (za każdy rok osobno).

Engelmann W., Bibl. geographica, zob. Nr. 9947.

11001. **Zeitschrift** f. Ethnologie, Berlin 1868—1893 I—XXV.; — Internationales Archiv f. Ethnographie, Leipzig 1888—1893 I—VI.

11002. **Zeitschrift** für Völkerpsychologie, hrsg. v. Lazarus M. u. Steinthal H., Berlin 1871—1890 I—XX. (Spis do wszystkich tomów w t. XX.); — Zeitschrift für Volkskunde, hrsg. v. Veckenstedt E., Leipzig 1889—1893; — Am Urquell, Monatschrift f. Volkskunde, Hamburg, N. F. 1890—1893 I—III.

11003. Archivio per lo Studio delle tradizione popolari, Palermo od r. 1882; — Revue des traditions populaires, Paris od r. 1886; — La Tradition, revue générale, Paris od r. 1890; — Folk-Lore, a quaterly reviev, London od r. 1890; — Mélusine, recueil de mythologie, littérature populaire dirigé par Gaidoz H., Paris od r. 1886.

Ausland, Globus i inne, zob. Nr. 9954.

11004. **L'anthropologie**, paraissant tous les deux mois, Paris 1890—1893 (przedtem: Matériaux pour l'hist. primitive et naturelle de l'homme 1865—1889): — Revue d'antropologie par Broca, 1872—1889; — Revue d'éthnographie par Harry, 1882—1889).

11005. **Archivio** per l'Antropologia e l'Etnologia 1861—1893 I—XXIII.

11006. **Archiv** f. Anthropologie, od r. 1871.

11007. **Deutsche Gesellschaft** für Anthropologie, Ethnol. u. Urgeschichte, por. Petermann, G. M., 1869 s. 274; — Ecker A., Die Zwecke d. deutschen Gesellschaft f. Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthr. 1870; — Correspondenzblatt d. deutschen Gesellschaft f. Anthropologie 1869—1893, 24 t.; — Verhandlungen der Gesellschaft f. Anthropologie 1868—1893.

11008. **Mittheilungen** der anthrop. Gesellschaft, Wien 1870—1891 I—XXII.

11009. **Zeitschrift** des Vereins für Volkskunde (N. F. der Z. f. Volkspsychologie, zob. Nr. 11002. Berlin 1891—1893); — Bulletin de la Société d'Anthropologie de Paris, od r. 1859, zob. Nr. 11038.

Rossyjskie czasopisma i towarzystwa, zob. Etnografia Polski.

(b: Stan nauki, teorya i podręczniki etnografii).

11010. **Bastian A.**, Ethnologische Forschungen u. Sammlung von Material für dieselben, Jena 1873 t. 2.

11011. **Verzeichniss** d. in Deutschland u. einigen angrenzenden Ländern befindlichen öffentlichen und privaten Sammlungen von anthropologischen, ethnologischen u. urgeschichtlichen Gegenständen, München 1876.

11012. **Dally,** Histoire de l'ethnologie, Revue géographique internationale 1877.

11013. Gerland G., Bericht über d. Stand d. anthrop.-ethnolog. Forschung u. über d. Fortschritte derselben in den letzten Jahren, Behm's geogr. Jahrb. 1876 VI. (Toż, 1878 VII.).

11014. **Achelis T.**, Rozwój etnologii nowoczesnej (przekład z niem.), Wisła 1891—2; — Weinhold H., Zur Einleitung, Ztschr. d. Vereins für Volkskunde 1891 I.

11015. Seligmann Fr. R., Bericht über d. Fortschritte der Racenlehre, Behm's geogr. Jahrb. 1872, 1876; — Krisek W., Die Völker u. Sprachstämme d. Erde, Genealogische Klassification derselben etc., Verlag v. Karl Jansky in Tabor (1880); — Fritsch G., Sonst und Jetzt der menschlichen Rassenkunde vom morphologischen Standpunkte, Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.; — Verneau R., Les races humaines, Paris 1891.

R: Ztschr. f. Ethn. 1891 XXIII. str. 139.

11016. Kirchhoff A., Rassenbilder zum Gebrauch beim geographischen Unterricht, I. Lief., Kassel 1883.

11017. **Bastian A.**, Das natürliche System in d. Ethnologie, Ztschr. f. Ethn. 1869 I.; — Tenże, Ueber ethnologische Eintheilungen, tamże, 1871 III.; — Tenże, Ethnologie und vergleichende Linguistik, tamże 1872 IV.; — Tenże, Die Grundlage der Ethnologie in den geographischen Provinzen, tamże 1873 V.; — Tenże, Allg. Begriffe der Ethnologie, tamże 1875 VII.; — Tenże, Die Ethnologie in ihren geograph. und hist. Gesichtspunkten, tamże 1884 XVI.; — Bastian A., Controversen in der Ethnologie, Berlin 1893.

11018. **Müller F.**, Probleme d. Ethnographie, Behm's geogr. Jahrb. 1872 III.; — Tenże, Über Ziele und Methoden d. Ethnographie und Anthropologie, tamże 1874 V.

11019. Topinard P., Anthropologie, ethnologie et ethnographie, Bull. de la Société d'anthrop. 1876, 2. Ser. XI.

11020. **Hellwald Fr. v.**, Bedeutung und Aufgabe der Völkerkunde, Kosmos von Caspari 1877 t. I.

11021. **Andrée**, Ethnographische Parallelen und Vergleiche, Verzeichniss etnogr. Karten (por. Petermann, G. M., 1878 s. 279, 1879 s. 196); — Liebrecht F., Zur Volkskunde, Alte und Neue Aufsätze, Heilbronn 1879.

11022. Müller Fr., Die linguistische Ethnographie im Verhältniss zur Anthropologie, Behm's geogr. Jahrb. 1870 III.; — Jolly J., Völkerkunde und Sprachforschung, Im neuen Reich 1874 I.; — Andrée R., Die Personennamen in d. Völkerkunde, Ztschr. für Ethn. 1876 VIII.; — Lubbock J., Introduction to the study the use of historical national names as scientific terms, Journ. of the Anthrop. Institute 1879 VIII.

11023. Neymayer, Anleitung zum wissenschaftlichen Beobachten auf Reisen, Berlin 1875.

11024. Zawiliński Roman, Wskazówki do zbierania właściwości ludowych, Krak. 1886.

R: W-t, Prawda, Warsz. 1886 str. 356.

11025. Ueber Malerei und Bildhauerei im Dienste d. Ethnologie, Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.

11026. Halloy d', Éléments d'ethnographie, Paris 1859; — Latham, Descriptive Ethnology 1859 (por. Petermann, G. M., 1859 s. 279); — Perty, Grundzüge der Ethnographie 1859 (por. tamże 1859 s. 445).

11027. Maury L. F. A., La Terre et l'Homme, ou aperçu historique de géologie, de géographie et d'ethnographie, Paris 1869.

11028. **Müller Fr.**, Allg. Ethnographie, Wien 1873; — Grün D., Länder- und Völkerkunde, Wien 1873, t. 2; — Pütz W., Vergleichende Erd- und Völkerkunde, Cöln 1874.

11029. **Peschel O.**, Völkerkunde, Leipzig 1874; 6. Aufl. bearb. v. Kirchhoff, Leipzig 1885 (polski przekład: Nauka o ludach, przez T. Wisłockiego, Warsz. 1876), *zob.* Nr. 9997.

R: Prz. kryt. 1876.

11030. Hellwald, Die Erde und ihre Völker 1878 (por. Petermann, G. M., 1878 s. 84).

11031. **Müller Fr.**, Allgemeine Ethnographie, Wien 1879, 2 Aufl.

11032. **Bastian A.**, Grundzüge der Ethnologie, Berlin 1884 str. 144.

R: Petermann, G. M., 1883 s. 393, 1881 s. 396.

11033. Daniel G. Brinton, Anthropologie and Ethnologie, Philadelphia 1886 I.

11034. **Ratzel Fr.**, Völkerkunde (Allg. Naturkunde), Leipzig 1886–1888 t. 3.

11035. Platz B., Die Völker der Erde, Würzburg 1888; — Kriegk G. L., Die Völkerstämme u. ihre Zweige, Frankfurt 1883, 5 wyd.

11036. **Krzywicki L.**, Ludy, zarys antropologii etnicznej, Warsz. 1893.

R: Górzycki K., Przew. nauk. lit. 1893

11037. **Gerland Georg.**, Atlas der Völkerkunde, Gotha 1892, *zob.* Nr. 10030–10040.

R: Ztschr. f Ethn. 1892 str. 40.

Por: (Jastrowa) Jahresberichte der Geschichtswissenschaft 1878—1891 I–XIV.

Podręczniki geografii, zob. Nr. 9984–99.

Podręczniki statystyki, zob. Nr. 10003 do 10006.

Atlasy, zob. Nr. 10038–10046.

(c: *Plan nauki, teorya i podręczniki antropologii*).

11038. Broca P., Histoire des progrès des études anthropologiques depuis la fondation de la Société, Compte rendu décennal (1859–1869), Paris 1870; — Quatrefages, Rapport sur les progrès de l'Anthropologie, Paris 1867; — Hellwald F. v., Die Fortschritte d. anthropologischen Wissenschaft, Die Gegenwart 1876; — Jäger G., Die moderne Anthropologie, Cosmos von Caspari 1877 I.; — Topinard, Historique de l'anthro-

pologie, Bull. de la Soc. d'Anthrop. 1877; — Tenże, Revue d'Anthropologie (por. Petermann, G. M., 1886 s. 589).

11039. **Virchov R.**, D. Anthropologie in d. letzten 20 Jahren, Corresp. Blatt f. Anth. 1889 t. 20.

11040. Scherzer v., Resultate auf dem Gebiete der Anthropometrie, Petermann, G. M., 1879 s. 147; Weissbach A., Korpermessungen verschiedener Menschenrassen, Ztschr. f Ethn. 1877 IX.

11041. Schaafhausen H., Die Lehre Darwin's und d Anthropologie, Arch. f. Anthr. 1869 III.; Spengel J. W, Die Darwinsche Theorie, Verzeichniss der in Deutschland über die Theorie erschien Werke und Aufsätze, Ztschr. f. Ethn. 1871 III.; Haeckel E., Anthropogenie, Entwickelungsgeschichte d. Menschen, Leipzig 1871 (por. Konera W., Bibliografia etnografii, *zob.* Nr. 11000).

11042. Virchov R., Ueber statistische und anthropologische Untersuchungen in Russland, Griechenland und Deutschland, Ztschr. f. Ethn. 1877 IX.; — Schaafhausen H., Die anthropologischen Sammlungen Deutschlards, 1877.

11043. Kraszewski J. I., Congrès international à Stockholm (Notes de voyage), Paris 1871, *zob.* Nr. 11165.

11044. **Quatrefages (de)**, Cours sur l'anthropologie; — Tenże, De la méthode en anthropologie, Revue des cours scientif. 1868; — Tenże, On the Progress of Anthropology, Anthrop. Rev. 1869.

11045. **Virchov R.**, Über die Methode d. wissenschaftlichen Anthropologie. Eine Antwort an Hrn. de Quatrefages, Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.; — Tenże, Die Ziele und Mittel d. modernen Anthropologie, Vortrag. Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthrop 1877.

11046. Perty M., Die Anthropologie als Wissenschaft von dem körperlichen und geistigen Wesen d. Menschen, Leipzig 1874 t. III.; — Tenże, Anthropologie und Anthropogenie, Mitth. d. Ver. f. Erdkunde zu Leipzig 1877.

11047. **Broca P.**, Instructions craniologiques et craniométriques de la Société d'anthropologie de Paris, Paris 1876; — Quatrefages (de) et Hamy, Crania ethnica, Les crânes de races humaines décrits et figurés, Paris 1875; — Stieda, Über die Esten mit Bemerkungen über die Methode der Schädelmessung, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. 1878.

11048. **Ranke**, Anleitung zur anthropolog. vorgesch. Beobachtungen 1881 (por. Petermann, G. M., 1881 s. 394).

11049. **Schmidt E.**, Anthropologische Methoden, Leipzig 1888.

11050. **Dictionnaire** des sciences anthrologiques (anatomie, cränologie, archéologie prehistorique, etnogr. etc.), Paris, Doin 1889 str. 1128.

11051. **Waitz**, Antropologie I—IV.; — Vogt K., Vorlesungen über den Menschen t. 2.

11052. **Dressler O.**, Lehrbuch der Anthropologie, 1. Th. Somatologie, 2. Abschn. Physiologie, 1875, 1878; — Droese M., Anthropologie, Langensalza 1876 (3. wyd.).

11053. **Topinard P.**, L'Anthropologie, avec préface du Prof. Paul Broca, Paris 1876 (po ang., London 1877).

11054. Alsberg M., Anthropologie mit Berücksichtigung der Urgeschichte des Menschen, allg. fasslich dargestellt, Stuttgart 1888.

11055. **Ratzel Fr.**, Die Antropogeographie, Leipzig t. I. 1882, t. II. 1891.

R: Gött, G. Anz. 1893 Nr 18.

11056. **Platz Ks.**, Der Mensch, Würzburg 1888 (po pol.: Człowiek, jego pochodzenie, rasy i dawność, prz. Jurkiewicz K., Warsz. 1892); — Tenże, Die Völker der Erde, Würzburg 1891 t. 2.

(d: Archeologia przedhistoryczna).

11057. **Virchov R.**, Über die sogenannten prähistorischen Perioden, Ztschr. f. Ethn. 1876 VIII.; — Hostmann Chr., Zur Kritik der Culturperioden, Arch. f. Anthrop. 1876 IX.

11058. Schaffhausen H, Über die Methode der vorgeschichtlichen Forschung, Arch. f Anthrop. 1871 V.; Hellwald Fr. v, Eine Umwälzung in d. prähistorischen Wissenschaft. Wiener Abendpost, Beilage zur Wiener Ztg. 1877 Nr. 231.

11059. Kirkor A., O znaczeniu i ważności zabytków pierwotnych oraz umiejętnem ich poszukiwaniu, Krak. 1878.

11060. **Lyell Ch.**, The geological evidence of the antiquity of man, London 1863 (wiele wydań) (toż po niem.: Das Alter d. Menschengeschlechts auf d. Erde, Leipzig 1874); — Riolacci, Anthropologie, l'ancienneté de l'homme, Paris 1873; — Siegwart K., Das Alter d. Menschengeschlechts, 3. Aufl. Berlin 1873, *zob.* Nr. 11050.

11061. Vogt C., L'histoire primitive de l'homme, Revue des cours scientif. 1869.

11062. **Lubbock J.**, Prehistoric times, London 1865, 5. wyd. 1890 (po niem.: Die vorgeschichtliche Zeit erläutert, Jena 1874 t. 2).

11063. **Tylor E. B.**, Primitive Culture, London 1871 (wiele wydań) t. 2.

11064. Reclus E., Les Primitifs, Paris 1885.

11065. **Hörnes M.**, Die Urgeschichte nach dem heutigen Stande Wien 1892.

R: Ztschr. f. Ethn. 1892 str. 54.

11066. Figuier L., L'homme primitif. Paris 1870; — Hamy E. T., Précis de paléontologie, Paris 1870; — Beer W., Der vorgeschichtliche Mensch, Leipzig 1874, 2. wyd. 1880; — Zaborowski, L'homme préhistorique, Paris 1878; — Herbst G., Die Urgeschichte der Menschheit, Wien 1878; — Joly N., L'homme avant les metaux, Paris 1879 (toż po niem.: Der Mensch vor d. Zeit d. Metalle, Leipzig 1880); — Mortillet F., Le Préhistorique, Paris 1887; — Rauber A., Urgeschichte des Menschen, Leipzig 1884; — Debierre Ch., L'homme avant l'histoire, Paris 1887; — Berghe (Van den) M., L'homme avant. Paris 1887; — Jesares B., Ensayos criticos, I. Tiempos prehistoricos, Madrid 1888; — Isiejew, Iz doistoriczeskoj żizni czełowika. Diło 1888 Nr. 80—135; — Ursini-Scuderi S., La preistoria umana, Palermo 1890; — Verneau, L'enfance de l'humanité, Paris 1890; — Hostmann Chr., Studien zur vorgesch. Archaeologie, Braunschweig 1890, *zob.* Nr. 11054.

11067. **Le Baron J. de Baye**, L'Archéologie préhistorique, Paris 1888.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1888.

11068. **Lubbock J.**, Origin of civilisation, London 1870 (5. wyd. 1890); — Leixner O., Die Anfänge der Cultur, Jena 1875; — Lenormant F., Les premieres civilisations, Paris 1874; — Wilson D., Prehistorie manresearche in to the origin of civilisation, London 1865, 3. wyd. 1871; — Daux P., Études préhistoriques, Paris 1877.

11069. **Morgan**, Społeczeństwo pierwotne (przekład polski), Warsz. 1887.

R: Krz. L., At. 1887.

11070. Zittel K., Die ältere Steinzeit und d. Methode vorhistorischer Forschung, Correspondenzbl. d. deutschen Ges. f. Anthrop. 1873; — Mortillet G. de, Origine du bronze, Revue d'anthrop. 1875 IV.; — Hostmann, Die Bronzefrage, Ztschr. f. Eth. 1877 IX.

11071. Schwartz W., Zum Ursprung der Gebraüche d. Urzeit, Ztschr. f. Ethn. 1875 VIII.; — Viollet le Duc, Histoire de l'habitation humaine, Paris 1875.

11072. Schwartz W., Zur prähistorischen Mythologie, Ztschr. f. Ethn. 1879 XI.

11073. Schumann, Die Thiere im Glauben unserer Vorfahren und des Volkes. Die Natur 1878; Bodin T., Die Thiere im Volksglauben. Die Natur 1878; Andrée R., Jagdaberglauben. Globus 1879 XXXV.

11074. Haberland C., Die Gastfreundschaft auf niederen Culturstufen, Ausland 1878.

11075. **Ecker A.**, Über vorhistorische Kunst, Augsburg. Allg. Z. Beilage 1877, 30. u. 31. Octob.

11076. Ecker A., Zur urgeschichtlichen u. culturgeschichtlichen Terminologie, Arch. f. Anthrop. 1876.

11077. Virchov R., Die Urbevölkerung Europa's, Berlin 1873; — Steur Ch., Etnographie des peuples de l'Europe avant Jésus-Christ., t. II. fasc. 2. Bruxelles 1873; — d'Arbois de Jubainville H., Les premiers habitants de l'Europe, Paris 1877; — Le Hon H., L'homme fossile en Europe, son industrie, ses moeurs, ses oeuvres d'art, Bruxelles 1877, 5 wyd.; — Much M., Die Kupferzeit in Europa, Jena 1893.

11078. Kawczyński M., Pierwotne rozsiedlenie plemion europejskich, Kwart. hist. 1889 III.

11079. **Pictet**, Les origines Indo-Européennes, Paris 1850—1860 t. 2.

11080. Schrader O., Sprachvergleichung und Urgeschichte, Jena 1883 (2. ed. 1891); — Bradke T., Über Methode der arischen Alterthumswiss., Giessen 1890.

11081. Wolzogen H. v., Der Ursitz d. Indogermanen, Ztsch. f. Völkerpsychologie 1872 VIII.; — Schultze M., Indogermanisch, semitisch und hamitisch, Berlin 1873; — Fligier, Beiträge zur vorhistorischen Völkerkunde Europas, Czernowitz 1876; — Tylor, The origin of the Aryans, an account of the prehistoric ethnology and civilization of Europe, The Athenaeum 1890; — Hirth H., Die Urheimat der Indogermanen, Indogermanische Forschungen 1890 t. I. (por. Krek, Einleit. in die slav. Literaturgesch., Graz 1887 str. 4—8).

11082. **Kohn A. und Mehlis C.**, Materialien zur Vorgeschichte der Menschen im östlichen Europa, Jena 1879 t. 2.

11083. Michałowski F., Essai d'ethnologie préhistorique (Odbitka z Bulletin polonais), Paris 1893.

11084. **Helfert J. A.**, Kulturhistorischer Atlas I., Vorgeschichtliche Funde von Dr. Much, Wien 1889.

R: Virchov R., Ztschr. f. Ethn. 1889 t. 21.

Podręcznik hist. oświaty, zob. Oświata.

B. Etnografia Polski.

(a: Bibliografia, czasopisma, poglądy i pracownicy).

11085. **Krek Gr.**, Einleitung in die slavische Literaturgeschichte, 2. wyd. Graz 1887 str. 447--867 (w notach bibliografia etnogr.).

11086. **Pastrnek Fr.**, Bibliographische Übersicht über die slavische Philologie 1876—1891, Berlin 1892 (Archiv f. slav. Phil., Supplement Band).

11087. **Nehring W.**, Die ethnographischen Arbeiten der Slaven, Ztschr. des Vereins f. Volkskunde 1891.

11088. Żmigrodzki, Le Folklore polonais, La Tradition 1890 i 1891; — Tenże, (Bibliografia ludoznawstwa polskiego), Revue des traditions populaires 1891; — Tenże, Historya swastyki (odczyt), Wisła 1891 (po niem. w: Archiv f. Anthropologie 1890; po franc.: Congrès internationel des traditions populaires 1889, Paris 1891 str. 19).

11089. **Pypin A. N.**, Istorija russkoj etnografii, Petersb. 1891.

R: Lubicz R., Wisła 1891; Rawita Fr., tamże 1892; Szarłowski A., Przegl. pol. 1893 III.

Por. Etnografię Inflant w Winkelmanna, B. L., Nr. 1353-2150.

Pienkina Z. M., Poliesie, zob. Nr. 10055.

Bałtramajtis, Sbornik bibliogr. mat. etnogr. Litwy, zob. Nr. 10056.

Mieżowa Literatura etnografii, zob. Nr. 10057.

Zob. Nr. 10081—10083.

11090. **Zbiór wiadomości** do antropologii krajowej, star. kom. antrop. ak. um. w Krakowie 1877—1892 I—XVI. (I. Dział: archeologiczno-antropologiczny, II.: Materyały etnologiczne).

R: Wydawnictwa archeol. antrop. akad. um. w Krak., Przegl. bibl. arch., Warsz. 1881 I., 1882 III.; Ossowski J., Altpreuss. Mntschr. 1881 XVIII; Kleczyński J, Przew. nauk. lit. 1882; W. A., Kiew. Star. 1889 XXV.; Biegeleisen H., Przegl. tyg 1890 str. 250.

Por.: Comptes-rendus de la Commission d'anthropologie, Bulletin de l'Académie des sciences, Crac. 1892, 1893.

11091. **Wisła**, miesięcznik geograficzno-etnograficzny, Warsz. 1887—1893 I—VII.; — Biblioteka Wisły, Warsz. 1887—1893 I—XI.

R: Ateneum 1888 II., IV.; Brückner A., Kwart. hist. 1889; Lubicz R., Życie 1889 Nr. 13, 1890 Nr. 12, 32; Łoś J., Przegl. lit. 1889; Dod. do Kraju 1889 Nr. 31, 1890 Nr. 5; W. R., Tyg. illustr. 1889 Nr. 344; Atheneum czeskie 1890 Nr. 6; Kryński A., Prace filol. t. III. z. 2.; xl., Tyg. illustr 1891 Nr. 6 W. X. Mian., Dziennik łódzki 1891 Nr. 174; L-i, Tyg. illustr. 1891 Nr. 123; W., Kuryer lw. dod. lit 1891 Nr. 18, 19; Brückner A., Kwart. hist. 1892.

11092. Prace filologiczne, Warsz. 1889—93 I—V., *zob. Oświata (Język).*

11093. **Etnograficzeskij** sbornik, izd. imp. russ. geogr. obszczestwa 1853—1864 I—IV.; — Zapiski imp. ross. geogr. obszcz. Etnogr. otd. (1867—1893 t. 10), por. Petermann, G. M., 1868 s. 112, 1870 s. 308, 1872 s. 236.

11094. **Etnograficzeskoje** obozrinje, perjodiczeskoje izdanje etnograficzeskaho otdiła pry moskowskom uniwersiteti, Moskwa 1888—1893 I—III.

R: Karłowicz J., Wisła 1891 III. 676—683.

11095. Żywaja Starina, perjodycz. izdanje otdił. etnogr. imp. russ. geogr. obszczestwa (por. Karłowicz J., Wisła 1891 III. 683—692).

Kijewskaja Starina, zob. Nr. 10400.

Filolog. zapiski, Sbornik Slovansky, zob. Oświata (Język).

11096. Czubiński P., Trudy etn.-stat. eksp. w zapadnoruski kraj, 1872.

Archiv f. slav. Philologie 1879—1893 I—XIV., zob. Nr. 11086 i Oświata (Język).

11097. Kilka słów o etnologii, Pam. lit. Szlachtowskiego 1850 Nr. 29, *zob.* Nr. 10081.

11098. **Karłowicz J.**, Poradnik dla zbierających rzeczy ludowe, Tyg. mód 1871, Odb. Warsz. 1871; — Tenże, Nasz zeszyt okazowy, Wisła 1891 (str. 62—103); — Zakrzewski A., Zadania antrop. i etnogr., por. Wisła 1892.

11099. Nowicki Wł., Słówko o badaniu literatury ludowej i zbieraniu materyałów, Bluszcz 1871, Odb. Warsz. 1871.

11100. Instrukcya do bad. właściwości ludowych (Odb. z Spraw. mat.-fil.), Kraków 1874; — Instrukcya dla rob. spostrz. antrop., Krak. 1875; — Lutostański B., Zarys prac sekcyi antropologicznej, Krak. 1875; — Antropologia krajowa, Prz. tyg. 1877 str. 450; — Gustawicz B., Instrukcya dla zbierających zwyczaje i obyczaje ludowe, Krak. 1880; — Zawiliński R., O sposobie gromadzenia mat. etnogr., Wisła 1887, *zob.* Nr. 11024.

11101. Gloger Z., W sprawie archeol. i etnogr., Przegl. bibl. arch., War. 1881 II.; — Tenże, List w sprawie muzeum etnogr., tamże 1882 III,

11102. O rzeczach ludowych, studyum, Gaz. nar. 1871 Nr. 78—99.

11103. Wskazówki do zbierania właściwości ludowych, Gaz. roln. 1886 Nr. 41, 42.

11104. B. W., Etnografia patryotyczna, Kraj 1886 Nr. 39—41.

11105. Anuczyn N., O zadaczach russkoj etnografii (Niskolko sprawok y zamiczanij), Moskwa 1889.

11106. **Chodakowski Z. D.**, Listy jego od r. 1818, Pam. um. mor. i lit. 1830 IV.; — Tenże, List do stryja, Dz. war. 1855 Nr. 174.

11107. Chodakowski Z. D., Przegl. nauk. lit. 1842—1844; — Skimborowicz, Zoryan Chodakowski, Teka wileńska 1857—1858; — Chodźko, Adam Czarnocki, tamże 1857—58.

11108. **Kopernicki I.**: Karłowicz J., Izydor Kopernicki, Wisła 1891, Odb. Krak. 1892; — Andrée R., Isidor Kopernicki, Globus, Brunszwik 1891 Nr. 256; — Mac Richtre David, I. K., Journal of the gypsylove societ. 1892 I.; — Dobrowolski A., I. K. (wspomn. pośm.), Świat 1891 Nr. 21; — Miłkowski Z., I. K., Ze wspomnień osobistych, N. Reforma 1891 Nr. 230—232; — Kwaśnicki A., I. K., tamże 1891 Nr. 237; — Inne: Prz. tyg. 1891, Kij. Starina 1891.

11109. **Kolberg O.**: Wójcicki K., O Kolberg, Kłosy t. V.; — List O. Kolberga (Odpowiedź na artykuł Wejnerta w Nr. 73—76), Wiek 1877 Nr. 93; — Wspomnienia pośmiertne: Krauss, Am Urquell 1890 Nr. 6; Echo muz., teatr. i art., Warsz. 1890 Nr. 349; Walicki Al., Gaz. lw. 1890 Nr. 130; Kreek Fr. (U Kolberga), Gaz. nar. 1890 Nr. 183; Z. W., Głos (warsz.) 1890 Nr. 25; Krzywicki L., Prawda 1890 Nr. 24; Biegeleisen H., tamże Nr. 24; Korotyński W., Tyg. illustr. 1890 Nr. 24; L. V. Z., Wędrowiec 1890 Nr. 23; Żywaja Starina 1890.

11110. Duchiński Fr. H., Revue histor., ethnogr. et stat. de la Pologne et de la Russie, Paris 1861; Tenże, Société d'ethnographie, Discussion sur la place de la linguistique, Paris 1867; Przegląd etnograficzno-historyczny i literacki, Kraków 1875 (Teorya Duchińskiego).

(b: *Badania antropologiczno-archeologiczne*).

11111. **Kohn A. und Mehlis C.**, Materialien zur Vorgeschichte des Menschen im östlichen Europa, nach poln. u. russ. Quellen 1879 t. 2; — Kohn A., Anthropologische u. naturwissenschaftliche Notizen aus Russland, Die Natur 1879.

11112. Buschan G., Germanen und Slaven, eine archeol.-antrop. Studie (Odb. z Natur u. Offenbarung), München 1890.

R: Ztschr. f. Ethn. 1890 (22. t.) 171.

11113. Baer C. E. v., Beschreibung der Schädel, welche aus d. Grabhügel eines skythischen Königs ausgegraben sind, Arch. f. Anthrop. 1877 X.

11114. **Kopernicki I.**, Nowy przyczynek do antropologii przedhistorycznej ziem polskich, Zb. wiad. do antr. I., Odb. Krak. 1877; — Tenże, Dalszy przyczynek do antropologii przedhistorycznej polskiej, tamże III., Odb. Krak. 1879; — Tenże, On the Scaphoid of a Pole, Crac. 1876.

11115. **Kirkor A. H.**, Sprawozdania i wykaz zabytków złożonych w Akad. um. z wycieczki archeol.-antrop. 1877, Zbiór wiad. do antr. II. (1878), Toż z r. 1878, tamże t. II. (1879).

11116. **Virchov**, Höhlenschädel aus dem Weichselgebiete, Ztschr. f. Ethn. 1880 XII.; — Tenże, Schädel von Radajewitz (Pozn.), tamże 1876 VIII., *zob.* Nr. 11213.

11117. Kopernicki I., Czaszki ze Słaboszewa i z Tczewa, Zb. wiad. antrop. t. III., Odb. Krak. 1879, *zob.* Nr. 10790 i 11214.

11118. **Ossowski G.**, Sprawozdanie z badań geolog. antrop. r. 1879 w jaskiniach w okolicy Krakowa, Zb. wiad. do antrop. IV., Odb. Krak. 1880; Toż, t. V., Odb. Krak. 1881.

11119. Virchov, Menschliche Schädel aus Krakauer Höhlen, Ztschr. f. Ethn. 1873 V.; — Kopernicki I., Czaszki przedmieszczan krakowskich z XVII. i XVIII. w., Zb. wiad. do antrop. XI., Odb. Krak. 1887.

R: Ossowski G., Kwart. hist. 1888.

11120. Alth. Al., Smocza jama, Zb. wiad. do antr. I., Odb. Krak. 1877, *zob.* Nr. 10578.

11121. Ossowski G., Sprawozdanie z badań paleontologicznych w jaskiniach Ojcowa, Zb. wiad. do antr. 1887 XI., *zob.* Nr. 10582 i 11218.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1888.

11122. Siewers, Lethische Schädel aus d. Knochenhöhle von Gorenice bei Ojcow, Ztschr. f. Ethn. 1879 XI.

11123. Römer, Über die Ergebnisse eines Bohrloches, 1½ Meilen von Breslau, Schädel des Höhlenbären, LIV. Jahresbericht d. schles. Ges. f. Vater. Cultur 1876 (1877).

11124. Kopernicki I., O kościach i czaszkach ludzkich z wykopalisk przedhistorycznych na Podolu galicyjskiem, Zb. wiad. do antr. I., Odb. Krak. 1877; — Kirkor A. H., Sprawozd. z wycieczek na Podolu gal., tamże I., Odb. Krak. 1877; — Kopernicki I., Poszukiwania arch. w Horodnicy nad Dniestrem, Zb. wiad. do antrop. II. *zob.* Nr. 11254.

11125. **Majer J.**, Czaszki i kości z niecałopalnego grobu skrzynkowego ze wsi Uwisły, Zb. wiad. do antrop. XVI., Odb. Krak. 1892.

R: Ossowski G., Kwart. hist. 1893.

11126. Kopernicki I., Sprawozdanie o starożytnych kościach i czaszkach z Pokucia, Roz. i spr. wydz. mat.-przyr. akad. um., Krak. 1875 t. II.; — Tenże, Czaszki z kurhanów pokuckich, Pam. akad. um. II., Odb. Krak. 1875.

R: A. W., Bibl. warsz. 1876 I.; Przegl. kryt. 1874—1876.

11127. Diebold W., Ein Beitrag zur Antropologie der Kleinrussen, Dorpat 1886.

R: J. Talko-Hryncewicz, Wisła 1888 II.

11128. Kopernicki I., O kościach i czaszkach ludzkich z kurhanów w Radziminie na Wołyniu, Zb. wiad. do antr. I., Odb. Krak. 1877, *zob.* Nr. 11261.

11129. Haberkorn, Russland, Maasse der aufgeführten Schädel des kön. anat. Museums in Berlin, Ztschr. f. Ethn. 1878 X.

11130. Brennsohn J., Zur Anthr. der Litauer, Dorpat 1883.

R: Globus 1883 Nr. 15.

11131. Budrewicz L., Czaszka z pod Wiszowa, Pam. fizyogr. 1882 II.; — Jańczuk N., Przyczynek do kwestyi o typie antrop Litwinów, 1890 (por. J. Ł., Kraj Nr. 40).

11132. **Lissauer**, Alt-pommerellische Schädel, ein Beitrag zur germanischen Urgeschichte, Danzig 1873; — Tenże, Crania Prussica, ein Beitrag zur Geschichte d. preuss. Ostseeprov., Ztschr. f. Ethn. 1874 VI.

11133. Siegwart K., Die vorweltlichen Menschen der Scheven-Lache in der Mark Brandenburg, Speuerrsche Ztg. 1872; Jensen, Brachycefale Schädel von Altenberg bei Wehlau in Preussen, Ztschr. f. Ethn. 1877 IX

11134. Welcker H., Sur les caractères des crânes esthoniens, Bulletin de la Soc. d'anthrop. 1868 III.; — Virchov, Messungen esthnischer Schädel, Ztschr. f. Ethn. 1873 V.; — Grube O., Anthropologische Untersuchungen an Esten, Promotionsschr. d. Univers., Dorpat 1878; — Virchov, Livländische Schädel, Ztschr. f. Ethn. 1879 XI.

11135. Czaszki trepanowe w Inflantach Przegl. bibl. arch., Warsz. 1881 t. I.

11136. Sommer W., Ueber fünf lettische Grabschädel von d. kurischen Nehrung (mit Curvenzeichnungen), Ztschr. f. Ethn. 1883 XV.

(c: *Archeologia przedhistoryczna: czasopisma, stan nauki, zjazdy i wystawy, podręczniki*).

11137. **Wiadomości archeologiczne**, spostrzeżenia lat ostatnich w dziedzinie starożytności krajowych, Czasy przedhistoryczne, Warsz. 1873, 1874, 1876, cz. I—III.

R: Szyszło W., Bibl. warsz. 1874 II.

11138. **Schneider A.**, Przegląd archeologiczny, Lwów 1876.

11139. **Rocznik** dla archeologów, Krak. 1871—1874; — Przegląd bibliograficzno-archeol., Warsz. 1881—1882; — Wiadomości numizm.-archeol., Kraków 1889, *zob.* Nr. 431—434; — Teka konserwatorska z r. 1892, *zob. Oświata (Sztuka).*

11140. Les études préhistoriques en Pologne, Revue d'anthropologie 1872 t. I.; Kohn A., Zur Prachistorie Polens, Globus 1876 XXIX.

11141. Spostrzeżenia lat ostatnich, Czasy przedhistoryczne, Wszechświat 1882 XXI.

11142. Hoernes M., Über den gegenwärtigen Stand d. Urgeschichtsforsch. in Österreich, Coresp. Blat für Antr. t. XX.

11143. **Tyszkiewicz Eust.**, Rzut oka na źródła archeologii krajowej.

R: Baliński M., Bibl. warsz. 1843; Kraszewski J. I., Tyg. petersb. 1843 XXIII., 1850 XLI.; Narbutt, tamże 1843 XXIII.

11144. Wójcicki K., Postępy w badaniach starożytności polskich, Rozm. Lwow. 1833; Starożytności krajowe, Mrówka pozn. 1821, 1822; K. N., Zabytki starożytnicze (przez J. Paszkiewicza), Pszczółka polska 1823.

11145. Grabowski A., Promemoria dla badaczów i zbieraczów dawnych zabytków z czasów przedchrześcijańskich w Polsce, Bibl. warsz. 1849 III.

11146. Kilka słów o odezwie tow. nauk. krak. w celu archeol. poszukiwań, Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 17; — Łepkowski J., Słowo o czynnościach Wydz. archeolog. w Krakowie, Bibl. warsz. 1851 II.; — Tenże, Przegląd czynności oddziału archeol. w Tow. nauk. krak., Teka wileńska 1858 Nr. 3.

11147. Prace archeologiczne, Czas 1852 Nr. 16; Z archeologii, tamże 1854 Nr. 127: Zabytki i wykopaliska krajowe, tamże 1855 Nr. 8; Łętowski Z., Archeologia nasza, Miscel., Krak. 1866.

11148. P. J., Pogadanka archeologiczna, Rocz. dla archeologów, Odb. Krak. 1870.

11149. **Zawisza J.**, Poszukiwania archeologiczne, Bibl. warsz. 1871 IV., Odb. Warsz. 1871; — Tenże, Dalsze poszukiwania archeologiczne w Polsce, Warsz. 1876; — Tenże, Poszukiwania archeol. w Polsce 1877—1879, Warsz. 1879.

11150. **Kirkor A. H.**, O znaczeniu i ważności zabytków pierwotnych oraz umiejętnem ich poszukiwaniu (2 odczyty), Krak. 1878, *zob.* Nr. 11059.

11151. Nehring, Einige neuere Forschungen auf d. Gebiete der vorhistorischen Alterthümer in slavischen Ländern, Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift 1876.

11152. Archeologia przedhistoryczna u nas, Przegl tyg. 1876; Gruszecki A., Przegląd archeologiczny, tamże 1880; S. P., Wiadomości archeologiczne, Przegl. lw. 1880.

11153. Odkrycia archeol. ks. Brykczyńskiego, Przegl. bibl.-arch., War. 1882 III.

11154. **Ziemięcki T.**, Sprawozdania z wycieczek archeologicznych, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1880 t. X., 1887 t. XI.

11155. Rojenia archeologiczne, Kronika rodzinna, 1886 str. 197.

11156. **Wykaz zabytków** przedhistorycznych na ziemiach polskich, Wyd. kom. arch. akad. um. krak., Krak. I. 1877, II. 1879, *zob.* Nr. 11195.

11157. Czołowski A., Ruś Czerwona, pogląd na jej zabytki przedhistoryczne i pomniki sztuki, Bibl. warsz. 1887 II.

R: Kwart. hist. 1887.

11158. **O zbiorach** starożytności krajowych: M**n, Czas 1851 Nr. 71; — Wolter, Zbiory na Litwie, Wil. Wiestnik 1891 (por. St. Wil., Kraj dod. lit. 1891 Nr. 19); — Kohn A., Das archäol. Cabinet d. Jagiell. Univers. in Krakau, Ztschr. f. Ethn. 1878 IX.; — Schneider L., Über das archaeol. Cabinet in Krakau, tamże 1878 X.; — Die Sammlungen in Neu Rapin, Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.; — Koch, Über Posensche Alterthümer, Ztschr. f. Ethn. 1875 VII.; — Muzeum starożytności w Warszawie, Tyg. ill. 1869 IV. 2, Kłosy IX. str. 291; — Muzeum starożytności w Wilnie, Roz. lwow. 1855, Gaz. warsz. 1856; — Kirkor A. H., Pierieczniewyj katalog priedmietow w wilenskom Muzeumie driewnostiej, Wilno 1858; — Prittwitz v., Das Museum schlesischer Alterthümer in Breslau (Wrocław), Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift 1878.

11159. Hanson G., Die Sammlungen inländischer Alterthümer d. Estländischen Provinzial-Museums, Reval 1875.

11160. Niezabitowski K., Spis staroż. zabytków u D. Paszkiewicza na Żmudzi, Roz., Lwów 1823.

11161. Starożytności słowiańskie w Berlinie, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.

11162. Virchov, Verschiedene deutsche Alterthümer-Sammlungen, sowie neue Ausgrabungen bei Priment, Zaborowo und Wollstein, Ztschr. f. Ethn. 1875 VII.; — Filimonow G. D., Katalog d. vorhistorischen Alterthümer d. Moskauer öffentlichen Museums, Moskau 1876 (po ross., por. Ztschr. f. Ethn. 1877, *zob.* Nr. 11011).

11163. **Wystawa** starożytności we Lwowie, Dz. pozn. 1861 Nr. 184; — Ossowski G., Wystawa archeol. we Lwowie 1885, Prz. archeol. 1888; — Zalewskij, Archieołogiczeskaja wystawa w gorodie Płockie, Płock 1892; — Wystawa starożytności w Radomiu, Prz. tyg. 1891 str. 469; — Katalog wystawy star. przedmiotów w Warszawie 1887; — Soubise Bisier G., Katalog, Warsz. 1887 (por. Kwart. hist. 1887 str. 606).

11164. Dzieduszycki W., Galizischer Archeologentag, Mitth. der k. k. Central-Commission z. Erforsch. der hist. Denkmale 1886 XII.

R: Kwart. hist. 1887.

11165. Przezdziecki A., Sprawozdanie z kongresu archeol. międzynarodowego w Bonn, Rocz. tow. nauk. krak. 1869 XV.; — Tenże, Z wycieczki do Kopenhagi na kongres archeologów, Czas 1870 Nr. 11; — Tenże, Kongres międzynarodowy antropolog. i archeol. w Bononii, Rocz. tow. nauk. krak. 1872 XX. (por. Libelt, Tyg. wielkop. 1872); — Zawisza J., Kongres w Brukseli 1872, Warsz. 1873; — Engeström W., Kongres antrop. i arch. przedhist. w Sztockholmie 1874, Poznań 1875 (por. Kłosy XIX. str. 187); — Sadowski J. N., Sprawozdanie z posiedzeń VIII. kongresu antrop.-archeol. w Peszcie w r. 1876, Rocz. hist.-fil. akad. VI., Odb. Krak. 1877 (por. Czas 1876 Nr. 142), *zob.* Nr. 11043.

11166. Rambaud A., Kief et le congrès archéologique, Revue d. deux mondes 1874; — Trudy IV. archeol. zjizda w Rosii w Kazani 1877 goda, Kazań I. 1884, II. 1891 (por. Sulima, Prace IV. zjazdu arch. w Kazaniu, Prz. powsz. 1885); — Piatyj arch. zjizd w Tyflisi, Żurn. min. nar. prośw. 1882; — Racki Fr., Sesti archeoložki sastanak u Odesi, Radt. 76 (1885); — Myljukow P. N., VIII. archeol. zjizd w Moskwi, Moskwa 1890; — Bagalej D. J., VIII. zjizd w Moskwie, Kij. Starina 1891; — Szmurło E. F., Żurn. nar. prośw. 1891 Nr. 5; — Atlas k' trudam IX. zjizda, Kazań 1889.

11167. **Kraszewski J. I.**, Sztuka u Słowian, szczególnie w Polsce i Litwie przedchrześcijańskiej, Wilno 1858 [Tenże, Materyały do historyi sztuki w Polsce, Wilno 1850, *zob.* *Oświata (Sztuka)*].

R: Kirkor, Teka wileńska, Wilno 1858 Nr. 6; Łepkowski J., Bibl. warsz. 1862 III.

11168. L'art chez les Slaves, jusqu'à l'introduction du christianisme, Le Polonais, Paris 1834.

11169. **Gloger Z.**, Obrazy z zamierzchłych dziejów, odczyt na rzecz osad rolnych, Bibl. warsz. 1879, Odb. Warsz. 1879.

11170. Gloger Z., O naszych stacyach krzemiennych, Bibl. warsz. 1872 II.; — Tenże, Starożytne osady z czasów użytku krzemienia na ziemiach Polski, Kłosy XX.; — Rolle J., Do redakcyi Bibl. warsz. w przedmiocie stacyj krzemiennych, Bibl. warsz. 1872, Odb. Warsz. 1872.

11171. Wocel Z. E., Die Bedeutung der Stein- und Bronzealterthümer für die Urgeschichte der Slaven, Prag 1869; — Grewinck C., Das Steinalter der Ostseeprovinzen, Dorpat 1865.

11172. **Sancow D. P.**, O kamiennom wiekie (5 rysunków), Moskwa 1870.

11173. **Sadowski J. N.**, O zapatrywaniach na epokę spiżową, Roz. hist.-fil. akad. um. 1874 I., Odb. Krak. 1874; — Tenże, Sprawozdanie o rozbiorze chem. niektórych zabytków bronzowych, Zb. wiad. do antrop. kraj. t. I.

11174. Dieck, Über die Bronzefrage, Schlesiens Vorzeit in Bild und Wort 1875; Skandinavische Ansichten über die nordische Bronzezeit, Ausland 1877: Die nordische Bronzecultur, Europa 1877; Müller Sophus, Die nordische Bronzezeit u. deren Periodentheilung, mit 47 Holzschn., Jena 1878.

11175. Ossowski G., Osada i odlewarnia bronzów przedhistorycznych w Zarwiju, Zb. wiad. do antr. t. XIII.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1890.

11176. Stopy ludzkie na kamieniach (z różnych okolic), Prz bibl.-arch. 1881 II.; Dydyński J., O kamieniach ze znakami stopy ludzkiej lub kopyt końskich. Kuryer pozn. 1883 Nr. 118, Wiad. num. archeol. 1893 Nr. 1.

Zob. Sprzęty, broń i t. d.

11177. Vorschläge zur prähistorischen C h a r t o g r a p h i e, Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.; — Die Zeichen f. d. prähistorischen Karten, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthr. 1875.

11178. Mapa archeolog. Powiśla, Przegl. arch. bibl., Warsz. 1881 I.

11179. **Schwartz F. L. W.**, Materialien zur prähistor. Kartographie der Provinz Posen (Zusammenstellung der Funde u. Fundorte), Beilage zum Progr. d. K. Fr. Wilh. Gymn. zu Posen 1875, Odb. 1875, 1880; — Tenże, Nachtrag zu den Materialien zur Kartogr., Posen 1875, 1879, 1882.

R: Ztschr. f. Ethn. 1881, 1882 XIII. i XIV.

11180. Schwarz Fr., Zur prähistorischen Kartographierung der Prov. Posen, Ztschr. f. Posen 1892 VII.

11181. Zimmermann J., Vorgeschichtliche Karte von S c h l e s i e n (Chromolith. 4 Bl., 1 : 30.000), Breslau 1879.

11182. **Lissauer**, Archaeologische Karte v. Westpreussen, IV. Versamml. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. 1873.

11183. **Ossowski L.**, Mapa archeologiczna Prus zachodnich, dawniej królewskich z przyległemi częściami W. ks. Poznańskiego (z lat 1875–1878), (Paryż 1880), Kraków 1881.

(d: Archeologia przedhistoryczna: wykopaliska, kurhany, mogiły, cmentarzyska).

11184. Der Gräberluxus und seine historische Entwickelung, Magazin f. d. Lit. des Auslandes 1877; — Ecker A., Zur Kenntniss d. Bestattungsformen, Arch. f. Anthr. 1877 X.; — Kasiski, Über Brandgräber, Schriften d. naturforsch. Ges. in Danzig N. F. IV. 1876; — Tenże, Über Brandgräber, Baltische Studien 1877 XXVII.

11185. Żmigrodzki, Über Funde auf dem Boden des altpolnischen Reiches, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. 1878.

11186. Narbutt T., O kurhanach, Tyg. wil. 1818 VI.; — Tyszkiewicz, Wiadomość o kurhanach, Tyg. petersb. 1837 XVI.; — Poszukiwania historyczne Platera, Rubon 1846.

11187. O Mogiłach, Dod. lit. do Czasu Nr. 25; O wykopaliskach, Przyj. dom., Lwów 1862.

11188. **Samokwasow D.**, Znaczenie kurhanów jako pomników histor., Petersb. 1878 (po ros.).

11189. Z. G. O., Stare pamiątki w W i e l k o p o l s c e, Kuryer pozn. 1882 Nr. 76, 278–281.

11190. **Szwartz F. L. W.**, Materialien zur prähistorischen Kartographie der Provinz Posen, *zob.* Nr. 11179.

11191. **Jażdzewski Wł. i Erzepki B.**, Zapiski archeol. poznańskie, wyd. przez kom. archeol. tow. przyj. nauk. pozn., Poznań 1887–1890 I–V. z.

R: L. St., Kwart. hist. 1888, 1889, 1890; Ingoald, Deutsche Litteraturzeit. 1889 Nr. 41.

11192. **Erzepki B.**, Album przedhistor. zabytków W. ks. pozn., zebr. w muzeum tow. przyj. nauk w Poznaniu, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XX, Odb. Pozn. 1892.

R: Gloger Z., Bibl. warsz. 1893 III.; Aten. 1893 III.; Schwarz, Ztschr. f. d. Prov. Posen 1892 VIII.

11193. Starożytności w okolicy Poznania, Mrówka pozn. 1821, 1822; Starożytności w okolicach Poznania, Roz., Lwów 1824.

11194. Zenkteler, Ein Beitrag zu den Ausgrabungen in d. Prov. Posen, Programm d. königl. Gymn. in Ostrowo 1874; — Kohn A., Vorgeschichtliches aus den Posenschen Gegenden, Globus 1875 XXVIII.; — Hasenkamp, Über Gräberfunde in d. Provinz Posen, Ztschr. f. Ethn. 1876 VIII.; — Feldmanowsky Fr., Neue Posener Funde, tamże 1877 IX.

11195. **Sadowski J. N.**, Porzecza Warty i Baryczy, Wykaz zabytków przedhist. na ziemiach polskich, zeszyt I., Warsz. 1877, *zob.* Nr. 11156.

11196. Kalk A., Koresp. archeol. z pow. Babimontskiego w W. ks. poznańskiem, Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.

11197. Wolański T., Pomniki pogańskie w Gnieźnie, Poznań 1844, *zob.* Nr. 11375.

11198. Zenkteler, Ein Beitrag zu den Ausgrabungen in der Provinz Posen, Programm des k. Gymnasiums zu Ostrowo XXIX., Ostrowo 1877; Przezdziecki A., Wykopalisko na wyspie na jeziorze Lednicy pod Gnieznem (z planem), Bibl. warsz. 1869 III., *zob.* Nr. 11379; Fr. M. Sob., Starożytności wykopane pod Gnieznem, Tyg. ill. 1870 V. str. 16.

11199. Povondra C. C., Über die Alterthümer von Gnesen (w Schottky's, Vorzeit u. Gegenw.) 1823.

11200. **Zalewski A.**, Gostyńskie, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. V., Odb. Krak. 1881.

11201. Erzepki B., Wyk. grabsko-robakowskie, Album uczącej się młodzieży, Lwów 1879.

11202. Witulski, Alterthümer von Inowrozlaw, Ztschr. f. Ethn. 1883 XII.; — Virchov, Kupferplättchen aus einem Grabe von Janiszewek, Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.

11203. Tymieniecki S., Cmentarzyska w Kaliskiem, Zb. wiad. do antrop. akad. um. krak. 1878 II.

11204. Kalk A., Wykopaliska z pow. kościańskiego w W. ks. pozn., Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.

11205. Oelsner F., Bronzen aus d. Gegend von Krotoschin, Ztschr. f. Ethn. 1878 X.

11206. Erckert, Gräberfunde aus Cujavien, Ztschr. f. Ethn. 1879 XI., 1880 XII.

11207. **Budziński A.**, Koresp. z Łomży w kwestyi wykopalisk, Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1882 t. III.; — Tenże, Powiat Łomżyński, Echo łomżyńskie 1882 Nr. 43, 51.

11208. **Dowgird T.**, Wiad. o zabytkach przedhist. w Łowickiem, Zb. wiad. do antr. 1887 XI.; — Tenże, Wiad. o zabytkach przedhist. w powiecie mławskim, tamże 1889 XIII.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1888, 1890.

11209. Cmentarzysko pog. między Nieszawą a Raciążem, Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.

11210. O grobach pogańskich w powiecie obornickim, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; — Witt, Steingrab bei Obornick, Ztschr. f. Ethn. 1875 VII.; — Tenże, Prähistorische Funde im Kreise Obornick, tamże 1880 XII.

11211. Erzepki B., W sprawie wykopalisk z Pleszewskiego i Szamotulskiego, Prz. bibl.-arch. 1881 II.

11212. Badania archeol. w Płockiem, Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.; — Tarczyński Fr., Notatki archeolog., Koresp. Płocki 1882 Nr. 99.

11213. **Przyborowski J.**, Wycieczki arch. po prawym brzegu Wisły, Warsz. 1874; — Tenże, Wycieczki nad Świder, Warsz. 1875; — Samokwasow D. J., Antrop. i archeol. materiała, Warsz. 1881.

11214. Kalk Aug., Cmentarzysko pogańskie w Barchlinie, Prz. bibl.-archeol. 1881 II.; — Kohn A., Vorhistorische Gräber bei Czekanow und Niewiadoma in Polen, Ztschr. f. Ethn. 1878 X.; — Podczaszyński B., Wykopalisko z grobu całopalnego we wsi Dembe pod Kaliszem, Zb. wiad. antr., Krak. 1893 XVII.; — Pawiński A., Cmentarzysko w Dobryszycach, Tyg. ill. 1874 XIV. (toż po niem. w Ztschr. f. Ethn. 1875); — Cmentarzysko we wsi Dziemierzyce, Prz. bibl.-arch. 1881 II.; — Cmentarzysko w okolicach Garwolina, Prz. bibl.-arch. 1881 II.; — Cmentarzysko w Grocholicach pod Piotrkowem, Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.; — Gräberfeld bei Kamieńsko und Ruszczyn, Ztschr. f. Ethn. 1877 IX.; — Cmentarzysko pog. nad rzeką Ner we wsi Kozanki małe, Kraski, Chwaliborzyce, Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.; — Hopffgarten Heidler, Untersuchungen von Hügelgräbern unweit Noskow, Jahresb. d. Ges. v. Anthr. d. Oberlausitz 1893 II. s. 94-98; — Virchov, Gräberfeld von Słaboszewo bei Mogilno (3 Holzschn.) Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.; — Szaniawski B. H., Cmentarzysko pogańskie we wsi Włocinie, Tyg. ill. 1876 3 I.; — Heidnischer Kirchhof im Dorfe Włocin (Pol.), Ztschr. f. Ethn. 1877 IX.; — Kalk A., Cmentarzysko pogańskie we wsi Włoszakowicach w powiecie wschowskim, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.; — Kohn A., Die Bienenkorbgräber bei Wróblewo, Arch. f. Anthrop. 1876 IX.; — Gräberfeld von Zaborowo (Pozn.), Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.; — Virchov, Gräber von Zaborowo in Posen, Ztschr. f. Ethn. 1873

IV., 1874 V., 1875 VI.; — Gräberfeld bei Złotowo (prow. pozn.), Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.; — Wykopalisko, Gaz. warsz. 1883 Nr. 2.

11215. Wykopaliska w Dobieszewku, Dziennik pozn. 1860 Nr. 263; Iskorość i jej starożytności, Dz. warsz. 1853 Nr. 66, 121; Opisanie wykopaliska odkrytego we wsi Kruchowie pod Trzemesznem, Czas 1862 Nr. 141 i n.: Białecki A., Wykopaliska w Manieczkach, Bibl. warsz. 1857 I., R. tow. przyj. nauk pozn. 1860 I.: Mokszeszowo, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 t. I.: Domaradzki, Wykopaliska Nadziejowskie R. tow. przyj. nauk pozn. 1891 VI.: Wykopalisko we wsi Powiercie pod Kołem, Gaz. warsz. 1856 Nr. 133: Feldmanowski H., Wykopalisko pawłowickie, Poznań 1877: Wykopaliska w Perkowie (pow. wschowski), Prz. bibl arch., Warsz. 1882 t. III; X. B. K., Wykopalisko wróblewskie, Kur. pozn. 1889 Nr. 273: Zieliński G., O wykopalisku wyszogrodzkiem, Bibl. warsz. 1858 II.

11216. Kopiec na łące Wikanowskiej, należącej do wsi Nakwasina w ziemi wyszogrodzkiej, Bibl. warsz. 1871 III.

11217. **Kirkor A. H.**, Poszukiwania (w Małopolsce) w okolicach Krakowa, Roz. hist.-fil. akad. V., Odb. Krak. 1876; — Umiński P. i Sadowski J. N., Sprawozdanie z wycieczek w okolice nad Rudawą, tamże 1876 V.; — Boehm J., Wycieczka archeol. w okolice Krakowa po prawym brzegu Wisły, tamże 1878 VIII.

11218. Kirkor A. H., Badania archeolog. w okolicy Babic i Kwaczały, Roz. hist.-fil. akad., Krak. 1874 I.

11219. **Siarkowski Wł.**, Wiad. o zabytkach przedhist. w Kieleckiem, Zb. wiad. do antrop. akad. um. krak. 1878 XI. (por. Tenże, Koresp. arch. z pow. kieleckiego, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.).

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1888.

11220. Siarkowski Wł., Z wycieczki arch. do Koprzywnicy, Prz. bibl.-archeolog., Warsz. 1881 II.

11221. Sobieszczański F. M., Kilkanaście dni w pow. Opoczańskim (podróż archeol.), Warsz. 1853.

11222. **Sobieszczański F. M.**, Wycieczka arch. w niektóre strony gubernii radomskiej, Bibl. warsz. 1851 IV., 1852 I., II., Odb. Warsz. 1852.

11223. Witanowski M., Wycieczka arch. na Podlasie, Wiad. num. arch. 1893 Nr. 2 i 3 str. 54; — Budziński A., Poszukiwania archeolog. w b. gubernii augustowskiej, Bibl. warsz. 1871 I.

11224. Cmentarzysko pog. we wsi Wierzbice w gub. siedleckiej, Prz. bibl.-archeolog., Warsz. 1881 I.

11225. **Lelewel J.**, Mogiła pod wsią Ruszcza (w Sand.), Pam. um. mor. i lit. 1830 I., Polska, dzieje i rzeczy jej t. II.

11226. Dowgird, Wykopalisko w Jasnogórze, Kłosy 1883; Kirkor A. H., Wykopaliska w Ojcowie, Prz. pozn. 1885 VIII; Wykopaliska w Ojcowie, Sidorówce, Płocku i na Pradze, Gaz. warsz. 1885 Nr. 95, 155, 157, 185; Siarkowski Wł., Wiad. o zabytkach w Rembowie pod Pińczowem, Zb. wiad. antr akad. um. 1881 X. (por. Kwart. hist. 1887); Rogawski K., Wiad. o rozkopaniu mogiły w Siedliszowicach, Bibl. warsz. 1860 III.; Gloger Z., Z pod Tykocina, (wykop. arch.), Prz bibl.-arch. 1881 II.

11227. **Mertins O.**, Die hauptsächl. prähist. Denkmäler Schlesiens, Jahresberichte d. schles. Prov. Verbandes d. Gesell. f. Verbr. d. Volksbild. t. XVII.

11228. Zimmermann, Zur Kenntniss der Fundstätten praehistorischer Alterthümer in Schlesien, Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift 1875; — Biefel, Bericht über die im Laufe d. letzten Jahres auf dem Gebiete des schlesisch-heidnischen Alterthums gemachten Funde, tamże 1877; — Aschenplätze in Schlesien, Ztschr. f. Ethn. 1871 III.; — Schlesische Alterthümer, tamże 1871 III.

11229. Luchs, Schlesische Bronzen, Schlesiens Vorzeit in Bild u Schrift 1875; Virchov, Über die Dreigräben in Niederschlesien, Ztschr. f. Ethn. 1874 VI.

11230. **Łużyce**: Schulenburg, Lausitzer Prähistorie, Ztschr. f. Ethn. 1880 XII.; — Ascherson P., Lausitzer Gräberfunde, tamże 1876 VIII.; — Dober P., Lausitzer Gräberfelder, tamże 1876 VIII.; — Jentsch H., Prähistorische Funde aus d. Niederlausitz, tamże 1876 VIII.; — Tenże, Nachtrag, tamże 1877 IX.; — Lehfeldt W., Antiquitäten aus d. Oberlausitz, Rübezahl N. F. XI. zesz. 9; — Behla, Virchov, Lausitzer Funde (Holzschn.), Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.

Mapa archeologiczna Szląska, zob. Nr. 11181.

11231. Kartenskizze des Gräberfeldes von Gleinau, Ztschr. f. Ethn. 1888; — Altslavische u. vorslavische Alterthümer v. Gnichwitz am Zobten, tamże 1884.

11232. **Jentsch H.**, Die praehistorischen Alterthümer aus der Stadt u. d. Landkreise Guben, Guben 1886 (por. Ztschr. f. Ethn. 1878 X., 1881 XIII., 1882 XIV., 1883 XV., 1886 XVIII.).

11233. Fund bei Nimpsch, Ztschr. f. Ethn. 1887 XIX.; — Luchs, Über einen merkwürdigen Fund bei Poppschütz (Szlask), Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift 1875; — Hirschberger, Gräberfeld und Ringwall, bei Tarnow, Ztschr. f. Ethn. 1880 XII.; — Raciborz (studnie), tamże 1884 XVI.

11234. Grempler und Langenhan H., Der 2 u. 3. Fund von Sackrau, Berlin 1888.

R: Wagner A., Kwart hist. 1888.

11235. Saalborn, Fundstätten im Kreise Sorau, Ztschr. f. Ethn. 1879 XI.; — Tenże, Über die Alterthümer des Kreises Sorau, tamże 1878 X.; — Tenże, Über Buckelurnen und prähistorische Fundstücke aus d. Kreise Sorau, tamże 1878 X.; — Krug, Alterthümer im Kreise Sorau (Niederlausitz), tamże 1879 XI.

11236. Ausgrabungen in Wichulla, Ztschr. f. Ethn. 1887 XIX.

11237. Smolik J., Prachistoria ceska, Praga 1892 (por. Cesky lid 1892 t. I. zesz. VI. str. 609); Knies J., Predhistorické nalezy telnické na Morave, Cesky lid t. I. zesz. VI.; K., Mohyły na Morawi, Zoria Hałyckaja. Lwów 1854 Nr. 11.

11238. Hube R., Starożytności Meklemburskie, Tyg. petersb. 1839 XIX.; Wiad. o kilku słowiańskich mogilnikach w Meklenburgii, Przyj ludu, Leszno 1842 IX.

11239. Lisch G. C. F., Andeutungen über die altgermanischen und slavischen Grabalterthümer Mecklemburgs, Rostock und Schwerin 1837; Tenże, Friderico-Franciseeum, Leipzig 1837; Tenże, Römergräber in Mecklenburg, Schwerin 1873 zesz. 2

11240. Fontane Th., Wanderungen durch die Mark Brandenburg, Berlin 1880.

11241. **Łepkowski J. i Jerzmanowski J.**, Ułamek z podróży archeologicznej po Galicyi odbytej w r. 1849, Bibl. warsz. 1850 III.; — Łepkowski J., Listy archeologiczne, tamże 1852 II., 1853 I., 1854 I.; — Tenże, Listy z podróży archeologicznej po Galicyi, Dod. tyg. Gaz. lw. 1855 Nr. 29–50, 1857 Nr. 35–37.

11242. Kohn A., Neuere archäologische Funde in Galizien, Ztschr. f. Ethn. 1878 X.

11243. Czołowski A., Ruś czerwona, pogląd na jej zabytki przedh. i pomniki sztuki, Bibl. warsz. 1887, *zob.* Nr. 11157; — Sokołowski M., Badania arch. na Rusi, Przew. nauk. lit. 1883.

11244. **Kopernicki I.**, Wykopaliska na Podolu galic., Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 t. I.

11245. **Kirkor A. H.**, Podole galicyjskie, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 t. I; — Tenże, Sprawozdania z wycieczek, tamże 1878–1883 t. II—VII.; — Tenże, Groby kamienne na Podolu, tamże 1877 I.; — Tenże, Wycieczka na Podole galicyjskie, Kłosy XXIV.

11246. Przybysławski Wł., Ustęp z poszukiwań archeologicznych nad Dniestrem w r. 1878, Krak. 1879.

11247. Turowski K., Wycieczka archeologiczna na prowincyę, Roz., Lwów 1834, *zob.* Nr. 11187.

11248. Kopce i kurhany na Podolu, Przyj ludu, Leszno 1844 XI.; Kurhany naddniestrzańskie, Przyj. dom., Lwów 1866; O mogiłach tatarskich w Galicyi, Zbieracz lit. i polit. 1837 t. III

11249. **Kirkor A. H.**, Pokucie pod względem archeologicznym, Roz. hist.-fil. akad. 1876 V., Odb. Krak. 1876.

11250. Łepkowski J., Babia Góra, Listy z podróży arch., Dod. tyg. Gaz. lw 1855 Nr. 25 i n.

11251. Kirkor A. H., Badania archeolog. w okolicach Babic i Kwaczały, Roz. hist.-fil. akad. 1874 I., *zob.* Nr. 11218.

11252. Marynicz, Wykopalisko w Boiskach, Tyg. ill. 1873 XII.; R. E., Zabytki rzymskie w Myszkowie w Czortkowskiem, Przyj. dom., Lwów 1863.

11253. **Szaraniewicz J.**, O rezultatach poszukiwań archeologicznych w okolicy Halicza 1884 i 1885, Lwów 1886; — Tenże, Ukazanija w pysanych istoczn., Lwów 1886; — Tenże, Pamiatniki hał.-russkiej Stariny, Lwów 1886, *zob. Oświata (Sztuka).*

R: Kwiatkowski S., Kwart. hist. 1887.

11254. **Kopernicki I.**, Poszukiwania arch. w Horodnicy nad Dniestrem wspólnie z Wład. Przybysławskim, Zb. wiad. do antr. 1878 II., Odb. Krak. 1878 (por. tamże 1884 VIII.), *zob.* Nr 11246.

R: Archives slaves de biologie 1886 I. 198–208.

11255. Łepkowski J., O zabytkach arch. w okolicach Jarosławia, Przew. nauk. lit. 1873 I.; — Tenże, Wykopaliska Leżajskie, Kruchowieckie, Szremskie, Jarosławskie, Gaz. warsz. 1857 Nr. 20; — Tenże, Z podróży, arch. po Jasielskiem, Czas 1852 Nr. 235 i n.; — Tenże, Kalwarya, Dod. tyg. Gaz. lw. 1855 Nr. 20, 21.

11256. **Łepkowski J.**, Przegląd zabytków przeszłości w okolicach Krakowa, R. tow. nauk. krak. 1861 V.

11257. **Rogawski K.**, O wykopaliskach leżajskich, Czas, Dod. r. I. t. 3, *zob.* Nr. 11255.

11258. Schneider, Zabytki przedhistoryczne w Lubieniu, Tydzień lit. V.

11259. Dr. J. Cz., Kopiec Unii i archeologia, Gaz. Nar. 1869 Nr. 213 (Lwów); Posąg star. na górze Wronowskich we Lwowie, Pauli Ż., Star. Gal.; Ślady cmentarzyska pogańskiego we Lwowie na Bajkach i pod Kulparkowom, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.

11260. **Sokołowski M.**, Dwa skarby złote w Vettersfelde w Dolnych Łużycach i w Michałkowie w wschodniej Galicyi, Przegl. pol. R. 19 I.; — Pietruszewicz A., Michałkowo-Dnistriańskij kład, Lwów 1878 I—III.

11261. Ossowski G., O grobach niecałopalnych w Myszkowie pow. zaleszczyckiego, Zb. wiad. do antr. XV., Odb. Krak. 1891

11262. Zapytanie o starożytności koło Rawy, Pam lw. 1818.

11263. Łepkowski J., Podróż archeolog. po Sandeczyznie, R. tow. nauk. krak. 1852, Dod. tyg. Gaz. lw. 1852 Nr. 33—35.

11264. Martynowski Fr. X., Wykopaliska z Sieniawszczyzny, Przew. nauk. lit. 1874 I.; — Tenże, Cmentarzysko pogańskie w Sosnowcu, Bibl. warsz. 1880 IV.; — Tenże, Cmentarzysko pogańskie w Trościańcu, Przew. nauk. lit. 1875 t. II.; — Fedorowicz Wł., Rozkopka mogiły u stóp Miodoborskich (Touste), Prz. bibl.-arch. 1888 IV.

11265. Łepkowski J., Wadowice, Listy z podróży arch., Dod. tyg. Gaz. lw. 1855 Nr. 22.

11266. Bołdy na Sokołowem w Polanicy, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI; Wagilewicz Jan, Bołdy w Polanicy (głazy we wsi Polanicy), Album lwowskie Nowakowskiego 1862 str. 307.

11267. Alth Al., Rzecz o bryłach kulistych znajdujących się w okolicy Kałusza i Ładawy na Podolu, Krak 1864.

11268. **Samokwasow D. J.**, Osnowanija chronologiczeskoj klassifikacii mogilnich drewnostiej jewropiejskoj Rossii i katalog kollekcii driewnostiej, Warsz. 1892.

R: Ossowski G., Kwart. hist. 1894.

11269. **Mémoires** de la société d'archéologie, Petersb. 1846 t. 6; — Zapiski imp. russ. archeol. obszczestwa (kom. archeolog.), Petersb. 1849—1881 t. 15; — Archeologiczeskij Wiestnik, izd. arch. obszczestwa, Moskwa 1867—1868 t. 6; — Trudy archeol. obszczestwa, Moskwa 1867—1883 t. 9; — Nezabwejnoj pamiaty grafa A. S. Uwarowa, izd. arch. obszcz. pod redakcieju W. E. Rumiancewa, Moskwa 1885; — Ukazatel k perwym czetyrem tomam Drewnostej i k Archeolog. Wistnyku, izd. Moskowsk. archeolog. obszcz., Moskwa 1885.

11270. Gorosbanskij N., Materiały dlia archeologii Rossii po guberniam, Moskwa 1884.

11271. Mainow's Forschungen über die russischen Kurgane, Ausland 1876.

R: Petermann, G. M., 1877 s. 278.

11272. **Kondakof N., Tołstoj J. i Reinach S.**, Antiquités de la Russie méridionale, édition française des Rousskija Driewnosti, Paris 1892 (Drewnosti siewiero-zapadnawo kraja t. I.).

R: W. Ja., Kij. Star. 1892 str. 355—366.

11273. Rupniewski W., Gräberaufdeckungen in Wolhynien, Verhandlungen der gelehrten Estnischen Gesellschaft 1880 t. X., Odb. Dorpat 1880.

11274. **Gloger Z. i Radziminski**, Powiat Ostrogski na Wołyniu (poszukiwania arch.), Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 I., 1878 II., 1879 III.

11275. Dwernickij E., Archeol. izsledowanija w Władomirie Wołynskom i jewo okrestnostiach, Kij. Starina 1887 I.

R: Marczewski W. A., Kwart. hist. 1887.

11276. Ż. L., O kurhanach i mogiłach na Wołyniu, Wiad. num. arch. 1893 Nr. 1 s. 19.

11277. Stecki J. T., Krzemieniec i jego okolice pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym, Lwów 1873.

11278. **Neymann C.**, Notatki archeolog. z Podola ros., Zb. wiad. do antr. XIII., Odb. Krak. 1889.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1890.

11279. **Pułaski K.**, Wiadomość o dwu zabytkach bronzowych znalezionych na Podolu, Pam. fizyogr., Warsz. 1889 IX.; — Tenże, Poszukiwania archeologiczne na Podolu ros., Zb. wiad. do antr. 1890 XIV.

R: G. O., Kwart. hist. 1891, 1892.

11280. Odkrycie arch. na Polesiu, por. Szarłowski, Sprawozd. z dzieł ross. w Prz. pol. XXIV., III.

11281. **Neyman C.**, Notatki archeolog. z Ukrainy, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1884 VIII.

11282. **Ossowski G.**, Mater. do paleoetnologii kurhanów ukraińskich, Zb. wiad. do antr. XIII.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1890.

11283. Nowosielski A., Mogiły ukraińskie, Dz. warsz. 1853 Nr 210; Tenże, Kilka aforyzmów w przedmiocie staroż. ukraińskich, tamże 1853 Nr. 188; Wykopaliska na Ukrainie, Przyj. dom., Lwów 1866.

11284. **Antonowicz W. B.**, Archieołog. nachodki i raskopki w Kijewie i w kijewskoj gubernii (r. 1876), Cztenija istor. obszcz. Nestora lietopisca 1874—77 kniga I., Odb. Kijew 1879, zob. Nr. 11392; — Ewarnickij D. J., Archiołogiczeskija raskopki, Kij. Starina 1885; — Łonaczewskij A. J., Archeołogiczeskija nachodki, tamże 1885.

11285. Antiquités publ. p. la Comm archeol., Kiew 1846, zob. Nr. 11269.

11286. Kibalczicz T., O nachodkach priedmietow kamiennawo pierioda na lewom bieregu Dniepra w 1879 godu, Petersb. 1880.

11287. Neymann C., Notatki archeolog. z Podola, Cmentarzysko pod wsią Bołhanem pow. olhopolskiego, Zb. wiad. do antr., Krak. 1890 XIV.

R: G. O., Kwart. hist. 1891.

11288. Kurhan we wsi Brykuli w pow. zasławskim, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.

11289. **Rulikowski E.**, Mogiła w Helenówce w pow. wasylkowskim na Ukrainie, Zb. wiad. do antr. akad. um. III., Odb. Krak. 1880.

11290. Antonowicz W., Archeol. nachodki i razkopki w Kijewie, Kijów 1879; — Tenże, Raskopki u trechswiatitielskoj cerkwi w Kijewie, Kij. Starina 1885, *zob.* Nr. 11392.

11291 **Maksymowicz M.**, Archeologiczeskaja zapiski o Kijewi (r.?) (por. E. V.).

11292. Biliaszewskij Nik., Raskopki na kniażej gorie w 1892 g. (por. Kijew. Starina 1892 zesz. IV. str. 134—142).

11293. **Groza S.**, Opisanie mogił i innych starożytności powiatu machnowieckiego gub. kijowskiej, Atheneum 1844, 1845; Cmentarzysko nadhuczwańskie, Gaz. polska 1883 Nr. 250; Wykopalisko ostołopowskie, Bibl. warsz. 1853 I.

Powiat ostrogski, zob. Nr. 11274.

11294. **Nowosielski A.**, Nowo odkryta starożytność w gub. Połtawskiej, Dz. warsz. 1852 Nr. 314.

11295. Umiński, Poszukiwania archeolog. w Popówce, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1879 t. III.

11296. Kopernicki I., Kurhany w Radziminie na Wołyniu, Zb. wiad. do antr. ak. um. krak. 1877 I.

11297. Nowosielski A., O wykopaliskach we wsi Romanówce w gub. kijowskiej, Kłosy 1876 XXII. str. 379.

11298. **Ossowski G.**, Wielki kurhan Ryżanowski, Krak. 1888.

R: Wrześniowski, Ateneum 1889 I.; Kopernicki I., Kwart. hist. 1889; Łebiński, Kraj 1889 Nr. 19.

11299. Fundstücke aus einem Kurgan bei Stawropol, Ztschr. f. Ethn. 1883 XV.

Włodzimierz, zob. Nr. 11275.

11300. B.. W. A. T., Wołotowa mohyła, Zoria Hałyckaja, Lwów 1866 Nr. 49.

11301. Z. Cz., Cmentarzysko Zapolskie, Kuryer warsz. 1886 Nr. 313; Skarb w Zasławiu, Przyj. dom., Lwów 1864.

11302. **Hamczeńko S.**, Żitomirskij mogilnik, por.: N. B., Kij. Starina XXV. str. 656—658; S. K., Wisła 1891 II. str. 449—450; — Prusinowski J., Kurhany pod Żytomierzem i słówko o początku nazwy miasta, Gazeta polska, Warsz. 1891 Nr. 193—194 (streszczenie Hamczeńki S.).

11303. **E. T.**, Archeologia na Litwie, Krzyżanowskiego Rocznik dla arch. 1871, Krak. 1874.

11304. **Tyszkiewicz K.**, O kurganach w Litwie i Zapadnoi Rusi, Wilno 1865 (Toż po pol.: O kurhanach na Litwie i Rusi zachodniej, studyum archeolog., XVI. tablic litogr., Berlin 1868), *zob.* Nr. 11395.

R: Sobieszczański F. M., Bibl. warsz. 1869 III.

11305. **Jucewicz L. A.**, Góry i groby olbrzymie w Litwie, Tyg. petersb. 1837 XV.; T(yszkiewicz) E., Zabytki w zachodn. gub. ces. rosyjskiego, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Jaroszewicz J., Zbiory z czasów pogańskich Litwy, Pismo zbior. wil. 1859 I—II.

11306 **Grewingk C.**, Über heidnische Gräber Russisch-Litauens, Settlands und Weissrusslands, Leipzig 1871.

11307. **Zapiski** wilenskoj archeologiczeskoj kommissii, Pamiętniki komisyi arch. wileńskiej, Wilno 1856.

R: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1857 I.

11308. Dniewnik zasiedania kommissii (archeolog.) w Wilnie (od r. 1865) (por. Ant. J., Roz. fil.-hist. XII. (Polonica) i Ikonnikowa, Opyt russkoj istoriografii I. str. 324).

11309. **Sementowskij A. M.**, Biełoruskija drewnosti, Petersb. 1890 I.

R: Szarłowski, Przegl. pol. 1890 III.; Sokołowski M., Kwart. hist. 1891; Laszczenko Ark., Kij. Star. 1890 str. 573—576.

11310. **Dowgird T.**, Pamiatki z czasów przedhistor. na Żmudzi, Pam. fizyogr., Warsz. 1886 VI., 1887 VII.

R: Ossowski G., Kwart. hist. 1887; Kopernicki I., tamże 1889.

11311. Ueber altpreussische Begräbnissstätten an der Samländischen Küste und in Masuren, Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.

11312. **Niezabitowski K.**, Spis niektórych starożytnych zabytków żmudzkich, Dziennik wil. 1823 II.; Łobejka P., Groby olbrzymie na Żmudzi, tamże 1823 II., Roz. lw. 1823; Wykopaliska żmudzkie, Biesiada lit. 1882

11313. Łuczycki N., W kwestyi drohiczyńskich starożytności (por. R. A., Wiad. num. arch. 1893 Nr. 2 i 3 str. 77).

11314. Góra Dżuga, wyj. z star. lit. i białoruskich, Gaz. codz., Warsz. 1839 Nr. 2457, Tyg. petersb. 1839 XIX.

11315. **Sopodźko T.**, Poszukiwania arch. w powiecie ihumeńskim gub. mińskiej, Zb. wiad. do antr. 1889 XIII.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1890.

11316. Szukiewicz W., Wykopalisko w Lidzkiem, Tyg. ill. 1889 V.

11317. Uwagi nad grobami odkr. w gub. mińskiej i w Inflantach, Tyg. petersb. 1838 XVII.; — O kurhanach i grodziskach powiatu oszmiańskiego, Atheneum 1848 V. str. 119; — Gloger Z., W sprawie wykop. i etnogr. w powiecie słonińskim, Prz. bibl.-arch. 1881 II.; — Kurhany w powiecie słuckim, tamże 1881 I.

11318. **Kirkor A. H.**, Archeograficzeskija rozieskanija w wileńskoj gub., Petersb. 1857, *zob.* Nr 11307; — Tenże, Wycieczki arch. do gub. wileńskiej, Bibl. warsz. 1855 II., III., IV.; — Tenże, Przechadzki po Wilnie i jego okolicy przez Jana ze Śliwina, Wilno 1856.

R: Bibl. warsz. 1856 IV; Hubert L., Bibl. warsz. 1869 I.

11319. Beyer K., Wykopalisko wileńskie, Warsz. 1876.

R: Świeżawski E., Bibl. warsz. 1876 IV.

11320. Beschreibung der im Kreise **Telsch** des Gouvernement Kowno belegenen Teusha-Gräber, Verhandl. d. gelehrt. Estnischen Ges. f. Dorpat 1870 VI.

11321. **Sapunow A.**, Dwinskije ili Borysowy kamni, Witebsk 1890.

R: Sokołowski M., Kwart. hist. 1891; Szarłowski A., Prz. pol. 1891 III.

11322. O mogiłach starożytnych w guberniach Witebskiej i Pskowskiej, Tyg. petersb. 1851 XLIII., Czas 1851 Nr. 109 i n.

11323. Wankel H., Ein erratischer Granitblock mit phönizischer Inschrift bei Smoleńsk in Russland gefunden, Mitth. d. anthrop. Ges. in Wien 1876 VI.; Tarczyński Fr., Jeszcze o kurhanie w Turowie, Koresp. płocki 1882 Nr. 87.

11324. Pamiątki w okolicach Wilkomierza, Ateneum 1849.

11325. **Ossowski G.**, Sprawozdanie z badań archeologicznych w Prusach królewskich z polecenia kom. akad. um. w Krakowie, Zb. wiad. do antr. akad. um. 1879 III., Odb. Krak. 1879 (Dod. tamże 1881 V.); — Tenże, O pomnikach przedhist. Prus królewskich, Rocz. tow. nauk. w Toruniu t. I.; — Tenże, Porzecze Wieżycy i przyległe mu wybrzeża Wisły, Krak. 1889; — Tenże, Prusy królewskie, Krak. 1888; — Tenże, Mapa archeologiczna Prus zachodnich, *zob.* Nr. 11183.

R: Pöblocki L., Altpreuss. Mntschr. XVII.; Tyg. pow., Warsz. 1880 str. 314.

11326. **Lissauer A.**, Über Ausgrabungen in Westpreussen, V. Vers. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. zu Dresden 1874; — Tenże, Die praehist. Denkmäler der Provinz Westpreussen, Leipzig 1887; — Tenże, Alterthümer der Bronzezeit in Westpreussen, Danzig 1891 (Abh. zur Landesk. Westpreussens), Danzig 1891.

R: Virchov, Ztschr. f. Ethn. 1888 XX., 1891 XXIII.; Ossowski G., Kwart. hist. 1889, 1892.

11327. **Treichel**, Prähistorisches aus Westpreussen und Pommern, Ztschr. f. Ethn. 1880 XII., Odb. Berlin 1880; — Tenże, Kirchenmarken in Westpreussen, tamże 1880 XII.; — Tenże, Prähistorische Notizen aus Westpreussen, tamże 1881 XIII.

11328. Bergau R., Gräberfunde in Westpreussen, Altpr. Mntschr. V. str. 555–556.

11329. Crüger, Über die im Reg. Bezirk Bromberg aufgef. Alterthümern und Wanderstrassen, Mainz 1872.

11330. Lissauer, Über die Vorgeschichte des Culmer Landes, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Ethn. 1878 X.

11331. **Toeppen M. P.**, Elbinger Antiquitäten, Danzig 1871–1873; — Dorr R., Übersicht über die prähistorischen Funde im Stadt- und Landkreise Elbing (Odb. z Sprawozdania gimn.), Elbing 1893.

11332. **Tischler**, Ostpreussische Gräberfelder, Königsberg 1879; — Beckherrn C., Merkwürdige Steine in Ost- und Westpreussen, Altpreuss. Mntschr. 1893; — Bezzenberg A., Bericht über die auf der Kurischen Nehrung gemachten steinzeitlichen Funde, Sitzungsber. der Alterthumsgesell. Prussia 1893 XLVIII.; — Tenże, Einige ostpreussische Hügelgräber, tamże 1893 XLVIII.

11333. Ueber die preussischen Gräber mit ihren Alterthümern, Neue preuss. Prov. Blätter VI.; — Friederici W., Ueber altpreussische Gräber u. Bestattungsgebräuche, Vortrag, tamże IX., Odb. Königsberg 1872.

11334. Voss A. und Stimming G., Vorgeschichtliche Alterthümer aus der Mark Brandenburg, Berlin 1887.

11335. Forstemann, Das nördliche Pomerellen u. seine Alterthümer (aus preussischen Gräbern), Neue preuss. Prov. Blätter XI., XII., N. F. I., Odb. Königsb. 1851.

11336. Ueber Gräberfunde in Hinterpommern und Westpreussen, Ztschr. für Ethn. 1872 IV.; — Guttstadt, Über Ausgrabungen in Pomerellen, tamże 1874 VI; — Rabl-Rückhard, Gräberfunde aus Pommern, tamże 1881 XIII. (por. tamże 1885 XVII., 1887 XIX. str. 606–607).

11337. Hodi J. T., Z zabytków Pomorza bałtyckiego, Kraj, Petersb. 1886 V. Nr. 40.

11338. Baier R., Die Insel Rügen und ihre archäologische Bedeutung, Stralsund 1886.

11339. Małecka Wanda, Pomniki sławiańskie na wyspie Rugii, Wanda, tyg. nadwiślański, Warsz. 1828 I.

11340. Schück, Ausgrabungen im Bereuter und Karthäuser Kreise, Correspondenzbl. d. deut. Ges. f. Anthrop. 1878; — Treichel, Funde von Strugga und Alt-Paleschken (Kreis Bereut, Westpreussen), Ztschr. f. Ethn. 1878 X.; — Ueber Bronzefunde bei Damerow in Pommern, tamże 1872 IV.; — Mannhardt, Ausgrabungen in den Kreisen Pr. Stargard und Danzig, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. 1878; — Anger, Alte Herrstellen bei Dambitzen bei Elbing, tamże 1877 IX.; — Tenże, Gräberfunde bei Elbing, tamże 1877 IX.; — Tenże, Ausgrabungen am Drausen-See und auf dem Neustädter Felde bei Elbing, tamże 1878 X.; — Tenże, Über Ausgrabungen in d. Gegend von Elbing, tamże 1878 X., 1880 XII.; — Virchov, Über Gräberfunde aus d. Gegend von Elbing, tamże 1877 IX.; — Tenże, Ueber einen bei Ellernitz (Westpreussen) ge-

fundenen Stein mit alterthümlichen Skulpturen, tamże 1873 V.; — Steinkisten von G a b l a u k e n (Ostpreussen), tamże 1889 XXI.

11341. Wykopalisko na polach dworskich pod G r u d z i ą d z e m wyrobów bronzowych, Prz. bibl.-arch., War. 1882 III., Gaz. polska 1882 Nr. 19, *zob.* Nr. 11348.

11342. Töppen M., Alterthümer bei H o h e n s t e i n in Ostpreussen, Altpr. Mntschr. VII. str. 13—42.

11343. Schück, Ausgrabungen im Carthauser Kreise (K a r t u z y), Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthr. 1877, *zob.* Nr. 11340.

11344. K e r p e n, Neidenburg, Ztschr. f. Ethn. 1887 XIX. str. 611—613, 676; — Scharlok J., Das Hunengrab zu Klinzkau (ehemals K l i n c z k o w o) (Mittheilung), Altpreuss. Mntschr. VII. str. 278—282; — Florkowski, Ausgrabungen in K o m e r a u im Schwetzer Kreise, Correspondenzbl. d. deut. Ges. f. Anthrop. 1874; — Breyer, Hünengräber bei L a u t e r n, Ztschr. f. Gesch. Ermlands I. str. 628—632; — W., Heidnische Grabstätte bei L ö t z e n, Altpreuss. Mntschr. VI. str. 181.

11345. Kauffmann W., Funde auf heidnischen Gräberfeldern bei M a r i e n b u r g, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthr. 1873; — Töppen M., Ueber einige Alterthümer von M a r i e n w e r d e r, Altpreuss. Mntschr. 1876 XIII. str. 129; — Gloger Z., Wykopaliska m a r y e n h a u s k i e, Pam. fizyogr., Warsz. 1881 I.

11346. Kasiski, Bericht über die Untersuchungen d. Alterthümer in N e u s t e t t i n, Schriften d. naturforsch. Ges. in Danzig 1875, 1876, 1877; — Tenże, Beschreibung der Alterthümer im Neustettiner und Stauchauer Kreise, Danzig 1881.

11347. Kasiski, Das Gräberfeld bei der P e r s a n z i g e r Mühle, Danzig 1873; — Cmentarzysko pog. w W. R a m o z a c h pod Sztumem w Prusach zach., Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.

11348. Böhm J., Das Gräberfeld von R o n d s e n bei Graudenz, Ztschr. f. Ethn. 1885 XVII.; — Angers S., Die Gräberfelder zu Rondsen im Kreise Graudenz, Graudenz 1890.

R: Ztschr. f. Ethn. 1891 XXIII. str. 231; Ossowski G., Kwart. hist. 1892.

11349. Schulz Fr., Über alte Ansiedlungen u. Gräber in d. Nähe von S c h i e v e l b e i n (Pomorze), Ztschr. f. Ethn. 1873; Virchov, Gräberfeld bei S e l e l o w, tamże 1877 IX.; S t o ł p, tamże 1887 XIX.

11350. Slavisches Grab mit Leichenbrand bei W a c h l i n in Pommern, Ztschr. f. Ethn. 1882 XIV.

11351. Virchov, Über die W o l l i n e r Ausgrabungen, IV. Versamml. d. deutschen Ges. f. Anthrop. 1873; — Küster E., Ausgrabungen am Silberberge bei Wollin, Ztschr. f. Ethn. 1874 IV.

11352. Noack, Gräberfeld von Z a r n i k o w bei Belgard (Pomorze) (Bemerk. von Virchov), Ztschr. f. Ethn. 1874 VI.; — Tenże, Gräberfeld von Zarnickow, Baltische Studien 1876.

11353. O dawnych grobach i starożytnościach odkrytych w I n f l a n t a c h polskich, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; — Plater, O dawnych grobach w Inflantach, Rubon 1845; — Tenże, Ueber alte Gräber u. Alterthümer in Polnisch-Livland, Mitth. Liv.-Ehst. und Kurl. 1848 IV., Odb. Ryga 1848 (Dod., tamże 1849).

11354. Brackel v., Beitrag zur Kenntniss der Alterthümer in den Ostseeprovinzen Russlands, Mitth. Liv.-Ehst. und Kurl. 1840 I., 1841 II. (Tenże, Instruction für Aufgrabungen, Riga 1840); Tielemann, Einiges zur Alterthumskunde der Ostseeprovinzen. tamże 1843 III.; Kaltmeyer, Ueber einen heidnischen Begräbnissplatz bei Hasan, tamże 1847 IV.

11355. **Grewingk C.**, Das Steinalter der Ostseeprovinzen, Dorpat 1865; — Bielenstein A., Über die grossen Alterthümerfunde bei Dobelsberg, Sitzungsb. d. kurl. Ges. 1869; — Döring J., Bemerkungen über den Dobelsberger Fund, tamże 1869; — Grewingk, Zur Archaeologie des Baltikum, Archiv f. Anthr. 1874 VII.

11356. **Virchov R.**, Ältere Gräber in Livland, Ztschr. f. Ethn. 1877 IX.; — Tenże, Archäologische Reise nach Livland, tamże 1877 IX.

11357. Lehmann E., Bericht über d. Gräberaufdeckungen bei Stirnian im Herbst 1872, Verh. d gelehrten Esthn. Ges in Dorpat 1873 XVII.; Walcker C., Unerforschte Alterthümer in den Gouvernements Livland, Esthland und Pleskau, Ausland 1873.

11358. Montelius O., Antiquités Suédoises, Stockholm 1873.

Por.: Winkelmann, B. L., Nr. 4537—4589.

Zob. Miejscowości.

(e: Archeologia przedchrześcijańska: jaskinie, budowle, osady, świątynie i t. p.).

11359. Gorzkowski M., Próby badań o jaskiniach u nas, Czas 1880 Nr. 195 i n.; — Świerzbiński R., Uroczysko dziewicze, Warsz. 1881.

11360. Dawkins W. B., Die Höhlen und die Ureinwohner Europa's, Leipzig 1875; — Thomassen I. H., Die Höhlen und ihre Bedeutung f. Geologie und Urgeschichte, Gaea 1876 XII.

11361. Höhlen mit Knochen vorhistorischer Thiere im Königreiche Polen, Ausland 1876.

11362. **Jaskinie** nad Wisłą we wsi Przegini duchownej, Rybnej, Poręby i Mnikowa, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.; — Odkrycie jaskini na Podolu we wsi Bilcze, Roz., Lwów 1822; — Kirkor A. H., Grota Lisionki pod Czerną, Zb. wiad. do antr. akad. um., Krak. 1879 III.; — Ossowski G., Jaskinie okolic Krakowa, tamże 1880 IV., 1881 V., 1882 VI.; — Badania jaskiń z okolic Krakowa, Dwutyg. nauk., Krak. 1879 str. 543—544.

Zob. Pieśni, podania.

11363. Ossoliński W., Wspomnienia z Podlasia, O uroczysku hist. zw. Kumat, Bibl. warsz. 1848 IV., Czas 1851 Nr. 20; — J. R. J. (Podlasianin), Kilka uwag nad art. Ossolińskiego, Bibl. warsz. 1851 I.; — Ossowski G., Jaskinie Ojcowa, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1884 VIII., 1885 IX., 1886 X., 1887 XI.; — Tenże, Jaskinia Wierzchowska górna, Pam. fizyogr. t. VI. (por. Kopernicki I., Kwart. hist. 1887 I. str. 420 421); — Jaskinia pod Złotym Potokiem, Przyj. dom., Lwów 1866.

Zob. Nr. 11118—21 (antropologia przedhistoryczna).

11364. Angelucci, Die Pfahlbauten in den Europ. Seen, Petermann, G. M., 1862 s. 158; — Virchov, Über die nördlichen Pfahlbaufunde, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. 1877.

11365. **Mieszkania nawodne**. Libelt K., Mieszkania nawodne przedhistoryczne, Tyg. wielkop. 1871; — Gloger Z., Osady przedhist. nad Biebrzą, Zb. wiad. do antr. ak. um. krak. 1882 VI.; — Łepkowski J., Szczątki mieszkań nadwodnych w Czeszewie, Tyg. ill. 1871 VIII.; — Toeppen M., Ueber Pfahlbauten im Culmerlande, Altpr. Mntschr. 1873 X.; — Pfahlbauten von Alt-Görlig (Pozn.), Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.; — Łagiewniki (kościańskie) Pfahlbau, tamże 1885 XVII.; — Ausgrabungen in dem Pfahlbau bei Bonin am Lüptow-See in Pommern, tamże 1872 IV.; — Balduhn, Über die Pfahlbauten bei Werder im Kreise Lötzen und Entdeckung der Pfahlbauten im Tulewo-See Kreises Lyck, Altpr. Mntschr. 1867 IV. str. 667, 1868 V. str. 750—752; — Tenże, Die Pfahlbauten bei Arys gehören der Steinzeit an, tamże 1874 XI. str. 180—183.

11366 **Budowle**: Szulc K., Budowle i usypaliska Słowian pogańskich, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1863 II., Odb. Poznań 1864.

R: J. J., Bibl. warsz. 1864 II.

11367. Łepkowski J., O budowlach drewnianych, Tyg. ill. 1866 XIII. str. 144; — F. M. Sob., Kopce zwane grodziskami, tamże 1866 XIV. str. 114; — Osipowicz A., Pobieżny rzut oka na niektóre zameczyska i góry sypane, tamże 1867 XV. str. 55.

11368. **Świątynie i bóstwa**: Aigner P., O świątyniach słowiańskich, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1811 VII.; — Wiesiołowski K., O starożytnościach religijnych, tamże 1816 IX.; — Kilka słów o świątyniach i domach mieszkalnych u Słowian, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; — Maciejowski A., Wzgląd na zabytki pogaństwa w Polsce, Atheneum 1843 I.; — Tenże, Zabytki pogaństwa w Polsce, Bibl. warsz. 1841 I.; — Świątynie skalne w Galicyi, Tyg. powsz. 1881; — Kirkor A. H., Zabytki bałwochwalcze w Galicyi, Kłosy 1879 XXVIII. str. 277, 307.

11369. Ort des slavischen Tempels auf Rhetra, Jahrbücher und Jahresber. des Vereins für Mecklenburgische Gesch. 1893 LVII.

11370. Eckhardus M. P. J., Duo monumenta agro Intrebocensi eruta, cum idolis Slavorum, Vitemb. et Lipsiae 1734 DS.

11371. Łazowski J. K., Przedchrześciańskie na ziemi naszej pomniki dla bóstw Lelum-Polelum i Świstum-Poświstum, Bibl. warsz. 1844 I. str. 211; — Kołaczkowski J., Roztrząśnienie artykułu Łazowskiego, tamże 1844 IV.

11372. Posąg Światowida, Czas 1851 Nr. 113; — Potocki M. i Żebrawski T., Wiadomość o bożyszczu słowiańskiem znalezionem w Zbruczu, Rocz. tow. nauk., Krak. 1852; — Szajnocha K., Starożytna Swinga z napisem słowiańskim, Dz. lit., Lwów 1852; Szkice hist.

11373. Żółkiewicz A., Wyobrażenie Czarnoboga w Bambergu, Tyg. petersb. 1839 XX.; Feyerabend L., Ein Heiligthum aus heidnischer Zeit (der Todtenstein bei Görlitz), Jahresb. d. Ges. f. Anthr. d. Oberlausitz 1893 II. str. 99—103.

11374. Zabytek z czasów pogańskiej Słowiańszczyzny, Czas 1866 Nr. 162; H. W., Zabytki przeszłości, Gazeta polska 1882 Nr. 66, 67.

Zob. Kościół (Epoka przedchrześcijańska).

11375. **Gopło** i jego okolice, Przyj. ludu, Leszno 1838 II.; — Gawarecki, Wiadomość o Kruszwicy, Prz. warsz. 1840 II.; — Kruszwica, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; — Wieża kruszwicka, Czas 1867 Nr. 50, 56; — Mysza wieża na Gople, Przyj. dom., Lwów 1871; — Schwartz W., Der Mäusethurm im Goplo-See und d. Ruinen von Lednagora, Globus 1877 XXXI.; — Erckert v., Virchov, Götzenbildartiger Stein v. Goplo-See, Ztschr. f. Ethn. 1880 XII., *zob.* Nr. 11423.

11376. O siedmiu pagórkach Gniezna, Przyj. ludu, Leszno 1843 I.; O pogańskich posągach w Gnieźnie, tamże 1843 II.

11377. **Wolański T.**, O pomnikach pogańskich w Gnieźnie, Tyg. lit., Poznań VII.; — Tenże, Odkrycie najdawniejszych pomników narodu polskiego, cz. I. i II., Poznań 1843; — Tenże, Listy o starożytnościach słowiańskich, Gniezno 1845—1848 (toż po niem.: Briefe über slavische Alterthümer, Gniezno 1846—1848), *zob.* Nr. 11197.

R: Dz. lit., Lwów 1852.

11378. **Łepkowski J.**, O zabytkach Kruszwicy, Gniezna i Krakowa, oraz Trzemeszna, Rogoźna, Kcyni, Dobieszewka, Gołańczy, Żnina, Gąsawy, Pakości, Kościelca, Inowrocławia, Strzelna i Mogilna, Krak. 1866.

R: Dz. lit. 1865.

11379. **Lednica.** Przezdziecki A., Wykopalisko na wyspie jeziora Lednicy, R. tow. nauk. krak. 1869 XL. (por. Prz. tyg. 1869 str. 227); — Zwaliska ostrowskie (List Węsierskiego A. do Lelewela J.), Sobótka, Poznań 1871; — Ruiny na Ostrowie Lednickiego jeziora, Kronika rodzinna 1878; — Bukowansky K., Polská Ostrava, Ostrava 1879; — A. P., Czem był Ostrów Lednicki, Warta 1875 Nr. 43; — Polkowski J. X., Opis staroż. ruin na wyspie jeziora Lednickiego, Gniezno 1876, *zob.* Nr. 11198, 11375.

11380. **Sokołowski M.**, Ruiny na ostrowie jeziora Lednicy, Pam. wydz. fil. akad. um. 1876 III., Odb. Krak. 1876.

R: Ziemięcki, Ateneum 1879 I.

11381. O kamieniach ostrowskich, Przyj. ludu, Leszno 1846 I.

11382. Schwartz, Primitive alte Schmiedestätten im Posenschen (Holzschn.), Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.; — Virchov, Die Burgwälle an der Mogilnitza (Posen) und über eine alte Ansiedelung bei Marienwalde (Neumark), tamże 1877 IX.; — Tenże, Burgwälle und alte Ansiedelungen in Bomster Kreise (Pozn.), tamże 1878 X.

11383. **Gawarecki W. H.**, Wiadomość hist. o okopach starodawnych nad Wisłą między Wyszogrodem a wsią Drwały w Płockiem, Bibl. warsz. 1852 III.; — Osady przedhistoryczne pod Płockiem w dobrach gen. Bontempsa, tamże 1871 III.

11384. Gloger Z., Dawne grodzisko pod wsiami Wnory i Grodzkie, Tyg. ill. 1873 XII. str. 92.

11385. Grodzisko nad Prądnikiem, Tyg. ill. 1880 IX. str. 107.

11386. Vug Oscar, Schlesische Heidenschanzen, Grottkau und Berlin 1890 t. 2; — Alte Ansiedelungen auf einer früheren Oder-Insel bei Glogau, Ztschr. f. Ethn. 1871 III.; — Schuster, Schlackenwall bei Striegau, tamże 1873 V.; — Virchow R., Brandwall bei Blumberg in der Oberlausitz, tamże 1876 VIII., *zob. Miejscowości.*

11387 Meitzen, Über die schlesische Preseka und andere Grenzverhaue des Mittelalters, Ztschr. f. Ethn. 1873 V.; Grünhagen, Der schlesische Grenzwald (preseca), Ztschr. d. Ver. f. Gesch. und Alterth. Schlesiens XII; Zimmermann, Suppe und Krause, Über den Schlossberg u. die Hugel im Burgstädel bei Friedrichswartha in d. Grafschaft Glatz, Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift 1876; Göppert, Über die älteste Culturstätte Breslaus, tamże 1875; Tenże, Über die s. g. verglaste Burg bei Jägerndorf, tamże 1875

11388. **Szaraniewicz Iz.**, Prähistorische u. früh mittelalterliche Erdbauten in Galizien, Mitth. der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung des Kunst u. hist. Denk., Wien 1890 IV. str. 231—233.

Halicz, zob. Oświata (Sztuka) i Miejscowości.

11389. Fr. S., Ślady wału Trajana w Galicyi i Rusi, Czasop. nauk. bibl. Ossol. 1828 II.; — Kijanin D., Wywod o porosko-ukraińskich i dunajskich wałach, postrojennych nie rimskim a russkim Trajanom, Kijew 1845; — Petruszewycz A., Kamiennyja rozwałyny bliz seła Urycza, Zoria Hałyckaja, Lwów 1854.

11390. Kirkor A. H., Bołdy w Stryjskiem, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1879 III.; — Der Stein in Bubniszcze, Galicia 1841; Papée Fr., Gazeta lwowska 1890 Nr. 251.

11391. Schneider L., Über einen Burgwall am Dniester und Topfgeschirr von Ujście biskupie, Ztschr. f. Ethn. 1878 X; — Pietruszewicz A., Bronzowyje pamiatniki egipteskoho kulta Ozyrysa i Izydy w hałyckoj Podoli, Słowo rus., Lwów 1877 Nr. 82, Odb. Lwów 1877.

11392. **Antonowicz B. W.**, Zmijewy wały w predielach kijewskoj zemli, Kij. Starina 1884; — Padalki L., Kamennyj zaton i Bi-

łozerskoje gorodyszcze na Dnipri, tamże 1891 XII.; — Sokołow W., Biłozerskoje horodiszcze na Dnipri, tamże 1892 VIII. str. 225—245.

11393. B... W. A. T., Doneskoje horodyszcze, Zoria hałyckaja, Lwów 1856 Nr. 49.

11394. Podbereski A., O kimeryjskich pomnikach w Krymie, Rozpr. i spr. wydz. hist.-fil. akad. um. krak. 1882 t. XV.

11395. **Tyszkiewicz K.**, Wiadomość hist. o zamkach, horodyszczach i okopiskach starożytnych na Litwie i Rusi litewskiej, Teka wileńska 1857 t. III—VI., *zob.* Nr. 11304.

11396. Narbutt T., Wiadomość o starożytnym kościele Jowisza w Wilnie, Tyg. wil. 1817 III.; Świątynia Perkuna w Kownie, Bukiet lit. Pułujańskiego 1851; L. J., Gmach zwany świątynią Perkuna w Kownie, Tyg. ill. 1872 IX.; K. W, Świątynia Perkuna w Kownie, tamże 1886.

11397. Gehrich, Über d. Schlossberg bei Medewitz (Pomorze), Ztschr. f. Ethn. 1874 VI.; — Voss, Über eine alte Ansiedelung bei Cammin, tamże 1874 VI.; — Tenże, Untersuchung von Hünenbetten bei Klemmen, Kreis Cammin in Hinterpommern, tamże 1877 IX.; — Untersuchungen d. Burgwälle d. Bartener Landes in d. Umgebung von Rastenburg u. d. Pfahlbauten des Arys-Sees, tamże 1877 IX., *zob.* Nr. 11365; — Lissauer, Drei Burgwälle bei Deutsch. Eylau, Schriften d. naturforsch. Ges. in Danzig N. F. 1876 IV.

11398. Eine altpreussische Wohnstätte bei Aweninken, Ztschr. f. Ethn. 1872 IV.; — Über alte Ansiedelungen bei Warnitz in der Nähe von Königsberg, tamże 1871 III.; — Kartenskizze des Schlossberges von Spengawsken am Zduny-See (Westpreussen), tamże 1888 XX.; — Kartenskizzen des Zomkowisko bei Gostomie, tamże 1888 XX.; — Burgberg v. Gr. Gardinen (Ostpreussen), tamże 1889 XXI.

11399. Situationsplan wendischer Burgwälle in der Altmark, Ztschr. f. Ethn. 1890 XXII. str. 333—336.

(f: Archeologia przedhistoryczna: sprzęty, naczynia, urny, broń, ozdoby, runy i t. p.).

11400. **Ossowski G.**, Wiadomość o grotach krzemiennych, znajdowanych w ziemiach dawnej Polski, Zb. wiad. do antrop. akad. um. X., Odb. Krak. 1886.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1887.

11401. **Gloger Z.**, Kilka słów o naszych stacyach krzemiennych, Bibl. warsz. 1892 III., *zob.* Nr. 11170—11172, 11176, 11245, 11286.

11402. **Rulikowski**, Paciorki kamienne z nad Dniepru, Zb. wiad. do antr. akad. um. V., Odb. Krak. 1881.

11403. Römer, Steingeräthe aus der heidnischen Zeit Schlesiens, Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift 1875; — Stöckel, Feuerstein in Oberschlesien, Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.

11404. **Dowgird T.**, Wiad. o wyrobach z kamienia gładzonego, znalezionych na Żmudzi i Litwie, Pam. fizyogr. 1890 X.

R: Ossowski G., Kwart. hist. 1892.

11405. **Ossowski G.**, Wiadomość o narzędziach kamiennych i kościach zwierzęcych w grobach kamiennych skrzynkowych w Prusach zach. i W. ks. poznańskiem, Krak. 1881.

11406. Gastaldi, Raccolta di strumenti di pietra della adiacenze del Baltico. Atti della R. acad. d. scienze di Torino 1870 V.; — Plater, Ueber steinerne Hämmer und andere Effekten, Mittheilungen Kur.-Est.-Liv. 1847 IV.; — Siewers C. G. Gr., Über Feuersteingeräthe vom Ufer d. Burtneck-Sees in Livland, Ztschr. f. Ethn. 1874 VI., *zob.* Nr. 11332, 11355, 11365.

11407. Kohn A., Die Steinfiguren in den russischen Steppen und in Galizien, genannt „Kamienne baby", steinerne Weiber (5 tablic), Ztschr. f. Ethn. 1878 X.; Nowosielski A., O posągach pogańskich, zwanych pospolicie babami, Dz. warsz. 1854 Nr. 45, *zob.* Nr. 11389.

11408. **F. M. S.**, Pomniki z gliny palonej w dawnej Polsce, Tyg. ill. 1874 XIV.

11409. Schulenburg v., Prähistorisches Thongeräth aus der Niederlausitz, Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.; — Pfuhl. Lehmkugeln von Posen, tamże 1880 XII.; — Schwartz W., Gutachten eines Töpfermeisters aus dem Posenschen in Betreff der dortigen Urnen, tamże 1875 I.

11410. Dzierżawski B., Podanie ludowe z Kaliskiego, dotyczące skorup z urn i narzędzi krzemiennych, Wisła 1893 zesz. I. str. 161—164.

11411. Gruszecki A., Popielnica polska jako wyraz cywilizacyi przodków naszych, Dod. Prz. tyg. 1880 I.

11412 Stieff Chr., De urnis epistola, Vratisl. 1704 DS.; Popielnice starosłowiańskie i obrzędy przy pogrzebach, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.; Urny i popielnice w Polsce, Przyj. dom, Lwów 1855 V.

11413. Wiadomość o popielnicach w województwie kaliskiem, Pam. warsz. 1819 XIII. str. 464; — Urny wykopane w Lubaszu, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Żalki z pod Gostynia, tamże 1841 VIII.

11414. **Łepkowski J.**, Ornamenta popielnic z przestrzeni od Karpat po Bałtyk 1886 (karton).

11415. **Jażdżewski Wł.**, Wiadomości o malowanych naczyniach grobowych w W. ks. poznańskiem. Zb. wiad. do antr. IV., Odb. Krak. 1880.

11416. **Zimmer M.**, Die bemalten Thongefässe Schlesiens aus vorgesch. Zeit, Breslau 1887, *zob.* Nr. 11228, 11235.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1890.

11417. Weigel, Bildwerke aus altslavischer Zeit, Lit. Centr. Blatt 1892 str. 1737, Mitth. d. Niederlau. Ges. 1893 II. str. 369—374; Smutny V., O malovanim nabytku na Palabi. Cesky lid 1892 II. str. 32—41.

11418. **Dydyński J.**, Urny z krzyżami, Rocz. tow. przyj. nauk. pozn. 1878 X.

11419. Senf F., Das heidnische Kreuz u. seine Verwandten zwischen Oder und Elbe, Archiv f. Anthrop. 1891 XX. str. 17—42.

11420. X. O., Urny i kości pod Pilicą, Bibl. warsz. 1846 I.; — Grabowski A., Wiad. o urnach w okolicach Krakowa. tamże 1851 III.; — Przezdziecki A., Popielnice pogańskie pod Raszynem, tamże 1852 IV.

11421. Janowicz A, Naczynia gliniane nad Teterowem pod Żytomierzem wykopane, Kłosy 1879 XXIX.

11422. Tymieniecki S., Żalnik w Kwiatkowie, Pam. fizyogr. I., Odb. Warsz. 1881.

11423. Kohn A., Neuere Gesichtsurnenfunde, Archiv f. Anthr. 1877 X.; — Tenże, Zwei Funde im Posenschen im J. 1876, tamże 1877 X.; — Aschenurnen aus Alt-Görrig bei Birnbaum (Prov. Posen), Ztschr. f. Ethn. 1871 III.; — Ein Urnenfeld bei Lussowo in d. Provinz Posen, tamże 1872 II.; Schwartz W., Neue Gesichtsurne von Golencin bei Posen, tamże 1877 IX.; — Tenże, Neue Gesichtsurne und andere Gräberfunde im Posenschen (2 Hlzschn.), tamże 1881 XIII.; — Ein Gefäss von Petrikau, tamże 1877 IX.; — Hartmann, Virchov, Fensterurne von Mogilno, tamże 1881 XIII.; — Henkel einer Urne vom Gräberfeld bei Kluczewo, tamże 1882 XIV.; — Kugelurne vom Goplo-See, tamże 1883 XV.; — Thonscherben von Eichenhagen (Posen), tamże 1883 XV.; — Bronzegefäss von Unia, Kr. Wreschen, Posen, tamże 1883 XV.; — Czeszewo w Poznańskiem, tamże 1884 XVI.; — Ruppin (garnki), tamże 1884 XVI.; — Dobieszewko, tamże 1885 XXII.; — Sokołów koło Włocławka, tamże 1885 XVII.; — Wróblewo, tamże 1890 XXII., *zob.* Nr. 11202.

11424. Dürschwitz (k. Lignicy), Urny, Ztschr. f. Ethn. 1887 XIX.; Wendetöpfe, tamże 1887 XIX.

11425. Berendt G., Die Pommerellischen Gesichtsurnen, Berlin 1873; — Tenże, Nachtrag zu den Pommerellischen Gesichtsurnen, Königsberg 1879; — Über die pommerellischen Gesichtsurnen, Ztschr. f. Ethn. 1870 II.; — Ueber eine in Liebenthal bei Marienburg gefundene Gesichtsurne, tamże 1871 III.; — Kasiski, Über eine verzierte Urne von Persanzig, tamże 1875 VII.; — Reder, Ein Urnenfeld bei Samber, tamże 1875 VII.; — Voss, Über eine seltene Urnenform (gefunden bei Batzlaff, Kreis Cammin), tamże 1876 VIII.; — Tenże, Fund aus dem Urnenfelde auf Steinhardt's Berg bei Schlieben, tamże 1878 X.; — Tenże, Über eine Urne von Elsenau (Kr. Schlosau), tamże 1878 X.; — Florkowski, Gesichtsurne aus einem Steinkistengrab in Gogolin (Kreis Culm., Westpreussen), tamże 1879 XI.; — Jentsch H., Prähistorisches aus der Umgegend von Guben, tamże 1882 XIV.; — Mützenurne von Darzlubie, Westpreussen, tamże 1882 XIV.; — Deckelgefäss und Schale mit Hakenkreuz von Soitz, Vorpommern, tamże 1883 XV.; — Kartenskizzen des Schlossberges von Neustadt (Slavische Urnen), tamże 1888 XX.; — Mülverstedt v. H., Urnenfund in Belschwitz bei Rosenberg, Altpr. Mntschr. VI.; — Urnen-Fund bei Mewe von Hälke, tamże XI.

11426. **Lindenschmitt**, Zur Beurtheilung d. alten Bronzefunde diesseits d. Alpen und d. Aufnahme einer Bronzecultur, Arch. f. Anthrop. 1875 VIII.

11427. **Hirschfeld G. v.**, Die im Gebiet der Ostsee, unteren Weichsel und Netze nachgewiesenen alterthümlichen (vorrömischen) Geräthe u. Gefässe aus Erz (Bronze), deren Stellung zum alten Handel, Ursprung u. Herkunft, Ztschr. d. hist. Ver. f. d. Regierungsbezirk Marienwerder 1876, *zob.* Nr. 11279.

11428. **Lissauer A.**, Alterthümer aus Bronzezeit in d. Provinz Westpreussen, *zob.* Nr. 11326, 11341.

11429. **Zawisza**, Siekierki bronzowe znalezione we wsi Czubinie, Pam. fizyogr. 1886 t. VI.

R: Ossowski G., Kwart. hist. 1887.

11430. Krzyżyk bronzowy z ruskimi napisami wykopany w Trościańcu pod Złoczowem, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.

11431. Priklonski Vasilij, Bronzenes Wildschaf aus einem minusińsker Kurgane, Globus 1891 LXI.

11432. Biesel, Vergleichung einiger etruskischen Bronzegegenstände mit schlesischen aus dem Bronzealter, Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift 1876.

Zob. Nr. 11171, 11229.

11433. Bronzereif aus der Młezka, Ostgalizien, Ztschr. f. Ethn. 1883 XV.

11434. Łepkowski, Litthauischer Bronzering, Ztschr. f. Ethn. 1879 XI.

11435. Hoszowski K., Opis krzyżyka znalezionego we wsi Siekierkach w W. ks. pozn., Skarbiec pol. Kamińskiego, Lwów 1859.

11436. Bronzenadeln von Dłużyn, Kr. Kosten, Posen, Ztschr. f. Ethn. 1883 XV.; — Schwartz W., Analysen posener Bronzen, tamże 1877 IX.; — Feldmanowski, Virchov, Kupferfunde von Skarbnice bei Żnin (Pozn.), tamże 1879 XI.; — Jentsch H., Eine Bronzefibel und eine Urne von Starzeddel aus dem Bett der Unterneisse bei Guben, tamże 1882 XIV.; — Virchov, Getriebene Bronzeeimer von Alt-Grabau (Kr. Berent, Westpreussen), tamże 1878 X.; — Friedel E., Über einen Stein- und einen Bronze-Celt, in einem Hünengrab bei Crossen an der Oder, tamże 1878 X.; — Lissauer, Einige Westpreussische Bronzeringe und deren Verbreitung, Verhandl. d. Berl. Ges. f. Anthr. 1892 str. 469—476; — Blell-Tüngen T., Zwei Vorlegeschlösser d. jüngern Eisenalters aus dem Grabfelde in Söbertshof in Ostpreussen, Altpr. Mntschr. 1878 XV. (Spiżowa epoka, *zob.* Nr. 11173).

11437. Hildebrandt G., Über einen zu Triebsees in Neu-Vorpommern im Torf gefundenen hölzernen Fischkasten, Ztschr. f. Ethn. 1873 V.

11438. Virchov R., Ein Geräth aus Horn von Mallmitz (Szląsk), Ztschr. f. Ethn. 1877 IX.

11439. Von der Wengen, Fund von drei durch Menschenhand bearbeiteten Hirschgeweihstücken aus dem Diluvium bei Mondschütz, unweit Wohlau, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f Anthrop. 1879.

11440. **Virchov**, Vorhistorische Gegenstände aus Stargard in Pommern, Ztschr. f. Ethn. 1875 VII., 1885 XVII.

11441. **Sprawa** wykopalisk Mnikowskich (wyroby kościane, szereg artykułów), Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1885 IX.

11442. Ein vorhistorischer Pflug aus einem Torfmoore bei Graudenz, Correspondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. in Dresden 1874.

11443. Fibula mit Glasflussbelag des Bügels von Kaźmierz, Posen, Ztschr. f. Ethn 1883 XV.

11444. Webekamm aus Westpreussen, Ztschr f. Ethn. 1882 XIV.

———

11445. **Łepkowski J.**, Broń sieczna w ogóle i w Polsce uważana archeologicznie, Rocz. tow. nauk. krak. 1857 XXIV.

11446. Voss, Über einige im Peenebette bei Wolkow in d. Nähe vom Demmin in Pommern gefundene eiserne Waffen, Ztschr. f. Ethn. 1876 VIII.; Rupin nowy (miecz bronzowy), tamże 1885 XVII.

11447. Opisanie co znaczy lewek z psią głową, wykopany we wsi Kruchowie pod Temesznem, Bibl. warsz. 1853 I.; — Prähist. Eber aus Bernstein in Danzig, Ztschr. f. Ethn. 1884 XVI.; — K. M., O posążku znalezionym w powiecie rewelskim, Wiad. num. arch. 1893 Nr. 2 i 3 str. 47.

11448. Kopernicki I., Kółka kabłączkowe (Hackenringe), Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1883 VII.

11449. Eidring aus Goldblech von Menkin bei Bagemühl (Pommern), Ztschr. f. Ethn. 1890 XXII.

11450. Bataillard P., Les Zlotars, dits Dzwonkarz Tsiganes, en bronze et en lucton dans la Galicie et la Buk., MM. de l. soc. d'anthrop., Paris 1878 str. 70.

11451. Voss, Über einen südwestlich von Glogau gefundenen Halsring von Gold gegenwärtig im königl. Museum in Berlin, Ztschr. f. Ethn. 1878 X.

———

11452. Surowiecki W., O charakterach pisma runicznego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. XVI., Odb. Warsz. 1822.

11453. Słowiańskie napisy runiczne, Listy Kucharskiego Jędrz., Roz., Lwów 1829; Szaniawski, O charakterach runicznego pisma u barbarzyńców europejskich, Rocz. tow. przyj. nauk. 1823 XVI.

11454. Levezow K., Ueber die Aechtheit der sogenannten obotritischen Runendenkmäler zu Neu-Strelitz, Berlin 1835; — Plater, O starożytnych kamieniach z napisami, Rubon 1842; — Przezdziecki A., O starożytnościach Prylwickich, Rocz. tow. nauk. krak. XXXVIII.

11455. O kamieniach z napisami w rzece Dźwinie z XIII. w., Przyj ludu, Leszno 1842 IX.

11456. Wolański T., Schrift-Denkmäler d. Slaven vor Christi Geburt, Gnesen 1850—52.

11457. **Hanusch I. J.**, Zur slavischen Runen-Frage, mit besonderer Rücksicht auf die obotritischen Runen Alterthümer, Archiv d. k. Akad. XVIII., Odb. Prag 1855.

11458. Droszewski P., Mikorzyńskie runiczne kamienie, Czas 1858 Nr. 242 i n.

19459. **Łepkowski J.**, Obecny stan nauki o runach słowiańskich i napisach, Poznań 1860.

R: Czas 1860 Nr. 184; Por. Łepkowski J., O czytaniu runów słowiańskich, Bibl. warsz. 1851 III

11460. **Cybulski W.**, O runach słowiańskich, Rocz. tow. przyj. nauk. pozn. 1860 I., Odb. Poznań 1860 (por. Cybulski W., Runy są wymysłem fantazyi Kollara, Czas 1852 Nr. 211).

11461. Petruszewicz A., O mikorińskich kaminiach, Sbornyk Halick. russ. Matycy I., Odb. Lwów 1866.

11462. Cikowski, O piśmie runicznem (książka wyd. bez tytułu), Krak. 1869.

11463. **Estreicher**, Runów słowiańskich w Mikorzynie fałszerstwo, Unger, Kal. warsz. 1869 str. 73.

11464. **Małecki A.**, Co rozumieć o runach słowiańskich, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1872; — Przezdziecki A., O kamieniach runicznych mikorzyńskich, Rocz. tow. przyj. nauk krak. 1872 IX.

11465. Wł., O kamieniach mikorzyńskich, Bibl. warsz. 1872 III.; — Sobieszczański F. M., Kamienie mikorzyńskie, Tyg. ill. 1873 XII.; — Szulc K., Autentyczność kamieni mikorzyńskich, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1876, Odb. Poznań 1876.

11466. Kohn A., Die mikorzyner Runensteine, Ztschr. f. Ethn. 1876 VIII.; — Fligier, Runensteine in der Provinz Posen, Mitth. d. anthrop. Ges. in Wien 1878 VIII.

11467. Pieczonka, Do przyjaciół i nieprzyjaciół kamieni t. z. mikorzyńskich, Warta 1878 Nr. 193.

11468. **Zawiliński R.**, Kwestya run słowiańskich ze stanowiska lingwistycznego. Krak. 1883.

11469. Zawiliński R., O tak zw. runach słowiańskich, Arch. lit. i ośw. akad. um. krak. 1886 V.

R: Jagic V., Zur slavischen Runenfrage, Arch. f. slav. Phil. 1886 V.

11470. Über eine in Livland entdeckte Runeninschrift, Verh. d. gelehrt. Esthnischen Ges. in Dorpat 1873 XVII: Hildebrand, Runenkalender von Oesel, Ztschr. f. Ethn. 1880 XII.

(g: Etnologia: Słowianie, Polacy, Rusini, Litwini, Prusacy, Łotysze i t. d.).

(Natura ludu, strój, obyczaje, gwary, podania i t. d.).

11471. (Kirkor A. H.), O Słowianach, w Peschla: Nauce o ludach, przekł. Wisłockiego, Warsz. 1876, *zob.* Nr. 11029.

Zob. Nr. 11028–11037.

11472. Beiträge zur Ethnographie d. Slaven, Ausland 1873.

11473. L'Europe orientale, son état présent, sa réorganisation, avec deux tableaux ethnographiques et politiques et une carte, Paris 1873.

10474. **Hellwald Fr.**, Die Welt der Slaven, Berlin 1890.

R: Nehring Wł., Kwart. hist. 1891.

11475. Słowiańskie i rossyjskie kobiety, Prz. pol. 1875 I.

11476. Jacobi W., Slaven und Teutschtum in Cultur und agrarhistorischen Studien 1858.

11477. Marbeau E., Slaves et Teutons, notes et impressions de voyage, Paris 1882.

R: Jeż T. T., Prawda, Warsz. 1883 Nr. 26; Wędrowiec 1882 Nr. 50.

11478. Stosunek sił rasy słowiańskiej i germańskiej. Prz. tyg. 1875 str. 211, *zob.* Nr. 11112; Nakęski A. N., Sąsiedzi narodów słowiańskich, zarysy hist.-etnogr., tamże 1876 str. 341 540: Aksaków M., Sławjane i Niemcy, Besida, dod. lit. do Strachopuda 1887 Nr. 13–15.

11479. Słowianie, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Por. Dawniejsze rozprawy w pismach niemieckich o Słowianach aż do r. 1850, Koner R., Repertorium Nr. 343–376.

Zob. Nr. 10005–10006, 10078–10079.

Teorya Duchińskiego, zob. Historya polityczna.

11480. **Czörnig**, Ethnographie der Oesterreichischen Monarchie, Wien 1855 (por. Petermann, G. M., 1858); — Ficker, Bevölkerung der österr. Monarchie (por. tamże 1860 s. 488); — Tenże, Die Ethnographie Österreichs im Lichte d. Geschichtsschreibung, Wiener Abendpost 1876 Nr. 128.

11481. Sartori Fr., Historisch ethnographische Uebersicht d. österreichischen Kaiserthums, Wien 1830, Czasop. nauk. Ossol. 1831 II. str. 89–101.

11482. A. A., Zarysy charakteru Germanów i Słowian, Warsz. 1877; — Prószyński L., Kilka słów o charakterze Słowian i ich posłannictwie, Warsz. 1884.

R: Straszewicz L., Prawda, Warsz. 1884 str. 438.

11483. Frisch J. L., Origo characteris slavonici, Berlin 1727: Giacommoria C. D., Quatrieme memoire sur les traces du caractere des peuples descendans des Sarmates et des Scythes, Abhandl. d kön. preuss. Akad. d. Wiss. 1801.

11484. Suncow N., Starodawne sposoby przyrządzania chleba, Wisła 1890 IV.; — Tenże, Chlib w obriadach i pismach, Charkow 1885.

11485. Hanusz I., Ueber die alterthümliche Sitte der Angebinde bei Deutschen, Slaven und Lithauen, Prag 1855; — Tichów Z. N., Materyały do historyi rozwoju domu słowiańskiego (por. Wasilewski Leon, Wisła 1893 zesz. III. str. 704).

11486. Szajnocha K., Obyczaje pierwotnych Słowian, Szkice hist. *zob. Oświata.*

11487. Małecka Wanda, Obyczaje, zwyczaje i wiara dawnych Słowian, Wanda, tyg. nadwiślański, Warsz. 1828 I.

11488. Suncow N., O sławianskich narodnich wozzriniach na noworożdennawo rebenka, Żurn. min. nar. prośw. 1880.

11489. Wołkow F. K., Swadbarskitie obredi na sławiańskitie narodi, Sbor. Min. bułg. 1890 III., 1891 IV., V.

11490. Wesela Słowian, ludów polskich i ościennych, Pam. dla płci pięknej Zienkowicza t. III.

11491. Kotlarewski A., O pogrebalnych obyczajach jaryczeskich Słowian izsliedowanije, Moskwa 1868.

11492. Machczyński K., Pogląd historyczny na sądownictwo ludowe, Warsz. 1869.

11493. Hubad F., Die Gottesgerichte bei d. Slaven, Globus 1879 XXXV.

11494. **Miklosich F.**, Die Blutrache bei d. Slaven, Wien 1887 (por. Arch. f. slav. Phil., Berlin 1887 X. i Karłowicz J., Wisła 1888 II.); — Rovinskij P. A., Die Blutsühne bei d. süddalmatinischen Slaven, Archiv f. slav. Phil. 1891 XIV., Żyw. St. 1890 II.; — Milenko R., Wesnitsch, Die Blutrache bei den Südslaven, Stuttgart 1889.

11495. Schmidt K., Jus primae noctis, eine geschichtliche Untersuchung, Freiburg 1881.

Prawa Słowian, zob. Prawo.

11496. **Krek G.**, Über die Wichtigkeit der slavischen Traditionellen Literatur als Quelle der Mythologie, Wien 1879.

11497. **Mandelstamm J.**, Opyt objasnenia obyczajew indojewropejskych narodow, sozdannych pod wlijaniem myta, Petersb. 1882 cz. I.

R: Jagic, Archiv f. slav. Phil. VI s. 484, VII. s. 653; Weselowskij, Żurn. nar. prośw. 1882 s. 137—145.

11498. Grabowski B., Zwyczaje doroczne ze stanowiska mitologii słowiańskiej, Tyg. powsz. 1879.

Sobótki, Kupajło i t. p., zob. Nr. 11577.

11499. Tworkowski F., Rachuba czasu u Słowian, Rocznik, Piotrków 1873 III., *zob.* Nr. 164.

11500. Kostomarow N., Sołoweńskije czudotworci, Russ. Ist. (X—XIV. w.) ot. I., Ptrsb. 1873.

Mytologia słowiańska, zob. Kościół (Epoka przedchrześcijańska).

11501. **Krek G.**, Einleitung in die slavische Literaturgeschichte, Graz 1874, 2. wyd. 1887.

11502. Slavische Völkernamen, Archiv f. slav. Phil. VII. i VIII.; — Hruby Jar., Ze sveta slovanského, druhé vydání, Praga 1891 (etnograf. studya jęz. słowiańskich).

11503. **Budiłowicz A. S.**, Pierwobitnije Sławiane w ich jazykie, bytie y poniatjach po dannym leksykalnym, Izslidowanije w oblasti łyngwystyczeskoj paleontologii Sławian, Kiew 1878—1879.

R: Brückner A., Arch. f. slav. Phil. IV., VI.; Baudouin de Courtenay J., Russ. fil. Wistn. 1879.

11504. Dorn B., De affinitate linguae slavicae et sanscritae, Charkow 1833.

11505. Braun J., Betrachtungen über die Völkernamen, Globus 1869 XV.; — Jolly J., Noch einmal der Stammbaum d. indogermanischen Sprachen, Ztschr. f. Völkerpsychologie 1874 VIII.

11506. Czarkowski P., Mównictwo czyli poczęcie się i pierwszy rozwój mowy Bohów Sławian, Warsz. 1857.

11507. **Zarański St.**, Geograficzne imiona słowiańskie, *zob.* Nr. 10079; — Trzaskowski B., Nazwy rzek słowiańskich, *zob.* Nr. 10670.

Literatura narodów słowiańskich, zob Oświata (Literatura); — Historya języków zob. tamże.

11508. Beiträge zur älteren Geheimschrift der Slaven, von Emil Kałużniacki, Wien 1883, *zob.* Nr. 11464.

11509. Sylwestrowicz-Dowojna M., Pismo obrazowe, Wisła 1892 z. III. str. 672—675.

11510. Nabielak L., Zabytki star. poezyi słowiańskiej, Haliczanin 1830 I.; — O spiewach ludów słowiańskich, Fenix, tyg. Gaz. polskiej 1831 Nr. 9; — O poezyi gminnej słowiańskiej, Pam. nauk. 1837 I.

11511. O muzyce dawnych Słowian, Lech 1823.

11512. Bodianskij O., O nar. poezyi sław. plemen, Moskwa 1837.

11513. **Afanasiew,** Poeticzeskije wozrenija Sławian na pryodu, Moskwa 1869 t. 3.

11514. Kirkor A. H., O pierwotnej Słowiańszczyznie (pieśni, legendy etc.), Niwa 1875 VII.

11515. Ogonowski E., Istoryczni świdoctwa pro piśni i spiwanie sławjańskych narodiw, Prawda XI. 2; — Krejci J., Zu d. deutschen, böhmischen und mährischen Volksliedern, Ztschr. d. Vereins f. Volkskunde 1891.

11516. Kolmaczewskij L., Żywotnyj jepos na zapadi y u Sławian, Kazań 1882.

11517. **Kuba L.**, Slovanstwo ve vsych spevech, Sbornik národních a znárodnelých (vyznannych) písní vsech slovanskych národu, Pardubice 1884—1890 (zeszytami).

R: Jelinek E., Slov. Sbornik 1884 III.; Izwiestija slaw. obszcz., Petersb. 1884.

11518. **Miklosich Fr.**, Die Darstellung im slav. Volksepos, Wien 1890.

R: Pastrnek Fr., Miklosich a lidová poesie slovanská, Athenaeum 1891 IX: — Por. Pastrnek Fr., Miklosich a lidové básnictví slovanské, Atheneum (czeskie) 1892 Nr. 1.

11519. Miklosich Fr., Die Rusalien oder ein Beitrag zur slav. Mythologie, Sitzungsberichte der k. Akad. d. Wiss., Wien 1864.

11520. Maciejowski A W., Słówko o Rusałkach, Ondyna Druskienieckich źródeł, Grodno 1845; Poetyczne poglądy Słowian, I. Rusałki, Bluszcz 1871, *zob.* Nr. 11577.

11521. Primus Sobolka; Rostlinstwo v národnim podani slovanském, Praga 1879; — Čenek Zíbrt, Kukačka v národním podání slovanském, Čas. česk. mus. 1887.

11522. Skrzyńska K., Kobieta w pieśni ludowej, Bibl. Wisły VIII., Warsz. 1891.

R: Ateneum 1891 IV.; Br. Chrz., Prz. tyg. 1891 Nr. 36.

11523. Wollner W., Der Lenorenstoff in der slavischen Volkspoesie, Arch. f. slav. Phil. 1882 VI.: Krek B., Ein Beitrag zur Lit. d. Lenorenstoffes, tamże 1887 X.

O pieśniach, zob. Oświata (Literatura); — Pieśń Igora, zob. tamże; — Rękopis królodworski, zob. tamże.

11524. Tille V., Bibliografie (t r a d y c y e l u d o w e), Listy fil. 1888 XV.

11525. Máchal H., Nákrus slovanského bájeslovi, Praga 1891.

R: Karłowicz J., Wisła I. str. 235–237.

11526. **Chodźko Al.**, Contes des paysans et des pâtres slaves, traduits en français et rapprochés de leur source indienne, Paris 1864.

R: Czas 1864 Nr. 75.

11527. Godin A., Slavische Märchen, Leipzig 1878.

11528. **Leger L.**, Recueil de contes populaires slaves, traduites sur les textes originaux, Paris 1882.

11529. **Perwolf J.**, Slavische Volksmärchen, Arch. f. sl. Phil., Berlin 1884 VII., 1885 VIII.

11530. Semenowic A., Kleine Mittheilungen auf dem Gebiete des Volksglaubens, Arch. f. slav. Phil. 1888 XI.

Mytologiczne opowieści, zob. Kościół (Epoka przedchrześcijańska).

11531. **Murko M.**, Gesch. der sieben Weisen bei den Slaven, Sitzungsb. der Wiener Akad., Odb. Wien 1890.

R: Atheneum (czeskie) 1891 str 278; Ateneum 1891 III. str. 177; Mańkowski L., Prz. pol. 1892 I.; Wdm., Lit Centralbl. 1892 Nr. 5; Brückner A., Kwart hist. 1892; Karłowicz J., Wisła 1891 II. str. 447.

11532. Krek G., Polyfem v národnej tradiciji slovanskej, Kres 1882 II.

11533. Wesselofsky A., Die altslavische Erzählung v. Trojanischen Kriege, Arch. f. slav. Phil., Berlin 1887 X.

11534. **Hondek V.**, Powiesti o czarnoknieżnicich a jejich wyklad (także o polskich), Časopis matice moravské 1893 z. I–III.

11535. Matuszewski I., Dyabeł w poezyi, studyum literacko-art., Ateneum 1893 I.

11536. Dahn F., Über die germ. Elemente in dem Mythos vom Teufel, Corespondenzbl. d. deutsch. Ges. f. Anthrop. 1870.

11537. Kleroth, Über die Vampyrsage in Böhmen und im Allgemeinen, Mitth. d. Ver. f Gesch. d. Deutsch. in Böhmen X.

Por. Pastrnek Fr., Bibl. Übersicht (*zob.* Nr. 11086) str. 271–326.

Zob. Oświata i Historya polityczna.

11538. **Gołębiowski Ł.**, L u d p o l s k i, jego zwyczaje, zabobony, War. 1830, 2. wyd. Lwów 1884.

Spostrzeżenia dawniejsze, zob. Nr. 10085 (Podróże), Nr. 10153 (Opisy Polski).

11539. Markowski P. W. P., Rozprawa o ludu polskim, Warsz. 1820.

11540. Zienkowicz L. J., Lud polski albo dokładne opisanie zwyczajów, obyczajów i ubiorów jego, Strasburg 1842.

11541. **Kolberg O.**, Lud, jego obyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce, Warsz. 1857–1867, Krak. 1881–1890 22 t., *zob.* Nr. 11647.

R: W., Bibl. warsz. 1875 I., 1876 I., 1877 I., 1878 II.; Prz. kryt. 1876. *zob.* Nr. 11647; Biegeleisen, Bibl. warsz. 1886 IV.

Kolberg O., zob. Nr. 11109.

Szujski J., Polacy i Rusini w Galicyi, zob. Historya.

11542. Janota E., Lud i jego zwyczaje, Przew. nauk. lit. 1878, Odb. Lwów 1878.

Mapa poglądowa, zob. Nr. 10967.

11543. Majer J. i Kopernicki I., Charakterystyki f i z y c z n e ludności galicyjskiej, Zb. wiad. do antr. akad. um. 1877 I., 1885 IX.

R: H B., Prawda, Warsz. 1886 str. 138; — Por. Bulletin de l'Acad. 1892 str. 29–32.

11544. Zakrzewski A., Wzrost w Królestwie pol., przyczynek do charakterystyki fiz. Polaków, Zb. wiad. do antr. XV., Odb. Krak. 1891.

11545. Wójcicki K. W., O ludziach w Polsce nadzwyczajną siłą obdarzonych, Dz. warsz. 1827 VIII.

11546. Kunicki L., Nasze typy, Tyg. ill. 1867 XVI., 1868 XVII.; Gerson W., Typy ludowe, tamże 1868 XVII.

O charakterze narodowym, zob. Oświata i Historya polityczna.

11547. **Zienkowicz L. J.**, Les costumes du peuple polonais, Paris 1838–1841 (toż po niem.: Die Trachten des polnischen Volkes nebst einer genauen Beschreibung seiner Sitten, Gebräuche und Gewohnheiten, Strassburg 1841).

11548. Ubiory ludu dawnej Polski, Krak. 1862 (12 tablic lit.); — Opowiadanie o ubiorach, zwyczajach i obyczajach ludu polskiego, Krak. 1864, *zob.* Nr. 10262 i *Oświata (Obyczaje).*

11549. Siarkowski Wł., Przyczynek do materyałów o stroju chłopskim w XVI. w., Wisła 1893 str. 849 851.

11550. Narbutt T., Rys krótki obyczajów narodu polskiego, Tyg. wileński 1817; — Zwyczaje ludu, Lwowianin 1841 str. 48; — Zwyczaje i obyczaje ludu, Przyj. dom., Lwów 1866.

11551. Chometowski Wł., Niewiasty i obyczaje słowiańskie i polskie w XII. i XIII. wieku, Wiek 1873 Nr. 5—83; — Kamiński M., Miłość i jej przejawy u ludu wiejskiego, Kłosy V.

11552. Wójcicki M., Zaloty i oględy w XVI—XVII. w., Wildt J., Kalend. powsz., Krak. 1864; — Tenże, Zaręczyny staropolskie tegoczesne, Tyg. ill. 1861 IV.

11553. **Gloger Z.**, Obchody weselne i t. d. (pod pseud. Pruskiego), Krak. 1869; — Tenże, Nazwy weselne przy obrzędach ludu, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 I., Odb. Krak. 1876; — Tenże, Gody weselne, 394 pieśni i śpiewek, Warsz. 1880; — Tenże, Obrzędy weselne, Gaz. rolnicza 1883 Nr. 9—12.

R: Kolberg O., Na dziś, Krak. 1872; Prz tyg. 1880.

11554 Piątkowska, Pogadanka o pieśni gminnej i uroczystościach weselnych, Kaliszanin 1886 Nr. 23, 26.

11554. Karłowicz J., Die Liebestaufe bei d. Polen, Am Urquell N. F. 1891 II.

11555. Przesądy ludu względem wychowania dzieci, Trasler, Poseł Gal. zachodniej czyli Nowy kalendarz, Krak. 1868.

11556. Gloger Z., Obrzędy rolnicze, Bibl. warsz. 1868.

11557. Kolberg O., Pieśni obrzędowe, kogutek, gaik, okrężne, Alb. lit. Wójcickiego 1848 I.

11558. Słupski St., Zabawy orackie z XVII w., Wildt J., Kalendarz powsz., Krak. 1859, *zob. Oświata (Obyczaje).*

11559. Obrępalski, Zabawy świąteczne dla ludu, Lwów 1851.

11560. Nasze zwyczaje, zabobony i zabawy czasu świąt Bożego Narodzenia, Czas 1867 Nr. 86; — M(ioduszewski) X., Pastorałka i kolędy czyli piosnki wesołe ludu, Krak. 1868 (por. Czas 1868 Nr. 300); — Wójcicki K. W., Opisy obyczajów (Boże Narodzenie, Nowy Rok), Sobótka 1871; — Starzewski St., 24. grudnia (etn.), Gaz. nar. 1892 Nr. 308; — Karłowicz J., Kucja, Prawda, Warsz. 1882 str. 35; — Tenże, Jeszcze raz kucja, tamże 1882 str. 107; — Hodi T., Z powodu kuci, tamże 1882 str. 71; — Karłowicz J., Dosiego roku, tamże 1882 str. 622; — Kamiński M., Od Bożego Narodzenia do Trzech króli, Kłosy V.; — Gloger Z., Zwyczaje zapustne, tamże XXIV.; — Popielec, tamże XVIII.; — Ulanowska S., Popielec, Kuryer warsz. 1886 Nr. 696; — Niedźwiedzki Wł., Najświętsza Panna „Roztworna" (o dniu Zwiastowania N. P. Maryi dnia 25. marca), Słowo, Warsz. 1891 Nr. 74; — Palmowa niedziela, Kłosy XVIII.; — Palenie cierni w wielką sobotę, Tyg. ill. 1885 Nr. 215; — O zwyczajach wielkanocnych w Polsce, Czech J., Nowy kalendarz astronom.-gosp., Krak. 1858; — Siarkowski Wł., Zwyczaje ludowe wielkanocne, Ognisko dom., Warsz. 1876 Nr. 14; — Wójcicki K. W., Judasz (obchód wielkanocny), Tyg. ill. 1864 IX.; — Tenże, Wielkanoc, Bluszcz 1878; — Jastrzębowski Szcz., Zwyczaje wielkanocne, Wędrowiec 1892 Nr. 16; — Jasełka, Gaz. nar. 1892 Nr. 309; — Kwietnik wielkanocny, Bies. lit. 1892 Nr. 6; — Matlakowski Wł., Dyngus i Śmigus, Wisła 1892 (por. Wisła 1891 II.); — Święcone, Kłosy XVI.; — Kreck Fr., Pisanki (Odb. ze Szkoły), Lwów 1893, *zob.* Nr. 11887; — Wielkanoc, Zielone świątki, Wniebowzięcie, Opiekun dom., Warsz. 1866—67; — Połujański A. K., Zielone świątki, Tyg. petersb. 1871 XXIII.; — E. S., Noc Świętojańska, Czas 1883 Nr. 140 i n.; — Wójcicki K. W., Dzień zaduszny, Tyg. ill. 1861 IV.; — Zengteller J., Zaduszki, Gaz. lw. 1890 Nr. 252; — Gloger Z., Adwent i roraty polskie, Kronika rodz. 1882; — Adwent i roraty polskie, Kuryer warsz. 1882 Nr. 272.

11561. Majewski E., Materyały do folkloru. Bocian, Warsz. 1891 (por. Karłowicz J., Kwart. hist. 1892 str. 589 i Majewskiego Słownik nazwisk zool. i botan. polskich, Warsz. 1892); — Ulanowska St., Żaba, Miesięcznik gal. tow. ochrony zwierząt 1891 Nr. 10 i 11, Przegląd (Lwów) 1891 Nr. 165.

11562. Wójcicki K. W., Wieńce i kwiaty, Bluszcz 1878; — Ulanowska St., Róża w poezyi i obyczaju naszym i obcym, Tyg. ill. 1886 str. 14.

11563. E. S, Godne święta w górach, Czas 1883 Nr. 53 i n.

11564. Wójcicki K. W., Flisy, Kłosy IV.

Klonowicz, Flis, zob. Nr. 10735; Wisła, zob. Nr. 10724.

11565. Beyer K., Róg obrzędowy górników wielickich, Tyg. ill. 1861 IV.; — Zawiliński R., Geniusze górników wielickich, Prz. lit. art., Krak. 1882 Nr. 17.

11566. Sierakowski W., Prawne zwyczaje ludowe, Wisła 1888 II.

11567. J., Rodzina polska, okres I. Na stanowisku ogólnie sławiańskiej rodziny, II. Do końca XII. stulecia, III. Od w. XII. do XV., Dziennik lit. 1862; — Grabowski Br., Podania o związkach między najbliższem rodzeństwem, I. Syn i matka, Wisła 1892.

11568. Ruppertowa, Drobna szlachta, Wisła 1888 II.; — Jabłonowski A., Najnowsze teorye heraldyczne pochodzenia polskiego społeczeństwa szlacheckiego ze stanowiska etnograficznego, Wisła 1891 z. I. str. 104—137, *zob.* Nr. 316.

11569. Zieliński Fr., Miejscowości od stanu, zajęć i pochodzenia osadników nazwane, Bibl. war. 1872 III., *zob. Prawo i Historya polityczna.*

11570. Szulc K., O głównych wyobrażeniach i uroczystościach bałwochwalczych naszego ludu (z powodu prac: J. Lelewela: Bałwochwalstwo Słowian i R. Berwińskiego: Studya nad literaturą ludową), Poznań 1857.

11571. O bałwochwalstwie i niektórych zwyczajach dawnych Polaków (wyjątek z dawnego rękopismu), Zbieracz lit. i polit. (red. Mączyński J.) 1838 III.

Zob. Kościół (Epoka przedchrześcijańska).

11572. **Schiffer B. W.**, Todtengeschichte bei den Polen, Am Urquell 1892; — Tenże, Todtenfetische bei den Polen, tamże 1892 II., 1893 III..

11573. Marzana, Warta 1885 Nr. 570.

11574. E. D., Dyabeł polski, Tyg. lit. Poznań 1843 VI.; — Dyabeł w Krakowie, stara powieść, Czas 1852 Nr. 229 i n.

11575. **Świętochowski A.**, O prześladowaniu dyabła w Polsce, Prz. tyg. 1877.

11576. J. J., Wiadomość o kupalnicach i sobótach pominalnych na Podlasiu, (Wolfgang Ks.), Ondyna Druskienieckich źródeł, Grodno 1846.

11577. J. S. B., O sobótkach i górze sobotskiej, Pam. warsz. 1819 XIV.; — Sobótka, Przyj. ludu, Leszno 1835 II., 1841 VIII.; — Sobótki, Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 33; — Wójcicki K. W., Sobótki, Tyg. ill. 1861 IV.; — Zmorski R., Sobótka na Szląsku, tamże 1862 V.; — Gloger Z., Kupalnocka Sobótka, Kłosy 1877 XXIV.; — Sobótka, Wisła 1892 z. III. str. 683—690.

11578. Kupajło, Groza A., Rusałka, Wilno 1842; — Nowosielski A., Kolada i Kupało, Dz. warsz. 1859 Nr. 99; — Piątkowska, Pogadanka o ważności pieśni ludowych i uroczystości Kupały, Kaliszanin 1886 Nr. 54.

11579. Klatecki J., Nowe lato, uroczystość starosławiańska, Warta 1885 Nr. 562; Niedźwiecki Wł., Święto Marcińskie albo babie lato, Niwa 1892.

Zob. Nr. 11497—11498.

11580. **Berwiński R. W.**, Studya o gusłach, czarach, zabobonach i przesądach ludowych, Poznań 1862 t. 2.

11581. Jezuita Bohomolec, reformat Surowiecki i cysters Łempicki w sporze o Inkubów i Sukkubów (gusła i czary, wiara w dyabły), Gaz. kośc. 1846 str. 374; O straszydłach, Wiadomości lit., dod. do Kuryera litewskiego 1782.

11582. Zabobony i przesądy w Polsce i na Szląsku, Wildt J., Kalendarz powsz., Krak. 1858.

11583. **Gloger Z.**, Zabobony rolnicze, Bibl. warsz. 1876 II.

11584. Grajnert J., Źródła niektórych przesądów, Tyg. ill. 1861 IV.

11585. **Brückner A.**, Zur Geschichte des Aberglaubens in Polen, Arch. f. slav. Phil., Berlin 1881 V.

11586. **Rostafiński J.**, Zielnik czarodziejski, t. j. zbiór przesądów o roślinach, Zb. wiad. do antr. akad. um., XVIII., Odb. Krak. 1893.

11587. Hodoli L., Wierzenia ludowe o zwierzętach i roślinach, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1882 VI.; — Siarkowski Wł., Podania ludowe o zwierzętach i roślinach, tamże 1883 VII.

11588. Biegeleisen H., Kartka z wyobrażeń chłopskich (o czarownicach), Dod. Prz. tyg. 1887 I., *zob. Prawo, Oświata.*

11589. Wójcicki K. W., Fantastyczne postacie ludowe, Kłosy I., II., IV.

11590. Zieleniewski M., O przesądach lekarskich ludu naszego, Krak. 1846.

11591. **Udziela M.**, Medycyna i przesądy lecznicze ludu polskiego, Bibl. Wisły, Warsz. 1891 t. VII.

R: Rostafiński J., Kwart. hist. 1892; Bryl. J., Przegl. pol. 1892 I.; Dr. X., Dz. pozn. 1892 Nr. 78.

11592. Jastrzębski Szcz., Postać cholery w fantazyi ludowej, Tyg. ill. 1892 II.

11593. Lubicz R., Dwa zamawiania starożytne (wścieklizny w XVI. i XVII. w.), Wisła 1891.

11594. Ochrona od zarazy (wyjaśnienie liter w kształcie krzyża noszonych w czasie zarazy), Poznań 1850.

11595. Wierzbicki D., Meteorologia ludowa, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1882 VI.

11596. Michałowski F., Mowa nasza i lud, Warsz. 1882.

R: Karłowicz J., Prawda, Warsz. 1882 str. 260.

11597. **Malinowski L.**, O niektórych wyrazach ludowych polskich, Roz. filolog. akad. um. XVII., Odb. Krak. 1892.

R: Krynicki A. A., Kwart. hist. 1892.

11598. **Łoś J.**, Bibliografia gwaroznawstwa pol., Wisła 1891; — Brückner A., Z przeszłości gwar polskich, tamże 1893.

11599. Czarkowski L., Prowincyonalizmy w gazetach ludowych, Wisła 1893 str. 906—907, *zob. Oświata*.

11600. Rostafiński J., Burak i barszcz, nazwa i rzecz w kolei czasów, Roz. filolog. akad. um., Krak. 1880.

11601. Majorkiewicz J., Pierwszy zawiązek literatury w pieśniach i podaniach ludu, Prz. nauk. lit. (Poznań) 1847; — Wójcicki K. W., Pogląd na literaturę ludową, Dz. warsz. 1853 Nr. 196; — Berwiński R. W., Studya o literaturze ludowej, Poznań 1862, *zob.* Nr. 11580.

11602. O pieśniach ludu polskiego i ruskiego, Pątnik narodowy, Lwów 1827; — O spiewach ludu polskiego, Gaz. polska, Warsz. 1830 Nr. 317; — Zaleski W., O pieśniach ludu, Roz., Lwów 1831; — O pieśniach ludu, Czasop. Bibl. Ossol. 1833; — Wójcicki K. W., O pieśniach polskiego ludu, Ziewonia, Lwów 1834; — O poezyi gminnej, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Maciejowski W. A., Pieśni gminne i wzgląd na nie historyczny, Mag. powsz. 1840 VII. (Toż w Al. lit. Wójcickiego 1848 I.); — O pieśniach ludu polskiego, Prz. nauk. „lit. (Poznań) 1842—1844; — Zienkiewicz, Pieśni ludu, Atheneum 1847; — O pieśniach ludowych, Szechowicz, Semennaja biblioteka 1855; — Estreicher K., O pieśniach ludowych, Nowiny 1857 Nr. 94—96.

11603. Piątkowska, Pogadanka o przyczynie poetyczności naszego ludu i uroczystościach przedślubnych, Kaliszanin 1886 Nr. 27.

11604. **Karłowicz J.**, Studya nad treścią i formą pieśni ludowych polskich, Prawda, Warsz. 1882; — Kurabicz J., Słówko o pieśni ludu, Nowiny 1882 Nr. 287.

11605. **Wójcicki K. W.**, Klechdy, starożytne podania i powieści ludu polskiego i Rusi, Warsz. 1837, 2. wyd. tamże 1851, 3. wyd. (z rysunkami Andriollego) tamże 1876, 4. wyd. tamże 1879.

R: Mag. powsz. 1837 IV.

11606 Wójcicki K. W., Klechdy, povesti lidu polského a rusinského, prelozil J. B. Maly, Bibliotheka zabawneho esteni, Praga 1838; Tenże, Polnische Volkssagen und Märchen, übersetzt von F. H. Lewestam, Berlin 1839; Tenże, Dwie klechdy przełożone w Revue de Nord, Paris 1837.

11607. Maciejowski W., Wzgląd na klechdy, Orędownik, Poznań 1840-1841; — Siemieński L., Podania, legendy polskie, ruskie i litewskie, Dz. domowy 1845 VI.; — Zmorski R., Kilka słów o podaniach i baśniach ludu, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.

11608. **Baliński K.**, Powieści ludu, Warsz. 1842 (por. Roczniki kryt. lit. Lewestama 1842 Nr. 50).

11609. Łepkowski J., O tradycyach narodowych, Krak. 1861.

R: Białecki A., Dz. pozn. 1861 Nr. 76.

11610. (Chomętowski Wł.), Legendy polskie, przez W. C., Krak. 1862.

R: Kaszewski K., Tyg. ill. 1865 X'.

11611. Gliński, Polnische Volksmärchen nach der orig. Sammlung, b. r. (1878).

11612. Grimm O. A., Polskija skazki (12 klechd z Wójcickiego, 7 z Balińskiego), Petersb. 1880.

11613. **Siemieński L.**, Podania i legendy polskie, ruskie i litewskie, Poznań 1880, *zob.* Nr. 11607.

11614. Gloger Z., Podania i tradycye, Kronika rodzinna 1868 Nr 19.

11615. **Rybowski M.**, Baśnie ludu polskiego, (Bibl. Kuryera pol.) Krak. 1891.

R: Tyg. kąt. 1891 Nr. 51.

11616. Grabowski Br., Podania i legendy zapisane u autorów staropolskich, Wisła 1890 IV.

11617. Gustawicz, Gadki ludowe z dziedziny przyrody, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1881 V., 1882 VI.

11618. Jawornicki A., Topielnica z podań ludowych i kwiat paproci, Tydzień, Petrokow 1873—1877; — Grajnert, Kwiaty i zioła podaniowe u ludu naszego, Tyg. mód 1882 Nr. 27.

11619. Symbolik der Vögel in Sage der Polen und Ruthenen, nach dem warschauer „Echo“ mitgetheilt von A. Kohn, Die Natur 1879.

11620. Matusiak Sz., Historya polska w opowiadaniu ludu, Przegl. pol. 1881 III. (oddzielnie Krak. 1881).

Podanie historyczne, zob. Historya polityczna.

11621. Gloger Z., Walka z muzułmaństwem w pieśniach ludu, polskiego, Kronika rodz. 1877.

11622. Biegeleisen H., Szlachta drobna w świetle poezyi ludowej, Dod. Przegl. tyg. 1887 II.; — Wiśniewski, Żyd w literaturze ludowej, Prz. tyg. 1882 str. 166, 178.

11623. O Twardowskim i Fauście, Pam. warsz. Brodzińskiego 1822; — Kretowicz, Czarnoksiężnik Twardowski, Roz., Lwów 1833; — Twardowski, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — Faust-Twardowski, tamże 1838 V.; — Maciejowski W., Twardowski pana Juliana Korsaka pod względem historycznym, Bibl. warsz. 1841 III.; — Grobla Twardowskiego, Przyj. ludu, Leszno 1845 XII.; — Mączyński J., Czarnoksięska księga Twardowskiego w bibl. Jagiell. w Krakowie, Czas 1856 Nr. 30; — Do Wójcickiego, O czarnoksiężniku Twardowskim, Tyg. ill. 1864 IX.; — Podanie o czarnoksiężniku Twardowskim, Unger, Kal. warsz. 1865; — Bełcikowski A., Doktor Jan Faust, Tyg. ill. 1874 XIV.; — Świeżawski E., Przyczynek do studyów nad Twardowskim, Warsz. 1875 (por. Prz. lw.

1875 X.; — Mistrz Twardowski, Kłosy 1877 XXIV.; — O Janie Twardowskim, wielkim czarnoksiężniku, Winona Minn., 1892; — Jewstigniejew M., Żyzń i prikluczenije pana Twardowskawo, polskawo kołduna, Moskwa 1892.

11624. Brückner A., Ein polnisches Teufelsbuch und seine russische Uebersetzung, Archiv f. slav. Phil. 1893 t. XV.

11625. Wójcicki K. W., Dyabeł Rokita, Tyg. ill. 1869 IV.

11626. Rostafiński J., Legenda o Filipie z konopi, Czas 1884 Nr. 7.

11627. Podanie ludowe o św. Grzegorzu i Madeju, Brzoza Gryżyńska, Polska Schneewittchen, Wisła 1888 II.

11628. Sobótka i Madej we łoże (z powieści narodowych). Pam. sandomierski 1829 II.; Winna Góra pod Starym Sączem (podanie gminne), Zbieracz lit. pol., Krak. 1837 III.

11629. Ciszewski St., Powieści z Tysiąca i jednej nocy w przeróbce ludu naszego, Wisła 1892 z. III. str. 587—592.

11630. **Zaleski W.**, Pieśni ludu polskiego i ruskiego, Lwów b. r.; — Turowski K. J., Dodatek do zbioru pieśni ludu polskiego i ruskiego, Lwów 1846 str. 32.

11631. **Kolberg O.**, Pieśni ludu polskiego z melodyami i rycinami (12 zesz.), Warsz. 1856—1867, *zob.* Nr. 11541 (por. Siemieński L., Kolberga pieśni ludu, Kilka rysów z lit. społ. t. II.).

11632. (Maciejowski W. A.), Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte, podał do druku M..., Bibl. warsz. 1860 IV., Odb. War. 1860.

11633. **Gloger Z.**, Starodawne dumy i pieśni, Warsz. 1877; — Tenże, Baśnie i powieści ze źródeł etnogr. i własnych notat, Biblioteczka ludowa, Warsz. 1879.

R: K. Wł. W., Bibl warsz 1877 IV.

11634. **Gloger Z.**, Pieśni ludu, zebrał... w latach 1861—1890, muzykę oprac. Z. Noskowski, Krak. 1892.

R: Peretz Wł., Kij. Star. 1893 II. str. 381—385; Tenże, Żywaja Star. 1893 z. I. str. 122; Karłowicz J., Kwart. hist. 1893.

11635. Co to znaczy kolenda. Dzwonek, Lwów 1860 III.; — Historya kolend, Archiwum teol. Jabczyńskiego; — Tarnowski St., O kolędach, Wiek 1882 Nr. 51; Toż, Czas 1882 Nr. 17 i n.; — Mioduszewski M., Kolędy i pastorałki, piosnki ludu podczas świąt Bożego Narodzenia śpiewane, Rzeszów 1876; — Czajewski W., Skąd powstała kolenda, Zbiór prac nauk., Warsz. 1888; — Tarnowski St., O kolendach, Krak. 1893; — Szczepański A., (O kolendach), Gaz. lw. 1894.

Pieśni religijne, pieśni okolicznościowe i t. p., zob. Oświata (Literatura).

11636. Szopka i „Herody", Materyały do dziejów teatru ludowego, Wisła 1892 z. III. str. 564—586.

11637. Rawita Fr., Szkice z dziejów twórczości ludowej, II. Lirnicy, studyum z literatury ludowej, Tyg. ill. 1890, 1891.

11638. **Wójcicki K. W.**, Przysłowia narodowe, z wyjaśnieniem źródła początku, Warsz. 1830.

R: Zienkowicz i Gaszyński, Pam. dla płci pięk. t. II.; Pam. um i lit. 1830 IV.

11639. Wójcicki K. W., Przysłowia rolnicze, Kal powsz. 1838.

11640. W. P., Filozofia i przysłowia ludu w Polsce, Kw. nauk., Krak. 1835 II.; — Przysłowia i piosnki gminne, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.

11641. Niektóre dawne przysłowia, Dz. warsz. 1852 Nr. 320; — Wł. Sab., Lipińskiego T. Przyczynek do zbioru przysłów, tamże 1855 Nr. 254.

11642. Przysłowia ludowe, Przyj. dom., Lwów 1856 t. VI.

11643. Franko J., Szczątki pierwotnego światopoglądu w ruskich i polskich zagadkach, Dod. m. do Prz. tyg., Warsz. 1884.

11644. Gustawicz Br., Zagadki i łamigłówki ludowe, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. XVII., Odb. Krak. 1893.

Przysłowia historyczne i obyczajowe, zob. Oświata.

11645. Lipiński J., Lud Wielkopolski, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1884 VIII.

11646. Opis mieszkańców Wielkopolski, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII., *zob.* Nr. 1360.

11647. **Kolberg O.**, Lud, jego zwyczaje, sposób życia t. XIII.: W. ks. Poznańskie, Krak. 1880; t. XXII.: Łęczyckie, Krak. 1889; t. XXIII.: Kaliskie, Krak. 1890.

R: Karłowicz J., Kwart. hist. 1891, 1892.

Zob. Nr. 1410.

11648. Bartoszewicz J., Obrzędy i zabobony w Wielkopolsce i na Szląsku, Unger, Kal. warsz. 1854.

11649. Staszic F., Zwyczaje wielkanocne nad Wartą, Tyg. ill. 1860 I str. 255; F. St., Dożynki wielkopolskie, tamże 1860 II. str. 539.

Zob. Nr. 10196.

11650. Swieżawski Sulimczyk, Ślady zwyczajów ludu wielkopolskiego z XV. wieku, Wędrowiec 1883 Nr. 47, 48.

11651. Kolberg O., Rzecz o mowie ludu wielkopolskiego, Zb. wiad. do antr. kraj. I., Odb. Krak. 1876.

11652. **Lipiński J.**, Piosnki ludu wielkopolskiego, Poznań 1842 (Część 2. z spuścizny Lipińskiego wydał Kolberg O., Zb. wiad. do antr 1884 VIII.).

11653. **Berwiński R.**, Powieści wielkopolskie, Wrocław 1840.

11654. **Zmarski R.**, Podania i baśni ludu na Mazowszu, Wrocław 1852.

11655. Schulz A., Grosspolens Nationalsagen, Posen 1842—1844, *zob.* Nr. *11375.*

11656. Podania i zwyczaje wielkopolskie, Wildt J., Kalendarz powsz., Krak 1863; K. W., Legenda z Wielkopolski, Czas 1887 Nr. 161.

11657. Kierski E., Zwyczaje, obrzędy i zabobony ludu w W. ks. poznańskiem, Tyg. ill. 1861 IV.; — Tenże, Mieszkańcy z okolic Pleszewa, tamże 1862 VI.; — Tenże, Mieszkańcy z okolic Kórnika, tamże 1862 VI.; — Zwyczaje i zabobony ludu W. ks. poznańskiego, Prz. wielkop., Poznań 1867.

11658. Neuhochzeit (Czarnikauer Kreis) Posener Provinzbl 1846 II.

11659. Knoop, Märchen aus der Provinz Posen, Veckenstedt's Ztschr. f. Volkskunde 1890; — Tenże, Polnischer und deutscher Aberglaube und Brauch aus der Provinz Posen, tamże 1891.

11660. Berghaus, Bevölkerung des Regierungsbezirks Posen. Petermann, G M., 1859 str. 480, *zob.* Nr. 10706; Kattner. Stärke und Vertheilung d. deutschen u. d polnischen Elements in Posen, Grenzboten 1873.

11661. **Grajnert J.**, Zap. etnogr. z okolic Wielunia i Radomska, Zb. wiad. do antrop. akad. um. krak. 1880 IV.; — Tenże, Kilka pieśni wojackich zebranych wśród ludu w okolicach Wielunia, Kaliszanin 1882 Nr. 78.

11662. Miniszewski J. A., Zwyczaje i obrządki w okolicach Wielunia, Niezapominajki K. Korwella 1842.

11663. Łagęza R., Ziemia chełmińsko-michałowska, Wisła 1890, *zob.* Nr. 10200.

11664. Krasnowolski A., Język ludowy w ziemi chełmińskiej, Album uczącej się młodzieży, Lwów 1879.

R: Hanusz J., Przegląd akademicki, Krak 1881.

11665. Oszmianin K., Łagiewniki w Wieluńskiem, Kaliszanin 1886 Nr. 96.

11666. Piątkowska J., Pogadanka z życia ludu wiejskiego w ziemi sieradzkiej, Kaliszanin 1886 Nr 61, 62; Taż, Pogadanka o baśniach, zwyczajach i obrzędach z czasów pogańszczyzny w ziemi Sieradzkiej, tamże 1886 Nr. 37; Taż, Pogadanka o uroczystościach sobótkowych w ziemi Sieradzkiej, tamże 1886 Nr 80.

11667. Petrow A., Lud ziemi Dobrzyńskiej, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1878 II.

R: Smoleński Wł., At. 1879 IV.

11668. **Borucki M.**, Ziemia kujawska, Warsz. 1882 -1886, *zob.* Nr. 10211.

11669. Kujawiacy, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

11670. Jenike L., Typy włościan kujawskich, Tyg. ill. 1863 VII. str. 64; — Gloger Z., Kujawiacy, tamże 1868 str. 15.

11671. Kolberg O., Środopoście w Kujawach, Tyg. ill. 1866 XIV.

11672. **Matlakowski W.**, Słownik wyrazów ludowych, zebranych w Czerskiem i na Kujawach, Spraw. kom. jęz. akad. um. V., Odb. Krak. 1892.

R: Kryński A., Kwart. hist. 1893.

11673. **Gloger Z.**, Kujawiaki, mazurki, wyrwasy i dumki, ze źródeł etnogr., Warsz. 1879, 2. wyd. tamże 1892.

11674. **Kolberg O.**, Mazowsze, obraz etnograficzny, Krak. 1885 I., 1886 II., 1887 III. (Mazowsze leśne), *zob.* Nr. 11571.

R: Smoleński Wł, Kwart. hist. 1887 str. 280 i 435.

11675. Maciejowski W. A., Mazurowie, Tyg. lit., Poznań 1840 III.; Wójcicki, Charakterystyka Mazurów, Snopek nadwiślański 1844 i Szkice historyczne, Krak. 1869; Mazurzy, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

11676. Bartoszewicz J., Mazowsze, Mazury, Unger, Kal. warsz. 1865, *zob.* Nr. 10218.

11677. Wesele mazurów podkarpackich, Zbier. lit. polit., Krak. 1837 III.

11678. Schikowsky P., Das Verhältniss des Mazuren zu seinen Hausthieren, Globus 1892 LXI. Nr. 14.

11679. Z. Roman, Baśnie i podania ludu w Mazowszu z dodatkiem szląskich i wielkopolskich, 1852.

R: r...ski, Czas 1853 Nr. 50.

11680. **Wójcicki K. W.**, Pieśni ludu Białochrobatów, Mazurów i Rusi z nad Bugu z dołączeniem odpowiednich pieśni ruskich, serbskich, czeskich i słowiańskich, Warsz. 1836 - 1837.

Por.: Tyg. petersb. 1836 XIII. i XIV.

11681. Wójcicki K. W., Trzy niewidy, staromazurskie podanie, Bluszcz, 1867 Nr. 45

Kozłowski F., Dzieje Mazowsza, zob. Historya polityczna.

11682. Wieśniacy z okolic Warszawy, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.

11683. Szczerbowicz L. W., Gwara warszawska w spółczesnym języku literackim, Bibl. warsz. 1890 III.

R: Niedźwiecki Wł., Ateneum 1891 III.

11684. Kamiński M., O podaniach ludu z okolic Warszawy, Tyg. ill. 1868 II.

11685. Ulanowska S., Etnogr. mater. z Łukowca w Mazowieckiem, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1884 VIII.

11686. **Kozłowski K**, Materyały do etnografii słowiańskiej: Lud, pieśni, podania, baśnie i przesądy ludu z Mazowsza Czerskiego, Warsz. 1867—1873.

Matlakowski Wł., Słownik wyrazów zebranych w Czerskiem, zob. Nr. 11672.

Dyngus i Śmigus, zob. Nr. 11560.

11687. Ulanowska St., Z ziemi czerskiej, Czas 1884 Nr. 170 i n.; — Ronin W., Wieś Dreglin w Sierpckiem (w ziemi płockiej), Wisła 1891.

11688. Kunicki L., Ubiory włościan z Podlasia nadbużnego, Tyg. ill. 1862 VI.

11689. **Gloger Z.**, Dawna ziemia łomżyńska, Bibl. warsz. 1876 III., Odb. Warsz. 1876; — Podczaszyński B., Dworaki, Pikoty w Łomżyńskiem, tamże 1883 VII.; — Gloger Z., Dawna ziemia bielska i jej cząstkowa szlachta, Bibl. warsz. 1873, Odb. War. 1873.

11690. Gloger Z., Zwyczaje ludu z okolic Tykocina, Bibl. warsz. 1868 I.; — Tenże, Kilka słów o podaniach z okolic Tykocina, tamże 1867 III., Odb. Warsz. 1867.

11691. Gloger Z., Zabobony i mniemania ludu nadnarwiańskiego, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 I., 1879 III.; — Tenże, Lud z nad Narwi i Buga, tamże 1883 VII.; — Jagodna, wieś w powiecie łukowskim (Podlasie), Bibl. Wisły, Warsz. 1889 IV.

Zob. Nr. 11706.

11692. Sembrzycki J., Żudwinie, kraj żudwiński (Jadźwingów), Wisła 1891.

11693. **Gawarecki**, O Kurpiach, Pam. płocki 1831 str. 60; Wójcicki, Zarysy dom. t. II., Warsz. 1842; Połujański, Wędr. po gub. augustowskiej, *zob.* Nr. 10125, 10197.

11694. Święcki T., O Kurpikach, Dz. warsz. 1827 IX; Kurpie, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

11695. Pokora A., Na Kurpiach, epizod z r 1863, Dziennik pol. 1892 Nr. 284—290.

11696. Grochowski W., Kurpie, Tyg. ill. 1870 VI.; — Czajewski W., Kurpie, tamże 1881 XII.; — Tenże, Kurpie, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.; — Osiecki X. J., O Kurpiach, Wiek 1881 Nr. 103.

11697. Anczykowski A., Stosunki włościańskie na Kurpiach, Dod. do Prz. tyg., Warsz. 1864; Zakrzewski A., Kurpie (z dziejów ludu), Wędrowiec 188? str. 64.

11698. **Krzywicki L.**, Kurpie, Bibl. warsz. 1892, Odb. Warsz. 1892.

R: Karłowicz J., Wisła 1893 str. 186.

11699. **Kętrzyński W. J. W.**, O Mazurach, i zbiór pieśni gminnych ludu mazurskiego w Prusach wschodnich, Tyg. wielk. 1872, Odb. Poznań 1872 (po ross., Sławiańskij Sbornik, Petersb. 1876 III.).

R: Wójcicki K. W., Bibl. warsz. 1872 IV.

11700. Kętrzyński W., Mazury pruscy i M. Giersz, Tyg. ill. 1881 XII. str. 175; — Tenże, Udział Polaków i innych narodów w kolonizacyi Mazowsza pruskiego, Przew. nauk. lit. 1882.

11701. Krosta, Land und Leute in Masuren, ein Beitrag zur Geogr. Preussens, Bericht über das Kneiphöfische Stadt-Gymnasium. Königsberg 1875, *zob.* Nr. 10737.

11702. Ossowski J., O Mazurach pruskich, Wędrowiec 1881; — Tenże, Przyczynek do literatury mazurskiej, Ateneum 1882 (por. Wędrowiec 1882 str. 31—34).

11703. S. J., W sprawie Mazurów pruskich, Tyg. ill. 1881 XII.; F. S., W sprawie Mazurów pruskich, Wędrowiec 1882 (I.); Żółtowski, Z pruskiego Mazowsza, Kuryer warsz. 1882 Nr. 253.

11704. **Braun H.**, Alte und neue Bilder aus Masuren, Königsberg 1888.

R: Frischbier, Altpr. Mntschr. XXV. str. 362.

11705. **Sembrzycki J.**, Przyczynki do charakterystyki Mazurów pruskich, Wisła 1890; — Tenże, Wesele na Mazurach, tamże 1893.

11706. Zu einem hübschen Aufsatz: Bilder aus Mazuren, Ztschr. f. deutsche Sprache 1893 XVI. z. 10.

11707. **Toeppen M. P.**, Aberglauben aus Mazuren, Königsb., Danzig 1867; — Tenże, Geschichte Masurens, *zob. Historya polit.*

11708. Toeppen M., Wierzenia mazurskie, Wisła 1892, Odb. Warsz. 1893.

11709. Schikowsky P., Die Mähre im Volksglauben der Mazuren, Ausland 1891 LXIV. Nr. 15.

11710. **Heyer F.**, Mazurische Volkslieder, aus dem poln., Altpr. Mntschr. 1877 XIV., 1879 XVI.; — Frieschbier H., Zehn masurische Volkslieder, tamże 1884 XXI.; — Sembrzycki J., Ueber masurische Sagen, tamże 1886 XXIII.

11711. Nowicki A., Z piśmiennictwa Mazurów pruskich, Prz. tyg. Dod. 1891.

Klonowicz F., Flis, zob. Nr. 10735.

11712. **Kętrzyński W.**, O narodowości polskiej w Prusiech zachodnich od czasów krzyżackich, studyum hist.-etnogr., Pam. wydz. fil. akad. um. I., Odb. Krak. 1874, *zob.* Nr. 2208; — Tenże, O ludności polskiej w Prusiech niegdyś krzyżackich, Lwów 1882.

R: Hirszberg A., Ruch lit. 1874—1875; Prz. kryt. 1874—1875; Kuryer pozn 1882 Nr. 219; Kujot S., Altpr. Mntschr. 1883 XX; Gaz. nar. 1883 Nr. 15; Prochaska A., Ateneum 1883 II.

11713. **Nadmorski**, Ludność polska w Prusiech zachodnich, z mapą etnogr., Pam. fizyogr. 1889 IX., Odb. Warsz. 1892.

R: Sembrzycki J., Kwart. hist., 1891; Parczowski A. J., Wisła 1891 IV. str. 891.

11714. Sembrzycki J., Ostpreussische Sprichwörter, Volksreime und Provinzionalismen, Am Urquell 1892; — Ostpreuss. Haus- und Zaubermittel, tamże 1892; — Fischer R., Das Polenthum in Westpreussen, Preuss. Jahrbücher 1872 LXXII.

Zob. (Prusacy) Nr. 12244.

11715. **Kujot St.**, Pomorze polskie, szkic geogr.-etn., Warta ofiar. Bażyńskiemu 1874, *zob.* Nr. 10504.

11716. Winckler B., Die Nationalitäten Pomerellens, 1869; Jaquet G., Bilder aus d. unteren Weichselgebiete, Aus allen Welttheilen 1872 III., 1873 IV.; Passarge L., Fischerleben auf d. kurischen Nehrung, Daheim 1879 Nr. 39.

11717. **Brandstätter A.**, Land- u. Leute des Landkreises Danzig, eine topogr., hist.-statist. Schilderung, Danzig 1879, *zob.* Nr. 10505.

11718. **Knoop O.**, Volkssagen, Erzählungen, Aberglauben und Märchen aus dem östl. Theile von Hinterpommern, Posen 1885.

11719. (Garbe E. L.). Danziger Sagen, Altpreuss. Mntschr IX. str. 581—584; Tenże, Danziger Sagen poet. bearbeitet 1872.

11720. Volkslieder aus Pommern, Blätter f. pommersche Volkskunde 1892 Nr. 1 i 2; — Neue Volkssagen aus Pommern, tamże 1892 Nr. 1 i 2; — Brunk A., Volksräthsel aus Pommern, Am Urquell 1893.

11721. **(Cejnova St. Fl.)**, Trze rosprave przez Starojisława, woros kile słov wo Kaszebach przez Wójka sena, Krak. 1850; — Tenże, Skorb kaszebsko-słovjnskje mové, Gdańsk 1866; — Preis P., Kile słov wo Kaszebach e jich renni, przez Wojkasena (Cejnowę), tudzież rzecz o języku kaszubskim, Krak. 1850.

11722. Kassubisch-Pommerellische Forschungen, Pommers Gesch. Jahresb. III.

Zob. Nr. 10511.

11723. Kaszuby, Dz. pozn. 1860 Nr. 44—46; — Zmorski R., Kaszuby, Tyg. ill. 1861 III. str. 204; — Słownik kaszubski, Warta 1874, 1875.

11724. Kiechel S., Über Kassuben, Danzig, Elbing und Königsberg, Altpr. Mntschr. IX. str. 365—372.

11725. O Kaszubach, Echo 1882 Nr. 217; Minor J. U polskich wyspiarzy, szkic z podróży po Kaszubach, tamże 1882 Nr. 222—224.

11726. **Nadmorski**, Kaszuby i Kociewie, język, zwyczaje, przesądy, podania, zagadki i pieśni ludowe w północnej części Prus zachodnich, Wisła 1892, Odb. rozsz. Poznań 1892.

R: Karłowicz J., Wisła 1893; Kwart. hist. 1893; Gajsler F. J., Ateneum 1893 III

11727. **Biskupski L.**, Słownik kaszubski, nap. A. Berka, Prace filol. III., Odb. Warsz. 1891.

11728. **Ramułt St.**, Słownik języka pomorskiego czyli kaszubskiego, Krak. 1892.

R: Sembrzycki J., Altpr. Mntschr. 1893; Franko Iw., Dod. do Kur. lw. 1893 Nr. 18; Gaz pol. (warsz.) 1893 Nr. 129; Kraj 1893 Nr. 25 str. 9; -ol-, Tyg, ill. 1893 Nr. 180 str. 366; Wisła 1893 I. str. 207; Gajsler F., Ateneum 1893 III.; Słowo 1893 Nr. 163; Polivka, Cesky lid 1893 II.; Kalina A., Przegląd pol. 1893 III.; — Por.: Anzeiger d Akad. d. Wiss., Krakau 1893 str. 228 235.

— — — —

11729. **Malinowski L. S.**, Listy z podróży etnograficznej po Szląsku, Nadziś 1872 I.; — Tenże, Zarysy życia ludowego na Szląsku, Ateneum 1877 I. i II., Odb. Warsz. 1878.

11730. **Limanowski B.**, Losy narodowości polskiej na Szląsku, Lwów 1874.

R: Gaz. nar. 1874 Nr. 126.

11731. Kilka kartek z przeszłości Szląska, Wędrowiec 1880; Grabiński St., Ludność polska na Szląsku, tamże 1882 I.

11732. Bandtkie, Mieszkańce w górach szląskich, Pam. warsz. L. Osińskiego 1809 I—III.

11733. Lud polski i jego siedziby na Szląsku pruskim, Czas 1855 Nr. 1.4 i n.; Ludność górnego Szląska, Echo 1882 Nr 146.

11734. Peter A., Volksthümliches aus Oester. Schlesien, Troppau 1865.

R: Drescher R., Ztschr. f. Gesch. Schlesiens VII. str 192.

11735. Hoff B., Lud cieszyński, Warsz. 1887.

R: A G. B., Prawda, Warsz. 1888.

11736. Narodowość polska w ks. Cieszyńskiem, Gaz. nar. 1868 Nr 144; Szukiewicz W., Szląsk cieszyński, Lwów 1893; Maćkowski J. K., Wspomnienie śląskie (art. etnogr. o Lubowicach), Kuryer pozn. 1891.

11737. Leparz B., Historicke hovory o našem Sleszku, Praha 1881.

11738. Aus deutschen Landschaften, Westschlesien und seine Bewohner, Globus 1872 XXII.

Partsch J., Landeskunde d. Provinz Schlesien, zob. Nr. 10054.

11739. Fritz J., Ubiory włościan szlązkich, Tyg. ill. 1864 str. 264.

11740. Jüttner, Tracht und Mundart von Ober-Glogau, Rübezahl 1873.

11741. **Hytrek A.**, Górny Szląsk pod względem obyczajów, języka i usposobień ludności (z przedmową B. Kalickiego), Przegl. pol. 1880 XIV.

11742. Schultz E., Hochzeitsgebräuche in Oberschlesien, Aus allen Welttheilen 1878 t. IX.

11743. O obrzędkach weselnych wieśniaków w Szląsku, Nowy Pam. warsz. 1801 t. IV.

11744. Fritz J., Co w Szląsku jest zwyczajem w czasie świąt wielkanocnych i przed niemi, Tyg. ill. 1865 XI.; — Tenże, Zwyczaje i obyczaje na Szląsku, tamże 1866 XII.

11715. Grzegorzewski J., Odwiedziny u chłopa polskiego na Szląsku, Kraj 1884 Nr. 23; Zo slezskych chaloupek, Opavsky tydennik 1892 Nr. 30: Can F., Velikocni vajicka ve Slezsku a na Valassku, tamże 1892 Nr. 31.

11746. Łepkowski J., O mowie polskiej na Szląsku, Czas 1849 Nr. 58.

11747. Bandtkie, O języku polskim w Szląsku, Mrówka poznańska 1821, 1822; Roz., Lwów 1823.

11748. Kraiński W., Abhandlung über die poln. Sprache in Ober-Schlesien, Breslau 1862; — Heimbrod, Über deutsche Sprache in dem poln. Oberschlesien (Progr. Gymn.), Gleiwitz 1865; — Weltzel A., Die Sprachgrenze Ober-Schlesiens, Rübezahl 1873.

11749. Silesia, O narzeczach polskich, Echo 1882 str. 198.

11750. **Roger J.**, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szlązku, Wrocław 1864, 2. wyd. 1880; — Lubieński Cz., Wianek pieśni górno-szląskich, Chełmno 1867.

11751. **Cięciała A.**, Pieśni ludu szląskiego z Cieszyńskiego, Zb. wiad. do antr. ak. um. krak. 1885 IX.

11752. Pieśni górnoszląskie, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.

11753. Buesching J., Sagen und Geschichten aus dem Schlesierthale u. v. d. Burg Kinsberg, Breslau 1824; — Wunster K., Oberschlesien in der Sagenwelt erscheint, Liegnitz 1825.

11754. **Goedsche H.**, Schlesischer Sagen- und Legenden-Schatz, Meissen 1839 z. 3.

11755. **Klechdy** ludu na Szląsku, Przyj. ludu, Leszno 1845–1846 X–XIII.

11756. S. J., Podania szląskie, Tyg. ill. 1882.

11757. Knauthe K., Schlesische Volkssagen, Am Urquell 1891 II.; — Tenże, Zauber- und Spukgestalten in Schlesien, tamże 1892 t. III.

11758. Smogorzów (starożytne podanie ludu szląskiego), Czas 1851 Nr. 260.

11759. Miarka K., Husyci w Górnym Szląsku (powieść z ustnego podania ludu). Poznań 1865; Tenże, Góra Klemensowa (powieść oparta na podaniu ludu), Huta królewska 1870, *zob.* Nr. 10293.

11760. Starożytny zwyczaj w wigilię św. Mikołaja obchodzony w Małej Polsce, Gaz. polska, Warsz. 1827 Nr. 326.

11761. Rys etnograficzny Galicyi i Bukowiny, Czas 1851 Nr. 36 i n.; — Załuski J., Uwagi nad rysem etnogr., tamże 1851 Nr. 44; — Tenże, Jeszcze słów kilka, tamże 1851 Nr. 93.

11762. Ludność Galicyi, Roz., Lwów 1831; Galicyanie, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

11763. Zubrzycki D., Granice między ludnością polską i ruską w Galicyi, Lwów 1848 (toż po niem.: Grenzen zwischen der ruthenischen und polnischen Nation in Galizien, Lwów 1869).

11764. Schmedes v., Geogr.-statist. Übersicht Galiziens und d. Bukowina, Lemberg 1869.

11765. Rapacki Wł., Ludność Galicyi, Lwów 1874 (6 kart stat. i etnogr.).

11766. Limanowski B., Galicya przedstawiona słowem i ołówkiem, Lwów 1892, *zob.* Nr. 10340.

R: Nałkowski W., Wisła 1893 str. 939.

11767. Franko I., Krajoznawstwo galicyjskie, *zob.* Nr. 10082.

Zob. Nr. 10310–10347.

11768. **Majer i Kopernicki**, Charakterystyka fizyczna galicyjskiej ludności, Zb. wiad. do antr. akad. um. II., Odb. Krak. 1876, *zob.* Nr. 11543.

11769. **Zaleski W.**, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego, Lwów 1833.

R: Mnemosine, Lwów 1836; — Por.: Karłowicz, O Wacławie z Oleska, Gaz. lw. 1884 Nr. 262.

11770. **Pauli Ż.**, Pieśni ludu polskiego w Galicyi, Lwów 1838; — Tenże, Sagen des poln. Volkes in Galizien, Mnemosine, Lwów 1834 (**E.** VI.).

R: Lwowianin 1840 str. 96.

11771. Lud polski, jego zwyczaje i zabobony (lud krakowski), Pam. dla płci piek. Ziemkowicza i Gaszyńskiego t. III.; — Mączyński J., Włościanie z okolic Krakowa, z rycinami M. Stachowicza, Krak. 1858.

11772. **Kolberg O.**, Etnographisches aus d. krakauer Gebiet, Mitth. d. Wiener geogr. Ges. 1872 XV.

11773. Krakowiaki, Krakus, kal. krak. 1841; Anczyc Wł. L., Obrazy krakowskie, Tyg. ill. 1862 V.

11774. **Łepkowski J.**, Przegląd krakowskich tradycyj, legend, nabożeństw, zwyczajów, przysłów i właściwości, Krak. 1866.

R: Czas 1866 Nr. 16 i n.

11775. **Wasilewski Z.**, Przyczynek do etnografii Krakowiaków, Wisła 1892.

11776. Kolberg O., Wieś, chata i zagroda pod Krakowem, Kłosy X.

11777. Wesela mieszczan krakowskich, Czech J., Nowy kalendarz, Krak. 1867.

11778. Fiałkowski R., Zwyczaje i zabobony świąt Bożego Narodzenia w Małopolsce, Ognisko, Poznań 1874–1875; — Mączyński J., Wspomnienie dawniejszych obrzędów

Wielkanocnych w Krakowie, Czas 1857 Nr. 121; — Anczyc Wł. L., Krakowskie wspominki, Rękawka, Tyg. ill. 1860 I. str. 302; — Tenże, Konik zwierzyniecki, tamże 1861 III. str. 206; — Tenże, Obchód wianków w Krakowie, tamże 1861 III. str. 235; — Obchód Zielonych świątek w Krakowie, Tyg. ill. 1862 V. str. 225.

11779. **Jarmarki w Krakowskiem**, Kłosy IX. str. 269.

11780. Kosiński Fr., Słowniczek prowincyonalizmów w okolicach Krakowa, Bochni i Wadowic, Zb. wiad. do antr. ak. um. III., Odb. Krak. 1876.

11781. Konopka J., Pieśni ludu krakowskiego, Krak. 1840.

11782. Spiewy krakowskie (E. b. r.).

11783. **Kolberg O.**, Krakowiaki z okolic Krakowa, Krak. 1874.

11784. **Gloger Z.**, 572 krakowiaków ze źródeł drukowanych i z ust ludu, Warsz. 1877; 2. wyd. (657 spiewek) Biblioteczka ludowa, Warsz. 1879; 3. wyd. (653 spiewek) Warsz. 1893.

11785. Świeżawski E. G., Przenośnia w Krakowiakach, Ateneum 1886.

R: Kawczyński M., Kwart. hist. 1887.

11786. Mączyński J., Kilka podań i wspomnień krakowskich. Czas 1855 Nr 251, Odb. Krak. 1855, *zob. Miejscowości.*

11787. Wójcicki Wł., Klechdy Kazimierza, Panorama 1836; J. Ł. G. C., Legendy i podania krakowskie, Gaz. warsz. 1854 Nr. 170—184.

11788. Temple R., Über den Gründungs-Urbeginn der Stadt Krakau, eine ethnolog. Studie, Mitth. d. Wiener geogr. Ges. 1877, *zob. Historya polityczna.*

11789. Matyás K., Z ust ludu, Prz. lit. art. 1884; — Tenże, Podania i baśnie krakowskie, Gaz. lw. 1890 Nr. 159—161, Odb. Lwów 1890.

R: J., Przegl. powsz., 1890 III.

11790. Przysłowia krakowskie, Czech J., Nowy kalend. astronom. gosp., Krak. 1867.

11791. Polacsek St., Wieś Rudawa, Bibl. Wisły IX., Warsz. 1892; — Tenże, Z podań i wierzeń ludowych, zapisanych we wsi Rudawie pod Krakowem, Wisła 1891.

11792. Matyás K., Nasze Sioło, Przegląd powsz. 1889, Odb. Krak. 1889; — Tenże, Nasze sioło, studyum etnogr., Wisła 1893 I.

R: Sienicki A., Kwart. hist. 1889.

11793. Delavaux L., Górale Bieskidowi zachodniego pasma Karpat, rys etnogr. zwyczajów i obyczajów włościan okolic Żywca, Krak. 1851.

R: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1851 IV.

Chrzanowianie, zob. Nr. 10343.

Sądeczyzna, zob. Nr. 10268.

Żywiecczyzna, zob. Nr. 10347.

11794. Wójcicki K. Wł., Włościanie z okolic Biecza, Tyg. ill. 1860 I. str. 132.

11795. Michna W., Włościanie ze wsi Dzierżanowice przez Wojciecha z Zaleszan, Krak. 1871.

11796. Janasiński I., Jasełka w Grybowie, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1886 X.,

11797. **Udziela S.**, Mater. etnogr. z Ropczyc, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1886 X.; — Tenże, Lud polski w powiecie ropczyckim, tamże XIV., XV., XVI., Odb. Krak. 1892; — Zawiliński R., Gwara Brzezińska w starostwie ropczyckiem, Rozpr. filolog. akad. um. VIII., Odb. Krak. 1880; — Cieślewski Wł., Kilka podań górniczych w Wieliczce, Tyg. ill. 1869 IV.; — Żmigrodzki M., Coutumes, croyances et chansons de mineurs polonais, Revue des traditions populaires 1891 str. 338—344.

11798. Martini K., Die Goralen von Wieliczka, Miscel. zur Bel. und Unterh., Lemberg 1823.

11799. Siemieński L., Rysy Górali tatrzańskich, podania, rozbójnicy, pieśni, Wieczornice, Wilno t. III.; — Górale tatrzańscy, Pam. powsz. nauk i um. Zienkowicza t. II.; — Anczyc Wł., Zakopane i lud podhalski, Tyg. ill. 1874 XIV.; — Witkiewicz, Na Przełęczy, tamże 1889 XXIX., Odb. Warsz. 1889.

11800. Zawiliński R., Przyczynek do etnografii Górali polskich na Węgrzech, Zb. wiad. do antr. akad. um. XVII., Odb. Krak. 1893.

11801. **Matlakowski Wł.**, Budownictwo ludowe na Podhalu, Krak. 1892.

R: Kleczkowski K., Wisła 1892; Krzesiński W., Przegl. tyg. 1893 Nr. 5; Gerson W., Bibl. warsz. 1893 I.

11802. Kryński A. A., Gwara zakopańska, Warsz. 1885; — Wrześniowski, Słowniczek, Pam. tow. tatrz. 1887.

R: Prawda, Warsz. 1885 str. 187.

11803. Złoża Jan X., Zbiór wyrazów używanych w okolicach Chochołowa, Spraw. kom. język. akad. um. IV., Odb. Krak. 1891.

R: Matusiak, Prz. powsz. 1884 IV.

11804. Sobieski, Podania ludowe z podnóża Karpat, Kłosy I.; — Kleczyński J., Zakopane i jego pieśni, Echo 1884 Nr. 41, 42.

Por.: Pam. tow. tatrzańskiego, *zob.* Nr. 10639 (*zob.* także Nr. 10617—10638).

11805. **Kopernicki I.**, Pieśni górali Bieskidowych z okolic Rabki, Zb. wiad. do antr. akad. um. XII., Odb. Krak. 1888; — Tenże,

Wesele w górach bieskidowych, tamże XII.; — Tenże, Gadki ludowe Górali beskidowych, tamże XV.

R: Franko I., Kwart. hist. 1889; Matyás K., tamże 1889; Kalina A., tamże 1892.

Zob. Nr. 7658, 9188.

11806. **Kosiński Wł.**, Górale' Beskidowi, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 I., 1881 V., 1883 VII., Odb. Krak. 1881.

R: Ad. N., Kuryer warsz. 1883 Nr. 92.

11807. Proszowiaki, Kalend. krak. 1814; Karol z Myślenic, Sosnowianie, Prz. lit. art. 1884.

11808. **Ciszewski S.**, Lud z okolic Sławkowa w Olkuskiem, Zb. wiad. do antr. ak. um. krak. 1886 X., 1887 XI.

R: A. N., Prawda, Warsz. 1888 str. 270.

11809. **Siarkowski W.**, Lud z okolic Kielc, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877—1882 I—VI., Odb. Krak. 1882; — Tenże, Potrawy, ciasta i chleby ludowe w okolicach Kielc, Pińczowa i Jędrzejowa, Wisła 1893.

11810. **Kolberg O.**, Lud, jego zwyczaje, t. XVIII. Kieleckie, Krak. 1885.

11811. Mieszkańcy dolin Ojcowa, Muza nadwiślańska 1823 I.; Legenda o zamku Ojcowskim, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Ciszewski St., O zamku Ojcowskim, Wisła 1890 str. 334.

11812. Weryha W., Olsztyn w opowieściach ludu, Wisła 1893 str. 336.

11813. **Matusiak S.**, Stalowskie wesele, Ateneum 1881 II. (por. Gaz. lw. 1881 Nr. 91 i Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.); — Tenże, Gwara Lasowska w okolicy Tarnobrzega, Roz. filolog. akad. VIII., Odb. Krak. 1880; — Tenże, Historya polska w opowiadaniu ludu, Przegl. akad. 1881. Odb. Krak. 1881; — Tenże, Volksthümliches aus dem Munde Sandomierer Waldbewohner, Arch. f. slav. Philol., Berlin 1881 V.

11814. Zieliński St., Lud basiowiecki, jego pieśni, zwyczaje i wierzenia, Wisła 1890 IV.

11815. Witanowski M. R., Lud wsi Stradomia pod Częstochową, szkic etnogr., Zb. wiad. do antr. akad. um. XVII., Odb. Krak. 1893.

11816. Mieszkańcy okolic Sandomierza i Radomia, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII., *zob.* Nr. 10274.

11817. Szkalmierzaki, Kalend. krak. 1811; Skalmierzaki, Tyg. ill. 1864 X.

11818. Okrężne w Sandomierskiem, Album malownicze 1849; Wiślicki A., Środa popielcowa w Sandomierskiem, Tyg. ill. 1862 V.

11819. Wierzchowski Z., Baśni i powieści z puszczy sandomierskiej, Zb. wiad. do antr. akad. um. XVI., Odb. Krak. 1892.

11820. Biela, Gwara Zebrzydowska, studyum dyalektologiczne, Roz. filolog. akad. um. IX., Odb. Krak. 1881.

11821. **Federowski M.**, Lud okolic Żarek, Siewierza i Pilicy, Bibl. Wisły II., Warsz. 1889.

R: A. G. B., Prawda, Warsz. 1888; Brückner A., Kwart hist. 1889; Zawiliński, Bibl. warsz. 1890 II.

11822. Rittich, Priłożenije k' materiałam dla etnografii Carstwa Polskawo, gubernija Lublinskaja i Awgustowskaja, Petersb. 1864.

11823. Wójcicki K. Wł., Wieśniacy z Lubelskiego, Tyg. ill. 1861 III.

11824. Kolberg O., Zagadki z Lubelskiego, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1885 IX.

11825. Wasilewski Z., Tkactwo w Jagodnym, Wisła 1893; — Jastrzębowski S., Notatki etnogr. ze wsi Krzywo-Wola w gubernii lubelskiej, tamże 1893.

11826. Grzegorzewicz W., O mowie ludowej we wsi Łukowcu w powiecie garwolińskim, Spraw. kom. jęz. akad. um. krak. 1892.

11827. Gluziński, Włościanie z okolic Zamościa i Hrubieszowa, Dz. warsz. 1853 Nr. 151.

11828. Tomaszewska M., Wesele we wsi Cetuli w Jarosławskiem, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1886 X.

11829. **Magierowski L.**, Kilka wiad. o ludzie pol. ze wsi Wesołej w pow. brzozowskim, Zb. wiad. do antr. akad. um. XIII., Odb. Krak. 1889.

11830. Parylak, Prowincyonalizmy mowy polskiej w Drohobyczu i okolicach, Zb. wiad. do antr. ak. um. III., Odb. Krak. 1876.

11831. Kremer A. A. K., Słowniczek prowincyonalizmów podolskich, ułożony w Kamieńcu Podolskim w r. 1863, Krak. 1870.

11832. **Ogonowski E.**, Rusyny pid wzhladom etnogr., jaz., ist., lit., Diło 1886 Nr. 18.

11833. **Abel**, Gross und Klein russisch, übersetzt v. R. Dielitz, Leipzig und Berlin 1885.

R: Bastian, Ztschr. f. Ethn. 1886 XVIII. s. 194.

11834. Ansichten ruthenischer Gelehrten und Schriftsteller über die Beziehungen ihres Volkes zu den Polen und den Grossrussen (Moskowiten) sowie zu den arischen und nichtarischen Völkern überhaupt, Etnogr. Gesch. Revue von Polen 1875 I.

11835. Kostomarow, Dwi russkii narodnosty, por. Słowo rus., Lwów 1863 Nr. 20; Sołowiew C., O istor. dwiżenii russkoho narodonaselenija, tamże 1869 Nr. 16; M. M., Ruska i pol. narodnost w Halicyi, tamże 1866.

Teorya Duchińskiego, zob. Historya polityczna.

11836. Hasiewicz St., Mało studyum o Rusinach, Lwów 1892 (por. lw. Fr., Kuryer lw. 1892 Nr. 170).

Pypin A., Istorja russkoj etnografiji, zob. Nr. 11089.

Mieżow, Lit. etnogr., zob. Nr. 10057.

11837. Hołowackij J., Zamietki i dopołnienija k stat'jam G. Pypina, napeczatannym w „Wjestniku Jewropy" za 1885 i 1886 gody (uwagi treści hist. i etnogr.), Russkij Wiestnik 1886 III., Odb. Wilno 1888.

11838. G. W., 107 let južno russkoj etnografiji, Kij. Starina 1884; — Sumcow N. F., K istoriji małorusskich semeslennych izdiełij, tamże 1886.

11839. **Sumcow N. T.**, Sowremiennija małorusskija etnografija, Kij. Starina 1892, 1893; — Tenże, G. F. Kwitka, kak etnograf, tamże 1893.

R: Rawita Fr., Przew. nauk. lit. 1893 st. 853: — Por.: Szarłowski A., Z dziejów etnografii rosyjskiej, Prz. pol. 1893, Odb. Krak. 1893.

11840. Ostrojmow, Etnograficzeskije materjały, por. Sinowskij, Żyw. Star. 1893 III. str. 257.

11841. **Łazarewskij A. M.**, Ludi staroj Małorassiji, Kij. Starina 1882, 1884, 1886.

11842. Sementowski, Starina Małorosyjskaja, Zaporozskaja i Donskaja, Petersb. 1846, Kijew 1851.

Zob. Nr. 6043, 6198, 6209.

Historye Rusi, zob. Historya polityczna.

11843. **Czubiński P.**, Charakterystyka Małorusinów (po ross.), Petersb. 1878 (po niem.: Kurze Charakteristik der Klein-Russen, Russische Revue 1878).

11844. **Majer J.**, Charakterystyka fizyczna Rusinów Naddnieprzańskich, Krak. 1879, *zob.* Nr. 11543.

11845. Sawczewkow J., Staroje i nowoje (ubiór włościanina małoruskiego), Żywaja Starina 1890; — Stepowoj N., Małorusskaja narodnaja odeżda (Niżińskij ujezd, z rysunkiem), Kij. Starina 1893 II.

11846. W. K., O rusko narodnych zwyczajach, Otieczestwiennyj sbornyk, Wiedeń 1857 Nr. 7, 9, 11, 13; — D., Obraz żyzny w starynu na Rusy, tamże 1857 Nr. 23; — Rehor F., Rusíni v domacím hospodárství, Slov. Sborn. 1883 II.

11847. Daszkiewicz, O predbracznych ubytkach po obyczajam Małorossow, Juridiczeskij Wiestnik 1892 z. IV.

11848. O prawowierności dawnych Rusinów, Czas 1853 Nr. 22 i n.; — Łasicki J., De Russorum, Moscov., Tartar. relig., *zob.* Nr. 7392.

11849. Rusini i ich język, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — B. W. A. T., Izjasnenie nikotorych imen, izreczenyj, sberehajuszczych sia w istoryczeskich soczyneniach i poeziach, Zoria hałyckaja, Lwów 1856 Nr. 48.

11850. **Wójcicki K. W.**, Klechdy, podania ludu ruskiego, *zob.* Nr. 11605.

11851. Sniegirew W. J., Małorosyjskija posłowicy i pogoworki, Charków 1834.

11852. Die ältesten Volksmärchen der Russen, Wien 1841, *zob.* Nr. 11607.

11853. **Podbereski A.**, Skazki ruskie, Atheneum 1842 i 1843; — Zieliński W., O skazkach ruskich z powodu art. Podbereskiego w Athenaeum, Rocz. kryt. lit. Lewestama 1842 Nr. 55.

11854. **Zborowski B.**, Sbornyk otecze-stwennyj powistok, skazok, istoryczeskich wspominanyj, Wiedeń 1855 (tygodnik, dod. do Wistnyka).

11855. **Szyszackij J. A.**, Sbornyk małorosyjskich posłowic i pogoworok, Czernigow 1857.

11856. **Dragomanow M.**, Małorusskija narodnija predanija i razskazy, Izdanie jugo-zapadnawo otdiła imp. russ. geogr. obszcz., Kiew 1876.

11857. Sumcow N. O., K' objasneniu małoruskich gadanij, 1) Gadanie po jenutrennostiam żywotnych, 2) Gadanie po kamniu, Kij. Starina 1892.

11858. **Siemieński L.**, Podania i legendy polskie, ruskie i litewskie, *zob.* Nr. 11613.

11859. Wagilewicz D. J., Szeludywy Buniak (król ruski?), z podań ludu, Czasop. Bibl. Ossol. 1844 XI.

11860. Żdanow I., Powisty o Babylonie i Skazanie o kniaziech Władimirskich, Żur. min. nar. prośw. 1891; — Tymofejew S., Skazanie o kulikowskoj bitwie, tamże 1885.

Zob. Nr. 11619.

11861. **Maksymowicz M. A.**, Małorosijskia pieśni, Moskwa 1827 t. 3.

11862. **Zaleski W.**, Pieśni ludu polskiego i ruskiego, Lwów 1833, *zob.* Nr. 11630 i 11602; — Wójcicki K. W., Pieśni, *zob.* Nr. 11680.

R: T. Ks., Tyg., Krak. 1834.

11863. Wagilewicz J., Peredhowor k' narodnym ruskim piśniam, Rusałka Dnistrowaja, Budzyń 1837; Szaszkewycz R., Staryna (peredmowa do trech pisnej iz starynoi rukopysi), tamże 1837.

11864. Czeczot J., Piosnki wieśniacze z nad Niemna, Dniepru i Dniestru, Wilno 1845.

11865. O literaturze rusińskiej, Szechowicza: Semennaja biblioteka 1855, zob. Nr. 11602; — W. K., Pamiatnyki ruskoi epiczeskoj poezyi, Otieczestwiennyj sbornyk, Lwów 1856 Nr. 36—40.

Pieśń Igora, zob. Oświata (Literatura).

11866. **Kocipińskij A.**, Pisni, dumki i szumki ruskoho naroda na Podoli, Ukraini i Małorossii, połnyj zbornik (z akomp. fortepianu), Kijew 1862, izd. 2. prosm. i ispraw. G. K. Chodorowskim, Moskwa 1892.

11867. Wesselofsky A. N., Die neueren Forschungen auf dem Gebiete der russischen Volkspoesie, Russ. Revue, Petersb. 1873 III.

11868. **Jaszczurzyński**, Liriczeskija małoruskija pieśni, Rusk. fiłołog. Wiestnik 1880, Odb. Warsz. 1880.

11869. **Potebnia A. A.**, Małorusskaja narodnaja pisnia po spisku XVI. wika, tekst y prymiczanja, Woroneż 1877; — Tenże, Objasnenia małorusskich i srodnich narodnich piesen (kolendy i szczodrówki), Warsz. 1887.

R: Franko I., Kwart. hist. 1888.

11870. Czubujewec P., Małorusskija bytowyja pieśni, Charków 1887; — Hryćko kobzar, Sbornik małorossijskich narodnich piesen, Moskwa 1892.

11871. Lisowskij A., Opyt izuczenija małorusskich dum (por. Stepowycz, Kij. Starina 1891 III.); — Żyteckij P., Tworcy i piewcy narodnych małoruskich dum, Kij. Starina 1892 IV.; — Tenże, Otrażenie pisennych motywow w narodnich dumach, tamże 1892 IV.; — Tenże, Starinnaja zapis narodnich małorusskich dum s obzorom warjantow k nim, tamże 1892 IV.; — Tenże, Starinnija zapis narodnich małorusskich dum s obzorom wariantow k' nim, tamże 1893 V.

R: Sobolewskij A., Żyw. Star. 1893 III.

11872. Alexius Toroński, Ruska poezya ludowa, mianowicie pod względem prozodyi, Progr. gimn., Drohobycz 1876.

11873. Gusły, russkij narodnyj muzykalnyj instrument, Istoryczeskij oczerk A. S. Famincyna, Petersb. 1890.

11874. Machal J., Uvod ve studium ruskych bylin, Literarni listy 1892.

11875. Sumcow N. F., Opyt objasnenia małorusskoj piesni w Żuryli, Kiew 1885.

11876. Zdanow I., Piesni o kniazie Romanie, Żur. min. nar. prośw. 1890.

R: Russ. fil. Wistnyk 1890; Sobolewskij A., Żyw. Starina 1890 I.

11877. Partyckij O., Piśń pro Zelmana, Diło 1891 Nr. 120; Kaindl R., Jud Selman, Kleine Studien, Czernowitz 1893.

11878. **Bar̨cz S.**, Bajki, podania i przysłowia na Rusi, Lwów 1866.

11879. Sharski E., Narodnaja ruskaja filozofia wedle posłowyć i prypowidok, Kołomyja 1873, zob. Nr. 11643.

11880. Wójcicki K. W., Typy i ubiory z Rusi Czerwonej, Tyg. ill. 1861 IV.; — Rusinki galicyjskie, tamże 1871 VII., zob. Nr. 10303.

11881. **Głowacki J. F. (Hołowackij)**, O narodnoj odeżdie i ubranstwie rusinow ili russkich w Haliczynie i siewierowostocznoj Wengrii, Petersb. 1877.

11882. **Halka I.**, Zwyczaje i obriady narodne, Lwów 1861 t. 2; — Tenże, Narodne zwyczaje i obrzędy w okolicy nad Zbruczem, Lwów 1860; — Niskolko słow o ihrach obszczestwiennych na Rusi, Lwów 1860.

11883. Nacher Fr., Feste, Sitten und Brauche der Ruthenen, Wissensch. Beilage d. Leipziger Ztg. 1892 Nr. 30—35.

11884. Łoziński J., Ruskoje wesile opysanoje, Przemyśl 1837.

11885. Swactwa, wesela i urodziny u ludu ruskiego, Nowy pam. warsz. Dmochowskiego 1805.

11886. Kaindl R. Fr., Galizisch-ruthenische Weihnachtsbrauche, Am Urquell 1892.

11887. Sumcow N. F., Pisanki, Kij. Starina 1891 II.

11888. Zożyńskij J., Hałahiwka, Zoria halycka 1860 str. 506—515; Halka I., Haiwky iz okołyci nad Zbruczom, tamże 1860 str. 516—525.

11889. Rehor Frant., Uroky u Rusinu v Halíci, Slov. Sbor. 1887 VI.

11890. Antonowicz W. B., Zaklinanja protiw czar, Etnograf. obozrenje 1891, por. Kałużniacki E., Beschwörung des Gewitters in einer Aufzeichnung aus dem Ende des XVII. Jahrhunderts, Archiv f. slav. Phil. 1891.

11891. Rehor Fr., Lidova lecba u halicskych Malorusu, Cas. Musea cesk. 1892.

11892. Partycki E., Wołchwy, czarodiji na dawnij Rusy, Diło 1888 Nr. 184; Tenże, Zelman, zob. Nr. 11877.

11893. Kaindl R., Zauber-Glaube bei den Ruthenen, Kleine Studien, Czernowitz 1893.

11894. Rehor Fr., Kukacka v národnim živote halicskych Rusinu, Slov. Sborn. 1885 IV.

11895. Zubrzycki D., Ueber galizische Volkslieder, Lemberg 1823.

11896. Szyrma, Dumki ze śpiewem ludu wiejskiego Czerwonej Rusi. Dz. wil. 1818.

11897. **Pauli Ż.**, Pieśni ludu ruskiego w Galicyi, Lwów 1839—1840 t. 2.

11898. **Głowacki J. F.** (Hołowackij), Narodnyja pieśni galickoj i ugorskoj Rusi, czast I. Dumy i dumki s prіłoż. etnograf. karty, Moskwa 1878 t. 5.

11899. Potebnia A., Narodnyja piesni galickoj i ugorskoj Rusi sobrannyja J. F. Gołowackim, Petersb. 1880; Czten. Mosk. 1876 I–III., 1877 II.

11900. Kaubek J. P., Russische Volkslieder, Mnemosine, Lwów 1836.

11901. Franko I., Nasze kolędy, Diło, Lwów 1889 Nr. 286–287.

11902. Wójcicki K. W., Przysłowia ludu na Rusi, Mag. powsz. 1838 V.

11903. Petruszewycz E., Przysłowia i przypowieści ludu ruskiego w Galicyi, Lwów 1857.

R: B. L., Przyj. dom., Lwów 1857 Nr. 26–48.

11904. Ilkiewicz G., Halickie prepowidki i zahadki, Wiedeń 1841.

11905. **Kolberg O.**, Przemyskie, zarys etnogr., wydał z pośm. mat. Kopernicki I., Krak. 1891.

R: Karłowicz J., Kwart. hist 1892.

11906. Adnaw O., Pieśni i obrzędy ludu mieszkającego u źródeł Sanu i Dniestru, Wędrowiec 1882 Nr. 4.

11907. Oleksow N., Jeszcze o naszom predmeti w dili narodnoj słowesnosti (pieśni lud z pod Szczerca, także hist.), Słowo (rus.) 1869 Nr. 4.

11908. Y., Trydnewej perechod po Lwowskoj okrestnosty (Żółkiew, Krechów, Janów etc.), Słowo (rus.) 1863 Nr. 70–84.

11909. Malinowska W., Lud ruski w Kudynowcach, pow. złoczowski, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1883 VII.

11910. Popowski B., Lud ruski w Zaleszczyźnie, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1882 VI., 1884 VIII.

11911. Szablewska S., Wesele ludowe w okolicy Zbaraża, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1883 VII.

Ruś halicka, zob. Nr. 10308.

Okolica zadniestrska, zob. Nr. 10346.

11912. Antonowicz W. B., Zaklinanja protiw czar. (z Galicyi z XVII. w.), Etnograf. obozrenije 1891.

11913. Kaindl B. Fr., Galizisch-ruthenische Weinachtsbräuche, Am Urquell 1892.

11914. **Roszkiewicz O. i Franko I.**, Lud ruski we wsi Lolinie w Stryjskiem, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1886 X.

R: Ka, Zorja 1886 str. 83.

11915. **Żuliński T.**, Do etnografii Tuholców i wsi Wołoskich, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1877 I.

Papée Fr., Skole i Tuchalszczyzna, zob. Nr. 10314 i Miejscowości.

11916. Chyliński M., Siedziby Rusinów wzdłuż Karpat, zarys etnogr, Dwutyg. nauk. 1878 Nr. 24.

11917. Wójcicki K. W., Huculy, Tyg. ill. 1861 III.; — Huculy, szkic etnogr., Lwowianyn, Lwów 1861 str. 46–57.

11918. Wagilewicz J., Huculové, obywatelé, Czasop. ceského Museum, Praga 1838 i 1839 XII i XIII; Deszko A., O karpatskoi Rusy, Semejnaja biblioteka, Lwów 1855.

11919. Temple R. F., Die Huzulen, ein Gebirgsvolk, Pest 1866; — Tenże, Die Gebirgsbewohner in Galizien, Mitth. der geogr. Gesellschaft IV., Odb. Wien 1860; — Tenże, Untersuchung über die ältesten Bewohner u. Ansiedlungen auf der nördlichen Karpathen Terasse, Wien 1866.

Popowa Ruskoje nasielenie, Szaraniewicz J., Kritische Blicke, zob. Historya polityczna.

11920. **Witwicki S.**, Rys historyczny o Hucułach (z dołączeniem mapy geogr.), Lwów 1863.

R: Bibl. warsz. 1873 IV.

11921. Załoziński W., Riczskij Huculy, Słowo 1875 Nr. 105 i n.

11922. Hołowacki J., Die Ruthenen und ihre Wohnsitze an den Karpathen, nach d. russischen mitgetheillt von J. Vlach, Mitth. d. Wiener geogr. Ges. 1876.

11923. **Kopernicki I.**, O Góralach ruskich, Zb. wiad. do antr. akad. um. XIII., Odb. Krak. 1888.

R: Franko I., Kwart. hist. 1889; Neiman, Kij. Starina 1889 XXV.; Russkaja Myśl 1889 Nr. 4; Zorja 1889 Nr. 5, 8.

11924. Kolęda górali i legendy ruskie, Przegląd (Lwów) 1893 Nr. 29.

11925. Kaindl R. F., Die Czorna Hora als Cultusstätte der Huzulen, Ausland 1893 Nr. 40.

11926. **Wollan St. P.**, Uhro-russkija narodnija piesni (z mapą etnogr.), Petersb. 1885; — Swadiebnyj obriad w Uhorskoj Rusi, Żyw. Star. 1891 III.

11927. **Kolberg O.**, Pokucie, Krak. 1882–1889 t. 4.

R: Franko I., Kwart. hist. 1889.

11928. Kolberg O., Typy i wizerunki z Pokucia, Tyg. powsz. 1882 Nr. 31.

Bielowski A., Pokucie, zob. Nr. 10344.

11929. Kołcuniak N., Wesile w Kowaliwci (w powiti kołomyjskim), Prawda (ruska) 1891.

11930. Kaindl, Zwei ruthenische Mythen aus der Bukowina, Am Urquell 1890 I.; — Tenże, Zauberglaube bei Ruthenen in der Bukowina und Galizien, Globus 1892 Nr. 17 i 18.

Bukowina, zob. Nr. 10061, 10350, 10352.

11931. **Kolberg O.**, Chełmskie, obraz etnogr. z rycinami Eliasza W. Krak. 1890 I., 1891 II. (z mat. pośmiertnych wydał Kopernicki I.).

R: Karłowicz J., Kwart. hist. 1892.

11932. Janczuk N., Małoruskija swadba w kornyckom prychodi konstantynowskawo ujezda siedleckoj gubernii, Moskwa 1884.

Batiuszkow, Chołmskaja Ruś, zob. Oświata (Sztuka).

11933. **Trudy** etnograficzesko-statisticzeskoj ekspedicii w zapadnorusskij kraj, Jugo-zapadnij otdieł sobr. Czubinskim P. P., Petersb. 1872—1878 I—VII. (materyały etnogr., zebrane przez Hiltebrandta i Kostomarowa).

R: Rambaud A., Revue des deux mondes 1876 (15 czerwca); Wiestnik Jewropy 1877 II.; Kijewlanin 1873 Nr. 28, 1874 Nr. 53; Russ. Revue 1878 XIII.; Sreznewski, Zamieczanija po powodu soczynienia: Trudy i t. d., Petersb. 1880; Żurnał min. nar. prośw. 1879 Nr. 11; Inne recenzye por. Pienkina (zob. Nr. 10065) Nr. 912; także por. Nr. 903—911.

11934. **Rittich A.**, Aperçu général des travaux etnographiques en Russie pendant les trente dernières années, Petersb. 1878; — Die Ethnographie Russlands nach A. F. Rittich, Petermann, G. M., Ergbd. XII. Nr. 54.

11935. Erkert R. F., Wzgliad na istoriju i etnografiju zapad. gub. Rossii, s otdielnym etnogr. atlasom, Petersb. 1864.

11936. Etnographisch-statistische Forsch. in West-Russland, Petermann, G. M. 1868 s. 304.

11937. Die Völker Russlands, Petermann, G. M. 1877; — Die Hauptstämme der Russen, tamże 1878, 1879.

11938. Russlands Völker, Ethnographische Skizzen, mit 10 Chromolit. u. 20 Gravuren, Petersb. 1878 t. I.

R: Kohn A., Magaz. f. d. Lit. d. Auslandes 1879.

11939. Rechberg Ch. (de) et Depping, Les peuples de la Russie en description des moeurs, Paris 1812 t. 2.

11940. Grosspietsch J., Hochzeitsgebräuche d. russischen Landvolks, nach Volksliedern geschildert, Russ. Revue 1877 X., 1878 XI., XII.; — Kulischer M., Russische Gebrauche und Spiele zu Frühlings und Winteranfang, Globus 1878 XXXIII.

11941. **Sumcow N. F.**, O swadiebnich obriadach, Charkow 1881; — Tenże, K istoriji južnorusskich swadiebnich obyczajew, Kij. Starina 1883; — Tenże, K'woprosu o wlijanii greczeskawo i rymskawo swadiebnawo rytuała na małorusskuju swadbu, Kiew 1886.

R: Jagic V., Arch. f. slav. Phil., Berlin 1881 V.; Kirpicznikow, Żurn. nar. prośw. 1881.

11942. **Krek G.**, Zur Geschichte russischer Hochzeitsbräuche, Analecta Graeciensia, Graz 1893.

11943. Brajlovskij S., Pochoronnija pryczytanja južnawo kraja, Russ. fil. Wiest. 1884 XII.; — Biliaszewskij N., Sani w pochoronnom obriadi, Kij. Starina 1893 z. IV. str. 143—148.

11944. Lewickij O., Starinnyja wozrinnija na samoubijstwo i otgołosok ich w narodnich obyczajach južnoj Rusi, Kij. Starina 1891 IV.

11945. **Hryncewicz J. T.**, Zarysy lecznictwa ludowego na Rusi południowej, Krak. 1893.

Por.: Bulletin de l'Académie des sciences, Crac. 1893 str. 113—120.

11946. Certelev, Opyt sobranija starinnich małoruskich piesien, Petersb. 1819.

11947. **Metliński A.**, Narodnyja južnoruskija piesni, Kijów 1854; — Maksimowicz, *zob.* Nr. 11861.

11948. Sozonowycz J., Piśni divoczyj wojni i bylini o Starzi Hodynowyczu 1887 (por. Wesselofsky, Arch. f. sl. Phil., Berlin 1887 X.).

11949. **Antonowicz i Dragomanow**, Istoriczeskija pieśni małoruskawo naroda, Kiew 1874—1875; — Tenże, Russkije warjanty skazki „o żenichimiertweci", Russ. fil. Wiestn. 1890 XXIV.

11950. Tichowskij J., Stichotworjenije pieśnia pro rekrutczinu, Kij. Starina 1893 III.

11951. Jagic V., Die christlich-myth. Schicht in der russischen Volksepik, Arch. f. slav. Phil., Berlin 1875 I.; — Wesselofsky A., Beiträge zu Erklärung des russisbhen Heldenepos, tamże 1886 IX.

O pieśni Igora, zob. Oświata (Literatura).

11952. Żytieckij P., O jazykie i poeticzeskim style narodnich małorusskich dum, Kij. Starina 1892 I.; — Stiepowicz A., K'woprosu o proischożdienji dum, tamże 1892 I. (przeciwko pracy Rawity p. t. Dumy w Tyg. ill. 1890).

11953. Ternowskij F. A., Južno russkoje propowidniczestwo XVI. i XVII. w., Kijew 1869.

11954. Chłop podolski, Tyg. ill. 1867 XV. str. 256.

11955. Szwejkowski, Byt Podolian, Kijew 1860.

Podole, zob. Nr. 10343, 10361—10362.

11956. Sbornik swiedzenij o podolskoj gub., Kamieniec 1881.

11957. Stadnicka L., Ze života v Podolí ruském (povaha, obyceje, obrady, kouzla a povery), Slov. Sborn. 1883 II.

11958. W. A., Podolskaja legenda o Buniakie, Kij. Star na 1892 II.

Kocipiński, Pieśni, zob. Nr. 11866.

11959. Młodecki J., Typy wołyńskie, Tyg. ill. 1863 VIII. str. 308.

11960. Baczynskij F., Oczerki razwitija wnutrennoj żyzni Wołynian, Wołynskija gub. wied. 1861; — Purijewicz W., Nieczto iz obyczajew woł. krestijan, Woł. gub. wied. 1866; — Aleksandrowicz P., Błahoczestiwyje obyczaje woł. krestijan, Podolskija jeparch. wied. 1866 Nr. 12.

11961. Wieniarski A., Wesele włościańskie na Pobereżu, Tyg. ill. 1861 III. str. 195.

11962. Leliwa St., Przesądy ludu wołyńskiego, Kłosy 1877 XXV. str. 260, 284.

11963. Prusinowski J., Śpiewacy teorbaniści na Wołyniu, Tyg. ill. 1861 str. 192.

11964. **Rokossowska Z.**, Przyczynek do etnografii ludu ruskiego na Wołyniu, oprac. Kopernicki I., Zb. wiad. do antr. akad. um. XI., Odb. Krak. 1887.

R: Karłowicz J., Ateneum 1887 II.; Franko I., Kwart. hist. 1888.

11965. **Pleszczyński A.**, Bojarzy międzyrzeccy, studyum etnogr., Bibl. Wisły t. XI., Warsz. 1893.

R: Ch. Br., Prawda 1893 Nr. 24.

11966. Rokosowska Z. (Kopernicki I.), Lud z Jurkowszczyzny na Wołyniu, tamże 1883 VII.

11967. Brykczyński X. A., Zapiski etnogr. z Polesia wołyńskiego, Zb. wiad. do antr. akad. um. XII., Odb. Krak. 1888.

R: Kopernicki I., Kwart. hist. 1888.

11968. Wołynskija małorus. pieśni, Woł. gub. wied. 1868 Nr. 149, 1869 Nr. 1, 21.

11969. Rambaud A., La Russie épique, Les chansons du cycle de Vladimir, Revue des deux mondes 1874, *zob.* Nr. 11996.

Zob. Nr. 10361, 10370, 11680.

Zob. Historya polityczna (Wołyń).

11970. **Moszyńska J.**, Zwyczaje, obrzędy i pieśni weselne ludu ukraińskiego z okolic Białej Cerkwi, Zb. wiad. do antr. ak. um. II., Odb. Krak. 1878; — Taż, Kupajło tudzież zabawy doroczne, z dodatkiem obrzędów i pieśni weselnych ludu ukraińskiego, tamże V., Odb. Krak. 1881.

11971. Pszyszychowski, Ataman i żniwiarze, Tyg. ill. 1868 str. 17.

11972. Kakowskij, Igry mołodieżi, Kij. Starina 1892 II.

11973. Dobrotworskij N., K istoriji ananawo prisejmskawo sieła, Kij. Starina 1887.

11974. Sikaczynskij, O sujewierijach w kijewskom ujezdie, Kijewsk. gub. wied. 1860 Nr. 30, 1865 Nr. 30; — W. K., Iz narodnych sujewierij kijewsk. gub., Kij. Listok 1879 Nr. 87.

11975 Nowosielski A., Badania wierzeń i podań ukraińskich, Kłosy 1877 XXIV. str. 194, 206.

11976. **Podbereski A.**, Demonologia ludu ukraińskiego, Zb. wiad. do antr. akad. um. IV., Odb. Krak. 1880.

R: Prawda, Warsz. 1881 str. 176; Tyg. powsz. Warsz. 1880 str. 581.

11977. Maksimowicz J., Narodnyje wozrocenija na proszłogodniuju cholery, Kijewsk. jeparch. wied. 1873; — Krapiwinoj, Samolieczenije i znachorstwo, Zdorowie 1875 Nr. 18.

11978. Wolkow Th., Hungersnoth und Cholera in der Ukraine. Am Urquell 1893 IV.

11979. Reinsberg-Düringsfeld, Der Vogelglaube in der Ukraine, Ausland 1871

11980. Topoli, Czary z razkazów ukraińskich, Moskwa 1837 (?).

1198 . Nos. S. D., Ukrainskij Salamon (?), Kij. Starina 1883.

11982. **Maksymowicz M.**, Skazanija o starodawnich liudiach kijewskoj ziemli, Kijew 1865, *zob.* Nr. 861.

11983. Badania podań ludu z Ukrainy, Atheneum 1843 I—V.

11984. Siemieński L., Eine ukrainische Sage des Dorfes Serby, Mnemosine, Lwów 1837; Nowosielski A., Bajka czyli skazka ukraińska, Dz. warsz. 1853 Nr. 269.

11985. **Nomis M.**, Ukraiński prykazki, prysliwia i take insze, Petersb. 1864.

11986. Moszyńska J., Bajki i zagadki ludu ukraińskiego, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1885 IX.

11987. Radzimiński L. Z., Naścia Drewlanka, legenda z podań nadsłuczańskiego ludu przez Drwęcę, Krak. 1878; — Sumcow N., Legenda o hrieszoj matieri, Kij. Starina 1893 z. V. str. 195—208.

11988. A. E., Mamajew dub. (o rozbójniku czehryńskim Mamaju), Kij. Starina 1891 II.; B. L., Konwalia kiewskoj Ukrainy (wypyski iz soczyn. Hr. Karpenka), Oteczestw. sbornyk, Wiedeń 1857 Nr. 7—12, 14.

11989. Wójcicki K. Wł., Lirnicy, Tyg. ill. 1861 III. str. 96.

11990. Padalica T., Lirnik ukraiński, Tyg. ill. 1862 V. str. 156; — Tenże, Muzycy ukraińscy, tamże 1862 V. str. 135; — Gorłeńko W., Kobzari i lirniki, Kij. Starina 1884.

11991. Jastrebow W., Hajdamackij bandurist., Kij. Starina 1886.

Wójcicki, Pieśni, zob. Nr. 11680.

Kocipiński, zob. Nr. 11866.

11992. Bodenstedt F M., Die poetische Ukraine, eine Sammlung kleinrussischen Volkslieder. Stuttgart u. Tübingen 1845; Joci mus i Mueller, Ukrainische Lieder v. A. M., Berlin 1841.

11993. **Maksymowicz M.**, Sbornik ukraińskich pieseń, cz. I. Kijów 1849.

11994. **Kulisz**, Zapiski o jużnoj Rusi, Kijew 1856—1857 t. 2.

11995. Ławryńko D., Piśni ukraińskoho ludu, Kijów 1864; — Nowickij, Matieriały dlia izuczenia kij. gub., Kij. gub. wied. 1867 Nr. 71—118.

11996. Ramband A., L'Ukraine et ses chansons historiques, Revue des deux mondes 1875.

11997. **Chodźko A.**, Les chants hist. de l'Ukraine, Paris 1879.

11998. Chałanskij M., Wielikorusskija byliny kiewskawo cykla, Warsz. 1885, Żurn. min. nar. prośw. 1888.

11999. N. R. Ł., Porcja ukraińskich narodnych piesień, Kij. Starina 1893 II.

12000. Izopolski, Spiewy histor. Ukrainy, obejmujące czas od Daszkiewicza do Nalewajki, Atheneum 1844, 1845; — O Janie Świrgowskim, nazywanym od historyków polskich Świrczowskim, tamże 1844.

12001. Naumenko W. P., Proischożdienije dumy o Samojle Kiszkie, Kij. Starina 1883.

12002. Neymann Cz., Dumy ukraińskie, o eposie ko zackim Rusinów, Ateneum 1885.

Kozacy, zob. Prawo i Historya polityczna.

12003. Łazarewskij A., Iz historii sieł i sielan Liwobereżnoj Małorossii, Kij. Starina 1891; — Poznanskij B. S., Woronieżskije chachły, tamże 1885, *zob.* Nr. 1013.

12004. Minch A. N., Narodnyje obyczai, obriady krest an saratowskoj gub, por. Niedźwiedzki W., Wisła 1893 II. str. 447—449.

12005. **Nowosielski A.** (właściwie Marcinkowski A.), Lud ukraiński, jego pieśni, bajki. podania, klechdy, zabobony, obrzędy, zwyczaje, przysłowia, zagadki, zamawiania, sekreta lekarskie, ubiory, tańce, gry i t. d., Wilno 1857 t. 2.

12006. **Rulikowski E.**, Zapiski etnogr. z Ukrainy, Zb. wiad. do antr. akad. um. III., Odb. Krak. 1879.

12007. **Mienkow P.**, Etnograficzeskij wzgliad na kijewskoj gub., Cztenija w obszczestwi istor. i drewn. Rossii 1848.

12008. Ukraina, Wołyń, Polscy Żydzi, Roz., Lwów 1828: Karol Paduch, Narodowość polska i ruska na Ukrainie, Postęp, pismo polit., Lwów 1848.

Busz, Mierzeński, Nowicki, zob. Nr. 10361, 10362, 10370.

Kulisz, Ukraina, zob. Historya.

Dawne ludy, zob. Nr. 10164.

12009. **Jabłonowski A.**, Etniczna postać Ukrainy w epoce zjednoczenia jej z Koroną, Kwart. hist. 1893.

R: Gorzycki K. J., Przew. nauk. lit. 1893.

Zob. Nr. 8193, 9495, 9568.

12010. **Padalica T.**, Listy o typach ukraińskich, Tyg. ill. 1860 I.. 1861 II., 1863 IV.; — Wójcicki K. W., Dziewczę ukraińskie, tamże III. str. 248; — Młodecki J., Włościanie z okolic miasta Koszowatej na Ukrainie, tamże 1864 IX. str. 60.

12011. Zamietki o fiziczeskich kaczestwach kijeskawo nasielenija, Kijewlanin 1870 Nr. 67.

12012. Żyliszcze i odieżda kijewskich krestian, Kij. gub. wied. 1855; — Kossaczewa O., Ukraińskij narodnyj ornam. abrascy, wyszywok i pisanok, Kijew 1879.

12013. Nowosielski A., Kilka uwag o starych podaniach, obrzędach i zwyczajach ukr. ludu, Dz. warsz. 1852 Nr. 280; Tenże, Rachmańska albo na'wska wielkanoc, z podań ludu ukr., tamże 1854 Nr. 35; Podania i zwyczaje ukraińskie, Wildt J., Kalendarz powsz., Krak. 1863.

12014. Radzeckij, Światocznyje obyczaje w siełach kij. gub., Kij. gub. wied. 1866 Nr. 1.

12015. Nowosielski A, Zwyczaje ludu ukraińskiego, Tyg. powsz. 1878.

12016. Russiński wessillja, Osnowa 1862 Nr. 4; Jankucz, Małoruskaja swadba siedleckoj gub. 1884.

12017. **Sumcow N. F.**, O swadiebnich obriadach preimuszczestwienno russkich, Charkow 1881.

R: Jagic V., Arch. f. slav. Phil. 1881 V.; Kirpicznikow, Żurn min. nar. prośw. 1881.

12018. Bolesław z nad Dniepru, Mołoczki, Tyg. ill. 1881 XII. str. 138; Łabuńki, tamże 1881 XII. str. 63.

12019. **Marakujew W.**, Poliesie i Poliesiuki, Petersb. 1879, *zob.* Nr. 10373; — Narodnyj byt wołynskawo Poliesia, Wołyn. gub. wied. 1859 Nr. 15—20.

12020. **Kolberg O.**, Zwyczaje i obrzędy weselne z Polesia, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1889 XIII.

R: Karłowicz J., Kwart. hist. 1891.

12021. Ejsmont E., Noc weselna na Polesiu, Kłosy V. str. 10.

12022. **Trusiewicz J**, Pochorony, Kijewlanin 1865 Nr. 51; — Tenże (wiele mniejszych artykułów), tamże 1865; — Tenże, Kosmogonia Poliesian, tamże 1866 Nr. 44; — Tenże, Czerty, tamże 1865 Nr. 57.

12023. Skaski i predrazsudki poliesskawo naroda, Woł. gub. wied. 1859 Nr. 20.

12024. **Kolberg O.**, Baśni z Polesia, Zb. wiad. do antr. akad. um. XIII., Odb. Krak. 1889.

R: Karłowicz J., Kwart. hist. 1891; — Por.: Pienkina Z. M., Poliesie (*zob.* Nr. 10055) Nr. 1360—78.

12025. Rzękowski M., Wieśniacy pińscy, Tyg. ill. 1871 VIII.

12026. **Ziekiewicz R.**, O uroczyskach i zwyczajach ludu pińskiego, oraz o charakterze jego pieśni, Bibl. warsz. 1852 IV., 1853 I., Odb. Warsz. 1853.

R: Wójcicki, Dz. warsz. 1853 Nr. 230.

12027. **Bułhakowski, D. G.**, Pinczuki, etnograficzeskij sbornek. Piesni, zagadki, posłowici, obriady, prymietki, predrazsudky, powierja, snjewierja i miestnyj słowar. Zap. imp. russk. geogr. obszcz. po otd. etnogr. XIII., Odb. Petersb. 1890.

R: Stepowicz A., Kij. Star. 1891 str 361—363.

12028. **Bykowski P.**, Pieśni i okolice Pińska, Zb. wiad. do antr. akad. um. II., Odb. Krak. 1875.

12029. **Pypin A.**, Biełorusskaja etnografia, Wiestnik Jewropy 1887 II., III., *zob.* Nr. 11089.

R: Gozdawa M., Kwart. hist. 1888; Prz. tyg. 1887 str. 259, 271.

12030. **Kojałowicz M.**, O razselenii plemien zapadnawo kraja, Moskwa 1863; — Tenże, Ob etnogr. granicie mieżdy zapad. Ross. i Polszej, Sbornik st. razjasn. polsk. dieł. I. str. 94—142; — Tenże, Russkij narod, Prawda 1869.

12031. Gniedowskij I., Nieskolko słow k'woprosu ob etnograficzeskoj granicie mieżdu litowskim i biełoruskim nasielenijem w nowoaleksandrowskom ujezdie kowienskoj gubiernii, Pamiatna kniżka kow. gub., Odb. Kowno 1890.

12032. Stawrowicz F., Opyt istor. i etnogr. isledowanie o siewiero-zapadnom kraje, Wilno 1870.

12033 M-ski D. A., Iz siewiero-zapadn. kraja, Biesida 1871 Nr. 10; Oczerki Biełorussii, Petersb. 1876 (Odb. z Minskiego Wiestnika).

12034. **Trudy** etnogr. stat. eksped. w zapadn. ruskij kraj, Petersb. 1878 t. II.

12035. **Popow R: S.**, Biełorussija i Biełorusy, Moskwa 1879; — Tenże, Biełorusy, priroda i liudy 1878 (także Minskij Wiestnik 1875 Nr. 12 str. 35—74).

12036. Podobied F., O biełoruskoj narodnosti, Ruskij listok 1862 Nr. 15 i Mohilewskija gub. wied. 1862 Nr. 22.

12037. Gamalija K., Ziemlije i liudy w Rossiji, V.: Biełorussija i Litwa, Kijew 1883.

12038. **Szejn P. W.**, Matierjały dlia izuczenija byta i jazyka russk. nasielenia, cz. I.: Biełorussija, Petersb. 1887.

R: Istor. Wiestn. 1890 Nr. 10.

Zob. Nr. 10377.

12039. Janczuk N. A., Niekotoryja dannyja k'woprosu ob antropologiczeskom tipie Biełorussov, por. Zakrzewski A., Wisła 1891 III.

12040. K-lew O., Iz żyzni biełoruskich krestijan, Syn oteczestwa 1867 Nr. 242; — Bippen M., Iz biełorusskoj żyzni, Mohilewsk. gub. wied. 1869; — Sceny iz biełorusk. byta, Wilenskij Wiestnik 1873 Nr. 115, 1880 Nr. 246; — Maksimow S., Obytel i żytel, iz oczerkow Biełorussii, Drewnoja i nowaja Rossia 1876.

12041. **Zapolskij M.**, Biełoruskija swadba y swiadiebnija piesni, Etnogr. etud, Kijew 1888.

12042. Kupczanko Gr., Hochzeitsgebräuche der Weissrussen, Am Urquell 1891 II.; Prazdnyk Paschy u Biełorussow i u Łytowciew, Hałyckaja Ruś, Lwiw 1891 Nr. 24 i 25 (przedruk z Kowieńskich gubernii Wiedomostiej).

12043. **Szpilewskij J. M.**, Biełorussija w charakt. opisaniach i fantast. powieściach, Panteon 1853, 1854, 1856.

12044. Romanow E., Opyt biełorusskawo narodnawo snotołkowatelja iz Etnogr. obozr. kn. III., Moskwa 1889.

12045. Czarnowska M., Zabytki mitologii słowiańskiej w zwyczajach wiejskiego ludu na Białorusi zachowywane, Dz wil. 1817 II. str. 396; Rodziewicz Wł., Przesądy Białorusinów, Mag. powsz. 1840 VII.

12046. Biełoruskaja mertwyja duszy, Russkij Mir 1873 Nr. 258.

12047. Appel K., O biełoruskich narieczii, Russkij fiłol. Wiestnik 1888 III.; — Downar Zapolskij M., Zamietki o biełoruskich gaworach, Żywaja Starina 1893 III.; — Karskij E., K'istorji zwukow i form biełoruskoj rjeczi, Russkij fiłołogiczeskij Wiestnik 1892 XXVIII.

12048. **Posowicz J. J.**, Słowar biełoruskawo narieczija, por. Fiłoł. zapiski 1873 Nr. 1.

12049. **Dmitriew M. A.**, Skaski zapadnorusskawo naroda, Grodnienskoje gub. wied. 1868.

12050. Podania o Białorusi, Tyg. petersb. 1835 XII.; Suryn, Słów kilka o tworach fantazyi ludu na Białorusi, Tyg. ill. 1873 XI. str. 58.

12051. Rypiński A., Białoruś (poezya ludu), Paryż 1840 i Poznań 1853, *zob.* Nr. 10417.

12052. Chr. J., Poezya ludu białoruskiego, Rubon 1845.

12053. **Narodnyja** biełoruskija pieśni, Petersb. 1853.

12054. **Korniłowicz M. J. B.**, Istoriczeskija swiedienia o primieczatelniejszych pieśniach w Biełorusi, Petersb. 1855; — Sbornik pamiatnikow narodnawo tworczestwa w siewierno-zapadn. kraji (pieśni ludowe), Wilno 1866.

R: Wiestnik Jewropy 1866 II. str. 19; Golos 1866 Nr. 319; Otecz. zapiski 1866 t. CLXIX. Nr. 23; Miller, Żurn. narodn. prośw. 1857 Nr. 1 str. 1—217.

12055. G. G., Nieskolko słow o bieł. nar. poezii, Illustr. Gazeta 1866 Nr. 20; Dmitriew, Piesni, Grod. gub. wied 1868; Rubierowskij N., Bieł. narodn. pieśni. Wil Wiestnik 1867 Nr. 75, 1868 Nr. 36; Kondratiew J., Narodn. bieł. pieśni, tamże 1869.

12056. **Biesconow P.**, Biełoruskaja pieśni, Moskwa 1871.

R: Russkaja Starina 1872 V. Nr. 3

12057. Nosowicz J., Biełorusskija pieśni, Petersb. 1874.

12058. **Szein P. W.**, Biełoruskija narodnyja pieśni, Petersb. 1874.

R: Miller, Zapiski imp. akad. nauk. t. XXVI.; Biełow, Rusk'j Mir 1877 Nr. 105; Ruska Starina 1874 Nr. 6.

12059. Kuba L., Beloruská národni pisen, uvahy z hudebni cesty. Slov: Sborn. 1887 VI.

12060. **Szpilewskij**, Biełoruskija posłowicy, Petersb. 1853.

12061. Kutrynskij G., O sbornikie zapadnorussk. posłowic, Grodn. gub. wied. 1866; — Nosowicz, Sbornik posłowic, Zapiski imp. geogr. obszczestwa 1867 I.; — Tenże, Sbornik biełoruskich posłowic, Petersb. 1874.

12062. **Dybowski Wł.**, Przysłowia białoruskie, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1881 V., 1886 X.

12063. **Siemienow P.**, Litowskoje Polesie, Żywopisnaja Rossia 1882 III.

12064 **Jeleńska E.**, Wieś Komarowicze w powiecie mozyrskim, Wisła 1891 V., Odb. Warsz. 1892.

12065. Pietkiewicz Z., Lud Polesia litewskiego, Tyg. powsz. 1884 Nr. 22, zob. Nr. 10423.

12066. **Minskija** gubern. wiedomosti 1858 i n. (mnóstwo rozpraw i materyałów etnogr.); — Minskija jeparch. wiedomosti 1878, 1880.

12067. Wacława, Jeszcze kilka słów o zwyczajach i pieśniach ludu gubernii mińskiej, Tyg. ill. 1869 IV. str. 128

12068. **Janczuk**, Po Minskoj gubernii, sbor. swidynyj dla izuczenja byta krestjanskawo nasełenia Rossyi, Moskwa 1889 wyp. I.

12069. Scepur F., Słowar, Minsk. eparch. wied. 1880.

12070. Paszkiewicz J., Paschalnaja narodnaja pieśń, Minskaja jeparch. wied. 1878 Nr. 2.; — O narodnych pieśniach minskoj gub., Wiestnik zapadn. Rossii 1865 Nr. 7; — Karskij E., Biełorusskija pieśni minskoj gub., Russ. fił. Wiestnyk 1884 XII.

Zob. Nr. 10434, 11317.

12071. **Grodnienskija** gubern. wiedomosti 1848, 1854 i n.; — Litowskoje jeparch. wied. 1875; — Wilenskij Wiestnik 1867, 1880.

12072. Etnograficzeskija zamietki o plemiennom sostawie nasielenija gub. kowienskoj, wilenskoj i grodnienskoj, Wojennyj Sbornik 1863 XXX.

12073. **Sławytinskij A.**, Etnograficzeskije oczerki grodn. gub., Wilenskij Wiestnik 1867 Nr. 119, 120; — Zamietki o zapadnoj czasti grodn. gub., Etnogr. Sbornik 1858 III.

12074. Sakowicz, Ośm piesień, Żywaja Starina 1891 I.

Zob. Nr. 10377.

12075. Baudouin de Cortenay J., Pieśni białorusko-polskie z powiatu sokólskiego gubernii grodzieńskiej, Zb. wiad. do antr. ak. um. XVI., Odb. Krak. 1892.

12076. **Karskij E.**, Biełorusskija pieśni derewni Nowoselok Zatrokskych Wilenskoj gub, Trockawo ujezda, Russ. fił. Wiestnik 1889 XXI.

12077. Biruta, Pieśni białoruskie z powiatu lidzkiego, Zb. wiad. do antr. akad. um. XVI., Odb. Krak. 1893.

12078. **Mohilewskija** gubern. wiedomosti 1860—1870 (w każdym roczniku kilka rozpraw).

12079. **Romanow E.**, Biełorusskij Sbornik. t. I.: Gubernia Mohylewskaja, wyp. perwyj a wtoroj: Pieśni, posłowyci, zagadki, Kiew 1886; wyp. tretij: Skazki, Witebsk 1887; wyp. IV.: Skazki kosmogoniczeskija i kulturnyja, Witebsk 1890.

12080. **Radczeńko Z.**, Gomelskija narodnija pieśni (biełoruskija i małoruskija) zapisani w Diatłowickoj wołosti gomelskawo uizda, mohylewskoj gubernii, Petersb. 1888.

R: Murko M., Arch. f. slav. Phil. XII.; Pypin A., Wiestn. Jewr. 1888.

12081. Serdjukow J., Krestijanskaja żizn i obyczaj w Mstislawskom, Mohil gub. wied. 1887.

12082. Romanow J. R., Katrusznickij lemiezień, Żywaja Starina 1891 (gwara szerstobytów m. Drybina gub. mohyl.).

12083. **Smolenskij** etnograficzeskoj sbornik, sostawłennyj W. N. Dobrowolskim, Petersb. 1891.

Sapunow, Dwina, zob. Nr. 10696.

12084. Schleicher A., Lituanica, Sitzungsber. d. hist. phil. Classe d. k. Akad. d. Wiss. t. XI. str. 76–156; — Brückner, Lituanica, Arch. f. slav. Phil., Berlin 1882 VI., 1885 VIII.

12085. O sobiranii etnograf. swiedienij, Wilenskij Wiestnik 1863 Nr. 25.

Baltramajtis, Sbornik bibliograf., zob. Nr. 10056.

12086. Milewski, Miglowara I. (program etnogr. dla Litwy), Auszra 1884 Nr. 12.

Inne litewskie rozprawy por. w Baltramajtisa Sborn. bibliogr. (zob. Nr. 10056) Nr. 2040—2742.

12087. **Mittheilungen** der litauischen literarischen Gesellschaft, Heidelberg, 18 zeszytów do r. 1893.

12088. Pog. Ad., Kilka słów z powodu Litwomanów (polemika, odpowiedź na recenzyę broszurki Schlupasa: Polaey i Litwini, napisanej przez Witorta p. t. Litwomani), Kraj, Dod. lit. 1890 Nr. 33; Odpowiedź Witorta, tamże 1890 Nr. 30.

12089. Lelewel, Wiadomości o narodach litewskich, Polska, dzieje i rzeczy jej X.; — Bohun X., O początku narodu i języka litewskiego, R. tow. przyj. nauk warsz. 1810 VI. (por. Lelewela Rozbiory dzieł, Poznań 1844); — Narbutt T., Domniemanie o dawnych Litwinach, Tyg. wil. 1817.

Zob. Historya polityczna (Litwa).

12090. Thomas A., Litauen nach den Wegeberichten, Ztschr. f. wissensch. Geogr. 1884 X.

12091. Münster S., Opisanije Litwy (około 1555). *zob.* Nr. 7175; — Michajło Litwin, De Moribus Lithuanorum. *zob.* Nr. 7068 (por. Gaz. warsz. 1854 Nr 105); — Wagner E., Vita Lithuanorum (1621), *zob.* Nr. 7925.

12092. Gervais, Bemerkungen über den Charakter, die Sitten u. Gebräuche des National-Lithauens, Königsb. 1795.

12093. Rozmyślanie wieśniaka rolnika o narodach litewskich, Dz. warsz. 1829 XV.

12094. Krause A. G., Litthauen u. dessen Bewohner, Königsb. 1834.

12095. O Litowcach, Żurn. nar. min prośw. 1842 XXXVI.; Dycalp J., Litwini, Tyg. petersb. 1842 Nr. 78, 97; Giwjanimas czyli wędrówka po błocie, Ond. Druskienickich źródeł 1846 III.; Szolkowicz, Sborn. stat. rozjasn., Pol. dielo (O Litwinach I 106—127).

12096. Buddeus A., Halbrussisch, Leipzig 1849 (o Litwinach I. 167—242).

12097. Podania o ludności plemienia litewskiego (wyciąg z artykułu zamieszczonego w Żur. min. wnutr. dieł.), Czas 1851 Nr. 220; — Podania o ludności plemienia litewskiego (według Köppena), Tyg. petersb. 1851 XLIV.

12098. Trautvetter E., Etnographisches, Inland 1851 Nr. 39—53, 1852 Nr. 6—7.

12099. Goldhammer L., Lithauen, Völker und Naturbilder mit einem Vorworte von Scherenberg, Berlin 1858; — Wolke A., Sitten und Charakterbilder, Berlin 1862.

12100. Eszewskij S., Etnogr. etiudy, Petersb. 1862, *zob.* Nr. 10418.

12101. Etnogr. oczerk litowsk. protonarodija, Sowremiennyj Listok 1865 Nr. 80—88.

12102. **Hilferding A.**, Litwa i Żmudź, Sobr. socz., Petersb. 1868 II. 383—385; — Nieskolko zamieczanyj o litowskom plemieni, Oteczestw. zapiski 1864 CLII.

12103. **Glogau O.**, Littauen und die Littauer, Gesammelte Skizzen, Tilsit 1869.

R: Blätter f. lit. Unterh. 1870 Nr. 7; Europa 1869 Nr. 18; Glaser Jahrb. IX.; Saturday Review 1870 Nr. 738.

12104. Kotowicz J. R., O nieobchodimosti naucznych isliedowanij o litowskom plemienie, Wilenskij Wiest. 1869 Nr. 70.

12105. **Kuzniecow J.**, Isliedowanija o litowskich narodnosti, Izwiestia imp. russk. geogr. obszcz. 1871, 1872.

12106. Litowcy, Mosk. wied. 1864 Nr. 25, Niwa 1876.

12107. Litva a Litvané, Osweta 1874 IV.

12108. Land und Leute in Russisch-Lithauen, Im neuen Reich 1874 II.

12109. Popow R., Narody Rossi, Litowcy i Zmudiny, Priroda i liudy 1878 V.

12110. Wichert E., Littauische Geschichten, Leipzig 1881.

12111. S., Książka rosyjska o Litwie i Białorusi, Pietiersburg 1882 (por. Czas 1883 Nr. 13 i n.).

12112. **Wolter E. A.**, Predwarytelnyj otczot o pojezdkach po Litwie i Żmudi w 1884—1887 g., Petersb. 1888.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1888.

12113. Osipowicz A., Zarys charakt. ludu litewskiego, Tyg. ill. 1867 XV. str. 280; — Akielewicz M., O ludzie litewskim (rzecz miana w Paryżu 1870 r.), Gaz. nar. 1870 Nr. 156—198.

12114. Włościanie litewscy, Przyj. ludu, Leszno 1836 Nr. 33; Litwini z XVI. w. i ubiory z XVII. w., tamże 1848

12115. Litowskije kostjumy, Illlustr. 1862 t. X.

12116. Von der Kleidung d. Litauers. Deutsche Mntschr. 1794 str. 125; Narbutt, O panieńskich strojach, Tyg. wil. 1817 IV. str. 209.

12117. Zabudowania włościanina litewskiego, Przyj. ludu, Leszno 1842.

12118 **Bezzenberger A.**, Über das litauische Haus, Altpr. Mntschr. 1886 XXIII.; — Tenże, Nachträge zu dem Aufsatz über das litauische Haus, tamże 1886 IV.; — Narbutt T., Badania starożytności litewskich, wiadomość o dawnych strojach, Tyg. wil. 1818 V.

12119. **Jucewicz L. A.**, Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów, Wilno 1846.

R: Wawrowski, Przyj. ludu, Leszno 1846 Nr. 34—35.

12120. Obyczaje pogańskich Prus i Litwy, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.

12121. **Tyszkiewicz E.**, Obrazy domowego pożycia na Litwie, Wilno 1842—1844. 2. ed. Warsz. 1865; — Tenże, Obrazki dawniejszej Litwy, Poznań 1869.

12122. **Kirkor A.**, Czerty iz ist. i żyzni litowskawo naroda, Wilno 1854 (Dod. do Urzęd. Rocznika gub. wileńskiej 1854).

R: Gaz. warsz. 1854 Nr. 93.

12123. Obyczaje w Litwie, Kow. gub. wied. 1848, 1850, 1857.

12124. **Michniewicz A.**, Byt litowskich krestjan, Russk. Dniewnik 1859 Nr. 11, Wil. gub. wied. 1859 Nr. 42; — Tenże, Obraz żyzni poselian w Litwie, Kowiensk. gub. wied. 1859 Nr. 1; — Tenże, Obriady i obyknowenija, tamże 1859 Nr. 10.

12125. Bytowyje ottienki meżdy rusinom, litwinom i żmudinom, Kowienskija pam., kniga na 1861 g.

12126. **Wolter E.**, Ob izuczenii semejnawo byta litow.-zamajskawo naroda, Kowno 1889.

12127. **Narbutt T.**, Starożytne obrządki weselne w Litwie, Zbieracz lit. pol., Krak. 1837 IV.

12128. Glogau, Littauisshe Hochzeit, Buch d. Welt 1871 Nr. 2, Ueber Land u. Meer 1875 Nr. 9 (Altpreuss Mntschr. 1866 III.).

12129. **Bałtramajtis S.**, Litwa, oczerki iz narodnawo byta Litowcew. I. Swadba, Minskoje Słowo 1876 Nr. 16—52, Odb. Petersb. 1877.

12130. Gerulis, Geburt und Kindertaufe in Litauen, Neue preuss. Prov. Blätt. 1850 IX.; — Jordani, Beiträge, tamże 1850 IX.; — Einige Gebräuche bei Geburt und Taufe, tamże 1866 XI.

12131. Backiewicz B., Obrazy litowskie, Tyg. ill. 1863 VII.

12132. Begräbniss-Ceremonien Littauens, Abhandl. der böhm. Ges. d. Wiss. 1786.

12133. Zwyczaje na Litwie w pewne dnie roku, Gaz. codz., War. 1839 Nr. 25, 38, 64; — T. B., Zwyczaje litewsko-ruskie, Wielkanoc, obrzynki, kolenda, wesela, Tyg. petersb. 1839 Nr. 49 (po ros.: Syn. otecz. 1839 XI.); — Jordan S., Der Georgentag in Litauen, Neue preuss. Prov. Blätt 1849 VII.; — Bezzenberger A., Das Johannisfest der Litauer, Altpr. Mntschr. 1875 XII. str. 70—75; — Gloger Z., Jurej (św. Jerzy), Pam. fizyogr. 1883 III.; — Kamiński M., Sekmine czyli Zielone świątki na Litwie, Tyg. ill. 1864 IX. str. 144; — Tenże, Dożynki i okrężne, tamże 1864 IX. str. 170; — Prazdnik żałwy na Litwie, Illustracya 1862 Nr. 44, 1867 Nr. 232; — Kondratowicz, Gołowyje prazdniki na Litwie, Illustr. Nediela 1875 Nr. 36—39 (por. Poezye L. Kondratowicza t. VII. str. 68—109).

Por.: Bałtramajtis, Sbor. bibl. Nr. 2638—2672.

12134. Mniemania i **przesądy** ludu litewskiego i pruskiego, Muzeum dom. 1838 II.

12135. Hildebrandt, Heidnischer Aberglauben in Littauen nach 1657, Neue preuss. Prov. Blätt. 1865 X., Preuss. Lit. Ztg. 1865 Nr. 189; — Teobald, Drewnie-litowskoje powierija, Wil. Wiest. 1888 Nr. 202.

12136. **Wolter E.**, O rezultatach etnograficzeskoj pojezdki, Izw. imp. rusk. geogr. obszcz. 1885 XXI. (o zaklęciach); — Tenże, Litauische Zauberformeln, Mitt. Lit. Lit. Ges. II. str. 301—303.

12137. Voelkel J. A., Papartei, Das Farnkraut, Mitt. Lit. lit. Ges. 1882 str. 343.

12138. Radziukinas J., Czary w powiecie sejneńskim, Tyg. ill. 1871 VIII.

12139. Die Teufelbeschwörer, Preuss Prov. Blatt. 1829 I; Von dem Aberglauben, tamże 1832 VIII.

12140. Kossarżewskij Ks., O cwietie paporotinka, Pam. kniga kow. gub. 1862.

Por.: Medycyna ludowa w Bałtramajtis, Sborn. bibl. (zob. Nr. 10056) Nr. 2673—2694.

Mytologia litewska, zob. Kościół (Epoka przedchrześcijańska).

12141. Karłowicz J., O **języku** litewskim, Roz. i spr. wydz. filolog. akad. um. 1875 II., Odb. Krak. 1875.

Zob. Oświata.

12142. Siemieński L., **Podania** i legendy, Poznań 1880, *zob.* Nr. 11613.

12143. **Becker F. C., Roos u. Thiele J. G.**, Litthaische und preussische Volkssagen, Königsberg 1847.

12144. **Chodźko J.**, Podania litewskie, Wilno 1852—1858, 2. wyd. 1870—1874.

R: Czas 1852 Nr. 87 i n.

Schleicher A., Lithauische Märchen, zob. Nr. 12173.

12145. Pasakas, Kalendornis ant. 1860—1862 (Wilno).

12146. Woycke A., Sitten u. Charakterbilder aus Polen u. Litthauen, Berlin 1862; — Kirkor A., Matier. dla archeol. słowara, Drewnost. Trudy mosk. obszcz. arch. 1865; — Minorskij P., Etnogr. Matieriały, Ołoneckiji gub. wied. 1866 Nr. 37; — Sławurinskij S., Litowskija predanija i skaski, Wil. Wiestn. 1883 Nr. 20; — Stasiewicz P., Doistoriczeskija predanija, tamże 1883 Nr. 111.

12147. **Kirkor A. H.**, Zarysy, podania, legendy, Niwa 1875.

12148. **Langkusch A. G.**, Litthauische Sagen, Altpreuss. Mntschr. 1878 XV., Odb. Königsb. 1878.

12149. Miller W., Po powodu adnawo litowskawo predanija, Moskwa 1880.

12150. **Karłowicz J.**, Najnowsze badania podań, V. Podania litewskie, Ateneum 1883 t. II.; — Tenże, Podania i bajki ludowe na Litwie, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1887 XI.

R: Dygasiński A., Wisła 1888; Brückner A., Kwart. hist. 1888.

12151. **Wolter E. A.**, O litowskich skaskach, Izw. imp. russk. obszcz. 1885 XXII.

12152. **Koncewicz**, (Liczne legendy) Mitt. Lit. lit. Ges. 1889 II.

12153. Neumann A., La Lithuanie et ses legendes, Bulletin polonais, Paris 1891 Nr. 49.

12154. Kraszewski I. J., O litewskim Palemonie, Tyg. petersb. 1839 Nr. 32; — Predanije ob osnowanii goroda Wilny, Wil. gub. wied. 1847; — Ob osnowanii g. Trok, Illustr. 1860 VI.; — Połujański A., Najście Litwinów na miasto Wołogdę, Bukiet literacki, Warsz. 1851.

12155. Dmytriew M., Ozero Świtiaź, Wil. Wiest. 1845 Nr. 31; — Gisevius E., Der Kauk-Stein, Neue preuss. Prov. Blätt. 1849; — Tenże, Laume, Laime, tamże 1850 (Jordan, Die Laume, tamże 1846).

12156. Jonas R., Der Potrimposberg, Neue preuss. Prov. Blätt. 1846 II.; Edzardi, Ein litt. Sigfridsmärchen, Germania 1875 Nr. 3.

12157. Ondyny, nimfy wodne, Przyj. ludu, Leszno 1838; Horn, Die Geister des Berges (eine lit. Volkssage), Preuss. Prov. Blätter 1837

12158. Rackiewicz B., Kalina, podanie litewskie, Tyg. ill. 1861; Brzoza B., Kalina, podanie litewskie, tamże 1862.

Pruskie podania, zob. Nr. 12255.

12159. Staniewicz E., Śpiewy ludu litewskiego na wiersz polski przełożone, Tyg. wil. 1819, 1820 (Tenże, tekst litewski, Wilno 1829); — Rogalski L., Piosnka weselna ludu litewskiego, tamże 1820 X.

12160. **Rhesai L. J. T.**, Dainos oder Lithauische Volkslieder (mit Urtext), Königsb. und Leipzig 1825; Toż, Berlin 1843 (po czesku, przekład Czelakowskiego, Praga 1827).

R: Gött. gel. Anzeigen 1821 IV. str. 181: Leipziger Liter. Ztg. 1827 Nr. 278; Dz. wil. 1828 V. (por. Pam. warsz Brodzińskiego 1822).

12161. Paszkiewicz, Wyjątek z pszczółki w Baublu, Dz. warsz. 1829 X; Piosnki gminne lit., Melitele 1830; Odyniec, Pieśni ludu między Krą, Bugiem i Niemnem, Noworocznik polski płci pięknej pośw., Warsz. 1833.

12162. Beerbohm W., Litthauisches Volkslied, Preuss. Prov. Blätt. 1833 IX.

12163. **Jucewicz Z. A.**, Pieśni litewskie, przekł. Ludwika z Pokiewia, Tyg. petersb. 1837, Piśmiennictwo krajowe 1841; Toż, Wilno 1844.

R: Prz. nauk. 1844 Nr. 26.

12164. Kraszewski I. J., Ze swento rohodainos, Tyg. petersb. 1837 Nr. 65 (pieśń z 1392); — Tenże, Dainos, pieśni litewskie, Atheneum 1844.

12165. Czeczot J., Piosnki wieśniacze z nad Niemna i Dźwiny, z dołaczeniem pierwotwornych w mowie słowiano-krewickiej, Wilno 1844.

12166. Brzozowski K., Pieśni ludu nadniemeńskiego z okolic Aleksoty (z melodyami), Poznań 1844.

12167. Pieśni ludu litewskiego, Przyj. ludu, Leszno 1844; Zienkiewicz R., Pieśni ludu, Atheneum 1847 IV.

12168. Jordan W., Lithuanische Volkslieder u. Sagen, Berlin 1844.

12169. **Gisevius G.**, Dainos, Neue preuss. Prov. Blätt. 1846, 1847 (por. Altpreuss. Mntschr. 1878 XV.); — Budrius G. u. Gisevius, Littauischer Volksgesang, Neue preuss. Prov. Blätt. 1848 V—VIII. (por. tamże 1843, 1846, 1849, 1850).

12170. **Nesselmann G. H. T.**, Littauische Volkslieder, Berlin 1853 (2 wyd.).

R: Pankritius A, Preuss Prov. Blätt. 1855 VII.

12171. Nesselmann G. H., Zur Kritik der littauischen Volkslieder, Neue preuss. Prov. Blätt. 1849 X., 1851 XII.; Tenże, Über das lit. Volkslied, Ost- und Westpreuss. Musen-Alm. 1861 V. str. 76—111; Glogau, Fünf Dainos, Neue preuss. Prov. Blätt 1849, 1850.

12172. **Bohlen P.**, Sammlung litth. Volkslieder, Neue preuss. Prov. Blätt. 1857, 1859, 1861, 1865, 1866.

12173. Schleicher A., Lithauische Märchen u. Lieder, Weimar 1857.

12174. Berg, Pieśni lit., Moskwa 1854; — Achszarumow Wł., Pieśni litowskawo naroda, Wiesna 1859 str. 242—253; — Muzyka i tańce litowskawo naroda, Kow. gub. wied. 1859 Nr. 10.

12175. Walmore H., Les dainos, Revue contemporaine 1858, Odb. Paris 1859.

12176. Dainos, Kalendorius ant. 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864 (Wilno).

12177. Donaleitis Chr. (Donalitius), Litauische Dichtungen, Petersb. 1865.

12178. Rackiewicz B., Obrazy litewskie, Poezya ludowa, Tyg. ill. 1863 VII.; — Kamiński M., O poetycznych wyobrażeniach ludu litewsko-krywickiego, tamże 1867 XVI.

12179. **Juszkiewicz J. A.**, Litowskija narod. pieśni, Petersb. 1867 [por. Zapiski imp. akad. nauk. t. XII. (priłożenje), Sbornik stat. imp. akad. nauk. 1867, Izwiestija imp. akad. nauk. 1861 X., Litowskija jeparch. wied. 1877, Izwiestie imp. kazanskawo uniw. 1878]; — Tenże, Litowskija pieśni, Sborn. otd. rus. jaz. imp. akad. XXXV., Odb. Petersb. 1883

(por. Arch. f. slav. Phil. 1885 VIII., Austria 1884); — Tenże, Lietuśviskos dajnos, Kasen 1880—1882 (por. Mitt. d. lit. Lit. Ges. I. 87, Fiłolog. Wiest. 1880 Nr. 3).

12180. **Kostomarow J.**, Litowskaja narodnaja poezija, Monografia, Petersb. 1867 t. III.

12181. Stasiewicz P., Czerty iz żyzni litow. naroda, Wiestnik zapadn. Rossii 1869; O litowskich narod. pieśniach, Wilenskij Wiestnik 1870 Nr. 72 (por. Wilenskij Wiestnik 1867 Nr. 142).

12182. Fortunalow F. i Miller W., Litowskija nar. pieśni, Moskow. uniw. izwiestija 1872, Odb. Moskwa 1872 (por. Bartsch, Mitt. lit. Lit. Ges. I. str. 213).

12183. **Kolberg O.**, Pieśni ludu litewskiego, Zb. wiad. do antr. akad. um. krak. 1879 III., Odb. Krak. 1879.

R: Russkij fiłoł. Wiest 1880 Nr. 3.

12184. Pulkat J., Fragekasten, Altpreuss. Mntschr. 1880.

12185. Les chants populairs lith., Melusine, Paris 1878.

12186. **Bezzenberger A.**, Eine hist. Daina, Altpreuss. Mntschr. 1878 XV.; — Tenże, Litauische Forschungen, Göttingen 1882; — Tenże, Zur lith. Literaturgeschichten, Mitt. d. lit. Lit. Ges., Tilsit 1889 III.

12187. Koncewicz J., Vor einigen Jahren, Mitt. lit. Lit. Ges. I.; — Tenże, Zwei Lieder, Altpreuss. Mntschr. 1880 XVII.

12188. **Leskien A. i Brugman K.**, Litauische Volkslieder und Märchen, Strassburg 1882.

R: Brückner A., Arch. f. slav. Phil., Berlin 1882 VI.; Auszwa 1886 Nr. 10—11 (por. także Leskien A., Lit. Volkslieder aus Willkirchen, Arch. f. slav. Phil. 1880 IV.).

12189. Loebell R., Über littauische Volkspoesie, Oppenheim 1884.

12190. **Bartsch Chr.**, Dainu Balsai, Melodien litauischer Volkslieder, Heidelberg 1886—1889; — Tenże, Mitt. lit. Lit. Ges. IV—VIII.

R: Wolter, Żurn. min. nar. prośw. 1885 CCXLIX.; Wil. Wiestnik 1886; Ztschr. f. vergl. Litteraturgesch. 1889 str. 268; Wisła 1890 III.

12191. Basanovilse J., Ośkabaliu dainos, Tylża 1884 (por. Mitt. lit. Lit. Ges I. str. 114—118, Altpreuss. Mntschr. 1883 XVII str. 526—530); Drazdauskas A., Giesmes svietiszkas ir szventas, Tylża 1884 (por. Koncewicz, Mitt. lit. Lit. Ges. II. str. 287); Byrutes Dainos (Tylża 1886); Biozaulis Lietuvos (1881); Jankus M., Lietuwiszkos ir seniansos, Tylża 1882; Auszwa, Czasopismo (1883—1886); Olechnawicz K. U., Pasakos (por. Koncewicz, Mitt. lit. Lit. Ges. 1888 II., 1889 III. str. 116); Austrums 1889.

12192. Witołd nad Worskłą, Pieśni ludu, Warsz. 1834, *zob.* Nr. 6559; — Kibort, Próbki piosnek litewskich, Wisła 1887 I.

12193. Nast Louis, Die Volkslieder der Litauer, Progr. gimn. w Tylży 1893.

12194. **Jucewicz L. A.**, Przysłowia ludu litewskiego, Wilno 1840.

R: Kraszewski J. I., Tyg. petersb 1839 XX. Nr. 52, 1840 XXI. Nr. 32; Gaz. codz., Warsz. 1839 Nr. 2551; Bibl. warsz. 1841 I. str. 412.

12195. Littauisches Sprichwort, Neue preuss. Prov. Blätt. 1849 VII.; Urban O., Ein Paar lit. Sprüche, tamże 1859 III.

12196. Baczko Fr., Der kleine Littauer, Tilsit 1866 (200 przysłów); — Bezzenberger A., Litauische Forschungen, *zob.* Nr. 12186; — Bassanavitsius J., (Przysłowia) Mitt. d. lit. Lit. Ges. II. str. 19—28; — Dovoina-Silvestraitis, Patarles ir dainos, Tylża 1889 (por. Etnogr. obozr. IV.).

12197. Posłowicy i zagadki russkija i litowskija, Miesiaczesłow, Wilno 1865; — Littauisches Rätsel, Preuss. Prov. Blätt. 1836 XVI.

12198. Sławutinskij A., Etnogr. oczerki grodn. gub., Wil. Wiestnik 1867 Nr. 119; — Kulżynskij G., Ob etnogr. swiedienijach, Grodn. gub. wied. 1867 Nr. 23.

Zob. Nr. 10377.

12199. Ortyk B., Szlachta okoliczna lidzka, Tyg. ill. 1876—1877.

12200. Osipowicz A., Zarysy charakt. ludu z nad brzegów czarnej Hanczy, Tyg. ill. 1867 XV.

12201. Obraz żiźni kowienskoj gub. Kow. gub. wied. 1854 Nr. 41 (por. Żur. min. wnutr. dieł XI. str. 31—34).

12202. Obrzędy weselne ludu wiejskiego w gubernii mińskiej, w powiecie borysowskim w parafii hajeńskiej, obserw. 1800, 1801, 1802, z piosnkami i ich nutą, Tyg. wil. 1819 VII.; — Kamiński, Kilka słów o zwyczajach ludu w gubernii mińskiej, Tyg. ill. 1867 XVI., *zob.* Nr. 10434.

12203. Radziukinas J., Czary w pow. sejneńskim, Tyg. ill. 1871 VIII.

12204. Bobrowskij P., Słomin, Wiestnik zapadn. Rossii 1866, *zob.* Nr. 11317.

12205. Etnograficzeskij oczerk suwałkowskoj gub., Pam. kn. suwałk. gub. na 1873 i 1890 g.

12206. Osipowicz A., Gawędy z Suwałek, Tyg. ill. 1864 X.

12207. Iwaszkiewiczowa Emma, Wesele w Święciańskiem, Upominek wileński J. I. Kraszewskiego 1880.

12208. Kraszewski J. I., Obrzędy i uroczystości w Wilnie i jego okolicach, Tyg. lit., Poznań 1839 II. Nr. 39, 40.

12209. Etnografija wilenskoj gub., Wilenskoje gub. wied. 1848 Nr. 1.

12210. **Kirkor A.**, Etnogr. wzglad na wilenskuju gub., Etnogr. sbornik 1853; — Wiestnik imp. russk. geogr. obszczestwa 1857 XX., XXI. (por. Extrait des publ. de la société imp. geogr. rus. 1856—1857).

12211. Gomolickij W., Zamieczanija, Wiestnik russk. geogr. obszcz. 1855 XIV.

12212. O nasielonii wilenskoj gub. w 1860 g., Pam. kn. wil. gub. 1861.

12213. **Karłowicz J.**, Rzut oka na gubernię wileńską, Bibl. warsz. 1875 II., *zob.* Nr. 10445.

12214. **Wolter E. A.**, Ob etnograficzeskom izsliedowanii wilenskoj gub., Izw. imp. russk. obszcz. 1885 XXI.

R: Bezzenberger, Archiv f. slav. Phil. VIII. str. 632; — Por.: Wilenskij Wiestnik 1866 Nr. 153.

12215. Orzeszkowa E., Ludzie i kwiaty nad Niemnem, Wisła 1888 II., *zob.* Nr. 10447.

12216. Teobald, Wospominania, Wilno 1890 (wileńska gub.).

12217. Kamiński M., Tańce ludu nadwilejskiego, Kłosy III.; — Tyszkiewicz K., Wilija, *zob.* Nr. 10720; — Kamiński M., Obrzędy weselne ludu w Wiłkomierskiem, Tyg. ill. 1863 VII. str. 200; — Tenże, Domowe zwyczaje ludu z okolic Wiłkomierza, tamże 1864 X. str. 448.

Troki, zob. Nr. 12154.

12218. **Jucewicz L. X.**, Wspomnienia Żmudzi, Wilno 1842, *zob.* Nr. 10454; — Bagiński, Opisanie Żmudzi, *zob.* Nr. 10451.

12219. Drewljańskij P. M., Oczerki Żmudi, Panteon 1855 XIX. (por. Żurn. min. nar. prośw. 1855 LXXXVI.).

12220. **Syrokomla J.**, Szkice ze Żmudzi (artykuł etnogr.), Kuryer polski (Krak.) 1891 Nr. 178—266, 1892 Nr. 21—128.

12221. Römer A., Ubiory włościan i krzyże na Żmudzi, Tyg. ill. 1860 I. str. 364.

12222. Wesele na Żmudzi, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Jucewicz X., Gry i zabawy ludu litewskiego na Żmudzi, Tyg. petersb. 1839 XIX.

12223. Popow J., Żmudskija zagowjni i pierwyj dień wielikawo posta, Kow. gub wied. 1872 Nr. 18

12224. Przezdziecki Al., Obrządki pogańskie na Żmudzi XVI. w., Dz. warsz. 1853 Nr. 117, Odb. Warsz. 1853; — O niekotorych predrazsudkach i powieriach Żmudinow, Wil. Wiestnik 1869 Nr. 36.

Zob. Nr. 7130 i 7390.

12225. **Veckenstedt E.**, Die Mythen, Sagen und Legenden der Zamaithen, Heidelberg 1883.

R: Żurn. min. nar. prośw. 1889 CCXXXVI.; Altpreuss. Mntschr. 1882 XIX.

12226. Gebauer Pawunden, Sage aus Samland, Preuss. Prov. Blätt. 1848 XX X.; Schiefner A., Der kluge Uburtis und der Teufel, ein Samogitisches Märchen, Inland 1861 Nr. 17; Veckenstedt, Pumphut, ein Kulturdämon, Leipzig 1886.

12227. Kibert J., Żmujdzkie podania o kwiatach, Wisła 1893 str. 156—157.

12228. Dowkantas S., Dajnes Ziemajtiu, Petersb. 1846.

12229. Maruszewski F., Spiewnik ze żmudzkiego, Rocz. lit. 1844 str. 194; — Dowojna-Sylwestrowicz M., Texty szlachty żmujdzkiej, Wisła 1888.

12230. **Pataoles** Żemajcziu, b. m. i r. (52 str. — 1.200 przysłów żmudzkich).

12231. Lepner T., Der preussische Lithauer oder Vorstellung der Nahmen Herleitung, Kind Tauffen, Hochzeit, Kleidung, Wohnung der Littauer, Danzig 1744.

12232. Litwini Pruscy, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; — Rys krótki Litwy pod rządem pruskim, Wizerunki i roztrząsania nauk. 1840 XII.

12233. **Zschokke Fr.**, Wanderung durch Littauen u. Samland, altpreuss. Sagen etc., Leipzig 1845.

R: Neue preuss. Prov. Blätt. 1846 I.

12234. Weiss A., Preussisch Littauen u. Masuren, Rudolfstadt 1878—1879.

12235. **Wolter E. A.**, O rezultatach pojezdki k prusskim litowcam (w r. 1883), Izw. imp. russk. geogr. obszcz. 1885 XXI.

12236. Rogge A., Der preussische Litauer im XVI. Jahrh., Insterburg 1886.

12237. **Gisevius E.**, I. Sein Leben, II. Scene aus dem Volksleben der preussischen Litauer etc., Tilsit 1881 (por. Altpreuss. Mntschr. XVII.).

12238. Ossowski J., Szkice etnograficzne z pruskiej Litwy ostatnich trzech wieków, Wędrowiec 1882.

12239. Festliche Gebräuche in Preussisch-Littauen, Globus 1873 XXIII; Landschaften und Figuren aus preussisch Litthauen, Europa 1879.

12240. Rausch R. Fr., Sagen des preuss. Samlandes, Königsb. 1838.

R: Preuss Prov. Blätt. 1838 XX.

12241. **Tettau W. J. A.**, Die Volkssagen Ostpreussens, Litthauens u. Westpreussens, Berlin 1837.

R: Żurn. min nar. prośw. 1838 XVIII. (por. Preuss. Prov. Blätt. 1833 X.).

12242. Roose E., Preussische Volkssagen, N. preuss. Prov. Blätt. 1850 IX.

12243. **Töppen M.**, Die Litthauer und der Natanger, Neue preuss. Prov. Blätt. 1848 V.; — Lindau Ch. B., Von Konczer-See bei Willichnen (Kreis Pilkallen), tamże 1866 XI.; — Frölich G., Über Sitten und Gebräuche der Littauer im Memeler Kreise, Mitt. d. lit. Lit. Ges. 1886 II.; — Passarge L., Ein Blick auf

Litauen (Küstenfahrten an der Nord- und Ostsee, Stuttgart 1886 (por. Mitt. lit. Lit. Ges. II. str. 388); — Juszkiewicz, Hochzeitsbräuche der Wielonischen Lithauer, Mitt. lit. Lit. Ges. 1891.

12244. Kętrzyński W., Szkice Prus wschodnich, Przew. nauk. lit. 1876, *zob.* Nr. 10894, 10459.

12245. **Lemke E.**, Volksthümliches in Ostpreussen, Mohrungen 1884.

12246. O dawnych Prusakach, Kal. m. Stanisławowa 1865: Bruzdowicz J., O Prusach (etnogr.), Koresp. Płocki 1878 Nr. 84.

12247. S-n, Rulands-Bilder in Altpreussen. Altpreuss. Mntschr. I. str. 155—158; Königsberger Hartungische Zeitung 1888.

12248. Pisański Chr., Iniqua nonnullorum de ingeniis prussorum iudicia, Regiomonti 1761.

Zob. Nr. 5866, 6686, 6912, 10459, 10723.

Reicke R, zob. Nr. 10059.

Lullies H., Landeskunde von Ost- und Westpreussen, zob. Nr. 10475.

12249. **Bender J.**, Zur altpreussischen Mythologie und Sittengeschichte, Altpreuss. Mntschr. II. i IV.; — Sembrzycki J., Sitten und Gebräuche in Padrojeci, tamże XXVI., Odb. Königsb. 1859.

12250. Altpreussische Hochzeit und altpreussische Götter, Ausland 1873; — Treicher A., Hochzeitsgebräuche besonders aus Westpreussen, Ztschr. f. Ethn. 1884 XVI.

12251. **Töppen**, Das Heidenthum in Preussen, Neue preuss. Prov. Blätt. 1846 I—II.

12252. Pisański J. K., Beleuchtung einiger Überbleibsel des Heidenthums und Papsthums in Preussen. Königsb. 1756; Antworts-Schreiben über die Ueberbleibsel des Heident. in Preuss., Crac 1757.

Zob. Nr. 7129 i Kościół (Epoka przedchrześcijańska).

12253. Mannhardt W., Die praktischen Folgen d. Aberglaubens mit besonderer Berücksichtigung d. Provinz Preussen, Deutsche Zeit- und Streitfragen (zesz. 97., 98.).

12254. Hirsch F., Die Seelenbrücke, Altpreuss. Mntschr. 1887 IV.; — Frieschbier H., Ostpreussischer Alltagsglaube u. Brauch, Am Urquell 1892 VIII.

12255. Preussische Volkssagen, Preuss. Prov. Blätter 1837 XVII.; — Töppen M., Preussische Sagen, Neue preuss. Prov. Blätt. 1846 II., *zob.* Nr. 11331; — Gisevius E., Volkssagen, tamże 1859 III.

12256. Strehlke F., Deutsche Sagen aus Westpreussen, nach mündl. Mittheilungen, Altpreuss. Mntschr. XII. str. 310—318.

12257. Hennig E., Odin und Waidewut, Ruthenia, Petersb. 1807 III.: Wajdewut, pierwszy król Prusaków, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.

12258. Treichel, Preussische Vexirfabeln, Ztschr. f. Ethn. 1881 XIII.

12259. **Frischbier H.**, Preussische Volksreime und Volksspiele, Altpreuss. Mntschr. XVIII., Odb. Königsb. 1892; — Tenże, Hundert Ostpreuss. Volkslieder in hochdeutscher Sprache, aus dessen Nachlass hrsgb. v. J. Sembrzycki, Leipzig 1893.

R: L. R, Wisła 1892 str. 691, 1893 str. 190; Sembrzycki J., Kwart. hist. 1893.

12260. Töppen M., Volksthümliche Dichtungen, zunächst aus Handschriften des XV., XVI. u. XVII. Jahrhunderts gesammelt, Altpreuss. Mntschr. IX.

12261. Pieśni ludowe w Osterode w Prusiech wschodnich, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.

12262. **Sembrzycki J.**, Ostpreussische Sprichtwörter, Volksreime und Provinzionalismen, Am Urquell 1891.

12263. Nietski, Historische Erinnerungen des Ermlandes, Neue preuss. Prov. Blätt. 1851 XII.

12264. Ethnologie der russischen Ostseeprovinzen, Ztschr. f. Ethn. 1871 III.; — Wolter E., Obzor trudow po Litowskoj etnografii (1879—1890), Żur. St. 1890 I., II.

12265. **Rittich A. F.**, Materialien zur Ethnographie Russlands, Die Baltischen Provinzen, Petersb. 1873.

12266. Wolter E., O rezultatach etnograficzeskoj pojezdki k' Prusskim Litowciam (1883 goda litom), Izd. russ. geogr. obszcz. XXI.

12267. **Buddeus A.**, Land und Leute der Deutsch-Russischen Ostsee-Provinzen, *zob.* Nr. 10534; — Manteuffel G., Inflanty polskie, *zob.* Nr. 10535; — Sapunow A., Inflanty, Witebsk 1886 (istor. sud'by kraja).

12268. Bray F. G., Lettres sur les habitans de la Livonie et de l'Esthonie, Anna'es des voyages XVIII. (po niem. St. Petersb. Zeitung 1823 Nr. 129); Brandt A., Polnisch Livland und dessen Bewohner, Innland 1845 Nr. 26—38.

12269. **Venelin J.**, Okrużnyje żitele Baltijskawo morja, t. j. Lety i Sławiani, Moskwa 1847.

Hilferding, Istoria baltijskich Sławian, zob. Historya polityczna.

Por.: Winkelmann, Bibl. Livonica Nr. 1353—1465.

12270. **Eichhorn P.**, Historia Lettica, das ist Beschreibung der lettischen Nation, Dorpat 1642, 2. wyd. SS. rr. livon. II. str. 569—604, *zob.* Nr. 8187 (także: Nr. 6296, 7980).

12271. Rhanaeus S., Diatribe historia, Wittenbergae 1683.

12272. **Becker H.**, Livonia in nonnull. ritib. proposita, Vitemberg. 1700, 1702 (wiele wydań); — Merkel, Die Letten vorzüglich in Liefland, Leipzig 1797.

12273. (Müthel Ch. W.), Einige Züge zur Charakteristik der Letten, Grave, Mag. f. prot. Pred. Russlands 1807; — Watson, Über d. lettischen Völkerstamm, Jahresb. der kurl. Ges. 1822 II. (po ros. w: Syn otieczestwa 1842).

12274. Ulmann C. Chr., Woher der Stamm der Letten, Inland (Dorpat) 1834 str. 734; Büttner J. G., Die Letten. tamże 1836 str. 137; Engelmann A., Woher der Name Letten, tamże 1837 Nr. 4 (także Inland 1848 Nr. 22, 1857 str. 817).

12275. Lettowie, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; — Połujański, O Łotyszanach, Dz. warsz. 1853 Nr. 177.

12276. Beesbardis K., Nachr. über die Zustände der lettischen Nation und Literatur, Ztschr. f. Lit. v. Schmaler 1865 II.

12277. A(dl)er, Zamietki o Łatyszach, Wilenskij sbornik 1869; — Trejland F., Podróż etnogr. do Łotyszów (po ros.), Moskwa 1870 (Spraw. ces. tow. dla um. przyrodn.).

12278. Narody Rossii, Łatyszi i Litowcy, Petersb. 1878.

12279. Dornet J., Die Letten unter den Deutschen 2. Aufl., Berlin 1887.

12280. Ulanowska St., Łotysze Inflant polskich, Zb. wiad. do antr. akad. um. 1891 XV.

R: Manteuffel G, Kwart. hist. 1893; Karłowicz J., Bibl. warsz. 1892 II.

12281. Sz-tt Ad., Z historyi i etnografii Łotyszów, Wędrowiec 1891 Nr. 8–10.

12282. **Bielenstein A.**, Die Grenzen des lettischen Volksstammes und der lettischen Sprache in der Gegenwart und im XIII. Jahrhundert, Ges. f. Gesch. d. Ostseeprovinzen 1891, Odb. Petersb. 1893.

R: Gött. Gelehrte Anz. 1893.

12283. (Tielemann G. T.), Etwas über die Trachten, Sitten u. Gebräuche der Livländer im XVI. Jahrh., Livonia 1812, 1818.

12284. Zigra, Etnogr. Miscellen über Verlöbniss, Hochzeiten, Taufen, Inland (Dorpat) 1838 Nr. 14, 1840 Nr. 36, 37, 1844 Nr. 28; — Zimmermann U. E., Hochzeitsgebräuche der Letten, N. Mitauische wöch. Unterh. 1808 III.; — Kohl J. G., Der Lette in der Todesstunde, Innland 1837 Nr. 38 (por. tamże 1837 Nr. 33); — Rasswurm C., Lettische Beerdigungsgebräuche, tamże 1855 Nr. 20–22, Hamburg. lit. u. krit. Beilagen 1856 Nr. 75–78; — Meyer J., Bestattun 1856 bräuche der alten Letten, Felliner Bätter 1859; — Altlettische Leichengebräuche, Ausland 1874.

12285. Pfingsten A. E., Über die Feste der alten Letten. Mitau 1893 (progr. gimn.); — Watson K. F., Über einige religiöse Gebräuche der Letten, Send. d. kurl. Ges. 1845; — Bielenstein A., Das Johannisfest der Letten, Baltische Mntschr. 1874 XXIII.; — Mengden R., Die Letten am Johannisabend, Inland (Dorpat) 1849 Nr. 25, 1859 Nr. 40.

12286. **Wolter E. A.**, Materiały dla etnografii łatyszskawo plemienia witebskoj gubernii, cz. I. Prazdniki i semejnija pieśni Łatyszej, Zap. imp. russk. geogr. obszcz. po otdil. etnogr., Odb. Petersb. 1890.

R: Brückner A., Kwart. hist 1891; Karłowicz J., Bibl. warsz. 1892 II.; Ateneum 1892 III.

12287. Zimmermann U. E., Etwas über den Aberglauben der Letten, Mitausche wöch. Unterh. 1805 I. (tamże: prace Mylicha i Watsona); — Rhanaeus S., Von den berüchtigten Wahrwölfen und Zauberwesen in Kurland w: Kanolda Samml. f. Natur-Gesch. III. str. 52 (tamże inne, n. p. Weyganda).

12288. Carlblom P., Heidnischer Opferdienst im XIX. Jahrh., Inland (Dorpat) 1836 Nr. 39; — Boguschefsky, Note on heathen ceremonies still practiseed in Livonia, Journ. of the Anthrop. Institut 1874 III.; — Lohmayer K., Ein Bericht über Reste des lettischen Heidenthums, Mitt. d. lith. lit. Ges. 1891 IV.

12289. Mannhardt W., Die lettischen Sonnenmythen, Ztschr. f. Ethn. 1875 III.

12290. **Auning R.**, Über den lettischen Drachen-Mythus, ein Beitrag zur lettischen Mythologie, Mitau u. Riga 1892.

R: Brückner A, Kwart. hist. 1893.

12291. **Bielenstein A.**, Die lettische Sprache, Berlin 1863–1864.

12292. Elger G., Dictionarium polono-latino-lottavicum, Vilnae 1683; — Kossowski T., Gramatyka inflancko-łotewska, Ryga 1853; — Kurmin J., Słownik polsko-łac.-łotewski, Wilno 1858.

12293. **Lange J.**, Deutsch-lettisches Lexicon, Mitau 1777.

12294. Boryszewskij J., Izsliedowanije o proischożdenii, nazwanii i jazykie litowskawo naroda, Żur. min. nar. prośw. 1847 (po niem., Ausland 1848 Nr. 171–173).

12295. Voelkel M. J. A., Die lettischen Sprachreste auf der kurischen Nehrung, Heidelberg 1879.

O języku Łotyszów por. liczne prace w Winkelmanna Bibl. Liv. Nr. 1936–1982.

12296. Wittorf A. W., Baltische Sagen u. Mährchen, Riga 1860.

12297. **Bielenstein A.**, Die Volksmärchen, Baltische Mntschr. 1874 V.

12298. **Weryha Wł.**, Podania łotewskie, Bibl. Wisły, Warsz. 1892 X.

R: Manteuffel G., Kwart. hist. 1893.

12299. Hagemeister A., Die Davidsmühle bei Wenden, Inland 1838, Odb. Dorpat 1862 (więcej wydań, także po łotysku); Busse, Peter Suchenwirt's Sagen über Livland, Mitt. Liv.-Ehst.-Kurl. III.

12300. **Bergmann G.**, Erste Sammlung ächt lettischer Sinngedichte, Rujen 1807—8

12301. (Telemann G. T.), Über die Volkslieder der Letten, Livonia 1812 str 177.

12302. Katterfeld H. S., Über das lettische Volkslied, Magazin d. lett. lit. Ges. 1844 V.; — Büttner G. F., Der Letten Lieder, tamże 1844 VIII. (por. Inland 1844 Nr. 49, 1846 Nr. 13, 1848 Nr. 4, 6, 20, 1850 Nr. 14, 40, 1859 Nr. 31).

12303. **Bielenstein A.**, Über lettische Volkspoesie, Magazin d. lett. lit. Ges. 1855 t. X.

12304. Beesbardis K., Ein Wort über das alte lettische Volkslied, Slavisches Centralblatt 1866 Nr. 3–4, zob. Nr. 12276.

12305. O łatyszskich narodnych pieśniach, Łatysz. russkij Miesiacosłow 1868.

12306. Plater Celine Comtesse, Lettische Volkslieder, Mag. d. lett. lit. Ges. 1869 XIV. (por. tamże XV. str. 36—72).

12307. **Briwsemniaks F.**, Pieśni łotyszów (po łotewsku i ross.) w Daszkowa Sborniku antr. i etnogr. statej o Rossii, Moskwa 1873.

12308. Büttner, Das lettische Volkslied, Baltische Mntschr. 1874 V.; — Manteuffel G., Lettische Volkslieder, Mitau b. r.; — Ulmann K., Lettische Volkslieder, Riga 1874.

12309. Lenz Fr., Volksanecdoten aus Livland, Findeisens Lesebuch, Oberpahlen 1787 str. 347–372; Altmann, Przysłowia Łotyszów, Gaz. warsz. 1854 Nr. 323.

12310. Schlözer A. N., Gesammelte Nachrichten von den L i v e n, Beiträge zum neuveränderten Russland, Riga 1770 II.; — Scherwintzky Chr. F., Etwas über die E s t h e n, besonders über ihren Aberglauben, Leipzig 1788.

12311. Grzymała F., O dawnych Estończykach, Roz. warsz. 1820; Etnograf. zamieczanija o Kurlandyi, Żur. min. wnutr. dieł 1830 otd. II.; Budberg, Zur Ethnographie von Kurland, Annal. d. Erdkunde 1838 VI.

12312. Köppen P., Die Bewohner Kur- u. Livlands, die Liven insbesondere, Bull. de la classe hist.-phil. de l'acad. de St. Petersb. 1847 III.

12313. **Sjögren A. J.**, Reise nach Livland und Kurland, Denkschriften des russ. geogr. Ges. 1847—1849 I. (po niem. i ross.) i Odb.; — Tenże, Zur Ethnographie Livlands, St. Petersb. 1850, 1851 (Bulletin de l'Acad. imp. 1850—1851).

12314. Tidiebiel A., Oczerki estonskawo nasielenija w pribałtijskom kraje, Żurn. min. wnutr. dieł, 1854 V. (Schilderungen der estnischen Bevölkerung im baltischen Lande, Ausland XXVII. Jahrg. Nr. 20—21, Inland 1854 Nr. 42).

12315. Kunik E., Die Liven u. ihre Kragen, St. Petersb. Ztg. 1862 Nr. 169; Etnographische Bemerkungen, Globus 1871 XX.; Zur Ethnographie und Archäodoxie d. Esten, Wagien, Baltische Studien u. Errinerungen.

12316. Wiedemann J., Über die Nationalität und die Sprache der jetzt ausgestorbenen Kreewinen in Kurland, Mem. de l'acad. imp. de St. Petersb. 1871 (Odb. po ross., Petersb. 1873); — Trusman J., O proischożdienii Korsy (Kuron) (o pochodzeniu Kuronów, t. j. mieszkańców Kurlandyi), Żywaja Star. 1893.

12317. Gren A., Swadiebnyja obrjady Estow, Finskij Wiestnik 1846 XI.

12318. Wiedemann F. J., Aus den inneren und äusseren Leben der Esten, Petersb. 1876; — Kurländische Gebräuche, Inland 1844 Nr. 28.

12319. Boecler J. W., Der einfältigen Ehsten abergläubische Gebräuche, Rewal 1685 (toż po łac.), 2. wyd. SS. rr. Livon. II. str. 665–680, 3. wyd. Petersb. 1854 (z dod. Kreutzwalda i Sjögrena).

12320. Kruse F., Ur-Geschichte des Esthnischen Volksstammes und der Ostseeprovinzen bis zur Einführung der christlichen Religion, Leipzig 1846.

R: Inland 1848 Nr. 12, 25.

12321. Kreutzwald F., Über den Charakter der estnischen Mythologie, Verh. d. gel. estn. Ges. zu Dorpat 1850 II.

12322. Weske M., Entstehung mythischer Personen aus dem Ei in esthnischen u. finnischen Märchen, Ausland 1873; Michwitz, Volksglauben im nord-westlichen Esthonien, Gelehrte estn Ges 1891; Stillmark, Tulihaend, Dämon der estnischen Mythologie, tamże 1890.

Zob. Wiara i Kościół (Epoka przedchrześcijańska) i Historya polityczna.

12323. Parrot J. L., Versuch einer Entwickelung der Sprache, Abstammung, Geschichte, Mythologie der Liwen, Lätten, Oesten, Stuttgart 1828, 2. wyd. Berlin 1839.

12324. **Sjögren A. J.**, Liwische Grammatik, bearb. von Wiedemann F. J., Sjögrens Gesammelte Schriften, Leipzig 1860 II.

12325. **Wiedemann F. J.**, Über die livische Sprache, Bulletin de l'acad. imp. de St. Petersb. XVI., Mélanges russes III. str. 675–724; — Tenże, Ehstnisch-deutsches Wörterbuch, Petersb. und Leipzig 1869.

R: Lit. Centralblatt 1870 Nr. 4.

12326. Miewies D., Słowar, Riga 1876.

12327. Kriese T. E., Erster Blick auf die schöne Natur Fellins, Pernau 1837; — Tenże. Zweiter Blick in die Geschichte Fellins, Pernau 1838.

12328. Russwurm C., Nordische Sagen, Leipzig 1842; — Pabst E., Sagen u. Curiosa, Inland 1850 Nr. 43, 1851 Nr. 22—40, 1852 Nr. 2—37.

12329. **Kreutzwald F.**, Die Schöpfung der Thiere, estnische Volkssage, Verh. d. gel. estn. Ges. zu Dorpat 1756 III.; — Tenże. Über die Monatsnamen der Ehsten, Bull. hist.-phil. de l'acad. XIV., Mélanges russes 1857 II..

12330. Kreutzwald F., Liczne artykuły w: Inland (Dorpat) 1837, 1838, 1841, 1849; Podania, tamże 1836 Nr. 47, 1837 Nr. 2, 1854 Nr. 10, 1856 Nr. 40.

12331. **Kalewipoeg**, Eine estnische Sage, zusammengestellt v. Kreutzwald, verdeutscht v. Reinthal C. und Bertram, Verh. der gel. estn. Ges. IV. i V., Odb. Dorpat 1857—1860 (por. Winkelmann. B. L., Nr. 1720); — Die Region der Kalewidenlager, zur Culturgesch. d. Esten, Wagien, Baltische Studien u. Erinnerungen; — Israel C. Chr., Kalewipoeg oder die Abenteuer der Kalewiden, eine estnische Sage, Frankfurt a. M. 1872.

12332. Neuss H., Ehstnische Volkslieder, hr. g. v. d. ehstn. liter. Ges., Reval 1850—52, 1863.

Poezya ludowa estońska, por Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 1631—1734; Szczep fiński w ogólności, por. tamże Nr. 1456—1533; Estowie, por. tamże Nr. 1534—1812; Litwini nad Bałtykiem, por. tamże Nr. 1813—1904.

(h: Kolonie: Niemcy, Żydzi, Ormianie, Tatarzy, Cyganie).

12333. Ueber die Auswanderung der Schwaben vorzüglich der Würthemberger nach Preussen, Polen, Podolien und die Krim, b. m. 1804.

12334. Kohn A., Zur Colonisation Pohlens, Globus 1877 XXXI.

12335. O kolonizacyi niemieckiej w Wielkopolsce, Warta, tyg., Poznań 1874—1875 I.

12336. **Beheim Schwarzbach M.**, De coloniis a Friderico II. in eos agros deductis, qui in prima partitione regni Polonici ei cesserunt, Halle 1863.

12337. Proehlich X., Namen und Herkunft der Fremdlinge, welche in den Jahren 1606—1773 ansässige Bürger von Graudenz wurden, Altpr. Mntschr. XII. str. 542—547.

12338. Bär M., Die Bamberger bei Posen, Ztschr. f. Gesch., Posen 1882 I.; — Bamberczycy pod Poznaniem, Echo 1882 str. 258.

12339. **Sering M.**, Die innere Kolonisation im östlichen Deutschland (Schriften des Vereins für Socialpolitik LVI.), Leipzig 1893.

Zob. Nr. 10872.

12340. **Weinhold**, Verbreit. u. Herkunft der Deutschen in Schlesien, Forsch. z. deut. Landes- u. Volkskunde, Halle II., Odb. Breslau 1887.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1888.

Zob. Historya polityczna (Szląsk).

12341. **Bredetzky S.**, Die Deutschen in Galizien, ein hist.-statist. Beitrag zum deutschen Colonial-Wesen, mit 2 Plänen und Charte, Brünn 1811, 2. wyd. Lipsk 1818.

12342. Bredetzky S., Hist.-stat. Beitrag zum deutschen Kolonial-Wesen in Europa (nebst Galizien in alfabetischer Ordnung), Brünn 1812, Leipzig 1818.

12343. Siarczyński F., Rozprawa o starodawnych osadnikach niemieckich na Podgórzu i Rusi Czerwonej, Pątnik narodowy, Lwów 1827.

12344. Temple R., Die deutschen Kolonien in Galizien, Mitt. d. k. k. geogr. Ges., Wien 1860; — Tenże, Historisch-ethnogr. aus den Trümmern altdeutschen Wesens i. Hgth. Ausschwitz, Pest 1863.

12345. **Krones F.**, Zur Geschichte des deutschen Volksthums im Karpatenlande, mit besonderer Rücksicht auf die Zips, Festschrift der Universität Graz, Graz 1878.

12346. Zehlicke A., Die deutschen Colonien in Galizien, Im neuen Reich 1876.

12347. Kolonie niemieckie w Galicyi, Wędrowiec 1886 I. str. 543: Sływycz Sawa, De szczo pro Nimciw-kolonistiw w Hałyczyni, Diło 1891 Nr. 181—183.

12348. Deutsche Kolonien in Südrussland (por. Petermann, G. M. 1878 str. 435).

12349. **Beheim-Schwarzbach M.**, Friedrich Wilhelm's I. Colonisationswerk in Litthauen, vornehmlich die Salzburger Colonie, por.: Karl Lohmeyer, Altpreuss. Mntschr. XVI., Odb. Königsberg 1879; — Anderson, Zur Colonisation Lithauens unter Friedrich Wilhelm I., tamże X.

12350. Stefczyk, Notatka o kolonizacyi Prus zachodnich za Fryderyka II., Kłosy I. str. 279.

12351. Beheim-Schwarzbach M., Colonisatorisches aus Ostpreussen, Altpr. Mntschr. XIV. str. 1—37.

Zob. Prawo (Miasta), Oświata i Historya polityczna.

Niemcy w Inflantach, por. Winkelmanna Bibl. Liv. Nr. 2081—2131.

12352. Brunialti, Verteilung der Juden 1882 (por. Petermann, G. M. 1882 str. 40).

12353. **S. Ign.**, Kwestya rasowości u Żydów, Ojczyzna 1891 Nr. 19-20; — Rasowość żydowska ze stanowiska historycznego, podług Leroy Beaulieu, tamże 1892 Nr. 9—12; — Revue des études juives (Paris) 1891; — Izraelita (Warszawa), *zob. Kościół (Żydzi).*

12354. **Ukazatiel** sistiematiczeskij litiatury o Jewrejach na russkom jazykie, so wriemieni wwiedienija grażdanskawo szrifta 1708 g. po diekabr. 1889 g., Petersb. 1893 (bibliografia, przeszło 9.000 pism odnoszących się głównie do Żydów polskich).

12355. **Czacki T.**, Rozprawa o Żydach, Wilno 1807 (wiele wydań, *zob. Prawo*).

12356. X. S., O Żydach, Pam. warsz. Bentkowskiego 1815; — Obrona Żydów, tamże 1816; — Kaczkowski St., Rzut oka na Żydów, Kalisz 1816; — Tenże, O Żydach, Roz. warsz. 1818; — G. J., O Żydach, Warsz. 1818.

12357. O Żydach w Polsce, Roz. warsz. 1818; O Żydach w Polsce, z franc., tamże 1818; Wojna o Żydów, tamże 1818; Jeroboat czyli mowa o Żydach, tamże 1818; List obywatela z Prowincyi przez Ad B. o Żydach, tamże 1818; Obraz naszych Żydów, Tyg. wil. 1818.

12358. O Żydach w Polsce zamieszkałych, Wiz. i roztrz. nauk., Wilno IV.; — R. z S., O narodzie żydowskim w Polsce, Lwowianin 1842 X.

12359. **Gernberg Frenkel**, Polskije jewreje, Etnogr. razskazy, oczerki i kartiny, Petersb. 1868.

12360. Żyd, jego wiara, moralność i dążności, Przegl. lwowski 1874 t. VII z. 1.

12361. Mosbach A., O Żydowszczyźnie w dawnej Rosyi i Polsce, Poznań 1880 (por. Czas 1880 Nr. 212 i n.).

12362. Harkavy A., Die Juden und die slavischen Sprachen, Wilna 1867.

12363. Czarnowski A., Stud. o Żydach, Warsz. 1880; — Świeżawski E., Pierwsze wskazówki pobytu Żydów w dawnej Polsce, Przegl. bibl.-arch., Warsz. 1882 III.

12364. Z przeszłości Żydów w dawnej Polsce, Echo 1883 str. 230.

12365. Bostel F., Żydzi ziemi lwowskiej powiatu żydaczowskiego w r. 1765, Arch. kom. hist. VI., Odb. Krak. 1891, *zob. Prawo.*

12366. Gartenberg M., Sitten der galizischen Juden, Mnemos., Lwów 1837; — Dalman G. H., Jüdisch deutsche Volkslieder aus Galizien und Bukowina, Schriften des Institutum judaicum in Berlin, Berlin 1891 Nr. 12.

12367. **Segel B. W.**, Materyały do etnografii Żydów wschodnio-galicyjskich, Zbiór wiad. do antr. akad. um. XVII., Odb. Krak. 1893.

12368. Nagelberg Akiba, Das Ipisch bei galizischen Juden, Am Urquell 1892 III.; — Tenże, Sagen galizischer Juden, tamże 1893 t. IV.; — Spinner J., Zur Volkskunde galizischer Juden, tamże 1893 IV.; — Schiffer B. W., Alltagglauben und volksthümliche Heilkunde galizischer Juden, tamże 1893 IV.; — Beneczer B., Jüdische Volksmedicin in Ostgalizien, tamże 1893 IV.

12369. Osady żydowskie pod Mikołajowem, Roz., Lwów 1824; Żyd-karczmarz z okolic Sieniawy, Tyg. ill. 1866 XIV.

12370. Hryncewicz Talko J., Charakt. fizyczna ludu żyd. Litwy i Rusi, Zbiór wiad. do antr. akad. um., XVI., Odb. Krak. 1892.

12371. Osuchowski J. G., Żydzi w Rosyi, szkice i badania, Zapiski ces. russ. geogr. obszcz., sekcya etnogr. (po rosyjsku) 1871 t. IV.; — Zapiski o jewrejach w Mohilewie na Dnieprie i woobszcze w zapadnom kraje Rossii, Petersb. 1870, *zob.* Nr. 952.

12372. Żydówki z gubernii wołyńskiej, Tyg. ill. 1869 III.; Chałanskij M., Bylina o Żydowinie, Russ. fil. Wiestn. 1890.

Żydzi w Inflantach, por. Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 2133—2149.

12373. Wiadomość o Filiponach polskich, Rocz. tow. nauk. krak. XXVIII., Odb. Krak. 1861; — Fankidejski K. Filiponi na pruskich Mazurach, Wędrowiec 1882 Nr. 42.

12374. Korewa A., O Karaimach w gub. wileńskiej, Szrejer, Noworocznik wil. 1861.

12375. **Goehlert J. V.**, Die Karaiten und Mennoniten in Galizien, Sitzungsberichte d. kais. Akad. d. Wissensch., Odb. Wien 1862.

12376. Geschichte der Elbinger Mennonitengemeinde, Elbing 1883.

12377. Menonici koło Szczerca w Galicyi, Roz. lw. 1829; Die Philippomaner und Mennonisten in Galizien u. Russland, Mnemosine, Lwów 1830 Nr. 82, 83.

Zob. Kościół, Prawo, także Oświata, Historya polityczna (Żydzi).

12378. **Jaszowski,** Ormianie w Polsce, Roz., Lwów 1835; — O Ormianach w Polsce, Zbieracz lit. pol., Krak. 1837 IV.

12379. Zacharjasiewicz Fr., Wiadomość o Ormianach w Polsce przez X. Z., Bibl. zakł. Ossol., Odb. Lwów 1842.

R: Wójcicki K. W., Bibl. warsz. 1843 I.

Barącz S., Żywoty i t. d, zob. Kościół, Prawo, (Ormianie).

12380. **Gromnicki T.**, Ormianie w Polsce, ich historya, prawa, przywileje, (Odb. z Enc. kośc.), Warsz. 1889.

12381. Ormiańskie dzieje w Polsce, Przyj. dom., Lwów 1855 V.; Ormianie w Polsce, Gaz. polska, Czerniowce 1885 Nr. 35.

12382. Wójcicki K. Wł., Notatki o rzeczach ormiańskich w Polsce, Tyg. ill. 1863 VII. str. 7; — Pogrzeb u Ormian, Wędrowiec 1882 Nr. 52.

12383. **Hanusz J.**, O języku Ormian polskich, Roz. i spr. wydz. filolog. akad. um. krak. 1886 XI. (por. po franc.: Sur la langue des Arméniens Polonais, I. Crac. 1886).

12384. **Wlisłocki H.**, Märchen u. Sagen der bukowinaer und siebenbürger Armenier, Hamburg 1892.

12385. Czacki T., Jak i kiedy T a t a r o w i e u nas zaczęli mieć osady, Dz. wil. 1816; — Wójcicki K., Tatarzy, Bibl. warsz. 1842 I.; — Tatarzy, Przyj. ludu, Leszno 1845 XII.

12386. Michajło Lithuanus, De moribus Tartarorum, zob. Nr. 7850, także 6311.

12387. **Bandtkie J. W.**; O Tatarach, mieszkańcach Królestwa polskiego, Alb. lit. Wójcickiego 1848 I.; — Antoni J., Dzieje osadnictwa tatarskiego na wołoskiem pograniczu, Bibl. warsz. 1892 III., Sylwetki i szkice serya IX., Krak. 1893.

12388. K., Krymskii Tatary i Abhazy, Zoria halyck., Lwów 1854 Nr. 39, 40.

12389. Die Tataren in d. Krim, Ausland 1872; — Die Tataren in Kazan und in d. Krim, Globus 1872 XVII.; — Köppen W., Streifzüge in der Krim, Russ. Revue 1874, zob. Nr. 10412.

Zob. Historya polityczna.

Jadźwingowie, Połowce, Pieczyngowie i t. d, zob. Historya polityczna.

12390. **Wlislocki H.**, Von wanderndem Z i g e u n e r v o l k 1891 (por. Loserth J., Sybels Hist. Ztschr. 1891 str. 567—569).

12391. Kulemann R., Die Zigeuner, Unsere Zeit N. F. V. 1869; — Pirrone-Giacontier, Il Re dei Vendi e degli Zingari russi, dei Lettoni, Lituani e Zamaiti, Archivio per lo studio delle tradizioni popolari 1890 IX.

12392. J. Ł., O Cyganach (dopełnienie artykułu: Etnografia Galicyi), Czas 1851 Nr. 53 i n.; — Bartoszewicz J., O Cyganach w Galicyi, Unger, Kal. warsz. 1853; — Wójcicki K. W., Cyganie w Polsce, Tyg. ill. 1861 III. str. 4.

12393. Die Zigeuner an der Tatra, Europa 1876.

12394. **Miklosich F.**, Ueber die Mundarten und die Wanderungen der Zigeuner Europas (Mundart der Zigeuner in Galizien), Wien 1876.

12395. Hagemeister A., Ueber die Zigeuner in Livland, Dorpat 1833.

12396. Dan D., Die Völkerschaften der Bukowina, III. Die Zigeuner in der Bukowina (Odb. z Bukowinaer Nachrichten), Czernowitz 1893; Die Krim'schen Zigeuner, Ausland 1875.

(i: Lud polski za granicami Polski).

12397. Ziemie i kolonie słowiańskie, Kraj (Petersb.) 1882—1894 (stała rubryka); — Tripplin T. (w Warszawie), Osada polska na brzegach jeziora Balaton w Węgrzech, Wieniec ofiar. Stan. Jachowiczowi, Warsz. 1857—1858 I.

12398. Karłowicz, Poliwka, polstina v horni stolici Oravské, por. Prawda, Warsz. 1886 str. 139; K. Z., Lud polski na Węgrzech, Echo 1882 str. 226.

12399. Polacy w Westfalli, Kuryer warsz. 1882 Nr. 217; — Parczewski A., Polacy ewangielicy w Westfalii, Tyg. ill. 1883; — Polacy w Westfalii, Wędrowiec 1882 Nr. 10; — Polki w Saksonii, Echo 1882 str. 232.

12400. Hey G., Die slavischen Siedelungen im Königreich Sachsen, Dresden 1893.

12401. Szajnocha K., Słowianie w Andaluzyi, Pismo zb. Ohryzki 1859 I., Szkice historyczne (po niem.: Die Slaven in Andalusien, Ztschr. f. slav. Lit. v. Schmaler, Bautzen 1862 I.); — Osady Słowian w Neapolitańskiem (Delle Colonie Slave nel Regno di Napoli, Lettere del prof. Giov. d. Rubertis 1856), por. Czas 1856 Nr. 96 i n.; — Baudouin de Courtenay, O Słowianach w Italii, Russkaja Myśl 1893 str. 24—46.

12402. Śresniowski, Słowianie we Włoszech, Rozm., Lwów 1814.

12403. Litwos, Osady polskie w St. Zjednoczonych, Prz. tyg. 1878 str. 37, 41, 54, 66; — Dunikowski E., Wśród Polonii w Ameryce, Gaz. lwowska 1893, Odb. Lwów 1893; — Polacy w Brazylii, Kraj 1882 Nr. 21.

12404. Jabłonowski A., Polska i Polacy w poezyi ludowej Słowian zadunajskich, Ateneum 1880 I.

(k: Mapy etnograficzne).

12405. **Balbi A.**, Atlas étnographique du globe, Paris 1826, *zob.* Nr. 9987.

R: Dz. wil. 1828 V.

Zob. Nr. 10030 – 10040.

12406. **Mirkowicz M. F.**, Etnograficzeskaja karta sławianskich narodnostej, dopoł. Rittich A. F., Petersb. 1875.

12407. **Komarow W. W.**, Karta sławianskich narodnostej, sostawył J. S. Zarjanko (1 : 1,200.000), Petersb. 1890.

12408. Etnograficzeskaja karta sławianskich narodnostej (chromolitogr.), Petersb. 1867.

Mapy Polski, zob. Nr. 10918–10999.

12409. **Gatkin N.**, Etnogr. karta carstwa polskawo, objasnitelnaja. Zapiski imp. geogr. obszczestwa 1871 IV., Odb. Petersb. 1870.

12410. **Eckert R. C.**, Atlas étnogr. des provinces habitées par des Polonais, Petersb. 1863.

12411. **Keppen P.**, Etnograficzeskaja karta jewropejskoj Rossii, Petersb. 1851.

R: Wiestnik imp. geogr. obszczestwa 1852 IV., 1856 XVI.

12412. Eckert B., Etnogr. atlas zapadnorusskich gub., Petersb. 1863; — Batiuszkow, Atlas etnograficzeskij zapadno-ruskawo kraja, 1864.

12413. Rittich, Atlas narodn. nasielenija zapadno-russkawo kraja, Petersb. 1863; — Tenże, Etnogr. karta Rossii, Petersb. 1875 (por. Petermann, G. M. 1875 s. 240).

12414. **Petermann**, Etnographische Karte des Russischen Reiches nach Rittich und Venjukoff (1 : 20,000.000; — Tenże, Ethnographische Karte von Russland nach A. F. Rittich (2 Bl., 1 : 3,700.000), Petermann, G. M. 1877 t. I.; Ergbd. XII. Nr. 54 t. I. u. II.;

12415. Kozłowski J. L., Objaśnienie do mapy etnogr. Prus i Warmii, Pam. fizyogr. 1883 III. (z kartą).

II. WIARA I KOŚCIÓŁ.

1. Epoka przedchrześcijańska.

A. Literatura religijna porównawcza.

12416. **Müller F. Max.**, Introduction to the science of religion 1873 (po niem.: Einleitung in die vergleichende Religionswissenschaft, Strassb. 1874); — Tenże, Vorlesungen über d. Ursprung d. Religion, Strassb. 1880; — Pfleiderer O., Die Religion, Leipzig 1878, 2. wyd., 2 t.; — Happel, Die Anlage des Menschen zur Religion vom Standpunkt der Völkerkunde, Haarl. 1877; — Tiele, Kompendium der Religion, Berlin 1880; — Chantepie de la Saussaye, Lehrbuch der Religion, Freiburg 1887; — Preiss H., Religionsgeschichte, Leipzig 1887.

12417. Płotnykow W., Zamietki o sprawitelnoj mytologii Maksa Müllera, Woroneż 1880.

12418. **Burnouf E.**, La science des religions, Paris 1885, 4. wyd.; — Réville, Prolégoménes de l'hist. des religions, Paris 1880; — Verne, Hist. naturelle des religions, Paris 1885; — Tenże, Revue de l'hist. des religions, Paris 1880.

12419. **Revue** de l'histoire des religions, Paris od r. 1879.

12420. Dubois T. F., Das Buch der Religionen, Stuttgart 1890; — Fairbairn A. M., Studies in the Philosophie of Religion and History, London 1876; — Puini Ç., Saggi di storia della religione, Firenze 1882.

12421. Kirchen-Staat, Gotha 1699; Meyre Fr., Allg. myth. Lexicon, Weimar 1883—1884.

12422. Schmidt E., Die Philosophie der Mythologie, Leipzig 1890; — Pesch Chr. S. J., Der Gottesbegriff in den heidnischen Religionen der Neuzeit, Freiburg 1888.

12423. Cox G. W., The Mythologie of the Aryan nations, London 1870.

12424. **Schwartz W.**, Indogermanischer Volksglaube, Berlin 1885; — Tenże, Mythologische Bezüge zwischen Semiten u. Indogermanen, Ztschr. f. Ethn. 1892 XXIV.

12425. Owsianko-Kulikowski, Opit isuczenia wakobiczeskych kultow indojewropejskoj drewnosty w swiazi z roliu jekstaza na rannych stupeniach razwytia obszczestwennosti, czast I. Kult bożestwa Soma w drewnej Indii w epochu Wed., Odessa 1884.

R: Jagic, Archiv f. slav. Phil. VIII.; Por. także Millera artykuł w: Żur. min. nar. prośw. 1883 s. 258—300.

Żob. Historya (Epoka przedhistoryczna).

12426. **Kral J.**, O nynejsích smerech bádáni mytholog., Listy fil. 1888 XV.

12427. **Brückner A.**, Mitologia, jej dzieje, metoda i wyniki, Bibl. warsz. 1893 II.

12428. Mone Fr., Gesch. des Heidenthums im nördl. Europa, Leipzig 1822—1823.

12429. **Grimm J.**, Deutsche Mythologie, Göttingen 1835, 4. wyd. Berlin 1875—1878.

12430. **Simrock K.**, Handbuch der deutschen Mythologie, Bonn 1874, 4. wyd.

12431. Bugge Sophus, Studien über Entstehung der nord. Götter und Heldensagen, München 1880.

12432. Tkany A., Mythologie der alten Teutschen und Slaven, Znaim 1827 t. 2; — Würkert L., Mythologie der Griechen, Römer, Aegypter, Nordländer, Wenden und Slaven, Leipzig 1838; — Eckermann, Lehrbuch der Religionsgeschichte und Mythologie des Alterthums, Halle 1848 (tom IV. obejmuje mitologią słowiańską).

12433. Legis Alcuna D. E. Th., Nordische und nordslavische Mythologie, Leipzig 1831 (por. E. 1728); Foussent, Mythologie greque, latine et slavonne, Moskwa 1815.

12434. Prokosz, Mytologia Sarmatów, Skimborowicz, Piśmiennictwo krajowe, Warsz. 1841.

12435. Liebusch Geo, Skythika, Camenz 1833.

12436. **Lippert J.**, Die Religionen der europäischen Völker, der Littauer, Slaven, Germanen, Griechen und Römer im geschichtlichen Ursprunge, Berlin 1881.

R: Brachmann K. D, Ztschr. f. Völkergesch. 1882 XIII.

B. Mytologia słowiańska i litewska.

12437. Kayssarow A., Versuch einer slavischen Mythologie in alphabetischer Ordnung, Göttingen 1804.

Zob. Nr. 6243.

12438. Wiesiołowski K., O starożytności ch relig. Słowian mieszk. Polski, R. tow. warsz. przyj. nauk 1816 IX.; Jagiełło I., O Mitologii, Tyg. wil. 1818; O Mitologii dawnych Słowian, Lech 1823, zob. Nr. 11487; Mitologia słowiańska, Przyj. ludu, Leszno 1836; Medyński N., O Słowianach (nabożeństwie ich itp.), Pam. powsz. 1835 I—II.

12439. Czarnocki A. (Chodakowski), O Słowiańszczyźnie przed Chrześcijaństwem i W. Surowieckiego Zdanie o piśmie temże, Krak. 1835.

12440. **Lelewel J.**, Bałwochwalstwo słowiańskie, Poznań 1853; — Tenże, Cześć bałwochwalska Sławian i Polski, Poznań 1855, 1857 i Polska, Dzieje i Rzeczy jej t. II.

12441. Maciejowski W. A., Mitologia słowiańska, klechdy, pobożność chrześcijańska i zatrudnienia dom., Panorama 1838 i w: Wilkońskiego Aug. Dzwon literacki, oddz. I. t. I.

12442. **Hanusch I. J.**, Die Wissenschaft des slavischen Mythus sammt der Literatur der slavisch-preussisch-lithauischen Archäologie und Mythologie, Lemberg 1842.

R: Bibl. warsz. 1841 IV.; Kraszewski J. I., Ath. 1843 II., Okruszyny II.; Michalewicz M., Rozm. lwow. 1842; Bibl. Ossol. 1843 V.

12443. Kostomarow M., Sławianskaja mitologia. Kijew 1847; — Kluczycki Szcz., O mytologii słowiańskiej, Roz., Lwów 1848.

12444. Schwenk, Die Mythologie der Slaven, Frankfurt 1853.

12445. Głowacki J., Oczerk starosławianskoho basnosłowia ili Mitologia starosławianska. Lwów 1860.

12446. Radwański E., Nieco o historyi polskiej i słowiańskiej w ogóle. Drugi tytuł: Krótka rzecz mitologii słowiańskiej w ogólności, a w szczególności jednej zabawy ludowej zwanej Turoniem, Kraków 1862.

12447. Gergowicz E. S., Mitologia słowiańska w zarysie, Lwów 1872.

R: Bibl. warsz. 1872 III.

12448. **Szulc K.**, Mythologia sławiańska, Poznań 1880.

R: Karłowicz J.; Aten. 1881 I; Martynowski, Kłosy XXXII. i Przegl. bibl. arch., Warsz. 1881; B. N., Muzeum 1881; Tydz. pol. lit. XII.; Ossowski G., Altpreuss. Mith. XIX.; Grabowski B., Bibl. warsz. 1882 I.

12449. Świerzbiński R., Wiara Słowian, Warsz. 1880, 2. wyd. 1884.

R: Hanusz, At. 1881 I., 1885 I.; Karłowicz J., Prawda, Warsz. 1881; Kirkor A. H, Prz. powsz. 1885.

12450. **Leger L.**, Esquisse sommaire de la Mythologie slave. Paris 1882 (Odb. z: Revue de l'hist. des religions, wyd. później w: Nouvelles études, po czesku w Slov. Sbornik 1883 II.).

R: Jagic V., Archiv f. slav. Phil. VI. 318.

12451. **Michal H.**, Nákres slovanského bajeslovi, Praha 1884.

12452. **Jagic V.**, Mythologische Skizzen, Archiv f. slav. Phil. 1880 IV., V., Dopełnienia w t. V. 166, VI. 618, IX. 528.

12453. Krek G., Beiträge zur slavischen Mythologie, Arch. f. slav. Phil. I.; — Wolter, Mythologische Skizzen, tamże 1886 IX.; — Brückner Al., Mythologische Skizzen, tamże 1881 XIV.

12454. Zawiliński R., Ein Beitrag zur slavischen Mythologie, Archiv f. slav. Phil. XI. (dopełnienie Köhlera R., tamże XII.).

12455. Slovanski Sbornik, Praga 1881—87 I.—V. (zawiera liczne przyczynki).

12456. Moczulskij W., O mnimanom dualizmie w mitologii Sławian, Russ. filolog. Wiestnik 1889 XXI.

12457. Brandl V., Prispevek k mythologii ceské, Cas. Matice Moravske 1876; — Cerny A., Mythicke bytosće łužiskich Serbow, Cas. Mus. Kral. Cesk. 1893; — Nodilo Nadko, Religija Srba i Hrvatâ, Rad 1885—1890 s. 77—99; — Kraus Fr. S., Volksglaube und relig. Brauch der Südslaven, Münster 1890.

12458. Kirpicznikow A. J., Czto my znajem dostowiernawo o licznych bożestwach Sławian, Żurn. min. nar. prośw. 1885.

12459. Szyc J. A., Słowiańscy bogowie, Warsz. 1865.

R: Prz. tyg. 1866.

12460. **Famincyn M. S.**, Bożestwa drewnich Sławian, Petersb. 1880.

R: Jagic V., Archiv f. slav. Phil. IX.; Miller, Żurn. min. nar. prośw. 1885; Polivka J., Slav. Sbornik 1886.

12461. **Sokołow M. E.**, Starorusskije sołnieczny je bogi i bogini, Simbirsk 1887.

R: Miller V., Żurn. min. nar. prośw. 1887.

12462. Czetyrkin J., Dwa słowa o suszczestwowanii idołow u wostocznich Sławian, Fil. zapiski 1881.

12463. Galatowski Joan., Bohi pogańskie w bałwanach mieszkajuszczyji, Czernichów 1686; Frentzel M., De indolis Slavorum, dissert. historica I., Witteb. 1691, 1692; Ludturg J. P., Dissertatio historica de idolis Slavorum, secunda et tertia, Wittemb. 1692.

12464. Richter Ohnef J. G., Histor. Nachricht von dem Ordens Amt sowohl Götzen Dienst d. alten Wenden. Frankf. 1740; Wogen, Das gottesdienstl. Alter hum der Obotriten zu Rhetra, Berlin 1771

12465. Tielemann G. T. Perkun der Donnergott der alten Slaven, Livonia 1816.

12466. Bóstwo słońca Światowid, Mag. powsz., Warsz. 1834 I.; — Światowid w Arkonie, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Mętlewicz J., O świętym Wicie i Swiatowicie, studya histor., Bibl. warsz. 1845 IV.; — Wiadomość o bożyszczu słowiańskiem znalezionem w Zbruczu, Lwów 1848; — Szajnocha, Swiętowit, Dz. lit., Lwów 1852, Szkice hist; — Swiatowid, Gaz. warsz. 1854 Nr. 127; — Grzegorzewski J., Ostatnie dnie Arkony i Swantewita, ustęp z pog. dziejów praojców naszych, Gaz. nar. 1883 Nr. 193.

Zob. Nr. 11339, 11368—11396 i 11435.

12467. **Jagic V.**, I. Svarog und Svarožic, II. Daždobogo, Dažbog, Dabog; Mondverschlingen; Vukódlak, Kodlák, vor Gericht, eine Notiz zur slavischen Mythologie, Archiv f. slav. Phil. 1880, *zob.* Nr. 12452.

12468. **Brückner A.**, Pripegula, Archiv f. slav. Phil. 1882 VI., *zob.* Nr. 12453.

12469. Syrka P., Sławiansko-rumynskije otrywki, I. Rumynskij sfarog i sławianskij Swarog, Żurn. min. nar. prośw. 1887.

12470. Veckenstedt, Serp und ἅρπη, Arch. f. slav. Phil. 1879 I.; — Partycki, Werchowni bożestwa naszoho kraju, Zelman, werchownyj boh Hałyczyny i Podola, Diło 1890 Nr. 120 i 121; — Tobolka Zd. V., Domáci bohové pohanskych Slovanu, Maj 1892 Nr. 7; — Teige, Die Gottheit Zelu, chronikalische Aufzeichnungen, Arch. f. slav. Phil. VII.; — Sumcow M., Boginki Mamuny, Wisła 1891; — Ljapunow, Βλάσιος, Wołos, Arch. f. slav. Phil. IX.; — Lubicz, Boginki Mamuny, Wisła 1893 I.; — Erben K. J., Vidy cili Sudice, Slov. Sborn. 1883 II.; — Zibrt C., Neco o bohu Velesu, tamże 1886; — Sobolewskij A., Wołos i Własic, Rus. fil. Wiestn. 1886 XVI.; — Tenże, Kupało. tamże 1889 XXII.

12471. Marotic F., Zu den Götternamen der baltischen Slaven, Arch. f slav. Phil. 1887 X.; Wesselowsky A., Zum russischen Boro d'Antona, tamże 1885 VIII.

12472. Medyński A., O nabożeństwie Sławian, Pam. pow. nauk. i um. Zienkowicza t. II.

12473. Dalibor W(agilewicz) J., Pogrzeb u Słowian, Bibl. warsz. 1841 II.; — Strážny Al., O pocte zemrelych u pohanskych Slovanu, 1893 obzor 1.

12474. Jaszczurzinskij Chr., Kult chleba w małorusskich koljadkach, Kij. Star. 1893 IV.; — Spuren wendischen Götzendienstes in den Benennungen des Festbrotes, Jahrb d. Ver. f. meklenb. Gesch. Jahrg. XXXVI.

12475. S., Mitologia burzy, Wędrowiec 1891 Nr. 33, 34.

12476. Malinka A., Razskazy o wiedmach, Kij. Star. 1894.

Zob. Nr. 12203 i n.

Zob. Nr. 164, 11371, 11496—11498, 11500, 11519—11520, 11530, 11535—11538, 11541, 11560, 11563, 11570 11584, 11635—11636, 12120, 12130—12132, 12203, 12223—12224 i w ogóle Etnografię.

12477. Buesching J. G. T., Die heidnischen Alterthümer Schlesiens, Leipzig 1820.

12478. Hankius Mart., De silesiorum antiquitat., Vratisl 1700; Tenże, De Silesiorum rebus, Lipsiae 1705.

Zob. Nr. 10054.

12479. Sokołow M. E., Starorusskije sołnieczny je bogi i boginie, Istoryko-etnograficzeskoje izsliedowanie, *zob.* Nr. 12461.

Zob. Nr. 7392. 11925.

12480. Steinbruck J. J., Vom Götzendienst in Pommern und Stettin, Stettin 1792.

Zob. Nr. 12251—12252 (Prusy).

12481. **Maretić T.**, Zu den Götternamen der baltischen Slaven, Archiv f. slav. Phil. 1887 X., *zob.* Nr. 12272 -12329.

12482. **Mierzyński A**, Przegląd dzieł i rozpraw tyczących się mitologii litewskiej, Niwa 1875 VIII.

12483. **Bezzenberger A.**, Mythologisches in altlit. Texten, Beiträge z. Kunde Indogerman. Sprache, 1877 I.

12484. **Mierzyński A.**, Źródła do mitologii litewskiej od Tacyta do końca XIII. w. (Mythologiae lituanicae monumenta), Warsz. 1892.

R: Brückner A., Kwart. hist 1893; Sembrzycki J. A., Altpreuss. Mntschr. XXIX; Tenże i Kozłowski J., Wisła 1893.

12485. Bassanowicz J., Fragmenta mythologiae, Mitt. Lit. lit. Gesell. 1886 II.

Zob. Nr. 7068, 7130, 7390—7394.

12486. Karłowicz, La Mythologie lithuanienne et M. Veckenstedt 1890 V. zesz. 5 (Krytyka stanowiska znanego wydawcy „Zeitschrift f. Volkskunde“ wobec litewskiej mytologii), Melusine 1891, *zob.* Nr. 12470).

Por: Mittheilungen der lit. Gesellschaft, Heidelberg 1885–1891.

12487. Trzuszkowski J., Badanie starożytności litewskich, Tyg. wil. 1887; Stan Litwy do przyjęcia wiary chrześcijańskiej, Znicz Krzeczkowskiego I., Wilno 1834; O Litwie przedchrześc. i noworoczniku Znicz, Tyg. petersb. 1834 IX i X; Jucewicz L. A., Kamienie litew. bogów, Przeobrażenia myt. lit., tamże 1836 Nr. 17 i w Syn. Oteczestwa 1836; Obyczaje pogańskie Prus i Litwy, Przyj. ludu 1840.

12488. Glebowicz A. B., Litowcew mytologija. Siewier. Archiv 1824 IX.

12489. **Narbutt T.**, Dzieje Litwy, t. I. Mitologia, *zob. Historya polityczna.*

R: Mikucki, Gaz. warsz 1853 Nr. 18–19; Bibl. warsz. 1858 I.; Wizerunki i roztrząsania naukowe, Wilno serya 1. cz. XII.; Kuzniecow G., Izw. imp. r. g. obszcz. 1873 IX.

12490. Narbutt T., Bogini Lajma, wyjątek z mytologii litewskiej, Ondyna Druskienieckich źródeł, Grodno 1846.

12491. Oczerk relig. ist. jazyczeskoj Litwy, Kowiensl. wied. 1847, Żurnał Min. wnutr. dieł. 1847 XVII.; Wzgliad na dochristianskuju Litwu, Kow. gub. wied. 1851 Nr. 9.

12492. Pierwyj dien wiesny, Kow. gub. wied. 1845 Nr. 20; Prazdnik, tamże 1847 Nr. 24.

12493. **Schleicher**, Lituanica, Sitzungsber. d. Acad. d. Wiss. phil. hist., Wien 1853 XI.

12494. **Lelewel J.**, Spis bogów żmudzkich i litewskich, Pisma rozm., Poznań 1863, Polska, dzieje i rzeczy jej X.

Jaroszewicz J., Obraz Litwy; Kraszewski J. I., Litwa, zob. Historya polityczna.

12495. Ważne badania dla mitologii lit., Dz. warsz. 1855 i Czas 1855 Nr. 269.

12496. Kirkor A. H., Izobrażenije litowskoj bogini Mildy, Petersb. 1857.

12497. Akielewicz M., Słówko o bogach litewskich, Bibl. warsz. 1858 III.; — Budzkiewicz B., Do redakcyi Bibl. warsz., Pilokalnie litewskie i źródło nazwy Znicza, tamże 1859 IV.

Zob. Nr. 11305.

12498. Wrotnowski F., Esquisse sur la réligion payenne sur les traditions et sur les anciens usages des Lituaniens, Paris 1863.

12499. **Mierzyński A.**, Mitologia litewska, R. tow. nauk. krak. 1870 XVIII.

12500. Batir A., Skazanije o lit. gromowierzcie Perkunie, Mosk. uniw. izwiest. 1871 Nr. 9; Koe-czto z lit. mytologii, Pam. kn. Suwałkowskiej gub. 1878; Straniczka iz litowskoj myt., Warsz. gub. wied. 1878 Nr. 6.

12501. **Brückner A.**, Beiträge zur litauischen Mythol., Arch. f. slav. Phil. 1886 IX.

12502. Brosow A., Über Baumverehrung, Progr. des Altstäd. Gymnasiums, Königsb 1887.

R: Mitt. Lit. lit. Ges. II.

12503. **Wolter E.**, Ob izuczenii litowskoj mytologii, Pamiatn. kn. kow. gub. 1887; — Tenże, Izwiest. imp. russ. geogr. obszcz.; — Tenże, Myth. Skizzen, Arch. f. slav. Phil. t. IX.

Skirmuntt K., Z najstarszych czasów plemienia litewskiego, zob. Historya polit.

Por. Baltramajtis Sborn. bibl mat. Nr. 2200–2290

12504. Bender J., De veterum Prutenorum diis, dissertatio, Brunsbergae b. r.

12505 Hartknoch Chr., De idolatria Prussorum, Regiom. 1675; Ostermeyer G., Kritischer Beytrag zur altpreuss. Religionsgeschichte, Marienwerder 1775, Königsberg 1776; Tenże, Über den Götzendienst in Preussen, Preuss. Arch. 1790; Hofmann J. D., De paganitate olim e Prussia profligata, Elb. 1758, *zob*, Nr. 9216.

12506. **Töppen**, Die letzten Spuren des Heidenthums in Preussen, N. preuss. Prov. Bl., Königsb. 1846; — Tenże, Gesch. des Heidenthums in Preussen, tamże 1846.

12507. Mülverstedt G. A., Der Ursprung von Götzen in Preussen, Preuss. Prov. Bl. 1855 VIII.

12508. Potrimpus, Neue preuss. Prov. Bl. 1846 II; Gisevius, Das Fest der Lamia, Preuss. Prov. Bl. 1844 II, 1850 IX; Heinel, Mutmassungen über d. altpreuss. Gott Kurche, tamże 1850 IV.; Vinckler V., Romowe in Warmien, Ztschr. f. Ermland 1865 IV.

12509. Prätorius M., Deliciae prusicae, Berlin 1871.

12510. Gotesidee und Cultus bei alten Preussen Berlin 1870.

R: Altpr. Mntschr. 1870 VII.

12511. Caspari C. J., Zwei histor. Disputationen von ehemaligen Götzendienst. Religions-, Hochzeits- und Begräbniss-Gebräuche, Königsberg 1765.

Zob. Nr. 5866, 6686, 6912, 7129, 11701.

12512. **Menecius J.**, De sacrificis et idolatria Livonum et Borussorum libelus w: Hornera Th. Livoniae hist., Regiom. 1551, Witemb. 1762, Ruen 1882.

12513. Becker H., Livonia, Livonorum veterum originem enarrabit, Vitemb. 1701 (z Maeletiusa, *zob.* Nr. 7130); — Hanow M. Chr., Dissertatio de selicenio maxime Curonum 1728; — Harder J. J., Untersuchungen des Gottesdienstes der alten Letten, Gelehrte Beiträge z. d. Rigaischen Anz. 1764; — Stender G. Fr., Lettische Mythologie (w tegoż Lett. Grammatik, Mitau 1783).

Zob. Nr. 6296.

12514. **Mannhardt W.**, Beiträge z. Myth. der lettischen Völker, Magazin d. lett. Lit. XIX.; — Tenże, Die Lett. Sonnenmythen, Ztschr. f. Etnol. 1875 (po ross. w Izw. i. r. g. obszcz. 1870 VI.).

12515. Rumpaeus J. W., Nachricht vom curischen Glauben, Gadebusch Livl. Bibl. III.; — Merkels Ztschr. f. Lit. u. Kunst 1812 (o bogach łotewskich kilka rozpraw); — Por. Inland 1836 Nr. 39, 1837 Nr. 33, 1840 Nr. 15, 1852 Nr. 10, 1861 Nr. 29.

12516. Religia łotycka, Prz. ludu, Leszno 1837 Nr. 23—26; — Święto kozła, tamże 1836 Nr. 2.

12517. **Lehrberg A. Chr., Über den Cr'we, Sendungen der Kurländ Gesell. 1840 I.; Jôds, der Kriegsgott d. Letten, Inland 1840 Nr. 15; Watson K., Über einige relig. Gebräuche der Letten, Sendungen der kurl. Ges. f. Lit u. Kunst 1841; Pfingston E. A., Über die Feste der alten Letten, Mitau 1843.**

Por. Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 1735—1812.

Por. Historya polityczna: Słowianie.

2. Epoka chrześcijańska.

A. Historya Kościoła katolickiego.

(a: Encyklopedye, ważniejsze podręczniki historyi kościelnej, żywoty Świętych).

12518. **Kihn H.**, Encyklopädie u. Methodologie der Theologie, Freiburg in B. 1892 (Bibliografia czasopism teolog. i hist. kościelnej na str. 66).

12519. Staudenmaier, Encyklopädie der theol. Wissensch., Mainz 1840; — Wirthmüller, Encykl. der kathol. Theol., Landshut 1874; — Hagenbach, Encykl. u. Methodologie, 12. wyd. przez M. Reischle, Leipzig 1889; — Holtzmann u. Zipfel, Lexicon f. Theologie u. Kirchengeschichte 1892.

12520. **Wetzer u. Weltes**, Kirchenlexicon und Encyklopaedie der kath. Theologie und ihrer Hilfswissensch., 2. ed. Freiburg in B. 1880 i n. 12 t.

12521. **Nowodworski M.**, Encyklopedya kościelna podług teologicznej Encyklopedyi Wetzera i Weltego, z licznymi jej dopełnieniami, przy współpracownictwie kilkunastu duchownych i świeckich osób, Warsz. t. XX. (Poczytanie, Pozuanie) 1894.

R: Gozdawa M., Ziarno 1891 Nr. 7.

12522. Herzog, Real-Encyklopädie f. protestant. Theologie u. Kirche, 2. Aufl. Leipzig 1877—1888 t. 18.

12523. **Bratke E.**, Wegweiser z. Quellen und Literaturkunde der Kirchengeschichte, Gotha 1891 t. 7; — Lipsius R. A., Theol. Jahresbericht od r. 1881.

Zob. Nr. 5800—5816.

12524. **Annales ecclesiastici** ed. Baronius C. (do r. 1198), Raynaldus O. (do r. 1565), Laderchi (do r. 1571), Theiner A. (do r. 1585), *zob.* Nr. 1629, 1645, 7814.

Zob. Nr. 7618, 8420, 8707, 8858.

12525. **Stolberg F. L.**, Geschichte der Religion Jesu Christi, fortgesetzt durch Kerz u. Brischar, Hamburg, Wien u. Mainz 1806—64 t. 53 (do r. 1245).

12526. **Rohrbacher R.**, Histoire universelle de l'Eglise cath., Paris 1842—1845 t. 29, 7. ed. 1883, po niem. Münster 1860—1891; — Chantrel, Hist. univ. (ciąg dalszy Rohrbachera hist.), Paris 1846—1866 t. 16, 7. ed. 1877 i Guillaume, Paris 1878—1883 t. 13.

12527. Ritter I. J., Handbuch der Kirchengeschichte, Bonn 1826, 2. ed. v. Ennen 1864 t. 2.

12528. **Alzog J.**, Universalgeschichte der christl. Kirche, Mainz 1840, 10. ed. v. Kraus 1881; — Tenże, Grundriss der Kirchengeschichte, Mainz 1868; po pol.: Historya powszechna Kościoła, z 5. wyd. przez J. z P(omianowskich) B(elejowską), Warsz. 1855 6 t.; Toż z 5. wyd. poprawione i uzupełnione przez X. St. Krasińskiego, kan. wil., Petersb., Mohylew i Warsz. 1855 t. 3.

12529. **Möhler J. A.**, Kirchengeschichte, hrsg. v. P. B. Gams, Regensburg 1867—1869 t. 3; — Kraus Fr., Lehrbuch der Kirchengeschichte, Trier 1872—75, 3. ed. 1884—86.

12530. **Hergenröther J.**, Handbuch der allg. Kirchengeschichte, Freiburg 1876, 3. ed. 1884—1886 t. 3 (w ostatnim tomie bibliografia); — Funk Fr. X., Lehrbuch der Kirchengeschichte, Rottenburg a. N. 1886, 2. ed. 1890.

12531. **Schröckh J. M.**, Allg. Kirchengeschichte, Leipzig 1768 t. 35, 7. ed. 1828 (z stan. protestanckiego); — Robertson J., History of Christian Church, 2. ed. London 1874 t. 8; — Gfrörer A. F., Allg. Kirchengeschichte, Stuttg. 1841—46 (do r. 1056); — Kurtz J. H., Lehrbuch der Kirchengeschichte, Mitau 1849, 11. ed. Leipzig 1890; — Tenże, Abriss, Leipzig 1879, 11. ed. 1886; — Möller V., Lehrbuch d. Kirchengeschichte, Freiburg 1891—1894 (t. 3 dotychczas).

12532. **Buliński M.**, Historya Kościoła powszechnego, Warsz. 1860–1866 t. 6.

12533. Lauxnim Sig. X., Demonstratio ecclesiae catholicae, Vilnae 1645; Jabłoński P. E., Institutiones hist. christ., Franc. 1756; Finsiger J., Primae lineolae historiae eccles., Leopoli 1787; Rodkiewicz Ars. ks., Tentamen publicum ex hist. eccles. ex praelectionibus Joan. Bapt. Finsiger, Leopoli 1784; Potoczki J. A., Claudii A., Fleurii dissertatio in Hist. Eccl., wyd. razem z: Positiones ex Th. dogmatica, Lwów 1785; Fleury X., Zebranie krótkie historyi kościelnej. tłum. M. Prokopowicz, Krak. 1736; Bielski Sz., Historya Kościoła powsz., z dzieła franc p. t. Les élements de l'histoire écclesiastique, Warsz. 1809.

12534. Delerf X. J. B., Historya kościoła św. katolickiego, Poznań 1872 t. 4; — Rivaux ks., Opowiadanie dziejów kościoła, Krak. 1879 t. 3; — Stachowiak K., Krótki rys historyi Kościoła kat., Poznań 1884; — Wappler A. ks., Historya kościoła kat., przeł. ks. Wł. Jakubowicz, wyd. 7. popr. Warsz. 1893; — Niewiarowski St. ks., Krótki wykład historyi kościoła kat., Warsz. 1893; — Kowalewski T., Hist. Kościoła, Warsz. 1893, — Badura J., Dzieje Kościoła chrześc., Cieszyn 1894 t. I.

12535. **Damberger J. F.**, Synchron. Geschichte der Kirche und der Welt im Mittelalter, Regensburg 1850–1854 t. 6; — Agénor de Gasparin, Le christianisme au moyen âge, Genève 1859; — Hagenbach K. R., Kirchengeschichte d. Mittelalters, 2. wyd. Leipzig 1869; — Moeller K., Histoire du moyen-âge, Louvain 1879; — Kobler A., Kathol. Leben im Mittelalter, Innsbruck 1887–1889 t. 4.

12536. **Lämmer H.**, Zur Kirchengeschichte des XVI. und XVII. Jahrhunderts, Freiburg 1863.

12537. **Henke E. B. Th.**, Neuere Kirchengeschichte, Marburg 1867, 2. wyd. v. V. Gass, Halle 1874–1878 t. 2.

———

12538. **Stadler und Ginal**, Vollständiges Heiligen-Lexicon, Augsb. 1862–1882 t. 5.

Acta Sanctorum, zob. Nr. 5801–5802, 7683.

12539. **Skarga Piotr**, Żywoty Świętych, Wilno 1579 (wiele wydań, por. **E.** Wiek XIX.: Skarga), *zob.* Nr. 7810.

12540. Warszewicki, Catalogus Sanctorum. E. b. r.; Justyn X. Kameduła, Vitae SS. et Sanctarum Regni Poloniae, E. b. r.; Ubiszewski M., Katalog świętych, Krak. 1615.

12541. Buydecki Flor., Vitae Sanctorum, Crac. 1737; — Wielewiejski Stef., Nowe żywoty świętych dotąd nie wydane, Kalisz 1735–1739 części 4.

12542. Zaremski P. P., Historya o SS. Męczennikach, Sandom. 1736; — Piskowski Hil., Żywoty śś. Błogosławionych, Wilno 1758.

12543. **Koszutski H.**, Żywoty Świętych, Poznań i Gniezno 1865–1870 t. X.

(b: Historya papieży, historya soborów).

12544. **Źródła**, *zob.* Nr. 1254–1258; — Dokumenty, *zob.* Nr. 883–886; — Bullaria, *zob.* Nr. 1256–1257; — Akta dyplomatyczne, *zob.* Nr. 1628–1636.

12545. **Artaud de Montor**, Gesch. der röm. Päpste, aus dem franz. fortgesetzt v. Boost, Augsburg 1848 i n. t. 8.

12546. Groote J. V., Die Päpste, aus dem holländischen, Aachen 1872.

12547. **Macaulay**, Ueber die röm. kathol. Kirche, uebers. v. Th. Creizenach, 2. wyd. Frankfurt 1870; — Gröne V., Die Papstgeschichte, 2. wyd. Regensburg 1875 t. 2.

12548. Castan E.. Histoire de la papauté, Paris 1875.

12549. Wattenbach W., Geschichte des röm. Papstthums (Vorträge), 2. wyd. Berlin 1876.

12550. **Hergenröther J.**, Geschichte des Kirchenstaates, Freiburg 1860.

12551. **Gregorovius F.**, Gesch. der Stadt Rom im Mittelalter vom V. bis XVI. Jahrh., Stuttgart 1859–1873, 3. wyd. 1879–1880 t. 8; — Tenże, Die Grabdenkmäler d. Päpste, Marksteine ihrer Geschichte, Leipzig 1857, 2. ed. Leipzig 1881; — Reumont A., Geschichte der Stadt Rom, Berlin 1866–1870 t. 3.

12552. **Ranke L.**, Die römischen Päpste, ihre Kirche und ihr Staat im XVI. u. XVII. Jahrh., Berlin 1834; — Tenże, Die röm. Päpsten in den letzten vier Jahrh., Leipzig 1885, 8 wyd., 3 t. (po pol.: Historya papieży i papiestwa, przekład W. Przyborowskiego, Warsz. 1875–1876).

12553. **Pastor L.**, Gesch. der Päpste seit dem Ausgang des Mittelalters, Freiburg 1886–1890 t. 2 (obliczone na 6 t.).

12554. Polonus Martinus S., Chronicon summorum Pontificum, *zob.* Nr. 6392; Treter Th., Pontificum rom. effigies, Romae, 1580, 1591, *zob* Nr. 7416; Starowolski Szym., Epitome conciliorum, itaque vitarum pontificum, Romae 1653, *zob.* Nr. 817, 6474.

Schizma, zob. Kościół ruski.

12555. Hock C. F., Gerbert oder Silvester II. und sein Jahrhundert, Wien 1837, *zob.* Nr. 1652.

12556. Delarc, Un pape Alsacien (Leon IX), Paris 1876.

12557. **Gfrörer J. A.**, Papst Gregor VII. und sein Zeitalter, Schaffhausen 1859—1864 8 t.; — Voigt J., Hildebrand als Papst Gregor VII., Weimar 1815; — Söltl J. M., Gregor VII., Leipzig 1847; — Villemain M., Hist. de Grégoire VII., Paris 1873 t. 2; — Meltzer O., Papst Gregor und die Bischofswahlen, 2. wyd. Dresden 1876; — Montalembert, Gregor VII., deu sch v. J. Müller, Regensburg 1855; — Martens W., Heinrich IV. und Gregor VII. (krytyka Rankego), Danzig 1887; — Delarc O., Grégoire VII. et la réforme de l'Église, Paris 1889 t. 2, *zob.* Nr. 1652.

12558. Stern M. F., Zur Biographie des Papstes Urban II., Halle 1883.

12559. Reuter H., Geschichte Alexanders III. und der Kirche seiner Zeit, Breslau 1845—1846, 2. wyd. 1860 t. 3, *zob.* Nr. 1652.

12560. Georges Et. (de Troyes), Urbain IV. et son temps, Arcis sur Aube 1866.

12561. **Hurter F.**, Geschichte Innocenz's III. und seiner Zeitgenossen, Hamburg 1834, 3. wyd. 1845 t. 4; — Jorry, Histoire du pape Innoc. III., Paris 1853; — Schwemmer R., Innocenz III., Strassburg 1882; — Brischar J. N., Papst Innocenz III. und seine Zeit, Freiburg 1883, *zob.* Nr. 1713.

12562. Felten J., Gregor IX., Freiburg 1886; — Marr J., Die Vita Gregorii IX. quellenkritisch untersucht, Berlin 1889, *zob.* Nr. 1713.

12563. **Höfler C.**, Die Avignon'schen Päpste, Wien 1871.

12564. **Bibliothéque** des écoles françaises d'Athènes et de Rome, 2. série Paris 1890—3, zawiera: Les registres de Clément IV. (1265—1268), avec introduction par E. Jourdan; Les registres de Grégoire X. et de Jean XXI. (1271—1277), par Guiraud et Cadier L.; Les registres d'Urbain IV. (1261—1264), par Dorez L. et Guiraud J.

12565. **Drumann W.**, Bonifatius VIII., Königsberg 1852 t. 2, *zob.* Nr. 1798.

12566. Wenck C., Clemens V. und Heinrich VII. von Luxemburg, Halle 1882, *zob.* Nr. 1798.

12567. Verlaque V., Sa vie et ses oeuvres d'après des documents inédits (Jan XXII.), Paris 1883.

12568. **Lindner Th.**, Urban VI., Briegers Ztschr. f. Kirchengesch., Gotha 1879 t. III.

Marcin V., zob. Nr. 1974 i 12592.

12569. **Abert Fr.**, Eugen IV., Mainz 1884; — Birck M., Dietrich Mörs und Papst Eugen IV., Köln 1889, *zob.* Nr 1974.

12570. **Voigt J.**, Pius II. (Aeneas Sylvius), Berlin 1856—1863 t. 3, *zob.* Nr. 1974 i 6680.

Zob. Nr. 6833.

12571. **Brosch M.**, Papst Julius II. und die Gründung des Kirchenstaates, Gotha 1878; — Dumesnil A. J. Jules II., sa vie et son pontif., Paris 1873.

12572. **Roscoe**, Life of Leon X., po niem.: Leben u. Reg. Leo X., Wien 1818; — Audin J. M., Histoire de Léon X. et de son siècle, Paris 1886; — Nitti F., Leone X. e la sua politica, Firenze 1893; — Grassi, Il diario di Leone X. con note di M. Armellini, Roma 1884; — Hergenröther Jos., Regesta Leonis X., *zob.* Nr. 1630 i 2560.

12573. Höfler C., Hadrian VI., Wien 1880: — Lepitre A., Adrian VI., Paris 1880; — Marchesi V., P. Adriano VI., Verona 1882, *zob.* Nr. 2622.

12574. Ehses St., Politik Clemens VII., Hist. Jahrbuch t. VI. i VII., *zob.* Nr. 1631, 2705, 2727.

12575. **Duruy G.**, Le cardinal Carlo Carafa (Paweł IV.) (1519—1561), Paris 1883.

12576. Dembiński Br., Studya nad pontyfikatem Piusa IV., I. Wybór Piusa IV., Roz. fil. hist. akad. krak. XX., Odb. Krak. 1886; — Müller T., Das Konklave Pius IV., Gotha 1889; — Hinojos R., Felipe II. y et conclave de 1559, Madrid 1889.

R: Zakrzewski W., Kwart. hist. (Dembińskiego); Finkel L., Kwart. hist. 1892 (Müllera).

12577. Catena G., Vita del Papa Pio V., Romae 1587; — Pius V., Institutio christiana, Samoscii 1593 (DS.), *zob.* Nr. 3003 i 8903.

Zob. Nr. 169.

12578. Rogeri G., Vita di Sisto V., Losana 1669; — Lorentz J., Sixtus V. u. seine Zeit, Mainz 1852; — Capranica L., Papa Sisto V. storia del sec. XVI., Milano 1884 t. 3, — Hübner A., Sixtus V., *zob.* Nr. 1636.

Paweł V., zob. Nr. 3448; — Grzegorz XV., zob. Nr. 3604; — Urban VIII., zob. Nr. 3621; — Grzegorz XIII., zob. Nr. 3073; — Aleksander VII., zob. Nr. 3911; — Klemens X., zob. Nr. 4049; — Klemens XI., zob. Nr. 4346, 4392; — Innocenty XIII., zob. Nr. 4495; — Benedykt XIII., zob. Nr. 4511; — Benedykt XIV., zob. Nr. 4666; — Klemens XIV., zob. Nr. 4969, 5010.

12579. Bertrand J., Le pontificat de Pie VI., Paris 1878 t. 2, *zob.* Nr. 5044, 5157.

12580. **Wiseman N.** Erinnerungen an die letzten vier Päpste und an Rom und ihre Zeit, uebers. v. F. H. Reusch, Köln 1858.

12581. Pacca Barth., Histor. Denkwürdigkeiten Pius VII., Augsburg 1831—1836, *zob.* Nr. 5565, 5574, 5762.

12582. **Źródła** historyi soborów, *zob.* Nr. 1254—1255.

12583. Starowolski Sz., Epitome conciliorum. Romae 1683, *zob.* Nr. 1274.

12584. O dziewiętnastu soborach powszechnych, Tyg. kat., Grodzisk 1869 X.; Stanowisko episkopatu na soborach powszechnych, tamże 1870 XI.

12585. **Cabassutio L.**, Synopsis conciliorum, ed. nova, Paris 1838 t. 3.

12586. **Walch C. F.**, Entwurf einer vollständigen Historie der Kirchenversammlung., Leipzig 1759; — Fuchs G. D., Bibliothek d. Kirchenversammlungen. Leipzig 1780—1784 t. 4; — Alletz, Concilien-Lexikon, aus dem franz. übers. v. P. Maurus Disch, Augsburg 1843.

12587. **Peltier A. C.**, Dictionnaire universel et complet des Conciles tant généraux que particuliers, publié par M. l'Abbé Migne, Paris 1848 t. 2; — Guérin abbé, Les conciles généraux et particuliers, Bar-le-Duc 1868 t. 1.

12588. **Hefele K. J. und Hergenröther**, Conciliengeschichte, Freiburg 1855—1871, 2. ed. tamże 1866—1890.

R: Prz. kat. 1891 Nr. 16; Bess Bernh., Sybels H. Z. 1891; Kolde Th., tamże 1891 str. 499—508.

12589. Sobory, Kraj (krak.) 1869 I. Nr. 245—249, 1870 II. Nr. 2—8.

12590. Revillout E., Le concile de Nicée Paris 1881.

12591. Finke H., Konzilienstudien zur Geschichte d. XIII. Jahrhunderts, Münster 1891.

R: Abraham Wł., Kwart. hist. 1893.

12592. **Hardt H.**, Constantiensis Concilii Acta et Decreta, Frankf. 1698 (1414—18) 4 t., *zob.* Nr. 2015; — Finke H., Forschungen u. Quellen zur Geschichte d. Konstanzer Concils, Paderborn 1889.

12593. Concilium Basilense, Vindob. 1857—1873 I—II., *zob.* Nr. 2084 i 5808.

12594. Monrad D. G., Laurentius Valla und das Concil zu Florenz, aus d. dänisch. von A. Michelsen, Gotha 1881, *zob. Kościół ruski.*

12595. Richter Aem. Lud., assumpto socio F. R. Schulte, Canones et decreta conc. Trident., ex ed. Rom. a. 1834, Leipzig, 1853. niem. ed. Petza 1877; — Wesselack, Sacrosancti et oecumen. Conc. Trid. canones et decreta, Regensb. 1869, po łac. i niem. 3 wyd; — Döllinger J., Sammlungen von Urkunden des Concils v. Trient, Nördlingen 1876 cz. 2.

12596. **Smets W.**, Sacrosancti et oecumenici Concilii Tridentini canones et decreta. tekst łac. i niem., Bielef. Ed. ster. 6. ed. 1868.

Zob. Nr. 1633—1635, 2979 i 5805.

12597. **Sarpi Paolo** (Pietro Soave Polano), Storia del Concilio di Trento, London 1619, po łac. przez Newtona, London 1620.

12598. **Pallavicini Sforza**, Storia del concilio di Trento, Rom 1856 t. 2 (po łac. przez Giattini, Antwerpia 1673, 2. ed. przez Zaccaria Fr. A., Faenza 1792—1799 t. 6).

Por. Brischar J. B., Beurtheilung der Controverse Sarpis u. Pallavicinis, Tubingen 1844 t. 2.

12599. Rütjes, Gesch. des Concils von Trient, Münster 1846; — Burgener F., Hist. du concile de Trente, Paris 1847, po niem. Stuttg. 1861; — Preuss E., Das Concil von Trient, Berlin 1862.

12600. Dejob, De l'influence du concile de Trente sur la littérature et les beaux-arts, Paris 1864.

12601. Brzeziński A. ks., Rys dziejów św. Soboru Trydenckiego (przedr. z Tyg. kat.), Grodzisk 1863; — Słotwiński F. L., Dzieje soboru Trydenckiego, Krak. 1857.

12602. Dembiński Br., Rzym i Europa, Roz. fil. hist. XXVII., Odb. Krak. 1891.

R: Z. W., Kwart. hist. 1891; Świat 1891 Nr. 14; Przegl. kat. 1891 Nr. 26; A. M. Kurpiel, Czas 1891 Nr. 175; Popiel P., Przegl. pol. 1891 II; Koneczny F., Ateneum 1891 II.; Al., Przegl. powsz. 1891; — Por. Bulletin de l'acad. de Crac. 1891.

Por. Hergenröther, Handb. d. allg. Kirchengesch., *zob.* Nr. 12553.

(c: Prawo kościelne).

12603. **Corpus** iuris canonici, Romae 1582 5 t.; Dalsze krytyczne edycye: Le Pelletier (Paris 1687, Lips. 1705, Taurini 1746); Böhmer J. H., (Halle 1747); Freiesleben (Col. 1757); Richter E. L. (Lipsiae 1839 i 1879 1881).

12604. Schneider Ph., Die Lehre von den Kirchenrechtsquellen, Regensburg 1892 2 wyd.

12605. **Schulte J. Fr.**, Gesch. der Quellen und Literatur des can. Rechts, Stuttgart 1875 t. 3; — Tenże, Lehrbuch des kath. Kirchenrechts, Giessen 1863, 4. ed. 1886; — Gerlach H., Lehrbuch d kath. Kirchenrechts, Paderborn 1865, 5. ed. 1890.

12606. **Hinschius P.**, Staat und Kirche (Marquardseni Handbuch des öffentl. Rechts), Freiburg 1887.

12607. **Hörgenröther Ph.**, Lehrbuch der kath. Kirchenrechts, Freiburg 1888.

12608. **André M.**, Cours alphabétique du droit canonique, Paris 1852 t. 5, nowe wyd. przez Abbé Condis, Paris 1890 t. 3.

12609. **Rittner E**, Prawo kościelne katol., Lwów 1877—1879 t. 2, 2. wyd. 1889 (podaje całą literaturę).

Encyklopedye, zob. Nr. 12520—12522.

Polska literatura prawa kanonicznego, por. Rittner E., Prawo kościelne kat. §. 22, i zob. niżej rozdział B. d.

B. Historya Kościoła w Polsce.

(a: Podręczniki historyi Kościoła w Polsce, żywoty Świętych Polaków).

12610. **Ostrowski T. X.**, Dzieje i prawa Kościoła polskiego, Warsz. 1793 t. 3, 2. ed. Poznań 1846 1847.

12611. Giżycki Fr., Treść dziejów Kościoła polsk. i wykaz zbiorowy prawodawstwa politycznego i kształtu rządu w Polsce, Lwów 1846.

12612. **Buliński M.**, Historya Kościoła polskiego, Kraków 1873—1874 t. 4, *zob.* Nr. 12532.

R: X. L., Sybels H. Z., XXXVI.; Czas 1873 Nr. 284; Prz. kryt. 1874.

12613. Zakrzewski W., O historyi Kościoła w Polsce, Przegląd najnowszych prac w tym przedmiocie, Prz. pol. 1884 II., Niwa 1884; Blumenstock A., Publicationen aus dem Gebiete der polnischen Kirchengeschichte, Arch. f. kath. Kirchenrecht 1891 t. LIX.

12614. Kluczycki J., Myśl względem zebrania historyi parafii kościoła w Galicyi, Bibl. Ossol. 1844 XI.; — Kilka uwag nad literaturą hist. kośc. i prawa kan., Czas 1861 Nr. 164.

12615. Z dziejów Kościoła w Polsce, Przegl. lwow. 1874 t. VII. z. 11; Polkowski Ign., Materyały do historyi Kościoła w Polsce, Przegl. kat. 1882 Nr. 11.

12616. Dłużniewski M., Dawna Polska ze stanowiska chrześcijańskiego (?) rozważana, Lipsk 1861.

Zob. Historyę Kościoła ruskiego pod Kościół ruski, protestanckiego i t. d. pod Reformacya.

Zob. Nr. 658.

12617. **Jaroszewicz F.**, Matka Świętych Polska albo żywoty Świętych Polaków i Polek, Kraków 1767, 2. ed. Niemieckie Piekary 1850 t. 4; — Żywoty patronów polskich wszystkich według dzieł ks. Piotra Skargi i Jaroszewicza, Kraków 1862, *zob.* Nr. 12539—42.

12618. Pękalski P. F., Żywoty św. patronów polskich, Kraków 1862; — Święci polscy patronowie, Warsz. 1862 (Czyt. dla szkół); — Koszutski H., Żywoty świętych pustelników w Polsce, Poznań 1865.

Świętych zob. pod Osoby.

12619. Missae propriae patronorum et fest. Regni Poloniae, Vars. 1715.

12620. **Sokołowski St.**, Officia patronorum Poloniae 1725—1728, 2. ed. Luceoriae 1795, 3. ed. Campidoni 1798; — Domosławski B., Adnotationes ad libellum patronorum regni Pol., Sandom. 1798.

12621. Officia propria Sanctorum Pol., Ven. 1580.

(b: Przyjęcie chrześcijaństwa).

12622. Jaroszewicz J., O wpływie religii chrześcijańskiej na cywilizacyę Słowian, Dz. warsz. 1826 VI.; — Chrześcijaństwo u Słowian, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.

12623. Ossoliński, Domysł śledzeniu podany: Goście Piasta mogli bydź Cyryll i Metody Apostołowie Sławian, Czasop. Bibl. Ossol. 1828 II. str. 52 62; — Cyryl i Strachota apostołowie słowiańscy, Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.; — J. W(agilewicz), Św. Metody, Dz. lit., Lwów 1832.

12624. Stredowski J. G., Sacra Moraviae hist. seu vita Cyrilli et Methodii, Salislaci 1710; Kautschitschek,

Lobrede Cyrillus et Methode, Wien 1780; Richter Fr., Cyryl und Metod der Slaven Apostel und Mährens Schutzheilige, Olmütz 182

12625. D'Avril A., Saint Cyrille et Saint Méthode (Bibl. slave élzévirienne), Paris 1885.

12626. **M., Pamiat św Kiryłła i Metodia, Cerkown. Gazeta, Budyń 1857 Nr. 2; Petruszewicz A., Podwihy św. Kyryla w zaszczytu prawosławia protiw Nestorian, tamże 1857 Nr. 4; M., Kakoho obriadu buły św. Kyrył i Metody, tamże 1857 Nr. ?, 1858 Nr. 6, 7.**

Ginzel J. A., Gesch. d. Slavenapostel, Raczki F., Grabowski B., zob. Nr. 1653 do 1655.

Źródła, zob. Nr. 6103—6108.

12627. **Pamiątka jubileuszowa** tysiącletnia śś. Cyryla i Metodiusza, Poznań 1863; — Koszutski H., Święci Cyryl i Metody, Gniezno 1863; — Würfel A., Das Leben u. Wirken d. heiligen Slaven-Apostel Cyrill u. Method., Prag 1863; — Slavicola J., Cyrylus ac Methodus, Leopoli 1863; — Kotkowski J., Błogosławieni Cyryli i Metody, Tyg. ill. 1863 VIII.

12628. **Żmijka Jan X., Mowa na tysiącletnią rocznicę w Welihradzie 5. lipca 1863. Opawa 1863; Cyryl i Metod a pomnik Nowogrodzki, Gaz. nar. 1862 Nr. 1.**

12629. **Rettel L.**, Cyryli i Metody, streszcz. najnowszych poszukiwań, Paryż 1871.

R: Gaz. nar. 1872 Nr. 161.

12630. **Woronow A.**, Kirił i Metodij, gławnijszije istoczniki dla istoriji św. Kirilla i Metodija, Kiew 1877; — Aus der Reise des Bischofs Porphyrius Uspenskij in die Athos-Klöster im J. 1846, Trudy kiewsk. duchown. akad. 1877.

12631. **Leskien A.**, Zur Kritik d. kürzeren Legende vom hl. Clemens, Arch. f. slav. Philolog. 1878 III.

12632. Ewald P., Die Papstbriefe der britischen Sammlung, Neues Archiv 1879 V.; — Martynow J., Saint Méthode, les lettres conservées au britisch Museum, Revue des quest. hist. Oct. 1880; — Tenże, La légende italique de St. Cyrill et Méthode, tamże 1884.

12633. **Miklosich Fr. i Racki Fr.**, Novo nadjeni spomenici iz IX. i XI. vieka za panonsko-morawsku, bugarsku i hrvatsku poviest, Starine 1880 XII.

Jagic V., Die neuesten Forschungen, zob. Nr. 6110.

Gromnicki T. ks., Święci Cyryl i Metody. zob. Nr. 6109.

12634. **Kantecki A., Leon XIII., Encyklika z dnia 30. września 1880 dotycząca św. Cyryla i Metodego, Poznań 1880; Semeneńko, Mowa pochwalna w Rzymie 3. lipca 1881, Kraków 1881.**

Grabowski B., Nowe dokumenty, zob. Nr. 6110.

12635. Petruszewicz A. S., Kratkoje izwiestije o wwedenji chrystianstwa w predkarpatskich stranach wo wremiena św. Kiriła i Metodia, Lwów 1882; — Palmow L., Pamiatniki Kiriło-Metodiewskoj stariny w Czechii i Morawii, Sbornik statej W. J. Łamanskawo, Petersb. 1883.

12636. **Sbornik** Velehradsky, red. Jos. Vykydal, Berno 1880—1886 r. I—V.

12637. Bartolini D., Memorie storicocritiche e archeologiche dei Santi Cirillo e Methodio, Roma 1881 (po pol.: Bartolini D, Pamiątki historyczne i krytyczne św. Cyryla i Metodego, Poznań 1885).

R: Wierzbowski T, Ateneum 1883 III.

12638. **Stekiut J., Pierwsi apostołowie Słowian, Kraj, Petersb. 1882 III Nr. 28, 35, 36.**

12639. Prohàska Matej, Zivot św. Methoda, Berno 1885; — Sreczkowicz P. S., Biesieda na dan chiladuhodiszneje swietkowine słowienskich apostoła św. Cyryla i Metodyja, Hłaśnik, Belgrad 1885 t. LXIII.; — Koczubiński Al., Dobryj pastyr i dobraja niwa, Odessa 1885, Zapiski odeskiego uniw. 1885 XLII; — Miller Or., Dar piatydesiatnyci i naszy pierwouczyteli, Kiew 1885; — Uspenskij F., Na pamiat' tysiaczeletnej godowszcziny sławjańskich proświetitielej, Kij. Starina 1885; — Metodjewskij jubiłejnyj sbornik, izd. imper. warsz. uniw. k. VI. pod red. A. Budyłowycza, Warsz. 1885; — Drinow M., Nowyj cerkowno-sławianskij pamiatnik, St. Petersb. 1885; — Barsow E., Napisanie o prawoj wierie Konstantyna filosofa, Moskowskoje Cztenia 1885 I.; — Gołubinskij E., Swiatyje Konstantyn i Metodyj, Moskwa 1885 (por. Jagic, Archiv X. 293—295).

12640. **Archangielski A. S., Sw. Kirił i Metodij i sowerżennyj imi perewod sw. pysanja, Kazan 1885.**

12641. Zalozil K., Spomenica tisočletnice Metodove smrti, V Ljubljani 1885.

R: Jagić V., Arch. f. slav. Phil., Berlin 1887 X.

12642. Załęski St. X., Przed 800 laty, Prz. powsz. 1885; — Olechnowicz T. J., Apostołowie Słowian, tamże 1885; — Polkowski I., Cześć św. Cyryla i Metodego w Polsce, według liturgii i legend od końca XIII. w., Kraków 1885; — Tatomir L., Apostołowie słowiańscy Cyryl i Metody, Lwów 1885; — Prószyński L., Apostołowie Słowian, Warsz. 1885; — Gromnicki T., Święci Cyryl i Metody, Lwów 1885, *zob.* Nr. 6109.

R: Prz. powsz. 1885 VII. (Polkowskiego książeczki).

12643. Matyszewski J., Swiatyje Kirił i Metodij, Kiew 1886; — P. J., Swiatyje Kirił i Metodij, Kiew 1886 (por. Ist. Wiestnik 1887 I. 703); — Syrku P., Po powodu służby swiatiteljn Metodiju, Russ. fił. Wiestnik 1886 XV.

12644. Höfler C., Bonifatius, der Apostel der Deutschen und die Slavenapostel Konstantinos (Cyrillus) und Methodios, Mittheil. d. Ver. f. Gesch. der Deutschen in Böhmen, XXV., Odb. Prag 1887.

R: Wojciechowski T, Kwart hist. 1888.

12645. Opisanje bumag episkopa Porfirja Uspeńskawo, Petersb. 1891.

12646. Friedrich, Ein Brief des Anastasius an den Bischof Gaudencius von Vellitri über die Abfassung der Vita cum translatione s. Clementis papae, eine neue Quelle zur Cyrillus- und Methodius-Frage, Sitzungsber. d. philos.-philol. und hist. Cl. der baierischen Akad., Odb. München 1892, *zob. Dod. I.*

12647. **Hde skonczalsia św Metodij?** Słowo (Lwów) 1885 Nr. 4 i n.; Snopek Fr., Kde pochovan jest sv. Methodyj apostol slovansky? Obzor 1893 Nr. 7.

12648. **Jagicz N. W.**, Wopros o Kirilie i Metodije w sławianskoj filologie. Pryłoż. k. 51 t. Zap. imp. akad. nauk. 1885, Odb. Petersb. 1886; — Miklosich Fr., Makarsky kyryllskymy pismenyma, Glasn. zem. mus. u Bosni i Herc. 1889 III.; — Murko M., Vorbilder der Petrinischen Reform der cyryllischen Schrift, Arch. f. slav. Phil. 1890 t. XII.

12649. Der slavisch-lateinische Ritus und die glagolitische Frage, Archiv f. kathol. Kirchenrecht 1893 LXIV.; Vondrak W., Die Spuren der altkirchenslavischen Evangelienübersetzung in der altböhmischen Literatur, Čas. mus. kral. česk. 1893.

12650. Kucha ski A., O przekładach Pisma św. na języki słowiańskie, Pam. relig. moral. ser. I. t. XVII., XXIV. i XXV.

12651. Taylor Isaac, Über den Ursprung des glagolitischen Alphabets, Arch. f. slav. Phil. 1880 V.; Polivka G., Kterym jazykem psany jsou nejstarsi pamatky cirkevniho jazyka slovanského, Slov. Sbor. 1883 II.

12652. Fiałek J., Śmierć św. Wacława 28. września 935 r., ustęp z dziejów kościoła, Gaz. kościelna 1893, Odb. Lwów 1893.

R: Kraj 1893 Nr. 13.

Węgry, zob. Nr. 6176.

Chrześcijaństwo na Rusi, zob. Kościół ruski.

— —

12653. Kautz Nath. Fr., De religionis christianae in Polonia initiis dissert. praeside God. Lengnich, Gedani 1734.

12654. Herber C., Silesiae sacrae origines, Vratisl. 1821.

R: Chłęd., Gaz. lit. 1822 Nr. 1.

12655. Geschichte der May, oder Sonnenbaume, Jahres an welchem von 800 Jahr Schlesier Taufe angenommen, Breslau 1765, *zob.* Nr. 9356.

12656. Chrześcijaństwo w Polsce i Litwie, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Skimborowicz H., Zaprowadzenie wiary chrześcijańskiej w Polsce, Album malownicze. Warsz. 1849.

12657. O naczale christianstwa w Polszie, St. Petersb. 1842 (por. Żurn. min. nar. prośw. XXXIII. str. 1—46); — (Borysow J.), O naczalie christianstwa w Polszie, izd. kiewsk. arch. kom., Kiew 1887.

R: Gorodeckij M., Ist. Wiestn. 1887 IV.

12658. Wo rozschörjenju kscheseżanstwa w Polskej. Katholski Posoł w Budyschinije 1890 i 1891.

Por. Abraham Wł., Organizacya Kościoła w Polsce, *zob. Prawo kościelne* Nr. 12791; Wojciechowski T., *zob.* Nr. 5841.

Mieszko I., Dąbrówka, zob. Historya polityczna.

12659. Schott Andr., Prussia Christiana sive de introd. religionis christianae, Gedani 1738.

Św. Wojciech, zob. Nr. 220, 1663, 6135 do 6150 i Dod.

Pielgrzymka Ottona III., zob. Historya polityczna.

12660. Gawarecki W. H., O pięciu Braciach Polakach męczennikach, Pam. relig. mor. ser. I. t. I., *zob. (św. Bruno)* Nr. 6154 i *Dod. I.*

12661. **Szujski J.**, Apostolskie wyprawy św. Ottona z Bamberga na Pomorze (odczyt), Wisła, Kraków 1873; — Maroński St., O nawróceniu Pomorzan, Warta ofiar. Bażyńskiemu 1874.

12662. Nawrócenie Pomorzanów przez św. Ottona, Gaz. kościelna 1843; Matusiak S., Kilka ciekawych szczegółów politycznych z pobytu św. Ottona na Pomorzu, Prz. lwowski 1889 Nr. 252.

Zob. Nr. 1685, 6227—6234, 10496 i Dyecezye.

— —

12663. **Töppen M.**, Die Deutschen in Livland oder Einführung der Christenthums in Livland, Neue preuss. Prov. Blätter 1848 V., *zob. Dyecezye.*

12664. De religionis christianae in gente Lituanorum initiis, Regiomonti 1820.

12665. Oczerk ist. religii kniażestwa litowskawo, Kowiensk. gub. wied. 1847 Nr. 15—21.

12666. **Szajnocha K.**, Chrzest Litwy (wyj. z III. t. Jadwiga i Jagiełło), Dz. warsz. 1856 Nr. 43.

12667. **Kreszczenie** Litwy i prisojedinienie k' Polszi, Podsnіżn 1860 Nr. 10—11; — Wasilewskij W., Obraszczenie Gedemina w katoliczestwo, Żurn. min. nar. prośw. 1872 t. CLXXIX. Nr. 2; — B. J., Rasprostranienie christianstwa meżdy litowcami, Missioner 1876 Nr. 6—13, 1877 Nr. 14; — Naczało christianstwa w Litwie, Wil. kalendar 1884; — Obraszczenije Litwy w katoliczeskuju wieru, tamże 1885 str. 146.

12668. Tatomir L., Chrzest Litwy, Lwów 1886.

12669. Mierzyński A., Der Eid des Keistutis im Jahre 1351, Sitzungsber. d. Altertumsges. Prussia XLVIII. zesz. 18.

Zob. Nr. 1910.

(c: Stósunki z Stolicą Apostolską i Soborami).

12670. **Bulle** papieskie tyczące się Polski, Monumenta Poloniae t. II., *zob.* Nr. 5822.

Zob. Nr. 1254—1317.

12671. Chodynicki Z. et Likowski Ed., Decretales summorum pontificum pro regno Poloniae, Posnan. 1869—1883 I—III., *zob.* Nr. 1276.

12672. **Theiner A.**, Vetera MM. Poloniae, *zob.* Nr. 646, 901.

Zob. Nr. 1971.

12673. **Korzeniowski J.**, Catalogus actorum expeditionis Romanae 1886—1888, Crac. 1889.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1891.

Zob. Nr. 133.

12674. Sprawy polskie w rocznikach kościelnych, Prz. pozn. XXIV—XXVII., *zob.* Nr. 12524.

12675. Rome et la Pologue, avec documents écclesiastiques officiels, Bruxelles 1864 str. 224.

12676. **Fabisz P. Wł.**, Spis chronologiczny legatów i nuncyuszów w Polsce, Oleśnica 1859; — Tenże, Wiadomość o legatach i nuncyuszach apostolskich w dawnej Polsce (1075—1863), Ostrów 1863, 2. wyd. 1866.

R: Adamowicz A., Bibl. warsz. 1865 II.

12677. **Wierzbowski T.**, Synopsis legatorum Sancti Petri in Polonia a. 1073—1794, Romae 1880, *zob.* Nr. 1675.

R: Lukas St, At. 1881 I.

12678. **Relacye** nuncyuszów w Polsce (1548—1690), *zob.* Nr. 1379, 2828.

Korzeniowski J., Excerpta, zob. Nr. 12696; Analecta Romana, zob. Nr. 12701.

12679. O legatach papieskich, Gaz. kościelna 1844; Bartoszewicz J., O nuncyuszach w Polsce, Przegl. n. lit. 1848 t. II.; Polkowski J., Krótkie wspomnienie o nuncyuszach i nuncyaturze w Polsce, Czas 1877 Nr. 199.

12680. Miński St., Sposób odprawiania poselstw do Rzymu, *zob.* Nr. 7495.

12681. Series kardynałów, *zob.* Nr. 9145; O protonotaryuszach apostolskich, Bałącz, Pamiętnik.

12682. Polska wobec Soborów powszechnych w XV. i XVI. wieku, Warownia krzyża, Kraków 1870.

Zob. Kościół ruski.

12683. Słotwiński F. L., O początku i przedmiocie konkordatów z powołaniem odnośnych ustaw w Polsce, Rocz. tow. nauk. krak. t. XXV., Odb. Krak. 1858; — Brzeziński, O konkordatach z Polską w XVI. wieku, *zob.* Nr. 12702.

12684. Lipiński T., Nieco o Świętopietrzu w Polsce, Bibl. warsz. 1847 I.; — Wierzbowski T., O płaconym przez Polskę denarze św. Piotra, Kłosy 1881 XXXIII.

Altmann W., Zur Gesch. des Peterspfennig, zob. Nr. 12760.

Wiersz o Świętopietrzu, MM. Pol. III., zob. Nr. 6563.

12685. Zebranie odpustów od Rządcy Kościoła Bożego nadanych, E. b. r.; — Summariusz odpustów aż do Klemensa XIV. nadanych b. r. (E. IX.).

12686. Bender I., Commentatio de iure dominationis pontificum Romanorum in terram veterum Prutenorum, Index lect. in Lyceo Brunsbergensi 1891.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1891.

12687. Żukowski A., Stosunki Bolesława Chrobrego ze stolicą apostolską, Sprawozd. gimn. nowodworskiego z r. 1877, Odb. Kraków 1877.

R: Prz. kryt. 1877.

Abraham, Organizacye Kościoła w Polsce, zob. Nr. 12794.

Zob. Nr. 1661, 1669, 1676.

12688. **Małecki A.**, Studyum nad bulą Inocentego II. z roku 1136, wydaną dla arcybisk. gnieźn., Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XX., Odb. Pozn. 1894.

12689. Maydorn B., Die Beziehungen der Päpste zu Schlesien im XII. Jahrhundert, Inaug. Diss., Breslau 1882.

Zob. Nr. 1688, 1693, 1695.

Zob. Nr. 1716, 1730, 1738, 1740, 1757, 1761, 1765, 1773, 1781.

12690. **Abraham Wł.**, Statuta legata Gentilisa, wyd. dla Polski na synodzie w Preszburgu, Kwart. hist. 1894.

Acta legationis Gentilis 1307—1411 (MM. Vaticana), Budapestini 1886, zob. Dod. I.

12691. **Abraham Wł.**, Sprawa Muskaty, Roz. hist. fil. akad. XX., Odb. Krak. 1893.

R: Semkowicz A., Kwart. hist. 1894; Winiarz A., Przew. nauk. lit. 1894.

12692. Kozłowski K., Z Awignonu do Polski (Stosunki z Polską). Niwa 1875 VIII.

12693. Wagner A., Schlesisches a. d. vaticanischen Archiv 1316—1371, Ztschr. f. Gesch. Schles. XXV.

R: Semkowicz A., Kwart. hist. 1892.

Spory z Zakonem krzyżackim, zob. Krzyżacy.

12694. Wierzbowski T., Hołd K a z i m i e r z a Grzegorzowi, *zob.* Nr. 1867.

12695. **Gorzycki K. J.**, Wpływ Stolicy apostolskiej na rokowania pokojowe Kazimierza W. z Czechami i Zakonem niem., Przew. nauk. lit. 1893, Odb. Lwów 1893.

R: N-n K J., Muzeum 1893; Semkowicz A., Kwart. hist. 1894.

Zob. Nr. 217, 1805, 1813, 1916 i 6580.

12696. **Korzeniowski J.**, Excerpta ex manuscriptis archivi consist. Romani 1400—1600, Crac. 1889.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1891.

12697. Kantecki M., Kilka uwag o rękopisie (Bibl. Ossolińskich Nr. 166) odnoszącym się do s o b o r u k o n s t a n c y j e ń s k i e g o, Warta pozn. 1876 - 1877 t. III - IV.; — Tenże, Sprawa polsko-ruska na soborze konstancyeńskim, Tydz. lit., Lwów VI.; — Tenże, Polacy na soborze konstancyeńskim, Przegl. lwowski 1880.

12698. **Hoefler C.**, Der Streit der Polen und der Deutschen vor dem Constanzer Conzil, Sitzungsber. hist. phil. d. Acad., Wien 1880 t. XCV., *zob.* Nr. 6583.

Zob. Nr. 2020, 2028, 2034, 2055, 2075, i 6585.

12699. **Grossé L.**, Stosunki Polski z soborem Bazylejskim, Warsz. 1885.

R: Smoleński Wł., Prawda 1885; Prochaska A., Muzeum 1886.

12700. Altmann W., Gesch. der Erhebung des Peterpfennigs in Polen durch Beautragte des Baseler Konzils (1434 - 1444), Ztschr. f. Gesch. Posen, 1889 V.

R: Abraham Wł, Kwart. hist. 1891.

Acta Nicolai Gromis, ed. Altmann W. (Cod. dipl. Sil. XV.), zob. Dod. I.

Zob. Nr. 2106, 2139, 2143, 2150, 2161, 2168, 2175, 2177, 2181, 2184, 2190.

Pius II., zob. Nr. 2251; Paweł II., zob. Nr. 2291; Sykstus IV., zob. Nr. 2330.

12701. **Korzeniowski J.**, Analecta Romana, quae historiam Poloniae s. XVI. illustrant, ex archivis et bibliothecis excerpta, SS. rr. pol. XV., Krak. 1889 - 1894, *zob. Dod. I.*

12702. **Brzeziński J.**, O konkordatach Stolicy apostolskiej z Polską w XVI. w i e k u, Roz. hist. fil. akad. XXX., Odb. Krak. 1893.

R: Arndt A., Przegl. powsz. 1894 I.

Zob. Nr. 2463, 2492, 2561, 2574, 2577, 2599, 2621.

12703. Posnaniensis Cas. Obs in bullas Leonis X., Francof. 1593 DS.

Edykty przeciw Lutrowi i innowiercom** zob. **Reformacya.

***Relationes** Oratorum **Pont. in Hungaria** 1523—1526, MM. Vaticana, **Budapest. 1884**, zob. Dod. I.*

12704. C o n c o r d a t a R. P. cum Clemente VII., Vol. leg. I., *zob.* Nr. 2645.

Hozyusza listy, zob. Nr. 2661—2665 także Nr. 1414, 1407, 1427.

***System Kopernika** i **Stolica apostolska**, zob. **Oświata**.*

12705. **Pierling P.**, Papes et Tsars 1547 do 1597, Paris 1890.

R: W. Z., Kwart. hist. 1890; A R., Niwa 1890 Nr. 16; Przegląd 1890 Nr. 167; Schäfer, Ztschr. kathol Theol. 1891 XV.; Kuryer pozn. 1892.

12706. Rzym, Moskwa i Polska w połowie XVI. w. Kuryer pozn 1883 Nr. 266—267.

Zob. Kościół ruski i Historya polityczna.

Zob. Nr. 2828, 2836, 2840, 2894, 2914, 2926, 2946, 7225.

12707. **Uchansciana** t. IV. (poselstwa papieskie 1560 - 1581), *zob.* Nr. 2840 i *Dod. I.*

12708. **Lubowicz N. N.**, Papskij nuncij Kommendone w Polszê, Żurn. min. nar. prośw. 1887 CCXLIX.

R: Gozdawa M., Kwart hist. 1887.

12709. Reimann E., Die Sendung des Nuntius Commendone nach Deutschland im J. 1561, Forsch. z. d. Gesch., Göttingen 1867 VII.

Zob. Nr. 2978, 7244.

12710. **Pogiani J., Epistolae collectae a A. M. Gratiano et Hier. Lagomarsino, Romae 1756, *zob.* Nr. 2974** i *Dod. I.*

12711. **Szaniawski Fr.**, Historyczny wywód jakim sposobem S o b ó r T r y d e n c k i przyjęty był w Polsce, Themis polska 1830 VII., Odb. Warsz. 1829, *zob.* Nr. 12601; — Hayzmann Ud, Zur Publication der Trienter Beschlüsse in Polen, Arch. f. kath. Kirchenrecht, Odb. Mainz 1869; — Dembiński Br., Die Beschickung des Tridentinums durch Polen und die Frage vom Nationalconcil, Inaug. Dissert., Breslau 1883, *zob.* Nr. 12602; — Wierzbowski Th., Otnoszenije Polszy k' tridentinskomu soboru i jewo postanowlenijam 1564 - 1577, Żurn. min. nar. prośw. 1893, *zob.* Nr. 2980.

Zob. Nr. 2994, 3004, 3016, 3039, 7249.

12712. Reimann, Roms Kampf gegen Polens religiöse Freiheit 1573 und 1574, Sybels H. Z. t. XII.

Zob. Nr. 1420, 3097, 3149.

***Spory kalendarzowe**, zob. **Nr. 166 - 170**, 3209, 7481.*

12713. Plemieński F., In mortem Gregorii XIII., Romae 1585; Tuccius St., Or. in exequiis Greg. XIII., Crac. 1585; Vestrius M., Responsio nomine Greg. XIII reddita (1691) (E. b. r.) (DS.), zob. Nr. 3.71.

12714. Pomysły księdza A. Possewina względem wprowadzenia katolicyzmu do Rosyi, Syon, Kraków 1868—1869, zob. Nr. 3187—3192, 7435—7438.

12715. **Hassenkamp R.**, Papst Sixtus V. polnische Politik, Ztschr. f. Gesch. Posen 1888 IV.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1889.

12716. Sixtus V., Bulla Archiep. Gnesn., Romae 1733.

Zob. Nr. 3204, 3275.

12717. Szymonowicz Sz., Joel propheta ad Clem. VIII., Crac. 1593; Legationes Alexandr. et Ruthen. ad Clemens VIII., Ingolstadt 1598; Frydrychowicz Dom., Klem. Papa VIII. in bulla Hyacinthina, Crac. 1688 (DS.).

Zob. Nr. 3301, 3303, 3343, 3356.

12718. Szlachetne ale daremne zabiegi króla Zygmunta III. do ustalenia katolicyzmu w Szwecyi, Misye katol. z 25. lipca 1884.

12719. Pruski M., Decreta S. Sedis Apostolicae (Clemens VIII.) de regularibus, Leopoli 1731.

12720. Baronius, Relationes duarum legationum, Colon., 1600.

12721 Henricsonius Jona Meldorpianus Ditmarsus, De ratione adscultum Sedis Apostolicae reducendi, de causis Daniae suspecta regnor. Poloniae conjunctis 16 4 (E IX.).

12722. Paulus. V., Bulla sanctis, in qua renovat, Crac. 1615; — Tenże, Confirmatio declarationum, Crac. 1615 (DS.).

12723. Acta audientiae a Paulo V. pro regio Voxil Japonici legatis, Crac. 1615 (E. VIII.).

Zob. Nr. 3507, 3515, 5525 i 1433—1434.

12724. **Riccius A.**, Collectanea decisionum in tribunalibus Polon. etc., Coloniae, Venet., Genevae 1617—1629 DS.

12725. Innocentius Papa, Breve confirmatorium, Romae 1620 DS.

Zob. Nr. 3603, 3610.

12726. Odpusty pozwolone od Grzegorza XV., Krak. 1624; Mościcki Mich. X., Nauka o świętych relikwiach i o odpustach (1627) (E. b r.); Foxius J., Pamięć wielkiego Jubileuszu, Krak 1627; Biedrzychowski K., Jubileusz walny na instancyą J. K. M. pozwolony, Kraków 1628 (E. VIII.).

Zob. Nr. 3618.

12727. Urbanus Papa, Constitutiones, Crac. 1629; — Appellatio ad SS. D. D. Urbanum VIII. in causa Jag. univers., Crac. 1630; — Androsilla, Urbano VIII. Cracov. juris legendi pro Univ. crac., Venet. 1630; — Urbanus VIII., Suppressio praetensae congregationis Jesuitissarum, Crac. 1631, zob. *Jezuici* i *Oświata (Szkoły)*; — Appellatio ad Urbanum VIII., Crac. 1632; — Śmieszkowic Waw, Poloniae ad Urbanum VIII. etokainia, Eiusdem Lilla seu aegloga, Antw. 1632 (DS.).

12728. Gavantus Bart., Decreta a sacra congregatione, Crac. 1631; — Decretum S. Congregationis, Roma 1632; — Acta congregationis intermediae Lublinensis, Cracoviae 1633; — Sacrae indicis congregationis decretum, libros damnans, Crac. 1633 (DS.).

12729. Casus sanctae Sedis apostolicae, Posn. 1638 DS.

Zob. Nr. 3681, 3706, 3716, 3735, 3763, 3770.

12730. Olszewski J. A., Publica spes Innocentii X., Romae 1644; — Castellana (de) A., Apostolicus instructus per Germ., Poloniam, Ungariam, Bononia 1644; — Jasiński Camil, Summarium Ordinationum, Roma 1644 (DS.).

12731. Charitativi Pontificiorum colloquii consilia secretiora DS. (E. b. r. IX.), zob. Nr. 3798—3799.

Zob. Nr. 3811.

12732. Aleksander VII. Papa, Breve declarationis (E. IX. b. r.) DS., zob. Nr. 3909, 3917.

Zob. Nr. 8334.

12733. Klemens X., Breve super contributione capitali in Reg. Poloniae exigenda per nuntium apostolicum (E. IX. b. r.), zob. Nr. 4013.

12734. **Casanata**, Decisiones Rotae Rom., Romae 1675—1677, zob. Nr. 4100.

Zob. Nr. 4056.

Zob. Nr. 4090.

127 5. Roma in vicissitudinibus, Vars. 1654 DS., zob. Nr. 4080, 4127, 4191, 4201, 4210, 4229.

12736. Constitutiones et exercitia spiritualia approbata a Innocentio XI., Leopoli 1731 DS.

12737. Witwicki St., Traktat compendiose zebrany z woli Jana III. o Ojca św. i biskupów władzy, Warsz 1693; Tenże, Tractatus de auctoritate Rom. Pontificia versus per Laur. Czepański, Vars. 1693 (DS.).

Zob. Nr. 4245, 4281, 4291.

12738. Innocencyusz XII., Kopia listu do Aug. II. kr. polsk. (E. b. r. IX.) DS., zob. Nr. 4343.

Klemens XI., zob. Nr. 4346, 4357, 4393, 4419, 4424, 4430, 4436, 4473, 4475, 4480.

Decisiones Rotae (1711), zob. Nr. 4420.

12739. Kery J., Decreta S. S. Apostolicae ab regul. observanda, Częstoch. 1716, Leop. 1731, zob. *Klasztory*.

12740. Gesuch der Stadt Thorn an den römischen Papst, Königsb. (E. IX. b. r.).

12741. Epistola nuntii apostolici ad amicum 1726 DS.

Zob. Nr. 4507.

12742. Officia sanctorum a Benedicto XIII. concessa, Vilnae 1732; — Formula indulgentiarum, quas Bened. XIII. concedet, Częstochov. (**E.** IX. b. r.) (DS.), *zob.* Nr. 4512, 4527, 4534, 4563.

12743. Clemens XII., Constitutio, quae nonnullas litteras moderatur, Leopoli (**E.** IX. b. r.) DS, *zob.* Nr. 4568, 4581, 4627.

12744. Congregatio sacrae Rotae cardinali Pico de Mirandolo canonisationis Joannis de Dukla, Romae 1732 DS.

12745. Decisio Rotae R. coram Cavalchino pro metr. Leop. c. Sam Głowiński, Romae 1736 DS.

12746. Benedictus XIV., Breve apost. c. indulg. dioec., Crac. b. r.; — Tenże, List do duchowieństwa gr. kat., b. r.; — Tenże, Epistola encyclica de praeparatione, Crac. b. r.; — Allocutio in Comitiis gener. Junii 17., Crac. b. r. (**E.** IX.) (DS.).

12747. Massalski Ign. Jak. bisk., De praecipuis ecclesiae Romanae placitis, Vars. (przed. r. 1748) b. r. (E. IX.) DS.

12748. Ordinationes visitationis apostolicae pro prov. pol. cleric. regul. pars IV. et V. 1743; — Decisio tribunalis Nunciaturae coram Andr. Butio in causa vars. matrimonii 25. Oct., Vars. 1749; — Decisio Rotae Rom. coram Vicecomite pro Mich. Baranowski ratione Czernichow 1749 (DS.).

12749. Literae executoriales trium conformium sententiarum Romae latarum in causa inter parochos dioec., Vilnens. 1751.

12750. De postulatis seu pactionibus, statutis Bened. XIV. de synodo dioecesana excerptum, Crac. 1763 DS.

12751. Jura decisionis s. Tribunalis Nunciaturae in causa nullitatis matrimonii ex errore qualitatis personae, Vars. 1757.

Zob. Nr. 1309, 4660, 4668, 4680, 4694, 4715, 4724, 4739, 4746, 4770, 4777, 4786, 4792, 4799.

12752. Klemens XIII., List do Karola III względem Jezuitów, b. r. (**E.** IX.) DS.

12753. Riflesioni sopra i due novi brevi al re di Polonia, Lugano 1765; — Dyskurs dwóch ziemianinów z okazyi bulli Klemensa XIII. (1760 **E.** IX.) (DS.).

12754. Monita ad continendos sacerdotum mores ex sacris conciliis collecta, jussu Andr. Stan. Kostka Załuski, Poznań 1759; Authoritas suprema rom pontificis nec non Polonorum in avita religione constantia, Premisliae 1759 (DS.).

Zob. Nr. 4799, 4806, 4851, 4897, 4919, 4932, 4952.

12755. **Polska** i Klemens XIV., Prz. pozn. XVIII.

12756. Carmen eleg. Romae sub regimine Clementis XIV. a quodam Polono descriptum, b. r. (E. IX.); Głos moralisty do exmnichów czyli głos uwielbiający czyny Gauganellego zmarlego papieża (E. b. r.).

12757. Sacra rituum congregatione cardin. Marefiesco, Gnesnensis beatific. et canon. Raph. Chyliński, Roma 1772 DS.

12758. Decisiones ex univ. jure Regni depromptae, a auditoribus defensae, Zamość 1771 DS.

Zob. Nr. 4960, 4970, 4978, 5011, 5022.

Zob. Nr. 5045, 5069, 5086, 5158, 5299, 5417, 9450.

12759. Pius VI., Uchylenie książki: „Co jest papież“, Warsz. 1787 DS. [por.: Lawicer, Propozycye Piusowi VI. przedłożone z odpowiedziami, Krak. 1785; Toż b. w. m. i r. (Warsz.)].

12760. Dembiński B., Papiestwo wobec upadku Polski, Czas 1893 Nr. 151, Odb. Krak. 1893, *zob.* Nr. 9456.

Zob. Nr. 4932.

Stosunek do Stolicy apostolskiej po rozbiorach, zob. Stosunki kościelne po upadku Polski.

(d: Prawo kościelne: źródła, literatura, organizacya, urzędy, immunitety, sądownictwo, prawo majątkowe, praktyka kościelna).

12761. **Źródła**, *zob.* Nr. 1014—1015, 1254 do 1323, 1695, 1740, 1765, 1773, 1961.

12762. **Collectanea** constitutionum synodalium (ed. Pac.) 1690 DS., *zob.* Nr. 1273 i *Dod. I.*

12763. **Chodyński Z.**, Statuta synodalia dioec. Vratislav. et Pomeraniae, Vars. 1890, *zob. Dod. I.*

12764. **Statuta synodalne** i konstytucye biskupów, *zob.* Nr. 1261—1273, 1285—1308; — Hartzheim, Concilia Germaniae, *zob. Dod. I.*; — Spis chronologiczny wyd. statutów lub w zbiorach pod Nr. 1014, 1261, 1268, 1276, 1292 wymienionych:

1180:	Syn. łęczycki, *zob.* Nr. 1695;
1212:	Stat. prow. Cod. Majoris Pol., *zob.* Nr. 664;
1233:	Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1731;
1248:	Konst. legata, *zob.* Nr. 1740;
1257:	Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1749;
1262:	Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1758;
1267:	Konst. legata, *zob.* Nr. 1765;
1271:	Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1771;

1279: Konst. legata, *zob.* Nr. 1773;
— Stat. wrocł., *zob.* Nr. 1292;
1285: Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1777;
1287: Stat. legata, Hartzheim III., *zob. Dod. I.;*
1290: Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1779;
— Dwa stat. wrocł., *zob.* Nr. 1292 i *Dod. I.;*
1305: Stat. wrocł., *zob.* Nr. 1292;
1309: Konst. arcyb. i stat. Gentilisa, *zob.* Nr. 1309 i *Dod I.;*
o. 1316: Syn. wrocławskie, *zob.* Nr. 1293;
1320: Stat. krak., *zob.* Nr. 1809;
1326: Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1814;
1331: Stat. krak., *zob.* Nr. 1817;
— Stat. wrocł., *zob.* Nr. 1292 i *Dod. I.;*
1357: Konst. arcyb., *zob.* Nr. 1848 i 2095;
o. 1373: Konst. arcyb., *zob* Nr. 1848;
1373: Stat. krak., *zob.* Nr. 1872;
1396: Stat. krak., *zob.* Nr. 1934 i 12791;
1398: Stat. płockie, *zob.* Nr. 12791;
o. 1401: Stat. warmin. Index lyc. Hos. 1861/2, *zob. Dod. I.;*
1402: Stat. wrocł., *zob.* Nr. 1276;
1406: Konst. arcyb. w Kaliszu, *zob.* Nr. 1983;
1408: Syn. krak., *zob.* Nr. 12793;
1410: Stat. wrocław., *zob.* Nr. 1291 i 1991;
1415: Stat. przemyski, *zob.* Nr. 13139;
— Stat. wrocławski, *zob.* Nr. 1292 i *Dod. I.;*
1417: Stat. włocł., *zob.* Nr. 1276;
o. 1420: Stat. pozn., *zob.* Nr. 1014;
1420: Stat. prow. w Kaliszu, *zob.* Nr. 2036—2037, 2569, 2596, 2689;
1423: Stat. krak., *zob.* Nr. 2054;
— Stat. płocki, *zob.* Nr. 12791;
1425: Stat. prow. w Łęczycy, *zob.* Nr. 2047 i *Dod. I.;*
1427: Stat. włocław., *zob.* Nr. 1276;
— Stat. warm., *zob.* Nr. 1277;
1433: Zatw. statutów przez króla, *zob.* Nr. 2095;
1436: Stat. krak., *zob.* Nr. 2111;
1446: Syn. wrocławski, *zob.* Nr. 1292 i *Dod. I.;*
1449: Syn. warm., *zob.* Nr. 1277;
1454: Syn. wrocł., *zob.* Nr. 1292;
1456: Syn. dyec. gnieźn., *zob.* Nr. 1263;
1459: Stat. prow., *zob. Dod. I.;*
— Stat. krak., *zob.* Nr. 2253.
o. 1471: Stat. prow., *zob. Dod. I.;*
1473: Syn. wrocławski, *zob.* Nr. 1292 i *Dod. I.;*
1475: Stat. wrocław., *zob.* Nr. 1288, 1292, 2325 i *Dod. I.;*
1477: Stat. włocławski, *zob.* Nr. 1276;
1482: Stat. bisk. pozn., *zob.* Nr. 1296;
1485: Stat. prow., *zob. Dod. I.;*
1487: Stat. prow., *zob. Dod. I.;*
1497: Stat. warm., *zob.* Nr. 1299—1301;
— Syn. wrocławski, *zob.* Nr. 1292 i *Dod. I.;*
1500: Stat. syn. Caminensis dioec., Archiv f. Kirchenrecht 1877, *zob. Dod. I.*
1503: Stat. dyec. płockiej, Acta cap., *zob.* Nr. 12983 i *Dod. I.;*
1506: Stat. dyec. płockiej, tamże;
1509: Stat. wrocł., *zob.* Nr. 1292;
— Sobór w Wilnie, *zob.* Nr. 2592 i *Kościół ruski.*
1510—1512: Dwa synody, *zob.* Nr. 1266 do 1267, 1289 i 2548; Statuta syn. dioec. Gnesn. et Crac., Crac. 1512 DS., *zob. Dod. I.*
1511: Stat. dyec. przemyskiej, *zob.* Nr. 13139;
1516: Syn. dyec. pomorskiej, *zob.* Nr. 1276;
1517: Syn. gnieźn., *zob. Dod. I.;*
— Stat. włocł., *zob.* Nr. 1297;
1519: Syn. przemyski, *zob.* Nr. 13139;
1521: Syn. prowinc. w Piotrkowie, Karnk. III., *zob.* Nr. 1268;
1522: Syn. prow. w Łęczycy, *zob.* Nr. 1268;
1523: Syn. prow. w Łęczycy, *zob.* Nr. 1268;
1525: Syn. przemyski, *zob.* Nr. 13139;
1527: Syn. prow. w Łęczycy, *zob.* Nr. 1268 i por. **E.** Crac. 1532 DS.;
1528: Stat. wileński, *zob.* Nr. 1528;
— Syn. gnieźn., *zob. Dod. I.;*
1529: Syn. przemyski, *zob.* Nr. 13139;
1530: Syn. prow. w Piotrkowie, *zob.* tamże;
1532: Syn. prow. w Piotrkowie, *zob.* tamże;
1534: Syn. prow. w Piotrkowie, *zob* tamże;
1537: Syn. prow. w Łęczycy, *zob.* tamże;

1538: Synod wileński, *zob.* Nr. 2746, *zob.* też Nr. 1306;
1539: Syn. prow. w Piotrkowie, Karn. III., *zob.* Nr. 1268;
1542: Synod. prow. w Piotrkowie, *zob.* Nr. 2771;
1544: Statuta et const. tempore archiep. Petri, Crac. 1544 DS., *zob. Dod. I.*
1547, 1551: Syn. prow., *zob.* Nr. 2806, 2844 także Nr. 1268;
1554: Syn. prow. w Piotrkowie, *zob.* Nr. 2885;
— Syn. w Przemyślu, *zob.* Nr. 2886;
1556: Syn. prow. w Łowiczu, Karn. III., *zob.* Nr. 1268;
1557: Syn. prow. w Piotrkowie, *zob.* tamże;
1561: Syn. prow. w Warszawie, *zob.* tamże:
— Syn. w Poznaniu, *zob.* Nr. 2951;
1564: Syn. w Poznaniu, *zob.* Nr. 2982;
— Syn. we Lwowie, *zob* Nr. 2983;
1565: Syn. warmiński, *zob.* Nr. 1299 i *Dod. I.;*
1568: Syn. włocł., *zob.* Nr. 3064;
1572: Syn. w Innowrocławiu, *zob.* Nr. 3064;
1575: Syn. warmiński, *zob.* Nr. 1299 i *Dod. I.;*
1577: Syn. warmiński, *zob.* tamże;
— Syn. w Piotrkowie, *zob.* Nr. 3123;
1578: Syn. prow. gnieźnieński, *zob.* Nr. 1268 i 3158;
— Syn. krak., *zob.* Nr. 3159;
1579: Syn. dyec. włocł., *zob.* Nr. 1276;
1580: Stat. syn. łucki, *zob. Dod. I.:*
— Stat. syn. wrocł., *zob.* Nr. 1292;
1582: Stat. syn. warmiński, *zob.* Nr. 1299 i *Dod. I.;*
— Syn. gnieźnieński, *zob.* Nr. 3196;
1583: Konst. chełmska, *zob.* Nr. 1303;
1584: Syn. we Lwowie, *zob.* Nr. 3208;
1585: Statuta syn. Martini episc. Vratisl., *zob. Dod. I.;*
— Syn. włocł. w Gdańsku, *zob.* Nr. 1276;
1586: Syn. w Innowrocławiu, *zob.* Nr. 3220;
1589: Acta syn. dioec. Luceoriensis, ed. Chodyński Z., Vars. 1875, *zob. Dod. I.;*
— Syn. prow. w Piotrkowie, *zob.* Nr. 1270 i 3260;
— Dwa syn. włocławskie, *zob.* Nr. 1276;
1590: Syn. włocławski, *zob.* Nr. 1276;
1592: Syn. w Wrocławiu, *zob.* Nr. 3282;
1593: Synody w Gnieźnie, Płocku, Krakowie, Poznaniu i we Lwowie, *zob.* Nr. 3293 i 3302;
1594: Stat. dyec. warmińskiej, *zob.* Nr. 1300 i 3302;
1595: Syn. w Toruniu, *zob.* Nr. 3313;
1597: Syn. w Wrocławiu, *zob.* Nr. 3342;
— Syn. łucki, *zob. Dod. I.;*
1598: Syn. włocł., *zob.* Nr. 1276;
1601: Syn. krakowski, *zob.* Nr. 3414 i *Dod. I.;*
— Syn. we Lwowie, *zob.* Nr. 3414;
1602: Syn. w Gnieźnie, syn. w Krakowie i syn. w Wilnie, *zob.* Nr. 3423;
1604: Syn. w Płocku i Syn. w Chełmie, *zob.* Nr. 3441;
1605: Syn. chełmiński i pomorski, *zob.* Nr. 1303 i 3449;
1607: Syn. prowincyonalny i syn. dyec. krak., *zob.* Nr. 3484;
— Syn. w Innowrocławiu i syn. w Łucku, *zob.* Nr. 1276 i 3476;
1611: Syn. prow. dyec. gnieźnieńskiej, syn. w Warszawie i syn. pomorsko-infl., w Rydze, *zob.* Nr. 1307 i 3506;
1612: Syn. w Krakowie, konst. synod. warmińskiego i konst. synod. wileńskiego, *zob.* Nr. 1299, 3516 i 3524;
1614: Konst. syn. chełmińskiego i syn. włocł., *zob.* Nr. 1303, 3534 i 1276;
1621: Syn. w Gnieźnie, *zob.* Nr. 3583;
— Synody w Gnieźnie, Przemyślu, Innowrocławiu, Łucku i Poznaniu, *zob.* Nr. 3599 i 3600;
1622: Syn. włocł., *zob.* Nr. 1276;
1623: Syn. prow. w Gnieźnie, *zob.* Nr 3620;
— Syn. w Chełmie, konst. warmińskie, *zob.* Nr. 3628;
1628: Syn. prow. w Gnieźnie, syn. dyec. w Innowrocławiu, *zob.* Nr. 3659;
1631: Konst. wileńskie, *zob.* Nr. 3676;
1632: Syn. w Płocku, *zob.* Nr. 3684;
1633: Konst. wileńskie, *zob.* Nr. 3704;
1634: Syn. prow. w Warszawie i syn. dyec. w Innowrocławiu, *zob.* Nr. 3715;
1636: Syn. w Przemyślu i syn. żmudzki *zob.* Nr. 3736;

1639: Ust. syn. żmudzkiego, wyd. 1690, *zob.* Nr. 4216;
1641: Synody w Chełmnie, Lwowie i Łucku, *zob.* Nr. 3775;
— Sinodus Vladislaviensis 9. Junii 1641, Vars. 1711, *zob. Dod. I.*
1642: Syn. w Poznaniu i syn. w Przemyślu, *zob.* Nr. 3784;
1643: Syn. prow. w Gnieźnie, syn. dyec. w Krakowie i syn. dyec. w Płocku, *zob.* Nr. 3788;
— Synod żmudzki, *zob.* Nr. 4216;
1646: Syn. prow. w Gnieźnie, *zob.* Nr. 3809;
1647: Synod żmudzki, *zob.* Nr. 4216;
1653: Syn. wrocławski, *zob.* Nr. 1292;
1661: Syn. prow. w Gnieżnie, *zob.* Nr. 3962;
1669: Syn. w Wilnie, *zob.* Nr. 4032;
1676: Syn. w Chełmie, *zob.* Nr. 4107;
1684: Syn. w Łucku i Brześciu, *zob.* Nr. 4176;
1685: Syn. w Wilnie, *zob.* Nr. 4183;
1689: Syn. w Poznaniu i syn. żmudzki, *zob.* Nr. 4216;
1696: Syn. w Chełmie, *zob.* Nr. 4258;
1698: Mowy na syn. w Płocku, por. Likowskiego: Decretales str. 7 i *zob.* Nr. 4290;
1711: Syn. w Krakowie, *zob.* Nr. 4430;
1717: Syn. w Chełmie i syn. w Wilnie, *zob.* Nr. 4463;
1720: Syn. w Gnieźnie i syn. w Poznaniu, *zob.* Nr. 4489;
— Syn. w Zamościu, *zob.* Nr. 4490 i *Kościół ruski;*
1723: Syn. w Przemyślu, *zob.* Nr. 4507;
1726: Konst. syn. łuckie i brzeskie, *zob.* Nr. 1304 i 1305;
— Syn. w Warmii, *zob.* Nr. 4526, *zob.* też Nr. 1301;
1733: Syn. w Płocku, Const. et decr. syn. Plocensis, Pultoviae 1735 DS., *zob. Dod. I.;*
1738: Syn. w Poznaniu, *zob.* Nr. 4649;
1742: Edicta Venc. Sierakowski, camenec. episc., 1742 DS., *zob. Dod. I.;*
1744: Syn. w Wilnie, *zob.* Nr. 4694;
1745: Syn. w Chełmnie, *zob.* Nr. 1303 i 4701;
1750: Syn. w Krakowie, *zob.* Nr. 4798;
1752: Syn. Mednicensis seu Samogitiae, Vilnae 1752 DS., *zob. Dod. I.;*
1758: Syn. krak., *zob.* Nr. 4799;
1762: Syn. w Kijowie, *zob.* Nr. 4833;
1765: Syn. we Lwowie, *zob.* Nr. 4905
1773: Syn. kijowski w Żytomierzu, *zob.* Nr. 5011;
1789: Ustawy dyecezalne w Kamieńcu, *zob.* Nr. 5299.

12765. **Index** omnium, quae in Synodis provincialibus eccles. Gnesnensis constituta cum bullis et brevibus (Drozdowicz J.), Adamo Naruszevicio oblatus, b. m. (Łuck) 1789 DS.

Zob. Nr. 1985, 2489, 2657.

12766. **Decreta** capitulorum generalium jussu Bon. Jarmański a S. Francisco collecta, Vilnae 1780; — Decreta varia congregationum generalium, quae eligi jussit Fr. Retz (**E.** b. r.).

12767. **Royzyus**, Dicisiones in sacro aud. lith., Frank. 1563, 1570, 1572 DS.

12768. **Riccius J. A.**, Collectanea Decisionum omnes casus Ital., Germ., Poloniae, Augustae 1636, *zob.* Nr. 2881.

Zbiór praw papieskich o klauzurze zakonnej, zob. Klasztory.

12769. **Ulanowski B.**, Liber formularum ad ius Polonicum nec non canonicum spectantium, *zob. Dod. I.;* — Tenże, Acta capitulorum Crac. et Ploc., *zob. Dod. I.*

12770. **Abraham W.**, **Exhortatio visitationis synodalis**, *zob. Dod. I.*

12771. **Blumenstock A.**, **Zbiór kanonów paryskiej** biblioteki św. Genowefy, Roz. fil. hist. **akad. um.** XXVII., Odb. Krak. 1891.

R: **Abraham Wł., Kwart. hist. 1892.**

12772. **Martinus Polonus**, Margarita decreti 1486 DS. (20. ed. por. **E.** XVI. w.), *zob.* Nr. 6392.

12773. **Nicolaus Polonus de Błonie** (Blony, Plowe, Plone), Summa decretalium 1476 DS.; — Tenże, Tractatus sacerd. de sacramentis, aliud Joannis Versoris 1488 (wiele wydań do r. 1568, por. **E.** wiek XVI.).

12774. **Ulanowski B.**, Mikołaj z Błonia, kanonista polski z pierwszej połowy XV. w., Krak. 1888.

R: Margasz Wł., **Kwart. hist. 1888.**

12775. **Garsias E.**, Breviarium iuris utriusque, Crac. 1512; Astexanus, Canones poenitentiales, Crac. (1534—8); Cervus Tucholiensis, Epitome, Crac. 1533; Turobinius J., Enchir. juris pontificii et caesarei (Buczacki), Pułtusk 1539 (DS.).

12776. Spangenberg J., Computus eccles., Crac. 1503, 1546, 1552, 1554, 1572 DS.

12777. **Bzovius**, De iure status s. d. iure divino et naturali eccles. lib. et pot., Colon. 1600 DS.

12778. **Starowolski Sz.**, Breviarium juris pontificii, Amstelod. 1641 DS.

12779. Starzewski J., Aliquid brevem notitiam juris canonici continens, Vilnae 1728 DS.

12780. **Rudzieński A.**, Compendium juris ecclesiastici, Calissii 1742 DS.

12781. **Załuski J. A.**, Conspectus novae collectionis legum ecclesiasticarum titulo synodicon, Vars. 1744 DS.

12782. **Idliński E.**, Scrutinium juris jure legati canonico civili nec non culmensi, Gedani 1742 t. IV.

12783. Sinopsis juris ecclesiastici, Pozn. 1799 DS.

12784. Szenrath M. J., Conclusiones canonicae de constitutionibus, sub Gem. Ageison, Vilnae 1652 DS.

12785. **Marquart A.**, Dissertatio ex jure canonico, Vilnae 1617; Versch. Dissertatio juris ecclesiastici, Ged. 1717; **Wientzławski G.**, Theses juris civilis et canon. sub. Cas. Łubieński, Romae 1718; Assercion es canonisticae in collegio Carncoviano, Calissiae 1718; Tieden G., Disputatio juris ecclesiastici 1737; **Mąsiorski Fr. Br.**, Conclusiones ex jure canonico, Culmae (1751); **Czochron S.**, Assertiones ex historia juris canonici, Argentorati 1785; **Fiezkiewicz Stan.**, Conclusiones juridicae de regulis juris canonici libri 5 decretalium (E. b. r.) (DS.).

12786. Cwierzowicz Fr., Dissert. de constitutionibus ecclesiasticis, Crac. 1771 DS.

12787. Propositiones ex quatuor libris institutionum iuris pontificii expositae, Thom. Nowiński ded. J. Olechowski, Crac. 1785 DS

12788. Guidotti J. J., Juris canonici institutiones a. 1746, Wilnae 1812; — Stachowski F. J. X., Rozbiór dzieła Stan. Sokołowskiego p. n. Partitiones ecclesiasticae, Połock 1818.

Zob. Nr. 12610.

*Słotwiński F., O początku i przedmiocie **konkordatów**, zob. Nr. 12683.*

12789 Przyczynek do zwyczajów prawnych w kościele w wiekach średnich, Przegl. katol. 1892 Nr. 48.

Zob. Nr. 12609.

12790. **Jabczyński Ks.**, Różnice prawa kościoła polsk., Arch. teolog. 1836 I.; — Tenże, Prawodawstwo i prawa Kościoła w Polsce, Rocz. tow. prz. nauk pozn. 1860 I.

Zob. Nr. 12610 i 12614.

12791. **Ulanowski B.**, O pracach przygotowawczych do hist. pr. kan. w Polsce, Krak. 1887.

R: **Balzer O.**, Kwart. hist. 1888; **W. A.**, Prz. pol. 1888 IV.

O synodach w Polsce, zob. Nr. 1278- 84 i 12761—12765.

12792. **Fiałek J. ks.**, Średniowieczne ustawodawstwo synodalne biskupów polskich, I. Życie i obyczaje kleru w Polsce średniowiecznej na tle ustawodawstwa synodalnego, Roz. hist. fil. akad. um. XXX., Odb. Krak. 1893.

R: **Kraj** 1893 Nr. 27; **Czas** 1893 Nr. 167; **Przegl. katol.** 1893 Nr. 34; **Rembowski A.**, Bibl. warsz 1893 IV.; **Bartoszewski W.**, Prawnik 1894 Nr. 17. Odb. Lwów 1894; **Gromnicki T.**, Kwart. hist. 1894; Por. **Anzeiger d. Akad. d. Wiss.**, Krak. 1893 str. 175—178.

12793. Ulanowski B., Kilka uwag o statutach synodów dyecezyalnych w XIV. i XV. w., Arch. kom. hist. akad. um. t. V.

Zob. Nr. 13139.

12794. **Abraham Wł.**, Organizacya kościoła w Polsce do połowy w. XII., Lwów 1890, 2. wyd. 1893.

R: **J. G.**, Kraj 1890 dod. Nr. 37; **Kętrzyński W.**, Przew. nauk. lit. 1891; **Gromnicki T.**, Przegl. powsz. 1891 II.; **Plebański J. K.**, Bibl. warsz. 1891 I.; **Dr. A. B.**, Przegl. pol. 1891 I.; **N.**, Przegl katol 1891 Nr. 52; **Łaguna St.**, Kwart. hist. 1891 str. 549—568 p. t. Pierwsze wieki Kościoła polskiego; **Por. także** Anzeiger der krak. Akad. 1891 str. 279—285; — 2. wydania: Bibl. warsz. 1893 II.; **Prawnik** 1893 Nr. 1; **H. B. A. dr.**, Przegl. pol. 1893 I.

12795 Cokolwiek o pierwszych biskupach w Polsce, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Wiadomość o najdawniejszych biskupstwach w Polsce, Biblioteka pisemek obyczajowych, Lwów 1850 (kwiecień).

12796. Zacharyasiewicz Fr. Ks., Wiadomość historyczna o najdawniejszych biskupstwach w Polsce, Lwów 1850.

12797. **Małecki A.**, Kościelne stosunki w pierwotnej Polsce, Przew. nauk. lit. 1875.

12798. Kętrzyński W., Biskupstwa i klasztory polskie w X. i XI. w., Prz. powsz. 1889 III.

R: **Papée Fr.**, Kwart hist. 1890.

12799. Arndt A., Die ältesten polnischen Bisthümer, Ztschr. f. katholische Theologie 1890 XIV.

12800. **Kołłątaj H.**, Pamiętnik o stanie duchowieństwa katolickiego polskiego i innych wyznań w połowie XVIII. wieku, Poznań 1840.

12801. **Fabisz P. Wł.**, Spis kardynałów i biskupów polskich z dodatkiem synodów, Oleśnica 1860, *zob.* Nr. 2175 i 2184.

12802. Sandius R., Catalogi patriarcharum et episc., Amstelod. 1679 DS., *zob.* Nr. 7864; Refleksye nad godnością kardynalską, b. r. (1746).

Zob. Nr. 264—275, 6223 i 12919.

Zob. Dyecezye.

Por. Gams, Series episcoporum.

12803. Miciński Adalb. Ant., Quaestio de dignitatibus ecclesiasticis, Crac. 1740 DS.

12804. **Rittner E.**, Celibat w Polsce. Przew. nauk. lit. 1874; — Janiszewski Chr., Bezżeństwo kapłańskie w kośc. kat., Gniezno 1860, por. Czas 1875 Nr. 178, *zob. Reformacya.*

12805. **Caroli T. X.**, Vetus et constans in ecclesia catholica de sacerdotum coelibatu doctrina, Vars 1801 (wyjątki z pism St. Orzechowskiego), *zob.* Nr. 12764.

12806. Tumliński Balt., Quaestio juridica de potestate, Crac. 1682; Kowalczewski K. B., Quaestio de Summo Pontifice, Crac. 1686 (DS.), *zob.* Nr 12736, 12754.

12807. **Lisiewicz Z.**, O obsadzaniu stolic biskupich w Polsce (Epoka piastowska), Przew. nauk. lit. 1891, Odb. Lwów 1892.

R: B. A., Niwa 1892 Nr. 21: A. Blumenstock Halban, Kwart. hist. 1893; — Por. Anzeiger d. Akad. Krak. 1891.

12808. Lipiński T., O ingressach czyli wjazdach w Polsce odbywanych, Bibl. warsz. 1844 II.

12809. Fiałek J. ks., O tytułowaniu się biskupów w wiekach średnich przez wyrazy: Dei et apostolicae sedis gratia, Przew. nauk. lit. 1893.

12810. Meditatio statistica nad godnością kardynalską 1746, *zob.* Nr. 9169 i 12801.

12811. **Olszowski A.**, De Archiepiscopatu gnesnensi 1673, *zob.* Nr. 8517; — De legatione nata de principatu archiepiscopatus gnesn., 1677, *zob.* Nr. 2574.

12812. **Łukowski ks.**, Arcybiskup gniezn. kiedy został prymasem, Przegl. lw. 1880; — Prymas w Polsce, Kuryer polski 1892 Nr. 23–28, *zob. Dyecezye: gnieźnieńska.*

12813. Surowiecki J. A. J., Primas tempore interregni jus gladii administrans, Posn. 1719, 1728 DS.

12814. Piasecki, Nucleus juris episcopalis 1681; — Ekart M. J., Quaestio de potestate episcopi, Crac. 1684; — Albertrandi J. X., De potestate episcoporum (**E.** b. r.); — Zbrozius J., De vicarii episc., Venetiis 1592 (DS.).

12815. Formankowic Dam., Quaestio juridica de potestate capituli sede vacante, Crac. 1680; — Załaszowski Nic., Jus capituli seu tractatus de potestate capit. sede episcopali vacante, Poznań 1706 (DS.).

12816. Jasiński C., Directorium electionum praelatorum, Crac. 1641, Romae 1646, Valentiae b. r. (**E.**); — Raphael de S. Joanne, De electione canonica praelat. regul., Leopoli 1737; — Marciszowski Jak. Mich., De praelatis et canonicis 1762 (DS.).

12817. Lipiński Aug. C., Diploma pro munere decani foranei (**E.** b. r.) DS.

12818. Łubieński Kaz. X., Inhibitio super non usurpando titulo S. Theol. et Juris doctoratus edita (**E.** b. r.).

12819. Gąsiorowski L., Rozprawa o zaprowadzeniu kanonikatu doktora medycyny przy kościołach polskich, w szczególności przy katedrze gnieźnieńskiej i poznańskiej, Rocz. tow. przyj. nauk pozn., Odb. Poznań 1859.

12820. **Ahraham Wł.**, Początki prawa patronatu w Polsce, Prz. sąd. i admin. 1889, Odb. Lwów 1889.

R: Przew. nauk. lit. 1890; Gromnicki T., Kwart. hist. 1890.

12821. Żelechowski Ben., Quaestio de jure patronatus, Zamość 1644; — Olszowski Andr., Quinquaginta juris patronatus regum Poloniae 1675, 1676, 1695, *zob.* Nr. 4100; — Justitia defensa contra per 50 singularia jurispatronatus interpretationem 1695 i b. r. (**E.** IX.); — Szczygielski Stan., Responsio ad 50 singul. juris patronatus Reg. Pol., Vilnae b. r.; — Lureński, Quaestio juridica de jure patronatus, Crac. 1725; — Małyszko Th. A., Quaestio de jure patronatus, Crac. 1756 (DS.).

12822. Vaczlawowicz J. Oct., Quaestio de investitura, Crac. 1604 DS.

12823. Zabielski St. X., Opusculum de pluralitate beneficiorum 1624? (przed r. 1625) i b. r. (**E.** IX.); — Fiezkiewicz St. M., Quaestio juridica de permutatione beneficiorum, Crac. 1760; — Turski Fab. P. episc., Mandatum quo intimatur ecclesiastica possidentibus benef. (**E.** IX b. r.) DS.

12824. Formulare beneficiorum curatorum vacantium consignandorum (**E.** b. r.) (DS.).

Zob. Nr. 12896 i n.

12825. Słotwiński, De immunitate ecclesiastica, R. tow. nauk. krak. 1833.

12826. Rostkowski Ad. Fr., Clypeus cleri Poloni contra tela fori saecularis efformatus, Vars. 1728, *zob.* Nr. 9016; — Załuski J. A., De immunitate, *zob.* Nr. 4918.

12827. **Mikrot W.**, Walka w Polsce o stosunek kościoła do państwa od r. 1434 do 1440, Przegl. akadem., Krak. 1881.

Laudum Vartense, zob. Nr. 1033.
Zob. Nr 2118.

12828. **Ulanowski B.**, Przyczynek do hist. stosunków między kościołem a państwem 1446–1447, Roz. fil. hist. akad. XXIV., Odb. Krak. 1889.

Ostroroga Monumentum, zob. Nr. 6694.
Statuta Opatoviensia, zob. Nr. 2318.
Zob. Nr. 12855 i Reformacya.

12829. Faunteus Wawrz. Art., De controv. inter ord. eccles. et secul. 1578, 1592, *zob.* Nr. 3212, 3227, 3292.

12830. Declaratia albo zniesienie pretensiey stanu rycerskiego przeciw duchowieństwu (Mat. Bembusa?) b. r.; Respons duchow. na racye equest. ord. Zyg. III., b. r. (**E.** IX.).

12831. Szober St., Quaestio de immunitate ecclesiae, Crac. 1618 DS.

12832. Szembek Fr., Przywilej plebański przez J. Pieknorzeckiego, Krak. 1620; — Broscius J., Gratis abo Discurs Ziemianina 1625 (DS.), *zob. Reformacya.*

12833. Naymanowicz J., Quaestio de immunitate eccl., Crac. 1634, *zob.* Nr. 3726; — Januszowic B., Quaestio de immunitate ecclesiae, Crac. 1634; — Gorski J., Quaestio de immunitate, Crac. 1634 (DS.).

12834. **Kubitkowicz J.**, Proemium laboris, Crac. 1636; **Krzykowski W.**, Sacrocivilis politica 1636; **Brodowski J.**, Opisanie akcyey z dziej. kościel., Lublin 1638 (DS.).

12835. Rozmowa plebana z ziemianinem 1641 DS.

12836. Naymann Chr., Powaga kościelna zniszczona 1645 DS. (**E.** IX. b. r.), *zob.* Nr. 3816.

12837. Łańcucki A., Quaestio iuridica de immunitate ac libertate eccles., Crac. 1658 i b. r. DS.

12838. Objaśnienie praw i przywilejów duchownym służących, *zob.* Nr. 4436; — Immunitas ecclesiae R. Pol., Romae 1718; — Komorowski A. I., Obrona duchowieństwa, *zob.* Nr. 4655; — Rostkowski A., Clypeus cleri, *zob.* Nr. 12826.

12839. Popiołek J. Gr., **Nova felicitatis revolutio ecclesiae et Patriae**, Poznań (1722) (**E.** b. r.) DS.

12840. Gravamina przeciw duchowieństwu 1753, *zob.* Nr. 4761; — Iuniewicz M., Uwagi pobożne i polityczne 1753 (DS.).

12841. Wilkoszowski A., Quaestio juridica de immunit. ecclesiarum, Crac. 1759.

12842. Załuski J. A., Mowa pro immunitate, *zob.* Nr. 4871; — Reptowski J. X., Dissertatio ex jure canonico de immunitate ecclesiastica, Crac. 1766; — Dukt dawny oczywisty na okazane świeżo granice władzy duchownej i świeckiej 1766; — Leszczyński B. J., Fundamenta ius plenum religii katolickiej utwierdzające 1767, *zob.* Nr. 4944; — Krzywda o granicę między władzami duch. i świecką, Warsz. 1768 (DS.).

12843. Przymówienie się do głosu duchowieństwa (1780) (**E.** IX. b. r.); — Wybicki J., Myśli polityczne względem stanu duchownego (**E.** b. r.); — Skarszewski W. B., Uwagi polityczne pod imieniem stanu duchownego do zbioru praw 1783 (DS.).

12844. Jezierski J., Respons na list plebana pod płaszczykiem kanonika, b. r.; Makowski St., Odpowiedź na kartelusze o kompozytach za prawem boskiem, b. r. (**E.** IX) (DS.).

Sprawy duchowieństwa na sejmie czteroletnim zob. Nr. 5287, 5296, 5324, 5329, 5352, 5354, 5361.

12845. **Ulanowski B.**, Liber formularum ad ius canon. spect. ex actis J. de Kurdwanow, Arch. kom. prawn. akad. t. I., Odb. Krak. 1892.

Ulanowski B., Modus inquirendi, zob. Nr. 1961; Akta kapituł, zob. Dod. I.

12846. **Ulanowski B.**, O pokucie publicznej w Polsce, Rozpr. fil. hist. akad. XXIII., Odb. Krak. 1888.

R: Abraham Wł., Kwart. hist. 1889.

12847. **Blumenstock Al.**, Opieka papieska w wiekach średnich, Roz. fil. hist. akad. XXIV., Odb. Krak. 1889.

R: Kehr, Sybels H. Z. 1891.

12848. Wattenbach W., Ueber das Handbuch eines Inquisitors, Abh. d. kön. Akad. in Berlin 1888, Odb. Berlin 1889.

R: Perlbach, Kwart. hist. 1889.

Zob. Nr. 2094, 2115.

12849. Ulanowski B., Die Trauerzeit nach polnischem Rechte, Arch. f. kath. Kirchenrecht, Moguncya 1888 III.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1889.

12850. Processus juris canonici, Crac. 1537 DS.

Zob. Reformacya.

12851. Zebridovius A., **Oratio pro sua et colleg. religione ac jurisdictione**, ed. Andreas Patricius (1537?) b. r., *zob.* Nr. 2803.

Zob. Nr. 3149, 7646.

12852. Ziegendorf, Jurisprudentia sacra, Gedani 1625 DS.

12853. Catalogus suspensionum, Vilnae 1627 DS.

12854. Catalogus excomunicationum, Vilnae 1627 DS.

12855. Górski J., Quaestio de Foro clerici, Crac. 1629; — Karyński W. A., Quaestio de solutionibus, Crac. 1638; — Polewic J. C., De excommunicatione (Vars.) 1640; — Wieczorkowski Stan., De contractibus sacramento firmatis, Crac. 1642; — Janidlovius Bozantinus J., Processus judiciarius ad praxim fori spirit., Crac. 1643; — Naymanowicz Jak., De usurpatis in excommunicando clavibus (1644) (**E.** b. r.); — Noskowic J., Judex ecclesiasticus seu quaestio de potestate, Poznań 1650; — Krupecki A. Grz., Quaestio juridica de censuris, Crac. 1682 (DS.).

12856. De jurisdictione 1744 DS., *zob.* Nr. 4694, 4706, 4799, 9232.

12857. Status causarum exhibens **gravamina** b. r. (**E.** IX.) DS., *zob.* Nr. 12840.

12858. Granica między władzami sądowemi duchowną i świecką, w obserwacyi około kompozycyi ded. Stan. Aug. (por. **E.** 1753: Borde) 1765 DS.

12859. **Processus** judiciarius praxi fori ecclesiastici R. Polon. accommodatus, Vars. 1768; — Minocki Fr., Processus judiciarius ad praxim fori spiritualis, Posn. 1778 (DS.).

12860. Memoryał szlachty ziemi łomżyńskiej i rożańskiej contra jurisdict. proboszczów płockich (1776?) (**E.** b. r.) DS., *zob.* Nr. 5417.

Zob. Nr. 5239.

12861. Pocołojewski K., De judiciaria ecclesiae potestate (Wilno) 1791 DS.

12862. Animadwersya na książkę: Granice między władzami sądowemi, duchowną a świecką, b. r.; — Przestroga pierwsza, Nie godzi się panom i świeckim sądzić duchownych, b. r. (E. IX.) (DS.).

12863. Radomiński Fr., Formulare fori spiritualis sive farrago rerum. b. r. (E. IX.) DS.

12864. Wegner L., O stosunku sądownictwa duchownego do sądów zwyczajnych, Dz. pozn. 1860 Nr. 255 i 256.

Sądy za czary, zob. Oświata.

12865. **Olechowski J.**, Dokumenta do spraw dziesięcinnych w Polsce, Krak. 1779, 1798 DS., *zob.* Nr. 9478.

12866. **Czacki T.**,* O dziesięcinach w powszechności a szczególniej w Polsce i Litwie, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1801 I., Odb. Warsz. 1801, 2. ed. Krak. 1802, 3. ed. Warsz. 1802 (toż po franc.: Dimes en général et particulièrement en Pologne et en Lithuanie, trad. par Al. Potocki, Vars. 1801); — Tenże, Uwagi nad uwagami o dziesięcinach, Warsz. 1803.

12867. Miączyński J., Rozprawa o dziesięcinach z projektem przemiany snopowych (napisana 1812), Krak. 1816; — Tenże, O dziesięcinach, Rocz. tow. nauk. krak. 1817 II.

12868. Skarszewski A., Expositio iurium cleri latini in regno Poloniae, super decimis exigendis a Ruthenis, Vars. 1820.

12869. Lipski J., De iure decimarum ecclesiasticarum in Polonia animadversiones historicae, Vratislaviae 1852.

12870. Kluczycki J., O dziesięcinach kościoła rzymsko-katolickiego w Galicyi austr., Poznań 1854.

12871. Historya uprawnienia kościoła w ogólności (wyjątek z rękopisu o dziesięcinach), Czas 1854 Nr. 142 i nast.

12872. **Helcel A. Z.**, Badania w przedmiocie historyi dziesięcin kościelnych w Polsce, szczególniej pod względem tak zwanej dziesięciny swobodnej i dziesięciny oddawanej w gonitwę, Bibl. warsz. 1863 III., Odb. Warsz. 1863.

12873. Bartoszewski W., Dziesięciny kościoła polskiego, Krak. 1887 ark. I.

12874. **Abraham Wł.**, O powstaniu dziesięciny swobodnej, Studyum z dziejów prawa kościelnego, Bibl. warsz. 1891 IV.

Privilegium Casimiri, zob. Nr. 1838, 1851.

Ordinatio de decimis z roku 1300, zob. Nr. 179.

12875. Epistola de Miseria curatorum seu plebanorum, Crac. 1504 (E. IX. b. r.).

12876. Zebranie o dziesięcinach z Pisma św., Krak. 1604, 1648, 1728; — Markiewicz J., Decima cleri defensa (2 wydania), Parisiis 1643, 1644, 1646, 1647; — Tenże, Decima cleri saecularis, Crac. 1648; — Clementis X. litterae in favorem J. Markiewicz, 1647; — Naldus J., Consultatio polona decimarum pro S. J. contra Markiewicz, Roma 1647; — Cichovius N., Responsum theologicum ad scrip. J. Markiewicz, Romae 1649; — Markiewicz J., Replicatio canonica in materia decimarum 1650; — Naldus J., Responsum ad libellum J. Markiewicz, Roma 1650; — Camotti Thom., Responsio ad litteras J. Markiewicz 1675 (DS.).

12877. Smiglecki M., O dziesięcinach, Krak. 1648, Sandomierz 1728 DS.

12878. Parochianus oboediens sive de debito parochianorum sumptibus, Posn. 1647; — Groblicki B., Quaestio de concursu promovendorum ad ecclesias, Crac. 1648 (DS.).

12879. Troisty promień od prawdy słońca, abo dowód, że z dziesięcin przykładać się do poborów nie należy duchowieństwu (około 1650—1660, 2 ed.) DS.

12880. Żmijewski J., Obrona dziesięciny wytycznej, Krak. 1666 DS.

12881. Cafarelli, Decimarum pro ecclesia Galuszoviens., Romae 1709; — Decisio coram scotto decimarum ecclesiae Vrociszow, 1715; — Decisio coram Riccio decimarum, pro eccl. Legonicensi, Romae 1715; — Fragmenta controversiarum in curia romana, Romae 1715; — Herrera, Decimarum supra censuras, 1718; — Ordinatio quo ad accidentia ecclesiarum, 1737 (DS.).

Zob. Nr. 4777, 4828, 9285.

12882. Marxen C.,* Quaestio juridica de decimis, Crac. 1763 DS.

12883. Prawda i sprawiedliwość istotna o dziesięcinach i ich juryzdykcyi przez ziemianina polskiego wywiedziona (przez Przedborskiego) 1765; — Zebranie o dziesięcinach z pisma św., zebranie krótkie, Jeśli je dawać może, Krak. 1765 (DS.), *zob* Nr. 9335.

Bilon M., List o dziesięcinach ruskich, 1788, zob. Nr. 5022.

Projekty względem dziesięcin, zob. Nr. 5287—5354.

12884. Bossakiewicz A., Fundusze duchowieństwa rz. katol. w Polsce od 1795—1865, Bibl. warsz. 1881 IV.

12885. **Zbiór** praw kościelnych na dowód wolności duchownych od ciężarów i chleba zimowego, b. m. 1669, 1712, 1740 DS.

Callimachus Ph., De contributione cleri oratio, zob. Nr. 6835.

12886. O stacyi żołnierz z teologiem (około 1620), 1624; — Starowolski Sz., Stacye żołnierskie albo wyciąganie z dóbr kościelnych, Krak. 1636, 1638, *zob.* Nr. 8005, 8063; — Quaerelae univ. Cleri super austriaci militis insolentia, 1658, *zob.* Nr. 3949; — Obleb niezdrowy, stacye żołnierskie z dóbr kościelnych, to jest Dyskurs, 1661 (DS.), *zob.* Nr. 8362.

Zob. Nr. 4026.

12887. Jawne dowody o nieuwolnieniu dóbr duchownych przez XX. LL. od obrony Rzeczyposp., 1695 DS.

Zob. Nr. 4886.

12888. Załuski A. Chr., Rozmowa dwóch kawalerów o wkładaniu nowego podatku na duchownych, b. r. (**E. IX.**); — Lisiewicz M., Dowód jasny, że duchowni i dobra ich do ukazywania pociągani być nie mają, Poznań 1764 (DS.).

Zob. Nr. 5045, 5069, 5108.

12889. Rachuba dochodów z dóbr wszystkich bisk. w Polsce (1789?) b. r. (**E. IX.**); — Skarszewski W. bisk., List plebana do korrespondenta warsz. (1788), *zob.* Nr. 5292, 5299; — Tenże, Kalkulacya pożytków Rzeczyposp. (1790); — Tenże, miasta duchowne w krajach Rzeczyposp., b. r. (**E. IX.**) (DS.).

Zob. Nr. 5292, 5299, 5325, 5330.

12890. Fundusz dla woyska (dobra bisk. krak.) (1789); Odpowiedź na projekt pod tyt. Szluza swiadzka, b. r.: Zastanowienie się nad uwagami nad pismem: Wykład krzywdy metropolicie, b. r.: Z dóbr zaś duchownych (przyjęcie oflary), b. r.: Zdanie komissyi skarbu na p. 3.: Pozwolenie podnies. summ duchowieństwa galicyjsk., b. r.: Zabezpieczenie niezawodne przychodzi od summ duchownych, b. r.: Rota przysięgi. Ocalenie intrat z dóbr duchownych, b. r.: Przywrócenie dawnych funduszów duchownych (projekt), b. r.: Podatek w kontynuacyi z dóbr duchownych, b. r.: Duchowieństwo obojga obrządków. Deputacya od krola czyni zarzadzenie, b. r.: Myśli wyjęte z dzieła: Prawdziwy stan duchowieństwa, b. r., Ocalenie intrat z dóbr duchown. (projekt), b. r. (**E. IX.**). Kapłan sługa boży i pasterz dusz czyli List X. Plebana, Wilno (1791): Drużbicki Gasp., Sacerdos considerans per J. C. Jugowski (1791) (DS.).

12891. Broen J. H., De praescriptione bonorum ecclesiasticorum, Gedani 1722 DS.

Zob. Nr. 3058.

12892. **Ulanowski B.**, Praktyka w sprawach małżeńskich w w. XV., Arch. kom. hist. akad. t. V., Odb. Krak. 1888.

R: Lisiewicz Z., Kwart. hist. 1888.

12893. Szamotulski Gr., Enchiridion impedimentorum juxta canonicas const. in matrim., Crac. 1524, 1529; — Glogoviensis J., De causis matrimonii 1529 (DS.).

12894. Pomorski St., Quaestio de libertate matrimonii, Crac. 1619; — Abrek Andrz., Quaestio de sponsalibus et matrim., Zamość 1644; — Ossędowski St., Quaestio de sponsalibus, Crac. 1646; — Żelęchowski L., Quaestio de sponsalibus et matrimonio per Andr. Abrek. proposita, Zamość 1644 (DS.).

12895. **Fiałek J. ks.**, Zaręczyny i głoszenie zapowiedzi w Polsce średniowiecznej, Lwowska Gaz. kośc. 1894 Nr. 31—33.

Zob. Nr. 12748 i 12751.

Prawo małżeńskie, zob. Prawo prywatne pod działem: Prawo.

12896. **Piasecius P.**, Praxis episcopalis, *zob.* Nr. 8174; — Pstrokoński M., De recte gerendo episcopatu, Poznań 1629, Crac. 1665; — Paraszowski J. J. N., Examen episcoporum et eorum qui ad ordinand. stat., Poznań 1735; — Szyszkowski M. X., Instructio ad visitandi ecclesias, Crac. 1620, 1631; — Modus publicandi septem ecclesias Crac., Crac. 1621; — Mucecki Fr. J., Quaestio juridica de visitatione ecclesiarum, Crac. 1753; — Paprocki W., Apologeticon honestatis episcoporum titularium, Crac. 1642; — Franchis L., Controversiarum inter episcopos et regul. opus, Crac. 1643; — Szyszkowski M., Taxa (processuum) in cancell. episcopali, b. r. (1617—1630) **E. IX.** (DS.).

12897 Oloff Ephr., Dissertatio historico-theologica de encaeniis templorum, 1706; Jodłowski Al J., Quaestio de distributionibus ecclesiasticis, Crac. 1710 (DS.).

12898. Błonie Nic., Tract. sacerdotalis, Argent. 1503, *zob.* Nr. 12773; — Glogoviensis J., Liber horarum canonicarum, Crac. 1507, 1508, 1520; — Stella clericorum cuilibet clerico necessaria, Vien. 1515; — Laski J., Manuale sacerdotum, Crac. 1529; — Tenże, Tractatus de ecclesiae sacramentis, b. r.; — Oratio de author. et off. sacerdot., Nissae 1571; — In negotio praetensae ab acathol. administrationis sacramentorum, b. r. (**E. IX.**); — Boy N. J., Instructio sacerdotum, Crac. 1642; — Bassius K., Regula Instituti Petrini seu praxis sacerdotum, Viln. 1707; — Constitutiones et exercitia spiritualia clericorum saecularium, Vars. 1785; — Sevoa F. H., Obowiązki osób stanu duchownego przez P. Gniewczyńskiego, Łowicz 1793; — Akty, które plebani powinni administrować, b. r. (**E. IX.**) (DS.).

12899. O metrykach kościelnych, Przyjaciel chrześc. prawdy 1833—1840 t. III.

12900. Załuski A. St., Instructio familiaris aspirantibus ad statum spiritualem, Crac. b. r. (**E. IX.**); — (Pramoli Vict.), Memoriale sciendorum a clericis, Vilnae 1690; — Constitutiones pro directione clericorum approbatae a Innocentio XI., Vars. 1694; — O potrzebie poprawy i udoskonalenia duchowieństwa w Polsce, b. r. (**E. IX.**); — Libanus G. Lign., De accentuum ecclesiast. ratione, Crac. 1539 (DS.).

12901. Daniel, Profecie de ruina vite spiritualis, Crac. 1527 DS.

12902. Rituale sacramentorum, iuxta decretum Synodi prov. Petricoviensis, Vilnae 1719; — Kojałowicz K., Sacra politica complec. caeremonias et ritus ecclesiae, b. r. (E. IX.) (DS.); — Rytuał rzymski a piotrkowski, Tyg. kat., Grodzisk 1869 X.

Zob. Nr. 12649 i Kościół ruski.

12903. **Agenda** latino et vulgari polonico sermone et alemanico, illuminata, por. **E.** wiek XVI. pod: Agenda; — Agenda to jest porządek kościołów, 1668; — Morskowski P., Politia ecclesiastica quam Agenda vocant, Frankf. et Lipsiae 1745 (DS.).

12904. **Processionale** ad normam s. Romanae ecc. concinnatum usui ecc. cath. Crac. acc. ed. Polkowski, Crac. 1880.

12905. **Directorium** divini officii, por. **E.** wiek XVIII. pod: Directorium.

12906. **Solecki L.**, Cancionale ecclesiasticum, Leopoli 1878, *zob. Literatura kościelna: Pieśni.*

12907. Danquart B., Breve directorium concionatoris, Vilnae 1694 Kancyonał, Brzeg 1727 (DS.), por E. pod: Kancyonał.

12908. O obchodzeniu świąt i ich redukcyi w Polsce, Gaz. kościelna 1843.

12909. Archidyakona Leodejskiego Post stary polski od św. Wojciecha zaczęty, Sandomierz 1718; — P. F. X., Karność postu w Polsce, Przegl. kat. 1892 Nr. 13—15.

12910. Starowolski Sz., Jubileus seu remissa noxarum, Crac. b. r., *zob.* Nr. 12726; — Memoria jubilei magni ab Urbano VIII. concessi, Crac. 1626; — Szembek Fryd. X., Instructio de jubilaeis, Thorunii 1638; — Torres J., Jubilus faustum iter., Vars. (1649); — Krasnodębski Ad., Suspensio indulgentiarum sub magno jubileo, (Posnan.) 1700; — Chybiński L. X., Informacya o jubileuszu od Benedykta XIV. dozwolonym, Warsz. 1740; — Christlicher Unterricht, wie sich das katol. Volk soll bereiten zur Erlangung des Jubiläi, Lissa 1754; — Informacya o jubileuszu agitującym się, b. r. (E. IX.), *zob.* Nr. 4970, 5069.

12911. Grymosz Mart., Primum, quart. otii religiosi triduum, Lublini (1697?) DS.

12912. Sołtyk Kaj. Ign., Edictum proscrib. jejunium supplicat. pro successu congressus, 1763; Poniatowski Mich., Rozrządzenie nabożeństwa 40 godzinnego, Warsz. 2. stycznia 1779 (DS.).

(e: Dyecezye).

12913. **Spominki** gnieźnieńskie, MM. Pol. III., *zob.* Nr. 6222, 6237, 6402, 6409; — Katalogi arcyb. gnieźnieńskich, tamże III., *zob.* Nr. 6223 [Jabłonowski A., Katalog arcyb. gnieźnieńskich, Przegl. bibl. arch., Warsz. 1882 III.; Korytkowski ks., Przegl. kat. 1882]; — Długosz J., Catalogus archiepiscoporum gnesnensium, Opera omnia I., *zob.* Nr. 6743; — Paprocki B., Cathalogus albo opisanie arcyb. gnieźnieńskich, *zob.* Nr. 7836.

12914. **Damalewicz St.**, Series archiepisc. gnesnensium, Vars. 1643, 1649, *zob.* Nr. 1705, 8205.

12915. **Olszowski A.**, De archiepiscopatu gnesnensi 1673—1674, *zob.* Nr. 1705, 1789, 2574, 8517.

12916. **Bużenski St. X.**, Vitae archiepiscoporum Gnesn., Vars. 1755; Toż po pol.: Żywoty arcybiskupów gnieźnieńskich do Andrzeja Olszowskiego włącznie, z niewyd. ręk. łac. przełożył B. Szyszko, Wstęp i wiadomość o założeniu arcybiskupstwa, tudzież o 11 późniejszych prymasach do zgonu ks. Michała Poniatowskiego dodał Mik. Malinowski, Wilno 1852—1860 t. 5.

R: Das Leben der zwanzig ersten Erzbischöffe von Gnesen aus einem merkwürd. Manuscript (von Bużeński), Mizler, Warsch. Bibl 1754, Acta literaria 1755.

12917. **Rzepnicki Fr.**, Vitae praesulum Poloniae, Poznań 1761—1763 t. 3, *zob.* Nr. 9293.

12918. Bartoszewicz J., Arcybiskupi gnieźnieńscy i prymasi, Wizerunki z galeryi łowickiej objaśnione tekstem historycznym, Warsz. 1858—1865.

12919. Fabisz Wł., Krótka wiadomość o kardynalskiej godności i o kardynałach gnieźnieńskich, Gniezno 1868.

12920. **Korytkowski J.**, Arcybiskupi gnieźnieńscy, prymasowie i metropolici polscy od r. 1000 do 1821, Poznań 1887—1892 t. 5.

R: Polkowski I., Kuryer pozn. 1888, Odb, Pozn. 1888; W. A., Prz. pol. 1891 IV.

12921. Kozłowski K., Arcyb. i prymasi gnieźn. i poznańscy, Poznań 1887 (wizerunki).

Tytuł prymasów, zob. Nr. 12812; Legatus natus, zob. Nr. 12811.

12922. **Korytkowski J.**, Prałaci i kanonicy katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej od r. 1000 aż do dni naszych, Gniezno 1881—83 t. 3.

R: Kuryer pozn. 1881 Nr. 70; Przegl. kat. 1882 Nr. 22, 35, 1883 Nr. 9, 26; Polkowski X., Czas 1883 Nr. 119 i n.

Arcybiskupi, kanonicy i t. d., zob. Osoby.

Listy pasterskie, zob. w części I.: Źródła, Dokumenty pod odpow. latami.

Dokumenty, zob. Nr. 663—665.

Konstytucye, arcybiskupów, Synody prowincyonalne i dyecezyalne, zob. Nr. 12764.

12923. **Decreta** capituli gnesnensis 1408 do 1830 w: Korytkowskiego Arcybiskupi t. I—II.

12924. **Ulanowski B.**, Acta capitulorum Gnesnensis, Posnaniensis et Vladislaviensis 1408—1530, MM. medii aevi XIII. vol. I., Crac. 1894.

Abraham Wł., Organizacya Kościoła w Polsce, zob. Nr. 12794.

12925. Korytkowski J. X., Brevis descriptio hist.-geogr. ecclesiarum archidioecesis Gnesn. et Posnaniensis. Gnesnae 1888.

Monumenta eccl. Gnesnensis, zob. Nr. 734.

Najstarsze statuta kapituły gnieźnieńskiej, zob. Nr. 1262.

Bula Innocentego III. z r. 1156 dla arcyb. gnieźn., zob. Nr. 12688.

Konrada nadanie z r. 1240, zob. Nr. 1734; Inventarium eccl. Cathedralis Gnesn. a. 1318, zob. Nr. 6459; Arbitrium Jaroslai archiep. gnesn. z r. 1361, zob. Nr. 1856.

12926. Szaniawski X., O Mikołaju Trąbie, Posiedz. król. warsz. uniw., Warsz. 1826; — Korytkowski ks., Mikołaj Trąba pierwszy prymas polski, Przegl. powsz. 1885 I., *zob.* Nr. 12812.

Litterae Martini V. ad archiep. gnesn., zob. Nr. 2055.

Notae Gnesnenses 1454—1459, zob. Nr. 6665.

12927. **Lasco J.**, Liber beneficiorum archidioec. gnesn., Pozn. 1878—1884, *zob.* Nr. 1319.

12928. Łukowski ks., Uwagi nad Łaskiego liber beneficiorum, Gniezno 1881, *zob.* Nr. 1319, por. Warta 1875 Nr. 1, *zob.* Nr. 2559.

12929. Maroński St., Obraz ekonom.-stat. archidyecezyi gnieźnieńskiej w XVI. w., Bibl. warsz. 1883 III., IV.

Zeissberg H., Johannes Łaski u. sein Testament, zob. Hist. polityczna i Osoby.

12930. Agenda secundum rubricam Eccl. cath. gnesn., Lipsiae 1503, 1512; — Breviarium sive viaticum gnesn., per J. Lasco, ed. Decius, Lugd. 1519, 1540; — Missale dioec. gnesn. p. S. de Leśniew, Crac. 1528; — Rubricella ecclesiae metropolitanae gnesn. ad a. 1532, Crac. 1532 (DS.).

Statuta, zob. Nr. 2680 i 3101.

12931. Polkowski J. X., Spadek po Piotrze Gamracie, *zob.* Nr. 2798.

12932. **Wierzbowski T.**, Jakób Uchański, arcybiskup. gnieźnieński, 1502—1581, Monografia histor.; — Uchansciana, *zob.* Nr. 2840.

12933. Ordo div. officii recitandi in alma eccles. metrop. per totam provinciam gnesnensem, ex nova calendarii correctione, in annum D. 1583 dilig. conscr., Crac. 1582 DS.

12934. Bujdecki F. A., Życie Macieja Łubieńskiego arcyb. gnieźn. (1572—1652), podług życiorysu z r. 1752 z łac. przez L. U., Leszno 1854.

Listy arcybiskupa gnieźnieńskiego do kardynała Ursyna z r. 1656, zob. Nr. 3909.

12935. Andrzej Olszowski arcyb. gnieźn. († 1677), Arch. teol. Jabczyńskiego 1836.

12936. Casanata, Decisio Rotae R. Sacra congreg, episcoporum contra archiep. gnesn., Romae 1675 DS. zob. Nr. 12734.

Breve Wężyka z r. 1687, zob. Nr. 4200.

12937. Kopie listów do T. Potockiego arcyb. gnieżn., b. r. (E. IX.).

Dyaryusz konsekracyi z r. 1749, zob. Nr. 4731.

12938. Processus a primate Komorowski, Posn. 1759; Gallo, Sacra congregatione, Creationis episcopi titularie (Ant. Predwojewski) pro archiep. gnesn. memoriale, Roma 1768 (DS.).

Zob. Nr. 4799, 4828, 5022.

12939. Podoski G. J., Teka arcyb. gnieźn. wydana przez K. Jarochowskiego, Poznań 1859—1861 t. 6, *zob.* Nr. 1455.

12940. Pstrokoński B., Pamiętniki księdza kanonika gnieźn., *zob.* Nr. 9488.

12941. Wzór kontraktu między administracyą rządu prymasa a stronami (E. b. r.).

12942. Regulae generales seu notabilia ecclesiae gnesnensis, b. r. (E. IX.).

12943. Directorium divini officii pro archidioec. gnesnensi, Calissi, Posn. 1791; — Popławski P. N., Directorium divini officii archidioecesis gnesn., 1802, 1805, 1808.

12944. **Polkowski I.**, Katedra gnieźn., *zob.* Nr. 614.

12945. Walkowski J., Wspomnienia o kościele metropolitalnym w Gnieźnie, o jego ołtarzach, kaplicach, pomnikach i osobach tymi pomnikami zaszczyconych, Gniezno 1876.

12946. **Raczyński E.**, Wspomnienia Wielkopolskie, *zob.* Nr. 1788. 1964; — Tenże, Kościoły ze wspomnień wielkopolskich, Pozn. 1857.

Zob. Oświata (Sztuka) i Miejscowości (Gniezno).

12947. Politowicz J. D., Seminarium episcoporum capituli gnesn. et carm. Alex. Głębocki, Pozn. 1641 DS.

12948. Gawarecki, Kollegiata i zamek arcyb. w Łowiczu, Alleluja 1843.

12949. Ustimowicz M. P., Łowicz. driewnaja riezidiencija i władienije primasow Polszi, Warsz. 1894.

12950. Wyciąg z ksiąg metrycznych kościoła św. Trójcy w Gnieźnie, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.

12951. Brandowski A., Parafia borecka podczas napadu szwedzkiego 1655—1657, Warta 1878, Odb. Poznań 1878; — Fabisz P. Wł., Kronika dekanalna kempińska, Wrocław 1855; — Callier E., Krośniewicka parafia w XVI. w., Warta 1885 Nr. 583.

12952. **Annales** Posnanienses, I. 929 do 1079, II. 1079—1341, *zob.* Nr. 6484 i 6885.

12953. Długosz J., Vitae episcoporum posnaniensium, *zob.* Nr. 6741—6742.

12954. **Treter T.**, Vitae episcoporum posnaniensium, Brunsberg 1604, *zob.* Nr. 7777.

12955. Hist.-statyst. wiad. o duchowieństwie niższem przy kościele metr. w Poznaniu, Gaz. kościelna 1846 Nr. 257.

Zapisy dla kościoła katedr. w Poznaniu (1232—1296), zob. Nr. 783 i 1706.

Dokumenty, zob. Nr. 663—665 i 782.

Synody, zob. Nr. 12764.

12956. Walkiewicz W. ks., Katedra poznańska. Dyecezya poznańska, Warsz. 1786, 2. ed. Cieszyn 1860.

12957. Wiad. hist.-statystyczne o dyecezyi poznańskiej w dawnych wiekach. Gaz. kośc. 1846 Nr. 43; — Posner Dioecesie, Posener Provinzbl. 1846 t. II.

12958. Palm, Ueber den Primat der Erzstifts Magdeburg, Forsch. z. d. Gesch. Göttingen 1877 XVII.; Günther K., Die Chronik d. Magdeburger Erzbischofe, Gymn. Progr. Lauenburg a. E. 1877.

12979. **Łukaszewicz J.**, Krótki opis historyczny kościołów parochialnych, kościółków, kaplic, klasztorów, szkółek parochialnych, szpitali i innych zakładów dobroczynnych w dawnej dyecezyi poznańskiej, Poznań 1858—1863.

R: Dz. pozn. 1863 Nr. 179.

12960. Fabisz P. Wł., De archiepiscopatu posnaniensi (1821—1867), Commentatio hist., Oleśnica 1867.

Statut Uriela biskupa poznańskiego, 1482, zob. Nr. 1296.

12961. Viaticum posnan., Lugd. 1513; — Rubricella posnaniensis, Crac. 1518, 1519, 1533; — Missale posnan., Crac. 1524; — Aesticampianus, Agenda eccl. posn., Lipsiae 1533; — Latalski G., Agenda posn., Lipsiae 1533 (DS.).

Collegium Lubrańskiego, zob. Oświata (Szkoły).

Zob. Nr. 2951, 2982.

12962. Stan funduszów biskupstwa pozn. w r. 1564, Jabczyński, Hist. Polska, *zob.* Nr. 2982.

12963. De electione Lucae Kościelski ep. posn., Posnaniae 1577 DS., *zob.* Nr. 7404.

Zob. Nr. 3302.

12964. Lilia P., Act o III. pro domo ad Praelatos et Canon. eccl. posn., Posn. 1596 DS.

Zob. Nr. 3784.

12965. Canon vectigalis venerationis capitulo posnaniensi, Posn. 1674 DS.

Zob. Nr. 4216.

12966. Supplementum officiorum, quae de novo accesserunt, Posn. 1693 DS.

12967. Rubricella dioec. Posnaniensis, 1711, 1733, 1735 DS.

Zob. Nr. 4423, 4439, [illegible].

12968. Historya poznańska cudotwornych hostyi, b. r. (**E. IX.**) **DS.**

12969. Directorium officii divini pro dioec. posnaniensi, 1791, 1800—1857.

Jubileusz w dyec. poznańskiej, 1775, zob. Nr. 9450.

12970. Respons szlachcica pewnego statum roi uważającego do Bisk. poznańskiego pisany, b. r.; Memoriale pro parte ecclesiae posnaniensis ad futura comitia, b. r. (**E. IX.**) (DS.).

Katedra poznańska, zob. Nr. 624—632 i 12956.

12971. Pohl Fr., Historia seminarii posnaniensis archidioec. (4 części), Posn. 1843.

Zob. Miejscowości.

12972. **Annales** Cracovienses, *zob.* Nr. 6220, 6225 6226, 6404, 6418, 6475; — Spominki, *zob.* Nr. 6422, 6438, 6668; — Excerpta, *zob.* Nr. 6514; — Notae, *zob.* Nr. 6594; — Kalendarz krakowski, *zob.* Nr. 6531.

Rocznik Małopolski, zob. Nr. 6463, 6579.

12973. **Katalogi** bisk. krakowskich, *zob.* Nr. 6223, 6236, 6439; — Długosz J., Catalogus episcoporum cracoviensium, *zob.* Nr. 6744.

12974. Kantski Krz., Vitae Archiep. et Episc. cracoviensium, Crac. 1593, 1633 DS., *zob.* Nr. 7545.

12975. **Starowolski Sz.**, Vitae Antistitum Cracoviensium, Crac. 1655, 1658 DS., *zob.* Nr. 8014.

12976. **Damalewicz**, Catalogus episcoporum cracoviensium, b. r. (E. IX): Flastwig J., Chronicon de vitis episcoporum (por: Treter, De episcopatu), Crac. 1585 (DS.).

12977. **Łętowski L.**, Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich, Kraków 1852—1853 t. 4, *zob.* Nr. 6745.

R: Czas 1853 Nr. 188 i n.; Bibl. warsz. 1857 II.

12978. Zarewicz L., Biskupstwo krak. z pocztem swych pasterzy w krótkim zarysie według najnowszych źródeł, Kalendarz Czecha 1880, Odb. Krak. 1880.

12979. **Polkowski I.**, Mapa dyecezyi krakowskiej, Krak. 1886; — Tenże, Dawna i dzisiejsza rozległość dyecezyi krakowskiej, Czas 1886 Nr. 141.

R: Dziedzicki L., Kwart hist. 1887.

12980. Żebrawski T., Mapa dyecezyi krakowskiej z czasu między 1621—1650, Krak. 1881.

12981. O dawnych granicach dyecezyi krakowskiej, Czas 1878 Nr. 57 i n.; Wilczek J., Słówko o dawnych granicach dyecezyi krakowskiej jakoteż o odłączeniu dyecezyi tarnowskiej, tamże 1878 Nr. 65; Objaśnienie dwóch map, Krak 1881.

12982. **Codex** diplom. cathedralis cracoviensis, *zob.* Nr. 745.

Zob. Nr. 665 i 746—749.

12983. **Ulanowski B.**, Acta capitulorum cracoviensis et plocensis selecta 1438—1523 i 1438—1525, Archiw. kom. hist. VI., Odb. Krak. 1891, *zob. Dod. I.*

Katalog rękopisów kapitulnych, zob. Nr. 56—57 i 185.

Synody, zob. Nr. 1285—1287, 1794, 1960 i 12764.

12984. **Długosz J.**, Liber beneficiorum dioec. Crac., Crac. 1863—1864, *zob.* Nr. 1320. 6748 i *Dod. I.*

12985. **Mączyński J.**, Założenie biskupstwa krakowskiego, Rocz. tow. nauk. XXIX., Odb. Krak. 1862.

12986. **Smolka St.**, Kto założył kapitułę krakowską (z dzieła: Mieszko Stary i jego wiek), Krak. 1880.

12987. **Kętrzyński W.**, Czy Aron był biskupem krakowskim, Przew. nauk. lit. 1877, *zob.* Nr. 1669.

Św. Stanisław, zob. Nr. 6331—6345, zob. także Nr. 1676 i dział: Historya polityczna.

12988. Leniek J., Pełka, biskup krakowski, 1186—1207, Album młodzieży polskiej posw. J. I. Kraszewskiemu, Odb. Lwów 1879.

12989. **St. Ł.**, Dwie elekcye, Ateneum 1878 II. i III.

Zob. Nr. 1716.

12990. **Gładyszewicz M.** Żywot bł. Prandoty, *zob.* Nr. 1746, 6365—6368.

R: Bibl. warsz. 1846 I.

Zob. Nr. 1776.

Abraham, Sprawa Muskaty, zob. Nr. 12690.

Zob. Nr. 1809, 1851, 1852, 1872, 1934.

Rationes Zbignei a Nasięchowice archidiaconi cracoviensis a. 1389. zob. Nr. 8540.

Akademia krakowska. zob. Nr. 1333 do 1344 i dział: Oświata (Szkoły).

Zbigniew Oleśnicki. zob. Nr. 2055, 2111, 2124, 2185 i 6654—6656.

12991. Concordata dominorum laic. cum prael. eccl. z r. 1430, *zob.* Nr. 2131.

12992. **Smolka S.**, Spór o biskupstwo krakowskie za czasów Kazimierza Jagiellończyka, Rocz. zarz. akad. um. krak. 1881.

R: Czas 1882 Nr 1[illegible] i n.

Zob. Nr. 2160, 2253, 2278, 12827—12828.

12993. Bandtkie J. S., De septem Missalibus Cracoviensis dioec., 1487—1532, Misc. crac. 1814 t. I.

12994. **Agenda** dioec. cracoviensis, 1504, 1518, 1520; — Viaticum, Crac. 1510; — Diurnale secundum usum ecclesiae crac., Crac. 1514, Venetiis 1517. Viennae 1517; — Missale crac., Crac. 1516. 1524 (DS.).

Decreta dioecesis crac. (1519—1582), zob. Nr. 2627.

Acta episcopalia (1524—1550), zob. Nr. 2641.

Zob. Nr. 2657.

Tomicki P., zob. Acta Tomiciana Nr. 6905 i 70[illegible]4

12995. **Rubricella** hor. can. eccl. crac., Crac. 1531, 1533, 1536, 1537, 1539, 1540, 1541—1544, 1546—1549, 1550; — Agenda sive obsequiale, ed. Dzierzgowski, Crac. 1549; — Spangenberg J., Computus eccles., Crac. 1550; — Tenże, Compendium ecclesiasticum crac., 1550 (DS.).

Zob. Nr. 2746 i 2995.

Zebrzydowski A., zob. Nr. 2806 i dział: Reformacya.

12996. Kromer M., Agenda ed. S. Karnkovius, 1578; — Agenda sacramentalia ad usum dioec. crac., ed. Fr. Krasiński, Colon. 1574 (E. VIII.); — Rubricella, Crac. 1576; — Powodowski Hier., Agenda seu ritus, Crac. 1591, 1596 (DS.).

Constitutiones crac., *zob. Nr. 3293, 3414, 3484, zob. też Nr. 3600.*

Lipski A., zob. Nr. 3551.

12997. **Nuceryn Seb.**, Monitum sacerdotale in Synodo crac., ded. Joan. Wężyk, Crac 1634 DS.

12998. **Pontanus Andr. Claud**, Fragmatissimum viridarium Trinitatis canonicorum crac., Crac. 1637 DS.

12999. Pamiętniki Kantora katedry krakowskiej, Bibl. warsz. 1879 II.

13000. Casanata, Memoriale crac. pontificalium, Roma 1675; — Tenże, Decisio R. Sacra congreg. episcoporum contra episc. crac., Responsio juris, Romae 1675; — Tenże, Decisio Rotae R. Sacrae congreg. episcoporum pro episc. crac. Jani de Luca, Romae 1675 (DS.), *zob.* Nr. 4111, 12734.

13001. **Rubricella** dioecesis cracoviensis, 1697, 1701, 1705, 1710, 1714, 1716, 1717, 1730, 1731—1737, 1740, 1742 DS.

13002. **Sienkiewicz**, Spes bona dioec. crac., Crac 1701 DS.

Zob. Nr. 4403, 4430, 4655.

13003. Rubricella dioecesis cracoviensis 1761, 1783, 1791; — Directorium divini officii, Crac. 1791, 1802—1815 (DS.).

Sołtyk K. J. biskup, zob. Nr. 4806, 4919, 4932, 5011, 5045, 5069, 5108, 5114, 5140, 5158.

Sprawa biskupstwa krakowskiego na sejmie 1788—1792, zob. Nr. 5268 i n., 5296.

Katedra krakowska, zob. Oświata (Sztuka) Miejscowości (Kraków).

13004. Chełmecki J., Słowo o majątku duchownym dyec. krak., Czas 1879, Odb. Krak. 1879.

13005. **Wolicki K.**, Wzmianka o Piotrowinie, niegdyś majętności św. Stanisława Szczepanowskiego, biskupa krakowskiego, a teraz należącej do kapituły krakowskiej, Bibl. warsz. 1841 III.

Zob. Nr. 3528.

13006. Uwaga nad Xtwem Siewierskiem, Wschowa 1786; — Wiadomość o Xtwie Siewierzu, *zob.* Nr. 10269; — Projekt na sejmie w r. 1760, *zob.* Nr. 5324, 5354.

13007. Uniwersał względem lustracyi dóbr do bisk. krakowskiego należących, b. r. (E. IX.) DS.

13008. **Mączyński J.**, Archiprezbyteryowie i kapłani kościoła Maryackiego w Krakowie, Czas, Dod. mies. 1857 II. t. 8.

13009. **Annales** Vratislavienses, 1238 do 1308, *zob.* Nr. 6450, 6515, także Nr. 6638, 6943.

13010. **Catalogus** episc Vratislaviensium (do 1468), *zob.* Nr. 6712; — Initium ordinationis Vratisl. eccl. episcoporum (do 1268), *zob.* Nr. 6379; — Rosicz Sig., Chronica et numerus episcoporum Vratislaviensium (do 1468), *zob.* Nr. 6713; — Series episcoporum Vratislav., ed. Kaffler, *zob.* Nr. 6528; — Kętrzyński W., Die Kataloge der breslauer Bischöfe, Ztschr. d. Vereins f. Gesch. u. Alterth. Schles. 1894 t. XXVIII.

13011. Długosz J., Catalogus episcoporum vratislaviensium, *zob.* Nr. 6739.

13012. **Pfotenhauer P.**, Zur Gesch. der Weihbischöfe d. Bisthums Breslau, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens t. XXIII., Odb. Breslau 1888.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1889.

13013. Härtel R., Die Praelaten des breslauer Domstiftes bis 1560, *zob. Klasztory.*

13014. **Ritter J.**, Geschichte der Diöcese Breslau (do 1290), Breslau 1845.

13015. **Paritius F. Ch.**, Notata de episcopatu Vratislaviensi, Crac. 1820.

13016. **Schade A. C.**, Eintheilung des Bisthums Breslau in der ersten Hälfte d. XIV. Jahrhunderts, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1860 VII.

13017. **Karte** des Bisthums Breslau und des Delegatur-Bezirks, Breslau 1893.

13018. **Markgraf H. u. Schultz J. W.**, Liber fundationis, Breslau 1889, *zob.* Nr. 821; — Schultz W., Nachträgliches zum Liber fundationis episcopatus Wratislaviensis, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1893 XXVII.

13019. **Regesta** episcopatus Vratislaviensis, *zob.* Nr. 254.

Dokumenty, zob. Nr. 679—688, 817—822.

13020. Extractus actorum capituli cathedralis ecclesiae Wratislaviensis, *zob.* Nr. 1290; — Grünhagen D., Protokolle d. Breslauer Domkapitels (1393—1460), *zob.* Nr. 1930.

13021. **Stenzel**, Eine für die Kirchengeschichte Schlesiens wichtige Handschrift, Ztschr. f. Gesch. Wiss. 1845 III.; Schultz A., Zwei historische Notizen aus einem alten Missale, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1866 VII.; Roepell, Drei päpstliche Schreiben in Angelegenheiten d. Bisthums Breslau, tamże I.; Knoblich S., Die Incorporationsbücher der Breslauer Bischöfe von 1431 bis 1569, tamże 1865 VI.

Synody, zob. Nr. 1292, 12764.

13022. Abraham Wł., Exhortatio visitationis synodalis z dyec. wrocł. z w. XIV., Arch. kom. hist. akad t. V. i Dod. I.

Zob. Nr. 1293, 1686, 1693, 1763.

Zob. Nr. 1288, 1289, 1291, 1991, 2325 6535.

13023. Luchs, Originalnotiz des Bresl. Bischofs Johann V. Turza, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1862 IV., *zob.* Nr. 6955.

13024. Missale Vratislav., Crac. 1519 DS.

Statuta cathedr. eccles. Vratisl., zob. Nr. 1294, 3282, 3342.

13025. **Mosbach A.**, Die Wahl des elfjährigen polnischen Prinzen Carl Ferdinand zum Bischof von Breslau 1625, Breslau 1871, *zob.* Nr. 3477, 3579, 2629.

13026. Fama posthuma virtutum episc. Vratislav., Vratisl. 1665 DS.

Listy do bisk. wrocł. ks. Fr. Ludwika, królewiczówny, nuncyusza i t. d., zob. Nr. 4239.

13027. **Grünhagen C.**, Ueber die Eidesleistung des Breslauer katholischen Clerus an Friedrich den Grossen 1741, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1862 IV.; — Tenże, Das Bisthum Breslau nach dem Tode Friedrich's d. Gr., tamże 1894 XXVIII.

13028. Wrocław a Prymas, Warta 1882 Nr. 393.

13029. Polkowski I., Skarbiec katedry wrocławskiej, Prz. powsz. 1888 XVII.

• *Katedra wrocł., zob. Oświata (Sztuka).*

13030. **Luchs**, Stilbezeichnung und Datirung einiger Kirchen Schlesiens, preussischen und oesterreichischen Antheils, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1856 I.

Zob. Nr. 6901—6903.

13031. Weltzel, Das Archidiakonat Oppeln 1230—1840, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1868 t. XII.

Zob. Miejscowości.

13032. **Calendarium** Plocense, *zob.* Nr. 6270; — Spominki płockie 1055—1357, *zob.* Nr. 6505; — Calendarium Plocense (z XV. wieku), *zob.* Nr. 6566.

13033. Długosz J., Catalogus episcoporum Plocensium, *zob.* Nr. 6746.

13034. **Łubieński**, Series, vitae, res gestae episc. Plocensium, Crac. 1642; Opera, Antverpiae 1643, *zob.* Nr. 6747.

13035. Żarski (czy Karski? por. E. 1612) P, Series episcop. Plocensium epigram., 1612 DS.

13036. **Krzyżanowski W.**, Katedra płocka i jej biskupi, Płock 1877.

R: L. K., Wiek 1877 Nr. 129 i 130; Świeżawski E., Bibl. warsz. 1877 t. III.

Dokumenty, zob. Nr. 666—667, 779—780.

Acta capituli Plocensis. zob. Nr. 12983.

Synody, zob. Nr. 12764

13037. **Kętrzyński W.**, Założenie biskupstwa płockiego, Przegl. powszechny 1892 III., *zob.* Nr. 1714.

R: Krotoski K., Kwart. hist. 1892.

13038. Ulanowski B., Uposażenie bisk. płockiego, *zob.* Nr. 198.

Zob. Nr. 1734, 1848, 6464.

13039. Breviarium ecclesiae plocensis, Venetiis 1519, 1520; — Missale dioecesis plocensis, ed. p. Biliński, Crac. 1520; — Liber horarum canonicarum ecclesiae Ploc., Crac. 1528 (DS.).

13040. Constitutiones et decreta dioec. Plocensis 1733, Pultoviae 1735 DS., *zob.* Nr. 12764 i *Dod. I.*

Zob. Nr. 3293, 3441, 3684.

Karol Ferdynand bisk. płocki, zob. Nr. 8134.

Acta capituli Plocensis a. 1646, zob. Nr. 3810.

13041. Dembowski A. S., Universo clero pro inchoanda visitatione dioec. ploc., b. w. m. 1739; — Tenże, Recta dioeceseos Plocensis visitandae ratio, Vars. 1739 (DS.).

13042. **Gawarecki W. H.**, Opis kościoła katedralnego w Płocku, Alleluja 1841.

13043. Smoleński Wł., Mazowiecka szlachta w poddaństwie proboszczy płockich, Niwa 1878, Odb. Warsz. 1878.

13044. **Annales** Cuiavienses, *zob.* Nr. 6220, 6519, 6637; — Kalendarz Władysławski 1324—1346, *zob.* Nr. 6488; — Ephemerides et Notae Wladislaviense s, *zob.* Nr. 6512.

13045. **Catalogi** episcoporum Vladislaviensium. *zob.* Nr. 6223.

13046. Długosz J., Catalogus episcoporum vladislaviensium, *zob.* Nr. 6740.

13047. **Damalewicz St. X.**, Vitae vladislaviensium episcoporum, Crac. 1642, 1643, *zob.* Nr. 8205.

13048. **Fiałek J. ks.**, Ustalenie chronologii biskupów włocławskich, Przew. nauk. lit. 1894.

Por.: Études sur la chronologie des évêques de Włocławek, Bulletin de l'Académie des sciences, Crac. 1893.

13049. **Monumenta** historica dioeceseos Wladislaviensis, Vladisl. 1881—1891 I—XI., *zob.* Nr. 1321.

R: Prümer, Ztschr. f. Gesch. Posen 1889; Fiałek J., Kwart. hist. 1893.

13050. **Chodyński Z.**, Statuta synodalia dioecesis Wladislaviensis et Posnaniensis, Vars. 1890, *zob.* Nr. 1297—1298, 12764 i *Dod. I.*

R: N., Przegl. kat. 1891 Nr. 50; **Abraham Wł.**, Kwart. hist. 1892.

13051. Mętlewicz J. K., Wiadomość o biskupach kruświckich, Pam. relig. 1843. Odb. Warsz. 1843; — Komornicki Z., O biskupach kruszwickich, początek dziejów katedry kujawskiej, Bibl. warsz. 1857 III., IV., Odb. Warsz. 1857; — Hist. wiad. o kollegiacie w Kruświcy, Gaz. koscielna 1843.

Zob. Nr. 17..

13052. **Fiałek J. ks.**, Rozwój i skład kapituły włocławskiej pod koniec XIV. i na początku XV. wieku, Przegl. kat. 1892 Nr. 48—50.

Zob. Nr. 2184.

13053. Viaticum Vladislaviense, Nurembergae 1502; — Diurnale Vladislav., Crac. 1543 (DS.).

13054. Uchanseiana Vladislaviensia ab a. 1557—1562, *zob.* Nr. 2916.

Zob. Nr. 3064, 3220, 3476, 3715, 4139.

13055. **Synodus Vladislaviensis** (9. Junii 1641) ab Math. Łubiński celebr., Warsz. 1711, *zob. Dod. I.*

13056. List JMX Biskupa kujawskiego do Primasa, b. r. (E. IX.) DS.

13057. Inventarium thesauri dioec. Vladislaviensis a. 1599, 2. Summ. ..ium ... *zob.* Nr 3364.

13058. Hildebrandt A., Wiadomości niektóre o dawniejszym archidyakonacie pomorskim, Pelplin 1862, 1865.

13059. Kujot St., O majątkach biskupich na Pomorzu, Rocz. tow. n uk. w Toruniu 1880 II, Odb. Toruń 1880, *zob.* Nr. 4231 i 6600.

13060. **Petroselinus Corv. Ephr.**, Presbyterologia (?) gedanensis, Gedani 1727 DS.

13061. **Annales** Lubenses, *zob.* Nr. 6457.

13062. **Wohlbrück Z. W.**, Geschichte des ehemaligen Bisthums Leubus und des Landes dieses Namens, Berlin 1829—1839 t. 3.

13063. De episcopatu Lubusensi, Miscell. Crac 1829.

13064. **Maroński St.**, O założeniu biskupstwa lubuskiego, Bibl. warsz. 1883 II.

13065 Caro, Zu einer Stelle d. Annales Reinhardsbrunnenses, Forsch. z. deutschen Gesch. XXIII.

Zob. Nr. 871—872.

13066. **Perlbach M.**, Zur Geschichte der ältesten preussischen Bischöfe, Altpr. Mntschr. IX., *zob.* Nr. 6434.

13067. **Herquet D.**, Zur Preussischen Bisthumsgeschichte d. XIII. Jahrhunderts, Altpr. Mntschr. XIII. i XVI.

13068. **Reh P.**, Das Verhältniss des deutschen Ordens zu den preussischen Bischöfen im XIII. Jahrhundert, Die Bestimmungen Wilhelms von Modena über die preussischen Bisthümer, der Orden und Erzbischof Albert, Inaug. Dissert., Breslau 1894; — Tenzte, Zur Klarstellung über die Beziehungen des Deutschen Ordens zum Bischof Christian von Preussen, Altpr. Mntschr. 1894.

13069. **Annales**, *zob.* Nr. 6220.

13070. Series episcoporum Culmensium 1276—1688, *zob.* Nr. 8643.

13071. Mülverstedt G. A., Zur Gesch. u. Chronol. älterer Bischöfe v. Pomezanien u. Culm., *zob.* Nr. 727.

13072. **Froelich G.**, Das Bistum Kulm u. d. Deutsche Orden, Inaug. Dissert., Berlin 1859.

R: Perlbach A., Kwart. hist. 1890.

13073. **Woelky C. P.**, Urkundenbuch d. Bisthums Culm, *zob.* Nr. 725.

Synody, zob. Nr. 1303 i 12764.

Zob. Nr. 3313, 3411, 3449, 3534, 377 4701, 5108, 6613.

13074. **Series** episcoporum Pomesaniensium, SS. rr. pruss. V, *zob.* Nr. 5866; — Colbius, Kurtzes Verzeichniss der Samländischen und Pomezanischen Bischöfe, Leipzig 1699.

13075. **Bender**, Begrenzung, Eintheilung und Kirchen der ehemaligen Diöcese Pomesanien, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. II.

13076. **Statuta** ecclesiae Pomesaniensis et Sambiensis (1411—1414), Jacobson, Gesch. d. Quellen, *zob.* Nr. 1277.

13077. **Woelky C. P. i Mendthal H.**, Urkundenbuch des Bisthums Samland, Urkundenbuch t. II. z. I., Leipzig 1891.

R: Perlbach A., Kwart. hist. 1891.

Zob. Nr. 6525, 6952.

13078. Pisański, Von den Verdiensten des Pomesanischen Bischofs Hiob von Dobenecki, Königsberg 1763 DS.

13079. **Monumenta** historiae Warmiensis, hrsg. v. d. hist. Verein f. Ermland, Mainz u. Braunsberg 1860—1889 t. 8, *zob.* Nr. 5876.

13080. **Series** episcoporum Warmiensium, Monumenta Varmiensia, Scriptores t. I.

13081. **Treter Th.**, De episcopatu et episcopis Varmien., Crac. 1685, *zob.* Nr. 7777 i 7024.

13082. **Wydżga J. St.**, Series episcoporum Warmiensium, Oliva 1681, 2. ed. Brunsbergae 1877, *zob.* Nr. 8337.

13083. Rostentscher Nat., Oratio panegyr. de episcopatu Varmiensi (Brunsb.) 1645 i 1695 DS.

13084. Plastwig J., Chronicon de vitis episcoporum varm.. Crac. 1664; — Schlieben J. A., Lob und Leben der ermländ. Bischöffen, Brunsb. 1683 (DS.).

13085. **Lilienthal J. A.**, Ueber die Bischofswahl im Ermlande zur Zeit der poln. Oberherrschaft, Berlin 1841.

13086. **Eichhorn**, Geschichte der ermländ. Bischofswahlen, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. I—IV.; — Tenże, Die Weihbischöfe Ermlands, tamże t. III.; — Tenże, Die Prälaten des ermländischen Domcapitels, tamże t. III.

13087. **Summarium** de jure capituli Varmiensis ad eligendum episcopum 1698; — Privilegium cap. Varmiensis super electione episcoporum z r. 1512, *zob.* Nr. 2546; — Kurdwanowski J. Fr., Jura capituli Varmiensis, *zob.* Nr. 1301; — Thiel J., De Capituli Cathedrae Varmiensis primordiis, (umieszcz. w: Index Lyceum Hosianum, zu Brunsberg z r. 1858), Brunsberg 1858.

13088. **Sieniawski**, Biskupstwo warmińskie, Kraków 1876, *zob.* Nr. 10491.

13089. **Bender J.**, Festschrift zur ermländischen Säcularfeier, Brunsb. 1872.

R: Altpr. Mntschr. IX.

13090. **Saage**, Die Grenzen des ermländ. Bisthumssprengels seit dem XIII. Jahrh., Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. I.

13091. Endersch J. Fr., Tabula geografica episcopatum Varmiensem exhibens, edita jussu Adami Grabowski, Elbingae 1755 DS., *zob.* Nr. 10482.

Dokumenty, zob. Nr. 98, 813—814, 6556.

Synody, zob. Nr. 1299, 1300, 1302, 3516 i 12764.

13092. **Leo J.**, Index rerum in Constit. Synodales Varm., Brunsb. 1618 (do zbioru Rudnickiego z r. 1612, *zob.* Nr. 3516).

13093. Summarium complectens originem ecclesiae Varmiensis, Romae 1724 DS.

13094. Beckmann Fr., De primo episcopatu Varmiae commendatio, Brunsb. 1854.

13095. Statut syn. warmińskiego z r. 1282, Zbiór Rudnickiego str. 110—121, Hartzheim VII., *zob. Dod. I.*; — Statut syn. bisk. Warm. z r. 1393—1401, Index lat. in Lyc. reg. Hosiano 1861/2 str. 6—12, *zob. Dod. I.*

Zob. Nr. 6568.

13096. **Brüning W.**, Die Stellung des Bisthums Ermland zum deutschen Orden im 13-jährigen Städtekriege I., Altpr. Mntschr. 1892 XXIX.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1893.

13097. **Thiel**, Das Verhältniss des Bischofs Lucas v. Watzelrode zum deutschen Orden, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. I., *zob.* Nr. 2378.

13098. **Mycielski J.**, Kandydatura Hozyusza na biskupstwo warmińskie, *zob.* Nr. 2837.

R: Prawda, Warsz. 1881; Jarochowski K., Kraj 1886 Nr. 32.

13099. **Hipler Fr.**, Die ermländische Bischofswahl vom Jahre 1549, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. XI., Braunsberg 1894.

Zob. Nr. 1414, 2661—2666, 7196.

13100. Synod w Warmii w roku 1565, w: Zbiorze Rudnickiego 29—76, Hartzheima t. VII., *zob. Dod. I.*

13101. **Monumenta** Cromeriana, Gedichte, Synodalreden und Hirtenbriefe, von Dr. Fr. Hipler. Braunsberg 1892.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1893; Hist. polit. Blätter t. III.; Lit. Rundsch. t. XIX.; Hist. Jahrb. t. XIV.; Katholik T. LXXIII.

13102. **Agenda** Sacramentalis dioec. Varm., ed. M. Cromer, Col. 1574; — Agenda caeremonialia dioec. Varm., ed. Cromer (cum epistola ad Stan. Hosium), Colon. 1574, 1578; — Breviarium varmiense, ed. M. Cromer (oprac. Worein), Colon. 1574, 1581; — Missale Varmiense, ed. Cromerus M., Crac. 1587 (por. bibliografię w: Mon. Cromeriana) (DS.).

13103. Synody warmińskie z r. 1575 i 1577 w Zbiorze Rudnickiego 78—180 i Hartzheima VII., *zob. Dod. I.*

Zob. Nr. 3302.

13104. **Eichhorn**, Bischof Simon Rudnicki's Kampf um die St. Nicolai-Pfarrkirche in Elbing, Ztschr. f. Gesch. Ermlands II.

13105. **Ordo** officii div. in Varmiensi dioec., (Brunsb.?) 1608; — Agenda sacram. Eccles. Varmiensis (z odezwą bisk. Rudnickiego) 1616; — Neue Ordnung des Bischoffthums Ermelandt, Braunsb. 1637; — Ordo officii div. in dioec. Varmiensi, Braunsb. 1653; — Kunigk J., Ordnung für ermländ. Kirchenvisitationen (Braunsb.) 1712; — Grabowski St. Bischof, Landesordnung, Brunsb. 1766 (DS.).

13106 Ruhnau, Die ehemaligen Verhältnisse Ermlandes, Beitr. z. Kunde Preuss. 1837 I.

13107. **Thiel**, Beiträge zur Verfassungs- u. Rechtsgeschichte Ermlands. Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. III.

13108. **Hipler Fr.**, Die ältesten Schatzverzeichnisse der ermländischen Kirchen, Braunsberg 1886.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1887.

13109. Molines decano Varm. pecuniaria, Romae 1702 DS.

13110. Richtlicher Process der Stiffts Ermland. Olivae 1679 DS.

13111. Eichhorn, Die Preuckische Stiftung in Rom, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. II.

13112. **Colberg C.**, Geschichte der Heiligenlinde, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. III.

Darkemen, zob. Nr. 10484.

13113. **Wiesener W.**, Geschichte d. christlichen Kirche in Pommern zur Wendenzeit, Berlin 1889; — Tenże, Gründung des Bisthums v. Pommern, Ztschr. f. Kirchengeschichte 1889 I.

R: Abraham Wł., Kwart. hist. 1892.

13114. Medem, Callendarium eccles. cathedr. Caminensis (Kamień na Pomorzu), Ledeburs Arch. 1835 XVIII.

13115. **De Wuja**, Historia episcopatus Caminensis (wyd.?).

Dokumenty, zob. Nr. 781; — Notae, zob. Nr. 6823.

13116. **Looshorn J.**, Gesch. d. Bisthums Bamberg, München 1888.

Św. Otto, apostoł Pomorza, zob. Nr. 1685, 6228—6233, 10496 i Historyę polityczną.

13117. Statut dyecezyi kamieńskiej z r. 1203, Ludevig, SS. rr. germ. 583; Hartzheim, Conc. Germaniae, III., *zob. Dod. I.*

Zob. Nr. 1771.

13118. Statuta synodalia dioec. Caminensis a. 1500 et St. cap. Caminensis annorum 1576—1579. Arch. f. kath. Kirchenrecht, Mog. 1877 II—III., *zob. Dod. I.*

Kujot St., O majątkach biskupich na Pomorzu, zob. Nr. 13059.

13119. **Stadnicki K.**, O początkach arcybiskupstwa i biskupstw katolickich łac. obrz. na Rusi halickiej i Wołyniu, Lwów 1882.

13120. **Reifenkugel K.**, Die Gründung der römisch-katholischen Bisthümer in den Territorien Halicz u. Wladimir, Sitzungzb. d. Akad. Wiss., Odb. Wien 1874, *zob.* Nr. 1825.

R: A. P., Przew. nauk. lit. 1875.

13121. Powody, z jakich Kazimierz Wielki na utworzenie arcybiskupstwa halickiego zezwolił i pierwszego na tę godność Krystyna z Ostrowa Gozdawę mianował, Album powszechne, Lwów 1860 Nr. 1.

13122. **Spominki** lwowskie 1351—1447, 1439—1454, *zob.* Nr. 6636.

13123. **Skrobiszewski J.**, Vitae archiepisc., Leopoli 1628 DS., *zob.* Nr. 7976.

13124. Jaszowski S., Spis chronologiczny arcybiskupów lwowskich r. 1., Lwowianin 1841 str. 157.

13125. **Zacharyasiewicz Fr.**, Historya metrop. kapituły lwowskiej, Przyj. chrześc. prawdy 1838—1839.

13126. **Pirawski Th. ep. suffr.**, Relatio status Almae archidioecesis Leopoliensis, accedunt testamenta ejusdem Th. Pirawski et Joannis Zamojscii, archiepiscopi Leopoliensis, wydał Korn. Jul.! Heck, Materyały hist. II., Lwów 1891, *zob.* Nr. 1322.

R: Górzycki K. J., Przew. nauk. lit. 1893.

Dokumenty, zob. Nr. 668, 761—762.

Synody, zob. Nr. 12764.

13127. Brocki Eug., O początkach i wzroście arcybiskupstwa lwowskiego, Pszczoła polska, Lwów 1820.

Zob. Nr. 2057, 2083, 2088, 2097, 2176.

Vita Gregorii Sanocii, zob. Nr. 6828.

Zob. Nr. 2526, 2545.

13128. **Akta** synodu prowincyonalnego lwowskiego w r. 1564, *zob.* Nr. 2983.

Zob. Nr. 3208, 3570, 3775.

13129. Wypisy z akt kapituły rz. kat. lwowskiej 1645—1702, w: Barącza Pam. dziej.; — Metryka chrztów katedry lwowskiej łac. 1731—1765, tamże, *zob.* Nr. 3806 i 9932.

13130. **Dzieduszycki M.**, Wacław Hieronim Sierakowski, starowierny pasterz w XVIII. wieku, Dod. tyg. Gaz. lw. 1858 i oddzielnie, Krak. 1868 (Wyd. dzieł tanich i pożyt. Turowskiego).

R: Czas 1869 Nr. 22 i n.

13131. Sierakowski W. Hier., Process na suplikacye przedsejmowe, b. r.; Tenże, List pasterski, b. r. (E. IX.).

Zob. Nr. 4701, 4828, 4851, 4871, 4905, 12745.

13132. **Directorium** officii divini in archidioec. Leopoliensi s. R. Congreg., Leopoli 1766—1783, 1789, 1800 i n.

13133. Zacharyasiewicz Fr., Początki katedralnego kościoła obrządku łac. we Lwowie, Czasopism Bibl. Ossol. 1829 z. IV.; — Dzieduszycki M., Kościół katedralny lwowski obrz. łac., Lwów 1872.

R: Czas 1872 Nr. 144.

Zob. Miejscowości (Lwów).

13134. **Zacharyasiewicz Fr. ks.**, Vitae episcoporum Praemisliensium, Viennae 1844.

13135. **Pawłowski Fr.**, Premislia sacra sive series et gesta episcop., Crac. 1869, *zob.* Nr. 785.

13136. Arndt A., Die ersten Bischöfe von Przemyśl bis 1375, Ztschr. f. kath. Theologie 1890 XIV.

13137. Znakomici mężowie przemyskiej kapituły, Tyg. kat., Grodzisk 1864 V.

13138. Siarczyński Fr., Dzieje biskupstwa przemyślskiego, greckiego i łacińskiego obrz., Czasopism Bibl. Ossol. 1828 z. IV.

Dokumenty, zob. Nr. 784—787.

Synody, zob. Nr. 12764.

13139. **Ulanowski B.**, Analecta ad hist. iuris canonici in dioec. praemisliensi, Arch. kom. hist. akad. um. krak. t. V.

Zob. Nr. 1892, 2519.

13140. Rubricella premisl. Crac. 1549 DS.

13141. Synodus dioec. Premisl., Crac. 1554, *zob.* Nr. 2886; — Synodus dioecesana Premisl. 13. Maji 1642, praes. Gembicki P., Crac. 1742, *zob.* Nr. 3784; — Synodus Dyoecesis Premisliensis, Crac. 1723, *zob.* Nr. 4507.

Zob. Nr. 3055, 4423, 4799, 5239.

13142. **Czernieński Hyac. Luc., Literae ad clerum Dioec. premisl. intuitu confessionum (r 170.?): De exercitio actuum episcopalis muneris propriorum ad Venc. Sierakowski episcopum, Premisl. b. r.; Prawo święte kościoła o postach z rozkazu W. H. Sierakowskiego obwarowano, Przemyśl b. r. (E. IX.) (DS.).**

13143. Kapituła i katedra w Przemyślu, Tyg. kat., Grodzisk 1864 t. V.; — Lewiński II., Katedra przemyska, Dziennik lit. 1859.

13144. Erekcya kollegiaty w Jarosławiu, Przyjaciel chrześc. prawdy 1833—1840 III., *zob.* Nr. 2138.

13145. **Hołowiński J.**, Circumscriptio dioecesis camenecensis 1850 (toż po pol., Kijów 1850).

13146. Directorium divini officii ad usum eccles. cathedr. et dioec. Camenecensis Podoliae accomodatum, Berdicz. 1792 DS.

Zob. Nr. 2577.

13147. **Dzieje** biskupstwa katolickiego na Podolu (po ross.), por.: Ant. J., Polonica, Roz. fil. hist. akad. t. XI.

13148. **Szymański**, Wykaz praw i przywilejów dyecezyi chełmskiej, Prz. pozn. XXXII., *zob.* Nr. 726.

Zob. Nr. 1781, 3137.

13149. Acta synodi Chelmensis a. 1624 *zob.* Nr. 3628, a. 1676 *zob.* Nr. 4107, a. 1696 *zob.* Nr. 4258, a. 1717 *zob.* Nr. 4463.

13150. Biskupstwo lubelskie i nowy biskup lubelski, Dz. warsz. 1853 Nr. 179.

13151. **Suffragania lubelska (Proj. do prawa, b. r. (E. IX.) DS.**

13152. **Prośba kapituły katedry Helmskiej, b. r (E. IX.) DS.**

13153. Directorium pro dioecesi Helmensi et Lublinensi conscriptum 1795 DS.

13154. **Kalicki B., Stan obecny dyecezyi chełmskiej, Przegl. P. R. I.**

13155. **J. K., Kilka szczegółów o stanie dyecezyi chełmskiej, Czas 1882 Nr. 219 i n.**

13156. Constitutiones synodales dioec. Luceoriensis, Vars. 1720, *zob.* Nr. 1304 do 1305.

13157. Acta Synodi dioecesanae Luceoriensis per Bernardum Maciejowski episcopum Luceoriensem tribus postremis diebus Februarii anno Domini 1589 celebratae, ed. Zeno Chodyński, Vars. 1875, *zob. Dod. I.*

Zob. Nr. 2190.

13158. Constitutiones synodi Luceoriensis a. 1641 *zob.* Nr. 3775, a. 1684 *zob.* Nr. 4176, a. 1723 *zob.* Nr. 4507.

13159. Directorium divini officii ad usum dioec. Luceoriensis et Brestensis sub auspic. A. Naruszewicz, Luceoriae 1792 DS.

13160. **Okólski Sz.**, Cijoviensium episcoporum ordo, Leop. 1646, *zob.* Nr. 8245; — Tenże, Biskupów kijowskich i czernichowskich rz. kat. kościoła porządek i liczba (przekł. Wal. Serwatowskiego), Krak. 1853.

13161. **Dobszewicz T.**, Wiadomość histor. o biskupstwie kijowskiem rzymsko-katol. od założenia jego aż do r. 1336, Gniezno 1883.

R: Polkowski Ign. ks., Czas 1883, Odb. Krak. 1883.

13162. Statuta synodalia dioecesis Kijoviensis publ. ab J. A. Załuski, Culmae 1764, *zob.* Nr. 4838

13163. Directorium divini officii ad usum ecclesiae cathedr. et dioec. Kijoviensis, Berdicz. 1792 DS.

13164. **Processus ab episc. Kijov. Załuski, Pozn. 1759; Dyecezya kijowska obrz. łac., b. r. (DS.).**

13165. **Kojałowicz W.**,, Miscellanea rerum ad statum ecclesiasticum in Magno Lituaniae Ducatu, Vilnae 1650 DS., *zob.* Nr. 8524.

13166. Poczet biskupów dyecezalnych i zarządzających dyecezyą wileńską od ich ustanowienia aż do naszych czasów, Wiz. i roztrz., Wilno 1838 serya II.

13167. **Herburt M.**, Wilenskije jeparchialnyje r. k. episkopy, Pam. kn. wilenskoj gub. na g. 1852 (Tenże przełożył w rękop. Akty kapituły wileńskiej z XVI. i XVII. w., por. Bałtramajtis Nr. 1697, *zob.* Nr. 10056).

13168. Osiński A., Żywoty biskupów wileńskich do druku przysposobił H. Skimborowicz, Warsz. 1866 (nie puszczone w obieg z powodu braku w końcu kilku arkuszów druku, nie dostarczonych przez wydawcę, E.).

13169. **Przyałgowski W.**, Żywoty biskupów wileńskich, Petersb. 1861 t. 3.

13170. Episkopstwo wilenskoje, ist. oczerk, Wil. Wiestnik 1859 Nr. 16, Wil. gub. wied. 1859 Nr. 9.

13171. **Tyszkiewicz E.**, Wiadomość hist. o zgromadzeniach i fundacyach męskich i żeńskich r. k. klasztorów w dyecezyi wileńskiej, Teka wileńska 1858, Odb. Wilno 1858.

Synody, zob. Nr. 1306 i 12764.

Założenie biskupstwa, zob. Nr. 1916, 1942.

13172. Statuta dioecesis vilnensis sub Joanne de ducibus Lithuaniae, Crac. 1528 (DS.), *zob.* Nr. 2690.

13173. List Zyg. Aug. do kapituły wileńskiej, Wiz. i roztrz. ser. II. t. XXI.

13174. Radziwiłł Jerzy, kardynał biskup wileński, Przyj. ludu, Leszno 1840.

13175. Bartłomiejowicz P., Cenzura o nominacyi bisk. wileńskiego, Wilno 1598 DS.

13176. Ad incompatibile biskupstwa wileńskiego z probostwem trockiem z XVII. w., Podgórski A., Pomniki, Wrocław 1840.

Zob. Nr. 3618.

13177. Acta synodi dioecesis Vilnensis a. 1669, *zob.* Nr. 4032.

13178. Pac Nic. Stef., Modus et ordo boni regiminis in dioecesim Vilnensem, Vilnae 1682, *zob.* Nr. 4152.

13179. Acta et const. a. 1685, *zob.* Nr. 4183.

13180. Kopia listu (O zrujnowaniu dóbr dyecezyi wileńskiej) 1694 DS.

13181. Decreta et const. a. 1717 *zob.* Nr. 4463, a. 1744 *zob.* Nr. 4694.

13182. Dispositio solemnitatis prov. Lithuaniae anni 1724 in a. 1725; Missae defunctorum, Vilnae 1730 (DS.).

Zob. Nr. 4624, 4708, 5045, 5239, 12749.

13183. Massalski Ign. Jak. biskup, Mowa biskupa wil. 22. listop. na sessyi sejm. war. (1788) b. r. (E. IX.).

13184. Uwagi względem sądów zadwornych duch. dyec. wileńskiej, b. r. (E. IX.).

13185. Administracya duchowna dyecezyi wil., b. r; Administratio dioec. Vilnensis (carmen) (w końcu XVIII. w.) b. r. (E. IX.).

13186. Zyniew, Projekta na stronę kapituły wileńskiej, b. r. (E. IX.).

13187. Podbereski A., Sprawa szlachty Możarowskich z kap. wileńską (XVII—XVIII. w.), Podbereskiego Rocz. lit. 1846 III.

13188. Wyjątek z akt kapituły wileńskiej, Postanowienie względem dóbr kapitulnych: Strzeszyna, Kamieńca i Worsicz z instrukcyą rządcy tamecznemu szczegółową, Wizerunki i roztrz., Wilno ser. II. t. XIX.

13189. **Homolicki M.**, Katedra wileńska, Wiz. i roztrz. ser. II. t. I., Odb. Wilno 1838; — Przybylski W., Kościół katedralny w Wilnie, Tyg. ill. 1863 VII., *zob. Miejscowości (Wilno).*

13190. **Symon Fr. Alb.**, De Catholica Facultate Theologica in Universitate litterarum olim Vilnensi (Academia Caes. Rom. Catholica Ecclesiastica Petropolitana a. 1888—9), Petropoli 1888, *zob. Kościół kat. po upadku Polski.*

13191. Projekt uporiadocznienija dieł r. k. cerkwi w litowskich prowincijach, Kij. Starina 1886 XII.

13192. Żagielski A. J., De Pinscensi episcopatu et episcopis 1750 DS.

13193. Biskupi mińscy, Dz. warsz. 1853 Nr. 40, 53, 72 i 85.

13194. **X. Y. Z.**, Biskupstwo mińskie, Krak. 1889.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1890.

13195. Hülsen G., Episc. Smolenscensis, Monita confessori (?), Gedani 1792.

13196. **Siestrzencewicz St.**, Acta ad eccl. Mohileviensem, Petrop. 1798; — Łaski J. ks., Wiadomość o stanie archidyecezyi Mohilewskiej, 1839.

13197. Directorium divini officii archid. Mohiloviensis in a. 1812.

13198. **Czerski St. ks.**, Opis dyecezyi żmudzkiej, z 3 mapami, Wilno (1830), *zob.* Nr. 10452; — Wołoszczewski M. X., Biskupstwo żmujdzkie (po 1848), *zob.* Nr. 10452.

13199. Jazumowicz A., Dzieje kościoła katol. na Żmudzi (zapow. 1863) (E.).

13200. **Jazumowicz W. ks.**, Mappa dyecezyi żmudzkiej czyli telszewskiej, granicami kowieńskiej i kurlandzkiej gubernii objętej, Petersb. 1855.

Synody, zob. Nr. 1308, 4216 i 12764.

13201. Kopia listu Piotra bisk. żmudzkiego w r. 1455, *zob.* Nr. 2232.

13202. Keiser Ph., Verantwortung Joach. Moerlin Bischoph in Samland, Königsb. 1575 (E. IX.).

13203. Synodus dioec. a. 1636, *zob.* Nr. 3736.

13204. Jubileum Samogitiensis ecclesiae, Vilnae 1741 DS.

13205. **Prosperitatis omina pastori pro ecclesia vigilantissimo magnis senatoribus pro patria fortissimis ducatus Samogitiae a clericis 1751 DS.**

13206. **Series** primorum Livoniae episcoporum et archiepiscoporum Rigensium, wyd.: w Chytraei Chron. Saxon., w Grefenthala Chron. Liv. i w Eneaedius Aug., Auleum Danaidum, Wittenbergae 156', Regiom. SS. rr. Liv. II. 393–426; — Chronica episcoporum Rigensium a. 1527, Archiv, Dorpat t. V., *zob.* Nr. 1725.

13207. Zur Geschichte der katholischen Kirche in Livland unter polnischer Herschaft, Mitth. Liv.-Ehst.-Kurl. 1849 IV. (por. tamże t. II. 199, III. 501, X. 313, 336, XI. 515).

13208. **Jacobson H. F.**, Die Metropolitanverbindung Rigas, Ztschr. f. hist. Theol., Leipzig 1836 VI. i VIII., Odb. Leipzig 1836; — Köhne B.. Das Erzbisthum Riga, Ztschr. f. Münz-, Siegel- u. Wappenkunde, Berlin 1842.

13209. **Borch**, O dawnych kościołach kat. na Inflantach, Borcha Rubon 1845.

13210. Gregor IX ernennt den magdeb Domherrn Nicolaus zum Bischofe v. Riga. Beiträge z. Kunde Est -Liv.-Kurl. hrsg. v. Pabst 1868 I.

13211. Bender J., De Livoniae, Estoniae, Prussiae episcop. saec. XIII., Index lect. Lycei Hosiani, Brunsbergae 1867.

13212. Bergmann B. F. B., Livlands Orden u. Obergeistlichkeit im Kampfe, Magaz. f. Russl. Gesch. 1825.

Zob. Nr. 1805, 1845.

13213. Hermanni de Wartberge relatio de disceptatione inter rigens. archiepisc. ordinemque Mariae Theutonicorum 1366 a., SS. rr. prussicarum II.

13214. Moye W., Johann von Wallenrod Erzbischof v. Riga u. Bischof v. Lüttich, Halle 1894.

R: Perlbach M., Deutsche Litteraturztg 1894 Nr. 22; Kwart. hist. 1894.

13215. **Kirchenordnung** für Livland (z r. 1428), Jacobson, *zob.* Nr. 1277.

13216. Napiersky C. E., Ein Brief des rig. Erzb. Sylvester v. J. 1449, Progr. d. Gymn., Riga 1833; — (Forstenau Chr.), Hist. Darstellung der Streitigkeiten des Erzb. Sylvester mit d. deutschen Orden um 1470, Arch. Dorpat 1854 III. (por. też: Gelehrte Beiträge z. Rig. Anz. 1765).

13217. Breviarium Rigense 1513 DS. (Napiersky, Begleiter d. Prov. Bl. 1839 Nr. 8).

13218. Lidicius J., De obitu Guilhelmi Archiep. Rigensis epicedion s. a. DS. (Napiersky, Der letzte Erzbischof v. Riga, MM. Liv. ant. 1847 V.); — Synodus dioecesana Vened. et Livoniae celebrata, Rigae 1611, Vilnae 1611, *zob.* Nr. 12764; — Beletto J. U. D., Visitationes Eccl Vendensis et Livoniae a. 1611, *zob.* Nr. 1307, 3524.

13219. Berens Ch. I., Das ält. Kirchenbuch d. Stadt Riga, 1618–1619, Mitth. a. d. Livl. Gesch. t. XV. str. 52–84.

13220. **Hasselblatt R.**, Kirchliche Einnahmen in Altlivland, Baltische Mntschr. XXXV.

R: Manteuffel G., Kwart. hist. 1891.

13221. Lisch G. C. F., Über die Besitzungen u. den Verkehr des Erzbisthum Riga in Meklenburg, Jahrb. d. Ver. f. Meklemb. Gesch. 1849 XIV.

13222. Der Streit zwischen Familie Tysenhaus und den rigischen Erzbischöfen, Neue nord. Miscell. XIII.

13223. Pozwolenie uczynienia transakcyi o fundusz biskupstwa Inflantskiego, b. r. (E. IX.).

13224. Demonstratio summaria episcopatum Piltinensem 1640; — Schenking O., Summaria demonstratio episcopatum piltinensem subesse Reipub. ordinationi 1644; — Informacya względem powiatu piltyńskiego dóbr biskupich, b. r. (**E.** IX.), *zob.* Nr. 5390 (DS.).

13225. Heyking H K., Kurze Erläuterung in Rücksicht des Piltenschen Kreises 1791 (toż po franc.): Odpowiedź na pismo Heykinga, Warsz. 1730 (por. Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 2339–2361).

13226. Czarnewski J. M. G. F. A., De Semigalliae episcopatu, Mitau 1790 DS.

13227. **Elger**, Institutiones Oestonicae catholicae, Brunsb. 1623 DS.

13228. Erectio episcopatus Vendensis in Livonia, b. r. (**E.** IX.) DS.

13229. Busse, Ueber den in einer livländischen Urkunde vorkommenden Episcopus Kapoliensis, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1850, Riga 1850.

13230. O Inflantskiem Krasławskiem seminaryum, Rubon 1846.

Por.: Winkelmann, Bibl. Livonica Nr. 2151–2367.

(f: Zakony i klasztory).

13231. **Harnack Ad.**, Das Mönchthum, seine Ideale u. seine Gesch., 3. ed. Leipzig 1886.

13232. Biedenfeld, Ursprung, Aufleben sämmtlicher Mönchs- u. Klosterfrauenorden im Orient u. Occident, Weimar 1837; — Weingarten H.,* Der Ursprung des Mönchthums im nachconstantinischen Zeitalter, Gotha 1877.

13233. Möhler J. A., Geschichte des Mönchsthums in der Zeit seiner Entstehung und ersten Ausbildung, Gesammelte Schriften, Regensburg 1839 II.

13234. **Helyot**, Historie des ordres monastiques, Paris 1734 (po niem.: Geschichte d. Mönchsorden 1753—1786), 2. ed. Paris 1837 t. 8.

13235. Henrion, Historie des ordres religieux (po niem.: Allg. Gesch. der Mönchsorden, Tübingen 1845) t. 2.

13236. **Montalembert**, Les moines d'Occident, depuis S. Benoît jusqu'à S. Bernard, Paris 1860, 2. ed. 1873 t. 7 (po niem. Regensburg 1860—1878).

13237. **Grote O.**, Lexicon deutscher Stifter, Klöster u. Ordenshäuser, Osterwieck 1881 (t. I. do litery *L*).

13238. Gilbert, Les moines du moyen-âge, Moulins 1875.

13239. **Wietz J. K. i P. Bohmann**, Rys historyczny zgromadzeń zakonnych obojej płci wraz z rycerskimi zakonami i orderami państw (t. I.: zakony męskie, t. II.: zakony żeńskie, t. III.: zakony rycerskie), Warsz. 1848—1849.

R: Ziemęcka, Tyg. petersb. 1850 XLI.

13240. **Małecki A.**, Klasztory i zakony w obrębie wieków średnich, Przew. nauk. lit. 1875; — Grabowska Ol. z Tarnowskich, O zakonach płci żeńskiej, tłum. z franc., Lwów 1842, *zob.* Nr. 12798.

13241. Gorzkowski M., O udziale kobiecym w rycerstwie, oraz o różnych zakonach kobiecych, Niewiasta 1860—1861.

13242. Historische Erzählung v. d. Jungfrau Kloster, Ingolstadt 1614 DS.

13243. Zapiski o początkach zakonów (1090—1241), *zob.* Nr. 6307; — Kroniki zakonne, *zob.* Nr. 8331; — Gravina Dom., Vox turturis sive de florenti usque ad nostra tempora S. S. Benedicti Dominici, Francisci et aliarum sacrarum religionum statu, Leopoli 1628 (**E.** VIII.), *zob.* Nr. 12896.

13244. Liczba klasztorów w Polsce, Grabowski, Ojcz. Spomnienia I: Zakony płci męskiej w Polsce, Gazeta kośc. 1844; Antoniewicz K. B., Wspomnienie o klasztorach w Polsce, mowa, Lwów 1849; Tenże, O zakonach, mowa, Lwów 1849; Do historyi mnichów, Kronika rodzinna 1886 V.

13245. **Kery J.**, Decreta S. S. Apostolicae ab regul. observanda, Częstoch. 1694, 1716, Leopoli 1731 DS., *zob.* Nr. 12719, 12739; — Fonseca Dam., Ordinationes et decreta pro regulari observantia, Gedani 1698; — Ossowski Mar., Decreta Sanctae Sedis apost. a Regularibus designatis temporibus publice legenda, adoptata et aucta, Posnan. 1770; — Grabowski J., Zbiór praw papieskich o klauzurze zakonnej przez Ign. a S. Maria de Mercede, Lublin 1793 (DS.), *zob.* Nr. 12748 i 12766.

13246. Turobinius J., Examen iis, qui ad sacros ordines maiores sunt assumendi, Pułtusk 1540 DS.

13247. Lippa Chr., Disputatio inter discalceatos, Crac. 1621; Stojecki J., Disputatio inter discalceatos 1621 (DS.).

13248. Nova et vetera de libera electione abbatum in R. Polon., b. r.; — Odezwa do przełożonych zgromadzeń zakonnych, b. r. (**E** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 3810 i 8999.

13249. Pik-Baz, Prawdziwe znaki pokazujące osłabiałe zakony i osoby zakonne (z włosk.), b. r. (**E. IX.**) DS.

13250. Kicki F. O., Ustawy zakonnicom zakonów zniesionych, Lwów b. r.; — Ustawy zakonnicom klasztorów zniesionych podane, b. r. (DS.).

13251. Sposób życia panien do zakonu się mających 1613 DS., *zob.* Nr. 4715 i 4792.

13252. Poczet klasztorów zniesionych w latach 1782 i 1784, potem w latach 1792 i 1793 (z datami założenia tychże), Dod. tyg. Gaz. lw. 1857 Nr. 49; — Klasztory zniesione na Szląsku, Dz. górno-szląski 1848; — Fankidejski Jac., Utracone kościoły i kaplice, Pelplin 1880.

R: Łęgowski, Altpr. Mntschr. XVII.

13253. Rolle (Dr. Antoni J.), Zgromadzenia zakonne i kościoły w Kamieńcu, zniesione w ciągu ostatniego stulecia, Przegl. pol. 1869.

13254. Suppression des couvents dans le royaume de Pologne, Paris 1865.

Wiadomość historyczna o zgromadzeniach w dyecezyi wileńskiej, zob. Nr. 13171.

13255. **Neuling H.**, Schlesiens ältere Kirchen u. kirchliche Stiftungen, Breslau 1884; — Katholische Klöster in Polen, Petermanns G. M. 1856 str. 73.

Zob. Miejscowości.

13256. **Żebrawski T.**, Mapa zgromadzeń zakonnych dawnej dyecezyi krakowskiej z lat 1621—1750, Krak. 1881.

Archiwa klasztorne, zob. Nr. 21, 29—112.

13257. Dantier Alph., Les monastères Bénédictins d'Italie, Paris 1866 t. 2; — Abrégé de l'histoire de l'ordre de S. Benoît, Paris t. 2; — Giberr C. C., Der hl. Benedict u. sein Orden, Einsiedeln 1875; — Cozza Lúzi I., Hist. S. P. N. Benedicti a s. Pontificibus Romanis scripta, Romae 1880.

13258. **Sackur E.**, Die Cluniacenser bis z. Mitte d. XI. Jahrh., Halle 1894 t. 2.

13259. **Studien** u. Mittheilungen aus dem Benedictiner und dem Cistercienser Orden, Innsbruck 1895 t. I—XV.; Toż, Bern 1894.

13260. Guéranger Pr., Wiadomość o medalu czyli krzyżu św. Benedykta, z franc. z dodaniem żywotu św. Benedykta, wyd 2. Warsz. 1894.

13261. Wolski St. X., O najznakomitszych klasztorach św. Benedykta w Polsce założonych, Krak. 1738 DS.

13262. Miraeus A., Origines Benedictinae per Gall., Germ., Poloniam 1614 DS., *zob.* Nr. 7831.

13263. **Reguła** św. Benedykta, przeł. Klonowicz, Krak. 1597; — Benedykta św. reguła, Lublin 1635; — Szczygielski St., Cathechismus Monasticus, Crac. 1668, Brunsb. 1715; — Reguła zakonnic, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

13264. **Constitutions sur la Régle de S. Benoit, Var. 1758 DS.**

13265. **Formulare literarum ordinis S. Benedicti, b. r. (E. IX.).**

13266. **Ziółkowski W.**, Regula s. Benedicti cum declarationibus et constitutionibus, Wilno 1792 DS.

13267. Mirecki St., Statuta congregationis Benedictino-Polonae, Rom. 1738, *zob.* Nr. 4430; — Schwartz Iz. X., Congregatio Benedictino polona abbatum, praelatorum et monachorum sub tempus capituli in coenobio Tynecensi, Crac. 1774; — Monasteria exemptae congregat. Benedictino Polonae praesentata, Poznań 1783 (DS.).

13268. **Catalogus** monasteriorum Benedictino polonorum, Vars. 1782, Posn. 1789, Vilnae 1792 DS.

13269. Węgrzynkowicz J., Posag t. j. zbiór rzeczy kosztowniejszych i osób świątobliwych zakonu św. Benedykta, Jarosław 1623; — Płocki W., Błogosławieństwo św. Benedykta, Krak. 1623; — Stengel K. X., Corona lucida in coelo sive chronologia Ordinis S. Benedicti, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

13270. **Szczygielski St.**, Aquila Polono-Benedictina, Crac. 1663; — Tenże, De abbatibus a Regibus Poloniae datis 1664; — Series abbatum, praelatorum et monachorum congreg. Benedictino-Polonae, Calissii 1777 (DS.), *zob.* Nr. 4430, 4527 i 4568.

13271. **Nomina virorum et defunctorum professorum fratrum Congregationis per Regnum Poloniae ordin. Benedicti 1762 DS.**

13272. Malinowski J., Une province de Cluny en Pologne ou la description de six abbayes de cet ordre, Macon 1869.

13273. Berlière U., Beitrag zur Geschichte der Cluniacenser Deutschlands und Polens im XV. Jahrh., Studien u. Mitth. 1891 XII., *zob.* Nr. 13259.

13274. **Albers P. Br.**, Zur Geschichte des Benedíctiner-Ordens in Polen. Berneńskie Studien und Mitth. 1894 z. II., *zob.* Nr. 13259.

13275. G. A., Studierende aus dem Benediktiner- u. Cisterziensenorden an der Krakauer Universität in den Jahren 1490 bis 1651, Auszug aus dem Album studiosorum Universitatis Cracoviensis von Ad Chmiel., Insbruckie Studien und Mitteilungen aus dem Benedictiner und Cisterzienseorden 1892 XIII.

13276. **Opactwo** Tynieckie, Przegląd nauk. lit. 1892—1894.

13277. **Szczygielski St.**, Tinecia seu historia monasterii Tinecensis, Crac. 1668, *zob.* Nr. 809.

Kodeks dyplomatyczny tyniecki, zob. Nr. 811—812; Dokumenty inne, zob. Nr. 1662, 1682—1683, 1727, 1732, 1736—1745, 1842, 2276, 2975, 3722, 4399, 4423.

13278. Chyliński Ben., Coenobii Tynecensis Congregatio, Crac. 1768 DS.

13279. Consecratio eccl. et alt. Orloviensis, ord. s. Benedicti a. 1466, *zob.* Nr. 6705.

13280. **Gacki J.**, Benedykt. klasztor św. Krzyża na Łysej Górze, Pam. relig. mor. 1862 i oddzielnie Warsz. 1873.

R: **Chomętowski Wł., Wiek 1873 Nr. 110: L-e, Przew. nauk. lit. 1873 II.; Sybels Hist. Ztschr. XXXI.; Przegl. lw. 1874 t. VII. z. 1.; Gaz. nar. 1874 Nr. 94.**

13281. **Annales** S. Crucis 966—1410, *zob.* Nr. 6572—4 i 6805; — Spominki zakonnika świętokrzyskiego 1434—1454, *zob.* Nr. 6641; — Zebranie krótkie o przeniesieniu drzewa z krzyża św. na Łysą Górę, Krak. 1631, 1650; — Kwiatkiewicz M., Krzyż święty na Górze Świętokrzyzkiej, 1681 (DS.).

13282. **Divina patientia Abbas prior Conventus Calvi Montis dioec. Crac. anno 15.. (formularz z r. 1500 lub około tego czasu) (E. wiek XVI.) DS.**

Założenie klasztoru, zob. Nr. 1662 i 7060; Łysa Góra, zob. Nr. 10662 i 10276.

13283. Wójcicki K., Kościół św. Krzyża na Łysej Górze, Dz. warsz. 1828 XII., Zbieracz um. rozrywek, Krak. 1839 II., Album malownicze 1849; — Kościół na Łysej Górze, Czech J., Nowy kalendarz astronom gosp., Krak. 1854; — Gwiaździc, Wycieczka do kościoła świętokrzyskiego na Łysej górze, Kłosy 1881 XXXIII.; — Kościół Bened. na Łysej Górze, Przyj. ludu, Leszno 1835 II., 1837 IV.; — Klasztor św. Krzyża na Łysej Górze, tamże 1847 XIV.; — Bartoszewicz J.,

Kościół i klasztor świętokrzyski na Łysej Górze, Tyg. ill. 1860 I.; — Starożyk J. I., Dawny cmentarz świętokrzyski, tamże 1885 ser. IV. t. V., *zob. Miejscowości.*

13284. **Gacki J. X.**, O klasztorze w Sieciechowie, Radom 1872.

R: X. L., Sybels Hist. Ztschr. XXXI. i rec. pod Nr. 13259.

13285. Uposażenie klasztoru Mogilnickiego, *zob.* Nr. 1671—1672, 1680; — Liber mortuorum, *zob.* Nr. 6297; — Suffragia monasterii Mogilnensis ord. S. Benedicti, 1179 do 1485 (1679), *zob.* Nr. 6796.

13286. **Wiadomości** niektóre o klasztorze XX. Benedyktynów w Lubiniu w W. X. Poznańskiem, Arch. teolog. Jabczyńskiego 1836; — Callier E., O starożytności klasztoru OO. Benedyktynów w Lubiniu Wielkopolskim, Warta 1885 Nr. 575; — Klasztor OO. Benedyktynów w Lubiniu Wielkopolskim (szkic geogr.-hist.), tamże 1886 Nr. 625.

13287. **Annales** Lubinenses, *zob.* Nr. 6264; — Liber mortuorum mon. Lubinensis Tablica paschalna lubińska i Liber fraternitatis, *zob.* Nr. 6224, 6251 i 6390.

13288. Berlière U., Une colonie de moines liégeois en Pologne au XII. siècle, Revue bened. de l'abbaye de Maredsons 1891 Nr. 1.

R: Abraham Wł., Kwart. hist. 1893.

13289. Kościół XX. Benedyktynów w Lubinie, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.

13290. **Gawarecki**, Wiadomość historyczna o Benedyktynach zgrom. płocko-pułtuskiego, Pam. relig. mor. 1844.

13291. Caloen D., Les bénédictines du Saint-Sacrement (notices sur le couvent de Caen. fondé en 1639, et de Varsovie fondé en 1687), Rev. bénéd. de l'abb. de Maredsons 1891 Nr. 9.

13292. Krakowski J., O słowiańskim kościele św. Krzyża i klasztorze bened., Krak. 1886; — Das Slavenkloster in Oels, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens t. III.

13293. **Ulanowski B.**, O założeniu i uposażeniu klasztoru Benedyktynek w Staniątkach, Roz. fil. hist. akad. um. XXVIII., Odb. Krak. 1891.

R: Semkowicz A., Kwart. hist. 1893; Ateneum 1892 II.; — Por.: Bulletin de l'acad. Crac. 1891 str. 61—62.

13294. Das Archiv der Benedictinerinnen zu Staniątki, *zob.* Nr. 805.

13295. Sobieszczański F. M., Kościół i klasztor Benedyktynek w Sandomierzu, Tyg. ill. 1860 I.

13296. Kościół i klasztor Panien Benedyktynek w Jarosławiu, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

13297. Klasztor WW. Benedyktynek we Lwowie, Lwowianin 1837 t. II.; — Klasztor Benedyktynek we Lwowie, Tyg. lw. 1867.

13298. Obraz P. Maryi w kościele Benedyktynek lw., por. Pociecha ludu, E. 1768 DS

13299. **Woelky C. P.**, Regesten und Urkunden-Verzeichniss über das Benedictiner-Jungfrauenkloster in Thorn nebst der demselben überwiesenen S. Jacobskirche, por. Altpr. Mntschr. 1880 XVII.

13300. Kościół Benedyktynek w Wilnie, Ćwiczenia duchowne, Lwów 1886, *zob* Nr. 13244.

13301. **Joannes de Nigra** (Valle), Geneal. ordinis Canonicorum, Crac. 1619, 2. ed.: Congregationis S. Salvat. genealogiam commentarius et canonicorum congreg. Crac. status ampliatus studio A. M. Gorczyński, Crac. 1797. *zob.* Nr. 4715, 8099.

13302. Pukalius P. X., Genealogia sacri Ordinis Canonic., Crac. 1619; — Clareta P., Collectio statutorum Canon. regular., Crac. 1620; — Rotkiewicz, S. Opus miserantis Dei, Vilnae 1699 (DS.).

13303. Matuszewicz, Caronicus regularis Lateranensis in Polonia et M. D. Lithuanien., Crac. 1726 (DS.).

13304. Łuniewski Krz., Żywot bł. Stanisława Kazimierczyka 1617, 2. wyd. przez ks. Wojciecha Grabowskiego, Krak. 1763; Pruszcz H., Forteca dziejów król. polskiego, Krak. 1662 (DS.).

13305. Constitutiones pro canon. regularibus Domus Tremesnensi unitis, Pataviae 1646 DS., *zob.* Nr. 3810.

13306. **Łukowski A.**, Kościół i klasztor w Trzemesznie, Tyg. ill. 1865 XI.

Zob. Nr. 4563, 5051, 6964, 6993, 7869.

Kanonicy regularni Żegańscy (Saganenses), zob. Nr. 6558, 6602.

13307. Chodyński A., Kościół św. Mikołaja w Kaliszu, Warsz. 1874.

13308. **Gawarecki**, Czerwińsk z klasztorem, Pam. relig. mor. s. I. t. X.; — Osiecki ks. J., Czerwińsk wraz z opactwem księży kanoników regularnych Lateraneńskich, por. Wiek 1875 Nr. 46, 47.

13309. Posiadłości klasztoru Czerwińskiego w pierwszych wiekach istnienia, Warta 1888 Nr. 704.

Kalendarz Czerwiński, zob. Nr. 6604.

13310. **Pękalski P. F.**, O początku, o skrzywieniu i upadku zakonu XX. Kanoników, stróżów św. Grobu jerozolim., Krak. 1867; — Baliński M., Bożogrobcy, Pam. rel. mor. t. XXII.; — Gacki J., Bożogrobcy, tamże t. XXIV.

13311. **Nakielski S.**, De sacra antiquitate ord. Cust. S. Sepulcri, Crac. 1625; — Tenże, Miechovia sive promptuarium mon. Miechoviensis, Crac. 1634, *zob.* Nr. 8223.

Zob. Nr. 6220.

13312. Łubieński M., Constitutiones capit. Miechoviensis, Crac. 1621, 2. ed.: Constitutiones primi capituli gen. Miechoviensis, Sandom. 1747; — Constitutiones secundi capit. gener., Decreta Summorum Pontificum, Sandom. 1747 (DS.), *zob.* Nr. 3357.

Annales Miechovienses, zob. Nr. 6610.

13313. Łowicz St., Can. S. Sepulchri Regulae vitae monasticae, Crac. 1539; — Statuta fratrum S. Sepulcri Conv. Miechov., Crac. 1585 (DS.).

13314. Kościół Bożogrobców w Miechowie, Przyj. ludu, Leszno 1837 III.; — Sob. F. M., Kościół Bożogrobców w Miechowie, Tyg. ill. 1861 IV., Kłosy t. IX.

Zob. Nr. 3011, 3243.

13315. St. K., Itinerarium Bożogrobca gnieźnieńskiego ks. Jakóba Lanhausa z r. 1768, Kuryer pozn. 1890 Nr. 104, *zob.* Nr 2725.

13316. Zakon Marków w Polsce, Przyj. dom., Lwów 1856 t. VI.

13317. **Epitome** Xenodochii M. Alberti Basaei Scebrzesinensis ord. S. Spiritus, Crac. 1570 DS.

13318. **Tomkowicz St.**, Szpital św. Ducha w Krakowie, Krak. 1892, *zob. Oświata (Sztuka)* i *zob.* Nr. 2686, 3454.

13319. Litterae, per quas canonici ord. Hospitalarii eximuntur, Romae 1741; — Henri III., Les statuts de l'ordre du St. Esprit, Vars. 1740 (DS.).

Zob. Nr. 4668.

Por. Encyklopedyę kościelną M. Nowodworskiego (zob. Nr. 12521) t. IX. str. 451–482.

13320. **Janauschek L.**, Origines Cisterciensium, Vindob. 1877 t. I.
R: Prz. kryt. 1877.

13321. **Caroli de Visch**, Bibliotheca scriptorum s. ord. Cisterciensis, Colon. 1656; — Tissier B., Bibliotheca patrum Cisterciensium, Bonofonte 1660–64, 1–6, Paris 1669, 7–8, *zob.* Nr. 5803.

13322. Miraeus, Chronicon ord. cisterc., Coloniae 1616.

13323. **Manrique**, Annales cistercienses, Lugd. 1642–1649 t. 4, po niem.: Regensb. 1739 t. 5 (do r. 1236).

13324. **Le Nain**, Essai sur l'hist. de l'ordre de Citeaux, Paris 1696 t. 9

13325. D'Arbois de Jubainville, Études sur l'état interieur des abbays cist. et principalement de Clairvaux au XII. et XIII. siècle, 1858.

13326. **Winter**, Die Cisterzienser des nördlichen Deutschlands bis zum Auftreten der Bettelorden, Gotha 1868–1871 t. 3 (także o polskich).

13327. **Henriquez Chr.**, Regula, const. et privil. ord. cist., Antverp. 1630; — Nomasticon cisterciense, Paris 1670.

13328. Edmund a S. Cruce X., Statuta reformationis ord. Cisterciensis. Crac. 1581, Vangroviae 1640, *zob.* Nr. 3180.

13329. **Łeski W. Stan.**, Statuta ordinis cisterciensis tam antiqua quam novissima, zarazem: Resolutiones ad dubia proposita, collecta authoritate et permissu A. Pernot 1745 DS.

13330. Bolesław potwierdza przywilej Henryka z r. 1201 dla Cystersów w r. 1251, Dod. Gaz. lw. 1851 Nr. 16, 17, *zob. Dod. I.*; — Albertus abbas Casimiro regi promittit a. 1460, Vol. leg. I., *zob.* Nr. 2260; — Konst. z r. 1511, tamże I. 378 (171); z r. 1538, tamże I. 521 (257); — Przywilej Grzegorza XIII., *zob.* Nr. 3180; — Joannes Casimirus, Litterae de jure eligendorum abbatum et praepos. Cisterc. 1736; — Akta sprawy zakonu Cystersów w r. 1685, *zob.* Nr. 4183; — Burghoff H., Elucidatio exemptionis et iurisdictionis ord. cisterc., Praga 1654, Oliwa 1688; — Nova et vetera libertas elect. reg. abbatum, b. m. i r.; — Sacra congr. pro abbatibus Cisterc. R. P. 1732, *zob.* Nr. 4568; — Przełożenie interesu o komisaryat cysterski, b. r.; — Odpowiedź na to przełożenie, 1738; — Discursus a. 1781, *zob.* Nr. 4668; — Czartoryski A., Głos przeciw Cystersom w r. 1785 *zob.* Nr. 5205 (DS.).

13331. Officia sanctorum propria ad norm. Cisterc., Posn. 1732 (por.: Henriquez Chr., Menologium cisterciense; Tenże, Fasciculus sanctorum cisterc.) DS.

13332. Sigismundus (Frater), Tabula monasteriorum cisterc. Poznań 1614; — Catalogus monast. ord. Cisterciensis per Polon. cons. Howiecki electus et visit. Cas. Berłowski 1759; — Catalogus monasteriorum ord. Cisterciensium per Poloniam, Pruss. et Lithuan. in a. 1786 Bened. Lubstowski in comissarium electus, 1787, 1790 (por.: Jongelinus, Notitia abbatorum ord. cisterciensis) (DS.).

13333. Hockenbeck H., Drei kölnische Klöster in Polen, Ztschr. f. Gesch. Posen 1889.

13334. Wiese A., Die Cistercienser in Dargun 1172 bis 1300, ein Beitrag zur meklemb.-pommersch. Colonisation, Güstrow 1889.

13335. Martynowski Fr., Z dziejów sztuki polskiej, Epoka Cysterska, Ruch lit. 1877 (por.: Dohme, Die Kirchen des Cisterzienserordens in Deutschland während des Mittelalters, Leipzig 1869).

13336. **Helcel A. Z.**, O klasztorze jędrzejowskim i będącym tam nagrobku Pakosława kasztelana krak., R. tow. nauk. krak. t. I., Odb. Krak. 1852, *zob.* Nr. 1687.

R: Bartoszewicz J., Bibl. warsz. 1853 I.

Wincenty Kadłubek, zob. Nr. 6276—6292, zwłaszcza Nr. 6279.

13337. Akta sprawy Jędrzejowskiego klasztoru z lat 1676—1678 (po łac. proces), Romae 1678, *zob.* Nr. 4107.

13338. **Gawarecki W. H.**, Początek i wzrost zakonu benedykt.-cistersk. Lendzkiego, Mag. powsz. 1840 VII.; — Wiad. hist. o Cystersach w Lendzie, Gaz. kośc. 1845; — Wiad. hist. o opactwie i kościele w Lędzie, Pam. relig. mor. t. X., Odb. Warsz. 1858.

13339. Calendarium Landense, ed. Zeissberg, *zob.* Nr. 5826; 2. ed. Wierzbowski T., MM. Pol. t. V., Liber mortuorum, *zob.* Nr. 6562 i *Dod. I.*

R: St. Ł., Kwart. hist. 1887.

Dokumenty, zob. Nr. 754—755.

13340. Posiadłości klasztorne OO. Cystersów w Lądzie nad Wartą, Warta 1887 Nr. 682; — F. M. S., Kościół w Lendzie, Tyg. ill. 1862 V.

13341. Gniński Chr., Processus Rotae Rom. in causa Abbatiae Landensis a. 1694, b. r. (E. IX.), *zob.* Nr. 4291.

13342. **Łuszczkiewicz Wł.**, Opactwo Cysterskie w Lądzie, Spraw. kom. sztuki akad. um. krak. 1887 t. III., *zob. Oświata (Sztuka).*

13343. Hockenbeck H., Kloster Lekno (Wongrowitz) u. d. Preussenmission von 1206—1212, Festschrift des Gymn. Laurentianum, Arnsberg 1893; — Tenże, Beiträge zur Geschichte des Klosters und der Stadt Wongrowitz (aus dem XV. Jahrh.), Leipzig 1879—1880.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1894; — Por.: Altpreuss. Mntschr. t. IX. i Perlbacha: Preuss poln. Studien.

13344. Gruenhagen C., Ueber die Zeit der Gründung von Kloster Leubus, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1863 V., *zob.* Nr. 196.

13345. **Wattenbach W.**, Martin Sebastian Dittmanns Chronik der Aebte von Leubus, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens I.; — Tenże, Monumenta Lubensia, *zob.* Nr. 5861; — Dokumenty, *zob.* Nr. 756—757; — Opis opactwa, Stenzel, SS. rr. Sil. t. V., *zob.* Nr. 5860.

13346. Thoma W., Die colonisatorische Thätigkeit des Klosters Leubus im XII. und XIII. Jahrh., Inauguraldissertation, Leipzig 1894.

13347. Frycz J. M., Były klasztor Cystersów w Lubiążu, Tyg. ill. 1860 II.

13348. Series abbatum Coenobii Byszoviensis seu Coronoviensis ord. Cisterciensis, *zob.* Nr. 9121; — Decisio pro curia episcop. Vladisl. contra monach. Coronovienses, Romae 1713, *zob.* Nr. 4439.

13349. **Bartoszewicz J.**, Opactwo Sulejowskie, Kronika wiad. kraj. i zagr. 1858.

13350. F. M. S., Ruiny opactwa Sulejowskiego, Tyg. ill. 1875 XV. (por.: Encyklop. powsz. Orgelbranda t. XXIV.); — Klasztor i kościół w Sulejowie, Prz. bibl. archeolog. 1881 II.

13351. Łuszczkiewicz Wł., Opactwo sulejowskie, zabytek architektury z XIII. w., Spraw. kom. sztuki akad. um. krak. 1879 I., *zob. Oświata (Sztuka).*

13352. Posiadłości klasztoru Sulejowskiego, Warta 1887 Nr. 692.

13353. **Hirsch Th.**, Das Kloster **Oliwa**, Danzig 1850.

13354. Das Kloster Colbatz (Calvitium), Ledeburs Archiv XIV.; — Annales Colbatz, *zob.* Nr. 7226; — Notae Colbazienses 1307 do 1360, *zob.* Nr. 6509.

13355. Chronicon Olivense a fundatione monasterii a. 1170 ad a. 1350, *zob.* Nr. 6494 do 6498; — Die mitlere Chronik von Oliva 1365—1545, *zob.* Nr. 7094; — Catalogus nominum abbatum mon. de Oliva 1224—1641, *zob.* Nr. 6495; — Liber mortuorum mon. B. Mariae de Oliva, ed. Kętrzyński W., MM. Pol. t. V., *zob. Dod. I.*

13356. **Ewald Alb.**, De Christiani olivensis ante ordinem teutonicum in Prussiam advocatum conditione, Romae 1863.

13357. Kęssowski, Mnemosynon, quo inaugurat. conventus oliv., Dantisci 1641, *zob.* Nr. 4182; — Informatio generalis ratione abbatiae monasterii de Oliva Cisterc. 1697 i b. r., *zob.* Nr. 8752; — Amicus Olivae et genius nobilis, b. r. (E. IX.).

13358. Krępowiecki T., Klasztor w Oliwie, Gaz. polska 1829; — Oliwa, Ledeburs Arch. II., Beitr. z. Kunde Preuss. N. F. 1837 I., *zob.* Nr. 6199; — Wieniarski A., Klasztor w Oliwie, Tyg. ill. 1860 I., *zob.* Nr. 10509; — Pielgrzym, Pelplin 1871—1872.

13359. Opis klasztoru w Wąchocku, Bibl. warsz. 1851 IV.; — B. Ks., Opis klasztoru pocystersk. w Wąchocku, Kłosy 1890 Nr. 1280.

13360. F. M. Sob., Kościół pocysterski w Koprzywnicy, Tyg. ill. 1860 (por. Encykl. powsz. t. XV.).

13361. Łuszczkiewicz Wł., Kościół i reszty klasztoru Cysterskiego w Koprzywnicy, Spr. kom. hist. szt. akad. um. krak. 1887 t. III., *zob. Oświata (Sztuka).*

13362. **Monografia** opactwa Cystersów we wsi Mogile (autorowie: Piekosiński, Gorczyński, Szujski, Łuszczkiewicz, Seredyński, Hoszowski, Łepkowski i ks. Janota składali się na to dzieło, zawierające: Historyczną wiadomość o wsi Mogile, o uposażeniu klasztoru, poczet opatów, o mogile Wandy, o grobowcach i kościele mogileckim i zbiór dyplomów mogilskich), Krak. 1867.

R: Lubomirski I. T.; Bibl. warsz. 1867 III; Czas 1867 Nr. 163; X. L., Sybels H. Z. XVIII. str. 386.

13363. Hoszowski K., Obraz życia i zasług opatów Mogilskich, Krak. 1867; — Tenże, Przyczynek do dzieła: O opatach XX. Cystersów w Mogile pod Krakowem, Krak. 1879, *zob.* Nr. 4792.

13364. Cracovita Nic. fr., Chronicon mon. Claratumbensis ordinis Cisterciensis, wyd. W. Kętrzyński, MM. Pol. VI., *zob. Dod. I.*; — Liber mortuorum Mogilnensis ord. Cisterc., wyd. Kętrzyński W., MM. Pol. V.; — Uryga Fr., Claraetumbae vulgo Mogila abbates et scriptores, Xenia Bernardina, Wiedeń 1891 III.

13365. **Kujot St.**, Opactwo pelpińskie, Peplin 1875.

R: Dr. *** (polemika), Przegl. lw. 1875 t. X.; Prz. kryt. 1875.

13366. **Strehlke**, Dobberan und Neu Dobberan, Königsberg 1869; — Annales Pelplinenses (1190—1293), Monumentorum fundationis mon. Pelplinensis, *zob.* Nr. 6432; — Liber mortuorum mon. Pelplinensis ord. Cisterc., MM. Pol. t. IV.; — Kronika Pelplińska Warta, Poznań 1875—1876 II.

13367. **Pfützner**, Versuch einer Gesch. d Cistercienser-Stiftes Heinrichau (Henrykowo), Breslau 1846, *zob.* Nr. 6349 i 6435.

13368. Liber fundationis claustri S. Mariae Virginis in Heinrichow, *zob.* Nr. 6348; — Annales Heinrichovienses, *zob.* Nr. 6375, 6458, 6466; — Formelbuch aus Heinrichau aus d. Mitte d. XIV. Jahrh., *zob.* Nr. 736; — Necrologium des Stifts Heinrichau, ed. Wattenbach, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens t. IV., (por. Grote Lexicon, *zob.* Nr. 13237).

13369. Klasztor Cystersów w Obrzce, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII. i X. (por. Łukaszewicza: Opis kośc. i klaszt., *zob.* Nr. 12959).

13370. **Warmiński T.**, Urkundliche Gesch. d. ehemaligen Cistercienser Klosters zu Paradies, Międzyrzecz 1886, *zob.* Nr. 777.

13371. Consecratio Ecclesiae Parad., *zob.* Nr. 6555; — Allocutiones, *zob.* Nr. 4336.

13372. **Pick A.**, Das Kloster Paradies und die Landsberger Pfeffer-Abgabe, Ztschr. d. hist. Ges. f. d. Prov. Posen 1891 VI.

R: Papée Fr., Kwart. hist. 1894.

13373. Spis opatów w Szczyrzycy czyli Ludzimierskich, Bibl. war. 1867 III.; — Opis opactwa, tamże 1850 III.

13374. Magiera Th., Series antistitum monasterii Szczyrzyc, Xenia Bernardina 1891 III., Beiträge zur Gesch. der Cistercienserstifte 1892.

13375. Necrologium des Stifts Kamenz (Kamieńca), ed. Wattenbach, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens IV., *zob.* Nr. 6707; — Dokumenty, por. Mosbach: Wiad. do dziejów polskich, Wrocław 1860.

13376. **Potthast**, Geschichte der ehemaligen Cistercienserabtei Rauden (Ruda), Leobschütz 1858.

13377. Jenike L., Były klasztor Cystersów w Rudzie. Tyg. ill. 1861 IV.

13378. Pfotenhauer P., Urkunden des Klosters Kamenz, Breslau 1881, *zob.* Nr. 744.

13379. Klasztor Cystersów w Bledzewie, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; — Cistercienser Kloster Blesen, Ledeburs Arch. N. F. 1836 III.

13380. Wiadomość hist.-chronolog. o fundacyi klasztorów w Nowym Doberlugu, w Zemsku, w Bledzewie XX. Cystersów, Arch. teol. Jabczyńskiego 1836, 1837.

13381. Kierski E., Kościół i klasztor w Bledzewie, Tyg. ill. 1862 V.; — Opactwo Bledzewskie, Warta 1885 Nr. 599, 1886 Nr. 501.

13382. Monasterium Premetense (Przemęt), Ledeburs Arch. N. F. 1834 I.

13383. Annales Grissovienses maiores 1230—1306, *zob.* Nr. 6448; minores 1292 do 1312, *zob.* Nr. 6453; — Catalogus Grissoviensis, *zob.* Nr. 6635.

13384. **Wuttke R.**, Nationale Kämpfe im Kloster Trebnitz (klasztor Cysterek w Trzebnicy), Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1890 XXIV.

R: Wagner A., Kwart hist. 1890.

13385. Annales monast. Trebnicensis, *zob.* Nr. 6374.

13386. Schultz A., Die Klosterkirche zu Trebnitz, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1869 IX.; — Bach, Kloster Trebnitz, por. Encykl. kościelną Nowodworskiego t. III. str. 610.

13387. Klasztor w Ołoboku, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.

13388. **Jacobson**, Cistercienser Nonnenkloster in Culm (Chełmno), Ledeburs Arch. N. F. 1835 II.

13389. Pakostka Woje., Sprawa o reform. klasztoru chełmińskiego (?), Poznań 1618 DS.

Zob. Nr. 1733.

13390. **Le Paige J. (Pagius)**, Bibliotheca Praemonstratensis Ordinis, Paris 1633 DS.

13391. Miraeus (Le Mire), Ordinis Praemonstr. Chronicon, Colon. Agrip. 1613; Du Pré Maur. (Pratanus), La vie de S. Norbert fondateur de l'ordre de Prémontré, contenant l'origine, progrès et avancement de l'ordre de Prémontré, Paris 1627 (DS.).

13392. **Hugo K. L.**, Sacri et canonici ord. Praemonstratensis Annales, Nanceii 1734 I—II.

13393. **Winter Fr.**, Die Praemonstratenser des XII. Jahrh., Berlin 1865.

13394. **Taiée K.**, Prémontré, Paris 1872 do 1873.

13395. **Knapiński Wł.**, Św. Norbert i jego zakon, Warsz. 1884 (por. Encykl. kościelna t. XVI.).

13396. Quaesvitius J., Ordinis praemonstratensis statuta et decreta antiqua collecta studio, Vratisl. 1588; — Statuta ord. Praem. renovata anno 1630 a capit. generali, Paris. 1632 (DS.).

13397. Merz, Norbertus triumphans, Ravensburg 1628; — Launoy J., Inquisitio in privilegia ord. Praem., Paris 1658; — Cailleu N., Responsio ad inquisitionem, Paris 1661; — Censura responsionis, Paris 1663 (DS.).

13398. **Kraszewski A. J. D.**, Życie świętych Zakonu Premonstratensów, War. 1752 2 części (w cz. 2. str. 272—346: Supplement o fundacyach i fundatorach klasztorów polskich z historyków i manuskryptów).

13399. Kohel Sig., Praemonstr. ord. nonullorum Patrum vitae collectae, 1608; Thomasz Roman L. ks., Katalog albo Summariusz żywotów św. Zakonników Ord. Praem. z kroniki Mireusa i z innych, Krak. 1615 (DS.).

13400. Ephemerides hagiologicae ord. Praemonstr. seu quotidiana Sanctorum memoria, Vind. 1764 DS.

13401. Sapecki, Popis generalny zakonu Premonstratyńskiego, Crac. 1715 DS., *zob.* Nr. 4448, 4932.

13402. Lienhart J., Spiritus literarius norbertinus 1771 DS.

13403. Brunner S., Ein Chorherrenbuch; Gesch. der aufgehob. Chorherrenstifte Augustiner u. Praemonstratenser in Oesterr.-Ung., Deutschland u. d. Schweiz, Wien 1883.

13404. **Görlich Fr.**, Geschichte der Praemonstrant. u. ihrer Abtei zum h. Vinzenz von Breslau, Breslau 1836.

Zob. Nr. 1690 i 1697.

13405. Gesta abbatum monasterii s. Vincentii [1149—1480 (1504)], *zob.* Nr. 6787; — Liber mortuorum, *zob.* Nr. 6410; — Nekrolog, ed. Hein P., Ztschr. f. Gesch. Schlesiens t. X.; — Wattenbach, Ueber die Veranlassung zum Abbruch d. Vincenzklosters v. Breslau im J. 1529, tamże IV.

Zob. Nr. 1686.

13406. Prawa i wolności Opactwa z konwentu witowskiego naprzeciw pretendowanym robociznom, b. r. (po r. 1736) DS., *zob.* Nr. 4724 (por. E. D. IX. 1604: Fabricius i Pozwolenie).

Premonstratensi w Nowym Sączu, zob. Nr. 1998 i 2010.

13407. Seminarium Olivorum seu Sancti Norberti. Olmuncii 1701 DS.

13408. Klasztor Norbertanek w Strzelnie, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.

13409. Liber mortuorum monasterii Strzelnensis ord. Praemonstratensis, MM. Pol. V., *zob. Dod. I.*; — Wizytacye klasztoru Norbertanek w Strzelnie i w Łęczycy, *zob.* Nr. 4176.

13410. **Wattenbach**, Abriss der Gesch. d. Klosters Czarnowanz, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens II.; — Tenże, Necrolog des Klost. Czarnowanz, tamże t. I.; — Urkunden des Kloster Czarnowanz, *zob.* Nr. 728.

13411. Anczyc Wł., Klasztor Norbertanek w Krakowie, Tyg. ill. 1866 XIII.; — Dziedziniec w klasztorze Norbertanek na Zwierzyńcu w Krakowie, Kłosy t. XVI.

Norbertanki w Płocku, zob. Nr. 5353.

13412. **Hernando de Castillo y Joan Lopez**, Historia general y vida de San Domingho y de su orden de predicadores, Madrid 1612 t. 6 (przeł. na j. włoski); — Année dominicaine, Paris 1678 t. 13.; — Mamachi Annales ord. Praed., Romae 1754 t. 5.

13413. **Masetti**, Documenta et antiquitates vet. disc. Ord. Praed. ab a. 1216 ad 1348, Romae 1864; — Ripoll et Kremond, Bullarium Ord. Praed., 8 vol., Romae 1737 i n.

13414. **Quetif et Echard**, Scriptores ordi-praedicatorum, Paris 1717—1721 t. 2; — Senensis A., Bibliotheca virorum insignium o. fratrum praedicatorum.

13415. **Barącz S. X.**, Rys dziejów zakonu kaznodziejskiego, Lwów 1861 t. 2.

13416. Siemieński L. H., Zakon kaznodziejski, Roztrz. i pogl. lit.

13417. Piskowski Z. H. X., Żywoty śś. Zakonu kaznodziejskiego na każdy dzień, Wilno 1760 DS.

13418. Directorium divini officii iuxta ritum Sacr. Ord. Praedicatorum, b. m. 1792; Wytłómaczenie historyczne dlaczego Ojcowie zak. kaznodz. każdego dnia śpiewają: Salve Regina, b. r. (E. IX.) (DS.).

Zapiski o początkach zakonów, zob. Nr. 6307.

13419. Bartoszewicz J., Iwo z Końskich Odrowąż, bisk. krak. XIII. w., Dz. warsz. 1854 Nr. 174.

13420. **Bzowski A.**, Propago d. Hyacynthi seu de rebus ord. Praed. in prov. Poloniae, Venetiis 1606, *zob.* Nr. 6352—6359.

13421. **Kamieński P.**, Antiquitas Praedicatorum ord., Vilnae 1642.

13422. Okolski Sz., Russia florida, Leop. 1646; — Nowowiejski F., Phenix decoris et ornamenti prov. Poloniae S. Ord. Praed., Posnaniae 1752.

13423. Siejkowski M., Świątnica pańska, Krak. 1743; Tenże, Dni roczne św. błogosł. prowincyi polskiej, Krak. 1743 (Szymak Grz., Prerogatywa zakonu kaznodziejskiego, Wilno 1756 (DS.).

13424. **Chodykiewicz Kl.**, De rebus gestis in prov. Russiae Ord. praedic. commentarius, Berdyczów 1780.

13425. Gorzkowski M., Dominikanie nad Dnieprem, szkic hist., przyczynek do missyi hist. Rusi, Krak. b r.

13426. Wiek siódmy zakonu kaznodziejskiego na Litwie i Białej Rusi, Petersb. 1816.

O klasztorach na Litwie, zob. Nr. 1812.

13427. **Acta** provinciae S. Hyacinthi, Crac. 1619, *zob.* Nr. 3565, 3572, 3620.

13428. Antoni X., Sprawa dobra o zakonnej prowincyi Jacka św., Lwów 1599 DS.

13429. **Acta capituli** intermedii Polon. Ord. Praedic. Lublini, Crac. 1626, *zob.* Nr. 3649; — Jasiński C., Summarium ordinationum praedic. sub N.c. Rudolphio, Crac. 1638, Brigiae 1654, *zob.* Nr. 3892; — Propugnacula perpetuae concordiae ordin. praedicatorum 1640; — Acta capituli a. 1648. *zob.* Nr. 3849; a. 1650. *zob.* Nr. 3869; a. 1652, *zob.* Nr. 3881; a. 1666, *zob.* Nr. 3994; a. 1669, *zob.* Nr. 4034; a. 1681, *zob.* Nr. 4147; a. 1684, *zob.* Nr. 4176; a. 1687, *zob.* Nr. 4200; a. 1698, *zob.* Nr. 4290; a. 1701, *zob.* Nr. 4357; — Acta capituli ord. praedic., Vars. 1704; — Acta capituli Poloniae provinciae ord. praed., Gedani 1725, *zob. Dod. I.*; a. 1731 (Luceoriensis), *zob.* Nr. 4563; a. 1734, *zob.* Nr. 4616; a. 1737, *zob.* Nr. 4640; a. 1749 (Luceoriensis), *zob.* Nr. 4731; — Acta capituli prov. ord. praedicatorum, Leopoli 1766, *zob. Dod. I.* (DS.), *zob.* Nr. 4430, 4457, 4502.

13430. Verespius H., Congregatio Lithuaniae praedicatorum, Merecii 1644, *zob. Dod. I.*; — Acta capituli prov. Lithuaniae, *zob.* Nr. 4209; a. 1701. *zob.* Nr. 4357; a. 1709, *zob.* Nr. 4410; — Acta capituli ord. praedic. in villa Derło Convent Brestens. sub elect. Hier. Miełoński, Vars. 1710; — Wykład kap Brzeskiej, b. m. 1772 (DS.).

Benedictus XIII. Confirm. privil., zob. Nr. 4534; Benedictus XIV. Allocutiones, zob. Nr. 4792.

13431. Tabella in qua catalogus omnium Patrum prov. Polon. Ord. praedicat. per alphabetum 1777, 1778 i b. r.

13432. Okolski Sz., Żywoty niektórych Dominikanów, Krak. 1638, *zob.* Nr. 8245.

13433. Uczeni pisarze zakonu kaznodz. w Polsce (z ręk. Chodykiewicza 1764), J. I. Kraszewskiego Ath. 1850 VI. i Okruszyny; — Opolski, Prace naukowe zakonu kaznodz., Przegl. katol. 1894 str. 53, 68.

13434. **Barącz S.**, Klasztor i kościół Dominikanów w Krakowie, Poznań 1888.

R: Warta 1888 Nr. 728; Szarlowski A., Kwart. hist. 1889.

Zob. Nr. 58.

13435. Necrologium Dominicanorum Crac., ed. Zeissberg, *zob.* Nr. 5826.

13436. Mączyński J., Wiad. hist. o cud. obrazie w kośc. OO. Dominikanów w Krak., Krak. 1863; — Kościół św. Trójcy OO. Dominikanów w Krakowie (p. Szeliga), por. E. IV. str. 442; — Stehlik E., Kościół św. Trójcy OO. Dominikanów w Krak. (3 rozprawy) 1864—1865.

13437. Kościół OO. Dominikanów w Krakowie, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Kościół Dominikanów w Krakowie, Tyg. ill. 1860 II.; — Łepkowski J., Krużganki kośc. ks. Dominik. w Krakowie, tamże 1864 IX.

13438. R., Dominikański korytarz w Krakowie Kłosy XII.; Przed kościołem Domin. w Krakowie, tamże XV.; Popiel P., W sprawie kościoła Dominikańskiego, Czas 1857 Nr. 129, *zob. Oświata (Sztuka).*

13439. F. M. Sob., Kościół dominikański w Sandomierzu, Tyg ill. 1860 II.

13440. **Luchs**, Baurechnungen des ehemaligen Dominikaner-Convents zu St. Adalbert in Breslau, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1859 II.; — Konrad P., Breslauer Dominikanermönche, die ersten evangelischen Prediger Siebenbürgens, tamże 1893 t. XXVII; — Fabritius K., Zwei Funde in der ehemaligen Dominikanerkirche, Archiv des Vereins für Siebenbürg. Landeskunde, Kronstadt N. F. 1861 t. V.

13441. Wattenbach W., Urkunden d. Dominikaner u. Dominikanerinnen der Stadt Ratibor 1258—1514, *zob.* Nr. 790; — Ratiborer Chronik, *zob.* Nr. 6677.

13442. Kościół Dominikanów w Poznaniu, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.

13443. **Teleżyński W.**, Tractatus historicus de coenobio Plocensi S. P. Dominici, Crac. 1790.

13444. Kościół, klasztor, wiadomość o św. inkwizycyi i szkoła u XX. Dominikanów we Lwowie, Lwowianin 1836; — Kościół ks.

Dominikanów we Lwowie, Przyjaciel ludu, Leszno 1847 XIV.; — Piątkowski D. X., Wiad. hist. o statui N. M. P. Jackowej w kościele Dominikanów we Lwowie, Lwów 1856; — Schneider A., Pomniki w katakombach pod kościołem Bożego ciała OO. Dominikanów we Lwowie historycznie opisane, Lwów 1867; — Kunasiewicz St., Przewodnik po kościele B. C. OO. Dominik. we Lwowie, Lwów 1876.

13445. Liber mortuorum monast. Leopoliensis St. Dominici 1412—1569, *zob.* Nr. 7276.

13446. Władysław Opolski określa granice dóbr Dominikanów lwowskich w r. 1378, Dod. Gaz lw. 1858 Nr. 40—11, *zob.* Nr. 1946, 1976, 2065, 2167, 2317, 3421.

13447. Potocki W., Księża Dominikanie w Lublinie, Pielgrzym 1842 IV.; — Zieliński Wł., Podwale i góra Dominikańska w Lublinie, Kłosy 1885, *zob.* Nr. 6857.

13448. Wieczorkowski Wł., Ustęp z opisu Piotrkowa (Dominikanie), Bibl. warsz. 1855 IV.; — Kościół i klasztor PP. Dominikanek w Piotrkowie (wzmianka historyczna), Tydzień 1882 III.

13449. Z listu przygodnego korespondenta z Piotrkowa (Kościół podominikański (1340), obrazy i t. p.), Wiek 1887 Nr. 204, 265.

13450. **Rychter I. L.**, Wiadomość histor. o kościele i klasztorze księży Dominikanów warszawskich, Popis uczniów szkoły wydz. warsz. u XX. Dominikanów 1826; — P. M. Sob., Kościół ks. Dominikanów w War., Tyg. ill. 1864 X.

13451. Conventus Buscensis Dominicanorum a. 1613, Przegl. archeolog. 1882.

13452. **Bar**ą**cz S.**, Arch. Dominikanów w Jarosławiu, Przegl. arch. 1883 II., III., Odb. Lwów 1884, *zob.* Nr. 37; — Piątkowski D. X., N. P. M. w Jarosławiu w kośc. OO. Dominikanów, Rzeszów 1864.

13453. **Barącz S.**, Klasztor WW. OO. Dominikanów w Starym Borku, Lwów 1877.

13454. **Barącz S.**, Wiadomość o klasztorze OO. Dominikanów w Podkamieniu, Lwów 1858, Tarnopol 1864; — Tenże, Dzieje klaszt. Dominikanów w Podkamieniu, Tarnopol 1870.

13455. Barszczewski J., Kazanie na zamknięcie koronacyi obrazu N. P. M. w Podkamieniu, Lwów 1727; — Relacya koronacyi obrazu N. M. Panny w Podkamieniu, Lwów 1728 (DS.).

13456. Klasztor Dominikanów w Podkamieniu, Przyj. ludu. Leszno 1849 XVI.; — Tatomir, Klasztor OO. Dominikanów w Podkamieniu, Strzecha 1872; — Zieliński L., Podkamień, Lwowianin 1841 Nr. 114; — Wieniarski A., Podkamień, Tyg. ill. 1861 IV.; — Mikulski K., Podkamień w Galicyi, tamże 1886 XIV.; — Podkamień, Kłosy t. XVI.

13457. Cuda podkamieńskie 1644 DS.; Wota jednego z Potockich do kościoła w Podkamieniu, Roz. lwow. 1858.

13458. Wiad. hist. o obrazie N. P. M. w kośc. OO. Dominikanów w Gidlach w gub. warsz., Warsz. 1845 (4 wyd.).

13459. Buszyński J., Kościół i klasztor OO. Dominik. w Kalwaryi na Żmujdzi, Tyg. ill. 1861 IV.; — Tenże, Kościół Dominikanów w Rossieniach na Żmudzi, tamże 1861; — Palewenis, były klasztor ks. Dominikanów, tamże 1873 XI.

13460. **Chodźko D.**, Agłona w Inflantach, Kościół i klasztor OO. Dominikanów, Pam. relig. mor. 1856.

13461. Russwurm C., Die Dominikanerklöster zu Riga und Dorpat, Inland, Dorpat 1851 Nr. 12.

13462. Schiefner A., Mauritius von Reval (Dominikanie), Inland, Dorpat 1851 Nr. 38.

13463. Kathegorya Dominikanów Łukiskich, b. r. (E. IX.) DS.; Kościół parochialny Dominikanów, por. E. 1757: Kałuski W. X.

13464. Ciecierski ks., Pamiętnik przeora Dominikanów wileńskich o Sybirze w latach 1797—1801, *zob.* Nr. 9793

Zob. Miejscowości.

13465. **Wadding,** Annales Minorum 1625—1648 t. 8.

13466. **Magliano P. (da)**, Geschichte des hl. Franciscus und der Franciskaner, übersetzt v. Q. Müller, München 1883.

13467. Gonzaga Fr., De origine Seraph. religionis, Romae 1587. Venet. 1603, 1607.

Żywoty św. Franciszka z Assyżu, por. Encyklop. kościelną t. V. str. 542—543.

13468. **Denifle H.**, Über den Franciscanerorden, Archiv f. Lit. u. Kirchengesch. des Mittelalters, Berlin 1885; — Ehrle Fr., Zur Quellenkunde der älteren Franciskanergesch., Ztschr. f. kathol. Theol., Innsbruck 1883; — Müller K., Die Anfänge des Minoritenordens, Freiburg 1889.

13469. Wolker J. W., Gesch. der Norddeutschen Franciskaner-Missionen d. Sächs. Provinz, Freiburg 1880; — Tenże, Die Norddeutschen Missionen des XVII. und XVIII. Jahrh., Köln 1884; — Banasch R., Die Niederlassungen der Min. zwischen Weser u. Elbe, Breslau 1891.

13470. Gaudentius, Beiträge zur Kirchengeschichte des XVI. und XVII. Jahrh., Bedeutung und Verdienste des Franc.-Ord. im Kampfe gegen den Protestantismus, Bozen 1880 t. I.

13471. **Reguła** i żywot braci św. Franciszka, Krak. 1594, Gdańsk 1708, Krak. 1723, Warsz. 1755, Lublin 1757, Warsz. 1802, 1828, Krak. 1857, 1860; — Regula ordinis minorum in capitulo Brzesinensi, Vratisl. 1724; — Antonius Cordubensis, Additiones resolutionis Regulae D. Francisci, Posnaniae 1626; — Marchand P., Regula S. Francisci et instrumentum, Crac. 1637 (DS.).

13472. **Łopaciński H.**, Reguła Trzeciego zakonu św. Franciszka i drobniejsze zabytki języka polskiego z końca w. XV. i początku XVI, Prace filol. 1893 IV.

13473. **Statuta** generalia ordinis minor. ref., Leopoli 1643; — Statuta FF. Minorum Observantium S. P. N. Francisci, modus renovandae profess., Supraśl 1732, Leop. 1738; — Kamieński J., Statuta fratrum minorum S. P. Francisci etc. 1740; — Konstytucye braci mniejszych Seraf. O. Franciszka, Krak. 1733 (DS.).

13474. Biecz Ign., Porządek przyjmowania żywota zakonnego Franciszka św., Krak. 1619 (E. VIII.).

13475. Olivellus J., Litterae monitoriales ad favorem Fratrum Ord. S. Francisci, Crac. 1614 (E. IX.).

13476. **Glasberger**, Analecta ad fratrum Minorum historiam, Lipsiae 1882.

13477. **Analecta** Franciscana sive chronica Fratrum Minorum, Ad Claras Aquas (Quaracchi) 1885, 1887 t. 2, *zob.* Nr. 5809.

13478. **Marek z Lizbony**, Kronika braci mniejszych, przeł. Bonawentura z Poznania Krak. 1610, Warsz. 1722, Supraśl 1747 (p. t. Kronika trzech zakonów), *zob.* Nr. 8962.

13479. **Biernacki Cas.**, Propugnaculum antiquitatis ordinis Minorum dedic. Jos. Maria Bottari, Crac. 1692; — Biernacki C., Speculum minorum: Primigeniae ord. min. eius progr., Crac. 1689, Calissiae 1701 (DS.).

13480. **Elbing L.**, Relacya o wielkiej świątnicy albo Bazylice Assyskiey Głowie y Matce całego Braci Mniejszych Zakonu, Krak. 1727 DS.

13481. Claudius, Thesaures Franciscanae paupertatis, Vars. 1717.

13482. **Joannes a Divo Antonio**, Bibliotheca universa franciscana scriptorum encyclopaedia, Matriti 1732—1733 t. 3.

13483. Eubel P. K., Die Bischöfe, Cardinale und Päpste aus den Minoritenorden bis 1305, Röm. Quartalschrift f. christl. Alterthumswiss. t. IV.

13484. **Juszkiewicz H.**, Żywoty świętych i błog. trzech zakonów św. Franciszka braci mniejszych, Wilno 1845 t. 2.

Inne liczne dzieła dawniejsze podaje Encyklopedya kościelna w t. V. str. 547—548.

13485. **Piasecki J. X.**, Opis kościołów i klasztorów XX. Franciszkanów w P o l s c e, Pam. relig. mor., 1843.

13486. **Nowakowski W. K.**, Kościoły i klasztory zakonów św. ojca Franciszka w Polsce (III. kościół i klasztor pp. Franciszkanek w Zawichoście), Krak. 1885.

13487. **Johannis de Komorowo** Tractatus cronice fratrum minorum specialiter de provincia polonia, *zob.* Nr. 7058.

13488. Kakowski Hier. X., Supplementum chronicorum prov. Polonae ord. Minor. ex capituli Lublin. ordin. 1630 DS.

13489. Mystkowski, Dalszy ciąg przydatku do kronik braci mniejszych, 1806 fol. (?).

13490. Wróblewski R., Memoria patrum ac fratrum Ord. S. Francisci prov. Majoris Pol., Toruń 1750 DS., *zob.* Nr. 9203.

13491. **Constitutiones** ord. S. Francisci, Crac. (Bagnacabalensis Jac.) 1622, 1629 DS.

13492. Ordinarium prov. pol. fratr. S. Franc. ex mandato A. R. P. F. Christ. Campo, Crac. 1615; — Ordinarium prov. Pol. S. Francisci authorit. Ant. Stephanowicz, Crac. 1666; — Jordan A., Ordinarium seu caeremoniale Fratrum Minorum Observantiae Francisci, Leopoli 1777 (DS.).

13493. Petita prov. polon. ord. minor. S. Francisci, Crac. 1630, *zob.* Nr. 4137.

13494. Summarium statutorum municipalium Almae Matris Ord. S. Francisci, Crac. 1763 DS.

13495. Statuta provinciae S. A n t o n i i Major. Pol. per Paul. a Lauda confirmata, Vars. 1661 DS

13496. Rubricella provinciae Poloniae ord. S. Franc. 1733 DS.

13497. Księga protokułów Franciszkańskich prowincyi r u s k i e j 1625 - 1650, *zob.* Nr. 3641; — Korona Marek X., Speculum prov. Russiae Ord. S. Francisci, Vilnae 1637; — Kotlicki B. X., Statuta fratrum Minorum S. P. Francisci Provinciae Russiae, Lublin 1769.

13498. Tabulla chronographica provinciae Russiae ord. minor. observ. Fr. ab. Angelo delin., Stanislavoviae (po 1753) b. r. (E. IX.) (DS.).

13499. Carol. Teofil, Cathalogus patrum et fratrum Prov. Lithuanae utriusque Russiae Ord. min. S P. Francisci Convent. a. D. 1825 post convocationem Olkienicensem, Vilnae.

13500. Starożytność, zniszczenie i odnowa kościoła i klasztoru XX. Franciszkanów w K r a k o w i e, Czas 1854 Nr. 292 i n.

13501. Annales Minorum cracovienses, *zob.* Nr. 6411.

13502. Antoniewicz K. B., Przemowa przy odbudowaniu kościoła XX. Franciszkanów d. 22. sierpnia 1850, z ryciną, Krak. 1850; Kościół w Krakowie, Pam. relig. mor. t. IV. i XI.

Zob. Nr. 2880.

13503. Klasztor w Bełchatowie, Pam. relig. mor. t. VI.; — Klasztor w Chęcinach, tamże t. VII.; — Klasztor w Radomsku, tamże t. V.; — F. M. Sob., Kościół Franciszkanów w Nowem Mieście Korczynie, Tyg. ill. 1860 I.

13504. Kiełkowski M., Sława sługi Bożey Jolenty, Poznań 1720 DS. (O Franciszkanach w Gnieźnie); — Kościół pofranciszkański w Poznaniu, Kuryer pozn. 1883 Nr. 60 (por. Łukaszewicza: Opis klaszt. i kościołów, zob. Nr. 12959); — Chodyński Z., Kościół Franciszkanów w Piotrkowie, Rocznik piotr III., Piotrków 1873; — F. M. Sob., Kościół pofranciszkański w Piotrkowie, Tyg. ill. 1861 IV.; — Franciszkanie w Kaliszu, Pam. relig. mor. t. IV.; — Klasztor w Pyzdrach, Pam. relig. mor. t. V.; — Biernacki J. ks., Aurea clavis (klasztor w Grabowie) b. r.

13505. OO. Franciszkanie w Lublinie, Pam. relig. mor. XII.; — Klasztor w Smardzewicach, tamże t. V.; — Klasztor w Warce, tamże t. VI.; — Klasztor w Warszawie, tamże t. VII.; — Biblioteka pofranciszkańska, Wiek 1876 Nr. 264; — Klasztor franc. w Zawichoście, Pam. relig. mor. t. IV., zob. Nr. 13486; — Piasecki J. X., Wiad. hist. o kościele i klasztorze XX. Franciszkanów w Łagiewnikach, War. 1844.

13506. Volkmann R., Urkundl. Beiträge zur Gesch. d. Franciskanerklost. in Jauer, 1890 str. 12.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1891.

13507. Seemann, Über das Franciskaner-Kloster in Culm (Chełmno), Progr. Gymn. Neustadt 1860. zob. Nr. 13487; — Klasztor franc. w Dobrzyniu, Pam. relig. mor. t. V.; — Klasztor w Nieszawie, tamże t. V.; — Klasztor w Radziejowie, tamże t. IV.

13508. F. M. Sob., Kościół pofranciszkański w Wyszogrodzie, Tyg. ill. 1863 VII., zob. Nr. 10219.

13509. Szaraniewicz I., Die Franciscaner Kirche in Halitsch, Mitth. der Central-Comm. f. Erforschung d. Kunst-Denkmäl. XIV., zob. Oświata (Sztuka).

13510. Instructio ordinand. a Leopoli Minorum Conv. 1774 DS., zob. Nr. 5022.

13511. O kościele i klasztorze Franciszkanów w Przemyślu, Tyg. kat., Grodzisk 1864 t. V.

13512. Spominki Minorytów samborskich 1455—1501, zob. Nr. 6866.

13513. Stara wieża franciszkańska w Wilnie, Tyg. ill. 1874; — Moszyński X., O klasztorze pińskim XX. Franciszkanów, Atheneum Krasz. 1844 IV.

13514. Panny Franciszkanki w Kaliszu, Kuryer pozn. 1881 z 22. paźdz.

13515. Mercator Bern., Conventus Boppardiensis fratrum Minorum, Nucleus catecheticus, ded. Car. Radziejowski, Toruń 1692 DS.

13516. **Tritemius J.**, De ortu, progressu et laudibus ord. fratrum de monte Carmelo libri 2, Colon. 1643; — Paleonydorus, Antiquitatis et sanctimoniae eremitarum m. Carmeli liber, Venet. 1570 DS.

13517. **Ribotus Ph.**, Speculum ord. carmelitani seu libri 10 de institutione et gestis carmelitarum, Venet. 1607, 2. ed.; Danielis a Virgine Maria Speculum carm., Antwerp. 1680 DS.

13518. Carthagena J., De sacra antiqu. ord. B. M. de monte Carmelo, Antverp. 1620; — Lezana J. B., Annales sacri ord. de monte Carmelo, Romae 1656 t. 4; — Daniel a Virg. Maria, Vinea Carmeli, seu historia eliani ord. fratrum B. V. M. de m. Carm., Antwerp. 1662 (DS.).

13519. **Monsignani E.**, Bullarium carmelitanum, Romae 1715 DS.

13520. **Lucius P.**, Bibliotheca carmelitana seu illustr. ord. carm. scriptorum catalogus, Florent. 1593.

13521. **Martialis a S. Joanne Bapt.**, Bibliotheca scriptor. utriusque congregationis et sexus carmelitarum, Burgig. 1730 DS.

13522. Catalogo dei santi, beati e venerabili del ordine dei Carmelitani, Viterbo 1870.

13523. Kugelmüller, Verzeichniss aller Kardinäle, Erzbischöfe und Bischöfe aus dem Barfüsser Carmeliterorden, Augsb. 1814.

13524. **Reguła** pierwotna od św. Alberta zakonu Karmelu, b. r.; — Reguła i constitucye Karmelitanek bosych, b. r. (E. IX.).

13525. Jan a Jesu Maria Karmelita, Ćwiczenia klasztorne abo Praktyka żywota zakonnego, Krak. 1645 DS.

13526. **Chodynicki I.**, Wiadomość historyczna o fundacyach klasztorów zakonu karmelitańskiego niegdyś w Polsce i Litwie, Lwów 1849.

13527. Osiński O. ks., Marja w Szkaplerzu świętym, Warsz. 1861 (we wstępie dzieje Karm. w Polsce).

13528. Statorius J., Disputatio cum Joh. Maria Karmelita, Disputatio alia cum eodem 1620; — Disputatio inter RR. PP. de monte Carmelo 1621; — Hoicius B. X., Postanowienie starożyt. zakonu Karmelit., Poznań

1622, 1623, 1624; — Nucerinus Alb., O fundacyach zakonu Karmelitów, Krak. 1623; — Kołacki A., Summarium antiqu. ord. S. Virg. Carmelitarum, b. r.; — Summarium antiquitatum ord. Carmelitarum, Brunsberg 1663 (DS.).

13529. Scutum antiquitatis Carmelitanae, Vilnae 1741 DS.

13530. **Chudzyński Fr.**, Laurea in sacro monte Carmeli sive oratio de eligendo praelato provinciae, Crac. 1723; Josaphat a S. Casimiro, Flores montis Carmeli e horto chronologiae variorum authorum collectae, Berdiczoviae (176.) b. r. (E. IX.).

13531. Zebranie łask i przywilejów zakonowi z góry Karmelu czyli tercyarzom nadanych, Wilno 1769 DS.

13532. Cypryan a S. Maria, Skarb karmelitański i skarb łask przywilejów przez Szymona a Spir. S., Krak. 1650, 1656 DS.

13533. Litterae monitoriales Cam. Apost. ad favorem Carmelitanorum, b. r.

Acta comit. gener. a. 1681 zob. Nr. 4147, a. 1762 zob. Nr. 4838, a. 1769 zob. Nr. 4960, a. 1787 zob. Nr. 5239, a. 1791 zob. Nr. 5364.

13534. **Acta** capituli provinc. F. Fr. discalceatorum Ord., b. m. 1772 DS.

Zob. Nr. 4838.

13535. **Jaroszewicz Fl.**, Matka Świętych Polska, Krak. 1767 DS.

13536. Catalogus religiosorum Carmelitarum discalceatorum prov. Polonae 1790 DS.

13537. Grodziński M., Diva Virgo Cracoviensis Carmelitana, Crac. 1669; po pol.: Ogród fiołkowy karmelitański na Piasku przy Krakowie, Krak. 1673 DS.

13538. **Rogalski J.**, Kościół na Piasku, czyli opis historyczny założenia i rozwoju Kościoła OO. Karmelitów na Piasku w Krakowie i t. d., Krak. 1863; — Kaczkowski R., Historya o kościele OO. Karmelitów na Piasku, Krak. 1873; — Kościół Nawiedzenia Najśw. Panny Karmelitów na Piasku w Krakowie, Kłosy XIII.

13539. **Chełmecki J.**, Wspomnienie o kościele Świętego Michała, niegdyś OO. Karmelitów bosych w Krakowie, Krak. 1860.

13540. **Kowalski K.**, O kościele Bożego Ciała w Poznaniu, Poznań 1840.

13541. Treter, Sacrat. Corporis Christi historia et miracula, Brunsb. 1609 (po pol.: Miedzwiedzki K. p. t. Trzy święte hostye w Poznaniu); — Drogi depozyt Ciała i Krwi Jezusowej 1722 (DS.).

13542. Hilaryon X., Relacya o obrazie N. M. P. na Ostrej Bramie w Wilnie, Wilno 1761, 1823, *zob. Miejscowości (Wilno).*

13543. **Smoleński M. ks.**, Cztery kościoły w ziemi Dobrzyńskiej, Lwów 1869.

13544. **Waligórski Fr.**, Do historyi klasztorów karmelitańskich lwowskich, Dod. tyg. Gaz. lw. 1858 Nr. 34—36, 1859 Nr. 19—24, 1871 Nr. 23—30.

13545. Jan Kaz. daje grunta M. Lubienieckiego o zdradę obwinionego Karmelitom w Lublinie, *zob.* Nr. 3915.

13546. F. M. Sob., Kościół Karmelitów na Lesznie, Tyg. ill. 1866 XIII.

13547. Bolesław z Ukrainy, Kościół Karmelitów w Berdyczowie i obraz N. P. Maryi, Tyg. ill. 1861 IV., *zob.* Nr. 5158.

13548. **Żórawski M.**, Disputatio habita a patribus discalceatis Ord. Virg. Mariae, Zamość 1617 (E. IX.).

13549. Przymówienie się od Karmelitów Kowieńskich (około 1730) b. r. (E. IX.)

13550. **Łukaszewicz** Karmelitanki w Poznaniu, Pam. rel. mor. t. XII.

13551. **Wejnert A.**, Wiadomość o znalezieniu kamienia węgielnego kościoła PP. Karmelitek bosych w Warszawie, Tyg. ill. 1878 VI.

13552. **Szaraniewicz J.**, Zapisy Karmelitanek bosych we Lwowie, Przew. nauk. lit. 1885.

13553. Officium na pierwszą Srzodę Quadragezymy, Poznań 1701 DS.

13554. **Torelli L.**, Secoli Agostiniani o vero Historie generali del s. ord. erem. d. S. Agostino, Bologne 1659 t. 8.

13555. Niedzielski Al., Wiadomość o zakonie Augustinów w Polsce, rękop. z r. 1817, o którym por.: Buliński, Hist. Kościoła powszechnego t. IV. str. 282.

13556. **Reguła** św. Augustyna Hiponeńskiego bisk. przełoż. Mościcki, Krak. (około 1619) b. r.; — Mościcki Mich. X., Reguła św. Augustyna i Constitucye sióstr (1624?) b. r.; — Radliński J. P., Lucerna vitae canonicae seu expositio regulae S. Augustini, b. r. (E. IX.); — Objaśnienie krótkie reguły Augustyna św., Lublin 1639; — Caelius G., Explanatio regulae D. Augusti, Crac. 1641; — Goldonowski Andr., Explanatio regulae D. Augustini facta a Greg. Coelio, Crac. 1642; — Kraszewski Mat. X., Considerationes supra articulos Regulae Divi Augustini, Vars. b. r.; — Die Regel des hl. Augustinus, Wien 1795 (DS.).

13557. **Constitutiones** fratrum canonicorum regularium sub regula S. Augustini, Crac. 1536, 1731 DS.

13558. Grabia Stan. Stef., Dissertatio de canonicis S. Augustini congreg., Calissi 1747 DS.

13559. Wiadomość o kościele św. Katarzyny na Kaźmierzu przy Krakowie, Warsz. 1855; — Łepkowski J., Kościół św. Katarzyny z klasztorem Augustyanów na Kaźmirzu przy Krakowie, Tyg. ill. 1864 X.; — Łuszczkiewicz Wł., Klasztor Augustyanów w Krakowie, Zabytki dawnego budownictwa z. I.; — Krótki opis kościoła św. Katarzyny po restauracyi, Czas 1864 Nr. 147.

13560. Augustiner Stift in Breslau, Schles. Ges. f. vaterl. Kultur 1840, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens t. I.

13561. **Wattenbach**, Die Chronik der Augustiner Chorherren z. Glatz, Ztschr f. Gesch. Schlesiens t. III., *zob.* Nr. 1754.

13562. **Kłodawski J. P.**, Epitome historiae ord. s. Pauli primi erem., Romae 1639, *zob.* Nr. 8089.

13563. **Eggerer A.**, Fragmen. panis corvi protoerem. seu reliquiae Annal. Ord. s. Pauli, Viennae 1663; — Benger M., Annalium Eremicoenobiticorum ord. s. Pauli, vol. II., Posonii 1743; — Orosz Fr., Synopsis Annalium ord. S. Pauli, Sopronii 1747 (DS.).

13564. Kneža T., Succinctae hist. notitiae sacri ac candidi ord. S. Pauli, Crac. 1866; — Additamenta ad hist. notitias ord. s. Pauli, Crac. 1871.

13565. Historya zakonu Paulinów, Krzyż (czasopismo), Krak. 1865 Nr. 45—47.

13566. Mallechich K., Quadripartitum Regularium in quo primum de privilegiis in communi, secundo de priv. ord. s. Pauli, Viennae 1708 DS.

13567. **Felkel R. X.**, Ordinationes et decreta pro paulinae religionis per olim Joan. Kery facta, Częstochowa 1746 DS.

13568. Constitutiones religiosis S. Pauli a Urb. VIII., ded. M. Starzewski, Viennae 1616 DS.

13569. Compendium directorii in visit. fr. Heremit. ord. s. Pauli, Crac. 1532; — Rubrica gener. Ord. fratr. s. Pauli, Crac. 1536; — Missale Fratrum erem. ord. divi Pauli, Venetiis 1537; — Directorium Ord. s. Pauli, 1736 (DS.).

13570. Pokowski J., Series vitae SS. Patrum, quos Eremus Paulina transmisit astris, Vars. 1730 DS.

13571. Catalogus officialium et residentium Patrum ac Fratrum per Monasteria distributorum ord. S. Pauli primi, 1814.

13572. **Goldonowski Andr.**, Diva Claromontana Origo Częstochowa, Częstoch. 1642; — Tenże, Sumaryusz historyi obrazu Częst., Krak. 1639, 1642 (DS.), *zob.* Nr. 8116.

13573. **Nieszporkowitz A. Fr.**, Analecta mensae reginalis seu historia Claromon. Mariae, Crac. 1651 (toż po pol.), *zob.* Nr. 8570 i po niem. p. t.: Rotter Fr. Xaw. i Nieszporkowicz A., Gnad- und Wunder-volle Brosamen auf dem Clarenberg zu Częstochau, Breslau 1759, 1757, 1770 DS.

13574. **Grabowski Br.**, Pięćsetletnie dzieje Kościoła i klasztoru na Jasnej Górze, Częst. 1882.

R: Tyg. powsz. 1882 Nr. 37.

13575. **X. S. Z(ałęski)**, Pamiątka 500-letniego jubileuszu wprowadzenia cudownego obrazu N. M. P. na Jasną Górę, Krak. 1882.

R: Przegl. kat. 1883 Nr. 21.

Trzy listy tyczące się Częstochowy, zob. Nr. 729.

13576. Historia pulchra et stup. de imag. Mariae in Częst. (p. P. Rysiński), Crac. 1523; — Stanislaus, Hist. imag. Częstoch., Crac. 1537, *zob.* Nr. 7060; — Samboritanus, Censtochova poema, Crac. 1568; — Conclusiones salutares in Clarom. p. P. o. o. S. P., Crac. 1596; — Częstochowskiego historya obrazu P. M., Krak. 1617; — Amphion (novus) Divae claromontanae, 1636; — Łobżyński, Triumphus Divae Częstoch., zarazem: Dies natalis panegyrice repraesent. quem Vlad. IV. Częstochov. celebravit, Crac. 1644; — Tenże, Przenosiny tryumphalne obrazu Częstochowskiego, Krak. 1644; — Temberski St. à Sternberg, Serenitas Claromontana, Crac. b. r. (1670); — Tobias A., Descriptio imaginis Częstochov., Roma 1673 (toż po włosku); — Kochowski W., Rubus incombustus SS. Virgo Deipara Maria, Crac. 1690; — Juniewicz Mik. Kaz. X., Augurium sortis B. Mariae Claromontanae, Częstoch. b. r. (XVII. w.); — Scrutinium vitae Mariae Odigitriae imaginis in monte Częstoch., Częstoch. 1710; — Relatio coronationis thaumaturgae Claromontanae, Częstoch. 1711, *zob.* Nr. 4555; — Corona coronarum in arce Clari Montis 1717, *zob.* Nr. 8922 i 4555; — Nowa korona chwały, Częst. 1718; — Pollacz, Heroina chrześc., Częstoch. 1743; — Brzeziński P., Zaszczyt wszystkich świata wieków, Jasna Góra 1783; — Pamiątka od wprowadzenia przecudownego obrazu Bogarodzicy czwartego wieku, 1784; — Forteca Częstochowska, b. r.; — Oratio de laudibus Divae Claromontanae, b. r.; — O obrazie Naj. P. częstochowskiej nowo koronowanej, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

13577. Ulanecki St., Niepokalana M. B. na Jasnej Górze, Warsz. 1867.

13578. Krótkie podanie historyi starożytnego obrazu Bogarodzicy Maryi na Jasnej Górze przy Częstochowie, z opisaniem kościoła, klasztoru, warowni i przywilejów do r. 1820, b. m. i r.; — Hawelski E., Wiadomość historyczna o starożytnym obrazie na Jasnej Górze, Częstochowa 1847, 1856.

13579. Nieszporkowicz, Triumphales honoris Candidi et Honorati coronae. Crac. 1682 (o relikwiach św. Honorata i Kandydy).

13580. Walicki J. ks., Hystoria przezacnego obrazu kodeńskiego P. Maryi. Toruń 1720; — Sapieha J. Fr. Ł., Monumenta antiquitatum Mariaranarum in imagine Deiparae Codnensis, Vars. 1721; — E. A. T., Opis cudownego obrazu Matki Boskiej Kodeńskiej, Częstoch. 1876.

13581. **Baliński M.**, Pielgrzymka do Jasnej Góry w Częstochowie, Album warsz. Wójcickiego 1845.

13582. Wspomnienie z wycieczki do Częstochowy, Dz. warsz. 1853 Nr. 157.

13583. Iwanowski Eust. A., Matka Boska na Jasnej Górze Królowa Korony, Pamiątka z pielgrzymki odbytej roku pańsk. 1848 przez Eug. Helleniusza, Paryż 1856 (z rycinami).

13584. **Pamiątka** z Częstochowy, Częst. 1869, 1875; — Feliński S., Krótki opis, War. 1878.

13585. Czenstochowskaja czudotwornaja ikona Bogarodica, Wilno 1881.

Obrona Częstochowy i ks. Augustyn Kordecki, zob. Nr. 8255—8260, 8344 i Hist. polit.

13586. **Opisanie** praw i przywilejów konwentowi Jasnej Góry Częstochowskiej nadanych, b. r. (1762).

13587. **Wywód praw konwentowi Jasno-Górskiemu do Starostwa Kłobuckiego**, b r. (1789 1790), *zob.* Nr. 5338; Gdy Rzeczpospolita mając obronienia sposoby (zabór Częstochowie dóbr), b. r: Wytłómaczenie ołtarzowego aparatu do Jasnej Góry (Krasowski), b. r.: Powody poszukiwające względów imieniem klasztoru Jasnogórskiego, b. r. (E. IX.) (DS.).

13588. **Częstochowa**, Telegraf krak. 1821; Klasztor OO. Paulinów w Częstochowie, Przyj. ludu, Leszno 1835 II., 1839 VI.

13589. **Wójcicki K. Wł.**, Częstochowa, Tyg. ill. 1861 III.; Anczyc W. L., Brama w Częstoch., tamże 1862 V; Bartoszewicz A., Częstochowa, tamże 1862 VI.; Wnijście do kościoła, tamże 1867 XVI.; L. J., Pamiątki Częstochowskie, tamże 1873 XII.; Głębocki A., Druga brama, tamże 1874 XIV.: Kościół i klasztor, Kłosy t IV.; Głębocki A., Wielka sala, Kłosy t. XXIII; Stirkel J., Częstochowa, Op. dom., Warsz. 1866

13590. **Częstochowa**, Słowo rus., Lwów 1881 Nr. 115, 1882 Nr. 120.

13591. **Dmóchowski Wł.**, Widoki Częstochowy i Jasnej Góry z opisem, Warsz. b r.

13592. Sienicki S. F., Drukarnia na Jasnej Górze w Częstochowie (De typographia in Claro Monte Czenstochoviensi), Warsz. 1873.

R: Wisłocki, Przew nauk. i lit 1874 t. 1.

Zob. Oświata (Sztuka) i Miejscowości.

13593. Salvus conductus króla Paulinom O l e ś n i c k i m z r. 1551, *zob.* Nr. 2861.

13594. **Gawarecki H.**, O p o r ó w lub Oporowo, Kalendarzyk polityczny na r. 1844; — Cudnicki, Kazanie przy pochowaniu kości ks. Paulinów 6. listop. 1793 w Oporowie, Łowicz 1800.

13595. **Zarewicz L.**, Skałka z Kościołem św. Michała i Stanisława w K r a k o w i e, Krak. 1889.

13596. **Weinert A.**, Popauliński kościół w W a r s z a w i e, Gaz. war. 1854 Nr. 133; — F. M. Sob., Kościół popauliński w Warszawie, Tyg. ill 1864 IV. (Por. Bartoszewicz, Kościoły warszawskie, Warsz. 1855 str. 149—170).

13597. Klasztor w L e ś n i o w i e pod Żarkami, Tyg. ill. 1860 I., 1865 XI.

13598. Barącz S., Obraz N. M. Panny w J a z ł o w c u, Dod do Gaz. lw. 1853.

13599. Kościół i klasztor w W ł o d a w i e, Tyg. ill. 1871 VII.

13600. Pamiątka cudownego zjawienia się N. M. Panny obrazu w L e ś n y, Lublin 1791; — Dobrowolski K., Hist. zjawienia cudown. obrazu N. P. r. 1683 w Leśny, Częstoch. 1844.

13601. **Barącz S.**, Pamiętnik OO. B e r n a r d y n ó w w Polsce, Lwów 1874.

R: X. L., Sybels H. Z. XXXVI.

Literaturę powszechną zob. w dziale: Franciszkanie Nr. 13465.

Joannes de Capistrano, zob. Nr. 6657 do 6660.

13602. Catalogus (terc. Bernard.), Poznań 1746 DS.

13603. Kathegoria Bernardynów Budskich w asystencyi Oskierki jako syndyka, b r. (E IX.).

Por.: Dzieduszycki M., Zbigniew Oleśnicki t. II. część 6.

13604. Kierski E., Kościół ks. Bernardynów w P o z n a n i u, Tyg. ill. 1863 VII. (por. Łukaszewicza: Opis hist. kościołów, *zob.* Nr. 12959).

13605. Wójcicki K. W., Kościół XX. Bernardynów w W a r s z a w i e, Dz. warsz. 1827 t. IX.; — Kościół Karmelitów i Bernardynów w Warsz., Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; — F. M. Sob., Kościół pobernardyński w Warszawie, Tyg. ill. 1865 XI.; — Tenże, Zakrystya w kościele bernard., tamże 1863 XII.; — Koronacya obrazu N. P. M. w kośc. Bern., tamże 1881 XII.

13606. Opis części ulicy krak. przedmieścia z kośc. Bernardynów w Warszawie, Sławicz, Rozmait. obrazkowo- opisowe, Warsz. 1853 -1858.

13607. Gawarecki, Krótka wiad. o kościele i klaszt. Bernardynów w P r a s z n y s z u, Alleluja 1842; — Sobieszczański F. M., Kościół OO. Bernardynów w Przasnyszu, Tyg. ill. 1864 X.

13608. Wieczorkowski Wł., Bernardyni w Piotrkowie, Unger, Kal. war. 1854; — Głębocki A., Krata kośc. pobernardyńskiego w Piotrkowie, Tyg. ill. 1880 X.

13609. B. P. ksiądz, Dla wygody duchownej Chrześcian, którzy w obrazie w kościele Skępskim OO. Bernardynów w r. 1755 koronowanym czczą N. P. M., Warsz. 1849; — F. M. Sob., Skępe, Tyg. ill. 1860 I.; — Skępe (M. Boska i klasztor), Dzwonek, Lwów 1869 XX., 1870 II., 1871 III.

13610. Herburt T., Klasztor OO. Bernardynów w Strzegocinie, Zorza, Warsz. 1844.

13611. Kościoły Bernardynów i Bernardynek w Warcie, Noworocznik kaliski 1875.

13612. **Gliński Fr.**, Krótki opis kościoła OO. Bernardynów na Stradomiu w Krakowie, Krak. 1866 (także: Czech J., Nowy kalend. astronom. gosp., Krak. 1867).

13613. Kościół Bernardynów i kościół P. Maryi w Krakowie, Przyj. dom., Lwów 1866.

13614. Sob. F. M., Kościół ks. Bernardynów w Radomiu, Tyg. ill. 1864, Pam. rel. mor. t. XXIX.

13615. **Leniek J.**, Kronika OO. Bernardynów w Tarnowie, Sprawozd. gimn., Odb. Tarnów 1894.

13616. Historya Kalwaryi Zebrzydowskiej, Wadowice 1864.

13617. Ścisłowska Z., Słówko o kościele OO. Bernardynów w Lublinie, Fiołek, Warsz. 1845; — Zieliński Wł., Widok na kościół i klasztor w Lublinie, Kłosy 1882 XXXV.

13618. **Wejnert A.**, Kościół pobernardyński w Łukowie, Tyg. powsz. 1879; — Kościół pobernardyński w Łukowie, Wędrowiec 1883 Nr. 9.

13619. Ścisłowska Z., Kościół i klasztor OO. Bernardynów w Rodecznicy, Tyg. ill. 1866 XII.

13620. Waligórski Fr., Kościół ks. Bernard. w Przeworsku, Strzecha 1869; — Przeworsk (kośc. Bern.), Op. dom., Warsz. 1871.

13621. Wyjątek z kroniki Bernard. Samborskiej, *zob.* Nr. 6861.

13622. Kościół OO. Bernardynów we Lwowie, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Toż, Przyj. dom., Lwów 1862; Toż, Tyg. ill. 1867 XV.; — Waligórski Fr., Kościół Bernardynów we Lwowie, Strzecha 1869; — Lwów (ks. Bern.), Op. dom., Warsz. 1871.

13623. Opisanie klasztoru Sokalskiego OO. Bernardynów, Dod. tyg. Gaz. lw. 1857 Nr. 31, 32, *zob.* Nr. 3409; — Actum coronationis imaginis Sokaliensis, Zamość 1725 [por. **E.** 1725: Barszczewski (Kazanie), Wcisłowski W.]; — Rastawiecki E., Obraz w Sokalu, Niezapominajki, nowor., Warsz. 1844; — Załęski X. A., Wiad. o cudownym obrazie Matki Boskiej Sokalskiej, Pielgrzym, Warsz. 1844 t. II.; — Cudowna obrona klasztoru sokalsk., Przyj. dom., Lwów 1865; — Sokal (klasztor), Dzwonek 1865 XIII.; — Siemieński L., Kościół ks. Bernardynów w Sokalu, Tyg. ill. 1862 V.

13624. Magiera T., Series antistitum mon. Szczyrzyc, Xenia Bernardina III.

Zob. Nr. 1744, 1815.

13625. Klasztor OO. Bernardynów w Zbarażu, Gaz. nar. 1867 Nr. 104.

13626. Roemer K., Wieża narożna kościoła OO. Bernardynów w Wilnie, Tyg. ill. 1867 XV.; — Kościół Bernardynów w Wilnie, Illustr. gaz. 1868.

13627. Kościół i klasztor OO. Bernardynów w Zasławie, Tyg. ill. 1881 XI.

Archiwa bernard, zob. Nr. 76; w Karczówce, zob. Nr. 39.

13628. Klasztory PP. Bernardynek żądają uwolnienia od podatku, b. r. (**E.** IX.) DS.

Zob. Nr. 5030, 5174, 5025.

13629. Sob. F. M., Kościół niegdyś Bernardynek w Warszawie, Tyg. ill. 1862 t. V.

Bernardynki w Warcie, zob. Nr. 13611.

13630. **Bower Z.**, Roczne dzieje zakonu Braci Mniejszych św. Franciszka Kapucynów, tłóm. Chryzanty z Bracławia, Warsz. 1786—1790 I. część (oryg.: Boverius Zach., Apparatus ad annales Capucinorum).

13631. Zarlino Giuseppe, Origine della congregazione dei cappuccini, Venezia 1579 DS.

13632. **Pisanus M.**, Annales fratrum minorum Capucinorum, Bullarium ord. Capucinorum, Romae 1740 i n. t. 7.

13633. **Analecta** Capucinorum, Romae 1884 i n. (wychodzi).

13634. **Bullarium** ord. Fratrum minorum S. P. Francisci Capucinorum (t. X.: Pius VIII., Pius IX.), Oenipont. 1884.

13635. **Konstytucye** Braci Mniejszych Seraf. Ojca Franc. św. Kapucynów, z włosk., Krak. 1733 (oryg. wyd. 1536, 1575 i 1608 w Rzymie); — Bernard z Bononii, Uwagi nad regułą Braci Mniejszych S. O. Franciszka tłóm. Tadeusz (Kapucyn z Warszawy), Warsz. 1789 DS.

13636. **Bibliotheca** scriptorum ord. Capucinorum, Venetiis 1747; — Appendix ad Bibliothecam, Romae 1837.

13637. **Lechner O. S. B.**, Leben der Heiligen aus dem Orden der Kapuciner, München 1863 t. 3; — Hg. Aug. M., Geist des hl. Franz Seraficus in Lebensbildern aus der Gesch. des Kapuzinerordens, Augsburg 1882.

13638. Zbiór ustaw ważniejszych kapituł i kongregacyi generalskich i prowincjalskich na prowincyę polską OO. Kapucynów, Krak. 1849.

13639. Kajetan a Luceoria, Początki życia zakonnego dla nowicyuszów Kapucynów, Lwów 1773, Warsz. 1787; — Warszawczyk T. O., Rekollekcye dziesięciodniowe Kapucynów, z łac. przez Karola z Krzeszowa przeł., Warsz. 1823; — Rituale Romano-Capucinicum ad usum Provinciae Poloniae, Vars. I. 1772, II. 1838; — Manuale ecclesiasticum pro usu Capuc. prov. Pol., Vars. 1832.

13640. Copia Befehls-Schreiben Türck. Kaysers zur Beförder. der Cappuziner (Böhm, Polen) (?). Aschaffenburg 1667 DS.

13641. **Baliński M.**, Fundacya zakonu i kościoła XX. Kapucynów w Warszawie, Alleluja 1840, Odb. Warsz. 1840 (przedruk w: Balińskiego Pisma hist. t. IV., Warsz. 1843); — Weinert A., Kościół ks. Kapucynów w Warszawie 1795, Tyg. ill. 1878 VI.; — Napis pod portretem J. Sobieskiego w zakrystyi XX. Kapucynów (w Warsz.), Gaz. pol., Warsz. 1830 Nr. 217.

13642. Statua N. P. Maryi przed kościołem OO. Kapucynów w Krakowie Nowiny 1855 Nr. 64, *por. Miejscowości (Kraków)*.

13643. Wereżyński G., Kościół i klasztor pokapucyński w Lublinie, Gaz. lubelska 1886 Nr. 238—240; — F. M. Sob., Wnętrze kaplicy, Tyg. ill. 1871 VIII., Pam. relig. mor. ser. 2. t. VI.

13644. F. M. Sob., Kościół ks. Kapucynów w Zabroczymiu, Tyg. ill. 1863 VII. (por. Gawarecki, Pam. hist. płocki, I. 19 i Pam. relig. mor. t. XXIX.).

13645. Kościół w Lędzie, Kłosy VII.; — F. M. Sob., Wnętrze kościoła Kapucynów w Lędzie, Tyg ill. 1863 VII.; — Ląd (kościół), Op. dom., War. 1867, Wieniec 1872; — Monstrancya Kapucynów w Lendzie, Przyj. dom., Lwów 1861.

13646. Klasztor Kapucynów w Olesku, Tyg. katol., Grodzisk 1864 t. V.; — Sarna Wł., Kościół Kap. w Krośnie, Krak. 1891.

R: Ł-cz, Kwart. hist 1892

13647. **Le Couteula C.**, Annales Ordinis Carthusiensis, Neuville-sous-Montreuil 1890 t. 7.

13648. **Lefébure F. A.**, St. Bruno et l'ordre des Chartreux, Paris 1883 t. 2.

13649. Morotius J., Theatrum chron. s. carthusiensis ord. Taurini 1681; — Masson Fr. Inn., Annales ord. carthusiensis, Coreriae 1687 t. 2.

13650. **Tromby P. B.**, Storia critica del patriarcha S. Brunone e suo ordine, Neapoli 1773—1779 t. 10.

13651. Dorland P., Chronique de l'ordre des chartreux, Tournai 1644; Corbin J., Hist. de l'ordre des chart., Paris 1653.

13652. **Collectio** statutorum ord. carth., Romae 1688 t. 3.

13653. **Petreius Th.**, Bibliotheca Cartusiana, Colon. 1609 i w Miraei Opera, Brux. 1723; — Tenże, Chronicon carthusiense, Colon. 1608.

13654. **Załęski St.**, Czerwony klasztor w Pieninach, hist. szkic (Lechnica), Czas 1880 Nr. 164 i n., Odb. Krak. 1880.

13655. **Hirsch T.**, Geschichte des Karthauser Kreises (Kartuzja Paradyż), Ztschr. f. Westpreuss. Gesch., Danzig 1882 z. VI.; — Schuch H., Drangsale des Klosters Karthaus während der schwedisch poln. Kriege im XVII. und XVIII. Jahrh., tamże 1887 XXII., *zob.* Nr. 7247 (por. Hildebrandt A., Wiad. o archidyakonacie pomorskim, *zob.* Nr. 13058).

Zob. Nr. 2404.

13656. Lipiński T., Zakon Kartuzów w Gidlach, Pam. relig. mor. t. II.

13657. Dołżański L., Dawny klasztor Kartuzów w Berezie, Tyg. ill. 1861 IV.

13658. **Mittarelli J. B.**, Annales Camadulenses ord. s. Bened., Venet. 1755—1773 t. 9.

13659. **Zarewicz L.**, Zakon Kamedułów, jego fundacye i dziejowe wspomnienia w Polsce i Litwie, przeważnie według źródeł rękopiśmiennych archiwu OO. Kamedułów w Bielanach przy Krakowie, Krak. 1871.

R: Klasztor Kamedułów na Bielanach, Czas 1871 Nr. 246.

13660. Starowolski Sz., Camaldula Argentini sive de laudibus Ord. eremit. prope Crac. (Bielany), Crac. 1623, 1650, *zob.* Nr. 8016; — Godecki Inn., Sacra camaldulensium Eremus, Crac. (1724—1728) b. r. (E. IX.).

13661. **Seraphinus Prior** (Andrychowicz Seb.), Series eremitarum Camadulensium Montis Argentinae supra Cracoviam, Montis pacis supra Cannam in Lithuania, Viennae 1760.

13662. Orsza, Klasztor OO. Kamedułów w Bielanach, Strzecha 1872.

13663. Staniewicz, Sprawa z Kamedułami warszawsk. (?) (1780) b. r. (E. IX.).

13664. Wizya urzędowa kamienicy XX. Kamedułów, 1786, *zob.* Nr. 5234 (DS.).

13665. F. M. Sob., Kościół pokamedulski w Bieniszewie, Tyg. ill. VIII.

13666. Kameduli w Pożajściu na Litwie, Teka wileńska 1857 Nr. 2, Przegl. kat., Grodzisk 1863.

13667. Sprawa Kamedułów eremu wigierskiego (circa 1790) b. r.; — Wywód praw, za któremi Kameduli są professorami eremu Wygierskiego, b. r. (E. IX.) (DS.).

13668. Zarewicz L., Erem margrabski OO. Kamedułów w Szańcu, Krak. 1879.

Zob. Miejscowości (Milatyn).

13669. **Bonifratrzy** (Miłosierni Bracia) Kuratyński Krz., Constitucie, według których bracia Jana Bożego żyć mają, Krak. 1652 DS.

13670. Cisnowski L., Żywot Jana Bożego, Krak. 1645; — Nyklaszewski Krz., Toż, Krak. 1627; — Lochmann, Toż, Krak. 1690 (DS.); — Wilmet M. Chr., Lebensbeschr. d. heil. J. von Gott, Regensb. 1860, *zob.* Nr. 13536, *Bractwa i szpitale.*

13671. Jan III. potwierdza własną fundacyę i dotacyę Bonifratrów we Lwowie, *zob.* Nr. 4187.

13672. Kamiński M., Kościół św. Krzyża czyli Bonifratrów w Wilnie, Tyg. ill. 1863 t. VIII.

13673. **Sobel Joan. de Deo**, Dějiny a slavnosti spis rak.-české řadové provincie Milosrdných bratří, Ve Vidni 1892.

13674. **Missyonarze.** Symonowicz M., Historyczne opisanie kościoła św. Krzyża, Rozmait. przy Gaz. warsz. 1825 Nr. 2 i 3; — Kościół św. Wincentego a Paulo księży Misyjonarzy w Krakowie na Kleparzu, Kalend. krak. Czecha na r. 1878, Odb. Krak. 1878; — Bądziewicz, Kościół Missyonarzy w Wilnie, Tyg. ill. 1862 VI. (por. artykuł: Missyonarze w Encykl. kościelnej t. XIV.).

13675. **Maryanie**, Pam. rel. mor. t. V.; — Reguła Braci Maryanów zakonu Niepokalanego poczęcia, Warsz. 1750 DS.

13676. **Teatyni.** Tracy (de), Remarques sur l'etablissement de Theatins en France, en Pologne, 1755 DS.

13677. **Trynitarze.** Kraszewski J. I., Wspomnienie XX. Trynitarzy, Athenaeum 1844 V., Okruszyny I.; — Krótka wiadomość o wyswobodzeniu niewolników przez Trynitarzy polskich, Iwanowski, Kilka rysów i pam., Poznań 1860; — Trynitarze w Polsce i kościół ich w Krakowie, Przyj. dom., Lwów 1861.

13678. Orłowski A. ks., Zebranie wszystkich redempcyi; Żeromski M., Cathalogus captivorum; Sikorski, Brevis notitia de redemptione, *zob.* Nr. 4213.

13679. Relazione della pressa della Galera colle liberazione di schiavi di Pologna, Par. 1689 DS.; — Fundacya stu tysięcy na wykupno z niewoli pogańskiej, *zob.* Nr. 4310.

13680. Lopez Domingo, Noticias de provincias del orden de la S. Trinidad. (Boem., Lituan., Polon., Russia), Madr. 1714; — Lidl Jan Jak., Provincia S. Joachimi ord. Trinit. post introductionem in Regnum Pol. (Tabl.), 1748 (DS.).

13681. Wstęp Trynitarzów do Kamieńca d. 13. Maja, przez osobę świadomą wierszem określony, 1764 DS.

13682. Mowa żałobna w czasie nabożeństwa za zmarłych fundatorów przy dokończeniu wieku od zaprow. trynit. do Polski, 1785 DS.

13683. Prośba XX. Trynitarzów do Stanów, b. r. (E. IX.) DS.

13684. Sprawa przeciw Ant. i Barb. Koszczycom (1790) b. r.; Wańkowicz, Powtórny głos przeciw Trynitarzom (1790) b. r.; Tenże, Odpowiedź Trynitarzom (1790) b. r.; Trynitarze, Replika na odpowiedź Wańkowiczów, b r. (E. IX.) (DS.).

13685. Szajnocha K., OO. Trynitarze, ustęp z historyi miasta Lwowa, Dod. tyg. Gaz. lw. 1854 Nr. 13—18, Szkice histor.

13686. Trynitarze w Stanisławowie, Kuryer stanisł. 1891 Nr. 275.

13687. Olszewski X. A. Z. M., Kazanie na urocz. Nar. N. P. M. po półrocznem odnowieniu kośc. Trynitarzy w Warszawie, Warsz. 1858.

13688. Kościół potrynitarski w Krotoszynie i Krotoszyn, Przyj. ludu, Leszno 1848 t. XV.

13689. O klasztorze Antokolskim XX. Trynitarzy we Wilnie, List do Redaktora, Dz. wil. 1819.

13690. **Filipini**. Institutum OO. Filippinów, Poznań 1755 DS.; — Kościół XX. Filipinów pod Gostyniem, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — Pięć dni w kongr. XX. Filipinów w Gostyniu, Gaz. kościelna 1846; — Pamiątka jubileuszu 200 letnego XX. Filipinów na górze Gostyńskiej, Poznań 1869 t. 2.

13691. **Pijarzy**. Madejski Aeg. a S. Joseph. J. X., Privilegia seu constitutiones clericor. regul. Schol. Piar., Vars. 1736; — Wiśniewski A. X., Constitutiones clericorum regularium Schol. Piar., Vars. 1768; — Komorowski C., Constitutiones clericorum pauperum Matris Dei Schol. Pijar., Colocae in Hungaria 1790.

13692. Conciones in templo Piaristarum, Vilnae 1729; Relationes historico-canonicae de inst. Schol. piar., Znoymae 1731 (DS.).

13693. Ordinationes visitationis apostolicae, Vars. 1755, *zob.* Nr. 4786.

13694. Horanyi A., Scriptores Piarum scholarum, Budae 1809.

13695. Pomaszkant At. i Bielski Sz., Vitae quorundam a Congr. Schol. Piar. in prov. Polona profess., Vars. 1812.

13696. Sprawa Pijarów Colleg. Wileńskiego (1795) b. r, *zob.* Nr. 5464; Przełożenie losu XX. Pijarów kor. do Stanów, b. r; Umocnienie funduszów XX. Pijarów i pozwolenie kupienia dóbr (projekt), b. r.: Wyobrażenie prawdziwego Pijara, b. r. (E. IX.) (DS.).

13697. Kopczyński On., (Schol. Piarum praep.) Congregatis et dispersis fratribus salutem, Vars. 1804, *zob.* Nr. 5602.

13698. Chromecki ks., Do historyi Pijarów w Polsce (list), Przegl. lwowski 1881.

13699. Konwikt XX. Pijarów we Lwowie, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.

13700. Moszyński A., Kronika kollegium lubieszowskiego XX. Pijarów, Krak. 1876.

R: R., Bibl. warsz. 1878 II.

13701. Moszyński A., Monografia kollegium i szkoły pijarskiej w Międzyrzeczu koreckim, Krak. 1876.

R: Prz. kryt. 1877.

13702. Lenartowicz K., Historya Pijarów prowincyi litewskiej, 1841 (rękop. por. E.).

Szkoły OO. Pijarów, Spory z Jezuitami i t. p., zob. Oświata (Szkoły).

13703. **Reformaci**. Kleczewski Stan. X., Kalend. serafficzny, Żywoty Reformatów polskich, ded. Wikt. z Potockich Pocieyowej, Lwów 1760 DS.

13704. Fiałek J. ks., Wydawnictwa z archiwów kościelnych z okazyi książki o klasztorze OO. Reformatów w Krakowie, Czas 1893 Nr. 223, Odb. Krak. 1893.

13705. F. M. Sob., Kościół poreformacki w Biały, Tyg. ill. 1871 VIII.

13706. Chodyński A., Kościół i klasztor OO. Reform. w Kaliszu, Warsz. 1874.

R: Łukowski, Warta 1875 11.

13707. **Wilczyński M. ks.**, Klasztor św. Kazimierza OO. Reformatów w Krakowie według archiwum tegoż klasztoru, Krak. 1893; — Tenże, Klasztor OO. Reformatów w Kętach, Krak. 1893.

R: Fiałek ks., Kwart. hist. 1894; Gaz. kośc. 1893 Nr. 18.

13708. Chod. A., Kaplica rycerska przy kościele OO. Reformatów w Kaliszu, Kaliszanin 1886.

13709. Sobieszczański F. M., Kościół Reformatów w Sandomierzu, Tyg. ill. 1860 t. I.

13710. F. M. Sob., Kościół OO. Reformatów w Warszawie, Tyg. ill. 1863 VIII.

Zob. Franciszkanów Nr. 13465—13484.

13711. **Redemptoryści**. Bartkiewicz Z., Redemptoryści w Polsce, Prz. powsz. 1888, Odb. Krak. 1888.

R: Gromnicki T., Kwart. hist. 1889.

13712. Zgromadzenie OO. Redemptorystów, Wiad. kat., Lwów 1883.

13713. Łubieński B., Apostoł Warszawy, Klemens Hofbauer wikary Redemptorystów, Krak. 1889; — Tenże, Żywot bł. brata Gerarda Majella ze zgromadzenia OO. Redemptorystów, Krak. 1893.

13714. Constitutiones sive statuta Congreg. Presbyterorum, Vars. 1789.

Bazylianie, zob. Kościół ruski.

13715. **Klaryski**. Klasztor zakonnic św. Klary w Starym Sączu (z: Neues Archiv 1821), Rozm., Lwów 1822; — Wilhelm, Das Kloster der Klarisserinen zu Altsandez, Hormayers Arch. 1829; — Kl. d. Klarissinen zu Alt-Sandec, Galicia 1841; — Korczak W., Kościół i klasztor św. Kunegundy w Starym Sączu, Świat 1890.

Zob. Nr. 1774, 1804, 2148, 3440.

13716. Ulanowski B., O założeniu klaszt. św. Andrzeja w Krakowie i jego najdaw. przywilejach, *zob.* Nr. 206 i 1751.

13717. Spominki Klarysek wrocławskich 1257 do 1618, *zob.* Nr. 7873 i 8578.

14718. Żywot bł. Jolanty i kronika klaszt. zakonnic św. Klary w Gnieźnie, Gaz. kośc. 1843.

Klasztor św. Klary w Zawichoście, zob. Nr. 1759.

13719. **Urszulanki.** Les Chroniques de l'ordre des Ursulines, Paris 1676 t. 2; — Journal des illustres religieuses de l'ordre de Ste Ursule, Bourg en Bresse 1690 t. 4; — Constitutions des religieuses de Ste Ursule, Paris 1648; — Leben d. hl. Angela Merice, Augsb. 1811; — Mayer G. A., Auf- u. Fortgang des jungfräul. Ursulinenordens, Würzburg 1692.

13720. Legenda o św. Urszuli z towarzyszkami wyjaśniona p. Bolandystów, Pam. relig. mor. ser. 2. t. VII.

13721. Łukowski ks., Urszulanki w Wielkopolsce, rys hist., Gniezno 1877.

13722. **Wizytki albo Salezianki.** Grabowska Ol. z Tarnowskich, Polskie Wizytki czyli historya fundacyi pierwszego klasztoru Nawiedzenia Panny Maryi w Warszawie, Rzym 1849 (pierwsze wyd. w: Portofolio Maryi Ludwiki 1844 t. I.); — Kościół i klasztor PP. Wizytek w Warszawie, Warsz. 1856.

13723. Prośba zakonu PP. Wizytek, b. r. (E. IX.); Bruc Kl. M., Kopia listu pisanego z Nantes klaszt. Wizytek, 1790 DS.

13724. **Kanoniczki.** Wypis z ustaw oryginalnych Panien Kanoniczek na okazanie niesłuszności zarzutów, 1740 DS.

13725. Excerpt intencyi y ustaw niektórych przez Ordynatową Zamoyską dla Kanoniczek warsz. wyrażonych, 1764; — Odpowiedź na żądanie PP. Kanoniczek warsz. w projekcie podane, b. r. (około 1764); — Odpowiedź na żądania IM. Panien Kanoniczek, b. r.; — Objaśnienie odpowiedzi podczas seymu konwokac. dane na skrypt Kanoniczek warsz., 1764 (DS.).

13726. Bartoszewicz J., Kościół św. Andrzeja i Kanoniczki w Warszawie, Bibl. warsz. 1850 I., III., *zob.* Nr. 4694.

13727. **Sercanki.** Schlör, Die Frauen vom heiligsten Herzen Jesu, Graz 1846.

13728. Załęski St., Szkic dziejów Towarzystwa sióstr Serca Jezusowego na ziemi polskiej, Krak. 1885.

13729. F. M. Sob., Były klasztor Sercanek w Poznaniu, Tyg. ill. 1873 XII., *zob.* Nr. 4568.

13730. **Sakramentki.** Wiadomość histor. o trzech kościołach w Warszawie (PP. Sakramentek, PP. Brigidek i PP. Karmelitanek), Alleluja 1843; — F. M. Sob., Kościół Panien Sakramentek w Warszawie, Tyg. ill. 1863 VIII., *zob.* Nr. 4470; — Kościół PP. Sakramentek we Lwowie, Gaz. nar. 1883 Nr. 228.

13731. **Brygidki.** Odpowiedź na prośbę PP. Brygidek, b. r.; — Uwagi w interesie Brygidek, b. r.; — Odpowiedź Białopiotrowicza przeciwko WW. PP. Brygidkom grodz. (178.?), b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 13730.

13732. **Maryawitki.** Wiadomość o zgromadzeniu żeńskiem Mariae Vitae pospolicie Maryawitkami zwanych, a w szczególności o Maryawitkach Częstochowskich, Czas 1859 Nr. 31; — Kamiński M., Kościół św. Stefana i klasztor Maryawitek w Wilnie, Tyg. ill. 1863 VIII.

13733. **Panny św. Kazimierza.** Regulamen zakonny albo konstytucye Panien św. Kazimierza, Supraśl 1740 DS.

13734. **Siostry Miłosierdzia.** Kierski, Kościół i klasztor Sióstr Miłosierdzia w Poznaniu, Tyg. ill. 1866 XIII., *zob. Bractwa i szpitale.*

13735. O fundacyach zakonu św. Teresy, Krak. 1623 DS.

13736. Reguła, Constitutie Sióstr wtórego habitu zak. św. Augustyna, przełoż. F. N. Mościcki (circa 1619–1624), Krak. 1624 (E. D. VIII.), *zob.* Nr. 13556.

Zob. Norbertanki, Karmelitki, Franciszkanki, Bernardynki zob. pod: Zakony męskie.

13737. Compendium historiae congregationis nobilium sub titulo Assumptionis B. V. Mariae et S. Barbarae per Nic. Zebrzydowski fundatae. Crac. 1744 DS.

13738. Busse, Die Stiftung der St. Marien Magdalenen Frauen-Klosters zu Riga. nebst den Urkunden darüber, Mitth. Liv.-Ehst.-Kurl. 1849 IV.

13739. Małopolski J., Obrona Panien św. Agnieszki, Krak. 1612

13740. Klara E., Geschichte des Diakonissen-Mutterhauses in Posen, por. Springborn, Ztschr. d. h. V. f. d. Prov. Posen 1891 VI.

Zob. Miejscowości.

(g: Zakony rycerskie).

13741. **Bertouch E.**, Kurzgefasste Gesch. der geistl. Genossenschaften u. d. daraus hervorgegangenen Ritterorden, Wiesbaden 1888.

Helyot, Hist. des ordres, zob. Nr. 13234.

13742. Weber C. J., Das Ritter-Wesen, Sämmtliche Werke 1835.

13743. **Drane Aug. Th.**, Der Johanniterorden, Aachen 1888.

13744. **Krzyżanowski A.**, Zarys dziejów Zakonu Maltańskiego w Polsce, Album warszawskie Wójcickiego 1845, Odb. Warsz. 1845.

13745. Wywód przyczyn i praw kawalerów Maltańskich do Ordyn. Ostrogskiej (około 1773); — Dłuski T., Mowa komisarza do rozłożenia dokumentów w interesie maltańskim d. 20. Junii 1774; — Ustrzycki M., Odpowiedź z strony kawal. maltańskich na odpowiedź przeciw wywodowi ich praw do ordynacyi ostrogskiej, 1774 (toż po franc.: Réplique à la réponse contre la deduction); — Relacya krótka histor. o kaw. Maltańskich, b. r. (E. IX.) (DS.).

13746. Luchs H., Der Johanniter-Convent und das h. Leichnamshospital in Breslau, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1862 IV.

Bożogrobcy, Miechowici i Szpitalnicy zob. Nr. 13310—13315.

13747. Jurkowski A. J., Historya zakonu rycerskiego Templaryuszów od założenia jego do upadku, od r. 1118—1314, podług najlepszych źródeł zebrana i krytycznie ułożona, Wilno 1845.

13748. **Romanowski J. N.**, Poszukiwania nad zakonem Dobrzyńców i nad stosunkiem pierwotnym Krzyżaków do Konrada mazowieckiego, Bibl. warsz. 1856 I., 1857 III.

Zob. Nr. 1723.

13749. **Voigt J.**, Gesch. des deutschen Ritterordens, Berlin 1857—1859 t. 2.

13750. Salles F., Annales de l'Ordre teutonique, Paris et Vienne 1887.

R: M. P., Lit. Centralblatt 1887 Nr. 8; L. Finkel, Kwart. hist. 1888.

13751. Megner H., Von dem Dreyfachen Ritterstand, Frankf. a. M. 1593; — Venator J. C., Relatio de Ordine B. Mariae Teut., Mergentheim 1677; — Tenże, Historischer Bericht, Nürnberg 1680; — Schurzfleisch H. L., Historia Ensiferorum Teuton., Wittemberg 1701; — Tenże, Dissertatio de ordine, Wittenb. 1685, Lipsiae 1698 (DS.).

13752. Hoffmann J. D., De rebus cruciferorum ante adventum in Prussiam, Elbingae 1751 DS.

13753. Duellius R., Hist. ord. equitum teut. potissimum ex bullis, Viennae 1727 (por. tegoż: Miscellanea, Aug. Vind. 1723—24); — Elben C. G., Einleitung in die Geschichte d. deutschen Ordens, b. r.; — De Wal, Hist. de l'ordre teutonique, Paris 1784—90; — Becker J. N., Versuch e. Gesch. d. Hochmeister, Berlin 1798; — De Wal, et Polzer, Recherches sur l'ancienne constitution de l'ordre teut., Mergentheim 1807.

13754. Rogalski L., Dzieje Krzyżaków, Warsz. 1845 (jest to przerobienie Wala z wstępem o wojnach krzyżowych skróconym z Michauda, E.).

13755. **Die Statuten** des deutschen Ordens, hrsg. v. Hennig Ernst, Königsberg 1806; — Die Statuten des deutschen Ordens nach den ältesten Handschriften, hrsg. v. Perlbach M., Halle 1890.

R: Semkowicz A., Kwart. hist. 1891; Dietrich Schäfer, Mitth. des Inst. f. öster. Geschichtsforsch., Innsbruck 1891 XXII.; Kugler B., Deutsche Litteraturzeit. 1891 Nr. 19; Litter. Centralblatt 1891 Nr. 24.

13756. Das Ordensbuch der Brüder vom deutschen Hause St. Marien zu Jerusalem, hrsg. v. Schönhut Ottm., Heilbronn 1847.

13757. Töppen M., Des Deutschen Ordens Anfänge, Neue preuss. Prov. Blätter 1849 VII., SS. rr. Pruss. I. str. 227; — Toll, Zur Chronologie der Gründung, Mitth. aus der liv. Gesch. 1865—1868 t. XI., *zob.* Nr. 1720.

13758. Aldona N., Historyczny wywód pochodzenia rycerzy krzyżowych, Ondyna Druskienickich źródeł, Grodno 1846.

13759. Bachem K. J., Versuch einer Chronologie der Hochmeister d. teutschen Ordens 1190—1802, München 1802; — Mooyer E. Fr., Onomastikon Chronographikon Hierarchiae Germaniae, Minden 1854, *zob.* Nr. 6294, 6350, 7125, 7240.

13760. Voigt J., Namen-Codex der deutsch. Ordens-Beamten, Königsberg 1843; — Tenże, Die Halbbrüder des deutschen Ordens, Beitr. z. Kunde Preuss. 1825 t. VII.

13761. Hess C. J. I., Discursus hist. polit. de potiss. personarum equestris ordinis Teutonici historia, Herbipoli 1720.

13762. Boehm Marc., Conspectus magistratorum Teutonici Ordinis, Thorunii 1712; Tabela wielkich mistrzów krzyżackich 1190—1525, Roz., Lwów 1827.

13763. Ruilly H. de, Le chevalier, de l'Ordre Teutonique, Limoges 1843.

13764. **Rethwisch**, Die Berufung des deutschen Ordens gegen die Preussen, Berlin 1868.

13765. Watterich J., Die Gründung des deutschen Ordensstaates in Preussen, Leipzig 1857.

13766. Ankunft der Kreuzherren in Preussen, Poln. Bibliothek 1718; Hoffmann J. D, De adventu equitum teuton. in Prussiam, Elbingae 1751 DS.

13767. **Hartknoch Chr.**, Diss. de antiqua Prussorum republica, Regiom. 1676; — Tenże, Disp. hist. de forma veteris reipublicae Prussicae, Regiom. 1676; — Tenże, Altes und Neues Preussen, Frankf. 1684, *zob.* Nr. 8633.

13768. Der deutsche Ordensstaat in Preuss., Vorzeit 1820; Der deutsche Orden in Preussen, Z. f Kriegsk. 1839 XLV.; Rhein Bund. 1812 XXI., Beitr. z. Kunde Preuss. 1820 III.. Vorzeit 1839, Journal f. Gesch. 1806 I., Rhein. Bund. 1811 XIX.

13769. Kaczkowski St., Krzyżacy i Polska, wspomnienie hist., Poznań 1845.

R: Szulc D., Bibl. warsz 1845 IV.

13770. **Michna W.**, Pogląd na Zakon Krzyżowców w Polsce od początku do końca, przez ks. Wojciecha z Medyki, Przemyśl 1861.

13771. Szajnocha K., Brody krzyżackie, studyum histor., Czas 1851 Nr. 67 i Szkice histor.

R: Dz. lit., Lwów 1852; Bibl. warsz. 1852 IV. p. t.: Charakteryzowanie historyczne w przykładzie charakterystyki Krzyżaków p. Szajnochę.

Zob. Nr. 688—696 i 5866—5871.

Zob. Historyę polityczną (Prusy i Wiek XIII. i XIV.).

13772. Eckerdt H., Geschichte des Kreises Marienburg, Marienburg 1868; — Froehlich X., Geschichte des Graudenzer-Kreises, Graudenz 1868; — Rogge A., Die Kirchen des ehemaligen Amtes Balga, Königsberg 1868.

R: Töppen M., Altpr. Mntschr. t. V. str. 721—731

13773. Rivius J., Marienburgi descriptio, Lipsiae 1541 DS.

13774. Bliwernitz J., Anmerkungen über M. Hartknochs Beschreibung der Stadt Marienburg, b. r. (E. IX.), zob. Nr. 13767.

13775. O zamku Malborskim i o Żuławach, Pam. war. 1822; Roz., Lwów 1823; — Zamek krzyżacki w Malborgu, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.

13776. **Voigt J.**, Gesch. Marienburgs, Königsb. 1824; — Witt A., Marienburg, Königsb. 1854; — Lucas, Marienburg (Stadt und Schloss), Beitr. z. Kunde Preuss. 1819 II.; — Gödtke, (Kirchengesch. 1248—1766), Preuss. Provinzbl. 1839 XXI.; — Zimmermann (Kirchspiel), tamże 1838 XX.

13777. Hubert L., Malborg, Tyg. ill. 1860 t. I.; — Kontrymowicz J., Malborg, Op. dom., Warsz. 1865; — Behrsohn M., Malborg, zamek krzyżacki, Kłosy 1882 XXXIV.; — Tenże, Zabytki polskie w zamku malborskim, tamże 1884; — Moraczewski M., Zamek krzyżacki w Malborgu przed 500 laty, Dźwignia 1882, Odb. Lwów 1882.

R: Ateneum 1883 I.

13778. Pedersani-Weber J., Die Marienburg, Berlin 1886.

13779. Steinbrecht C., Schloss Marienburg in Preussen, Berlin 1891, 1894.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1892.

13780. Sembrzycki J., Die Marienburg unter polnischer Herrschaft, Altpr. Mntschr. t. XXVI. i XXVII.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1890.

Zob. Oświata (Sztuka).

13781. Voigt, Das Stillleben des Hochmeisters des deutschen Ordens u. sein Fürstenhof, Hist. Taschenbuch 1830 t. I.

13782. Beckhern C., Über die Danzker insbes. über den des Ordenshauses Königsberg, Altpr. Mntschr. 1889 XXV.

13783. Krüger, Der kirchliche Ritus in Preussen während der Herrschaft des deutschen Ordens, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. III.

13784. **Lentz A.**, Die Beziehungen des Deutschen Ordens zu dem Bischof Christian von Preussen, ein Beitrag zur Geschichte d. Gründung des Deutschen Ordensstaates, Altpreuss. Mntschr. 1892 XXIX., Odb. Königsb. 1892.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1894.

13785. Faber, Über die Theilung Pomesaniens zwischen dem Orden u. d. Bischofe, Beitr. z. Kunde Preuss. 1820 III.

13786. Pirscher, Das Kirchspiel Welau, Preuss. Provinzbl. N. F. 1844 I.

Zob. Nr. 6647, 13110, 13216 i 13356.

13787. Kościół w Lignowie, przyczynki do dziejów krzyżackich w Prusiech, Warta poznańska 1877 Nr. 146—152.

13788. **Toeppen M.**, Topographisch-statistische Mittheilungen über die Domänen-Vorwerke des deutschen Ordens in Preussen, Altpreuss. Mntschr. 1870 VII., Odb. Danzig 1870.

13789. Rauschnik, Regierung und Gesetzgeb. des deutsch. Ordens in Preussen, Vorzeit 1824; — Faber, Das Amt des Hauskomturs, Preuss. Provinzbl. 1830 IV.; — Schubert, Die Grossgebietiger des deutschen Ordens in Preussen, tamże 1831 V.

Finanse Zakonu, zob. Prawo i Historya polityczna (Prusy).

13790. Schlözer K., Die Hansa und der deutsche Ritterorden in den Ostländern, Berlin 1851.

13791. Bujak G., Zur Bewaffnung und Kriegführung der Ritter d. Deutschen Ordens, Program Altstädt. Gymn., Königsberg 1888.

R: Perlbach M, Kwart. hist. 1889.

13792. Nedopil, Deutsche Adelsproben aus dem Deutschen Ordenscentralarchiv, Wien 1868 t. 3.

13793. **Bunge F. G.**, Der Orden der Schwertbrüder, Leipzig 1875 (Baltische Geschichtsstudien II.).

R: Winkelmann, Jenaer Literaturz'g. 1875 Nr 795.

13794. Pott H. A. G., Commentatio philosophico-historica de Gladiferis in Livonia, Erlangen 1806, Riga 1808.

13795. Hornung And. Livonus, De ordine ensiferorum, Wittenb. 1684.

13796. **Chronologisch-topographisches** u. alphabetisches Verzeichniss der livländischen Ordensgebietiger, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1852 VI., *zob.* Nr. 159; — Rathlef G., Bemerkungen z. Chronologie der livl. Ordensmeister, tamże 1876 XII.

13797. Schwartz J. Chr., Über die Rangordnung der Ordensgebietiger in Liefland, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1890 XX. (dodatki w t. XXIV. i XXV.).

13798. Brothe J. Ch., Der Titel der ehemaligen liefländ. Ordensmeister, Nord. Misc. 1788 XVIII.

13799. **Buttner**, Die Vereinigung des livländischen Schwertbrüderordens mit dem deutschen Orden, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1868 t. XI.; — Hartman's von Heldrungen, Bericht über die Vereinigung, tamże t. XI.

13800. Gutzeit, Zur Gesch. d. Ritterhauses in Riga, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1868 XI.

13801. Rathlef S., Das Verhältniss des Livländischen Ordens zu den Landesbischöfen und zur Stadt Riga im XIII. und in der ersten Hälfte d. XIV. Jahrhundertes, Dorpat 1875.

13802. Loivis v., Ueber die Entstehung, den Zweck und den endlichen Untergang der Ritterschlösser im alten Livland, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1837 I.

13803. Neumann W., Die Ordensburgen im s. g. poln. Livland, Mitt. Liv.-Est.-Kurl. 1889 XIV.

13804. Lisch G. C. Fr., Gesch. der Besitzungen der Ritterorden Livlands und Preussens in Mecklenburg, Jahrb. d. Ver. f. Meckl. Gesch. 1849 XIV.

13805. K(ohl), Über die livl. Ritter-Colonie in Bremen, Balt. Mon. 1872 XXI.

Zob. Nr. 707—715 i 5877—5882.

Zob. Historyę polityczną (Inflanty).

13806. Frydrychowicz R., Der Ritterorden von Calatrava in Tymau bei Mewe, Altpreuss. Mntschr. 1860 t. XXVII. z. 3—4 str. 315—320.

13807. Dudik B., Über die Deutsch-Ordens-Schwestern, Sitzungsber. d. Wiener Akad. hist.-phil. 1855 XVI.

(h: Towarzystwo Jezusowe).

13808. **Crétineau-Joly**, Histoire de la Compagnie de Jésus, Paris 1844, 3. ed. 1853 t. 6 (po niem.: Wiedeń 1845—1852).

13809. **Carayon**, Bibliographie historique de la comp. de Jésus, Paris 1864; — Tenże, Documents inédits concernant la comp. de Jésus, Poitiers 1875 t. 23.

13810. Stoeger, Historiographi S. J., Ratisb. 1831.

13811. Sachini, Hist. S. J., Antwerp. 1621 (stan. Tow. 1556), *zob.* Nr. 8095; — Gretser J., Hist. ord. Jes., Ingolstadt 1594, *zob.* Nr. 7891.

13812. **Orlandini N.**, Historia Societatis Jesu (kont. Franc. Sacchino, Jouvency i Cordara), Antwerp. 1715—1750, Rom. 1859.

13813. Bystrzonowski W., Kompendium historyczne zakonu S. J., Kalisz 1740, *zob.* Nr. 9146.

13814. Dallas, History of the Jesuits, London 1816 (po niem., Regensburg 1852); — D'Alembert, Des Jésuites, Paris 1821; — Buss F. J., Die Gesellschaft Jesu und ihr Zweck, Mainz 1853 t. 2; — Frins, Die Jesuiten, Kirchenlexicon t. VI.

13815. **Ravignan**, Von dem Bestand und Verfassung der Jesuiten, München 1844.

13816. **Costa-Rossetti J. S. J.**, De Spiritu Societatis Jesu, Frib. Brisg. 1888.

13817. **Ribadeneira**, Vita Ignatii, libri V., Neap. 1572 (po niem., Ingolstadt 1614); — Maffei, De vita et moribus Ignatii Loyolae, Romae 1585 (DS.).

13818. Badeni J., Życie św. Ignacego Loyoli, Krak. 1893.

R: Czas 1893 Nr. 245; Kraj 1893 Nr. 40; N., Przegl. pol. 1894 I.; Gaz. kośc. 1894 Nr. 1, 2.

13819. Lojola (de) Ign., Exercitia spiritualia, Vilnae 1583 DS.

13820. **Constitutiones**, regulae, decreta, congreg. etc. Institutum Societatis Jesu, Prag 1705, 1752 t. 2, *zob.* Nr. 2981.

13821. Regulae Soc. Jesu, Vilnae 1582; Reguly Soc. Jesu Coll. Caliss., b. m. 1586: Instructiones seu monita generalia pro Soc. Jesu, Lublin 1759; Statuta Soc. Jesu (po r. 1727); Reguly Soc. Jesu, Wilno 1758; Reguły Soc. Jesu 1763 (DS.).

13822. **Riffel C.**, Die Aufhebung des Jesuitenordens, Mainz 1845, 3. wyd. 1855.

13823. **Ravignan**, Clément XIII. et Clément XIV., Paris 1856 t. 2.

13824. **Załęski St.**, Historya zniesienia zakonu Jezuitów i jego zachowanie na Białej Rusi, Lwów 1874, 2 cz., *zob.* Nr. 13850.

13825. Stuletnia rocznica zniesienia zakonu Jezuitów, Prz. tyg. 1876.

13826 Lagomarsini, Testimonia virorum illustrium S. J., Romae 1736.

13827. **Ribadeneira**, Alegambe et Sotwel, Bibl. script. S. J., Antw. 1608, 1643, Romae 1676.

13828. Landeiset P., Rzecz o Jezuitach, d. 16. Stycz. 1817 i 15. Wrześn a 1818, Warsz. 1819; O Jezuitach, Roz. warsz. 1820; Radziszewski, O Jezuitach, Rubon 1846.

13829. Jurkowski Al., Historya zakonu Jezuitów, Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 29; — Kaczkowski L., Słówko o Jezuitach, Poznań 1853; — Urbanowski L., O Jezuitach słów kilka, Lipsk 1854.

13830. K(limowski) K., Pogląd na zakon Jezuitów, ich regułę, zwyczaje, obyczaje, tendencye, zgromadzenia, oraz na zasługi i korzyści, jakie przyniósł zakon Polsce, Odessa 1867.

13831. Łętowski ks. b., O Jezuitach i ich nieprzyjaciołach, Przegl. lwowski 1873 t. V.

13832. Piotrowski, Jezuici, Kłosy 1883 Nr. 956, Tyg. powsz. 1883 Nr. 43; Wiszniewski M., Historya Jezuitów, Kraj 1886 Nr. 14.

13833. **Argentus J. X.**, De rebus S. J. in regno Poloniae, Crac. 1620, *zob.* Nr. 7894; — Kojałowicz K. A., Primum Societatis Jesu annum saecularem, Vilnae 1640, *zob.* Nr. 8095.

Zob. Sekty (Reformacya), Literatura polemiczna, zob. tamże.

Unia Brzeska, zob. Kościół ruski.

13834. **Litterae** annuae Soc. Jesu (Bohem., Germ., Polon.), Praga 1582—1614, 1618, 1635; — Tanner M., Die Gesellschaft Jesu (Gesch. von Böhm., Polen), Praga 1701 DS.

Zob. Nr. 7526.

13835. Klonowski J., Immunitas ecclesiastica S. J. Posnaniae 1722

Sprawa toruńska, zob. Nr. 4513, Reformacya i Historya polityczna.

13836. **Drews J. X.**, Fasti Soc. Jesu, Praga 1740; — Tenże, Fasti Societatis Jesu res et personas representantes, Brunsb. 1743.

13837. Jezuici w prawdziwej postaci albo uwiadomienie o ich sprawowaniu się, z niem., nakł. Ign. Krasickiego, Gdańsk 1765, 1770, *zob.* Nr. 9334 i 9442.

13838. **Krasicki K.**, De Soc. Jesu in Polonia primordiis, Comment. hist., Berolini 1860.

13839. Fiałek J. ks., Les premiers Jésuites en Pologne, Bulletin de l'Académie des sciences 1894 str. 226—230.

13840. Moraczewski J., Historyczna wiadomość o Jezuitach w Polsce, Tyg. lit., Poznań 1841 IV.; — Tenże, Jezuici w Polsce, rys hist., wyd. i przypisami pomn. J. N. Janowski, Paryż 1861; — Janowski J. N., Un mot d'histoire sur les Jésuites dans l'ancienne Pologne par Prawdzic, Revue de Belgique 1874, Odb. Bruxella 1874; — Tenże, O Jezuitach w Polsce, Alm. de la libre Conscience 1876.

13841. Urbanowski L., Jezuici w Polsce, Leszno 1855; — Iwanowski E. A. (Helleniusz), O XVII. wieku uwagi ze wspomnieniem o ks. Jezuitach, kilka rysów i pam., Poznań 1860.

13842. J., O Towarzystwie Jezusowem w stosunku do naszych dziejów, Czas 1852 Nr. 17 i n.; Kilka słów o zakonach, a w szczególności o Jezuitach jako odpowiedź, tamże Nr 24 i n.; Nieco o wpływie klasztorów, a zwłaszcza Jezuitów w naszym kraju, Słowianin 1869 Nr. 3.

13843. **Załęski St.**, Czy Jezuici zgubili Polskę. Przegl. lw. 1871—1872, Odb. Lwów 1872, 1874, 3. wyd., Krak. 1883.

R: Czas 1872 Nr. 116.

13844. Rola Jezuitów przy rozbiorze Polski, Gaz. nar. 1869 Nr. 232—247.

13845. **Pollard A. F.**, The Jesuits in Poland, The London essay 1892, Odb. London 1892.

R: The english historical Review 1894 (styczeń).

13846. Kozubowski F., Kartka z dziejów Jezuickiego gospodarstwa w dawnej Polsce, Dod. Prz. tyg. 1880 I.

13847. **Rostowski Stan.**, Lithuanicarum Soc. Jesu historiarum provincialium, pars I. Vilnae 1768, 2. ed. Vilnae 1772, 3. ed. recognoscente Joanne Martinow, ejusdem societatis Presbyteris, Parisiis 1877.

R: Altpr. Mntschr. 1879.

13848. Jezuity w Litwie, Grodn. gub. wied. 1865, Pam. kn. Grodn gub. 1866; Dijatelnost' jezuitow w Litwie i Polszi (z Gołosa), Słowo russ., Lwów 1869 Nr. 81; Śliwow J., Jezuity w Litwie, Russ. Wiestn 1876; Religioznoje sostojanije Litwy pred pojawlenijem w niej jezuitow i naczało diejatielnosti ich w Wilnie, Wil. kalend. 1886

13849. **Ljubowicz N. W.**, K' istorii Jezuitow w lit. rusk. ziemlach w XVI. w., Izw. warsz. uniw., Odb. warsz. 1888, *zob.* Nr. 3159; — Schück R., Zwei Edicte gegen die Jesuiten, Altpreuss. Mntschr. IX. str. 245—250, *zob.* Nr. 4358.

13850. **Załęski St.**, Historya zniesienia Jezuitów w Polsce i ich zachowanie na Białej Rusi (ogólnej historyi kasaty zakonu t. II.), Prz. lw. 1873—1874, Odb. Lwów 1875, *zob.* Nr. 13824.

13851. **Henryk Wielki** król franc., Mowa przywracającego do Francyi zakon Jezuicki (1770) b. r. (E. IX.); **Neuville P. K. Fr.**, Memoryał od XX. Jezuitów parysk. król. Francusk. (1780) b. r., *zob.* Nr. 4838.

Zob. Nr. 3810, 4358, 4563, 5068, 5086, 5129, 9278, 9442, 9525, 12876.

13852. **Moroszkin M.**, Jezuity w Rossii w carstwowanie Jekateriny i do naszawo wremeni, Petersb. 1867; — Samarin J., Jezuity i ich otnosz. k' Rossii, Petersb. 1867 (po pol.: Jezuici i ich stosunki co do Rosyi, przeł. A. N(iewiarowski), Warsz. 1867); — Demianowicz A., Jezuity w zapadnoj Rossii, Petersb. 1872 (por. Polonica, Roz. fil. hist. akad. t. XIII. str. 157 i 184), *zob.* Nr. 5086.

13853. **Czy Jezuici byli szpiegami Rossyi**, Gaz. kośc. 1846 Nr. 14; O Jezuitach w Rossyi, Słowo rus., Lwów 1868 Nr. 17.

Zob. Nr. 4500 i 9543.

13854. **Epitome instituti Soc. Jesu**, Vilnae 1790.

13855. Carmen, Augustissimae Catherinae II. a Soc. Jesu, Vilnae, b. r. (E. IX.).

Zob. Nr, 5131, 5314 i Kościół po rozbiorach.

13856. Łabęcki A. ks., O powrocie Jezuitów (opis dziewięciu misyj Seratowskich), Warsz. 1805.

13857 **Officia divina propria S. J.**, Vilnae 1723; Directorium divini officii Sandom. S. J., 1729, 1730; **Natalis Ant.**, Thesaurus copiosarum indulgentiarum concessus Soc. Jesu, Vilnae 1752 (DS).

13858. **Catalogus** quorundam e S. Jesu ab 1549, Crac. 1603, 1606; — Catalogus person. et officiorum Soc. Jesu prov. P o l o n i a e, od r. 1718—1759; — Catalogus personarum min. polon. Soc. Jesu, Lublin (v. Przemyśl) 1759 do 1773; — Catalogus personarum Maj. Pol. Soc. Jesu, Crac. (v. Calissii, Posnaniae) 1759 do 1773; — Dispositio personarum pro L i t h. S. J., Posn. 1725, Ged. 1726, Sandom. 1729, 1738—1773.

Zob. Nr. 5551.

13859. Catalogus provinc., domorum, collegior. et missionum Soc. J., Brunsb. 1750.

13860. Modzelewski Zach., Chwalebne sług bożych dzieła S. J., Wilno 1703; — Pamiątka szczęśliwej śmierci niektórych zakonników, Wilno 1717; — Pamiątka niektórych XX. Jezuitów, Lwów 1728, *zob.* Nr. 9014; — Pamiątka albo katalog śmierci zakonników Soc. J., Kalisz b. r.; — Plozzinius Bł. (Płocki), Vitae piorum coadjutorum S. J., b. r.; — Sepultura Religiosorum S. J., Przemyśl b. r. (E. IX.) (DS.).

Zob. Osoby (Alojzy Gonzaga, Bobola Andrzej, Stanisław Kostka).

13861. **Brown X. J.**, Biblioteka p i s a r z ó w assystencyi polskiej Tow. Jezusowego, przekł. z łac. X. Wład. Kiejnowskiego, Poznań 1862 (Odb z Przegl. pozn.).

Szkoły Jezuickie, zob. Oświata (Szkoły).

Sodalitas Mariana, zob. Bractwa.

13862. O dawnem kollegium jezuickiem w B y d g o s z c z y, Gaz. kośc. 1843 Nr. 308.

13863. **Biernacki C.**, Jezuici w K a l i s z u (1581—1773), Bibl. warsz. 1857 I., III., IV., *zob.* Nr. 38, 4066.

13864. **Wielewicki J.**, Historicus diarius domus professae Soc. Jesu C r a c o v i e n s i s, SS. rerum pol. t. VII., X., XIV. i XIX., *zob.* Nr. 1388 i 7893.

Sprawa między kollegium Jezuitów a Akademią krakowską, zob. Oświata (Szkoły).

13865. Kollegium zniesionych Jezuitów w K r o ś n i e, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; — Wiadomość o Pojezuickiem Kolegium w Krośnie, Czas 1866 Nr. 42 i n.; — Sarbiewski Math., Sacra lithotesis in templi erectione a patr. Coll. Crosnensis Soc. Jesu liberalitate Joan. Car. Chodkiewicz, Vilnae 1621 DS.

13866. Pro Collegio P e t r i c o v i e n s i S. Jesu, b. r. (E. IX.) DS.

13867. Kollegium Pojezuickie w P o z n a n i u, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — Kierski E., Kościół farny pojezuicki wraz z kolegium w Poznaniu, Tyg. ill. 1863 VIII.

Kollegium Jezuitów w Poznaniu, zob. Oświata (Szkoły).

13868. Beausobre St., Jatzko ov a commentary on the Jesuits at T h o r n, London 1735, *zob* Nr. 4513 i działy: *Reformacya, Historya polityczna.*

13869. Kurowski F. ks., Wiad. histor. o kościele, kollegium i innych gmachach, należących dawniej do XX. Jezuitów w a r s z a w s k i c h, Warsz. 1836; — Kościół Jezuitów w Warszawie, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.

13870. Krótka informacya o fundacyi kol. P ł o c k i e g o Soc. J. (około 1820).

13871. **Załęski St.**, Kościół OO. Jezuitów we L w o w i e, Przegl. lwowski 1879, Odb. Lwów 1879; — Kościół jezuicki we Lwowie, Kłosy XII.

Zob. Nr. 3340.

Spór o Akademię lwowską Jezuicką, zob. Oświata (Szkoły).

13872. Elenchus pism uszczypliwych zakonu Zgrom. w i l e ń s k i e g o przez zakon bractwa cerk. św. Ducha, Wilno 1622 DS., *zob. Kościół ruski.*

13873. Lohmeyer K., Berichte über die Thätigkeit d. Jesuiten-Collegiums zu Braunsberg in Ermland 1584—1602, Ztschr. f. Kirch.-Gesch. t. XIII. str. 360—381.

R: Perlbach M., Kwart hist. 1894.

13874. Kościół pojezuicki w Grodnie, Kłosy t. XVIII.; — Sex media seu modi, qui propositi sunt a S. J. Grodnensi pro sancienda concordia cum Bernardinis, b. r. (E. IX.) DS.

13875. Pług A., Cerkiew św. Bazylego i kościół pojezuicki w Owruczu, Tyg. ill. 1863 VII.

13876. Prusinowski J., Były kościół pojezuicki w Żytomierzu, Tyg. ill. 1865 XI.

13877. Moszyński A., Kollegium jezuickie w Połocku, Upominek wileński J. I. Kraszewskiego, Wilno 1879; — Sapunow A., Zamietka o kollegii i akademii Jezuitow w Połockie, Witebsk 1890, *zob.* Nr. 4527.

R: Ul., Kwart. hist. 1891.

Zob. Oświata (Szkoły).

13878. Die Annalen des Jesuiten-Collegium in Riga 1604—1618, *zob.* Nr. 7884.

13879. Stiftung des Wojewoden Gosiewski für die Jesuiten-Kirche zu Dünaburg, Inland, Dorpat 1855 Nr. 51.

13880. Schimmelpfennig, Die Jesuiten in Breslau während des ersten Jahrzehntes ihrer Niederlassung, cz. I—II., Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1891 XXIV.

(i: Bractwa, szpitale i fundacye pobożne).

13881. Piekarski F. B., Rys bractwa miłosierdzia założonego 1584 przez X. P. Skargę, Krak. 1814.

13882. **Skarga P. X.**, Bractwo miłosierdzia, Krak. 1584 (liczne wydania).

Zob. Nr. 3210, 5094, 5192, 5212 i 7816.

13883. **Paulusiński Ant. X., Zwierciadło informacyą bractwa reprezentujące, Krak. (1756—1757?) b. r.: Pismo z powodu oryginalnego listu w aktach archikonfra'. krak., b. r.; Institutum albo przedsięwzięcie bractwa miłosierdzia, b. r.; Nauka krótka dla tych, którzy w bractwie św. Barbary zostać chcą, b. r.; Nauka dla bractwa św. Barbary, b. r (E. IX) (DS).**

13884. Bractwo Miłosierdzia w Poznaniu 12. wrz. 1599, Gaz. kośc. 1846 str. 27.

13885. Societas s. Annae instituta (auct. Sim. Hagenau, na łac. tłómacz. Jan Mysław ?), 1578, 1590, 1598, *zob.* Nr. 7523; — Bractwo św. Anny w Krakowie, Krak. 1594, 1642, 1643; — Bractwo św. Anny, to jest, Ustawy za wolą kard. Radziwiłła i za przyzwol. J. Dym. Solikowskiego, Krak. 1618; — Bractwo św. Anny Samotrzeciej, Krak. 1617, 1626, 1634, 1645, 1649; — Bractwo św. Anny, b. r. (E. IX.) (DS.).

13886. **Gąsiorek J., Ostatnia przysługa bractwa św. Anny Zygm. III., przemowa Jana Kant. Konopackiego, Warsz. 1632 DS.**

13887. Niederegger A. Der Studentenbund der Marianischen Sodalitäten, sein Wesen u. Wirken in der Schule, Regensburg 1884.

13888. Wolski Nic., Sodalitas B. Mariae et S. Barbarae gratulatur, Aug. Vind. 1581; — Piarum et Christ. Institutionum libri III. in usum Sodalit. B. Mariae Virginis, Posnaniae 1583; — Maciejowski B., Directorium Mariani officii, Crac. 1743; — Leges et statuta congregationum B. Virginis, Vilnae 1621; — Trzciński Krz., Porządki i powinności bractwa P. Maryi, Krak. 1629; — Starowolski Sz., Vestis mariana ded. Stan. Lubomirskiemu, Crac. 1640; — Kozłowski P. X., Fasciculus observationum congreg. Virg. M., Vars. 1645; — Ustawy bractwa P. Maryi, Krak. 1644; — Sapieha J. Fr. X., Dedicatio lit. Monumentorum antiquitatum Marianarum, Suada Ostrowskiego, *zob.* Nr. 1351; — Formula sodalitatis, b. r. (DS.); — **Reguła bractwa** P. Maryi, Poznań 1850.

13889. Leges et statuta congreg. B. Virginis in colleg. S. Jesu, Vilnae 1679, *zob. Oświata (Szkoły).*

13890. Muczkowski J., Bractwa jezuickie i akad. w Krakowie, Dz. lit., Krak. 1844 II., Odb. Krak. 1845.

13891. Załęski St., 300-letni jubileusz Sodalisów Maryi, Prz. powsz. 1884.

13892. **Iwanek J., Philiatio Mariana, Polociae 1810; Instructiones Tyronibus pro sodalitio B. V. Mariae, Poczajów 1811—1812.**

13893. Leges et statuta congreg. beatae Virginis, Petric. 1598; — Bietkowicz A. X., Bractwo z starodawna fundowane Najśw. P. Maryi, Lwów 1620; — Informacya o bractwie Maryi Panny w Lublinie, 1722 (DS.); — Towarzystwo P. Maryi w Warszawie, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Arcybractwo Niepokalanego serca P. M., Gaz. kośc. 1843; — Antoniewicz K. Bołoz, Arcybractwo Niepok. serca Maryi, Lwów 1849; — Wiadomość historyczna o uroczystości imienia Panny M. i o bractwie tegoż imienia w kośc. katedr. wil., Wilno 1845; — Kunicki de Kunice M., Bractwo ku czci Niep. Pocz. P. Maryi wprowadzone r. 1736, Krak. 1857; — Ustawy bractwa N. P. M. w kościele Bernardynów w Tarnowie na mocy buli Klemensa z 25. paźdz. 1717, Tarnów 1869.

13894. Pia Societas Conceptionis Virg. Mariae, Jasło 1860.

13895. B. H(erbert?), Bractwo Bożego Ciała, Lwów 1586, 1592, 1641 DS.

13896. Januszowski J., Trzy bractwa lwowskie, Krak. 1585 DS.

Zob. Nr. 3749.

13897. Bractwo szkaplerza N. P. Maryi z Karmelu, Krak. 1620; — Domiechowski Przem. X., Zebranie przywilejów Bractwa skaplerza, Krak. 1650; — Zebranie przywil, łask i odp. Bractwa Szkaplerza z góry Karmelu, Krak. 1653; — Bractwo szkaplerza N. P. Maryi 1710 potw., Krak. 1876.

13898. Bractwo Najsłod. Serca Jezusowego, Poznań 1743; — Płochocki J., Kazanie na wprowadzenie bractwa Serca Jezusowego, Poznań 1766; — Sposób wpisania się w bractwo Serca Jezusowego w kośc. Sławskim, b. r. (DS.), *zob.* Nr. 4568.

13899. Źródło krwawo strumieniste albo Bractwo pięciu ran Jezusa w Wilnie na Antokolu, po trzecie do druku podane, Wilno 1739; 4. wyd. p. t.: Bractwo pięciu Ran Pana Jezusa w Wilnie na Antokolu, teraz po czwarte dla lepszej braci i sióstr w nabożeństwie przedrukowane, Wilno 1828.

13900. Informacya o Różańcu świętym, 1872; — Frydrychowicz D., Modus archiconfraternitatis Rosarianae introducendae, Crac. 1704; — Sposób wpisowania się do bractwa Różańca, b. r. (DS.).

13901. O początkach, przywilejach bractwa Trójcy Przenajśw., Lwów (około 1853); — M. M., Wiadomość o ustawach i odpustach bractwa św. Trójcy w Żurominie, Warsz. 1861; — Koronka Archikonfraternii Trójcy Najśw. do kośc. farnego koll. WW. ŚŚ. w Krakowie r. 1723 wprowadzonej, Krak. 1803 i 1862; — Opisanie publicznej introdukcyi Bractw Trójcy św., Jezusa Nazareńskiego, także relikwii do kościoła Mołodeczańskiego kosztem Trd. Ogińskiego i z Załuskich Jadw. Ogińskiej, 1768 DS.; — Bractwo św. Trójcy od Stolicy Apostolskiej Klemensa XIV. uprzywilejowane do kościoła parafialnego Tyczyńskiego wprowadzone roku 1772 d. 13. lipca, Rzeszów 1858.

13902. Goldonowski And. X., Bractwo św. Anioła Stróża, Krak. 1641, 1724; — Bractwo o ŚŚ. Aniołach, b. r. (DS.); — Koronka bractwa ŚŚ. Aniołów Stróżów od Urbana VIII. nad. zebr. dla wygody braci J. Góry Częstochowskiej do kościoła Ibramowickiego w r. 1757 wprowadzonego, 1876.

13903. Jachnowicz J. X., Ustawy bractwa św. Izydora (po litewsku) 1639 i b. r. DS.

13904. Gawlikowski P., Pustynia pokuty bractwa św. Maryi Magdaleny, Krak. 1715; — Kulczyński K., Dom żalów serdecznych, t. j. bractwo św. Maryi Magdaleny, Krak. 1733 (DS.).

13905. Artykuły Bractwa Wianka, Wilno 1587; — Warecki Mat., Bractwo imienia Bożego w Wilnie postan., Wilno 1594; — Trzciński Krz., Bractwo św. Urszuli, Krak. 1614; — Bractwo św. Zofii w Krakowie, Warsz. 1627; — Cornicius St., Opisanie bractwa pocieszenia N. P. Maryi, Warsz. 1634; — Bractwo Męki Pańskiej we Lwowie, *zob.* Nr. 3734: — Kongregacya boskiej opatrzności w kośc. św. Stanisława, Lwów 1719; — Sowczyński Wal., Bractwo Maryi P. Bolesnej w kośc. Nieporskim, Pozn. 1737; — Bractwo szczęśliwej śmierci w kościele Szeszotskim (por. E. Dod. III. do t. VIII. i X. 1743: Powinności); — Konfraternia św. Jana Nepom., Poznań 1743; — Paulusiński A., Źwierciadło informacyę bractwa w kośc. Pilznieńskim reprezentujące, Krak. 1757; — Bractwo nowe na uczczenie P. Jezusa z intencyą zjednania Komunii, 1762; — Kongregacya 7 boleści N. M. Panny, Przemyśl 1763; — Bractwo duchowne śmierci, Kalisz 1736; — Kondycye albo reguły bractwa św. Iwona, b. r.; — Bartł. z Przemyśla, De confraternitate nominis Dei, b. r.; — Bractwo kośc. berdyczowskiego, por. E. 1762: Zdanowski Ant., Laryssa, *zob.* Nr. 5212.

13906. Bractwo żołnierskie św. Michała Arch., Krak. 1604, 1610; — Liryciusz H. X., Bractwo Chordy albo paska św. Franciszka, Krak. 1606, 1625, 1626 (DS.).

13907. Powinności bractwa niewolników, Krak. 1644 DS.

13908. Calendarium inclyti ordinis equestr. D. Huberti, 1738 DS.

13909. Ustawy braci rycerzów z mieczem św. Pawła Ap., b. m. 1771 DS.

13910. Wituński J, Krótkie zebranie powinności bractwa, Warsz. 1828; Sposób wpisywania do bractwa, b. r.; Reguły albo ustawy pospolite kongregacyi missyi, b r.

13911. Leges fraterniiatis sacerdot. Brunsbergensium (po łac. i niem.), Brunsb. 1643 DS.

13812. Słucki T. J, Fortunny depozyt, t. j. konfraternia do kośc. Bernardynów kośc. toruńskiego, Toruń 1732 DS.

13913. Olchowski J. X., Constitucie albo zbiór powinności archikonfr., Krak. 1632 DS.

O bractwach i cechach rzemieślniczych zob. Prawo.

13914. **Rys** historyczno-statystyczny szpitali i innych zakładów dobrocz. w Królestwie polskiem, Bibl. um. lekarskich, wyd. Gaz. lekarskiej, Warsz. 1872.

13915. O założeniu szpitala generalnego w Warszawie dla całego narodu, Warsz. 1788; — Konarski St., Projekt o ustanowieniu szpitali lub domów pobożnych, b. r.; — Nowodworski, Baudouin ks. i szpital Dziec. J. w Warsz., Tyg. ill. 1860 I.; — Jesu Kindlein in Warschau, Galicia 1841; — Czajewicz H. F., Rys hist. szpitala św. Rocha w Warszawie, Warsz. 1872.

13916. Kommissya nad szpitalami w koronie wyznacza lustratorów do spisywania szpitalów, 1775; — Fundusz na szpital war. Dziec. Jezus, Warsz. 1775, *zob.* Nr. 5041.

13917. Projekt szpitala Sióstr Miłosierdzia (1782) b. r.; Projekt do ułożenia szpitalów, b. r.; Rezolucya Rady pozwal. fundacyi szpitalów, b. r.; Szpitala św. Stanisława prowizorowie proszą o jałmużnę (1790) b. r. (E. IX.).

13918. Głębocki J. T., Zakłady ku ulżeniu cierpienia bliźnich obecnie w Krakowie istniejące, z krótką wzmianką o dawniejszych a dziś nieistniejących instytucyach tego rodzaju, Krak. 1852; — Plan gruntów szpitala miejskiego św. Ducha, 1738 DS., *zob.* Nr. 13317; — Hoszowski K., Wiad. histor. o staroż. obrazie N. P Maryi w kaplicy domu schronienia, tudzież o szpitalu krakowskim, Krak. 1857; — Historya sprawy szpitala św. Łazarza na Wesołej w Krak., b. m. i r.

13919. Zaremba W., Pogląd historyczny na rozwój domów leczniczych w Wielkopolsce, Dz. pozn. 1894 Nr. 134.

13920. Szpital św. Jana w Gnieźnie, Gaz. kośc. 1844.

13921. Beitrag zur Geschichte der vormals zu Lemberg bestandenen Stiftungen, Spital zum h. Lazar, Mnemosine, Lemberg 1827; — Rasp K. W., Beschreibung der Stiftungen des städtischen Bürgerspitals St. Lazar in Lemberg, Wien 1871, *zob.* Nr. 76 i 2057.

13922. Szpital w Bieczu, *zob.* Nr. 1933; — Derszniak Stan. uposaża szpital w Ishani w r. 1659, Dod. Gaz. lw. 1853 Nr. 2; — Zapis ks. Piotra Skargi dla szpitala w Grojcu, *zob.* Nr. 3385; — Wiesiołowski W., Odnowienie szpitala tykocińskiego, b. r. (E. IX.); — Szpital w Wilnie, *zob.* Nr. 5311.

Zob. Oświata (Zakłady i fundacye dobroczynne).

13923. **Dzieje dobroczynności** krajowej i zagranicznej, Wilno 1820—1824 (5 roczn.).

13924. **Daniłowicz J.**, Rzut oka histor. na zakłady dobroczynne w krajach dawnej Polski i na jej w tym przedmiocie zakonodawstwo, Dzieje dobrocz. kraj. i zagr. 1820.

13925. Okolski A., Dobroczynność publiczna w Polsce, Niwa 1878, *zob. Oświata (Zakłady i fundacye dobroczynne).*

O związku filantropów zob. Nr. 5182, 5247, 5279 i Oświata (Zakłady i fundacye dobroczynne).

(k: Kaznodziejstwo, śpiewy, sztuka kościelna, obrazy cudowne i koronacye obrazów).

13926. **Mecherzyński K.**, Historya wymowy kaznodziejskiej w Polsce w czasach Zygmuntowskich (t. II. Historyi wymowy polskiej), Krak. 1864.

R: Siemieński L., Czas, Dod. r. IV. t. XIV.

13927. Brückner A., Kazania świętokrzyskie, Ateneum 1891 III.; — Tenże, Predigten des Mittelalters in Polen, Anzeiger d. Akad. d. Wissensch. 1894, Odb. Krak. 1894.

13928. Przyborowski J., Urywek kazań dla młodzieży szkolnej z glosami polskimi z XV. w., Prace filolog., Warsz. 1885 I.

13929. Słomiński K., Ks. Stan. Sokołowski, studyum do dziejów kaznodziejstwa XVI. w., Prz. powsz. 1892 II.

13930. Mecherzyński K., O Andrzeju Radawieckim Dominikanie z uwagami o kaznodziejstwie polskiem XVII. w., Rocz. tow. nauk. krak. 1857 I.

13931. Myśli o wymowie kaznodziejskiej, Dz. wil. 1816; Kazania w XVII. w, Tyg. mód 1871.

Zob. Oświata (Język, Literatura).

13932. Radawiecki A., Wzory wymowy kościelnej, poszyt I., Mowy pogrzebowe (z XVII. w.), Krak. 1861, *zob.* Nr. 8050; — Ostrowski, Swada polska, *zob.* Nr. 1351.

Kazania, zob. w części I. pod: Źródła, Kroniki.

13933. Tomkowicz St., Kazania średniowieczne jako materyał do hist. dramatu kościelnego w Polsce, Arch. lit. i ośw. akad. um. krak. 1886 t. V.

13934. Początek nabożeństwa passyjnego w Polsce, Gaz. kośc. 1846 Nr. 87.

Zob. Oświata (Literatura).

13935. Słówko o literaturze ascetycznej w dawnej Polsce, Gaz. kościelna 1893 str. 336.

13936. Początek pieśni, które zwyczaj jest śpiewać w kościołach S. J., Poznań 1770; — Boehmius J. G., Poetarum polonorum carmina pastoralia ex bibl. Załusciana, Altenburg 1779 (DS.).

13937. Kankyonał, zawierający pieśni tak z starodawnych, jak i świeżo przetłumaczonych i złożonych zebrane, Brzeg 1818.

13938. Dembiński M., Cantionale continens omnia cantica, quibus eccles. polonica uti solet, Poznań 1847.

13939. **Surzyński J.**, Polskie pieśni kośc. katol., Poznań 1891; — Tenże, Cantionale ecclesiasticum ad normam Ritualis sacramentorum Petricoviensis nec non aliorum antiquorum librorum, Gradualis scilicet, Antiphonarii, Processionalis et Psalterii, cura synodorum provinciae Gnesnensis editorum, Posnaniae, Ratisbonae 1892.

R: Przegl. powsz. 1891 IV.; Kuryer pozn. 1891 Nr. 146; Nehring Wł., Kwart. hist. 1894.

13940. **Bobowski M.**, Polskie pieśni katolickie od najdawniejszych czasów do końca XVI. w., Roz. wydz. filolog. akad. krak. XIX., Odb. Krak. 1893.

R: Kraj 1893 Nr. 45; — Por: Prz. kat., Warsz. 1892; Anzeiger der Akad. Krak. 1891 str. 89—96.

13941. **Nehring Wł.**, Sprawozd. o dwóch pracach konk.: Polskie pieśni kościelne do XVI. w., Rocz. tow. przyj. nauk, Pozn. 1891 XVIII.

13942. Spiew liturgiczny, Prz. kat. 1892 Nr. 16—26.

13943. Pomysły do ułożenia śpiewnika kościelnego dla ludu, Gaz. kośc. 1841.

13944. Kuehnast L., Deutsche Kirchenlieder in Polen (I—III., odb. z progr.), Rastenburg 1857; — Doering G., 30 slavische geistliche Melodien aus dem XVI. und XVII. Jahrhundert mit vierstimmigem Tonsatz, Leipzig 1868.

R: Saran, Altpr. Mntschr. t. VI. str. 168—171.

Zob. Nr. 5812.

13945. **Surzyński J.**, Muzyka figuralna w kościołach polskich od XV. do XVIII. w., Rocz. tow. przyj. nauk. 1889, Odb. Poznań 1889.

Kongregacya muzyków w Warsz., zob. Nr. 4313 i Oświata (Sztuka).

13946. Brykczyński A. ks., Podręcznik praktyczny ikonografii chrześcijańskiej, War. 1894.

13947. O architekturze chrześcijańskiej w ogóle i w Polsce, Czas 1849 Nr. 79 i n.

13948. Łepkowski J., Dla pamięci przełożonych kościołów krakowskich (artykuł o pamiątkach i zabytkach sztuki), Czas 1852 Nr. 183.

13949. **Łuszczkiewicz Wł.**, Malarstwo religijne w Polsce, Encyklopedya kośc. t. XIII., Odb. Warsz. 1880.

R: Pawłowicz J., Tydz. lit. X.; — Por.: Kuryer pozn. 1893 Nr. 227.

13950. Siarkowski Wł., Jeszcze o starych inwentarzach kościelnych, Przegl. katol. 1892 Nr. 43; — Stuczeń S., Ze starych inwentarzy kościelnych, tamże 1892 str. 597; — Tenże, Jeszcze kilka słów z inwentarzy kościelnych, tamże 1894 str. 8.

13951. Brykczyński A. X., Kilka uwag o nastawach ołtarzowych, Przegl. kat. 1892 str. 423, 438.

13952. Wiadomość o najdawniejszych chrzcielnicach krakowskich, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.

13953. **Polkowski I. ks.**, Spis rzeczy skarbcowych, wystawionych w kapitularzu katedr. krak., Krak. 1881; — Tenże, Relikwiarz św. Stanisława w katedrze na Wawelu, Czas 1881 Nr. 59, Odb. Krak. 1881; — Tenże, Dawne relikwiarze katedry krak., Czas 1881 Nr. 84 i n., Odb. Krak. 1881; — Tenże, Krzyż złoty w skarbcu katedry, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 t. I.

R: Siarkowski W. ks., Przegl. bibl. arch., War. 1882 t. III.

13954. Piekosiński Fr., Inwentarze skarbca N. P. Maryi w Krakowie, Spraw. kom. sztuk akad. um. 1889 t. IV.

R: S., Kwart. hist. 1889.

13955. Polkowski I., Słówkilka o księdze Ewangelii, znajdującej się w kościele metropolitalnym Gnieźnieńskim, zwanej mszałem św. Wojciecha, Bibl. warsz. 1876 II.

13956. Hinz A., Die Schatzkammer der Marienkirche zu Danzig, Danzig 1870.

R: Altpreuss. Mntschr. VI. str. 755—758.

13957. Bandtkie G. S., De septem missalibus Cracoviensis Dioeceseos ab anno 1487—1532 editis, Miscel. Crac. fasc 1., Crac. 1814—1815.

13958. Ł. M. ks., Stary mszał w skarbcu kościoła mańkowieckiego z r. 1597, Przegl. kat. 1893 Nr. 11

13959. Sobieszczański F. M., Nieco o starożytnych ubiorach kościelnych, Tyg. ill. 1876—1877 II.

13960. Żarnowiecki L. ks., Starożytne szaty kościelne w dyecezyach łuckiej i żytomierskiej, Kijów, Odessa 1891.

R. Prz. kat. 1892 Nr. 3; Lepszy L., Kwart. hist. 1893.

Zob. Oświata (Sztuka) i Miejscowości.

13961. **Lipiński T.**, Wiadomości historyczno-numizmatyczne o koronacyi obrazów Matki Boskiej w dawnej Polsce, Bibl. warsz. 1849 t. IV.

13962. **Polkowski I.**, Nieco o koronacyach obrazów Matki Boskiej w Polsce, Czas 1877 Nr. 192.

13963. Wiadomości z dziejów ojczystych, tyczące się koronacyi cudownych obrazów Matki Boskiej, Gaz. pol. 1829 str. 1127; Materyały do historyi czci M. Bożej w Polsce, Warta 1887 Nr. 656.

13964. Fankidejski ks., Obrazy cudowne i miejsca w dzisiejszej dyecezyi chełmińskiej, Pelplin 1880.

13965. Duracz, Historya o obrazie P. Maryi. Krak. 1610; Astolfi Fel., Historia delle imagini miracol della Gran Madre. Si narrono le origini delle divotioni di Polonia, Venetia 1624; Przenosiny triumphalne obrazu M. B., 1644; Francisco de S. Joseph, Historia de imagine de Senoro de Guadelupa, Verdadera copia sua en la Lechia provincia del Lithuania, Madrid 1743; Pewna wiadomość obrazu niepok. poczęcia Maryi Panny, b. r. (**E. IX.**) (DS.)

13966. Groza A., Wiadomość o cudownym obrazie N. M. Panny w Berdyczowie, Pam. rel. mor., ser. I. t. XXIII, i XXVIII.; — O Białynickiej Matki N. obrazu origine (1623—1660), b. r. (**E. IX.**); — Obraz Chrystusa Pana w Boremli, *zob.* Nr. 9429; — Filipecki And., Kazanie podczas koronacyi N. M. P. w Buszowcu, Lwów 1777; — Jełojeński. O obrazie Matki Boskiej chełmskiej, Miesiacosłow chełmsk. grek. un. 1867; — Susza J., Phoenix redivivus de imagine Chełmensi Virginis, 1641 DS.; — Częstochowa, *zob.* Nr. 13572; — M., Marya Gidelska cudami słynąca, Warsz. 1871, *zob.* Nr. 8150; — Kalinka W. ks., Najśw. Marya Panna w Gierszwałdzie, Krak. 1878; — M. S. E., Cudowne objaw. Matki B. w Gierszwałdzie, Poznań 1877; — R. i S., Objawienia N. M. Panny w Gierszwałdzie, Pelplin i Giersz. 1878; — Kolert F., Krynice łask cudownych, czyli opisanie cudownego obrazu N. M. P. Jurowickiej (nap. r. 1742), Mińsk 1857; — Walicki J., Historya obrazu Kodeńskiego, Toruń 1720; — Sapieha J. F., Monumenta albo zebranie ozdób w obrazie Kodeńskim, Sandomierz 17.3; — Tenże, Compendium hist. imag. B. V. M. in eccl. Codnensi, Ostrowskiego Suada lat., *zob.* Nr. 1351; — Łoski, Obraz N. P. Maryi Kodeńskiej, Tyg. ill. 1873 XII.; — Górski Fr. X., Zebranie niektórych wiadomości o obrazie Chrystusa w kościele kobylańskim, Krak. 1890; — Zgierski Fr., Historyczny opis obrazu N. P. Maryi kośc. w Latyczowie, Krak. 1876; — Wójcicki, Cudowny obraz N. M Panny w Leśny na Podolu, Alleluja 1843; — Historya cudownego obrazu N. P. Maryi na kamieniu rytego, znalezionego przez pastuszków 1683, Częstoch. 1844; — F. K., Stóletni obchód koronacyi cudownego obrazu Matki Boskiej Leżajskiej, Czas 1853 Nr. 239; — Szeliga J. X., Krótka wiadomość o krzyżu P. J. u Dominikanów lubelskich, Lublin 1879; — Kunasiewicz St., Wiadomość hist. o obrazie Matki Bożej w wielkim ołtarzu kościoła archikatedralnego lwowskiego obrz. łac., Lwów 1876; — Historya cudownego obrazu w archikatedrze lwowskiej, Lwów 1876; — Nowakowski E., Najświętsza Panna w archikat. lwowskiej, Lwów 1876; — Solecki L., Historya obrazu M. P. w archikatedrze lwowskiej, Lwów 1876; — Nabożeństwo do N. P. M. w katedrze lwowskiej dla cudownych łask od papieża r. 1776 d. 12. maja ukoronowanej, Lwów 1848; — Chodykiewicz Kl. ks., Rel. coron. imag. Virg. Mariae in eccl. Petri et Pauli, Leop. 1752 DS.; — Kalowski M. K., Informacya o początkach cudownego miejsca łagiewnickiego, Kalisz 1723; — Kronenberger, Wiadomość o wizerunku cudownego P. J. w kościele Cystersów w Mogile, Kraków 1877; — Fietzek J. A., Wiadomość o obrazie P. M. w Niem. Piekarach na Górn. Szląsku, Piekary 1849; — Cytrynowski J., Historya obrazu N. M. P. Piekarskiej w kościele Opolskim, Opole 1867; — Rupniewski St. Bog., Forma divinitatis in qua Virgo Maria in eccl. Podkamecensi adorata etc., Leop. 1727 DS.; — Roik Z. X., Obraz Maryi Panny w kościele Przemyskim, 1774; — Opisanie koronacyi obrazu N. M. P. w Przemyślu, 1777; — Kędzierski B., O koronacyi obrazów kazanie, z opisem koronacyi w kościele przemyskim, Lwów 1777; — Węgrzynowicz M., Kazanie na akcie koronacyi N. P. M. obrazu w Przemyślu, Lwów 1777 (DS.); — Wiadomość o cudownym obrazie N. M. P. w kościele w Rudkach, Lwów 1879; — Rupniewski St. Bog., Relacya koronacyi obrazu na Górze Rożańcowej Dominik., 1727 DS.; — Obraz cudowny N. P. M. w Różanymstoku, Wilno 1857; — O Różanym stoku około Grodna, o cudownym Matki Boskiej obrazie i słów kilka o Korsakach, Czas 1854 Nr. 12 i n.; — Błachowicz P. X., Wiad. o obrazie N. Panny w kościele Skępskim w ziemi Dobrzyńskiej, Warsz. 1826 (5 wyd.), 1843; — Jabłonowski, Historya obrazu N. M. Panny w Sokalu, Lwów 1724; — Stara Wieś (cudowny obraz), por. **E.** VII.: Czeżowski; — Morze wysokich łask N. M. Matki Bolesnej w obrazie Sulisławskim, Lublin 1738

DS.; — Wiad. o cudownym obrazie w Sulisławicach, Warsz. 1857; — Czapla J., Wiad. o obrazie M. Boskiej w Sulisławicach pow. Sand., Warsz. 1870; — Rzepecki T., O obrazie M. B. w Suskim kościele, Warsz. 1875; — Fischer K., Historya cudownej statuy N. P. Maryi w Tarnowcu, Jasło 1877; — Sokołowski B. X., Addytament cudów poprzysiężonych za wezwaniem Bogumiła św. w Uniejowie i w Dobrawie. b. r. (E. IX.); — Wizerunek Matki Boskiej bolesnej łaskami słynącej od r. 1352 w kośc. św. Marcina w Warszawie, War. 1874; — Wołuński A., Reginae polonae libertatis Maria Virgo coronata, Vars. 1733; — Rudnicki Dom. X., Relacya o cudownym obrazie Chrystusa w kośc. Jezuitów, Warsz. 1729 (DS.); — R. J. M., Wiadomość o cudownych obrazach w Wilnie, Wilno 1863; — Obraz cudowny N. P. Maryi w kośc. św. Michała w Wilnie, Wilno 1857; — Kowalczyk J., Krótka wiad. o N. P. M. Różańcowej w kośc. w Zakliczynie przy Sieprawiu, Krak. 1873; — Brandowski Al., Historya kośc. zdzieskich i cudownej M. B. w Zdzieżu, Warta 1891 Nr. 819; — Heumann St. ks., O kościele i obrazie Najśw. Panny w Zembrzycach, Odb. z Intencyj mies., Krak. 1889; — Borowik T., Historya albo powieść o obrazie Maryi Żyrowickiej, Wilno 1622; — Nardy Iz., Relacya o zjawieniu obrazu N. M. P. Żyrowickiej, Wilno 1738; — Lisański H., Signum magnum in parvo licet Żyroviciano Marianae iconis, Vilnae 1730 (DS.).

13967. Starożytny obraz Matki Boskiej w Kaliszu (r. 1124), Wiek 1876 Nr. 192.

13968. Obraz N. P. Maryi znaleziony przez Jana III. podczas wyprawy pod Wiedeń, Przegl. bibl. arch., Warsz. 1882 III.; — Łoski J., Kilka słów o obrazie Matki Boskiej w czasie 1683, Tyg. ill. 1882.

13969. Zebranie krótkie z historyków o przynies. drzewa krzyża św., Krak. 1615 DS.

13970. Sikorski B. X., Zbiór historyi łask i cudów obrazu przemienienia Pańskiego, Krak. 1767 DS.

13971. O cudownym św. Antonim Kraśniańskim, Dz. warsz. 1852 Nr. 142; — Iwanowski, O cudownym św. Antonim Kraśniańskim, rozpr. w dziele: Kilka rysów z pam. Helleniusza, Poznań 1860.

13972. Obrazy św. Jana, por. E. VII. (w Białymstoku, w Lublinie, w Łomży, w Mińsku, w Nieświeżu, w Płocku, w Warszawie, w Wilnie, w Wrocławku).

Zob. Miejscowości.

(l: Kościół rzymsko-katolicki po upadku politycznym Polski).

13973. **Meyer Chr.**, Die katholische Kirche in der Provinz Posen seit deren Anfall an Preussen, Ztschr. f. Gesch. Posen 1883 II., 1884 III.; — Tenże, Die deutsche katholische Gemeinde zu Posen, tamże 1884 III.

Zob. Nr. 4930, 5480, 5674.

13974. Przerowa S., Stosunek Brandeburgii do kościoła kat. w ziemiach polskich od r. 1640 do 1740, Przegl. pol. 1880 IV.

13975. Klasztory w W. księstwie Pozn. w czasie II. rozbioru, Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.

13976. Graf A., Die Erzbischöfe von Köln u. Posen, Darstellung der welthistorischen Bedeutung der kath. Frage in Preussen, Leipzig 1838.

———

13977. **Listy** pasterskie biskupów galicyjskich, Przyj. chrześc. prawdy 1833-40 t. IV., *zob.* Nr. 5549.

Zob. Nr. 5453, 5475, 5495, 5568, 5644, 5609, 5661, 5703, 5792.

13978. Pepłowski St., Reformy Józefińskie (ustęp z przeszłości Galicyi), Dz. pol. 1892 Nr. 182, 183, 186—189.

Zob. Nr. 13250, 13252.

13979. Duchowieństwo zakonne krakowskie robi odezwę do obywateli o zabrane dochody przez dwór wiedeński, b. r. (E. IX.).

13980. **Dobrowolski T. Nieczuja**, Biskupstwo tarnowskie, Bibl. warsz. 1886 III.

R: Dziedzicki L., Kwart. hist. 1887.

13981. O początkach biskupstwa, kapituły i kościoła w Tarnowie, Przyj. chrześc. prawdy 1833—1840 t. IV.; — Kostkowicz Val., Notitiae de Dioecesi Tarnoviensi, b. r. (1827).

13982. Janowski F., Przypis do rubrycelli Tarnowskiej na rok 1791 DS.

———

13983. **Statuta** imperialia Rom. Ecclesiae, ded. S. Siestrzeńcewicz (Dilthey Fil. Henr.), Mohylewiae (1782) b. r.; — Ustawy ces. Katarzyny, przeł. Siestrzeńcewicz St., Mohilew 1795 (DS.).

Zob. Nr. 5034, 5520, 5591, 5603, 5649, 5665, 5688, 5764.

13984. **Theiner A.**, Vicenda della chiesa cattolica nella Polonia e nella Russia da Caterina II., Lugano 1843 (toż po niem., *zob.* Nr. 1315).

13985. Zustände der kathol., Kirche beider Ritus in Polen und Russland seit Catharina II. bis auf unsere Tage, Wien 1841.

13986. B-in A., Russkije katoliki w Moskwie w koniec XVII. w. (Grzegorz Skibiński z Rusi i Piotr Artemijew z Rossyi), Istoriczeskij wiestnik 1886 (wrzesień).

13987. **Szantyr S.**, Zbiór wiad. o kośc. i rel. kat. w cesarstwie rosyjskiem, Poznań 1843 t. 2; — Gieniusz P., Wiadomości do dziejów kościoła i religii katolickiej w krajach panowaniu rosyjskiemu podległych, cz. II., Poznań 1843.

13988. Röttinger J., Leiden und Verfolgung der katholischen Kirche in Russland und Polen, Regensburg 1844.

13989. Butkiewicz P., 5,000.000 Polonais, forcés par la tsarine Catherine II., les tsars Paul I. et Nicolas I. d'abjurer leur foi religieuse, Paris 1845.

13990. **Akty i gramoty** o ustrojstwie rimsko-katoliczeskoj cerkwi w Imperii rossyjskoj i Car. Pol., Petersb. 1849, *zob.* Nr. 920, 1318 (por. Antoni J., Polonica, Roz. hist. akad. t. XIV. str. 184—188).

13991. Ustriałow N., Cerkowno-statystyczeskija swidynia o rymsko-katoliczeskoi cerkwi w Rossyjskoi imperii (por. B. L., Cerkownaja Gazeta 1856 Nr. 26).

13992. Uruski, Krestiańskoje diło w Carstwi Polskom, perew. E. Moller, S. Petersb. 1859.

13993. Sleczkowski M., Wiadomości niektóre do dziejów kościoła katol. w polsko-rosyjskich prowincyach od rozbioru Polski aż do najnowszych czasów, Jasło 1861.

13994. **Tołstoj D.**, Le catholicisme Romain en Russie, Paris 1864—1865 t. 2; — Tenże, Rimskij katolicizm w Rossii, istoricz. izsliedowanie, Petersb. 1876—1877 t. 2.

13995. Materyały do historyi kościoła w Polsce i Rosyi, Tyg. kat., Grodzisk 1868 t. IX.

13996. Die Sünden Russlands gegen die katholische Kirche, nach den Erzählungen eines geistlichen Emigranten, Mainz 1874.

13997. X. Y. Z., Kartka z dziejów kraju i kościoła katolickiego w Polsce rosyjskiej t. III. (por. Przew. nauk. lit. 1892 str. 279—286); — Opowiadania z rosyjskiego prawa państwowo-kościelnego, I. (por. X. Puszet, Przegl. pol. 1890 IV. str. 506—508).

13998. **Bossakiewicz Al.**, Fundusze duchowieństwa rzymsko-katolickiego w Polsce, mianowicie od 1795—1865 r., Bibl. warsz. 1881 IV.

13999. Girsztowt P., Mappa rzymsko-kat. dyecezyi w Rossyi, Petersb. 1857.

14000. Ukaz najwyższy o klasztorach rzymsko-katolickich w Król. Polskiem i dodatkowe do tego ukazu przepisy (Wysoczajszii ukaz o rimsko-katoliczeskich monastyrach), Warsz. b. r. (**E.** VII.).

Zob. Nr. 13253—13254.

14001. Ad. N., Arcybiskupi warszawscy, Kuryer warsz. 1883 Nr. 108—110.

Zob. Nr. 5500, 5561.

14002. Odezwa do dziekanów archidyecezyi warszawskiej, b. r. (**E.** IX.).

Archidyakonat warszawski, zob. Nr. 4127, 4371, 4480, 9459.

14003. Directorium divini officii pro dioecesi Kielcensi in a. 1808 dum intrasset Jos. Adalb. de Boża Wola Górski, Crac. 1808.

Zob. Nr. 5653, 5639.

14004. Dr. A. J. (Rolle), Stan kościoła na Wołyniu, Podolu i Ukrainie po drugim i trzecim rozbiorze Polski, Przegl. lw. 1875 IX.

14005. Volkov Th., L'eglise engloutie en Podolie, Revue des traditions populaires 1892 Nr. 8—9.

Zob. Nr. 5534, 5592, 5604, 5616, 5736, 5777.

14006. Litwa pod względem prześladowania w niej rzymsko-katolickiego kościoła szczególniej w dyecezyi wileńskiej, Poznań 1872.

R: Czas 1872 Nr. 228.

Zob. Nr. 13191.

14007. Bossard, Recueil des pièces authent. concernant l'érection de Mohilow en archevèché, Paris 1792, *zob.* Nr. 13196; — Actus erectionem metrop. Mohilew., b. r. (**E.** IX.), *zob.* Nr. 5417, 5520, 5665; — Bohusz St. Siestrzeńcewicz, arcybiskup Mohylewski, Tyg. kat., Grodzisk 1870 t. XI.; — Kratkoje naczertanije diejatielnoj i trudolubiwoj żizni Stanisława Siestrzencewicza Bogusza, Petersb. 1826.

Zob. Nr. 5520, 5712.

14008. Bodzantowicz K. S., Kasper Cieciszewski, arcybiskup mohilewski, metropolita całej Rosyi, Bibl. Ossol. pocz. nowy t. VI.

Zob. Nr. 5486, 5506, 5520, 5534.

14009. O Żylińskim Wacławie, arcybisk. mohilewskim, Tyg. kat., Grodzisk 1870 XI.

14010. Symon A. Fr., De catholica facultate in universitate olim Vilnensi, *zob.* Nr. 1319.

B. Historya Kościoła ruskiego: schizmatyckiego i unickiego.

(a: Podręczniki historyi Kościoła ruskiego, żywoty świętych).

14011. **Makarij**, archijep. lit. i wil., Istorija russkoj cerkwi, Petersburg 1858—1883 t. 12.

R: Wiestn. Jewropy 1866 Nr 3; Birżewyja wied. 1875 Nr. 85 (Nowyj wkład w cerk. nauku); Cerk. Lietopis duchownoj Besiedy 1870 Nr. 11; Gorczakow, Sbornik Gasudarst. Znanij t. II. i V: Drug Naroda 1874 Nr. 24, Charkowsk. jep. wied. 1874 Nr. 22-24; Listok duchown. bibliogr. 1874 Nr. 2; St. Pietiersburskija wiedom. 1874 Nr. 92; Russkaja Starina 1875 t. XII. Nr. 2; Cerkowno-obszczestwiennyj Wiestnik 1874 Nr 9; Golos 1875 Nr. 107; Grażdanin 1877 Nr. 2; Ikonnikow, Kijewsk. uniwers. izwiestija 1875 Nr. 8, 1877 Nr. 5; Kojałowicz, Cerkownyj Wiestnik 1877 i 1878; Szarłowski, Prz. powsz. 1884 II.

14012. **Filaret**, archirej, Istorija russkoj cerkwi, Czernigów 1862 (por.: Geschichte d. Kirche Russland von Philaret, ins Deutsche übers. von Blümenthal, Frankfurt a. M. 1872)

R: Uczebno-wospitatieln. Bibliot 1875 I.; Protest. Kirchenzeit. 1872 Nr. 10; Neue evang. Kirchenzeit. 1872 Nr. 29; Liter. Centralbl. 1872 Nr. 10; Ztschr. f. d. ges. luth. Theol u. Kirche 1873 Nr. 2; Reusch's Theol. Liter. 1873 Nr 8; St. Pietiersbursk. wiedom. 1872 Nr. 66; Christijansk. cztenije 1873 Nr. 6 (prof. Reinkens, Izwiestija z zapada).

14013. **Tołstoj M.**, Razskazy iz istorii russkoj cerkwi, 1—4, Moskwa 1866—1870, 2. wyd 1870.

R: Tawricz. jeparch. wied. 1870 Nr. 18; Listok duchown. bibliogr. 1874 Nr. 3; Sistematicz. obzor russkoj narodno-uczebnoj liter. 1878; Sbornik mnienijuczen. komit. minist. narodn. proswieszczenija, Petersb. 1869.

14014. **Znamienskij P. W.**, Rukowodstwo k'russkoj cerkownoj istorii, Kazań 1870, 1876, 1886.

R: Birżewyja wiedomosti 1870 Nr. 365; Prawosł. obozr. 1870 t. 2; Kijewsk. jeparch. wied 1870 Nr. 24; Wiatskija jeparch wied. 1871 Nr 3; Saratowsk. jeparch. wied. 1871 Nr. 2; Uczebno-wospitatieln. Bibliot. 1875 t. I.; Pribawlenije k' 5. Nr. Kijewskich uniwers. izwiestij 1877; Cerkownyj Wiestnik 1877 Nr. 15; Sbornik gasudarstw. Znanij t. V.

14015. Platon, mosk. metrop. Kratkaja cerkownaja Rossijskaja istorija, Moskwa 1805 t. 2; — Ftiwejskij P., Wzglad na istoriju rossijskoj cerkwi, Moskwa 1834; — Rudakow A., Istorija christijanskoj prawosławnoj cerkwi, Petersb. 1866 (wyd. 6); — Dienisow J., Oczerk istorii russkoj cerkwi, Petersb. 1874; — Ładinskij A., Razskazy iz istorii russkoj cerkwi, Petersb. 1874; — Rudakow Al., Istorija christijanskoj prawosławnoj cerkwi, Petersb. 1875 (wyd. 11).

14016. Ławrow A., Oczerk istorii russkoj cerkwi, Jarosławl. 1875 wyd. 2.

R: Uczebno-wospitatielnaja Bibliot 1875 t. I.

14017. Piewcow, Razskazy iz istorii russkoj cerkwi, Petersb. 1876; — Czistowicz J., Oczerk istorii zapadno-russkoj cerkwi, Petersb. 1882 t. 2.

14018. Boissard L., L'église de Russie, Paris 1867 t. 2.

R: L'union chrétienne 1867 Nr. 2—36; Literaturnaja Bibliot. 1867 t. IX.; Moskwa 1867 Nr. 168.

14019. Dora d'Istria, Die orientalische Kirche, Internation. Revue 1867 t. III. z. 1—2; — The Greco-russian church, The London Quarterly Review 1869 Nr. 66; — The holy Eastern Church, A popular outline of its history, doctrines, liturgies and vestments, by a priest of English Church, London, The Church Review 1870 (por. Mosk. jep. arch. wied. 1870 Nr. 49); — Romanoff H. C., Historical narratives, from the Russian, London 1871; — Basaroff, Die russische orthodoxe Kirche, ein Umriss ihrer Entstehung und ihres Lebens, Stuttgart 1873; — Tenże, The Russian orthodox church, A treatise of her origin and life, Translated by N. Bjerring, New-York 1873; — Ribera, Histoire de l'église moscovite, Le Monde 1874; — Tondini C., L'avenir de l'église russe, Paris 1874; — Knie, Die russisch-schismatische Kirche, Graz 1894.

R: Skrochowski E., Gaz. kośc. 1894 Nr. 6.

Materyały, zob. Nr. 919, 933 i 5843.

14020. Carskija i patriarszija gramaty o uczreżdienii swiatijszawo sinoda, Moskwa 1839; — Pierwyje gody sinodalnawo uprawlenija, Prawosł. obozr. 1868; — Uczreżdienije sw. Sinoda, Domaszn. Besieda 1869; — Wostokow J. N., Swiatiejszij Sinod i otnoszenija jewo k' drugim gasudarstwiennym uczreżdienijam pri imp. Petrie I., Żurnał minist. narodn. prośw. 1874 t. CLXXX.; — W-w A., Materiały dla sinodalnawo uprawlenija w Rossii, Prawosł. obozr. 1869; — Rozanow N., Nowyje materiały dla istorii russkoj cerkwi, tamże 1868 t. XXVI. Nr. 7 (z powodu t. I.: Opisanija dokum. i dieł chraniaszichsia w archiwie św. Praw Sinoda).

14021. K-w S., Knigi inostrancew o russkoj cerkwi, Prawosł. obozr. 1868 Nr 9—11.

14022. R-w S. W., Materiały dla istorii russkoj cerkwi, Cztienija w obszcz. lubitelej duchown proswieszcz. 1877 cz. II. Nr 7 (Materyały dla latopisow moskiewskich monastyrów i cerkwi); P-w W., Drewnija skazanija inostrancew o religii i obriadach Moskowskich i wsiech russkich liudiej, Orłowsk. jeparch. wied. 1866 Nr. 12.

14023. Halban-Blumenstock A., Krótka wiadomość o archiwum Synodu w Petersburgu, Kwart. hist. 1894.

14024. Obzor istorii christijanskoj wiery ot rożdestwa Christa Spasitiela do wriemen proswietitiela russkoj ziemli sw. rawnoapostolnawo i wielikawo kn. Władimira, Petersb. 1861; — Opatowicz i Koczetow, Cerkow Christowa so wriemen apostołow, I. Sw. apostoły, Sw. muczenniki, Rawnoapostolnyj car Konstantin (Opatowicz), II. Sw. otcy i uczitieli cerkwi, Sw. Kirił i Metodij, Razdielenije cerkwi na Wostocznuju i Zapadnuju, Petersb. 1884; — Tiernowskij F. A., Oczerk istoriczeskawo dwiżenija russkoj religiozno-cerkownoj żiżni, Prawosł. obozr. 1870 Nr. 1.

14025. Otnoszenija russkoj cerkwi k' jedinowiernym cerkwam wostocznym, Władimirsk jeparch. wied. 1875 Nr. 11 i Wiatskija jeparch. wied. 1876.

14026. **Gołub'nskij E.**, Istoria russkoj cerkwy w period domongolskij, Moskwa 1880; — A. M., Oczerk istorii russkoj cerkwi w period do tatarskij, Petersb. 1847; — Istorija russkoj cerkwi, Period tretij ot razdilenija metropolie do uczreżdienija patriarszestwa (1410—1588), Moskwa 1847; — Istorija russkoj cerkwi, Period Patriarszestwa (1588—1720), Ryga 1847; — Oczerk uczastija russkoj cerkwi w diełach wostocznoj do naczała XVIII. w., Prawosławn. Sobesiednik 1867.

14027. Djakonow M. A., K' istorij drewnierusskich cerkowno-gosudarstwiennych otnoszenij, Istoricz. obozr. 1891; — P-ski A., Cerkownyja dieła w kniażenije Georgija Wsiewołodowicza i dieła błagoczestija jewo samawo, Władimirsk. jeparch. wied. 1867 Nr. 15; — O zasługach wielikawo kniazia Jarosława I. dla russkoj cerkwi, Wiatsk. jeparch. wied. 1866 Nr. 15; — Modest Arch., Potomki wiel. kniazia litowskawo Olgierda, kniazia Olelkowiczi, zaszczitniki prawosławia i russkoj narodnosti w Litwie i na Rusi, Wiestn. zapad. Rossii 1868; — Perieczeń litowskich kniaziej ispowiedywawszich prawosławnuju wieru, a rawno i driewniejszych dworianskich zap. russ. familij, Sbornik stat. S. Szotkowicza t. II.

14028. Einhorn W. O., O snoszenijach małorossyjskawo duchowieństwa z moskowskim prawitielstwom w carstwowanije Aleksieja Mychajłowycza, Czt. w imp. obszcz. istor. i drewn. Ros. 1893 t. II.

Zob. Nr. 3812.

14029. Reforma Piotra W. w moskiewskiej cerkwi, Przegl. lw. 1875 t. IX.; Piotr Wielki, car rosyjski, w stosunku do religii, Warta 1878 Nr. 186.

14030. O snoszenijach russkoj cerkwi z swiatogorskimi obitielami do XVIII. stol., Moskwa 1848; — Nieskolko cyfr iz statistiki russkoj cerkwi XVIII. st. (z 1742—1786 g.), Trudy Kijewsk. duch. Akad. 1867 t. II.; — Bielikow W., Otnoszenije gasudarstwiennoj własti k' cerkwi i duchowienstwu w carstwowanije Jekatieriny II. (1762—1796), Cztienija wobszcz. lubit. duch. prośw. 1874; — Znamienskij P., Cztienija iz istorii russkoj cerkwi za wremija carstwowanija Jekatieriny II., Prawosł. Sobesiednik 1875.

14031. **Oczerk** atnoszenij Polskawo Gasudarstwa k' prawosławiju i prawosławnoj cerkwi, Izd. kom. dla razbora drewn. aktow, Kijów 1866.

14032. **Antonowicz Wł.**, Oczerk sostojanija prawosławnoj cerkwi w jugo-zapadnoj Rossii po aktam (1650—1798), Kijów 1871.

14033. **Uspeńskij F.**, Cerkwia sławiańskija monarchii na siewierozapadi, St. Petersb. 1872.

14034. **Stasow W.**, Prawosławnyja cerkwi w Zap. Rossii w XVI. w., Sborn. archeołog. instit. 1880 III., Odb. Petersb. b. r.

14035. Boriczewskij K., Prawosławije i russkaja narodnost' w Litwie, Petersb. 1851.

14036. Kandidow A., Prawosławnyje mitropolity Zapadnoj Rossii, Pam. kn. wil. 1852.

14037. Lewickij O. J., Jużnorusskije archijereji XVI. i XVII. st., Kij. Starina 1882; — Tenże, Czerty wnutrennawo stroja zapadnoruskoj cerkwi, tamże 1884.

14038. Gutzeit, Die griechisch-katholischen Kirchen Riga's, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1868 t. XI.; — Tenże, Wo lag Kirche und Kloster der Russen in Riga zur Ordenszeit, tamże 1868 XI.

14039. **Ryłło Max.**, Antiquitates ecclesiae Ruthenicae, Supraslii 1755, 1760, *zob.* Nr. 1314.

14040. **Harasiewicz**, Annales ecclesiae ruthenae, *zob.* Nr. 1314.

14041. **Malinowskij M.**, Obozrinie istorii cerkwy ruskoj izriadnije hałyckoj, Lwów 1852.

14042. **Gusti Fr.**, Historya kościoła rusk., z włosk. na pol. tłóm. Ławrowski J., Krak. 1857—1858 t. 2.

R: Czas 1858 Nr. 102.

14043. Kościół ruski w Polsce, Prz. pozn. t. XXXV—XXXVIII.

14044. **Bartoszewicz J.**. Szkic dziejów kościoła ruskiego w Polsce, Krak. 1880.

R: Załęski St. ks., Słowo o książce J. Bartoszewicza, Lwów 1881; Gaz. lw. 1880 Nr. 25.

14045. **Załęski St.**, Cerkiew ruska pod rządem polskim, Przegl. lw. 1880.

14046. Andruszkiewicz E., Krótki rys historyi kościoła na Rusi, Lwów 1883.

14047. Synod ruski we Lwowie. Tyg. katolicki 1891 Nr. 40 (krótki szkic historyczny dziejów cerkwi ruskiej).

14048. Szaraniewicz J., Materyały historyczne, Prz. arch. 1883 IV., *zob.* Nr. 668–672 i *Dod. I.*

14049. Żitia Świątych, Mohylow 1702 DS.

14050. **Filaret**, archiep. czernigowskij, Żitija świątych, cztimych prawosławnoju cerkowiju, Petersb. 1885 (por.: Świątyja podwiżnicy wostocznoj cerkwi, Christij. Cztien. 1870 Nr. 7—12, 1871 Nr. 1—2).

14051. **Słowar** istoriczeskij o świątych, prosławlennych w rossijskoj cerkwi, Petersb. 1836.

14052. **Żitija** świątych rossijskoj cerkwi także iwerskich i sławianskich, Petersburg 1856—1880 t. 6.

14053. **Knyhy** żytij świątych (Minei, Czetiji), Moskwa 1859 (w jęz. cerk. słow.).

14054. F. A. Cz., Russkije świątyje cztimyje wsieju cerkowiju ili miestno, Czernihów 1861—1862.

14055. Skazanija o świątych christijanskich, cztimych prawosł. katolicz. cerkowiju, Prawosł. Sobesiednik 1866.

14056. Zabytaja prawosławnaja świątynia na Wołyni (Świątyje ugodniki Wołynskije), Wiest. Zap. Rossii 1866 t. III. Nr. 9; Oziereckij P., Wozzrienije drewnie-russkawo naroda na błagoczestiwych liudiej i świątych ugodnikow, Rukow. dla siolsk. pastyr. 1867; Skazanija o russkich i sławianskich świątych, Petersb. 1868.

14057. **Makarij** metrop., Wielikija Minei Czetii sobrannyja, Izd. archeograf. kom. imp. akad. nauk. 1868—1870; — Opisanie wełykich Czetij-Mynej Makaria, A. W. Gorskawo i K. N. Newostrujewa, z predisłowiem i dopołnieniamy E. W. Barsowa, Mosk. Cztenja 1884, 1886.

14058. **Russkaja** świątynia (I. Świątyja i mnocielebnyja moszczi ugodnikow Bożiich, podwigami swiatosti i błagoczestija prosijawszich w Russkoj ziemlie; II. Czudotwornyja ikony Christa Spas., nachodiaszczijasia w Rossii; III. Jawlenija i czudotwornyja ikony Presw. Bogarodicy w Rossii; IV. Jawlenija i czudotwornyja ikony świątych ugodnikow Bożiich, nachodiaszczijasia w Rossii), Petersb. 1870.

14059. Krasin D., Czetii-minei Joanna Miliutina, Moskowsk uniwers. izwiest. 1870; Skazanijo o muczennikach, Prawosł. Sobesiednik 1870; Razskazy iz żitij swiatych ob ich dietstwie, Woskresn. Cztienije 1870; O russkich podwiżnikach bliżajszawo nam wremieni, Kijewsk. jep wied. 1871; Chojnackij A. F., Otczewo swiatyje ugodniki w naszej cerkwi. s IV. wieka, poczti i skluczitielno wychodiat iz monachow i archijerejew, Duszepolezn. Cztien. 1871 t. I.; Baratynskij A., O żitijach swiatych w otnoszenii k' russkoj narodnoj żizni, Strannik 1871 t. III.

14060. Drewnij patierik. Perew. z grecz. Dijakona Aleksandra Sałmanowa i Jewgienija Brilliantowa, W prilož. k' Duszepoliezn. Cztien. 1872.

14061. **Kluczewskij W.**, Drewnie-russkija żitija swiatych kak' istoriczeskij istocznik, Moskwa 1871—1876.

R: Besieda 1872 Nr. 3; Wiestn. Jewropy 1871 t I. Nr. 2; Prawosł. obozr. 1872 Nr. 3; Russk. Starina 1876 t VI. Nr. 9; Sowremiennyja Izwiestija 1872 Nr. 27; Strannik 1874 t. III. Nr. 9.

14062. Bachmetewa A. N., Izbrannyja żitija swiatych, Moskwa 1872 wyd. 5., 12 ks.

R: Moskowsk. jeparch. wiedom. 1872 Nr. 8.

14063. **Ignatij** archimandr., Kratkija żizneopisanija russkich swiatych, Petersb. 1875 2 cz.

R: Strannik 1876 t. I. Nr. 3; Domaszn. Biesieda 1876 Nr 40; Cerkownyj Wiestnik 1875 Nr. 39; Kiszyniewsk. jeparch. wied. 1876 Nr. 6.

14064. Izbrannyja żitija swiatych russkoj cerkwi, Kijów 1875; — Krasnianskij Gawr., Miesaciesłow nowgorodskich swiatych ugodnikow Bożiich, Nowogród 1876; — Tołstoj M., Russkije podwiżniki, Moskwa 1877? (1876); — Żitije swiatych ugodnikow, Petersb. 1879.

14065. Martinov J., Hagiographie orientale, Collection de précis historiques, b. m. i b. r.; — Barsukow, Istoczniki russ. agiografii, Petersb. 1882.

14066. Murko M., Ein Beitrag zur Kenntniss böhmischer Heiligen bei den Russen, Arch. f. slav. Phil. 1891.

(b: Przyjęcie chrześcijaństwa).

14067. Brzozowski R. X. S. J., Dissertatio de origine religionis christianae in Russia, Romae 1822, *zob.* Nr. 7616.

14068. **Zubrzycki D.**, Rys do historyi narodu ruskiego w Galicyi i hierarchii cerkiewnej w temże królestwie, zesz. I.: Zaprowadzenie chrześciaństwa na Rusi aż do opanowania Rusi Czerwonej przez Kaz. W. od r. 988–1340, Lwów 1837.

14069. **Makarij** archimadr., Istorija christijanstwa w Rossii do rawnoapostolnawo kniazia Władimira, Petersb. 1846, wyd. 2. Petersb. 1868.

R: Kunik A. (16 prisużdienije Diemidowskich nagrad 1847).

14070. Żelechowskij J., Slidy czastocznoho wodworenia Chrystjaństwa na Rusi pered Władymirom wełykym, Zor. hałyck., Lwów

1860 str. 125—132; — Popel M. O., Pryczyny myrnoho y skoroho rozszyrenia wiry Chrystowoi Rusy, tamże 1860 str. 132—155; — Jasyński P., Sostojanie cerkwy Chrystowoi na Rusy za władinia Władimira Wełykoho, tamże 1860 str. 155—160.

14071. Proswieszczenije Rossi christijanstwom (wyd. Obszcz. razprostranienija polieznych knig), Moskwa 1865; — Tysiaczelietije christijanstwa w nastojaszczem godu, Rukowodstwo dla siolskich pastyr. 1866 Nr. 8; — K' prazdnowaniju tysiaszczeletija pierwawo kreszczenija Rossow w Kijewie, tamże 1866 Nr 17; — Gromakowskij A., S kakowawo wremieni nużno sczitat' naczało christijanstwa w Rossii, tamże 1866 Nr. 27; — Ogłoblin N., Tysiaczelietije tretiej jewangielskoj propowiedi w russkoj ziemlie, Kij. jeparch. wied. 1866 Nr. 7—8; — A. M., Tysiaczelietije christijanstwa w Rossii, Sowremiennaja Lietopis 1866 Nr. 5.

14072. Nieczajew P., O tom, odkuda i kak poszła prawosławnaja wiera na Rusi-w starodawnoje wremija, Mirskoje Słowo 1869 Nr. 11; Nikołajew G. A., Kak razprostaniłas christijanskaja wiera na Rusi i kto tomu sposobstwował, Woroneżsk. jeparch. wied. 1871 Nr. 21—21; Wzglad na razprostranienije prawosławnoj wiery w Rossii, Saratowsk jeparch. wied. 1871 Nr. 10—19.

14073. Opatowicz S., O pierwonaczalnom razprostranienii christijanstwa w Rimskoj Imperii i w predielach naszewo otieczestwa, Petersb. 1873.

14074. **Gołubinskij E.**, Christijanstwo w Rossii do Władimira św., Żurn. minist. nar. prośw. 1876 t. CLXXXVII. Nr. 9—10.

14075. **Petruszewicz A. S.**, Kratkoje istoricz. izw. o wwiedienii chrystianstwa w priedkarpatskich stranach, Lwów 1882; — Tenże, Krat. hist. o chryst. na galickoj Rusi, Lwów 1882.

14076. **Sbornik** w pamiat 960-litia kreszczenia Rusi, Izd. Istor. obszcz. Nestora litopisca pod red. A. J. Sobolewskawo, Kiew 1888; — Tenże, Poczatky chrystijaństwa w Hałyczyni, Diło 1888 Nr. 104.

14077. **Naczało** christijanstwa na Rusi, Petersb. 1884.

14078. K., Wwedenije Chrystijaństwa na Rusy, Wremennyk Stawrop. Inst. 1887 str. 55—72; — Naczatky Chrystijanstwa na Rusy, Nauka, Wiedeń 1888 str. 311—320.

14079. O borbie christijanstwa z jazyczestwom w Rossii, Prawosł. Sobesiednik 1865 Nr. 7.

Zob. Nr. 11951.

14080. Danilewskij J., Św. rawnoapostolnaja kniaginia Olga, Petersb. 1860; — Chałkoliwanow J., Istoriczeskij oczerk żizni swiatoj błażennoj kniagini Olgi, Samarsk. jeparch. wiedom. 1867; — P. E., Żitije swiatyja błagowiernyja w. kn. Olgi, Duszepoliezn. Cztien. 1866; — Orientow Iw., Żitije swiatyja, prawiednyja kniagini rossijskoj Olgi, Moskwa 1870.

14081. **Hilferding A. O.**, Neizdannoie świditelstwo sowremennika o Władimirie Światom i Bolesławie Hrobrym, Moskwa 1856.

14082. Leonid archimandr., Pamiat' o św. wielikom kniazie Władimirie u jużnych Sławian, Mosk. jeparch. wied. 1870; — Grigorowicz W., Zamietki o Sołunie i Korsunie po powodu nieparieszennawo woprosa, Odessa 1872; — Michajłowskij W., Światyj rawnoapostolnyj kniaź Władimir, Petersb. 1873.

14083. **Rawnoapostolnyje** proswietitieli Rossii, błagowiernaja kniaginia Olga i św. welikij kniaź Władimir, Moskwa 1866, 1873, 1876.

14084. Zawitnewycz W., O miestie i wremeni kreszczenia św. Władimira i o godi kreszczenia Kiewljan, Kiew 1888; — Fortyński (Chrzest księcia Włodzimierza i Rusi według źródeł zachodnich), Cztenija w istor, obszcz. Nestora 1878—1887, Kijów 1888.

14085. Dziedzicki B., Św. Wołodymir krestytel Rusy. Kalendar obszcz. Kaczkow. na 1888 r. str. LXXXIX, do XCI.; Tenże, Dewjat'sotlitije kreszczenija Rusy, tamże 1888 str. 1—32; B. M., Juwyłej kreszczenija Rusy, Wremennyk Stawropihijskoho Instytuta na rok 1888 str 111—119; Kreszczenije Rusy, Hałycko-russkaja Matyca, Lwów 1888; Barwiński Al., Chreszczenie Rusy (według Kostomarowa). Biblioteka dla mołodiży 1888 17—19; Chreszczenie Rusy za św. Wołodymyra, Kalend. Proświty na 1889 r., Lwów 1888 str. 2—6; W kotorom hodu sostojałos kreszczenije Rusy. Czerwonaja Ruś 1888 Nr. 34; Małyszewski J. J., W pamjat' 900 kreszczenija Rusy, Czerw. Ruś 1888 Nr. 80, 81; Szczawiński Wł. O., Kreszczenijo Rusy, Izdania obszcz. Kaczkowsk. 1888 Nr. 152; Partycki E., Chto buła maty św Wołodymyra, Prawda t. II.; Russkii Świątyteli, Russkoje Słowo 1890 Nr. 29 (o św. Oldze i św. Włodzimierzu, tudzież o cerkwi pod zawołaniem tegoż św. w Kijowie).

14086. Wo rozschěrjenju kschesćanstwa w Ruskej, Katholski Posoł w Budyschinije 1890.

14087. Pomnik na pamiątkę chrztu Włodz., Tyg. ill. t. IX. str. 236.

14088. **Liprandi A.** (Wołyniec), 900-lietije prawosławija na Wołyni, oczerk, Charkow 1892.

R: Wiek 1893.

Zob. Nr. 1660.

14089. Bielajew N., Razprostranienije christijanstwa w Rossii poslie św. Władimira, Missioner 1975 Nr. 28—30; — Opatowicz S., Pierwyje wieka christijanstwa i razprostranii jewo na Rusi, Petersb. 1873.

R: Listok duchow. bibliogr. 1873.

14090. Małow N., O priczinach osobiennawo razwitija błagoczestija so wremieni wwiedienija christijanstwa w Rossiju do mongolskawo iga, Strannik 1866 Nr. 10.

14091. **Karazin N.**, Drewniejszije christijanie na Rusi, Niwa 1872; — M., Religioznyj charakter drewnich christijan russkich, Połtawsk. jeparch. wied. 1865 Nr. 23—24; — Oziereckij P., Niedostatki w wozzrienii drewnie-russkawo naroda na religiozno-urawstwiennyje predmety, Rukowodstwo dla siolskich pastyrej 1866 Nr. 36.

14092. **Woronow A. O.**, O latinskich propowiednikach na Rusi kijewskoj w X. i XI. wiekach, Cztenija w ist. obszcz. Nestora lietopisa 1873—1877, Kijew 1879.

(c: Historya Kościoła ruskiego do Unii brzeskiej).

14093. **Maimbourg L.**, Geschichte des Abfalls der griech. von der latein. Kirche, übersetzt von Fr. X. Meuser, Aachen 1841.

14094. **Pichler A.**, Geschichte der kirchlichen Trennung zwischen dem Orient und Occident von den ersten Anfängen bis zur jüngsten Gegenwart, Monachium 1865; — Tenże, An meine Kritiker, Beleuchtung verschiedener Angriffe auf meine Geschichte der griechischen Kirchentrennung, Monachium 1865.

R: Allgem. Lit. Zeit. 1864 Nr. 36; Katholik 1864 Nr. 6; Kathol. Litbl. Nr. 2, Sion, Juni; Cztienija w obszcz. lubit. duch. prośw. 1873 Nr. 8 i Nr. 10; Hergenröther J., Kritik der Schrift Pichlers, Würzburg 1864.

14095. **Pitzipios-Bey J. K.**, L'église orientale, Paris 1855 (po niem.: Die orientalische Kirche, geschichtliche Darstellung ihrer Trennung, dann Wiedervereinigung mit der römischen Kirche, deutsch. v. Heinr. Schiel, Wien 1865 wyd. 2).

R: Beilage z. Augsburg. Post Zeit. 1855; Philipps u. Görres Blatt 1855; Civitta Cattolica 1856; Blätter f. lit. Unterhalt. 1856; The Westminter Review 1858; Allg. Liter. Zeit. 1865.

14096. Schmitt, Harmonie der mo genl. u. abendl. Kirche, Würzburg 1865.

R: Liter. Handw. 1865 Nr. 32; Theolog. Quartalschrift 1866 Nr. 2

14097. **Overbeck J.**, Die orthodoxe Kathol. Anschauung, Halle 1866 (toż po ross.: Swiet z wostoka, wzglad na katoliczeskoje prawosławije, srawnitielno z papstwom i protestanstwom, Wilno 1867).

R: Prawosł. obozr. 1865 i 1869; Syn. Otieczestwa 1865; Wilensk. Wiestn. 1867; Russ. Inwalid 1867; Russ. Inwalid 1867; Strannik 1868; Cerk. Lietop. Duchownoj Besiedy 1869.

14098. Serwatowski W., Katolicyzm i schyzma w obopólnym do siebie stosunku, Krak. 1866; — Jełeonskij F., O charakterie prawosławia w srawnienii z rimskim katoliczestwom, Litowsk. jep. wied. 1867 Nr. 9.

14099. **Demetracopulus K. A.**, Historia schismatis, quod intercedit inter ecclesiam occidentalem et orientalem, Lipsk 1867.

14100. Montrouzier R. P., La véritable cause du schizme oriental, Revue d. monde cathol. 1868; — Bogoslovsky, La chiesa cattolica romana e la chiesa greco-russa ortodossa ed in'chę differiscano fra loro, Firenze 1869.

14101. Antoni, minskij archiep., Schodstwo i rożnica uczenia prawosławnoj i rymskoj cerkwej, Słowo russ., Lwów 1868 Nr. 88 i n.; Gogol N., Cerkow prawosławn., Domasznaja Besieda 1868; Sowremiennoje otnoszenie meżdu wostocznoju i zapadnoju cerkwamy, Słowo russ., Lwów 1869 Nr 45; Murawiew A., Piśma o prawosławii, Kijów 1871 (por.: Listok duchow. bibliogr. 1871 Nr. 2); Zamietki o Wostocznoj cerkwi, Połtawsk. jep. wied. 1875 Nr 9; Katanskij A. Ł., Charakteristika prawosławija, rimskawo katoliczestwa i protestanstwa, Christij. Cztienije 1876 Nr. 1; Buturlin M. D., Sojuz russkoj narodnosti z prawosławijem nieponiatnyj inostrancam, Wiestnik zap. Ross 1867 t. III. Nr. 8.

14102. **Grigorij**, mitropolit petersb. i nowgorod., Istinno-drewniaja i istinno-prawosławnaja cerkow Christowa, Moskwa 1874.

R: Moskowsk. jep. wied. 1874 Nr. 18.

14103. Mielnik T., O cerkownoj schyzmi na Rusy, Czerwonają Ruś 1888 Nr. 71, 79.

14104. **Gayet L.**, Le grand schisme d'occident d'après les documents contemporains du Vatican, Florence 1889; — Scheuffgen F. J., Beiträge zur Geschichte des grossen Schisma's, Freiburg 1889.

14105. Morochowski J., Discours o początku cerkwie greckiej, Zamość 1622 DS.

14106. Maciejowski W. A., Essai hist. sur l'èglise chrét. primitive des deux rites chez les Slaves, Lipsk 1840.

14107. **Hergenröther J.**, Photius, Patriarch von Constantinopel, sein Leben, seine Schriften und das griechische Schizma, Ratysbona 1867—1869, *zob.* Nr. 6111 i *Osoby.*

14108. Patriarch Fotij, Czerwonaja Ruś 1891 Nr. 66; Om. P., Czy sprawdi istoryczeskaja prawda, Diło 1891; J(eronim) Ja. Ł(ucyk), Fotij i schizma wostoczna, Narodna czasopyś 1891 Nr. 31—38; Tysiaczeletije kończyny carehradskoho patriarcha Fotija, Zlata Praha 1891 Nr. 5.

14109. **Barsow T.**, Konstantinopolskij patriarch i jewo władst' nad russkoju cerkowiju, Petersb. 1878.

14110. **Uspenskij F.**, Ruś i Wizantia w X. wikie, izd. Kyryllo-Metodijskawo knyżnawo składa pri odessk. sław. obszcz., Odessa 1888.

14111. Miller O. J., Cerkow i wizantijstwo, Kijewsk. Starina 1884, *zob. Oświata (Sztuka)*

Zob. Nr. 6086.

14112. Grigorowicz B. J., Kak wyrażalis otnoszenija Konstantinopolskoj cerkwi k' okrestnym siewiernym narodam w naczalie X. st., 1866 (Godicznyj torżestwiennyj akt w Nowo-rossijskom uniwiersitetie 30. aug. 1866).

14113. **Skabałłanowicz N.**, Wizantijskoje gasudarstwo i cerkow w XI. wiekie (ot smierti Wasilia II. Bołgarobojcy do wocarenija Aleksieja I. Komnena), Petersb. 1884.

R: Bezobrazow P., Żurn. min. nar. prośw. 1881.

Św. Włodzimierz i Olga, zob. Nr. 14080 i n.

14114. **Skazanija** o ubijenii swiatych strastotierpcew ross. kniażej Borisa i Gleba, Moskwa 1855, 2. wyd. 1869; — Srezniewskij J. J., Skazanija o swiatych Borysie i Glebie, Silwestrowskij spisok XIV. wieka, Petersb. 1860; — Swiatyje muczenniki Boris i Gleb, rossijskie błagowiernyje kniazia, izd. Szarapowa, Moskwa 1862; — Boris i Gleb, swiatyje muczenniki, rossijskije błagowiernyje kniazia etc., Moskwa 1869; — Bucharew D., Żizń, ubienije i czudiesa sw. błagowiernych kniaziej strastotierpcew Borisa i Gleba, Moskwa 1869; — M., Swiatyje strastotierpcy, kniazia Boris i Gleb, Woskresn. Cztien. 1869; — Skazanije o ubienii sw. russkich kniaziej Borisa i Gleba etc., Smolensk. gub. wied. 1869; — Skazanie i strast' i pochwała swiatuju muczenyku Borysa i Hliba (po chazajtejnym spiskam XII. i XIV. st., izd. imp. obszcz. istor. i drewn. ross.), Moskwa 1870; — Żitije swiatych błagowiernych kniaziej Borisa i Gleba, Moskwa 1874; — Swiatyje muczenniki Boris i Gleb, Moskwa 1876; — Opowidanie o żytiu światych muczenikiw Borysa i Hliba, Lwów 1876.

Zob. Nr. 6191.

14115. P-ski A., Swiatoj błagowiernyj wielikij kniaź Jurij II. Wsiewołodowicz (1189—1212), Władimir. jeparch. wiedom. 1866.

Innych świętych, cudotwórców i męczenników, zob. pod: O... y.

14116. **Bullae et brevia** summorum pontificum, congreg. decreta et polon. regum diplomata, p. I—III., Poczajów 1767, *zob.* Nr. 1309—1318.

14117. **Katanskij A.**, Istorija popytok k' sojedinieniju cerkwiej greczeskoj i łatinskoj w pierwyje czetyre wieka po ich razdielenii, Petersb. 1868 (por. Prawosł. obozr. 1865); — Tenże, Kratkij oczerk, Litowsk. jep. wied. 1873; — Wopros o sojedinienii cerkwiej wostocznoj i zapadnoj (w 1. jewo period) na greczeskom wostokie i łatinskom zapadie (1053—1453), Christ. Cztien. 1867—1868.

Pełesza Historya Unii, zob. Nr. 14144; Likowskiego Historya Unii, zob. Nr. 14141.

14118. **Montrouzier R. P**, Le pontife romain et le schizme oriental, Rev. d monde cathol. 1868; Lamy T. J., Les orientaux et le concile oecuméuique, Revue cathol. 1869.

14119. Odwieczna polityka kniaziów ruskich względem Stolicy apostolskiej, Warta 1877 Nr. 169.

14120. Petruszewycz A., Przegląd wydarzeń politycznych i cerkiewnych w X. Halickiem, Sbornyk Hałyck. Matycy, Lwów 1854.

14121. **Daszkiewicz N.**, Perwaja unija jugo zapadnoj Rusi z katoliczestwom 1247 do 1254, Kijew 1887.

Zob. Nr. 1764 i 2019.

14122. **Szaraniewicz J.**, Kościelne sprawy na Rusi za rządów Kazimierza Wielkiego, Bibl. Ossol. pocz. nowy t. II.

14123. Ob otnoszenii wiel. kniazej litowskich i korolej polskich k' jugo-zapad. prawosł. russk. cerkwi do wremieni Unii, Podolsk. jeparch. wied. 1865.

14124. Glerman, archim., Prepodobnaja Charitina, kniażna Litowskaja, Duchown. Besieda 1866, Wilensk. Wiestn 1866.

14125. Męczeństwo trzech Litwinów ŚŚ. Antoniego, Jana i Eustachego, umęczonych w mieście Wilnie r. P. 1342, tłóm. że słowiańskiego, Wilno 1840; — Muczenniki sw. litowskije Joan, Anton i Eustafij, izd. żurn. Mirskoje Słowo, Petersb. 1868; — Muczenniki wilenskije Antonij i Joan, Wilensk. Kalendar 1890.

14126. Plodw F., Pokuszenije pap k' podczinieniju russkoj cerkwi swojej własti, z XV. st. (1431—1461), Rukowodstwo dla siolsk. pastyr. 1867 Nr. 48—49.

14127. **Pierling**, Les Russes au concile de Florence, Revue des questions historiques, 1892 Juillet.

14128. **Istorija florentijskawo sobora**, Moskwa 1847, *zob.* Nr. 926.

14129. Broński Krz., Opisanie postupkow sob. Florentskoho, Ostrog 1599; — Pętkowski, Sobór w Florencyi; Russowski G., Obrona Synodu; Apologia; Fiedorowicz P., Obrona; Smotrycki M., Istoria o Florentskom Synodie, *zob.* Nr. 7669 i 7670; — Istoria o lietrikiuskom to jest rozbójniczeskom ferarskom albo florenckom Sinodzie (przeciw H. Pociejowi), b. r. (E. IX.).

Zob. Nr. 2126, 2151, 2251, 2272, 2329.

14130. Parnow P., Papskija Bułły (1458 do 1766), Petersb. 1888 (*zob.* Nr. 14116).

R: J. A. M., Kwart. hist. 1888.

14131. Jełena Joannowna, wielikaja kniaginia litowskaja i korolewa polskaja, Żurn. min. nar. prośw. 1846 L.

14132. Petruszewicz A. S., Lwowskaja litopys s 1498 po 1649 h., Lwów 1868, *zob. Historya polityczna (Ruś).*

14133. **Sacranus J.**, Can. Crac., Eluc. errorum ritus ruthenici, b. m. i r., 1500, 1501 (?), Spirae 1582 DS.

Zob. Nr. 2646, 5239, 6953, 7016, 7092.

14134. **Monumenta** confraternitatis stauropigianae leopoliensis, ed. Milkowicz Wlad., t. I. pars I., contin. diplomata et epistolas ab anno 1518 ad 1593, Leopoli 1895, *zob.* Nr. 763, 3211 i *Dod. I.*

14135. **Kojałowicz M.**, Ob otnoszenii zapadno-russkich prawosławnych k' litowsko-polskim protestantam wo wriemia unii, Christ. Czt. 1860.

14136. W. J. X., O usiłowaniach połączenia schizmy wschodniej z Anglikanizmem, Tyg. kat., Grodzisk 1866 t. VII.

(d: Unia brzeska i Kościół ruski w XVII. i XVIII. wieku).

14137. **Bantysz-Kamenskij N.**, Istoriczeskoje izwiestije o woznikszej w Polszie Unii, Moskwa 1805, Wilno 1866.

14138. Malinowicz M., Notizen zur Geschichte der Kirchen-Union der Ruthenen, Kirchen-Zeitung Philothea, Würzburg 1836; Dobrzański A., O poczatku i utwerżdenii unii na ruskoj zemli, Poremyszlanyn na hod 1851.

14139. Mosiewicz J., Kilka słów dotyczących Unii w Polsce, Czas, Dod. mies. r. III. t. X.

14140. Malinowski M., O unii kościoła gr.-kat. ruskiego, Lwów 1862; — Prawdolub, Rusin, Odpowiedź na historyę M. Malinowskiego, kanonika świętojurskiego, Lwów 1862.

14141. **Likowski E.**, Historya unii kościoła ruskiego z kościołem rzymskim, Poznań 1875 (por. Przegl. lw. 1874 t. VII.).

14142. Załęski St., Likowskiego dzieje kościoła unickiego, Kuryer pozn. 1880, Odb. Poznań 1880.

Guépina Życie św. Jozafata, zob. Nr. 14208.

14143. Bartoszewiez J., Z dziejów Unii (wyjątek z niedrukowanego dzieła), Tydzień 1877 V. Nr. 34—41, *zob.* Nr. 14044.

14144. **Pełesz J.**, Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom von den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart, Wien I. (do 1596) 1878, II. (1596—1879) 1880.

14145. Załęski St., Kilka uwag nad dziełem ks. Pełesza o unii t. II., Prz. lw. 1880, Odb. Lwów 1880, Czas 1880 Nr. 12, 1881 Nr. 49, Odb. Krak. 1881.

14146. **Kojałowicz M.**, Litowskaja cerkownaja unija, Petersb. 1859—1861, *zob.* Nr. 3329.

R: Ustinow M., Biblioteka dla czt. t. CLVII.; Otiecz. zapiski t CXXIII.; St. piet. wiedom. 1861 Nr. 286; Strannik 1862.

14147. Zamieczanija ob istocznikach dla istorii litowskoj cerkownoj unii, Christ. czt. 1858.

14148. Uniatstwo w byłoje wremija, Domaszn. Basieda 1865; P-cz A., Kak obrazowałas Unia w zapadnoj i jugozapadnoj Rossii? (istoricz. oczerk), Podolsk. jeparch. wiedom. 1869; Iz sobytij minuwszawo wremieni, Wil. Wiestn. 1870; Chojnacki E. A., Zapady-russkaja cerkownaja Unija w jeju bogosłużenii i obriadach, Kijów 1871; Politiczeskoje znaczenije religioznoj Unii, Litowsk. jep. wied. 1875.

14149. Kraczkowskij J. F., Oczerki unijatskoj cerkwi, Cztien. w obszcz. istor. i drewn. ross. 1871 i 1876.

14150. Kalinka W., Schyzma i unia, dwie konferencye, Przegl. pol. 1833 III.; — Różnice między Unią i Schizmą, Wiad. kat. Lwów 1883.

14151. Leoński P., Czto takoje unja (por. Kamanin, Kiew. Star. 1889 III.).

14152. **Theiner A.**, Versuche und Bemühungen des heiligen Stuhles in den letzten drei Jahrhunderten, *zob.* Nr. 1632.

14153. **Fiedler**, Beiträge zur Gesch. der Union der Ruthenen, Wien 1862, *zob.* Nr. 3323.

14154. **Materyały** dlia istorii cerkownoj Unii w jugo zapadn. Rossii, *zob.* Nr. 973.

14155. Karpow G., Nowyje istoczniki dla istorii zapadno russkoj cerkownoj Unii, Prawosł. obozr. 1873; — Petrow N., Materiały dla istorii unii i katoliczestwa w Kijewskoj gubernii, Kijewsk. jeparch. wied. 1876; — Popow N., Sud'by unii w russkoj Chołmskoj jeparchii, Prawosł. obozr. 1874, Odb. Moskwa 1874.

R: Gorczakow M., Sbornik Gasudarstw. Znanij 1875 t. II.; Russk. wiedom. 1874 Nr. 20.

14156. **Likowski E.**, Rokowania poprzedzające unię brzeską, Prz. pol. 1886, Odb. Krak. 1886, *zob.* Nr. 3322; — Tenże, Rzut oka na materyalny stan cerkwi ruskiej przed unią brzeską, Rocz. Tow. przyj. nauk pozn. t. XX., Odb. Poznań 1894.

R: Z., Prz. powsz. 1886 IV.; Kalinka W., Kwart. hist. 1887.

14157. Obłyczytelnija spisania protiw żydow i latynian. po rukopysi imp. publ. bibl. 1580 g., z predsłowiem A. Popowa, Mosk. Cztenia I—XII.; — Zubryckij D., Naczało unii, Cztenia mosk. obszcz. III., VII.

Zob. Nr. 7616 i Sobór florencki pod Nr. 14127—14129.

14158. **Skarga P.**, O rządzie i jedności kościoła, *zob.* Nr. 7813 (por. Załęski St., Prz. powsz. 1885 VII.); — Tenże, Appendix de Russorum erroribus et de causis, propter quas Graeci a romana ecclesia defecerunt, Spirae 1582, *zob.* Nr. 7810; — Sacranus, *zob.* Nr. 14133; — Possevinus, Capita, quibus Graeci a Lat. dissen., Posn. 1585, 1594, *zob.* Nr. 7435; — Scholarius Gennadius Patriar. Constantinop., Interrog. et resp. de processione Spiritus sancti, desumptae ab Ant. Possevino, in gratiam Ruthenorum, Ingolstadt 1581, 1583 (DS.), *zob.* Nr. 14227.

14159. Gwagnin, De Russorum religione, Spirae 1582, *zob.* Nr. 7462.

14160. Sokołowski St., Censura orient. ecclesiae, Colon. 1580, 1582, 1583; — Tenże, Censur oder Urtheil der orienthal. Kirche über augsburg. Confess., übers. J. Fickler, Ingolstadt 1583; — Hieremias P. Const., Censura orient. Eccl. a St. Sokołovio, Crac., Dilingae 1582 (1582—1584 wiele wydań w Kolonii i Paryżu) (DS.), *zob.* Nr. 1316, 3208; — Herbest B. S. J., Wiary rzyms. wywody a grec. niewolnictwo, *zob.* Nr. 7615.

14161. Palaelogus J., Defensio verae, sent. ded. Kiszka, 1580; — O wiri jednoj istnoj prawosławnoj, Ostrog 1583 (DS.).

14162. Majkow Ap., Naczało Unii 1587 do 1589 i 1589—1595, „Wiest. zapad. Rossii 1867.

Rostowski St., zob. Nr. 3227; Skarga, zob. Nr. 7614 i 7813.

14163. Unia albo wykład przedniejszych artykułów ku zjednoczeniu Greków z kościołem, Wilno 1595 DS.

☞14164. **Pociej H.**, Synopsis, Wilno 1596; — Tenże, Odpowiedź Pocieja patryarsze Alex., 1601; — Tenże (?), Rozmowa Brześcianina, Wilno 1603; — Tenże, Przysięga i konfesya, 1621 (DS.), *zob.* Nr. 14129.

Zob. Nr. 3326, 3328, 3418, 3485, 7820.

14165. N. P., Ob uczreżdienii Ipatijem Pociejem uniatskoj kapituły wo Władimiric, Trudy kijewsk. duch. akad. 1869; — Tripolski N., J. Pociej, tamże 1877.

14166. **Terlecki K.**, Hramota sławiennyczeskaja jerejskaja, *zob.* Nr. 3321.

14167. Kirił Terleckij, unijatskij jepiskop (XVI. st.), Minsk. gub. wied. 1868; — Iwanow-Żełudkow W. P., Unijatskij agitator (Zapiski 2-wo pokłonniczeskawo putiesze-stwija iz Rima w Jerusalim, J. A. Terleckawo, Lwów 1861), Otiecz. zapiski 1867 t. CLXX.

14168. **Legationes** Alexandr. et Ruthen. ad Clem. VIII., *zob.* Nr. 3320, 12717; — Instructio perbrevis super ritibus Graec., Romae 1597 DS.

14169. **Synod brzeski** pod Mich. Rachozą (p. Śmigleckiego), Wilno (?), Krak. 1597 DS.

Zob. Nr. 3320—3329.

14170. **Archangielski A.**, Borba s katołyczestwom i umstwennoje probuždenie južnoj Rusi w konci XVI. w., Kiew 1886; — Tenże, Borba s katołyczestwom i zapadno-russkaja literatura konca XVI., perwoj połowicy XVII. wika, Istoriko-literaturnije oczerky, Cztenija Moskow. 1888.

14171. Kojałowicz M., Borba unijatskawo mitropolita Ignatija Pocieja z litowsko-russkimi prawosławnymi z 1599—1613, Christ. Cztienie 1860.

14172. **Franko I.**, Z dziejów synodu brzeskiego 1596, Kwart. hist. 1895.

14173. **Studynskij K.**, Perestoroha, ruskij pamiatnyk poczatku XVII. w., Lwów 1895.

14174. Csetyrkin F., Diejatielnost' kniazia Konstantina K. Ostrożskawo w polzu prawosławia w jugo-zapadnoj Rusi, Wołynsk. jep. wied. 1872.

14175. Ostrogski Xże, Obwieszczenie o prebywanii, Ostróg 1595 DS.; — Tenże, Otpis na list Ipatia (Pocieja), Ostrog 1598, *zob.* Nr. 3328.

14176. **Flerow J.**, O prawosławnych cerkownych bratstwach, protiwoborstwowawszich unii w jugo-zapadnoj Rossii w XVI., XVII. i XVIII. stol., Petersb. 1857.

R: Otieczestw. zapiski 1857 t. XLIII. Nr. 7; Russk. Besieda 1858; Antoni J., Polonica, Roz. hist. fil. akad. t. XII.

14177. Lwowskoje stawropigialnoje bratstwo i jewo diejatielnost na zaszczitu prawosławija w XVI. stol., Wołynsk. jep. wied. 1868, *zob.* Nr. 14134.

14178. Zebrowski St., Kąkol, który rozsiewa St. Zyzania w cerkwiach ruskich w Wilnie, Wilno 1595; Pszenica Jak., Plewy Stefanka Zyzaniey herytyka, 1595 (DS.), *zob.* Nr. 14188.

14179. **Smotrycki M. (i Broński Krz. Fil.)**, Apokrizis abo odpowiedzi na kniszki o soboru brest., b. m. i r., 1597, 1598 DS. i w: Russk. ist. bibl., Petersb. 1882 VII. (por. Skabałłanowicz N., Ob apokrizisie Christofora Filaleta, Petersb. 1873); — Tenże, Ekthesis abo korotkoje sobranie spraw na synodi berest., b. m. 1597; Toż po pol., Krak. 1597, Lwów 1629, wyd. Popowa A. p. t.: Materjały dla ist. unii w jugo-zap. Rusy, I. Ekthesis, Mosk. Cztenia 1879; — Tenże, Trenon, to jest kapłan wostocznoj cerkwi 1596; — Tenże, Trinon, t. j. płacz cerkwi, Wilno 1610; — Tenże, Verificatia niewinności narodu ruskiego, *zob.* Nr. 8034; — Tenże, Obrona weryfikacyi, Wilno 1621; — Tenże, Elenchus pism uszczypliwych, 1622; — Tenże, O wierze, Wilno 1623; — Tenże, Consideratiae abo uważania,

1629; — Tenże, Apologia peregrinatii do krajów wschodnich, Lwów 1628, Dermań b. r.; — Tenże, Apolleja Apologii, kniżki dialektom ruskim napisannoj, Lwów 1627; — Tenże, Listy do oyca Joba Boreckiego, Dermań 1628; — Tenże, Paraenesis abo napomnienie, Krak. 1629 (DS.).

14180. Zharskij, Meletyj Smotryckij, Peremyszlianyn 1860, 1861; — Jeleniewskij K. S., M. Smotryckij. Prawosł. obozr. 1861; Przyj. dom., Lwów 1862; Gołubiew S. T., Kijewsk. eparch. wied. 1877; — Zasadkowicz Nik., Meletij Smotryckij kak filolog, Odessa 1883.

Zob. Nr. 3325, 3326, 8034 i 14224.

14181. **Arkadyusz** (Hipolit Pociej?), Antirrhisis albo Apologia przeciw K. Philatetowi Smotryckiemu, Wilno 1600; — Skarga P. X., Przestroga do Rusi przeciw Filaletowi, Krak. 1610 (DS.).

14182. Muzydłowski A. X., Antidotum narodowi ruskiemu przeciw Apologii Smotryckiego, Wilno 1629; — Tenże, Antidot ili wozrażenije 1629; — Zasławski z Ostroga Al., List do Melecyusza Smotryckiego, 1628 i b. r. (E. IX.).

14183. Apologia pro ritu graeco rutheno-catholico, b. r. (E. IX.).

14184. Morochowski H., Obrona brestejs. rus. sobora, Wilno 1595, 1597; — Tenże, Zawstydzenie mniemanej cerkwie na dzieło Melec. Smotryckiego, Wilno 1612 (DS.).

14185. **Śmiglecki Mar.**, Absurda, 1596, 1597 DS.

14186. Relacia y uważanie postępków około cerkwi, 1609 DS.

14187. **Rucki J. W.**, Obrona jedności cerkiewney, Wilno 1617; — Tenże, Examin obrony, t. j. odpis na obronę Verifik., Wilno 1621; — Tenże, Sowita wina, t. j. odpis na skrypt Majestat, Wilno 1621; — Tenże, Wzywanie do jedności, Krak. 1629; — Tenże, Testamentum sive protestatio edd. Joan. Jędrzejowski, Crac. 1637 (DS.).

14188. Grek M., Słowo na łatinów i o św. Duchie, Poczajów 1618; — O wierie jednoj świat. cerkwie, (Kijew) 1619; — Apollogia, że Rusi Unitom nie godzi się odstępować, (Wilno? około 1625); — Zyzani, Wyłożenije prawosławnoj wiery (po rusińsku), Moskwa 1627; — Jedność święta cerkwie wschodniey y zachodniey, Wilno 1632; — Nauka o jedności cerkwi, b. r. (E. IX.) (DS.).

14189. **Kostomarow N.**, Cerkowno istoriczeskaja krytyka w XVII. wieku, Istoricz. monogr., St. Petersb. 1872 t. XII. str. 307.

14190. **Gołubiew**, Ist. kij. duchownoj akademii, Kijew 1887; — Kijew w borbie z Unijeju (1620—1632), epizod iz istorii zap. russkoj cerkwi, Kijewsk. jep. wied. 1866.

14191. **Franko I.**, Charakterystyka literatury ruskiej XVI—XVIII. w., Kwart. hist. 1892.

14192. **Wyszyński J.**, Izwiszczenije kratkoje o łatinskich prełestech; — Tenże, O jeretykach; — Tenże, Zahadka filozofam łatinskim; — Tenże, Pysanije do wsich obszcze w ladskoj zemli żiwiaszczich; — Tenże, Posłanie ko kn. Was. Ostrożskomu; — Tenże, Pysanije k' utekszym ot prawosławnoj wiry episkopam; — Tenże, Kratkosłownyj otwit Teodula; — Tenże, Posłanije k' staryci Domnikii; — Tenże, Porada o oczyszczeniu cerkwy; — Tenże, Posłanije Jowu Kniahynickomu; — Tenże, Posłanije do bratstwa Stauropig.; — Tenże, Pozoryszcze mysłennoje i łyst do Wisznewećkoho, por.: Franko I., *zob.* Nr. 14194.

14193. **Sumcow N. F.**, Joann Wyszenskij (jużno-russkij polemist XVII. wieka), Kijów 1885.

14194. **Franko I.**, Iwan Wyszenskij i jeho twory, Literat. naukowa bibliot. ks. 21—30, Lwów 1895.

R: Studyńskij C., Zap. tow. im. Sewczenki 1895 t. V.

14195. **Kopisteński Z.**, Palinodia (przeciw Kreuzie po białorusku), Kijów (?) 1620 DS., Russkaja ist. bibl. 1883; — Zawitniewicz W. W., Palinodija Zacharija Kopysteńskawo i jeja miesto w istorii zap. russkoj polemiki XVI. i XVII. w., Warsz. 1883, *zob. Osoby.*

14196. **Małyszewskij I.**, Aleksandrijskij patriarch Meletij Pigas i jewo uczastwije w diełach russkoj cerkwi, Kijów 1872 t. 2.

R: Kijewsk. jep. wied. 1873 Nr. 12; Minsk. jep. wied. 1873 Nr. 12; Listok duchown. bibliogr. 1873 Nr. 4; Strannik 1871 t. III. Nr. 9; Kijewlanin 1873 Nr. 77.

14197. **Popow A.**, Posłanie mnohosłownoje, poczynenie inoka Zynowia, po rukopysy XVI. w. (s pryłożeniem dwuch snimok), Cztenia Mosk. 1888 II.

14198. **Kałużniacki E.**, Igumena Nafanaiła Kniha o wiri, jeja istoczniki i znaczenije w istoriji jużno-russkoj polemiczeskoj literat., Cztenija imp. obszcz. istoriji, Moskwa 1888 ks. VI.

14199. **Sowitowanije** o błahoczestiji (1620), Pamiatn. izd. wremiennoju komm. dla razb. drewnich aktow, Kijów 1848 t. 1.

14200. Zaborowski J., Ogień z wodą, to jest o uniej traktacik, Toruń 1619; — Niewinność na potwarz od Apostołów (o Theofanie patryarsze), Wilno 1621; — O cerkwi greckiej dyskurs, Zamość 1622 (DS.).

14201. Supplikacya do JW. Senatu od obywatelów religii starożytnej greckiej, 1623 DS.

14202. **Surażski W.**, O jedynoj istynnoj prawosławnoj wiri, Bibl. ist. rus., Petersb. 1882 VII.; — Kryłowskij A., Swiataho Kyriłła eksarcha aleksandryjskawo igumena nauka o protywnoj unij (pamiętnik nap. zdaniem wydawcy około r. 1626), Cztenija w istor. obszcz. Nestora lietop. t. IV.

14203. **Juris pontificii** de Propaganda fide pars prima, cura et studio Raphaelis de Martinis, Rzym 1888—1892 (akty od r. 1622).

R: Abraham Wł., Kwart. hist. 1893 (wylicza akty odnoszące się do Kościoła ruskiego w Polsce).

Zob. Nr. 3649.

14204. **Kuncewicz J.** Susza J., Cursus vitae et certamen martyrii B. Josaphat Kuncewicii Archiep. Poloc., editio nova curante J. Martinow, Parisiis 1865 (por.: Kojałowicz M., Po powodu soczinienija Cursus vitae B. J. Kuncevicii, Dień 1865 Nr. 14), *zob.* Nr. 14224.

14205. Slachtowic W. A., Tryumph duchowny O. Jozafata, Lwów 1628, *zob. Dod. I.*

14206. **Kojałowicz M.**, Josafat Kuncewicz (1579—1623), Iz istorii Litowskoj cerkownoj unii, Praw. obozr. 1861; — Tenże, O kanonizacii J. Kuncewicza, Litowsk. jep. wied. 1865; — Tenże, Otwiet gazetie Le Monde, Wiestn. zapadn. Rossii 1865 (por.: Russ. Inwalid 1865 Nr. 184—187).

14207. **Kulczyński O.**, Żyzneopisanie Josafata Kuncewycza, archiep. połockoho, soczynenoje na osnowanii autentycznych aktow, Lwów 1868, *zob.* Nr. 3622.

14208. **Guépin Al.**, Saint Josaphat Archevêque de Polock, martyr de l'unité catholique et l'église grecque unie en Pologne, vol. 1—2, Poitiers 1874 (toż po pol.: Żywot Jozafata Kuncewicza, z przedmową Kalinki, Lwów 1885).

R: Męczennik za Unią, Czas 1874 Nr. 278 i n.; Helenijusz, tamże 1876 Nr. 217; T., „Vaterland" o Unitach, tamże 1875 Nr. 172 i n.; Gaz. lwowska 1885 Nr. 129.

Jozafat Kuncewicz, zob. Nr. 3622, 7937; Kazania i pisma z powodu kanonizacyi, pod: Osoby.

14209. Namysłowski T. Lic., Plac,. na którym się schyzmatyk nie ostoi, Wilno 1628; — Bembus M. X., Wzywanie narodu ruskiego, Krak. 1629, 1630; — Kicki Wojc., Zwierciadło w greckiej wierze będącym, Kraków 1630; — Śniadanie szyzmatykom 1630; — Elzanowski T. X., Niewiara schyzmatyków, Lwów 1631; — Birkowski F. X., Exorbitancye ruskie, Krak. 1632, 1633, (Kazania dwoje w: Kazania obozowe str. 177—237, Krak. 1858); — Wilcki W., Schizma abo błąd grecki, Warsz. 1632 (DS.).

14210. **Prawa** y przywileje wyz. unickiemu od królów nadane, Wilno 1632 DS.

14211. Borecki J. mitrop., Okrużnaja hramota, Kijew 1629; — Przypkovius, Dissertatio de pace et concordia ecclesiae. ed. II. Eleutheropoli 1630 (E. VIII.); — Kisiel O., Antopologia abo Apologiey, którą Mel. Smotrzycki napisał, zniesienie, ded. Piotr. Mohile, (Kijów?) 1632; — Kortiscyusz W. X. (Korytsiusz), Widok potyczki wygranej Mel. Smotrzyckiego, Wilno 1634 (DS.).

14212. Obroná proti ohlasenj bratrskjch. 1636, 1638 DS.

14213. Kloska M., Aurora na horyzoncie Lwowskim exarsze tronu apost. konstantyn., Lwów 1639 DS., *zob.* Nr. 3763.

14214. Sakowicz K., Epanorthosis abo perspektywa błędów cerkwi dyzunickiej, ded. Stan. Lubomirsk., Krak. 1642 DS.

14215. **Mohyła P.**, Litos abo kamień z procy Kassia na Sakowicza, Kijów 1642; — Tenże, Confessio catholicae ecclesiae orientalis (autor: Meletius Syrigus 1643, 1659); — Parthenius, Listy do Piotra Mohiły i episkopów prawosławnych co do książki pod imieniem Ojca Cyrilla, Kijów 1643 DS., *zob.* Nr. 8148.

14216. Petr Mohyła, mitropolit kijewskij, Moskwa 1846; — Tiernowskij F. A., Kijewskij mitropolit Piotr Mohyła, Kij. Starina 1882; — Łewyckyj Iw., Unia i Petro Mohyła kyiwskij mytropolit, Kijów 1875; — R. S., Pietr Mohyła, mitropolit kijewskij, izd. I. obszcz. istorii i driewn. ross., Kijów 1877.

14217. **Gołubiew S.**, Kijewskij mitropolit Petr Mohyła i jewo spodwiżniki, Opyt istor. izsliedowanija, t. I., Kijów 1883.

R: Petrow, Żurn. min. narodn. prośw. 1884 t. CCXXXI.: Kostomarow M., Monografie t. XIV.; Sulima, Przegl. powsz. 1884 II

14218. **Nikon**, Czernohorec, Kniga prepodobnawo otca Nikona Cz., Ostrog 1640 DS.

14219. Hübbenet, Patriarcha Nikon (nowe materyały z r. 1658), Russkaja Starina 1884.

14220. Nikon, Patryarcha w Moskwie (XVII. w.), Warta 1877 Nr. 159.

Zob. Nr. 14240.

14221. Skuminowicz T., Przyczyny porzucenia disuniey, ofiar. Abr. Woynie, Wilno 1643; — Dubowicz J. X., Hierarchia abo o zwierzchności w cerkwi, ded. And. Gembickiemu, Lwów 1644; — Tenże, Obraz prawosławnej cerkwi wschodniey, *zob.* Nr. 8148; — Sobranyje korotkoy nauki o artyk. wiery, Kijów 1645; — Kreczmer J., Consideracie panom Dysunitom, Wilno (b. r.) 1648; — Professio orthodoxae fidei ab orientalibus, Ispowiedanije prawosławnoj wiery, Romae 1648 (DS.); — Relacya sprawy przez Wład. IV. odbytej Unitów z Grekami, *zob.* Nr. 3826.

14222. **Akty** ob Unii i sostojanija prawosławnoj cerkwi 1648—1798, *zob.* Nr. 967 (por. Polonica, Roz. hist. fil. ak. krak. XII. str. 315).

14223. Cichovius Nic., Colloquium Kijoviense de processione inter Innoc. Gizel, Crac. 1649, *zob.* Nr. 14228; — Tenże, Trybunał świętych ojców greckich, tłum. Teof. Rutka, Lwów 1692; — Quaestiunculae controversae cum modernis Graecis, Oliva 1652, 1682 (DS.).

Zob. Nr. 8261.

14224. **Susza J.**, Saulus et Paulus ruthenae unionis, Romae 1666 DS., *zob.* Nr. 14204.

14225. Boym P. B., Stara wiara abo pokazanie, że ci co w dizunii trwają etc., Vilnae 1668 DS.

14226. **Baranowicz Ł.**, Rozmowy o wierze, Kijów 1671 DS., *zob.* Nr. 14228 i *Osoby.*

14227. **Galatowski J.**, Rozmowa Białocerkiewska z Hadr. Piekarskim de hierarchia ecclesiae, Kijów b. r. (1663?), *zob.* Nr. 8389; — Tenże, Nowy kościół Rzymski nową wiarę wymyśla, b. r. (1678); — Tenże, Stary kościół starą wiarę przepowiada, b. r.; — Tenże, Alphabetum rozmaitym heretykom, Czernichów 1681; — Tenże, Fundamenta, na których jedność Rusi z Rzymem fundują, Czernichów 1683; — Tenże, Odpowiedź Greko Rosyjs. kościoła na fundament wiary przez Skargę, Czernichów 1683 (DS.).

14228. **Sumcow N.**, K' istorii jużnorusskoj literatury semnadciataho stolitia, wypusk I.: Łazar Baranowycz, Charkow 1885, wypusk II.: Joanykij Golatowskij, wypusk III.: Inokentij Gyzel, Kiew 1885.

14229. Zgoda święta cerkwi wschodniej z kościołem katol., *zob.* Nr. 4121; — Zgoda Unitów z Nieunitami w Polsce, Prz. pozn. XXXV.

14230. **Rutka Th. X.**, Defensio S. Orthodoxae ecclesiae orientalis, Calissi 1678, 1682; — Tenże, Orator ad ecclesiam orient., Calissii 1692 (toż po pol.: Poseł do cerkwi wschodniej, 1692); — Tenże, Wizerunek kościoła Rzymskiego i cerkwi wschodniej, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 8803.

14231. Ziałowski E. J., Brevis delineatio ecclesiae orientalis graecae, Norimb. 1681; — Hacki M. A., Quaestiunculae cum Graecis, Olivae 1682; — Tenże, Na stary kościół zachodni Galatowskiego questyjki rozwiązane, Oliva 1682; — Tenże, Quaestiuncula supra dialogum, Olivae 1682, *zob.* Nr. 14223 i 14227; — Czepański J. L., Controversiae orient. et occident. ecclesiae de eccles. regimine, 1699 (DS.), *zob.* Nr. 4306.

14232. **Likowski E.**, Dzieje kościoła unickiego na Litwie i Rusi w XVIII. i XIX. wieku, uważane głównie ze względu na przyczyny jego upadku, Poznań 1880 (toż po niem.: Gesch. des allmäligen Verfalls der unirten ruth. Kirche, Posen 1885).

R: Załęski St., Czas 1881 Nr. 132 i n.; Tenże, Kilka uwag nad dziełem ks. prałata Likowskiego, Kuryer pozn., Odb. Poznań 1880.

14233. **Szaraniewicz I.**, Patryarchat wschodni w Polsce, Roz. hist. fil. akad. um. 1878 t. VIII., 1879 t. X., Odb. Krak. 1879.

14234. **Golicyn A. N.**, Mnienija o raznosti meżdu wostocznoju i zapadnoju cerkowiju, z istorijeju razdielenija ich, predstawlennyja jeja imp. wiel. gasud. imp. Jelizawetie Aleksiejewnie, z predisłowiem O. M. Bodianskawo, Czt. w obszcz. ist. i drewn. ross. 1870 Nr. 1.

14235. **Oczerk** otnoszenii polskaho gosudarstwa k' prawosławiu, Kijew 1866 (str. 26).

R: Polonica, Roz. hist. fil. akad. um. t. XII. str. 330; Russ. Inwalid 1866 Nr. 60.

14236. **Materijały** dla istorii prawosławia w Litwie, Wiest. jugo-zapad. Rossii 1864; — Materiały dla istorii prawosławnoj cerkwi w zapadnoj Rossii, tamże 1865—1870; — Demianowicz A., Jeleonskij F. i Smirnow F., Dokumenty otnosaszczijesa k' istorii zapadno-russkoj prawosławnoj i uniatskoj cerkwi, Litowsk. jep. wied. 1867—1868.

14237. Wospominanije o driewniem prawosławii zap. Rusi, Czt. w obszcz. lubit. duchown. proswieszcz. 1867; — Mietielskij protojerej, Nasilstwiennoje primirienije prawosławija z łatinstwom, z ugnietienijem prawosławnych w gor. Kremiencie, Wołynsk. jep. wied. 1872; — Kiprianowicz G., Sud'by religiozno-cerkownoj żizni w zapadnoj Rusi i Litwie, Cerkownyj Wiestnik 1878.

14238. Chojnacki A., Prawosłavije na Zapadie Rossii ili paterik wołyno-poczajewskij, Moskwa 1888.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1889.

14239. **Slijapkin J. A.**, Sw. Dymytrij Rostowskij i jeho wremia (1651—1709), St. Petersb. 1891.

14240. **Żitije** swiatijszawo patriarcha Nikona, Petersb. 1784; — Apollos, archimandryta, Naczertanije żitija i diejanij Nikona, Moskwa 1845 wyd. 4., wyd. 5. z dod. korespondencyi patriarchy z carem Aleksym Michajłowiczem i ważniejszych dokumentów, Moskwa 1852; — Nikołajewskij P., Nowyja dannyja dla istorii gramoty konstantinopolskawo patriarcha Paizyja k' moskowskomu patriarchu Nikonu, Petersb. 1881; — Gibbe N., Istoriczeskoje izsledowanije dieła patriarcha Nikona (po officialnym dokumentam),

Petersb. 1882—1884 t. 2; — Nikołajewskij P., Obstojatielstwa i priczyny udalenija patriarcha Nikona z prestoła, Petersb. 1883, *zob.* Nr. 14218.

14241. **Majkow.** Symeon Połockij, istoryko-lit. oczerk, Drewnaja i nowaja Rossya 1875 Nr. 9—12; — Popow W., Simeon Połockij (Simeon Piotrowski Sycianowicz z XVIII. wieku) kak propowiednik, Moskwa 1886; — Tatarskij J., Simeon Połockij, Moskwa 1886.

14242. Brailowskij S., Otnoszenia Czudowskawo inoka Ewejmia k' Symeonu Połockomu y Sylwestru Medwidewu, stranyczka k' istorii proswiszcz. w XVII. w., Russ. fił. Wiestn. 1889 XXII.

14243. Szlankin J., K' istorii polemiki meżdu Moskowskimi a Małorusskimi uczenymy w konci XVII. wika, Żur. min. nar. prosw. 1885; — Lubarow I., Iwan Kniahinski, Zoria hałycka 1860; — Dyonizy Bałłaban, Nauk. Sbornik hałycko russkoj Matycy 1867; — Jachontor I., Jerodiakon Damaskin, russkoj polemist XVII. w., Petersb. 1884; — Smyrnow A., Tretij spisok Zadonszczyny po Sinodalnomu skoropisnomu sborniku XVII. wika, Russ. fił. Wiestn. 1890; — Leontij Karpowicz, cerkownoj witia prawosławnoj jugo-zapadnoj Rusi w XVII. stolitij, i dwa jewo słowa, Trud. archim. Leonida, Mosk. cztenia 1888 I.; — Lewickij O., Afanasij Filipowicz, igumen Brest. Sitowskij, i jewo diejatielnost' w zaszczitu prawosławija protiw unii, Kijew 1878.

14244. Izwiekow D., Iz istorii bogosłowskoj polemiczeskoj literatury XVIII. st., Prawosł. obozr. 1871 t. II. Nr. 8—9.

14245. Petrow N., Miery k' poddierżaniju Unii w XVIII. w. w prediełach nynieszuej kijewskoj jeparchii, swiedienije po uniatskim istocznikam, Kij. jep. wied. 1867.

14246. Kurdyńskij O., Sudba ekzarcha Nikifora w zapadnoj Rossii (istor. oczerk), Kijewsk. Starina 1892.

14247. Szarłowski A., Przyczynek do dziejów unii kościelnej, Prz. powsz. 1891 III.

14248. Petruszewicz A. S., Swodnaja hałycko-ruska litopys, cz. I. (XVIII. w.), Literaturnyj Sbornyk izd. hał.-russk. Matyce 1872, 1873, *zob.* Nr. 9419.

14249. Unia w dyecezyach lwowskiej i przemyskiej, Tyg. kat. 1861.

R: Słowo rus., Lwów 1861 Nr. 41

14250. B. L., Obłomki uniatskoi cerkwy w Polszy, Cerkownaja Gazeta, Budyń 1858 Nr. 5; Celewicz J., Deszczo za poselenie Uhorskoji Ukrainy Rusynami i za uniju cerkwy prawosł. uhors. z Rymom, Pawda II. str. 35—42; Russkaja cerkow za polskich czasiw, Russ. Słowo 1891.

14251. Szcz., Otnoszenije łatinijan k' unijatam do padienija i poslie padienija Polszi, Wiestn. zap. Rossii 1870; — Hiltebrandt P., Cerkowno-literaturnyje pamiatniki unijatskoj diejatielnosti, Drewn. i now. Rossija 1877; — J. N., Pamiatniki unijatskoj cerkowno-literaturnoj diejatielnosti, Podolsk. jep. wied. 1869; — E. S., K' istorii unii w Podolii, tamże 1889.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1890.

14252. Maciejowicz Ł, Komedija unijatow z prawosławnymi, Sawwy Strielećkawo, Kijewsk. jeparch. wied. 1869; Kaliszewicz W., Wieczor Zelmana, iz narodnoj pamiati ob unii. Litowsk. jep. wied. 1871; Etiudy iz staropolskich pariadkow w jugo-zapadnoj Rossii, Komedija unijatow s prawosławnymi, Kijewlanin 1870.

Zob. Nr. 960.

14253. Kulesza Al. J., Wiara prawosławna, Wilno 1704.

Zob. Nr. 8846.

14254. Ob unicztożenii prawosławija i uniatskoj wiery w russkich obłastiach, podwłastnych niekagda Polszie, 1717, Chołmskij greko-uniatskij miesacesłow na 1869 g., *zob.* Nr. 8921.

Zob. Nr. 4521 i 12746.

14255. Kulczyński I., Relationes authenticae de statu Ruthenorum et persecutionibus a Moschis schismaticis, Romae 1727, *zob.* Nr. 1313, 4326, 9180.

14256. A. A., Kornifskij metropolit Mitrofan w Kijewi (1728—1733), Kij. Star. 1892 II.

14257. Katoliszka Diszmin gromota diwam wysuwarysam, Wilnie 1730 DS.

14258. Zeltner G. G., Breviarium controversiarum ecclesia graeca etiam ruthenica, Norimb. 1737 DS.

14259. Obrona religii grecko-ruskiey z kościołem S. Rzymskim zjednoczonej na fundamencie praw, Lwów 1738, *zob.* Nr. 4649.

14260. Luetiens G. Fr., Dissertatio histor. eccles. de religione ruthenorum hodierna, Goettingae 1745; Feuerlin J. G., Dissertatio de religione ruthenorum, Götting. 1745 (DS.), *zob.* Nr. 9286.

Zob. Nr. 4731.

14261. **Acta** colloquii a praesulibus Ruthenis unitis in Lublin instituti, 1752, *zob.* Nr. 4753; — Łobatyński S., Dwiżenie uniatow k' prawosławiu pri Perejasławskich episcopach Gerwasie i Jawie (1757—1776), Podol. jeparch. wied. 1889.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1890.

14262. Izwiestija ob unii, izwleczIennyja iz perepiski raznych lic G. Smielnickawo (1748). Kudrickawo i Fiłofeja Kontarowskowo (1764—1767) z russkim perewodom, Domasz. Biesieda 1859.

14263. Bre' J. Fr., Acta ecclesiae graecae, Studgard 1764 DS.

14264. Prawa staroż. krzyczewskiej cerkwi Ś. Eliasza w Unii św. będącej Synoptice zebrane, Warsz. 14. Januar. 1765 DS

14265. Lwowskaja russkaja jeparchia za 100 liet nazad, Podolsk. jep. wied. 1865.

14266. Prokopowicz Th., Historia de ortu controversiae inter Graecos et Latinos, 1767 DS.

14267. Voltaire (Bourdillon J.), Opys istoryczeskij o raznogłasiach cerkwey w Polszczie, Petersb. 1767 DS.

14268. Szcz-ow M., Epizod iz istorii borby Prawosławija z Unijeju i katoliczestwom w jugo-zapadnom kraje (1767—1771), Kij. jep. wied. 1868; — Lebedincow P., Materyały k' ist. Unii na Ukrainie kijowsk. 1772—1791, Jeparch. kij. wied. 1891—1892.

R: Michnowiecki M., Kwart. hist. 1893.

14269. Unła od ojców świętych greckich pochwalona, Wilno 1770; — Pro ritu graeco ruthena adversus informationem Pauli Mejer apologia, Vilnae (1771) b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 4970.

14270. Petruszewicz A. S., Swodnaja hałycko-ruskaja litopis, cz. II. 1772—1800, Lwów 1887, 1889.

R: Papée Fr., Kwart. hist. 1890.

Zob. Nr. 4970, 4978, 4988, 5011.

14271. Doniesienije o sporie mieżdu unijatami i łatinianami i pritiesnienii pierwych paslednimi 1773 g., Chołmskij greko-unijatskij miesacesł. na 1869 g.; — K-ij, Dwie sceny iz unijatskoj cerkownoj żizni 1773 g., sost. po dokumentam, Wil. Wiestn. 1869.

14272. Materiały dla istorii prawosławia w jugo-zapadnoj Rossii, Zapiska o sożżenii poliakami i unijatami w m. Olszenoj żitiela m. Mlijewa Daniła Kusznira, za niesogłasije jewo priniat' uniju 1776 g., Wiestn. zap. Rossii 1865.

Zob. Nr. 5130.

14273. Ko-wskij K. R., Sobytija 1789 g. i napadienije polskich katolikow na uniatow i prawosławnych, Wil. Wiestn. 1866; — Widok przemocy na słabą niewinność srogo wywartej, ili istoriczeskija zapiski o sobytijach na Wołyni i Podolie w 1789 g., Archipresw. greko-unijat. Feodosij Brodowicz, Cztien. w obszcz. istor. i drewn. ross. 1869 Nr. 1.

14274. Antonowicz W., Protojerej Aleksij Andriejewskij (epizod 1789 r.), Kij. Starina 1892 I.

14275. Likowski E., Odczyt w Tow. przyj. nauk o Wiktorze Sadkowskim, archimandrycie słuckim i pierwszym w Polsce biskupie dysunickim, por. Gaz. lwowska 1878 Nr. 298; — Nikołajewskij P., Materiały k' istorii triechlitniawo zakluczenia prawosławnawo episkopa Wiktora Sadkowskawo w polskich tiurmach, Christijańskoje Cztenije 1892 Nr. 7—8 str. 165—201.

14276. Koszutski Ign., Refleksye obywatela imieniem Wojew. kijowskiego, bracławskiego z okoliczności biskupa dyzunity, b. r.; — Reflexye obywatela z okoliczności knowania biskupa dyzunity, b. r. (E. IX.).

14277. **Bartoszewicz J.**, Prawodawstwo czteroletniego sejmu względem cerkwi ruskiej, Przegl. lw. 1880 (kwiecień).

14278. **Kalinka W.**, Sprawa unii na sejmie czteroletnim, Lwów 1884, *zob. Kalinka W., Sejm czteroletni: Historya polityczna.*

R: Gaz. lw. 1881 Nr. 17.

Zob. Nr. 5286, 5296, 5329, 5344, 5352, 5354, 5361.

14279 Supplementum Synopsis albo objaśnienie praw cerkwi wschodniej, b. r.; Rozporządzenie dla duchowieństwa greko-unitów (projekt), b. r.; Status causae ex parte seniorum ritus graeci, b. r.: Deputacya do ułoż. projektów względem greko-oryentalnych, b. r.; Odpowiedź na pretensye disunitów z traktatu oliwskiego, b. r.; Odpowiedź na pretensye disunitów z traktatu Grzymułtowskiego, b. r.; Kublicki pos. Inflantski, Projekt, Wzgląd na duchowieństwo świeckie ritus graeco-uniti, b. r.: Objaśnienie uczynku pewnych obywatelów Mścisławskich przez dyssydentów udanego, b. r.; Przeciwko prawom dyssydentów nie było skryptu, b. r.; Projekt do deputacyi wyzn. Załatwienie żądań nieunitów i dyssyd., b. r.; Od laski, Deputacya do projektów względem dyssydentów, b. r.; Reflexye nad okolicznościami dyssydentów, b. r.; Żądanie duchowieństwa ruskiego, b. r.; Załatwienie żądań obywatelów greko-unitów i dyssyd., b. r. (E. IX.) (DS.).

Zob. Nr. 12746, 12890.

14280 Skrzyński Ign. X., Ad ecclesiam Ruthenam paraenesis, b. r (E. IX.) DS.

14281. Miedwidiew S., Izwiestije istinnoje prawosławnym i pokazanie swietłoje o nowoprawłenii kniżnom i o proczym., S predisłowiem i prymieczaniami Sergija Biełokurowa, Czt. Moskow. 1885 IV.; — Zubowskij P., K' biografii Sylwestra Medwidewa, Żur. min. nar. prośw. 1890.

14282. **Brailowskij S.**, Kogo nado sczytat awtorom soczynenja „Sozercanie kratkoje lit 1790, 1791, 1792. w nychże czto sodiejasia wo graždanstwie" (zamietka po powodu staty F. Szmurło: O zapiskach Silwestra Miedwidiewa, napecz. w Żur. min. nar. prośw. cz. CCLXII.), Russ. fil. Wiestn. 1890.

14283. **Kojałowicz M.**, Istorija wozsojedinienija zapadno-russkich uniatow starych wremien, Petersb. 1873.

R: Russk. Starina 1873 t. VIII., 1875 t. XII; Litowsk. jep. wied. 1873 Nr. 18—19; Minsk. jep. wied. 1873 Nr 8 i 13; Moskowsk. jep wied. 1873 Nr. 22; Strannik 1873 t III. Nr. 9; Christijansk Cztien. 1873 Nr 7; Polonica, Roz hist. fil akad. krak XII str. 331—360.

14284. Lebiedincew T., Archimandrit Melchizedek Znaczko-Jaworskij, Kijewsk. gub. wied. 1861, Odb. Kijów 1861.

14285. Unijaty w koncie XVIII. stol., Wiest. jugo-zap. i zap. Rossii r.? — J. M., Unijatskije teołogi i propowiedniki, w koncie XVIII. stol. i naczalie XIX., Litowsk. jep. wied. r.?

14286. Popow A. N., Nieskolko dokumentow, otnosiaszcz. k' naczału wozsojedinienija uniatow, Petersb. 1869 (por.: Podolsk. jep. wiedom. 1890, Wołynsk. jep. wiedom. 1891).

14287. Chraniewicz W., Obraszczenije russkoj cerkwi w latinskij kostel, Kijewsk. Starina 1891 t. IV.

14288 Ratch W., Przyłączenie Uniatów za czasów Katarzyny II. (po ross.), b. r.

Zob. Kościół ruski po upadku politycznym Polski.

(e: *Prawo kościelne: źródła, literatura, organizacya i sądownictwo, urzędy, prawo majątkowe. — Cerkiew prawosławna).*

14289. **Źródła** *zob.* Nr. 1310—1316, 1324 i 1325.

14290. **Synodykon** Ecclesiae ruthenae, ed. Żórawski, Crac. 1880, *zob.* Nr. 1311; — Prokopowicz Th., Libellus synodicus (1779), *zob.* Nr. 5114.

14291. N. T., O soborach bywszich w Rossii sowriemeni wwiedienija w niej christijanstwa do carstwowanija Joanna IV. Wasiljewicza, Petersb. 1829.

Zob. Nr. 14412.

17292. Władimirskij sobor 1274 g. i jewo opredilenija, Władim. jep. wied. 1868.

14293. Sinodalnoje diejanije 1389 g. o duchownom jedinstwie Rossii, Archiw istor.-jurid. swiedienij N. Kałaczowa t. III.

14294. Sobór w gradie Wilnie 1509 g., *zob.* Nr. 2529; — Jan Złotousty, O swiaszczestwie i Soborach w Wilnie bywszyi, Lwów 1614 DS.

Uniatskije cerkownyje sobory z końca XVI. w., zob. Nr. 1316.

14295. Uspienskij P., Diejanije Konstantinopolskawo sobora 1593 g., katorym utwierżdieno patriarszestwo w Rossii, Trudy kij. duch. akad. 1865.

Synod brzeski, zob. Nr. 3320—3329.

14296. Smotrycki M., Protestacya przeciwko Soborowi w Kijowie, Lwów 1628; — Dabowicki Jan, Sobor kijewski szyzmatycki, Warsz. 1640 (DS,).

Sobor kijowski schizmatycki, zob. Nr. 8044.

14297. Sinod w r. 1638 w cerkwi katedr. Luckoj odprawowanyj, *zob.* Nr. 3757.

14298. Kijewskij sobor 1691 g., Czernigowsk. jep. izw. 1865, Kijewsk. jep. izw. 1865.

14299. Ustawy in ritu graeco unito dyec. Przemyskiej, na kongregacyi sobornej, 1694, *zob.* Nr. 4244.

14300. Synod zamojski w r. 1720, *zob.* Nr. 4490; — Laemmer H., In decreti concilii Ruthenorum Zamosciensis, Frib. 1865; — Chruscewicz G., Istorija Zamojskawo sobora, Wilno 1880.

14301. Rucki J. W., Synodus Ruthenorum prov. in civ. Cobrynensi, *zob.* Nr. 4763.

14302. Sokołow N., O sudbie nauki cerkownawo prawa, Mosk. uniwers. izw. 1868 Nr. 2; — Barsow T. W., O prepodawanii cerkownawo prawa w naszich uniwersitietach, Christ. Cztien. 1876 Nr. 3—6.

14303. Barsow T. W., O cerkownom zakonodatielstwie, Christ. Czten. 1872 Nr. 2; — Zaosierskij N., Ob istocznikach prawa Twor. sw. otcow, Moskwa 1889.

14304. Achellis H., Die ältesten Quellen des orient. Kirchenrechts, Leipzig 1891.

14305. Kudrjawcew, Kratkij oczerk najbolej wydajuszczichsia trudow po cerkownomu prawu 1875—1880, Odessa 1882.

14306. **Pitra J. B.**, Juris ecclesiastici Graecorum historia et monumenta, Romae 1868.

14307. **Pawłow A. S.**, Pamiatniki drewno russkawo kanoniczeskawo prawa XI.—XV. wieka, Petersb. 1880, *zob.* Nr. 1325; — Tenże, Neizdannij pamiatnik russkawo cerkownawo prawa XII. wieka, Żurn. min. nar. prosw. 1890; — Tenże, Mnimyje ślidy katoliczeskawo wlijanija w drewnijszich pamiatnikach jugo-sławiańskawo i russkawo cerkownawo prawa, Cztenija w obszcz. luditelej duchown. prosw. 1891 Nr. 11—12, 1892 Nr. 1.

14308. Pawłow A. S., Otrywki greczeskawo tieksta kanoniczeskich otwietow russkawo mitrop. Joanna II., Priloż. k' XXII. t. Zapis. imp. akad. nauk 1875 t. 2.

14309. Wasilewskij W. G., Zakonodatelstwo ikonoborcew, Żurn. min. nar. prośw. 1878—1879.

14310. **Laskarew P. A.**, Prawo cerkownoje w jewo osnowach, widach i istocznikach, iz cztenji po cerkownomu prawu, Kiew 1886.

14311. **Nomocanon**, Kormczaja kniga, *zob.* Nr. 1321.

14312. **Pawłow A. S.**, Pierwonaczalnyj sławiano-russkij nomokanon, Izwiest. i uczen. zap. kazansk. uniw. 1869 (toż po niem.).

R: Strannik 1874 t. I. Nr. 3; Otczet o 16 prisuždienii nagrad gr. Uwarowa; rec. tłum. niem. *zob.* w: Archiv f. kathol. Kirchenrecht XXXV.

14313. Pawłow A. S., Nomokanon pri Bolszom trebnikie, izd. z greczeskim podlinnikom do sich por nieizwiestnym, Zapiski nowoross. uniw. 1872 t. VIII.

14314. Nomokanon patriarcha Fotija, Duchown. Wiestn. 1866; N. M.. Toż, Rukowodstwo dla siolskich pastyr. 1871 t. III.; M. P., Nomokanon pri Bolszom trebnikie, Rukowodstwo dla siolskich pastyr. 1873.

14315. Amfilochij A., O greczeskoj kormczej drewniawo ustawa, Archeolog. Wiestn. z. I., Odb. Moskwa 1867; O znaczenii drewnich cerkownych kanonow, Birżewyja wied. 1874 Nr. 265—260: D. R., O cerkownom ustawie, Woronežsk. jep wied. 1872; K. D., Kratkoje istoricz. swiedienije o cerkownom ustawie, Rukowodstwo dla siolskich pastyr. 1875 t. II.

14316. **Barsow T. W.**, Kratkoje izłożenije kanoniczeskawo prawa jedinoj swiatoj sobornoj i apostolskoj cerkwi, sostawlennoje Andrejem von Szaguna, Christ. Cztienije 1870, Odb. Petersb. 1872.

R: Strannik 1873 t. III. Nr. 7; Sudiebnyj Wiestn. 1873 Nr. 86.

14317. **Połnyje** duchownyje zakony dla prawosławnych swiaszczenno- i cerkownosłużitielej, Moskwa 1877.

R: Russ. Wiestn. 1876 t. XV. Nr. 3; Cerkownyj Wiestn. 1876 Nr. 48.

14318. Sinickij D., Charaktier cerkownawo uprawlenija w jugo-zap. i zap. Rusi pred brestskoju unijeju, Wiestn. jugo-zap. i zap. Rossii 1862—1863.

Zob. Nr. 2418.

14319. **Rudnicki S. X.**, Prawa duchowieństwa grecko-unickiego, *zob.* Nr. 1312.

14320. Szczerbickij prof., Sostojanije bieławo uniatskawo duchowieństwa wo wremiena polskawo władyczestwa, Litowsk. jep. wied. 1866.

14321. Ustaw cerkownoje oko, Wilno 1622 DS.

14322. Wykład o cerkwi i cerk. rieczach, Uniew 1674; — Szeptycki M., Ustaw czynnaho isprawlenia 1717 (DS.), *zob.* Nr. 4436.

14323. Sobranije prypadkow immunnych kratkoje' Supraśl, 1722, 1732 DS.

14324. Das polnisch-russische Staats-Kirchenrecht, Leipzig 1890 z. 1.

14325. Nikorowicz J. W., Prawo cerkownoje, Kołomyja 1871 (por.: Jus ecclesiasticum circa correlationes utriusque ritus in Galicia, graeco-catholici, slavici Ruthenorum et latini Polonorum, Leopoli 1865).

14326. **Suszkow S.**, Kanoniczesk. ustrojstwo cerkownawo uprawlenija, Russ. Wiestn. 1870 t. LXXXVIII. Nr. 7; — Sokołow N., O sostawie jepiskopskawo uprawlenija w drewniej cerkwi (z powodu dzieła Suszkowa), Prawosł. obozr. 1870 t. II.

14327. **Biellustin J. S.**, Duchowno-obszczestwiennyje woprosy, I. Duchownaja administracija, II. Wychod iz duchownawo zwanija, Sbornik Niedieli: Russkije obszczestwiennyje woprosy 1872; — Tenże, Duchownyj sud i administracija, Niediela 1872; — Tenże, K' woprosu ob jepiskopach i preswitierach, Cerkowno-obszcz. Wiestn. 1875 Nr. 73 i 86.

14328. J. S., O cerkownom sudoustrojstwie w drewniej Rossii, Cztien. w obszcz. istor. i driewn. ross. 1865; — Sokołow N., Kanoniczeskoje ustrojstwo cerkown. suda po naczałam wsielenskawo sobornawo zakonodatielstwa, Prawosł. obozr. 1870 t. II.; — O cerkownom sudie (iz kanonicz. prawa mitrop. Andr. Szaguny), Christ. Cztien. 1872; — Barsow T. W., Riecz o duchownom sudie, Christ. Cztien. 1873.

14329. O cerkownom sudoustrojstwie drewniej Rossii, Petersb. 1874.

R: Strannik 1874 t. III. Nr. 7; Żurnał grażd. i torgow. prawa 1874 Nr. 4.

14330. Wasiutinskij M., Podsudnost' russkawo duchowienstwa (istor. oczerk), Czernig. jep. izw. 1874; — Sud publicznawo pokajanija i duchownyj sud po diełam grażdanskim w drewniej cerkwi, Gołos 1875.

14331. Liwanow N., Drewnie christijanskij wzglad na słożenije duchownawo sana swiaszczennosłużitielami, Riazansk. jeparch. wied. 1879 Nr. 9; — Suworow N., Swietskoje zakonodatielstwo i cerkownaja disciplina w Rossii, Strannik 1876 t. II.

14332. **Suworow N.**, O cerkownych nakazanijach, Petersb. 1876; — Niewzorow N., Istoriczeskij oczerk uprawlenija duchowienstwom wojennawo wiedomstwa, Petersb. 1875.

14333. G. M., O diejatielnosti duchowienstwa po otnoszeniju k' proswieszczeniju naroda w drewniej Rossii, Saratowsk. jep. wied. 1867; — Ł-zew N., O zaniatijach mirskimi diełami klirikow po prawiłam christijanskoj cerkwi, Podolsk. jep. wied. 1875.

14334. Memnonow N., Popowskije starosty i błagoczinnyje w russkoj cerkwi, Penzensk. jep. wied. 1875.

14335. Ob otnoszenii russkich swiaszczenno-cerkownosłużitielej k' prichodam, w XVII i XVIII stol., Prawosł. Sobesiedn. 1867.

14336. Subbotin N., Ob otnoszenii duchowienstwa russkawo k' kniaziam s. XI. do poł. XV. w., Twor. sw. otcow, Moskwa 1858 t. XVII. (por.: Archangielskij A., tamże str. 711).

14337. Huszałewycz I., Wzaimnyji otnoszenia russkoi cerkwy i hraždanskoj władty w XII. stolitiu, Zoria hałyck. jako album str. 176—181, Lwów 1860; — Ob otnoszenii graždanskoj władti k' russkomu duchowienstwu w XVII. i XVIII. stol., Prawosł. Sobesied. 1865; — Kluczewskij W., Sodiejstwije cerkwi uspiecham graždanskawo prawa i poriadka, Twor. sw. otcow 1888 IV.

14338. Gawłow A. S., Ob uczastii mirijan w diełach cerkwi, z toczki zrienija prawosławnawo kanonicz. prawa, Izw. i uczen. zapiski imp. kazansk. uniwers. t. II.

R: Christ. Cztien. 1870 Nr. 4.

14339. Lebediew A. S., Pryminienije nakazanij w sriedi duchowieństwa i mirjan w XVIII. w., Russkaja Starina 1892 I.

14340. **Anafemstwowanije**. Penzensk. jep. wied. 1866; — Ł-riew N., Znaczenije anafemy w cerkwi i istorii, Podolsk. jep. wied. 1874; — Ob anafemie, Cerkowno-obszcz. Wiestn. 1875; — O znaczenii cerkownoj anafemy w drewniej cerkwi. Woroneżsk. jep. wied. 1875 Nr. 19—23, 1876 Nr. 1—11, *zob.* Nr. 4234.

14341. Fiedołow-Czechowskij A. A., Brakorazwodnej kazus konca XVI. st., Kij. Starina 1887 I.

R: Marczewski W., Kwart. hist. 1887.

14342. **Amwrozij** jeromonach, Istorija Rossijskoj Jerarchii (w 6 cz.), Moskwa 1807—1815.

14343. **Karpow G.**, Oczerk iz istorii rossijskoj cerkownoj jerarchii, Moskwa 1865.

14344. Sinickij D., Charaktier cerkownawo uprawlenija w jugo-zap. Rossii, Wiestn. jugo-zap. i zap. Rossii 1862, 1867.

14345. Stradomskij A., Jerarchija Wsierossijskaja, Czernig. jep. izw. 1872.

14346. N. A. A., Wsierossijskije patriarchi z izobraženijami ich, Cztien. mosk. obszcz. istor. III.; — Ziernin A. P., Uczreždienije patriarszestwa w Rossii. Arch. jurid. swiedienij o Rossii t. II. [por.: Sokołow W. (Twor. sw. otcew t. XVIII.), Nikołajewskij P. (Christ. Cztien. 1879—1880)]; — Nikołajewskij P., Patriarszaja obłast' i russkija jeparchii w XVII. w., Christ. Cztien. 1888.

14347. **Petruszewicz A. S.**, Historica expositio de auctoritate, juribus et praerogativis metropolitani in hierarchia ecclesiae graeco-ruthenae, Leopoli 1885.

14348. Sosnowski P, Uwagi nad artykułem o hierarchii kościoła ruskiego z rzymskim zjednoczonego, Dzieje dobrocz. 1823—1824.

Zob. Nr. 14233.

14349. O cerkowno-kanoniczeskich prawiłach drewnie-russkich mitropolitow, Prawosł. Sobesied. 1864.

14350. Ustanowlenije starszeństwa jeparchij po wremieni ich uczreždienija, Irkutsk. jep. wied. 1872; — W kakoj stiepieni byli w starinu nasledstwienny swiaszczennosłužetielskija dołžnosti, Wołogodsk. jep. wied. 1874; — Dawydow N., Jeparchii wsierossijskoj cerkwi w pasliedowatielnom pariadkie ich uczreždienija, Christ. Cztien. 1875; — Ob otkrytii i zakrytii jeparchij w russkoj cerkwi, ot naczała suszczestwowanija jeja do nastojaszczawo wremieni, Rukowod. dla siolsk. pastyr. 1875 t. I—II.; — O stiepieniach jeparchij w Rossii, Duchown. Besieda 1876.

14351. Ksanf M. E., Organy jeparchialnawo uprawlenija w drewniej Rusi, Prawosł. obozr. 1874 t. II. Nr. 7—11.

14352. Bliżajszij, nieposredstwiennyj nadzor i uprawlenije drewniej wostocznoj cerkwi, Penzensk. jeparch. wied. 1875; Postanowlenija kasatielno razlicznych storon cerkownawo uprawlenija i żizni, Praw. Sobesied. 1858—1859, 1865—1867.

14353. N. D., Jeparchialnoje uprawlenije w Rossii, z 988 goda i do nastojaszczawo wremieni, Cerkown. lietop. duchown. Besiedy 1875 Nr. 39—50, Duchown. Besieda 1876 Nr. 2—6.

14354. Karpow G., Oczerki iz istorii ross. cerkownoj jeparchii (XIV—XV. stol.). Cztien. mosk. obszcz. istor. 1864; — Pierow, Jeparchialnoje uprawlenije w Rossii w XVI. i XVII. w., Moskwa 1882.

14355. Strojew P., Spiski jerarchow i nastojatielej monastyriej Rossijskoj cerkwi, izd. Archeograf. komis. 1877.

14356. Tarnawa-Boriczewskij J., Oczerki jeparchij i biografii jerarchow, izwlecz. iz gubernskich wiedom. 1842—1850, Żurn. min. nar. proświ. LVIII—LXXX.

14357. Modus electionis antiquae in Episcopatu a Rit. graeco 1641, Bibl. Ossol. 1833, *zob.* Nr. 3776; — B. S., Cheirotonia ili pouczenie nowopostawłennomu iereju, Sylwestrom Metropolitom kijewskim, 1652 goda 15. Dekabra, Lwów 1854.

14358. Kralicki An., Drewnyi prawyła cerkwi o izbiranii episkopów, Słowo 1864; O izbiranii episkopow, tamże 1871 Nr. 42.

14359. Lebiediew A. S., Ob izbranii w jepiskopskij san w drewniej wsielenskoj i russkoj cerkwi, Ross. Wiestn. 1873 t. CVII.

14360. Wasilewski, Zapiski o postawlenii russkich episkopow w Watikanskom greczeskom sbornikie, Żurn. min. nar. prośw. 1888 t. II.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1888.

14361. J. P., Jepiskopy i preswitiery, Cerkowno-obszcz. Wiestn. 1875 Nr. 65—99; — Preswitieridy w pierwienstwujuszczej cerkwi i w nastojaszczeje wremija, Rukow. dla siolsk. pastyr. 1870.

14362. **Kaptierew N.**, Swietskije archijerejskije czinowniki w drewniej Rusi, Moskwa 1874.

R: Strannik 1874 t. IV. Nr. 11; Moskowsk jep. wied. 1874 Nr. 45; Ikonnikow W., Kijewsk. uniw. izw. 1875 Nr. 8.

14363. **Malinowskij Dim.**, Istoriczeskoje razsuždienije o czinach greko rossijskoj cerkwi, Petersb. 1805.

14364. **Ternowskij F.**, Uczastije drewnie-russkich archijerejew w diełach obszczestwiennych, Trudy kij duch. akad. 1870; Ob uczastii duchowienstwa w gasudarstwiennych diełach drewniej Rusi, Duchown Beseda 1862—1863.

14365. Diemidowskij W., Drewnie-russkij swiaszczennik, Rukowod. dla siolsk. pastyr. 1871; — Pastyrskij charaktier drewnie-russkawo swiaszczennika, tamże 1872; — Obrazcow P., Nieskolko słow o prawosławnom russkom duchowienstwie w do-mongolskij period, Smolensk. jep. wied. 1866; — Tenże, Kak otraziłos na istorii prawosławnawo russkawo duchowienstwa mongolskoje władyczestwo, tamże 1867.

14366. **Adna iz nieriedkich w preżnieje wremija istorij siolskawo pastyrstwa**, Rukow. dla siolsk. pastyr. 1865; Koje-czto o byłoj żizni naszewo duchowienstwa, Podolsk. jep. wied. 1866; Suworow N., Nieczto k' istorii bieławo russkawo duchowienstwa w preżnieje wremija, Wołogodsk. jep. wied. 1866; Sostojanija russkawo duchowienstwa w XVIII. stol., Prawosł. Sobesied. 1862; Materiały dla istorii nrawow i obyczajew duchowienstwa, Chark. gub. wied. 1869 (R: Szerockij J., Chark. jep. wied. 1869 Nr. 51); Pokrowskij N., Starinnyj byt duchowienstwa, Prawosł. obozr. 1871; Oczerki byta małorossijskawo duchowienstwa w XVIII. w., Rukow. dla siolsk. pastyr. 1861; Chraniewicz W, Nikotorija czerty iz byłoj żizni duchowieństwa jugo-zapadnawo kraja, Kij. Starina 1893 I.

14367. **Znamienskij P.**, Prichodskoje duchowienstwo w Rossii, sowremieni reformy Petra, Kazań 1873; — Samarin D., Cerkownyj prichod, Moskwa 1867 Nr. 101 do 108; — Winogradow N., Istoriczeskij oczerk drewnie-russkawo siolskawo prichoda, Tambowsk. jep. wied. 1868 Nr. 5—21; — Błagoczinnyje preżniawo wremieni, Połtawsk. jep. wied. 1865; — Kriaczkowskij M., O prichodskich obiedach w istoriczeskom i cerkowno-religioznom otnoszenijach, Chersonsk. jep. wied. 1871.

14368. Sacharow W., Starorusskoje ujezdnoje duchowienstwo wo wremija suszczestwowanija wojennawo posielenija i poslie unicztożenija jewo, Rukow. dla siols. pastyr. 1866, Dod. Rukow. 1867 Nr. 30.

14369. Ławrow A. P., Wdowyje swiaszczennosłużitieli, Christ. Cztien. 1870—1871.

14370. N. P., Niekotoryja czerty otnoszenij pamieszczikow jugo-zapadnawo kraja Rossii k' swiaszczennikam do wremieni wozsojedinienija siewo kraja z Rossijeju, Woł. jep. wied. 1868.

14371. J., O wtorobraczii swiaszczennosłużitielej, Sowremiennost' 1876; — S. C., Wtorobraczije jużnorusskich swiaszczennikow, Kij. Starina 1883.

14372. Borżowskij W., Predanije i piśnia ob jekzameni djaka w starinnoj Małorossiji, Kij. Starina 1892 II.

14373. **Gorczakow M.**, O ziemielnych władienijach wsierossijskich patriarchow i sw. Sinoda (988—1738), Iz opytow izsledowanija istorii russkawo prawa, Petersb. 1871; — Tenże, W majni supružestwa, Izslidowanje po istorii russkawo cerkownawo prawa, St. Petersb. 1880.

14374. **Pawłow A. S.**, Istoriczeskij oczerk sekularizacii cerkownych ziemiel w Rossii (cz. I. 1503—1580), Zapis. Nowoross. uniw. 1871 t. VII., Odb. Odessa 1871.

14375. **Szaraniewicz J.**, Rzut oka na beneficya kośc. ruskiego za czasów Rpltej pol., Lwów 1875.

R: Przegl. lw. 1875 t. X.

14376. Z., O materialnom bytie siolskawo duchowienstwa drewniej Rossii, Saratowsk. jep. wied. 1865.

14377. Lubimow G., Istoriczeskoje obozrienije sposobow sodierżanija christijanskawo duchowienstwa ot wriemen apostolskich do XVII—XVIII. wieka, Petersb. 1852 (wyd. 2.).

14378. Lebiedincow P., O sposobach sodierżanija, koimi polzowałoś prawosławnoje siolskoje duchowienstwo, w prediełach Kijewskoj gub. w XVIII. wiekie i w pierwoj połowinie XIX. wieka, Rukowod. dla siolsk. pastyr. 1860 t. I. Nr. 9—10.

14379. S. A. K., K' woprosu o ziemlewładienii duchowienstwa, Sowremienn. Listok 1867; — Myśli o woprosie: „Polezno-li w cerkownom i gasudarstwiennom otnoszenii, cztoby cerkwi i monastyri władieli nieduż-żimymi imienijami“, Zapiski mitrop. Filareta, Duszepoleznoje Cztien. 1868 Nr. 4.

14380. Prawo patronatstwa w jugozapadnoj Rossii w XVI. w., Litowsk. jep. wied. 1878.

Zob. Nr. 3242.

14381. Excerpt z konstytucyi ex Vol. legum, dobrom duchownym ritus graeci służących, b. r. (E. IX.).

14382. Miliutin W., O niedwiżimych imuszczestwach duchowienstwa, Cztien. mosk. obszcz. ist. 1859.

14383. O niedwiżimych imuszczestwach zapadno-russkoj cerkwi, Istor. izsliedowanije, Chołmsko-warsz. jep. Wiestn. 1878.

14384. **Budiłowicz A.**, Periecznieważa opiś niedwiżimawo imuszczestwa zapadno-russkoj cerkwi, Przyłoż. k' chołmsko-warsz. jeparch. Wiestn. 1879—1880; — Tenże, Istor. izsledowanije o niedwiżimych cerk. imuszczestwach w zap. Rossii, Warsz. 1882.

14385. Lincernow J., Samostojatielnost' cerkowno-prichodskich obszczin w drewniej Rusi, Samarsk. jep. wied. 1869; — Borzakowskij D., O cerkownych nasielennych imienijach (wotczinach w drewniej Rusi), Czernig. jep. wied. 1870.

14386. Ciżewskij J., O cerkownom chaziajstwie, Charków 1874 (por.: Chark. jep. wied. 1873 Nr. 1—5).

R: Sbornik gasudarst. Znanij t. II.; Kisziniewsk jep. wied. 1875; Cerkownyj Wiestnik 1875.

14387. Postanowlenija drewniej russkoj cerkwi otnositielno cerkwiej, Prawosł. Sobesiednik 1865; O brakie w prawosławnoj greko-wostocznoj cerkwi z drewniejszych wremien, Kijewsk. jep wied. 1865 Nr. 18 - 21, zob. Nr. 11941.

14388. **Pociej J.**, Zbiór wiadomości hist. i dotyczących dziesięcin kościelnych na Rusi, Warsz. 1845.

R: Zieliński F., Bibl. warsz. 1846 II. str. 375 i 646; Odpowiedź X. Pocieja na recenzyą, tamże 1847 I.

Zob. Nr. 12868, 12877, 12882.

14389. **Réglement** ecclésiastique de Pierre le Grand, traduit en français sur le russe, avec introduction et notes par le R. p. C. Tondini, Paryż 1874.

R: Liter. Centralbl. 1875 Nr. 52; Le Monde 1874; Polybiblion, Revue bibliogr. universelle 1874 Nr. 17.

14390. Alicjew W., O duchownom reglamentie Petra W., Mosk. uniw. izwiest. 1871.

14391. **Kiedrow N. J.**, Oczerk preobrazowatielnoj diejatielnosti Pietra W. w obłasti cerkwi w swiazi z gasudarstwiennymi jewo reformami do uczreżdienija Sinoda, Prawosł. obozr. 1885.

14392. **Połnoje sobranije** postanowlenij rasporiażenij po wiedomstwu prawosławn. ispowiedanija Rossijskoj imperii, III. t. (1721—1723), Petersb. 1869—1875.

R: Barsow, Christij. Cztien. 1869 Nr. 10; Birżewyja wied. 1872 Nr. 190.

14393. Obszczija naczała, katorymi rukowodstwujetsa sw. Sinod w priłożenii prawił drewniej cerkwi, Prawosł. obozr. 1875 t. II. Nr. 6.

14394. **Tołstoj J.**, Spiski archijerejew i archijer. katedr jerarchii wsierossijskoj (1721—1871), Petersb. 1872.

14395. Swiedienija o Rossijskoj prawosławnoj jerarchii, Połtawsk. jep. wied. 1863.

14396. Gołombiowskij A., Greczeskije episkopy-samozwancy w Rossii w XVIII. stol., Kij. Starina 1894 II.; — Leonid archim., Carskije duchowniki XVIII. st., Cztien. obszcz. istor. i drewn. ross. 1876.

14397. O sborach z niższawo duchowienstwa russkawo w kaznu jeparchialnych archijerejew w XVII. i XVIII. stol., Prawosł. Sobesiedn. 1866, Niżegorodsk. jep. wied. 1866.

14398. Wiedieniapin P., Zakonodatielstwo impieratricy Jelizawety Petrowny: otnositielno prawosławnawo duchowienstwa, Prawosł. obozr. 1865 Nr. 5—7.

14399. Istomin G., Postanowlenije imp. Jekatieriny II. otnositielno obrazowanija duchowienstwa, Trudy kijewsk. duch. akad. 1867; — Borzakowskij D., Wopros o cerkownych wotczinach pri impieratricie Jekaterinie II., Czernig. jep. izw. 1873; — Cztienija iz istorii russkoj cerkwi za wremia carstw. Jekatieriny II., Prawosł. Sobesied. 1875; — Bielikow W., Otnoszenije gasudarstwiennoj własti k' cerkwi i duchowienstwu w carstw. Jekatieriny II., Cztien. w obszcz. liubit. duch. prośw. 1874—1875.

Zob. Nr. 13985.

14400. Grigorowicz N., Obzor obszczich zakonopołożenij o sodierżanii prawosł. prichodskawo duchowienstwa w Rossii (1764 do 1863), Petersb. 1867 (por.: Władimirsk. jep. wied. 1868 Nr. 18).

14401. Razgowor swiaszczennika z jeromonachom, w carstw. Jekatieriny II., ob ożidajemom ułuczszenii byta duchowienstwa, Kij. jep. wied. 1874; — Znamienskij J., Położenije duchowienstwa w carstw. Jekat. II. i Pawła I., Moskwa 1880.

14402. Nieskolko cyfr iz statistiki russkoj cerkwi w XVIII. stol. (1742—1786), Trudy kij. duch. akad. 1867.

14403. Kopija proszenija uniatskich swiaszczennikow i mirian o prisojedinienije k' prawosławiju (iz dieł Berdiczowskawo duchown. prawlenija 1795 g.), Wiestn. jugo zap. Rossii 1862.

14404. **Gagarin J.**, Le clergé russe, Bruksela 1871 (toż po ang.: The Russian clergy, Translated from the French by Ch. du Gard Makepeace, Londyn 1872).

(f: Dyecezye: metropolie i eparchie).

14405. **Jeparchialnija** wiedomosti (od r. 1861 wydaje każda dyecezya wiadomości eparchialne, zawierające mnóstwo cerkiewno-historycznych, etnograficznych i archeologicznych materyałów).

Por.: Ikonnikow, Opyt russk historyografii t. I. str. 329—330.

14406. **Materiały** dla istorii kijewskoj mitropolii, Kij. jep. wied. 1873 (rodowód kij. metrop. Józefa Sołtana), *zob.* Nr. 14233; — Trudy kijewskoj duchownoj akademii (por.: Prace kijowskiej duchownej akademii, Polonica, Roz. hist. fil. akad. t. XI.).

14407. Otwiet kijewskim eparchialnym wiedomost'-jam, Kijew 1864.

14408. Połnyj christijanskij miesacesłow, z priwosokupleniјem raznych statiej k' rossijskoj istorii i kijewskoj jeparchii otnosaszczichsa, Kijów 1868.

14409. Predieły kijewskoj jeparchii w drewnieje i nyniesznieje wremija, Kij. jep. wied. 1861.

14410. **Jakowliew Wł.**, Drewnie kijewskija religioznyja skazanija, Warsz. 1875.

R: Kijewsk. uniw. izw. 1875 Nr. 6, 1876 Nr. 5; Petrow W., Trudy kijewsk. duch akad. 1876 Nr. 3

14411. Kijewskaja jeparchija po pamiatnikam cerkowno-archeołogiczeskawo muzeja pri kij. duch. akad., Kij. jep. wied. 1879.

14412. Ilińskij E., Kto był pierwyj mitropolit kijewskij, Kijów 1853; — L. P., Michaił, mytropolit kij. XII. wieka (1131—1147), Kij. Starina 1892 IV.; — Ławrow I., Razsuždienije o sobornom diejanii, bywszem w Kijewie w 1157 godu na jeretika Martina, Petersb. 1804; — Pastyrskaja diejatielnost' kijewskich mitropolitow (1240—1261), Kij. jep. wied. 1872; — Oczerk pastyrskoj diejatielnosti kijewskich mitropolitow (1140—1461), Rukowod. dla siolsk. pastyr. 1868; — Oczerk istorii kijewskoj mitropoliczej katedry z 1240 po 1461 g.. Kij. jep. wied. 1871—1872; — Kijewskaja mitropolia po otdielenii jeja ot moskowskoj i do podczinienija moskowskomu patriarchu (1472—1687), tamże 1863 Nr. 15—18.

14413. **Akty** otnosiaszczijesa k' istorii kijewskoj mitropolii w XV. i XVI. w., Kij. jep. wied. 1873.

14414. O swiatom Makarije, mitropolitie kijewskom (1495—1497), Kij. gub. wied. 1867; — Swiatyj Makarij, mitrop. kijewskij i wsieja Rossii, Drug Naroda 1867; — Orłowskij P., Swiatoj Makarij, Kij. jep. wied. 1867.

14415. Zieliński L., Pociej Adam Hippacy, metrop. kij. (2. połowa XVI. w.), Lwowianin 1841 str. 73, *zob.* Nr. 3326 i 14164.

14416. Inwentarz dóbr metropolii kijowsk. oraz cerkwi pieczarskiej 1593, *zob.* Nr. 3294.

14417. Petra Mohyły, mitr. kijewskawo stichiry i kanony w błagodarnost za izbawlenije kijewo-pieczerskoj ławry ot razorienija 1630, Kijewsk. jep. wied. 1861, *zob.* Nr. 14215.

14418. **Karpow G.** Kijewskaja mitropolija i moskowskoje prawitielstwo (1654), Prawosł. obozr. 1871.

14419. Pienkiewicz S., Topografija nyniesznіej kijewskoj jeparchii w XVII. wiekie, po Andreju Cellariju, Trudy kij. duch. akad. 1877.

14420. **Akty** o podczinienii kijewskoj mitropolii moskowskomu patriarchatu, Archiw jugo-zap. Rossii I., *zob.* Nr. 967.

14421. **Tiernowskij T. A.**, Izsledow. o podczinienii kijewskoj mitropolii moskowskomu patriarchatu, Kijów 1872.

R: P. T., Kij. jep. wied. 1873 Nr. 3, 8—9.

14422. Tiernowskij T. A., Materiały po istorii Kijewskoj jeparchii iz Sinodalnawo archiwa, Kij. jep. wied. 1877; Toż, Cztienia w obszcz. Nestora liet. 1879, Odb. p. t. Oczerki iz ist. kij. ep., Kijów 1879; — Tenże, Sierapijon mitropolit kij., Kij. Starina 1883.

Łazarz Baranowicz, zob. Nr. 14226.

14423. **Materiały** dla istorii prawosławija w kijewskoj jeparchii w XVIII. stol., Kij. jep. wied. 1864—1865.

14424. Krzyżanowskij E., Kijewskaja duchownaja konsistoria w XVIII. w., Kij. jep. wied. 1862.

14425. Administratiwnyja rasparieżenija po kijewskoj jeparchii preosw. Rafaiła Zaborowskawo, bywszawo z 1731 g. archijepiskopom, a z 1743—1747 mitropolitom kij., Kij. jep. wied. 1870, *zob.* Nr. 4640.

14426. Dokład Sinoda o wozobnowlenii w kijewskoj mitropolii tipografii (1751), Cztien. w obszcz. istor. i drewn. ross. 1861; Czistowicz J. N., Process po dielu ob uczreżdienii tipografii pri kijewskoj mitropolii, Wremiennik mosk. obszcz. istor. kn. III.

14427. Orłowskij P., Perjepiska atamana Petra Kalnyszewskawo s kijewskim mitropolitom Arsjenijem Mogiljańskim, Kij. Starina z. VII. str. 139—142; — Tenże, Ukaz kijewskoj mitropolji o czinie pominanija w bogosłużenijach hetmana Kirilla Razumowskawo, tamże z. VII. str. 142—143.

14428. **Prawa** possessyonalne archimandryi kijowo-pieczarskiej, 1760, *zob.* Nr. 4818; — Dekreta stolicy apostolskiej, *zob.* Nr. 4952.

14429. A. B., Materiały dla istorii duch. prawlenij w kijewskoj jeparchii (1768), Kij. jep. wied. 1864.

14430. A. A., Otkrytije w Kijewie uprawy błagoczinija i pierwyja projawlenija jeja diejatielnosti (1786), Kij. Starina 1893 III.

14431. **Materiały** dla istorii unii i katoliczestwa w kijewskoj gub. iz dieł kazionnoj pałaty 1797—1798, Kij. jep. wied. 1876; — N. P., Nieskolko stranic iz chroniki kijewskoj jeparchii konca XVIII. w. i naczała nynieszniawo, Kij. jep. wied. 1880; — Ogłoblin N., Epizod iz istorii obraszczenija kij. uniatow, Kij. Starina XXIV.

14432. Wiedomost' Protopopii Kijewopadolskoj o czislie sostojaszczich w onoj gorodowych cerkwiej po trebowaniju g. gorodniczawo kijewskawo Krugłowa, aprila 2. dnia 1784 g. (iz Archiwa kij. duch. konsistor. 1784 Nr. 161), Kij. jep. wied. 1862; — Opisanije cerkwiej starostwa i protopopii czigirinskoj, Melchizedeka Znaczko Jaworskawo, Kij. jep. wied. 1861—1862.

14433. Putieszestwije antiochijskawo patriarcha Makarija po nyniesznej kijewskoj jeparchii, Kijewsk. jep. wied. 1873.

14434. O czislie cerkwiej i monastyriej w kijewskoj gub., Kij. gub. wied. 1866.

Monastery (Kijowska Peczerska Ławra i inne), zob. Bazylianie.

14435. Murawiew A., Kijewo-Sofijskij sobor, Kijów 1869; — Akty, kasajuszczijesa otobranija kijewo-sofijskawo sobora ot uniatow, Kij, jep. wied. 1873; — Ogłoblin N., Drewnost' kijewo-sofijskawo sobora, tamże' 1874; Toż, Trudy kij. duch. akad. 1874; — Opiś kijewo-sofijskawo sobora konca VI. wieka, Kij. jep. wied. 1875; — Kijewskij sobor w 1691 g., tamże 1865; — Ł-w P., Katedralnyj kijewo-sofijskij sobor i jewo namiestn. z rukop. 1770 g., Kij. gub. wied. 1859; Toż, Kij. jep. wied. 1864; — P. G., Opisanije kijewo-sofijskawo sobora, Kijów 1884.

14436. Postrojenije kijewskawo-sofijskawo sobora Jarosławom, Kij. gub. wied. 1865; Toż, Illustrirow. Gazeta 1866; Drewnosti Rossijskawo gasudarstwa (izd. imp. russ. archeolog. obszcz. wyp. 2. i 3. Kijewskij sofijskij sobor), Petersb. 1871 i 1873; Kijewo-sofijskij sobor, Pczeła 1875

14437. Korczyński K. ks., Katedra kijowska r. 1767, Cieszyn 1861.

14438. **Istoria** kiewskoj akademii, wyp. I.: Perjod do-mohylanskij, Kiew 1886, *zob.* Nr. 14190 i *Oświata (Szkoły).*

14439. Mołczanow P., Protektor kij. akademii Rafaił Zaborowskij, mitrop. kij., Kij. jep. wied. 1876; — Gawriłow Al., Otnoszenije patriarcha Joakima k' kijewskoj mitropolii i kijewskim uczenym w Moskwie, Strannik 1873 t. III.

14440. O Połtawskoj jeparchii (istor. swied.), Pamiatn. kn. Połtawsk. gub. 1865; — Polijewkt igumen, Swiedienija o Połtawsko-Perejasławskoj jeparchii i jeja archipastyriach, Połtawsk. jep. wied. 1867 Nr. 18—24.

14441. Opisanije wołosti i protopopii smielanskoj cerkwiej, i zdrewle k' jeparchii Perejasławsk, Kij. jep. wied. 1862; Opisanije starostwa czerkasskawo protopopii moszenskoj, tamże 1862.

14442. Istoriko-statisticzeskoje opisanije Czernigowskoj jeparchii w 6 cz., Czernigów 1873.

14443. Murzakiewicz N., Jeparchija Słowienskaja i Chersonskaja 1776 g., Chersonsk. jep. wied. 1875.

Zob. Nr. 10395 i Miejscowości.

14444. **Teodorowicz N**, Istoriko-statisticz. opisanie cerkwiej i prychodow wołynskoj eparchii, Wołynsk. eparch. wied. t. III., Odb. Poczajów 1888—1890.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1889; Ul, tamże 1891; Michnowiecki M., tamże 1894.

14445. Siendulskij A., Materiały dla istoriko-statisticzeskawo spisanija prawosławnych cerkwiej Wołynskoj jeparchii, Wołynsk. jep. wied. 1868—1869.

14446. **Sbornik** pam. rusk. narodnosti i prawosławia na Wołyni, Kijów 1868.

14447. **Tichowskij J.**, Ukazatiel neofficialnoj czasti wołynsk. eparch. wied. 1867—1887, Poczajów 1888.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1889.

14448. Uwodskij N., Istoriczeskoje izsliedowanije ob jepiskopach Wołynskoj jeparchii so wremieni jeja uczreżdienija do 1867, Wołynsk. jep. wied. 1867.

14449. **Karaszewicz P.**, Oczerk istorii prawosławnoj cerkwi na Wołyni, Petersb. 1855.

R: Żurn. minist. narodn. prośw. 1855 t. LXXX. i LXXXVIII.; St. pietiersb. wied. 1856 Nr. 139; Sowremiennik 1856 t. LX. Nr. 2 (por.: Antoni J., Polonica, Roz. hist. fil. akad. t. XII.).

14450. **Chojnackij A. F.**, Oczerki iz istorii prawosławnoj cerkwi i drewnawo błagoczestija na Wołyni, Żytomierz 1878.

R: Kulżinskij P., Wołynsk. jep. wied. 1878 Nr. 13; por.: Kij. Starina 1885 I.

14451. **Gołubiew S.**, Archeologiczeskija zamietki o pamiatn. starin. Wołynskoj jeparchii, Trudy kij. duch. akad. 1876 (por.: Drewn. i now. Rossia 1876); — Chranijewicz W., Wołynskoje cerkowno-archeologiczeskoje drjewlechraniliszcze, Kij. Starina 1893 III.

14452. Budiłowicz A., 900 litje wołyńskoj eparchii, Sławiańsk. Obozr. 1892 Nr. 4 str. 511—524.

14453. Wozsojedinienije uniatow na Wołyni w 1794—1795 g., po dokumentam wołynskoj duchown. konsistorii, Wołynsk. jep. wied. 1880.

14454. D. G., O sud'bie prawosławnawo katedralnawo sobora na Wołyni, Dień 1868; Ch. A., Prawosławnyj katedralnyj sobor w g. Żitomirie, Wsiem rn. Illustr. 1872.

14455. **Uwodskij N.**, Istoriczeskij oczerk drewnich Wołynskich jeparchij: Władimirskoj i Łuckoj, Wołynsk. jep. wied. 1870 Nr. 5, 9—12.

14456. O naczale i razprostranienii christijanskoj wiery w predielach Władymirskoj jeparchii, Władim. jep. wied 1877.

14457. Izwleczenija iz dokumentow, otnos. k' wremieni jepiskopow Władimiro-Wołynskich, Joanna Borzobohatawo Krasienskawo i Feodosija Łazowskawo (1563—1565), Wołynsk. jep. wied. 1870.

14458. Szpakowskij E., Meletij Chreptowicz, archimandrit kijewo-pieczerskoj Ławry, władimirskij i brestskij jepiskop XVI. w., Trudy kij. duch. akad. 1875.

Unia kościelna, zob. Nr. 14165.

14459. Cerkownaja lietopis o Władimirskich unijatskich jepiskopach, Wołynsk. jep. wied. 1868; — Uwodskij N., Jepiskopy Łuckije unijatskije, tamże 1869.

14460. Godebskij T., Uniackij władyka Wołodimirskij w XVIII. stol., Słowo russ., Lwów 1865 Nr. 84.

14461. Hryncewicz-Talko, Biskup unicki, Dyonizy Zabokrzycki, Kwart. hist. 1892 VI.

14462. Prawosławnyje jepiskopy łuckije, Wiest. zap. Rossii 1869.

14463. S-ki, O wyborie błagoczinnych w naszej jeparchii, Władimirsk. jep. wied. 1868.

14464. **Akty** otnosiaszczije sia k' istorii bywszoj chołmskoj jeparchii, Wilno 1892.

14465. Susza J., Relatio de civitate Chełmensi de ecclesia cathedr. ruthena, Zamość b. r., *zob.* Nr. 8604 i 13966.

14466. Gierbaczewskij T., Russkija driewnosti i pamiatniki prawosławija chołmsko-podlaszskoj Rusi, Warsz. 1892.

14467. **Petruszewicz A. S.**, Chołmskaja eparchia, Lwów 1867.

14468. Kratkoje izwiestije o chołmskoj eparchii i swiatitielach jeja, Chołmsk. gr. uniatsk. miesacesł. 1871—1873.

Unia, zob. Nr. 14165.

14469. P-w N., Unija i russkaja narodnost w chołmskoj jeparchii, Moskowsk. wiedom. 1865.

14470. Błonskij S., Istorija uczreżdienija na Wołyni prawosławnoj jepiskopskoj katedry, Wołynsk. jep. wied. 1873.

14471. **Pajewski S.**, O cerkwach Brestskoj kapituły w naczale II. połowiny XVIII. w., Wilno 1888.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1889.

14472. Brestskij prawosławnyj sobor, Grodniensk. gub. wied. 1865.

14473. **Głaszczinskij P. A.**, Istoriko-statisticzeskoje opisanije Podolskoj jeparchii, Podolsk. jep. wied. 1862 Nr. 5—22, 1863.

14474. **Materiały** do unii w podolskoj jeparchii, Podolsk. jep. wied. 1873—1874.

14475. **Trudy** komiteta dla ist. stat. opisania podolskoj jeparchii, Kamieniec Podolski 1876—1877 I., 1878—1879 II., 1887 III., 1889 IV., 1890—1891 V.

R: M. Gozdawa, Kwart. hist. 1888; Uł., tamże 1891; M Michnowiecki, tamże 1894.

14476. Izwiestije o komitetie, uczreżdiennom pri Podolskoj duchownoj seminarii dla cerkowno-istoricz. i statist. opisanija Podolskoj jeparchii, Podolsk. jep. wied. 1860

14477. Razpredielenije cerkwiej Podolskoj jeparchii po błagoczinniczeskim okrugam, Podolsk. jep. wied.

Zob. Nr. 10132.

14478. Kratkija swiedienija o Podolskich prawosławnych cerkwach i katoliczeskich kościołach, Podolsk. jep. wied. 1865.

14479. M-n S-cz, Podolskij archijerejskij dom (istor. oczerk), Podolsk. jep. wied. 1874.

14480. Troickij P., Uczreżdienije duchownawo prawlenija 1796—1797, Podolsk. jep. wied. 1873.

Zob. Halicka metropolia Nr. 14486.

14481. **Petruszewicz A. S.**, Kratkoje izwiestie o hałycko ruskich episkopach i metropolitach, Semenaja bibl., Lwów 1856; — Tenże, O naczatkach episkopstwa w hał. kniażestwi, Zoria hał. 1853; — Tenże, O hał. episkopach do kińca XIII. w., Hałyckij ist. Sbornyk, Lwów 1854; — Tenże, O cerkwi katedralnoj w Haliczu (jako zabytku stylu bizant. XII. w.), tamże 1854 (po pol.: Skarbiec pol. Kamińskiego, Lwów 1859).

Zob. Nr. 668—673, 14347.

14482. Małynowskij M., Istoryczeskoje obozrinie mytropolii ruskoj hałyckoj, Zoria hał. jako album, Lwów 1860 str. 182—195.

14483. **Szeptycki L. L.**, episkop, Eparchia lwowska ruskaja pered stoma lety, opisana po doniesieniu podanamu do rimskoj kuryi preoświaszczennym..., Lwów 1860.

14484. Hołowackij J., Lwowskaja ruskaja eparohia pered stoma lity, Zoria hał. jako album, Lwów 1860; Tenże, Nowootkrytyj istocznyk dla cerkownoj istorii Hałyckoj Rusy, Lwów 1889, *zob.* Nr. 14265.

14485. **Chodykiewicz Cl.**, Dissertationes de Archiep. Kijoviensi et Haliciensi nec non Leopoliensi, ded. Leoni Szeptycki, 1770 DS.

14486. Uczreżdienije Lwowskoj, Galickoj i Kamieniec-Podolskoj jepiskopij w XVI. w., Podolsk. jep. wied. 1865.

Szaraniewicz J., Patryarchat wschodni, zob. Nr. 14233.

Zob. Nr. 2756, 2773, 2845 i 14325.

Zaburzenia kalendarzowe, zob. Nr. 167.

14487. Jeremii, Okrużnaja hramota, Lwów 1591 DS., *zob.* Nr. 3283.

Zob. Nr. 14213.

14488. Uhle, Wer war der Archont Palapan (Bałaban) v Janina, der im J. 1671 zu Lemberg eine Griechische Kapelle erbaute, Hormayers Arch. 1829 Nr. 102.

14489. **Lisiewicz Z.**, Walka o biskupstwo, Przew. nauk. lit. 1888, Odb. Lwów 1888.

14490. Miron, Josyf Szumlański, poślidnij prawosławnyj episkop lwowskij i jeho Metryka, Kij. Starina 1891 VII.

14491. Szeptycki Atanazy, metrop. Rusi, Lwowianin 1837 t. II.

Szeptycki Leon, zob. Nr. 5022, 5069 i 14485.

14492. Petruszewicz A. S., Kratkaja rozpys cerkwom i monasteram we Lwowi, Istor. Sborn. hał. Matycy, Lwów 1853.

14493. Biłous, Cerkwie rusk. w Hałyci i na Bukowyni (i „Dalsze dokazy w diłach cerk."), Kołom. 1877.

14494. Worobkiewicz E., Istoryczesko statystyczeskij pohlad na hr. praw Archieparchiju Bukowynsko-Dalmatynskuju, Lwów 1893, *zob.* Nr. 804.

Zob. Zakony i Miejscowości.

14495. Siarczyński Fr., Dzieje biskupstwa przemyskiego greckiego, *zob.* Nr. 13138.

14496. **Dobrjanskij A.**, Korotkaja wiedomost o episkopach ruskich w Peremyszli, Peremyszlanyn 1853, 1854, 1857, 1858; — Tenże, Istorija peremyskoj eparchii w biografiach władyk, Lwów 1893; — Tenże, Istorija episkopow trech sojedynennych eparchij, peremyskoj, samborskoj i sanockoj, ot najdawnijszych wremen do 1794 h., Lwów 1894 (wyd. według rękop. autora).

R: Koreniec D., Zap. tow. im. Szewcz. 1895 t. V.

14497. Lewickij, Widomost istoryczeskaja o ruskich episkopach w Peremyszli po hod 1594, Peremyszlanyn 1853.

14498. Guszalewicz J. N., Stychotworenyja w Peremyszli w knyhopeczatni kapitulnoj, 1848.

14499. Szaraniewicz J., Z erekcyj cerkwi w Przemyślu, Prz. archeol. 1882.

14500. Zygmunt I. wyznacza komisarzów i zatwierdza wyrok sporu między władyką przemyskim a miastem o błonie w Przemyślu 1512—1515, Dod. Gaz. lw. 1855 Nr. 12—15 i *Dod. I.*

14501. Łepkowski J., Ruś Sandecka niegdyś Biskupczyzna, Dod. tyg. Gaz. lw. 1855 Nr. 32—41; — Tenże, Cerkwie i osady ruskie w Sandeckiem, Wilda Kalend. powsz., Krak. 1861.

14502. **Petrowicz J.**, Sandeckaja Ruś, ist. zamitky, Lwów 1893.

14503. **Runkiewicz St.**, Istoria minskoj archijepiskopii, 1793—1832 g., s opisanijem goda wozsojedinienija unijatow s prawosławnoju cierkowiju w 1794—1796 g., Petersb. 1893.

14504. **Nikołaj** archim., Istoriko-statisticz. opisanije Mińskoj jeparchii, Petersb. 1864, *zob.* Nr. 993; — Tenże, Swiedenija o naczale i sudbie prawosławnoj cerkwi w mińskoj jeparchii, Petersb. 1864; — Tenże, Ist.-statist. swiedienija o czudotwornych ikonach i błagoczestiwych obyczajach w Mińskoj jep. (2 brosz.), Petersb. 1864.

R: Matwiejewskij P., Strannik 1864 t. IV. Nr. 10; Duch. Christijanina 1865 Nr. 1; — Por.: Woł. jep. wied. 1783 i Polonica, Ros. hist. fil. akad. t. XII.

14505. **Materiały** dla istorii prawosławnoj cerkwi i borby prawosławija z unijeju i katoliczeskoju cerkowiju w Minskoj jeparchii (1504—1636), Minsk. jep. wied. 1864, 1870 do 1872; — Materiały dla istorii cerkwi w Minskoj jeparchii, tamże 1871—1872 (por.: Biełorussktj Archiw t. I.; Wiestn. jugo-zap. Rossii r. I. t. I.).

14506. Istoriko statisticzeskija swiedienija o prichodskich cerkwach Minskoj jeparchii, Minsk. gub. wied. 1866 Nr. 27—52; — Rozpisanije prichodow i prícztow Minskoj jep., tamże 1879 Nr. 41—46, Odb. Mińsk 1879.

14507. **Sapunow A.**, Materiały dla istorii połockoj jeparchii, *zob.* Nr. 1000; — Tenże, Oczerki i opisanija cerkwiej i dostopamiatnostiej Połockoj jeparchii, Witebsk 1888; — Tenże, Dwina, *zob. Historya polityczna.*

14508. **Dokumenty**, służaszczije materiałom dla istorii Biełorusskoj cerkwi, izwleczennyje iz archiwow połockoj duchownoj konsistorii i Tadulinskawo monastyria (XIV., XVI., XVII. w.), Wiestn. jugo-zap. i zap. Rossii 1862 (por.: Materiały do historyi eparchii Połockiej do 1839 r. w: Witebskiej Starinie t. V.).

14509. Siemientowskij A. M., Biełorusskaja starina, Petersb. 1890.

14510. O wowiedienii rimskawo katolicizma w Biełorussii (otrywok iz nieizdannoj istorii Połockoj jeparchii), Witebsk. gub. wied. 1860; — Bielajew J., Połockaja prawosławnaja cerkow do Brestskoj unii, Prawosł. obozr. 1870.

Zob. Unia (Kuncewicz) Nr. 14204–14208.

14511. **Tocznoje iscziślienije monastyriej, cerkwiej, duchowienstwa i naroda bywszej Bielorusskoj grekounijatskoj jeparchii, Cerkown. lietopis Duch. Besied. 1866.**

14512. **Wypis iz ziemskich knig Połockawo wojewodstwa żałoby archijepiskopa na połockij magistrat i mieszczan 1636 g., Witiebs. gub. wied. 1859; Siemientowskij A., Inwentar imuszczestwa archijepisk. połockoj jeparchii (1688), tamże 1864.**

14513. Sobor w Połockie, Illustrirow. Gazeta 1870; — Wozstanowlenije prawosławnoj jepiskopskoj katedry w g. Połockiej, Połock. jep. wied. 1874.

Zob. Nr. 4550 i Miejscowości.

14514. **Sokołow S.**, Archijerei, uprawlawszije Magilewskoju jeparchieju (1595 do 1861), Magilewsk. gub. wied. 1861.

14515. Martynowskij Anatolij, arch. magilewskij, Posmiertnyja bumagi, Kij. Starina 1884.

14516. **Wozobnowlenije Magilewskawo katedralnawo sobora, Magilewsk. gub. wied. 1866.**

14517. **Istoriko-statisticzeskoje** opisanije Smolenskoj jeparchii, Petersb. 1864, Smoleńsk 1865.

14518. **Spieranskij J.**, Materiały dla cerkownych lietopisiej po Smolenskoj jeparchii, Smolensk. jep. wied. 1871–1873; — Tokmakow J., Sbornik materiałow dla opisanija swiaszczennich dostopamiatnostiej Smolenskoj jeparchii, Smolensk. 1883.

Zob. Nr. 1691.

14519. Obrazcow P., Jerarchia Smolenskoj jeparchii, Smolensk. jep. wied. 1867.

14520. **Smireczanskij W.**, Istoriko-statisticzeskij sbornik swiedienij o Pskowskoj jeparchii, I. Istoriczeskij oczerk IX.—XVII. w., Pskow 1875.

14521. **Tokmakow J.**, Sbornik materiałow dla istoriczeskawo i cerkowno-archeologiczeskawo opisanija Pskowskoj gub., Psków 1885.

Zob. Nr. 1001.

14522. **Nikitskij A.**, Oczerk wnutrenniej istorii cerkwi w Pskowie, por.: Żurn. min. nar. prośw. 1871 t. CLV.

14523. **Kluczewskij W., Pskowskije spory, Prawosł. obozr. 1872.**

14524. Tołstoj M., Swiatyni i drewnosti Pskowa, Moskwa 1861 (Biografia K. Dowmonta).

14525. Kniaziew A., Istoriko-statisticzeskoje opisanije pskowskawo katedralnawo sobora, Petersb. 1858.

Zob. Miejscowości.

(g: *Monastery: Bazylianie i Bazylianki*).

14526. **Bazyli św.** Basilius S. Magnus, Opera omnia, Bazilea 1532; — S. Basilius Magnus ex integro recensitus, Paris 1679, 1721–1730 (wyd. przez J. Garniera i Maranusa Pr.), 1839–1840 (wyd. Simier), także Migne: Patrologia graeca t. XIX–XXXII. (tekst grecki i przekład łaciński) (DS.).

14527. Basylius Wielki, Ustawy wkrótce zebrane, Supraśl 1717, Poczajów 1740; — Bazyli Wielki św., Summaryusz reguł, z reguł obszern. zebrany, Poczajów 1751; — Rucki J. Welamin, Ustawy św. Ojca Bazylego, 1771, Połock 1807; — Codex constitutionum ordinis S. Basilii exactus et conform., Poczajów 1791 (DS.).

14528. **Basilius, De moribus oratio, ed. Ilovius, 1564, 1594, 1598: Kniha yze wo swiatych otca naszeho Wasyla, 1594 (DS.).**

14529. **Gregorius Nazarensis**, Oratio in laudem Basilii M. (wiele wydań, por.: Acta Sanctorum sub 14. Junii).

14530. Hermaut G., Vie de S. Basile le Grand et de S. Grégoire de Naż., Paris 1674 DS.

14531. Święty Bazyliusz wielki patryarcha wyd. Theop. Rutka, zarazem Św. Bazylego o ustawach unickich nauka, 1686 DS.

14532. Jahn Al., Animadversiones in S. Basilii Opera, Bern 1842; — Weiss H., Die grossen Kappadocier, Braunsberg 1871.

14533. **Acta et diplomata** graeca medii aevi, sacra et profana collecta, ediderunt Fr. Miklosich et Jos. Müller (Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum Orientis 3. t.), Vindobonae 1887, 1890.

R: Bezobrazow, Żurn. min. nar. Prośw. 1888 str. 410—417.

14534. **Uspienskij P.**, Istorija Afona, Trudy kij. duch. akad. 1871—1872 (por. tamże 1860 Nr. 1, 1861 Nr. 2, 10—11, 1862 Nr. 5, 6, 11, 1863 Nr. 1, 4—5, 7).

14535. Grigorowicz W., Oczerk putieszestwija po jewrop. Turcii, Kazań 1848, 2. ed. Moskwa 1877.

14536. Szczurat W., Czernecza respublika na Afoni, Lwów 1895.

R: J. Kopacz, Zap. tow. im. Szewcz. 1895 t. V.

14537. Ukazatiel aktow w obitielach sw. gory Afonskoj, Żurn. min. nar. prośw. 1847 t. LV. (por.; tamże 1847 LVIII.; Miklosich, Histor. Bibliothek 1851 I.).

14538. **Ternowskij F.**, Sobranije cerkownych drewnostij na Afonie, Cztien. w cerk. arch. obszcz., Kijów 1883.

14539. Skazanije o sw. Afonskoj gorie, sostawl. dla Makarija w 1561. Cztien. mosk. obszcz. ist. t. I., IV.; Undolskij W., Skazanija starca Isaji o gorie Afonskoj, tamże I., IV.

14540. Gorskij A., O snoszenijach russkoj cerkwi z swiatogorskimi obitielami do XVIII. stol., Tworen. sw. otcow 1848.

14541. Russkije inoki na Afonie ot X. do poł. XIX. w., Christ. Cztien. 1853; — Russkije monachi na Afonie, Russkij Mir 1874.

14542. Pałanzow S., Gramota Chilandarskawo monastyrija carju Iwanu Wasiljewiczu Groznomu, Petersb. 1861.

Por.: Ikonnikow W., Opyt russ. istoriogr. str. 1529—1539.

14543. **Gennadi G.**, Spisok knig o russkich monastyriach i cerkwach, Wiestn. geograf. obszcz. t. X.

14544. **Josif** archim., Russkije monastyri pered sudom istorii, Rukowod. dla siolsk. pastyr. 1872; — Jełagin, Duch i zasługi monaszestwa dla cerkwi i gasudarstwa, Petersb. 1874; — Ramienskij A., Monaszestwo, Petersb. 1873.

14545. D-ij, O znaczenii monaszestwa w istorii Rossii, Duchown. Besieda 1869; Monaszestwo i sowremiennyja o niem tołki, Cztien. w obszcz. istor. i drewn. ross. 1874, Odb. Moskwa 1874; Nieczto w zaszczitu monastyriej i monaszestwa, Wołynsk. jep. wied. 1874; Archimandr. Ł., Monaszestwo i monastyri, Domaszn. Besieda 1875 Nr. 19—26.

14546. Rambaud A., Les monastères de la Russie, Revue polit. et littér. 1873.

14547. **Kojałowicz M.**, Istorija bazilianskawo ordena, Christ. Cztien. 1864.

14548. **Opisanije** monastyrej w Rossijskoj imperii nachodiaszczichsa etc., Moskwa 1817, 8. wyd. 1834; — G. S., Istoriczeskoje izwiestije o wsiech sobornych, monastyrskich itd. cerkwach, Moskwa 1848 wyd. 2.; — Swiedienije o suszczestwujuszczich w Rossii ławrach i monastyriach, Moskwa 1850; — Ratszin A., Połnoje sobranije istoricz. swiedienij o wsiech bywszich w drewnosti i nynie suszczestwujuszczich monastyriach i primieczatielnich cerkwach w Rossii, Moskwa 1852; — Procenko N., Monastyri w Rossii i sobory w Moskwie, z obozrienijem ich istorii, opisanijem swiatyń i drewnostiej i bogatstw, Moskwa 1863; — Monastyri w Rossijskoj Imperii, Statist. Wremiennik Ross. Imp., Petersb. 1887.

14549. Naszi monastyri i ich bogatstwa i pałuczajemyja imi posobija, Besieda 1872 Nr. 3—11.

14550. **Rostisławow**, Opyt izsliedowanija ob imuszczestwach i dochodach naszich monastyriej, Petersb. 1876.

R: Wiestn. Jewropy 1876 t. II. Nr. 4; Ikonnikow W., Kijewsk. uniw. izw. 1876 Nr. 4; Otieczestw. Zapiski 1876 t. CCXXV. Nr. 4; Russkaja Starina 1876 t. XVI. Nr. 5; Pokrowskij N., Prawosł. obozr. 1876 Nr. 10—11; Syn. oteczestw. 1876 Nr. 69—70; Cerkown. obszcz. Wiestn. 1876 Nr. 39; Russ. Revue 1876 Nr. 12.

14551. **Maksimowicz M. A.**, Soczinienija, Kijów 1876—1880.

14552. **Ikonnikow W. K.**, Izsliedowanije o gławnych naprawlenijach w naukie russkoj istorii w swiazi z chodom obrazowannosti (por.: W. K., Prawosł. obozr. 1869).

14553. **Kluczewskij W.**, Nowyja izsliedowanija po istorii monastyriej, z powodu dzieła: Opyt o kulturnom znaczenii Wizantii, Prawosł. obozr. 1869.

14554. Gennadi G., Spisok pieczatnych izwiestij o bibliotekach russkich gorodow i monastyriej, Moskwitianin 1853.

14555. Sieninskij J., Pierwonaczalniki russkich inokow, Drug Naroda 1867 Nr. 13—24, Odb. Kijów 1867.

14556. Prepodobnyj Nil Sorskij, pierwoosnowatiel skitskawo żitija w Rossii i ustaw jewo (z priłożenijem wsiech pisanij jewo, izwleczennych iz rukopisiej), Petersb. 1864, Moskwa 1869.

14557. Russkije archijerei i russkije monastyri w starinu, Birżewyja wied. 1870 (por.: Wsieobszczaja Gazeta 1870).

14558. **Gorbunow A. N.**, Lgotnyja gramoty, żałowannyja monastyriam i cerkwam w XIII., XIV. i XV. w., Arch. istor. i prakt. swiedienij o Ross., Kałaczowa 1860—1861.

14559. P-ow. Iz istorii russkawo monaszestwa w XVI. w., Cztienija w obszcz. liubit. duchown. prośw. 1872.

14560. **Undolskij W.**, Opis knigam stiepien. monastyriej, XVII. w., Cztien. mosk. obszcz. ist. 1818.

14561. P. N., O wnutrenniem sostojanii Bazilianskawo ordena w XVIII. w., Wołynsk. jep. wied. 1870 Nr. 12—16.

14562. **Czudieckij P.**, Ópyt istoriczeskich izsliedowanij o czislie monastyriej russkich, zakrytych w XVIII. i XIX. w., Kijów 1877; — Grigorowicz N., Obzor uczreżdienija w Rossii prawosł. monastyriej, so wremieni wwiedienija sztatow po duchownomu wiedomstwu (1764—1869), Petersb. 1869; — Petrow N. J., Kratkija izwiestija o położenii bazilianskawo ordena i raznych periemienach w jewo uprawlenii (1772—1811), iz zapisok Łukasza Sulzinskawo, chran. w arch. Poczajewsk. Ławry, Trudy kij. duch. akad. 1868.

14563. Josif archim., Russkija monachini iz wieliko-kniażeskawo i carskawo roda, Kałużsk. jep. wied. 1872; — Archangielskij M., O niekatorych imienach monachow i monachiń russkich monastyriej, Strannik 1865.

14564. **Swiatyja** miesta Russkoj ziemli (Troicko-Siergiewskaja Ławra), Petersb. 1872, (Sołowieckij monastyr p. S. Maksimowa) Petersb. 1884 wyd. 3; — Istoria o otcach i stradalcach Sołowieckich, Supraśl 1789; — Sołowieckij patierik, Petersb. 1873; — Swiatyje ugodniki bożii: Zosima i Sawwatij, Sołowieckije czudotworcy, izd. red. żurn. „Mirskoj Wiestn.“, Petersb. 1866.

Zob. Nr. 7805 i Historya polityczna.

14565. Petrow N. J., Oczerk istorii bazilianskawo ordena w bywszej Polszi, po archiw. Wołynsk. semin. i Poczajews. Ławry, Trudy kij. duch akad. 1870—1872.

14566. **Barsow E. W.**, Opisanije aktow archiwa Markiewicza, otnosaszczychsa k' ist. jużnorusskich monastyriej, Cztien. mosk. obszcz. istor. 1884.

14567. Swiedienija o niekatorych drewnich prawosławnych monastyriach, cerkwach, czudotwornych ikonach i drugich swiatyniach w siewiero-zapadnom kraje, Zap. russk. miesac. na 1867 g., *zob.* Nr. 14511.

14568. **Szczerbitskij prof.**, Materiały dla istorii prawosławnych i unijatskich monastyrej w zap. Rossii, Litowsk. jeparch. wied. 1868—1869; — Tenże, O zapadno-russkich archimandrijach, Wiestn. zap. Rossii 1868, 1869.

14569. **Karpenko S. D.**, Zamieczatielnoje istor. opisanije 28 monastyriej Kijewskoj jeparchii, sostawlennoje w 1785 godu, jenwarija 5. dnia, Petersb 1861; — Petrow N. J., Bazilianskije monastyri Kijewskoj gub., Kij. jep. wied., 1872; — Tripolskij N., Bazilianskije monastyri w Kijewskoj gub., tamże 1872 Nr. 8—12, 20, *zob.* Nr. 14439.

14570. Monastyri prawosławnyje na Wołyni, Wołynsk. gub. wied. 1865; — Petrow N., Kratkija swiedienija o prawosławnych monastyriach Wołynskoj jeparchii, w nastojaszczeje wremia niesuszczestwujuszczich, Wołynsk. jep. wied. 1867 Nr. 2—8.

14571. Wołyniak, Bazylianie na Żmudzi, Prz. powsz. 1891; — Menniti P., Szkoła bazyliańska, nauki dla wychowania nowicyuszów, Wilno 1764 DS.

Zob. Nr. 2741.

14572. Maksimow E., K' woprosu o kołonizacijnom znaczeniji monastyrej w słob. Ukrainie, Kij. Starina 1887.

14573. **Załęski St. ks.**, Reforma księży Bazylianów w Polsce w XVII. w., Przegląd lw. 1882, Odb. Lwów 1883.

Zob. Nr. 4756, 8736, 8846, 9312.

14574. **Kozłowskij J.**, Sjezdy bazilijan w zapadnoj Rusi (periewod iz polskoj rukopisi, sostawlennoj izwiestnym istorikom Ign. Kulczynskim, po dokumentam chraniawszimsa w naczalie XVIII. w., pri uniatskoj cerkwi Siergija i Zakcha w Rimie, w rukopisnoj knigie pod bukwoju J), Wiestn. zap. Rossii 1870.

14575. Kłossowicz W., Instrukcya względem punktów religii i obyczajów, Supraśl 1758.

14576. **Constitutiones** cap. Basiliani gener. Brestae Februarii celebrati, Wilno 1772; — Constitutiones examinandae et eligendae in futuris capitulis, Poczajów 1772 (DS.).

14577. **Catalogus** monasteriorum S. Basilii, Poczajów 1773, 1775.

14578. Zjaśnienie stanu Bazylianów białoruskich w kordonie rosyjskim mieszkających o dobra funduszowe (około 1774) DS.

14579. Monasteria Basiliana sub promulg. legum, theses theolog., b. r. (E. IX.)

14580. Proces Bazylianek, por. E. 1780: Dziedziula; Circa petita od panien Bazylianek, b. r.

14581. Puttkamer pos. miński, Projekt (aby przełożeni monasterów dokumenta do dóbr wydal.), b. r. (E. IX.).

14582. W. K., Bazylianie w Hałycii, Otieczestw. Sborn., Wiedeń 1857 Nr. 1.

14583. **Kossak M.**, Szematyzm prowincyi w Hałycii, ułożenyj w monastyri sw. Onufrejskim wo Lwowi dn. 24. i 25. lipcia 1866 i korotkij pohlad na monastyry i na monaszestwo ruskie, wit zawedenija na Rusi wiry Chrystowoj aż po wynijszoje wremia, Lwów 1867.

14584. **Iwanowicz A.**, Ueber die histor. Bedeutung des Basilianerordens in Galizien und seine gegenwärtigen Verhältnisse, Lipsk 1885.

R: Załęski St., Prz. powsz. 1885 VIII.

14585. Jefrem archim., Swiedienija o Berszadskom Preobrażenskom monastyrie, Podolsk. jep. wied. 1866; — Połosow N., Pojezdka w Berszadskij Preobrażenskij monastyr, Kijewlanin 1873; — Abramowicz W., Ist.-stat. opisanije s. Biełostoka i bywszawo zdieś monastyria, Wołynsk. jep. wied. 1870; — Ist. izwiestije o Bogusławskom Swiato-Nikołajewskom monastyrie w Kaniowskom u., Kij. jep. wied. 1867; — Istoriko-statisticzeskoje opisanije Winnickawo żenskawo monastyria, sostojaszczawo w m. Braiłowie Podolskoj jeparchii, Podolsk. jep. wied. 1869; — Monasterium Buczacense ord. S. Basilii penes solemnem domicilium N. Potocki suo fundatore intromissionem, Leop. 1754 DS.; — Płoszczański B. Buczacz (Cerkiew. hist.), Słowo, Lwów 1865 Nr. 65—75; — Wieniarski A., Kościół i klasztor pobazyliański w Byteniu, Tyg. ill. 1862 V.; — Szczerbickij O., Bytinskaja archimandrija, Litowsk. jep. wied. 1869.

14586. Wiercho-Charkowskij Nikołajewskij diewiczije monastyr, Chark. jep. wied. 1870; — Razjasnienije dieła ob Choroszewskom monastyrie, Sowrem. Lietopis 1867; — Kowalewskij A., Wozniesienskij Choroszewskij monastyr, Duszepoliczn. Cztien. 1868; — Petrow N. J., Zabytiji inoczeskiji abitieli (monastyri chołmskij i zamost'skij), Kij. Starina 1882 (por.: Pamiatn. russ. star. w zap. gub. VII., VIII., Petersb. 1884—1885, Kij. Starina 1883 V.); — Narkiewicz J., O bywszem w S. Cieprie, Słuckawo ujezda, Krestowozdwiżenskim mużeskim monastyrie i sudbie onawo, Minsk. jep. wied. 1870; — Lebiedincew P., Czigirinskij Troickij żenskij monastyr, Kij. jep. wied. 1864—1867, 1874; — Czigirinskij sw. Troickij żenskij monastyr, tamże 1870; — Zakrytyje monastyri w Czernigowskoj jeparchii, Czernigowsk. jep. wied. 1865; — Uniwers. i gramoty Jeleckawo monastyra, Czernig. gub. wied. 1857 (por.: Kij. Star. 1882 III.); — Czernigowskij Jeleckij monastyr (osnowan. 1069 g.), Domaszn. Besieda 1867; — Stradomskij A., O Czernigowskom Troicko-Iliinskom monastyrie, Czernigowsk. jep. izwiest. 1874.

14587. Jerofej preoswiaszcz., Istoriczesk. zapiska o Dermanskom monastyrie, Wołynsk. jep. wied. 1873 (por.: Pamiatniki izd. Kij. wremien. kom. t. IV.), *zob.* Nr. 2556; — Wspomnienie o Dobromilu i malowanie w domu Herburtów, Pam. Sandom. 1829 t. II.; — Kościół OO. Bazylianów w Dobromilu, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; — Łobeski F., Monastyr OO. Bazylianów pod Dobromilem, Roz., Lwów 1858; — Płoszczański B., Dobromil, monastyr czyna św. Wasylia etc., Lwów 1867; — Wład. IV. zapewnia monasterowi w Domaszowie posiadanie gruntów, odprawianie prażników, osadzanie poddanych i wybór ihumena w roku 1638, Dod. Gaz. lw. 1859 Nr. 48, *zob.* Nr. 4225; — Istoriczeskoje opisanije Dorogobużskawo Swiato-Troickawo Bołdina mużeskawo monastyria, Smolensk. jep. wied. 1871.

14588. Fłorowskij żenskij monastyr, Kij. gub. wied. 1865.

14589. Gamalijewskij monastyr, Czernig. jep. wied. 1862; — Askoczenskij W., Akty o Glinieckom monastyrie Kij. jep., Kij. gub. wied. 1857; — Matczenko J., Bywszij Piwogorskij monastyr w gor. Gradiżskie Połtawskoj gub., Połtawsk. gub. wied. 1877; — Gustynskij priłukskij Swiatotroickij monastyr 1600 g., tamże 1861; — Lietop. gustyńska, por.: Czt. mosk. obszcz. ist. 1848 VIII., *zob.* Nr. 5848.

14590. Ryżkow M., O monastyri bywszem w Hłotkowi, Cerk. Wistn., Budyń 1858 Nr. 5; — Miączyński J., Wiersz na cześć kolatora funduszu na Hołobicy do klaszt. Bazyliańskiego należącego, Lwów 31. lipca 1804; — Monastyr Horodnicki, *zob.* Nr. 14621; — Monastyr czyna sw. Wasylija W. w Hoszewi, Lwów 1875; — Monastyr czyna św. Wasylia Wełykoho na Jasnoi Hori w Hoszewi, Lwów 1878; — Helleniusz, Wiadomość hist. o zgromadzeniu ks. Bazylianów w Humaniu, Czas, Dod. mies. 1857 II. t. VIII.; — Petrow N., Bazilianskije monastyri Kijewskoj gubernii: umanskij, kaniewskij i łysianskij, Kij. jep. wied. 1872.

14591. Grodieckij D., Jabłoczinskij sw. Onufriewskij mużskij monastyr, Wiestn. jugo-zap. Rossii 1863, Fotograf. Illustracija 1863, Chołmskij greko-uniatskij miesacesł. na 1870 g.; — Łozyńskij J., Monastyr czerniec, Cz. S. Was. w Jaworowie, Peremyszlianyn, Przemyśl 1855; — Jeleckij, *zob.* Czernigowskij Nr. 14586.

14592. Sinickij D., Kamienieckij Swiato-Troickij pierwokłassnyj monastyr. Podolsk. jep. wied. 1868, Wiestn. zap. Rossii 1869; — Kaniewski, *zob.* Humański Nr. 14590; — Kaszirin, Kiejdanskij Spaso-Preobrażienskij prawosławnyj monastyr, Dień 1862; — Czapskij M., Otwiet na statiju g. Kaszirina, tamże 1862; — Kaszirin, Otwiet grafu M. Czapskomu, tamże 1862; — Otwiet grafu Czapskomu T. K., Wil. gub. wied. 1862.

14593. Pochilewicz Ł., Monastyri i cerkwi g. Kijewa, Kij. gub. wied. 1865 Nr. 5—16; — Wostokow A., Iz proszławo Kijewa, akty o monastyriach XVII. w., Kij. Star. XXVII.; — Kijewsk. perturbacija 1786 g., tamże 1883; — Gorlenko W., Lamentacija kijewo-bratskich monachow konca XVII. st., tamże 1884; — L(ebiedince)w P., Istoriczeskija zamietki o Kijewie, tamże 1884 IV.; — Bjeljaszewskij N., Wyzow kijewskich monachow i spiewakow w Sobor., tamże 1893 III.; — Moz Gr., Hajdamackija dwiżenija XVIII. st. i monachi kijewskich monastyrej, tamże 1895 II.

14594. Samuił mitr., Kratkoje istoriczesk. opisanije Kijewopieczerskoj ławry, Kijów 1817; — Jewgienij mitr., Opisanije Kijewo-pieczerskoj ławry, Kijów 1826, 1831, 1837 (3 wyd.); — Pieczary kijowskie, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Ławra Peczerska w Kijowie, Tyg. ill. 1864 X.; — Jakowlew P., Pieszczery Kijewskoj ławry, Żiwopisn. obozr. 1868; — Materiały dla istorii Kijewo-Pieczerskoj Ławry, Kij. gub. wied. 1870; — J. B., Kijewskija pieszczery, Domaszn. Besieda 1872; — J., Kijewo-Pieczerskaja Ławra, Illustrirow. Gazeta 1862, Illustrirow. Niediela 1875, Niwa 1875; — Jerszow J., Tri dnia w Kijewo-Pieczerskoj ławrie i Kijewie, Saratowsk. jep. wied. 1875; — Kijewo-Pieczerskaja ławra, Kij. Telegraf 1876; — Nikołajewskij P., Kijewo-pieczerskij monastyr w drewniej Rossii, Christijansk. Cztien. 1876; — Gołubiew S., Kijewo-pieczerskaja obitiel w XVI. i nacz. XVII. w., Kij. jep. wied. 1876; — Maliewicz K., Kijewo-pieczerskij monast., Litowsk. jep. wied. 1877—78; — Malewicz K., Kijewopieczerskaja ławra w XVI. i w naczalie XVII. wieka, Wilno 1878; — M. T., Zapiski jeroschimnika Antonia, Russ. Wiestn. 1881 (por.: Iz cerk. arch. obszcz. 1883); — Tarnawskij A., Pa powodu 50 letnawo jubileja Poczajewskoj Ławry, Kij. Starina 1883; — Bogomolcy u swiatyń Kijewa: Ławra, Petersb. 1884 wyd. 2.; — Kijewo-pieczerskaja ławra w jeja proszedszem i nynieszniem sostojanii, Kij. Starina 1886, Odb. Kijew 1886; — Wostokow A., Akt izbranija Warłaama Jasinskawo archimandritom Kijewo-pieczerskawo monastyria 1632 g., tamże 1887; — A., Czełobitnaja monacha K. Peczerskoj Ławry (1773), tamże 1893 II.; — Ławra kijewo-pieczerskaja w jeja proszedszom i nynieszniem sostojanii, izdanie 2. i spr., Kijów 1894.

Zob. Nr. 4367, 14562, 14565, 14569.

14595. Epitafii fundatoram Kijewo-Pieczerskija ławry, Kij. jep. wied. 1874 Nr. 14, 19—21; Leskow N. S., Pieczorskiji antiki (iz waspaminanij o Kijewie), Kij. Star. 1888.

14596. Nowickij J., Joann Gierbinij, wilenskij pastor poł. XVII. w. i jewo podziemnyj Kijew (pieszczery), W.estn. zap. Rossii 1871.

14597. Dom mitropolita w Kijewo-Pieczerskoj Ławrie, Illustrirow. Gazeta 1872.

Drukarnia Ławry pieczerskiej, zob. Oświata.

14598. Nestor, Paterikon abo żywoty śś. Ojców peczerskich, Kijów 1635 DS., *zob.* Nr. 6196; — Kalnofoyski At. X. (Denisowicz A.), Teratourgema lubo cuda Monast. Pieczersk., Kijów 1638; — Troickij P., Razskazy dla naroda o żitijach sw. ugodnikow Kijewo-pieczerskich, Woskresn. Cztien. 1866 Nr. 33—38, 1867 Nr. 8—17; Toż, Kijów 1875 wyd. 4; — Prokopowicz T., Razsużdienije o nietlinii moszczej swiatych ugodnikow bożiich, w Kijewskich peszczerach, Kijów 1876 wyd. 3.; — G-w S., Zaszczita swiatosti i prawosławija Kijewo-pieczerskich ugodnikow w soczinienii Silwestra Kossowa: Paterikon abo żywoty ss. ojców Pieczerskich, Kijewsk. jeparch wied. 1875 Nr. 4—24.

14599. Żitija prep. otiec naszich Antonija i Teodozija Pieczerskich, Kijów 1870; Dmytro iz Ostry, Sw. Antonij i Teodozij Peczerskii, Lwów 1882; Bielajew J. K., Żiźń prepodobnawo Feodozija Pieczerskawo, Moskwa 1865; Nieskolko urokow iz żiźni prepodobnawo Feodozija Pieczerskawo, Woskresn. Cztien. 1869; Prepodobnyj Feodozij Pieczerskij, Odeski Woskr. Listok 1876; Żitije prepodobnawo otca naszewo Izakija Pieczerskawo, Moskwa 1862; Orlowskij P., Swiatoj prepodobnomuczenik Eustratij Pieczerskij, Drug Naroda 1867; Żitija szesti prepod. otiec Pieczerskich, czasti moszczej katorych nachodiatsa w Kostromskom katedr. Uspienskom soborie, Kostroma 1876 wyd. 2; Kijewobratskij Bogojawlenskij monastyr (1589) i Nikołajewskij Słupskij monastyr (1036), Kijewsk. gub. wied. 1865

14600. Padoł i Bratskij monastyr w Kijewie, Kij. jep. wied. 1874; — Monastyr Kijewobogajawl. bratskij, por. Kij. Starina 1884; — Niewostrujew K., O naczalie Ałatyrskawo Kijewo-Nikołajewskawo monastyria, Wiestn. zap. Rosii 1866; — Lebiedincew P. G., Dmitriewskij monastyr, Cztien. w ist. obszcz. Nestora, Kijew 1877; — A. D., Feodanowskij skit bliż Kijewa, Kij. jep. wied. 1866; — Kitajewskaja pustyń bliż Kijewa, tamże 1867; — Kijewo-kiriłłowskij monastyr, tamże 1863, 1873; Toż, Kijewsk. gub. wied. 1864; — Azleckij A., Troickaja cerkow bywszawo Kijewo-Kiriłłowskawo monastyria, Kij. jep. wied. 1873; — Słowo na soszestwie sw. Ducha sw. Dymytria Rostowskawo, proiznesiennoje w Kiewskom Kyrylowskom monastyri w 1693 g., s predsł. E. W. Barsowa, Czten. Mosk. 1884 II.; — Kijewo-Wydubickij Michajłowskij monastyr, Kij. jep. wiedom. 1870—1871; — Gołubiew S., Rukopisi Kij.-wydubickawo monastyria, tamże 1875 (por. Kijewlanin 1875 Nr. 100); — Troickij P., Kijewo-wydubickij Swiato-Michajłowskij monastyr (1070) i jewo władienija do zaniatija jewo unijatami, Wiest. zap. Rossii 1865; — Tenże, Kij.-wydub. monastyr, (1596—1637), tamże 1866; — Wydubickij Michajłowskij monastyr, Kij. gub. wied. 1865; — Bielewicz, O Wydubickim archiwie, Trudy kij. duch. akad. 1877 (por.: Drew. i now. Ross. 1877); —

Leopardow N. i Czerniew N., Sbornik snimkow z predmietow drewnosti nachodiaszczichsa w g. Kijewie, wyp. I—II., Kijów 1890—1891; — Chronika Kijewo-michajłowskawo monastyria, Kij. jep. wied. 1861; — Michajłowskij monastyr i Starokijewskaja kriepost', Kijewsk. jep. wied. 1874; — P. L., Kijewo-Michajłowskij Złatowiczchij monastyr w jewo proszłom i nastojaszczem, Kijów 1885; — Nikołajewskij Słupskij monastyr, Kij. gub. wied. 1865; — Troickij P. A., Istorija Nikoło-pustynnawo monastyria, Trudy kij. akad. 1878, *zob.* Nr. 14605.

14601. Szarłowski A., Archimandrya Kołożska, Przegl. pol. 1878 IV.; — Inwentar i gramoty Kołożskawo monastyria (1787), Archeograf. Sborn. IX.; — Korsunskij Onufriewskij monastyr, Kij. jep. wied. 1867, Wiestn. zap. Ross. 1867; — Monastyr Kowieński, *zob.* Nr. 14621; — Kozieleckij monastyr (dokumenta XVII—XVIII. w.), Czernig. jep. wied. 1862; — Monaster Bazylianów w Krechowie, Wildt J., Kal. powsz. Krak. 1860; — Gołowackij J., Monastyri jugo-zapadnoj Rossii woobszcze i Krechowskij monastyr, Petersb. 1885; — Krupickij monastyr sw. Nikołaja, ist. oczerk, Czernig. jep. wied. 1862; — Czerneckij W., Litopyś monastyria OO. Wasylian w Krystynopoły (1763—1889), Diło 1890 Nr. 42—92.

R: Uł., Kwart. hist. 1891.

14602. Wołyniak, Monaster Bazyliański w Ladach na Białej Rusi, Prz. powsz. 1891 I., Odb. Krak. 1891.

R: Papée Fr., Kwart. hist. 1893.

14603. O Ładinskom Podgorskom Pokrowskom monastyrie (1614 g.), Połtawsk. jep. wied. 1865; — Łobeski F., Monaster w Ławrowie, Roz., Lwów 1859 Nr. 1; — Miłoradowicz G. A., Antonijewskij Liubeczskij mon., Czern. gub. wied. 1860—1861; — Tenże, Liubecz, Czernig. gub. (1693—1753), Cztien. mosk. obszcz. istor. 1871 II.; — Istoricz. izwiestija o Łubienskom monast., Połtawsk. gub. wied. 1861 (por.: Akty jużn. i zapadn. Rosii t. II.); — O Łubienskom-Mgarskom Preobrażenskom monastyrie, Połtawsk. jep. wied. 1865; — Łysiański, *zob.* Humański Nr. 14590; — Księga dziejów Bazylianów Lwowskich, Zieliński, Pam. hist. kraj.; — Hołowackij J., Opysanije rukopysej monastyra sw. Wasyłyja wo Lwowi, Rusałka Dnistr., Buda 1837; — Cerkiew św. Onufrego we Lwowie, Lwowianin 1837 t. II.; — F. L., Cerkow św. Onufrejskaja, Zoria hał. 1854 Nr. 29—31; — Łobeski F., Monastyr OO. Bazyl. we Lwowie, Roz., Lwów 1859, *zob.* Nr. 1868 i 14492; — Jan Kaz. zatwierdza darowiznę gruntu pod monaster św. Jana we Lwowie w r. 1663, Dod. Gaz. lw. 1861 Nr. 38—39.

14604. Wagilewicz J. D., Monastyr Skit w Maniawie, Lwów 1848 (por.: Lisowski S., Bibl. warsz. 1849 IV.); — Skit Maniawskij, Zoria hał., Lwów 1854 Nr. 48—51; — Skit Maniawski, Hasło, Stanisł. 1875 Nr. 28; — Maniawa, Zb. najpiękn. i najint. okol. Galicyi, Lwów; — Celewicz J., Istoria skitu maniawskoho, Lwów 1887.

R: Kalitowski, Zorja 1886; Dziedzicki L., Kwart. hist. 1887.

14605. Kratkija swiedienija w Mazołowskom monastyrie (1675), Mogilewsk. gub. wied. 1865; — Łazarewskij A., Lietopis Mgarskawo monastyria 1682—1775, Kij. Starina 1889; — Akty archiwu łukienskawo Mgarskawo monastyria, Akt. jużnoj i zap. Rosii II.; — P. Ł., Miedwiedowskij Nikołajewskij monastyr, Kij. jep. wied. 1870; — Omielianskij L., Niekatoryja swiedienija iz istorii Mieleckawo monastyria, Wiestn. jugo-zap. i zap. Rossii 1863; — Kijewo mieżigorskij monastyr uprazdiennyj 1787 g., Kij. jep. wied. 1863; — Letopis (1608—1788), Sbornik letop., Kijów 1888; — Maksimowicz M., O Mieżig. monast. (1161), Kij. jep. wied. 1865; — Skazanije o Mieżigorskom monast., Wiest. zap. Rossii 1869; — Szimanskij Gr., O Mieżigorskom, bywszem stauropigialnom monasterie, Kij. jep. wied. 1872; — Mieżyhorskij Spas, Russ. Słowo 1890 Nr. 26; — Ignatiew R., Archeołogiczeskoje obozrienije cerkwiej g. Minska, Swiato-Duchow mużskoj monastyr, Minsk. jep. wied. 1878; — Nikołaj igumen, Istorikostatisticzeskoje opisanije Minskawo monast., tamże 1879 Nr. 8, 21—27; — Klasztor Bazylianek w Mińsku, Gaz. kośc. 1845; — Sokołow S., Mohilewskij bratskij monastyr, Magil. gub. wied. 1859 (por.: Żurn. min. nar. prośw. 1843).

14606. Nieżinskij mużskij monastyr, Czernig. gub. wied. 1861; — Biełousowicz Ł., Nieżinskij Błagowieszczenskij monast., Czernig. jep. izwiest. 1867; — Nieżinskij Wwiedienskij diewiczij monastyr, tamże 1872; — L., Ob imieni swiatitiela, nietlinno pocziwszawo w Nieżinskom Błagowieszczenskom monastyrie, Kij. Stanina 1887; — Wenedikt archim., Nowogorodsiewierskij Spasopreobrażenskij monastyr, po rukopisnym istocznikam, Czernig. jep. wied. 1861; — Dopołnienije k' opisaniju Siewierskawo monastyria, tamże 1865; — Swiedeniia o Nowgorod-Siewierskom monast., Petersb. 1875; — Łazarewskij A. M., Riznica nowgorodsiewierskawo Spasopreobr. mon. (XVII—XVIII. w.), Izd. archeołog. obszcz. V.

14607. Swiedienije ob Ombyszskom monastyrie w połow. XVII. w., Zapiski czernig. gubernsk. statisticz. komit. 1868 kn. 1—2; — Kratkoje ist. swiedienije ob Orszanskom Bogojawlenskom monastyrie

(1623 g.), Wiest. zap. Rossii 1865, Duchown. Besieda 1865, Odb. Petersb. 1865 (por. Bieloruss. Arch. I.); — Cerkiew św. Bazylego w Owruczu, Przyj. dom., Lwów 1856 VI., *zob.* Nr. 13875; — Chojnackij A., Żitije i stradanije swiatawo prepodobno-muczennika Makarija, archimandrita Owruczskawo, Wołynsk. jep. wied. 1870.

14608. Peczerska Ławra, *zob.* Kijów Nr. 14594—14594; — Szostowickij M, Inwentar Pinskomu Lieszczinskomu monastyriu, Minsk. gub. wied. 1879; — Widok monasteru w Pleśnianach, Zb. najp. i najint. okol. Galicyi, Lwów; — Wołyniak, Bazylianie na Żmudzi (o klasztorze Bazyl. w Podubisiu w gub. kowieńskiej pow. szawelskim), Prz. powsz. 1891 III., IV.

14609. Hora Poczajewskaja, Poczajew 1772; toż po pol.: Przesławna góra Poczajowska opisaniem do wiadomości podana, Poczajów 1778; — Góra przesławna Poczaj. dawnością cudów jaśniejąca, Pocz. 1807; — Epitome hist. de origine poczajovens. imag., Pocz. 1775 (por. E. 1775: Dzieła, Koronacya, Rudnicki, 1776: Hynek, Kazania); — Kościół Bazylianów w Pocz., Gaz. kośc. 1844; — Poczajów, Przyj. dom., Lwów 1857 VII.; — Korzeniowski Ap., Klasztor w Pocz., Tyg. ill. 1862 V.; — Petruszewicz A. S., Istorija Pocz. monast. i jeho typografii, Hałyczanyn 1863; — O Ikonie Maryi w Poczaj., Słowo rus., Lwów 1863 Nr. 97; — O nakazanijach, kakim podwiergalis bazilianskije inoki za prostupki wo wremija uniatskawo władienija Poczaj. obitieliu (1720—1831), Wiestn. zap. Rossii 1865; — Bolesław z Ukrainy, Poczajów z byłym zakonem i kościołem OO. Bazylianów, Tyg. ill. 1866 XII.; — Troickij P. A., Poczajewskaja ławra, Wiestn. zap. Rossii 1865, 1867 (por.: Kij. jep. wied. 1865 Nr. 4, Wołynsk. jep. wied. 1870 dod. do Nr. 13); — Drewnost' Poczaj. obitieli, Wołynsk. jeparch. wied. 1867; — Błudowa A., Wospominanije o Poczaj. ławrie, Strannik 1868, Wilensk. Wiestn. 1868; — Poczajewskij monastyr, Warsz. Dniewn. 1869; — Amwrozij archim., Skazanije o Poczaj. Uspienskoj ławrie, na osnowanii dokumentow chraniaszcz. w ławrskom archiwie, Wołynsk. jep. wied. 1870 dod. do Nr. 13; — Opisanije Poczaj. Uspienskija ławry, Poczajów 1870 wyd. 2.; — Iz Poczaj. ławry, Wsiemirnaja illustr. 1872; — Siemientowskij A. M., Poczajewskaja ławra, Wsiemirnyj Trud 1872; — Błagodatnaja swiatynia Poczaj. ławry, Wołynsk. jep. wied. 1874; — Błagodatnaja swiatynia gory Pocz., Poczajów 1875; — Poczaj. Uspienskaja ławra, Krugozor (gazeta) 1876; — Putiewoditiel po gorie Poczaj., Poczajów 1876; — Chojnacki A. T., Swiat. czud. ikona B. Matery poczaj., Poczajew 1879; — Tenże, Istorja poczaj. ławry, Petersb. 1883; — Tenże, K' istorii posliedniawo wremieni Pocz. ławry, Wołynsk. jep. wied. 1886; — Golicyn N. S., Poczaj. ławra w k. 1855 g., Kij. Star. 1882; — Lieskow N. S., Slied nogi Bogorodicy w Poczaj., Ist. Wiestn. 1882.

14610. Chojnackij A. F., Prepodobnyj Jow, igumen Poczajewskij, jewo żizń i prosławlenije, Podolsk. jep. wied. 1875 Nr. 3—13; Tenże, Jow poczajewskij i Poczajewskaja ławra, Christ. Cztien. 1881—1882, 1883; Tenże, Prawosławije i unija w licie Jowa i Jozafata Kuncewicza, Trudy kij. akad. 1882; Siondulskij A., Prepodobnyj Jow, igumen Pocz., Wołynsk. jep. wied. 1875 Nr. 22—23; Kulisz P., O znaczenii prepodobnawo Jowa, Gaz. Gatenka 1875; Petrow N, Jow Żoliezo, Strannik 1882.

14611. Bierezin W., Opisanije rukopisej Poczajowskoj ławry, w bibl. muzeja pri Kij. duch. akademii, Kijów 1881; Toż. Trudy kij. duch. akad. 1881 (por.: Pamiatniki izd. Kijewsk. wremien. kom. t. IV.).

Szkoła Poczajowska, zob. Oświata (Szkoły).

14612. Kompaniewicz B. ks., Wiadomość o Podhorcach i klasztorze Bazyliańskim, Lwowianin 1838 t. III.; — Trzciński, Monastyr i Podhorce, Orędownik, Poznań 1845; — J. W., Podhorce, Lwów 1856; — Pojezdka do Podhorec, Słowo rus., Lwów 1867 Nr. 48; — Barącz S. ks., Monaster OO. Bazylianów w Podhorcach, Przegl. bibl. arch., Warsz. 1881 I., *zob.* Nr. 4517 i *Miejscowości;* — Mon. w Podubisiu na Żmudzi, *zob.* Nr. 14571 i 14608; — Chronologia albo porządne zebranie dziejów monasteru J. Spasa w Połocku, 1782 DS.; — Siemientowskij A., Połotskij Borisoglebskij monastyr (1190 g.), Pamiatn. kniż. Witebsk. gub. 1866, *zob.* Nr. 14621; — Diewiczij monastyr i Uspienskaja cerkow w m. Połonnom, Wołynsk. gub. wied. 1855; — Opisanije monast. Połtawskoj jeparchii, Połt. jep. wied. 1864; — Połtawskij Krestowozdwiżenskij monastyr, Połtawsk. gub. wied. 1861; — O Połtawskom Krestowozdwiżenskom monastyrie (1650 g.), Połt. jep. wied. 1865; — Preobrażenski, *zob.* Berszadski, Nr. 14585; — Apollos jepisk., Pskowopieczerskij monastyr, Nowogród 1854, Petersb. 1860; — Mirotworcew M., Pskowo-pieczerskij, Jelieazarskij i Swiatogorskij monastyr, Pamiatn. kn. pskow. gub. 1860—1861; — Bieriezin-Szirajew J., Pskowopieczerskij monastyr, Pietiersb. Gaz. 1867; — M-wij P., Iz Ostrowa, Pskowskoj gub. Prazdnowanije 400-lietniawo jubileja Pskowo-Pieczerskoj obitieli, Sowremiennost' 1873; — Pskowo-pieczerskij monastyr, Żiwopisnoje Obozr. 1874; — Josyf jeromon., Opisanije Spaso-Jelieazarskawo monastyria, Petersb. 1862; — Wasiliew J. J., Pskowskij Spaso-miroż. monast. (1156—1868), Petersb. 1868; — Jewlentijew K., Akty Liubiatowa monastyria, Pskowsk. gub. wied. 1871 (por.: Pamiatn. kn. Pskowsk. gub. 1860 i Pskowsk. gub. wied. 1871—1873); — Panow A., Opisanije Pskowskawo Joanno-Predtieczenskawo żenskawo monastyria, Petersb. 1874 wyd. 2.; — Pustynskij Uspienskij monastyr Mogil. gub., Duch. Wiestn. 1866; — Kozłowskij P., Pustynskij Usp. monastyr (Mogil. gub., Mstisławsk. ujezda), Cerk. obszcz. Wiestnik 1874.

14613. Moroz G., Monastyr Wasyliańskij i cerkow w Rybniku, Diło 1892 Nr. 125; — Melchizedek archim., Kratkoje opisanije Rychłowskoj pustyni, Moskwa 1844 (por. Trudy kij. duch. akad. 1883 i Cztien. mosk. obszcz. istor. 1874); — Wypiski iz aktowoj knigi i drugich starinnych pamiatnikow Ry chłowskoj pustyni, Czernig. gub. wied. 1852.

14614. Sambor, *zob.* Nr. 1659; — Twerdochlebow A., Skelsky monastyr, Kij. Star. 1886; — Skit maniawski, *zob.* Maniawa Nr. 14604; — D-wskij P., Zamietka o Spasskom Skitkowskom monast., bywszem w Hadiaczskom ujezdie, Połtawsk. jep. wied. 1867; — Słuckij swiato Troickij monast. (998 g.), Wiestn. zap. Rossii 1865, Wilensk. Wiestn. 1865; — Łomaczewskij Ł., Iz Minska, Korrespondencija o Słuckom swiato Troickom monastyrie, Wil. Wiest. 1867; — Słucki Ujezd, *zob.* Ciepr Nr. 14586; — Materiały dla monastyrskich lietopisiej Smolenskoj jeparchii, Monast. gora Smolenska, Smolensk. jep. wied. 1874; — Makariewskij A., Smolenskij Spaso-Awraamiewskij monastyr, Pamiatn. kn. Smolensk. gub. 1857; — Tenże, Smolenskij Troickij monastyr, tamże 1859; — O władienijach i preimuszczestwach bywszawo Kresto-wozdwiżenskawo Bizinkowa monastyria, Smol. jep. wied. 1870; — Pustyni Smolenskoj jeparchii, tamże 1874; — Ordynskaja pustyń (koło Smoleńska), Petersb. 1873; — Sołowieckij m., *zob.* Nr. 14564; — Surdieckij M., *zob.* Nr. 14621.

14615. Kozak E. A., Resultate meiner Forschungen im Kloster Soćawica (in der Bukovina), historische, epigraphische und bibliographische Beiträge, Arch. f. slav. Phil. 1891 XIV.; Wickenhauser A., Molda, Gesch. des Bisthums Radauz u. des Klosters Gross Skit, Czernowitz 1891; Dolka, *zob.* Nr. 803.

14616. Lietopis i gramoty Supraślskawo monastyria (1505—1798), Archeogr. Sborn. II.; — Modest archimandr., Supraślskij Błagowieszczenskij monastyr, Litowsk. jep. wied. 1865—1877, Wiestn. zap. Rossii 1867 t. I—II.; — Dokumenty otnosiaszcz. k' istorii Supraślskawo monastyria, Wiestn. zap. Rossii 1867; — Sobor driewnij Supraślskij, Niwa 1880; — Nikołaj archim., Kratkoje opisanije Supraślskawo monast., Wilno 1885; — Dałmatow N. archim., Supraślskij błagowieszczenskij monastir, Petersb. 1892.

R: Michnowiecki M., Kwart. hist. 1893.

14617. Bobrowskij, Kołonija Supraśl, Żurn. min. nar. prośw. 1861 t. XLVIII.

Drukarnia Supraślska, zob. Oświata (Drukarnie); — Rękopis Supraślski, zob. Oświata (Język); — Zob. Nr. 14323.

14618. Surdiegskij monastyr Wilkomirskawo ujezda, Wsiemirn. Illustr. 1873; — Surdiegskij monastyr, Mirskoj Wiest. 1875; — Klewanow A. S., Swiatogorskij monast. (XVI. w.), Cztien. w obszcz. istor. i drewn. Ross. 1865; — Swiatogorskaja obszczeżitielnaja Uspienskaja pustyń, Moskwa 1867; — Kowalewskij A., Pojezdka w Swiatogorskuju pustyń, Charkowskoj gubernii, Duszepoliezn. Cztien. 1867, 1869; — Swiatogorskaja Uspienskaja pustyń, Chark. jep. wied. 1869; — P-w P., Swiatogorskaja Uspienskaja pustyń, Wsiemirn. Illustr. 1870.

14619. Siemientowskij A., Tadulinskij monastyr witiebskoj gub., Wiestn. jugo-zap. Ross. 1862, Pam. kn. witiebs. gub. 1866, *zob.* Nr. 14508; — Siendulskij A., Tatarinieckij mużeskij mon., bywszij wblizi s. Obyczi, nynie niesuszczestwujuszczij, Woł. jep. wied. 1873; — Zawadzki Wł., Zamek i monastyr w Trembowli, Grosz wdowi, Wiosennik, Wiedeń 1843, *zob. Miejscowości;* — Komaszko W., Trigorskij mon. i okrestnosti jewo, Woł. gub. wied. 1865; — Troki, *zob.* Nr. 218, 1953, 4715 i 14621.

14620. Siendulskij A., Kratkija istor. swiedienija o Walewskom monastyrie, Woł. jep. wied. 1872; — Pulcherow J., Wielikołuckij Siergijew monastyr, Pskowsk. gub. wied. 1871.

14621. Akty izwleczennyja iz archiwow wilenskawo Swiato-Troickawo monast. (1572—1839), Archeogr. Sborn. X.; — Dniewnik wilenskawo Swiato-Troickawo monast. (1671—1780), tamże X., *zob.* Nr. 962; — Obrona monastyra wileńskiego cerkwi przez Bazylianów, Wilno 1702 DS.; — Monastyri siewiero-zapadnawo kraja (Swiato-Troickij monastyr, Duchow. monastyr, Żirowicy, Surdieckij monastyr, Swiatyni gor. Połocka), Zap. russk. miesiacesł. na 1865 g.; — Monastyri, sobory i cerkwi w Wilenskom i Trokskom ujezdach, Pam. kn. Wil. gub. 1851; — F. E., Nieskolko słow o driewnich żenskich monastyriach w g. Wilnie: Troickom i Błagowieszczenskom, Lit. jep. wied. 1868; — Wilenskij Swiato-Troickij monastyr (XIV. w.), Wiestn. jugo-zap. Rossii 1864, Wil. Wiestn. 1864, Zapadno-russk. kalendar 1865; — Szczerbickij P. W., Wilenskij Swiato-Troickij monastyr, Wilno 1885; — Smirnow, Izsliedowanije o wremieni postrojenija w Wilnie cerkwi sw. Ducha i osnowanije pri niej monastyria (1507), Lit. jep. wied. 1865, Wiestn. zap. Rossii 1865; — Smirnow F., Wilenskij Swiato-Duchow monastyr, Wilno 1888; — F. E., Nieskolko słow o drewnich żenskich prawosławnych monastyriach w g. Wilnie, Lit. jep. wied. 1868; — Prawosławnaja żenskaja obitiel w Wilnie, Moskwa 1867; — N., O Wileńskom monastyrie św. Marii Magdaliny, Sowremien. Lietopis 1868, Narodn. Gazeta 1869; — Spiczakow L., Nieskolko słow o Wilenskoj żenskoj obitieli sw. rawnoapostolnoj Marii Magdaliny, Wilno 1869.

Szkoła Bazyliańska w Wilnie, zob. Oświata (Szkoły).

14622. Monaster Winnicki, *zob.* Brailowski, Nr. 14585; — Wasilewski S., Witiebskij Markow Swiato-Troickij mużskoj

monastyr, Pam. kn. Witiebsk. gub. 1865; — Siergij jerom., Opisanije Markowa monast., tamże 1856; — Wieszczezierow N. W., Istor. swiedienija o Witiebsk. żenskom zasztatnom Swiato-Duchowskom monastyrie, Witiebsk. gub. wied. 1867; — Lebiedincew P., Winogradskij irdynskij Uspienskij monastyr, Kij. jep. wied. 1861; — Tokmakow J., Istor. swiedienije o Wozniesienskom diewiczym monastyrie w g. Smolenskie, Moskwa 1882.

14623. Monaster Zagajecki (Wołyń), por.: Pamiatniki izd. Kijewsk. wrem. kom. t. IV.; — Monasterium Zahoroviense, por. E. 1774: Pierożyński J.; — Dobrotworskij A., Zagorowskij mon., jewo biblioteka etc., Wiestn. jugo-zap. Ross. 1863 (por.: Zap. arch. obszcz. t. VIII.); — Monaster Zamojski, *zob.* Chełm: Nr. 14586; — Izwiestie o drewnem monastyri Woznesenia Hospoda, zwanom Zanow, nachodiaszczym sia nykohda w Maramaroszskoj obłasti, Cerkownaja Gaz., Budyń 1856 Nr. 12; — Dumitraszk N., Istor.-statist. oczerk Złotonoszskawo monast. 1859; — K. D., Wospominanije ob uprazdniennom Zołotonoszskom Błagowieszczenskom monast., Połtawsk. jep. wied. 1867; — Zołotonoszskij Krasnogorskij żenskij monastyr Połt. gub., Wsiemirn. Illustr. 1870; — Połowcew N., Zołotonoszskij Krasnogorskij żenskij monastyr, Mirskij Wiestn. 1873; — O Żyrowickom monast. i nachodiaszczejsa w niem ikonie Bożijej Matieri, Wilensk. Wiestn. 1864; — Żyrowicy, Zap. russ. kalendar 1865; — Żyrowickaja czudotwornaja ikona Bożijej Matieri i żirowickaja obitiel, Wilno 1867, *zob.* Nr. 14621.

(h: Bractwa cerkiewne).

14624. **Pierling P.**, Les confréries écclesiastiques en Russie, Études relig., philos., histor. et littér. 1876.

Flerow Joan., O prawosławnych cerkownych bratstwach, zob. Nr. 14176.

14625. **Dokumenty** służaszczije materiałom dla istorii cerkownych bratstw jugozapadnoj Rossii (XVI. i XVII. w.), Wiest. jugo-zap. i zap. Rossii 1862.

14626. **Kojałowicz M.**, Cztienija o cerkownych zapadno-russkich bratstwach, Dień 1862 i 1863, Odb. Moskwa 1862.

14627. O cerkownych bractwach staro-ruskich, Słowo, Lwów 1866 Nr. 48—64; Cerkownyja bratstwa i sowiety, Prawosł. Obozr. 1865.

14628. **Unijatskija** cerkownyje bratstwa, Grodniensk. gub. wied. 1865 i Pamiatn. kn. Grodn. gub. na 1866 g.

14629. G. A., Zapadno-russkija prawosławno-cerkownyja bratstwa i ich diejatielnost', Kij. jep. wied. 1870, Wiest. zap. Ross. 1870; — Skabałanowicz N. A., Nowyje wzgliady na zapadno-russkija prawosławnyja bratstwa, Christ. Cztien. 1875 (por.: Kojałowicz M., Cerk. Wiestn. 1875 Nr. 40); — Tripolskij N., Zapadno-russ. prawosł. bractwa, Wołynsk. jep. wied. 1875; — Gołubiew S., Sliedy cerkownych i cechowych bratstw w jugo-zapadnom kraje, Kijewlanin 1876; — K' istorii jużno-russkich bratstw, Kij. Starina t. XVI.

14630. P-cz A., Sowremiennaja diejatielnost' drewnich bratstw w jugo-zapadnom kraje, Podolsk. jep. wied. 1866.

14631. Aleksandrowicz N., O cerkownych bratstwach w Wołynskoj jeparchii, Podol. jep. wied. 1866.

14632. Wienckowski D., Cerk. bractwa na Rusy, Izd. obszcz. im. M. Kaczkowskoho, Lwów 1878; — Řehoř Fr., Cerkovna bractwa na haličske Rusi, Hlas naroda 1894 Nr. 97.

———

14633. Bratstwa w Ukrainie (Ustaw dla siolskich bratstw w Kijewskoj jeparchii), Kij. jep. wied. 1862, Osnowa 1862.

Zob. Nr. 977.

14634. Maksimowicz M., Zapiski o pierwych wremienach Kij. Bogojawlenskawo bratstwa, Kij. jep. wied. 1865.

14635. **Gołubiew S.**, O pierwych wremienach Kij. Bogojawlenskawo bratstwa i szkoły pri niem., Trudy kij. duch. akad. 1883.

14636. Nieobchodimoje objasnienije, Adin iz czlenow Kij. Swiato-Władimirskawo bratstwa, Trudy kij. duch. akad. 1865.

14637. Uspienskij N., Cerkownoje cechowoje bratstwo miestieczka Czernobyla Kij. gub., Kij. jep. wied. 1862; Feodotow-Czechowskij A., Akty greczeskawo nieżinskawo bratstwa, Kijów 1884.

14638. **Juwyłejnoje** izdanije Stauropigijskoho Bratstwa, Lwów 1886, t. I. 1893, t. II. cz. I.: Diplomata Statutaria confrat. Stauropig. Leop. (1586—1593), Lwów 1893, *zob.* Nr. 73, 763, 3211; — Monumenta confratern. stauropig. leop., ed. Milkowicz Wł., Lwów 1895, *zob.* Nr. 14134.

R: Biłeckij W., Zap. nauk. tow. im. Szewcz. 1895 t. V.

Zob. Nr. 977, 14177, 14192.

14639. Zubrickij D., Lietopis lwowskawo Stawropigialnawo bractwa po drewnym dokumentam zostawlennaja, Żurn. min. nar.

prośw. LXII., LXVI., LXVII., Odb. Petersb. 1856 [Urywek (1666—1793), Słowo russ., Lwów 1863 Nr. 34].

14640. **Wremennyk** Staurop. Inst., od r. 1863 wychodzi corocznie (podaje przyczynki do historyi bractwa).

14641. **Hołowackij J.**, Naczało i dijstwowanie Stauropigijskoho bractwa w Lwowi, Zoria hał., Lwów 1860 str. 431—476, Odb. Lwów 1860; — Tenże, Poriadok szkolnyj, *zob.* Nr. 3211 i *Oświata (Szkoły)*; — Tenże, Lwowskoje stawrop. bractwo i kniaż Ostrohskij, Wremennyk na god 1867, Odb. Lwów 1866; — Lwowskoje stawropigialnoje bratstwo i jewo diejatielnost' w XVI. stol., Wil. jep. wied. 1868; — Didyckij B., Lwowskaja Stauropigia, Izd. obszcz. im. Kaczkowskoho, Lwów 1885.

14642. **Barwinskij Al.**, Stauropigijske Bratstwo Uspeńske u Lwowi, wyd. Proświty, Lwów 1886.

14643. **Szaraniewicz Iz.**, Promowa po powodu 300 litnoho juwyłeja Lwowskoj Stauropigii, Lwów 1886; — Tenże, Nykołaj Krassowskij, ot hoda 1686 do 1692 pysar upraweł́enija, a ot 1692 do 1697 starijszyna Stauropigijskoho Bratstwa wo Lwowi (Ist. oczerk z prybawkoju zapysok iz knyh Staurop. Bratstwa), Lwów 1895; — Tenże, Jurij Elijaszewicz, ot 1720 człen i w 1722 -1735 odyn iz seniorow Staurop. Bratstwa, Lwów 1895.

14644. Zubrzycki D., Cerkiew Stauropigiańska, Lwowianin, Lwów 1837 t. V.

14645. Czetyrkin F., Drewnieje Łuckoje Krestowozdwiżenskoje bratstwo (1617—1712), Wołynsk. jep. wied. 1871; — Łuckaja Stauropigia i korotkaja istorija rusko-unijatskoj cerkwy, Lwów 1892; — Perlsztajn A., Łuck, jewo drewnosti i łuckoje bratstwo, Wremien. mosk. obszcz. ist. IX. (por.: Pamiatn. izd. kij. kom. t. I., *zob.* Nr. 977).

14646. Bratstwo sw. Nikołaja w Minskie, Wil. Wiestn. 1868; — Akty minskawo bratstwa, Cztien. Mosk. obszcz. ist. III. k. VI.

14647. **Materiały** bractwa mohylewskiego, Archeograf. Sborn. II.; — Bratstwa cerkownyja w zap. Rossii i w czastnosti bratstwo Mogilewskoje, Magil. gub. wied. 1845 Nr. 40, 1847 Nr. 1, 6, 10, 17, 39, 47; — Jeleonskij F., O naczalie prawosławnych i uniatskich bratstw w Mogilewie, Wil. Wiestn. 1870 Nr. 20 (odpow. na recenzyą w: Otiecz. zapiski); — Ustaw i akty mogilewskawo bratstwa, Mogil. gub. wied. 1845—1852, 1855, 1860 (por.: Akty jużn. i zap. Rossii t. II.); — O diejatielnosti prawosł. cerk. bratstwa pri Pustynskom Uspienskom monastyrie Mogilewskoj jeparchii, Saratowsk. gub. wied. 1872 Nr. 131—135; — Siergij arch., Iz istoryi prawosławnoj bratskoj szkoły w g. Mogilewie, Mogil. jep. wied. 1885, *zob.* *Oświata (Szkoły)*.

14648. Siemientowskij A., Niezkolko słow o suszczestwowawszich w g. Niewiele cerkownych bratstw, Witiebsk. gub. wied. 1868.

14649. **Izwiestije** ob Ostrożskom Swiato-Kiriłło-Metodijewskom bratstwie, Moskwa 1866; — Władowoj, Swiato-Kiriłło-Metodijewskoje bratstwo, Sowrem. Lietopis 1867; — N. M., Iz Ostroga na Wołyni, Mosk. wied. 1867 Nr. 230.

14650. **Bractwo** Poczajowskie, Zahajeckie, Dermańskie, *zob.* Nr. 977 i 3345.

14651. Objasnitielnaja zapiska ob cerk. bratstwach sw. Nikołaja i prep. Jewfrozinii Połockoj w g. Połockie i ustaw, Wiestn. zap. Rossii 1867 t. II.

14652. **Bratstwo** prawosławnoje wilenskoje swiatoduchowskoje, Litowsk. jeparch. wied. 1873; — Bratstwo wilenskoje swiatotroickoje, Petersb. 1876; — Żilitinkiewicz J., Uczreżdienije wilenskawo Swiato-troickawo bratstwa, Litowsk. jep. wied. 1883.

14653. Wypis iz knig tribunalnych u Wilny 1590 g. Junija 26, s priwiljegiem Żygymonta III, korolja polskawo Wilenskomu cerkownomu bratstwu zakona greczeskawo, Czt. w obszcz. ist. i driewn. Ross. 1859; Gołowackij, Sprawa bratstwa cerkownawo Wilenskawo pred sudom trybunalnym Wilenskim s jerodijakonom Antonijem Grekowyczem, tamże 1859 (por.: Antoni J., Polonica, Roz. hist. fil. akad. t. XII.).

Zob. Nr. 3257 i 13872.

14654. Budiłowicz A., Russkaja prawosł. starina w Zamostie, Warsz. 1886, *zob.* Nr. 823.

(i: Księgi cerkiewne, liturgia, kaznodziejstwo, sztuka cerkiewna, spiew cerkiewny, misteria, kalendarz).

14655. **Karatajew J.**, Opysanje sławiano-russkich knig napeczatannych kiryłłowskimi bukwami 1491—1730, Petersb. 1878.

14656. **Gołubiew S.**, Bibliograficzeskija zamieczania o niekotorych staropeczatannych cerkownosławianskich knigach, Trudy kij. duch. akad. 1876.

14657. Karatajew J., Spysok knig cerkownoj peczaty w bibl. prawitelitw. synoda, St. Petersb. 1871.

14658. **Petruszewicz A. S.**, Katałoh cerkowno-słowenskich rukopysej i starapecz. knyh kyryłł. pyśma na archeołog. bibl. wystawci w Staurop. zawedenii, Lwów 1888; —

Szaraniewicz Iz., Katałoh archeołog. bibliograficzeskoj wystawki Staurop. Instituta, Lwów 1889 (toż po pol., Lwów 1889); — Tenże, Katałoh archeoł.-artyst. predmetow, cerkowno-słowenskych rukopysej i staropeczatannych knyh, Lwów 1890.

Zob. Oświata (Sztuka).

14659. Tokmakow N. O., Chronologiczeskij katalog knig cerkownoj peczaty s 1517 po 1821 g., w biblioteki Moskowsk. archiwa inostrannych dił Archeogr. komissij, Petersb. 1880 z. 8; — Leonid Arch., Ewanhełje napeczatannoje w Moskwi 1563—1568, Bibliogr. izd., Petersb. 1882; — Pituchow E., K' woprosu o kiryłłach autorach w drewnej russkoj literaturi, Petersb. 1887.

14660. Krzyżanowskij G., Rukopisnyja Jewangiełija kijewskich knigochraniliszcz., Kijów 1888.

14661. **Filaret** (Humilewskij) archiepyskop Czernigowskij, Obzor russkoj duch. literatury, Petersb. 1884.

14662. Bołhowitynów E., Słownik historyczny pisarzów duchownych w Rossyi (po ross.), Petersb. 1818, 1827 t. 2 (Chlebowicz A. i Rogalski L. zebrali wszystko, co dotyczyło Polski).

14663. Petruszewicz A. S., Russkaja staryna, Pamiatnyki russkoi duchownoi słowesnosty XI. wika, Zoria hał., Lwów 1854 Nr. 25, 27, 31, *zob.* Nr. 6303.

14664. Drynow M., Nowyj cerkownosłowiańskij pamiatnik, St. Petersb. 1885.

R: Jagić V., Arch. f. sl. Phil., Berlin 1887 t. X.

14665. Moczulskij W., Sliedy narodnoj Biblii w sławiańskoj i drjewnie-russkoj piśmiennosti, por.: Wesołowskij A., Żurn min. nar. prośw. 1893 z. 2 str. 413—427.

14666. Nowickij O., O pierwonaczalnom periewodie swiaszczennawo pisanija na sławianskij jazyk, Kijów (?) 1837; — M-ow K. A., Tołkowatieli i tołkowanija swiaszczennawo pisanija w Rossii, Woskresn. Cztien. 1872; — Makarij (Bułgakow), Russkaja duchownaja literatura w per. mongolskij, Duch. Wiestn. 1862 (por.: Krzyżanowskij E., Trudy kij. duch. akad. 1862 Nr. 12).

14667. Wasiutinskij M., O pieczatnych izdanijach sławianskoj biblii w Rossii do imp. Jelizawety, Czernig. gub. wied. 1870; — Sołowiew S. P., Piśma o biblii w Rossii, Woskresn. Cztien. 1872.

14668. Czistowicz J., Istorija periewoda biblii na russkij jazyk, Christijansk. Cztien. 1872, Odb. Petersb. 1872—1873 (2 cz.).

R: Strannik 1874 t. IV. Nr. 10.

14669. Rożdiestwienskij W. G., Istorija nowozawietnawo kanona, Christ. Cztien. 1873; Gorskij A. W., Obrazowanije kanona swiaszczenych knig nowawo zawieta, Moskwa 1871.

14670. Miegorskij P., Dwie besiedy o tom kak pojawilis i umnożilis raznosti i pogrieszności w sławianskich bogusłużebnych knigach i kak onie isprawilis, Ołonieck. gub. wied. 1873; — Kaszmienskij St., Isprawlenije cerkownych knig pri patriarchie Josifie, Wiatsk. jep. wied. 1873.

14671. Mohyła Al., Rukowodstwo w cerkownyj typikon, Ungwar 1890.

14672. Srawnitielnoje obozrienije starinnich tipikow ili cerkownych ustawow, upotrebl. w russkoj cerkwi do patriarcha Nikona, Prawosł. Sobesiod 1865; Ogłoblin N. Stoimost' cerkownych knig w Moskwie w 1651 g., 1889.

14673. Zubrzycki D., Wiadomość o Reimskiej i Ostromirowskiej biblii, Rozm., Lwów 1845.

Zob. Oświata (język i literatura).

14674. **Skoryna Fr.**, Biblia ruska, wedle Wulgaty, Praga 1516, 1517, 1519; — Tenże, Apostoł, Psałtyr, Akafistnik, Czasosłow, Szestodniew, Kanony, Kratkie światej, paschalia (wszystkie druk., Wilno 1525) (DS.).

14675. Hołowackij J., Nieskolko słow o Biblii Skoryny i rukopysnoj ruskoj biblii iz XVI. stol., obritajuszczejsia w biblioteci monastyria sw. Onufria w Lwowi, Lwów 1865; — Wachnianin A., O d-ri Francisku Skoryni i jeho literaturnij dijalnosty, Lwów 1879.

14676. **Oktoich**, wyd. Was. Haraburdy, Wilno 1582 DS.

14677. Modest archim., O cerkownom oktoichie, Wilno 1865.

14678. Bustajew F., Russkij Licewoj Apokalipis, Swod Apokalipsow po russkim rukopysiam s XVI. wika po XIX., Moskwa 1884.

14679. Gołubiew S. T., Jużnorusskij prawosł. katechys 1600 goda, Kiew 1890.

14680. Zasidanie w kniżnoj pałati 18. Jewrała 1627 goda po powodu izprawłenij katychyzysa Ławrentija Zyzania, Petersb. 1878, *zob.* Nr. 14188.

14681. Nowyj zawiet, Kijów 1703 DS.

14682. Ośm błażeństwa ewanhelskije, Czernichów 1709 DS.

14683. **Biblia** sławenskaja w piati czastiach, Poczajów 1798 DS.

14684. Kiryłł Archiep., Kniga w 48 gławach, Grodno 1791.

14685. Podbrusnianenko A. P., Deszczo o knyhach bohosłużebnych, osobenno że o Liturgikoni, Lwów 1863.

14686. **Oczerk** istorii liturgii prawosławnoj cerkwi, Christ. Cztien. 1868.

14687. Sieredinskij T., Osobiennosti w swiaszczenno-służebnych obriadach i obyczajach greczeskoj i russkoj cerkwi, Christ. Cztien. 1871.

14688. **Nilles N.**, Über die griechisch-russische Liturgie, Zeitschr. f. kathol. Theologie 1894 zesz. II.

14689. Hopper, Die Epiklesis der griech. und oriental. Liturgien, St. Gallen 1866.

14690. Ornatskij P., Swiatoje miro i upotreblenije jewo w prawosławnoj cerkwi, Zapiska istoriko-archeoł., Petersb. 1865.

14691. **Hesen A.**, Istoria sławianskawo perewoda symboliw wiry, 1885.

R: Jagić, Arch. f. slav. Phil. 1885 VIII.

14692. Czelcow J., Drewnija formy simwoła wiery prawosławnoj cerkwi, Petersb. 1869.

Zob. Oświata (Sztuka).

14693. Sumcow N. T., O wlijanii greczeskawo i rimskawo rituała na małarussku swad'bu, Kij. Starina 1886.

14694. **Łowiagin E. J.**, Głoriantow N. i Troickij J., Sobranije drewnich liturgij, wostocznych i zapadnych narodow w perewodie na russkij jazyk, Christijansk. Cztien. 1874.

14695. Filaret jeromonach, Czin liturgii sw. Joanna Złatoustawo, Bratsk. Słowo 1876.

14696. Błagowieszczenskij Al., Upotreblenije psałtiri w drewniej christijanskoj cerkwi, Duchown. Besieda 1872; — Upotreblenije psałtiri w russkoj prawosławnoj cerkwi, tamże 1875.

14697. O sinaksarach, postnoj i cwietnoj triodi, Periewod M. Pokrowskawo, Tuła 1871.

14698. **Chojnackij A. E.**, Zapadno-russkaja cerkownaja u n i j a wjeja bogosłużenii i obriadach, Kijów 1871; — Tenże, Unijatskij czin służenija nabożestwiennoj liturgii cztiemoj, Christ. Cztien. 1865; — Tenże, Osobiennyja unijatskija czinopasliedowanija, Trudy kij. duch. akad. 1868; — Tenże, Oczerk istorii uniatskawo bogosłużenija, Chołmsk. miesacesł. 1873; — P. P. A., Ob uniatskom obriadowom woprosie, tamże 1872; — Kak sliduje po ustawu sowerszat' bohosłużenije w uniatskoj cerkwi, Warsz. 1872 (?); — Odincow N., Uniatskoje bogosłużenije w XVII. i XVIII. w., Wilno 1886.

14699. Wostocznyj obriad w cerkwach Chołmskoj uniatskoj jeparchii i otnoszenije jewo k' Zamojskomu soboru, Chołmsk. miesacesł. 1869.

14700. Ukazanije papskich postanowlenij otnositielno greko-katol. wieroispowiedanija, Chołmsk. miesacesł. 1866.

14701. O prywedenii obrjada do jeho perwobytnoj czystoty, Słowo russ., Lwów 1866 Nr. 61.

14702. Obozrienije u n i j a t s k i c h bogosłużebnych k n i g, Christ. Cztien. 1865—67; — Zapadno-russkije uniatskije trebniki, srawnitielno z trebnikami prawosławnymi i łatinskimi, Trudy kij. duch. akad. 1867; — Chojnackij A., Zapadno-russkije czasosłowy, oktoichy, triody, trefołogiony ili anfołogiony, miesaczyje i ustawy, tamże 1868; — Powreżdienije bogosłużebnych knig u uniatow, Rukowod. dla siolsk. past. 1865; — K-w S. A., Unijatskija dostoprimieczatielnost', Kij. jep. wied. 1866 (o księdze cerk. Bogogłasnik).

14703. Manswetor, Mytropolit Kyprian w jeho liturgiczeskoj djejatelnosti, Moskwa 1882.

14704. Postanowlenija drewniej russkoj cerkwi kasatielno wremien obszczestwiennawo b o g o s ł u ż e n i j a, Prawosł. Sobiesied. 1866; — Postanowlenija drewniej russkoj cerkwi otnositielno powiedienija mirian pri bogosłużenii, tamże 1867.

14705. Petruszewicz A. S., Obszczerusski Dniewnik cerkownych narodnych p r a z d n i k ó w, Wremiennik stawropig. Instituta 1866, Odb. Lwów 1866.

14706. Smirnow N., Prazdnik Wozdwiżenija czestnawo i żiwotworiaszczawo Kresta Gospodnia (Cerkowno-istor. izsliedowanije), Penzensk. jeparch. wiedom. 1872; — Dubrowskij N., Opisanije starinnawo torżestwiennawo obriada, Moskwa 1869; — Zapiska o cerk. obriadach, Cztien. w obszcz. istor. i drewn. ross. 1876; — Czto znaczit nazwanije prazdnika: „Proischożdienije czestnych drew", Woł. jep. wied. 1871; — Istoriczeskija swiedienija o dnie 1. augusta, o prazdnikie „Proischożdienija czestnych drew", Wołogodsk. jep. wied 1871; — Sambikin D., Cerkowno-istoricz. wospominanija po powodu prazdnika Rożdiestwa Presw. Bogorodicy, Woroneżsk. jep. wied. 1871; — Z-w, Obyczaj drewniej cerkwi sowierszat' kreszczenije w dień paschi i drugije wielikije prazdniki, Woskresn. Cztien. 1869; — Wospominanije o preżnich krestnych chodach w Kijewie, Kijewlanin 1865; — Zamieczatielniejszije krestnyje chody wo Władimirskoj jeparchii, z ukazanijem istoriczeskich naczał i powodow ich uczreżdienija, Władimirsk. jep. wied. 1867.

14707. Fed'kowicz J., Ruski cerkowni i narodni kolady i szczedriwky, Lwów 1885; — Aleksandrijskij tom o prazdnowanii paschi 1595 g., przełoż. Uspienskij P., Trudy kij. duch. akad. 1865; — S-cz N., Ob ukraszenii christijanskich chramow swiaszczennymi izobrażenijami (liturgiko-istor. oczerk), Podolsk. jep. wied. 1874; — Lebiediew P.,

Drewnost' obriadow i swiaszczennych diejstwij, sojediniennych z tainstwom kreszczenija (istor.-archeołog. oczerk), Wołynsk. jep. wied. 1876.

14708. **Russkoje** propowiedniczestwo, istoriczeskij jewo obzor etc., Petersb. 1871.

R: Listok duchownoj bibliogr. 1872 Nr. 1; Cerk. Lietopis 1871 Nr 47; Strannik 1871 t. IV.; Rukow. dla siolskich pastyr. 1872.

14709. **Mawryckij W.**, Narodnost' w drewnie-russkoj cerkownoj propowiedi, Rukowodstwo dla siolsk. pastyr. 1871—1872.

14710. Katajew N., Oczerk istorii russkoj cerkownoj propowiedi, Chersonsk. jep. wied. 1874; — K' istorii russkawo propowiedniczestwa, Duchown. Besieda 1873.

14711. Rousselot M. P., La prédication chrétienne dans l' église orthodoxe, Revue contempor. (1866?) Nr. 362.

14712. Z., Oczerki drewnie-russkawo narodnawo propowiedniczestwa, Tulskija jep. wied. 1873—1875.

14713. F. T., Czerty drewniawo russkawo propowiedniczestwa do wremien Petra W., Rukow. dla siolsk. pastyr. 1868.

14714. Szliapkin J., Russkoje pouczenije XI. w. i jewo otnoszenije k' zapadnym istocznikam, Pamiatn. drewn. pismien. 1881 X.; — Isajenko E., Propowiedniczestwo w russkoj cerkwi do tatarszczyny w XI. i XII. w. (istoriko-homileticzeskaja zamietka), Połtaw. jep. wied. 1870.

14715. Pituchow E., Serapion Władimirskij, russkij propowidnyk XIII. w., Petersb. 1888.

14716. Isajenko E., Propowiedniczestwo w russkoj cerkwi z XIII. po XVII. w. i po razdielenii mitropolii russkoj, Połtawsk. jep. wied. 1871; — Nikołajewskij P. F., Russkaja propowied' w XV. i XVI. w., Żurn. min. nar. prośw. 1868 t. CXXXVII—CXXXVIII.; — T-ski A., Charaktieristika južno-russkoj schołasticzeskoj propowiedi w swiazi z propowiediju zapadno-jewropejskoju i polskoju, Rukowodst. dla siolsk. pastyr. 1875.

14717. Pawłowicz A., Trudy Petra Mogiły, mitropolita kijewskawo dla cerkownoj propowiedi, Rukow. dla siolsk. pastyr. 1873, *zob.* Nr. 14215.

14718. **Tiernowskij F.**, Jużno-russkoje propowiedniczestwo XVI. i XVII. w., Kijów 1869.

R: Saratowsk. jep. wied. 1870 Nr. 6.

14719. Z., Charaktieristiczeskija czerty jużno-russkawo schołasticzeskawo propowiedniczestwa z konca XVI—XVII. st., Tulsk. jep. wied. 1875.

14720. Z., Siewierno-russkije propowiedniki XVII. w., Tulsk. jep. wied. 1875.

14721. Małyszewskij J., Russkij prichodskij swiaszczennik, propowiednik XVII. w., Trudy kij. duch. akad. 1861; Jachontow J., Russkij propowidnyk XVII. wika i nieskolko statej iz jewo soczynenia, „Statyr", Petersb. 1883.

14722. F. T., Russkoje propowiedniczestwo pri Petrie I., Rukow. dla siolsk. pastyr. 1870.

14723. **Sokołow M.**, Russkoje cerkownoje propowiedniczestwo w XVIII. w., Duchown. Besieda 1874.

14724. **Narodowiszczanije** iły słowo k' narodu katołyczeskomu czrez monachow czyna sw. Wasyłija W. w powiti Kremeneckom 1756 hoda propowidanoje, Lwów 1866.

Zob. Oświata (Literatura).

14725. **Sabatier J.**, Notions sur l'iconographie sacrée en Russie, Petersb. 1894.

14726. Sosnin D., O swiatych czudotwornych ikonach w cerkwi christijanskoj, Petersb. 1833.

14727. **Sniegirew J.**, Russkaja starina w pamiatnikach cerkownawo i grażdanskawo zodczestwa, Moskwa 1851, por.: tož przez Snegirewa J. i Martynowa A., Moskwa 1851—1857.

14728. Kraszewski J. I., Ikonothyka, Teka wil. 1858 t. III.; Pociej J., protoiceroj cholmsk.: O ikonostasach, Słowo 1866 Nr. 57.

14729. Petruszewicz A. S., Drewnaja ikona nerukotworennaho obraza Isusa Chrysta, z starosławenskoju podpyskoju, Cerk. Wistnyk, Budyń 1858 Nr. 9; — Tenże, O drewnijszych ikonach s kiryłyczeskimy nadpysamy nachodiaszczysia w Rymi, Lwów 1865.

14730. Barącz S. ks., Wiadomość o malarzach Bazyliańskich, Przegl. bibl. arch., Warsz. 1882 t. III.; — Ustianowicz K., De szczo o naszij żywopysy cerkownij, Diło 1888 Nr. 7, 9, 10.

14731. Sokołowski M., Przedstawienie Trójcy w cerkiewkach na Rusi, Spraw. kom. szt. akad. um., Krak. 1879 t. I.

14732. Fr. S., Wiadomość o świętej Piatnicy czyli Paraskewie, Czasopism bibl. Ossol. 1829 IV.; Karawika (krzyż o dwóch ramionach), przedr. z ręk. ks. do naboż. (E. VII.).

14733. **Uwarow A. gr.**, Riezna ikona, Trudy mosk. archeołog. obszcz., Moskwa 1867; — Drewnosti rossijskawo gasudarstwa, Moskwa 1869.

14734. Sbornik na 1866 god, izd. obszcz. drewne-russkawo iskustwa pri Mosk. Muzeumie, Moskwa 1866.

14735. **Zakrewskij N.**, Opisanie Kiewa, Moskwa 1868.

14736. **Kondakow N.**, O freskach Kijewo-Sofijskawo sobora, Zap. imp. russ. archeoł. obszcz. III.; — Prachow A., O freskach Kiriłłowskoj cerkwi w Kijewie, Izd. Russk. arch. obszcz. X. (por.: Trudy mosk. arch. obszcz. XII.); — Lebiedincew P., O wremieni napisow fresok Kijewo-Sofijskawo sobora, tamże VIII.; — Prachow A. W., Freski kijewo-kiriłowskoj cerkwi, Kij. Star. 1883; — P. Ł-wa, Drewnija mozaiki w kijewo-sofijskom soborje, tamże 1884; — Lebiedincew P., O Sofii kijewskoj, Trudy III. archeołog. sjezda t. I. [por.: Trudy kij. arch. sjezda, Drewn. mosk. arch. obszcz. XI., Drewn. Ross. gasud. wyd. Russ. arch. obszcz. I—IV., Petersb. 1873—1887)].

14737. P. N., Chomskij muzej cerkownych drjewnostiej, Kij. Starina 1893 III.

14738. A. A., Peredacz a ikonostasa iz kijewo-kiriłłowskoj cerkwi w s. Bortuicz (1796 g), Kij. Starina 1892 II.

14739. **Łoziński Wł.**, Malarstwo cerkiewne na Rusi, Kwart. hist. 1887.

14740. **Sokołowski M.**, Malarstwo ruskie, tekst do Albumu wystawy archeol. lwowsk. z r. 1885; — Tenże, Sztuka cerkiewna na Rusi i na Bukowinie, Kwart. hist. 1889; — Tenże, Spadek po metropolicie Doziteuszu, Spraw. kom. hist. sztuki 1889 IV.

R: Sigma, Kwart. hist. 1889.

14741. Konstantynowicz I. (Biłous), Opisanie ikonu po cerkwiach ruskich w stołecznem mieście Lwowie, Lwów 1858.

14742. Dzieduszycki W., Ikonostas Bohorodczański, Prz. archeol. 1886, Odb. Lwów 1886 (por.: Kwart. hist. 1887); — Łobeski F., Monaster OO. Bazylianów w Ławrowie, *zob.* Nr. 14603; — Łuszczkiewicz W., Ruina Bohojawleńskiej cerkwi w zamku Ostrogskim na Wołyniu, Spraw. kom. hist. sztuki akad. um. 1886 III. (por.: Kwart. hist. 1889); — Wagilewicz, Monaster Skit w Maniawie, *zob.* Nr. 14604.

14743. Iwanow, Zapiski szkolara putnika, Lwów 1861.

Zob. Oświata (Sztuka) i Miejscowości.

14744. **Methodus** cantus ecclesiastici graeco slavici autore Joanne de Castro Hispano, Accedit Enchiridion Canticorum eiusdem ecclesiae ab eodem auctore concinnatum, Romae 1881.

14745. **Krug** cerkownawo drewnawo znamennawo pienija, Iżduweniem potomstwennawo poczetnawo grazdanina Arc. Iwana Morozowa, Petersb. 1884.

14746. **Bażańskij P.**, Ist. ruskoho cerkownoho pinija, Lwów 1891.

14747. Istoriczeskoje razsuždienije o drewnem christ. pienii i osobenno o pienii rossijskija cerkwi, Petersb. 1804; — Istoriczeskij obzor piesnopiewcew i piesnopienija greczeskoj cerkwi, Petersb. 1860 (w 3 cz.).

14748. **Razumowskij D.**, Cerkownoje pienije w Rossii, Moskwa 1867 (por.: Trudy I. arch. sjezda, 444—473).

14749. **Petrow N.**, Zapadno-russkij licewoj irmołogij XVII. w., Trudy kij. duch. akad. 1885.

14750. Somolohjon si jest piewnica, Lwów (Bractwo P. M.) 1700 DS.

Zob. Oświata (Literatura).

14751. **Gołubiew S.**, Kagda i kim wwiedieny w jużno-russkuju obriadnost' passii, Kij. jep. wied. 1874.

14752. **Petrow N.**, Misterii i komedii uczitiela pojetiki w kij. ak. mitr. Dowgalewskawo 1736—1737, Trudy kij. duch. akad. 1865; — Sacharow W., Oczerk russkoj misterii w jeja predstawitielach, Cztien. w obszcz. liubit. duch. prośw. 1882.

14753. Miron, Mistierja strastiej Christowych, Kij. Starina 1891 II.

14754. **Szaraniewicz Iz.**, Geograficzesko-istoryczeskii statii (Pryczyna rożnic meży kalendariamy julianskym i hryhorianskym), Lwów 1874; — Tenże, Otwiet na statiju umnieszcz. w cz. 22., 23. i 24. (w felietonie Słowa z 1876 h.) nad Grigorijańskim kalendarem, Lwów 1876.

Zob. Nr. 167.

14755. Bukojemski K., Kwestya kalendarza, Kołomyja 1885.

14756. Kniha o nowom kalendari, napeczatannaja w Rymi w 1596 g., Sb. otd. russ. jaz. i słow. Imp. akad. nauk., Petersb. XVII., XXVIII—XXXIV.

(k: Kościół ruski po upadku politycznym Polski).

14757. **Malinowski M.**, Die Kirchen und Staats-Satzungen bezüglich des griech. kath. Ritus der Ruthenen in Galizien, Lemberg 1861.

14758. **Malinowski M.**, Die Kirchenunion der Ruthenen in Galizien, Augsburger Allgemeine Zeitung 1839.

Harasiewicz, Annales, zob. Nr. 14043; — Pełesz, Gesch. der Union, zob. Nr. 14144.

14759. Małynowycz M., Umrisse zu einer Geschichte des religiösen und hierarchischen Zustandes der Ruthenen, Wien 1835.

14760. Historische Skizze über die Dotation des ruthenischen Clerus in Galizien, 1861; — Morawski S., Uwagi nad broszurą: Histor. Skizze über die Dotation, Lwów 1861; toż po niem., Wien 1861; — Lang J., Kritische Auseinandersetzung der Broschüre: Historische Skizze, Lemberg 1866.

14761. O potrzebie grecko-halickiej cerkwi, Słowo 1870 Nr. 1 i n.

14762. Hankiewicz J., Kilka dat z istoriji ruskoji seminarii u Lwowi i Widny, Diło 1887 Nr. 91-92, *zob. Oświata (Szkoły).*

14763. **Bielański P.**, List okólny, *zob.* Nr. 5332, 5453; — Skorodyński M. K., *zob.* Nr. 5529.

Zob. Nr. 5223.

14764. **Angełłowicz A.** (bisk. przemyski), Archierejskie posłanie, Przemyśl 11. marca 1804; — Tenże, Archierejskoje posłanie, Wielopole 3. listopada 1804; — Tenże, Archierejskie posłanie, Chołm. 26. maja 1805, *zob.* Nr. 5609, 5661, 5756; — Antoni Anhełłowycz, mytropolit hałyckij, wo wremia 1809, Peremyszlianyn, Peremyszl 1859 str. 59—68.

14765. Sostojanije uniatskoj cerkwi w Wengierskoj Rusi, Wiestn. zap. Ross. 1866; — Otczot o perwom periodi zasidania sobrania dla organizacii uhorskoj cerkownoj autonomii, Słowo rus., Lwów 1870 Nr. 94.

14766. Gochlert J. Vinc., Die Lipowaner in der Bukowina (aus den Sitzungsberichten der k. k. Akad. d. Wiss. 1863), Wien 1863; — Melchisedek, Lipovenismulu adica Schismaticu seu Rascolnicli si ereticii rusesci, Bukareszt 1871; — Kaindl R. Fr., Die Lippowaner, Kleine Studien, Czernowitz 1893.

14767. Rożdiestwienskij F., Samuił Misławskij, mitrop. kijewskij, Trudy kij. duch. akad. 1876; — A. A., Pismo czernigowskawo gubernatora Andreja Miłoradowicza w zaszczitu kijewskawo protojereja Lewandy (1794), Kij. Starina 1894.

14768. Chojnackij A., Warłaam Sziszackij, bywszij archijer. mogilewskij, Istor. Wiestn. 1881 (por. Woł. jep. wied. 1878—80, Czernig. jep. wied. 1877, Drewn. i now. Ross. 1879 III.).

14769. **Bartoszewicz J.**, Morderstwa dokonane na unii po upadku Polski, Przegl. lw. 1880.

14770. O wozsojedinieniji uniatow s prawosławnoju cerkowiju w rossijskoj imperii, Petersb. 1853; — Warwarinskij M., Iz istorii wozsojedinienija uniatow z prawosławnoju cerkowiju w kon. XVIII. w., Woł. jep. wied. 1871.

14771. **Moroszkin M. J.**, Wozsojedinienije Unii, istor. oczerk, Wiestn. Jewropy 1872 (por.: Antoni J., Polonica, Roz. hist. fil. akad. t. XIII. 137—157); — Chraniewicz W., Niekatoryje epizody iz wremieni wozsojedinienija unijatow w konce proszławo wieka, Russ. Star. 1894 III., *zob.* Nr. 14287.

R: Michnowiecki M., Kwart. hist. 1895.

14772. Troickij P., Miery, priniatyja preosw. Joannikijem k' unicztożeniju ostankow Unii w Bracławskoj jeparchii 1795—1796, Podolsk. jep. wied. 1873.

14773. Ratcz W., Unia poslie padienija Polszi (iz rukopisi „Swiedienije o polskom miatiezie 1863 g. w siewiero-zapad. Rossii"), Wiestn. zap. Ross. 1867.

14774. Wernicki A., O prześladowaniu kościoła unickiego, według źródeł mosk., Lwów 1869.

14775. Gienerał Bonapart, oboronitiel greko-wostocznawo ispowiedanija (z przedm. M. Obolońskiego), Russ. Archiw 1868 (z powodu art. Kokoszkina w Nr. 166 gaz. „Moskwa": Unijatskija opozicia na Podlasie).

Zob. Nr. 14281—14288.

14776. Kojałowicz M. O., Smuta w unijatskoj sredie w Biełorussii (1802—1803), Christijansk. Cztien. 1874; Toż, Litowsk. jep. wied. 1874.

14777. Czistowicz J., Sostojanije uniatskoj cerkwi w Rossii pri Aleksandrie I., Praw. obozr. 1879; — Znamienskij P., Cztienija iz istorii russkoj cerkwi za wremia carstw. Aleksandra I., Prawosł. Sobesied. 1885; — Bobrowskij P. O., Russkaja greko-uniatskaja cerkow w carstw. imp. Aleksandra I., Petersb. 1890.

R: Kojałowicz, Żurnał min. nar. prośw. 1890; P. O. Bobrowskij, otwiet na krytyku M. O. Kojałowicza, Żurn. min. nar. prośw. 1890 Nr. 11; Ul., Kwart. hist. 1891.

14778. Antonij archim., Siem propowidiej sinodalnawo człena mitropolita litowskawo i wilenskawo Josyfa, gawariennyja pri ważnijszych słuczajach służenija i o greko-unijatskoj cerkwi w zapadnom kraje. Rossii waspominanija, Petersb. 1889.

14779. Orłowskij P., Otnoszenija pamieszczikow polskawo proischożdienija w kijewskoj gubernii k' cerkownym starostam, iz krestianskawo sosłowija (1808—1830), Kijewlianin 1868.

D. Historya Kościoła ormiańskiego.

14780. **Galani Cl.**, Historia armena ecclesiastica, Coloniae 1686, 2. ed. Frankfurt 1701 DS.

R: Acta Eruditorum, Lipsiae 1686.

14781. **Tschamtschenanz**, Geschichte Armeniens, Wenedig 1774—1786 DS.

14782. **Brosset**, Collection des historiens arméniens, Petersb. 1874.

14783. Agathangela, Storia di Agathangelo, Venezia 1843; — Bekehrung Armeniens durch den hl. Gregor Illuminator, Wien 1844; — Steck F. X., Lithurgie der kath. Armenier, Tübingen 1845 (por.: Windischmann, Tübingische Quartalschrift 1835).

14784. **Fabisz P. Wł.**, Krótka wiadomość o kościele ormiańskim, Wrocław 1856.

14785. **Troickij J.**, Izłożenije wiery cerkwi armianskoj, Petersb. 1875.

R: Prawosł. obozr. 1875 t. II. Nr. 6; Strannik 1875 t. II. Nr. 5; Cerkownyj Wiestn. 1875 Nr. 14, 17, 19.

14786. Dobronrawin K., Kratkij oczerk armiano-grigorianskoj cerkwi, Petersb. 1859.

14787. Stevensonaud F. S. Coore G. B. M., The Armenian Church: its history and its wrongs, New Review 1893 (sierpień).

14788. Galani Cl., Conciliationis ecclesiae armenae cum romana, Roma 1650 DS.

14789. **Arakel**, Księga historyi (w XVII. w.), Brosset, Collection, *zob.* Nr. 14782.

14790. Emin N. O., Skazanija o swiatych Taddeje i Warftołomeje apostołach Armenii (przekł. z orm.), Moskwa 1877.

Era Ormiańska, zob. Nr. 172.

14791. **Armenische** Bibliothek, hrsg. von Joannissiany A., Lipsk 1886.

R: Ztschr. f. vergl. Literaturgesch., Berlin 1886.

14792. **Gutkowski Fr. X.**, Religionis armenicae in Polonia origo et progressus, Liturgia seu missa Andrea Lubelczyk interprete, b. r. (**E**. IX.).

14793. Lubelczyk A., Baptismus Armenorum, Crac. 1544, *zob.* Nr. 7093; — Tenże, Liturgia Armenorum, Crac. 1549 DS.

14794. **Barącz S.**, Rys dziejów Ormiańskich, Tarnopol 1869; — Tenże, Żywoty sławnych Ormian w Polsce, Lwów 1856.

R: Czas 1856 Nr. 52 i Nr. 79 i n.

Zacharyasiewicz X., O Ormianach, zob. Nr. 1200.

14795. **Gromnicki T.**, Ormianie w Polsce, *zob.* Nr. 12380.

14796. Szuramew J., O Ormianach na Rusi i Podolu, Szkoła 1868.

Sobranie aktow, zob. Nr. 941 i Prawo.

14797. **Emin N.**, Kratkij oczerk istorii armianskoj wostocznoj cerkwy, Moskwa 1872.

R: Cztienija w obszcz. liubit. duchown. prośw. 1872 Nr. 8.

14798. **Pidou Al. M.**, Dzieje zjednoczenia Ormian polskich z kościołem rzymskim w XVII. w., wyd. Pawiński A. (wstęp obszerny), Źródła dziejowe t. II., *zob.* Nr. 1387.

R: Prz kryt. 1877.

14799. Bembus Mat., Ormiańskie nabożeństwo y Wzywanie do jedności, Krak. 1630 (toż b. r. i autora, por. **E**. IX.).

14800. Barącz S., Sobieski a Ormianie, Dz. lit., Lwów 1854 Nr. 22.

14801. Kruciński T. J., Tragica vertentis belli Persici historia, Leop. 1740; Minasowicz J. E., Carminum variorum manipulus August. Masoviorum 1771 (DS.).

14802. Torosiewicz M., Głos do ziomków, Lwów 1861; Isakowicz I., Odprawa autorowi broszury: Głos do ziomków obrz. orm. kat., Wiedeń 1861.

14803. Propositio metropolit. ecclesiae Leopolitanae arm. cath., Romae 1820.

14804. Archikatedralny kościół ormiański we Lwowie, Kłosy XV., *zob. Oświata (Sztuka).*

14805. Barącz S., O rękopisach kapituły ormiańskiej lwowskiej, Dz. lit. 1853.

Zob. Nr. 3046, 3102.

14806. Gawriił archiep., Materiały dla istorii Noworossijskoj armiano-grigorianskoj jeparchii (1792), Zapiski odesk. obszcz. ist. t. IX.

14807. Rozanow N., Eczmiadzyn, monastyr, pierwoprestolnaja swiatynia armiano-grigor., Kij. jep. wied. 1874; — Eczmiadzynskij monastyr, Niwa 1873, Illustr. Niediela 1875, Russ. Bogatstwo 1876.

14808. Kronika zakonnic ormiańskich we Lwowie, *zob.* Nr. 9253.

Zob. Nr. 1199, 1201—1202, 2152, 2401, 2597, 3218.

Zob. Prawo (Ormianie) i Oświata.

E. Sekty Kościoła katolickiego w Polsce.

(a: *Historya sekt w całości, encyklopedye sekciarstwa).*

14809. **Oehler Fr.**, Corporis haereseologici, Berolini 1856—1860 t. I—III. (Pisma ojców Kościoła o sektach).

14810. Herold J., Haeresiologia, Basil. 1556 (Pisma ojców Kościoła) DS.

14811. Lipsius R. A., Die Quellen der ältesten Ketzergesch., Leipzig 1875.

14812. **Hilgenfeld Ad.**, Die Ketzergesch. des Urchristenthums, Leipzig 1884, 1886.

14813. **Arnold G.** (protest.), Unparth. Kirchen- u. Ketzerhistorie bis auf d. Jahr 1680, Frankf. a. M. 1699 t. 2; — Tenże, Supplemente z. Verbesserung der Kirchen- u. Ketzerhist., tamże 1703 (DS.).

14814. Stockmann P., Elucidarium seu lexicon haeresium, Lipsiae 1719, 3. wyd.; — Cesare Amadeusz (di), Haeresiologia, Rom. 1736; — Travasa K. M., Storia delle vite degli eresiarchi, Venet. 1752 (DS.).

14815. Walch Chr. W. Fr., Entwurf einer vollständ. Gesch. der Ketzereien, Leipzig 1762 (sięga do obrazoborców) DS., *zob.* Nr. 14873.

14816. Hilger B. J., Kritische Darstell. der Häresien, Bonn 1837 (tylko część I.).

14817. **Hahn Chr. Ulr.**, Geschichte der Ketzereien des Mittelalters, Stuttg. 1845—47 (XI—XIII. w.).

14818. **Döllinger J.**, Beiträge zur Sectengeschichte des Mittelalters, München 1890.

R: Abraham Wł., Kwart. hist. 1890.

14819. **Fritz F.**, Ketzerlexicon, Würzburg 1838, 2. wyd.

14820. **Blunt J. H.**, Dictionnairy of sects, heresies, ecclesiastical parties and schools of religions thought, London 1874.

Por.: Kuhn H., Encyklopaedie, str. 380—882, *zob.* Nr. 12518.

(b: *Sekty religijne do XVI. wieku).*

14821. **Müller K.**, Die Waldenser und ihre einzelnen Gruppen bis zum Anfang des XIV. Jahrh., Gotha 1886.

Dawniejszą literaturę por.: Hergenröther J., Kirchengeschichte t. III. §. 286, *zob.* Nr. 12530.

14822. **Muczkowski J.**, Początek biczowania się w Polsce, Rozm. hist. bibliogr., Krak. 1845.

14823. Examen testium super vita et moribus Beguinarum in Sweydnitz, ed. Ulanowski B., Arch. kom. hist. akad. krak. V.

Zob. Nr. 15048.

14824. **Wycliffe J.**, Writings, London 1836; — Tenże, Sermones, ed. Loserth, London 1887—1890 t. 4; — Tenże, Tractatus de ecclesia, rec. Loserth, London 1886; — Tenże, Lateinische Streitschriften, hrsg. v. Buddensieg R., Leipzig 1883 (por.: Mitth. d. Ver. f. Gesch. der Deutschen in Böhmen XXIV. i XXXIX.: artykuły Losertha o Wyclifie).

14825. Lewald E. A., Die theol. Doctrin Wycliffs, Niedners Ztschr. f. hist. Theol. 1847; — Jäger O., Johann Wiclif, Halle 1854; — Böhringer F., Die Kirche und ihre Zeugen, Zürich 1846, 2. wyd. Stuttg. 1873—75, 3. wyd. 1881 w 12 t. (t. II.).

14826. **Lechler G.**, Johann Wiclif, Leipzig 1873 t. 2.

14827. Champmann W., J. Wiclif, London 1882; — Buddensieg R., J. Wiclif, London 1884 (po niem., Gotha 1885); — Holt E. S., J. Wiclif, London 1884; — Berningtom, J. Wiclif, London 1884; — Stefenson J. S. J., The Truth about John Wyclif, London 1885.

14828. **Loserth J.**, Hus u. Wiclif zur Genesis der husit. Lehre, Prag u. Leipzig 1884.

14829. Bender J., Wiclif als Bibelübersetzer, Mainz 1884

14830. **Bezold F. W.**, Zur Gesch. des Hussitenthums, München 1874.

14831. Andrzej Gałka, Do Uniw. krak. o Wiclifie, *zob.* Nr. 2185.

14832. **Hus J.** Mistra Jana Husi sebrane spisy ceske, wyd. Erben K. J., Praga 1865; — Opera Husii, Norimb. 1558, 1715, *zob.* Nr. 2006—2008, 2016, 6581, 6582.

14833. Cochlaeus J., Historiae Husitarum, Mogunt. 1549 DS.

14834. **Helfert J. Al.**, Hus u. Hieronimus, Prag 1853; — Höfler C., J. Huss, Prag 1864.

14835. Jan Hus, w roczn. 500 letn. pamiątki, przeł. z niem. Przyborowski W., Prz. tyg. 1869.

14836. Denis E., Huss et la guerre des Hussites, Paris 1878; — Wratislaw A. H., M. A. John Huss (New Biographical, Series N. 12), London 1885; — Lechler G. W., Lebensbild J. Hus, Halle 1890.

14837. Příspěvek k životopisu Petra Chelčického, Čas. česk. mus. 1880; — Petr Chelčický a spisy jeho, tamże 1881; — Lenz A., Učeni Petra Chelčického o křtu, tamże 1885.

14838. O Husie i Hieronimie z Pragi, Dz. lit., Krak. 1844 I.

14839. Nowikow E., Hus i Luter, Moskwa 1859 (w 2 cz.); — Padler A., Pryczyny i pierwyja pojawlenia oppozycyi katolicyzmu w Czechii w końcu XIV. i naczali XV. w., Charków 1864; — Annenkow J., Czeszskija soczynenia Husa i wremia ich napisania, Żurn. min. nar. prośw. 1877 CXCII.; — Tenże, Husyty w Rossii w XV. i XVI. st., cerk.-ist. oczerk, Strannik 1878; — Tenże, Mistr Protywa, nowyj czeszskij pisatel XV. w., Sbornik W. Łamańskawo, Petersb. 1883.

14840. **Prochaska A.**, Hussyta polski, Przew. nauk. lit. 1875; — Tenże, Polska i Czechy w czasach husyckich aż do odwołania Korybuta z Czech, Roz. hist. filoz. akad. um. VII., Odb. Krak. 1877; — Tenże, W sprawie polsko-hussyckiej, Przew. nauk. lit. 1880, *zob. Historya polit. (Wiek XV.).*

14841. Sokołowski A., Andrzej Gałka z Dobczyna, Przew. nauk. lit. 1874; — Tenże, Elekcya czeska po śmierci Zygm. Luxemb., Roz. hist. fil. akad. um. krak. 1876 V.; — Smolka St., Polska wobec wybuchu wojen husyckich, Ateneum 1878 I.; — Sutowicz J., Stosunek Władysława Jagiełły do husytów czeskich, Bibl. warsz. 1879 II., III., *zob. Historya polityczna.*

14842. Konrad K., Husitizm w Polsce w czasopismie Vlast 1887 III.; — Perwolf, Husitstvi v Polsce, Vesna 1891 Nr. 15—18 (z III. t. dzieła „Słowianie, ich wzajemne stosunki i związki" przeł. P. Papaček).

R: P-a A., Kwart. hist. 1888 (o rozpr. Konrada).

14843. Brückner A., Kazania husyty polskiego, Prace filol. 1893 t. IV.

Zob. Nr. 2034, 2059, 2075, 2081, 2184, 2185, 6603, 6607, 6649.

Bracia Czescy, zob. Sekty XVI. wieku.

(c: Sekty XVI. wieku: Reformacya w ogólności i w Polsce, przeciwdziałanie Kościoła, prawa dyssydentów w Polsce).

14844. **Archiv** für Gesch. der Reform., hrsg. v. Förstemann, Halle od 1831.

14845. **Schriften** des Vereins für Reform. Gesch., Halle 1883 i n. 1—41.

14846. Salkowski P., Quellen zur Reformationsgeschichte aus Luthers Werken, I. Theil 1505—1520, Schulprogramm d. Gymnasiums in Memel, Memel 1883.

Dokumenty, zob. Nr. 1565 i por. Corpus reformatorum 58 t.

14847. Myconius Fr. († 1546), Historia reformationis (1518—1542), ed. Cyprian E. S., Leipzig 1718; — Sleidanus, Comment. de statu religion. et reipubl., Argentor. 1555; — Spalatini, Annales reform. (do 1543), Lips. 1718; — Bullinger, Reformations Gesch., ed. Hottinger u. Vögeli, Frauenfeld 1838—40 t. 3.

14848. **Seckendorf** († 1692), Comment. hist. et apolog. de Lutheranismo, Frankof. et Lips. 1688, 1692 DS.

14849. Basnage J., Hist. de la religion des églises réformées, Rotterd. 1670 t. 12, La Haye 1725 t. 4; — Hardt v. de, Hist. liter. reform., Frankf. et Lips. 1717 (DS.).

14850. Fontaine Sim., Histoire catholique contre l'hist. de S. Sleidan, Antw 1558 DS.

14851. Ulenberg († 1597), Vitae haeresiarcharum, Colon. 1589 DS. (tłóm. Kerp na niem., Mainz 1836).

14852. **Maimbourg L.**, Hist. du Lutheranisme, Paris 1680, 2. ed. 1861.

14853. Bossuet, Hist. de variations des églises prot., Paris 1688 t. 4, 1734 t. 4, nova ed. Paris 1836; — Varillas, Hist. des révolutions en matière de religion, Amst. 1689.

14854. **Merle d'Aubigné**, Hist. de la réform. du XVI. siècle, Par. et Gen. 1835—53 t. 5, 2. ed. 1877 (przekł. niem., Stuttg. 1861; po pol. ks. St. Załęski p. t. Historya ref. XVI. w., Cieszyn 1885 t. I.).

R: Prz. powsz. 1886 VIII.

14855. **Häuser L.**, Gesch. des Zeitalters der Reformation, ed. v. Oncken, Berlin 1868.

14856. **Maurenbrecher W.**, Studien und Skizzen z. Reformations Gesch., Leipzig 1874.

14857. Fischer G. P., The reformation, London 1873.

14858. Henke E. L., Gesch. der Reformation, Halle 1874.

14859. **Janssen J.**, Gesch. des deutschen Volks, Freiburg 1878, 15. ed. 1890 t. 7.

R: por.: Dahlmann-Waitz, Quellenkunde 6. Aufl. str. 358.

14860. **Bezold F. v.**, Gesch. der deutschen Reform., Berlin 1887—1890 (Oncken, Allg. Gesch. in Einzeldarstell.).

14861. Keller L., Die Reform. u. ältere Reformparteien, Leipzig 1885.

R: Weizsäcker, Gött. gelehr. Anz. 1886 Nr. 9; Müller, Theol. Studien u. Kritiken 1886 str. 357.

14862. **Leben** u. ausgewählte Schriften d. Reformatoren u. ihrer Schüler 1857 t. 10.

14863. Schröckh J. M., Christl. Kirchen-Gesch. seit der Reform., Leipzig 1804 t. 10; Woltmann K. L., Gesch. d. deutschen Reform., Altona 1800—1803, 2. ed. 1817; Marheinecke Ph., Gesch. d. Reform. d. Teutschen, Berlin 1816, 2. ed. 1831—1834; Hagenbach, Vorlesungen, Leipzig 1834—1843 t. 6; Neudecker Ch. G., Gesch. der deutschen Reform. 1517—1532, Leipzig 1843.

14864. Carrière M., Die phil. Weltanschauung d. Reformationszeit, Leipz. 1887; — Wagenmann J., Die Reformation, ihr Einflus auf die Erziehungsideen u. Schuleinrichtungen, Encykl. des Unterrichtswesens 1867 t. VI., *zob. Oświata (Szkoły).*

14865. De Meaux, La réforme et la politique française en Europe, Paris 1889 t. 2.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1890.

14866. Libelt K. F., Polska i reformatorowie, Feleton polit. lit., Poznań 1846; — Grzybowski H., Dziejowe znaczenie reformacyi, Warsz. 1863; — Owoce reformacyi XVI. w., Prz. kat. 1883 Nr. 18—21.

14867. Remondi F., Historia v. Ursprung der Kezzereien in Deutsch., Ung., Polen, München 1614, Glogau 1676, Cölln 1746, *zob.* Nr. 7830.

14868. **Węgierski And.**, Systema hist. chron. ecclesiae slavon., Utrecht 1652; — Tenże, Libri quatuor Slavoniae reformatae, Amsterd. 1679 (DS.).

14869. **Lubieniecki St.**, Historia reformationis Polonicae, Freistad 1685 DS.

14870. Ustrzycki, Historya o herezyi, Krak. 1717 DS.

14871. Gerdes D., Scrinium antiquarium seu miscellanea Groningiana ad historiam reformationis, Groningae et Bremae 1752 DS.

14872. Baumhauer Chr., Planmässige Geschichte der Dissidenten, Frankf. u. Leipzig 1768 DS.

14873. Walch Chr. W. Fr., Neueste Religionsgesch., Leng Meyer 1777—1782 t. 4—6.

14874. **Friese Chr. G.**, Beyträge zur Reformationsgeschichte, Breslau 1786; — Tenże, Kirchengeschichte des Königr. Polen, Breslau 1786 DS.

14875. **Krasiński W. Sk.**, Historical sketch of the rise progress and decline of the reformation in Poland, London 1838—1840 t. 2 (toż po niem.: Geschichte des Ursprungs, Fortschritts u. Umfalls der Reformation in Polen, Leipzig 1841; po franc.: Histoire réligieuse des peuples slaves, Paris et Genève 1853); — Tenże, Prospectus an essay towards the history of Reformation in Poland, London 1838 (toż po franc.: Essai sur l'histoire religieuse des nations slaves, Paris 1853); — Tenże, Lectures on the religions history of Slavonie nations, London 1849, 1850, Edinburgh 1851.

14876. Fischer G. W. T. (ewang. Pfarrer), Versuch einer Gesch. der Reformation in Polen, Graetz 1855.

14877. **Likowski Ed. ks.**, Szkic historyi tak zwanej Reformacyi w Polsce, od pierwszego jej wystąpienia aż do Colloquium charitativum w Toruniu 1643, Tyg. kat. 1867 VIII., Odb. Poznań 1867.

14878. Koniecki O., Geschichte der Reformation in Polen, Breslau 1872.

R: Feldner, Mith. a. d. hist. Lit. II.

14879. **Zakrzewski W.**, Powstanie i wzrost reformacyi w Polsce 1520—1572, Lipsk 1870.

R: X., Bibl. warsz. 1871 I.; X. L., Sybels H. Z. XXVIII.

14880. **Szujski J.**, Odrodzenie i reformacya w Polsce, Prz. pol. 1880, Odb. Krak. 1880; Niwa 1880, Odb. Warsz. 1880.

R: Dzieduszycki W., Bibl. warsz. 1881 I.

14881. **Liubowicz N.**, Istorija rieformacii w Polszie, Warsz. 1883.

R: Smoleński, Prawda, Warsz. 1883 str. 606; Tyg. powsz. 1883 Nr. 50; Swieżawski S., Ateneum 1884 t. IV.; Jasieńczyk, Prz. powsz. 1884.

14882. Liubowicz N., Obszczestwennaja rol religioznych dwiżenyj, Warsz. 1880.

14883. **Bukowski J. ks.**, Dzieje reformacyi w Polsce, t. I.: Początki i terytoryalne rozprzestrzenienie się reformacyi, Krak. 1883; t. II.: Polityczny wzrost i wzmaganie się reform. do sejmu 1558—1559, Krak. 1885.

R: Chotkowski ks., Kurjer pozn. 1883 Nr. 216—231 Odpowiedź ks. Bukowskiego, tamże 1883 Nr. 268—269 Odb. Poznań 1883; Dembiński Br. (p. t.: Początki reformacyi w Polsce), Ateneum 1884 II.; K., Bibl. warsz. 1885 I.; Kłosy 1883 Nr. 941; Przegl. kat. 1883 Nr. 27; Kraj 1886 Nr. 35; Z., Prawda, Warsz.

1886 str. 449; W. Z., Przegl. pól. 1886 II.: Odpowiedź ks. Bukowskiego na zarzuty W. Zakrzewskiego, Krak. 1886; Załęski, Prz. powsz. 1886 III.; Sokołowski A., Bibl. warsz. 1886 IV.; Korzeniowski J., Kraj 1886 Nr. 35; Bostel F., Kwart. hist. 1887; E. J., Caś. Muzea 1889 LXII.

14884. **Karlejew N.**, Wopros o religioznoj reformacii XVI. wieka w Polsze, Krit. bibl. oczerk, Petersb. 1885; — Tenże, Oczerk istorii reformacijnawo dwiżenia i katołyczeskoj reakcyi w Polszczi, Moskwa 1886.

R: Kwiatkowski S., Muzeum 1886; Wołyniak, Prz. powsz. 1886 II.; W., Prawda 1886 str. 165, 1887 str. 103; W. Z., Prz. polski 1887 II; S. T., Ist. Wiestnik 1887 III.

14885. Lochner J. W. K., Fata et rationes earum familiarum christianarum in Polonia, quae ab ecclesia romano-cathol. alien. fuerunt (ex actis Societatis Jablonov.), Lipsiae 1832

14886. **Łukaszewicz J.**, Wiadomość hist. o dyssydentach w mieście Poznaniu XVI. i XVII. w., Poznań 1838 (toż po niem.: Geschichtliche Nachrichten über die Dissidenten in der Stadt Posen u. die Reformation in Gross-Polen im XVI. u. XVII. Jahrh., übers. v. Vinzenz v. Balitzki, Darmstadt 1843.

14887. Lauterbach Sam., Beiträge zur Dissid. Kulturgeschichte von Gross-Polen, Breslau b. r., *zob.* Nr. 1331.

Zob. Nr. 14946 i 14953—14956.

14888. **Soffner J.**, Gesch. der Reformation in Schlesien, Breslau 1887.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1888.

14889. Fuchs Gottl., Reformations- u. Kirchengeschichte d. Fürstenthums Oels, Bresl. 1779 DS.

14890. **Hartknoch M.**, Preussische Kirchen Historie, Danzig 1686 DS., *zob.* Nr. 8636.

14891. **Arnold D. H.**, Kirchengeschichte d. Königr. Preussen, Königsberg 1769 DS.

14892. Helmsing J. Th., Übersicht des Wichtigsten aus der Kirchengeschichte der Ostseeprovinzen, Eisenach 1875, 1882.

Zob. Nr. 1277.

14893. **Wiesener**, Gesch. d. christl. Kirche in Pommern, *zob.* Nr. 13113; — Cramerus D., Pommerische Kirchen Chronica, Alt Stettin 1630 DS.

14894. Brachmann, Die Reformation in Livland, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1849 V.

Zob. Nr. 13212.

14895. **Tetsch K. L.**, Curländische Kirchen-Geschichte, Riga u. Leipzig 1767 do 1770 t. 3.

Szląsk, Prusy, Pomorze, Inflanty, Kurlandya i Estonia, zob. Wyznanie Augsburskie.

14896. **Maurenbrecher W.**, Gesch. der katholischen Reformation, Nördl. 1880 t. I.

R: W. Z., Prawda, Warsz. 1881.

Janssen, zob. Nr. 14859.

14897. Dittrich T., Beiträge zur Gesch. d kath. Reformation im ersten Drittel d. XVI. Jahrh., Hist. Jahrb. Nr. 835 V., VII.

14898. **Philippson M.**, La contre-révolution réligieuse au XVI. siècle (Les origines du cathol. moderne), Brux. 1884.

14899. **Droysen G.**, Gesch. der Gegenreformation, Berlin 1893 (w Onckena: Allg. Gesch. in Einzeldarstellungen),

14900. Hase K., Reformation u. Gegenreformation, Leipzig 1892.

Möller, Lehrbuch der Kirchengesch., zob. Nr. 12531.

14901. Gindely A., Gesch. der Gegenreformation in Böhmen, hrsg. v. Tupetz Th., Leipzig 1894.

Papieże, zob. Nr. 12574—12579.

Sobór Trydencki, zob. Nr. 12595—12602.

Towarzystwo Jezusowe, zob. Nr. 13808, 13823.

Franciszkanie, zob. Nr. 13470.

14902. **Arndt A.**, De libris prohibitis commentarii, Ratisb. 1894.

14903. Altmann W., Ein Wort über den Verfall der Reformation in Polen, Erfurt u. Leipzig 1861.

14904. **Dzieduszycki M.**, Piotr Skarga i jego wiek, Krak. 1850—1851, 2. ed. 1868 do 1890.

14905. Wierzbowski, Naczało katol. reakcii w Polsze, Uniwersit Iswiest., Odb. Warsz. 1887.

R: W. Z., Kwart. hist. 1890.

14906. **Liubowicz N.**, Naczało katoliczeskoj reakcji i upadok reform. w Polsze, Warsz. 1889.

R: Ptaszycki S., Żurn. min. nar. prośw. 1890; W. Z., Kwart. hist. 1890 str. 778—790.

14907. **Ziegler H.**, Die Gegenreformation in Schlesien (Schriften d. V. f. Reformations Gesch.), Halle 1888.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1889.

14908. **Jabłoński D. E.**, Historia consensus Sandomiriensis, *zob.* Nr. 1326—1327, 7610, 9138.

14909. Linde J. E., Compendium jurium dissidentibus 1712, *zob.* Nr. 1328; — Tenże, Demonstratio jurium dissidentium, Stargardi 1714 DS.

14910. **Jura et libertates** dissidentium in religione 1708, Christiana (po r. 1718) (E. IX.); — Prawa i wolności dyssydentom służące, Królewiec 1718, 1720; — Supplement praw i wolności dysidentów, Królewiec 1718 (DS.).

14911. Koniński J., Prawa i wolności dyssydentów w Koronie pol. 1767 2. ed. DS.

14912. Prawa dyssydenckie w przywileju Zygmunta Augusta roztrząśnione (2 edycye) 1767.

14913. Prawa powszechne przeciw drukowanemu praw dyssydenckich, 1767; — Zebranie niektórych praw i konstytucyi przeciwko dyssydentom ferowanych, b. r. (E. IX.).

14914. Gerechtsame und Freyheiten der Dissidenten in d. Kron Polen u. Lithauen, 1772 DS.

14915. **Scheidemantel H. G.**, Allgem. Kirchen-Recht bey der evang. Confession in Pohlen und Lit., Lissa 1784 DS., *zob.* Nr. 1330.

14916. Fules G., Codex legum ecclesiasticarum in rationem evang. confessionum in Polonia et Lithuania, Posoni 1791, *zob.* Nr. 1332.

14917. Geret S., Handbuch für Römer, Griechen und Dissidenten in Gerichten, Warsz. 1769 DS.

(d: Sekty XVI. wieku: Wyznanie augsburskie).

14918. **Luther M.**, Opera latina, Viteberg. 1545, Jena 1556—1558 (wiele wyd.); — Tenże, Sämmtl. Schriften, hrsg. v. Walch, Halle 1740—1753, 24 cz.; Toż, hrsg. v. Plochmann J. G. u. Irmischer, Erlangen 1826—57 t. 67; — Kritische Gesammt-Ausgabe, Weimar (wychodzi od r. 1883).

R: Brieger Th. i Lenz M., Ztschr. f. Kirchengesch. VII., IX.; Kolde, tamże XII.; Gött. gelehrte Anz. 1885 Nr. 25, 1886 Nr. 9, 1887 Nr. 19, 1891 Nr. 22.

14919. Luther M., Briefe, hrsg. v. Wette W. M. L., Berlin 1825—1828 t. 6. (t. VI. v. Seidemann), Berlin 1856; — Tenże, Briefwechsel, hrsg. v. Enders, wychodzi od r. 1884.

14920. Vogel E. G., Bibliotheca biograph. Lutherana, Halle 1851.

14921. Ukert C. H. A., Luthers Leben, Gotha 1817; — Meurer M., Luth. Leben, Leipzig 1870; — Audin, Hist. de M. Lut., Paris 1839; — Plitt G. i Petersen G. F., Luthers Leben, Leipzig 1883; — Lenz M., Martin Luther, Berlin 1883.

14922. **Köstlin J.**, Martin Luther, Elberf. 1874, ost. ed. Leipzig 1891.

14923. **Kolde Th.**, Martin Luther, Gotha 1884—1893.

14924. **Evers G. G.**, Martin Luther, Mainz 1890.

14925. **Hartfelder K. Ph.**, Melanchton, Berlin 1889 (por.: Wagenmann Ph., Melanchton w: Allg. deutsche Biogr. t. XXI.), *zob.* Nr. 2710.

14926. **Leben u.** ausgewählte Schriften d. Väter u. Begründer der Lutherischen Kirche, Elberf. 1861—1875 t. 8.

Por.: Dahlmann-Waitz, Quellenkunde, 6. wyd. Nr. 3640—3655.

14927. **Luther M.**, Epistola ad Henr. VIII., Crac. 1527; — Mosvidius M., Moksła krikszczionszka (Lutra), Królewiec 1547; — Tenże, Modlitwa powszednya do Troyce S., Krak. 1549 (E. VII.); — Luter M., Katechizm, Toruń 1583 (DS.).

Zob. Nr. 6978, 6983, 6994, 7037 i Reformacya: przebieg sporów religijnych.

14928. Gąsiorowski A., Marcin Luter z dod. kazania X. Samuela Dąbrowskiego, Królewiec 1861.

14929. Angerstein W. P., Wielkie znaczenie reformacyi Lutra, Krak. 1878.

14930. Chotkowski Wł. ks., Marcin Luter w 400 letnią rocznicę urodzin, Przegl. pol. 1883 IV., Odb. Krak. 1883.

14931. Poszakowski J. X., Historya Luterska o początku tej sekty, Wilno S. J. 1745.

14932. Wigandus, Hist. de august. confess., Regiom. 1571; — Kautz M. Fr., Praecipua religionis evang. in Polonia fata sub Sig. Aug. et Henr. Valesio, Hamb. 1738; — Herbinius Joh., Status ecclesiarum August. Confessionis in Polonia, *zob.* Nr. 8441; — Werner J., Nachricht von der ewangelischen Kirche, 1722 (DS.), *zob.* Nr. 15255, 15296, 15336, 15418, 15448.

14933. Schmidt H., Einleitung zur Kirchen-Historie. Berlin u. Leipzig 1718 DS.

14934. Strimesius S., Consensus Sandomiriensis ab evangelicis, Francoforti 1704; — Jabłoński D. E., Oppressorum in Polonia evangelicorum desideria, 1723; — Eberti D. Ern., Poloni Lutherani stricturae fideles ad historiam Jabłońscianam Consensus Sandomiriensis, 1730 (DS.), *zob.* Nr. 14908—14916.

14935. Thomas Kr. Z., Altes u. Neues vom Zustande der evang. luther. Kirchen in Königr. Polen 1750, 2. ed. Breslau 1754; — Ringeltaube S. W., Abhandlungen von d. würdigen Charakter eines Superintendenten nebst Nachrichten von evang. Kirchen in Pohlen, Francf. 1753; — Herbinius J., Epistola ad Bebelium historiam luteranismi in Polonia illustrantem (in Thomas, Von Zustande d. evang. Kirche), 1754; — Bogislav Ign., Polonia reformata oder zuverläss. Nachricht von evangel. reform. Kirchen, Berlin 1754 (DS.).

14936. Fuchs G., Materialien zur evang. Religions Geschichte, Breslau 1770; Grot J. Chr., Beitrag zur Geschichte der evang. Kirchen in Russland, Mitau u. Hasenpoth 1772 (DS.).

14937. **Friese Chr. G.**, Unpartheyische mit Urkunden versehene Nachricht von Uneinigkeiten in dissidentischen Gemeinen in Königr. Polen, War. 1783 DS., *zob.* Nr. 14874.

14938. Büsching A. Fr., Neueste Gesch. der evang. Confessionen, Halle 1784—1787 3 cz. DS.

14939. Dubois Alf., La grandeur et la décadence du Protestantisme en Pologne, Alais 1862.

14940. Kojałowicz M. O., Polskiji protestanty wo wremija unii, Christ. Cztien. 1860; — Uarow A., Sud'by protestanstwa w Polszie i Litwie, Wiestn. zap. Ross. 1871.

Zob. Nr. 14135 i 14866—14884.

14941. **Sembrzycki J. K.**, Przegląd literatury ewangelickiej Mazurów i Szlązaków od r. 1670, Na wsi 1888.

R: Wankiewicz M., Kwart. hist. 1889.

14942. **Herbinius J.**, Konfessya auspurska, Wilno 1675, 2. ed. Brzeg 1836, 3. ed. Królewiec 1853, *zob.* Nr. 14935.

14943. Richter D. H., Analecta ad Augustanam Confessionem, Gedani 1742 DS.

14944. **Ringeltaube S. W.**, Nachricht von der Bibel, 1744; — Tenże, Beytrag zu augsb. Confession Geschichte, Danzig 1746; — Tenże, Von d. polnischen Bibel (Beiträge z. Kirchengesch. II. Theil), Danzig 1764; — Schlief W., Beiträge zu Ringeltaube Nachricht von den Bibeln 1744 (DS.), *zob. Oświata (Literatura).*

14945. Olewiński, Pieśni nowo zebr. ku użytkowi zborów, 1550 DS.

14946. Kleinwächter H., Das älteste protestantische Kirchenbuch der Stadt Posen. Ztschr. d. hist. Gesellsch. f. d. Prov. Posen 1894 zesz. 2.

14947. Rosenmüller J. G., Ueber d. Schulen d. augsburg. Confession in Polen, Leipz. 1790, *zob. Oświata (Szkoły).*

14948. **Friese Chr. G.**, Von d. Kirchenverwalt. d. evang. Gemeinde W a r s c h a u, Warsch. 1783; — Ringeltaube, Ausfürliche Gesch. d. Uneinigkeiten in Warschau evang. Gemeine, Wengrow (Breslau) 1783; — Büsching A. Fr., Besondere Geschichte der Warschauer evang. luther. Gemeinde (zarazem: Ergänzung und Fortsetzung), Halle 1784 (DS.) (Ewang. kościół warsz., por. E. 1781: Gebeth, 1783: Kortum); — Przyczynek do hist. zboru ewangelicko-augsbursk. warsz. 1651—1781, Warsz. 1881, *zob.* Nr. 3869 (toż po niem.: Beitrag zur Gesch. der evang.-augsb. Gemeinde zu Warschau in den J. 1650—1781, Warsch. 1882).

14949. F. M. S., Najdawn. ślady o zborze ewang. w Warsz., Tyg. ill. 1872 ser. 2. t. IX.

14950. Kościół ewangielicki w Warszawie, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Toż, Tyg. ill. 1863 VIII.

14951. Kolberg J. K., Cantate zur Feier der vor 50 Jahren stattgefundenen Einweihung der ewang. Kirche, Warsz. 1832.

14952. **Węgierski W. ks.**, Kronika zboru ewang. k r a k o w s k i e g o, w której erekcya zboru, przywileje, kaznodzieje i t. d., wyd. J. S. Bandtkie, Krak. 1817 (toż po niem.: Chronik der evang. Gemeinde zu Krakau von ihren Anfängen bis 1657, Breslau 1880).

14953. **Henschel A.**, Evangelische Lebenszeugen des P o s e n e r Landes, Posen 1891, *zob.* Nr. 14886.

14954. Bernstein, Gedenkblätter zur Geschichte der deutschen evang. Dorfgemeinde G u m i n i e c Kreis Koschmin, zum 150 jähr. Jubelfeste, Lissa 1893; — Pietsch P., Beiträge zur Gesch. der Stadt K e m p e n in Posen III., Gesch. d. evang. Gemeinde (Progr. szkolny), Kempen 1894; — Henschel P., Gesch. d. evang. Gemeinde Z d u n y, Ztschr. d. hist. Gesell., Posen 1888.

14955. Lej E., Kościół ewang. w I ł o w i e, Tyg. ill. XIII. 1866 str. 244; — Evang. Kirche in S w a r z ę d z, Posener Provinzbl. 1846 t. II.; — Thoenert, Toż, Ztschr. f. Gesch. Posen 1883.

14956. Bennet T., The case of churches in London, Great Poland, London 1716 DS.

14957. **Adamowicz A. F.**, Kościół augsburgski w W i l n i e, Kronika zebrana na obchód trzechwiekowego istnienia kościoła w r. 1855 (toż po niem.), Wilno 1855.

R: J. Ł., Dz. warsz. 1855 Nr. 282.

14958. X. K., Filip Jakób Frank (ustęp z hist. gminy luterskiej w Wilnie XVIII. w.), Dz. warsz. 1856 Nr. 70.

14959 **Lewitz, Die Salzburger Protestanten in Litthauen, Altpr. Mntschr. VIII.**

14960. **Ehrenkron J.**, Schlesische Kirchen Historie, Freist 1715, 2 cz. DS.

14961. **Fibiger** (katolik), Das in Schlesien gewaltthätig eingerissene Lutherthum, Breslau 1717—1733 DS.

14962. Hensel, Protest. Kirchen-Historie der Gemeinden in Schlesien, Leipzig u. Liegnitz 1764; — Rosenberg A. G., Schles. Reform. Geschichte, Breslau 1767.

14963. Fuchs G., Materialien z. evang. Relig. Gesch., Breslau 1773 (DS.).

14964. **Anders E.**, Geschichte der evang. Kirche Schlesiens, ost. wyd. Breslau 1886.

14965. Anders F. G. C., Hist. Dioecesentabellen der evang. Kirche in Schlesien, Breslau 1856; — Tenże, Hist. Atlas d. evang. Kirchen in Schlesien, Breslau 1856.

R: Luchs, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1856 I.

Soffner J., Gesch. der Reform. in Schlesien i Ziegler, Gesch. der Gegenreform., zob. Nr. 14888 i 14907.

14966. Biermann Bog., Historya wiary ewangelickiej w Szląsku austryackim, z osobliwym względem na kośc. w Cieszynie, z niem. przeł. Śliwka J., Cieszyn 1859.

14967. **Bauch G.**, Hieronimus Gürtler von Wildenburg, d. Begründer der Goldberger Particularschule, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1895 XXIX.

14968. **Steinecke O., Bilder aus der schlesischen Kirchengeschichte, Kirchliche Mntschr. 1891 Nr. 10**

14969. Köstlin J., Johann Hesz der Breslauer Reformator, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1865 VI.

14970. Schimmelpfennig C. A., Die evangelische Kirche Schlesiens im XVI. Jahrh., Strehlen 1877.

14971. Weigelt, Der Kirchenstreit in Grossglogau 1564–1609, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1888 XXII.

14972. Roepell R., Das Verhalten Schlesiens zur Zeit der böhm. Unruhen, März b. Juli 1618, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1856 I.; — Palm H., Das Verhalten der schlesischen Fürsten und Stände im ersten Jahre der böhmischen Unruhen, tamże V.

Zob. Nr. 13440

14973 **Niektóre stosunki ewangelicko-polskiej ludności na Szląsku, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.**

14974. Pandtke A., Der evang. Kirche Pastores, Brieg 1713 DS.

14975. Müller K. G., Einleitung zur Geschichte d. evang. Kirche in Brieg, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1860 III.; — Schimmelpfennig C. A., Die Organisation der evang. Kirche im Fürstenthum Brieg während des XVI. Jahrh., tamże 1868 IX.; — Tenże, Die evang. Kirche im Fürstenthum Brieg nach dem 30 jähr. Kriege, aus den Berichten der Generalvisitation v. J. 1651, tamże 1867 VIII.

14976. Radda K., Materialien zur Gesch. des Protestantismus im Herzogthume Teschen, Jahresber. der Realschule zu Teschen 1885, *zob.* Nr. 14966.

Czarnkow J. P., De Luth. relig., Glogow 1627, zob. Przebieg sporów relig.

14977. Matzke D., Die General-Visitationen der evang. Kirchen u. Schulen im Fürstenthum Liegnitz in den Jahren: 1654, 1655 u. 1674, Breslau 1856.

R: Roepell, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1856 I.

14978. Auerbach Chr. Bog., Agenda t. j. porządek kościołów ewang. księstwa Oleśnickiego, Brzeg 1715 DS., *zob.* Nr. 14889.

14979. Janik J., Pastor, Historya ewang. zboru Ustrońskiego, Cieszyn 1883; — Kolatschek J. A., Gesch. der evang. Gemeinde zu Biala in Galizien, Teschen 1860.

14980. **Arnoldt D. H.**, Kirchengesch. vom Königr. Preussen, Königsb. 1769.

14981. Boetticher P., Die Anfänge der Reformation in den preussischen Ländern ehemals polnischen Antheils bis zum Krakauer Frieden 1525, Oberglogau et Königsb. 1894.

Zob. Nr. 1277.

14982. **Liubowicz N. A.**, Albrecht gerzog prusskij i reformacya w Polscze, Żurnał min. nar. prośw. 1885 CCXL.

R: Dod. Prz. tyg. 1885 II.

14983. Faber, Luthers Briefe an Herzog Albrecht, Königsb. 1817; — Tenże, Melanchtons Briefe an Herzog Albrecht, tamże 1817; — Lengnich G., De Pruss. in August. conf. meritis, Ged. 1731 DS.

Zob. Nr. 1408.

Zob. Historya polit. i Nr. 14844—14864.

14984. **Chotkowski Wł. ks.**, Rozszerzenie protestantyzmu w ziemiach polskich pod rządem pruskim w XVII. i XVIII. w., Pozn. 1881.

R: Kurjer pozn. 1881 z 14. czerwca i n.; Przew. nauk.-lit. 1883.

14985. Rhesai L. J. Fedemir, Kurzgefasste Nachrichten von allen seit der Reformation an den evang. Kirchen in West-Preussen angestellten Predigern, Königsb. 1834.

Zob. Nr. 5079 i 13212.

14986. Rogge A., Die kirchliche Toleranz in Masuren am Ende des XVII. Jahrh., Altpr. Mntschr. XIII. str. 183—184; —

14987. Fechner G., Gesch. des evang. Kirchspiels Bromberg (Bydgoszcz), Bromb. 1887.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1888.

Elbląg, zob. Nr. 13104.

14988. Schnaase E., Geschichte der evang. Kirche Danzigs (Gdańsk) actenmässig, Danzig 1863; — Schott J., Theologorum, qui Gedani vixerunt memoriae monumentum, pars II., Gedani 1758 DS.

14989. Accords-puncte der Stadt Danzig, b. r.; Das Geistliche Ministerium in Danzig, Frankf. u. Leipzig b. r. (E. IX.).

Zob. Reformacya: przebieg sporów religijnych pod r. 1562 Nr. 15260, 1567: Morgenstern, zob. Nr. 15292, pod r. 1611 Nr. 15489, 1637: Bostacii, 1651: Engelke, 1675: Penn, 1684: Schulz, 1693: Rother i Wolters, 1700: Engel, 1742: Tannenberg, 1750: Napierski.

14990. Chronik der evang. Gemeinde in Graudenz (Grudziądz) zu der 300-jährigen Gedächtnissfeier, Graudenz 1863.

14991. Colbe J., Episcopo-presbyterologia Prussico-Regiomontana ab a. 1520, Królewiec 1657 DS.; — Kościół ewang. w Królewcu, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.

Zob. Reformacya: przebieg sporów religijnych pod r. 1562 Nr. 15260, 1570: Malecki, zob. Nr. 15309.

14992. Pusz A. X., Marienburg. evang. Lehrer-Gedächtniss seit Reformation (Malborg), Danzig 1753; — Bergan M., Die Priesterschaft der Augsb. Conf. bis 1753 in Marienburg Werder, Danzig 1753; — Parey, Das freicöllnische Patronat über seine evangelischen Kirchen in Marienburger Kreise, Altpr. Mntschr. VI.

14993. Summar. Verzeichniss sämtlicher Prediger zu Thorn von Anfang der evang. Reformation (Toruń) 1709 DS.

Zob. Nr. 13299.

Zob. Nr. 4513, 8968 i Reformacya (Przebieg sporów religijnych).

14994. Wehrmann M., Die pommersche Kirchenordnung v. 1535, Mntsbl. d. Gesell. f. Pomm. Gesch. 1893; — Tenże, Die pommersche Kirchenagende v. 1542, tamże 1892, 1893 (Die pommersche Kirchenordnung v. 1535, także w: Balt. Stud. 1893).

14995. Knipstro J., Ein Lebensbild aus der pommerschen Reformationsgeschichte, Franck., Pyritz. Gimn. Progr. 1863.

14996. **Helmsing J. Th.**, Die Reformation Livlands, Riga 1868.

14997. Haller Th., Die Einführung der Lehre Luthers in Liv-, Est- u. Kurland, Archiv, Dorpat 1861 VIII., *zob.* Nr. 14984.

14998. Fahne A., Livland, ein Beitrag zur Kirchen- und Sittengeschichte, Düsseldorf 1875.

14999. Kupffer B., Das unbewegliche Vermögen der evangelisch-lutherischen Landkirche Livlands, Baltische Mntschr. 1891 XXXVIII.

15000. Mettig, Materialien zu einer Gesch. der Einführung der lutherischen Reform in Riga, Ges. f. Gesch. u. Alterthumskunde d. Ostseeprovinzen Russlands 1891.

15001. Thiel M., Luthers Leben nebst e. Gesch. der Reform. zu Riga, Riga 1830, 1842; — Helmsing J. Th., Die kirchliche Reformation zu Riga, Riga 1863.

15002. Bergmann Lib., Versuch einer Geschichte der rigischen Stadtkirchen, Riga 1792.

15003. J. X., Wspomnienie o dziejach wiary w Rydze, Ryga 1885.

R: Prz. powsz. 1885 VIII.

15004. Kallmeyer, Die Begründung der evang.-luth. Kirche in Kurland durch Herzog Gotthard, ein kirchengesch. Versuch, Mitth. Liv.-Est.-Kurl. 1851 VI.

15005. Wiedemann F. J., Die Ehsteninseln in den lettischen Kirchspielen Marienburg u. Schwaneburg in Livland, Bullet. d. l'Acad. imp. d. sciences de St. Petersb. 1869 XIII.

Por.: Winkelmann: B. L. Nr. 2368—2511.

(e: Sekty XVI. wieku: wyznanie helweckie i reformowane, Jan Łaski).

15006. **Zwingli Ulrich**, Opera, Tigurii 1545, 1581, Zürich 1828—1842; Supplem., Zürich 1861.

15007. Myconius O., De vita et obitu Zwinglii, w dziele: Oecolampadii et Zwinglii epist., Basil. 1536, 1592, w: Miscellanea Tigurina, Zürich 1722—1724 t. 3, w: Eichlera Vitae reform., Berol. 1844.

15008. Hess, Lebensbeschreibung Zwingli, Zürich 1811; Rotermundt, Leben U. Zwingli, Bremen 1818; Gottingen, Zwinglis Leben, Zurich 1893.

15009. **Mörckofer J. C.**, Ul. Zwingli nach urkundl. Quellen, Leipz. 1867—9; — Stähelin R., Huldreich Zwingli, Halle 1883, Basel 1895; — Baur A., Zwinglis Theologie, Halle 1885; — Schweizer A., Zwinglis Bedeutung, Zürich 1884; — Usteri J. M., Ul. Zwingli, Zürich 1883.

Zob. Nr. 15280, 15301.

15010. **Calvin J.**, Opera, Gen. 1556–1617, *zob.* Nr. 2856 i w: Corpus Reformatorum t. LV–LVII., Braunschweig 1885.

15011. Beza Th., Vita J. Calvini, Geneva 1575; — Bolsec, Hist. de la vie de J. Calvin, Par. 1577; — Drélincourt Ch., La défense de Calvin, Gen. 1617 (DS.), *zob.* Nr. 15273, 15317, 15419, 15451.

15012. **Henry P.**, Das Leben J. Calvins, Hamb. 1835–1844 t. 3; — Audin, Hist. de la vie de Calvin, Paris 1841 (po niem., Augsb. 1843–1849); — Kampschulte F. M., Johann Calvin, Leipzig 1869.

15013. Calvinus, Admon. ad fratres polonos, Crac. 1562; — Pauli G., Carmen ad J. Calvinum (1563?); — Bolsek H., Żywot J. Kalwina (tłum. Wysocki Sz.), Krak. 1583 (DS.), *zob.* Nr. 15326.

15014. Blondel D., Actes authen. des églises réformés, Amsterd. 1655 DS.

15015. **Serwet**, Okazanie Antychrysta, tłum. P. Pauli, 1568 DS.

15016. Kurze Untersuchung, ob u. warum die Reform. der ew. Kirche in ihre Gemeinschaft aufnehmen könne 1700 DS.

15017. Krassowski Mich., Wyznanie zborów kalw., 1742 DS.

15018. Poszakowski J. X., Historya kalwińska, Warsz. 1747 cz. I., 1748 II., 1749 III.; — Strada F., Historyi kalwińskiey cz. III., w której się opisuje sposób J. Poszakowskiego, Warsz. 1749 (por. **E.** 1748: Sander) (DS.).

Zob. Reformacya (Przebieg sporów religijnych).

15019. Melon A., L'église réformée en Pologne, Caen. 1888.

R: Finkel L., Kwart hist. 1889.

15020. **Łukaszewicz J.**, Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Małej Polsce, Poznań 1853, *zob.* Nr. 2855.

R: Czas 1852 Nr. 264 i n.; Łopkowski J., Bibl. warsz. 1853 I.; Bartoszewicz J., Dz. warsz. 1854 Nr. 218.

15021. Kościół reformowany w Warszawie, Tyg. pow., Warsz. 1880.

15022. **Łukaszewicz J.**, Dzieje kościołów wyznania helweckiego w Litwie, Poznań 1842 i 1843 t. 2 (toż po niem.: Geschichte der reformirten Kirchen in Lithauen, Lipsk 1848–1850).

R: Baliński M., Bibl. warsz. 1842 III.; Mosbach A., Tyg. lit., Poznań 1842 V.

15023. Goworskij K., O wwiedienii, rasprostranienii i sud'bie kalwinizma w Biełorussii, Witiebsk. gub. wied. 1858.

15024. **Dalton H.**, Geschichte der reformirten Kirche in Russland, Gotha 1865; — Tenże, Urkundenbuch der evang.-reform. Kirche in Russland, Gotha 1889.

R: Sembrzycki J., Kwart. hist. 1891.

15025. **Sembrzycki J.**, Die polnischen Reformisten und Unitarier in Preussen, nach gedruckten und ungedruckten Quellen, Altpr. Mntschr. 1893 XXX., Odb. Königsb. 1893.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1894; A., Ateneum 1894 I.

Stankar Fr., zob. Nr. 7099, 7232 i 15206.

Biblia Radziwillowska, zob. Oświata.

15026. **Łaski J.**, Defensio verae doctrinae de Chr. incarn., Bonae 1535; De fug. pap. illicit. sacris 1546, *zob.* Nr. 7101; De sacr. eccl. brevis tractatio, Londini 1549, 1550, *zob.* Nr. 7118; Comp. doctr. de Dei eccles., Lond. 1551; Catechismus major, Lond. 1551 (oba dzieła też po holend.); Brevis de sacr. eccl. tractatio, Lond. 1552; Consensio mutua in re sacramentaria 1552; Epistola de coena Domini 1552; Een cort Begryp., London (1551–1565), Embden 1565; Brevis fidei exploratio 1553; Catechis. oft Kinderleare, London 1553, 1554, 1558, 1563; De chrystlike ordinancien, London 1554, 1558, Embden 1560, 1563, Antverp. 1582; Catechismus Emdanus (minor) 1554; Confessio de communione, Embdae 1554; Een corte ende clare bekentenisse, Embdae 1554; Confessio de communitate, b. m. 1555; Een undersouckinge des gheloos, London 1555, 1556; Brevis calumniarum refutatio 1555; Forma ac ratio eccles. ministr., b. m. i r. (ded. Francof.) 1555 (toż po franc.: Toute la forme du ministre eccles., Embden 1556); Epistolae tres lectu dignissimae, Bas. 1556; Forma et ratio eccles. ministr., Londini 1556; Purgatio ministrorum in eccles. peregr., Basil. 1556; Catechesis ecclesiae Emdanae, Aembdae 1556; Ad vis s'il est licité assister (w: Les conseils), Génève 1556; Epistolae tres ad Regem, Senat. et Ord. Pol., Basil. 1556 (przedruk: Epistola ad regem pol. in causa religionis, Cölln 1768); Purgatio ministrorum 1557; Het ghevoeten, of hat den christinen etc., Embdae 1557; Responsio ad articulos Hosii, Pinczow 1558, 1559; Een korte ordersoeking des gheloos (ed. 5), Emdae 1558; Responsio ad epistol. Joach. Westphalii, Basil. 1560; Kirchenordnung, Heidelberg 1565; Catechesis ecclesiae Embdanae, Aembdae 1566; Bedenken ob einem Christen, Neustadt 1618; De opresso verbo Dei, b. r. (**E.** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 1409, 15095, 15223, 15247, 15251.

Listy Jana Łaskiego, zob. Nr. 2790.

Mowy na zgon Łaskiego, zob. Nr. 7227.

15027. Westphalus J., Farrago confuseanarum et inter se dissidentium opinionum de coena Domini (contra J. Łaski), Magd. 1552; — Tenże, Justa def. adv. mendacia J. Lasko, Argentor. 1557; — Tenże, Epistola qua resp. ad convitia Calvini, Venetiis 1557 (DS.), *zob. Reformacya (Przebieg sporów religijnych).*

15028. Bertram J. Fr., Historia Joannis a Lasco, Aurich 1733; — Harboe L., Zuverlässige Nachrichten von dem Schicksale des Joh. a Lasco, Kopenh. u. Leipzig 1758 (DS.).

15029. Kuyper A., Johannis a Lasco opera tam edita quam inedita recensuit, vitam enarravit, Amstelod., Hagae 1866 t. 2.

15030. Walewski C., Jan Łaski reformator kościoła, Warsz. 1873.

15031. **Dalton H.**, Johannes a Lasco, Zur Reformationsgesch. Polens, Deutschlands u. Englands, Gotha 1881.

R: Przerowa S., Prz. pol. 1880 IV.; F. K., Bibl. warsz. 1881 IV.; Kraushar A., Na rozstajnych drogach, nowy przyczynek do dziejów reformacyi w Polsce, Johannes a Lasco von H. Dalton, Niwa 1882, Odb. Warsz. 1882; Bähr M., Ztschr. f. Gesch. Posen 1882 I.; Schmidt, Mith. aus d. hist. Lit. t. X.

15032. Henschel A., Johann Łaski, der Reformator der Polen, por.: Kleinwächter, Ztschr. d. hist. Gesell. f. die Prov. Posen 1892.

15033. Pascal G., Jean de Lasco, évèque catholique, reformateur 1499—1560, Paris 1894.

(f: Sekty XVI. wieku: Bracia czescy i Nowochrzczeńcy czyli Anabaptyści).

15034. **Quellen** z. Gesch. der Böhm. Brüder, hrsg. v. Gindely A., Fontes rr. austr. 2. Abth. XIX., Wien 1859; — Todtenbuch der Geistlichkeit der böhm. Brüder, hrsg. v. Fiedler, tamże 1. V.; — Dekrety w: Monum. hist. Bohem. cz. I. t. I.

15035. Quellen und Untersuchungen zur Gesch. der böhmischen Brüder, Prag (od r. 1881).

15036. Albert E., Památky po Bratřicy českých v Žamberce, Čas. česk. mus. 1891.

15037. **Camerarius J.**, Narratio de Fratrum orthod. ecclesiis in Böhm., Morav. et Pol., Heidelb. 1591, 1605, 1625, *zob.* Nr. 7711.

15038. **Komeniusz J. A.**, Historia persecutionum ecclesiae Bohemicae (do r. 1632), 1648, *zob.* Nr. 7951.

15039. Komeniusz J. Amos, Ecclesiae slavonicae brevis historiula, Amstelod. 1660; Historia fratrum Bohemorum, 1702; po czesku: Historya o protivenstvich cyrkve české, Lesno 1655, Amsterd. 1663; Synopsis histor. persecutionum eccles. bohemicae, Lugduni 1647 (por. E. VIII.); po niem.: Kurzgefasste Kirchenhistorie d. böhm. Brüder, Schwabach 1739 (DS.), *zob.* Nr. 15050.

15040. **Łasicki J.**, Historia de origine FF. Bohemorum, Lesnae 1649, 1660, *zob.* Nr. 7393.

Węgierski, Systema hist.-chron. eccl. Slavon., zob. Nr. 14868.

15041. Rieger G. C., Historie der alten u. neuen böhm. Brüder, Züllichau 1734—1740; — Elsner J. P., Die reformirten böhmischen Brüder, 1754; — Ewalt G., Die alte u. neue Lehre von der böhmischen und mährischen Brüder, Danzig 1756; — Serstotter, Beiträge z. böhm.-mähr. Brüder, b. m. 1781 (DS.).

15042. **Lochner J. W. G.**, Enstehung und erste Schicksale der Brüdergemeinde in Böhmen und Mähren, und Leben des Georg Israel ersten Aeltesten der Brüdergemeinde in Grosspolen, Nürnberg 1832.

15043. **Gindely A.**, Über die dogm. Ansichten der böhm.-mähr. Brüder, Sitzungsb. d. phil.-hist. Cl. d. Wiener Akad. 1854 XIII.; — Tenże, Böhmen u. Mähren im Zeitalter der Reform., Prag 1857 t. 2; — Charvériat E., Les affaires religieuses en Bohême au XVI. siècle depuis l'origine de frères Bohêmes, Paris 1886.

R: Al. Kocubinskij, Žurn. min. nar. prośw. 1887.

15044. **Łukaszewicz J.**, O kościołach braci czeskich w dawnej Wielkopolsce, Pozn. 1835 (po niem.: Von den Kirchen der Böhmischen Brüder im ehemaligen Grosspolen, übers. v. Superint. Pfr. G. W. Th. Fischer, Polnisch-Grätz 1877).

15045. Bracia czescy w dawnej Polsce, Przyj. ludu, Leszno 1835; Kościół braci czeskich w Poznaniu, tamże 1841 VIII.

15046. Koeppen Al., Kirchenordn. d. husit. Brüder, Leipzig 1845; — Kruske R., Georg Israël, erster Senior u. Pastor der Unität in Grosspolen, Inaug. dissert., Breslau 1894, *zob.* Nr. 15042.

15047. Mały zbiór pieśni braci czeskich, Krak. 1557; — Krzyszkowski W., Rozmowa 4 bratów, Szamot. 1558 (DS.).

15048. Morgenstern B., De schismate Valdensium (Toruń?) 1563; — Tenże, Errores fratercul. Bohemicorum, 1565; — Laurentius L., Responsio ad errores Frat. Bohem. (przeciw Morgensternowi) (1565?); — Tenże, Resp. fratr. Valdens. ad naevos ex apol., 1567; — Adnotatio naevorum et verbor. in Confess. Valdensi per Morgenstern, Toruń 1567 (DS.).

15049. Ratio disciplinae ordinisque ecclesiastici Fratrum Bohemorum 1633 DS.

15050. **Komeniusz J. Amos**, Rad cirkwe jednosty bratrske, Lesno 1632, *zob.* Nr. 3782; — Tenże, Kirchenordnung, Königsb. 1711; — Tenże, De bono unitatis in Ecclesia, Bohemicae ecclesiae paraenesis, Amstel. 1660; — Tenże, Vindicatio famae a calumniis Nic. Arnoldi, cum informatione super Lux in tenebris, Lugd. Batav. 1659 (DS.), *zob.* Nr. 3782, 15039 i 15161.

15051. **Zoubek T.**, Život J. A. Komenského, Praha 1871; — Seyffarth L. W., J. Amos Comenius, Leipzig 1871; — Brbka Ant., Leben u. Schicksale des J. A. Commenius, Znaim 1892; — Gindely A., Über J. A. Comenius Leben, Comenius-Studien VI. 1893; — Monatshefte der Commenius-Gesellschaft, Münster (wychodzi od r. 1891).

15052. Zoubek F., O pobycie Komeńskiego w Lesznie, Osvěta 1886 XVI.

Por.: Pastrnek Fr., Bibliogr. Übersicht über slav. Philologie str. 240—241.

Zob. Reformacya (Przebieg sporów religijnych).

15053. **Wigandus J.**, De Anabaptismo grassante in Germ., Polon., Boh., Belg. locibus, Lipsiae 1582; — Informatio de secta anabaptistica seu mesmonitica, Lublini 1583 (DS.), *zob.* Nr. 15126.

15054. **Kiessling J. R.**, Das Lehrgebäude der Wiedertäufer nach den Grundsätzen des Martin Czechowitz, Rewel und Leipzig 1776 DS., *zob.* Nr. 15100 i 15323.

15055. Wolan A., Nowokrzczeństwo czyli zwierciadło wiary i pobożności Nowokrzczeńców, Wilno 1586 DS., *zob.* Nr. 15277 i *Reformacya (Przebieg sporów relig.).*

15056. Strobel G. Th., Leben, Schriften u. Lehren d. Th. Münzer, Nürnb. u. Altdorf 1795; — Baczko L., Thomas Münzer, Halle u. Leipzig 1842; — Köhler L., Thom. Münzer u. seine Genossen, Leipzig 1846.

15057. Piotr z Goniądza, Przeciw chrztowi dzieci 1562; O ponurzaniu chrześcian, Węgrów 1570; O Synu bożym, iż był od pocz., Węgrów 1570; O trzech, t. j. Bogu, Synu, Duchu św., Węgrów 1570; Doctr. de christ. relig. articulis, Vegroviae 1570 (DS.).

15058. Krzyżanowski H., Rozmowa o chrzcie dziatek, Krak. 1567 DS.

15059. Stryjkowski, Nowo-chrzceńcy, Lublin (157?); — Tenże, Wiersze przeciw nowochrzceńcom, Lublin 1572 (DS.).

15060. Moskorzowski H., Refutatio libri de baptismo, Rakow. 1617 DS., *zob.* Nr 15105.

(g: Sekty XVI. wieku: Arianizm, Socynianizm i Unitaryzm).

15061. **Maimburg L.**, Histoire de l'arianisme et des Sociniens., Paris 1682 (toż po włosku: Istoria del l'Arianismo, Pizzola 1686; po pol.; Historya o herezyi obrazoborców, tłum. W. A. Ustrzycki, Krak. 1717) DS.

15062. **Sandius C. C.**, Bibliotheca Antitrinitariorum, Freistad 1684 DS.

15063. Micraelius J., Historia ecclesiastica (et de haeresi Sociniana in Polonia), Lipsiae 1699 DS.

15064. **Lamy**, Histoire de Socinianisme, Paris 1723 DS.

15065. **Bock Fr. Sam.**, Historia Antitrinitariorum, maxime Socinianismi et Socinianorum ex fontibus recensentur, Regiom. et Lipsiae 1774—1784 t. 2.

15066. **Fock O.**, Der Socianismus, nach seinem histor. Verlauf u. nach seinem Lehrbegriff, Kiel 1847.

15067. Burmeister J. F., Commentatio de systemate Socianianorum dogmatico, Rostochii 1830.

15068. Jasz-Berenyi P., Examen doctrinae Ariano-Socinianae, Londini 1662 DS.

15069. **Trechsel**, Die protest. Antitrinitarier vor Faustus Socinus, Heidelb. 1839, 1844 t. 2.

15070. Heidanus Abr., De origine erroris. Tract. de Socinianismo, Amsterd. 1678; — Buddeus J. Fr., Comment. hist. th. de origine Socinianismi, Jena 1725; — Weisenhorn G., Comment. hist. de origine Socinianismi, Jenae 1725; — Schwarz Fr. I., Dissert. de Socini religionis celeri propugnatione, 1784 (DS.), *zob.* Nr. 15081—15089.

15071. **Wallace**, Antitrinit. Biography, Lond. 1850.

15072. **Lauterbach S. Fr.**, Ariano-Socinismus olim in Polonia, Frankf. u. Leipzig 1725, *zob.* Nr. 9008.

15073. Schreiter J., Theses theol. Ortus in Polon., Lithuan. Arianorum, Lips. 1613 DS.

15074. Wiszowaty A., Narratio compendiosa quomodo in Polonia a Trinitariis separati Unitarii (por.: Węgierski, Slavonia) 1679 DS., *zob.* Nr. 15117.

Wiszowaty, Bibliotheca fratrum Polonorum, zob. Nr. 8536 i 15117.

15075. **Lewickij O. J.**, Socinijanstwo w Polsze i jugo zapadnoj Rusi, Kij. Starina 1882 II.; — Tenże, O Socynianach w Rusi południowej, Cztenija w ist. obszcz. Nestora 1878—1887, Kijów 1888.

15076. Luckfiel E., Der Socianismus und seine Entwickelung in Grosspolen, Inauguraldissertation, Ztschr. d. hist. Gesell. f. Posen 1892, Odb. Halle a. S. u. Posen 1892.

15077. **Aryanie i Socynianie, Przyj. ludu, Leszno 1831 I.; Ostatni Socynianie w Polsce, tamże 1839 VI.; Wasyl Boremczuk, diak, czyli Aryanie w Brzeżanach, Lwowianin 1887 t. II.; Ścisłowska Z., Kilka słów o Braciach polskich (Aryanach) w Lubelskiem, Wieniec, pismo zbiorowe ofiar. Stan. Jachowiczowi, Warsz 1857—1858 III.; Ehrenfeucht F., Aryanie i grobowiec aryański w Skorocicach, Wędrowiec 1883 Nr. 49.**

15078. **Wieniawski A., Wysokie w XVII. w. czyli Aryanie w Polsce, powieść hist., Petersb. 1851.**

15079. **Bock Fr. S.**, Historia Socinianismi Prussici, Regiom. 1754; — Tenże, Dissertatio memorabilia Unitariorum qui Sociniani appellantur acta in Prussia, Regiom. 1733, 1754, 1756 DS.

15080. Sembrzycki J., Der erste unitarische Geistliche in Bobelwits, Ztschr. d. hist. Gesellsch. f. d. Prov. Posen 1894 zesz. 2, *zob.* Nr. 15025.

15081. **Socinus Laelius**, Opera: Dialogus inter Calvinum et Vaticanum, Mini Celsi Senensis de haereticis capituli supplicio non afficiendis, Diss. de Sacramentis ad Tigurinos et Genevenses, por.: Opera Fausti Socini, *zob.* Nr. 15083.

15082. **Illgen Chr. Fr.**, Symbolorum ad vitam et doctrinam Laelii Socinii illustranda, pars I—II., Lips. 1826; — Trechsel F., Lelio Socini u. die Antitrinitarier, Heidelberg 1844.

15083. **Socinus Faustus**, Opera, wyd. w: Bibliotheca fratrum Polonorum seu Socinianorum Crelii, Fausti Socini etc. opera, Irenopoli 1656 t. 11; Praelectiones theologicae, Rakow 1627 DS.

15084. Socyn F., Wykład na capita św. Jana, Rόm. Pauli, Krak. 1568; Resp. ad paraen. Volani 1579, 1588; Altera responsio 1588; Ad J. Paleologi librum, responsio, Racoviae 1581, 1617, 1627, 1635; Apologia, Racoviae 1581; Ad P. Blandratam, b. r. (1583); Animadversiones in assertiones de trino et uno Deo, b. m. 1583; Dysidaeus (Socinus), De loco Pauli disp., Crac. 1583; De haereticis capituli supplicio, And. Duditii epistolae, b. m. 1584; De J. Chr. filii Dei natura adver. Volanum, b. m. 1588, Rakow 1627; De statu primi hominis ante lapsum, Rakoviae 1590; Refutacya X. J. Wujka, b. m. 1592 (toż po łac.: Ref. libelli quem Jac. Wujeccius etc., b. m. 1594); Disputatio inter Er. Johannis, Raków 1595; De J. Chr. inv. disput., Raków 1595; De J. Chr. Servatore, Basil. 1595; Defensio disputationis, b. m. 1595; De unigeniti filii existentia, b. m. 1595, 1626; Catecheseos racov. reformationis 1603; Tractatus de justificatione, Racov. 1611; Justificationis nostrae synopsis, Gerapoli 1611; De baptismo aquae, Racov. 1613; Harmonia praecipuorum Calvinianorum, Jenae 1613; Explicationes et paraphrases cum praef. H. Moskorzewski, Krak. 1614; Tractatus de deo Christo, Rak. 1618; De Jesu Christi invocatione, Racoviae 1626; Defensio disputationis suae, Rak. 1618; De coena domini tractatus, Rak. 1618; Concionis Christi explicatio, Rak. 1618; Defensio animadversionum, Rak. 1618; Explicatio primae partis Johannis, Rakow 1618; Disputatio de adoratione Christi, Rak. 1618; Brevis explicatio initii, Rak. 1618; Christianae religionis institutio, Rac. 1618, 1629; Lectiones sacrae, Rac. 1618 [toż po niem.: Theologische Lessen, Rak. b. r. (1630)]; Tractatus de diversis materiis, Rak. 1618 (toż po holend.; Van de Kerche versch. Tractaten, Amst. 1639); Breves quidam de diversis materiis, Rak. 1618, 1619; Assertiones theologicae, Rak. 1618; Animadversiones in assertiones, Rak. 1618; Fragmenta duorum scriptorum, Rac. 1619; Tractat v. Auctoriteyt H. Schriftura, Rak. 1623; Responsio ad libell. Wuieki, Rak. 1628; Elenchi sophistici, Rac. 1625; Commentarius in epist. Joannis, Rac. 1628; Het ampt van Christen Mensch, b. m. 1630; Anonymi dissertatio de pace, Eleutheropoli 1630; Dissertatio quam praemitti voluit, 1636; Pontificios sua dogmata minime tutari posse, b. r. (por. **E.** 1700: v. Hurter, 1702: Jameson Wilh.) (DS.), *zob.* Nr. 7702 i 15097.

15085. **Stoiński P., Okazanie, iż ludzie ewangelikami zwani powinni do Aryanów przyłączyć się (autor według W. Maciojowskiego Faustyn Socyn), Raków b. r. (E. VIII.) DS.**

15086. Socinus F., Ad amicos epistolae, Rakow 1618; — Fausti Socini epistolae, ed. Ruarus M., Racoviae 1630; — Socinus F., Ad A. Dudithium epistolae, Racoviae 1635, 1638; — Translaet van Seckeren Brief van een sociniaen predicant doer. G., Rakoci 1639 (DS.); — Socinus F., Ein ungedruckter Brief an H. Moskorzewski, Racau 5. Juni 1603, Altpr. Mntschr. 1886 XXIII.

15087. **Vita** Sozzini Fausti, 1634, 1637 (por. **E.**) (toż po niem.: Leben und Wandel F. Socini, aus d. latein. v. J. P. D., 1637); — Przipcovius S., Vita F. Socini, 1636; — Vita descripta Fausti Socini, Eleutheropoli 1651; — Mesnard Ph., Essai sur le Socinian., La Haye 1709; — Toulmin Joshua, Memoirs of the life, character F. Socinus, London 1778; — Pisarski A. J., Dissertatio de vita Fausti Socini, Lond. 1788 (DS.).

15088. **Burdin E.**, Faust Socin, Petersb. prawosł. Sobiesiednik 1887.

15089. **Biblia** socyniańska, 1563, 1566, 1568; — Testament nowy z greckiego (socyniański), Nieśwież (1566—1568); — Testamentu now. część pierwsza i wtóra (socyniański), wyd. Żenowicza Mik. Juriewicza, Wilno 1580, 1593, Toruń 1585 (DS.).

15090. **Catechesis** Racoviensis seu Liber Socinianorum profligavit G. L. Oederus, Frankf. u. Leipzig 1739 DS.

15091. **Ochino Bern.**, De purgatorio dialogus, Tiguri 1555; O zwierzchności papieskiej przez O. Trepkę, Szamotuły 1558 (toż: O zwierzchn. papieskiej, przeł. Lesnianin, b. r.); Tragedya o Mszy, Pinczów 1560 (DS.), *zob.* Nr. 15120.

15092. **Benrath K.**, Bernardino Ochino von Siena, ein Beitrag z. Gesch. d. Reformation, 2. wyd. Braunschweig 1892.

R: Breyer R., Mitth. a. d. hist. Lit., Berlin 1894

Serwet M., zob. Nr. 15015.

15093. **Lismanin**, Brevis explicatio doctrinae de sancta trinitate, Regiom. 1565 DS.

15094. **Chełmski R.**, Epistola scripta Socini, 1559; — Chełmski M., List do ks. Brzechwy m. na Tyńcu (Krak.) 1560; — Tenże, Pieśń o łotrowskim stanie mnichów (Krak.) 1560 (DS.).

15095. **Dudith A.**, Epist. ad J. Wolfium Tigur. eccles. minist., Crac. 1559; Epist. ad Pet. Karolium Concion. Varadin., Crac. 1572; Epistola ad F. Socinum, 1582, 1588; Epist. de haeret. scripto a. 1570, Christlingae 1584; Ad J. Lasicium de Triade epist. scripta, 1571, 1591; Epist. ad Theod. Bezam de eccles. scrip., Crac. 1570, Heidelb. 1593; Monita politica, 1630 (DS.), *zob.* Nr. 15084 i 15086.

15096. **Pauli G.**, Antidotum c. articulos fidei Sarnicii, Nieśwież 1562, 1578, 1579; Tabula de Trinitate, 1562; O wyznaniu wiary ks. Sarnickiego, Brześć 1564; Epistola ad Bullingerum (rękop.?), 1561; Wypisanie sprawy, Nieśwież 1562; Revelationes Niesviecenses (1563 ?); Epistola monitoria, 1563 (1564?); Ukazanie wszystkich wiar, 1563, 1567, 1568; Krótkie wypis. sprawy o wyznaniu i wierze, Pinczów 1563; Turris Babel, Frankf. (1563); Krótkie wypisanie sprawy etc., Nieśwież 1564; Wiara sabelliańska, 1564; Oratio de orig. dogmatis de Trinitate, 1565; Antyhyma wzgardzonych sług Chrystusa, b. r. (należy do dzieła: Ukazanie i zboczenie wiar) 1568; O prawdziwym synu Jez. Chr., b. m. 1568; Dowody, które dzieci chrzest zbijają (należy do dzieła: Ukazanie) 1568; Sposoby mów o J. Chrystusie, b. m. 1568; Wykład miejsc S. i N. Test., 1568; Theses impressae, 1568 (DS.), *zob.* Nr. 15086 i 15115.

15097. **Blandrata G.**, Refutatio scripti P. Melii, quo docet Jehovalitatem et trinitatarium Deum, Albae Juliae 1567; De regno Christi, lib. I., Alba Julia 1569; De mediatoris J. Chr. divinit., Alba Julia 1568; Aequipollentis de J. Chr. phrases, Alba Julia 1568; Enarratio disputationis Albanae de Deo trino, Alba Julia 1568; Ad Steph. Regis Archiiatrum epistola, b. m. i r. (1583); Socinus ad G. Blandratam, b. r. (1583) (DS.), *zob.* Nr. 15336.

15098. Burian M., Dissertatio historico-critica de duplici ingressu in Transsylvaniam Georgii Blandratae, recensente Michaële Burian, archidiac. cathedrali, Albae Carolinae (Karlsburg) 1806.

15099. **Budny Sz.**, O przedn. artyk. wiary, Brześć litewski 1570; O używaniu miecza, Łosk 1578, 1583; De duabus naturis in Christo, 1574; Refutatio arg. M. Czechovicii, Łosk 1574; Zalecenie dzieł And. Frycza, 1577; Defensio sententiae de magistratu politico in Ecclesiis, Łosk 1580; Katychizis, 1583; Ad Palaeologi librum responsio, Racoviae 1617 (DS.).

15100. Luter, Katechyzys, nauka starodawnaja chrystyan p. Budnego, ded. Mik. Rayziwiłłowi, Nieśwież 1562 DS.

15101. **Paleologus**, Adv. sententiam coetus, 1573; Liber de mag. polit. cur. S. Budneo, Łosk. 1573; Defensio Franc. Davidis in negotio de non invocando Jesu Christo, Racoviae 1580; Judicium ecclesiarum polon. de causa Franc. Davidis ab Alex. Vintrellino concinnatum, b. r.; Confutatio vera Judicii ecclesiarum, Tres Blandratae ad J. Palaeologium epistolae, b. r. (E. IX.) [Coetus Racoviensis nomine adv. Paleologum (autor Pauli Grz.?), b. m. 1573; Ad Paleologi Jac. librum cui titulus: Defensio verae sententiae, pro Racov. resp., Racov. 1581] (DS.), *zob.* Nr. 15084.

15102. **Czechowicz M.**, Rozmowy chrześcijańskie, Raków 1575; Respons na script St. Tarnowskiego przeciw zgodzie lucławskiej 1579, 1581; Odpowiedź Jakóbowi żydowi, 1581; Rozsądek na wykład katech. Gilowskiego, Krak. 1581 (Jakób, żyd z Bełżyc, Odpis na dyalogi Czechowicza, Raków 1581); List do Pawła Orzechowskiego, 1583; Epistomium na wędzidlo Hier. Powodowskiego, List P. Orzechowskiego do Jana Zamojskiego, (Raków) b. r. (ded. 1583); Wuyek t. j. odpis na pisanie Wuyka, b. m. 1598 (DS.), *zob.* Nr. 15054, 15095, 15115.

15103. **Statorius P.** (Stoiński), Odpowiedź na księgi Śmigleckiego, b. m. i r.; Obrona sentencyey, b. m. i r.; Dysputacya lubelska, 1592; Odpowiedź na księgi M. Śmigleckiego, b. m. i r. (DS.), *zob.* Nr. 15085, 15403.

15104. **Statorius J.** (Stoiński), De his qui Christum Deum esse negarunt, Regiom. 1592; Disputatio cum Jesuita, 1615; Relatio disputationis de Jesu Chr. divinitate, Racov

1618; Praefatio in Crellii declarationem, Racov. 1637; Declaratio sententiae de causis mortis Chr. J. Crellii, 1637 (DS.), *zob.* Nr. 13528 i 15113.

15105. **Moskorzewski H.**, Oratio contin. calumniarum depulsionem, 1595; Odpowiedź na script (J. Petrycego), Raków 1602; Zniesienie zawstydzenia, Raków 1607; Zniesienie wtórego zawstydzenia Aryanów, Raków 1618; Cathechesis (2 ed.) 1609; De statu primi hominis ante lapsum, Racov. 1610, *zob.* Nr. 15086; Refutatio Appendicis M. Smiglecii, Raków 1613; Odpowiedź na książkę Gurskiego, 1617; Defensio animadvers. Socini, Racov. 1618 (DS.), *zob.* Nr. 15060 i 15084.

15106. **Lubieniecki A.**, Odpowiedź na artykuły, które rozsiewa Joannes Petricius z Chomranic, b. m. 1596; Odpowiedź na artykuły, które Joh. Petricius rozsiewa, z przedm. Stan. Lubienieckiego w Rakowie (1596) b. r. (E. IX.) (DS.).

15107. **Osterod Chr.**, Dysput. zboru Szmigielskiego, 1592; — Tenże, Apologia ofte Verantvordinghe, Rakow 1600; Unterrichtung v. d. Hauptpuncten, Rakow 1604, 1625, 1629; Disputatio wider Georg Tradeln, Rakow 1625; Osterod Christ. et Voidovius Andr., Apologia ad decret. ordin., Bellgii 1600 (DS.).

15108. **Gosławski A.**, Refutatio eorum quae Kekermann, Racov. 1607, 1613; Odpowiedź na obronę, Raków 1608 (DS.), *zob.* Nr. 15115.

15109. **Spangenberg E.**, Lamentatio super ecclesiae, Racov. 1610; Manifestatio, quinam eius accusatores fuerint, b. r.; Brief an eine Schwester der Gemeinde, die man nennt die poln. Brüder, b. r.; Rationes cur excomunicatus sit a fratr. Polonis, b. r.; De negotio excommunicationis a fratr. polonis factae, b. r. (E. IX.) (DS.).

15110. **Borkowski Al.**, Tractatus de ecclesia, Raków 1614; — Nicolaides Th., Tractatus de ecclesia, Rakow 1614 (DS.).

15111. Reuchlinius Andr., Notae in libellum M. Smiglecii Racov. 1614; — Grewerus A., Refutatio disputationis (2 odb.), Racov. 1615 (DS.), *zob.* Nr. 15507.

15112. **Smalcius V.**, Kurtze Auslegung, Raków 1611; Defensio anonymi, Racoviae 1612; Refutatio disputationis Greveri, Racov. 1613; Responsio ad librum Smiglecii, Rakow 1613; Refutatio thesium Schopperi, Altorfi 1613, Racov. 1614; Responsum ad scriptum Ravenspergii, Racov. 1614; Tractatus de ecclesia, Racov. 1614; Refutatio thesium Frantzii (2 odb.), Rakow. 1614; Notae in libellum Smiglecii, Rakow. 1614; Refutatio libelli Smiglecii, Racov. 1614; Examinatio centum errorum, Raków 1615, 1616; Refutatio disputationis Graveri (2 odb.), Racov. 1615; Refutatio thesium A. Graveri, 1615; Refutatio duorum Smiglecii libr., Racov. 1616; Refutatio J. Vogelii, Racov. 1617; Christianae religionis institutio, Racov. 1618; Odpis na dwa paskwilusy przeciw tym, których Aryanami zowią, Raków 1619; Odpowiedź na książkę X. Zborowskiego, 1619; Tractat van de Goddelyckheyd, 1623; Homiliae decem, Racov. 1625; Von der Göttl. Hoheit Jesu, 1627; Brevis institutio religionis christianae, 1629; Theses praedicaticii, Raków 1631; T'Woordts is Vleysch, Raków 1631; Kurtzer Inhalt der Religion. 1633; Quaestio num necesse sit in peccato manere, Racov. 1635; De actis Racoviensibus, b. r.; Messiasz Arianów według Alkoranu tureckiego, b. r.; Refutatio appendicis quam M. Smiglecius Jesuita opposuit, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 15508.

15113. **Crellius J.**, Ad librum Hug. Grotii, Racov. 1623; Commentarius in epistolam, Racov. 1628; De uno Deo Patre, Racov. 1631; De Deo cum libris J. Volkelii, Racov. 1630; Commentarius in epist. (2 ed.), Racov. 1636; Junii Bruti poloni Vinditiae pro relig. libertate, 1637, Eleutheropoli 1650; Hydra Socinianismi, Groninga 1651; Van de Apostasie aangaande de geneogdoening tegen Socinus geschreven, b. r.; Antwort op. H. de Groot aangande tegen Socinus, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 15104.

15114. **Volkelius J.**, Nodi Gordii dissolutio, Racov. 1613; Responsio ad refutationem, Racov. 1618; De vera religione, Racov. 1630; De vera religione et Joan. Crellii, Liber de Deo, Amstelod. 1642, 1645 (DS.).

15115. **Schlichting J.**, Odpowiedź na script X. Clementjusa, Raków 1625; Commentarius in epistolam Pauli (toż: ad Galates), Racov. 1628; Odpowiedź na Antapologię pod imieniem Dan. Clementinusa, Raków 1631; Commentarius in epistolam ad Hebraeos, Racov. 1644 b. r.; Quaestio unum ad regnum Dei possidendum, cont. Balt. Meisnerum, Racov. 1635; Quaestiones duae: contra Meisnerum ded. Ad. et Adr. Gosławski, (Racov.) 1636; Disputationes pro Socino contra Meisnerum, Racov. 1636; De S. Trinitate adv. Balt. Meisnerum, 1637; De S. Trinitate disputatio, 1639: Epistola apologetica, 1640; Confessio fidei Christianae, edit. nomine ecclesiarum polon. (Hollandiae) 1642; Decretum comitiale contra sectae arianae pseudo-apostatum, 1647; De articulis fundamentalibus, b. r.; Cichowiusz diabła zaklętego odkląć nie może, b. r.; Cichowiusza Diabeł zaklęty, odpowiedź na dzieło Cichowiusza, b. r.; Fulmen de coelo delapsum, b. r.; Tormentum throno trinitatem deturbans, b. r. (E. IX.) (DS.).

15116. Schlichting W., Ant. der gem. von Schmigel Sig. v. Schlichting, (Racov.?) b. r. DS.

15117. **Wiszowaty Krz.**, Obrona wiary i ofiary, Raków 1625 DS., *zob.* Nr. 15074.

15118. Morzkowski P., Odpowiedź na skrypt: „Asymbolum", przeciw Clementinusowi, Raków 1632 DS.

15119. **Stegmani J.**, Von der Reformation, 1632; Disquisitio brevis an evangeli i Pontificios ac Valeriani Magni, refutare queant, Eleutheropoli 1633; Prob der einfältigen Warnung für arianischen Lehr von Johanne Botsaccus, Raków 1633; Kennzeichen der falschen Lehrer, 1637; Examen disquisitionis quomodo evangelici pontificios ac Valer. Magni judicium refutare queant, Eleutherop., Norimb. 1637; Controversiarum de ecclesia dodecas, Rintelii 1641; Photinianismus h. e. refutatio errorum Photinianor., Frankf. 1643; Brevis disquisitio inter duas de S. Trinitate disputantium partes, 1649; Epistolae duae ad St. Lubienscium, Amstel. 1667 (DS.).

15120. **Przipcovius S.**, Dissertatio de Christianorum bono F. Socini operibus, 1636 DS., *zob.* Nr. 15083.

15121. **Zwickerus Dan. Gedan.**, Frage ob ein Christ, b. m. 1649; Kurze Anbitung, 1650; Specimina pugnae D. Calovii, 1650; Regeln des Christen, 1650; Adhuc stans ecclesia, Amsterd. 1661; Vereinigungs Schrift, 1661; Irenicomastix perpetuus seu Confirmatio Comenianae refutationis, Amsterd. 1661; Henoticum christianorum, 1662; Evalescens non apostolicus, 1666; Compelle intrare seu de contradictione, 1666; Ecclesia antiqua, 1666; Demonstratio quod I. Cor. XIV. perverse explicatum, 1669; Novi foederis Josias, Amsterd. 1670; Revelatio hostium crucis, Amsterd. 1672; Revelatio demonolatriae, Amsterd. 1672—1675 cz. I—II.; Regulae fundamentales, Amsterd. 1678; Revelatio catholicismi veri, b. r. (**E.** VIII. i IX.) (DS.).

15122. **Wiszowaty And.**, A. Joach. Ouaden a Rotterdam d'Amsterd., Avril (posyła list Socyna) 1669; Colloquium charitativum habitum in Rożnow (por.: Węgierski, Slavonia) 1679; Notae in catechisim eccl. Polonicarum, Staurop. Philal. 1680; Praefatio in catechesim polon. eccles., 1680; Arsenii Sophiani Religion, Amsterd. 1703 (DS.).

15123. **Kwiatkiewicz J.**, Bethörung von Luthero, Socyan., 1674 DS.

15124. Corderius Math., Colloquiorum scholasticorum l. IV., Racov. b. r. (**E.** IX.).

15125. Arcissevius Elias. Scriptum cuiusdam equitis poloni, quod relig. arianicae se addixerit, 1649 DS.; Arciszewski Krz., Pieśń Polaka dyssydenta sławnego w wieku XVII. rządcy Brazylii (przedr. z bibl. Zakł. im. Ossol. 1848), Lwów 1863.

15126. **Wigandus J.**, De Deo c. Arianos, Regiom. 1563, 1566 DS., *zob.* Nr. 15053.

15127. **Valentia Gr.**, Disputatio theologica, dedic. Aleks. Xciu Słuckiemu, resp. Chr. Sella, Ingolstadt 1580; Contra duar. sectar., Ingol. 1582; Libri V. de Trinitate, in quibus refutantur blasphemiae libri in Polonia editi, Ingolstadt 1585, 1586 (DS.).

15128. **Powodowski H.**, Wędzidło na błędy Aryanów, Posn. 1582, 1588; Pochodnia Kościół boży pokaz., Pozn. 1584; Porozumienie Kalwinistów fr. z protest. niem. i łac., Pozn. 1585; Disputacia wtóra z Smigielskimi Różnobożany o trzech personach w jednemże bóstwie, Pozn. 1592; Weryfikacya dysp. wtórej Szmigielskiej przeciw wydaniu Różnobożanów, Pozn. 1594 (DS.), *zob.* Nr. 15330 i 15347.

15129. Mościski M., Caraffa (Paweł V.), Epist. deploratoria ad Ber. Ochinum, edd. Mościski, Crac 1583, 1589; Exp. missae Hugonis card., Crac. 1584; Mościski Mik. (?), Infirmarya chrześcijańska, Krak. 1624 (DS.).

15130. Johannes Er., Scriptum ad F. Socinum, 1584 DS.

15131. **Oderborn P.**, Vier Predig. in Riga, Riga 1591; Ein Gespräch von der Religion, Wilno 1605 (DS.).

15132. **Śmiglecki M. X.**, Opisanie disputaciej nowogrodzkiej, Wilno 1594 (Wołowicz P., Dysputacya Śmigleckiego, 1592); Absurda synodu toruńskiego, b. m. 1596; Disputacya wileńska, Krak., Wilno 1599 (Mikołajewski D., Disputacya wileńska M. Smigleckiego z Mikołajewskim, Toruń 1599; Tenże, Cenzura dysputacyi wileńskiej, Wilno 1599); Proca na ministry heretyckie, b. r. (1600); Vana sine viribus ira, Coloniae 1611; Refutatio Epichrematis, Coloniae 1611; Nodus gordius, Ingolstadt 1613, 1622; Przestroga do sumienia, b. m. 1613; Verbum caro factum, Crac. 1613; Refutatio vanae dissolutionis, Crac. 1614; De erroribus Arianorum, Crac. 1615; De notis ministrorum, Crac. 1617; Przestrogi do sumienia należące (2 odb.) 1632 (DS.).

15133. **Ostrowski St.**, Refutatio exam. Fausti Socini, Posn. 1594; Dyalog albo Rozmowa katolika, Krak. 1604 (DS.).

15134. Licinius J., Disp. Nowogrod. cum M. Smiglecio, 1594 DS.

15135. Tradel G., Judicium u. Ablainung über die Gotteslästerliche Arianische in Poln. Schrift, Frankf. 1596 DS.

15136. Miedzybonus (Rosciszewski), Disp. de Eccl. contra Faust. Socinum, b. r.; — Wolski P., Tractatus de S. Trinitate adversus Arianos (?), b. r. (DS.).

15137. **Słupski W.**, Summariusz prawdy katolickiey, Krak. 1607; Odprawa na rozprawę, Krak. 1610 (DS.).

15138. **Gurski J.**, Wyjaśnienie niewstydu Arianów, Krak. 1608; Zawstydzenie nowych Arianów, Krak. 1608 (DS.), *zob.* Nr. 15105.

15139. **Borkowski Ol. X.**, Minister wytkniony, Krak. 1611; Brevis de ecclesia tractatus, Crac. 1614 (DS.).

15140. Anti-Socinus hoc est conputatio errorum, Frankf. 1612 DS.

15141. Becan O. M., Ein Gespräch von d. Religion, Wilda 1605 DS., *zob. Reformacya (Przebieg sporów religijnych), zob. Nr. 15451.*

15142. Lucius Lud., Sinopsis Anti-Sociniana; Oposita F. Socini, Basil. 1614 DS.

15143. **Grootius H.**, Defensio fidei catholicae adv. Socinum, Lugduni 1617 DS.

15144. Blosius Mat., Academica deifica trias Arianorum Martino Szyszkowski, Crac. 1619 DS.

15145. Ravensperg H., De causa Dei adversus turmam racoviensem, quam ducit N. Smalcius, Brema 1621 DS., *zob.* Nr. 15112.

15146. **Prölaeus A.**, Mataeologia Sociniana, Lipsiae 1624, 1625; Mahometologia Sociniana, Lipsiae 1625 (DS.).

15147. **Polyander a Kerkhoven J.**, De Jesu Christi existentia contra J. Crellium et J. Volkelium, Lugd. Batav. 1643; Prima concertatio Anti-Sociniana, Amsterd. 1640 (DS.).

15148. **Tarnovius P.**, Liber adversus Faust. Socinum, Rostochii 1625; De S. Trinitate liber oppositus Fr. Socini refutationi, Rostoch. 1625 (DS.).

15149. **Junius I.**, Examen responsionis F. Socini, Amst. 1628; Refutatio praelect. F. Socini, Amsterd. 1633 (DS.).

15150. Grabiecki F., Theoria Sanctiss. Trinitatis, Lublin 1634 DS.

15151. Becmann Chr., Exercitationes theol. contra F. Socinum, Smalcium T., Amsterd. 1644 DS.

15152. **Cichovius Nic.**, Credo arianorum, Crac. 1649; Wizerunek nieprawdy aryańskiej, ded. Jan. Tarłowi, Krak. 1649; Responsum theologicum ad primum libellum J. Markiewicz, Romae 1650; Wizerunek nieprawdy aryańskiej, Krak. 1650; Refutacya katechismu Rakowskiego, Krak. 1652; Trzydzieści przyczyn, dla których odrażać od zboru ariańsk., Krak. 1652; Nowe zawstydzenie Socinistów, Krak. 1653, 1654; Responsum pro exemptione P. Soc. J. a solv. decimis, Roma 1654; Wyklęcie ministrów arryańskich, Krak. 1654; Speculum Samosathenistarum vel Arrianorum, Krak. 1656, 1662; Namowa do panów koronnych, aby przeciw Aryanom stali, b. r. (1661?); Triumphus sanctiss. Trinitatis de Arrianis, Crac. 1662; Responsum theologicum ad scriptum Joan. Markiewicz, Brunsb. 1680; Manes Schlichtyngianae seu trutina vindiciarum, Crac. b. r. (DS.), *zob.* Nr. 14223.

15153. Cichoviusa Jezuity Diabeł od zboru chrześc. zaklęty, 1653; Cichowski M. X., Dyabła zaklętego odkląć nie może, (Warsz.) 1653 i b r. (DS.).

15154. Hoornbeeck, Socianismi confutati, Ultraj. 1650 DS.

15155. **Marresius S.**, Hydra Socinianismi expugnata sive Joh. Volkelii de vera relig. Joh. Crelii, De Deo, Groningae t. I. (1651), t. III, (1662) DS.

15156. Wolferde M., Dissertatio exhib. evictam a Socinianorum calumniis necessitatem, Franecker. 1654 DS.

15157. Witte P., Wederlegginge der Sociniaensche dwaelingen, Delf. 1655 DS.

15158. Saulus T., Refutatio paralogismorum Socinianorum, das ist Widerlegung, Amsterd. 1656 DS.

15159. **Coccejus J.**, Equitis poloni apologia advers. edictum Ord. Hollandiae socinianos, Lugduni 1656 DS.

15160. Felgenhaber P., Ref. paralogismorum Socinian., Amsterd. 1656 DS.

15161. **Komeniusz J. A.**, De iterato sociniano irenico, Amsterd. 1651; Contra Valerianum Magnum, 1659; Admonitio de irenico irenicorum e Socini secta, Amsterd. 1660; Socinismi opusculum, Amstelod. 1661; Admonitio III. ad Zwickerum, Amst. 1662 (DS.), *zob.* Nr. 15037.

15162. Mauritius C., Exercitationes Anti-Socinianae, Hamburg 1669 DS.

15163. Faustinus J. S., De satisfactione Christi contra Socinum, Argent. 1670 DS.

15164. Felbinger J., Epistolae ad Christianos in quo Socini errores refutantur, 1672 DS.

15165. **Scherzer J. A.**, Collegium Anti-Socinianum, Lipsiae 1672, 1702 DS.

15166. **Galatowski J.**, Sophia, Mądrość zbudowała dom przeciw Arianom, Czernich. 1686 DS.

15167. Olearius J., Synopsis errorum Socinianorum, Lipsiae 1688 DS.

15168. Tomaszewski I., Carolo Tarło, Conclusiones theologicae de trinitatis mysterio defensae, Varsav. 1689 DS.

15169. Edwards J., Preservative against Socinianisme, Oxford. 1693 (1703); — Musaeus J., Collegium controvers. Becano, Crellio, aliisque Socin. oppositum, Jenae 1701 (DS.).

15170. **Schomerus Just. Chr.**, Collegium Anti-Socinianum, Rostocchii 1706, 1725 DS.

15171. Heumann Chr., Parerga critica sive de arte crit., Acced. dissert. contra Socinianos, Jena 1712; Cattenburg A., Bibliotheca script. Remonstrantium, Controvers. inter Remonstr. et Socinum, Amsterd. 1628; Pape D., Bericht von Untersch. der evang. und Socinianer Lehre, Berlin 1717; Blanc Th., Principes contre les Sociniens., Hamb. 1718 (DS.).

15172. Ruarus M., Historia Crypto-Socinismi, Lipsiae 1729 DS.

15173. Rambach J., Dissertatio, qua pellis socinianis detracta, Hallae 1731; Historische Einleitung in Streitigkeiten mit den Socinianern, Cob. 1745 (DS.).

15174. **Reinhardus L.**, Breviarium controversiarum contra Socinianos agitatarum, Erfurti 1737; Theologiae polonicae t. I. ruthenis, t. II. Socinianis oppositae, Viennae 1745 (DS.).

15175. Walther M., Dissertationes theol. academicae (de legisl. contra Socinianos), Witteb. 1753 DS.

15176. Hermanus C. G., Oratio de socinismo grassante, Wittebergae 1760 DS.

15177. Pisański Chr. G., An religio Socinianorum cives ad obsequium imperatoribus praestandum obstringat, Regiom. 1797 DS.

15178. Aurelian, Ariana haeresis, b. r. (E. IX.).

(h: Reformacya: Przebieg wypadków i sporów religijnych).

15179. **Leo Papa**, Bulla contra error. Lutheri, Crac. 1520 DS.

15180. Fijałek J. ks., Mahnschreiben des päpstlichen Legaten in Polen Zacharias Ferreri an Martin Luther, 20. Mai 1520 (odb. z: Görresa Histor. Jahrbuch), München 1894.

Luter Marcin, zob. Nr. 14918—14926.

15181. **Ecchius Val.**, Threni neglectae religionis, b. m. 1520, *zob.* Nr. 6956, 6994; — Pyrser M., Ad Val. Eckium epistola, Eckius, utrum prud. viro, Crac. 1524; — Ecchius V., Enchiridion loc. c. Luther. Crac. (2 ed.) 1525; Pannoniae luctus, 1544 (DS.), *zob.* Nr. 2682.

15182. **Roterodamus Er.**, Epist. contra quosdam, qui se jactant Evang., Crac. 1530, *zob.* Nr. 2681; Anatomia Marc. Lutra, St. Zrenczycki, b. m. 1546, 1579; Ricerstwo chrześciańskie, wyd. Seklucyan Jan, zarazem list do Łómacza Wojc. z Nowego Miasta, Królew., 1558, 1585 (DS.).

15183. Carvaltus, Apologia diluens migas Erasmi in sacras religiones, Crac. 1540 DS.

15184. **Sigismundus I.**, Edictum contra Lutherum 1521, *zob.* Nr. 2613.

Zob. Nr. 2616, 3620, 2629, 2635.

15185. **Encomia** Luteri, Crac. 1524, *zob.* Nr. 6978, 6983.

15186. **Cricius A.**, Epistola Cricii et Edictum Regis in Mart. Lutherum, Romae 1524, *zob.* Nr. 2635, 2731, 6966, 6982, 7002.

15187. Constitutio quaedam per apostol. Nuntium Ratisbonae edita, Crac. 1524 DS.

15188. **Janussius**, dux Masoviae, Decretum, *zob.* Nr. 2655, 2656.

15189. Tschackert P., Herzog Albrecht v. Preussen als reformatorische Persönlichkeit, Schriften d. Vereins f. Reformationsgeschichte Nr. 45, Halle 1894.

Hołd Pruski, zob. Nr. 2639, 2644, 6986, 6987 i Historya polityczna.

Bunt Gdański, zob. Nr. 2656, 6987 i Historya polityczna.

Artykuły królewieckie, zob. Nr. 2669, 2759.

15190. Ferdinandus, Edictum adv. Anabapt. Luther., Crac. 1527 DS., *zob.* Nr. 2682.

Licinius (Businius), zob. Nr. 6996.

15191. Franconius M., In Luther. elegia, Praefixa Stan. Zaborowii: De coelibatu christianorum, 1529, *zob.* Nr. 6995, 7021.

15192. Augustinus Aurelius, De vita christiana, ed. V. Ecchius cum praef. ad Mich. de Vratislavia, Crac. 1529, 1535 DS.

15193. Byliński J., Defensorium ecclesiae contra Laur. Corvinum, Crac. 1531 DS.

15194. **Wicelino G.**, De doctrina et mor. sectae Luther., edd. Cervus Tuchol., Crac. 1532; Catechisticae Questiones, Crac. 1543 DS., *zob.* Nr. 7037.

Hogendorfinus, zob. Nr. 2728 i 7038.

15195. Velitatio in phil. Melanchton, Lipsiae 1534 DS.

Melanchton Filip, zob. Nr. 14925.

15196. **Cochlaeus Joh.** (Dobereck), Adversus scripta Mart. Lutheri admonitiones, ded. Math. Drzewicki, Archiep. Gnesn., Lipsiae 1534; — Confutatio adv. Didymum Faventinum, Lipsiae 1534; Velitationes, ded. Krzycki, 1534; Philippica in apol. Melancht., 1534; Novae opiniones luther., Crac. 1546; De votis contra J. Calvin, Moguntiae 1550; De cath. usu communionis, Nissa 1557 (DS.).

15197. Faber Andr. Polonus, Liber adv. Lutheri et Zwingli haereses (?) (około 1534); — Vio Th., Opera, Crac. 1534, 1544, *zob.* Nr. 7937 (DS.).

Łaski J., zob. Nr. 15026.

15198. Lirinensis Vinc., Pro cath. fidei antiquitate, adv. haer. libellus (Er. Roter: De n. eccl.), Crac. 1539 DS.

15199. Diarium cum electionibus una cum evang. ab Alb. Grabowski a Sierpc editum, Crac. 1539 DS.

Edykt z r. 1540, zob. Nr. 2758.

15200. Sporn M., Speculum haereticorum, Crac. 1540, 1546 (por. **E.** Wiek XVI.: Catarini, Politus).

Lismanin Fr., zob. Nr. 15093.

15201. **Lubelczyk A.**, Tumultuaria resp. in P. Melanch., Crac. 1540; Bellum theol. contra Turcas, Crac. 1545, 1597 (DS.), *zob.* Nr. 7585 i 15429.

15202. **Seklucyan J.**, Wyznanie wiary, 1540; Katechizm, *zob.* Nr. 7100 i 7116; Ewangelia święta, 1551; Nauka chrześciańska, Królewiec 1552; Testament nowy zupełny, w Królewcu 1553 druk. Aleks. Czech 1552 (ma zatem dwie daty); Testament nowy, część wtóra, Królewiec 1552; Modlitwy nabożne, Królewiec 1559; Pieśni chrześcijańskie, Królewiec 1559 (DS.).

Przykaz ks. pruskiego, zob. Nr. 2779—80; Katechizm, zob. Nr. 7097.

15203. Briessmann J, Zwo predigt aus d. III. capit. Genes. Königsb. 1542; Ustawa o chwale bożej X. Prusk., Królewiec 1544; Rhegius Urb., Cathechesis Illri. Principi Fr. Othoni dicata, Lipsiae 1543 (DS.), *zob.* **Nr. 7097.**

15204. Confessio fidei acad. Colonien., ed. Dzierzgowski, Crac. 1544, 1557; — Articuli fidei univ. Lovaniensis, Crac. 1545; — Wywód prawdy przez przykłady, czyli księgi probowane przez doktory kościoła rzym., Krak. 1545; — Explanatio de fide Christ. (Dantiscus et Hosius), Crac. 1545 (DS.).

15205. Admonitio legatorum sedis apostolicae ad patres in concilio Tridentino, Crac. 1546 DS., *zob.* Nr. 7102.

15206. **Stancarus Fr.**, Mantuanus, Venet. 1543; Opera nuova della reformazione, Basil. 1547; Conciliatio quorundam locorum scripturae, Basil. 1547; De decem captivitatibus Judaeorum, Basil. 1547, *zob.* Nr. 7099; Esposizione de la epist. canonica de San Jacobo, Basil. 1547 (toż po łac.); Disp. de Trinitate habita 20. Jan. 1551, b. m.; Canones reform. eccl. polon., Francof. 1552, 1553; Ad venerab. Gregor. Weidnerum, Gedani 1552; De dictione exclusiva tantum in causa mediatoris, Dubecii in Russia 1559; De sacramentis v. et n. legis, Pinczów 1560; De trinitate et mediatore Domino nostro J. Chr. ad magn. et gener. DD. nobil. Polonos, Dubecii 1561, 1562; Examinatio pinczoviana, 1562; Si hominibus placerem Christi servus non essem, b. m. 1567; De trinitate et unitate Dei deque incarnatione, 1567; Libri duo, quorum primus Apologia, alter de vera inter Sarnicium et Stancarum concordiae ratione, 1568; Omnis qui transgreditur non habet Deum (Apologia), b. m. 1568; Summa confess. Dei, 1570; Tria papistarum fundam. ad Zborovium, Crac. 1571 (DS.), *zob.* Nr. 7232, 15232, 15247, 15324.

15207. Melanchton Phil., Responsio de controversiis Stancari, Lips. 1553, 1559; — Epistolae duae ad eccl. pol. de negotio Stancariano, Tiguri 1561; — Różność wiary uczniów Stancarowych, Nieśwież 1564; — Assertio (missae c. Stancarum) J. Uchański, Coloniae 1577 (DS.).

Orzechowskiego St. pisma przeciw Stankarowi, zob. Nr. 7232.

Bracia czescy, zob. Nr. 15034—15052.

15208. Janicius, Rozpr. o zwierzchn. biskupa rzymskiego, 1549 DS.

15209. **Koźmińczyk J.**, Epistola ad ministros verbi Dei, Crac. 1549; — Oratio ad Julium III. de concilio, epist. ad Fr. Stancarum (Ant. J. Cosmius?), Crac. 1550 (DS.).

15210. **Modrzewski A.**, Dial. de utraque specie coenae D., b. m. 1550, *zob.* Nr. 7137, 7138; Libri tres, De peccato, De lib. arbitrio, De providentia, 1562; De mediatore l. III., b. m. 1562 (DS.), *zob.* Nr. 7144 i 15099.

15211. **Orzechowski St.**, *zob.* Nr. 7092, 7098, 7165—7169, 7204, 7242, 7252; Narzekanie z wyznaniem wiary nieboszczyka ks. biskupa kujawsk. Jana Droiowskiego, które czynił przed śmiercią († 1557), b. m. i r. (Krak. 1557?); Fidei cathol. confessio, Crac. i Col. 1561; Dissert. Philosophi supra Gorsc. et Herbest., Crac. 1563; Accus. c. Elbingenses, Crac. 1569; Orichoviana, opera inedita et epistolae, ed. J. Korzeniowski, Bibl. pis. pol., *zob. Dod. I.*

15212. Krzesinski B., Stanislaus Orzechowski, biographische Skizze, ein Beitrag zur Gesch. der kath. Kirche in Polen im XVI. Jahrh., Posen 1891; — Koppens R. T. J., Dwa lata w życiu St. Orzechowskiego, 1548 i 1549 na podstawie Orichowianów, wyd. przez J. Korzeniowskiego, Przegl. powsz. 1893 II., Odb. Krak. 1893, *zob.* Nr. 2864, 2940, 7171—7173.

15213. Szlaray Mihály, Comoedia lepidissima de matrimonio sacerdotum, Crac. 1550 DS., *zob.* Nr. 2864.

15214. **Edykty** przeciw herezyi z r. 1550 i 1551, *zob.* Nr. 2852 i 2860.

Zob. Nr. 1416, 2834, 2840, 2963.

Protokoły zborów, zob. Nr. 2854, 2887.

15215. **Bullingerus**, Tract. de coena Domini, edd. J. Łaski, Londini 1551 (toż po pol.: O prawdz. przyjmowaniu ciała, Brześć 1559) DS., *zob.* Nr. 14847 i 15096.

Westphalus J., zob. Nr. 15027.

15216. **Osiander Andreas**, Widerlegung der Antwort Phil. Melanchtonis sammpt Dr. Joh. Pomerani und Joh. Förster wider mein Bekanntniss, Königsb. 1552; Von Hitler Jhesu Christo, Königsb. 1554; — Venetus G., Morlin Joael. Hegemon. Petr., Von der Rechtfertigung des Glaubens wider And. Osiandro, ded. Albrechto Magr., Königsb. 1552; — Lauterwald Math. Elbingensis, Was unser Gerechtigkeit angezeiget wider Andr. Osiandri entzückung, Wittemberg 1552; — Staphylus Fr., Synodus SS. PP. c. dogm. A. Osiandri, Norimb. 1553 (DS.).

15217. **Zebrzydowski A.**, Krótka odpow. na art. obłędl. Krowickiego, Krak. 1556; Oratio 1557, *zob.* Nr. 2915; Epistolae, *zob.* Nr. 1410, 2806.

15218. **Napominanie X. Biskupa krakowskiego (Zebrzydowskiego), Pinczów b. r.**

15219. Corcephicius Vitus, Rozmowy polskie o poście, pop. Lutrze, czyszcu, klątwie, Krak. 1553; Rozmowa wtóra, Krak. 1553 (DS.).

15220. **Lindau W., O prawdziwej drodze zbaw., tł. Jędrzej Zbyszewicz, Wilno 1563 DS.**

15221. **Hosius St.**, Confessio fidei cath. syn. prov. Petric., Crac. 1553, 1557, 1558, 1559, 1560, 1562 (b. r.), Romae 1565 (liczne wyd.); Wyznanie wiary kat., H. Krzyżanowski, Krak. 1562 (po franc. 1556, 1560; po holend. 1556, po niem.: übers. v. J. Fickler, Dilingen 1560, 1572, 1581) (DS.).

Zob. Nr. 7117.

15222. Hosius St., Cath. fidei propugnatio, Colon. 1558, 1559; Confutatio prol. Brentii, Colon. 1558, 1560, 1561; Dialogus de eo, num laicis, 1558, 1559, 1660; De expresso Dei verbo, Antverp. 1558, 1559, 1561, 1565, 1590 (toż po pol.: Księgi o jasnym słowie Bożym, Krak. 1562); O zrełdlnem słowu Božim knijżka, tł. B. Hortowski, Litomyśl 1574, 1590 (po ang.: Of the expresse word of god. Lovan., 1565); Dialogus, das ist ein freundlichs. Gespräch, Meintz 1558; Catech. parvus, 1559; Ain chris. Bericht, Dilingae 1559; Warnungsschriff ad Sig. A., Ingolst. 1559; Von dem hellen d. Zeit, Ingolst. 1559; Drey christ. Gespräch, Dilingae 1559; Dialogus de calice et uxoribus, Dilingae 1559, 1560 (toż po niem.); De origine haeresium nostri temporis, Lovanii 1559; Opus varias sectas recens., Paris 1860 (toż po franc.: Traicte des sectes, Paris 1561, 1564, 1567, 1568; po ang.: A most excellent treatise of heresyes, Antverp. 1565); Drey christl. Gespräch, Dilingae 1560; Epistola elegans et pia ad juv. Crac. 1562; Catholici cujusdam et ortodoxi censura, Colon. 1565; De loco et author. R. Pontif., Col. 1567; Christ. cathol. und sehr nützliche Predigen vor etlichen Jahren beschriben, Cölln 1569; Krestanske odpowiedz na otazky, tł. Bal. Hostowsky, Praga 1584; Opera omnia, Col. 1562 (wiele wyd., *zob.* Nr. 1414); Orationes, Crac. 1859 t. 4 (DS.).

Epistolae Hosii S., zob. Nr. 2661.

15223. Hosius et Cromerus, Epistolae duae, Paris 1564, *zob.* Nr. 2663; — Quadrantini F., Palinod. cum. ex Luth. cath. esset et epist. Hosii, Col. 1571, *zob.* Nr. 1407, 1427, 2664, 2665, 2895, 4687; — Godefroy J., Mercure jesuite (Hervett ad S. Hosium), Litt. Acad. Crac. t. I. i II. 1630 (DS.); — Literas a Hondy ad Hosium annis 1560 et 1561 datas, edidit Truchsess O. de Waldburg, Ratisbonae 1892; — Hipler Fr., Reliquiae Hosianae: I. Hosius in Italien, II. Hosius Briefe an und über Joh. Łaski, Frauenburski Pastoralblatt für die Diöcese Ermland 1893 Nr. 9.

15224. Andreae Jac. Ref. contra Hosium, non solum Prologomena J. Brentii, Frankf. 1560; Spangenberg Pr., Wider die böse Sieben, Wider Stan. Hosium, Eisleben 1562 (DS.), *zob.* Nr. 7228.

Hosyusz St., zob. Nr. 7416—7418.

15225. Chełmecki X., Hozyusz w walce z reformą (por. Czas 1857 Nr. 236 i n.); — Żukowicz P., Kardinał Hozij i polskaja cerkow jewo wriemeni, Petersb. 1882; — Hipler F., Hosius als Schriftsteller (dokładna bibliografia), Pastoralbl. f. d. Diöc. Ermland 1892 Nr. 10.

15226. **Nieznany wiersz Hozyusza z r. 1527, wyd. J. Fijałek, Przegl. pol. 1894 t. II.**

15227. **Voigt, Der Herzog Albrecht von Preussen und der Cardinal Stanislaus Hosius, Neue preuss. Prov. Blätter, Königsb. 1819 VIII**

15228. **Kromer M.**, Rozmowy dworzanina z mnichem, Krak. 1551—1554; De falsa Luth. religione, Dilingae 1559, 1560, 1561, 1568, 1569; Christliche getrewe Ermahnung verteusch. Agricola Steph., Dilingen 1560; Colloquior. de relig., Colon. 1568 (DS.), *zob.* Nr. 2844. 3015, 7188—7192, 7196; — Hipler Fr., Monumenta Cromeriana, *zob. Dod. I.*

Zob. Nr. 1427, 2664, 7180—7196.

15229. **Animadversiones in M. Cromeri dialogos, De falsa Luteranorum religione, b. r.**

15230. Lwowianin Stan., Apol., t. j. Obronienie wiary św. chrześc., Krak. 1554; — Neuwe Zeytung und Bekannt. des christl. Glaubens, Strassburg 1555 (DS.); — Zakrzewski W., Reformacya sejmu 1555, Dz. lit. 1870.

Wyznanie wiary na sejmie 1555, zob. Nr. 2893.

Synod w Pińczowie w r. 1555, zob. Nr. 2897.

15231. **Novicampianus A.** (Nowopolski), Assertiones quorundam, qua inter ceteras non paucas affirmant, 1555, 1557; Oratio in com. Colosvarini de corrupt. saeculi hujus moribus, Crac. 1557, 1561, 1572; Apologia pro cath. fide et epist. ad Joan. Sigism. Hung. Reg., Crac. 1559; Scopus biblicus, Antw. 1559 (DS.).

15232. Davides Fr., Dialysis scripti Stancari, Claudiopoli 1555; Refutatio scripti Georgii Majoris, 1569 (DS.).

Legacya Lippomana, zob. Nr. 2894, 2914.

15233. **Trzycieski A.**, Duae epistolae de sacro Evangelii orig., Regiom. 1556, Crac. 1556; De Lippomani ingressu et progressu in Polonia, b. r. (DS.), *zob.* Nr. 7205, 7269.

15234. Alithophilus Callinder Sarmata, In senat. lovic., cui praefuit Al. Luppomanus legatus Antychrysti (carm.), 1556 DS.

15235. Musculus Andr., Cathechesis Sanctorum, ded Luc. Górka, Stan. Miszkowski et Stan. Ostrorog, Francoforti 1556 DS.

Mandaty przeciw herezyi z r. 1556, zob. Nr. 2904.

15236. Royzius, Chiliastichon (c. Lipom.), Crac. 1557; — Contra Chiliastichon pro Lipomano, Mons caecus 1558 (DS.).

Synod w Syceminie, zob. Nr. 2904.

Jan Łaski, zob. Nr. 15026.

15237. Lutomirski St., Confessio t. j. Wyznanie wiary Arcyb., Bisk., Królew. 1556; Epist. ad Utenhofen, 1560 (DS.).

15238. Musaeus, De secti Evang. origine, elegia, Regiom. 1556 DS.

15239. **Vergerius P.**, Ad ill. magn. Senat. Polon., carmen paraenet. (contra Lippomanum), b. m. 1556; De Gregorio Papa ejus nominis primo, Regiom. 1556; Formula fidei in Syn. prov. Lovic., Regiom. 1556; Scholiae in binas Pauli IV. literis, b. m. 1556; Duae epistolae Radziwiłł, Defensio relig. adv. Lippomanum, Regiom. 1556; O sochaczowskim, wymęczonym na Żydzie Bogu, Regiom. 1556; Cathalogus haereticorum, Regiom. 1556 (Postremus cathalogus haereticorum, ded. St. Ostrorogo, Pfortzheim 1560); Actiones duae Secretarii pontificii, Regiom. 1557, 1558; Zwei Sendbrief, Königsperg 1557; Cur concilium debeat esse liberum, Regiom. 1557; Ad Sig. de legato Papae ut colloquium, Regiom. 1558; Formula fidei (czy r. 1556?) 1558; Confessio fidei, Ecclesiae quae sunt in Regno Poloniae, Tubingae (?) 1558; Dialogi quatuor de libro quem Stan. Osius contra Brentium et Verger., 1559 (DS.), *zob.* Nr. 7210, 15307.

15240. Vergerius P., Cur et quomodo de conjurat. Papistarum sentiendum, Vittenbergae 1537, 1587; Athanasii scholia ad Regis Polon. orationem, 1554, *zob.* Nr. 7210.

15241. Sixt H., Petrus Paul Vergerius, Braunschweig 1855; — Hubert Fr., Vergerius publizistische Thätigkeit nebst e. bibliograph. Übersicht, Göttingen 1893; — Sembrzycki J., Die Reise Vergerius nach Polen, *zob.* Nr. 7211.

R: Lohmeyer, Forsch. f. Brand.-Preuss. Gesch. 1891; Finkel L., Kwart. hist. 1893; Schell Th., Theologische Literaturztg. 1893 Nr. 18.

Zbory i synody w r. 1557, zob. Nr. 2917.

15242. Brentius J., Libellus aureus (de officio principum saec., in Eccl. Dei de auct. SS. etc.), Królew. 1557 DS., *zob.* Nr. 15222 i 15425.

15243. Knobelsdorf, Eccl. cath. afficta, Nissae 1557 DS.

15244. Confessio baronum regni Bohemiae sub a. 1535 in regno Poloniae nuper, b. m. 1558 DS., *zob.* Nr. 15047.

15245. Wyszyński A., Powinności przy Zborzech jednoti braterskiej (czy wyszło?) 1558; — Ninicki (Nininchus) Wojc., De violato atque everso in eccl. Książnensi cultu, b. m. 1558; — Niger Fr., Liberum arbitrium, tragoedia, dedic. Nicol. Radziwiłł, 1559; — Michałowicz, Terminus contra protest., Vilnae 1559; Def. ortodoxe sententiae de Coena Dni, Claudiop. 1559; — Exemp. literarum ecclesiae Tigurinae ad eccl. Pol., Pinczoviae 1559; — Heltus Casp., Confessio de Mediatore, Pinczów 1559; — Zacyusz S., Confessio fidei eccl. vilnensis pro paedobaptismo, Brześć 1559; Wyznanie wiary Zboru wilenskiego, Brześć 1559; O pościech, Brześć 1559 (DS.).

Synod w Pińczowie 1559 r., zob. Nr. 2941; Chełmski R., zob. Nr. 15094.

15246. Didascalus (zwolennik Stancara), De tribus diis Sarnicii, b. m 1559 DS.

15247. **Statorius P.**, Apologia ad diluendas Stancari calumnias (Pinczoviae) 1559, 1560, *zob.* Nr. 2948, 7212; In clar. viri Joannis a Lasco obitu, Pinczów 1560; In Cromeri dialogos de religione, animadv., Pinczov 1560; Epist. ad Rem. Chelmium, Pinczov 1561; Emanuel seu de aeterno Dei filio hom. facto, Pinczow 1561; Epistola agens de dogmate trinitatis adversus Samosatenicos, b. r. (DS.).

15248. Stawiski M. H., Rozważanie żywota, Krak. 1559; Wiara doskonała, Krak. 1559 (DS.).

15249. **Herbest B.**, Vigilanti Samboritani Theoresis III., Crac. 1560; Aliquot epist. de relig., Crac. 1561; Synodica Oratio, Nissae 1564; Artykuły wiary, 1565; Nauka prawego chrześc., Krak. 1566; Opisanie i wykład Mszy św., 1566; Chrześcijańska odpowiedź na konf., Krak. 1567; Confutatio Picarditar. haeret., 1567; Prawego kościoła wywód, Krak. 1569, Prodromus adv. J. Niemojewski albo Przesłanie przeciw Niemojewskiemu, Crac. 1571, 1574 (DS.).

15250. Stefanowski H., Odpór powieściom ewangelickim (pseud. Żagiel), Wilno 1560, 1601 DS.

15251. Przechadzki Krz., Okazanie, iż Krystus pośrednikiem jest Boga, Pinczów 1560; — Utenhovius J., Narratio de Belgarum in Anglia ecclesia et Praef. J. Łaski, Basil. 1560 (toż po pol.: Bazylik Cypr., Historya o prześl. K. bożego, Hist. o postanow. kościołów, nad którémi był Jan Łaski, Brześć 1567) (DS.).

15252. Historya o Papieżu Janie VIII., b. m. (Krak.) 1560 DS.

15253. Genealog. et successio Mart. Lutheri, ded. Ant. Przerębski, Archiep. gnes., b. m. (Crac.) 1560 DS.

15254. **Krowicki M.**, Obrona nauki prawdz., Pińczów 1560 (Toż p. t.: Apologia większa t. j. Obrona starodawnej wiary, wyd. i ded. J. Chlebowiczowi Stan. Niniński, Wilno 1584 i po niem.: Apologia d. ist Verantwortung, Wilna 1602); Obraz a Conterf. Antykrysta, Krak. 1561 (DS.).

Synod w Koźminku i Synod w Pińczowie w r. 1561, zob. Nr. 2952; Dudith A., zob. Nr. 15095.

15255. **Wigandus J.**, De clave ligante in eccl. Christi, Francf. a. M. 1561; De augustana confessione, Regiomonti 1571, *zob.* Nr. 14932, 15053, 15126; — Etlicher widerteufferischer Schwermereyen Widerlegung, Königsb. 1576; Ob man Rechtslehrende v. Test. Christi und Sacramentirer auf Predigsstuel ordnen könne, Königsb. 1587 (DS.).

15256. Basseus Alb., De vera Christi ecclesia ad Joannem Christoph. comitem in Tarnov, carmen, b. m. 1561 DS.

15257. Czechowicz St., Apol. con. Defensionem Brzozow., Crac. 1561 DS.

15258. Wizerunek falecznego y ducha y nauki novo Ewangel., Krak. 1561 DS.

Zob. Nr. 15013 i 15048.

15259. **Simlerus J.**, Epist. ad polon. in controv. Genevae, 1561; Responsio ad Fran. Stancari libr., Tiguri 1563; De Jesu Chr. et de spiritu nostro et de dogmate contra adorand. Trinitatem in Polonia, Tiguri 1568; Assertio orthod. doctrinae oppos. Sim. Budnei, Tiguri 1575 (DS.).

15260. Barten J., Kirchen Notula albo Formula Concordiae, w której nauka o wieczerzy pańskiej wedle konf. augsb., Gdańsk 1562, 1567, *zob.* Nr. 7257; — Wyznanie wiary na syn. w Piotrkowie, tłum. Krzyżanowski Hier., Krak. 1562 (DS.).

15261. Wyznanj wiry bratske, ded. Zygm. Augustowi (około 1562) DS.

15262. Strotschi (Strasza) Ebr. apostate, Oratio lingua slavonica 1562; Relatio sive sermo, Colon. 1563 (DS.).

15263. Rapagellus Stan., Duae disputationes, ded. Nic. Radziwiłł, Islebii 1562 DS.

Pudłowski, zob. Nr. 7235.

Z Goniądzza, zob. Nr. 15057.

Pauli, zob. Nr. 15096.

15264. **Sarnicki S.**, Judicium et cens. ecclesiarum de dogm., Crac. 1563; O uznaniu P. Boga Wszemog., Crac. 1564 (DS.), *zob.* Nr. 7259, 7493, 15246.

Socyn L. i F., zob. Nr. 15081—15089.

15265. Martylogium Dubieckie, gwoli St. Stadnickiego spisane, Przemyśl (miejsce zmyślone) 1563 DS.

15266. Dissertatio Laurentii Siradiensis super disputatione Gorscii et Herbesti, carmen J. Kochanowski, Crac. 1563 (DS.).

15267. Katechizm Heidelbergski w Heidelbergu 1563 DS., nowo wyd. Ursyn Z. i Olewain K., Warsz. 1880.

15268. Clemens Romanus, De constit. apostolicis, ded. Joan. Moronio et Stan. Hosio, Venet. 1563, Antw. 1564 DS.

15269. Arundinensis, De religione sacrosancta Dial., ded. Paulo Tarło episc. leop., Colon. 1563 DS.

Zob. Nr. 7213.

15270. **Wypisanie** sprawy, która była o wyzn. i wierze Boga, 7. oct. w Krakowie, 9—11. oct. w Pinczowie, Nieśwież 1564, *zob.* Nr. 2984.

15271. **Gliczner Er.**, Libellus brevis contra circumcisores ecclesiae, ded. Andr. Jankowski, Frankfordiae ad Od. 1564; Breve colloquium c. J. Caprum, Frankof. 1565; De Sancta Trinitate, Frankf. 1565; Societas et Symb., Frankf. 1565; Societas et symb. doctrinae et morum Arij et Tridentinarum (per Er. Gliczner?), ded. Mart. Niegolewski), b. m. 1565; Odporna odpow. kwestyi, Posn. 1582 (DS.).

15272. Confessio, t. j. wyzn. wiary, Krak. 1564; — Wykład słów Pawła św.: Jeden jest Bóg, 1564 (DS.).

15273. Kazanowski J., Na wspominanie J. Kalwina, b. m. 1564 DS.

15274. Cytardus, Kazanie o proc. z ciałem Bożem, tłum. Płaza, 1564 DS.

15275. Funck J., Vermahnung z. Buss Albrechten des Eltern in Brandenburg, Königsb. 1564 DS.

15276. Responsum conv. trium ord. Burg. de edicto pacis nuper in causa rel. factae ad Chr. R. Gall. Carolum, Crac. 1564 DS.

Jezuici, zob. Nr. 13308—13880.

15277. **Volan A.**, Epistola, quae explicat controv. de S. Trin. motam, Regiom. 1565; Vera eccl. sententia, Castrum Lescense 1574; Def. coenae Dni ad Steph. Batory, Losci 1579; Paraenesis ad omnes in regno Polon. Samosatenianae vel Ebioniticae doctrinae professores, ded. Joan. Ostrorog, Spira 1582; Idolatriae Lojolistarum vilnen. opugn., Vilnae 1583; Libri quinque c. Scargae libros septem, adjecta c. Possevinum defensio, Vilnae 1584; Ad libell. Jurgevitii responsio, 1586; Apologia ad calumnias pestiferae hominum, qui se false Jes. vocant, Vilnae 1587; Defensio verae orthodoxae veterisque sententiae de Sacr. Corp. et Sang., libri 3, Rigae 1589; Ad scurrilem et fam. libellum Jesuit. scholae viln. responsio, b. m. 1589; Dirae in obtrectatores, Viln. 1591; Judicium de libello St. Rescii (ministrom.), Wilno 1593; Oratio sive consilium, Eysleben 1604; Animadversiones, Amstel. 1681; Responsio ad virulentos artic. sive errores XVI. contra fratres Boh., b. r.; Responsio fratrum Unitarum a Volano, b. r. (DS.), *zob.* Nr. 7328, 15055, 15307, 15342, 15388, 15503.

15278. Theses de pio imaginum usu adversus Volanum, b. m. 1586; Vega E., De pio sacrarum imaginum usu, b. m. 1586; Borussus F., Responsio orationi A. Volani, b. m. 1589 (DS.).

15279. Baliński M., Andrzej Wolan i jego życie uczone i publiczne, Pisma hist. t. III.

15280. Catholici cujusd. judicium de judicio ministrorum Tigurinorum, de dogmate in Polonia sparso, Colon. 1565 DS.

15281. Tuppius N., Advers. Synod. Trident. Sturmius Joan., epistola ad Nic. Radziwiłł, Argentorati 1566 DS., *zob.* Nr. 2980.

Zob. Nr. 2996.

15282. **Scaliger Paul**, Apologia ad Zoilum regis polon. securitatis, Alex. Sichtenius ad eundem, Thaminii Carmen in Porcellum Solikowskium, Descriptio calumniae, b. r. DS., *zob.* Nr. 3017, 7251.

15283. Caper, Dial. de coena Domini, 1565 DS.

Laurentius, zob. Nr. 15048.

15284. **Niemojewski Jak.**, O jedności boskiej przeciw bł. ariańskim, Krak, 1566; Epidromus albo Pogonia za gońcem X. Herbestowym, b. m. 1571, 1572; Diatribe albo kollacya, Pozn. 1572, 1578, 1579; Apologia, tho jest dowody y obrona Confessyey, kościołów polskich, Krak. 1572; Odpow. na książki X. B. Herbesta, Krak. 1569 (toż po niem.: Antwort a. d. Buch Bened. Herbest, b. m. 1583); Vita Bened. Herbesti (wierszem), Grodisko 1579; O kościele prawdziwym, Poznań 1580 (contra Wujek); Replika na książki S. J. o kość. boż., Toruń 1582 (DS.), *zob.* Nr. 15306, 15316.

15285. Colloquium piotrkowskie, t. j. Rozmowa p. Sarnick., Prażmow., Sylwiusza, Krak. 1566 DS., *zob.* Nr. 7250 i 7259; — Coll. gedanense, *zob.* Nr. 7257.

Curaeus A., zob. Nr. 7257.

15286. Ostrowski D. B., Odp. na list przeciw Ofierze św. (z przedm. Stan. Warszewickiego), Krak. 1566 DS.

15287. Falconius, Harmonia evangelica polonica, Brześć 1566 DS.

15288. Roye, Evangeliey naszego wieku rozmoł., Krak. 1566 DS., *zob.* Nr. 7258.

15289. Trecy Krz., O jedności boskiej, 1566 DS.

Sobor Skrzyński nowy, zob. Nr. 3017.

15290. Goritius S., Querimonia Eccl. Chr., ad V. Herburt, Crac. 1567*DS.

15291. Richius A., Oratio de incarnatione Filii Dei, Regiom. 1567 DS.

15292. **Morgenstern B.**, Widerleg. d. Danziger Notel, Eisleben 1567; Apologie gründl. Gegenbericht, Danzig 1567; J. Corpus doctr. eccl., Regiom. 1567 (DS.), *zob.* Nr. 15048.

15293. **Karnkowski St.**, Napominania dla plebanów, Krak. 1568, 1569, 1570, 1577; Admonitiones quinque circa Sacram. administr., Col. 1572 (DS)., *zob.* Nr. 1418; Kazania o chwalebnej Eucharystyi, Warsz. 1885.

15294. Herburt J., Locorum de fide lib. I., Artyk. o wierze, Krak. (ma dwie daty: 1568 i 1569), 1568 DS., *zob.* Nr. 7292.

15295. Gentilis Val., Haeretici impietatum explicatio gentilis supplicii historia, Genev. 1567 DS.

Pauli, zob. Nr. 15096.

15296. Franckenberger And., Orationes duae, Dantisci 1568; — Corpus doctrinae ecclesiasticae, Regiom. 1568; — Repetitio corporis doctr. eccles. in August. confessione, Regiom. 1570 (DS.).

15297. Jan z Woźnik, De apostolica J. Chr. doctrina, b. m. 1568 DS.

Czekanowski Sylw., zob. Nr. 7273.

Przywilej z r. 1568, zob. Nr. 3025; — Ruggierego relacya, zob. tamże; — Spis senat. heret., zob. Nr. 3040.

15298. Assertiones de baptismo infantium, Toruń 1569; — Historya o zwyc. króla Fr. nad Sakramentarzami, b. m. (Krak.) 1569 (DS.).

Traktat przeciw komunistom morawskim zob. Nr. 7279.

15299. Concertatio cath. et sectarii, Crac. 1569 DS.

15300. Genebrardus Gilb., De S. Trinitate lib. III., Praeposita est summa sessionum synodi, quam ministri Poloni Petricoviae habuerunt, Paris 1569 DS.

15301. **Cenzura albo Rozsądek katolika ministrów tigurskich, b m. 1569 DS.**

15302. **Libellus supplex nomine Belg. exhib., b. m. 1570 DS.**

15303. **Vereinigung** der Lutheraner und Calvinisten in Polen, 1570 DS.

15304. **Confessia** abo wyznanie wiary Kościołów, ded. Zygm. Aug., *zob.* Nr. 3049 (ed. Baranów 1632 DS.).

15305. Sortiment der polnischen Nation besonders der Sandomirischen Conföderation, b. r. (E. IX.); — Confessio fidei et relig. Ferdinando 1535 et Maxim. II. et regi Pol. Sigismundo oblata, Witebergae 1573 (DS.).

15306. **Wujek J.**, Judicium albo rozsądek o Confessiey sędomirskiej, Krak. 1570; Postilla katoliczna mniejsza o świętych, 1575; Wielka postilla catholica, t. j. kazania, ded. Stef. Bator., Krak. 1584; Postille mniejsz. cz. II., wyd. Jan Conarius, Posn. 1580 (obie części, Krak. 1584), 1590; Dialysis assercyi J. Niemojewskiego, Pozn. 1580; Sprawa o dysputacyi, którą miał Niemojewski, Pozn. 1580; O kościele Pana Chrystusowym, Crac. 1580; Postilla catholica (po łac.), Krak. 1584 (por.: Czas 1868 Nr. 7) (DS.).

15307. **Turriani Fr.**, Contra A. Volanum, Paris 1570; Responsio apologetica contra Petri Pauli Vergerii librum de idolo Lauretano, Ingolstadt 1584 (DS.), *zob.* Nr 15312.

15308. **Górka S., Rozumienie w przedniej. częściach wiary, b. m. 1570 DS.**

15309. **Małecki Hier.**, Ustawa albo porządek kościelny (tłum. Małecki z niem.), Królew. 1560, 1571; O prawnem małżeństwie biskupów, 1571; Agenda polonica przez plebana leckiego, 1571; — (Mączyński?), O małżeństwie kapłanów (Królewiec?) (wątpliwe, czy nie Małecki?) 1570 (DS.).

15310. **Łaski A.**, De novis rebus pol. ad relig. pertinentibus epistola, Dilin. 1571, *zob.* Nr. 7298; Responsio haeretic., b. m. 1578 (DS.).

15311. Armentarium cath. ex monimentis excerptum (p. F. C. G. ded. Alberto Łaski), Crac. 1572 DS.

15312. **Turrianus Fr. S. J., Adversus magdeb. Centuriatores pro Canon. Apost. libri V., ded. St. Hosio, Flor. 1572; Moller J. G., Recensio centuriatorum historiae Magdeburgensis, Gedani 1696 (DS.).**

15313. Sickius P., Oratio de statu eccl. pruten., c. Scalichium, Regiom. 1572 DS.

15314. **Henning S.**, Kurländische Kirchenordnung, Rostock. 1570 DS., *zob.* Nr. 7528.

15315. **Rada biskupów z Bononiey, Krak. (około 1572); Dissertatio, in qua controvertitur, 1572 (DS.).**

15316. Colloquium varsav. con. Franc. Toletum et Joan. Niemojewski (wyd. S. J.), 1572 DS., *zob.* Nr. 15330, 15340.

15317. **Skarga P.**, Proces na konfederacyą, Krak. 1615, *zob.* Nr. 7812; Contradictiones et antil. scholae calvinisticae, Vilnae 1576; Pro sacr. Euch. c. haer. Zvingl., Vilnae 1576; O jedności kościoła, Wilno 1577; Siedm filarów, na których stoi kat. nauka, Wilno 1582, 1584 (toż po łac.: Septem columnae, Wilno 1582); Artes 12 Sacrament. seu Zwinglio-calvinistarum, quibus etc., Wilno 1582; Upominanie, 1592; O skażeniu zborów, 1592, *zob.* Nr. 7812 i 3472; Zawstydzenie Aryanów, Krak. 1604, 1608; Messyasz nowych Aryanów, Crac. 1604, 1612, 1642; Na artykuł o Jezuitach odpowiedź, Krak. 1606; Wtóre zawstydzenie Aryanów, Krak. 1608; Wzywanie do wiary, Wilno 1611; Skarga wzbudzony wzywający do pokuty, (Wilno) b. r. (DS.), *zob.* Nr. 3411 i 7810.

15318. **Kampianus E., Dziesięć wywodów, dla których heretyki na dysputacyą wyzwał, tłóm. P. Skarga, Wilno 1584; Skarga P. X., Roczne dzieje 1607 (DS.).**

15319. **Farnovius Stan.**, Okazanie zfałszowania nauki, b. m. 1573; O znajomości i wyznaniu Boga zawsze jednego, 1573; Nauka o karności chrześc., 1573; Libri contra pacific. Luclaviensem, 1579 (DS.).

15320. **Prisbachius Volf., Resp. ad or. habitam nuper in conc. Helvet. pro def. caedium in Gallia, Rupelle 1573 DS.**

15321. **Kontryfes zboru krakowskiego, b. m. 1574 DS.**

15322. **Heshusius, Adsertio S. Testam. c. Calv., Regiom. 1574; Kreutzheim Leonh., Pastor eccl. Fraustadt in Polonia, Doct. de coenae Domini expos., Gorlicii 1571 (DS.).**

15323. **Czechowicz M.**, De paedobabt. error. origine (edidit Czechowicz, autor F. Socinus?) 1575; De origine pseudo baptisarum, Lublin 1574 (DS.), *zob.* Nr. 15054 i 15102.

15324. **Uchański J.**, List o miłościwem lecie, Wilno 1576; De Jubileo, literae promulgationis, Wilno 1576; Brevis venerandi missae sacrificii contra Stancarum, Colon. 1577 (DS.), *zob.* Nr. 2840 i 3004.

15325. **Nidecki A.**, Paralella eccl. cath. cum haer. Syn., Colon. 1576; De eccl. vera et falsa, Crac. 1583, 1585 DS., *zob. Oświata (Literatura).*

15326. Confessia wiary powsz. (Kalwinów), Krak. 1578 DS.

15327. Beckmann M., Precatio ad filium Dei Jesum Christ. in gratiam Stephani I. (circa 1577) DS.

15328. Kuczborski W., Wykład na lament Jeremiasza, Poznań 1843.

15329. S. G., Censura acad. Utopiensis de scripto adversus Aretium Levcoochtanum, b. r. (1577) DS.

15330. **Niemojewski Jan.**, Disputatio cum Jesuita, 1581; Spongia naprzeciw pisaniu nowotnemu i kazaniu Hier. Powodowskiego, Grodzisk 1581, 1589; Okazanie, że kościół rz. nie jest apostolski, 1583; Obrona przeciw potwarzom H. Powodowskiego, Raków 1583; Odpowiedź na potwarze Wilkowskiego, 1583; Scriptum polon. adversus Em. Vegae theses de transsubstantione, 1586; Epistolae duae de sacrif. et invoc. Christi, et resp. F. Socini, Rakow 1587; Contra excerptum ex disput. F. Socini de Servatore J. Christo, Raków 1594 (DS.), *zob.* Nr. 15306 i 15316.

15331. Vitrelinus Max., Judicium eccles. polon. v. in syn. celebr. in Bełzyn, Antverp. 1579 DS.

15332. Pac Mik., Epistola ad veros Christi fideles, b. m. 1579 DS.

15333. **Francken Chr.**, Breve colloqu. jesuiticum, Lipsiae 1579, 1580, 1581; Disput. cum F. Socino, 1584; Physiognomia jesuitica, Lugduni 1610 (DS.).

15334. **Chytraeus D.**, Oratio de statu ecclesiarum, Rostochi 1580, Vitebergae 1580, Frankf. 1583 DS., *zob.* Nr. 7648.

15335. **Testament** nowy (socyniański), Wilno 1580 DS., *zob.* Nr. 15089.

15336. **Vega M.**, De vero et unico primatu Petri, Vilnae 1580; De vita et mirac. Lutheri, Vilnae 1586; Pauli Samosatiani Dei oppugnatio, contra Blandratam, Viennae 1590 (DS.).

15337. Wróblewski J., Phonascus Choralium (przeciw Jezuitom), b. m. (1580) DS.

15338. **Faunteus W.**, Assertiones de Chr. eccl., Posn. 1586; Art. Disp. de rom. Pontificis principatu, Posn. 1583; Apologia libri sui de invocatione Sanctor., ded. Stan. Karnkowski, Colon. 1598 (DS.).

15339. Rozprawa o kościele Pana Chryst., Pozn. 1580 DS., *zob.* Nr. 15306.

15340. Gratian A M., Sprawa o rozmowie Niemojewskiego z Toletem, Pozn. 1580 DS., *zob.* Nr. 15316.

Valentia, zob. Nr. 15127.

15341. Schneeberger A., Medicam. adv. articulor. dolores enum., ded. Petro Posnanitae, Crac. 1580; Hencejus L., De promulgatione legis divinae, Dantisci 1580 (DS.).

15342. **Possevinus A.**, Responsiones ad interrogationes, Vilnae 1581, Ingolst. 1582, 1583; De societate Jesu ad Steph. Regem epistola, Ingolst. 1583, Crac. 1583; Epistola ad Steph. Bator. c. Volanum, ed. Płaza T., Ingolst. 1583; Epistola de necessitate docendi Catech., Crac. 1583, Ingolst. 1583, Brunsb. 1589; Interrogationes de process. spirit., Ingolst. 1583; Detectio imposturarum D. Chytraei, Ingolst. 1583; Notae divini verbi, Posnaniae 1586, Colon. 1586, Antverp. 1586; De sectariorum nostri temporis atheismis, Colon. 1586; Atheismi Lut., Melancht., Calvini, Bezae, Vilnae 1586; Judicium de confessione augustana, Posn. 1586 (DS), *zob.* Nr. 3187, 7435, 15277, *Historya polit.* i *Dod. I.*

15343. Prażmowski, Rozmowa jezuitów pozn. zwłaszcza X. Jana Conariusa, 1581 DS. (**E.** VIII.), *zob.* Nr. 15285 i 15306.

15344. Mylonius, Responsiones ad interrogat., Wilno 1581; D. Chytraei imposturae, Ingolst. 1582 (DS.).

15345. Miclesius A. Rot., Epistola ad Georg. Radziv. ep. Viln., Vilnae 1581 DS.

15346. Neothebel W., Raphaelahi, to jest Lekarstwo boskie Żydom i Nowochrzczeńc. (przeciw Czechowiczowi), Toruń 1581 DS.

15347. Sebastyan z Szamotuł, Disputacya H. Powodowskiego z Janem Krowicyuszem, Pozn. 1581 DS.

15348. Illicinus P., Ad Transsilvanos, qui a catholica fide alienati, ded. Steph. R. Pol., 1581 DS. (**E.** IX.)

15349. **Sokołowski St.**, Pro cultu et ador. Chr. concio, Crac. 1582; Ultima responsio protest. c. annot., Crac. 1583; De verae et falsae eccl. discrimine, Crac. 1583, Col. 1584, Ingolst. 1584, 1586; Ad Wirtemberg. theol. invest. responsio, ded. Jac. Górski, Crac. 1584, Ingolst. 1585, Trev. 1586; Justus Joseph, Crac. 1586; Officia propria Polon., Crac. 1599; Opera, Crac. I. 1591, II. 1598 (DS.), *zob.* Nr. 14160,

15350. Acquaviva, Epistolae ad patres et fratres Soc. J., Vilnae 1584 DS.

15351. **Grzegorz z Żarnowca**, Postylle krześciańskiey, cz. I., ded. Stef. Bat., Krak. 1582; Traktacik albo 52 kwestyi, 1591; Obrona postilli Evang. na apologię Jezuicką, b. m. (1591?); Apokatesesis hoc est defensio articuli, Franckerae 1618; Clypeus mysticus aries antitrinitariorum per Conr. Nuberum, 1625 (DS.).

15352. Responsio ad 52 questiones Greg. Żarnov., Brunsb. (*zob.* Jurgevits Nr. 15383) 1592 DS.

15353. Gennadius, De primatu Papae, Viln. 1582; — Scholarius Germ. Patr. Const., De primatu Papae, Vilnae 1582 (DS.).

15354. Latosin J., Quaestio pro incorporatione, Crac. 1582 DS., *zob.* Nr. 170.

15355. **Klonowicz S.**, Philtron, quovis Charitatis Christ. exprimitur, Crac. 1582; In Jesuitas actio I., 1589, 1590 (por. **E.** 1590: Calissius, 1591: Zawadzki) (DS.), *zob.* **Nr.** 7642 i *Ośwciata (Literatura).*

15356. Okrucieństwa kacerskie przeciw kat. w Anglii, b. m. 1582 DS.

Powodowski H., zob. Nr. 15128.

Bolsek H., Żywot Kalwina, zob. Nr. 15013.

15357. **Warszewicki K.**, Orationes III., Pro Christi fide et Petri fide (ad J. Zamojski), Crac. 1583; De factis et dictis J. Chr., Crac. 1583, 1585; Apologia, Wilno 1584 (DS.), *zob.* Nr. 7625.

15358. **Kampianus E.**, Dziesięć dowodów, że adwersarze kościoła w dysp. wpaść muszą, tłóm. Gasp. Wilkowski (Wilno, ded. 1584) (toż w tłóm. Skargi, *zob.* Nr. 15317).

15359. Chomentowski Al., Encomion albo Pochwała urzędu złości, 1583 DS. (*zob.* Budny Nr. 15099).

15360. Rerus Tom., Historya o nalezieniu ciała bożego w Poznaniu, Krak. 1583 DS.

15361. Sadecius G., Apologia pro Coll. Jes. de trino et uno Deo, Posn. 1583; — Rabe J., Disputatio de divi Petri et rom. pont. principatu, Posn. 1583; — Junga A., Artes novi evang. ministrorum, Posn. 1583, 1595, 1597 (DS.), *zob.* Nr. 15408.

15362. Zebrzydowski B., De persona Chr. adversus Ubiquitarios, ded. Steph. Bath., Mag. 1583; — Wilkowski K., Przyczyny nawrócenia do wiary powszechnej od Sekt nowo-krzešc., Wilno 1583 (DS.).

15363. Rogalius T., Judicium albo Rozsądek, Krak. 1583 DS.

15364. Pallavicini F., De perfec. religiosa, 1583 DS.

15365. Brandmüller J., Zwei Gespräch, ded. Joh. Osmólski de Powiedniki, Basil. 1583 DS.

Mościcki, zob. Nr. 15129.

15366. **Biblia** Vandalica, Wittenb. 1584 DS.

15367. **Laskowski P.** (Lascovius), Examen et refutatio theorematum novae societatis Judae de verbo Dei scripto et non scripto, Genevae 1584 DS.

15368. Łasicki J., Pro Volano et purior. relig. adv. Pessevinum (libri quinque), 1584 DS., *zob.* Nr. 7389.

15369. Dicius Nic., Concl. ex univ. theol., Wilno 1584 DS.

15370. **Ecclesia anglicana**. Cavallerus J. B., De ecclesia anglic., ded. Thom. Tretero, Romae 1584; — Circinianus N., Eccles. anglic. trophea, ded. Thom. Tretero, Romae 1584; — Krzystanowic St., Examen catholicum edicti anglicani, Paris. 1607; — Sanders M., De origine schismatis anglicani, Gedani 1690, 1698 (toż po pol.: Historya o początku odszczepieństwa anglikanów, przez Jana Poszakowskiego, promocyą Jana Chreptowicza, Warsz. 1748, 1750) (DS.).

15371. Dyer Sam., The state of the church of Englande, Conference between Diotrephes a papist Demetrius, London b. r. DS.

15372. **Reszka St.**, Przestroga pastorska do miasta Warszawskiego, Posn. 1585; Epilogus de operis et parcen. ad equ. Polon., Neapoli 1590; Spongia, Crac. 1590, Neapoli 1592; Ministromachia in qua etc., Crac. 1591, Colon. 1592; Dissidium Evangelic., Col. 1592; De atheismis et phalarismis evang., Neap. 1596; Notae in articulum confoederationis (w: Załuski, Dwa miecze, 1731), *zob.* Nr. 7611; Liber pro defensione patrum S. J. (Spongia?), b. r., *zob.* Nr. 7416 (DS.).

15373. **Pisanus Alph.**, Resp. cathol. ad epistol. J. Niemojewski, Posn. 1585; Confut. 113 error. circa Eccl. sacr., Posn. 1587 (DS.).

15374. Murinus M., Inwentarz dla znalezienia miejsc Pisma Świętego, ded. Mik. Firlejowi. Krak. 1585 DS.

15375. Grabowiecki Seb., Martinus Lauter, ejusque levitas (po pol. i łac.), ded. Steph. Regi, Crac. 1585 DS.

15376. Explicationes controv. in colleg. posnan., ed. jussu Karnkovii, Colon. 1585, Posn. 1586 DS.

15377. **Górski J.**, Pro tremenda Trinitate, adversus Francken, ded. ad Steph. Batory, Col. 1570, 1585; Animadv. contra theol. Vitenberg., Colon. 1586 (DS.).

15378. Simonides S., Naenia funebris ad S. Socol., de morte Jacobi Górski, Crac. 1586 DS.

15379. **Sixtus V.**, Lit. process. lectae de coena Domini, Crac. 1586 DS.

15380. **Spannocchius Hor.**, Relazione delle cose di Polonia intorno alla religione 1586, edidit Jos. Korzeniowski, Scriptores rr. polon., Crac. 1894 t. XV., *zob. Dod. I.*

Zob. Nr. 7496.

15381. Tractatio de controversiis inter ordinem eccl. et saecularem in Pol., b. m. 1587 DS.

15382. Consensus in fide et religione (po pol. i łac.), b. m. 1587; — Przyczyny (?) zguby państw, Krak. 1588 DS.

15383. **Jurgiewicz A.**, Responsio ad Volani lib. I., Vilnae 1587; Responsio ad And. Volani libell. (Vilnae) 1590; Anatomia libelli famosi A. Volani, Viln. 1591, *zob.* Nr. 15277; Questiey kilkadziesiąt, Krak. 1590 (toż po łac.: Quaestiones de haeresibus, Vilnae 1590); Quod evangelici falso gloriantur, Viln. 1591; Ad 52 quaestiones Żarnovitae, Brunsb. 1592 (DS.), *zob.* Nr. 15352.

15384. Zabarella Jac., Opera, quae in hunc diem edidit, dedic. Stephano Polon. Regi, Francof. 1587 DS.

15385. Zaborowski P., Batrachomyomachia, ded. M. Radziwiłł, Krak. 1588 DS.

15386. Probus Philosanus, Querimoniae libertatis de statu Regni Pol. contra calumniam, 1588 DS.

15387. Religio Simonis Simonii Romani, Calv. Luth. semper athei, Crac. 1588 DS.

15388. **Bartsch Fr.** (Barszcz, Barscius), Andr. Volani orationi responsio, 1589; Jesuiterspiegel, Brunsb. 1603; Brevis responsio, Colon. 1610; Concionum controvers. tractatio, Coloniae 1610 (DS.).

15389. **Calisius W.**, In Jesuitas actio prima (2 ed.) 1590, 1591, *zob.* Klonowicz Nr. 7642 (por. E. 1590: Zawadzki St.); Speculum Jesuitarum, 1590; Schwarm des h. röm. Bienenkorbs, 1592; Schola Levartov. restituta, Racoviae 1593 (DS.).

15390. Traktacik albo 52 kwestyi o kośc. Bożym, Jezuitom ku rozw. podane p. ewang., b. m. 1590 DS., *zob.* Nr. 7526, 15383.

15391. **Lans J.**, Nobilis Pol. pro S. Jesu oratio, b. m. 1590, 1592, Ingolstadt 1590, 1591, 1592, Neapol 1590, 1591, 1592 (toż po niem.: Schutzrede f. Soc. J., Diling. 1591) (DS.).

15392. **Szyszkowski M.**, Pro religiosis S. J. contra ficti equitis Poloni actionem, Crac. 1590; Responsio ad calumnias, Crac. 1615; Modus publicandi, Crac. 1621 (DS.).

15393. Sigonius D., Naprzeciw dzisiejsz. wieku błędom kazanie, przeł. St. Sokołowski, Krak. 1590 DS., *zob.* Nr. 15349.

15394. Kaal W., Żebraczy płaszcz luterski, Pozn. 1590; — Sierakowski S., Assertiones de ordin. Min. Luth., Posn. 1590 (DS.).

15395. Der evangelische Wetter Han., Das ist ungleiche Reden Martin Lutheri, Brunsb. 1590 DS.

15396. Nauka o bałwochwalstwie i obrazach, 1590 (na to odpisał Junga, 1593) DS., *zob.* Nr. 15361 i 15408.

15397. Serenius S., Quaestio pro incorporatione sive inter proffessores Med. Fac. in Univ. Crac., Crac. 1590; — Sieprcius Alb., Exhort. in congr. Univ. de causis mal., Crac. 1592 (DS.).

15398. **Grodzicki St.**, Evangelik albo rozmowy ew. z ministrem, Wilno 1590, 1592, 1597, Krak. 1602; Prawidło heret., t. j. okazanie, Wilno 1591—1592; Trutina Psychotopii, Wilno 1592; Centurya albo sto fałsz. 1592; Quadripartitae conciones t. V., Ingolst. 1614 (DS.), *zob.* Nr. 15460.

15399. **Chrząstowski V.**, Psychotopia X. Grodzickiego zagaszona, Wilno 1592; Bellum Jesuit., Basil. 1593, 1594 (DS.).

15400. **Tworzydło M.** (Łaszcz), O kontradykcyach Chrząstowskiego, Wilno 1592; Wieczerza ewangielicka w obronie szaf. wieczerzy ministrów i odpowiedź Chrząstowskiemu, Wilno 1594; Okulary na źwierciadło naboż. chrz. w Polsce, Wilno 1594, 1597; — Isioria Mik. (Marcin Łaszcz czy Mikołaj Łaski?), Judicium o konterfecie Jezuitów z Equesa łacińskiego, Wilno 1594; — Łaszcz M., Obrona prawdy z Thorunia (po r. 1615) (DS.).

15401. **Licinius J.**, Tractatio de disputatione Vilnensi cum Jesuit, 1592; Ad fratres ministros, b. r.; Objectiones contra G. Zarnovicii clypeum b. r. (DS.).

Treter Th., zob. Nr. 7777.

15402. Flesch Seb., Kathol. Bekantnues, warumb er die lutherische Katzerei verlassen, Posen 1591 DS.

15403. **Stoiński P.**, Disputatio quam a. 1592 habuit, 1592; Disputacya lubelska z ks. Andr. Radzimińskim, Jes., b. m. 1593; Obrona sentencyey o sposobie zbawienia naszego przeciw Grzeg. z Żarnowca, Apokatestasis, 1598; Paraenesis albo upominanie, 1600; Odpowiedź na księgi Marc. Smigleckiego, 1595, *zob.* Nr. 15103; Obrona sentencyey o sposobie zbawienia naszego przeciw Grz. z Żarnowca (1598), *zob.* Nr. 15383 (DS.).

Oderborn, zob. Nr. 15131.

15404. **Disputatio** Levartovia a. 1592 habita, 1592; — Opisanie disputacyey w Lewartowie 13., 14. Stycz., w której X. Radzimiński theses dał, b. m. 1592; — Piotrowski, Program Lewartowski, t. j. zwyc. X. Radzimińskiego na dyspucie z Nowokrzczeńcami, Krak. 1592; — Przylepski J., Disp. lubelska X. A. Radymińskiego S. J. z Statoryuszem, Krak. 1592; — Traktat różnych poselstw lubelskich i odprawa ich, przez jednego szlachcica, Krak. 1592 (DS.).

15405. Buccius Th., Eucharistia Poloniae domino Joan. Zamojsc., Crac. 1592 DS.

Śmiglecki, zob. Nr. 15132.

15406. **Krzuski J.**, Vindiciae, quibus Guil. Philaletae responsio ad Ministromachiam St. Rescii vindicatur, ded. Svientoslao Orzelski, b. m. 1593; — Mikołajewski D., Responsio ad Ministromachiam, 1593; — Żydowski M., Libelli pseudoevang. contra Ministromachiam, Posn. 1593 (DS.).

15407. Gilowski P., Censura disceptationis, Rozsądek rozprawy Jezuity, b. m. 1593; — Konterfekt Jezuitów (1593?); — Oratio germanica Equitis adv. Jesuitas, b. m. 1594 (DS.).

15408. **Jungius Hadr.**, Epistolae Joannis Capri pseudoministri, Posn. 1593; Rozwiązanie 52 questyi i odpis na xiążkę jednego Kalwinisty, ded. St. Karnkowskiemu, Poznań 1593, 1599 (DS.), *zob.* Nr. 15361 i 15396.

15409. Laterna M., Concio, *zob.* Acta syn. leop. Nr. 3293.

15410. **Arnoldus A.**, Oratio contra Jesuit. missa ad pop. Vilnensem, Lugduni 1594, 1595 DS.

15411. Turnowski T. Sz., Obrona consens. sendomirskiego, 1594 DS.

15412. **Schober M.**, Paralipomena, Thor. 1594 DS.

15413. **Schober H.**, De causis dissensionum ad Proc. Regni pol., Toruń 1594; Paraenesis ad Senatum, Thorn 1594 (DS.).

15414. Zajączkowski W., Opisanie dysputy nowogrodzkiej, Wilno 1594 DS.

Smalcyusz, zob. Nr. 15112.

15415. Prakovius, Artes et imposturae novo-evang., Posn. 1594; — Twardowski J., Examen fidei Sectariorum, Wilno 1594; — Zbytniewicz A, Hasło albo Chorągiew duchowna chrześc., Krak. 1594 (DS.).

15416. **Orationes X. habitae in gymnasio thoruniensi 1594, Thorunii 1595 DS.**

15417. Tarnowski J., De bello cum juratissimis christianae fidei hostibus disput. sapient., Würzb. 1595 DS.

15418. Różnica sekty luterowej, b. m. 1595 DS.

15419. Respons na książki Kalw. przeciw obr., Pozn. 1595 DS.

15420. Ceriola Fr., De Concilio et conciliariis, por: Warszewicki, Turcicae (1595, E. VIII.).

15421. Deliberacya o społku y związku Kor. polsk. z d. chrześc. (z Hoz. i Kromera), b. m. (2 odb.) 1596 DS., *zob.* Nr. 7611—7613.

15422. Grabowski P., O Annatach, 1595 DS.

15423. **Nauntelius R., Rationale Jesuit., Gedani 1595; Oratio contra Jesuit. ex Hasenmülleri Historia, 1596; Oratio, qua continetur calumniatorum depulsio, 1595 (DS.).**

15424. Scripta duo de causis et remediis diss. in rel. Chr. ad Proceres Reg. Pol., b. m. 1596 DS., *zob.* Nr. 3336 i 3347.

15425. **Lipsius Justus**, Epistola, qua Brentio rejectam a se doctrinam praescribit, ed. Niegoszewski, Crac. 1596; — Niegoszewski St., Epistola c. Fr. Brentium, Crac. 1596 (DS.).

15426. **Gorayski Z.**, List do J. M. P. Słupeckiego starosty Pilzneńskiego in causa mutandae religionis, Leszno (1597) 1643 DS.

15427. Chwaliboski, Odpis na rycerstwo jezuickie, Poznań 1597 DS.

15428. **Tecno J.**, Beantwortunge des offenen Sendbriefes Gr. Mylius (g. die Jesuit.), Brunntrut 1597, Wilde (Wilno) 1597 DS.

15429. Żebrowski Szcz., Recepta na plastr Czechowicza, Krak. (1594) 1597; — Grochowski St., Bellum theologicum, 1597, *zob.* Lubelczyk Nr. 15201; — Namysłowski Lic., Paraenesis do min. Ewang., Nowogródek 1597; — Montanus Fr., Apologia pro S. J., Crac. 1597 (DS.).

15430. **Przestroga do Ewangelików, aby Nowokrzczeńcom na wiarę namawiać się nie dali, Wilno 1598 DS.**

15431. **Wołłowiec P. X.**, Disput. Smigleckiego X. Marc. z min. ewang. w Wilnie 2. Junii 1599, ded. Mik. Radziwiłłowi, Wilno 1599; — (Gerlach) Gracyan Marcin, Protestacya przeciw disput. Smigleckiego, Wilno 1599 (DS.).

15432. Schultes J., Quaestio an rex fidem haeret. servare teneatur, b. m. 1599 DS.

15433. Bekanntniss d. wahren Glaubens (sampt anderen Dienern d. Evangelii in Polen, Ungarn), Zürich 1600 DS.

15434. Petricius J., Krótka przestroga do braci zboru ewang. przeciw niewstyd. aryańsk., b. m. 1600 DS., *zob.* Nr. 15136 (DS.).

Stoiński P., zob. Nr. 15104.

Osterod, zob. Nr. 15107.

De statu templ. prut. 1600, zob. Nr. 7673.

15435. **Żagiel M. ks.**, Censura disput. wil. podanej pr. Daniela Mikołajew., Wilno 1600; Termin na protestacyą, Wilno 1600; Odpór przedniejszym powieściom Ewang. o Sakr. Ciała i Krwi, Wilno b. r. (DS.).

15436. **Hap K.**, Responsio Math. Dressero de R. Bellarmino et Possevino, Posn. 1600; O zborze heretyckim w Poznaniu rozsądek (circa 1600) 1614 (DS.).

15437. Walna wyprawa ministrów na wojnę do Wołoch, b. r.; — Wyprawa ministra na wojnę do Inflant, b. r. (1601, 1602?) (DS.).

15438. **Odpowiedź katolicka na pyt. heret., Poznań 1600 DS.**

15439. **Svenkfeldius J. Polon , Sommaire discours de l'abjuration, a l'arch. de Gnesne, Lyon 1600 DS.**

15440. Schuler v. Libloy F., Aus der Türken und Jesuitenzeit von und nach d. J. 1600, aus d. Karpathenländern, Berlin 1879.

15441. **Paprocki B.**, Eklesia to gest cyrkiew, Praga 1601; Rozmlauwanje kollatora, Brno 1607 (DS.), *zob.* Nr. 7833.

15442. Symbola tria: Catholicum, Calv. Luth., Vilnae 1601 DS.

15443. Lentschommuta Cyr., Apologia (in Lithauen) 1602; — Nicolai L., De reformatione relig. Christianae, Crac. 1602 (DS.).

15444. Wysocki Alb., Defensio pro libris Bellarnimi, Pozn. 1602 DS.

15445. Cramer Dan., Von der Hauptfrage: An haeretico, Leipz. 1602; — Gaediceus P., Purgatorium oder Polliermühl Jesuiterspiegels zu Verantw. Dan. Crameri, Leipz. 1603 (DS.).

15446. Miłodrocki H., Oratio opposita cuidam Wittembergensi, Pozn. 1603; — Oranus J. (et Ribadeneira), Princeps adversus N. Machiavellum, Moguntiae 1603; — Attestation des Mess. l'Evesque d'Anvers, Et une autre attestation de Poloigne, contre calomnie, Tolose 1603; — Remonstrance et requeste des religieux de la comp. de Jesus, avec attest. de Poloigne, Bordeaux 1603 (DS.).

15447. Bericht was in reform. Religionkirchen Preussen bisher gelernt worden, Hanow. 1603 DS.

Index librorum prohibitorum, zob. Nr. 14902.

15448. Trusius X. J., De morte M. Lutheri, Crac. 1604; — Sisinus M., Verus M. Lutheri triumphus, Crac., Petric. 1604 (DS.).

15449. **Uberus J.**, Beweis, dass die Heil. Bibel nicht gantz und vollkommen sey, Brunsb. 1604; Apologia und Vertheidigung eines Büchleins: Die Bibel ist nicht gantz. gegen Buch Dan. Krameri, Brunsb. 1606; — Judex controversiarum, von dem Richter, Brunsb. 1611 (DS.), *zob.* Nr. 15459.

15450. **Defensio** Societatis Jesu, 1605; — Aquaviva Claud., Epistola ad Patres S. J., Vilnae 1605 (DS.).

15451. **Sekan M. X.**, Ein Gespräch, 1605, *zob.* Nr. 15141; Privilegia Calvinistarum, Brunsb. 1613; Manuale Controversiarum de fide, Wilno 1627; Czyściec Kalwinistów, tł. Jan Jachnowicz, Wilno 1639; Bóg kalwiński, przeł. Jan Jachnowicz, 1640 (DS.), *zob.* Nr. 15141.

15452. **Schröter J.**, Orationis invectivae Math. Landensis adversus sectam jesuiticam refunctis, Brunsb. 1605 (**E.** VIII.) DS.

15453. **Herburt Szcz.**, Ziemecki M., Jedyny sposób przywrócenia Polsce pokoju jest wypędzenie Jezuitów, 1606, 1609, *zob.* Nr. 7773 DS.

15454. **Argentus J.**, Defensio S. J. adversus M. Turoscajum, Crac. 1605; Actio pro restituenda S. J., 1607, Crac. 1620, Col. Agr. b. r.; Ad Sigism. III. de statu eiusdem Soc. liber. Crac. 1615, Ingolst. 1616; Apologeticus pro S. J., Colon. 1616 (DS.).

15455. **Fabrycy J.**, Brevis relatio de relig. reformatorum, Hannover. 1605; Refutation d. Probationsschrift, Oppenheim 1613, 1614 (DS.).

15456. **Wargocki A.**, Apologia przeciwko Luteranom, Krak. 1605; Przestroga na chytrość, Krak. 1605 (DS.).

15457. De Reformatione religionis Christianae deliberatio, Crac. 1606 DS.

15458. **Lessius L.**, Narada, której wiary trzymać się, Krak. 1606, 1616, 1619; Próba na obieranie wiary, Krak. 1616 (DS.).

15459. **Huber J. X.**, Apologia und Vertheidigung Brunsb. 1606; Vom Richter in Religionstreitigkeiten, Brunsb. 1611 (DS.), *zob.* Nr. 15449.

15460. Ranizowski St., Kathoiik przeciwko Ewangelikowi St. Grodzickiego, 1606 DS., *zob.* Nr. 15398.

15461. Camerota J., Catalogus quorundam qui pro fide interfecti, 1606 DS.

15462. **Catechesis** ecclesiarum regni Pol., Racov. 1608, 1609 (toż po niem.: Catechismus der Gemeine, Rackau 1608) DS.

15463. **Acta synodi Miloslaviensis** confess. Angustanae a. 1607 celebr., w: Sammlung von Theolog. Sachen 1731 DS.

15464. Marcin z Klecka, Proce na ministry, Krak. 1607 DS.

15465. Hunnius Aeg., Examen et refut. assertionum L. Ant. Fauntei, Stuttg. 1607 DS., *zob.* Nr. 15338.

15466. Relatia o skrytych sztukach Jezuickich, Toruń 1607; — Relatio de studiis Jesuitarum, 1608 (DS.).

15467. Synod klechów podgórskich (?) 1607 DS.

Gosławski, zob. Nr. 15108.

Gurski, zob. Nr. 15138.

Krzysztanowicz, zob. Nr. 15370.

Słupski, zob. Nr. 15137.

15468. Swiente odszczepieństwo Ewanielików, Wilno 1608 DS.

15469. Kopystyński M., Antigrafe albo odpowiedź, Wilno 1608 DS.

15470. **Zygrowski J. X.**, Goniec Catholika reformowanego, Paniowce 1608; Papopompe, Paniowce, Małachowiusz 1611 (DS.).

15471. Sklerkowski M., Trinkt alle daraus das ist kurzer Bericht, 1608; Kurtzer Bericht, Ingolstadt 1611 (DS.).

15472. Schreckius V., Periculorum evangelicorum libellus, Elbing. 1609 DS.

15473. Kurtze nothwendige Protestation wider Schrift, Lübeck 1609 DS.

15474. Lesiowski J., Wzywanie do pokuty, Krak. 1609 DS.

15475. List Czartowski do superintendentów, 1609 DS.

15476. O zborze heretyckim w Poznaniu, 1610 DS.

15477. Pisecius T., Responsio ad 10 rationes, Raków 1610 DS.

15378. **Vorstius St.**, Christiana responsio ad articulos, Lugduni 1611; De causis hactenus ab evangelicis deserti, Steinfurti 1611; Apologetica exegesis, Lugduni 1611; Examen tractatus J. Piscatoris, Goudae 1618; Summa doctrinae Sarmatarum, 1630 (DS.).

15479. **Ziemiecki M.**, Deliberatio de compescendo conatu Jesuitarum, 1610 (ded. Axelio Oxenstiern, Francof. 1632); Responsio ad famosum libellum, Crac. 1610 (DS.).

15480. Messenius J., Detectio fraudis jesuiticae, Holm. 1610; — Bedencken, welcher Gestalt der Jesuiten blutdurstigen Anschläge zu begegnen, An die Stände der Cron Polen, 1610 (DS.).

15481. **Wangen P.**, Physiognomonia jesuitica, Lugduni 1610; Paraleipomena Jesuitarum, Consilium amico de recuperanda Pace Reg. Polon., Jesuitae in Polonia (ex polon.) 1611 (DS.).

15482. **Sawicki G.**, Anatomia consilii de pace jesuitis pulsis, Crac. 1611; Dialogus cursoris et nautae (to samo po pol.) 1611 (DS.).

15483. **Tyszkiewicz J.**, Respons na skrypt equitis uszczypliwy zakonowi, 1610; Responsio N. Ziemecki, Crac. 1610; Responsio G. T. ad libellum Anonymi thorunensis, Crac. 1615; Vindiciae doctrinae S. J., Crac. 1616 (DS.).

15484. Plemieński Fab., Responsio ad libellum famosum (Tyszkiewicza), Crac. 1615 DS.

15485. Rozprawa a examen, Krak. 1610; — Rosentreter M., Odprawa na rozprawę, Krak. 1610, Królewiec 1611; — Rabb J., Antidiatribe abo odprawa Gońca, Krak. 1610 (DS.).

15486. Perigra metrica seu Circinus veritatis, Toruń 1610 DS.

15487. Synod ministrów heretyckich, 1611 DS., *zob.* Nr. 3516.

15488. Zbór wileński, Stopnie doskonałości luterskiej (Wilno) b. r. (po r. 1611), *zob.* Nr. 3514.

15489. Coletus Mich., Warnung an alle Ewangelische zu Danzig, Rostock 1611 DS.

15490. Albutius P., Ad societatis Jesu socios epistola edita a Philalete, 1611 DS.

15491. Quid Regni Poloniae et M. D. Lith. homines, Racoviae 1611; — Tractatus de ecclesia, Racov. 1611, *zob.* Socyn Nr. 15084 (DS.).

15492. Adrastea sarmatos obumbrans seu prosphonemata, Wirceburgi 1611 DS.

15493. Corpus et syntagma confessionis fidei (Helvet., Polon.), Genevae 1612; — Index deliciarum Germaniae (appendix), Coloniae 1612 (DS,).

15494. Casus reservati albo sumaryusz, Krak 1612; — Rozsądek, w którym dowieść usiłują, 1612 (DS.).

15495. **Monita** secreta, Crac. 1612; — Monita privata S. J., Crac. 1814, 1618, Hagiopoli b. r., ed. nova p. t.: Secreta monita Soc. Jesu, Istruzzioni secrete della Compagnia di Jesu, Roma 1840 (tłóm. Zahorowskiego H. X. († 1634) broszury z r. 1609 p. t.: Przewodnik czyli skryte rządy OO. Jezuitów, 1784); — Zahorowski H., Les intrigues des Jesuites, Turin 1718; Les Mystères des Jesuites, Cologne 1727 (DS.).

15496. Ill. et excell. Ostróg J., Epistola contra Monita privata jussu Andr. Prochnicki, Leopoli 1615 DS.

15497. **Abt**, Les loges maçonniques et les Monita secreta des Jésuites, Etudes religieuses 16. mai 1894.

15498. Bazanowicz J., Tryumph abo opisanie processyi, Krak. 1613 DS.

15499. **Tyniecki J. X.**, Dowód zgody ewangielickiej, 1613, 1616 (toż po łac.: Concordia lutheranorum, 1614); Obrona zgody ewangielickiej, 1618 (DS.).

15500. Bernat J., Orthod. fidei, defensio adversus Chr. Ostorrodi institutiones relig., ded. urb. Gedanen., Genevae 1613 DS., *zob.* Nr. 15107.

15501. Orationes gratulatoriae in electione, Hanoviae 1613 DS.

15502. **Nowiny** z Poznania o zburzeniu zborów, 1614; — Nowiny z Torunia o zabronieniu nabożeństwa, 1614, *zob.* Nr. 7827; — Patrocinium veritatis litterarum thorunensium 1614 (DS.), *zob.* Nr. 3539, 7830.

15503. **Rościszewski W. X**, Brevis de ecclesia tractatus, Crac. 1614; Ad calumnias responsio (2 odb.), Crac. 1615; Disputationem de ecclesia haud inutilem esse, b. r.; Contra venenatum libellum ministri Calviniani, b. r.; Ad orationem Andr. Volani Joan. Bobola responsio, b r. (1590?); Oratio contra A. Volanum qui Clementi VIII. scripserat orationem (per Joan. Bobolam? Phil. Bebiusum?) b. r. (DS.), *zob.* Nr. 7870.

15504. **Sawicki K.**, Replika na Nowiny z Torunia, Krak. 1614; Tryplika na duplikę, Crac. 1615 (DS.); Alloquiorum Osiecensium lib. V., *zob.* Nr. 15504.

15505. Schutz-Rede der Wahrheit so in derer von Thorn Zusammenkünfte, 1614, *zob.* Nr. 15502; — Antwort der Räthe aus Polen, 1615; — Ad calumnias cuiusdam patroc. thorunensium responsio, Crac. 1615; — Obrona prawdy listów z m. Thorunia na sejmiki Srzedzki i Proszowski przeciwko scriptowi potwarzami nadzianemu od Jezuity, Krak. 1616 (DS.).

15506. Arnoldi Fil., Confessio vera et lutherana oder Glaubens Bekentniss, Königsb. 1614; — Praetorius Ad., Refutatio pseudolutherani Mart. Fusselii das ist Widerlegung, Königsb. 1614; — Behm J., Treuhertzige Warnung vor Zwinglian-Secte, Königsberg 1614 (DS.).

15507. **Keckermann B.**, Operum omnium lib. I. et II., Genevae 1614; — Mylius M., Disputatio rhetorica Keckermaniani (Raków?) 1620 (DS.).

15508. **Frantzius W.**, Refutatio thesium, Racoviae 1614; Vindiciae disput. theolog. adversus Val. Smalcium, Wittemb. 1622; — Domerus J., Jesuita resolutus c. Mar. Smiglecium, Jena 1614 (DS.).

15509. **Biskupski J., De justificatione hominis, Franquerae 1614; Suslyga A. W., De vero anno, Frankf. 1614 (DS.).**

15510. **Bembus M. X.**, Pax non pax, 1615; Pacatus impacatus, Crac. 1616; Bellator Christianus, Crac. 1617, 1618; Pastor vigilans, Crac. 1618; Epos in nupturientes evangelicos (Toruń?) 1618; Kometa t. j. pogróżka, Krak. 1619; Prawdziwe objaśnienie napomnienia braterskiego, 1631; Krótka sprawa o Coll. OO. Jezuitów, Krak. 1625; Obrona Coll. S. J., Warsz. 1627 (DS.), *zob. Oświata (Szkoły).*

15511. **Zaborowski J. X.**, De missione sacerdotum, 1615; Ad nodum gordium, 1615; Vindicatio dissertationis, 1616; De lublinensi disputatione, 1618; — Grzybowski J., De lublinensi disputatione, Crac. 1615 (DS.).

15512. Samsonius H., Antijesuita sive discussio, Giessae 1615; — Kraiński Krz., Dawid Jezuicki, b. m. 1615; — Cichocki A., Alloquiorum Osiecensium l. V., Crac. 1615; Anatomia edicti de stabilienda pace, Crac. 1615; — Suligostowski N., Certamen Pułtoviae, Crac. 1615; — Suligostowski Nic. et Tarzymięski, Certamen Pułtoviae cum Cracovia, Crac. 1616; — Biesiekierski J. X., Kościół nowotny, Poznań 1615; — Tolgsdorf E. X., Historia monasterii Luth., Ingolst. 1615 (DS.).

15513. Liricius H. X., Constitutiones quatuor, Crac. 1615; Disciplina conventualium, Crac. 1615; — Geswaldus F. X., Disciplina conventualium, Crac. 1615; — Gołubski J., Tryplika na duplikę, Crac. 1615 (DS.).

Bieber P., zob. Nr. 7849.

15514. **Paraeus D., Irenicum sive de unione et synodo, Heidelberg 1615; Salinarius W., Cenzura albo Rozsądku księgi (prz. Socynowi), Osmiana 1615 (DS.).**

15515. Synod ministrów heretickich, Krak. 1616 DS., *zob.* Nr. 15487.

15516. **Broscius J.**, Dissertatio V. (utrum) rebus publicis, Krak. 1616; Przywilej albo discours II. ziemianina, 1625, *zob.* Nr. 12832; Consens albo discurs III. (obadwa należą do Gratisa), 1625; Magnifico D. D. Sigonio, 1626; Acrostichis votiva Seren. Sigism. III., 1628; Wyprawa plebańska na wojnę, Krak. 1649; Albertus z wojny, Krak. 1649 (DS.), *zob. Oświata (Szkoły, Obyczaje).*

15517. Gradowski M. X., Relatia prawdziwa disputaciey, Wilno 1616; — Wądłowski F., Disputacia nowogrodzka, Lubecz 1616 (DS.).

15518. **Crutius G.**, Monita Calvinistarum privata et publica, Crac. 1616, 1716 DS.

15519. Pawłowski ks., Disputatio contra Arianos, Zamość 1616 DS.

15520. **Paxillus F. Brzeżek** (Kołek), Monomachia hoc est Duellum, Crac. 1616; Militiae christianae modus (wiersz pol. i łac.) b. r. (1619?); Wizerunek duchownego żołnierstwa, Krak. 1619; De processione spiritus S. contra schismaticos, b. r.; O pierwszeństwie głowy kościoła i pochodzeniu Ducha św., b. r.; De alienatione Arianorum a christianismo, b. r. (DS.).

15521. **Ardalesius S., Próba na obieranie wiary, Krak. 1616; Jankowski J., Skaza klątwy secemskiey, Krak. 1616; Kahl J., Klare Entdeckung, Brunsb. 1616; Przedborowski J., Defensio missionis sacerdotum, Crac. 1616; Flemming, Libellus supplex, Ravae 1616 (DS.).**

15522. Barabás Sam., Thurzó György levele egy lengyelországi eretnek ügyében 1610, Történelmi Tar 1881 (List palatyna Thurzo w sprawie polskiego sekciarza Jana Mossovina).

Bzovius A., zob. Nr. 8072.

15523. **Chrzostowski A.**, Rozmowa szlachcica Ewangelika, 1618; Obrona dyalogu, 1619; Odpowiedź na rozmowę szlachcica, Toruń 1619 (DS.).

15524. Vitellescus Mutius, Epistola ad Patres Soc. J., 1617, Crac. 1640 DS.

15525. Verborgenes Mysterium so die Jesuiter einen König umbringen gebrauchen, 1617 DS.

15526. Responsio necessaria vera et solida, Osterberg 1617 (toż po niem.) (DS.).

Wielewiecki, zob. Nr. 7893.

15527. Sowizrzał J., Wyprawa Ministrów, 1617 DS.

15528. Bythner B., Exhortatio ad ecclesias, Frankf. 1618 DS.

15529. Assertiones theologicae de Trino et uno Deo, Racov. 1618; — Katechizm zboru tych ludzi (p. G. Pauliego, H. Moskorzewskiego, Statoriusa i Volkeliusa) (Raków?) 1619 (DS.), *zob.* Nr. 15090.

15530. **Balduin Fr.**, Wiederlegung des deutsch. Ariani Catechismi, Wittenb. 1618; Ausführliche Wiederlegung Catechismi, Wittenb. 1619; Refutatio Catech. Ariani, Wittenb. 1620 (DS.).

15531. **Behm J.**, Vom Exorcismo in Preussen, 1618; Politische Räncke mit welchen Calvin. Geist in Preussen umgeg., 1620; Was v. ein. Calv. Kirch. Lehr. zu halten, Königsb. 1641 (DS.).

15532. Frencking Fil., Satyra ad L. Oppiam, Sermo El. Brand. ab epist. lat. et polonicalibus, Regiom. 1618 DS.

Zob. Nr. 3559.

15533. Vossius, Responsio ad judicium, Lugduni 1618; — Gewold K., Defensio Ludovici IV. contra Bzovium, Ingolst. 1618; — Gregorius M., Pastor vigilans sive ars., Crac. 1618 (DS.).

15534. Leopolita Gabr. X. (Szeliga J.), Zwierciadło pokutujących albo rozmyślanie, Lwów 1618; Tenże, Wąż miedziany albo rozmyślania, 1618 (DS.).

15535. Rybiński M. X., Katechizm mniejszy i większy, Gdańsk 1619; — Katechizm, t. j. Summowne wiary św. zebranie, Gdańsk 1619 (DS.).

Bellarmin R., zob. Nr. 7892.

15536. **Pizecki T.**, Respons na list P. Wacheniusza, Raków 1617; Responsio ad 10 rationes, Racov. 1619; Manuductio in viam pacis ecclesiasticae, Eleutheropoli (Amstelod.) 1650 (DS.), *zob.* Nr. 15477.

15537. Węgierski T. X., Kazanie o pokucie, 1619 DS.

15538. Łukowski A., Obrona używania Sakramentu, 1619 DS.

15539. Ausführliche Widerlegung, Wittenb. 1620 DS.

15540. Mandatum monitorium ad Jesuitas, Krak. 1620; — Trzebicki A., Responsio ad 70 rationes, 1620; — Rozdrażewski Fr., Tractatus de controversiis ad 70 objectiones, Randonicii 1620, *zob.* Nr. 15579; — Dobrosiecki M. X., Informacya o artykułach, Krak. 1620, 1632 (DS.), *zob. Oświata (Szkoły).*

15541. **Symonowicz Tym. X.**, Dowody sprawdzania i bezczelności, Zamość 1621; Próba verificatiey y dowód swawoleństwa, Zamość 1621 (DS.).

15542. **Graser K.**, Theses centum de historica differ. resp. Henr. Freder, Dantisc. 1620; Isagogen historica, Thorunii 1623; — Dilger D., Geistlicher Pest-Regiment, 1620; — Oelhof J., De seminario pestilenti, Gedani 1620 (DS.).

15543. Poniatowski J., Dissertatio theologica, Hanoviae 1620; — Poniatowski Andr., Decreta elaborata, Calissii 1621; — Hoe M., Dissertatio anti-Poniatoviana, Lipsiae 1620 (DS.).

15544. Ferchius M., De apologia pro Joanne Duns in Abr. Bzovium, Bononiae 1620 DS., *zob.* Nr. 15560.

15545. Nowa wiara węgierska, Krak. 1620 DS.

15546. Czartoryski F., Monomachia theologi, Crac. 1621; — Reformationes generales ad Clerum dioec. Crac. et Compendia doctrinae Chr., Crac. 1621 (DS.).

15547. Examen obrony, t. j. odpis na skrypt: Obrona, Wilno 1621 DS.

15548. Pallinodia, t. j. żałosne narzekanie Marc. Lutra, że wiele ludzi do piekła pozawodził, Xiędzy Reinchard objaw., 1621 DS.

Disputatio de monte Carmelo, zob. Nr. 13528.

15549. **Ruszkowski V. X.**, Reprotestatio S. J., contra univers., Crac. 1622; Responsio ad libellum a S. J. scriptum, b. r. (1622) [por. E. 1621: Responsum Anonymi ad libellum S. J., Crac. 1621 i Responsio ad famosum libellum S. J. in Acad. Crac. scriptum (2 ed., 1622?)]; — Halicius S., Quaestio de causis discernentibus, Crac. 1622 (DS.), *zob.* Nr. 15568 i *Oświata (Szkoły).*

15550. Balazy Alb., Narratio epistolica ad Joan. Argentum, Jarosław 1622; Trebnic G., Orationes, Crac. 1622 (DS.).

15551. **Zimorowicz B.**, Testament luterski, Krak. 1623, nowa ed. K. H e c k a z przedm., Przew. nauk. lit., Lwów 1890, *zob. Oświata (Literatura)* i Nr. 8575.

R: Krček Fr., Kwart. hist 1891; Por.: Wyjaśnienie redaktora Gazety lw. Ad. Krechowieckiego, Przew. nauk. lit. 1891.

15552. Śliwski J. X., Ochrona duchowna plebanów, Jarosław 1623 (toż po łac.: Defensio spiritualis plebanorum, Jaroslaviae 1625); Dzieje soboru w Piotrkowie, 1628 (DS.).

15553. **Relacya** a oraz supplika zboru wil. do M. Lutra, Wilno 1623; — Dambrowski Sam., Desideria christianorum, Wilno 1624 (DS.).

15554. Zakrzewski St., Proca Dawidowa, 1623; Droga Częstochowska, Pozn. 1623 (DS.).

15555. **Vitellius J.**, Confutatio S. Zakrzewski, Crac. 1623; Ad protestationem reprotestatio contra Chr. Naiman, b. r. (1644); — Przecławowicz (Przecławski, Praeclaides, Glaubicz) J. M., Vindiciae St. Zakrzewski, Crac. 1623; — Tarcza obrony prof. Akademii krak. przeciw Procy Stan. Zakrzewskiego, (Krak.) 1623 (DS.).

15556. **Naymanowicz Jak.**, Responsio ad libellum, 1623; Zniesienie obrony Coll. S. (2 odb.), Krak 1628; Examen praetensiey prawney, Krak. 1632; Dowód memoryału akademii, 1632; Krótka informatia o swey woley (por. **E.**: Koszucki, *zob.* Nr. 15604), 1632; Memoriale exorbitancyey y pretensyi Akademii, Krak. 1632; Remanifestatio contra Jesuitas (Hiac. Przetocki), Crac. 1634 (DS.).

15557. Obżałowanie przeciwko OO. S. Jesu, 1623 DS.

15558. Summa actiey Coll. Posn. S. J., Poznań 1623 DS.

Zob. Oświata (Szkoły).

15559. **Clementinus D.**, Antilogiae et absurda, t. j. sprzeciwieństwa z Jezuitów, Krak. 1623; Antopologia, t. j. odpowiedź, Baranów 1630; Assymbollum socinianorum, to jest o cząstkach, Baranów 1630 (DS.).

15560. Domaniewski J. Fr., Excytarz abo przestroga i pobudka, Lubcza 1623; Cavelli Hugo Magnetius, Apologia pro Scoto cont. Abr. Bzovium, Parisii 1623 (DS.), *zob.* Nr. 15544.

15561. Chuchrecki Wal., Antythesis abo rozmowa kościoła, ded. Eliz. Rosnowi (2 ed.), Krak. 1624 (por. **E.** 1624: Czerniowski J., Antythesis abo rozmowa kościoła, Krak.).

15562. Brevis relatio processionis, Pozn. 1624 DS.

15563. Bissendorf Joh., Nodi gordii resolutio wider Geschwatz M. Smiglecii 1624 DS., *zob.* Nr. 15132.

15564. **Hojerus L. A.**, Pestilens Ordnung Lutheri, Dantzig 1624; Beständige Lehre, Dantzig 1624; Hieromachia seu pugna hab. a Christ. Preussio, 1627; — Capelli J., Observationes, Gedani 1624 (DS.).

15565. **Preussius J.**, Irenaei seu Aletophili considerationes, 1624; Oratiuncula de imaginibus, Regiom. 1630; — Mislenta Cel., Disputationes XVIII., Regiomonti 1624 (DS.).

15566. Epistola Theologi cuiusdam ad magnatem quendam cupientem distribuere bona, 1624; List teologa odpowiadającego, 1624 (DS.).

Lucius L., zob. Nr. 15142.

Prölaeus, zob. Nr. 15146.

15567. Czerniakowski M. A., Judicium haereseos, Jacobo Zadzik, Crac. 1625 DS.

15568. Krótka sprawa o Coll. S. J. w Krakowie, Krak. 1625; — Responsio ad librum S. Jesu contra Univers. Crac., Edinburg 1625; — Ruszkowski M., Controversia contra Univ. crac., Edinb. 1625 (DS.), *zob.* Nr. 15549 i *Oświata (Szkoły).*

15569. Malapertii C. Miscellanea, Calissii 1625 DS.

Schlichting, zob. Nr. 15115.

15570. **Brzeski W. St.**, Controversia de ecclesia, 1626 DS.

15571. Zaremba A. X., Haereticorum Malleus, Crac. 1626 DS.

15572. Ustiensis J., Quaestio de S. Euch. Sacramento, praesidente M. Vadovio, ded. A. Szyszkowski, Krak. 1626 DS.

15573. Posnaniensis P., Commentaria in doctrinam J. D. Scotti ad Vlad. Sigismundum, Venetiis 1626 DS. (por. **E.** 1627: Tylicki P.), *zob.* Nr. 15560.

15574. Statius M., Lutheris redivivis, Thorn 1626 DS.

15575. Summa processyej wileńskiej, 1626, 1627 DS.

15576. **Węgierski A. X.**, Politicus Christianus, Leszno 1627; Disputatio theologica, Lugduni 1628; Rozpr. o stateczności, Bytom 1628; Commendacya potrzebna Raf. Leszczyńskiego, Baranów 1630; Strena votiva in Polonia ecclesiae orthod. luminibus, Bethaniae, b. r. (DS.), *zob.* Nr. 14952.

15577. Wilicki W., Hydra abo wiara heretycka, ded. J. Wężykowi, Warsz. 1627 DS.

15578. **Szembek Fr.** (Pięknorzecki), Gratis plebański, gratis wyćwiczony, Poznań 1627; Consens plebański, Krak. 1627 (por. **E.** 1627: Broscius, Consens abo Discurs z plebanem, *zob.* Nr. 15516) (DS.).

15579. [Rodrasen Fr. X. a Rozdrażew, Polonus, Tractatus de controversiis (po czesku), Randonicii 1627 DS., *zob.* Nr. 15540.

Poniatowska Kr., zob. Nr. 7969 i 8887.

15580. Disputatio de Jesu Christi, Racov. 1627 DS.

15581. **Czarnków J. P.**, Fidelis persuasio de lutherana religione facienda, ded. Adamo Niniewski, Glogoviae (circa 1627); Nulla fidelis victoria, Glogow 1627 (DS.).

15582. **Einhorn P.**, Wiederlegungen der Abgötterey, Riga 1627; Reformatio gentis Letticae, Riga 1636 (DS.).

15583. Cieklinski Dob., Ratio et causa mutatae religionis, Crac. 1627 DS.

15584. Respons na statum causae przeciwko Akad. krak., Warsz. 1627; — Zniesienie obrony Coll. S. J. (2 ed.), Krak. 1627 (DS.).

15585. Libellus precatorius seu Collectio, Crac. 1627, zob. *Oświata (Szkoły)*; Compendium concordiae libertatis Cretae, 1627; Memoriale sciendorum a clericis, Viln. 1627 (DS.).

15586. **Łubieński A.**, Triumphus religionis, Vars. 1628 DS.

15587. **Foxius J.**, Oratio in synodo Petricoviensi, Crac. 1628; Postulatio ad episcop. Crac., Crac. 1636 (DS.).

15588. **Feucrbornii J.**, Anti-Ostorodus seu Refutatio, Marpurgi 1628; Antiostorodus seu refutatio institutionum, Marpurgi 1631 (DS.), *zob.* Nr. 15107.

Crellius, zob. Nr. 15113.

15589. Consensus in fide et religione, Warsz. 1628, Baranów 1628; — Informacya barzo potrzebna, Krak. 1628; — Seym piekielny y Examen, 1628; — Contradykcya abo przestroga, Warsz. 1628 (DS.).

15590. Schoneus, Hyperesia A. Opatovio, Krak. 1628 DS.

15591. Drexelius Hier., Opera spiritualia a M. Segen. Bibliop. Monoc. edita, Sigism. III. ded., 1628 DS.

15592. La Confession de foy des eglises, Amsterd. 1629 DS.

15593. Wallenrodt M., Praefatio admonitoria haeredibus scripta, Regiom. 1629 DS.

15594. Potkanie Jannasa z Gregoriasem klechą, Krak. 1629; Rozmowa Gregoryasa z Bartosem, Krak. 1629 (DS.).

15595. Faunteus A., De controversiis, Crac. 1630, *zob.* Nr. 15338; — Tractatio de controversiis inter Ecclesias, Crac. 1632 (por. **E.** 1632: Stephanides Artur); — Bratkowic X. A., Controversia abo sporka, Krak. 1630; — Paytowicz J. E. X., Controversia abo sporka, Krak. 1630 (DS.).

15596. Głos anonyma ewangelika, Lublin 1630; — Confession oder Glaubens Bekentniss, 1630; — Bergius J., Evangelische Hauptspruch, Dantzig 1630; — Chemnitius J., Refutatio discursus, qui in Polonia editus, Dantisci 1630 (DS.).

15597. Nauka o przygotowaniu się do przejścia etc., Krak. 1631 DS.

Stegmani, zob. Nr. 15119.

Junius, zob. Nr. 15149.

15598. Caryophilus Math., Censura confessionis fidei, quae nomine Cyrylli edita, Romae 1631; — Dominicus a J. M., Consortium et concordia (Krak.) 1631; — Zbrożek, O kompozytach, 1631 (DS.).

15599. Martini J., Vindiciae ecclesiae Lutheranae contra Valeriani Magni, Wittemb. 1631 DS., *zob.* Nr. 15672.

15600. Jonston J., Ephorus nobilis et orthodoxus, Vars. 1631 DS.

15601. Der geistliche Fuchsschwantz oder Politischer Discurs, 1632 DS.

15602. **De controversia** inter ord. ecclesiasticum, Crac. 1632; — Considerationes de exceptione ich Mościów duchownych contra dissid., 1632; — O eksorbitancyach, które świeccy stanowi duch. zadają, Krak. 1632 (DS.).

15603. Henricci J., Hochwichtiger Rathschlag von Jesuiten, sonderlich in Polen, Frankf. 1632; — Hindertreibung der blutdurstigen Anschläge der Jesuiten in Polen, Frankf. 1632 (DS.).

15604. **Koszucki S.**, Dowód memoryału akademickiego, 1631; Krótka informacya studentów, 1632; — Centuria prima rationum ut coll. cracoviense dimittatur, 1632; — Examen pretensyey szkół OO. Jezuitów (2 ed., a trzecia z tyt. przedr.), 1632; — Drużbicki K., Deklaracya memoryału exorbitancyey akad. krak., Krak. 1632; — Memoriale pro conservandis juribus univers., Crac. 1633; — Remanifestatio almae univers., Crac. 1634 (por. **E.** 1634: Naymanowicz) (DS.), *zob.* Nr. 15556 i *Oświata (Szkoły)*.

15605. Ameryk M., Politicus christianus, Lesnae 1632; — Rad cyrkownej gednoty, Leszno 1632 (DS.).

Komeniusz J., zob. Nr. 15050.

Morzkowski, zob. Nr. 15118.

15606. Colloquium Janusza Knutla, przez J. C. Ł., 1633 DS.

15607. Processia Wileńska w św. Bożego Ciała, 1633 DS., *zob.* Nr. 15607.

15608. **Botsaccus J.**, Einfältige Warnung für der arianischen Lehre, Gdańsk 1633; Erweisung, dass die Reformirten der Augspurg. Confession seyn, Danzig 1635; Antistegmannus gegen der Warnung J. Stegmanni, Dantzig 1635, *zob.* Nr. 15119; Parabellatairos h. e. falsa sodalitas Calvin. D. J. Crocii, Gedani 1636; Erklärung d. 10 Artickels der A. C. von H. Abendmahl, Dantz. 1637; Anticrellius s. confutatio, Gedani 1641, *zob.* Nr. 15113; Patrologia, Stettin 1644; Apologia anti Gros-iana, Stettin 1666; Antisyncretischer Wegweiser, Stettin 1666; Moralia Gedanensia, Jenae 1678 (DS.).

15609. Alembek F., Quaestio de Authoritate ecclesiae, Crac. 1634; — Vadovius M. C., Questio de autoritate Ecclesiae, Crac. 1634, 1636 (DS.).

15610. Manifestatio religiosorum S. J., Crac. 1634 i b. m. DS.

15611. Commentaria in plerosque novi testamenti, Racov. 1634 DS.

15612. Chełchowski H. X., Wiara prawdziwa, ded. Leon. Remdowskiemu, Lublin 1635 DS.

15613. Wolan Jan, Zwierciadło porywcze, Krak. 1634 DS.

15614. **Zamell Fr.**, Dioxippus ex mangone sive Gothaniae, Elbing. 1635; Oleae praeconicera seu pacis assertio, Elbing. 1635; Drusidos conservata sive Elbinga, Elbingae 1636 (DS.).

Zob. Nr. 3719, 3727.

15615. Lovenstein Theod. (et Becanus Mar.), Decas rationum, quibus Eccl. cath. veritas demonstr., ded. Casp. Denhoff, Crac. 1635 DS., *zob.* Nr. 15451.

15616. Copia decreti et relatio inquisitionis Madritensis adv. libros contra S. J., Crac. 1635 DS.

15617. **Kojałowicz Wojc.**, Colloquia theologi cum ministro, Vilnae 1635; O rzeczach do wiary należących, Wilno 1640, Krak. 1671 (trzy części), Lwów 1788 (?); Colloquia theologi cum politico, Vilnae 1648, 1667; O uważnym obraniu jednej prawdziwej wiary, Wilno 1648; Instructio circa casus reservatos., Vilnae 1651 (przedruki p. t.: De nonnullis discriminibus in fide, Calissii 1758; Gruntowne teologa rozmowy, tamże 1758; O niektórych różnicach wiary, tamże 1758) (DS.), *zob.* Nr. 8524.

Przipcovius, zob. Nr. 15120.

15618. **Rywocki J. X.**, Arma catholica contra Anti-Bellarminum, Vilnae 1636; Paraenesis ad ministros calvinianos, Vilnae 1639; Calvinus angelomachus seu proelium Calvini, b. r.; De spiritu privato ad synodos non admittendo, b. r. (DS.).

15619. Noskowic J., Quaestio de invenienda ecclesia, 1636 DS.

15620. Habspert N. X., List o Kozakach polskich do Martyn Luter od ewangielików, 1636 DS.

15621. Dissertatio cum F. Socini operibus voluit eques Polonus, 1636 DS., *zob.* Nr. 15083.

15622. Canevesius Th., Hymen duchowny Waler. Sierpotowski, ded. Mik. Stradomskiemu, Krak. 1636 DS.

15623. Merces historica virtutum, Crac. 1636 DS.

15624. **Ecclesia** militans, Carmina, por. E. 1637: Ołtarzewski Paw., Pieczykoyski Stan., Rusiecki Jan, Siestrzewitowski J., Sienieński Stan., Stadnicki Jan (DS.).

15625. Borzymowski J., Ad quod tenetur credere, Franequerae 1637 DS.

15626. Horn F C., Decreta theologica, Wilno 1637 DS.

15627. **Felwinger P.**, Examen disquisitionis an evangelici refutare queant, Norimbergae 1637; Dissertatio de Photinianorum analogia fidei contra J. Crellium, Altdorfii 1664 (DS.), *zob.* Nr. 15113.

15628. Bodocki Laur., Oratio revocatoria pontificiorum dogmatum, Rigae 1637, Lublini 1639; — Laurentalia Rigensia seu plausus num Laurentius Bodockerus ejuraret, Vilnae 1638 (DS.).

15629. Nowakowski A., Minerva plaudens dum 36 viri sub Jac. Zadzik ep. licentia renuntiarentur, Crac. 1638; Miko F. X., Arma catholica ostenduntur Nic. Christ. Sapieha, Vilnae 1638; Hincza Marc. X., Płaczy Jezusa z anyołami, Krak. 1638 (DS.).

Objaśnienie braterskiego napomnienia ad dissidentes, zob. Bembus Nr. 15510.

15630. **Aurimontanus Eliseus** (D. Krusius v. Phil. Lacki), Ad Dantiscanos bellum circumspicientes epistola 1638; — Patricius Justus (Michał Borek), Ad Elisei Aurimontani in Dantiscanos epistolam, responsio (1638?); — Sincerus Const., Spongia ad Elisei Aurimontani epistolam, (Gedani) 1638; — Carniolus Joan. Ant., Eliseus Aurimontanus defensus (contra Gedanenses), 1639; — Refutatio discursus, qui populum Dantiscanum lacessit, 1639; — Christliches Gespräch eines Dantzkers und Exulanten, dass reform. Christgläubiger Ursache haben, 1638 (DS.).

15631. **Calovius Abrah.**, Decas dissertationum de pseud. theologia Sociniana, Dantisci 1639 [Scripta antisociniana pars I—III., Ulmae (1684)]; Calvinistica in Augustana confessione. Dantisci 1643; Examen declarationis Joan. Crellii, Dantisci 1646; Examen doctrinae de persona Christi, Dantisci 1649; Socinismus profligatus, Wittemb. 1652; Harmonia Calixtino haeretica G. Calixtum convincens, Witteb. 1655; Historia syncretistica, 1685 (DS.), *zob.* Nr. 15113.

15632. Bisterfeld Joh. Henr., De uno Deo Patre contra Joh. Crellii, Lugd. 1639 DS., *zob.* Nr. 15113.

15633. Ad ministros Calvinianos Vilnae congregatos, 1639; — Exocha ecclesiarum militantis ac triumphantis, ded. Urbi Vilna, Zamość 1639; — Summa processyey wileńskiey, Wilno 1639 (DS.), *zob.* Nr. 3771, 15575 i 15607.

15634. Modlitba exulantis, Leszno 1638 DS.

15635. Rościszewski Tom., Puklerz złoty na obronę obrazów katol., Krak. 1639; Samborski Al., Arctos sarmatica epist. Alb. Bariczka, Crac. 1638 (DS.).

15636. **Clagius Thom.**, Anticyras Pruteno praedicanti cas., Nicopoli 1640; — Tenże, Historia Lindensis, Brunsb. 1667, 1712 (DS.).

15637. Kościół w tym wieku od herezyey obroniony na Akcyey podany, Lublin 1640 DS.

15638. Gertich M., Kazanie synodowe na synodzie wielkopolskim, 1640 DS.

15639. Malina Jan, Porządek obrzędów augustyańskiej konfessyi, Wilno 1640; — Ostrowski Jan, Obrona niewinności ewanielickiey, 1640 (DS.).

Zob. Nr. 3771.

15640. Hutzing Enoch, Dantiscanus, Discursus theolog. de ministerio eccles. resp. Gerch. Back., Rostock 1640 DS.

15641. **Bytomski Jan, Idea ecclesiae catholicae quam Al. St. Radziwiłł, Zamość 1640 DS.**

15642. **Akt** tryumfalny albo tryumf Zakonu Soc. J., Kalisz 1640; — Monstra wdzięczności korony Polskiej przeciw zakonowi Soc. J. (dyalog), Zamość 1640; — Piglowski W., Elogia Regum praesulum Soc. Jesu fundatorum, Crac. 1640; — Lorencowicz Jan Jul., Centuria virtutis militum e S. J. ordine, Leop. 1640; — Butwiłł D. X., Oratio in laudem S. J., Vilnae 1640 (DS.).

15643. Cichowski Mik., Centuria argumentorum pro Christi divinit., Crac. 1641; — Tirellus C., De apostasia tractatus, Crac. 1641 (DS.).

Cichovius N., zob. Nr. 15152.

15644. Cyllenides Catholicus, a Calviniano delubro sequente, Vilnae 1641 DS.

15645. **Cyrinus Hermes**, Antichristus rigensis, Vilnae 1641, 1644 DS.

15646. Coturius Jul. Caes., Demonstrationes catholicae, luther. eccl. non veram, pars I., Leszno 1641 DS.

Zob. Nr. 8099 i 8102.

15647. **Karol Ferd. Waza Xże**, Processus de doctrina christiana cum epistola pastor. Maciejoviana, Vars. 1642 DS.

15648. **Informatio** jesuitica de negotio reductionis haereticorum per Poloniam, 1644; — Instructio christiano-polit. et Praxis honestae vitae, Poznań 1644 (DS.).

15649. Bekanntnuss d. wahren Glaubens sampt d. Dienern Evangelii in Polen, Zürich 1644 DS.

15650. Mijakowski H. X., Responsio ad libellum Lithuanorum, Venet. 1644 DS.

15651. **Castanisa J., Pugna spiritualis, Posn. 1644 DS.**

Becman Chr., zob. Nr. 15151.

15652. **Colloquium charitativum**, *zob.* Nr. 3798—3800, 8138; — Acta pro parte Reformatorum scripta in Conv. Thorunensi 1645, Berolini 1680; — Charitativi Colloquii Pontificiorum in Polonia consilia secretiora ex publ. invitationis, quae Vilnae facta est, tradita (1645); — Vladislai IV. Epistola ad congregator. Thoruni una cum instructione Ossolinscio, Breslau (1648); — Wyznanie nauki zborów podane 1645 w przytomności Jerz. Ossolińskiego, 1645; — Calixt G., Annotationes Thorunia in colloquio, Brunsvici 1655 (DS.), *zob. Historya polityczna.*

15653. **Werda Jan**, Justificatia dlaczego się od Confessii Ausspurskiej odłączył, ded. Wład. IV., 1645, 1732 (toż po niem.: Justification oder Rechtsfertigung, warum von der Augsb. Confession ab gestanden, Danzig 1646) DS.

15654. Rada kościoła ewangielickiego, Gdańsk 1645; — Anhang eines ehrwürd. Ministerii, Danzig 1646 (DS.).

15655. Colovius A., Matheologia papistica e concilio Trident. proposita, Dantisci 1647; — Dilger N., Nothwürdige Antwort auf Joh. Caesar Rettung, Danzig 1647 (DS.), *zob* Nr. 8299 i 15658.

Zob. Nr. 12836.

15656. Sackpfeiffe der Reformirten, Johansburgi 1646; — Dorscheus J. G., Detectio malae fidei Papalis pro Calumniis W. Hermanni, Commonefactio ad Coronae Polonicae Archiepisc., Argentor. 1646 (DS.).

15657. Lisicki Mat., Mystagogia in Congreg. decanalis Atheneo, Costnae 1647 DS.

15658. Caesar Joh., Endliche Rettung d. Wahrheit gegen Beschuldigungen Doct. Calovii ausgesprengt, 1647 DS., *zob.* Nr. 15655.

15659. Voisin J., De SS. Trinitate adversus antitrinit., Paris 1647 DS.

15660. **Progubicki Joan., Disputatio de foedere gratiae in communi, Franckerae 1648 DS.**

15661. **Kreitzen Carol X.**, Das catholische Gibt-Acht, 1648; Von der vergifteten Quelle der luther. Lehre, Wilno 1648; Unterredung mit Danziger Predikanten, Brunsb. 1649, 1662; Bemerk. über J. Kramer, 1649; Katholische Vertheidigung gegen luther. Catechismus, Brunsb. 1649 (DS.).

15662. **Grzech Achanów to jest diskurs, 1648 DS.**

Arciszewski, zob. Nr. 15125.

Zwicker, zob. Nr. 15121.

15663. Lubieniecki Stan., Vindiciae pro religionis libertate, Eleutheropoli 1650 DS., *zob.* Nr. 14869.

15664. **Polacco Giorgio, Apologia contra l'errore consec. a Giov. Casimiro Re, Venezia 1650 DS.**

15665. **Confessio** orthodoxae fidei, ab ecclesiae ministris in Helvetia, Tiguri cum aliis in Polonia, edita Tiguri 1651, *zob.* Nr. 15006; — Confessio fidei christianae nomine ecclesiarum polonicarum (praef. Joh. Schlichting), 1651; — Confessiones christianae damnatae et combustae manium 1652 (DS.), *zob.* Nr. 15115.

15666. Scheidemantel J., Historia Ecclesiae Neoburgensis, 1651 DS.

15667. **Marchantius J., Resolutiones pastorales, Poznań 1651 DS.**

15668. Torck Gerhard, Conversio Curoniae in rigensium consessu proposita, Riga 1651 DS.

15669. Nicolai St., Irenicum defensum et explicatum, Elbingae 1651 DS.

Hoornbeeck M., zob. Nr. 15154.

Maresius, zob. Nr. 15155.

15670. **Engelke Andr. de Temporibus**, Histor. Auszug von Veränderungen der Religion in Danzig, 1651; Verbess. Auszug, von Veränderung der Religion, Danzig 1652 (DS.).

15671. **Formula** concordiae oder Notel der Kirchen zu Dantzigk, 1652, 1654 (toż po niem.: Erörterung de Frage, ob reform. Lehrer der Dantzker Kirchen Notel unterschr. können, 1652) DS., *zob.* Nr. 3892.

15672. **Magni Waler.**, Apologia contra imposturas Jesuitarum, 1653, 1658, 1661; Verantwortung wieder der Jesuiten Betrügereien samt p. Lud. a Palice Apol. c. imposturas Jesuitarum Monita privata (circa 1661); Responsio apologetica ad libellum Ernesti Hassiae Landgrav. Audiatur, Monopoli 1661; — Defensio pro V. Magni, in quo expon. Jesuitar. haeresis, contra librum Audiatur, 1661; — Haberkorn Petr., Antivalerianus id est refutatio Val. Magni judicii de Acatol., Gissae 1652; — Conrigius Herm., Responsio ad Val. Magnum pro concussione fidei catholicae, Helmstadii 1654 (DS.), *zob.* Nr. 15682.

15673. Markiewicz Jan, Scandalum expurgatum in laudem Soc. J., Gedani 1654; Quaestio polona Romam transmissa, b. r. (DS.).

15674. Animorum in Europa motus (2 ed.), Gryphiswaldae 1656, Upsaliae 1656 DS.

Zob. Nr. 8299.

15675. Copye van een Brief mit Pruyssen waer Papsten aen de ewangelischen in Polen, 1656 DS.

15676. Relation aus dem Parnosso, Wie Appollo die Jesuiten in Novam Zemlam verbannt, 1656 DS.

Coccejus J., zob. Nr. 15159.

15677. Erenstern Warn., Sweetsche Religions Kap Voorgestelt, Placaet tot Elbinghen gepubliciert, 1657; — Beantwortung d. elbingischen Pasquil, 1657; — Narré veritable de persecution soufferte par les eglises reformées de la Grande Pologne, 1657; — The Swedish Coak of Religion, Discourse between two Citiziens of Elbing, London 1657 (DS.).

Zob. Nr. 8304.

15678. A Declaration of his higness for a Collection relief of Protestant of Poland of Bohemia, London 1658 DS.

15679. Węgierski And. L., Christliches Glaubensbekenntniss sämmtl. Stände, Rhet. 1657, *zob.* Nr. 14868.

15680. Przyczyny, dla których przodkowie opuściwszy kościół rzymski do prawdziwego kościoła przystąpili, 1659, *zob.* Nr. 3945.

15681. Arnoldus Nic. Polonus, Discursus theologicus contra Joh. Am. Comenii praetensam Lucem, Franckerae 1660 DS., *zob.* Nr. 15050.

Zob. Nr. 8358.

15682. Ernestus Hassiae Landgraf, Audiatur et altera pars seu copia literarum in Valer. Magni (toż po niem.), 1661 DS., *zob.* Nr. 15672.

15683. Bericht welcher gestalt in Ministerio der Augsb. Confession zu Dantzig betreff Consistor. von Elbing verfahren, Dantzig 1660, *zob.* Nr. 3969; — Mankisch Joh., Erläut. des Berichtes, Gedani 1660; — Copia Schreibens eines Jesuiten aus Dantzig nach Würtzburg geschickt, 1660; — Germanus ad amicos Dantiscanos, 1664; — Nachricht wegen etlicher Sachen zur Religions Wesen in Elbings Kirchen, 1665 (DS.).

Zob. Nr. 4008.

15684. Pignatelli Ant. X., O wichrzeniu Jezuitów w Rzpltej (po włosku), Wenecya 1667 DS.

15685. Ferrarius Jan. Al., Euclides sive demonstratio Romanae fidei, Vars. 1667 DS.

15686. **Summarium** z przywilejów przeciwko Dissidentom (Szemiot Mik. Kaz. ułożył), 1669; — Amica collatio pro ratione Dissidiorum in religione pro regno Polon., Hagae 1669 (DS.).

15687. Kałaj Daniel, Rozmowa ministra ewang. z katol. księdzem, ded. S. Karnkowskiemu, (Krak.) 1671 DS.

15688. Fałsze i bluźnierstwa kacermistrza D. K., którego sąd kapturowy pod miecz katowski skazał, Krak. 1670 DS.

15689. **Kurski Mat. Mar. X.**, Opuscula varia contra advers. fidei, Poznań 1672; — Pisetzki Ad., Dissertatio religionem vi propagere non posse, Francof. 1672; — Felle Guil., Lapis theologorum seu quaestio contra jesuitas et Calvinum, ded. Joanni III., 1672 (DS.).

15690. Confessio orthod. fidei ab ministris in Helvetia cum aliis in Polonia, Tiguri 1672 DS.

15691. Bedencken ob christl. Eltern in Churland, Warnemünda 1672; — Stempel Math., Schirmschrift einem Libell, ob evang. Kirche in Churland in der Jesuiten Schulen, Wilno 1674 (DS.).

15692. Dürr J. C., Christianismi per hypotheses Socinianorum eversio, Norimb. 1673 DS.

15693. **Memoriale sciendorum a Clericis a confessariis e variis collectum, Vilnae a Parochis, Vilnae 1674 DS.**

15694. Marte Ben. Mose, Wiederlegung der Büchlein Aeg. Strauch, Dantzig 1675, *zob.* Nr. 4103; — Gegenwehr wider allerhand Anlauff der Wiedersacher, Oliva 1675 (DS.).

15695. **Bene! Bene! cum abiret Liffmann ante persecut. Hungaricam, Birnbaumensium in Polonia pastor, Wittenb. 1677 DS.**

15696. Slawosz Adalb. Gabr., Vox catelli pastoricii, utrum liceat Polonis aedificare synagogas lutheranorum, Olivae 1679 DS.

15697. Lutomierski Jerzy, Sciagraphia articul. fidei secundum tolerantiam quam Praeses El. Grebenitz tuebitur, ded. ad Synodum eccles. reformat. per Lithuaniam (Francof.?) 1680 DS.

15698. **Otrembus Jan (Otrębus)**, Vox clamantis in Deserto seu fides Lutherana, ded. Mich. Działyński, Crac. 1680, 1681 DS.

15699. **Volkmar**, Vierzig dialogi, Danzig 1681, Breslau 1688, Danzig 1689 DS.

15700. Fratrum polonorum exhortatio, Francof. 1681 DS.

15701. Wrzaszowski Flor., Żałośne echo rebeliey na Chrystusową wiarę, 1681 DS.

15702. **Catechesis** ecclesiarum Polonicarum (per J. Crellium, J. Schlichting, M. Ruarum, A. Wissowatium), 1680 DS., *zob.* Nr. 15090.

15703. **Sandius C. C.**, Appendix addendorum ad Nucleum historiae ecclesias., Coloniae 1678, *zob.* Nr. 8420; Bibliotheca Antitrinitariorum, Freistad. 1684 (DS.), *zob.* Nr. 15083.

15704. Gardinerus Sam., Responsio valedictoria ad Sandi epistolam, Londini 1681 DS.

15705. Aschwellius Georg. X., De Socino et Socinianismo, Oxoniae, Hall. 1680 DS., *zob.* Nr. 15087.

Maimbourg L., zob. Nr. 14852.

15706. Lubieniecius Chr., Epistola ad M. Ruarum, Amstelod. 1681 DS.

15707. **Schütz C., 15 Religions-Fragen bei Relig. Veränd. der Christina v. Schweden, Oliva 1682; Tenże, Ursachen warum er nicht catholisch werden könne von Bonamico wiederlegt, Danzig 1684 (DS.).**

15708. **Gespräch zwischen Pasquino und Marphorio ueber Zustand der Christenheit, 1683 DS.**

15709. **Vernantis P., Erweisung dass Copernici Lehr-Sätze der Heil. Schrift nicht zu wider, Frankf. 1681 DS.**

15710. Tylkowski Alb., Zarzuty dissidentskie około wiary, Poznań 1685, Wilno 1718 DS.

15711. **Praetorius Math.**, Unvorgreifflicher Vorschlag in Glaubens Artikeln, Einsham. 1685; Tuba pacis ad dissidentes in occidenti seu discursus de unione ecclesiarum, ded. ad Innoc. XI. Joannem III., Coloniae 1685, Amstelod. 1685; Tuba pacis ad dissidentes, Coloniae 1711 (DS.), *zob.* Nr. 8641.

Hartknoch Chr., zob. Nr. 8636.

15712. **Schelwig Sam.**, Schriftmässige Prüfung des Babsthums, Danzig 1687; Wigandiana Anabaptismus, Ged. 1702; Summus Pontifex Romanus, Ged. 1718 (DS.).

Seckendorf, zob. Nr. 14848.

15713. **Felle F. Guilh.**, Juxta solam scripturam Catholicae doctrinae et Calvinisticae per Joannis III. polon. Regis ellemosynaryum; A comparaison the catholic and calvinistical doctrin (po łac. i ang.), London 1688 DS.

15714. **Decreta** tribunalitia haeresim persequentibus, Oliwa, Lublin 1689 DS., *zob.* Nr. 4218.

15715. Liszyński T. C., Historische relation von dem Gefängniss und Tode Casim. Liszynski wegen des Atheismi, 1689 DS., *zob.* Nr. 4218.

15716. **Ernestus Joh., Vermehrter polnischer Donat, Thorn 1689 DS.**

15717. **Röther M. E., Hoffahrtsgreuel und Gericht, Danzig 1693; Wolters St., Hoffarts Greuel und Gericht, Danzig 1693 (DS.).**

Zob. Nr. 4238.

15718. Dyskurs chrześcijański dla Stanów Rpltej (1695) (**E. b. r.**) DS.

Zob. Nr. 4260.

15719. **Glasenap Franc., Meletema historiae ecclesiasticum e praelect. Joh. Sartorii, Thoruni 1696 DS.**

15720. Helwich Christ., Manuductio Regiomontanorum profes. ad catholicam ecclesiam, Glani 1698 DS.

15721. Malagonelli Ant., Orationes IX. quibus acces., Epistolae ex comitiis Vaticanis, Romae 1697 DS.

15722. Hoch Fürstl. Edict wegen Kirchen, Mitau 1699 DS.

15723. Stiege Laur. Christ, Ex historia prussica, de repetitione corporis doctrinae prutenici, theses sub praes. Mart. Boehm, Thoruni 1699 (DS.).

15724. **Brevis et extemporanea animadversio (1697?) (E. b. r.); Pharetra regia jaculatoriis regis Prophetae plena sagittis (1699?) (E. b. r.); Propositiones damnatae contra haereticam pravitatem, Romae ac Cracoviae (E. b. r.) (DS.).**

15725. Apologia der augsb. Confession, Danzig 1700; — Pochwała ewangelików dzisiejszych, lutrów i kalwinów, 1700 (DS.).

15726. Gołębiowski J. Chr., Nawrócenie Luteranina na wiarę katol., 1700; Potwarze, kalum. i fałsze heretyków, 1700 (DS.).

15727. Kreitz K., Odp. na pyt. gdzie to nap.: katolicka prawdziwa, dyssedencka fałszywa? Wilno 1700 DS.

15728. Grus Mart., Dissertatio de vera religione, b. r.; Elffen Nic., Catholisch Schlecht u. Recht, Brunsb. b. r. (E. IX.) (DS.).

15729. Głuchowski W., Echo salutis ecl. Discursus de unione Eclesiarum contra M. Praetorium, Crac. 1701, *zob.* Nr. 15711.

Zob. Nr. 15016.

Musaeus, zob. Nr. 15169.

15730. Senckler J. C., Richtiges Papstthum, Richtiges Lutherthum, ded. Ep. Załuski, Brunsb. 1701; — Ring Z. T., Wohlgemeynte Antwort, Brunsb. 1703; — Trommhold Sig., Wohlg. Ant. auf Fragen, Brunsb. 1703 (DS.).

15731. **Böckelman T.**, Utrum in coena corpus Christi conferatur, praeside Georgio Vendio, Thorun. 1703 DS.

15732. Engel P. M. Gedanensis, De gratiae revocatricis termino, Lipsiae 1700; Haug B. Stargrad., De termino gratiae, Gedani 1700 (DS.).

Arnoldt G., zob. Nr. 14813.

Zob. Nr. 4359, 4379, 4387, 8819, 14887.

15733. **Jansenizm.** Klemens XI., Contra Jansenianam haeresim, Posn. 1705, *zob.* Nr. 4393; — Quesnel, Praepositiones a Clemente XI., Brunsb. 1722 (DS.).

Zob. Nr. 13249, 15745, 15746, 15765, 15777, 15783 i 15811.

15734. Schimmelpfennig, Zur Geschichte des Pietismus in Schlesien 1707—1740, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1862 IX.

Schomerus J. Chr., zob. Nr. 15170.

15735. **Schmidt J. Andr**, Programma de catechesi Racoviensi, Helmstadt 1707, 1724 DS., *zob.* Nr. 15090.

15736. Singlerus Mart., Zachariae prophetae pro Christi divinitate testimonium adv. Fausti Socini cavillationes (E. b. r.) DS.

15737. **Jabłoński D. E.**, Jura et libertates Dissidentium in R. Poloniae, Berlin 1708, *zob.* Nr. 1327, 9138—9139.

15738. **Mandel Kasp. X.**, Inwitacya katolicka panów dyssydentów, Catholica invitatio pro responsione, 1709, 1750 DS.

Clagius Th., Hist. Lindensis, zob. Nr. 15636.

Zob. Nr. 4522.

15739. Ebert Joan. Jak.. Dissertatio histor. I. de Syncretismao sub praes. Mart. Böhm, Thorun. 1710; Eccart, Diss. de Syncr., Thor. 1711; Hrabecius, Diss. de Syncr., Thor. 1711 (DS.).

Zob. Nr. 15050.

Heumann Chr., zob. Nr. 15171.

15740. Lauterbach Sam. Fried., Das kluge Auge eines Raths Christ-Sachss. Kaufm. d. Stadt Fraustadt, Leipzig 1710 DS.

15741. Ośliński Mart., Quaestio de ecclesiis haereticorum, Crac. 1711; Quaestio theolog. de origine heres., 1711 (DS.).

15742. **Dyjakiewicz Marc.**, De Cautelis et schismate Evangelicorum, 1712 DS.

15743. Wendler Joh. Chr., Dissert. contra St. Rescium Lutheranos in praejudicium doctrinae purioris neque corrumpere eccles., Jena 1713 DS.

15744. Linde Jan Ern., Folgt ein augensch. Beweis der Rechte Grat. Sev. Lipiński worauf sich der Friede unter Dissidenten gründet, Stargard 1714 DS.

Zob. Nr. 4549 i 8900.

Sprawa Unruga, zob.: Prawo.

15745. **Gengell Georg**, Admiranda Jansenianii, Brunsb. 1715; Eversio ateismi, Brunsb. 1716; Admiranda Zwingli et Calvini, ded. Rybiński Sig., Pragae 1717; Gradus ad atheismum, Leopoli 1724 (DS.).

15746. Ascensus soleatae, Alitis Christ. Adriani Skrzetuski prava Jansenianorum dogmata, Crac. 1715 DS.

15747. Nadasi Joh., Vita et mors praedestinatorum, Brunsb. 1715 DS.

15748. Sapecki, Prace Jezuickie w winnicy Chrystusowej, Krak. 1715 DS.

15749. Lublino (de) Sam., Summula casuum, Colon. 1715 DS.

15750. Arent, Studium polemicum pro doctrina catholica, Vilnae 1716 DS.

15751. Lysius H., Placida responsio ad Scripturam Bern. de Schack Canon. Frauenburgensis, 1716; — Confutatio manifesti A. D. Leduchowski, 1716 (DS.).

15752. **Schultz**, Dissertatio (Disputatio) de Ritu Thorunensi, Thor. 1717, 1718 DS., *zob.* Nr. 15731.

15753. Zobler J., Specimen Thorunici evangelici celebranti, Thorn 1719; — Zerneke et concordia, Jacobus Henr. Zerneke praeconsul Thorunensis, Thor. 1723 (DS.), *zob.* Nr. 8898—8899.

Socynianizm, zob. Nr. 15171.

15754. **Arnold Christ.**, Send-Schreiben v. dem Zustande der Dissidenten in Polen, 1717 DS.

15755. Valentinus Baz., Via veritatis oder der einzige Weg zu den Sendiwogianischen Schriften, Nürnberg 1718 DS.

15756. **Supplique** an I. K. M. derer Dissidenten in Litauen, 1718 DS.; — Respons korony polskiej na pretensye dyssydentów, *zob.* Nr. 4478.

15757. **Ancuta Georg. Cas.**, Jus plenum religionis catholicae juri praetenso Dissidentium oppositum, Vilnae 1719 (toż po pol.: Prawo wiary katolickiej w Koronie, 1767; — Sokulski, Jus plenum religionis catholicae, Vilno 1719; — Szczaniecki Stef. X., Szczera prawda na Drelinkurta zarzuty dyssydenckie, Poznań 1719; — Tenże, Remonstratio contra demonstrat. Lutherani de Benedicto XIII., ded. Teod. Potocki, Posn. 1727 (DS.).

15758. Prodromus Poloniae ad servandam dissidentibus fidem contra G. Ancutae jus plenum, Królewiec 1721 DS.

Niepokoje w Gdańsku, zob. Nr. 8950.

15759. Wer hätte es gemeint? Per theo logum Polonum, 1721; — Die liebreiche Fürsorge Gottes der ganzen Stadt Dantzig, Dantzig 1722; — Sposób krótki a łacny głowę ukrócić, t. j. pojedynek między Ernestem Löscherem superintendentem, 1721 (DS.).

15760. Morawski J., Actus virtutum et orationum J. S., Lublini 1723; — Radliński J., Universale arcanorum compendium, Crac. 1723 (DS.).

15761. Poiret P., Posthuma I. Socinianismus repressus, Amsterd. 1721 DS., *zob.* Nr. 15064, 15172—15178.

Quesnel, zob. Nr. 15733.

15762. **Pro memoria** der bedrängten Evangelischen in Polen, Gravamina, 1723 DS.

15763. Uwaga prawdy katolickiej dyssydenckich błędów, Wilno 1723 DS.

15764. Dembovius M., Enceniorum Brunsbergii memoria (Prabuta), 1724 DS.

15765. Speculum veridicum seu errores Jansenistarum, Culmae 1724 DS.

15766. Wolff F., Preussen und Protestanten in Polen 1724 (Program szkolny), Berlin 1894, *zob.* Nr. 8969 i *Historya polit.*

15767. Katechizm zborów wielkopolskich, Leszno 1724 DS., *zob.* Nr. 14887.

Sprawa Toruńska, zob. Nr. 4513 i 8968.

15768. **Anklage der Thornischen Jesuiten**, Königsb. (1724?); Decisiones in causa tumultus Thorunensis, b. r.; A Faithful and narrative of Tragedy at Thorn, London b. r.; Verdientes-, Lob- und Ehrengedicht der blutdürstigen Jesuiten, durch welche der Mord und Ruin d. Stadt Thorn entsponnen, Königsb. b. r.; Patrocinium veritatis literar. Thorunensium contra Jesuit. (Alb. Rościszewski), b. r. (E. IX.).

15769. Endlicher Vortrag der Jesuiten, Warsch. 1725, 1726 DS.

15770. Beausobre St., Jatzko on a commentary for the Jesuits at Thorn, London 1731; — Der reisende Gerbergeselle oder Reisebeschreibung und Verlauf des im 1724 bei dem Jesuitenkloster enstandenen Tumultes, Leignitz 1751 (DS.).

15771. Frydrychowicz R., Die Vorgänge zu Thorn im J. 1724, Ztschr. d. Westpr. Gesch., Danzig 1884 z. XI.

15772. Kozubowski, Kartka z dziejów jezuickiego gospodarstwa w dawnej Polsce, Warsz. 1880.

R: Merzyński H., Prz. tyg. 1880 str. 169.

Zob. Historya polityczna.

Sprawa pruska, zob. Nr. 4522.

Niepokoje w Kurlandyi, zob. Nr. 8983.

15773. Głowacki Ign., Gladius evaginatus pro defens. immunit. eccl. in statutis Reg. Pol. adversus impugnatores, Kalisz 1725, *zob.* Nr. 9001.

15774. Hannenberg Godof., Die wahre Religion derer Dissidenten in Polen, 1726; — Eines Juriscons. gründliche Nachricht von dem Zustand der evangelischen Religion in Polen, auch A. Lipski dagegen Scheingründe gestossen werden, 1726 (DS.).

15775. Demonstratio contra cujusdam Lutherani, Posn. 1737 DS., *zob.* Nr. 4550.

15776. Monumenta religionis Clodoaldi Daniae regis (dial. lat. et polon.), Lublin 1726; Officium codzienne, Kalisz 1728 (DS.).

15777. **Jeverus I.**, Verzeichniss pietist. Intriguen in Litthauen, b. r. (1729) DS.

15778. Die ungeäanderte augsburgische Confession, Dantzig 1730 (toż po pol.: Nieodmienna confessya Auszpurska, Gdańsk 1730, Lipsk 1730; toż po łac.: Confessio aut breves fidei articuli in Borussia, Danzig 1730); — Quod ante hos XII. annos in Augustanis comitiis Carolo Caes. oratio, (Gedani?) 1730 (DS.), *zob.* Nr. 15789.

Jubileusz augsb. konfessyi w Gdańsku, zob. Nr. 4559.

15779. Sohner J. G., Ad amicos, popularesque religiosos epistolae, Crac. 1730 DS.

Zob. Nr. 4561.

15780. Rationes (50) et motiva cur religio romana sit eligenda, Vars. 1730 DS.

15781. **Załuski Józef**, Dwa miecze katolickiej odsieczy przeciw dyssydentów zamachom, Warsz. 1731, 1737 DS.

15782. Żelechowski Jan a Jesu, Tarcza przeciwko trudnościom dyssydenckim, ded. St. Zielińskiemu, Lwów 1731 DS.

15783. Arlekin Jeanseniste ou critique de la femme, Crac. 1732 DS.

15784. Apologia pro Chr. Fendio, demonstr. crimen Arianismi nec non Socinianismi, 1732 DS.

15785. Machnitzky Carl Sigm., Als Sam. Gott. Rudulf von Lissa sich nach Frankfort begab, Jena 1732 DS.

15786. **Poszakowski Jan X.**, Nauka pp. dissydentów, Wilno 1733, *zob.* Nr. 15811; — Mowa pp. dissid. z nauką Star. Kościoła zniesiona, Wilno 1733 (DS.).

15787. Resolutio theologica ad objectiones secretarii Regni (1734) DS., *zob.* Nr. 4581.

15788. Expositio votiva animorum congratul. 1733 DS.

15789. **Günther S.**, Das Glaubens-Bekentniss, Danzig 1733, 1735 DS., *zob.* Nr. 15778.

15790. Nicolarts Laur., Compendiosa praxis beneficiaria ex concordatis nationis German., Poloniae, Galliae, Coloniae 1733 DS.

Zob. Nr. 4627.

15791. Raths d. Stadt Elbing Kirchen Verordnung, Elbing 1734 DS., *zob* Nr. 4616.

Zob. Nr. 4614.

15792. Reskrypt od prawdziwego szlachcica na przestrogę niebraterską, z heretyck. drukarnie na świat wydaną, 1735 DS.

15793. Wysocki Sam., Nuntia pacis in aula Caes. Maximi contra dissidentes, Antonio a B. Cunigundae delegata, Vars. 1736 DS.

15794. Woykowski (Wujkowski) Jan Kostka, Kontrowersye polskie albo prawda otwierająca dyssyd. oczy, O niewierności żydowskiej, Warsz. 1737 DS.

15795. **Gruszecki Hier. X.**, O pożytecznych i niepożytecznych sporach wiary chrześciańskiej, b. m. 1740 DS.

15796. Galiberto Cas., Lutero convinto opera di controversa, ded. al. Stan. R. di Pol., Monaco 1740 DS.

15797. Adelt Mart., Historia de Arianismo Smiglam infestante, od. historische Nachricht von Arianismi Anfang, Danzig 1741 DS., *zob.* Nr. 15081.

Zob. Nr. 9150.

15798. Tannenberg C. J., Analectorum ad apologiam Aug. Confessionis, Gedani 1742; — Eggebert Aeg. Em., Analectorum ad august. Confessionem, pars III., Gedani 1742 (DS.), *zob.* Nr. 9155 i 14944.

15799. Jaworski Stef., Discursus de poena hereticorum, Jena 1742 DS.

15800. **Prokopowicz F.**, Apologia fidei in qua respondetur ad literas lutheranorum, Vratisl. 1745; — Tenże, Descriptio Jesuitarum excerpta ex institutionibus eius, 1767 (DS.).

Zob. Nr. 9169, 9179, 9352.

15801. Fryderyk III, Przywilej na wymurow. kościoła katol. w Berlinie, 1746 DS.

Zob. Nr. 4512.

15802. Officium Racoczianum, Tyrnaviae 1749 DS.

15803. **Napierski Joh. Gottfr.**, Der rechte Gebrauch d. evangelischen Religionsfreyheit, Danzig 1750 DS.

15804. Transumptum compendiosae historiae de tribus hostiis, Lubransis 1750 DS.

15805. Wojnicki, Pytania z historyi kacerskiej, 1751 (czy 1764?) DS.

Zob. Nr. 4746.

15806. Żochowski C., Kollokwium Lubelskie między zgodną i niezgodną bracią, Wilno 1752 DS.

15807. Collectio script. rerum polon. et pruss. XV. Tractatus complectens (?), Dant. 1753 DS.

Zob. Nr. 14935.

15808. Sikorski J. X., Dissertatio hist.-polemica de conciliis quam sub protectione Val. Wężyk disputationi exponit respondente Laur. Złoba, Zamość 1754; — Złoba Laur. Jos., Dissertatio historico-polemica de conciliis, 1754 (DS.).

15809. Dobrowiejski, Historya św. cz. III. albo Continuacya okrutnej wojny, Lwów 1754 DS.

15810. Hartknoch Christ., Zwei historische Disputationen, I. durch W. C. Nettelhorst, II. durch Fr. Werner, deutsch von C. J. Caspari, Königsb. 1755; — Elsner Jan Gott., Zuverlässige Nachrichten von kleinen Schriften, in welchen die ewang. Kirche angegriffen (Antwort an Bogislaus Ignatius), 1755 (DS.).

Zob. Nr. 12252.

15811. Poszakowski Jan X., Absurda Jansenistica h. e. sceleratus Paschasii Quesnelli ex gallica sermone, Vars. 1755 DS., *zob.* Nr. 15786.

15812. **Wyżycki**, Odpisanie na książkę: De la Borde, Lwów 1756 DS., *zob.* Nr. 9227.

15813. Freude Ad. Gott., Anzeige der Ursachen, welche bewegen die christliche Religion anzunehmen, Danzig 1757 DS.

Zob. Nr. 4976, 4799.

15814. Processus apostatarum, Posn. 1759 DS.

15815. Verus Jesu Socius quis sit? Premisliae 1759 DS.

15816. Kleczewski Stan. X., Institutiones politico-religiosae, ded. Joan. Caiet. Prus. Jabłonowski, Leopoli 1759 DS.

15817. Acta quaedam tolerantiam Dissidentium in oppidis capitaneatus scepusiensis illustrantia, Vars. 1760 DS.

15818. **Fundamenta** liberae religionis evangelicorum, refor. et Graecorum in Pol, et Lith., 1764 DS.

15819. Thesaurus spiritualis rerum ad S. Jesu pertinentium, Lublini 1765 DS.

15820. Abrassewin. Wszyscy błądzą czyli sprawa niesłuszna albo sąd damy filozofki w okolicz Jezuitów, Gdańsk 1766 DS.

15821. **Prawa** i wolności dyssydentom w nabożeństwie chrześcian w Koronie służące zebrane, Accedit: Prawdziwe objaśnienie bratersk. napomnienia, 1767 (2 ed.) DS.

Ancuta Prawo katolików, zob. Nr. 15757.

15822. **Zebranie** praw przeciwko dyssydentom ferowanych, b. r. (**E.** IX.).

15823. Christiani Wilh. Ern., Die gute Sache der Dissidenten in Polen, nach den Gründen des Staatsrechts, Leipzig 1767, 1769; — Gedanken eines teutschen Rechts Gelehrten über den jetzt. Zustand in Pohlen und Rechte den Friedensschluss in Oliva, 1767 (DS.), *zob.* Nr. 15831.

15824. **Die Schicksale** der polnischen Dissidenten, I. Theil Hamburg 1768, II. und III. Theil tamże 1770; — Fortsetzung (Erste-Vierte) der Schriften die Dissidenten in Polen betreffend, 1767 (DS.).

15825. **Müller Steph. Jan.**, De dissidentibus in Polonia nonnulla disputant, Gissae 1767; — Tenże, Ad suos in Polonia fratres epistola, Gissae 1768 (DS.).

15826. Erhard A. Frid., Dissertatio theologica num Dissidentes in Polonia dicendi sunt haeretici? Gryphiswald. 1767; — Beitrag zur Geschichte der Christl. Religion (Uneinigkeit der poln. Kirche), 1768 (DS.).

15827. Le turbolenze propagate dai Gesuiti nella repub. di Polonia esposte da un nunzio, Venezia 1767, 1768 DS.

15828. Chalcedonius Norindus, Epistola ad amicum de zelo fidei romano-catholicae in Polonia, 1767 DS.

15829. **Bourdillon Jos. (Voltaire)**, Essai historique sur les dissentions des eglises de Pologne, Basle 1767 (toż po niem.: Betrachtungen über die kirchl. Zwiste in Polen, Leipzig. Frankf. 1773, 1775, Lemberg 1781) DS., *zob.* Nr. 9352 i 15838.

15830. Peri ton dichonoion ton en tais ekklesiais tes Polonias, sur les dissentions des eglises de Pologne (po pol. i grecku), 1768 DS.

15831. Uwagi i zdania nad stanem dyssydentów, b. r.; Uwagi przeciwko różności wiar w Polsce (1766); Uwagi przeciwko równości wiar dla dyssydentów, b. r.; Polak odpowiadający pismu „Expositio jurium" (1766), b. r.; Respons na list do posła, jeżeli liberum exercitium religionis, b. r. (1767 ?); Przeciwko prawom dyssydentów dotychczas nie było skryptu, b. r.; Odpowiedź na pretensye dyssydentów z traktatu oliwskiego, b. r.; Refleksye nad okolicznościami dyssydentów, b. r. (1767 ?); Deklaracya nowego Konfederacyey prawa, którego domagają się ewangelicy, b. r. (?); Manifest przez IMciów PP. Dissydentów, b. r.; Expostulatio justa catholicorum adversus dissidentes, b. r.; Contramanifest der Dissidenten in Polen, b. r.; Carmen ad dissidentes polonos, b. r.; Braterskie napomnienie ad dissidentes, b. r.; Braterskiego napomnienia prawdziwe objaśnienie, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

Zob. Nr. 4918, 4941, 4944 i 15823.

15832. Smoleński Wł., Sprawa dysydencka w Polsce w w. XVIII., Niwa 1891 Nr. 4—5; Rozdział z dzieła p. t. „Przełom umysłowy w Polsce w. XVIII.", tamże 1891 Nr. 265 i 341.

15833. **Konarski St.**, O religii poczciwych ludzi, Warsz. 1769 (toż po łac., 1771) DS., *zob.* Nr. 9406.

15834. **Jezuici.** Kasata zakonu, *zob.* Nr. 5010 i 13824; — Rationes, b. r.; — Refutatio rationum, b. r.; — Respons na dyskurs, b. r.; — Respons ad famosum libellum, b. r.; — Responsiones ad supplicem libellum, b. r.; — Prawdziwy summaryusz, b. r.; — Informacya krótka pretensyi, b. r.; — Dyskurs przyjacielski plebana, b. r.; — Informatio in jure et facto, b. r.; — Status causae Ichmościów ks. Jezuitów, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

15835. Monita privata S. J. (Zachorowski), b. r., *zob.* Nr. 15495; Oratio in laudem primorum X. S. J. patrum, Vilnae b. r.; Scandalum expurgatum in laudem instituti Soc. J., b. r.; Ad Senatum equitesque polon. oratio in qua reffelt. ea quae in Conv. Proszov. Jesuitis obiecerunt, b. r.; Das Dekret auf Anklage der Jesuiten, (Königsb.) b. r. (**E.** IX.) (DS.).

Zob. Nr. 13808 –13880.

15836. **Scheidemantel Joh. Jac.**, Gebet am Fest-, Buss- und Bettage der polnischen Dissidenten, Leipzig 1770; — Tenże, Dankgebet im Bethause wegen Dissidenten Freyheiten, Warsch. 28. Mai 1775; — Tenże, Kirchen-Recht (DS.), *zob.* Nr. 1330.

15837. Kann man bei einem seichtem Kopf guter Criticer seyn, Frankfurt und Leipzig 1771 DS.

15838. Betrachtungen über die kirchl. Zwiste mit Anmerk. der heut. Revolution, Frankf. und Leipzig 1773, *zob.* Nr. 15829; — Erwägungen über die polnischen Dissidenten, Frankf. u. Leipzig 1774 (DS.).

15839. Ausführlicher Bericht eines poln. Einwohners von Schicksalen der Dissidenten unter St. Augustus, I. Theil, Lemgo 1776 DS.

15840. Mikołajewicz Stef. Stechno, Krótkie i jasne dowody na zniesienie luterskich i innych heretyckich błędów, Berdyczów 1774 DS.

15841. Massillon M. X., Mowy na konferenc. i synod. t. II. Wilno 1773 DS.

15842. **Garampi J.**, Justa catholicorum adversus dissidentes expostulatio, Vars. 1776 DS.

Zob. Nr. 5045.

15843. La bible enfin expliquée par plusieurs aumoniers de S. M. L. R. de Pol., London et Genève, 1776 DS.

Acta conventus a dissidentibus, zob. Nr. 1320.

15844. **Lengnich K. B.**, Ein Beitrag zur Erleichterung der Beschwerden unserer Zeit, Danzig 1778; — Tenże, Das geistliche Ministerium und die Kirchenverfassung in Danzig, Frankf. u. Leipzig 1779 (DS.), *zob.* Nr. 9434.

15845. Brandowski A. ks., Encyklopedyzm w 2 kościołach parafii boreckiej, Warta 1877 Nr. 164.

15846. Myśli wybrane z francuskich autorów, b. r.; — Uwagi przeciw Deistom i Pyronistom od pewnego biskupa, b. r. (E. IX.) (DS.).

Rousseau i Voltaire, zob. Nr. 9471 i 15829.

15847. **Canones**, welche auf Gener. Synode zu Węgrów abgeffast worden, Warsch. 1780, 1782; — Ustawy synodu w Węgrowie, *zob.* Nr. 5127; — Akta i uchwały synodu prow. Małopolsk. z Xięst. Maz., Acta und Schlüsse (poprzedza: Akt unii kościołów protestanckich, Unionsacte, *zob.* Nr. 5140), Drezno i Lipsk 1781; — Dekret synodu Węgrowskiego w sprawie zgrom. ewang., Warsz. b. r. (DS.).

15848. Mowa dyssydentów do króla i Rady nieustającej, b. r. (E. IX.) DS.

15849. **Uwagi** na Pismie św. gruntujące się nad prawem kościelnem w Węgrowie złożonem dla ewangelików, 1782 DS.

15850. O teraźniejszych rozróżnieniach dyssydenckich w Polszcze, 1782; — Uwiadomienie bezstronne o sporach między zgrom. Augsburskiej konfesyi, Unparth. Urkunden, Warsz. 1783; — Odpowiedź w ścisłem roztrząśnieniu i zbiciu na Reformacyą w Niemczech, z niem. wyłożona, 1784 (DS.), *zob.* Nr. 5172, 5203, 5224, 14937 i 14948.

15851. Albrecht J. H., Contramanifest Bevollmächtigter des protestirenden Theils der evang. Gemeinde, Warsch. 1782: Tenże, Dem Kön. Stan. Aug. Wiederhersteller der Ruhe in der evang. Gemeinde, Warsch. 1783 (DS.).

15852. Révész Kálmán, A lengyel dissidens kánonok története s befolyása a budai zsinat törvény horàsára, Pàpa 1887 (Historya ustaw dyss. w Polsce i wpływ ich na synod w Budzie 1791).

Zob. Nr. 1330 i 1331.

15853. Co to jest papież? Praga (1782) b. r.; — Uchylenie zakazania książki: „Was ist Papst?“, Warsz. 1783, 1787 (DS.), *zob.* Nr. 5157.

15854. Obraz najwyższego biskupa przeciwny temu, który w Wiedniu wymyślili, ded. Bielskim, Lublin 1786 DS.

15855. Powody czyli pobudki, dla których protest. dama wiarę katol. przyjęła, Warsz. 1786 DS.

15856. Monumentum in frontis templi evangelicorum Vars. positum (po łac. i niem.), 1788 DS.

15857. Usprawiedliwienie dyssydentów mieszczan i rolników Stanom na sejm 1788 podane, Warsz. 1789; — Urządzenie kośc. dla dyssydentów 21. maja (po pol. i niem.), Warsz. 1792 (DS.), *zob.* Nr. 3361 i 5388.

15858. Schütz K., Rede im Namen der vom evang. Gemeinde verordneten Commission, Warsch. 1792 DS.

15859. Uwaga nad projektem do prawa o dyssydentach, b. r.; — Uwagi i zdania pewnego obywatela nad stanem dyssydentów, b. r.; — Beantwortung des Schreibens eines Edelmans über die von Dissidenten gegen Adelichen eingebr. Klagen, (Warsch.) b. r. (E. IX.) (DS.).

15860. Leśniewski Fr. Mich., Uwagi nad religią dyssydentów niegdyś pod imieniem: Listu w materyi religii wydane, Przemyśl 1792, 1793 DS., *zob.* Nr. 5361.

15861. Schmid K., Mowa na dzień poświęcenia cmentarza dyssydenckiego, Warsz. 1792 (toż po niem.) DS.

15862. Fiedlieng H., Bombiza luterski w urzędzie wikarego t. I—II., 1792 DS.

15863. Caracciolli P., Chrześcijanin modny zawstydzony przez chrześcijan pierwiastkowych wieków, Kalisz 1791 DS.

15864. **Ordnung** der kirchlichen Oekonomie der evang. Gemeinde, Warsch. 1793 DS.

15865. Animadversiones ad dissertationem liceatae dissidentibus, Warsz. 1793 DS.

15866. Einladung zur öfentl. Prüfung der neuen Luterischen Stadtschule, Warsch. 1806 i 1813.

15867. **Massonia.** Kloss G., Bibliographie der Freimauerei, Frankf. 1844; — Taute R., Maurerische Bücherkunde, ein Wegweiser durch die Literatur der Freimauerei, Leipzig 1886.

15868. **Lenning C.**, Encyclopädie der Freimauerei, Leipzig 1822—1828 t. 3.

15869. **Acta** Latomorum ou chronologie de l'hist. de la Franche-Maçonnerie, Paris 1815.

15870. Köller, Allg. Gesch. der Freimauerei, Giessen 1860, 2. ed. (Allg. Handbuch d. Fr.) Leipzig 1867.

15871. **Findel J. G.**, Gesch. d. Freimauerei, Leipzig 1870 t. 2.

15872. **Rebold**, Hist. univ. de la Fr. Maçon, Paris 1865; — Jouast, Hist. du Grand Orient de France, Paris 1865.

15873. **Historya** towarzystw tajnych: Dzieje wolnomularstwa, massonii, według najlepszych źródeł opracowane, Krak. 1894.

15874. **Surowiecki K.**, Frank-massonia (z franc.) (por. **E.** tegoż inne pisma odnoszące się do dziejów massonii).

15875. Ledóchowski A., Zbiór różnych pism od r. 1815–1820, (Krak.) b. m. i r.

15876. **Załęski St. ks.**, O masonii w Polsce 1742–1822, Krak. 1889.

R: Lisicki H., Kwart. hist. 1889; Nowiński J., Ateneum 1889 V.; B. E., Prz. pol. 1889; Stekint, Kraj 1889 Nr. 8–12; Por. też: Odezyty o masonach w Polsce ks. Załęskiego, Gaz. nar. 1888 Nr. 48.

15877. Masonja w Polsce, Ojczyzna, Bendlikon 1865 Nr. 26, 64; — Dębicki L., O działaniu sekty wolnomularskiej, Przegl. lwow. 1874 t. VIII.; — Starkel J., Niektóre wiadomości o farmazonach w Polsce, Gaz. nar. 1871 Nr. 178–199.

Zob. Nr. 4655, 4762, 5133, 5198, 5209, 5230, 5330.

15878. Zwycięstwo prawdy czyli Framazania zemszczona przez K. B. H. W. W(schodu) D. X. L. Hierosolima, 1777, Rzym (Warsz.) 1785 DS.

15879. Wolson Tom., Farmazon demaskowany czyli sekret farmazonów wyjawiony, 1783 DS.

15880. Rozprawa tycząca się poprawy ustaw Wielk. Wschodu ogłoszonych 26. lut. 1784 do Stan. Potockiego (około 1790), b. r.; — Myśli i uwagi nad farmazonami, b. r.; — Myśli i uwagi nad farmazonami przez B. L. P. Z. B. M. Betleem, 1791; — Rozmowa starego katolika z rewokatem farmazonem, b. r.; — Rozmowa dwóch massonów wysłuchana od profana; b. r. (**E.** IX.).

15881. Ostrzeżenie bibliopolii o sztuce węglarskiej, b. r.; Le mal epidemique de Franc-Maçons, b. r. (DS.).

15882. Pieśni wolnomularskie, b. r.; Tragiczne śpiewy massońskie, b. r. (E. IX.) (DS.) [Surowiecki K., Tragiczne śpiewy massońskie, Alarm oświaty, 1815].

15883. Barruel, Święte tajemnice massonii sprofanowane, Lwów 1805.

Zob. Nr. 5659, 5700, 5715, 5730, 5770, 5787.

15884. O. J., Mowa W. □ S. M. w dzień urocz. obchodu Nowego Roku, War. 1808; — M. B(rat), Mowa miana przy otwarciu □ w Krakowie, Krak. 1810; — Axamitowski W., Mowa w □ pod Wschodem Poznania w dniu obchodu św. Jana 5810 (1810); — Kossecki Fr. Xaw., Mowa miana przy otwarciu □ w Krakowie, Krak. 1810; — Tłómaczenie znaku członków wschodu ∴ Warsz. 3. Maja 1810; — Poczet B. B. i składających s. i d. św. Jana pod osobnem nazwiskiem Świątynia Izys pod W. Warszawskim pracującą podany W. W. Narodowemu na rok pr. sw. 5814 (1814) (por. pod: Poczet **E.** VII.) [Por. **E.** Wiek XIX.: Miklaszewski J., Minasowicz J. D. (Różne pisma massońskie), Obraz, Pękalski W., Projekt, Posiedzenie, Radwański F., Świdziński Piotr Konst., Uwagi].

(i: Sekty w Kościele Ruskim).

15885. **Pichler A.**, Geschichte des Protestantismus in der orient. Kirche im XVII. Jahrh. oder der Patriarch Cyrillus Lucaris und seine Zeit, Monachium 1862.

15886. Osinin, Popytki protestantow k' sojedinieniju z prawosł. cerkowiju w XVI. w., Christ. Cztien. 1865.

15887. Sokołow Iwan, Otnoszenije protestantizma k' Rossii w XVI. i XVII. wiekach, Moskwa 1880.

15888. Cwietajew D., Pamiatniki k' istorii protestantizma w Rossii, Czt. mosk. obszcz. ist. 1883–1884.

Kojałowicz M., Ob otnoszenii prawosławnych k' lit. pol. protestantam, zob. Nr. 14135.

15889. **Jaworski St.**, Disquisitio de sectis Philiponum in Russia, Kijoviae 1748 DS., *zob.* Nr. 4724; — Mecherzyński, Wiadomość o Filiponach polskich, *zob.* Nr. 12373.

15890. **Kostomarow N.**, Istoria Raskoła i Raskolnykow, Ist. Monogr., Petersb. 1872 t. XII.

15891. Raskoł na Donie w konci XVII. w., Izslidowanie W. G. Drużynyna, Petersb. 1889; — O czislennosti raskolnikow Minskoj gub., Minsk. jep. wied. 1870; — Koreckij P. J., O raskolnikach w Kowienskoj gub., Pam. kn. Kow. gub. 1863; — Szeszetiłło W., Kratkija swiedienija o russkom raskolie w Minskoj gub. i o mierach k' osłableniju jewo, Minsk. jep. wied. 1870.

15892. Jareš Fr., Vznik a důležitost roskolu v ruském národě, Slov. Sborn. 1885 IV.

Zob. Nr. 14766.

15893. Ł-w P., Materijały dla istorii sztundy, Kij. Starina 1884.

15894. Dragomanow M., Protywupopiwska satyra i sektanty na Ukraini, Żytie i słowo 1894 z. IV.

15895. Bellustin, Staroobriadcy w siewierozapadnoj Rossii, Moskwa 1868; — Staroobriadcy w siewiero-zapadnom kraje, St. Piet. wied. 1870; — Paweł inok., Opisanie mojewo putieszestwija k' litowskim staroobriadcam w koncie 1869 g. i w naczalie 1870 g., Moskwa 1870 (iz Duszepoliezn. cztienia 1870); — Opisanie wtoricznawo putieszestwija k' lit. staroobr. w 1871 g., Duszepoliezn. czt. 1871; — Miropolskij D., Iz siewiero-zapadnawo kràja (o staroobriadcach, niemcach etc.), Biesieda 1871; — Hiltebrand P. A., Staroobriadcy w Minskoj gub., Izw. imp. russ. geogr. obszcz. 1878.

15896. Ternowskij F., Materiały dla istorii misticizma w Rossii, Trudy kij. duch. akad. 1863; — Protopopow G., Opyt istoriczeskawo obozrienija misticznych sekt w Rossii, tamże 1867, *zob.* Nr. 15894.

F. Religia żydowska.

15897. **Bibliotheca** judaica, Bibliograph. Handbuch v. Julius Fürst, Leipzig 1849, 1863 t. 3.

15898. **Revue** des études juives, Publ. trimestrielle de la Société des études juives, Paris (od r. 1880); — Yung P., Alphabetische Liste aller gelehrten Juden, Leipzig 1817.

15899. **Rossi J. B.**, Hist. Wörterbuch der jüdischen Schriftsteller u. Werke (aus dem ital.), Leipzig 1839; — Jolowicz H., Sach- u. Namenregister zu de Rossis Wörterbuch, Leipzig 1846.

15900. **Hasaron**, Magazin für jüdische Geschichte, Literatur u. Wissenschaft, hrsg. unter Mitwirkung gelehrter Männer v. Gust. Bader und M. Mailes, Krak. 1893 z. I. (po hebrajsku).

Ukazatiel lit. o Jewrejach, zob. Nr. 12354.

15901. **Graetz H.**, Geschichte der Juden (po pol.: Historya Żydów, przekład przez Jastrowa, Warsz. 1864; 2. wyd. przekł. Rabinowicza, Warsz. 1890—1894).

15902. Schlesinger M. i Spitzer S., Krótki rys historyi Izraelitów od czasów zburzenia drugiej świątyni do czasów najnowszych, Krak. 1883.

15903. **Nussbaum H.**, Historya Żydów od Mojżesza do opoki obecnej, Warsz. 1886—91.

R: Cohn Ad., Prawda, Warsz. 1888 str. 476, 1891 str. 101; Fraenkel J. S., Kwart. hist. 1889 str. 146 i 782.

15904. Chronick d. jüdischen Geschichte v. Abr. Sacuto (po hebrajsku), Krak. 1580 DS.

Inne podręczniki por.: w dziełach podanych pod Nr. 15897—15900.

Zob. Nr. 12352—12372.

15905. Stadnicki Ant., Rys krótki historyi ludu żydowskiego w Europie, jako wstęp do dziejów tegoż ludu na ziemi polskiej, Krak. 1834.

15906. Do hist. Żydów w Europie, Pam. gal.; Lwów 1821 I.; Tatomir L., Losy żydów w średnich wiekach, Strzecha 1868; Żel., Tułactwo Izraela, Kraj 1886 Nr. 52.

15907. **Wetstein F. H.**, Quellenschriften z. Gesch. der Juden in Polen, insbesondere in Krakau, Krak. 1892.

Zawiera: Statuta towarz. relig. Talmud-Thore w Krak. 1551—1639, Statuta gminy na Kaźmierzu 1595, Przybycie Chasydów do Krakowa 1786, Stan gminy na Kaźmierzu 1786.

R: Planer J., Kwart. hist. 1894 str. 123—130 (podaje układ chronologiczny).

Dokumenty i regesty z archiwów kijowskiego i wileńskiego, zob. Nr. 952.

15908. Łętowski L., O Żydach w Polsce, Warsz. 1816.

Czacki T., zob. Nr. 12354 i dział: Prawo.

15909. A., Odezwa do Izraelitów o napisaniu historyi ich zamieszkania w kraju polskim, Pszczoła polska 1820.

Zob. Nr. 12008.

15910. **Maciejowski W. A.**, Żydzi, Tyg. lit., Pozn. 1840 t. III.; — Tenże, Żydzi w Polsce, na Rusi i Litwie, o przybyciu do pomienionych krajów dzieci Izraela i o powodzeniu ich tamże od VIII—XVIII. w., Warsz. 1878, *zob. Prawo.*

15911. Moraczewski, O Żydach, Tyg. lit., Poznań 1841 IV.

15912. Hollaenderski L., Les Israélites en Pologne, édition ornée de 6 gravures, Paris 1846; Tenże, Mémoires sur la situation des Israelites en Pologne, Paris 1858.

15913. Gazda K., Może się przydać do historyi Żydów polskich, Czas 1856 Nr. 264.

15914. **Sternberg H.**, Versuch einer Geschichte der Juden in Polen seit deren Einwanderung in dieses Land (um das IX. Jahrh.) bis zum J. 1848, Wien 1860 (I. cz.: Polen zu d. Regier. der Piasten); — Tenże, Zur Geschichte der Juden in Polen unter der Regierung Casimir des Grossen, Israel.

Jahrbuch 1866; — Tenże, Geschichte der Juden in Polen unter den Piasten und den Jagiellonen, Leipzig 1878.

R: Gaz. lw. 1879 Nr. 11; X. L., Sybels H. Z. VI. str. 231.

15915. Rappaport Arn., O stanowisku Żydów w Polsce pod względem narodowo-gospodarczym, Dz. lit. 1862, *zob. Prawo.*

15916. **Kraushar Al.**, Historya Żydów w Polsce, okres Piastowski, Warsz. 1865; okres Jagielloński, Warsz. 1866.

R: Kr., Dz. lit. 1865 str. 206; Bartoszewicz J., Tyg. ill. 1865 XI.; X. L., Sybels H. Z. XVIII. str. 386; Odp. na krytyki, Pam. nauk. 1866.

15917. Wojczyński Ant., Żydzi w Polsce w zastosowaniu do obecnego przeistaczania w Krakowie starożytnej budowy Sukiennic, Krak. 1871.

15918. Żydzi polscy. Gaz. nar. 1872 Nr. 25; Grzegorzewski J., Uwagi nad żydowszczyzną, tamże 1874 Nr. 101; Ciesielski Wł., Żydzi na widoku dziejów Polski, tamże 1874 Nr. 201.

15919. Żydzi w Polsce, na Litwie i Rusi, Kron. rodz. 1878

15920. Dunin K., Nowe prace historyczne o Żydach w Polsce, Niwa 1878.

15921. Z. J., Treściwy rys Żydów w Polsce, Warsz. 1881; — Notatki do dziejów Żydów polskich, Izraelita 1882 Nr, 6.

15922. **Nussbaum H.**, Historya Żydów (t. V.: Żydzi w Polsce), *zob.* Nr. 15903.

R: Warta 1887 Nr. 657; T. T. Jeż, Głos 1890 Nr. 38; Fr., Ojczyzna 1891 Nr. 13—15; Cohn Ad. J., Prawda 1891 Nr. 9.

15923. Fritsch Th. (Frey Th.), Die Juden in Russland, Polen, Ungarn etc. (Aufklärungs-Schriften Nr. 6), Leipzig 1893; — Lazarus, Zur Entwickelungsgeschichte d. zahlreichen jüdischen Colonien in Polen und Russland, Populär-wissenschaftl. Monatsbl. z. Belehrung über d. Judenthum 1894 Nr. 4.

15924. Neufeld, Urządzenie konsystorza żydowskiego w Polsce, Warsz. 1863.

15925. Smoleński W., Stan i sprawa Żydów polskich w XVIII. wieku, Warsz. 1876.

Prawodawstwo względem Żydów, zob. Nr. 1204—1206 i w dziale Prawo: Maciejowski, Gumplowicz, Janęcki, Bloch.

15926. Perles J., Geschichte der Juden in Posen, Breslau 1865; — Z dziejów Ghetta w Poznaniu, Izraelita 1886 Nr. 6; — Bloch Ph., Die ersten Culturbestrebungen d. jüdischen Gem. Posen unter preuss. Herrschaft, Breslau 1887, *zob. Prawo.*

15927. Chodyński A., Zarys dziejów gminy izraelskiej w Kaliszu, Kaliszanin 1882 Nr. 89, 90, 93, 94.

15928. Parę szczegółów z historyi Żydów miasta Będzin, Tydzień 1882 Nr. 33.

15929. Nussbaum H., Szkice historyczne z życia Żydów w Warszawie, Warsz. 1881, *zob.* Nr. 15922.

R: Smoleński, Prawda, Warsz. 1881; Korzon, Ateneum 1882 III.; Kraushar, Kłosy 1881 XXXIII.

15930. Przyborowski W., Żydzi w Warszawie, szkice z przeszłości, Rola 1884 Nr. 34 -35.

15931. Zbiór praw i urządzeń pro parte m. Warszawy przeciw Żydom, b. r. (E. IX.).

15932. **Ekielski Eust.**, Żydzi w Krakowie, Krak. b. r.; — Łepkowski J., Żydzi krakowscy, ich miasto, bożnice, starożytności, Czas 1855 Nr. 193 i n.; — Zunz J. M., Geschichte der Krakauer Rabinate vom Anfange des XVI. Jahrh. bis auf die Gegenwart, Lemberg 1874.

15933. Caro J., Geschichte der Juden in Lemberg von den ältesten Zeiten bis zur Theilung Polens, Krak. 1894; — Buber S., Ansche Schem, Biographien von Rabinen (1500—1890) in Lemberg, Lemberg 1895.

Bostel F., Żydzi ziemi lwowskiej 1765, zob. Nr. 12365 i dział: Prawo.

15934. **Bierszadskij S. A.**, Litowskije Jewrei 1389—1569, Petersb. 1883, *zob. Prawo* [por.: Prz. powsz. 1885 (sprawozdanie Szarłowskiego)].

15935. **Brafmann**, Kniga kahała, Wilno 1869 [po pol.: Żydzi i kahały, Lwów 1874, 1875, 1877 (3. wyd.)].

15936. Z dziejów Żydów w kraju północno-zach., Izraelita 1886 Nr. 41.

15937. **Małyszewskij**, Jewrei w jużnoj Rusy i Kiewie w X—XII. w., St. Petersb. 1878; — Skalkowskij A., Jewrejskij plen w Zaporożje, Kij. Starina 1884.

15938. **Antoni I.**, Żydzi na kresach, Przew. nauk. lit. 1877 I.

15939. Jolowicz H., Geschichte der Juden in Königsberg in Preussen, Ein Beitrag zur Sittengesch. des preuss. Staates, Posen 1867.

15940. Wunderbar R. J., Gesch. der Juden in den Provinzen Liv- und Kurland, Mitau 1853.

Por.: Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 2134—2149.

15941. Dembitzer Chaim Nath., Kilath Jofi, Gedichte der berühmtesten Rabbiner u. Schriftsteller von Polen und Lithauen, Krak. 1893.

15942. Finkelscherer I., Mose Maimunis Stellung zum Aberglauben und zur Mystik, Inauguraldissertation, Wrocław 1894; Talmud, por. E. VII. · Rabbinowicz.

15943. Skimborowicz Hip., Żywot, skon i nauka Jakóba Józefa Franka, Tyg. ill. 1866, Odb. pomn. Warsz. 1866.

R: Prz. tyg. 1866 str. 361

15944. Frank J. i jego sekta, Izraelita 1883 Nr. 23—25, 1884 Nr. 1—4.

15945. Brinken Jul., Siekta Judejew-Sanaristow w Polszie i zapadnoj Jewropie, Josif Frank, jego uczenije i posliedowatieli, Petersb. 1892 (przekład z niem. rękopisu).

15946. **Sulima Z. Luc.**, Historya Franka i Frankistów, Krak., Warsz., Petersb. 1893.

R: Woschod 1894 Nr. 5.

15947. **Kraushar A.**, Frank i Frankiści polscy, Ateneum 1894 II., Odb. Warsz. 1895.

Zob. Nr. 4821.

15948. Odpowiedź zazdrośnemu cudzego dobra przez wydane o neofitach i dworze Franka pisma, Warsz. 1791 DS.

15949. Ślady procesów żydowskich o zamordowaniu dzieci w Polsce, Kurjer pozn. 1882 Nr. 168—171.

15950. Fr(anko) Iw., Papież o morderstwach rytualnych (Innocenty IV. w r. 1247), Kurjer lw. 1891 Nr. 238; — Uniwersał Pawła III. z r. 1340, *zob.* Nr. 2760; — Uniwersał St. Batorego z r. 1576, *zob.* Nr. 3139, por.: Ojczyzna, Lwów 1891 Nr. 21, 23.

15951. Mojecki P. X., Przecławskie żydowskie okrucieństwa, Krak. 1598, 1636; — Hubicki S., Żydowskie okrucieństwo (3 odb.), 1602 (DS.).

Zbiór dekretów tryb. lubel. przeciw Żydom 1598, zob. Prawo.

Sleczkowski S., zob. Nr. 15977.

Vaglicius, zob. Nr. 15984.

15952. Kaufmann D., Eine Blutbeschuldigung um 1654 in Grosspolen und Jacob b. Naftali aus Gnesen als Sendbote zum Papste nach Rom, Mntschr. f. Gesch. u. Wiss. des Judenthums 1893 z. II..

15953. Zuchowski St. X., Ogłos processów criminalnych na żydach o różne excessy także morderstwo dzieci, osobliwie w Sandomierzu r. 1698 poświadczone, zarazem zbiór wyroków, 1700 DS., *zob.* Nr. 4300.

Zob. Nr. 8840, 8954.

15954. O dziecku 1753 r. zamordowanem wrzekomo od Żydów, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.

15955. Dekret w sprawie o zamordowanie chrześcijanina Antoniego pod Zasławiem ferowany 15. kwietnia 1747 DS., *zob.* Nr. 4719.

15956. Sołtyk Caj. J., Złość żydowska w zamęczaniu dzieci katolickich przez list wydana, b. r. (E. IX.), *zob.* Nr. 4832, 5016, 5024.

15957. Treter Tom., Trzy święte Hostye nożami od żydów ukłute, Pozn. 1772 (przekł.).

Zob. Nr. 15809.

15958. Anekdota żydowskie, b. r.

15959. Trypplin L., Spalenie Żyda z opowieści mego ojca, Tajemnice społ. t. III.

15960. Świeżawski S. H., Pierwsze wskazówki pobytu Żydów w Polsce, Przegl. archeolog. bibliogr. 1882 Nr. 25—26.

Zob. Nr. 1762, 1869 i Prawo.

15961. Kazimierz W. i Żydzi, Kłosy 1877 XXIV., *zob. Prawo.*

15962. Jireček, Sprawa o zidowskem pobiti w Prace 1389 r., z rukopisu krakowskeho, Praha 1881.

Zob. Nr. 1952, 1987, 2066, 2172, 2200.

15963. Expulsio Judeorum 1453, MM. Pol. III.; — De persecutione Judaeorum, Vratisl. 1453, tamże IV., *zob.* Nr. 6646.

Zob. Nr. 2490, 2522, 2760 i Prawo.

15964. Agudda, Liber talmudicus cum indice, Crac. 1531 DS.

15965. Kracauer, Additions à l'histoire de la pérsecution des Juifs dans la Haute-Silésie en 1533, Revue des études juives 1890 t. XX.

15966. Philippus, Adhort. ad Theodosium Judaeum, Crac. 1537 DS.

15967. Samuela żyda list ku Rabi Isaakowi, tłóm. Piotr Poznańczyk, Crac. 1536, 1538, 1539; — Aaron rabin z Kazimierza, Sephir Hemissoth (talmud), Krak. 1541 (DS.).

15968. Leopoliensis, De sanctis interfectis a Judaeis, Crac. 1543 DS.

15969. Wolff Fil., Spiegel der Juden, Danzig 1555 DS.

List o Żydach z r. 1556, zob. Nr. 2894.

15970. Grzepski Stan., De siclo et talento hebr., Antv. 1568 DS.

Zob. Nr. 3139 i 3182

15971. Uchanon Pauli von Prag, der bey den Juden ist ein weit berühmter Rabbi gewesen und wunderlich zu der Erkenntniss des Herrn Christi gekommen, getauft worden in Land zu Polen in der Stadt Chelm, Wien 1581 DS.

15972. Loria Sal. (po hebr. uwagi nad Talmudem), Krak. 1581; — Lewa ben Bezabel (Wykłady po hebr.), Krak. 1583; — Leva Judas, Gueberet Haschem, Crac. 1583; — Anschel Rabi, Sepher Schel, Crac. 1584; — Chajut Is., Compendium d. Vorschriften d. Tur Jose Dea tit einem Comm.

(po hebr.), Krak. 1591; — Lexicon talmudicum compendiosum (hebr. et germanicae), Crac. 1592 (DS.).

15973. Wolff Józ., Żyd ministrem króla Zygmunta, Krak. 1885.

15974. Michaela żyda ochrzczonego list, wyd. Wereszczyński, Krak. 1584 DS., *zob.* Nr. 7477.

15975. Wyprawa żydowska, Krak. 1606 DS.

15976. Grabowski Wacł., O Żydach w Koronie, 1611 DS., *zob.* Nr. 7792; — Miczyński Seb., Źwierciadło Korony polskiej, urazy, które ponosi od Żydów, ded. Jan. Ostrorogowi, Krak. (1618) b. r., (DS.), *zob.* Nr. 8189.

15977. **Sleszkowski Seb.**, Odkrycie zdrad złośliwych żydowskich, Brunsb. 1621; Dostateczna genealogia żydowska, Brunsb. 1622; Jasne dowody o doktorach żydowskich, Kalisz 1623, 1649, *zob.* Nr. 8189 (DS.).

Zob. Nr. 3596.

15978. Kozubales abo obrona Żydów, 1630, 1638, 1641 DS.

15979. Borzykowski J. G., De futura judeorum convers., Frankf. 1638 DS.

15980. Pieśń o Marku żydzie szalbierzu Lubelskim (1640?) (E. b. r.).

15981. Kmita Achacy Jan, Talmud albo wiara żydowska, 1642, 1648 i b. r., *zob.* Nr. 8189; — Tenże, List od żydów polskich po Messyasza, Ein Send-Brief, b. r.; — Tenże, Lament żydów wygnanych z Bochni, b. r. (E. IX.) (DS.).

15982. Korona M., Rozmowa teologa z rabinem, 1641; — Brentius D., Amica disputatio, 1644 (DS.), *zob.* Nr. 8103.

15983. De synagogis novi testamenti carmen, 1646 DS.

15984. Vaglicius Bazyli X., Swawola wyuzdana żydowska, Krak. 1648; Obżałowanie wyuzdanej swewoli żydowskiej, ded. Katarz. Sieniawskiej, 1698 (DS.).

Zob. Nr. 3842.

15985. Herschel S. G., Bramy pokuty, elegia historyczna przez znakomitego rabina, druk. w Amsterdamie 1651, Paryż 1879.

15986. Hieronymus Dawid z pod Lwowa (Jak. Melammed), Christ. Glaubens Bekenntniss, Neustadt a. d. Aysch. 1677 DS.

15987. Nattan (Ucisk Żydów, po hebr.), Frankf. 1673 DS.

15988. Thlan Fab. Lesna Polonus, Disquisitionum de republ. ebreorum subiecit, Thor. 1696; — Gieryng Ant., De conversione judaeorum, Thor. b. r.; — Zimmermann Joh. Alb., Disquisitionum de repub. Ebreorum Sextam, Thor. b. r.; — Engel Paul Mat. Gedanen., De judaeis, Lipsiae 1699 (DS.).

15989. Bem A. G., Przyczynek do dziejów tolerancyi z dziejów saskich, Prz. tyg. 1877.

15990. **Kostomarow N. J.**, Żidotrepanije w naczalie XVIII. w., Kij. Starina 1883; — Kamanin J., Perepisy jewrejskawo nasielenija w jugo-zapadnom kraje w r. 1705—1791 (por.: N. M., Kij. Star. 1891 I.).

Zob. Nr. 8840.

15991. Sekret żydowskiej przewrotności i obrządki żydowskie, 1718, 1728 i b. r., *zob.* Nr. 8954; — Załuski And. Stan. Kostka, Wywód praw, dla których Żydzi nie powinni być cierpiani, b. r. (1725?) (DS.), *zob.* Nr. 8954.

15992. Luft. De Rebeca Polona in gente iudaica foeminarum eruditarum rariori exemplo, Altdorf. 1719 DS.

Zob. Nr. 4504. 4547.

O wiecznym żydzie. zob. Nr. 8966.

15993. Powsiński, Depozyt ciała, 1722; — Neugebohren Fr. F., Źwierciadło żydów, 1732; — Brictius J., Arcanum perfidiae, 1727, 1730, *zob.* Nr. 8954; — Borzymowski J. G., De futura judaeorum conversione, 1738, *zob.* Nr. 9131; — List statysty, 1741, *zob.* Nr. 9151.

Zob Nr. 4638, 4746 i 4752.

15994. Nowina w smutku zostającemu ludowi starozakonnemu, 1754, *zob.* Nr. 9217; — Królikowski K., O nadużyciach żydowskich, 1755, *zob.* Nr. 4783.

Kłótnie żydowskie, zob. Nr. 4795, 4811.

15995. **Błędy** talmudowe od samych Żydów uznane i przez nową sektę Siapwściecinchów czyli Contra-Talmudystów wyrachowane, Lwów 1758, Krak. 1759, 1773, Mikołów 1852; — Supplika Żydów contra Talmudzistów, b. r. (1759) (DS.), *zob.* Nr. 9242, 9262.

Zob. Nr. 4806.

Supplique des juifs, zob. Nr. 4844.

15996. Kochanowski Mat. Hier, Miscellanea życia ludzkiego ucieszným rytmów koncertem dla zbudowania powtórnie wydane (O żydach i zdradzie onych, prozą). 1763 DS.

Zob. Nr. 1205, 4914, 4940.

15997. Guénoe A. X., Léttres de quelques Juifs polonais, Lisb. et Paris 1769 DS., *zob.* Nr. 4968 i 5077.

Zob. Nr. 4997.

15998. **Smoleński Wł.**, Stan i sprawa Żydów polskich w XVIII. w., Warsz. 1876.

R: W., Bibl. warsz. 1876 IV.

15999. Głos prawdy z zeszłego wieku, Izraelita 1886 Nr. 41.

16000. Reinach Sal., Un épistole de la vie de Juifs polonais en XVIII. siècle, Paris 1891.

16001. Deiches Ern., Karol ks. Radziwiłł wobec Żydów, Ojczyzna 1891 Nr. 1.

Zob. Nr. 5203.

16002. O Żydach wileńskich szalbierzach, b. r. (E. IX.).

Żydzi wileńscy 1785 r., zob. Nr. 5207, 5248.

16003. Opolski Ant., O zabobonach narodu żydowskiego, 1785; — Żydzi czyli konieczna potrzeba reformowania, 1785, *zob.* Nr. 5207, 9544.

Projekt reformy, zob. Nr. 5266.

Zob. Nr. 5310, 5335, 5353.

16004. **Deiches E.**, Sprawa żydowska w czasie sejmu wielkiego (wyd. Tow. Agudas Achim), Ojczyzna 1891 II., Odb. Lwów 1891.

Zob. Nr. 5316, 5324, 5329, 5364 i dział: Prawo (Wyznania).

16005. Mendel de Satanow, Essai d'un plan de reforme ayant pour objet la nation juive, Vars. b. r. (E. IX.).

16006. Przestroga Koronie Polskiej do uwagi podana na oddalenie szkód przez czary i złość żydowską, b. r.

16007. Ch. K. L., Odpowiedź na Żydo-Swaros, b. r. (r. 179.) (E. IX.); Fleury X., Dobry Żydek dn. 10. Nov. (obyczaje izraelitów), Supraśl 1792 (DS.).

16008. Kortum Edw. T., Ueber Judenthum und Juden, Nürnberg 1795 DS.

16009. Wr. Sz., Z epoki józefińskiej, Ojczyzna 1882 Nr. 3—4.

O edukacyi Żydów w Rossyi r. 1804, zob. Nr. 5602.

16010. Markiewitsch H. A., Die aus Polen und Lithauen geflüchteten Hebreär feuern am 26. August ihr Neujahrsfest, Petersb. 1813.

Zob. Nr. 12352—12372.

III. PRAWO I EKONOMIA.

I. Prawo polskie.

A. Wiadomości wstępne.

(a: Bibliografie i encyklopedye prawa i umiejętności politycznych).

16011. **Engelmann W.**, Bibliotheca juridica, od. Verzeichniss d. v. 1750—1848 in Deutschland erschienenen Werke über Rechtsgelehrsamkeit, Leipzig 1840—1849; — Bibliotheca juridica, Wien 1855 (Manz); — Bibliotheca juridica, Handbuch d. jurist. Literatur, I. 1848—1867 v. Wuttig, Leipz. 1867, II. 1867—1876 v. Rossberg, Leipz. 1877.

16012. **Ersch.** Die Literatur der Jurisprudenz seit d. Mitte des XVIII. Jahrh. bis 1812, Amsterd. u. Leipzig 1812.

16013. **Mühlbrecht O.**, Wegweiser durch die neuere Litteratur der Rechts- und Staatswissenschaften, 2. ed. Berlin 1893; — Tenże, Bibliographie d. Staats- und Rechtswiss., Berlin (rocznie 6 zeszytów).

16014. Welcker, Jur. polit. Encykl. und Methodol., Stuttg. 1829.

16015. Falck, Jurist. Encyclop., 5. ed. Leipzig 1851; — Warnkönig, Jurist. Encycl., Erlangen 1853; — Friedlieb, Jurist. Encycl., Kiel 1853; — Walter, Jurist. Encycl., Bonn 1856.

16016. Ahrens, Jurist. Encyklop., Wien 1857; — Ortloff, Jurist. Encycl., Jena 1857; — Tenże, Methodologie, Braunschweig 1863; — Goldschmidt, Encycl. d. Rechtswissenschaft, Heidelb. 1862.

16017. **Holtzendorff**, Encyclopaedie der Rechtswiss., Leipzig 1880—1890 (5 wydań).

16018. Merkel, Jurist. Encyclop., Berlin 1885; — Gareis, Encycl. und Method. der Rechtswissenschaft, Giessen 1887.

16019. **Arndts R. v. Arnesberg**, Jurist. Encycl. u. Methodologie, 8. Aufl. v. Grueber, Stuttgart 1887; — Ratkowsky, Encycl. der Rechts- und Staatswiss., Wien 1890; — Barberis e Mancini, Enciclopedia giuridica, 3. ed. Napoli 1890.

16020. Achenwall, Staatsverfassung der europ. Reiche, 7. ed. v. Sprengel, Göttingen 1790—1797; — Pöllitz, Die europ. Verfassungen seit 1789, 2. ed. Leipzig 1833.

16021. **Mohl R.**, Gesch. u. Literat. d. Staatswiss., Erlangen 1855—1858 t. 3; — Tenże, Encycl. der Staatswiss., Tübingen 1860—1862, 2. ed. Tübingen 1872 (także w: Sammlung staatswiss. Schriftsteller, Freiburg 1890—1891) (toż po pol. przez Białeckiego A. p. t.: Encykl. umiejętności politycznych, Warsz. 1864—1865); — Tenże, Staatsrecht, Völkerrecht u. Politik, Freib. u. Tüb. 1860—1869 t. 3.

16022. Bülau, Encyclop. d. Staatswiss., Leipzig 1856.

16023. Glaser, Encycl. d. Staatswiss. und Gesellschaftswiss., Berlin 1864.

16024. **Bluntschli u. Brater**, Staatswörterbuch, Stuttg. 1870, 2. ed. v. Loening, Stuttg. 1875.

16025. Baumbach, Staatslexicon, Leipzig 1882.

16026. **Handwörterbuch** d. Staatswiss., hrsg. v. Conrad, Elster, Lexis, Loening, Jena 1890—1892 t. 3.

16027. Jakubowski L., Pierworys prawa czyli Encyklopedya prawoznawstwa, Petersb. 1860.

Encyklopedye nauk społecznych, zob. Ekonomia.

(b: Nauka prawa polskiego, badacze prawa).

16028. **Bandtkie Stężyński J. W.**, De studio juris polonici, Wrocław 1806; — Tenże, Co stanowi prawnika? Pam. warsz. 1816 t. VI.; — Tenże, O poważaniu dawniejszem w Polsce prawników uczonych, Posiedz. król. warsz. uniw., Warsz. 1825.

16029. **Szaniawski F. K.**, Organizacya notaryuszów i szkół prawa, Warsz. 1807; — Tenże, O naturze i przeznaczeniu urzędowań w społeczności, Pam. warsz. 1809; — Tenże, Prawodawstwo, O obywatelstwie, tamże 1809 I.; — Tenże, O szkole prawa i administracyi nauk w Warszawie, tamże 1815 t. III.

16030. Kowalski J. K., Rzecz o potrzebie nauki prawa krajowego na pos pub. z kodeksu Napoleona, d. 17. lipca 1810, b. m.

16031. O stanie nauki prawa w naszym kraju, Themis polska, Warsz. 1828 I.

16032. **Hube R.**, O dawnych pisarzach prawa karnego w Polsce, Posiedz król. war. uniw., Warsz. 1829, Odb., Warsz. 1832.

16033. **Maciejowski W. A.**, Obraz prawoznawstwa słowiańskich ludów w czasach najnowszych, Kw. nauk., Krak. 1835 II.; — Tenże, Prawoznawstwo u Słowian przez naukę i praktykę sądową nabywane, Wilkoński Aug., Dzwon literacki t. IV.; — Tenże, Pogląd ogólny na naukę i historyę dawnego prawa polskiego, Bibl. warsz. 1854 t. II.; — Tenże, Słówko o postępie nauki prawa litewskiego, z rzutem oka na dzieła Czackiego i Jaroszewicza, tamże 1846 I.

16034. Prawo w Polsce, Tyg. lit., Pozn. 1841 IV.

16035. Batowski A., Koresp. literacka i źródła do hist. prawodawstwa pol., Dz. lit. 1852; — Rzewuski, O dawnych i teraźniejszych prawach polskich słów kilka, Czas 1855 Nr. 140 i n.; — Cz. Sz., Rys lit. prawa, Dz. lit. 1863.

16036. Burzyński, Nauka prawa w uniwersytecie krak., Czas. pośw. prawu i um. pol. 1864 II.; — Kraushar Al., Uwagi nad historyą prawa, Warsz. 1868.

16037. **Bobrzyński M.**, O dawnem prawie polskiem, jego nauce i umiejętnem badaniu, Niwa 1873, Odb. Warsz. 1874.

16038. O dzisiejszem znaczeniu dawnego prawa polskiego, Czas 1873 Nr. 42 i n.

16039. **Balzer O.**, O obecnym stanie nauki prawa polskiego, Lwów 1887 i w: Studyach nad prawem polskiem, *zob.* Nr. 16089.

R: Abraham Wł., Kwart. hist. 1887; Yn., Prz. tyg. 1887; Prz. polski 1887 III.; Till E., Prz. sąd. i administ. 1887 Nr. 2.

16040. Balzer O., Literatura prawa polskiego w r. 1890, Gaz. sąd. warsz. 1891 Nr. 4—5; — Tenże, W sprawie wydania zbioru ustaw polskich średniowiecznych, Pam. II. zjazdu historyków pol. we Lwowie, Lwów 1890, *zob.* Nr. 16089.

16041. **Hibl J.**, Nauka prawa polskiego, Prawnik 1892, Odb. Lwów 1892.

16042. Kasznica, O stosunku prawoznawstwa do innych nauk, 1875.

16043. Kasparek Fr., Udział Polaków w sprawie prawa międzynarodowego, Przew. nauk. lit. 1885.

16044. **Załuski J. J.**, Biblioteka historyków, prawników i t. d., 2. wyd. 1832.

16045. Osiński A., O życiu i pismach Tadeusza Czackiego, Krzemieniec 1816, 2. wyd. Krak. 1851; — Dutkiewicz. Słowo o Tadeuszu Czackim, Gaz warsz, 1861, Odb. Warsz. 1861; — Baliński M., Jan Śniadecki i Tadeusz Czacki, Studya hist. I.; — Pisma niewydane T. Czackiego, Skarbiec hist. pol. Sienkiewicza Nr. 3, por.: Atheneum 1846 II.

16046. Helcel Ant. Zyg., Jerzy Samuel Bandtkie w stosunku do społeczności i literatury polskiej, Kwart. nauk. 1835 II., Odb. Krak. 1836.

16047. Maciejowski W. A., Nekrolog J. Winc. Stężyńskiego-Bandtkie, Bibl. warsz. 1846 I.; — Bentkowski F., Wiadomość o życiu J. W. Bandtkiego Stęż., tamże 1846 I.; — Helcel An. Zyg., Odpowiedź na umieszczony w Gaz. krak. Nr. 18 artykuł p. n. Kronika literacka w obronie J. S. Bandtkiego, Dod. do Gaz. krak. 1835.

16048. Maurycy K., Ignacy Daniłowicz (prawnik polski), Tyg. ill. 1871 I.

16049. O życiu i pismach W. A. Maciejowskiego, Bibl. Ossol. 1843 V.; — Ptaszycki St., W. A. Maciejowskij, Żurn. min. nar. prośw. CCXXVI.

16050. Maciejowski W. A., A. Z. Helcel jako prawnik historyk, Roz. i spr. wydz. hist. fil. akad. um. krak. 1877 t. VI., Odb. Krak. 1876; — Dębicki L., A. Z. Helcel, Prz. pol. 1870; — Lisicki H., A. Z. Helcel 1808—1870, Krak. 1882.

16051. Antoni Zygmunt Helcel, Dz. pol. 1870 z 5. kwietnia.

16052. Rembowski Al., Romuald Hube, Niwa 1890 Nr. 18; — St. Ł., Romuald Hube

i jego działalność naukowa, Ateneum 1890; — Ziegiel F. F., Ob uczenoj diejetielnosti R. M. Hube, Żurnał min. nar. prośw. 1891.

16053. **Dylewski E.**, O podziale historyi prawa polskiego na okresy, Tydzień 1886 Nr. 34—50, Gaz. sąd. warsz. 1890 Nr. 34—49.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1893.

16054. Dutkiewicz Walenty, Program do egzaminu z historyi praw, które w Polsce przed wprowadzeniem kodeksu Napoleona obowiązywały, Warsz. 1866.

16055. Rzewuski H., O dawnych i teraźniejszych prawach polskich słów kilka, przez autora Listopada (oddruk z Czasu), Krak. 1868 str. 134.

16056. **Balzer O.**, W sprawie słownika wyrazów prawa polskiego, Zjazd prawników w r. 1888 i Studya nad prawem, *zob.* Nr. 16089.

Zob. Nr. 229—239.

16057. Pisański J. L., De lingua polonica jurisconsulto prussico utilissima, Regiom. 1763.

Archiwa i biblioteki, zob. Nr. 1—145.

B. Historya prawa polskiego.

(a: Podręczniki, obejmujące całość lub część historyi prawa: Słowianie, Polska, prowincye).

16058. **Maciejowski W. Al.**, Historya prawodawstw słowiańskich, z rękopismów i druków zupełnie przerobiona i na 6 t. podzielona. Warsz. i Lipsk 1832—1835 t. 4. 2. wyd. Warsz. 1856—1865 [po niem.: Slavische Rechtsgeschichte in IV. Theilen, übers. v. Fr. J. v. Buss und v. N. Nawrocki und von dem Ersterem mit Anmerkungen aus der vergleichenden Rechtswissenschaft begleitet, Stuttgart 1835—1839; po serbsku: Istorija slavansky prawa perewed i sa swoim primjetbama, koje se na srbsko prawo odnose, popunio Dr. Nikola Krstić, U Budimu 1856; przekład ross. I. Sawinicza, t. I. Moskwa 1842 (przerwany śmiercią nakładcy)]; — Tenże, Pamietniki o dziejach, piśmiennictwie i prawodawstwie Słowian, jako dodatek do Hist. prawodawstw słow., Warsz. (Petersb. i Lipsk) 1839 (przekład ross. P. Dubrowskiego w r. 1840); — Tenże, O wzajemnych stosunkach prawodawstwa słowiańskiego w czasach najdawn., Tyg. lit., Poznań 1840 III.; — Tenże, Dopełnienie hist. prawod., art. I. Dzieje Polski przedchrobrowej, War. 1872.

R: Wiz. i roztrz. nauk. Wilno poczet nowy t. X.: Lwowianin 1840, str. 118, 193: Kraszewski J. I. Tyg. petersb. 1839 XX. (Pamiętniki): Wójcicki, Bibl. warsz. 1857 II., 1858 I., III. (wyd drugie): Pismo zb. Ohryzki 1859 I: A. A., Bibl. warsz. 1866 II.: Habura Fr., tamże 1879 II. (Dopełnienia).

16059. Rychter Ign. L., Różnice zachodzące między Pamiętnikami W. Al. Maciejowskiego a historyą, Bibl. warsz. 1841 II., III.: Maciejowski W. A., Różnice zachodzące między prawdą historyczną a krytyką, którą napisał Ign. L. Rychter, tamże 1841 III., 1842 I: List otwarty W. Al. Maciejowskiego do red. Bibl. warsz. z powodu wzmianki Al. Tyszyńskiego o dziele, tamże 1856 II. str. 639; List do Hanela, Przew. nauk. lit. 1875 str. 1054.

16060. O wyobrażeniach szerzonych przez p. Aleks. Maciejowskiego, Prz. pozn. IV str. 525: Pan W. A. Maciejowski i jego odpowiedź, tamże VI. str. 97.

16061. Dutkiewicz W., Spostrzeżenia nad historyą prawodawstw słowiańskich przez W. Maciejowskiego, wydaną w latach 1832 do 1835, Warsz. 1870.

16062. **Hube R.**, Historya praw karnych słowiańskich, ze źródeł, t. I. (od najdawn. czasów), t. II. (Historya prawa ruskiego), Warsz. 1870; — Tenże, Pogląd na nowsze prace około wyjaśnienia historyi praw Słowian południowych, Warsz. 1872.

R: Bibl. warsz. 1872 IV.

16063. Hube R., O starożytnych zbiorach praw czeskich, Themis pol., Warsz. 1830 V.

16064. Matuszewicz W., Skazania o bytie i prawach Sławian, Petersb. 1861.

16065. Kucharski, Najdawniejsze pomniki prawodawstwa słowiańskiego, War. 1838, *zob.* Nr. 1016.

16066. **Jireček H.**, Svod zákonův slovanských, Praha 1880.

R: Časopis česk. Muzea 1880, str. 161—165: Brandl V., tamże 1880 str. 86—89: R., Ateneum 1886 IV.

16067. **Kotlarewskij**, Drewnosti prawa bałtijskich Słowian, Petersb. 1874.

R: Prz. kryt. 1874—1875.

16068. Zagorskij N. P., Nauka istorii russkawo prawa, jeja wspomagatelnija, znanja, istoczniki i literatura, Kazań 1891.

16069. **Władimirskij Budanow M. F.**, Obzor istorii russkawo prawa, izd. wtoroje, Kiew 1888.

R: Jagič, Archiv f. slav. Phil XIII.

16070. **Samokwasow D. J.**, Istorja russkawo prawa, t. I.: Naczała politiczeskawo byta drewne-russkich Sławian, wyp. I.: Literatura, istoczniki, Warsz. 1878, *zob.* Nr. 13997.

16071. Kleinschmidt A., Das russische Staatsrecht und seine Geschichte, Allgem. Zeitung 1894 Beilage Nr. 87.

16072. **Lengnich G.**, Jus publicum regni pol., Gedani 1742–1746, 1765 t. 2; Prawo pospolite Król. polskiego, Krak. 1761, wyd. Helcla Krak. 1836, *zob.* Nr. 1036–1038.

16073. **Skrzetuski W.**, Prawo polityczne narodu polskiego, Warsz. 1782, *zob.* Nr. 1093–1094.

R: Dz. warsz. 1788 I.

16074. **Ostrowski T. X.**, Prawo cywilne narodu polskiego, Warsz. 1784, 1786 t. 2, *zob.* Nr. 1095–1096.

16075. Waga T., Zbiór krótki prawa pol. polskiego i W. X. Lit. (pisany 1787), Pam. um. lit. i prawn. 1830 IV.

16076. **Trębicki A.**, Prawo polityczne i cywilne Korony polskiej, Warsz. 1789, *zob.* Nr. 1097.

16077. **Jekel Fr.**, Darstellung der Staatsveränderungen Pohlens von der Gründung dieses Staates. Zittau 1792, Warsch. 1794. Wien 1794–1809 (po pol.: O Polsce, jej dziejach i konstytucyi, przez K. Słotwińskiego poprawione i przypisami pomnożone, t. IV., Lwów 1819–1823).

16078. Bröcker Fr. B., Beyträge zur Kentniss des polnischen Rechtes, t. I. Berlin 1797.

16079. **Czacki T.**, O litewskich i polskich prawach, Warsz. 1800–1801, Poznań 1843, *zob.* Nr. 1105.

R: Nowy Pam. warsz. 1801 II., III., 1802 VI.; Potocki J., Postrzeżenia o dziele T. Czackiego, Pam. warsz. 1815 II.

16080. Kołłątaj H., Kilka słów do Czackiego nad prospektem do dzieła o prawach polskich i litewskich. Tyg. lit., Poznań 1842 V.; — Lelewel, Czackiego prace historyczne, w dziele: Rozbiory.

16081. **Bandtkie J. W.**, Historya prawa polsk., napisana przed r. 1830, War. 1850; — Tenże, Jus polonicum, Vars. 1831, *zob.* Nr. 1015; — Tenże, Zbiór rozpraw o przedmiotach prawa polskiego, Warsz. i Wilno 1812.

R: Lelewel J., Tyg. wil. 1816 i Rozbiory.

Maciejowski W. A., zob. Nr. 16058 i dział: Oświata.

Chodźko L., zob. Nr. 10179.

16082. Rudnicki K. L., De legibus generalibus Regni Polonorum antiquis, novis et novissimis, diss. inaug., Krak. 1834.

Zob. Nr. 10168–10179.

16083. **Moraczewski J.**, Starożytności polskie, Poznań I. 1842, II. 1852, *zob.* Nr. 10166.

Słowaczyński J., Dykcyonarz, zob. Nr. 10173.

Giżycki Fr., Wykaz praw, zob. Nr. 12611.

16084. **Lelewel J.**, Rozpatrzenie niektórych względów i pomników prawodastwa, Lwów 1846; Toż, Dzieje i rzeczy t. V.

Helcel A. Z., zob. Nr. 1026.

16085. **Hüppe S.**, Verfassung der Republik Polen, Berlin 1867 (przekł. węg., Budapest 1894).

R: Szujski J., Przegl. pol. 1868 I. i Dzieła s. II. t. V.; Dz. pozn. 1868 Nr. 126–129; Sybels, H. Z. XX. str. 436.

16086. Burzyński P., Prawo polskie prywatne, cz. I.: Źródła prawa polskiego, Krak. 1867.

16087. **Hoffmann K.**, Hist. reform pol. w Polsce, Lipsk 1867, Poznań 1869.

R: Szujski J., Prz. pol. 1869 i Dzieła.

16088. Rys urządzeń państwowych w Polsce, *zob.* Nr. 16158.

Noailles, zob. Nr. 10186.

Antoniewicz, zob. Nr. 10187.

Iwanowski, zob. Nr. 10189.

Sozański, zob. Nr. 10195.

16089. **Balzer O.**, Studya nad prawem polskiem, Poznań 1889.

R: Korzon T., Przegl. lit., Dod. do kraju 1889 Nr. 50; Margasz Wł., Kwart. hist. 1890.

16090. **Balzer O.**, Corpus iuris polonici medii aevi, Kwart. hist. 1891, Odb. Lwów 1891.

R: St. Łaguna, Ateneum 1891 III.; Bostel F., Przew. nauk. lit. 1891.

16091. Cz. S., O dawnem prawie pol. z IX. i X. w., Dz. lit. 1863.

16092. **Hube R.**, Prawo polskie w wieku XIII., Bibl. um. prawnych, Warsz. 1875; — Tenże, Prawo polskie w XIV. w., Warsz. 1881.

R: Łukowski ks., Warta 1875 Nr. 35; Bobrzyński M., Bibl. warsz. 1875; Prz. kryt. 1875; Niwa 1881; Ptaszycki St., Żurn. grażdanskawo i ugoł. prawa i Żurn. narodn. prośw. 1882. Odb. Warsz. 1882, Petersb. 1882; Kłosy 1881 XXXIII.; Balzer O., Kwart. hist. 1887; B. U., Prz. polski 1887 I.; B. W., Gaz. sadowa warsz. 1887 Nr. 7.

Zbiory praw i pomniki sądowe, zob. Nr. 1014–1098.

16093. **Czacki T.**, O prawach Mazowieckich, *zob.* Nr. 1119 i por. Dzieła Czackiego t. III.

16094. **Dunin K.**, Dawne prawo mazowieckie, Warsz. 1881.

R: Kłosy 1881 XXXII.: Kętrzyński W., Przew. nauk. lit. 1881.

16095. **Winiarz A.**, O zwodzie zwyczajów prawnych mazowieckich układu Wawrzyńca z Prażmowa, Rozpr. hist. fil. akad. um. XXXII., Odb. Krak. 1895.

Por.: Winiarz E., Über die Sammlung der masovischen Rechtsgewohnheiten von Lorenz von Prażmowo, Anzeig. d. Akad. d. Wissensch., Krak. 1895.

Statuta, zob. Nr. 1117—1121 i 3140.

16096. Kunisch, Die älteste Verfassung Schlesiens, Schles. Provinzbl. 1847.

Zob. Nr. 679—687.

16097. Daniłowicz J., Historyczny rzut oka na prawodawstwo litewskie, *zob.* Nr. 1106.

R: Lelewel J., Dz. warsz. 1829 XVIII.

Kraszewski I. J., Litwa, starożytne dzieje, ustawy, zob. Oświata i Historya polityczna.

16098. Jaroszewicz J., O najdawniejszych prawach litewskich, upatrzonych przez Maciejowskiego w dyplomatach z XIII. wieku, Rydze i Inflantom służących, Bibl. warsz. 1852 II.; — Tenże, Dopełnienie artykułu: O najdawniejszych prawach, tamże 1852 II.

16099. **Leontonowicz F.**, Oczerki istorii litowsko-russkawo prawa, Żurn. min. nar. prośw. 1894; — Tenże, Spornyje woprosy po istorii russko-litowskawo prawa, Petersb. 1893; — Tenże, Oczerki istorii litowsko-russkago gosudarstwa, Petersb. 1894.

Statuta, zob. Nr. 1099—1115 i Historya polityczna: Litwa.

16100. Fr. S. (Siarczyński Fr.), Badanie, czyli mieszkańcy Rusi czerwonej mieli niegdyś iakie szczególne prawa pisane, Czas. Ossol. 1829 II.

Ruś i Ukraina, zob. Nr. 10386, 10406.

16101. Lengnich G., Jus publicum Prussiae, Ged. 1758; — Tenże, Staatsrecht des poln. Preussens, Danzig 1760, *zob.* Nr. 1134 i 1135.

16102. L'Estocq Jan. L., Grundlegung einer Rechtshistorie (der preuss., liv. und curländ. Rechte), Königsb. 1766.

16103. Schmalz, Ländliche Verfassung der preuss. Provinz Littauen, Jahrb. d. Gesch. 1842 I.

Statuta, zob. Nr. 1122—1138.

16104. Die frühere Verfassung Pommerns, Journal f. Deutsch. 1818 X.; Zittelmann, Landständische Verfassung, Balt. Studien 1837 IV., *zob.* Nr. 697—706.

16105. **Bunge F. G.**, Grundriss zu einer Einleitung in das heutige liv., esth. u. kurl. Provincialrecht, Dorpat 1824; — Tenże, Einleitung in die liv-, esth- u. kurländische Rechtsgeschichte, Reval 1849.

16106. Mühel J. L., Livländische Rechtsgeschichte, por.: Bröckers Jahrbuch I. 182.

Por.: Winkelmann, B. L. Nr. 3589—3750.

Statuta, zob. Nr. 1139—1146.

(*b: Prawo zwyczajowe*).

16107. Dutkiewicz W., O mniemanem prawie zwyczajowem w Polsce, Warsz. 1876.

R: Prz. kr. 1876.

16108. Odezwa kom. prawniczej w przedmiocie prawa zwyczajowego w Polsce, Roz. hist. fil. akad. krak. 1873 V.

Zob. Etnografia: Nr. 11471—12332, a zwłaszcza Nr. 11494, 11566, 12017, 12124.

16109. **Balzer O.**, Uwagi o prawie zwyczajowem i ustawniczem w Polsce, Kwart. hist. 1888 i Studya, *zob.* Nr. 16089.

Balzer O., Corpus iuris polonici medii aevi, zob. Nr. 16090.

Dyplomata, zob. Nr. 640—1013; Formuły kancelaryjne, zob. Nr. 283—289; Libri fundationum et beneficiorum, zob. Nr. 1319 do 1323; Zapiski sądowe, zob. Nr. 1235 do 1253.

16110. **Winawer M.**, Isliedowanie pamiatnika obyczajnawo prawa XIII. wieka, Warsz. 1888, *zob.* Nr. 1017.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1890 str. 155—165.

Zob. Prawo polityczne.

(*c: Literatura historyi prawa*).

16111. **Maciejowski**, Prawoznastwo u Słowian, Dzwon lit. I., *zob.* Nr. 16058.

16112. **Hube R.**, O znaczeniu prawa rzymskiego i rzymsko-bizantyńskiego u narodów słowiańskich, w dod. excerpta z praw rzymsko-bizantyńskich, Warsz. 1868 (toż po franc.: Droit romain et greco-byzantin chez les peuples slaves, Paris 1880).

R: Zoll, Krit. Vierteljahrschr. f. Gesetzgebung u. Rechtswiss., München 1881 t. IV.

16113. **Pič L.**, Les lois roumaines et leur connexité avec le droit byzantin et slave,

Bukarest 1887 (po niem. w: Sitzungsb. d. kön. böhm. Ges. der Wiss. 1886).

16114. Suworow J. S., Slidy zapadnokatoliczeskawo cerkownawo prawa w pamiatnykach drewnawo russkawo prawa, Jarosław 1888.

16115. Czacki T., Czy prawo rzymskie było zasadą praw polskich i litewskich? i czy z północnymi narodami mieliśmy wiele wspólnych praw i zwyczajów? Rozprawa czyt. w Krzemieńcu na otwarcie r. szkol. 1808 w gimn. woł., Wilno 1809.

16116. Tractatus de legibus romanis in Polonia et ordine successionis ab intestato, Leopoli b. r. (zdaje się Mochnackiego B.).

16117. **Lelewel J.**, Uwagi nad wpływem prawa rzymskiego na polskie i litewskie, Dz. warsz. 1825—1826 I—II. i w Rozbiorach; — Mickiewicz Al., O wpływie rzymsk. prawodastwa na polskie, tamże 1825—1826 I—II.; — Janowski J. N., Prawo rzymskie w Polszcze, tamże 1825-26 I—II.; — Morze Fr., O wpływie prawodawstwa rzymskiego na prawodawstwo polskie i litewskie, tamże 1826 IV.

16118. **Bandtkie J. W.**, O trzech kodeksach prawa rzymskiego, o Janie Sakranie, Tomaszu Strzępińskim, Index lect. Univ. 1819/20; Opis rękopisu Rajmunda Partenopeńczyka, Summa juris z r. 1459 porówn. z edycyą Łaskiego 1505 r., po łac., tamże 1816/17; O Rajmundzie Partenopeńczyku z Saksonii, tamże 1825/26; De quatuor codicibus Raymundi Parthenopei, tamże 1831/2; — De Valentino Fontano et Valentino Lublinensi, tamże 1848/49.

16119. Heylmann A., O pierwiastkach prawa i nauki prawa w Europie zachodn. w średnich wiekach, Bibl. warsz. 1842 t. II.

16120. Glossatorowie polscy w XV. w., Gaz. warsz. 1883.

16121. Wejnert Al., Bractwo prawników w dawnej Polsce, Wiek, Warsz. 1877 Nr. 164—172.

16122. Bandtkie J. W., O Macieju Śliwnickim, *zob.* Nr. 1156; — Szyrma Lach, O M. Śliwnickim, Warsz. 1825.

16123. Ossoliński J. M., O Piotrze Royzyuszu, Wiad. hist. kryt. t. II.; — Andreas Joannes, Antonii episc. Taraconensis epistolae, Parmae 1804 (o Royzyuszu).

16124. Dzieduszycki Kl., Jan Herburt, Lwów 1879.

R: R., Bibl. warsz. 1879.

16125. Herburt, Zbieracz prawa narodowego i Dobromil, Lwowianin 1836 str. 113.

Marcin Kromer, zob. Nr. 7180—7196.

16126. Sierpiński Z., Adam Bursyusz, Nadwiślanin, Warsz. 1841; — Baliński M., Paprocki i Panosza, Studya hist. I.

16127. Kalinka W., Żywot i dzieła Szczerbicza, Dz. lit., Krak. 1844 II.; — Żywot i dzieła Jana Szczerbicza, Przyj. ludu, Leszno 1844 I.

Hartknoch Krzysztof, zob. Nr. 8633.

16128. Szaniawski, O Mikołaju Zalaszowskim, Posiedz. warsz. uniw. 1824; — Żywot i pisma Zalaszowskiego, Arch. teol.

16129. Ossoliński J. M., G. Lengnich, Bibl. Ossol. 1842 I.

16130. Bentkowski F., Żywot i pisma W. Skrzetuskiego, Posiedz. warsz. uniw. 1827.

Zob. Nr. 16044, 16052.

Bibliografie, zob. Wstęp.

Historye literatury, zob. Oświata (Literatura).

Literatura polityczna, zob. Kroniki.

C. Prawo polskie publiczne.

(a: *Zarysy urządzeń państwowych polskich*).

16131. **Opisy** urządzeń państwowych w opisach Polski, *zob.* Nr. 10153—10192.

Lelewel J., Polska wieków średnich, zob. Hist. polit.

Moraczewski J., Polska w złotym wieku, zob. Nr. 10166.

Zob. Nr. 10167.

16132. Lemke (a) J. O., O Rzeczypospolitey, jey kształciech, Lublin (?) 1608 i b. r. DS.

16133. Lahodowski Al., Disputatio de universa republica, Lovanii 1621 DS.

16134. Rudzki Jan, Isagoge politica seu juventutis introductio ad rempublicam, Crac. 1675 DS.

16135. **Hartknoch Christ.**, Dissertatio de forma imperii polonici, Regiom. 1675 DS., *zob.* Nr. 8634.

16136. **Chwałkowski M.**, Jus publicum R. P., Regiomonti 1676 DS., *zob.* Nr. 1077, 8673.

16137. Meder H., Grundfeste der Staatsverfassung in Polen, Hala 1718, *zob.* Nr. 1083; — Reinhard M., H. Polonia, 1735 (DS.), *zob.* Nr. 9097, 9313.

Zob. Nr. 1079–1081, 9119.

16138. **Meyenreiss S.**, Dissertatio juris publici, Elbing 1731 DS.

Lengnich, zob. Nr. 9434 i 16072.

16139. Jabłonowski J. A., L'empire de Sarmates, *zob.* Nr. 9468.

16140. Philipps J. T., Fundamental Laws and Constitutions of Denmark, Poland, England, London 1752, *zob.* Nr. 1085.

16141. Bielski Jan, Soc. J., O Królestwa polsk. podziale y rządzie, *zob.* Nr. 9287 i 9316; — Duńczewski St., Geografia, *zob.* Nr. 9218.

16142. Gedanken eines teutschen Rechtsgelehrten über den jetzt. Zustand in Pohlen u. Rechte den Friedens-Schluss von Oliva, 1767 DS.

Dembowski, Chevremont, Descrizione z r. 1770, zob. Nr. 9362.

Pyrrhis de Varille, zob. Nr. 9292, 9327, 9356.

Guilbert, zob. Nr. 9417.

16143. Politische Betrachtungen über die Staatsverwaltung v. Polen, 1776, *zob.* Nr. 9454.

16144. Williams J., Histoire des gouvernements du Nord, *zob.* Nr. 9481.

16145. Mably P. B., Du gouvernement et des lois de la Pologne, *zob.* Nr. 8498.

Skrzetuski W., zob. Nr. 16073.

16146. Etat politique milit. et civil de la Pologne, Vars. 1784, *zob.* Nr. 9523; — Tosen E., Einleitung in Europ. Staatskunde, *zob.* Nr. 9531.

Zob. Nr. 10416.

Trębicki A., zob. Nr. 16076.

16147. Prawo polityczne narodu polskiego czyli układ rządu Rzeczposp., Lublin 1789, *zob.* Nr. 109-.

16148. Kalendarzyk polit. na rok 1790 (Stan polit. Europy), Warsz. 179 DS.

16149. Steiner Chr. Thom, Ueber das polnische Reichsgrundgesetz: Neminem captivabimus, 1791 DS.

Zob. Nr. 10818.

Almanachy, kolendy, kalendarze i t. p., zob. Nr. 16556.

16150. **Jekel Fr.**, Polens Staatsveränderungen, *zob.* Nr. 16077.

Zob. Nr. 10168—10172.

Moltke hr., O Polsce, zob. Nr. 10175.

16151. Quelques considérations sur les institutions de l'ancienne Pologne, Paris 1834.

16152. **Lelewel J.**, Considérations sur l'état politique de l'ancienne Pologne, Paris et Lille 1844 (toż po niem.: Betrachtungen über den politischen Zustand des ehemaligen Polens und über die Geschichte seines Volkes, vermehrte Ausgabe (übers. v. Johann Sposchil), Brüssel u. Leipzig 1845, 1848), *zob.* Nr. 10171 i 16084.

Maciejowski W. A., zob. Nr. 16058.

Giżycki Fr., zob. Nr. 12611.

16153. Adler C., Aphorismen über die staatlichen Zustände Polens von der ersten Theilung des Reiches (przeciw dziełu Szymańskiego-Weissenhorsta: Studien), Berlin 1851.

16154. **Krasiński W. S.**, Poland, its history, constitution, literature, London 1855, *zob. Historya polityczna.*

Hüppe, zob. Nr. 16085.

16155. **Schmitt H.**, O ustroju głównie społeczno-politycznym Rpltej polskiej, Lwów 1867.

16156. **Hoffmann K. B.**, Historya reform politycznych w dawnej Polsce, Lipsk 1867, *zob.* Nr. 16087.

R: Czas 1867 Nr. 236 i n.; X. L., Sybels H. Z. t. XX.

16157. Przyczyny słabości Rządu polsk., Rocz. tow. hist.-lit. w Paryżu 1869.

Noailles E., zob. Nr. 10186.

Antoniewicz F., zob. Nr. 10187.

16158. Kubala L., Konstytucya Rpltej polskiej, Dz. lit. 1870; — Kujot St., Rys urządzeń państwowych w Polsce, Warta 1874, Odb. Pelplin 1874, 1892.

Zob. Nr. 10190.

16159. **Heleniusz E.**, Wizerunek Rzeczypospotitej polskiej, Krak. 1890 I—II., *zob.* Nr. 10189.

R: Koneczny Fr, Kwart. hist. 1892; Kuryer pol. 1891 Nr. 45; Edw. z Sulgostowa, Kuryer posn. 1892 Nr. 37; — Por: Przegl. lw. 1873 VI. str. 139 i Heleniusza Odpowiedź na recenzyę pisma: „Rozmowy o Polskiej Koronie", Czas 1873 Nr. 280.

16160. **Sozański A.**, Wykład pol. geografii rządu i adm. dawnej Polski 1648–1772, Krak. 1891.

R: Korzon T., Przegl. lit., Dod. do Kraju 1889 Nr. 50 (dzieło wychodziło zeszytami).

Zob. Podręczniki, obejmujące dzieje polityczne pod: Historyą polityczną.

(b: Organizacya państwa: Granice, Stosunek do państw innych).

16161. **Granice** Polski, *zob.* Nr. 10800 do 10812, 10185, 10186, 10924.

Mapy, zob. Nr. 10905—10937.

Herby, zob. Nr. 314.

16162. **Koch**, Histoire abrégée des traités de paix (od r. 1648) cont. par Schoell, Paris 1817—1846 t. 15.

16163. De Garden, Histoire générale des traités des paix et autres transactions, Paris 1887 t. 15 (od pokoju westfalskiego); — Seligmann, Beiträge z. Lehre v. Staatsgesetz u. Staatsvertrag, Berlin u. Freiberg 1886—1890 t. 2.

16164. Przegląd dziejów dyplomacyi, z dzieła: Essai sur la diplomatie, księcia Ad. Czartoryskiego (przekł. Antoniego M.), Czas 1873 Nr. 79, 97 i n.

16165. Combes Fr., Histoire générale de la diplomatie Européenne, Histoire de la diplomatie Slave et Scandinave, suivie des négotiations de Ponce de la Gardie, Paris 1856.

16166. **Zbiory** traktatów, *zob.* Nr. 635 do 639; — D'Angeberg, Recueil, *zob.* Nr. 1459 i 4891.

Martens Recueil, zob. Nr. 3846 i 4337.

16167. Zinken J., Europaeische Friedenshandlungen, Tractate, 1727; — Kaliszewski Cel. Ad. od św. Jana Nep. i Obermeyer F., Historya celn. i sławn. traktatów między europ. mocarstwami, t. I. i II. ded. Stan. Lubomirskiemu (zarazem przydatek traktatów z samą Polską), Warsz. 1764. 1765; — Jezierski J., Traktaty polskie między mocarstwami zawarte, od r. 1618 zebrane, Warsz. 1789 (DS.).

Zob. Nr. 1481—1643, 9309.

16168. Warszewicki Krz., De legato et legatione, *zob.* Nr. 7633.

16169. Lentulus C. Elbingensis, Politica de arcanis regnorum, Herborn. 1655, 1666, Cassel 1661 DS.

16170. Keckermann, Delineatio politicae Poloniae, 1714 DS.

16171. Mazarini J., Instrukaya polityków, Toruni 716, 1720, 1742, 1786.

16172. Willer Thom., Dissertatio de pacis studio, Gedani 1707; Austen Paul G., Disputatio de pace hosti denegata, Toruni 1712; Jodłowski Alb., Quaestio juridica de treuga et pace, Crac. 1712 (DS.).

16173. Schultz J. P. (Załuski A. Krz.), Polnisches Legationsrecht, Leipzig 1727 DS.

16174. Iwanicki P., Institutio politica, 1728 DS.

16175. Waga Steph., De iis, quibus jus belli competit, Vitemberg 1739 DS.

16176. **Poselstwa** Rzeczyp. polskiej, Wildt Jul., Kalendarz powsz., Krak. 1865.

16177. Czacki T., Uwagi nad stosunkami handlowemi Polski z obcemi mocarstwami, Dz. warsz. 1825—1826 t. I., *zob. Ekonomia (Handel).*

16178. **Hirschberg Al.**, O dyplomacyi polskiej za Zygmunta I., Lwów 1880; — Lukas St., O dyplomacyi polskiej za Zygmunta I. Hirschberga, Ateneum 1881 II., *zob. Hist. polityczna.*

16179. **Krasiński Wł.**, Przyczynek do historyi dyplomacyi w Polsce 1566—1572, Krak. 1872.

R: X. L., Sybels H. Z. XXXI.

16180. **Rousset J. de Missy**, Pretensye i interesa Polski dla postronnych potencyi, przetłum. przez Fr. Bielińskiego, wyd. J. Załuski, Warsz. 1751, 1754 DS., *zob.* Nr. 9221.

16181. Deputacya do wyprawienia posłów do dworów zagranicznych, b. r.; — Wyznaczenie posłów do dworów cudzoziemskich, b. r.; — Dyssertacya o sposobie ułatwienia trudności w negocyacyi z państwami zagranicznemi, b. r.; — Ułatwienie negocyacyi zagranicznych, b. r.; — Myśli patryotyczne w materyi interesów u dworów zagranicznych, Warsz. (1790) b. r. (E. IX.), *zob.* Nr. 5060, 5081 i n.

Traktaty poszczególne, zob. pod odpowiedniemi latami w dziale: Źródła (Dokumenty).

16182. **Stosunki** z Stolicą Apostolską, *zob.* Nr. 12670—12760.

16183. Brzeziński J., O konkordatach Stolicy Apostolskiej z Polską w XVI. w., Roz. hist.-fil. akad XXX., Odb. Krak. 1894, *zob.* Nr. 12702.

16184. Roessig C. G., De Poloniae cum Germania nexu, Acta Jablonoviana nova 1809 II.

16185. Goldast Melch., Collect. constit. imperialium (De jurisdict. per Polon., Bohem.), Francof. 1713 DS.

16186. Lelewel J., O związkach z Niemcami królów polskich i tytule ich królewskim, Polska, dzieje i rzeczy t. III.

16187. Kaczkowski St., O mniemanym trybucie i hołdownictwie Polski cesarstwu niem., Bibl. warsz. 1845 I.

16188. Wersche C., Das staatsrechtliche Verhältniss Polens z. deutschen Reich während des Mittelalters, Ztschr. d. hist. Ges. f. Posen 1888.

R: Rawer K., Kwart. hist. 1888.

Rozprawy Drzewieckiego, Merwarta, Rawera, Szujskiego, Zeissberga, zob. Historyę polityczną.

16189. Fiedler J., Böhmens Herrschaft in Polen, Arch. f. Kunde österr. Gesch. 1855 t. XIV.

16190. Czy pan Fr. Palacky słusznie sądzi polskich historyków co do daniny od Polski? Tyg. lit., Poznań 1843 VI.

Zob. Nr. 1694.

Stosunki z Hanzą, zob. Ekonomia (Handel).

16191. **Farges L.**, Pologne, Recueil des instructions données aux ambassadeurs de France, *zob.* Nr. 1523, 3844.

Zob. Nr. 1451.

16192. Kantecki Kl., Sumy neapolitańskie, *zob. Historya polityczna.*

16193. **Linniczenko J.**, Wzaimnija otnoszenia Rusi i Polszi do połowiny XIV. st., cz. I.: Rus i Polsza do konca XII. wieka, Kiew 1884.

16194. **Kamenski Bantysz M. M.**, Perepiska meżdy Rossieju a Polszeju po 1700 god, Petersb. 1860—1862 części 3.

16195. **Szypow**, Rossija i Polsza, swiez ich i wzajemnyja otnoszenija, Czten. w imp. obszcz. ist. i drewn., Moskwa 1860 VII.

Zob. Nr. 936 i n.

16196. Uwagi nad traktatami między Rossyą a Polską, b. r. (E. IX.).

16197. Sękowski J., Collectanea z dziejopisów tureckich, *zob.* Nr. 1355.

Zob. Nr. 10807.

16198. Complementy między ces tureckim a królem polskim, b. r. (E. IX)

16199. Dawne stosunki Korony Polskiej z Persyą, Czas 1854 Nr. 110, *zob.* Nr. 1385.

Zob. Historya polityczna pod odpowiedniemi latami.

(c: Organizacya państwa: Lenna, Prowincye).

16200. **Menzel**, Entstehung des Lehnswesens, Berlin 1890; — Hahn, Grundzüge des Lehnrechts, Breslau 1847; — Pätz, Lehrbuch des Lehnrechts, Göttingen 1837.

16201. Smolka St., Początki feudalizmu, Przew. nauk. lit. 1874 II.

Por. Podręczniki prawa niemieckiego pod: Prawo niemieckie.

16202. **Maciejowski W. A.**, O lennictwie i feudalności u Słowian do połowy XIV. w., Kw. nauk., Krak. 1835 I.; — Tenże, Feudalność u Słowian, Mag. powsz. 1838 V.

16203. **Biener Ch. Gottl.**, Disquisitio de origine feudorum Polonicorum, W. Zepernick, Miscellanea, Halla 1794 t IV.; — Tenże. De origine et indole feudorum polonicorum, legibusque feudalitatis in Polonia receptis, Acta Soc. Jablonov., Lipsiae 1809 t. II.

Zob. Nr. 9097.

16204. Bandtkie J. W., Sądy Boże, lenności i inne zwyczaje pod panowaniem Piastów, Roz. nauk., Krak. 1831 III., *zob Prawo sądowe (Proces karny).*

16205. **Gołębiowski S.**, Ślady prawa feudalnego w Polsce, Bibl. warsz. 1852 IV.

16206. **Przeszkodziński Ant.**, O prawie lennem w Polsce, Warsz. 1863.

16207. **Prochaska A.**, Podole lennem Korony 1352—1430, Roz. hist. fil. akad. XXXII., Odb. Krak. 1895.

Pomorze, zob. Nr. 16342.

16208. **Lukas St.**, Przyłączenie Mazowsza do Korony pol., Przew. nauk. lit. 1875 (Wstęp).

Zob. Nr. 666 i 1871.

16209. Przyłuski J., De Provinciis Polonicis ex statutis, *zob.* Nr. 1059.

16210. Giżycki Fr. Ks., Wiadomość historyczna o krajach połączonych z Polską i jej lennościami, Lwów 1846.

16211. **Zbiory** dokumentów odnoszących się do prowincyj polskich, *zob.* Nr. 663—667; — Zbiory praw, *zob.* Nr. 1117—1121; — Pomniki sądowe, *zob.* Nr. 1235—1253.

Zob. Nr. 1917, 2334, 10193—10548, 16093—16106.

16212. **Grünhagen u. Markgraf**, Lehns- u. Besitzsurkunden Schlesiens im Mittelalter, Breslau 1881, *zob.* Nr. 687.

16213. Frommhold G., Zur Geschichte des fränkischen Rechts in Schlesien. Ztschr. d Savigny Stift. f. Rechts-Gesch. t. XIII. Germ. Abth. str. 220—226.

Rozgraniczenie Szląska, zob. Nr. 10084.

Dokumenty, zob. Nr. 679—687.

16214 Copyen sechs, zu vieler Nachricht dienliche, Welcher gestalt Casimirus König in Polen sich des Landes Schlesien begeben, dessen Reichstände 1573 geeiniget, 1620 (E. D. III. do t. VIII. i X.).

16215. Gottlieb B., Zur Geschichte der Herzogthümer Zator und Auschwitz, Sitzungsber. phil.-hist. Classe Akad., Wien XL., *zob. Historya polityczna (Prowincye).*

Zob. Nr. 2174, 2218, 2242, 2244, 2255, 10804.

16216. Uwagi nad X. Siewierskiem, Wschowa 1786; — Projekt co do X. Siewierskiego, b. r. (DS.) (E. IX.).

16217. Heck W., Archiwa miejskie ks. Oświecimskiego i Zatorskiego, Krak. 1891.

16218. Koneczny F., Z przeszłości miast podgórskich, At. 1892 I.

R: Chmiel A., Kwart. hist. 1893.

Zob. Nr. 773.

16219. Karwowski St., Beziehungen der Reichsgrafen von Oppersdorff auf Ober-Glogau zu den Königen von Polen, Leobschütz 1893.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1894.

Zob. Nr. 82, 774—775, 1981, 2520, 16096.

Zob. Nr. 2140.

16220. **Mazowsze**, *zob.* Nr. 666—667, 1117—1121, 16093, 16208 i *Dod. I.*

16221. **Narbutt T.**, Dzieje starożytne narodu litewskiego, *zob. Historya polit.*

16222. **Kraszewski J. I.**, Litwa, starożytne dzieje, ustawy, język, wiara, obyczaje, War. 1847; t. II. Historya od XIII. w. do r. 1386, Warsz. 1850.

Dzieje polityczne Litwy, zob. Historya polit. (Prowincye).

Zob. Nr. 10414—10457, 16097.

16223. **Władimirskij Budanow M. F.**, Oczerki iz istorii litowsko-russk. prawa, Pomietnija lit. gosudarstwa, Kiew 1889; — Tenże, Semejnoje prawo w lit. russ. gosudarstwie w XVI—XVII. w., Cztenija imp. obszcz. Nestora 1890 i Odb. Kiew 1890.

Por.: Wilenskij Wiestn. 1890 Nr. 170—174.

16224. **Daszkiewicz J.**, Zamietki po ist. lit. russk. gosvdarstwa, Kiew 1885; — Tenże, Lit. russkoje gosudarstwo, Kij. uniw. Izw. 1882, 1883, Odb. Kiew 1886.

16225. **Jasniski M.**, Ustawnyja zemskija gramoty lit.-russk. gosudarstwa, Kiew 1889.

16226. **Antonowicz W. B.**, Oczerki ist. wielkawo kniażestwa litowskawo do połowiny XV. st., Kiew 1878.

16227. **Briancew P. D.**, Istorja łytowskoho gosudarstwa z drewnijszych wremeń, Wilna 1889.

16228. Grabowskij, Naczało russkawo gosudarstwiennawo prawa (o włościanach na Litwie), Petersb. 1875.

16229. Szymański R., Die Wahlen des Grossfürsten von Lithauen u. des Wahlgesetz v. 1386 bis in die Mitte d. XV. Jahrh., Leipzig 1870.

16230. Mierzyński A., Przysięga Kiejstuta, Rocz. Tow. przyj. nauk pozn. XX., Odb. Poznań 1894.

Zob. Nr. 360—361.

16231. Morawski Szcz., Pra-Słowianie i Pra-Łotwa, Krak. 1882.

16232. Berwiński T., Einige Betrachtungen über die ältesten Zustände Lithauens und deren Umgestaltung im XIII. u. XIV. Jahrh., Program gimn., Trzemeszno 1857.

16233. Bartoszewicz J., Kniaź i książę, Szkice społ. i lit., Krak. 1876.

Senatorowie i dygnitarze, zob. Nr. 271; namiestnicy, zob. Nr. 272.

16234. Malinowski M., O ziemianach, podług dawnych praw litewskich, Teka wileńska 1857—1858 t. I.

Szlachta, zob. Nr. 359—360, 391—409.

Miasta na Litwie, zob. Prawo niemieckie, por.: Baltramajtisa Sbornik bibliogr., Nr. 1898—2011.

16235. **Daniłowicz Ign.**, Rzut oka na prawodawstwo litewskie, Pam. nauk. 1837 I.

Czacki T., O prawach polskich i litewskich, zob. Nr. 1105.

16236. Kamptz K. Alb., Literatur des ost- u. westpreuss. u. lithauischen Privatrechts, Jahrb. f. preuss. Rechtswiss. 1824.

16237. **Ptaszycki**, Do historyi litewskiego prawa, Bibl. warsz. 1894 II.

Zbiory praw, zob. Nr. 1099—1116.

Dokumenty, zob. Nr. 659—661, 946—963.

16238. **Statut** Wielikaho Kniażestwa lit., *zob.* Nr. 1101—1103 i 3593.

16239. Bagalej D. J., Kollekcja rukopisiej pokojnawo prof. A F. Kystiakowskawo (spis 27 rękop. Statutu litewskiego), Kij. Star. 1895.

16240. **Bierszadskij S.**, Litowskij Statut i polskija konstitucii, Petersb. 1893.

16241. **Diemczenko G.**, Nakazanije po litowskomu Statutu w jego triech izdanijach 1529, 1566 i 1588 g., izsledowanije, cz. I., Izwiestija uniw., Kijew 1893, *zob.* Nr. 1107 do 1113 i *Dod. I.*

16242. **Liubawskij M. K.**, Obłastnoje dielenije i miestnoje uprawlenije litowsko-russk. gosudarstwa k' wremieni izd. 1. litowskawo statuta, oczerk III. i IV., Czt. w imp. obszcz. istor. i drewn. Ros. 1893 t. III. i IV.

16243. **Bierszadskij S. A.**, O nasliedowanii w wymorocznich imuszczestwach po litowskomu prawu, Żurn. nar. prośw. 1892.

R: Korzeniowski J., Kwart. hist. 1893.

16244. Narbutt T., O panieńskiem w Litwie, Tyg. wil. 1817.

16245. Wolter E., Lituanismen der russisch-litauischen Rechtsprache, Mitth. d. litauischen lit. Ges. 1894.

Monety litewskie, zob. Nr. 492.

16246. Krasiński W. S., Sketch of the Union of the Grand Duchy of Lithuania with Poland, London 1842.

16247. **Mosbach A.**, Początki Unii Lubelskiej, Poznań 1872.

R: Bibl. warsz. 1873 IV.; Świętochowski, Prz. tyg. 1873.

16248. Dzieduszycki M., Dwie unie polityczne (lubelska i kalmarska), Przew. nauk. lit. 1873 I.; — Bartoszewicz J., Z dziejów unii, Szkice społ. i lit., Krak. 1875, Tydz. lit. V.

Smolka St., Rok 1386, zob. Historya polityczna.

16249. **Lewicki A.**, Nieco o unii Litwy z Koroną, Przegl. pol. 1893 IV., Odb. Krak. 1893; — Tenże, Über das staatsrechtliche Verhältniss Litauens zu Polen unter Jagiełło u. Witołd, Altpreuss. Mntschr. 1894, Odb. Königsb. 1894.

R: Schiemann, Deutsche Literaturzeitung 1894 t. XV.

16250. Unia Horodelska, Przyj. dom., Lwów 1861; — Wielki parlament horodelski, Dz. lit. 1861, *zob.* Nr. 2011.

16251. **Romanowski J. N.**, Otia cornicensia, Studya nad dziełem „Źródłopisma“, Poznań 1861.

16252. **Unia** lubelska z r. 1569, *zob.* Nr. 3032—3037 i *Historya polit.*

16253. Karwowski St., Wcielenie Inflant do Litwy i Polski 1558—1561, Poznań 1873, *zob.* Nr. 2937.

16254. **Narbutt J.**, Dzieje wewnętrzne narodu litewskiego za Sobieskiego i Aug. II., Wilno 1842, *zob.* Nr. 1951.

16255. Rubinsztein S. F., Chronołogiczeskij ukazatiel ukazow i prawitielstwiennych razporiażenij po gubiernijam zapadnoj Rossii, Biełorussii i Małorossii za 250 let, s 1652 po 1892 god, Wilno 1894.

16256. Jezierski Fr. S., Wzmianka o zjednoczeniu Xstwa Lit. z Król. Polskiem, b. m. 1790 i b. r.

16257. Redakcya projektu i rozgraniczenie w W. X. Lit., Warsz. b. r.: Pusłowski, poseł słonimski, Projekt, Przywrócenie spokojności obywat. W. X. Lit., b. r; Projekt aktu osobnego względem handlu obojga państw, b. r. (E. IX.).

Rozgraniczenie normalne W. X. Lit., zob. Nr. 10809.

Litwa pod rządem pruskim, zob. Nr. 12232.

16258. Zubrzycki D., Istoria drewnaho halicko-ruskaho kniażestwa, Lwów 1852; — Bielowski A., Halicko-ruskie księstwo, Bibl. Ossol. t. IV.

Historye Rusi, zob. Historya polit. (Ruś).

16259. **Gruszewskij M.**, Oczerk ist. kijewskoj zemli, Kijów 1891, *zob. Historya polit. (Ruś)*; — Mołczanowski M., Rys wiadomości o ziemi podolskiej do r. 1434; — Gołubowski P. W. i Bagaliej D. J., Historya ziemi siewierskiej; — Andriaszew A., Rys hist. ziemi wołyńskiej, *zob. tamże.*

Dzieje Bełza, Trembowli, Przemyśla, zob. Historya polit. i Miejscowości.

16260. Koczanowicz M., Ustrój państwowy rzeczyposp. nowogrodzkiej, Warsz. 1873.

16261. Rippen H. Fr., Dissertatio de antiq. russorum repub. sub praes. Chr. Hartknoch, Regiom. 1676 DS.

16262. **Kostomarow N.**, Siewiernoruskaja narodoprawstwa do wremia udilno-wierewaho układa (Nowgorod. Pskow. Wiatka), Ist. monogr., Petersb. 1863 VII—VIII.

16263. Kałajdowicz K., Ist. i chronołog. opat o Posadnikach Nowgorodskich iz drewnich russkich lietopisiej, Moskwa 1821.

Zob. Nr. 1787, 2086, 2136, 2257, 2304, 16100.

16264. **Lewicki J. E.**, Obozrenije obszczestwenno-ekonomicznoho stroja na jużnoj Rusy w kniazyskij period i w wremia polskoho władyczestwa, Lwów 1881.

16265. **Prawda** Ruskaja ili zakony wielikich kniażej Jarosława Władimirowicza i Władimira Wsiewołodowicza Monomacha, Izd. liubiteliami otecz. ist., Petersb. 1792; — Tekst Russkoj Prawdy na osnowanii spisok raznych redakcyi, izd. Kałaczow I., Moskwa 1847.

16266. **Rakowiecki J. B.**, Prawda Ruska, Warsz. 1820—1822 t. 2, *zob.* Nr. 1657.

16267. **Russkaja** Prawda, Tekst izd. po tremı spiskam, s predisłowiem i kratkim objasnitelnim słowarem, sost. A. B. Gineburgom, Izd. E. M. Garszyna, Petersb. 1888; — Paleograficzeskij snymok Russkoj Prawdy po Nowgorodskoj] Korniczej knihy XIII. wika, izd. J. J. Szeznewskiwo, Petersb. 1883.

16268. Izslidowania o Russkoj Prawdi P. Mroczek-Drozdowskawo, wyp. I. Moskwa 1881, II. Tekst Russkoj Prawdy, z objasneniami, Moskwa 1885, III. Moskwa 1887.

16269. Bedrow S. W., O deneżnych pieniach po Russkoj Prawdi, sprawnitelno s zakonami sałyczeskych Frankow, Cztenija Mosk. 1876 II.

16270. **Władimirskij Budanow M. F.**, Chrestomatia prawa russk., Kijów 1876.

16271. **Izbornik** wielikawo kniazia Światosława Jarosławowicza 1073 goda, Wilno 1880, *zob.* Nr. 1674.

16272. **Akty**, otnosiaszczjesia do grażdanskoj rasprawy drewnej Rusi, sobrał i izdał A. Fedotow-Czechowskij, Kiew 1863.

16273. **Russkija** jurydyczeskija drewnosti prof. W. Sergijewicza, I. Petersb. 1890.

16274. **Mejczyn D.**, Gramoty XIV. i XV. wikow Moskowskawo archiwa ministerstwa justycii, ich forma i znaczenie w istorii russkawo prawa, Moskwa 1883.

16275. **Swod** praw zapadn. gub., izd. Daniłowicz, Malewskij i Speranskij, Petersb. 182?.

16276. Wieriewkim M., Istoriko-juridiczeskija matieriały izwleczennije iz aktowych knig gubiernij witiebskoj i mogilewskoj, chraniaszczych sia w cientralnom archiwie w Witiebskie, Witiebsk 1892.

Dokumenty, zbiory praw i pomniki sądowe, zob. Nr. 668—678, 966—981.

16277. Kovalevsky, Modern customs and ancient laws of Russia, The Academy 1891.

16278. **Kostomarow N.**, Naczało edinoderżawia w drewnej Rusi (Monogr. ist. t. XII.), Petersb. 1872.

16279. Djaczan Wł., Uczastije naroda w wierchownoj własti w sławjanskich gosudarstwach do izmienienij ich gosudarstwiennawo ustrojstwa w XIV. i XV. wiekach, Warsz. 1882.

16280. Szczerbina W., K' istorji wojewodskawo uprawlenija w Kijewie, Kij. Star. 1894 z. VIII.

Zob. Nr. 13997.

16281. **Szaraniewicz J.**, Rządy Opolczyka na Rusi, Bibl. Ossol. t. IV.; — Tenże, Rys wewnętrznych stosunków Galicyi wschodniej z drugiej połowy XV. stulecia, Lwów 1869.

16282. **Stadnicki Al.**, Ziemia lwowska za rządów polskich w XIV. i XV. wieku, Bibl. Ossol. t. III.; — Tenże, Ziemia lwowska za rządów polskich w XIV. i XV. wieku, Lwów 1863, *zob.* Nr. 4992.

16283. **Storożenko N.**, K' istoriji małorusskich prawow XVIII. st., Kij. Star. 1884.

16284. **Materiały** dla istorii zemljewładinja w XIV. wiekie, F. T. Uspenskawo, Odessa 1883.

16285. **Linniczenko N. A.**, Juridiczeskija formy szliacheckawo zemlewładienija i sudba drewnorusskawo bojarstwa w jugo-zapadnoj Rusi XIV—XV. w., Juridiczeskij Wiestnik 1892 z. VII. i VIII.; — Tenże, Czerty, Moskwa 1894.

R: Lewicki A., Przegl. pol. 1893 t. III.

16286. Kowalewskij M., Trud, kak istocznik prawa sobstwiennostwi na zemliu w Małorossii i na Ukraini, Juridiczeskij Wiestnik 1892; — Efimenko A. J., Dworisznoje zemlewładienije w jużnoj Rusi, Russk. Myśl 1892; — Tenże, Małoruskoje dworiaństwo i jego sudba, por.: A. Szarłowski, Przegl. pol. I. str. 683—688; — Gromaczewskij S. G., Ograniczitielnyje zakony po ziemlewładiniju w zapadnom kraje, z motiwami i razjasnienijami (?), sostawił człen żytomirskawo okrużnawo suda, Petersb. 1894.

Monety ks. ruskich, zob. Nr. 499—506.

16287. Jabłonowski Al., Ukraina, Źródła dziejowe t. XX. i XXI., *zob.* Nr. 1387 i *Dod. I.*

16288. Dzieła kommissyi granicznej między Ukrainą, Polską i Nową Rossyą, Warsz. 1781, *zob.* Nr. 5137.

Zob. Nr. 1363, 7883, 7922, 9331, 16512.

16289. Srezniewskij J., Ist. obozrenie ustrojenia słobodzkoj Ukrainy, Charków 1839; — Darewski W. A., Avulsa Ukrainy, Wenecya (Bruksella) 1862.

Ugoda Hadziacka, zob. Nr. 3632 (zob. też Nr. 3576).

Akty o kozakach, zob. Nr. 2439.

16290. **Ewarnickij D. I.**, Istorija zaporożskich Kazakow, Petersb. 1889, 1895.

16291. Łuczyckij J. W., Zajmańszczyna i forma zajmańszczyńskoho władinnia na Ukraini, Prawda 1890, 1891; — A. Ł., Czesło krestijańskich dworow nachodiwszychsia wo władinnij kozackoj starszyni w połowini XVIII. w., Kij. Star. 1891 z. VIII.

16292. Zamietka o kozackich znamieniach, Kij. Star. 1890; — D-skij A., Systema kazatielnych mier w Zaporożi (ist.-juridiczeskij oczerk), tamże 1894.

Kozaczyzna, Kozacy zaporoscy i t. d., zob. Wojsko i Historya polit.

16293. Kętrzyński W., Prusy a Polska przed przybyciem Krzyżaków, Przew. nauk. lit. 1881.

16294. **Ewald**, Die Erwerbung Preussens durch die Deutschen, 1884, *zob. Historya polit.*

16295. Pawłowski J. N., Provinz Westpreussens in ihrer geschichtlichen Entwicklung, *zob.* Nr. 16306 i *Historya polit.*

16296. **Toeppen M.**, Antiquarische Aufsätze zur Gesch. Preussens, *zob. Hist. polit.*

Sprowadzenie Krzyżaków przez Konrada i historyę Zakonu, zob. Nr. 13741 i Historyę polit.

Wcielenie Prus w r. 1454, zob. Nr. 2219, 2220, 9214 i 10804.

Zob. Nr. 2227.

Pokój toruński z r. 1466, zob. Nr. 2283 i 2284.

16297. **Witt**, Die Lehensverhält. zwischen Preussen und Polen 1466—1657, Preuss. Provinzbl. 1834 XII., XIII., XIV.; — Tenże, Des deutschen Ordens Verhältnisse zu Polen von 1466, Ledeburs Arch. 1833 XII.

16298. Krasnosielski T., De duce in Prussia creato, Berol. 1862.

Zob. Nr. 2647, 2668.

16299. **Biernacki C.**, Hołdy pruskie podług źródeł dziejowych, Warsz. 1882

R: Sm., Prawda, Warsz. 1883.

Comentarii commissariorum 1566—1568, zob. Nr. 3002 i 10464.

16300. Sutowicz, Przejście Prus książęcych w dom elektorów brandenburskich, Spr. gimn., Tarnów 1881.

16301. **Bostel F.**, Przeniesienie lenna pruskiego na elektorów brandenburskich, Przew. nauk. lit. 1883, Odb. Lwów 1883, *zob. Hist. polit.*

Zob. Nr. 7674.

16302. Beneficium primum investiturae Borussiae, Crac. 1589 DS.

16303. Joachim II. Brandeburg. et Joh. Georg. March. Brandeb., Deductio juris successionis, Onoldi 1651; — Copia literarum recognitionis renovationis feudi, b. r. (DS.).

Zob. Nr. 2702, 3195, 3214, 4047, 4295, 4379, 4387, 4522.

16304. Wiadomości o chorągwiach lennych pruskich, Rocz. nauk. tow. krak. 1828 I.

Zob. Nr. 362—365, 412, 497, 511.

Dokumenty zob. Nr. 201—205, 688—696, 1718; Zbiory praw, zob. Nr. 1122—1138.

16305. **Konopacki H.**, Die Verfassung Westpreussens zur Zeit der poln. Oberhoheit, Berl. 1848, *zob.* Nr. 1138.

16306. **Pawłowski J. N.**, Die Provinz Westpreussen in ihrer geschichtlichen cultur-hist. u. sprachl. Entwicklung, Danzig 1878, *zob. Historya polit.*

16307. Westpreussen unter fremder Herrschaft, 1. Das Polnische Regiment, 2. Die französische Oberhoheit, 3 Die Stellung der Behörden, 4. Das Verhalten der Bewohnerschaft, Neue Preuss. Prov. Bl 1851 t. XII.

Zob. Nr. 10476, 10482—10486 i 16037.

16308. **Constitutiones** terrarum Prussiae, *zob.* Nr. 2392, 2762, 2769, 3063, 3166, 3307.

16309. **Karnkowski Stan.**, De Jure provinciali terrarum majorumque civitatum Prussiae, Crac. 1574, *zob.* Nr. 7372.

Jura fundamentalia, zob. Nr. 1129—1131, 1136.

16310. **Lengnich G.**, Jus publicum Prussiae, *zob.* Nr. 1134 i 9435.

16311. Caspari Carl J., Preussen, Polen, Cur- u. Liefland in alter und neuer Regierungsgestalt (Hartknoch, Wernsdorff, Bern, Neresius), Königsb. 1756; — L'Estocq J. L., Grundlegung einer pragm. Rechtshistorie der preuss.-poln., liv. u. curländ. Rechte, Königsb. 1766 (DS.).

16312. Stolterforth G., Kurzgefasste Geschichte u. Verfassung von Polnisch. Preussen, Danzig 1764 DS.

Zob. Nr. 10465.

16313. Schelwig S., Von dem Preussischen Recht, b. r.; — Böhm M., Dissertatio de corpore prutenico, Toruń 1707; — Lilienthal Mich., Selecta historica, Regiomonti 1711 i 1719 (DS.).

Zob. Nr. 4476, 9007.

16314. Willenberg Sam. Fr., Dissertatio juris prutenici de unionis, qua Poloniae jungitur Prussia, Gedani 1727; — Dilger Arn., Dissertatio juris publici prutenici de unionis qua Poloniae jungit indole, 1727; — Tolkemit Chr. Nic., Dissertatio iuris publici pruthenici de numero et ordine civitatum in Prussia Maiori, Elbing 1731 (DS.).

16315. Rosenbergius W., Immunitas civitatum Prussiae a jurisdictione judiciorum tribunal. R. Poloniae (2 ed.), Gedani 1718; — Ultima demonstratio et finalis juris Borussiae, 1723; — Koszucki P., Privilegium civitatum Prussiae occidentalis, Dantisci 1739; — Ohlius J. H., Prussiae in libertatem adsertae specimen, Halae 1740 (DS.).

16316. Seyler J. D., Dissertatio juris publici de Prussia nunquam tributaria, Elbing. 1740; — Grüttner S. Fr., Tractatio juris publici de Prussia nulli tributaria, Dantisci 1741; — Beweis, dass Preussen vormals ein Königreich gewesen von G. J. S., Königsb. 1742; — Schröter F., Gründlicher Beweis, dass das Westliche Preussen oder Polnisch Preussen ein Gross-Herzogthum sei, Halle und Leipzig 1755; — Drusus Fr. et Grüttner S. F., Biga commentationum de jure Prussor. circa electionem et pacta conv. regis, Dantisci 1746 DS.

16317. **Jus terrestre** nobilitatis Prussiae, *zob.* Nr. 1133.

16318. Informatio de juribus terrarum Prussiae (3 odb.), Gedani 1637 DS.

16319. Memoria nobilitatis civitatum Prus., Thorun., Elbing., Gedan. in publicum exhibita, Brunsb. 1630 DS.

16320. Objaśnienie o indygenacie prow. pruskiej (2 ed.), b. r. (E. IX.), *zob.* Nr. 421 i 8759.

16321. Lengnich Gotfr., Dissertatio de Prussorum comitiis, Gedani 1720; — Tenże, Acta publica Prussiae occidentalis, Gedani 1722; — Ammelung Joan. Jac., Disputatio juris publici de Prussorum comitiis, Gedani 1720; — Willenberg J. Fr., De Prussorum comitiis, 1720 (DS.), *zob.* Nr. 16514.

16322. **Blumhoff E.**, Beiträge z. Gesch. u. Entwickelung d. westpreuss. Stände im XV. Jahrh., Ztschr. d. westpreuss. Geschichtsver. 1894.

16323. Ordinatio consiliariorum in conventu Terr. Prussiae sancita a Vlad. IV., *zob.* Nr. 3694.

16324. **Lauda** statuum et ordinum Prussiae, Gedani 1731, *zob.* Nr. 4574.

16325. **Toeppen M.**, Acten der Ständetage Ost- und Westpreussens, *zob.* Nr. 1123, 1786.

R: Altpr. Mntschr. XI.; Prz. kryt. 1874—1875.

16326. **Thunert Fr.**, Acten der Ständentage Preussens 1466—1471, Danzig 1888 (Schriften d. westpreuss. G.-Vereins).

16327. **Jura municipalia** terrarum Prussiae, *zob.* Nr. 1125.

16328. Der Obrigkeiten Befugniss in den Preuss. Städten Edelleute zu richten, Danzig b. r., *zob.* Nr. 9435.

16329. Weickmann Joach. Guil., Dissertatio jurispublici, qua civitas gedanensis neque olim in regni germanici fuisse, neque hodie in imperii esse potestate, Vitembergae 1705 DS.

Zob. Nr. 3880, 4910, 10806.

16330. De varia fortuna et autoritate juris roman in regno Prussia, 1713 DS.

16331. Heero, Disputatio de feudis Prussorum, Regiomonti 1712.

16332. **Bruenneck W.**, Zur Geschichte d. Grundeigenthums in Ost- und Westpreussen, II. I.: Die Lehngüter, Das Mittelalter, Berlin 1895.

16333. Bayerski Adam, Juris correcti Prussiae de successionibus defensio, 1696 DS.

Por.: Rozprawy gdańskich jurystów z lat 1680 do 1720 w E. VIII. i IX.

Warmia, zob. Nr. 13107.

16334. **Zakrzewski Ign.**, O przyłączeniu wschodniego Pomorza do Polski i jego oderwaniu, Odb. z Kuryera pozn., Poznań 1882.

Zob. Nr. 10494—10503, 16104 i Hist. polit.

16335. **Maroński**, Die stammverwandschaftlichen und politischen Beziehungen Pommerns zu Polen bis z. J. 1227, Programm Gymn. in Neustadt in Westpreussen 1866.

16336. **Fabricius C. G.**, Die Herrsshaft d. Herzoge von Pommern, Studien z. Gesch. d. Wendischen Ostseeländer I.

16337. **Haxthausen Aug.**, Über den Ursprung u. die Grundlagen der Verfassung in den ehemal slav. Ländern Deutschlands, Pommerns insbesondere, Berlin 1842.

16338. Ursprung d. Bardenburg.-Pomm. Lebensverhältnisses, Mntsbl. d. Ges. f. Pomm. Gesch. 1893 str. 109; — Gähtgens P., Verhältn. Brandenburgs u. Pommerns 1440—70, Giessen 1890; — Rachfahl F., Der Stettiner Erbfolgestreit (1463—1472), Breslau 1890.

R: Wehrmann M., Kwart. hist. 1891.

16339. **Zickermann Fr.**, D. Lehnsverhältniss zw. Brandenburg u. Pommern im XIII. u. XIV. Jahrh., Forsch. z. brand. Gesch., Berlin 1891 IV.

R: Wehrmann M., Kwart. hist. 1892.

16340. Lukas Chr. T. L., De bellis Suantopolci Ducis Pomeranorum adversus Ordinem theutonicum gestis liber, Regiom. 1823.

16341. Terra Pomeraniae quomodo subiecta est Ordini Fratrum Theutonicorum, SS. rr. pruss. I., *zob. Dod. I.*

16342. **Gorzycki J. K.**, Kwestya lennego zwierzchnictwa Polski do Pomorza za Kazimierza W., Spraw. gimn., Lwów 1895, Odb. Lwów 1895, *zob.* Nr. 16200—16210.

R: Dod. lit. do Kur. lw. 1895 Nr. 28, 29.

16343. Powrót Pomorza do Polski, Bies. lit. 1882.

16344. **Łoyko F.**, Wywód praw polskich do Pomeranii, *zob.* Nr. 4992.

16345. **Schwarz**, Versuch einer Pommerischen Lehnshistorie, *zob.* Nr. 1791.

Zbiory dokumentów pomorskich, zob. Nr. 697—706, 1791 i Dod. I.

Zob. Nr. 214.

16346. Pyl Th., Die Entwicklung des Pommerschen Wappens, im Zusammenhang mit den Pommerschen Landes-Theilungen, nach den urkundlichen Quellen,' Pommersche Geschichtsdenkmäler, Greifswald 1894 VII.

Monety pomorskie, zob. Nr. 495.

16347. Łojko F., Wywód pretensyi do Nowej Marchii, *zob.* Nr. 2099, 4992.

Zygmunt I. nadaje Bytom i Luneburg książętom pomorskim, zob. Nr. 2671.

Zob. Nr. 10804.

16348. **Bunge F. G.**, Grundriss zu einer Einleitung in das liv-, esth- und kurländische Provinzialrecht, Dorpat 1824; — Tenże, Einleitung, Reval 1849.

16349. **Istoriczeskija** swiedienija ob osnowaniach i chodie miestnawo zakonodatelstwa gub. Ostzejskich, Petersb. 1845—1862 (toż po niem.: Geschichtliche Übersicht der Grundlagen und der Entwickelung des Provinzialrechts in den Ostseegouvernements, Petersb. 1845—1862).

16350. **Bunge F. G.**, Beiträge zur Kunde der liv-, esth- und kurländischen Rechtsquellen, Dorpat 1831, 1832; — Nietsche F. A., Programma iuris livonici fontibus, Lipsiae 1831.

16351. Boecler J. H., Dissertatio de acquisito et amisso imperii romano-germ. in Livoniam jure, Argentor. 1710, 1711 (Toż w: Kretschmanna: Jus publ. Germaniae, Lips. 1792); — An eine Reichsversammlung zu Regenspurg d. 23. Oct. 1737, Dorpat 1737 (Toż w: Faber, Staatscancelley II. i hrsg. v. Napiersky w: Archiv Liv-Esth-Curl., Dorpat 1854 VII.), *zob.* Nr. 4641; — Ohlius J. H., Prussiae in libertatem specimen, Halis 1740; — Tenże, De actibus Imperii in Prussiam, Regiomonti 1741 (DS.); — Dragendorff E., Über die Beamten des Deutschen Ordens in Livland während des XIII. Jahrh., Inauguraldissertation, Berlin 1894, *zob.* Nr. 1802, 13799.

Por.: **Winkelmann, B. L. Nr. 3751—3757.**

16352. **Pacta** subjectionis inter Sig. Aug. et Mgstr. Ord. Liv., Lublini b. r., *zob.* Nr. 2955.

16353. **Karwowski St.**, Wcielenie Inflant do Polski, 1873.

Manteuffel, Inflanty polskie, zob. Hist. polit.

16354. Incorporatio Duc. Curlandiae, Lublin 1569 DS.

Zob. Nr. 1430—1431, 1728, 7216—7217, 7246.

Konstytucye inflanckie z r. 1582, zob. Nr. 3194.

16355. Fama novae gubern., Livoniae 1583; Cnotliwy Litwin podaje, jakie prawa ma naród litewski do ziemi infl., b. r. 1692 (por. E.: Wołodkowicz) (DS.).

16356. **Ordinatio** Livoniae (13. kwietnia 1598 r.), Prawa, konstytucye, Warsz. 1733; — Livländische Ordnung, Riga b. r. (DS.), *zob.* Nr. 3402—3403, 3416.

16357. **Birkel H. L.**, Formula regiminis Curlandiae. 1617; — Tenże, Statuta Curlandica 1617, 1804, *zob.* Nr. 3561.

16358. Actus commendationis Rectoris Lipsiensis, et orationes Franc. Romani, De dignit. fam. Curlandicae et Phil. Mülleri de Livoniae statu, Lipsiae 1623 DS. (por. E. IX b. r. sub voce: Kettler).

16359. Deductio summaria juris Curlandiae Ducibus competentis, Mitawa 1640, 1670 DS.

16360. Hommagium Ducis Curlandiae, Ostrowskiego Suada pol. 1745 DS.

16361. Vischer G., Summaria demonstratio Curlandiae et Semigaliae Livoniae partem, Riga b. r. (1648) DS., *zob.* Nr. 8228.

Zob. Nr. 3966, 4124, 4535, 4633, 4641, 8807.

16362. Hartknoch Chr., Dissertatio de Curonorum republ., Regiom. 1676 DS.

16363. Niresius B. J., Dissertatio de Curonorum et Semigall. republica, Regiom. 1676 DS.

16364. **Curlandiae** jura et privilegia, b. r. (E. IX.).

16365. Collectanea Livonica ausgezogen aus dem Corpore privilegiorum, 1701 DS.

16366. F(uchs) C. D., Jus Regni Poloniae in Ducatum Curlandiae et Semigalliae, b. m. 1742, Dantisci 1744 DS.

Zob. Nr. 4771, 4807, 4829, 4839, 9272.

16367. Refutatio solidissima contra libellum: Solida demonstratio Jus eligendi ducem Curlandiae (1736), b. r; Refutatio objectionum a delegatis status nobilitatis Ducatuum Curlandiae et Semigalliae, Zbicie zarzutów, b. r. (E. IX).

16368. Konarski St., Dissertatio de principatu Curonae et Semigalliae, Vars. 1758; — Klopman Ew., Jus ducem eligendi Statibus Curlandiae extincta stirpe Kettleri, London 1758; — Gründlicher Beweis, dass das Recht eines Fürsten zu wählen Ständen Curland angestammet, b. r. (E. IX., por. też E. IX. b. r. sub voce: Karol i Kurlandya).

16369. **Dyaryusz** inwestytury księcia kurlandzkiego 1759 r., Wizerunki i roztrząsania nauk., Wilno 1840 p. n. XIV. t.

16370. **Heyking D. E.**, Geschichte der Grund- u. Hauptverfassung der Provinz Curland und Semigallien in Liefland, Warschau 11. Jan. 1762; — Tenże, Curlands Grundverfassung, Warschau 1774; — Tenże, Beantwortung und Widerlegung der Staatsrechte v. Ziegenhorn, Frankf. u. Leipzig 1776 (DS.).

16371. **Tetsch Krz. L.**, Nota civitatum Curlandiae confederatae reipublicae tradita, 1767; — Tenże, Krótki wywód, którym dowodzi się, iż miastom Kurlandyi prawo apellacyi do sądów J. Kr. Mości służy, 1767 (DS.).

16372. Elucidatio juris defectuosi ducis Bironis in ducatus Curlandiae, 1770; Expositio jurium pro instigatoribus Reg. Pol. (Przełożenie naprzeciw Piotrowiks Kurlandyi), Warsz. (1772) b. r. (DS.) (**E. IX.**, por. też sub voce: Piotr, Biron, Kurlandya).

Zob. Nr. 4852, 4872, 4920, 4935, 4953, 4961, 4972, 4984, 4994, 5023.

16373. **Ziegenhorn Ch. G.**, Staatsrecht d. Hrzg. Curland und Semigallen, Königsb. 1772, 1776 DS.

16374. Plater Cas. Const., Quelque chose concernant la suzeraineté du roi et d. l. repub. de Pologne sur Courlande, Vars. 1792; — Tenże, Etwas über die Oberlehnsherrschaft 1792 (Toż, Nord. Miscell. IX.) DS.

Zob. Nr. 5046, 5070, 5089, 5109, 5128, 5159, 5173, 5193, 5204, 5225, 5241, 5273, 5300, 5365, 5389, 5419, 5443.

Granice i podział kraju, zob. Nr. 10804, 10541, 10863, 10865.

16375. **Recesse** der livländischen Landtage, *zob.* Nr. 1402, *zob.* też Nr. 1430, 1431, 1456.

Por.: Winkelmann, B. L. Nr. 1145–49, 1182–92, 1250, 3751—3812 i **E. t. IX.** sub voce: Sieberg).

16376. **Bunge u. Madai**, Sammlung der Rechtsquellen Liv-, Esth- und Kurlands, I. Abth. hrsg. v. Bunge, Dorpat 1844, 1847; II. Abth.: Quellen des kurländischen Landrechts, hrsg. v. Rummel, Dorpat 1844—1852; III. Abth.: Quellen der Ritter-Lehn u. Landrechte Esth- u. Livlands, hrsg. v. Paucker, Dorpat 1845.

Zbiory dokumentów, zob. Nr. 707—715, 964—965; Zbiory praw, zob. Nr. 1139—1146.

Zob. Nr. 209—210.

16377. **Theoretisch praktische Erörterungen** aus den Liv-, Esth- und Kurland, hrsg. v. Bunge u. Madai, Dorpat 1840—1845 I—IV., Reval 1853 V. (Rozprawy: Neumanna, Pauckera, Zimmerberga z historyi prawa).

16378. Bunge F. G., Das römische Recht in den Ostseeprovinzen, Dorpat 1833, Riga u. Dorpat 1834; — Tenże, Livländische Rechtsgewohnheiten aus der Zeit der polnischen Herrschaft, Archiv f. d. Gesch. Liv-, Esth- u. Curlands, hrsg. v. Bunge, V.

16379. Winkelmann E., Johann Meilof, zur Gesch. des röm. Rechts in Livland, Dorpat 1869.

16380. Versuch einer Geschichte der livländischen Ritter und Landrechtes, Riga 1796 DS.

16381. Defensio justa pro nobilitate Curlandiae, Obrona sprawiedliwa, b. r.; Zażalenie ze strony stanu rycerskiego Kurlandyi (1790?), b r.; Zachowanie przy prawie indygenatu (Kurlandczyków), Odpowiedź (po pol. i łac.) 1649 (DS) (**E. IX.**).

16382. Geschichte der Sklaverei und Charakter der Bauern in Lief- und Estland, 1786 DS.

16383. **Łuczyckij J.**, Popytki krestjanskoj reformy w Liflandii w XVII. wiekie, Sewier. Wiestn. 1894 Nr. 2 odd. II.

16384. Deklaracya względem miast Kurlandzkich, konstytucye, b. r.; — Wywód krótki, którym dowodzi się miastom Kurlandyi prawo apellacyi, b. r. (**E.** IX.), *zob.* Nr. 16371.

16385. Heyking K., Kurze Erläuterungen in Rücksicht des Piltischen Kreises, b. m. 1790, *zob.* Nr. 5334.

16386. Diplomatica brevis expositio nexus districtus Piltensis erga Polon., Vars. 1674 (toż po pol.: Dyplomatyczne wyłożenie związków powiatu piltyńskiego, b. r.) DS.

16387. Informacya względem powiatu piltyńskiego, b. m. (Warsz.) 2 ed. 1768 DS.

Zob. Nr. 3998, 4198, 4913, 4936, 4953.

16388. Hołdy książąt Multańskich królom polskim, Niemc. Zb. pam. t. II., *zob.* Nr. 1955.

Zob. Nr. 1853, 1920, 1922, 1935, 1941, 2289, 2474, 6539.

16389. Kurkowski, O Multanach i Wołoszczyźnie i wojny Polaków z nimi, Popisy szkoły depart. Kaliskiej z r. 1830.

16390. **Niemczewski I. T.**, Untersuchung d. polnischen Oberhoheitsrechtes über d. Moldau, Leipzig 1872, *zob.* Nr. 2005.

16391. **Morgenbesser Al.**, Polska i Multany, Przew. nauk. lit. 1874 t. II.; — Tenże, Multany, Bessarabia i Polska, Alb. Muz. nar. w Rapperswilu 1876.

16392. **Rogalski L.**, Dzieje księstw naddunajskich, *zob. Hist. polit.*

Krzyżanowski St., Początki Wołoszczyzny, zob. Hist. polit.

Czołowski Al., Początki Mołdawii, zob. Hist. polit.

Rozgraniczenie Pokucia w r. 1503, zob. Nr 2474 i 10804.

Materyały, zob. Nr. 1899, 1954, 1956.

Zob. Nr. 7027, 7070, 8774.

(d: Organizacya państwa: Najwyższa władza, następstwo na tron, bezkrólewia i elekcye, prawa majestatu).

16393. Moraczewski J., Wielu historyków bardzo mylnie pojmuje rząd za Piastów, Tyg. lit., Pozn. 1838 Nr. 20, 1842 Nr. 51; — Tenże, Jeszcze o monarchizmie starożytnej Polski, tamże 1838 Nr. 40.

16394. Czy Polska była Monarchią czy też Rzeczypospolitą? Kronika emigr. pol., Paryż 1834—1839.

16395. **Steinwehr W. B. A.**, Regiae in Polonia dignitatis origines, Lipsiae 1758; — Jaworski Stan. X., Uwagi na Steinwehra dzieło, 1767 (DS.), *zob.* Nr. 9353.

16396. Crissenius, De ortu regiae dignitatis in Polonia, Lipsiae 1754; Tietz J. D., Von dem Ursprunge d. Königl. Würde in Polen (Magaz. d. Wissenschaft), b. r. (E. IX.) (DS.) (por.: Poln. Bibl. 1718).

16397. Jezierski, Rozwagi o królach polskich, elekcyach, bezkrólewiach, Warsz. 1780 DS.

16398. Ossoliński J. M., Rozprawa o rozmaitem następstwie na tron za dynastyi Piastów, Czasop. nauk. Bibl. Ossol. 1832 t. III.

16399. **Balzer O.**, Genealogia Piastów, Krak. 1895, *zob. Dod. I. (Genealogia).*

16400. Lelewel J., O związku Polski z Niemcami i tytule król. aż do podziału synów Krzywoustego, Pam. nauk. (c. d. Ćwiczeń) 1819 II.

O testamencie Bolesława Krzywoustego i podziale monarchii, zob. Hist. polit.

16401. **Szujski J.**, Ludwik Węgierski i bezkrólewie po jego śmierci, Opowiadania hist. i Dzieła ser. II. t. VII.

16402. **Stadnicki K.**, O tronie elekcyjnym domu Jagiellonów, Lwów 1880.

R: Tydz. pol. lit. X.

Zob. Nr. 2090.

16403. **Szujski J.**, Jeszcze o elekcyi w epoce Jagiellonów, Opowiadania hist. i Dzieła ser. II. t. VII.

16404. Szymański R., Die Wahlen der Grossfürsten v. Litthauen seit 1386 bis in die Mitte des XV. Jahrh., 1870.

Dokumenty i opisy elekcyj, zob. pod odpowiednimi latami w Części I.: Źródła.

Opracowania elekcyj, zob. Hist. polit. pod odpowiednimi latami.

16405. **Boehm Mar.**, Commentarius de interregnis, Thor. 1733 DS.

16406. **Konstytucye** Korony polsk. z W. X. Lit. podczas interregnum do wiadomości potrzebne, 1764 DS.

16407. Łubieński Lad. X., Wiadomości podczas interregnum, wybrane z księgi: „Świat określony" (1763), *zob.* Nr. 9313.

Prymas interrex, zob. Nr. 12813.

16408. Objaśnienie prerogatywy wojewodów sub interregnis, b. r. (E. IX.) DS.

Sądy kapturowe, zob. Prawo sądowe.

16409. Na projekt wiecznego bezkrólewia odpowiedź, b. r. DS.

16410. **Górnicki Ł.**, O elekcyi, *zob.* Nr. 7309; — Solikowski, *zob.* Nr. 7348; — Sarnicki, *zob.* Nr. 7375.

16411. Spanocchi H., Discorso sopra l'elettione, Frankf. 1610 DS.

16412. Dissertazione nelli elezione d. Re di Pol., Milano 1604 DS.

16413. Leibnitz (Lubieniecki) Bogumicz Wilh., Specimen pro eligendo rege, *zob.* Nr. 8427.

16414. Leucht Chr. L., Tract. de juris dictione (de succes. in Moscov., Polon.), Norimb. 1700 DS.

16415. **Braun D.**, De electionibus Regum Poloniae, Colon. 1722 (por.: Acta literaria 1755).

Zob. Nr. 9137.

16416. Schlözer, O Izbranii korolej w Polszy, Petersb. 1764 DS.

16417. Karpiński Fr., O następstwie i wyborze królów, b. r. (E. IX.) DS.

16418. Rzewuski S., O tronie polskim zawsze obieralnym, z dziejów i prawa dowody, 1790; — Jezierski Fr. Sal., O bezkrólewiu w Polszcze i o wybieraniu królów, Warsz. 1790 (DS.).

16419. Riccius Chr., Problema regium de electione principum (2 odb.), Paris 1636 DS.

O elekcyi, zob. Nr. 2702, 5270, 5296, 5324, 5329, 5361.

16420. Relation abrégée de ce qui c'est passé dans les elections depuis Sig. Aug. (1733?), b. r.; — Kurtze Erzählung dessen, was auf bey denem Wahlen der Könige von Pohlen, b. r.; — Beschreibung einer polnischen Königswahl, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 8750.

16421. Plan koła elekcyjnego pod Wolą, b. r. DS.

16422. Groddeck G., De pactis conventis, Dantisci 1709 DS.

16423. **Lengnich G.**, Pacta conventa Augusti III., Dantisci 1736, *zob.* Nr. 9306.

16424. Articuli pactorum conventorum (lat. et germ.), Dresdae 1751 DS.

16425. Elekcya królów polskich, Przyj. ludu, Leszno 1837 II.

16426. **Bartoszewicz J.**, Prawo o elekcyi, Dzieła t. X.

16427. Judycki B., Ceremonia y porządek w koronowaniu, Wilno 1610 DS.

16428. Riccius Chr., De coronatione regia Diaskepeis, Paris 1636 DS., *zob.* Nr. 8311.

16429. Obrzęd koronacyjny w Polsce, Gaz. nar. 1875 Nr. 181.

16430. Sozański A., Głosowania czyli sufragia na królów, Przegl. bibl. arch., Warsz. 1882 t. III., *zob.* Nr. 1391, 1674, 4072.

16431. Sartorius J., De suffragio in elect. principum sub praes. Herm. Bordewisch, Gedan., Vitemb. 1722 DS.

Abdykacya, zob. Nr. 4010, 4630, 5448.

16432. **Braun D.**, De iuribus majestatis sive regalibus, Coloniae 1722 (por.: Acta literaria, 1755); — Tenże, De iurium regnandi fundamentalium, Coloniae 1722 (DS.).

16433. Lengnich G., Commentatio de norma regiminis, Gedani 1722, *zob.* Nr. 9306.

16434. Rylski J., De jure majestatico, Heidelberg. 1608; — Baumgarten A., De majestate principis, Thorunii 1686; — Sartorius J., Theses politicas de majestate disp. Ant. Baumgarten, Torunii 1686; — Rosenbe-g, Dissertatio de jure principis, Gedani 1701; — Marciszewski Jak. Mich. X., Quaestio juridica de jure majestatico, Crac. 1762; — Czaplic M., Positiones de principatu, b. r. (E. IX.) (DS.).

16435. Wolski Mik., Zdanie o królu polskim, Warsz. 1792 DS.

16436. **Szczerbic P.**, Artykuły securitatis przy boku J. K. Mci, Warsz. 1646 DS.

16437. Bezpieczeństwo pod bokiem Naszym królewskim, b. r. (E. IX.) DS.

Zob. Nr. 3594, 4358.

16438. Obrona verificaciey od Obrazy Majestatu, Wilno 1621 DS.

16439. Piccarti M. Fr., Oratio de Officio boni principis, Altorf 1610; Obraz chrześcijańsko-politycznego władcy, Wilno 1616; Oborski A. G., De pietate subditorum erga principem, Francof. 1679 (DS.).

16440. Tetsch Krz. L., Succincta deductio, qua evincitur jus ad thronum reg. maj. appelandi, Vars. 1767 DS.

16441. **Szujski J.**, Artykuł o wypowiedzeniu posłuszeństwa, Opowiadania hist. i Dzieła ser. II. t. VII.

16442. Rationes septuaginta, ob quas Regem Poloniae non adversari decet, b. r. (E. VIII.) DS.

16443. **Rembowski A.**, Monarchizm elekcyjny i konfederacye w dawnej Polsce, Bibl. warsz. 1893 t. I.

Zob. Konfederacye Nr. 16522.

16444. Lubomirski Stan., Zmniejszenie expensy cywilnej, na sessyi sejm. dane, b. r.; — Projekt tabelki expens cywilnych, b. r.; — Traktat o starostwach tak w Koronie, jako i W. X. Lit., Przydane formuły przysiąg, Warsz. 1774 (DS.), *zob.* Nr. 4727.

Królewszczyzny, starostwa i inne dochody królewskie, zob. Skarbowość.

16445. Klejnoty koronne, Tyg. lw. 1867; — J. S. B., O koronach polskich, Tyg. krak. 1834; — Martynowski Fr. X., O berłach królów polskich, Strzecha 1872.

Herby korony, zob. Nr. 314, 326 i 6732.

Itineraria królów, zob. Nr. 261—263; Pieczęcie, zob. Nr. 293—295; Genealogia, zob. Nr. 376—390 i Dod. I.; Monety, zob. Nr. 423—511; Medale, zob. Nr. 568—602.

16446. Kierski E., Ordery w Polsce, Tyg. lit., Poznań 1841 IV.

Odznaki, przywileje, indygienaty, zob. Nr. 413—422.

16447. **Statuta** ordinis Im. Virginis, *zob.* Nr. 3717, 3749.

16448. Sapieha J. Fr., Historia Ordinis Aquilae Albae, *zob.* Nr. 4438; — Order Orła Białego, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.

16449. Kawalerowie orderu Orła Białego zapłacą do skarbu, Projekt (1790?), b. r. (E. IX.) DS.

Order św. Stanisława, zob. Nr. 4904.

16450. Bartoszewicz J., Kwestya prawa salickiego, Dz. warsz. 1854 Nr. 90.

16451. Prawa publiczne królowych, Gaz. sądowa, Warsz. Nr. 47.

e: Organizacya państwa. — Ustawodawstwo: Konstytucye i kodyfikacye, sejmy i sejmiki, konfederacye i rokosze).

16452. **Rudnicki K. L.**, De legibus generalibus Regni Polonorum, *zob.* Nr. 16082.

16453. **Lelewel J.**, Początkowe prawodawstwo polskie cywilne i kryminalne do czasów Jagiellońskich, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1827 XIX., Odb. Warsz. 1828; Toż, Polska. dzieje i rzeczy jej t. IV. (po franc.: Essai historique sur la legislation civile et criminelle, traduit par Sig. Krasiński sous les yeux de l'auteur, Paris 1830).

Zob. Nr. 16084.

16454. **Hube R.**, Wywód prawodastwa polskiego cywilnego i kryminalnego aż do czasów Jagiellońskich, Themis polska, War. 1828 IV.

R: Czasop. nauk. Ossol. 1882 I.

16455. Majorkiewicz J., Charakter rapsodyczny dawnego prawodawstwa polskiego, Atheneum Krasz. 1848 I.

16456. A. H., O prawodawstwie polskiem (Koronacya, Senat etc.), Dzwonek, Lwów 1851 IV.

Zob. Nr. 12611,

16457. **Hoffman K.**. Rząd i prawodawstwo dawnej Polski, Prz. pozn. t. V—XI.

16458. **Maciejowski W. A.**, Pobieżny pogląd na kodyfikacyą praw w Polsce, Czas. pośw. prawu, Krak. 1868, Odb. Krak. 1868.

Zbiory praw, zob. Nr. 1014—1057.

Konstytucye, zob. pod odpowiednimi latami w dziale: Dokumenty i Nr. 16534.

Najstarsza księga prawa, zob. Nr. 1017 i 16110.

Balzer O., Corpus iuris, zob. Nr. 16090.

16459. O dawnych statutach polskich dotąd niewyd., Pam. warsz. 1820; O pierwiast. edycyach Statutów polskich, tamże 1821, *zob.* Nr. 1018.

Prawodastwo t. zw. wiślickie Kazimierza Wielk., zob. Nr. 1019—1021.

16460 Kodeks polski, jaki był za Kazimierza W., Pam. warsz. 1820; Statut Piotrkowski Kazimierza W., tamże.

16461. **Lelewel J.**, Krytyczny rozbiór wiślickiego statutu, Rocz. tow. warsz. przyj. nauk. 1828—1830 XX—XXI, Polska, dzieje i rzeczy t. IV.

16462. Sejm w Wiślicy, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.

16463. **Hube R.**, Przyczynek do objaśnień historyi Statutu wiślickiego, Warsz. 1853, *zob.* Nr. 1019.

R: Dz. warsz. 1853 Nr. 36.

16464. Maciejowski W. Al., Nowe źródło wiślicki statut objaśniające, Wilkoński A., Dzwon literacki oddz. I. t. III., *zob.* Nr. 16053.

16465. Węclewski J., Statutum Vislicense pars I., Diss. inaug., Vratisl. 1854.

R: Gaz. warsz. 1854 Nr. 99.

16466. **Helcel A. Z.**, Starodawne prawa polskiego pomniki (Wstęp), *zob.* Nr. 1020.

16467. Czajkowski A., Statut Wiślicki z roku 1317, Wieniec ofiar. Stan. Jachowiczowi, Warsz. 1857—1858 I.

16468. **Stadnicki Al.**, Przegląd krytyczny rozporządzeń Statutu Wiślickiego, podług przedmiotów ułożony z uwzgl. poprawnej wersyi Z. A. Helcla, Bibl. war. 1859 I—IV., Odb. Warsz. 1860, Bibl. warsz, 1861 I.; — Tenże, Wykład popularny Statutów Wiślickich, Dod. tyg. Gaz. lw. 1858 Nr. 13.

R: Bibl. warsz. 1861 I.

16469. **Łaguna St.**, Kilka uwag nad wywodem hist. niektórych artykułów Statutu Wiślickiego, Bibl. warsz. 1859 III.

16470. Kazimierz W. w Wiślicy. Przyj. dom., Lwów 1862; Kazimierz W. jako prawodawca, Tyg. nauk., Lwów 1865; Tatomir Ł., Statut Wiślicki, Strzecha 1868; (§) Pięciosetletnia rocznica Statutu Wiślickiego, Gaz. nar. 1869 Nr. 89.

16471. Zborowski St., O statutach Kazimierza W., Dz. lit. 1869—1870.

16472. **Hube R.**. O datach nadawanych statutom Kazimierza W., Bibl. warsz. 1877 I., Odb. Warsz. 1877; — Tenże, Prawo polskie XIV. w., *zob.* Nr. 16092.

R: Prz. kryt. 1877.

16473. **Piekosiński Fr.**, Uwagi nad ustawodastwem wiślicko-piotrkowskiem, Rocz. wydz. hist. fil., Krak. 1891 XXVIII.; — Tenże, Statut wielkopolski króla Kazimierza Wielk. z r. 1347, pono w Piotrkowie uchwalony, do ćwiczeń seminaryjnych, Krak. 1893.

Por.: Über die Gesetzgebung Kasimir des Grossen, Anzeiger der Akad. Krak. 1891.

O poszczególnych artykulach, zob. Prawo sądowe.

Przekłady statutu, zob. Nr. 1022—1028 i Dod. I.

16474. Z. F., Kilka słów z powodu zdania Szajnochy o dwóch groszach łanowych i opisu zjazdu koszyckiego, Bibl. warsz. 1860 II.

Uchwały zjazdu w Radomsku 1384, zob. Nr. 1030; zjazdu piotrkowskiego 1406—1407, zob. Nr. 1032.

16475. Chodyński Ad., Gdzie był uchwalony statut Jagiełły z r. 1423, Bibl. warsz. 1863 II.

16476. Hube R., Statut wartski Wład. Jagiełły, Bibl. warsz. 1874 II.

R: Prz. kryt. 1874—1875.

Uchwały zjazdu piotrkowskiego z. r. 1444, zob. Nr. 2155; Ustawodawstwo nieszawskie, zob. Nr. 1034—1035; Konstytucye 1501—5, zob. Nr. 1036—1037.

Kodeksy praw, zob. Nr. 1058—1098 i Dod. I.

Zob. Prowincye, Nr. 16211—16387.

16477. **Braun D.**, De comitiis Regni Poloniae generalibus, Colon. 1722 (por.: Acta literaria, 1755.

De la Bizardière, zob. Nr. 8739.

Pulaski, zob. Nr. 9137.

16478. **Presiowski I.**, Krótka wiad. o sejmach i sejmikach w Polsce, Progr. szk. wojew., Warsz. 1829, 2. ed. Bibl. polska Turowskiego.

16479. **Bentkowski Wł.**, Vicissitudines comitiorum in Polonia sub Jagellonum stirpe, Acta Jablonoviana nova 1836 VII.

16480. Iłowajski, Szkice z dziejów Polskich sejmów (po ross.), Wiestnik ruskij, Moskwa 1862.

16481. **Łebiński Wł.**, De nuntiorum terrestrium in Polonorum Rep. origine, conditione, rebus gestis, Diss. inaug. pars I. (1468—1668), Vrat. 1863.

16482. **Kariejew M.**, Istor. oczerk polskawo sejma, Moskwa 1888 (toż po pol.: Zarys historyczny sejmu polskiego, przeł. Z. Poznański, Warsz. 1893).

R: Korzon T, Dod. do Kraju 1869 Nr. 32; Rembowski Al., Kwart. hist. 1889; Bibl. warsz. 1893 III.; T. L., Przew. nauk. lit. 1893; Kornatowski J., Przegl. pedag. 1893 Nr. 11.

16483. **Rembowski A.**, Reprezentacya stanowa w Polsce, Bibl. warsz. 1893 (por. też: Bibl. warsz. 1892, Ateneum 1892 IV.).

16484. **Porządek** sejmowania według konstytucyi 1644, Suada lat. Ostrowskiego, *zob.* Nr. 1351; — Łochowski Stan., Comitiorum Reg. Pol. forma, ded. Christ. Sutowski, Crac. 1644 DS.

16485. Moraczewski, Głosowanie w obradach polskich, Tyg. lit., Poznań 1839 II.

16486. **Ulanowski B.**, Trzy zabytki do historyi parlamentaryzmu w Polsce w XV. w., Arch. kom. prawn. akad. I., Odb. Krak. 1893.

R: Kraj 1893 Nr. 41; Winiarz A, Kwart. hist. 1894.

16487. **Bobrzyński M.**, Sejmy polskie za Olbrachta i Aleksandra, Ateneum 1876 II.

16488. Warnka St., Sejm piotrkowski w r. 1565, Dz. lit. 1868.

16489. Kalicki B., O niektórych projektach reformy sejmowej w XVII. w., Prz. pol. r. VIII. t. I.

16490. Maciejowski W. A., Liberum veto, Ks. zbior. ofiar. Wójcickiemu, Warsz. 1862.

16491. Kubala L., Pierwsze Liberum veto, *zob. Hist. polit.*

16492. Kowalewski C., Dissertatio juris publici pol. de nuntiorum terrestrium intercesione in comitiis seu libero veto: Nie pozwalam, Regiomonti b. r. (E. IX.).

16493. Jak u nas rwano sejmy (obrazek hist.), Czas 1849 Nr. 25 i n.

16494. **Sawczyński H.**, Sprawa reformy sejmowania za Jana Kazimierza, 1658—1661, Kwar.. hist. 1893, Odb. Lwów 1893.

16495. **Pułaski F.**, Annotacya sejmów, *zob.* Nr. 4331; — Pietrusiński L., Przed stu laty o prawodawstwie w. XVIII., War. 1858.

16496. Temprowski M., Kalendarz na 1746 (Informacya o posłach na sejmy), Krak. 1746 DS.

16497. Objaśnienie nieszczęśliwych skutków z tyle zerwanych sejmów (1761?), b. r. (E. IX.) DS.

Konarski St., zob. Nr. 9289.

16498. Kisielewski Wł. T., Reforma Książąt Czartoryskich na sejmie, 1764, Sambor 1880.

R: Tydz. p. lit. XI.

16499. Drozdowski M, Dissertatio de constitutionibus, Crac. 1771 DS.

16500. **Kalinka W.**, Sejm czteroletni, *zob. Hist. polit.*

16501. Dębicki L, Stronnictwo patryotyczne na wielkim sejmie, Prz. powsz 1885 V—VI.

16502. Sokołowski A., O Sejmie czteroletnim, Wyd. im. Staszyca, Lwów 1891 XXIII—XXV.

Projekty reform sejmowania i uchwały, zob. Nr. 5256—5383.

16503. **Wegner**, Ostatni sejm w Grodnie; — Iłowajski, Sejm w Grodnie, *zob. Hist. polit.*

16504. **Lelewel J.**, Trzy konstytucye polskie 1791, 1807, 1815, Warsz. 1831, Lipsk 1831, Paryż 1832, 1839 (toż po franc.: Analyse de paralelle de trois constitutions polonaises de 1791, 1907, 1815, traduit par Er. R(ykaczewski), Arras 1833; — Kubrakiewicz M., Uwagi nad konst. 3. maja, Bourges 1833; — Lelewel J., Myśli z powodu pisma A. Kubrakiewicza, Pielgrz. pol. 1833, Odb. Paryż 1833.

16505. Iłowajski, Triety maja, Russkij Wiestnik, Moskwa 1864 t. XLIX.

16506. **Balzer O.**, Reformy społeczne i polityczne konst. 3. maja, Prz. polski 1891 II., Odb. Krak. 1891.

R: Korzon T., Kwart. hist. 1898.

16507. **Starzyński St.**, Konstytucya trzeciego maja na tle współczesnego ustroju innych państw europejskich, część I., Lwów 1892.

R: Rembowski A., p. t.: Nowa książka o Konstytucyi Trzeciego Maja, Kwart. hist. 1893; Odpowiedź autora, tamże 1893; Prawnik 1893 Nr. 2; K. J., Przegl. pol. 1893 I.; B. A., Przew. nauk. lit. 1893.

Inne prace o Konstytucyi 3. maja, zob. Hist. polit.

Dyaryusze sejmowe i konstytucye, zob. w dziale: Źródła (Dokumenty) pod odpowiednimi latami i Nr. 16534.

Mowy sejmowe, zob. Nr. 1349—1352 i Dod. I.

16508. **Pawiński A.**, Sejmiki ziemskie, początek ich i rozwój aż do ustalenia się udziału posłów ziemskich w ustawodawstwie sejmu walnego 1374—1505, Warsz. 1895.

R: Rembowski A., Bibl. warsz. 1895 I.; A., Tyg. ill. 1895 str. 72; Okolski A., Słowo 1896 Nr 40; Przew. nauk. lit. 1896; K. F., Ateneum 1895 II.

16509. Pawiński A., Dzieje ziemi kujawskiej, oraz akta historyczne do nich służące, t. I.: Rządy sejmikowe w Polsce, Warsz. 1888 I—V., *zob.* Nr. 1394.

16510. Kluczycki Fr., Lauda ziemi dobrzyńskiej, *zob.* Nr. 1390.

16511. Jarochowski K., Lauda połączonych województw kaliskiego i poznańskiego za pan. Aug. II., *zob.* Nr. 1396.

R: Ateneum 1884 III.

16512. **Storożenko**, Zapadno-russkije sejmiki, Kijów 1888, *zob.* Nr. 967; — Iłowajskij, Polskie sejmiki, *zob.* Nr. 4739.

R: Linniczenko J., Kwart. hist. 1888; Nowickij J., Kij. Star. 1889.

16513. Durnow S., Obłastnyje kagalnyje siejmy w wojewodstwie Wołyńskom i Biełorossii (1666—1764), Woschod 1894 Nr. 4.

Sumcow N. F., zob. Nr. 12017.

16514. **Szuman H.**, Rys historyczny początków i zawiązku parlamentaryzmu polsk. w Prusiech, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XX., Odb. Poznań 1894.

Sejmiki pruskie, zob. Nr. 16321—16325.

16515. Legatio ad conventiones, 1503, Athen. Kraszewskiego 1841 I.; — Uchwała ziemi sanockiej z r. 1504, wyd. Bostel, Przew. nauk. lit. 1888 str. 81; — Uniwersał Zygmunta III. na sejm 1591, Tyg. lit., Poznań 1843 VI.; — Instrukcya Jana III., Pam. Sandomirski I.

16516. Sejmik w Kielcach, 1794, Gaz. kielecka 1884 Nr. 45 i 46, *zob.* Nr. 5216, 5432.

16517. Wyjątek z Dyaryusza posłów inflanckich, Słowo 1882 Nr. 152 i 153.

16518. A., Sejmiki polskie w Kazaniu 1655 1663, Kwart. hist. 1893.

16519. Objaśnienie czynności sejmików ziemi drohickiej, b. r. (E. IX.).

Sejmiki (Projekt), zob. Sejm czteroletni Nr. 5328, 5360, 5378.

16520. Instrukcye sejmikowe dla Medekszy z r. 1657, 1667 w Księdze pamiętniczej Medekszy, SS. rr. pol. III., *zob.* Nr. 8415.

16521. Powołanie na sejmik urodzonemu Leonardowi Sadowskiemu, Dod. tyg. Gaz. lw. 1856 Nr 52.

Zob. Nr. 3598, 3746, 3766, 3783, 3807, 3850, 3890, 3984, 4356, 4429, 4632, 4647.

16522. **Lengnich**, De Polonorum confederationibus, *zob.* Nr. 9306; — Kettner, De polonorum confederationibus, 1735 DS. (por.: Kwart. hist. 1889 str. 572), *zob.* Nr. 9095.

16523. O konfederacyach w Polsce, Tyg. lit. 1843 VI.; — Petruszewicz A., O słowie „rokosz", Prz. archeol., Lwów I.

16524. **Rembowski Al.**, Konfederacya i rokosz w dawnem prawie polskiem, Warsz. 1893 (Wstęp do dzieła: Rokosz Zebrzydowskiego w: Bibl. ord. Krasińskich IX—XII., *zob.* Nr. 1385), *zob.* Nr. 16443.

R: Lewicki A., Przegl. pol. 1893 IV.; Sokołowski A, p. t.: W sprawie rokoszu Zebrzydowskiego, Ateneum 1893 IV.; Bukowski J., Przyczynek, Kw. hist. 1894

16525. **Balzer O.**, Początek sądów kapturowych, Ateneum i Studya nad prawem polskiem; — Załuski J. A., *zob. Prawo sądowe.*

16526. **Szujski J.**, Maćko Borkowicz i pierwsza konfederacya rycerska, Opowiadania hist. i Dzieła ser. II. t. VII.; — Tenże, Zjazd radomski z r. 1384, *zob.* Nr. 1894.

16527. **Prochaska A.**, Konfederacya Spytka z Melsztyna, Lwów 1889, *zob. Hist. polit.*; — Tenże, Konfederacya lwowska 1464 r., Kwart. hist. 1892.

Zob. Nr. 3077 i 3274.

16528. O konfederacyi lwowskiej 1622 uczynionej nauka, b. r. DS., *zob.* Nr. 3614.

Konfederacya Tyszowiecka, zob. Historya polit.

16529. Konfederacya gołąbska, Dz. warsz. 1854 Nr. 128, *zob.* Nr. 9640.

16530. Dziennik konfederacyi tarnogrodzkiej 1715—1717, Obraz Polaków i Polski Raczyńskiego XIV.

16531. Jaubert, Hist. des revolutions de Pologne depuis la mort d'Auguste jusqu'à 1774 DS.

16532. Chyliński M., Dwie konfederacye halickie (z XVIII. w., 1767), Hasło stanisł. 1875 Nr. 5.

Konfederacya barska, zob. Hist. polit.

16533. Hubert L., O sądzie konfederacyi generalnej 1773—1775 (rozprawa), Pam. hist. L. Huberta t. II.

16534. **Konstytucye** i sejmy. Układ chronologiczny:

1180: Zjazd łęczycki, *zob.* Nr. 1695.

1264: Statut żydowski, *zob.* Nr. 1762.

1347—1368: Statuta Kazimierza W., t. z. Wiślickie, *zob.* Nr. 1833. i 16461.

1352: Ordynacya w sprawie dziesięcin, *zob.* Nr. 1838.

1355: Przywilej budziński, *zob.* Nr. 1843.

1359: Ordynacya w sprawie dziesięcin, *zob.* Nr. 1852.

1361 (1365): Dekret o sądach prawa niem., *zob.* Nr. 1860.

— Arbitrium Jaroslai, *zob.* Nr. 1856.

1367: Przywilej żydowski, Przew. nauk. lit. 1873, *zob. Dod. I.*

1368: Ordynacya solna, *zob.* Nr. 1803.

— Ustawa o starostach, monecie i rajcach, Helcel, Pomniki I. str. 226, *zob. Dod. I.*

1374: Przywilej koszycki, *zob.* Nr. 1873.

1377: Statut mazowiecki, *zob.* Nr. 1882.

1382: Konfederacya radomska, *zob.* Nr. 1886.

1384: Konfederacya radomska, *zob.* Nr. 1894.

1386: Przywilej Jagiełły, *zob.* Nr. 1905.

1387—1397: Statuta mazowieckie, *zob.* Nr. 1911.

— Przywileje nawróconym Litwinom, *zob.* Nr. 1910.

1388: Przywilej Piotrkowski, *zob.* Nr. 1918.

— Witołda przywilej dla żydów lit., *zob. Dod. I.*

1393: Ordynacya solna, *zob.* Nr. 1931

1401: Przywilej Unii lit.-pol., Vol. leg. I., *zob. Dod. I.*

1401—1414: Statuta mazowieckie, Bandtkie, Jus pol., *zob. Dod. I.*

1406: Zjazd piotrkowski, *zob.* Nr. 1984.

1407: Zjazd piotrkowski, *zob.* Nr. 16486.

1408: Witołda przywilej żydom, *zob.* Nr. 1987.

1410: Przywileje pruskie, *zob.* Nr. 1995.

1413: Unia horodelska, *zob.* Nr. 2011.

1413: Przywilej warszawski, *zob.* Nr. 2012.

1418: Konstytucya Łęczycka, *zob.* Nr. 2024.

1420: Statut wartski, *zob.* Nr. 2035.

1421: Statut Ziemowita IV. mazowieckiego, *zob.* Nr. 2040.

1422: Przywilej czerwiński, *zob.* Nr. 2046.

1423: Statut wartski, red. druga, *zob.* Nr. 2052 i 16475.

1424: Edykt przeciw heretykom, *zob.* Nr. 2059.

— Kompromis z szlachtą mazowiecką, *zob.* Nr. 2061.

1425: Przywilej brzeski, *zob. Dod. I.*

1426: Statut handlowy Sochaczewski, *zob.* Nr. 2066.

— Statut handlowy Zakroczymski, Jus pol. Bandtkiego.

1430: Przywilej jedlneński, *zob.* Nr. 2082.

1432: Statut wojskowy, *zob.* Nr. 2091.

— Unia z Litwą, *zob.* Nr. 2089.

1437: Laudum cracoviense, *zob.* Nr. 1033 i 2173.

1438: Konfederacya korczyńska, *zob.* Nr. 2120.

— Zatwierdzenie przywileju, *zob.* Nr. 2118.

1439: Konfederacya Spytka z Melsztyna, *zob.* Nr. 2124 i 16527.

1440: Wład. zaręczenie o dobrach krak., *zob.* Nr. 2130.

— Concordia, *zob.* Nr. 2131.

1443: Porównanie kościoła ruskiego, *zob.* Nr. 2151.

1444: Zjazd Piotrkowski, *zob.* Nr. 2155.

1447: Statuta piotrkowskie, *zob.* Nr. 2170.

— Przywilej litewski, *zob.* Nr. 2171.

1451: Zatwierdzenie ordynacyi żup, *zob.* Nr. 2197.

— Statut o monecie, *zob.* Nr. 2199.

1453: Zatwierdzenie przywilejów, *zob.* Nr. 2209.

— Statut czerwiński Ks. Mazowieckiego, Jus pol., *zob. Dod. I.*

— Statut Litwy, *zob.* Nr. 2210.

1454: Wcielenie Prus, *zob.* Nr. 1454.

— Przywilej cerekwicki i ustawy nieszawskie, *zob.* Nr. 2216.

— Opieka nad Oświęcimem i Zatorem, *zob.* Nr. 2218.

1455: Zatwierdzenie praw, *zob.* Nr. 2225.

1456: Uchwały zjazdu w Piotrkowie i Nowo-Korczynie, *zob.* Nr. 2235.
1457: Przywilej dla ziem ruskich, *zob.* Nr. 2236.
— Wcielenie ks. Oświecimskiego i Zatorskiego, Vol. leg. I.
— Zatwierdzenie statutu wojskowego, *zob.* Nr. 2243.
1458: Uchwały zjazdu w Kole, *zob.* Nr. 2247.
1459: Uchwały zjazdu w Piotrkowie, *zob.* Nr. 2252.
1460: Podatek Czysza, *zob.* Nr. 2254.
1462: Wcielenie ziemi bełzkiej i gostyńskiej, *zob.* Nr. 2263.
— Zjazd nowo-korczyński, Helcel, Pomniki II., *zob.* *Dod. I.*
— Wcielenie ziemi rawskiej, *zob.* *Dod. I.*
1463: Prawa ziemi brzeskiej i kujawskiej, *zob.* Nr. 2271.
1465: Statuta nowo-korczyńskie, *zob.* Nr. 2279.
1466: Pokój toruński, *zob.* Nr. 2284.
1468: Sudebnik litew., *zob.* Nr. 2298.
1470: Zatwierdzenie praw, Vol. leg. I., *zob.* *Dod. I.*
1471: Statut czerski dla Mazowsza, Jus pol. Bandtkiego, *zob.* *Dod. I.*
1472: Uchwała zjazdu w Nowym-Korczynie, *zob.* Nr. 2314.
— Przywilej dla ziemi warszawskiej, Jus pol. Bandtkiego.
1474: Statut opatowiecki, *zob.* Nr. 2318.
1475: Statut korczyński, *zob.* Nr. 2324.
1476: Prawo chełmińskie w Prusiech, *zob.* Nr. 2328.
1477: Przywileje Prus, *zob.* Nr. 2332.
— Ustawa wojenna, *zob.* Nr. 2333.
— Ziemia sandomirska, *zob.* Nr. 2334.
1478—1482: Statuta mazowieckie Bolesława V., *zob.* *Dod. I.*
1488: Zatwierdzenie praw Wielkopolski, *zob.* Nr. 2357.
— Edykt poborowy, *zob.* *Dod. I.*
1490: Ordynacya o czopowe, *zob.* *Dod. I.*
1492: Ordynacya dla kopalń, *zob.* Nr. 2361, 2369.
— Statuta dla Litwy i Żmudzi, *zob.* Nr. 2371, 2379.
1493: Statuta sejmu piotrkowskiego, *zob.* Nr. 2384.
1494: Wcielenie ks. Zatorskiego, *zob.* Nr. 2391.
— Zatwierdzenie praw pruskich, *zob.* Nr. 2392.
1494—1505: Przywileje Aleks. dla ziem litewskich, *zob.* *Dod. I.*
1496: Statuta sejmu piotrkowskiego, *zob.* Nr. 2400.
— Statut czerski Konrada III., *zob.* *Dod. I.*
1498: Zatwierdzenie stat. ziemi chełmińskiej, *zob.* 2412.
1499: Unia lit. pol., Vol. leg. I., *zob.* *Dod. I.*
1501: Statuta sejmu piotrkowskiego, *zob.* Nr. 2461.
— Unia Litwy z Polską w Mielniku, *zob.* Nr. 2459.
— Ordynacya wyborcza, *zob.* Nr. 2458.
— Zatwierdzenie praw sand. i bielskiej ziemi, *zob.* Nr. 2462.
1501—1504: Statuta panów, *zob.* Nr. 2460.
1502: Statuta monety dotyczące, *zob.* Nr. 2476.
1504: Statuta sejmu piotrkowskiego, *zob.* Nr. 2481.
— Ordynacya dla kopalń, *zob.* Nr. 2482.
1505: Zatwierdzenie praw, *zob.* Nr. 2487.
— Statuta sejmu radomskiego, *zob.* Nr. 2491.
— Zatwierdzenie zwyczajów krak., *zob.* Nr. 2487.
— Zatwierdzenie przywileju żydowskiego, *zob.* Nr. 2490.
— Zatwierdzenie statutu Łaskiego, *zob.* Nr. 2487, 2502.
— Statut górniczy, *zob.* Nr. 2493.
1506: Ustawa wojenna, *zob.* Nr. 2498.
Por.: Balzer O., Corpus iuris polonici, *zob.* Nr. 16090.
— Przywilej Zygm. dla Litwy, *zob.* Nr. 2504—2505.
1507: Zatwierdzenie przywilejów, *zob.* Nr. 2521.
— Zjazd krakowski, *zob.* Nr. 2521.
— Serebszczyzna, *zob.* Nr. 2523.
1509: Ustawy dla Litwy, *zob.* Nr. 2528.
1510: Konst. sejmu w Piotrkowie, *zob.* Nr. 2533.
1511: Konst. sejmu w Piotrkowie, *zob.* Nr. 2543.
1512: Ustawy litewskie, *zob.* Nr. 2523.
— Ustawa wojenna, *zob.* Nr. 2547.

1557: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 2912.
— Ustawa o włokach, *zob.* Nr. 2913.
1558: Sejm w Piotrkowie (dyaryusz), *zob.* Nr. 2892.
1562–1563: Konst. sejmu w Piotrkowie (dyaryusz), *zob.* Nr. 2960 do 2964, 7242.
1563–1564: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 2962, 2970, 2977.
1565: Konst. sejmu w Piotrkowie (dyaryusz), *zob.* Nr. 2991–2993.
1566: Sejm w Lublinie, *zob.* Nr. 3000 i 3001.
1567: Konst. sejmu w Piotrkowie, *zob.* Nr. 3014.
1568: Potwierdzenie praw Tatarom, *zob.* Nr. 3022.
— Ustawa leśniczym W. X. L., *zob.* Nr. 3023.
1569: Konst. sejmu w Lublinie, Unia (dyaryusz), *zob.* Nr. 3032–3038.
1570: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 3047–3048.
— Zgoda sandomierska, *zob.* Nr. 3049 i 14908.
1572: Kaptur po śmierci Zygm. Aug., *zob.* Nr. 3067.
1573: Konfederacya w Warszawie, Pacta conventa, *zob.* Nr. 3076.
— Porządek elekcyi, *zob.* Nr. 3076, 3079.
1574: Potwierdzenie praw, *zob.* Nr. 3098.
1575: Konfederacya w Warszawie, *zob.* Nr. 3115.
1576: Zjazd w Jędrzejowie, *zob.* Nr. 3121.
— Zatwierdz. elekcyi, *zob.* tamże.
— Zatwierdzenie praw, *zob.* tamże.
— Konst. sejmu w Krakowie, *zob.* Nr. 3138.
— Uniwersał w obronie żydów, *zob.* Nr. 3139.
— Sejm w Toruniu, *zob.* Nr. 3141.
1577: Uniwersał poborowy, *zob.* Nr. 3148.
1578: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3156.
— Ustanowienie trybunału kor., *zob.* tamże.
— Komisya górnicza, *zob.* Nr. 3163.
1580: Uniwersał poborowy, *zob.* Nr. 3176.
1581: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3183.
— Ustanowienie trybunału W. X. L., *zob.* tamże.
1582: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3194.
— Konst. dla Inflant, *zob.* tamże.
1586–1587: Konfederacya warszawska (dyaryusz), *zob.* Nr. 3225 - 3226.
— Przysięga i Pacta conventa, *zob.* Nr. 3238.
— Przywilej duchowieństwu ruskiemu, *zob.* Nr. 3243.
1588: Zatwierdzenie praw przez Zyg., *zob.* Nr. 3247.
— Konst. sejmu w Krakowie, *zob.* Nr. 3248.
1589: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3258.
— Zatwierdzenfe praw Olkuskich, *zob.* Nr. 3265.
— Ordynacya Zamoyska, *zob.* Nr. 3266, 3452, 4721.
1590: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3273.
1591: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3281.
1593: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3291.
1595: Konst. sejmu w Krakowie, *zob.* Nr. 3307 i 3310.
— Czopowe od wina, *zob.* Nr. 3317.
1596: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3330.
1597: Rada sprawy wojennej, *zob.* Nr. 3341.
1598: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3350.
1601: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3431.
1602: Uniwersał poborowy, *zob.* Nr. 3422.
1603: Konst. sejmu w Krakowie, *zob.* Nr. 3437.
1606: Sejm w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 3467.
— Rokosz Zebrzydowskiego, *zob.* Nr. 3472 i 16524.
1607: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3475.
1608: Zygmunta III. uniwersał, *zob.* Nr. 3482.
1609: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3489.
— Artykuły wojenne, *zob.* Nr. 3490.
1610: Zygmunt III. o fałszywej monecie, *zob.* Nr. 3501.

1656: Konfederacya Tyszowiecka, *zob. Hist. polit.*

1657: Ustawa akcyzy, *zob.* Nr. 3916.

1658: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3929.

1659: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3942.

— Komisya Hadziacka, *zob.* tamże.

1660: Traktat oliwski, *zob.* Nr. 3955.

1661: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3960.

1662: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 3970.

1666: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 3992.

1667: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4001.

1668: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4009.

— Akt abdykacyi, *zob.* Nr. 4010.

— Konfederacya na konwokacyi, *zob.* Nr. 4022.

1669: Sejm elekcyjny, *zob.* Nr. 4024.

1670: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4040.

1672: Dwa sejmy w Warszawie (dyaryusze), *zob.* Nr. 4056.

— Konfederacya pod Gołębiem, *zob.* Nr. 4057.

1673: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4062.

1674: Konfederacya na konwokacyi, *zob.* Nr. 4071.

— Sejm elekcyjny, *zob.* Nr. 4072.

1676: Konst. sejmu koronacyjnego, *zob.* Nr. 4104—4105.

— Rewizya skarbu, *zob.* Nr. 4106.

1677: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4113.

1678: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4120.

1681: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4144.

1683: Sejm w Warszawie i konst., *zob.* Nr. 4150, 4156.

1685: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4182.

1686: Traktat z Moskwą, *zob.* Nr. 4193.

1688: Sejm w Grodnie, *zob.* Nr. 4207 i 4208.

1689: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4215.

1690: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4220, 4227.

1693: Sejm w Grodnie, *zob.* Nr. 4237.

1693: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. Nr. 4237.

1694: List przedsejmowy, *zob.* Nr. 4243.

1695: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4250.

1696: Konfederacya na konwokacyi (dyaryusz), *zob.* Nr. 4262.

— Sejm elekcyjny (dyaryusz), *zob.* Nr. 4267.

1697: Konst. sejmu koronacyjnego, *zob.* Nr. 4278.

— Rokosz, *zob.* Nr. 4279, 4289.

1698: Konst. sejmu pacyfikacyi w Warszawie, *zob.* Nr. 4303.

1699: Pokój Karłowicki, *zob.* Nr. 4308.

1700: Konfederacya W. X. L. w Olkiennikach, *zob.* Nr. 4342.

1702: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4356, 4364.

1703: Konst. sejmu w Lublinie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4370.

1704: Konfederacya w Warszawie, *zob.* Nr. 4380, 4383, 4388.

— Konfederacya w Sandomierzu, *zob.* Nr. 4380, 4406, 4422.

— Elekcya St. Leszczyńskiego, *zob.* Nr. 4381, 8830.

1705: Koronacya, *zob.* Nr. 4389.

1710: Sancita konfed. sandomirskiej, *zob.* Nr. 4422.

1711: Uniwersały Augusta II., *zob.* Nr. 4429.

— Uniwersały Leszczyńskiego, *zob.* Nr. 4431.

1712: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4434, 4438.

1715: Konfederacya Tarnogrodzka, *zob.* Nr. 4447.

1717: Konstytucye sejmu pacificationis w Warszawie, *zob.* Nr. 4459.

— Urządzenia wojskowe, *zob.* Nr. 4460.

1718: Konst. sejmu w Grodnie, *zob.* Nr. 4471.

1719: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4478.

1720: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4487.

1722: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4500.

1724: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 4510.

1726: Konst. sejmu w Grodnie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4525—4526.

1728: Sejm w Grodnie, *zob.* Nr. 4541.

1729: Sejm w Grodnie, *zob.* Nr. 4548.
— Uniwersał o dezercyach, *zob.* Nr. 4549.
1730: Sejm w Grodnie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4554.
1732: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4567.
— Mandat monetarny, *zob.* tamże.
1733: Konfederacya na konwokacyi (dyaryusz), *zob.* Nr. 4578.
— Sejmy elekcyjne, *zob.* Nr. 4579, 4580.
— Konfederacya w Opatowie, *zob.* Nr. 4585, 4609.
1734: Sejm koronacyjny, *zob.* Nr. 4603.
— Konfederacya litewska, *zob.* Nr. 4611.
— Ordynacya poczty, *zob.* Nr. 4615.
1735: Sancita w Warszawie, *zob.* Nr. 4618.
— Sejm w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4622.
1736: Konst. sejmu pacyfik. w Warszawie, *zob.* Nr. 4632.
— Ordynacya kurlandzka, *zob.* Nr. 4633, 4641.
1738: Sejm w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4647.
1739: Rada senatu, *zob.* Nr. 4654.
— Uniwersał wojskowy, *zob.* Nr. 4656.
1740: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4659.
1741: Konfederacya *zob.* Nr. 4667.
1742: Rada senatu, *zob.* Nr. 4679.
1744: Sejm w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4693.
1746: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4707.
1748: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4723.
— Edykt względem dożywotnich dochodów, *zob.* Nr. 4727.
1750: Sejm w Grodnie, *zob.* Nr. 4739.
1752: Sejm w Grodnie, *zob.* Nr. 4751.
1754: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4769.
— Konfederacya, *zob.* Nr. 4769 i 4776.
1758: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4798.
1759: Edykt królewski, *zob.* Nr. 4805.
1760: Sejm w Warszawie, *zob.* Nr. 4817.
1761: Sejm w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4826.
— Uniwersał o monecie, *zob.* Nr. 4827.
1762: Sejm w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4836, 4845.
— Uniwersał o monecie, *zob.* Nr. 4837.
1763: Rada senatu, *zob.* Nr. 4850, 4865.
— Konfederacya litewska, *zob.* Nr. 4857.
— Ordynacya sądowa, *zob.* Nr. 4858.
1764: Konfederacya generalna, *zob.* Nr. 4867–4868.
— Sejm konwokacyjny (dyaryusz), *zob.* Nr. 4868.
— Ordynacya komisyi skarbu, *zob.* Nr. 4869.
— Sejm elekcyjny (dyaryusz), *zob.* Nr. 4870.
— Konst. sejmu koronacyjnego (dyaryusz), *zob.* Nr. 4895.
1765: Rada Senatu, *zob.* Nr. 4904.
— Order św. Stanisława, *zob.* Nr. 4904.
1766: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4917 i 9342.
1766–1767: Ustawy monetarne, *zob.* Nr. 4921, 4931.
1766: Taksy, *zob.* Nr. 4922, 4933.
1767: Konfederacya dyssyd. w Toruniu i w Słucku, *zob.* Nr. 4941.
— Konfederacya w Radomsku, *zob.* Nr. 4942.
1767–1768: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 4943.
1768: Konfederacya barska, *zob.* Nr. 4945, 4948, 4962, 4971, 4989.
— Komisya skarbu, *zob.* Nr. 4951.
1771: Uniwersał komisyi skarbu, *zob.* Nr. 4983.
1773—1775: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), I. Podział Polski, *zob.* Nr. 5003–5007.
1773: Taksy, *zob.* Nr. 5013.
1774: Uniwersał względem monety, *zob.* Nr. 5021.
1775: Uniwersały królewskie, Ustanowienie Rady nieustającej, *zob.* Nr. 5036—5037.
— Komisya skarbu, *zob.* Nr. 5038; wojskowa, Nr. 5040; edukacyi, Nr. 5042.
1776: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 5056–5068.

1777: Uniwersały króla i komisyj, *zob.* Nr. 5080—5084.

1778: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 5099—5106.

1779: Uniwersały króla i komisyi, *zob.* Nr. 5113.

1780: Konst. sejmu, *zob.* Nr. 5121 do 5126.

1781: Komisya skarbu i komisya edukacyi, *zob.* Nr. 5138 -5139.

1782: Konst. sejmu w Warszawie, *zob.* Nr. 5150—5156.

1783: Komisya skarbu, *zob.* Nr. 5171.

— Ordynacya Sułkowskich, *zob.* Nr. 5178.

1784: Konst. sejmu w Grodnie (dyaryusz), *zob.* Nr. 5185 - 5191.

1785: Rada nieustająca i komisya skarbu, *zob.* Nr. 5201—5202.

1786: Konst. sejmu w Warszawie (dyaryusz), *zob.* Nr. 5215—5223.

1788—1792: Konst. Sejmu czteroletniego (dyaryusz), *zob.* Nr. 5256—5353.

1790: Komisye porządkowe, *zob.* Nr. 5317.

1791: Konstytucya 3. maja, *zob.* Nr. 5355, 9606 i 16504—16507.

1792: Konfederacya w Targowicy (dyaryusz), *zob.* Nr. 5398—5400.

1793: Konst. sejmu w Grodnie, II. Podział Polski, *zob.* Nr. 5407—5415.

1794: Stan. Augusta uniwersał, *zob.* Nr. 5429.

— Akt powstania, *zob.* Nr. 5435 do 5440.

1795: Trzeci podział Polski, *zob.* Nr. 5447.

— Akt abdykacyi Stan. Augusta, *zob.* Nr. 5448.

Sejmy Księstwa warszawskiego, zob. Prawo po rozbiorach Polski.

(*f: Organizacya państwa: Adminstracya, urzędy, zarząd, policya, cenzura i t. d.*).

16535. **Podział** administracyjny i topograficzny, *zob.* Nr. 10070—10079 i 10153—10549; Statystyka, *zob. Ekonomia.*

16536. Pilat T., Pogląd hist. na urządzenia gminne w Galicyi, Lwów 1878 (Wstęp).

Wiejska gmina słowiańska, zob. Ustrój społeczny.

16537. Nowakowski R., O wiecach w Polsce w XI., XII. i XIII. w., Rocz. zb. prac nauk., Warsz. 1879.

R: Abczyński J., Ateneum 1881 III.

16538. Bandtkie J. W., Rozprawy o prawie i sądownictwie karnem i o urzędach w dawnej Polsce, wyd. A. Heylmann, Warsz. 1858.

R: Bibl. warsz. 1868 II.

16539. **Bandtkie J. S.**, O urzędach i sądach w Polsce przed Piastami, Rocz. tow. nauk. krak. 1831 III.

16540. Skarbek Fr., O władzy wykonawczej, Pam. warsz. Bentkowskiego 1818; Węgrzecki S., Rozprawa o dawnym stanie Polski, służąca za przemowę do Dyaryusza sejmu, Dz. warsz. 1825—1826 t. I.; K. M., Jakie były pierwiastki na rząd za dynastyi Piastów, Tyg. lit., Poznań 1838 I.

16541. **Lelewel J.**, Dostojności i urzędy w Polsce, Polska, dzieje i rzeczy t. X.

16542. **Romanowski**, Incompatibilia, Otia Corniciensia.

Pawiński A., Rządy sejmikowe, zob. Nr. 1394 i 16508.

16543. **Rada** nieustająca, *zob.* Nr. 5037, 5059, 5102, 5125, 5155, 5169, 5190, 5201, 5220, 5237, 5260.

16544. **Preuss Fr. D.**, Die Einführung d. ständigen Rathes in Polen 1773—1774, Ztschr. d. Westpreuss. Gesch. V. 1882 VII.

16545. **Korzon T.**, Komisye cywilno-wojskowe 1790—1792, Ateneum 1882 I., *zob.* Nr. 5317, 5346, 5380.

16546. **Zarański St.**, Komisya edukacyi narodowej, Rocz. tow. nauk. krak. 1870 t. XVIII.

16547. Ustawy komisyi edukacyi narodowej dla stanu akademickiego i na szkoły, Warsz. 1783 DS., *zob. Oświata (Szkoły).*

16548. Krowicki M., List o urzędzie do Stan. Budzyńskiego, 1573, 1584; Budny Sz., O urzędzie miecza wymagającym, 1583; Heidenstein R., Cancellarius sive de dignitate, 1610, 1742 i Suada latina, *zob.* Nr. 281; Rej M., Oratio de Magistratu, Altorph. 1610; Huebner N., Disputatio de magistratu politico, Thoruni 1650; Orzechowski P., Disputatio de origine Magistratus, Bredae 1696; Hoppius J., consul Gedan., Disputatio de suspensione ab officio, Frankf. 1680; Ustawa wzgl. osób i magistratur, b. r. (1782); Arnoldus V., Disput. de magistratu politico, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 6956.

16549. Wywód z prawa, jak wakanse rozdawane być mają, 1765 DS.

— ———

16550. **Bartoszewicz J.**, Tablice historyczne, *zob.* Nr. 273; — Błyszczyński, Spis senatorów i dygnitarzy z XVIII. w., Warsz. 1862, *zob.* Nr. 347; — Nazwiska senatorów

i ministrów, Skarbiec Sienkiewicza; — Sozański A., Imienne spisy, *zob.* Nr. 4884, *zob.* też Nr. 278 i 335.

16551. **Żychliński T.**, Złota księga szlachty polskiej, rocznik XVII., Poznań 1895 (na str. 191—277: I. Biskupi, senatorowie i dygnitarze polscy, zebrał i ułożył Teodor Szeliga Żychliński junior; II. Senatorowie świeccy, B. Wojewodowie; III. Ministrowie; IV. Dygnitarze).

16552. **Wolff J.**, Senatorowie i dygnitarze W. X. Lit. 1386—1795, *zob.* Nr. 271.

16553. Zawacki T., Speculum senatorum et oficial., Crac. 1611, 1616, 1618, 1623; — Hartknoch Chr., De senatu Regni Poloniae, Regiomonti 1676; — Schultz Krz., Dissertatio de Senatu regni polonici, Regiom. 1676, 1706 (DS.).

16554. Goślicki L., De optimo Senatore, *zob.* Nr. 7271.

Ceriola F., De concilio, zob. Nr. 15423.

16555. Starowolski Sz., De consilio, *zob.* Nr. 8005.

Senatus Consilium, zob. Nr: 4679, 4850, 4904.

16556. **Kalendarze**, Staatscalender, kolędy, allmanachy, *zob.* Nr. 9166, 9211, 9391 i por. **E.**: XVIII. w. (zwłaszcza sub voce: Duńczewski St., Gaworski, Krzanowski, Koczorowski, Lipiewicz, Łuczyński, Michałowski, Niewieski, Paprocki, Poszakowski, Putanowicz, Sucharzewski, Wyrwicz K.; podają spisy dygnitarzy i urzędników).

16557. **Gorzycki K. J.**, Pierwszeństwo kasztelana przed wojewodą krakowskim, Kwart. hist. 1892 IV.

R: A. R., Niwa 1890 Nr. 23.

16558. Wiadomość ustaw o kasztelaniach, b. r. (**E.** IX.).

16559. Bartoszewicz J., Kasztelania połaniecka Kochanowskiego, Bibl. war. 1858 III.

16560. Nominacya na kasztelanią urodzonemu Renaldowi Sadowskiemu, Dod. tyg. Gaz. lw. 1856 Nr. 51.

16561. Langius J., De vicaria burgraviali, Elbingae 1765 DS.

Kasztelani, zob. Nr. 299.

De comitibus, zob. Nr. 265.

Palatini, zob. Nr. 281.

16562. Maciejowski W. A., O urzędach dworskich, *zob.* Nr. 279; — Suchocki W., O marszałkach wielkich i nadwornych, *zob.* Nr. 280.

16563. Heidenstein R. Seb., Cancellarius sive de dignitate, Brunsb. 1610, Dant. 1742, *zob.* Nr. 16548.

16564. Polkowski J., Lipski Andrzej, kancl. w. k., Krak. 1870.

Acta Tomiciana, zob. Nr. 2508; — Akta podkanclerskie, zob. Nr. 3038; — Akta Jana Zamoyskiego, zob. Nr. 1424, zob. też Nr. 3601, 8216—8218.

Urzędnicy i kancelarye, zob. Nr. 264—281.

16565. Hetmani i kanclerze, Gwiazdka czyli kolenda na r. 1863, wyd. Dzwonkowski A. i Sp.

Hetmani, zob. Wojsko.

16566. **Larisch K.**, O podskarbich wielkich, ich obowiązkach i podwładnych aż do r. 1764, Bibl. warsz. 1845 IV., *zob. Skarbowość.*

Księgi podskarbińskie, zob. Nr. 3125.

16567. Schultz G. P., Commatarius de succamerario Regni Polon., Toruń 1747 DS.

16568. Podkomorstwo w. k., Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.

16569. Zarewicz L., Podkomorzy koronny Zygmunta III., Lwów 1876.

R: J-d, Bibl. warsz. 1878 II.

16570. Cieszkowski, O podkomorzym i kasztelanie Podhorodyńskim, Przegl nauk: lit. 1848 t. II.; Książę podkomorzy (XVIII. w., Kazimierz Poniatowski), Dz. warsz. 1852 Nr. 326.

16571. K. P., Wojewodowie kijowscy w wieku XV. i XVI., Przew. nauk. lit. 1876, *zob.* Nr. 277.

16572. Łoś hr. W., Pan wojewoda pomorski, Wiek 1879 Nr. 154—159.

16573. Mienicki W., Krótka wiadomość o najdawniejszej rewizyi województwa połockiego, Odb. z Wiad. numizm., Krak. 1894.

16574. **Weinert A.**, O starostwach w Polsce do końca XVIII. w., z dołączeniem wykazu ich miejscowości, Warsz. 1877.

R: Korzon T., Ateneum 1878 II.; A. S., Prz. tyg. 1877.

16575. O starostach i starostwach w Polsce, Tyg. lit., Poznań 1843 VI. Nr. 38; — Kaczkowski St., O starostach w Polsce, Dzieła t. III.

Traktat o starostwach, zob. Nr. 16444.

16576. **Dzieduszycki M.**, Starostowie ruscy i lwowscy, Dod. do Gaz. lw. 1869 Nr. 7 i Przew. nauk. lit. 1875, *zob.* Nr. 276; — Tenże, Notatki historyczne o starostach, a mianowicie mławskich, Bibl. war. 1856 III.

16577. Starostowie białocerkiewscy, Dz. warsz. 1853 Nr. 179.

16578. Nominacya na starostwo urodzonemu Renaldowi Sadowskiemu, Dod. tyg. Gaz. lw. 1856 Nr. 52.

16579. Heck Korn., Lustracya starostwa lwowsk., Lwów 1890, *zob. Skarbowość.*

16580. Wiadomość o starostwie Rabsztyńskiem, Bibl. warsz. 1855 II.; — Starostwo sanockie, Dod. tyg. do Gaz. lw. 1860; — Zamek i star. Kobryńskie, *zob.* Nr. 10432.

16581. **Akta** barskiego starostwa z wieku XV—XVI., Archiw jugo zapad. Rossii 1893 VIII., *zob.* Nr. 967.

16582. Darowski A., Zatargi o starostów pogranicznych 1618—1654, na podst. ruskich źródeł, Bibl. warsz. 1894 IV.

16583. **Nowiński St.**, Dawny podstarości — teraźniejszy ekonom, Op. dom., Warsz. 1866.

16584. Bartoszewicz J., Sprawa o stolnika wołyńskiego (o urzędach w Polsce), Dz. warsz. 1854 Nr. 41.

16585. **Łabęcki H.**, Spis chron. dawnych żupników w Polsce, Bibl. warsz. 1846 i 1859 I., Dod. Gaz. lw. 1859.

16586. **Bandtkie J. W.**, O urzędzie woźnego, Bibl. warsz. 1858 III., *zob. Sądownictwo* Nr. 16914..

16587. **Komisya** policyi, *zob.* Nr. 5220, 5347, 5352, 5381, 5412; — Marszałkowska policya, *zob.* Nr. 5190, 5201, 5220, 5274.

16588. Moldenhawer Ad., Della serveglianza della polizia in Polonia, Firenze 1881 (Estratto della rivista penale vol. XIII.).

16589. **Aigner P.**, Projekt do urządzenia budowniczych policyi (r. 179.[?]), b. r. (E. IX.), *zob.* Nr. 5324.

16590. Projét de la commission pour netoyer le pavé et les égouts de Varsovie suivant la constitution 1743, *zob.* Nr. 4691 i *Miasta* Nr. 17237.

16591. **Sawiczewski**, Historya policyi lekarskiej, Rocz. tow. nauk. krak. 1829 XIII., 1833 XV., *zob.* Nr. 2542.

16592. **Janikowski St.**, Materyały do dziejów hygieny policyi lekarskiej w Polsce, Warsz. 1864, *zob.* Nr. 5041.

16593. Olszewski Fr., Policya lekarska w dawnej Polsce, Rocz. zb. prac. nauk. w r. 1880, Warsz. 1880.

R: Balzer O., Prz. akademicki t. II.; Ateneum 1881 II.; — Por.: Prz. bibl. archeol. 1881 II.

Aptekarstwo, zob. Przemysł.

16594. **Świeżawski E. S.**, Nierząd w Polsce od XV. w., Pam. tow. lek., Warsz. 1879, *zob. Oświata (Obyczaje).*

Porządek ogniowy, zob. Nr. [5113,] *5169, 17226, 17237.*

16595. Łętowski L., Kilka słów o cenzurze polskiej, Miscel., Krak. 1806; — Cenzura pism w dawnej Polsce, Tyg. lit., Poznań 1843 VI., *zob. Oświata.*

16596. **Daniłowicz J.**, Rzut oka na zakłady dobroczynne w dawnej Polsce, *zob.* Nr. 13924 i *Oświata.*

Szkolnictwo i szkoły w Polsce, zob. Oświata (Szkolnictwo).

(g: Organizacya państwa: Skarbowość: dzieła ogólne, skarbowość w Polsce, rachunki skarbowe, królewszczyzny i starostwa, podatki, mennictwo i bank).

16597. **Finanzwissenschaft** u. Verwaltungslehre, w: Schönbergs Handbuch der polit. Ekonomie, 3. ed. Tübingen 1895.

16598. **Dictionnaire** des finances sous la red. de M. L. Saye, Paris 1889—1894.

16599. **Leroy-Beaulieu**, Traité de la science des finances, Paris 1891—1892 t. 2; Inne dzieła, *zob. Ekonomia.*

16600. **Biliński L.**, System nauki skarbowej, Lwów 1876.

16601. **Głąbiński St.**, Wykład nauki skarbowej, Lwów 1894 (podaje historyę i literaturę nauki skarbowej, str. 68—125).

16602. **Słotwiński F.**, O istotnych zasadach nauki skarbowej, Krak. 1818; Skarbek Fr., Rys ogólny nauki skarbowej, Warsz. 1824.

16603. Oczapowski J. B., Celniejsi pisarze umiejętności skarbowej, Ekonomista warsz. 1868 II.

16604. **Pawiński A.**, Skarbowość w Polsce i jej dzieje za Stefana Batorego, Źródła dziejowe t. VIII., Warsz. 1881.

R: Rembowski A., Niwa 1881; Korzon T., Tyg. ill. 1881 IX.; W. M., Prawda, Warsz. 1881; Gaz. sądowa 1883 Nr. 30.

16605. **Skarbek Fr.**, Ogłoszenie konkursu na historyą finansów dawnej Polski, Czas 1860 Nr. 162.

16606. **Zieliński F.**, Poszukiwania historyczne nad finansami polskiemi w XIV. i XV. w., Bibl. warsz. 1849 II., *zob.* Nr. 1915.

16607. **Lubomirski T. J.**, Trzy rozdziały z historyi skarbowości w Polsce z r. 1507 do 1532, Krak. 1868.

R: Czas 1868 Nr. 162 i n.; Prz. polski 1868; Warnke, Dz. lit. 1869; X. L., Sybels H. Z. XXIII.

16608. **Blumenstock A.**, Plany reform skarbowo-wojskowych Zygmunta I., Przew. nauk. lit. 1888.

R: W. A., Prz. pol. 1889 I.; Balzer O., Kwart. hist. 1891.

16609. L. P., Kilka słów o finansach Rpltej polskiej z ostatnich jej czasów, Dz. lit. 1862.

Korzon T., Wewnętrzne dzieje Polski za Stan. Aug., zob. Hist. polit.

16610. Rossman H., Rys historyczny budżetu w Polsce, Ekonomista warsz. 1866 I., 1868 II.

16611. Samelson Sz., De iure f i s c i secundum leges romanos Regni Poloniae atque Civ. Cracoviensis, Crac. 1837.

16612. Rzut oka dziejowy na rachunkowość w Europie, a szczególnie w Polsce, Tyg. lit., Pozn. 1841 IV.

16613. **Traktat** Ostroroga, *zob.* Nr. 6694; — Traktat Zaborowskiego, *zob.* Nr. 6906; — Modrzewski A. Fr., *zob.* Nr. 7133; — Rozmowa Polaka z Litwinem w r. 1564, *zob.* Nr. 7252 (por.: Rembowski, Przyczynek do hist. nauk. polit. w dawnej Polsce, Przew. nauk. lit. 1891 XIX.); — Górnicki Ł., *zob.* Nr. 7309; — Sokołowski, Quatuor sive de Parsimonia, 1589, *zob. Dod. I.*; — Votum szlachcica polskiego o założeniu skarbu rzeczyposp... podane 1596, *zob.* Nr. 3259; — Wereszczyński J., *zob.* Nr. 7574; — Grabowski P., *zob.* Nr. 7575.

16614. Groth Fl., De rebus fisci sive regalibus, Crac. 1616; — Zakrzewski St., Thesaurus regius, Crac. 1618; — Buchlerus J., Thesaurus conscribendarum, Crac. 1619; — Zaremba St., Okulary na rozchody, przez które obaczyć fortele, 1623; — Tenże, Okulary na rozchody w Koronie, łupieztwa kupieckie, 1624; — Pudłowski St., Quaestio de annuis reditibus, Crac. 1634 (DS.).

16615. **Klocki C.**, Tractatus de Aerario, *zob.* Nr. 8456; — Tariffa albo sposób rachowania skarbu, Lublin 1704, *zob.* Nr. 8839.

16616. Lengnich G., Dissertatio de munere thesaurarii, Gedani 1722; — Leszczyński St., Głos wolny, *zob.* Nr. 9068.

16617. Czacki M., Uwagi nad projektem pomnożenia dochodów, Warsz. 1788, *zob.* Nr. 5270; — Ossowski M. X., O pomnożeniu dochodów publicznych z oszczędzeniem podatków (1788?), *zob.* Nr. 5270; — Uwagi nad dochodami i ekspensami, 1790; Pomnożenie skarbu, Warsz. 1790; Przyłożenie się do potrzeb Rpltej, 1790, *zob.* Nr. 5329; — Jezierski J., Źródła skarbowe, b. r.; — Dembiński, poseł krak., Projekt ocalenia skarbu, b. r.; — Tenże, O podatkowaniu, Krak. 1791, *zob.* Nr. 5361.

16618. O pomnożeniu dochodów publicznych, Warsz. b. r.; Uwagi nad projektem o pomnożeniu dochodów publ., b. r.; Dochody skarbowe oboyga narodów, b. r; Porządek traktowania skarbowey materyi, Warsz. b. r.; Punkta od skarbu koronnego, b. r.; Uwagi nad dochodami publicznemi, b. r.; Trzciński, Projekt, Pomnożenie skarbu, b. r; Urządzenie dochodu skarbu koron., b. r. (DS.) (E. IX.), *zob.* Komisya skarbowa Nr. 16628.

16619. **Przeździecki A.**, Regestra skarbowe z czasów Jadwigi i Jagiełły, Bibl. warsz. 1853 III., IV., 1854 I., IV.; — Tenże, Regestra wydatków królewskich z 1388—1395 i 1403—1417, tamże 1852 III.

16620. Erzepki B., Urywek z księgi podrzęctwa Niepołomickiego, obejm. czas od 10. września 1388 do 13. t. m. i r., tudzież od 15. grudnia t. r. do 2. lutego 1389, Rocz. tow. przyj. nauk., Poznań 1890 XVII.

R: Bostel F., Kwart. hist. 1891.

16621. Wyciąg z księgi rachunków podskarbiego koronnego Andrzeja Kościeleckiego, 1510—1511, *zob.* Nr. 2534; — Rachunki króla Zygmunta Augusta, *zob.* Nr. 2825.

16622. **Księgi podskarbińskie** z czasów Stefana Batorego, 1576—1586, wyd. Pawiński A., Źr. dz. IX., Warsz. 1882, *zob.* Nr. 3125.

16623. Dochód Zygmunta III. i domu jego r. 1616, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.

16624. **Rachunki** podskarbstwa litewskiego, 1648—1652, Wilno 1855, *zob.* Nr. 3852.

16625. **Skarb** koronny: Lustracya w r. 1599, *zob.* Nr. 3393; Inwentarz z r. 1607, *zob.* Nr. 3480; Rachunek z r. 1629, ogł. Bostel F., Arch. kom. hist. akad. VI., Odb. Krak. 1891 (por.: R. Stesłowicz Wł., Kwart. hist. 1892); Rewizya r. 1633, *zob.* Nr. 3711; Inwentarz z r. 1669, *zob.* Nr. 4027; Rewizya z r. 1676 i Rachunek skarbowy, *zob.* Nr. 4106; Summaryusz z r. 1724, *zob.* Nr. 4510; Bielowski A., Skarb koronny 1730 r., *zob.* Nr. 6.

16626. Dochody skarbu z r. 1776, *zob.* Nr. 5057; — Wydatki koronne w r. 1782, *zob.* Nr. 5152.

Zob. Nr. 4434, 4510, 4861 i Komisya skarbu Nr. 16628.

16627. Larisch K., O p o d s k a r b i c h wielkich do r. 1764, *zob.* Nr. 16566; — Podskarbi kor. Kościelecki, Pam. warsz. Bentkowskiego 1819, 1821, *zob.* Nr. 2534; — Mieczkowski D., Rafał Leszczyński, podskarbi w. kor., ojciec króla Stan. Leszczyńskiego, Ruch lit. 1877; — Kantecki Kl., Fr. Maks. Ossoliński, podskarbi w. kor., w życiu publicznem, Spraw. zakł. Ossolińskich za r. 1879, Odb. Lwów 1880; — Gloger Z., Antoni Tyzenhaus, podskarbi nadworny litewski (1733—1785), Kwart. Kłosów, Warsz. 1877 t. II., *zob.* Nr. 5048, 5143, 5171 i *Hist. polit.*

16628. **Komisya skarbu**, *zob.* Nr. 5038, 5063, 5083, 5105, 5126, 5138, 5156, 5171, 5191, 5202, 5222, 5238, 5243, 5262, 5287, 5294, 5316, 5345, 5352, 5354, 5379, 5409.

16629. Ordynacya Komissyi Skarbu pod prezyd. Th. Wessla ułożona 1. sierp. 1764, *zob.* Nr. 4869; — Przełożenie do kommissyi skarbu, *zob.* Nr. 5122; — Ustawy tymczasowe dla komissyów skarbowych, b. r. (DS.), (**E.** IX.).

Sąd skarbowy, zob. Nr. 4429, 5345.

16630. Informacya o weryfikacyi regestrów dla applikantów skarbu koronnego napisana, Warsz. 1777 DS.

16631. Bierszadskij S. A., Awram Jesofowicz Riebiczkowicz, podskarbij ziemskij w naczale XVI. w., Kij. Starina, Kijew 1888.

16632. **Parczewski J., Hieronim Bażeński, podskarbi, Rocznik, r. III., Piotrków 1873; Pan skarbnik Drohorucki, Roz. lwow. 1856.**

16633. Ferber J. C., Dissertatio jur. de muneris thesaurii in P r u s s i a, Gedani 1722; — Willenberg S., De muneris thesaurarii in Prussia antiqu., Gedani 1722; — Lengnich God., Dissertatio de munere thesaurarii, Gedani 1722 (DS.), *zob.* Nr. 9434.

16634. Łoś Winc., Hr. Władysław Łoś, podskarbi ziem pruskich, wojewoda za Jana III., Niwa, Warsz. 1890 Nr. 8–11.

16635. **Urządzenie dochodów skarbu koronnego, b. r.; Punkta od Skarbu koronnego, b. r.; Dochody skarbowe obojga narodów, b. r; Zdanie komissyi Rzeczyposp. skarbu koronnego, b. r; Zapytanie od komisyi skarbu, b. r.; Zakwitowanie kom. skarb. koronnej, b. r.; Kwit do kwitu kom. skarbu W. X. Lit., b. r.; Dodatek do kwitu komissyi skarbu, b. r.; Zalecenie komissyi skarbu, b. r; Protokół czynności deputacyi wydatków, b. r.; Projekt umowy komissyi skarbu, b r; Ponowienie odpowiedzi komissyi skarbowej, b. r.; Porządek ekspensy ze skarbów obojga narodów (1776), b. r.; Deklaracya z komissyi skarbowej W. X. Lit., b. r.; Komissye skarbowe kor. i W. X. Lit., b. r.; Komissya skarbowa (dwojaki projekt), b. r.; Deklaracya Rpltej kor. komisyi skarbu, b r; Korony y W. X. Lit. Epigrammata o bogactwach b. r. (E. IX.) (DS.)**

16636. **Czemeryński K.**, O dobrach koronnych byłej Rzeczypospolitej Polskiej, wedle źródeł wiarogodnych, Lwów 1870.

R: Zieliński F., Bibl. warsz 1871 III.; X. L., Sybels H. Z. XXV.

Weinert A., O starostwach, zob. Nr. 16574.

16637. Dyskurs potoczny o starostwach w Kor. Pol., b. r. (i w: Lipiewicz A. D., Kalendarz polski y ruski, Poznań 1746).

16638. **Piotrowski E.**, Summaryusz królewszczyzn w Koronie polskiej, spisany 1770, wyd. 1862.

Traktat o starostwach, zob. Nr. 16444.

16639. Morykoni B., Wiadomość o summach na starostwach, o lennościach w dziedzictwo zamienionych, o dobrach w naturę lenną zamienionych, 1775 DS.

16640. **Paprocki Fr.**, Wiad. albo specyfikacya starostw i królewszczyzn, 2 ed., Łowicz 1777, Warsz. 1777, *zob.* Nr. 4884.

16641. Zaborowski St., Tractatus de natura iurium et bonorum Regis, *zob.* Nr. 6906–6907.

16642. Pułaski K., Gospodarka Bony na kresach, Bibl. warsz. 1878 I.

16643. Ustawa zamków, dzierżaw i dworów za Zygm. Aug., *zob.* Nr. 2824.

16644. Szujski J., Rewizya województwa p o ł o c k i e g o z r. 1552, *zob.* Nr. 1388 i 2871; — Mienicki W., Najdawniejsza rewizya województwa połockiego, *zob.* Nr. 16573.

16645. Pawiński A., Lustracya ziemi Ł u k o w s k i e j, Źródła dziejowe t. XII—XIII., *zob.* Nr. 2871.

16646. Jabłonowski A., Rewizya zamków ziemi w o ł y ń s k i e j w połowie XVI. w., Źródła dziejowe t. VI., *zob.* Nr. 1387 i 2857.

16647. Piscowaja kniga p i n s k a w o i k l e c k a w o kniażestwa, 1552—1555, *zob.* Nr. 2872; — Piscowaja kniga pinskawo starostwa, 1561—1566, *zob.* Nr. 995; — Jaroszewicz, Rewizya granic puszczy g r o d z i e ń s k i e j, Atheneum 1847; — Gorecki J., Rejestr pomiarów ekonomii grodzieńskiej, 1551 do 1555 (por.: Kirkor A. H., Prz. pozn. 1885 VII.); — Piscowaja kniga grodnenskoj ekonomii, *zob.* Nr. 2872; — Rewizya k o b r y ń s k i e j ekonomii, 1563, *zob.* Nr. 2971 i 10432; — Rewizya puszcz i perechodow w kn. litowskom, *zob.* Nr. 958.

16648. Lustracya wdztwa r u s k i e g o, Dod. do Gaz. lw. 1867—1869, *zob.* Nr. 2971; — Rewizya starostwa s a n o c k i e g o, uskuteczn. w r. 1565, tamże 1860, *zob.* Nr. 2971; — Heck K., Lustracya starostwa l w o w s k i e g o, *zob.* Nr. 16579; — Opisanije koroliwszczyzn w zemlach ruskich XVI. w., wyd. Hruszewski M., Lwów 1895 I. t., *zob. Dod. I.*

16649. Dokumenty ekonomii s a m b o r s k i e j, Dod. Gaz. lw. 1872; — Rewizya praw i przywilejów, tamże 1873.

16650. Jabłonowski A., Lustracye królewszczyzn ziem ruskich W o ł y n i a, P o d o l a i U k r a i n y, Źródła dziejowe t. V, *zob.* Nr. 1387 i 3372.

16651. Ordynacya królewskich p u s z c z Wład. IV. r. 1641, Wilno 1871, *zob.* Nr. 3779.

Zob. Nr. 3147, 3968, 5146, 5281.

Królewszczyzny i starostwa, zob. Nr. 5122, 5265, 5354, 5361, 5414.

16652. Wiadomość potrzebna względem królewszczyzn (1780), b. r. (E. IX.) DS.

Tabella dóbr do przedaży, zob. Nr. 5245.

16653. Komissya o wakujących starostwach, b. r.; — Zysk jednego miliona dla skarbu, b. r.; — Deputacya konstytucyjna, przynosząc projekt urządzenia królewszczyzn, b. r.; — Wynalazek do powiększenia intrat skarbu i starostw (dwojakie), b. r.; — Pomnożenie dochodu publicznego z dóbr naszych (dwojakie), b. r.; — Pomnożenie dochodów na wojsko z dóbr naszych król., b. r.; — Pomnożenie dochodów prowincyi W. X. Lit. z dóbr, b. r.; — Uskutecznienie ofiary z dóbr W. X. Lit., b. r.; — Urządzenie kwarty z dóbr królewskich (projekt), b. r. (E. IX.) (DS.).

16654. **Zdania** komissyi skarbu na projekt: Przedaż dóbr, b. r. (por. E. IX.).

16655. Projekt przez deputacye względem starostw, Urządzenie królewszczyzn, b. r.; — Projekt względem lenności starostw, b. r.; — Projekt przez deput. konstyt. względem starostw, b. r.; — Projekt do prawa o użytkowaniu z dóbr królewszczyznów, b. r.; — Przydatki i poprawy projektu względem urządzenia królewszczyzn, b. r.; — Przestroga od posła o zasadzie do urządzenia starostw (1790—1793?), b. r.; — Przestroga od posła o zasadzie do urządzenia starostw na dziedzictwa, b. r.; — Jasiński, Zasady do projektu przedaży królewszczyzn, b. r.; — Piwnicki Ign., Przestroga w materyi królewszczyzn, b. r.; — Piniński, Projekt względem starostw, b. r.; — Nosarzewski, Projekt względem starostw, b. r.; — Sołtyk Stan., poseł krak., Projekt w deput. konst. popraw. zasady urządzenia na przedaż królewszczyzn, b. r.; — Zasady do projektu przedaży królewszczyzn, Proj. z proj. Jasińskiego i Sokolnickiego, b. r.; — Zalecenie odprzedania dóbr (projekt), b. r.; — Uwagi nad projektem przedaży starostw, b. r.; — Myśl względem przedaży królewszczyzn, b. r.; — Myśli bezstronnego starosty o królewszczyznach, b. r.; — Pożytki z uchwalonego prawa zasad o przedaży starostw, b. r. (E. IX.) (DS.).

16656. Intrata, Sposób dojścia i wyświecenia intraty, b. r.; — Przepisy w celu wyświecenia intrat każdego dziedzica (projekt), b. r.; — Sposób czynienia lustracyi w starostwach, b. r.; — Sposób dojścia intraty dziedzica (projekt), b. r.; — Sposób wyciągania intrat z królewszczyzn, b. r.; — Starostwa i królewszczyzny (projekt, dwojakie), b. r.; — Urządzenie wieczyste królewszczyzn, Projekt przez deputacyę ułożony, b. r. (E. IX.) (DS.).

16657. Powrót Rzeczypospolitej własności (o starostwach projekt), b. r.; Projekt, ażeby starostwa oddane były, b. r.; Odpowiedź posła na głos publiczności względem donatyw, b. r.; Konsensa ad eddendum starostw, b. r.; Jezierski J., Projekt, Dochód starostw tymczasowy, b. r.; Krzucki Jan, poseł wołyński, Projekt, Zasady dochodu Rpltej i urządzenia królewszczyzn, b. r.; Tenże, Zasady do zamienienia królewszczyzn w dziedzictwa, b. r.; Ossowski M. X., Urządzenie wieczne dóbr dziedzictwa publicznego (1790?), b. r.; Tenże, O urządzeniu starostw, rada i projekt do prawa (1790), Toż i Projekt do prawa (po franc.), b. r.; Potocki St., Projekt względem rozdawnictwa starostw, b. r.; Rakowski Marc., poseł bracławski, Projekt, Objaśnienie possessyi (1790), b. r.; Sołtyk Stan., poseł krak., Powinszowanie sejmującym po zasadach względnie królewszczyzn podanych (wierszem), Warsz. b. r.; Woyczyński, poseł rawski, Projekt względem starostw, b. r; Trembicki A., Zasady do projektu urządzenia królewszczyzn, b. r.; Gdy ofiara dóbr grosza nie przynosi (Zabór dóbr król.), b. r; Zambrzycki, poseł nurski, Projekt do deputacyów, Urządzenie dóbr, b. r. (E. IX.) (DS.).

16658. Exposé touchant le rachat des biens, b. r. (E. IX.) DS.

16659. Starosta warszawski, Wywód praw starostwa do miast i miasta Warszawy, b. r. (E. IX.) DS.

16660. **Łabęcki H.**, G ó r n i c t w o w Polsce, opis kopalnictwa i hutnictwa polskiego pod względem technicznym, historyczno-statystycznym i prawnym, Warsz. 1841 t. 2.

Dokumenty, wydrukowane w dodatkach, *zob.* pod odpowiednimi latami w dziale: *Źródła (Dokumenty).*

R: Lwowianin 1842 s. 2.

16661. Łabęcki H., Najdawniejsze dzieje salin krakowskich aż do żupnictwa Jana Bonara, czyli do roku 1515, Warsz. b. r.; — Tenże, Wiadomość ogólna o górnictwie w Królestwie polskiem w r. 1840, Warsz. b. r.; — Tenże, Żupy i żupnicy w Polsce, *zob.* Nr. 16581.

16662. **Ordinatio** oeconomica s a l i s fodinarum, Crac. 1649, *zob.* Nr. 3855.

16663. Dyskurs o stanie żup krakowskich (wydane po r. 1648); — Na dyskurs o stanie żup krakowskich respons, 1649 (DS.).

16664. Stanisław August, Uniwersał d. 29. kwietnia o słonych wodach, Warsz. 1788, *zob.* Nr. 5252 i 5278.

Zob. Nr. 3013, 3420, 3504, 4923, 6967.

Zob. ***Wieliczka***, *Bochnia i t. d. w dziale: Miejscowości.*

Zob. ***Ekonomia*** *(Przemysł).*

16665. **Goleński Fr. A.**, De t r i b u t i s et v e c t i g a l i b u s, aliisque oneribus in Polonia, Diss. inaug., Crac. 1827.

16666. Gliszczyński A., O podatkach, Pam. warsz. 1817 IV.; — O podatkach w r. 1634, *zob.* Nr. 8048.

16667. **Regestra poborowe**: wdztwa sandomirskiego, *zob.* Nr. 3028; starostwa spiskiego, wdztwa lubelskiego, powiatów radomskiego i stężyckiego z r. 1569, *zob.* Nr. 3045; wdztwa sandomirskiego, pow. wschowskiego i poznańskiego z r. 1579—1581, *zob.* Nr. 3172; wdztwa krakowskiego z r. 1581, *zob.* Nr. 3186; — Regester poborowy wdztwa kaliskiego, 1618—1620, *zob.* Nr. 3563; — Regestr poboru podwójnego r. 1648 w Malborgu na sejmiku uchwalonego, *zob.* Nr. 8850.

16668. **Taryffa** różnych podatków Rzeczypospolitej, 1735, b. m. DS. (**E.** VIII.), *zob.* Nr. 4510.

16669. **Tabella** podatków dawnych i nowo ustanowionych (1790), b. r.; — Szematy taryff do podatku, b. r.; — Podatki wieczyste w Koronie, b. r. (**E.** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5316, 5345.

Dochody i rozchody państwowe, zob. Nr. 5057, 5063, 5156, 5191, 5262, 5287, 5379.

16670. **Edykty poborowe.** Uchwała podatkowa ziem ruskich (przed r. 1426), Caro, Liber Canc. I. Nr. 40; — Uchwała podatkowa i wojenna zjazdu śrzedzkiego (1458 r.), Raczyński, Kod. dypl. Wielkopolski Nr. 129; — Edykt Rady królewskiej w przedmiocie wybierania podatków, 1488—1489, Liske, Akta grodzkie i ziemskie XV. Nr. 2000 (por.: Balzer O., Corpus, *zob* Nr. 16090); — Litterae contributionis a. 1538, *zob.* Nr. 2743, 2753; — Litterae universales contributionum, 1542, *zob.* Nr. 2770; — Ustawa poboru 1564 r., *zob.* Nr. 2977; — Ustawa poboru 1565, *zob.* Nr. 2991; — Uniwersał poborowy r. 1576, *zob.* Nr. 3138; r. 1578, *zob.* Nr. 3156; — Na późniejszych sejmach, *zob.* Nr 16534; — Instruktarz celny W. X. Lit. z r. 1629, *zob.* Nr. 3665; — O podatkach Rzeczypospolitey, 1632, *zob.* Nr. 3683; — O podatkach W. X. Lit. r. 1643, *zob.* Nr. 3787; — Uniwersał kommissyi skarbu i podatek zebrany w r. 1771, *zob.* Nr. 4977; — Ustawa podatku Xtwu litewskiemu, b. r. (**E.** IX.) DS., *zob.* Nr. 5057.

16671. Bostel F., Instrukcya starosty sanockiego w sprawie wybierania podatków, Kwart. hist. 1891.

16672. Maciejowski W. A., Co rzeczywiście znaczyła kunica, Bibl. war. 1864 I.; — Tenże, Znaczenie w dawnem prawie polsk. dziesięciny gminnej, Tyg. wielkop. 1679.

16673. Podatek Czysza, *zob.* Nr. 2254.

16674. Z. F., O dwóch groszach łanowych, *zob.* Nr. 16474.

Zob. Nr. 5063, 5083, 5113.

Panieńskie na Litwie, zob. Nr. 16244.

16675. Galiński J., O podatku podymnem zwanym w Polsce, Bibl. warsz. 1861 I.

16676. **Tabella** dawnych i nowo ustanowionych ofiar oraz lustracyi dymów, b. r. (**E.** IX.); — Polecenie komisyi skarbowej względem ofiary (projekt), b. r.; — Ofiara wieczysta prowincyów obojga narodów, b. r., *zob.* Nr. 5004, 5038, 5270, 5324, 5296, 5316, 5345, 5354 (por. **E.** IX. b. r. sub voce: Ofiara).

16677. **Lustracya dymów w Koronie** (dwojaka), b. r.; Projekt podymnego generalnego Nr. 4, także: Projekt general. czopowego, Projekt Bisk. kujawsk. do ustanow. podatków, b. r.; Pomnożenie podymnego z miast, b. r.; Pomnożenie dochodów skarbu z osiadłości miast (dwojakie), b. r.; Okazanie niesprawiedliwości w projekcie do zmienienia podymnego, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16678. Ordynacye sejmu piotrkowskiego o czopowem w r. 1490, Cod. epist. I. Nr. 255; — Zygmunt III. nakazuje szlachcie płacić czopowe za wino w r. 1595, *zob.* Nr. 3317.

Zob. Nr. 5265.

16679. **O pomnożeniu skarbu publ., szczególnie o czopowem** (1789?), b. r.; Czopowe generalne (projekt 4 letn. sejmu), b. r.; Czopowe y szeląskie generalne, b. r.; Czopowe y szelążne w W. X. L., b. r.; Rembieliński Stan., Czopowe i szelężne (projekt), b. r.; Contra oposita ziemi warszawskiej, objaśnienie o podatkach czopowego i szelężnego, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

Czopowe, zob. Komissya skarbu Nr. 16628.

16680. **Kleczyński J.**, Pogłówne generalne w Polsce i oparte na niem popisy ludności, Roz. hist. fil. akad. XXX., Odb. Krak. 1893.

Pobór pogłównego, zob. Nr. 3273.

16681. **O pogłównem**, b. r.: Pogłówne od ludzi nieosiadłych, b. r.: Wędrychowski J. X., Mowa względem zniesienia pogłównego, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16682. Junosza, Detectio accessy skarbu króla Jegom., o czym radzić (przez Gostkowskiego), 1603 (**E.** IX.); — Ustanowienie akcyzów od wiktuałów, b. r., *zob.* Nr. 3931.

16683. **Pogłówne** żydowskie, *zob.* Nr. 5004, 5038, 5057, 5063, 5202, 5316, 5379.

Witkowski S., O nadzwyczajnych poborach, 1613, zob. Nr. 3523.

16684. Leges sumptuarie czyli Uniwersał poborowy na zbytki, utraty i niepotrzebne wystawy, Tyg. wil. 1818 VI. i Przyj. ludu, Leszno 1849 XVI., *zob.* Nr. 3491.

16685. **Projekt deputacyi koekwacyjnej, Rozporządzenie zsypki zbożowej**, b. r. (**E.** IX.), *zob.* Nr. 5326.

16686. **Szymanowski M.**, Opłaty stemplowe w Polsce, 1775—1784, Bibl. warsz. 1884.

R: P. W., Prawda, Warsz. 1885.

16687. Lipiewicz And. Dam., Jureconsultus in materia censuum juxta Nic. Zalaszowski, Poznań 1746 DS.

16688. Prawo względem pomnożenia dochodu z papieru stęplowego, (War.) 1789; — Jezierski J., Stępel kartowy, b. r.; — Poniński A., Tabella skazująca do jakowej sumy papier stęplowany być ma, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16689. **Klassa IV. papieru stęplowanego, b. r.; Kontrakt o stęplowego papieru przedaż, b. r.; Papier stęplowy do skarbów obojga nar., b. r; Pomnożenie dochodu z papieru stęplowego, b. r.; Zlecenie komissyom skarbowym (Uwoln. od stempla), b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5004, 5038, 5063, 5083, 5105, 5113, 5238, 5287.**

16690. Bezstronne uwagi o opodatkowaniu, 1789, *zob.* Nr. 5296; — Myśl nad projektami podatkowania (1789?), b. r.; — Projekt do wyznaczenia komissyi dla oznaczenia podatków, b. r.; — Prospekt percepty i expensy podatków na wojsko, b. r.; — Prawidła, O mierze sprawiedliwej w podatkowaniu, Warsz. b. r.; — Odpowiedź na uwagi kalkulacyjne, b. r.; — Excerpt z projektów różnego rodzaju podatkowania, b. r.; — Okazanie proporcyi podatkowania województw, b. r.; — Porównanie w podatkowaniu województwa Podolskiego z innemi, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16691. **Mowa po przeczytanej poprawie projektu prześw. kom. skarbu, b. r.: Kwilecki Ad., Zdanie w materyi opodatk. 3 marca, b. r.: Lubomirski Ant., Przymówienie się na sessyi 13 marca o podatkach, Warsz. b. r.: Sanguszko H., Mowa dnia 28. stycznia w materyi podatku, Warsz. b. r.: Zaleski Mik., poseł kijowski, Wzgląd na zasługi komissyi do wynalez. podatku, Oborski, Warunek, b. r. (E. IX.) (DS.).**

16692. **Sposób ułożenia podatków, Warsz. b. r.; Sposób ułożenia podatku (inny), b. r.: Arcywielki projekt podatkowania, b. r. (E. IX.) (DS.).**

16693. Subsidium z d ó b r z i e m s k i c h na powiększ. wojska (dwojakie), b. r., *zob.* Nr. 5296; — Ustanowienie podatku z wsiów król. i duchownych (projekt), b. r.; — Subsidium z m i a s t k r ó l e w s k i c h na powiększenie wojska, b. r., *zob.* Nr. 5329; — Podatek z dóbr d u c h o w n y c h, *zob.* Nr. 5294, 5296, 5316, 5329, 5352 (Biskupstwo krak., *zob.* Nr. 5296, 5316); — Walewski Mich., Opinia rozłożenia summy 400.000 zł. podatku na W a r s z a w ę, b. r.; — Tabelle, podług których summy opłacane, b. r.; — Podatek w kontynuacyi z dziedzictw, b. r.; — Podwyższenie intrat skarbowych, b. r., *zob.* Nr. 5270 (DS.).

16694. Przeniesienie k o n t r a k t ó w, b. r.; — Uwagi nad projektem podatkowym z transakcyi dóbr, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16695. Gdy źródła na potrzeby ojczyzny (podatek od p e n s y i), b. r.; — Obmyślając środki do opatrzenia kraju w broń (Taxa na o r d e r y), b. r., *zob.* Nr. 5287 i 16449 (DS.).

16696. **Pobór b r a m n e g o w Krakowie w r. 1679, *zob.* Nr. 1129; Projekt ażeby k o m i n o w e zapłacono, b. r.; Porównanie kominowego (projekt), b. r.: Ofiary m ł y n a r z a przyjmujemy (1790), b. r., *zob.* Nr. 5316; Projekt do podatku jednego z młynów, b. r.; Objaśnienie m o s t o w e g o, trabelnego i barkowego, b. r., *zob.* Nr. 5292; Zniesienie poboru od furmanów, b. r.; Podatek od r z e z i (projekt do prawa), b. r., *zob.* Nr. 5287, 5345, 5352; Sposób łatwy rachunków rzeczy s p r z e d a n y c h, b. r. (E. IX.) (DS.), z b. *Miasta.***

16697. Podatek w s k ó r a c h (dwojakie), b. r; — Projekt o podatku skurowym, b. r.; — Projekt na założenie fabryki skór w Wielkopolszcze, b. r.; — Sołtyk Stan., poseł krak., Projekt i odmiana podatku skórowego, b. r.; — Stoiński, poseł lubelski, Uwagi nad uchyleniem podatku skórowego, b. r.; — Myśl z okazyi wyszłych uwag nad prawem z okazyi zaboru skór (1788?), b. r.; — Uwagi nad prawem zapadłem zaboru skór na skarb, b. r. (**E.** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5270, 5287, 5316, 5345, 5352, 5354.

16698. Taxa zupełna p o c z t o w a, b. r.; — Ordynacya generalnego postamtu w Warszawie, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16699. Pass y Stundenzettel **na** pocztę **z Warszawy** (po pol. i po niem.), b. r. DS.

16700. Dochód z t a b a k i (projekt do prawa), b. r.; — Ustawa podatku na tytoń i tabakę, b. r.; — Instruktarz dochodu tabaki (XVIII. w.), b. r.; — La Baumelle, Myśli do projektu powiększenia dochodów z tabaki (1781), b. r., *zob.* Nr. 5270; — Odpowiedź na uwagi nad handlem tabaki, b. r.; — Uwagi nad pismem o dochodzie tabacznym (1788), b. r. (**E.** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5004, 5038, 5083, 5105.

16701. Planta l o t e r y i na wzór Genueńskiej i niemieckiej, b. r.; — Plan zu der Lotterie, Warschau (1748), b. r.; — Privilège, avertissement et plan concernant la lotterie, b. r.; — Tabella okazująca cenę ambów, b. r.; — Taryffa, przez którą można wiedzieć cenę stawiając na loteryę, (Warsz.) b. r. (**E.** IX.) (DS.).

Korzon T., Wewnętrzne dzieje za Stan. Augusta, zob. Hist. polit.

16702. **Instrukcya celna** z r. 1524, *zob.* Nr. 2634; z r. 1596, *zob.* Nr. 3330; z r. 1602, *zob.* Nr. 3422.

Cło od wołów, zob. Nr. 3409.

16703. **Cikowski St.**, W sprawach c e l n y c h odpis, Krak. 1602, 1604 DS.

16704. Porządek i moderacya taksy dla pisarzy na komorach celnych, Pozn. 1696, *zob.* Nr. 3453.

16705. Instruktarz celny z r. 1708, *zob.* Nr. 4413; — Cło generalne w r. 1712, *zob.* Nr. 4434; — Instruktarz z r. 1718, *zob.* Nr. 4471.

16706. Wywody prawa o cłach W. X. L. (1766), b. r. (E. IX.) DS.

16707. Rewizya traktatów w r. 1769, *zob.* Nr. 4931; — Dyspozycye do superintendentów celnych z r. 1771, *zob.* Nr. 4977.

Konstytucye sejmowe, zob. Nr. 16534.

16708. **Tabella** i repartycya ceł koronnych, b. r.; — Instruktarz cła nowo podwyższonego, b. r. (E. IX.) (DS.).

16709. Uwagi do sposobu podniesienia ceł krajowych, b. r.; Uwagi względem ceł i banko-cetel służące na odpowiedź Dzienn. handlowego, b. r. (E. IX.) (DS.).

16710. **Cło morskie** w Gdańsku. Crusius Dan., Discursus necessarius quantum utilitates R. Pol. ex thelonii maritimi exactione capere (Gdańsk), *zob.* Nr. 8068.

16711. Danzig, Vergleich wegen Danzig. Pfahlgeldes, Danzig b. r.; Informacya strony podatku Gdańskich, który Zulagą zowią, b. r. (DS.).

Gdańskie cło w r. 1761—1763, zob. Nr. 4830 i 4859.

16712. Reflexions sur la propriété du port de Danzig, 1773 DS.

16713. **Wernicke J. Chr. Lud.**, Hist. statist. politische Abhandlung von den Seezöllen der St. Danzig, Leipzig-Frankf. 1783; — Das Neuste aus Danzig, oder Antwortschreiben des reisenden Weltbürgers an Christ. O. Blaith, 1784 (DS.).

16714. Zdanie jednego miłośnika Ojczyzny o cel morskich fundacyi, b. r. (E. IX.) DS.

16715. **Cło pruskie.** Renner J., De jure Teleniorum in Borussia, sub praes. Phil. R. Schröderi, Regiom. 1716, *zob.* Nr. 4515; — Sposób uniknienia opłaty cła pruskiego, b. r; — Instruktarz generalny celny według traktatu między Polską a królem pruskim, b. r. (E. IX.) (DS.).

16716. **Kern**, Der Grenzzoll in Schlesien, 1556—1624, Jahrbücher für National-Oekonomie und Statistik 1894 t. VII. z. 5.

Droga celna przez Myślenice, zob. Nr. 3293; — Wolność od ceł, zob. Nr. 2883.

Mennictwo, zob. Numizmatyka Nr. 423 do 567 i Dod. I.

16717. **Bank narodowy.** O Banku narodowym w Polszcze (Wstęp), b. r.; — Bank krajowy (projekt), b. r.; — Jezierski J., Bank (projekt), b. r.; — Objaśnienie projektu do banku, b. r.; — Ustanowienie banku patryotycznego, Poznań b. r. (E. IX.) (DS.).

Zob. Nr. 5004, 5270, 5296, 5324.

16718. Plan de deux banques pour la Pologne, b. r; — Projekt do ustanowienia lombardu, czyli Montis pietatis, b. r.; — Odpowiedź na zarzuty naprzeciw wieczystych kantorów, b. r. (E. IX.) (DS.).

16719. Marperger P. J., König. Poln. Hof Rath, Beschreibung der Banquen, Halle 1717 DS.

Komisya długów, zob. Nr. 5065, 5105, 5138, 5412.

Tabella długów, zob. Nr. 5138.

16720. Zlecenie podskarbim litew. (o pożyczce), b. r.; Projekt zatwierdzenia ugody o 3 miliony zł. polsk., b. r.; Jezierski Sz., subdelegat, Meritum długu do skarbu koronnego temuż należącego, b. r.; Punkta zaciągu trzech milionów złp. na potrzeby wojska, ułożone z Protem Potockim, P. Tepperem (projekt), b. r.; Zlecenie marszałkom konf. (Assygnowanie 1,000 czer. zł.), b. r. (E. IX.) (DS.).

Potocki, Tepper, Zugehör, Tomatys, zob. Osoby.

16721. Ubezpieczenie sum ziemiańskich, b. r.; Ubezpieczenie ważności licytacyi dóbr Rzeczyposp., b. r.; Wynalezienie kapitału publicznego ku zasilaniu potrzeb z oszczędz. podatków, b. r. (E. IX.) (DS.).

Assygnaty banku narodowego z r. 1794, zob. Nr. 5431.

(h: Organizacya państwa: Wojskowość: Dzieła ogólne. Wojsko polskie: rodzaje wojsk i broni, twierdze, flota, szkoła wojskowa, hetmaństwo, ustawy wojskowe, pisma odnoszące się do wojskowości).

16722. **Pohler J.**, Bibliotheca historico-militaris, Cassel 1887 i n. (spis systematyczny dzieł, odnoszących się do wojskowości i historyi wojen po r. 1880).

16723. **Poten**, Handwörterbuch der gesammten Militärwissenschaften, Bielef. 1876 do 1880 t. 9.

16724. **Jähns M.**, Handbuch einer Gesch. des Kriegswesens von der Urzeit bis zur Renaissance, Leipzig 1880 (z atlasem).

16725. **Jabłoński L.**, Histoire de l'art militaire, accompagnée de morceaux choisis des grands écrivains militaires, Limoges, Paris 1895.

16726. **Köhler**, Entwickel. des Kriegswesens in der Ritterzeit, Breslau 1886 t. 2.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1887 str. 96.

16727. Mone F. J., Kriegswesen im XIII. bis XVII. Jahrh., Ztschr. f. Gesch. d. Oberrheins Nr. 905 VI., XVI—XVIII.

16728. Kurzer Auszug Kriegs-Geschichte, b. r. (E. IX.) DS.

16729. Głębocki J. D., Rys dziejów wojennych, jako wstęp do umiejętności wojowania, Krak. 1848, *zob.* Nr. 16736.

16730. Kausler F., Hist. Wörterbuch der Schlachten, Belagerungen und Treffen aller Völker und Zeiten (do 1494), Ulm 1825—1833.

16731. Rothenburg R. v., Wörterbuch aller in Deutschland und den angrenzenden Ländern v. 113 v. Chr. bis 1833 n. Chr. vorgefallenen Schlachten, Belagerungen und Gefechte, Wien 1836 t. 5.

16732. **Boeheim W.**, Handbuch der Waffenkunde, Leipzig 1890 (od średnich wieków do końca XVIII. st).

16733. **Górski K.**, Historya piechoty polskiej, Krak. 1893; — Tenże, Historya jazdy polskiej, Krak. 1894, 2. wyd. Krak. 1895.

R: Korzon T. p. t.: Historya wojska polskiego, Kwart. hist. 1895; Baranowski St, Kur. pol. 1893 Nr. 95 i n., Odb. Krak. 1893; Słowo 1893 Nr. 138; Kraj 1893 Nr. 15 (H. piechoty); — Kraj 1894 Nr. 17 (H. jazdy); — Por. też: O rozwoju sztuki wojennej w Polsce, Tyg. ill. 1890 Nr. 20; Popowski J., Prz. pol. 1890 III. 364-366; Bulletin de l'Acad. des sciences, Crac. 1893 i 1894.

16734. O wojsku dawnej Rpltej polskiej, Przyj. ludu, Leszno 1835 II., 1837 IV.; — Rzut oka na sprawę wojenną w dawnej Polsce, tamże 1838 V.; — Kawalerya i piechota polska, Przyj. dom., Lwów 1862; — Dawna armia polska, Gaz. kielecka 1883 Nr. 88.

16735. Aymon de la Roche, Czaty powstańca, przytem krótki opis dawnego wojska narodowego Rpltej polskiej, Paryż 1838.

16736. Głębocki J. D., O wojenności w ogóle, mianowicie polskiej, tudzież szachownica wojenna polska, jak ją przedstawił Sarmaticus, Krak. 1883, *zob.* Nr. 16729.

16737. **Łebiński W.**, Materyały do Słownika historycznego języka i starożytności polskich, I. Militaria, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XVI., Odb. Poznań 1889, *zob.* *Oświata.*

16738. Załuski J., Kilka słów o dawnej broni w Polsce, Dod. Czasu 1857 VIII.; — Morawski Szcz., Uzbrojenie rycerstwa polskiego, tamże 1859 XIV.

16739. Łepkowski J., Broń sieczna w ogóle i w Polsce, Rocz. tow. nauk., Krak. 1857 XIV.; — Mączyński J., Uwagi nad rozprawą J. Łepkowskiego, Bibl. warsz. 1858 IV.

16740. Krasiński W. K., Essai sur le maniemant de la lance, Paris 1811.

16741. Wójcicki K. Wł., Wódz polski w ubiorze wojennym, Tyg. ill. 1860 I.

16742. Dobosz. Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Luzacy, tamże 1845 XII.; Wezwanie pod chorągiew, Dod. tyg. Gaz. lw. 1857 Nr. 6.

16743. Czermak W., Polska musztra piechotna z r. 1660, Czas 1893 Nr. 46—49, *zob.* Nr. 8547.

16744. Maciejowski W. A., Nieco o wojskowości w Polsce za Piastów, Tyg. lit., Poznań 1841 IV.

16745. Łebiński W., O wojach i rycerzach polskich, Ateneum 1885, *zob.* *Stany.*

R: Gaz. lw. 1885 Nr. 168.

16746. Dubrowski P., O czeskich wojennych taborach w XV. w., Album lit. Wójcickiego 1848 I.

16747. Górski Konst., Sztuka wojenna za Zygmuntów, Bibl. warsz. 1890, Odb. Warsz. 1891.

16748. Romanowski, Obrona potoczna, Otia Cornicensia.

16749. Plater St. H., Plans des sièges et batailles en Pologne pendant le XVII. et XVIII. siècle (atlas i tekst), Wrocław 1828.

16750. Ilość wojska polskiego z r. 1627, Przyj. ludu, Leszno VIII., *zob.* Nr. 7922.

16751. Komput wojska na wojnę turecką króla Michała, Bibl. star. pis. polsk. VI.

16752. **Dolleczek A.**, Die polnische Armee im XVII. Jahrhundert, mit bes. Berücksichtigung d. Entsatzes von Wien 1683, Militärische Ztschr. 1883, Odb. Wien 1883.

16753. Ciampi, Lettere militari con un piano di riforma del esercito Polacco del Re Giov. Sobieski, 1830.

16754. Bandtkie J. W., Skład i formacya chorągwi polskich z wieku XVIII., Bibl. warsz 1858 III.

16755. **Flans R.**, Die auf deutschem Fuss errichteten Regimenter der polnischen Kronarmee in Westpreussen von 1717—1772, Ztschr. d. hist. Vereins zu Marienwerder, Marienwerder 1894.

16756. **Mansberg**, Staats und Heerwesen der Republik Polen zur Zeit der Königswahl August II., Wissenschaftliche Beilage der Leipziger Ztg. 1884 Nr. 48—51.

16757. Przegląd wojska za Augusta II., Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Zbrojownie w r. 1718, *zob.* Nr. 8930.

16758. **Grisheim K.**, Projekt rieorganizacii polskoj armii 1789 goda, Petersb. 1894.

Korzon T., Wewnętrzne dzieje za Stan. Augusta (Wojsko), zob. Hist. polit.

16759. Forma pospolitego ruszenia, Pam. z dziejów dawnej Polski Radeckiego t. I.; — Świderski F., Pospolite ruszenie, Przyj. dom., Lwów 1858 VIII.; — Narbutt T., O wiciach, Tyg. wil. 1818 VI., *zob.* Nr. 7576.

16760. **Górski K.**, Piechota wybraniecka i łanowa, Niwa 1892 str. 269 i 286; — Tenże, Wojsko kwarciane, tamże 1892 str. 374, *zob.* Nr. 16636–16659, 17098.

16761. Wójcicki K., Husarze, Bibl. warsz. 1842 III.; — Tenże, Husarze polscy, Tyg. ill. 1860 I.; — Tenże, Dowódca chorągwi husarskiej, tamże 1860 I.; — Tenże, Husarz polski bezskrzydlny z czasów Zygmunta III., tamże 1864 X.; — Tenże, Koń hussarski, Kłosy t. XVI.; — Szajnocha K., O husarzach i hułanach, Nowiny, Lwów 1854; — Dolleczek A., Znaczenie skrzydeł u dawnych polskich husarzy, Czas 1883 Nr. 168.

Pamiętniki husarza z XVII. w., zob. Nr. 7665.

16762. Górski K., Dragoni polscy, Niwa 1891 Nr. 7.

16763. Bartoszewicz J., Wielcy muszkieterowie Augusta II., Dz. warsz. 1854 Nr. 44; Po ziarnie, Wilno 1861.

16764. O artyleryi polskiej, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; — Dzieje artyl. polskiej, Przew. nauk. lit., Poznań 1842–1844; — Ćwik W., Nieco o artyleryi polskiej, Gaz. polska, Czerniowce 1885 III. Nr. 72–81.

16765. Artykuły, wedle których puszkarze sprawować się mają, Rozm. nauk., Krak. 1829 I., *zob.* Nr. 16846.

16766. Gloger Z., Arsenał polski z XVI. wieku, Kłosy 1884 Nr. 1000.

Stan artyleryi 1640 r., zob. Nr. 3773.

16767. Krzysztof Arciszewski, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; — Kraushar Al., Dzieje Krzysztofa z Arciszewa Arciszewskiego, *zob Hist. polit.*; — Marcin Kątski, Lwowianin 1838 III., Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.; — A. J., Generał artyleryi koronnej XVIII. w., Gaz. lw. 1877 Nr. 242.

16768. Chorągwie lenne pruskie, Roz. nauk. krak. 1828 I., *zob.* Nr. 16304.

16769. Antoni J., Szkot Puszkarz, Gaz. lw. 1877 Nr. 188.

16770. Działa Warneńskie, Echo 1883 str. 266

16771. Linniczenko J. A., W kakom godu wpierwyje pojawiłyś w Rusi puszki, Kij. Starina 1890 III.

Zob. Twierdze Nr. 16795–16864. 16872 i pod: Miejscowości.

16772. Möller J. J., De cosacis dissertatio historica, Lipsiae 1684; — Weissius M. Gedofr., De Cosacis dissertatio, Lipsiae 1684, *zob.* Nr. 8601; — Scherer J. B., Annales de la petite Russie ou hist. des Cosaques avec pièces justificatives, Paris 1788; — Hammerdörfer K., Geschichte der Ukrainischen Kosacken, Jena u. Leipzig 1789; — Engel J. Chr., Commentatio de republica militari seu comparatio Lacedemoniorum et Kosacorum, Göttingae 1790; — Hupel A. M., Von den Kosaken, Riga 1790; — Pöhlmann J. P., Die Kosaken, ihre Sitten, Gebräuche, Kleidung, St. Petersb. 1799 (DS.).

16773. Czacki T., O nazwisku Ukrainy i początku Kozaków, Nowy Pam. warsz. 1801 IV.

16774. Plotho K., Die Kosacken, Berlin 1811; — Die Kosacken, Bamberg 1812; — Eine kurze Schilderung der Kosacken, Breslau 1823; — Gretzmüllern, Die Ukrainischen Kosacken u. ihre Unterwerfung an Russland, 1651, Hormayers Arch. 1814 Nr. 9–21.

16775. Lesur K. L., Histoire des Cosaques, Paris 1813, 1814, *zob. Hist. polit. (Ukraina).*

16776. O Kozakach, Kalend. krak. 1813; Wiadomość o Kozakach, Pszczółka krak. 1820 IV.; Kozacy, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Kozaczyzna, tamże 1837 IV.

16777. Maciejowski W. A., O Kozakach, Kwart. nauk., Krak. 1835 II., Odb. Krak. 1836; — Tenże, Kozaków dzieje, Orędownik, Pozn. 1840–1841; — Tenże, Początek i wzrost Kozaków, Tyg. lit., Pozn. 1841 IV.

16778. Krasiński H., The Cossacks of the Ukraina, London 1848, *zob. Hist. polit.*

16779. **Gliszczyński M.**, Hetmani małorosyjscy i Kozacy do czasów unii, Bibl. warsz. 1848 II., III.; — Tenże, Znaczenie i wewnętrzne życie Zaporoża, oraz hetmani małorosyjscy i Kozacy do czasów unii, tamże 1849 I., II., Odb. Warsz. 1852, *zob. Ukraina pod: Hist. polit.*; — Czarnowski J. W., Ukraina i Zaporoże, czyli historya Kozaków, Warsz. 1854 t. 2.

R: Bartoszewicz J., Gliszczyński i Czarnowski, kilka uwag nad dziełami o Kozakach, Dz. warsz. 1855 Nr. 27.

Zob. Nr. 2440, 10386 i 16292.

16780. A. v., Die Kosaken in ihrer geschichtl. Entwickelung, Berlin 1860.

16781. Powidaj L., Kozacy Zaporożcy na Ukrainie, Dz. lit. 1861 i 1862.

16782. Mérimée P., Les Cosaques d'autrefois, Paris 1865.

16783. Springer A., Die Kosacken, Leitmeritz, Wien 1877 (raczej o dzisiejszych).

16784. **Erckert R.**, Der Ursprung der Kosaken, vorzüglich nach neuesten russischen Quellen, Berlin 1882.

16785. **Kulisz P.**, Perwyj perjod kozactwa od jeho poczatku aż do worohuwannia z Lachamy, Prawda, Lwów II.; — Kojałowicz M., Korotka istorija Kozaczczyny, tamże VI.; — Dragomanow M., Pro ukrainskych Kozakiw, Tatar ta Turkiw, Kiew 1876.

16786. Antoni J., Kozacy na Polesiu kijowskiem w drugiej połowie XVII. stulecia, Bibl. warsz. 1881 IV.; — Tenże, Sobieski i Kozacy, Kłosy 1883 Nr. 955—956.

Inne rozprawy Antoniego J., zob. Hist. polit.

16787. Kubala L., W obozie kozackim, Gaz. lw. 1873 Nr. 265—273.

16788. Ljubowicz, Kozackoje doniesienije ob ugrożajuszczem tatarskom napadjenii na prjedieły Polszczi, Kij. Star. 1893 X.

Zob. Nr. 3337, 3576, 3632, 3636, 3695, 3750, 4377.

Zob. Nr. 7653, 7668, 7883, 7922, 8067, 8195—8201, 8353, 8388, 9248, 9331.

O Kozakach zaporoskich, zob. Hist. polit. (Ukraina); — Wojny z Kozakami, zob. tamże (Wiek XVII.).

16789. **Dzieduszycki M.**, Krótki rys dziejów i spraw Lisowczyków, *zob.* Nr. 7935.

R: Tyg. petersb. 1849 XXXIX.

Dębołęcki W., Przewagi Elearów, zob. Nr. 7932.

Zimorowicz B., Żywoty Kozaków lisowskich, zob. Nr. 8573.

16790. Lisowczyki (z ryciną), Sobótka, Poznań 1870; — Wójcicki K. Wł., Lisowczyki, Tyg. ill. 1860 I.; — Sob. F. M., Lisowczyki, tamże 1867 XV.; — Gloger Z., Lisowczycy, Kłosy 1879; — W., Lisowczycy, tamże.

16791. Połujeński A., Pobyt Lissowczyków w północnej części państwa rosyjskiego w r. 1613, Bibl. warsz. 1858 III.

16792. **Dolleczek A.**, Die Lisowczyken, ein Beitrag zur Geschichte des oesterreichischen Heerwesens im dreissigjährigen Kriege, Oesterr. militär. Ztschr. 1893 III., Odb. Wien 1893.

16793. Stanisław Strojnowski przedstawia arcyks. Leopoldowi Lisowczyków, Kłosy X; Kleczkowski St., Hetman wojska Lisowskiego wita Ferdynanda II., Mowca polski Pisar. 1676. Mowy wyborne 1759 DS.

16794. Lista żałosnego o Lisowczykach, 1620 (por. E. 1620: Pieśń) DS.

16795. Górski K., Obrona granic Rzeczypospolitej od Tatarów, Bibl. warsz. 1891 II.

Zob. Nr. 16829 i 16848.

16796. Dubiecki K., Kudak, Prz. polski 1879.

16797. Dr. Antoni J., Zameczki podolskie na kresach multańskich, Prz. polski 1879 do 1872, osobno: Krak. i Warsz. 1880, *zob. Hist. polit.*

Zob. Nr. 2577 i 16819.

16798. Gruszewski M., Jużnoruskije zamki w poł. XVI. w., Kijów 1890, *zob.* Nr. 2776.

R: Ul., Kwart. hist. 1891; P. R., Kij. Star. 1890 t. III.

16799. Mojean F., Städtische Kriegseinrichtungen im XIV. u. XV. Jahrh., Stralsund 1876 (Progr. gimn.).

16800. **Koehler G.**, Geschichte d. Festung Danzig und Weichselmünde bis zum Jahre 1814, in Verbindung mit der Kriegsgeschichte der freien Stadt Danzig, Breslau 1893 t. 2.

R: Köttschau, Götting. gel. Anz. 1894 Nr. 12; Roloff G., Forsch z. brandenb u preuss. Gesch. VII. str. 284; Baltzer M., Deutsche Lit. Ztg. 1894 Nr. 29; Altpreuss. Mntschr. 1894 XXXV.

16801. Baltzer M., Geschichte des Danziger Kriegswesens im XIV. u. XV. Jahrh. (dodatek do Progr. gimn.), Danzig 1893.

R: Köhler, Gött. gel. Anz. 1893 Nr. 12; Rev. crit. 1893 Nr 41; Rachfahl F., Ztschr. f. deutsch. Philol. 1894 XXVII.

16802. Dinsburg, Gesch. der Belagerung u. Blokaden Danzigs von der frühesten Zeit bis auf die Gegenwart, Danzig 1808.

16803. Hoburg K., Die Belagerungen von Thorn seit dem XVII. Jahrh. 1843, Thorn 1843.

Garnizon elbląski, zob. Nr. 3689.

Garnizon gdański, zob. Nr. 16863.

16804. Milicya lwowska, Dz. polski z 14. sierpnia 1885, *zob.* Nr. 4531.

Zob. Miejscowości.

16805. O marynarce polskiej, Przegl. nauk. lit., Poznań 1842—1844; — Siły morskie Polaków jawiące się na morzu czarnem i śródziemnem, tamże 1842—1844; — Ćwik Wal., Nieco o polskiej marynarce i władzy Polaków na brzegach Bałtyku, Gaz. polska, Czerniowce 1886 Nr. 12—31, *zob.* Nr. 17311.

16806. O żegludze i panowaniu Polaków na Bałtyku, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Żegluga na morzu bałtyckiem za Krzyżaków, Przegl. nauk. lit., Poznań 1842—1844, *zob. Ekonomia (Handel).*

16807. Drake, Wiad. hist. o marynarce od najdawniejszych czasów do r. 1577, Pszczółka krak. 1821 III.

16808. Admirałowie polscy (w XVI. w.), Grab. Ojcz. sp. I. str. 221; Jaszowski St., Tomasz Wolski, admirał, Rozmaitości, Lwów 1839.

16809. **Benoit A.**, L'ecole des cadets, gentilshommes du roi de Pologne à Luneville, 1738—1766, Luneville 1867.

16810. Czartoryski Ad. X., Katechizm moralny dla uczniów korpusu kadetów, definicye różnych cnót towarzyskich, Warsz. 1774, 1786, 1792; Toż p. t.: Prawidła moralne dla szkoły rycerskiej, Warsz. 1824, *zob.* Nr. 5319 i 16577.

16811. Cadets-Gentilshommes de Stanislas, 14. avril 1739. 8. décembre 1765, Catalogues dressés sur les quatre in quarto-manuscrits E. 3146, E. 3147, E. 3148, E. 3149, intitulés: Livres des enregistrements des preuves de noblesse des cadets-gentilshommes du roi avant d'entrer à l'Academie, Archives de l'Empire section administrative.

16812. Kosicki L., O początkach władzy hetmanów, Popis publ. szkół krak., Krak. 1818.

16813. **Bartoszewicz J.**, Hetmaństwo, Słowo, Petersb. 1859 i Dzieła t. IX.; — Tenże, Hetmani polni koronni, Wizerunki Gersona, objaśnione po pol. i franc., Warsz. 1860–1866.

Zob. Nr. 16820, 16833 i 16836.

16814. **Władza i obowiązki hetmanów oraz powinności, b. r. (E. IX.) DS.**

Historya wojen i opisy bitew, zob. Hist. polit. pod odpowiedniemi latami.

16815. **Brodowski S.**, Corpus juris militaris, Elbląg 1753, 1755, *zob.* Nr. 1210 do 1211.

16816. Szymański, O służbie wojennej włościan w dawnej Polsce, Prz. pozn. III.

16817. K. P., Powinności wojskowe mieszczan w dawnej Rusi, Bibl. warsz. 1872 IV.

16818. Decretum de exercitibus instruendis Casimiri M., renov. 1432, *zob.* Nr. 2091; — Liber regestrualis militum expeditorum de palatinatu Posnaniensi a. 1474, *zob.* Nr. 2319; — Acta expeditionum a. 1497—1498, *zob.* Nr. 2406.

16819. Ustawa wojenna sejmu lubelskiego z roku 1506; Ordinatio bellicae motionis a. 1506, *zob.* Nr. 2498; — Ustawa wojenna dla hetmana r. 1512, *zob.* Nr. 2547; — Ordinatio belli contra Turciam a. 1514, *zob.* Nr. 2564; — Instauratio Castri Camieniecz a. 1516, *zob.* Nr. 2577; — Rejestr wozów skarbnych na wyprawę, 1521, *zob.* Nr. 2614; — Służba i opłata wojenna, 1529, *zob.* Nr. 2696; — Wić pierwsza królewska, 1539, *zob.* Nr. 2753; — Lustratio militum a. 1545, *zob.* Nr. 2794.

16820. **Artykuły** wojenne hetmańskie, 1609 approbowane, 1609, 1633, 1649, 1673, 1754, 1790 DS., *zob.* Nr. 1212, 3490, 5319.

16821. Dyaryusz komisyi bydgoskiej z r. 1614, *zob.* Nr. 3533; — Punkta od wojska na sejm, 1621, *zob.* Nr. 3598; — Dyaryusz transakcyi między wojskiem koronnem a zaporoskiem w r. 1637, *zob.* Nr. 3750; — Stan artyleryi polskiej, 1640, *zob.* Nr. 3773; — Uniwersały uwalniające miasta od stanowisk wojska z r. 1658, *zob.* Nr. 3931.

16822. Artykuły woyskowe zebrane z rozkazania M. Paca, Wilno 1673, *zob.* Nr. 16820.

16823. Awans w wojsku dla rodaków w r. 1710, *zob.* Nr. 4427; — Pospolite ruszenie z r. 1712, *zob.* Nr. 4434; — Repartycya wojska w r. 1717, *zob.* Nr. 4460; — Uniwersał o dezercyach i pardon jeneralny z r. 1729, *zob.* Nr. 4549; — Projekt komputu wojska z r. 1733, *zob.* Nr. 4575; — Uniwersał przeciw werbunkom z r. 1739, *zob.* Nr. 4656; — Manifestationes contra contributionis pro exercitu a. 1736, *zob.* Nr. 4635; — Votum na komisyą wojsk., *zob.* Nr. 4635; — Compendium likwidacyi Regimentu Leibgwardyi koronnej z r. 1752, *zob.* Nr. 4759; — Conclusiones likwidacyi z r. 1754, *zob.* Nr. 4774; — Regulament dla regimentów pieszych i konnych z r. 1767, *zob.* Nr. 4934.

16824. **Kommissya wojskowa** i departament wojskowy (1775–1789), *zob.* Nr. 5040, 5061, 5081, 5103.

16825. Regulamina exercerunku, 1786, *zob.* Nr. 5232; — Lustracya koszar w r. 1788, *zob.* Nr. 5273; — Branicki Fr. X., Obwieszczenie hetmana w. kor. wraz z komisyą wojsk., 1789, *zob.* Nr. 5302 i 5340.

16826. **Stan** wojska w r. 1788, *zob.* Nr. 5261; — Etat wojska w r. 1789, *zob.* Nr. 5288, 5318, 5319.

16827. **Komisya wojskowa** w r. 1791, *zob.* Nr. 5348; — Etat wojska w r. 1792, *zob.* Nr. 5382.

Komisye cywilno-wojskowe, zob. Nr. 16545.

16828. **Świadectwo męstwa z r. 1681**, *zob.* Nr. 3186.

Zob. Nr. 8278.

Konstytucye, zob. Nr. 16534.

16829. **Tarnowski J.**, Consilium rationis bellicae, *zob.* Nr. 7231; — Tenże, Sposób obroney królestwa polsk., Krak. 1579 (Tenże, De bello cum Turcis, Wirzburg 1594).

16830. Schneberger Ant., **De bona militum valetud.** Crac. 1554 DS.

16831. Łaski Alb., Exhortatio ad milites, 1567, *zob.* Nr. 7267; — Bielski M., Sprawa rycerska, 1569, *zob.* Nr. 7152.

16832. **Rada** sprawy wojennej, Collectanea Zamoiscii, *zob.* Nr. 3128.

16833. **Paprocki B.**, Hetman albo konterfekt hetmański, 1578, *zob.* Nr. 7835.

16834. Ostrorog St. Com., **Prima pars de principiis belli**, Argent. 1690; Żołnierz r. 1690 (DS.).

16835. Obrechtus G. (Siemiek Jan), Disp. de militari disciplina, ded. Joanni Skumin, Argentor. 1592 DS.

16836. **Sarnicki St.**, Księgi hetmańskie, *zob.* Nr. 7494; — Tenże, Campiductoriae libellus (Venetiis?), b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16837. **Wereszczyński J.**, Publica z strony fundowania szkoły rycerskiej, *zob.* Nr. 7579 do 7582.

16838. **Grabowski P.**, Pospolite ruszenie, b. m. 1595, *zob.* Nr. 7576.

16839. Rozprawa przygody starego żołnierza, *zob.* Nr. 7562; — Consilia bellica de evertendo Turcarum imperio, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16840. L., Dawny zabytek piśmiennictwa polskiego: Xięgij o ricerskijch rzeczach a sprawach woijennych z pilnościją zebrane a porządkijem dobrem spijsane, por.: Czas 1857 Nr. 138.

Warszewicki K., Bellatores, zob. Nr. 7627.

16841. **Firlej A.**, De bello et belli duce, *zob.* Nr. 7752.

16842. O fortelach wojennych, Poznań 1609; — Naruszewicz Al., Oratio de munitionibus, Marpurg 1609 (DS.).

16843. Baccelini M., Aforismi politici e militari, Paris 1610; Massari Alex., Compendio dell arte di cavalleria, Dansicho 1610 (DS.).

16844. **Wallhausen Joh. Jak.**, Wachtmeister in Danzig, Romanische Kriegskunst, Frankf. 1616; — Tenże, Corpus militare, Hanow. 1619; — Tenże, Camera militaris, Frankf. 1621; — Tenże, Militia gallica, Hanau 1617; — Tenże, Kriegskunst, Hanau 1631; — Tenże, Kriegskunst zu Fuss, Leeuwerden 1630, Oppenheim b. r. (DS.).

Radziwiłł Krz., Sprawy wojenne, zob. Nr. 1437 i 3601.

16845. Perspectiva na upatrzenie sposobów wojowania, Poznań 1622; — Nanowa żołnierska albo przyczyny, Krak. 1622; — Rozwadowski M., Zaciąg wojenny t. j. sprawy potoczne, 1622 (DS.).

16846. **Dell' Aequa Jędrz.**, Della congregatione di bombardieri, Zamość 1623 (toż po pol.: O zgromadzeniu i szkole puszkarzów, Zamość 1623) DS.

16847. Witkowski St., Proporzec (Vexillum militis), Vars. 1626; Żabczyc J., Kolęda poborowa, Crac. 1627.

16848. **Wizerunek** obrony królestwa polskiego, 1632 DS.

16849. **Freytag A.**, Architectura militaris, Leydae 1631, 1635, 1663, Amstel. 1665 (toż po franc.: L'architecture militaire, Paris 1640, 1668; po niem.: Neue Fortification, Amsterd. 1665) DS.

Capitani illustri, zob. Nr. 8059.

Łochowski St., Eques polonus, zob. Nr. 8101.

16850. Sporządzenie oekonomiey woienney (za Jana Kaz.), b. r. (**E.** IX.) DS.

16851. **Starowolski Sz.**, Institutorum rei militaris l. 8, Crac. 1639, 1640, Florentiae 1646, *zob.* Nr. 8005–8030; — Tenże, Sarmatiae bellatores, *zob.* Nr. 8012; — Tenże, Eques polonus, *zob.* Nr. 8021; — Tenże, Prawy rycerz, *zob.* Nr. 8022; — Chleb niezdrowy, Stacye żołnierskie, t. j. dyskurs, 1636, 1641, 1661 (1664), *zob.* Nr. 8024.

16852. Starowolski Sz., Elegia militarium virorum, Crac 1614; Tenże, Dissertatio de statutis militum, b. r.; Tenże, Consilium de prohibendis populationibus Tartarorum, b. r. (**E.** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 8023.

16853. **Siemienowicz K.**, Artis magnae artilleriae pars I., ded. Leopoldi Wilhelmi Archid. austr., Amsterd. 1650 (toż po ang.: The great art of artillery, translated by G. Shelvocke, London 1729) DS.

16854. **Fredro A. M.**, Militarium seu axiomatum belli libri 2, 1660, *zob.* Nr. 8546 (toż po pol.: Potrzebne consideratie koło porządku wojennego, przez Fr. Glinkę, 1689, *zob.* tamże) DS.

Elogii de capitanis, zob. Nr. 8407.

16855. Lipowski B., Piechotne ćwiczenia, *zob.* Nr. 8547 i 16743.

Zob. Nr. 8403.

16856. Lochowski St., Quaestio quis inter militem, Crac. 1677; — Tylkowski W. X., Szczęścia i nieszczęścia na wojnie przyczyny, Oliwa 1678 (DS.).

16857. Porroni Annib., General. major. del regno di Polonia, Trattato militare, Venezia 1676 DS.

16858. **Braun Ern.**, Fundamentum artilleriae oder Unterricht, Danzig 1678, 1682 (toż po ross.: Nowiejszeje osnowanie artilerii kapit. artil. wo Gdańsku, Moskwa 1710) DS.

16859. Chwałkowski J. J., De jure armorum, 1685 DS., *zob.* Nr. 8671.

16860. **Jabłonowski St. J.**, Sporządzenia woysk Rpltej synom ojczyzny pożądanego, Warsz. 1685, *zob.* Nr. 4185.

16861. **Wyprawa** konna łanowa (circa 1686–1691) DS.

Zob. Nr. 4258.

16862. Lehmann Chr., Krieg Handgriffen, Danzig 1696; Zernecke J. H., Dissertatio juridica de milite desertore, Rostochii 1698 (DS.)

16863. Wahrmund T., Vollkommene Regimentsverfassung, Danzig 1700. *zob.* Nr. 8792; — Engelke B. J., Dissert. de eo quod justum, circa tormenta bellica, Gedani 1708 (DS.).

16864. **Flemming J. H.**, Informacya o komendzie (1717), b. r.; — Tenże, Relacya prawdziwa quo motivo hetmani permiserunt komendy Flemmingowi (1717?), b. r. (DS.).

16865. **Aonides in armis contra alieniae famae praedonem (po r. 1709–1728), b. r. (E. IX.) DS.**

Reglement z r. 1739, zob. Nr. 4656.

18866. **Marzenado**, Santa Cruz, Reflexye wojskowe, tłóm. A. Zagórski, Gdańsk 1743 t. 4, 1753 t. 5, 1787 DS.

16867. Kozłowski J., Ars militaris cum universa mathesi div. Alojsae Gonsagae dicata, Leopoli 1744 DS.

16868. **Grodzicki F.**, Scientia artium militarium archit. pyrotech. tacticam complectens seu lectiones in Joan. Sanguszko cura Ign. Bogatko auditi, Leop. 1747, 1753 DS.

Dienstreglement 1753 r., Ordre de bataille, zob. Nr. 4766.

16869. **Khevenhüiler L. And.**, Ars militaris, to jest zebranie operacyi wojennych, tłum. Sam. Brodowski z rozk. And. Stan. Załuskiego, Krak. 1750, 2. wyd ded. J. Potockiemu i Jan. Klem. Branickiemu, Elbląg 1753 DS.

16870. Kostka J.. Observationes militares über den Articul-Brief Leopoldi I., Wien 1752 DS.

16871. Działyski Ign. i Ksaw., O sztuce wojennej rozmowa i popisy, ded. Stan. Aug., Poznań 1765 DS.

Korpus kadetów, zob. Nr. 16810.

16872. **Bakałowicz J.**, Essai sur la fortification, ded. Stan. Aug., Vars. 1769; — Tenże, Czynności wojenne, Warsz. 1771; — Tenże, Zdanie o potrzebie fortec w Królestwie polskiem, Warsz. 1777 (DS.), *zob.* Nr. 9465.

16873. **Biblioteque milit. du Gener. Eggers, Danzig 1771 DS.**

16874. Mała woyna czyli opisanie służby lekkich pułków, z franc. t. I—II., Warsz. 1774 DS.

16875. **Jabłonowski J. A.**, Dodecas ducum Poloniae, *zob.* Nr. 9468.

16876. Lipski J., Notaty generała brygady wielkop. kawal. z lat 1775–1778, *zob.* Nr. 9472; — Sułkowski Fr., Pamiętnik żołnierski, *zob.* Nr .9489.

16877. Saint Maurice de Saint Leu, Reflexions historiques, sur écoles militaires, par le colonel au service du Roi de Pologne, 1776 DS.

16878. **Griesheim C., Die Pflichten des leichten Reuters nebst militär. Reflexionen, Warsch. 1777 DS., *zob.* Nr. 5296.**

Zob. Nr. 5005.

16879. O wojsku polskiem, myśli i uwagi Polaka w zagr. służbie, 1779, *zob.* Nr. 9477.

16880. Acurate Vorstellung der poln. Armée, Nürnb. (toż po franc.: Etat) 1781, *zob.* Nr. 9499.

Stan wojska (1780–1788), zob. Nr. 5122, 5155, 5190, 5201, 5220, 5261.

16881. **Boissimène de Campaigne, Observations sur le Mémoire de Miaczinski ancien major, 1786 DS.**

16882. Kiński Fr. J., Elementarz służby woyskowey przez A. F. Brühla, 1787; — Kampenhausen J. N., Chwała y apologia kopii i pik, Kalisz 1787; — Sposoby zachęcenia rekruta, Warsz. 1788; — Kalendarzyk polityczny warszawski (mundury w koronie), Warsz. 1787 (DS.).

Zob. Nr. 5233, 5254, 5274, 5280, 9548.

Regiment Potockiego, zob. Nr. 9524, 9536.

16883. **Komarzewski J.**, Coup d'oeil rapide sur les causes réelles de la décadence de la Pologne, *zob.* Nr. 9599.

16884. **Tabella** generalna komputu woyska (dwojaka), b. r.; — Annotacye do etatu wojska, b. r.; — Excerpt z tabell stan kompletu wojska, b. r.; — Stan wojska obojga narodów, b. r; — Projekt do etatu woyska koronnego, b. r.; — Projekt komputu wojska w Koronie, b. r.; — Projekt względem ułożenia stanu wojska, b. r.; — Objaśnienie w czem się różni etat wojsk od widoków Branickiego, b. r. (E. IX.) (DS.).

Zob. Nr. 5288, 5318, 5348, 5382, 5409.

16885. **Komissya** wojskowa oraz ustanow. Rządu wojska (por. E. IX. b. r. sub voce: Komissya); — Przywrócenie komissyi woyskowey obojga nar., Projekt (dwojakie), b. r.; — Karczewski, Objaśnienie interesu kom. wojsk. podane, b. r.; — Departament wojskowy, Rada wojskowa (Projekt), b. r.; — Moszczeński W., Relacya o czynnościach depart. wojskowego, b. r.; — Projekt uchylenia rezolucyi depart. wojskowego, b. r.; — Ustanowienie kommissaryatu wojskowego (projekt), b. r.; — Kwit dla departamentu wojskowego, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5040, 5061. 5081, 5103, 5348.

16886. **Kommenda** o przyzwoitej generałów w wojsku kor. liczbie, b. r.; — O generałach artylleryi (179.), b. r.; — Projekt do opisania powinności sztabu generalnego, b. r.; — Sztab generalny podług służby

wojsk zagranicznych, b. r.; — Warunek dla generałów artyleryi, b. r; — Urządzenie sztabu w brygadach kawaleryi, b. r.; — Powinność IM. P. Brygadyerów, b. r.; — Objaśnienie względem generał lejtnantów w wojsku W. X. Lit., b. r.; — Uchylenie rezolucyi Rady minist. i Depart. wojsk. względem officyerów, b. r.; — Warunek dla officerów rodaków z zagranicznej służby, b. r.; — Każdy Polak uczony do komendy zdolny, Warsz. b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16887. Poprawa władzy wojskowej, Projekt (1788?), b. r; Myśli do projektów ulepszenia rządu wojskowego (1788), b. r.; Odmiany i poprawy Rządu wojskowego, b. r.; Małachowski J. N., Głos w materyi Rządu wojska, Warsz. b r; Skórkowski K., Głos przy materyi Rządu nad wojskiem; b. r. (E. IX.) (DS.)

16888. Żądanie jeneralnego Sztabs-medyka wojska koron., b. r. (E. IX.) DS.

16889. Czartoryski Ad., Projekt do uformowania Regimentów pieszych, Warsz. b. r.; — Projekt etatu jednej kompanii strzeleckiej, b. r.; — Rosenhibel And., *zob.* Nr. 5324; — Ustanowienie kompanii strzeleckich (projekt), b. r.; — Projekt do prawa względem uformow. korpusu strzelców, b. r.; — Kawalerya narodowa (układ deputacyi), b. r.; — Odezwa narodu do stanu rycerskiego, kawaleryi narodowej, b. r.; — Zlecenie kommissyi wojskowej (Rozrządzenia dla kawaleryi), b. r.; — Zaciąg kawaleryi narodowej i pułków, b. r.; — Stan aktualnego kompletu artylleryi, b. r.; — Stan korpusu artyleryi, b. r.; — Projekt względem korpusu pontonierów, b. r.; — Staniszewski T., Objaśnienie o potrzebie korpusu inżynieryi, b. r.; — Projekt do uformowania korpusu pod imieniem wolentaryuszów, b. r., *zob.* Nr. 5324; — Uwagi nad projektem legionów ofiarowanych, b. r. *(zob. Osoby: Radziwiłł Karol)*; — Krzucki J., poseł wołyński, Sposób powiększenia sił krajowych przez milicye, b. r.; — Myśli nad projektem milicyi wojew. wołyńskiego (1788), b. r.; — Uformowanie dwóch pułków tatarskich, b. r.; — Projekt etatu sotni kozackiej, b. r.; — Wzięcie na żołd Rpltej Kozaków, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16890. Tielcke J. Gh.; Nauka dla officerów sposobiących się na inżynierów polnych, przetł. przez J. K., Warsz. 179?; Hogrove P., Teoretyczna nauka żołnierskich rozmiarów, czyli miernictwo wojenne, przeł. J. Łęski, Warsz. 1790; Łęski J., Doniesienie wydawcy miernictwa wojennego, Warsz. 1790 (DS.).

16891. **Przepisy** musztry i powinności żołnierskich, *zob.* Nr. 5319; — Tablice służące do przepisu mustry i manewrów piechoty d. 1. sierpnia 1791, Warsz. 1809; — Odmiany zaszłe w szkole bataljonu, b. r.; — Odmiany w szkole żołnierza, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16892. Zaczęcie rekruta (projekt na czteroletni sejm), b. r.; Sposób dania rekrutów (1789), b r.; Reflexye y sposób względem rekrutów, b. r.; Przepis powinności dla osób w wojsku użytych (projekt), b. r; Łącki Ad, Uniwersał do wojska względem nadużyć, b. r.; Suchodolski W., Mowa o przysięgę wojska na posłuszeństwo stanom, b. r.; Plichta K., Projekt względem przysięgi wojska, b. r.; Uniwersał do województw (o popisach), b. r.; Projekt, Przywrócenie dawnych popisów, b r.; Warunek dla wojska (Odsunięcie od funkcyi publ.), b. r. (E. IX.) (DS.).

16893. Organizacya sądów municypalnych wojsk., b. r. (**E.** IX,) DS., *zob.* Nr. 16940.

16894. Przestroga pewnego generała synowi udającemu się do stanu żołnierskiego, z niem., Warsz. 1789 DS.

16895. Uniwersał kommissyi wojskowej o wielości płacy dla żołnierza na konsystencyach, b. r.; — Coequacya w płacy i summaryusz summ wojska, b. r.; — Ratione triplicis pensionis summy wojska, b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16896. Opatrzenie woyska zbożem, b. r., *zob.* Nr. 16685; — Porcya jednego gimejna, b. r.; — Porcye chlebowe i racye furażowe, b. r.; — Potocki M., Uwagi obywatela nad sposobem dostarczania żywności dla wojska, b. r.; — Projekt magazynowy dla wojska koron., b. r. (**E.** IX.) (DS.).

16897. Przełożenie prośby od wojska, b. r.; Prośba rotmistrzów kawaleryi narod., b. r.; Prośba officyerów wojsk obojga narodów, b. r. (E. IX.) (DS.).

16898. Nagroda zasłużonym emphiteuses, b. r.; — Fundusz inwalidów zamierzony, b. r.; — Weteran, Pro memoria dawnego życia żołnierskiego, Warsz. 1791; — Stroński J., Prośba do króla o wynagrodzenie służby wojsk., b. r.; — Wieczyste wolne kantony albo gospodarstwo żołnierskie, b. m. i r. (około r. 1789, 1793, *zob.* Nr. 5296) (DS.).

Podatki na wojsko, zob. Nr. 16653, 16685, 16690, 16693, 16720.

16899. Warnery K., Remarques sur plusieurs auteurs militaires, Lublin b. r.; — Mélanges militaires litteraires et sentimentaires T. J., Préjuges militaires, Dresden 1790; — Głos obywatela, *zob.* Nr. 5288; — Myśli życzliwego, *zob.* Nr. 5296; — O woysku polskiem myśli, 1793, *zob.* Nr. 16879 (DS.).

16900. Respons zostającego w służbie wojskowej (1789), b. r; Respons na respons anonima in materia wyprawy łanowej (2 ed.), b. r. (E. IX.) (DS.).

16901. **Kayzer M.**, Praktyka czyli sztuka wojenna, Taktische Pläne, ded. Kościuszce, Warsz. 1794 DS.

16902. **Aigner P.**, Krótka nauka o pikach i kosach, 1794, War., Krak. 1831, *zob.* Nr. 16882.

16903. Obowiązki kommendantów generalnych cyrkułowych (1794?), b. r. (E. IX.) DS.

16904. **Kościuszko T. A. B.**, Manöuvres of Horse Artillery by general Kościuszko (nap. 1800), New-York 1808 (por.: Przew. bibliogr. Wisłockiego, 1893 str. 136).

Zob. Nr. 5265, 5270, 5288, 5292, 5296, 5318, 5324, 5329, 5348, 5352, 5361, 5382, 5409, 5410.

(i: Organizacya państwa: Sądownictwo: wiecowe, grodzkie i ziemskie, trybunał, sądy kapturowe, sejmowe, assessorskie i t. d., sądownictwo miejskie i patrymonialne).

16905. **O sądach** polskich, Rok, Poznań 1846; — M., Nieco o sądownictwie dawnem u nas, Czas 1859 Nr. 263 i n.

Sądownictwo ludowe, zob. Nr. 11492.

16906. **Bandtkie J. W.**, O sądownictwie karnem, *zob.* Nr. 16538; — Grabowski A., Sądownictwo karne w dawnej Polsce, Starożytności.

16907. Bandtkie J. W., O sądach przed Piastami, *zob.* Nr. 16539.

16908. Matejko Fr. E., O prawach i sądach czeskich z uwzględn. polskich w dobie żupańskiej, Bibl. warsz. 1867 II.

16909. Moszczeński M., Wiadomość ustaw o sądach starych kasztelańskich i zwanych wieca, Warsz. 1764 DS.

16910. Nowakowski R., O wiecach w Polsce w XI., XII. i XIII. w., *zob.* Nr 16537.

Sądy boże, zob. Nr. 16204 i Prawo sądowe (Proces karny).

Hube R., Prawo polskie XIII. i XIV. wieku, zob. Nr. 16092.

Statuta t. z. wiślickie, zob. Nr. 1019, 16461 i Prawo sądowe.

16911. **Sądy Kazimierza Wielkiego, Bies. lit. 1886.**

16912. Firlej R., Die Gerichtsverfassung Polens von Kasimir dem Grossen bis Sigismund August, 1333–1572, Inaug. Dissert., Berlin 1892 I. cz.

R: r. a., Niwa 1892 Nr. 21; Winiarz Al., Kwart. hist. 1894.

16913. **Abraham Wł.**, O justycyaryuszach w Polsce w XIV. i XV. w., Roz. hist. fil. akad. XIX., Odb. Krak. 1885.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1887.

16914. Feintuch M., O woźnych sądowych w Wielkopolsce w XIV. i początkach XV. w., Pam. słuchaczów Uniw. Jagiell., Krak. 1887, *zob.* Nr. 16586.

16915. Bandtkie J. W., O notaryacie czyli pisarstwie aktowem krajowem, tak dawniejszem jako i nowem, Pam. warsz. 1815 t. III.; — Pappafao W., Szkic dziejowy notaryatu od czasów najdawniejszych aż do dni naszych, Gaz. sądowa 1884 Nr. 23, 26.

16916. **F. M. S., Laska sądowa z XIV. w., Tyg ill. 1860 II.**

Starostwa i starostowie, zob. Nr. 16574 do 16583.

16917. Tomal J., O sądach grodzkich w ziemi Łęczyckiej, Rocz. zb. prac nauk., Warsz. 1879.

R: Ateneum 1881 III.

16918. **Bostel F.**, Sądownictwo ziemskie oświec. i zatorskie, Przew. nauk. lit. 1888, Odb. Lwów 1889.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1890.

Zob. Nr. 4908.

16919. Lange H., Drewneje russkoje ugołownoje sudoproczwodstwo (XIV., XV., i połowa XVI. w.), Petersb. 1884.

16920. Hube R., Wyrok lwowski z roku 1421 (Bibl. um. prawn.), Warsz. 1888, *zob.* Nr. 2044; — Liske X., O sądownictwie czerwonoruskiem, *zob.* Nr. 2044 (por.: N. Linniczenko, Żurnał min. nar. prośw. 1891 III.); — Margasz Wł., W sprawie sądownictwa czerwonoruskiego przed r. 1435, Prz. powsz. 1889 XXI.

16921. Formula processus a. 1523, *zob.* Nr. 2628; — Puncta in iudiciis terr. et castr., observanda a. 1544, *zob.* Nr. 2784; — Porządek sądów na sejmie postanowiony 1553, *zob.* Nr. 2875.

16922. **Scena trybunalska z r. 1572 (!), Tyg. lit., Pozn. 1838 I.**

Pomniki sądowe, zob. Nr. 1235—1253.

Balzer O., Kancelarye i akta grodzkie w w. XVIII., zob. Nr. 283.

16923. **Balzer O.**, Geneza trybunału koronnego, Studyum z dziejów sądownictwa polskiego XVI. w., Przew. nauk. lit. 1884, Bibl. um. prawn., Warsz. 1886.

R: W. A., Prz. polski 1886 III; L. Finkel, Przew. nauk. lit. 1886; Łaguna St., Kwart. hist. 1887.

16924. **Trybunał** koronny w r. 1578, *zob.* Nr. 3156; — Sposób praw trybunalnych, *zob.* Nr. 3156; — Trybunał wołyńskiego i bracławskiego wdztwa r. 1589, *zob.* Nr. 3258.

16925. Balzer O., Stefan Batory wobec reformy sądownictwa polskiego, Gaz. lw. 1886 Nr. 284–289.

R: Zakrzewski W., Kwart. hist. 1887.

Zob. Nr. 3513, 3848.

16926. Nixdorff J., De tribunalitio Reg. Pol. judicio, Dantisci 1625 DS., *zob. Miasta i Prawo sądowe*.

16927. Ordo dominorum judicum deputatorum, 1626 DS.

16928. Liszewski (Lisiecki) Andr., Trybunał główny koronny, ded. Władysł. IV., Krak. 1638 DS.

16929. **Lanciciensis Nic. X., De judiciis et gradibus, Antverp. 1611; Jansonius J., Majestas utriusque politicae ad Tribunal Regni deputatorum, Lublini 1643; Rudzki M. J., Quaestio de officio judicis, Crac. 1678 (DS.).**

Zob. Nr. 4218 i 15714.

16930. Porządek sądzenia spraw Trybunału W. X. L., 1708, *zob.* Nr. 4413; — Deklaracya Trybunału koronnego, 1718, *zob.* Nr. 4475; — Porządek sądzenia spraw w trybunale W. X. L. r. 1719, *zob.* Nr. 4485; r. 1723, *zob.* Nr. 4506; — Skład Tryb. r. 1747, *zob.* Nr. 4720.

16931. **Kleczyński, Punkt honoru najpierwszy i skład trybunału koronnego w Lublinie, Lublin 1718 DS.**

16932. **Czapski Ant., Compendium titulorum. judices deputati, Petricoviae 1737; Dąbrowski St., Panegyris judicibus ad tribunal regni congregatis, Vars. 1739 (DS.).**

16933. Rozpoczęcie trybunału i zamknięcie szkół pijarskich w Wilnie 1741, Wiz. i roztrz. nauk., Wilno 1837 XX. p. n.

16934. **Stanislaus, Salutatio celsissimi Tribunalis in templo Petricoviensi, Częstoch. 1741 DS.**

16935. Łuczyński M. Fr. K., Relacye o Trybunale, Terminy sądów, Kalendarz polski i ruski, Krak. 1746 DS.

16936. Ordynacya sądów trybunalskich w r. 1763, *zob.* Nr. 4858; w r. 1765, *zob.* Nr. 4908; w r. 1766, *zob.* Nr. 4927; w r. 1776, *zob.* Nr. 5071; w r. 1777, *zob.* Nr. 5090; w r. 1779, *zob.* Nr. 5115; w r. 1782, *zob.* Nr. 5160; w r. 1784, *zob.* Nr. 5194; w r. 1786, *zob.* Nr. 5226; w r. 1787, *zob.* Nr. 5342; w r. 1788, *zob.* Nr. 5376; w r. 1789, *zob.* Nr. 5308; w r. 1790, *zob.* Nr. 5337; w r. 1792, *zob.* Nr. 5394; w r. 1793, *zob.* Nr. 5422.

16937. Nowella o repartycyach i kadencyach trybunału głównego, Wilno 1775 DS., *zob.* Nr. 5049.

16938. Konstytucye sejmowe, Ułatwienie biegu spraw w trybunale, b. r.; — Projekt do prawa o sądzie trybunalskim, b. r.; — Projekt do deklaracyi o sądach trybunalskich w prow. koron., b. r.; — Myśli do urządzenia trybunałów, Warsz. b. r. (E. IX.) (DS.).

16939. **Odezwa do szanownej Izby Trybunałów, b. r.; Mecenasi trybunału koronnego lubelskiego, b. r: Zabezpieczenie regestrów w Trybunale, b. r.; Opatrzenie marszałków trybunalskich, b. r. (E. IX.) (DS.).**

16940. **Coaequatio jurium judiciorum tribunal., b. r.; Consignatio jurium una cum ordinatione Judiciorum tribunato et repartitione locationeque exercituum M. D. L., b. r.; Obrona praw, a szczególnie statutu i dekretów tryb. W. X. L., b. r. (E. IX.) (DS.).**

16941. **Juramentum ill. Judicum deputatorum ex statuto desumptum, b. r. (E. IX.) DS.**

Mowy trybunalskie, zob. pod odpowiedniemi latami w dziale: Źródła.

16942. **Kraushar A.**, O palestrze staropolskiej, odczyt, Warsz. 1882.

R: Mieczyński A, Przegl. bibl. arch., Warsz. 1882 III.; Smoleński Wł., Prawda. Warsz. 1882; Prz. tyg. 1882.

16943. **Oraczowski J., Apophoreta parnassia palestrae Golmscianae, Crac. 1627; Dłuski, łowczyc lubelski, Powitanie trybunału koronnego od palestry tegoż trybunału, 1762; Jaworski J., miecznik, Mowa przy pożegnaniu trybunału imieniem palestry w Lublinie, 1763; Walewski, Mowa imieniem palestry piotrkowskiej przy pożegnaniu trybunału, 1767; Drewnoski Flor., Mowa imieniem palestry 18. sierpnia, Warsz. 1766; Jastrzębski A., Pożegnanie trybunału koronnego imieniem palestry trybunalskiej we Lwowie, 1768 (DS.).**

16944. Tretiak J., Ignacy Krasicki, jako prezydent trybunału, Rozpr. wydz. filolog. akad. XXIV., Odb. Krak. 1895.

16945. **Kazania trybunalskie, Sandomierz 1721 DS.**

16946. **Powalski Lewalt Fr., Ósmy splendor JO. Trybunału koronnego albo process względem poprawienia professyi jurystów. Gdańsk 1669; Mamczyński Stan., Quaestio de privilegiis jurisconsultorum desumpta a Załuski, Crac. 1748 (DS.).**

16947. **Piórnik dawnych palestrantów przy trybunałach, Kłosy IV.**

16948. **Czerwiński J., Spiew historyczny o Piotrkowie trybunalskim. Odessa 1884.**

16949. **Balzer O.**, Początki sądów kapturowych, *zob.* Nr. 16525; — Bartoszewicz J., Księga kapturów rzeczywistych, Dzieła t. IX.; — Sądy kapturowe 1733, Radwańskiego Pam. krak. 1866.

Zob. Nr. 1398, 3067, 4265.

Sąd konfederacyi generalnej 1773—1775, zob. Nr. 16533.

16950. Ordynacya sądów sejmowych w r. 1763, *zob.* Nr. 4858; w r. 1775, *zob.* Nr. 5048 i 5062; w r. 1789, *zob.* Nr. 5306; w r. 1791, *zob.* Nr. 5369.

16951. **Sposób obierania sędziów sejmowych, b. r.; Sądy sejmowe, b. r.; Sąd sejmowy extraord., b. r. (E. IX.) (DS.).**

16952. **Departament** sprawiedliwości, *zob.* Nr. 5062; — Uniwersał St. Aug. do wszystkich jurysdykcyi z r. 1777, *zob.* Nr. 5082.

Sądy nadworne, zob. Nr. 1238, 2514.

16953. **Wyznaczenie sądów czasowych, b. r.; Projekt posła małopolsk. o sądach, b. r.; Sądy ziemiańskie (projekt), b. r.; Sąd ziemiański b. r.; Projekt do prawa o sądzie ziemiańskim (dwojakie), b. r.: Potocki St. K., gen. art., poseł lubelski, Projekt (o sędziach cyrkułowych), b. r.; Potocki, deleg. od kom. polic., Projekt (o sędziach cyrkularnych), b. r. (E. IX.) (DS.).**

16954. **Myśl obywatela o sprawiedliwości krajowej (1790), b. r. (E. IX.) DS., *zob.* Nr. 5329.**

16955. **Prawa niektóre seymu teraźniejszego zapadłe, t. j. sąd, trybunał etc., b. r.; Zdanie o myślach obywatela o sprawiedliwości krajowej, b. r.; Ustawy celem przyspieszenia sprawiedliwości, b. r.; Objaśnienie konstytucyi, t. j. przyspieszenie sprawiedliwości (1791), b. r. (DS.), *zob.* Nr. 5361.**

16956. Sekreta juryzdykcyi marszałkowskiej (1789), b. r. (**E.** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5296.

Zob. Nr. 16436—16440.

16957. Deklaracya tymczasowa względem sądów assesorskich, b. r.; — Objaśnienie względem sądów assessorskich i na nich kanclerskiej władzy, b. r.; — Reflexye nad władzą kanclerskiej jurysdykcyi sądowej, b. r.; — Sąd assessoryi koron., cz. I. Warsz. b. r.; — Przyczyny na fundamencie praw ojczystych, dla których nie może się mieścić w sądach assess. pluralitas votorum (około 1764), b. r.; — Prawdy żadnemi pretextami nieprzełamane, że sądy assessorskie są sądami zadwornemi, że są najwyższe, b. r.; — Zaleski K., poseł lub., Mowa podczas przymawiania się o elekcyą assessorów, Warsz. (1786) b. r.; — Urządzenie sądów miejskich i assessoryi, b. r.; — Regestr kandydatów do assessoryi, b. r. (**E.** IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5062.

16958. **Czwordowicz, Rede bei Eröffnung des Assesorial-Gerichtes in Danzig, Danzig 1751 DS.**

16959. Ustanowienie trybunału na zamku krakowskim r. 1356, *zob.* Nr. 1847; — Kazimierza W., ustawa o sądach prawa niemieckiego z r. 1365, *zob.* Nr. 1860.

16960. **Bobrzyński M.**, O założeniu wyższego sądu prawa niemieckiego na zamku krak., Roz. fil. hist. akad. IV., Odb. Krak. 1876.

R: Prz. kryt. 1876.

16961. **Piekosiński Fr.**, O sądach wyższych prawa niemieckiego w Polsce wieków średnich, Roz. fil. hist. akad. XVIII., Odb. Krak. 1884, *zob.* Nr. 2432.

R: Gaz. lw. 1884 Nr. 208.

16962. **Ustawa ławnikom, jak się mają zachować z r. 1514, *zob.* Nr. 2566.**

16963. **Groicki B.**, Ustawa płacej u sądów, *zob.* Nr. 1163 i *Miasta (prawo niem.).*

16964. Urzadzenie sądów miejskich tudzież ordynacya dla sądów miejskich apel., cz. I. (Warsz.) 1791, *zob.* Nr. 16957.

Zamojski, Prawo sądowe, zob. Prawo sądowe.

16965. **Weinert Al.**, Zabytki dawnych urządzeń sądowych m. Warszawy, Warsz. 1869—1872 cz. 4.

16966 **Cezary Fr. J., Ordo et judicium causarum civitatis, b. r. (E. IX.) DS.**

Immunitas civitatum Prussiae, zob. Nr. 16315.

16967. Kurella J. H., Nachricht von den Gerichten Oestl. Preussens, Königsb. 1743 DS.

16968. **Doblinus Ad., Disputatio de justitia, Regiom. 1610 DS.**

Prawo niemieckie, zob. Nr. 1147—1198.

Zob. Nr. 16384, 16548.

16969. **Schultz Fr., Einiges über vorstädtische Gerichtsbarkeit, Altpr. Mntschr. XIV.**

16970. Duchnowski H., O dawniejszem sadownictwie dla miast prywatnych, Wieniec ofiar. Jachowiczowi, Warsz. 1858 III.

16971. ***, O sołtystwach w Polsce, Bibl. war. 1843 III.; — O sołtysach w Polsce, Znicz K. Szulca, Wrocław 1851, *zob. Miasta (prawo niemieckie).*

16972. **Rummler E.**, Ueber den Gerichtsstand und die richterlichen Befugnisse der grosspolnischen Schulzen im XIII. und XIV. Jahrh., Ztschr. der hist. Ges. f. d. Provinz Posen 1891 III. i IV.

R: Winiarz, Kwart. hist. 1893.

16973. **Lubomirski T. J.**, Jurysdykcya patrymonialna w Polsce, Warsz. 1861.

Zob. Nr. 17050 i n.

Zob. Stany: Miasta, włościanie.

Zob. Prawo sądowe.

(k: Ustrój społeczny: Stany: Szlachta [ordynacye, tytuły]).

16974. Porównanie pierwotnych zawiązków społecznych u Germanów i Słowian, Prz. powsz. 1838—1840 I—III.; — Kollar J., Rozprawy o gmenach, počatkach i starozitnostech narodu slavskeho, Budin 1830.

Słowianie, zob. Nr. 11471—537 i Hist. polit.

Zob. Nr. 16020—16027.

16975. Dembowski, Kilka myśli we względzie rozwijania się dziejów i życia społecznego Polaków, Tyg. lit., Poznań 1843 V.

Zob. Nr. 11567.

16976. Rembowski A., Stany Rzeczyposp. polskiej w znaczeniu prawno-państwowem, Bibl. warsz. 1892 IV., *zob.* Nr. 16483.

16977. **Małecki Ant.**, Wewnętrzny ustrój w pierwotnej Polsce, Przew. nauk. lit. 1875.

16978. **Piekosiński Fr.**, O powstaniu społeczeństwa polskiego w wiekach średnich i jego pierwotnym ustroju, Roz. fil. hist. akad. XIV., Odb. Krak. 1881; — Tenże, Obrona hipotezy najazdu jako podstawy ustroju społeczeństwa polskiego w wiekach średnich z uwzględnieniem stosunków Słowian pomorskich i zaodrzańskich, tamże XVI., Odb. Krak. 1883.

16979. **Bobrzyński M.**, Geneza społeczeństwa polskiego na podstawie kroniki Galla i dyplomatów XII. w., Roz. fil. hist. akad. XIV., Odb. Krak. 1881, *zob.* Nr. 6207.

16980. **Smolka St.**, Uwagi o pierwotnym ustroju społecznym Polski Piastowskiej z powodu rozpraw Bobrzyńskiego i Piekosińskiego, Roz. fil. hist. akad. XIV., Odb. Krak. 1881.

Por.: O pierwotnym ustroju społecznym Polski, Dyskusya akademii na podstawie rozprawy Dra Piekosińskiego dnia 10. marca 1881, Czas 1881 Nr. 71.

16981. **Smolka St.**, Obraz historyczny cywilizacyi i społeczeństwa polskiego w wieku XII., Bibl. warsz. 1880 III. (ustęp z dzieła: Mieszko Stary i jego wiek, *zob. Hist polit.*).

16982. A. G. B., Najnowszy pogląd na ustrój społeczeństwa polskiego w XIII. w., (M. Winawer, Izsledowanie polskawo prawa XIII. w., *zob.* Nr. 16110), Prawda, Warsz. 1889.

16983. Ustrój społeczeństwa polskiego ku schyłkowi XIV. w. (Hube, Prawo polskie w XIV. w., *zob.* Nr. 16092), Prz. tyg. 1887.

16984. Szaraniewicz Iz., Rys wewnętrzn. stosunków Galicyi wschodniej w drugiej połowie XV. w., Lwów 1869, *zob. Hist. polit.*

16985. Godebski K., Reformy społeczne w Polsce pod koniec XVIII. w., Dz. lit. 1866, Odb. Lwów 1866.

16986. Limanowski B., Historya ruchu społecznego w drugiej połowie XVIII. stulecia, Lwów 1888.

R: Głąbiński St., Kwart. hist. 1889; Żywicki K. R., Prawda, Warsz. 1888.

16987. **Kariejew N.**, Polskija reformy XVIII. w., Wiestnik Jewropy 1889 V—VI., *zob. Hist. polit.*

R: J. A M., Kwart. hist. 1889; Korzon T., tamże 1890; Dod. lit. do Kraju 1889 Nr. 52; Rembowski A., Niwa 1889 Nr. 20; Ptaszycki S., Żurn. nar. prośw. 1890.

Korzon T., Wewnętrzne dzieje Polski za Stan. Aug.; Kalinka W., Sejm czteroletni; Smoleński Wł., Kuźnica Kołłątajowska, zob. Hist. polit. i Nr. 16504—16507.

16988. Grzymała F. R., O postępach wolności osobistej w Polsce, Sybilla nadwiślańska 1821.

16989. O broszurze Wołowskiego: O arystokracyi, liberalizmie i demokracyi w Polsce, Tyg. lit., Poznań 1843 VI.

16990. Moraczewski, Wywód historyczny szlachectwa polskiego, Tyg. lit., Poznań 1839 II.; — Szajnocha, Nastanie szlachty, *zob.* Nr. 319.

16991. **Łebiński Wł.**, O wojach i rycerzach polskich, Ateneum 1885 II., *zob.* Nr. 321; — Szymanowski O. K., Beiträge zur Gesch. des Adels in Polen, Zurich 1884.

R: Balzer O., Ateneum 1884 III.; H. B., Prawda, Warsz. 1884; Brückner A., Arch. f. sl. Phil., Berlin 1887 X.

16992. **Piekosiński Fr.**, O dynastycznem szlachty polskiej pochodzeniu, Krak. 1888; — Łaguna St., Nowa hipoteza o pochodzeniu szlachty, Kwart. hist. 1890; — Kochanowski J., Kilka słów w sprawie teoryi dr. Piekosińskiego, Krak. 1890.

R: A. R., Niwa 1889 Nr. 14; Petruszewycz A., Woprosy i otwity, Nowyj Hałyczanyn 1889 Nr. 21—24; T. S., Głos 1890 Nr. 49—51; Deiches, Bibl. warsz. 1890 IV.

16993. **Małecki A.**, Studya heraldyczne, Lwów 1890 t. 2; — Piekosiński Fr., Najnowsze poglądy na wytworzenie się szlachty polskiej w wiekach średnich, Kwart. hist. 1890.

R: Z. C., Kurjer pozn. 1890 Nr. 183—186; Rembowski A., Tyg. ill. 1890 Nr. 40; A. R., Niwa 1890 Nr. 15; X., Gaz. lw. 1890 Nr. 276—277; Gorzycki J. K., Ateneum 1890 IV.; J. Ł., Kraj 1890 Nr. 38.

16994. Jabłonowski Al., Najnowsze teorye heraldyczne ze stanowiska etnograficznego, *zob.* Nr. 11568.

Heraldyka i Genealogia, zob. Nr. 306 do 422.

16995. Wspólności rodowe, tworzenie się herbów i nazwisk familijnych, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1876 IX., *zob.* Nr. 325.

16996. **Inscriptiones** clenodiales, *zob.* Nr. 1240 i 1241.

16997. Koryciński C., Poměry Čech k Polsce a jich význam v politeckém ruchu šlechty polské v XV. v., Sbornik slovanski 1883 II.

16998. **Series konstytucyi**, że stan szlachecki od cła i poboru wolny, 1770, *zob.* Nr. 419; — Niemcewicz St. U., Zbiór praw i ukazów o prerogatywach szlachty, Grodno 1805, *zob.* Nr. 418.

16999. Głos senatu i rycerstwa polskiego, b. r.; Przełożenie z strony stanu rycerskiego, b. r.; O skutkach poniżenia stanu szlacheckiego, b. r.; Ubezpieczenie

fortun stanu szlacheckiego, b. r.; Ubezpieczenie prerogatyw stanu cywilnego, b. r.; Deklaracya albo zniesienie pretensyey stanu rycersk. około łanowego żołnierza, b. r.; Projekt, aby w sądach i wojsku rodowita szlachta się znajdowała, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 16884.

Przywileje szlachty, zob. Konstytucye Nr. 16452—16534.

17000. Paprocki B., O stawu panskim, ryterskim, *zob.* Nr. 328 i 7833; — Zbylitowski P., Schadzka ziemiańska, *zob.* Nr. 7704; — Gdacius Ad. X., O pańskim i rycerskim stanie dyskurs, po którym kwestya o pojedynkach, Brzeg 1679; — Tenże, Appendix, t. j. przydatek do dyskursu o pańskim i szlacheckim stanie, Brzeg 1680; — Szczygielski Sz. J., Dissertatio de jure nobilitatis ex libro institutionis juris polonici desumpta ad demonstrandum per Fr. A. Cwierzowicz, Crac. 1766; — La Curne (de Saint Palaye) J. Bapt., Wiadomości histor. o dawnym rycerstwie, tłum. J. Szymanowski, Warsz. 1772; — Wędrychowski J., Dissertatio politica de efectu nobilitatis per principis privilegium concessae, 1779 (DS.).

17001. Christoporski Mik., Szlachcic, Krak. 1573; Radawiecki A. X., Prawy szlachcic w kazaniu, Krak. 1614; Moskorzowski H., Oratio de vera nobilitate, Elbing 1646; Podział rozmowy o prawdziwem szlachectwie, 1760 (DS.), *zob.* Nr. 7698, 9283 i *Projekty reform.*

Reprezentacye stanów, sejmy i sejmiki, zob. Nr. 16477—16507.

17002. Centner G., Versuch aus Geschichte älterer Zeiten das Ansehen der Polnischen Reichstände ausfündig gemacht werden kann, Thorn 1760 DS., *zob.* Nr. 9274.

17003. **Smoleński Wł.**, Szlachta w świetle własnych opinii, Ateneum 1880 III., Odb. Warsz. 1880; — Tenże, Szlachta w świetle opinii wieku XVIII., tamże 1881 I., Odb. Warsz. 1881.

R: A. S., Prawda, Warsz. 1881; Bibl. warsz. 1881 II.

17004. K. H., O równości szlacheckiej w dawnej Polszcze, Dzien. nar. 1841—1842 Nr. 29, 30.

17005. Szlachta polska. Kronika emigr. pol., Paryż 1834—1839; Samorząd ziemian w naszym kraju, Kaliszanin 1885 Nr. 63; Umański A., Rola szlachty w istoriji polskij, Diło 1888 Nr. 14—15, 24—27; Pisetzki Ad., Tractatus de statu saeculari, Dresdae 1676; Obserwacya względem kompozycyi inter status (1765), b. r.; Rozmowa plebana z ziemianinem, 1641 (DS.), *zob.* Nr. 12835.

Stosunek szlachty do duchowieństwa, zob. Nr. 12825—12891.

17006. Lament chłopski na pany, b. m. i r. (około 1588) DS., *zob.* Nr. 7509; — Chodźko L., Les nobles et les paysans, *zob. Włościanie* Nr. 17112 i 17120.

17007. Biegeleisen H., Szlachta w świetle poezyi ludowej, *zob.* Nr. 11622.

Stosunek szlachty do ludu, zob. Włościanie; do miast, zob. Miasta.

17008. Pierwsze pasowanie na rycerstwo Bolesława Krzywoustego, Zbieracz lit. i polit. red. J. Mączyński 1837 t. III.

Zob. Nr. 2807, 2924, 3012, 3065.

17009. Kalicki B., Nobilitacye Stefana Batorego, Album lwowskie Nowakowskiego, *zob.* Nr. 3178.

Zob. Nr. 4095.

17010. Marcin Kromer o indygienacie, *zob.* Nr. 420 i 17030; — De indigenatu sincera collatio jurium Poloniae ad sapienda dissidia, 1669; — Treug J., Disputatio juridica de jure indigenatus, Regiom. 1685; — Hommel J. F., Dissertatio de indigenatu polon., Lipsiae 1698 (DS.), *zob.* Nr. 421.

17011. O indygenacie krótkie objaśnienie (XVIII. w.), b. r.; — Zachowanie przy prawie indygenatu, Odpowiedź Rpltej, b. r.; — Projekt o repozycye dyplomatów na indygenaty, b. r.; — Mowa przed powtórnem czytaniem projektu wydania indygienatów, b. r.; — Projekt, t. j. aby żaden nie będąc szlachcicem, nie używał szlacheckiego znaku, War. b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 5326.

17012. Ostrzeżenie wdzięczności dla nobilitacye mających (projekt), b. r.; Warunek względem pochodzenia pod roztrz. Stanów kodexu praw, b. r.; Karolath K., Prożba o indygenat, b. r. (E. IX.) (DS.).

17013. Chyliński J., Rzecz o skartabellach, Bibl. Ossol. 1868 XI.

17014. Staropolski R., Rozumnie ludzka odpowiedź na wykrętne zarzuty Skartabella, b. r (E. IX.) DS.

17015. Mazur z Korony, Drobna szlachta w Polsce, Dz. lit. 1863, *zob.* Nr. 11568; — Szajnocha K., Szlachcic chodaczkowy, Szkice hist.

17016. **Potkański K.**, Zagrodowa szlachta i włodycze rycerstwo w wojew. krak., *zob.* Nr. 374.

R: Rembowski, Tyg. ill. 1889 Nr. 336—337.

17017. Gloger Z., Kilka wiad. o szlachcie zagonowej mazowieckiej i podlaskiej, Niwa 1878.

17018. St. Z., Jus Golotarum, studyum z prawa polskiego, Tyg. nauk., Lwów 1865.

17019. Ustawy dla szlachty jednodworców i miejskich obywateli w gub. zachodnich, Tyg. petersb. 1834 IX. i X.

17020. Smoleński Wł., Drobna szlachta w król. polskiem, Warsz. 1885.

R: Kraushar A., Kłosy 1886 I.

17021. **Smoleński Wład.**, Mazowiecka szlachta w poddaństwie proboszczów płockich, Niwa 1878, Odb. Warsz. 1878, *zob.* Nr. 375.

R: Św., Prz. tyg. 1878; Swieżawski A., Bibl. warsz. 1878; Rembowski A., Niwa 1879; — Por.: Gaz. lw. 1879 Nr. 87.

17022. Szlachta drobna na Polesiu, Dzieje szlachty w Owruckim powiecie, *zob.* Nr. 375; — Szlachta okoliczna lidzka, *zob.* Nr. 12199; — Szlachta bielskiej ziemi, *zob.* Nr. 11689; — Bojarzy międzyrzeczcy, *zob.* Nr. 11965; — Szlachta za-uszska, Gaz. warsz. 1854 Nr. 167; — Nejman Cz., Ludi Bracławsziny, Kij. Star. 1890.

Szlachta szląska, zob. Nr. 369—370.

17023. **Pfotenhauer**, Die Ritterschaft von Teschen im XVI. Jahrh., Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1884 XVIII.

17024. Malinowski M., O ziemianach, podług dawnych praw litewskich, Teka wileńska 1857—1858 t. I., *zob.* Nr. 16234; — Boniecki A., Poczet rodów w W. X. L., *zob.* Nr. 359.

17025. **Oczerk domaźnej żyzni i prawow wysszych sosłowij w Litwie XV. i XVI. w., Pam ku. grodu. gub. za g. 1869.**

17026. Głowacki J., Czerty domaszniawo byta russkich dworjan na Padlaszje po aktam XVI. stoletija, Wilna 1888.

Szlachta żmudzka, zob. Nr. 12229.

17027. Gorzkowski, O rusińskiej i rosyjskiej szlachcie, Krak. 1876 (Odb. z Czasu); — Lud i szlachta (na Rusi zabużnej), Dz. lit. 1863; — Szlachta między Sanem, Wieprzem, Bugiem i Prypecią, *zob.* Nr. 373.

Dworianstwo, zob. Nr. 366—368 i 422.

17028. Bakaj N. N., Juznorusskij dworjanin XVIII. w., Kij. Star. 1885; — Zapiska o małorossijskom dworjanstwi marszała romeńskawo powieta Wasilja Poletiki, tamże 1893 I. (Priłożenja); — Imieretińskij J. K., Dworjanstwo wołvnskoj gubiernii, Żurn. min. nar. prośw. 1894, *zob.* Nr. 372; — Gruszewskij M., Barskaja okoliczaja szlachta do k. XVIII. w., Kij. Star. 1892. Odb. Kijew 1892 (por.: Kwart. hist. 1894), *zob.* Nr. 16581; — L. A., Trociny (K' istorji małorusskawo szlachiectwa), tamże 1893 IV.; — J. S., Matieriały dla istorii dworjanskawo ziemlewładienija w Połtawskoj gubiernii, tamże 1895 I.

Zob. Nr. 16285—16286.

17029. Rawita Fr., Z życia szlachty okolicznej Polesia kijowskiego od XV—XVIII. wieku, Niwa 1892.

Kniaziowie i bojarstwo, zob. Nr. 373, 17043.

17030. Werda J., Indigenat ziem pruskich, Gdańsk 1647, 1747, *zob.* Nr. 7191; — Bayerski A., Z dotrzymanego indygenatu pruskiego, 1696; — Disquisitiones duae de indigenatu apud Prussos, *zob.* Nr. 421, 4718 i 17010.

17031. Historische Nachricht v. d. Ständen der Provinz Preuss. u. Littauen, Journal f. Deutschl. 1817 VII.; — Wichert G., Die politischen Stände Preussens, ihre Bildung und Entwickelung bis zum Ausgange des XVI. Jahrh., Altpr. Mntschr. V., *zob.* Nr. 16321—16326, 16514.

Herby szlachty pruskiej, zob. Nr. 362 do 364; — Prawa szlacheckie, zob. Nr. 16317, 16322, 16332.

Inflancka i kurlandzka szlachta, zob. Nr. 356—358, 16376, 16380, 17156.

17032. Niemira J. B., Pogląd na dzieje naszej arystokracyi, Prz. tyg. 1877.

17033. **Arystokracya w Polsce (u Rusinów, u Lettonów, szereg art.), Gaz. nar. 1848 Nr. 99 i n., *zob.* Nr. 16989.**

17034. **Artykułów siedemdziesiąt siodm arystokrackich, b. r. (E. IX.) DS.**

17035. Smolka St., Gniazdo Tęczyńskich, Czas 1881 Nr. 273 i Szkice, *zob.* Nr. 16081.

Zob. Nr. 2110 i 16992.

17036. **Rodziny** senatorskie, polskie i litewskie (tabele abecadłowe na osobnych 15 ark.), Paryż 1861, *zob.* Nr. 349; — Kossakowski S. K., Monografie, *zob.* Nr. 347.

17037. Statuta ordynacyi Zamoyskiej 1589—1848, Bibl. warsz. 1867 IV., *zob.* Nr. 3266; — Zamojski J., Ordynacya albo rozpoznanie, 1667; — Ordinatio bonorum haereditariorum domus Zamoscianae, Zamość 1692, 1752, Lublin 1747 (DS.).

Zob Nr. 3452, 4074, 4532, 4721.

17038. Powidaj L., Ordynacya Ostrogska, Dz. lit. 1863; — S. K.. Ordynacya Ostrogska, Bibl. warsz. 1873 II.; — Akta publiczne do ordynacyi ostrogskiej należące, Warsz. 1780 DS.

Zob. Nr. 402, 3592, 4064, 4157, 4402, 4494, 4768.

Massalscy, zob. Nr. 400; — Sułkowscy, zob. Nr 5178.

17039. X. J., Baronowie, hrabiowie i margrabiowie, mianowani przez królów polskich, Bibl. warsz. 1851 III.

17040. **Maciejowski W. A., Comes, kmieć, bojar, hrabia (wyjątek z 2. wyd. Hist. prawod.), Dz. warsz 1853 Nr. 53, *zob.* Nr. 265.**

O tytułach zagranicznych, zob. Nr. 3281, 4645, 5082, 8047, 8097.

17041. **Rodziny:** Tęczyńscy, *zob.* Nr. 2685, 2959, 3099; Gastoldowie, *zob.* Nr. 2712; Ossolińscy, *zob.* Nr 2959, 4645; Rozrażewscy, *zob.* Nr. 3174; Inne, *zob.* Nr. 391—409.

17042. Eichhorn K. F., Stósunek książęcego domu Radziwiłłów do domów książęcych w Niemczech, Warsz. 1843, *zob.* Nr. 404; — Sanguszkowie, *zob.* Nr. 405; — Sapiehowie, *zob.* Nr. 405 i *Dod. I.*

17043. Kniaziowie ruscy, *zob.* Nr. 373; — Kobryńscy, *zob.* Nr. 398; — Książęta Holszańscy, Pułaski K., Przegl. bibl. arch., Warsz. 1882 III. i Szkice, *zob.* Nr. 396; — Bojarzy, Dz. warsz. 1855 Nr. 142 i 145.

17044. Rawita F., Losy wielkiej fortuny na kresach, Przew. nauk. lit. 1891.

R: Prochaska A., Kwart. hist. 1892.

17045. Bentkowski, O nagrodach i znakach honorowych w Polsce, *zob.* Nr. 413; — Weinert A., Kawalerowie złotej ostrogi, War. 1879, *zob.* Nr. 415

17046. Bentkowski F., O bractwie Niepokalanego Poczęcia za Wład. IV., Bibl. warsz. 1841; — Statuta, *zob.* Nr. 16447; — List Wład. IV. do Lubomirskiego w przedmiocie ustanowienia towarzystwa rycerskiego Niepokal. Poczęcia, Tyg. lit., Poznań 1842 V.

17047. Kierski E., Ordery w Polsce, *zob.* Nr. 16446; — Minasowicz, O orderze Orła Białego, Kalendarzyk Netta za r. 1820, *zob.* Nr. 9025-9026, 16448—16449 i *Dod. I.*

17048. Order dam krzyża gwiaździstego, *zob.* Nr. 9276; Calendarium ord. equestris D. Huberti c. 1750 DS.

17049. Pułaski K., Order konfederacyi barskiej, Wiad. numizm. arch. 1893, Odb. Krak. 1893.

(l: Ustrój społeczny: Włościanie: osady, prawa obce (wołoskie), służebnictwa, stosunki chłopskie w prowincyach, kolonizacya, prawo rybackie, bartne).

17050. Maciejowski W. A., O stanie kmiecym i poddanych u Słowian od połowy XIV. do końca XVII. wieku, Kwart. nauk., Krak. 1835 I.

17051. O gminie słowiańskiej. Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 18, *zob.* Nr. 16539.

17052. **Przyborowski W.**, Włościanie u nas i gdzieindziej, Wilno 1881.

R: Rembowski Al., Niwa 1881; Prz. tyg. 1881; Odpowiedź W. Przyborowskiego, tamże 1881; Smoleński, Prawda, Warsz. 1881.

17053. **Bandtkie J. S.**, Über den Bauerstand in Polen, Bresslau 1802.

17054. Surowiecki W., Uwagi względem poddanych w Polsce i projekt do ich uwolnienia, Warsz. 1807; — M. R., O włościanach, Pam. warsz. L. Osińskiego 1809 I—III., *zob.* Nr. 9777; — Czartoryski A., Myśli, dążące do zamiaru polepszenia bytu włościan polskich, 1814, *zob.* Nr. 5772; — Krompolz K., Sposób urządzenia włościan w dobrach Konińskiej Woli Xcia Ad. Czartoryskiego, b. m. 1816; — Sołtykowicz J., O przyczynach nędzy naszych włościan, Krak. 1815; — Bronikowski, O polepszeniu losu włościan, Pam. warsz. 1816.

17055. Skotnicki M., De duplice in Polonia origine rusticorum, Diss. hist., Miscell. Crac. fasc., Crac. 1814, 1815 II.

17056. Grevenitz F. A., Der Bauer in Polen, Monogr. mit. Andeutungen für die Gesetzgebung, Berlin 1818 (toż po pol., Warsz. 1818).

17057. **Lelewel J.**, Pielgrzym w Dobromilu czyli nauk wiejskich rozbiór, z uwagami nad stanem wiejskim w Polsce, Warsz. 1819, *zob.* Nr. 17071 i 17087.

17058. Morawski T., Quelques mots sur l'état des paysans en Pologne, Paris 1833.

17059. O włościanach w Polsce, Kronika emigr. pol., Paryż 1834—1839; Chłopi w Polsce. Przyj. ludu, Leszno 1836 III.: Koźmian A. E., O kmiotku polskim, Atheneum 1813.

17060. **Historya** włościan w Polsce, Prz. pozn. t. III.; — Do kwestyi włościańskiej, tamże XXVII; — Włościanie Polski, tamże XXXIII—XXXV., XXXVII.; — Włościanin polski, Rok, Poznań 1844.

17061. Kostecki A., O kmieciach w dawnej Polsce, Wieniec ofiar. Jachowiczowi, Warsz. 1858 III.

17062. Rechniewski, O stanie włościańskim w Polsce, Ruski Wiestn. 1858 I-II.

17063. Stelmasiewicz A. K., Rys dziejów włościan polskich, Dz. lit. 1863; — Wilkosz T., Rzecz o włościanach w dawnej Polsce, Tyg. nauk., Lwów 1865; — Ostrowski J. B., Historya włościan polskich (wyciąg z ręk.), Ognisko, Bruksella 1866 I.

17064. Jumatow, Nacija plebej o polsk. woprosie, Petersb. 1865.

17065. Goremykin J. A., Oczerki istorii krestjan w Polszie, Petersb. 1869.

R: K. P., Bibl. warsz. 1871 IV.

17066. **Maciejowski W. A.**, Historya włościan i stósunków ich politycznych, społecznych i ekonomicznych od najdawniejszych czasów do drugiej połowy XIX. w., Warsz. 1874.

R: E., Bibl. warsz. 1874 IV.; Prz. kryt. 1874—75; Przegl. lw. 1874 VIII.; Prz. tyg. 1874.

17067. Szymanowski R., Chłop w Polsce, Orędownik, Poznań 1878 Nr. 13 i 15; Chociszewski J., Chłop polski, Poznań 1878 (przeciw Szymanowskiemu); Szaszkow, Chłopi w Polsce, Djeło 1881.

17068. Ardant G, La question agraire et la Pologne, La Reforme sociale, Paris 1887.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1887; Prawda 1887 Nr. 28.

17069. Waligóra J., Stanowisko włościan w Polsce, Przegl. powsz. 1888 III—IV., Odb. Krak. 1888.

17070. Zakrzewski S., Ueber Entstehung und Entwickelung des heutigen Bauernstandes in Polen, Inauguraldissertation, München 1894.

Por.: Mieżow, Krestijanskij wopros w Rossii, Petersb. 1865 (bibliografia).

17071. **Lelewel J.**, Stracone obywatelstwo stanu kmiecego w Polsce, Prz. pozn. VII., osobno: Bruksella 1846, 1847.

R: Stadło, Budziszyn 1849 (i odpowiedź Lelewela).

17072. O stósunkach włościańskich w Polsce przed statutem wiślickim, Znicz K. Szulca, Wrocław 1851.

17073. Brueggeney dictus Hasenkamp Ks. Osk., De rusticorum regni Polonici s. XIV., XV., XVI. conditione, Regiom. 1853.

R: Bartoszewicz J., Pismo zb. wileńskie 1859 II.

17074. Świeżawski E. K., Jan Ostroróg i klasy niższe społeczeństwa polsk. w XV. wieku, Ateneum 1884, *zob.* Nr. 6694.

17075. **Lubomirski T. J.**, Rolnicza ludność w Polsce od XVI. do XVIII. w., Bibl. war. 1858—1862, Odb. Warsz. 1862.

17076. Chomętowski, Materyały do dziejów rolnictwa w Polsce w XVI. i XVII. w., *zob.* Nr. 2428 i 3373.

17077. **Bobrzyński M.**, Karta z dziejów ludu wiejskiego w Polsce, Rocznik zarządu akad. 1892, Przegl. pol. 1892 III., Kraj 1892 Nr. 42, 45—50.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1895; — Por. też: Une page de l'histoire des paysans en Pologne, conférence faite à la séance publique de l'Académie, Bulletin de l'Acad., Crac. 1892.

17078. Kalicki B., Procesa robotnych w sądzie ziemskim lwowskim 1648, Bibl. Ossol. t. XII.

17079. Szymański A., Sprawa włościan za panowania Stan. Augusta, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.

17080. Szmitt H., Kwestya włościańska w XVIII. w., Pismo zbior., Bendlikon 1865 I.

17081. **Miakotin W.**, Krestianskij wopros w Polsze w epokie jeja rozdiełow, Petersb. 1889.

R: Rembowski A., Niwa 1889 Nr. 24; Korzon T., Przegl. lit. 1889; Dod. do Kraju 1889 Nr. 52; Smoleński Wł., Kwart. hist. 1890; Lubowicz N., Kij. Starina 1891 I.; Vancura J, Atheneum (czeskie) 1891 Nr. VIII.

17082. **Pilat T.**, Pogląd na rozwój urządzeń gminnych i patrymonialnych w dawnej Polsce, Przew. nauk. lit. 1878, *zob.* Nr. 16536.

17083. Mierosławski L., Histoire de la Commune polonaise de X. au XVIII. siècle, Berlin 1856.

17084. Rembowski Al., O gminie i jej organizacyi, Ekonomista 1873, Odb. Warsz. 1873, *zob.* Nr. 17122.

17085. Limanowski B., Kilka słów o pierwotnej gminie, Prz. tyg. 1873.

17086. **Ulanowski B.**, Wieś polska pod względem prawnym od wieku XVI—XVIII., Rocz. akad. 1894, Odb. Krak. 1894; Przegl. pol. 1894 II., Odb. Krak. 1894.

R: Rembowski A., Bibl. warsz. 1894 IV.; Kraj 1894 Nr. 20; — Por.: Un village polonais du XVI. au XVIII. siècle, Bulletin de l'Acad., Crac. 1894.

17087. Lelewel J., Posiadłości kmiece dwojakiej natury: dziedzictwo i wola, Tyg. lit., Poznań 1841 IV. Nr. 5—10; — Tenże, Stracone obywatelstwo, *zob.* Nr. 17071.

17088. Maciejowski W. A., Nowy pogląd na znaczenie wyrazu kmieć, Bibl. Ossol. t. IX., Odb. Lwów 1866, *zob.* Nr. 17040.

17089. Karszniewicz Ad., Ueber die Abstammung und Bedeutung des Wortes Kmet, etymolog. Untersuchung, Zagrzeb 1895.

17090. **Małecki A.**, Ludność wolna w księdze Henrychowskiej, Kwart. hist. 1894, Odb. Lwów 1894.

R: Gorzycki K. J., Ateneum 1894 III.

17091. Szymański, O służbie wojennej włościan za dawnej Polski, Prz. pozn. I—III., *zob.* Nr. 16760, 16816, 16861 i 16900.

17092. **Burzyński P.**, O decymach i narokinkach i o dziesięcinie monarszej w Polsce, Roz. hist. fil. akad. VIII., Odb. Krak. 1878.

17093. Zieliński, Co znaczy wyraz: „narok" w dawnej mowie, Bibl. Ossol. 1871 II.

17094. Maciejowski W. A, Mazew. przyczynek do historyi wiejskich i miejskich osad w Polsce, Warsz. 1857.

17095. **Łepkowski J.**, Osady na prawach obcych, sołtysostwa, wybraniectwa, wsie wołoskie w Podtatrzu, Dod. tyg. do Gaz. lw. 1855 Nr. 17—18, Tyg. pozn 1863.

17096. **Stadnicki Al.**, O wsiach t. z. wołoskich na północnym stoku Karpat, Bibl. Ossol. 1848, Odb. Lwów 1848; — Tenże. Cz. II.: O kniaztwach we wsiach wołoskich, z poglądem na wójtowstwa we wsiach na magdeburskiem prawie osadzonych, Dod. tyg. Gaz. lw. 1853 Nr. 11—21, Odb. Lwów 1853.

R: L(isowski), Bibl. warsz. 1851 IV.; Wójcicki, tamże 1853 IV.

17097. **Lubomirski J. T.**, Półn. wschodnie wołoskie osady, Bibl. warsz. 1855 IV.; — Tenże, Starostwo rateńskie, tamże 1855 II., Odb. Warsz. 1855.

Zob. Nr. 2390, 2532, 2718, 2722, 2744, 2768, 2793, 2903, 3075.

17098. **Stadnicki A.**, O byłych wybraniectwach, Dod. tyg. Gaz. lw. 1854 Nr. 26—34.

Wybraniectwa, zob. Nr. 1834, 3713, 4112, 4315, 4646 i 16760.

Sołtysostwa, zob. Nr. 16971—16972 i Miasta (Prawo niemieckie).

Sądownictwo patrymonialne, zob. Nr. 16973.

Zob. Nr. 11569 i 11689.

17099. Bandtkie J. S., Verzeichniss der alten Lastendienste nach Naruszewicz, Breslau 1805.

17100. O celniejszych ustawach wskazujących prawa i obowiązki dziedziców i włościan, Themis, Krak. 1835 III.

17101. Solecki J., O włościanach w Królestwie Polskiem, Wieniec ofiar. Jachowiczowi, Warsz. 1857—1858 III.

17102. Stawiski E., Poszukiwania do rolnictwa krajowego. Warsz. 1857; — Krzysztopor A. (Potocki T.), O urządzeniu stósunków rolniczych w Polsce, Pozn. 1859; — Uruski W., Sprawa włościańska, Warsz. 1860.

17103. Rolbiecki T., Słówko o pańszczyźnie w przeszłości, Warsz. 1861.

17104. Sbornik zakonow o krestianach w carstwie polskiem do 1864 goda, Warsz. 1864: Karta przedstawiająca stósunki osad włościan czynszowych i czynszowo-pańszczyźnianych do ogólnej liczby osad włościańskich, Warsz. 1860; Ludwig A., Kilka myśli względem uregulowania stósunków włościańskich w Król. Polskiem, Dod. Czasu III.; Stósunki włościańskie, Świat literatury hist., Warsz. 1861: Wiślicki Ad. T., Pogląd na sprawę włościańską przymusu w wieczystem oczynszowaniu, Warsz. 1862; Załęski W., Stan ekonomiczny włościan w Królestwie polskiem, Ateneum 1876 I.

17105. Służebnictwa w Galicyi i ich spłata, Dod. tyg. Gaz. lw. 1851 Nr. 18, 39; — Stadnicki Al., Prawa i używalność względem spadków po włościanach galicyjskich za rządów polskich, tamże 1856 Nr. 1.

17106. Wierzchanowski X., O włościanach w Galicyi i skutkach uwolnienia ich od pańszczyzny, Roz., Lwów 1849; Zubrzycki D. z Ruszelcyc, Rozprawa za pańszczyzną, tamże 1819.

17107. O stanie włościan wolnego miasta Krakowa, Pam. warsz. Bentkowskiego 1820; Meyer J., O pańszczyźnie, Przegląd Zienkowicza, Krak. 1848.

17108. Thoma, Über die Verhältnisse der Bauerlichen Einsassen im Ghzt. Posen, Berlin 1818; — O stanie chłopów w Wielk. księstwie poznańskiem, Tyg. lit., Poznań 1841 IV.

17109. Waliszewski K., Chłopskie archiwum w W. X. Pozn., Kraj 1891 Nr. 27—30.

R: A. R., Niwa 1891 Nr. 16.

17110. **Inwentarze** wsi, *zob.* Nr. 2882, 2925, 2973, 3199, 3540.

17111. **Ustawy** dla włościan Stynawy r. 1568, *zob.* Nr. 3023; — Prawidła gospodarcze z Modlnicy r. 1582, *zob.* Nr. 7466; — Zygm. III. ustanawia porządek robocizny w Kleszczowie, *zob.* Nr. 3284; — Ustawa dla wójta z 1679 r., *zob.* Nr. 4129.

Zob. Nr. 9396 i 17117.

17112. Nieporozumienia i spory między włościanami i szlachtą w Polsce, Dod. Czasu 1860 III.

17113. J. E. N, Panowie i kmiecie, Z legend ludowych, Tyg. ill. 1894 I., *zob.* Nr. 17088.

Por.: Boesigk, Verzeichniss von Büchern betr eff d. Privat unterthanverh., Dresden 1857.

17114. **Wybicki J.**, Podróżny w Pawłowie, (1778?), b. r.; — Brzostowski P., List anonima, *zob.* Nr. 9584; — Tenże, Pawłów od roku 1767—1795, *zob.* Nr. 9584.

17115. **Uwolnienie** od poddaństwa, 1777, *zob.* Nr. 5091; — List St. Augusta do W. Dzieduszyckiego, Kraj 1891 Nr. 24.

17116. Do JW. wojewody ruskiego z okazyi nadanej wolności poddaństwu podczas bytności monarchy w Tulczynie, 1787 DS.

17117. **Jabłonowska A.**, Ustawy powszechne dla rządców dóbr i Instruktarz ekonom., Warsz. 1786 DS.

17118. Bocheński Ad., Beitrag zur Gesch. der gutsherrlich-bäuerlichen Verhältnisse in Polen, auf Grund archivalischer Quellen der Herrschaft Kock, Krak. 1895 cz. I.

R: Krzyżanowski A., Prz. lit., Krak. 1896.

17119. Maciejowski W. A., Prace sejmów polskich, a w szczególe sejmu czteroletniego o dobrobyt ludu, Dz. lit. 1870.

Zob. Nr. 16985.

17120. Chodźko L., Les nobles et les paysans, coup d'oeil historique sur les éfforts de la noblesse polonaise pour l'emancipation des paysans et sur les empêchements suscités par les 3 puissances voisines: la Russie, l'Autriche et la Prusse, Paris 1846.

Korzon T., Wewnętrzne dzieje Polski za Stan. Aug., zob. Hist. polit.

17121. B., Kwestya włościańska w Polsce w czasie sejmu czteroletniego, Gaz. nar. 1870 Nr. 125—140; Deskur Br., Krótki rys dziejów stronnictwa ludowego w Polsce, Lwów 1891.

R: Margasz Wł.; Kwart. hist. 1891.

17122. **Rembowski Al.**, Polnische Agrargesetzgebung und Stadtgemeinde-Ordnung v. Jahre 1791, ein Beitrag zur Gesch. des Gemeindewesens, Heidelb. 1873.

17123. **Sugenheim S.**, Gesch. der Aufhebung d. Leibeigenschaft, Petersb. 1861; — Grünberg K., Die Bauernbefreiung in Böhmen, Mähren und Schlesien, Wien 1893—4.

17124. **Uwagi** względem poddanych w Polszcze (1788), b. r., *zob.* Nr. 5270 (toż po ross.: Krestianie w Polszcze, broszura 1790 goda, perewod P. A. Czerwiakowskim, Sławiansk. Sbornik, Petersb. 1870 III.); — Morski T., Uwagi o chłopach, Warsz. (1789), b. r., *zob.* Nr. 5296; — Uwag ciąg dalszy nad stanem rolniczym i miejskim (1789?), b. r.; — Kołłątaj H., Przedłożenie za ludem, *zob.* Nr. 5329; — O włościanach, Warsz. 1791, *zob.* Nr. 5361 (DS.).

17125. Stan cywilny, Warunek poddanych względem dziedziców, b. r.; Warunek od zbiegłego poddaństwa, b. r.; Ubezpieczenie względem zbiegłych poddanych, b. r; Wieczyste kantory albo gospodarstwa żołnierskie, b. r., *zob.* Nr. 16898; Uwagi do projektu wieczystych rolnych kantonów, b. r. (por. E. IX. b. r. sub voce: Poddani) (DS.).

17126. **Ustawy** dla wsiów, Opisanie porządku wsiów, b. r.; — Prośba włościan królewszczyzn, b. r. (E. IX.) (DS.), *zob.* Nr. 17115.

Konstytucya 3. maja, zob. Nr. 16504 do 16507.

17127. **Kościuszko T.**, Uniwersał urządzający powinności włościan 7. maja 1794, *zob.* Nr. 5435.

17128. Boenisch P., Die geschichtliche Entwickelung der ländlichen Verhältnisse in Mittel-Schlesien, dargestellt am Bezirk Canth Regierungs-Bezirk Breslau, Inaug. diss., Jena u. Merseburg 1894.

17129. Historya kwestyi włościańskiej na Litwie, Wiad. pol. 1859 Nr. 40; — Szrajer J., Historyczny pogląd na losy klasy poddańczej na Litwie, Nowor., Wilno 1861; — Historya kwestyi włościańskiej na Litwie, Rocz. pol., Paryż 1865 III.

Malinowski M., O ziemianach, zob. Nr. 17024.

17130. Ukazy najwyższe o uwolnieniu chłopów z poddaństwa, Dz. wileński 1817 IV.

17131. Geling K., Ob ustrojstwie krestjan w litowskich gub., Żurnał ziemlewładjelcew 1858 I., Wil. Wiestnik 1858; — Ob ustrojstwie krestjan w lit. gub., Kowiensk. gub. wied. 1858 Nr. 42.

17132. Czartoryski A., Odezwa w przedmiocie zniesienia pańszczyzny na Rusi i Litwie, Paryż 1858; — Milewski Korwin O., Uwagi nad kwestyą włościańską na Litwie, Paryż 1838; — O wyswobodzeniu włościan na Litwie, Berlin 1863.

17133. **Zaleski Br.**, Zniesienie poddaństwa na Litwie, Rocz. tow. hist. liter. 1868, Odb. Paryż 1868.

17134. **Władimirskij - Budanow M. F.**, Oczerki iz ist. litowsko-russkawo prawa, *zob.* Nr. 16223; — Gradowskij, Naczało gosudarstwiennawo prawa, *zob.* Nr. 16228.

17135. Fendi F., Oswobodzenie włoscian na Litwie i Rusi, Bibl. warsz. 1886 II.

Zob. Nr. 12124 i 16221—16257.

17136. Majorkiewicz J., Ogląd dziejów ludu prostego na Rusi i w Rosyi, Pisma pomn., Warsz. 1852 t. II.

17137. **Biełajew J.**, Krestjanie na Rusy, Moskwa 1879 (hist. włościan); — Czerkaskij, Oczerk ist. krestjanstwa, Russkij arch. 1880.

17138. Siemiewskij W. S., Krestianie w carstwowanije impieratricy Jekatieriny II., Petersb 1881.

17139. Zubryckij M., Do istorji hałycko-ruskoho selaństwa, Żytie i słowo 1894 I—II.; — Dragomanow M., Stari chartii wilnosty, tamże 1894 I—II.

17140. **Serhienko M.**, Hromadskij ruch na Ukraini-Rusi w XIII. wici, Zapiski tow. im. Szewczenka t. I., *zob.* Nr. 16259 i *Historya polit. (Ruś).*

17141. Krestjanie na zapadnich gub., Żurnał ziemlewładenja 1859 V.; — Szrajer J., Kratkij ist. wzgliad na sudby krest. sosłowija na Litwie, Pam. kniżka wil. gub. 1861 cz. II.; — Mordowcew D., Krestjane jugo-zapadnoj Rusy XVI. wieka, Archiw ist.-jur. 1859 III.

R: P. A. Ł., Osnowa 1861 Nr. 4.

17142. Iwaniszew J. D., O drewnich sielskich obszczestwach w jugo-zapadn. Rossii, Russka Biesieda 1857 VII., Słowo 1865 Nr. 100, 1866 Nr. 1 i n., Prawda, Lwów VII.

17143. **Nowickij J.**, Oczerk ist. krestjanskawo sosłowija jugo-zapadn. Rossii w XV. do XVI. w., Kiew 1876; — Mawrickij W., Położenie krestjanstwa w Polszie i zapadn. Rossii, Wiestnik zap. Rossii 1871, *zob.* Nr. 16285.

Por.: Pienkina, Polesie, *zob.* Nr. 10055.

17144. **Rembowski A.**, Historya prawa wieczysto-czynszowego w gub. półn. i połudn. zachodn., Niwa 1886, Odb. Warsz. 1886.

17145. **Jabłonowski A.**, Polska XVI. w., VIII.: Wołyń i Podole, Źródła dziej. XIX., *zob.* Nr. 1387 i *Dod. I.*

17146. Zajdy na Wołyni, Diło 1888 Nr. 158.

17146. Srezniewskij J., Istoryczeskoje obozrjenie ustrojenia Słobodskoi Ukrainy, Charkow 1839, *zob.* Nr. 16292; — Maksimow Ewg., Iz istoriji słobodskoj Ukrainy, Kij. Star. 1886; — Bagalej D. J., Try czerkieskija słobody XVIII. st., tamże 1887.

Zob. Nr. 11973.

17147. **Jabłonowski Al.**, Ludność rolnicza ziem ukrainnych do wojen kozackich, Ateneum 1882 I.; Tenże, Źródła dziejowe t. XX. i XXI., *zob.* Nr. 1387 i *Dod. I.*

17148. O osadach nowych i słobodach ukrainnych, Zdanie, b. r. (E. IX.) DS.

17149. **Miakotin W.**, Dieła po istorii krestjaństwa lewobiereżnoj Małorossyi w XVIII. w., Kij. Star. 1891 I.

17150. **Łazarewskij Al.**, Opisanije staroj Małorossii, matieriały do istorii zasielenija, ziemlewładienija i uprawlenija, Kijew 1893 t. 2; — Tenże, Iz istorji sieł i sielan lewobiereżnoj Małorossyi, Kij. Star. 1891, *zob.* Nr. 12003.

17151. K. P., O podsusidkach, Bibl. warsz. 1871 III. str. 106; Antoni J., Obrazki kresowe (Słobody), Gaz. lw. 1876 Nr. 247—248; Tenże, Wykotcy, tamże 1876 Nr. 251, 252; Tenże, Hajdamacy, tamże 1876 Nr. 276—278.

Ukraina, zob. Nr 8192, 8193, 9485 i 16287—16292.

Kozacy, zob. Wojsko Nr. 16772.

Hajdamacy i bunty na Ukrainie, zob. Hist. polit.

17152. Szczerbina F., Biegłiji i krepostniji w Czornomoriji, Kij. Star. 1883.

Akty otn. krestjan, zob. Nr. 4324.

Ziemlewładenje, zob. Nr. 16285.

Koloniści, zob. Nr. 12333—12396.

Prusy, zob. Nr. 16293—16332.

17153. Voigt, Gesch. des Bauernaufruhrs in Preussen im J. 1525, Neue preuss. Prov. Blätter 1847 III.

17154. Roehrich V., Ein Bauernaufruhr im Ermlande 1440—1442 (Progr. szkolny), Rössel 1894.

Pomorze, zob. Nr. 16334—16347.

17155. **Łuczyckij J.**, Krestjanie i krestjanskij wopros w Liflandiji w XVI. i XVII. wiekach, Cztenija w ist. obszcz. Nestora, Kijew 1891 V.; — Tenże, Popitki krestjanskoj reformy w Liflandiji w XVII. w., Siewiernij Wiestnik Nr. 2 ot. II.

R: Manteuffel G., Kwart. hist. 1894.

17156. **Transche-Roseneck A.**, Gutsherr und Bauer in Livland in XVII. und XVIII. Jahrh., Strassburg 1890.

R: Balt. Mntschr. XXXVIII. str. 241; Lit. Centralblatt 1891 str. 452; Schiemann, Hist. Ztschr. LXIX. str. 171; Manteuffel G., Kwart. hist. 1894.

17157. Napiersky, Zur Geschichte der Freibauern in Kurland, Mitth. Liv.-Esth. Curl., Riga 1858 IX.

Zob. Nr. 9396, 16376, 16380, 16382.

Por.: Winkelmann, B. L. Nr. 3245—3570.

Kolonizacya, zob. Nr. 12333—12351.

Kolonizacya niemiecka, zob. Nr. 12334, 12335 i Miasta.

17158. **Kętrzyński W.**, Kolonizacya Mazowsza, Przew. nauk. lit. 1882, *zob.* Nr. 18694.

17159. Sembrzycki J., Hat eine Kolonisation Litauens durch Polen stattgefunden, Altpreuss. Mntschr. 1889 XXV.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1889.

17160. Daszkiewicz G. Korybut, O dwiżenie narodonaselenija w Smolenskoj gub., Petersb. 1860.

17161. Popow N., Ruskoje nasielenie po wostocznomu skłonu Karpat, Moskwa 1867.

R: Słowo, Lwów 1867 Nr. 84.

17162. Temple R., Die ältesten Bewohner und Ansiedlungen auf der nördlichen Karpathenterrasse, Sitzungsber. d. hist. phil. Cl. d. k. Akad. d. Wiss., Wien XLIX., *zob.* Nr. 11919.

17163. Janota E., Zaludnienie dolin Dunajca, Rocz. tow. nauk. krak. 1865 IX.

Podgórze i Ruś Czerwona, zob. Nr. 12343.

Tucholszczyzna, zob. Nr. 10314.

17164. **Szajnocha K.**, Dwa lata dziejów (kolonizacya Ukrainy), *zob. Hist. polit.*

17165. Kulisz, Polskaja kolonizacyja w jugo-zapadnoj Rusi, Wiestnik Jewropy 1874 I—II. (por.: Antoni J., Roz. fil. hist. akad. t. XI. str. 303).

17166. **Gołubiew S. T.**, Akty o zasielenii jugo-zapadnoj Rosii, Archiw jugo-zapadnoj Rossii VII., *zob.* Nr. 967, Kiew 1887; — Władimirskij-Budanow M., Akty o zasielenii jugo-zapadn. Rossii, tamże, VII.

17167. **Jabłonowski Al.**, Zasiedlenie Ukrainy, Ateneum 1888 I.; — Tenże, Zasiedlenie Ukrainy w epoce litewskiej, tamże 1891 IV.; — Tenże, Kolonizacya Ukrainy za ostatnich Jagiellonów, Kwart. hist. 1893 (na podstawie Nr. 17166), *zob.* Nr. 17147.

R: Kwart. hist. 1891; Sobolewskij A., Żyw. Star. 1893 III.; Prochaska A., Kwart. hist. 1894

17168. Rawita Fr., Przyczynek do kolonizacyi i historyi Polesia kijowskiego, Prz. tyg. 1888 I.; — D. T., Nasielenije Kijewa w proszłom st., Kij. Star. 1884; — Pietrow J. N., K' istoriji kołonizaciji Ukrainy, tamże 1888.

17169. Naumenko W. P., K' istoriji kołonizaciji Noworossiji, Kij. Star. 1885.

Zob. Nr. 10395, 14572.

17170. Seraphim A., Üb. Auswanderungen Lettischer Bauern aus Kurland nach Ostpreussen im XVII. Jahrh. Altpr. Mntschr. 1891—1892 XXIII—XXIV.; — Koetschke P. R., Dar Unternehmertum in der ostdeutschen Kolonisation des Mittelalters, Inaug. Diss., Leipzig 1894.

Zob. Nr. 13346.

17171. Hockenbeck H., Deutsche Ansiedler in Wiesensee, Ztschr. d. hist. Ges f. d. Prov. Posen 1894 zesz. 2.

17172. Dombrowski E., Landauftheilung bei der Kolonisation d. Ermlands im XIII. Jahrh., Progr. gymn., Braunsberg 1885.

Kolonizacye pruskie, zob. Nr. 12336, 12349.

17173. Sposób zaludnienia i wprowadzenia summ do krajów Rzeczyposp. (Projekt), b. r. (E. IX.) DS.

17174. **Lelewel J.**, Pszczoły i bartnictwo w Polsce, Poznań 1856; — Wójcicki K., Bartnictwo w dawnej Polsce, Szkice hist., Krak. 1869.

17175. **Prawo** bartne Niszczyckiego, *zob.* Nr. 1209; — Skrodzkiego, Porządek prawa bartnego dla starostwa łomżyńskiego z r. 1616, *zob.* Nr. 1208 i 3550.

17176. Prawo obelne (Rozprawka i dokument z r. 1598), Wiek 1887 Nr. 177.

17177. Kącki W., Nauka koło pasiek z informacyą r. 1612 w Komarnie u Jana Ostroroga wojew. pozn. pisana, Zamość 1614 DS., Wilno 1821.

17178. Gawroński Rawita Fr., Prawo bartne XVI. w., Kalend. asekuracyjny 1895, Odb. Lwów 1895; — Kibert J., Żmujdzkie prawo bartnicze, Wisła 1893.

17179. Wójcicki K., Osady rybackie, Kłosy II.; — Rybołostwo i ryby w Polsce, Przegl. bibl. arch., Warsz. 1881 I., *zob. Ekonomia*; — Dubrawiusz J., O rybnikach i rybach, Krak. 1547, 1600; — Strumiński O., O sprawie stawów, Krak. 1573; — Strojnowski H., Opisanie porządku stawowego, Krak. 1636 (DS.).

O wecech rybárskych, zob. Nr. 1207.

17180. Statut rybacki miasta Warszawy z r. 1532 w: Maciejowskiego Historyi miast dod., *zob.* Nr. 17184.

17181. Prümers R., Die Fischerei-Gerechtigkeit der Stadt Rogusen, Ztschr. d. hist. Ges. f. d. Prov. Posen 1894, *zob.* Nr. 17310.

17182. Porządek młynarski z r. 1763, *zob.* Nr. 4860, 17319.

17183. Stenzel G. A., Ueber die von den Müllern an die Grundherrschaften zu entrichtenden Mühlzinsen, Mehlzinsen und andere Leistungen, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens II.

(m: Ustrój społeczny: Miasta: dzieje miast i instytucye miejskie, prawo niemieckie).

17184. **Maciejowski W. A.**, Historya miast i mieszczan w krajach dawnego państwa polskiego od czasów najdawn. do połowy XIX. w., z materyałów pozostałych do druku przygotował M. R. Witanowski, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. VII., Odb. Poznań 1891.

R: Rembowski Al., Bibl. warsz. 1891 I; Bem A. G, Przegl. tyg. 1891 Nr. 35; F. B., Prawda 1891 Nr. 321; Ateneum 1892 III.; Winiarz A., Kwart. hist. 1893, *zob.* Nr. 17094.

17185. Rzut oka na miasta polskie. Prz. lit. nauk. 1842—1844; — Sierpiński, Miasta nadwiślańskie, 1841; — Powidaj L., Miasta w Polsce, Dz. lit. 1859; — Bierzyński J. M., Z dziejów miast polskich, Ekonomista warsz. 1880 Nr. 17—22; — Martynowski F. K., Z przeszłości miast średniowiecznych dawnej Polski, Tyg. powsz., Warsz. 1880.

17186. Wzgliad ist. na drewne obrazowanije sławiańskich iprejmuszczestwenno polskich gorodow do XIII. st., Russkij ist. Sbornik 1840 I. (por.: Antoni J., Polonica, Roz. fil. hist. akad. t. XI. str. 298).

17187. Zigiel T. T., Istor. oczerk miestnawo ziemskawo samouprawlienija w Czechii i Polszie, Sbornik statiej, izd. uczenikami W. J. Łamańskawo, Petersb. 1883.

Początek miast, zob. Prawo niemieckie.

Osady na prawie wołoskiem, zob. Nr. 17095—17097.

17188. Maciejowski Al., O prawach miast polskich najdawniejszych, Bibl. war. 1846 IV.

Zob. Nr. 17019.

17189. **Mecherzyński K.**, O władzy i juryzdykcyi urzędu radzieckiego, według prawa zasadniczego w mieście Krakowie, Tyg. lit., Poznań 1842 V.; — Tenże, Kilka słów o uprzywilejowaniu miasta Krakowa i stanie mieszczan we względzie politycznym, tamże 1842 V.; — Tenże, O magistratach miast polskich, a szczególnie Krakowa, Krak. 1845; — Smoniewski J. W., Zbiór wiadomości o magistratach polskich w ogóle, a w szczególe o magistracie miasta Krakowa w dawnych czasach, Krak. 1866.

R: Czas 1867 Nr. 263.

Sądownictwo miejskie, zob. Nr. 16959.

17190. Notaty Emeryta, Zarząd gospodarczy miast w dawnej Polsce, Wiek 1878 Nr. 11—223.

17191. Sobieszczański, Obrady miejskie z XVIII. w., Ungra Kalend. warsz. na r. 1869—1873.

17192. P. K., Powinności wojskowe mieszczan w dawnych miastach na Rusi, *zob.* Nr. 16817; — Fr. K. Mar., Mieszczanie rycerze, Gaz. lw. 1874 Nr. 22.

Zob. Nr. 16821.

Herby miast, zob. Nr. 410—412.

Monety, zob. Nr. 483—511.

Przemysł i handel miast, zob. Ekonomia (Przemysł, handel).

17193. **Bobrzyński M.**, Bunt wójta Alberta r. 1311, Bibl. warsz. 1877 III., *zob. Hist. polit.*

17194. Grzegorzewski J., Niemczyzna w miastach naszych, Sobótka, Lwów 1875.

Szaraniewicz J., Rys stosunków w drugiej połowie XV. wieku, zob. Nr. 16984.

17195. **Papée Fr.**, Przełom w stosunkach miejskich za Kazimierza Jagiell., Przew. nauk. lit. 1883.

17196. Lepszy L., Turzonowie w Polsce, przyczynek do hist. mieszczaństwa, Prz. pol. 1890, Odb. Krak. 1890.

R: Bostel F., Kwart. hist. 1893.

17197. **Karwowski St.**, Mieszczańska buta (List mieszczanina do króla z r. 1534), Biesiada lit. 1891.

17198. **Dyskurs** o pomnożeniu miast, Krak. 1617, 1644, 1648 DS., *zob.* Nr. 7877.

17199. Synoradzki M., Materyały do historyi miast i miasteczek w dawnem Mazowszu, Koresp. płocki 1886 Nr. 46.

17200. Kubala L., **Mieszczanin polski w XVII. w.**, *zob.* Nr. 8532; Koneczny F., Z teki mieszczanina polskiego, Świat 1893 Nr. 12—13; L. R., Wyjątki z kroniki miasta, Tydzień 1883 Nr. 11—12.

17201. Wewnętrzny stan miast polskich XVIII. w., Tyg. pozn. 1862.

17202. Maciejowski W. A., Pogląd na główną przyczynę upadku miast w Polsce, Wieniec ofiar. Jachowiczowi, Warsz. 1857 I.; — Tenże, Słówko o przyczynie upadku miast w dawnej Polsce, Bibl. warsz. 1855 IV.

17203. **Surowiecki W.**, O upadku przemysłu i miast w Polsce, Warsz. 1810.

17204. Nakwaski Fr., Rozprawa o miastach, czyli myśli względem sposobu urządzenia onych, Pam. warsz. 1815 (październik).

17205. Reformy urządzeń miejskich, Prz. tyg. 1881.

Zob. Nr. 16985, 16987.

17206. Centner G., Versuch, ob nicht aus der Geschichte der wahre Ursprung des Ansehens für poln. Reichsstände ausfindig, Thorn 1760 DS., *zob.* Nr. 17002.

17207. **Miasta**, *zob.* Nr. 5196, 5291, 5323, 5357, 5367, 5371, 5387, 5391, 5460.

17208. **Korzon T.**, Sprawa miejska na sejmie czteroletnim, Niwa 1881; — Tenże, Wewnętrzne dzieje za Stan. Aug., *zob.* Nr. 5291 i *Hist. polit.*

17209. **Sawczyński H.**, Jan Dekert, Lwów 1891, *zob.* Nr. 9604.

R: Margasz Wł., Kwart. hist. 1891.

Prawo dla miast, zob. Nr. 5357.

Konstytucya 3. maja, zob. Nr. 16504 do 16507 i 17122.

17210. **Memoryał** od miast w Koronie Polskiej, b. r.; — Gravamina et praejudicia, które Warszawa ponosi, summarite zebrane, b. r.; — Kupcy miasta J. K. M. Starey Warszawy podają, b. r. (E. IX.) (DS.).

17211. Głos miast polskich do Stanów sejm. (1789), b. r.; Od stanu miejskiego do Najj. Rptej. b. r; **Prośba** miast koronnych i W. X. L., b. r.; Miasta wolne koronne zanoszą prośbę (o bezpieczeństwie osób), b. r.; Miasta litewskie, prośby do Stanów Rptej, b. r.; Miasta duchowne, *zob* Nr 5352; Projekta i prośby ludu warsz. do zwierzchności, b. r.; Starsi konfraternlów i cechów warsz., Prośba do króla, b r.; Plenipotenci miast do Sołtyka posła, b. r.; Uwagi nad pismem: Plenipotenci miast, b. r.; Ubezpieczenie miasteczek w województwie Łęczyckim, b. r. (E. IX.) (DS.).

17212. List do przyjaciela z okoliczności miast (1789), b. r., *zob.* Nr. 5296; List donoszący o sejmikach miejskich w Warszawie, b. r.; Sołtykowicz J., Głos na prędce do stanu mieyskiego, b. r.; Odpowiedź od Stanu szlacheck. miastom żądającym dóbr, b. r.; Odpowiedź na miast żądania (XVIII. w.), b. r. (E. IX.) (DS.).

17213. Projekt, Miasta nasze królewskie, b. r., *zob.* Nr. 5324; Projekt względem miast Rpltej, b. r.; Projekt od deputacyi do miast wyznaczonej, b. r.; Projekt do prawa względem miast, b. r.: Przełożenie potrzeby poprawek w projekcie dla miast kor., b r.; Projekt do przepisania ordynacyi porządku miastom królewskim, b. r; Przełożenie potrzeby poprawek w projekcie dla miast, b. r.; Projekt czyli zdanie do projektu od deputacyi dla miast wyznaczonej (dwojakie), b r.; Konfrontacya projektu w interesie miast ułożonego, b r. (E. IX.) (DS), *zob.* Nr. 17124.

17214. **Ustawa.** Urządzenie wewnętrzne miast wolnych w Koronie, 1791, *zob.* Nr. 5357; — Przywileje dla miast polskich, b. r.; — Potwierdzenie przywilejów i konstitucyj dla miast, b. r. (E. IX.) (DS.).

17215. Barański-Ostaszewski K., Miasta nasze królewskie wolne w państwach Rzeczyposholitej, Dz. polski 1891 Nr. 122.

17216. Prawa miast polskich do władzy prawodawczej, Warsz. b. r. (E. IX.) DS., *zob.* Nr. 16996.

17217. Miasto Kraków na fundamencie praw, czyli jego obywatele dobra dziedziczyli, b. r. (E. IX.) DS.

17218. **Mędrzecki Ad.**, Zbiór praw i uwag dla objaśnienia zaszczytów stanowi miejskiemu, War. 1790, *zob.* Nr. 5296; — Uwagi nad stanem miejskim w Polsce, Dziennik sejmu niniejsz., Kalendarz polit. dla Król. polsk., Warsz. 1791 DS.

17219. **Ordynacya** czyli urządzenie procesu dla sądów miejskich, b. r., *zob.* Nr. 5324, 16893, 16957, 16964.

17220. Projekt urządzający propinacye miejskie, b. r., *zob. Prawo sądowe (prywatne, rzeczowe).*

17221. Kopia memorya'u Stan. Małachowskiemu od miast ze strony podatku podymnego przez Jana Dekerta, b. r. (E. IX.), *zob.* Nr. 5329, 16677, 16693.

17222. Wiślicki A., O podniesieniu miast i miasteczek w Polsce, Tyg. ill. 1864—1865 X—XI.

17223. **Instytucye** miejskie w główniejszych miastach, por. Baliński i Lipiński, Starożytna Polska, *zob.* Nr. 10070; — Słownik geograficzny, *zob.* Nr. 10071.

Zob. Nr. 10072—10077.

Zob. Nr. 10168—10549.

Zbiory dokumentów odnoszących się do miast, zob. Nr. 718—824.

Dzieje i opisy miast, zob. Miejscowości.

Miasta w Wielkopolsce, zob. Nr. 10193 do 10240; — Herby ich, zob. Nr. 410.

17224. **Łukaszewicz J.**, Opis hist. statyst. Poznania, Poznań 1838 t. 2; — Warschauer A., Beiträge zur Verfassungs- und Culturgesch. der Stadt Posen, Ztschr. f. Gesch. Posen 1882 I., 1883 II.; — Tenże, Die Wahl und Zusammensetzung der städtischen Behörden im mittelalterlichen Posen, tamże 1891 VI.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1893.

17225. **Warschauer A.**, Stadtbuch von Posen, t. I.: Die mittelalterliche Magistratsliste, die ältesten Protokollbücher und Rechnungen, Sonder-Veröffentl. d. hist. Ges. f. d. Provinz Posen I., Posen 1893.

R: Rembowski A., Bibl. warsz. 1894 II.; Deutsch. Lit. Ztg. t. XIV. str. 821; Caro J., Sybels H. Z. 1895 LXXIV. str. 490.

Zob. Nr. 1745.

Wuttke H., Städtebuch, zob. Nr. 782.

Chronik der Stadtschreiber, zob. Nr. 7112.

17226. Porządne postanowienia od uczciwej Rady poznańskiej w czasie pożaru z XVI. w., Weteran pozn., Poznań 1825.

17227. Denkwürdigkeiten der Ausübung der Freiheiten Posens, Posen 1791 DS.

Monety Poznania, zob. Nr. 496.

17228. **Jonesnau J.**, Stan miasta Wschowy pod pan. Stan. Augusta, Leszno 1783, *zob.* Nr. 5181 (por.: Dokumenty odn. się do Wschowy w: Ztschr. f. Gesch. Posen I., V.); — Miasto Węgrowiec, *zob.* Nr. 13343.

17229. **Gaebel**, Über die Gründung und Verfassung der Stadt Meseritz, Posen 1848.

Innowrocławski dyplomataryusz, zob Nr. 737.

17230. **Gołębiowski Ł.**, Opisanie histor. stoł. m. Warszawy, Warsz. 1826, 1827.

17231. **Weinert Al.**, Starożytności warsz.; Tenże, Urządzenia sądowe m. Warszawy, *zob.* Nr. 16965.

17232. **Sobieszczański F. M.**, Opis hist. stat. Warszawy, Warsz. 1848; — Tenże, Prawa miejskie w Warszawie do końca XVI. w., Unger, Kalend. warsz. 1877; — Tenże, Godła i znamiona dawnych mieszczan warszawskich, Tyg. ill. 1879 VII.

17233. Chlebowski Br., Początki Warszawy, Ateneum 1892 III.

R: Koneczny F., Kwart. hist. 1893.

Zob. 2012—2013, 2258, 2975, 5499.

17234. Lipiński T., Wydatki magistratu Starej Warszawy z roku 1579, Bibl. warsz. 1849 I., *zob.* Nr. 3172.

17235. Chmiel Ad., Ustawy cen dla Warszawy 1606, 1627, Arch. kom. hist. akad. 1894, *zob. Ekonomia.*

17236. Przyborowski W., Życie miejskie Warszawy w XVII. i XVIII. w., Prz. tyg. 1876, *zob.* Nr. 8121.

17237. Dawny porządek ogniowy w Warszawie, Tyg. ill. 1870 VI.; Sob. F. M., Początek bruków i podatku brukowego w Warszawie, tamże 1873 XI., *zob.* Nr. 5092; Warunek względem komissyi brukowej w Warszawie, b. r. (E. IX.) DS., *zob.* Nr. 2949, 4846, 4926, 5211, 5245.

17238. Desideria zgromadzenia miejscowego m. Warszawy, b. r. (E. IX.) DS.

Zob. Nr. 16659, 17180 i 17205—17222.

Herb, zob. Nr. 412.

Mennica w Warszawie, zob. Nr. 442.

17239. **Gawarecki W. H.**, Wiad. o mieście Płocku, Pisma historyczne, *zob.* Nr. 779 i 10219.

Dokumenty Kalisza, zob. Nr. 742—743.

17240. **Piekosiński Fr. i Szujski J.**, Księgi najstarsze i rachunki Krakowa, *zob.* Nr. 1784; — Szujski J., Kraków aż do początków XV. wieku, jako wstęp do wydania najstarszych ksiąg miasta, Krak. 1878.

17241. **Piekosiński Fr.**, Codex dyplomaticus civ. Crac., *zob.* Nr. 746; — Tenże, Prawa, przywileje i statuta miasta Krakowa, Krak. 1885—1886, 1892 t. 2 (do r. 1696), *zob.* Nr. 1389.

R: Ateneum 1886 IV.; Krzyżanowski St., Kwart. hist. 1892 i 1893.

Zob. Nr. 1752, 2154.

17242. O radziectwie m. Krakowa, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; — Mecherzyński K., O magistratach miast polskich, a w szczególności Krakowa, *zob.* Nr. 17189.

17243. Sanutus Al., De consulum cracov. electione, Crac. 1571, *zob* Nr. 7291; Treffler Aeg. W., Gratulatio honoris nobilibus dominis urbis Cracoviae, 1774 (DS.).

17244. Przywileje dozwalające mieszczanom krakowskim posiadać dobra ziemskie, b. r.; — Opisanie krótkie praw i przywilejów m. Krakowowi (por. **E.** b. r.: Smolakowski), b. r. (**E.** IX.) (DS.).

Instrukcya posłom w r. 1563, zob. Nr. 2970.

17245. Świeżawski E., Wojciech, wójt krakowski i osadnicy jego czasów w Polsce, Kłosy 1877 XXV.

Bobrzyński M., zob. Nr. 17193.

17246. Papée F., Zatarg podatkowy Kazimierza Jagiellończyka z miastem Krakowem 1487 r., Kwart. hist. 1895 IX.

Grabowski Ambr., Kraków, zob. Miejscowości.

17247. Perlbach M., Polnische Arbeiten z. Gesch. Krakaus, Hansische Geschichtsblätter 1882.

17248. List Elżbiety do krak. rajców zapewniający dochód 2.000 zł., Bibl. warsz. 1841 I.

Zob. Nr. 3699, 4531, 8119 i 17217.

Brama herbowa, zob. Nr. 412.

Monety, zob. Nr. 491.

Fabryki i handel, zob. Ekonomia.

Miasta w Małopolsce, zob. Nr. 10260 do 10277.

17249. Summaryusz praw miastu Kazimierzowi służących, b. r. (**E.** IX.) DS.

17250. Śpichlerze w Kaźmirzu dolnym nad Wisłą, Tyg. ill. 1880 IX.

17251. Prawa pisane i obyczajowe miasta Kielc, Gaz. kielecka 1882 Nr. 88—92.

17252. **Ulanowski B.**, Wyjątki z najdawniejszej księgi miejskiej lubelskiej (1405 do 1504), *zob.* Nr. 1247.

17253. Sierpiński S., Hist. obraz Lublina, *zob. Miejscowości;* — Zieliński, Monografia Lublina, *zob.* tamże.

17254. Demonstracya królowi i całej Rpltej praw i przywilejów miasta Lublina, b. r. (**E.** IX.) DS.

Zob. Nr. 765, 1808, 8209, 9189, 10271.

Mennica, zob. Nr. 442.

Zob. Nr. 16923—16948.

17255. Chądzyński J. N., Wspomnienia Sandomierza; Tenże, Stat. opis miast sandomierskich; Baliński, Monografia Sandomierza, *zob.* Nr. 10272 i *Miejscowości.*

17256. K. K., Historya Radomia, Radom 1848, *zob.* Nr. 788—789, 10275 i *Miejscowości.*

Siedlce, zob. Nr. 802.

Wieliczka i miasta górnicze, zob. Nr. 16660.

Biecz, zob. Nr. 718.

Miasta ziemi ruskiej, zob. Nr. 10303 do 10347.

17257. **Historya Lwowa:** Zimorowicza, *zob.* Nr. 8576; Józefowicza, Chodynieckiego, *zob. Miejscowości;* Zubrzyckiego, *zob.* Nr. 761; — Barącz S., Pamiętnik, *zob.* Nr. 1369 i *Miejscowości.*

18258. **Czołowski Al.**, Pomniki dziejowe Lwowa, I.: Najstarsza księga miejska 1382 do 1389, Lwów 1892.

R: Lisiewicz Z., Ateneum 1893 III.

Archiwum miasta Lwowa, zob. Nr. 70—71.

17259. Czołowski A., Lwów za ruskich czasów, Kwart. hist. 1891, Odb. Lwów 1891.

Zob. Nr. 762, 1840, 2123, 3712.

17260. Podobizny z rachunków miejskich lwowskich z spisem rajców 1352—1407, *zob.* Nr. 1982.

17261. **Łoziński Wł.**, Lwów starożytny, I.: Złotnictwo, *zob. Ekonomia (Przemysł)* i *Oświata (Sztuka)*, II: Patrycyat i mieszczaństwo lwowskie w XVI. i XVII. wieku, Lwów 1890, 2. ed. 1892.

R: Rombowski A., Tyg. ill. 1890 Nr. 48; Finkel L., Gaz. lw. 1890 Nr. 261—262; N., Kronika rodz. 1890 Nr. 21; Antoniewicz J. B., Kwart. hist. 1890; S. P., Dziennik polski 1890 Nr. 125 128; S. T., Przegl. pol. 1890 II.; Bostel F., Ateneum 1890 III.; Deiches Z., Bibl. warsz. 1890 III.; Gaz. nar. 1890 Nr. 160 i n.; Tomkowicz Stan., Czas 1890 Nr. 181; Sawczyńska J., Przegląd 1890 Nr. 161—162; a. r., Niwa 1892 Nr. 11; S. T., Przegl. pol. 1892 I.; Paszkowski J., Sybels H. Z. 1894.

17262. Liber resignationum 1562, 1572, *zob.* Nr. 7296; — Rada miejska w r. 1601, *zob.* Nr. 3421.

17263. Łoziński Wł., Kupiectwo lwowskie w XVI. w., Bibl. warsz. 1891 III.;, — Dwa dokum. do hist. handlu m. Lwowa, Dz. lit. 1862, *zob.* Nr. 2607 i *Ekonomia (Handel).*

17264. **Hauser L.**, Monografia miasta Przemyśla, *zob. Miejscowości;* — Lewicki A., Obrazki z najdawniejszych dziejów Przemyśla, Przemyśl 1881.

Zob. Nr. 2410, 3435..

17265. Waligórski F., Szkic hist. Stanisławowa, Dod. Gaz. lw. 1854; — Szarłowski, Hist. Stanisławowa, *zob. Miejsbowości.*

Halicz, Trembowla, zob. Hist. polit. (Ruś) i Miejscowości.

17266. **Stadnicki Al.**, Materyały do hist. miast galicyjskich, Akta ławnicze: tarnopolskie, szczurowieckie, kulikowskie i żółkiewskie, Dod. Gaz. lw. 1856; — Akta ławnicze Starejsoli, Prz. prawa i adm. 1893.

17267. **Leniek J.**, Przywileje królów i właścicieli miasta Tarnopola, znajdujące się w archiwum miejskiem, Rocz. Kółka nauk. tarnopolskiego, Odb. Tarnopol 1892, *zob. Miejscowości.*

17268. Barącz S., Pamiątki Żółkwi, *zob.* Nr. 824; — Tenże, Miasto Brody, *zob.* Nr. 3670 i *Miejscowości.*

17269. Papée Fr., Zabytki przeszłości, Bełza, Przew. nauk. lit. 1884.

17270. **Siarczyński, Dzieje Bełza i ks. bełzeckiego,** *zob. Hist. polit. (Ruś)* i *Miejscowości.*

Miasta Podola i Wołynia, zob. Nr. 10355 do 10376.

17271. H., O urzędnikach, urzędach i ludności miasta Kamieńca, Prz. pol. 1872 do 1873 IV.

17272. **Gruszewski M.**, Materiały dla ist. miestnawo uprawlenia (Barskie starostwo), Archiw jugo-zapadn. Rossii 1894, *zob.* Nr. 16581.

17273. Stecki, Łuck, *zob. Miejscowości* i Nr. 2189; — Słuck, *zob.* Nr. 3806, 3895.

17274. **Akty** o miastach na Ukrainie (r. 1432—1498), *zob.* Nr. 967.

Zob. Nr. 10378—10408.

17275. **Antonowicz W. B.**, Kijew, jewo sud'ba i znaczenije z XIV. po XVI. stoletie, Kij. Star. 1882; — Tenże, Pany Chodyki, waratiły gorodskawo samouprawlenija w Kijewe w XVI. i XVII. stol., tamże 1882; — Nowickij J. P., Kijewskoje predstawitielstwo preżniawo wremeni, Kniazia Rużyńskiji, tamże 1882.

Zob. Nr. 986, 2578, 3712.

17276. Berlińskij M. T., Opisanie Kijewa, Kijew 1820; — Zakrewskij N., Oczerk goroda Kijewa, Kijew 1836, *zob. Miejscowości.*

Miasta litewskie, zob. Nr. 10414—10458.

17277. **Liubawskij M. K.**, Obłastnoje diełenije i miestnoje uprawłenije litewsko-ruskawo gosudarstwa, *zob.* Nr. 16242.

17278. **Sobranje** drewnich hramot gorodow Wilny, Kowna i Trok, Wilno 1893, *zob.* Nr. 962.

17279. **Akty** kasajuszczije sia goroda Wilny, Wilno 1893 (Akty izd. kom. dla razbora drewnich aktow, *zob.* Nr. 947).

R: Michnowiecki M., Kwart. hist. 1894.

Akta magdeburgii wileńskiej, zob. Nr. 947.

17280. **Baliński M.**, Historya miasta Wilna, Wilno 1836—1837, *zob. Miejscowości.*

17281. **Kraszewski J. I.**, Wilno od początków jego do r. 1750, Wilno 1840—1842 (t. III.: Urządzenia miejskie), *zob. Miejscowości.*

17282. Kirkor A. H., Nasielenia goroda, Wilno b. r.; — Tenże, Ist. oczerki goroda Wilna, Wilno 1858.

17283. Łapiński Al., Czteroletnia (?) działalność władz municypalnych m. Wilna, Wiek 1881 Nr. 168 i n.

Zob. Nr. 816, 2874, 3680, 3712, 3786, 4729, 9196 i 17211.

17284. Potwierdzenie przywilejów Witebska przez Zygm. Aug., Bibl. star. pisarzy Wójcickiego, *zob.* Nr. 1008—1010.

Połock, zob. Nr. 14512.

Brześć, zob. Nr. 720.

17285. Keller, Wie entstanden die schlesischen Städte, Schles. Provinzbl. 1836 CIV.

Szląskie miasta, zob. Nr. 10278—10299.

17286. Knoetel P., Die Städtewappen Oberschlesiens (Progr. szkolny), Tarnowitz 1894.

Herby szląskich miast, zob. Nr. 411.

Monety szląskie, zob. Nr. 507—510.

17287. **Breslauer** Stadtbuch, enthaltend die Rathelinie von 1287 und Urkunden zur Verfassungsgeschichte der Stadt, *zob.* Nr. 818.

17288. Neuling H., Mittheilungen aus Breslauer Stadtbüchern, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1862 IV.

17289. **Grünhagen**, Breslau unter den Piasten als deutsches Gemeinwesen, Breslau 1864; — Tenże, Die Herren von Reste, ein Beitrag zur Gesch. des Breslauer Patriziats im XIV. Jahrh., Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1866 VII.

17290. Landesberger J., Mittheilungen aus Breslauer Stadt-Schöppen und Rechnungsbüchern, Ztschr. f. d. Gesch. d. Juden t. V.

17291. **Eulenburg Fr.**, Über die Innungen der Stadt Breslau vom XIII. bis XV. Jahrh., Inaug. Diss., Berlin 1892.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1893.

17292. Wendt H., Die polit. Corresponnenz Breslaus im M. A., Korresp.-Blätter d. Gesammtver. d. Deutsch. Gesch.-Ver. t. XLI.

Zob. Nr. 819—822, 1376, 6781.

17293. **Jecht R.**, Das älteste Görlitzische Stadtbuch v. 1305, Görlitz 1891; — Tenże, Die Schätze des Görlitzischen Raths-Archivs, Centr.-Bl. f. Bibliotheksw. t. IX.; — Tenże, Ueber d. Görlitzer Rathsrechnungen v. 1375—1490, Niederl. Mag. t. LXVIII.; — Tenże, Der älteste görlitzer liber actorum 1389—1443, Neues Lausitz. Magasin 1894.

17294. Schubert H., Geschichte der Bolkoburg bis z. Jahre 1570, Breslau 1894; — Hoffmann G., Geschichte der Stadt Kattowitz, im Auftrage des Magistrats bearbeitet, Kattowitz 1895; — Uppenkamp, Gesch. d. Stadt Konitz, 1873; — Schuchard, Die Stadt Liegnitz, 1869, *zob.* Nr. 758; — Jahn J. G., Urk. Chronik d. Stadt Oelsnitz, 1873, 1875, *zob.* Nr. 772; — Idzikowski Fr., Gesch. d. Stadt Oppeln, Oppeln 1863, *zob.* Nr. 2890; — Wetzel, Gesch. d. Stadt Ratibor; — Idzikowski, Gesch. d. Stadt Rybnik in Oberschlesien, Breslau 1861, *zob. Miejscowości.*

Cieszyn, zob. Hist. polit. (Szląsk).

17295. Miasta: Bytom, *zob.* Nr. 721; Brzeg, *zob.* Nr. 722; Głogów, *zob.* Nr. 489, 732, 733; Opawa, *zob.* Nr. 774; Paczkow, *zob.* Nr. 778.

Miasta pruskie, zob. Nr. 10459—10493.

17296. Bonk H., Die Städte und Burgen in Altpreussen (Ordensgründungen) in ihrer Beziehung zur Bodengestaltung, Altpreuss. Mntschr. 1895, Odb. Königsberg 1895.

17297. **Wermbter H.**, Die Verfassung der Städte im Ordenslande Preussen, Ztschr. d. westpreuss. Gesch. V. Danzig 1884 XIII; — Prawo magistratur w pruskich miastach szlachtę sądzić, Królewiec 1764, *zob.* Nr. 9435, 16328 i 16319.

Jura municipalia, zob. Nr. 16327.

Zob. Nr. 2328, 2332 i 16314.

17298. Beckherrn C., Die Wappen der Städte Alt-Preussens, Altpreuss. Mntschr. 1892 XXIX.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1893.

Monety i pieczęcie pruskich miast, zob. Nr. 483, 497—498.

17299. **Gralath D.**, Versuch einer Gesch. Danzigs, Königsb. I. 1789, II. 1790, Berlin 1791 DS.; — Loeschin, Gesch. Danzigs; Dinsburg, Versuch, 1809; Brandstädter F. A., Übersicht der Gesch. Danzig, Danzig 1879; Wistulanus, Gesch. Danzigs, 1891; Pawłowski J. N., Gesch. Danzigs, 1893, *zob.* Nr. 7979, 8653, 9764, 10498 i *Miejscowości.*

17300. **Loeschin G.**, Über das Verhältniss Danzigs zur Provinz Polnisch Preussen, zur poln. Republik und z. poln. König, Königsb. 1858.

17301. **Verordnungen** und Edikten der Stadt Danzig vom J. 1665 bis 1789, t. 3, *zob.* Nr. 1185; — Edykty i rozporządzenia, *zob.* Nr. 3542, 4368, 4492, 4573, 4617, 4813, 4900, 4929, *zob.* też Nr. 5029, 5180, 8359, 8780, 8950, 9105, 9203.

17302. Neu-revidirte Willkühr der Stadt Dantzig mit Zusätzen, Dantzig 1783; — Register, Dantzig 1783 DS.

17303. **Rechts-Anordnung** der Stadt Danzig, 1626 DS.

17304. **Toeppen**, Das Danziger Schöffenbuch, *zob. Prawo niemieckie.*

Herb, zob. Nr. 412.

Monety, zob. Nr. 484.

Archiwa, zob. Nr. 36.

17305. Fabricius C. G., Die Herrschaft der Herzoge v. Pommern u. Danzig w: Studien z. Gesch. d. wendischen Ostseeländer.

17306. **Damus M.**, Ein Process Danzigs im XV. Jahrh., Ztschr. d. westpreuss. Gesch. Ver. 1881 III.

Bunt gdański r. 1525—1526, zob. Nr 2653, 6987, 7189 i Hist. polit.

Constitutiones, zob. Nr. 3047, 4900, 8653.

17307. Simson P., Danzig im XVIII. Jahrh., 1892; — Koenig Rob., Danzig vor hundert Jahren, Daheim 1893 XXXIX. Nr. 31, *zob. Miejscowości.*

17308. **Schück R., Der Orden zum grünen Palmbaum in Danzig, Altpreuss. Mntschr. XI.**

17309. **Dantiscus Joach. Cirembergius, Praetoris urbani descriptio, Regiomonti 1570; Hadmasch A., Curia Gedanensis extructa, 1714 (DS.).**

17310. **Vircho D., Die Teich und Schlick-Rechte, Danzig 1764; Gründliche Erörterung die Belau und Kladau zu graben und zu reinigen, und deren Tämme zu enterhalten schuldig sey (Danzig), b. r. (E. IX.) (DS.).**

Zob. Nr. 731, 4135, 5029, 16958.

17311. **Schiffs-Ordnung** und Seerecht, Dantzig 1614, *zob.* Nr. 3532.

Handel gdański, zob. Ekonomia (Handel).

Cło gdańskie, zob. Nr. 16710—16715.

Gdańska twierdza, zob. Nr 16800—16802.

17312. Belehrende Nachricht von dem Jahrhunderte bestehenden Vaterlande der Stadt Thorn, 1798, *zob.* Nr. 7990; — Dittmann J. G., Beiträge zur Geschichte Thorns, 1789 (DS.); — Praetorius C. G., Top. hist. Beschreibung Thorns, 1832; — Semrau A., Gedenkschrift, 1893, *zob. Miejscowości.*

17313. **Wernicke E. J.**, Gesch. Thorns, *zob.* Nr. 807—808.

17314. Steffenhagen E., Zu dem Thorner Formelbuche und dem Formelbuche von Protzau, Altpr. Mntschr. VIII.

17315. **Engel B.**, Die mittelalterlichen Siegel des Thorner Rathsarchivs, I.: Deutschordensbeamte u. Städte, mit 149 Siegelzeichnungen auf 8 Tafeln, Mittheil. des Coppernicus-Vereines 1895 zesz. 9.

Herb Torunia, zob. Nr. 412.

Monety, zob. Nr. 511.

17316. **Edykty** Rady Torunia, *zob.* Nr. 4421, 4503, 4558, 4682, 4967; — Hołd w r. 1498, *zob.* Nr. 6819.

Sprawa toruńska w r. 1724, zob. Nr. 4513, 8968.

17317. Kraushar Al., Zatarg JMci Pana Łukasza Konopki z m. Toruniem, kartka archiwalna z lat 1742—1756, Gaz. sądowa warsz. 1892 Nr. 3—8, Odb. Krak. 1892, *zob.* Nr. 4682.

R: Chmiel A., Kwart. hist. 1893; Rembowski A., Bibl. warsz. 1894 IV.

17318. Expositio ulterior ad thesaurum Regni Polon. a civitate Thorunensi, b. r. (E. IX.) DS.

17319. Mühlordnung der Stadt Thorn, 1737 DS.

Zob. Nr. 4442, 8203, 8240, 9194, 9215 i 16803.

17320. **Schultz Fr.**, Geschichte der Stadt und des Kreises Kulm bis 1479, Danzig 1876, *zob.* Nr. 725.

R: Perlbach M., Altpr. Mntschr. XIV., XVI.

Prawo chełmińskie, zob. Prawo niemieckie.

17321. Petong, Die Gründung und ält. Einrichtung der Stadt Dirschau, Königsb. 1885.

17322. Froelich X., Das älteste Schöppenbuch des Graudenzer Archiv's, Altpreuss. Mntschr. 1871 VIII.; — Tenże, Bürgerliches Leben in Graudenz während der ersten Hälfte des XVII. Jahrh., tamże 1867 V.

17323. **Kühnast L.**, Hist. Nachrichten über Bromberg (Bydgoszcz), Berlin 1837, *zob.* Nr. 442.

17324. **Töppen T.**, Elbinger Antiquitäten, ein Beitrag zur Gesch. des städtischen Lebens im Mittelalter, Danzig 1871, *zob.* Nr. 11331.

R: Rhode, Altpr. Mntschr. 1871 VIII.

17325. Töppen M., Zu den Elbinger Kämmerei-Rechnungen, Altpr. Mntschr. 1872 IX.

17326. Fuchs M., Beschreibung d. Stadt Elbing, 1818, *zob. Miejscowości.*

17327. Constitutionen zu Elbing, Crac. 1568 DS., *zob.* Nr. 3024.

Zob. Nr. 2237 i 2650.

Monety, zob. Nr. 486—487.

17328. **Baczko L. A.**, Versuch einer Geschichte und Beschreibung Königsbergs, Königsb. 1804.

17329. **Perlbach M.**, Regesten der Stadt Königsberg, 1256—1524, *zob.* Nr. 752—753 i 1748.

17330. Łukaszewicz J., Archiwa królewieckie, Bibl. warsz. 1856 III.

17331. Hensche W., Wappen und Siegel der königlichen Haupt- und Residenzstadt Königsberg, Altpr. Mntschr. XV.

17332. **Hoffheinz G. Th., Eine Wanderung durch Königsberg vor 250 Jahren, Altpr. Mntschr. V.; Minden D., Alte Börsenbauten in Königsberg, tamże VII.; Georg Conrad, Die erste Kämmerei und Salarienetat d. Stadt Königsberg, tamże 1888 XXV.**

17333. Toeppen M. P., Geschichte der Stadt Marienwerder, str. 428, b. m. i r.

17334. Rahts G., Beitrag zur Geschichte der Rechtspflege vor 300 Jahren, Gerichts- und Prozessordnung der Stadt Schöneck in Westpreussen aus dem Jahre 1572, Altpr. Mntschr. IX.

17335. **Brevern G.**, Die politische Stellung der livländischen Städte, Archiv, Dorpat 1844 III.

17336. **Winkelmann Ed.**, Verfassungs Geschichte d. Stadt Riga, Mitth. Liv.-, Esth.-, Kurl. 1868 XI.; — Keussler J., Beiträge zur Verfassung und Finanzgesch. Rigas, Riga 1873; — Bergengrün, Die Verfassung Rigas im ersten Jahrh. der Stadt, Balt. Mntschr. 1899 t. XL.

17337. **Samarin J. F.**, Obszczestwo ustrojstwa goroda Rigi, Petersb. 1852.

17338. **Bulmerincq A.**, Der Ursprung der Stadtverfassung Rigas, Leipzig 1894.

R: Lit. Centralblatt 1895 Nr. 5; Bienemann, Centralblatt f. Rechtswissenschaft 1895 XIV.; Girgensohn J., Sitzber. d. Ges. für Gesch. und Alterthumsk. d. Ostseeprov. Russl. 1896.

Zob. Nr. 1926 i 2997.

Miasta inflanckie i kurlandzkie, zob. Nr. 10516—10548, 16371 i 16384.

17339. Napierski, Zwei Urkunden aus einem alten rigaschen Stadtbuche, Mitth. Liv.-, Esth.-, Kurl. 1858 IX.; — Tenże, Nachrichten von alten rigaschen Stadtbüchern, tamże 1868 XI.; — Tenże, Die Erbebücher der Stadt Riga, por.: T. Schiemann, Sybels H. Z. 1891 II. str. 365—366; — Das Rigasche Schuldbuch (1286—1352), St. Petersb. 1872; — Mettig, Die Protocolle des Stadtrathes in Riga 1478—1758, Ges. f. Gesch. und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands 1890—1891.

Zob. Nr. 412.

Handel Rygi, zob. Ekonomia (Handel).

Mitawa, zob. Nr. 768.

17340. Barsukow A., Russkije akty riewielskawo gorodskawo archiwa, izd. archieogr. kommissieju, Riewel 1894.

17341. Revaler Erbebücher, Baltische Mntschr. 1891 XXXVIII., 1892 XXXIX.

R: K. L., Litt. Centralbl. 1891 Nr. 19.

Zob. Nr. 792.

Prawo ryskie i rewalskie, zob. Prawo niemieckie.

Por.: Winkelmann B. L. Nr. 3978 i n.

17342. **Wilda**, Gildenwesen im Mittelalter, 1831; — Arnold, Das Aufkommen des Handwerkstandes im Mittelalter, 1861; — Stieda W., Zur Entstehung des deutschen Zunftwesens, 1876; — Eberstadt R., Magisterium u. Fraternitas (Enstehung d. Zunftwesens), Forsch. hrsg. v. Schmoller, t. XV. z. 2., Odb Lipsk 1897; — Schmoller, Die Strassburger Tucher- u Weberzunft, 1879; — Flemming M., Die Dresdener Innungen, Dresden 1896.

17343. Daszyńska, Najnowsze badania w kwestyi cechów, Prz. tyg. 1890; Juszczyk J., Wsparcia cechowe, tamże 1868; Tenże. Gospody czeladzi rzemieślniczej i składki tychże (Auflegi), tamże 1869; Konic H, Cechy w świetle wolności pracy, At. 1895 II.

17344. **Surowiecki W.**, Uwagi o cechach, Rocz. tow. przyj. nauk, Warsz. 1821 XII.; — O bractwach i cechach rzemieślniczych w Polsce, Tyg. lit., Poznań 1843 VI.; — Szreder J., O cechach w dawnej Polsce, Dz. warsz. 1853 Nr. 141.

17345. Olszewski Fr., Cechy w Polsce, Ekonomista, Warsz. 1881 Nr. 1—7; — Martynowski Fr. X., Z przeszłości cechów w Polsce, Tydzień lit. t. IV.

17346. **Maciejowski W. A.**, Historya rzemiosł, rzemieślników, *zob. Ekonomia (Przemysł).*

17347. **Koehler Kl.**, Dawne cechy i bractwa strzeleckie, rzecz osnuta na danych o cechach i o bractwie strzeleckiem w Kościanie, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XXV., Odb. Poznań 1899.

17348. **O prawach** konfraterniom i cechom służących, b. r. (**E.** IX.) DS.

17349. O porządkach cechowych w miastach, zebranie mężom przypisane (wiersz), 1648 DS.

17350. Giedroyć Fr., Ustawy cechów cyrulickich w dawnej Polsce, Kronika lekarska 1897.

Łuszczkiewicz, Malarstwo cechowe, zob. Oświata (Sztuka).

17351. V. R., Cechy w Wielkopolsce, Prz. powsz. 1886 IV., — Ustawa cechowa Kalisza, *zob.* Nr. 3928; Kościana, *zob.* Nr. 17346; — Bractwo strzeleckie w Kórniku; Konfraternia (z Lendu), *zob.*Nr. 4705.

17352. O cechach w Galicyi, Dod. Gaz. lw. 1852 Nr. 42—46; — Cech szewski w Augustowie, *zob.* Nr. 3529; tkacki w Drohobyczu, *zob.* Nr 3856; szewski w Jazłowcu, *zob.* Nr. 4928; szewski w Krośnie, *zob* Nr. 2259, 2351; blacharski we Lwowie, *zob.* Nr. 3722; tkacki w Niemirowie, *zob.* Nr. 3634; kuśnierski w Olesku, *zob.* Nr. 4301; czapniczy w Samborze, *zob.* Nr. 3866; krawiecki w Tarnopolu, *zob.* Nr. 3745.

Gdański cech browarniczy, zob. Nr. 4135.

17353. Chmiel A., Cechy miasta Kazimierza, Wiad. num. arch. 1899.

17354. **Gąsiorowski W.**, Cechy krakowskie, ich dzieje, ordynacye, listy swobody, Krak. 1860, *zob.* Nr. 748.

17355. **Bucher Br.**, Die alten Zunft und Verkehrsordnungen der Stadt Krakau, *zob.* Nr. 1188.

R: Litter. Centralbl. 1889 str. 1181—1192; St Tomkowicz, Czas 1889 Nr. 222 i 223; Przegląd pol. 1889 III.; Kunst-chronik 1890 N. F. I.; K. Weinhold, Ztschr. d. Vereins f. Volkskunde 1891 I; A. R., Niwa 1891 Nr. 2; Dietrich Schäfer, Deutsche Littztg. 1891 Nr. 3.

17356. Konstytucye albo zbiór powinności Archikonfraternii (?), Krak. 1632 DS.

17357. Chotkowski ks., Rzemiosła i cechy krakowskie XV. w., Czas 1891 Nr. 29—45, Odb. Krak. 1891.

R: Ks. M. Morawski, Prz. pol. 1891 II.; Kamiński J., Tyg. katol. 1891; Toż, Kur. pozn. 1891 Nr. 89; Dz. pozn. 1891 Nr. 138; Stesłowicz Wł., Kwart. hist. 1891; Wł. Łuszczkiewicz, Prz. pol. 1891 IV.

17358. **Stesłowicz Wł.**, Cechy krakowskie w okresie powstania i wzrostu, Kwart. hist. 1892 VI.

R: K. J. Górzycki, At. 1892 II.

17359. Beyer K., Kurek srebrny bractwa strzeleckiego w Krakowie, Tyg. ill. 1861 IV.; — Łepkowski J., O towarzystwie strzeleckiem krakowskiem, tamże 1865 XII.

17360. R-n F., Cechy rzemieślnicze w Krakowie, Cech szewców, Tyg. ill. 1892 Nr. 126—128; — Cech złotników, *zob.* Nr. 3661.

17361. Zielinski Wł. K., Cechy w Lublinie, Bibl. warsz. 1886 III.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1887.

17362. Pepłowski Stan., Konfraternia kupiecka, kartka z przeszłości Lwowa, Dz. polski 1890 Nr. 232; — Czołowski Al., Brać strzelecka, Gaz. nar. 1896 Nr. 294.

17363. Węgrzynowicz Gabr., Speculum sive doctrina confraternitatis Pilznensis, ded. And. Trzebicki, Crac. 1679 DS.

17364. Z poznańskiego cechu krawieckiego, podług księgi dokumentów cechowych, Kur. pozn. 1892 Nr. 49—106; — Knoop O., Von der Schützengilde in Rogasen (Rogoźno), Ztschr. f. Gesch. Posen 1892.

17365. Stieda W. u. Mettig C., Schragen d. Gilden und Ämter der Stadt Riga, Riga 1896.

17366. Kudruńskij, Cehowyja bratstwa w Stepani (na Wołyniu), Kij. Star. 1890 t. III.

R: Ul., Kwart. hist. 1891.

17367. R-n F., Cechy rzemieślnicze w Warszawie, Tyg. ill. 1892 Nr. 191.

17368. Starsi konfraterniów i cechów warszawskich, Prośba do króla, *zob.* Nr. 17211; — Von denen gerechtsamen Bruderschaften und Zechen und deren Nothwendigkeit in Warschau, Warsz. 1790 (DS.).

17369. Artykuły bractwa kupieckiego warszawskiego, Warsz. 1729; — Compendium praw konfraternij kupieckich, Warsz. 1745 (DS.), *zob.* Nr. 4705.

17370. Konfraternia kupiecka, podp. Jęd. Kapostas (O zniesienie dekretu o delatorach), b. r. (E. IX.) DS.

17371. F. M. S., Towarzystwo łuczników w Warszawie, Tyg. ill. 1876 I.

17372. F. M. Sob., O dawnem zgromadzeniu chirurgów i cyrulików w Warszawie, Tyg. ill. 1869 IV.

17373. Gesetzliche Bestimmungen über die Einrichtung der im Königreiche Polen eingeführten Kaufmannsgilde, Thorn 1853.

17374. Seger H., Die Breslauer Schützenkleinodien, Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift 1897 VII.

Wrocławskie cechy, zob. Nr. 17291.

17375. W. Wasilenko, Ostatki bratstw i cechow w Połtawszczinie, Kij. Star. 1885; M. W., Połtawskije cechi, tamże 1893 IV.

Cechy, zob. Miasta Nr. 17223—17337 i Ekonomia (Przemysł, Rzemiosła).

17376. **Eichhorn K. F.**, Deutsche Reichs- und Rechtsgeschichte, Göttingen 5. ed. 1843, 1844 t. 4.

17377. Bluhme F. R., Encycl. d. deutsch. Rechte, Bonn 1855—1869 cz. 3.

17378. **Schulte J. F.**, Lehrbuch d. deutsch. Reichs- und Rechtsgeschichte, Leipzig 1885 4 ed.

17379. **Brunner H.**, Deutsche Rechtsgeschichte, Leipzig 1887—1892 t. 2 (wszystkie podręczniki prawa niem. podają dokładnie literaturę).

17380. Uhlirz K., Neuere Literatur über deutsches Staedte-Wesen, Mitth. d. Inst. f. österr. Gesch. 1896 XVII.

Codex iuris municipalis, Stadtrechte, zob. Nr. 1147.

17381. **Bobrzyński M.**, Historya prawa niemieckiego w zarysie wraz z historyą prawa tego w Polsce, Krak. 1876 z. I.

17382. **Janowicz Al.**, Historya prawa niemieckiego, 1893 t. I.

R: Balzer O., Prz. sąd. i adm. 1887 (1. zeszyt); Halban A., Kwart. hist. 1893.

17383. **Dargun L.**, O źródłach prawa miast polskich, *zob.* Nr. 1166.

Źródła, zob. Nr. 1147—1198.

17384. **Pfeffel Fr. Fr.**, Probe einer Erläuterung des deutschen Staatsrechtes aus den Gesetzen von Pohlen, Abh. d. Akad., München 1765.

17385. Schwarz S., Anfänge des Städtewesens in den Elb- und Saale-Gegenden, Kiel 1892.

R: Dargun L., Kwart. hist. 1893.

17386. **Pawiński A.**, O niemieckom prawie w Polszi i Litwi, Petersb. 1871.

17387. Bischoff F., Beiträge zur Gesch. des Magdeburgerrechtes, Wien 1865.

17388. Girtler J., Wspomnienia o prawie magdeburskiem w Polsce, Krak. 1872.

17389. Władimirskij-Budanow, O prawie niem. w Polsce i na Litwie, por. Bibl. warsz. 1872 I.

Prawa miast polskich w ogólności, zob. Nr. 17184—17192.

Sądy wyższe prawa niem, zob. Nr. 16959—16961.

Ustawa płacy, zob. Nr. 16963.

Zob. Nr. 13494.

17390. **Roepell R.**, Über die Verbreitung des Magdeburger Stadtrechts im Gebiete des alten polnischen Reiches ostwärts der Weichsel, Abh. der hist.-philolog. Ges. in Breslau t. I., Odb. Breslau 1857.

17391. **Halban A**, Zur Geschichte des deutschen Rechts in Podolien, Wolhynien und der Ukraina, Berlin 1896.

R: A. R., Bibl. warsz. 1897 IV: Schwind, S. H. Z. LXXXIII.; Lit. Centralblatt 1896; J. K., Zap. Tow. Szewcz. XXVII.

17392. **Taranowskij T. W.**, Obzor pamiatnikow magdeburskawo prawa zapadnoruskich gorodow litowskoj epochy, por. J. K., Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXVII.

17393. Bagalej D. N., Magdieburskoje prawo w lewobierieżnoj Małorossji, Żurn. min. nar. prośw. 1892.

Prawo niemieckie na Litwie, por. Baltramajtisa Sbornik bibliogr. Nr. 1898—2011.

17394. Neuling H., Aussetzungen zu deutschem Rechte bis zum Jahre 1258, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens t. XII.

17395. Frommhold G., Zur Geschichte des fränkischen Rechts in Schlesien, Ztschr. d. Savigny-Stiftung, Germ. Abth. 1892 XIII.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1894.

17396. Becker R, Quid occasionem dederit Polonis iam saeculo XIII iure Saxonico utendis, Acta Jablonoviana nova 1802 I.; — Roessig C., Dissertatio eiusdem argumenti, tamże; — De iure Saxonico in Polonia, Index lectionum in Univ. Crac. 1845/6.

17397. Trojanski Caj., De codice juris munic. Magdeburg. 1389, Miscell. Crac. 1829.

17398. Labaud, Das Magdeburgisch-Breslauer Schöffenrecht aus der Mitte d. XIV. Jahrh,, Berlin 1863, *zob.* Nr. 17290.

17399. Weisthümer Urkunden aus Galizien, Sitzb. ph. hist. Wien XLIX., *zob.* Nr. 1189—1196.

Ortyle Magdeburskie, zob. Nr. 1194—1198.

Wilkirze, zob. Nr. 1183—1192 i Wilkirz z r. 1455, zob. Nr. 2233.

Wyrazy prawa magd., zob. Nr. 234—235,

17400. Liesegang E., Zu Verfassungsgesch. von Magdeburg u. Salzwedel, Forsch. z. Brand. u. Preuss. Gesch. 1890 III.; Hertel G., Urkundenbuch der Stadt Magdeburg (wychodzi obecnie, por. Sybels H. Z. 1895 t. LXXIV. str. 488).

Zob. Nr. 1150—1171, 1173, 2729.

17401. Kirsteyn J. Cerasinus, Enchir. Jur. Magdeb., Crac. 1556, 1557, 1559, 1586 DS., *zob. Dod. I.*

17402. Differentiarum juris civilis et saxon. libri III., Toruniae 1536; — Żelechowski Ben., Digestum juris saxonici provinc., ded. Al. Trzebiński, Zamość 1643; — Kuszewicz S., Collectanea de foro et jurisdic. civitatum regiarum, Vars. 1646; — Radziwiłł Albr., Wilkierz albo prawo pospolite z dawniejszych artykułów ustanowione a teraz za dyspozycyą M. Sapiehy poprawione przez Lud. Ant. Roszkowskiego do druku podane, 1749 (DS.), *zob. Dod. I.*

17403. Groicki B., Abrogatio abusuum in jud. Scabinali, Crac. 1547, Przemyśl 1760 DS.

17404. Czacki T., O prawie chełmińskiem, Dzieła t. II.

Akta ławnicze, zob. Nr. 17.

Zob. Nr. 3316, 4129, 17019.

17405. Schottky J. M., Das Culmer Stadt-Recht, w: Schottky, Vorzeit u. Gegenw. 1823; — Stobbe J. E. O., De iure Culmensi, Regiomonti 1857.

Bandtkie-Stężyński J. W., Jus culmense, zob. Nr. 1182.

17406. Lohde W. T. i Prätorius, Versuche über die Culmische Handfeste, Thorn 1842; — (Leman C. K.) Das alte Culmische Recht, Berlin 1848; — S-n, Ein alter Druck der Kulmer Handfeste, Altpreuss. Mntschr. I. str. 647.

Immunitas civitatum Prussiae, zob. Nr. 5376, 16315—16319.

Das Danziger Schöfferbuch, zob. Nr. 1184, 17304.

Zob. Nr. 12782, 16328, 16969, 17302.

17407. Gralath Dan., Dissertatio juridica de jurisdictione in causis matrimon. in foro gedanensi, Regiom. 1763 DS.

17408. Steffenhagen E., Die Danziger Handschrift des Lübischen Rechts, Altpr. Mntschr. IX. str. 462—466.

17409. Nimsgart D. G. Dantiscanus, Disputatio jur. exhibens convenientias juris culmensis et gedanensis cum jure communi, Rostochi 1697; Amsel, De successione colateralium secundum jus Culmense, 1706; Becker J. G., Von der computatione Graduum Unterricht nebst Erfolge nach Culmischen Adelichen Landrechte, Dantzig 1728; Vircho Dan., Jus locationis, die Mietsgerechtigkeit wie dieselbe denen Colmischen Gütern im Poln. Preussen einigen, Königsb 1755; Jus locationis, wie solches nach Culm. Handveste Land-Leuten in Polen und Preussen abgestanden, Danzig 1764; Gralath Dan. et Werndorff Gottl., Dissertatio juridica de jure culmensi, Gedani 1765; Buchholtz Er. Sig., Dissertatio juridica de jure Culmensi, Gedan. 1765 (DS.), *zob.* Nr. 16548.

17410. Aramus Dan. et Nemorecki Joh., Orationes problema politicum de praecipuo civitatis requisito, Elbingae 1646 DS.

Elbląg, zob. Nr. 2650, 5180, 11331.

Zob. Nr. 1174—1191, 2328, 2843, 4421.

17411. **Napierski**, Die Quellen des Rigischen Stadtrechtes, Riga 1876; — Schwartz, Von der Beschaffenheit des Appellationswesens in der Stadt Riga, Gadebusch, Versuche in der livländ. Gesch. 1781 I.

Miasta kurlandzkie, zob. Nr. 1926, 16371, 16384, 17338—17340.

Akta sądu leńskiego wyższego w Gródku goleńskim i kryminalnego muszyńskiego, zob. Nr. 1248—1249.

17412. Sierpiński Z., Dziedzictwo u dawnych mieszczan w Polsce, Nadwiślanin, Warsz. 1841.

17413. **O sołtysach** w Polsce, *zob.* Nr. 16971—16972.

17414. Schulzenstab (Kringel, Kull) von Saalfeld, Ostpreussen, Ztschr f. Ethn. 1883 XV.; Treichel A., Die Klucke u die Kriwule Schulzenzeichen aus Westpreussen u. Litthauen, tamże 1881; Schulzenzeichen aus Alt-Dollstädt (Ostpreussen), tamże 1887 XIX.

O wsiach wołoskich na prawie magdeburskiem, zob. Nr. 17096.

Lokacye na prawie niemieckiem, zob. pod Miejscowości.

17415. **Waitz Th.**, Über die altdeutsche Hufe, Göttingen 1854.

17416. Hohenstein, Reductionstabellen sämmtlicher in Ost- und Westpreussen vorkommender Feldmasse, Altpreuss. Mntschr. 1865 II.

17417. **Grünhagen**, Über die Grösse der schlesischen Hufe, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1868 IX.

17418. **Piekosiński Fr.**, O łanach w Polsce wieków średnich, Roz. hist. fil. akad. um. krak. 1888 XXI.

R: A. P., Kwart. hist. 1888; Prz. tyg., Warsz. 1887 Nr. 14.

Zob. Nr. 2913 i 16679.

(n: Ustrój społeczny: Wyznania i narodowości).

17419. **Prawa** wiary katolickiej, *zob. Wiara i Kościół* Nr. 12518—16010, zwłaszcza Nr. 12761, 12825—12844, 12992, 15381, 15602, 15686, 15757.

17420. **Prawa** i przywileje wyznaniu unickiemu, *zob.* Nr. 14210, 14319, 14375; wschodniemu, *zob.* Nr. 14011—14479, zwłaszcza Nr. 14201, 14279, 14324, 14381, 14388.

17421. **Przywileje** Ormian w Polsce, *zob.* Nr. 941, 1199, 1201—1202, 2152, 2401, 3046, 3102, 3218, 12378—12384, 14780—14808.

17422. **Prawa** i wolności dyssydentów, *zob.* Nr. 14809—15884, zwłaszcza Nr. 14908 do 14917, 15603, 15696, 15737, 15758, 15803, 15817—15823, 15832, 15836, 15849, 15857.

17423. Liljejew M., Iz istorii raskola na Witki i w Starodubi XVII—XVIII. w., por. P., Zap. Tow. Szewcz. 1896 XIII.

17424. **Prawa** dla żydów, *zob.* Nr. 12352 do 12372, 15897—16010.

17425. **Przywileje** dla żydów: z r. 1264, *zob.* Nr. 1762; przyw. Kazimierza W., *zob.* Nr. 1869; z r. 1388 Witołda, *zob. Dod. I.*; z r. 1408, *zob.* Nr. 1987; Consulta terrae sochaczoviensis z r. 1426, *zob.* Nr. 2066; przyw. z r. 1447, *zob.* Nr. 2172; z r. 1505, *zob.* Nr. 2490; z r. 1507 i 1514, *zob.* Nr. 2522.

17426. **Zebranie** praw, na mocy których żydzi w miastach juryzdykcyom podlegają, b. r. (E. IX.).

17427. Przywilejo miejskie w sprawie żydów, *zob.* Nr. 3182, 3215, 3268, 3349, 3596, 4665, 4815, 4914, 4957, 5067, 5196, 5207, 5248, 5335.

17428. Privilegia et decreta civitatis Leopoliensis cum judaeis, b. r.; Expozycya praw Warszawy względem żydów, b. r. (E. IX.) (DS.).

17429. **Procesy** żydowskie, *zob.* Nr. 3743, 4783, 4832, 5016, 5024, 15951, 15953.

17430. **Czacki T.**, Rozprawa o Żydach, Wilno 1807 (2 wyd., w drugiem przydana rozprawa o Karaitach z Dz. wileńsk.), Krak., Bibl. polska K. J. Turowskiego 1860, Bibl. Mrówki 1885.

17431. M. P. L., O prawach żydowskich, Tyg. nauk., Lwów 1865.

17432. **Maciejowski W.**, Żydzi w Polsce, na Rusi i Litwie w przestworze VIII–XVIII. w., jako 4. dod. do Hist. prawodawstw słowiańskich, *zob* Nr. 16058.

R: Kronika rodz. 1878; A., Prz. tyg. 1878.

17433. **Bloch Ph.**, Die General Privilegien der polnischen Judenschaft, Ztschr. d. hist Ges. f. d. Provinz Posen 1891.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1894.

Documenta judaeos in Polonia concernentia, zob Nr. 1205.

17434. Deale J., Compendium juris judaici (po hebr.), Lublin 1625 DS.

17435. Bratkowski St., Étude hist. sur l'ancienne législation polonaise, concernant les Israelites, b. r (por. E.).

17436. **Gumplowicz L.**, Prawodawstwo polskie względem Żydów, Krak. 1867, *zob.* Nr. 1204; — Tenże, Organizacya Żydów w Polsce, Dz. lit. 1861.

17437. **Schorr M.**, Organizacya Żydów w Polsce, Kwart. hist. 1899.

17438. **Sapunow A.**, Polsko-litowskoje i russkoje zakonodatielstwo o Jewrejach, *zob* Nr. 1206; — Bierszadskij S. A., Litowskije jewrei, *zob.* Nr. 15934; — Lityński M., Koroth Podolja, K'istorji Jewrejew w Podolji, Odessa 1895 I.

R: Schorr M., Kwart. hist. 1897.

17439. Galanta J. B., K'istorii posielenia jewriejew w Polszi i Rusi woobszczie i w Podolii w czastnosti, por. Kaszprowski, Kij. Star. 1898.

Zob. Nr. 416.

17440. Fr. J. S., Kilka słów o przywilejach nadanych żydom przez Kazimierza Wielkiego, Ojczyzna 1891 Nr. 6 i 18.

17441. Bierszadskij S. A., Blizgnanii, Oczerk iz istorii litewskich i polskich jewrejiw w konci XV. st., Woschod 1892 Nr. 1 i 2, *zob.* Nr. 1952.

17442. Landsberger J., Juden als Grundbesitzer in Schlesien nach 1349, Ztschr. f. d. Gesch. d. Juden t. V. *zob.* Nr. 2200.

17443. Feilchenfeld, Die innere Verfassung der jüdischen Gemeinde zu Posen im XVII. u. XVIII. Jahrh., Ztschr. f. d. Prov. Posen 1896 II.

17444. Gumplowicz L., Stanisława Aug. projekt reform żydowstwa polskiego, *zob.* Nr. 5266; — Smoleński Wł., Stan i sprawa żydów polskich w XVIII. w., *zob.* Nr. 15998; — Deiches E., Sprawa żydowska w czasie sejmu wielkiego, *zob.* Nr. 10004.

Zob. Nr. 4811, 4844.

17445. Ordynacya dla żydów z r. 1776, por. Ojczyzna, Lwów 1890.

17446. Essai d'un plan de reforme déclairer la nation Juive en Pologne, Varsovie (w końcu XVIII. w.), b. r. (E. IX.) DS.

17447. Uwagi nad stanem żydowskim (1790), b. r. Katechizm o żydach i neofitach dla poprawy rządu (circa 1790), Warsz. b r.; Butrymowicz, Reforma żydów (Projekt), b. r.; Reforma Żydów, Projekt od deputacyi do tego wyznaczonej (1791), b. r.; Reflexye nad reformą Żydów, Warsz. b. r; Uwagi na projekt reformy Żydów (1790), b. r.; Projekt względem Żydów i długów kachalnych, b. r.; Chołoniewski Ksaw., O Żydach i długach kachalnych żydowskich (projekt), b. r.; Uwagi nad pokorną prośbą Żydów (1792), b. r.; Zawieszenie lustracyi głów żydowskich (projekt), b. r.; Z narodu izraelskiego nowy lud, b. r.; De ecclesia judaica sub lege posse stare, b. r. (E. IX.) (DS.).

Zob. Nr. 5316, 5324, 5329 i 5364.

Prawa żydowskie po rozbiorach, zob. Prawo po rozbiorach.

17448. Lipiński Z., Stanowisko cudzoziemców w Polsce przed rozbiorem i po rozbiorze, Lwów 1886.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1887.

17449 Prawa i swobody Szkotów, *zob.* Nr. 1203, 3445.

17450. **Tomkowicz St.**, Przyczynek do hist. Szkotów w Polsce, R. krakowski 1899.

17451. Prawa i wolności Tatarom, *zob.* Nr. 4925, 12385-12389, 16852, 16889.

17452. Bartoszewicz J., Pogląd na stosunki Polski z Tatarami, Przywileje, Warsz. 1860.

17453. Czacki T., O cyganach, Dzieła t. III.; — Daniłowicz, O cyganach, Wilno 1829 (toż po ros.: Ordyński L. w Bułharyna Archiwum północne, por. E.); — Narbutt M. T., Rys historyczny ludu cygańskiego, Wilno 1830.

17454. Plochinskij M. M., Cyganie staroj Małorossji, Etnogr. Obozrenije 1891 III.

Cyganie, zob. Nr. 12390–12396.

17455. **Męciński A.**, O żebractwie i włóczęgostwie ze stanowiska hist., socyalno-ekonom. i prawnego, Prz. sąd. i admin. 1889–1892 i Odb. Lwów 1893, *zob.* Nr. 3356 i dział: *Prawo sądowe.*

(o : Literatura polityczna).

17456. **Załuski J. J.**, Biblioteka historyków, prawników, polityków, *zob.* Nr. 6006 i 16044.

Zob. Oświata (Literatura): Podręczniki historyi literatury.

17457. Mieroszewski J., O politykach polskich, Rocz. tow. nauk. krak. 1817 I.

17458 **Hoffman K.**, Historya reform politycznych w dawnej Polsce, *zob.* Nr. 16087.

Zob. Nr. 16131—16160, 16393—16533.

17459. **Bobrzyński M.**, O rozszerzeniu hist. lit. polit. polsk. w głąb średnich wieków, Arch. lit. i ośw. akad. um., Krak. 1886 t. V.

17460. Olędzki W. M., Historya nauk politycznych w. XVI., Teorye polit. XVI. w., Poznań 1873.

R: R. K. K., Op. dom., Warsz. 1872.

17461. Teorye polityczne XVI. w., Tyg. wielkop. 1831

17462. **Tarnowski St.**. Pisarze polityczni XVI. w., Krak. 1886 t. 2, 2. ed. tamże 1895, *zob.* Nr. 6877.

R: Z., Prawda, War. 1887; A. Rembowski, Tyg. ill. 1889 Nr. 346—347.

17463. **Dembiński Br.**, Stosunek włoskiej lit. polit. do polskiej w XVI. w., Krak. 1838.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1890.

17464. **Rembowski A.**, Przyczynek do historyi nauk politycznych w dawnej Polsce, Przew. nauk. lit. 1891, *zob.* Nr. 16524.

17465. Romanowski J. N., Otia Cornicensia, *zob.* Nr. 16250.

17466. Senkowski M., Satyra i satyrycy okresu Zygmuntowskiego, *zob.* Nr. 7660 i *Oświata (Literatura).*

17467. Czermak W., Próba naprawy Rzeczypospolitej za Jana Kazimierza, Ateneum 1891 I.

R: Sawczyński H., Kwart. hist. 1893, *zob.* Nr. 16491, Por. tamże str. 584.

17468. Dawne staranie o restauracyę monarchii, Skarbiec hist. pol. Sienkiewicza Nr. 2.

17469. **Kisielewski Wł. T**, Polscy pisarze polityczni XVIII w, Drohobycz 1879.

17470. **Karlejew**, Polskija reformy w XVIII. wieka, Wiestnik Jewropy 1889.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1890; Korzon T., tamże 1891 i Dod. do Kraju 1889; Rembowski A., Niwa 1889.

17471. **Pilat R.**, O literaturze politycznej sejmu czteroletniego (1788—1792), *zob.* Nr. 9583.

R: Świt, Lwów 1872.

17472 **Kalinka W.**, Pisarze polityczni, *zob.* Nr 9613.

17473. **Smoleński Wł.**, Kuźnica Kołłątajowska, *zob.* Nr. 9614.

17474. Biegeleisen H., Przejawy myśli rewolucyjnej w Polsce w czasie Konstytucyi 3. maja, Kuryer lwowski 1891 Nr. 120; B., Literatura piękna na usługach reformy rządu, tamże.

17475. **Rerum publicarum** scientiae quae saeculo XV. in Polonia vigunt Monumenta literaria, ed. Bobrzyński M., Starodawne prawa polskiego pomniki, *zob.* Nr. 1014.

17476. **Zbiory** pism politycznych, broszur i t. p., *zob.* Nr. 5965—6014.

17477 Zbiory mów politycznych, *zob.* Nr. 1345 1402 i *Oświata (Literatura, Wymowa).*

O sejmach, zob. Nr. 16477—16533.

Pisma peryodyczne, zob. Nr. 6011—6014.

17478. **Pisarze polityczni.** Spis chronologiczny:

XV. w.: Paweł Włodzimierz, *zob.* Nr. 6583.

— Henryk ż Góry, *zob.* Nr. 6652.

Balzer O., Nieznany rękopis, Kwart. hist. 1893, *zob. Dod. I.*

— Ostroróg Jan, *zob.* Nr. 6694.

Pamiętnik, wyd. Wierzbowski, Warsz. 1891, Por.: Prz. kat. 1889 i 1890, At. 1891 III., Kwart. hist. 1887 s. 14 i 394, 1891 s. 182 i 825, 1892 s. 776, 1893 s. 144, 1894 s. 646, 1895 s. 716, 1899 s. 1—45; Niwa 1890 Nr. 13, *zob. Dod. I.*

— Długosz Jan, *zob.* Nr. 6728.

— Kallimach F. *zob.* Nr. 6825 (6841—6842).

XVI. w.: Zaborowski St., *zob.* Nr. 6906.

— Coxus L., *zob.* Nr. 6913; Georgjewitz B., *zob.* Nr. 6924; Tractatus, *zob.* Nr. 6918.

— Odrowąż St. i Łaski St. *zob.* Nr. 7059.

— Conciones, *zob.* Nr. 7063.

— Rey M., *zob.* Nr. 7081.

— Dalmata, *zob.* Nr. 7098.

— Modrzewski A. Frycz, *zob.* Nr. 7133.

Skarzyński W., Mikołaj Machiawel a Andrzej Modrzewski, Rocz. tow. przyj. nauk, Poznań XXIV., Odb. Poznań 1898, *zob. Dod. I.*

XVI. w.: Orzechowski St., *zob.* Nr. 7163 i 15211, także 2940, 2966.
— Bielski M., *zob.* Nr. 7152.
— Kromer M., *zob.* Nr. 7188.
— Maricius, *zob.* Nr. 7147.
— Lasco J., *zob.* Nr. 15026.
— Rozmowa Polaka z Litwinem r. 1564, wyd. Korzeniowski J., Bibl. pisarzów polskich, Krak. 1890, por. Rembowski A., Przew. nauk. lit. 1891, *zob.* Nr. 7252 i *Dod. I.*
— Tarnowski J., *zob.* Nr. 7231.
— Kochanowski J., *zob.* Nr. 7242, 7278, 7462.
Bobrzyński M., Stanowisko polityczne Kochanowskiego. Prz. polski 1884 III., *zob. Oświata (Literatura).*
— Solikowski, *zob.* Nr. 7256, 7519, 7521.
— Goślicki W., *zob.* Nr. 7271.
— Ponętowski J., *zob.* Nr. 7277, 7574.
— Górnicki Ł., *zob.* Nr. 7305.
— Wolan A., *zob.* Nr. Nr. 3079, 7328.
Wizerunki i rostrząsania 1839 X., *zob. Dod. I.*
— Ciesielski A., *zob.* Nr. 7331.
— Pisma polit. z r. 1573, *zob.* Nr. 3078—3079, 7361-7370.
— Karnkowski S., *zob.* Nr. 3079, 3292, 7372, 7684.
— Sprawa gdańska, *zob.* Nr. 7397.
— Stryjkowski M., *zob.* Nr. 7445.
— Zamoyski J., *zob.* Nr. 3406, 7705.
— Sarnicki St., *zob.* Nr. 7375, 7490.
— Pisma polit. z r. 1587-1589, *zob.* Nr. 3228, 7498.
— Wojnowski J., *zob.* Nr. 7498, 7590.
— Lament chłopski, *zob.* Nr. 7509.
— Rozmowa o konfed., *zob.* Nr. 7543, 7613.
— Szpot P., *zob.* Nr. 7533.
— Votum szlacheica, *zob.* Nr. 7590.
— Philopolites abo o obowiązkach obywatela, Krak. 1588 DS., *zob. Dod. I.*
— Pielgrzymowski E., *zob* Nr. 7590.
— Latos J, *zob.* Nr. 7590.
— Dąbrowski X., *zob.* Nr. 7568.
— Przestroga, *zob* Nr. 7590.
— Bielski Joachim, *zob.* Nr 7592.
— Warszewicki Krz, *zob.* Nr. 7421. 7625.
— Peregrin D., *zob.* Nr. 7600.
— Klonowicz Seb., *zob.* Nr. 7642 i *Oświata (Literatura).*

XVI. w.: Paprocki B., *zob.* Nr. 7833.
— Grabowski P., *zob.* Nr. 7575.
— Wereszczyński J, *zob.* Nr. 7579.
— Kmita J. A., *zob.* Nr. 7644.
— Raphael de Leszno, Quaestiones politicae, Argentorati 1598 DS., *zob. Dod. I.*
— Szober H., *zob.* Nr. 15413.
— Philosanus Pr., *zob.* Nr. 15386.
— Górski J., Rada Pańska, 1597, Bibl. pisarzów pol. Nr. 21, Krak. Akad. 1892.
Por.: Czermak W., Bibl. warsz. 1892 IV.; Morawski K., Jakób Górski, Roz. filol. akad. XVII, Odb. Krak. 1892; Kwart. hist. 1893, *zob. Dod. I.*
— Unia brzeska, *zob.* Nr. 14137.

XVII. w.: Skarga P., *zob.* Nr. 7810, 14158.
— Grochowski St., *zob.* Nr. 7671, 7713 i *Oświata (Literatura).*
— Moskorzewski J., *zob.* Nr. 7672 i *Dod. I.*
— Paradoxa, *zob.* Nr. 7685.
— Widawski P., *zob.* Nr. 7687.
— Łubieński St., *zob.* Nr. 7745.
— Bączalski S., Bielowski M., Grodzicki A. X., Chlebowski W., Dobrowidzki O., Dubingowicz S., Prawdzicki E., Szczygielski St., Jurkowski J., Błażewski M., Damecki J., Krajewski J., Peccarovius S. Arkangeli, Sobotkiewicz A., Miczyński S. i pisma anonimowe z r. 1606—1607, *zob.* Nr. 7747.
— Firlej A., *zob.* Nr. 7752.
— Suski P., *zob.* Nr. 7753.
— Lencicius J. R., Observationes politicae, 1608, *zob. Dod. I.*
— Januszowski X. J., *zob.* Nr. 7754, 7790.
— Trzy broszury prawne z r. 1607 i 1612, wyd. Ulanowski B. (Bibl. pis. pol.), Krak. 1893, *zob. Dod. I.*, por. Kwart. hist. 1894.
— Herburt, *zob.* Nr. 3483.
— Paszkowski M., *zob.* Nr. 7767, 7799, 7883.
— Palczowski P., *zob.* Nr. 7771, 7883.
— Bartoszewski W, *zob.* Nr. 7773.
— Witkowski St., *zob.* Nr. 7773.
— Chlebowski W., *zob.* Nr. 7791.
— Okulary nowe, *zob.* Nr. 7791.
— Pepłowski K., *zob.* Nr. 7791.
— Szembek Fr. X., *zob.* Nr. 7791.
— Traktat rycerstwa, *zob.* Nr 7791.

XVII. w.: Ostroróg J., *zob.* Nr. 7793, 7865.

— Grzegorzkowicz P., *zob.* Nr 7799, 7851.

— Piotrowicki J., *zob.* Nr. 7799.

— Wilkowski H., *zob.* Nr. 7799.

— Bezimienne pisma po sejmie 1612, *zob.* Nr. 7799.

— Rożniatowski A., *zob.* Nr. 7800.

— Stanisławski J., *zob.* Nr. 7800.

— Krajewski J., *zob.* Nr. 7806

— Zadora, *zob.* Nr. 7806.

— Rozmowa, *zob.* Nr. 7806.

— Diskurs z r. 1613–1614, *zob.* Nr. 7823.

— Chlewski A., Tyniecki J., Gołubski J., Sienieński J., Kunicki W., Opolski J., Kicki W., Chabielski M. i pisma bezimienne r. 1615–1616, *zob.* Nr. 3541, 7851—7853.

— Kreus L., *zob.* Nr. 7875.

— Warunki, *zob.* Nr. 7876.

— Dyskurs o miastach, *zob.* Nr. 7877.

— Mare Balticum, *zob.* Nr. 7882.

— Pisma o Kozakach z r. 1617 do 1619, *zob.* Nr. 7883.

— Smogulecki M., *zob.* Nr. 7890.

— Scriptum ad senatores, *zob.* Nr. 3582.

— Sobieski J., *zob.* Nr. 7907.

— Kmita J. A., *zob.* Nr. 3614.

— Czaradzki J., Dzwonowski J., Solecki M., Witkowski St. i bezimienne, *zob.* Nr. 7920.

— Różycki J., Disputatio politica, 1622 DS., *zob. Dod. I.*

— Lisiecki A., Falibogowski K., Twardowski K. i bezimienne, *zob.* Nr. 7948.

— Krzysztanowicz St., *zob.* Nr. 7956.

— Piotrowicki J., *zob.* Nr. 7959.

— Sapieha M., *zob.* Nr. 7959.

— List szlachcica pruskiego, *zob.* Nr. 7978.

— Dachnowski J., *zob.* Nr. 7984, 8197.

— Rota Seb. Krz., Obraz utrapionej Rpltej (z łac.), 1628 DS., *zob. Dod. I.*

— Abrogatio et moderatio abussuum, Crac. 1629 DS., *zob. Dod. I.*

— Lipski A., *zob.* Nr. 7987.

— Lancicius N., *zob.* Nr. 3688.

XVII. w.: Tulibowski A., *zob.* Nr. 3689.

— Komorowski, *zob.* Nr. 8000.

— Deliberatio gravis et maximi momenti, 1632 DS., *zob. Dod. I.*

— Lemka, *zob.* Nr. 8000.

— Sobieniowski D., *zob.* Nr. 8000.

— Otrebosz D., Oratio de causa conservativa rerum publicarum, Crac. 1633 DS, *zob. Dod. I.*

— Starowolski St., *zob.* Nr. 8005, 8019, 8022, 8023, 8024, 8063, 8135 8145, 8146.

— Consilium, *zob.* Nr. 8032.

— Smotrycki, *zob.* Nr. 8034.

— Dębołęcki W., *zob.* Nr. 8037.

— O podatkach, *zob.* Nr. 8048.

— Lansius T., *zob.* Nr. 8055.

— Siemek Gasp., Laocoon seu de Reipublicae arcanis, Crac. 1635 DS., *zob. Dod. I.*

— Mascarinus, *zob.* Nr. 8062.

— Twardowski Sam., *zob.* Nr. 8093, 8347, 8351.

— Pobudka przeciw Turczynowi, *zob.* Nr 8094.

— Wężyk Widawski, Lekarstwo na uzdrowienie Rpltej, Krak. 1630 DS., *zob. Dod. I.*

— Doliwski W., *zob.* Nr. 8102.

— Petrycy J. I., *zob.* Nr. 8108.

— Rozmowa i sądy, *zob.* Nr. 8112.

— Dyskurs szlachcica polsk., *zob.* Nr. 8123.

— Forma postępków stanów, *zob.* Nr. 8135.

— Colloquium charitativum, *zob.* Nr. 8138.

— Vitalis, *zob.* Nr. 8145.

— Deklaracya o spolku, *zob.* Nr. 8145.

— Żyznowski St., *zob.* Nr. 8176.

— Bliverintzius A., *zob.* Nr. 8195, 8211.

— Rozmowa ks. plebana z żołnierzem, *zob.* Nr. 8197.

— Discurs jednego miłośnika ojczyzny, *zob.* Nr. 8197.

— Parona na hetmanów pod Korsuniem, *zob.* Nr. 8197.

— Wąchocki, *zob.* Nr. 8197.

— Aurimontan Elis, *zob.* Nr. 8203.

— Nowokracki C., *zob.* Nr. 8206.

— Trztyprztycki M, *zob.* Nr. 8209.

— Ossoliński G., *zob.* Nr. 8214.

— Dissertatio de jure, *zob.* Nr. 8228.

— Coś nowego, *zob.* Nr. 8232.

— Białobocki, *zob.* Nr. 8232.

— Koryciński, *zob.* Nr. 8232.

XVII. w.: Sposób jakoby wojska, *zob.* Nr. 8232.
— Nieznana satyra, *zob.* Nr. 8232.
— Namowa do JM. Panów koronnych, *zob.* Nr. 8243.
— Szeląg piętak, groszyk Cieszyński, *zob.* Nr. 8243.
— Excidium Lituaniae, *zob.* Nr. 8254.
— Karwat, *zob.* Nr. 8266.
— Chokier J., O odmianie państw i o zgubie panujących, na polsk. And. Rudomina, Wilno 1652 DS., *zob.* *Dod. I.*
— Opaliński Krz., *zob.* Nr. 8268.
— Radziwiłł Al., *zob.* Nr. 8273, 8426.
— Olszowski And., *zob.* Nr. 8288.
— Tański J., *zob.* Nr. 8288.
— Cezary J. V., *zob.* Nr 8295.
— Dilger M., *zob.* Nr. 8299.
— Copia Sendschreibens, *zob.* Nr. 8299.
— Ehrenstein Warnefridus, *zob.* Nr. 8299.
— Boni civis admonitio, *zob.* Nr. 8300.
— Rationes 21, *zob.* Nr. 8302.
— Resurectio Poloniae, *zob.* Nr. 8307.
— Tractatus historico-politici, *zob.* Nr. 8309.
— Lubomirski St., *zob.* Nr. 8310, 8818.
— Wolscius Fr., *zob.* Nr. 8310.
— Melisch Steph., Visiones nocturnae, *zob.* Nr. 8317.
— Rudawski W. J., *zob.* Nr. 8333.
— Kożuchowski St. Cas., *zob.* Nr. 8356, 8380.
— Discursus politicus, *zob.* Nr. 8356
— Gauch J., *zob.* Nr. 8357.
— Tertulianus A., *zob.* Nr. 8358, 8380.
— Cichowski M., *zob.* Nr. 8358.
— Frangepani, Discursus politicus de causis et remediis Poloniae, Crac. 1661 DS., *zob.* *Dod. I.*
— Gorczyn J. Al., *zob.* Nr. 8360.
— ʖwirski M., *zob.* Nr. 8361.
— Chleb niezdrowy, *zob.* Nr. 8362.
— Dobracki M., *zob.* Nr. 3491.
— Mazarini (Instrukcya polityków), *zob.* Nr. 8373.
— Opaliński Ł., *zob.* Nr. 8376, 8377.
— Eine wunderbare Prophezeihung, *zob.* Nr. 8387.
— Pastorius Joach., *zob.* Nr. 8392.

XVII. w.: Discursus politicus de ratione status, *zob.* Nr. 8393.
— Conring H., Sachs J., Mothius i t. d., *zob.* Nr. 8395.
— Lubieniecki St., *zob.* Nr. 8396.
— Centuria poetica, *zob.* Nr. 8403.
— Lubomirski J., *zob.* Nr. 8404.
— Chwałkowski M., *zob.* Nr. 8413.
— Das sterbende Polen, *zob.* Nr. 8413.
— (Olszowski A.) Censura, *zob.* Nr. 8426.
— Vertraul. Gespräch, *zob.* Nr. 8428.
— Fredro A. Maks., *zob.* Nr. 8428 i 8541.
— Gurski Fl., Powalski, Bericht, Heroicum de distributis, Oculista procerum regni Pol., *zob.* Nr. 8428.
— Polonia suspirans, *zob.* Nr. 8429.
— Gembabburbitsky, Gustmeyer F., *zob.* Nr. 8430.
— Zdanie szlachcica po elekcyi, *zob.* Nr. 8433.
— Radziwiłł B., *zob.* Nr. 8439.
— Discours sur le gouvernement de Pologne, *zob* Nr. 8443.
— Charzewiez M., Discursus politicus de causis malorum Poloniae 1671 DS., *zob.* *Dod. I.*
— Kochowski Wesp., *zob.* Nr. 8470.
— Apostrophe ad candidatos, *zob.* Nr. 8482.
— Hiamariet, Responsum, Reflexio ab equite, *zob.* Nr 8482.
— Potocki V., *zob.* Nr. 8489.
— Chabielski M., *zob.* Nr. 8497.
— Considerationes, *zob.* Nr. 8498.
— Kojałowicz W., *zob.* Nr. 8529.
— Lubomirski St. H., *zob.* Nr. 8596, 8773.
— Dobracki M. G., Wydworny polityk, Gdańsk 1685 DS., *zob.* *Dod. I.*
— Chwałkowski M., *zob.* Nr. 8623 i 8671.
— Nobilis Poloni iudicium, *zob.* Nr. 8629.
— Wolność polska, *zob.* Nr. 8687.
— Święcicki St. J., *zob.* Nr. 8705.
— Światło polskiej korony, *zob.* Nr. 8705.
— Gajowski Cas., *zob.* Nr. 8709.
— Rozmowy umarłych Polaków, *zob.* Nr. 8721.
— Campus electoralis, *zob.* Nr. 8745.

XVII. w.: Chrościński W. St., Lament strapionej ojczyzny po zerwanej konwokacyej, *zob.* Nr. 8747, 2. ed.: B. Erzepki, Rocz. Tow. przyj. nauk pozn. XI., Odb. Poznań 1895.
— Censura candidaturae, Censura na zawsze potrzebna, Kandidaturae, Goetz, Przybyłowski, Rationes pro non eligendo, Diskurs, Hacki i t. d. z r. 1697 (elekcya), *zob.* Nr. 4262 i 8748.
— Załuski And., *zob.* Nr. 4264, 4279, 8750.
— Pióro wolne szlacheckie, *zob.* Nr. 8754.
— Oczywiste dowody, Fałsz pokazany, *zob.* Nr. 8754.
— Głos senatu i rycerstwa, *zob.* Nr. 8758.
— Bayerski A., Replika indygeny pruskiego, *zob.* Nr. 8759.
— Glossa, *zob.* Nr. 4304.
— Posteriora polityczne, *zob.* Nr. 8773.
— Laskowski P., Rada życzliwa, DS., E. b. r., *zob. Dod. I.*
— Leszczyński A., Programatis A. Poloni exemplaria, DS., E. b r., *zob. Dod. I.*
— Rozmowa uczona pewnego statysty o wolności Rpltej pol. powtóre do druku, Suada pol. lit. 1745, *zob. Dod. I.*

XVIII. w.: Smętna mowa Rpltej, *zob.* Nr. 8805.
— Węgierski W., *zob.* Nr. 8814.
— Lubomirski St. H., *zob.* Nr. 8818.
— Wachslager, *zob.* Nr. 8822.
— Baronius C., *zob.* Nr. 8826.
— Polnische Königs-Wahl, Informatio de statu rerum, Respons szlachcica, Replika pewnego ziemianina, Pseudo Rex, *zob.* Nr. 8830.
— Poniński, *zob.* Nr. 8830.
— Bniński H., *zob.* Nr. 8830.
— Reflexya pewnego ziemianina, Friga curiosorum, *zob.* Nr. 8844.
— Wolff, *zob.* Nr. 8844.
— Grandentinus, *zob.* Nr. 8861.
— Kołudzki, *zob.* Nr. 8861.
— Rey Wł., *zob.* Nr. 8865 i 9119.
— List szlachcica polskiego, *zob.* Nr. 8888.
— Załuski A. Chr., *zob.* Nr. 4083 i 8890.
— Karwicki St. Dunin, *zob.* Nr. 8894.
— Do stanu szlacheckiego, Libertas Sarmatiae, Krzywda nad wszystkie krzywdy, Działyński M., *zob.* Nr. 8901.

XVIII. w.: Projekt na zniszczenie Rusi, *zob.* Nr. 8921.
— Capitolium Polonorum, *zob.* Nr. 8927.
— Wieruszewski, *zob.* Nr. 8959.
— Speculum Polonae Reipubl., *zob.* Nr. 8959.
— Ziemiecki M., *zob.* Nr. 8968.
— Prawdzic z J. Góry, *zob.* Nr. 8968.
— Dziewiatyński B. X., *zob.* Nr. 8996.
— Lengnich, *zob.* Nr. 9007, 9091, 9095, 9434.
— Herburt, *zob.* Nr. 9017.
— Jabłonowski J. St., *zob.* Nr. 9034.
Por.: Bartoszewicz, Dzieła t. X. *zob. Dod. I.*
— Refleksye nad stanem Rpltej, Respons, *zob.* Nr. 9044.
— Gespräche im Reiche der Todten, *zob.* Nr. 9052.
— Lipski, *zob.* Nr. 9066.
— Nogawski J. W., *zob.* Nr. 9066.
— Rostkowski, *zob.* Nr. 9066.
— Pisma polityczne z r. 1733—34, *zob.* Nr. 4577, 4580, 9066, 9076, 9077.
— Leszczyński St., *zob.* Nr. 4580 do 4583, 4607, 9068.
— Tarło J., *zob.* Nr. 4585.
— Lettre d'un gentilhomme, *zob.* Nr. 4607.
— Juniewicz, *zob.* Nr. 9090.
— Respons na list partyzantowi, *zob.* Nr. 9093.
— Reflexye niektóre, *zob.* Nr. 9093.
— Kettner, *zob.* Nr. 9095.
— Polnisches Sack-Spiegel, Curieuses Gespräch, *zob.* Nr. 9099.
— Drei Schreiben, *zob.* Nr. 4667.
— Poniatowski, *zob.* Nr. 4675.
— Modrzewski St., *zob.* Nr. 4675.
— Exhortatio, *zob.* Nr. 4675.
— Czapski, *zob.* Nr. 9103.
— Pułaski S. Fr., *zob.* Nr. 9137.
— Exhortatio, *zob.* Nr. 4675.
— Rudnicki D., *zob.* Nr. 9149.
— Rodkiewicz M., *zob.* Nr. 9149.
— Radzewski F., *zob.* Nr. 9157.
— Sapieha F. J., *zob.* Nr. 9157.
— Poniatowski St., *zob.* Nr. 9163.
— Wojakowski J., *zob.* Nr. 9176.

XVIII. w.: Poklatecki Fr., Kwestye polityczne, 1749 DS., *zob. Dod. I.*
— Jakliński J., *zob.* Nr. 9193.
— Hołowka K. A., *zob.* Nr. 9208.
— List sędziwego domatora, *zob.* Nr. 9210.
— Tarnowski J. A., *zob.* Nr. 9220.
— Bordé, *zob.* Nr. 9227.
— Odpowiedź ojczyzny, *zob.* Nr. 9241.
— Garczyński A. S., *zob.* Nr. 9243.
— Mémoires sur le gouvernement, *zob.* Nr. 9259.
— Reguły panującym monarchom, *zob.* Nr. 9261.
— Konarski St., *zob.* Nr. 9066, 9267 i 9289.

Pilat R., Nieznane pismo Konarskiego Suum cuique, Prz. pol. 1869.

Nabielak, Konarskiego St. Uwagi szlachcica polskiego nad usposobieniem sąsiednich mocarstw względem naszych sejmów, Bibl. Ossol. VI.

— Klopman, *zob.* Nr. 9268.
— Gralath, *zob.* Nr. 9268.
— Wiśniewski A., *zob.* Nr. 9269.
— Podział rozmowy, *zob.* Nr. 17001.
— Dobracki M. G., *zob.* Nr. 9280.
— Objaśnienia nieszczęśliwych skutków, *zob.* Nr. 9282.
— Pyrrhis de Varille, *zob.* Nr. 4870, 9292.
— Czartoryski A., *zob.* Nr. 4845, 4850.
— Lubomirski A., *zob.* Nr. 4850.
— Sienicki S., *zob.* Nr. 9318.
— Pisma polityczne z r. 1764, *zob.* Nr. 9318.
— Rzewuski Sew., *zob.* Nr. 4865, 9226 i 9322.
— Prawdzicki Z., *zob.* Nr. 9326.
— Listy nad wypadkami polityczn. w Polsce, *zob.* Nr. 9341.
— Hadziewicz P., *zob.* Nr. 9342.
— Wężyk W., Memoryał do Rpltej, 1764 DS., *zob. Dod. I.*
— Obserwacye względem naznaczonej kompozycyi inter status, 1765 DS., *zob. Dod. I.*
— Przestrogi i uwagi nad obroną królestwa, *zob.* Nr. 9358.
— Branicki Kl., *zob.* Nr. 9409.

J. Kl. Branicki, *zob.* Nr. 4842.

— Moszyński A., *zob.* Nr. 9369.
— Dembowski A. S., *zob.* Nr. 5154, 9392.

XVIII. w.: Pisma polityczne z powodu zamachu na Stan. Aug., *zob.* Nr. 4982, 9404.
— Chlebowski P., *zob.* Nr. 9406.
— Zamoyski A., *zob.* Nr. 4959.
— Solikowski D., Monitor somniens, 1770 DS., *zob. Dod. I.*
— Kownaccy J. i A., *zob.* Nr. 9411.
— Panmouser G., *zob.* Nr. 9413.
— Examen du système des cours, *zob.* Nr. 5007.
— Pisma z powodu I. podziału, *zob.* Nr. 9415, 9417.
— Bieliński Fr., Sposób edukacyi, *zob.* Nr. 9446.
— Kamiński A., Edukacya obywatelska, *zob.* Nr. 9446.
— Popławski A., O rozporządzaniu i wykon. edukacyi, *zob.* Nr. 9446.
— Barss Fr., *zob.* Nr. 9449.
— Myśli polit. o wolności cywilnej, *zob.* Nr. 9449.
— Muszyński J. J., *zob.* Nr. 9453.
— Worcell, *zob.* Nr. 5068.
— Mably, *zob.* Nr. 5068 i 9493.
— Bakałowicz J., *zob.* Nr. 9465.
— Propozycye na sejm 1778, *zob.* Nr. 5100.
— Reflexions, *zob.* Nr. 9470.
— Reflexye względem projektu A. Zamoyskiego, *zob.* Nr. 5124.
— Czartoryski A., *zob.* Nr. 5154.
— Wybicki J., *zob.* Nr. 5068, 5107, 5154, 9624.
— Sułkowski A. X., *zob.* Nr. 5154, 9688.
— Propozycye i uwagi na sejm 1784, *zob.* Nr. 5187.
— Potocki J., *zob.* Nr. 5206.
— Propozycye na sejm 1786, *zob.* Nr. 5217.
— Bogusławski K., O doskonałem prawodastwie, Warsz. 1786 DS., *zob. Dod. I.*
— Niepodobieństwa, Królowi i państwu może przeszkadzać wolność, Fryburg 1786 DS., *zob. Dod. I.*
— Głos Polaka, 1787 DS., *zob. Dod. I.*
— Dubois, *zob.* Nr. 9471.
— Cagliostro, *zob.* Nr. 9471.
— Williams, *zob.* Nr. 9481.
— Rousseau, *zob.* Nr. 9497.

Roepell R., Rousseaus Betrachtungen über d. poln. Verfassung, Ztschr.

d. Westpreuss. Vereins 1887 XXII., por. Kwart. hist. 1888, por. też Roz., Lwów 1829 i Tyg. pol., Warsz. 1818 IV.

XVIII. w.: Ustrzycki, *zob.* Nr. 9504.
— Majchrowicz, *zob.* Nr. 9514.
— Polak patryota, *zob.* Nr. 9530.
— Staszic St., *zob.* Nr. 9537 i Lit. Sejmu czteroletn., *zob.* *Oświata (Literatura).*
— Jezierski Fr., *zob.* Nr. 16256.
— Piramowicz, *zob.* Nr. 7513.
— Webster S., *zob.* Nr. 9549.
— Krasicki I., *zob.* Nr. 9582, 9597.
— Marewicz J. W., *zob.* Nr. 9582.
— Literatura polit. sejmu czteroletniego, *zob.* Nr. 5170, 5239, 5296, 5329, 5359 (Pisarze: Ankwicz, Albertrandi, Barss, Bukar A., Butrymowicz, Chojecki K., Chromnicki K., Czacki M., Czacki T., Czartoryski A., Czaykowski, Dembowski S., Dmochowski Fr. X., Grabowski J., Jezierski Fr., Józefowicz A., Kapostas, Karp M., Karpiński Franc., Kołłątaj A., Krasiński A., Krasnodębski, Krzucki, Krzywkowski L., Kwiatkowski K., Lubomirski J. M., Łobaczewski J., Makulski F., Małachowski St., Mierzwiński, Mokrejowski, Morski T., Moszczeński, Moszyński Fr., Niemcewicz J. U., Ogiński M., Olizar L., Ossowski M., Ostrowski T., Owidzki J., Piaskowski M., Pilchowski D., Plater K. K., Potocki I., Potocki St. K., Rzewuski A. W., Siarczyński X., Siarkowski, Skarszewski W. S., Sokolnicki J., Sokołowski W., Sołtykiewicz J., Spławski J., Staszic St., Suchorzewski P., Tomaszewski D. B., Trębicki, Turski W., Werpechowski B., Wysłouch Z., Zabłocki A. Z.).

XVIII. w.: Brzostowski P., *zob.* Nr. 9584.
— Worzel, *zob.* Nr. 9588.
— Brodovicz, *zob.* Nr. 9598.
— Komarzewski J., *zob.* Nr. 9599.
— Kołłątaj H., *zob.* Nr. 9609 i Lit. Sejmu czteroletniego.
— Mehée de la Touche, *zob.* Nr. 9620.
— Pisma odnoszące się do II. podziału, *zob.* Nr. 5405.
— Pisma odnoszące się do sejmu grodzieńskiego, *zob.* Nr. 5436.
— Geist einer wahrhaft freyen Regierung durch die Targowitsker Rekonföderation 1792, Warta 1886 Nr. 603.
— Pisma odnoszące się do powstania 1794, *zob.* Nr. 5436 i 5440.
— Niemcewicz J. U., *zob.* Nr. 9730, 9684 (Fragment Biblii targowickiej, Księgi Szczęsnowe, przedr. wiedeńskiej edycyi z r. 1793, Krak. 1895, *zob. Dod. I.*).
— Ossoliński J. M. i Mostowski T., Stary kosmopolita Syrach, 1795 DS., Warta 1888 Nr. 747, *zob. Dod. I.*
— Belzebubs Reisen, *zob.* Nr. 9670.
— Réponse à un livre sur la Pologne, 1797 DS., *zob. Dod. I.*
— Druki b. r. (E. IX.); *zob. Dod. I.*

D. Prawo polskie sądowe.

(a: Prawo materyalne prywatne: zarysy, część ogólna, prawo familijne, spadkowe, rzeczowe i obowiązkowe).

17479. **Balzer O.**, O obecnym stanie nauki prywatnego prawa polskiego i jego potrzebach, *zob.* Nr. 16039.

17480. **Zamoyski A.**, Zbiór praw sądowych, 1778, nowe wyd. z domieszczeniem uwag prawodawczych i źródeł przez Dutkiewicza, Warsz. 1874, *zob.* Nr. 1092; toż po niem.: Sammlung gerichtl. Gesetze f. Königr. Polen, III. Th., erläutert von Gottfr. Nikisch, Warsz., Lemb., Drezd. 1783; — Czacki F., Zdania na zbiór praw sądowych, cz. I—III. (E. b. r.).

17481. **Ostrowski T. X.**, Prawo cywilne narodu polskiego, Warsz. 1784, 1786 2 t., *zob.* Nr. 16074; toż po niem.: Civilrecht der polnischen Nation, aus den poln. übers. von Fried. Ben. Bröcker, Berlin 1797, Leipzig 1802, 2 t.

R: Dz. warsz. 1788 II.

17482. **Trębicki A.**, Prawo polityczne i cywilne Korony polskiej, Warsz. 1789, *zob.* Nr. 16076.

17483. Heineccius, Ustanowienie prawa cywilnego przez K. Mecisżewskiego przeł., Krak. t. I. 1785, t. II. 1786.

Zob. Historya prawa polskiego (Nr. 16058—16106).

17484. **Bandtkie - Stężyński J. W.**, Prawo prywatne polskie napisane i wykładane przed r. 1830 w b. warsz. Aleks. uniwersytecie, wyd. K. B. Stężyński, Warsz. 1851.

Czacki T., O litewskich i polskich prawach, zob. Nr. 16079; — Maciejowski W. A.. Hist. prawodawstw słowiańskich, zob. Nr. 16058.

17485. **Burzyński P.**, Prawo polskie prywatne (t. I.: Źródła prawa polskiego i z prawa prywatnego cz. I.), Krak. 1867, t. II. zesz. 3, 1868 - 1869.

17486. **Dutkiewicz W.**, Prawa cywilne, jakie w Polsce od r. 1747 do wprowadzenia kodeksu Napoleona obowiązywały, Warsz. 1869; — Tenże, Uwagi nad dziełem „Prawo polskie prywatne“ przez P. Burzyńskiego (Bibl. um. prawn. I. s.), Warsz. 1873.

17487. **Helcel A. Z.**, Pism pozostałych wydanie pośmiertne, t. I.: Dawne prawo pryw. polskie, Krak. 1874.

R: X. L., Sybels H. Z. t. XXVI.

17488. **Maciejowski W. A**, Nowy pogląd na początki prawa cywilnego w Europie, szczególnie u Niemców i Słowian, Pam. war. 1866 III. i Odb. Warsz. 1866.

17489. **Lelewel J.**, Początkowe prawodawstwo polskie cywilne i kryminalne, *zob.* Nr. 16453; przedruk w Lelewela: Polska, dzieje i rzeczy t. IV.

R: Tyg. pol., Warsz. t. IV.

17490. **Hube R.**, Wywód prawodawstwa polskiego cywilnego i kryminalnego, *zob.* Nr. 16454.

17491. Kamptz K. A., Literatur d. ost- und westpreuss. und littauischen Privatrechts, Berlin 1824.

17492. Maciejowski W. A., Przegląd najnowszych prawodawstw Słowian, Przegl. hist. kryt prawa cywilnego ruskiego dziś obowiązującego, z uwzgl. t. s. dygestów ruskich, Warsz. 1871.

Prawo zwyczajowe, zob. Nr. 16107—16110.

Wpływ prawa rzymskiego, zob. Nr. 16117, także 12775, 12785.

Prawo kościelne, zob. Nr. 12761—12912.

Zbiory praw, zob. Nr. 1014—1212, 16452 do 16476 i Dod. I.

Pomniki sądowe, zob. Nr. 1231—1853 i Dod. I.

17493. **Zawadzki T.**, Manuductorium ad jus civile, Crac. 1611, 1614, 1616 DS.

17494. **Dresner T.**. Institutionum juris l. IV., Zamość 1613, 1671 DS.

17495. Łochowski St., Regulae juris, Crac. 1637, 1643, 1644; — Starowolski Sz., Commentarius in IV. libros, Crac. 1638, 1646; - Orzechowski P. B., Manuale fundam. juris civilis ac poloni, quatuor disput., Bredae 1647 (DS.).

17496. Grzymała Ł., Disputatio Justinianea quarta, Toruń 1629; Oelhaf P., Disputationes juridicae, Gedani 1639; Lipski And., Practicae observationes ex jure civili et Saxonico, Dantisci 1628; Pomereschius J., Examen institutionum juris, Gedani 1649, 1684; Tenże, Super Justiniani Libris quatuor annot., Gedani 1649; Rippen Henr. Fr., De differentiis juris civilis caes. Prut et Polonici, Lugd. Batav. 1677; Pisetzki A., Fasciculus dissertationum polit.-juridic., Francof. 1672; Hoppius J., Examen institutionum Imperial., Dantisci 1684; Steiner Chr. Theoph., Exercitationes ad ius polonicum, Toruń 1786 (DS.).

17497. Kamieński J., O przedawnieniu, Łomża 1814, por.: Pam. warsz. 1815 II.; — Michniewski J., O przedawnieniu według dawnych praw polskich, Krak. 1852.

17498. **Maciejowski W. A.**, Pogląd na stosunki majątkowe m a ł ż o n k ó w według dawnego prawa polskiego z uwzgl. praw Sławian tudzież Germanów, Rocz. tow. nauk. krak. 1865 III., Odb. Krak. 1865; — Spasowicz W., Ob otnoszenijach supruhow po imuszczestwu, po Polskomu prawu, St. Petersb. 1857; Toż po pol., Pisma, Petersb. 1892 IV.

17499. **Dutkiewicz W.**, Słowo o stosunkach majątkowych między małżonkami i o prawie zwyczajowem polskiem, Bibl. um. prawnych, Warsz. 1877.

17500. Brünneck W. v. Dr., Zur Gesch. des ehelichen Güterrechts von Todeswegen im Rechte des Adels von Ostpreussen und Litthauen, Altpr. Mntschr. XII. str. 217—256.

17501. **Winiarz A.**, Polskie prawo majątkowe małżeńskie w wiekach średnich, Roz. hist.-filoz. Akad., Odb. Krak. 1898.

R: Kadlec K., Čas. mus. kral. česk. 1899.

Prawo małżeńskie kościelne, zob. Nr. 1961 12892—12895 i 12849.

17502 Przeszkody małżeństwa dla Tatarów, dekret Muftego, Wiz. i roztrz. nauk., Wilno 1841 XXII.

O rozwodach, zob. Nr. 5086.

17503. Sierpiński S. Z., Gerada, Hergeret, Wiano, posag, dziedzictwo u dawnych mieszczan w Polsce, Nadwiśl. 1841; Ustawa pospolita Biecza o spadkach, przywiankach, oprawach, zapisach, testamentach, opiekunach, *zob.* Nr. 3316, także Nr. 1908 i 2700.

17504. Hube R., Mniemany statut Aleksandra o legitymacyi dzieci, Bibl. warsz. 1873 t. III.

17505. **Burzyński P.**, O uprawnieniu dzieci nieślubnych według prawa polskiego, Roz. hist. fil. akad. krak. 1875 t. III.

17506. Steiner Chr. Bog., Ueber annos majorennitatis, discretionis et competentiae nach poln. Rechten, Thorn 1804.

17507. **Burzyński P.**, O prawie bliższości w dawnej Polsce, Roz. hist. fil. akad. krak. 1877 t. VI.

17508. Cervus J. Tuchol., Farrago actionum civilium, item libellas de cognationibus, Crac. 1539; Sokołowski St., Compositio sive pro dote, Crac. 1632; Kawalczewski Car., Quaestio jurid. de tutelis, Crac. 1707; Budiszyn, Vormundschaft u. Weysen-Ordnung, 1709; Borek Ph. G, De dotalitio germanico Leib-Geding, Gedani 1721; Mosantzki D., De coniugis malitiosi desertoris; Schultz S, De separatione; Schröder Ch. H, De custodiendo portu; Ochmichen J. N., De peculio filiarum; Ferber J. C., De tutamento; Tenże, De honorario et notitiae causa tutore; Tenże, De concursu sponsaliorum; Broen J. H., De supremo orphanorum tutore (wszystkie: Gedani 1722) (DS.), *zob.* Nr. 17407.

17509. **Hube J.**, Wywód praw spadkowych słowiańskich. Themis polska 1830 VIII., z dod. ogł. przez Rom. Hubego, Warsz. 1832; toż po niem.: Geschichtliche Darstellung der Erbfolgerechte der Slaven, übers. von Żupański, Posen 1863.

17510. Trzeszkodziński A., Zasady praw dawnych polskich o spadkach, Bibl. warsz. 1851 III.

17511. Louis Wawel J., Prawo spadkowe według zasad i przepisów prawa rzymskiego, prawa dawnego polskiego, jak również praw nowożytnych, Krak. 1865.

R: Majewski J, Bibl. warsz. 1865 IV.; Zborowski, Dz. lit 1866.

17512. Jekel Fr. J., De successione ab intestato tum secundum praescripta iuris Polon., Magdeb., Culmensi quam etc., Dissertationes iuridicae 1801, 2. ed. 1803.

17513. Kajsiewicz X., O spadkach beztestamentowych podług prawa polskiego, Rocz. tow. nauk. krak. 1843.

17514. Tractatus de legibus romanis in Polonia et ordine successionis ab intestato (zdaje się Lwów po r. 1807, por. **E.**); — Woźniakowski D., De testamento, Warsz. 1825; — T-s, Czy aksioma: successio descendit non ascendit może być do spadków bocznych zastosowane? (z praw pol.), Themis polska, Warsz. 1829 V.

17515. Bandtkie J. W., Rzecz o czwartym groszu siostrom z pozostałości ojczystej przez braci udzielanym, Pam. warsz. 1815 II.

17516. Samelson Sz., De iure fisci, *zob.* Nr. 16611.

17517. Stadnicki Al., Prawa o spadkach włościan, *zob.* Nr. 17105.

17518. Sierakowski A., De singulari nobilitatis in occidentali Prussia hereditario iure, Diss. inaug., Berolini 1867.

Zob. Nr. 1689, 1769, 1893, 3890, 4181, 4405, 4530, 4730 i 17412.

17519. Krzysztanowicz, Disput. de testamentis, Wirceburgi 1601 DS.

17520. **Winiarz A.**, Polskie prawo dziedziczenia kobiet w wiekach średnich, Kwart. hist. 1897, Odb. Lwów 1897.

R: A. Rembowski, Bibl. warsz. 1897 II.; Tydzień 1897 Nr. 3.

17521. Taszycki G., Rzecz o własności fortun kobiecych, Krak. 1791; Wywód sprawy sukcesorów płci żeńskiej po J. Klickim (po r. 1805, ważny materyał do sukcessyi w dawnej Polsce); Franciscus S., Regula et testamentum, Crac 1837; Żelechowski B., Quaestio de testamentis, Zamość 1637; Schulz Dan. Thorun., De testamentis disput., Gedani 1638; Politowicz D., Quaestio de testamentis, Crac 1646 (mylnie druk. 1648); Bayerski A., Iuris correctio inter fratres et sorores de successione defensio. 1696; Topiński G., Questio juridica de testamento, Crac. 1709; Stawiński D., De legitima, Regiom. 1713; Tenże, De exhaeredatione juris prutenica, tamże 1714; Brandis C. G., De commerientium successione, Gedani 1716; Schröder Ch. H., De praerogativa legitimae; Borch Ph. S., De legato sub conditione nuptiarum relicto; Mosatzki D., De legatario; Schimmelfennig J. E., De exheredato reconciliato; Schröder Ch. H., De concurrente successione; Schultz S., De testamento; Tetzloff J., De rebus pro derelicto; Wedel M. A., De insinuatione testamenti (wszystkie w Gdańsku 1722); Modrzewski K., De conturbata ratione successionis apud Germanos, Nancei 1742 (DS.).

17522. **Mędrzecki J.**, O prawie r z e c z o w e m polskiem, Warsz. 1828.

17523. **Łabęcki H.**, O prawie w ł a s n o ś c i z i e m i, szczególniej zaś jej wnętrza, podług dawnych praw polskich i przepisów dziś obowiązujących, Bibl. warsz. 1845 II.

Zob. Ustrój społeczny: Stany, Szlachta, Nr. 16974—17049.

Piekosiński Fr., Rycerstwo polskie, zob. Dod. I.

17524. Starodawne nadania ziemskie, Rozmaitości, Lwów 1856.

17525. Komunizm w Statucie wiślickim, Rozmaitości, Lwów 1856.

O lennach w Polsce, zob. Nr. 16200 do 16203 i 16639.

17526. Linniczenko J. A., Czerty iz istorii sosłowij w jugo-zapadnoj (halickoj) Rusi XIV—XV, w., Moskwa 1894, por.: Prochaska A., Nowsze poglądy na stosunki wewnętrzne Rusi w XV. w., Kwart, hist. 1894.

Zob. Nr. 2938.

17527. Winiarz A., Ziemia sanocka w latach 1463—1552, Kwart. hist. 1896.

17528. Pawiński A., Własność ziemska w Wielkopolsce w XVI. w., Niwa 1883, *zob.* Źródła dziejowe Nr. 1387.

17529. Kubrakiewicz A., Uwagi nad Konstytucyą 3. maja co do prawa własności gruntu, Bourges 5. lipca 1833.

Posiadłości kmiece, zob. Nr. 17087.

17530. Bruenneck W., Zur Gesch. des Grundeigenthums in Ost- u. West-Preussen, I. D. königl. Güter, Berlin 1891.

17531. **Hoffheinz, Gesch. Uebersicht der Besitzverhältnisse der Mühlen zu Guszianka und Nieden und d. Flössereibetriebes, Altpr. Mntschr. XV; Weber L., Fünf samländische Besitzurkunden, tamże XV.; Schuch J., Nachweis über den adligen Grundbesitz und dessen Vertheilung in den Kreisen Berent und Karthaus im J. 1772, Ztschr. Westpreuss. Gesch. 1892.**

17532. **Ł. St.**, O prawie granicznem polskiem, Warsz. 1876.

R: Dunin K., Ateneum 1876 I.

17533. Granice podług dawnego prawa, przez **, Bibl. warsz. 1841 III., Odb. Warsz. 1841.

17534. **Paciorkowski M., Regula processus granicialis campestr. regni Poloniae, Częstochowa 1719, 1760 DS.**

Dwa wyroki Witołda, zob. Nr. 1953.

Wyrok Lwowski z 1421, zob. Nr. 2043.

17535. Prochaska A. Akt graniczny czerwono-ruski, Kwart. hist. 1896.

Opisy majątków, sprawy graniczne, zob. Nr. 948.

17536. **Romanowicz, O zasiedzeniu w prawie polskiem, Tyg. nauk. lit., Lwów 1866**

17537. Szaniawski X., Uwagi o hypotece, Pam. warsz. 1809 (druk. w Łowiczu 1809); — Stawiarski J. F., Postrzeżenia nad różnicą ustaw hip. dawniejszych od hipoteki w księdze praw Napoleona, Inwentarz kod cyw. franc., Warsz. 1811.

17538. **Steiner Chr. Bog., Über Pfandes Verschreibung auf adliche Güter nach poln. Rechten, Thorn 1803.**

17539. Daniłowicz J., Dorywcze uwagi o istnieniu hipoteki w dawnem polskiem ustawodawstwie, 1834 (Odb. (?) rozprawy p. t.: O hipotece w polskich prawach, Tyg. petersb. 1834).

17540. **Hube K.**, O instytucyi hipotecznej w Polsce, Krak. 1840, 2. wyd. Warsz. 1869.

17541. Balzer O., Hypoteka w dawnem ustawodawstwie polskiem, Gaz. sądowa, Warsz. 1888; — Nowakowski Wł., Rys hist. ustaw hipotecznych z roku 1818 i 1825, tamże; — Fierich M., Hist. ksiąg hypotecznych miasta Krakowa, tamże.

R: Głąbiński St., Kwart. hist. 1889

17542. Wołkoński A. W., Oczerki polskoj ipoteki, Petersb. 1891.

R: Dunin K., Kwart. hist. 1893.

17543. Rzesiński J. H. S., O prawie załogi w Polsce, Dz. lit., Krak. 1844 I.

17544. **Łańcucki M. Alb., Quaestio de emphyteutica rei alienatione, Crac. 1651; Scholten Conr., De officio usufructuarii, Ged. 1716; Tenże, De emphyteuta, Ged. 1716; Nadanie prawa emfiteutycznego (E. b. r.).**

17545. Garszyński G. Górka, Dissertatio historico-juridica de origine stipulationis, Vratisl. 1821; — Przedaż sioła przez Stan. Hanusowicza Panu Gasztołtowiczu, Athen. 1842 II.; — Treichel A., Der Kaufvertrag über Bützendorf, Kreis Konitz, Ztschr. f. d. Bezirk Marienwerder 1895.

17546. Schuster A., Berichte aus dem Jahre 1748 über die Sitte des Leikaufs in Schlesien, Ztschr. d. V. f. Gesch. Schl. XXII.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1889.

17547. **Szamotulski G., De contractibus de que usuris licitis, Crac. 1539; Tenże, Conradi de Kalw. Tractatus de emptione et venditione accomodatus, Crac. 1541; Tenże, Repetitio capituli de emptione, Crac. 1541; Moibanus A., Quaestiones de emptione et venditione, Crac. 1541; Hillebrandus, Epistola adversus Moibanum, Crac. 1542; Śmiglecki M., O lichwie i trzech przedniejszych kontraktach, Wilno 1596; Rey Marc., Disputatio de obligationibus et contractibus, Altorphi 1609; Chocimowski J. J., Discurs krótki o donacycy, Paniowce 1609; Naymanowicz J., Quaestio de venditione, Crac. 1614; Pomorski Stan., Quaestio de transactione, Crac. 1619; Górski J., Quaestio de precio, 1624; Tenże, Quaestio de alienatione, Crac. 1629; Łańcucki Alb., Quaestio de possessione et bona fide, Crac. 1648; Schlieff J. L., Dissertatio de obligatione, Ged. 1686; Sławiński D., De collatione bonorum, Regiom. 1716; Schlieff B. G., De iniuriis, De obligatione, De contractu locationis, Ged. 1716; Hocheiselt D. Fr., De emptione spei; Brandis C. G., De immoderatis usuris (wszystkie: Gedani 1716); Rauffseysen D. A., De retentione pignoris; Mosantzki D., De coeptae usucapionis continuatione; Borek Ph. G., De venatione privatis permissa (wszystkie: Gedani 1722); Topieński G., Questio iuridica de locatione et conductione, Crac. 1720; Mamczyński St. S., Quaestio de sequestratione, Crac. 1732; Zagórski S., Formulae juridicae in ducendis transactionibus, Lublin 1768, 1774 (DS.).**

Zob. Nr. 15598, 16694, 17409.

17548. Długosz J., Prawo czynszowe, Odessa 1891.

R: B., Kraj 1891 Nr. 12.

17549. **Groicki B., Prawa między gospodarzem a komornikiem, Krak. 1568 DS.**

Zob. Nr. 1722, 1741, 1832, 1863, 1883, 1885, 1908, 1932, 1989, 2010, 2048, 2050, 2064, 2070, 2071, 2076, 2093, 2107, 2153, 2277, 2290, 2297, 2306, 2438, 2575, 2644, 2700, 2738, 2803, 2846, 2866, 2891, 2911, 2939, 2999, 3279, 3290, 3642, 4182, 4517, 4570, 4572, 4915, 5030, 5178.

17550. **Czacki T.**, Rozprawa o prawie, które mają obywatele prowincyi składających dawną Polskę do wolnego szynkowania piwa, miodu i gorzałki, Dz. wileński 1806, Odb. b. m. i r.; Toż, Tyg. wileński 1820.

17551. Burzyński, Prawo propinacyi według dawnego prawa polskiego, Prawnik 1871.

17552. **Bobrzyński M.**, Prawo propinacyi w dawnej Polsce, Roz. hist.-fil. akad. XXIII., Odb. Krak. 1888.

R: At 1888 IV.; Balzer O., Kwart. hist. 1889; Chlamtacz M., Przegl. sąd. i adm. 1889 IV.

17553. P. Z., Prawo propinacyi, Prawda 1894 str. 178; Radecki, Prawo propinacyjne przed r. 1777, Słowo 1894 Nr. 52.

17554. Polański J., Wódka abo gorzałka, 1614; Wołłowicz J., Projekt urządzający propinacye, b. r.: Miasta królewskie mniejszey klassy (w przedm. propinacyi), b. r., E. (DS.).

17555. Benis A., Ochrona praw autorskich w Polsce, Pam. słuch. uniw. Jagiell., Krak. 1887.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1887; P., Ateneum 1857 I.

17556. Wawel J., Dawne prawo wekslowe polskie, Kraków 1872.

(b: Prawo karne).

17557. **Hube R.**, Historya praw karnych słowiańskich, Warsz. 1870, *zob.* Nr. 16062.

17558. **Bandtkie-Stężyński J. W.**, Rozprawy o prawie i sądach karnych, Warsz. 1858, *zob.* Nr. 16538.

17559. **Lelewel J.**, Początkowe prawodawstwo cywilne i kryminalne, Polska wieków średnich, Poznań 1846—1851 t. III.; — Tenże, Prawo rzymskie, jakim sposobem w Polsce w sprawach kryminalnych użyte było (z powodu Janowskiego Investigentur sententiae in Cadlubcone etc.), Themis polska, Warsz. 1828 I.; — Odpowiedź J. N. Janowskiego, tamże 1828 II.

17560. S. Kr. M. i K., Uwagi nad prawem karnem Polskiem D. Dzierożyńskiego (w dziele Rzecz o sądownictwie najwyższem, Warsz. 1828), Themis polska 1830 VIII.

Zamoyski And., Zbiór praw, zob. Nr. 1092.

17561. Blakston Wilh., Prawo kryminalne angielskie przez S. J. Ostrowskiego, Warsz. 1786 DS.

17562. **Ostrożyński Wł.**; Ostatni projekt reformy prawa i procesu karnego, Roz. fil.-hist. XXV., Odb. Krak. 1891.

R: E. Krzymuski, Przegl. pol. 1891 I.; Bibl. war. 1891 I; Prawnik 1891 Nr. 3; M. Kornfeld, Gaz. sąd. warsz. 1891 Nr. 19; Balzer O., Kwart. hist. 1891.

17563. **Krzymuski E.**, Józef Szymanowski, Przyczynek do reformy prawa i procesu karnego w Polsce w końcu XVIII. w., Bibl. warsz. 1891 IV.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1893.

17564. **Trypplin L.**, Tajemnice społeczne (sprawy sądowo-kryminalne), Wrocław 1852 6 t.

17565. Hocheiselt D. Frid., De criminum praescriptione, Gedani 1716 DS.

17566. **Dylewski E.**, Zbrodnia królobójstwa jako teorya polityczna w wieku XVI. i w początkach XVII. i Michał Piekarski w Polsce, Tydzień 1882 Nr. 37 i 38, *zob.* Nr. 3594 i 7902.

Szczerbicz P., Artykuły securitatis, zob Nr. 16436.

17567. **Ostrożyński W.**, Sprawa zamachu na Stanisława Augusta, Przew. nauk. lit. 1890, Odb. Lwów 1890.

R: Kuryer polski 1890 Nr. 349; E. Krzymuski, Prz. pol. 1891 I.; Bibl. warsz. 1891 I.; J. Sz. Cz., Prawnik 1891 Nr. 3; F. Koneczny, Przegl. powsz. 1891 III.; Prawnik 1892 Nr. 15; Świat 1892 Nr. 9.

Zob. Nr. 4982, 5012 i Historya polit.

17568. Trypplin L., Sprawy Samuela i Krzysztofa Zborowskich, Tajemnice społ. t. III.

17569. Sutowicz, Sprawa Zborowska na sejm 1585, Prz. pol. 1875, Odb. Krak. 1885.

Rokosz Zebrzydowskiego, zob. Nr. 16524.

17570. Sokołowski A., Dyabeł Stadnicki, Aten. 1883 IV.; — Papée Fr., Ostatnie chwile Dyabła Stadnickiego, tamże 1889 III., *zob. Hist. polit.*

R: Sawczyński H., Kwart. hist. 1890, por. też tamże 1894 s. 283.

17571. **Czermak W.**, Sprawa Lubomirskiego w r. 1664, Aten. 1885, Odb. Warsz. 1885 i w dziele: Z czasów Jana Kazimierza, stud. hist.,Lwów, *zob.* Nr. 3995 i *Hist. polit.*

Proces przeciw Ad. Ponińskiemu, zob. Nr. 5307.

17572. D'Abancourt, Sprawa przeciw K. Julius, b. r.; Toż, Summaryusz, b. r.; Odpowiedź na obronę K. Julius obwinionego o występek perduellionis, b. r. (E).

17573. Godlewski, Kto był przekonany, że od państw zagran. brał pieniądze, ma być karany śmiercią, b. r. (E.).

Processus apostatarum, zob. Nr. 15814 i 15688.

Morderstwo w kościele, zob. Nr. 7646.

17574. Bem A. G., Kartka z dziejów fanatyzmu i bezrządu (o sprawie Zygmunta Łyszczyńskiego, obwinionego o zbrodnię ateizmu, a w r. 1689 straconego), Prawda, Warsz. 1890 Nr. 29 30.

Zob. Nr. 15715.

17575. **Kraushar A.**, Sprawa Z. Unruga, epizod historyczny z czasów saskich (1715 do 1740), Krak. 1890 t. 2.

R: Bem, Prawda, Warsz. 1890; Chmielowski P., Ateneum 1889 IV.: G. Dz. pol. 1889 Nr. 242; A. Rembowski, Tyg. ill. 1888 Nr. 356 i 358; J. K. P., Bibl. warsz. 1889 IV; Dr. Warmski, Muzeum 1889 IV.; The academy 1890 20. sierpnia: Ad. Nowicki, Prz. tyg. 1890 Nr. 46; Kron. rodz. 1890 s. 119—120: K. Rz.. Kraj, Dod. 1890 Nr. 5; A. R, Niwa 1890 Nr. 2; B. Jasieńczyk, Prz. powsz. 1890; J. K. Nittmann, Świat 1890 Nr. 9; Mycielski J., Kwart. hist. 1891.

17576. Wyznaczenie egzaminatorów o bunty oskarż., *zob.* Nr. 5322.

17577. Dzwonowski J., Statut t. j. artykuły prawne, jako sądzić łotry y kuglarze jawne, b. r. (E.); Ustawa dla państw dziedzicznych względem oddać się mających łupiezców i rozbójników w nagrodę 10 talarów twardych, Wrocław 1744 (DS.).

17578. Trypplin L., Sebastyan Bury hetman zbójców, Tajemnice społ. t. III.

17579. Celewicz J., Ołykin Dowbowszczuk i Wasyl Bajurak, Diło 1882 Nr. 36-40 (toż po pol. przez Szopińskiego B., Pam. tow. tatrzańskiego t. XI.; por.: Bostel, Kwart. hist. 1887 str. 683—684; Turczyński, Dod. lit. do Kur. lwowsk. 1887 Nr. 19—26); Dod. Celewicza, Diło 1890 Nr. 11—18.

Krwawa zemsta u Słowian, zob. Nr. 11494.

17580. Modrzevius And., Lascius sive de poena homicidii, *zob.* Nr. 7133,

17581. Coxus L, De homicidiis plebejorum, 1511; Petricius J., De poenis parricidii, 1619; Nagotth W., Questio de homicidio, 1631; Iłowski Daniel (?), De poenis parricidii, 1631; Brandis C. G., De homicidio, Ged. 1716 (DS.).

17582. Braun D., Dissertatio de legis famosae poenae homicidii, Mitzlera Acta 1756, *zob.* Nr. 9135.

17583. **Papée Fr.**, Zabicie Andrzeja Tęczyńskiego w Krakowie r. 1461, Sprawozd. Zakładu Ossolińskich 1882/3, Odb. Lwów 1883.

17584. **Bojarski A.**, Dwa zabytki sądownictwa karnego z XVI. w. (morderstwa), Roz. fil.-hist. Akad. krak. 1874 t. I.

R: Prz. kryt. 1874—1875.

17585. Nemesis (XVI. w.) kryminal., Gaz. lwowska 1874 Nr. 205—206.

17586. Antoni J., Sprawa tarnowska, opowiadanie z drugiej połowy XVI. w., Tyg. ill. 1883 Nr. 39.

17587. Kraushar A., Sprawa Bolestraszyckiego, kartka historyczna z r. 1627, *zob. Hist. polit.*

R: Prawda, Warsz. 1890.

17588. Sąd na zabójców Gosiewskiego z 1664, Przyj. ludu, Leszno t. X.

17589. Trypplin, Dwie sprawy z akt miejskich, 1690, Tajemnice społ. t. III.

Zob. Nr. 2434, 4644, 7931, 15717.

17590. **Finkel L.**, Zajazd mieszczański, Czas 1882 Nr. 279 i n.

17591. Rost. Sam., Bey d. Mord u. Todesfalle Johann Anders in Zduny, Breslau 1721 DS.

17592. Trypplin L., Trzy sprawy z księgi miejskiej Pyzdrskiej z r. 1732, Tajemnice społ. t. III.

Sprawa Gertrudy z Komorowskich Potockiej, zob. Nr. 4975.

17593. Miller D., Oczerki iz istorii i iuridiczeskaho bita staroj Małorossii, por. **E.**: R owa, Zap. tow. Szewcz. t. XIII.

17594. Trypplin L., Zofia Zarembianka niewinnie za dzieciobójstwo na śmierć skazana, Tajemnice społ. t. II.; — Biesicki F., Zofia Zarębianka, czyli wyrok na karę śmierci niesłusznie zapadły, Bibl. warsz. 1840 IV.

17595. Trypplin L., Śmierć Czeszejki (wyimek z op. L. S. p. t Zamek Białokamieniecki), Relacya o straszliwem zamordowaniu J. P. Wyleżyńskiego, Relacya w sprawie Kryspina Romana o zbrodnię morderstwa, Strycharz 1724—1730, Syn żebraka, Tajemn. społ.

17596. Informacya w sprawie (?) J. Młodzianowskiego z p. Sulerzyckim, Tyg. lit., Poznań 1843 VI.; Sąd na Lobkowicza w Kętach, Tyg. wiejski, Wadowice 1848; Martynowski Fr. K., Z przeszłości grodów litewskich XV. i XVI. w., Kuryer codzienny 1882 Nr. 292.

17597. De raptu virgineo lib. III. (1577).

17598. Censura acad. Utopiensis adv. Aretium Leocrochtanum (de raptu puellae), Crac 1577 DS.

Sprawa Halszki z Ostroga, zob. Nr. 2878.

17599. Kniaziołucki Zygm., Smutne roki (z XVII. w.), Niwa 1880 str. 485-501.

17600. Kantecki Kl., Samozwanka (proces kryminalny z XVII. w.), Gaz. lwowska 1874 Nr. 118-122.

17601. **Mycielski J.**, Porwana z klasztoru, Prz. pol. 1887, Odb. Krak. 1887.

R: Sawczyński H., Kwart. hist. 1887.

17602. Trypplin C., Sprawa Antoniny Chrzanowskiej o zgwałcenie (1781), Tajemn. społ.

17603. Lisowski W., Uwagi w sprawie Skrzypińskiego (?), b. w. m. (po r. 1805).

17604. Weichardt J. Th, Odpowiedź na zapytanie: Jakim sposobem dzieci zabójstwu zapobiedz? b. r. (E.).

17605. **Lelewel J.**, Pojedynki w Polsce, Poznań 1856, Polska, Dzieje i rzeczy t. IX.; — Morelowski, O pojedynku, Przew. nauk. lit. 1884.

17606. Potyczka Zaremby z Branickim pod Widawą, Tyg. lit. 1838 I., *zob.* Nr. 9164.

17607. Gdacius Ad., Kwestya o pojedynkach, 1674, 1679, 1684; — Tenże, Kontynuacya o pojedynkach, Brzeg 1684, *zob.* Nr. 17000; — Wilkoszowski A. Fr., Quaestio juridica de duellis, Crac. 1744; — Barss Fr., Zdanie o pojedynkach, Warsz. 1776 (DS.).

17608. Candianus, Castellum sive duellum oblatum Sam. Sborovio, Rostochi 1577 DS.

17609. Gronvelle Ph. Ant., Adresse l'assemblée nationale sur son duel, tłómaczenie odezwy obywatelów powiatu N., względem jego pojedynku (po pol. i franc.), Warsz. 1790 DS.

17610. **Semkowicz Wł.**, Nagana i oczyszczenie szlachectwa w Polsce XIV. i XV. w., Studya nad hist. prawa polskiego O. Balzera, t. I. z. 1., Lwów 1899.

17611. **Abraham Wł**, Pojęcie i stanowisko kradzieży w prawie polskiem, Prz. akad. t. II., Odb. Krak. 1881.

17612. **Balzer O.**, Regestr złoczyńców grodu sanockiego 1554—1638 (Mat. hist. I.), Lwów 1891.

R: F. Bostel, Przew. nauk. lit. 1891; a. r., Niwa 1891 Nr. 8; A. B., Prz. pol. 1892 II.; F. S., Prz. sąd. i adm. 1892.

17613. Zembkowicz St., Nie zawsze wierzyć żałobom o złodziejstwach, 1624 DS.

Zob. Nr. 3211.

17614. Win., Wyrok sądu kapturowego przemyskiego z r. 1674 na fałszerzy monety, Wiad. num. arch. 1899 IV.

17615. Malinowski J., Uczenije o prestupłenij po litowskomu statutu, Kiew. uniw. izwiestija 1895 Nr. 4.

17616. Zbiór dekretów trybunału lubelskiego przeciw żydom, 1598 DS.

Procesy żydowskie, zob. Nr. 15949—15959; Dekret na żydów, zob. Nr. 4720.

17617. Śmiglecki M. X., O lichwie i wyderkach, Krak. 1604, 1607, 1613, 1619, 1621, 1635, 1640, 1641 DS.

17618. Uwagi nad szkodliwą lichwą pieniężną i sposoby wstrzymania, 1778; Zalecenie sądom względem długów żydowskich (za sejmu czteroletn.), E. b. r.

17619. Męciński Al., O żebractwie i włóczęgostwie, Prz. sąd. i adm. 1888—92, Odb. Lwów 1893.

17620. Frauenstädt P., Bettel- u. Wagabundenwesen in Schlesien v. XVI. bis XVIII. Jahrh., Ztschr. d. ges. Strafrechtswiss. 1897 t. XVII., przedr. Preuss. Jahrb. t. LXXXIX.

17621. Żebraki w Polsce, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Römer A., Żebracy w pow. nowo-aleksandr (jeziorowskim), Tyg. ill. 1866.

17622. Żebracy w gub. podolskiej, Tyg. ill. 1870.

Zob. Nr. 3356 i 5347.

17623. Milewski K., O czarownicach w Polsce, Bibl. warsz. 1847 I.; — F. O., Prześladowanie czarów w dawnej Polsce, Album uczącej się młodzieży, Lwów 1879; — Niemirowski A., O czarownicach, Tyg. powsz. 1878.

17624. **Rosenblatt J.**, Czarownica powołana, Przyczynek do dziejów spraw przeciw czarownicom w Polsce, Bibl. um. prawnych, Warsz. 1883.

R: Smoleński Wł., Gaz. sąd. 1883 Nr. 38.

17625. Ząbkowic St., Młot na czarownice, Krak. 1614, *zob. Oświata;* — Spee Fryd., Cautio criminalis seu de processibus contra sagas, Poznań 1647; — Instructio romana z r. 1669, *zob.* Nr. 4034, 4393, 4499; — Spee H. X., Czarownica powołana, *zob.* Nr. 4137; — Sprawa przeciwko czarownicy z r. 1699, *zob.* Nr. 4314; — Proces o czary w r. 1719, *zob.* Nr. 4485; — Wawrzeniecki M., Proces o czary w Nieszawie r. 1721, Wisła 1897; — Monita pastoralia de sagis, *zob.* Nr. 4534.

17626. Warschauer, Hexenprocess in Posen, Ztschr. d. hist. Ges., Posen 1888; — Ehrenberg, Ein Hexenprocess 1618, tamże t. III.; — Hassencamp R., Ostrowoer Hexenprocess aus d. Jahre 1719, tamże 1894; — Hockenbeck H., Hexenbrände in Wongrowitz, tamże 1894; — Antonowicz, Kołdstwo, Petersb. 1877.

17627. Relacya o spaleniu 14 czarownic, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Zapolskij M., Czarodziejstwo w siewiero-zapadnom kraju, Etnograf. obozrienie 1890.

17628. Haas A., Ein pommerscher Hexenprocess aus d. J. 1676, Blätter f. Pommersche Volkskunde 1897 V.; Smitt, Hexerei in Pomerellen nach Akten von 1705 und einer Druckschrift von 1793, Neue preuss. Prov. Blätter 1853 III., Königsberg 1853.

17629. Proces z r. 1728 o zapisanie się dyabłu, Bibl. warsz. 1844 II., *zob.* Nr. 4546.

Zob. Nr. 4152 i 11588.

17630. Lebowski O., Rozprawa o karach na zabójstwa w Polsce, Krak. 1836.

17631. Kary i męki w miastach dawnej Polski, Dwutyg. lit., Krak. 1849 I., *zob.* Nr. 16548.

17632. Lengnich G., Dissertatio de origine poenae adultorum, Hallae 1720, 1740; — Kropski St., Quaestio juridica de poenis, Crac. 1733 (DS.).

17633. Sławiński D., De poena conatus, Regiom. 1710; Nicolai Laur. Torun., De duobus reis, diss jurid., Lipsiae 1626; Tetzloff J., De existimatione et infamia, Gedani 1722 (DS.).

17634. Rozprawa o okolicznościach zmniejszających karę, Warsz. 1808.

O prawie łaski, zob. Nr. 15732.

17635. J. A., O karze głównej, Warsz. b. r.

17636. Mauersberger W., O karze śmierci (także o zastosowaniu kary śmierci w prawie polskiem), Gaz. sąd. warsz. 1891.

17637. **Ujazdowski T., Rzecz o gilotynie znanej w Polsce według rzeźby w kościele w Kaliszu, Rozm., Warsz. 1827.**

17638. **Timofejev A. G., Istorija tölesnych nakazanij w ruskom pravě. Hlidka 1898.**

17639. Helcel Z., O grzywnach za Kazimierza W., Kwartalnik, Krak. 1835 I.

17640. **Małecki Ant.**, Grzywny karne w dawnej Polsce i najdawniejsza nasza grzywna mennicza, Kwart. hist. 1893, Odb. Lwów 1893, 2. ed. w tegoż: Z przeszłości dziejowej, t. II., Warsz. 1897.

Por.: Kraj 1893 Nr. 39.

17641. Przyborowski J., Kilka uwag o grzywnach karnych prof. A. Małeckiego, Kwart. hist. 1894; — Piekosiński Fr., W sprawie grzywien karnych w dawnej Polsce, tamże 1894.

17642. **Nowosielski A., Skąd pochodzi słowo grzywna, Dz. warsz. 1853 Nr. 310.**

Kary kościelne, zob. Nr. 12845–12864.

(*c: Przewód sądowy: proces cywilny i karny*).

17643. **Organizacya** sądownictwa polskiego, *zob.* Nr. 16905–16973.

17644. **Hube R.**, Prawo polskie w XIII. w. i Prawo polskie w XIV. w. (sądy, praktyka i stosunki prawne społeczeństwa w XIV. w.), *zob.* Nr. 16092.

17645. Korowicki A., Proces cywilny litewski, Wilno 1826.

17646. Urbach J., Processus judicialis, 1514 i b. r. DS.

17647. Shamotuliensis (Szamotulski) Gr., Processus juris brevior, Crac. 1524, 1531, 1557, *zob.* Nr. 16921.

17648. **Taszycki N.**, Processus judiciarius, Crac. 1534 DS., *zob.* Nr. 2724.

17649. Forma processus judiciarii a. 1553 conscripta, e codice Petropolitano deprompta, ed. Ulanowski B., Arch. kom. prawn. Akad. krak. 1893 I.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1894.

17650. Puncta in judiciis terr. et castr. observanda a. 1544 conscripta, *zob.* Nr. 1041; — Decreta in iudiciis, *zob.* Nr. 1238.

17651. **Dresner T.**, Processus iudiciarius Reg. Pol., Zamość 1601, 1620, Vars. 1636; — Formulae processus judiciarii (prawdopodobnie T. Dresnera), Zamość 1602 (DS.).

17652. Januszowski J., Wywód y obmowa, Krak. 1602 DS.

17653. **Zawadzki T.**, Formula processus judiciarii, Zamość 1602, Crac. 1619; — Tenże, Memoriale processus, Crac. 1611, 1614, 1615, 1619, 1623, Vars. 1637, Crac. 1644, Vars. 1647; — Tenże, Processus judiciarius, Crac. 1612, 1616, 1619; — Tenże, Flosculi practici ex communi jure et forma, E. b. r. (DS.).

17654. Janidlovius J., Processus judiciarius, Crac. 1604, 1606, 1619; — Bozentinus, Processus juris, Crac, 1606 (DS.).

17655. Suski J., Korektura prawa i procesu, *zob.* Nr. 1074; — Tenże, Quaestio de concursu causae, Crac. 1645 (DS.).

17656. Zawisza J., Wskrócenie prawnego porządku processu koronnego, 1613 DS.

17657. **Swoszowski J.**, Processus juris, 1611; — Tenże, postępek prawny skrócony (2 odbicia), Warsz. 1611 (DS.).

17658. **Czaradzki G.**, Processus judiciarii pragmat., Crac. 1612, 1613; — Tenże, Process sądowy, Poznań 1614, 1620, Warsz. 1631, 1636, 1640 (DS.).

17659. Taczalski H., Syntagma processus judiciarii, Crac. 1613 DS.

17660. **Nixdorff J.**, Compendium processus judiciarii Regni Poloniae et Pruss., Judicium tribunalitium, Dantisci 1654, 1655; — Tenże, De tribunalitio Regni Poloniae judicio, Dant. 1655, 1685; — Tenże, Regalis processus judiciarii compendium, editio nova, Dantisci 1685; — Tenże, Formarum judicialium syntagma, Dantisci 1685; — Tenże, Formarum extrajudiciarum syntagma, Dant. 1685; — Tenże, De citatione literali Reg. Pol. tractatio, Dantisci 1685; — Tenże, Opuscula juridico-practica, Dant. 1685 (DS.).

17661. Dunin H., Processus judiciarius, Vars. 1664; — Formankowicz J. St., Medulla sive summa circa ordinem in judiciis, Crac. 1678; — Herden J., Processus judiciarius in foro receptus, Vratislaw 1697 (DS.), *zob.* Nr. 4287.

17662. **Fragmenta controversiarum in causis judicial. Regni Pol., Roma 1715; Löw. J. Chr., De ordinandis precum formulis, Torunii 1720 (DS.).**

17663. Singularia processus judiciarii I. instantiae in gratiam juventutis, Pozn. 1731 i b. r. DS.

17664. **Czechowicz J.**, Praktyka kryminalna, to jest wzór sądzenia spraw kryminalnych, Chełmno 1769, 1785.

17665. Minocki Fr., Terminorum juris interpretatio, Poznań 1775—1778 DS.

17666. **Zamoyski And.**, Krótkie zebranie reguł prawa powszechnego, *zob.* Nr. 1092.

Szymanowski (reforma prawa i procesu), zob. Nr. 17562.

17667. **Umiastowski T.**, Processus judiciarius czyli sposób prawowania się w Trybunale i wszystkich subseliiach W. X. Lit., Wilno 1780, 1781, 1787, Mohylew 1782, 1783, 1784, 1785, Grodno 1782, 1783, Warsz. 1783. Supraśl 1786; — Supplement do sądowego processu, Supraśl 1784 (DS.).

17668. Waga T., Kadencya sądów ziemskich, Warsz. 1785 DS.

17669. Zagórski S., Formulae juridicae, Lublin 1786; Tabulae processus judiciarii Regni Pol., b. r.; Tabulla jurium cancellariae circa obtentionem processuum in offic. castrens., Crac. b. r. (DS.).

17670. Pomorski Stan., Quaestio de criminibus mixti fori, Crac. 1627; Ulrykowicz G., Decreta peripatea judicibus, Lublin 1636; Burszowic M., Questio de natura appelationis, Crac. 1636; Piskorski S., Quaestio de foro et poenis, Crac. 1672; Lochowski St., Regulae juris et loci forenses, Crac. 1701; Stief. B. G., De jurisdictione, Gedani 1715; Seydel, Observationes practicae de juribus, Vratislav. 1717 (DS.).

17671. Ambroski M. Ostrorog, Ternio votorum, Bytom 1621; — Kurkowic W. C., Questio de relatione, Crac. 1623; — Górski J., Questio de vi effecti praescriptionis, Crac. 1626; — Pudłowski St., Quaestio de procesatoribus, Crac. 1634, *zob.* Nr. 15377; — Karyński L., Quaestio de natura praescriptionis, Crac. 1635; — Krusius Dan., Quaestio de visione, Crac. 1638; — Czaplic St., Quaestio de solutionibus, (Krak.) 1638; — Burszowicz M., Quaestio de natura evictionis, Crac. 1637 (DS.).

17672. Accessoria juris polonici seu manipulatio, b. r.; — Moderatio sumptuum judiciarium, *zob.* Nr. 2809.

17673. Pazdro Zb., Rachunek kosztów procesu z w. XVIII. w Polsce, Przegl. prawn. i adm. 1899, *zob.* Nr. 16686—16694.

17674. Conclusiones juridicae ex libro processus judiciarii depromptae, 1751 DS.

Dekreta, zob. Nr. 1406, 3241.

17675. Dekreta executionis (processów po r. 1776), b. r.; Grocholski Fr., Przyspieszenie sprawiedliwości w sprawie, b. r.; Obostrzenie exekucyje prawa do deput. sprawiedliwości (1766), E. b. r. (DS.).

17676. **Gorzycki K.**, Akta procesu o Tarnopol z r. 1690, Rocznik kółka nauk. tarnopolskiego 1896 III.

R: N. J. K., Aten. 1895.

17677. Sprawa trzystuletnia (proces). Pam. Sandomierski 1829 I.; G A., Sprawa o dobra Nóć i Nowawieś we Wrocławskiem od r 1713, Wiek 1857 Nr. 121.

Zob. Nr. 4750, 4804, 5066, 5110, 5142, 5507.

17678. Łazarewskij A., Sudy w staroj Małorossii, Kij. Star. 1898; — Tenże, Zamietki na istoriczeskija monografii D. P. Millera o małorusskom dworjanstwie i statutowych sudach, por. J. K., Zap. tow. Szewcz. 1899 XXIX., *zob.* Nr. 17593.

17679. Łappo J. J., Zemskij sud w Wełikom kniażestwie litowskom w koncie XVI. wieka, Żurn. min. nar. prośw. 1897, por.: J. Czerkaskij, Zap. tow. Szewcz. 1897 XXIX.

17680. Skalkowskij A., Sud w Sieczi Zaporożskoj, Kij. Star. 1886.

17681. Syrokomla J., Sądownictwo na Żmudzi, Prz. powsz. 1897 II. i III.

17682. Laestadius F., Beitr. z. Kunde d. livländ. Gerichtswesens durch J. Skytte, Balt. Mntschr. 1897.

Zob. Dod. I.

17683. Łochowski St., Processus judiciarius granicialis, Crac. 1641; — Paciorkowski M., Regula processus granicialis campestris Regni Poloniae, *zob.* Nr. 17534.

Zob. Nr. 16567.

17684. Korowicki A., Proces graniczny, Wilno 1827.

17685. Wykład praw i jurysdykcyi starostw grodowych i ich sędziów, Warsz. 1785 DS.

Jurysdykcya, zob. Nr. 5062, 5082.

17686. Wykład sprawy przychodzącej pod rozpozn. trybunału przy rugach o sejmiki deputackie pow. Kowieńskiego, 1785 DS.

17687. Hube R., Roty przysiąg krakowskich z końca wieku XIV., Bibl. warsz. 1874; — Tenże, Zbiór rot przysiąg, Warsz. 1888, *zob.* Nr. 1251—1253.

R: Prz. krytyczny 1875; Malinowski, Kwart. hist. 1888; W. Nehring, Arch. f. slav. Philol. 1889; A. Kryński, Prace filol. 1890 t. III.

17688. Formulae juramentorum etc., Vars. 1758; Brandis C G., De relaxatione juramenti, Ged. 1716 DS.

17689. Krucyfiks w Trybunale Lubelskim, Dz. pozn. 1864 Nr. 158.

17690. Przyborowski J., Znaczenie wsteczy w sądownictwie polskiem za panowania Władysława Jagiełły, Bibl. warsz. 1860 III., Odb. Warsz. 1860.

17691. **Lipiński T.**, O ingressyach czyli wjazdach w Polsce, Bibl. warsz. 1844 II.

17692. **Schönett J.**, Dowód ze świadków w prawie mazowieckiem, Prz. sąd. i adm. 1891, Odb. Lwów 1891.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1892.

17693. Rzesiński, Proces cywilny krak. miejski, 1544, Warsz. 1846, *zob.* Nr. 2785.

R: Bibl. warsz. 1841 II.

17694. Kutlinowski St., Quaestio jurid. de testibus, 1732 DS.

17695. Wzór czyli Shema na księgę ziemiańską. b. r. (E.); Riccius E., Tractatus juridicus de ordine processus Castri Wieruszeviensis, Oliva 1691 (DS.).

17696. Porządek sądzenia spraw w tryb. W. X. L., 1698, 1708 (DS.), *zob.* Nr. 16521.

17697. **Maciejowski W. A.**, Rozbiór Czechowicza Praktyki kryminalnej, Bibl. warsz. 1844 III., *zob.* Nr. 17664.

17698. **Ulanowski B.**, Kilka aktów do historyi sądownictwa według prawa niemieckiego w Polsce, Arch. kom. prawn. Akad. krak. V.

17699. Siarkowski Wł. ks., Wyciąg dosłowny procedury karnej z księgi akt wójtowskich b. miasteczka Krzyżanowice od roku 1528-1772 oraz innych akt dawnych, Wisła 1890 IV. str. 812-818.

Zob. Nr. 16328, 16384, 16969, 17078, 17266, 17306, 17317, 17334.

Sądy kościelne, zob. Nr. 1961 i 12845 do 12864.

Wisłocki Wł., Acta rectoralia, zob. Oświata (Szkoły).

17700. **Hube R.**, Wiadomość o sądach bożych czyli Ordaliach w Polsce, z ręk. bibl. miejskiej elbląskiej, Bibl. warsz. 1868 III.

17701. **Winiarz A.**, Sądy boże w Polsce, Kwart. hist. 1891 V.

R: K. J. Gorzycki, Ateneum 1891 III.

Zob. Nr. 2543, 11493, 11650, 16204.

17702. Schraderus J. G., Disputatio de innocentia per torturam purgata, Gedani 1701 DS.

17703. O torturach w Polsce. Przyj. ludu. Leszno 1839 VI.; Statua kamienna używana jako pręgierz we Lwowie, tamże 1847 XIV.

17704. Maciejowski J., Statut wiślicki jakie środki wskazuje do oczyszczenia się z zarzutów kryminalnych, Themis polska, Warsz. 1829 V.; — W B., Odpowiedź, tamże VII.

17705. **Heyzman**, Ustawodawstwo Kościoła o azylach, Pam. Akad. krak. t. IV.

17706. **Ulanowski B.**, O prawie asylów w statutach Kazimierza Wielkiego, Roz. hist. fil. Akad. krak. 1885 XX.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1887.

17707. **Balzer O.**, O ucieczce zbrodniarzów wedle statutów Kazimierza W., Roz. hist. fil. Akad. krak. 1883 XVI.; — Hube R., O zemście i pokorze podług praw polskich i czeskich, b. m. 1829; — Tenże, Wróżda, wróżba i pokora, Aten. 1884, Odb. Warsz. 1884.

R: Sm., Prawda, Warsz. 1884.

17708. Pokora według praw polskich i czeskich, Tyg. pol., Warsz. 1820 VI.

17709. **Pawiński A.**, O pojednaniu w zabójstwie według dawnego prawa polskiego, Warsz. 1884; — Tenże, Odpowiedź wedle obyczaju rycerskiego w prawie polskiem, Aten. 1896 IV.

R: Jagić, Arch. f. slav. Phil. IX.; Sm., Prawda, Warsz. 1884; A. R., Bibl. warsz. 1897 I., Słowo 1897 Nr. 2.

17710. **Dąbkowski P.**, Zemsta, okup i pokora na Rusi halickiej w w. XV. i pierwsz. poł. w. XVI., Prz. pr. i adm. 1897.

R: Kadlec K., Věstn. slov. staroż. 1899.

17711. Bentkowski F., Odpowiedź drabska i wykład jej, Bibl. warsz. 1850 I.

17712. Machczyński, O listach żelaznych (glejtach), Bibl. warsz. 1860.

17713. Zygm. III. wzywa szlachtę ziemi przemyskiej do wykonania wyroku banicyi przeciw Zygmuntowi i Stanisławowi Stadnickim, Dod. Gaz. lw. 1857 Nr. 35, *zob.* Nr. 3616.

17714. Ważny proces w Prusiech tyczący się Polaka, Tyg. pol., Warsz. 1818 IV.

17715. **Groicki B.**, Porządek sądów i spraw miejskich prawa magdeb., Krak. (dwa przebicia), *zob.* Nr. 1159.

Zob. Nr. 1158-1165.

17716. **Dargun L.**, O źródłach Porządku sądów Groickiego, Roz. fil.-hist. Akad. krak. 1890 XXV.

Por.: Balzer O., Kwart. hist. 1889 str. 774 i 1891 str. 401.

Ordynacya czyli urządzenie processu dla sądów miejskich, zob. Nr. 17219.

17717. Regulus W., Cautio criminalis, 1647; Peuski G., De foris delinquentium, Ged. 1715; Opatovius A., Quaestio de possibilitate incarcerationis, Crac. 1624; Tomatis K., Explikacya powództwa z aresztów, War. 1780; Wiadomość o sprawie dyrektora Cuchthauzu z bractwem szpitala św. Benona, b. r.; Kontynuacya indukty dalszej od Instygatorów przeciw inkarceratom kryminalistom (1777), b. r. (DS.).

17718. Postępek prawa czartowskiego, Brześć 1570 DS., nowe wyd: Benis A., Postępek prawa czartowskiego przeciw narodowi ludzkiemu, Bibl. polska krak. Akad. 1893.

R: Rembowski A., Bibl. warsz 1893 III.

E. Stosunki prawne po rozbiorach w latach 1795—1815.

(W zaborze austryackim, pruskim, rossyjskim i w Księstwie Warszawskiem).

17719. **D'Angeberg**, Récueil des traités, *zob.* Nr. 4891; — Akta podziałowe, *zob.* Nr. 4990, 5403, 5447; — Publicandum trzech dworów względem ich poddanych z r. 1799, *zob.* Nr. 5511, 5492, 5527, 5705.

Kongres wiedeński, zob. Nr. 5779.

17720. **Balzer O.**, Historya ustroju Austryi w zarysie, Lwów 1899 (podaje literaturę hist. prawa politycznego austryackiego).

17721. Kochanowski J. Repertorium über Gesetze und Verordn. 1778—1877, Wiedeń 1878; — Globonik, Allg. Gesetzrepertorium nach Materien geordnet, Laibach 1882 (2 ed.).

Bibliografie i encyklopedye, zob. Nr. 16011—16026.

17722. Theresianisches Gesetzbuch v. 1740—1780, Wien 1789 t. 9 (por.: Kropatschek, Repertorium über die Gesetze von 1740—1780); — D. Justizgesetzsammlung, 1780—1848, Wien; — Die politische Gesetzsammlung, 1790—1848.

Wywód praw, zob. Nr. 4992.

17723. **Popłowski Schnür St.**, Z przeszłości Galicyi, 1772—1862, Lwów 1894 t. 2, *zob. Hist. polit.*

17724. Louis Wawel J., Okruszyny historyczne, Prz. polski 1898, Odb. Krak. 1898.

*R: Rolle M., Kwart. hist. 1896.

17725. Zborowskij W., Korotkij oczerk istoryi austryjskoi derżawy, 1774—1850, Otieczestwiennyj sbornyk 1863 Nr. 33—34, 36, 38, *zob.* Nr. 4998.

17726. Ignotus, Zajęcie Galicyi, Aten. 1880 I.; — Łoziński Wł., Galiciana, *zob.* Nr. 4998.

Zob. Nr. 10320—10323.

17727. Herz J. J., Gesch. Darstell. d. Gesetze. Wien 1835; — Gross-Hoffinger A. J., Die Theilung Polens u. d. Gesch. d. österr. Herrschaft in Galizien, Leipzig u. Dresden 1847.

17728. **Kalinka W.**, Galicya i Kraków pod panowaniem austryackiem, Paryż 1853, 2 wyd. Bibl. uniwersalna, Krak. 1898 (Dzieła t. X.).

17729. Z dziejów Galicyi, Prz. lw. 1883; Kilka słów o panowaniu Austryi w Galicyi, Dz. pol., Kraków 1848 Nr. 48—49

17730. **Starzyński St.**, Projekt galicyjskiej konstytucyi 1790/91 (Charta Leopoldina), Przew. nauk. i lit. 1892, Odb. Lwów 1892.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1893; Prawnik 1893 Nr. 2; K. J., Prz. pol. 1893.

17731. Beobachtungen über die Verfass. v. Galizien die Ursachen seines Verfalls, 1790 DS.

Zob. Nr. 5342 i 5397.

17732. D'Elwert, Oesterr. Verwaltungs-Geschichte, Brünn 1880; — Beidtel J., Geschichte d. österr. Staatsverwaltung, hrsg. v Huber A., Innsbruck 1897 t. 2; — Eggendorfer, Repertorium der österr. Verwaltungsgesetzkunde, 2 Theile, Wien 1891.

17733. **Winiwarter J.**, Handbuch d. politischen und Justizgesetzkunde für Galizien, Lemberg 1826.

Zob. Nr. 5095 (Compendiolum).

17734. **Edicta et mandata** Regni Galiciae od r. 1772 do r. 1818, *zob.* Nr. 5548; — Extrakt cyrkularzów i ustaw, *zob.* Nr. 1219; — Ordinationes variae, *zob.* Nr. 5018.

17735. **Gesetze** und Verordnungen für d. österr., böhm. und galizischen Länder v. 1792—1848, Amtl. Anz., Wien 1892—1898; — Asti, Sammlung aller pol. u. d. Polizei-, Justiz-, Militär- etc. Gesetze Österreichs, Praga 1864—1869 (2 ed.).

17736. Koefil D., Systematischer Auszug, Systematyczny wypis z politycznych praw dla Galicyi przez Jana Błażekskiego przetłomaczony (po pol. i niem.), Lwów 1791 t. 2 DS.

17737. Chronologischer Auszug aus den in Galizien und Lodom. einschlagenden Verordnungen. 1795; Toż, in Westgalizien, 1796, *zob.* Nr. 5584 i 5595.

17738. Patenta polit.-adm. dla t. z. Galicyi zachodniej, Themis, Kraków 1834 I—III.

Zob. Nr. 5375.

17739. Drdacki M. v. O., Lexicon der politischen Gesetze f. Galizien und Bukowina, Wien 1842.

17740. **Kasparek J.**, Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. ks. krak. obowiązujących, Kraków 1876 i n.

17741. **Schematismus** für Königr. Galizien u. Lodomerien, Lwów 1773—1815 (1797 do 1803: für Königr. Ostgalizien, Lwów; für d. Königr. Westgalizien, Kraków) DS.

17742. Almanach royal de Gallicie et Lodomerie, Leopol 1776; Almanach historique et généalogique l'année 1796 (DS.).

17743. Kalendarzyk nowy 1779 (Szematyzm urzędników), Lwów 1779 DS.

Kancelarya galicyjska, zob. Nr. 5493.

17744. Jekel F. J., Galiziens Strassen u. Brückenbau, Wien 1809.

R: Pam. warsz. Bentkowskiego 1816.

17745. K. S., Uwagi nad pismami P. Michała Stögera: O lasach i gościńcach publicznych w Galicyi, Czasop. nauk. Bibl. Ossol. 1832 III., zob. Nr. 5643.

17746. Instrukcya o pielęgnowaniu zdrowia, Lwów b. r.; Patent für die Kön. Galizien, Uniwersał ceny na lekarstwa, Lemberg b. r.; Inne rozporządzenia, zob. Nr. 5095, 5118, 5166, 5249, 5282, 5643, 5717, 5741, 5774.

17747. **Finansowe** rozporządzenia, *zob.* Nr. 5342, 5621, 5683, 5717 (podatki); 5032 (podatek wojskowy); 5078, 5206 (taryfa celna); 5312, 5450, 5702 (banknoty); 5576 (stemple); 5032 (loterya); 5184, 5683, 5717 (sól); 5342 (tytoń).

Ustawa górnicza, zob. Nr. 5596.

17748. Waniek J., Informator stemplowy, pod stempel podpadających lub też od niego wolnych przedmiotów, Krak. 1802; — Hayfler E. Ch., Skorowidz stemplowy, Krak. 1803.

17749. Stupnicki H., Systematyczny układ rozporządzeń we względzie myt drogowych, mostowych i przewozowych, tak skarbowych, jakoteż i prywatnych, Lwów 1862.

17750. **Czemeryński K.**, O dobrach koronnych, *zob.* Nr. 16636; — Wykład stosunków własności dóbr ziemskich, inkamerowanych na rzecz skarbu, w Galicyi i Lodomeryi tudzież W. ks. Krakowskiem, Gaz. nar. 1868 Nr. 84–88.

Zob. Nr. 5235, 5643, 5660.

17751. **Louis Wawel J.**, Wojskowa reprezentacya Galicyi po pierwszym rozbiorze kraju, Prz. pol. 1896 IV.; Toż, Okruszyny, *zob.* Nr. 17724, 17752.

17752. Artykuły wojskowe dla ces. król. armii w Wiedniu, Wiedeń 1798, 1808.

Zob. Nr. 5032, 5595, 5608, 5755.

17753. **Louis Wawel J.**, Początkowe sądownictwo austryackie w Galicyi, 1772 do 1784, Prz. prawa i adm. 1897, Odb. Lwów i Krak. 1897.

R: Makarewicz, Prz. pol. 1898 I.; Till, Kwart hist. 1898, Prz. pr. i adm. 1899.

17754. Maasburg, Gesch. der obersten Justizstelle in Wien, 1749–1848, Wien 1879.

Zob. Nr. 284, 1220, 1221, 5095, 5184, 5312, 5444, 5452, 5474, 5512, 5576.

Szkolnictwo, zob. Oświata.

17755. **Harasowsky**, Gesch. d. Codification d. österr. Civilrechts, Wien 1869.

17756. Codex universalis legum civilium, Vindob. 1786; Toż po pol. i niem., *zob.* Nr. 1217, 1218 i 5474.

17757. **Codex civilis** pro Galicia occiden., Viennae 1797; Toż po pol. i niem., *zob.* Nr. 1223–1224; — Codex civilis pro Galicia orientali, Viennae 1797, 1815, *zob.* Nr. 1225.

17758. Wędrychowski L., Promptuarium codicis juris civilis pro Galicia in tribus partibus, Leopoli 1800 (toż po pol.: Skorowidz czyli zbiór alfabetyczny, Lwów 1800).

17759. **Księga ustaw cywilnych**, Wiedeń 1811, *zob.* Nr. 1230 i 5717.

17760. Decisiones ex universo jure Regni, Zamość 1772; Kostkiewicz A. G., Decisiones juridico civiles, Zamość 1774; Proscriptio fine, Leopoli 1784 (DS.).

17761. **Jekel F. J.**, Dissertationes iuridicae, De successione ab intestato (rec. iur. Polon., Magd. et Culm.), De usufructu advitalitio, Vindob. 1801, 1803.

17762. Wittig K., Opusculum de pertractanda haereditate in Galicia, Lwów 1807; — Tenże, Commentarius in normam jurisdictionis, Lwów 1810.

17763. **Rosbierski A.**, Annales jurisprudentiae, Lwów 1810, 1811 t. 2, Annalen der Rechtsgelehrsamkeit, 1812 t. III., 1814 t. IV.

17764. **Tomaschek E.**, Über die in Galizien geltende Erbfolge in Bauerngütern, Wagners Ztschr. f. österr. Rechtsgelehrsamkeit 1840.

17765. Stadnicki hr. A., Prawa i używalność względem spadków włościańskich za rządów Józefińskich, Dod. do Gaz. lw. 1856 Nr. 3–4.

17766. Wittig K., Tractatus de galiciensi tabula, I. Wien 1819.

17767. **Pilat T.**, Prawne stosunki własności tabularnej w Galicyi, Przew. nauk. lit. 1891.

17768. Rosbierski, Komentariusz patentu tabularnego z 4. Marca 1780 dla król. Galicyi, Lwów 1811.

17769. **Ustawa** wexlowa dla Galicyi zachodniej, Krak. 1802, *zob.* Nr. 5576.

17770. Index legum ad codicem judiciarium, normam cridariam, tum instructionem judicialem spectantium ab anno 1781 usque ad annum 1802 inclusive emanatorum, Lwów 1803.

Zob. Nr. 5112, 5375 (opieka), 5135 (potioritas), 5148 (przywilej), 5184, 5558 (małżeństwo), 5235, 5702 (spadek), 5249 (licytacya), 5282 (kredyt).

17771. **Codex** Theresianus u. seine Umarbeitungen, hrsg. v. Harasowsky, Wien 1886 t. 5; — Constitutio criminalis Theresiana, Wien 1769 DS.

17772. **Allg. Gesetzbuch** über Verbrechen 1787, *zob.* Nr. 5249; — Zbiór ustaw o karach, 1769, *zob.* Nr. 5474; — Księga ustaw na zbrodnie i ciężkie policyjne przestępstwa, Lwów 1804, *zob.* Nr. 1220 i 5595.

17773. **Morelowski J.**, Przyczynek do dziejów prawodawstwa karnego, systematu kar i rozwoju więzień w Austryi w ostatnich 100 latach, Przew. nauk. lit. 1887.

17774. Giannelia, Legislazione penale e institutione carcerarie in Austria dai tempi di Maria Teresa ai nostro, Roma 1887.

Pojedynek, zob. Nr. 17605.

17775. Romanowicz T., Studyum do statystyki zbrodni w Galicyi, Przew. nauk. lit. 1873 I.

17776. Füger-Wessely, Gerichtliches Verfahren in Streitsachen nach d. österr. Gerichtsordnung v. 1. Mai 1781, 8. Aufl. v. Aigner, Wien 1887; — Allg. criminal Gerichtsordnung, Powszechne kryminalnego sadu rozrządzenie (po pol. i niem.), Wiedeń 1788, 1789, 1798, 1799; — Codex judiciarius pro Galicia occidentali, Viennae 1797, 1815; Toż po niem., *zob.* Nr. 1226; — Die westgalizische Gerichtsordnung, Wien 1880 (nowe wyd.).

Zob. Nr. 5444.

17777. **O stanach** królestwa Galicyi i kraju Bukowińskiego (i Lodomeryi), Dod. Gaz. lw. 1851 Nr. 12—52, 1852 Nr. 3-15; — Pepłowski St., Sejmy stanowe, Gaz. nar. 1894 Nr. 331.

17778. Organizacya stanów w Król. Galicyi i Lodomeryi, b. r. (E.).

17779. **Drdacki M.**, Die Frohnpatente Galiziens, Ein Beitrag zur Kunde des Unterthanswesens, Wien 1833.

Zob. Nr. 17120.

17780. **Klunker**, Die gesetzliche Unterthansverfassung in Galizien, Lwów 1845—6 t. 3.

17781. **Pilat T.**, Pogląd na historyczne urządzenia gminne w Galicyi, Wiad. statyst. t. IV.

17782. Górski P., Samorząd gminny, Kraków 1894 t. I.

Zob. Nr. 5184, 5249, 17106 i 17107.

17783. Kordasewycz Lew, Błahodianyja wseswitlijszych awstryjskich monarchow i prawitelstwa ich dla Rusynow hałyckych, Zor. Hałyckaja jako album, Lwów 1860 str. 355—389 *zob.* Nr. 4998; — Materjały i uwahy do istorii austro-ruskoho widrodzenia, 1772 do 1848, Żytie i Słowo 1895.

Kościół rzymsko-katolicki, zob. Nr. 13977 do 13982.

17784. Rohrer J., Versuch über die jüdischen Bewohner d. österr. Monarchie, Wien 1804; — Wertheimer, Die Juden in Oesterreich, 1842 t. 2.

17785. **Stöger M.**, Gesetzliche Verfassung der galizischen Judenschaft, 1833 t. 2.

17786. **Grassl J.**, Das österr. Eherecht d. Juden, Dolliner und Grassls Handbuch der oesterr. Eherechtes, Wien 1848.

17787. Caro, Gesch. d. Juden in Lemberg, Krak. 1894.

17788. Kalitowski E., Próba organizacji Żydiw hałyckych za Marji Teresy, Diło 1886 Nr. 129, 132—134.

17789. Odpowiedź przez wydane o neofitach pismo, b. r. E.

Zob. Nr. 5018, 5283, 5375.

17790. Stölzel A., Brandenburg-Preussens Rechtsverwaltung u. Rechtsverfassung, Berlin 1888 t. 2.

17791. **Preussische** Gesetzsammlung Amtl. Ausgabe (od r. 1806); — Hauptregister zu 1806—1883; — Grotefend'sche Ausgabe, 2. Aufl. (od r. 1806—1891), Düsseldorf 1884—1892.

17792. Provinzial-Gesetzsammlung für d. östl. Landesth. d. preuss. Staates, Berlin 1857; — Stanski, Führer durch die Reichs- u. preuss. Landesgesetzkunde von 1806 bis 1885, system. zusammengestellt, Düsseldorf 1886.

17793. **Allgemeines Landrecht** für die Preussischen Staaten, Berlin 1794 t. 3 (1. ed. p. t. Allg. Gesetzbuch z r. 1791); — Jus borussico-brandenburgicum commune e germanico latine versum, Berolini 1800 t. 2, *zob.* Nr. 1213.

17794. Nauka o prawach dla obywatelów państw pruskich, Berlin i Szczecin 1797 (2 ed.) DS.

17795. Ostpreussisches Provinzialrecht, Berlin 1801; — Leman, Provinzialrecht d. Prov. Westpreussen, Leipzig 1832 t. 3; — Niederstetter, Provinzialrecht f. Westpreussen, Danzig 1864.

17796. Baczko L. A., Wodurch entstanden Ost-preuss. Leiden, Königsb. 1814.

Zabór i wywód praw, zob. Nr. 4999, 5425.

17797. **Studniarski A.**, Zbiór praw tyczących się narodowości polskiej i języka polskiego w W. Ks. poznańskiem, Poznań 1861.

17798. **Noach G. A.**, Die staatsrechtliche Stellung der Polen in Preussen, Berlin 1861 (2 ed.).

Zob. Nr. 5559.

17799. **Smoleński Wł.**, Rządy pruskie w ziemiach polskich, 1793—1807, Bibl. um. prawnych, Warsz. 1886 (Spis wydanych edyktów), *zob.* Nr. 1214.

17800 Geordnete Sammlung d. Regierungsschriften, Warschau 1795 DS

17801. **Rejestr czarny** wszystkich dóbr koronnych i duchownych rozdarowanych przez dom Brandenburski, 1794—1798, *zob.* Nr. 5458; toż po niem.: Held H., Das schwartze Register, Amsterd. 1807, *zob.* Nr. 5570.

17802. Materialien zur Geschichte polnischer Landestheile unter preussischer Verwaltung (1. Heft: Aeltere Zeit bis zum Frieden von Tilzitz, 1807), Leipzig 1861.

Zob. Nr. 1083.

17803. **Prümers**, Das Jahr 1793, Urkunden und Actenstücke zur Geschichte der Organisation Südpreussens.

R: Beil. Alg. Ztg. 1896 Nr. 243.

17804. Do historyi panowania Prus w Polsce, Dz. lit. 1860.

17805. H. v. H. auf T., Das Verhältniss der Provinz Posen zum Preussischen Staatsgebiete, por.: Altpr. Mntschr. IX. str. 584 - 588.

17806. Meinecke Fr., Drei Denkschriften Boyen's über Polen u. Südpreussen, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1894 z. 3—4; — Warschauer A., Eine Denkschrift des Ministers Friedrich Wilhelms von der Schulenburg-Kehnert über Südpreussen, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1894 z. 2.

17807. Bornhak, Gesch. des preuss Verwaltungsrechts, Berlin 1886 t. 3; — Klebs D, Landeskulturgesetzgebung in Posen, 2. ed. Berlin 1860; — Dönniges, Die Land-Kultur-Gesetzgebung Preussens seit 1807, Berlin 1845 1849 (3. Bd. Sachregister).

17808. Über Preussens Verwaltung der ehemaligen Polnischen Provinzen, Berlin 1808 (toż po franc. 1808, Cöln 1809) DS., *zob.* Nr. 9778.

17809. **Beheim Schwarzbach Max**, Der Netzedistrikt in seinem Bestande zur Zeit der ersten Theilung Polens, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1892 i 1893, *zob.* Nr. 9629, 10706 i 17817.

R: Krotoski K., Kwart. hist. 1896.

17810. Landesberger J., Aus der Medicinalverwaltung Posens am Ende des vorigen Jahrh., Ztschr. d. Ges. f. Posen 1894 z. 3—4.

Zob. Nr. 5461, 5531, 5586, 5613.

17811. Koch J. L., Kalendarzyk polityczny, Warsz. 1798 1807; Die ehemaligen Beamten des abgetretenen Preuss. Antheils von Polen, ihre Zahl Geschichte, Lage und Rechte, geschildert von einem ihrer Unglücksgefährten, b. m. i r (Gleiwitz 1809).

Gazety, zob. Nr. 9671.

17812. **Finansowe** rozporządzenia, *zob.* Nr. 4999 (taryfa), 5460, 5478 (podatki), 5019 (cło na Wiśle), 5478 (cło), 5623 (akcyza).

17813. Grünhagen C., Eine südpreussische Kriegslieferung von 1794, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1897.

Zob. Nr. 4999, 5019, 5169, 5236, 5425, 5461.

Szkolnictwo, zob. Oświata (Szkolnictwo).

17814. Kamptz C. A., Die Justizreform der preussischen Staaten in den J. 1746—1738, Jahrbuch f. d. preuss. Gesetzgebung LIX.

17815. Meisner J., Eine Justizvisitation in Posen im J. 1798, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1896.

17816. Obwieszczenie względem niektórych urządzeń w sądownictwie w Prusiech południowych, b. r. (E.).

17817. Meisner J, Gerichtsverfassung und Rechtspflege im Netze-Distrikt unter Friedrich dem Grossen, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1892, Odb. Poznań 1892.

Zob. Nr. 4999, 5313, 5459, 5478.

17818. **Chodoręski J.**, Rys hist.-bibliogr. prawodawstwa cywilnego i kryminalnego w dawniejszych Prusach południowych, Pozn. 1869.

17819. **Corpus iuris** Fridericiani, 1. Bd. Von der Processordnung, Berlin 1781 DS.

17820. Luck D., Erbrecht nach dem allg. Landrecht, Berlin 1855.

17821. **Bruneck W. V.**, Zur Gesch. des Grundeigenthums in Ost- u. Westpreussen, Berlin 1895—1896.

R: Below, Sybels H. Z. LXXX, s. 149—150.

17822. Stawiarski J. F., Ordynacya ogólna hyp. dla państw Pruskich (z niem.), Warsz. 1808.

Zob. Nr. 5096, 5516 (ks. hipoteczne); 5425 (wdowy); 5586 (zastaw); 5460 (prawo wekslowe); 5425 (Bank).

17823. Stawiarski J. F., Powszechne prawo kryminalne, Warsz. 1811; Ordynacya ogólna sądowa, Warsz. 1807—1809; Ordynacya kryminalna pruska, Warsz. 1828; — Ordynacya pow. sądowa dla spraw pruskich, 1816, Poznań 1824; — Wądołowski F. K., Skorowidz albo inwentarz ordynacyi kryminalnej pruskiej, Warsz. 1836.

17824. Nachricht allgemeine an d. Publikum über die aus den Kön. Preuss. Staaten nach Sybirien geschickten gefährl. Bösewichter, nebst Schilderung ihres Lebens, Berlin 1802 DS.

Zob. Nr. 5570.

17825. **Żychliński L.**, Historya sejmów W. Ks. Poznańskiego, Poznań 1867; — Tenże, Kartka z dziejów życia publicznego w W. Ks. Poznańskiem, pierwsze sejmy, Prz. polski 1883.

17826. Sejmy poznańskie dawne, Teraźn. i przyszłość, Paryż 1844 z. 1.

Zob. Nr. 5017, 5425 (Indygienat); 5458, 5516 (dobra szlacheckie).

17827. Guradze F., Der Bauer in Posen, Beiträge zur Geschichte der rechtlichen und wirthschaftlichen Hebung des Bauernstandes der jetzigen Provinz Posen durch den preussischen Staat seit 1772, Theil I.: 1772 bis 1805, Inauguraldiss., Halle 1898, *zob.* Nr. 5623, 17056, 17108.

Zob. Nr. 17120.

17828. Rönne, Die preussische Staedte-Ordnung v. 1808-1831, Breslau 1840; — Urządzenie dla wszelkich miast w monarchii pruskiej, Wrocław 1808 (DS.).

17829. Hockenbeck H., Die Stadt Wongrowitz in südpreussischer Zeit, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1894.

Miasta, zob. Nr. 5375, 5460, 5478 (Warszawa), 5701.

Kościół rzymsko-katolicki, zob. Nr. 13973.

Żydzi, zob. Nr. 5483, 15926.

17830. **Zagoskin N. P.**, Nauka istorii russkawo prawa, jeja wspomagatienija, znanija, istoczniki i literatura, Kazan 1891.

R: B-skij V., Żurn. min. nar prośw. 1891.

17831. **Władimirski-Budanow M. F.**, Obzor istorii russkawo prawa, Kiew 1888.

R: Jagić, Arch. f. slav. Phil. XIII.

17832. Leuthold, D. russische Rechtskunde, Leipzig 1889.

17833. Kałaczow N., Ukazatel matieriałow i izsliedowanij po istorii ruskawo prawa, izd. do 1856 r., Archiv istor. i prakt. wiedienij 1859, kn VI, Petersb. 1861.

17834. Langhans F., Die russ. Gesetze ihrem Inhalte nach in alphabetischer Ordnung aus dem russ. v. Helwig J. J., Reval 1792; — Tenże, Repertorium russ. Gesetze, 1786—90, Riga 1792.

17835. Schlözer v., Hist. Untersuchungen über Russlands Reichsgrundgesetz, Gotha 1777 DS.

17836. Hupel, Versuch die Staatsverfassung des russ. Reichs darzustellen, Riga 1791—1793 t. 2.

17837. Lehr, Eléments du droit civil russe (Russie, Pologne, provinces baltiques), Paris 1878—1890 t. 2.

Maciejowski, zob. Nr. 16058.

17838. **Połnoje sobranie** zakonow rossijskoj imperii, I. (1649-1825), Petersb. t. 48; Obszczy chronologicz. ukazatel, Petersb 1859 t. I. (1649—1825); Połnyj chronol. Sbornik zakonow, sost. W. O. Lewanda, Petersb. 1874.

17839. Słowar juridiczeskoj ili swod ros. izaknienij po 1786, Połock 1791; — Prawikow T., Pamiatnik iz zakonow, Władymir 1798—1802, 4. ed. Petersb. 1811—1824 (Alfabet w pam. iz zakonow, Petersb. 1824); — Słowar rucznoj polskich i litewskich zakonow, służaszczych rukowodstwom w sudiebnych tiazbach, per. z polsk., Petersb. 1810.

17840. **Sobranie ukazow** i razporiażenij prawit., 1724 po 1800, b. m.

17841. Ukazy gasudaryni Imp. Jekatieriny, Toż, Pawła i Aleksandra (wyd. rządowe, coroczne, Petersb.).

17842. Ukazatel w swodu zakonow ross. Imp, Petersb. 1834 (1005 str.), 2. ed. 1837.

17843. (Blumenrincq J. V.) Extracte der merkwürdigsten Verordnungen, Ukasen etc. v. 1809 bis 1820, Riga 1821.

17844. **Maciejowski W. A.**, Rzut oka na tak zwane dygesta rosyjskie: Swod zakonow Ros. imp., Warsz. 1868; — Kossecki K., Rys wiadomości historycznych o układzie zbioru praw rosyjskich, Warsz. 1834.

Zajęcie Białorusi, zob. Nr. 4992: Drugi zabór, zob. Nr. 5427; Trzeci zabór, zob. Nr. 5462.

17845. **Ustawy** na gubernie, przeł. Siestrzencewicz, Mohylew 1779, *zob.* Nr. 5097, 5462 i 5504; — Skirniewski M. X., Statut urządzenia gubernii, Grodno 1796 (DS.); — Gub. mińska, *zob.* Nr. 5462; wileńska, *zob.* Nr. 5798; grodzieńska, *zob.* Nr. 5719; augustowska, *zob.* Nr. 10197.

17846. **Urządzenie** administracyi wewnętrznej państwa rossyjskiego r. 1802, *zob.* Nr. 5580.

17847. Nieprzecki J., Lithuaniae M. D. in suos palatinatus divisus, Norimb. 1812, *zob.* Nr. 10416.

17848. Gazeta pow. lit. wileńska, *zob.* Nr. 9747.

17849. Kalendarzyk polityczny 1806-1811, Wilno, *zob.* Nr. 9748.

Archiw gosudarstw. sowieta, zob. Nr. 5544.

Zob. Nr. 5504 (drogi, budowle); 5581 5603 (cenzury); 5667 (wakcynacya); 5758 (choroby); 5669, 5690, 5707, 5747 (tow. dobroczynności).

Szkolnictwo, zob. Oświata.

17850. **Bloch J.**, Finanse Rosyi w XIX. wieku na tle ogólnych dziejów, Warsz. 1883 do 1884 t. 3.

Zob. Nr. 9741.

17851. Kontrakt układowy do ustanowienia Banku imperatorskiego w Odessie (1806), b. m. i r.

Zob. Nr. 5462 (adm. dochodów publicznych i moneta), 5485 (taryfy i cła), 5504, 5533 (poczty), 5504 (komory).

17852. **Zbiór praw**, ustaw i ukazów tyczących się naboru rekrutskiego w imperium rosyjskiem, Grodno 1803, Toż z dodatkiem, 1807, *zob.* Nr 5593.

Zob. Nr. 5485, 5503, 5504.

17853. Tabela dla sądów, *zob.* Nr. 5020; Komisye sądowo-edukacyjne, *zob.* Nr. 5646; Wybory sędziów, *zob.* Nr. 17861.

17854. Nakaz Imper. Jekateriny II. (dla komisyi prawodawczej), Bibliogr. otrewki Nr. VIII., Otecz. Zap. t. XCVI. (1854) Otd. II., t. XCVII. (1854) Otd. II., por.: Archiw istor. i prakt. swied. 1859 kn. VI., *zob.* Nr. 5136.

17855. Poliejnow D., Ist. swiedjenia o Jekaterinskoj kom. dla soczynienija projektu nowawo ułożenia, Sbornik russ. ist. obszczestwa, Petersb. 1869 IV., por.: Russkij Wiest. 1861 Nr. 12 (art. Sołowiewa A.).

17856. Trudy kommissii zajmującej się układem prawa, Petersb. 1805, *zob.* Nr. 5015.

17857. **Kamieński T.**, Specimen de principiis philosophicis juris civilis in genere et in specie iuris dominii a. 1807 die 30. Augusti Mosquae praemio ornatum, Vilnae 1816.

17858. **Wesołowski J.**, Rozprawa z powodu rozszerzającego się coraz bardziej mniemania w kraju wołyńskim, że opieka męża nad żoną jest niesłusznością, Krzemieniec 1815.

17859. **Hube R.**, Historya prawa karnego ruskiego, Warsz. 1872; — Horchland, Prawo kryminalne ross., Wilno 1817.

17860. **Ukazy** o przywilejach szlachty, *zob.* Nr. 5285.

17861. **Zdanowicz M.**, Kazanie przy powitaniu Sądu głównego W. X. L., 1800 d. 6. Maja; Skirniewski M., Kazanie z okol. wyboru sędziów dożywotnich w Łucku 23. maja 1800; Reddig J., Kazanie na wyborze urzędników gub. wołyńskiej, 1802, Toż 1805, Toż 1811, *zob.* Nr. 8720, *zob.* też Nr. 5485 i 5636.

Lista kawalerów orderu św. Stanisława, zob. Nr. 5650.

17862. **Swod** miestnych uzakonienij gub. ostzenskich, Petersb. 1845.

17863. Bjelow G. W., Graždanskoje prawo gubernij Carstwa Polskawo (według Majera), Warsz. 1879; — Szyfer S., Graždanskije zakony w carstwie Polskom, Warsz. 1880.

Zob Nr. 5214, 5485 i 5505.

17864. **Włościanie** i kwestya poddaństwa, *zob.* Nr. 5503, 5605, 5615, 5668, 17050—17183.

Kościół katolicki, zob. Nr. 13983—14010.

Żydzi, zob. Nr. 5603.

17865. **Ustawa** konstytucyjna Księstwa Warszawskiego, Statut constitutionnel du Duché de Varsovie, z r. 1807 (po polsku i franc.), *zob.* Nr. 5635.

17866 **Rembowski Al.**, Przyczynek do dziejów konstytucyjnych księstwa warsz., studyum hist.-polit., Przew. nauk. lit. 1896, Odb. Kraków 1896.

R: Schnür Pepłowski, Kwart. hist. 1897.

17867. **Dziennik** praw Księstwa Warsz. od r. 1808 do 1812. t. I.—IV. i Skorowidz, *zob.* Nr. 5637.

17868. **Sejmy** Księstwa Warsz., *zob.* Nr. 5672 (r. 1809), 5710 (r. 1811), 5735 (r. 1812); Konfederacya generalna, *zob.* Nr. 5740.

17869. **Cieszkowski St. D.**, Senatorowie Księstwa Warsz. i Królestwa kongresowego, 1807—1815—1831, Warsz. 1891.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1893.

17870. **Dziennik** decyzyi Rady stanu Księstwa Warsz. w przedmiotach administracyjnych i jurysdykcyjnych, Warsz. 1811.

17871. Heylman A., Rys historyczny przemian Rady stanu, Warsz. 1864.

17872. **Dziennik** praw tyczących się nominacyi urzędników (Warsz. 1809).

17873. Dzierożyński D., Instrukcya dokładna o urzędnikach i aktach stanu cywilnego, Warsz. 1813.

17874 Łuszczewski J. P., O organizacyi prefektur, Warsz. 2. sierpnia 1809 i 2. stycznia 1810.

17875. Śrzedziński F. P., Urządzenie policyi i porządku w sądach, tłó ı. z franc., Warsz. 1810.

17876. Harl J. P., Nauka policyi, dzieło podręczne, tł. z niem. 1809, Bydgoszcz 1811; Jakob L. H., Zasady prawodawstwa i instytucyj policyjnych, t. 2, Warsz. 1815.

17877. Dywidenda, wiersz K. T. (maluje biedę urzędników Ks. Warsz.), Pam. warsz. Bentkowskiego 1815,

Zob. Nr. 5632, 5652, 5679, 5691, 6535, 9774,

17878. Zbiór przepisów i ustaw co do administracyi skarbowej, 1809.

17879. **Specyfikacya** ogólna przychodów Księstwa Warsz., z wyszczególnieniem departamentów i rodzaju podatków, b. m. i r., *zob.* Nr. 5691.

17880. **Żółtowski St.**, Die Finanzen des Herzogsthums Warschau, Poznań 1892, 1893.

R: Rembowski A., Bibl. warsz. 1891 I., 1894 III.; Głąbiński St., Kwart. hist. 189x; J. Milewski, Prz. pol. 1892 I., 1893 I.; A. R., Niwa 1892.

Zob. Nr. 5638, 5652, 5691, 5708, 5709, 5722 (instr. skarbowe i t. p.), 5634, 5722 (ewal. monety).

17881. **O Banku** narodowym w Polszcze ustanowić się łatwo mogącym, Warsz. b. r.

17882. Kartki z dziejów Banku polskiego podług pamiętników b. urzędnika, Dod. Prz. tyg. 1885 II.

17883. **Artykuły** wojskowe, Warsz. 1809.

17884. Kodex kryminalny dla wojska polskiego, z tabl., b. m. i r.; Toż, War. 31. marca 1815.

17885. Bniński Al., Rozprawa o ćwiczeniach piechoty polskiej, Warsz. 1810; — Tenże, O jeździe, Warsz. 1811; — Kiński G. W., Elementarz służby wojskowej, przez oficera polskiego, Warsz. 18..

17886. Podręcznik dla podoficerów piechoty, Warsz. 1812; — Wyciąg wiadomości potrzebnych dla wojskowych niższego stopnia z regulaminem dla X. Warsz., wyd. w Krak. 1810, Kalisz 1831; — Chantreau P. M., Wyciąg z historyi elementarnej wojskowej, Warsz. 1812.

17887. Grand-Maison, Mała wojna czyli opis służby lekkich pułków, przez pułk. Dziewianowskiego przeł., cz. 2, Warsz. 1812.

17888. Kocietulski J. L., Przepisy jeżdżenia na koniu, robienia pałaszem i lancą, dla lekkiej kawaleryi, b. m. i r.

17889 Gutkowski W., Rozprawa o fortyfikacyi na pos. Tow. kr. warsz. 30. kwietnia 1811, Warsz. 1811; Wyjątek z dzieła Imc. P. Carnot o obronie twierdz, Warsz. 1812.

17890. Godebski C., Przepis musztry i manewrów piechoty, Warsz. 1815.

17891. Willie J., Chirurgia obozowa przez Tomorowicza sztabslekarza 7. pułku piechoty (Dod. z Chirurgii Ravatona 1786 i Szymkiewicza 1806), Warsz. 1817.

17892. Frankowski J., O założeniu szkoły kaliskiej rycerskiej, Popisy szkoły kaliskiej 1815/16, Kalisz 1816; — Tenże, Na examen publiczny w kaliskim korpusie r. 1810—14, Kalisz 1810—1814.

Zob. Nr. 5630, 5633, 5634, 5652, 5671, 5676, 5693, 5729.

Szkolnictwo, zob. Oświata.

17893. **Organizacya sądów**, *zob.* Nr. 5637 i Nr. 1232, 5632, 5679, 5749, 9914.

17894. **Dziennik dekretów** sądu kassacyjnego Księstwa Warsz., t. I. (1810—1811), t. II.: Dziennik wyroków sądu kassacyjnego Księstwa Warsz., Warsz. 1812.

17895. C. Z., Materyały do kom. nad organizacyą sądu kassacyjnego Księstwa War., Jurisprudencya tegoż sądu, Themis pol. 1829 VI., VII.

17896. **Konic H.**, Sąd kassacyjny za czasów księstwa warszawskiego i jego jurisprudencya, Gaz. sąd., War. 1891 Nr. 14—15; — Szaniawski, O sądach pokoju, Pam. warsz. 1809 I.; — Gawarecki W. H., Wiadomość o sądzie pokoju, Warsz. 1816; Toż, Pam. warsz. 1817.

17897. Wzory różnych czynności sądowych, Warsz. 1808; Toż stosownie do kodeksu prawnego, War. 1810.

17898. Organizacya notaryuszów, Warsz. 1812, *zob.* Nr. 5723.

17899. **Codex Napoleonis**, Kodeks Napoleona, *zob.* Nr. 1233 i 5655.

17900. **Dziennik** praw zawierających wyroki królewskie, Warsz. 1808 t. 4.

17901. (Fryderyk August, król saski), Ogłoszenie uchwały izby poselskiej uzupełnienia artykułu l. 907. kodeksu Napoleona, b. m. i r.

17902. Delsol J. J., Zasady kodeksu Napoleońskiego w związku z nauką i jurysprudencyą, Warsz. 1873—1874 t. 3.

17903. Malinowski, Opieka podług kodeksu Napoleona dla X. Warsz., Poznań 1811; — Kamieński J., O przedawnieniu czy preskrypcyi wedle praw francuskich, Łomża 1814.

17904. Bielski A., Sposoby do ocalenia majątków obywateli Ks. Warsz., Kalisz 1809; — Projekt do ust. kassy amortyzacyjnej, Rawicz 1811.

Zob. Nr. 5711, 9809 i 17539.

17905. Gliszczyński A., Uwagi nad projektem amortyzacyi długów ziemiańskich w depart. bydgoskim, Bydgoszcz 1811; — Łętowski L., O moratoryum, Warsz. 1816; — (Stawiarski J. F.), Uwagi nad moratorium, Warsz. 1816, *zob.* Nr. 5628 i 9798.

17906. Instrukcye hipoteczne, *zob.* Nr. 5679.

17907. **Kodeks** przestępstw i kar, Warsz. 1811, *zob.* Nr. 1234.

17908. Motiva kodeksu franc. kryminalnego, *zob.* Nr. 1234.

17909. **Kodex** postępowania sądowego cyw. franc., Warsz. 1807, 1810, 1821, *zob.* Nr. 1234; — Przypisy do tegoż przez Łabęckiego A., Warsz. 1811.

17910. **Kodeks** postępowania sądowego kryminalnego, *zob.* Nr. 1234.

Zob. Nr. 5632.

17911. Kleczkowski J., O dopuszczalności dowodu ze świadków wedle kod. Napoleona, Warsz. 1870.

Zob. Nr. 5637.

17912. **Instrukcya** ogólna tycząca się ułożenia ksiąg obywatelskich, Warsz. 1808.

17913. Kiel A., Statuten u. Verordnungen über den neuen Adel in Frankreich und die Majoratsgüter, welche Franzosen in Grossh. Warsch. besitzen, Cöln 1810.

Miasta, zob. Nr. 5632 i 17203.

Włościanie, zob. Nr. 5626, 5636, 5772, 5783, 9777, 9864, 17054—17064, 17104.

17914. **Pisarze polityczni:**

— Bielawski J., Projekt konstytucyi, *zob.* Nr. 5636.

— Starowieski, List do przyjaciela, *zob.* Nr. 5636.

— Szaniawski, Koresp., *zob.* Nr. 5636 i 9759.

— Observations, *zob.* Nr. 9769.

— Kołłątaj H., Uwagi nad teraźn. położeniem, *zob.* Nr. 9775.

— Staszic St., Do sejmu, *zob.* Nr. 9777.

— Strojnowski, O ugodach dziedziców z włościanami, *zob.* Nr. 9777.

— Tenże, Duch prawa, *zob.* Nr. 9777.

— Staszic St., Do sejmu, *zob.* Nr. 9797.

— Przestroga dla współziomków, *zob.* Nr. 9797.

— Węgrzecki St., Uwagi itd., *zob.* Nr. 9798.

— Małowieski B., Uwagi polityczne, *zob.* Nr. 9799.

— Gliszczyński A., Uwagi nad dochodami, *zob.* Nr. 9799.

— Pisma odnoszące się do Moratorium, *zob.* Nr. 5711 i 9809.

— Owidzki J., Spostrzeżenia, *zob.* Nr. 9809.

— Szumski, Myśli, *zob.* Nr. 9809.

— Listy obywatelskie, *zob.* Nr. 9896.

— Biernacki, Uwagi nad rządem Polski, *zob. Dod. I.*

2. Stosunki ekonomiczne.

A. Wiadomości wstępne.

(a: Bibliografie, czasopisma i ważniejsze podręczniki; poglądy ekonomiczne w Polsce).

17915. **Engelmann W.**, Bibliotheca oeconomica, Leipzig 1841; — Coquelin et Guillaumin, Dictionaire de l'économie politique (Le bibliographie génèrale de l'écon. polit.), Paris 1854–1855 t. 2; — Stammhammer J., Bibliographie d. Socialpolitik, Jena 1896; Nachträge, Jena 1900; — Mühlbrecht O., *zob.* Nr. 16013.

17916. **Jahrbücher** für Nationalökonomie und Statistik, hrsg. v. Hildebrand B., Jena 1863—1881 (bibliografia na końcu każdego tomu) t. 34 (Register); od r. 1881 v. Johannes, Conrad etc.; — Staats- und Socialwissenschaftliche Forschungen, hrsg. v. Schmoller (od r. 1878), Leipzig; — Schriften d. Vereins f. Socialpolitik (od r. 1873).

17917. **Collection** des principaux économistes, par Coquelin et Guillemont, Paris od r. 1843.

17918. Blanqui, Hist. de l'écon. pol., Paris 1860; — Roscher, Gesch. der Nationalök., München 1874; — Schmoller, Literaturgesch. der Staats- u. Socialwiss, Leipzig 1888; — Dühring E., Krit. Gesch. der Nationalökonomie (ost. wyd. Leipzig 1890); — Eisenhart H., Geschichte d. Nationalök., 1891; — Ingram K., Gesch. der Volkwirthschaftslehre (niem. przekład 1890).

17919. Biliński L., Ekonomia społeczna, jej rozwój w XIX stuleciu i stan jej w bieżącej chwili, mowa inaug., Przew. nauk. lit. 1874.

17920. **Smith**, Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (1. ed. 1776) with notes by Mc. Colloch ed., London 1889.

17921. **Say**, Cours d'économie politique, éd. par Baudrillart, Paris 1889 (1. ed. 1802).

17922. Baudrillart, Eléments d'écon. rurale, industrielle, commerciale, Paris 1867; — Beauregard, Eléments d'écon. politique, Paris 1887; — Courcelle-Seneuil, Traité d'écon. polit. et de physiologie sociale, Paris 1889; — Laveleye de, Eléments d'econ. pol., 3. ed. Paris 1890; — Leroy-Beaulieu, Précis d'écon. politique, Paris 1888 (wiele wydań, przekład niem. i pol.).

17923. Stein, Lehrbuch der Volkswirthschaft, Wien 1858 1 ed.; Die Volkwirthschaftslehre, Wien 1878 2 ed.; — Wirth, Grundzüge d. Nationalökon., Cöln 1873—1883 t. 4.

17924. **Roscher**, System der Volkswirthschaft, Stuttgart 1885—1889 t. 4 (wiele wydań); — Cohn, System d. Nationalökonomie, Stuttg. 1885—1889 t. 2.

17925. **Wagner**, Lehr- u. Handbuch der politischen Oekonomie, 4 Abth. 1883—1893.

17926. **Schönberg G.**, Handbuch der politischen Oekonomie in Verbindung mit Buchenberger, Conrad etc., Tübingen 1897 4 ed.

17927. Gide K., Zasady ekon. społecznej, z 3. wyd. przeł. J. Leo, Krak. 1893.

17928. **Schmoller G.**, Ueber einige Grundfragen d. Rechtes und d. Volkswirthschaft, Jena 1875.

17929. **Meyer M.**, Die neuere Nationalökon. in ihren Hauptrichtungen (3. wyd. 1883); — Sax E., Das Wesen u. die Aufgaben d. Nationalökon., 1884; — Elster L., Wörterbuch d. Volkswirtschaft, Jena 1898 t 2.

Por.: Mühlbrecht, Wegweiser str. 385 i n.

17930. Marassé M., Przegląd polskiej lit. ekonomicznej, Krak. 1864.

17931. Popławski A., Zbiór niektórych materyi politycznych, Warsz. 1774 DS.

17932. Strojnowski W., Ekonomika powszechna, krajowa, narodowa, Warsz. 1815.

Staszyc St., zob. Nr. 8537.

17933. Kołłątaj H., Porządek fizycznomoralny czyli nauka, Krak. 1810, *zob.* Nr. 9609.

Czacki T., zob. Nr. 16045, 16079.

Surowiecki, zob. Nr. 17203.

17934. Wykład ekonomiki politycznej, Warsz. 1791; Kukolnik G. B., Zbiór prawideł ekonomicznych podług starożytnej i teraźniejszej ekonomiki, Zamość 1800—1802 3 cz.; Bromirski J., Spostrzeżenia i uwagi nad bogactwem i charakterem narodowym, Płock 1817.

17935. **Skarbek Fr.**, Gospodarstwo narodowe, Warsz. 1820—1821; Gospodarstwo nar. stosowane, Warsz. 1860.

17936. Kamiński H. U., Filozofia ekonomii materyalnej, Poznań 1846—1845 t. 2.

17937. Morzycki, Fundamenta budowy społecznej, Poznań 1852; — Jakubowicz L., Zasady gospodarstwa społecznego. Żytomierz 1861.

17938. Dangel, Ogólne zasady ekonomii politycznej, Warsz. 1862; — Grabowski L., Ekonomia polityczna, Warsz. 1869.

17939. **Supiński J.**, Pisma, Lwów 1872 t. 5.

17940. **Biliński L.**, Wykład ekonomii społecznej, Lwów 1873/4 t. 2, 2. wyd. 1879/80, 3. wyd. 1892/3 (t. II. w opracowaniu S. Głąbińskiego).

17941. Rembowski Al., Fragment z hist. nauk społecznych [„Oeconomia" Jana Seklucyana (1546) i „Gospodarstwo" Gostomskiego (1588)], Niwa 1890 Nr. 2—3.

17942. **Gargas Z.**, Poglądy ekonomiczne w Polsce XVII. w., Prz. pr. i adm. 1897, Odb. Lwów 1897.

R: A. R., Bibl. warsz. 1898 II.; Tydzień 1898 Nr 11; Z. Daszyńska, Życie 1898 Nr. 12; Gorzycki K. J., Słowo pol. 1898 Nr. 137 i 146; B. Koskowski, Głos 1898 Nr. 17.

17943. **Marchlewski J. B.**, Fizyokratyzm w dawnej Polsce, Bibl. warsz. 1896, Odb. Warsz. 1898 (toż po niem.: Der Physiokratismus in Polen, Züricher volkswirtschaftliche Abhandl. 1897).

R: Oncken A., Deutsche Literaturztg. 1897 Nr. 50; Ż., Prawda 1897 Nr. 18; Z. G., Czasop. akad. 1897; Gorzycki K. J., Słowo pol. 1898 Nr. 137 i 146; B. Koskowski, Głos 1898 Nr. 19; Dutlinger E., Prz. tyg. 1898 Nr. 10.

Pisarze polityczno-społeczni, zob. Nr. 17478.

17944. Gloger Z., Chryzanty O p a c k i (ekonomista polski), Tyg ill. 1875 I.

17945. Feliks Ł o y k o jako ekonomista (streszczenie rękopisów jego), Krak. 1885.

17946. Gracyan K o r w i n twórca pisma Irys († 1822), Irys 1822 VI.

17947. **Pietkiewicz Z.**, Ekonomiści w Polsce, I. Wawrzyniec Surowiecki, II. Fryderyk Skarbek, III. Hieronim Strojnowski (biskup), Dod. Prz. tyg. 1885—1887.

(b: Stosunki ekonomiczne w ogólności. Rolnictwo).

17948. **J. A.**, Rys dziejów gospodarstwa krajowego w zestawieniu z obyczajem narodu od czasów pierwotnych aż do ostatnich (Wyd. młodzieży im. A. Mickiewicza t. II.), Krak. 1893; — Tenże, Zarys obyczajów szlachty w zestawieniu z ekonomiką i dolę ludu w Polsce i Litwie, Kraków 1897/8 t. 2.

R: Gawroński F., Ekonomista pol. 1894 XVII.; Kraj 1897 Nr. 84.

17949. Adamski W., Kilka słów o stosunkach społecznych w Polsce od najdawniejszych czasów aż do

obecnych, Krak. 1896 (str. 16); Doliwa Z., Szkice historyczno-społeczne (O poddaństwie w Polsce, Objawy kapitalizmu w Polsce), Zurych 1893.

Ekonomiczno-społeczne stosunki stanów, zob. Nr. 16974 i n.: szlachta, zob. Nr. 16974 do 17049; włościanie, zob. Nr. 17050—17182 (kolonizacye Nr. 17158—17172); miasta, zob. Nr. 17184—17418.

Skarbowość, rachunki skarbowe, królewszczyzny i t. d., zob. Nr. 16597—16721.

Dziesięciny kościelne, zob. Nr. 14388.

17950. Rostafiński J., Polska z czasów przedhistorycznych pod względem fizyograficznym i gospodarskim, *zob.* Nr. 10154.

17951. Gloger Z., Notatki do dziejów gospodarstwa i rolnictwa społecznego, (ze źródeł średniowiecznych), Niwa 1892.

Stan ekon. Rusi, zob. Nr. 16264 i 17526.

17952. **Szajnocha K.**, Zdobycze pługa polskiego, Szkice hist.; — Tenże, Jagiełło i Jadwiga (stan ekon. Polski w XIV. w.), *zob. Hist. polit.*

17953. Piekosiński Fr., Rachunki dworu Wład. Jagiełły i król. Jadwigi, *zob. Dod. I. (Dokumenty i Skarbowość)*; — Czołowski A., Księga przychodów i rozchodów Lwowa 1404—1414, *zob.* tamże.

Długosza: Liber beneficiorum, zob. Nr. 1320 i 6748.

17954. Szaraniewicz J., Rys wewnętrznych stosunków Galicyi wschodniej w drugiej połowie XV. w., *zob.* Nr. 16984; — Winiarz A., Ziemia sanocka 1463—1552, *zob.* Nr. 17527.

17955. Pawiński A., Liber quitantiarum 1484—1488, 1501—1506, *zob. Dod. I.* (*Dokumenty i Skarbowość*).

Łaskiego J. Liber beneficiorum, zob. Nr. 1319.

17956. **Czerny Fr.**, O wpływie odkryć na Polskę w XVI. w., Arch. lit. i ośw. Akad. um. krak. 1886 t. V., por.: Kraj 1884 Nr. 32 i 34.

17957. **Pawiński A. i Jabłonowski A.**, Polska XVI. w., *zob.* Nr. 2430; — Pawiński A., Własność ziemska w Wielkopolsce w XVI. w., *zob.* Nr. 17528.

17958. **Pułaski K.** Gospodarka królowej Bony na kresach, *zob.* Nr. 16642 (także Nr. 2831).

17959. Hruszewskij M., Dwa dokumenty do wnitrisznoj istorii w. kn. ljtowskoho w XVI. w., Zap tow. Szewcz. 1896 t. XIII.

Ustawa ekon. dla Litwy z r. 1529, zob. Nr. 2696.

Lustracye i inwentarze, zob. Nr. 16643 do 16652 i Dod. I.

17960. **Informatio** de rebus oeconomicis Poloniae 1581, SS. rr. pol. XV, Crac. 1871.

17961. Falke J., Die Geschichte des Kurfürsten August von Sachsen in Volkswirthschaftlicher Beziehung (Preisschriften, hrsg. v. d. Jabłonowskischen Ges. B. XIII), Leipzig 1868

17962. **Krasiński Ad.**, Geschichtliche Darstellung der Bauern-Verhältnisse in Polen und d. wirthschaftlich-rechtlichen Reformen im ersten Decennium d r Regierung Stan. Augusts, 1765—1774, Theil II, Krakau 1898.

17963. **Chotkowski Wł.**, Gospodarstwo społeczno-polityczne polskie i traktaty handlowe Rpltej z mocarstwami rozbiorczemi w 1775 w świetle tajnych relacyi dyplom, Rocz tow. nauk. toruńskiego 1897 IV.

17964. **Korzon T.**, Stan ekonomiczny Polski w latach 1782—1792, Aten. 1887 II—IV.

Korzon T., Wewnętrzne dzieje Polski za Stan. Augusta, zob. Hist. polit.

Opisy kraju, zob. Geografia (Nr. 10168 do 10548).

17965. **Raczyński E.**, Handel, przemysł i ziemiaństwo Wielkopolski, Wspomnienie Wielkopolski I.

17966. **Romanowski J.**, Rys stosunków ekonomicznych gubernii radomskiej na podstawie akt hipoteki gubernialnej i akt notaryalnych w Radomiu, Warsz. 1892.

17967. Wasylienko W., Ekonomiczeskije oczerki kobielakskawo ujezda połtawskoj gubierni, por.: K-ij O., Zap. tow. Szewcz. 1897 XVIII.

17968. Spahn M., Verfassungs- u. Wirthschaftsgesch. des Herzogth. Pommern von 1478—1625, Rachfahl. Forsch z. brandb. u. preuss. Gesch 1898 XI.

17969. **Rawita Fr., Losy wielkiej fortuny na kresach, Przew. nauk. lit. 1891.**

17970. **Rappaport A., Ekonomiczny stan Żydów, Dz. lit. 1862.**

17971. Bibliographie universelle de l'agronomie et l'horticulture par une société de savants français et étrangers, dirigée par Tollabi Paris 1830.

17972. Schober E. M., Encyklopaedie der Landwirthschaftswissenschaft, Dresden 1856; — Tenże, Lehrbuch der Landwirthschaft mit Angabe der Litteratur, Dresden u. Leipzig 1848—1855 t. 4.

17973. **Encyklopedya rolnicza** pod red. Lubomirskiego J. T., Stawiskiego Ed. i Przystańskiego, Warsz. 1774, nowe wyd. wychodzi.

17974. Kamiński J. A., Piśmiennictwo polskie rolniczo-technologiczne od r. 1549 do r 1835, Lwów 1836.

17975. **Pilat Wł.**, Stosunki agrarne wieków średnich, Przew. nauk. lit. 1889; — Tenże, Stosunki agrarne w czasach nowożytnych, tamże (Odb. p. t.: O rencie gruntowej. Lwów 1889).

R: Dargun L., Kwart. hist. 1890.

17976. **Meitzen A.**, Siedelungen u Agrarwesen der Westgermanen und Ostgermanen, der Kelten. Römer, Finnen u. Slaven, Berlin 1895 I. (Wanderungen, Anbau u. Agrarrecht der Völker Europas nördlich der Alpen I).

Zob. Nr. 13442.

17977. **Lamprecht K.**, Deutsches Wirtschaftsleben im Mittelalter, Leipzig 1886 t. 4.

Zob. Nr. 11476.

17978. **Stawiski E.**, Poszukiwania do historyi rolnictwa krajowego, Bibl. warsz. 1851 II. –III.; Toż rozszerzone, Warsz. 1858, *zob.* Nr. 17102.

R: Gaz. warsz. 1857 Nr. 310; Dz. pozn. 1860 Nr. 40.

17979. Krótki przegląd dziejów rolnictwa i stan obecny onegoż w Polsce, Dod. przemysłowo-rolniczy do Czasu 1860 Nr. 1.

17980. Gawroński Rawita Fr., Pogląd na historyą rolnictwa w Polsce, Ekonom polski XVII., Odb Lwów 1894.

R: Gorzycki K. J., Przew. nauk. lit. 1895.

17981. Barański A., Księgi gospodarskie z XVI. w, Gaz. roln 1885 Nr. 49

17982. Kroszyński St., Trzy epoki polskiego rolnictwa, Album ucz. się młodzieży, Lwów 1879.

O łanach w Polsce, zob. Nr. 17415 do 17418.

Liber fundationis claustri Heinrichow, zob. Nr. 6348—6351 i 17090.

17983 **Lubomirski T J.**, Rolnicza ludność w Polsce od XVI. do XVIII. w, *zob* Nr. 17075.

17984. **Chomętowski**, Materyały do dziejów rolnictwa w Polsce w XVI. i XVII. w., *zob.* Nr. 2428 i 3373.

17985. Materyały do hist. rolnictwa, Album lit. Wójcickiego II.

17986. **Jabłonowski A.**, Ludność rolnicza ziem ukrainnych, *zob.* Nr. 17147.

17987. **Wołowski M.**, Rolnictwo za Stanisława Augusta Gaz. roln. 1886 Nr. 22—24, 28—39.

Ustawodawstwo agrarne sejmu czteroletniego, zob. Nr. 5256—5383.

17988. Ardant G., La question agraire et la Pologne, *zob.* Nr. 17063.

17989. Paszkiewicz, Rolnictwo na Litwie, Dz. wil. 1816.

17990. Budzynowskij W., Agrarni widnosyny Hałyczyny, Zapysky nauk. tow. im. Szewcz 1894 t. IV.

17991. Idzikowski Fr., Geschichte der Stadt u. ehemaligen Herrschaft Rybnik in Oberschlesien (z planem), Breslau 1861; Franzkowski J., Die ehemaligen Bisthumsgüter im Wartemberger Weichbilde, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. u. Alterth. Schles. 1897 t. XXXI.

Dobra Zalesie, 1573—1754, zob. Nr. 3092.

Zob. Nr. 10695, 13788, 17296.

17992. **Seklucyan J.**, Oeconomia albo gospodarstwo, Królewiec, 1545, wyd Z. Celichowski, Bibl. pisarzów pol., Krak. 1890.

R: a. r., Bibl. warsz. 1894 I.; Tyg. ill. 1891 Nr. 64, *zob.* Nr. 7100.

17993. Crescentyn P., Księgi o gospodarstwie, Krak. 1549, 1571 DS.

17994. Gliczner E., Nauka i praktyka, z której rozmaite czasy i czasów postępki, a przygody dobre i złe, pogodne i niepogogodne wyrozumieć, 1558 DS.

17995 Rey z Nagłowiec Mik., Żywot człowieka poczciwego, *zob. Oświata (Literatura).*

17996. **Gostomski A.**, Gospodarstwo, Kraków 1588, 1596, 1598, 1606, 1619, 1644 (p. t. Oekonomia albo gospodarstwo), nowe wyd. w: Wójcickiego Bibl. star. pis., Warsz. 1843 i p. t: Notaty gospodarskie, przedr. Radwański J., Krak. 1856

Por.: O dziele rzadkiem Anz. Gostomskiego Gospodarstwo, Czasop. Bibl. Ossol. 1844 X.

17997. Wierzbięta M., Gospodarstwo dla młodych i nowotnych gospodarzy, b. m. 1596, 1598 DS.

17998. Zbylitowski And., Żywot szlachcica we wsi, Krak. 1597, 2. wyd Poznań 1853 (wiersz); — Tenże, Wieśniak albo gospodarstwo, Krak. 1600; — Tenże, Schadzka ziemiańska, Krak. 1605, 2. wyd. w: Wójcickiego Bibl. star. pis., Warsz. 1843 III. (DS.).

17999. Wąsowski, Uwagi rolnicze, 1600; Richter Gr., Axiomata oeconomica, 1615 (DS.).

18000. **Zawacki T.** (Zawadzki), Memoriale oeconomicum albo pamięć robót, Krak. 1616, 1637, 1643, 1657, wyd. J. Rostafińskiego w: Bibl. pis. pol Krak. 1891

R: Brückner A., Kwart. hist. 1891; Bibl. warsz. 1891 III.; Aten. 1891 I.

18001. **Słupski Stan.**, Zabawy orackie gospodarza (wierszem), Krak. 1618 DS.; wyd. J. Rostafińskiego, Bibl. pis. pol., Krak. 1891.

R: A. A. K., Wędrowiec 1892 Nr. 5; Brückner A., Kwart. hist. 1891.

18002. Chełmski St., Miscellanea oeconomica et politica, 1622; Nauki krótkie dla gospodarzów, 1629 (DS.).

18003. **Jeżowski St. Wł.**, Ekonom sarmacki, Krak. 1632; — Tenże, Oekonomia abo porządek zabaw, Krak. 1638, 1648; nowe wyd. w: Wójcickiego Bibl. star. pis., Warsz. 1857 II., Rostafińskiego J., Bibl. pis. pol., Krak. 1893.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1891; A. A. Kr., Wędrowiec 1892 Nr. 5.

18004. Oelhaf P., Dissertationes oeconomicae, Ged. 1643; Vernulaeus Nic., Institutionum oeconomicarum libri duo, ded. Cas. L. Sapieha, Lovanii 1649 (DS.).

18005. **Herman J.** z Nejdenburku, Ziemianin albo gospodarz inflandzki r. 1662 do druku podany, na polski język przetł. 1671, Słuck 1673, Wilno 1791 (p. t. Gospodarstwo domowe za rozkazem Xcia Radziwiłła, Mińsk 1823).

18006. **Haur J. K.**, Oekonomika ziemiańska generalna, Krak. 1675, 1679, 1693 (p. t. Skarb albo skarbiec znakomitych sekretów ek. ziem.), Warsz. 1744, 1757 (z przyd. geografii Polski przez X. Hołowkę); Toż w skróceniu: Wybór ekonomii ziemiańskiej, Warsz. 1730, 1744 DS.

18007. De re agraria tractatus, Olivae 1681; — Nauki gospodarskie, Pozn. 1686; — Powinności życia domowego, z franc., Brunsberk 1706; — Ciekawe doświadczenia gospodarskie, Lwów 1740 (DS.).

Rzączyński G., zob. Nr. 10770.

18008. Praktyka gospodarska w Kalendarzu Duńczewskiego na r. 1751 i 1752 (Praktyka gosp., b m. 1752); — Inwentarz gosp., tamże 1758—1759; — Ekonomika gosp. itd., tamże 1760—1765.

18009. Albertrandy J., Wybór ekonomicznych wiadomości, Warsz. 1750 DS.

18010. **Wiadomości** ekonomiczne albo Magazyn, Warsz. (wyd. Mitzler) 1758—1762, *zob.* Nr. 9255, 9263.

18011. Trzciński H. Bh. v. Rohr, Pract. Vorschläge über die Oeconomie mit d. Garten-Bau, 1764: Hube J. N., Abhandlung über die Aufgabe aus der Haushaltungskunst, Solutio problematis oeconomici (lat et germ.), Danzig 1767. Tenże, Der Landwirth, Warsch. u. Dresden I. 1779, II. 1781 (DS.).

18012. **Rieule (de) Stef.**, Mémoire de l'agriculture en général et de l'agriculture de Pologne, Berlin b. r. (oko o 1765); toż po pol.: O gospodarstwie ziemiańskiem w Polszcze, Warsz. 1767; — Tenże, Mémoires de differens sols de Pologne, Berlin b. r.; — Tenże, Mémoire des engrais, Berlin 1766; — Tenże, Projet pour rassembler toutes les richesses naturelles de la Pologne, Berlin 1766 (DS.).

18013. Łatwe sposoby uprawiania roli, Warsz. 1767 DS.

18014. **Obserwacye** ekonomiczne czyli reguły gospodarskie z przydatkiem, Łowicz 1769, 1786, 1789 (p. t.: Sposoby ciekawe), Warsz. 1789, Berdyczów 1809 DS.

18015. Różne uwagi fizyczno-chem. towarzystwa, Warsz. 1769 DS.

18016 Uwagi tygodniowe warszawskie, 1768—1769; Avis économiques p. Gautier de Salgeres (toż po pol. i niem.), *zob.* Nr. 4977; Obwieszczenie względem rolnictwa, Warsz 1775; Kalendarz gosp. na r. 1776, Poznań 1774 (DS.).

18017. Wybór ekonomicznych wiadomości, Warsz. 1770 I.; — Dzieło o rolnictwie p. Duchamel du Monceau, Wilno 1770 (DS.).

18018. Sosnowskie K. i L., Sokrates wieśniak, War. 1770 DS.

18019. **Kniaziewicz Grz. X.**, Folwark, Wilno 1770; — Tenże, Kalendarz rolniczy, Wilno 1770 (DS.).

18020. Symon J. K., Informacya praktyczna względem gospodarstwa, przeł. Drost M., Warsz. i Lwów 1775 DS.

18021. Łatwe sposoby uprawiania roli, Warsz. 1775; Kalendarz ekon., Warsz. 1776 (DS.).

18022. Najskuteczniejszy sposób poprawy gospodarstwa, Warsz. 1782 DS.

18023. Schentywani X, Prognostyk gospodarski b. m. 1784 DS.

18024. Gospodyni dobra czyli fundamenta ekonomii gospod., Krak. 1784 DS.

18025. **Świtkowski P. X.**, Książka dla gospodarzy, Warsz. 1784, 1785; — Tenże, Wybór wiadomości gospodarskich, Warsz. 1785—1788; — Wybór z wyboru, 1785—1788, 2. wyd. 1795 (DS.).

18026. Uwagi ekonomiczne czyli prawidła gospodarskie w obiegu roku, Sandomierz 1785; — O związkach i przystósowaniu wzajemnem rolnictwa, rękodzieł i handlu, War. 1786 (DS.).

18027. Sander H., Historya naturalna ekon. rolnicza, z niem. tłóm. Przybylski J., Krak. 1786 t. 4; — Mitterpacher L., Gospodarstwo. tłóm. C. Zapolski, Warsz. 1787 t. 2 (DS.).

18028. Instruktarz ekonomiczny dla ludzi w służbie gospodarskiej, Warsz. 1786 DS.

Jabłonowska A., Ustawy powszechne, zob. Nr. 1707.

Brzostowski, Ustawy, zob. Zr. 5371.

18029. Biblioteka fizyko-ekonom., Warsz. 1788 DS.

18030. Zasady o rolnictwie, rękodziełach i handlu poprzedzające projekta ekonomiczne, (autor: Dziekoński B.), Supraśl 1791 DS.

18031. Doświadczenia w gospodarstwie, Warsz. 1791 t. 2, DS., Krak. 1804, 1808.

Wieczyste kantory albo gospodarstwo żołnierskie, zob. Nr. 16719, 17125.

18032. Chyliński J., Nauka gospodarska i rolnicza dla dóbr ordynacyi Ostrogskiej, Zamość 1791 DS.

18033. Wiadomości najpożyteczniejsze gospodarskie, Warsz. 1795; Praktyka gospodarska, Krak. 1769, 1826 (DS.).

18034. Strumiński A., O rolnictwie, b. m. i r.; Reguła dobrego gospodarstwa, b. m. i r. (E.) (DS.).

18035. Wiadomość z nauki rolniczej o różności gruntów, b. m. i r. DS.

18036. Sposób rozmnożenia koniczyny, Krak. b. r. (E.).

18037. Ostrowski F. X., Roboty około przędziwa (uprawa lnu, konopi, chów jedwabników, blichowanie itd.), War. 1788; — Nauka wyrabiania włókna konopnego i lnianego w Wołczynie, Warsz. 1792.

Tytoń, zob. Nr. 4986, 8219, 16700.

18038. **Kluk Krz. X.**, Roślin rozmnażanie, użycie i t. d., War. 1777—1779, 1781, 1788, 1797—1808, 1823 t. 3.

18039. Sztuka ogrodnicza, Krak. 1785, 1819; — Porządek robót miesięcznych ogrodnika, Warsz. 1787; — Forsyth W., Uwagi nad chorobami drzew znanych, Warsz. 1791 (DS.), *zob.* Nr. 10771 i *Oświata (Nauki).*

18040. Czerniecki St., Compendium ferculorum albo zebranie potraw, Krak. 1682, 1753, Sandomierz 1784 (p. t. Stół obojętny), Wilno 1788 DS.

18041. Gospodarz doskonały czyli sposób robienia świec, octów, przyprawiania owoców i t. d., piwa, krochmalu, Drezno 1790 DS.

18042. Gawroński Fr., O uprawie wina w Polsce, Ekonom. pol. 1895.

18043. Winnice w XVII. stuleciu (w Polsce), Wiek 1887 Nr. 217, *zob.* Nr. 10783.

O czerwcu polskim, zob. Nr. 10781.

18044. Wiażewicz J., Sposób wychowywania robaczków jedwabnych, Tulczyn 1795 DS.

Lasy, zob. Nr. 10792.

Myślistwo, zob. Oświata (Obyczaje).

18045. **Kącki W.**, Nauka około pasiek anno 1612 w Komarnie u mnie Jana Ostroroga spisana, Zamość 1614, Lublin 1631, Wilno 1821 i w piśmie A. Mieczyńskiego p. t.: Pszczolnictwo polskie, Warsz. 1858, 1862.

18046. O pasiekach, miodach i t. d., **Kalendarz Duńczewskiego na rok 1764—1765; Traktat o pszczołach,** Supraśl 1783 (DS.).

Zob. Nr. 17174 i Dod. I.

Stawy, rybołostwo i młyny, zob. Nr. 10480, 16696, 17179—17183, 17531.

18047. Falimierz St., O ziołach i o mocy ich, o paleniu wódek z ziół, o olejków przyprawianiu i t. d., Krak. 1534, 1542, b. r., 1556, 1568 DS.

18048. Informacya praktyczna o paleniu wódki i t. d., Warsz. 1774, Krak. 1796, 1808.

Propinacye, zob. Nr. 17220 i 17550 do 17554.

18049. Kutrzeba St., Piwo w średniowiecznym Krakowie, R. krak. 1898 I.

R: Zw. Po., Tydzień 1899 Nr. 23.

18050. Warschauer A., Gesch. d. Graetzer Bieres, Ztschr. d. Gesch. f. Posen 1894 VIII.; — Piwo grodziskie, Kur. pozn. 1894 Nr. 104, 106.

18051. Wehrmann, Gesch. des Bieres in Pommern vom XII. bis zum XVIII. Jahrh., Ztschr. f. deutsche Culturgesch. 1892 II.

18052. Linde J. E., Triga quaestionum praetensum in villis et pagis mercaturae ac cerevisiarum exercitium, (Gedani?) 1764, 1766 DS., *zob.* Nr. 4135.

18053. Świtkowski P. X., Budowanie wiejskie, Warsz. i Lwów 1782, 1793; — Aigner P., Budownictwo wiejskie, Warsz. 1791; — Opis budowania ekonomicznego z cegły, b. m. 1791 (DS.).

18054. Nowa cegielnia wynalazku Piotra Ajgnera, Łowicz 1788, Połock 1791; — Jars P., Sposób wyrabiania czyli strychowania cegieł jako i dachówek sposobem w Holandyi używanym, przekł. z niem., Warsz. 1776 (DS.).

18055. Mniszech J., Uwagi z doświadczenia czyli dokładne opisanie torfu, z franc., Warsz. 1771 DS.

18056. Schneider J. J., Młyno-budownictwo, Warsz. 1794 DS.

18057. Schneider J. G., Opisanie sieczkarni konnej, Warsz. 1790 DS.

18058. **Królikowski St.**, Bibliografia polska weterynaryi i hodowli zwierząt, Lwów 1891 (167 str.).

Zob. Nr. 10784—10791.

18059. **Drohostajski K. M.**, Hippika to jest o koniach księga, Krak. 1603, 1647, Bibl. pol. Turowicza, Krak. 1861; — Pieniążek Krz., Hippika, b. m. 1607 (DS.).

Dzieduszycki J., Obserwacye, zob. Nr. 10784.

18060. O obieraniu y ćwiczeniu koni, przytym lekarstwa, ded. Jan. Kiszce w r. 1617, Lubcza 1627; Guozon P., Lekarstwo końskie, b. m. 1630; Apteczka końska, Sandomierz 1791; Pietraszkiewicz A., Apteczka końska, z franc., Warsz. 1789, 1786, 1796, 1805 (DS.).

18061. O rodzaju bydląt domowych, edukacyi, pożytkach, kuracyach, Kalendarz Duńczewskiego na r. 1757 DS.

18062. Nauka krótka podczas panującej na bydło zarazy, Warsz. 1774; — Salchow M. K., Sposób leczenia zarazy na bydło, z niem., Warsz. 1780; — Rada dla gospodarzów względem zachowania przy zdrowiu bydła, Sandomierz 1785; — Wolstein J. B., Uwagi nad zarazami bydła, z niem. tłóm. J. Kostrzewski, Wiedeń 1782; — Tenże, Księga o zarazach, Wiedeń 1784, Lwów 1785, Warsz. 1792; — Kurcyusz, Sposób leczenia zarazy na bydło, Sandomierz 1785 (DS.).

18063. Malsburg K., O pochodzeniu naszego drobiu i jego hodowli w dawnej Polsce, Miesięcznik gal. tow. ochrony zwierząt 1896, Odb. Lwów 1896.

Lekarstwa dowowe, zob. Oświata (Obyczaje).

Wierzenia i obrzędy rolnicze, zob Nr. 11556, 11583, 11639.

Handel płodami rolniczymi, zob. Handel.

(c: *Przemysł i górnictwo*).

18064. **Maciejowski W. Al.**, Historya rzemiosł, rzemieślników i rzemieślniczych wyrobów w Polsce od czasów najdawniejszych aż do końca XVIII. w., Kwart. Kłosów, War. 1877 I., Odb. Warsz. 1877.

18065. **Surowiecki W.**, O upadku przemysłu i miast w Polsce, *zob.* Nr. 17203.

18066. Pierwsze prawne prace Tadeusza Czackiego (2 prace o handlu i fabrykach), Athen. 1846 II.; Rzut oka na postęp handlu i przemysłu w szczególności w Polsce, Irys pol. 1820 I.—II.; — O stanie polskiego przemysłu, Tyg. pet. 1833 Nr. 7 i 9.

18067. Giżycki Fr. Ks., Wiadomość o stanie handlu i przemysłu w Polsce w wiekach dawniejszych, Stanisławów 1846.

18068. Przemysł i handel w dawnej Polsce, Niwa polska 1898 Nr. 39 i nast.

18069. Au J., Zarys hist.-kryt. rozwoju stosunków społecznych, mianowicie pod względem przemysłowym: Ekonomista warsz. 1869 I.

18070. **Kułaczkowski J.**, Wiadomość o dawnych fabrykach w Polsce, Przew. nauk. lit. 1880, Odb. Lwów 1880; — Tenże, O fabrykach i rękodziełach w Polsce, Przegl. arch. bibl., Warsz. 1881 t. I., Odb. Warsz. 1881; — Tenże, Wiad. tyczące się przemysłu i sztuki w dawnej Polsce, Krak. 1888 (744 str.).

R: Gloger Z., Prz. bibl. arch. 1881 II; Tyg. ill. 1883; Tydz. p. lit. XI.; Szym., Kwart. hist. 1889.

18071. **Kubala L.**, Handel i przemysł za czasów Stanisława Augusta, Krak. 1872.

18072. Czajewski W., Warszawa, Warsz. 1895 t. 4 (t. III.: Rys rozwoju przemysłu i handlu).

18073. Leontowicz T. J., Sielskije riemieslienniki w litowskom gosudarstwie, War. uniw. izwiest. 1898; — Krasnoperow J. M., Oczerk promyszlenosti i torgowli Smolenskawo kniażestwa w driewniejszich wriemien do XV. w., Ist. obozr. 1894 VII.

Balt. Behems Codex Picturatus, zob. Nr. 1188 i Oświata (Sztuka).

18074. Cennik dla rzemieślników Książa przez P. Kmitę, woj. krak. z r. 1538, *zob.* Nr 2750.

18075. Anzeige einiger Fabriken und Manufacturen, welche in Polen mit dem grössten Nutzen angelegt werden könnten, Abh. d. ph.-chem. Warsch. Ges. 1768.

18076. Beaumont de, Magazyn ubogich rzemieślników, służących i stanu wiejskiego ludu, z franc., Warsz. 1774 DS.

18077. Bars Fr., Mowy za czterema stanami: kupieckim, rolniczym, żołnierskim i ludzi uczonych, Warsz. 1775; — O związkach i przygotowaniu wzajemnem rolnictwa, rękodzieł i handlu, Warsz. 1786 (DS.).

18078. **Dziennik** rządowo-handlowy i ekonomiczny (redaktor Podleski), Warsz. 1786 do 1793.

18079. Kłossowski W., Dyssertacya o pomocy nauk fizycznych do wzrostu fabryk, Krak. 1792 DS.

18080. Handle i rzemiosła, Refleksye. b. r.; Opisanie nauk i rzemiosł w Paryżu, b. r.; Kaposztas J., Prośba imieniem konfraternii kupieckiej warsz. do króla i stanów za Karolem Wieprzowskim, właścicielem fabryki złota, b. r.; Projekt od deputacyi do examinu komissyi skarbu, Urządzenie fabryk, b r. (E.) (DS.).

18081. O uprawie lnu i machinie Tyzenhauza, Irys 1824 I.

Działalność A. Tyzenhauza, zob. Hist. polit.

Przemysł artystyczny, zob. Ośw. (Sztuka).

Cechy rzemieślnicze, zob. Nr. 17223 do 17337 i 17342—17375.

18082. Swieżawski S. E i Wenda K., Z dziejów aptekarstwa, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 I.; — Ci sami, Materyały do dziejów apt., Warsz. 1882—1887; — Łoziński Wł., Dyaryuszek moskiewski Lwowianina z r. 1606, Kwart. hist. 1894; tož po ross.: Baudouin de Courtenay R., Żurn. min. nar. prośw. 1895, Odb. Petersb. 1895, *zob.* Nr. 4188.

18083. J. Antoni, O ceramice krajowej, Świat 1894.

18084. Załuska L. z Wierzbowskich, De praecipuis deliciis ex sacharo conficiendis, (Cukrownictwo), b. r. (**E.**) DS.

Czapnicy, zob. Nr. 3866.

Drukarstwo, zob. Oświata (Literatura).

Garbarstwo, zob. Nr. 16697.

Garncarstwo, zob. Nr. 3836.

18085. **Rag. Wal., Dawne guziki polskie, Wiad. num. arch. 1899.**

18086. T. B., Dypl. Jana III. dla cechu hafciarskiego, Tyg. petersb. XI.

18087. **Prośba kapeluszników warsz. (Lorentz, Hubert, Strobiński, Habisz), b. r. (E.) DS.**

18087. Chudziński A., Cech krawiecki w Brodnicy, Wisła 1897 XI.; w Tarnopolu, *zob.* Nr. 3745.

Kuśnierze, zob. Nr. 4301.

18088. Dzwon staropolskiej fabryki (lejarni) w Warszawie ulany, Warsz. 1791.

Łagiewniki, zob. Nr. 11665.

18089. **Bieliński Fr., Taxa dla mularzów, b. r. (E.) DS.**

18090. Radwański J, O łaźniach, Dod. do Czasu 1858 IX.

18091. **Mycielski J., Dawne opłatki polskie, Krak 1898.**

18092. Roemer A., Les ceintures polonaises (pasy), leurs fabriques et leurs marques, Bull. de l'acad., Crac. 1893; — Jelski A., Notice, historique sur la fabrique de ceintures des Radziwiłł à Słuck, tamże 1895.

18093. Prospekt fabryki płócien krajowych w Łowiczu mieście JM. Prymasa zakładać się mającej, b. r. (**E.**); — Publicandum względem zniesienia przy robieniu i przedawaniu pruskiego płótna (1781), Warta 1857 Nr. 654, *zob.* Nr. 2194.

18094. Artykuły dla puszkarzy, Rocz. nauk. krak. 1829 I.; — Beyer K., Działa polskie, Tyg. ill. 1860 II.

18095. Privilegium laniorum (rzeźników), 1620, 2. ed. Bibl. star. pis. pol. Wójcickiego.

18096. **Adler G.**, Das grosspolnische Fleischergewerk vor 300 Jahren, Ztschr. d. Ges. f. Posen IX., Odb. Posen 1895.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1896; Rembowski A., Bibl warsz. 1896 III.

Zob. Nr. 2259 i 16697.

18097. Zabytki polskiego ślusarstwa, Prz. bibl. arch. 1881 II.

18098. Dembowski Seb., Rzecz krótka o fabryce sukiennej w Krakowie, Krak. 1791; — Sierakowski W. X., Rękodzieła fabryki sukiennej w Krakowie w 1786 r., Krak. 1797; — Projekt względem manufaktury sukien, b. r (**E.**), *zob.* Nr. 4928; — Fabryki sukna w Król. polskiem, Irys 1822 VI.; — F. M. Sob., Kościół i fabryka sukna w Opatówku, Tyg. ill. 1861 III.; — Pietrkowski E., Die Geschichte der Tuchmacherei in Schönlanke. Ztschr. d. Ges. f. Posen 1897; — Moritz II., Verband grosspoln. Tuchmacherinnungen, tamże 1897; — Nikolajwicz T., Cieny na sukna, matierii, safian, żemczug i procz. w g. Starodubie w naczalje XVIII. wieka, Kij. Star. 1894 III.

Zob. Nr. 4576, 5245, 5278, 6476.

Szewstwo, zob. Nr. 2259, 2351, 3529, 4928.

18099. Jelski A., Wiadomość historyczna o fabryce szkieł i zwierciadeł ozdobnych w Urzeczu Radziwiłłowskiem na Litwie. Spraw. kom. dla hist. sztuki w Polsce. Odb. Krak. 1899; — Czihak E., Die schlesische Glasindustrie früherer Zeiten, Kunstgewerbeblatt 1891 (Nowa serya).

18100. Nagiel H., Rys przemysłu tkackiego w Królestwie polskiem (od r. 1815), Ekonomista warsz. 1880; — Wasilewski Z., Tkactwo w Jagodnym, Wisła 1893.

Zob. Nr. 3634, 3856.

Zegarmistrzowstwo, złotnictwo, zob. Oświata (Sztuka, przemysł art.).

18101. **Łabęcki H.**, Górnictwo w Polsce, War. 1841, *zob.* Nr. 16660—16664 i 17523.

Zob. Nr. 1844, 2582, 3201, 3338, 4298, 4923, 5164, 11565.

18102. Swieżawski S. E., Wiadomości o zapomnianych bogactwach wnętrza ziemi w Polsce, *zob.* Nr. 10586—10589.

18103. **Kluk Krz. X.**, Rzeczy kopalnych szukanie Warsz. I. 1781, II. 1791, wyd. 2. I. 1797, II. 1802.

18104. Miroszewski J., Wywód o użyteczności i zaprowadzeniu górnictwa, ded. Stan. Aug., Krak. b. r. (1792) **E.** DS.

18105. **Dowody i odpowiedzi względem niepodatkowania z rudni i hamerni, b. r. (E.).**

18106. Dębicki I., Krótki wykład austryackiego prawa górniczego, Krak. 1897.

Na str. 1—27: Słowniczek górniczy niemiecko-polski, str. 29—39: Spis wyrazów górniczych, używanych przez Czackiego, Kluka, Lindego, Łabęckiego, Mieroszowskiego i innych.

Bursztyn, zob. Nr. 10575 i Ekonomia (Handel).

18107. Łabęcki H., Słów kilka z powodu przywileju Kazimierza W. z r. 1350 na kopanie rud kruszcowych, Bibl. warsz. 1850 II.

18108. Gostkowski W., Sposób jakim góry złote w Królestwie polsk. naprawić, ded. Mik. Daniłowiczowi, 1622 DS.

18109. **Faulhaber C.**, Die ehemalige schlesische Goldproduktion mit besonderer Berücksichtigung d. Reichensteiner Bergreviers, Breslau 1896.

18110. Hruszewski M., Mołotowskie sribło, Zap. tow. Szewcz 1898 XXV.

18111. Osiński J. X, Opisanie polskich żelaza fabryk, Warsz. 1782; — Courtivron i Bouchu, Nauka o gatunkach i szukaniu rudy żelaznej, topieniu i t. d, z franc. przez H. Małachowskiego z dod., Warsz. 1782 (DS.).

Zob. Nr. 3528, 3889.

Kopalnie miedzi, zob. Nr. 3528; ołowiu, zob. Nr. 2320.

18112. Łabęcki H., Wspomnienie niektórych gwarków olkuskich jako mężów znakomitych w dziejach nauk, Album warsz. Wójcickiego 1845.

18113. Skrzynecki A., Z dziejów górnictwa (Olkusz. Bolesław, Dąbrowa). Wędrowiec 1896 Nr. 49.

18114. **Kopalnie**: Bolesław, zob. Nr. 2862; — Chęciny, zob. Nr. 2280, 2369, 2544 (Żelazne nogi), 2858, 2901, 2989, 3059; Czorsztyn, zob. Nr. 3822; Ilkusz (Ujków), zob. Nr 1874, 2067, 2326, 2346, 2361, 2369, 2412, 2484, 2493, 2540, 2640, 2796, 2842, 2853, 2862, 2879, 2922, 2998, 3029, 3154, 3163, 3265, 3678, 3865, 4110, 4912; Kawczyńska sztolnia, zob. Nr. 3366; Lanckorońska, zob. Nr. 2582, 4101, 4312; Ławy, zob. Nr. 2879; Nowy targ, zob. Nr. 3822; Olkusz, zob. Nr. 3277, 3338, 4054, 4093, 4241, 4298, 4362; Olszówka (żelazo), zob. Nr. 3648; Ostrołęcka, zob. Nr. 3366, 3498; Pilecka sztolnia, zob. Nr. 4354; Piotry, zob. Nr. 3792; Ponikowska sztolnia, zob. Nr. 3029, 3758, 4378; Rabsztyn, zob. Nr. 2471, 3010; Truskolasy, zob. Nr. 3010; Trzebinia, zob. Nr. 2018; Zajączków, zob. Nr. 2879.

Zob. Nr. 423, 558—567 (Numizmatyka) i Ekonomia (Handel).

18115. Swieżawski E., O dawnych kopalniach soli w Polsce, zob. Nr. 10592; — Siarczyński Fr., Krótka wiadomość o soli, Warsz. 1788 (DS.).

Zob. Nr. 5278, 6967 i 10598.

18116. **Żupy** wielickie i bocheńskie, zob. Nr. 1864, 1931, 1944, 2197, 2198, 2223, 2278, 2353, 2363, 2606, 2659, 2740, 2989, 3013, 3155, 3175, 3420, 3493, 3504, 3967, 4017, 4468, 4733, 5131, 8122, zob. *Miejscowości (Wieliczka)*; — Komory mazowieckie, zob. Nr. 3967; Doła i Morszyn, zob. Nr. 2749; Starunia, zob. Nr. 2716.

18117. **Wutke K.**, Die Versorgung Schlesiens mit Salz während des Mittelalters, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1893 XXVII.; — Tenże, Die Salzerschliessungsversuche in Schlesien in vorpreussischer Zeit, tamże 1894 XXVIII.

R: Schwemann A., Forsch. zur brandenb. und preuss. Gesch. 1894 VII.; Ztschr. f. Bergrecht 1894 XXXV.; Kochanowski K. J., Bibl. warsz. 1865 III; Wachter, Deutsche Literaturztg. 1895 Nr. 3.

18118. Karwowski St., Das Salzprivileg. der Reichsgrafen von Oppersdorff, Majoratsherrn auf Ober-Glogau, Leobschütz 1894; — Tenże, Die Schönauer Salzfuhren, Ztschr f. Gesch. Schlesiens 1895 XXIX.

Sól Halska, zob. Nr. 4515.

18119. Kopalnie siarki w Swoszowicach, zob. Nr. 3355.

18120. Zaleski T., Kopalnie węgla w Królestwie polskiem, zob. Nr. 10593.

(d: Handel: podręczniki historyi handlu; historya handlu w Polsce; Hanza i miasta z nią związane; drogi i komunikacye; miary, wagi i taksy; moneta i banki).

18121. **Engelmann W.**, Bibliothek der Handlungswissenschaften (1750—1845), Leipzig 1846; — Karatajew, Bibliografia finansów, handlu i przemysłu w Rossyi (od 1714 do 1879), Petersb. 1880.

18122. Anderson A., Historical and chronological deduction of commerce, London 1763 (po niem., Riga 1773—1779); — Scherer H., Allg. Gesch. d. Welthandels, Leipzig 1850—1853 t. 2.

18123. **Beer A.**, Allgemeine Geschichte d. Welthandels, Wien 1860—1884 t. 2; — Bücher E., Gesch. des Welthandels, Stuttgart 1867; — Engelmann W., Gesch. d. Handels,

4. wyd. Leipzig 1881; — Noel O, Hist. du commerce du monde, Paris 1892—1894 t. 2.

18124. **Mayr R.**, Lehrbuch der Handelsgeschichte, Wien 1894 (z wskazówką bibliograf.); — Cons H, Précis d'hist. du commerce, Paris 1896 t. 2.

18125. Kiesselbach, Der Gang d. Welthandels im Mittelalter, Stuttgart 1860: — Weber, Geschichte der Handelsgesellschaften im Mittelalter, Stuttgart 1889; — Heyd, Geschichte des Levantehandels im Mittelalter, Stuttgart 1879 (toż po franc. p. Raynaud, Lipsk 1886).

18126. Friguet, Hist. de l'association commerciale, Paris 1868.

18127. **Andrée**, Geographie des Welthandels, 1863, *zob.* Nr. 9990; — Schlössing F. H., Handelsgeographie (Handbibl. d. Handelswiss. t. III.), Stuttg. 1895.

18128. **Czerny F.**, Ogólna geografia handlowa, Krak. 1889.

R: J. R., Prz. pol. 1889 III; W. Wróblewski, Ateneum 1889 II.: F. R, Czas 1889 Nr. 113; W. Nałkowski, Prawda 1891 Nr. 11.

18129. **Jekel F. J.**, Polens Handelsgesch. (Polens Staatsveränderung, cz. V. i VI., *zob.* Nr. 16077), Wien u. Triest 1809 t. 2.

18130. Niemcewicz J. U., O handlu polskim z różnych autorów wypisy, Nowy Pam. warsz. 1803 X.; — Kaczkowski St., Myśli o handlu naszym, b. m. 1818; — O handlu w kraju naszym w r. 1821, Astrea 1821; — Schlötzer, Dzieje handlu i zbytku w Polsce, Roz. warsz. i Roz. lw. 1819; — Czacki T., Uwagi nad stosunkami handlowemi Polski z obcemi mocarstwami, *zob.* Nr. 16177; — Tenże, O handlu Polski z Portą, Dzieła t. III.; — Handel i pieniądze w ziemiach dawnej Polski, Pam. nauk. 1837 I.

18131. Wojciechowski R., Krótki rys historyi handlu w Polsce z sąsiedzkiemi i odleglejszemi narodami, Program instytutu technicznego Kraków 1839: — O marynarce i handlu w dawnej Polsce, Rok, Poznań 1843 i 1844 I.—III.; — Giżycki Fr. X., Wiadomość o handlu, *zob.* Nr. 18067.

18132. Stawiski Edm., O stosunkach handlowych w Polsce, Bibl. warsz. 1859 IV., 1860 II.—III.

18133. Rzut do wiadomości o mającem wyjść dziele w Warszawie: Historya handlu, Czas 1864 Nr. 35; Szulc, O skierowaniu głównego handlu świata przez kraje polskie i słowiańskie, Dz. pozn. 1865 Nr. 202.

18134. Czarnowski S., Historya handlu (w Polsce i w Rosyi), Warsz. 1881.

18135. Handel w dawnej Polsce, luźne kartki, Niwa 1896 Nr. 47 i n.

18136. Zarzecki H., Wiadomość o handlu miasta Krakowa, b. m. i r. (Nr. 1 i 2).

18137. Sobieszczański, Stan handlu w Warszawie do końca zeszłego wieku, Tyg. ill. 1868 II.

Zob. Nr. 17202—17222.

18138. **Sadowski J. N.**, Drogi handlowe greckie i rzymskie do morza Bałtyckiego, *zob.* Nr. 10155

R: Prz. kryt. 1877; **Kętrzyński W.**, **Przew. nauk. lit.** 1878

Wykopaliska monet, zob. Nr. 519—557, 11184—11358.

Fenicki napis, zob. Nr. 11323.

18139. Schirren C., Nachrichten der Griechen und Römer über die östlichen Küstenländer des baltischen Meeres (Program einer historischen Topographie Livlands), Riga 1852.

18140. Supan, Die Niederlagsverhältnisse des Römischen Reichs, Petermanns Geogr. Mitth. 1888.

18141. Załuski J. K., Słowo o stosunkach handlowych mieszkańców Scytyi zachodniej w wiekach przed Chrystusem, ze względem na stanowiska żeglugi na rzece Sanie, a w szczególności Leżajsk, Dod. Gaz. lw. 1857 Nr. 15.

18142. Czajewski W., Notatki o naszym bursztynie, Inżenieria 1885 Nr. 4—6.

18143. **Helm O.**, Mittheilungen über Bernstein, Schriften der Naturforschenden Ges. zu Danzig, t. V. z. 3.

18144. Lohmeyer K., Ist Preussen das Bernsteinland der Alten gewesen, Altpr. Mntschr. IX.

18145. Elditt H. L., Das Bernstein-Regal in Preussen, Altpr. Mntschr. V.; Brünneck W., Das Bernstein Regal, tamże XI.; Beckmann, Elektron. Ztschr. f. Ermland I.

18146. Prümers R, Bernsteinfunde im Kreise Czarnikau, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1895.

O bursztynie, zob. Nr. 8779 i 10573 do 10577.

18147. **Jacob G.**, Der nordisch-baltische Handel der Araber im Mittelalter, Leipzig 1887; — Tenże, Die Waaren beim arabisch-nordischen Verkehr im Mittelalter, Berlin 1891.

R: Ztschr. f. Ethn. 1891 Nr. 23, 1892 Nr. 24.

18148. Wełyczko H., Polityczni i torhowelni wzajemyny Rusy i Wysantyji w X. i XI. stolitju, Zap. tow. Szewcz. 1895 VI.

18149. Wasilewskij W. G., Drewnaja torhowla Kiewa z Regensburgom, Żurn. min. nar. prośw. 1888.

18150. **Rulikowski E.**, Dawne drogi i szlaki na prawym brzegu Dniepru, Aten. 1878 III. i IV.

18151. Dubiecki M., Kaffa, osada genueńska i jej stosunek do Polski XV. w., Prz. powsz. 1886 IV. i w dziele: Obrazy i studya hist. Ser. II., Warsz. i Krak. 1899.

R: Prochaska A., Kwart. hist. 1887.

18152 J. F. R., O torgowlie drewnich Litowcew z Rossianami, Siew. Arch. 1822; — Oczerk torgowli drewnej Litwy, Pam. knižka Grodn. gub. 1866 i Grodn. gub. wied. 1865 Nr. 30—31.

18153. Wierziłow A., Oczerk torgowli jużnoj Rusi, 1480—1569, por.: J. Szrag, Zap. tow. Szewcz. 1899 XXX.

18154. **Pawiński A.**, Notatki kupca krakowskiego, 1401—1402, *zob.* Nr. 6569; — Jan Ostroróg, gener. Wielkop., ustanawia składy handlowe w Kaliszu w r. 1495, *zob.* Nr. 2397.

Zob. Nr. 2633, 2634, 2736, 2991.

18155. **Łoziński Wł.**, Kupiectwo lwowskie w XVI. w., *zob.* Nr. 17263.

R: Heck K. J., Kwart. hist. 1891.

Zob. Nr. 7073.

18156. **Jabłonowski Al.**, Handel Ukrainy w XVI. w., Ateneum 1895 II.

Dresser H., zob. Nr. 7570.

18157. **Altmeyer J. J.**, Histoire des relations commerciales et diplomatiques des Pays-Bas avec le Nord de l'Europe, pendant le XVI. siècle, avec pièces juctificatives, Bruxelles 1840.

18158. **Hoffmann K.**, Commercial relations betveen England and Poland, London 1838.

18159. Menzel. Die Handelspe~re Polens gegen Breslau im XVI. J., Schles. Provinzbl. 1823 LXXVIII.; Mosbach, Przyczynki, *zob.* Nr. 1376.

18160. Kern A., Der neue Grenzzoll in Schlesien, s. Begründung u. Entwickelung, 1556—1624, Jahresb. f. Gesetzgb., Verw. u. Volkswirtsch. t. XVII. str. 613.

R: Wagner A., Kwart hist. 1893.

18161. Journal van het Gesantschap of den Vrede-Handel tüschen Polen en Schweden in de Jaare 1627—1632, por.: Winkelmann, B. L. Nr. 3158.

18162 Prohaska A.. Protest kupców wileńskich z 1621 r., Kwart. hist. 1893; — Louis J., Przygoda kupców krakowskich, 1643, *zob.* Nr. 8114; Dodatek, Bibl. warsz. 1872 III.

18163. Marquardus J., Tractatus de jure mercatorum, Polon., Moscov. constitutionibus collec., Frankf. 1662 DS.

18164. Antoni J, Początek handlu polskiego na Czarnem Morzu i żegluga po Dniestrze, Opowiadania ser. IV. t. I.

18165. Mémoires sur le commerce des Hollandais dans tous les Etats du monde, Amsterdam 1718; — Bohn J. Ch., Der wohlerfahrene Kaufmann, *zob.* Nr. 8995

18166. **Fournier A.**, Handel in Ungarn u. Polen um die Mitte des XVIII. Jahrh., *zob.* Nr. 4778 i 9223.

18167. **Kubala L.**, Handel i przemysł za Stan. Aug., *zob.* Nr. 18071.

18168. Łuczickij J., K' istorji torgowli w Małorossii XVIII. w., Kij. Star. 1894 IV.

18169. Tablica wywozu, 1767—1771, *zob.* Nr. 4933.

18170. **Chłędowski K.**, Traktat handlowy między Austryą i Polską r. 1775, Przew. nauk. lit. 1880.

Traktaty i cło, zob. Nr. 16707, 16709, 16715.

18171. Kniażewycz M, Projekt polipszenia torhowli na Ukraini 1784 r., Zap. tow. Szewcz. 1897 XVIII.

18172. Dziennik handlowy, Warsz. 1786 do 1793, *zob.* Nr. 5231 i 9358.

O potrzebie kompanii handlowej, zob. Nr. 9573.

Bractwo kupieckie warszawskie, zob. Nr. 17370.

18173. Brederlow G., Gesch. d. Handels der Ostseereiche im Mittelalter, Berlin 1820; — Dullo, Gebiet, Gesch. u. Charakter des Seehandels der grössten deutschen Ostseeplätze, Jena 18·8.

18174. **Sartorius G.**, Gesch. des Hanseatischen Bundes, Göttingen 1802—1808 t. 3; — Tenże, Urkundliche Gesch. des Ursprungs der Hanse, hrsg. v. Lappenberg, Hamburg 1830 t 2; — Schlözer K., Die Hansa u. d. deutsche Ritterorden, Berlin 1851; — Tenże, Verfall u. Untergang der Hansa u. d. deutschen Ritterordens, Berlin 1853; — Barthold F. W., Gesch. der deutschen Hansa, Leipzig 1854, 1862; — Gallois G. Der Hansabund, Leipzig 1865; — Worms E., Hist. commerciale de la ligue hanséatique, Paris 1864; — Schäfer D., Die Hansa u. ihre Handelspolitik, Leipzig 1885; — Daenell E. R., Gesch. der deutschen Hanse in der zweiten Hälfte d. XIV. Jahrh., Habilitationsschrift, Leipzig 1897.

18175. Werdenhagen J. A., De rebus hanseaticis, 1635, zob. Nr. 8068; Willebrandt J. P., Hans. Chronik, 1748, zob. Nr. 9185; Meyer A., Disputatio de civitatibus Hanseaticis, Jenae 1684; Tenże, Kurze Erzehlung von denen Hansee-Staedten, Jena b. r. (DS.).

18176. Altmeyer J. J., Des causes de la décadance du comptoir hanséatique, Bruxelles 1843.

18177. Junghans W., Über Schutzbündnisse der Hanse, Sybels H. Z. 1865 XIII.

18178. **Rezesse** und andere Akten der Hansatage, Leipzig 1882–1898 t. 8.

Hanseatische Chronik, zob. Nr. 6985.

18179. Bandtkie J. S., Rzecz krótka o przymierzu handl. Hansa, z dod : czy i Kraków do niej należał? Roczn. tow. nauk. krak. 1817 I.

18180. Hanzeatyczne miasta, Prz. nauk. lit. 1842.

18181. **Łaguna St.**, Hanza nad Dźwiną XIII. w., Pismo zb. Ohryzki, Petersb. 1859 II.

18182. **Daenell E. R.**, Polen und d. Hanse um die Wende des XIV. Jahrh., Deutsche Ztschr. f. Geschichtswiss. 18·8 II.

R: Dolefan W., Ateneum 1899 II.

Zob. Nr. 2633.

18183. Hertung J., Aus dem Geheimbuch eines deutschen Handelshauses im XVI. J., Ztschr. für Social- und Wirtschaftsgesch. 1898 VI.

Prusy, zob. Nr. 4614. 4576, 9185, 10466.

18184. **Hirsch T.**, Handels und Gewerbsgeschichte Danzigs unter der Herrschaft des deutschen Ordens (Preisschrift der fürstl. Jabłonowsk. Ges.), Leipzig 1858.

18185. Jarochowski K., O handlu gdańskim za czasów Zakonu, Opow. i studya hist., Pozn. 1863.

18186 Oelrichs P., Beiträge zur Gesch. d. Danziger-Handels, Ztschr. d. königl. preuss.-stat. Bureaus (E.).

18187. **Lauffer V**, Danzigs Schiffs- und Waarenverkehr am Ende des XV. Jahrh, Ztschr. des westpreuss. Geschichtsvereines XXXII., Odb. Danzig 1894.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1894.

18188. Hirsch T., Ueber d. Handelsverkehr Danzigs mit den Italienischen Staaten zu Ende des XVI. Jahrh., Neue preuss Provbl. 1847 IV.; — Damus R., Danzigs Beziehungen mit Frankreich, Ztschr. westpreuss. Geschichts-Vereins 1881; — Kestner E, Die Handelsverbindungen der Hanza, speciell Danzigs mit Spanien u. Portugal seit 1583, tamże.

18189. (Preiss J. Fr.), Lettre d'un ami de Dantzich à un ami d'Amsterdame Julliet 1711; Seconde lettre etc. Decembre 1711 (DS.).

18190. Reflexions sur la propriété du port de Danzig (XVII. w.), b. r.; Reflexions sur la propriété de Danzig, b. r.; Gedanken v. d Eigenthum Danziger Hafens, b. r. (DS.).

Zob. Nr. 4830, 4859, 8068, 8110, 8359, 9100, 9103, 15630.

18191. Königsberger Handelsberichte, por.: Altpr. Mntschr. IX. str. 661-666.

18192. **Oesterreich H.**, Die Handelsbeziehungen der Stadt Thorn zu Polen 1232 bis 1577, Ztschr. d. westpreuss. Geschichts-Vereins 1891 XXVIII.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1894.

18193. Koppmann K., Das Gewichtsverhältniss zwischen Thorn, Flandern und Lübeck, Hansische Geschichtsblätter, Leipzig 1894.

Zob. Nr. 1828.

Bydgoszcz, zob. Nr. 11329.

18194. Napiersky C. E., Zur Gesch. des livländischen Handels im ersten Viertel d. XIV. Jahrh., Inland 1838 Nr. 2; — Tenże, Über die ältesten Handelsbeziehungen Livlands mit England, Mitth. Liv.-Est-Kurl. 1858 VIII.; — Vockerodt J. G. Handel von Riga, Reval, Narva, Wiburg (1737), w: Hermanna Berichte z. Gesch. Russlands, Leipzig 1872; — Sonntag K. G., Handelstractat Rigas mit Litthauen Rig. Stadtblätter 1816.

18195. Handel Rygi i handel Berdyczowa, Tyg. petersb. 1834 IX. i X.

18196 Instruction der Kaufschulzen u Willkühr d. Ampts Insterburg, Königsberg 1604, por.: Mith. Lith. Lit. Ges. I.

18197. Jankiewitz O. F., Specifique Nachricht v. Waaren, Riga 1766; Porządek handlu m. Rygi, b. r. E.

Por.: Winkelmann, B. L. Nr. 3091–8195.

18198. Rauprich M., Breslaus Handelslage im Ausgange des Mittelalters, Breslau 1891.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1892.

18199. **Markgraf H.**, Zur Geschichte des Breslauer Kaufhauses, Ztschr für Gesch. Schlesiens 1888 XXII.; — Rauprich M., Der Streit um die Breslauer Niederlage, 1490 do 1515, tamże 1893 XXVII.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1888 (Markgrafa).

18200. Cauer E., Zur Geschichte der Breslauer Messe, Ztschr. f. Gesch. Schlesiens 1863 V.; – Wutke, Die Breslauer Messe, Jahrb. f. Nationalökon. u. Statist. 1896 XII

Zob. Nr. 822, 6475 6780.

18201. **Winkler A.**, Die deutsche Hansa in Russland, Berlin 1886.

18202 Strahl J. C., De commercio, quod Germani cum Russis, praecipue cum Novogrodensibus aevo medio exercuerunt, Bonnae 1834.

18203. Czaumikow, O torgowlie Ganziejskich gorodow z Nowgorodom i Moskwoju i Szwiecii z Rossiju, Cztienija w imp. obszcz. ist. i drewn. ross. 1898 I.

18204. Grantoff F. M., Gesch. des Hause-Comptoires in Nowogrod, Grantoff. Hist. Schr., Lübeck 1836 t. II.

18205. Istoriczeskoje obozrienije torhowych znoszenij Nowgoroda, Petersb. 1847; — Sławianskij M., Ist. obozrienie torhowych znoszenij Nowgoroda, Petersb. 1847.

18206. Nikitskij, O torhowlie Rusy z Hanso do konca XV. wieka, Petersb. 1879; — Tenże, Istorija ekonomiczeskawo byta wełykawo Nowgoroda, Czt. w imp. obszcz. istor. i drewn. ross. 1893 t. I i II.

18207. **Buck W.**, Der deutsche Kaufmann in Nowogrod bis zur Mitte des XIV. Jahrh., Berlin 1891; — Tenże, Der deutsche Handel in Nowogrod bis zur Mitte d. XIV. Jahrh, Petersb. 1895.

R: Korduba M., Zapiski tow. Szewcz. 1896 XI.

Zob. Nr. 16260.

18208. Gregorowicz I., Ist. opyt o posadnikach Nowgorodskich, Moskwa 1821; Bielejew, Ist. Nowgoroda, Moskwa 1864; Kostomarow N., Siewiernorusskaja narodo-prawstwa, Petersb. 1863 (t. VII. i VIII.: Nowogród W.); Andrewskij J., O dogoworie Nowgoroda, Petersb. 1855.

18209. Blümcke O., Berichte u. Acten d. hansischen Gesandschaft in Moskau 1608, por.: Mitt. a. d. hist. Litter. 1895 XXIII. i Litt. Centralblatt 1895 Nr. 8.

18210. Zehden K., Die Verkehrswege zu Wasser und zu Lande, Wien 1879.

18211. **Wrotnowski A.**, Drogi handlowe w Królestwie polskiem, Bibl. war. 1878 III.

18212. Chodakowski Z. D., Drogi kom. w starożytnej Rosyi (tłóm. Wagilewicz), Bibl. Ossol. 1843 VII.—VIII.

Sadowski, zob. Nr. 18138.

Rulikowski, zob. Nr. 18150.

18213. O budowie dróg w Polsce, z Gaz. koresp. warsz., Roz. lw. 1821.

Zob. Nr. 2495, 3309, 4904.

18214. Żegluga handlowa, Prz. nauk. lit. 1842—1844, *zob.* Nr. 10691.

18215. **Surowiecki W.**, O rzekach i spławach, *zob.* Nr. 10664.

18216. Haczewski J, O spławie drzewa, z dodatkiem terminologii orylów, flisów, majtków, Sylwan 1835 XI; — Tripplin D., O żegludze na rzekach Król. polsk, Dz. war. 1852 Nr. 284.

18217. **Hubert L.**, O zamiarach usprawienia rzek za Stan Aug. (rozprawa), Pam. hist. L. Huberta t. II.

18218. Myśli o sposobach dania bezpiecz. spławu rzekom polskim i litewskim, Warsz. 1767; — Wykład sposobów do rzeko-spławności i handlów prowadzenia, Warsz. 1782 (DS.), *zob.* Nr. 10671.

18219. **Wutke K.**, Die schlesische Oderschiffarth in vorpreussischer Zeit, Urkunden und Aktenstücke (Codex diplomaticus Silesiae, Band 17), Breslau 1896, *zob. Dod. I.*

Spławność rzek, zob. Nr. 10663—10760.

18220. Hess, Der masurische Schifffarthskanal in Ostpreussen, hrsg. v. Centralverein in Insterburg, Königsb. 1894.

18221. Wutzke J. L., Bemerkungen über den grossen u. kleinen Friedrichsgraben u. die Schiffbarkeit des Detmeflusses, Preuss. Provinzial Blätter 1832 VII.

Kanały, zob. Nr. 5131, 10754—10760.

Żegluga morska, zob. Nr. 10743—10750, 16806.

18222. Karnowicz E., Znaczenie Poliakow w istorii morepławania, Morski Zbiornik, Petersb. 1858 Nr. 6.

18223. Kuricke R., Jus maritimum hanseaticum, Hamburg 1667; - Oehmichen J. N., De maris occupatione, Gedani 1722 (DS.).

18224. Lauffer V., Danzigs Seehandel zu Ende d XV. Jahrh., Ztschr. d. westpreuss. Geschichtsver. 1894.

Zob. Nr. 4446, 8242, 9031.

18225. **Ilwof F.**, Das Postwesen in seiner Entwicklung, Graz 1880.

18226. **Chołodecki J. B**, Do dziejów poczty w Polsce, Lwów 1899.

18227. F., Z historyi poczty, Czas 1884 Nr. 14.

18228. Kijewskaja poczta w 1791 g., Kij. Star. 1897 I.

18229. Livres des postes de l'Europe, 1788 DS.

Poczta w Inflantach, por.: Winkelmann, B. L., Nr. 3196—3210.

Zob. Nr. 4141, 4615, 5449, 16698.

18230. **Maciejowski W. A.**, Historya dawnych polskich miar i wag aż do XVIII. w., Ekonomista, Warsz. 1868 i Odb.

18231. Lelewel J., Wiadomość hist. o starożytnych miarach długości, Warsz. 1814.

18232. Wilhelm H. C., De mensuris regni Borussiae, Regiom. 1717; Hanow M. K., Comparatio mensurarum, Danzig 17 7; Wiadomość o miarach, wagach i łokciach, Wilno 1788 (DS.).

18233. **Sapieha A.**, Tablice stosunku nowych miar i wag francuskich z litewskiemi i polskiemi, Rocz. tow. warsz. przyj. nauk I.

Zob. Nr. 18193.

18234. **Naudé W.**. Die Getreidehandelspolitik der europäischen Staaten von XIII. bis zum XVIII. Jahrh., als Einleitung in die preussische Getreidehandelspolitik (Acta borussica I), Berlin 1896.

18235. Wolicki, Uwagi nad raportem p. Jacobs o handlu zbożowym w Polsce (wyj. z The Times), Roz. lw. 1827; — Abrahamowicz J., Zdanie Litwina o kupczy taniej zboża, a drogiej sprzedaży, b. m. 1585 DS.

Handel tabaką, zob. Nr. 16700.

Handel wódką, zob. Nr. 17550—17554.

18236. Szymanowski W., Handel win, Dz. warsz. 1856 Nr. 78.

18237. Nagy Gyula, Krosznai magyarok (Węgrzy w Krośnie w XVII. w. jako handlarze wina), Századok 188?.

Zob. Oświata (Obyczaje).

18238. **Ulanowski B.**, Kilka zabytków ustawodawstwa królewskiego i wojewodzińskiego w przedmiocie handlu i ustanawiania cen, Arch. kom. prawn. Akad. krak. 1895 I

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1898: Krotoski K., Przegl. powsz. 1899 II.

18239. O cinach raznym predmietam, o dienieżnom kursie w XV.—XVII. stol., Kowiensk. gub. wied. 1872 Nr. 14.

18240. Taksa korzeni i trunków na sejmie piotrkowskim z r. 1525, Niemc. Zb pam. t. IV.; — Cennik towarów dla miasta Warszawy z r. 1565 w Maciejowskiego Historyi miast dod., *zob.* Nr. 17184.

18241. **Bostel F.**. Die Piotrkower Constitution von 1525, Jahresbericht d. 2. Obergymn., Lwów 1890; — Tenże, Taryfa cen wdztwa krakowskiego z r. 1565, Arch. kom. hist. VI., Odb. Krak. 1891

R: Balzer O., Kwart. hist. 1891; Stesłowicz Wł., tamże 1892; Raciborski F., Ekonom. pol. 1893 III.

18242. Taksa żywności z r. 1573, *zob.* Nr. 3092.

18243. **Chmiel A.**, Ustawy cen dla miasta starej Warszawy od r. 1606—1627, *zob.* Nr. 17235.

18244. Ustawa przedawania rzeczy, 1623, *zob.* Nr. 3626.

18245. **Rolny W.**, Dwie taxy towarów cudzoziemskich z r. 1633, Arch kom. prawn. Akad. V., Odb. Krak. 1897.

R: Winiarz A., Kwart. hist. 1898.

18246. Porządek i moderacya taksy, Pozn. 1636, *zob.* Nr. 3741; — Kommissya 1643, *zob.* Nr. 3787.

18247. Tabella generalna na taxy chleba, 1747, *zob.* Nr. 4699; — Taxy z r. 1766, *zob.* Nr. 4922; z r. 1787, *zob.* Nr. 5246.

Taryfy domów, zob. Nr. 3699, 5499.

18248. **Jarmarki**, *zob.* Nr. 1865, 2270, 2276, 2593, 2692, 3147, 3165, 3175, 3358, 3529, 4225, 4686, 4775, 11779.

18249. Isliedowanie o torhowlie na ukrainskich jarmarkach, Petersb. 1858.

Zob. Miejscowości.

Akcyza, zob. Nr. 5367, 16682—16700.

Handel księgarski, zob. Oświata (Literatura).

18250. **Mennictwo**, *zob. Numizmatyka* Nr. 423—567 i *Dod. I*

18251. **Kostrzębski W.**, Mennictwo w Polsce, Wiad. numizm.-arch. 1896, 1897; — Tenże, Niektóre wiadomości o mennicach koronnych za Jana Kazim., tamże 1897; — Koehler, Dokumenta mennicze, tamże 1897 Nr. 4.

Rozprawy ekonom.-polit. o monecie, zob. Nr. 560—567.

18252. Bartolomäus R., Justus Ludwig Decius, Ein deutscher Kaufmann und polnischer Staatsmann (1485—1545), Altpreuss. Mntschr. 1898 XXXV.; — Kostrzębski W., Jan Tham, probierz, pełniący obowiązki mincmistrza w mennicy krakowskiej od 1655 do 1658 r., Wiad. numizm.-arch. 1896, Odb. Krak. 1896 (z rycinami).

18253. Karpiński St., Zasady działalności banków i zarys historyczny głównych epok ich rozwoju, Warsz. 1898.

18254 Waszkiewicz J., Historya banków oraz celniejszych towarzystw kredytowych, Wilno 1838.

Bank narodowy, zob. Nr. 16717.

18255. Wielisław, Bankierzy, przemysłowcy, rzemieślnicy dawnej daty, Biesiada lit. 1881.

18256. Lepszy L., Turzonowie w Polsce, *zob.* Nr. 17196

18257. Polska rodzina Turzów na Węgrzech, Roz. lw. 1832.

Giełda, zob. Nr. 17332.

18258. F. M. S., Historya lombardu, Tyg. ill. 1872 IX.

18259. Użyteczność sądów handlowych, b. r.; — Odpowiedź na uwagi nad projektem sądu handl., b. r. (**E.** IX) (DS.).

18260. **Louis Wawel J.**, Dawne prawo wekslowe polskie przez b. sędziego powiat.. Lwów 1872.

18261. Uwagi o naturze pieniędzy i o wekslarstwie, Warsz. 1792; — Ustawy wekslowe, b. r. (E. IX.) (DS.).

18262. Loix cambiales de la Republ. Polonaises, b. r.; Neueste Wechsel und Banquerouten ord., Danzig b. r. (E. IX.) (DS.).

18263. Uwaga nad szkodliwą lichwą pieniężną (1773--1780), b. r DS.

(e: Zbytek i ubóstwo).

18264. **Baudrillart**, Histoire du luxe privé et publique, Paris 1878-1880 t. 4.

18265. **Chłędowski K.**, Zbytek w Polsce, szkic ekonomiczno-historyczny, Dz. lit. 1865.

18266. O zbytku w XVI. w., z Bielskiego, Kalendarz kieszonkowy, Krak. 1804; Uwagi nad dziejami handlu i zbytku w Polsce (z Pam. Schlötzera), Warsz. 1819 Roz. lw. 1819; Curalina, Nachrichten über ehemalige Wohlhabenheit Polens, (w: Schottkys, Vorzeit u. Gegenwarth, 1823).

18267. **Leges sumptuariae** z r. 1383 i 1387, *zob.* Nr. 1888; — Leges sumptuariae albo uniwersał poborowy na zbytki z r. 1609, *zob.* Nr. 3491 i 16684.

18268. Estreicher St, Ustawy przeciw zbytkowi w dawnym Krakowie, Rocz. krak. 1898 i Odb.

R: Gargas Z., Bibl. warsz. 1899 I.

18269. Leges sumptuariae d. Stadt Riga, Riga 1628 DS.

Por.: Winkelmann, B. L. Nr. 4416—4436.

18270. Falibogowski Fr., Discurs marnotractwa, Jarosław 1626 DS.

18271. Widawski P. W., Exorbitancye albo o rzeczach w każdem królestwie szkodliwych, Krak. 1603 DS., por.: Kraushar A., Piotr Wężyk Widawski, satyryk XVII w., Przew. nauk. lit. 1891.

R: Nehring W., Kwart. hist. 1891.

Zob. Nr. 15602.

18272. **Daniłowicz Ign.**, Historyczny pogląd na zakłady dobroczynne w dawnej Polsce, Dz.eje dobrocz., Wilno 1820, *zob.* Nr. 13925.

18273. Muczkowski J., Wiad. o związku filantropijnym w Krakowie (1785), Dz. lit., Krak. 1844 I., *zob.* Nr. 5182, 5279.

18274. Zakłady dobroczynne w Słucku, Tyg. petersb. 1837 XV.

Szpitale w Polsce, zob. Nr. 1933 i 13914 do 13925.

Żebractwo w Polsce, zob. Nr. 17619 do 17621

18275. Uwiadomienie o nowej organizacyi ubogich, b. r. (E.) DS.

18276. Freytag H., Zwei Danziger Armenordnungen des XVI. Jahrh., Ztschr. d. westpreuss. Geschichtsver. 1899 XXXIX.; Schabert, Das Armenwesen d. Stadt Riga, Baltische Mntschr. 1897.

(f: Statystyka).

18277. **Wappäus**, Einleitung in das Studium der Statistik, hrsg. v. Gandil, Leipzig 1881.

18278. Pilat T., Przegląd prac statystycznych i ekonomicznych, Przew. nauk. lit 1881.

18279. **John**, Geschichte der Statistik, Stuttgart 1884.

18280. Hanshofer, Lehr- u. Handbuch der Statistik, Wien 1882 2 wyd.; -- Block, Traité de statistique, Paris 1886 2 ed. (toż po niem., Leipzig 1879); — Walcker, Grundriss der Statistik u. Staatenkunde, Berlin 1889; Westergaard, Grundzüge der Theorie der Statistik, Jena 1890.

18281. Mayr e Salvioni, La statistica e la vita sociale, 2. ed. Torino 1886; — Gabalgio, Storia e theoria della statistica, Milano 1888.

18282. **Daszyńska Z**, Kilka słów o metodzie statystyki historycznej, Warsz. 1892 (także po niem. p. t.: Stoff u. Methode der historischen Bevölkerungsstatistik, Jahrb. f. Nationalekon. u. Stat. N. F. t. II.).

R: Głąbiński St., Kwart. hist. 1893 i Bosakowski T., tamże 1897.

18283. Dzieduszycki M., O statystyce, Prz. lw. 1872 I.

18284. **Czacki T.**, Statystyka Polska, Dzieła t III.

18285. **Maciejowski W. A.**, Zarysy dawnej statystyki, *zob.* Nr. 10313.

18286. **Kleczyński J.**, Spisy ludności w Rzeczyposp. polskiej, *zob.* Nr. 10816; — Tenże, Poszukiwania spisów ludności Rpltej polskiej w zbiorach Moskwy, Petersburga i Wilna, Arch. kom. hist. Akad. t. VIII., Odb. Krak. 1898; — Tenże, Pogłówne generalne

w Polsce i oparte na niem spisy ludności, Roz. fil.-hist. Akad. XXX., Odb. Krak. 1894.
R: Korzon T., Kwart. hist. 1894 i 1896.

Uchwały poborowe, zob. Nr. 16670.

18287. **Maroński St**, Obraz ekonom.-stat. archidyecezyi gnieźnieńskiej w XVI. wieku, Bibl. warsz. 1883 III.

Libri beneficiorum, zob. Nr. 1319—1323.

18288. **Pawiński A. i Jabłonowski A.**, Polska XVI. wieku pod względem geograf.-statyst (Źródła dziejowe od t XII.—XX.), *zob.* Nr. 1387 i 2430).

18289. **Korzon T.**, Wewnętrzne dzieje za Stanisława Augusta, *zob.* Nr. 1164 i *Hist. polityczna.*

Zob. Nr. 4926.

18290. Landsberger J., Beiträge zur Statistik Posens, Ztschr. f. Prov. Posen 1893 VIII.

18291. **Kleczyński i Kluczycki**, Liczba głów żydowskich w Koronie, z taryf r. 1765, Arch. kom. hist. Akad. VIII., Odb. Krak. 1898; — Czuczyński Al., Spis Żydów wdztwa krak. z r. 1765, tamże VIII., Odb. Krak. 1898.

Statystyka współczesna, zob. Nr. 10813 do 10867, a nadto 10004—10005, 10016, 10171—10176, 10188, 10223, 10273, 10277, 10395, 10416, 10453, 10485, 10813, 10817, 10822, 10959, 10994.

(g: Stosunki ekonomiczno-statystyczne po rozbiorach do r. 1815).

Stosunki prawne w trzech zaborach, zob Nr. 17719—17944.

Podróże, zob. Nr. 10085.

Opisy kraju, zob. Mr. 10153.

18292. Nemnich Ph. A., An universal dictionary of marchandise in English, German, Russien, Polish, London 1799, *zob.* Nr. 3702.

18293. **Luca de I.**, Staatsanzeigen von d. k. k. Staaten, Wien 1785; — Tenże, Oesterr. Staatenkunde im Grundrisse, Wien 1786 bis 1789 t. 3; — Tenże, Das hist.-statist. Lehrbuch, Wien 1793, *zob.* Nr. 9607.

18294. **Kalinka W.**, Galicya i Kraków, *zob.* Nr. 17728.

Edicta et mandata, zob. Nr. 4498.

Stosunki prawne, zob. Nr. 17720—17743.

18295. Kukolnik B., Zbiór prawideł ekon., Zamość 1800 (dla młodzieży uczącej się).

18 96. **Bredetzky S.**, O środkach podniesienia gospodarstwa w Galicyi, Gaz. lw. 1816 Nr. 60—100 (rzecz napisana w roku 1812); — O pańszczyźnie, rolnictwie i t. p., tamże 1811 Nr. 5-46.

18297. Krajewski J., Ze statystyki i ksiąg hip Galicyi, Przew. nauk. lit. 1885.

18298. Rohrer J., Bemerkungen auf einer Reise, *zob.* Nr. 9735 (o przemyśle i handlu).

18299. **Ustawa** tymczasowa górnicza cesarza Franciszka z r. 1804, *zob.* Nr. 5596.

18300. Uniwersał, mocą którego przedawanie soli w Galicyi pozwala się (po pol. i niem.), b. r. (E. IX.).

Zob. Nr. 10591.

18301. Eisenblechwalzwerk in Stryjer Kreise, Galicia 1841.

18302. Gliszczyński A., O drogach w Galicyi, Warsz. 1816, *zob.* Nr. 10324; — Stöger L. M., O gościńcach publ. w Galicyi, Rozm. lw. 1832.

Zob. Nr. 5744.

18303. Rozprawa o funduszach krajowych' nakł. W. Smochowskiego, Lwów 1866, *zob.* Nr. 16636.

18304. **Sarrazin H.**, Die Entwickelung d. Preise des Grund und Bodens in der Provinz Posen, Inauguraldiss., Halle 1897.

18305. Brodnicki B., Beiträge zur Entwickelung der Landwirthschaft in der Provinz Posen während der Jahre 1815—1890, Inauguraldiss., Leipzig 1893

18306. Baczko L. A., Ueber die unglücklichen Verhältnisse der Grundeigenthümer in Ostpreussen, Königsb. 1814.

18307. Sohnrey H. D., Ansiedelungswesen in Posen und Westpreussen, Das Land 1897.

18308. Królewski edykt względem morwowego drzewa i krajowego jedwabnictwa de dato Berlin 3. maja 1788, b. m. i r.

18309. **Kiewing H.**, Seidenbau u. Seidenindustrie im Netzdistrict von 1773 bis 1805, Ztschr. f. Posen 1896 X.

18310. Brau-Articul d. platten Landes, derer Litthauischen Aembter Insterburg, Ragint u. Tilsit, Königsb. 1778 DS.

Stosunki prawne, zob. Nr. 17773—17829.

18311. Horodyski A., O składaniu się i podzielaniu majątków, O reprodukcyi krajowej, 1803 (autor: Chreptowicz).

18312. Z. E., Pod najłaskawszą opieką i panowaniem najj. imp. Alexandra I., Zgromadzeniu generalnemu dworzaństwa szlacheckiego, obywatelom gubernii litewsko-wołyńskiej, dziełko ekon.-polit., b. m. i r. (181.).

18313. Lelewel K., Umiarkowanie wydatków względnie do przychodów dla własnej i powszechnej pomyślności, Dz. wil. 1815 II, Odb. Wilno 1815; — Marchocki St., Ustawy dla ziem dziedzicznych Minkowic, *zob.* Nr. 5491, 5605, 5651.

18314. **Istoriczeskoje** opisanie ross. kommercii (od Piotra W.), Petersb. i Moskwa 1781—1788 t. 7.

18315. Peter J. Chr., Übersicht des russ. Handels, Journal f. Fabrik, Manuf. u. Handlung. Leipzig 1808.

18316. Uniwersał względem towarów, których przywóz w imperium Ross. jest zakazany, b. r.

18317. Dyploma dla kupców z r. 1803, *zob.* Nr. 5664.

Stosunki prawne, zob. Nr. 17830—17864.

18318. **Konic H.**, Rolnictwo i handel X. Warsz., 1807—1815, Rocz. tow. nauk, Warsz. 1880.

R: Aten. 1881 III.

18319. Organizacya towarzystwa gospodarstwa rolnego w X. Warsz. 4. kwietnia 1810, *zob.* Nr. 5697.

18320. Myśli o polepszeniu handlu, rolnictwa, przemysłu, 1811, *zob.* Nr. 9809.

18321. Rostworowski A. J. F. C., Die Entwicklung der bäuerlichen Verhältnisse im Königreich Polen im XIX. Jahrh, I. Inauguraldiss., Halle 1896.

R: Wlniarz A., Kwart. hist. 1898 · A. R., Bibl· warsz. 1898 I.

18322. Heine St. aus Jabłonka, Die Landwirtschaft im Kreise Słupca im XIX. Jahrh., Theil I.: Beitrag zur Gesch. der Landwirtschaft in Polen, Inauguraldiss., Breslau 1898.

18323. Erlicki F., Rys historyczny instytutów rolniczo-leśniczych w Królestwie polskiem, Warsz. 1877.

18324. **Langie K.**, Obraz cen zbożowych w Warsz. 1805—1861, Lipsk b. r. (1862), *zob.* Nr. 5620.

18325. Miączyński J., Uwagi nad teraźniejszym stanem rolnika pod względem ceny zboża i wydatków podane radzie depart. kaliskiej, Luty 1810, War. 1811, *zob.* Nr. 5711.

18326. Bielski A., Ułatwienie przeszkód systemowi kredytowemu i amortyzacyi czasowej zarzuconych, wraz z wskazaniem widoków i środków, jak fabryki krajowe podniesione, kupiectwo urządzone, a gotowizna zatrzymaną być może, Kalisz 1810.

Zob. Nr. 5673, 9797, 17095.

18327. Układ względem żup wielickich, *zob.* Nr. 5708.

18328. Kaczkowski St., Myśli o handlu naszym, b. m. 1818.

18329. Majewski W. S., Kodeks handlowy, Warsz. 1808, 1811; — Tenże, Powody do ustanow. kodeksu handl, Warsz. 1811; — Stawiarski J. F., O potrzebie przysposobienia kodeksu handlowego franc. dla X. Warszawskiego, Mowa w Izbie 20. marca 1809; — Szaniawski F. K., O prawach handlowych, Warsz. 1810.

Zob. Nr. 5641 i 5709.

18330. Chrucki J. K., System banku, Warsz. 1808, *zob.* Nr. 5657, 9309 i 17881.

18331. Plichta J., O papierowych pieniądzach, *zob.* Nr. 478.

18332. **Staszic St.**, O statystyce Polski, Warsz. 1807—1809, *zob.* Nr. 9797.

Stosunki prawne, zob. Nr. 17865—17944.

IV. OŚWIATA

(CYWILIZACYA i KULTURA).

1. Historya obyczajowa.

A. Bibliografia i zarysy historyi kultury powszechnej.

18333. **Jodl Fr.**, Die Culturgeschichtsschreibung, ihre Entwickelung und ihr Problem, Halle 1878.

18334. **Henne-Am Rhyn O.**, Die culturgeschichtliche Literatur der letzten zwanzig Jahre, Unsere Zeit 1870 I.; — Tenże, Culturgeschichtliche Werke d. neuesten Zeit, tamże 1885.

18335. **Zibrt Čenek**, Kulturni historie, jeji vznik, rozvoj a pasavadni literaturu cizi i českov, Praga 1892 (podaje bibliografię).

18336. **Zeitschrift** f. Kulturgeschicht . red. v. Georg Steinhausen (od r. 1893, rocznie tom).

Por.: artykuły Steinhausena G. i Helmolta p. t.: Kulturgeschichte w: Jahresberichte der Geschichtswiss. (Berlin od r. 1878).

18337. **Eichhorn J. G.**, Allg. Gesch. der Cultur und Literatur des neueren Europa. Göttingen 1796—1799 t. 2.

18338. Adelung J. Chr., Versuch einer Geschichte d. Kultur des menschlichen Geschlechtes, 1782; Pölitz, Geschichte der Cultur der Menschheit nach Principien der kritischen Philosophie, Leipzig 1796; Gotsch, Geschichte der Kultur des Menschengeschlechtes, Wien 1796, Leipzig 1803.

18339. Wachsmuth W. G., Die europäische Sittengeschichte, Leipzig 1831 39; — Tenże, Allgemeine Culturgeschichte, Leipz. 1850—2 t. 3.

18340. **Guizot Fr.**, Histoire de la civilisation en Europe depuis la chute de l'empire romain jusqu'à la révolution française, Paris 1828 (po pol.: Dzieje cywilizacyi europ., przekł. Fel. Bentkowskiego, Warsz. 1842; niem. przekł. Sachsa, Stuttg. 1844; czeski przekł. Palacky'ego, Praga 1851).

18341. Röth, Geschichte der abendländischen Kultur, Mannheim 1846; — Drumann, Grundriss der Kulturgeschichte, Königsberg 1847.

18342. **Klemm G.**, Allgemeine Culturgeschichte der Menschheit, Leipzig 1843 - 1852 t. 3; — Tenże, Die materiellen Grundlagen menschlicher Cultur, Leipzig 1865.

18343. Hanuš J. J., Vorlesungen über die allgem. Kulturgesch. der Menschheit gehalten an der Uniwersität zu Olmütz im Jahre 1849, Brünn 1849

18344. **Buckle J. H.**, History of civilisation in England, London 1857, 1861 (po niem., Rige, Leipzig 1860; po pol: Hist. cywilizacyi w Anglii, przeł. Zawadzki Wł., Lwów 1862 - 1868, 2. ed. Warsz., por.: Pawiński A., Kilka słów o Buckle'u, Warsz. 1869).

18345. **Laurent F.**, Etudes sur l'histoire de l'humanité, 1858; — Tenże, Philosophie de l'histoire, Paris 1880.

18346. **Draper J. W.**, History of the intellectual devolepment in Europe, London 1864 (po niem.: Bartels, Leipzig 1865); — Tenże, Hist. of the conflict betveen Religion and Science, Nev-York 1873 (1. ed.) (po pol.: Karłowicz J., Dzieje stosunku wiary do rozumu, Warsz. 1884).

18347. Dean Am., The history of civilisation, Albany 1868—1869.

18348. **Kolb G. F.**, Culturgeschichte der Menschheit mit besonderer Berücksichtigung von Regierungsform, Politik, Religion, Freiheits- und Wohlstandsentwicklung der Völker, Leipzig 1869—1870, 2. ed. 1872, 3. ed. 1885.

18349. **Henne-Am Rhyn O.**, Die Kulturgeschichte im Lichte des Fortschritts, Leipz. 1869; — Tenże, Allgemeine Kulturgeschichte von der Urzeit bis zur Gegenwart, Leipzig 1877—1879, nowe wyd. 1897 t. 7; — Tenże, Culturgeschichte d. neueren Zeit vom Wiederaufleben der Wissenschaften bis auf die Gegenwart, Leipzig 1870—1872.

18350. **Hellwald Fr.**, Kulturgeschichte, 1. wyd. Augsburg 1875, 4. wyd. Leipzig 1897 (w nowem opracow. przez wielu autorów).

18351. **Honegger J. J.**, Allgemeine Kulturgeschichte, Leipzig 1882—1886; — Tenże, Grundsteine einer allgemeinen Kulturgesch. der neuesten Zeit, Leipzig 1868—1872; — Tenże, Katechismus der Culturgeschichte, Leipzig 1879, 1889 (podaje historyografię).

18352. **Lippert J.**, Kulturgeschichte der Menschheit in ihrem organischen Aufbau, Stuttgart 1886—1887; — Tenże, Die Kulturgeschichte in einzelnen Hauptstücken, Prag 1885.

18353. **Seignobos Ch.**, Histoire de la civilisation, Paris 1885; — Tenże, Abrégé de l'hist. de la civilisation, Paris 1889.

18354. Decoudray G., Histoire sommaire de la civilisation depuis l'origine jusqu'à nous jours, Paris 1886 (po pol., War. 1896).

18355. **Kurth G.**, Les origines de la civilisation moderne, Louvain 1886 t. 2 (na końcu t. II. bibliografia, 51 str.); — Mahrenholtz R., Wünsche Aug., Grundzüge der staatlichen und geistigen Entwickelung der europäischen Völker, Oppeln 1888; — Reich E., History of civilisation, lectures on the origin and development of the main institutions of mankind, Cincinnati 1889; — Rosa G., Storia della civiltá, Brescia 1889.

18356. Nikel J., Allg. Kulturgeschichte, Padeborn 1895.

18357. Guyard E., Hist. du monde, son évolution et sa civilisation, Paris 1895 (1114 str.).

18358. Gönther R., Allg. Kulturgeschichte, Zürich 1897; — Streissler, Allg Kulturgeschichte, 2. wyd. Leipzig 1897.

18359. **Atlas** der Culturgeschichte v. Eye A., 2. wyd. Leipzig 1875; — Kulturgeschichtliches Bilderbuch aus drei Jahrhunderten, v. Hirth G., Leipzig-München 1880—1889, 2. ed. 1895—1898; — Kulturhistorischer Bilderatlas. Leipzig, I. Alterthum, bearb. von T. Schreiber, 1886, 2. wyd. 1888; II Mittelalter, bearb. von A. Essenwein, 1883; — Album historique publié sous la direction de E. Lavisse par A. Parmentier (Moyen Age, Fin du moyen Age, Les XVI. et XVII. siècles), Paris 1898—1899.

18360. **Lacroix P.**, (Seré F.), Le moyen-âge et la renaissance, Paris 1848; — Tenże, Le moyen âge, Paris 1873—1878 (I. Les arts au moyen âge et à l'époque de la renaissance; II. Moeurs, usages et costumes; III. Vie militaire et réligieuse; IV. Science et lettres).

18361. **Eicken H.**, Geschichte und System der mittelalterlichen Weltanschauung, Stuttgart 1887; — Kleinpaul, Das Mittelalter, 1894 t 9.

18362. **Burckhardt J.**, Die Cultur der Renaissance in Italien, 3. wyd przez Geigera, Leipzig 1885 (po pol.: Kultura odrodzenia we Włoszech, tł. L. M., Krak. 1897); — Geiger L., Renaissance und Humanismus in Italien und Deutschland 1882 (po pol.: St. Mieczyński, Warsz. 1896).

18363. Grün K., Kultnrgeschichte des XVI. Jahrh., Leipzig, Heidelberg 1872; — Tenże, Kulturgesch. des XVII. Jahrh., 1880.

18364. **Lacroix P.**, Dix-septième siècle: Lettres, sciences et arts, Paris 1880; — Tenże, Dix-septième siècle: Institutions, usages, costumes, Paris 1882; — Tenże, Dix-huitième siècle: Institutions. usages, costumes, Paris 1875; Dix-huitième siècle: Lettres, sciences et costumes, Paris 1878.

18365. Bauer B., Geschichte der Politik, Cultur und Aufklärung des XVIII. Jahrh., Charlottenburg 1843—1845.

18366. Vallat, Etudes d'histoire de moeurs et d'art musical sur la fin du XVIII. siècle et la première moitie du XIX. siècle, Paris 1890.

18367. **Honneger J.**, Literatur und Cultur d. XIX. Jahrh., Leipzig 1865, 2. wyd 1886; — Hallier E., Kulturgeschichte des XIX. Jahrh. in ihren Beziehungen zu der Entwickelung der Naturwissenschaften geschildert, Stuttgart 1889; — Schmidt-Weissenfels, Das XIX. Jahrhundert, Geschichte seiner ideellen, nationalen und Kulturentwicklung, Berlin 1890.

18368. **Grand-Carteret**, XIX. siècle, Paris 1899 t. 2.

Historye powszechne z uwzględnieniem hist. kultury, zob. Historya polityczna.

B. Historya kultury polskiej.

(a : Słowianie, Polska).

18369. **Czarnocki A.** (Chodakowski), O Słowiańszczyznie, *zob.* Nr. 12439.

18370. **Szafarzik P. J.**, Starožitnosti slovanské, Prage 1837, 1862, *zob.* Nr. 6115.

18371. Olenin, Opyt ob odeždie, oruzij, prawach i stepeni proświszczenij Sławian, Petersb. 1832.

18372. **Tyszyński Al.**, Rys historyczny oświecenia Sławian, Bibl. warsz. 1841 Odb. Warsz. 1841.

Zob. Nr. 11486—11487.

18373. Palacký J., Dějiny vzdělanosti w Evropě, Praga 1851 (przekł. Guizota, *zob.* Nr. 18340).

18374. **Krek G.**, Einleitung in die slavische Literaturgeschichte, Graz 1874, 2. wyd. 1887, *zob.* Nr. 11501.

18375. **Budolicz A.**, Perwobytnyje Sławianie w ich jazekie, bytie i poniatyach, Kiew 1878.

R: Brückner A., Archiv f. slav. Philol. IV. i VI.

18376. Grigorowicz V., Odczyty o kulturze Słowian, Russ. filol. Wiestnik 1879.

18377. **Perwolf J.**, Sławianie, ich wzajemnyja otnoszenija i zwiazy, Warsz. 1886 (t. III.: Kultura Słowian do XVIII. w.).

18378. **Maretić J.**, Slaveni u davnini, Zagrzeb 1889.

R: Grabowski B., Wisła 1890 IV.

18379. Hellwald, Die Welt der Slaven, Berlin 1890.

18380. Makuszew W., Skazanija inostranciew o bytie i prawach Sławian, Petersb. 1861, *zob.* Nr. 6125—6127.

Czasy przedhistoryczne, zob. Etnografia (archeologia: Nr. 11057—11084).

Mytologia Słowian, zob. Nr. 12437—12481.

18381. Jaroszewicz J., O wpływie religii chrześciańskiej na cywilizacyę Słowian, *zob.* Nr. 12622.

18382. Bogusławski W., Dzieje Słowiańszczyzny północno-zachodniej do połowy XIII. w., Poznań 1887 t. I., 1889 t. II.

Zob. Geografia (Nr. 10154—10160), Etnografia (Nr. 11471—11537) i Historya polityczna.

18383. **Maciejowski W. A.**, Polska aż do pierwszej połowy XVII. w. pod względem obyczajów i zwyczajów, Petersb., Warsz. 1842 t. 4.

18384. Czerwiński I., Rys dziejów kultury i oświecenia narodu polskiego od w. X. do końca XVII. w., w dwóch częściach, Przemyśl 1816; Majeranowski K., Pielgrzym z Tęczyna. Dzieło poświęcone obyczajom i starożytności narodowej, Krak. 1823; Prażmowski, Zwrot na przeszłe czasy w Polsce, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1825 XVIII.

18385. **Chodźko L.**, La Pologne (historique, littéraire, monumentale et pittoresque), par une Société des littérateurs sous la diréction de Leonard Chodźko, publ. par Ign. Stan. Grabowski, Paris 1835—1842 t. 3 (8 wydań rozmaicie zatytułowanych, por. E. XIX. w.); — Tenże, La Pologne encyclopédique de 550 à 1849, Paris 1849.

18386. **Wójcicki K. W.**, Stare gawędy i obrazy (z rycinami), Warsz. 1840.

18387. **Kraszewski J. I.**, Polska pod względem obyczajów i zwyczajów do pierwszej połowy XVII. w., Athen. 1844; — Tenże, Pomniki do historyi obyczajów w Polsce z XVI. i XVII. w., zebrane z rzadkich druków, Warsz. 1843, *zob.* Nr. 6374; — Tenże, Powiastki i obrazki historyczne, Wilno 1843; — Tenże, Odczyty o cywilizacyi w Polsce, Warsz. 1861.

18388. **Moraczewski J.**, Starożytności polskie porządkiem abecadłowym, Poznań 1842 t. 2.

18389. Moraczewski J., Opowiadanie gospodarza Jędrzeja podług starych ksiąg polskich, jaka to dawniej była Polska i jacy byli starzy Polacy, Poznań 1850.

18390. Krzyżanowski A., Dawna Polska ze stanowiska jej udziału w dziejach postępującej ludzkości, Warsz. 1857.

18391. Adler C., Studien zur Cultur-Geschichte Polens, I. Bd., Berlin 1866.

R: W. Kętrzyński, Dz. pozn. 1865 Nr. 296.

18392. **Glogier**, Księga rzeczy polskich (Słownik rzeczy starożytnych), wyd. Macierzy polskiej Nr. 66, Lwów 1896, 2. wyd. Warsz. 1899.

R: A. Rembowski, Bibl. warsz. 1897 III.; A. Szarłowski, Prz. powsz. 1897; K. J. G., Tydzień 1897 Nr. 2.

18393. **Łebiński Wł.**, W sprawie systematycznego opracowania osobnej nauki starożytności polskich, Pam. II. zjazdu hist. polskich 1890 I., *zob.* Nr. 16737.

18394. Sobociński M., Speciment charakterów polskich, Krak. 1796; Bromirski J., Spostrzeżenia i uwagi nad bogactwem i charakterem narodowym w Król. polskiem, Płock 1817; S. O., Rysy celniejsze charakteru polskiego, Pam. warsz. 1819 XIV.; Czacki T., O odmianie charakteru w narodzie, Orędownik, Poznań 1842.

18395. Zarysy dawnych czasów polskich, Prz. nauk. lit. 1842—1844; Osobliwości narodowe, Zienkowicza Pam. pośw. nauk. i um. t. II.; Obyczaje staropolskie, Niewiasta 1862.

18396. Buszczyński S., Cywilizacya niemiecka w ziemiach polskich, Sobótka, Lwów 1876.

Zob. Nr. 17949.

18397. **Zbiory** pamiętników: Niemcewicz, *zob.* Nr. 1353; — Sienkiewicz J. K., Skarbiec, *zob.* Nr. 1358; — Grabowski A., Starożytności, *zob.* Nr. 1359; Ojczyste spominki, *zob.* Nr. 1364; Okruszyny, *zob* Nr. 1368; — Nowakowski F. K., Źródła do dziejów Polski, *zob.* Nr. 1361; - Kamieński J. A., Skarbiec polski, *zob.* Nr. 1372; — Podgórski A., Pomniki, *zob.* Nr. 1440.

Zbiory kronik, pamiętników, żywotów. podróży, opisów kraju i t. p., zob. Nr. 5965 do 6038.

Zob. działy: Kroniki, Pamiętniki (Nr. 6039).

Podróże w Polsce, zob. Nr. 10085.

Opisy Polski, zob. Nr. 10153.

18398. **Pamiętniki** i pisma odnoszące się do hist. kultury:

Modrzewski, *zob.* Nr. 7133; Rey z Nagłowic Mikołaj, Żywot człowieka poczciwego, *zob.* Nr. 7268 i *Literatura;* Bielski M., *zob.* Nr. 7154; Orzechowski, *zob.* Nr. 7163; Nowopolski, *zob.* Nr. 15231; Boemus J., Mores gentium, *zob.* Nr. 7197; Kochanowski J., Klonowicz S., *zob. Literatura*; Górnicki Ł., *zob.* Nr. 7306; Stryjkowski, *zob.* Nr. 7445; Warszewicki, *zob.* Nr. 7625; Paprocki B., *zob.* Nr. 7834; Schweinichen, *zob.* Nr. 7676; Jewłaszewski, *zob* Nr. 7696; Skarga P., *zob* Nr. 7815; Lubieniecki A., *zob.* Nr. 7867; Żabczyc J., Forma abo wizerunek postępków stanów, Krak. 1633, 1644, 1684 DS., *zob.* Nr. 18688; Januszowski J., Cenzor obyczajów, Krak. 1607; Tenże, Poprawa niektórych obyczajów (2 ed.), Krak. 1628 (DS.); Sobieski J., *zob.* Nr. 7907; Twardowski S., *zob.* Nr. 8347; Starowolski Sz., *zob.* Nr. 8005, 8019; Oświęcim St., *zob.* Nr. 8160; Ossoliński J., *zob* Nr. 8213; Opaliński Krz., *zob.* Nr. 8268; Radziwiłł Al., *zob.* Nr. 8273; Cellarius A., *zob.* Nr. 8313; Cedrowski, *zob.* Nr. 8391; Medeksza St., *zob.* Nr. 8415; Werdum Ulryk, *zob.* Nr. 8449; Morsztyn Z., *zob.* Nr. 8463; Kochowski W., *zob.* Nr. 8466; Jerlicz J., *zob.* Nr. 8478; Fredro A. M., *zob.* Nr. 8543; Poczobut J. Wł. O., *zob.* Nr. 8605; Pasek J. Chr., *zob.* Nr. 8644 i *Dod. I.;* Wierzbowski St., *zob.* Nr. 8654; Avril Ph., *zob.* Nr. 8657; Potocki W., *zob.* Nr. 8689 i *Literatura;* Jordan K., *zob.* Nr. 8734; Lubomirski St. H., *zob.* Nr. 8818; Załuski A. Chr., *zob.* Nr. 8890; Puchalski W., *zob.* Nr. 8925; Otwinowski E., *zob.* Nr. 9011; Jabłonowski J. St., *zob.* Nr. 9034; Pułaski Sz. Fr., *zob.* Nr. 9137; Niesiecki K., *zob.* Nr. 9162; Matuszewicz, *zob.* Nr. 9329; Konarski St., *zob.* Nr. 9289; Ruhère, *zob.* Nr. 9386; Kołłątaj, *zob.* Nr. 9609; Wybicki, *zob.* Nr. 9624; Kitowicz, *zob.* Nr. 9674; Krasicki J., *zob. Literatura;* Karpiński, *zob.* Nr. 9893; Schulz J., *zob.* Nr. 9630; Krzysztofowicz S., *zob.* Nr. 9800; Ogiński M. K., *zob.* Nr. 9875; Ochocki, *zob.* Nr. 9927; Bukar, *zob.* Nr. 9938; Koźmian K., *zob.* Nr. 9878; Falkowski J., *zob.* Nr. 9835; Wójcicki, *zob.* Nr. 9913; Niemcewicz, *zob.* Nr. 9930; Wybranowski K., *zob.* Nr. 9939; Rulikowski K. J., *zob.* Nr. 9941; Kamerton, *zob.* Nr. 9943; Dębicki, *zob.* Nr. 9907; Grzegorzewska S., Dziesięć dni w Puławach, Krak. 1898, *zob. Dod. I.*

18399. **Brückner A.**, Cywilizacya i język, Szkice z dziejów kultury polskiej, Bibl. war. 1898 II – III.

18400. Kraszewski J. I., Obyczaje w Polsce Piastowskiej, Wildt J., Kalendarz pow., Krak. 1862.

18401. **Ł. St.**, Dwie elekcye, Ateneum 1878 III.

18402 Topolski J. W., Quid et quantum Germani ad cultum Poloniae inde ab iis temporibus, quibus Christianorum sacra introducta sunt, usque ad mortem primi e stirpe Jagellonica regis Vladislai et quidem ad cultum agrorum ingeniorum, morum et religionis in Polonia contulerint, Berolini 1820.

18403. **Smolka St.**, Obraz historyczny cywilizacyi społeczeństwa polskiego w w. XII., *zob.* Nr. 16981.

18404. Tomkowicz St., Karta z dziejów oświaty w średnich wiekach wyjaśniona przez najnowsze badania niemieckie, Prz. pol. 1884 II.

18405. **Szajnocha K.**, Jadwiga i Jagiełło, *zob. Hist. polit.*

18406. Gołębiowski Ł., Spis rzeczy zawartych w 4 tomach, opisujących zwyczaje i obyczaje Polaków, Warsz. 1830, *zob.* Nr. 1898.

18407. Winiarz A., Ziemia sanocka w latach 1463 - 1552, Kwart. hist. 1896.

18408. Czerny Fr., O wpływie wielkich odkryć geograficznych na Polskę i jej oświatę w XVI. wieku, Arch. kom. lit. Akad., Odb. Krak. 1884.

18409. **Sokołowski M.**, Studya i szkice z dziejów sztuki i cywilizacyi, Krak. 1899 t. I.

18410. Ciampi S., Notizie dei secolo XV. e XVI. sulla Italia, Russia e Polonia, Firenze 1833, *zob.* Nr. 2586.

18411. **Szujski J.**, Polska w wieku Kopernika, Dwa pierwsze publ. posiedzenia Akad. um., Krak. 1873: — Tenże, Odrodzenie i Reformacya, *zob. Literatura i Hist. polityczna.*

18412. Buszczyński S., Oświata w Polsce i u Niemców za czasów Kopernika i w dzisiejszych, Poznań 1873.

18413. Węclewski St., De Polonorum cultu et humanitate decimo sexto et ineunte decimo septimo saeculo exteris testibus et arbitris advocatis, Progr. gimn. kat. w Chełmnie 1858/9 Chełmno 1859.

18414. Niektóre rysy z wieku Zygmunta I' Jaszowski St., Zbieracz lit. i polit. 1837 IV.; — Maciejowski W. A., Obraz hist.-charakterystyczny Polaków XVI. w., Tyg. lit., Poznań 1840 III.

18415. **Morawski K.**, Z dworu Zygm I, *zob. Hist. polit.*

18416. Lauterbach S., Beiträge zur Dissid. Kulturgesch. von Gross-Polen, Breslau, *zob.* Nr. 1331 i 14887.

18417. Brückner A., Z dziejów różnowierców polskich, Aten 1898 I.

18418. Kraszewski J. I., Pomniki do hist. obycz. w Polsce w w. XVI. i XVII., *zob.* Nr. 18387; — Tenże, Wieczór w Czarnym lesie z XVI. w., w dziele: Powiastki i obrazki hist., Wilno 1843; — Tenże, Dziś i temu lat trzysta, Studyum obyczajowe, Charakterystyka Reja z Nagłowiec, Wilno 1863.

18419. Kalicki B., W wieku XVI. w Polsce i zagranicą, Prz. pol. 1869 I.; — Tenże, Kartka z dziejów w. XVI., Niwa 1882.

18420. **Łoziński Wł.**, Lwów starożytny, kartki z historyi sztuki i obyczajów, *zob.* Nr. 17261.

18421. **Moraczewski J.**, Polska w złotym wieku, Poznań 1851 (por. czasop.: Muzeum czesk. 1854).

18422. Boberska F. z Wasilewskich, Zygmunt August i czasy jego w Polsce, Lwów 1884.

18423. Meleniewski D., Zwyczaje i obyczaje dawnych Polaków, z Kromera, Dz. warsz. 1829 XVII.: Bemus J., Mores gentium (Russ., Lit., Pol.), *zob.* Nr. 7197.

18424. **Dzieduszycki M.**, Piotr Skarga i wiek jego, Krak. 1850—1851, t. 2, *zob. Historya polityczna.*

18425. Siarczyński Fr., Obraz wieku Zygmunta III, *zob. Hist. polit.*

18426. Dubiecki M., Karta z dziejów oświaty, Świt 1885 II. Nr. 57.

18427. Kraszewski J. I., Charaktery z XVII. wieku, w dziele: Typy i charaktery, Wilno 1854.

18428. Pomnik zwyczajów polskich w XVII. w., Prz. nauk. lit. 1842—1844.

Starowolski Sz., Poprawa obyczajów, zob. Nr. 8019.

18429. **Bartoszewicz J.**, Szkice z czasów Saskich, *zob. Hist. polit.*, por.: Kantecki Kl., Z czasów saskich, Przew. nauk. lit. 1880.

18430. Opis obyczajów polskich za Augusta II, Roz. Lwów 1823.

18431. **Röpell**, Polen um die Mitte des XVIII. Jahrh., *zob. Hist. polit.*

18432. Kraszewski J. I., Polska w połowie XVIII. w., Aten. 1876 I.

18433. O obyczajach za czasów Aug. III., *zob.* Nr. 9298.

18434. **Kitowicz A. L.**, Opis obyczajów i zwyczajów za panowania Augusta III., *zob.* Nr. 9674.

Wiśniewski A., O poprawie obyczajów, 1760, zob. Nr. 9269.

18435. **Waliszewski K.**, Polityczne i społeczne obyczaje XVIII. wieku w Polsce i w Anglii, *zob. Hist. polit.*

18436. **Smoleński Wł.**, Przewrót umysłowy w Polsce w XVIII. w., Krak. 1891, *zob. Literatura.*

18437. Dzieduszycki M., Rzut oka na stan religijno-obycz. w XVIII. w., Dod. Czasu 1857 - 1858; — Łukaszewicz J., Wiek Stanisława Augusta, w porównaniu z wiekiem Wazów i Sobieskiego, jako odpowiedź Dzieduszyckiemu, Bibl. war. 1858 IV., *zob.* Nr. 18801.

18438. **Korzon T.**, Wewnętrzne dzieje Polski za Stan. Aug., 1764—1797, Warsz. 1878, 2. ed. 1898, *zob. Hist. polit.*

18439. Tomkowicz St., Z wieku Stan. Augusta (Odb. z Czasu), Krak. 1882; — T., Z epoki stanisławowskiej, Kraj 1890.

18440. Do charakterystyki obyczajów w 1776—1793 latach, Matierjały istor. iz archiwa kijewskawo, Kijew 1882, wypusk I.

18441. **Kraszewski J. I.**, Polska w czasie trzech rozbiorów, *zob. Hist. polit.*

18442. **Brüggen E.**, Polens Auflösung, *zob. Hist. polit.*

18443. Karwicki J., Szkice obyczajowe i historyczne, Warsz. 1882; — Tenże, Jak to in illo tempore bywało, karta z drugiej połowy XVIII. w., wyjęta z papierów familijnych domu Dunin-Karwickich, Kraków

1896; — Tenże, Opowiadania historyczne, Miejscowości nad Ikwą, Przew. nauk. lit. 1897; — Turkuł J., Gawędy familijne, Krak. 1897.

18444. **Wybranowski A.**, Drobiazgi z różnych czasów, Lwów 1897; — Tenże, Ongi w dworach i dworkach szlach., Krak. 1898.

18445. **Wójcicki K. Wł.**, Społeczność Warszawy od 1800—1830, *zob.* Nr. 9913.

18446. **Falkowski J.**, Obrazy z życia kilku ostatnich pokoleń w Polsce, *zob.* Nr. 9835.

18447. **Heleniusz E.**, Wspomnienia polskich czasów, dawnych i późniejszych, Lwów 1894 t. 2.

R: M. N., Kij. Star. 1895 III.

18448. **Dębicki L.**, Puławy, *zob. Historya polit.*; — Tenże, Trzy pokolenia w Krakowie, Krak. 1896, *zob. Sztuka.*

18449. **Pług A.**, Kartka z przeszłości, Kłosy 1881 XXXIII.

18450. **Weinert A.**, Starożytności warszawskie, Warsz. 1848 1858.

18451. Warschauer A., Beiträge zur Verfassungs- und Culturgesch. der Stadt Posen, Ztschr f. Gesch. Posen 1882 I., 1883 II., *zob.* Nr. 17224.

18452. Dawne dwory w Polsce, Przyj. dom., Lwów 1865

Prace tyczące się hist. kultury: Lelewela J., Szajnochy K., Szujskiego J., Kubali L., Antoniego J., zob. Hist. polit.

18453. **Jabłonowski A**, Ziemie ruskie, Wołyń i Podole, Źr. dziej. t. XIX., *zob.* Nr. 1387.

18454. **Zabelin J.**, Istorija russkoj żyzni z drewnijszych wremen, Moskwa 1876 do 1879; — Tenże, Russkij narod, jewo obyczai, obrjady i t. d., Moskwa 1880.

18455. **Uspeński G. P.**, Krótkie opisanie starożytności rosyjskich, czyli obraz życia, zwyczaju, rządu, edukacyi, praw, religii i stanu wojennego, Wilno 1822 t. 2.

18456. **Milikow P.**, Oczerki po istorii russkoj kultury, por.: Hruszewskij, Zap. tow. Szewcz. 1897 XXI.

18457. Gawroński Rawita Fr., Zarys ustroju państwowo-społecznego Rusi w XI. i XII. w., Przew. nauk. lit. 1896, Odb. Lwów 1896.

18458. Prochaska A., Nowsze poglądy na stosunki wewnętrzne Rusi, Kwart. hist 1895.

18459. **Gołowacki J.**, Czerty domaszniawo byta russkich dworian na Podlaszii, t. j. w ninijszej Siedleckoj y Grodnenskoj gubernniach, po aktam XVI. st., Wilno 1888.

18460 **Kostomarow N.**, Oczerk domasznej żyzni w XVI. i XVII. stol., Petersb. 1887 (3. wyd, Ist. monogr. t. XIX.).

Herberstein, zob Nr. 7007.

18461. **Marnicki Wł.**, Kartka z dziejów umysłowego i moralnego rozwoju Moskwy w XVI. w., Odb. z Gaz. lw., Lwów 1882.

18462. **Sumcow**, Kulturnyja perezywanija, Kiew 1890 [por.: Zibrt, Kult. Hist. (*zob.* Nr. 18335) str. 100].

18463 **Antoni J.**, Oświata na dawnych kresach, Przew. nauk. lit. 1876, *zob.* Nr. 10365 ⅄ *Hist. polit.*; - Gawroński Fr., Kartka z życia społeczeństwa kresowego, Bibl. war. 1898 III.

Opisy Rusi, zob. Nr. 10393—10401

Etnografia, zob. Nr. 11832—11932.

Mytologia, zob. Nr. 12479.

18464. **Rulikowski E.**, Ukraina pod względem hist, obyczajowym i statystycznym, *zob.* Nr. 10384; — Iwanowski, Dawna Ukraina, *zob.* Nr. 10386; — Bagalij D. N., Ukrainskaja starina (oczerki, zamitki, materiały iz starodawniaho Charkowskaho byta i kultury), por.: Łamanin N., Kij. Star. 1897 I.; — Antoni J., Kozacy na Polesiu kijowskiem w drugiej połowie XVII. stulecia, Bibl. war. 1881 IV.

Ukraina, zob. Nr. 11970—12017 i Hist. polit. (Dzieła Efimienenki, Ewarnickiego, Storożenki i t. d.).

18465. **Narbutt T.**, Badania starożytności litewskich i hipoteza o dawnych Litwinach, Tyg. wil. 1817 III.; — Tenże, Dzieje narodu litewskiego, *zob. Hist. polit.*

18466. Litwa pod względem cywilizacyi w trzech pierwszych wiekach, Biruta, Wilno 1837 I.

18467. **Jaroszewicz J.**, Obraz Litwy pod względem jej cywilizacyi od czasów najdawniejszych do końca wieku XVIII., Wilno 1844-1845 (por.: Bibl. warsz. 1852 III.)

18468. Jucewicz L. A., Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów, *zob.* Nr. 12119.

18469. Ludwik z Pokiewa, Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów, Wilno 1846.

18470. **Kraszewski J. I.**, Litwa, Starożytne dzieje, ustawy, język, wiara, obyczaje, pieśni, przysłowia, Warsz. 1847, 1850.

18471. **Berwiński T.**, Über die ältesten Zustände Litthauens und d. Umgestaltung im XIII. u. XIV. Jahrh., Sprawozd. 18. Gymn. w Trzemesznie 1856/7.

18472. Raczkiewicz W., Jeszcze o Litwie starożytnej, Wilno 1875; — Slizien A., Litwa

do Unii lubelskiej, Poznań 1878; — Vytautas, Rzut oka na starożytność narodu litewskiego, por.: Gaisler, Prawda, Warsz. 1886.

Opisy Litwy, zob. Nr. 10414.

Etnografia Litwy, zob. Nr. 12084—12243.

Mytologia, zob. Nr. 12487—12498.

18473. Gruenhagen C., Schlesien am Ausgange des Mittelalters, eine kultur-hist. Uebersicht, *zob.* Nr. 10250.

18474. Łepkowski J., Wiadomość o Szlązku, Krak. 1849.

R: Bibl. warsz. 1849 III.

Etnografia Szląska, zob. Nr. 11729—11759.

18475. Baczko, Cultur, Sitten u. Gebräuche Preussens während der Reg. des deutschen Ordens, Vesta 1807 t. I.

18476. Froelich, Beiträge zur Culturgesch. von Polnisch-Preussen aus den Jahren 1473 bis 1686, Altpr. Mntschr. 1891, *zob.* Nr. 16306.

18477. **Tribukeits Fr.**, Chronik, Schilderung aus d. Leben d. preussisch-littauischen Landbewohner des XVIII. und XIX. Jahrh., mit Anmerk. von Gossler-Danzig, hrsg. von A. Horn & P. Horn, Insterburg & Königsberg 1894; — Hanncke R., Pommersche Culturbilder, Studien zur pommerschen Geschichte, por.: St. W., Literar. Centralbl. 1896 Nr. 19.

Etnografia Prus, Pomorza, zob. Nr. 11699—11728 i 12244—12263.

18478. **Merkel G.**, Sitten Livlands aus der ersten Hälfte des XVI. Jahrh., Wielands Neuer deutscher Merkur 1797 XI.

18479. Lossius J., Drei Bilder aus dem Livländischen Adelsleben d. XVI. Jahrh., Lipsk 1875.

18480. **Schiemann Th.**, Charakterköpfe u. Sittenbilder aus der balt. Gesch., Rudolphstadt 1876.

18481. **Manteuffel G.**, Cywilizacya, literatura i sztuka w dawnej kolonii zachodniej nad Bałtykiem, na podstawie badań najnowszych, Przew. nauk. lit. 1896, Odb. Lwów 1896; — Tenże, Pierwiastki cywilizacyi nad dolną Dźwiną, Echo lit. 1898 Nr. 24 i n.

R: Chmiel. A., Prz. lit. 1897 Nr. 23.

Opisy Inflant, zob. Nr. 10462, 10523.

Etnografia, zob. Nr. 12264—12332.

(b: Dwór królewski, Stany: szlachta, duchowieństwo, mieszczanie, lud, Żydzi, Ormianie).

18482. **Balzer O.**, Genealogia Piastów, *zob. Historya polit.*

18483. Kętrzyński W., Przyczynki do hist Piastowiczów i Polski piastowskiej (Czy Piastowie nosili brody? O imionach Piastów), Rozpr. hist.-fil. Akad. XXXVII., Odb. Krak. 1898.

18484. Borzywoj, Dwór Kazimierza Spr wiedliwego, Tyg. powsz 1883.

18485 Swieżawski E. S., Esterka i inne kobiety Kazimierza W., Zarysy badań kryt., Warsz. 1894.

R: Balzer O., Kwart. hist. 1894: por.: Semkowicz A., Adelajda, Krystyna i Jadwiga, żony Kazimierza W., Kwart. hist. 1898.

18486. **Przezdziecki A.**, Życie domowe Jadwigi i Jagiełły. *zob.* Nr. 1914, por.: Gaz. warsz. 1854 Nr. 325; — Piekosiński Fr., Rachunki dworu, *zob.* Nr. 17953.

18487. Gołębiowski L., Dzieje Jagiellonów, *zob.* Nr. 1898; — Narbutt, Dzieje Litwy, Wilno 1836—1841, *zob.* Nr. 959.

Szajnocha K., Jadwiga i Jagiełło, zob. Nr. 18405.

18488. **Szajnocha K.**, Matka Jagiellonów, *zob. Hist. polit.*

18489. Pawiński A., Liber quitantiarum, 1484—1488, 1501 - 1506, *zob.* Nr. 17955.

18490. Guevara A., Horologium principum, Petric. 1612 DS., toż po pol.: Zegar monarchów z XV. w. w 1759 na pol. tłóm., Lwów 1885.

18491. **Pawiński A.**, Młode lata Zygmunta Starego, *zob. Hist. polit.*

18492. **Przezdziecki A.**, Jagiellonki polskie, *zob.* Nr. 2511 i *Hist. polit.*

18493. Hubert L., Dwaj Zygmunci Jagielloni, czyli Polska w pierwszej połowie XVI. wieku, opowiadanie skreślone przez autora Ukrainy i Zaporoża, Warsz. 1859 t. 2.

R: Bibl. warsz. 1868 IV.

18494. Mycielski J., Kongres wied. z r. 1515, Kwart. hist. 1890.

18495. **Chłędowski K.**, Królowa Bona, obrazy czasu i ludzi, Warsz. 1876; — Tenże, Młoda królowa (Bona), Gaz. lw. 1876 Nr 73; — Tenże, Dworskie zabiegi, tamże 1876 Nr. 119.

R: T. W., Bibl. warsz. 1876 IV.; Prz. tyg. 1876.

Zob. Nr. 2585, 7199.

18496. Pawiński A., Ostatnia księżna mazowiecka, Aten. 1891, Odb. Warsz. 1892; —

Bostel F., Ostatnia księżna mazowiecka, Kwart. hist. 1892.

Morawski K., Z dworu Zygmunta Starego, zob. Nr. 18415.

18497. Zagórski I., Daty pobytu królów polskich w Warsz., 1526—1596. *zob.* Nr. 263.

18498. Koźmian A. E., Rękopism hist. pol. dworzanina i wychowańca Zygm. Aug., Wrocław 1845, *zob.* Nr. 2826.

18499. **Baliński M.**, Pamiętniki o królowej Barbarze, żonie Zygm. Aug., *zob.* Nr. 2816 do 2818.

18500. Korzeniowski J., Wyprawa Katarzyny Austryaczki z r. 1553, Spr. kom. hist. sztuki Akad. krak. 1889 IV.

R: Sigma, Kwart. hist. 1889.

18501. **Pawiński A.**, Stefan Batory jako myśliwiec, Kłosy 1882 XXXIV., Bies. lit. 1886.

18502. **Kraushar A.**, Czary na dworze Batorego, Krak. 1889.

R: Czermak W., Kwart. hist. 1889.

Dwór Zygmunta III., zob. Nr. 3471.

18503. Żabczyc J., Praktyka dworska, Krak. 1615, 1615, 1650 (Lexykon dworski); Tenże, Politica dworskie, Krak. 1616 (E. VIII. D.), 1630, (Polityka dworska) Lublin 1637; Tenże, Praktyki dworskie, Krak. 1617; Tenże, Ethyka dworskie, 1615 i b. r.; Jagodyński St., Dworzanki, Krak. 1621; Obiecadło dworskie, 1640 (*zob.* Nr 8094) (DS.).

18504. **Czermak W.**, Na dworze Władysława IV., Bibl. warsz. 1896 IV., 1897 IV., *zob. Hist. polit.*

Zob. Nr. 3723, 3755.

Szajnocha K., Szkice, zob. Nr. 3835.

Kubala, Szkice, zob. Nr. 18425.

18505. **Plebański J. K.**, Jan Kazimierz Waza i Marya Gonzaga, Warsz. 1862, *zob. Hist. polit.*

Noyers P., Portofolio Maryi Ludwiki, zob. Nr. 3898.

18506. Wesele królowej polskiej Anny Katarzyny z książęciem neuburskim w Warsz., Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.

18507. **Kluczycki F.**, Pisma do wieku i spraw Jana III., *zob.* Nr. 4075.

18508. **Korzon T.**, Dola i niedola Jana Sobieskiego, 1629—1671, *zob. Hist. polit.*

18509. Czermak W., Potrójne śluby Jana Sobieskiego i Marysieńki, Przew. nauk. lit. 1890; — Korzon T., Romans Sobieskiego z Marysieńką, Bibl. warsz. 1896 II.

18510. Czermak W., Romans XVII w., Gaz lw. 1886 Nr. 257.

18511. **Waliszewski K.**, Marysienka, Marie de la Grange d'Arquien reine de Pologne, femme de Sobieski, Paris 1898, por.: Czermak W., Marya Kazimiera Sobieska, Krak. 1899, *zob. Hist. polit.*

18512. **Siemieński L.**, Dwór Jana III. w r. 1688 i 1689, Dod. Czasu 1859 XIII.

Zob. Nr. 4170, 4202, 10084.

18513. **Helcel Z.**, O dwukrotnem zamęściu Radziwiłłówny, *zob. Hist. polit.*

18514. Zawadzki Wł., Jakób i Konstanty Sobiescy, Lwów 1862.

18515. **Foerster Fr.**, Die Höfe und Gabinete in Europa im XVIII. Jahrh., *zob.* Nr. 4273; — Dwór Fryderyka Augusta, Pam. krak. 1866.

18516. **Jarochowski K.**, Z czasów saskich, *zob. Hist. polit.*

18517. **Biedermann K.**, Aus der Glanzzeit des sächsisch-polnischen Hofes (wyciągi z rachunków ministra Flemminga za r. 1722), Ztschr. f. deutsche Cultur-Gesch 1891.

18518. Neoburgus F., Hofmeister zu Staaten, Th. II. (Pol., Preuss., Russ.), Frankf. 1781 DS.

Zob. Nr. 9000

18519. Panowanie Augusta III. i ówczesne obyczaje, Przyj. ludu, Leszno 1845 XII., *zob.* Nr. 18434.

Stanislas Auguste, Mémoires secrètes, zob. Nr. 4878; Corresp. avec M. Geoffrin, zob. Nr. 4879.

18520. **Bartoszewicz J.**, Panowie niem. na dworze Stan. Aug., cz. I., Wizerunki osób hist., Warsz. 1852.

18521. **Tomkowicz St.**, Nieco o dowcipach, żartach i poezyach na dworze Stan. Augusta, Prz. pol. 1880 (grudzień); Toż, Echo 1882.

18522. Łoś W., Wizerunki króla Stan. Augusta, Hist. to i owo, Warsz. 1896.

18523. Ulubienica Stan. Augusta, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Chrapowiecki E., Starościna Opeska (Ciechanowska), Bibl. warsz. 1895 III.

18524. Dworska intryga, Gaz. lw. 1874 Nr. 142—146.

18525. Dr. Antoni J., Odwiedziny monarsze (XVIII. w.), Gaz. lw. 1875 Nr. 52—56 (także w: Opowiad. hist., Lwów 1876).

18526. Kantecki Kl., Na sąsiednim dworze, Aten. 1883 II.—III.

18527. **Wójcicki K. Wł.**, Koszta utrzymania dworu kr. Stanisława Aug. w r. 1767, Tyg. ill. 1864 X.

18528. Historya czyli przypowieści z opisem królów, dam i mnichów, z franc., Wrocław 1796 DS.

18529. Warschauer Fr., Opis narodów i dworów w Europie, Rozm. nauk., Krak. 1829.

18530. Skandalgeschichten europäischer Höfe, Türkei, Pohlen, Russland, IX. Band, Leipzig 1872.

18531. Podarki królowom polskim, Grabowski, Starożytności; — Mamki królewskie, Grabowski, Oj. sp. I.

18532. Rozprawa o początku i zwyczaju nadwornych **błaznów** czyli trefnisiów w Polszcze, Czasop. bibl. Ossol. 1829 IV.; — Błazny, Lwowianin 1840; — O **karłach** w Polsce, tamże 1836; — K. Ch, Karły (XVI. w.), Gaz. lw. 1876 Nr. 81—88; — Prochaska A., Trefniś Henne u Witołda, Przew. nauk. i lit. 1380; — Próbki dowcipnisiów XVI. w., *zob.* Nr. 7114; — Stańczyk, biogr. z XVI. w., Kraszewski J. I., Powiastki i obrazki hist., Wilno 1843; — Trefniś króla Jana III., Rozm. lw. 1839, Gaz. codz. 1839 Nr. 265; — Distel, Ein Brief des Hofnarren Froehlich an d. Kurfürsten Friedrich Aug. I., Neues Archiv f. Sächs. Gesch. u. Alterth. 1894 t. XIV., *zob.* Nr. 18595.

18533. **Lepszy L.**, Lud Wesołków w dawnej Polsce, Prz. powsz. 1899 I.

18534. Kuchcik Jana III., Wildta Kalend. powsz., Krak. 1865.

18535. Wydra Jana III., Przyj. ludu, Leszno 1836 III.

18536. Stary rebus poświęcony na cześć Zygm. III., Czas 1858 Nr. 160, 169; Gloger Z., Rebus polski z czasów Zygmunta III., Kłosy 1876 XXIII.

18537. Zawadzki Wł., Obrzędy w Polsce, pogrzeby, ubiór i koronacye królów, Dz. pozn. 1860 Nr. 170-171.

Koronacye, śluby, wyjazdy, pogrzeby królewskie, zob. pod odpowiedn. latami w dziale: Dokumenty, i w dziale: Kroniki, a historyę królów w dziale: Historya polityczna.

Dochody i rachunki dworu, zob. Nr. 16604—16721.

Zob. Nr. 18595.

18538. **Dmochowski F. S.**, Dawne obyczaje i zwyczaje **szlachty** i ludu wiejskiego w Polsce, Warsz. 1860.

18539. Narbutt T., Rys krótki obyczajów narodu polskiego, Tyg wil. 1817, *zob.* Nr. 18465.

18540. J. A, Zarys obyczajów szlachty, Krak. 1897—1898 t. 2, *zob.* Nr. 17948.

Ustrój społeczny, zob. Nr. 16974—17183.

18541. **Piekosiński Fr.**, Rycerstwo polskie wieków średnich, *zob.* Nr. 16992.

18542. Brückner A., Obrazki staroszlacheckie, Bibl. warsz. 1896 IV.

18543. **Wójcicki K. Wł.**, Z rodzinnej zagrody, życiorysy z XVIII. i XIX. w., Warsz. 1880; — Tenże, Gawędy, Warsz. 1840.

18544. K. H., O równości szlacheckiej w dawnej Polszcze, *zob.* Nr. 17004.

18545. Abrys szlachcica polskiego (por. E. b. r.: Kunicki W.).

18546. **Smoleński Wł.**, Szlachta w świetle własnych opinii, *zob.* Nr. 17003.

18547. Szlachcic chodaczkowy, Dz. lit. 1852: Szlachta łęczycka, Przyj. dom., Lwów 1855 V.; Szlachta ruska na Podlasiu, *zob.* Nr. 17026—17028.

Zob. Nr. 16956.

18548. Dwór Xcia Lubomirskiego, wypis z rękop. zamku Łańcuckiego, Nowy Pam. warsz. 1804 XVI.

18549. **J. Antoni Dr.**, Zameczki podolskie na kresach, *zob.* Nr. 10359.

18550. **Karwicki J. D.**, Ze starego autoramentu, typy i obrazki wołyńskie, Gaz. war. 1897 Nr. 191 i n., Odb. War. 1898; — Tenże, Z akt grodzkich (hist. rodu Madalińskich), Kurjer pozn. 1891 Nr. 76-143; — Tenże, Jak to in illo tempore bywało, Krak. 1896.

18551. Kantecki K., Pan starościc Brański, Aten. 1885 II.; — Winc. hr. Łoś, Pan wojewoda pomorski, Gaz. lw. 1877 Nr. 309 do 313; — Dr. Antoni J., Ostatni oboźny litewski, tamże 1878 Nr. 285-292; — Tenże, Oficyalista starego autoramentu (XVIII. w.), tamże 1878 Nr. 6—15.

18552. Kalicki B., Icek arendarz w wieku XVIII., drobnostka historyczna, Prz. pol. 1867; Szymanowski W., Ostatni cymbalista warszawski, Tyg. ill. 1867 XVI.

18553. Sobieszczański F. M., Najdawniejszy wyraz zniewagi w Polsce, Tyg. ill. 1871 VIII.

18554. Wójcicki K. Wł., Szczególny zwyczaj w Polsce, Tyg. ill. 1860 II.; Dawne zwyczaje, Gaz. lw. 1894 Nr. 90, 93—95, 97.

18555. **Fijałek J.**, Życie i obyczaje **kleru** w Polsce średniowiecznej na tle ustawodawstwa synodalnego, *zob.* Nr. 12792.

Życie kleru, zob. Wiara, Kościół.

18556. Czekanowski Sylw., De corruptis moribus utriusque partis pontificiorum et evangelicorum, *zob.* Nr. 7273

18557. Rozprawa o przyczynach ciemnoty niektórych osób duchownych i o ciemnocie ludu wiejskiego, Krak. 1816.

18558. Rozmowa żołnierza z plebanem, Krak. 1624 DS.

18559. Synod **klechów** podgórskich, 1607, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Kraszewski J. I., Powiastki i obrazki hist., Wilno 1843.

18560. **Karbowiak A.**, Klecha XVI. w., Prz. powsz. 1898 III.

18561. Rozmowa Gregoryasa z Bartosem ok. 1598 (E. b. r.); Podkanie Jonasa z Gregor. klechą i rozmowa trznadla z nietrzpielem o ożenieniu, Krak. 1598 (DS.).

Zob. Nr. 15594.

18562. Komedya szołtysa z klechną, Krak 1646 DS.

18563. Wójcicki K. Wł., Rybałt, Tyg. ill. 1863 VIII. (także w dziele p. t.: Stare gawędy).

Albertus z wojny, Rybałtowie i dziady, zob. Nr. 7807—7808.

Duchowieństwo ruskie, zob. Nr. 14333.

Dyssydenci, zob. Nr. 14866—14917.

Miasta i życie miejskie, zob. Nr. 17184 do 17418.

18564. Töppen T., Elbinger Antiquitäten (staedt. Leben im Mittelalter), *zob.* Nr. 17324; — Froelich X., Bürgerliches Leben in Graudenz (XVII. Jahrh.), *zob.* Nr. 17322.

18565. **Grabowski A.**, Dawne zabytki m. Krakowa, przypomnienia przeszłości o niektórych starożytnych zwyczajach mieszczan krak., Warsz. 1850; — Tenże, Kraków i jego okolice, *zob. Sztuka.*

18566. **Tomkowicz St.**, Z dziejów obyczajów mieszczaństwa krak. na początku XVII. w., Bibl. warsz. 1898 II.

18567. **Rocznik** krakowski pod red. St Krzyżanowskiego, 1898 I., 1899 II.

18568. Dębicki L, Kraków za Stanisława Aug. i w czasach porozbiorowych, Kraków i Lwów na początku naszego stulecia, Czas 1887 Nr. 105 i n.

18569. **Łoziński Wł.**, Lwów starożytny, *zob.* Nr. 17261; — Tenże, Leopolitana, Kw. hist. 1890; — Tenże, Kupiectwo lwowskie, *zob.* Nr. 17263; — Tomaszewskij St., Samuil Kuszewicz, rajcia lwiwskij i jeho zapyśnaja knyha, Zap. Tow. Szewcz. 1897 XV.

18570. **Przyborowski W.**, Życie miejskie Warszawy w XVII. i XVIII w., *zob.* Nr. 17236.

18571. **Wójcicki K. Wł.**, Warszawa i jej społeczność w początkach naszego stulecia, Bibl. warsz. 1874 I. II., IV., Odb. Warsz. 1874.

18572. Chociszewski S., Z przeszłości naszego mieszczaństwa, Postęp 1897 Nr. 197.

18573. Historya krotofilna o kupcu (dod. do Budnego Powieści), Krak. 1583 DS.

18574. Rozmowa burmistrza z wójtem, b. r. (E.) DS.

Zwyczaje ludu polskiego, zob. Nr. 11538 do 11932.

Żydzi, zob. Nr. 12333—12367 i 15897 do 16010.

18575. O Ormianach, Pam. warsz. Bentkowskiego 1817; — Dr. Antoni J., Wartabiet, z dziejów Ormian polskich, Gaz. lw. 1876 Nr. 215 222; — Rolle M., Życie Ormian kamienieckich w XVII. i XVIII. w., Świat 1891, Odb. Krak. 1891.

R: Bostel F., Kwart hist. 1892 (Rollego).

Ormianie, zob. Nr. 12378—12398.

(c: Życie domowe i towarzyskie: domy, zajęcia, stroje, uroczystości, biesiady, zabawy, mowy, listy i wiersze; kobieta).

18576. **Adamowicz A.**, Badacze domowego życia Polski, Bibl. warsz. 1865 I.

18577. **Maciejowski W. A.**, O życiu domowem i naukowem Słowian w XV. i XVI. wieku, Dz. dom., Poznań 1840 I.; - Tenże, Wiejskie życie Polaków w XV. i XVI. w., Świętojanka now. gosp. 1842.

18578. **Kraszewski J. I.**, Życie domowe kilku pisarzy polskich, Tyg. lit., Pozn. 1840 III. i w: Studya lit., Wilno 1842.

18579. **Przyborowski J.**, Życie domowe Stan. Chwalczewskiego, *zob.* Nr. 7222.

18580. **Lewickij O. P.**, Familijne stosunki w połudn.-zach. Rossyi w XVI. i XVII. w., Russkaja Starina 1880 I.

18581. Oczerk domażnej żyźni w Litwie XVI. i XVII. w., *zob.* Nr. 17025.

Rey M., Żywot poczciwego człowieka, zob. Nr. 7268.

18582. Schotten H., O cnocie abo żywocie człowiekowi przystojnym, wyd. St. Ptaszycki, Bibl. pis. pol. 1892.

R: A. A. K., Wędrowiec 1892 Nr. 3.

18583. Kwiatkowski M., O poczciwem wychowaniu dziatek, wyd. Celichowski, Bibl. pis. pol. Akad. krak. 1889, *zob. Szkolnictwo.*

18584. **Chomętowski Wł.**, Rozprawy o małżeństwie i wychowaniu w dziełach z drugiej połowy XVI. i pierwszej połowy XVII. w., Ognisko dom., Warsz. 1876 Nr. 1

Zbylitowski A., Żywot szlachcica na wsi, zob. Nr. 18688.

18585. Cedrowski, Dziennik domowy z r. 1664, *zob.* Nr. 8391; — Rachunki domowe z XVII. w., Prz. bibl. arch. 1881 II., *zob.* Nr. 7664.

18586. Mycielski J., Szlachcic stary kawaler z czasów Sobieskiego (kartka z dziejów obyczajowych z XVII. w.), Czas 1882 Nr. 201 i n.

18587. **Chomentowski Wł.**, Stosunki domowe i społeczne w XVIII. w, Wieniec, Warsz. 1872.

18588. **Wiślicki J. M.**, Starosta Rabsztyński, obraz z dom. życia Polaków w drugiej połowie XVIII. w., Warsz. 1847; — Tenże, Pani Orzelska, obraz z dom. życia Polaków w pierwszej połowie XVIII. wieku, Warsz. 1847.

18589. Synoradzki M., Przyczynek do historyi życia domowego w dawnej Polsce, Echo łomżyńskie 1882 Nr. 47, 1883 Nr. 7—9; — Tenże, Przyczynek, Koresp. płocki 1886 Nr. 52—56

18590. Antoni J. Dr., Gospodarstwo naszych prababek (wyciągi ze starego raptularza), Tyg. pow., Warsz. 1880.

18591. **Kraszewski K.**, Ze wspomnień kasztelanica, przyczynek do historyi obyczajów, życia domowego i wychowania w końcu XVIII. w., Petersb. 1896.

18592. **Ottman R., Z życia dawnych rodzin hetmańskich, Gaz. nar. 1888 Nr. 99.**

18593. Gloger Z., Ułamek star. kazania o małżeństwie, Warsz. 1873.

18594. Karłowicz J., Kartka z życia domowego przodków naszych, Charitas, ks. zbiorowa, Petersb. 1894.

Pamiętniki, zob. Nr. 18398.

18595. **Gołębiowski Ł.**, Domy i dwory, przytem opisanie apteczki, kuchni, stołów, uczt, biesiad, trunków i pijatyki, łóżek, pościeli, ogrodów, powozów i koni, błaznów, karłów, wszelkich zwyczajów dworskich i różnych obyczajowych szczegółów, Warsz. 1836, 2. wyd. Lwów 1884.

18596. Grabowski M., Zaścianek, Athen. 1841 VI.

18597. Dwór szlachecki na kresach Litwy w połowie XVIII. w, wyjątek z pamiętników ks. St. v. Zantyr, Prz. pol. 1883.

18598. **Dwór polski, Gaz. nar 1865 Nr. 226; Dwór senatorski przy końcu XVIII. w. (wyimek z ramot starego Detinka druk. w Wilnie 1861), Niewiasta 1863; Dwór Tulczyński, Gaz. lw. 1874 Nr. 177—179.**

18599. **Iwanowski E.**, Ogrody w dawnej Polsce, Dz. warsz. 1853 Nr. 85 i w dziele: Kilka rysów i pam., Pozn. 1860; — Ogrody Mizlera, Przezdziecki A., Podole, Wilno 1841 t. II. str. 126—141; — Grabowski M., Ogrody na Ukrainie, *zob.* Nr. 10381.

18600. **Krasicki I., Listy o ogrodach, Nowy Pam. warsz. 1801 IV.**

18601. **Pietruski St. K., Krótki pogląd na rozwój ogrodownictwa w Europie ze szczególnem uwzględnieniem tej sztuki w Polsce, Gaz. nar. 1869 Nr. 88—89.**

18602. **Dr. Sza., Stary lamus w Bali, Tyg. ill. 1878; Starożytny lamus, Kłosy t. VI.; Królikarnia, Tyg. ill. 1879 VIII.; Padalica T., Karczmy, tamże 1864 IX.**

Zajęcia gospodarskie, zob. Nr. 17973 do 18063.

Myśliwstwo, zob. Nr. 18668.

18603. Maciejowski A. W., Biblioteka szlachecka i gminna obywatela polskiego, XVI. w., Wolfgang Ksaw., Ondyna Druskienieckich źródeł, Grodno 1844.

18604. **Modlitwa, gdy dziatki spać idą (XVI. w.), Krak. b. r. (E. VI.).**

18605. Fr. S., Wiadomość o dawnem powszechnem używaniu łazien w krajach sławiańskich, a w szczególności w Polszcze i Rusi, Czasop. Bibl. Ossol. 1828 II.; — Radwański J., O łaźniach w Krakowie, *zob.* Nr. 18090; — Szajnocha K., O łaźni Bolesława Chrobrego, *zob. Hist. polit.*

18606. **Gołębiowski Ł.**, Ubiory w Polsce od najdawniejszych czasów aż do chwil obecnych sposobem dykcyonarzaułoż., Warsz. 1830, 2. ed. Krak. (Bibl. pol. Turowskiego) 1861.

18607. Norblin de la Gourdaine J. P., Collection des costumes polonais, dessinés d'après nature par Norblin et gravés par Debucourt (40 sztychów kolor.), Paris 1817.

18608. Narbutt T., Wiad. o dawnych strojach polskich, Tyg. wil. 1818 i w: Pomn. pism. hist. II.; Roz., Warsz. 1818; — Grabowski A., Ubiory w dawnej Polsce, Niezapominajki, Noworoczn., Warsz 1844; — Ubiory w Polsce, Przyj. dom., Lwów 1856 t. VI.

18609. **Starożytne ubiory polskie, Rozrywki, Poznań 1826—1827; Jaszowski St., O dawnych ubiorach polskich, Roz. lw. 1827, Zbieracz lit. i polit. 1837 III.; Ubiory dawnych Polaków, Przyj. ludu, Leszno 1835 V.; Strój narodowy Polaka, Dz. mód 1817.**

18610. Oesterreichisches Nationaltrachten-Album (Galizien, Blatt 133—136), Wien (E. II : Galizien).

18611. **O kobiecych strojach w dawnej Polsce, Przyj. ludu, Leszno 1833 II.**

18612. Ubiór mieszczek w Bodzentynie, Tyg. ill. 1860 I.

18613. **Gerson W.**, Ubiory ludu polskiego, tablic 14, wyd. Daziarro, Warsz. 1855.

Ubiory ludu polskiego, zob. Nr. 11471 do 12332 (zwłaszcza Nr. 11547—11549, 12114).

18614. **Matejko J.**, Ubiory starożytne polskie od XIII. - XVIII. w., Krak. 1860; Ubiory w Polsce, Album ubiorów używanych przez wszystkie stany XII.—XVII. w., Krak. 1875; Toż, z tekstem objaśniającym K. W. Wójcickiego (cz. I.—III.), Warsz. 1875; Objaśnienia dziesięciu tablic, Krak. 1879.

18615. **Kossak J.**, Dawne ubiory i uzbrojenia, Tyg. ill. 1862—1866 t. V.—XIV.

18616. Wójcicki K. Wł., Mody dawne i teraźniejsze, Tyg. ill. 1861 IV.; — Jenike L., Ubiory niewiast, dawne i tegoczesne, tamże 1861 III.

18617. Rychlicki Fr., O strojach i modach w różnych czasach, Czas 1860 Nr. 264; — Przyczynek do hist. ubiorów w Polsce, tamże 1867 Nr. 233; — O dawnych ubiorach w Polsce, Sobótka, Pozn. 1870.

18618. **Eljasz W.**, Ubiory w Polsce i u sąsiadów, Krak. 1879, cz. II. Krak. 1889, cz. III. (w w. XIV.) Krak. 1899.

R: Gaz. lw. 1879 Nr. 275; Łuszczkiewicz Wł., Czas 1879 Nr. 299 i Kwart. hist. 1891; St. Tomkowicz, Czas 1889 Nr. 222.

18619 **Zibrt C.**, Dejiny kroje v zemich českych až po války husitski, Praga 1891; — Tenże, Listy z českich dejin kulturnich, Praga 1892.

R: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1891; Gajsler F., Prawda 1891 Nr. 16, 1892 Nr. 11; Br Grabowski, Wisła 1891; por.: J. Krček przeciw Č. Zibrtowi, Kwart. hist. 1896.

18620. **Hefner Alteneck**, Trachten, Kunstwerke u. Geräthschaften vom frühen Mittelalter bis Ende des XVIII. Jahrh., mit 720 Farbendruck-Tafeln, 10 t.; — Hottenroth, Trachten, Haus- und Kriegsgeräthschaften der Völker alter und neuer Zeit, mit zahlr. Tafeln; — Racinet, Gesch. des Kostüms in 500 Taf. in Gold-, Silber- u. Farbendr., mit erläut. Text, 5 t.

Lacroix, zob. Nr. 18364.

18621. **Roehl E.**, Die Tracht der schlesischen Fürstinnen des XIII. und XIV. Jahrh. auf Grund ihrer Siegel (Program szkolny), Breslau 1895 (z rycinami).

18622. **Raczyński K.**, Znaczniejsze ubiory starożytne polskie za Jagiełły, Wilno 1838.

18623. Karbowiak A., Strój żaków uniw. Jagiell. w XV. i XVI. wieku, Prz. powsz. 1886 IV.

18624. Kilkanaście rysunków z XVI. w. (ubiory w Polsce), Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.

Zob. Nr. 7338.

18625. **Wójcicki K. Wł.**, Ubiory Polek w XVI. w., Tyg. ill. 1860 II.; — Tenże, Ubiory niewiast polskich z XVI. i XVII. w., Ubiory polskie z XVI. i XVII. w., Kostiumy polskie z XVII. w., tamże 1861 III.

18626. Ubiór dawny dziewicy polskiej w w. XVII., Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.

18627. Zbylitowski P., Przygana strojom białogł., 1600 DS., zob. *Oświata (Literatura).*

Ubiór Władysława IV., zob. Nr. 3723 i 3755.

18628. Starożytności mody z 1648 (fabrykat Majeranowskiego), Rozm. krak. 1834; — O ubiorach w Polsce za Jana Kazimierza, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.

18629. Sobieszczański, Dowód, że kobiety tak jak dziś już przed dwustu laty się ubierały, Tyg. ill. 1868 II.

18630. Stroje niewiast polskich za Augusta III., Niewiasta 1860—1861.

18631. Sobieszczański, Anglomania u nas w zeszłym wieku, Tyg. ill. 1863 II.

18632. Maréchal S., Costumes civils des peuples de l'Europe, Paris 1788, 1794 DS.

18633. Głos za suknią polską, 1788; — Potocki St., List do autora pisma: Czamarka i sarafan (1791) (DS.).

18634. Laskowski J., Strój polski poprawiony, Lwów 1797 DS.

18635. Wąsy (wiersz), Warsz. b. r.; Fraczek, odpowiedź na Wąsy (wiersz), Warsz. b. r.; Frak na tandecie, b. r.; Kontusz (wiersz), b. r. (DS.).

18636. Satyra na malowanie twarzy, b. r.; Tyszka Adr., Maszkara mięsopustna, b. r. (DS.).

Zob. Nr. 3470, 4590, 5374.

18637. Moszkow W., Słów kilka o jednym z międzynarodowych ubiorów głowy, Wisła 1897.

18638. Sobieszczański F. M., Pierwsze powozy publiczne w Warszawie, Tyg. ill. 1869 III.

Pasy, karabele, guziki i t. p., zob. Sztuka.

18639. Hołowacki J. F., O narodnoj odeżdi i ubranstwie Rusi, *zob.* Nr. 11881.

18640. Prochorow, Materiały po istorii russkich odieżd i obstanowki żyzni narodnoj, Petersb. 1881.

R: Stasow V, Żurn. min. nar. prosw. 1882.

18641. Litwini z XV. i XVII. w. (ubiory), Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.

Zob. Nr. 12115.

Inflanty, zob. Nr. 12283.

18642. Siarczyński F., Obrządki religijne, pamiątki i zwyczaje krajowe na pewne dni, Nowy kalendarzyk na r. 1829, Lwów 1828.

18643. **Potkański K.**, Postrzyżyny u Słowian i Germanów, Rozpr. hist. fil. Akad. t. XXXII., Odb. Krak. 1895, *zob. Dod. I. (Etnografia).*

Chrzest, zob. Nr. 11554.

18644. Oppmann O., Dawne śluby i wesela, Tyg. ill. 1898 Nr. 8.

Weselne obchody, zob. Nr. 11552, 11742.

18645. Heinemann O., Zur Vermählung Andreas Czarnkowskis mit Maria Anna Latalska (1584), Ztschr. d. Ges. f. Prov. Posen 1899 XIV; — Głośne na cały świat wesele (aleg. sat.) z r. 1717, Pszczółka krak. 1821 t. III.; — Opis wesela Stan. Denhoffa d. 30. kwietnia 1724 z Zofią Sieniawską, *zob.* Nr. 8970; — Dyaryusz wesela X. Lubomirskiego, *zob.* Nr. 8225; — Wypis z listu o weselu w r. 1725, *zob.* Nr. 4523; — C. N., Gody weselne Elżbiety Pomorskiej w Krakowie, Przyj. dom., Lwów 1863.

18646. Sermo nuptialis copulae (wyjątek z daw. rękop.), Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

Oddawanie panny i dziękowanie, zob. Nr. 4125, 4142, 4149, 4189, 4206, 4219, 4226, 4288.

Wesela mieszczan krakowskich, zob. Nr. 11777.

18647. Sposób ceremoniy przy obłóczynach i professyey panien, Krak. 1682 DS.

Zob. Nr. 4232.

18648. **Lipiński T.**, Dawne obrzędy pogrzebowe wodzów polskich, Bibl. warsz. 1844 I.

18649. Pogrzeb Kalimacha w r. 1496, *zob.* Nr. 2403; — Dyariusz pogrzebu St. Koniecpolskiego, *zob.* Nr. 3815; — Opis pogrzebu hetmana w. Sieniawskiego, *zob.* Nr. 4532.

18650. Heinemann O., Das Begräbniss Stanislaus Latalskis, Grafen von Labischin uud seiner Tochter Maria Anna Czarnkowska (1594), Ztschr. d. Ges. f. Gesch. Posen 1899.

18651. Dyaryusz pogrzebowy Ign. Humieckiego w kościele lwow. odpraw. (Mowa Czackiego, starosty Nowogr.), 1753 DS.; — Pogrzeb hetmański, Gaz. lw. 1874 Nr. 191; — J. O., Pogrzeb magnata w XVIII. w., Dz. pol. z 14. lipca 1883.

18652. Kubala L., Mors nigra, Gaz. lw. 1874 Nr. 35.

18653. **Zrzemczycki J., Sapho żałosna po pogrz. morow. pow. smarłych, Krak. 1623 DS.**

Obchody pogrzebowe, zob. Nr. 11572

Zob. Nr. 12511.

18654. Hodi J. T., Nasze święta dawne i dzisiejsze, Prawda, Warsz. 1881.

18655. **Bartynowski Wł.**, Obchód świąt Bożego Narodzenia w Polsce, Krak. 1887.

R: Siemieński J., Kwart. hist. 1887.

18656. Kwaszkiewicz J., Zabawa kolendna, Krak. 1643 DS.

Kolendy, zob. Oświata (Literatura).

18657. Karnawał w Warszawie przed kilkudziesięciu laty, Gaz. lw. 1886 Nr. 277.

18658. **Tyszka A., Maszkara mięsopustna, 1617; Sejm panieński albo rozmowa o biesiadach i krotochwilach mięsopustnych, b. r.; De mazarin poulonois pour le jour du mardy gras, b. r. (E) (DS.),** *zob. Oświata (Literatura).*

18659. Podolski E., Starożytność ceremonij wielkotygodniowych, Prz. lw. 1881; — Z księgi zwyczajów, Dz. pol. 1892, Dod. lit. Nr. 16 (O zwyczajach wielkoczwartkowych), *zob.* Nr. 8782.

18660. Wójcicki K. Wł., Święta wielkanocne, staropolskie święcone, Tyg. ill. 1860 t. I.; — Niedźwiedzki Wł., Święcone, Niwa 1881.

18661. **O święconem u przodków naszych. 1550 (z Bałamuta Petersb.), Rozm., Lwów 1832; Słowacki L., Święcone u J. O. X. Radziwiłła Sierotki, Tyg. lit., Pozn. 1840 III. (falsyfikat).**

18662. Płomieńczyk, Magnackie święcone (obrazek z XVIII. w.), Dz. pol. 1892 Nr. 108.

Zob. Nr. 11778.

18663. Dialog wielkanocny, Kraszewski J. I., Powiastki i obraz. hist., Wilno 1843, *zob. Literatura.*

18664. Rakowski St., Smigust na Święta wielkanocne, Krak. 1643 DS.; — Matlakowski Wł., Dyngus i Śmigus, Wisła 1891.

18665. **Weinert A.**, Obchód uroczystości Bożego Ciała w Warszawie w XVII. i XVIII. w, Bibl. war. 1853 I., Odb. Warsz. 1853; — Obchód święta Bożego Ciała w Warszawie, Tyg. ill. 1871 I.

Obchody świąt. zob. Nr. 11560, 11649, 11744, 11778.

18666. **Gołębiowski Ł.**, Gry i zabawy różnych stanów w kraju całym lub w niektórych tylko prowincyach (kulig czyli szlichtada, łowy, maszkary, muzyka, tańce, reduty, zapusty, ognie sztuczne, rusałki, sobótki i t. p.), Warsz. 1831.

18667. **Maciejowski W. A.**, Gry i zabawy w Polsce w XVI. w., Skimborowicz, Piśmiennictwo krajowe, Warsz. 1841.

Zabawy i obrzędy rolnicze, zob. Nr. 11556 do 11558.

18668. **Reumann M.**, Gospodarstwo łowieckie z hist. łowiectwa polsk. (oddruk z Sylwana), Warsz. 1845.

18669. **Kurowski W.**, Myślistwo w Polsce i Litwie, Poznań 1865.

R: Wójcicki K. Wł., Tyg. ili. 1865 XI.

18670. Wójcicki K. Wł., Łowy z sokołem, Kłosy I. Nr. 16.

18671. **Spausta Wł.**, Z łowieckiej przeszłości, *zob.* Nr. 10791; — Mańkowski T., Sprostowanie historyczno-łowieckie, Łowiec 1899 Nr. 6.

Łowiec, miesięcznik, zob. Nr. 10791.

18672. Badeni St., O łowiectwie polskiem w czasach Piastowskich, Przew. nauk. lit. 1896.

18673. Sementowskij, Skazanie o łowach wielikich kniaziej kijewskich, Petersb. 1857.

18674. Mańkowski T., Łowiectwo na dworze Wład. Jagiełły, Łowiec 1899 Nr. 11.

Puszcza Białowieska, zob. Nr. 10793.

18675. Zbylitowski A., Pisanie satyrów puszcz litewskich do Anny królewny o łowach w Białobieżach, 1588, Krak. 1589 DS.

18676. **Cygański M.**, Myśliwstwo ptasze, Krak. 1583 DS., 2. ed. Warsz. 1842.

18677. **Ostrorog J.**, O psiech gończych i myślistwie z niemi, Krak. 1608 DS., przedr. w: Kraszewskiego J. I. Pomniki do historyi obyczajów w Polsce, War. 1843; — Tenże, Myślistwo z ogary, Krak. 1618, b. r., 1649, Łowicz 1797, Bibl. pol. Turowskiego, Krak. 1859.

18678. Maciejowski W. A., Łowy polskie do XVII. w., Orędownik, Poznań 1840 - 1841.

18679. Deskrypcya prawdziwa łowów w sidrańskim boru wierszem polskim wyrażona, druk. w Sidrze 1736; Seymik zwierzęcy od bawiących się łowami złożony, b. r. (E.) (DS.).

18680. Kozłowski W., Pierwsze początki terminologii łowieckiej, Warsz. 1822.

18681. **Morawski K.**, Z życia towarzyskiego w epoce Zygmunta Augusta, Prz. pol. 1884 III.

18682. **Tarnowski St.**, Dworzanin Górnickiego (nadb. z Studyów lit. III.), Krak. 1897.

18683. K. Ch., Pierwowzór dworzanina, Gaz. lw. 1875 Nr. 231—235.

Górnicki Ł., Dworzanin, zob. Nr. 7306 i Literatura.

18684. Szaniawski X., O rzeczypospolitej Babińskiej, Rocz. Tow. przyj. nauk. warsz. 1818 XII., por.: Pam. warsz. 1818 I., Roz., Lwów 1818; — L. Z., Rzeczpospolita babińska, Lwowianin 1841.

Zob. Nr. 3417 i 5997.

18685. **Windakiewicz St.**, Akta Rzeczypospolitej babińskiej, t. I., Arch. lit. Akad. VIII., Odb. Krak. 1895.

R: H. A., Kraj 1894 Nr. 23; M. F., Prz. powsz. 1895 II.; Bibl. warsz. 1895 I.

18686. Bartoszewicz K., Rzeczpospolita babińska, Ateneum 1895 II.

18687. Szymonowski S. H., Kawaler polski, ded. Andrz. Firlejowi, 1651 DS.

18688. Zbylitowski P., Rozmowa szlachcica z cudzoziemcem, Krak. b. r. (1600); Gorczyn P., Zelus korony polsk. na obyczaje (2 odb.), 1618; Zabczyc X., Czwartak nowo wydany, w którym się wyrażają obyczaje, 1630; Morsztyn H., Światowa rozkosz z ochmistrzem, Poznań 1622 (DS.).

18689. Gracian B. T. J., Doskonalący dworskiego człowieka przez CCC. maksym, w języku hiszp., tłóm. po franc. i pol., Krak. 1802.

18690. Galanterya naszych przodków (list z XVII. w.) Warta 1888 Nr. 707.

18691. Dedekind Fr., Grobijan abo polityka obyczajów, tłum. Jan Guczy, Krak. 1637; Wojsznarowicz K. J. X., Kazanie na reformę obyczajów dworskich, Krak. 1647 (DS.).

18692. Kudelka, capitaine, Le cavalier polonais au XVIII. siècle (Extrait de la Revue: Les lettres et les arts, août 1886), Paris 1886.

18693. Brasey, Mémoires politiques amusans, Venise 1716; Prechac, Kawaler polski, Toruń 1722; Tenże, Le beau Polonais, nouvelle galante, Paris 1734 (DS.).

18694. De la Chetardie, Instrukcye dla młodych panów od Szym. Łabęckiego podane, Lwów 1747; — Galeteusz nowy, czyli ustawy obyczajności, Warsz. 1769 (DS.).

18695. Gatey P., Catechisme critique moral et politique, Vilna 1774 DS.

18696. Manualik poczciwego człowieka czyli maksymy, 1774 (po franc. i włosku).

18697. Moszyński, Ustawy dla panów kawalerów, 1784 DS.

18698. Świat zepsuty przez kawalera młodego napisany, Lwów 1784; — Świat zepsuty przez kawalera wychodzącego na świat napisany, Lublin 1786 DS.

18699. Pamiętnik dobrego obywatela w prostym układzie zebrany, Supraśl 1785; — Wiadomość ciekawa każdemu potrzebna, 1787 (DS.).

18700. Zebrania polityczne, historyczne, moralne, czyli Polak patryota, 1785; — Myśl towarzystwa patryotycznego, Warsz. b. r. (1785) (DS.), *zob.* Nr. 18273.

18701. Opisanie festynu danego w Łazienkach z okoliczn. inauguracyi statuy Jana III. d. 14. września 1788 DS.

18702. Fragmenta towarzyskie (z XVIII. wieku, o Czartoryskiej), Gaz. lw. 1879 Nr. 239—241; — Bykowski Jaxa P., Życie towarzyskie w Polsce, por.: Prawda, Warsz. 1885.

18703. Początek fanfaronów (wiersz), b. r.; Jezierski J., Taxa próżniaków do uwagi klubu, b. r.; Reforma życia światowego, b. r. (E.) (DS.).

18704. Obraz rządu człowieka we wszystkich stanach żyjącego, b. r. (1793) DS.

18705. Projekt związku Filantropów, b. r.; — Przyjaciel w ostatniej potrzebie doznany albo bractwo, Krak. b. r.; — Przyjaźń filadelficzna albo zjednoczenie serc braterskich, wzajemny ratunek, b. r. (DS.), *zob.* Nr. 5396.

18706. Cudzoziemiec ciekawy, War. (około 1796), b. r. (E.).

18707. Gloger Z., Kartki wizytowe z XVIII. stulecia, Tyg. ill. 1874 XIV.; — Rewoliński, Dawne bilety wizytowe, Prz. bibl. arch. 1881 II.

Mowy, listy, facecye i fraszki, satyry i t. p., zob. Literatura.

18708. **Uczty** Polaków w XVII. w. (z Beauplan'a), Roz., Lwów 1833, Zbieracz lit. polit., Krak. 1837 III; — F. M. S., Jak urządzano niegdyś biesiady w Warszawie, Tyg. ill. 1878 V.

18709. O polskim bankiecie sławnym (wypis z księgi p. t.: Skład albo skarbiec rozmaitych sekretów), Pam. warsz. 1815 II.; — Wójcicki K., Bankiet z r. 1684, Tyg. ill. 1864 IX. str. 176; — Vatel polski (o kucharstwie w dawnej Polsce), Gaz. lw. 1882 Nr. 87—89.

18710. Oleski J., Seym panieński albo rozmowa o biesiadach, b. r.; Bartoszewicz W., O biesiadzie karczemnej i skrzypkach, Wilno 1619; Bacchus orbis dominus (po pol. i łac.), Vars. 1644; Biesiady i karczemny żywot (wiersz), 1638; Bando przeciwko gorzałce i wszystkim jej naśladowcom, 1742 (DS.).

18711. Przezdziecki Al., Wina węgierskie w dawnej Polsce, Wieniec, pismo zb. ofiar. St. Jachowiczowi, Warsz. 1857—1858 III.; — Piwo w Polsce, Czas 1882 Nr. 60; — Ehrenberg H., Gesch. der geistigen Getränke insb. des Bieres in Posen, Ztschr. d. hist. Ges. Posen 1885 III.

18712. Kirstein J., Cerasinus et J. Lang, Enchiridion, De vino et cerevisia, 1533, 1586 DS.

18713. O sławnych pijakach za Aug. III., Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.

18714. Maciejowski W. A., Pokarmy i napoje XV. i XVI. w., Mag. powsz. 1838 V.

18715. Wiślicka A., Sery polskie, Tyg. ill. 1886 XII.; — K. Ch., Sprawa o ser parmezański (XVI. w., dwór Bony), Gaz. lw. 1876 Nr. 114—118; — Pączki, Czas 1860 z 10. lutego; — Sobieszczański F. M., Od kiedy zaczęto u nas pić kawę, Tyg. ill. 1871 VIII.; — Tenże, Kiedy zostały zaprowadzone ziemniaki w naszym kraju, tamże 1871 VII.; — Treichel A., Piper oder Capsicum? Altpreuss. Mntschr. 1890.

Tabaka, tytoń, zob. Nr. 8219, 16700.

18716. Pochwała tabaki, b. r. (E.) DS.; Historya fajki, Wędrowiec 1894.

18717. Markiewicz A., Obyczaje, kuchnia, napitki Małorosyan, Kijów 1860; — N. W., Ukaz kijewskawo mitropolitańskawo kollegiuma o kułacznych bojach i weczernicach, Kij. Star. 1891 I.; — Kowalewskij A. L., K istorii pijaństwa w Małorossii, tamże 1894 III.

18718. **Czerwiński A.**, Geschichte der Tanzkunst bei den cultivirten Völkern, Leipzig 1862; — Tenże, Die Tänze d. XVI. Jahrh., Danzig 1878.

18719. Czerniawski, O tańcach narodowych, z poglądem historycznym na tańce różnych narodów, a w szczególności na tańce polskie, Warsz. 1860.

18720. Gorzkowski M., Xopoimania, historyczne poszukiwania o tańcach, tak starożytnych pogańskich, jak również społecznych i obyczajowych we względzie symbolicznego znaczenia, Warsz. 1869.

18721. **Zíbrt Čeněk**, Dějiny tance v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku, z věků nejstarších až do nové doby, se zvláštním zřetelem k dějinám vůbec líči, Praga 1894.

18722. Brodziński K., O tańcach w Polsce, Roz., Lwów 1829; — Zdania cudzoziemców o tańcach w Polsce, Gaz. pol., Warsz. 1830 Nr. 38; — Rychlicki Fr., Taniec, Czas 1860 Nr. 51 i n.; — O tańcach w Polsce, Sobótka, Poznań 1869 Nr. 17.

18723. Glitzner, Taniec i rozmowa o nim, w który się to zamyka skąd poszedł taniec, Grodzisk 1573; — Pieśni i tańce zabawom gwoli, 1614; — Lutnia wdzięczney melodyey, tańców, pieśni, curantów, baletów, 1685 (DS.).

18724. Szymanowski W., Bal w pałacu Paca, Tyg. ill. 1860 I.

18725. Rozrywki balowe przez jednego obywatela, Warsz. 1784; — Pieśni, tańce, paduany, b. r. (DS.).

18726. Koło tańca wesołego z przydatkiem Balesów i Corantów franc., b. r.; Pieśń podczas balu w Poznaniu przez Wielkopolanki śpiewana, b. r. (E.) (DS.).

18727. **Wójcicki K. Wł.**, Kwartet staropolski, Tyg. ill. 1861 III.; — Tenże, Śpiewacy w Polsce i na Rusi, Stare gawędy i obrazy, Warsz. 1840.

18728. Wójcicki K. Wł., Ostatni kulig staropolski, Tyg. ill. 1861 III.; Czech J., Nowy kalendarz, Krak. 1862; — Kuligi, Czas 1867 Nr. 57 i n.; — Ulanowska St., O kuligach, Kuryer warsz. 1884 Nr. 526.

18729. Or-ot, Reduty, obrazek z końca XVIII. w., Tyg. ill. 1898 Nr. 8.

18730. Dziesiątnica, t. j. zabawa, Krak. 1627; Prałonka albo nawara zabawy, 1640; Bidermann J.. Świętorymy do zabaw, Wilno 1638 (DS.).

18731. Ankwicz St., List przed kontraktami Kapitalickiego do Doświadczyńskiego, 1786 DS.

18732. Ursyn, Kontrakty kijowskie, Tyg. ill. 1898 Nr. 11 i n.

18733. K. Ch., Pan Prowizyonalski na kontraktach lwowskich (koniec XVIII. w.), Gaz. lw. 1879 Nr. 228—229.

Teatr, zob. Oświata (Literatura).

18734. **Dębiński X.**, O grach w ogólności, a o grze w karty w szczególe, z punktu hist., prawnego i moralnego, Prz. kat. 1898 Nr. 6.

18735. Ujazdowski T., Karty polskie do grania, 1580 - 1591 (z mon. Warsz.), Roz., Lwów 1827; — Wójcicki K. Wł., Starożytne karty, Kłosy t. V.; — Rychlicki Fr., Karty, Czas 1860 Nr. 121; — Ludomir Z., 500-letnia historya kart, Gaz. pol. (Czern.) 1892 Nr 45.

18736. Karty Jana Rustema, Tyg. ill. 1880 X.

18737. Prochaska A., Przyczynek do dziejów gry w karty w Polsce (z r. 1598), Kwart. hist. 1894.

18738. Przestroga do policyi wczesna przez obywatela (o szulerniach), b. r. (1792?) (DS.).

18739. Kolenda warszawska (zabawka przyjemna na kształt kabały), War. 1774 DS.

Zob. Nr. 16701.

18740. **Dzieduszycki M.**, Szachy w Polszcze, Czas, Dod. mies r. I. t. III.

18741. **Zibrt Čeněk**, Dějiny hry šachové v Čechách od dob nejstarších až po náš věk, Praga 1888.

18742. **Gołębiowski Ł.**, O turniejach i gonitwach, Rocz. tow. warsz. przyj. nauk 1824—1855 XVII.—XVIII.; — Turnieje i gonitwy, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.

18743. **Wejnert A.**, O turniejach w Polsce, Tyg. powsz., Warsz. 1878.

18744. Bitwa w palcaty (ze starego rękopisu, 1609), Lwowianin 1840 Nr. 5.

18745. Pojedynek w Polsce, z czasop. niem.: Luna, Roz., Lwów 1831; — Rys hist. o pojedynkach w Polsce (z dzieła Lelewela p. t: Polska, dzieje jej i rzeczy), Czas 1856 Nr. 40 i n.; — Prochaska A., Wezwanie na pojedynek, Album dla Zagrzebia, Lwów 1880; — List J. Głowacza z czasów Wład. Jagiełły, Wiek 1878 Nr. 57.

18746. Przeciwko pojedynkom (XVIII. w.), b. r. (E.) DS.

Zob. Nr. 17605.

18747. Doniesienie o ubieganiu koni polskich (wyścigi), Warsz. b. r. (E.) DS.

18748. **Kaczkowski Z.**, Kobieta w Polsce, studyum hist.-obycz., Petersb. 1895 t. 2.

R: W r. 1895: Bartoszewicz K., Niwa Nr. 3—5; H. T. J., Gaz. warsz. Nr. 13; k b., Świat str. 43; Nowiński J., Aten. t. I.; Siwiński E., Prz. tyg.; Bies. lit.: Prz. pozn. str. 95; Przew. nauk. i lit.; — w r. 1897: Machczyńska A., Kwart. hist.

18749. **Wójcicki K. W.**, Niewiasty polskie, zarys historyczny, Wolfganga Ondyna Druskienickich źródeł, Grodno 1844; Toż, War. 1845.

18750. Czajkowski M., Dziwne życia Polaków i Polek, Lipsk 1865 (Bibl. pis. polsk. t. XXXII.).

18751. Junot Laura Permon et Straszewicz J., Les femmes célèbres de tous les pays, Paris 1833, 2. ed. 1835.

18752. **Manuel de bibliographie** biographique et d'iconographie des femmes célèbres par un vieux bibliophile, Turin 1892 (bibliografia sławnych kobiet abecadłowym porządkiem; polskie kobiety są także uwzględnione).

18753. Polki literatki, Niewiasta 1860 do 1862; — Chmielowski P., Autorki polskie, Warsz. 1885, *zob. Literatura.*

18754. Kobiety historyczne, Tyg. mód 1884 Nr. 37—38.

18755. **Szajnocha K.**, Staropolskie wyobrażenia o kobietach, Dz. lit. 1852, Szkice historyczne.

18756. O wychowaniu niewiast w Polsce, Czas 1860 Nr. 135; — Lach z Lachów, Zakon niewiasty polskiej, Tyg. ill. 1860 II.; — Zaruski J., Dawne wychowanie naszych kobiet, Kalend. Ćwierciakiewiczowej na r. 1879, Odb. Warsz. 1878; — O kobietach polskich, Kuryer warsz. 1883 Nr. 322.

18757. Z dziejów niewiasty na Litwie, Kraj 1883 Nr. 38.

Stosunki prawne, zob. Nr. 17498—17520.

18758. **Świeżawski**, Nierząd w Polsce od XV. w., *zob.* Nr. 16594.

18759. Kalicki B., Dwie pierwsze kobiety historyczne w Polsce (Dąbrówka i Kinga), Prz. pol. 1871 III.

18760. Wspomnienie kobiet wsławionych w Polsce (św. Jadwiga, Helena, św. Kunegunda), Zorza, Warsz. 1844.

18761. **Chomętowski Wł.**, Niewiasty i obyczaje sławiańskie i polskie w XII. i XIII. w., *zob.* Nr. 11551; — Tenże, Niewiasty XIV. wieku, ustęp z dziejów obyczajów średniowiecznych, Wieniec, Warsz. 1872.

18762. Obraz życia panien z XV. w., Przyj. ludu, Leszno 1838 V.

18763. Szajnocha K., Wojna o cześć kobiety, Szkice hist.

18764. Wójcicki K. Wł., Trzy wieki niewiasty polskiej, Bluszcz 1872, 1873; — Tenże, Niewiasty polskie XVI. wieku, Przyj. ludu, Leszno 1848 I.; Przyj. dom., Lwów 1864; Kalend. ill. dla Polek, Warsz. 1862.

18765. **Magnuszewski D.**, Niewiasta pol. w trzech wiekach, Poznań 1843.

18766. Maciejowski W. A., Obraz historyczno-charakterystyczny Polek XVI. wieku, Tyg. lit., Poznań 1840 III.

Jagiellonki polskie, zob. Nr. 18491.

Królowa Bona, zob. Nr. 18495.

18767. Dubiecki M., Dwie przedstawicielki dawnych dynastyi (B. Zapolska i Anna Wazówna), Prz. powsz. 1896 I.—II.

18768. Agryppa H. K., O szlachetności i zemście płci niewieściej, przekład M. Wierzbięty 1575 DS., 2. ed. wyd. St. Tomkowicz, Bibl. pis. pol., Krak. 1891.

R: Witkowski St., Prz. powsz. 1891 IV.

18769. Celichowski Z., Stanu wdowiego zabawy, Rocz. Tow. przyj. nauk pozn. XVIII.

18770. **Ottmann R.**, Kobieta w Polsce XVI. i XVII. w. na tle literatury współczesnej, Dz. pol. 30. listop. do 5. gr. 1883; — Tenże, Sejmy niewieście w Polsce w XVI. i XVII. w., szkic obyczajowy, Nowa Reforma 1883 Nr. 29; — Tenże, Zur Emancipation d. poln. Frauenwelt im XVI. u. XVII. Jahrh., Slavische Rundschau, Beilage zur Reform, Wien 1882 Nr. 2—5, Reform 1882 Nr. 6-8 i 1883 Nr. 1—5; — Tenże, Beiträge zur Culturgeschichte der polnischen Frauen im XVI. u. XVII. Jahrhunderte, Krak. 1884.

18771. Sobieszczański F. M., Dowód, że o równouprawnieniu kobiet pisano już u nas na początku XVI. w., Tyg. ill. 1869 III; — Kalicki B., O pomysłach emancypacyi kobiet w Polsce XVI. i XVII. w., Prz. pol. 1873 III. Słowo, Warsz. 1882 Nr. 192—194; — Korczak, Emancypantka z XVI. w., Olimpia Morata, Aten. 1898 III.

18772. Lewickij O. J., Hanna Montowt, ist.-byt. oczerk iz żizni wołyńskawo dworianstwa w XVI. w., Kijew 1888.

18773. List kochanka do miłej, wierszyk z ręk. bibl. krak. z XVI. w., Niezapominajki, nowor., Warsz. 1844.

18774. **Kraszewski J. I.**, Dwa typy kobiece z czasów reformy 1597—1629, Typy i charaktery, Wilno 1854.

18775. Dubiecki M., Miłość wieków ubiegłych (XVII. w. u nas). Bluszcz 1882.

18776. Chlebowski Br., Daphnis, sielanka miłosna z XVII. w., Tyg. ill. 1882 Nr. 333 do 335.

18777. Bendandus H., Platonicus contra amantes, ded. Joan. Vlad. Mich. Radivillis, Bononiae 1638; Rho J. I., Akty i affekty cnót, setnik o miłości, Lublin 1646 (DS.).

18778. Mycielski J., Porwana z klasztoru, kartka z dziejów obyczajowych Polski XVII. wieku, Prz. pol. 1885 II.

18779. Jeżowski St. W., Consultacya matron koronnych, Krak. 1639 DS.

18780. Morsztyn H., Antypasty małżeńskie zaprawione cukrem, Krak. 1650, 1736, *zob. Literatura.*

18781. Kraushar A., Barbara Brezianka, obrazek z XVII. w., Tyg. ill. 1897 Nr. 129, Odb. Warsz. 1892.

R: R. A., Niwa 1892 Nr. 22; Kraj 1892 Nr. 49.

18782. Antoni J., Kobiety na dworze Czehryńskim w drugiej połowie XVII. w., Bibl. warsz. t III.

R: Tomasziwskij, Zap. tow. Szewcz. XVIII.

18783. Kobieta XVIII. wieku, Wiek 1883 Nr. 252—264.

Grzegorzewska Sab., Marya Józefa Wesslówna, zob. Nr. 9003 i 9004.

Zob. Nr. 9046.

18784. Podróż do wyspy miłości czyli list do przyjaciela, z franc., Supraśl 1742 DS.

18785. Violanty T., Katechizm dla amantów czyli nauka miłości, z której się można dowiedzieć tajemnic i obowiązków amanta, Częstochowa 1760 DS.

18786. Sanguszkowa Barb., Uwagi pewnej chwalebnej matki godnej córce na pożegnanie dane, Lwów 1760, Chełmno 1772 DS.

Drużbacka E., zob. Literatura.

18787. Wołowski M., Kobieta z czasów Stanisławowskich, Świt 1885 III. Nr. 82; — Wójcicki K. Wł., Listy miłosne z czasów Stanisława Augusta, *zob.* Nr. 4888.

18788. Łoś W., Pani Krajczyna (XVIII. wiek); Gaz. lw. 1878 Nr. 18, 19; — Tenże,

Z galeryi typów kobiet legendowych, Charitas, ks. zbior., Petersb. 1894; — P., Księżna Daszków i król Stanisław August, Gaz. lw. 1874 Nr. 259; — Kantecki K., Pani starościna rawska, Album dla Zagrzebia, Lwów 1881; — R. M. X., Ostatnia wojewodzina wileńska, Kraj 1892 Nr. 23; — Chrapowicki E., Starościna opeska, Bibl. warsz. 1895 I.

18789. **Antoni J.**, Z dziejów serca, Gaz. lw. 1877 Nr. 153—168; — Tenże, Stara panna, obrazek z XVIII. w., Kron. rodz. 1878; — Tenże, Losy pięknej kobiety XVIII. w, tamże 1874 Nr. 288—293; — Tenże, Starościna opeska, Tyg. ill. 1885; — Tenże, Niewiasty kresowe (Helena z Krasickich Niemieryczowa, Kron. rodz. 1881; Toż po ross., Kij. Starina 1883) (wszystkie także w: Opowiadaniach hist.).

R: Prz. tyg. 1883 Nr. 7; Prawda 1883 Nr. 5.

18790. Matrona polska (XVIII. w.), Spraw. z koresp. Żytomierskiej Brzostowskiego do Kłosów, Gaz. lw. 1878 Nr. 309.

18791. **Perey L.**, Histoire d'une grande dame au XVIII. siècle, I. La princesse Hélène de Ligne, II. La comtesse Potocka, Paris 1887—1888.

R: Łoziński Wł., Kwart. hist. 1887, 1888.

18792. Wodzinski A., Une grande dame polonaise d'autrefois, Nouvelle Revue 1896 15. kwietnia.

Tarnowska Urszula, zob. Nr. 9745.

18793. Czapski Fr., Myśl jak być dobrym mężem (1782?), b. r.; — Zatorski P., Uwagi do zupełnego szczęścia służące, przez Podgórzanina, b. r. (E.) (DS.).

18794. Krajewski M. D., Podolanka w stanie natury życie swoje opisująca, Lwów 1784, Warsz. 1784; — Tenże, List Podolanki do swej przyjaciółki, 1784; — Odpis męża Podolanki na list Sandomierzanki, 1784; — Siarczyński Fr., List Paryżanki do Podolanki czyli oryginał do kopii, 1784; List Sandomierzanki do Podolanki, Krak. 1784; Dyalog czyli rozmowa Podolanki z mężem, Warsz. 1784; Toż, Dzieło ostatnie, Wrocław 1785 (DS.), *zob.* Nr. 5189 i 9428.

18795. Córki kochaney Ojczyzny, Sandomierz 1786; — Mościa Panno ostrożnie od ognia, Lipsk 1787; — Wiersz, Chytra żona, 1788; — Sejm białogłowski, który w sobie zamyka swobody z mężami, b. r.; — Dyskurs Ewy Dudkowskiej z Adamem Barskim (w wierszach) (1790), b. r.; — Wiersz męża do żony obywatelki w dzień Imienin, b. r.; — Wiersz obywatelski z okazyi listu, b. r.; — Odezwa obywatelska do dam, b. r. (E.) (DS.).

18796. Gorzka wolność młodzieńska albo odpowiedź na złote Jarzmo (Żydowski Jędrzej 1700?), 1760; — Przyjaciel i nieprzyjaciel kobiet, Warsz. b. r.; — Przyjaciel białych głów (Wojc. Jakubowskiego?) (około 1760), b. r. E. (DS.).

18797. Próżnowanie pewney damy polskiey zamknięte w snach 65, b. r.; Moralność pannie wychodzącej na świat, b. r.; O obchodzeniu się kobiet z mężczyznami, b. r.; Mężatek dam przywileje, b. r.; Praerogativa albo wolność mężatkom, b. r.; Darpanda (?), Rozmowa kawalera z damą, b. r.; Dyskurs dwunastu mężatek i jednej wdowy, b. r.; Rozmowa trzynastu mężatek i wdowy, b. r.; Wiersz o fortelach i obyczajach białogłowskich, b. r E. (DS.).

18798. Rozmowa młodzieńca z panną, przy tem o pannie upadłej, b. r.; Wiersze nowe, Panny wesołe, b. r.; Dama modna (Epigrammata), b. r.; Płaszczyk niedostrojonej damie, na co wstydliwe oko nie patrzało, b. r. (E.) (DS.).

18799. Czacki T., List do Wołynianek, b. r. (E.) DS.

18800. **Jelinek E.**, Damy starsich salonuv polskych, Praga 1888.

R: Ramułt St., Kwart. hist. 1888.

Puławy, zob. Nr. 18448.

(d: Stan religijno-moralny; wierzenia i czarnoksięstwo, lekarstwa domowe).

18801. Dzieduszycki M., Rzut oka na stan religijno-moralny Polski w XVIII. w., Odpowiedź Łukaszewicza, *zob.* Nr. 18437; — Serwatowski X. W., Słowo z powodu rozprawy Dzieduszyckiego, Czas 1858 Nr. 7; — Szymanowski J., Kilka słów z powodu artyk. Dzieduszyckiego, tamże 1858 Nr. 18; — Dzieduszycki M., Odpowiedź na Uwagi, tamże 1858 Nr. 23; — Brown J., Odpowiedź na art. X. W. Serwatowskiego, tamże 1858 Nr. 29; — Pogląd na stosunki religijno-obyczajowe za czasów Stan. Augusta, Prz. lw. 1875 t. IX.

18802. **Mrowiński W. ks. T. J.**, O czci Matki Boskiej w Polsce, Krak. 1898.

18803. **Łepkowski J.**, Przegląd krakowskich tradycyj, legend, nabożeństw, zwyczajów, przysłów i właściwości, Krak. 1866, *zob.* Nr. 11778; — Mączyński J., Procesya różańcowa w Krakowie (ze Zbioru podań i wspomnień krak.), Czas 1858 Nr. 244.

18804. Łabęcki H., O pobożności górników w Polsce. Alleluja 1842.

18805. Antoni J., Mistyk polski (Grabianka, XVIII. w.), Gaz. lw. 1875 Nr. 76—86.

18806. Rozumowanie o religii, piśmie św., proroctwach z dykcyonarza Encyklopedyi wyjęte, Warsz. 1791 DS.

18807. Giovanni, Vaticinia seu praedictiones illustr. virorum (item Aegidii Poloni), Venetia 1600 (E. D. VIII.) DS.

Przepowiednie, zob. Nr. 7406, 7486.

18808. Jaworskij J., Galicko-russkij awgurij XVIII. wieka, Żywaja Star. 1898 III.

18809. A. S. P., Cargrad i Turki (Widzenie św. Proroka Danila, 1759?), Wesna 1878.

Cagliostro w Warszawie, zob. Nr. 9558.

18810. Merkwürdige Prophezeihung des Pater Guardian in einem Kloster in Polen, von dem Jahre 1796 bis 2000, Bremen 1838.

18811. Kossakowski R. J., Legendy o „Skarbniku", Tyg. ill. 1894 I.

18812. Dziworody morskie podobne do ludzi, jeden darowany Zygmuntowi 1531, Biskup potwór, Roz., Lwów 1818.

Zob. Nr. 7486.

18813. Canales Fr. F., Declaration de lo monstruo en Polonia, Milano 1624 DS.

18814. **Smoleński Wł.**, Walka z przesądem w Polsce w XVIII. wieku, Ateneum 1891 I

18815. Milewski K., O czarownicach w Polsce, Bibl. warsz. 1847 I., *zob.* Nr. 17623; — Kilka słów o czarownicach w Polsce, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.

Zob. Nr. 17623—17629.

18816. **Matuszewski Ign.**, Czarnoksięztwo i medyumizm. Osoba Fausta w świetle najnowszych badań, Tyg. ill. 1895.

18817. Dworzanin Zygmunta Starego czarnoksiężnikiem, Rozm., Lwów 1856.

18818. Fr. S., Śledzenie dokładnieyszey wiadomości o Twardowskim, w wiekach przeszłych za sławnego czarodzieia mianym, Czasop. Bibl. Ossol. 1829 I.; — Majeranowski T., Wiadomość o Twardowskim czarnoksiężniku, Pszczółka krak. 1820 III.; — Wójcicki K. W., Twardowski, Panorama 1836; — Polnische Literatur (Kraszewskiego Twardowski), Galicia Ztschr., Lemberg 1841; — Czarnoksiężnik Twardowski, Czech J., Nowy kalend., Krak. 1869; — Twardowski czarnoksiężnik, studyum hist., Kłosy XIII.

O Twardowskim zob. Nr. 11623—11624.

18819. Czary i czarownice, Krak. 1557 DS.

18820. **Kraushar A.**, Czary na dworze Batorego, kartka z dziejów mistycyzmu w XVI. wieku, Krak. 1889.

R: W r. 1888: N., Prz. tyg.; Prz. powsz. IV.; K., Czas Nr. 273—274; Kraj Nr. 51; Bem A. G., Prawda, War.; — w r. 1889: Korzon T., Kłosy I.; Czermak W., Kwart. hist; E. I., Čas. Musea kral. c. LXII.; Wołowski, Tyg. ill. Nr. 317; P. M., Prz. pol. I.; Atheneum IV.

Zob. Nr. 7588.

18821. Exorcyzmy skuteczne przeciwko szarańczy (r. 17..), b. r. (E.) DS.

18822. Czarnoksiężnik (XVII. w.), Gaz. lw. 1874 Nr. 128; — Antoni J., Diablica, opowiadanie z XVII. wieku, Świt 1884 Nr. 10—12.

18823. Czarownica powołana abo krótka nauka, ded. Kaliszowi, Poznań 1639, 2. ed. 1714 DS.

18824. Kossakowski J., Czarownica (1791?), b. r. (E.) DS.

18825. Efimenko P. S., Sud nad wied'mami w Małorossiji, Kij. Star. 1883.

Sądy na czarownice, zob. Nr. 17623 do 17629.

18826. Lekarstwa domowe dla poratowania zdrowia, Krak. 1617; — Domowe lekarstwa zebrane, Lubcz 1622; — Lekarstwa domowe prawdziwe, 1643; — Lekarstwo domowe, Krak. 1744; — Wiadomość ciekawa o skutkach i mocy zbóż wszelkich na poratowanie zdrowia, Łowicz 1769, 1787, 1791, Zamość 1772, Wilno 1777; — Dwa sekrety, pierwszy: do uleczenia ludzi, drugi: na prezerwatywę bydłu, z niem. i ang., Zamość 1747 (DS.).

18827. Alletz P. A., Albert nowy czyli teraźniejszy albo sekreta nowe, z franc.. Wilno i Warsz. 1803; La Fontaine Leop., Dziennik zdrowia dla wszystkich stanów wydany (z franc. tłóm. J. Adamczewski), Warsz. 1801, 1802.

18828. Apteczka domowa, Wilno 1789 DS.

Poradniki lekarsko-gospodarskie, zob. Nr. 17992 - 18044.

18829. Hygiena przed stu laty, Wędrowiec 1893.

Policya zdrowia, zob. Nr. 16591.

(e: Dobroczynność publiczna, zakłady i fundacye dobroczynne).

18830. **Daniłowicz J.**, Hist. pogląd na zakłady dobroczynne w dawnej Polsce, *zob.* Nr. 13923—13925.

18831. Hyperius A., De publica beneficentia, Toruń 1584 DS.

. Bractwa, szpitale i fundacye pobożne, zob. Nr 13881—13913.

18832. **Puławski A.**, O księdzu Boduenie, opiekunie dzieci opuszczonych i nędzarzy, Warsz. 1896.

18833. **Muczkowski J.**, O związku filantropijnym w Krakowie, Rozm. hist.-bibl., Krak. 1845, *zob.* Nr. 5247, 5279.

18834. Lista osób w r. 1814 żyjących, Zgromadzenie miłosierdzia i Banku krak. składających, Krak. b. r.; Toż, Krak. 1816.

18835. **Jundziłł Ign.**, Wiadomość o czynnościach wileńskiego Tow. dobrorzynności od czasu jego ustanowienia do 1. stycznia 1819, Wilno 1819; — Towarzystwo dobroczynności w Wilnie, Tyg. petersb. 1834.

Zob. Nr. 5569, 5690, 5747, 5707.

18836. Wiadomość o przychodzie i wydatkach i czynności instytutu macierzyństwa wileńskiego od d. 7. list. 1809 do 31. grudn. 1810, Wilno 1811.

18837. Młodziejowski A., Wypis z ordynacyi fundacyi na posagi, b. r; Projekt za prośbą U. U. Posłów (Stwierdzenie fundacyi Lipnickiej), b. r. (E.) (DS.).

18838. Wezwania i ustawy Towarzystwa dobrocz. w Departamencie Lubelskim, Lublin 12. lut. 1815.

Szpitale i zakłady dobroczynne, zob. Nr. 13914.

Żebractwo i jałmużna, zob. Nr. 17619 do 17621.

(f: Podróże Polaków za granicę).

18839. **Załuski J. A.**, Peregrynanci u grobu Chrystusa, Warsz. 1749 DS; — Bersohn M., Kilka słów o polskich podróżnikach do ziemi św. i ich dziełach, Bibl warsz. 1868, Odb. Warsz. 1868.

Zob. Nr. 5816.

18840. Najdawniejsza podróż Polaków po Azyi, Tyg. mód 1871.

18841. Chojecki Lubicz K., Pamięć dzieł polskich, podróż i niepomyślny sukcess Polaków, Warsz. 1789, *zob.* Nr. 9457.

Podróże do Włoch, zob. Nr. 8161.

Podróże do Hiszpanii, zob. Nr. 5999.

Podróże i poselstwa polskie do Turcyi, zob. Nr. 3374.

18842. Polacy za granicą, Roz., Lwów 1821.

18843. Jaszowski St., Pielgrzym do Ziemi św., starosta Wilczek, Roz., Lwów 1832.

Dantyszka podróż do ziemi św., zob. Nr. 7207 i Literatura.

Joannes de Stobnica, zob. Nr. 6919.

18844. Przygody w Hiszpanii Jana hrabi na Tęczynie, Dod. do Czasu 1850 Nr. 28.

Ładziński J. (podróż do ziemi św.), zob. Nr. 6910.

18845. Sabinus G. Brandeb., Hodeporicon itineris italici, ded. Christ. Turco, 1535 DS.

18846. Dyaryusz podróży Zofii Jagiellonki, 1556, *zob.* Nr. 7200.

Otwinowskiego E., Tarnowskiego J. i Zbarawskiego P. podróże do Turcyi, zob. Nr. 7207.

18847. Broniewski Wł., Podróż do Tauryki, Wilno 1828, *zob.* Nr. 7287.

Radziwiłła M. Krz. pielgrzymka do ziemi św., zob. Nr. 7855–7860.

18848. Erdolyi J., Jerosolymitana peregr. N. C. Radivili ex praelectionibus, Cassov. 1756; — Hildebrand P. A., Pochożdenie w zemlu swiatuju kniazia Radywyła Syrotki (1582—1584), Petersb. 1879.

18849. **Rymsza A.**, Peregrynacya ziemi św. Betleem i Jerozolimy, przez A. Bykowskiego, Warsz., *zob.* Nr. 6910.

Reszki St. dyaryusz, zob. Nr. 7514.

18850. Notatki kupca warszawskiego z podróży po Persyi w r. 1602, *zob.* Nr. 7682.

Borkowski W. (podróż do ziemi św.), zob. Nr. 7693.

18851. Sobieski J., Dwie podróże Jak. Sobieskiego po krajach europejskich w latach 1607–1613 i 1638, *zob.* Nr. 7919.

18852. Pac St., Obraz dworów europejskich w dzienniku podróży królewicza Władysława, *zob.* Nr. 7941—7943.

18853. **Grabowski B.**, Dziennik podróży Sobieskich, Bibl. warsz. 1885 IV.

18854. Kantecki Kl., Podróżnik polski w XVII. w., Przew. nauk. i lit. 1874 II.; — Oświęcim St., Z podróży, Turcya, Francya, Niemcy, Włochy, *zob.* Nr. 8160.

18855. Dziennik podróży po obcych krajach odbytej w latach 1660–1663, *zob.* Nr. 8382.

18856. Tanner B., Opisanije putieszestwija polskawo posolstwa w Moskwu w 1678 g., pieriewod z łatyńskawo I. Iwakina, Moskwa 1891.

18857. Obszerna relacya ostatniej podróży do Turek przy pilności i sławnego zawarcia traktatu pod Karłowicami przez St. Małachowskiego, 1766 DS.

Zob. Nr. 8801.

18858. Krasiński St., Kompendium dyaryusza peregrinacyi (circa 1710), b. r. DS.

18859. Diariusz drogi z Wilna do Petersb. Sapiehi (1726), *zob.* Nr. 4528.

18860. Charkiewicz J., Dyaryusz podróży z Wilna do Walencyi r. 1763, *zob.* Nr. 9381.

18861. **Sapieha K. Nestor**, Listy w latach 1773—1776 do matki pisane z zagranicy, *zob.* Nr. 5015.

Zob. Nr. 9495, 9565.

Podróż do Francyi, zob. Nr. 9574.

Zob. Nr. 9579.

18862. **Beniowski M. A.**, Mémoirs and travels, *zob.* Nr. 9555

18863. Jankó J., Graf Moritz Benyovszky als geographischer Forscher, Ung. Revue 1891.

18864. Exil et captivité du comte de Benyowsky, rédigés et mis en ordre par M. Paul de P., Paris 1821.

18865. **Potocki J.**, Voyage en Turquie et en Egypte, Paris 1788, *zob.* Nr. 9592; — Tenże, Voyage dans quelques parties de la Saxe, Hamburg 1795 (DS.); — Podróż Jana hr. Potockiego do Astrahanu, Dz. wil. 1828.

18866. Dyaryusz podróży z Warszawy do Petersburga Platera w r. 1792, *zob.* Nr. 9623.

18867. **Sapieha J.**, Dyaryusz drogi z Wilna do Petersburga, b. r. (**E**) DS.

18868. Hołyński, Relation de voyage en Allem. et en Italie, Riga 1800 DS.

18869. **Sapieha Al.**, Podróż po słowiańskich krajach w r. 1802 i 1803, b. r. (**E.**).

18870. N., Podróż Polki do Włoch w epoce Napoleońskiej, 1803—1804, Prz. pol. 1897 I.

2. Wychowanie i szkolnictwo.

A. Wiadomości wstępne.

(a: Bibliografie, encyklopedye i czasopisma, historya pedagogii i szkolnictwa, wydawnictwa zbiorowe).

18871. **Bibliotheca** paedagogica (do r. 1823) v. Enslin, Berlin 1823.

18872. **Kehrhach K.**, D. gesamte Erziehungs- und Unterrichtswesen in d. Ländern deutscher Zunge, Bibliographisches Verzeichniss u. Inhaltangabe d. Bücher, Aufsätze etc., Berlin 1896—1898.

18873. Schulze C., System. Übersicht der in Zeitschriften veröffentl. Aufsätze über Pädagogik 1880—1886, Hannower 1887; — Leitich A i Frank Fr., Pädagogischer Literaturbericht unter Anregung v. K. Stejskal. Wien 1894.

18874. Dictionnaire de pédagogie par Buisson, Paris 1878.

18875. **Encyclopädie** d. gesammten Erziehungs- u. Unterrichtswesens v. Schmid, 2. ed. Leipzig 1885 I.—V.

18876. **Encyclopaedisches** Handbuch der Pädagogik, hrsg. v. Rein, Langensalza, od r. 1894.

18877. **Handbuch** der Erziehungs- und Unterrichtslehre f. höhere Schulen, hrsg. v. A. Baumeister, München, od r. 1895.

18878. **Encyklopedya** wychowawcza pod red. J. T. Lubomirskiego, E. Stawiskiego, S. Przystańskiego i J. K. Plebańskiego, Warsz od r. 1882 (t. 4, do litery H); Dalszy ciąg wychodzi pod nową redakcyą.

18879. **Jahresberichte** über das höhere Schulwesen, hrsg. v. C. Rethwisch, Berlin, od r. 1886.

18880. **Zeitschrift** für d. Gymnasialwesen, Berlin od r. 1846; — Pädagogisches Archiv, Stettin od r. 1858; — Gymnasium, Ztschr. f. Lehrer, od r. 1883; — Mitteilungen d. Ges. f. deutsche Erziehungs- u. Schulgeschichte, hrsg. v. Viehrbach K., Berlin od r. 1891; — Jahrbücher des Vereins f. wissenschaftliche Pädagogik, od r. 1892; — Zeitschrift für die österr Gymnasien, Wien od r. 1850 (Stejskal K, Repertorium über d. ersten 40 Jahrgänge 1850—1889, Wien 1891).

18881. **Revue** internationale de l'enseignement, Paris od r. 1888.

18882. **Krok**, czasopismo czeskie pośw. szkolnictwu, Praga od r. 1883.

18883. Szkoła polska, pismo miesięczne pośw. pedagogice, pod red. E. Estkowskiego, Poznań 1849—1853 t. 5.

18884. **Szkoła**, pismo pośw. sprawom szkół ludowych i średnich, od r. 1869; Spis rzeczy, Lwów 1894 (25 t.).

18885. **Przegląd** pedagogiczny, Warsz. od r. 1882.

18886. **Muzeum**, czasopismo Towarzystwa nauczycieli szkół wyższ., Lwów od r. 1885; Spis przedmiotów zawartych w IX. rocznikach (1885—1893), zestawił A. Jahner, Lwów 1894.

18887. Frąckiewicz M., Spis przedmiotów pomieszczonych w sprawozd. galicyjskich szkół średnich po koniec r. 1889, Progr., Wadowice 1890.

18888. Kapp A., Commentatio de historia educationis, 1834.

18889. Niemeyer A., Überblick der allg. Gesch. des Unterrichts (w dziele: Grundsätze der Erziehung und des Unterrichts, Halle 1796, 8. ed. 1825).

18890. Cramer Fr, Geschichte der Erziehung und des Unterrichts in welthistorischer Entwickelung, Elberfeld 1832, 1838 t. 2.

18891. **Raumer K.**, Gesch. der Pädagogik vom Wiederaufblühen classischer Studien bis auf unsere Zeit, 1844—1845, 3 cz., 6. wyd. Langensalza 1897.

18892. Wohlfahrt, Geschichte d. gesammten Erziehungs- u. Schulwesens, 1853—1855 t. 2.

18893. **Schmid K. A.**, Gesch d. Erziehung, fortgeführt v. G. Schmid, Stuttgart 1884 bis 1896 t. 4.

18894. **Schmid K.**, Gesch. der Pädagogik, 3. ed. v. Lange R., 4. ed. v. Hannak, Köthen 1889.

18895. **Paulsen**, Gesch. d. gelehrten Unterrichts auf d. deutschen Schulen u. Universitäten, Leipzig 1880, 2. ed. 1896/7.

18896. Dittes F., Gesch. der Erziehung u. des Unterrichts, Leipzig, Berlin, Wien 1891 9 wyd.; — Tupetz Th., Gesch. d. Erziehung u. d. Unterrichts, Prag 1897 2 ed.; — Petersilie A., D. öffentliche Unterrichtswesen (K. Frankensteins: Hand- u. Lehrbuch d Staatswiss., 3. Aufl.), Leipzig 1897.

18897. Scherer H., Die Pädagogik in ihrer Entwickelung im Zusammenhange mit d. Kultur u. Geistesleben, Bd. 1. D. Paed. v. Pestalozzi, Leipzig 1897.

18898. **Beer u. Hochegger**, Fortschritt des Unterrichtswesens in Europa, Wien 1868 t. 2.

18899. Parmentier J., Hist. de l'éducation en Angleterre, Paris 1896.

18900. Einrichtung und Verwaltung des höheren Schulwesens in den Kulturländern von Europa u. in Nordamerika, Baumeister: Handbuch I., *zob.* Nr. 18877.

18901. Stoy R. V., Encyklopädie, Methodologie und Literatur der Pädagogik, 2. wyd. Leipzig 1878.

18902. **Waitz Th.**, Allg. Pädagogik, 3. ed. v. Otto Willmann, Braunschweig 1883.

18903. **Issaurat C.**, La pédagogie, son évolution et son histoire, Paris 1886.

18904. Kern, Grundriss der Pädagogik, 5. ed. Berlin 1893.

18905. **Schiller H.**, Handbuch der praktischen Pädagogik, 3. wyd. Leipzig 1894.

18906. **Willmann O.**, Didaktik, 2. Aufl., Braunschweig 1894; — Tenże, Päd. Vorträge; 2. ed. Leipzig 1886.

18907. **Jäger O.**, Lehrkunst u. Lehrhandwerk, Wiesbaden 1897.

18908. Ludwig, Grundsätze und Lehren vorzüglicher Pädagogiker, 1853—1857 t. 3.

18909. Richter K., Pädagogische Bibliothek, Leipzig od r. 1876; — Auswahl der besten pädag. Schriftsteller aller Zeiten und Völker unter. der Red. v. G. A. Lindner, Wien od r. 1877.

18910. **Bibliothek** pädag. Classiker, Wien od r. 1883; — Mann Fr., Die Classiker der Pädagogik, Langensalza, od r. 1887.

18911. **Monumenta** Germaniae paedagogica, Berlin od r. 1886.

R: Majchrowicz F., Muzeum 1892.

18912. Schulausgabe pädag. Klassiker, hrsg. v. Tupetz, Prag-Wien-Leipzig.

18913. **Biblioteka** pedagogiczna tow. naucz. szkół wyższych, Krak. od r. 1888.

(b: Historya szkolnictwa w wiekach średnich, uniwersytety).

18914. **Specht A.**, Gesch. des Unterrichtswesens in Deutschland von den ältesten Zeiten bis zur Mitte des XVIII. Jahrh., Stuttgart 1885.

18915. **Kämmel H. J.**, Gesch. d. deutschen Schulwesens im Übergange vom Mittelalter zur Neuzeit, Leipzig 1882.

18916. Schmitz, D. Volksschulwesen im Mittelalter, Frankf. am M. 1881; — Lorenz S., Volkserziehung und Volksunterricht im späteren Mittelalter, Padeborn u. Münster 1887.

18917. Masius H., Die Erziehung im Mittelalter. w: Schmida Gesch. d. Erziehung t. II., *zob.* Nr. 18893.

18918. Detten G., Über die Dom- u. Klosterschulen d. Mittelalters, Padeborn 1894; — Maitre L., Les écoles episcopales et monastiques de l'occident, Paris 1866; — Douais, L'organisation des études dans l'ordre des frères prêcheurs, 1216—1342, por.: Sybels H. Z. t. LIII.

18919. Kolb Chr., Die städt. Lateinschulen am Ende des Mittelalters, Schr. Hall. C. Schober 1887.

18920. Grupp R., Die deutschen Didaktiker u. die Schulen des XII. u. XIII. Jahrh., Progr. Gymn., Brandenburg 1889.

18921. Heppe H., Das Schulwesen des Mittelalters u. dessen Reform im XVI. Jahrh., Marburg 1860.

18922. Meinert, Gesch. d. hohen Schulen unseres Erdtheiles, 1802—1805 t. 4; — Raumer, Die deutschen Uniwersitäten, Stuttg. 1882 5 wyd.

18923. **Denifle**, Die Universitäten d. Mittelalters, Berlin 1885 t. I.

R: Ateneum 1887 II.

18924. **Lexis W.**, D. deutschen Universitäten, Berlin 1893 t. 2 (t I.: Paulsen, Entwicklung d. deutschen Univ.); — Paulsen Fr., Organisation d. Univ., Sybels H. Z. t. XLV.

18925. **Kämmel H. J.**, Die Uniwersitäten im Mittelalter, w: Schmida Gesch. der Erziehung II., *zob.* Nr. 18893.

18926. **Rasdall H.**, The universities of Europe of the middle ages, Oxford 1895 t. 2.

18927. **Kaufmann G.**, Geschichte d. deutschen Universitäten, Stuttg. t. I. 1888, t. II. 1896.

18928. **Janssen**, Gesch. d. deutschen Volkes t. I.

18929. Bursian, Gesch. d. klass. Philologie in Deutschland, München 1883 t. 2; — Paulsen Fr., Gesch. d. gelehrten Unterrichts, *zob.* Nr. 18895.

18930. Theiner, Gesch. d. geistlichen Bildungsanstalten, Mainz 1831.

Szkoły dyssydenckie, zob. Nr, 19243.

Szkoły jezuickie, zob. Nr. 19127.

Szkoły pijarskie, reforma XVIII. w. itd., zob. Nr. 19249.

B. Historya szkolnictwa polskiego.

(a: Historya szkolnictwa w ogólności).

18931. **Bibliografia** pedagogiczna polska, w: Encyklopedyi wychowawczej, Warsz. 1882 t. II. str. 102—183.

18932. **Łukaszewicz J.**, Historya szkół w Koronie i W. ks. Litewskiem od najdawn. czasów aż do 1794, Poznań 1848—1852 t. 4 (t. III. i IV. p. t. Zakłady naukowe w Koronie i W. ks. Litewskiem; ustępy z t. I. w czasop. Szkoła, Poznań 1849).

R: Bentkowski F, Bibl. warsz. 1850 IV.

18933. Lipiński J., O edukacyi publ. i o jej udoskonaleniu w kraju naszym, Warsz. 1815; Czerwiński J., Rys dziejów oświecenia, *zob.* Nr. 18384; Ciastowski J. X., Wiadomość historyczna o stanie nauk i umiejętności, por.: Program szkoły pijarskiej, 1821.

18934. Czwalina, Abhandlung über das Schulwesen im ehemaligen Polen, Schottkys Vorzeit und Gegenwarth, 1823; Toż, Posen 1825; — Tenże, Von den Schulen im ehemaligen Posen, namentlich im Posenschen, Posen 1837.

18935. Kołłątaj H., Wychowanie publ. w Polsce, Orędownik, Poznań 1840—1; — O stanie szkół w byłej Rpltej polskiej, Roz., Lwów 1848.

18936. Rycharski T., Szkoły i nauki w poglądzie historycznym, Dz. lit. 1866; — Bartoszewicz A. D., Wychowanie w Polsce, Przyszłość, Genewa 1866.

18937. Szczepański A., Szkoły i wychowanie w Polsce, przegląd hist. od najdawn. do najnowszych czasów, Tyg. wielkop. 1873, Odb. Poznań 1873.

18938. Murray E. N., De l'état des études, des lettres et des moeurs en Pologne pour servir de response à l'Essais critique sur l'education polonaise par Delicourt, Vars. 1830 (232 str.); — Gasztowtt, Pologne, Dictionnaire de pedagogie, Paris 1880.

18939. Pogląd historyczny na rozwój szkolnictwa w Polsce, Szkoła 1894.

18940. Milewski K., Zarys wychowania publicznego płci żeńskiej w Polsce, Częstochowa 1851.

Zob. Nr. 18748.

18941. Bossakiewicz Al., Rys oświaty i funduszów edukacyjnych w Polsce, Krak. 1886.

R: Hordyński Zdz., Kwart. hist. 1887.

18942. Notatki do historyi szkół i prawa w Polsce, Gaz. warsz. 1883 Nr. 84; S...ski, Z historyi szkół w dawnej Polsce, Kraj 1899 Nr. 5.

18943. Łuczkiewicz A., Szkolnictwo na podstawie hist. rozwoju i zasad wychowania, Lwów 1872; Seredyński Wł., Rys dziejów wychowania w bibliografiach i szkicach, z szczególnem uwzględnieniem szkoły ludowej w Austryi i w Polsce dla seminaryów naucz., Tarnów 1891.

R: XX., Prz. pol. 1891 I.; Prawdzic, Dod. lit. Kurj. lw. 1891 Nr. 618.

18944. **Mecherzyński K.**, Historya języka łacińskiego w Polsce i Historya języka niemieckiego, *zob. Literatura*; — Wojciechowski R., Rys krótki hist. nauk wyzwolonych, *zob.* tamże.

18945. **Wisłocki Wł.**, Nauka języka polskiego w szkołach polskich przed Kopczyńskim (od XV. w. począwszy), Spraw. gimn. Franc. Józefa we Lwowie 1868; — Dziekoński T., Ogólny rys historyi retoryki w Polsce, Popis publicz. uczniów liceum warsz. 1824/5.

Wymowa w Polsce, zob. Literatura.

18946. Kosicki W. M., De studio philosophiae moralis in Polonia, Crac. 1814; — Jankowski J. E., Succincta logices in Polonorum scholis historia, Miscell. Crac. 1829, Odb. Krak. 1828.

18947. **Nota linguae w szkołach w Polsce, Przyj. dom., Lwów 1856 VI.**

Historya Kościoła, zob. Nr. 12610.

Historya literatury, zob. Literatura.

(b: Historya szkolnictwa aż do założenia Uniwersytetu krakowskiego: szkoły parafialne, katedralne i zakonne).

18948. **Karbowiak A.**, Dzieje wychowania i szkół w Polsce w wiekach średnich, cz. I. od 966 do 1363 r., Petersb. 1898.

R: w r. 1898: Załęski St., Prz. powsz; M. Offmański, Prz. tyg. Nr. 32; J. Gajsler, Głos Nr. 38; w r. 1899: Chrzanowski J., Ateneum II.; Kulczyński L., Prz pol I.

18949. Lelewel J., Oświecenie i nauki w Polsce aż do czasu zaprowadzenia w niej druku, Tyg. wil. 1816 I., Polska, dzieje i rzeczy jej t. V.

18950. Polkowski Ign., Szkoły w Polsce i ubodzy uczniowie krakowscy w czasach najdawniejszych, Prz pol. 1878 II., Odb. Krak. 1878.

18951. Fabisz X., Szkółki parafialne od r. 1233, Tyg. pozn. 1863; — Sobieski St, Szkółki, por. tamże.

18952. Karbowiak A., Szkoły parafialne w Polsce w XIII. i XIV. w., Rozpr. filolog. Akad. um. ser. II. t. X., Odb. Krak. 1896.

R: W r. 1895: Morawski K., Czas Nr. 162; Kurj. lw. Nr. 198; w r. 1896: Przew. nauk. lit; w r. 1897: Załęski St. ks, Prz powsz. I.; Gozdawa M., Gaz. warsz. Nr. 264; W. Pr., Tyg. ill. Nr. 38; Majchrowicz Fr., Kwart. hist.; — por.: Anzeiger d. Akad. d. Wiss., Krak. 1896.

18953. Udz. Sew., Wyposażenie nauczyciela wiejskiego za czasów Kazimierza W., Szkoła 1892 Nr. 18 (przywilej z r. 1349 naucz. w Tymbarku).

18954. Karbowiak A., Szkoła katedralna krakowska w wiekach średnich, Muzeum 1898 III., Odb. Krak. 1899.

18955. **Małecki A.**, Klasztory i zakony w obrębie wieków średnich, *zob.* Nr. 13240.

18956. **Szkoła u XX. Dominikanów we Lwowie,** *zob.* **Nr. 13444.**

Zakony i klasztory, zob. Nr. 13231 do 13740.

18957. Morgenbesser, Geschichte des Hospitals und der Schule zum heil. Geiste zu Breslau, Breslau 1817.

R: Pam. warsz. 1817.

18958. Leissing, Versuch einer Gesch. d. Gymn. zu Oelz, Progr. gimn. w Oleśnicy z r. 1841.

18959. **Karbowiak A.**, Wykształcenie szkolne laików, zwłaszcza Piastów od 966 do 1364 r., Prz. powsz. 1897 III., Krak. 1897.

18960. **Brückner A.**, Średniowieczna poezya łacińska w Polsce, Rozpr. filol. Akad. XVI., *zob. Literatura.*

18961. **Ławrowski,** O drewni russkich uczyliszczach, Charków 1854.

18962. Riemann, Gesch. d. altstädtischen lat. Schule zu Königsberg, Erläut. Preussen t. III.; — Möller, Gesch. des altstädtischen Gymn. zu Königsberg (Progr. gymn. I.).

18963. **Wehrmann,** Zur ältesten Gesch. d. Schulwesens in Pommern, Mitth. d. Ges. f. deutsche Erziehungs- u. Schulgesch. I.; — Tenże, Aelteste Nachrichten, w: Monatsblätter der Ges. f. pommersche Gesch. 1869; — Tenże, Gesch. d. königl. Marienstifts Gymn. in Stettin, 1894.

(c: Uniwersytet krakowski i jego kolonie).

18964. **Sołtykowicz J.**, O stanie akademii krak. od 1347 do teraźniejszego czasu, Krak. 1810; — Sozański A., Rejestr do dzieła Sołtykowicza, Przemyśl 1859.

R: Pam. warsz. Bentkowskiego 1815.

18965. Muczkowski J., Rękopisma M. Radymińskiego do dziejów Uniw. Jag., Krak. 1840.

18966. Starowolski Sz., Laudatio almae matris acad. Crac., ded. Joan. Kaniszowski, Crac. 1639; Sziejkowski M., Elogia Univ. Crac. ex variis scriptoribus depromta, Crac. 1747: De Academia Cracoviensi, **Acta litteraria** Mitzlera 1755 (DS.).

18967. Münnich W. J., **Ueber die Krakauer Universitaet und die wichtigsten Lehranstalten in Polen, Archiv f. Philologie u. Pedagogik 1824, Odb. Helmstadt 1824.**

18968. Rychter J. L., Rozbiór zdań o Akademii krak. w dziele: Polska aż do połowy XVII. w. W. A. Maciejowskiego, Bibl. war. 1842 IV.; — Krótka wiadomość o akademii i bursach w Krakowie, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; — Gromadzki P., Studja nad historyą Akademii krak., w tegoż: Pisma urywk. wiersz. i prozą, Kijów 1853.

18969. Kościakiewicz A. N., Notes sur Cracovie et son Univérsité, Saint-Etienne 1873; Pepłowski St., Wszechnica Jagiellońska, Dz. polski 1887 z 14. czerwca.

Przywileje i bulle papieskie, zob. Nr. 217.

Codex diplomaticus Univ. Crac, ed. Z. Pauli, zob. Nr. 749.

Szujski J., Statuta, zob. Nr. 1333 – 1336.

Album studiosorum, ed. Z. Pauli et Ulanowski, zob. Nr. 1341.

Matrykuła, zob. Nr. 1339.

Liber diligentiarum, ed. Wł. Wisłocki, zob. Nr. 1342.

18970. **Wisłocki Wł.**, Acta rectoralia Almae Universitatis Studii Cracoviensis, t. I. (1469 1537), Crac. 1893—1897, *zob. Dod. I.*

18971. Piskorski S., Leges scholis jurisdictione rectorali Univ. Crac. subjectis latae et publicatae, Crac. 1695 DS.

18972. **Chmiel Ad.**, Album studiosorum Universitatis Crac., I. (1490 - 1515) Crac. 1892, II. (1515 – 1551) Crac. 1892, III. (1551 do 1589) Crac. 1896, *zob.* Nr. 1341 i *Dod. I.*

Zob. Nr. 2383 i 13275.

18973. **Łepkowski J.**, I. Akademia Kaźmirzowska, II. Jagiellonicum, III. Kollegium Jagiellońskie odnowione, IV. Tradycye akademickie, V. Zakłady naukowe, Tyg. ill. 1864 X., *zob. Sztuka.*

18974. Meciszewski H., Posag uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (wiadomość historyczna), Czas 1849 Nr. 240 i n. aż do 1850 Nr. 28, Odb. Krak. 1850; — Mieroszewski J., Uwagi nad pismem p. t. Posag uniwersytetu Jagiellońskiego, Krak. 1850; — Meciszewski H., Rzecz do historyi majątku Uniw. krak., Krak. 1850; — Informacya o kamienicach w m. Krakowie akademickich, b. m. i r. (1659) DS.

18975. Byszewska, Informacya o probostwie Miechowskiem, 1793 DS.

Zob. Nr. 3958 i 4441.

18976. **Karbowiak A.**, O rektorach Uniw. Kazim. i Jagiell. od 1400 (z kronik. Uniw. krak. 1887), Krak. 1887.

18977. Karbowiak A., Ubiory profesorów i uczniów w Uniw. Jag., 1364 1889, Prz. powsz. 1889 IV., Odb. Krak. 1890.

R: Lepszy L., Kwart. hist. 1892.

18978. **Muczkowski J.**, Pomniki do dziejów Uniw. Jag. (Statuta fac. artium), Rocz. tow. nauk krak. 1841.

Statuta ordinis Philosophorum, zob. Nr. 1337.

18979. **Fijałek J.**, Studya do dziejów Uniwersytetu krak. i jego wydziału teologicznego w XV. w., Rozpr. filolog. Akad um. XXIX., Odb. Krak. 1898.

R: Bidlo J., Čes. čas hist. 1899 V.; Zahorski J., Aton. 1899 II.; por.: Bulletin de l'Acad., Crac. 1898.

18980. **Gromnicki T.**, Geschichte der theologischen Facultät an der k. k. Jagellonischen Universität in Krakau (Odb. z dzieła: Die theologischen Studien und Anstalten der katholischen Kirche in Oesterreich), Wien 1893.

R: Fijałek J., Kwart. hist. 1896.

18981. Chełmecki J., Prawo promowania na doktorów teologii przysługujące wydziałowi teologicznemu w Uniw. krak., Czas 1869 Nr. 275.

18982. **Burzyński P.**, Nauka prawa w Uniwersytecie krak., 1634 - 1795, Czasop. pośw. prawu i um. polit., Krak. 1864 (podaje: Statuta facultatis iuridicae Almae Univ. Crac., 1719, 1735)).

18983. **Majer J.**, Kilka wiad. z dziejów wydziału lekarskiego Uniw. krak., Rocz. wydz. lek. 1838—1839, Odb. Krak. 1839; — Tenże, Stan wydziału lekarskiego w uniw. Jag. od jego początku, Rocz. tow. nauk. krak. 1850; — Tenże, Wiad. z życia prof. wydz. lek. w Krak., Pismo zb. wileńskie 1862, Odb. Wilno 1861.

Por.: Roczniki wydz. lek., Krak. 1838—1845.

18984. **Oettinger J.**, Rys dawnych dziejów wydz. lek. Uniw. Jag. od założenia tegoż r. 1364 aż do reformy dok. przez kom. eduk. 1780 r., Rozpr. filol. Akad. VI., Odb. Krak. 1878.

18985. Gąsiorowski L., Rozprawa wyświecająca historyą zaprowadzenia kanonikatu doktora medycyny, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1860 I.

18986. Colland Fr., Nachricht von der medizinisch-chirurg. sowohl theoret. als prakt. Lehranstalt an der uralten Universität zu Krakau, Wien 1806.

18987. **Majer J.**, Zakłady uniwersyteckie w Krakowie, Krak. 1864; — Bratranek F. Th., Die Institute der Krakauer Universität, w czasop.: Zukunft 1865 Nr. 18—20; — Brodowicz, Ważniejsze dok. o zakładach nauk. Krakowa, Krak. 1874.

Biblioteka Univ. Jag., zob. Nr. 44 – 49.

18988. Kowalski K., Wiadomość o bursach w Krakowie, Progr. uczn. gimn. św. Anny i Barbary 1824; Toż, Krak. 1864; Wiadomość hist. o bursach w Krak., Przyj. ludu, Leszno 1842 IX., 1847 XIV.

18989. **Muczkowski J.**, Mieszkanie i postępowanie uczniów krak., Krak. 1842; — Karbowiak A., Mieszkania żaków krakowskich w XIV.-XVI. w., Muzeum 1887.

R: Bruchnalski W., Kwart. hist. 1888.

18990. **Karbowiak A.**, Ustawy bursy krak. „Jeruzalem“ (1453—1841), Arch. dziej. lit. VI., Odb. Krak. 1890, *zob.* Nr. 18623.

R: Krček L., Kwart. hist. 1894.

18991. **Burzyński P.**, Statuta bursae Longinii seu Canonistarum ex a. 1485 (Contubernium juristarum), Pismo pośw. prawu i um. polit., Krak. 1864; — Collegium Longinum seu Długossianum, Dod. do dziełka: Bursa Gervasciana, Crac. 1751.

18992. Bursa Gerwasciana albo fundacya na 30 uczniów, Krak. 1637, 1751 DS.

18993. Schrauff K., Regestrum bursae Hungarorum Cracoviensis, 1493—1558, Wien 1893; Toż po węgiersku w czasop.: Magyarországi tanulók külföldön III., Odb. Budapest 1893, *zob.* Nr. 1340.

R: Chrzan J., Ateneum 1895 IV.

Bractwa akademickie, zob. Nr. 13890.

18994. **Muczkowski J.**, Wiadomość o założeniu uniwersytetu krak., Rocz. tow. nauk. krak. XIX., Odb. Krak. 1849.

R: Bartoszewicz J., Bibl. warsz. 1850 II.

18995. **Brandowski A.**, Założenie uniw. krak. w r. 1364, Krzyż, Roczn. dla arch. 1870, 1871, Odb. Krak. 1873, 1874.

R: Liske X., Sybels H. Z. XXXVI.

18996. Radwański E., O roku założenia wszechnicy krak. i obchodzie 500 rocznicy, Krak. 1862 (Odb. z Czasu); — Rocznica 500 założenia uniw. krak., Wiek, Krak. 1864 Nr. 69.

18997. Kaufmann, (O powstaniu uniw. krak.), Quidde'go Deutsche Ztschr. f. Geschichtswiss. 1889 str. 138 -142.

18998. **Leniek J.**, Uniwersytet Kazimierzowski na tle stosunków uniwersyteckich w średnich wiekach, Prz. akad. I., Odb. Krak. 1880.

Dokument erekcyjny, zob. Nr. 1858.

18999. Malinowski M., Kolegium dla Litwinów w Pradze, zakład królowej Jadwigi, Dzieje dobroczynności kraj. i zagr. 1823 I.

19000. Vladislai Jagiellonis R. Pol. in Univ. Cracoviensem Amor (zawiera list Wł. Jagiełły do papieża), b. r. (druk z XVII. w.).

19001. Kollegium Jagiellońskie w Krakowie, Przyj. ludu, Leszno 1845 XII.

19002. Typus fundationis Academiae Crac. (rycina), b. r. (E.).

Uniwersytet Jagielloński, zob. Nr. 1975 i 6818.

Odpowiedź soborowi konstancyjskiemu, zob. Nr. 2020.

19003. **Małecki A.**, Kartka z dziejów uniwersytetu krak., Roz. hist.-fil. Akad. 1874 II., *zob.* Nr. 2081, 2161, 2177.

19004. Excerptus de honoribus academicis e codice M. S. Pauli de Praga, 1459, Miscell. Crac. fasc. II., Crac. 1814, 1815.

19005. **Wisłocki W.**, Z przeszłości uniw. krak., I. Wisna-Wistka, św. Floryan, ks. dr. Wyszuka i Marcin Bielski, Prz. powsz. 1888, *zob.* Nr. 2355.

19006. **Pauli Ż.**, Wykazy lekcyi w latach 1491—1494, Spraw. uniw. Jag., Krak. 1873.

19007. Eppen J. B., De linguae latinae Casimiri Jagellonidis tempore, Jenae 1767 DS.

19008. Czosnowski A., Upadek scholastyzmu i reforma szkoły przez humanistów, Bibl. Ossol, 1868 XI., *zob. Literatura.*

19009. **Szujski J.**, Odrodzenie i reformacya, *zob. Literatura i Hist. polit.*

19010. Braune C., Practica d. h. Univ. Krakaw auf d. J. 1503, 1508 DS.

19011. Cuppenerius Krz. (Cupiner de Lobau), Aurea aucthentica habita imper. Friderici, privilegia et libertates doctorum, magistrorum, studentium continens (circa 1508), b. r. (E.) DS.

19012. Agricola R. junior, Ad pubem litereriam carmen, Crac. 1512, por.: E. XVI.: Liccarus Th.

19013. Coxus L., De laudibus Crac. Acad. VIII. Id. Decemb. oratio, Crac 1518; — Tenże, Methodus humanorum studiorum, Crac. 1518, 1526 (DS.).

19014. **Majer J.**, Promocya trzech pierwszych doktorów medycyny r. 1527, Rocz. wydz. lek. krak. 1841.

Zob. Nr. 2730.

19015. Szamotulski, Oratio ad Sig. I., *zob.* Nr. 2735; — Academia cracoviensis, dialogus, 1537 DS.

19016. Kraszewski J. I., Żacy krakowscy, r. 1549, Lwów 1845; — Mor. F. X., Bunt Żaków, Gaz. lw. 1874 Nr. 214—215

19017. Wingler, Elegiacum carmen graecolat. in nat. J. Christi ad S. Dominam Cath. Studios. hominum fautricem, 1553; Cracovius G., Oratio de dignit. studii juris, Vitebergae 1556 (DS.).

19018. Szeptius G. M., Laurus in laudem Almae Univ. Crac., 1557; — Gostinus A., Oratio in Acad. crac. pro Nobil., Crac. 1558; — Tropecus A., Crac. coll. min., Ad pubem stud. oratio, Crac. 1560; — Gorscius J., Apol. pro Acad. crac., Crac. 1581 (DS.).

19019. Golinius, Academica Crac., 1594; — Tenże, Palinodia sive refutatio Acad. Crac., 1594 (DS.).

19020. Inclito filio J. Zamojski academia Crac. quadrimo puello mnemosynon, b. m. i r. (E.) DS.

19021. List Sokołowskiego do Biskupa kujawskiego w sprawie Akademii krak, Athen. 1841 I.

Zob. Nr. 3436.

19022. **Karbowiak A.**, Ilustracye polskie z życia uniwersyteckiego XVII. i XVIII. w., Czas 1887 Nr. 33, Odb. Krak. 1887.

19023. Grocki J., Pochw Akad. krak., 1600; — Opatovius A., Oratio de vitae puritate et in dd. fundatorum nomine pia commemoratione a. 1600 habita, Crac. 1627 (DS.).

19024. Lachrymae in funere duorum acad. Crac. Professorum And. Bossantini Sniadecki et Seb. Lubini, Crac. 1604 DS.

19025. Nucerinus S., Oratio in conceptione lectionum in domo ordinandorum Crac. a s. theolog. doctore habita, Crac. 1603 DS.

19026. Stephanides A., Academica ad regem, senatum, equites in comitiis a. 1611 per Acad. Crac. provisionem, Crac. 1611; — Niszczycki Chr. X., Actiones academicae duae, Macerata 1611 (DS.).

19027. Golinius B., Academica, qua Martinum Szyszkowski episcopum Cracoviensem Acad. nomine excepit, Crac. 1617; — Halicius S., Oratio ab eloquentiae professore habita a. 1616, Crac. 1617; — Laudismann C., Admonitio ad lectorem in academiis Polonicis degentem de exoticis linguis, Brega 1617; — Buczkovius M., Theatrum academicum authorit. M. Szyszkowski, Crac. 1619 (DS.).

19028. Vitellius J., Academiae Rector, Mandat omnibus (około 1620—1630), b. r. E.

Zatarg Akademii z Jezuitami, zob. Kolegia i Akademie Jezuickie Nr. 19152—19155.

19029. Broscius J., Indicit scholam astrologiae, Crac. 1626; — Tenże, Programma, quo praelectionem in Ciceronis Rhetorica recommendat, Crac. b. r.

Zob. Nr. 15516 i Literatura (Nauki).

19030. Apophoreta Parnassia in charmosynis XIV. juvenum prima in Acad. Crac. laurea decoratorum a. 1627, Crac. 1627 DS.

19031. Najmanowicz (Nayman) J., Ad regem Vladisl. IV. in suo rectoratu acad. salutatio, Crac. (1633) b. r.; — Tenże, Observationes Univ. Crac. rectoris contra habitantes extra domicilia Univ., 1633 (DS.).

19032. Najmanowicz (Nayman) J., Krótka informacya o swejwolej studentów Akad. krak. przez S. Koszuckiego art. et phil. bakałarza tejże Akad., Krak. 1632; — Tenże, Dowód Memoryału akademickiego przeciw deklaracyej zmyślonego ziemianina przez S, Koszuckiego, Crac. 1632, *zob.* Nr. 15604.

19033. Cynerski J. Rachmatowicz, Zodiacus academicus Candidatis, Crac. 1634; Serafinowicz J., Epicrotyma adolescentibus, Crac. 1636 (DS.).

19034. Wężyk Widawski M., Academia Widawska, Crac. 1635 DS.

19035. Strzeszowski J., Decas nobilissimorum adolesc., Crac. 1636; Machator J, Protrepticon juventuti Acad. Crac., Crac. 1636; Gąsiewski J. M., Florilegium XVII. adolescent Lyceo Jagiell., ded. Hier. Sieniawskiemu, Crac. 1637; Dönhoff Sig., Gratitudo institutionis memoranda, Crac. 1637; Miller L. C, Celeusma triumphale juventuti, Crac. 1637; Academia cracoviensis seu de illius erectione comoedia, Crac. 1637 (DS.).

Starowolski Sz., Laudatio acad., zob. Nr. 8026.

19036. Kubitkiewicz J., Pietas erudita, oratio, ad aedes S. Annae 1638, Crac. 1638.

19037. Nycz J., Laureae academicae 27 Candidatis promovent J. Cynerski, Crac. 1640; — Zenowicz J., Laureae acad. seren. Vladisl. IV., b. r.; — Radomczyk T. (Radomius), Sertum academicum, Crac. 1640 (DS.).

19038. Merces historica virtutum, Crac. 1643 (Mowa w czasie promocyi kandydatów w Uniw. Jag.); — Racki J., Epicrotesis Parnassi acad. a. D. 1643, Crac. 1643 (DS.).

19039. Grigorowicz S., Informatio brevis et vera, 1646; — Najmanowicz K, Protestatio contra J. Vitellium, J. Ustiensem, S. Grigorowicz, G. Ochocki nomine Univ. agentes, Crac. 1645; Reprotestatio, 1645; Responsio, b. r.; Apellatio ad s. Sedem, 1644; Autoritas apost. et bulla Coena domini, Crac. 1645; In causa inter Crac. Univ. et d. Naimanum, Crac. 1644; Contra magistratum Crac. de autoritate apostol., 1645; Akta sprawy o arendę wsi Ściborowice r. 1646 z Akad., *zob.* Nr. 3805.

19040. Smieszkowic L., Nosce te ipsum, oratio a Acad. Crac. rectore a. 1636, Crac. 1646; — Jodłowski S., Torques viris XLII. (Apologeticon Acad. Crac.), Crac. 1646 (DS.).

19041. Lizniewic F., Aquila academica Jagelloniano diademate monstrata, Crac. 1652 DS.

19042. Bichius Coel., Decisio Rotae Romanae in causa St. Jurkowski et Acad. Crac., Romae 1652 DS.

19043. Roszczewicz Ad., Et si eos omnes etc. ex aedibus nostris, Maii, Crac. (Odezwa rektorska) 1660, *zob.* Nr. 3258.

19044. Clemens X., Excommunicatio contra extrahentes aut permittentes, ut extrahantur manuscripta e bibliotheca Almae Univers. Crac., Roma 1672, Crac. b. r.; — Oculus spectator, Exorbitantiae Acad., Crac. 1672 (DS.).

Zob. Nr. 4055, 4092, 4111.

19045. Piskorski S., Leges scholis, 1695, *zob.* Nr. 18971; — Tenże, Regia solis sublimibus columnis Crac. Univ. Cas. Łubieński, Crac. 1702 (DS.).

19046. Sowiński T. J., Novum posthumae memoriae monumentum venerandis patrum Almae Acad. Crac. cineribus in nova S. Annae basilica erectum a. D. 1696, Crac. DS.

19047. Kwiatkiewicz J., Vita celsissimae fundatricis Collegiorum (polonice), Crac. 1698 DS.

19048. Daszczyński S., Metatio castrorum Palladis Jagellonicae delinata a. 1701, Crac.; De Cracoviae academia, 1703 (DS.).

19049. Hansi M, De rectoribus magnificentissimis ex Silesiis illustribus schediasma, Schlichtinkovii, 1705 DS.

19050. Huyssen H., De statu Academiae Crac. (in Nov. litt. Germaniae), Hamburg 1709 DS., *zob.* Nr. 8855 i 8876.

Zob. Nr. 4430.

19051. Lukini J., Quaestio iuridica de privilegiis scholarum disputatio a. 1721, Crac. 1721 DS.

Ustawy wydziału lekarskiego z r. 1724, zob. Nr. 4516.

19052. Decanus et facultas Parisiensium theologorum studii Crac. Univ. salutem, 1730, *zob.* Nr. 4664; Firmamentum honoris Crac. Univ., 1732 (DS.).

19053. Sieykowski M. X., Elogia universitatis Cracoviensis, Crac. 1747, *zob.* Nr. 9182.

19054. Mitzler L., Consultatio de necessitate Collegii medici erigendi, Vars. 1752, *zob.* Nr. 5969 i 9207.

19055. Paraccianus S., Pro alma Acad. Crac. contra Monasterium Clarae Tumbae, 1577, *zob.* Nr. 4792 (por. E. 1757: Banaczkowski).

19056. Putanowicz J. A., Mowa na sejmiku w Proszowicach 1760 z odp. Jordana kaszt. wojnickiego Krak. 1760 DS.

19057. Juengling Chr. T., Laudatio literarum dicta a. Michaele Ciołek Żuliński in oratorio academico 1762, Crac. DS.

19058. Cwierczowicz A. Fr., Dissertatio canonico civilis de jure universitatum, Crac. 1764 DS.

19059. Biegaczewicz W., Mowa do Stanisława Augusta, 1764 (po pol. i łac.) DS.

19060. **Sołtyk J. K.**, Dyaryusz wizyty Akad. krak. 1765 rozpoczętej, Krak. 1765; — Tenże, Informacya o akad. Stan. Aug. podana, 1766, *zob.* Nr. 4924.

19061. **Mecherzyński K.**, O wizycie akad. krak. r. 1766 przez ks. K. Sołtyka bisk. krak., Roz. i spraw. wydz. hist.-fil. akad. um. krak. 1874 I.

19062. **Series** et ordo disputationum philosoph. in Univ. Crac., 1765, 1766, 1770 do 1778; — Index disputationum philosophicarum in Univ. Crac. per magistros, oratores ac professores a. 1766, Crac. 1766 (DS.).

19063. Stęplowski K., Methodus introspiciendi in mores juventutis academ., Crac. 1765 DS., *zob.* Nr. 4909 i 4955.

19064. Ambrożewicz J. J., Nihil obiter quum in omni vitae honestioris conditio ne agendum tum maxime in conditione academica a. D. 1765, Crac. DS.

19065. Straszewski, Oratio in univ. Crac., Crac. 1766, *zob.* Nr. 4924.

19066. Patelski S., Pia gratitudo ad perp. rei memoriam Univ. Crac. fundatoribus, benefactoribus etc., Crac. 1767 DS.

19067. Dowód szkolnego postępku z hist. św. przez młodz. polską w akad. krak. gramatykę uczącą się, Krak. 1767 DS.

19068. Putanowicz J. A., Literae, mores, religio, oratio academica, Crac. 1768; Potaczewski M. A., Dissertatio politica de publica instit. juventutis, Crac. 1768 (DS.).

19069. Hoffmann, Lettre à Mr. Herrenschwand sur l'etablissement d'un concile de medecine en Pologne, traduit du Polonais, Vars. 1768 DS.

19070. Ordinatio studiorum facult. philosophicae sub regimine Biegaczewicz Univ. Crac. rectoris, 1765, Crac. DS.

19071. Materia disputationum philosophicarum ex a. 1700 in a. 1771 exposita, Crac. 1770 DS.

19072. **Putanowicz J. A. X.**, Zbiór prawa szkolnego dla akad. krak., Institutum academicum, 1774, *zob.* Nr. 5027; — Tenże, Stan studii gen. Crac dla wiadomości króla i kom. eduk. nar., Krak. 1774 DS.

19073. Sokołowski W. J., Wiadomość obrządków praw i ustaw królestwa polsk. w trzechletnich ćwiczeniach przezacnej szkoły gramatyki uniw. krak., 1776 DS.

19074. Sleczkowski A. C., Agere et pati sapientis institutum, oratio acad. Crac., 1770; Tenże, Vende pallium, oratio acad. Crac., 1775 (DS.).

19075. **Kołłątaj H.**, Mowa do krak. Akad. delegata d. 15. maja 1777, Krak. 1777; — Żołędziowski ks., Mowa rektora Akad. krak. w odp. na mowę Kołłątaja, 1777, Krak. (DS.); — Badurski J., Przedstawienie względem urządzenia wydziału lekarskiego, Rocz. wydz. lek. w Uniw. krak. 1840 III.; — Tenże, Odpowiedź na pytania X. Kołłątaja dotyczące stanu i dziejów facultatis medicae, 1777 DS. i Rocz wydz. lek. w Uniw. krak. 1840 III.; — Kołłątajowi wizytatorowi, I. Młódź, (Krak.) 1777; — Śniadecki J., Kommissyi nad edukacyą młódź krak. akad. za reformy nauki podziękowanie składa (1777), b. r.; — Bogucicki J., Oratio cum in Univ. Crac. studiorum reformatio introduceretur, Crac. 1780; — Kołłątaj H., Ratio studiorum pro facultate philosophica in Univ. Crac., Crac. 1778; — Tenże, Universis ordinibus

academicis, Crac. 1783; — Tenże, Ordynacya sądów rektorskich, Krak. d. 5. lutego 1783, (DS.), *zob.* Nr. 9501.

19076. **Śniadecki J.**, Żywot literacki Hugona Kołłątaja z opisaniem akademii krak. r. 1780, Wilno 1814; Mecherzyński K., O reformie Akademii krakowskiej w r. 1780 przez Kołłątaja, Krak. 1864.

19077. M. J., Hugo Kołłątaj i Akademia krak., Przyj. dom, Lwów 1864.

19078. Ephemeris praelectionum pro a. schol. 1778—79, prael. Coll. phisici 1780—81, theolog. 1778—79, 1780—81; — Propositiones ex secunda classe matheseos, Crac. 1780 (?), 1781; — Lekcye akademickie 1783 do 1784, 1785—1788; — Lekcye koll. fizycznego 1788—1789, 1789 1790 (DS.).

19079. Uniwersał z 11. kwietnia 1784 nakazujący miastom i miasteczkom w Koronie wysyłać uczniów do szkoły głównej krak. na naukę lekarską, 1784, 1785, 1786 DS.

19080. Brachucki M., Dies aniversaria conditae Univ. a Casimiro Magno a. D. 1364 celebrata, Crac. 1782 DS.

19081. **Seredyński Wł.**, Wizyta szkoły głównej Feliksa Oraczewskiego r. 1786, Arch. lit. i ośw. Akad. um. krak 1884 III.

19082. Rektor i Szkoła główna koronna Akad. krak. obwieszcza o poprawie i odmianie ustaw, Krak. 1790 DS.

19083. Himonowski A., Głos prorektora przy złożeniu przysięgi na konstytucyę 3. maja 1791, Krak. 1792; — Bzowski H., Odpowiedź koła rycerskiego, Krak. 1792 (DS.).

19084. Propozycye matem.-fizyczne (przez Trzcińskiego), Krak. 1791; — Posiedzenia na popisy publiczne kandydatów stanu akadem., Krak. 1790—1791, 1791—1793 (DS.).

19085. Sołtykowicz J., Przemowa nauczyciela prawa 1792, Krak. 1792, *zob.* Nr. 18964.

Zob. Nr. 9587.

19086. Ordo praelectionum, Porządek lekcyj akademickich koll. mor. w Szkole głównej, Krak. 1795 DS.

19087. Prophagis ad Seren. Regem Poloniarum pro Acad. Cracoviensi, b. r.; Universitas Crac. Regum Poloniae filia dilecta et Schola gener. in eadem amoris monumentum, Datum in Lubaw. b. r. (E.) (DS.).

19088. **Muczkowski J.**, Wiadomość o Władysławsko-Nowodworskiem kollegium czyli dzisiejszem liceum św Anny w Krakowie, Progr. liceum krak. 1848/39, Odb. Krak 1849; — Tenże, Założenie szkoły wład.-nowodw. w Krakowie 1643, Dz. lit., Krak. 1844 I.; — Wiad. o założeniu Uniw. Jag. i kollegium Władysł.-Nowodworskiego, Krak. 1851, *zob.* Nr. 19122.

19089. Wiadomość o życiu i fundacyach Nowodworskiego, Progr. popisu uczniów liceum krak. św. Anny w r. 1840—1841; Toż, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.

19090. **Leniek J.**, Książka pamiątkowa gimn. św. Anny, Krak. 1889, *zob.* Nr. 3270.

Nowodworskiego fundacye, zob. Nr. 3269.

19091. Nowodwors. Juventus, 1617 (por. E. IX.); Janidlovius J., Apollo nudae schol. Novodvor., Crac. 1617 (DS.).

19092. Papencovius J., Encomium excelsi Novodvorsciani ergo Acad. Crac. animi, Crac. 1619 (Pochwała fund. Nowodworskiego) DS.

19093. Juventus Ill. et Rev. Adamo Nowodworski ingressum, 1631; Gratulationes studiosae A. Nowodworski, 1631 (DS.).

19094. Sobieski M., Oratio gratiarum actoria Vladislao IV. pro Coll. Vladislaviano, Crac. 1643 DS.

19095. Radomicki V., Fortitudo Martis in Novodvorsciana aula exhibita a. 1688, Crac. 1688 DS.

19096. Exercitatio geographica per juventutem acad. in Coll. Novodvorsciano, Crac. 1768; Specimen scholastici exercitu in Coll. Vladislaviano sub assistentia N. M. Trąbski d. 20. Apr. 1769, Crac. (DS.).

19097. **Kołłątaj H.**, Wyłożenie nauk dla szkół nowodworskich krak., Krak. 1777; — Tenże, Mowa w dzień wprowadzenia do szkół Władysławskich nowego instrukcyj układu 26. czerwca 1777 (i odpowiedź ks. Wł. Lipiewicza prefekta, 1777) (DS.).

19098. Daszyński P., Z okoliczności mowy dopominającej się o wskrzeszenie pamiątki Nowodworskiego, b. r. (wiersz) DS.

19099. Teliga K., O stosunkach między probostwem św. Floriana a szkołą przy tym kościele i uniwersytetem krak., Krak. 1868.

Karbowiak A., Szkoła katedralna, zob. Nr. 18954.

19100. Lechopoedeja seu in verna renovatione studiorum acad., 1638 (wiad o kolonii akad. w Białej na Podlasiu); — Soszyc J, Collegii Bialensis director, Testimonium observantiae D. Andreae Gembicki episc. luceoriensi, Lublin 1639 (DS.).

19101. Marcinkowski J., Pallas armata sive de beneficio litterarum, oratio in colonia acad. Brodensi habita, 1637; — Brodensis academicae coloniae juventus, Vota et acclamationes, Crac 1640 (DS.).

19102. **Łożyński A.**, Wiad. o szkole w Chełmnie, Orędownik, Poznań 1843 Nr. 8–9; — Tenże, Geschichte des Gymn. zu Kulm, Kulm 1863 (Dod. z arch. fraunburskiego w: Hist szkół Łukaszewicza III.), *zob.* Nr. 18932.

19103. Aurimontanus H. Wildenbergius, Oratio pro colm. gymn., 1531; — Podręczniki jego dla szkoły chełm., *zob.* Podręczniki; — Hoppius J., Forma veteris gymn. Culmensis recens instaurato, Vratisl. 1554; — Tenże, Oratio in instauratione, Gimn. Culm., Vratisl. 1554 (DS.).

19104. Ciechanowski W., Litium virtutum et meritorum in novenno cole Culmae viridiarum transplantatum, Vincentius a Paulo, Thorunii 1720 DS.

19105. Politowicz J. D., Rosa victurae gloriae Alex. Głębocki decani posn. a acad. coloniae ad aedes Eccl. Metrop. Gnesnensis praefecto, Posn. 1641; — Tenże, Seminarium episcoporum capituli gnesn., *zob.* Nr. 12947.

19106. Kuuk P., Aquilae veriori Jovi sacrae ad acad. in Gnesnensi gymn. studiorum restaurationem demonstratae, Posn. 1696 DS.

19107. Helmmicht V., Sapientia timorata sive oratio ad innovationem stud. acad. coloniae Jedlinscensis, Crac. 1648 DS.

Krakowskie szkoły, zob. Nr. 19088–19099.

19108. **Leopoliensis** informatio super dubio, Leop. b. r. (około 1770) DS.

19109. Finkel L., Szkoła metropolitalna lwowska, w: Hist. Uniw. lwowskiego, Lwów 1894; — Heck J. K., Życie i dzieła Zimorowicza, Krak. 1894 str. 44–49.

19110. Janidło J., Salutatio de Dobra Dobrzański circa actum visitationis scholae metrop. Leop. 1765, Leopoli DS.

Spory z Jezuitami, zob. Nr. 19159.

19111. Dzieje szkół Piotrkowskich, Gaz. piotrkowska 1883–1886 (?).

19112. Jaworski S., Pro M. T. Cicerone oratio in stud. innovatione Petricoviae a. 1746, Sandom. 1748.

19113 **Statuta** kollegium Lubrańskiego w Poznaniu, *zob.* Nr. 2598 (i w: Łukaszewicza Hist. szkół III. str. 489–498).

19114. Jan Lubrański, Biskup poznański, Tyg. kat., Grodzisk 1869 VIII.

19115. Sanctiones et leges Coll. Lubransciani, Crac. 1619; — Rekuc Al., Eloymozyne juventutis Lubranscianae in reditu D. Andreae Opaliński, episc. posn., Poznań 1621; — Hipantesis a juvent. Coll. Lubr., Posn. 1628; — Dewitz K., Vera felicitas in colleg. Lubr. instaurata, Posn. 1637; — Oratio in inaug., 1650, *zob.* Nr. 3890; — Brzeziński B., Quaestio ex institutionibus juris canonici anno 1677 (DS.).

19116. Assertiones ex univ. Phil. in Coll. posn. 1591 (czy nie jezuickie?) DS.

19117. Herka St., Recueil de quelques exercices de pieté, de civilité, par l'école française de l'Acad. à Posnanie 1752 DS.

19118. Marciszewski J. M., Ordinatio studiorum in Coll. Lubr., Posn. 1756; — Foryani J. C., Oratio, 1762; — Muszyński J., Praeconia lit. a. 1772, Posn. DS.

19119. **Kupke G.**, Die akademische Schule zu Posen im J. 1775, Ztschr. d. Ges. f. d. Prov. Posen 1898 XIII

Zob. Nr. 12971.

19120. Dembiński J., Pamiątka od gimn. Pułtuskiego, 1617 DS.

19121. Trzaskowski Br., Rys dziejów gimn. tarnowskiego, Spraw. gimn. w Tarnowie 1878; — Kozicki S. D. ks., Gymnasium Tarnoviense erigitur a. D. 1760, ex actis episc. (Odb. z: Notificationes e curia principis episcopi Crac.), Crac. 1893; — Leniek J., Akta wizytacyi kolegiaty tarnowskiej r. 1725, Spraw. gimn. Tarnowsk. 1897, Odb. Tarnów 1897.

19122. Nowodworski B., Wtóra fundacya w Akad. krak. i w tucholskiej szkole uczyniona przez B. Goliniusa na świat podana, Krak. 1622, 1623 DS.

19123. **Sobieszczański F. M.**, O najdawniejszej szkole czyli tak zwanej Kolonii akademickiej w Warszawie, Tyg. ill. 1864 do 1866 X.–XIII.; — Tenże, Kronika gmachów uniwersyteckich, Unger, Kalend. war. na r. 1875.

19124. Leges Instituti Vars., Mitzler, Acta litt., Vars. 1756 DS., *zob.* Nr. 19054 i 19069.

19125. Materyał do dziejów szkół warszawskich, Dz. warsz. 1853 Nr. 198.

19126. Akademia widawska JM. p. M. Wężyka Widawskiego, *zob.* Nr. 19034.

(d: Kollegia i Akademie Jezuickie; — Uniwersytet wileński).

19127. **Ratio studiorum** et institutiones scholasticae Soc. Jesu per Germaniam olim vigentes, MM. Germ. Paedag. v. Kehrbach I. (1541–1599), II. (1586, 1599, 1832), Berlin 1887 (wiele wydań, także w Polsce).

Historya Tow. Jez., zob. 13808–13880.

19128. Zirngibl D., Institut d. Gesellschaft Jesu mit besond. Berücksichtigung d. pädag. Wirksamkeit in Deutschland, Leipzig 1870; — Daniel C., Les Jésuites, instituteurs de la jeunesse française au XVII. et XVIII. siècle, Paris 1880.

Jezuici w Polsce, zob. Nr. 13838—13851. Bractwa jezuickie, zob. Nr. 13890.

19129. Dyalogi niektóre po szkołach jezuickich wyprawiane, Wiz. i roztrz. nauk. s. 3, t. XIX.

19130. **Załęski S. J.**, Pierwsi Jezuici na ziemi Polskiej, Pierwsze kolegium, 1555—65, Prz. powsz. 1896 III.—IV.

19131. **Koneczny F.**, Szkoła Hozyusza w Prusiech, Prz. powsz. 1891 IV.; — Tenże, Zatarg szkolny chełmiński, 1554—1557, tamże 1892.

19132. Klonowicz S., Equitis Poloni in Jesuitas actio, 1590, 1591, 1600, 1619 (w Hospiniani Hist. Jesuitica); Toż, tłóm. polskie, p. t.: Konterfekt Jezuitów mnichów przez Prawdzica z Jasnej Góry, b. r. (1593—1594); niem. przekł. M. Pisandra, 1592 (DS.).

19133. Rescius J., Spongia qua obstrerguntur convitia et maledicta Equitis Poloni contra Jesuitas, Crac. 1590; — Lans J., Nobilis Poloni pro Societatis Jesu clericis oratio prima in fictu Equitis Poloni actionem primam, b. m. i Ingolstadii 1590 (DS.).

19134. **Vicecomes J.**, Ratio studii philosophici, Vilnae 1753; — Tenże, Ratio studii theologicae, Vilnae 1753; — Tenże, Elenchus quaestionum theologiae philosoph., Romae ab praeposito generali S. J. pro Polonia approbatus a. 1755, Lublin (DS.).

19135. **Benrath K.**, Die Ansiedlungen der Jesuiten in Braunsberg, 1565, Ztschr. d. westpreuss. Geschichtsver. 1899 XL.; — Lohmeyer K., Berichte, *zob.* Nr. 13873 i 19130.

19136. **Ara gratitudinis saecul. Fundatoribus a Coll. Brunsb. Soc. Jesu, Brunsb.** 1665 DS.

19137. O dawnem kollegium jezuickiem w Bydgoszczy, *zob.* Nr. 13862.

19138. Francken Chr., Rektor szkoły w Chmielniku, Colloquium jesuiticum, Basilea b. m. (1579, 1580, 1581) DS.

19139. Nachricht von der Gründung des Jesuiten-Klosters in Conitz (Chojnica), Conitz 1822.

19140. Tietz J., Nachricht von den Gelehrten aus d. Stadt Conitz des poln. Preussens, Leipzig 1763 DS.

19141. Manteuffel G., Dorpat i były uniwersytet dorpacki, Przew. nauk. lit. 1897, Odb. Lwów 1898.

Zob. Szkoły w Inflantach, Nr. 19402.

19142. Jaroszewicz, Drohiczyn, Athen. 1847 IV.; — Wołyniak, Kilka słów o dwóch szkołach na Podlasiu, Dz pozn. 1888, Odb. Poznań 1888.

19143. **Załęski St. ks.**, Jezuici w Gdańsku, Prz. powsz. 1898 III.

19144. Jachimowski S., Coronata sub ann. a fundatione centesimo Gedanensis Collegii S. J. eruditio, 1648; Toż, in annua studiorum renovatum, Olivae 1686 DS.

Zob. Nr. 19353.

19145. Lachrymae quibus nobili ac ingenuo adolescenti Thomae Kierdey in templo S. J. Grodnae parentatum est a studiosa juventute anno 1641 DS.

19146. **Froelich**, Die Jesuitenschule zu Graudenz, Altpr. Mntschr. 1897 XXXIII.

19147. **Biernacki A.**, Jezuici w Kaliszu (1581—1773), *zob.* Nr. 13863.

19148. Karnkowski St., Kazanie na poświęcenie kościoła przy kollegium S. J. w Kaliszu, 1596 DS.

19149. Piccolominus Fr., Ordinatio pro studiis, quae habita est in Congreg. gener. impens. Simon Racianek, Calissi 1651 DS.

19150. **Decretum tribunalitium contra fundationem schol. patrum S. J.**, Calissii 1673, *zob.* Nr. 4066; **Szczaniecki St., Professio circa puerorum institutionem Calissiae** 1715; **Capitolum seu prima scholarum inauguratio, Calissii** 174) (DS.).

Zob. Nr. 38 i 4066.

19151. **Załęski ks.**, Jezuici przy kościele św. Piotra i Pawła w Krakowie, Nowy Sącz 1896.

R: J. R., Gaz. kośc. 1897 Nr. 19.

19152. **Zatargi** Akademii krakowskiej z Jezuitami, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.

19153. **Prawdziwy summariusz** sprawy między OO. Jezuitami i Akademikami, b. r., 1633, 1634; — Dobrosiecki M. X., Informacya o artykułach, 1620; - Halicius S., Quaestio de causis discernentibus, 1622; — Ruszkowski V. X., Reprotestatio S. J. contra Univ, 1622; — Praeclaides J., Vindiciae scripto in academicos F. S. Zakrzewski ord. Canon. regul. ad nuncios municipales oppositae, Crac. 1623; — Borastus G., Eventilatio literarum, quas B. Golinius Acad. Crac. rector, scripsit de patribus S. J., Brunsbergae 1623; — Naymanowicz J., Responsio ad libellum, 1623; — Vitellius J., Confutatio convicii a S. Zakrzewski contra Acad. Crac. in comitiis Wars. jactati, Crac. 1623; — Clementinus D., Antilogiae et absurda, to jest sprzeciwieństwa z Jezuitów, 1623; — Tarcza obrony prof. Akademii krak. Stan. Zakrzewskiego, 1623; — Ruszkowski M., Controversia contra Univ. crac., 1625; — Responsio ad librum S. J. contra Univ. Crac. 1625; — Broscius J., Gratis abo Discurs Ziemianina, 1625, *zob.* Nr. 12832; — Bembus X., Krótka sprawa o Coll. S. J. w Krakowie, 1625; —

Gratis albo dyskurs I. ziemianina z plebanem (o koll. Jezuitów w Krakowie), Krak. 1626; — Libellus precatorius, Crac. 1627; — Status causae m. akademikami a Collegium Jezuitów, 1627; — Respons na statum causae, 1627; — Szembek F., Gratis plebański, gratis wyćwiczony w szkołach krakowskich mędrszym niż przyszedł do domu się wracający i t. d., przez J. Pięknorzeckiego, Poznań (Kraków) 1627; — Decisio Cracoviensis juris legendi Rever. J Coccino, Romae 1626, 1627, 1629; Toż, Rotae Romanae (I.—VI.); — Obrona koll. krakowskiego Soc. Jesu, Warsz 1627 (czy nie Bembus?); — Zniesienie obrony, 1627; — Ghisterius Fr. M., Litterae exemtoriales ad favor. Coll. Crac. Soc. J. contra Univ, Romae 1630; — Apellatio ad Urbanum VIII. in causa juris legendi Crac., Crac. 1630, 1632; — Andosilla, Informatio juris et facti (Univ. Crac. contra Jesuit.), Romae 1630; — Tenże, Signatura Sanctus R. P. D. Crac. juris, Romae 1630; - Examen pretensyey szkół OO. Jezuitów, 1632; — Naymanowicz J., Memoriale exorbitancyey y pretensyi Akademii, Krak. 1632; — Drużbicki K., Deklaracya memorjału exorbitancyey akad. krak., 1632; — Koszucki S., Krótka informacya studentów, 1632; — Tenże, Dowód memoryału akademickiego, 1632; — Centuria prima rationum ut coll. cracoviense dimittatur, 1632; — Memoriale pro conservandis juribus univers, Crac. 1633; — Przetocki H X., Manifestatio religiosorum S. J. (de scholis Crac.) 1634; — Naymanowicz J., Remanifestatio contra Jes., Crac. 1634 (DS.).

Zob. Nr. 12832, 15453, 15490, 15510, 15540 15549, 15555, 15556, 15559, 15568, 15584, 15585, 15604.

19154. **Protestationes** pro conservanda Incl. Acad. Crac. a. D 1661 (1662), Vars. 1670—1672; - Zdanie szlachcica X. Mazowieckiego o szkołach Jezuitów, 1668, *zob.* Nr. 8421; — Protestatio illustr. Senatorum 1671; — Oculis speculator seu animadversio de benefic. juris patron. Academiae Crac. sub tit. Exorbitantiae, Paris 1672, *zob.* Nr. 4055; — Memor ale pro conservandis juribus Univ. Crac., 1674. *zob.* Nr. 4092; — Gastaldi Card., Sacra congreg. episc. pro crac. contra acad. Crac, Romae 1676, *zob.* Nr. 4111; — Dyskurs plebana z ziemianinem o zamysłach Jezuitów na otwarcie szkół (1689?), b. r (**E.**) (DS.).

19155. **Akademia krak., Attentata, b. r.; Inhibitiones ab academicis crac. contra Episcopum crac. obtentae, b. r.: Rogowski Fr., Ad officium Castr. Civitatis Korczyn nomine Rectoris Univ., b. r. (XVII w.); Decretum inter Colleg. S. J., b. r: Burzyński S. A., Dekret III. w sprawie z Jezuitami, b r.; Obżałowanie przeciwko OO. Jezuitom za Akad. krak. przez jednego alumna tejże Akad. szlachcica polskiego, b. m. i r. E. (DS.).**

Wielewieckiego J. Hist. S. J. Crac., zob. Nr. 13864.

19156. Kollegium Jezuitów w Krośnie *zob.* Nr. 13865.

19157. Nova et plena luna D. D. Georgii Tyszkiewicz episc. Samogitiae a juventute Coll. Crozensis (Kroże) Chodkiewiciani S. J., Vilnae 1634 DS.

19158. Jachimowski S., Triumphus causae eruditae seu oratio in Coll. Lublinensi S. J., Lublini 1687; — Jaworski S., Pro vera eloquentia Lublini 751 habita, Lublini 1751; — Juventius J., Magistris scholarum inferiorum de ratione discendi et docendi, Lublini 1746 (DS.).

19159. **Załęski St.**, Kościół OO. Jezuitów we Lwowie, *zob* Nr. 13871; — Finkel L., Akademia lwowska, w: Hist. Uniw. lwowsk. str. 19—30

19160. Faurbach M., Positiones physicae disputabuntur Leopoli in Coll. S. J. 1623, Jaroslaviae 1623; — Pobudka do nabywania nauk wyzwolonych, Lwów 1631 (DS.).

Informatio Leopoliensis super dubio, zob. Nr. 19108.

19161. Idea collegii nobilium pro educatione sub S. J. (Leopoli), 1749, *zob.* Nr. 47 4; — Glower J. S. J., De studiis Nobili juventute dignis oratio, Leop. 1750 (DS.).

19162. Informacya in jure et facto w sprawie akad. lwowsk. S. J., b. r. (w. XVII.); — Radymiński M., Rationes quod non expediat novam acad. Leop. erigere, *zob.* Nr. 3963; — Argumentum rei, 1661; — Sikorski J. X., Refutatio rationum, 1661; — Protestationes pro Acad., 1661, 1662, *zob.* Nr. 3958 i 3963; — Alexander VII., Copia epistolae, 1663, *zob.* Nr. 3977.

19163. Aug. III., Confirmatio privilegii J. Casimiri, 1758; — Summaryusz sprawy, 1760; — Nadto w r. 1759: Rationes pro univ. leop. docum.; Argumentum rei; Protestatio Cap. Leop.; Propugnatio jurium scholae Crac., Leop.; Ad Senatum supplex libellus pro Acad. Zamoscensi; Instancya do Stanów Rpltej; Protestatio palatinatus Crac.; Protestatio ducatuum Oświecim et Zator; Kontrowersya lwowska Akad. w Zamościu; Uwaga na napis albo tytuł skryptu: Informacya akad. krak., Pozn.; Informacya krótka; Attentata per patres S. J. Leop. Coll. (2 ed.), *zob.* Nr. 4810; — W r. 1760: Protestationes Capitulorum; Protestatio dignitariorum; Oświadczenie potrzeby akad. jez.; Erekcia lwowskiej universitatis; Potocki P, Objaśnienie prawdy; List przyjacielski; Respons na dyskurs; Hadziewicz. Skarga na konwikty; Jordan A., Mowa o konwiktach, *zob.* Nr. 4820; — Excerptum pro PP. Soc. J. Leop. de convictibus (1761), b. r.; - W r. 1761: Excerptum pro Acad. Leop.; Protestatio nomine univ. Crac. et Zamosc., Toż Capituli

Posn., Leop.; Toż Capituli Premysl.; Process akad. krak. i Zamojskiej; Kochnowski M. J., Mowa w sądach; List powtórny, *zob.* Nr. 4831; — W r 1762: Leszczyński St., Kurze Schutzschrift; Dyskurs dwóch ziemianów, *zob.* Nr. 4843; — W r. 1764: Sprawa o szkodliwe otwarcie akad. Jezuitów, *zob.* Nr. 4901; Manifestatio nomine Univ. Crac. et Zamosc. nec non Acad. Posn. contra J. Bielski S. J. (autorowie: Lipiewicz J. i Juengling C.?); Objaśnienie „Widoku historycznego" (przeciw Bielskiemu), Krak.; — Instrukcya do stanów Rpltej 1769 (1759?) (DS.).

19164. Tęgoborski K., Propositiones ex Univ. Philosophia in Univ. Leop, 1761; — Hoszowski L., Synopis philosophiae in Univ. Leop., Leop. 1766; — Exercitationum hebraicarum in Univ. Leop. S. J. specimen, 1767; — Exercitationes literariae in collegio nobilium S. J. Leopoli, 1773 (DS.).

19165. **D. K**, Krótka wiadomość o szkole łomżyńskiej, 1613—1818. Bibl. warsz. 1861.

19166. W dzień imienin M. Kochowskiego od szkół Soc. J., Mohilew 1774 (?) DS.

19167. **Załęski St.**, Kolegium Jezuitów w Nieświeżu (1582—1608), Przegl. powsz. 1897 II; — Kattenbring J., De incitamentis ad litterarum studia oratio habita Nesvisii (Nieśwież) in gymn. S. J., 1754 (DS.).

Koll. Piotrkowskie, zob. Nr. 13870.

19168. Informacya o fundacyi kol. Płockiego S. J., *zob.* Nr. 13870.

19169. Moszyński A.. Kollegium jezuickie w Połocku, *zob.* Nr. 13877; — Uwaga o konwikcie połockim jezuickim, Miesięcznik połocki 1818, *zob.* Nr. 19734.

19170. Diploma fundat. collegii Polocensis, 1582; — Bielski K. X., Informacya o fundacyi kollegium połock. (toż po łac.), 1699 i b. r.; — Olszewski X., Responsio circa fundationem (1758?); — Minzloff D., Diplomatarium, *zob.* Nr. 3197.

19171. Urządzenie konwiktu młodzi Połock., b. r. (E.); — Exercitationes literariae ex histor., geogr., polit. in Colleg. polocensi S. J., 1775 (DS.)

19172. **Chotkowski ks**, Szkoły jezuickie w Poznaniu, 1573—1653, wedle Dyaryusza Kolegium poznańskiego, Prz. powsz. 1893 II., Odb. Krak. 1893.

R: Kulczyński L., Prz. pol. 1893 IV.; Czas 1893 Nr. 164; Rolny W., Kwart. hist. 1894.

19173. **Załęski St. ks.**, Kolegium OO. Jezuitów w Poznaniu, 1572—1608. Prz. powsz. 1897 IV.

19174. Łukaszewicz J., Obraz miasta Poznania (t. II. Szkoły i zakony), *zob.* Nr. 17224; — Kollegium Pojezuickie w Poznaniu, Sobótka 1871, *zob.* Nr. 13867.

19175. **Scherman L.**, D. Plan d. Gründung einer Jesuiten-Univ. in Posen (spór z akad. krak.), Pruemers Festschrift, Posen 1888 i Ztschr. d. hist. Ges., Posen 1888.

R: Czarnik Br., Kwart. hist. 1889

19176. Zakrzewski F., Odp. na assercye now. koll. pozn., b. m. 1581; — Gratulationes studiosae juvent. S. J. in Ad. a Czarnków adventu. Posn. 1593; — Summa actiey Coll. Pozn. S. J., Poznań 1623, *zob.* Nr. 15558; — Ordinatio studiorum, Posn. 1758 (DS.).

19177. Malczewski A., Eloquentia propugnata et brevitas studiorum impugnata, Posn. S. J. 1751 DS.

19178. Academia Mariana scholarum Premisliensium S. J., 1756, 1757 (Program). b. r.. DS.

19179. Die Annalen des Jesuiten-Collegium in Riga, 1604—1618, *zob.* Nr. 7884, 15691 i 19408.

19180. Kanon A., Oratio in solenni studiorum instauratione S. J. habita in Coll. Gostomiano, Sandomiriae 1647, Crac. 1648; — Tenże, Lucubrationes oratoriae, Crac. 1676 (DS.).

19181. Z pamiętników Litwina, I. Szkoły słuckie (czy Jezuickie?), Tyg. mód 1883 Nr. 23—26.

19182. **Załęski St.**, OO. Jezuici w Stanisławowie, Nowy Sącz 1896.

19183. Kupiński J., Auxiliares copiae, oratio ad studior. instaurat., Stanislavoviae 1703 DS.

Jezuici w Toruniu, zob. Nr. 4513 i 8968.

19184. Informacya w sprawie fundationis Collegii Varsav. S. J. z Jerzym Piaseczyńskim, b. r.; — Differentiae de scholis Jesuitarum nuper Varsaviae erectis, Irenopoli 1670; — Decretum tribunalitium contra fundationem scholarum S. J., Vars. 1673; — Compositio differentiarum de scholis Jesuitarum Vars, b. r. (XVII. w.) (DS.).

Zob. Nr. 1746 i 13869.

19185. Bohomolec F.. Pro ingeniis Polonorum oratio, Vars. 1752 (Toż w jego: Orationes, Vars. 1763) DS.

19186. Proposition choisie des éléments de géometrie, 1763, Vars. 1763; — Nauki mechaniczne, których dowód dadzą w Coll. Nob. Warsz. S. J., 1765; — Dowód post. rocz. Panów kawalerów Coll. Nob. S. J., Warsz. 1767; — Exercitationes literariae habitae in Coll. Nob. Vars. S. J. anno 1767,

1770, 1771; — Pytania z prawa cyw., 1769; — Exercices sur les differents objets du College de la Comp. de Jesus, Vars. b. r. (DS.).

19187. Stadnicki M., Oratio de natura et arte, Vars. 1760; — Duńczewski, Nowa sława kolegium warsz. S. J., 1761; — Kuczkowski A., Mowa in Coll. Nob. Vars. S. J., Zabawy przyj. i pożyt., Warsz. 1771; — Ossoliński J. ks, Mowa przed danym dowodem z prawa in Coll. Nob. S. J., 1771, tamże 1771; — Radziwiłł D., Mowa do króla, 1771; — Działyński Ign., Mowa do króla podczas dowodu 1772 r. w Coll. Nob. S. J., War. 1772 (toż w: Zabawach przyj. i pożyt., War. 1772 VI); — Kicki A., Mowy w Coll. Nob. S. J., Warsz. 1772, 1773 (i w: Zabawach przyj. i pożyt. 1772) (DS.).

19188. **Baliński M.**, Dawna akademia wileńska, próba jej historyi od založ. r. 1579 do ostatecznego jej przekształc. w r. 1803, Petersb. 1862, *zob.* Nr. 3167.

R: X. L., Sybels H. Z. XVIII. str. 384.

19189. Jundziłł S., Zbiór wiad. o Uniw. wileńskim, Pismo zb. wil. 1859 I.—II.; — Chodźko D. C., Zbiór wspomnień, 1578—1773, tamże 1862; Zamietki, Wil. Wiestnik 1869.

19190. Obchód 250-letni Uniw. wil., Dz. wil. 1828.

19191. Burzyński S., Academia et Universitas Vilnensis S. J. privilegiis, constitutionibus, decretis erecta 1738; — Regestrum et summula privilegiorum, b. r. (DS.), *zob.* Nr. 3167.

19192. Catalogus professorum Vilnensis et Zamoiscensis Academiarum, Mizleri Acta lit. 1756 DS.

19193. **Kojałowicz W. A.**, Gratiae saeculares protectoribus S. J. in M. Ducatu Lit. ab Acad. et Univ. Vilnensi, Vilnae 1640 DS.

19194. **Kraszewski J. I.**, Szkoły wileńskie w dziele: Wilno od początków do r. 1750, Wilno 1842 IV.

19195. **Poliński M.**, Wiadomość o znajdujących się w okręgu wileńskiego uniw. fundacyach czyli konwiktach na utrzymanie i edukacyę ubogiej młodzi służących, Wilno 1820, 1821.

19196. Rywocki J., Monumentum gratae testificationis, quod Vladislaus IV. Acad. Viln. S. J. erexit, Vilnae 1639 (Panegiryk z okol. nadania stopnia dokt. Sarbiewskiemu) DS.

19197. Rosenwald A., Viginti Laureae, Vilnae 1640; Soxo B., Claves juris acad. Viln. porrectae, Vilnae 1648 (DS.).

19198. Preuschhoff J. A. V., Universitas Vilnensis florida, Vilnae 1707 DS.

19199. Wierzbicki C., Prolusio academica in anniversaria studiorum instauratione in Acad. et Univ. Viln. a. 1734, Vilnae DS.

19200. **Moszyński A.**, Wiadomości o sporze Pijarów wil. z Jezuitami wil., 1723—53, Wiz. i roztrz. nauk. 1838.

Dekret Augusta III., zob. Nr. 4650.

19201. Academia et Universitas Vilnensis S. J. recognita, Vilnae 1738; — Burzyński S., Apologia Acad. et Univ. Viln. adversus Scholis Piis a. 1738; — Tenże, Decisiones causarum, 1738; — Tenże, Replika na dwojaką kategoryę, 1738; — Konarski St., Na skrypt wydany p. t. Academia Vilnensis respons, Warsz. 1738; — Truchnowicz Fr. X., Uwaga Coll. Nobilium w Wilnie Uniw. pomocne, 1739; — Juraha J., Apologia pro Univ. Viln., Vilnae 1739; — Rosołecki Ł., Controversae quaestiones de jure Univ. Viln. enim schol. Piar., b. r. (DS), *zob.* Nr. 4643.

19202. Conspectus praelect. in acad. eccl. Viln. (J. Załuski), Vilnae 1741, *zob.* Nr. 4678.

19203. Bromirski M., De honoribus academicis oratio, Vilnae 1754 DS.

19204. Experyment rocznego ćwiczenia się w Colegium Nob. Akad. wil. S. J., 1756 DS. i Wiz. i roztrz. XX.

19205. Dowód postępku w naukach in Col. Nob. S. J., Wilno 1764 DS., *zob.* Nr. 4874.

19206. **Porządek i ustawy** Collegii nobilium akad. wileńskiej S. J. dla informacyi rodziców, Wilno 1762, *zob.* Nr. 4843 i 4938.

19207. Rogowski K., Oratio adversus quaerelas studiosorum, Vilnae 1762; Truchnowicz E., Bedenken, b. r. (DS.).

19208. O pensyi rocznej konwiktorów zostających in Colleg. S. J., Wilno 1771 DS.

Congreg. B. Virginis in Colleg. S. Jesu, zob. Nr. 13889.

Epitome instituti Soc. J., zob. Nr. 13854.

19209. Wybicki J., **Mowa wizytatora** akad. wileńskiej, 1777 i w: Zabawach przyj. i poż., Warsz. 1777; — Malczewski J., Mowa do Wybickiego na początku wizyty szkoły trzecioletniej w akad. wil. r. 1778, Wilno 1778 (DS.), *zob.* Nr. 5050.

19210. **O. W.**, Listy cudzoziemca (prof. J. J. Forstera) o Wilnie, 1784—1787, Przew. nauk. lit. 1879; — Biegeleisen H., Cudzoziemiec na katedrze wileńskiej, Muzeum 1892.

19211. **Tekieliński E. W**, Opis dzienny szkół wileńskich, Akademii i Uniwersytetu, *zob.* Nr. 5147.

R: R., Bibl. warsz. 1877 II.

19212. Poczobut M. X., Mowa w czasie założenia Uniw., 1781, *zob.* Nr. 5144.

19213. **Prospectus** lectionum in Univ. et Acad. Viln. ex a. 1781/2 do r. 1794 DS.

19214. Karpowicz M., Mowa przy zaczęciu lekcyi teolog. dogmatycznej w Akad. wil, Wilno 1783 DS.

19215. Poczobut M., Auditores Acad. monet, Vilnae 1784 DS.

19216. Bogusławski J., De necessitate studii theolog., Vilnae 1790; — Tenże, De studio theologiae s., Vilnae 1792, 1814.

19217 Życki T., Dowód rocznego postępku w matematyce i logice przez uczniów, Wilno 1790 DS.

19218. Strojnowski W. ks., Mowa przy rozpoczęciu dwuletniego kursu nauki prawa przyrodzonego w Wilnie 1790, Warsz. 1790 DS.

Zob. Komisya edukacyjna, Nr. 19461 do 19517.

Zob. Szkoły na Litwie po rozbiorach, Nr. 19627.

(e: Akademia Zamojska; Szkoły prywatne, zwłaszcza innowierców).

19219. **Sierpiński**, Rys dziejów akademii Zamojskiej, Jaskółka, Warsz. 1843.

19220. **Zamoyski J.**, Ad cives Polonos, De Academia Zamoscensis prophasis, b. r.; — Divi fundatoris Joannis Zamoyski de academia Zamosc. prophasis (Zamość), b. r. (DS.)

Odezwa J. Zamoyskiego przy ustanowieniu Akad., zob. Nr. 3267.

19221. **Ustawy** Zamoyskiej akad. z opisaniem różnych nauk, Zamość 1750, 1755, b. r. (**E.**) DS.; Leges Acad. Zam., w: Łukaszewicza J. Hist. szkół t. III. str. 349--363.

19222. Zamoyski J., Opus legum academiae Patavinae, b. r. (E.) DS.

Zamoyski J., zob. Nr. 7705 i Hist. polit.

19223. Catalogus profesorum Zamoscensis Acad., Mizleri Acta lit. 1756, *zob.* Nr. 19192.

19224. Kłopocki A., Monumentum professorum Acad. Zamoscensis piis manibus erectum, 1691, 1733 DS.

19225. Leges contubernii Staringelliani in Acad. Zamosc. A D. 1677 DS. i Łukaszewicz J., Hist. szkół t. III. str. 339 - 348.

19226. Hilchen D., Academiae Zamoscianae intimatio, 1594, *zob.* Nr. 7554; — Rivius J., Oratio de J. Zamojscii academia, Riga 1594 (DS.).

19227. Szymonowicz Sz., Imagines diaetae Zamoscianae, Zamość 1604 DS.

Zob. Nr. 15541.

19228. Academia Crac. Nobiliss. Zamoyski Th. (około 1630) DS.

19229. Ecclesia militans per juventutem introducta, Zamość 1637 DS.

19230. Monumentum primarii lapidis, quem J. Zamoyski cum genitrici Catharina ducissa Ostrogii in Zamosc. Acad. fundamento deposuit, Zamość 1639 DS.

19231. (Foltinowicz M.), Laetus Apollo Dom. Professores salutat, Zamość 1640 DS.

19232. Canavesi F., Gratitudo ergo Joan. in Zamosciae Zamoyski a. 1648 exhibita, Crac. 1649 DS.

19233. **Goliusz J**, Pamiętnik (1650—1653), wyd. Kallenbach J., Arch. do dziejów lit. i ośw. VII., Odb. Krak. 1890, *zob. Kroniki Dod. I.*

19234. Dexiosis, Ill. dno J. Zamoyski a nobili juventute Zamosc., Zamoscii 1686 DS.

Kłopocki A., zob. Nr. 19224.

19235. Ordinatio bonorum domus Zamoscianae, 1692 DS.

19236 Zagajski Fr., Palmae triumphales Almae Zamosc. Univ., 1715 DS.

19237. **Status** Acad. Zamoscensis in visitatione apostolica a. 1746 a doctorious et professoribus eiusdem Univ. luci publicae expositus DS. i w: Łukaszewicza J. Hist. szkół t. III. str. 324 - 332.

Ustawy z r. 1750, zob. Nr. 4742; z r. 1755, zob Nr. 4781.

19238. Actus publici Zam. Univ, 1757 DS.

19239. Libellus supplex ad S. R. M. et Senatum pro Acad. Zam., Zamość 1759; — Protestationes pro Univ. Crac. et Zamosc., *zob.* Nr. 19154; — Rationes Leop..Coll. (cum responso pro juribus Acad. Crac. et Zam.), *zob.* Nr 19162.

19240. Łuskina St X., Starodawna sława akad. Zamojskiej obroniona (1761), b. r.; — Kontrowersya lwowska jaką powagą Jan Zamojski Akademią założył, b. r.; — Uwagi akademii Zamoyskiej, Zamość b r.; — Proces Akad. krak. i Zamoyskiej przeciw koll. OO. Jezuitów, *zob.* Nr. 19163 (DS.).

Kochnowski M., Mowa za prawami akademii krak. i zam., zob. Nr. 19163.

Lipiewicz J. i Juengling C., zob. Nr. 19163.

19241. Sprawa o szkodliwe otwarcie akad. lwowskiej, Zamość 1764 DS.

19242. Status akademii Zam. z erekcyi dekretu reformationis względom Stan. Aug. podany, Warsz. 1768 DS.

Po rozbiorze, zob. Nr. 19579.

19243. Przywilej na szkołę kalwińską w Lesznie, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

19244. Leszczyński A., Cursus studiorum in gymnasio Lesnie a stud. juvent., b. r.; — Aktem koniecznym hołduje gymn Leszczyńskie, Leszno 1639 (DS.).

Komensky, zob. E: Lit. pedagogiczna.

19245. Calissius Alb., Schola Levartoviana restituta sive epistolae aliquot, 1593 (pismo ważne do hist. szkół aryańskich) DS.

19246. Oratio in inauguratione gymnasii Opaliniani noviter Siracoviae erecti, Lesnae 1650 DS.

Szkoły księcia Ostrogskiego, zob. Szkoły na Rusi.

19247. Institutio gymnasii pinczoviensis (druk z w. XVI.), b. r., *zob.* Nr. 2948; — Pińczów. Lwowianin 1838 III.

19248. Leges scholae Racovianae, Racovia b. r. DS.

Radziwiłłowie, zob. Nr. 7210.

Szkoła Zborowskich, zob. Nr. 2996.

Szkoły innowierców, zob. Nr. 14809 do 15884, zwłaszcza Nr 14864 i 14947.

Szkoły w Prusach, zob. Nr. 19330.

(f: Szkoły pijarskie; Szkoły Bazyliańskie i innych zakonów).

19249. **Chromecki T.**, Krótki rys dziejów zgromadzenia szkół pobożnych, czyli OO. Pijarów, Krak. 1880, *zob.* Nr. 13698.

R: Prawda, Warsz. 1881 Nr. 84.

Pijarzy, zob. Nr. 13691—13702.

19250. Sarg A., Die Piaristenschulen im ehemaligen Polen und ihre Reform durch Konarski. Progr. gimn. w Międzyrzeczu (Meseritz) 1864.

19251. **Biegański St. ks.**, Szkoły pijarskie w Polsce, Muzeum 1897.

R: Karbowiak A., Kwart. hist. 1898.

19252. Joannes a S. Maria Magdalena. Scholae piae seu de origine progressu, utilitate etc. Piarum scholarum, Ad finem vita Glic. Landriani ad Vladisl. IV., Crac. 1646 DS., *zob.* Nr. 8139.

19253. Andraszek E., Oratio in altero saeculari anno Congr. Schol. Piar. hab. Opoli a. 1817 DS.

19254. Horanyi A., Scriptores piarum scholarum (w dziele tem są skreślone życiorysy uczonych Pijarów Polaków), Budae 1809.

19255. **Bielski Sz.**, Vita et scripta quorundam e congr. Schol. Piarum in Polona professorum, Vars. 1812.

19256. **Łagowski H.**, Collegium nobilium St. Konarskiego, Prz. pedag. 1887, Odb. Warsz. 1887.

R: A. G. B., Prawda, Warsz. 1888; Prz. powsz. 1889 II.

19257. **Biegański St. ks.**, Konarsciana: Zbiór dokumentów, Mikołów 1897 z. I.; — Ks. Kamieński, O Konarskim, Popis publ. konwiktu S. P., Warsz. 1815 1817.

19258. **Sienicki A.**, Reformy Konarskiego w szkolnictwie polskiem, Spraw. gimn IV., Lwów 1893 i Odb.

19259. **Konarski St.**, Ordinationes visitationis apostolicae pro provincia Polona S. P., 1753 DS.

19260. Konarski St, Collegii privati ad normam illius Nasareni Romani sub regimine Scholarum Piarum cura eorundem, sumtibus autem publicis pro educanda Nobilissima Polona et Lituana juventute, **1744 DS.** (po franc. i po pol.).

St. Konarski, zob. Nr. 4651, 9291 i dział: Literatura.

Leszczyńskiego Szkoła ryc., zob. Nr. 19448.

19261. Ciapiński J. X., Methodus docendi pro scholis Piis Prov. Lithuanae, Vilnae 1762 DS.

19262. Urządzenie tymczasowe szkół pijarskich, b. r.; List pewnej matki z Lubelskiego do syna oddanego do konwiktu S. P., 1791 (DS.).

19263. Popis roczny w szkołach chełmskich S. P., 1785, Lublin DS.

19264. Kollegium w Górze w dyecezyi pozn., *zob.* Nr. 4786, 4814.

19265. Amblet de, Programma popisu JW. Załuskich w Krakowie, 1749, Krak.; — Rozmowy z hist. polit. o państwach w szkole rymotworskiej pod dozorem ks. J. J. K. Muszyńskiego r. 1776, Krak. (DS.).

19266. **Moszyński A.**, Kronika kollegium Lubieszowskiego XX. Pijarów, Krak. 1876, *zob.* Nr. 13700.

R: Prz. kryt. 1877.

19267. Konwikt OO. Pijarów we Lwowie, *zob.* Nr. 13699; — Dowody aplikacyi w kol. Nob. lwowskiem S. P., Lwów 1773 DS.

19268. **Moszyński A.**, Szkoła pijarska w Międzyrzeczu, *zob.* Nr. 13701, 19250 i 19494.

Kolegium w Opolu, zob. Nr. 19324.

19269. **Gacki J.**, Dzieje instytutów edukacyjnych, a mianowicie piarskich zakładów w Piotrkowie, Program szkoły wdztwa piotrk. 1830; — Tenże, Szkoły Pijarów w Piotrkowie, Prz. pedag. 1897.

19270. Fredro Al. Ant., Pantheon lechiorum numinum Tribunal a petricov. Colleg Sch. Pijar. adoratum, Vars. 1714 DS.

19271. **Sobieszczański F. M.**, Kolegium ks. Pijarów i szkoły ich w Radomiu, Tyg. ill. 1864 X.

19272. Historya zaprowadzenia S. P. do Warszawy, Popis publ. warsz. S. P. 1819 oo 1820.

19273. Studiosi Col. Varsaviensis Piar., Pean Ballisticus (1673), b. r.; — Gordan J. A., Gentilitia antiquae Vars. decus S. P., Vars. 1679 (DS.).

19274. Victima regni coronata in Boleslao Krzyvousto Poloniae Principi theatrali pompa adumbrata a. 1718 Vars. S. P.; Antiperistases humanae felicitatis ad exitum anni Scholastici Coll. Vars. S. P. apparatu scenico adumbratae, 1728; Polonia inopinato abscessu in Galliani Henrici Valesii afflicta, victoriis St. Bathorei coronata. in Theatro Coll. Vars. S. P., 1730; Corona Henrici Regis Daniae in Theatro S. P. a. 1731 praesentata (DS.).

19275. Wysocki S., Oratio in studiorum inaug. Vars. Sch. P., 1736 DS.

Łagowski, Collegium nobilium w Warszawie, zob. Nr. 19256.

Położenie kamienia węgielnego, zob Nr. 4690.

19276. Burzyński S. A., Dekret Aug. III. w sprawie Stanisława Burzyńskiego przeciw Jezuitom i Piarom o zamknięcie szkół, b. r. (E.) DS.

19277. Collegium nobil. S. P. in adventu principum Xav. et Caroli, Vars. b. r. (E.) DS.

19278. Politique, à l'usage du Collège des Nobles des Pieuses écoles, Vars. 1752; — Rozmowa o celu i najpierwszym edukacyi końcu w Coll. Nob. S. P., 1757, Warsz. (DS.).

19279. Franciscus a s. Sylv. S. P., Exemplum literarum ad R. P. Joannem a s. Facundum Polonum, in quibus controversia de scholis inter S. P. et S. J. exorta discutitur. 1758 DS.

19280. Chrościszewski S, Powinności każdego człowieka, w rozmowie mianej od kawalerów Coll. Nob., 1761, Warsz. 1761, 1766, 1769 DS.

19281. Jordan A., Mowa o konwiktach na skrypt p. t.: Skarga ubogiej szlachty, Warsz. 1763 DS.

19282. Colloquium in solemni die inaug. Stan. Aug. (p. St. Konarski), b. r. DS.

19283. Do Stan. Aug. od młodzi Coll. Nob. Sch. P. przytomnością pańską udarowanej podczas applikacyi dowodu, b. r.; Po generał. w kolleg. nobil. Sch. Piar. popisie, b. r. (DS.).

19284. Młocki T., Exercice sur les principes du droit naturel dedié à Stan. Aug., przytem: Porządek nauk w koll. nob, War. 1765 DS.

19285. Examen IV. Poetarum in Coll. Nob. Vars. S. P., 1765; — Examen Rhetorum in Vars. Coll. Nob. S. P., 1766 (DS.).

19286. Doświadczenie rozmiarów początkowych, które dać mają mniejszej klasy geometr. kawalerowie Coll. Nob. S. P., War. 1772; — Zdania o przyczynach upadku państw wykładane przez pp. kawalerów w konwikcie szlacheckim, 1772 DS.

19287. Ustrzycki K., Stan. Aug. R. P. oratio in Coll. nob. habita, Vars. 1772 DS.

19288. Wyłożenie materyi nauk w koll. warsz., 1773, 1774, 1778, 1781; — Doświadczenie rocznej aplikacyi młodzi Schol. Piar., Warsz. 1775 (DS.).

19289. Discours sur les études adressé à S. M. roi par les élèves du Collège royal des Nobles de Vars. 1775; Karpowicz M., Kazanie w kaplicy Coll. nob., Warsz. 1775 (DS.).

19290. Informacya oddawania młodych panów do konwiktu Sch. Piar. (1778), b. r. DS.

19291. Skrzetuski W., Mowa przy dorocznem otwarciu szkół wojew. u ks. Pijarów w Warsz., 1780 DS.

Katalogi książek, zob. Nr. 102.

19292. Golański F. N., Oratio, Vars. 1783; Orationes, 1783, 1784, 1785; — Tenże, Mowa przy zaczęciu szkół warsz. S. P., Warsz. 1784, 1786; — Dmochowski Fr., Oratio pro instauratione studiorum Vars. habita 1789, Vars. (DS.).

19293. Popis roczny w szkołach warsz. S. P., 1787, 1789—1791 DS.

19294. Zbiór materyj hist. o Coll. Nob. S. P. w War., b. r; Rozmowa o edukacyi w Coll. Piarum prowadzona, b. r; Fundamenta wyższych nauk, w których dowód dadzą Lubomirscy w Coll. Nob. S. P., b. r.; Exercices sur les differents objets d'étude du collège des nobles Vars., b. r. E. (DS.).

19295. Czajewski W., Teatr w konwikcie pijarskim warsz., Wędrowiec 1898 Nr. 16, *zob.* Nr. 19273.

19296. **Moszyński A.**, Wiadomość o sporze Pijarów wileńskich z Jezuitami wileńskimi, Wiz. i roztrz. nauk., Wilno 1838 (poczet 2., t. II.).

19297. **Konarski St.**, Summarium privilegiorum, decretorum etc. concernentium fundationem Vilnensem S. P., b. r.; — Tenże,

Na skrypt wydany p. t.: Academia Vilnensis respons, 1738, *zob.* Nr. 19201; — Tenże, Responsiones ad supplicem libellum, 1738, Oratio, Vars. 1743 (DS.).

19298. Klemens XII., Constitutio qua litem extinguit, *zob.* Nr. 4589.

Spór z Jezuitami, zob. Nr. 19200.

Zamknięcie szkół pijarskich w Wilnie 1741 r., zob. Nr. 16933.

19299. Trzeszczowski G., Methodus docendi pro scholis piis prov. Lith., Vilnae 1761 DS

19300. Kaliński W., Mowa do kawalerów konwiktu szlacheckiego, Wilno 1777 DS.

Zakony w Polsce, zob. Nr. 13231—13256.

Benedyktyńskie klasztory, zob. Nr. 13257 do 13299.

19301. Nomina virorum et defunctorum professorum fratrum per R. Pol. Ord. S. Benedicti, Lublini 1765 DS

Sieciechów, zob. Nr. 5370.

Kanonicy regularni, zob. Nr. 13301 do 13319.

19302. Actus erectionis Coll. Tremesnensis, b. r.; — Ordinationes fundationis collegii Scholarum alumnorum, profess. et studentium pro scholasteria Tremesnensi, Częstochowa 1774 (DS.); — Kościół i szkoła w Trzemesznie, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; — Gimnazyum w Trzemesznie, Orędownik, Poznań 1840—1841.

19303. Notitia brevis Coll. Vars. apud Clericos regulares instituti, Vars. b r. (w pierwszej połowie XVIII. w.) DS.

Bożogrobcy, zob. Nr. 13310—13314 i 19055.

Dominikanie, zob: Nr. 13412—13464.

19304. Winogrodzki W., Informacya w sprawie konw. lubelsk. Dominikanów ze St. Witowskim, 1637 DS.

Mohilew, zob. Nr. 9443.

Franciszkanie, zob. Nr. 13465—13515, zwłaszcza Nr. 13494.

Paulini, zob. Nr. 13562—13600.

19305. Marzęcki A., Oratio pro instauratione studiorum, Częstochoviae 1721 DS.

Bernardyni, zob. Nr. 13601-13629.

Kapucyni, zob. Nr. 13630—13646.

19306. Wiadomość o edukacyi młodzi szlacheckiej w Coll. Teatynów, Warsz. b. r. (E.) DS., *zob.* Nr. 13676.

19307. **Warmiński Th.**, Die Ordnungen d. höheren Schule d. Reformaten-Klosters zu Pakosch, Jahrb. d. hist. Ges. f. d. Netzedistrickt zu Bronsb. 1897, 1898, *zob* Nr. 13709.

Bazylianie, zob. Nr. 14526—14623.

19308. Petrov, Oczerk Baziliansk. ordena, Trudy akad. duch. kij. 1871 (luty).

19309. **Wołyniak**, O Bazylianach w Humaniu, Przew. nauk. lit. 1899 i Odb.

19310. Krechowiecki J., O Bazylianach (w Humaniu), Prz. lw. t. II.—III.

19311. Doświadczenia roczne z nauk Poczajowskich, 1779 DS.

19312. Wołyniak, Szkoła powiatowa Bazyliańska w Wilnie w klasztorze ś. Trójcy, Prz. powsz. 1893 IV.

R: Karbowiak A., Kwart. hist. 1896.

19313. Menniti P., Szkoła bazyliańska, nauki dla wychowania nowicyuszów, Wilno 1764 DS., *zob.* Nr. 14571.

19314. Węgierski A., Minerva Athenaea h. e. dissertatio qua primum scholarum dignitas et necessitas, deinde vero informandae juventutis ratio explicatur, Baranoviae 1629 DS.

19315. Uwiadomienie o szkole Cyllichowskiej, Cyllichów b. r. (E.) DS.

19316. Piętniewicz J., Materyały do dziejów szkół w Polsce, Z przeszłości szkoły w Frysztaku, Szkoła 1895.

Kamieniec Pod., zob. Nr. 13253.

19317. Neugebauer S., Oratio de palaestrae lit. dignitate atque praestantia habita in schola Koczkowiana (Kock? w Lubel.), Crac. 1599 DS.

19318. Fabisz Wł., Wiadomość o szkolności katolickiej w dekanacie koźmińskim i o gimnazyum katolickiem w Ostrowie, Ostrów 1874.

19319. Gozdawa M., Zakłady naukowe w Romanowie, Krak. 1898.

R: Wróblewski W. X., Muzeum 1899.

19320. Lumina virorum illustrium publico in theatro apparatu Collegii Swirsciani praesentata (polonice), 1695 DS.

19321. Bayger A. J., Materyały do dziejów szkół w Polsce, Z przeszłości szkół trembowelskich, Szkoła 1895

19322. Gloger Z., Dawna szkoła w Tykocinie, Prz. bibl. arch., Warsz. 1882 III.

19323. Friebe M., Gesch. der ehem. Latein-schule Fraustadt (Wschowa), Progr. 1894.

Szkoła Wielicka, zob. Nr. 2278

(g: Szkoły na Szląsku, w Prusiech i Inflantach).

19324. Bürger R., Die Entwickelug des höheren Schulwesens in Schlesien, Progr. gimn. in Görlitz 1895.

19325. Hans N., De rectoribus ex Silesiis schediasma, 1704 DS.

19326. Schönwälder, Urk. z. Gesch. des Gymn. zu Brieg, 1371—1625, *zob.* Nr. 723.

19327. Bauch G., Goldberger Particularschule im XVI. Jahrh., *zob.* Nr. 14967.

19328. Fiedler, ks. pastor, O szkołach polskich w ewang. parafii Międzyborza na Dolnym Szląsku, Szkoła polska. Pozn. 1850.

19329. **Bauch G.**, Aktenstücke z Gesch. d. Breslauer Schulwesens im XVI. Jahrh., Breslau 1898; — Biaki J., Przepiski dla polskiej szkoły wrocławskiej, 1727, *zob.* Nr. 4539 i 4742; — Uwiadomienie nowe, Wrocław 1772 (DS.).

19330. **Beckmann Fr.**, De rei scholasticae in Warmia orig. et progr.. Brunsb. 1857.

19331. **Hipler F.**, Christliche Lehre und Erziehung in Ermland und im preussischen Ordenstande während d. Mittelalters, Braunsberg 1877.

19332. Schulz J. P. u. M. Lilienthal, Das gelehrte Preussen, 1724 DS.

19333. **Pisański J.**, Historia liter. Prussiae, Regiom. 1762; — Tenże, Dissertatio hist.-liter. graecae linguae in Prussia, Regiom. 1766; — Tenże, Von den belohnten Verdiensten der preuss. Schullehrer, Königsberg 1766 (DS.).

19334. **Perlbach M.**, Prussia scholastica, Die Ost- u. Westpreussen auf den mittelalterlichen Universitäten, Monumenta historiae Warmiensis 1895 t. VI.; — Erler G., Nachträge zu M. Perlbach's Prussia scholastica aus den leipziger Matrikeln, Altpreuss. Mntschr. 1898 XXXV.

R: Rch P., Deutsche Literaturztschr. 1897 Nr. 25; Revue crit. 1897 Nr. 20.

19335. Gimnazyum w Braunsbergu, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.

19336. Berbig Fr., Urkunden der lateinischen Schule zu Crossen, Jahresbericht d. Realgymn. Crossen 1889; — Tenże, Nachrichten und Urkunden der lateinischen Schule zu Crossen, tamże 1894.

R: Karbowiak A., Kwart. hist. 1896.

19337. **Neubaur L.**, Aus der Geschichte des Elbinger Gymnasiums, Beil. z. Progr. d. Elbinger Realgymn., Elbing 1897.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1898.

19338. Seyler G. D., Zuverlaessige Nachricht von der Verfassung des Gymnasii in Elbing, Elbing 1742; — Tenże, Elbinga literata, Elbing 1742; — Tolekemit A. M., Elbingisches Lehrer Gedächtniss, Danzig 1733 (DS.).

19339. **Bidermann**, Cathalogus rectorum et conrectorum gymn. Elbingensis, w tegoż: Acta scholastica t. III. str. 238 - 252.

19340. Prima Aelbingensis schola. Sylva carminum, Gedani 1641; Facturae primae Elbing. Scholae, Gedani 1641 (DS.).

19341. Wojt J., De actis 1595 in causa gymn., Elbingae 1761 DS.

19342 Orationes duae habitae in gymn. elbingensi, Dant. 1600 DS.

19343. Mylius Mich., Oratio de scholarum hostibus, Elbingae 1630 DS.

19344. Zamelius G., Elbing. studiosus academicus, Lugd.-Batav. 1651 DS.

19345. Pastorius J. ab Hirtenberg, De dignitate historiae oratio, Elbingae 1651; De conservanda literar. gloria, 1653; De iuventutis instituendae diatribe, 1653; Palaestra Nobilium, 1654, 16 8 (DS.).

19346. Sartorius J., De causis rei litterariae oratio gimn. Elbing., 1699 DS.

19347. Wojt J. et Jungschultz J. S., De incrementis studiorum, Elbing 1732 DS.

19348 Seyler G. D., Triga orationum inaugurationi, Elbingae 1736 DS.

19349. Lange J., Historisches Denkmal d. Jubelfeyer des Gymnasii in Elbing, Elbing 1749/1750, DS.

19350. Lange J., De libertinismo scholastico progr., Elbingae 1752; Tenże, De formula „Sic erat in fatis", Progr gymn. Elbingae 1755; Tenże, De moralitate obedientiae denegatae, tamże 1755; Tenże, De paradoxo theologico, tamże 1755; Tenże, De vita humana, tamże 1755 (DS.).

19351. Hoffmann J. D., De Musis Minervae Aemulis, Progr. gymn. Elbingae 1757; — Tenże, De vi consuetudinis, tamże 1759; — Tenże, De pace, tamże 1760 (DS.).

19352. Lange J., De Elbinga matheseos, Elbingae 1764 DS.

19353. **Hirsch Th.**, Geschichte des acad. Gymnasiums zu Danzig, Progr. gimn., Danzig 1837.

19354. Wernsdorff Th., De Gymnasii Gedanensis consuetudinibus et juribus, 1757 DS.

19355. Spicilegium de viris eruditis Gedani, praeside Mich. Christ. Hanovio, Gedani 1729; — Schlief Wal. Beiträge zu Charitii Spicilegia de viris eruditis, Gedani 1729, *zob.* Nr. 9024.

19356. **Praetorius E.**, Athenae Gedanenses sive commentarius hist.-chronol. gymn. Dantiscani, Lipsiae 1713; — Tenże, Danziger Lehrer Gedächtniss Verzeichniss der Prediger und Profess. seit 1709, Berlin 1760 (DS.).

19357. Aurifaber A., Schola Dantiscana cum exhortatione ad literas bonas, Gedani 1539 DS.

19358. Franckenberger A., Constitutio nova gymn. Dantiscani, Dantisci 1568 DS.

19359. Rybiński J., Paedotribia heroicis metris comprehensa in gymn. propos., Gedani 1590 DS.

19360. Schreck W., Leges officia docentium in schola Mariana, Dantisci 1592 DS.

19361. Actus in schola Mariana habitus, Dant. 1600 DS.

Zob. Nr. 15542.

19362. Hojerus L. Andr., Apostropha gymnasii Dantiscani, cum Sigism. III. exciperet, 1623 DS.

19363 Feder H. Dantiscanus, Orationes in Acad., Tubing 1627 DS.

19364. Cramer J. J., Oratio pro restaurando gymn. Gedanensi, Dantisci 1630 DS.

19365. Designatio lectionum Gymn. Gedanensi, Dantisci 1630 DS.

19366. Zelach P., Repetitorium praelectionum hebd. XV., Dant. 1631; Toż XXIV., 1631 DS.

19367. Catalogus lectionum in Atheneo Ged., Dantisci 1665, 1670, 1686, 1690, *zob.* Nr. 3991.

19368. Begriff wie Jugend in Gymn. Danzig in Sprachen soll unterwiesen werden, Dantz. 1643 DS.

Zob. Nr. 8665.

19369. Botsaccus J., Moralia Gedanensia, Frankf. 1699 DS.

19370. Lengnich G., Programma quo ad lectiones Ged., 1729; — Schott A, Tentamen hist. de colleg. schoralch. membris, Gedani 1745; — Tenże, Analecta ad Athenas gedanenses ab Eph. Pastorio editus, Gedani 1758 (DS.), *zob.* Nr. 19356.

19371. Haase J. L, Das Amt eines Lehrers in einer Abschieds Rede in Warschau, Danzig 1746 DS.

19372. Acta jubilaei secundi gymn. Gedanensis, Gedan. 1758; — Wernsdorff G., Oratio pro celebrando jubileo Athenaei Gedanensis, 1758, *zob.* Nr. 19354; — Seidel Chr., Ad orationem saecularem Athenaei Ged. ante 200 annos invitat. Gedani 1758 (DS.).

19373. (Gralath Dan.), Athenei Gedanensis cives ad lectiones invitat, Gedani 1764; Gerlach B., Syn to Theo disputatio XXI. de magistratu politico respondente Valentino Arnoldo Polono, b. r.: Glosemeyer J., Programma invitatorium ad lectiones publicas, Gedani b. r. (DS.).

19374. Kurzer Verweis des Schulmeisters zu St. Salvador an seinen ungezogenen Pauper-Knaben, welcher das Danziger Publicum durch Briefe belustigen wollen, b. r. (E.) DS.

19375. **Toeppen M. P.**, Die Gründung der Univ. Königsb., Königsb. 1844, *zob.* Nr. 2792.

19376. Privilegia der Akademien zu Königsb., Königsb. 1614 DS. (zatwierdzone przez Zygm. Aug.).

19377. Wigandus, Oratio in Acad. Regiom. cont. Conf., Regiomonti 1575; — Clagius (Klage) T. X., Aristarchus ad academicos Regiomontanos, Coloniae 1643; — Thilo V., Saecularia academiae Regiom., 1644; — Stobbe S., Centuria posit. Acad. Regiom., Königsb. 1644, *zob.* Nr. 8139; — Ex Academia, quae Regiom. Prussorum est aeterna profligatio, Regiom. 1664; — Estocq J. L., Senatus Academiae Regiomontanae (Vita D. Gralath), Regiom. 1763 (DS.).

19378. Bonk H., Das Jubelfest des 350 Bestehens d. Univ. Königsb., Königsb. 1895, *zob.* Nr. 8137.

19379. Babucke H., Zur Erinnerung an die Übersiedelung des Altstädtischen Gymn. in Königsb., Progr. 1889.

19380. Hipler F., Die ermländ. Studenten auf der Albertina zu Königsb., Ztschr. f. d. Gesch. Ermlands 1895 XI.

19381. Bernecker E., Gesch. des Gymn. zu Lyck, Königsb. 1887—1895 t. 2; — Sembrzycki J, Zur Gesch. des Lycker Gymnasiums, Altpreuss. Mntschr. 1891.

19382. **Brohm K. F. A.**, Geschichte des Thornschen Gymnasiums, Thorn 1819.

19383. **Prove Ad.**, Abriss der Gesch. des Thorner Gymn. bis 1867, Thorn 1868.

19384. Centner G. R., Statutum scholarum Thorunensium antiquis temporibus, Regiomonti 1763 DS.

19385. Epitome legum gymnasiae Thorunensis, Thorun 1720, 1721 DS.

19386. Hoffmann J. D., Specimen collectaneorum Thorun., 1742 DS.

19387. Breu M., Novae scholae thorunensis ratio, Dantisci 1568; – Institutiones literatae t. I.—III., Thor. 1586—1588 (DS).

19388. Kwiatkowski M., Libellus fere aureus, Regiom. 1569 DS.

Orationes in gymn. thorun., zob. Nr. 15416.

Zob. Nr. 15723.

19389. Schaevus H., Oratio de remediis eruditionis, Thor. 1660 DS.

19390. Skrzetuski J., Monitorium ad correcturam vitae, Thor. 1709 DS.

19391. Series lectionum publicarum, Thor. 1712, *zob.* Nr. 4437.

19392. Jaenichius P., Memoria decennalis sui regiminis schol. in gymn. Thor., Thor. 1717; — Orationes duae auspicales, I. Jaenichii, II. Zableri, Thor. 1718 (DS.).

19393. Programma, De jubileo in Gymn. Thorun., 1718 DS.

19394. Catalogus lectionum in gymn. Thorunensi, 1723, 1745, 1751, 1753, 1754/5 DS.

19395. **Propitio numine senatus Thorunensis ad inaugurationis actum professorum celebrandum, Thorun. 1731 DS.**

19396. Typus lectionum in gymn. Thor., 1736 DS.

19397. **Solemnia publica nomini Krivesiano dicata, Thor. 1748 DS.**

19398. Oeder G., De recto usu rhetorices progr., Thor. 1752; — Memoria nominis ac muneris Krivesiani progr., 1752; — De artificio non respondendi progr., 1753 (DS.).

19399. **Jetze F., Betrachtungen über die Auferstehung der Todten, progr. torun. 1755; Schoenwald S. T., Physiologia passionalis progr., Thor. 1755 (DS).**

19400. Centner G. R., De statu scholarum, Thorun. 1766; — Tenże, De philosophia exemplari progr., Thor. 1753; — Kries J. A., Programma in memor. gymn. Thor., 1768; — Gymnasii et oeconomiae Thorun. institutum et scopus, b. r. (DS.).

19401. **Schultz G. P., Juventutem in gymn. Thorun. ad audiendam explicationem, Thor. b. r.; Ablehnung einiger Redon von Jugend in Thorn, b. r.; Beschaffenheit einer mit öffentl. Schule zu verbundenden Erziehung-Anstalt, b. r (E.) (DS.).**

19402. **Albanus Aug.**, Livländische Schulblätter, Riga 1813–1815; — Tenże i Braunschweig J. D, Schulmännische Ztschr., Riga 1816.

19403. Arndt J. G., Gedanken über d. Anfang d. schönen Wissenschaften in Liefland, Progr. Lyceum, Riga 1754; — Wilde P. E., Etwas vom liefl. Schulunterricht, Mitau 1778 (DS.).

19404. Manteuffel G., Dorpat i uniwersytet dorpacki, Przew. nauk. lit. 1897.

19405. **Urządzenie uniw. Dorpatskiego, Tyg petersb. 1834 IX. i X.**

19406. Menius Fr., Relatio von Inauguration der Univ. Dorpat, 1632 DS.; 2. ed. hrsg. v. Paucker, Archiv Liv-Esth-Curl., Reval 1854 VII.; — Leges Acad. Dorp. de moribus studiosorum, Mitth. Liv-Est-Curl. VII. i VIII.

19407. Opisanie ustaw szkoły akademickiej przez Xcia Piotra Kurlandzkiego w Mitawie założonej, Warsz. 1774 DS.

19408. Einiges aus der älteren Geschichte der Bildungsanstalten Riga's, Mitth. Liv-, Esth- u. Kurl. 1850 V.

Jezuici w Rydze, zob. Nr. 7884.

19409. Hilchen D., Oratio de magistratus in educandis liberis officio, Riga 1594 DS.

19410. **Super funus viri Gamperi J. schola Rigensis, Rigae 1640 DS.**

19411. Leges nobiliss. Senatus Rigensis de officiis in schola, 1696, *zob.* Nr. 4268.

Zob. Nr. 15691.

19412. Poehlmann H., Gesch. des königl. Gymn. zu Tilsit, Tilsit 1886; — Friedersdorff Fr., D. Feier d. 300 Bestehens d. Gymn. zu Tilsit. Progr. d. Tilsiter Gymn. 1857; — Künstler, Pfarrer. Predigt am 300-jährigen Jubileum des Gymn. zu Tilsit. Gotha 1857.

Por.: Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 2607–2564.

(h: Szkoły dyzunickie w ziemiach ruskich; Akademia kijowska).

19413. Skabałanowycz N., Bizant. nauka o szkoli w XI. wiki, Chryst. Cztenie 1884.

R: P. Bezobrazow, Żurn. min. nar. prosw. 1884.

19414. **Miropolskij S**, Oczerk istorji cerkowno-prichodskoj szkoły, por.: S. L., Zap. Tow. Szewcz. 1896 XII., 1897 XIX.; — Wiszniewskij D., K' bytowoj storonie naszych uczebnych zawiedienji XVIII. w., Kij. Star 1896.

Zob. Nr. 9657.

19415. Pamiatniki driewnie-russkoj cerkowno-uczytielnoj litieratury, por.: Zap. Tow. Szewcz. 1898 XXV.

19416. **Miliokow P**, Oczerki po istorii ruskoj kultury, por.: Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. 1896 XIII.; A. P., Wistn. Jewropy 1897.

19417. Elenew F., Polskaja ciwilizacija i jeja wlijanie na zapadie Petersb. 1863, Sowrem. Lietopis 1863, Siew. Poczta 1863.

19418. Rodewicz, Białoruskija narodnyja szkoły (E. VII.).

19419. Żytieckij P., Straństwujuszczije szkolniki w starinnoj Małorossii, Kij. Star. 1892 I.; — Miron, Bankiet duchownyj, tamże 1892.

19420. Modesta M., Szkoły na Rusi w okresie przed i porozbiorowym, Kraj, Petersb. 1883 II.

19421. **Charłampowicz K.**, Zapadno-russk. prawosławnija szkoły XVI. i naczała XVII. wieka, Kazań 1898.

Jezuici, zob. Nr. 13849.

19422 Łukijanowicz P., K' woprosu ob Ostrożskoj szkolie XVI. w., Wołynsk. jep. wied. 1881.

19423. Charłampowicz K., Ostrożskaja prawosł. szkoła, Kij. Star. 1897 II.

R: Marek J., Kwart. hist. 1898; J. Fr., Zap. Tow. Szewcz. XXII.; In. S., tamże 1898 XXV.

Zob. Nr. 14649.

19424. **Bułhakow M.**. Istoria kiewskoj akademii, Petersb. 1843; — Askoczeński W. J., Kiew z akad., Kiew 1856 t. 2.

19425. **Jabłonowski Al.**, Akademia kijowsko-mohilewska, Krak. 1899—1900 (Fontes hist. scholarum t. V.).

Zob. Nr, 14438, 14439.

19426. **Gołubjew S. T. i P. Ł-w**, O naczalie kijewskoj akademiji, Kij. Star. 1885, *zob.* Nr. 14635; — Ogłoblin N., O naczalie kijewskoj akademiji, tamże 1886; — Bjeljaszewskij, K' istorji kijewskoj akad., tamże 1893 III.; — Pietrow, Kijewskaja akadiemija w poł. XVII. w., Kiew 1885; — Sierebrnikow W., Kiew. akad. s poł. XVII. w., Kiew 1985.

19427. Kossow S., Exegesis t. j. danie sprawy o szkołach kijowskich, *zob.* Nr. 8056.

19428. Prokopowicz Th., Epistola ad pro fessores acad. Kijoviensis, 1767 DS.

19429. Rakitin N., Akademiczeskij komissar, Kij. Star. 1894 III.

19430. Ukaz imp. Jekat. II. ob uczreżdienii małorossijskoj kollegii, Kij. Star. 1883 III.

19431. **Gołubiew S. T.**, Ist. Kij. duchownoj akadiemii, Kijew 1880, *zob.* Nr. 14215 - 14217.

19432. Informacya o potrzebie zafundowania missyi i seminaryum w dyec. Kijowskiej dla naucz. ludu wiary katolickiej, b. r. (E.) DS.

Por.: Ikonnikow I. str. 759.

19433. **Władimirskij Budanow**, Hist. uniw. św. Włodzimierza w Kijowie, por.: Prz. powsz. 1885 VIII.; — Szulgin, Historya uniw. św. Włodzimierza, por.: Polonica, Roz. fil.-hist. Akad. XI.; — Miłoradowicz G. A, Prygłaszenije k' atkrytija uniwersiteta św. Władimira, Kij. Star. 1884; — Piskorskij W., Iz proszłych liet kijewskawo uniwersiteta, tamże 1894 II.; — Kijew i uniw. św. Władymira, por.: M. H-a, Zap. Tow Szewcz. 1899 XXVIII.

19434. Ustawy i mianowania tyczące się uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie, Tyg. petersb. 1834 IX. i X.

Zob. Nr. 10390.

19435. Strunina Ł., Pierwyja woskriesnyja szkoły w Kijewie, por.: M. Kr., Zap. Tow. Szewcz. 1889 XVIII.; — Bułaszew, Iz istorij cerkowno prichodskich szkoł w Kijewskoj eparchii, por.: Ł. S., tamże 1895 VII.

19436. Hołowackij J., Poriadok szkolnyj iły ustaw Stauropigijsko - hreczesko - ruskoj szkoły wo Lwowi 1586 hoda, Lwów 1863, *zob.* Nr. 14641.

19437. **Zagórski W.**, O szkole grecko-słowiańskiej we Lwowie (przyczynek do historyi oświaty na Rusi w w. XVI.), Muzeum 1893.

R: Karbowiak A., Kwart. hist. 1894.

19438. Siergij arch., Iz istorii prawosławnoj bratskoj szkoły w g. Magilewie, *zob.* Nr. 14647.

19439. L. A., K' istorii naczalnawo obuczenija w Charkowie w nacz. jetoho wieka, Kij. Star. 1893 II.

19440. **Ł. A.**, Czernichowskij kollegium w nacz. XVIII. w., Kij. Star. 1895 I.; — Wiszniewskij D., Ritoriczieskij uczitiel Czernigowskawo kollegjuma, monach Gawriił Iskra, i jego stołknowienie s prefiektom kijewskoj akademii Gieorgijem Konisskim, tamże 1897 III.

19441. Tankow A., Epizod iz istorii cerkowno-prichodskoj szkoły w s. Szamrajewkie, wasilkowskawo ujezda, Kij. Star. 1897 II.

19442. Uczebnejnieja zawiedienija Litwy, Żurn. min. nar. prośw. CXVI., Wil. Wiestnik 1862.

19443. Łotockij A., Gdie obuczałoś podolskoje duchowieństwo do uczrieżdienija podolskoj duchownoj sieminarii, por.: In. C., Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXX.

19444. Chranewicz Konst., Skiłalczeskaja sudba wołynskoj seminaryi, Kij. Star. 1896.

19445. Klebianowskij P., Bogusławskoje duchownoje uczilisczce (po szkolnym wospominanijam), Kij. Star. 1894 III, IV.

19446. Proizwiedienije dramaticzeskoje XVIII. w. najdiennoje w rukop. Smoleńskoj duchownoj sieminarii, Kij. Star. 1897 t. III.

19447. Kotowicz J., Istoriczeskaja zapiska o litowskoj duchownoj sieminarii, Wilna 1878.

(i: Reforma szkolnictwa: Szkoła rycerska St. Leszczyńskiego i St. Augusta; Komisya edukacyjna i Towarzystwo dla książek elementarnych).

19448. Głębocki J. T., Wywód o szkołach rycerskich czyli wojskowych w Polsce w ciągu dziejowym, Krak. 1866.
Zob. Nr. 16837.

19449. **Benoit A.**, L'école des cadets-gentilshommes du roi de Pologne à Luneville, 1738–1766, *zob.* Nr. 16809.

19450. Etat du Corps des Cadets de S. M. le roy de Pologne, duc de Lorraine et de Bar, b. r.; Ordonance pour la Comp. des Cadets gentilshommes, Nancy 1740 (toż po łac.: Dispositio) (DS.), *zob.* Nr 16811.

19451. O szkole rycerskiej w Polsce, Przyj. ludu, Leszno 1849 XVI.; — Uczniowie dawnej szkoły kadetów szefa X., Pam. warsz. L. Osińskiego 1810.

19452. Nachricht von der in Warschau angelegten Ritter Akademie und Lotterie (1748). b. r. DS.

19453. **Zbiór** pism tyczących się moralnej edukacyi młodzi korp. kadetów, b. r.; — Czartoryski A. X., Katechizm moralny dla uczniów korpusu kadetów, *zob.* Nr. 16810.

19454. Edling, Początki krajopisarstwa ku pożytkowi akad. rycerskiej, ded. Stan. Aug., Warsz. 1768 DS.

19455. Praemia nauce w szkole rycerskiej J. Kr. M., Warsz. 1771 DS.

19456. Kłokocki S., Mowa do Najj. Pana konwikt swój odwiedzającego. Warsz. 1776 i w: Zabawach przyj. i pożyt. 1776; — Sakowicz F. X., Do Najj. Pana konwikt swój odwiedzającego, oda, Warsz. b. r. (**E.**) (DS.), *zob.* Nr. 5028.

19457. Brodowski, Wyłożenie moralnych przymiotów i powinności stanu wojskowego, z niem., Warsz. 1780 DS.

19458. Kaufmann, Oberst Lieut., Początki miernictwa wojennego dla szkoły Król. Pol. ded. Stan. Aug., Toruń b. r. (XVIII. w.) DS.

19459. Opis stanu szkoły rycerskiej Rpltej, b. r.; — Uwaga względem korpusu kadetów, b. r. (**E.**) (DS.).

19460. Informacya o loteryi na szkołę kawalerską, b. r. DS.

19461. **Karbowiak A.**, Listy w sprawie wystawy rzeczy szkolnych polskich, część I.: Czasy od 1740 do obecnej chwili, Muzeum 1894, Odb. Lwów 1894.
R: Zagórski W., Kwart hist. 1896.

Reforma St. Konarskiego, zob. Nr. 19258.

19462. **Kołłątaj H.**. Stan oświecenia w Polsce w ostatnich latach panowania Aug. III. (1750–1764), *zob.* Nr. 9610.

19463. Do dziejów wychowania publicznego w Polsce za Aug. III., Przyj. ludu, Leszno 1837 IV., *zob.* Nr. 9233.

19464. **Zarański St.**, Komisya edukacyi narodowej, *zob.* Nr. 16546.

19465. Iwanowski A. E, Urywki z pisma o edukacyi publ., w dziele: Kilka rysów i Pam., Poznań 1860; Komorowski Br., Komisya edukacyjna, Strzecha 1873; Przyczynek do dziejów szkolnictwa w Polsce XVIII. w., Gaz. Polska, Warsz. 1883 Nr. 72.

19466. **Smoleński Wł.**, Żywioły zachowawcze i komisya edukacyjna, Aten. 1889 I.–II.
R: A. Rembowski, Tyg. ill. 1889 Nr. 360; A. R., Niwa 1889 Nr. 23; Hordyński Zdz., Kwart. hist. 1890.

19467. **Leniek J.**, Kandydaci stanu akad., przyczynek do dziejów szkolnictwa z czasów kom. eduk., Spraw. gimn. Tarnop., Odb. Tarnopol 1891.
R: A. Karbowiak. Muzeum 1891; Rolny W., Kwart. hist. 1893.

19468. Jan ze Świsłoczy, O trybie instrukcyi publicznej w W. X. Lit. po skasowaniu zakonu Jezuitów, Rubron 1846 VII.

19469. Kobierzycki J., O wpływie komisyi edukacyjnej na stan oświaty w Polsce porozbiorowej, Szkolnictwo ludowe 1891.

19470. Udziela S., Ustrój szkół ludowych w Polsce przy końcu XVIII. i w początkach XIX. w., Szkoła 1892, Odb. Lwów 1892.
R: Karbowiak A., Kwart. hist. 1894.

19471. Nowakowski F. K., Jak Izba edukacyjna polecała przygotowywać dzieci do nauki czytania, Lwów 1872; — Tenże, O elementarzu komisyi edukacyjnej z r. 1785, Szkoła 1871, Odb. Lwów 1871.

19472. **Karbowiak A.**, O książkach elementarnych na szkoły wojewódzkie z czasów komisyi edukacyi narodowej, Muzeum 1893, Odb Lwów 1893.
R: Kurpiel A. M., Prz. powsz. 1895 I.; Zagórski A., Kwart. hist. 1896.

19473. Wisłocki W., Nauka języka pol. w szkołach przed Kopczyńskim, Sprawozd. gimn. Fr. Józefa we Lwowie 1868: — Mandybur T., O nauce historyi w szkołach komisyi edukac. w Polsce, Muzeum 1894; — Parasiewicz Szcz., Komisya edukacyi narodowej o fizycznem wychowaniu młodzieży, Szkoła 1891 Nr. 10.

19474. **Kraszewski J. I.**, Komisya edukacyjna, jej prace i zasługi, w dziele: Na pamiątkę setnej rocznicy ustanowienia komisyi edukacyi nar., Lwów 1873.

19475. **Łukaszewicz A.**, Ustanowienie kom. eduk., wyjątek z t. I.: Szkoła polska, Pozn. 1849.

19476. **Bem A. G.**, Z dziejów oświaty (ustawy kom. eduk. z r. 1783), Prawda. Warsz. 1883.

19477. Piramowicz G., List do przyjaciela o komisyi Rpltej nad eduk. narod., Warsz. 1773 DS.

19478. **Ustawy** komisyi edukacyjnej; Zapiski i dokumenta; Przepisy dla szkół; Obwieszczenie od Kom. eduk. względem napisania książek elementarnych, *zob.* Nr. 5042.

19479. Przepisy od kom. narod. pensyomistrzom i mistrzyniom, Warsz. 1775, Toż po niem. DS.

19480. **Zbiór** uwag i urządzeń Izby edukacyjnej, b. r.; — Excerpt ustaw komisyi edukacyi narodowey (Wilno), b. r. (DS.).

19481. Uwagi o nowym instr publ. układzie, 1776; Nauki mające się wykładać w szkołach wojewódzkich, 1776; Summaryusz istotnej proweniencyi, 1776; Uniwersał kom. edukacyi, 1776 (Ordynacya dla sądów kom. eduk.); Doniesienie o dobrach pojezuickich na sejmie (Warsz.), 1776; Potwierdzenie komissyi eduk., *zob.* Nr. 5064; - Zagórski A., Ocalenie funduszów, *zob.* Nr. 5084.

19482. **Urządzenie intrat** z dóbr pojezuickich, b. r.; — Respons na list possessora dóbr pojezuickich (Warsz.), b. r.; — (Bentkowski), Znaczne części od dóbr jezuickich Nowodwór zwanych przez dekret oderwane, b. r.; — Kontynuacya odpowiedzi z strony dziedziców dóbr pojezuickich przeciw sukces. Jelcowskich, b. r.; — Projekt względem rozrządzenia dóbr jezuickich (dwojakie), b. r.; — Projekt względem dóbr jezuickich, b. r.; — Dąbrowski, Instyg., Replika na rzecz funduszu edukacyi narodowej na pismo Uniechowskiego, b. r.; — Grodzicki, Projekt, Całość funduszów kom. eduk., b. r. (E.) (DS.).

19483. Ustawy nar. dla akad., 1781; — Uniwersał z tabellą dóbr przeszłojezuickich, Warsz. 1781, *zob.* Nr. 5139.

19484. Komissya edukacyi, Ordynacya do sądów 17. paźdz. 1782; — List okólny do zgromadzeń szkolnych, 1783, *zob.* Nr. 5170.

19485. Hołowczyc Szcz., Raport wizyty generalnej południowo wschodnich wydziałów szkolnych, 1782, *zob.* Nr. 5161.

19486. Zakwitowanie komisyi edukacyjnej, 1786; - Wizyta szkoły głównej koronnej, 1786; — Oraczewski Fel., Mowa w dzień rozpoczęcia wizyty szkoły głównej, Kraków 1786, *zob.* Nr. 5221.

19487. **Ustawa** o edukacyi narodowej w krajach Rpltej, b. r.; — O ustawie edukacyi narod. w krajach Rpltej, b. r.; — Komissya Rpltej edukacyi narodowej w Koronie (dwojakie wyd.), b. r.; — Ordynacya kom. eduk. nar., b. r.; — My Rektor i szkoła główna koronna, Akademia krakowska (o odmianę ustaw), Krak. 1790 (DS.).

19488. Projekt na sejmie 1791 do niektórych zmian w urządzeniu kom. edukacyi (zaczyna się: Komisya edukacyi nar., Art I.).

19489. Projekt zjazdu weryfikacyjnego na dochodzenie krzywd w prowentach edukacyi, b. r; Edukacya narodowa, Projekt do prawa, b. r. (E.) (DS.).

19490. Albertrandy J. B., O pożytku nauk i umiejętności, mowa przeciw J. J. Rousseau, Zabawy przyj. i pożyt., Warsz. 1770 I.; Większego nie masz dla ludzi zacnych zaszczytu, tamże; O postępkach nauk, tamże.

19491. Sokołowski W. J., Wiad. obowiązków i ustaw Król. Polsk. w ćwiczeniach szkoły gramatyki (i zakończ. Wojc. Linowskiego), Krak. 1771 DS.

19492. **Piramowicz Grz.**, Mowy w Towarzystwie ksiąg element., 1776—1788 (Bibl. Tow. naucz. szkół wyższ. II.), Krak. 1889; — Tenże, Powinności nauczyciela, mianowicie zaś w szkołach parafialnych, Warsz. 1787; 2. wyd. Bibl. dla naucz. szkół lud. t. XVIII., Lwów 1894.

R: Prz. powsz. 1894 II; Szkoła 1894 str. 176; Karbowiak A., Kwart. hist. 1897.

Zob. Literatura.

19493. Magier W., Mowa do J. K., Mowa w r 1774, *zob.* Nr. 5028.

19494. Iżycki S. P., Mowa przy otwarciu szkół wojew. Międzyrzecza-Koreckiego Sch. Piar., 1775 i Zabawy przyj. i poż. 1775 DS.

19495. Potocki J., Mowa w Lublinie, 1774, *zob.* Nr. 5028.

19496. Kołłątaj, Mowy w r. 1777; — Śniadecki J., Kom. eduk., Warsz. 1777 DS., *zob.* Nr. 5084.

Zob. Nr. 19075 - 19077.

19497. Poniatowski St., król, Mowa w dzień rocznicy otwarcia Tow. dla ksiąg element., Pam. pol. i hist. 1783 DS.

19498. Mowy Piramowicza r. 1777 i 1778, *zob.* Nr. 5084 i 5106; Wybickiego i Wyhowskiego w r. 1778, *zob.* Nr. 5106; Popławskiego w r. 1780, *zob.* Nr. 5132; Moroza w r. 1781, *zob.* Nr. 5145; Gurowskiego, Karońskiego i Krzyckiego w r. 1782, *zob.* Nr. 5162; Sołtyka M. w r. 1783, *zob.* Nr. 5177; Golańskiego F. w r. 1784 i 1785, *zob.* Nr. 5197 i 5208; Piramowicza i Siarczyńskiego w r. 1788, *zob.* Nr. 5277; Przybylskiego w r. 1789, *zob.* Nr. 5309; Dąbskiego i Karnickiego w r., 1791, *zob.* Nr. 5370; Sołtykowicza w r. 1792 *zob.* Nr. 5393.

19499. Popławski A., Mowa w dzień otwarcia Tow. do ksiąg element. 8. marca 1780 DS.

19500. Dmochowski Fr. X., Mowa o potrzebie uczenia się łaciny, 1790, Pisma, Warsz. 1826.

19501. Mowa do prześw. kom. eduk. nar., b. r.; Mowa po relacyach delegowanych do examinu pensyi Radziwiłłów, b. r. (E.) (DS.).

19502. Układ nauk i porządku w szkołach wojew, b. r. (E.), *zob.* Nr. 5309, 5395, 5423.

19503. Porządek materyi z nauk moralnych i fizycznych dla kand. stanu akadem., 1787, 1788, 1790, 1792—1795 DS.

19504. Wzór rapportów szkołom wojew. podany, b. r.; Przywrócenie dawnych popisów (Projekt), b. r. (DS.).

19505. Obowiązki studenckie przez pytania i odpowiedzi, b. r. DS.

19506. Lekcye akademickie kolleg. fizycz. od 1. paźdz. 1790; — Wzór lekcyi akadem. szkoły głównej kor., 1790 (DS.).

19507. Experyment publiczny w szkołach wojew., 1779, *zob.* Nr. 5166.

Popisy uczniów, zob. Nr. 5145, 5162, 5244.

19508. Popis roczny uczniów IV. wyż. klassy, b. r.; Popis roczny z fizyki, b. r. (E.) (DS.).

19509. Katalog uczniów w szkołach narodowych W. ks. lit., Wilno 1790 DS.

19510. Kilka słów o dwóch szkołach dawnych na Podlasiu (w Białymstoku i Drohiczynie), Dz. pozn. 1888, Odb. Poznań 1888.

R: Finkel L., Kwart. hist. 1890.

19511. Wraszcz J., Mowa do obywateli i szkolnej młodzi, Berdyczów 1774 DS.

19512. Utwierdzenie funduszu Bogusza na szkołę w Bielsku, b. r. (E.) DS.

19513. **Wojciechowski Bron.**, Fragment z dziejów szkół kaliskich z rękop. współczesnego, Arch. do dziejów liter. VII., Odb. Krak. 1895.

R: l. d., Szkoła 1895; Por.: Bullet. de l'Acad., Krak. 1895.

19514. Rozłożenie godzin dla nauk przez klasy w szkołach krakowskich, b. r.; Toż z r. 1781, 1789, 1791, 1792; — Popis klasy IV. w szkole wojew. krak., 1773; — Popisy roczne szkół krak., 1778; — Klassa szkół wojew. krak., b. r.; — Ankwicz J., Kopia listu do rektora szkół wydziałowych krak. 1781 (DS.).

Zob. Nr. 5028, 5084, 5177.

19515. Popis publiczny trzech wyższych klass szkół Lubelskich, b. r.; — Popis roczny uczniów szkół większych Lubelskich, b. r. (E.) (DS.).

Zob. Nr. 5132, 5277.

19516. Experiment w szkołach Nieświeżskich, 1778 DS.

Szkoły piotrkowskie, radzyńskie, szarogrodzkie, zob. Nr. 5132 i 5277.

19517. Z dziennika szkoły uszackiej, Kronika rodz. 1888.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1888.

Szkoły warszawskie, zob. Nr. 5106, 5197, 5277.

Reforma Uniw. krakowskiego, zob. Nr. 19072—19087.

Reforma Akademii wileńskiej, zob. Nr. 19209—19218.

19518. **Pinloche A.**, Gesch. des Philanthropinismus (z franc.), Leipzig 1896.

19519. **Muczkowski J.**, O związku filantropijnym w Krakowie, *zob.* Nr. 18833.

19520. Projekt związku Filantropów, b. r., *zob.* Nr. 18705; — Obwieszczenia związku filantropów, Krak. 1787 i 1788; — Opisanie pierwszej uroczystości związku filantropów w Krak. 1787, Krak. 1788; — Mowy przy pierwszem rozdawaniu nagród dla cnót czynnych i użytecznych społeczności, projektu F. Oraczewskiego, Krak. 1787; Toż przy trzeciem rozdawaniu nagród, Krak. 1789 (DS.).

C. Historya szkolnictwa w ziemiach polskich po r. 1795.

(a: Uniwersytet i szkoły krakowskie, 1795—1815; Szkolnictwo w Galicyi; Uniwersytet lwowski).

19521. **Praelectiones** academicae Collegii majoris, 1801, 1802, 1809; — Ordo praelectionum, 1803, 1808; — Porządek lekcyj akademickich kollegium fizycznego w szkole głównej krak., 1800—1801.

19522. Markiewicz A., Merces litteraria alumnis gymn. academici cracoviensis promocione ad scholas superiores anno 1800.

19523. Sokołowski W. J., Proloquium ad M. de Siemieński in univ. Crac. commissa-

rium et visitatorem, 20. Octobris 1801; — Hoffmann Fr. H., Sermo ad studiorum Cracoviensem iuventutem, Crac. 1801; — Wohlfeil K., Mowa na otwarciu ćwiczeń nauczycielskich w Krakowie, Krak. 1802.

19524. Majer J., Spis doktorów medycyny w Uniw. Jag. od r. 1800—1845, Krak. 1845.

19525 Nomina iuvenum in C. R. Acad. Gymnasio Crac., 1803 - 1808, *zob.* Nr. 5597, 5622, 5645, 5662.

19526. Zaproszenie na popisy publiczne sześciu szkół narodowych w Krakowie, Krak. 1804: — Einladung zu den Prüfungen an d. sechs öffentl. Bürgerschulen zu Krakau, 1805—1809.

19527. Redyk A., Do Wys. Rady miejskiej w Krak. (w przedmiocie budowy szkół na Kazimierzu i na Scholastyce), Krak. 1800.

19528. **Urządzenie** szkoły głównej krak. r. 1809 (Sierakowski S.), Krak. 1810.

19529. Sierakowski S, Uwiadomienie rektora o wakujących pięciu katedrach, Krak. 1811.

19530. Hoffmann J. C. De utilitate ex studiis imprimis technicis (oratio), Crac. 1812.

19531. Skład szkoły głównej krak. dnia 1. stycznia 1812, Krak. 1812.

19532. Index lectionum in Univ. Jagiell. 1814—1815, *zob.* Nr. 5773, 5789.

19533. **Popisy** szkół krak., 1811—1815, *zob.* Nr. 5773 i 5789.

19534. Promocya w nagrodę pilności uczniom szkół przygłównych, Krak. 1811.

19535. Stadnicki A, Ogłoszenie o otwarciu szkół normalnych w Krak., Krak. 1809.

19536. Sierakowski S., Podanie do rady uniw. Jag. tyczące się upowszechnienia metody Lankastra w szkołach początkowych (ok. r. 1810).

19537. Sawiczewski J., Mowa w koll. Nowodworskiem, 1814, *zob.* Nr. 5773

Statut Tow. nauk, zob. Nr. 5790.

19538. **Beer A. u. Hochegger Fr.**, D. Fortschritte d. Unterrichtswesens. *zob.* Nr. 18898 (I. Oesterreich); - Ficker, Bericht über das österreichische Unterrichtswesen, Wien 1873 i w: Schmida Encyklop., *zob.* Nr. 18575

19539. **Helfert J.**, Die österreichische Volksschule, Prag 1860—1861 t. 2.

19540. Weiss A., Die allg. Schulordnung der Kaiserin Maria Theresia u. J. I. Felbigers Forderungen an Schulmeister u. Lehrer, Leipzig 1896 (Neudrucke pädag. Schriften).

19541. Pogląd historyczny na rozwój szkoły ludowej w Austryi, Szkoła 1894.

19542. Wolf G., Das Unterrichtswesen in Osterreich unter Kaiser Josef II. nach einer Darstellung v. Josef v. Sonnenfels, Wien 1880.

19543. **Kink R.**, Gesch. der kaiserl. Universität in Wien, Wien 1854 t. 2.

19544. **Zschokke**, Die theologischen Studien und Anstalten in Oesterreich, Wien 1893.

19545. Instituta facultatis medicae, Vind. 1775; — Ratio studii juridici, Vind. 1775; — Statuta fac. theologicae, Vind. 1778 (DS.).

19546. Skoczek A., Rys historyczno-statystyczny szkół ludowych w Galicyi (1772 do 1867), Krak. 1869.

19547. **Baranowski M.**, Pogląd na rozwój szkolnictwa ludowego w Galicyi od 1772 do 1895 r., Krak. 1897.

19548. Widman K., Zapiski do historyi szkół w Galicyi, a w szczególności we Lwowie, Szkoła 1891, Odb. Lwów 1891.

R: Bostel F., Kwart. hist. 1891.

19549. Materyały do historyi szkolnictwa galicyjskiego, Szkoła 1894.

19550. Zapiski o historyi szkół ludowych, Czas 1867 Nr. 158 i n.

19551. Brodziński K., Obraz stanu szkół w Galicyi około r. 1796, ustęp z Wspomnień, Szkoła polska 1851, por.: Hordyński Zdz., Brodzińskiego lata szkolne, Kwart. hist. 1888.

19552. Dowody aplikacyi konwiktorów w kol. lwowskiem S. P., Lwów 1773 DS.

19553. Wolf G., Geschichte der Lemberger Universität (1784—1848), w dziele: Kleinere Schriften, Wien 1892 str. 1—47.

R: L. Finkel, Kwart. hist. 1893.

19554. **Finkel L. i Starzyński St.**, Historya Uniwersytetu lwowskiego, Lwów 1894.

R: W r. 1894: Gaz. lw. Nr. 205: Till E., Prz. prawa i adm; Gorzycki K. J., Przew. nauk. i lit.; Przegląd Nr. 237; — w r. 1895: Kurjer lw. Nr 5; fk., Świat str 41; Koneczny F., Prz. pol. t. I.; Kaindl R F., Österr. Lit. blatt Nr. 13; C-o, Lit Centralblatt Nr. 38; Oest Gymn. Ztschr.; — w r. 1896: Karbowiak, Kwart. hist. 1896; Por. tamże: L. Finkel przeciw A. Karbowiakowi; - w r. 1897: Jahner, Muzeum; Kurpiel A., Prz. powsz. II.

19555. **Acta** universitatis Leopolitanae a. 1784 inauguratae, Leop. 1786, *zob.* Nr. 5235.

19556. Praelectiones in Univers. leopol. 1784/5 - 1804 DS.

19557. Ordnung der öfentlichen Vorlesungen am k. k. Lycäum in Lemberg, 1808—17.

19558. Capuano A., Oratio academica a. 1787, Leop. 1787; — Kirschbaum E., Rede auf das akad. Jahresfest, Lemb. 1794 (DS.).

19559. Petruszewycz St, Wdzięczność W. i N. P. J. X. Modestowi Hryniewieckiemu, naucz. teol., Lwów 1801.

19560. Empfindungen bei der Abreise des Herrn Kasimir Wohlfeil nach Krakau, von den Zöglingen des griech. kath. General Seminariums, Lemberg 1801.

19561. Hann W., Uwiadomienie o dawaniu nauk pryw. we Lwowie, Lwów 1802.

19562. Kodesch Fr., Dankrede für die Dekorirung, Lemberg 1813, zob. Nr. 5757.

Seminaryum ruskie, zob. Nr. 14762.

Biblioteka Uniw., zob. Nr. 67.

19563. Glaize J., Uwiadomienie ze Lwowa (o konwikcie dla młodzi szlacheckiej), Lwów 1785 DS.

19564. Juventus Gymnasii acad. Leop. in classes tributa anni scholastici exeuntis etc. lata, 1790, 1791, 1793, 1801.

19565. **Baranowski i Ostaszewski-Barański**, Historya i statystyka szkół ludowych lwow., Lwów 1894.

R: Samolewicz Z., Prz. lit. 1896 Nr. 4; Jahner A., Muzeum 1896; por.: B. M., Szkoła 1893 Nr. 8, 46, 47.

19566. Vorschriften für die westgalizischen Gymnasiallehrer über den Unterricht, b. r. (**E.**); — Wypis z planu gimnazyalnego, Wiedeń 1804 (DS.).

19567. Juventus c. r. gymnasii Brzeżanensis a. 1806.

19568. Biłous T., Rys założenia i rozwoju gimnazyum w Bochni, Spraw. gimn. 1887.

R: Papée Fr., Kwart. hist. 1888.

19569. Czajkowski J., Aus der Chronik des Gymn. Bochnia (z progr. gimn.) (E.?)

19570. Popis publiczny 124 studentów w niem.-pol szkole Kent, 1790 DS.

19571. **Goliński S.**, Historya gimnazyum przemyskiego, Spraw. gimn., Przemyśl 1894.

R: Dziama L., Prz. powsz. 1895 IV.· Karbowiak A., Kwart. hist. 1896.

19572. Zaproszenie na popis uczniów w Przemyślu, 1786 (toż po niem.) DS.

19573. Swistuń F., Kronika gimnazyum rzeszowskiego, Progr. gimn., Rzeszów 1887.

R: Maciszewski M., Muzeum 1888.

19574. Dąbrowski T. ks., Historya c. k. gimnazyum wyższego w Stanisławowie, Spraw. gimn. za r. 1878

19575. Szkoły obwodu Stanisławowskiego przed stu laty, Szkoła 1894 Nr. 9.

Tarnopol, zob. Nr. 5795.

19576. Trzaskowski Br., Rys dziejów gimnazyum tarnowskiego, *zob.* Nr. 19121.

19577. **Leniek J. Ks.**. Izydora Chróścińskiego, pierwszego prefekta gimn. tarnowskiego, kronika z lat 1784—1794, z przydaniem aktów fundacyjnych kolonii akademickiej w Tarnowie z lat 1559 i 1578, jako też raportu o jej stanie z r. 1766, Archiwum lit. i ośw. Akad. t. IX., Odb. Krak. 1897, por.: Muzeum 1896, *zob.* Nr. 19551.

19578. Nomina iuvenum in gymnasio Tarnoviae, Tarnów 1796, 1801, 1806.

19579. Actus litterarius in quo alumni univ. Zamoscensis publicum sui profectus specimen explanant, Zamość 1778 DS.

19580. Specimen publ ex primo semestro a schola Rhetorica Gymn. Zamoscensis, 1785 DS.

19581. Nomina juvenum in Gymnasio Regio Zamoscensi, 1790, 1795, 1801—1803, 1805, 1806, 1807; - Materiae publici examinis in Zamoscensi gymn. a. 1805 (DS.).

(b: Szkolnictwo w Prusach południowych).

19582. **Wieser**, Sammlung der Verordnungen u. Gesetze für die höheren Schulen in Preussen, 3. ed. do r. 1887 (v. Kübler), Berlin 1888.

19583. Delicourt L. A., Essai critique sur l'éducation que l'on donne dans la Prusse meridionale, autrefois Pologne, Vars. 1800.

19584. Klewitz W., Gesch. u. Darstellung d. südpreuss. Schulwesens. N. Berl. Mntschr., Berlin 1805 (toż po pol., Pam. warsz. 1805).

19585. Stoe M., O szkołach polskich w Prusach południ., Orędownik, Pozn. 1845.

19586. Jerzmanowski J., Zakłady naukowe w W. ks. pozn., Prusach zach., wschodnich i Szląsku, Bibl. warsz. 1861.

Czwalina, zob. Nr. 18934.

19587. Prümer R., Eine Simultan-Bürgerschule in Südpreuss. Zeit, Ztschr. d. hist. Ges. f. Posen 1896.

19588. **Nachricht** von dem neuorganisirtem k. Gymn. zu Posen, 1804 (zawiera: Wolfram E. W. A., Von d. Bestimmung der Gymnasien).

19589. Łabęcki A., O powrocie Jezuitów i powszechnem w szkołach przez nich nawracaniu młodzieży; Warsz. 1806.

19590. Żychliński L., Uniwersytety pruskie i uniwersytet w Poznaniu, Kurjer pozn. 1883 Nr. 41—42.

19591. **Kwiatkowski A.**, Geschichtliche Entwickelung des Volkschulwesens in Ost- und Westpreussen, Königsb. 1880.

19592. Rzepecki L. Wł., Obraz katolickich szkół elementarnych objętych archidyec.

gnieźnieńską i poznańską, oraz chełmińską i warmińską, Poznań 1867.

19593. Wolfram E. W. A., Einige Gedanken über den Unterricht in frequenten Schulenstatten, Posen 1805; Toż po pol.: Niektóre uwagi nad instrukcyą w szkołach, Poznań 1805.

19594. **Keil A.**, Das Volksschulwesen im Königreich Preussen und Herzogt. Litthauen unter Fr. Wilhelm I., Altpr. Mntschr. XXIII., Od·. Königsb. 1886.

19595. Heinike Chr. Fr., Elementar-Unterricht für Volksschulen u. zum Privat-Gebrauche, War. 1803; — Anleitung zum Gebrauch des Lesebuches f. Elementar-Schulen, Warsch. 1802; — Podanie sposobu używania książki elementarnej, Warsz. 1802.

19596. Lehrgegenstände, Lehr- u. Schulbücher f. d. kath. Gymnasien in Westpreussen u. in Ermland, Danzig 1805.

19597. Schirmer K., Einige Bemerkungen über den Endzweck einiger Prüfungen in d. Schulen, Thorn 1811.

19598. Wiadomość o liceum warszawskiem, w dziełku: Popis publ. liceum war. 1814 r.; — Urządzenie kr. liceum, Warsz. 1804 (Toż, Pam. warsz. 1804); — Ustawy dla uczniów kr. liceum, Warsz. 1805, *zob.* Nr. 5599.

19599. Na uroczystość otwarcia kr. liceum warsz. zaprasza S. B. Linde, Warsz. 1803.

19600. Linde S. B., Na publiczny popis uczniów lyceum warsz. zaproszenie, Warsz. 1805, 1806, 1807.

19601. Na bytność Barona de Voss, ministra stanu i wojny, Warsz. 1803; Toż po niem.: Freiherrn von Voss gewidmet von Schülern des kön. Lyceums, War. 1805.

19602. Potocki A., Mowa na popisie uczniów lyceum warsz., Warsz. 1805; — Linde S. B., Mowy, *zob.* Nr. 5624, 5640.

19603. Wolski K. i Osiński L., Układ edukacyi w pensyi nowo utworzonej, Warsz. 1801; Lucyan Greczyn, Do młodzieży, Warsz. 1802.

19604. Maciejowski M. J., Różne mowy miane w gimn. Białostockiem, 1801—12.

19605. Kurze Nachricht von dem Lections Plane des Bialystockschen Gymnasiums aus d. J. 1805/6, Białystok 1806.

19606. Wołyniak, Kilka słów o dwóch szkołach na Podlasiu (Białystok), *zob.* Nr. 19142.

19607. Program bei Gelegenheit des Examen in Bojanowo, 1807-1816, Rawicz 1807—1816 (zawierają rozprawy Gerlacha).

19608. Uwiadomienie o popisach w szkołach akad. kaliskich, Kalisz 1803.

19609. Popis roczny w szkołach Łowickich ks. S. P., 1805.

19610. Marg R, Geschichte der höheren Lehranstalt zu Meseritz (Międzyrzecz), Meseritz 1883.

19611. Preuss F., Geschichte des königl. Progymnasiums zu Neumark Westpreuss. (Progr. szk.), Neumark 1894.

19612. Organizacya edukacyi w konwikcie Ołobockim, Wrocław 1823.

19613. Beckhaus H., Zur Geschichte des königl. Gymnasiums zu Ostrowo (otwarte 1845), Ostrowo 1895, *zob.* Nr. 19318.

R: Karbowiak A., Kwart. hist. 1896.

19614. **Warnka St.**, Historya gimnazyum św. Maryi Magd. w Poznaniu od r. 1804. Progr. gimn. św. Maryi Magd. z r. 1872/3; — Beck J., Das Gymn. zu Posen, 1793—1807, Ztschr. d. hist. Ges. f. Posen 1886.

19615. Wolfram E. W. A., Nachricht von dem neuorgan. kön. Gymnasium zu Posen, Posen 1804.

19616. Szwymiński J. Geschichte des kön. Marien-Gymnasium zu Posen, Progr. gimn. 1847/8.

19617. Lections-Plan f. d. königl. Gymn. zu Posen, 1806.

19618 Pohl G., Hist. Seminarii Posn., Posn. 1841—1843.

19619. Reddig J., Mowa przy rozpoczęciu nauk w seminarium dyecezalnem, 1806.

19620. **Warmiński Th.**, Das kön. Schullehrer Semin. zu Paradies Meseritz, *zob.* Nr. 777.

R: J. K. P., Bibl. warsz. 1837 III.

19621. Popis roczny uczniów w szkołach pułtuskich u XX. Benedyktynów, 1803, 1804, 1805.

19622. Popis publiczny w konwikcie warszawskim XX. Pijarów, 1800, 1803, 1807 do 1815; — Examen public. in Scholis Piis Vars., 1801, 1806 (toż po pol.).

19623. Idzi ks., Kazanie o końcu edukacyi w kaplicy konwiktu ks. Pijarów, Warsz. 1803; Linowski Z., Ad scholarum Piarum Provincialem, 1806.

19624. Uwiadomienie o konwikcie warsz. ks. Pijarów w Żoliborze b. r.

19625. Skoraszewski J. M., Egzamin z półrocznych nauk w kollegium Nob. w Piotrkowie 1805, Gdańsk 1805.

19626. Lauber K., Einladung zur ersten öffentlichen Prüfung der neuen lutherischen Stadtschule etc., Warsz. 1806, *zob.* Nr. 15866.

(c: Szkolnictwo na Litwie i w ziemiach zabranych; Uniwersytet wileński; Liceum krzemienieckie).

19627. **Sbornik** matieriałow dla istorii proswieszczenija w Rossii, iz arch. min. nar. prosw. (t. II.: Uczebnyja zawiedienija w zapadnich gubiernijach, 1802—1804), Petersb. 1893 t 2.

R: Woltier, Żurn. min. nar. prośw. 1897; Jan Marek, Kwart. hist. 1898.

19628. **Periodiezeskoje** soczynienie o uspiech. nar proświszczenija, Petersb. 1803 do 1807 Nrów 44.

19629. Excerpt z ustaw kom. edukacyi z r. 1800, *zob.* Nr. 5563; — Zasady powszechnego oświecenia przez ces. Aleksandra z r. 1803, *zob.* Nr. 5589; — Ustawy dla szkół parafialnych z r. 1807, *zob.* Nr. 5647; — Komisya sądowo-eduk., *zob.* Nr. 5666 i 9737.

19630. Wypis z prawideł dla komisyi w Rossyi o naukach, przez J. M(anugiewicza) przetłóm., Warsz. b. r. (E.) DS.

19631. Ustawy edukacyi dla Żydów z r. 1804, *zob.* Nr. 5608.

19632. Śniadecki J., Żywot Piotra hr. Zawadowskiego, ministra oświecenia w Rosyi, Wilno 1814.

19633. **Czacki T.**, O postępie edukacyi w prow. niegdyś polskich, Dz. wil. 1805.

19634. Malinowski M., O potrzebie nowych zakładów naukowych, Teka wil. 1858 Nr. 4 (autor podaje wiad. hist.).

19635. Instytuta edukacyjne na Litwie, Wiad. pol. 1859 Nr. 49; Z dziejów oświaty na Litwie, Kraj (Pet.) 1883 II. Nr 12

19636. Żmigrodzki M., Historya wileńskiego uniwersytetu za czasów kuratoryi ks. A. Czartoryskiego; Przew. nauk. lit. 1888.

R: Hordyński Zdz., Kwart. hist. 1889.

19637. **Ustawy** uniw. wileńskiego, *zob.* Nr. 5589.

19638. Wiadomość z r. 1805, O sumie etatem na utrzymanie uniw. wil. naznaczonej, corocznie z lat 1806—1822.

19639. Frank J S., Sur les établissements scientifiques de Vilno, 1807.

19640. Sobarri (Ad. H. Kirkor), Obrazki litewskie (uniw. wil.), *zob.* Nr. 9909; — Uniwersytet wileński, Dz. wil. 1816; — Stan teraźniejszy uniw wil., Dekada polska 1821 Nr. 2; — Szeliga, Reforma uniw. wil. za rektorstwa Twardowskiego, Arch. do dziej. lit i ośw. w Polsce 1897 t. IX.

Zob. Nr. 19209—19218.

19641. **Symon**, De cathol. facultate theol. in univ. Viln., *zob.* Nr. 13190.

R: Chotkowski ks., Prz. powsz. 1889 IV.

19642. Ustawy dla głównego seminarium rzymsko-katolickiego przy uniw. wil., Wilno 1806; — Otwarcie Akademii rzymsko-katol duchownej w Wilnie, Wiz. i roztrz. nauk. t. I.

19643. **Bieliński J.**, Stan nauk lekarskich za czasów akademii medyczno-chirurgicznej w Wilnie bibliograficznie przedstawiony, Warsz. 1888.

R: Oettinger J., Kwart. hist. 1890.

19644. Biliński S., Doktorowie medycyny promowani w Wilnie, Pam. Tow. lek. 1885.

19645. Ustawy tow. medycznego wileńskiego z r. 1805, *zob.* Nr. 5617.

19646. **Baliński M.**, Pamiętniki o J. Śniadeckim, Wilno 1865 t. 2.

19647. Rudomina J. G., Żywot Hieronima Strojnowskiego, rektora uniw. wil., Wilno 1839 (odpowiedź na recenzyę tegoż pisma, Wilno 1840).

19648. **Małecki A.**, Filomaci w Wilnie, 1805—1808, Album dla Zagrzebia, Lwów 1881.

19649. **Hordyński Z.**, Towarzystwo Szubrawców, Przew. nauk. lit. 1883, Odb. Lwów 1883; — Chmielowski P., Towarzystwo Szubrawców i Jędrzej Śniadecki, Tyg. ill. 1878.

R: Tyg. ill. 1883; Por.: Othmann R., Przyczynek do historyi Szubrawców, tamże 1882 i Tyg. wil. 1819.

Zob. Nr. 5552—5555.

19650. Uniwersytet wileński i podwładne mu szkoły, Dz. wil. 1805 Nr. 4, 99; — Gimnazya i szkoły pow. w gub. wileńskiej, grodzieńskiej i mińskiej i obwodzie białostockim, Tyg. petersb. 1834; — Uniwersytet i kommissye sądowe edukacyjne w gubernii wileńskiej i wołyńskiej, Kalendarzyk polit., Warsz. 1816.

19651. **Barchatcew S.**, Iz istorii wilenskawo uniw. okruga, Russkij Archiw 1874.

R: Ant J., Polonica, Roz. fil. hist. Akad. t. XI

19652. Junickij M., Fundusze i stypendya wileńskiego okręgu nauk., por.: Szarłowski, Prz. powsz. 1886 VII.

19653. Katalog uczniów w szkole nar. W. X. Lit., 1796, *zob.* Nr. 5487.

19654. Prospectus lectionum in univ. Viln. od r. 1798—1804 (corocznie); — Catalogus praelectionum od r. 1805 (corocznie).

19655. Dowód rocznego postępku klas wyższych w szkołach pow. wileńskich od r. 1798 (corocznie).

19656. Sessya uniw. wileńskiego, 1801, *zob.* Nr. 5573, 5581.

19657. **Akt** potwierdzenia imper. uniwersytetu w Wilnie (po ros., pol. i franc.), 1803; Ustawy uniwersytetu w Wilnie; Mowy ks. Golańskiego, *zob.* Nr. 5589.

19658. Groddeck G. E., Adeundi mun. prof. allocutio, Vilnae 1805; — Tenże, O celu i sposobie uczenia klasycznej lit., Dz. wil. 1805; — Illustr. P. J. Frank auditores, 1805, *zob.* Nr. 5617.

19659. **Zadania do nagrody podane od imperatorskiego wileńskiego uniwersytetu r. 1806 (Wilno).**

Zob. Nr. 5619.

19660. Capelli L. A., Oratio habita Vilnae 1806; Reddig J., Mowy, Wilno 1806, *zob.* Nr. 5625.

19661. **Quaestiones pro publ. exam. in Seminario Viln., Vilnae 1806.**

19662. Postanowienie dla uczniów medycyny kosztem skarbowym utrzymać się mających przy uniw. wil., 1806.

19663. Stubielewicz S., Posiedzenie tow. doskonalącej się młodzi, Wilno 1806.

19664. Prospekt lekcyi w uniwersytecie wil., 1806—1812; — Odmiany i porządki w uniw. wil., Wilno 1808.

19665. Popisy kandydatów stanu nauczycielskiego, Wilno 1807, 1808, 1809, 1811, 1815.

19666. **Lewicki A. J., Mowa w dzień obchodu koronacyi w gimn. wileńskiem, Wilno 1807.**

19667. Tomaszewski A., Kazanie w czasie otwarcia głównej seminaryi przy wileńskim uniw., Wilno 1808, *zob.* Nr. 5665.

19668. Prawidła ułożone przez fakultet teolog., Wilno 1808.

Zob. Nr. 5687.

19669. Frank J., Acta instituti clinici, Annalen des klin. Instituts, *zob.* Nr. 5666, 5746 i 19658.

19670. Konkurs do katedry wymowy i poezyi w uniw. wil., Wilno 1809.

19671. **Tomaszewski A. ks., Kazanie podczas nabożeństwa za duszę M. Odlanickiego Poczobuta, Wilno 1810.**

19672. Śniadecki J., Zagajenie sesyi uniw. wil. r. 1810, *zob.* Nr. 5706; z r. 1811, *zob.* Nr. 5721; — Tenże, Mowa w uniw. wil. w roczn. koron. Aleksandra I., 1810 i 1811, Wilno 1811.

19673. Dowód rocznego postępu uczniów w gymnazyum w Wilnie, 1810.

19674. Instrukcya dla dozorców szkół, 1811, *zob.* Nr. 5721; — Instrukcye do układania po gimn i szkołach pow. zapisów, *zob.* Nr. 5746.

19675. **Słowacki E., Oda na obchód uroczysty 15. sierpnia 1812, Wilno 1812.**

19676. Ogłoszenie lekcyi w uniw. wil., *zob.* Nr. 5746 i 5778.

19677. Wykład materyi na publ. popis gimn. przy uniw. wil., 1813—1819 (corocznie).

19678. Programma quo Univ. Vilnensis vacantia loca in fac. theol. indicit, Vilnae 1814.

19679. **Golański F. N. X., Przymówienie się wysłużonego prof., Wilno 1814; Tenże, Głos na posiedzeniu uniw. wil. 1817 r ku pamiątce zeszłego prof. X. Józefa Mickiewicza, Wilno 1817.**

Zob. Nr. 5799.

19680. **Rolle M.**, Krzemieniec, Z dziejów oświaty w Polsce (1805—1852), Przew. lit. 1896 - 1897, Odb. p. t.: Ateny wołyńskie, Lwów 1898.

R: Gozdawa M., Gaz. warsz. 1897 Nr. 216; A K., Prz. lit. 1898 Nr. 11; Karbowiak, Prz powsz. 1898 III.; Majchrowicz Fr., Kwart. hist. 1898; S. Hl., Zap. Tow. Szewcz. 1898 XXII.

19681. Dołęga, O szkole Krzemienieckiej, Gwiazda, Kijów 1847—1849; — Materyały do hist. liceum krzemienieckiego, Athen. Krasz. 1846 VI., 1848 V.; — Do historyi szkoły Krzemienieckiej, Roz., Lwów 1857; — Słowikowski, Wspomnienie szkoły krzemienieckiej, Bibl. warsz. 1863 II.; — Spektator W., Krzemieniec, przygody ucznia, Krak. 1873.

19682 Kantecki Kl., Dwaj Krzemieńczanie (Al. Feliński, J. Korzeniowski), *zob. Literatura.*

19683. **Merczyng H.**, Projekt urządzenia gimnazyum Wołyńskiego Kołłątaja i Czackiego, (Rocz. zbior. prac nauk. 1880), War. 1880.

R: Chmielowski P., Ateneum 1881 III.

19684. **Kołłątaj H.**, Korespondencye z T. Czackim, wyd. Kojsiewicz F., Krak. 1844 t. 4.

19685. **Baliński M.**, Jan Śniadecki i Tad. Czacki, Studya hist., Wilno 1856.

19686. **Tadeusz Czacki, Prz. nauk. lit. 1842—1844.**

19687. **Majchrowicz Fr.**, Tadeusz Czacki i jego poglądy na sprawy wychowania publicznego, Muzeum 1894, Odb. Lwów 1894.

R: Dziama L. M., Gaz. nar. 1894 Nr. 282, 283; Kurjer pozn 1894 Nr. 277, 280: Br. B., Tydzień, Dod. do Kurj. lw. 1896; Karbowiak A., Kwart. hist. 1896.

19688. **Chmielowski P.**, Tadeusz Czacki, jego życie i działalność (Życiorysy sławnych Polaków Nr. 10), Petersb. 1898.

R: S. T., Prz. pol. 1898 II.; A. K., Prz. lit 1898 Nr. 6; F. Majchrowicz, Muzeum 1898.

19689. Korniłow J. P., Graf P. W. Zawadowskij i T. Czackij, Russkaja Star. 1898 I.

19690. Kurdińskij T., Taddej Czackij, Kij. Star. 1893 I.

Czacki T., zob. Nr. 5555, 5564, 9859.

19691. Bryła P., Organizacya gimn. krzemienieckiego, Spr. gimn. św. Jacka w Krak. na r. 1889.

R: Ul., Kwart. hist 1891.

19692. Kurdińskij F., K' istorii bywszej wołynskoj gimnazji w g. Krjemjencije, Kij. Star. 1893 III.

19693. Krček F., Poprzedniczka krzemieniecka akademickich bratnich pomocy, Muzeum 1896.

19694. **Wzór** i porządek nauk, które na lekcyach publicznych w gimnazyum wołyńskiem dawane będą 1806, 1809, 1811 (także p. t.: Materye z nauk, 1807, 1809, 1810); — Rachunek dochodów i wydatków kasy gimn. wołyńskiego od 1. września 1804 do 1. stycz. 1810, 1811—1816 (corocznie).

Tabella sum, zob. Nr. 5666.

19695. Chądzyński J., O wykładach nauki religii w b. gimn. krzemienieckiem, Pam. relig. moral., Warsz. 1860

19696. **Wyciąg** z doniesień Tad. Czackiego, wizytatora gubernii wołyńskiej, podolskiej i kijowskiej, o stanie oświecenia tychże gubernii, Dz. wil. 1805 II.

19697. Czacki T., O gimnazyum w wołyńskiej gubernii i innych dla obojej płci ustanowieniach uczynione przedstawienie, 1803; — Tenże, Mowa w Łucku, *zob.* Nr 5592; — List do Strońskiego r. 1804, *zob.* Nr. 5604.

19698. Reskrypt cesarski do Tad. Czackiego i ustawy dla gymn. Wołyńskiego z r. 1805, *zob.* Nr. 5618; — Czacki T., Odezwa do uczniów gimn. woł. 11. kwietnia 1806; Toż, 28. grudnia 1806; — Tenże, Mowy przy otwarciu gimnazyum woł., *zob.* Nr. 19916; — Jurkowski W., Mowa prof. matematyki dnia 2. paźdz. 1805 w Krzemieńcu; — Chodkiewicz Al., Mowa imieniem zgromadz. Tow. przyj. nauk warsz., 1805; — Jarkowski A., Mowa, *zob.* Nr. 5619; — Podhorodeński J. K. B., Kazanie na otwarcie gimn. woł., 1805.

19699. Czacki T., Mowa o pożytkach z wychowania publicznego, przy kończeniu roku szkoln. 1806, *zob.* Nr. 5625; — Tenże, Odezwa do uczniów, *zob.* tamże; — Tenże, Plan szkoły mechaniki, 1806, *zob.* tamże.

19700. Czacki T., Do całego składu nauczycielów i młodzi szkolnej w wołyńskiej, kijowskiej i podolskiej guberniach (postanowienie względem uczczenia pamiątki Michała Wandalina hr. Mniszcha), 1806; — Tenże, Odezwa do uczniów, *zob.* Nr. 5666; — Maciejowski J. K., Mowa w gimn. woł., 1805.

19701. Cieciszowski K. K. X., Mowa miana w Krzemieńcu 1808 r., Krzemieniec 1808.

19702. Osiński A., Mowa w gimn. woł. podczas popisów, 1807, 1808, 1810; — Tenże, Kazanie przy otwarciu nauk, 1808, 1809, *zob.* Nr. 5666.

19703. Słowacki E., Mowa w gimn woł., 1808, 1810, *zob.* Nr. 5666.

19704. Ustanowienie szkoły ogrodniczej, *zob.* Nr. 5689.

19705. Czacki T., Do uczniów i nauczycielów gimn. woł. (z powodu śmierci Józefa Czecha, pierwszego rządcy tegoż gimn.), Krzemieniec 1810; — Osiński A., Kazanie na pogrzebie Józefa Czecha, 1811.

19706. Czacki T., Uwiadomienie jak wiele uczniowie mniej zamożni w Krzemieńcu kosztować mają, Krzemieniec 1810, *zob.* Nr. 5706.

19707. Olędzki F., Mowa w r. 1811, *zob.* Nr. 5721.

19708. Czacki T., Odezwa do uczniów gimn. woł. i do zacnych ziomków, Krzem. 1811, *zob.* Nr. 5721; w r. 1812, *zob.* Nr. 5746; — Tenże, Uwiadomienie o konwiktach w Krzemieńcu, Krzem. 1812.

19709. Lernet J., Fundusz na 4 uczniów przy gimn. woł., Krzemieniec 1811; — Mackiewicz B., biskup, Mowa w czasie otwarcia gimn., 1814, razem z broszurką p. t.: Maciejowski M. J., Mowa, Krzemieniec 1815.

19710. Popis szkół Barskich XX. Bazylianów, 1803 DS., *zob.* Nr. 5605.

19711. Maciejowski M., Na popis gimn. białostockiego, Białystok 1812.

19712. Prospekt i treść z nauk w szkole pow. Litewsko-Brzeskiej OO. Bazylianów, 1807/8 DS.

19713. Bentkowski F. W., Uwiadomienie o stanie teraźniejszym pensyi brzeskiej założonej przez Jak. Markowskiego i o dawanych w niej naukach, Wilno 1805 DS.

19714. Wojtkiewicz S. ks., Mowa w szkołach Datnowskich r. 1815, Suwałk.

19715. Odgłos serc wdzięcznych ziemi Drohickiej w wystawieniu szkół (wiersz), b. r.

19716. **Wołyniak**, Spis szkół w grodzieńskiej gubernii na pocz. XIX. w., Kuryer pozn. 1884, Odb. Poznań 1885.

R: Załęski S., Prz. powsz. 1884.

19717. Experyment roczny akademików eduk. się w szkołach XX. Dominikanów r. 1800 w Grodnie; — Materye nauk w szkole publicz. XX. Dominikanów Grodzieńskich, Grodno 1807; — Treść nauk dawanych w szkołach publ. Grodzieńskich XX. Dominikanów, 1811.

19718. Działo się w Kamieńcu 1804 r., *zob.* Nr. 5604.

19719. **Wołyniak**, O szkole kiejdańskiej w XIX. w., Muzeum 1896.

R: R. B. de C., Kraj 1897 Nr. 44; Karbowiak A., Kwart. hist. 1897.

19720. Czacki T., Mowa w Kijowie 1812 r., Biesiada krzemieniecka, Paryż 1861; — Rzewuski A. W., Mowa przy otwarciu gimn. w Kijowie 30. stycz. 1812, Krzemieniec 1812.

19721. Materye nauk w szkołach akademickich kowieńskich r. 1817 na 1818, Wilno 1817.

19722. Dowód rocznego postępku w naukach szkoły publicznej Krozkiej r. 1801, Wilno 1801.

19723. Zbiór materyj uczniów szkół powiatowych lubarskich XX. Bazylianów na popis r. 1810, b. m. i r.

19724. Nawrocki F., Mowa w czasie otwarcia szkół Łuckich d. 21. paźdz. 1800

19725. Cieciszowski K. K. X., Mowa na zgromadzeniu duchowieństwa końcem urządzenia nauk, miana d. 20. paźdz. 1803, Łuck 1803.

Zob. Nr. 5592 i 5604.

19726. Dziedzice Machnówki i szkoły w Machnówce, Gaz. warsz. 1897 Nr. 206.

19727. Wykaz materyi nauk w szkole międzyrzeckiej XX. Pij., 1809/10 1815 (corocznie).

Szkoła w Mińkowcach, zob. Nr. 5575, 5605.

19728. Dowód rocznego postępu gimn. Mińskiego, Mińsk 1811, 1817

19729. Materye nauk na popis uczniów gimn. Mohylewskiego, Mohylew 1811, 1812; — Popis w gimn., 1811; — Zebranie nauk szkół Mohilewskich OO. Jezuitów, 1814.

19730. Stribulski S., Istoriczeskaja zapiska o Niemirow. gimn., Niemirów 1886; — P. T., Piatidesiatiletije niemirowskoj gimn., Kij. Star. 1888; — Naumenko W., K' istoriji atkrytija niemirowskoj gimn., tamże 1888; — Gawroński Fr. Rawita, Gimnazyum w Niemirowie na Podolu w połowie XIX. w., Muzeum 1895, Odb. Lwów 1895.

R: J. A. M., Kwart. hist. 1889; Karbowiak A., tamże 1896.

19731. Dowód roczny szkół pow. Nowogrodzkich XX. Dominikanów, Wilno 1802.

19732. Kośmierowski F. ks., Mowa o skutkach nieoświecenia, czyt. na publ. rozpocz. szkół pow. pińskich, Wilno 1801.

19733. Jarkowski A., Przemowa do uczniów przy rozpoczęciu swej lekcyi 3. paźdz. 1805, Poczajów 1805, *zob.* Nr. 14609.

19734. **Wołyniak**, Notatka o akademii i szkołach Jezuitów w Połocku, Pozn. 1884.

Zob. Nr. 5746 i 19169.

19735. Praelectiones, Polociae 1800; — Zebranie nauk, z których uczniowie szkół połockich XX. Jezuitów dadzą dowód rocznego postępku, Połock 1810; — Acad. Polocensis S. J. Alex. I., Polociae 1812, 1814 (wiersze); — Conspectus studiorum in Acad. Poloc. S. J. a 15. Sept. 1814 ad 15. Jul. 1815.

19736. Lenartowicz K., Urządzenie konwiktu młodzieży przy szkole XX. Pijarów w Połocku, *zob.* Nr. 5746.

19737. Treść nauk podawanych r. 1811 w szkole pow. Słuckiej, Wilno 1811.

19738. Wolski J., Rozprawa o człowieku czytana przy zapoczęciu się gimn. w Świsłoczy 1808 r., Wilno 1808.

19739. **Wołyniak**, Luźne kartki z przeszłości Telsz, Prz. powsz. 1893 I.

R: Chmiel A., Kwart. hist. 1896.

19740. **Michalewicz J.**, Podolskaja gimnazia w Winnicie, Kamieniec pod. 1890.

R: Ul., Kwart. hist. 1891; J. Kamanin, Kij. Star. 1890 IV.

19741. Maciejowski M. X., Mowy w gimn. Podolskiem w Winnicy od r. 1812–1817, *zob.* Nr. 5799; — Popisy uczniów gimn. podolskiego w Winnicy, 1815.

19742. Marsz do młodzi w szkołach Włodzimirskich, b. m. i r. (wiersz).

19743. Urządzenie konwiktu szlachetnej młodzi pod dozorem XX. Pijarów wileńskich, 1815, 1816.

19744. Dowód rocznego post. w algiebrze i fizyce w koll. Nob. S. P. w Wilnie 1799 DS.

19745. Sprawa z edukacyi publ. w szkołach Zabialskich XX. Dominikanów r. 1802, 1805.

19746. Scholarum Zbarasiensium iuventus e moribus et progressu in litteris exeunte a. schol. 1812, Cremeneci 1812, 1813, 1814.

(d: Szkoły Ks. Warszawskiego; Szkoły specyalne).

19747. **Konic H.**, Kartka z dziejów oświaty w Polsce, Władze oświecenia publicznego i oświata elementarna w księstwie warsz., Krak. 1895.

R: Gaz. pol., Warsz. 1895 Nr. 215; Kraj 1895 Nr. 25; K. J. Gorzycki, Muzeum 1896; Prz pedag. 1896 Nr. 19; Bibl. warsz. 1896 II.; L. K., Prz. pol. 1897 I.

19748. **Karbowiak A.**, Obrazek wizyty szkół gimnazyalnych Księstwa warsz., Muzeum 1897, Odb. Lwów 1897; — Tenże, Bydgoszcz a Pakość, karta z dziejów wychowania i szkół Ks warsz., tamże 1897, Odb. Lwów 1897.

R: Z. K., Prz. pol. 1898 III.

19749. Udziela S., Nasze szkoły ludowe za czasów Księstwa warsz. i Królestwa kongresowego, Szkoła 1892 Nr. 12.

19750. **Seredyński W.**, Zapiski i dokumenta (1812—1821), *zob.* Nr. 1471.

19751. Rozbiór urządzenia szkół w X. Warsz., z Gaz. Halskiej lit., Pam. warsz. Bentkowskiego 1815.

19752. **Rys historyczny** działań dyrekcyi edukacyi narodowej, następnie Komisyi rządowej wyznań i oświec. publicznego od r. 1812 do końca 1821, Warsz. 1831.

19753. Szwejkowski W. A., Uwagi nad wyższemi szkołami polskiemi w porównaniu do niemieckich i plan nauk, Warsz. 1808; — Wolfram E. W. A., Krótkie wiadomości o poprawie szkół, Poznań 1808; — Niemeyer A. H., Zasady edukacyi i instrukcye (z niem. przetł. E. Czarnecki), Warsz. 1808 t. 2 (na czele rozprawa tłumacza o stanie nauczycielskim).

19754. Regulament szkół miejskich i wiejskich elementarnych, 1808, *zob.* Nr. 5654.

19755. Surowiecki W., Projekt do urządzenia hierarchii Akademicznej w krajach Ks. warsz., Pam. warsz. 1815 II., Odb. War. 1815; — O edukacyi publicznej i jej udoskonaleniu w kraju naszym, Warsz. 1815.

Komisye sądowo-edukacyjne; zob. Nr. 5645 i 17853.

19756. Instrukcye dla dozorców szkolnych, *zob.* Nr. 5654; — Względem opłat szkolnych, *zob.* Nr. 5751; — Komisye egzaminacyjne, *zob.* Nr. 5654; — Seminaryum nauczycielskie, *zob.* Nr. 5657 i 5680; — Regulament dla pensyj płci żeńskiej, *zob.* Nr. 5695.

19757. Łuszczewski J., Mowa miana przy zaprowadzeniu Dyrekcyi edukacyi publicz., Warsz. 1812.

19758. Szumski T., Myśli o polepszeniu edukacyi, *zob.* Nr. 9809; — Czarnocki E., Rozprawa o przymiotach i usposobieniu się do stanu nauczycielskiego, Rocz. tow. przyj nauk warsz. 1811; — Gołaszewski J. W., List pasterski względem powszechnego oświecenia, Warsz. 1814.

19759. Jakubowski W., Kazania krótkie do wieku i obyczajów edukującej się młodzi przystosowane, War. 18 8; Falkowski J. Z., Mowa w czasie urocz. św. Józefa Kalasantego o zacności stanu nauczycielskiego i jego obowiązkach w Szczucinie 1811, Warsz. 1811; Himonowski A., Przemówienie do Zgromadzenia profesorów d. 9. lipca 1812.

19760. Pytania na popis w szkole depart. Bydgoskiej, 1809; — Bocheński K. ks., Mowa przy wprowadzeniu szkół głównych w Bydgoszczy, 1808.

19761. Treść nauk dawanych uczniom szkoły pow. Dąbrowickiej XX. Pijarów, 1809/10.

19762. Popisy szkoły depart. kaliskiej od r. 1812 corocznie.

19763. Rybarski F., Szkoła wyższa realna w Kielcach, 1846—1862, Kielce 1888 (wstęp).

R: X., Kwart. hist. 1889.

19764. Popis publiczny uczniów szkoły wojew. kieleckiej, 1811, Krak. 1811.

19765. Na popisy szkoły depart. krakowskiej, od r. 1813 corocznie.

19766 Dembowski J. (członek dozoru depart. krak.), Wniesienie na posiedzenie r. 1811.

Uniwersytet krakowski, zob. Nr. 19521 do 19537.

19767. Wypis uczniów szkół podwydziałowych koprzywnickich, 1812.

19768. Na popis uczniów szkół depart. Lubelskich, 1811, 1813, 1814, 1815.

19769. Historya szkół w Łodzi, Rozwój (łódzki) 1898 Nr. 24.

19770. Na popis instytutu nauczycieli w Łowiczu, 1810, 1811.

19771. Programma do popisu z nauk gimn. Poznańskiego z r. 1810, 1811 i 1814; — Wolfram E. W. A., O projektowanej poprawie szkół, a osobliwie gimn. pozn., w: „Popisie" z r. 1808.

19772. Programma do popisu z nauk gimn. pozn., 1810; Toż szkoły depart., 1811, 1814.

19773. Na popis publ. uczniów szkoły depart. pozn., 1814, 1815.

19774. Jeziorowski J., Doniesienie powsz. o urządzeniu Seminarium naucz. pozn., Poznań 1808 (toż po niem.).

19775. Kaulfuss J. S. Ph., Wiadomość o szkole pańskiej założonej w Poznaniu r. 1813.

Seminaryum duchowne, zob. Nr. 12971.

19776. Popis w szkołach depart. Toruńskich, Toruń 1811 (zawiera: Niektóre uwagi nad popisami szkół).

19777. Wykład nauk w szkołach Wąchockich, 1812.

19778. Na popis uczniów liceum warszawskiego, 1806—1815 (corocznie).

19779. Linde S. M., Mowy, *zob.* Nr. 5654, 5680, 5781.

19780. Bystrzycki J. G., Popis publiczny szkoły wojew. Warsz. XX. Pijarów, 1806 Warsz. 1811; — Kopczyński O. S. P., De Varsaviensi Convictu residente J. Serra, Vars. 1808; — Prażmowski A., Mowa na posiedz. publ. uczn. szkół depart. Pijarskich, Warsz. 1813; — Staszic St., Przemowa do uczniów u księży Pijarów, 1814.

19781. Ordinatio congregationis scholarum piarum in regno Poloniae, (Vars.) 1820.

19782. Programmat do publ. popisów uczniów szkoły wydz. Warsz., 1812.

19783. Joneman J., Mowa przy odnowieniu szkół narodowych w Wschowie, 1811, Szkoła polska, Poznań 1851.

19784. Na examen jeneralny kadetów chełmińskich, 1812, Bydgoszcz 1812.

19785. Frankowski J., O założeniu szkoły kaliskiej rycerskiej, Examen publ. w korpusie kadetów kaliskim, 1809—1815, *zob.* Nr. 17892; — Lipiński J., Katechizm dla korpusów kadeckich w r. 1813 wyd., Warsz. 1813.

19786. Na popis szkół ewangelickich podwydziałowych, Warsz. 1813, 1814, 1815.

19787. Güdemann M., Quellenschriften zur Gesch. des Unterrichts u. der Erziehung bei den deutschen Juden, Berlin 1891.

19788. Sbornik w polzu naczalnych szkol jewriejskich, por.: Kniazewycz M., Zap. Tow. Szewcz. 1897 XIX.

19789. Raczyński L., Wiązanie od szkoły ekonomicznej, *zob.* Nr. 4748.

19790. Gerlach, Uwagi nad niektóremi korzyściami szkół przemysłowych, Progr. szkoły w Bojanowie, Rawicz 1808.

19791. Historya szkoły strzeleckiej w Krakowie, Rozm., Krak. 1834.

19792. Szkoła organistów krajowych (doniesienie ks. Cybulskiego, rektora szkoły), Warsz. 1809.

19793. **Smoleński Wł.**, Szkoła orjentalna w Stambule za Stan. Aug., Kwart. hist. 1887.

19794. Falkowski J. X., O trudniących się uczeniem głuchoniemych od XVI. w., Rocz. tow. przyj. nauk. warsz. 1821 XIV.

D. Polacy w szkołach zagranicznych.

(Bolonia, Padwa; Niemcy; Francya).

19795. Polacy za granicą na naukach, Pam. galicyjski, Lwów 1821.

19796. **Malagola C.**, I Polacchi in Bologna, por.: T. Wierzbowski, Aten. 1882 III.

19797. **Windakiewicz St.**, Informacya o aktach Uniw. bolońskiego, Arch. do dziej. lit. Akad. VII., Odb. Krak. 1891.

R: Krček Fr., Kwart. hist. 1894.

19798. **Bersohn M.**, Studenci Polacy w uniwersytecie bolońskim w XVI. i XVII. w., Krak. cz. I. 1890, cz. II. 1894.

R: J. K., Kwart. hist. 1891: Ch., Muzeum 1894; Struszkiewicz W. J., Prz. powsz. 1895 I.; A., Tyg. ill. 1895 str. 88; Br. E., Tydzień, dod. do Kurj. lw. 1896 str. 47; a, Prz. tyg. 1896; Krček Fr., Kw. hist. 1896.

19799. Pfotenhauer, Schlesier auf der Universität Bologna, Ztschr. f. Gesch. Schles. 1894—1895 XXVIII—XXIX.

R: Krček Fr., Kwart. hist 1897.

19800. O Polakach w Bononii i Padwie, Bibl. warsz. 1853, Odb. Warsz. 1853.

19801. **Windakiewicz St.**, Metryka Nacyi polskiej w Padwie; Protokoły zgromadzeń Nacyi polskiej w Padwie; Statuta, Arch. dz. lit. Akad. VI., Odb. Krak. 1891; — Tenże, Materyały do historyi Polaków w Padwie, tamże t. VII., Odb. Krak. 1891; — Tenże, Padwa, studyum z dz. cyw. polskiej, Prz. polski 1899 I.

R: Kallenbach J., Kwart. hist. 1891; Buchnalski W., tamże 1893; Hahn W., tamże 1894; Prz. powsz. 1891 II.; Wl. Prokesch, Aten. 1891 I.

19802. Nehring Wł., Wiadomość o rękopisie gnieźnieńskim, zawierającym najdawniejsze statuta uniw. Padewskiego z r. 1301, Aten. 1891 III.

19803. Zamoyski J., De constitutionibus univ. gym. Patav., 1564; — Wysocki Alb.,

Statuta in gratiam univ. Patav. nationis Polonae ex vetusto codice sumptae, 1650 (DS.).

19804. Krzyżanowski V., Wspomnienia z Padwy, Krak. 1868.

19805. **Universitäts-Matrikeln**, hrsg. von Friedländer E., I. Frankfurt a. O. 1506–1811. Leipzig 1888–1891 t. 3; II. Greifswald 1456 bis 1700, Leipzig 1893 t. 2.

R: Wehrmann M., Kwart. hist. 1894 (podaje spis wyd. matrykuł w Niemczech).

19806. **Kallenbach J.**, Polacy w Bazylei, Arch. do dz. lit. Akad. VI., Odb. Krak. 1888.

R: Czarnik Br., Kwart. hist. 1889; Krček Fr., tamże 1893.

19807. **Karłowicz J.**, Polacy na wszechnicy Heidelberskiej XV.–XVII. w., Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1887 XV.

19808. **Danysz A.**, Młodzi Tuczyńscy w kol. Jezuickiem w Ingolstadzie, 1654–1659, Poznań 1899.

19809. **Kallenbach J.**, Polacy w Kolonii, Arch. do dz. lit. Akad. VI., Odb. Krak. 1890.

R: Korzeniowski J., Kwart. hist. 1891; Krček Fr., tamże 1893.

19810. Urkundenbuch d. Univ. Leipzig v. 1409–1555, hrsg. von Stubel, Leipzig 1879; — Die Matrikel der Univ. Leipzig, 1409–1559, hrsg. v. Erler, por. Liter. Centralbl. 1897 Nr. 42.

19811 **Tomkowicz St.**, Metrica nationis polonicae univ. Lipsiensis, 1409–1600, Arch. lit. Akad. II., Odb. Krak. 1881; — Tenże, Polacy w uniw. lipskim w XV. i XVI. w., Prz. polski 1881 II.

19812. Müller T., Die preussische Nation an der Universität Leipzig (są tam Polonica), N. Jahrbücher f. Philol. u. Pädag. 1894 CL.

19813. Hylas aus Latusia lustiger Schauplatz d. Studiosen der poln. Nation in Leipzig gewidmet, Hamb. 1650 DS.

19814. **Perlbach M.**, Prussia scholastica, *zob.* Nr. 19334; — Hipler F, Die ermländ. Studenten zu Königsberg, *zob.* Nr. 19380.

19815. Die an der Univ. Köln immatriculirten Livländer, Sitzungsb. estn. Ges. 1873; — Beziehungen zur Univ. Rostock, Inland 1855 Nr. 44; — Buchholtz, Die Livländer an der Univ. Leyden, Sitzungsb. d. Ges. f. Gesch. 1875; — Verzeichniss d. Liv- u. Estländer, welche in d. J. 1710–1766 in Halle, Wittenberg, Rostock, Göthingen, Königsberg, Leipzig u. Jena studirt haben, Eckhards Livl. im XVIII. Jahr. I.. Beil. II. str. 541-579; — Seraphim A., Verzeichnis der Liv-, Est- u. Kurländer auf der Uniwersität Greifswald, I. 1457–1645, Sitzungsb. d. Ges. f. Gesch. d. Ostseeprov. Russlands 1895 str. 43-54; — Perlbach M, Die livländ. Baccalaurei und Magistri in der Artistenfacultät zu Erfurt, tamże 1897–1898; — Otto G., Die Balten auf der Universität Rostock, 1611–1694, Sitzungsb. d. kurl. Ges. 1897; — Tenże, Die Balten auf der Univ. Giesen, tamże 1897.

Zob. Nr. 2728.

19816. Mniszek S., Ladislao Sigism. III. filio Oratio in Navarrae gymnasio Parisiis, Tractatus pacis, 1604 (E. VIII.) DS.

19817. Parisiensis universitatis acta et decreta, Crac. 1740 DS.

Zob. Nr. 2143.

Szkoła w Luneville, zob. Nr. 19449.

Wyjazdy synów magnackich, zob. Nr. 19846–19850, 19866.

E. Literatura pedagogiczna. Podręczniki szkolne.

19818. Trzaskowski B., Którzy byli najznakomitsi pedagogowie polscy i jakie są ich najcelniejsze dzieła, Szkoła 1895.

19819. **Helisabeta**, De institutione regni pueri, *zob.* Nr. 6888–6889; — Chmielowski P., Pierwsza w Polsce książka o wychowaniu, Bluszcz warsz. 1879.

19820. Opusculum de arte memorativa, Crac. 1504 DS.

19821. Plutarchus Chaeronensis, De liberis educandis libellus cum G. Lignicensis praefatione, Crac. 1514, 1528, 1536, 1544, 1550, 1564 DS.

19822. Moscellanus P., Paedologa in puerorum usum conscripta, Crac. 1521; Toż, una cum scholiis, dialogi XXXVII., dialogi Chr. Hegendorfini, Crac. 1527, 1538; Toż, per autorem recognita et aucta, per Fr. Mymerum Sylesium scholiis marginalibus illustrata, Crac. b r. (DS.).

19823. Roterodamus E., De ratione studii lib. aur., Crac. 1519, 1527; — Tenże, De civitate morum puerilium libellus, Crac. 1540,

1548; po pol.: Dworstwo obyczajów dobrych (przekład S. Klonowicza), Krak. 1604, 1614, 1674, 1675 (DS.).

19824. Różność Fortuny, Cnoty, w historyi o niektórym młodzieńcu ukazana, w której jest wypisan żywot świetski a zwłaszcza żywot dworski, Krak. 1524 DS.

19825. Hegendorfinus, De recta studendi ratione, Crac. 1530; — Tenże, De educandis pueris (DS.), *zob.* Nr. 7038.

19826. Borbonius N., Paedagogium seu morum puerilium praecepta, cum schol. Oreandri, Crac. 1542 DS.

19827. Schottenius H. H., Vita honesta sive virtutis, quomodo quisque vivere debeat omni aetate, Crac. 1541, 1543, 1549, 1555; Toż po łac. i po pol. w przekł. Klonowicza (?) p. t.: O cnocie abo żywocie człowiekowi przystojnym, Krak. 1631 (DS.).

19828. Illicinus P., Oratio de homine et disciplinis, Crac. 1549 DS.

19829. **Leciejewski J.**, Zapatrywania Mikołaja Reya z Nagłowiec na wychowanie, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1898 XXIV.

19830. **Chmielowski P.**, Lat dziesięć z dziejów wych. w Polsce w XVI. wieku (J. Glaber z Kobylina, Marycki, Modrzewski, Herbest, Lorichius, E. Gliczner), Bluszcz 1877.

R: Prz. kryt. 1877.

19831. **Modrzewski A. Fr.**, Comment. de republica emendanda, *zob.* Nr. 7133–7146.

19832. **Maricius S.**, De scholis seu Academiis, Crac. 1551, *zob.* Nr. 7147–7148; — Węclewski S. Maritius, ein Beitrag z. Culturgeschichte Polens, Spraw. kat. gimn. w Chełmnie 1863 i 1867.

19833. **Gliczner E.**, Książki o wychowaniu dzieci, Krak. 1558, 1580 DS.; Toż, wyd. W. Wisłocki, Krak. 1876.

R: Prz. kryt. 1876.

19834. Maciejowski W. A., Jak u nas w XVI. w. syna prowadzili (wyciąg z Glicznera), Bibl. war. 1841.

19835. **Kleinwächter H.**, Zum Lebensgang und zur Charakteristik Erasmus Glicznera, Ztschr. d. Ges. f. Prov. Posen 1898 XIII.

19836. Vergerius P. P., Pro alendis et educ. chr. pueris, *zob.* Nr. 7210.

19837. Lorichius, Księgi o wychow. p. Koszuckiego, Krak. 1558 (przedmowa z r. 1555) DS.

19838. Herbest B. N., Cracoviensis scholae institutio, ex qua omnes scholarum rectores, omnes etiam paedagogi, rectam informandis pueris methodum petere possunt, Crac. 1559 DS.

19839. **Kwiatkowski M.**, O poczciwem wychowaniu dziatek, wyd. Celichowski, 1564, *zob.* Nr. 18582.

19840. Placotenius J. (Dantiscanus), Schola, Frankof. 1566 (ded. miastu Elblągowi).

19841. Bretschneider J., Libell. de scholis latinis 1564 DS.

19842. Ramułt J. z Zabłojca, Compendiosa instituendorum nobilium liberorum ratio, Crac. 1576 DS.

19843. Sturmius, Epist. ad illustr. principem Alexandrum ducem Slucensem de educatione principum, Argent. 1581; Camerarius J., Disciplina puerorum item praecepta vitae, Dantisci 1586; Pistorius, Ordo studiorum, 1594 (nauki i szkoły); Frisius Gasp., Orationes de scholis, 1594 (DS.).

Wereszczyński J., zob. Nr. 7582.

19844. Palczowski P., Tractatus de ratione instituendi hominis nobilis etc., Crac. 1608 (DS ?).

19845. Firley J., Epistola ad filium, *zob* Nr. 3137.

19846. **Sokołowski A.**, Kartka z dziejów wychowania w Polsce w XVII. i XVIII. w., Muzeum 1886.

R: W. C., Kwart. hist. 1887.

19847. **Danysz A.**, Kartka z dziejów wychowania w Polsce, Jana Rybińskiego podróż naukowa za granicę w latach 1616–1623, Szkoła 1898 Nr. 29.

19848. **Sobieski J.**, Instrukcya dana panu Orchowskiemu ze strony synów, *zob.* Nr. 3825; — Leniek J., Lata szkolne króla Jana Sobieskiego, Krak. 1888 (Odb. ze Świata); — Danysz A., Instrukcye wychowawcze Jakóba Sobieskiego, Poznań 1899, *zob.* Nr. 18508.

19849. **Czermak W.**, Młodość Jerzego Lubomirskiego, Kwart. hist. 1894; — Tenże, Listy ojca do dzieci (z czasów szkolnych Aleksandra i Jerzego Lubomirskich), Gaz. lw. 1886 Nr 169.

19850. **Bobowski M.**, Wychowanie panicza polskiego za granicą w w. XVII. (1639 do 1641), Bibl. warsz. 1886 III.

19851. Węgierski A., Minerva Athenae h. e. dissertatio Baranoviae, 1629 DS.

19852. Pobudka do nabywania nauk wyzwolonych, Lwów 1632; Szkolna mizerya w dyalog zebrana, 1643 (DS.).

19853. Siemek G., Civis bonus, Crac. 1632 DS.

19854. **Komeński J. A.**, Opera didactica, Amsterd. 1657 I.—IV. (cz. I. zawiera: ea quae didactico in studio ab a. 1627 ad 1642 acta erant, potissimum in Polonia; cz. II.: quae ab a. 1642 ad 1650 Elbingae); — Tenże, De sermonis latini studio, Lesnae 1638; — Tenże, Latinitatis schola triclassis, Amsterd. 1657; — Tenże, Pansophiae prodromus, Lond. 1639 (po niem.: Grosse Unterrichtslehre, von

J. Beeger u. Fr. Joubek, 3. ed. Leipzig 1874; po czesku: Nejnovější metoda jazyků, Dědaktíka veliká, Unum necessarium, Věděti, čeho komů třeba v životě a na smrti a po smrti, přel. J. Smaha, v Rychnově, por.: Čas. česk. mus. 1876, 1877, 1885, 1891, 1899 i Komensky's Correspondenz, por.: Novák, Arch. f. slav. Philol. 1898 XX.) (DS.).

19855. **Kvaczala J.**, Johann Amos Comenius, Leipzig 1892; — Vrbka A., Leben und Schicksale d. J. A. Comenius, Znaim 1892; - Kayser W. J., Comenius, sein Leben und seine Werke, Hannover 1892 3 ed; — Grundig F., J. A. Comenius, Gotha 1892; — Zechlin, J. A. Comenius, Hamburg 1892; — Hummel Fr., J. A. Comenius, Berlin 1892; — Urbka A., Leben u. Schicksale des J. A. Comenius, Znaim 1892; — Nebe A., J. A. Comenius, Samml. pädag. Vorträge, Bielefeld 1890; — Pappenheim E., J. A. Comenius, Denkrede, Berlin 1892; — Andreae C., J. A. Comenius und seine pädagog. Bedeutung, Mntschr.: Neue Bahnen, hrsg. v. J. Meyer. 1892; — Müller W., Comenius, ein Systematiker in der Pädagogik, w: Rein. Pädagog. Studien N. F. I.; — Novak J., Usudek Jana Amos Komenského o literatuře staroklass., Časop. mat. kral. česk. 1897.

19856. **Pappenheim E.**, Johann Amos Comenius (Die Klassiker d. Pädagogik t. XVIII.), Langensalza 1898.

19857. **Nesemann**, Ein Denkmal des J. A. Comenius in Lissa, Lissa 1898.

19858. **Danysz A.**, Jan Amos Komeński, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1899 XXV.; — Tenże, Komeński nauczył się po polsku, Szkoła 1898 Nr. 14.

R: Pechnik A. ks., Prz. powsz. 1899 II.

19859. K. M., Jan Amos Komeński, Oświata, Poznań 1866 s. III.; Smaha J., Zkáza Lešna, Česká škola 1890 Nr. 24—27; Glasser, Komenskij J. A., życiorys, por: Kwart hist. 1891 str. 928; Krček Fr., Jan Amos Comenius, Szkoła 1892 Nr. 14; Grabowski Br., Jan Amos Komeński, Niwa 1892 Nr. 7—12; B. H., J. A. Komeniusz, Muzeum 1892; Karwowski St., Jan Amos Komeniusz, Biesiada lit. 1892.

Por.: Pastrnek Fr., Bibliographische Übersicht, Berlin 1892 str. 240; Comenius-Blätter i Monatshefte der Comenius-Gesellschaft, Leipzig od r. 1892.

19860. Faretl, Honestus homo sive ars placendi ex gallico versa a C. Ogiński, Frankof. 1643 DS.

19861. Olizarovius A., De politica hominum societate libri tres. Dant. 1651 (str. 68 143: De educatione liberorum) DS.

Pastorius, zob. Nr. 19345.

19862. Guiglaris L., Szkoła prawdy. z włoskiego przez W. Sierakowskiego w Wenecyi r. p 1665 (!). Krak. 18?2.

Starowolski S., zob. Nr. 8347.

19863. Krzywogębski A., Chłopiec wyćwiczony chłopcem gnuśnym, dla ćwiczenia chłosty, Krak. 1630, 1759 DS.

19864. Skrzetuski J., Monitorium simplex ad correcturam vitae humanae, Thor. 1709 DS.

19865. Powinności życia domowego, z franc., Warsz. 1717, Wilno 1752, Lublin 1793 DS.

19866. Mniszech J., Instrukcya Jerzemu Mniszchowi do cudzych krajów, *zob.* Nr. 4684.

Garczyński S., zob. Nr. 9243.

Chetardie, zob. Nr. 18694.

19867. Faciolati J., Młody kawaler. z włosk. przez ks. M. J. Lubieńskiego, Krak. 1752 DS.

19868. Tarnowski J., Rozmowa filozofa z politykiem o trojakiem w Polsce młodzi wychowaniu, Warsz. 1756 (autorem jest właściwie Fr. Bohomolec) DS.

19869. Pyrrhus de Varille, Lettre sur l'éducation, *zob.* Nr. 9233.

19870. Kaliszewski C. X., Rozmowa o celu i edukacyi końcu, *zob.* Nr. 9233.

19871. Kłossowicz W., Instrukcya względem pryncypalniejszych punktów religii, obyczajów itd., Supraśl 1758 DS.

19872. Lambert de, Zdania i myśli. z franc, Warsz. 1761, 1765 (zawiera: Przestrogi dla syna i t. p.).

19873. **Świątkowski M.**, Prodromus Polonus eruditae veritatis seu tractatus de dignitate et utilitate scientiarum, Berol. et Vratisl. 1765 (od str. 213: De scholis) DS.

19874. Gobinet K., Nauka o nabywaniu cnoty w młodości, przetł M. Nafalski S. P., Warsz. 1768, 1769, 1778, 1792; — Rollin K., Sposób uczenia i uczenia się. z franc. W. Szylarski, Lwów 1769; — Tenże, Uwagi, *zob.* Nr. 9446; — Tenże, O domowem ćwiczeniu dzieci w naukach, przez ks. A. Tołoczkę, Wilno 1784 (DS.).

19875. Linowski Z., Sposób postępowania sobie cnotliwie w 22 mowach dla młodych kawalerów, Warsz. 1770; Włyński Z. A., Korzyść zabawy szkolnej, Krak. 1770 (DS.).

19876. List przyjaciela do nauczycieli szkół, 1770, *zob.* Nr. 9397.

19877. **Koppens R.**, Ze studyów nad znaczeniem czasopisma Monitor w drugiej połowie XVIII. w., Spraw. gimn. OO. Jezuitów w Bąkowicach 1895.

19878. Pawluskiewicz J., Scire tuum czyli niektóre uwagi powinności szkolnych, Krak. 1771 DS.

19879. Obrona nauki, Zabawy przyj. i pożyt., Warsz. 1772 DS.

19880. Kamieński A., Przyjaźń patryotyczna, z franc., Warsz. 1772; — Tenże, Edukacya obywatelska, *zob.* Nr. 9446.

19881. **Popławski A.**, Zbiór niektórych materyi politycznych, Warsz. 1774 (str. 119—168: Jakie nauki należałoby dawać kmiotkom); — Tenże, O edukacyi obywatelskiej, *zob.* Nr. 9446.

19882. Witoszyński J. ks., Napomnienie na piśmie dane od ojca synowi, z Gellerta przetł., Warsz. 1774; Tenże, Kazanie o powinnościach młodego wieku, War. b. r. (DS.).

19883. Ballexserd J., Sposób fizycznego wychowania dzieci, z franc., Warsz. i Lwów 1774 DS.

19884. **Piramowicz G.**, *zob.* Nr. 9719 i 19492; — Dmochowski Fr., Wiad. o życiu i pismach Grzegorza Piramowicza, Pam. war. 1803; Toż w: Pismach, 1826 cz. II.; — Kuliczkowski A., Grzegorz Piramowicz, ustęp z dziejów dydaktyki polskiej, Szkoła, Lwów 1869; — Parasiewicz S., O życiu i pismach G. Piramowicza, tamże 1879.

19885. **Bieliński Fr.**, Sposób edukacyi w XV. listach, *zob.* Nr. 9446.

19886. Sikorski K. ks., Mowy moralne, Warsz 1776; Mowa, co pożyteczniejsze jest, czy ludzi, czy księgi znać, Zabawy przyj. i pożyt., Warsz. 1776 (DS.).

19887. Rydulski P. J. C., Lectio certa prodest, Crac. 1777 DS.

19888. Krajewski M., Gry nauk. dla dzieci służące do ułatwienia edukacyi, Krak. 1777 DS.

19889. Gruszczyński W. X., Ekonomia dobrych obyczajów, Berdyczów 1777; — Le Noble, Szkoła świata albo nauka ojca dana synowi, z franc. przez M. Ducialskiego Rudominę, Krak. 1778 t. 3 (DS.).

19890. Locke, Książka o edukacyi dzieci, z franc. ks. Edm. Truskolawski, War. 1781, 1801; — Kossakowski J. N., Przyjaciel młodych, dzieło o eduk., z franc., Warsz. 1781 t. 2 (DS.).

19891. **Czartoryski A.**, Kopija listu pana Doświadczyńskiego do przyjaciela radzącego się względem wyprawienia dzieci do cudzych krajów, Warsz. 1778; Drugi list, 1781; Listy, 1782; — Żmigrodzki M., Zasady pedagogiczne ks. A. Czartoryskiego, Przew. nauk. lit. 1885.

19892. Walewska T., Ostatnie słowa konającego ojca do syna i list umierającej matki do córki, z franc., Krak. 1783, 1785 DS., Wilno 1817.

19893. Młodość bez uwagi pragnąca użyć wolności, Warsz. 1783 DS.

Moszyński, zob. Nr. 18697.

19894. Sposób zaszczepiania w dzieciach obyczajów i nauk, Krak 1784 DS.

19895. Baudory, Dzieła dla szlachetnej młodzieży wielce użyteczne, z franc. ks. Ładowski S. P., Lublin 1785 DS.

19896. Bogusławski J., O doskonałem prawodawstwie (czyli o pożytkach wydoskonalonej edukacyi narodowej), Warsz. 1786 DS.

19897. Byszewska, O edukacyi fizycznej i moralnej płci żeńskiej, z franc., Warsz. 1789 DS.

19898. Fijałkowski M., Dysertacye o publ. edukacyi porównanej z prywatną, Krak. 1789 DS.

19899. Szkoła szczęśliwości czyli obraz cnót, dzieło użyteczne w edukacyi młodzi, z franc. K. K., Warsz. 1789, 1792 DS.

19900. Karpiński F., Zdanie o ćwiczeniu młodzieży, z dzieła: Rozmowy Platona z uczniami, Szkoła polska, Poznań 1851.

Śniadecki J., zob. Nr. 5227.

19901. **Skórski A.**, Jan Śniadecki na polu pedagogicznem, Muzeum 1892, Odb Lwów 1892.

R: K. S., Prz. powsz. 1893 IV.

19902. Nusbaumowa R., J. Śniadecki i H. Spenzer jako pedagogowie, Kosmos 1897 XI.

R: Majchrowicz Fr., Muzeum 1898.

19903. **Kołłątaj H.**, Listy, *zob.* Nr. 5303 i 19097.

19904. Czohron S., Uwagi moralne gruntujące się na prawie natury i religii, Krak. 1782; Feule J., Reflexions sur l'éducation, Leopol 1784 (DS.).

19905. Chesterfield, Sztuka szczęśliwego życia, z franc., Krak. 1784 DS.

19906. Mędrek lingwista, czyli zdanie o szacunku i nabyciu potrzebnem uczonych języków, Sandomierz 1786 DS.

19907. Ładowski R., O nabywanie sobie i narodowi sławy nauk listów VIII., Lublin 1788 DS.

19908. Puszet J. de Puget ks., O uszczęśliwieniu narodów, War. 1788—1789 t. 2; — Tenże, Przyzwoity i stosowny do szczęśliwego życia myślenia sposób, War. 1796 (DS.).

19909. Meza T., Wychowanie ciała i duszy dzieci, z franc., Krak. 1790 DS.

19910. Prokopczyc M., Sposób nowy najłatwiejszy pisania i czytania, Krak. 1790 DS.

19911. Sołtykowicz J., Wywód o skutecznym sposobie zaprowadzenia i ugruntowania dobrych obyczajów, Krak. 1792 DS.

19912. Morski, Myśli o potrzebie i sposobie przysposobienia młodzieży do służby dyplomatycznej, Warsz. 1792 DS.

19913. Wichert M. J., Nauka dla młodzi, jak mają urządzać swe życie, Łowicz 1792 DS.

19914. Skrzetuski J. K., Prawidła nauki obyczajów do pojęcia uczącej się młodzi, Warsz. 1793 DS.

Zob. Nr. 18591 i 18744.

19915. Żydowski J., O szkodliwej wolności młodzieży, b. r. (E.) DS.

19916. **Czacki T.**, Mowy, listy i t. d., *zob.* Nr. 19684 –19709.

19917. Dampmartin, Rysy planu edukacyi, z franc. J. Nowicki, Krak. 1800; Toż p. t.: Wyobrażenia o kształceniu rozumu i serca, Krak. 1804.

19918. **Śniadecki Jędrz.**, O fizycznem wychowaniu dzieci, Dz. wil. 1805, War., Wrocł. 1840, wyd. w: Turowskiego Bibl. pol. 1855, także: Wilno 1857, Poznań 1867.

19919. **Surowiecki W.**, List do przyjaciela o wadach edukacyi młodzieży polskiej, Warsz. 1806, 1807.

19920. Szaniawski J. K., Rady przyjacielskie młodemu czcicielowi nauk i filozofii, Warsz. 1805.

19921. Mostowski J., Rozbiór sposobu uczenia Pestalozzego, Dz. wil. 1806; — Chavannes, Wykład metody elementarnej Pestalozzego, z franc. Marcinkowski, Wilno 1808.

19922. Świrszczewski J., Sposób kształcenia umysłu i serca, Wilno 1807; — Wandelaincourt M., Szkoła cnoty i grzeczności, Wrocław 1809.

19923. Sierakowski S., Podanie do uniw. Jag. tyczące się metody Lankastra, b. r. (ok. 1810) *zob.* Nr. 19536; — Układ Tow. petersburskiego urządzenia szkół według Bela i Lankastra, Grodno b. r.

19924. Rakowiecki J B., List do matki troskliwej o dobre wychowanie syna, Warsz. 1811; — Włodek I., O naukach wyzwolonych (wyjątki), Wrocław 1814.

19925. Staël-Holstein, Jak wiele nauka języków wpływa na rozwinięcie władz umysłowych w dzieciach, Dz. wil. 1815.

O wychowaniu niewiast w Polsce, zob. Nr. 18748—18800.

19926. **Karbowiak A.**, Zestawienie i ocena treści najstarszej naszej książki szkolnej, Szkoła 1898 Nr. 23 24.

19927. **Świechło W.**, Pierwsze elementarze polskie a elementarz najnowszy, Szkoła 1891 str. 178.

19928. **Karbowiak A.**, O książkach elementarnych Komisyi edukacyi nar., *zob.* Nr. 19472.

Zob. Nr. 19596.

19929. Udziela S., Program książki do czytania dla szkół elementarnych przez Izbę edukacyjną Księstwa warsz., Szkoła 1892 Nr. 24.

Podręczniki szkolne najdawniejsze, por.: Łukaszewicza Hist. szkół t. I. str. 83 i Karbowiaka Dzieje wychowania i szkół, t. I., Później zestawił Al. Semkowicz w rękopisie bibl. Uniw. lw. w r. 1894 (por. Karbowiak, Kwart. hist. 1898), wedle spisu tego, chociaż niezupełnego, podano następujące zestawienie.

19930. **Religia.** Perla aurea ad Sacram Hist. Gymn. Opaliniano Sierakoviensi, anno 1650; — Eutropii Breviarium Romanae hist. rec. Cellarius, ed. IV. Jenae 1726; - Bellarminus, Christ. doctrinae explicatio, Posonii 1742; — Kamieński, Excerpta sacrae historiae ex Sulpicio Severo ad usum iuventutis, Vars. 1771; — Fleury, Zebranie hist. kość., tłóm. M. Prokopowicz, Krak. 1786; — Katechizm hist. większy, z franc. ks. Bielski (na klasę III., IV.), Warsz. 1812; — Bellarmin R. Fr., Nauka chrześcijańska, Krak. 1775, 1781, Wilno 1790; — Wstęp do hist. kość. przez kleryków semin. wileńskiego, Wilno 1775; — Tierard J., Zebranie nauk chrześc., z franc. D. Pilchowski, Wilno 1776; — Le Maitre, Hist. S. i N. Test., z franc. Załuski A., Warsz. 1776, 1780, 1782; — Katechizm większy, z łac., Królewiec 1776; — Nauki katech., Berdyczów 1779; — Bossuet J. B., Wykład wiary, tłóm. R. Skrzynecki, Warsz. 1781; — Wichert, Nauki katechizmowe, Kalisz 1781; — Nauka chrześc, War. 1783; — Wielopolska, Katechizm, z franc., Krak. 1785; — Kopczyński O., Zbiór nauki chrześc., Warsz. 1786; — Bielski Sz., Hist. N. Testamentu, Warsz. 1793 1794; — Zbiór hist. Izrael., Warsz. 1793; — Chojnacki D., Catechesis, Krak. 1793 (DS.).

19931. **Moralna nauka** dla szkół narod. na klasę I. i II., War. 1778, Wilno 1785, Krak. 1787, 1789; Toż na klasę III., Krak. 1787, Wilno 1780, 1790 (autor: Popławski A.); — Skrzetuski J. A., Prawidła początkowe nauki obyczajów, Warsz. 1793; — Początki nauki moralnej, Wilno 1792; — Elementa puerilis institutionis, Crac. 1793; — Czartoryski A., Katechizm, *zob.* Nr. 16810 (DS.).

19932. **Filozofia.** Auctor causarum, Crac. 1503; — Theoremata seu propositiones autoris causarum, Crac. 1507; — Albertus de intellectu, Crac. 1504; — Alberti Magni philosophiae nat., Isagoge 1516; — Glogoviensis J., Questiones in libros Priorum elenchorum Aristotelis, Crac. 1511; Argumentum in libros Porphirii, 1504, 1516; Completus, 1507, 1511; Exercitium secundae partis Alexandri, Crac. 1504, 1510, 1517, 1518; Exercitium novae Logice, Crac. 1499, 1510, 1511; Exercitium in octo libros Aristotelis, Crac. 1510; Questiones, 1501, 1504, 1510, 1519; Exercitium Veteris Artis, Crac. 1503, 1504, 1517; Exercitium super tractatus log. P. Hispani, 1500, 1517, por.: E. w. XVI., *zob. Literatura;* — Leonardi Aretini in moralem disciplinam introductio, Crac. 1511; — Stobnicensis J., Parvulus philosophie naturalis ad intentionem Scoti, Crac. 1507, 1513; — Tenże, Generalis doctrina, Crac. 1519; — Stapulensis J., Utilissima introductio in libros de Anima Aristotelis, Crac. 1510, 1522; — Tenże, Introductio in physicam paraphrasim, Argent. 1514, Basilea 1516, Crac.

1517; — Michael de Vratislavia, Introductorium dialectice, Crac. 1509, 1515, 1522; — Exercitium phisicorum exercitari solitum per facultatis artium decanum studii Crac., Crac. 1510; — Introductio in doctrinam doctoris subtilis, Crac. 1512, 1515, 1519; — Trium librorum de Anima Aristotelis expositio, 1513; — Tractatus Petri de Elica, Crac. 1524; — Coxus L., Method. humanior., Crac. 1526; — Examen compendiosum, Crac. 1529; — Gorscii Jacobi Comment. Artis dialecticae, Lipsiae b. r.; — Aurimontanus H., In dialecticam Aristotelis, Crac. 1547; In phisicam Aristotelis, Crac. 1548; Moralis philosophiae epitome, Crac. 1549; — Morawski J., Totius philosophiae principia, Posn. 1666, 1682; — Tylkowski, Philosophia curiosa, Crac. 1669; — Chrościkowski ks., Filozofia chrześcijańska, Warsz. 1766; — Narbutt K., Logika, Wilno 1769, 1775, 1782, 1791; Locke J., Logika, Krak. 1784; — Condillac St., Loica, przeł. J. Znoski, 2. ed. Wilno 1808 (DS.).

19933. **Grammatyka.** Doctrinale puerorum Alexandri Galiici, Crac. 1500, 1517; Toż, Prima pars doctrinalis, per Glogoviensem, Lipsiae 1525; Nova ed. przez Reichlinga D.: Das Doctrinale des Alexander Villa-Dei (MM. Germ. paed. t. XII.); — Elementa puerilis institutionis, b. r.; — Donati Methodus scholiis D. Henrici Glareani illustrata (wiele wydań, Crac. 1572); — Tenże, Grammatici elementa una cum explicatione polonica (wiele wydań od XVI. w. do 1778 r., por.: Nehring W., Eine unbekannte Herausgabe des Donatus mit poln. Übers., Arch. f. sl. Phil., Berlin 1881 V.); — Tenże, De octo part., Crac. 1505, 1515, 1520, 1525, 1539, 1560, *zob. Literatura*; — Tenże, Elementa, cum trad. polonica, ed. F. Mymer, 1583; — Glogoviensis J., Donatus major, Argent. 1515; Donati minoris de octo partibus interpretatio, Crac. 1503, 1509, 1510, 1516, 1524; — Corvinus Laur., Latinum idioma, 1506, 1513; — Tenże, Hortulus elegantiarum, Crac. 1502, 1518; — J. de Stobnicza, Gen. doctrina, b. r.; — Guglinger impressus, Crac. 1525; - Zaborowski, Rudimenta grammat., Crac. 1529; — Honter J. Coronensis, De Grammatica libri duo, Crac. 1532 (wiele wyd.); — Syntaxis Joannis Cervi Tucholiensis (Aelii Donati de barbarismo libellus. Antonii Mancinelli Veliterni de varia constructione thesaurus), Crac. 1533; — Grammaticae opus novum, 1534; — Melanchtonis Ph. Syntaxis, Crac. 1549; — Roterodami E. de constructione libellus, Crac. 1548, 1554; — Alberti Basaei Scebresinensis observationum grammaticarum libri quinque, Crac. 1567; — Alvari E. e S. J. de Institutione grammatica libri, Posn. 1577, 1586, Vilnae 1592 (wiele wydań); — Ursini Leopol. Methodicae grammaticae libri quatuor, Leopol. 1592, Zamosci 1640, 1698; — Piotrowski L., Grammaticarum institutionum libri IV. pro usu schol. Novodvorscianarum, Crac. b. r., Zamosci b. r. (Viennae 1669) [Estreicher T., Ćwiczenia pisemne łacińskie z pocz. XVII. w., Muzeum 1897 (por.: Szomek B., Kwart. hist. 1898)]; — Malicki Barth., Grammatica latino-polonica, Crac. 1699; — Grammatyka łacińska dla wygody uczących się w szkołach pobożnych, Warsz. 1770, 1772; — Kopczyński, Grammatyka łac. dla szkół narod. na klasę I., War. 1778; — Piotrowski, Decem tabellae ad facile addiscendum idioma latinum, Crac. 1793; — Rudimenta linguae **graecae** ex primo libro Institutionum Jacobi Gretseri S. J., editio poster, Crac. b. r.; — Elementa grammaticae graecae septem tabulis comprehensa, Crac. b. r.; — Compendiaria graecae grammatices institutio, in usum Seminarii Patavini, Tyrnavia 1756; — Nicolai Clenardi meditationes in artem grammaticam, Crac. 1790; — Przybylski, Początki języka greckiego, Krak. 1792; — Żukowski, Początki języka greckiego, Wilno 1809; — Zaborowski St., **Orthografia (polska)**, Crac. 1526; — Abecadło polskie, Gdańsk 1528; — Henrichmann, Grammatica polonica, b. r. (około r. 1531—1532); — Nauka krótka ku czytaniu pisma polskiego, Królewiec (?) 1570 (?) (Autogr. w 20 egzempl. r. 1880 w Krakowie podług uszkodzonego egz. Bibl. Jag.); — Dudziński M. X., Zbiór rzeczy do wydoskonalenia się w oyczystym języku, Wilno 1776; — Kopczyński, Gramatyka dla szkół narodowych na klasę I., Warsz. 1778; Toż na klasę II, 1780; Toż na klasę III., 1783 (kilka wydań każdej); — Tenże, Układ grammatyki (wyciąg), Warsz. 1785; — Nowaczyński T., O prozodyi i harmonii języka polskiego, Warsz. 1781; — Golański F., O wymowie i poezyi, War. 1788; — Szumski, Dokładna nauka języka i stylu polskiego, Poznań 1809; — Bohdanowicz - Dworzecki, Gram. jęz. polskiego według Kopczyńskiego, Wilno i Warsz. 1813 (DS.), *zob. Literatura*.

19934. Manualik do nauczenia się języka polskiego, Wrocław 1795; Bucki N., Kurzgefasste Anweisung der polnischen Sprache, für Anfänger, Berlin 1792, 1799; Trąbczyński ks., Grammaire de la langue polonaise, Warsz. 1778, 1793; Principes de la langue polonaise, b. r.; Siemiginowski M., Polskaja gramatyka, Kijów 1791 (DS.).

19935. Mesgnien Fr., Grammatica gallica (**francuska**), Dant. 1649; — Stylla Ad., Grammatica gallica in usum iuventutis, Crac. 1675; — Malicki, Klucz do języka francuskiego, Krak. 1700; — Tenże, Lexykon francusko-polski, Krak. 1701; — Grammatyka francusko-polska, Warsz 1750; — Buszydłowski, Grammatica gallica, Crac. 1753; — Nouvelle méthode pour apprendre la langue française a. u. donnée par les Réligieuses de la Vis St. Marie de Lublin, t. I., Lublin 1755; — Grammatica gallica S. P., Crac. 1758, 1770; — Nomenclator quatuor linguarum, gallicae, polon., germ. et latinae, Vars.

I. 1763, II. 1765; — Nova Methodus discendi linguam gallicam in usum juventutis univ. Leopoliensis S. J., Leopol 1765; — Trotz, Dictionnaire franç.-allemand et polon., Lipsc. I. 1771, II. 1772, III. 1779; — Grammatyka franc.-polska, Warsz. S. P. 1772; — Grammatyka franc., Krak. 1784; — Wstęp do użycia języków franc. i pol., War. 1796; — Collectio vocum ad usum iuventutis Coll. S. P., Vars. 1800; — Stylla A., Grammatica polono-italica, Krak. 1675; — Grammatyka języka włoskiego, Warsz. 1782; — Röter J., Schlüssel zur poln. und deutschen Sprache, Wrocław 1616; — Nagel M. J., Grammatica Germanica, Crac. 1714; — Porta ad germ. linguam, Sandom. S. J. 1735; — Trotz-Moszczeński, Deutsches und poln. Wörterbuch, Leipzig 1772; — Grammatica germanica, auctore J. N. Potitt ad usum polon. iuvent., Crac. 1775; — Gottschid, Grammatyka niemiecka, Warsz. 1787, 1795; — Wohlfeil, Anleitung zur deutschen Sprachlehre, Lemberg 1795; — Butowski, Grammatyka języka rossyjskiego dla młodzi polskiej w gimn. wołyńskiem, Poczajów 1809 (DS.).

Por.: Karbowiak A., O książkach elementarnych (zob. Nr. 19472).

19936. **Dictionarium** trium linguarum: latine, teutonice, boemice, potiora vocabula continens (Orzeł polski, herb Litwy i Krakowa), Viennae 1513; — Dictionarius Joannis Murmellii germ.-pol., Crac. 1528, 1541, 1550; — Diccionarius latine-germano-polon. et ungarice (Joann. Sylv. Pannonius ad Mich. Getzki), Crac. 1531; — Maczinsky J., Lexicon latino-polonicum, Regiom. 1564; — Cnapii Gr. Thesaurus latino-polono-graecus, Crac. 1621, 1643 (wiele wydań); — Synonima seu dictionarium polono-latinum ex Thesauro Gr. Cnapii S J. collectum, ed. VII., Crac. 1669 (wiele wydań); — Słownik polsko-łaciński ze skarbu ks. Knapiusza S. J., przez M. Ben. Woronowskiego S. J., Kalisz I. 1769, II. 1787; — Szyrwid C., Dictionarium trium linguarum (pol.-łac.-lit.), Vilnae 1713; — Supellex latinitatis ex Phraseologia P. Fr. Wagner S. J., Leopol. 1756, Polociae 1795; — Patelski, Polonica interpretatio vocum latinarum et graecarum in gramm. M. L. Piotrovii contentarum, Crac. 1757; — Dictionarium latino-polonicum, Crac. 1784 (DS.).

19937. **Wypisy.** Sententiae veterium poetarum per locos communes digestae, Crac. 1536; — Auctorum praelegendorum in schola rhetorices per prov. Pol. S. J., annus tertius, Calissii 1745; — Selecta latini sermonis exemplaria coll. P. Chompré, Paris 1751, 1752; — Epistolae selectae Ciceronis, Plinii, Bembi etc., Senecae ac Sabellici nonnullae, Vars. 1760; — Authorum triennalium in schola Syntaxeos per prov. Pol. S. J. praelegendorum, annus VI., Calissii 1764; — Wypisy z autorów klassycznych do nauk w szkołach narodowych stosowane, War. 1777, 1783; — Selecta litteraturae classicae exemplaria philologiae auditorum usui, Leopol. 1789; — Wypisy z autorów klassycznych stósowne do klassy pierwszej, 6. ed. Krak 1791 (DS.).

Wydania klasyków rzymskich i greckich w Polsce dla szkół, por.: E. Wiek XVI. i Bibliografii t. XI. i n.

19938. **Zwyczaje** staroż. Rzymian, Wilno 176?, Lwów 1774; — D'Arnay, Życie prywatne Rzymian, z franc., Warsz. 1765; — O obyczajach i zwyczajach ludu rzymskiego, Chełmno 1770; — Ramsey, Podróże Cyrusa, z franc., Warsz. 1770 t. 2; — Piramowicz G., Dykcyonaryusz starożytności dla szkół narodowych, Warsz. 1779, Połock 1807; — Szybiński X., Słownik mythologiczny, Warsz. 1784; — Wyborne zdania mężów sławnych, tłóm. M Perot P. D'Ablancourt z opisaniem strategemmatów i bitwów Greków i Rzymianów od Frontina napisanych, War. 1787; — Przybylski, Wieki uczonych starożytnych Greków i Rzymian, Krak. 1789 (DS.).

19939. **Retoryka-Poetyka.** Oratiuncule varie puerorum usui exposite. lat., germ., pol, Krak. 1527; — Francisci Philelfi breviores elegantioresque epistolae, Crac. 1505; — Donati Minoris de octo partibus, *zob.* Nr. 19932; — Esticampianus J. (Sumerfelt), Modus epistolandi, Crac. 1510, 1513, 1519; — Eckius V., De arte versificandi opusculum, Crac. 1515, 1521, 1539; — Erasmus, Opus de conscribendis epistolis, Crac. 1523; — Tenże, Absolutissimus de octo orationis partium, Crac. 1548; — Tucholiensis Cervus J., De declinatione, *zob.* Nr. 19933; — Hegendorffinus, Stichologia studiosis in Neacademia Posnaniensi dicata, Vitaebergae 1534; — Tenże, Compendiaria epistolarum ratio, Crac. 1537, *zob.* Nr. 19333; — Górski J., De periodis oratoriis, Crac. 1558; — Tenże, De generibus dicendi liber, Crac. 1559; — Aristotelis De arte rhetorica libri tres, Carolo Sigenio interprete, Crac. 1577, *zob.* Nr. 19332; — Romerius M. Ad. Stezicensis, De ratione eleg. scribendi ac loquendi, Crac. 1590; — Dionysii Halic. De collocatione verborum graece et latine, Simon Binovius rec., Zamosci 1602, 1604; — Bursius A., Dialectica Ciceronis, Zamosci 1604; — Kwiatkiewicz J, Phaenix rhetorum, 1672; — Tenże, Svada civilis, Calissii Coll. S. J. 1697; — Pisarski, Mowca polski, Kalisz 1676; — Kanon A., Lucubrationes oratoriae, Crac. 1676; — Decolonia D., De arte rhetorica libri quinque, Posn. S. J. 1705, Lubl. 1754, 1756, 1763; — Temberski A., Via Appia ad eloquentiae lauream aperta, 1710; — Tenże, Orator sacro-civilis, Posn. S. J. 1715; — Damascenius J. S. P., Atomi minores in sydera eloquentiae accensi, Vars. 1718, 1731; — Soarius C., Tabulae rhetoricae, Leopol. S. J.

1730; — Samuel a St. Floriano S. P., Orator Polonus, Vars. 1740, 1743; — Ars metrica ab uno e Soc. J., Posn. 1745; — Institutio rhetorica pro usu Acad. iuvent., Crac. 1752; — Juvencius J., Institutiones poeticae et rhetoricae, ad usum gymnasiorum S. J., Vilnae 1752; — Bielski J. X., Ćwiczenia krasomowstwa prawnego, Poznań S. J. 1757; — Compendium praeceptorum artis metricae, Crac. 1767; — Epitome praeceptorum rhetor. in usum Schol. Ord. S. B. M., Poczajoviae 1771; — Mowy wyborne, Wilno 1784; — Golański, O wymowie i poezyi, Wilno 1788; — Wymowa i poezya dla szkół elementarnych, Krak. 1792 (DS.).

Zob. Literatura (Krasomowstwo).

19940. **Historya i geografia.** Pastorius, De dignitate historiae, Elbingae 1651; — Tenże, Florus Polonicus seu Polonicae historiae epitome nova, Lugd. Bat. 1641; — Musantius J., Fax chronologica, Sand. 1724; — Flavii Eutropii Breviarium hist. Romanae, Vars. 1744, Leop. 1745; — Rudimenta historica pro Gymn. S. J., Leop. 1745, Calissii 1751, 1753; — Rudimenta geographica, Leop. 1746; — Abrégé chronologique de l'histoire de Pologne, Vars. et Dresde 1783 (autor: Schmidt Fr. A.); — Dzieje królestwa polskiego krótko lat porządkiem opisane (przekład), Warsz. 1766; Toż po niem.; Chronologischer Auszug, Riga-Mitau 1768; — Wyrwicz, Abrégé raisonné de l'histoire universelle sacrée et profane, Vars. I. 1766, II. 1771 (Toż: Hist. powsz. skrócona, War. 1787); — Tenże, Geografia czasów teraźniejszych ku pożytkowi narodowej młodzi, War. 1768; — Waga T. ks., Hist. xiążąt i królów polskich, Warsz. 1770; — Kociełkowski, Sposób łatwy nauczenia dziejów powszechnych przez X. Bussiera S. J., z franc., Pozn. I. 1768, II. 1771, 2. ed. 1779; — Szybiński D. X., Atlas dziecinny czyli nowy sposób do nauczenia dzieci geografii, War 1772; — Tenże, Krótka wiad. o znakomitych monarchiach, War. I. 1773 2 tomy, 2. ed. 1790; — Skrzetuski K. X., Hist. polityczna dla szlachetnej młodzi, Warsz. I. 1773, II. 1775, 2. ed. 1777; — Tenże, Hist. powsz. dla szkół narodowych na klasę III. drugi raz wydana, Warsz. 1782, Krak. 1784; — Tenże, Przypisy do hist. powsz. na klasę III., Marywil 1782; — Tenże, Hist powsz. na klasę IV., Krak. 1786; — Puczyński, Hist. powsz., Wilno 1774; — Contant Derville, Opisanie naturalne hist. y polit. różnych krajów świata (przeł. J. Karwowski), Warsz. 1774; — Bossuet, Hist. powsz., przez X. Z. Linowskiego, Warsz. 1772, 1774, 1778; — Zwyczaje starożytnych Rzymian, *zob.* Nr. 19938; — (Ladowski X.), Grammatyka geograf., Warsz. 1774; — (Bernard) Krótki zbiór hist. greckiej, z franc., Warsz. 1775; — Borzecki, Zbiór krótki hist. egipskiej y kartagińskiej (po franc. i po pol.), Grodno 1776; — Rozmowy młodych Polaków pod dozorem X. M. J. J. K. Muszyńskiego z Hist. polit., Krak. 1776; — Echard, Dykcyonarzyk geogr., z ang., Warsz. 1782/3; — Dykcyonaryusz hist. y geogr., Warsz. 1784; — Krótkie zebranie hist. Rzymskiej od założenia Rzymu aż do naszych czasów na IV. i V. kl., Połock 1795; — Obraz różnych narodów (prócz znaiomych) Europy, Krak. 1804 t. 2; — Wybicki, Początki geogr. polityczney, Wrocław 1806; — Krótka rossyjska historya wydana dla szkół nar., 2. ed. Wilno-Warsz. 1811 (DS.).

Por.: Karbowiak A., O książkach elementarnych str. 47—51 (*zob.* Nr. 19172).

19941. **Prawo.** Chróścikowski, De iure naturali et politico ad usum schol., Vars. 1770; — Popławski A., Zbiór niektórych materyi politycznych, Warsz. S. P. 1774; — Tenże, Pytania z nauki prawa natury, 1781; — Skrzetuski, Prawo polityczne narodu polsk., *zob.* Nr. 16073; — Bogusławski K., O doskonałym prawodawstwie (Kom. eduk. nar.), Warsz. 1786; — Ładowski R., Prawo natury polityczne i narodowe, Lublin 1793 (DS.).

19942. **Matematyka.** Joannis de Sacrobusto Algorithmus, Crac. 1511; — Algorithmus proportionum, Crac. 1514; — Algorithmus linealis, Crac. 1536 (Dziwiński P., O algorytmie ks. Tom. Kłosa i B. Wojewodki, *zob. Literatura)*; — Herbest B., Arithmetica linearis, 1564; — Grzebski, Geometria, Krak. 1566; — Arithmetica practica in usum schol. S. J., Crac. 1609; — Arithmetica integrorum a J. Broscio, Crac. 1620; — Toński, Arithmetica vulgaris et Trigonometria, Crac. 1645; — Arytmetyka i algebra, b. m. i r.; — Tylkowski, Arithmetica curiosa, Crac. 1668, 2. ed. Oliwa 1690; — Bystrzonowski, Informacya matematyczna, Lublin 1743; — Siruć, Propositiones ex analysi infinitorum, Romae 1755; — Kaczwiński, Arytmetyka albo nauka o liczbie, Krak. 1757; — Höll, Exercitationum mathematicarum pars. I., Posn. 1760; — Siekierzyński, Arytmetyka to jest rachmistrska nauka, Lwów 1766; — Arytmetyka praktyczna kieszonkowa. Warsz. 1773; — Hederich, Arytmetyka, Warsz. 1774; — Czarnocki, Arytmetyka czyli nauka o rachunkach, Kalisz 1775; — Węgleński, Algebra początkowa, Warsz. 1775; — Szkaradkiewicz, Geometrya czyli nauka o ziemiomiernictwie, Warsz. 1776; — Tenże, Arytmetyka, Warsz. 1767 (kilka wydań); — Nauka rachownicza dla młodzi, Krak. 1777; — Ustrzycki, Algebra, Warsz. 1778; — Lhuilier, Arytmetyka dla szkół narodowych, Warsz. 1778, 3. ed. 1785; — Tenże, Algebra dla szkół narodowych, Marywil 1782; — Lhuilier-Gawroński, Geometrya dla szkół narod., Warsz. I. 1780, II. 1781, 2. ed. 1785; — Sławiński, Institutiones

arithmeticae, Zamość 1782; — Czochron S. J., Wiadomości algebraiczne, 1780; — Bezout, Nauka matematyki, Warsz. 1781; — Śniadecki Jan, Rachunku algebraicznego teorya, Krak. 1783; — Zaborowski, Jeometrya praktyczna, Warsz 1792; — Bielski, Arytmetyka praktyczna, War. 1775, 1776, Wilno 1793, 1806; — Tenże, Logarytmy dla szkół narod., 2. ed. Warsz. 1806; — Algebra dla szkół narod., Wilno 1807; — Czech, Krótki wykład arytmetyki, Wilno-Warsz. 1811; — Konkowski, Nauka matematyki, War. 1811; — Arytmetyka praktyczna kieszonkowa, Warsz. 1811; — Lacroix, Geometrya płaszczyzn i powierzchni krzywych, przeł. Poullin, Wrocław 1811 (DS.).

Por.: Karbowiak A., O książkach elementarnych, str. 81—82 (zob. Nr. 19472).

19943. **Historya naturalna**. Kaliński W., Początki hist. nat. dla dzieci, Wilno 1780, 1790; — Ładowski, Hist. naturalna Królestwa polskiego, Krak. 1783; — Kluk Krz., Zwierząt domowych i dzikich osobliwie krajowych hist. nat. początki, War. 1779; — Zoologia czyli zwierzętopismo dla szkół narodowych, Warsz. 1789; — Kluk Krz., Botanika dla szkół narod., Warsz. 1785; — Tenże, Dykcyonaryusz roślinny, War. 1786 I.—III.; — Jundziłł, Opisanie roślin w prowincyi W. X. Lit., Wilno 1791; — Czempiński P., O sposobach zachowania zdrowia, Warsz. 1785; — Tissot, Rada dla pospólstwa względem zdrowia jego, War. 1777; — Faust, Katechizm zdrowia, War. 1795 (DS.).

19944. **Fizyka**. Albertus de Brudzewo, Comentariolum super theoricas novas Psorii Burbalii, Crac. 1495; — Głogoviensis J., Introductorium astronomiae, Crac. 1514; — Tractatus Petri de Eliaco super libros metheororum, Crac. 1524; — Spangebrinus, Computus ecclesiasticus, Crac. 1552, 1572; — Dybliński, Centuria astronom., Wilno 1639; — Chrościkowski, Fizyka doświadczeniami potwierdzona. Warsz. 1764; — Lisikiewicz, Fizyka, Sandomierz 1779; — Osiński, Gatunki powietrza, Warsz. 1783; — Hube, Wstęp do fizyki dla szkół narodowych, Krak. 1788; — Tenże, Fizyka dla szkół nar., Krak. 1792; — Tenże, Listy fizyczne czyli nauka przyrodzenia, Warsz. 1791; — Erxleben-Lichtenberg, Fizyka, Krak. 1788; — Brisson, Traktat początkowy czyli początki fizyki, tłóm. W. Choynicki, Wilno 1800 I.—III.; — Osiński, Fizyka, Warsz. 1801; — Haüy, Traktat początkowy fizyki, tłóm. A. Korzeniowski, Wilno 1806; — Cotte, Lekcye elementarne fizyki, Warsz. 1809 (DS.).

19945. Sierakowski, Architektura cywilna dla młodzi narodowej, Krak. 1796 DS.

3. Literatura.

A. Wiadomości wstępne.

(a: Podręczniki historyi literatury powszechnej, literatury poszczególnych epok i narodów; Dykcyonarze autorów).

19946. **Eichhorn J. G.**, Gesch. d. Litteratur von ihrem Anfang bis auf die neuesten Zeiten, Göttingen 1805—1811 t. 6.

19947. Reimmann J. F., Versuch einer Einleitung in die historiam literariam, sowohl insgemein als auch derer Teutschen, Halle 1721—1723 t. 6; Bouginé C. J., Handbuch der allg. Litteraturgesch., Zurich 1789—1792 t. 5, 1789—1802 cz. 7; Meusel J. G., Leitfaden zur Geschichte der Gelehrsamkeit, Leipzig 1799—1800 cz. 3 (DS.).

19948. Wachler L., Handbuch d. Gesch. der Litteratur, Marburg 1804, 3. ed. Leipzig 1833 cz. 4.

19949. **Grässe J. G. Th.**, Lehrbuch der allgemeinen Litteraturgesch. aller bekannten Völker, Dresden u. Leipzig 1837—59 t. 4; — Tenże, Leitfaden, Leipzig 1861 (3 ed.).

19950. Mundth Th., Allgemeine Litteraturgesch., Berlin 1848 t. 3.

19951. **Siemieński L.**, Przegląd dziejów literatury powszechnej, Krak. 1855.

19952. **Scherr J.**, Geschichte der Weltlitieratur, 1. ed. Stuttgart 1860, 9. ed. 1895 t. 2 (toż po pol.: Hist. literatury powszechnej, tłóm. Gliszczyński, War. 1865; 2. tłóm. Br. Zawadzki, Warsz. 1881 - 1833 t. 2).

19953. **Lewestam F. H.**, Historya literatury powszechnej, Warsz. 1863—1867 t. 4.

19954. Demogeot J., Histoire des littératures étrangères, Paryż 1880 t. 2.

19955. **Dzieje** literatury powszechnej, wyd. nakł. Lewentala w: Bibliot. najcelniejszych utworów, Warsz. I. 1880, II. 1887, III. (wiek XIV.—XVI.) 1890—1891, IV. cz. 1. (w. XVII.) 1893, IV. cz. 2. (w. XVIII.) 1897.

R: Szepielowicz, Aten. 1881, 1887; Antoniewicz Bołoz J., Kwart. hist. 1888; Kawczyński M., tamże 1891; Werner i Brückner, tamże 1891; Matuszowski Ig., Aten. 1892 I.; P. Chm., Wędrowiec 1892 Nr. 11.

19956. **Bougeault A.**, Histoire de litterature étrangère, Paris 1876 t. 2.

19957. **De Gubernatis**, Storia universale della letteratura, Milano 1883—1885 t. 18.

19958. **Stern A.**, Geschichte der Weltlitteratur in übersichtlicher Darstellung, Stuttgart 1887; — Tenże, Katechismus der allgemeinen Litteraturgesch., Lipsk 1892.

19959. Prażmowska T., Podręcznik do nauki literatury powszechnej, Warsz. 1892.

R: Czas 1891 Nr. 241; E. Grabowski, Prz. pedag. 1892 Nr. 3; E. Porębowicz, Ateneum 1892 I.; Tenże, Świat 1891 Nr. 22.

19960. **Karpeles G.**, Allgemeine Gesch. der Litteratur, Berlin 1891—1892 t. 2.

19961. **Chmielowski P. i Grabowski E.**, Obraz literatury powszechnej w streszczeniach i przykładach, Warsz. 1895—1896 t. 2.

R: Matuszewski Ign., Ateneum 1895

19962. **Baumgartner A.**, Geschichte der Weltlitteratur, Freiburg B. 1897—1899 (dotychczas 2 t.).

19963. **Gostomski W.**, Hist. literatury powszechnej, Warsz. 1898 t. 2.

19964. Norrenberg P., Allgem. Litteraturgesch., 2. ed. München 1896 I.; — Hart J., Geschichte der Weltlitteratur, Berlin 1894 do 1896 t. 2.

19965. Histoire abrégée des littératures anciennes et modernes, Paris 1895.

19966. Marchmont F., A concise handbook of ancient and modern literature, London 1896.

19967. Schmidt K., Vergleichende Tabellen über Litteratur- u. Staatengesch. der neueren Welt, Leipzig 1863; — Dierck S., Litteraturtafeln, Dresden 1878; — Weber, Litteratur-historisches Lesebuch, Leipzig 1851—1852 t. 2; — Scherr J., Bildersaal der Weltlitteratur, 3. ed. Stuttg. 1884 t. 4; — Wolff, Die Klassiker alter Zeiten und Nationen, Berlin 1859—1877 t. 7.

19968. Eichhoff F. G., Obraz literatury średniowiekowych ludów, przekł. S. z Z. Pruszakowej, Warsz. 1856 t. 2.

19969. **Ebert A.**, Allgemeine Gesch. d. Litteratur des Mittelalters im Abendlande, Leipzig 1874.

19970. **Burckhardt J.**, Kultura odrodzenia, zob. Nr. 18361.

19971. Budik P., Leben und Wirken der vorzüglichsten lateinischen Dichtern des XV.—XVIII. Jahrh., Wien 1827—1828 t. 3.

19972. **Hettner H.**, Litteraturgesch. des XVIII. Jahrh., Brunswick 1893 cz. 3

19973. **Carrière M.**, Sztuka i literatura w XVIII. i XIX. wieku, Warsz. 1878—1879 cz. 2.

19974. **Brandes J.**, Główne prądy literatury XIX. w., Warsz. 1882—1885 t. 5.

19975. **Hettner H.**, Hist. literatury angielskiej, przekł. z niem. P. Chmielowskiego i E. Grabowskiego, Bibl. najceln. utw., Warsz. 1879; — Körting G., Grundriss der Gesch. der englischen Litteratur, Münster 1893; — Wulker R., Geschichte der englischen Litteratur, Lipsk 1896; — Filon A., Histoire de la littérature anglaise, Paris 1896; — Taine H., Histoire de la littérature anglaise, Paris 1895 t. 5 (toż po niem.).

19976. **Krumbacher K.**, Gesch. d. byzantinischen Litteratur, 2. ed. Monachium 1896.

R: Kawczyński M., Kwart. hist. 1897; H. M., Zap. Tow. Szewcz. XVIII.

19977. **Gröber G.**, Grundriss der romanischen Philologie, Strassburg (wychodzi).

19978. **Albert P.**, La littérature française, Paris 1894—1895 t. 4; — Kreyssig F., Gesch. d. französischen Nationallitteratur, Berlin 1889 t. 2; — Junker H., Grundriss d. Gesch. d. französischen Litteratur, Münster 1894; — Wermonty A., Hist. literatury francuskiej, Poznań 1866; — Sarnecki Z., Historya literatury francuskiej, Krak. 1893.

19979. Ticknor G., Geschichte der schönen Litteratur in Spanien, deutsch mit Zusätzen hrsg. von N. H. Julius, Lipsk 1867 t. 2.

19980. **Scherer W.**, Gesch. d. deutschen Litteratur, Berlin 1880—1883, 6. ed. hrsg. v. Schroder, Berlin 1891; — Paul H., Grundriss der germ. Philologie, Strassburg 1891 (nowa ed. wychodzi); — Goedecke, Grundriss zur Gesch. der deutschen Dichtung, Hanover u. Dresden 3 t., 2. ed. fortges. von E. Goetze, t. IV.—V. Dresden 1884; — Gervinus G., Gesch. d. deutsch. Dichtung, Leipzig 1835—1845 t. 5; (nowa ed. przez Bartscha K.) 1871—1874; — Koberstein A., Grundriss der deutschen Litteratur, Leipzig 1872—1873 t. 5; — Schmidt J., Gesch. der deutschen Litteratur von Leibnitz, Berlin 1886—1890 [Toż (seit Lessings Tod), Berlin 1866]; — Gottschall R., Geschichte der deutschen Nationallitteratur des XIX. Jahrh., Wrocław 1892 t. 4; — Heinrich G. A., Histoire de la littérature allemande, Paris 1889—91 t. 3; — Szabrański A. J., Rys historyi literatury niemieckiej, Warsz. 1876.

19981. Sauer K. M., Geschichte der italienischen Litteratur, Lipsk 1883; — Etienne L., Histoire de la littérature italienne, Paris 1883.

19982. **Joecher C. G.**, Allgemeines Gelehrten-Lexikon, Leipzig 1759 t. 4; ciąg dalszy: Adelung, Leipzig 1784—1787 t 2, Rotermund, Delmenhorst 1810—1822 t. 4.

19983. Vapereau, Dictionnaire universel des littératures, Paris 1884 t. 2; — Dantès, Dictionnaire biographique et bibliographique, Paris 1875.

19984. Archiv für Litteraturgesch., hrsg. von Schnorr und Carolsfeld, Leipzig od r. 1870; — Zeitschrift für vergleichende Litteraturgeschichte, hrsg. v. Koch, Berlin od r. 1886.

Encyklopedye, zob. Wstęp.

(b: Historye literatur ludów słowiańskich).

19985. **Pastrnek F.**, Bibliographische Übersicht über die Slav. Philologie, 1876—1891, *zob.* Nr. 11036.

19986. **Slovanský** katalog bibliograficky, redacká A. Michálka a Jar. Kloučka v Praze od r. 1877.

19987. **Šafařík P.**, Gesch. d. slav. Sprache u. Litteratur, Ofen 1826 (toż po polsku: Dahlmann P., Wrocław 1843); — Tenże, Slavanské starožitnosti, Praga 1837; Toż po pol.: Starożytności słowiańskie, *zob.* Nr. 6.15.

R: Libelt, Tyg. lit., Poznań 1839 II., 1840—1841 III; Bielowski A., Ziewonia, 1839; Dz. nar. 1842 do 1843 t. II. Nr. 56.

19988. Kolar J., O literackiej wzajemności Sławian, Słowianin, Lwów 1868.

19989. J(acobs) T. A. L. van, Historical View of the Slavic language in the various dialects, Andover 1834, (with preface by E. Robinson) New-York 1850 (Toż po niem.: Handbuch einer Gesch. der Slav. Sprachen u. Litteratur, von Taloj): — O(lbrach) F., Gesch. Übersicht der Slav. Sprache und der Slav. Litteratur, Leipzig 1837; — Eichhoff F. G., Hist. de la langue et de la littérature des Slaves, Paris-Genève 1839.

19990. Rakowiecki B J., Pisma, Warsz. 1831—1835; Jakubowski A. A., Dzieje lit. słow. (po angielsku), Alb ny 1837 (E.); Wicherski P., O literaturze wszechsłowiańskiej, Tyg. petersb. 1843 XXVIII.

19991. Chodźko Al. B., De la littérature sacrée chez les Slaves (Extrait du correspondent), Paris, b. r. (E.).

19992. **Tyszyński Al.**, Rys hist. oświecenia Słowian, Bibl. warsz. 1841 I.—III.; — Uwagi P. Dubrowskiego nad artykułem Tyszyńskiego i Odpowiedź Tyszyńskiego, tamże 1843 II.; — Maciejowski W. A., Odpowiedź na przypisek Tyszyńskiego, tamże 1841 II.

19993. **Mickiewicz A.**, Etudes de cours de la lit slave, Paris 1842—1843; Toż p. t.: Les Slaves, cours, Paris 1849 (ed. tytułowa), 1869 t. 5; Toż po pol.: Kurs literatury słowiańskiej, Paryż 1841 1844 (każdy kurs osobno i razem), Poznań 1850, p. t.: Literatura słowiańska, Poznań 1865 t. 4 (Toż po niem.: Vorlesungen. Leipzig u. Paris 1843 do 1845, 1849).

Por.: Chronique parisienne. Biblioth. universelle et Revue Suisse 1894 t. LXIV. Nr. 192 (O Mickiewiczu z powodu artykułu Kazimierza Stryjeńskiego o wykładach Mickiewicza w: Revue blanche).

19994. **Robert C.**, Histoire littéraire Slave, Revue des deux mondes z 14. stycznia 1846, 15. grudnia 1852 15. czerwca 1853 i 1. kwietnia 1856; Toż, Odb. Les quattre littératures slaves, Paris 1859.

19995. Kurhanowicz T., O charakterze poezyi religijno-chrześciańskiej u ludów słowiańskich, Pam. rel. mor. 1855, Odb. Warsz. 1855.

19996. **Krek G.**, Einleitung in die slavische Litteraturgeschichte, Graz 1874, 2. wyd. 1887.

R: Prz. kryt. 1876; Brückner A., Kwart hist. 1887; Budilović A., Russ. filolog. Wiestn. XVII.; Č. Zibrt, Slovansky Sbor. VI.; Lubljanski Zvon 1887.

19997. **Pypin A. i Spasowicz Wł.**, Obraz istorii słowiańskich literatur, Petersb. 1865, 2. ed. zupełnie przerobiona p. t.: Istoria słowiańskich literatur, Petersb. 1879—1881 t. 2; Toż po franc.: Histoire des lit. slaves, tłóm. Denis A., Paris 1881; po niem., tłóm. Pech T., Leipzig 1880; po czesku, tłóm. A. Kotik, Praga 1880—1882.

R: A. Budilović, Żurn. min. nar. prośw. 1879, 1881; Jagić i Onyszkiewicz, Arch. f. slav. Philol. 1880 IV.; Tieftrunk K., tamże 1882 VI.; Brückner, tamże 1884 VII.: Kalina A., Aten. 1880 II.: Czajewicz W., tamże 1881 II.; Kurj. pozn. 1883 Nr. 211.

19998. Kraiński W., Hist. lit. ludów słow., Warsz. 1867; — Kirkor A. H., O lit. narodów słowiańskich, Krak. 1874.

19999. Obzor sławianskich literatur, Lekcij W. Hryhorowycza, zapysany słuszatelem jeho A. Smyrnowym. Woroneż 1880.

20000. Leger L., Le monde slave, voyages et littérature, Paris 1873; — Tenże, Nouvelles études slaves, histoire et littérature, Paris 1880.

20001. **Grabowski Br.**, Literatury słowiańskie, Dzieje literatury powsz. t. II. ks. VIII., *zob.* Nr. 19955.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1888, 1894.

20002. **Morfill W. R.**, Slavonic literature, London 1883, w zbiorze: The Daun of European literature; — Tenże, En essay on the importance of the study of the slavonic languages, London 1890.

R: Mourek V. E., Listy fil. 1884 XI.; Č. Ibl, Slov. Šb. 1884 III.; Jagić, Arch. f. slav. Philol. XIII.

20003. Ciampoli D., Letterature slave, Milano 1889 t. I.

20004. **Woskresenskij Gr**, Slawjanskaja chrystomatija, Moskwa 1882—1884.

R: Jagić, Arch. f. slav. Philol. 1882 VI., 1884 VII., VIII.; Sobolewskij, Żurn. min. nar. prośw. 1883.

20005. **Machal H.**, O bohatyrskem epose slovanskem, por.: Naše doba 1894 Nr. 5 i T., Čas 1894 Nr. 23.

20006. Hankiewicz Kl., Grundzüge der slavischen Philosophie, Rzeszów 1873.

Prawo, zob. Nr. 16058.

20007. Voigt Ad., Acta litteraria Bohemiae et Moraviae, Pragae I. 1775, II. 1783 t. 2; — Schimek M., Handbuch d. böhm. Litteratur, Wien 1885 (autorem jest J. V. Zlobicky); — Dobrovský J., Gesch. d. böhm. Sprache u. Litt., Prag 1792; — Jungmann J., Historie lit. české, Praha 1825, 1849, (Hanuš J. J., Dodawky, Praha 1869).

20008. **Šembera Al. V.**, Dějiny řeči a literatury československé, (wiek dawniejszy) Wied. 1858. 1859, 1868, 1878, (wiek nowszy) 1861, 1868, 1869.

20009. **Tieftrunk K.**, Historie literatury české, 2. ed. Praha 1880; — Bayer Fr., Stručné dějiny lit. české, Ołom. 1878; — Bačkovský Fr., Dějiny českého písemnictví, Praha 1884 - 1887.

20010. **Vlček Jar.**, Dějiny české literatury, Praha 1897, 1898—1899 (do końca XVIII. w.) (Tenże, Přehlad dějin lit., Berno 1885).

R: Brückner A., Kwart. hist. 1898.

20011. Flajšhans V., Pisemnictvi české, Praha 1899.

20012. Czajewski W., Historia literatury czeskiej, Warsz. 1886.

20013. Stepowicz A., Oczerk ist. czeskoj lit., Kiew 1886.

20014. **D'Elvert Chr.**, Literatur-Gesch. v. Mähren u. Öster.-Schlesien, Brünn 1850.

Por.: Zibrt Č., Bibliografie české historie, Praha 1900 Nr. 1—92

20015. Vlček Jar., Literatura na Slovensku (Słowaczyzna), Praha 1881 (toż po ross., Kijów 1889).

20016. Pypin A. N., Das serbisch-wendische Schriftthum mit Ergänzungen von Traugott P., Leipzig 1884 (Odbitka z Nr. 19997).

20017. Mosbach, Literatura łużycko-serbska, Tyg. lit., Pozn. 1841 IV.; — Parczewska M., Z przeszłości i teraźniejszości Łużyc, Aten. 1889 III., IV.

20018. Courrier, Hist. des littératures de Slaves du Sud (toż po bułg. przez Jankolova), Filipopol 1881; — Krek G., Die slovenische Litteratur, zeszyt 122 dzieła: D. Öst.-ung. Monarchie in Wort u. Bild; — Kleinmayer J., Zgodovina slovenskego slovstva, Celoviec 1881, por.: Ledstik Fr., Ljublj. Zvon 1881 i Jagič, Arch. f. slav. Philolog. t. VI.; — Glaser K., Slovenische Litteraturgesch, por.: Oblak, Arch. f. slav. Philol. 1896; — Macun J., Knijževna zgodovina slovenskega štajerja, Gradec 1883; — Broz J., Crtice iz hrvatske knijževnosti, Zagrzeb 1886; — Rzążewski, Złoty wiek literatury Dobrownika, Pam. wydz. filol. i hist. Ak., Odb. Krak. 1885.

20019. Marinov D., Ist. na blgarskata literatura, w Płowdiw 1887; — Iwanow J., Istoria na slavianskity literaturi, 1896; — Matejko F., O początku i rozkwicie literatury słowiańskiej w Bułgaryi, Bibl. warsz 1864.

20020. Gennady Gr., Literatura russkoj bibliografii, Petersb. 1858; — Niekraskij P., Nauka i lit. w Rossii, Petersb. 1862.

Pypin i Spasowicz, zob. Nr. 19997.

20021. Gałachow A., Ist. russkoj słowiennosti, Petersb. 1880 t. 2 (2. wyd., praca zbiorowa, wyciąg dla szkół, Petersb. 1888); — Porfirjew I., Ist. russkoj słowiennosti, Kazań 1886.

20022. **Reinhold A.**, Geschichte der Russischen Litteratur, Lipsk 1886; — Sichler L., Histoire de la littérature russe, Paryż 1887; — Turner E., Studies in Russian literature, London 1882.

20023. **Filaret**, Obzor russkoj duchownoj literatury, 3. ed. Petersb. 1884.

20024. **Wenglerow C. A.**, Kritiko-bibliograficzeskij słowar, Petersb. od r. 1889.

20025. **Archiv** f. slavische Philologie, hrsg. v. V. Jagič, Berlin od r. 1876, *zob.* Nr. 19985.

20026. Filologiczeskí zapiski, Woronez od r. 1860 (Ukazatel statej, Woronez 1888); — Ruskij filol. Wiestnik, Warsz. od r. 1879; — Sławianskij Sbornik, Petersb. 1875—1877; — Sławianskij Jezegodnik, Kiew 1876—1884; — Wiestnik Sławianstwa, Kazań od r. 1880.

20027. **Sbornik** slavanský (red. E. Jelinek), 1881—1887.

20028. Revue Slave, Vars. 1878; Przegląd słowiański, Poznań 1850.

B. Historya literatury polskiej.

(a: Zarysy literatury polskiej; dykcyonarze i żywoty pisarzów; bibliografie; historya drukarń).

20029. O historyach literatury polskiej, Czas 1867 Nr. 199 i 275.

20030. **Janocki J.**, Excerptum polonicae litteraturae, Vratisl. 1764 t. 4. *zob.* Nr. 9557; — Tenże, Sarmatiae litteraturae fragmenta, Vars. et Lipsiae 1773; — Tenże, Litterarum in Polonia instauratores et epist. ad Andr. Załuski, Lipsiae 1744 (DS.), *zob.* Nr. 20087.

20031. Olof E., Beiträge zu der Polnischen weltlichen Kirchen und. Gelahrten Geschichte, Danzig 1764 DS.

20032. **Załuski J. A.**, Bibliotheca poetarum polonicorum, Vars. 1754, *zob.* Nr. 5879, 9463, 6006 i 20086.

20033. Jabłonowski J. A., Dissertatio de progressu litterarum in Polonia, b. r. (E.), *zob.* Nr. 20084.

20034. D. C. de la C., Essai sur l'histoire litteraire de Pologne, 1778; — Observations sur l'ouvrage, Essai etc., 1778; — Potocki J., Responses aux observations sur l'ouvrage: Essai sur l'hist. litteraire, Vars. 1779 (DS.).

20035. Szumski T., Krótki rys historyi i literatury polskiej, Berlin 1807.

Malte-Brun, zob. Nr. 10168.

Sołtykowicz, zob. Nr. 18934.

20036. Potocki St., O literaturze polskiej od Zygmuntów do ostatnich lat, w dziele: Pochwały, Warsz. 1812 t. II.

20037. **Bentkowski F.**, Historya literatury polskiej, Warsz. 1814 t. 2.

R: Pam. lw. (rec. z pism wied.) 1818 II; Sobolewski L., Dz. wil. 1819; Moszczyński, tamże 1826.

20038. Mickiewicz A., Historya literatury polskiej (wykłady kowieńskie, opisane przez ucznia jego Ber. Kiejstut-Giedymina), Muzeum 1898.

20039. **Ossoliński J. M.**, Wiadomości historyczno-krytyczne do dziejów literatury polskiej, Krak. 1819—1822 t. 3. t. IV. wyd. Bielowski A., Lwów 1852 (wyciągi w: Dz. wil. 1820 - 1822).

20040. Bartoszewicz Z. Pomian, Historya literatury polskiej podług dzieł Bentkowskiego, Juszyńskiego, Ossolińskiego i Sołtykowicza, Wilno 1828, *zob.* Nr. 18934 i 20091.

20041. Jaszowski, Polnische Literatur, Mnemosine, Lwów 1828.

20042. Jarry A. et Chodźko L., Esquisse chronologique de l'histoire de la littérature polonaise, Paris 1828.

Chodźko L., La Pologne, zob. Nr. 10179.

Ciampi S., zob. Nr. 10100.

20043. Fragmenta o dawnej literaturze polskiej (rec. Malte-Bruna i Chodźki), Gaz. pol., Warsz. 1830 Nr. 175.

20044. **Łukaszewicz L.**, Rys dziejów piśmiennictwa polskiego, Krak. 1836, 1838, 1848 (uzup. W. Kalinka i A. Małkowski), 1851, Warsz. 1856 (uzup. J. N. Czarnowski). 1857 (uzup. J. Radwański), 1860 (uzup. do r. 1860), Poznań 1859 (opracował T. Kiliński), 1860 (2. wyd.), 1864, 1866.

R: T., Czas 1860 Nr. 162; K. Kaszewski, Tyg. ill. 1866 XIII.

20045. **Wiszniewski M.**, Historya literatury polskiej, Krak. 1840 - 1845 I.—VII., 1851 VIII., 1857 IX. i X. (Spis autorów, uł. T. Żebrawski).

R: Maciejowski W. A., Bibl. warsz. 1841 II., Zieliński F., tamże 1842 I.; Tyg. lit., Pozn. 1840 III.; Mosbach, tamże 1841 IV. (o t. III., tamże str. 202 sprostowanie), 1842 V., 1843 VI. (o t. IV.), 1844 VII. (o t. VI); Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII. (Słów kilka na rozbiór Hist. lit. Wiszniewskiego umieszcz. w Tyg. pozn.); Lwowianin 1841 Nr. 19; J. Sow., Tyg. petersb. 1842 XXVI; Rocz. kryt.-lit. Lewestamma 1842 Nr. 3.

20046. Maciejowski W. A., Polska aż do pierwszej połowy XVII. w., *zob.* Nr. 18383 do 18395.

R: Wójcicki K. W., Rychter J. L. i Piotrokoński Fr., Bibl. warsz. 1842 IV. str. 169, 399 i 601; Rocz. kryt. lit. Lewestamma 1842 Nr. 72.

Morawski T., zob. Nr. 10182.

20047. **Wójcicki K. Wł.**, Historya literatury polskiej w zarysach, Warsz. 1845—1846, 2. ed. 1859—1861 t. 4; — Tenże, Historya literatury polskiej dla młodzieży, Warsz. 1879.

R: Wiek 1879 Nr. 158.

20048. **Majorkiewicz J.**, Historya, literatura i krytyka, Literatura polska w rozwinięciu historycznem, Warsz. 1847, 2. ed. 1850.

R: Tyszyński, Bibl. warsz. 1847 III.

20049. **Kondratowicz L.**, Dzieje literatury polskiej od pierwiastkowych do naszych czasów, Wilno 1851—1854 t. 2, 2. ed. Warsz. 1874 t. 3 (Tenże, Dzieje literat. w Polsce do XVII. w., Warsz. 1875).

R: Nowosielski A., Dz. warsz. 1852 Nr. 86, 1853 Nr. 206.

20050. Rogalski L., Rys dziejów literatury polskiej wedle L. Kondratowicza i L. Łukaszewicza, Warsz. 1853, 1856, 1859; — Tenże, Historya literatury polskiej, Warsz. 1871 t. 2.

20051. Gromadzki P., Przegląd dziejów piśmiennictwa pol. J. Majorkiewicza i L. Kondratowicza, Pismo urywk. wiersz. i prozą, Kijów 1858.

20052. **Maciejowski W. A.**, Piśmiennictwo polskie aż do r. 1650, Warsz. 1853 t. 3.

R: Bartoszewicz J, Bibl. warsz. 1852 I., 1853 I., 1854 II.

20053. Łyszkowski M., Krótkie wiadomości z dziejów piśmiennictwa polskiego, Warsz. 1853 (E.: druga edycya Edw. Dembowskiego pomnożona).

Krasiński W. S., zob. Nr. 16154.

20054. Chodyński A. (pseud. Porój), Obrazek dziejów literatury polskiej dla młodzieży, Kalisz 1858; Tenże, Zarys dziejów literatury polskiej, Warsz. 1860.

R: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1859 II.

20055. Wesołowskij W., Oczerki sowremiennoj Polskoi literatury i żurnalistyki, Wilno 1859.

20056. Zienkowicz L., Kurs literatury polskiej w Paryżu wykładany w r. 1858—1859, por.: Demokr. pol., Paryż 1859.

20057. **Bartoszewicz J.**, Historya literatury polskiej, Warsz. 1861, 2. wyd. Warsz. 1877.

R: Ehrenberg G., Bibl. warsz. 1861 III.; Łukaszewicz J., tamże 1861 III.; Tyszyński A., tamże 1862 II; M. Baliński, Uwagi, tamże 1861 IV.; Dmochowski, Uwagi, Świat literatury hist., Warsz. 1861.

20058. **Kraszewski J. I.**, Odczyty o cywilizacyi w Polsce, Gazeta codz. 1861 Nr. 129 do 147.

20059. Wykład literatury polskiej, Niewiasta 1862.

20060. Spasowicz Wł., Obzor istorii polskoi literatury, Petersb. 1865.

20061. **Nehring Wł.**, Kurs literatury polskiej, Poznań 1866.

R: Grochowski W., Tyg. ill 1866 XIV.; Małecki A., Dz. lit. 1867.

20062. Wasilewska F. (Boberska), Historya literatury polskiej, Lwów 1867.

20063. Kraiński W., Historya literatury i oświaty narodu polskiego (Pisma t XI), Wrocław 1868.

20064. Lewestam F. H., Krótki rys historyi literatury polskiej, Warsz. 1867.

20065. Rycharski T. L., Literatura polska, Krak. 1868 t. 2.

R: Mecherzyński K., Uwagi nad dziełem Rycharskiego, Krak. 1868: Badzkiewicz A., Bibl. warsz. 1869 I.; Szujski J., tamże 1867 IV.; Dz. pozn. 1868 Nr. 8 i 9; Rycharski T. L., Odpowiedź Dz. pozn., Krak. 1868.

20066. P. E. (Puffke E.), Geschichte der poln. Literatur (str. 57, autor Lipnicki E.), Breslau 1868, Mainz 1873.

R: Estreicher K., Bibl. warsz. 1868 I.

20067. Grochowski W., Historya literatury polskiej, Tyg. ill. 1871 VIII.

20068. **Kuliczkowski A.**, Zarys dziejów literatury polskiej, Lwów 1872, 1880, 1889; por.: Kuliczkowski A., Stosunek mego zarysu dz. lit. do badań p. A. Małeckiego, Tydzień, Lwów 1875, Odb. 1875.

R: Szujski J., Prz. pol 1868 IV.; Powidaj L., tamże 1872 IV; Bibl. warsz. 1874 X.; Prz. lit. art., Krak. 1884; Król Kazimierz, Muzeum 1893.

20069. **Mecherzyński K.**, Historya literatury polskiej, Krak. 1873, 2. wyd. 1880.

R: Chmielowski P., Op. dom., Warsz. 1872; Kantecki Kl., Gaz. nar. 1873 Nr. 50; Gąsiorowski W., Z powodu rec. w Gaz. nar. Hist. lit. Mecherzyńskiego, Krak. 1873; Czas 1876 Nr. 211.

20070. **Zdanowicz Al. i Sowiński L.**, Rys dziejów literatury polskiej, Wilno 1874-1878 t. 5.

R: Powidaj L., Prz. pol. 1875 I.; Aten. 1876 I.

20071. **Spasowicz Wł.**, Dzieje literatury polskiej, przeł. z ross. St. Czarnowski i A. G. Bem., Warsz. 1882, 1891, *zob.* Nr. 19997 i 20060.

R: Tarnowski St., Czas 1882 Nr. 78; Tretiak J., Przew. nauk. lit. 1882; Chmielowski P., Nowiny 1882 Nr. 1; Prawda 1882; Aten. 1881 IV.; Chm. P., Wędrowiec 1891 Nr. 40.

20072. **Nitschmann H.**, Geschichte der polnischen Literatur, Leipzig 1882, 1889.

R: Gaz. lw. 1882 Nr. 256, 257; Kraj 1882 Nr. 11; German L., Prz. pol. 1882 IV.; Kurpiel A. M, Kwart. hist. 1889.

20073. **Dubiecki M.**, Historya literatury polskiej, Warsz. 1888 t. I.

R: Tarnowski St., Prz. pol. 1888 I.; Aten. 1888 I.; Piłat R, Kwart. hist 1889; A. Bem, Prawda 1889 Nr. 40 i 41; R. Plenkiewicz, Bibl. warsz. 1889 IV.

20074. Drobner H., Dzieje lit. polskiej, Krak. 1889.

R: Kurpiel J., Kwart. hist. 1889.

20075. Breza A., Literatura polska, cz. I. Warsz. 1891.

R: W r. 1891: A. Bądzkiewicz, Bibl. warsz. IV.; X. W. Cz., Niwa Nr. 20; ks. Wit. Czeczott, Prz. powsz. IV.; P. Chm., Wędrowiec Nr. 41; — w r. 1892: Kallenbach J., Kw. hist.; J. W. M., Prawda; Ign. Matuszewski, Prz. tyg. Nr. 3—4; Tretiak J., Kraj Nr. 43.

20076. **Maryan z nad Dniepru**, Dzieje lit. ojczystej dla młodzieży polskiej, cz. I., Krak. 1895.

R: Wojciechowski K., Prz. lit. 1896 Nr. 6; Muzeum 1896; Nitschman, Internat. Lit.-Berichte 1896 Nr. 14.

20077. **Biegeleisen H.**, Illustrowane dzieje literatury polskiej, Literatura średniowieczna, okres piastowski, Wiedeń t. I. 1898, t. II. (do r. 1500) 1899.

R: Bruchnalski W., Przew. nauk. i lit. 1899, Odb. Lwów 1899; Leciejewski J., Muzeum 1899; Hahn W., Gaz. lw. 1899 Nr. 75; Fleishaus, Narod. listy 1895 Nr. 111; S., Słowo pol. 1898 Nr. 174.

20078. Doleżan W., Krótki rys dziejów literatury polskiej dla użytku uczniów i uczenic, Tarnów 1895 t. 2.

20079. **Wojciechowski K.**, Zwięzły podręcznik do historyi literatury polskiej, Lwów 1899.

20080 **Chmielowski P.**, Historya literatury pol., I. (Bibl. dzieł wyb.), War. 1899 t. 3; —

Tenże, Obraz literatury polskiej w streszczeniach i celniejszych wyjątkach, Warsz. 1898 t. 3.

R: G. Kor., Głos 1898 Nr. 6; Galle H., Aten. 1899 I.

2 081. Chociszewski J., Piśmiennictwo polskie dla ludu, 3. ed. Poznań 1893.

Historya literatury w zarysach historyi Polski, zob. Historya polityczna.

20082. **Starowolski Sz.**, Scriptorum polonicarum Hecatontas, 1625, *zob.* Nr. 8010.

20083. **Braun D.**, De scriptoribus Poloniae, 1730, *zob.* Nr. 9135.

Zob. Nr. 5828.

20084. Jabłonowski J. Al., Biblioteca poetarum polonorum, b. r; — Parnassus illustratus sive nomina et ellucidatio historiarum poeticarum, Calissii b. r. (E.) (DS.).

20085. Trotz M. A., Bibliotheca polono-poetica albo urzędów wielkim jaśniejących na Parnasie słynących poetów wiekuiste prace, Lipsk 1728 DS.

20086. **Załuski J. A.**, Bibliotheca poetarum polonorum, 1754, *zob.* Nr. 9436; — Tenże, Biblioteka autorów polskich, *zob.* Nr. 6086.

20087. **Janocki J. D.**, Janociana sive clarorum Poloniae auctorum memoria, 1776, *zob.* Nr. 9557 i 20030.

20088. **Bogusławski K.**, Życia sławnych Polaków, Warsz. 1788, *zob.* Nr. 9581.

20089. **Lelewel J**, Nekrolog znamienitych pisarzy, Polska, dzieje i rzeczy t. I., *zob.* Nr. 5831.

20090. **Śniadecki J.**, Żywoty uczonych Polaków, Pisma, Wilno i War. 1814, Wilno 1818, Krak. 1861 t. I.

20091. **Juszyński H.**, Dykcyonarz poetów polskich, Krak. 1820 t. 2.

R: Pam. warsz. Bentkowskiego 1821; Łukaszewicz, Poeci opuszczeni przez Juszyńskiego, Weteran, Poznań 1825.

Ossoliński J. M., zob. Nr. 20039.

20092. Hlebowicz, O pisarzach i dziełach polskich z słownika hist. o pisarzach Rossyi metropolity kij. Eugeniusza, Dz. wil. 1822 II.; Maryleki E., Wspomnienia zgonu zasłużonych Polaków, Warsz. 1829.

R: Dz. wil. 1829.

20093. **Brodziński K.**, Życiorysy niektórych poetów i uczonych, Dzieła t. VI., Bibl. pis. pol. Turowskiego, Sanok 1856.

20094 **Chodynicki Ign.**, Dykcyonarz uczonych Polaków, Lwów 1833 t. 3.

20095. Prek Ks., Wizerunek znakomitych ludzi w Polsce, Krak. 1830—1833.

Chodźko L., zob. Nr. 10179.

20096. **Wójcicki K. Wł.**, Życiorysy znakomitych ludzi, War. 1849—1850; — Tenże, Cmentarz Powązkowski, Warsz. 1858

Zob. Nr. 5975, 5976.

20097. Szymanowski W. i Rogalski L., Dykcyonarz biograficzno-powszechny, Warsz. 1851 t. 2.

20098. **Radziszewski Fr.**, Dykcyonarz pisarzów polskich tudzież postronnych, którzy o Polsce pisali, Warsz. 1854, *zob.* Nr. 5837.

20099. **Święcki T.**, Historyczne pamiętniki znakomitych rodzin i osób dawnej Polski, uzup. J. Bartoszewicz, Warsz. 1858.

20100. Stekert A., Słownik biograficzno historyczno-polski, Krak. 1886 t. I.

20101. Chociszewski J., Piśmiennictwo polskie w życiorysach naszych znakomitszych pisarzy, Pozn. 1893.

20102. **Życiorysy** sławnych Polaków, War. (wychodzi od r. 1899).

20103. Szajnocha K., Hetmanowie uczeni, Dz. lit. 1857 I.

Zob. Nr. 18578.

20104. Sowiński J., O uczonych Polkach, Krzemieniec 1821.

R: Gaz. lit. Chłędowskiego 1821 Nr. 19.

20105. Chmielowski P., Autorki polskie, Warsz. 1885.

20106. Biographie universelle, Paris 1826 do 1831.

20107. Kamieński Bantysz D., Słowar dostopamiatnych liudej russkoj zemli, Moskwa 1847; — Wurzbach K., Biographischer Lexicon des Kaiserthums Oesterreich, Wien 1856 do 1887; — Allgemeine deutsche Biographie, hrsg. v. d. hist. Kommission Akad., München 1875 i n.

Encyklopedye, zob. Wstęp.

20108. Brown, Biblioteka pisarzów assystencyi polskiej Tow. Jezusowego, *zob.* Nr. 13861; — Alegambe F. X., Bibliotheca scriptorum Soc. J., Antverp. 1643, Romae 1676 DS.

20109. Nomina virorum et defunctorum Ord. S. patris Benedicti, 1759 DS.

Zob. Zakony Nr. 13231—13880.

20110. Jaszowski St, O uczonych Lwowianach, Roz., Lwów 1824, *zob.* Nr. 8574.

Oświata na kresach, zob. Nr. 18463.

20111. Paritius F. Ch., Commentatio ex hist. litteraria de Silesiis eruditis in Polonia, Vratislavia 1816; — Thomas J. G., Literaturgeschichte von Schlesien, zob. Nr. 5865; — Knauthen Ch., Hist. Abriss der Gelersam. in Oberlausitz, Leipzig u. Görlitz 1740 DS.

20112. Hankius M., Vratislavienses eruditionis propagatores ab a. 1525, Lipsiae 1701 DS.

20113. **Hipler F.**, Literaturgesch. des Bisthums Ermland, Braunsberg 187 .

20114. Sembrzycki J. K., Przegląd literatury ewangelickiej Mazurów i Szlązaków od r. 1670, *zob.* Nr. 14941.

20115. **Schulz J. P.**, Das gelehrte Preussen, Thorn 1724, *zob.* Nr. 9002.

20116. Lilienthal M., Preussische Zehenden allerhand geistlicher Gaben in Kirchen und Gelehrtengesch., Königsb. 1740—1742 t. 2.

20117. **Pisański J. Krz.**, Historia literaria Prussiae, Regiom. 1764—1765 t. 3.; — G. C., Pisanski's Entwurf einer preussischen Literaergesch. in vier Büchern, mit einer Notiz über den Autor und sein Buch, hrsg. von R. Philippi, Königsb. 1866 XIV.

20118. Seyler J., De Elbingensium clarorum memoria, Elbing 1740; — Charitius Andr., Commentatio historico-litteraria de eruditis Gedanensibus, Vitemberg. 1715 (DS.).

20119. **Estreicher K.**, O bibliografii. Bibl. warsz. 1865, Odb. warsz. 1865.

20120. **Janocki J. D.**, Bibliographia Zalusciana exhibens J. A. Załuski tam edita quam edenda scripta inspersis plurimis notis, Berdiczoviae et Vars. (1763, 1764, 1765, 1766), 1766 DS., *zob.* Nr. 20032.

20121. **Lelewel J.**, Bibliograficznych ksiąg dwoje, Wilno 1823 I., 1826 II.

R: Dz. wileński 1823.

20122. Ciampi, Bibliografia critica, Firenze 1834 I., *zob.* Nr. 6843.

20123. **Jocher A. B.**, Obraz bibliograficzny literatury i nauk w Polsce do r. 1830 włącznie, Wilno 1840, 1842, 1857 t. 3; — Estreicher K., Spis abecadłowy do dzieła A. Jochera, Krak. 1873 i w: Bibliografii XIX. w. sub voce: Jocher.

R: Kraszewski J. I., Tyg. petersb. 1839 XX., 1840 XXI.-XXII.; Muczkowski), Orędownik, Poznań 1840—1841; Skimborowicz, Prz. warsz. 1841 I.; Wiz. i roztrz. nauk s. III. t. V., VI., VII., XIII., XIV.; Szrejer, Noworocz., Wilno 1861; Por.: W. Korotyński, Jocher Adam, Tyg. ill. 1869.

20124 Remer A., Rozmaitości bibliogr., Tyg. petersb. 1841 XXX.; Z., Wiadomości historyczno-bibliograficzne, Bibl. warsz. 1869 III.

20125. **Estreicher K.**, Bibliografia polska, część I.: Stulecie XIX., Krak. 1870—1879 t. I.—V.; Dopełnienia bibl. XIX. w., Krak. 1880—1882 t. VI.-VII. (po r. 1882); część II.: Chronologiczne zestawienie druków polskich od r. 1455 do 1799, Krak. 1882—1883 t. VIII.—IX., XI.; Bibliografia polska XIX stulecia, Spis chronologiczny (do r. 1870), Krak. 1885 t. X.; część III.: Bibliografia polska w. XV.—XVIII. (alfabetycznie wedle autorów ułożona), Krak. 1891—1899 t. XII. do XVII. (do lit. G); — Tenże, Bibliografia polska XV.—XVI. stólecia, Zestawienie chronolog. tudzież abecadłowe tych dzieł, które dochowały się w bibliot. polskich, Kraków 1875.

R: Czas 1870 Nr. 151; Kolaczkowski J., Uwagi, tamże 1872 Nr. 18, 1873 Nr. 151, 1874 Nr. 76; Estreicher, Wyjaśnienie J. Kołaczkowskiemu, tamże 1872 Nr. 20; Wisłocki Wł., Przew. nauk. i lit. 1873 I.; Bibl. warsz. 1875 III.; Kurjer pozn. 1882 Nr. 161; Por.: Hordyński Zdz., Obraz piśmiennictwa polsk. XV.—XIX. w., Kwart. hist. 1893.

20126. **Wisłocki Wł.**, Przewodnik bibliograficzny, miesięcznik, Krak. od lipca 1878.

20127. **Wierzbowski T.**, Bibliogr. polonica XV. ac XVI. ss., *zob.* Nr. 101; volumen III., Vars. 1894.

R: Centralblatt f. Bibliothekwesen 1894; Storożenko A., Kij Star. 1894 II.

20128. Wisłocki Wł., Bibliografia, Kwart. Kłosów, Warsz. 1877; — Tenże, Bibliografia z zakresu historyi oświaty w Polsce, 1877 do 1878, Krak. 1878; Toż za lata 1878—1881, Krak. 1881

20129. Brykczyński A. ks., Druki polskie XVI. w. nie objęte bibliografią K. Estreichera, Bibl. warsz. 1878 IV.

20130. **Wiadomości** bibliograficzne, miesięcznik, pod red. T. Paprockiego, Warsz. 1882—1884 (podawały treść pism peryodycznych).

20131. **Przegląd** czasopism (prace samodzielne i recenzye), Kwart. hist. od r. 1890.

20132. Arctowski H., Materyały do bibliografii prac naukowych polskich, Warsz. 1897.

20133. Paprocki T., Podręcznik księgarski, przewodnik praktyczny dla wydawców, księgarzy, Warsz. 1896.

20134. Rzadkie druki dzieł polskich, Bibl. warsz. 1860 II.; — Przyborowski J., Zagadka bibliograficzna, tamże 1889 IV.; — Ptaszycki St., Nieznane dawne druki polskie, Kraj 1898 Nr. 18; — Nowo odnaleziony druk polski z r. 1556, Prz. kat. 1897 Nr. 11.

20135. Legatowicz Ign., Wiad. o dziełach polskich o których żaden bibliograf wzmianki nie uczynił, Dz. wil. 1825; Chyliczkowski J., Notatki bibliogr. polskie. Dz. warsz. 1825–1826 II.–III., 1827 IX.; Rzadkie dzieła polskie. Przyj. ludu, Leszno 1837 IV, 1841 VIII.; Nakwaska A., Materyał do bibliogr. pol., Dz. warsz. 1852 Nr. 75; Materyały do bibliogr. pol., tamże 1853 Nr. 31 i 285; Kamiński J. A., Bibliografia polska (druki niektóre XV.–XVI. w.), Skarbiec pol. Kamińskiego, Lwów 1859; Warsz. rocznik lit., pod red. St. Czarnowskiej, Warsz. 1871 (Spis bibliogr. za każdy rok, przegląd lit.); Biernacki C., Kwerenda bibliogr., Tyg. ill. 1880 IX.; Sozański A., Treść dzieła bibliogr. przygot. do druku, Prz. bibl. arch., Warsz 1882 III.

Bibliografie odnoszące się do poszczególnych działów, zob. pod tymi działami.

Bibliografie podające treść czasopism, zob. Wstęp.

Biblioteki i katalogi rękopisów, zob. Nr. 1–145 i Dod. I.

20136. **Linde A.**, Gesch. der Erfindung der Buchdruckerkunst, Berlin 1886–1887 t. 3; — Tenże, Gutenberg, Geschichte und Erfindung, Stuttg. 1878; — Faulmann K., Die Erfindung der Buchdruckerkunst, Wien 1891.

20137. **Burger K.**, Die Drucker des XV. Jahrh., Leipzig 1892.

20138. Monumenta Germaniae et Italiae typographica, hrsg. von Burger, Berlin und Leipzig, od r. 1892.

20139. Woski Z., Jan Gutenberg, szkic biograficzny, rzutem oka na dzieje książki przed wynalezieniem druku poprz., Warsz. 1894; — Pogoralczyk M., Pamiątka obchodu 25-tej rocznicy założenia Stow. drukarzy polskich w Poznaniu, Pozn. 1896.

20140. Łopacki, Sztuka drukarska, Rozm., Lwów 1822.

20141. Hoffmann J. D., De typografiis in Regno Pol., Dant. 1740; — Schlief W., Beiträge zu J. A. Hoffmann: De typographiis, 1740 (DS.).

20142. **Bandtkie J. S.**, Historya drukarń w król Polskiem i W. X. Lit, Krak. 1826.

Lelewel J., Bibliograficznych ksiąg dwoje, zob. Nr. 20121.

20143. Korotyński W., Postępy drukarstwa polskiego, Tyg. ill. 1878 VI.

20144. Królikowski L., Kilka słów o sztuce drukarskiej w Polsce (odczyt), Poznań 1890.

20145. **Zabytki** sztuki drukarskiej w Polsce w XVI. i XVII. w., fotodruki z dzieł rzadkich, Krak. 1877.

20146. **Benis A.**, Mater. do hist. druk. i księg. w Polsce, Arch. do dziejów lit. Akad. VII., Odb. I. Krak. 1890 i II. Krak. 1891.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1891 i 1893; Wł. Prokesch, Ateneum 1891 I.

20147. Dufour P., O urządzeniu drukarń krajowych, Warsz. 1789 DS.

Przywileje drukarskie, zob. Nr. 3278, 4443, 4741.

20148 **Estreicher K.**, Drukarze polscy (spis), wstęp do Bibliografii cz. II. t. I. (ogólnego zbioru t. VIII.), *zob.* Nr. 20125.

20149. Pawiński A., Polak Stanisław, jeden z pierwszych drukarzy w Hiszpanii (1491–1503), Kłosy 1882 XXXIV.; Władysław i Stanisław, drukarze w Sewilli, Roz., Lwów 1822.

20150. Poliński, O najpierwszej w Polsce drukowanej książce, Wizer. i roztrz. nauk. s. III. t. XV.; – Zawadzki Wł., O najdawniejszych drukach w Polsce, Dz. lit. 1859; Czas 1859 Nr. 14.

20151. Polkowski J., Nieznany druk krakowski z XV. w., F., De Platea libri restitutionum etc., Rozpr. filol. Akad. VIII., Odb. Krak. 1880; — Różycki K., Über den Krakauer Druck von Turrecremata Explanatio in Psalterium, Centralbl. für Bibliothekswesen, Leipzig 1895.

20152. Polkowski K. J., Jeszcze o pierwszej książce pol. Balt Opecia Żywot Chrystusa P., Prz. bibl. arch., Warsz. 1882 III.

20153 **Estreicher K.**, Druki polsko-ruskie tłoczone kirylicą, Bibliografia cz. II. t. I. (ogólnego zbioru t. VIII.: Wstęp).

20154. Prosechowski J. B., Notitia libri graeci omnium primi in Polonia excusi, Lipsiae 1750 DS.

20155. Zubrzycki D., Historyczne badania o drukarniach rusko-sławiańskich w Galicyi, Lwów 1836; Żurn. min. nar. prosw. 1838.

20156. Karatajew I., Opisanije sławiano-ruskich knig, napieczatannich kiriłłowskimi bukwami, 1490 - 1730, Petersb. 1879, *zob.* Nr. 138.

20157. Primus Truber i drukarnie słowiańskie przez B. Kompaniewicza, Zielińskiego Pam. hist. kraj.

20158. Bandtkie J. S., O Swiatopolkie Fiole, krakowskom typografszczykie, przekł. z Hist. drukarń przez Kaczenowskiego, b. m. i r.; — Kałajdowicz A., Swiedenia o trudach Swaipolta Feolia, Moskwa 1820; — Fiol Świętopełk, Grabowskiego Staroż.; — Golowatzkij J. F., Sweipolt Fiol und seine kyrillische Buchdruckerei in Krakau vom Jahre 1491, Sitzungsber. d. hist. phil. Cl. Akad. LXXXIII., Odb. Wien 1876.

R: Prz. kryt. 1877 (Golowatzkij).

Zob. Nr. 20142.

20159. **Bandtkie J. S.**, Hist. drukarń krakowskich, Krak. 1815; — Tenże, De primis Cracoviae in arte typographica incunabulis, Crac. 1812.

20160. **Bentkowski F**, Wiadomość o najdawniejszych książkach drukowanych w Polsce, a w szczególności o tych, które Jan Haller w Krakowie wydał, Warsz. 1812, *zob.* Nr. 20146; — Sobko I., Jan Haller, krakowskij tipografszczik XVI. wieka, jewo predszestwenniki, towariszczi i prejemniki, Żur. min. nar. prośw. 1883 CCXXX.

20161. O bibliach Szarfenberga, Dz. lit., Krak. 1844 II.

Scharfenberg M. i Ungler Fl., zob. Nr. 20146 (Benis, Materyały).

20162. **Paczowski J.**, Die sogenannte Chyliński'sche Bibel, Centralbl. für Bibliothekswesen, Leipzig 1895.

20163. Kazinczy Ferenz, Magy régiségebés ritkasagog. Pesten 1808 (przedruk abecadlnika węg. druk. w Krak. 1549).

20164. St. J., Życie Jadwigi Piotrkowczykowey (drukarnia), Pam. gal., Lwów 1821.

20165. Rolle J. A., Drukarnia i sztycharnia w Berdyczowie, Rocz. dla arch. 1871, Odb. Krak. 1872.

20166. Siennicki S. J., Drukarnia w Częstochowie i wyszłe w niej druki od r. 1628—1864, Warsz. 1873, *zob.* Nr. 13592, 2. wyd. Warsz. 1887.

R: Stankiewicz M., Kwart. hist. 1888.

20167. Facsimile tytułu pierwszej książki drukowanej o cudach Najśw. Maryi Częstochowskiej, Przyj. ludu, Leszno 1845 I.

20168. Gedelius A., Typographiae calissiensis studium, Calissii 1617 DS.

20169. **Koehler K.**, Druki kościańskie Wiganda Funcka z w. XVII., z uwzględnieniem działalności tegoż drukarza w Lesznie, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XXI., Odb. Poznań 1895.

20170. Heerman J., Ehren-Ruhm d. Buchdrukerkunst Lissa in Gross Pol., 1640; — Von der Lissnischen Buchdruckerey, Lissa 1750 (DS.).

20171. Bednarski Szcz., Materyały do historyi drukarń, a mianowicie o drukarniach lwowskich i prowincyonalnych, Lwów 1888; Dod. II. do książ.: Materyały, Lwów 1891.

R: Stankiewicz M., Kwart. hist. 1889.

20172. Baranowski B., Pierwszy drukarz lwowski, Gaz. lw. 1883 Nr. 86; — Łoziński Wł., Spór drukarza z księgarzem w r. 1616, *zob.* Nr. 3554.

20173. **Ptaszycki St.**, Iwan Fedorowicz, drukarz ruski we Lwowie z końcem XVI. w., Rozpr. filol. Akad. XI., Odb. Krak. 1884; Toż po ross., Russk. Starina 1884 XLI.

R: Bruchnalski W., Kwart. hist. 1887; Prz. pow. 1884 IV.

20174. Jastrebow W., K 300-letnomu jubileju Iw. Fiodorowa, Kij. Star. 1883; — Petruszewicz A. S., Iwan Fedorow, Wremennyk stawropihijskoho Instytuta na 1884 hod, Odb. Lwów 1883; — Borsakowskij, Moskowskij knigopieczatnik XVI. w., Iwan Fiodorow, Odessa 1884.

20175. Buchdrucker Federow 1573 in Lemberg, Lwów 1886.

20176. Taxa ksiąg w seksternach jako i oprawnych w druk. Stawropigiańskiej uczyniona, Lwów 1761 DS.

20177. Sieleckij, Ostrożskaja tipografia i jeja izdanja, por.: Gozdawa M., Prz. powsz. 1886 III., *zob. Literatura ruska.*

20178. Wiad. krótka o drukarniach po znańskich, Weteran, Poznań 1825.

20179. Idea characterum typographiae S Reg. Maj. in Coll. Premisliensi S. J. privilegio donata, 1765 DS.

20180. Polkowski Ign. ks., Notatka o drukach słuckich, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 I.

20181. **Lisowski St.**, Wiadomość historyczna o księgarniach i drukarniach warszawskich od najdawniejszych czasów aż do r. 1793, Bibl. warsz. 1851, Odb. Warsz. 1851.

20182. Potocki T., Confirmatio privilegii ex a. 1668 typographiae Schol. Piarum, Vars. d. 5. Junii 1738 DS.

20183. Łepkowski J., Piśmiennictwo i drukarnie w Pruskim Szląsku, Stadło, Budyszyn 1849.

20184. **Dziatzko K.**, Caspar Elyan Breslaus erster Drucker, Ztschr. d. Ver. f. Gesch Schlesiens 1880 XV.

20185. Knauthen, Annales typogr. Lusatiae super., Lauban 1740 DS.

20186. **Schwenke P.**, Zur altpreussischen Buchdruckergeschichte, 1492—1523, Beiträge zur Theorie und Praxis d Buch- u. Bibliothekswesens, Königsb. 1895.

R: Fijałek J., Kwart. hist. 1896.

20187. **Lohmeyer K.**, Geschichte d. Buchdruckes und d. Buchhandels in Herzogthum Preussen XVI. i XVII. Jahrh., Abtheilung I. Arch. f. Gesch. des deutschen Buchhandels XVIII., Odb. Leipzig 1896.

R: Perlbach M., Kwart. hist 1897; Schrenke P., Centralbl. f. Bibl.-wesen X., XIII.

20188. **Perlbach M.**, Geschichte d. Bücherwesens im Ordenslande Preussen, Centralbl. f. Bibliothekswesen 1894, Odb. Leipzig 1894.

20189. Hanov M. Ch., Denkmal der Danziger Buchdruckereien, Danzig 1740; — Schlief, Beiträge zu dem Denkmal, 1740; — Erstlinge d. Jubelfeyer wegen Buchdruckerei, Danzig 1740 (DS.).

20190. Geschichte der Buchdruckereien in Königsberg, Königsb. 1840.

20191. Zieliński J., Druk królewiecki z r. 1551, wydany przez Seklucyana, Wiad. num.-arch., Krak. 1896.

R: Celichowski Z. Kwart. hist. 1897.

20192. Buchholtz, Gesch. der Buchdruckerkunst in Riga, por.: Th. Schiemann, Sybels H. Ztschr. 1891 II.

20193. Rolle J. (Antoni J.), Drukarnie na kresach multańskich, Roczn. dla archeol. 1870, Odb. Krak 1872.

20194. Wiadomość o drukarniach i księgarniach w Galicyi, Czasop. nauk. Bibl. Oss. 1829 IV.; — Kostecki Pl., W 100-letnią rocznicę zał. drukarni Pillerów (1773—1873), Lwów 1873.

Drukarnie zakonne, zob. Zakony Nr. 13231.

Inne drukarnie, zob. Miejscowości.

Bibliografia Litwy, zob. Język i piśmiennictwo litewskie.

20195. **Czarnowski S.**, Rys historyi księgarstwa, Warsz. 1880; — Rys hist. księgarstwa, Rocz. lit. warsz. 1872.

20196. O księgarstwie w Polsce, Pam. warsz. 1818 str. 455.

20197. **Grabowski A.**, Nazwiska księgarzy krakowskich XVI. i XVII. w., Bibl. war. 1849 III.; — Prokesch Wł., Inwentarze księgarń krakowskich w XVI. wieku, Świat 1890.

20198. Łoziński Wł., Księgarstwo lwowskie, Kwart. hist. 1890 (Leopolitana).

20199. **Sobieszczański F. M.**, Pierwsze księgarnie w Warszawie, Tyg. ill. 1874 XIV.

20200. **Pawiński A.**, Michał Gröll na tle epoki Stanisławowskiej, z dodaniem spisu wydawnictw Grölla, ułożonego przez Zygm. Wolskiego, Krak. 1896.

R: W r. 1896: J. F. Gaisler, Głos Nr. 48; P. Chmielowski, Kurj. codz. Nr. 286; Niwa Nr. 43; S., Dod. do Dz. polsk. Nr. 41; Aten. IV.; Sigma, Gaz. warsz. Nr. 267; — w r. 1897: Nitman K., Muzeum.

20201. Bełza W., Dawne i nowe prospekta księgarskie, Gaz. lw. 1888 Nr. 66, 68.

20202. Sobieszczański F. M., Nieco o historyi dawnych papierni w kraju, Tyg. ill. 1873 XI.

20203. Albertrandi J. X., Uwagi nad wolnością druków i przedaży ksiąg, b. r. (E.) DS.

(b: Wydania zbiorowe pisarzy; zbiory rozpraw i czasopisma historyczno-literackie; zjazdy).

20204. **Gałęzowski A.**, Zbiór pisarzów polskich (1828—1833), *zob.* Nr. 5974.

20205. **Wiszniewski M.**, Pomniki historyi i literatury polskiej (1835), *zob.* Nr. 5978.

20206. **Wójcicki K. W.**, Biblioteka starożytna pisarzy polskich (1843—1854), *zob.* Nr. 1365.

20207. **Turowski K. J.**, Biblioteka polska (1853—1860), *zob.* Nr. 5987; — Ujejski K., Rzecz o panu Turowskim i o Bibl. polskiej, Czas 1857 Nr. 174.

20208. Biblioteka ludowa polska (1866 do 1870), *zob.* Nr. 5991; — Biblioteka Mrówki (od r. 1869), *zob.* Nr. 5992; — Wierzbowski T., Biblioteka zapomnianych poetów i prozaików (1885—1898), *zob.* Nr. 6001.

20209. **Biblioteka** pisarzów polskich (od r. 1889), *zob.* Nr. 6003 i *Dod. I.*

Zbiory kronik, pamiętników i t. d., zob. Nr. 5965—6038.

20210. **Archiwum** do dziejów oświaty i literatury w Polsce, Akad. um., Krak. od r. 1878 (9 t.).

R: Bibl. warsz. 1879 II.; Kraj 1893 Nr. 8; M***, Dz. pozn. 1895 Nr. 71.

20211. **Corpus** antiquissimorum poetarum Poloniae latinorum ad Joan. Cochanovium, Crac. od r. 1887.

20212. **Pamiętnik** Akademii um. w Krakowie (wydział filol. i filoz.-hist.), 1874—1887 t. 6.

20213. **Sprawozdania** komisyi językowej Akad. um. w Krakowie, Krak. od r. 1880.

20214. Makuszew W., Trudy filolog. oddielenia krakowskoj Akademii nauk z 1874 do 1880 r., Żurn. min. nar. prośw., Petersb. 1881 CCXV.

20215. **Brückner A.**, Źródła do dziejów lit. i oświaty w Polsce, Bibl. warsz. 1891 I. II., III., 1892 I., 1893 I., IV., 1894 III., 1895 I., 1896 I.

R: Nehring Wł., Kwart. hist. 1894, 1896.

20216. Heck K. J., Pomniejsze źródła do dziejów lit. polskiej, *zob.* Wiek XVI.

Czasopisma ogłaszające rozprawy z hist. lit., zob. Wstęp (Czasopisma).

20217. **Grabowski M.**, Pisma, t. II.: Literatura i krytyka, Wilno 1840

20218. **Kraszewski J. I.**, Wędrówki literackie fantastyczne i historyczne, Wilno 1838 do 1840; — Tenże. Studja literackie, Wilno 1842; — Tenże. Nowe studja liter., Warsz. 1843 t. 2; — Tenże, Gawędy o literaturze i sztuce, Lwów 1857 i 1866.

R: Krajewski A. H., Bibl. war. 1858 II. (Gawęd).

202 9. **Baliński M.**, Pisma hist. Warsz. 1843 t. 4; — Tenże, Studya hist., Wilno 1856.

20220. **Szajnocha K.**, Szkice historyczne, *zob. Hist. polit.*

20221. **Wójcicki K. Wł.**, Album literackie, Warsz. 1848—1849 t. I.–II.

R: Tyszyński A., Bibl. warsz. 1848 III.

20222 **Podbereski R.**, Pamiętnik naukowo-literacki, Wilno 1849—1850 t. 6; — Tenże. Rocznik literacki, Petersb. 1843, 1844, 1846.

R: Kraszewski J. I., Tyg. petersb. 1849 XXXIX.; J. R. Szymański, Bibl. warsz. 1849 II.; K. Wł. Wójcicki, tamże 1850 I.; J. Korzeniowski, tamże 1850 I.; Tyszyński, tamże 1851 I.

20223. Marcinkowski A. (Nowosielski, pseud.), Pisma krytyczno-filozoficzne, Wilno 1857 t. 2; — Pietkiewicz (Pług). Pamiątki domowe, Warsz. 1858; — Łepkowski J., Z przeszłości, Szkice i obrazy, Krak. 1862.

20224. Pismo zbiorowe wileńskie na rok 1859, Wilno 1859.

R: Kaszewski K., Bibl. warsz. 1869 I.

20225. **Siemieński L.**, Kilka rysów z literatury i społeczeństwa, Warsz. 1859 t. I.–II.; — Tenże, Portrety literackie, Pozn. 1865–1875 t. 4; — Tenże, Roztrząsania i poglądy liter., Pozn. 1869 (Toż w: Dziełach t. X.).

R: Lewestam F., Bibl. warsz. 1859 III.; Hasło, Lwów 1865 Nr. 24.

20226. **Bartoszewicz J.**, Szkice hist. i lit., Dzieła t. VIII., Warsz. 1880.

R; Gaz. nar. 1880 Nr. 291; Kl. Kantecki, Przew. nauk. i lit. 1880.

20227. **Tyszyński Al.**, Wizerunki polskie, Warsz. 1875.

R: Op. dom., Warsz. 1875.

20228. **Nehring Wł.**, Studya literackie, Poznań 1884.

R: Brückner A., Arch. f. slav. Phil. VIII; Gaz. lw. 1884 Nr. 256.

20229. **Tretiak J.**, Szkice literackie, Krak. 1896.

20230. **Małecki A.**, Z dziejów i literatury, Pisma pomniejsze, Lwów 1896.

R: A. Rembowski, Bibl. warsz. 1897 II.

20231. **Tarnowski St.**, Studya do historyi literatury polskiej, Rozprawy i sprawozdania, Krak. 1887–1897 t. 3; — Tenże, Pisarze polityczni, *zob.* Nr. 17462.

R: Prz. tyg. 1887; Heck K. J., Prz. powsz. 1897 III.; Kaindl, Österr. Litteraturbl. 1897 Nr. 16; J. Stan., Dz. krak. 1897 Nr. 412.

20232. **Bełcikowski A.**, Ze studyów nad literaturą polską, Warsz. 1886.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1887; Kłosy 1887 I.; A. G. Bem, Kraj 1887 Nr. 17—19.

20233. **Chmielowski P.**, Studya i szkice z dziejów literatury, Krak. 1886.

R: H. B., Prawda, Warsz. 1889; S. T., Prz. pol. 1886 IV.; Czas 1886 Nr. 226–228; S. T., Prz. pol., 1887 II; H. Zathey, Prz. powsz. 1887 II.

20234. Kraushar Al., Z archiwum literackiego, Kłosy 1886 II.; — Tenże. Kartki historyczne i literackie, Warsz. 1895.

R: Ateneum 1895 I.; Bart. K., Prz. pozn. 1895.

20235. Krzemiński St., Zarysy literackie, cz. I. (Bibl. najceln. utworów), Warsz. 1895.

R: Rutkowski L., Aten. 1896 IV.

20236 Brückner A., Polnische Literaturgeschichte, Arch. f. slav. Phil. 1889 I.–II.

20237. Mazanowski A, Przegląd najnowszych badań z hist. liter. pol. (1893—1896), Prz. powsz. 1897 I.–II.

R: Gaz. warsz. 1897 Nr. 312; Chmielowski P., Prawda 1897 Nr. 1.

202.8. Grabowski Br., Listy o polske literatuře, Česka Revue 1898 I., 1899 II.

20239. **Pamiętnik** Zjazdu historyczno-literackiego imienia Jana Kochanowskiego, Arch. dla dz. lit. i ośw. Akad., Krak. 1886 V.

20240. **Pamiętnik** zjazdu literatów i dziennikarzy polskich 1894 r., Lwów 1894.

Benis A., Ochrona praw autorskich w Polsce, zob. Nr. 17555.

(c: Badania językowe: ogólne; języków słowiańskich i litewskiego; pismo).

20241. **Benfey T.**, Geschichte der Sprachwissenschaft und orientalischen Philologie in Deutschland, München 1869; — Delbrück, Einleitung in das Sprachstudium, Leipzig 1893; — Paul H., Principien der Sprachgeschichte, Halle 1886; — Howelacque, La linguistique, Paris 1876.

20242. **Müller M.**, Wykłady o umiejętności języka, Krak. 1874—75 t. 2; — Whitney W. D, Życie i wzrost języka, Warsz. 1883.

20243. Curtius G., Zur Kritik der neuesten Sprachforschung, Leipzig 1885; — Brugmann K., Zum heutigen Stand der Sprachwissenschaft, Strassb. 1885.

20244. Hanusz J., Z językoznawstwa i literatury ludowej, Krak. 1887.

20245. X. (F. Miklosich), Nauka języka i badania języka, por.: Czas 1860 Nr. 104.

20246. **Steinthal**, Der Ursprung der Sprache, Berlin 1888; — Cegielski H., O powstaniu mowy i szczególnych języków, Orędownik naukowy, 1841; — Papłoński J., O początku i rozmaitości mowy, Warsz. 1867; — Zaborowski, O początku mowy, w przekł. z franc. J. Chodorowicza, Warsz. 1883; — Szokalski W., Początek i rozwój umysłowości w przyrodzie, rozdz. IV. p. n.: Mowa i uspołecznienie, Warsz. 1885.

20247. Appel K., Nieskolko słow o nowiejszem naprawlenii jazykoznania, Warsz. 1882; — Tenże, Obszczie woprosy jazykoznanija, Russkij filol. Wiestnik 1886 XV.; — Kruszewski M., Oczerk nauki o jazykie, Kazań 1883.

20248. **Sayce**, Principes de Philologie comparée, przekł. franc. przez E. Jovy, Paryż 1884.

20249. Szczerbowicz-Wieczor L., Badania porównawcze w dziedzinie języka, Warsz. 1882.

20250. **Baudouin de Courtenay J.**, O zadaniach językoznawstwa, w t. III. Prac filologicznych; — Tenże, Niekotoryja obszczija zamieczanija o jazykowiedenii i jazykie, Petersb. 1871; Toż 2. wyd. przerobione p. t.: Nieskolko słow o srawnitelnoj grammatikie, Petersb. 1882; — Tenże, O pewnym stałym kierunku zmian językowych w związku z antropologią, Kosmos 1899.

20251. **Müller Fr**, Grundriss der Sprachwissenschaft, Leipzig 1891; — Gabelentz, Die Sprachwissenschaft, Lipsk 1891.

20252. **Bopp Fr.**, Vergleichende Grammatik d. Sanskrit, Zend, Armenischen, Griechischen, Lateinischen, Litauischen, Altslavischen, Gotischen u. Deutschen, 1. wyd. 1816, ost. Berlin 1868—1871 t. 3.

20253 Bernd Ch. S. T., Die Verwandschaft der germ. u. slavischen Sprachen zugleich mit der griech. u. römischen, Rom 1822.

20254. **Schleicher**, Compendium der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen, Weimar 1862.

20255. **Brugmann K. i Delbrück B.**, Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen, Strassburg t. I. 1886, t. II 1889—1892, t. III. i IV. 1893 i 1897.

R: Zubatý J., Listy filol. 1886 XIII.; Hanusz J., Prace filol. 1887 II.; Jagić, Archiv f. slav. Phil. X., XIII., XX.

20256. Schleicher, Indogermanische Chrestomathie, Weimar 1869.

20257. **Pott A.**, Etymologische Forschungen, Detmold 1867—1876 t. 5 (od II. do V. p. t.: Wurzelwörterbuch).

20258. **Fick A.**, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen, Göttingen I. 1890, II. 1894.

20259. **Pictet A.**, Les origines indo-européennes, Paris I. 1859, II. 1863.

20260. **Schrader O.**, Sprachvergleichung und Urgeschichte, Jena 1890.

20261. **Malinowski Fr. X.**, Gramatyka sanskrytu, porównanego z jęz. polskim i starosławiańskim, Poznań 1872—1880.

20262. Hassenkampf R., Über den Zusammenhang des lettoslavischen und germanischen Sprachstammes, Leipzig 1876.

R: Zimmer, Arch. f. slav. Phil II.

20263. Hanusz J., Szkic grammatyczny na podstawie języków indoeuropejskich, Prace filol. 1885—1886 II.; — Kováš E., Jazykozpyt a pravěk národů indoevropských (podle Schradera), Listy fil. 1884 XI.; — Zawiliński R., O stosunku pokrewieństwa języków aryoeuropejskich, Spraw. gimn, Krak. 1885.

R: Brückner, Arch. f. slav. Phil. IX.; Hanusz, Prace filol. I.

20264. Pogodin A., Nowyja soczinienija o jazykie i kulturie indogiermancew, por.: J. Z., Věst. slov. starož. 1899.

Zob. Nr. 11505.

20265. **Egli J. J.**, Nomina geographica Sprach- u. Sacherklärung v. 42000 geograph., 2. Aufl. 1892.

20266. Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete des Deutschen, Griechischen und Lateinischen, wyd. przez

Aufrechta i Kuhna od r. 1852 w Berlinie, od t. XXIII. (1877) ze zmianą tytułu na: „Auf dem Gebiete d. indogermanischen Sprachen"; — Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung auf dem Gebiete der Arischen, Celtischen und Slavischen Sprachen, wyd. przez Kuhna i Schleichera od r. 1858 w Berlinie, t. 8; – Beiträge zur Kunde der Indogermanischen Sprachen, wyd. przez Bezzenbergera w Getyndze od r. 1877; — Internationale Zeitschrift für allgemeine Sprachwissenschaft, wyd. przez Lazarusa i Steinthala w Berlinie od r. 1859; — Revue de linguistique et de philologie comparée, w Paryżu od r. 1864.

Por.: Rozprawy językowe wyliczone przez Pastrnaka (zob. Nr. 11086) str. 55—156 i recenzye dzieł w: Pracach filologicznych (zob. Nr. 20404).

20267. Durich F., Bibliotheca slavica antiquiss. dialecti communis universae slavorum gentis, Vindob. 1795; Związek języków słowiańskich Kossakowskiego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz 1804 III.

20268. Bandtkie J. S., Uwagi nad językiem czeskim, polskim i rossyjskim, Pam. warsz. 1815 (toż po ross.: Zamieczania o jazykach bohemskom, polskom i nyniesznym rossyjskom, b. m. i r.); — Linde, O zbliżaniu się dialektów słowiańskich (z Gazety porannej), Roz., Lwów 1840.

20269. Krzyżanowski A., O zabytkach mowy słowiańskiej pozostałych w nazwiskach rodzin i miejsc. krajów, które niegdyś były ojczyzną Sławian, Pam. warsz., Odb. Warsz. 1823.

20270. Daniłowicz J., Wiadomości o dziele Konstantego Kałaydowicza i Pawła Strożewa, opisującem dawne rękopisma Sławiańskie, Dz. warsz. 1825 II., 1826 VII.

20271. S. Fr., Rozprawa, czyli Sławianie lub Słowianie zwać się i mówić właściwie mają, Czasop. nauk Bibl. Ossol. 1828 I.; Pismo Dobrowolskiego, Czy nazwisko Słowian od słowa, czy od sławy pochodzi, Roz. nauk. 1828 I.

20272. **Šafařík P. P. J.**, Geschichte der slavischen Sprache und Literatur, *zob.* Nr. 19987.

20273. Odezwa do miłośników języka i starożytności sławiańskich, War. 1836; Zoryan, Szafarzyk był w błędzie, stawiając język moskiewski u czoła narzeczy ruskich, Sioło, Lwów 1867.

20274. Eichhoff Fr. F., Histoire de la langue et de la litterature des Slaves, Russes, Serbes, Paris 1839 (toż po pol., War. 1856).

20275. Szezniewski J, Izsledowania o jazyci drewnych Sławian, Petersb. 1848; — Mikuckij S., Filologiczeskija nabliudenija, Srawnenie kornej i słow sanskritskich w sławiańskomu, Petersb. 1852; — Janowycz P. I., Korotkia oczerk literaturnoi istorii starosłowenskaho jazyka, Semenaja bibl., Lwów 1855.

20276. Rziga F., Strawinitielnyja etimologiczeskija tablicy sławianskych jazykow, Petersb. 1878.

20277. **Budiłowicz A. S.**, Perwobytnije Sławiane w ich jazykie, *zob.* Nr. 11503.

20278. **Miklosich Fr.**, Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen, Wien 1866.

20279. **Miklosich Fr**, Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen, Wien 1852 do 1874, 2. ed. 1876—1883.

R: Jagić, Arch. f. slav. Philol. IV., VII.; Leskien, tamże IV.; Ogonowski E, Prawda, Lwów 1877.

20280. Matzenauer, Přispáky ke slovanskému jazykospytu, Listy filol., Praha 1880 do 1890 VII.—XVIII.

Por.: Pastrnak (zob. Nr. 11086) str. 105—116.

20281. **Jagić J. W.**, Specimen linguae palęoslovenicae, por.: Arch. f. slav. Phil. 1882; — Tenże, Codex Slovenicus rerum grammaticarum, por.: Lit. Centralbl. 1897; — Tenże, Istoczniki, Sborn. otd. russk. jaz. i słow. 1895 t. LXII.; — Tenże, Verwandschaftsverhältnisse d. slav. Sprache, Arch. f. slav. Philol. 1897 XX.

20282. Frisch J. L., Historia linguae slavonicae, Berlin 1727, 1730—1736 DS

20283. Krzyżanowski, Zabytki mowy słowiańskiej, Pam. warsz. 1823; Rękopis słowiański w Rheims (wyd. Hanki), Prz. pozn. IV.; Badania, Dod. Czasu 1850 Nr. 6.

20284. Dobriański A., Gramatyka języka starosławiańskiego, jakiego Słowianie obrządku greckiego w księgach swych cerkiewnych używają, Przemyśl 1837.

20285. Chodźko Al., Grammaire paléoslave suivie des textes paléoslaves, tirés la plupart des manuscrits de la Bibl. Imper. de Paris et du Psautier de Bologne, Paris 1869.

20286. **Miklosich Fr.**, Altslovenische Formenlehre in Paradigmen, Wien 1874; — Tenże, Beiträge zur altslovenischen Grammatik, Wien 1875.

R: Jagić, Arch. f. slav. Philol. I.

20287. **Leskien A.**, Handbuch der altbulgarischen (altkirchlichen, slavischen) Sprache. Grammatik Texte, Glossar, 2. ed. Weimar 1886.

R: Brückner, Arch. f. slav. Philol. X.

Por.: Pastrnek (zob. Nr. 11086) str. 63-67 (inne podręczniki gram. starosłow.).

20288. **Kalina A.**, Studya nad historyą języka bułgarskiego, Roz. filol. Akad., Odb. Krak. 1893.

R: Polivka J, Čas. Mus. kral. česk. 1893.

20289. Mielnickij J., Hramatyka starosłowenskoho jazyka so wzhladom na żereła staroruskii i na jazyk nasz cerkownyj, Lwów 1892.

20290. Flerov A. P., Grammatica driewnawo cerkowno-sławianskawo jazyka srawnitielno s russkim, 1898; — Karskij H. T.,

Grammatyka driewnawo cerkowno-sławianskawo jazyka srawnitielno s russkim, por.: Niekrasow, Żurn. min. nar. prośw. 1898; — Szliakow N., Staty po sławianskim narieczijam i russkomu jazyku, Russk. filol Wiest. 1898 XL.

20291. Müller F., Bemerkungen zur Geschichte der altslav. Schriften, Arch. f. slav. Philol. 1897 XX.; — Mikkola, Slavica, Indogerm. Forsch. VIII.

20292. Istrin W., Beiträge zur griechisch-slavischen Chronographie, Arch. f. slav. Philol. 1895 XVIII.

20293. Brückner A., Zur slavischen Parömiographie, Arch. f. slav. Philol. 1896 XIX.

20294. **Kałużniacki E.**, Monumenta linguae paleoslavonicae, Lwów 1888, *zob.* Nr. 77.

20295. Kozak E., Bibliographische Uebersicht der biblisch-apokryphen Literatur bei den Slaven, Jahrb. f. protestantische Theologie 1891.

20296. Kalina A., O tłómaczeniu Pisma św. na język słowieński, Prz. powsz. 1885.

20297. Malinowski L., Wiadomość o szczątkach ewang. cerkiewno-słowiańskiej, Rozpr. wydz. filol. Akad. krak. 1879 XIII.

R: Nehring W., Kwart. hist. 1890.

Zob. Nr. 12649—12651.

20298. **Vondrak D. W.**, Zur Kritik der altslovenischen Denkmale, Wien 1886; — Tenże, Altslovenische Studien, Sitzungsb. Akad. CXXII., Odb. Wien 1890; — Tenże, Zur Würdigung der altslovenischen Wenzelslegende und der Legende vom h. Prokop, tamże CXXVII., Odb. Wien 1892.

R: Jagić, Arch. f. slav. Philol. 1887 X.; Brückner, Kwart. hist. 1893.

20299. Hanusz J., Eine unbekannte altslov. Handschrift, Arch. f. slav. Phil. 1882 VI.; — Stockij S., Über den Inhalt des Codex Hankensteinianus, Wien 1886 (por.: Arch. f. sl. Phil. 1887 X.); — Vondrak W., Über einige orthographische u. lexikalische Eigenthümlichkeiten des Codex Suprasliensis, Sitzungsb. Akad. CXXIV., Odb. Wien 1891; — Oblak V., Codex Suprasliensis, Arch. f. slav. Phil. 1894 XV.; — Abicht u. Schmidt, Quellennachweise zum Codex Suprasliensis, tamże 1896 XVIII.; — Abicht u. Reichelt, Quellenmateriale zum Codex Suprasliensis, tamże 1898 XX.; — Zivier E., Studien über den Codex Suprasliensis, Breslau 1892.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1893.

20300. Lubarsch R., Das slavische Ewangelium, Beitrag zur Archeologie slavischer Schriftsprache, Jena 1818; Petruszewycz A. S., Obozrinie drewniszych ewanhelyckich spisok na starosłowenskim jazyki, Lwów 1857, por.: Cerk. gaz. 1857 Nr. 2—5,

20301. Jagič V., Slavische Beiträge zu d. biblischen Apocryphen, I. Die altkirchenslav. Texte des Adambuches, Denkschr. hist.-phil. Akad. XLIII., Odb. Wien 1893.

R: Nehring W., Kwart. hist. 1894.

20302. Le-Juge V., Das galizische Tetro-Evangelium v. J. 1144, por.: W. Vondrak, Arch. f. slav. Philol. 1898 XX.

20303. Pastrnek Fr., Nová kniha o době cyrillomethodějské, Český časop. hist. 1897.

20304. Jireček D. C., Altslavische Handschriften in England, Arch. f. slav. Philol. 1878 III., *zob.* Nr. 11583; Jagič V., Ein Textbeitrag zur Georgius Legende, tamże 1886 IX.; Hanusz J., Zur Alexiuslegende, tamże 1887 X.

20305. **Miklosich Fr.**, Über die christliche Terminologie der slavischen Sprachen, Wien 1875.

20306. **Miklosich Fr.**, Die slav. Elemente in den Mundarten der Zigeuner, Denkschr. Akad., Wien 1872; — Tenże, Die slavischen, magyarischen und rumunischen Elemente im türkischen Sprachschatze, Wien 1893; — Tenże, Über die Einwirkung des Türkischen auf die Grammatik d. südeuropäischen Sprachen, Wien 1893, por.: Geisler, Prace filol. 1893 IV.

20307. Munkácsi B., Die Anfänge der ungarisch-slavischen Berührung, Die Donauländer 1899 I., por.: Vondrak W., Věst. slov. starož. 1899.

20308. Geisler L., Die albanesischen und slavischen Schriften, Wien 1883; — Meyer G., Die slavischen, albanischen und rumänischen Lehnworte im Neugriechischen, Sitzb. d. k. Akad. d. Wissensch. in Wien, Phil.-hist. Cl. 1894 CXXX.

20309. Stephan, Einfluss des Slavischen auf das Wallachische, Progr. Gymn. in Ostrów 1869.

20310. Tamm, Slavische Wörter im Schwedischen, Indogerm. Forsch. 1894 IV.

20311. Michałowski F., Vestiges dans les langues Européennes des invasious orientales, Paris 1876.

20312. **Brückner A.**, Die slavischen Fremdwörter im Litauischen, Weimar 1877.

R: Weber, Archiv f. slav. Philol. III.

20313. **Brückner A.**, Ortsnamenforschungen, Arch. f. slav. Philol. 1886 IX.

20314. Cermak C., Über slavische Alterthümer u. Ortsnamen, Ztschr. f. Ethn. 1878 X.; — Beyersdorf, Slavische Streifen (Ortsnamen), Stettin 1880.

20315. H. A., Die Uebereinstimmung alter Wendischer Ortsnamen in der Lausitz mit denjenigen des Kulmer-Landes, Preuss. Provincialblätter, Königsb. 1864; — Bronisz P., Die slavischen Familien-Namen in der Niederlausitz, Bautzen 1867; — Schmaler, Die slavischen Ortsnamen in Oberlausitz, Bautzen 1867; — Andree R., Das Sprachgebiet d.

Lausitzinischen Wenden vom XVI. Jahrh. bis zur Gegenwart, Leipzig 1873; — Immisch, Die slavischen Ortsnamen in d. südlichen Lausitz, Progr. d. Gymn. zu Zittau 1874.

20316. **Kühnel P.**, Die slavischen Ortsnamen in Meklemburg Streliz, Neubrandenb. 1881 (por.: Brückner A., Arch. f. slav. Phil., Berlin 1881 V.); — Tenże, Die slavischen Orts- und Flurnamen der Oberlausitz, Neues Lausitzisches Magazin 1893; — Tenże, Die slavischen Orts- und Flurnamen der Oberlausitz, tamże 1894, Odb. Leipzig 1891—94; — Tenże, Die slavischen Orts- und Flurnamen der Oberlausitz, tamże 1897.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1892.

20317. Jettmar, Ueberreste slavischer Orts- und Volksnamen in Brandenburg, Potsdam 1846; — Hilferding A., Die sprachlichen Denkmäler der Drevjaner und Glinjaner Elbslaven im Lüneburger Wendlande, Bautzen 1857.

20318. Weisker G., Slavische Sprachreste, insb. Ortsnamen aus d. Havellande, I. 1890, II. 1897.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1892 i 1899.

20319. Cybulski W., Slavische Ortsnamen der Insel Potsdam und der allernächsten Umgegend, Berlin 1859; — Killisch J., Berlin, der Name der deutschen Kaiserstadt, Berlin 1883; — Hammer, Ortsnamen d Prov. Brandenburg, Berlin 1894.

20320. Brümmer G., Über die alten Ortsnamen der Gegend bei Deutschkrone und Tempelburg, Z. d. Westpreuss. Gesch. Ver. 1886 XVI.

20321. **Hey G.**, Die slavischen Siedelungen im Königreich Sachsen mit Erklärung ihrer Namen, Dresden 1893; — Mucke E., Die slavischen Ortsnamen der Neumarkt, Mitth. d. Vereins f. Gesch. d. Neumarkt 1898; — Jacob G., Das wendische Rügen in seinen Ortsnamen, Stettin 1894.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1899.

20322. Kaemmel O., Die slavischen Ortsnamen im nordöstlichen Theile Niederösterreichs, por.: Arch. f. slav. Phil. 1884 VII.; — Teige J., Bemerkungen zu den slav. Ortsnamen in Niederösterr., tamże 1885 VIII.; — Jagič V., Michelinburg. Miklinburg, Meklenburg, Wili-grad, tamże 1881 V.

20323. Jelinek B., Památky slovanského pravěku v místních názvech se zvlastnim ohledem na Čechy, Česky lid 1893.

20324. Müllenhof K., Donau, Dunavo, Dunaj, Arch. f. slav. Phil. 1876 I.; — Jagič, Donau, Dunaj in der slavischen Volksepik, tamże 1875 I.

20325. Mikuzki S., Überreste d. Sprache der polabischen Sprache, Zapiski imp. russ. geogr. obszcz. otd. d. Etnogr. 1871 IV.; — Koczubinskij A., Polabani, razbor soczinienija, Oczerk jazyka Sławian baltijskawo pomorija i Brandienburga, Odessa 1879.

20326. Szulce J. Parum, Słownik języka połabskiego, wyd. A Kalina, Rozpr. filolog. Akad. um. XX. i XXI., Odb. Krak. 1893.

20327. Burmaister C. C. H., Über die Sprache der früher in Meklemburg wohnenden Obodriten-Wenden, Rostok 1840; — Hammerstein, Über die Bedeutung des Wortes Obotriten, Jahrb. d. Ver. f. meklenburg. Gesch. XXXVI.

Słowianie, zob. Etnografia (Nr. 11471 do 11537), Wiara i Kościół (Nr. 12437—12517) i Historya polityczna.

20328. Petruszewycz A. S.. Łyngwystyczesko-istoryczeskija razsuždenija, Sbornyk Hał. Rus. Matycy 1887, Odb. Lwów 1887; — Tenże, O russko-słoweńskich tołkowych psałtyriach, por.: Cerkow. gazeta 1856 Nr. 8—10.

20329. Gołowackij J., Chrestomatia cerkowno-słoweńskaja i drewno russkaja, Wiedeń 1854, *zob.* Nr. 14603.

20330. **Alexandrowski J., Wiad. o pierwiastkowej uprawie cerkiewnego i ruskiego języka (tłóm. z ross.), Dz. warsz. 1827 X.**

20331. Jagič V., Zur Berichtigung der altrussischen Texte, Arch. f. slav. Philol. 1882 VI.; — Tenże, Altrussische Fragmente in Königsberg, tamże 1884 VII.

20332. Sumcow H. T., Oczerki istorii južno-russkych apokrificzeskich skazanij pisen, Kijew 1888.

20333. **Hanusz J., O jazyku maloruském, Sbornik Slovanski 1883 II.; O kilku najnowszych pracach nad jęz. Rusinów, Przew. nauk. i lit., Lwów 1884; Hruszewskij M., Nowowydani pamiatki dawnoho pysmenstwa ruskoho, Zap. Tow. Szewcz. 1895.**

20334. Ponomariew A., Sławiano-russkij prolog w jego cerkownom a narodno-litieraturnom znaczienii (ist.-lit. oczerk), Pamiatn. driewn. russk. cerk. uczytieln. litier. 1897; — Jagič J. W., Kriticzeskija zamietki k' sławianskomu pieriewodu dwuch apokrificzeskich skazanij, Izw. otd. russk. jaz. i słow. 1898; — Archangielskij A. S., K' istorii južnosławianskoj i driewnierusskoj apokrificzeskoj litierat., tamże 1899; — Spieranskij M., K' istorii sławianskawo piriewoda jewangielija, Russk. fiłoł. Wiestn. 1899.

Por.: Bielickij J. J., **Materiały dla ist. sławianskawo jezykoznanija, Kijew 1876.**

20335. Niezabitowski K. L., Wiadomości o literaturze l i t e w s k o - ż m u j d z k i e j, czyli zbiór rozmaitych dzieł litewsko-żmujdzkich i prusko-litewskich, Dz. wil. 1824 I. i II.

20336. **Stankiewicz M.**, Studya bibliograficzne nad literaturą litewską, Krak. I. 1886 II. 1889.

R: Hanusz, Arch. f. slav. Phil 1887 V.; Brückner A., Kwart. hist. 1889; t., Prz. lit., Dod. do Kraju 1889 Nr. 30; M. Perlbach, Cetralbl. f. Bibliothekswesen 1890.

20337. **Bałtramajtis S.**, Literatura litowskawo jazyka, w: Sborniku bibliograf. matieriałów, *zob.* Nr. 10056.

20338. Bystroń, Przyczynek do bibliografii litewskiej, Prace filologiczne 1893 IV.

20339. **Mittheilungen** der litauischen literarischen Gesellschaft, Heidelberg od r. 1883 (organ towarzystwa założonego w r. 1879).

20340. Auszra, Tilzeje, od r. 1883 (czasopismo litewskie).

20341. Bohusz K. M., O początkach narodu i jęz. litewskiego, rozprawa, Rocz. tow. przyj. nauk. war. t. V., Odb. War. 1808; — Lelewel J., Uwagi nad dziełem: O początku narodu i języka litewskiego, 1806.

20342. Koepen P., O proischożdenii, jazykie i literaturje litowskich narodow, Petersb. 1827 (po pol.: L. Rogalik, Dz. wil. 1828; po niem.: Napiersky C. E., Magazin der lett. lit. Ges., Mitau 1829).

Kraszewski J. I., zob. Nr. 16222.

20343. **Schleicher A.**, Briefe über die Erfolge einer Reise nach Litauen, Wien 1852; — Tenże, Lituanica, Wien 1853.

20344. Mikucki St., Otczety o fiłoł. puteszestwi po zapadnym krajam Rossii, Petersb. 1855—1856.

20345. Kossarzewski A. K., Znaczenie języka lit. pod względem naukowym, Pismo zbiorowe, Wilno 1859.

Zob. Nr. 5848, 5857, 10420, 10703, 12004, 12155—12196, 12244, 12498, 18465.

20346. **Karłowicz J.**, O języku litewskim, Roz. filol. Akad. II., Odb. Krak. 1875.

R: Jagić V., Arch. f. slav. Phil. 1877 II.; B. de Courtenay, Prz. kryt. 1876; Bibl. warsz. 1875 II.

20347. Hanusz J., O dobie litewsko-słowiańskiej, Roz. filol. Akad. XI., Odb. Krak. 1886; — Tenże, Několik slov o jázyku litevském a jeho literatuře, Slov. Sbornik 1887 VI.

20348. Geitler L., Litauische Studien, Auswahl aus den ältesten Denkmälern, Praga 1875.

20349. **Brückner A.**, Litoslavische Studien, Weimar 1877 (słowiańskie wyrazy w litewskiem), *zob.* Nr. 20312; — Tenże, Lituanica, Arch. f. slav. Phil. 1880 V., 1883 VI., Kwart. hist. 1899.

R: Weber A., Arch. f. slav. Philol. 1877 III.

20350. **Bezzenberger A.**, Beiträge zur Gesch. der littauischen Sprache, Göttingen 1877; — Tenże, Littauische u. lettische Drucke, Göttingen 1874 - 1885; — Tenże, Litauische Forschungen, Göttingen 1882; — Tenże, Litauische und lettische Drucke v. J. 1629, por.: Wolter E., Arch. f. slav. Philol. 1885 VIII.; — Tenże, Zur litauischen Dialectsforschung, Beiträge zur Kunde der indogerm. Sprachen, Göttingen 1894, *zob.* Nr. 12186.

20351. **Wolter E.**, Ob etnograficzeskoj pojezdkie po Litwie i Żmudzi, Petersb. 1887.

R: Brückner, Kwart. hist. 1888.

20352. Mikkola J., Litauische Lehnwörter im Slavischen, Beiträge zur Kunde d. indogerm. Sprachen 1895.

20353. Porżezinskij W., Zamietki po dialiektołogii litowskawo jazyka, Izw. otd. russk. jaz. i słow. 1898 III.

20354. Langue lituanienne dans le gouvernement de Wilna, Bulletin de l'Acad. Crac. 1899.

20355. Celichowski Z., M. Mosswida Waitkuna przekład litewski pieśni Te Deum laudamus z r. 1549, Poznań 1897 (por.: Zubatý, Listy filol. 1898; Wolter, Żurn. min. nar. prosw. 1897); — Wolter E., Litowskij katiechizis (z r. 1595), Petersb. 1886; — Gaigalat, Eine litauische Handschrift aus d. Jahre 1573, Mitt d. litau. litt. Ges. 1897.

20356. Rhesa L., Gesch. der littauischen Bibel, Königsb. 1816; — Stankiewicz M., Wiadomość o biblii litewskiej, Studya bibliograf., *zob.* Nr. 20336 (por.: Karłowicz J., Prawda, Warsz. 1886; Bezzenberger (Bibel), Sitzungsber. der Alterthumsges. Prussia 1891/2); — Różycki K., Über die litauische Bibelübersetzung des Chyliński (1663), Centralblatt f. Bibliothekswesen 1899 XI.; — Wolter E., Zur Chylinskischen Bibelübersetzung vom J. 1660, Mitth. d. litauischen liter. Ges. 1894 z. 19; — Reinhold H., Über die Chylinskische Bibelübersetzung, tamże 1895 z. 20.

20357. Donalitius Chr., Littauische Dichtungen, übers. u. erläutert v. L. Passarge, Halle 1894.

20358. **Wolter E.**, Litauische Schriftsteller des XIX. Jahrh., Mitth. d. litt. liter. Ges. 1890, 1892

20359. **Zanavikutis J. A.**, Statistika lietuviszku knygu, Statistique des livres lithuaniens, imprimés en Prusse de l'an 1894 jusq' à la fin de l'an 1896, Tylza 1897.

20360. **Wiedemann O.**, Litauische Grammatik, por.: W. Vondrák, Arch. f. slav. Phil. 1898 XX.

20361. **Rozwadowski J.**, Universitas linguarum Lithuaniae in principali ducatus ejusdem dialecto grammaticis legibus circumscripta, 1737 Vilnae, typis Coll. S. J. denuo edidit, indicem verborum adjecit, Crac. 1896.

R: Vondrak W., Arch. f. slav. Philol. 1898 XX.

20362. Baranowskij A., Otzyw o litowskom słowarie Giliusa, Izwiest imp. akad. nauk. 1897 V.

20363. **Juszkiewicz A.**, Litowskij słowar (A—Dz), Petersb. 1897.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1899; Zubatý, Listy filol. 1898.

20364. Klein D., Compendium Litvonico-Germanicum, Königsb. 1654; — Tenże, Grammatica, Königsb. 1653.

20365. Kossakowski K. X., Grammatyka języka żmudzkiego, Wilno 1832.

R: Koncewicz, Mitt. lit. litt. Ges. II.

20366. **Schleicher A.**, Handbuch der litauischen Sprache Prag 1856 - 1857.

R: Nesselmann, N. Preuss. Prov. Blatt 1858 I.

20367. **Kurschat(is) Fr.**, Grammatik der litt. Sprache, Halle 1876.

R: Brückner A., Arch. f. slav. Philol. 1877 II.

20368. Akelewicz J., Gramatyka języka litewskiego, Poznań 1890.

R: A. Brückner, Arch. f. slav. Philol. 1890 XIII.

20369. **Kurschat Fr.**, Wörterbuch der Littauischen Sprache, Halle 1870—1874.

R: Jakoby, Altpr. Mntschr. 1870; Bezzenberger A., tamże 1875 XII.; Leskien A., Literaturbl., Jena 1875.

20370. **Nesselmann G. H. F.**, Wörterbuch der litauischen Sprache, Königsb. 1851 (por.: Hoppe F., Altpr. Mntschr. 1896 XIII.).

20371. **Miežinis ks.**, Litewsko-łotewsko-polsko-rosyjski słownik, Tylża 1894; — Juszkiewycz W. N., O litowsko-russko-polskom słowarie, Isw. imp. akad. nauk. 1897 V.

Por.: Baltramajtis, Sbornik (zob. Nr. 10056) Nr. 2743—3221.

20372. Hartknoch Chr., Dissertatio de lingua veterum Prussorum, w jego: Selectae dissertationes 1679; — Pretorius M., Nachrichten von der alten preuss. Sprache, Acta Borussica II.; — Henning, Versuch über einige Ueberreste der altpreuss. Sprache, Preuss. Arch. 1794 (DS.).

20373. Heder J. E., De lingua Herulica seu Lituanica et Samogitica, tum Prussica, deinde Lettica et Curlandica, Miscell. Berol. III.

20374. Vater J. S., Die Sprache der alten Preussen, Braunschweig 1821.

20275. **Linde B.**, O języku dawnych Prusaków, Rocz. tow. przyj. nauk. warsz. XV., Odb. Warsz. 1822.

20376. **Bopp Fr.**, Über die Sprache der alten Preussen, Abh. d. k. preuss. Akad., Berlin 1853.

20377. Bohlen, Über die Sprache der alten Preussen, w: Voigta Gesch. Preussens I.; — Pott T. A., De Lituano-Borussico in slavicis letticisque linguis principatu commentatio, Halle 1837—1841 t. 2.

20378. **Nesselmann G. A. F.**, Sprache der alten Preussen, Berlin 1845 (por.: Altpreuss. Mntschr. 1870, 1871).

20379. Ossowski J., Zabytki języka dawnych Prusaków, Rocz. tow. nauk. toruńsk. 1880 II., *zob.* Nr. 10459.

20380. Voigt J., Einige Bemerkungen über altpreuss. Personen- u. Local-Namen, Neue preuss. Prov. Blätter 1860 V.; — Pierson W., Altpreussischer Wörterschatz, Berlin 1875 (inne rozprawy tegoż autora w: Altpreuss. Mntschr. 1870, 1872 i Ztschr. f. preuss. Gesch. 1873, 1874); — Hoppe Fr., Ortsnamen in Preussen, Altpr. Mntschr. XII. - XIV. i Odb. 1877, *zob.* Nr. 10892; — Preussische Ortsnamen, Altpr. Mntschr. 1881 XVIII., 1893 XXX.

20381. **Nesselmann G. H. F.**, Deutsch-preussisches Vocabularium aus dem Anfange des XV. Jahrh., Königsb. 1868 (por.: Altpr. Mntschr. 1868, 1869); — Tenże, Thesaurus linguae prussicae, Berlin 1873.

R: Schmidt J., Jenaer Literaturztg. 1874; Leskien, Lit Centralbl. 1874 Nr. 81; Bezzenberger, Göttinger gelehrte Anz. 1874; Pierson, Altpreuss. Mntschr. 1874.

20382. **Frischbir H.**, Preussisches Wörterbuch, Berlin 1882—1884 t. 2.

Pisański, zob. Nr. 20117.

20383. Henning E., Gramm.-krit. Untersuchungen über den Ursprung der lettischen Sprache, Preuss. Arch. 1796.

20384. **Bielenstein A.**, Die lettische Sprache, Berlin 1863—1864 t. 2; — Tenże, Die Elemente der lett. Sprache, Mitau 1861.

20385. Mikucki S., O letosławiańskim jazyki, Petersb. 1867.

Hassenkampf, zob. Nr. 20262.

20386. **Bezzenberger A.**, Über die Sprache der preuss. Letten, Göttingen 1888.

20387. **Magazin**, hrsg. von der lettisch-liter. Ges., Mitau 1828—1869 I. - XIII.

20388. Meillet A., Letto-slavica, por.: Pastrnek, Listy filol. 1898 Nr. 1, 2.

Zob. Nr. 5877—5879, 12291, 12517.

Por: Winkelmann B. L. Nr. 1936—2015; o języku i literaturze Estów, tamże Nr. 1572—1630.

Pismo runiczne u Słowian, zob. Nr. 11452 do 11470.

20389. Birgeri Thorlacii et S. Ciampi De septentrionalium gentium antiquitatibus et literis runicis epistolae, Mediolani 1827.

20390. **Leciejewski J.**, Runy i runiczne pomniki słowiańskie, Spraw. z czyn. Akad. um. 1900 V.

Zob. Nr. 11509.

20391. **Geitler L.**, Die albanesischen und slavischen Schriften, Wien 1863.

R: Jagič, Arch. f. slav. Philol. 1884 VII.

Św. Cyryl i Metody, zob. Nr. 12623 do 12651.

20392. B. L., O głagolickoj azbuci, Otieczestw. Sborn., Wiedeń 1857 Nr. 7; — D., Mninie Szafaryka o izobrytytefiach kiryłyci i hłahołyci, tamże 1858 Nr. 8—10; — D., Preponawania Miklosicza o proizwedenii i rozpostranenii hłahołyci, tamże 1858 Nr. 15, 16; — O głagolitach ili sławianach, Petersb. 1859, por.: Duch. Bies. 1859; — Taylor J., Über d. Ursprung d. glag. Alph., por.: Arch. f. slav. Philol. 1881 V.

20393. Suchecki H., Ułamki głagolickie pragskie, Czas, Dod. II.

20394. **Szezniewskij J.**, Drewnyje pamiatki pyśma i jazyka jugozapadnych Sławian (IX.—XIII. w.), Petersb. 1865; Paleograficzeskija nabłudenija, Petersb. 1876 (Obozrenije russkich trudow).

R: Żurn. min. nar. prosw. 1881.

20395. Poniecki M., Kto wynalazł pismo słowiańskie, Prz. pol. 1868 II; Głagolica i obrządek słowiański, Prz. lw. 1876 XII.

20396. Jagič V., Studien über das altslovenische glagolitische Zografos-Ewangelium, Arch. f. slav. Philol. 1875.

20397. **Amphilochij Archim.**, Drewno-sławianskaja psałtyr XIII.—XIV. w., Moskwa 1874; — Tenże, Snymki z nadhrobnych i sław. pamiatn., Moskwa 1877.

R: Jagič, Arch. f. slav. Philol. 1878 III.

20398. Müller W. F., K' woprosu o sławianskoj azbuki, Żurn. min. nar. prośw. 1884; — Budiłowicz, Metodiewskij jubil. Sbornik, Warsz. 1885; — Bielajew D. T., Ist. alfabete głagolicy, Kazań 1886.

R: Polivka, Listy filol. 1885 XII.

20399. **Kalina A.**, O wynalezieniu pisma słowiańskiego przez św. Cyryla, Prz. powsz. 1886 IV.

20400. Črnčić I., Još oble glagolice na Krčkom otoku, Starine (Akad. zagrzebskiej) 1875 VII.; Stejpan M. Ivančić, Poraba glagolice, Zadar 1887.

20401. **Jagić V.**, Glagolitica, Würdigung neuentdeckter Fragmente, Wien 1890, *zob.* Nr. 20281.

20402. Abicht R., Ist die Aehnlichkeit des glagolitischen mit dem grusinischen Alphabet Zufall? Leipzig 1895.

20403. Zubaty J., Uljanow G., Znaczenija glagolnych osnow w litowsko-sławjanskom jazykie, Petersb. 1897; — Fortunatow, Kriticzeskij razbor, Petersb. 1898 (por.: Jagič, Arch. f. slav. Philol. 1898 XX.).

(d: Język polski: historya języka, gramatyka i słowniki, nazwy i wyrazy, pomniki języka polskiego).

20404. **Przegląd** bibliograficzny prac naukowych o jęz. pol., Prace filologiczne, War. od r. 1885.

Archiv für slavische Philologie, zob. Nr. 20025.

20405. Dobrzycki St., O wynikach badań nad językiem polskim, Prz. powsz. 1897 IV.

20406. Łoś J., Iz nowiejszej polskoj lingwisticzeskoj litier., Izw. otd. russk. jaz. i słow. 1898 III.

20407. Hoffmann J. D., De originibus linguae polonicae commentatis ad And. Geret et Pet. Jaenichium, Thorunii 1730; Kleczewski St. X., O początku, dawności i odmianach języka polskiego zdanie, Lwów 1767 (DS.).

20408. Kraszewski J. I., Rys dziejów języka polskiego, Nowe studya lit., Warsz. 1843 I.

20409. Kopczyński O. X., O duchu języka polskiego, Nowy pam. warsz. 1805 XVII.; — Kaulfuss J. S., Über den Geist der polnisch. Sprache, Halle 1804, por.: Nowy pam. war. 1805 XVIII.; — Uwagi nad mową polską, Pam. warsz. L. Osińskiego 1809 I.—III.; — Potocki St., O języku polskim, Rocz. tow. przyj. nauk. warsz. 1816 IX.; — Brodziński, Mowa dawnych Polaków, tamże 1828 XX.

20410. O duchu języka polskiego, Pam. lwowski 1816; Bakowiecki, O języku polskim, Pam. warsz. Brodzińskiego 1822; O języku polskim i jego losie w różnych epokach, Astrea 1822.

20411. Kurhanowicz P., Rys kształcenia się języka polskiego i wpływu nań innych języków, Prz. warsz. 1840 t I—II.; — Badania nad mową polską, Prz. nauk. lit. 1842 do 1844; — Semeneńko, Obraz słowa polskiego, Prz. pozn. XIV.

Zob. Nr. 18399.

20412. **Kalina A.**, Historya języka polskiego, t. I.: Formy gramatyczne jęz. pol. do końca XVIII. w., Lwów 1883.

R: Brückner A., Arch. f. slav. Philol. 1885 VIII.

20413. **Baudouin de Courtenay J. N.**, O drewnie polskom jazykie do XIV. stol., Lipsk i Warsz. 1870.

20414. O starożytnym języku polskim w szkołach r. 1237 i 1316, Pam. warsz. 1817.

20415. Olszewski S., Co wpłynęło na naukowe kształcenie się języka polskiego, szczególnie za Jagiełły, (Jahresb. d. Gymn. in Rzeszów f. d. J. 1854) Rzeszów 1854.

20416. Appel K., Uwagi o staropolskim języku i najnowsze prace o języku polskim, Warsz. 1880.

R: Bibl. warsz. 1881 I.

20417. **Hanusz J.**, Materyały do historyi form deklinacyjnych w języku staropolskim w XIV. i XV. w., Spraw. kom. jęz. Akad. I., II., Krak. 1880, 1881; — Tenże, O pisowni i wokalizmie zabytków języka polskiego w księgach sądowych krakowskich w w. XIV.—XVI., Krak. 1887.

R: Nehring W., Arch. f. sl. Philol. 1887 X.

20418. **Malinowski L.**, Ślady dyalektyczne w oznaczaniu samogłosek nosowych w kilku zabytkach XV. i XVI. w., Rozpr. wydz. hist. Akad., Odb. Krak. 1880.

20419. Szomek B., Wykaz form przypadkowych zawartych w rotach przysiąg krakowskich z końca XIV. w., Spraw. kom. jęz. Akad., Krak. 1880.

20420. Erzepki B., Szczątki dawnej polszczyzny, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1890 XVII., Odb. Pozn. 1890.

20421. Język polski w Krakowie za Zygmunta I., Gaz. warsz. 1856 Nr. 182.

20422. Suchecki H., Przegląd form gramatycznych języka staropolskiego (umieszcz na czele t. I. Wypisów polskich dla klas wyższych gimn.), Lwów 1857; — Zawiliński R., Wyjątki z pomników języka polskiego w. XIV.—XVI. do użytku w kl. V. szkół średnich, Krak. 1892; — Matusiak Sz., Wykaz form języka staropolskiego zawartych w Przykładach i wzorach K. Mecherzyńskiego, Krak. 1882.

20423. Kalina A., O transkrypcyi zabytków polskich do XVII. w., Arch. lit. i ośw. Akad. krak. 1886 V.

20424. Komisya językowa w Tow. nauk. krak., Czas 1870 Nr. 109.

20425. **Nehring W.**, Über den Einfluss d. altcechischen Sprache u. Literatur auf die altpolnische, Arch. f. slav. Philol. 1882 V.

20426. **Makuszew W.**, Sliedy russkawo wlijanija na staropolsku pisennost, Petersb. 1876; — Tenże, Cztenija o staropolskoj pismiennosti, Warsz. 188 ; — Kryński A. A., Z dziejów języka polskiego z powodu Makuszewa Ślady wpływu ruskiego na pism. staropolskie w Sł. Sborniku, Aten. 1879, Odb. Warsz. 1879.

Zob. Nr. 11596.

20427. Kałużniacki E., Historische Übersicht der Graphik u. Ortographie der Polen, Sitzungsb. d. hist.-phil. Cl. Akad., Wien XCVIII.—XCIX.

20428. Korotyński Wł., Ustalenie pisowni (usiłowania od Parkosza), Tyg. ill. 1891 Nr. 98.

20429. **Parkossius (Parkosz**, † 1455), Antiquissimus de orthographia polonica libelus (wyd. Raczyński), Posn. 1830.

20430. Bandtkie J. S., Pisownia polska czyli część gramatyki w zbiorze Piotrowi z Ilkusza r. 1486 darowanej, Pam. warsz. 1816 VI.

20431. **Zaborowski St.**, Orthografia, Crac. 1526, *zob.* Nr. 19933; — Kucharski A., Ortografia polska księdza S. Zaborowskiego, Na popis szkoły wojew. Lubelskiej r. 1825.

20432. Januszowski, Nowy karakter polski i ortografia polska Jana Kochanowskiego i Łukasza Górnickiego, Krak. 1594 DS.

Zob. Nr. 18945 i 19933.

20433. **Kopczyński O. X.**, Grammatyka języka polskiego, Warsz. 1817, *zob.* Nr. 19933.

20434. **Malinowski Fr. ks.**, Krytyczno porównawcza gramatyka języka polskiego, Poznań 1869—1870.

R: Czas 1868 Nr. 234.

20435. **Małecki A.**, Gramatyka historyczno-porównawcza jęz. polskiego, Lwów 1879 t. 2.

R: Kryński, Bibl. warsz. 1880 III.; Nehring W., Arch. f. slav. Philol. 1880 V.; Tenże, Aten. 1880 III.; Kolarz J., O hist. srovn. mluvnici polske A. Małeckieho, Praha 1881.

20436. **Kryński A.**, Gramatyka języka polskiego, Warsz. 1897.

R: Geisler J. F., Prawda 1897 Nr. 5; Jagič V., Arch. f. slav. Philol. 1898 XX.

20437. Soerensen A., Polnische Grammatik, Leipzig 1899.

20438. **Łopaciński H.**, Najdawniejsze słowniki polskie drukowane. Prace filol. t. V., Odb. Warsz. 1897: — Przyczynek do słownictwa z w. XVI., tamże 1898.

20439. **Brückner A.**, Średniowieczne słownictwo polskie, Prace filol. 1896 V.

20440. **Łebiński**, Materyały do słownika hist. jęz. i słown. polsk., *zob.* Nr. 16737.

R: Sz. Matusiak, Prz. pol. 1889 III.; Niwa 1889 Nr. 17.

20441. **Diccionarium** trium linguarum, Viennae 1513, *zob.* Nr. 19936.

20442. Erzepki B., Słownik łac.-pol. Bartł. z Bydgoszczy, podług rękop. z r. 1532, Rocz. tow przyj. nauk pozn. 1897 XXIV., 1899 XXV.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1899.

20443. **Knapski Gr.**, Thesaurus latino-polono-graecus, *zob.* Nr. 19935.

Słowniki do użytku szkolnego, zob. Nr. 19936.

20444. O dykcyonarzach i potrzebie słownika polskiego, Dz. wil. 1896.

20445. **Linde S. B.**, Słownik języka polskiego, Warsz. 1807—1814 t. 6, wyd. 2. staraniem Zakładu im. Ossolińskich, Lwów 1854, 1861 t. 6, *zob.* Nr. 5601.

R: Bartoszewicz J., O przedruku Słownika Lindego, Dz. warsz. 1854 Nr. 252; Gaz. warsz. 1854 Nr. 291; Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1855 IV.

20446. Rykaczewski E., Słownik języka polskiego podług Lindego. Berlin 1866, 1873.

20447. **Słownik** języka polskiego, wyd. staraniem M. Orgelbranda (praca zbior.), Wilno 1861 t. 2.

20448. **Karłowicz J. i Kryński A.**, Słownik języka polskiego, Warsz. 1899 t. I. (A—G).

R: Galle H., Ateneum 1898 II.; Č., Slov. prehled 1898 z. 1.; Ułaszyn H., Prz. powsz. 1899 II.; Tenże, Tydzień 1899 Nr. 27.

20449. **Krasiński St. ks.**, Słownik synonimów polskich, Krak. 1885 t. 2.

R: Prz. powsz. 1886 VI.

20450. Synonimy polskie, Pam. warsz. L. Osińskiego 1809 I.—III.; Brodziński K., Dykc. syn., por.: Bibl. warsz. 1845 I.

20451. **Majewski E.**, Słownik nazwisk zoologicznych i botanicznych polskich od XV. w., Warsz. 1898 t. 2.

20452. **Słownik** niemiecko-polski wyrazów prawniczych i administracyjnych, staraniem Tow. nauk. krak., (praca zbior.) Krak. 1862, 1874.

20453. **Żebrawski T.**, Słownik techniczny polski, Krak.

Słowniczek górniczy, zob. Nr. 18106.

Słowniki odnoszące się do innych działów, zob. pod tymi działami.

20454. Kraszewski J. I., Archaizmy, Studya lit., Wilno 1842.

20455. Mikucki St., Słownik prowincyonalizmów polskich, *zob.* Nr. 11598—11599.

Gwary ludowe, zob. Etnografia (Nr. 11471 do 11932).

20456. **Czartoryski Ad. ks.**, Słowniczek wyrazów polskich znaczących narzędzia muzyczne, Czas. Bibl. Ossol. 1828.

20457. **Karłowicz J.**, Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia, używanych w języku polskim, Krak. 1894 (do litery: K).

R: Gajsler J. F., Prawda 1894; Kryński A., Wędrowiec 1895; Tenże, Prace fil. 1896 V.; Ateneum 1895 II.; Polivka, Listy filol. 1898; Brückner A., Kwart. hist. 1898.

20458. Obywatelstwo mowy polskiej (o słowach obcych w języku naszym), Czas 1870 Nr. 146 i n.

20459. Korbut G., Wyrazy niemieckie w języku polskim pod względem językowym i cywilizacyjnym, Prace filol. 1893 IV. i Dodatek, tamże str. 666.

R: Kr. A. A., Wędrowiec 1893 Nr. 7; Miączyński S., Aten. 1893 IV.; Kraj 1893 Nr. 52.

20460. **Karłowicz J.**, Imiona niektórych plemion i ziem dawnej Polski, Pam. fizyograf. t. II., Odb. Warsz. 1882.

20461. **Nehring W.**, Über die Namen für Polen und Lechen, Arch. f. slav. Philol. 1878 III.

20462. **Małecki A.**, Lechici, *zob. Historya polityczna.*

Zob. Nr. 6351.

20463. Matusiak Sz., Lach i Lech, Prz. powsz. 1888 IV.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1889.

20464. Skąd pochodzą i co pierwotnie znaczą wyrazy Lech, szlachta, Polak, Tyg. lit., Poznań 1842 V. Nr. 4, 5.

20465. Adamy H., Die schlesischen Ortsnamen, ihre Entstehung u Bedeutung, Breslau 1889; — Beyersdorff, Slavische Städtenamen in Schlesien, Rübezahl, N. F. XI.

20466. Schulte J. W., Ujazd und Lgota, Ein Beitrag zur schlesischen Ortsnamenforschung, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens 1891.

20467. Hankius M., De Silesiorum nominibus, Lipsiae 1702 DS.

20468. **Kętrzyński W.**, Nazwy miejscowe polskie Prus zachodnich, wschodnich i Pomorza, *zob.* Nr. 10894.

Zob. Nr. 10872.

20469. Karłowicz J., Nazwa Warszawy, Kurjer war. 1889 Nr. 1; Kętrzyński W., Czartowiec a Hartowiec, Album dla Zagrzebia, Lwów 1881; Kucz M., Męczennice i Szubienice, nazwy topograficzne, Wisła 1899.

Nazwy ziem, rzek, gór i t. p., zob. w dziale: Geografia i pod Miejscowościami.

20470. **Karłowicz J.**, Matronymica als polnische Eigennamen, Arch. f. slav. Phil. 1880 V.

Zob. Nr. 325.

20471. Imiona polskie, Gaz. pol., Warsz. 1829 Nr. 188.

20472. Gralewski M., O imionach ludowych w ziemi Łęczyckiej, Zb. wiad. do antrop. Akad., Krak. 1877 I.

20473. **Malinowski L.**, Przyczynki do historyi wyrazów polskich, Roz. filol. Akad. X., Odb. Krak. 1884.

R: Przegonia A., Prawda, Warsz. 1885; R. Zawiliński, Bibl. warsz. 1886 IV.

20474. Domysły z powodu wyrazów, Mrówka pozn. 1820, 1821; Rosołowski, Etymologia wyrazów: Bóg, król, xiążę, xtądz, xiążka, xiężyc, Polak, Pam. warsz. Brodzińskiego 1822.

20475. Przypomnienie za starej daty, słowa: hajduki i hajdamaki, powiat, sejm, pohost, koń, pan, Pam. umysł. Jana ze Śliwina, Wilno 1846 III.; — Historya wyrazu pan (studyum dyplomatyczne), Czas 1851 Nr. 195; — Historyczność niektórych wyrazów, tamże 1851 Nr. 175; — Charakterystyka i historya niektórych wyrazów, Prz. lwowski 1873 VI.; — Rostafiński J., Burak i barszcz, Krak. 1880, por.: Jagič, Arch. f. slav. Philol. V.

20476. Appendix linguistyczny do wiadomości o Sobótce (z listów Kaliny do J. Rymarkiewicza), Warta 1884 Nr. 541; — Bystroń J., Roba (znaczenie tego wyrazu), tamże 1885 Nr. 573.

20477. **Małkowski K.**, Przegląd najdawniejszych pomników języka polskiego, Warsz. 1872.

R: Kryński A. A., Niwa 1873 Nr. 39; Wisłocki W., Przew. nauk. i lit. 1873 I.

20478. Sementowisch H., Kritische Beiträge z. altpoln. Texten, Arch. f. slav. Phil. VII., IX.

20479. **Nehring Wł.**, Altpolnische Sprachdenkmäler, syst. Übersicht, Würdigung, Texte, Berlin 1886 (podaje całą literaturę poprzednią); — Tenże, Beiträge zum Studium altpolnischer Sprachdenkmäler, Arch. f. slav. Philol. 1893 XV.

R: Zawiliński, Muzeum 1887; Bibl. war. 1887 II.; Brückner A., Kwart. hist. 1887.

20480. **Brückner A.**, Über die älteren Texte d. poln. Sprache, Arch. f. slav. Phil. 1887 X., 1890 XII.; — Tenże, Neue Quellen zur Geschichte der polnischen Sprache u. Literatur, tamże 1892 XIV.

20481. **Teksty** podają: Juszyński, *zob.* Nr. 20091; Rakowiecki, Prawda ruska, War. 1822; Lelewel, *zob.* Nr. 20121; Wiszniewski M., *zob.* Nr. 20045; Maciejowski W. A., *zob.* Nr. 20052 (t. III.: Dodatki) i Nr 16058 (Pamiętniki); Wójcicki, *zob.* Nr. 1365; Popliński J., Nowe wypisy polskie, Leszno 1838; *zob.* także Nr. 20025, 20213, 20215.

20482. Wypisy polskie dla klas wyższych gimn., Lwów 1857 I., *zob.* Nr. 20422.

20483. Zawiliński R., Wyjątki z pomników języka polskiego w. XIV.-XVI., Krak. 1892.

R: W r. 1892: B cz, Bibl. warsz. IV.; R. Koppens, Prz. powsz. II.; P. Parylak, Szkoła Nr. 26; W. Grzegorzewicz, Muzeum; L. S. K., Tyg. ill. Nr. 129.

20484. Lubicz R., Glosy polskie, zawarte w rękopisie z kazaniami łacińskiemi z połowy w. XV., Spraw. kom. jęz. Akad., Krak. 1893; — Tenże, Kilka zabytków języka staropolskiego. Prace filol. 1893 IV., Odb. War. 1894 i tamże 1896 V.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1894.

20485. **Baudouin de Courtenay**, O drewnie polskom jazykie, *zob.* Nr. 20413 (słowa polskie z przed r. 1300).

Nazwy osób i miejscowości, zob. Nr. 20460—20476.

20486. **Działyński T.**, Zabytek dawnej mowy polskiej (glosy), Poznań 1857 (objaśnił L. Jagielski), por.: Erzepki, Der Text der Gnesener Predigten, *zob.* Nr. 20508.

Zob. Nr. 20506.

20487. Malinowski L., Quadragesimale super epistolas, glosy polskie z w. XV., Spr. kom. jęz. Akad. 1880 I., *zob.* Nr. 20494; — Wisłocki Wł., Glossa super Epistolas per annum Dominicales, tamże I., Odb. Krak. 1876; — Kałużniacki, Kleinere altpolnische Texte, *zob.* Nr. 6870; — Collitz H. u. Nehring W., Polnische Glossen aus d. XV.—XVI. Jahrh., Arch. f. slav. Philol. 1879 IV.; — Patera, Rukopisné památky polského jazyka, Čas. česk. Mus. 1878 i 1880; — Malinowski L., Glosy polskie w rękop. łac. w Pradze, Roz. filol. Akad. XXII., Odb. Krak. 1895; — Brückner, *zob.* Nr. 20535.

20488. Erzepki B., Szczątki dawnej mowy polskiej, Rocz. tow. nauk. pozn. XVII., Odb. Poznań 1890 (glosy i dekalog)

R: Prace filol. 1890 III.; Kalina A., Kwart. hist. 1890.

20489. Słowniczek łacińsko-polski wyrazów prawa magdeburskiego, *zob.* Nr. 234 i 20417; — M. L., Spis rzeczy z wieku XV., Drobiazgi jęz., Prace filol. 1893 IV.

Brückner A., Średniowieczne słownictwo polskie, zob. Nr. 20439 i 20480.

20490. Bielowski A., Pierwsze pomniki języka polskiego, Dz. lit. 1853.

R: Dz. warsz. 1853 Nr. 189.

20491. **Szujski J.**, Trzy zabytki języka polskiego z XIV. i XV. w., Roz. wydz. filol. Akad. 1874 I.

20492. **Seredyński W.**, Trzy zabytki języka polskiego z XV. w., Spraw. kom. jęz. Akad. 1877, Odb. Krak. 1877.

20493. **Chomętowski Wł.**, Zabytki języka polskiego w XV. w. w rękop. bibl. ord. Krasińskich, Spraw. kom. jęz. Akad. I., Odb. Krak. 1877.

20494. **Malinowski L.**, Zabytki języka polskiego z w. XV., Roz. wydz. filol. Akad. XXII., Odb. Krak. 1895.

Brückner A., Kwart. hist. 1895.

20495. Nehring W., Das älteste bis jetzt bekannte datirte polnische Denkmal, Arch. f. slav. Philol. 1879 IV.

20496. Ch. S. ks., Kilka urywków dawnego języka polskiego, Prz. katol. 1891 Nr. 49.

20497. Bandtkie J. S., Oycze nasz, Wrocław 1827.

20498. **Modlitwy** Wacława, zabytek jęz. pol. z XV. w., wyd. L. Malinowski, Pam. filol.-hist. Akad., Krak. 1875 II.

R: A. Kryński, Aten. 1876 III.; Prz. kryt. 1876; por.: Brückner, Arch. f. slav. Phil. VII.; Nehring W., Prace filol. I.

20499. **Książeczka** do nabożeństwa, na której się modliła św. Jadwiga (wyd. J. Motty), Poznań 1823, Krak. 1829, Wilno 1856, Poznań 1876 (nazwana też książeczką Nawojki).

R: Nehring, Arch. f. slav. Philol. I.; por.: Dz. pozn. 1875 Nr. 196.

20500. Książeczka św. Jadwigi, Przyj ludu, Leszno 1836 III.; Niektóre uwagi o Książeczce św. Jadwigi, tamże 1836 III.

20501. Książeczka, którą J. Motty wydał, czy była książeczką św. Jadwigi? Dz. warsz. 1852, Czas 1852 Nr. 194.

20502. Rymarkiewicz J., Książeczka Jadwigi albo Nawojki z XV. w., Aten. 1876 I., Odb. Warsz. 1876.

20503. Danysz A., Das Gebetbuch d. Heiligen Hedwig, Arch. f. slav. Phil. 1881 V.; — Mańkowski L., Zu der Frage nach den Quellen des Hedwigsbüchleins, tamże 1887 X.; — Erzepki B., W sprawie rękopisu książeczki Nawojki, Dz. pozn. 1889, Odb. Pozn. 1889; — Krček Fr., Modlitewnik Nawojki, studyum językowe, Roz. wydz. filol. Akad. XXII., Odb. Krak. 1894.

R: Dziama L. M., Prz. powsz. 1894 IV.; Nehring Wł., Kwart. hist. 1896; por. też: Anzeiger d. Akad. d. Wiss., Krak. 1894.

20504. **Modlitewnik** siostry Konstancyi z r. 1527, wyd. W. Wisłocki, Spraw. kom. jęz. Akad. III., Odb. Krak. 1884.

R: Nehring Wł., Arch. f. slav. Philol. 1885 VIII.

20505. Dziesięcioro Bożego przykazania wierszami z XV. w., Pam. warsz. 1817; — Dziesięcioro przykazania po polsku z XV. w., Pam. Sandomierski 1829 I.; Polkowski J., Dawne zabytki, 1885; Wisłocki Wł., Rozp. wydz. filol. Akad. t. X.

20506. **Kazania** świętokrzyskie, wyd. i obj. A. Brückner, Prace filol.. Warsz. 1891 III.; — Ptaszycki St., Najdawniejszy zabytek mowy polskiej nowo-odnaleziony w Petersburgu, Kraj 1890 Nr. 13 (o Kazaniach świętokrzyskich); — Brückner A., Kazania średniowieczne, Bibl. war. 1891 I., Aten. 1891 I.; — Tenże, Kazania średniowieczne, Roz. wydz. filol. Akad. XXIV., Odb. Krak. 1895 i XXV., Odb. Krak. 1897.

R: Nehring Wł., Kwart. hist. 1892; Kalina A., Lud 1896; por.: Anz. d. Akad. d. Wiss., Krak. 1895.

20507. Urywek starożytnego kazania o małżeństwie, wyd. Z. Glogier, Bibl. warsz. 1873 III.

20508. **Kazania** gnieźnieńskie, wyd. p. t. Zabytek dawnej mowy polskiej, *zob.* Nr. 20486; — Erzepki B., Text der gnesener Predigten kritisch beleuchtet, Posen 1885; — Hanusz J., Ślady niektórych odcieni dyalektycznych w kazaniach gnieźnieńskich, 1419, Rozpr. wydz. filol. Akad. VIII., Odb. Krak. 1880; — Nehring W., Kazania gnieźnieńskie, text i glosy z rękopisu wyd. z słownikiem, Rozpr. wydz. filol. Akad. XXV., Odb. Krak. 1897; — Brückner A., Ein angebliches dialektologisches Merkmal d. sog. Gnesner Predigten, Arch. f. slav. Philol. 1898 XX.

R: A. J. Parczewski, Kraj 1886 Nr. 3 (Erzepki); Dobrzycki St., Prz powsz. 1897 I.; Brückner A., Kwart. hist. 1897 (Nehring).

20509. **Kazania** Magistra Jana z Szamotuł, zw. Paterkiem, o Pannie Maryi, z kodeksu toruńskiego wyd. Malinowski L., Spr. kom. jęz. Akad. 1880 I.

R: K., Prawda, Warsz. 1881.

20510. Nitsch K., O pisowni i języku kazań Paterka, zabytki jęz. pol. z pocz. w. XVI., Prace filol. 1898 V.

20511. **Urywek** kazań dla młodzieży szkolnej z głosami polskimi z XV. w, wyd. J. Przyborowski, Prace filol. I., *zob.* Nr. 13928.

20512. Ewangielia św. Mateusza VI. 12, Kazanie na dzień Wszech świętych, zabytki języka polskiego z w. XV. z rękopisu DLII. bibl. kap. w Pradze. wyd. L. Malinowski, Roz. wydz. filol. Akad. XXII., Odb. Krak. 1895.

20513. Erzepki B., Nieznane zabytki piśmiennictwa polskiego, z. I.: Kazania nieznanego autora z r. 1555, wyd. Tow. przyj. nauk pozn., Poznań 1899.

20514. **Psałterz floryański** albo Małgorzaty: Bandtkie J. S., Wiadomość o najstarszym może psałterzu polskim, Rocz. tow. przyj. nauk krak. XII., Odb. Krak. 1827; — Tenże, De psalterio Davidico trilingui, latine, germanice et polonice, codice manuscripto, Crac. 1828; — Niskolko słow Psałteria korolewy Margaritty, Petersb. 1832; — Psałterze królowej Małgorzaty, Przyj. chrześc. prawdy 1833—1840 IV.; — Psałterz królowej Małgorzaty, pierwszej małżonki Ludwika I. króla pol. i węg., wyd. Borkowski St., Wied.

1834; — Kopitar B., Praemonita, Jahrb. d. Litter. 1834 LXVII.; — Borkowski St., Zur Geschichte des ältesten polnischen Psalters (cdp. Kopitarowi), Wien 1835; — (Kopitar B.), Anti-Tatar oder Vorstellung des Thatbestandes, 1836 i w: Hesychii Glossograhi Discipulus Russus 1840 (przeciw St. Borkowskiemu); — Dubrowsky, Materiały dla srawnitelnawo słowarja, 1854; — Papłoński, (15 psalmów) Bibl. warsz. 1869; - Nehring Wł., Iter Florianense (o psałterzu floryańskim), Poznań 1871; — Tenże, Der Florianer Psalter, Arch. f. slav. Philol 1877 II.; — Tenże, Psalterii Florianensis partem polonicam ad fidem codicis recensuit, Posnaniae 1883.

R: Czas 1871 Nr. 274; Jireček, Čas. česk. Muzea 1872; Libelt K., Rocz. tow. przyj. nauk pozn. VII., Odb. Poznań 1872; Starkel M., Gaz. nar. 1873 Nr. 12; Jagič, Arch. f. slav. Philol. VII.; Brückner, D. Litt.-Ztg. 1883 Nr. 83.

20515. Hanusz J., Materyały do hist. form dekl., *zob.* Nr. 20417; — Leciejewski, Die Sprache des poln. Theiles des Florianer Psalters, Arch. f. slav. Philol. 1882 VI., 1885 VIII, Odb. Berlin 1885; — Koppens R., O sposobach oznaczania spółgłosek miękkich w Psałterzu floryańskim, Spraw. kom. jęz. Akad. t. V., Odb. Krak. 1893.

R: Paulisch Z., Prz. powsz. 1893 II.; Kryński A., Kwart. hist. 1894.

20516. **Psalm L.** t. z. Świdziński, Maciejowski, Dodatki, *zob.* Nr. 20052.

20517. **Psałterz Puławski** z kodexu pergaminowego X. Wł. Czartoryskiego, przedruk homograficzny wykonali A. i St. Pilińscy, Pozn. 1880; — Jagič V., (Psałterz puławski) Arch. f. slav Philol. 1880 IV.; — Nehring L., tamże 1881 V.; — Przyborowski J., Psałterz puławski, Bibl. warsz. 1880 III.; — Dębski Zdz., Nowo odnaleziony pomnik piśmiennictwa polskiego, tamże 1887; — Appel K., Zamietki o driewnopolskim jazykie (o psałterzu puławskim), Rusk. filol. Wiestn. 1882, Odb. Warsz. 1880; — Kryński A., Aten. 1881 III.

20518. Nehring W., Nachricht von einem polnischen Psalter des XIII. Jahrh., Arch. f. slav. Philol. 1884 VII.

20519. **Wigilie** za umarłe ludzie, wyd. Małkowski K., Bibl. warsz. 1846 II., Prz. pomników, *zob.* Nr. 20477.

20520. Janota E.. Uebersetzung von Psalmen, Hymnen u. Kirchengebeten aus dem XIV. Jahrh., Jahresb. d. Gymn. zu Krakau 1855, Wien 1855.

20521. Maciejowski W. A., Tłumaczenie pisma św. na język polski z XIV. i XV. w., Pam. relig.-mor. ser. I. t. XV.

20522. **Biblia królowej Zofii**, żony Jagiełły, z kodeksu szaroszpataskiego wyd. A. Małecki, Lwów 1871; — Wierzbowski T., Nieznany fragment biblii królowej Zofii, Prace filol., Warsz. 1892.

R: Bibl. warsz. 1871, 1872 II. [M(ałkowski) K. M.]; F. M. Sobieszczański, Tyg. ill. 1872 X.; Gött. gel. Anz. 1873; por.: Libelt, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1872 VII.

20523. Ogonowski E.. Einige Bemerkungen über die Sprache der altpoln. Sophienbibel, Arch. f. slav. Philol. 1879 IV.

20524. Sprostowana wiadomość o biblii królowej Jadwigi, Zb. Pam. Niemc. II; Hanka, Slavin 1834 II.

20525. **Canon missae**, wyd. Maciejowski W. A., *zob.* Nr. 20052.

20526. Reguła Trzeciego Zakonu św. Franciszka i drobniejsze zabytki języka polskiego, *zob.* Nr. 13472.

20527. **List św. Bernarda** o chowaniu czeladzi, zabytek XV. w. przez Kluczyckiego F., Rozpr. i spraw. wydz. filol. Akad., Krak. 1874 I.

20528. Mikołaja z Błonia Sacramentale, wyd. Maciejowski, *zob.* Nr. 20052; — Szczegóły o życiu Najśw. Panny, św. Anny i Joachima, *zob.* tamże.

20529. **Żywot** Ojca Amandusa, wyd. Polkowski J., Spraw. kom. jęz. Akad. III., Odb. Krak. 1884.

R: F. J., Bibl. warsz. 1876; Prz. lw. 1876 XI.

20530. **Powieść** o papieżu Urbanie, wyd. Maciejowski, *zob.* Nr. 20052; — Druk krakowski z r. 1514, wyd. i obj. Kryński A. A., Prace filol., Warsz. 1885 I.

20531. **Żywot** św. Błażeja, wyd. Bielowski A. p. t.: Nowoodszukany zabytek polszczyzny z początku XV. w., Bibl. Ossol. 1864 IV.; 2. ed. Malinowski L, Zabytek języka polsk. z pocz. w. XV., Prace filol. 1898 V.

20532. **Żywot** św. Eufraksii, zabytek jęz. polsk. z r. 1524, wyd. i obj. Kryński A. A., Prace filol, Warsz. 1889 III.

20533. Jagič V., Slavische Beiträge, Wien 1893 (str. 78—79: Das altpolnische Leben Adams).

20534. **Przekłady** statutów, *zob.* Nr. 1022 do 1028 i *Dod. I.;* — Artykuły prawa, *zob.* Nr. 1197, 1198; — Roty przysiąg, *zob.* Nr. 1250-1253.

20535. Brückner A., Pierwszy wiersz polski,, Ateneum 1871 II. (wiersz o zachowaniu się przy stole); — Tenże, Drobne zabytki jęz. polsk XV. w., pieśni, modlitwy, glosy, Roz. wydz. filol. XXIV., Odb. Krak. 1897.

R: Nehring Wł., Kwart. hist. 1892.

20536. Bobowski M., Die polnische Dichtung des XV. Jahrh., I. Marienlieder, Breslau 1883; — Tenże, Polska poezya kościelna od

najdawniejszych czasów aż do w. XVI., Prz. katol. 1882, 1884—1885; — Tenże, Polskie pieśni katolickie od najdawniejszych czasów do końca XVI w., Roz. wydz. filol. XIX., Odb. Krak. 1893, *zob.* Nr. 13940 i 13941.

Pieśni religijne polskie. zob. Nr. 13936 do 13945.

20537. **Bogarodzica** w: Łaskiego Statucie, *zob.* Nr. 1038, a także Nr. 1058, 1062 i t. d. (24 znanych tekstów).

20538. Szulc D., O wieku Bolesławskim Pieśni Boga-Rodzicy, Pam. relig.-mor., Warsz. 1841, Odb. Warsz. 1854; Czernicki G., Pieśń Boga-Rodzica, Skarbczyk domowy, Krak. 1863; Wojciech S., Wiadomość hist o pieśni Bogarodzicy, Album muz., Warsz. 1863.

20539. Przezdziecki A., Pieśń Bogarodzicy z rękop. Częstochowskiego z końca XV. w., Bibl, warsz. 1866 I., Odb. Warsz. 1866; — Tenże, O dwóch odpisach Bogarodzicy, z rękop. hist. polskiej Herburta, Rocz. tow. nauk. krak. 1869 XXXVIII; — Bętkowski N., Boga-Rodzica, pieśń z dawnych czasów, tamże 1869 XXXVIII.

R: Jireček, Čas česk. Mus. 1872; Nehring W., Arch. f. slav. Philol. I. (Przezdzieckiego).

20540. Pękalski P. F., Uwagi nad podaniem o pieśni Boga Rodzica, Rocz. tow nauk. krak. XX., Odb. Krak. 1871; Sleczkowski M. X., O pieśni św. Wojciecha Bogarodzica, Czas 1871 Nr. 229 i n.

R: Czas 1871 Nr. 204 (Pękalskiego).

20541. Pilat R., Bogarodzica, I. Restytucya tekstu, Pam. Akad. um. krak. 1880 IV., Odb. Krak. 1879.

R: Gaz. lw. 1879 Nr. 285; Odp., tamże Nr. 286; Nehring, Arch. f. slav. Philol. 1879 IV.; por.: Prz. lw. 1875 X.

Zob. Nr. 220.

20542. Rymarkiewicz J, Rozbiór kryt. pieśni Bogarodzica, Poznań 1879.

R: Gaz. lw. 1878 Nr. 293; Nehring W., Arch. f. slav. Philol. 1879 IV.

20543. Kalina A., Rozbiór kryt. pieśni Bogarodzica, Lwów 1880; Tenże, Dod., Prz. powsz. 1887 III.

R: St. L., Ateneum 1880 I.; Prz. tyg. 1880; Tyg. powsz., Warsz. 1880; Brückner A., Kwart. hist. 1888.

20544. Nehring Wł., Pieśń Bogarodzica, Studya literackie 1884, *zob.* Nr. 20228.

R: Brückner A., Arch. f. slav. Philol. VIII.

20545. Knothe A., Starożytność pieśni Bogarodzica, Prz. katol. 1884 Nr. 21 i 22.

R: A. Przegonia, Prawda, Warsz. 1886.

20546. Nieznany odpis pieśni Bogarodzica, Prz. katol. 1886.

20547. Hipler F., Das dem hl. Adalbert zugeschrieb. Marienlied Bogarodzica, Ztschr. f. Gesch. Ermlands 1897 XI., Odb. Braunsb. 1897.

R: Bruchnalski W., Kwart. hist. 1898; A. Podlaha, Cas. kat. duch. 1898.

Prochaska, O św. Wojciechu, zob. Hist. polit.

20548. Pieśń Dies irae, tłómaczenie z w. XV., Grabowskiego Starożytn.

20549. Text polski Salve Regina z r. 1438, wyd. Malinowski L., Roz. wydz. filol. Akad. XIII., Odb. Krak. 1889.

R: Nehring Wł., Kwart. hist. 1890.

20550. **Hymny** i pieśni na cześć Maryi, w: Maciejowskiego Dodatkach i Pamiętnikach, *zob* Nr. 16058, 20052.

Kolędy, zob. Nr. 11635 i 20479.

Pieśni passyjne, wielkanocne i t. d., por.: Nehring, Altpoln. Sprachdenk., *zob.* Nr. 20479.

20551. **Gałka z Dobrzyn**, Pieśń (Lachowie, Niemcowie, wszyscy językowie), Pam. warsz. 1816 V.; Rakowiecki, Prawda ruska II.; Wiszniewski, Hist. lit. III.

20552. **Sandomierzanina** Pieśni, wyd. Maciejowski, *zob.* Nr. 20052

20553. **Pieśń** o pruskiej porażce w r. 1510, wyd. Rastawiecki, Bibl. war. 1843 III.

Inne pieśni świeckie, por.: Nehring, *zob.* Nr. 20479, *zob.* też Nr. 20608.

20554. Nehring Wł., Mittheilung über eine in Kurnik befindliche altpolnische Handschrift, Arch. f. sl. Philol. 1875 I., Odb. Leipzig 1876; Tenże, Tobiasz patr. star. Zakonu na pol. przeł. r. 1539, tamże 1882 VI.; J. V., Ein alter polnischer Volkswitz, tamże 1875 I.

20555. Baudouin de Courtenay, Několik poznamenání o polském prawopisu, Sborn. Musea česk. 1867 (także o Biblii Zofii).

(e: Poglądy na rozwój literatury i poszczególnych jej działów: poezyi, wymowy, nauk i t. p.; Czasopisma).

20556. Chromiński K., Rozprawa o literaturze polskiej, Dz. wil. 1806, Odb. Wilno 1806; — Łętowski L., Piśmiennictwo, Miscel., Krak. 1806.

Zob. Nr. 20409.

20557. Pytania z dziejów literatury polskiej, Pam. lw. 1818; Styczyński, Do hist. literatury polskiej, Dz. wil. 1818; O literaturze polskiej, z dziennika „Syn Ojczyzny", Tyg. wil. 1818.

20558. O dążeniu polskiej literatury, Pam warsz. Bentkowskiego 1820.

20559. **Brodziński K.**, Listy o polskiej literaturze, Pam. warsz. Brodzińsk. 1820, Roz. lw. 1820; Ciąg dalszy, Pam. warsz. 1822 i w: Dziełach Brodzińskiego.

20560. Listy o literaturze polskiej, Gaz. pol. 1828 Nr. 243; O literaturze polsk., w Gaz. berlińskiej Vossa, Roz., Lwów 1830; List Polaka o literaturze polskiej, tamże 1831.

20561. **Kraszewski J. I.**, Pierwiastek narodowy w literaturze dawnej, Pisarze i czytelnicy, O sławie pisarskiej, Formy — język, w tegoż Studyach literackich, Wilno 1842; Tenże, O powołaniu literackiem, Gawędy o lit. i sztuce, Lwów 1857.

20562. **Moraczewski J.**, Kilka słów o szczególnem stanowisku pismiennictwa naszego, Rok, Poznań 1843.

20563. Szlacheckie sądy o naszem piśmiennictwie, Gwiazda, Wilno 1847—1849.

20564. **Mecherzyński K.**, O duchu i dążności lit. polskiej, Rocz. tow. nauk. krak. 1849.

20565. Gdzie szukać przyczyn upadku literatury, Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 1; Kilka pomysłów o duchu starożytnych i nowożytnych literatur, Czas 1851 Nr. 124 i n.; Gryf A., Program czyli filozofia dziejów piśmienn. polskiego, Podbereskiego Pam. 1850 II.

20566. Sozański A., Znamię swojskie w literaturze, Dz. lit. 1853.

20567. D(mochowski) F. S., Swiat literatury i historyi nauk, Warsz. 1861.

20568. **Kaczkowski Z.**, Charakter piśmiennictwa polskiego, Album lw. Nowakowskiego 1862

20569. O literaturze polskiej, Tyg. lw. 1863.

20570. Siwiński E., Lekcya wstępna literatury polsk. oraz lit. ross. miana 20. paźdz. 1861 w kursach przygot. do szkoły głównej, Warsz. 1863.

20571. Dębski Wł., Wiadomości dla pracujących nad historyą literatury polskiej, Tyg. ill. 1866 XIV.

20572. Postęp historyi lit. polsk. i krytyki po wyjściu Piśmiennictwa polsk. w Warsz. 1851—1852, Tyg. wielkop. 1872; — O języku i literaturze narod., tamże 1872.

20573. **Chlebowski Br.**, Zadanie historyi literatury polskiej wobec warunków i czynników jej dziej. rozwoju, Aten. 1885 I.; — Tenże, Różnice terytoryalne, etnograficzne w badaniu dziejów literat., Arch. lit. i ośw. Akad., Krak. 1886 V.; — Franko J., Etnologia i dzieje literat.. Pam. zjazdu lit. i dzienn. polskich, Lwów 1894.

20574. **Bełcikowski A.**, O znaczeniu hist. lit. i rzut oka na całość lit. polsk., Ze studyów, *zob.* Nr. 20232.

20575. **Tarnowski St.**, O stanie obecnym hist. lit. polsk., Arch. lit. i ośw. Akad., Krak. 1886 V.

Hordyński Zdz., zob. Nr. 20125.

20576. **Tretiak J.**, Rodzimość i wpływ obcy w literaturze, Pam. zjazdu lit. i dzienn. polskich, Lwów 1894.

Historye literatury, zob. Nr. 20029—81.

20577. O wpływie obcej literatury na literaturę ojczystą, Sybilla nadwiślańska 1821.

20578. Maciejowski W. A., Zewnętrzne wpływy na lit. pol. aż do XVIII. w., Tyg. lit., Poznań 1840 III.

20579. Tarnowski J., Badania hist. jaki wpływ mieć mogła literatura wschodnia na ludy zachodnie, Rocz. Tow. przyj. nauk. warsz. 1819 XIII.

20580. **Mecherzyński K.**, Hist. języka łacińskiego w Polsce, Na popisy szkoły depart. krak. 1829, Krak. 1833; — Gulski B., Die lateinische Sprache in Polen, Jahresber. d. Gymn. zu Neustadt in West-Preussen, Neustadt 1874; — Moliński J., Kurz gefasste Darstellung der Gesch. der poln. latein. Poesie bis Klonowicz (z progr. gimn.), Trzemeszno 1853; — Lavollée R., La poésie latine en Pologne, Paris 1873.

20581. Kulawski W., O stanie języka greckiego w Polsce, Na popisy szkoły depart. krak. 1822.

Por.: Hahn W., Bibliografia filol. klas. i lit. humanistycznej w Polsce z lat 1891—1895, Eos 1894, 1895.

20582. **Nehring W.**, Über den Einfluss der altcechischen Literatur auf die altpoln.. Arch. f. slav. Philol. 1875 I., Odb. Leipzig 1875.

20583. Stosunki literackie Czechów i Polaków, Pam. Sandom. 1829 I.; — J. J., O českem jazyku úsudek w XVI. st., Jazyk česky na dwoře litewskem w XVI. stol., Čas. česk. Mus. 1830—1831.

20584. Literatura czeska w Polsce, Kłosy 1880 XXX.

20585. Franko I., Wzajemny stosunek literatury polskiej do ruskiej, Pam. zjazdu lit. i dzienn. polskich, Lwów 1894.

20586. Konečny B., Srbsko w literatuře polske, Matice slov. 1894 Nr. 6.

20587. Mecherzyński K., Hist. języka niemieckiego w Polsce, Dz. lit. 1844 II.

20588. **Ćwikliński L.**, Homer i Homerycy, rzecz o studyach i przekł. Homera w Polsce, Przew. nauk. lit. 1881, Odb. Lwów 1881.

20589. Skrochowski J., Homer w Polsce, Czas 1874 Nr. 202 i n.

20590. L. Dante w Polsce, Gaz. lw. 1880 Nr. 266, por.: Siemieński L., Dante i jego komedya, Dzieła, Warsz. 1884 t. II.

Włosi w Polsce, zob. Nr. 10920.

20591. Znajomość Szekspira w Polsce do początku XIX w., N. Reforma 1885 Nr. 52; — Żahorski J., Szekspir w Polsce, Aten. 1897 II.

20592. Koźmian St., Ślady hist. wypadków polskich w Zimowej powieści i Burzy Szekspira, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1881 XI.

20593. Gliszczyński, Przyczynki do hist. i lit. tłómaczów, Tyg. mód 1871.

20594. O piśmiennictwie polskiem zagranicą, Dz. lit. 1853.

20595. Kurtzmann L., Literatura polska u Niemców, Tyg. petersb. 1873; — Tenże, Die polnische Literatur in Deutschland, Posen 1881; — Piccolomini L., Literatura polska u Niemców, Kłosy 1882.

20596. **Jelinek E.**, Bibliografia przekładów z piśmiennictwa polskiego na język czeski do końca r. 1882, Roz. wydz. filol. Akad. X., Odb. Krak. 1884; — Tenże, Bibliografia dzieł, rozpraw i artykułów czeskich, dotyczących rzeczy polskich, tamże.

20597. Wasilewski L, Literatura polska u Serbów i Bułgarów, Niwa 1894.

Zob. Nr. 19417.

20598. **Chmielowski P.**, Poezya ludowa w hist. lit. polsk., Arch. lit. i ośw. Akad., Krak. 1886 V.

Poezya ludowa, pieśni, legendy i t. p., zob. Etnografia (Nr. 11471—11932).

20599. **Kraszewski J. I.**, Poezya, Studya literackie, Wilno 1842; — Tenże, Poezya szlachecka, legendy herbowe, Gawędy o lit. i sztuce, Lwów 1857.

20600. Goszczyński S., Rzecz o poezyi polskiej, Alb. Muzeum nar. w Rapperswylu 1876.

20601. Czajkowski P., De antiqua polon. poesi et de edit. Senecae 1541, Miscell. Crac. 1814—1815 II.

20602. Maciejowski W. A., Słówko o poezyi polskiej starożytnej, Wolfganga Ondyna Druskienieckich źródeł, Grodno 1846.

20603. **Brückner A.**, Skarby dawnej poezyi polskiej, Bibl. warsz. 1899 II., *zob.* Nr. 20215; — Tenże, Pierwszy wiersz polski, *zob.* Nr. 20535.

20604. Sikorski J., Pieśń polska, Przegląd, Lwów 1890 Nr. 165—169 (Art. umieszcz. w The musical World and dramatic Observer, tygodn. angielskim, kreśli rozwój historyczny pieśni w Polsce).

20605. Marliński W., O poetach ustnych w Polsce, Roz., Lwów 1835; — O ustnych i tradycyjnych poetach w Polsce, Zbieracz lit. pol., Krak. 1837 III.

20606. Pilecki A., Kobiety-poetki, por.: O. A., Niwa 1894, *zob.* Nr. 18753.

Juszyński H., Dykcyonarz poetów, zob. Nr. 20091.

20607. Moliński, Gesch. der polnisch-lateinischen Poesie bis Klonowicz, *zob.* Nr. 20580.

20608. Szwekfeld, Historischer Versuch der polnischen Lieder. Dichter u. Gesangbücher, t. I.—II. Danz 1788; Oloff Ephraim, Polnische Liedergeschichte, Danz. 1744; Günther J., Sammlung von aus Schlesien bis anders herausgegebenen Gedichten, Breslau u. Leipzig 1742 (DS.).

20609. **Bruchnalski W.**, O rymie w poezyi polskiej do J. Kochanowskiego, Muzeum, Lwów 1885; — Tenże, O budowie zwrotek w poezyi polskiej do J. Kochanowskiego, Roz. wydz. filol. Akad. XIII., Odb. Krak. 1889.

R: Nehring W., Kwart. hist. 1890.

20610. O wyrazach do sztuki rymotworczej należących, Pam. warsz. Bentkowskiego 1818.

20611. Elegia i jej pisarze, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.

20612. Soleski L., Cancionale eclesiasticum, *zob.* Nr. 12906.

20613. Grabski L., Cantionale ecclesiasticum, Gnesnae 1895.

Muzyka kościelna w Polsce, zob. Sztuka.

Kolęda i kantyczki, zob. Nr. 11635.

20614. Suryn F., Sielankopisarze polscy, studyum lit., Tyg. powsz. 1884.

20615. **Mecherzyński K.**, O poezyach satyrycznych, Rocz. tow. nauk. krak. 1861; — Badeni St., O satyrze, Lwów 1870; — St. Kunasiewicz, Stara satyra polska, Lipsk 1873; — Satyry na zbytki i łowy polskie, Tyg. ill. 1883; — Mandybur J. T., Wpływy satyryków rzymskich na polskich, Jarosław (Progr. gimn.) 1888.

R: Bruchnalski W., Kwart. hist. 1889.

20616. Siemieński L., Pamflet i paszkwil, Dzieła t. II., Warsz. 1881.

20617. Jabłonowski W., Zarys poezyi demonicznej, Głos 1894; — Witkowska H., Świat widomy i duchowy w naszej literaturze, Tyg. ill. 1894 I.

20618. Jelenta C., Dyabeł w poezyi, Prawda, 1893; — Matuszewski I.. Dyabeł w poezyi, studyum hist.-lit., Aten. 1893; — Tenże, Po raz ostatni o Dyable w poezyi, Prawda 1893.

R: W r. 1893: Kozłowski S., Bibl. warsz. IV.; Rawita F., Gaz. nar. Nr. 265; Chm. P., Wędrowiec str. 879; Kraj Nr. 48; Siwiński E., Prz. tyg. str. 525; Kaszewski K., Gaz. pol., Warsz. Nr. 254—258;

w r. 1894: Grabowski B., Słowo Nr. 73; Majewski E., Kwart. hist.; w r. 1896: Barewicz W., Euphorion t. I. z. II.

Zob. Nr. 11623 (o Twardowskim) i Nr. 18816–18818.

20619. **Bogusławski W.**, Dzieje teatru narodowego, Warsz. 1820 (w t. I. Dzieł) i osobno 2. wyd. Bibl. uniw.. Przemyśl 1884.

20620. O teatrze polskim, Nowy pam. warsz. 1801 I.; Teatr polski do czasów Konarskiego, Pam. nauk. 1819 t. II.; Dawność teatru w Polsce, Pszczółka krak. 1820 II.

20621. Osiński L., O pierwiastkowej dramatyce w Polsce, Sybilla nadwiśl. 1821; — O literaturze narod. dramatycznej, Chwila spoczynku, Warsz. 1827 Nr. 7; — Jaszowski St. L., Dzieje krótkie teatrów polskich, Czas. nauk. Bibl. Ossol. 1830 II.; — Magnuszewski D. S, Uwagi nad dramatem polskim, Ziewonia, Lwów 1839 II.

20622. **Kraszewski J. I.**, Uwagi nad dramatem polskim, Tyg. lit., Poznań 1839 II.; — Tenże, Dramat, Studya literackie, Wilno 1842; — Tenże, Sztuka dramatyczna w Polsce, Gawędy o lit i sztuce, Lwów 1857.

20623. Rys literatury dramatycznej w Polsce (z Poplińskiego), Roz., Lwów 1840.

20624. **Wójcicki K. Wł.**, Teatr starożytny w Polsce, Warsz. 1841 t. 2; — Tenże, Wyciąg z teatru starożytnego w Polsce, Bibl. warsz. 1841 II.

R: Szabrański A., Bibl. warsz. 1841 III.; Trębicki Wł., tamże 1843 IV.

20625. Wyimek z rękop. Biesiekierskiego, Widowiska sceniczne w Polsce, Dz. warsz. 1851 Nr. 19; Borzemski St, Pogląd hist.-lit. na rozwój dramatu i dramaturgii w Polsce, Tyg. nauk, Lwów 1865.

20626. **Chomętowski Wł.**, Dzieje teatru polskiego od najdawniejszych czasów do r. 1750, Warsz. 1870; — Tenże, Dawne teatra, Kronika rodz. 1878 Nr. 20, 23.

20627. **Estreicher K.**, Teatra w Polsce, Krak. 1873 t. 3; — Tenże, Teatra w Polsce (od A po Lwów abecadłowo), w czasop.: Afisz teatralny wyd. w Krak. przez Koźmiana w r. 1876–1877.

R: Gaz. lw. 1879 Nr. 105; Bibl. warsz. 1879 II; por.: Dz. lit. 1853 i Bibliografia I. pod wyrazem: Dramatycy.

20628. Siemieński L., Dramat historyczny, Dzieła, Warsz. 1881 t. II.

20629. **Bogusławski Wł.**, Teatr i literat. dram., Warsz. 1879; — Tenże, Le théâtre en Pologne, por.: Aten. 1889 IV.

20630. **Nehring Wł.**, Początki poezyi dramatycznej w Polsce, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1887 XV.

R: Kawczyński M., Kwart. hist. 1889.

20631. **Chmielowski P.**, Nasza literatura dramatyczna, Petersb. 1898 t. 2.

R: W r. 1898: Hahn, Muzeum; K. Ch., Istor. Wiest. II.; Slovanski svet Nr. 9; Křivý K., Liter. listy Nr. 22; Drogoszewski A., Prawda Nr. 39; K. Wojciechowski, Kwart. hist.; — w r. 1899: Czas Nr. 216; Drogoszewski A., Prawda Nr. 39; por.: Chmielowski, Szkice z dziejów dramatu polskiego, Echo muz. 1884 Nr. 46–48.

20632. Karasowski M., Rys hist. opery polskiej, Warsz. 1859; — Wejnert, O początkach opery w Polsce, Bibl. warsz. 1878.

R: Gaz. lw. 1878 Nr. 307.

Historya muzyki, zob. Sztuka.

20633. **Grabowski M.**, Literatura romansu w Polsce, Lit. i krytyka, *zob.* Nr. 20217.

20634. **Kraszewski J. I.**, Przeszłość i przyszłość romansu, Studya lit, Wilno 1842.

20635. **Bełcikowski A.**, O najdawniejszem romansopisarstwie polskiem, Ze studyów, Warsz. 1886.

20636. **Fredro J. M.**, Przysłowia mów potocznych, *zob.* Nr. 8543; — Żeglicki A. R., Adagia polonica, Vars. 1736 (DS).

20637. Apophtegmata dawnych Polaków, Kalendarz kieszonk., Krak. 1802, 1803 i 1804; Staropolskie przysłowia, Pam. lw. 1817; Przypowieści staropolskie, Pam. warsz. Brodzińskiego 1823; St. Lubomirskiego przysłowia moralne, Rozr. dla dzieci 1825.

20638. **Grabowski A. i Juszyński H.**, Krótkie przypowieści dawnych Polaków, czyli apophtegmata, anegdoty i t. d., Krak. 1819.

20639. **Wójcicki K. Wł.**, Przysłowia narodowe, *zob.* Nr. 11638; — Tenże, Histor. przysłowia, Dzwonkowskiego Noworocznik na r. 1864, Warsz. 1864; Kal. ilustr. dla Polek, Warsz. 1864; — Staropolskie przypowieści, Tyg. ill. 1864 X.

20640. **Wurzbach K.**, Die Sprichwörter der Polen, Wien 1852.

R: Czas 1851 Nr. 196; Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1853 III.

20641. Lipiński T., Przysłowia i wyrażenia od miast i wsi, Warsz. 1852; — Tenże, Przysłowia i wyrażenia od gór i rzek, Bibl. warsz. 1853, Odb. Warsz. 1853.

20642. Darewski (Darowski) W. A, Jeden rozdział do przyszłej księgi przysłów polskich, obejmujący nazwiska rodzin szlacheckich, Kijów 1867; — Tenże, Przysłowia polskie odnoszące się do nazwisk szlacheckich i miejscowości, Poznań 1874.

R: Czas 1874 Nr. 98.

20643. Fabisz P. Wł., Przysłowia polskie odnoszące się do nazwisk szlacheckich i miejscowych, Poznań 1874.

20644. **Karłowicz J.**, Przycz. do zbioru przysłów, piosnek, ucinków etc. od nazw rod. i miejscowych, Dwutyg. nauk. 1879, Odb. Krak. 1879.

20645. Novák J. V., O slovanských přislovich (polskie przysłowia), Literarni listy 1891.

20646. **Czapiński L.**, Księga przysłów, sentencyj i wyr. łacińskich, używanych przez pisarzów polskich, Warsz. 1892.

R: W r. 1892: P. Chm., Wędrowiec Nr. 21; Kuryer lw. Nr. 138; Wł. K., Tyg. ill. Nr. 129; Prz. pedag. Nr. 11; A. A. Kr., Aten. III.: — w r. 1893: Lubicz R., Wisła str. 935.

20647. **Adalberg S.**, Księga przysłów, przypowieści i wyrażeń przysłowiowych polskich, Warsz. 1889—1894.

R: W r. 1895: Ch., Słowo Nr. 60: K. J., Wisła str. 186; Kryński A., Aten. I.; Tenże, Wędrowiec str. 159; Niedźwiedzki Wł., Gaz. warsz. Nr. 42; Przegląd Nr. 68; Prz. pozn. Nr. 6; Bystroń J., Prz. pol. II.; Biegeleisen H., Bibl. warsz. II.; Strzelecki A., Lud; Ż., Gaz. pol. warsz. Nr. 106; Przew. nauk. i lit. str. 380; Dod. lit. do Kurj. lw Nr. 26.

20648. **Brückner A.**, Przysłowia, kartki z dziejów literatury i kultury polskiej, Aten. 1895; — Tenże, Ze staropolskich anegdot i przypowieści, tamże 1896 IV.

20649. Brzozowski Fr. K., Przysłowia polskie, Krak. 1896.

Zob. Nr. 11639 i 18566.

20650. Kalina, Anecdota paleopolonica, Arch. f. slav. Philol. 1878 III.

20651. Anegdoty z dawnych rękop. i dzieł współczesnych, Dod. Musy Nadwiśl. p. t. Pielgrzym z Tenczyna 1828 t. I.

20652. Staropolska jowialna epigrafika, Przyj. dom., Lwów 1864, *zob.* Nr. 612.

20653. Gloger Z., Dawne rebusy i zagadki, Prz. bibl. arch., Warsz. 1882 III.; — Łopaciński H., Najdawniej napisana zagadka polska, Wisła 1896.

20654. **Bartoszewicz K.**, Księgi humoru polskiego, Petersb. 1897 t. 4.

R: Zawiliński R., Prz. lit. 1898 Nr. 16; G. Korbut, Głos 1898 Nr. 32; Koppens R, Prz. powsz. 1898 III.

20655. **Mecherzyński K.**, Historya wymowy w Polsce, Krak. 1856—1859 t. 3.

R: X. L., Czas 1856 Nr. 252 i n.

20656. Szelewski A. ks., Rys historyczny wymowy w ogóle, a szczególniej w Polsce, Pam. relig.-mor. ser. I. t. IV.—VIII.

Starowolski Sz., De claris oratoribus, zob. Nr. 8011.

20657. Dziekoński T., Ogólny rys historyi retoryki w Polsce, *zob.* Nr. 18345.

Zbiory mów, zob. Nr. 1351, 1373, 19939.

20658. **Pelczar J. ks.**, Zarys dziejów kaznodziejstwa w kościele katolickim, Krak. 1896 2 części (cz. II.: Kaznodzieje polscy).

R: Kaindl R.: Österreich. Literaturbl. 1897 Nr. 2; W. Ł., Prz. powsz. 1898 III.; A. P., Przegl. pol. 1898 I.

20659. **Markiewicz Br. ks.**, O wymowie kaznodziejskiej, Krak. 1898.

20660. Ringeltaube S. W., Gründliche Nachricht von polnischen Bibeln, Danzig 1777 DS.; Kosicki L., Bibl. pol. conspectus, Misc. Crac. 1874; Skimborowicz A., Specimen, Vars. 1865.

20661. **Bentkowski F.**, Historya literatury t. II. (Umiejętności), *zob.* Nr. 20037.

Historye literatury i bibliografie, zob. Nr. 20029—20135.

Lelewel J., zob. Nr. 18949.

20662. **Mecherzyński K.**, Świadectwa uczonych o kwitnącym stanie nauk w Polsce w wiekach dawniejszych, Rocz. tow. nauk. krak. XIII., Odb. Krak. 1828.

20663. **Jocher A.**, Obraz bibliograficzny nauk w Polsce, *zob.* Nr. 20123, por.: Michalewicz M., Lwowianin 1840.

20664. Carlancas J., Historya nauk wyzwolonych, tłóm. X. Gorski, wyd. Adam Czartoryski, Warsz. 1766; Trzciński J., Dyssertacya o wzroście nauk wyzwolonych i mechanicznych, Krak. 1767; Wojciechowski R., Rys krótki hist. nauk wyzwolonych, Program liceów krak. św. Anny i św. Barbary, Krak. 1880.

20665. **Śniadecki J.**, Żywoty uczonych Polaków, *zob.* Nr. 20090.

20666. Tromler, De Polonis lat. doctis, 1776, *zob.* Nr. 5829.

Zob. Nr. 9002 i 20111.

Encyklopedye, zob. Wstęp.

20667. Kraszewski J. I., Życie umysłowe, Studya literackie, Wilno 1842.

20668. Kosicki, De Philosophia in Polonia, Miscell. Crac. 1814—1815 fasc. II.; — Filozofia w Polsce, Prz. nauk. lit. 1842—1844.

20669. **Struve H.**, Filozofia w Polsce, w dziele: Logika t. I.; — Tenże, Die polnische Literatur zur Geschichte der Philosophie, Arch. f. Gesch. d. Philos., Berlin 1895.

R: Prz. kryt. 1874—1875; Kaszewski K., Bibl. warsz. 1895 IV.; Aten. 1895 II.

Historya, zob. Nr. 5817—5882, 6004 do 6014.

Zbiory i biblioteki publiczne i prywatne, zob. Nr. 1—145 i Dod. I.

Historya Kościoła, zob. Nr. 12613.

20670. **Burzyński P.**, Nauka prawa w Uniw. krak. 1634—1795, *zob.* Nr. 18982.

Zob. Nr. 18983—18993.

20671. Kasparek Fr., Udział Polaków w uprawie prawa międzynarodowego, Przew. nauk. lit. 1885.

Ekonomiści polscy, zob. Nr. 17930—17947.

20672. Arctowski H., Materyały do bibliografii prac naukowych polskich, Zestawienie treści 14-tu tomów Pam. fizyograficznego 1881—1890, Bruxella 1897, *zob.* Nr. 20132.

Zob. Nr. 19490.

Geografia, zob. Nr. 10049—10084.

Etnografia, zob. Nr. 11085—11110.

Archeologia, zob. Nr. 11137—11155.

Lingwistyka, zob. Nr. 20404—20555.

20673. **Żebrawski T.**, Bibliografia piśmiennictwa polskiego z działu matematyki, Krak. 1873.

R: W. Wisłocki, Przew. nauk. lit. 1873 II.; C. Walewski, Bibl. warsz. 1873 II.

20674. Dickstein S. i Wawrykiewicz E., Bibliografia matematyczna polska XIX. stulecia, zeszyt próbny, Krak. 1894.

20675. **Dickstein S.**, Notes bibliographiques sur les études historico-mathématiques en Pologne, Bibliotheca mathematica, Stokholm 1889.

20676. **Cantor M.**, Vorlesungen über Geschichte der Mathematik. Leipzig 1892 t. II. 1200 - 1868 (o mat. polskich).

R: Dickstein S., Kwart. hist. 1898.

20677. **Biliński J.**, Stan nauk matematyczno-fizycznych za czasów wszechnicy wileńskiej, Prace mat.-fiz., Odb. Warsz. 1890.

R: Dickstein S., Kwart. hist. 1891.

20678. O uczeniu matematyki w Polsce, Pam. warsz. 1818.

20679. **Libelt K. F.**, O astronomii w Polsce, Tyg. lit., Poznań 1840 III.; Tegoż Pisma pomniejsze, Poznań 1851 III.

20680. Karliński Fr. M., Rys dziejów obserwatoryum astronomicznego, Krak. 1864, *zob.* Nr. 10761; — Tenże, Przyczynek do kalendaryografii chrześciańskiej, Roz. wydz. mat.-przyr. Akad. VIII., Odb. Krak. 1880, *zob* Kalendarze Nr. 20725.

20681. Kurowski Fr. X., O chemii w Polsce, Popis publ. w konw. warsz. XX. Pijarów 1826.

20682. Dziekoński J. B., Krótki rys historyi alchemii, Bibl. warsz. 1844 II.

20683. **Chałubiński T.**, Rzut oka na dzieje botaniki, Bibl. warsz. 1846 I.

20684. **Kucharzewski F.**, Bibliografia polska techniczno-przemysłowa, obejmująca prace drukowane oddzielnie, w czasopismach lub znane z rękopisu do końca 1874 r., War. 1894; — Tenże, O początkach piśmiennictwa technicznego w Polsce, Prz. techniczny 1889, Odb. Warsz. 1889.

Rolnictwo, zob. Nr. 17947—18063.

Przemysł, zob. Nr. 18064—18081.

20685. O Polakach sławnych z dzieł wojennych w krajach obcych, Ros, Lwów 1828 *zob.* Nr. 16733.

20686. Arnold J. Chr., Commentatio de historia medicinae in Polonia, Vars. 1807 (str. 16); — Tenże, Directio de eo, quid principes egerint, quo valetudinis populi polonici melior fieret conditio, Vars. 1807; — Tenże, O hojności królów i panów polskich dla lekarzów do r. 1548, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1811 VII., 1817 XI., 1820 XIII., 1821 XIV.; — Tenże, Historiae antiquae medicae polonae prodromus, Miscell. Crac. 1814, Odb. b. m. i r. (1815).

20687. **Gąsiorowski L.**, Zbiór wiadomości do historyi sztuki lekarskiej w Polsce od czasów najdawniejszych aż do najnowszych, Poznań 1839, 1853, 1854, 1856 t. 4; — M. P. P., Dodatek bibliogr. do dzieła: Zbiór wiadomości Gąsiorowskiego L. Wiz. i roztrz. nauk. s. III. t. XII. i XIII.

R: Czas 1865 Nr. 61.

20688. Haeser, Historya medycyny (przekł. A. Heinricha Gesch. der Medicin), Warsz. 1854 (Bibl um. lek.).

20689. Świeżawski E., Przyczynki do dziejów medycyny w Polsce. I., Pam. tow. lek. i zdrowia, Warsz. 1879; — Krasiński H., Udział Czechów w rozwoju oświaty i nauki lekarskiej w dawnej Polsce, Krak. 1882; — Do historyi medycyny w Polsce, Gaz. lek. 1882 (?) Nr. 4.

20690. Biliński J., Doktorowie medycyny promowani w Wilnie, Warsz. 1889.

R: Gozdawa M., Kwart. hist. 1889.

20691. Zobler J., Memoriam medicorum thorunensium ex monumentis renovare, Thoruni 1719 DS; — Rogge A., Beitrag zur Geschichte der Arzneiwissenschaft in Preussen, Altpr. Mntschr. XIII.

20692. Graetzer J., Lebensbilder hervorragender schlesischer Aerzte, Breslau 1889.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1890.

20693. Adamowicz Ad. F., Rys początków i postępu anatomii w Polsce i na Litwie, Wilno 1853.

20694. Zieleniewski M., Przyczynek do historyi akuszeryi w Polsce, Pam. tow. lek. 1857, Odb. Warsz., 1857, 2. wyd. 1862.

20695. Orkisz J., Terminologia lekarska polska, b. m. i r. (z przed r. 1860), E. VI.

Weterynarya, zob. Nr. 18058.

Policya lekarska, zob. Nr. 16591—16593.

20696. Ściborowski W., Krótki rys hist. chorób zaraźliwych i epidemicznych w Polsce, Pam. tow. lek. warsz., Odb. War. 1861.

20697. **Zielewicz J. Z.**, Z dziejów epidemii w dawnej Polsce, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. VIII., Odb. Poznań 1873.

20698. **Zaremba W.**, Zarazy nagminne w Wielkopolsce do r. 1800, Prz. lekarski 1892, Odb. Krak. 1892.

20699. **Mueldner H.**, Przyczynek do hist. i statystyki zarazy morowej, zebr. z różnych źródeł hist., Krak. 1879.

R: Czas 1879 Nr. 60 i n.

20700. Lisowski St., O morowem powietrzu w Warszawie, Alb. lit. Wójcickiego 1849.

20701. Glotz K., Rozprawa o przyczynach częstego pomoru w Polsce, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1812, Odb. Warsz 1812; Mączyński J., Stopiędziesięcioletnia rocznica morowego powietrza w Krakowie, Czas 1857 Nr. 255.

20702 Krassowski, Materyały do statystyki medycznej guberni wileńskiej, Szrejer, Noworocz. wil. 1861.

20703. **Koehler Kl.**, Przyczynek do hist. trądu w W. ks. Pozn., Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XXIV., Odb. Poznań 1897; Toż po niem.: Zur Gesch. des Aussatzes in der Provinz Posen, Posen 1897.

Źródła mineralne, zob. Nr. 10594.

20704. **Święcawski A. S. i Wenda K.**, Materyały do dziejów farmacyi w dawnej Polsce od czasów najdawniejszych, Warsz. 1882—1887; — Ci sami, Apteka jako officium Sanitatis w dawnej Polsce, Wiad. farmaceut. 1882.

R: St. Krzemiński, Medycyna 1883 Nr. 19, 20; Tyg. powsz. 1882; Tyg. ill. 1882.

Zob. Nr. 18082.

20705. Sobieszczański F. M., Pierwsze apteki w Warszawie, Tyg. ill. 1869 IV.; Ze średniowiecznej apteki, Wiek 1883 Nr. 205.

Cech cyrulików i chirurgów, zob. Nr. 17350, 17373.

20706. **Bandtkie J. S**, Wiadomość krótka o gazetach polskich, Rocz. tow. nauk. krak. 1819 IV.; — O historyi literatury peryodycznej w Polsce, Tyg. lit, Poznań 1839 II.; — Moszyński X., O pismach peryod. w Polsce, *zob.* Nr. 6012; — Lipiński T., O gazetach pisanych w Polsce, *zob.* tamże.

20707. Wiadomość hist.-kryt. o pismach peryodycznych w Polsce od najdawn. czasów, Rozrywki przyj. i poż. 1826—1827; Laertes, Polnische Zeitungen, Galicia, Ztschr., Lemb. 1841.

20708. **Kraszewski J. I.**, Literatura peryodyczna, Studya literackie, Wilno 1842; — Tenże, Dziennikarstwo, Gawędy o lit. i sztuce, Lwów 1857.

20709. **Szajnocha K.**, O literaturze czasowej w Polsce, Bibl. nauk. Zakł. Ossol. 1848.

20710. **Estreicher K.**, 1400 pism peryodycznych i zbiorowych abecadłowo zest., Krak. 1871 (Odb. z Bibliogr.), *zob.* Nr. 20125.

20711. **Pilat R.**, Początki publicystyki w Polsce, Przew. nauk. lit. 1882, *zob.* Nr. 6014.

R: Nowiny 1882 Nr. 342 · Słowo 1882 Nr. 290—296; Prz. tyg. 1882.

20712. Chłędowski, O początkowych peryodycznych pismach w jęz. polskim, Pam. lw. 1816; Zakrzewski M., Wiadomość o początku gazet, *zob.* 6011; O początku gazet polskich (Nowiny 1590 i 1620, Merkuriusz 1661), Światowid, Warsz. 1835 I.; Wzmianka o dawności prasy polskiej, Gaz. lw. 1887 Nr. 287.

20713. Erté H., Pierwsze czasopismo kobiece w Polsce, Przedświt 1895.

20714. Czarnowski St. J., Literatura peryodyczna i jej rozwój, Krak. 1892, 1895; — Tenże, Dziennikarstwo słowiańskie i polskie, Krak. 1895.

R: St. Schnür-Pepłowski, Kwart. hist. 1896.

20715. Lubicz R., Wydawnictwa peryodyczne w Lublinie, Kalendarz lub. 1891, Odb. Lublin 1890.

R: Tyg. ill. 1891 Nr. 74.

20716. Czasopisma polskie w Poznaniu od ich początku, Prz. Wielkop., Poznań 1867.

20717. Y., Dziennikarstwo warszawskie, Dz. lit. 1853.

20718. Podczaszyński M., O pismach peryodycznych wychodzących w Kurlandyi, Inflantach i Estonii, Dz. warsz. 1826 IV.

Por.: Czasopisma prowincyj nadbałtyckich, Winkelmann, B. L. Nr. 117—259.

Cenzura w Polsce, zob. Nr. 14902 i 16595.

20719. **Celichowski Z.**, Polskie indexy książek zakazanych, rozprawka bibliogr., Arch. dla hist. lit. i ośw. Akad. X., Krak. 1899.

20720. Szyszkowski M. X., Index librorum prohibitorum, Crac. 1617 DS.

20721. O historyi peryodycznej literatury naukowej w Polsce, Okres I.: Panowanie królów z domu saskiego, Tyg. lit. 1839 II.

20722. Litwiński, O towarzystwach uczonych, Rocz. tow. nauk. krak. 1818 I.; — Hist. przegląd towarzystw nauk. w Polsce i Akad. um., Czas 1873 Nr. 111.

20723. **Biegeleisen H**, Towarzystwa uczone w Polsce w XVIII. w., Przew. nauk. i lit. 1878.

20724. **Smoleński Wł.**, Towarzystwa naukowe i literackie w Polsce w XVIII. w., Ateneum 1887 III.

Towarzystwa naukowe, zob. Literatura (Wiek XVIII. i XIX.).

20725. Siarczyński F., O kalendarzach dawnych i późniejszych, Nowy kalendarzyk na r. 1829, Lwów 1823; — Sobieszczański F. M., Wiadomość hist.-bibl. o kalendarzach w Polsce, wyj. z Kalendarza powsz. 184.; — O kalendarzach w Polsce hist.-bibliogr., Czech J., Nowy kalendarz astron. gosp., Krak. 1848.

20726. Chodźko Ign., O kalendarzach przedstoletnich, Podbereskiego Pam. nauk. lit. 1850 II.

20727. **Smoleński W.**, Kalendarze w Polsce, Bibl. warsz. 1889 II., Odb. Warsz. 1889.

R: A. R., Niwa 1889.

Zob. Nr. 6872.

(f: Historya literatury polskiej do końca wieku XIV.).

20728. **Słowiański** okres, *zob. Historya literatur słowiańskich* Nr. 19985—20028; — Wyobrażenia religijne, *zob.* Nr. 12437—12471; *zob.* też *Etnografia* (Nr. 11471—11537) *i Historya polityczna.*

20729. Olszewski M., Oświata Sławian pogańskich, Pam. nauk. 1837 I., Odb. Krak. 1838, por.: Muz. dom. 1838 I.—II.

20730. **Runy**, *zob.* Nr. 11452—11470, 20389 do 20390; — Alfabet słowiański, *zob.* Nr. 20391—20403.

20731. **Niederle L.**, Lidstvo v době předhistorické, se zvláštnim zřetelem na země slovanské, Praha 1894.

20732. Čelakovský Fr. L., Čteni o počatcich dejin vzdělnnosti a literatury národův slovanských, Praha 1877 (pisane ok. 1852).

20733 **Miklosich Fr.**, Die Darstellung im slav. Volksepos, Wien 1890, *zob.* Nr. 11518

20734. Chodźko A., Légendes slaves du moyen-âge 1169—1237, Paris 1859.

20735. **Ptaszycki S. L.**, Sriedniewiekowyja zapadno-jewropiejskija powiesti w russkoj i sławianskich litieraturach, I. Istorii iz rimskich diejanij, Gesta Romanorum, Petersb. 1897.

R: Szcz., Istor. Wiest. 1898 II.

20736. Górski K., Die Fabel vom Löwenantheil, por.: P., Ateneum 1889 IV.; J. Łoś, Prz. liter., Dod do Kraju Nr. 36.

20737. **Lelewel J.**, Oświecenie i nauki w Polsce aż do czasu zaprowadzenia w niej druku, Tyg. wil. 1816 I., *zob.* Nr. 18949.

20738. Skoraszewski, Pierwiastki literatury polskiej, Warsz. 1792 DS.

20739. O pierwiastkowych wiekach oświaty w Polsce (z uwagami nad hist. lit. M. Wiszniewskiego, *zob.* Nr. 20045), Tyg. lit., Poznań 1841 IV.; — Borowski L., Hist. literatury polskiej od początków aż do wieku złotego Zygmunta, Album liter. Wójcickiego 1848 I.; — Dmochowski F. S., Epoka Piastów pod względem literatury i oświaty, Bibl. warsz. 1863 IV., *zob.* Nr. 5837.

Przyjęcie chrześcijaństwa, zob. Nr. 12622 do 12669.

20740. **Brückner A.**, Cywilizacya i język, *zob.* Nr. 18399.

20741. **Małecki A.**. Wewnętrzny ustrój w pierwotnej Polsce, Przew. nauk. i lit. 1879, 2. wyd.: Z dziejów literatury, Lwów 1896.

20742. Świeżawski E., Znakomici mężowie i kobiety w Polsce od X. do XII. w. (T. Wanda, Dąbrówka, Oda Teodorykówna, Dagon), Ognisko dom., Warsz. 1874 Nr. 8.

20743. **Smolka St.**, Obraz historyczny cywilizacyi społeczeństwa polskiego w w. XII., *zob.* Nr. 16981.

Zob. Nr. 12988, 18401.

20744. **Szajnocha K.**, Jadwiga i Jagiełło, *zob. Hist. polit.*

Szkoły w epoce Piastów, zob. Nr. 18959.

20745 **Nehring W.**, Über den Einfluss d. altcechischen Literatur auf die altpolnische, *zob.* Nr. 20582; — Krasiński W. S., O Czechach i Polsce w w. XIV., XV. i XVI., Warsz. 1858 (Odb. z Wieńca dla Jachowicza str. 441—553); — Halban, Przyczynek do stosunków kościelno-naukowych Czech i Polski w wiekach średnich, Bibl. warsz. 1895 I.

20746. **Pomniki** języka polskiego, *zob.* Nr. 20477—20555.

20747. Maciejowski W. A., Narzecze pol. X. do XIV. w., Mag. powsz. 1838 V., *zob.* Nr. 20415.

20748. **Brückner Al.**, Średniowieczna poezya łacińska w Polsce, Rozp. filol. Akad. XVI., XXII, XXIII., Odb. Krak. 1892, 1893, 1894, por.: Chrzanowski J., Aten. 1895 II.

R: Kraj 1893 Nr. 41; Nehring. Kwart. hist. 1894, 1896; por.: Anz. Akad.. Krak. 1892—1891.

20749. Świeżawski S. E., Epopeja ludowa o Szczerbcu, *zob.* Nr. 6210; — O Walgierzu, *zob.* Nr. 6384; — O Kazimierzu Mnichu, *zob.* Nr. 6400.

20750. Truhlař J., Klementinské zlomky sborniku epickych básni svetskych XIV. v., Čas. Muz. kral. česk. 1893.

20751. Kawczyński M., O początkach poezyi polskiej, Kwart. hist. 1889.

20752. Nehring Wł, Początki poezyi dramat. w Polsce, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XV., Odb. Pozn. 1887.

20753. De Adalberto advocato Crac. cantillena, *zob.* Nr. 6452.

20754. Bobowski M., Polska poezya kościelna od najdawniejszych czasów aż do w. XVI., *zob* Nr. 20536.

20755. Tomkowicz St., Kazania średniowieczne jako materyał do hist. dramatu kościelnego w Polsce, *zob.* Nr. 13933.

Zob. Nr. 20533.

20756. **Brückner A.**, Kazania średniowieczne, *zob.* Nr. 20506.

20757. **Matthaeus de Cracovia.** Sommerlad Th., Matthaeus von Krakau, Inaug Diss., Halle 1891; — Schmitz, Zum Leben Mathaeus v. Krakau, Römische Quartalschrift 1894; — Ars moriendi, Roz. wydz. filol. XVII., Odb. Krak. 1892.

R: Przew. bibl. 1891 Nr. 10; A. Rembowski, Niwa 1892 Nr. 1; Nehring Wł., Kwart. hist. 1893; Fijałek J., tamże 1896.

Zeissberg H., Die polnische Geschichtsschreibung, zob. Nr. 5839.

Zob. Nr. 5827—5841.

20758. **Roczniki i kroniki**, *zob.* Nr. 6125 do 6536; — Żywot św. Wojciecha, *zob.* Nr. 6135; — Martinus Gallus, *zob.* Nr. 6203; — Kadłubek Vincentius, *zob.* Nr. 6276; — Żywot św. Stanisława, *zob.* Nr. 6334; — Baszko Godysław, *zob.* Nr. 6377; — Martinus Polonus, *zob.* Nr. 6392; — Chronica Polonorum, *zob.* Nr. 6398, 6406; — Janko z Czarnkowa, *zob.* Nr. 6532.

20759. Arnold J. Chr, De monumentis historiae naturalis polonae literariis usque ad finem saeculi XVI. editis, Vars. 1818.

20760. Baeumker, Ein Naturforscher und Philosoph des XIII. Jahrh. in Schlesien, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schles. 1898 XXXII.

20761. **Vitellio** (Ciołek? Vitalis). Korotyński W., Ciołek optyk w XIII. w., Warsz. 1867; — Żebrawski T., Uwagi nad rozprawą prof. M. Curtie w przedmiocie pisowni imienia i nazwiska Witka, autora optyki w XIII. w., Roz. wydz. filol. Akad. VI., Odb. Krak. 1878; Toż po franc.: Quelques mots au sujet de la note de M. M. Curtze sur l'ortographie du nom et la patrie de Witelo, Rome 1879; — Rubczyński W., Traktat o porządku istnień i umysłów i jego domniemany autor Vitelion, Roz. fil. hist. Akad. XXVII., Odb. Krak. 1891.

R: H. Struve, Bibl. warsz. 1891 IV.; Hahn W., Kwart. hist. 1894.

20762. **Birkenmajer L.**, Krakowskie tablice syzygiów na r. 1379 i 1381, Rozpr. wydz. mat.-przyrodn. Akad. XXI., Odb. Krak. 1891.

R: Dickstein S., Kwart. hist. 1893; por.: Bullet. de l'Acad., Crac. 1890..

(g: Historya literatury polskiej: Wiek XV.).

Poglądy ogólne, zob. Nr. 20737—20755

20763. **Uniwersytet** Jagielloński, *zob.* Nr. 18964—19126.

20764. **Incunabula** typographica Bibl. Univ. Jag. Cracoviensis sec. Haini „Rep. bibliogr.", Lipsiae 1895.

R: Dod. lit do Kurj. lw. 1895 Nr. 30; Przegląd 1895 Nr. 173; Czas 1895 Nr. 167.

Bibliografie, zob. Nr. 20123—20126, 20153; Kat. rękopisów, zob. Nr. 47.

20765. **Brückner A.**, Zur Geschichte des Hussitismus in Polen, Arch. f. slav. Phil. 1893 XV., por.: Tenże, Bibl. warsz. 1892 I. i Kazania średniowieczne, *zob.* Nr. 14843.

20766. Bidlo J., Češti emigranti v Polsku v dobé husitskè a mnich Jeronym Pražský, Čas. česk. Musea 1895.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1897.

20767. **Małecki A.**, Kartka z dziejów uniwersytetu krak., *zob.* Nr. 19003.

Zob. Nr. 18577.

20768. **Bruchnalski W.**, Legenda aurea w lit. pol. XV. w., Roz. wydz. filol. Akad. XI., Odb. Krak. 1886.

20769. Podczaszyński B., Wieki średnie i renesans, Bibl. warsz. 1848 I.

20770. **Szujski J.**, Odrodzenie i reformacya, *zob. Hist. polityczna;* — Kallenbach

J., Les humanistes polonais, Index lect. univ. Friburgensis 1891/2, Frib. 1891, *zob.* tamże; — Morawski K., O poszukiwaniu źródeł humanizmu polskiego, Arch. lit. i ośw. Akad. V., Odb. Krak. 1886.

20771. **Grzegorz z Sanoka**, *zob.* Nr. 6828 do 6830; — Bem, Grzegorz z Sanoka, Prawda, Krak. 1899; — Grzegorz z Sanoka, Przyj. ludu, Leszno 1841 II.

20772. Hanusz J., Listy Cycerońskie w kod. krak. 1448 r., Roz. wydz filol. Akad. IX., Odb. Krak. 1882.

20773. **Dyalog** o Zbigniewie Oleśnickim, *zob.* Nr. 6655; — Kętrzyński W., O nieznanej epopei, Spraw Bibl. Ossol. 1887; — Balzer O., Z powodu nieznanego poematu XV. w., który odnalazł Dr. W. Kętrzyński, Aten. 1888 II.

Zbigniew Oleśnicki, zob. Hist. polit.

Eneasz Sylwiusz, zob. Nr. 6680–6692.

20774. **Philippus Callimachus Buonacorsi**, *zob.* Nr. 6825—6848 i *Dod. I.*

20775. **Konrad Celtes**. Aschbach J., Die früheren Wanderjahre des Conrad Celtes, Sitzungsb. phil.-hist. Akad., Wien 1868 LX.; — Konnon St., Konrad Celtes, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. V., Odb. Poznań 1869; — Mecherzyński K., O pobycie Konrada Celtesa w Polsce, Roz. wydz. filol. Akad. IV., Odb. Krak. 1876, *zob.* Nr. 10733; — Bibl. Briefsammlung. Anz. Akad., Wien 1893.

20776. Poemat łaciński o śmierci Mik. księcia Opolskiego, *zob.* Nr. 6856.

20777. **Pomniki** języka polskiego, *zob.* Nr. 20483, 20484, 20487, 20491–20493, 20498, 20505, 20508–20512, 20521, 20527, 20531, 20534.

20778. Bandtkie J. S., Prawidła pisowni polskiej XV. w., Pam. warsz. 1816.

Zob. Nr. 20429 - 20430.

20779. Bobowski M., Die polnische Dichtung des XV. Jahrh., *zob.* Nr. 20536; — Chodyński Z., O pieśniach z XV. w., Prz. kat. 1891; — Pierwszy wiersz, *zob.* Nr. 20535.

20780. Poezya polska w XV. i XVI. w., Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.

20781. **Andrzej Gałka** z Dobczyna. Sokołowski Al., Andrzej Gałka z Dobczyna, poeta polski XV. w., Przew. nauk. i lit. 1874 II.

20782. Pieśni z r. 1462 o zabiciu Andrz. Tęczyńskiego, *zob.* Nr. 6670.

20783. **Brückner A.**, Powieści polskie XV. i XVI. w., Prace filol., Warsz. 1898 V.

20784. Tyszyński A., Najdawniejszy zabytek prozy oryg. polskiej, Bibl. war. 1868 I.

20785. Wisłocki Wł., Legenda o św. Aleksym z r 1454, Roz. wydz. filol. Akad. IV., Odb. Krak. 1876; — Tenże, Pieśń bernardyńska, tamże X., Odb. Krak. 1884.

20786. Wójcicki K. Wł., Starożytne przypowieści z XV., XVI. i XVII. w., Warsz. 1836, *zob.* Nr. 20639.

R: Pam. nauk. 1837 I.

20787. **Mowy**, *zob.* Nr. 2291; — Kazania, *zob.* Nr. 14843.

20788. **Literatura polityczna**. Paweł syn Włodzimierza, *zob.* Nr. 6583; — Henryk Zbigniew z Góry, *zob.* Nr. 6652; — Ostroróg Jan, *zob.* Nr. 6694.

20789. **Teologia**, *zob.* Nr. 18979; — Ulanowski B., Mikołaj z Błonia, kanonista polski z pierwszej połowy XV. w., Roz. hist.-filol Akad., Odb. Krak. 1888; — **Fijałek J.** ks., Mathias von Lignitz, Moguncki Katholik 1898 str. 380–382.

20790. Joannis de Turrecremata, Explanatio in psalterum, Index lectionum in Univ. Jagiell. 1821/2; — Biskupski, Rezultat porównania egzempl. Bibl. X. Czart. z opisem egzempl. Bibl. Zamoyskiej, Prz. bibl.-arch., War. 1832 III.; — Polkowski K. J., Jeszcze o dziele Jana z Turrekrematy, tamże; — Różycki K., Uber den Krakauer Druck von Turrecremata Explanatio in Psalterium, Centralbl. f. Bibliothekswesen 1895 XII.; — Schubert A, Zu K. Różycki, tamże 1896 XIII.

R: Fijałek J., Kwart. hist. 1897.

20791. **Struve H.**, Rzut oka na pierwszy okres filozofii w Polsce, Aten. 1877 II., *zob.* Nr. 20669; — Tomkiewicz St., Filoz. w Polsce w XV. i XVI. w., Krak. 1894.

R: Krček. Fr., Kwart. hist. 1895.

20792. **Głogowczyk Jan**, *zob.* Nr. 19932; Lwowianin 1836 I.; Przyj. ludu, Leszno 1838 V.

20793. **Albertus de Brudzewo**, Comentariolum, *zob.* Nr. 19944.

20794. **Historya**, *zob.* Nr. 6564–6870; — Długosz Jan, *zob.* Nr. 6723-6781; — Callimachus Ph., *zob.* Nr. 6825–6848; — Janczar, *zob.* Nr. 6849.

Prawo polskie, zob. Nr. 20534.

20795. **Marcin z Olkusza**, *zob.* Nr. 18112; — Birkenmajer L., Marcin Bylica z Olkusza oraz narzędzia astron., które zapisał Uniw. Jagiell. w r. 1493, Krak. 1893.

R: Dickstein S., Kwart. hist. 1893; D., Aten. 1893 I.

20796. **Jana Weisa** zapiski treści lekarskiej do flory Krakowa, z rękop. XV. wieku wyd. Rostafiński J., Roz. wydz. mat.-przyr. Akad. XIV., Odb. Krak. 1885.

Zob. Nr. 10780.

20797. Z dzieł Max. hr. Ossolińskiego: a) O Mich. Frydewaldzie, b) O Piotrze Gońcu, c) O Grzegorzu Pauli z Brzezin, Rocz. krak. nauk. 1828 I.

20798. Calendarium Cracoviense, 1490 DS.

20799. Leymbach G., Judicium pro anno 1498 et de morbo Francorum (też jego Practica na r 1499), por. E. Wiek XV.

(h: Historya literatury polskiej: Wiek XVI.)

20800. Potocki St., O literaturze polskiej od Zygmuntów do ostatnich lat, *zob.* Nr. 20063.

20801. **Ossoliński J. M.**, Wiadomości historyczno-krytyczne do dziejów literatury polskiej, *zob.* Nr. 20039.

Zob. Nr. 18383–18395.

Czesi w Pols e, zob. Nr. 20745.

Język czeski, zob. Nr. 20583.

20802. Czerny Fr., Wpływ odkryć geograficznych na Polskę, Kraj 1884 Nr. 31; — Da., Najstarsze polskie dzieło o Krzysztofie Kolumbie, Niwa 1892.

20803. **Szujski J.**, Polska w wieku Kopernika, *zob.* Nr. 18411, Dzieła II.

20804 **Morawski K.**, Z życia towarzyskiego w epoce Zygm. Aug., *zob.* Nr. 18681.

Zob. Nr. 18409 18419.

Bibliografia, zob. Nr. 20125, 20127.

Biblioteki, zob. Nr. 2517, 18603.

Wychowanie, zob. Nr. 19830–19839.

20805. Czosnowski A., Upadek scholastycyzmu i reforma szkoły przez humanistów, *zob.* Nr. 19008.

Uniwersytet Jagielloński, zob. Nr. 19006 do 19021.

Kollegium Lubrańskie, zob. Nr. 19113.

Kolonie akad., zob. Nr. 19100 19126.

Polacy w szkołach zagranicznych, zob. Nr. 19795–19815.

20806. Voigt, Die Wiederbelebung d. classischen Alterthums, 2. ed. Berlin 1880–1881 t. 2; — Burckhardt J., Kultura odrodzenia, *zob.* Nr. 18361.

20807. **Szujski J.**, Odrodzenie i reformacya w Polsce, *zob.* Nr. 14880 i *Hist polit.*

20808. K. E, Z dziejów humanizmu w Polsce, Prz. pedag. 1885

20809. **Morawski C.**, Beiträge zur Gesch. des Humanismus in Polen (Johannes Sylvius Siculus, Die Berufung Melanchthons nach Polen, Sitzungsb. phil.-hist. Akad., Wien 1887 CXVIII.

R: Kruczkiewicz Br., Kwart hist. 1889; L. Geiger, Deutsche Litteraturztg. 1889 Nr. 48.

20810. Lavollée R., De poetis latino-polonis, Paris 1869 (toż po franc.: Essais, Paris 1873, 1891); — Gulski B., Die lat. Poesie in Polen, 1874 I.; — Antoniewicz Bołoz J., Zur Gesch. d. Humanismus u. d. Renaissance in Polen, Allgem. Ztg., München 1886 Nr. 327–329.

20811. **Kallenbach J.**, Les humanistes polonais, Index lectionum Univ Friburg., Fribour 1891.

R: W r. 1891: Revue critique Nr. 44; M., Dz. pozn. Nr. 216; Kraj Nr. 51; S. T., Prz. pol. IV.; Czas Nr. 235; Rev. crit. de littér. Nr. 41; — w r. 1892: K. M, Kwart. hist.; M., Prz. pol. I.; Ateneum II.

20812. Sas M., Przyczynek, Roz. wydz. filol. Akad. XVIII., Odb. Krak. 1873; — Różycki K., Der Humanismus in Polen, Ztschr. f. Culturgesch. 1897 IV.

20813. **Bauch G.**, Beiträge zur Literaturgeschichte des schlesischen Humanismus, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens XXVI. bis XXXII. Odb. Breslau 1892-1898; — Tenże, Rudolphius Agricola junior, Progr. d. evang. Bürgerschule, Breslau 1893; — Tenże, Der humanistische Dichter George von Logau, Breslau 1896; — Węclewski Z., Szlązacy w Polsce, Lwów 1879.

R: Nehring Wł., Kwart. hist. 1894; Jezienicki M., tamże 1897.

Erazm Roterdamczyk, zob Nr. 2447 i 19933.

Książki szkolne, zob. Nr. 19933.

Por.: Hahn W., Bibliografia prac nad humanizmem w Polsce za lata 1891—1896, Eos 1894 I. i 1896 III.

20814. **Corpus** poetarum Polonae latinorum, *zob.* Nr. 20211.

Poeci łacińsko-polscy, zob. Nr. 5829 i 20580.

20815. Mandybur J. T., Wpływy satyryków rzymskich na polskich, Jarosław (Progr. gimn) 1888, por.: Majchrowicz, Muzeum, 1889.

20816. Jezienicki M., O rękopisie bibl. król. i uniw. we Wrocławiu z r. 1515, tudzież o pismach w nim zawartych, Arch. do dziej. lit. i ośw. IX., Odb. Krak. 1896.

R: Leciejewski, Prz. liter. 1897 Nr. 8.

20817. **Paweł z Krosna** i Jan z Wiślicy. Pauli Crosnensis Rutheni atque Joannis Visliciensis Carmina, ed. B. Kruczkiewicz, Crac. 1887 (Corpus t. II., *zob.* Nr. 20211); — Kruczkiewicz Br., O Pawle z Krosna i Janie z Wiślicy, Roz. wydz. filol. Akad. XII.

R: Kallenbach J., Kwart. hist. 1888.

20818. **Jan z Wiślicy**, Carmina, *zob.* Nr. 20817 i 6937; — Jezieniecki M., Wpływ klasycznych poetów na Jana z Wiślicy, *zob.* Nr. 6939; — Mecherzyński K., Jana z W. Wojna

pruska, *zob.* Nr. 6938; — Witkowski St., Jan z Wiślicy, jego życie i pisma, Przew. nauk. i lit. 1891.

R: Bieńkowski P., Kwart. hist. 1891; St. Witkowski, Muzeum 1891 (rozp. Jezienieckiego).

20819. **Hussovianus Nicolaus** (Hussowski), Carmina, ed. J. Pelczar (Corpus IV., *zob.* Nr. 20211), Crac. 1894; — Jezieniecki M., Mikołaj Hussovianus, Kwart. hist. 1895; — Dembitzer Z., Ad H. epistolae notulae, Eos 1895, 1896.

R: W r. 1895: K. W, Lit. Centralbl. Nr. 26; Dembitzer Z., Muzeum str. 382; Jezienicki M., Eos; por.: Anz. Akad. Krak. 1894.

20820. **Krzycki Andrzej.** Critii A. Carmina, ed. Cas. Morawski (Corpus I., *zob.* Nr. 7061 i 20211), Crac. 1888; — Sas M., Przyczynek do krytyki tekstu Andrzeja Krzyckiego, Arch. do dziejów lit. VII., Krak. 1891; — Vita A. Cricii, Acta lit. 1755; — Węclewski Z., O poezyach Krzyckiego, *zob.* Nr. 7962; — Droba, *zob.* tamże, por.: Gaz. lw. 1879 Nr. 183.

R: Jezieniecki, *zob.* Nr. 7061; L. Geiger, Deutsche Litteraturztg. 1889 Nr. 48; Hartfelder, Berl. philol. Wochenschr. 1891 XI. (ed. Morawskiego); Kruczkiewicz Br., Kwart. hist. 1892 (rozpr. Sasa).

Zob. Nr. 2731, 6916, 6922, 6946, 6982, 7002, 7031, 7061, 9666.

20821. **Dantiscus Joannes,** Poemata et Himna, ed. Böhm, Lipsiae 1764; — Czaplicki, De vita et carminibus Joannis de Curiis Dantisci, Vratisl. 1855; — Siemieński L., Jan Dantyszek, Tyg. ill. 1861, Portrety lit. I. i Dzieła t III.; — Hipler J., Dantiscus u. Kopernicus, Geistliche Gedichte, *zob.* Nr. 20917; — Tenże, Analecta Warmiensia; — Eichhorn, Ztschr. f. Gesch. Ermlands 1858 do 1860 I.; — Hirsch W., Allg. deutsche Biographie; — Finkel L., Poselstwa Jana Dantyszka, Alb. młodzieży pośw. J. I. Kraszewskiemu i Odb. Lwów 1879; — Hipler Fr., Beiträge zur Gesch. des Humanismus aus dem Briefwechsel des Johans Dantiscus, Braunsberg 1890; — Kętrzyński W., Ein ungedruckter Brief Philipp Melanchtons an Johannes Dantiscus 1533, Altpr. Mntschr. 1899 XXXV.

Zob. Nr. 5949, 6916, 7026, 7027.

20822. **Janicki Klemens**, *zob.* Nr. 7088; — Poemata collecta, 1755 DS.; — Jezieniecki M., Celniejsze utwory łacińskie Janickiego, Kochanowskiego i Sarbiewskiego, Spraw. gimn. V. Lwów 1898, 1899 z. 2; — O Klem. Janickim, Nowy Pam. war. Dmochowskiego 1801; — Ossoliński, Wiad. hist. kryt. IV.; — Masłowski W., De vita et poesia Clementis Janicii, Vratisl. 1857; — Węclewski Z., Disputatio de Clementis Janitii scriptis et editionibus, Index lect. Univ. J. Vars. 1864/5; — Tenże, Wiad. o życiu, pismach, wydaniach i przekładach poezyj Kl. Janickiego, Warsz 1869; — Windakiewicz St., Siedm dokumentów do życia Janickiego, Arch. dla dziej. lit. i ośw. VII., Odb. Krak. 1872; — Ćwikliński L., Klemens Janicki, poeta uwieńczony, 1516—1543, Roz. wydz. filol. Akad. XVII., Odb. Krak. 1893.

R: Przyborowski J, Tyg. ill. 1869 IV. (roz. Węclewskiego); Tyg. ill. 1891; Aten. 1891; Króek Fr., Kwart. hist. 1894 (Windakiewicza); — w r. 1893: Chmielowski P., Aten. IV.; Kaszewski K., Bibl. warsz. IV.; Jezienicki M., Muzeum; w r. 1894: X. X., Prz. pol. I.; Wotke K., Berl. philol. Wochenschr. Nr. 87; Jezienicki M., Lit. Centralbl. Nr. 18; w r. 1895: Wochenschr. f. klas. Philol.; 1895; por.: Anz. Akad. Krak. 1891 i 1893 (Ćwiklińskiego).

20823. **Royzius Petrus**, Carmina, ed. Br. Kruczkiewicz (Corpus, *zob.* Nr. 20211), Crac. 1900; — Andreas J., Antonii Augustini episc. Taraconensis epistolae latinae, Parmae 1804 (jest tu o Piotrze Royziuszu); — List Piotra Royzyusza, położony na początku dzieła jego: Decisiones. Crac. 1563; przeł. A. Ratyński, Dz. wil. 1818, Odb. Warsz. 1818; — Ossoliński, Wiad. hist. kryt. II.; — Kruczkiewicz Br., Royzyusz, jego żywot i dzieła, Roz. wydz. filol. Akad. XXVII., Odb. Krak. 1897 (por. rec.: Jezienicki M., Kw. hist. 1899).

20824. **Benedicti a Cosmin** quae supersunt carmina, ed. J. Pawlikowski (Progr. gimn. św. Anny w Krak. 1893/4), Krak. 1894.

R: Muzeum 1894; Heck J. K., Eos 1894; Kwart. hist. 1896.

20825. Siemieński L., Laur i laureaci, Dzieła, Warsz. 1881 t. I.

Zob. Nr. 247, 2445, 2446, 6841, 7660, 17466.

20826. Chromiński, O literaturze polskiej, mianowicie złotego wieku, Dz. wil. 1806; — Maciejowski W. A., Dażność i duch poezyi polskiej XVI. wieku, Tyg. lit., Poznań 1840 III.; — Tenże, O wpływie obcej literatury na nas w XVI. w., Prz. warsz. 1840 I.

20827. **Mecherzyński K.,** O duchu i dażności literat. pol. XVI. w., Rocz. tow. nauk. krak. 1849.

20828. Rostafiński J., O wpływie życia ziemiańskiego na literaturę XVI. w., Arch. lit. i ośw. Akad., Krak. 1886 V.

20829. **Pomniki** językowe, pieśni, kazania, powieści i t. p., *zob.* Nr. 20476, 20513, 20530, 20558.

20830. **Marchołt**, Przedruk homograficzny z egz. prof. J. Przyborowskiego, obj. Zygm. Celichowski, Poznań 1876.

R: W., Bibl. warsz. 1877 I.

20831. Przyborowski J., Baltazara Opica Żywot P. Jezusa, XVI. w., Prz. bibl.-arch., Warsz. 1882 III.

20832. **Biblioteka** pisarzów polskich, *zob.* Nr. 6003; — Biblioteka zapomnianych poetów i prozaików polskich, *zob.* Nr. 6001; — Heck K. J., Pomniejsze źródła, *zob.* Nr. 20216.

20833. **Brückner A.**, Źródła do dziejów lit. i ośw., *zob.* Nr. 20215.

20834. **Bruchnalski W.**, O źródłach niektórych utworów poetycznych, Prz. powsz. 1884 IV.; — Tenże, O rymie w poezyi polskiej, O budowie zwrotek w poezyi polskiej, *zob.* Nr. 20609.

20835. Celichowski Z., Dwa nieznane zabytki bibliograficzne, Roz. wydz. filol. Akad. krak. 1875 III.

20836. Łepkowski K., Poezya polska na nagrobkach z XVI. w., Rocz. filarecki, Krak. 1886 I.

R: Bruchnalski W., Kw. hist. 1887; B., Prawda, Warsz. 1886.

Zob. Nr. 610—612.

20837. Kraszewski J. I, Uwagi o „Joachim i Anna", dyalogu z XVI. w., Ateneum Krasz. 1841 II. i w Studyach lit.

20838. **Sąd Parysa**, królewnie trojańskiej, 1542, wyd. Łopaciński, Prace filol., Warsz. 1897 V.

R: Krček Fr., Kwart. hist. 1898.

20839. Pazdanowski T., Pieśni polskie protestanckie w XVI. w., Spr. gimn. w Jaśle z r. 1898/9, Jasło 1899.

20840. Łepkowski K., O kancyonale puławskim, Pam. uczn. Uniw. Jag., Krak. 1887 i Odb.

Reformacya, zob. Nr. 14844 - 15884.

20841. **Rey Mikołaj** z Nagłowic, *zob.* Nr. 7268; Współczesne wydania dzieł, por.: E. Wiek XVI. i XIX.; — Krótka rozprawa między trzema osobami, panem, wójtem a plebanem, 1543, wyd. Rom. Zawiliński, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1892, por. rec.: L-a O., Tyg. ill. 1893; Przyborowski J., Bibl. warsz. 1893 II.; — Żywot Józefa, wyd. R. Zawiliński, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1890, por. rec.: Bruchnalski W., Kwart. hist. 1891; Tyg. ill. 1891 Nr. 15 [Nehring W., Die dramatische Geschichte Josephs v. Nic. Rey, Arch. f. slav. Philol., Berlin 1886 IX.]; — Wizerunek, wyd. Ptaszycki J., Petersb.-Warsz. 1881—1889, por. rec.: Aten. 1889 IV.; Brückner A., Kwart. hist. 1889; J. Łoś, Prz. lit., Dod. do Kraju 1889 Nr. 25 [Tyszyński A., Wizerunek, poemat z r. 1558 M. Reja, Wizerunki polskie, Warsz. 1875; Bem A. G., Wizerunek. Niwa 1874 Nr. 52; Jagić V., Arch. f. slav. Philol. 1881]; — Zwierzyniec, 1562, wyd. W. Bruchnalski, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1895, por. rec.: Anz. Akad. Krak. 1895; Chrzanowski J., Aten. 1895 IV.; A. A. Kryński, Wędrowiec 1895 Nr. 51 [Chrzanowski I., Zwierzyniec M. Reja z Nagłowic, Aten. 1893 III., por. rec.: Zawiliński R., Kwart. hist. 1894]; — Żywot poczciwego człowieka, Zbiór pis. polsk., War. 1828—1829 t. 3; Toż, Bibl. pol. Turowskiego, Krak. 1859; — Pisma wierszem, znajdujące się przy dziele M. Reja wydanem w Krak. u M. Wierzbięty r. 1568 p. t.: Źwierciadło albo Kształt, w którym każdy stan i t. d., wyd. A. Grabowski, Krak. 1848; — Źwierciadło, podług wyd. pierwszego z r. 1567 do 1568, wyd. S. Adalberg, Krak. 1896 z. I., por. rec.: Brückner A., Kwart. hist. 1898 [Gostomski W., M. Reja Żywot poczciwego człowieka, Bibl. warsz. 1889 I., por.: Brückner A., Kwart. hist. 1889]; — Kupiec, to jest kształt a podobieństwo sądu bożego ostatecznego, w Królewcu 1549, wyd. Z. Celichowski, Poznań 1898, por. rec.: Prz. lit. 1898 Nr. 4; Brückner A., Kwart. hist. 1898; — Trzy nieznane dyalogi z w. XVI., wyd. Z. Celichowski, Pozn. 1899 [I. Rozprawa krótka a prosta o niektórych ceremoniach a ustawach kościelnych (Seklucyana? Reja?); II. Pokusy szatańskie, rozmowa szatana z grzesznikiem; III. Rozprawa księdza z popem (Reja?)].

20842. Nieznane polskie i łacińskie wiersze polityczne treści, 1548–1551, wyd. Korzeniowski J., *zob.* Nr. 7115, por.: A. Brückner, Arch. f. slav. Philol. 1889 XII. [Chrzanowski Ign., Facecye Mikołaja Reja, Roz. wydz. filol. Akad. XXIII., Odb. Krak. 1894, por.: Aten. 1895; Brückner A., Kwart. hist. 1896]; — [W. Czajewski, Bajki Mikołaja Reja z Nagłowic, Tyg. ill. 1881 XI.]; — Pieśni nabożne w kancyonale puławskim, *zob.* Nr. 20840; — Chlebowski Br., Świeżo odnalezione utwory Reja, Niwa 1893; — Apocalipsis i t. d. M. Reja, Paris 1876 (homograficznie odtworzył Piliński, nakł. hr. Działyńskiego), por. rec.: Prz. kryt. 1876; — Przyczyny gniewu Pańskiego Mik. Reja, Krak. b. r. (wiek XVI.), Warsz. 1880.

20843. Trzecieski A., Żywot Reja, *zob.* Nr. 7268; — Dokumenty do życia M. Reja, wyd. F. Rybarski, Aten. 1880 III.; — Nowyja danyja dla biogr. Reja, wyd. St. Ptaszycki, Sbornik statej po Sławianow W. Łamanskawo, Petersb. 1883, por.: Jagić, Arch. f. slav. Phil. VIII. i Ptaszycki St. w edycyi Wizerunku (not. lit.-bibl.); por. rec.: L-l, Gaz. lw. 1884 Nr. 205; — Kniaziołucki, Materyały do biografii Mikołaja Reja z Nagłowic, Arch. dla lit. i ośw. Akad. VII., Odb. Krak. 1892, por. rec.: Bartoszewicz K., Myśl

1892 Nr. 18 i 19; — Rej Mikołaj, List do księcia pruskiego Albrechta, wyd. Celichowski, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1891 XVII., por. rec.: Barwiński E., Kwart. hist. 1895.

20844. Rey z Nagłowic, Roz. lw. 1821, Przyj. ludu, Leszno 1836 II; Maciejowski W. A., Mikołaj Rej z Nagłowiec, Panorama 1838.

20845. Kraszewski J. I., Życie domowe Reja, Studya lit., Wilno 1842; — Tenże, Charakterystyka Reja z Nagłowiec, zob. Nr. 18415; — Siemieński L., Mikołaj Rey, Portr. lit. t. I., Dzieła t. III.; — Mikołaj Rej, Niewiasta, Krak. 1863; Wójcicki, Bibl. star. pis. I. i Życiorysy t. I.; Op. dom., Warsz. 1866; Bibl. warsz. 1868 II.; Tyszyński, Wizerunki polskie I.; — Zawadzki Br., Mikołaj Rej z Nagłowic, Lwów 1875, por. rec.: Chmielowski, Niwa 1875 VII.; — Ptaszycki Stan., Mikołaj Rej z Nagłowic i ks. Józef Wereszczyński, Wilno 1879, por. rec.: Jagić, Arch. f. slav. Philol 1881 V; Chmielowski P., Aten. 1881 I., 1882 IV.; Prz. powsz. 1884 I.; — Czajewski W., Mikołaj Rej z Nagłowic na sejmach, Warsz. 1885, por. rec.: Tyg. ill. 1885; Nehring, Kraj 1886 Nr. 40; — Chlebowski Br., Mikołaj Rej w świetle nowych świadectw, Aten. 1893 I.; — Windakiewicz St., Mikołaj Rej z Nagłowic (Wielcy pisarze polscy), Krak. 1895, por. rec.: B. K., Przegl lit. 1896 Nr. 1; Brückner A., Kwart. hist. 1897; — M. A., Mikołaj Rej z Nagłowic, Warsz. 1899, por. rec.: g, Aten. 1899 III.; — Gawlikowski J., Beiträge zu einer Biographie des Nikolaus Rej von Nagłowice, I. Die Vorfahren des Nicolaus Rej, II. Seine Jugendjahre, Spraw. gimn., Brody 1899.

20846. Struve H., Mikołaj Rej jako filozof i moralista, Bibl. warsz. 1877, por.: Prz. tyg. 1877; — Czajewski, Etyka Mikołaja Reja, por.: Plenkiewicz R., Aten. 1881 IV.

20847. Leciejewski J., Zapatrywania M. Reya na wychowanie, zob. Nr. 19829.

20848. Szomek B., Instrumentalis i locativus w: Apocalipsis Reja. Spraw. kom. jęz. Akad., Krak. 1884 III.; Łakowicz M., Deklinacye i konjugacye w dziele Reja Apocalipsis, tamże 1889 V.

20849. Zíbrt Č., Skladby Polákû Reje z Naglowic a Bart. Paprockého o ženitbě a panně v staročeskych prekladech, Květy 1898 XX.

20850. **Kochanowski Jan**, zob. Nr. 7478, por.: Dzieła, E. Wiek XVI. i Wiek XIX.; — Jan Kochanowski, wydania zbiorowe, 1585 do 1641 (10 wydań); — Rymy wszystkie, zebrane przez Fr. Bohomolca, Warsz. 1768; — Dzieła polskie, wyd. T. Mostowskiego (Wybór pisarzow polskich), Warsz. 1803 t. 2. Wrocł. 1825 (przedr. wyd. Mostowskiego); — Dzieła, t. 3 (Bibl. klas. pol. t. XIV.-XVI.), Lipsk 1835; — Wszystkie dzieła, wyd. Bibl. pol. Turowskiego, Przemyśl 1857 (część kryt. oprac. Przyłęcki St.); Bibl. klassyków polsk. oddział I., War. 1864; — Wszystkie dzieła, wydanie pomnikowe, Warsz. (wych. od r. 1884–1897) t. 4, por. rec.: Brückner A., Arch. f. slav. Philol. VIII., XII.; Prawda, Warsz. 1882; Bem A. G., Jan Kochanowski w wydaniu pośmiertnem, tamże 1883; Dębicki L., Prz. powsz. 1884 II.; K., Prz. pol. 1886 III.; Bruchnalski W., Kwart. hist. 1887.

20851. Tarnowski St., Co u nas o Kochanowskim pisano, Prz. pol. 1884 III.

20852. W sprawie wydania życiorysu Kochanowskiego (zabytek po rodzinie Kochanowskich), Wiek 1879 Nr. 185.

20853. Mowa J. Niemcewicza na pochwałę Jana Kochanowskiego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1812 VIII.; — Jan Kochanowski, Tyg. pol., Warsz. 1818 I.; Przyj. ludu, Leszno 1836 III., 1837 IV., 1844 XI.; Grabowski M., Athen. Kraszewskiego III. str. 157—158; Kraszewski J. I., Nowe studya lit., Warsz. 1843 II.; Dz. lit., Krak. 1844 II.; Bibl. warsz. 1842 IV; — Przyłęcki S., Żywot i pisma Jana Kochanowskiego, Przemyśl 1857, zob. Nr. 20850; — Przyborowski J., Życie i pisma J. Kochanowskiego, Poznań 1857; Górski, Przyczynek, Bibl. war. 1858 III., 1859 I., IV.; — Faleński, Jan Kochanowski, Tyg. ill. 1864 X.; Przyj. dom., Lwów 1866; Op. dom., Warsz. 1865; Bibl. warsz. 1866 I., 1869 III., 1871 III.; Świat, Warsz. 1876; Loewenfeld R., zob. Nr. 20857; — Plenkiewicz R., J. Koch. wedle najnowszych opracowań, Aten. 1878 IV.; — Dzieduszycki W., Jan z Czarnolasu, Kron. rodz. 1879; — Parylak P., Sprawozd. gimn. w Stanisławowie 1879/80; — Tarnowski St., O Janie Kochanowskim, 3 odczyty, Niwa 1880 i Odb. Warsz. 1880 (por. rec.: F. Łagowski, Tyg. ill. 1880 IX.; Prz. tyg. 1880); — Krzemiński St., Jan Kochanowski, Kalend. powsz. 1882; Kaszewski, Słowo, War. 1883 Nr. 137; Kłosy 1883; — W trzechsetną rocznicę: Przegląd polski 1884 III., zeszyt poświęcony J. Kochanowskiemu (rozprawy: Małeckiego, Morawskiego, Bobrzyńskiego, Tarnowskiego, (por.: Prz. powsz. 1884 III.; Jelinek, Slov. Sbor. 1884 III.; L. T., Gaz. lw. 1884 Nr. 187, 188, 193); Chlebowski Br., J. Koch. w świetle własnych utworów, Warsz. 1884, por.: Slov. Sbor. 1884 III.; Bełcikowski A., Tyg. ill. 1884 i Z studyów, zob. Nr. 20232; W. M., Kron. rodz. 1884; Tatomir L., J. Koch., opowiadanie hist., Gaz. lw. 1884 Nr 1—23 i Biesiada lit. 1884, Odb. Lwów 1884 (por. rec.: Prawda, Warsz. 1884; B., Prz. powsz. 1884 II.); Warta 1884 Nr. 519, 524; S. K., Bluszcz 1884 Nr. 35; Duchińska S. (odczyt), N. Reforma 1884 Nr. 123; Toż, Tyg. mód 1884 Nr. 33—35; Zoryan, W 300 rocznicę, Tyg. ill. 1885; — Nehring Wł., Alg. Encyklopädie v. Ersch u. Gruber, Leipzig 1885 s. II. t. XXXVII. str. 379—386 (por. rec.: Brückner A., Arch. f. slav. Philol. 1885 VIII.); — Tarnowski St., Studya do hist. lit. polskiej, Wiek XVI., Jan Kochanowski, Krak. 1888 (por. rec.

Nehring Wł., Kwart. hist. 1889); — Plenkiewicz R., J. Koch., jego ród, żywot i dzieła, t. IV. cz. I. Dzieł wyd. pomnikowego, Warsz. 1897; — Mazanowski A., Charakterystyki literackie pisarzów polskich, VI. J. Koch. (Bibl. powsz. Nr. 237—238), Złoczów 1898; — Wojciechowski K., J. K. (Bibl. Macierzy pol. Nr. 1), Lwów 1899; — Glokke N. J, Jan Kochanowskij i jewo znaczenije w istorii polskoj obrazowannosti XVI. w., Kij. uniw. izw. 1898; — Nehring W., Jan Kochanowski, życie i dzieła (Życiorysy sławnych Polaków Nr. 12), Petersb. 1900.

R: Dzieła: Tarnowskiego St. w r. 1888: Chmielowski, Aten. IV.; Witski A., Prawda, War.; w r. 1889: Brückner, Arch. f. slav. Philol. XII.; Matusiak, Przegląd, Lwów Nr. 8?—87; A. Bądźkiewicz, Rola Nr. 33—38; Pieniążek, Muzeum; — Plenkiewicza R w r. 1897: F. H., Aten. IV.; W. Jab., Głos Nr. 1; w r 1898: St. Tarnowski, Prz. pol. III.; Mazanowski A., Prz. powsz. II.; Hösick F., Aten. I.; Brückner A., Prace filol V.; w r. 1899: Brückner A., Arch. f. slav. Philol. XXI.

20854. Krasicki Al., Rodowód Jana Kochanowskiego z Czarnolasu, Dod. tyg. Gaz. lw. 1857 Nr. 22; — Gacki J., O rodzinie Jana Kochanowskiego, o jej majętnościach i fundacyach, Warsz. 1869, *zob.* Nr. 2711; — Jul. B., Jan i Sebastyan Kochanowscy, Dz. pozn. 1869 Nr. 91; — Windakiewicz Wł., Nieznane szczegóły o rodzinie Kochanowskich z akt radomskich i krakowskich, Prace filol., Warsz. 1885 I.; — Małecki A., J. Kochanowskiego młodość, Rocz. zarz. Akad. um., Krak. 1883; Prz. pol. 1884 I.; Z dziejów i literatury, Lwów 1896; — Duchińska S., Młode lata Jana z Czarnolasu, Tyg. mód 1884 Nr. 27, 28; — Kallenbach J. J. Koch. na uniw. krak., Aten. 1884 III.; — Morawski K., Wiadomość o towarzyszach J. Koch. w uniw. krak., Prz. pol. 1883 IV.; — Windakiewicz St., Pobyt Koch. za granicą, Rocz. filarecki, Krak. 1886 I. (por. rec.: Bruchnalski W, Kwart. hist. 1887; Prokesch, Aten. 1887 IV.); — St. Rz., Kochanowski w Paryżu, Bibl. warsz. 1884 III.; — Windakiewicz St., Życie dworskie Kochanowskiego, Prz. pol. 1885 III. (por. rec.: Gaz. lw. 1885 Nr. 187); — Duchińska S., Jan Kochanowski na dworze Zygm. Augusta, Tyg. mód 1884 Nr. 30; — Chlebowski Br., Pobyt Kochanowskiego na dworach panów małopolskich i wpływ Ariosta na niego, Tyg. ill. 1884; — Przyborowski J., Probostwo poznańskie J. Kochanowskiego, Bibl. warsz. 1859 I.; — Bartoszewicz J., Kasztelania Puławiecka Kochanowskiego, Studya hist. i lit., Krak. 1887 II.; — Gacki J., Czarnolas, dziedzictwo J. Kochanowskiego, Bibl. warsz. 1869 III.; — Bobrzyński M., Stanowisko polityczne J. Kochanowskiego, Prz. polski 1884 III.; — Brykczyński, J. Kochanowski jako katolik Wiek 1885 Nr. 210; Głosy kościelne 1885 Nr. 149; — Chmielowski P., Ostatnie lata życia J. Kochanowskiego, Studya i szkice, Krak. 1886 t. I.

20855. Dom i grób Jana Kochanowskiego, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Kraszewski J. I., Wieczór w Czarnym lesie z XVI. w., *zob.* Nr. 18418; Wójcicki K. Wł., O domie w Czarnolesiu, Tyg. ill. 1864 IX.; Ruciński E., Pamiątki po J. Koch., tamże 1868 II.; Rymarkiewicz J., Kolebka, dom i grób J. Koch., Warta 1879, Odb. Poznań 1880; Promyk K., Pamiątki po J. Koch., Gaz. świąt., Warsz. 1881 Nr. 36—39; Jastrzębski S., Czarnolas i Policzna, Wisła 1896; Łepaciński H., Słówko o pamiątkach po J. Koch., Kuryer codz., War. 1897 Nr. 177—179.

20856. Hoffmanowa z Tańskich, Jan Kochanowski w Czarnolesie, Lipsk 1842, 1845, Warsz. 1857, Lipsk 1866 t. 2 i Dzieła (wyd. zbior.).

20857. Jan Kochanowski, Łacińskie utwory (przekład pol. Fr. Krasnosielskiego), wyd. Przyborowski J., Dzieła, wyd. pam. t. III.; — Celniejsze utwory łacińskie, wyd. Jezienicki M., Lwów 1898, *zob.* Nr. 20822; — Loewenfeld R., Johan Kochanowski und seine latheinische Dichtungen, Posen 1877 (por. rec.: Jezierski F., Bibl war. 1878 I.; Kantecki Kl., Gaz. lw. 1878 Nr. 1—3; Wiek 1878 Nr. 8—11): — Sas M., O miarach poematów łacińskich J. Koch. i o ich wzorach, Roz. wydz. filol. Akad. VI, Odb. Krak. 1893; — Parylak P., O elegiach i odach łacińskich J. Koch., Spraw. gimn. Stanisławowskiego 1880, Odb. Lwów 1880; — Kallenbach J., Kilka słów o elegiach i o odprawie posłów greckich J. Koch., Roz. wydz. filol. Ak. krak. 1884 X.; — Pawlikowski J., Elegie łacińskie J. Koch. w stosunku do rzymskich wzorów, tamże 1887 XII. (por. rec.: Bruchnalski W., Kwart. hist. 1888); — Tenże, Kilka słów o stosunku Koch. do Tibulla w elegiach łacińskich, Prz. pol. 1885 I.; — Matwij St., Kilka słów o łacińskich elegiach J. Koch., Spraw. gimn. w Stanisławowie 1889 (por. rec.: Mandybur T., Kwart. hist. 1892); — O Foricoenia sive epigrammatum libellus, Wiz. i roztrz. nauk. ser. II. t. XIII.; — Bronikowski K., O foricoeniach J. Koch., Krak. 1888 (por. rec.: Brückner A., Kwart. hist. 1889; — Kopia H., Trzy epigrammata Koch., Aten. 1888 IV.; Krček Fr., Dodatek, tamże 1890 IV.; — Krystyniacki J., Cicerona tłómaczenie Arata przez J. Koch. uzupełnione i poprawione, Spraw. gimn. IV, Lwów 1883; — Semkowski, Kilka słów o pieśniach J. Koch., Nowy Sącz 1876; — Parylak P, O pieśniach J. Koch. z uwzględnieniem klassycznych poetów, Spr. gimn. w Stanisławowie 1879; — Włoszek T. i Plenkiewicz R., Dzieła, wyd. pomn. I.; — Rymarkiewicz A., J. Koch. pieśń Świętojańska o sobótce wedle wyd. Piotrkowczyka z r. 1617 (por. rec.: Nehring W., Arch. f. slav. Phil. 1885 VIII.; Kalina, Prz. powsz. 1885 I., *zob.* Nr. 20476; por.: Aten. 1876 IV.); — Chmielowski P., Pieśń o sobótce, Dzieła, wyd. pomn. I., *zob.* też Nr. 11577; — Przyborowski J., J. Koch. pieśń o potopie, studyum bibliogr., Aten. 1876 I.; — Karłowicz J., Pamiątka J. hr. na Tenczynie, Dzieła, wyd. pomn. I.; — Bełcikowski, O nowej jakoby

pieśni J. Koch. słów kilka, Tyg. ill. 1883, N. Reforma 1883 Nr. 215; — Narbutt T., Parodya, pieśń Koch., Tyg. wil. 1818; — Polkowski Ign., O rękopisie nieznanym poematu Zgoda, Prz. pol. 1885 I.; — Nowca Wł., Zgoda, Dzieła, wyd. pomn. II.; — Morawski K., O Satyrze Koch., Aten. 1882 II.; Tenże, Dzieła, wyd. pomn. II.; — Bandtkie J. S., O Szachach Koch., Rocz. tow. nauk. krak. 1826 XI.; — Niedźwiedzki Wł. i Korotyński W., Szachy, Dzieła, wyd. pomn. II.; Witkowski St., Stosunek Szachów Koch. do poematu Vidy: Scacchia ludus, Roz. wydz. filol. Akad. XVIII., Odb Krak. 1892 (por. rec.: Chlebowski, Aten. 1893 IV.; Kraj 1893 Nr. 15; Krček Fr., Kwart. hist. 1894; Bronikowski K., Eos 1895); — Psałterz Dawidowy (przekł.), druk. w Krak. 1577, Poznań 1877; Kryński A. A., Dzieła, wyd. pomn. I.; — Psałterz Dawidowy przekładania J. Koch., z przedmową Br. Chlebowskiego, Bibl. dzieł wyborowych Nr. 12, War. 1897; — Psałterz Dawidów, Dz. war. 1853 Nr. 134; — Sienicki A., Stosunek Psałterza przekł. J. Koch. do Paraphrasis Psalmorum Jerzego Buchanana, Spraw. gimn., Sambor 1893 (por. rec.: Gorzycki K. J., Muzeum 1893; Hahn W., Kwart. hist. 1894); — Siemieński L. H., Znaczenie Odprawy posłów greckich J. Koch., Kilka rysów z lit. i społ. t. II.; — Kallenbach J., Odprawa posłów, Roz. wydz. filol. Akad. 1884 X. (por. rec.: Aten. 1884 III.); — Nehring Wł., Odprawa posłów, Dzieła, wyd. pomn. II.; Tenże, Studya lit., Poznań 1884; — Biegeleisen H., Geneza Odprawy posłów greckich, Muzeum 1897; — Szujski J., O Trenach Koch., Rocz. tow. nauk. krak., Odb. Krak. 1866; Dzieła ser. I. t. VII.; — Faleński F., Treny J. Koch. studyami i przypisami objaśnione przez Felicyana, Bibl. warsz. 1866 I, Odb. Warsz. 1867; — Nehring Wł., Treny, Bibl. warsz. 1881 III.; Studya lit., Poznań 1884; — Löwenfeld R., Treny, Dzieła, wyd. pomn. II.; — Treny, wstępem i objaśn. opatrzył Parylak P. (Arcydzieła poetów pol., wyd. Hoscieka t. III.), Lwów 1885; — Mazanowski A., Ojciec zadżumionych J. Słowackiego i Treny J. Koch., Spraw. IV. gimn., Lwów 1892 (por. rec.: Sternal T., Kwart. hist 1893); — Wójcicki K. Wł., Śmierć Urszuli Kochanowskiej, Kłosy t. III; — Schumacher A., Słowniczek do Trenów Koch. i Odprawy posłów greckich, Spraw. gimn., Tarnopol 1880; — Felicyan, Pogadanka o Fraszkach J. Koch., Bibl. warsz. 1881 II.; — Bystroń J., Geneza Fraszki Koch. do Anny, Prz. pol. 1886; — (Dzieła, wyd. pomn. II.: Oksłow S., Fenomena; Plenkiewicz R., Muza; Bieńkowski Br., Monomachia Parysowa z Menelausem; Smolikowski S., Dziewosłąb, Epitalamium; Przyborowski J., Wzór pań mężnych; Łagowski Fl., Zuzanna; Nowca Wł., Marszałek; Kryński A. A., Epitalamium na wesele Krz. Radziwiłła; Święcicki J. A., Dryas zamechska; Bądzkiewicz A., Proporzec albo hołd pruski; Niedzwiecki Wł., Wróżki; Grabowski Br., O Czechu i Lechu; Włoszek Sz. T., Wykład cnoty, O pijaństwie; Pawiński Ad., Jazda do Moskwy; Plenkiewicz R., Omen; Łagowski Fl., Fragmenta; Löwenfeld R., Carmen macaronicum); — Brückner A., Przyczynki do dzieł Koch., Aten. 1891 II. (por. rec.: Nehring Wł., Kw. hist. 1892).

20858. Felicyan, Jan Kochanowski jako poeta liryczny, Tyg. ill. 1864 X.; — Kozin I. F., Kriticzeskije etiudy o niekotorych liriczeskich proizwiedieniach J. Koch., Wiad. Uniw. kijowsk. 1898 (por. rec.: Plenkiewicz R., Kwart. hist. 1898); Windakiewicz St., Ideały Kochanowskiego, Świat 1892 Nr. 12; — Bronikowski K., Słówko o stosunku Koch. do Ronsarda, Prz. powsz. 1887, Odb. Krak. 1887 (por. rec: Kallenbach J., Kwart. hist. 1888); — Chlebowski Br., Artyzm Kochanowskiego, jego czynniki i znamiona, Aten. 1897 IV.; — Kallenbach J., Filozofia J. Koch., Prz. pol. 1888 I. (por. rec.: Nehring Wł., Kwart. hist. 1888).

20859. Blatt G., Spostrzeżenia nad językiem J. Kochanowskiego, Prz. pol. 1885; — Bruchnalski W., O budowie zwrotek w poezyi pol. do J. Kochanowskiego, zob. Nr. 20609.

20860. **Nowy karakter Polski z Drukarni Łazarzowey: Y ortographia Polska Jana Kochanowskiego. JC. M. P. Łukasza Gornickiego etc., Jana Januszowskiego R. P. 1594, Posnaniae apud J. K. Zupański.**

R: **Chmielowski P., Aten. 1882 IV.**

20861. Kochanowski J., **Druki autograficzne i homograficzne, Krak. 1884: Dryas Zamechana (1578), Epithalamium Radziwiła (1584), Jezda do Moskwy (1583), Pieśni trzy: O wzięciu Połocka, O statecznym słudze R. P., O uczciwej małżonce (1580), Szachy (1585), Treny (1580), Zgoda (1564), Zuzanna (b. r.).**

20862. Rymarkiewicz J., Lutnia J. Kochanowskiego po zgonie swego mistrza, Poznań 1880

20863. Tomkowicz St., Kochanowski i poeci niemieccy w XVII w., Prz. pol 1885.

20864. **Morawski K., Z powodu jubileuszu Kochanowskiego, Nasze zadania względem literatury XVI. w., Prz. pol. 1884.**

20865. **Kochanowski J., Pamiętnik zjazdu im. J. Kochanowskiego, Arch. lit. i ośw. Akad. krak. 1886 V., por.: Prz. tyg 1884; Ćwikliński L., Prz. pol. 1884 III.**

20866. **Projekta do pomnika dla J. Kochanowskiego, Prz. tyg. 1866.**

20867. **Sęp Mikołaj Szarzyński.** Wiad. o Szarzyńskim, Pam. lw. 1817 II.; — Zbiór najcelniejszych i najrzadszych rymotwórców polskich z w. XVI. i XVII., przez J. Muczkowskiego (t. I.: Rytmy M. S. Szarzyńskiego), Poznań 1827; 2. ed. Bibl. pol. Turowskiego, Krak. 1858 (Wstęp); — Kraszewski J. I, M. S. Szarzyński, Nowe

studya lit., Warsz. 1843 t. II.; — Sienkiewicz H., M. S. Szarz., Tyg. ill. 1869 IV.; — Faleński P., O S. Szarz., poecie złotego okresu, Warsz. 1876 (por. rec.: Prz. tyg. 1876); — Grudziński St., M. S. Szarz., Tyg. powsz., Warsz. 1881; — Finkel L., M. S. Szarz. (Materyały archiwalne), Przew. nauk. i lit. 1880; — Tenże, J. Tarłówna, Aten. 1886 III.; — Felicyan, M. S. Szarz., Aten. 1881 III.; — Brückner Al., Źródła, III.: S. Szarz. wiersze nieznane, Bibl. war. 1891 III., *zob.* Nr. 20215.

20868. **Samborczyk Grzegorz**, Wiersz przy wydaniu Statutów Herburta, Pam. Sandomierski 1828; — Turkawski M., Samborczyk, poeta łacińsko-polski XVI. w., Spraw. gimn. w Kołomyi 1878; — Stroka W., Polski wiersz G. z Sambora, Czas 1894 Nr. 63 i Odb. Krak. 1894, por.: N. Reforma 1894 Nr. 65; — Życie św. Stanisława Kostki, poemat łac. G. z Sambora wyd. 1570, z łac. przeł. i słowem wstępnem poprzedził W. Stroka, Prz. powsz. 1894, Odb. (rozszerzona) Krak. 1894.

R: Świat, Krak. 1894; Ziemba T., Przew. nauk. lit. 1894; Tyg. ill. 1894.

20869. **Trzycieski A.**, *zob.* Nr. 7205, 7269.

20870. **Bezimienny** poeta z czasów Zygm. Augusta, Brückner A., Źródła do dziejów lit. i ośw. polskiej, Stanisław Porębski, Bibl. warsz. 1891 II. (por. rec.: Nehring Wł., Kw. hist. 1893).

20871. **Kobiernicki Marcyan**. Marcyana Kobiernickiego, nieznanego pisarza XVI. w., Historia o czterech młodzieńcach i Treny P. Jakóbowi Strusiowi od rąk tatarskich zaginionemu, wydał J. K. Gieysztor, Warsz. 1886.

20872. **Proteus** abo Odmieniec, Satyra z r. 1564, wyd. Wł. Wisłocki, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1890; — Kallenbach, Satyra polska z r. 1564, Tyg. ill. 1890 Nr. 13.

20873. **Pudłowski Melchior** i jego pisma, Bibl. zapomn. poetów, przez T. Wierzbowskiego, Warsz. 1898 (por. rec.: Brückner A., Kwart. hist. 1899).

20874. **Stoka Jan**, Historya o Tytusie i Grupusie (w r. 1564), wyd. Adalberg. Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1897 (por. rec.: Brückner A., Kwart. hist. 1897).

20875. **Pieśni**, *zob.* Nr. 7177, 7209, 7349, 7400, 7507.

20876. **Klonowicz Fabian Sebastyan**, Dzieła, Krak. 1829 t. 2 (życiorys na wstępie), Lipsk 1836 (Bibl. klas. pol. Bobrowicza t. XXII. i XXIII.); Pisma poet. polskie, wyd. w: Bibl. pol. Turowskiego, Krak. 1835 (z biografią poety); — Klonowicz Seb., Gaz. krak. 1802 Nr. 13; Przyj. ludu, Leszno 1834 I., 1845 XII.; Bibl. war. 1855 IV.; Maciejowski W. A., Tyg. lit., Pozn. 1840 III.; Prz. war. 1841 II.; Kraszewski J. I., Wiz. i roztrz. nauk. ser. III. t. VIII., Studya lit., Wilno 1842 Nowe studya lit., Warsz. 1843 I.; Fjołek, Warsz. 1845; — Mierzyński A., De vita, moribus, scriptisque Seb. Fab. Acerni (accedit carmen Roxolania), Diss. inaug., Berolini 1857; — Faleński F., Klon. S., Tyg. ill. 1865 XI.; Opiekun dom., Warsz. 1866; Wójcicki K. Wł., Kłosy t. VI.; — Kantecki A., Seb. F. Klonowicz i jego poemat o Rusi, Przew. nauk. i lit. 1875 II.; — Storożenko, Polsko-łatinskij poet połowiny XVI. w., S. Klonowicz, Izw. Uniw., Kijew 1881; — Detmerski J., Nowe szczegóły do życiorysu Klon., Aten. 1882 I.; — Opowiad. o Klon., Tyg. mód 1883 Nr. 45; — Nehring Wł., Klon., Allg. Encykl. v. Ersch u. Gruber, Leipz. 1885 XXXVII.; — Ehrenberger J. K., Seb. Fab. Klon., Bibl. warsz. 1889 IV. (por.: Ad. Chmiel., Prz. akad. 1889 Nr. 1); — Przyborowski J., Rok śmierci Klon., Aten. 1878 I., Odb. Warsz. 1878, *zob.* Nr. 3272; — W., Ostatnie chwile Klon., Kłosy XVIII.; — Basiński St., Roxolania Klon. w stosunku do poezyi łacińskiej i greckiej, Spraw. gimn. w Sanoku 1895 i 1896, Odb. Sanok 1895, 1896 (por. rec.: Dziama L. M., Prz. powsz. 1895 IV.; J. Nogaj, Eos IV.; Zawiliński R., Prz. lit. 1897 Nr. 7; Heck K. J., Kwart. hist. 1897); — Garlicki T., Uwagi nad S. F. Klonowicza poematem Victoria deorum, Spraw. gimn. w Brzeżanach 1884 (por. rec.: Aten. 1885 IV.); — Kantecki Ks., Kilka uwag nad Goraidą Klonowicza, Poznań 1875 (por. rec.: Warta 1875 Nr. 53); — Szczerbowicz-Wieczor L., Gorais S. Klon., Tyg. ill. 1875 XVI.; — Katonowe wiersze, Catonis disticha, w przekładach polskich Mymera i Klonowicza, wyd. Bystroń J., Spraw. gimn. w Krak. 1894 (por. rec.: Dembitzer Z., Muzeum 1894; Brückner A., Kwart. hist. 1895); — Konterfekt Jezuitów, *zob.* Nr. 19132; — Żale na śmierć Kochanowskiego, *zob.* Nr. 7478; — Flis. *zob.* Nr. 10672, 10735 (por.: E. Wiek XVI.).

20877. Pawlikowski M., Epiteta złożone u Seb. Klonowicza, Spraw. kom. jęz. Akad., Krak. 1885, 1888, 1891 IV.; — Tenże, Epiteta, Roz. wydz. filol. Akad., Krak. 1886 XI.

20878. **Szymonowicz Szymon**, Sielanki Bibl. klas. pol., Lipsk 1837; Bibl. pol. Turowskiego, Przemyśl 1857 (z biogr. przez Oraczewskiego); — Maciejowski, Piśmiennictwo t. III. Dod., *zob.* Nr. 20052; — Sielanki i kilka innych pism polskich Sz. Szymonowicza, wyd. St. Węclewski, Chełmno 1864 (wiad. o życiu, spis pism i t. p), (por. rec.: B. T., Dz. pozn. 1864 Nr. 133; Faleński F., Tyg. ill. 1865 XI.; — O życiu Szymona Szymonowicza Bendońskiego, Gaz.

krak. 1802 Nr. 1; — Sim. Simonidis Carmen, Miscell. Crac. 1829; — Sz. Szym., Lwowianin 1836; — Pisma Sz. Szym., Athen. Krasz. 1846; — Bielowski A., Sz. Szym., Dz. mód 1847; Wójcicki K. Wł., Życiorysy II; — Szeperski, De Simonis Simonidis vita ingenioque, Wratisl. 1865; — Nabielak L., Poeci polscy XVII. w., Bibl. Ossol. 1864 t. IV.; — Tyszyński A., Szymonowicz i jego sielanki, Wizerunki polskie, Warsz. 1875; — Bielowski A., Sz. Szym., Pam. wydz. filol. Akad. II., Odb. Krak. 1875 (por. rec.: Chomętowski W., Wiek 1875 Nr. 223; Warta, Poznań 1876 Nr. 141); — Konarski Fr., Przyczynek do biografii Szymonowicza, Przew. nauk. lit. 1880; — Uranowicz Z., Pochodzenie i narodowość Sz. Szym. Bendońskiego, Spraw. gimn. w Złoczowie 1885 (por. rec.: Biegeleisen H., Prz. tyg. 1885); — Przyborowski J., Kilka nieznanych listów Sz. Szym., Bibl. warsz. 1895 II. (por. rec.: Hahn W., Kwart. hist. 1895); — Uranowicz Z., Żywot Sz. Szym. Bendońskiego, Złoczów 1894 (por. rec.: Przew nauk. lit. 1894; L. S. K., Tyg. ill. 1894; S. W., Prz. pol. 1896 I.); — Castus Joseph, wyd. Zawiliński, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1889 (por.: Chmielowski P., Sz. Szym. jako dramaturg, Kłosy 1889 XLIX.); — Chrzanowski Ign., Tragedya Sz. Szym. Castus Joseph w stosunku do literatury obcej, Aten. 1892 I. (por. rec.: Krček Fr., Kwart. hist. 1893); — Hahn W., Kilka przyczynków do pism Sz. Szym., Castus Joseph, Aten. 1892 IV.; — Kallenbach J., Szymonowicza dramat Castus Joseph, Roz. wydz. filol. Akad. XVII., Odb. Krak. 1892 (por.: Hahn W., Kwart. hist. 1893; Kraj. 1892 Nr. 35; Anz. Akad., Krak. 1892); — Hahn W., Nieznany wiersz łac. Sz. Szym.: Ode Georgio Zamoscio, episcopo Chelmensi, Eos 1895, Odb. Lwów 1894 (por. rec.: Tyg. ill 1894; Bielawski S., Kwart. hist. 1895; Aten. 1896 IV.); — Chlebowski Br., Kołacze Szymonowicza, Charitas, księga zbior., Petersb. 1894 (por.: Wł. R., Prz. powsz. 1895 I.); — Hahn W., Pentesilea, dramat Szymonowicza, Muzeum 1895, Odb. Lwów 1895 (por rec.: Dziama L. M., Prz. powsz. 1895 IV.; Kraj 1896 Nr. 4; Bartoszewicz K., Prz. lit. 1896 Nr. 3; Aten. 1896 II.); — Tenże, Sz. Szym. jako filolog, kartka z dziejów filologii w Polsce, Przew. nauk. i lit. 1897, Odb. Lwów 1897 (por. rec.: Samolewicz Z., Prz. lit. 1897 Nr 10; Dziama L., Prz. powsz. 1897 IV.; Dembitzer, Wochenschr. f. class. Philol. 1897 XV.); — Tenże, Wybór poematów łacińskich Sz. Szymonowicza, Spraw. gimn. w Kołomyi 1899, Odb. Kołomyja 1899.

Zob. Nr. 7471, 19227.

20879. **Historya trojańska,** 1563, wydał Adalberg S., Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1896 (z podobizną).

20880. **Fortuny** i cnoty różność, wyd. Ptaszycki, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1888 (por. rec: S. T., Prz. pol. 1889 IV.; J. Łoś, Prz. lit., Dod. do Kraju 1889 Nr. 25).

20881. **Postępek** prawa czartowskiego przeciw narodowi ludzkiemu, 1570, wyd. Benis A. Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1891 (por. rec.: Brückner A., Kwart. hist. 1893; Parylak P., Szkoła 1893 Nr. 16).

20882. **Taniec** Rzeczypospolitej polskiej, przez Brücknera A., Prz. pol. 1899, Odb. Krak. 1899.

20883. **Bielscy Marcin i Joachim,** *zob.* Nr. 7152 i 7592; — Bielski M., Satyry, wyd. W. Wisłocki, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1889 (por. rec.: P. Chmielowski, Tyg. ill. 1889 Nr. 3; K. M., Prz. pol. 1889 III.; Brückner A., Kwart. hist. 1890); — Blatt G., Über die Sprache der Satiren des Martin Bielski, Anz. Akad., Krak. 1891; — Bielski M., Komedya Justyny, por.; Przew. bibliogr. Wisłockiego 1884 i Aten. 1884 IV.

20884. **Kmita J. A.,** Powieści wierszowane, wyd. S. Adalberg, Bibl pis. pol. Akad., Krak. 1897, *zob.* Nr. 20981.

Zob. Nr. 7556.

20885. **Seklucyan J.,** Pieśni duchowne a nabożne, wyd. T. Wierzbowski, Bibl zapomn. poetów i prozaików polskich XVI. do XVIII. w., z. VIII., Warsz. 1897 (por. rec.: Brückner A., Kwart. hist. 1898).

Zob. Nr. 14945 i 15047.

20886. **Grabowiecki Sebastyan,** Rymy duchowne, 1590, wyd. Korzeniowski J., Bibl. pis. pol. Akad. Nr. 26, Krak. 1894 (por. rec.: Brückner A., Kwart. hist. 1894; Bull. Acad., Crac. 1893).

20887. **Dramat.** Podczaszyński M., O najdawniejszym zabytku sztuki dramatycznej w Polszcze, Dz. warsz. 1825/6 I.; — Teatr w zamku krakowskim w w. XVI., Grabowski: Starożytności; — O sztukach dramatycznych w epoce Jag. do śmierci Wład. IV., Dz. war. 1851 Nr. 201; — Joachym i Anna, dyalog z XVI. w., z rękopismu, Athen. Krasz. 1841; — Dyalogi, *zob.* Nr. 18663; — Lepszy, Lud Wesołków, *zob.* Nr. 18553; — *zob.* Nr. 11623 i 20619 - 20682.

20888. **Mikołaj z Wilkowiecka,** Historya o chwalebnym zmartwychwstaniu Pańskim, wyd. Windakiewicz St., Bibl pis. pol. Akad., Krak. 1893, por.: Brückner A., Kwart. hist. 1894.

20889. **Jeftes** Zawickiego i Jeftes Buchanana, przez Łopińskiego, por.: Bibl. warsz. 1881 II.

Grochowski St. i Miaskowski M., zob. Nr 20984 i 20985.

20890. Joachim Vadian beim Übergang vom Humanismus zum Kirchenstreite, von Abrenz E., hrsg. v. Hist. Ver. in St. Gallen, St. Gallen 1895.

20891. **Vergerius P. P.**, *zob.* Nr. 7211; — Friedrich II., Vergerios publizistische Thätigkeit nebst einer bibliographischen Übersicht, Göttingen 1893; — Kopp K. A., Petrus Paulus Vergerius der Ältere, ein Beitrag zur Gesch. des beginnenden Humanismus, Hist. Jahrb. 1897 XVIII.

20892. **Zamoyski Jan**, *zob.* Nr. 3272, 3406, 7705.

20893. Zr., Mureta, Grocvusza, Opica wiersze na cześć Zamojskich, Przew. nauk. i lit. 1891.

20894. **Nidecki Andrzej Patrycy**, *zob.* Nr. 7420, 7430; — Rychter Ign., Andreas Patricius Nidecki, juvenibus polonis imitandus proponitur, Popis uczniów szkoły wydz. war. u XX. Dominikanów 1826; — Morawski K., Andrzej Patrycy Nidecki, jego życie i dzieła, Krak. 1884, 1891 (razem 1892); — Tenże, Kierunki duchowe za Batorego, Bibl. warsz. 1891 I. (ustęp z dzieła), por.: Anz. Akad., Krak. 1891.

R: W r. 1892: F. Koneczny, Aten. II. p. t.: Filolog polski XVI. w.: Biegeleisen H., Prz. tyg. Nr. 1; S. T., Kraj Nr. 6 i 7; Prz. pol. I.; Kallenbach J, Czas Nr. 253; — w r. 1893: Popiel P., Prz. powsz. t. I.; Wotke, Ztschr. f d. österr Gymn.; Oest. Ung. Rev. t. XII.: — w r. 1894: Kallenbach J., Kwart. hist.; Paszkowski J., Sybels H Z.; Antoniewicz Bołoz J., *zob.* Nr. 20810.

20895. **Górski Jakób**, Rada pańska, 1597, wyd. W. Czermak, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1892; — Czermak W., J. Górski, Bibl. war. 1892 IV.; — Morawski K., J. Górski, Roz. wydz. filol. Akad. XVII., Odb. Krak. 1892; — Fijałek J., Szczegół z życia J. Górskiego, list z r. 1568, Kwart. hist. 1895.

R: Bibl. warsz. 1892 IV.: Kraj 1892 Nr. 13; A. Rembowski, Niwa 1892 Nr. 11; Brückner, Kwart. hist. 1893 (wyd. Czermaka); r. a., Niwa 1892 Nr. 22; Kraj 1892 Nr. 39; Wotke, Ztschr. f. d. österr. Gymn. 1893; Kallenbach J, Kwart. hist. 1899 (rozpr. Morawskiego).

20896. Windakiewicz St., Tasso i Reszka, Czas 1890 Nr. 209, 212.

20897. W. A. M., Charakterystyka wzorowych stylistów polskich z XVI. w., Tyg. lit., Poznań 1843 VI.; — Nehring W., Rozkwit języka polskiego w XVI. w., Referaty III. zjazdu hist. pol. w Krak. 1900.

Ortografia, zob. Nr. 20431.

Rey M. z Nagłowic, zob. Nr. 20841.

Bielscy M. i J., zob. Nr. 7152. 7592 i 20883.

20898. **Orzechowski St.**, *zob.* Nr. 7163 do 7173.

20899. **Górnicki Łukasz**, *zob.* Nr. 7305 do 7323; — Tarnowski St., Dworzanin Górnickiego, Krak. 1897, *zob.* Nr. 18652.

20900. **Skarga Pawęski Piotr**, *zob.* Nr. 7810—7819; — Drużbicki G. A., Bieżanowski, Tłuczyński (Żywoty Skargi), *zob.* Nr. 7818; — Osiński A., O życiu i pismach X. Piotra Skargi, Krzemieniec 1812 (por.: Uwagi, Pam. warsz. 1815 II.); — Jaroński F., Peter Skarga, Misc., Crac. 1815; — Ossoliński M., Piotr Skarga, z rękop. przez A. Bielowskiego, Dod. Gaz. lw. 1853 Nr. 30 do 37; — Piotr Skarga, Rozr. dla dzieci 1828; Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Majorkiewicz, Prz. nauk. lit. 1845 i Pisma pomn., Warsz. 1852 I.; Wójcicki K. Wł., Życiorysy II; Bibl. warsz. 1851 IV., 1857 III.; — Rychcicki M J. A. (Dzieduszycki M.), Piotr Skarga i jego wiek, Krak. 1850—1861, 2. ed. 1868 do 1869, *zob.* Nr. 3384 (por. rec.: Czas 1869 Nr. 63); — Dubrowski P., P. Skarga, jezuita i kaznodzieja Zygm. III., Zapiski imp. Akad. 1862; Grochowski W., Tyg. ill. 1863 VII.: Opiekun dom., War. 1866; Kron. rodz. 1883; Przyborowski W. Bies. lit. 1884; — Tarnowski St., Rzecz o księdzu Piotrze Skardze, Słowo, War. 1886 Nr. 120—124; — Smarzewski T., Piotr Skarga, Kraj 1898 Nr. 40; — Zahorski J., Ksiądz Piotr Skarga Pawęski, Bies. lit. 1899; — Czuczyński A., Pochodzenie i rodzina ks. Piotra Pawęskiego, Prz. powsz. 1892 II., Odb. Krak. 1892 (por. rec. w r. 1892: Aten. III.; Krotoski K., Muzeum; Kraj Nr. 23; w r. 1893: Rolny W., Kwart. hist.); - Rolny W, Epizod z życia ks. Piotra Skargi, Kwart. hist. 1893; — Sozański A., Kuczborski i Skarga, Wiedeń 1859; — Śmierć Skargi, Bies. lit. 1882.

20901. Tretiak J., Ks. Piotr Skarga w stosunku do Małorusi, Spr. Akad. um., Krak. 1897; — Unia brzeska, *zob.* Nr. 14158; — Bobrzyński M., Kazania sejmowe Skargi, wykł. publ., Krak. 1876 (por. rec.: Prz. lw. 1876 XI.); — Szulz B., Słowo o genezie i chronologii kazań sejmowych, Prz. powsz. 1897 I; — Sas J. X., Jeszcze o kazaniach sejm. Skargi, tamże 1898 I.; - Skarga Peter, Alberti Conrad. Die Schule des Redners, Leipzig 1890 (str. 169—186); — R., Kazanie Skargi, Kłosy t. XVIII.

Zob. Nr. 13882, 15317.

20902. **Wymowa**, *zob.* Nr. 13926, 20655 do 20658; — Dyaryusze sejmowe, *zob.* Nr. 2827, 2892, 2992, 3033, 3226, *zob. Lit. polit.* Nr. 17478 i *Historya* Nr. 20912.

20903. **Kazania** nieznanego autora z r. 1555, *zob.* Nr. 20513.

20904. **Sokołowski St.**, *zob.* Nr. 15349; — Słomiński K. ks., Ks. Stan. Sokołowski, studyum do dziejów kaznodziejstwa XVI. w., *zob.* Nr. 13929.

20905. **Warszewicki Krz.**, *zob.* Nr. 7625.

20906. **Karnkowski S.**, *zob.* Nr. 7684; — Karnkowski St., Kazania, wyd. ks. A. Chmielowski, por.: Prz. powsz. 1885 VII.

20907. **Wujek Jakób**, *zob.* Nr. 15306; — Osiński A., O życiu i pismach X. J. Wuyka z Wągrowca (zapewne w rękop., E. VI.); — Załęski S., Jakób Wujek z Wągrowca, Ruch kat. 1897 Nr. 24; — Sadowski H., Trzechsetlecie biblii Wujka, Wędrowiec 1899 Nr. 19; — Biblia ks. Wujka, Lwowianin 1840.

20908. **Herbest Benedykt**. O życiu i pismach Ben. Herbesta, Arch. teol. Jabczyńskiego 1836.

20909. **Powodowski H.**, Wiad. hist. o życiu i pismach X. H. Powodowskiego, kan. pozn., gniezn., krak. etc., Arch. teol. Jabczyńskiego 1837.

Przebieg sporów religijnych, zob. Nr. 15179 i n.

20910. **Literatura polityczna**, *zob.* Nr. 17456-17465; — Modrzewski A. F., *zob.* Nr. 7133; — Orzechowski St., *zob.* Nr. 7163; — Tarnowski J., *zob.* Nr. 7231; — Górnicki Ł., *zob.* Nr. 7305; — Warszewicki Krz., *zob.* Nr. 7421 i 7625; — Grabowski P., *zob.* Nr. 7575; — Wereszczyński J., *zob.* Nr. 7579 (zestawienie pism politycznych, *zob.* Nr. 17478).

20911. **Filozofia** w wieku XVI., *zob.* Nr. 20668—20669; — Pedagogia, *zob.* Nr. 19818—19845; — Marycki, *zob.* Nr. 19832; — Gliczner E., *zob.* Nr. 19833; — Kwiatkowski M., *zob.* Nr. 19839.

20912. **Historya**, *zob.* Nr. 6871—7653; — Decyusz J., *zob.* Nr. 6957; — Miechowita M., *zob.* Nr. 6969; — Wapowski B., *zob.* Nr. 7041; — Bielscy M. i J., *zob.* Nr. 7152, 7592; — Orzechowski St., *zob.* Nr. 7163; — Kromer M., *zob.* Nr. 7180; — Chwalczewski St., *zob.* Nr. 7221; — Herburt J., *zob.* Nr. 7292; — Gorecki L., *zob.* Nr. 7301; — Górnicki Ł., *zob.* Nr. 7305: — Orzelski S., *zob.* Nr. 7383; — Łasicki J., *zob.* Nr. 7389; — Piotrowski J., *zob.* Nr. 7432; — Stryjkowski M., *zob.* Nr. 7445; — Gwagnin A., *zob.* Nr. 7452; — Sarnicki St., *zob.* Nr. 7490; — Solikowski J. D., *zob.* Nr. 7519; — Heidenstein R., *zob.* Nr. 7602; — Warszewicki Krz., *zob.* Nr. 7625; — Paprocki B., *zob.* Nr. 7833.

20913. Koncewicz Ł., O naukach starożytnych w Polsce w XVI. w., Popis szkoły wojew. kieleckiej 1824.

Ekonomia, zob. Nr. 16604 i 17911.

Nauki ścisłe w XVI. w., zob. Nr. 20661 do 20705.

20914. Ostrowski Fr., Widok historyczny stanu nauk matematycznych XVI. w., Progr. szkół lubelskich 1823, *zob.* Nr. 19942; — Chęciewski Fr., Wiadomość o geometrach polskich od 1500-1684, Progr. gimn. w Kielcach 1834/5; — Kucharzewski F., O narzędziach niwelacyjnych używanych w Polsce w XVI. w., Warsz. 1899.

20915. **Kłos Tomasz**, Algoritmus, wyd. M. A. Baranowski, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1888.

20916. **Wojewódka Bernard**, Algorithm, Paryż 1874, Krak. 1889, por.: Dziwiński P.. Muzeum 1888 i 1889 (o Kłosie i Wojewódce).

Głogowczyk J., zob. Nr. 19945 i 20792.

Zob. Nr. 18112 i 19942.

20917. **Kopernik Mikołaj**. Nicolai Copernici Thorunensis De revolutionibus orbium coelestium libri VI., Norimb. 1543, Basileae 1566, Amster. 1617 DS.; Toż. accedit G. J. Rhetici narratio, Mik. Kopernika O obrotach ciał niebieskich. zebrał i wydał J. Baranowski (jest tu także rozprawa o urządzeniu monet, poemat „Siedm gwiazd" w przekładzie J. Badeniego, rozprawa J. Rhetica, Wstęp do trygonometryi, wyjątek z wstępu do efemeryd Rhetica), War. 1855, ed 5. Toruń 1873; — Die Trigonometrie v. Cop., Jahrb. über die höhere Töchterschule, Halberstadt 1857; — Siedm gwiazd, przekł. Bentkowskiego, Lwów 1858 (por.: Bartoszewicz J., Do historyi wydania warsz. dzieł Kopernika, Dz. warsz. 1855 Nr. 56); — Curtze M., Ueber die Originalhandschrift des Copernicanischen Hauptwerkes De revolutionibus, Altpr. Mntschr. IX.; — Tenże, Ueber eine neue Copern. Handschrift, tamże X.; — Tenże, Zur Entstehungsgeschichte der Revolutiones des Copernicus, tamże XI.; — Nicolaus Copernicus aus Thorn, Über die Kreisbewegungen der Weltkörper, übers. mit Anmerk. v. C. L. Mentzer, durchgesehen v. M. Cantor (por. rec.: Kętrzyński W., Przew. nauk. i lit. 1880); — Rozprawa Kop. o monecie, *zob.* Nr. 560-561; — Curtze M., Ueber das Exemplar der Ephemeriden J. Stöller von 1531 (mit ang. Noten Copernicus), Altpreuss. Mntschr. XI.; — Hipler J., Dantiscus u. Kop., geistliche Gedichte, Münster 1857, *zob.* Nr. 20947.

20918. Kopernika rękopis w Pradze, z czeskiego, Roz., Lwów 1840; Glinkiewicz J., Odkryta rozprawa Kopernika, Gaz. lw. 1881 Nr. 139.

20919. **Copernicana** Monumenta, *zob.* Nr. 2449; — Polkowski Ign., Kopernikijana, czyli materyały do pism i życia M. Kopernika, Gniezno 1873 i 1875 t. 3; — Wołyński A., Kopernik w Italii, czyli dokum. italskie, *zob.* Nr. 2450 (por.: A. G. B., Opiekun dom.,

Warsz. 1872); — Dwa listy Kop., *zob.* Nr. 2737; — Boeszoermeny R., Drei auf Kopernikus Documente, Altpr. Mntschr. XIII.; — Curtze M., Neue Copernicana aus Upsala, tamże XIV.; — Lindemann F., Copernicana, tamże 1893; — Hipler F., Die Biographen des Nikolaus Kopernikus, Wien 1873 (por. rec.: Altpr. Mntschr. X.); — Wołyński A., Cenni biographici di Nicolo Copernico, 1873; — Der Copernicus-Verein in Thorn, Altpr. Mntschr. I.; — Mittheilungen des Copernicus-Vereins, *zob.* Nr. 2449; — Prowe A., Die ersten 16 Jahre des Copernicus-Vereins in Thorn, Rechenschafts-Bericht, Altpr. Mntschr. VII. (por. rec.: Wierzbowski, Aten. 1879 I.).

20920. K. S., Wiadomości zagraniczne o M. Koperniku, Czasop. nauk. Bibl. Ossol. 1832 II.; Chomętowski Wł., Dzieła i materyały do życiorysu Kopernika, Wiek 1873 Nr. 24—28; W sprawie wydawnictw Kopernikowych, tamże 1873 Nr. 30.

20921. Rheticus J., Ad A. V. J. Schonerum de Libris Copernici, Gedani 1540; — Kopernik, por. **E.** 1589: v. Maginus J.; — Broscius J., In turrim quam Copernicus redd. epigr., 1618; — Tenże, In duos synchronous cosmographiae ocellos Nicolaum Copernicum, b. r.; — Lipstorpius Dan., Copernicus redivivus, Lugd. Batav. 1653; — Commentatio de vita et scriptis N. Cop. a. 1658, ed. nova, Crac. 1873, p. t.: Natalem Nic. Copernici die 19. Febr. 1873 indicit Rector; — Bullart I., Academie des sciences t. I. (cont. biogr. Kopernik), Paris 1682; — Vernantis P., Erweisung, dass Copernici Lehr-Sätze, *zob.* Nr. 15709; — Scriptura S. Copernizans, Bayr. 1709, por.: **E.** 1706: Zimmermann; — Wilkius J., Vertheidigung Copernicus, Leipzig 1713; — Gottsched, Gedächtniss-Rede Nic. Kopernikus, Leipzig 1743; — Mangard P., Disputatio de systeme Copernicano, Lugduni 1744; — Matteini di Pistoia, Istoria dell astronomia sistema planetario di Copernico, Pisa 1785 (DS.).

20922. Mikołaj Kopernik, Polak, Prz. nauk. lit. 1842—1844; — Grabowski A., Jeszcze jeden dowód o polskiej narodowości Kopernika, Rocz. tow. nauk., Krak. 1850; — Szczegół do rodowodu Kop., Czas 1872 Nr. 151; — Watterich J., Nikolaus Koppernik ein Deutscher, Ztschr. f. Gesch. Ermlands t. I.; — Ueber die Vorfahren von Nicolaus Copernicus, Thorner Ztg. 1871 Nr. 229, Altpr. Mntschr. VIII.; — R*** (Römer K. L. J.), Beiträge zur Beantwortung der Frage nach der Nationalität des N. Cop., Breslau 1872 (por. rec.: Polkowski J., Dz. pozn. 1871 Nr 267; M. P., Altpr. Mntschr. IX.; F. M. Sob., Tyg. ill. 1872 IV.); — Pawiński A., W sprawie o narodowość Kop., Bibl. warsz. 1873 I.; — Dubrickij J., O Koperniku kak Sławianinie, Ryga 1873; — Świeżawski E., Przyczynek do kwestyi narodowości M. Kopernika, Wędrowiec 1880; — Bender G., Archiv. Beiträge zur Familiengesch. d. Cop., Mitth. d. Copern-Vereins, Thorn 1881 (por. rec.: Kętrzyński W., Prz. powsz. 1882; Altpr. Mntschr. 1842 IX.); — Kopernik M. wobec najnowszej historyografii niemieckiej, Gaz. polska 1883 Nr. 172—179; — Tuleja J., Kilka słów w sprawie narodowości Kopernika, odczyt, XXXII. Spraw. Tow. Bratniej pomocy słuch. polit. we Lwowie 1892/3; — Konopnicki J., Rodowód Kopernika, Gaz. polska 1899 Nr. 104.

20923. Zaświadczenie, iż M. Kopernik, obywatel Toruński, z żoną i dziećmi przyjęci do uczestnictwa dobrodziejstw duchownych od prowincyi polskiej zakonu kaznodziejskiego, Pam. warsz. 1819 XIV.; Wiadomość o fundacyi m. Krakowa imienia Kopernika, Dwa pierwsze publ. pos. Akad. um., Krak. 1873; W sprawie daty urodzin Kopernika, Prawda, Warsz. 1888.

Szujski J., Polska w czasie Kopernika, zob. Nr. 20803.

20924. Nic. Copernicus, Pantheon der Deutschen, III. Th., Leipzig 1800; Henning J. E., Etwas über N. Cop., 1805 (w dziele: Freymüthige).

20925. Wiadomość o życiu Kopernika, Gaz krak. 1802 Nr. 37; — List do Śniadeckiego o Koperniku z Królewca, Nowy Pam. warsz. 1802 VII.; — Czacki T., List o Koperniku, Warsz. 1802; — Śniadecki Jan, Rozprawa o Koperniku, Nowy Pam. warsz. 1802—1803 VIII.—IX., Rocz. tow. prz. nauk warsz. 1803 II., osobno War. 1807 i w: Pismach t. I., wiele wyd.; Toż przeł. na franc., włoskie, ang. (por.: Podczaszyński M., O tłumaczeniu na ang. rozprawy J. Śniadeckiego o Kop., Dz. warsz. 1825/6 t. I.); — Ideler, Nic. Copernicus, Berlin 1811; — O Koperniku, Pszczółka krak. 1820 IV.; — Markiewicz R., Odpowiedź na zarzut uwłaczający Kop., Pam. warsz. Bentk. 1820; — Westphal J. H. K., N. Copernicus, sein Leben u. seine Lehre, 1822; — Grzymała Fr., O Koperniku, Roz., Lwów 1825; — Kopernik (z powodu pomnika w Warszawie), Warsz. 1830; — Kopernik, Mag. powsz., Warsz. 1824 I.; Przyj ludu, Leszno 1834 I., 1838 V., 1844 XI.; — Hube K., O zasługach M. Kop., Rocz. tow. nauk. krak. 1841 I.; — Szyrma Kr. Lach, Copernicus and his native Land, 1844; — Krzyżanowski A., Kopernik w Walhalli (oddr. z Gaz. lw.), b. m. 1843, Warsz. 1843; — Czyński J., Kopernik et ses travaux, Paris 1847 (1846); — Denkschrift zur Enthüllungs-Feier des Copernicus Denkmals zu Thorn, Thorn 1853; — Radwański E. J. B., Żywot M. Kopernika, Kalend. J. Wildta na r. 1854, Odb. Krak. 1853; — Prowe L., Zur Biographie von Nic. Copernicus, Thorn 1853; — Watterich J., De Lucae Watzelrode episcopi Warmiensis in Nic. Copernicum meritis, Regiom. 1856; — Szulc D., Życie M. Kopernika, Warsz. 1855 (Odb. z Gaz. warsz.); — Życiorys M. Kopernika, Album powsz., Lwów 1860; — Bertrand, Copernic et ses travaux, Journal des Savants 1864, Odb. Paris 1864 (por. rec.: Dylewski,

Pam. nauk. 1866); — Lach z Lachów, Kopernik i jego system, Tyg. ill. 1865 XI.; — M. Kopernik, Sobótka, Pozn. 1870; Opiekun dom., Warsz. 1865, 1871; Wierzejski L., Strzecha 1868; — Hipler Fr., Spicilegium Copernicanum, Braunsb. 1872 1873; — Kowalczyk J., M. Kopernik i jego układ świata, Warsz. 1872; — Polkowski J., Żywot M., Kopernika, Gniezno 1872, 1873; — Tenże, Luźne artykuły o Koperniku, Gniezno 1874 (por.: Dz. pozn. 1871 Nr. 261); — Tenże, Czterowiekowy jubileusz Kopernika, Gniezno 1873 (por. rec.: Tyg. wielkop. 1872; Prz. lw. 1873 V.); — Flammarion K., Vie de Copernic et hist. de la découverte du système du monde, Paris 1872 (toż po pol.: Życie M. Kop., przeł. i dopełnił F. Sulimierski, Warsz. 1873); — Durdik J., O velikěm hvězdàri Kopernikowi, Petersb. 1872; Hórnik M., Pozježdenie kwezdarstwo a M. Kopernik, Budyszyn 1873; — Studnicka Fr., Mikulas Koprnik, Praha 1873; — Snell C., Nicolaus Copernicus, Jena 1873; — Copernicus Nic., Skizze seines Lebens, Thorn 1873; — Commemoratione de N. Cop., Bologna 1873; — Karliński Fr., Żywot Kopernika, Spraw. senatu akad. Uniw. Jag. w 400 setną roczn. Kop., Krak. 1873 (por. rec.: Szujski J., Prz. lw. 1873 VI.); — Parczewski J. A., O Koperniku, Kalisz 1873 (odczyt); — Wójcicki K. Wł., M. Kopernik, Kłosy XVI.; — M. Kopernik, Niwa 1873 Nr. 28; — Montanari A., Nicolo Copernico ed il suo libro, Vars. 1876, Padova 1877; — Prowe L., Nicolaus Copernicus, por.: Lohmeyer, Sybels Hist. Ztschr. 1887 I.; — Engelhardt M. A., N. Kopiernik, jewo żizń i nauczenaja diejatielnost', Biblioteka biogr., Petersb. 1892; — Mueller A., Nikolaus Copernicus, ein Lebens- u. Culturbild, Freiburg 1898 (por. rec.: Berberich, Naturw. Rundschau 1898 XIII.; Stimmen aus Maria-Laach Ergänzb. 1898); — Merczyng H., M. Kopernik, życie i działalność naukowa, Życiorysy sławn. Polaków Nr. 1, Petersb. 1898 (por. rec.: Srokowski, Prz. pol. 1898 III.; Birkenmajer L., Kwart. hist. 1898).

20926. Prowe, De Nic. Cop. patria, Thor. 1860, *zob.* Nr. 20922; — Dom Kopernika w Toruniu, Przyj. ludu, Leszno 1835 II; — Nakwaska A., Młodość Kopernika, Jutrzenka nowor. Brodzińskiego, War. 1834; — Prowe A., Cop. u. seine Jugend, Thorn 1866; — Tenże, Nic. Cop. auf d. Univ. zu Krakau, Progr., Thorn 1874; — Favaro, Lo studio di Padova al tempo di Nic. Copernico, Venezia 1880; — Hipler F., Kopernikus in Bologna, Altpr. Mntschr. XIII.; — Tenże, Nikolaus Kopernikus und Martin Luther, Ztschr. f. Gesch. Ermlands IV., Odb. Braunsb. 1868 (por.: Kubala L., M. Kop. i Marcin Luter, Bibl. warsz. 1872 I.; Liske X., Dz. lit. 1868, podp. Poznańczyk); — Prowe L., Nic. Cop. Beziehungen zu Herzog Albrecht v. Preuss., Thorn 1865; — Tenże, Copernicus als Arzt, Leipzig 1881; — Hulewicz M., M. Kopernik jako duchowny, Ruch lit. 1877; — O wodociągu Kopernika w Frauenburgu, Dz. wil. 1826; — Prowe L., Über den Sterbeort und Grabstätte Cop. N., Preuss. Prov. Bl. XI., Odb. Thorn 1870; — Parę szczegółów do życia Kop., Czas 1859 Nr. 182; — Wierzbowski T., Nowy przyczynek, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1882 III.

20927. **Kopernika portrety, Pam. krak. 1880 III.; Odkrycie oryginalnego portretu Kopernika, Roz., Lwów 1834; Łobeski, Kopernika M. portrety, tamże 1857; Curtze M., Das Portrait des Copernicus in den Ufizien zu Florenz, Altpr. Mntschr. VI.; Kopernik, Kłosy XVI., XVII.; Derdowski H., Stary a mało znany obraz Kop., Nowiny 1882 Nr. 257; Album wyd. star. Tow. przyj. nauk pozn. w 400 rocznicę urodzin M. Kopernika, por.: Czas 1873 Nr. 59; Wołyński A., Museum Kopernika w Rzymie, Gaz. nar. 1877 Nr. 75; Rosskowski J., Katalog zbiorów Kop. w muzeum w Rapperswylu, Kosmos 1899 XXIV.**

20928. Hube K., O zasługach Kopernika w astronomii, Rocz. tow. nauk. krak. 1841; — Bertrand J., Les fondateurs de l'astronomie moderne: Copernic, Tycho Brahé, Kepler, Galilée, Newton, Paris 1865–1866; — Beckmann Fr., De Copernici in rev. ad lec. prefat. emendatio, Brunsb. 1859; — Tenże, Zur Geschichte des Kopernikanischen Systems, Ztschr. f. Gesch. Ermlands II., III.; — Prowe L., Über die Abhängigkeit Cop. von den griech. Philosophen und Astronomen, Preuss. Prov.-Blatt, Thorn 1865; — Schiaparelli G. V., Die Vorläufer des Copernicus im Alterthum, übertragen von M. Curtze, Altpr. Mntschr. XIII.; — Müller A., Copernicus, Einführung in sein astronomisches Hauptwerk, Ztschr. f. Gesch. u. Alterthumskunde Ermlands 1899 XII; — Herz Norb., Gesch. der Bahnbestimmungen von Planeten und Kometen, Leipzig 1894 II. Th. 2.: Copernicus; — Berti D., Copernico et le vicende del sistema, Roma 1876; — Wołyński A. (wedle pracy prof. Berti), Kopernik i przygody systemu Kopernikowego w drugiej połowie XVI. i w pierwszej XVII. w., Bibl. warsz. 1878 III, IV. (por. rec.: Gaz. lw. 1879 Nr. 37); — Stévart A., Copernic et Galilée devant l'université de Louvain, Liège 1891 (str. 213); — Gilbert Ph., La dernière lutte à Rome autour du système de Copernic, Revue de questions hist., Brusselles 1891 (kwiecień); — Galileo Galilei i system Kopernika wobec wyroku rzymskiej kongregacyi, Tyg. kat., Grodzisk 1867 VIII.; — Kopernik i Galileusz, Aten. 1876 IV.; — Starczewski Z., Nieomylność kościoła i rzekoma porażka jego w walce przeciw układowi Kopernika, Prz. kat. 1891 (por. rec.: Kron. rodz. 1891); — Constanzi E., La chieza e le dottrine Copernicane, Roma 1892.

20929. Lelewel J., Kopernika tudzież i innych astronomów polskich w geografii zasługa, Poznań 1862; — Daubrée, Copernic et les découvertes geographiques de son

temps, Journal des savants, Paris 1895; Toż, La Nature, Paris 1896; — Dickstein S., Kopernik i odkrycia geograficzne za jego czasów, Tyg. ill. 1896 I.; — Czajkowski K., Zasługa Kopernika w filozofii, Prz. powsz. 1893 IV.; — Isenkrahe C. Th., Die Copernikanische Hypothese u. die Sinnestäuschungen, Philos. Jahrbuch 1894 VII.

20930. Holewiński W., Zasługi Kopernika dla cywilizacyi, Warsz. 1879; — Tenże, Kopernik i odrodzenie się naukowe we Włoszech, por.: Prz. tyg. 1879; — Wołyński A., Sąd Cezarego Cantu o Koperniku, Tyg. wielkop. 1872; — Słupski Z., M. Kopernik w związku z Kolumbem, Chicago 1893.

20931 Brandowski A., O łacinie Mik. Kopernika, Muzeum nar. w Rapperswylu 1876; Toż, Lwów 1878 (por. rec.: X. Y. Z., Warta 1878 Nr. 195).

20932. **Słów kilka w sprawie uczczenia Kopernika**, Poznań 1870; Widman K., Rocznica urodz. Kopernika. Strzecha 1871; Kantecki. tamże 1873; Jubileusz czterechsetnej rocznicy urodzin Kopernika w Warszawie, Bibl. warsz. 1873 I., Kłosy XVI., Prz. tyg. 1873; Jub. Kop. w Toruniu, tamże 1873; Jub. Kop. w Italii, tamże 1873; Il quarto centenario di Nicolo Copernico nell' Univ. di Padova, 1873; Kornella A., W 350 rocznicę śmierci Kop., Tydzień, Dod. Kuryera lw. 1893 Nr 20 i 25; por.: E. Wiek XIX. t. III.: Olivieri Mr. B., t. VI.: Kulczycki W., t. VII.: Chodyński A., Curtze M., Czerwiński (mowa w kośc. 1873). Goiriena Fr., Radwański, Syndico, Wołyński A., Zabłodzki Sawicz.

20933. Towarzystwo warsz. przyj nauk, O składki na pomnik Kopernika, 1815, *zob.* Nr. 5784; Pomnik Kopernika w Toruniu, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; Odkrycie pomnika Kop. w Toruniu, Czas 1853 Nr. 254; Wójcicki, Pomniki i uroczystości, Kłosy XVI.

20934. Rostafiński J., Nasza literatura botaniczna XVI. w., Pam. wydz. mat Akad. XIV., Odb. Krak. 1888; — Tenże, Porównanie t. zw. zielników Falimierza, Spiczyńskiego i Siennika, tamże.

R: Krupa J., Kwart. hist. 1889.

20935. Majer J., Notatki fitofenologiczne w Krakowie od r. 1490—1527, *zob.* Nr. 10780.

20936. Zielniki polskie, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI; Schube Th., Zur Gesch. der schlesischen Floren-Erforschung bis zum XVII. Jahrh., *zob.* Nr. 10778.

20937. Szyrma L., Urywek z dziejów alchemii w XVI. w., Czas, Dod. IV.

20938. Oettinger J., Zapiski lekarskie z XVI. w., ze spółczesnego rękopisu, Krak. 1880 (z Prz. lek.).

Zob. Nr. 2542 i 2658.

20939. Czermak W., Polski wykład fizyologii i hygieny z r. 1535, Tyg. ill. 1896.

20940. **Miechowita Maciej**, *zob.* Nr 6969.

20941. **Struś Józef**. Negner St., Józef Struś, lekarz poznański z XVI. w., Chicago 1895.

20942. **Andrzej z Kobylina**, Gadki o składności członków człowieczych (1535), wyd. J. Rostafiński, Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1893, por.: Bulletin de l'Acad., Crac. 1894 i Brückner A., Kwart. hist. 1894.

20943. Dobrego zdrowia rządzenie, 1532 i Nauka ku ustrzeżeniu od zarażenia powietrza, 1543, wyd. T. Wierzbowski, *zob.* Nr. 20946.

20944. **Ursyn Jan.** O Janie Ursynie, lekarzu i jego dziele o kościach, Index lect. in Univ. Jag. 1839/40 (O wyd. przez niego: Fabricii de locutione, tamże 1847/8).

20945. **Oczko Wojciech**, Przymiot i Cieplicy, wyd. E. Klink, Warsz. 1881 (z życiorysem i oceną stanu nauk, por. rec.: Aten. 1881 IV.); — Lubomirski T., Oczkowie, Bibl. warsz. 1857 II.; — Świeżawski E. i Wenda R., Wojciech Oczko, syfilidolog polski XVI. w., Pam. Tow. lek. warsz. 1890 LXXXVI., Odb. Warsz. 1890 (por. rec.: Rostafiński J., Kwart. hist. 1892).

20946. Beroaldus R., De terrae motu et pestilentia, Bononiae 1505; — Miechowita M., Contra sevam pestem regimen (1503), 1513, *zob.* Nr. 6920; — Benedictus J., De pestilentia, Crac. 1521; — Tenże, De morbo anglico, Crac. 1529; — Tenże, Regimen de novo inaud. morbo, Crac. 1530; — Aurimontanus, De pestilentia, Crac. 1530; — Sommerfeld J.. Ein trostlich Regiment wieder Pestilenz, Danzig 1531; — Franconius, Declamatio de peste, qua a. 1543 Crac., Crac. 1544, 1545, *zob.* Nr. 7085; — Micanus S., De peste, Crac. 1573; — Ruff M., O jadowitej mocy pestilen., Krak. 1588; — Kurzer Bericht wie sich zur Zeit der regier. Pestilenz verhalten, Für die Einwohner d. Stadt Thorn 1588; — Studiosi Posnaniae ob pestilentiam exules, 1589; — Petricius Seb., De natura morbi gallici, Crac. 1591 (DS.).

20947. **Kalendarze**, *zob.* Nr 10769, por.: E. Wiek XVI.; — Przyborowski J., Kalendarz ścienny na r. 1525 (Dod. do Nr. 209 Tyg. ill.), Warsz. 1887 (Kal. Mikołaja Procopiadesa ze Szadka); — Dwa kalend. pol. na r. 1528 i 1529, op. Celichowski Z., *zob.* Nr. 7020; — Krzyżanowski A., O kalendarzu Mik. Kopernika, Warsz. 1844.

20948. **Gazety**, *zob.* Nr. 7004, 7266, 7571, por.: O początku gazet, Światowid, Warsz. 1835 I., *zob.* Nr. 20712.

De libris prohibitis, zob. Nr. 14902.

(i: Historya literatury polskiej: Wiek XVII.).

20949. **Siarczyński Fr.**, Obraz wieku panowania Zygmunta III., zawierający opis osób żyjących pod jego panowaniem, znakomitych przez swe czyny pokoju i wojny, cnoty lub występki, Lwów 1828, Pozn. 1843 t. 2, *zob. Hist. polit.*

Zob. Nr. 18383, 18426—18428.

20950. **Szkoły**: Uniwersytet Jag., *zob.* Nr. 19022-19044, 19088-19095; — Kollegia, Akad. Jezuickie, *zob.* Nr. 19127-19189; — Akad. Zamojska, *zob.* Nr. 19219—19235; — Szkoły dysunickie, *zob.* Nr. 19413-19447.

Bibliografie, zob. Nr. 20123—20126.

Kat. rękopisów, zob. Nr. 47

20951. **Bełcikowski A.**, O literaturze i oświacie XVII. w., Dz. lit. 1870; — Tenże, Poeci XVII. w., tamże; — Tenże, Notaty o literaturze i oświacie XVII. w., Ze studyów, Warsz. 1886.

20952. Sokołowski A., Opiekunowie literatury i sztuki za czasów Zygmunta III. (odczyt), por.: Prz. tyg. 1883.

20953. Feldmanowski H., Władysława IV. stosunki literackie i nauk. z Włochami, Bibl. Ossol. 1868 XI.; — Czermak W., Na dworze Władysława IV., *zob. Hist. polit.*

20954. **Raczyński E.**, Żywoty sławnych Polaków XVII. w. (Nowodworskiego przez A. E. Koźmiana i żywot Albrechta Radziwiłła), Poznań 1840.

20955. Brückner A., Źródła do dziejów literatury, *zob.* Nr. 20215; — Wierzbowski, Biblioteka, *zob.* Nr. 20208.

20956 Nabielak L., Poeci polscy XVII. w., Bibl. Ossol. 1864 IV., *zob.* Nr. 20951.

20957. Bretholz U., Über bekannte und wenig bekannte polnische Dichter des XVII. Jahrh., Inaug.-Diss., Breslau 1897 I.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1898.

Pieśni historyczne, zob. Kroniki i t. d. Wiek XVII.

20958. Pieśni historyczne z r. 1605, *zob.* Nr. 7704.

20959. Pieśń do N. P. Maryi spiewaną na sejmach po zerwaniu obrad, Wielkopolanin 1848 Nr. 18.

20960. Brolis, Baśń o czarnoksiężniku (wyjęta z kronik XVII. w.), Charitas str. 359.

Pieśni kościelne, zob. Nr. 13936—13945.

20961. Kantyka (z rękop. XVII. w., wiersz), Warta 1887 Nr. 674.

20962. Z epoki panegiryków, Prz. lw. 1879 XI.

Sielanki, zob. Nr. 20998.

20963. **Bełcikowski A.**, O satyrykach polskich XVII. wieku, Świt, Lwów 1870 i w dziele: Ze studyów, Warsz. 1886.

20964. Szujski J., Nieznany poemat satyryczny XVII. w. (z r. 1656?), Roz. wydz. fil.-hist. Akad., Krak. 1874 I.

20965. Paskwile z czasów Zygmunta III., Athen. 1845 IV., *zob.* Nr. 7663.

20966. Wójcicki K. Wł., Starożytne przypowieści, *zob.* Nr. 20786.

20967. Bławewski, Setnik przypowieści, 1608, wyd. Bruchnalski W., Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1897.

R: Brückner A., Kwart. hist. 1898.

20968. Rysiński S., Przypowieści polskie nowo wydane, Krak. 1618, 1629, 1634 DS.

20969. Sowizrzał Jan, Fraszki nowe sowizrzałowe, 1615; Tenże, Zwrócenie się Matyasza z Podola przez Maćka pochlebcę (dwie ed.), b. r.; Tenże, Wyprawa ministrów, *zob.* Nr. 15527.

20970. Furfanterye dworskie, żartowne przypowieści, 1649; Nowokracki Cadasyian, Burleszki abo żarty dla kompanów, 1649; Facecye abo żartowne powieści, 1650; Facecye albo furfanterye dworskie, 1660, *zob.* Nr. 18681.

20971. Fraszki, żarty etc., Smolika P., Maciejowski W. A., Piśmiennictwo, Dod., *zob.* Nr. 20052.

20972. **Teatr** za Zygmunta III., 1587-1632, Tyg. lit., Poznań 1840 III.

20973. K. W. W., Teatr starożytny za Władysława IV., Kwart. nauk. 1836 III.; Przyj. ludu, Leszno 1840 VIII.

20974. **Windakiewicz St.**, Teatr Władysława IV., Prz. pol. 1893 III., Odb. Krak. 1893; — Tenże, Le drame dévotieux en Pologne, Bulletin de l'Acad., Crac. 1893; — Tenże, L'opéra italien à la cour de Ladislas IV., 1633-1648, tamże 1893, por.: Czermak W., Z dziejów teatru w Polsce w XVI. i XVII. wieku, Gaz. lw. 1893 Nr. 260-263.

20975. Lepszy L., Lud Wesołków w dawnej Polsce, *zob.* Nr. 18533.

20976. **Kraszewski J. I.**, Komedya rybałtowska, 1615, *zob.* Nr. 7808; — Synod klechów podgórskich, 1607, *zob.* Nr. 18559 do 18563.

20977. **Dyalogi** niektóre po szkołach jezuickich wyprawiane, *zob.* Nr. 19129.

20978. Komedya rybałtowska nowa, 1615, 1624; Dyalog mięsopustny, 1620, 1622; Rybałt stary wędrowny o delicyach spiewaków, kantorów i żaków nowo wydrukowany, 1632; Bachanalya czyli dialogi reprezentowane na teatrach szkolnych, 1640 (DS.), *zob.* Nr. 19320 i 19852; Bolte J., Die Jesuitenkomödien in Posen ums Jahr 1600, Ztschr. d. hist. Ges. Posen 1888 III.

20979. **Bolte J.**, Das Danziger Theater im XVI. u. XVII. Jahrh., Theatergesch. Forsch. XII., Hamb. 1895.

R: Schlösser, Euphorion 1897 V.

Muzyka, zob. Sztuka.

20980. **Próbka szumnego stylu XVII. w.**, Pam. lw. 1817.

Zob. Nr. 19933.

20981. **Kmita J. A.**. Powieści wierszowane, wyd. Adalberg S., Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1897, *zob.* Nr. 20884.

20982. **Pudłowski M.**, Powieści wierszowane, wyd. Adalberg S., Bibl. pis. pol. Ak., Krak. 1897, *zob.* Nr. 20884.

20983. **Zbylitowski Andrzej**, *zob.* Nr. 7549; — Tenże, Żywot szlachcica we wsi, *zob.* Nr. 17998; — Wieśniak, powtóre wyd. T. Wierzbowski, Bibl. zapomn. poetów i proz., Warsz. 1893; — Przygana strojom białogł., *zob.* Nr. 18637 (por.: Kryński A. A., Wędrowiec 1894); — Epithalamion A. Zbylitowskiego na wesele Zygmunta III. w r. 1592, wyd. Łoś J., Bibl. pis. pol. Akad., Krak. 1894 (por. rec.: w r. 1894: Słowo Nr. 70; K. S. L., Tyg. ill. I.; Kryński A. A., Wędrowiec; Brückner A., Kwart. hist.; Bull. de l'Acad., Crac. 1893); — Abicht R., Życiorys A. Zbylitowskiego, Arch. hist. lit. Akad. X., Odb. Krak. 1899.

20984. **Grochowski Stanisław**, Wiersze i inne pisma, wyd. w: Bibl. polsk. Turowskiego, Krak. 1859 (poezye zebrał Ż. Pauli, życie i dzieła opisał X. J. Droździewicz); — Babie koło, *zob.* Nr. 7713; — Łukaszewicz J., Babie koło, chwila z życia St. Groch., Tyg. ill. 1864 IX., *zob.* Nr. 7671; — St. Grochowski, Dzieje dobrocz. kr. i zagr. 1824 V.; Maciejowski W. A., Prz. warsz. 1841 II., Athen. Krasz. 1844 V.; Kraszewski J. I., Życie domowe kilku pisarzy, Wilno 1842; — Wasilkowski J., O życiu i pismach St. Grochowskiego, Spraw. gimn. IV. we Lwowie 1880; — Windakiewicz St., Ks. St. Grochowski, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XVIII., Odb. Poznań 1891 (por. rec.: Kwart. hist. 1893); — Bełcikowski A., Ks. St. Grochowski, Przew. nauk. lit. 1891, Odb. Lwów 1892 (por.: Chmielowski P., Aten. 1892 i rec. z r. 1892: tamże II.; Nittmann K. J., Nowa Ref. Nr. 264; Kraj Nr. 45; P. Chm., Wędrowiec Nr. 26; w r. 1893: W. S., Prz. pol. III.; Krotoski K., Prz. powsz. I.; Kwart. hist.); — Zygmunt III. i Grochowski, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.

20985. **Miaskowski Melchior Kasper**, Zbiór rytmów, Poznań 1622 DS.; 2. ed. wyd. Rymarkiewicz J., Poznań 1855; 3. ed. Bibl. pol. Turowskiego, Krak. 1861 (na końcu są wyjątki z hymnów J. Białobockiego); — O K. Miaskowskim, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Wężyk W., Orędownik, Poznań 1842; Maciejowski W. A., Tyg. lit., Pozn. 1846 III.; Kraszewski J. I., Życie domowe kilku pisarzy, Studya lit., Wilno 1842; — Przyborowski, Rodzina K. Miaskowskiego, Tyg. pozn. 1862; — Sienkiewicz H, K. Miaskowski, studyum literackie, Tyg. ill. 1870 V; — Wierzbicki J. L., Żywot K. M. Leliwity Miaskowskiego, Spraw. gimn., Wadowice 1893 (por. rec.: Dziama M. L., Muzeum 1893; Sopodźko T., Prz. powsz. 1894 I.; Hahn W., Kwart. hist. 1894); — Dziama L. M., Zapatrywania polityczne K. Miaskowskiego, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XXI., Odb. Poznań 1895 (por. rec.: Kurpiel M. A., Prz. powsz. 1895 III.; Heck K., Kwart. hist. 1896).

20986. **Kochanowscy.** Piotr Kochanowski, Pam. krak. 1830 I.; Przyj. ludu, Leszno 1835 II., 1842 IX., 1845 XII.; — Chlebowski B., Przekład Jerozolimy Tassa przez Piotra Kochanowskiego, Aten. 1890 II. (por. rec.: Porębowicz E., Kwart. hist. 1893); — Rydl L., O przekł. Ariostowego Orlanda szalonego przez P. Koch., por.: Tretiak J., Czas 1895 Nr. 162; — Andrzej Kochanowski, *zob.* Nr. 3280; Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Grabowski, Starożytności.

20987. **Widawski P. W.**, *zob.* Nr. 18271; — Kraushar A., Piotr Wężyk Widawski, satyryk XVII. w., Przew. nauk. lit. 1891.

20988. **Nowodworski B.**, Boga Rodzica, t. j. pienie, 1621; — Tenże, Bogarodzica i listy, wyd. Smieszkowic-Gelasinus, Warsz. 16.4; — Sobieski Jak., Rzecz na pogrzebie (B. Nowodworskiego), Warsz. 1625 (DS.), *zob.* Nr. 7936 i *Osoby*; — Nowodworski Bartłomiej, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Biografia B. Now. i jego fundacye, Na popis lyceum krak. 1841; — Koźmian A. E., Żywot B. Nowodw., Wrocław 1841, *zob.* Nr. 20954; — Gołębiowski S., B. Nowodw., Dz. warsz. 1853 Nr. 130.

20989. Stary poemat o Gdańsku (1630 r.), Bartoszewicz J., Studya hist. i lit., Krak. 1880 t. I.

20990. **Karmanowski Olbracht.** Poezye O. Karmanowskiego z r. 1640, Rozm., Krak. 1834; — Karmanowskiego O. Wiersze, wyd. J. K. Plebański, Warsz. 1890 (por. rec.: Prz. powsz. 1890 IV.; Brückner A. Kwart. hist. 1891; Aten 1891 III.; Tyg. ill. 1891).

20991. **Arciszewski Krz.**, Pieśni, *zob.* Nr. 8077; — Kraushar A., Dzieje Krz. Arciszewskiego, *zob. Hist. polit.*

20992. **Sarbiewski Kazimierz Maciej**, Carmina (wydania i przekłady, por.: **E.** XIX.), por.: O wyjściu Carmina, 1828, Roz., Lwów

1828; — Sarbiewii Carmina postuma, ed. Krystyniacki, Jahresb. d. Gymn., Lemberg 1876 (por. rec.: Prz. kryt. 1876); — Tenże, Fasti Sarbieviani, tamże 1886 (por, rec.: F. P., Muzeum 1887); — Bielowski A., Nowo wykryte poezye Sarb., Bibl. war. 1876 IV.; — Poemata omnia, editio omnium, Staraviesiae 1892 (por rec.: Prz. powsz. 1892 IV.); — Jezieniecki M., Celniejsze utwory Sarb., *zob.* Nr. 20822; — Parylak P., Z niewytłómaczonych poezyi łac. Sarb., Aforyzmy, Spr. gimn. w Cieszynie 1899; — Piątkiewicz Wł. T. J., Tłómaczenie z Sarbiewskiego, Prz. powsz. 1891 t. II.; — Tenże, Rękopisy Sarbiewskiego, tamże 1891 I., 1893 III., 1895 III.; — Langbein L. G., Commentatio de M. C. Sarbievii vita et scriptis, Dresdae 1754; Narbutt T., O Sarbiewskim, Tyg. wil. 1818 VI.; Mag. powsz. 1834 I.; Przyj. ludu, Leszno 1837 III.; Bibl warsz. 1859 IV.; Grochowski W., Tyg. ill. 1863 VII; — Liryk XVII. w., Prz. lw. 1876 XI.; Czas 1876 Nr. 15; — Kulczyński L., Kilka słów, Spr. gimn. Nowod., Krak. 1875 (por. rec.: Prz. kryt. 1876); — Ledochowski Ign., Notice sur Sarbiewski, Paris 1878; — Badeni X., Sarbiewski, Prz. powsz. 1884; Antoniewicz, Ztschr. f. vergl. Litteraturgesch. u. Renaiss. Lit. N. F. II.; — Woelke Fr. A., De Sarbieviana poesi (Posiedz. król. warsz. uniw), Warsz. 1825; — Windakiewicz St., Liryka Sarb., Roz. wydz. fil. Akad. XV., Odb. Krak. 1891 (por. rec.: M. R., Aten. 1891 III.; W. Piątkiewicz, Prz. powsz. 1892 t. I.; Bielawski St., Kwart. hist. 1894); — Bormans, Comparatio Horatii et Sarbievii, Londyn (?); — Sas M., O miarach M. K. Sarbiewskiego, Roz. filol. Akad. XIII., Krak. 1889 (por. rec.: Kruczkiewicz, Kwart. hist. 1890); — Piątkiewicz Wł., Laska marszałkowska Sarbiewskiego, Studyum, Prz. powsz. 1891 I.; — Tenże, Kaznodziejska działalność Sarb., tamże 1891 II. (wyd. także w: Swadzie polskiej Ostrowskiego, *zob.* Nr. 1351; por. rec.: J. K. Heck, Kwart. hist. 1896).

20993. List Sarbiewskiego do Kaz. Leona Sapiehy, pisarza W. Ks. L., Bibl. war. 1859 IV.; Rywocki J. X., Beneficentia Regis M. C. Sarbiewski, Vilnae 1639 DS.

20994. Sarbiewski M. K., Rodzina 1880, Prz. katol. 1884 Nr. 6, Biesiada lit. 1895 I.; Tyg. ill. 1896 Nr. 9 i 10, Kraj 1895, Bull. pol., Paris 1896.

Zob. Nr. 13865, 19196.

20995. **Anioł Szlązak** (Angelus Silesius vel Scheffer), 1624—1677, nap. Siemieński L., Prz. pol. II., Portr. lit. t. IV., Dzieła.

20996. **Lorencowicz Aleksander,** studyum z epoki panegirycznej, nap. Sas J., Prz. powsz. 1893 III.; — Centuria emeritae virtutis Lorencowicz, Leopoli 1640 DS.

20997. **Grotkowski Jan.** Nabielak L., Poeci polscy XVII w., Bibl. Ossol. 1864 IV., por.: tamże 1864 VIII.

20998. **Zimorowicze J. Bartłomiej i Szymon.** Sielanki polskie z różnych autorów, Warsz. 1770; — Sielanki, wyd. Bobrowicza, 1836 (wstęp Odyńca E); — Sielanki J. B. i Sz. Zimorowiczów, wyd. Bibl. pol Turowskiego, Przemyśl 1857 (wstęp H. Felsztyńskiego); Galerya pisarzów polskich, Poznań 1840-1841 t. 2; — Trzy dziełka J. B. Zimorowicza, Heck K. J., Spraw. gimn, Stryj 1891, także p. t: Pomniejsze źródła, *zob.* Nr. 20216 (por. rec.: Krček Fr, Kwart. hist. 1890); — Bartł Zimorowicz, Hymny, wyd. Wisłocki Wł., Krak. 1876; — Dzieła histor. B. Zim., *zob.* Nr. 8573 - 8577; — Testament luterski, *zob* Nr. 15551; — Dwaj Zimorowicze, Tyg. lit., Pozn. 1839 II.; — Zieliński L., Bartłomiej Zimorowicz, Lwowianin 1835; — B, Szymon Zimorowicz, tamże 1835; — Heck K., Listy B. Zimorowicza, Przew. nauk. lit. 1884; — Tenże, Inwentarz rzeczy i dzieł J. B. Zimor., Prz. archeolog. 1888 IV.; — Tenże, Materiały do biografii J. B. i Sz Zimorowiczów, cz. I., Arch. ośw. i lit. Akad., Krak. 1893, por.: Bull Acad., Crac. 1895; — Tenże, Pobyt Wład. IV. we Lwowie 1634 i J. B Zimorowicz, Spraw. gimn. Franc. Józefa we Lwowie 1887; — Tenże, Życie i dzieła B. i Sz. Zimorowiczów, Ozimków, na tle stosunków ówczesnego Lwowa, Roz. filol. Akad. XXIII., Odb. Krak. 1894 (por. rec.: Gorzycki K. J., Przew. nauk. i lit. 1894; w r. 1895: Dziama L. M., Prz. powsz. II.; Ch P., Aten. II; w r. 1896: Tomaszewskij, Zap Tow. Szewcz. X. i Anz. Akad., Krak. 1894); — Czermak W., Przyczynek do biogr. J. B. Zimorowicza, Bibl. war. 1896 II. (por. rec.: Kw. hist. 1898); — H. G., Bart. Zimorowicz, Tyg. ill. 1897; — Łoziński Wł., Zięć poety, Kw. hist. 1890; — O sielankach B. Zimor., Warta 1876 Nr. 141; — Nogaj J, Wpływ poetów łacińskich na sielanki B. Zim., Roz. filol. Akad., Krak. 1886 XI. (por. rec.: K. J. Heck, Aten. 1887; M. Mazanowski. Kwart hist. 1888); — Suryn F, Sielankopisarze, Tyg. powsz. 1884 Nr. 1—5.

20999. **Gawiński Jan,** Poezye, wyd. Ż. Pauli, Lwów 1843; — Sielanki, Bibl. Mostowskiego, Warsz. 1805 i Bibl. klass. pol. Bobrowicza, Lipsk 1837; — Pisma pozostałe, wyd. Seredyński Wł., Arch lit. i ośw. Akad. 1882 II. (por. rec: Biegeleisen H., Bibl. warsz. 1890; Brückner, Arch. f. slav. Philol. XII); J. Gawiński, Bibl. war. 1873 IV.

21000. **Opaliński Krzysztof,** Satyry, *zob.* Nr 8268—8272; — Opaliński Krz., Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Kraszewski J. I., Życie domowe kilku pisarzy, Studya lit., Wilno 1842; Grochowski W., Tyg. ill. 1863 VIII.; Szajnocha K., *zob.* Nr. 8270 (por: Hahn W., Muzeum 1896); — Bem A. G., Słowo o satyrach Krz. Opalińskiego, *zob.* Nr. 8271 (por. rec.: Gaz. lw. 1884 Nr 13); —

Mandybur T., Krz. Opaliński jako pisarz satyryk, *zob.* Nr. 8272 (por. rec.: H B., Prawda 1889 Nr. 45—47; Bruchnalski W., Kwart hist 1891); — Rabski Wł., Über die Satiren des Chr. Opaliński, Inaug. Diss., Berlin 1892 (por. rec.: Aten. 1892 III; Hahn W., Kwart. hist. 1894).

21001. **Opaliński Łukasz,** *zob.* Nr. 8376, 8377; — Wójcicki K. Wł., Opaliński Łukasz, Tyg. ill. 1860 II.

21002. **Twardowski Samuel z Skrzypny,** *zob.* Nr. 8347—8351; — Iwanowski A. E., *zob.* Nr. 8353; — Chlebowski Br., *zob.* Nr. 8354; — Czechowski Al., Sam. von Skrz Twardowski, Wojna domowa, Inaug. Diss., Berlin 1894; - Tenże, Sam. ze Skrz. Twardowskiego Miscellanea selecta, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1886 XXII. (por. rec: Bielawski A., Kwart hist. 1896; Brückner A., tamże 1897); — Thieberger K., Sam. von Skrz. Twardowski, Beitrag zur Gesch. d. poln. Lit. d. XVII. Jahrh, Inaug. Diss., Breslau 1898; — Daphnis, *zob.* Nr. 18777.

21003. **Potocki Wacław,** *zob.* Nr. 8689, 8694; — Szajnocha K., *zob.* Nr. 8691; — Bełcikowski A., *zob.* Nr. 8692; - Chlebowski Br., *zob.* Nr. 8693; — Nabielak L., Wacław Potocki, Bibl. Ossol. 1864 IV; — Czubek J, Wacław z Potoka Potocki, nowe szczegóły do żywota poety, Arch lit. i ośw. Akad. VIII., Odb. Krak 1894 (por. rec.: Hahn W., Kwart. hist. 1897 i Bull. de l'Acad., Crac. 1895); — Brückner A., Ostatnie lata Wacława Potockiego, Bibl. warsz. 1896 III. (por. rec.: Hahn W., Kwart. hist. 1899); — Zgoda, Do żałosnej korony pol., wyd. Erzepki, Poznań 1899 (por. rec.: S. T., Prz. pol. 1889 III., Niwa 1889); — Kraszewski J I., Wojna chocimska W. Potockiego, bibliografia, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I., *zob.* Nr. 6690; — Merkuryusz nowy, wyd. Erzepki, *zob.* Nr. 8694 (por rec.: J K. Plebański, Bibl warsz. 1889 III; Brückner A., Kwart. hist. 1889); — Plebański J. K., Pieśni, Bibl. war. 1890 IV., Odb. Warsz. 1890 (por. rec: Brückner A, Kw. hist. 1891); — Mecherzyński K., O wetach parnaskich Wacł Potockiego, Rocz tow. nauk. krak. 1869; — Potocki W, Jovialitates albo żarty, Lipsk 1746—1749 DS.; — Przysłowia W. Potockiego, Rozm, Lwów 1857; — Franko Iw., Bajka węgierska W. Potockiego i Psiakrew, Wisła 1893; — Brückner A., Spuścizna rękopiśmienna po Wacławie Potockim, Roz. filol. Akad. XXVII., XXIX, Odb. Krak. 1898, 1899 (por.: Anz. Akad., Krak. 1897).

21004. **Kochowski Wespazyan,** *zob.* Nr. 8466—8471; — Pisma wierszem i prozą, Bibl. pol. Turowskiego 1859; — Bartoszewicz, *zob.* Nr. 8473; — Siemieński L., *zob.* Nr. 8474; — Rzążewski A., *zob.* Nr. 8475; — Wisłocki Wł, *zob.* Nr. 8476; — Tarnowski St., *zob.* Nr. 8474; Bibl. war. 1873 IV.; — Rybarski F., Przyczynek do życiorysu W. Kochowskiego i jego rodziny, Aten. 1897 IV. (por. rec.: Hahn W., Kwart. hist. 1897); — Nehring W., Wespazyan Kochowski i jego liryki, Studya literackie, Poznań 1884; — Dziama L. M., Zapatrywania religijne W. Kochowskiego, Prz. powsz. 1894 II., Odb Krak. 1894 (por. rec.: Niedziama, Gaz przem. 1894 Nr. 39); — Tenże, W. Kochowskiego Psalmodya polska, Spraw. gimn. św. Jacka, Krak. 1896 (por. rec.: A. Mazanowski, Prz. pol. 1896 IV.; K. Wróblewski, Muzeum 1896; Prokesz, Aten. 1897 III.; Zawiliński, Prz. lit. 1897 Nr. 5).

21005. **Morsztyn Andrzej,** Poezye (mylnie Zbigniewa Morsztyna), Poznań 1844; — Andrzeja Morsztyna niewydane poezye, wyd. Seredyński Wł., Roz. filol. Akad., Krak. 1875 t II.; — Poezye oryginalne i tłómaczone, wyd. Chmielowski P., Bibl najceln. utworów, Warsz. 1883 (por. rec.: Kaszewski K., Bibl. warsz. 1884 II.); — Wyjątek z rękopisma Lutnia A. Morsztyna, 1661, z historycznymi przypiskami krytycznymi (z medalionem Morsztyna), Czas. nauk. Ossol. 1830 III., 1831 I.; — Zdanie Malinowskiego o Andrzeju Morsztynie, Pam Sandomirski I.; — Małecki A., Jan Andrzej Morsztyn i jego imiennicy, Pismo zb. Ohryzki 1859 I. i Z dziejów i literatury, Lwów 1896; — Siemieński L, Jan Jędrzej Morsztyn, Tyg. ill. 1861 III.; Toż, Portrety literackie I.; Dzieła, Warsz. 1884 III.; Bełcikowski A, Morsztyn A, Tyg. ill. 1871 VIII.; — Szczegół o A. Morsztynie, *zob.* Nr. 4007; — Sienicki A., Przyczynek do biografii A. Morsztyna, Aten. 1889 III; — Zawiliński R., Notatka do biografii J. A. Morsztyna, Bibl warsz. 1893 I. (por. rec.: Porębowicz E., Kwart. hist. 1894); — Porębowicz E., Notatki do biografii J. A. Morsztyna, Kwart. hist. 1894; — Deiches E., Koniec Morstina, studyum hist, Świat 1893, Odb. Krak. 1894 (por. rec.: w r. 1894: Porębowicz E, Kwart. hist. 1894; *, Prz. powsz. 1894 III.; Kaszewski K., Bibl. warsz. II; Kraj Nr. 9; w r. 1895: *, Prz. pol. III.); — Świderski T., Jędrzej Morsztyn, studyum lit., Przew. nauk. lit. 1878 (por. rec.: Aten. 1889 III.), — Porębowicz E., Andrzej Morsztyn, przedstawiciel baroku w poezyi polskiej, Roz. filol. Akad XXI., Odb. Krak. 1893 (por. rec: w r. 1894: W. S., Prz. pol. I.; -ej-, Tyg. ill.; Jankowski Cz., Gaz pol., Warsz. Nr. 38; w r. 1895: Dziama L. M., Prz. powsz. III.; Ch. P., Aten I.; por. też: Bulletin de l'Acad. 1893); — Kaszewski K., Poeta barokowy, Bibl. warsz. 1894 t II. (z powodu rozpr. Świderskiego i Porębowicza); — Nehring Wł., Psyche A. Morsztyna, Studya lit, Poznań 1884.

21006. **Morsztynowie.** Zbigniew, Pogrom Turków, *zob.* Nr. 8463; — Małecki,

zob. Nr. 21005; — M. P., Zbigniew Morsztyn, Panorama 1836; — Rzepecki J., O nieznanych poezyach Z. M., zob. Nr. 8464 (por. rec.: Z., Prawda, Warsz 1884; Warta 1884 Nr. 530; Aten. 1884 IV.); — Rzepecki Z., Muza domowa czyli niewydane a po części i nieznane dotąd poezye Stan. Morsztyna, Warta 1875 Nr. 1.; — Hieronim Morsztyn, Antypasty małżeńskie, zob. Nr. 18781; — Mecherzyński K., H. M., Bibl. warsz. 1859 II.

21007. **Jan III. Sobieski.** Tarnowski St., Królewskie rymy, por.: R. A., Niwa 1892 Nr. 21; — Wiersze króla Jana Sobieskiego, Kraj 1893 Nr. 50; — Siarkowski W, Wiersze króla Jana Sob., Dz. pozn. 1894 Nr. 4, Gaz. lw. 1894 Nr 2, 3.

Zob. Nr. 1449 i Historya polit.

21008. **Costin Miron.** Wiecki W., Miron Costin, przyczynek do hist. lit. pol. XVII. w., Prz. powsz. 1897.

21009. **Chróściński W. St**, Lament strapionej ojczyzny, wyd. B. Erzepki, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XXI., Odb. Pozn. 1895 (por. rec: Brückner A., Kwart. hist. 1896; Dziama M. L., Prz. powsz. 1895 III i Dod. do Dzien. pol. 1895 Nr. 3, 4); — Bandtkie J. S., O W. S. Chróścińskim, Rocz. tow. nauk. krak. 1826 XI.; Dodatek do tej rozprawy, tamże 1831 XIV.; — Styczyński, Dz. wil. 1818 II. (Rozmowy).

21010. **Fredro Andrzej Maksymilian**, Przysłowia, zob. Nr. 8543; — Tarnowski St., A. M Fredro, zob. Nr. 8549, por.: Wiek 1881 Nr. 213—237 (List Jana III. do Fredry).

21011. **Pasek J. Chr.**, Pamiętniki, zob. Nr. 8644—8650; — Pamiętniki nowe wyd. kryt. według rękop. bibl. ces. w Petersb., przyg. Br. Gubrynowicz, Lwów 1898 (por. rec.: Hahn W., Aten. 1899 II.); — Czubek J., Jan Chr. Pasek, por.: Bulletin de l'Acad., 1898 i *Dod. I.*

21012. **Wymowa**, zob. Nr. 20655—20658; — Starovolscii De çlaris oratoribus, zob. Nr. 8028; — Sakowicz K. Kassyan, Przedmowy aktom weselnym, Krak. 1625, 1626, 1628, 1630; — Spiżarnia aktów rozmaitych, które się przy zalotach, weselach, bankietach, pogrzebach odprawować zwykły (zebrał M. Filipowski), Krak. 1633, 1635, 1636, 1640, 1642, 1645, 1647, 1668, 1680, Wilno 1641; — Trzebicki A., Manipulus orationum ab viris Poloniae, Romae 1639; — Radau M. X., Orator extemporaneus, Vilnae 1640; — Wojsznarowicz J., Orator polityczny weselnym i pogrzebowym służący, ded. J. Sapieże i Marc Ogińskiemu, Wilno 1644, Krak. 1648; — Orationes panegyricae variorum, 1671; — Kanon A., Lucubrationes oratoriae regum, principum, Crac. 1676; — Boczyłowicz J., Wymowny polityk w listach i mowach, ded. J. Winklerowi, Toruń 1694, 1699; — Kwiatkiewicz J. X., Suada civilis, Calissii 1697; — Pisarski J. S., Mowca polski, t. I., Kalisz 1676, 2. wyd. tamże 1689, zob. Nr. 3382; — Ostrowski S. Danejkowicz, Swada polska, 1745; Suada latina, 1747, zob. Nr. 1351.

Zob. Nr. 1345—1402, 19246, 19343, 19346, 19363, 19364.

21013. **Sobieski Jakób**, zob. Nr. 3824, 7907.

21014. **Kazania.** Piekarski A. X., Kazania przygodne i świąteczne, Krak. 1620; — Stephanides M. X., Kazanie na niedzielę, Zamość 1624; — Maroniusz M. X., Kazanie na pośw. kośc., Leszno 1635; — Białkowski X. J., Kazanie pod szopą obozową, zob. Nr. 8110 (DS.).

Skarga Piotr, zob. Nr. 20900.

21015. **Birkowski Fabian**, Kazania, zob. Nr. 8064; — Makowski Ad. X., Obraz wielki Fab. Birkowskiego, ded. Ben. Klonowskiemu, Krak. 1636 DS.; — Birkowski Fabian, Ossol. Wiad. hist. kryt. t. I.; Brodziński K., Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1830 XXI; Wójcicki, Życiorysy t. II.; Przyj. ludu, Leszno 1833 II.; Kierski, Tyg. ill. 1866 XIII.; Opiekun dom., War. 1867; — Krukowski J. ks., Rozbiór krytyczny kazań ks. F. Birkowskiego na niedziele i święta doroczne (przedruk z Homiletyki), Krak. 1898.

21016. **Olszowski Andrzej**, zob. Nr. 8516; — F. M. S., Olszowski Jędrzej, prymas arcybiskup, Tyg. ill. 1863 VIII.,

21017. **Młodzianowski Tomasz ks.** Sas J., Ksiądz Tomasz Młodzianowski i jego kazania, Prz. powsz. 1896 IV. (por. rec.: Mazanowski A., Prz. lit. 1896 Nr. 12).

21018. **Starowolski Sz.**, zob. Nr. 8005 do 8030; — Wierzbowski T., Simonis Starovolscii, cantoris Tarnoviensis et canonici Cracoviensis, elenchus operum, tum typis impressorum, tum manuscriptorum, Vars. (Odb. z Otczetu) 1894.

Załuscy, zob. Hist. lit. Wiek XVIII.

Przebieg sporów religijnych, zob. Nr. 15179 i n.

21019. **Literatura polityczna**, zob. Nr. 17456, 17465; — Tarnowski St., Stan i charakter lit. polit. polskiej w w. XVII., Drugi zjazd hist. pol. we Lwowie 1890 (t. I. Referaty).

21020. **Filozofia.** Petrycy J. I., zob. Nr. 8106; — Pedagogia, zob. Nr. 19846 do 19863; — Komeński J. A., zob. Nr. 19854.

21021. **Historya.** Firlej J., Oratio de studio historico, Heidelberg 1609; — Starowolski, Penu Historicum, *zob.* Nr. 8015; — Pastorius, de dignitate hist., *zob.* Nr. 19940; — Łubieński St., *zob.* Nr. 7745; Treter T., *zob.* Nr. 7777; Wołodkowicz Ch, *zob.* Nr. 7778; Paprocki Bartł., *zob.* Nr. 7833; Neugebauer Sal., *zob.* Nr. 7844; Lubieniecki A., *zob.* Nr. 7867; Lipski J., *zob.* Nr. 7986; Bzowski A., *zob.* Nr. 8072; — Starowolski Sz., *zob.* Nr. 8005—8030; Goldonowski A., *zob.* Nr. 8116; Wassenberg E., *zob* Nr. 8125; Piasecki P., *zob.* Nr. 8171 i *Dod. I.*; Węgierski A., *zob.* Nr. 8188; Damalewicz St, *zob.* Nr. 8205; Okolski Sz., *zob.* Nr. 8245; Rudawski W., *zob.* Nr. 8333; Wydżga J. St., *zob.* Nr. 6336; Kobierzycki St., *zob.* Nr. 8342; Historia, *zob.* Nr. 8388; Szczygielski St., *zob.* Nr. 8418; Kochowski W., *zob.* Nr. 8466 i 21004; Grądzki S., *zob.* Nr. 8507; Kojałowicz W. W., *zob.* Nr. 8524; Wiszowaty, *zob.* Nr. 8537; Fredro A. M, *zob.* Nr. 8541; Pastorius J., *zob.* Nr. 8557; Zimorowicz B., *zob.* Nr. 8573 i 20998; Susza J., *zob.* Nr. 8604; Józefowicz T. J., *zob.* Nr. 8666; Rubinkowski J. K., *zob.* Nr. 8724.

21022. **Pamiętniki.** Jewłaszewski T., *zob.* Nr. 7696; Niemojewski St, *zob.* Nr. 7728 i *Dod. I.*; Żółkiewski St., *zob.* Nr. 7731; Marchocki M., *zob.* Nr. 7736; Maszkiewicz Sam., *zob.* Nr. 7886; Ostroróg, *zob.* Nr. 7906; Dembołęcki Wojc., *zob.* Nr. 7932 i *Dod. I.*; Maszkiewicz B, *zob.* Nr. 8115; Kordecki A. X., *zob.* Nr. 8255; Radziwiłł Al. St., *zob.* Nr. 8273; — Cedrowski, *zob.* Nr. 8391; Łoś Wł., *zob.* Nr. 8408; Medeksza St. Fr., *zob.* Nr. 8415; Obuchowicz Fil., *zob.* Nr. 8416; Makowiecki St., *zob.* Nr. 8458; Dziennik pogromu, *zob.* Nr. 8459; Jerlicz J., *zob.* Nr. 8478; Jemiołowski M., *zob.* Nr. 8539; Chrapowiecki J. A., *zob.* Nr. 8585; Poczobut J. Wł. Odlanicki, *zob.* Nr. 8605; Pasek J. Chr., *zob.* Nr. 8644—8650 i 21011; Wierzbowski St, *zob.* Nr. 8654.

21023. **Knapski Grz.**, Słownik, *zob.* Nr. 20443; — Fr. S., Wiad. o życiu i pismach Grz. Knapskiego, Czasop. nauk Bibl. Ossol. 1828 III.; Tyg. ill. 1863 IV.

Podróże, *zob. Nr. 18839 - 18870.*

Geografia, *zob. Nr. 10084—10153.*

Nauka prawa, *zob. Nr. 16121, 20670.*

Nauki ścisłe w XVII. w., zob. Nr. 19932 do 19944 i 20661—20705.

21024. Dickstein S., Zur Geschichte der Mathematik im XVII. Jahrh., Bibl. mathem. 1894, Odb. Berlin u. Paris 1894.

21025. **Kochański A.** Żebrawski T., O Ad. Kochańskim, R. tow. nauk. krak. 1862 VII.; — Dickstein S., Wiadomość o korespondencyi Kochańskiego z Leibnizem, Rozpr. Akad. um. wydz. hist.-przyr. 1898 t. XXIII., por.: Anz. Akad. Wiss., Krak. 1896; — Kvacsala J., D. E. Jablonsky's Briefwechsel mit Leibnitz nebst anderen Urkunden, Uczenija zapis. jurjew. uniw. 1897, 1898 Nr. 2.

21026. Sartorius, Meletematum hist. decas, Thorun. 1697 DS.

O geometrach polskich, 1500—1684, zob. Nr. 20914.

21027. **Buratini T. L.**, Misura universale, Wilno 1675, 2. ed. Wydz. matem.-przyr. Akad., Krak. 1897; Toż po pol.: Miara powszechna, traktat wydany w r. 1675 w Wilnie po włosku, Akad. um, Krak. 1897 (po przedmowie podpisany L. Birkenmajer); — Favaro Ant., Intorno alla vita ed ai lavori di T. L Burattini, fisico agordino del secolo XVII., Memoire del R. Instituto Veneto di sienze, lettere ed arti XXV., Odb. Venezia 1896.

21028. **Kucharzewski F.**, O astronomii w Polsce, Materyały, Pam. Tow nauk ścisłych, Paryż 1872 t. II., *zob.* Nr. 20684.

21029. **Fizyka**. Arnold J. Chr., Physiker zu Lissa nach Jonstons Tode v. J. 1675—1775 (na pierwszej karcie tytuł: Polnische Litteratur), Warsz. 1821.

21030. Uwagi nad machinami i stowarzyszeniem się z dziennika Markiewicza, krak. korzennika w XVII. wieku, Pam. lw. 1816; Jak wysoko stała mechanika za Sobieskiego? Wiek 1877 Nr. 285.

21031. **Broscius (Brożek) J.**, *zob.* Nr. 15516 i 19153; — Penzel Abr., De literarum in Polonia vetustate, ded. Hug. Kołłątaj, praemittitur notitia vitae Broscii, Crac. (circa 1786) DS.; — Brosciusz Jan, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; — Majer J., Zawód lekarski Jana Brosciusa, Rocz. wydz. lek., Krak. 1892 V.; — Kraszewski J. I., Życie domowe kilku pisarzy polskich, Studya lit., Wilno 1842; — Kierski E., Broscyusz Jan, Tyg. ill. 1865 XI; — Franke J. N., Jan Brożek akademik krakowski, Krak. 1884, (por.: Program, Roz. i spraw. wydz. mat.-przyr. Akad. krak. 1883 X.).

R: Matusiak, Prz. powsz. 1885 V.

21032. **Jonston J.** Arnold J. Ch., Wiadomość o życiu i dziełach Jana Jonstona, Rocz. tow. przyj. nauk. warsz. 1805, Odb. Warsz. 1805; — Zdanie Cuviera o pismach Jonstona Wielkopolanina, Roz. lw. 1830; — Siemieński L., Jonston J., Tyg. ill. 1860 I.

21033. Jonston J., Ad D. Joh. Schlichtingk consolatio, 1639 DS.

21034. **Heweliusz Jan.** Köhler J. D., Eine Schau-Münze, auf den in der Sternseher-Kunst welt-berühmten Johann Heve-

lius zu Danzig, mit Abbild., Nürnb. 1735; — Skimborowicz, Żywot i prace Jana Heweliusza (Gdańszcz.), Warsz. 1860; — Bersohn M, Kilka słów o Janie Heweliuszu z w. XVII., oraz o jego korespondencyi, Warsz. 1898 (por.: X., Tyg. ill. 1899 Nr. 26; Srokowski St., Przegl. pol. 1899 I.).

21035. **Oczko Wojciech**. Przymiot i Cieplice, opatrzone życiorysem i oceną stanowiska nauk. Oczki przez E. Klinka, z rozpr. o języku Ad. A. Kryńskiego, Warsz. 1881, (por.: St. M., Aten. 1881 IV.); — Ad. Gr., Oczko W., Dz. dla wszystkich. War. 1885; — Świeżawski E. S. et K. Wenda, Wojciech Oczko, Pam. Tow. lek. warsz. 1890. Odb. War. 1890 (por.: Rostafiński J., Kwart. hist. 1892).

21036. Mattias Littawer Vorbek, Wlad. IV. Poloniae Regis medicus, Roczn. tow. nauk. krak. 1823 VIII.

21037. **Wosiński Stanisław**. Wojciechowski Br., St. Wosiński, lekarz XVII. stulecia, Pam. Tow. lek., Warsz. 1897.

21038. Notatki lekarza we Lwowie, *zob.* Nr. 7940; Będzisławski chirurg, 1698, Tyg. krak. 1834.

21039. **Weinert A.**, Wiadomość hist.-stat. o morowem powietrzu w Warszawie w latach 1624 i 1625, *zob.* Nr. 7949; — Powietrze morowe w Poznaniu (1629—1630), w Wilnie (1630), *zob.* Nr. 7977.

21040. Laelius L. (Jul. Recalchi), De sarmatica lue, Ferrara 1600; Pecalchius L. L., De sarmatica lue, Ferrarae 1600; Posthumus And., De sarmatica lue, Vincentiae 1600; Tenże, Septem morborum, ad Sarmatas dialogus (de Sarm. lue), Witeb. 1600; Hutzig E., Libellus de peste, Gedani 1621; Petrycy J. J., Praeservatio abo uchrona powietrza morowego, Krak. 1622 (potem druk. 1795 i w dziełku p. t.: Nabożeństwo do św. Rozalii, Bochnia 1867); Marcin z Klecka, Preservativa przeciwko powietrzu, Poznań 1624; Pniewski mar Kod, Rada i instrukcya przeciw powietrzu, Toruń 1626; Henning St., Antidotum seu cura pestis, 1630, 1631; Podziękowanie Bogu za morowe karanie, Krak. 1633; Sleszkowski Seb., O ustrzeżeniu morowego powietrza, 1635, 1638; Babski D, Treny smutku i żałości morowego powietrza, Krak. 1677, *zob.* Nr. 8533 (DS.)

21041. Lembke, Die rigasche Medicinal Verfassung im XVII. Jahrh., Mitth. Liv-Est-Kurl. 1868 XI.

21042. **Kalendarze**, *zob.* Nr. 20947, por. E. Wiek XVII.: 1607 Calender, 1627 Judicia duo astropolitica, 1634 Freytag Ad., 1644 Eichstadius Laur., 1663—1694 Słowakowicz Stan., 1663 Gostumiowski Jan, 1671 Brosciusz Mik., 1678—1682 Krzykowski Kr., 1683—1699 Ciekanowski K, 1691—1699 Tarczewski Jan St., 1691 Ormiński T. Fr., Niewieski Stan., 1692 Wolski W., Dziurkiewicz K., 1694 Zelecki W., Pęcherzyński A., Kubalewicz K., Dubrawsky M., 1697 Tenzel, 1698 Kochański M. A

21043. Kalendarz myśliwych z XVII. w., Wildt J., Kalendarz powsz. na r. 1853.

21044. **Gazety**, *zob.* Nr. 28948, nadto Nr. 6013, 7680, 7681, 7827, 7992, 8142, 8168, 8316, 8372, 8488, 8733, 8744.

De libris prohibitis, zob Nr 14902.

(k: Historya literatury polskiej: Wiek XVIII.).

Bibliografie, zob. Nr. 20123 - 20126.

Katal. rękopisów, zob. Nr. 47.

21045. **Bartoszewicz J.**, Szkice z czasów saskich (Warszawa w końcu r. 1702 i Warszawa w r. 1705), Dzieła, Krak. 1880 t. VII., *zob.* Nr. 18429 i *Hist. polit.*

21046. Krajewski A., Przyczynek do historyi z czasów saskich w Polsce, Echo lit. 1898.

21047. **Röpell R.**, Polen um die Mitte des XVIII. Jahrh., *zob. Hist. polit.*

21048. Waliszewski K, Polityczne i społeczne obyczaje XVIII. w. w Polsce i w Anglii, *zob. Hist. polit.*

21049. Dzieduszycki M., Rzut oka na stan religijno-moralny Polski w XVIII. w., *zob.* Nr. 18437 i 18801.

21050. Sozański A., Ciekawe szczegóły z literatury i bibliografii, Wiedeń 1858.

21051. Szawłowski A., Główne prądy umysłowo-filozoficzne w XVIII. w., Niwa 1893.

21052. **Smoleński Wł.**, Przewrót umysłowy w Polsce w XVIII. w, Krak. 1891; — Tenże, Wiara w życiu społeczeństwa polskiego w epoce jezuickiej, Ognisko 1883, Odb. Warsz. 1883; — Tenże, Zatargi kierunków skrajnych w publicystyce ostatniej ćwierci wieku, Prawda, Warsz. 1891; — Tenże, Walka z przesądami w Polsce w XVIII. w., Aten. 1891 (ustępy powyższego dzieła).

R: w r. 1891: Suesser J., Myśl Nr. 14, 15: A. Rembowski, Niwa Nr. 6, 22 - 24; A. Karbowiak, Przegl. powsz. IV.; — w r 1892; P. Chm., Wędrowiec Nr. 2; A Karbowiak, Kuryer pozn. Nr. 70; Prz. kat. Nr. 10; A. Skórski, Muzeum; T. Korzon, Kwart. hist. i Kraj Nr. 11, 12; K. Waliszewski, Aten I.; A. Sokołowski, Nowa Ref. Nr. 296; A. G. Bem, Prz. tyg.

21053. **Korzon T.**, Wewnętrzne dzieje Polski za Stanisława Aug., 1764—1794, *zob. Hist polit.*

21054. **Bełcikowski A.**, O literaturze za Stan. Aug, Ze studyów, Warsz. 1886; — Tenże, Dwie epoki naszego pseudoklasycyzmu, tamże; — Literatura z czasów Stan. Augusta, Tyg. wielkop. 1873.

21055. Tomkowicz St., Nieco o dowcipach, żartach i poezyach na dworze Stan. Aug., *zob.* Nr. 18521.

21056. Obiad czwartkowy, Rozr. dla dzieci 1828; Obiady czwartkowe Stan. Aug., Przyj. ludu, Leszno 1836 III.

21057. **Dębicki L.**, Puławy, *zob.* Nr. 9907 i *Hist. polit.*

21058. **Kraszewski J. I.**, Polska w czasie trzech rozbiorów, *zob. Hist. polit.*

21059. Pawiński A. Michał Gröll, obrazek na tle epoki Stanisławowskiej, *zob.* Nr. 20200.

R: Kraushar Alex., Kwart. hist. 1897.

21060. Popławski Ant., Uwagi nad pochwałą wieku XVIII., Excerpt z pamiętnika, b. m. 1784 DS; Rzut oka na literaturę polską od ostatniego podziału Polski aż do końca w XVIII. (z gaz. Jeneńskiej z przydaniem niektórych uwag). Nowy pam. warsz. 1802 VII.

21061. Siemieński L., Cagliostro w Warszawie (1780), Portrety literackie i Dzieła, Warsz. 1881 t. III.

21062. **Kalinka W.**, Ostatnie lata panowania Stan. Aug.; — Tenże, Sejm czteroletni, *zob. Hist. polit.*

21063. **Smoleński Wł.**, Kuźnica Kołłątajowska, *zob. Hist. polit.*

21064. B., Literatura piękna na usługach reformy, Kurj. polski, Lwów 1891 Nr. 120; Gubrynowicz Wł., Pierwsza rocznica, Gaz. nar. 1891 Nr. 106; Ottman R., Toż, Prz. powsz. 1891.

21065. Szulc, Życie warszawskie przy schyłku XVIII. w., Kraj (krak.) 1870 II.

21066. Załęski St., O masonii w Polsce, Krak. 1889.

Literatura w Galicyi, zob. Wiek XIX.

21067. **Szkoły**, *zob.* Nr. 18935—19462; — Uniwersytet Jag., *zob.* Nr. 19045—19087; — Kollegia i akad. Jezuickie, *zob.* Nr. 19127 do 19189; — Akad. wileńska, *zob.* Nr. 19198 do 19208; — Akad. Zamoyska, *zob.* Nr. 19236 do 19242; — Szkoły pijarskie, *zob.* Nr. 19249 do 19308; — Collegium nobilium, *zob.* Nr. 19256 i *Dod. I.*

Reforma szkolnictwa i Komisya edukacyjna, zob. Nr. 19448—19517.

21068. **Konarski Stanisław**, Dzieła, *zob.* Nr. 9267, 9289-91, 9357 i 19259-60, 19281; — Opera lyrica (ed. Andraszek), Vars. 1826; — Suum cuique, por.: Pilat R., Nieznane pismo pol. St. Konarskiego, Prz. pol. 1869 IV.; — Szlachtowski J., O piśmie Suum cuique, tamże 1871 II.; — Index lectionum in Univ. Jagiell., Crac. 1835/6 (dwie ody Konarskiego), *zob.* Nr. 19201; — Nacher T., O religii poczciwych ludzi, *zob.* Nr. 9291; — Biegański St., Poczet prac ks. St. Konarskiego (z portretem Kon.), b. m. i r. (1896); — Tenże, Konarsciana, por.: Offmański M. Przegl. liter., Krak. 1897, *zob.* Nr. 19257; — Korespondencya, *zob.* Nr. 9291; — List do Ant. Rogalińskiego, superiora Pijarów w Krak., Kłosy 1877 XXI.; — Jakubowski W., Żal przyjacielski, nadgrobek St. Konarskiemu, 1773; — Koblański J., Oda na śmierć St. Konarskiego, (Warsz.) 1773; — Zacharyaszewicz Grz. X., Kazanie na pogrzebie St. Konarskiego (5. sierpnia), War. 1773; — Krajewski M., Pochwała St. Konarskiego, Warsz. 1783; — Dmochowski Fr. X., Wiadomość o życiu i pismach St. Konarskiego, Pam. warsz. 1803, Pisma, Warsz. 1826 cz. II. (Toż po łac. przez C. K. Kamieńskiego, Vars. 1818); — Na popis publ. uczniów konwiktu warsz. XX. Pijarów, War. 1817 (Wiad. o Konarskim); — Łopacki J., Wiad. o życiu i pismach St. Konarskiego, Pszczoła polska, 1820; — Konarski Stan., Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — Łukaszewicz J., O Konarskim, Szkoła polska 1849; — Tyg. ill. 1861, 1862, 1865; — Wojciechowski K., Młodość Stan. Konarskiego, Lwów 1895; z genealogii rodu Konarskich (por.: Bartoszewicz K., Prz. lit., Krak. 1896; Czasopismo akad., Lwów 1895); — Biegeleisen H., Stan. Konarski w procesie Jezuitów z Pijarami, Muzeum 1896; — Tenże, Konarski jako dyplomata, Bibl. warsz. 1883 IV.; — Chodkiewicz, Portrety wsławionych Polaków; Warsz. 1820; — Albertrandy J. B., Opisanie medalu St. Konarskiego, Dz. wil. 1817; — Znalezienie serca St. Konarskiego, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1882 III.

21069. **Towarzystwa naukowe**, *zob.* Nr. 20722 20724, nadto Nr. 5396, 10065—10067; — Litwiński W., O tow. uczonych, Rocz. tow. nauk. krak. 1817; — Załuski J. A., Projet d'association, Projekt assocyacyi, 1744 (por.: Programma, Mtizler, Warsch. Bibl. 1754); — Obermeier Fulg., Orationes tres, De conjungendis cum nobilitate literis, ded. J. Załuski, Vars. 1759; — Institutum Soc. lit. ad edendos libros promotore J. A. Załuscio, Vars. 1765, *zob.* Nr. 20030; — Janozki J. D., Kritische Briefe an versante Freunde, Dresden 1745 (DS.), *zob.* Nr. 21161.

21070. Wiersz do Załuskiego J. A., gdy bibliotekę wileńską Coll. nobil. Soc. J. odwidzić raczył, 1773 DS.

Biblioteka Załuskich, zob. Nr. 27—28.

21071. **Acta litteraria** Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae a. MDCCLV. publ., I.—IV., Vars. et Lipsiae 1755, typis Mizlerianis; — Mitzler W. de Kolof, Nowe wiadomości ekonomiczne i uczone albo Magazyn nauk, Warsz. 1760 (DS.).

Journal literaire, zob. Nr. 9106.

Literatura perygodyczna, zob. Nr. 20721 i 21188.

21072. Chmielowski P., Sobieski w epopei z czasów saskich, Aten. 1883 IV. i Studya i szkice, Krak. 1886 I.; — Bartoszewicz K., Małpa-człowiek, nieznana satyra z XVIII. w., Prz. lit. art., Lwów 1884.

21073. Mecherzyński K., O poetach czasów Stanisława Augusta, Rocz. tow. nauk., Krak. 1865 XXXII.

21074. Stanisław August jako poeta, Wiek 1870 Nr. 91–96, Czas 1879 Nr. 83.

21075. Dębicki L., Pceci w Puławach (Ign. Krasicki, A. Naruszewicz, St. Trembecki, Kaj. Węgierski, Józef Szymanowski), Przew. nauk. lit. 1888 i 1889 (por.: Tyg. ill. 1889).

21076. Kantecki Kl., Zagadki z XVIII. w., Gaz. lw. 1877 Nr. 149.

21077. Biegeleisen H., Konstytucya 3. maja w poezyi, Myśl 1891 Nr. 2–4, zob. Nr. 5356.

21078. **Estreicher K.**, Repertoar sceny polskiej od r. 1750 - 1871, Pisarze i tłómacze sceniczni zestaw. abecadłowo, Krak. 1871 (Odb. z I. t. Bibliogr., *zob.* Nr. 20125); — Tenże, Rys ogólny piśmiennictwa dramatycznego polskiego od r. 1750–1780, Dz. lit. 1853.

21079. Zawiliński R., Intermedya wiejskie w Polsce na początku XVIII. w., Świat 1891 Nr. 23.

21080. Czajewski W., Teatr w konwikcie pijarskim w Warszawie, Wędrowiec 1898 Nr. 16 i n., *zob.* Nr. 19292–19297; — Lubomirski St., Refleksye nad projektem: teatrum publiczne, *zob.* Nr. 9428.

21081. Wójcicki K. W., Pierwsze otwarcie teatru polskiego w Warszawie, Józef Bielawski i jego komedye, Dz. warsz. 1856 Nr. 18; — O dawniejszym teatrze polskim w r. 1791, Roz. warsz. 1818; — Stuletnia rocznica istnienia teatru w Polsce, Wiek 1880 Nr. 120–121; — Teatr wielki w Warszawie, Kłosy XIV., *zob.* Nr. 21120.

21082. **Estreicher K.**, Teatr krakowski, Rocznik krak., Krak. 1898 I., Odb. Krak. 1898; — Teatr w Krakowie, Kłosy XVII.

21083. Ehrenberg H., Gesch. d. Theatrs in Posen, *zob.* *Wiek XIX.*

21084. Rys historyczny przedstawień teatralnych, mianowicie w języku polskim na Litwie, Wiz. i roztrz. nauk. Ser. 3. XVI. do XXI.; — O teatrze wileńskim, Tyg. wil. 1816; — Sprawa z Ryxem o widowiska sceniczne, b. r (**E.**) DS.

21085. **Pepłowski St.**, Teatr we Lwowie, 1780–1831, Lwów 1881, *zob.* *Wiek XIX.*

21086. Tyszyński A., Komedya polska w XVIII. w., Wizerunki polskie, Warsz. 1875.

21087. Estreicher St., Szekspir w Polsce w XVIII. w., Czas 1892 Nr. 271–274, Odb. Krak. 1892; Aten. 1892 II.

21088. Czajewski W., Pierwszy komik sceny polskiej (Karol B. Świerzawski), Kuryer niedz. 1896 Nr. 5 i 6.

21089. **Drużbacka Elżb.**, Zbiór rytmów, Warsz. 1752, Poezye, Bibl. klassyków polskich Bobrowicza, Lipsk 1837; — O poezyach, Dz. wil. 1816; Zabawy przyj. i poż. t. XIII.; Pam. warsz. 1823 VI.; — Jaszowski S., O życiu Elżb. Drużbackiej, Pszczoła pol., Lwów 1820; Tenże, Mnemosyne, Lwów 1824; Przyj. ludu, Leszno 1837 IV., 1843 X.; Lwowianin 1838 III.; — Jaszowski, Dwa dni z życia, Rozm. lw. 1841; — Skimborowicz H., Drużbacka, Album malown., War. 1849; Pruszakowa S., Tyg. ill. 1862 V.; Estreicher K., Niewiasta 1862; Opiekun dom., Warsz. 1865; Siemieński L., Kronika rodz. 1868–9; Chomętowski K., tamże 1869; Tyszyński A., tamże 1870 i Wizerunki polskie, Warsz. 1875: Bełcikowski A., Tyg. ill. 1881 i Ze studyów, Warsz. 1886; Biegeleisen H., Świt 1886; — Tretiak J., Kilka słów o poezyi Drużb., Charitas, Petersb. 1894; — Bojarski W., Życie i pisma, Spraw. gimn. w Przemyślu 1895, Odb. Przemyśl 1895 (por.: Dziama S. M., Prz. powsz. 1895 IV.; Gaz. lw. 1895 Nr. 177; Zawiliński R., Prz. lit. 1896 Nr. 3; Heck J. K., Kwart. hist. 1897) (por. **E.** XV. str 330).

21090. **Matuszewicz.** Bartoszewicz J., O kasztelanie brzeskim Matuszewiczu jako poecie, Dz. warsz. 1854 Nr. 279 i Studya hist. i lit., Krak. 1881 t. I., *zob.* Nr. 9329.

21091. **Rzewuski Wacł.**, *zob.* Nr. 9479; — Psalmy pokutne (przekł. Rzewuskiego), War. 1773, nowa ed. z życiorysem Rzewuskiego wyjętym z Żywotów hetmanów przez Żegotę Paulego, Berlin 1860; — Wiersz na siedm psalmów, Warsz. 1776, Krak. 1864; — Wychowanie Wacława Rzewuskiego, w. hetm., Rozr. dla dzieci 1824; — Siemieński L., W. Rzewuski, hetman w. kor., Czas, Dod. r. V. t. XVII.; Toż, Portrety lit. t. IV. i Dzieła; — Prz. pozn. t. V.; — Estreicher K., Rozmaitości 1858; — Bibl. warsz. 1871 I.

21092. **Bohomolec Franc.**, Komedye, War. 1755 - 1757, 1758, 1772 (por. **E.** XIII.), *zob.* Nr. 5970, 9235, 9398, 19185; — Tomkowicz St., Wiersze nieznane, Prz. polski 1882 III.; — Życie i pisma Bohomolca, Nowy pam. warsz. 1803; Osiński, Sybilla 1821; Jaszowski, Bibl. Ossol. 1830 II.; Kuryer warsz. 1834 Nr. 85; Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Estreicher K., Dz lit. 1853, Rozm., Lwów 1858; Batowski A., Dz. lit. 1853; Wójcicki K. Wł., Tyg. ill. 1863 VIII. i Życiorysy III.; Rocz. tow. przyj. nauk pozn. IX.; — Bełcikowski A., Fr. Bohomolec, pierwszy

sceniczny pisarz polski, Aten. 1885 I.; — Biegeleisen H., Żywot X. J. Fr. Boh., Alb. uczącej się młodz., Lwów 1879; — Malinowski L., O języku komedyi Bohomolca, Rozpr. filol. Akad. 1895 s. II. t. IX. (por.: Krček Fr., Kwart. hist. 1897).

21093. **Radziwiłłowa Franciszka**, Komedye i tragedye, Warsz. 1752 DS.

21094. **Naruszewicz Adam**, Dzieła poetyczne, Warsz. 1778 t. 2; — Wiersze różne, wyd. Mostowskiego, Wybór pis. pol. 1804—5 t. 2; — Dzieła poetyczne, Wrocław 1826 t. 2; — Poezye, wyd. Bobrowicza, Bibl. klass. pol., Lipsk 1835 t. 3; — Wybór poezyj, wyd. Chmielowskiego, Warsz. 1882; — Listy, *zob.* Nr. 5275 i 21104; — Żywot: Pam. lw. 1818; Biographie univ., Paris 1826 do 1831; Przyj. ludu, Leszno 1834; Sienkiewicz K., Skarbiec; Bartoszewicz J., Znakomici mężowie w. XVIII. t. I.; Bełcikowski, Tyg. ill. 1869 III.; — Naruszewicz jako poeta, Kraszewski J. I., Nowe studya lit., Warsz. 1843 II.; — Chmielowski P., Naruszewicz jako poeta, Warsz. 1882 (Wybór poezyj); — Kurpiel A. M., Kilka słów o A. Naruszewiczu, Pam. słuch. Uniw. Jag., Krak 1837 (por.: O. B., Kwart. hist. 1838); — Wanda przez Naruszewicza, Rozm., Warsz. 1819; — Maślak W., Charakterystyka ód Naruszewicza i ich znaczenie we współczesnej literaturze, Spraw. dyr. gimn. I. w Przemyślu, Przemyśl 1899; — Prace historyczne, *zob.* Nr. 9565 i *Opracowania.*

21095. **Koźmian A. E., Rodowód A. Naruszewicza, Wyciągi piotrowieckie; Łoski, Pamiątki po A. Naruszewiczu w Janowie, Tyg. ill. 1876 I.; Naruszewicz w Puławach,** *zob.* **Nr. 21075.**

21096. **Naruszewicz Adamo episcopo Luceoriensi a clericis Sch. Piarum testificatio, 1791; Buchowiecki Ign., Powitanie Ad. St. Naruszewicza, 1791; Synakiewicz Fel. X., Powinszowanie Ad. Naruszewiczowi imienin i krzesła, b. r. (DS.),** *zob.* **Nr. 5269—5356 (Mowy Sejmu czteroletniego).**

21097. **Krasicki Ignacy**, Dzieła wierszem i prozą, wyd. Dmochowski Fr., Warsz. 1802 do 1804, (uzupełn.) 1829 t. 10, wyd. wil. Tow. typogr., Wilno 1819—1820 t. X. (por.: Tyg. wil. 1819); wyd. nowe, Wrocław 1824 t. 10; Dopełnienie, Warsz. 1830 -1832 t. XI.—XVIII.; wyd. w 1 t, Paryż 1830 (toż w 3 t., Paryż 1863); Toż, Berlin 1845; wyd. Bobrowicz, Lipsk 1834 -1835 i 1840 t 10; — Dzieła poet., wyd. E. Raczyński, Pozn. 1830 t I.; Toż, Krak. 1882—3 t. 4; — Wybór dzieł, Lwów 1882 t. 3 (por.: Prawda, Warsz. 1886) (Inne wyd. por. E. Wiek XIX); — Bogusławski J. K., Krasicki Ign., Mowy i wiersze moralne aut. klas., Wilno 1801—1808 t. II.; — Wejnert Al., Wiadomość o wynalezieniu najobszerniejszego dzieła I. Krasickiego (praca bibliogr.), Bibl. warsz. 1876 II.; — Tomkowicz St., Wiersze nieznane Krasickiego, Prz. pol. 1882 III., *zob.* Nr. **9517**, 9718, 18600.

21098. Dmochowski Fr., O życiu i pismach I. Krasickiego, Nowy pam. warsz. 1801 II., — Tenże, Mowa na obchód, tamże 1802 V. i Rocz. tow. nauk. warsz. 1802; — Potocki St., Krasicki Ign., Pochwały, Warsz. 1812 t. I. i Pam. warsz. 1816 I.; Chodkiewicz A., Portrety wsław. Polaków, Warsz. 1820; Jaszowski S., Pszczoła pol., Lwów 1820; Biografie charakterystyczne, Rozm. Lwów 1821; Czwalina (nach Dmochowski), Mnemosyne, Lwów 1826 Nr. 103; Bibl. Ossol. 1830; Rozrywki dle dzieci 1825; Mag. pow., Warsz. 1834 I.; Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; (Anegdoty), tamże 1836 III.; Podwysocki K. w pismie p. t.: Groza A., Rusałka, Wilno 1839; Majorkiewicz J., Pisma pomn., Warsz. 1852 I.; Bartoszewicz J., Życiorysy znakomitych mężów polskich XVIII. w., Warsz. 1853 t. III.; Estreicher K., Rozm., Lwów 1859; Grochowski W., Tyg. ill. 1864 X.; Op. dom., Warsz 1867; Wójcicki K., Życiorysy I.; Świat, Warsz. 1876; Sobótka, Pozn. 1871; Maleszkiewicz A., Kłosy 1878 II.; — Chłędowski K, Krasiccy, Przew. nauk. lit. 1879; - Dębicki L., Krasicki w Puławach, *zob.* Nr. 21075; — Kraszewski J. I., Aten. 1878 -9, Odb. p. t.: Krasicki, życie i dzieła, Warsz. 1879 (por.: Dr. H. Sk., Krasicki Ign. i J. I. Kraszewski, Bluszcz 1878); — M. F., Ignacy Krasicki, Warsz. 1899.

21099. Chmielowski P., Charakterystyka Ignacego Krasickiego, Studya i Szkice, Krak. 1882 t. I. (por.: Gaz. lw. 1879 Nr. 181); — Kurpiel A. M., Przekonania religijne Ignacego Krasickiego, Spraw. szkoły realnej w Krak. 1893, Odb. Krak. 1893 (por.: Hahn W., Kwart. hist. 1894; R. Zawiliński, Prz. lit. 1897 Nr. 6); — W. Wr..g, O Krasickim i oryginalności jego w literaturze, Athen. 1841 V.; — Methner A., Voltaire, Lessing u. I. Krasicki, Freiburg 1880; — Nehring Wł., Poezye Krasickiego, Studya literackie, Poznań 1884; — Krasicki jako poeta, Nowa Ref. 1883 Nr. 210; — Ehrenberg G., Wykład bajek Krasickiego, Krak. 1871 (por.: Gaz. nar. 1872 Nr. 15); — Jan Komentator, Bajka Krasickiego, Czas 1876 Nr. 233; — Siemieński L., Bajka Krasickiego, Dzieła, Warsz. 1881 I.; — Górski K., Studya nad bajkami Krasickiego, Prz. polski 1887 III. - IV. (por.: Nehring Wł., Kwart. hist. 1888); — Świeżawski, O bajce: Przyjaciele, Tyg. powsz., Warsz. 1881; — Wójcicki W., Komedye Ign. Krasickiego, Kron. rodz. 1876; — Uwagi nad Monomachią, Dz. wil. 1818; — Gruszczyński St., O znacz. Myszeidy I. Kras., Poznań 1863; — Chotkowski Wł., O Myszeidzie I. Kras, Poznań 1874; — Tretiak J., O satyrach Kras., Niwa 1895 Nr 8 i Szkice liter,, Krak. 1896; — Mandybur T., Ign. Krasicki w stosunku do Lucyana i Erazma z Roterdamu. Aten. 1891 IV. (por.: Bielawski St., Kwart. hist. 1894); — Tenże, O Historyi Kras., Kwart. hist, 1895.

21100. Tretiak J., Ignacy Krasicki jako prezydent trybunału, Rozpr. wydz. filol. Akad. XXIV., Odb. Krak. 1895 *zob.* Nr. 16944 (por.: Kurpiel M. A., Prz. powsz. 1895 III.; Gaz. lw. 1895 Nr. 87: rz., Świat 1895; Mandybur T., Kwart. hist. 1897).

21101. **Do autora Myszeidy, b. r.; Autor Podstolego do p. Luceńskiego podczaszego, b. r.; Aryetka do Ign. Krasickiego z okoliczności przyjaźni z Magdaleną Bielską (1787), b. r.; Zacharkiewicz W., Do J. O. Ign. Krasickiego oda, Warsz. 1789; Celsissimus Ign. Krasicki cum cathedram aditurus urbem Brunsbergem transiret, Brunsb 1767 (por. E. 1770) (DS.), *zob.* Nr. 21105 i 21107.**

21102. Dom urodzenia Krasickiego, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; — List Krasickiego z własnym podpisem, tamże; — Odpis Łuskiny dany Krasickiemu w Warszawie 1780, tamże 1845 XII.; — Przeniesienie zwłok Ign. Krasickiego, Rozm., Lwów 1829; — Gruszecki A., Toż, Kron. rodz. 1878; — Pamiątka po I. Krasickim, Czas 1871 Nr. 73.

21103. Catalogue de tableaux, desseins, bronses de Comte de Krasicki (?), Vars. 25. Fevr. 1805.

21104. **Trembecki Stanisław**, Pisma rozmaite Lipsk (właśc. Wilno) 1806; — Poezye, wyd. 3. z objaśnieniami (Mickiewicza A. do Zofijówki) Wilno 1820(por.: Tyg. wil. 1820), 1821, 1822, 1836 (4 wyd.); — Dzieła poetyczne, Wrocław 1828; — Poezye, Wilno 1836 t. 2; — Poezye, wyd. Bobrowicza, Lipsk 1836 t. 2; — Poezye, wyd. Bibl. Turowskiego, Sanok 1858; — Pisma, z przedmową T. Ziemby, Lwów 1883 t. 2, *zob.* Nr. 5415; — Siemieński L., Do A. Bielowskiego o niedrukowanych dotąd poezyach St. Trembeckiego, Czas 1866 Nr. 256; — Tomkowicz St., Wiersze nieznane Trembeckiego, Prz. pol. 1882 III.; — List Estreichera co do autorstwa wiersza o kowalu, przyp. Trembeckiemu, Prz. bibl.-arch., War. 1882 III; — Stein J., Nieznany wiersz St. Trembeckiego, Mat. antr. arch. i etn. 1897 t. II.; — Biegeleisen H, Nieznane prace St. Trembeckiego, Bibl. warsz. 1897 III.; — Naruszewicz A., Listy do Trembeckiego. Wójcicki, Arch. dom. 1856; — Biegeleisen H., Listy Trembeckiego do króla, Aten. 1897 IV.; — Kilka szczegółów o życiu i dziełach St. Trembeckiego (wyjątki z listów Mich. Konarskiego), Dz. wil. 1815 I.; Rozm. Warsz. 1819; Tyg. polski 1819; Jaszowski S., Mnemosyne. Lwów 1824; Rozm., Lwów 1827; Klimaszewski, Dz. wil. 1829; (St. Trembecki w Paryżu) Rozm., Lwów 1830; Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Kilka słów o Tremb., Pam. dla płci piękn. Zienkowicza i Gaszyńskiego t. I.; Trembecki w Puławach, *zob.* Nr. 21075; Siemieński L., Portrety liter. t. III. i Dzieła. Warsz. 1881 IV.; Tenże, Bibl. Ossol. 1866 VIII.; Wójcicki K., Życiorysy t. I.; — P. W., Makuszew o Trembeckim, Wiek 1878 Nr. 252; — Biegeleisen H. O St. Trembeckim, Spraw. Czyt. akad., Lwów 1877; Tenże, Inaug. Diss., Leipzig 1882 (por.: Aten. 1882 IV.; Wiek 1883 Nr. 1; Bem A. G., Prawda, Warsz. 1883); — Tomkowicz St., Erudycya Trembeckiego, Prz. pol. 1880 II.; — Tenże, Jeszcze o uczoności Tremb. i kilka nieznanych utworów, tamże 1880 III.; — Klimaszewski H., O talencie poetyckim Trembeckiego, Dz. wil. 1829 VIII.; — Tretiak J., Mickiewicz i Trembecki, Prz. pol. 1886 III. i Szkice liter. 1896.

21105. **Trembecki St., Do gościa w Heilsbergu, b. r. (E); Trembecki i wynalazek balonu, Czas 1879 Nr. 185 i n; Korabita, Humań i Zofiówka, Wędrowiec 1597 Nr. 33.**

21106. **Węgierski Tomasz Kajetan**, Wiersze różne, wyd. Mostowski, Wybór pisarzy polskich, Warsz. 1803; — Poezye, wyd. Bobrowicz, Bibl. klass. pol., Lipsk 1837; — Poezye, Warsz. 1872; Bibl. klass. pol., Lipsk 1883 (z przedmową Estreichera K.) (por: A. S., Prawda, Warsz. 1883); — O Węgierskim K., Przyj. ludu, Leszno 1836 III. i 1842 IX.; — St. August i Węgierski, Dz mód 1847; — Estreicher K., T. K. Węgierski, Kłosy i kwiaty. Krak. 1869, Odb. Krak. 1869; Toż (Odb. z Bibl. klass.), Lipsk 1883; (Testament), Bibl. warsz. 1850 IV., 1851 II.; Wójcicki K. Wł., Życiorysy; — Węgierski w Puławach, *zob.* Nr. 21075; — Siemieński L. H., Kajetan Węgierski, Portrety liter. t. I i Dzieła, Warsz. 1881 III. (z przypiskiem); — Przyborowski W., Kaj. Węgierski, stud lit., Tyg. wielkop. 1871 I.; — Batowski Z., Węgierskiego wiersze w stosunku do Woltera, Czasop. akadem., Lwów 1897; — Chłędowski K. Paszkwil, Przew. nauk. lit. 1879.

21107. **Węgierski K., Xiądz pleban dyecezyi X B. W., ded. Ign. Krasickiemu, Brunsb. 1788; Tenże, List o potwarzy (Voltaira), b. r.; Tenże, List do wierszopisów. b. r.; Uwagi w sprawie Węgierskiego z Wilczewskiemi, b. r; Węgierski K., Mowa do J. K. Mości miana w Coll. Soc. J., b. r. (E. IX.) (DS.).**

21108. **Benisławska Konstancya**. Pieśni sobie spiewane, Wilno 1776 DS.; — Dawid W., Zapoznane rymy (o dziele p. t. Pieśni sobie spiewane), Niwa 1891 Nr. 2; Przegląd, Lwów 1891 Nr. 163 (wiersz Benisławskiej); Grabowski Br., Bluszcz 1891; Jankowski, Słowo, Warsz. 1891 Nr. 29.

21109. **Bielawski Józef** (Komedye i pieśni, por. E. XIII.), *zob.* Nr. 21031; — O Bielawskim, Wójcicki K. Wł., Cmentarz powązkowski t. III.; Czartoryski D., Myśli 1812; Obraz życia J. Bielawskiego, Warsz. 1806 (parodya), *zob.* Nr. 9560.

21110. **Kniaźnin Franc. Dyonizy**, Poezye, Warsz. 1787—1788, Wilno 1820 t. 3; — Dzieła, wyd. Dmochowski Fr. S., Warsz. 1828 - 1829 t. 7; — Poezye, wyd. Bobrowicz, Lipsk 1837 t. 6; — O D. Kniaźninie, Rozr. dla dzieci 1827; Przyj. ludu, Leszno 1834 I., 1840 VII.; Czartoryski A, Prz. pozn. t. XVI.; Wójcicki K. Wł., Życiorysy t. I.;

Suryn F., Tyg. ill. 1881 XI.; Nehring Wł., Encyklopädie von Ersch u. Gruber, Leipzig 1885 S. 2. t. XXXVII; — Kontusz do Wąsów, Fraczek, odpowiedź na Wąsy Fr. Kniaźnina, Warsz. b. r. (E.) DS., *zob.* Nr. 9524.

Pieśni konfederatów, zob. Nr. 9366.

21111. **Zabłocki Franciszek**, Dzieła, wyd. Dmochowski Fr. S., War. 1829—1830 t. 6; — Komedye wyd. Turowski (w Bibl. pol.), Sanok 1856; — Dzieła, Warsz. 1877 t. 2; — Bartoszewicz Z., Dzieła Zabłockiego, Tyg. wil. 1820; — O Zabłockim, Skarbiec Sienkiewicza; Wójcicki K. Wł, Tyg. ill. 1869 VII; — Gawalewicz M, O autorze „Fircyka w zalotach" (Fr. Zabłocki), szkic biogr.-kryt., Tyg. ill., 1890 Nr. 27—37; Toż, Krak. nakł. redakcyi Świata, 1894 (por.: N.. Prz. kryt. 1890); — Kąsinowski Br. Beiträge zu einem Studium des Lustspieldichters Fr. Zabłocki, I. Th., Inaug.-Diss. 1897 (por.: Nehring L., Deutsche Litteraturzeitung 1897 Nr. 43; Dziama L., Prz. lit 1898; Chmielowski P., Prawda 1898).

21112. **Karpiński Franciszek**, Zabawki wierszem i prozą, Lwów 1782 (2. ed.) t. I., Warsz. 1782—1787, 1790. 1796 t. 7, Warsz. 1803 t. 4; — Dzieła wierszem i prozą, Warsz. 1806 t. 4, Wrocław 1826 (z dod. o śmierci autora); wyd. W. Krasińskiego, Warsz. 1830 t. 1; wyd. Bobrowicza (Bibl. klass. pol.), Lipsk 1835-1836 t 5; wyd. Turowskiego (Bibl. polska), Krak. 1872; — Poezye, Warsz. 1894; — Pisma wierszem i prozą, z wstępem P. Chmielowskiego, Bibl. najceln. utworów lit. europ., Warsz. 1896; — Pisma, zebrał i ułożył W. Bruchnalski, wyd Macierzy pol., Lwów 1896; — Pamiętniki, *zob.* Nr. 9893; z przedmową P Chmielowskiego (Bibl. dzieł wyb. Nr. 59), Warsz. 1898; — Grajnert J., Życiorys Fr. Karpińskiego, Kal. lud. Zorzy 1832; — O Fr. Karpińskim, Rozr. dla dzieci 1826; — Brodziński K., O życiu Fr. Karpińskiego, Roz. Warsz. 1827; Rocz. tow. przyj nauk. warsz. 1828 XX.; — Korniłowicz A, O życiu ś. p. Fr. Karpińskiego, Wilno 1827; — Niektóre szczegóły z ostatnich lat Karpińskiego, Pam. dla płci piękn. Zienkowicza i Gaszyńskiego, Warsz. 1830 t. I.; — Klimaszewski H., O Karpińskim, Nowor. litewski, Wilno 1831; — Karpiński w Warszawie, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; — O Fr. Karpińskim, z Pamiętn. J Kraszewskiego. Rozm., Lwów 1831; — Podwysocki K., O Karpińskim, Rusałka, wyd. Groza, Wilno 1838; Tyg. pet. 1838 XVIII.; Kraszewski J. I, Obr. z życia i podr., Wilno 1842 t. I.; — Tyg. ill. 1872; — Próchnicki F., O życiu Fr. Karpińskiego, Spraw. gimn. Fr. Józefa, Lwów 1876 i Odb, Lwów 1876 (por.: Prz. kryt. 1876); — Wójcicki K., Karpiński Franc., Życiorysy t. I. i Kłosy t. IX. (por.: Gaz. lw. 1879 Nr. 273); Bełcikowski A., Bibl. warsz 1880 IV. i w: Studyach; — Tarczyński H., O wielkim pieśniarzu Fr. Karpińskim, War. 1880; — Tretiak J., Do biografii Fr. Karpińskiego, Gaz. lw. 1885 Nr. 78; — Dębicki L., Fr. Karpiński, Przew. nauk.-lit. 1889; B. S., Ziarno 1891 Nr. 20; G. C., Biesiada lit. 1881 Nr. 42; Sternklar L., Gaz kołomyjska 1891 Nr. 43; — Górski K., Dziecinne i szkolne lata Karpińskiego, Bibl. warsz. 1891 II.; — Tenże, Pierwsza młodość Karpińskiego, tamże 1891 IV. (por.: Bull. de l'Acad. Crac. 1891; Kurpiel, Kwart. hist 1895); — Korotyński Wł., Karpiński nauczyciel, Tyg ill. 1891 Nr. 93 95; — Gawalewicz M., Poeta serca, Świat 1891 Nr. 21; — Grób Karpińskiego, Przyj. ludu, Leszno 1834 I., *zob.* Nr. 9578.

21113. **Nieznana recenzya Mickiewicza o Karpińskim**, Pam. Tow. lit. A. Mickiewicza. Lwów 1890 IV.; Pieśni Karpińskiego, Tyg wil. 1820, **Wanda 1820—1821**; **Recenzya** „Dzieciom dla rozrywki", Tyg. wil. 1820; **Karpiński Fr.** i jego pieśni (**Czytania dla szkółek Nr. 22**), **Warsz. 1862**; Karpińs i Fr., Siedm psalmów pokutnych, wyd. Dawid. Lwów 1872; **Pamięci Fr. Karpińskiego**, Kołomyja 1880

21114. **Niemcewicz Julian Ursyn**, Pisma rozmaite, wyd Mostowski (Wybór pis. pol.), Warsz. 1803—1805 t. 2; — Dzieła poetyczne wierszem i prozą, Lipsk 1838—1840 t 10; — Pisma pośmiertne, Lipsk 1867 t. I.; — Dzieła, wyd. Bartoszewicz K, Krak. 1884—1887 t. 5 (por.: Matusiak, Prz. powsz. 1885 VI.); — Wykaz rękopismów pozostałych po J U. Niemcewiczu, Czas 1866 Nr. 164; — Kantecki Kl.. Autografy z bibl. Poturzyckiej, Przew. nauk.-lit. 1878; — Faksimile Niemcewicza, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; — Wiersz Niemcewicza, Przew. nauk.-lit. 1889 str. 561 i 640; — Niemcewicz J. U., Orzeł i żaba bajka niedruk., Tyg. powsz. 1882; — Pamiętniki, *zob.* Nr. 9930-9935; — Zagajenie Niemcewicza, Rocz. tow przyj. nauk warsz. 1828 XX.; — Mowy i projekty na Sejmie. *zob.* Nr. 5269-5359; — Inne pisma, *zob.* Nr. 9936, *zob.* też Nr. 9889 i *Osoby*; — Zbiór pamiętników, *zob.* Nr. 1353; — Dzieje Zygm. III, *zob. Opracowania.*

21115. Potocki J., Pochwała J. Niemcewicza, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1812, *zob.* Nr. 9802; Pam. wileński 1819; — J U. Niemcewicz, Przyj ludu, Leszno 1840 VII., 1841 VIII.; — Mistres Niemcewicz Amerykanka, tamże 1846 XIII.; — Doniesienie o śmierci, Tyg. lit. Pozn. 1841 IV.; Witwicki, Ost. chwile, Dz. nar. 1841; — Szyrma Kr. Lach, Mowa w rocznicę śmierci J U. Niemcewicza na posiedzeniu grona histor. londyńskiego, Paryż 1842; — J. U. Niemcewicz, Pam. warsz. 1819, 1820; Pszczoła, Lwów 1822; Chodkiewicz A., Portrety wsławionych Polaków, Warsz. 1820; Skarbiec Sienkiewicza; Prz. pozn. XXVI.; — Wybór Niemcewicza prezesem Tow. przyj. nauk, Pam. um. mor. lit. 1830 IV.; — Czartoryski

A., Żywot J. U. Niemcewicza, Paryż 1860, *zob.* Nr. 9899; — Tenże, O pismach J. U. Niemcewicza, Dod. Czasu 1860 XVIII.; — Siemieński L., Ks. A. Czartoryski o Niemcewiczu, Dzieła, Warsz. 1884 II., *zob.* Nr. 9936 (por.: Bibl. warsz. 1860 IV.; Niewiasta polska 1860–1861); — Marenné Walerya, J. U. Niemcewicz, Dod. Prz. tyg. 1880 II.

21116. Rozbiór „Dwóch Sieciechów", Pam. warsz. Bentkowskiego 1815; „Samoluba", Dz. wil. 1815; — Nowicki A., Nieszczęście wystempnej zalotności, nieznana powieść Niemcewicza, Przew. nauk.-lit., Lwów 1888; — Bajki Niemcewicza, Gaz. lit. Chłęd. 1821 Nr. 3; — Nowiński St., Bajki Niemcewicza, Bibl. warsz. 1888 (por.: Kurpiel A. M., Kwart. hist. 1889); — Śpiewy historyczne, z życiorysem autora i objaśnieniami W. Czermaka (wyd. Macierzy pol. Nr. 65), Lwów 1895 (por.: -b-, Gaz. lw 1895 Nr. 269).

21117. Raczyński, Z bliska i daleka (Niemcewicz), Gaz. lw. 1879 Nr. 215.

21118. **Woronicz Jan Paweł**, Pisma, Krak. 1832 t. 6; — Poezye, Warsz. 1832; — Dzieła poetyczne wierszem i prozą, wyd. Bobrowicz J. N. (Bibl. klass. pol.) Lipsk 1853 t. 3; — Biegeleisen H., Nieznana epopeja J. P. Woronicza p. t. Jagiellonida, Kłosy 1883; — Mowy i homilie, *zob.* Nr. 5557; — Rozprawa o pieśniach narodowych, Rocz. tow. nauk. war. 1803 (por.: tamże 1810 VI.); — Przybylski J. St., Kazanie pogrz. J. P. Woronicza, Warsz. 1830; — Malisch J., Am Bestattungstage H. J. Woronicz, Erzb. 9. Januar. 1830; — Czartoryski A., Pochwała J. P. Woronicza na pos. Tow. przyj. nauk d. 30. kwietnia 1830 w Puławach, b. r. (1830); — P. Woronicz, Przyj. dom., Leszno 1834 I.; Kraszewski J. I., Tyg. ill. 1860 II.; Przyj. dom., Lwów 1867; Siemieński L., Portr. liter. t. V. i Dzieła t. III.; Ottman R., Życie i pisma, Prz. pol. 1883 II., Odb. Krak. 1883, *zob.* Nr. 9541.

21119. Kamieński T. A., Powitanie X. J. P. Woronicza biskupa w dzień przybycia do Krakowa 7. czerw. 1816 (wiersz); Andraszek E., Ode ad M. J. P. Woronicz a. 1816, b. m. i r.; Carmen gratulatorium in die natali J. P. Pawęza Woronicz, Kielcils 1822.

21120. **Bogusławski Wojciech**, Dzieła dramatyczne oryginalne i tłumaczone, Warsz. 1820—1823 t. 12; — Wiadomość o dziełach dram. Bogusławskiego, Pszczółka, Krak. 1821 II; — O teatrze narodowym, b. m. i r. (Odb. z Dzieł); — Korespondencya W. Bogusławskiego, wyd. Pepłowski St., Tyg. ill. 1895 II.; — Biografia Bogusławskiego, Rozm., Lwów 1829; Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Tyg. ill. 1860; Wójcicki K. Wł., Życiorysy t. II.; — Chodźko J., Bogusławski w Wilnie (ustęp z autob. Kaz. Skibińskiego), Gaz. war. 1857 Nr. 294; — Schnür-Pepłowski St., Bogusławski we Lwowie, 1795–1799, *zob.* *Wiek XIX.* (por.: G-a, Zap. Szewcz. XX.).

21121. **Dmochowski Franciszek Ks.**, Sztuka rymotwórcza, Warsz. 1788, 1820, 1826; — Pisma rozmaite, Warsz. 1826; — Wspomnienia, *zob.* Nr. 19917; — O Dmochowskim, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Tyg. ill. 1861 III.; Bibl. warsz 1871 III, *zob.* Nr. 19500.

21122. **Przybylski Jacek**. Przybylski J., Pam., Lwów 1818 II.; — Nekrolog J. Przybylskiego, Dz. wil. 1820; Rozm., Lwów 1820; Czajkowski P., Pochwała Przybylskiego, Rocz. tow. nauk. krak. 1821 IX., Odb. Krak. 1821; Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; Tyg. ill. 1865 XII., *zob* Nr. 9513.

21123. **Pieśni** żołnierskie z r. 1794, Bard polski z r. 1795, *zob.* Nr. 5439.

21124 **Pieśń legionów** (1797), wyd. 1. Warsz 1838, wyd. Horoszkiewicz, Echa minionych lat, wyd. z autografu; — Finkel L., Pieśń legionów (z wstępem hist.), Lwów 1894 (por. w r. 1893: Kur. lw. Nr. 362; str., Dzien. pol. Nr. 314; Przegl. Nr. 266; w r. 1894: Bostel F., Muzeum 1894; Gaz. lw. Nr. 32); — Pepłowski St. Schnür, Pieśń legionow (z wstępnem słowem), Lwów 1897 (por.: Gaz. nar. 1897 Nr. 20).

Czartoryski Adam, zob. Nr. 21135.
Koźmian Kajetan, zob. Wiek XIX.
Wężyk Franciszek, zob. Wiek XIX.
Morawski Franciszek, zob. Wiek XIX.
Marya z ks. Czartoryskich ks. Wirtemberska, zob. Wiek XIX.

21125. **Kitowicz J.**, *zob.* Nr. 9674.

21126. **Matuszewicz M.**, *zob.* Nr. 9329 i 21090.

21127. **Załuski Andrzej Chryzostom**, *zob.* Nr. 4238, 8890, 8988; — Załuski A., Przyj. ludu, Leszno 1836 III.

21128. **Lubomirski Stanisław Herakliusz**, *zob.* Nr. 8818; — Momenta ostatnie St. H. Lubomirskiego, Warsz. 1707 DS.; — Myśli z pism Pam. warsz. 1820, *zob.* Nr. 21080.

21129. **Jabłonowski Jan St.**, Skrupuł bez skrupułu, *zob.* Nr. 9036; — Jabłonowski (?), Prz. nauk. lit., Poznań 1842—1844 (por. E. 1700: Jabłonowski J. St.), *zob.* Nr. 4480.

Zob. Nr. 17469.
Konarski St., zob. Nr. 21068.
Bohomolec Fr., zob. Nr. 5970, 19185 i 21092.
Naruszewicz A., zob. Nr. 21094.
Krasicki I., zob. Nr. 21097.

21130. **Albertrandy Jan**, *zob.* Nr. 19490; — Albertrandy J., Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Op. dom., Warsz. 1865; Łubieński Fr., Pochwała J. Albertrandiego, Rocz. tow. przyj. nauk. warsz. 1820 XIII.; Biographie universelle, Paris 1826—1831; Kierski E., Tyg. ill. 1863 VIII.

21131. **Kołłątaj Hugo**, Dzieła, *zob.* Nr. 5303, 9609, 12800, 19075, 19097, 19462, 19496, 19498; — Korespondencya z T. Czackim, 1844, *zob.* Nr. 1476; — B. H., Dwa listy Koł., Prawda 1886; — Śniadecki Jan, Żywot literacki H. Koł., *zob.* Nr. 19076; — Fr. Grz., O życiu polit. Koł. i jego list do Jana Śniad., Sybilla nadwiśl. 1821; — Badeni J., Nekrolog; — Dobrowolski, O życiu i pismach. *zob.* Nr. 9612; Rocz. tow. nauk. krak. 1819 IV.; Grochowski W., Tyg. ill. 1861 IV.; Dobrowolski F., Odczyt, *zob.* Nr. 9612; Schmitt H., Ks. Hugo Kołłątaj i jego prześladowcy, szkic biogr.-kryt., Świt 1872; Kalinka W., *zob.* Nr. 9613; Smoleński Wł., *zob.* Nr. 9614; — Liske X., Hugo Kołłątaj na posiedzeniu Rady król. 1792, Dz. lit. 1869; — Chyliński M., Kołłątaj w powstaniu Kościuszkowskiem, Prz. lw. 1877 XIV., *zob.* *Hist. polit.*; — Bogucki J., Hugo Kołłątaj jako przyrodnik, Prawda, Warsz. 1882.

21132. Bożywoj. Serce Hugona Kołłątaja, Tyg. powsz. 1882, Gaz. warsz. 1882 Nr. 56.

21133. **Staszic Stanisław**, Dzieła, Warsz. 1816—1820 t. 9, *zob.* Nr. 5405, 9613, 9777, 9797, 9891; — Zagajenia, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1812 VIII.; — Śmierć i testament Staszica, Roz. lit., Warsz. 1828 I.; — J. R., Zapis Staszica, Tydzień, Petrokow. 1873—1877; — Szarejkowski W. A., Kazanie na obchodzie pogrzebowym, Warsz. 1826 i Arch. teol. Jabczyńskiego 1836; — Grzymała W., Głos na żałobnem nabożeństwie za duszę Staszica, *zob.* Nr. 9912; — Gąsiorowski Fr., Wiersz na śmierć Staszica, *zob.* tamże; — Staszic St., Biographie universelle, Paris 1826—1831; — Niemcewicz J. U., Obraz życia i czynów, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1828 XX.; — Staszic St., Przyj. ludu, Leszno 1837 III.; Anczyc Wł. Ł., Tyg. ill. 1860 II.; Zawadzki Wł. (szkic biogr.), Dz. lit. 1860, Odb. Lwów 1860 (por.: Wójcicki K. W., Bibl. warsz. 1863 III.); — Szujski J., St. Staszic jako pisarz polit., Prz. pol. 1868 I.; — Uwagi nad polit., nauk. i filantr. działaniem St. Staszica, Poznań 1873; — Wojewódzki J., St. Staszic jako założyciel tow. górnictwa kraj., Warsz. 1879 (por.: S. R., Aten. 1879 II.); — Wielisław, Ze wspomnień o Staszicu, Tyg. ill. 1884; — Kalinka W., St. Staszyc, Prz. pol 1885, Kraj, Petersb. 1886 (ustęp z dzieła p. t. Sejm czteroletni); — Korzon, Staszyc jako historyozof, Kw. hist. 1887; — Limanowski B., Żywot St. Staszyca (Tow. im. Staszyca Nr. I.), Lwów 1889; — Pawiński St., Stan. Staszyc, Niwa 1897 Nr. 36 i n., Odb. War. 1897; — Grabowski T., St. Staszyc, jego pisma polit. i pojęcia filoz., Prz. pol. 1898 I., Odb. Krak. 1898.

21134. **Piramowicz Grzegorz**, Dzieła, *zob.* Nr. 9563, 19492, 19884, 19938; — Wisłocki W., Poczet prac druk. i rękop. Grz. Piramowicza, Roz. filol. Akad., Krak. 1877 V.; — Dmochowski Fr., Wiad. o życiu i pismach Piram., *zob.* Nr. 19884; — Piramowicz, Pam. lw. 1818 II.; Rozr. dla dzieci 1828; — Giller A., Wykład ks. R. Wilczyńskiego w Paryżu o Grz. Piramowiczu i jego czasach, Dz. pozn. 1870 Nr. 34; — Roman z Pawłowic ks., Pogląd na czasy i prace G. Piramowicza (wykład w Paryżu), Gaz. nar. 1871 Nr. 212—228.

21135. **Czartoryski Adam Kaz.**, Myśli o pismach polskich, *zob.* Nr. 9721; — Katechizm moralny, *zob.* Nr. 19455, 19891; — Listy, *zob.* Nr. 5552.

Zob. Nr. 9900—9904 i Hist. polit.

21136. **Potocki Ignacy**, Mowy i projekty, *zob.* Nr. 5268—5361; — Niemcewicz J. U., Pochwała I. Potockiego, *zob.* Nr. 9802; — Osiński, Potocki Ign., Pam. warsz. 1809; Chodkiewicz A., Portrety wsław. Polaków, Warsz. 1820; Biographie universelle, Paris 1826—1831; Nagrobek, Pam. warsz. 1809.

21137. **Potocki Stanisław Kostka**, Pochwały, mowy i rozprawy, War. 1816 t. 2; — Prażmowski A., Kazanie na obch. żał. St. Potockiego, Warsz. 1821; — Gąsiorowski X. J. K., Przemowa przy wyprowadzeniu zwłok, Warsz. 1821; — Kassyusz, Mowa na pamiątkę, Mrówka pozn 1820—1821; — Wspom. St. Potockiego, Pam. gal., Lwów 1831 I.; Kaliński H., Astrea 1822; — Chodkiewicz A., Potocki St., Portrety wsław. Polaków, War. 1820; Biograph. univ., Paris 1826—1831; — Niemcewicz J. U., Pochwała St. Potockiego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1825 XVIII.; Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; Athen. 1844.

21138. Rodecki F., Wiersz na przybycie do Krakowa Stan. Potockiego, Krak. 1811.

21139. **Czacki Tadeusz**, Dzieła, wyd. E. Raczyński, Pozn 1843—1845 t. 3; — Jeszcze jedno dzieło T. Czackiego (w rękop.) mogące tworzyć czwarty tom wyd. E. Raczyńskiego, Przyj. ludu, Leszno 1845 XII.; — Bandtkie J. W., Twierdzenia Czackiego o pisarzach, Pam. warsz. 1821; — Mowy, *zob.* Nr. 5555, 19916; — Listy Czackiego do Piegłowskiego, Athen. 1845—1847; — Listy do Grodka, *zob.* Nr. 5555; — Korespondencya z Kołłątajem, *zob.* Nr. 19684; — Działalność szkolna, *zob.* Nr. 19680—19709; — Osiński, Cierpienia i śmierć T. Czackiego, Pam. warsz. 1816; — Reddig J., Kazanie na pogrzeb, Połock 1813; — Golański F. N. X, Kazanie na obchodzie żałobnym T. Czack., Wilno 1818, *zob.* Nr. 9859; — Potocki St.,

Pochwała T. Czackiego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1818 XII.; — T. Czacki, Pam. lw. 1816 III., Gołębiowski Ł., Rozr. dla dzieci 1824; Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; Czacki T. i Krzemieniec, Tyg. lit., Poznań 1839 II.; Bibl. warsz. 1850 II.; Wildt Jul., Kalendarz powsz., Krak. 1857; Grochowski W., Tyg. ill. 1861 III.; Op. dom. 1867; — Dębicki L., Czacki T. i szkoła Krzemieniecka, Bibl. warsz. 1885 I.; — Ziemba T., Rzecz o T. Czackim, Spr. gimn. św. Anny w Krak. 1872 3, Odb Krak. 1873; — Recenzya „O polskich i litewskich prawach“, Nowy pam. war. 1804, Pam. warsz. 1816; — Lelewel J., Rozbiór prac historycznych Czackiego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1827 XIX. i w: Rozbiorach.

21140. **Dmochowski Fr. X., Do JW. T. Czackiego i M. Wolskiego z okoliczności pisma o konstytucyi 3. maja (1791). b. r.; Odezwa do J. W. panów Tad. Czackiego i Mik. Wolskiego, b. r.; Wiersz do Czackiego, Nowy pam. warsz. 1804 (por. E. VII.: Genlis); Kilka słów o bankiecie dla ś. p. T. Czackiego, Paryż 1858.**

21141. **Śniadecki Jan**, Pisma rozmaite, Warsz. 1814 t. 2, Wilno 1818 t. 4; — Dzieła, wyd. Baliński M., War. 1837—1838 t. 7; — Listy, *zob.* Nr. 5227 i 5552 5554 (por.: P. W., Wiek 1878 Nr. 185); — List do Niemcewicza (z maja r. 1830), Pam. um. mor. i lit. 1830 II.; — Zagajenie nauk, *zob.* Nr. 19672; — Chartofulax, Nekrolog J. Śniadeckiego, Tyg petersb. 1830 II.; Rozm., Lwów 1831; Bibl. Ossol. 1831; Stachowski J. F. X., Mowa za duszę J. Śniadeckiego, Krak. 1832; — B., Wspomnienie o J. Śniadeckim, Rocz. litewski 1831 (por.: Lwowianin 1835 Nr. 23); — Baliński M., Rys życia J. Śniadeckiego, Dz. wil 1830, Odb. Wilno 1830; — Tenże, Żywot uczony i publiczny J. Śniadeckiego, Warsz. 1839; — Tenże, J. Śniadecki w l. 1778 1781, Wiz. i roztrz. nauk. XI.; — Tenże, J. Śniadecki i Tad. Czacki, *zob.* Nr. 19685; — Tenże, Wyjątek z pam. o J. Śniadeckim, Czas, Petersb. 1859; — Tenże, Pamiętniki o J. Śniadeckim, Wilno 1864—1865 t. 2; — Śniadecki J., Przyj. ludu, Leszno 1834 I; Rozm., Lwów 1836; Grochowski W., Tyg. ill. 1861 IV.; J. Śn. w Krakowie, Czas 1865 Nr. 199; Ziemba T., Rocz. tow. nauk. krak. 1872 XX., Odb. Krak. 1871; — Skórski A., Filozofia J. Śniadeckiego Tyg. wielkop. 1873, Odb. Poznań 1873; — Straszewski M., Jan Śniadecki, Krak. 1875 (por.: Prz. kr. 1876; F J., Bibl. warsz. 1876 II; Gaz. nar. 1876 Nr. 81; Kron. rodz. 1877); — Skórski A., J. Śniadecki, Lwów 1890 (por.: Raciborski A., Kwart. hist. 1892; Wł. Kozłowski, Prawda 1891 Nr. 10), *zob.* Nr. 19901; — Lutosławski W., O poglądach filozof. Śniad., Aten. 1894 II.; — Świeżawski L., J. Śniadecki, jego życie i działalność naukowa, Życiorysy sławnych Polaków Nr. 6), Petersb. 1898 (por.: ab. Przew. nauk. i lit. 1899; A. P., Prz. pol. 1899 IV.), *zob.* Nr. 19076 i 21131.

21142. **Szachin F. S., Do Jana Śniadeckiego z okol. śmierci Fr. Smuglewicza, b. m. i r.; Obserwatoryum w Krakowie, Rocz. tow. nauk. warsz. 1802 I.; Baliński, Napoleon i Jan Śniadecki, Studya hist., Wilno 1856; O Koperniku według Śniadeckiego, Czech J., Nowy kalend. krak. 1858, *zob.* Nr 20925.**

21143. Dorszewski K., Mowa na cześć Jana i Jędrzeja Śniadeckich ze Żnina, Poznań 1866; — Libelt K. F., Dwaj bracia Śniadeccy, Poznań 1866.

21144. **Śniadecki Jędrzej**, Dzieła, wyd. Baliński M., Warsz. 1840—1841 t. 6; — O fizycznem wychowaniu dzieci, *zob.* Nr. 19918; — List do starszego brata, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; — Baliński M., Nekrolog, Mag. powsz. 1838 V.; Tyg. lit., Poznań 1838 I; — Skimborowicz H., Wspomnienie ś. p. J. Śniadeckiego, War. 1840; — Baliński M., Życie J. Śniadeckiego, z popiersiem, Gniezno i Leszno 1840 (toż w I. t. Dzieł Śniadeckiego); Grochowski W., Tyg. ill. 1861 IV.; — Kramsztyk Z., Jędrz. Śniadecki, War. 1874; — Rejchman Br., Jędrz. Śniad. i Darwin, Niwa 1874 Nr. 51, Odb. War. 1874; — Żuliński T., J. Śniad., Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1874 VIII.; Szokalski, Pam. Tow. lek., War. 1872; Łysiński A., Tyg. ill. 1877 III.; — Schnür-Pepłowski St., Jędrzej Śniad., Kosmos, Lwów 1897 (z. 10. pośw. Śniadeckiemu); — Tenże, Literacka działalność Śniadeckiego, Gaz. lw 1897 Nr. 275; — Weigel J., Jędrz. Śniad., Prz. kat. 1896, Odb. Lwów 1897; — Grochowski M., Czy zasłużony nasz fizyolog J. Śniad. był transformistą? Kosmos 1897; — Swieżawski L., J. Sniad. (Życiorysy sławnych Polaków Nr. 13), Petersb. 1900: — Recenzya dzieła: Początki chemii, Nowy pam. warsz. 1801.

21145. **Szachin F. S., Wiersz z okoliczności ocalenia życia Andrzeja Śniadeckiego, Wilno 1807; Wiersz z okoliczności powrotu do zdrowia J. Śniadeckiego, Wilno 1807 (por. E III.: Moll Ignacy).**

21146. **Wymowa**, *zob.* Nr. 20645 20658; — Dembiński J., Różne mowy publiczne, Częst. 1727, *zob.* Nr. 1350; — Bystrzonowski W. X., Polak, sensat w liście, w komplemencie polityk, humanista w dyskursie, Lublin 1732—1747 (wiele wydań); — Ostrowski S. Danejkowicz, Swada polska 1745, Suada latina 1747, *zob.* Nr. 1351; — Pisarski J. H., *zob.* Nr. 21021; — Konarski St., De emendandis eloquentiae vitiis. Warsz. 1741, *zob.* Nr. 21068; — Wieruszewski K., Literae amici ad autorem libelli „De emendandis vitiis eloquentiae“, Warsz. 1741 (przeciw Konarskiemu); — Mowy sposobiące do obrad na dobro ojczyzny, pracą własną ułożone, Kalisz 1757; — Mowy wyborne z różnych krasomówców z przydatkiem listów, Lublin 1759, 1806, *zob.* Nr. 4330; — Rzewuski Sew., Mowy i listy (1761), *zob.* Nr. 9226, 9322; — Mowy wyborne, t. I (po większej części ze starożytnych mowców),

t. II. (po większej części z późniejszych mowców), Wilno 1784; — Piramowicz Grz., *zob.* Nr. 21134; — Kołłątaj Hugo, *zob.* Nr. 21131; — Staszic St., *zob.* Nr. 21133; — Potoccy (Ignacy i Stanisław), *zob.* Nr. 21136—21138; — Niemcewicz J. U., *zob.* Nr. 21114; — Śniadeccy (Jan i Jędrzej), *zob.* Nr. 21141—21145; — Czacki T., *zob.* Nr. 21139; — Mowy na sejmach, trybunałach obchodach i t. p., *zob.* w dziale *Dokumenty* pod odpowiedniemi latami; — Mowy pogrzebowe, *zob.* w dziale *Kroniki* pod odp. osobami, *zob.* też *Osoby*; — Mowy przy otwarciu szkół, *zob.* *Szkolnictwo* (Nr. 19187, 19207, 19212, 19214, 19274, 19286, 19292, 19300, 19305, 19348, 19371, 19372, 19392, 19456, 19493, 19494, 19497, 19498, 19499, 19500, 19511, 19520).

21147. **Kazania.** Jabczyński J. N., Kazania i mowy, Poznań 1857, *zob.* Nr. 4737; — Issakowicz i Dąbrowski, Kazania i nauki (różnych kaznodziei od 1760—1830), Lwów 1877; — Załuski A. Chr., Kazania różne na różnych miejscach miane, Kalisz 1702, *zob.* Nr. 9436 i 21127; — Korczyński Kassyan, Kazania na święta etc. (zarazem Katedra kujawska), Krak. 1767; — Pociej Hip., Kazania i homilie z listem przez L. Kiszkę, Poczajów 1788; — Karpowicz Fr., *zob.* Nr. 9739; — Woronicz J. P., *zob.* Nr. 21118; — Kazania na obchodach i uroczystościach, *zob.* w dziale *Kroniki* pod odp. latami; — Kazania pogrzebowe, *zob.* w dziale *Kroniki* pod odp. osobami, *zob.* też *Osoby*.

21148. Wójcicki K. Wł., Kazania szlacheckie, Tyg. ill. 1862 V.

Zob. Nr. 9471 i 19356.

21149. **Literatura polityczna**, *zob.* Nr. 17456 i 17478; — Kisielewski Wł. T., Polscy pisarzę polit. XVIII. w., *zob.* Nr. 17469; — Pilat R., O lit. polit. Sejmu czteroletniego, *zob.* Nr. 17471.

21150. **Ekonomia.** Marchlewski J. B., Fizyokratyzm w dawnej Polsce, *zob.* Nr. 17943; — Opacki Chr., *zob.* Nr. 17944; — Łoyko F., *zob.* Nr. 17945, 21186; — Wiadomości ekonomiczne albo Magazyn (Mitzlera), *zob.* Nr. 9255, 9263.

21151. **Filozofia.** Smoleński Wł., Nowa filozofia w Polsce w XVIII. w., Bibl. warsz. 1891 II.; — Leszczyński Stan., *zob.* Nr. 4652, 9068, 9190, 9345; — Ziemba T., Przew. nauk. lit. 1888; — Blau, Not. hist. sur Stanislas bienfaisant, Paris 1831; — Stosunek Woltera do Leszczyńskiego i Stan. Augusta (według studyum Wojciechowskiego o Wolterze), Gaz lw. 1878 Nr. 287, *zob.* Nr. 5418; — Śniadecki Jan, *zob.* Nr. 21141.

21152. Narbutt K., Logika, *zob.* Nr. 18946 i 19932.

21153. Tarnowski J., Rozmowa filozofa z politykiem, *zob.* Nr. 19868; Karpiński F., *zob.* Nr. 19900; Rozmowy o ciekawych y pożytecznych w filozoficznych i polit. materyach w koll. Nobilium warsz. Schol. Piarum miane, Warsz. 1760; Chrościkowski ks., Filozofia chrześcijańska, *zob.* Nr. 19932.

21154. Bartoszewicz J., Estetyka Magiera (1762—1837), Dz. warsz. 1855 Nr. 289.

21155. **Pedagogia** i szkolnictwo, *zob.* Nr. 19865—19917.

21156. **Historya.** Podręczniki, *zob.* Nr. 19940; — Dogiel Maciej, *zob.* Nr. 640 do 644 i 9271; — Moszyński A., Żywot M. Dogiela, Wilno 1838 (Odb. z Wiz. i roztrz. nauk.); — Siarczyński Fr. (Traktaty), *zob.* Nr. 9309; — Rzepnicki Fr. X., *zob.* Nr. 9290; — Olechowski J., Dokument, *zob.* Nr. 9478; — Rostkowski Ad. F., Clypeus cleri, *zob.* Nr. 9016; — Rutka Teodor X., *zob.* Nr. 8803; — Kulczyński Ign., *zob.* Nr. 9180; — Jabłoński D. E, *zob.* Nr. 9138; — Leo J., Hist. Prussiae, *zob.* Nr. 8981; — Bohomolec Fr., *zob.* Nr. 21092; — Mitzler L., *zob.* Nr. 9207; — Naruszewicz A., *zob.* Nr 9565 i 21094; — Niemcewicz J. U., Dzieje pan. Zygm. III., *zob.* Nr. 21114 (por.: Pszczoła lw. 1822); — Czacki T., *zob.* Nr. 21139 (por.: Lelewel J., Rozbiór prac historycznych Naruszewicza i Czackiego, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1827 XIX. i Rozbiory).

21157. **Niesiecki Kasper**, *zob.* Nr. 9162.

21158. **Lengnich Godfryd**, *zob.* Nr. 9091, 9095, 9434—9435.

21159. **Potocki Jan**, Dzieła, por. E.: Wiek XIX., *zob.* Nr. 9592 i 19495; — Nekrolog Jana Potockiego, Dz. wil. 1816; Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Baliński M., Wiz. i roztrz. nauk. s. I. t. VI. i Pisma hist., Warsz. 1843 III; Wojciechowski T., Chrobacya, Krak. 1871.

Bandtkie Jerzy Samuel, zob. Wiek XIX.

21160. **Pamiętniki**, *zob.* Nr. 5965—6064; — Spis bibliogr., *zob.* Nr. 6004; — Rakowski Waw., *zob.* Nr. 8893; Puchalski Wal., *zob.* Nr. 8925; Zawisza Krz., *zob.* Nr. 8946; Marya Wesslówna, *zob.* Nr. 9003; Matuszewicz M., *zob.* Nr. 9329; Kitowicz J., *zob.* Nr. 9674; Otwinowski E., *zob.* Nr. 9011; Jabłonowski Jan St., *zob.* Nr. 9034; Pułaski S. Fr., *zob.* Nr. 9137; Owsińscy, *zob.* Nr. 9188; Łopaciński J., *zob.* Nr. 9298; Moszczeński A., *zob.* Nr. 9311; Jabłonowski A., *zob.* Nr. 9362; Rogowski M., *zob.* Nr. 9363; Pam. o ks. K. Radziwille, *zob.* Nr. 9367; Massalska H., *zob.* Nr. 9408; Chojecki K., *zob.* Nr. 9457; Lipski Jan, *zob.* Nr. 9472; Pstrokoński B., *zob.* Nr. 9488; Naruszewicz A., *zob.* Nr. 9494, 9525; Krasicki I, *zob.* Nr. 9517; Bagiński W., *zob.* Nr 9527; Byszewska, *zob.* Nr. 9539; Karzełek, *zob.* Nr. 9540; Beniowski M. A., *zob.* Nr. 9555; Plater K. K., *zob.* Nr. 9565 i 9623; Lichocki A., *zob.* Nr.

9570 i 9660; Węgierski T. K., *zob.* Nr. 9576; Karpiński Fr., *zob.* Nr. 9578 i 9893; Komarzewski J., *zob.* Nr. 9599; Engeström, *zob.* Nr. 9603; Kołłątaj *zob.* Nr. 9609; Czacki M., *zob.* Nr. 9621; Zaleski M., *zob.* Nr. 9622; Wybicki J., *zob.* Nr. 9642 i 9895; Ptaszyński A., *zob.* Nr. 9631; Zajączek J., *zob.* Nr. 9648; Wojda K. Fr, *zob.* Nr. 9649; Kiliński J., *zob.* Nr. 9650; Kalkstein J., *zob.* Nr. 9651; Gąsiorowski J., *zob.* Nr. 9653; Kopeć J., *zob.* Nr. 9654; Mączyński J., *zob.* Nr. 9660; Kosmowski S., *zob.* Nr. 9677; Pam. anegdoteczny, *zob.* Nr. 9681; Poseł, *zob* Nr. 9682; Niemcewicz, *zob.* Nr. 9684 i 21114; Karśnicki A., *zob,* Nr. 9687; Szumlański J., *zob.* Nr. 9687; Sułkowski J, *zob.* Nr. 9688; St. August, *zob.* Nr. 9696; Wolski M., Karaś, Sagatyński, Bykowski P., *zob.* Nr. 9696; Godebski X., *zob.* Nr. 9700; *zob.* Nr. 9707.

21161. **Historya literatury,** *zob.* Nr. 20029; — Braun Dawid, De scriptoribus Poloniae, *zob.* Nr. 9135; — Lengnich G., Polnische Bibliothek, 1718 i 1719, *zob.* Nr. 21158.

21162. **Janocki J. D.,** *zob.* Nr. 27, 9557, 20030 i 20087; — Lexikon der itzt lebenden Gelehrten in Polen, Breslau 1755 DS.; — Estreicher K., Jan Nep. Janocki; Rocz. tow. nauk. krak. 1864 XV.; — Załuski J. A., Bibl. poetarum, *zob.* Nr. 27—28, 9436, 20032 i 20086.

21163. **Jabłonowski J.,** *zob.* Nr. 5820; — Antoni J., Spis dzieł ks. J Jabłonowskiego, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1882 III.; — Jaszowski St., Instytut Jabłonowskiego w Lipsku Rozm., Lwów 1831.

21164. Streit Kar. Konr., Alphab. Verzeichniss aller in J. 1774 in Schlesien lebender Schriftsteller, Breslau 1776, *zob.* Nr. 5864; — Schultz J. P., Gelehrtes Preussen 1725, *zob.* Nr. 9002; — Lilienthal M., Entwurf eines collegii historici, Königsb. 1714; — Tenże, Erleutertes Preussen oder Anmerkungen, Königsb 1724—28; — Tenże, Preussische Bibliothek, Königsb. 1741, *zob.* Nr. 17332; — Pisanski, De meritis Prussorum Regiomonti 1751; — Mitzel Fr., Dissertatio graecae in Prussiam historiam sistens, Regiom. 1766; — Dieter W., Ex historia litteraria pseudo Grodeck, Gedani 1702; — Groddeck Gabr., Observationum singularium tria ex historia litteraria. b. r.; — Das itzt lebende Danzig, Danzig 1762, 1783, 1784, *zob.* Nr. 5178; Elbinga literata, *zob.* Nr. 19338; — Lange J., De Elbingae natis, extra patriam praesens, Elbingae 1763; — Żernecki J., Summarisches Entwurf des beehrten Thorns, Thorn 1766, 1712; — Das jetzt lebende Thorn, 1792—3, *zob.* Nr. 5426; — Gadebusch Livländische Bibliothek, Riga 1772—1782, por.: Winkelman B. L. Nr. 20-29; — Siöberg Gal, Pernavia literata concinnata, Riga 1703 (DS.).

Nauka prawa, zob. Nr. 16121, 20670 i dział: Prawo.

Geografia, zob. Nr. 10085—10153.

Surowiecki K., zob. Nr. 9690 i Wiek XIX.

21165. **Gramatyka i słowniki,** *zob.* Nr. 19933—19939, 20433, 20445.

21166. **Kopczyński Onufry,** *zob.* Nr. 9467, 19933 i 20433; — Potocki St., Mowa przy oddaniu medalu O. Kopczyńskiemu, Pam. warsz. 1817, Odb. Warsz. 1816; — Szwejkowski W. A., Mowa miana z powodu uwiecznienia zasług O. Kopczyńskiego, tamże 1817; — Onufrio Kopczyński cum die 30. Novembr. 1816 decoratus fuisset, Vars. b. r. (wiersz); — Osiński A., Pochwała Onufr. Kopczyńskiego, Rocz. tow. przyj. nauk war. 1818, Odb. Warsz 1818; — O X. O. Kopczyńskim, Rozr. dla dzieci 1824; Przyj. ludu, Leszno 1834 I., 1835 II.; Op. dom., Warsz. 1866; Wójcicki Wł. i Jenike L., Tyg. ill. 1862 V.

Linde S. B., zob. Nr. 20445 i Wiek XIX.

21167. **Encyklopedya.** Chmielowski B., Nowe Ateny, Lwów 1753—1756, *zob.* Nr. 9162.

Nauki ścisłe w XVIII. w., zob. Nr. 19932 do 19944 i 20661—20705.

21168. **Rzączyński P. G.,** Historia naturalis Regni Poloniae (1721), *zob.* Nr. 8955.

Towarzystwa naukowe, zob. Nr. 10065, 10067, 18015, 21069.

Czasopisma naukowe. zob. Nr. 21191.

21169. Bieliński J., Stan nauk matematyczno-fizycznych za czasów wszechnicy wileńskiej, *zob.* Nr. 20677.

21170. Sto lat istnienia obserwatoryum wileńskiego, Gaz. warsz. 1854 Nr. 203; — Gusiew Mat., Stoletnije suszezestwowanie wilenskoj astronom. obserwatorii (1753 do 1853), b. m. i r.

21171. **Poczobut Odlanicki Marcin.** Śniadecki J., Żywot M. Odlanickiego Poczobuta, Wilno 1810; — Bohusz M., Życie literackie X. M. Poczobuta, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1816 IX.; — Jan ze Świsłoczy, M. Poczobut, Rubon 1846; — F. M. S., Toż, Tyg ill. 1864; List Poczobuta, *zob.* Nr. 5606, 19671.

Śniadecki Jan, zob. Nr. 21141.

21172. Biblioteka fizyko-ekonomiczna naucz i bawiąca, przez X. J. Majera, Warsz. 1788 t. 4 DS.

21173. Prognostyki astronomiczne, zob. Nr. 9707; Informacya zupełniejsza o nierzetelności astrologicznych predykcyi względem ewentów, b. r. (E.) DS.

21174. Dostrzeżenia meteorologiczne w Warszawie od r. 1774–1812, Rocz. tow. nauk. warsz. 1812, zob. Nr. 5031 i 10761.

21175. **Kluk Krzysztof.** Wiadomość o życiu i pismach X. Krz. Kluka, b. m. i r.; — Waga A., Żywot ks. Krz. Kluka, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; — Kluk Krz., Bibl. warsz. 1843 III., 1850 IV., zob. Nr. 18038.

21176. **Jundziłł Stanisław**, zob. Nr. 19943; — Jundziłł St., Bibl. warsz. 1850 I.; — Berdau F., Toż, Tyg. ill. 1862 VI.; — Adamowicz A., Toż, Kłosy 1877 XXIV.

Śniadecki Jędrzej, zob. Nr. 21144.

21177. Boguski J., Kołłątaj Hugo jako przyrodnik, Prawda 1882, zob. Nr. 21131.

21178. Opis kamienia meteorycz., który spadł 1797 r. pod Białocerkwią, Nowy pam. warsz. Dmochowskiego 1805, zob. Nr 8918.

Collegium medicum (1752), zob. Nr. 9207.

21179. Glatmann L., Doktorka medycyny i okulistka polska w XVIII. w., Przew. nauk lit., Lwów 1896.

21180. Zaraza morowa, 1708–1711, zob. Nr. 4414, 4442 i 8908; — Wójcicki, Morowa zaraza w Warszawie 1712, Prz. warsz 1840 t. I.; — Stoeckel M., Anmerk. bey grassirten Pest in Danzig, 1710; — Schreiber J. F., Erfahrung von der Pest in d. Ukraina. übers. v. F. Hermens, Petersb. 1752 (DS.).

21181. Carove P., Dissert. de viscido morborum inter Poloniae incolas, Francof. 1771; — Milhörd N. A., Kurtze Erzählung von der Pest in Podolien, Warschau 1774, zob. Nr. 9677.

21182. Becker D., Traktat von der zehnjähr. Pest in Preussen, b. r. (E.) DS.

21183. De febris malignis, 1737, zob. Nr. 9125.

21184. Wolff A. F., Bemerkungen über Krankheiten in Warschau (Hufeland Journal IV.), 1796 DS.

21185. Kanold J., Kurze Jahrhistorie von den Seichen des Viehes, Budißin 1721 DS.

Chirurgia obozowa 7. pułku piechoty, zob. Nr. 17891.

Zob. Nr. 17810.

21186. **Łoyko Feliks**, zob. Nr. 4990–92; — Bartoszewicz J., Znak. mężowie XVIII. w.; — Żywot Łoyki, Biographie univers., Paris 1826–1831; Bartoszewicz J., Tyg ill. 1886 XIII.; — Łoyko E. R., Monografia rodziny Rędziejowskich Łoyko, Krak 1891 (por.: Bostel F., Kwart. hist. 1893), zob. Nr. 17945.

21187. **Łuskina Stefan**, zob. Nr. 9645; — Szymański Stan., Odezwa w odpowiedzi na zaczepkę Łuskinie, b. r.

21188. **Gazety i czasopisma.** Estreicher K., Czasopisma polskie (Spis alfabetyczny), Bibliografia XIX. w. t. I. str. 240–266 i Dopełnienia t. VI. str. 134–141; — O gazetach polskich, Rocz. tow. nauk. krak. 1819 IV., zob. Nr. 20706–20728 i 21052; — O historyi peryodycznej literatury naukowej w Polsce, zob. Nr. 20706; — Pilat R., Początki publicystyki literackiej w Polsce, zob. Nr. 6014 (por.: Aten. 1883 II., 1884 II.).

21189. Doniesienie o gazetach przyszłych, 1768, zob. Nr. 9361; Zakaz sprowadzania gazet, zob. Nr. 5026, zob. też Nr. 8360, 8462.

21190. **Gazety**, zawierające wiadomości bieżące. Spis chronologiczny:

— Awizy, Krak. 1700;
— Wiadomości różne cudzoziemskie, Krak. 1700;
— Gazeta, Warsz. 1700–1702;
— Gazety, Krak. 1700–1702;
— Poczta Królewiecka, Królewiec (1718 do 1720) (por.: Kętrzyński W., Gazeta polska z XVIII. w., Przew. nauk. lit. 1880);
— Nova publica latina, Królewiec 1715 do 1721;
— Nova polonica ex comitiis grodensibus, 1728;
— Nowiny polskie, Warsz. 1729 (poczem: Kuryer polski);
— Relata refero (gaz. polska), Warsz. 1727;
— Kuryer polski, Warsz. 1729–1799;
— Przywil. wiadom. z cudzych krajów, 1730;
— Wiadomości uprzywilejowane z cudzych krajów, Warsz. 1730–1764 (dod. do Kuryera polskiego);
— Neues der Welt aus den Zeitungen, Thorn 1733–1734;
— Gazety polskie, 1734–1736;
— Kuryer cudzoziemski, 1735;
— Merkuryusz historyczny i polityczny, Warsz. 1736–1738;
— Gazety cudzoziemskie, 1736;
— Supplement do gazet polskich, 1737;
— Warschauer Zeitung, Warsz. 1757 do 1763;
— Kuryer litewski, Wilno 1759–1831;
— Kolęda krakowska, Krak. 1759–1777;
— Gazette de Varsovie, Vars. 1759 do 1764;
— Addytament do Gazet, 1759;
— Kuryer extraordynaryjny warszawski, Warsz 1760;
— Thornische wöchentliche Nachrichten, Thorn 1760–1793;
— (Beytrag zu den Thornischen Nachrichten d. 9. Dec. 1771);

— Gazety wileńskie, 1761, 1763—1764, 1770—1794 (Poczobut od r. 1774);
— (Supplement do Gazet wileńskich, Wilno 1761);
— Wiadomości uprzywilejowane warszawskie (dod. do Kuryera war.), Warsz. 1761-1763;
— Kuryer warszawski (od r. 1765 p. t. Wiadomości warszawskie), Warsz. 1761—1764;
— Patryota polski, kartki tygodniowe, Warsz. 1761—1763;
— Wiadomości cudzoziemskie, Wilno 1762;
— Wiadomości warszawskie (powstałe z Wiadomości uprzywil.), 1765 1772 (Bohomolec), 1773-1775 (Łuskina);
— Journal polonais, Vars. 1770;
— Wöchentliche Danziger Anzeiger und Nachrichten, 1771—1789;
— Pamiętnik pierwszy, Warsz. 1772;
— Pismo tygodniowe o stanie politycznym, Warsz. 1772;
— Rządca polityczny, 1773 (Wargocki A.);
— Gazeta warszawska, Warsz. od r. 1774 (do 1900) (por.: Od publiczności do wydawcy Gazety warsz. (1790?), b. r.);
— (Addytament do gazet warszawskich d. 29. marca 1775);
— Courrier de Pologne, Vars. 1776—1779;
— Gazette de Léopol, 1776;
— Gazeta Grodzieńska, 1779-1780;
— Pamiętnik historyczny i polityczny (ks. Świtkowski), Warsz. 1782-1792, *zob.* Nr. 9509 i por.: Desaveu sincère au profit du „Pamiętnik" (War. 1783), b. r.;
— Pismo uwiadamiające lwowskie, Lwów 1783 do 1781;
— Seryarz posłów i projektów do prawa, Warsz. 1784—1785;
— Lwowskie tygodniowe wiadomości, 1786, 1787;
— Awizki czyli doniesienia tygodniowe, Warsz. 1786;
— Lemberger wöchentliche Anzeiger, 1786;
— Lemberger Zeitung, Lwów 1787;
— Gazeta nowa, Warsz. 1788;
— Journal hebdomadaire de la diète, Vars. 1788-1791;
— Thornische historische Nachrichten, Thorn 1787-1791;
— Gazeta narodowa y obca, Warsz. 1791—1792 (por.: Prawdzicki do Redaktora Gazety narodowej, b. r.; Pieniążek H. Odr., Do piszących Gazetę narodową, b. r.);
— Gazette de Varsovie, Vars. 1791—1792 (por.: Odpowiedź autorowi franc. war. gazety: Gazette de Varsovie, 1792);
— Vatarländische Zeitung für Polens Bürger, Warsz. 1791;
— Korrespondent warszawski, Warsz. 1792;
— Dziennik patryotycznych polityków Lwów 1792-1797 (por.: Dzieduszycki M., Zeszłowieczny dziennik lwowski, Przew. nauk. lit 1875; Gaz. nar. 1872 Nr. 17);
— Gazeta korespondenta warszawskiego i zagranicznego, Warsz. 1792—1831;
— Dziennik uniwersalny i rozmaite wiadomości, b. m. i r. (1793—1794?);
— Gazeta rządowa, Warsz. 1794;
— Dziennik powstania narodu (1794), b. m. i r.;
— Pismo peryodyczne korrespondenta, Warsz. 1794;
— Gazeta wolna warszawska, Warsz. 1794;
— Gazeta obywatelska i patryotyczna, Warsz. 1794;
— Gazeta narodowa wileńska, Wilno 1794;
— Przyjaciel ludu, Warsz. 1794;
— Bulletin national hebdomadaire, Vars. 1794;
— Journal historique des événements, Vars. 1794; — Gazeta Prus południowych, Südpreussische Zeitung, 1794 do 1806;
— Gazeta krajowa (później warszawska), 1794—1795;
— Pamiętnik historyczno-polit. (Dmochowski Fr.), Warsz. 1795;
— Korrespondent narodowy i zagraniczny (do Nr. 36 krajowy i zagraniczny) 1794, od 1795-1797: warszawski i zagraniczny, od 1798—1831: Gazeta korrespondenta warsz. i zagr.;
— Lemberger Anzeiger, Lwów 1796;
— Gazeta krakowska od r. 1794, 1796 do 1848;
— Wiadomości cudzoziemskie z Krakowa, 1798;
— Krakauer Zeitung, 1799—1808.

21191. **Czasopisma**, zawierające wiadomości naukowe, literackie i t. p., Spis chronologiczny:
— Polnische Bibliothek, Danzig 1718 (Lengnich);
— Das gelehrte Preussen, Thorn 1722 bis 1723, *zob.* Nr. 21164;
— Journal literaire, Vars. 1735—1754;
— Primitiae phisico-medicae, Leszno i Celichów 1751—1753;
— Warschauer Bibliothek oder gründl. Nachr. v. Büchern, Warsch. u. Leipz. 1754-1755 (Mitzler, Załuski J. A.);

— Acta litteraria Reg. Pol., ed. Mitzler, Vars., Lips. 1755—1757 I.—IV., *zob.* Nr. 21071;

— Wiadomości ekonomiczne albo Magazyn, Warsz. 1758 (Mitzler);

— Nowe wiadomości ekonomiczne albo Magazyn wszystkich nauk, Warsz. 1760 (Mitzler);

— Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen, Thorn 1760—1765;

— Kurze Nachrichten von den Intelligenzblättern, Warsch. 1762;

— Rozmowy w ciekawych i potrzebnych materyach w Koll. Nob., Warsz. 1760 do 1762;

— Wiadomości literackie, Lwów 1760 do 1762;

— Wiadomości literackie, Wilno 1760 do 1763;

— Monitor warszawski, Warsz. 1765 do 1784, *zob.* Nr. 9325 (toż po niem.: Monitor auf das Jahr 1765—1766 (aus dem Poln.), Warschau u. Leipzig 1766 bis 1767, por.: Offmański Miecz., Monitor, czasopismo polskie z XVIII. w., Przew. nauk. lit., Lwów 1895, Odb Lwów 1895 i rec.: St., Kraj. 1895 Nr. 15; Prokesch W., Aten. 1893 II.; Świat 1895);

— Sammlung der über die Fürst. Jabłonowskischen Aufgaben etc., Acta Societatis Jablonovianae nova, Gedani 1767;

— Vermischte Abhandlungen der phisisch-chem. Warsch. Gesellschaft, Warsch. 1768;

— Uwagi tygodniowe, War. 1768—1769;

— Zabawy przyjemne i pożyteczne (Naruszewicz, Albertrandy), Warsz. 1769 do 1777;

— Uwagi różne fizyczno-chemiczne Tow. warsz., Warsz. 1769;

— Zbiór różnego rodzaju wiadomości, War. 1770;

— Acta Societatis Jablonovianae, 1767, 1771—1839;

— Beiträge zur Kentniss seltener Bücher, Danzig u. Leipzig 1776 (Lengnich);

— Journal literaire de Varsovie, 1777 do 1778;

— Wiadomości warszawskie extraordynaryjne tygodniowe (literackie), War. 1778—1779;

— Nachrichten zur Bücher u. Münzkunde, Danzig 1780, Wittemberg 1782 (Lengnich);

— Wiadomości do udoskonalenia rozumu, Warsz. 1782-1786;

— Lemberger Intelligenz-Blatt, Lwów 1794;

— Magazyn warszawski pięknych nauk, Warsz. 1784—1785 (Świtkowski P. X.);

— Zbiór tygodniowych wiadomości uczonych, Krak. 1784;

— Magazyn anekdotów czyli Zbiór powieści, War. 1786—1787 (Szymański Stan.);

— Wybór wiadomości gospodarskich, Warsz. 1786—1788 (Świtkowski);

— Dziennik handlowy i ekonomiczny, Warsz. 1786—1793 (w r. 1793: Dz. rolniczo-ekonomiczno-handlowy);

— Polnische Bibliothek, Warschau 1787 bis 1788;

— Biblioteka warszawska literatury zagranicznej, Warsz. 1788;

— Biblioteka fizyko-ekonomiczna, Warsz. 1788;

— Mannigfaltigkeiten, Warsch. Wochenschrift, Warsz. 1791;

— Dwanaście łokci śmiechu, Warsz. 1792 (3 numery);

— Rok fizyczno-moralny, Warsz. 1792 do 1793;

— Zabawy obywatelskie, Warsz. 1792 do 1793 (Świtkowski P. X.);

— Korespondencye bankowe, Warsz. 1793 do 1794;

— Monitor różnych ciekawości, Krak. 1795 (Przybylski J.);

— Zbiór pism ciekawych, Lwów 1795 do 1796;

— Warschauer Intelligenzblatt, Warsch. 1796 1806;

— Co tydzień, Poznań 1798 (Krasicki I.).

Zob. Gazety i czasopisma pod odpowiednimi latami w dziale: Dokumenty.

21192. **Kalendarze.** Smoleński Wł., Kalendarze w Polsce w XVIII. w, *zob.* Nr. 20727; — Chodźko I., Przedstoletnie kalendarze, *zob.* Nr. 20726 i Czas 1851 Nr. 237; — Kalendarze, *zob.* Nr. 9148, 9154, 9209, 9211, 9300, 9301, 9314, 9364 (por. E. Wiek XVIII.: Almanach, Kalendarz, Kolęda, Wiadomości domowe).

(l: Historya literatury polskiej: Wiek XIX.).

21193. **Wójcicki K. Wł.**, Społeczność Warszawy w początkach naszego stólecia, 1800—1830, *zob.* Nr. 9913; — Tenże, Warszawa, jej życie umysłowe i ruch literacki w ciągu lat 30 (1800-1830), *zob.* tamże; - Tenże, Pamiętniki (literackie stosunki w pocz. XIX. wieku), Tyg. powsz., Warsz. 1879.

21194. **Skarbek Fr.**, Dzieje Księstwa warszawskiego, *zob.* Nr. 9830.

21195. **Dębicki L.**, Puławy, *zob.* Nr. 9907.

21196. De Lavaux Ludwik, Wspomnienia z pierwszych lat XIX. w., *zob.* Nr. 9710.

Listy, zob. w dziale: Dokumenty.

Pamiętniki, zob. w dziale: Kroniki.

21197. Pol. W., Pamiętnik do literatury polskiej XIX. w. (20 prelekcyi), Lwów 1866.

21198. Literatura w Wilnie w pocz. XIX. w., Tyg. petersb. 1837 XV.; — Dębicki L., Stosunki Puław z Wilnem, Gaz. lw. 1887 Nr. 170.

21199. **Jarochowski K.** (Przerowa Sew.), Literatura poznańska w pierwszej połowie bieżącego stulecia, Prz. pol. 1879 IV., 1880 I.-II., Odb. Poznań 1880; — Tenże, Zarys literatury wielkopolskiej porozbiorowej, Kraj 1890 Nr. 30 [głównie ruch dziennikarski od Gazety poznańskiej (1790)] (por.: Warta 1879 Nr. 247).

21200. **Zawadzki Wł.**, Literatura w Galicyi (1772-1848), Przew. nauk. lit. 1877, Lwów 1878; — Jaszowski S., Landesliteratur, Mnemosyne, Lwów 1828; — Kraszewski J. I., Literatura w Galicyi, Tyg. petersb. 1841 XXIV.; — O zarodkach krytyki literackiej we Lwowie od 1773—1815 (odczyt Kozłowskiego), Gaz. lw. 1884 Nr. 53; — Zgliński Wł., Zakłady naukowe, pisma peryodyczne i zakłady dobroczynne w Galicyi Bibl. warsz. 1844 I.; — Finkel L., Historya Uniwersytetu lwowskiego, *zob.* Nr. 19554.

21201. **Szkoły**: w Wielkopolsce (w Prusach południowych), *zob.* Nr. 19582-19626; w Księstwie warszawskiem, *zob.* Nr 19747 do 19794; na Litwie, Wołyniu, Podolu, Ukrainie, *zob.* Nr. 19627-19746; w Galicyi, *zob.* Nr. 19521—19581.

Uniwersytet wileński, zob. Nr. 19363 do 19652.

Działalność T. Czackiego, zob. Nr. 19680.

21202. **Towarzystwo przyjaciół nauk** w Warszawie, *zob.* Nr. 5578, 5600, 5655, 5681, 5696, 5714, 5726, 5784; Nowy pam. war. 1801; Pam. war. 1816; — Czarnecki, Rys hist., Rocz. 1820 XIII.; — Albertrandy, Zagajenie, *zob.* Nr. 21130; — Staszic St., Zagajenia posiedzeń 1809—1812, War. 1816; — Tenże, Zdanie sprawy za 4 lata, Rocz. 1817 X.; — Lista członków, Warsz. 1818.

21203. Bersohn M., O polskiem tow. Sfinks 1810 w Warszawie, Bibl. war. 1889 III.

21204. Małecki A., Filomaci w Wilnie, 1805—1808, *zob.* Nr. 19648; — Gaz. lit. wileńska 1806 (spraw. tow. uczonych); — Hordyński Zdz., Tow. Szubrawców, *zob.* Nr. 19649; — Krček Fr., Poprzedniczka krzemieniecka akad. Bratnich pomocy, Muzeum 1896, Odb. Lwów 1896.

21205. **Towarzystwo naukowe krakowskie**, *zob.* Nr. 21, 1344 i 5790.

Towarzystwo lekarskie w Wilnie, zob. Nr. 21264.

Literatura peryodyczna, zob. Nr. 21271.

21206. **Tretiak J.**, O głównych kierunkach poezyi polskiej XIX. w., Szkice lit., Krak. 1896; — Bełcikowski, *zob.* Nr. 21054.

21207. **Siemieński L.**, Obóz klasyków, Portrety literackie t. III. i Dzieła t. II. (por.: Turski K., Tyg. ill. 1866 XIII.).

21209. Siemieński L., Ogrody w historyi i poezyi, Dzieła, Warsz. 1889 I.

21208. Sozański A., Przygody klasycyzmu w naszem piśmiennictwie, Dz. lit. 1853; Tenże, Słowo do usprawiedliwienia klasycyzmu, tamże 1853.

21210. *Tomkowicz St., Początek romantyzmu w Polsce, Arch. lit. i ośw. Akad., Krak. 1878 I.

21211. **Murko M.**, Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der slavischen Romantik, 1897.

21212. Rolle M., Poeci żołnierze, Iris, Lwów 1899 Nr. 4.

21213. **Tarnowski St.**, Romans polski w XIX. w., Prz. pol. 1875 I. i Odb. Krak. 1871, Niwa 1880.

21214. Wiersze okolicznościowe z powodu wypadków politycznych, *zob.* Nr. 9714, 9756, 9796, 9801, 9821, 9829.

21215. Sierakowski, Igraszki uczonego dowcipu, czyli rozmaitość gustu tworzenia wierszów, Krak. 1800.

21216. **Teatr.** Estreicher K., Repertoar sceny polskiej, *zob.* Nr. 21078.

21217. Rocznik teatru narodowego warszawskiego od r. 1808-1818 corocznie (wyd. Zalewski A.); — O stanie teatru polskiego, Nowy pam. war. 1801 III.; — O. S., Uwagi nad aktorami i widzami warsz., Pam. warsz. Bentkowskiego 1815.

21218. Teatr w Wilnie, *zob.* Nr. 21084; — Dobrowolski F., Przedstawienie publiczności interessu JP. Każyńskiego o teatrze wileńskim, Wilno 1811.

21219. Mączyński J., Pięćdziesiąta rocznica rozpoczęcia polskich widowisk w teatrze krakowskim, Czas 1856 Nr. 39; — Sw. K., O teatrze krakowskim, tamże 1870 Nr. 14; — Estreicher K., *zob.* Nr. 21082.

21220. Koryzna, Pamiętnik sceny w Wielkopolsce, Poznań 1888 (por.: Witski A., Prawda 1889 Nr. 7; Estreicher, Czas 1889 Nr. 117); — Ehrenberg H., Gesch. d. Theaters in Posen, besonders in süd-preuss. Zeit (Deutsche Vorträge 5), Posen 1889 (por.: E., Kwart. hist. 1892).

21221. **Pepłowski St.**, Teatr polski we Lwowie, 1780—1881, Lwów 1889 (por. rec. w r. 1889: Zadurowicz T., Prz. tyg.; Ais, Echo; Estreicher, Czas Nr. 117; w r. 1890: Czarnik, Kwart. hist.; w r. 1892: Kaczkowski Z., Gaz. nar. Nr. 28; Kuryer polski Nr. 40); — Schnür-Pepłowski St., Bogusławski we Lwowie (1795—1799), Lwów 1897 (por.: G-a, Zap. Szewcz. XX.); Toż, Bibl. warsz. 1895 t. I.; — Teatr letni we Lwowie r. 1796, Gaz. lw. 1874 Nr. 175; — Spausta B., Jan Nep. Kamiński i początki sceny polskiej we Lwowie, Gaz. nar. 1877 Nr. 242; — A. J., Z życia dyrektora teatru, Gaz. lw. 1875 Nr. 103 do 104; — Kantecki Kl., Dyrektor w kłopotach, tamże 1877 Nr. 86.

21222. **Lehman, Lemberger Theater-Taschenbuch für d. J. 1805, Lemberg 1806; Felber Elżb., Lemberger Theater Verzeichniss f. d. J. 1811, Lemb. 1811; Rocznik teatru polskiego we Lwowie od 1. stycznia 1814 do 1. stycznia 1815, Lwów 1815.**

Niemcewicz Julian Ursyn, zob. Nr. 21114.

Woronicz Jan Paweł, zob. Nr. 21118.

Karpiński Franciszek, zob. Nr. 21112.

Dmochowski Franciszek, zob. Nr. 21121.

21223. **Koźmian Kajetan**, Dzieła, *zob.* Nr. 9880—9881; — Wiersz w r. 1809, *zob.* Nr. 9796; — Pamiętniki, *zob.* Nr. 9878; — Biografia ks. Ad. Czartoryskiego, *zob.* Nr. 9904; — Skrochowski J., Korespondencya K. Koźmiana z Fr. Wężykiem, Prz. polski 1875 II.; — Życie Koźmiana: Morawski F., Wężyk Fr., Siemieński L. (także Dzieła t. III.), *zob.* Nr. 9882—9883; — Listy Koźmiana Andrz. Edw., Przew. nauk. i lit. 1889—1894, Odb. Lwów 1894 t. 3 (por.: Siemieński L., A. E. Koźmian, Portrety liter. i Dzieła, Warsz. 1881 IV.); — Wojciechowski K., Kajetan Koźmian, życie i dzieła, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XXIII., Odb. Lwów 1897 (por.: L. M. Dziama, Czas 1898 Nr. 188—189; mr., Przew. nauk. i lit. 1898); — Rzut oka na poemat K. Koźmiana „Stefan Czarniecki", Prz. lw. 1875 t. X.; — Niektóre dzieła prozą, Czas 1878 (styczeń).

21224. **Wężyk Franciszek**, Pisma, poezye z pośmiertnych rękop., Krak. 1878 (por.: F. Jezierski, Bibl. warsz. 1879 II.); — Wiersz w r. 1809, *zob.* Nr. 9796, *zob.* też Nr. 9885; — Rozprawa o poezyi romantycznej w r. 1814, *zob.* Nr. 9866; — Listy, *zob.* Nr. 5552; — Zathey H., Z papierów Fr. Wężyka, Prz. polski 1875 I.; — Życie i dzieła: Siemieński L., Portrety lit. t. III. i Dzieła, Warsz. 1889 t. IV.; Tyg. ill. 1860; Niewiasta 1862; Tomkowicz St., Żywot w wyd.; Poezye, Krak. 1878; — Zapała Z., Franciszek Wężyk, Monogr. biogr.-kryt., Krak. 1898 (por.: Hahn W., Kwart. hist. 1899).

21225. **Feliński Alojzy**, Pisma własne i przekładania wierszem, Warsz. 1816 t. 2 (t. II. przedr. w Wilnie 1821); — Dzieła, wyd. nowe, Wrocław 1840 t. 2; — Barbara Radziwiłłówna, Krak. 1820, 1823 (z życiorysem autora); Bibl. pol. Turowskiego, Sanok 1855; wyd. nowe przejrz. i uzup. Br. Gubrynowicz, Lwów 1892; — Do Kościuszki (wiersz, b. r. DS.), Przew. nauk. lit. 1875; — Pieśń ochotników, b. r. (E.); — Osiński Al., Mowa gdy Al. Fel. obejmował rząd Liceum wołyńskiego, 1819; — Tenże, Kazanie na pogrz. Fel. Al. w Krzemieńcu 1820; — Tarnowski J., Mowa na pogrz. Al. Fel., Krzemieniec 1820; — Sowiński J., Mowa przy zwłokach Al. Fel., Krzemieniec 1820 (także: Pszczoła polska 1820; Rozm., War. 1820); — Nekrolog Al. Fel., Tyg. wil. 1820 VI.; Pam. galicyjski 1820; Rozr. dla dzieci 1826; — Żywot A. Felińskiego, Dzieła, Wrocław 1840 t. I.; — Feliński Al., Tyg. ill. 1862 VI.; Wójcicki K. Wł., Życiorysy t. II.; Kantecki Kl., Gaz. lw. 1878 Nr. 98—125 i Odb. p. t.: Dwaj Krzemieńczanie, Lwów 1879.

21226. **Osiński Ludwik**, Zbiór zabawek wierszem, Warsz. 1799 2 cz.; — Dzieła, War. 1861 t. 4; — Wiersze okolicznościowe, *zob.* Nr. 9885; — Osiński L., Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Czas 1853 Nr. 68; Koźmian A. E.. Prz. pozn. XXIV., Odb. Pozn. 1858; — Życie L. Osińskiego, Świat literatury, hist. etc., Warsz. 1861; — Wójcicki K. Wł., Ostatni klasyk, Bibl. warsz. 1872 I.—II.; — Życiorysy t. II.

21227. **Reklewski Wincenty**, Pienia wiejskie, Krak. 1811; — Sielanki, wyd. Ż. Pauli, Krak. 1850; — Gubrynowicz B., Wincenty Reklewski, szkic lit., Spraw. gimn. Fr. Józefa we Lwowie 1893, Odb. Lwów 1893 (por.: Dziama L. M., Prz. powsz. 1893 IV.; Rawita F., Tyg. ill. 1894; N. J. K., Muzeum 1894).

21228. **Godebski Cypryan**, Dzieła wierszem i prozą, Warsz. 1821 (Pochwała przez Szaniawskiego, tamże); — Sawicki Wł., Godebski Cypryan, Kłosy t. XII.

21229. **Morawski Franciszek**, Pisma, t. I. Poezye, Wrocław 1841; — Poezye, Petersb. 1855; — Pisma wierszem i prozą, Poznań 1882; — Listy, Goreckiego A. i Morawskiego Fr., Kron. rodz. 1882; — Koźmian St., Fr. Morawski, Prz. pozn. t. XXXVIII.; Gruszczyński, Tyg. pozn. 1862; Tyg. ill. 1862; Siemieński L., Prz. polski 1866 I., Portrety lit. t. II i Dzieła, War. 1881 IV.; — Uwagi nad krytyką poezyi Morawskiego, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.

21230. **Gorecki Antoni** (ur. 1797), Duma o gen. Grabowskim, Warsz. 1814, *zob.* Nr. 9829; — Życie, Prz. rzeczy polskich, 1861; Prz. pozn. XXXII.; Wiad. polskie 1858; Tyg. ill. 1862.

21231. **Dmuszewski Lud. Adam**, Dzieła dramatyczne, Wrocław 1821 t. 10; — Doniesienie o zgonie L. A. Dmuszewskiego, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; — Biografia Dmuszewskiego, Rozm., Lwów 1847; — X. S. X., List do przyjaciela o Dmuszewskim, Pszczółka krak. 1820.

Bogusławski W., zob. Nr. 21120 i 21221.

21232 Molski Marcin, Pisma, zebrał Radliński W., Warsz. 1865 (por.: Wójcicki K. W., Bibl. warsz. 1866 II.); — Molski M, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.

21233. Marcinkowski Kajetan Jaxa, Zabawy wierszem, Warsz. 1818; — Siemieński L., Wierszokleta starej daty, Dzieła, Warsz. 1881 II.

Przybylski Jacek, zob. Nr. 21122.

21234. **Kropiński Ludwik**, Pisma rozmaite, Lwów 1844; — Zbiór dramatyczny, Poznań 1844; — O Kropińskim, Bibl. warsz. 1857 III.; — Listy T. Czackiego do Kropińskiego, *zob.* Nr. 5564; — Uwagi nad zdaniami o tragedyi Ludgardzie, Pam. warsz. Bentkowskiego 1816.

21235. **Czartoryska Izabella F. księżna** (z Flemingów), Dzieła, por. **E.**: Wiek XIX.; — Listy, *zob.* Nr. 5552; — O I. Czartoryskiej, Tyg. emigracyi polskiej (ustęp z pam. Dwernickiego) cz. VI.; — Wspomnienie pośmiertne, Kron. emigr. polsk. t. III.; — Dębicki L., Z pamiętnika ks. I. z Flemingów Czartoryskiej, Przew. nauk. lit., Lw. 1885; — Tenże, Dwie autorki, tamże 1887; — Tenże, Puławy, *zob.* Nr. 9907; — Grzegorzewska S., Dziesięć dni w Puławach 1828, Prz. pol. 1897, Odb. Krak. 1897 (por: Rolle, Kwart. hist. 1898).

21236. **Wirtemberska księżna** z Czartoryskich Marya Anna, Malwina czyli domyślność serca, Warsz. 1816; inne wyd. por. **E.**: Wiek XIX.; — Marya z ks. Czartoryskich Wirtemberska, Prz. pozn. t. XIX. i XXIV.; — Siemieński L., Marya z ks. Czartoryskich (1768—1854), Portrety lit. t. I., Dzieła, War. 1881 III.; — Tenże, Małżeństwo z ks. Ludwikiem Wirtemberskim, Przew. nauk. lit. 1886 (ustępy z dzieła: Puławy, *zob.* Nr. 9907); — Wspomnienia, *zob.* Nr. 9905; — Dębicki L., Dwie autorki, Przew. nauk. lit., Lwów 1885.

21237. **Brodziński Kazimierz**, Pisma, War. 1821 t. 2; — Pisma rozmaite, War. 1830; — Dzieła, Wilno 1842—1844 t. 10 (por.: Prz. nauk. lit. 1842—1844); — Poezye, Petersb. 1853; — Poezye oryg. i tłum., wyd. Turowski A, Bibl. polska, Sanok 1856, 1858; — Pisma, wyd. J. I. Kraszewski, Poznań 1872 do 1874 t. 8 (por.: K. Wł. Wójcicki, Bibl. warsz. 1872 IV.; R. Pilat, Przew. nauk. lit. 1873 I.); — Wspomnienia młodości, *zob.* Nr. 9886 i Nr. 9854; — Dmochowski Fr. X., O życiu i pismach K. Brodzińskiego, Warsz. 1871; Przyj. ludu, Leszno 1836 III, 1846 XIII.; — Chodźko Dom., Wzmianka o życiu i pismach Brodz. (z X. t. dzieł K. Brodz.), Wilno 1845; — Popas w Piotrkowie (rys z życia Brodzińskiego), Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 29; — O pismach K. Brodzińskiego (Charakterystyka), Bibl. warsz. 1859 II., 1865 III., 1870 III.; — Siemieński L., Brodziński r. 1814, Po ziarnie, Wilno 1861; — Czernicki J., Brodziński K., Opiekun dom., Warsz. 1865; — Wójcicki K. Wł., K. Brodziński, Kłosy i kwiaty, Krak. 1869, Kłosy t. XV; — Kraszewski J. I., Życiorys, Pisma, Poznań 1872 t. I.; — Brodziński K., Ruch, Lwów 1876; Świat, Warsz. 1877 II.; — Marrené, O Brodzińskim (por.: Chmielowski P., Aten. 1881 IV.); — Plenkiewicz, O Brodzińskim (odczyt, por.: Prz. tyg. 1882; Kotarbiński J., Prawda, Warsz. 1882); — Gawalewicz M., O śpiewaku „Wiesława", por.: P., Prawda, Warsz. 1885; — Hordyński Z., Brodzińskiego lata szkolne, Kwart. hist. 1888 (por.: Prokesz, Ateneum 1888 IV.); — Chmielowski P., K. Brodziński, Studya i szkice, Krak. 1889; — Arabażyn K., Kasmir Brodzinskij, 1791 do 1835, Kijew 1890 (por.: K. G-t, Sław. Obozr. 1892 str. 250—251; Łoś J., Kraj 1893 Nr. 42; Chmielowski P., Kwart. hist. 1893; Pypin A. N., Razbor soczynienija K. J. Arabażyna: Kazimir Brodzinskij, Petersb. 1894, str. 32); — Gubrynowicz Br., Kazimierz Brodziński 1830—1835, Lwów 1892 (por.: Hordyński Z., Kwart. hist. 1894); — Ch. A, O życiu i pismach K. Brodzińskiego, Warsz. 1898.

21238. Krzywda M. B., O Wiesławie Kaz Brodzińskiego, Wyd. ludowe XIII. 2, Lwów 1894; Brodziński K., Wiesław, sielanka krakowska, wstępem i życiorysem poety zaopatrzył St. Pallan, Tarnów 1895.

21239. Siemieński L., Album amicorum, Przew. nauk. lit. 1877; Kantecki K., Autografy, tamże 1878.

Kołłątaj Hugo, zob. Nr. 21131.

Staszic St., zob. Nr. 21133.

Czartoryski Adam, zob. Nr. 21135.

Potocki Stanisław, zob. Nr. 21137.

Czacki Tadeusz, zob. Nr. 21139.

Śniadecki Jan, zob. Nr. 21141.

Śniadecki Jędrzej, zob. Nr. 21144.

21240 **Wymowa**, *zob.* Nr. 21146; — Bogusławski J. K., Mowy i wiersze, Wilno 1801; — Chmielewski M, Zbiór wierszy i mów, Warsz. 1809; — Małachowski H., Mowy i pisma polityczne, Wrocław 1809; — Wybór różnych gatunków mowy wolney, cz. I.—II. (Zawadzki i Węcki). War. 1816; — Albertrandy J., Mowy, *zob.* Nr. 21130

i 21203; — Staszic St., Mowy, *zob.* Nr. 21133; — Mowy na sejmach Ks. warszawskiego i mowy okolicznościowe, *zob.* pod odp. latami w dziale: *Dokumenty*; — Maciejowski M. J., Różne mowy, *zob.* Nr. 19604; — Mowy przy otwarciu szkół, *zob.* Nr. 19537, 19619, 19679 i w dziale: *Oświata (Szkoły).*

21241. **Kazania**, *zob.* Nr. 21147; — Karpowicz M., Kazania, Krak. 1806, 1808; — Męciński J., Nauki wiejskie, Krak. 1807; Kazania i mowy, Krak. 1809; — Lachnicki St., Do duchowieństwa świeckiego i zakonnego, Wilno 1812; — Kazania X. A. Kiliana, Tow. duchowieństwa katol., Tarnopol 1864; — Prażmowski A., *zob.* Nr. 9853; — Woronicz J. P., *zob.* Nr. 21118; — Siarczyński Fr., *zob.* Nr. 21255.

Zob. Nr. 19623.

21242. **Osiński Al.**, Mowy i kazania, por. **E.**: Wiek XIX.; — Czacki Tad., List Tad. Czackiego do X. Al. Osińskiego, z Żytomierza po śmierci Czecha 2. grudnia 1810, b. r.; — Bartoszewicz J., Osińskiego A. bisk. jeden tom listów, Dz. war. 1856 Nr. 37; — O X. biskupie Al. Osińskim, Tyg. petersb. 1843 XXVII.

21243. **Literatura polityczna**, *zob.* Nr. 17914; — Szaniawski, *zob.* Nr. 21247; — Kołłątaj H., *zob.* Nr. 21131; — Staszic St., *zob.* Nr. 21133.

21244. **Strojnowski Hieronim**, *zob.* Nr. 9777 i 17947; — Skirniewski M., Kazanie na kons. Hier. Strojnowskiego bisk. Lambertyńskiego w Łucku 19. stycznia 1808; — Rudomina Ign. Gw., Żywot Hier. Strojnowskiego, Wilno 1839; — Tenże, Odpowiedź na recenzyą pisma p. t.: Żywot H. Strojnowskiego, Wilno 1840.

Niemcewicz J. U., zob. Nr. 21114.

21245. **Ekonomia**, *zob.* Nr. 17947; — Starowiecki W., *zob.* Nr. 21250; — Skarbek Fr., *zob.* Nr. 9830; — Strojnowski H., *zob.* Nr. 21244; — Węgrzecki St., *zob.* Nr. 9798.

21246. **Filozofia.** Szaniawski J. K., Co to jest filozofia, Warsz. 1802; — Jaroński Fil., Jakiej filozofii potrzebują Polacy, Krak. 1810; — Voltaire i wpływ jego na Polskę, Czas 1853 Nr. 14 i n.

Śniadecki Jan, zob. Nr. 21141.

21247. **Szaniawski Józef Kalasanty** Dzieła, por. **E.**: Wiek XIX.; — Korespondencye, *zob.* Nr. 9759; — Szaniawski J. K., Przemowa na pogrzebie Franc. Malczewskiego, arcyb. warsz., Warsz. 1819; — Tarnowski W., Nekrolog J. K. Szaniawskiego, 1843, *zob.* Nr. 9889.

21248. **Pedagogia i szkolnictwo**, *zob.* Nr. 19916—19925.

21249. **Historya.** Lelewel J., Postrzeżenia we względzie dziejów narodowych. Tyg. wil. 1816; — Tenże, O potrzebie gruntownej znajomości historyi, tamże 1818; — Tenże, Jakim ma być historyk, tamże 1818.

Potocki Jan, zob. Nr. 21159.

21250. **Surowiecki Wawrzyniec**, Dzieła (z wiad. o życiu i pismach autora), wyd. Turowski K. J. (Bibl. polska), Krak. 1861; — Bentkowski Fel., Wiadomość o życiu i pismach W. Surowieckiego, Rocz. tow. przyj. nauk. warsz. 1830 XXI.

21251. **Święcki Tomasz**, *zob.* Nr. 9928; — Wójcicki K. Wł., Wspomnienie o Tom. Święckim, Bibl. warsz. 1844 I.

Skarbek Fryd., zob. Nr. 9830—9833.

21252. **Bandtkie Jerzy Samuel**, Dzieje królestwa polskiego, Wrocław 1810 t. 2 (Dzieła, por. **E.**: Wiek XIX.); — List Bandtkiego do Jana Śniadeckiego, Tyg. krak. 1834; — Helcel Z., O Bandtkiem, Kwart. krak. 1835—1836; Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Wójcicki K. Wł., Życiorysy; Kierski E., Tyg. ill. 1863 VIII.; — Akt chrztu Bandtkiego (z Gaz. lubelskiej), Wiek 1887 Nr. 46; — Kantecki Kl., Bandtkie w Krakowie, Gaz. lwowska 1877 Nr. 199—200.

21253. **Bandtkie Jan Wincenty** (Dzieła, por. **E.**: Wiek XIX.), Bibl. warsz. 1864 I.; Życiorysy Wójcickiego.

21254. **Ossoliński Józef Maksymilian**, *zob.* Nr. 7170; — Ossoliński J. M., Biographie universelle, Paris 1826—1831; — P. K., Nekrolog, Rozm., Lwów 1826; Roz. lit., Warsz. 1828 II.; — Tarnowski J., Wspomnienie o życiu i dziełach, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1830 XXI.; Rozm., Lwów 1836; Przyj. ludu, Leszno 1834 I., 1843 X.; Wspomn. zasług i dzieł, Muz. dom. Dmochowskiego 1838 I.; Kamiński J., Skarbiec pol., Lwów 1859 z. I.; K. Ch., Gaz. lw. 1879 Nr. 93—96.

21255. **Siarczyński Franciszek.** Rękopisy pozostałe po ś. p. Fr. Siarczyńskim, Pam. um. mor. i lit. 1830 I.; — Kamiński J. A., Żywot Franc. Siarczyńskiego (w tegoż: Kazania), Lwów i Tarnopol 1832; — F. M. Sob., Siarczyński Fr. ks., Tyg. ill. 1863 VIII.

21256. **Lelewel Joachim**, Polska, dzieje i rzeczy jej, Poznań 1834—1868 t. 20 (Dzieła, por. **E.**: Wiek XIX. i *zob. Opracowania*); — Listy, *zob.* Nr. 5553; — Listy do Leonarda Chodźki, Alb. muz. nar. w Rapperswylu 1876; — List Lelewela, Znicz Szulca, Wrocław 1851; — Autobiografia J. Lelewela, Dz. lit. 1858 Nr. 64—66; — Lelewel Joachim, Biographie univ., Paris 1826—31; — Chodźko Leonard, Notice biographique sur Joachim Lelewel, Paris 1834, 8 ed.; — Lelewel Joachim w: Biogr. pol. Sarrut i Saint-Edine; — Heltmann W. i Sawaszkiewicz L., Joachim Lelewel, Bruxelle 1861; — Sa-

waszkiewicz L. L., Notice sur la vie, Bruxelles 1862 (por.: Gumplowicz L., Dz. lit. 1862 Nr. 38); — Hardy J., Les six dernier jours de Joachim Lelewel, Bruxelles 1861; — Zgon Lelewela, Przegląd rzeczy polskich z 7. czerwca 1861; — Januszkiewicz E., Ostatnie chwile, Poznań 1863 (por.: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1863 II.; -- Nekrologi, Prawda, Berlin i Poznań 1861 Nr. 6; Czas 1861 Nr. 131; Rocz. tow. hist.-lit. w Paryżu 1866; Dz. lit. 1861 Nr. 45; — Szczegóły do biografii Lelewela, Echo miast polskich 1843 Nr. 2, 5; Dz nar. 1847 Nr. 313; Schmitt J., Dz. lit. 1858 Nr. 82-89, 116-117; Przyj. dom. 1860 Nr. 25; Fenix 1831 Nr. 3; Dz. pozn. 1861 Nr. 147—149; Wildta Kalendarz, Krak 1861; Postęp 1863 Nr 1—9; Dz. liter. 1865 Nr. 39; — Ostrowski J. B., Joachim Lelewel i H. Dembiński, Paryż 1869; — Chotomski, Z życia J. Lelewela. Tyg. wielp. 1874; — O Lelewelu, Prz lw. 1878 XVI; — Lelewel i Bułharyn, tamże 1876 XIII.; — Warnka, Zasługi Lelewela na polu geografii, *zob.* Nr. 9973; — Korzon T., Pogląd na działalność naukową J. Lelewela, Kwart. hist. 1897, Odb Lwów 1897.

21257. **Pamiętniki**: Drzewiecki Józef, *zob.* Nr. 9724; Dąbrowski H., *zob.* Nr. 9727; Ważyński P. X., *zob.* Nr. 9738; Tarnowska Urszula, *zob.* Nr. 9724; Niemcewicz J. U., *zob.* Nr. 9768, 9939 i 21114; Niegolewski A., *zob.* Nr. 9782; Broecker St., *zob.* Nr. 9784; Sołtyk R., *zob.* Nr. 9719; Jackowski M., *zob.* Nr. 9792; Krzysztofowicz S., *zob.* Nr. 9800; Gutakowski L. Sz., *zob.* Nr. 9810; Załuski hr. Józef, *zob.* Nr 9817; Chłopicki J., *zob.* Nr. 9836; Nakwaska A., *zob.* Nr. 9839 i *Dod. I.*; Umiński J., *zob.* Nr. 9844; Lelewel Prot, *zob.* Nr. 9845; Weleżyński T. K., *zob.* Nr. 9849; Poniatowski Józef, *zob.* Nr. 9851; Sokolnicki M., *zob.* Nr. 9857; Dembowski Leon, *zob.* Nr. 9869; Ogiński Michał, *zob.* Nr. 9875; Łubieński F., *zob.* Nr. 9914; Koźmian K., *zob.* Nr. 9878 i 21223; Sanguszko E, *zob.* Nr. 9884; Brodziński K., *zob.* Nr. 9886 i 21237; Ostrowski T., *zob.* Nr. 9888; Karpiński Fr., *zob.* Nr. 9893 i 21112; Czartoryski A., *zob.* Nr. 9897; Dmochowski Fr., *zob.* Nr. 9917; Małachowski St., *zob.* Nr. 9920; Krasiński J., *zob.* Nr. 9923; Ochocki T., *zob.* Nr. 9928; Wodzicki St., *zob.* Nr. 9930; Bukar, *zob.* Nr. 9938; Wybranowski R., *zob.* Nr. 9939; Rulikowski K. J., *zob.* Nr. 9941; Potocki Leon, *zob.* Nr. 9943.

21258. **Historya literatury**, *zob.* Nr. 20029; — Brodziński K., *zob.* Nr. 20559 i 21237; — Osiński L., *zob.* Nr. 21226; — Słowacki Euzebiusz, Dzieła, Wilno 1824—1826 t. 4; Mowa, *zob.* Nr. 19675 (por.: Nekrologi w r. 1814 i biografie Juliusza Słowackiego).

21259. **Bentkowski Feliks**, Historya literatury, *zob.* Nr. 20037; — Wiad. o najdawniejszych książkach, *zob.* Nr. 20160; — Pam. warszawski, *zob.* Nr. 21273; — Chlebowski Br., Jan Feliks Bentkowski, Prz. pedag. 1882.

Nauka prawa, zob. dział: Prawo.

Geografia, zob. Nr. 10085—10153.

21260. **Gramatyka i słowniki**, *zob.* Nr. 19933—19935; — Kopczyński O., *zob.* Nr. 21166; — Mrongovius E., por. E.: Wiek XIX.; — Kaulfuss J. S., Geist der poln. Sprache, Halle 1804.

21261. **Linde Samuel Bogumił**, Słownik języka polskiego, *zob.* Nr. 20445; — Prospekt Słownika, *zob.* Nr. 5601; — Wstęp do Słownika, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1811 VII.; — Mowy, *zob.* Nr. 5624, 5640, 19602; - Aus B. Lindes Briefmappe i listy Lindego, Spraw. gimn. II. w Krak. 1885—1888, *zob.* Nr. 5556; — List króla JMci do S. B. Lindego, *zob.* Nr. 5601; - Prümers R, Ein Brief über Samuel Linde, Ztschr. Ges. f. Posen 1896; — Na ślub Lindego, Nowy pam. warsz. 1804; — O Lindem, Pam. warsz. 1815—1816; - Koeppen P., S. G. Linde, Jahrbücher d. Lit., Wien 1823; — Linde S. B. i jego Słownik przedrukowany Czas 1855 Nr. 221 i n.; — Cabany E. Saint-Maurice, Notice necrologique sur S. Th. de Linde (z wizerunkiem), Paryż 1856; — Przyborowski J., Linde B. S., Tyg. ill. 1871 III.; Kuczyński, Opiekun dom., Warsz. 1871; Papłoński, Kłosy XII.; Obchód stuletniej roczn. urodzin Lindego, tamże XII.; Černy J., Čas. mus. kral. česk. 1890.

21262. **Filologia klasyczna.** Węclewski Z., Wiad. o życiu i pismach G. E. Grodka, Roz. filol. Akad., Krak. 1876 III.; — Listy Tad. Czackiego do G. E. Grodka, wyd. Węclewski Z., Przew. nauk. lit. 1876, *zob.* Nr. 9747.

Nauki ścisłe, zob. Nr. 19932—19944, 21168-21185.

21263. **Towarzystwa naukowe**, *zob.* Nr. 21069, por.: Die wissenschaftlichen Vereine und Gesellschaften im neunzehnten Jahrh, Bibliographie v. J. Müller, Berlin 1883—4.

21264. Biliński J., Ces. Tow. lekarskie wileńskie, 1805-1864, Pam. Tow. lek. warsz. 1890, Odb. Warsz. 1890.

Czasopisma naukowe, zob. Nr. 21273.

Śniadecki Jan, zob. Nr. 21141.

Śniadecki Jędrzej, zob. Nr. 21144.

Poczobut Odlanicki, zob. Nr. 21171.

Jundziłł St., zob. Nr. 21176.

21265. Zborzewski Wojciech, Majorkiewicz J., Pisma pomniejsze, Warsz. 1852.

21266. Medal na pamiątkę założenia wydziału lekarskiego 1809 w Warszawie, Pam. Tow. lek. warsz. t. LX.

21267. Neuhauser, Co to jest ospa krowia, Krak. 1802; — Chod. A., Opowiadanie historyczne o początku szczepienia ospy w Kaliszu, Kaliszanin 1884 Nr. 35 - 40.

21268. **Frank J. S.**, Acta Instituti clinici, *zob.* Nr. 19669; — Tenże, Discours prononcé lors de l'installation de l'institut de vaccination de Vilno le 17. Mai 1808, Vilno 1808.

21269. Instrukcya względem zachowania się w czasie teraźniejszym od panującej krwawej biegunki (z Rady ogóln. lek. X. Warsz.), Warsz. 1811.

Zob. Nr. 5572.

21270. Towarzystwo gospodarstwa rolnego r. 1810, *zob.* Nr. 5697; — Dzieła ekonomiczno-statystyczne, *zob.* Nr. 18292 do 18332.

21271. **Gazety i czasopisma**, *zob.* Nr. 20706 - 20727; — Kuśkiński M., Polska prasa czasowa przed 70 laty (Notatka bibliogr.), Kraj 1890 Nr. 40; - Chłędowski Walenty, Tyg. ill. 1885 XII.; — Zawadzki Wł., Literatura w Galicyi, *zob.* Nr. 21200.

21272. **Gazety**, zawierające wiadomości bieżące, Spis chronologiczny:

— Kuryer litewski, *zob.* Nr. 21190;
— Gazeta warszawska, *zob.* Nr. 21190;
— Gazeta korespondenta warszawskiego i zagranicznego, *zob.* Nr. 21190;
— (Dodatek do Gazety korespondenta, Warsz. 1800—1810);
— Gazeta krakowska, *zob.* Nr. 21190;
— Krakauer Zeitung, *zob.* Nr. 21190;
— Pismo miesięczne Prus południowych, 1802 - 1806 (potem: Gazeta poznańska); Toż po niem.: Südpreussische Monatschrift, Posen 1802 - 1806;
— Messager de Vilna, 1803;
— Dziennik wileński, 1805—1806, 1815 do 1830 t. 64 (Kaz. Kontrym, Śniadecki, Jundziłł, Kossakowski, Marcinkowski);
— Gazeta poznańska, 1806 - 1815 (dawniej: Gazeta Prus południowych);
— Gazeta rządowa, Warsz. 1807;
— Dzienne doniesienia, Warsz. 1807;
— Journal de Varsovie, 1807, 1808;
— Dziennik praw Księstwa warszawskiego, 1808—1812;
— Journal de Babel, Wilno 1808;
— Wiadomości od armii (po niem.), Warsz. 1809;
— Dziennik praw tyczących się nominacyi urzędników, Warsz. 1809;
— Lemberger Zeitung, 1811—1871;
— Gazeta lwowska, Lwów 1811—1900;
— (Dodatek urzędowy do Gazety lwowskiej, Lwów 1811—1861);
— Gazeta mińska, Mińsk 1812;
— Bulletin de la diète, Vars. 1812;
— Dziennik departamentowy krakowski, urzędowy 1812 - 1816;
— Dziennik departamentowy łomżyński, 1812;
— Dziennik konfederacyi gener. król. Polskiego, Warsz. 1812;
— Zbiór pism tyczących się powstania królestwa Polskiego, Krak. 1812;
— Listy litewskie, b. m. 1812 (Niemcewicz J. U.);
— Dziennik departamentowy warszawski, 1814—1816.

21273. **Czasopisma**, zawierające wiadomości naukowe, literackie i t. p., Spis chronologiczny:

— Acta Societatis Jablonovianae, 1771 do 1839, *zob.* Nr. 21191;
— Warschauer Intelligenzblatt, *zob.* Nr. 21191;
— Nowy pamiętnik warszawski, 1801 do 1805 (Dmochowski);
— Pisma rozmaite spółczesnych, Warsz. 1883;
— Wybór pisarzów polskich, Warsz. 1803 do 1808 t. 26 (Mostowski), *zob.* Nr. 5971;
— Zabawy przyjemne i pożyteczne, War. 1803 - 1806 (Godebski) t. 5;
— Dziennik ekonomiczny zamojski, Zamość 1803 - 1804 (Gutowski, Kukolnik);
— Militärische Zeitschrift, Lemberg 1803—1804;
— Priv. Lemberger Intelligenzblatt, 1803 do 1810;
— Tygodnik wileński, 1804;
— Acta inst. clinici Univ. Vilnensi, Wilno, Berlin 1804—1812 t. 6;
— Magazyn literatury polskiej, Gdańsk i Piotrków 1805;
— Zabawy obywatelskie, Krak. 1805 (?);
— Gazeta (powszechna) litewska wileńska, 1806;
— Rocznik Tow. ekonom. Prus południowych, Poznań 1806;
— Dodatek roln.-przemysłowy i handlowy (do Gaz. poznańskiej), Poznań 1806;
— Dziennik gospodarski krakowski, 1806 do 1807;
— Beobachter an der Weichsel, 1806 do 1807;
— Biblioteka klasyków łacińskich, Wrocław 1806 do 1839 t. 6;

— Listy literackie, XLIX., Warsz. 1897;
— Roczniki Towarzystwa warszawskiego przyjaciół nauk, Warsz. 1807—1830 t. 21;
— Pamiętnik warszawski, 1809 t. 4 (Osiński);
— Wybór powieści wierszem i prozą, Warsz. 1809;
— Magazyn wesołych i moralnych zabaw, Wilno 1812 t. 2;
— Dziennik gospodarczo-rolniczy, Warsz. 1812 (także p. t.: Dziennik Towarzystwa król. gosp. rol.);
— Annales jurisprudentiae, Lwów 1810 do 1811;
— Annalen der Rechtsgelehrsamkeit, Lwów 1812 - 1813 (Rosbierski);
— Miscellanea Cracoviensia, Krak. 1814 do 1815 (Bandtkie J. S.);
— Pamiętnik warszawski czyli Dziennik nauk i umiejętności, War. 1815—1821 t. 21 (Bentkowski F.).

21274. Szumski T., Plan do peryodycznego pisma Korespondent poznański (w materyach uczonych), Poznań 1808; Prospekt dzieła peryodycznego Tow. gosp. roln. X. Warszawskiego, Warsz. 1811.

Zob. Gazety i czasopisma pod odpowiedniemi latami w dziale: Kroniki.

Kalendarze, zob. Nr. 21192.

C. Historya literatury ukraińsko-ruskiej.

(a: Zarysy literatury; bibliografie, drukarnie, czasopisma i wydawnictwa zbiorowe).

21275. Władymirow P. W., Wwedenije w istoriju russkiej słowesnosti, Kijów 1896.

R: O. H-ij, Zap. Tow. Szewcz. t. XX.

21276. Halip T., Powstanje ukr.-rusk. pyśmenstwa, Nedilia (buk.) 1895.

R: S. T., Zap. Tow. Szewcz. t. X.

Historye literatur ludów słowiańskich, zob. Nr. 19985—20006.

Rusini, zob. w dziale: Etnografia (Nr. 11832 - 11932).

21277. Lewicki J., Listy tyczące się piśmiennictwa ruskiego w Galicyi, Przemyśl 1843; — Antypeńko, O małorus. łyteraturi, Majak 1842; — O literaturze rusińskiej, *zob.* Nr. 11865; — Hołowackij J., Pyśmo o hałycko-ruskoj słowesnosty M. Maksymowycza, Hałyczanin, Lwów 1863.

21278. O literaturze ruskiej, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.

21279. **Pypin A. N.**, Ohlad istorii ruskoj literatury (z dzieła: Obzor istor. sław. literatur), *zob.* Nr. 19997.

R: Prawda, Lwów 1868 Nr. 28—34; Zorja, Lwów 1881 Nr. 3—7, 9, 10.

21280. Ruskaja łyteratura, Bojan, Lwów 1867; Wachnianyn N., Małorossyja i istoryja ii literatury poczawszy wid XI. do XVIII. wiku, Prawda, Lwów 1869; Narys istoryi słowesnosty rusko-ukraińskoj, tamże 1869.

21281. Hołowackij J., Czerwonoruskaja literatura, Petersb. 1873 (por.: Słowo russ., Lwów 1879 Nr. 27); — Ukrainec M., Łyteratura rossijska, wełykoruska, hałycka i ukraińska, Prawda 1873—1874, Odb. Lwów 1873 do 1874; — Żytecki, Oczerk literaturnoj istorii małoruskaho narieczija Kij. Star. 1888 (por. rec.: J. A. M., Kwart. hist. 1889).

21282. **Ohonowskij Om.**, Istoryja łyteratury ruskoj, Lwów cz. I. 1887. II. 1889, III. 1891, *zob.* Nr. 11832 (ustępy w czasop.: Zorja, Lwów 1881—1890; Ważnijszi zamitki, Kalendar bukowyńskyj na 1889); — Tenże, Kleinrussen, Allg. Encyklopädie von Ersch u. Gruber II. Section, 37. Theil 1885 str. 16—34.

R: I. S., Kij. Star. 1887; Brückner A., Archiv f. slav. Phil. X., XIII.; Czerwon. Ruś, Lwów 1888 Nr. 16 (p. t. Połytyka w nauci); Tretiak J., Kwart. hist. 1888, 1890, 1894; Pypin A. N., Wiestnik Jewropy 1890 III. (Odpowiedź Ogonowskiego, Diło 1890; por: Umaneć, Osobnaja istorja russkoj literatury, Zorja 1890); Makaruszka, Zap. Tow. Szewcz. 1895 XV.

21283. Dragomanow M., Hałycko-ruske pyśmenstwo, Lwów 1876; — Tenże, Zur Frage von der kleinrussischen Litteratur, Wien 1876; — Tenże, Literatura ukraińska proskrybowana rjadom rossyjskim (przekł. z franc.), Prawda, Lwów 1878, Odb. Lwów 1878; — Tenże, Rozwidki pre ukrajinsku narodnu słowesnist' i pyśmenstwo (por.: Brückner A., Arch. f. slav. Phil. 1900 i Ztschr. d. Ver. f. Volksk. 1900 z. 238; Polivka J., Arch. f. slav. Phil. 1900 i Narodop. sbornik českoslov. 1900); — Franko I., Literatura ukrajinsko-ruska (małoruska), Slov. Prehl. 1898, 1899; — Kolessa A., Literatura ruska, Encyklop. wyd. Macierzy pol., Lwów 1898; — Tenże, Stolitie odnowłenoj ukrainsko-ruskoj literatury, Liter. nauk. Wiest. 1898.

21284. Pypin A., Über das Verhältniss der ruthenischen Literatur zur russischen, Arch. f. slav. Philol. 1890 XIII; — Krymskij A., Fiłołogia i pogodinskaja hipotieza (por.: Polivka J., Věstn. slov. starož. 1899)

Zob. Nr. 20020—20024.

21285. Hołowackij J., Bybliografia hałycko-ruskaja s 1772—1848 hoda, Hałyczanin, Lwów 1863; — Tenże, Bybliograficzeskija nahodki wo Lwowi, Petersb. 1873.

21286. **Komarow M.**, Bibliograf. pokażczyk 1798—1883, Rada ukr. Almanach, Kiew 1883.

21287. **Łewyckij J. E.**, Hałycko-russkaja bybliografija XIX. stoletija, Lwów 1888 t. I., 1895 t. II. do r. 1886; — Tenże, Hal.-russk. bybliografija za 1887 h., Lwów 1888; za 1888 h., Lwów 1889.

R: Myron, Kij. Star. 1888 XXI.; A. W., Wiestn. Jewr. 1889; Kalitowski E., Kwart. hist. 1892.

21288. Kataloh knyharni stawropihijskoho Instytuta, Lwów 1893.

21289. **Wengierow S.**, Kritiko-biograficzeskij słowar russkich pisatełej i uczenich, Petersb. 1895.

R: H-ij, Zap. Tow. Szewcz. X.; Kij. Star. 1897 IV.

21290. Morozow P. O., Alfabytnyj ukazatel imeń awtorow, perewodnykow i t. d. w: Opyti rossijskoj bibliografii W. Sopikowa, Petersb 1876 (por.: Linde S. B., O literaturze rosyjskiej podług dzieła bibl. Sopikowa, Pam. warsz. 1815—1816); Benderow S. A., Krytyko-biograficzeskij słowar ruskich pysatełej i uczonych, Petersb. 1889.

Zob. Nr. 5842—5857, 9113.

21291. Zubrzycki D., Historyczne badania o drukarniach rusko-słowiańskich w Galicyi, *zob.* Nr. 20155.

21292. **Petruszewycz A. S.**, O naczali knyhopeczatanija na Rusy, Wremen. Inst. Stawrop., Lwów 1883, 1884; — Tenże, Chronołohyczeskoje rozpyś cerkownych i mirskich russko-słoweńskich knih napeczatannych kyryłł. bukwami wo Lwowi (1574—1800), tamże 1884 i Odb. Lwów 1884; — Tenże, i J. Szaranewycz, Kataloh knih na archeoł.-bybliograf. wystawi, Lwów 1888, *zob.* Nr. 14658.

21293. Karatajew J., Chronologiczeskaja rozpys sławiańskich knih, *zob.* Nr. 14655; — Gołubiew, Bibl. zamieczanija, *zob.* Nr. 14656; — Tokmakow N., Chronologiczeskij kataloh knih cerkownoj peczaty, *zob.* Nr. 14659.

21294. Kałużniackij E., K bybliografii cerkowno-sławianskich peczatnych izdanij w Rossii, Petersb. 1886, *zob.* Nr. 138 i 14554.

21295. Estreicher K., Druki polsko-ruskie tłoczone kirylicą, *zob.* Nr. 20153 do 20158.

21296. **Ptaszyckij i Sobolewskij,** Sbornik snimkow s sławiano-ruskich staropieczatnych izdanij, matierijały dla istorii sławianskawo knigopieczatanija, Petersb. 1895.

21297. 400-letje pierwych pieczatnych słowiańskich knih, Hałycka Ruś 1891 Nr. 53.

21298. Norden J., Die Anfänge des Buchdrucks in Russland, Ztschr. f Bücherfreunde 1899 z. 9; Sołowjew S., Wwedenije knyhopeczatanija w Rossii, Wrem. Inst. Staurop., Lwów 1872 str. 110—118.

Zob. Nr. 14655—14674.

21299. **Fiol Swiatopolk,** *zob.* Nr. 20158.

21300. **Skoryna Fr.**, Biblia ruska, *zob.* Nr. 14674; — Francysk Skoryna, Slowanka, Prag 1815; — Kopitar, Hesychii glossographi discipulus, Vindob. 1839; — Hołowackij J., Niskolko słow, Nauk. Sborn. 1865 IV., *zob.* Nr. 14675; — Petruszewycz A., Otwity i woprosy, Pyśmo III. Francysk Skoryna, Słowo 1875 Nr. 130; — Wachnianin A., O Francysku Skoryni, Spraw. gimn. akad. we Lwowie 1878/9, *zob.* Nr. 14674 (por. rec.: Prawda, misiacznyk dla słowesnosty, nauki i połytyki, Lwów 1879 XII.); — Jubyłej 300-litnij, Słowo, Lwów 1882 Nr. 15—16; — Władimirow P. W., Doktor Francysk Skoryna, jeho perewody, peczatnija izdania y jazyk, Petersb. 1888 (por. rec.: A. Sobolewskij, Żurn. min. nar. prośw. 1888; A. Pypin, Wiestn. Jewr. 1888; M. Murko, Arch. f. slav. Philol. XII.; G. Polivka, Čas. česk. muz. 1888; A. S. Budilovič, Żurn. min. nar. prośw. 1889).

21301. **Fiedorow Iwan**, drukarz ruski we Lwowie, *zob.* Nr. 20173—20175; — Bachtiarow A., Iwan Fiedorow, pierwij russkij knigopieczatnik, istoricz. oczerk, Petersb. 1895; — Jacimirskij A. N., Perwij peczatnij slawianskij Służebnyk, Izw. otdjeł. rusk. jazyka i słowestnosti imp. akad. nauk. 1896.

21302. Komaniewicz W., Primus Truber i drukarnie sławiańskie, Pam. hist. kraj. wyd. przez Zielińskiego, Lwów 1841.

21303. Czistowicz I., Kijewo-pieczerskaja tipografija, Wremien. mosk. obszcz. istor. XXII. (por.: Cztien. mosk. obszcz. ist. 1861 III.); — Trockij P., Tipografija Kijewopieczerskoj ławry, Kij. jep. wied. 1865 (por.: Trudy kij. duch. akad. 1865 Nr. 5—6); — Kamanin J. M., K istorii kijewo-peczerskoj ławrskoj typografii, Kij. Star. 1894 (por.: O. M., Zap. Tow. Szewcz. VI.); — Dokład sinoda o wozobnowlenii w kijewskoj mitropolii tipografii (1754), *zob.* Nr. 14426 i 14594.

21304. Kataloh knih słoweńsko-ruskich w typohrafii Instytutu Stauropigiańskoho (we Lwowie, spis książek ruskich druk. 1704—1826), Lwów 1826, 1833).

21305. Einhorn W., Knihy kijewskoj i lwowskoj peczaty w Moskwi w tretiju czetwert XVII. w., Knigowidinije 1894 IX. i X.

R: I. Kopacz, Zap. Tow. Szewcz. IX.; Wołyniak, Kwart. hist. 1896.

Zob. Nr. 14638—14644.

21306. Sieleckij A. K., Ostrożskaja tipografia i jeja izdanija, Poczajów 1885, *zob.* Nr. 20177.

R: Petrow. N. I., Żurn. min. nar. prośw. 1886 t. CCXLIV.

21307. Tichowskij J., Mnimaja tipografija poczajewskawo monastira (s k. XVI. do 1. czetw. XVIII. w.), Kij. Star. 1895; — Szczurowskij, Do pytannja pro poczatok poczaiwskoj drukarni, Zap. Tow. Szewcz. VII. (por.: Wołyniak, Kwart. hist. 1896), *zob.* Nr. 14609.

21308. Rusałka Dnistrowaja, Budyń 1837.

21309. Zorja hałycka, Lwów 1848–57; — Pczoła (red. I. Huszałewycz), Lwów 1849; — Wistnyk, powremenne pyśmo poświaszcz.-połytyczeskomu i urawstwennomu obrazowaniju Rusynow (red. T. Hołowackij), Wiedeń 1850—1856; — Sbornik, izd. Hałycko-russkoju Matyceju, Lwów od r. 1853; — Oteczestwennyj Sbornik powistok, skazok, istoryczeskich wospominanij etc., Wiedeń 1853 do 1859; — Semejnaja byblioteka, jeżemisiacznoje soczynenije, Lwów 1856; — Hałyczanin, łyteraturnyj sbornik izd. J. T. Hołowackim i B. A. Didyckim, Lwów 1862 do 1863; Toż, naukowo-beletrystycznaja pryłoha „Słowa“ (red. B. A. Didyckij), Lwów 1867 do 1869; — Wremennyk Instytuta Stauropyhijskoho Lwów od r. 1864; — Nywa, Lwów 1865; — Rusałka, łyt. czasop. (red. W. Szaszkewycz), Lwów 1866; — Bojan, Lwów 1867; — Hołos narodnyj (M. Iw. Biłous), Kołomyja 1866—1867; Ruś, Lwów 1867; — Prawda, pyśmo łyter.-polit., red. Ł. Łukaszewycz, Lwów od r. 1867; — Osnowa, Lwów 1870—1872; — Bukowyńskaja Zorja, Czerniowce od r. 1870; — Druh, Lwów 1874–1876; — Wesna, Kołomyja 1878—1880; — Rodynnyj łystok, Czerniowce 1879–1882; — Dennycia (red. I. Werchrackij), Stanisławów 1880; — Zorja, pyśmo łyter.-nauk. dla ruskich rodyn, Lwów 1880 do 1889.

21310. Zorja Hałyckaja jako Album na 1860 h., Lwów 1860; — Meta, łyteraturno-połytycznyj wistnyk, Lwów 1863; — Otieczestwiennyj Sbornik, dod. do „Wistnyka“, Wiedeń 1866; — Druh naroda, Żurn. cerk. łyt. i połyt., Lwów 1876; — Hromadskij druh, misiacznyk lit. i polit., Lwów 1878; — Świt, ilustrowana lit.-polit.-nauk. czasopyś, Lwów 1881—1882; — Watra, literaturnyj sbirnyk, Stryj 1887; — Towarysz, pyśmo literaturno-naukowe, Lwów 1888.

21311. Weczernyci, Lwów 1862—1863; Misiacosłow naucznyj na h. 1882, Lwów 1882; Zerna, dod. do „Bukowyny“ za rik 1887, Czerniowce; Besida, łyt. pryłożenije k „Strachopud“, Lwów 1887—1889 t. I.—III.; Myr, czasopyś dla spraw połytycznych, cerk., ekonom. i łyteraturnych (red. I. Komarnyckij i Łewyckij), Lwów 1886—1887; Łystok, duchowno-łyteraturnyj żurnał, Unhwar 1885—1886.

21312. **Kijewskaja Starina**, jeżemiesiacznyj ist. żurnał, od r. 1881, *zob.* Nr. 11400.

21313. **Zapyski naukowoho Towarystwa im. Szewczenka**, od r. 1892.

21314. Sbornik Charkowskaho istoriko-fiłołogiczeskawo obszczestwa, od r. 1887, (por.: M. P., Zap. Tow. Szewcz. t. XVII. i XXV.).

21315. Żytie i słowo (red. Franko), Lwów od r. 1894; — Biblioteka literaturno-nauk., Lwów (do r. 1895 Nr. 30).

21316. Didyckij B., Materijały k istorii hał.-rusk. pyśmennosty, Łyter. Sborn., Lwów 1885.

(b: Język ruski: Gramatyka i słowniki, badania i poglądy).

Badania języków słowiańskich, zob. Nr. 20241—20334.

21317. Łewyckij J., Gramatyka jazyka russkoho w Hałycii, Przemyśl 1849, 1850; — Samouka H., Uwahy krytycznii nad gramatykow ruskow J. Łewyckoho, Przemyśl 1849; — Hołowackij J., Gramatyka ruskoho jazyka, Lwów 1849.

21318. Łuczkaj M., Grammatica slavo-ruthena, Peszt 1830; — Łożyńskij J., Gramatyka języka ruskiego, Przemyśl 1846 (por.: Rozmaitości, Lwów 1846 Nr. 41; Łyt.-sborn., Lwów 1885).

21319. Wagilewicz, Gramatyka języka małoruskiego, Lwów 1845; Daragan, Ukraińska gramatyka, Moskwa 1861; Djaczan P., Metodyczna hramatyka jazyka małoruskaho, Lwów 1865 (toż po pol.); Szaszkewycz H., Mała hramatyka jazyka ruskaho, Wiedeń 1865.

21320. **Osadca M.** Hramatyka ruskoho jazyka, Lwów 1862, 2. wyd. 1864, 3. wyd. 1876, 4. wyd. 1885.

R: A. Torońskij, Słowo, Lwów 1862 Nr. 72–77; M. Roznoszyńskij, Dom i szkoła, Lwów 1864 Nr. 19–23 i Odb. Lwów 1864; B. Piurko, Prawda, Lwów 1876 Nr. 24; Hankewycz Kł., Arch. f. slav. Philol. 1879 III.

21321. Afanasiew-Czużbinskij, Słowar małorossijskawo narieczija, Petersb. 1855.

R: Sreznieweskij, Imp. akad. nauk 1854.

21322. Pyskunow F., Małorossijsko-czerwonorusskij słowar żywoho i aktowoho jazyka, Kij. 1882 (2 wyd.).

21323. **Partyckij E.**, Słowar nimecko-ruskij, Lwów 1866—1867.

R: Werchratskij J., Prawda, Lwów 1875 Nr. 8, 9; Odp. Partyckiego, Hazeta szkolna, Lwów 1875 Nr. 9; Odp. II. Werchratskiego p. t. Otwit II., Lwów 1876.

21324. **Żełechowskij E.**, Małorusko-nimeckij słowar, Ruthenisch-deutsches Wörterbuch, Lwów 1882, 1883; — Tenże i S. Nedilskij, Małorusko-nimeckij słowar, Lwów 1886 t. 2.

R: Diło, Lwów 1882 Nr. 41, 70; Podołyński M. (z ameryk. gaz. „The Nation"), tamże 1884 Nr. 58; Szejkowskij R., tamże 1885 Nr. 86; Nedilskij S., Ot wydawnyctwa Słowarja, tamże 1886 Nr. 30; Stockij-Smal St., Liter. Centralbl., Leipzig 1886 Nr. 47.

21325. **Słowar** ross.-ukrainskij M. Umańca i A. Spiłki, Lwów 1893 i 1895.

R: B., Zap. Tow. Szewcz. VIII.

21326. Poljanskij G. A., Porucznyj russko-nimeckij słowar, Kołomyja 1897.

21327. Mahura J., Sbornyczok słow. pryznaczennyj materjałom do ruskoho Słowarja Weczernyci, Hałyczanin, Lwów 1862 Nr. 36—42.

21328. Werchratskij J., Znadoby do słowarja južno-ruskoho, Lwów 1877.

R: M-m, Druh, Lwów 1877 Nr. 6; Hankewycz Kl., Wesna, Kołomyja 1878 Nr. 6, 7.

21329. Doskowskij J., Cerkownyj słowar, Przemyśl 1851.

21330. Hryhorowicz S., Słownik wyrazów huculskich, Pam. Tow. tatrzańsk., Krak. 1880 t. V.

Narzecza ludowe, zob. Nr. 11832—11932.

21331. Mogilnicki J., O języku ruskim (przeł. Nabielak), Czasop. księgozb. Ossol., Lwów 1829, Odb. Lwów 1848; — Lewicki J., Dola halicko-ruskiego języka, Jutrzenka, Warsz. 1843; — Tenże, Das Schicksal der galizisch-russischen Sprache u. Litteratur, Jahrb. f. slav. Litter., Leipzig 1844 (por.: J. Łoziński, tamże 1845); — Zb(orowskij) W., Jak majemo pysaty? Wistnyk 1850 Nr. 133—134; — Hołowackij, Rozprawa o jazyci južnoruskim i jeho nariczjach, Lwów 1849; Tož, Istor. oczerk hał.-rusk. Matyci, Lwów 1850; Tož, Zorja hał. 1850 Nr. 17; — Łewyckij J., Otpowid na mninija o jazyci ruskim, jednoho imenem mnohych, tamže 1850 Nr. 29; — Tenže, O rozwytii naszoho jazyka, Wist. Rus. derž. awstr. 1851 Nr. 49.

21332. Maksymowicz M. A., Fiłołogiczeskaja pyśma, Rusk. Besida 1856 t. III; — Petruszewycz M., Korniesłowje ruskoho jazyka, Kołomyja 1865; — Žukowskij J., Uwahy nad duchom jazyka ruskoho, Słowo, Lwów 1864 Nr. 78—85; — Uwahy nad Uwahamy nad duchom jazyka ruskoho, Zołotaja hramota, Wiedeń 1865 Nr. 11—12; — Perepłys A., Jazyk w hałyckoj łyteraturi, Druh, Lwów 1875 Nr. 14—18; — Žyteckij P., Oczerk zbukowoj istorii małorusskaho nariczija, Kijów 1876; — Kostomarow i „Kijewlanyn" o južnoruskom nariczii w Hałyczyni, Słowo, Lwów 1883 Nr. 16.

21333. Ruskij jazyk: Weczernyci, Lwów 1862 Nr. 9—13; Dionysij iz Krutyłowa, Słowo, Lwów 1863 Nr. 1; Prawda, Lwów 1878 Nr 16; Słowo, Lwów 1883 Nr. 141—146; Wseruesskij, Besida, Lwów 1887 Nr. 4—10; Russka prawda, Wiedeń 1888 Nr. 7; J. N., Nauka, Wiedeń 1888 str. 506—519, Humeckij J., Tajna prymirenija nariczij ruskoho jazyka, Nowaja teorija, Lwów 1888.

21334. **Ohonowskij O.**, Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache, Lwów 1880; — Tenże, O ważniejszych właściwościach języka ruskiego, Rozpr. wydz. filol. Akad. t. X., Odb. Krak. 1883.

R: Franko I., Świt, Lwów 1881 Nr. 1; Arch. f. slav. Philol. 1880 t. V.

21335. Branyk J., Pryczyny tworenija sia nariczej, Prawda, Lwów 1868 Nr. 20—21, Odb. Kołomyja 1868.

R: E. Partyckij, Prawda 1868 Nr. 33—46; Słowo, Lwów 1868 Nr. 60—62, 94—98.

21336. **Monumenta linguae necnon literarum** Ukraino-russiacarum, Lwów 1896 vol. I.

R: Szczerbin W., Kij. Star. 1897 III.

21337. Folusewicz J., Wyjaśnienie różnicy między rossyjskim a małoruskim dyalektem, Lwów 1859; — Kijanyn, Odnosyny jazyka ruskoho do moskowskoho, Osnowa, Lwów 1871 Nr. 52—69.

21338. Karpeńko St. i S., Soczynienija na russkom i małorossijskim jazyki, Petersb. 1860.

21339. Wołkow, Wstup do istoryczneho studyjowanja ruskoj mowy, Žurn. min. nar. prośw. 1894.

R: *, Zap. Tow. Szewcz. VII.

21340. **Szachmatow A.**, K woprosu ob obrazowanii russkich nariczij, Russk. fiłoł. Wiestn. 1894 IV.

R: M. Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. VIII.; Buddie J. T., Žurn. min. nar. prośw. 1899; J. P-a, Věstn. slov. staroż. 1899.

21341. **Sobolewskij A. J.**, Opyt russkoj dialektologii, por.: Žurn. min. nar. prośw. 1897.

R: Kopacz, Zap. Tow. Szewcz. XX.; Karskij J. T., Izw. otdieł. russk. jaz. i słowiesn. 1897 II.

21342. Naumeńko W., Podwiediem itogi (otwiet na stati w „Kijewlianinie": Wopros o małorusskom jazykie w Galicii), Kij. Star. 1899; — W J., K' woprosu o małorusskom jazykie wGaliczyni, tamže 1898; — Pogodin M. P., Zapyska o drewnem jazyki ruskom, Izwist. II. otd. Akad. nauk, Petersb. 1856.

21343. **Krymskij A**, Fiłołogija i pogodinskaja gipoteza, Kij. Star. 1898 III., 1899 II.

21344. **Sreznewskij J. J.**, Matieriały dla słowarja drewni-russkawo jazyka po pyśmennym pamiatnikam, Petersb. 1893.

R: Werchratskij, Zap. Tow. Szewcz. V.; M. H., tamże XIV.

21345. Łomykowskij W. J., Słowar małorusskoj staryny sost. w 1808 g., Kijew 1894.

R: M. H., Zap. Tow. Szewcz. XI.

21346. **Makaruszka O.**, Słowar ukraińskich wyraziw, perenjatych z mow turkskich, Zap. Tow. Szewcz. V.

21347. Wyner Ł., Jewrejsko-nimeckoje słowa w russkich nariczijach, Żywaja Star. 1895 I

R: Werchratskij J., Zap. Tow. Szewcz. XII.

21348. Kupczanko H., Rusko sławianskii słowa w rumuńskim jazyci, Słowo, Lwów 1874 Nr. 10–16; Winckowskij D., Ruskii i rumuńskii jazyki, Uczytel, Lwów 1874 Nr. 8, 9.

21349. Żyteckij P. J., Starynnyja wozzrinija russkich liudej na russkij jazyk, Kij. Star. 1882 IV.

Zob. Nr. 20281—20311.

21350. S. Fr., Rozprawa o początku nazwy Rusi i Rusinów, Czasop. nauk. Bibl. Ossol. 1828 II.; — Szczawyńskij O., Wywody o naczatku imeni Ruś, Hałyczanin 1863; — O. P. R., Uwahy na statju: Wywody o poczatku imeni Ruś, tamże 1863; — Ant. S., Koreń „Ruś" w hrammatyczeskom i łeksykalnom otnoszenijach, Zołotaja hramota, Wiedeń 1866; — Uspiański T. J., Patriarch Joann VII. grammatyk Ruś-Dromity u Simeona Magistra, Żurn. min. nar. prośw., Petersb. 1891.

21351. Partyckij O., Starynnist nazwy Ukraina, Diło, Lwów 1890 Nr. 228.

21352. Szczerbina W., K istorii małorusskich familnich nazwanij, Kij. Star. 1894.

R: O. M., Zap. Tow. Szewcz. VI.

21353. Wenełyn J., O słowi Bojaryn, Moskwa 1847.

Pismo u Słowian, zob. Nr. 20389—20403.

21354. **Kałużniackij E.**, Beiträge zur älteren Geheimschrift der Slaven, Wien 1883, Sitzungsb. phil.-hist. Akad., Wien B. c. II.; — Wolter E, K woprosu o rusko-łytowskoj azbuci Słowo, Lwów 1886 Nr. 127, 128; — Jagič V., Zur Provenienz der kijewer glagol. Blätter, Arch. f. slav. Philol. 1897; — D., Prepodawanija Mykłosycza O proizwedenii i rozprostranenii hłahołycy, Oteczest. Sborn., Wiedeń 1858 Nr. 15–16; — D., Mninije Szafaryka o izobrytelach kiryłycy i hłahołycy, tamże 1858 Nr. 8 10; — O hłaholskoj azbuci, tamże 1857 Nr. 7, 9–10, 13; — Karskij J. T., Iz lekcii po sławianskoj kirilewskoj paleografii, Russk. filol. wiest. 1897.

(c: Poglądy na rozwój literatury i poszczególnych jej działów: poezyi, wymowy, nauk).

21355. Zderkow(skij) J., Kratkii prymierianija o sostojanii naszoj słowesnoj żyźni, Zorja hał. 1852 Nr. 3; — Kł(ymkowycz) ks., Hadka uczenoho o ruskoj słowesnosty, Weczernyci, Lwów 1862 Nr. 20, 21.

21356. **Kostomarow N.**, Mninije o małorusskoj pyśmennosty, Zadaczy ukrainofilstwa, Słowo, Lwów 1882 Nr. 48–49.

21357. **Vaioušek.** Národni, politický a literárni život Rusinův, Hlídka 1897 II.

21358. **Hruszewskij M.**, Ukraińsko-ruskie literaturne widrodženie w istoricznim rozwoju ukrainsko-ruskoho naroda, Liter.-naucz. Wistn. 1898.

21359. **Kułysz A. P.**, Ob otnoszenij małorossijskoj słowesnosty k' obszcze-ruskoj, Zołotaja hramota, Wiedeń 1865 Nr. 10.

21360. Dragomanow M., Izuczenije narodnoj słowesnosty w wełykoj i małoj Rusy, Karpat-Unhwar 1876 Nr. 18, 19, 21.

21361. Pypin A., Über das Verhältniss der ruthenischen Literatur zur russischen, Arch. f. slav. Philol. 1890 XIII.

21362. Kolessa Al., Stosunek twórczości literackiej obu ruskich plemion w okresie najdawniejszym, Kwart. hist. 1897 (treść odczytu).

21363. Elenew T., Polska cywyłyzacija i jei wlijanije na Mało-Ruś, Słowo, Lwów 1866 Nr. 68–74.

21364. Narod i słowesnost, Weczernyci, Lwów 1862 Nr. 2–8.

21365. Barwyńskij A., Pohlad na słowesnist ukraińsku, Prawda, Lwów 1870 Nr. 2.

21366. **Franko I.**, Literatura, jeji zawdanje i najważniszczi cichy, Mołot, Lwów 1878 str. 209.

21367. Cynyk Ł., O sbornykach rusko-narodnych piseń, Zorja hał., album. Lwów 1860.

Poezya ludowa, zob. Nr. 11850—11874 i Dod. I.

21368. Torońskij A., Ruska poezya ludowa mianowicie pod względem prozodyi, Spraw. gimn. w Drohobyczu 1876.

R: K. Hankewycz, Arch. f. slav. Philol. 1877 II.; B., Prawda, Lwów 1876 Nr. 20; Druh, Lwów 1876 Nr. 19, 21–23; Hazeta szkolna, Lwów 1876 Nr. 19.

21369. **Antonowycz Wł. i Dragomanow M.**, Istoryczeskaje piśni małoruskaho naroda, Kijów 1875.

R: Was. N., Prawda, Lwów 1875 Nr. 1–3.

21370. **Nowyckij J. P.**, Małorusskija piśni, Charkow 1894 (Odb. z Sb. Chark. ist.-fiłoł. obszcz. VI.).

R: Kolessa A., Zap. Tow. Szewcz. VI.

21371. **Studyńskyj K.**, Lirnyki, studyja Zorja 1894, Odb. Lwów 1894.

R: Makaruszka O., Zap. Tow. Szewcz. VII.

21372. Robinson J., Der Lirnik bei den Kleinrussen, Am Ur-Quell 1895.

21373. Sakun E., Czy ne jist duma „pro pohod starszoho pohańskoho kniazia na Carehrad" apokryf? Prawda, Lwów 1874 Nr. 12.

21374. Dumy narodne (z objaśn. E. Partyckiego), Hazeta szkolna, Lwów 1876 Nr. 22–24, por.: Kost W., Zorja, Lwów 1887 Nr. 10.

21375. **Sumcow N. T.**, K' istorii izdanij małorusskich istoriczeskich pisień, Izw. otd. russk. jaz. istor. 1899.

21376. **Dragomanow M.**, Iz istorii wirszy na Ukraini, Watra, Stryj 1887; — Tenże, Materiały dla istorii wirsziw ukraińskich, Żytie i słowo, 1894.

21377. **Hnatiuk W.**, Pryczynok do literatury naszoho wirszotworstwa, Zap. Tow. Szewcz. 1897 XXI.

21378. **Bohohłasnyk**, Poczajów 1790.

21379. **Methodus** cantus ecclesiastici graeco-slavici, Romae 1881, *zob.* Nr. 14744 do 14750.

21380. Korotkij typyk iły ustaw pinija cerkownoho, Przemyśl 1849; Abłamskij N. D., Cerkownoje pinije w jużnoj Rossii, Słowo, Lwów 1887 Nr. 26.

21381. Marusia K., Krytycznyj ohlad ukraińskoj dramatycznoj łyteratury (z mosk. żurnala „Ruskaja scena"), Rusałka, Lwów 1866 Nr. 5–7; Baczyńskij E., O poezii dramatycznoj, Słowo, Lwów 1866 Nr. 37, 40 do 42; Mikše J. Ruské drama za poslednich let, Osvěta 1897–1898; D., Istoricz. widomosti o ruskom teatri, Oteczestw. Sborn., Wiedeń 1857 Nr. 25, 26; Kuźmyczewskij P., Starijszija russkija dramatyczeskija sceny, Kij. Star. XIII.; Kowaleńko G., Ukraińskij teatr, Zorja 1896.

21382. Petrow N. J., Starinnyj jużnorusskij tieatr, Kij. Star. 1882.

21383. Gołubjew S. T. i Ł-w P., K istoriji tieatra w jugo-zapadnom kraje, Kij. Star. 1885, *zob.* Nr. 14751do 14753.

21384. Jaszczurżyńskij, Swad'ba małorusskaja, kak relyhiozno bytowaja drama, Kij. Star. 1896 XI.; — Myron, Jużnorusskaja paschalnaja drama, tamże 1896 XI.

R: W. H., Zap. Tow. Szewcz. XVI., XVII.

21385. Kraszewski J. I., O dramach wertepnych, Athen. 1843; — Gałagan G. P., Małorusskij wertep, Kij. Star. 1882 IV.; — Izopolskij E., Małorusskij wertep, tamże 1882 IV.

Zob. Nr. 14752.

21386. Franko I., Poczatok i wzrist teatru w chrystijańskoj Ewropi, Zorja, Lwów 1883 Nr. 10–12.

21387. **Sumcow N. T.**, Razyskanije w obłasti aniekdoticzeskoj litieratury, Sborn. charkow. istor.-fiłoł. obszcz. 1899; — Pieltcer A. P., Proischożdienije aniekdotow w russkoj narodnoj słowiesnosti, tamże 1899.

R: Polivka G., Arch. f. slav. Philol. 1899.

21388. Turjan, Aforysmy o narodnoj słowesnosty, Zorja hał. 1853 Nr. 5–6, 8.

21389. Neczuj J., Świtohlad ukraińskoho naroda w prykładi do sehoczasnosty, Prawda, Lwów 1868 Nr. 35–47.

Ruskie kaznodziejstwo, zob. Nr. 14708 do 14724.

(d: Historya literatury ruskiej do połowy XVI. wieku).

21390. **Kotlarewskij A. A.**, Drewnaja ruskaja piśmennost, Opyt bibliologiczeskaho izłożenia istorij jeja izuczenia, Woroneż 1881.

21391. Łepkij O., Korotkoje obozrinije ruskoj pyśmennosty ot wwedenija chrystyjańſtwa do pryszestwija Tatar, Łyt. Sborn. obszcz. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1869, Odb. Lwów 1869; — Tenże, Pohlad na proświeczenije i pyśmennost na Rusy za wremeń kniażewskich, Wrem. Inst. staurop.. Lwów 1884.

R: B(arwyńskij) A., Prawda, Lwów 1870 Nr. 3, 5.

21392. **Pypin A.**, Drewnij period russkoj litieratury i obrazowannosty, Wiest. Jewropy 1875; — Tenże, Srednie wika russkoj litieratury i obrazowannosty, tamże 1875, *zob.* Nr. 19997; — Tenże, Nowaja epocha, Iz istorji srieddniewiekowoj russkoj litieratury, tamże 1894.

Przyjęcie chrześcijaństwa, zob. Nr. 14067 do 14092.

Św. Cyryl i Metody, zob. Nr. 12622 do 12652.

Pomniki języka cerkiewno-słowiańskiego, zob. Nr. 20280–20304, 20392–20403.

Żywoty świętych, zob. Nr. 14049–14066.

21393. Hołubowskij P. W., Pro poczatki ruskoho pyśmeństwa, Kij. uniw. Izw. 1895 do 1897.

R: S. T., Zap. Tow. Szewcz. XIII.

21394. Feucyk E., Naczało naszej pyśmennosty, Łystok, Unhwar 1886 Nr. 6.

21395. **Pamiatnyki** drewne russkoj cerkowno-uczytelnoj litieratury, Petersb. 1894, *zob.* Nr. 19415.

R: Hruszewskij M., Zap. Tow. Szewcz. V., VI

21396. Nikolskij K. K., Matieriały dla istorji driewnierusskoj duchownoj litieratury (por.: M. H., Zap. Tow. Szewcz. 1897 XIX.), *zob.* Nr. 14663.

21397. Wołkow N. W., Statisticzeskija swiedienija o sochraniwszychsia driewnierusskich knigach XI.—XIV. w., Wiestn. Jewropy 1897.

R: Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. 1897 XXI.

21398. Azbukin M., Oczerk litieraturnoj borby priedstawitielej christiaństwa z ostatkami jazyczestwa w russkom narodie (XI. do XIV. w.), Russk. filol. wiest. 1897.

2139?. **Kadłubowskij A.**, Oczerki po istorii driewnie russkoj litieratury żitij światych, Russk. filol. wiestn. 1897—1898.

21400. Krałyckij A., O drewnych Ewanhelijach, Nauk. Sborn. hal.-rusk. Matycy, Lwów 1866.

21401. Petruszewycz A. S., Obozrinje drewnijszych ewanhelskich spyskow na starosłoweńskom jazyki, Cerk. gaz., Budyń 1857 Nr. 2—5; Tenże, O russko-słoweńskich tołkowych psałtyrjach, tamże 1856 Nr. 8—10.

21402. Amphilochij archim., Opisanie juriewskawo ewangelia, por.: Jagič V., Arch. f. slav. Phil., Berlin 1878 III.; — Buslajew, Russkij łycewoj Apokalipsis nach der russ. Handschr., por.: Jagič V., tamże 1885 VIII.

21403. Karskij F. T., Osobennosty Mstysławowa ewanhelija, Warsz. 1895.

R: O. H-ij, Zap. Tow. Szewcz. XVIII.

21404. Jacymirskij, Mełhija zamitki, I. Otreczennyja mołytwy u kołendarnyk, II. Zapys z upomynanijem caria bołh. Symeona, Izw. Akad. nauk. 1897 II.; — Pietuchow, Pouczienija na sw. czetyriediesiatnicu, Pamiatn. drewn.-russk. cerk. uczyteln. lit. 1897; — Ałmazow A. J., K' istorii mołytw na raznyje słuczai, Zamitki i pamiatnyki, Litopyś istor.-filol. obszcz. pry noworos. Uniw. VI.

R: Franko Iw., Zap. Tow. Szewcz XVIII., XIX.

21405. **Apokrify i legendy** z ukraińskich rukopisiw zebraw i pojasnyw Franko I., I. Apokrify starozawitni, Pamiatki ukraińsko-rusk. mowy i liter., Lwów 1896 t. I.

R: Studziński C., Kwart. hist. 1897, 1899; Brückner A., Arch. f. slav. Philol. 1900 i Ztschr. d. Ver. f. Volksk. 1900.

21406. Tychonrawow, Apokryfy, por: Brückner A., Kwart. hist. 1899 str. 305.

21407. Materijały do ruskoj łyteratury apokryficznoj, wyd. Kałytowskij E., Bybliot. „Zori“, Lwów 1884; — Jaszczurżyńskij, Koljadki relyhiozno-apohryficzeskaho soderżanija, Kij. Star. 1895 II. (por.: W. H., Zap. Tow. Szewcz. XII.); — Moczulskij W., Apokrificzeskoje skazanije o sozdanji mira, por.: Franko I., Zap. Tow. Szewcz. XVIII.

21408. Sumcow N. T., Legenda o błagoczestiwom żiwopiście, Kij. Star. 1894 X.

21409. Łoparew Ch., Drewneruskija skazanija o ptycach, soobszczenie, Pam. drewn. pyśmen, Petersb. 1897 CXVI.

R: I. Franko, Zap. Tow. Szewcz. XX.

21410. Hilarow F., Łehenda o padenji i o wozstanowlenii Carehrada, Prawda, Lwów 1876 Nr. 106.

21411. Pypin A. N., Uczenija zapyski wtoraho otdilenija imp. Akad. nauk. ks. IV., Petersb. 1858 (Powieść o Salomonie, str. 30); — Tenże, Łożnyja i streczennija knihy russkoj staryny, Pamiat. star. rusk. łyter., Petersb. 1862.

21412. Ustrałow N., Św. Joann Złatoust (o perewodach jeho soczynenij na ruskij jazyk), Cerkown. gazeta, Budyń 1856 Nr. 34.

21413. **Barsukow N.**, Istoczniki russkoj Agiografii, Petersb. 1882.

21414. **Archangelskij A.**, K' istorii drewnerusskawo luczidariusa, Ucz. zap. imp. kaz uniw. 1898—1899 LXV.

21415. Sipowskij W. W., K' litieraturnoj istorii „Pisiem russkawo putieszestwiennika“, Izw. otd. russk. jaz. i słow. 1897, 1898.

21416. Sozonowycz J. P., K' woprosu o wlijanii krestowych pochodow na srjednjewiekowuju poeziju, Warsz. uniw. izw. 1897.

21417. Ohonowskij O., Prawda ruska (XI. w.), Hazeta szkolna, Lwów 1875 Nr. 13; — Łewyckij K., „Prawda ruska“ jako perszij zbornik praw ruskich, Zorja, Lwów 1882 Nr. 5, 6; — Tenże, Prawda ruska, Lwów 1895.

R: M. Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. X.; H. Z., tamże X.

Prawda ruska, zob. Nr. 1657, 16265 do 16270 i Hist polit.

21418. **Rozenfeld A.**, Jazyk Swiatosławowa Izbornika 1073 goda, Russk. filoł. wiest. 1899.

Isbornik Swiatosława, zob. Nr. 1674, 16271.

21419. **Peczerskij Antonij i Teodosij**, Dom i szkoła, Lwów 1864 Nr. 7-10; — Kimak W., Antonij Peczerskij, Misiacosłow, Użhorod 1866; — Dymytrij iz Ostry, Swiatii Antonij i Teodosij Peczerskii, Lwów 1882.

21420. Iłnyckij J., Żytie bohonosnych oteć Antonija i Teodosija, osnowatełej monastyrja kijewo-peczerskoho, Zorja hal., album, Lwów

1860; — Kostomarow N., Prepodobnyj Teodosyj Peczerskij, Russk. ist ot., Petersb. 1873 I.; — Pisma Teodosija Peczerskoho, wyd. Makarij, Izw. Akad. nauk. II.; — N. K. N., Priep. Tieodosij Pieczierskij i jego pouczenija, Pam. driewn.-russk. cerk. uczyt. liter. 1897 wypusk III.

21421. **Illarion.** Kalusin T., Illarion, mitropol. kij. i jego cerkowno-uczyt. proizwiedienija, Pam. driewn.-russk. cerk. uczyt. lit. 1897 wyp. III.

21422. **Pamiatnyki** russkoj literatury XII. i XIII. wiekow, *zob.* Nr. 6303.

21423. **Danyło Zatocznik.** Kałajdowicz K., Mołenije Danyła, Pam. ross. słowesn. XII. w.; — Busłajew T., Mołenije Danyła, Istor. Chryst. str 617—632; — Undolskij, Mołenije Danyła, Rusk. Besida 1856; — Norow A. S., Puteszestwije ihumena Daniiła po światoj zemli w naczali XII. w., Petersb. 1864; — Modestow E., O posłanii Daniła Zatocznika, Żurn. min. nar. prośw. 1880 (por.: Jagič, Arch. f. slav. Philol. V.); — Istrin W. M., Otkrowienije Mietodija Patarskawo a apokrificzieskija widienija Daniiła w wizantijskoj i sławianorusskoj litierat., Cztienija w imp. obszcz. istor. i driewn. ross. pri mosk. uniw. 1897 II., 1898 I.; — Szczurat W., Słowo Danyła Zatocznyka, Zap. Tow. Szewcz. IX. (por.: Studziński C., Kwart. hist. 1897); — Zabołotskij P., Liegiendarnyj i apokrificzeskij eliemient w Chożdienii ig. Daniiła, Rusk. fiłoł. wiestn. 1899.

21424. **Turowski Cyryl,** Pisma, wyd. w: Pam. ross. słowesn. XII. w., Moskwa 1821; — Łoparew Chr., Słowo w wełykuju sobotu, prypadłeżaszczeje św. Kiriłłu Turowskomu, Pam. drewn. pyśmen. XCVII 1893 (por.: M. Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. V.).

Nestora Letopis i żywoty świętych, zob. Nr. 6188—6202.

21425. Ohonowskij E., Opowidanije o żytju św. muczenykiw Borysa i Hliba, Lwów 1876; — Łoparew Chr., Słowo pochwalnoje na prenesenie moszczej św. Borysa i Hliba, neizdannyj pamiatnyk łyter. XII. w., Pam. drewn. pyśm. 1894 XCVIII. (por.: Hruszewskij M., Zap. Tow. Szewcz. V.).

21426. **Kłyment.** Łoparew Chr., Posłanije mytropołyta Kłymenta k smołenskomu preswiteru Tomi, neizdannyj pam. łyter. XII. w., Pam. drewn. pyśm. 1892 CX.

R: Hruszewskij M., Zap. Tow. Szewcz. V.

21427. **Mychaił.** Ł. P., K' woprosu o kijewskom mytropołyti XII. w. Mychaiłi, Kij. 1895.

R: S. Ł., Zap. Tow. Szewcz. XI.

21428. **Mnich Jakob,** Pisma, wyd. w: Izw. Akad. nauk. I.: Chrystomatija Oresta Mylłera, wyd. 2. Petersb. 1856 str. 196—198.

21429. **Nikifor,** Dwa posłanija, wyd. w: Ruskija dostopamiatnosti, cz. I. Moskwa 1815, wyd. Kałajdowicz K., Pam. ross. słowesn. XII. w., Moskwa 1821.

21430. Petruszewycz A. S., Ustawnaja tamożennaja hramota Berładskoho kniazia Iwana Rostysławycza s 1134 h., Słowo, Lwów 1862 Nr. 86.

Zob. Nr. 14333.

21431. Wesselofsky A., Beiträge zur Erklärung des russischen Heldenepos. *zob.* Nr. 11951; — Zdanow Iw., Russkij bylewoj epos, por.: Kopacz I., Zap. Tow. Szewcz. XIX.; — Łoboda A. M., Russkij bohatyrskij epos, por.: P-a, Narodnopisny Sborn. českoslov. 1898.

21432. **Zdanow J.,** Russkaja poezija w do-mongolskoj jepochu, Izw. kij. uniw. 1879, por.: Jagić, Arch. f. slav. Phil. VI.

21433. **Słowo o pułku Igora,** proiczeskaja pieśń o pochodie na Połowcow (wyd. Aleks. hr. Musyn-Puszkin), Moskwa 1800; 2 wyd. Hramatyna, Moskwa 1823; 3. wyd. Maksymowicz, Kijów 1837; 4. wyd. D. Dubeńskij, Rusk. dostopamiatn. cz. III., Moskwa 1844; 5. wyd. Hattala M., Praga 1858 (z przekł. czeskim); 6. wyd. Piekarski, Petersb. 1864; 7. wyd. Tychonrawow, Moskwa 1866 [por.: Ukrainec, Nowyj pohlad na wełykoruskij bohatyrskij epos Wład. Stasowa, Prawda, Lwów 1869 Nr. 26—31]; 8. wyd. Erben K. J., Dvě zpěvů staroruských fotir, Praga 1870 (z przekł. czeskim); 9. wyd. Wiazemskij, Zamiczanija na Słowo o piłku Ihorewi, Petersb. 1875; 10. wyd. Ohonowskij O., Tekst s prekładom y s pojasnenjamy, Lwów 1876 [por.: Piurko B., Prawda, Lwów 1876 Nr. 18—21; Jagič V., Arch. f. slav. Phil. III.; Jireček, Čas. česk. musea 1878]; 11. wyd. Miller W., Wzhlad na Słowo o połku Igorewie, Moskwa 1877; 12. wyd. Potebnia A., Woroneż 1878; 13. wyd. Partyckij E., Lwów 1884 [por.: Diło, Lwów 1886 Nr. 100—101]; 14. wyd. Petruszewycz A. S., Łystok, Unhwar 1886 [por.: Ł-j, Diło, Lwów 1886 Nr. 144; Petruszewycz S. A., Mo e izdanije, Słowo, Lwów 1886 Nr. 85—105]; 15. wyd. Sołtyków-Romański, Wieniec poetów słowiańskich, Lwów 1887 (z przekł. Gerbelja na ross., Krasińskiego na polski, Erbena na czeski język); 16. wyd. P. W. Władymirow, Słowo o połku Ihorewi, Kij 1894 [por.: Kopacz S., Zap. Tow. Szewcz. VII.]; 17. wyd. Abicht R., Słowo o połku Ihorewi, Das Lied von der Heerschaar Igoris, Lipsk 1895 [por.: Kocowskij, Zap. Tow. Szewcz. X.].

21434. Przekłady: na język polski: Godebski Cypryan, Wyprawa Igora przeciw Połowcom, Dzieła wierszem i prozą, Warsz. 1821 t. II.; Mickiewicz A., Literatura słowiańska, wyd. 3. Poznań 1865 lekcya XIV., XV.; Bielowski A., Pisma i Wyp. pol., Lwów 1855; Krasiński A. I., Pieśń o półku Igora, Petersb. 1856, *zob.* Nr. 21433; — na język ruski: Didyckij, Słowo o połku Ihorewi, Pczeła, Lwów 1849; Maxymowicz M. A., Kijew 1879; Wahyłewicz, Ruska Biblioteka, Lwów 1884 III. (por.: Wachnianyn A., Nikotorii danii o perewodi „Słowa o połku Ihorewom“ M. Szaszkewycza, Zorja, Lwów 1887 Nr. 21, 22; Franko I., „Słowo o połku Ihorewi“ w perekładi J. Łewickoho, Zap. Tow. Szewcz. IX.); — na język rosyjski: Herbel N., Ihor, kniaź siwerskij, Petersb. 1855 (por.: Maksymowicz, Moskowytianin 1855); Małaszew J., Moskwa 1871; Sergjewicz-Puszkin Al. (z przedm. E. W. Warsowa), Mosk. cztienia 1882 II.

21435. Kozłowskij J. J., Paleograficzeskija osobennosty ruk. Słowa o połku Igor., Trudy mosk. arch. obszcz. 1890 XIII.; — Simoni P. K., Ob arch. spisku Słowa, tamże; — Longinow A. W., Musin puszkinskij sbornik 1814 g. kak istocznik dla izuczenija Słowa o połku Igorjewije, Kij Star. 1893.

21436. Rozbiór wyprawy Igora, Pam. Tow. nauk. i um. Zienkowicza t. I; — Maksymowicz, Studya o pułku Igora, Żurn. min. nar. prośw. 1836 i 1837; — Didyckij B., Słowo o połku Ihorewom, Pczeła 1849 Nr. 1-4; — Guszalewicz J., Słowo o pułku Ihora Swiatosławicza, Lwów 1850; — Głowacki J. (Hołowackij), Ueber Ihors Heereszug gegen die Połowcer, Progr. d. Akad. Gymn. in Lemberg 1853; — Kendzierskij, Pereśpiw s staroruskoj hramoty XII. wika Słowo o połku Igorjewy, Kremenczuk 1874; — Ohonowskij O., Pohlad na pamiatnyk „Słowo o połku Ihorewim“, Hazeta szkolna, Lwów 1875 Nr. 11; — Wiazemskij P. P., Słowo o pułku Igorewie, Izślidowanje o warjantach, Petersb. 1877; — Małyszewskij J. J., K woprosu ob awtori „Słowa o połku Igorewie“ Żur. min. nar. prośw. 1879; — Andrijewskij M. A., Izslidowanie tekstu piśni Igoriu Swiatosławyczu, Jekaterynosław 1879-1880; — Wandeniuk P., Tiemnoje miesto w „Słowie o połku Igorewie“, Sbornik archeolog. inst. 1880, Odb. Petersb. 1880; — Gonsiorowskij O. O., Zamitky o Słowi o połku Igorewie, Żurn. min. nar. prośw 1884; — Barsow E. W., Z nowymy, neizwistnymy pryłożenijamy, Mosk. cztienia 1883 I.; — Ukazateli k izslidowaniju E. W. Barsowa, sostaw. M. Kudrawcewym, tamże 1887 I. (por.: Annenskij i Miller O., Żurn. min. nar. prośw. 1888; Budiłowicz, tamże 1890); — Partyckij E., Temni mistcia w „Słowi o połku Ihorewi“, Zorja, Lwów 1883 Nr. 16-23, Odb. Lwów 1883; — Tenże, Kto buw awtor „Słowa o połku Ihorewim“, tamże 1883 Nr. 24; — Tenże, Otpowit na recenziju Jahycza, tamże 1885 Nr. 7, 9; — Tenże, Nowi komentari do „Słowa o połku Ihorewim“, tamże 1885 Nr. 24; — Petruszewycz A. S., Słowo o połku Ihorewi“, Łyt. Sborn., Lwów 1886, Odb. Lwów 1886; — Gonsiorowskij O. O., Zamietki o Słowie, Żurn. min. nar. prośw. 1884 (por.: Jagič, Arch. f. slav. Phil. VII.); — Kocowskij W., Istoryczno-literaturni zamitki do Słowa o połku Ihorewom, Spraw. gimn. akad., Odb. Lwów 1893.

21437. Partyckij O., Staroruskij akcent i rytmyka „Słowa o połku Ihorewim“, Zorja, Lwów 1884 Nr. 9-21; — Tichowskij J., Prozoju ili stichami napisano „Słowo o połku Igorjewie“? Kij. Star. 1893; — Smyrnow, O Słowie o połku Igorewie, I. Literatura Słowa do 1876, Woroneż 1877, Dop. 1879 (por.: Barsow E. N., Kriticzeskij oczerk lit., Żurn. min. nar. prośw. 1876); — Zdanow J., Literatura Słowa o połku Igorewie, Kiew 1880; — Dopołnenija k bibliografii „Słowa“, akad. A. T. Byczkowa, Czt. mosk. 1887 I.

21438. Onufriewycz M., Bojan pisca Ihorewoho jest Joann Nestorowyj, Zorja hal. 1856 Nr. 16-17; Petruszewycz A. S., Kto był „wieszczyj Bojan“ upominajemyj w „Słowie o połku Igoriewie“, por.: Máchal H., Věstn. slov. star. 1899.

21439. **Zdanow Iw.**, Piśni o kniazie Michailie, Żywaja Star. 1890 I., II.; — Tenże, Russkij biłewoj epos, Petersb. 1895 t. V.

R: Kopacz J., Zap Tow. Szewcz. XIX.

21440. **Timofjew E.**, Skazanije o kulikowskoj bitwie, Żurn. min. nar. prośw. 1885.

21441. **Wesełowskij A.**, Uhołok russkaho eposa w sagi o Tydreki Beruskom, Żurn. min. nar. prośw. 1896 VIII.

R: O. H., Zap. Tow. Szewcz. XX.

21442. Sozonowicz J., Piśni i skazki o żenichi mertweci (Jetim po sprawnitelnomu izuczeniju narodnoj poezii), Warsz. 1890.

21443. **Pawłow A.**, Kriticzeskije opyty po ist. drewnijszej grekorusskoj polemiki protiw łatinjam, Petersb. 1878.

21444. Chatiemkin A. G., Pieśni mołodieży w sowriemiennoj dieriewnie, por.: Hnatiuk W., Zap. Tow. Szewcz. XXV.

21445. **Makarij** (Bułgakow), Russkaja duchownaja literatura w per. mongolskim, *zob.* Nr. 14606.

21446. **Ohonowskij O.**, Pohlad na istoriju ruskoj łyteratury w czasi Tatarszczyny, Hazeta szkolna, Lwów 1876 Nr. 10; — Tenże, Korotkij pohlad na istoriju łyteratury ruskoj od Tatarszczyny do kińcia XVIII. w., Zorja, Lwów 1881 Nr. 21-24, *zob.* Nr. 21282.

21447. Myropolskij S., Szkoły i obrazowanije w epochu monholskaho iha, Petersb 1895.

R: S. Ł., Zap. Tow. Szewcz. XII.

Zob. Nr. 14526—14623, 18961, 19308.

21448. **Żytie św. Sawy.** Moczulskij W., K' istorii małorusskawo narieczija: Żytie św. Sawwy Oświaszczennawo, po piergamientnoj rukopisi XIII. w., Odessa 1894 (por.: Kolessa, Zap. Tow. Szewcz. VII.); — Kolessa A., Dialectologische Merkmale des südrussischen Denkmales a. d. XIII. Jahrh. „Żytie św. Sawy". por.: Makaruszka O., Zap. Tow. Szewcz. XXVI.

21449. **Żytie św. Pantałejmona.** Franko I., Opowidanje pro żytje św Pantałejmona, Knyżoczka Proświty, Świt, Lwów 1882 Nr. Nr. 18, 19; — Ohonowskij O., Opowidanje pro żytje światoho wełykomuczenyka i likarja Pantałejmona, Lwów 1882.

21450. **Pateryk Peczerskij.** Kubarew, Izślidowanija o Pateryki peczerskom, Żurn. min. nar. prośw., Petersb. 1838 Nr. 10; — Wiktorowa M. A., Sostawitieli kijewo-pieczerskawo patierika i pozdniejszaja jewo sudba, Woroneż 1871; — Szachmatow A. A., Kijewopieczerskij patierik i Pieczerskaja letopis, Izw. otd. russk. jaz. i słowesn. 1897; — Abramowycz D. J, Nieskolko słow w dopołnienije A. A. Szachmatowa, tamże 1898.

21451. **Kormczeja kniga.** Kałaczow N., O znaczeniju Kormczeji, Czt. imp. obszcz. ist. i drewn. ross 1847 ks. III.; — Srezniéwskij J. J., Obozrienije driewnich russkich spiskow Kormczej knigi, Sborn. otd. russk. jaz. i słow. imp. Ak. nauk. LXV. (1900) (por.: O. Paszkiewicz, Zap. Tow. Szew. XXXVIII.).

21452. **Kiryło II.**, Prawyło o bohosłużenii i błahoczynii żyźni, Rusk. dostopam. cz. I. str. 106—118.

21453. Łoparew Chr., Słowo o pohybeły ruskija zemły, wnow najdannyj pamiatnyk łyteratury XIII. w., Pam. drewn. pyśm 1892 LXXXIV.

R: M. Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. V.

21454. Petrow A. N., Apokryfyczeskoje proroczestwo caria Sołomona o Chrysti, po spysku XIII. w., Pam. drewn. pyśm., Petersb. 1894 CIX.

R: Łobański, Zap. Tow. Szewcz. V.

21455. Barac G. M., Ślidy judejskich wozzrinij w drewne-russkoj pyśmennosty, Słowo Kiryłła fyłozofa, Odessa 1894.

R: Franko, Zap. Tow. Szewcz. XI.

21456. **Franko I.**, O Barłaamie i Jozafacie, Zap. Tow. Szewcz.

Wołyńskaja-hałyckaja litopys, zob. Nr. 6431.

21457. **Makaruszka O.**, Składnia pryczasnykiw w Wołyńsko-hałyckij litopysi, starorusskim pamiatnyku XIII. w., Spraw. akad gimn. u Lwowi 1896

R: Kokorudz, Zap. Tow. Szewcz. XVIII.

21458. Hołowackij J., Pamiatnyki dypłomat. jazyka w Hałycko-wołodymirskim kniażestwi s wtoroj połowyny XIV. stolitia, Sborn. obszcz. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1865 do 1867.

Język dyplomatyczny i urzędowy na Rusi, zob. Nr. 237—239.

21459. Soboliewskij A., Dwie zamieczatielyja rukopisy XIII. w., por.: S. Hm., Zap. Tow. Szewcz. XXVIII.

21460. **Karskij J.**, Zapadnorusskije pieriewody psałtyri w XV.—XVII. w., por.: J. Kopacz, Zap. Tow. Szew. XXIX.; — Tenże, Zapadnorusskij sbornik XV. w., prynadleżaszczij Imp. publicznoj bibliotekie cz. I. Nr. 391, Sborn. otd. russk. jaz i słow. imp. Akad. nauk. 1900; — Tenże, Osobiennosti pisma i jazyka rukopiznawo sbornika XV. w. imienujemawo litopisiju Abraamki, Warsz. uniw. izw. 1899.

21461. Krałyckij A., Charatejnaja psałtyr XV. w., Karpat. Unhwar 1876 Nr. 33, Prawda, Lwów 1876 Nr. 96.

21462. **Soboliewskij A. J.**, Zapadnoje wlijanije na literaturu Moskowskoj Rusi XV. do XVI. wiekow, por.: Pieriete W. N., Izw. otd. rusk. jaz. i słow. 1900 IV.

21463. Kluczewskij W., Obrazcowyje pisatieli russkich żitij w XV. w., Prawosł. obozr. 1870.

21464. Archangielskij A., Obrazowanije i litieratura w Moskowskom gosud. kon. XV.—XVII. w., Ucz. zap. kaz. uniw. 1898.

21465. **Fotij**, Pouczenija, Akti istor., Petersb. 1841; — Tenże, Duchownoje zawiszczanije, Połn. sobr. russk. litop. t. VI.

21466 **Delektorskij F.**, Krytyko-bibliograficzeskij obzor drewnie-ruskich skazanij o florentijskoj unii, Żurn. min. nar. prośw. 1895.

R: Lewicki A., Kwart. hist. 1897; O. H-ij, Zap. Tow. Szewcz. XIV.

21467. Synodowskij N., Ewanhełije iz 1562 na Bełeznyci, Zorja hał. 1850 Nr. 71.

21468. **Pielgrzymki**: Arsceniew S. W., Chożdienie Ignatija Smoljanina, 1389 do 1405, Praw. palest. sbornik Nr. 12; — Leonid, Skazanije Epifanija mnicha o puti k' Jerozolimu 1415-1417, tamże Nr. 15; — Tenże, Chożdenie hostja Wasilja, tamże t. II. z. 3.; — Tenże, Try stati k' russk. Palest. izd. archim., tamże Nr. 16 (Arch.

Szymona Szymonowicza z r. 1322; Agrippy z r. 1375; Harmotolosa z X. w.); — Grożanskij J. J., Choźd. archim. Grefenija, Russ. filol. Wiestn. 1884 XIII.; — Łoparew Ch. M., Choždenie inoka Zozimy, 1419 do 1432, Praw. pal. sb. VIII.; — Tenże, Słowo o niekojem starcie (z XVI. w.?), Petersb. 1890; — Tenże, Choždenie Trifona Korobejnikowa, Petersb. 1889 (z końca XVI. w.).

Latopisy, zob. Nr. 5842—5857.

Statut litewski, zob. Nr. 1099-1116 i 16221—16257.

Franciszek Skoryna, zob. Nr. 21300.

(e: Historya literatury ruskiej od połowy XVI. w. do 1815 r.).

21469. Smyrnow S., Z istorii dawnoj ruskoj oświty XVII. w., Żurn. min. nar. prośw. 1894.

R: Zap. Tow. Szewcz. VII.

21470. D., Serednyj period ruskoi słowesnosty (urywok z istoryi ruskoi słowesnosty) w XVI.—XVII. w., Peremyszlianyn, Przemyśl 1858; — Ł. z Peremyskoho, Słowesnost ruska ot 1650 do 1833 h, Słowo, Lwów 1862 Nr. 7; — M. N., Wpływ cywyłizacii zachidnoj Europy na Ukrainu pry kińcy XVI. w. (piśla Kostomarowa), Prawda, Lwów 1874 Nr. 9—12.

21471. **Franko I.**, Charakterystyka literatury ruskiej XVI.-XVIII. w., *zob.* Nr. 14191.

21472. **Szkoły.** Ohonowskij O., Dejaki zamitki pro ruski szkoły w XVI i XVII. w., Hazeta szkolna. Lwów 1876 Nr. 23; — Zagórski W., O szkole grecko-słowiańskiej we Lwowie, *zob.* Nr. 19437; — Łepkij O., O hreczesko-sławiańskoj grammatyci, izd. wo Lwowi 1591 g., Łyter. Sborn., Lwów 1871, Odb. Lwów 1872; — *zob.* Nr. 19413 do 19447; — Studyński K., „Adelfotes" gramatyka wydana u Lwowi w r. 1591, Zap. Tow. Szewcz. VII.

Akademia kijowska, zob. Nr. 19424 do 19433.

21473. Szymanowskij W., Oczerki po istorii russkich narieczij: Czerty jużnorusskawo narieczija w XVI.-XVII. w., Warsz. 1893; — Syrku P., Dwa pamiatniki żiwoho russkawo jazyka XVI. w., I.—II., Izw. otd. russk. jaz. i słowesn. 1897 (por.: W. Hnatiuk, Zap. Tow. Szewcz. XXXVIII.).

21474. Fotinskij O. A., Siemiejnyja otnoszenija w jugo-zapadnoj Rusi w XVI.-XVII. w, Wołyń 1900 Nr. 65-73.

21475. Pierietc W. N., Małorusskaja wirszi i pieśni w zapisiach XVI.—XVIII. w. Izw. otd russk. jaz. i słow. 1899-1900.

21476. **Sumcow N. T.**, O wlijanii małorusskoj schołasticzeskoj literatury XVII. w. na wełykorusskuju raskołniczeskuju litieraturu XVIII. w. i ob otrażenij w raskołniczeskoj litieraturje masoństwa, Kij. Star. 1895 t. LI.; — Tenże, Charakterystyka jużno-russkoj literatury XVII. w., Kij. Star. 1885 XI., Odb. Kijów 1885.

21477. **Żyteckij P.**, Oczerk literaturnoj istorii małorusskawo narieczija w XVII. i XVIII. w., 1889 cz. I.

21478. **Gawriłow P.**, Charakterystyka polskich i jużno-ruskich literaturnych teczenij posliednej czetwerti XVII. wieka w swiaži z obszczym naprawłenijem togdasznej francuzskoj litieratury, Kij. Star. 1900.

21479. **Dumy.** Łukaszewicz P., Małorusskija i czerwonorusskija narodnija dumi i piśni (wsich 176), Petersb. 1836 (por.: Inwałid, Pribawłenije k 10 Nr. 1837); — Miłoradowicz W. P., Istoriczeskaja pieśnia, Narodnaja pamjat sochraniła w siewiernoj Łubieńszczynie słjedujuszczuju pieśniu iz wremeń borby kozaczestwa z Połjakamy, Kij. Star. 1895 LI.; — Żyteckij P., Myśli w narodnych małorusskich dumach, por.: Sobolewskij A., Żyw. Star. 1893 II.; — Sumcow, Rozbir dumy pro burju na Czornim mori, por.: Franko Iw, Żytie i słowo 1894; Dragomanow M., tamże 1894; — Tenże, Duma ow Aleksieje Popowiczje, Kij. Star. 1894.

21480. **Franko I.**, Chmielnyszczyna 1648 do 1649 rokiw o suczasnych wirszach, Zap. Tow. Szewcz. XXIII. i XXIV.

R: Brückner A., Kwart. hist 1899.

21431. Čelakovsky Fr. Lad., Ohlas piśni ruských, kritický rozbor vzhledem k národni poesii ruské, por.: Máchal J., Listy filolog. 1899 XXVI.

Dumy ukraińskie, zob. Nr. 11993-12002.

21432. Dwi jużno-russkije intermedii naczała XVII. w. (O Mytrofanie Dowhałeckim), Kij. Star. 1883 VII.; — „Sud Bożij nad duszoi hrisznyka", Jużno-russk. rełyhioznaja drama końca XVII. w., tamże 1883 t. IX.

Zob. Nr. 14751.

21483. **Szeboldajew P.**, Wolnyja literaturnyja uprażnenija w sudach XVII. st., Kij. Star. 1886.

21484. **Studyński K.**, Try panegiryki XVII. wiku, Zap. Tow. Szewcz. 1896 XII.

21485. **Franko I.**, Karpatoruske pyśmenstwo XVII.-XVIII. wikiw, Zap. Tow. Szewcz. 1900 XXXVIII.

21486. Petruszewycz A. S., Istor. piśń Karpatorussow iz 1683 h., Łystok, Unhwar 1886.

21487. **Brückner A.**, Spory o unię w dawnej literaturze, Kwart. hist. 1896; — Tenże, Die russisch-litauische Kirchenunion und ihre literarischen Denkmäler, Arch. f. slav. Philol. 1897 XIX.

Literatura polemiczna, zob. Nr. 14137 do 14288.

21488. **Pamiatniki** poliemiczeskoj litieratury w zapadnoj Rusi, Russk. ist. bibliot., Petersb. 1878 IV., VII.; — Perestoroha, iz rukopysi napysannoj po ruski wo Lwowi meży litami 1600—1605, Wremennyk Inst. staurop., Lwów 1864; — Franko I., *zob.* Nr. 14172; — Studyński K., *zob.* Nr. 14173 (por.: Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. 1896 XII.); — Pryczynki do istor. unii, (por.: Hruszewskij, tamże 1896 XII.).

21489. **Smotryckij Meletyusz**, *zob.* Nr. 8034 i 14179—14180; — Dobrowsky J., Institutiones linguae slavicae dialecti veteris, Vindobon. 1822 (Gramatyka Smotryckiego str. 59); — Gołubiew S. T., Posłanije Weliamina Rutskawo, 16. janw. 1634 g., o smierti Meletija Smotryckawo (iz arch greko-unijat. mitrop.), Kij. jep. wied. 1877.

21490. **Kopysteńskij Zacharias**, *zob.* Nr. 14195; — Florensow M., Uczenije o cerkwi w Palinodii Z. Kopysteńskawo, Kij. jep. wied. 1873 - 1874.

21491. **Wyszyńskij Jan**, *zob.* Nr. 14191 i 14192; — Sumcow N. T, Iwan Wyszeńskij, Kij. Star. 1885 XI.; — Franko I., Iwan Wyszeńskij, ruskij pysatel XVI. w., Kołomyja 1892; — Tenże, Iwan Wyszeńskij i jeho twory, Lit.-nauk. bibliot., Lwów 1895 kn. 21—30, *zob.* Nr. 14194 (por.: Studyńskij K., Zap. Tow. Szewcz. V.; J. V., Arch. f. slav. Philol. 1896; W. N. ks., Prz. powsz. 1896 II.); — Krymskij Ch., Joann Wyszeńskij, jewo żyźń i soczynenja, Kij. Star. 1895 VII. (por.: W. H., Zap. Tow. Szewcz. XII.).

21492. **Ihumen Nafanaił**. Kałużniackij E. Ih. Nafanaiła „Kniha o wiri", *zob.* Nr. 14198.

21493. **Mohyła Piotr**, *zob.* Nr. 14215 do 14217; — Kostomarow N., Kijewskij mytropołyt Petr Mohyła, Russk. Istor. str. 87—95.

21494. **Nikon** Czernohorec, *zob.* Nr. 14218.

21495. **Gyziel Innokentij**. Sumcow N. F. Monografija pro Innokentija Gyzelja, Kij. Star. 1884 X.

21496. **Baranowycz Łazar**. Sołowjew S., Prawosł. obozr. 1862; — Sumcow N. F., Łazar Baranowycz, Charków 1885; — Pierietc W., Księga śmierci archiep. Łaz. Baranowicza, Kij. Star. 1898; — Tenże, Filar wiary (wnow najdiennoje soczinienije Łaz. Baranowycza), tamże 1898.

21497. Prokopczyc E., Ruska pieśń o śmierci z XVII. w., Lwów 1841.

21498. **Galiatowskij Joannicyusz**. Sumcow N. T., Monografia pro Joanykija Galjatowskoho, Kij. Star. 1884 VIII, Odb. Kijów 1884; — Einhorn, Riczy proiznesennyja Joannykijem Galiatowskim w Moskwi w 1670 r., Czt. w imp. obszcz. ist. i drewn. 1895 IV.; — Tenże, Prebywanije w Moskwi J. Galiatowskawo w 1670 g., Żurn. min. nar. prośw. 1896 XI.

R: O. H., Zap. Tow. Szewcz. X. i XIX.

21499. **Radywiłowskij Antonij**. Markowskij M., Antonij Radywiływskij (XVIII. w.), Kij. 1894.

R: Kocowskij, Zap. Tow. Szewcz. X.

21500. **Rostowskij Dymitrij**. Sliapkin, Sw. Dymitrij Rostowskij, *zob.* Nr. 14239; — Sw. Dymytryj mytropołyt Rostowskij, Strannyk 1895.

R: Ju. S., Zap. Tow. Szewcz. XIV.

21501. **Prokopowycz Teofan**. Czystowicz J. T., Prokopowicz, Petersb. 1868; — Tychonrawow N., Tragedokomedija T. Prokopowycza, Władymir, Żurn. min. nar. prośw. 1879.

Zob. Nr. 14240—14243.

21502. **Zaruckij Atanazy**. Łewyckij O., Atanazyj Zaruckij. małorusskij panehiryst k. XVII. i nacz. XVIII. st., Kij. Star. 1896 III.

R: P. R., Zap. Tow. Szewcz. XV.

21503. Franko I., Zabutij ukrainskij wirszopisiec XVII. w., Zap. Tow. Szewcz. XXII.

21504. Prawidło lidského žiwota, jinak podobenstwi starých mudrcůw (A. N. Pypin, Oczerk liter. istor. star. powist i skazok rusk. w Uczenych zapyskach II. otd. imp. Akad. nauk. ks. IV.).

21505. Cheirotonia ili kouczenie, *zob.* Nr. 14357.

21506. **Opowieści**. Kazka pro kupcia Dmytra Basarhu, Russkij Wistnyk 1842; — Busłajew S., Prytcza caria Sołomona o cari Kitowrasi, Ist. chrystom. Moskwa 1861; — Bułhakow O. J., Stefanit i Ihnilat, Petersb. 1877—1878; — P. N., Muczenije św. wełykumuczenycy Warwary i powist o presławnych czudesach jeja, Teodosija Safanowycza, Tr. kij. duch. Akad. 1894 (por.: O. Ł. i S. Ł., Zap. Tow. Szewcz. VII.); — Kudrińskij T., Skazanije o carie Solomonie, Kij. Star. 1897; — Franko I., Warłaam i Joazaf. starochrystyjańskij duchownyj roman i jeho literaturna istoryja, Zap. Tow. Szewcz. VIII., XVIII.. XX.; — Sumcow N. T., Skazanija o prowaliwszichsia gorodach, por.: Polivka G., Arch. f. slav. Philol. XXI.; — Tenże, Licznyje obieriegi ot sgłaza, por.: tamże; — Tenże, Litieraturnaja rodnia razskaza gr. A. N. Tołstawo „Cziem liudy ziwy", por.: tamże.

21507. Franko I., Bibliograficzni ridkosty (I. Knyżeczka pro Antychrysta Ławr. Zyzanija, II. Słownyczok Ławr. Zyzanija), Zap. Tow. Szewcz. XX.

21508. Antonowycz W., Peremyszlski „subotnyki“ XVII. w., Zap. Tow. Szewcz XVI.

21509. **Słowo** na pohrebinije Bohd. Chmielnyckoho, skazannoje Samojłom Zorkoju, *zob.* Nr. 8291.

21510. **Samowidca** Lietopis, *zob.* Nr. 8196.

Zob. Nr. 8088.

21511. **Jurewycz, Nowyj Ikar Nrawonaczertanije sowremeń XVII. wika (przekł. z chorwack. czasop. „Neweń“), Zorja hal. 1854 Nr. 30.**

21512. Einhorn W., Stranica iz biografii Woina Ordina-Naszczokina (XVII. wiek), Wiestn. Jewr. 1898.

21513. **Pielgrzymki.** Petruszewycz S. A., Putnyk o hradi Jeruzałymi, sostawłen neizwistnym hal.-rusk. potomnykom meždu 1597—1607 h., Żyt. Sborn. obszcz. hal.-rusk. Matycy, Lwów 1872, Odb. Lwów 1872; — Murko G., Putieszestwie antiochijskawo patr. Makaria w Rossiju w poł. XVII. w., Wyp. I., por.: Tomasziwskij St. i Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. XXIII. XXIV.

21514. Opisanie Tureckoj imperij, sostawłennoje russkim, bywszym w pliny u Turok w XVII. wiki, Izdanie imp. prawosł. petersb. obszcz., Petersb. 1890.

21515. **P. P., Ślidy kulisziwki w XVII. stolitiu, Meta, Lwów 1865.**

21516. **Wenglerow S. A.**, Russkija knihy z biograficzeskimi dannymi ob awtorach i perewodczykach (1708—1893), Petersb. 1897.

R: M. P., Zap. Tow. Szewcz. XVII.

21517. Czerty narodniej żyźni w Małorossii naczała XVIII. w., Kij. Star. 1895.

R: D. K., Zap. Tow. Szewcz. XII.

21518. **Petrow N. J.**, Razgowor Wielikarassiji z Małarassijej (litier. pamiatnik XVIII. stol.), Kij. Star. 1882; — Tenże, Oczerki ist. ukraińskoj literatury XIX. stolitia, Kijew 1884.

R: Diło, Lwów 1884 Nr. 43—62.

21519. Barwyńskij A, Piw stolitja narodnoj ruskoj łyteratury w Hałyczyni, Diło Lwów 1887 Nr. 1; — Makowej O., Juwilej wydrodzennia ukraińsko-ruskoho pyśmenstwa, Zap. Tow. Szewcz. XXVI.; — Kolessa A., Stolitje obnowłenoj ukr.-ruskoj liter., Lwów 1898.

21520. Gorłeńko W., Iz istorji južno-russkawo obszczestwa naczała XIX. w., Kij. Star. 1893.

21521. Pituchow E., Pro najhołownijszi naprijamy w ros. lit. XVIII. i perszoj poł. XIX. w., Zb. jur. uniw. 1895 IV.

R: S. T., Zap. Tow. Szewcz. XIV.

21522. Nieustrojew A. N., Litieraturnyje diejatieli XVIII. w, Wasylij Grigoriewycz. Ruban, por.: J. Hm., Zap. Tow. Szewcz. XXVII.

21523. **Poezya.** Hruszewskij M., Spiwannyk z pocz. XVIII. st., Zap. Tow. Szewcz. XV.—XVII.; — Hnatiuk W., Łehendy z Chitarskoho zbirnyka (1. poł. XVIII. w.), tamże XVI.; — Pieriete W., Istoriczeskija wirszi po rukopisi naczała XVIII. w., Kij. Star. 1899 III.; — Łukicz W., Zwistki i zamitki (Ukraińska wojenna muza, Hetmański kłejnoty z 1758 h.), Watra, Stryj 1887; — Żubryckii M., Żałoby hromady Mszańcia z XVIII. st (?), Diło, Lwów 1888 Nr. 31; — J. W, Pamiatnik ukrainskoj literatury końca XVIII. w. (wyjątki ze zbioru ruskiego „Heroicznych wierszy o sławnych wojennych dziełach wojsk zaporoskich“ z r. 1784), Kij. Star. 1891; — Miron, Czerwonorusskija wirszi XVIII. w., tamże 1891; — W N., Małorusskaja pieśnija w izdanii 1794 goda, tamże 1899 III.; — Dragomanow M., Nowi ukraiński piśni pro hromadski sprawy 1764 do 1880, Lwów 1882 (por.: Kocowskij W., Świt 1882; Zorja 1882).

21524. **Zakrewskij N., Staroświtskij bandurysta (Semeń Kłymowskij), Moskwa 1860: Ławrow W., Kobzar Ostap Weresaj, jeho dumy i piśni (z Kij Star.), Diło, Lwów 1883 Nr. 61—64; Malinka A., Lirnik Ewdokim Mykitowycz Mokrowiz, Kij. Star. 1894 III.; Czykałeńko E., Lirnyk Wasyl Moroz, tamże 1896 (por.: W. H., Zap. Tow. Szewcz. XVIII.).**

21525. **Petrow N.**, Kijewskaja iskusstwennaja literatura XVIII. w. preimuszczestwenno dramatyczeskaja, Oczerki iz ist. ukrain. liter. XVIII. w., Kijów 1880; — Markowskij M., Južno-ruskija intiermiedii iz polskoj dramy „Comunia duchowna śś. Borysa y Hleba“, Kij. Star. 1894 III.; — Intierludii XVIII. w. (Priłož.), tamże 1897 III.; — Proizwiedienije dramaticzeskoje XVIII w. w duchownoj sieminarii, *zob.* Nr. 19446.

21526. **Sumcow T. N.**, O wlijanii małorusskoj scholatyczeskoj litierat. na wlk. raskoln. lit. XVIII. w., Kij. Star. 1895 XII.

R: W. H., Zap. Tow. Szewcz. XII.

21527. Orłowskij P., Pojawłenije unijatskich cerk.-bohosłužebnych knih 1739, Kij. eparch wied. 1895.

R: J. S., Zap. Tow. Szewcz. XIII.

21528. L. A., K istorji kultury (Łatińskaja nadpis na kijewskoj biblii 1758 g.), Kij. Star. 1895 IV.

21529. Iwanowycz T., Zapiski szkolara putnyka, otnosiaszcziisia do Hałyckoj Rusy, Lwów 1860; — Narodowiszczanije czrez monachow, Czyna sw. Wasylija W. 1756 h., Lwów 1866.

21530. Nejman C. G., Liubopytnaja knyżyca końca XVIII. st., Kij. Star. 1884 IX.

21531. Czastnaja pjerjepiska Grigorija Andriejewicza Poljetiki 1750—1784, Kij. Star. 1893 IV.

21532. Zubryckij M., Pryczynok do istorii ruskoj łyteratury XVIII. w., Zorja, Lwów 1886 Nr. 11; — Franko I., Pryczynki do istorii ruskoj łyteratury XVIII. w., tamże Nr. 9.

21533. Naumeńko W., Stefan Jaworskij w dwojnoj roły chwałytelia i obłyczytelia Mazepy, Kij. Star. 1885 XIII.

21534. Grunskij N., Napoleon I. w russkoj chudożestwiennoj litieraturie, Russkij fiłoł. Wiestn. 1898 XL.; — Szugurow N., O małorusskoj odje P. Daniłewskawo, napisannoj po słuczaju naszestwija Francuzow, tamże 1895.

21535. **Historya.** Wieliczko Sam., Litopis, *zob.* Nr. 8949; — Siemiennaja kronika, *zob.* Nr. 8‘93; — Siemianowski Piotr, *zob.* Nr. 9331.

21536. Szaranewycz J., Nykołaj K r a s s o w s k i j ot g. 1686 do 1692 pysar uprawłenija, a od 1692 do 1697 starijszyna Stawr. Br. wo Lwowi, Stawr. Br, Lwów 1895; — Tenże, J u r i j E l i j a s z e w y c z ot 1720 h. człen i w 1722—1735 h. odyń iz seniorow Stawr. Br. wo Lwowi, Lwów 1895.

R: Biłeckyj W., Zap. Tow. Szewcz. IX.; Wołyniak, Kwart. hist. 1897.

21537. **Koniskij Heorhij,** Istorija Russow iły Małoj Rossii, Moskwa 1846; — Koniskoho H. łysty do kn. Hrossa i Wołkońskoho 1757 (por.: Zap. Tow. Szewcz. XIV.); — Srebnyckij J., K’ biografii H. Konyskawo, Kij. 1895 (por.: J. Z., Zap. Tow. Szewcz. XX.); — Bereżkow M. N., Heorhij Konysskij kak propowidnyk. Kijów 1895 (por.: O. H-ij, Zap. Tow. Szewcz. XX.); — Wasiutyński, Famylnyja dokumenty predkow H. Konisskaho Archiep. Biłor., Czernih. eparch. izw. 1895 (por.: Ju. S., Zap. Tow. Szewcz. XIII.); — Liwotow E., Georgij Koniskij, archiepiskop biłoruskij (por.: S. L., Zap. Tow. Szewcz. XIII.).

21538. **Prokopowycz Teodor,** *zob.* Nr. 14260.

21539. **Skoworoda Hryhoryj.** Haliawskij O., Skoworoda, ukraińskij pysatel XVIII. w., Osnowa, jużno-ruskij wistn., Petersb. 1862; — O. T., Hr. Skoworoda (za Danyłewskim), Prawda, Lwów 1869 Nr. 25—27, 30; — P e t r o w N., Oczerki iz ist. ukr. liter. XVIII. w. (str. 2 5 o Skoworodzie), Kijów 1880; — Nejman J., Małorusskij pisennik XVIII. w., Kij. Star. 1884 IX.; — Sumcow N., Żytje Skoworody opisannoje drugom jewo M. J. Kowalińskim Predysłowje, tamże 1888 XVI.; — Zełenohorskij A. O., Filosofija H. Saw. Skoworody, Wopros. filos. i psych. 1894 (por.: S. Ławreckij, Zap. Tow. Szewcz. V.); — Tenże, Pamiaty H. S. Skoworodu, Zap. chark. uniw. 1895 (por.: S. T., Zap. Tow. Szewcz. XIII.); — Bagaliej D., K jubileju ukrainskawo filosofa Gr. S. Skoworody, Kij. Star. 1894 III., 1895 I.; — Tenże, Soczynenija Hr. S. Skoworody, Sb. chark. ist.-fiłołog. obszcz, Charków 1894 VII. (por.: I. Franko, Zap. Tow. Szewcz. V.); — Efimeńko A., Zamitka pro Skoworodu, Nedilia 1894 I. (por.: S. a., Zap. Tow. Szewcz. IV.); — Kudrinskij T., Filosof biez sistiemie, Kij. Star. 1898 I.

21540. **Kotlarewskij Iwan P.,** Pisanija, Petersb. 1862; — Sobranie soczynienij, Kij. 1874; — Pisanija, Kij. 1875; 4. wyd. Fedorowa, Kij. 1875; 5. i 6. wyd. Kij. 1878; — O K o t l a r e w s k i m: (Dawniejsza literatura w: Komarowa Bibliogr. pokażczyku, *zob.* Nr. 21286 i Ogonowskiego Hist. lit., *zob.* Nr. 21280); Steblyń-Kamienskij, Biografia, Siew. Pczeła 1839 Nr. 146; Żurn. min. nar. prośw. 1839, 1841, 1846; Hołowackij J., Pczeła, Lwów 1849 Nr. 3; Wistn. Rus. awstr. derż. 1851 Nr. 20—21; Kulisz P., Obzor ukraińskoj słowenosti 1861; Steblin Kameńskij, Stolitnij jubiłej I. P. Kotlarewskoho, Chark. gub. wid. 1869 Nr. 97 i Połtawsk. jeparch. wid. 1869 Nr. 17; — Onyszkewycz, Biografia i pohlad na pisanija Kotlarewskoho pri kniżci „Pisanija Kotlarewskoho“, 1878; — Żurawel, Na wicznu pamiat Kotlarewskomu, Prawda, Lw. 1888; — Daszkewycz N., Wopros o ukraińskoj opery I. P. Kotlarewskawo „Moskal-Czariwnik“, Kijów 1893 (por.: Hruszewskij, Zap Tow. Szewcz. IV.); — Pypin A. N., Materijały do biografii A. A. Kotlarewskawo, Petersb. 1894 (por.: Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz IX.); — Podpiska na pamiatnik I. P. Kotlarjewskomu w Połtawie, Kij. Star. 1897 VI.; — S t i e s z c z e ń k o J., I. P. Kotliariewskij w swietle kritiki, tamże 1898 III. (por.: Franko I., Zap Tow. Szewcz. XXVI.); — Tenże, I. P. Kotlariewskij i Osipow w ich wzaimnoj otnoszenii, tamże 1898 III.; — Pamiaty I. P. Kotlariewskawo, tamże 1898 III.; — Dwa pisma o Kotlariewskom, tamże 1898 III.; — Jarockij P., Domik Kotlariewskawo w Połtawie, tamże 1898 III.; — Sriezniewskij W., Znakomstwo J. J. Sriezniewskawo s I. P. Kotlariewskim, tamże 1899; — Hruszewskij M., Dla jubileju Iw. Kotlarewskoho, Desiderata, Zap. Tow. Szewcz. II.; — Franko I., Pysania I. P. Kotliarewskoho w Hałyczyni, tamże XXVI.

21541. Daszkiewicz N., Małorusskaja i drugija burłesknyja Jenejdy, por.: Iw. Franko, Zap. Tow Szewcz. XXVI.; — Żitieckij P., Eneida I. P. Kotlariewskawo i driewniejszij opisok jeja, Kij. Star. 1899 IV. (por.: Franko I., Zap. Tow. Szewcz. 1900 XXXVIII.).

21542. **Rudykowskij Eustafij Pietrowicz.** Szczerbina W., Iz siemiejnawo archiwa, Kij.

1892 i Stichotworienija E. P. Rudykowskawo 1784 1851; — Tenże, Dwa nieizdannyja małorusskija stichotworienija E. P. Rudykowskawo, Kij. Star. 1894 III.

21543. **Kwitka Osnowianeńko Hryhoryj**, Małorossijskije powiesti, Moskwa 1834 do 1837; — Powisti, Petersb. 1858; — Pisanija, Lwów 1878; — Dramatycziskija soczynienija, Odessa 1862; — Pisma, Kijew 1893, por.: Kij. Star. 1893 (O Kwitce, Literatura dawniejsza, por.: Komarow, *zob.* Nr. 21286 i Ogonowski, *zob.* Nr. 21280); — Kostomarow N., Obzor soczynenij w Almanachu Beckoho, Charków 1843; — Tenże, Poezii Sławian, Petersb. 1871; — Metlickij Am., Jużno-russkij Sbornik, Charków 1848; — Kulisz, Słowo na nowyj wychod Kwitczynych powistej, Petersb. 1858; — Danilewskij G. P., Osnowianeńko, Charków 1866; Naumeńko, Kijewlianin 1878 Nr. 143; Werchradsky J., Prawda, Lwów 1878; Kwitka, ist.-litierat. oczerk (por.: Markow, Kij. Star. 1883); — Franczuk J., Ohlad powistij Grigorija Kwitki Osnowianieńka (por: Kokorudz, Zap. Tow. Szewcz. XVIII.).

21544. **Gazety**. Pietrowskij N., Bibliogr. zamietki o russkich żurnałach XVIII. w., Żurn. min. nar. prośw. 1897; — Biełozierskaja N. A., Istoriczeskij żurnał XVIII. w., tamże 1897.

21545. Hołowackij J., O perwom łyteraturno-umstwennom dwyżenii Rusynow w Hałyczii, Sborn. obszcz. hał.-rusk Matycy 1865, Odb. Lwów 1865.

21546. **Moncziłowskij O. B.**, Łyteraturnoje dwyżenie i narodnoje wozrożdenije Hałyckoj Rusy w XIX. stolitji, Besida 1890 Nr. 10—24.

21547. **Zanewycz Iwan**, Łyteraturni stremlinia hałyckich Rusyniw wid 1772 do 1872, Żytie i słowo 1894—1895.

21548. Miron, K istorji proświeszczenija w Galicii, Kij. Star. 1893.

21549. **Wasilewski L.; Stosunki literackie Rusi halickiej, Prz. pozn. 1895.**

D. Literatura Białoruska; — Literatura litewska, pruska i łotyska.

Białoruskie pieśni, podania i t. p., zob, Nr. 12029—12083.

21550. **Karskij J. T.**, Matieriały dlia izuczenija biełorusskich goworow, II., Izw. otd. russk. jaz. i słow. 1898—1900.

21551. Downar-Zapolskij M. W., W. N. Tiapinskij, piriewodczik jewangielija na biełorusskoje narieczie, I.—II., Izw. otd. russk. jaz. i słow. 1899 IV.

21552. **Biblia** Białoruska, *zob.* Nr. 14674 i 21300.

21553. **Brückner A.**, Ein weissrussischer Codex der gräfl. Raczyński Bibliotek in Posen, Arch. f. slav. Phil., Berlin 1886 IX. (por.: Br. Chlebowski, Aten. 1887).

Litewski język i jego literatura, zob. Nr. 20335—20372; pieśni, podania i t. p., zob. Nr. 12084—12243.

Język pruski i łotyski, zob. Nr. 20372 do 20388; pieśni, podania i t. p., zob. Nr. 12264—12332.

E. Nowo-hebrajska literatura; — Ormiańska literatura w Polsce.

21554. **Bibliographisches** Lexicon der gesammten jüdischen und theologisch rabbinischen Literatur, hrsg. v. Lippe, Wien 1889 bis 1899; — Bibliografia pism żydowskich, *zob.* Nr. 12354.

Żydzi w Polsce, zob. Etnografia (Nr. 12352—12372); Religia żydowska, zob. Nr. 15897—16010; Stanowisko prawne, zob. Nr. 17425—17447.

21555. Gruenbaum M., Die jüdisch deutsche Literatur in Deutschland, Polen und America, Odb. z: Winter u. Wünsche „Die jüd. Literatur seit Abschluss des Kanons", Trier 1894; — Literatura nowohebrajska w Polsce, Dod lit. do Dz. polsk. 1894 Nr. 3.

21556. Karpeles G., Rzut oka na literaturę żydowską, przekład z niem., Warsz. 1896.

21557. **Weissberg M.**, Przyczynki do historyi literatury nowohebrajskiej w Polsce w XVII. i XVIII. wieku, Przew. nauk. lit. 1897, Odb. Lwów 1897 (por.: Schorr M., Kwart. hist. 1898); — Tenże, Historya literatury nowohebrajskiej w Polsce i Rossyi w XIX. w., tamże 1897—1898.

21558. Bernfeld S., Żydiwska łyteratura hebrejska i żarhonowa, Zorja, Lwów 1886 Nr. 9, 10.

21559. Poznański S., Eine hebräiche Grammatik aus dem XIII. Jahrh., zum ersten Male herausgegeben, Beiträge z. Gesch. d. hebr. Sprachwiss. I., Berlin 1894.

Ormianie w Polsce, zob. Etnografia (Nr. 12378 - 12384), Kościół (Nr. 14780 - 14808) i Prawo (Nr. 17421).

21560. **Hanusz J.**, O języku Ormian polskich (toż po franc.), *zob.* Nr. 12383.

21561. **Barącz S.**, Żywoty sławnych Ormian w Polsce, Lwów 1856, *zob.* Nr. 14974.
R: Bartoszewicz J., Bibl. warsz. 1857 IV.

21562. **Human M.**, O pierwszej ormiańskiej książce we Lwowie r. 1616, psałterzu wydanym przez X. Jana Karmanadenza, Mnemosyne, Lwów 1837.

21563. **Pidon Al. M.**, *zob.* Nr. 14798.

4. Sztuka.

A. Wiadomości wstępne.

(Historya sztuki: bibliografie, czasopisma, podręczniki, dykcyonarze, źródła, atlasy, hist. architektury, rzeźby, malarstwa i t. d.).

21564. **Vinet E.**, Bibliographie méthodique et raissonnée des beaux-arts, Paris 1874—7 2 zesz.; — Duplessis G., Essai d'une bibliographie générale des beaux-arts, Paris 1866; — Universal catalogue of Books on Art, London 1870—1874 t. 2; Supplement, London 1877.

21565. Stein H., Manuel de Bibliographie générale (Bibliotheca bibliographica nova), Paris 1897 (t. II.: Manuels de bibliogr. historique, podaje spis bibliografii hist. sztuki).

21566. Sittl K., Archaeologie d. Kunst, München 1895 (Handbuch d. klass. Alterthumswiss., hrsg. v. I. v. Müller t. VI.).

21567. Comolli Aug., Bibliografia storicocritica dell' architettura civile ed arti subalterni, Roma 1788—1792 t. 2; — Scholze K., Allgemeine Bibliographie der bautechnischen u. kunstgewerblichen Wissenschaften, Leipzig 1876.

21568. Ghennady G., Spisok arkhitekturnych socsynienij, Petersb. 1878.

21569. Duplessis G., Essais d'une bibliographie contenant l'indication des ouvrages relatifs à l'histoire de la gravure et des graveurs, Paris 1862; — Didot A, Essai historique et bibliographique sur l'art de la gravure sur bois, Paris 1867.

21570. R. van der Meulen, Bibliographie der technischen Kunsten en Wetenschappen, Amsterdam 1876.

21571. Champfleury, Bibliographie ceramique, Paris 1881; — Jaennicke F, Die gesammte keramische Litteratur, Stuttgart 1882.

21572. **Archaeologia** or miscellaneous tracts relating to Antiquity, publ. by the Society of Antiquaries of London, Lond. 1770 - 1888 t. 50.

21573. **Bulletin** monumental, publié sous les auspices de la Soc. franç. d'archéologie pour la conservation de monuments hist.. Paris 1834—1887 t. 53 i 4 t. spisu rzeczy; — Annales archéologiques, publ. par Didron ainé, Paris 1844—1881 t. 28; — Archives de l'art français, Paris 1852—1862 t. 12; — Bulletin de l'Academie Royale des beaux arts de Belgique, Brux. 1839—1890 t. 92; — Bulletin des commissions royales d'art et d'archéologie, Brux. 1862—1875 t. 13.

21574. The art journal, London 1849 do 1894.

21575. **Revue de l'art chretien**, fond. p l'Abbé J. Corblet, Paris et Lille 1857—1896 t. 45.

21576. **Revue universelle** des arts, publ. p. P. Lacroix, Paris 1855—1866 t. 23.

21577. **Mittheilungen** der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale, Wien u. Leipzig od r. 1856.

21578. **Kunstblatt**, hrsg. v. Grünheisen, Schnaase etc., Stuttgart 1858—1886.

21579. **Gazette des beaux arts**, Courrier de l'art et de la curiosité, Paris od r. 1859; — Journal des beaux arts et de la littérature, Bruxelles od r. 1859.

21580. Compte-rendu de la Comm. imp. archéologique, Petersb. od r. 1859.

21581. Mittheilungen des k. k. oesterr. Museums für Kunst-Industrie, Wien od r. 1865.

21582. **Zeitschrift** für bildende Kunst, hrsg. v. C. v. Lützow, mit dem Beiblatt Kunstchronik, Leipzig od r. 1866; — Kunstgewerbeblatt, hrsg. v. Papst, Leipzig od r. 1885; — Jahrbücher für Kunstwissenschaft, hrsg. von A. v. Zahn, Leipzig 1868—1873.

21583. **Repertorium** für Kunstwissenschaft, Berlin od r. 1875 (podaje corocznie bibliografię).

21584. L'Art, revue illustrée, Paris 1875 do 1893 t. 55.

21585. Allgemeine Kunst-Chronik, Wien 1883-1890.

21586. Anzeiger des Germanischen Nationalmuseums, nebst Mittheilungen u. allen Beilagen, Nürnberg od r. 1884.

21587. **Jahrbuch** der königl. preuss. Kunstsammlungen, Berlin od r. 1880 (t. 20)

21588. **Jahrbuch** der kunsthist. Sammlungen des allerhöchsten Kaiserhauses, Wien od r. 1883.

21589 The american Journal of archeology and of the hist. of the fine arts, Baltimore od r. 1885.

21590. **Zeitschrift** für christliche Kunst, hrsg. v. A. Schnütgen, Düsseldorf od r. 1888.

21591. **Zeitschrift Byzantinische**, hrsg. v. K. Krumbacher, Leipzig od r. 1892.

21592 **The Studio**, an illustrated magazine of fine and applied art, London od r. 1893.

21593. **Pan**, illustrirte Kunstzeitschrift, hrsg. v. der Genossenschaft Pan, Berlin od r. 1895; — Kunst, die vervielfältigende, der Gegenwart, redigirt v. C. v. Lützow, Wien 1887.

21594. La Revue de l'art ancien et moderne, Paris od r. 1897.

21595. **Architektonische Rundschau**, hrsg. v. L. Eisentohr u. Weigle, Stuttgart od r. 1884.

21596. **Die graphischen Künste**, redig. v. O. Berggruen u. R. Graul, Wien od r. 1879.

21597. Bibliothèque de l'enseignement des beaux-arts (pod red. Jul. Comte'a, dotychczas około 50 t.), Paris.

21598 **Schnaase C.**, Geschichte der bildenden Künste, Düsseldorf 1843—1864 t. 8; 2. wyd. v. C. v. Lützow, A. Woltmann, W. Lübke u. And., Düsseldorf u. Stuttgart 1866 do 1879 t. 8

21599. **Kugler F.**, Handbuch der Kunstgeschichte. Stuttgart 1842, 5. wyd (bearb. v. Lübke) Stuttgart 1871—1873 t. 2.

21600. **Springer A. H.**, Handbuch der Kunstgeschichte. Stuttgart 1855, 5. wyd. Leipzig 1897 t. 4

21601. **Lübke W.**, Grundriss der Kunstgeschichte, mit 349 Illustr., Stuttgart 1860, 12. wyd. Stuttgart 1892.

21602. Łepkowski J., Sztuka, zarys jej dziejów, zarazem podręcznik dla uczących się, Krak. 1872.

R: R., Bibl. warsz. 1873 IV.

21603. **Kuhn Alb.**, Allg. Kunstgeschichte, d. Werke d. bild. Künste v. Standpunkte d. Gesch., Technik, Ästhetik, Einsiedeln, Waldshut u. Köln (wychodzi od r. 1891).

21604. **Schultz A.**, Kunst und Kunstgeschichte, Einführung in das Studium der neueren Kunstgeschichte (Das Wissen der Gegenwart t. XVIII. i XXI.), Prag 1890; — Tenże, Allg. Geschichte d. bildenden Künste, Berlin (wychodzi od r. 1893, ma mieć 4 t.).

21605. **Knackfuss H. u. Zimmermann M. G.**, Allgemeine Kunstgeschichte, Leipzig 1897 (wychodzi).

21606. Neusse M. V., Kurzer Abriss der Kunstgeschichte, 2. wyd. Innsbruck 1898; — Fäh A., Grundriss der Gesch. der bildenden Künste, Freiberg i. B. 1897; — Buchera Br., Katechismus d. Kunstgeschichte w Webera: Illustrirte Katechismen, Leipz. 1895; — Reymond W., Hist. de l'art depuis les origines jusqu'à nos jours, Paris 1891; — Goodyear W., Hist of art, New-York 1891; — Cavallucci C. J., Manuale di storia d. arte, Firenze 1896.

21607. **Wöhrmann K**, Gesch. d. Kunst aller Zeiten, Leipzig 1900 (wychodzi).

21608. Żmigrodzki M., Krótki zarys hist. sztuk, Krak. 1900; — Marrené W., Historya sztuki na podstawie dzieła R. Peyera, War. 1900.

21609. Carrière M., Die Kunst im Zusammenhang der Cultur-Entwickelung und die Ideale der Menschheit, Leipzig 1863, 2. wyd. 1871—1874 t. 5 (t. V. po pol., Warsz. 1878 do 1879).

Lacroix, zob. Nr. 18364.

Historye kultury, zob. Nr. 18333 - 18368.

21610. **Perrot G. et Chipiez Ch.**, Hist. de l'art dans l'antiquité, Paris (od r. 1891, dotąd t. 6).

21611. **Garucci R.**, Storia della arte cristiana nei primi otto secoli della chiesa, Prato 1873—1881.

21612. Bournaud F., Hist. de l'art chrétien des origines à nos jours (architecture, sculpture, peinture, arts décoratifs, mobilier, musique), Paris 1892 t. 2.

21613. **Kraus Fr. X.**, Gesch. der christlichen Kunst, Freiburg i. B. 1895—1896 t. 2.

21614. Reber F., Kunstgeschichte des Mittelalters, Leipzig 1886; — Dohme R., Kunst und Künstler des Mittelalters und der Neuzeit (bis zum Ausgang d. XVIII. Jahrh.), Lipsk 1875—1880 t. 6.

21615. **Gonse L.**, L'art Gothique, l'architecture, la peinture, la sculpture, le décor, Paris 1891.

21616. **Rumohr C. F.**, Italienische Forschungen, Berlin 1827—1831 t. 3.

21617. Cahier C. et Martin A., Nouveaux mélanges d'archéologie, d'histoire et de littérature sur le moyen-âge, Paris 1874—1877 t. 4.

21618. **Burckhardt J.**, Geschichte der Renaissance in Italien, 3. wyd. 1891; — Tenże, Kultur der Renaissance in Italien, *zob.* Nr. 18362; — Tenże, Der Cicerone, eine Anleitung zum Genuss der Kunstwerke Italiens, 4. wyd. bearb. v. W. Bode, Leipzig 1879 t. 2.

21619. **Müntz E.**, Hist. de l'art pendant la renaissance, Paris 1891 t. 2; — Tenże, Les arts à la cour des papes pendant le XV. et le XVI. siècle, recueil de documents, Paris 1878—1882 cz. 3.

21620. **Cougny G.**, L'art moderne. La renaissance, choix de lectures sur l'hist de l'art. l'esthétique et l'archéologie, accomp. de notes explicatives, hist. et bibliographiques Paris 1895—1896.

21621. **Klaczko J.**, Rome et la renaissance, Revue des deux mondes 1894—1896, Odb. Paris 1897.

R: w r. 1899: Steinmann, Beil. z. Allg Ztg. Nr. 286; T. J., Prz. powsz. III; Popiel P., Prz. pol. IV.; E. J., Polybiblion; Oss. Kar., Prz. tyg. Nr. 38.

21622. Lübke W., Gesch. d. Rennaissance in Frankreich, Stuttgart 1868, 2. wyd. 1885; — Tenże. Gesch. der deutschen Renaissance, Stuttgart 1872.

21623. Dejob Ch., De l'influence du Concile de Trente sur la litterature et les Beaux-Arts chez les peuples catholiques, Paris 1884.

21624. Rosenberg A., Geschichte der modernen Kunst von der französischen Revolution bis auf die Gegenwart, Leipzig 1889 t. 3.

21625 Förster, Geschichte der deutschen Kunst, Leipzig 1851—1863 t. 5; — Lübke W., Geschichte der deutschen Kunst v. d. frühesten Anfängen bis zur Gegenwart, Stuttg. 1890; — Raczyński A., Histoire de l'art moderne en Allemagne, Paris 1836—1841 t. 3 (toż po niem. przez F. H. Hagena, Berlin 1836—1841 t. 3), *zob.* Nr. 21639; — Reber F., Geschichte der neueren deutschen Kunst vom Ende des vor. Jahrhunderts bis 1874, München 1879.

21626. **Neuwirth J.**, Geschichte der bildenden Kunst in Böhmen vom Tode Wenceslaus III. bis zu den Husitenkriegen, Prag 1893 t. I.

21627. **Kondakoff N.**, Histoire de l'art Byzantin considéré principalement dans les miniatures trad. p. Trawiński, Paris 1886 do 1891 t. 2; — Nowickij A. P., Hist. russ. sztuki (po ross.), Moskwa 1899.

21628. Künstlermonographien, hrsg. v. H. Knackfuss, Bielefeld u. Leipzig od r. 1893; — Kunstgeschichtliche Einzeldarstellungen, hrsg. v. Philippi, Leipzig od r. 1897; — Berühmte Kunststätten, hrsg. v. Seemann, Berlin od r. 1898.

21629. **Vasari G**, Vite de' più eccellenti pittori, scultori ed architettori, Firenze 1568 t. 3; wyd. nowe, Firenze 1878—85 t. 9 (toż po niem: Leben der ausgezeichnetsten Maler, Bildhauer u Baumeister von Cimabue bis z. J. 1567, Stuttgart 1832 t. 6).

21630. Lomazzo G. P., Trattato dell' arte della pittura, scoltura et architettura, Milano 1585.

21631. Zani P., Enciclopedia critico-ragionata delle Belle-Arti, Parma 1717—1722 cz. II. t. 9.

21632. Jabłoński J. T., Lexikon der Künste, Leipzig 1721, 1767.

21633. **Conversations-Lexikon** für bildende Kunst, hrsg. v. J. A. Romberg u. Fr. Faber, Leipzig 1845—1853 t. 7.

21634. Füssli J. R., Allgem. Künstler-Lexikon, Zürich 1763; nowe wyd. z dod., Zürich 1779; — Heinecke K. H., Nachrichten v. Künstlern, Leipzig 1768—1769; — Tenże, Neue Nachrichten von Künstlern u. Kunstsachen, I. Th., Dresden 1786.

21635. **Tiraboschi A. G.**, Notizie de' pittori, scultori, incisori ed archittetti nati i negli stati di Modena, con un' appendice, Modena 1786.

21636. **Nagler G. C.**, Neues allgemeines Künstlerlexicon, München 1835—1852 t. 22.

21637. **Singer H. W.**, Allg. Künstlerlexicon, Frankfurt a. M. 1896—1900.

21638. **Weyermann J. C.**, Levensbeschryvingen der Nederlandsche konstschilders en konstschilderessen, Dordrecht 1729—1769 t. 4.

21639. Raczyński A., Dictionnaire d'artistes pour servir à l'histoire de l'art moderne en Allemagne, Berlin 1842 t. 3 (toż po niem.).

21640. Jussieux L., Les artistes français à l'étranger, Paris 1852, 2. wyd. Paris 1856; — Bulletin des Beaux-Arts, Répertoire des artistes français, Paris 1884—1887 t. 3; — Sobko N. B., Russisches Künstlerlexicon, Petersb. (wyd. od r. 1893).

21641. O leksykonie sztuk pięknych K. Soczyńskiego, Krak. 1858, por.: Grabowski A., Bibl. warsz. 1858 IV. (Leksykon nie wyszedł).

21642. **Quellenschriften** f. Kunstgeschichte u. Kunsttechnik des Mittelalters u. der Neuzeit, begr. v. R. Eitelberger v. Edelberg, fortges. v. Alb. Ilg., Wien 1871—1882 t. 18, Ser. 2. do r. 1897 t. 8; — Quellenschriften f. Kunstgeschichte u. Kunsttechnik (IV.—XV. Jahrh.), hrsg. v. Schlosser J., Wien 1896 t. 7; — Schlosser J., Schriftquellen z. Gesch. d. Karolingischen Kunst, Wien 1892; — Tenże, D. Bedeutung d. Quellen für d. neuere Kunstgesch., Wien 1892, *sob.* Nr. 21620.

21643. **Quellen** der byzant. Kunstgesch., hrsg. v. Unger T. W., Wien 1878; — Quellen d. byzant. Kunstgeschichte, Ausgewählte Texte, w: Quellenschriften f. Kunstgesch. u. Kunsttechnik, Wien 1897 t. 8.

21644. **Lübke W. u. Lützow C.**, Denkmäler d. Kunst z. Übersicht ihres Entwickelungsganges v. d. ersten künstl. Versuchen bis z. d. Standpunkten d. Gegenwart, 7 wyd. od r. 1894.

21645. Klassischer Bilderschatz, hrsg. v. Reber F. u. Bayersdorfer A., München (od r. 1888); — Berühmte Gemälde d. Welt, Leipz. (Otto Maier, wychodzi).

21646. **Dehio G.**, Kunstgeschichte in Bildern, Leipzig 1898 (wychodzi).

21647. **Viollet le Duc E.**, Dictionnaire raisonné de l'architecture française du XI. au XVI. siècle, Paris 1854 - 1869 t. 10.

21648. **Die Baukunst**, hrsg v. R. Borrmann u. R. Graul, Berlin (od r. 1898).

21649. **Handbuch** d. Architektur, II. Die Baustile, Darmstadt 1896.

21650. Lübke W., Geschichte der Architektur, ost. wyd. z r. 1884 - 1886 t. 2; — Burckhardt J. W., Lübke W., Gurlitt C., Geschichte der neueren Baukunst, Stuttgart 1891.

21651. **Ruskin J.**, The poetry of architecture or the architecture of the nations of Europe considered in its association with natural scenery and national character, London 1893.

21652. **Fergusson J.**, A hist. of architecture in all countries from the earliest times to the present day, 3. wyd. London 1894; — Tenże, Hist. of the modern styles of architecture, New-York 1891.

21653. **Dehio G. u. Bezold G.**, Kirchliche Baukunst d. Abendlandes, Atlas, Stuttgart.

21654. Houcke L. van, Eléments de l'hist. de l'architecture, Gand 1891 t. 2; — Durm J., Handbuch d. Architectur, 2. wyd. Darmstadt 1892; — Bois de Al. et Brault E., Les architectes par leurs oeuvres, Paris 1893 t. 3.

21655. **Sacken E.**, Katechismus der Baustile, Leipzig (Weber) 1896.

21656. **Hirth G.**, Der Stil in d. bild. Künsten u. Gewerben aller Zeiten, München u. Leipzig (wychodzi od r. 1898).

21657. Havard H, Hist. et philosophie des styles Paris 1898.

21658. Konitz F., Ornamentstil (w: Webera: Katechismen), Leipzig 1895.

21659. **Stasow Wł.**, Słowianskij i wostocznyj ornament, L'ornament slave et oriental, Petersb. 1884—1887.

R: Jagič V., Arch. f. slav. Philol. 1885 VIII.; Sokołowski M., Kwart. hist. 1888.

21660. Gagarine Gr. prince, Recueil d'ornements et d'architecture byzantins, géorgiens et russes, Petersb. 1898.

21661. **Bosc E.**, Dictionnaire rais. d'architecture et des sciences et arts qui s'y rattachent, Paris 1877—1880.

21662. **Joly H.**, Meisterwerke d. Baukunst u. d. Kunstgewerbes aller Länder u. Zeiten, Leipzig (od r. 1898).

21663. Hartel A., Architekton. Details u. Ornamente d. kirchl Baukunst in d. Stylarten d. Mittelalterthums, Berlin 1891; — Schroers H., Die kirchlichen Baustile im Lichte d. allg. Kulturentwickelung, Ztschr. f. christl. Kunst 1896 IX.; — Leibnitz H., Die Organisation des Gewölbes im christl. Kirchenbau, Leipzig 1855.

21664. Adamy R., Architektonik des gotischen Stils, Hannower 1889; — Ungewitter, Lehrbuch der goth. Konstruktion, 3. wyd. (v. Mohrmann), Leipz. 1890—92; — Colfs J. F., La filiation généalogique de toutes les écoles gothiques, Paris 1892 t. 4.

21665. **Holtzinger H.**, D. altchristliche und byzantinische Baukunst, Stuttgart 1898.

21666. **Lübke W.**, Geschichte der Plastik, Leipzig, ost. wyd. z r. 1880 t. 2; — Maison R., Bildhauerei (w Webera: Katechismen), Leipzig 1894; — Bode, Gesch. d. deutschen Plastik, Berlin 1897.

21667. **Schlosser J.**, D. Entwickelung d. Medaille, M. öst. Mus. Kunst-Industrie 1894; — Lichtwark A., Die Medaille einst u. jetzt. Verh. deut. Kunstgen. 1895/6 VI.; — Heiss A., Les médailleurs de la renaissance, Paris 1892.

21668. **Kugler Fr.**, Handbuch der Gesch. der Malerei von Konstantin d. Grossen bis auf die neuere Zeit, 3. wyd. (bearb. v. Burckhardt), Leipzig 1867 t. 3; — Görling A., Geschichte d. Malerei, Leipzig 1866—1867 t. 2

21669. **Alexandre A.**, Hist. populaire de la peinture, Paris 1891—1896 t. 4.

21670. Frimmel Th., Handbuch der Gemäldekunde (Webera Katechismen), Leipzig 1894; — Muther R., Gesch. der Malerei (Sammlung Göschen Nr. 107—109), Leipzig 1899.

21671. Reber, Gesch. d. Malerei v. Anfang d. XIV. bis z. Ende d. XVIII. Jahrh, München 1894; — Frantz E., Geschichte d. christlichen Malerei, Freiburg 1894; — Raupp K., Malerei (Webera: Katechismen), Leipzig 1895.

21672. **Lanzl L.**, Storia pittorica della Italia al fine de XVIII. secolo, 4. wyd. Firenze 1815—1817 (toż po niem., Leipzig 1830—1833); — Crowe J. A. u. Cavalcaselle G. B., Geschichte der italien. Malerei, dtsch. v. M. Jordan, Leipzig 1869 - 1876 t. 6.

21673. Lübke W., Gesch. d. italien. Malerei v. IV.—XVI. Jahrh., Stuttgart 1878 - 1879 t. 2.

21674. Weyermann J. C, Levensbeschryvingen der Nederlandsche Konstschilders en Konstschilderessen, *zob.* Nr. 21638; — Cavalcaselle G. B. e Crowe J. A., Storia dell antica pittura Fiamminga, Firenze 1869 (toż po niem., v. A. Springer, Leipzig 1875).

21675. **Muther R.**, Geschichte der Malerei im XIX. Jahrh., München 1893 - 1894 t. 3.

21676. **Narkiewicz Jodko A.**, Zarys dziejów malarstwa od najdawniejszych czasów do końca XVIII. w., Lwów-Warsz. 1888 (wyszła tylko część najdawniejsza).

21677. **Blanc Ch.**, Hist. des peintres de toutes les écoles, Paris 1862—1876 t. 14; — Landon C. P., Vies et oeuvres des peintres les plus célèbres, Paris et Strasbourg 1811 do 1820; — Galerie des peintres les plus célèbres, Paris 1844—1845 t. 12; — Siret A., Dictionnaire hist. des peintres, Bruxelles 1883 (3 wyd., t. 2); — Wyzewa T., Les grands peintres: a) de Flandres et de la Hollande, b) de l'Italie, Paris 1891; — James R. N., Painters and theirs works: dictionary of great artists, London 1897; — Bryan M., Dictionary of painters and engravers, Biographical and critical, London 1891; — Guédy T., Dictionnaire univ. des peintres anc. et contemp., 2. wyd. Paris 1892.

21678. **Champeaux A.**, Hist. de la peinture décorative, Paris 1891; — Alexandre A., Hist. de l'art décoratif du XVI. s. à nos jours, Paris 1892; — Mayeux H., La composition décorative, z: Bibliot. de l'enseignement des beaux-arts (tłóm. polsk. W. Gersona, Pomysłowość zdobnicza, Warsz. 1896); — Balfour H., The evolution of decorative art, London 1893, New-York 1893.

21679. Cremer F. G., Studien z. Gesch. der Ölfarbentechnik, Düsseldorf 1895.

21680. **Fiorillo J. D.**, Geschichte d. zeichnenden Künste, Gött. u. Hannover 1798 do 1820 t. 9; — Wessely J. F., Gesch. d. graphischen Künste, Leipzig 1891.

21681. **Delaborde H.**, La gravure, précis élémentaire des ses origines, de ses procédés et de son histoire, avec un grand nombre d'illustrations, Paris 1890; — Passavant J. D., Le peintre-graveur (jusque vers la fin du XVI. siècle), Leipzig 1860—1864 t. 6; — Dutuit E., Manuel de l'amateur d'estampes, Paris 1881—1883 t. 5; — Schreiber W. L., Manuel de l'amateur de la gravure sur bois et sur métal au XV. s., Berlin 1892—1895 t. 2; — Singer X. W., Gesch. d. Kupferstichs, Magdeburg 1895; — Lübke W., Holzschnitt-Illustr., Stuttgart 1892.

21682. **Bartsch A.**, Le peintre graveur, Vienne 1803 1821 t. 21, nowe wyd. Leipzig 1854—1876 t. 21; — Weigel R., Suppléments au peintre-graveur de Adam Bartsch, Peintres et dessinateurs néerlandais, Leipz. 1843 t. I.; — Heller J., Zusätze zu A. Bartsch's peintre-graveur, Nürnb. 1854.

21683. Portalis R. et Béraldi H., Les graveurs du XVIII. siècle, Paris 1880—1882 t. 3; — Beraldi H., Les graveurs du XIX. siècle, Paris 1885—1892 t. 12.

21684. **Dumesnil R.**, A.-P.-F., Le peintre-graveur français, ou catalogue raisonné des estampes gravées par les peintres et les dessinateurs de l'école franç., Paris 1835—71; — Le peintre-graveur français continué, p. de Baudicour, Paris 1859—1861 t. 2; — Bocher E., Les gravures franç. du XVIII. siècle, Paris 1875—1882 t. 6; — Bellier de la Chavignerie E. et Auvray L., Dictionnaire général des artistes de l'école française depuis l'origine des arts du dessin jusqu'à nos jours, Paris 1882—1887 t. 3.

21685. Kellen J. P. van der, Le peintre graveur hollandais et flamand, Utrecht 1866.

21686. Andresen A. u. Weigel R., Der deutsche Peintre-Graveur vom letzten Drittel des XVI. Jahrh. bis z. Schluss des XVIII. Jahrh., Leipz. 1872—1878 t. 5; — Andresen A., Die deutschen Maler-Radirer (peintres-graveurs) des XIX. Jahrh., Leipzig 1878 t. 5.

21687. **Nagler G. C.**, Die Monogrammisten u. Künstler aller Schulen, fortges. v. A. Andresen u C. Clauss, München 1858 do 1881 t. 5.

21688. Heinecken K. H., Dictionnaire des artistes dont nous avons des estampes (A—D), Leipz. 1778—1790 t. 4.

21689. **Lampe L.**, Signatures et monogrammes des peintres de toutes les écoles, Bruxelles 1896.

21690. Beissel St., Vatikanische Miniaturen, Quellen z. Gesch. d. Miniaturmalerei, Freiburg 1893; — Niedling A., Bücherornamentik in Miniaturen, Initialen, Alphabeten u. s. w. IX.—XVIII. Jahrh., Weimar 1897 (2 ed.).

21691. Middleton J. H., Illuminated manuscripts in classical and mediaeval times: their art and their technique, Cambridge 1892; Tenże, The hist. and practice of Illuminating, Cambridge 1892; Brunn J. A, An enquiry into the art of the illuminated manuscripts of the middle ages, Leipzig 1897.

21692. Weigel T. O., Die Anfänge der Druckerkunst in Bild und Schrift, Leipz. 1866; — Tenże, Verzeichniss der xylographischen Bücher, Leipzig 1856; — Wessely J. E., Anleitung zur Kenntniss und zum Sammeln d. Werke d. Kunstdruckes, 2. wyd. Leipzig 1886.

21693. Gaborit P., Manuel d'archéologie, Paris 1896.

21694. Sittl K., Atlas z. Archäologie und Kunst (64 tablic, 1000 rycin), München 1897.

21695. **Otto H.**, Handbuch der kirchlichen Kunstarchaeologie, 5. wyd. (bearb. v. Wernicke E.), Leipz. 1883—1885 t. 2; — Tenże, Archaeologischer Katechismus, 3 wyd. (bearb. v. Bergner H.), Leipzig 1898 (podaje literaturę); — Schultze V, Archaeologie der altchristl. Kunst, München 1895.

21696. Jacob G., Die Kunst im Dienste der Kirche, 3. wyd. Landshut 1880.

21697. **Christliches Kunstblatt**, hrsg. von Merz, Stuttgart (od r. 1858); — Zeitschrift f. christl. Kunst, hrsg. v. Schnütgen, Düsseldorf (od r. 1888).

21698. Schetelig J. A. G., Ikonographische Bibliothek, Hannover 1795—97; — Detzel H., Christliche Ikonographie, Freiburg in B. 1896 t. 2.

21699. Pfleiderer R., Die Attribute d. Heiligen, Ulm 1898.

21700. Bournard F., La sainte Vierge dans les arts, Paris 1896.

21701. Ottin L., Le vitrail, Paris 1895; — Lind. R. v., Meisterwerke d. kirchlichen Glasmalerei, hrsg. v. Geyling R. u. Löw A.

21702. Otte H., Glockenkunde, 2. wyd. Leipzig 1884.

21703. Braun J., Die priesterlichen Gewänder des Abendlandes nach ihrer gesch. Entwicklung, Freiburg 1897.

21704. **Bucher B**, Gesch. d. technischen Künste, Stuttgart 1875—1893 t. 3; — **Gradl** M. J. u. Schlotke C, Kleinkunst (tekst przez O. Schulze), Darmstad 1897.

21705. **Molinier E.**, Hist. générale des arts appliqués à l'industrie, Paris 1896 t. 15.

21706. Müntz E., Tapisseries, broderies et dentelles, Paris 1891; — Farcy L. de, La broderie du XI. siècle jusqu'à nos jours, Angers 1892.

21707 Chaffers W., Marks and monograms on European and Oriental pottery and porcelain, 7. wyd. London 1886; — Uhle R., Porzellan u. Glassmalerei (Webera: Katechismen), Leipzig 1895.

21708. Lambert A. u. Stahl E., D. Möbel, Musterbuch stilvoller Möbel aus allen Ländern in hist. Folge, Stuttgart 1891.

Por.: Boersme H. L., Kunstindustrielle Litteratur. proeve van pen historisch-bibliographisch overzicht van boeck-en plaatwerken verschenen op het gebied der Kunstnijverheid, Gravenhagen 1888 (sięga do r. 1700).

B. Historya sztuki w Polsce.

(a: Bibliografie, czasopisma, towarzystwa i dzieła zbiorowe; muzea, zbiory, inwentarze; wystawy i zjazdy; konserwacya zabytków sztuki; historycy sztuki).

21709. **Bibliografia** sztuki polskiej, Spr. hist. szt. III. str. II., IV. str. XXXIII.; — Publikacyje nowe, omówione na posiedzeniu Komisyi hist. szt, tamże III. str. VII., IV. str. I., III., IX., XII., XIII., XVI. i LVII.; — Demetrykiewicz Wł., Index do I.—IV. t., tamże IV.; — Tenże, Index do V. t., tamże V.; — Lepszy, Index do VI. t., tamże VI.

21710. Glücksberg, Spis rzeczy zawartych w 20 t. „Kłosów" (1865—75), Warsz. 1876; — Estreicher K., Zestawienie przedmiotów i autorów w 32 t. „Tyg. ill." (1859—75), War. 1877.

21711. **Żebrawski T.**, Spis cząstkowy rycin polskich jako materyał do ogólnego katalogu tychże, Rocz. tow. nauk. krak. 1858 XXV.

21712. Kucharzewski F., O początkach piśmiennictwa technicznego w Polsce (odczyt), Warsz. 19.0; Ciampi S., Bibliografia critica delle antiche reciproche corrispondenze politiche, ecclesiastiche, scientifiche, letteraire, artistiche dell' Italia colla Russia, colla Polonia et altre parti septentrionali, Firenze 1834 t. 3; Grabowski M., Przegląd dzieł w przedmiocie archeologii; Ukraina dawna i teraźniejsza, Rocz. tow. nauk. krak. 1852 XXIII.

Czasopisma archeologiczne i numizmatyczne, zob. Nr. 430–434 i 11139.

21713. Kremer K., Sprawozd. z czynności Oddziału archeol. i sztuk pięknych w Towarzystwie nauk. krakowskiem w r. 1858/9, Dod. Czasu 1859 IV. t. 14., *zob.* Nr. 11146; — Posiedzenia Oddziału archeologii i sztuk, Czas 1858 Nr. 29. 50, 73, 93, 160, 1859 Nr. 73, 106, 154, 166, 201, 259, 278, 1860 Nr. 5, 26, 45, 65, 91, 119, 125, 182, 270, 292.

21714 **Sprawozdania komisyi do badania historyi sztuki** w Polsce Akad. um., Krak I. 1879, II. 1884, III. 1888, IV. 1891, V. 1893, VI. 1900; — Komisya historyi sztuki Akademii umiejętności w Krakowie, jej program, Spr. hist. szt. III. str. I., IV. str. LV. i LVI.; — Tomkowicz St., Dotychczasowe działanie komisyi hist. sztuki Akad. um., Bibl. warsz. 1889 I.; — Lepszy L., Sprawozdania z posiedzeń kom. hist. szt. w r. 1892, Krak. 1893; — Tenże, Compte-rendu, Bull. de l'Acad. Crac. 1893.

R: T., Prz. pol. 1887 I.; Tomkowicz St., Kwart. hist. 1889; Tenże, Czas 1889 Nr. 222 i 223; Darowski A., Niwa 1900 Nr. 13; Sigma, Kwart hist. 1892; Gerson W., Bibl. warsz 1893 II.; w r. 1897: Rubczyński, Prz. pol. I.; W. Gerson, Bibl. war. I.; Chmiel. A., Wiad. num. arch. Nr 1; Tomkowicz, Czas Nr. 64; H-a, Zap. Tow. Szewcz. XVII., XIX., XXVI.; w r. 1899: Rubczyński W., Prz. pol. II.

21715. **Teka konserwatorska**, Rocznik Koła c. k. konserwatorów starożytnych pomników Galicyi wschodniej, Lwów I. 1892, II. 1900.

R: Rudnicki L., Muzeum 1892; Łuszczkiewicz W., Prz. pol. 1893 I.; B. Ad., Przew. nauk. i lit. 1898; Krzyżanowski St., Kwart hist. 1896.

21716. **Teka** Grona konserwatorów Galicyi zachodniej, Krak. 1900.

21717. **Rocznik krakowski** pod red. St. Krzyżanowskiego, wyd. Tow. miłośników hist. i zabytków Krakowa, Krak. I. 1898, II. 1899, III. 1899, IV. 1900.

R: Kaindl R., Allgem. Litteraturbl. 1899 Nr. 17, 1900 Nr. 11; Tomkowicz St., Czas 1899 Nr. 192.

21718. **Sokołowski M.**, Studya i szkice z dziejów sztuki i cywilizacyi, Krak. 1899 t. I., *zob.* Nr. 18409.

R: Tomkowicz S., Czas 1899 Nr. 293 i n.; Lepszy L., Prz. powsz. 1899 IV.; W. J., Tyg. ill. 1900.

21719. Nieco o zbiorach starożytności krajowych, Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 32 i Czas 1851 Nr. 71; — Martynowski F. K., W sprawie muzeum i wydawnictw archeologicznych, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 t. I.; — Krzyżanowski S., Zbieracze starożytności w Polsce i ich zbiory naukowe, Rocz. dla arch., Krak. 1872 i Odb.

21720. Myśli względem założenia Musaeum Polonicum (1775?) DS.

Zob. Nr. 1–28, 11143–11155 i 21740.

21721. **Prywatne zbiory**: Branickich w Suchej, *zob.* Nr. 21722; — Adolfa Cichowskiego, Dod. lit. do Czasu 1850 Nr. 19; — Muzeum hr. Czapskich, Spr. hist. szt. VI.; — Muzeum X. Czartoryskich, *zob.* Nr. 52, 91 i 21722; — Zbiory Iz. Działyńskiej w Gołuchowie, *zob.* Nr. 21722; — Fiedorowicza W. w Witebsku, *zob* Nr. 21722; — Giełdzińskiego w Gdańsku, Spr. hist. szt. VI. str. L.; — Gorczyńskiej, tamże VI. str. CXXXIV.; — P. Gorzkowskiego, tamże VI. str. XII.; — Po Justynie Karnickim, Wiek 1881 Nr. 33; — Po Kaz. hr. Komorowskim w Trojanowie, *zob.* Nr. 21722; — J. I. Kraszewskiego, Spr. hist. szt. IV. str. XII.; — K. hr. Lanckorońskiego, tamże VI. str. XXIX.; — ks. Lubomirskich we Lwowie, *zob.* Nr. 21722; — Katalog zbiorów Wł. Łozińskiego we Lwowie, Lwów 1897; — Die Báthory-Gruppe in der historischen Sammlung des H. L. von Łoziński, Lemberg 1898; — Bieńkowski A., Zbiory Wł. Łozińskiego we Lwowie, Tyg. ill. 1900 Nr. 39; — J. Łosia, *zob.* Nr. 26; — Jana Mieroszowskiego w Krakowie, Czas 1852 Nr. 100; — Olszyńskiego w Warszawie, Spr. hist. szt. VI. str. LXXXIII.; — Zakładu Ossolińskich we Lwowie, *zob.* Nr. 62 i 21722; — Pawlikowskiego we Lwowie, *zob.* Nr. 74 i 21722; — Paszkiewicza, *zob* Nr. 26; — Podczaszyńskiego, Spr. hist. szt. III. str. IV. i XXIII., *zob.* Nr. 26; — Po Konst. Podwysockim, *zob.* Nr. 26; — Potockich w Łańcucie, Spr. hist. szt. IV. str. XXII., VI. str. XXIX.; — Radziwiłłów w Nieświeżu, *zob.* Nr. 3380; — Ks. Joanny Radziwiłłowej w Anopolu pod Mińskiem lit., Spr. hist. szt. VI. str. 233, 237, 240; — Hr. Rusieckich w Warsz., tamże VI.; — Sokołowski M., Zbiór gemmoglyptyczny Schmidta-Ciążyńskiego, Prz. pol. 1883 IV.; — Siemieńskiego-Lewickiego W. w Magierowie, Spr. hist. szt. VI. str. LI.; — Sołtyka Kajetana, tamże IV. str. XXII.; — Rzut oka na zbiór gabinetowy Mich. Sołtyka, Coup d'oeil, b. r. (E.); — Świdzińskiego Konst., Spr. hist. szt. VI., *zob.* Nr. 104; — hr. Tarnowskich w Dzikowie, tamże VI.; — hr. Tyszkiewicza, tamże V.; — Sobieszczański F. M., Zbiór staroż. Wisłockiego, Tyg. ill. 1866 XIV.; — hr. Zamoyskich

w Warszawie, Spr. hist. szt. VI.; — Zielińskiego T. w Kielcach, *zob.* Nr. 40 i 21722; — Prałata Żylińskiego w Wilnie, Wiek 1887 Nr. 247.

21722. **Zbiory krajowe** ułożone wedle miejscowości: Anopol (Radziwiłłowa J.), *zob.* Nr. 21721; — Arkadya, *zob.* Nr. 29; — Arkadya i Nieborów, wspomnienie z podróży w r. 1855, Czas 1856 Nr. 191 i n.; — Galerya obrazów w Białymstoku, Spr. hist. szt. IV. str. LIII.; — Dzików (Tarnowscy), *zob.* Nr. 21721; — Gdańsk (Giełdziński), *zob.* Nr. 21721; — Gołuchów, Spr. hist. szt. VI.; Sokołowski, Prz. pol. 1886, 1889; Kwart. hist. 1898 str. 848; — Iwankowice pod Berdyczowem (galerya obrazów), tamże IV. str. XVII.; — Łepkowski J., Zbiór ś. p. Tomasza Zielińskiego w Kielcach, Warsz. 1860, *zob.* Nr. 40 (por.: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1861 I.; Czas 1860 Nr. 92); Spraw. hist. szt. VI. str. 331; — Kórnik, *zob.* tamże VI. str. 50, 65 189; — Kraków: Trzy muzea starożytności, Czas 1874 Nr. 129 i n.; Biblioteka Jagiellońska, Spr. hist. szt. V. str. 73 i I.; Lepszy, Les châsses, Bull. de l'acad., Crac. 1899, *zob.* Nr. 44—59 i 11158; Sokołowski M., Muzeum ks. Czartoryskich, Czas 1882 Nr. 23, Kwart. hist. 1892 VI., Odb. Lwów 1892 (por.: Wiek 1875 Nr. 128), Spr. hist. szt. I.—VI. (por. index: Kraków); Ziemięcki, Muzeum narod., Krak. 1879; Zbiory prywatne, *zob.* Nr. 21721; — Starożytności krzemienieckiego zamku na Wołyniu, Tyg. petersb. 1845 XVI.; — Muzeum Lubomirskich we Lwowie, *zob.* Nr. 66, Spr. hist. szt. IV. str. 109, V. str. XLIV., CXXXIII., LXVI.; Zbiory Łozińskiego, *zob.* Nr. 21721; Muzeum miejskie i muzeum przemysłowe miejskie, Przew. po Lwowie, Lwów 1894; Biblioteka Ossolińskich, *zob.* Nr. 61—66, Zbiory Gw. Pawlikowskiego, *zob.* Nr. 74, Czas 1852 Nr. 50, Spr. hist. szt. VI. str. 50, 286; Stauropigia lwowska, tamże IV., *zob.* Nr. 72 i 21728; Teka, *zob.* Nr. 21715; — Łańcut (Potoccy), *zob.* Nr. 21721; — Łuck, *zob.* Nr. 78; — Łysobody, Galerya, Spr. hist. szt. IV. str. XVII.; — Magierów (Siemieński-Lewicki), *zob.* Nr. 21721; — Medyka, Zbiory, Spr. hist. szt. VI. str. 50; — Nieborów, tamże IV. str. XXII., *zob.* wyżej Arkadya; — Nieśwież (Radziwiłłowie), *zob.* Nr. 21721; — Berson M., Księgozbiór katedry płockiej, War. 1899; — Podhorce, *zob.* Nr. 21922; — Zbiory Tow. przyj. nauk. w Poznaniu, Spr. hist. szt. VI. str. 8 i LX. (por. tamże inne zabytki), *zob.* Nr. 11158; — Puławy, *zob.* Nr. 91 i 21928; — Jastrzębski St., Zbiory w Radomiu, Spr. hist. szt. VI. str. 349; — Rewal, *zob.* Nr. 11159; — C. v. Löwis of Menar, Das Domklostermuseum in Riga, Balt. Mntschr. 1891 XXXIII.; — Roś, zbiór obrazów St. hr. Potockiego, Spr. hist. szt. IV. str. LIII.; — Rupin, *zob.* Nr. 11158; — Sucha, Katalog dzieł sztuki króla St. Augusta w zbiorach hr. Branickich, Spr. hist. szt. IV. str. XXIII. i XXXIX.; — Łubieński J. hr., Zbiory Trojanowskie (po K. hr. Komorowskim). Wiek 1887 Nr. 54; — Warszawa, *zob.* Nr. 100—103; Muzeum starożytności, *zob.* Nr 11158; Zbiory pałaców Kazimierowskiego i w Łazienkach, Spr. hist. szt. IV. str. XXII; pałace, tamże V. str. 138, 205; Zbiory Olsztyńskiego, hr. Rusieckich, ord. Zamojskich, tamże VI., *zob.* Nr. 21721; — Album widoków i pamiątek oraz kopie z obrazów galeryi wilanowskiej, War. 1877; — Wilno, *zob.* Nr. 106; Muzeum (Żyliński), *zob.* Nr. 11158 (por.: Bałtramajtis Bibliogr. Nr. 457—468); — Wiśniowiec (obrazy), Wiek 1877 Nr. 33, Spr. hist. szt. IV. str. XXII., *zob.* Nr. 110; — Zbiory Fiedorowicza W. w Witebsku, tamże VI. str. CI.; — Włocławek, tamże (por. index); — Wrocław, Muzeum śląskie, tamże str. 3, 4, 7, 9, 335 nota 2, *zob.* Nr. 11158.

21723. **Zagraniczne zbiory** i muzea, *zob.* Nr. 113—145, 632; — Trelewski, Zabytki polskie w Berlinie, Tyg. ill 1860 II., *zob.* Nr. 115 i 11161; Kunstgewerbemuseum, Spr. hist. szt. VI. str. L.; Museum für Völkerkunde, tamże str. 3, 144; Zeughaus, tamże str. XXVI., XLIX.; Gabinet Pomadelli, tamże str. 122, 124; — Bruxella, Pamiątki polskie, tamże IV. str. III.; — Budapest, tamże IV. str. 109, *zob.* Nr. 116; — Bukareszt, muzeum, tamże; — Charków, Tyg. ill. 1877; — Kraszewski J. I., Catalogue d'une collection iconogr., Dresde 1865, Spr. hist. szt. VI. str. 77, XXXVII.; — Dulwich pod Londynem, Zbiory sztuki miejskie, tamże IV. str. XXIII.; — G. F., Polskie pamiątki w Lipsku, Gaz. nar. 1895 Nr. 231; — Manning, kard., zbiory, Spr. hist. szt. VI. str. XXIX; — Monachium, tamże VI. str. CXX., 3—7, 10, 4, 330, 348; — Katalog sobranja gr. Uwarowa, Moskwa 1887 (por.: Sokołowski M., Kw. hist. 1888); — Starożytności w Nancy, Wiek 1875 Nr. 193. Tyg. ill. 1900; — Pamiątki polskie w Padwie, Przyj. ludu, Leszno XVI., *zob.* Nr. 646; — Reitzenheim J. A., Les monuments polonais à Paris, Paris 1860—1862, *zob.* Nr. 124; Zbiory w Paryżu hr. d'Hunolstein, hr. Janze, ks. Perusse, Spr. hist. szt. VI. (por. index); — Petersburg, Zbiory cesarskie, tamże IV. str. XXII., XCIV., VI. str. 343—345 (por. index); — Bazylewskiego (w Eremitażu) zbiory, tamże VI. str. 12; — Swenigorodskoi A. W. zbiory, tamże str. XIII.

21724. Uroczystość otwarcia muzeum historyczno-polskiego w Rapperswylu r. 1870, Gaz. nar. 1870 Nr. 279, 280, *zob.* Nr. 127—128; — Rzut oka na dzieje muzeum nar. w Rapperswylu 1869—1893 (Odb. z IV. t. Albumu muz. nar. w Rapperswylu), Krak. 1894; — Sprawozdania z zarządu muzeum, Paryż 1871—1900 (corocznie); — Leitgeber W., Rapperswyl, wspomnienie z podróży,

Ostrów 1899; — Muzeum Kopernika w Rzymie, Tyg. ill. 1879, *zob.* Nr. 20927; — Nowak K., Zabytki polskie w Rzymie, Poznań 1900, *zob.* Nr. 132 i 633; — Weryha (Darowski), Pamiątki po św. Wojciechu w Rzymie, Kraj 1900 Nr. 13; — Schleissheim (galerya), Spr. hist. szt. IV. str. LI.; — Wiedeń, *zob.* Nr. 141; — Zbiory Lanckorońskiego, *zob.* Nr. 21721; — Muzea cesarskie, Spr. hist. szt. VI. (por. index); — Kunstsammlung M. Newliński in Wien, Wien 1886 (por.: Sigma, Kwart. hist. 1887).

21725. Lesser A., Niektóre pamiątki po Janie III. w Bawaryi, Tyg. ill. 1863 VII; Pamiątki po Sobieskim (w W. X. Pozn. w Czacu), Wiek 1880 Nr. 117; Stanisława Augusta zbiory w Suchej, *zob.* Nr. 21722.

21726. Sokołowski M., Zabytki dalekiego Wschodu w Polsce, Spr. hist. szt. III. str. 141.

21727. **Inwentarze.** Łepkowski J., Inwentarz zabytków sztuki i przeszłości, Bibl. warsz. 1863 I.; — Najdawniejsze inwentarze skarbca kośc. N. P. Maryi w Krakowie z XV. w., *zob.* Nr. 6567; — Biecnecki C., Drobne przyczynki do artykułów o starych inwentarzach kościelnych, Prz. kat. 1893 Nr. 5; — Siarkowski Wł. ks., Z inwentarzy kościelnych (rąbek, rańtuch, bawełnica, jedwabnica), tamże Nr. 27, 28; — Stuczeń St. ks., Z metryk i inwentarzy kościelnych, tamże Nr. 38, 39; — Inwentarze w: Spr. hist. szt. w tomie IV.: skarbców kościelnych: kaplicy Hinczy Rogowskiego w katedrze wawelskiej, 77; kościoła N. Maryi P. w Krakowie, 64, XXXI. i LXVII.; kościoła kolegijackiego w Sandomierzu, III.; spadków. 96, XLVI.; wypraw ślubnych, XLV. i LXVII; wyprawy królowej Katarzyny, żony Zygm. Aug.. 80 i XCIV.; dawnego urzędu zastawniczego w Krak., XXII.; różne, XCIV.; w tomie V.: kościoła Maryackiego w Krakowie, LIV.; kosztowności kośc. gnieźn. r. 1455, CXII.; sreber kośc. dyec. przemyskiej za J. Kaz., LXXXV.; rzeczy: złoż. w depozyt przez mieszczanina krak., XXXI.; Tanerbacha, XLIV.; Firlejowej z Tarnowskich 1663, XLIX.; Kłosowicza St. 1616, CXXIX.; Guttlera 1616, CXXX.; domowych z r. 1525, XLVI.; skarbca koronnego z r. 1690, I.; ratusza krak. 1541 i 1679, LIV.; spadków: po Zyg. Aug., LX.; po Benoem 1755, LXXII. i CI.; po złotniku Nicolaus i po złotniku Carolus w Przemyślu 1582, 1593, LXXXIV.; prywatny z r. 1573, CXXVIII.; zamków: Brzeżańskiego z r. 1762, LI.; Żółkiewskiego, 42; w tomie VI.: skarbca: kośc. Dominikanów krak. 1649, III.; Franciszkanów krak., LXVII; św. Gertrudy (XVII. w.), LXXX.; Kamedułów na Bielanach krak. 1674—1742, XXXIV.; kościelnych, 330; skarbca koronnego 1676, 74 i CXXX; ks. Ostrogskich w Dubnie, 206; sreber król. 1575, 73; Brühla 1762, CXXXI.

21728. **Wystawy** sztuki polskiej (przedmiotów z przed r. 1815). Wystawa starożytności i przedmiotów sztuki, Warszawa 1856; — Katalog wystawy, Warsz. 1856; — Beyer K., Album wystawy, Warsz. 1856; — Podczaszyński B. P., Przegląd historyczny starożytności krajowych z powodu wystawy w Warszawie, Warsz. 1857; — Wystawa starożytności polskich w Krakowie w r. 1858, Krak. 1858, Czas 1858 Nr 208 i n.; — Mittner O. H., Die archeol. Ausstellung in Krakau, Krak. 1858; Eitelberger, Mitth. Centr. Comm., Wien 1859; — Beyer K., Album fotograficzne wystawy, Warsz. 1859; — Czernicki G., Wystawa archeologiczna krakowska, Krak. 1858; — Wystawa starożytności ojczystych we Lwowie, Bibl. warsz. 1861 III., *zob.* Nr. 11163; — Sadowski S. N., Wystawa starożytności w Krakowie, Prz. pol. 1873 I.; — O dwóch wystawach starożytności i sztuk pięknych w Krakowie, Czas 1873 Nr 23; — Wystawa starożytności i dzieł sztuki w zastosowaniu do przemysłu w Warszawie, Wiek 1880 Nr. 266, 1881 Nr. 157-167; — Wystawa archeologiczna w Kaliszu, Kaliszanin 1883 Nr. 82; — Wystawa archeologiczna w Sieradzu, tamże 1883 Nr. 83, Gaz. warsz. 1883 Nr. 236; — Katalog wystawy archeologicznej i etnograficznej we Lwowie, Lwów 1885; — Wystawa archeologiczna polsko-ruska we Lwowie r. 1885, Gaz. nar. 1885 Nr. 214, 1886 Nr. 293; — Ziemięcki T., Toż, Czas 1885 Nr. 234 i n.; — Wystawa archeologiczna polsko-ruska we Lwowie 1885, tekst objaśniający napisał Wierzbicki L., o malarstwie Sokołowski M. (tytuł polski i ruski), Lwów 1885; — Album polsko-ruskiej wystawy archeolog. we Lwowie 1885 (por.: K., Dz. pol. z 23. lipca 1886; Łuszczkiewicz, Gaz. lw. 1886 Nr. 163; Sigma, Kwart. hist. 1887), *zob.* Nr. 11163; — Lepszy L., Wystawa krajowa w Krakowie (zabytki starożytności), Prz. pol. 1887 IV.; — Katalog wystawy starożytnych przedmiotów w Warszawie w marcu 1887, Warsz. 1887; Drugi katalog pod tymże tytułem z dodatkiem: ułożył G. Soubise Bisier, właściciel Wystawy starożytności i sztuki, *zob.* Nr. 11163 (por.: Ryszard A., Kwart. hist. 1887); — Espe, Wystawa starożytności w Radomiu, Przegl. tyg. 1891 Nr. 43; — Wystawa w Płocku 1892, *zob.* Nr. 11163; — Katalog wystawy starożytności w Kaliszu r. 1900 (tytuł i tekst także po ros.), Kalisz 1900.

21729. Szaraniewicz J., Katalog archeol.-bibliogr. wystawy Instytutu stauropigialnego 1888, 2. wyd. Lwów (toż po rusku), *zob.* Nr. 73; — Pawłowicz E., Wystawa archeolog.-bibliogr. Inst. staurop., Lwów 1888, *zob.* Nr. 11164.

Zob. Sztuka ruska.

21730. Manteuffel G., O wyst. w Rydze, Słowo war. 1883 Nr. 179; O kurlandzkiej wyst. w Mitawie, Słowo 1886 Nr. 147—166.

21731. Ziemięcki N. T., Wystawa historyczna wiedeńska w zestawieniu z Wystawą zabytków z czasów Jana III. i jego wieku w Krakowie, Prz. pol. 1883 IV.; — Mycielski J., Wystawa zabytków z epoki Jana III. w Krakowie, tamże; — Tomkowicz St., Toż, tamże; — Sprawozdanie z wystawy w Krakowie, Kurjer pozn. 1883 Nr. 224—226, (Sokołowski M.) Czas 1883 Nr. 240, (Bełcikowski A.) Kuryer warsz. 1883 Nr. 265, 266, Kuryer codz. 1883 Nr. 80, Słowo 1883 Nr. 268, Wiek 1883 Nr. 225—237, Gaz. warsz. 1883 Nr. 135; — Wystawa pamiątek i zabytków do odsieczy Wiednia w r. 1683 (w Wiedniu), Kurjer pozn. 1883 Nr. 231, Przegl. tyg. 1883 Nr 33.

21732. Ziemięcki T., Wystawa zabytków z epoki Jana Kochanowskiego, Czas 1884 Nr. 148 i n., Kraj 1884 Nr. 24.

21733. **Antoniewicz J. Bołoz**, Katalog illustrowany wystawy sztuki polskiej od r. 1764–1886 (Powszechna wystawa krajowa we Lwowie w r. 1894), Lwów 1894 (toż po niem.: Katalog der retrospectiven Ausstellung polnischer Kunst, 1764–1886, Lemberg 1894).

R: Finkel L., Gaz. lw. 1894 Nr. 517; Sz-w N., Kij. Star. 1896 III.; Korzeniowski J.. Kwart. hist. 1897.

21734. Suesser Ign., Die polnische Kunst auf der Lemberger Landesausstellung, Berlińskie Amsler & Ruthardt Wochenberichte (z portretami i ilustr.) 1896 Nr. 14–16.

21735. (Ziemięcki T. N.) Katalog wystawy zabytków epoki Jagiellońskiej. Krak. 1900 (por.: Ułaszyn H., Kraj 1900 Nr. 27; Lepszy L., Wiad. num. arch. 1900).

21736. Bukowski H., Wystawa starożytności w Sztokholmie 1876 (Portrety współczesne Zygmunta Augusta, Jana III., Falka sztychy), Wiek 1877 Nr. 3

21737. Skrochowski E., O potrzebie zakładania muzeów dyecezyalnych dla zabytków artystycznego przemysłu, archeologii i sztuki kościelnej, Pam. II. zjazdu hist. pol. we Lwowie 1890.

21738. **Zjazdy**, *zob.* Nr. 11165; — Pamiętnik zjazdu hist. polskiego im. J. Długosza w Krakowie w r. 1880 (SS. rr. pol. VI., Crac. 1881): Sekcya archeol. i hist. sztuki; — Ziemięcki N. T., Zjazd archeologów we Lwowie, Prz. pol. 1885 I.; — Ossowski G., Zjazd archeologiczny we Lwowie, Bibl. war. 1885 IV.; — Dzieduszycki W., Galiz. Archeologentag, *zob.* Nr. 11164; — Demetrykiewicz W., Kongres konserwatorski w Krakowie, Prz. pol. 1888 IV.; — Pamiętnik II. zjazdu hist. pol. we Lwowie 1890, Lwów 1890 (Sekcya archeol i hist. sztuki); — Pamiętnik III. zjazdu hist. pol. w Krakowie 1900 (Sekcya III.).

21739. **Konserwacya zabytków sztuki**, *zob.* Nr. 11143—11155; — Rakowiecki J. B., Odezwa do miłośników starożytności słowiańskich, Warsz. 1836; — Odezwa Tow. nauk. krak. w celu archeologicznych poszukiwań wraz z przewodnikiem w poszukiwaniach, Rocz. tow. nauk. krak. 1851 XX., *zob.* Nr. 11146 i 21719; — Rządowe postanowienia względem opieki nad pomnikami historyi i sztuki, Czas 1854 Nr. 281; — Łepkowski J., O poszanowaniu zabytków ojczystej przeszłości, Krak. 1862 (por.: Bibl. war. 1863 I.), *zob.* Nr. 13948; — Tenże, Wskazówka do utrzymania kościołów i cerkwi Krak. 1869; — Pol W., O potrzebie zachowania pomników z przeszłości i znaczeniu ich w czasie dzisiejszym, Czas 1868 Nr. 78 i n.; — Dawne przepisy i ust. odnoszące się do konserw. zab. sztuki, Prz bibl.-arch., Warsz. 1881 I.; — Martynowski F. K., W sprawie konserwatorstwa zabytków z przeszłości, tamże; — List dyecez. kieleckiej w spr. konserw. zabytków sztuki, tamże; — Kiślański, Koresp. w spr. konserw. zab. przeszłości, tamże 1882 III.; — Tomkowicz St., Słowo o najświeższych restauracyach zabytków sztuki u nas, Czas 1881 Nr. 122; — Tenże, Reforma konserwatorska, Prz. powsz. 1886 IX., Czas 1887 Nr. 29—144; — Gloger Z., W kwestyi ginących zabytków, Tyg. ill. 1891; — Demetrykiewicz Wł., Konserwatorstwo zabytków w Galicyi i kwestya jego reformy, Pam. II. zjazdu hist. pol., Lwów 1890; — Tenże, Warunki pracy nauk. na polu archeol., Pam. III. zjazdu, Krak. 1900; — Wawrzeniecki M., Niszczenie i ochrona dawnych zabytków i dzieł sztuki, Prz. tyg 1896 Nr. 48; — R., Ochrona pamiątek historyi i sztuki naszej, Wędrowiec 1899 Nr. 8.

21740. **Handbuch** d. Kunstpflege in Oesterreich auf Grund amtl. Quellen, 2. wyd. Wien 1893; — Lutsch H., Grundsätze für die Erhaltung und Instandsetzung älterer Kunstwerke geschichtlicher Zeit in der Provinz Schlesien. Berlin 1899; — Boetticher A., Anleitung für die Pflege und Erhaltung der Denkmäler in der Provinz Ostpreussen, Königsberg 1899; — Nottbek E., Über Maassnahmen zum Schutz der alten Baudenkmäler im baltischen Gebiet, Archiv f. Anthrop. 1898 II.

Inwentaryzacya, zob. dział d.

21741. **Badacze historyi sztuki.** Czacki pisarz i archeolog, Spr. hist. szt. VI. str. 60 LXXI.; — Dargun Lotar, tamże V. str. XCIV.; — Essenwein August, tamże V. str. LX.; — Gąsiorowski Wilhelm, tamże V. str. LIV.; — Kołaczkowski Julian, tamże IV str. LXXVII.; — Kozłowski St., Kraszewski jako estetyk (1836—1860), Bibl. warsz. 1895 II str. 499—513; — Lepszy L., Wspomnie-

nie pośmiertne o ś. p. Józefie Łepkowskim, Wiad. num.-arch. 1894, Odb. Krak. 1894; — Tarnowski St., Władysław Łuszczkiewicz, Prz. pol. 1900 III., Odb. Krak. 1900; Lepszy L., Wiad. numizm. arch. 1900; Prokesch W., Wędrowiec 1897 Nr. 45; — Narkiewicz Antoni Jodko, historyk sztuki († 1892), nekrolog, Spr hist. szt. V. str. LX.; — Pawlikowski Gwalbert, archeolog, tamże VI. str. 50; — Popiel Paweł, tamże VI.; — Wójcicki K. Wł., Rastawiecki Edward, Kłosy X.; — Engeström, O Rastawieckim, Aten. 1882 III.; — Rogawski Karol, Spr. hist. szt. IV. str. L.

(b: Zarysy i wydawnictwa historyi sztuki; dykcyonarze artystów, słownictwo, style ludowe).

21742. **Sobieszczański F. M.**, Wiadomości hist. o sztukach pięknych w dawnej Polsce, Warsz. 1847—1850 t. 2; — Tenże, Wiadomość o nowo odkrytych zabytkach sztuk pięknych ze średnich wieków w dawnej Polsce, Bibl. warsz. 1847 IV.

R: Rastawiecki E., Bibl. warsz. 1847 IV.; Kraszewski J. I., Athen. 1847.

21743. **Grabowski Ambr.**, Starożytności historyczne polskie, Krak. 1840 t. 2, *zob.* Nr. 1359; — Tenże, Okruszyny, wiadomości z dziedziny sztuki i starożytności naszych, Bibl. warsz. 1854, Odb. Warsz. 1854; — Tenże, Zbieranka wiadomości w dziedzinie sztuk nadobnych, tamże i Odb. b. m. i r.; — Tenże, Skarbniczka naszej archeologii, Lipsk 1854; — Tenże, Ojczyste spominki, *zob.* Nr. 1364.

R: Galizia, Ztschr., Lemberg 1841; Dz. warsz. 1853 Nr. 150; Czas 1858 Nr. 286; Bartoszewicz J., Bibl. warsz. 1854 III.

21744. **Zieliński L.**, Pamiątki historyczne krajowe, Lwów 1841.

R: Wójcicki K. W., Bibl. warsz. 1842 II.

21745. **Raczyński E.**, Zabytki starożytności na ziemi naszej, Bibl. warsz. 1844 I., *zob.* Nr. 10193.

21746. Milewski K., Pamiątki historyczne krajowe, Warsz. 1848.

21747. **Kremer K**, Uwagi o ważności zabytków sztuk pięknych na naszej ziemi, Rocz. tow. nauk. krak. 1849 XIX.

21748. **Rastawiecki E.**, Spominki historyczne i artystyczne, Bibl. warsz. 1851 III., 1852 III., 1853 I., 1854 IV., 1856 IV.

21749. **Podczaszyński B.**, Pamiętnik sztuk 1850—1854, Warsz. 1854, *zob.* Nr. 21728.

21750. **Kraszewski J. I**, Zbiór notat o sztuce i artystach w Polsce, Kirkora A. S. Teka wileńska, Wilno 1858 Nr. 3; — Tenże, Sztuka u Słowian, Wilno 1858, 1860, *zob.* Nr. 11167; — Gawędy o sztuce, *zob.* Nr. 21218.

R: Łepkowski J., Bibl. warsz. 1862 III., przedruk w dziele: Z przeszłości, szkice i obrazy, Krak. 1867.

21751. **Łepkowski J.**, Listy archeologiczne, *zob.* Nr. 11241; — Tenże, Z przeszłości szkice i obrazy, Krak. 1862; — Tenże, Drobiazgi artystyczno-archeologiczne, 1864, *zob.* Nr. 21825.

R: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1861 I.

21752. Martynowski Fr. Ks., Polskie badania archeologiczne, Przew. nauk. i lit. 1874 II.; — Tenże, Szkice z dziejów sztuki w Polsce, Ruch lit, Lwów 1874 5, 1876, Tydzień lit., Lwów 1877; — Tenże, Zapoznane drogi w sztuce polskiej, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I; — Tenże. Na przełomie sztuki polskiej, tamże 1882 III; — Tenże, Z wędrówki po kraju Dziennik dla wszystkich, Warsz. 1884 Nr. 226-236; — Tenże, Ze sztuki w Polsce, Kur. codz. 1886 (numer gwiazdkowy).

21753. **La Pologne** dediée à la France, scènes historiques, monuments, monaies, medailles, costumes, armes, portraits, rites pittoresques, chateaux, édifices, églises, monastéres, curiosités, naturelles, peintures des moeurs coutumes etc., rédigée par une Société de litterateurs sous la diréction de Léonard Chodźko, Paris 1835, *zob.* Nr. 10179.

21754. Wyjątek z listu Ant. Oleszczyńskiego o jego dziele o sztuce i pomnikach w Polsce, Rozm., Lwów 1829.

Opisy kraju i jego pomników, zob. Nr. 10070—10079, 10108, 10168-10594.

Starożytności polskie, zob. Nr. 18383 do 18392.

21755. **Przezdziecki A. i Rastawiecki E.**, Wzory sztuki średniowiecznej i z epoki odrodzenia po koniec w. XVII. w dawnej Polsce, Warsz.-Paryż 1853-1862 3 serye.

R: Bussard L., Bibl. warsz. 1862 I.; Dz. warsz. 1853 Nr. 17.

21756. **Essenwein A.**, Die mittelalterlichen Kunstdenkmale der Stadt Krakau, Leipzig 1869.

R: K., Bibl. warsz. 1870 II.; Czas 1872 Nr. 171.

21757. **Zabytki** sztuki w Polsce, zdjęcia wykonane przez słuchaczy wydziału budownictwa c. k. Szkoły politechn. we Lwowie, Lwów 1885—1887.

21758. **Zubrzycki J**, Sztuka średniowieczna, atlas, Lwów 1886.

21759. **Bartynowski Wł.**, Materyały historyczne rysowane i zbierane w kraju i zagranicą, wyd. sposobem autograficznym, Krak. 1887.

R: Sigma, Kwart. hist. 1888

21760. **Marconi Wł.**, Album architektoniczne zabytków od XI. do XIX. w., Warsz. 1894—1897 7 zesz.

21761. **Odrzywolski Sł.**, Renesans w Polsce, zabytki sztuki z w. XVI. i XVII. (po pol. i niem.), Wiedeń 1899.

R: Łuszczkiewicz Wł, Słowo pol. 1899 Nr. 261; Tomkowicz A., Czas 1899 Nr 293; L. Lepszy, Wiad. num.-arch. 1900 Nr. 1.

Sprawozdania kom. hist. sztuki, zob. Nr. 21714.

Pomniki Krakowa, zob. Nr. 21892.

Teki konserwatorskie, zob. Nr. 21715—16.

Zob. prowincye i miejscowości pod c.

21762. Łuszczkiewicz Wł., Jakie mogłyby być środki zwiększenia liczby pracowników dla zadań hist sztuki w kraju, Pam. II. zjazdu hist., Lwów 1890; — Sokołowski M., Warunki wydawnicze pomników architektury w Polsce, Pam. I. zjazdu hist. w Krak. 1880 str. 102—116; — Lepszy L., O potrzebie publ. pieczęci miejskich i cechowych, Pam. II. zjazdu hist., Lwów 1890; — Kopera F., O potrzebie zbiorowego wydania piśmiennych źródeł odnoszących się do sztuki, archeologii i kultury XI. XIII. w., Pam. III. zjazdu hist., Krak. 1900; — Tenże, O potrzebie krytycznego wydania średniowiecznych monet polskich z uwzględnieniem historyi sztuki i kultury, tamże; — Lepszy L., Produkty cechowe w stosunku do kultury średniowiecza i renesansu, tamże; — Tenże, Sprawa uporządkowania i uprzystępnienia zbiorów rycin, tudzież potrzeba wydawnictwa drzeworytów polskich, tamże; — Pagaczewski J., W sprawie inwentaryzacyi zabytków sztuki w Polsce, a zwłaszcza w Galicyi, tamże; — Tomkowicz St, O potrzebie zdejmowania planów przy sposobności przebudowy starych typowych domów w miastach i miasteczkach naszych, tamże.

21763. **Sokołowski M.**, Źródła do historyi sztuki w Polsce w XVII. i pierwszej połowie XVIII. w., Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1893.

21764. **Rastawiecki E.**, Słownik malarzów polskich, Warsz. 1850—1857 t. 3; — Tenże, Słownik rytowników polskich, Poznań 1886; — Kołaczkowski, Słownik rytowników, Lwów 1874; — Tenże, Słownik architektów, *zob. Architektura* i t. d.

21765. Łepkowski J., Sztuka (podaje krótki dykc. mistrzów), *zob.* Nr. 21751.

Antoniewicz Bołoz J., Katalog wystawy, zob. Nr. 21733.

Dykcyonarze artystów, zob. Nr. 21634 do 21641; rossyjski, zob. Nr. 21640.

21766. Podczaszyński K., Nomenklatura architektoniczna czyli słowomiennik ciesliczych polskich wyrazów, 2. wyd. Warsz. 1854; — Zur poln. Terminologie, Mitth. Centr. Comm., Wien 1859; — Żebrawski T., Słownik wyrazów budownictwa, Krak. 1883; — Słownik wyrazów polskich dotyczących sztuki, Spr. hist. szt. III. str. I.

21767. Demetrykiewicz W, O stylach zabytków Krakowa, ustęp z Przew. po Krakowie, Krak. 1891.

R: Ł-cz Wł., Kwart. hist. 1892.

21768. Martynowski F. K., O stylu wiślano-bałtyckim, Wiek 1887 Nr. 51; — Czartoryski Z., O stylu krajowym, por.: Ramułt S., Lud 1896 str. 180.

21769. **Matlakowski Wł.**, Budownictwo ludowe na Podhalu, *zob.* Nr. 11801; — Eljasz Stan. Radzikowski, Styl zakopiański, odczyt w Tow. ludoznawczem we Lwowie, Lud 1900, Odb. Lwów 1900; — Limanowski M. W.. Styl zakopiański i „sposób zakopiański", Prawda 1900 Nr. 16; — **Ornamentyka** drewniana w Zakopanem, Spr. hist. szt. V. str. XCVI., XCVIII.

Style ludowe, zob. Etnografia (Nr. 11471 do 12332).

Zob. dział: Architektura.

(c: Rozwój historyczny sztuki w Polsce: stosunki artystyczne z zagranicą).

21770. Studya do historyi sztuki w Polsce, Czas 1874 Nr. 244; — Skrochowski J., O sztuce w Polsce i szkole sztuk pięknych w Krakowie (odczyt), tamże 1874 Nr. 290 i n.; — Tomkowicz St., Wszystko wędruje, Czas 1884 Nr. 83 i n.; — Gerson W., Nieprzerwalność odwieczna uprawy sztuki w Polsce, Pam. II. zjazdu hist. pol., Lwów 1890.

21771. (Klaczko J.) Sztuka polska, Wiad. pol 1857 Nr. 21, 23, 41; A. Br..., Słówko z okoliczności artykułu „Sztuka polska", Czas 1858 Nr. 128; L. D., Nieco o sztuce u nas, Czas 1876 Nr. 129; Rogosz J., Kilka słów o charakterze sztuki polskiej, Tyg. ill. 1879 VII.

21772. Wiszniewski M., O architekturze, malarstwie, rzeźbiarstwie i muzyce za Piastów, Dz. dom., Poznań 1840 I; — S. T. O., Zabytki piastowskie na Szlązku, Czas 1875 Nr. 246, *zob.* Nr. 21809.

Wojciechowski T., Kościół katedralny w Krakowie, zob. Architektura.

Przezdziecki i Rastawiecki, Wzory sztuki, zob. Nr. 21755.

Romanizm w Polsce, zob. Architektura.

21773. **Książęta i królowie** polscy i wpływ ich na sztukę, por.: Spr. hist. szt. I.—VI. (index).

21774. Kościoły średniowieczne, ich wezwania, Spr. hist. szt. III. str. 192.

21775. **Zakony** i wpływ ich na sztukę (do XIV. w.), *zob.* Nr. 13231—13256; — Benedyktyni, *zob.* Nr. 13257 13330, Spr. hist. szt. I. str. 78, 88., III. str. 102, IV. str. IV., XLI. [por. tamże (index): Opaci Benedyktynów], V. str. 221, LIX., CX., CXII., CXVII., *zob. Architektura* (kościoły i klasztory: Jeżów, Lubin, Mogilno, Płock, Sieciechów, Staniątki, Tyniec); — Kanonicy regularni, *zob.* tamże (Bychów, Trzemeszno) i Nr. 13301 do 13309; — Bożogrobcy, *zob.* tamże (Przeworsk) i Nr. 13310—13315; — Markowie, *zob.* Nr. 13316; — Szpitalnicy, *zob.* Nr. 13318 i 13319; — Martynowski Fr. Ks., Epoka Cysterska w sztuce, *zob.* Nr. 13335, Spr. hist. szt. I. str. 7, III. str. 42—44, 54 (charakterystyka kościołów Cyst.), 114, IV. str. 131, 137, V. str. 68, 187, 188, VI. str. 23—25, 32, 33, 109, *zob. Architektura* (kościoły: Bardyjów, Jędrzejów, Kacice, Koprzywnica, Ląd, Łękno, Mogiła, Oliwa, Szczyrzyce, Sulejów, Wąchock), *zob.* Nr. 13320 do 13389; — Premonstranci, *zob.* Nr. 13390 do 13411 i *Architektura* (kościoły: Krzyżanowice, Zwierzyniec); — Dominikanie, Spr. hist. szt. II. str. 34—36, 51, VI. str. 98—99, *zob. Arch.* (Bełz, Klimontow, Kraków, Lwów, Łęczyca, Sandomierz, Wilno) i Nr. 13412—13464; — Franciszkanie, Spr. hist. szt. II. str. 3, 5, 141, VI. str. 98, 99, 278, *zob. Arch.* (Halicz, Kalisz, Korczyn nowy, Kraków, Krosno, Lwów, Międzyrzecze, Pińsk, Sącz nowy, Zawichwost) i Nr. 13465 do 13515; — Karmelici, *zob.* Nr. 13516 do 13553; — Augustyni *zob.* Nr. 13554 do 13561; — Paulini, *zob.* Nr. 13562 -13600, 21870 i *Architektura* (Częstochowa).

Gotycyzm w Polsce, zob. Architektura.

21776. Tomkowicz St., Karta z dziejów oświaty w średnich wiekach, *zob.* Nr. 18404.

21777. Kazimierza Wielkiego stosunki z Pragą, Spr. hist. szt. V. str. LIX.

Historya sztuki w Czechach, zob. Nr. 21626.

Kraków, zob. Nr. 21888.

21778. Rastawiecki E., Sztuki piękne za Władysława Jagiełły przy schyłku XIV. w., muzyka, malarstwo, złotnictwo, Spominki hist., *zob.* Nr. 21748.

Kultura epoki Jagiellońskiej, zob. Nr. 21735.

21779. **Sokołowski M**, Z dziejów kultury i sztuki, Spr. hist. szt. VI., *zob.* Nr. 18409.

21780. Podczaszyński B., Wieki średnie i renesans, *zob.* Nr. 20769.

21781. Władysław Jagiellończyk, król węg, sztuka za jego czasów, Spr. hist. szt. V. str. 163; Maciej Korwin, król węg., sztuka za jego czasów, tamże str. 163.

Renesans w Polsce, zob. Architektura.

Odrzywolski St., Renesans w Polsce, zabytki sztuki z w. XVI. i XVII., zob. Nr. 21761.

21782. Szujski J., Odrodzenie i reformacya w Polsce, *zob.* Nr. 14380, 18411; — Morawski K., Z dziejów odrodzenia w Polsce, studya i notaty, Prz. pol. 1884 I., Odb. Krak. 1884; — Chlebowski B., Indywidualizm jako czynnik rozwoju artyzmu polskiego w XVI. wieku, Prawda, Lwów-Petersb. 1899.

21783 **Popiel P.**, O artystycznym ruchu na dworze Zygmunta I. wedle zapisków S. Bonera 1524—1527, Spr. hist. szt. I.; — Tenże, Przyczynek do dziejów odrodzenia w Polsce, Prz. powsz. 1884 III; — Źródła do historyi sztuki 1520—1538, Spr. hist. szt. V. str. LXIX.; — Bony królowej listy, tamże str. 42, 43, LXXXI.; — Zygmunt August, tamże str. 73, 74, 75.

21784. **Sokołowski M.**, Stosunek And. Krzyckiego do sztuki, Spr. hist. szt. VI., Odb. Krak. 1896.

R: Kothe, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1896; J. Mycielski, Prz. pol. 1896 IV.; Ateneum 1896 III.; Lepszy L., Kwart. hist. 1897.

21785. **Bischoff M.**, Die Renaissance in Schlesien, Leipzig 1885.

21786. **Sokołowski M.**, O wpływach włoskich na sztukę odrodzenia u nas z powodu Wystawy zabytków z czasów Jana Kochanowskiego, Prz. pol. 1884—1885 I.

21787. **Łoziński Wł.**, Sztuka lwowska w XVI. i XVII. w., Lwów 1898, *zob. Architektura* i *Rzeźba*; — Tenże, Lwów starożytny, *zob.* Nr. 17261.

Barok w Polsce, zob. Architektura, rzeźba i przemysł artystyczny.

21788. Barokowe zabytki, Spr. hist. szt. V. str. 137 i LX., VI. str. 77—82; — Rokoko, tamże V. str. 137, VI. str. 355 i LXXXV.

Źródła sztuki polskiej w XVII. w., zob. Nr. 21763.

21789. **Zakony i klasztory**. Bernardyni, *zob.* Nr. 13601—13624, Spr. hist. szt. IV. str. XVIII., *zob. Architektura* (kościoły i klasztory): Kalwarya Zebrzydowska, Kazimierz Bisk., Leżajsk, Lwów, Opatów, Przeworsk, Rzeszów, Sokal, Tarnów, Wilno, Zbaraż; — Kapucyni, *zob.* Nr. 13630—13646, *zob.* tamże: Ląd; — Kartuzi, *zob.* Nr. 13647 do 13657; — Kameduli, *zob.* Nr. 13658 do 13668, Spr. hist. szt. (Bielany) V. str. 141; — Bonifratrzy, *zob.* Nr. 13669—13673; — Misyonarze, *zob.* Nr. 13674, Spr. hist. szt. (Wilno) V. str. CXVI.; — Trynitarze, *zob.* Nr. 13677—13689; — Pijarzy, *zob.* Nr. 13691—13702; — Reformaci, *zob.* Nr. 13703 do 13714; — Zakony żeńskie, *zob.* Nr. 13715—13740; — Jezuici, *zob.* Nr. 13808 do 13880, Spr. hist. szt. IV. str. XVIII. i XLIII., *zob. Architektura*: Jarosław, Krosno, Lwów, Łańcut, Ostróg, Przemyśl, Sącz nowy.

21790. **Łoski J.**, Jan Sobieski, jego rodzina, towarzysze broni i współczesne zabytki, Warsz. 1883.

21791. Tomkowicz St., Z wieku Stanisława Augusta, *zob.* Nr. 18439.

21792. **Ciampi S.**, Notizie di medici, maestri di musica e cantori, pittori, architetti ed altri artisti italiani in Polonia e Polacchi in Italia, Lucca 1830.

Zob. Nr. 20590 i 21891.

21793. **Sokołowski M.**, Die italienischen Künstler der Renaissance in Krakau, Repertorium für Kunstwissenschaft 1885 VIII.

R: Aten. 1886 II.

21794. **Fournier M. L.**, Les Florentins en Pologne, Lyon 1894.

R: Kopera F., Kwart. hist. 1896.

21795. **Sokołowski M.**, Hans Sues von Kulmbach, jego obrazy w Krakowie i jego mistrz Jacopo dei Barbari (przycz. do hist. stosunków Krakowa z Norymbergą w XVI. wieku), Spr. hist. szt. II. str. 53—117.

21796. Antoniewicz Bołoz J., Portret Cecylii Gallerani przez Leonarda da Vinci w Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie, Pam. III. zjazdu hist., Krak. 1900.

21797. **Lepszy L.**, Gian Jacopo del Caraglio et ses oeuvres, Bulletin de l'Acad., Crac. 1898; — Caraglio w służbie królewskiej, Spr. hist. szt. VI.

21798. **Mycielski J.**, Gaetano Chiaveri w Polsce i jego książka szkiców, Spr. hist. szt VI.

R: Lepszy, Prz. powsz. 1899 IV.

21799. **Stosunki** artystyczne Polski z zagranicą, Spr. hist. szt.: z Altomontem IV. str. L. i LI., z Alzacyą IV. str. XII., z Callotem VI. str. XLVIII., z Flandryą III. str. IV., z de Monte Janem, malarzem weneckim IV. str. LII, z Norymbergą (stosunki Krakowa w XVI. w.) II. str. 95, 112—117, z Pollakiem Teofilem IV. str. IX., z Włochami w XVII. w. IV. str. XCVI., (z Rzymem) w XVII. w. IV. str. XXII.; — Karnkowski St., arcyb., Stos. z Włochem Jove, V. str. XXXIII.

21800. Wypisy z aktów kamerlingów papieskich w Rzymie, zawierające wiadomości o wywozie dzieł sztuki do Polski, Spr. hist. szt. IV. str. XXII.

Zob. Architektura, rzeźba, malarstwo i przemysł artystyczny.

(d: Opisy i inwentaryzacya pomników sztuki; Prowincye: Wielkopolska, Szląsk, Prusy (Pomorze, Inflanty), Małopolska (Galicya), Ruś, Litwa; Miejscowości alfabetycznie).

Konserwacya, zob. Nr. 21739.

Pomniki sztuki polskiej w ogólności, zob. Nr. 21755—21763; zob. też Nr. 7546.

21801. **Raczyński E.**, Wspomnienia wielkopolskie, *zob.* Nr. 10190.

R: Tyg. lit. (Poznań) 1842 V.

21802. **Łepkowski J.**, O zabytkach Kruszwicy, Gniezna i Krakowa, oraz Trzemeszna, Rogoźna, Kcyni, Dobieszewka, Gołańczy, Żnina, Gąsawy, Pakości, Kościelca, Inowrocławia, Strzelna i Mogilna, Krak. 1866.

R: Wójcicki, Bibl. warsz 1866 III; Dz. pozn. 1866 Nr. 220.

Opisy Wielkopolski, zob. Nr. 10194 – 10240; Archeologia, zob. Nr. 11189 – 11216.

21803. **Kothe J. u. Warschauer A.**, Verzeichniss der Kunstdenkmäler der Provinz Posen, t. I.: Politische, kulturgeschichtliche u. kunstgeschichtliche Entwicklung des Landes, Berlin 1898 (z mapą), t. II. obejmie zabytki miasta Poznania, t. III. opr. przez Kothego (Berlin 1895) obejmuje powiaty: Oborniki, Szamotuły, Grodzisko, Nowy Tomyśl, Międzychód, Skwierzyna, Międzyrzecz, Babimost, Śmigiel, Kościan, Wschowa, Leszno, Rawicz, Gostyń, Śrem, Środa, Wrzešnia, Jarocin, Pleszewo, Krotoszyn, Koźmin, Odalanowo, Ostrowo, Ostrzeszów, Kempno.

R: Łuszczkiewicz W., Kwart. hist. 1897.

21804. **Ehrenberg H.**, Geschichte der Kunst im Gebiete d. Provinz Posen, Ztschr. f. Bauwesen, Odb. Berlin 1893.

R: Below B., Ztschr. f. christl. Kunst 1894 VII.; Schwatz Fr., Forsch. z. brandenb. u. preuss. Gesch. 1894 VII.; Kothe J., Ztschr. d. Ges. f. Posen 1896; Brandt, Mitth. aus d. hist. Lit. 1896; Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1896; por.: Spr. hist. szt. VI. str. XII.

21805. Martynowski F. Ks., Z wycieczki w Piotrkowskie, Prz. bibl.-arch., Warsz. 1881 I.; — Spostrzeżenia archeologiczne w powiecie Piotrkowskim i w samym Piotrkowie, Kłosy 1876 XXII.

21806. Gawarecki W. H., Opis hist.-top. ziemi dobrzyńskiej, *zob.* Nr. 10201 do 10203; — Borucki M., Ziemia kujawska, *zob.* Nr. 10211; — Gawarecki W. H., Opis wdztwa płockiego, *zob.* Nr. 10219.

Mazowsze, zob. Nr. 10214—10218.

21807. Kraszewski J. I., Podlasie (album widoków), Warsz. 1861.

Królestwo Polskie, zob Nr. 10241 - 10258.

Opisy Szląska, zob. Nr. 10278 – 10299, 12476; Archeologia, zob. Nr. 11227 – 11240.

21808. Łepkowski J., Wiadomość o Szlązku, *zob.* Nr. 10283.

21809. **Schultz A.**, Schlesiens Kunstleben im XIII. u. XIV. Jahrh, Breslau 1871—1873.

R: Ilg. A., Mitth. Centr. Comm., Wien 1871 XVI., 1872 XVII.

21810. Gruenhagen C., Schlesien am Ausgange des Mittelalters, *zob.* Nr. 10280.

21811. **Lutsch H.**, Verzeichniss der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien: Kunstdenkmäler der Landkreise des Reg.-Bez. Breslau, Breslau 1885—1889, *zob.* Wrocław Nr. 21973; Die Kunstdenkmäler d. Reg.-Bez. Liegnitz, tamże 1889 – 1891, *zob.* Nr. 10296; Die Kunstdenkmäler des Reg.-Bez. Oppeln, tamże 1894.

R: S. J., Aten 1887 I.; Wagner A., Kwart. hist. 1889, 1890, 1891; Łuszczkiewicz Wł., tamże 1897.

21812. Knötel P., Versuch einer Kunstgesch. der Grafschaft Glatz, Vierteljahrschr. f. Gesch. d. Grafschaft Glatz 1888—89 VIII.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1889.

21813. Archäologische Nachrichten aus Schlesien, Mitth. Centr. Comm., Wien 1880 VI.

21814. **Wernicke E.**, Beitr. z. schles. Künstlergesch., Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift 1898 VII.; — Tenże, Beiträge zur oesterreichischen Künstlergeschichte aus Geschichtsquellen schlesischer Provinzial-Städte, tamże 1886 XII, por.: Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift od r. 1894; — -ck., Verein f. Geschichte d. bildenden Künste in Breslau, Kunstchronik 1894 V. Nr 20.

Opisy Prus, zob. Nr. 10459—10493; Archeologia, zob. Nr. 11325 – 11352.

21815. **Ehrenberg H.**, Die Kunst am Hofe der Herzöge von Preussen, Leipzig 1899.

21816. **Bau- und Kunstdenkmäler** der Provinz Westpreussen, hrsg. im Auftrage d. westpreuss. Provinzial - Landtages, Danzig 1884 – 1895 t. 2 (10 zesz.).

R: Polkowski I., Kwart hist. 1887; Perlbach M., tamże 1897.

21817. **Boetticher A.**, Die Bau- u. Kunstdenkmäler der Provinz Ostpreussen, hrsg. im Auftrage d. ostpreuss. Provinzial-Landtages, Königsb. 1892—1899.

R: Perlbach M., Kwart. hist. 1892, 1893, 1895, 1897, 1898, 1899; Wehrmann M., tamże 1893; Ehrenberg H., Altpreuss. Mntschr. 1893, 1895; Kolberg J., Liter. Rundschau 1895 IV.; Bartels M., Ztschr. f. Ethnol. 1898 XXX.; Liter. Centralbl. 1898 Nr. 24, 1899 Nr. 5.

Opisy Warmii, zob. Nr. 10491—10493.

21818. Dittrich, Böttichers Inventarisation der Bau- und Kunstdenkmäler Ermlands, Ztschr. f. d. Geschichte u. Altertumskunde Ermlands 1895 XI. (z. IV.).

Opisy Pomorza, zob. Nr. 10494—10515; Archeologia, zob. Nr. 11349—11352.

21819. **Bau- u. Kunstdenkmäler** des Reg.-Bez. Köslin, hrsg. v. d. Ges. f. Pommersche Gesch. und Alterthumskunde, bearb. v. L.

Böttger, Heft 1.: Kreise: Köslin u. Colberg Korlin, Stettin 1889--1892.

R: Wehrmann M., Kwart. hist. 1893, 1894.

Opisy Inflant i innych prow. nadbałtyckich, zob. Nr. 10516–10536; Archeologia, zob. Nr. 11353–11358.

21820. **Neumann W.**, Grundriss einer Geschichte der bildenden Künste in Liv-, Est- u. Kurland, Reval 1887.

R: Manteuffel G., Kwart. hist. 1891.

21821. Manteuffel G., Cywilizacya, literatura i sztuka w dawnej kolonii zachodniej nad Bałtykiem, na podstawie badań najnowszych, *zob* Nr. 18481.

R: Prochaska A., Kwart. hist. 1898; A. Chmiel., Prz lit. 1898 Nr. 23.

21822. Mettig C., Kunstwerke im alten Livland, Balt. Mntschr. 1892 XXXIX.

Por.: Winkelmann, Bibl. Liv. Nr. 4587, 4590, 9417 i n.

Opisy Małopolski, zob. Nr. 10260–10413; Archeologia, zob. Nr. 11217–11302.

21823. Mizierowicz Al., Pomniki dawnej Małopolski, album malownicze, Warsz. 18:8, *zob.* Nr. 10260.

21824. **Grabowski A.**, Historyczny opis miasta Krakowa i jego okolic, Krak. 1822, 1830, 1836, 1844, 1866, 1900 (6 wyd.).

R: Kur. pol 1830 Nr. 224; Czas 1866 Nr. 29; K. Kaszewski, Tyg. ill. 1866 XIII.

21825. **Łepkowski J.**, Przegląd zabytków przeszłości z okolic Krakowa, Rocz. tow. nauk. krak., 1861 XXVIII., Odb. Krak. 1863.

Kraków, zob. Nr. 10261–10264 i 21888 do 21893.

21826. Strony Częstochowskie, *zob.* Nr. 10265; — Opis ziemi Olkuskiej, *zob.* Nr. 10266.

21827. Puchała K., Opis hist. malarski depart. Lubelskiego, *zob.* Nr 10271.

21828. Bębnowski J., Opisanie hist.-top.-artyst. wdztwa Radomskiego, *zob.* Nr. 10275; — Kieszkowski J., Z wycieczki do Radomia i Szydłowca, Spr. hist. szt. VI.

21829. Koskowski B. J., Powiat Tomaszowski (25 ryc.), *zob.* Nr. 10:77.

Opisy Galicyi, zob. Nr. 10303–10354; Archeologia, zob. Nr. 11241 11267.

21830. Rościszewski A. J., Uwiadomienie o mających się znaydować starożytnościach w Galicyi, Czasop. nauk. im. Ossol. 1828 IV. i 1829 II.

21831. **Lwowianin**, czasopismo, Lwów 1835–1842 (zawiera wiele opisów pomników historycznych w Galicyi); — Pauli Ż., Galicyjskie starożytności, Lwów 1838.

21832. **Eitelberg v. Edelberg**, Mittelalterliche Kunstdenkmale d. oesterr. Kaiserstaates, Stuttg. 1858–1860 t. 2, *zob.* Nr. 21642.

21833. **Łepkowski J.**, Ułamek z podróży archeologicznej po Galicyi, *zob.* Nr. 11241; Listy archeologiczne, *zob.* tamże.

21834. **Potocki M.**, Zabytki starożytne Galicyi, Przew. nauk. i lit. 1874 II.

21835. **Łuszczkiewicz Wł.**, Sprawozdanie z wycieczki nauk. w lecie 1891, Spr. hist. szt. V., por.: Bull. de l'Acad. Crac. 1893.

21836. **Zacharlewicz J.**, Wycieczka w powiat sokalski, Teka kons. Galicyi wsch., Lwów 1892 I.

Łoziński Wł., Sztuka lwowska, zob. Nr. 21902.

21837. **Tomkowicz St.**, Inwentaryzacya zabytków Galicyi zach., I.: Powiat grybowski, Teka krak. 1900; II.: Powiat gorlicki, tamże, *zob.* Nr. 21716.

21838. **Monografie powiatów**: Polaczek St., Powiat chrzanowski; Falkiewicz K., Grodecki; Sarna Wł. ks., Krośnieński; Niedźwiedzki, Podhajecki; Mroczko Fr., Śniatyńszczyzna; Sokalski Br., Sokalski; Grynbergowa Z., Staromiejskie; Bayger J., Trembowelski, *zob. Geografia Dod I.* (do Nr. 10344).

Opisy Rusi, zob. Nr. 10303–10413; Archeologia, zob. Nr. 11241–11302.

21839. Czołowski A., **Ruś Czerwona**, pogląd na jej zabytki przedhist. i pomniki sztuki, Bibl. warsz. 1887, *zob.* Nr. 11157; — Sokołowski M., Badania archeol. na Rusi, Przew. nauk. lit. 1883, *zob.* Nr. 11243; — Tenże, Bizantyńska i ruska średniowieczna kultura, Prz pol. 1887–1888 IV.

21840. **Pomniki** i widoki Wołynia, Podola i Ukrainy, Kijów 1858.

R: Bibl. warsz. 1858 III.

21841. Antoni J., Zameczki podolskie na kresach, *zob.* Nr. 10356.

21842. **Batiuszkow J. N.**, Opisanije ist. Podolja, *zob.* Nr. 10366; — Tenże, Chołmskaja Ruś, sudby russ. zabużja, Petersb. 1887; — Tenże, Wołyń, ist. sudby, Petersb. 1888.

R: Cybulskij K., Kij Star. 1887; Gozdawa M., Kwart. hist. 1887.

21843. **Stecki J. T.**, Wołyń pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym, *zob.* Nr. 10371.

21844. **Teodorowicz M.**, Wołyń w opisanijach gorodow, miestieczek i sioł, Poczajow 1899 t. 4.

R: Kamanin, Kij. Star. 1899 II.

21845. Junk A., Album pomników i widoków Ukrainy, Podola i Wołynia, *zob.* Nr. 10359.

21846. Izopolski E., Pamiątki Ukrainy, *zob.* Nr. 10381; Bartoszewicz J., Album malownicze Kijowa, Warsz. 1861.

21847. Werytus A., Szmat Wołynia, Wędrowiec 1897 Nr. 45.

Pienkina Z. M., Poliesie, Bibliografia, zob. Nr. 10055.

Zob. Sztuka ruska.

Opisy Litwy i Białorusi, zob. Nr. 10414 do 10457; Archeologia, zob. Nr. 11303 do 11324.

21848. Narbutt T., Badania starożytności litewskich, Tyg. wil 1817 III.; Hist. Litwy, *zob. Hist. polit.*; — Tenże, Druskieniki i okolice, Ondina Drusk. źródeł 1844.

21849. **Tyszkiewicz E**, Badania archeol. nad zabytkami przedmiotów sztuki i rzemiosł w dawnej Litwie i Rusi litewskiej, Wilno 1850, *zob.* Nr. 10303.

21850. Pomniki ostrołuku na Litwie, Prz. bibl.-arch. 1881 II., Biesiada liter. 1881 Nr. 307; — Kirkor A. H., Bazylika litewska, Prz. powsz. 1886 X. i XII.

21851. **Batiuszkow P. I.**, Pamiatniki russkoj stariny w zapadnich gub. imp., Petersb 1891; — Tenże, Białorussija i Litwa, *zob.* Nr. 10427.

Siemionow P. P., Żiwopisnaja Rossija, zob. Nr. 10426.

Zob. Sztuka ruska.

21852. **Kirkor A.**, Wilno i koleje żelazne z Wilna, Przewodnik z planem i widokami, Wilno 1863, wyd. 2. 1880 (por. tegoż artyk.: Pam. kniga wil. gub. 1851–1854, 1860); Tenże, Przechadzki po Wilnie i jego okolicach, *zob.* Nr. 11318; — Tenże, Wycieczki archeologiczne, *zob.* Nr. 11318.

Zob. Wilno.

21853 Pamiatnaja kniga wilenskoj gubernii na 1868 g., Wilno 1868; Izdanie pamiatnikow Stariny w zapadnich guberniach, Wil. Wiestn. 1868 Nr. 111.

21854. Tyszkiewicz K., Wilija i jej brzegi, Drezno 1871; — Z biegiem Wilii (od Werk do Zakre.u), Wędrowiec 1880 Nr. 87–260; — Morawski St., Od Merecza do Kowna, Teka wileńska 1858, *zob.* Nr. 10699, 11324.

21855. Skimborowicz H., Księga świata 1858 r.; — Chłopowski, Panorama okolic Wilna, Tyg. ill. 1872.

21856. Skirmunt K., Nad Niemnem i nad Bałtykiem, Gaz. warsz. 1897 Nr. 332; Kraszewski B., Z ziemi nowogrodzkiej, luźna kartka z wycieczki, Kraj 1897 Nr. 52.

21857. **Album widoków** gubernii grodzieńskiej, wileńskiej, mińskiej (Orda Napoleon), Warsz. 1875, *zob.* Nr. 10425; — Album pamiątkowych widoków nowogródzkiego i słuckiego powiatu (Boretti A. E.), Lwów 1894.

R: K. H., Museum 1895.

21858. Monografie gorodow Suwałkowskoj gub., Pam. kniga Suwałk. gub. 1888.

21859. **Sapunow A**, Witebskaja starina, Witebsk 1883–1888.

21860. **Jankowski Cz**, Powiat Oszmiański, materyały do dziejów ziemi i ludzi, Petersb.-Krak. 1896.

R: Wołyniak, Kwart. hist. 1896.

Żmudź, zob. Nr. 10451–10457.

21861. Alvernia und seine Denkmale, Der Kirchenschmuck 1898 XXIX.; — Anopol, *zob.* Nr. 21722; — Arkadya, *zob.* Nr. 29 i 21722.

21862. Baranów, *zob. Architektura*; — Janota E., Zapiski o Bardyjowie i najbliższej okolicy, Rocz. tow. nauk. krak. 1862 XXIX., *zob.* tamże; — Papée Fr., Zabytki przeszłości miasta Bełza, Przew. nauk. lit. 1889, Odb. Lwów 1889, Spr. hist. szt. VI.; — Berdyczowa, *zob.* Nr. 13547; — Berczy, *zob.* Nr. 13657; — Biały, *zob.* Nr. 13705.

21863. **Biecz** i jego zabytki (przez A. K.), Tyg. ill 1868 II.; — Łuszczkiewicz Wł., Wycieczka do Biecza, Spr. hist. szt IV. str. LXXXVI.—XC., t. V. i VI., Teka kons., *zob.* Nr. 21716.

21864. Klasztor w Bieniszewie, *zob.* Nr. 13665; — Klasztor w Bledzewie, *zob.* Nr. 13379—13381; — Bobowa, Teka, *zob.* Nr. 21716.

21865. Barącz S., Miasto Brody, Lwów 1865, Spr. hist. szt. V.

21866. Frycz J. M., Zabytki w Brzegu szlązkim, Tyg. ill. 1861 III.; — Wicherkiewicz Wł., Brzeg i jego pamiątki, tamże 1884; — Jonetz G., Brieg, Ztschr. f. bild. Kunst 1894 V., *zob.* Nr. 722.

21867. Schultz Fr., Gesch. d. Stadt Culm (Chełmno), Danzig 1877, *zob.* Nr. 13388.

21868. Polaczek St., Powiat chrzanowski, Krak 1898.

21869. Czerwińsk nad Wisłą, Spr. hist. szt. IV., *zob.* Nr. 13308.

21870. **Częstochowa**, *zob.* Nr. 13572 do 13592, Spr. hist. szt. V.; — Kilka pamiątek z Częstochowy, Tyg. ill. 1864 X.; — Gomulicki W., Częstochowa w rycinach, Wędrowiec 1898 Nr. 22 i n.

21871. Zabytki Dobieszewka, *zob.* Nr. 21802; — Dobromil, Spr. hist. szt. IV., V.; — Dobrzyń, *zob.* Nr. 13507, 13543; — Drzewica, Spr. hist. szt. IV., VI.; — Dzików, *zob.* Nr. 21721.

31872. Zabytki Elbląga, *zob.* Nr. 17324 do 17327.

21873. Zabytki Gąsawy, *zob.* Nr. 21802.

21874. **Gdańsk**, *zob.* Nr. 7979, 8630, 10508, 17299, 21721 i 21816, Spr. hist. szt. VI.

21875. Zabytki w Gidlach, *zob.* Nr. 13458 i 13656.

21876. **Gniezno**. Polkowski J., Katedra gnieźnieńska, *zob.* Nr. 614 i 21802, Spr. hist. szt III, IV., V., VI, *zob.* Nr. 12913—12946, 14718; — Gdeczyk St., Przewodnik hist. po Gnieźnie i jego kościołach, Gniezno 1877, 1879 (toż po niem. 1893).

21877. Sokołowski M., Gołuchów, *zob.* Nr. 21722.

21878. Zabytki Gołańczy, *zob.* Nr. 21802; — Gorlic, Teka, *zob.* Nr. 21716; — Gosprzedowej, Spr. hist. szt. IV.; — Gostynia nowego (w Wielkopolsce), tamże IV., VI.; — Falkiewicz K., Monografia pow. Grodeckiego, Gródek 1896; — Pomniki Grodna, Spr. hist. szt. VI., *zob.* Nr. 13874; — Grudziądza, *zob.* Nr. 17322; — Grybowa, Spr. hist. szt. IV., Teka, *zob.* Nr. 21716.

21879. Zabytki Halicza, Spr. hist. szt. II., *zob.* Nr. 11253, 13509; — Henrychowa, *zob.* Nr. 13367.

21880. O zabytkach Iłży, Spr. hist. szt. VI.; — Inowłodzi, tamże; — Inowrocławia, *zob.* Nr. 13044—13060 i 21802.

21881. Pomniki Jarosławia, Spr. hist. szt. III., IV., *zob.* Nr. 11255, 13296, 13454; — Jasła, Spr. hist. szt. III., IV.; — Barącz S., Pamiątki Jazłowieckie, Lwów 1862 (por.: Adamowicz A., Bibl. warsz. 1864 IV.); — Jędrzejów, Spr. hist. szt. V., VI., *zob.* Nr. 13336; — Jeżów pod Bobową, Spr. hist. szt. IV.

21882. Chodyński A., Kościół i klasztor w Kaliszu, *zob.* Nr. 13706; — Zabytki archeologiczne w Kaliszu, Kaliszanin 1884 Nr. 91—93, *zob.* Nr. 616, 13504, 13863, 21728, Spr. hist. szt. VI.

21883. Łepkowski J., Kalwarya Zebrzydowska i jej okolice pod względem dziej. i archeol., Krak. 1850, *zob.* Nr. 13616.

21884. **Kamieniec podolski**. Antoni J., Zameczki, *zob.* Nr. 10356; — Żukotyński F., Pamiątki i ciekawości Kamieńca podolskiego, por.: Bibl. warsz. 1855 I., Spr. hist. szt. I., V.

21885. Kempf J. ks., Kazimierz biskupi, Wędrowiec 1899 Nr. 27, Spr. hist. szt. IV., VI.

21886. **Kielce**. O zabytkach kieleckich, artykuły w Gaz. kiel. 1870 Nr. 21, 23, 1871 Nr. 14, 62, 67, 74, 82, 1873 Nr. 18, 1874 Nr. 21, 1875 Nr. 36—38, Spr. hist szt. IV., V., VI.

Kijów, *zob. Sztuka ruska.*

21887. Zabytki Konina, Spr. hist. szt. V.; — Koprzywnicy, tamże III.—VI., *zob.* Nr. 11222, 13360; — Korczyna starego, tamże VI.; — Kościelca pod Inowrocławiem, tamże I; — Kowla białego, tamże V.; — Kozowa, tamże VI.

21888. **Kraków**. Pruszcz H., Klejnoty Krakowa, Krak. 1647, *zob.* Nr. 8378; — Starowolski, Monumenta, *zob.* Nr. 8013; — Pamiątki Krakowa, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI., 1841 VIII.; — Grabowski A., Kraków i jego okolice, *zob.* Nr. 21824; — Tenże, Dawne zabytki miasta Krakowa, Warsz.-Krak 1850 (por.: J. Bartoszewicz, Bibl. war. 1851 I.; Odpowiedź A. Grabowskiego na recenzyą Bartoszewicza, tamże 1851 II.; Tegoż Dopełnienie wiadomości, tamże 1851 III.); — Tenże, Starożytnicze wiadomości o Krakowie, Krak. 1852 (por.: J. Bartoszewicz, Bibl. warsz. 1852 II.); — Mączyński J., Wspomnienia hist. Krakowa, Krak. 1834; — Tenże, Pamiątka z Krakowa, Krak. 1845 t 3; — Tenże, Cracovie et ses environs, Crac. 1846; — Tenże, Kraków dawny i teraźniejszy, Krak. 1854; — Tenże, Kilka podań i wspomnień krakowskich, Krak. 1855; — Tenże, Kartki notat z wędrówki po Krakowie, Czas' 1857 Nr. 234, 1858 Nr. 63, 1860 Nr. 136; — X. Ł., Kilka słów o Notatkach z wędrówki po Krakowie, tamże 1859 Nr. 86 i n.; — Popiel P., Odpowiedź na „Kartkę“ J. Mączyńskiego w Nr. 136 Czasu, tamże 1860 Nr. 151; — Odpowiedź na zarzuty kapitule uczynione przez J. Mączyńskiego, Krak. 1859; — Łepkowski J., Starożytności i pomniki Krakowa, Krak. 1847—1849 z. 7, *zob.* Nr 618, 11256, 18973 i 21825; — S. M., Szkoda tych pamiątek, Czas 1858 Nr. 255; — Kremer J., Listy z Krak., Wilno 1869 t. 3, Zbior. wyd., Warsz. 1877—1881; — Szujski J., Hist. wędrówka po Krak., Czas 1872 Nr. 57; Dzieła S. II. t. 6.; — Łuszczkiewicz Wł., Zabytki sztuk pięknych w Krak., Pomniki architektury od XI.—XVIII. w., Krak. 1872 (por.: R., Bibl. warsz 1873 IV); — Sprawozdania hist. szt. I.—VI. (por. Index): Inwentaryzacya zabytków sztuki t. III. str. II., t IV. str. IX., XII., XXII., XXXIX., XLVI., XLIX., LIV., t. V. str. XX., LXXXIX., CXXIV.; — Pagaczewski J., Inwentaryzacya, Teka, *zob.* Nr. 21716; — Kościoły, budowle, *zob. Architektura*; — Tomkowicz St.

Napisy domów krakowskich, Teka kons. I., Odb. Krak. 1899 (por.: Lepszy, Prz. powsz. 1899 IV.); — Sternschus A., Godła domów krakowskich, Rocz. krak. 1899 II.; Zbiory, *zob.* Nr. 21722; — Skarbce, *zob.* Nr. 21727.

21889. Stryjeński C., Une capitale d'autrefois Cracovie, Paris 1894 (por.: N., Prz. pol. 1894 II.; Prz., Lwów 1894 Nr. 56); Suesser Ig., Kunstbriefe aus Krakau, Allg. Kunst-Chronik, Wien 1898 XVII.

21890. Szádeczky Lajos, Magyar ereklyék Krakkóban (węgierskie pamiątki w Krakowie), Századok 1884.

21891. Łuszczkiewicz W., Najstarszy Kraków, na podstawie badania dawnej topografii, Rocz. krak. 1899 II., Odb. Krak. 1899; — Ziemięcki T., Zamek na Wawelu i muzeum narodowe, Dwutyg. nauk. 1879, Odb. Krak. 1879; — Łuszczkiewicz Wł., Trzy epoki sztuki na zamku krakowskim, Czas 1881 Nr. 2, Odb. Krak. 1881; — Łętowski L., Katedra krakowska na Wawelu, Krak. 1859; — Wojciechowski, Kościół katedralny w Krakowie, Krak. 1900, *zob. Architektura*; — Polkowski J., Skarbiec katedralny na Wawelu, Krak. 1882; — Essenwein A., Die mittelalterlichen Kunstdenkmale d. Stadt Krakau, Nürnberg 1866 (por.: Mitth. Centr. Comm., Wien 1866 XI.); — Neuwirth J., Das mittelalt. Krakau, por.: Lepszy L., Kwart. hist. 1899; — Kremer K., Wiadomość o ratuszu krakowskim, Rocz. tow. nauk krak. 1852 XXIII.; — Łepkowski J., Akademia Kaźmierzowska, *zob.* Nr. 16973; — Sukiennice, *zob. Architekt.*; — Tomkowicz St., Gmach Biblioteki Jagiellońskiej, Rocz. krak. 1900 IV.; — Das Jagellonicum zu Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1868 XIII.; — Bucher B., Die alten Zunft und Verkehrsordnung d. Stadt Krakau, *zob.* Nr. 17335; — Łepkowski J., Kraków i Norymberga, Teka wil. 1857—58 II. (toż po niem., Mitth. Centr. Comm. 1857); — Popiel P., O artyst. ruchu w l. 1525—27, *zob.* Nr. 21783; — Wpływ artystyczny Krakowa, Spr. hist. szt. V. str. 107; — Muczkowski J., Dwie kaplice Jagiellońskie w Krakowie, oraz najdawniejsze wizerunki Jagiełły i Jadwigi, Rocz. tow. nauk. krak. 1858 XXV.; — Zabytki sztuki drugiej połowy XVI. w., Spr. hist. szt. V. str. 1; — Rozwój historyczny. por.: tamże I.—VI. (index); — (Kalinka W.) Hist. pożaru Krakowa, Krak. 1850.

21892. Głowacki J. N., 24 widoków m. Krakowa i jego okolic, z opisami historyczn. (Majeranowskiego K., tytuł i tekst polski, franc. i niem.), Krak. 1836, 2. wyd. 1848; — Monumenta regum Poloniae Cracoviensia (Groby i pomniki królów), Petropoli 1851; — Pomniki Krakowa, sztuka i starożytności, wyd. Tow. nauk. krak., Krak. 1872 (1 z.); — Album zabytków sztuki w Krakowie, 65 fot. Kriegera, Krak. 1878 t. 2; — Pokutyński F., Kościoły krakowskie, Krak. 1865 (15 tabl.), *zob. Architektura*; — Klejnoty m. Krakowa, 24 widoków Tondosa i Kossaka z tekstem Wł. Łuszczkiewicza i przedmową Sokołowskiego M., Krak. 1886 (por.: Gaz. lw. 1887 Nr. 296); — Kaczurba A., Wawel, Szesnaście pomników naszej przeszłości, z objaśn. J. K. Ehrenberga, Krak. 1892; — J. L., Przechadzka kronikarza po rynku krakowskim, Krak. 1890 (15 rycin); — Cerchowie M. i S., Pomniki Krakowa, wyd. Kopera F., por.: Chmiel. A., Wiad. num. arch. 1900 Nr. 1; Wędrowiec 1900 Nr. 17.

21893. Nowolecki A., Wykaz ulic, placów, kościołów i domów miasta Krakowa, jego przedmieść i miasta Podgórza do r. 1878, hist. objaśnieniami uzupełniony, Krak. 1878; Przewodnik po Krakowie, Krak. 1881; Rostafiński J., Przewodnik po Krakowie i okolicy, Krak. 1896.

Rocznik krakowski, zob. Nr. 21717.

Zob. Nr. 745—751, 12972—13008, 13434, 13500, 13537, 13559, 13595, 13612, 13642, 13707, 13864.

Zob. Architektura, rzeźba i t. d.

21894. Zabytki Krasiczyna, Spr. hist. szt. V.; Krasnegostawu, tamże; — Krościenka, tamże VI.; — Krosna, tamże IV., V.; — Sarna W., Opis powiatu krośnieńskiego, *zob.* Nr. 13646, 21838.

21895. **Królewiec**, *zob.* Nr. 752, 8630, 17328, Preuss. Provinzbl. 1833; — A. P., Kilka zabytków historycznych w Królewcu, Tyg. ill. 1878 VI.; — Boetticher A., Die Bau- u. Kunstdenkmäler in Königsberg, Königsb. 1897, *zob.* Nr. 21817, Spr. hist. szt. VI.

21896. Zabytki Kruszwicy, Spr. hist. szt. VI.; — Krużlowej, tamże IV.; Teka, *zob.* Nr. 21716; — Krzemieńca, *zob.* Nr. 21722; — Kryżtoporu, Spr. hist. szt. V.

21897. Łuszczkiewicz Wł., Opactwo Cystersów w Lądzie, Spr. hist. szt. III.; Zabytki, tamże IV., VI., *zob.* Nr. 754, 13338; — Laszki murowane, tamże V., VI.; — Leśniów, *zob.* Nr. 13597; — Leszno, *zob.* Nr. 13546; — Leszniów, Spr. hist. szt. V.; — Lednica, *zob.* Nr 10741; — Leżajsk, *zob. Arch.*; — Libusza koło Biecza, Spr. hist. szt. IV.; Teka, *zob.* Nr. 21716 (Lipinki, Lipnica, tamże).

21898. Wernicke E., Zur Künstlergeschichte von Liegnitz, Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift 1894 V., *zob.* Nr. 758, 21811—21814.

21899. Lipowiec, Spr. hist. szt. III.; — Zabytki Lubina w Wielkopolsce, tamże III., VI., *zob.* Nr. 13286.

21900. **Lublin.** Zieliński Wł., Monografia, *zob. Miejscowości*; — Tenże, Kilka pamiątek, Kłosy 1879 XXIX.; — Zabytki, Spr. hist. szt. I., III., VI., *zob.* Nr. 765, 13150, 13447, 13505, 13545, 13617, 13643, 17252, 21827.

21901. Zabytki Lubuszy, Spr. hist. szt. V., *zob.* Nr. 756, 13061—13065, 13344; — Lubiąża, *zob.* Nr. 13347.

21902. **Lwów.** Martynowski Fr., *Lwów* wobec sztuki, Przew. nauk. lit. 1877; — Ło-

ziński Wł., Lwów starożytny, zob. Nr. 17261; — Tenże, Sztuka lwowska w XVI. i XVII. w., Lwów 1898; — Zabytki sztuki we Lwowie, Spr. hist. szt. III.–VI.; Teka, zob. Nr. 21715, zob. *Architektura, rzeźba* i t. d.; zob. Nr. 761, 13119—13133, 13297, 13444, 13544, 13552, 13622, 13699, 13871, 17257–263, 21721.

21903. Zabytki Łańcuta, Spr. hist. szt. V., VI., zob. Nr. 21721; — w Łagiewnikach, zob. Nr. 13505.

21904. **Łęczyca**. Opis Łęczycy w Kalend. pol. Fr. Radziszewskiego na r. 1834, Warsz. 1833; — Łuszczkiewicz Wł., Kościół kolegiacki, Spr. hist. szt. I.; — Witanowski Rawicz M., Monografia Łęczycy, Krak. 1899, zob. *Miejscowości*; — Zabytki, Spr. hist. szt. t. VI.

21905. Pałac królewski w Łobzowie, Spr. hist. szt. IV.; — Flatt O., Opis miasta Łodzi, Warsz. 1853; — Rowiński Wł., Parafia staromilska w Łodzi, Tyg. ill. 1897; – Gawarecki, Pamiątki hist. Łowicza, Athen. Kraszewskiego 1845 II., zob. Nr. 12949; — Stecki, Łuck, zob. Nr. 17273; — Wejnert A., Łuków, zob. Nr. 13618.

21906. Kościół na Łysej Górze, zob. Nr. 13280—13283.

21907. **Malborg**, zob. Nr. 10508, 13741 do 13867, 17333, 21818 (por.: Tesdorpf W., Die Wiederherstellung der Marienburg mit Zusammenstellung der Literatur über die Marienburg, Königsb. 1895).

21908. Zabytki Miechowa, Spr. hist. szt. IV., zob. Nr. 767, 13311; — Łuszczkiewicz Wł., Kościół w Mogilnie, zob. Nr. 13285, 21802, Spr. hist szt. I., VI.; — Mogiła pod Krakowem, tamże V., VI., zob. Nr. 769, 13362 i *Architektura*; — Kozłowski K., Mogiła pod Łęgonicami nad Pilicą, Kłosy XIII.

21909. Zabytki Niepołomic, Spr. hist. szt. I., II., V., VI.; — Zamek, zob. *Architektura*.

21910. Zabytki Nieświeża, Tyg. petersb. 1846 XXXIV., zob. Nr. 3380; — Pawłowicz E., O Nowogródku, Gaz. lw. 1898 Nr. 28, 96; – Jasieńczyk, Jeszcze o Nowogródku, Kraj 1898 Nr. 11; — Nowy Sącz, zob. Sącz.

21911. Zamek w Olesku, Teka, zob. Nr. 21715, zob. *Architektura*; — Klasztor, zob. Nr. 13646.

21912. Zabytki Oliwy Spr. hist. szt. VI., zob. Nr. 773, 11347; — Hirsch T., Beiträge zur Geschichte westpreussischer Kunstbauten (I. Th.: Kloster Oliva), Danzig 1850.

21913. Siarkowski Wł. ks., Nieznane pamiątki historyczne niektórych kościołów powiatu olkuskiego, Bibl. warsz. 1877 II., zob. Nr. 10266.

21914. Klasztor w Ołoboku, zob. Nr. 13387.

21915. Fudalewski Wł., Miasto Opatów, Warsz. 1895 (por. rec.: Łuszczkiewicz Wł., Prz. pol. 1896 II.; Fijałek J., Kwart. hist. 1898); — Łuszczkiewicz Wł., Kościół kolegiacki św. Marcina w Opatowie, Spr. hist. szt. VI. str. 17–42 Odb. Krak. 1896, zob. *Architektura*.

21916. Zabytki Opoczna, Spr. hist. szt. IV., V.; — Gawarecki H., Oporów, zob. Nr. 13594; — Zabytki Ostroga na Wołyniu, Spr. hist. szt. III.

21917. Zabytki Paczołtowic koło Krzeszowic, Spr. hist. szt. IV.; — Paradyża, zob. Nr. 13655; — Pelplina, zob. Nr. 13365.

21918. Ziemba K., Pińczów, jego dzieje i budowle, Wędrowiec 1897 Nr. 32.

21919. Zabytki Piotrkowa, zob. Nr. 21805, zob. też Nr. 13504, 13608.

21920. **Płock**. Gawarecki W. H., Pisma historyczne, Warsz. 1824, zob. Nr. 779; — Kilka rysów i pamiątek (Płock), Czas 1853 Nr. 209 i n.; — Płock, Ognisko sztuki, Spr. hist. szt. IV.; — Sokołowski M, Katedra płocka, zob. Nr. 21784; — Zabytki, Spr. hist. szt. IV.—VI., zob. Nr. 13032 - 13043, 21722.

21921. Zabytki Podhajec, zob. Nr. 21838.

21922. **Podhorce**. Kryczyński Wł., Zamek w Podhorcach, Złoczów, Bibl. powsz. Nr. 135—136; Spr. hist. szt. IV., V., zob. *Architektura*.

21923. Barącz S., Klasztor w Podkamieniu, zob. Nr. 13454—13457.

21924. **Poznań**. Kothe J. u. Warschauer A., zob. Nr. 21803; — Ehrenberg, zob. Nr. 21802; — Spr. hist. szt. I., III., IV., VI.; — Geissler R., Album von Posen, Posen 1872; — Przechadzki po mieście Poznaniu, części 5, Dz. pozn. 1892 Nr. 1—11, Odb Pozn. 1892; – Kozłowski K., Przewodnik po Poznaniu i okolicy, Pozn. 1893, zob. Nr. 782, 12952 - 12971, 13442, 13504, 13540, 13604, 13729, 13734, 13867, 17224.

21925 Zabytki Prandocina pod Słomnikami, Spr. hist. szt. IV., VI.; — Gawarecki, Prasnysz, zob. Nr. 13607.

21926. **Przemyśl**, Spr. hist. szt V., zob. Nr. 784—787, 13134—13144, 13501, 17264.

21927. Zabytki Przeworska, Spr. hist. szt. V., VI., zob. Nr. 13620; — Ptaszkowej, Teka, zob. Nr. 21716.

21928. **Puławy**. Sybilla w Puławach, zob. Nr. 91, 18448, Spr. hist. szt. VI.; — Stanisław Z...ki, Starożytności Sybilli, Wanda, tyg., Warsz. 1828 I.; — Grzegorzewska S., Dziesięć dni w Puławach w r. 1828, Prz. pol. 1898 I.; — Jelinek E., Pulavy, polské Athény, Zlata Praha 1894 Nr. 47.

21929. Zabytki Radomia, *zob.* Nr. 21828, Spr. hist. szt. VI.; Zbiory, *zob.* Nr. 21722, *zob.* też Nr. 788; — Zabytki Rawy w Piotrkowskiem, Spr. hist. szt. VI.

21930. **Rewel.** Nottbeck E. u. Neumann W., Geschichte und Kunstdenkmäler d. Stadt Reval, por.: Sitzb. d. Ges. f. Gesch. u. Alterthumsk. d. Ostseeprov. Russlands 1897, 1898, *zob.* Nr. 792, 11159.

21931. Zabytki Rogoźna, *zob.* Nr. 21802; — Ropy, Spr. hist. szt. IV.; Teka, *zob.* Nr. 21716; — Rozembarku, Spr. hist. szt. V.; — Rudy pod Wieluniem, tamże IV., VI.

21932. **Ryga.** Neumann W., Das mittelalterliche Riga, Berlin 1892 (por.: Manteuffel G., Kwart. hist. 1893); — Mettig, Gesch. d. Stadt Riga (por.: B., Sybels H. Z. LXXXIII.), *zob.* Nr. 793, 13206, 15002, 17336, 21722.

21933. Witanowski, Zabytki Rytwian, Wędrowiec 1899 Nr. 13.

21934. Zabytki Rzeszowa, Spr. hist. szt t. V.

21935. Łepkowski J., Opis archeologiczny Tarnowa i obu Sączów, Wildta Kal. pow., Krak. 1857, *zob.* Nr. 10268, 11263; — Stary Sącz, Spr. hist. szt. IV.—VI.; — Nowy Sącz, tamże IV.; — Sygański J. ks, Nowy Sącz, jego dzieje i pamiątki, N. Sącz 1892; — Tenże, Nowy Sącz w epoce Wazów. Przew. nauk. lit. 1899, Odb. N. Sącz 1899 (por. rec.: Łuszczkiewicz W., Prz. pol. 1893 I.), *zob* Nr. 796, 13715.

21936. **Sandomierz.** Łuszczkiewicz Wł., Kościół św. Jakóba, Spr. hist szt. II. str. 27—51; — Zabytki, tamże IV.—VI.; — Z pamiątek Sandomierza, Tyg. powsz. 1879, 1883; — Gryf, Sandomierz, Tyg. ill. 1899 Nr. 36, *zob.* Nr. 13295, 13439, 13709, 21760.

21937. Zabytki Sanoka, Spr. hist. szt. V.; — Sękowej, tamże IV.; Teka, *zob.* Nr. 21716; — Sieciechowa, *zob.* Nr. 13234; — Siedlisk, Teka, *zob.* Nr. 21716.

21938. Zabytki Sieradza, Spr. hist. szt. t. VI., Kaliszanin 1885 Nr. 29.

21939. Zabytki Siewierza nad Przemszą, Spr. hist. szt. VI.; — Skotnik w Sandomierskiem, tamże III.; — Skrzyszowa, tamże t. V.

21940. **Słuck.** Serno-Sołowiewicz, Słuck i jewo swiatyni, istoriczeskij oczerk, Wilno 1896, *zob.* Nr. 3806, 3895.

21941. Zabytki Śniatyna, *zob.* Nr. 21838; — Sokala, Spr. hist. szt. V.; Zachariewicz J., *zob.* Nr. 21836; Sokalski, *zob.* Nr. 21838.

21942. **Stanią̨tki,** *zob.* Nr. 805, 13293.

21943. Barącz S., Pamiątki m. Stanisławowa, Lwów 1858 (por.: Rozm., Lwów 1858), *zob.* Nr. 13686, 17265.

21944. Łuszczkiewicz Wł., Kościół we wsi Staremiasto pod Koninem, Spr. hist. szt. IV.; — Staromiejskie pod Samborem, *zob.* Nr. 21838.

21945. Zabytki Stobnicy, Spr. hist. szt. VI.; — Łempicki A., Średniowieczne zabytki w Stopnickiem, Czas 1864 Nr. 31.

21946. **Strzelno.** Łuszczkiewicz Wł., Kościoły i rzeźby Duninowskie w Strzelnie na Kujawach, Krak. 1876, *zob.* Nr. 22000; — Zabytki, Spr. hist. szt. VI., *zob.* Nr. 13408.

21947. Zabytki Strzyżowa, Spr. hist. szt. V.

21948. **Sulejów.** Łuszczkiewicz Wł., Opactwo Sulejowskie, Spr. hist. szt. I.; — Zabytki, tamże VI., *zob.* Nr. 13349.

21949. Zabytki Szalowej, Teka, *zob.* Nr. 21716; Pług A., Szczerbice, Kłosy 1879 XXVIII.; — Szczepanów w Brzeskiem, Spr. hist. szt. VI.; — Szczyrzyce, tamże V., *zob.* Nr. 13373, 13624; — Szydłowiec, tamże VI.; — Szymbark, Teka, *zob.* Nr. 21716.

21950. Zabytki Tarnawy, Spr. hist. szt. VI.

21951. **Tarnopol.** Rocznik Kółka naukowego w Tarnopolu, Tarnopol 1892—1894; — Zabytki, Spr. hist. szt. V., *zob.* Nr. 17267.

21952. **Tarnów.** Łepkowski J., *zob.* Nr. 21935; — Zabytki, Dod. Gaz. lw. 1854 Nr. 45, Spr. hist. szt. V., *zob.* Nr. 13615

21953. **Toruń.** Koerner, Thorn u. seine Baudenkmäler, Thorn 1879, *zob.* Nr. 807, 13299, 17312—17318; — Zabytki, Spr. hist. szt. VI.

21954. Bielowski, Pamiątki Trembowelskie, Kółko rodzinne 1860 (por.: Czas 1860 z 4. kwietn., *zob.* Nr. 21838.

21955. Klasztor Cystersek w Trzebnicy, *zob.* Nr. 13384; — Zabytki Trzemeszna, *zob.* Nr. 13306, 21802, Spr. hist. szt. V., VI.; — Zabytki Tumu pod Łęczycą, tamże t. I., *zob.* Nr. 22045.

21956. **Tyniec,** Spr. hist. szt. V., VI., *zob.* Nr. 809—812, 13276.

21957. Zabytki Wąchocka, Spr. hist. szt. V., VI.

21958. Zabytki Wadowic, *zob.* Nr. 10270, 11265, 13359; — Wągrowiecki klasztor, *zob.* Nr. 13340.

21959. **Warszawa.** Gołębiowski Ł., Opisanie historyczno-statystyczne miasta Warszawy (plan i 6 widoków), Kalendarzyk polityczny 1826, Odb. Warsz. 1826, 2. wyd. 1827; — Opis zamku, tamże na r. 1845; —

Opis Starego miasta, tamże na r. 1847; — Wejnert A., Starożytności warszawskie, *zob.* Nr. 16965 i 17231 (por. rec.: Maciejowski W. A., Athen. 1848 V., 1849 IV.; Lisowski St., Bibl. warsz. 1850 I.); — Tenże, Pogląd na postać miasta Warszawy, Warsz. 1850; — Rastawiecki E., Spominki historyczne, *zob.* Nr. 21748 (O zamku warsz., Bibl. warsz. 1853 I.); — Bartoszewicz J., Kościoły, Warsz. 1855–7; — Op. dom., Warsz. 1865–1868 (pomniki); — Zabytki Warszawy, Spr. hist. szt. III.–VI.; — Martynowski, Starożytny zabytek, Kuryer warsz. 1883 Nr. 206; — K. W., Były zamek królewski w Warszawie, Wędrowiec 1895; — Kraushar A., Zabytki warszawskie, Tyg. ill. 1898–1900; — Gomulicki W., Z dziejów Warszawy, tamże 1899 Nr. 18 i n, *zob. Architektura.*

21960. Celichowski Z., Gościniec abo opisanie Warszawy przez Jarzemskiego w r. 1643, Upominek El. Orzeszkowej, Krak.-Petersb. 1893; — Kolberg W., Kilka badań, Bibl. warsz. 1870 I., Odb. Warsz. 1870; — Wójcicki K. Wł., Okolice Warszawy, tamże 1876 IV.; — Gomulicki W., Z dziejów Warszawy, Tyg. ill. 1899 Nr. 32 i nast.; — Kadees, Z przeszłości Warszawy, Wędrowiec 1899 Nr. 22; — Kraushar A., Z dziejów Warszawy, Kraj 1899 Nr. 6; — Przyborowski W., Z przeszłości Warszawy, War. 1899.

21961. Wójcicki K. Wł, Album warszawskie, Warsz. 1845; — Wzory techniczne Warszawy, Warsz. 1876; — Marconi, *zob.* Nr. 21760; — Czajewski W., Warszawa ilustrowana, Warsz. 1895, 1897 t. 2; — Najnowszy przewodnik po Warsz. (wyd. A. Orłowskiego i J. H. Nasierowskiego), Warsz. 1900.

21962. Kurowski F. Ks, Pamiątki Warszawy (rękop. w 4 tomach), E.

Zob. Nr. 100–103, 13450, 13551, 13596, 13605, 13641, 13687, 13710, 13722, 13726, 13730, 17230–17236, 21722.

21963. Zabytki Wielogłowy w Sądeckiem, Spr. hist. szt. IV.; — Wilczyska pod Grybowem, tamże i Teka, *zob.* Nr. 21716.

21964. Witanowski M, Wigry, Wędrowiec 1899 Nr. 4, *zob.* Nr. 13667.

21965. **Willanów**, Album widoków i pamiątek, *zob.* Nr. 21722; — Marconi, *zob.* Nr. 21760; — Zabytki, Spr. hist. szt. VI., *zob. Architektura.*

21966. **Wilno**. Januszewicz M, Starożytności miasta Wilna (40 rycin i opis polski i ross.), Wilno 1837; — Kirkor A., Wilno, *zob.* Nr. 21852; — Baliński M., Historya Wilna, *zob.* Nr. 17280; — Kraszewski J. I., Wilno, *zob.* Nr. 17281.

21967. Wilno i okolice, *zob.* Nr. 10447; — Jel. Al., Garść pamiątek podwileńskich, Kraj 1884 Nr. 21; — Zabytki, Spr. hist. szt. III.–VI.

21968. Wilczyński J. K., Album de Vilna, Album wileńskie czyli zbiór rycin i t. d. (1857); — Kirkor A. H., Album wileńskie, Wilno 1858.

Ostrobrama, zob. Nr. 13966.

Zob. Nr. 106, 13166–13189, 13513, 13672, 13689, 13872, 17278, 21722.

21969. D. D., Starożytne pamiątki w okolicach Wiłkomierza, Athen. Krasz. 1850 I.

21970. Zabytki Wiślicy, Spr. hist. szt. VI.; — Wiśnicza (starego i nowego), tamże V.; — Hłasko St., Z wycieczki do Witebska, Kraj 1893 Nr. 11, *zob.* Nr. 17289, 21722.

21971. Zabytki Włocławka, Spr. hist. szt. IV.–VI.

21972. Tomkowicz St. i Lindquest H., Szczątki zameczka Wołek, Spr. hist. szt. t. III.; — Wróblewice, *zob.* Nr. 5386.

21973. **Wrocław.** Lutsch H., Die Kunstdenkmäler d. Stadt Breslau, *zob.* Nr. 21811; — Tenże, Breslau, ein Führer durch die Stadt, 1862 (por.: Schnaase K, Mitth. Centr. Comm., Wien 1862 VII.); — Mntschr. f. u. v. Schlesien 1829; — Schles. Provinzbl. 1837 do 1841; — Silesia 1841; — Frycz J. M., Wszechnica wrocławska, Tyg. ill. 1861 III.; — Zabytki, Spr. hist. szt. VI., *zob.* Nr. 21, 112, 817–822, 13009–13031, 134?4, 13440, 13717, 21722.

21974. Strzelecki K., Zamość i jego pamiątki, Tyg. ill. 1878.

21975. Zabytki Zabłudowa, Spr. hist. szt. V.; — Załuża pod Zbarażem, tamże V.; — Zawichostu, tamże IV., *zob.* Nr. 13506; — Zbyszyc nad Dunajcem, tamże V.; — Heumann St., Wiadomość o parafii Zembrzyce nad Skawą tudzież o kościele i obrazie M. B., Krak. 1898 (por. rec.: Łuszczkiewicz, Prz. pol. 1898 I.; Fijałek J., Kwart. hist. 1898).

21976. Zabytki Zwierzyńca pod Krakowem, Spr. hist. szt. IV., VI.; — Zwolenia, tamże VI.; — Żarnowa, tamże IV.; — Żnina, *zob.* Nr. 21802.

21977. **Żółkiew.** Barącz S., Pamiątki miasta Żółkwi, Lwów 1852, 2. wyd. 1877 (por. rec.: Dz. lit. 1852); — Stadnicki A., Pamiętniki miasta Żółkwi, Dod. Gaz. lw. 1856 Nr. 34, 35; — Szneider A., Starożytności m. Żółkwi, Lwów 1867; — Z wycieczki do Żółkwi, Czas 1866 Nr. 191; — Zabytki, tamże 1868 Nr. 51; — Szajnok, Kościół farny w Żółkwi, Lwów 1869; — Spr. hist. szt. IV., V.; — Zubrzycki J., Architekt 1900; – Album żółkiewskie, por.: Czas 1867 Nr. 233, Kłosy t. X.

Zob. dział: Architektura (kościoły, budowle świeckie) i Miejscowości.

C. Architektura czyli budownictwo w Polsce.

(a: Dzieła ogólne, bibliografia, czasopisma; zarysy architektury, słowniki; architekci).

Dzieła ogólne, odnoszące się do historyi architektury, zob. Nr. 21567 (bibliografia), 21595, 21615, 21647–21665.

Bibliografia i wydawnictwa tyczące się hist. architektury w Polsce, zob. Nr. 21709 do 21717.

21978. **Architekt**, miesięcznik poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu (red. Ekielski Wł.), Krak. od r. 1900; — Przyczynki: Dziennik politechniczny, Warsz. 1861—1862; Czasop. tow. technicznego we Lwowie, Lwów od r. 1874; Przegląd techniczny, Warsz. od r. 1875; Dźwignia, Lwów 1877—1882, ciąg dalszy jako: Czasop. techniczne, Lwów od r. 1883; Czasop. tow. techn. krak., Krak. od r. 1880; Inżenierya. Warsz. 1880 - 1885.

Wzory, albumy i atlasy architektoniczne, zob. Nr. 21755–21761.

Inwentaryzacya pomników budownictwa w dzielnicach Polski, zob. Nr. 21801 - 21860.

21979. Krótka nauka budownictwa, Krak. 1659 (przedr. Podczaszyński w: Pam. sztuk pięknych, War. 1854); — Wąsowski, Callectonicorum seu de pulchro Architecturae compendio, Posn. 1678 (DS.).

21980. **Solski S. X.**, Architekt polski, Krak. 1690 DS.

2198'. Zdzański K., Elementa architektury Lwów 1749; — Rogaliński J., O sztuce budow., Warsz. 1764, 1775 (DS.).

21982. Strawiński Flor. i Wołłowicz And., Exércice sur l'architecture, Vars. 1767 DS.

21983. **Szulc M., Mowa o architekturze na publ. pos. Uniw., 1801,** *zob.* **Nr. 16589.**

21984. Sierakowski Seb., Architektura, Krak. 1796, 1812 t. 2; — Kado M., Recenzya Architektury Sierakowskiego, War. 1815; — Tenże, O początku pomników architektonicznych, Warsz. 1823.

21985. Podczaszyński K., Początki architektury, Wilno 1828.

21986. **Żebrawski T.**, Słownik wyrazów technicznych, tyczących się budownictwa, Kraków 1883, *zob.* Nr. 21766.

21987. **Zur Terminologie der christlichen Baustyle in Polen,** *zob.* **Nr. 21766.**

21988. **Kołaczkowski J.**, O architektach i budowniczych w dawnej Polsce, Przew. nauk. lit., Lwów 1884.

21989. **Łuszczkiewicz Wł.**, Architekci zakonni XIII. w. w Polsce i pozostałe ich prace, Rocz. Akad. um. krak. 1889, Odb. Krak. 1890.

21990. **Budowniczowie**: Cystersi, Spr. hist. szt. I; — Włoscy budowniczowie i kamieniarze, tamże II., V.; — Wypisy archiwalne, odnoszące się do dat i działalności budowniczych i mularzy Niemców i Włochów w Krakowie w 1432–1596, tamże IV.; Toż w latach 1527—1537, tamże IV.; — Lwowscy budowniczowie od XIV.—XVII. w., tamże V.; — Łoziński Wł., Sztuka lwowska, *zob.* Nr. 22015.

21991. Łopaciński H., Z dziejów cechu mularskiego w Lublinie, Spr. hist. szt VI., Odb. Krak. 1899; — Znaki kamieniarskie, tamże.

21992. **Architekci**, budowniczowie, kamieniarze wymienieni w Spr. hist. szt.:

Wiek XIV.: Doring, murator lwowski r. 1383–84, V., VI.: — Henricus Steijumaczce (Steinmetzer) we Lwowie r. 1309, V.; — Kaldherberger Piotr, budowniczy r. 1393 do 1409, V.; — Niczko, murator we Lwowie r. 1384, V.; — Parler Henryk, budowniczy w Pradze, Bernie, Medyolanie i Krak. (1387, 1391, 1394–1397), VI.; — Stephanus, murator we Lwowie r. 1386, V.; — Wacław dict. Clepacz, cieśla-budown. w Przeworsku (1396), VI.; — Poczta Jakub (1398) VI.; — Wassirfurer Joannes, murator we Lwowie r. 1388, V.

Wiek XV.: Alvisio, budowniczy medyolański w Moskwie (XV. w.), VI.; — Bem Just, kamieniarz krak. (1490), VI.; — Brand Hans, snycerz i budowniczy (1484—1486), VI.; — Hannus von Cöln, murator r. 1493, IV.; — Czorn Michael, murator we Lwowie r. 1444, V.; — Mączka Maciej, budowniczy cieśla w Mogile r. 1466, V.; — Mikołaj, cieśla z Poznania, budowniczy zamku Kornika r. 1426, III; — Parler Piotr, budowniczy i rzeźbiarz pragski, VI.; — Polner Niclas, murator de prope Frewdental r. 1432, IV.; — Sommerfeld Piotr(1473), VI.; — Stephan Steinmetz (1497), IV.; — Tyrold Mikołaj, murarz gdański w Warszawie (1473), VI.; — Wissenberg (1414), IV.; — Jan z Wrocławia, budowniczy z XV. w., IV.

Wiek XVI.: Albertus, architector r. 1557, IV.; — Albertus, murator r. 1565, IV.; — Alemanus, magister artis architectorie r. 1515, V.; — Ambrosius, murator Almanus r. 1572 i 1575, IV.; — Andreas, architector r. 1576, IV.; — Antonius Almanus Vernensis, murator r. 1572, IV.; — Arcani Gasparo, murator de Mesoco vel Masauchi oppido Rheatarum

r. 1593, IV.; — Andreas v. Bach, murator r. 1534, IV.; — Bachem Jacobus de Colonia, lapicida r. 1505, IV.; — Baldi Julius, murator r. 1594, IV.; — Baran Stanisław, mularz r. 1568, II; — Bartholomaeus, mularius we Lwowie r. 1594, V.; — Bayer Rupert liwerant marmurów salzburskich (XVI. w.), VI.; — Benedictus, murator r. 1526, I.; — Bartolomeo Berecci, architekt kapl. Zygmunt., Czas 1879 Nr. 65, IV., *zob* Nr. 21783; — Bianchi Andrea murator Italus de oppido Brieni r. 1596, IV.; — Bianchi Pietro, murator r. 1593, IV.; — Bleiling Joannes, murator de Poznania r. 1529, IV.; — Bossi Anzelmo, lapicida r. 1574, IV.; — Bossi Giulio, lapicida r. 1574, IV.; — Bossi Pietro, lapicida r. 1574, IV.; — Brudni Marcin, murarz lubelski (1571), VI.; — Brzezyna olim filius Stanislaus zwany Staszkiem, lapicida r. 1525, IV.; — Camillus, architekt włoski w Polsce r. 1549, VI.; — Canavesi Giorgio, murator r. 1593, IV.; — Canavesi Hieronimus iunior (syn), lapicida r. 1573, IV.; — Canavesi Hieronimus senior de Mediolano, lapicida r. 1574, IV.; — Caratti (Kara) Martino czyli Marcin Kara, lapicida r. 1573, IV.; — de Castiglione Mikołaj, budowniczy, Włoch, V.; Cichoń Jan, bud. krak., V.; — Czech Mart. (1566), IV.; — Czipser Jerzy, murator r. 1517, IV.; — Dęga Stan., budowniczy krak. XVI. w., V.; — Dellamola Domenico, lapicida r. 1574, IV.; — Despius Sebastyan, murarz lubelski (1588), VI.; — Ferrovore Tomasz. budowniczy, Włoch, V.; — Fiesole (Phisolanus) Antoni da, budowniczy, Włoch, V.; — Fiesole Filip da, budowniczy, Włoch, V.; — Flak Stan., budowniczy krak., V.; — Wyjątek z inwentarza rzeczy pozostałych po Stanisławie Flaku, obywatelu i murarzu krak., IV.; — Florentczyk Wilhelm, budowniczy, V.; — Franciscus Italus, murarz lubelski (1571) VI.; — Franciszek, Włoch, budowniczy pałaców na Wawelu, I. i IV.; — Frankenstein Jan, architekt kr. Henryka Wal. (1574), VI.; — Frankenstein Joannes, architekt, IV.; — Fruoff Hans, murator de Crosna r. 1529, IV.; — Fryderyk, architekt w Wilnie i Gdańsku r. 1548, V.; — von Fulda Hannes, murator r. 1511, IV.; — Gabriel, murator r. 1565, IV.; — Geringa Jacobus, murator r. 1582, Almanus, IV.; — Gianotis Bernardino de, architekt w Płocku (1531), IV., V., VI.; — de Giannotis Jan, architekt r. 1531, V.; — Gregorius, murator r 1527, IV.; — Gucci Aleksander, budowniczy krak. (1561, 1562), V., VI; — Guiciardini Galeotti, budowniczy, Włoch, V.; — Gwar Albert, murarz lubelski (1571), VI.; — Iluzano Bernardo, lapicida r. 1574, IV.; — Jan, konwers dominikański, architekt kaplicy św. Jacka w Krakowie, IV.; — Joannes. architector civitatis Crac. r. 1565, IV.; — Joannes. lapicida italicus r. 1524, I.; Joannes, architector r. 1557 IV.; — Joannes Italus, murator we Lwowie r. 1582, V.; — Joannes Sigm. z Naudersz w Tyrolu murator r. 1590, IV.; — Karpik, murarz lubelski (1571), VI.; — Kazimierczyk Jakób, uczeń budown., V.; — Kirchstein z Podzamcza Wacław, uczeń budown., V.; — z Kleparza Mateusz, mistrz murator r. 1594, IV.; — Kobilka Mathias murator r. 1565, IV.; — Konobka Stanisław, murator r. 1517, IV.; — Kuntz Jan (Tincher, Glucz), budowniczy, V.; — de Laboreto Giovanni, murator r. 1594, IV.; — Laurentius, murator r. 1563, IV; — Litwinek Augustyn, budowniczy V.; — Lorens Italus, murator we Lwowie r. 1589, V.; — della Lora Franciszek, architekt, I., IV.; — Lwowczyk Tomasz, budowniczy król. XVI. w., V.; — Lytffyn Joannes, murator r. 1539, IV.; — Lyvocha Martinus, murator r. 1535, IV.; — Mathias, architektor r. 1557, IV.; — Mathias, architektor r. 1563, IV.; — Mathias, murator r. 1565, IV; — Meazzi Ambrogio Mediolanensis, lapicida et murator r. 1584, IV.; — Meazzi Jakób, kam. r. 1596, IV.; — Melcher (1507), IV.; — Mezzo Pietro, Italus, murator r. 1581, II.; — de Monte Jacobus, Italus, murator r. 1560, IV.; — Morosi Antoni, bud. krak. (1562), V., VI.; — Nicolaus, murator r. 1557, IV.; — Nieri Giorgio, lapicida r. 1574, IV.; — Nierychły Stan., budowniczy krak. XVI. w., V.; — Padovano Jan Marya, budowniczy i rzeźbiarz, V.; — Paulus, architektor r. 1557, IV.; — Pello Lud. (1594), IV.; — Pempowski Ambr., bud. krak., V.; — Pencznaur Simon, kam. XVI. w., IV.; — Petrini Giovanni Battista, murator r 1581. IV.; — Petrus, murator de Septemcastris r. 1505, IV.; — Pieczeński Ambrosius, architectorum socius r. 1563, IV.; — Piekarski Wojciech, budowniczy krak., V.; — Pievo Bernardo, lapicida r. 1574, IV.; — Piotr Włoch, mularz r. 1568, II., IV.; — Pruss Hannes de Vilna, murator r. 1518, IV.; — Pruss Mathias, murator de villa Malanowa in Prussia r. 1538, IV.; — Pusch Thomas, murator de Miszna r. 1517, IV.; — Quadro da Lugano Jan Baptysta, architekt r. 1550, III., IV.; — Radwański Ben. r. 1565, IV.; — Reitin J. (1581), IV.; — Rigwicz Paulus, murator r. 1566, IV.; — de Robore Tom., bud. krak. (1561), VI.; — Roksolańczyk Seweryn, architekt Dominikanin, IV.: — del Ronchi Aleksander, kamieniarz r 1590, IV.; — del Ronchi Antonio, murator de Lugano r. 1574, IV.; — del Ronchi Nicolo, murator r. 1578, IV.; — del Ronchi Pietro Antonio, murator r. 1578, IV.; — Ronlt Piotr, Mediolańczyk, budowniczy r. 1560, V.; — Santi, Włoch, murarz r. 1568, II.; — Scharczek Hanus von Gwetel, Austriae, murator r. 1533, IV.; — Schweidnitz Nic. (1532), IV.; — de Senis Jan, bud., Włoch, V.; — di Simonis Giov., murator r. 1590, IV.; — Słoński Gabr., arch. krak. XVI. w., IV. [Wdowiszewski J.. Gabryel Słoński, architekt krak. XVI. w., Spr. kom. hist szt. V. (1891)]; — Sobiepan Tomasz, budowniczy krak. XVI. w., V.; — Stefan, murator r. 1518.

IV.; — Suprigan Jakób, murarz lubelski (1571), VI.; — Świętkowicz Mat., kam. r. 1596, IV.; — Szisczicz r. 1539, IV.; — Szydłowski Seb., mistrz mul. r. 1596, IV.; — Tolman Andrzej, architectus, pixidarius et centurio (1553), VI.; — Tomas Italus, budowniczy, V.; — Tomasz, architekt zamku niepołomskiego, II.; — z Urzędowa Michałowicz Jan, budowniczy. V.; — Valentinus, murator r. 1537, IV.; — Villani Jacobus, lapicida włoski w Tarnowie, V.; — Warosz Tomasz, budowniczy krak. XVI. w., V.; — Zapis Adam, mularz r. 1594, IV.; — Zapis Szymon, syn i uczeń poprzedniego, r. 1594 IV.

Wiek XVII.: Balarino Giorgio de Ostravia, kamieniarz (1618), VI.; — Balin Jakób, murarz lubelski (1605), VI.; — Baudarth Paweł, architekt, V.; — Bernardoni Jan Marya z Como, Jezuita, architekt, V.; — Bonay Piotr, murarz lubelski (1605), VI.; — Bonifacy, Bernardyn, ceglarz (1647), VI.; — Boratini Tytus Livius, budowniczy r. 1621, V.; — Bucenius Józef, architekt, V.; — Cangerle v. Gangirle Jan murarz lubelski (1634, 1662), VI.; — Castelli Andrzej, kamieniarz krak. (1630), VI.; — Certa Tomasz, murarz lubelski (1634), VI.; — Chincofschi (Kinkowski?) Giovani, kamieniarz na Bielanach p. Krakowem (1618), VI.; — Demereto Laurentius de Santo, murator, V.; — Detremandzul Augustyn, murarz lubelski (1605), VI; — Didziudes Floryan, murarz lubelski (1605), VI.; — Dudkowicz Jan, murarz lubelski (1605), VI.; — Egier Melchior, murarz lubelski (1634), VI.; — Fontana Albin, budowniczy, Włoch r. 1611, IV.; — Frigidianus, budowniczy, V.; — Fuga Ferdinando, architekt włoski (1699 - 1780), VI.; — Galon Piotr, murarz lubelski (1634, 1671), VI.; — de Gre Dominik, murarz lubelski (1634), VI.; — Jakób, kamieniarz na Bielanach p. Krakowem (1630), VI.; — Jachim, murarz lubelski (1634, 1662), VI.; Jarzemski Adam, budowniczy, V; — Juan Maria, budowniczy (XVII. w.) w Walditz w Czechach, VI.; Kolanowicz Maciej, murarz lubelski (1605), VI.; — Krzaczek Jędrzej, mularz r. 1645, IV.; - Lackowicz Tomasz, kamieniarz r. 1606, IV.; — Laitner Jan, murator r. 1622, IV.; — Langierowicz Wojciech, murarz lubelski (1691), VI.; — Lenartowicz Wojciech, murarz lubelski (1634), VI.; — Lenc Georgius, murarz lubelski (1691), VI.; — Litwinek Stanisław, murarz lubelski (1605), VI.; — Locci Augustyn, budowniczy krak., V. i VI.; — Marten Vilhelmus, civis Elbingensis, lapicida r. 1619, III. [List króla Zygmunta III. z r. 1616 do arcyksięcia Albrechta, wielkorządcy Niederlandów, w sprawie W. Marten, lapicidy]; — Meretor Laurentius de Sene in Grisonia, budowniczy, V.; — Mucini Franciszek, murarz r. 1645, IV.; — Negowicz Adam, kamieniarz w Czerny (1675), VI.; — Norblin Józef, architekt warszawski, VI.; — Norblin Jan, syn poprzedniego, VI.; — Nurski Jan, murarz lubelski (1691), VI.; — von Poene Henricus, architekt z Flandryi r. 1626, III. [List królewicza polskiego Władysława z r. 1626 do gubernatorki Flandryi, arcyksiężnej Klary Eugenii, w sprawie Henryka von Peene, architekta flamandzkiego, sprowadzonego do Polski przez ks. Jerzego Zbaraskiego]; — Petreni Giovanni Battista, mularz, obywatel Kazimierza, r. 1608, IV.; — Płachecki Bartłomiej, kamieniarz r. 1606, IV.; — Poloszy Walenty, murarz lubelski (1634), VI.; — Pompeo, architekt włoski w Gostyniu r. 1673, IV.; — Rys Andrzej, murarz lubelski (1634), VI.; — Sebregondis Niccolo, budowniczy czeski (XVII. w.), VI.; — Senes Wawrzyniec (Lurens), budowniczy r. 1645, V.; — Skoler Jędrzej, murarz lubelski (1605), VI.; — Skrzekowicz Adam, kamieniarz r. 1606, IV.; — Solari Franciszek, budowniczy XVII. w., V.; — Solari Jakób architekt r. 1659, V.; — Solski Stanisław ks., Jezuita, budowniczy XVII. w., V.; — Spezza Andrzej, budowniczy w Bielanach (1618), Pradze czes. i w Walditz (1627), VI.; — Stella Giovani da Melano, architetto premiato dal re di Polonia nel 1665, IV.; — Strener Laurentius, murator r. 1603, IV.; — Succatori Jan, budowniczy, V.; — Succatori Jan, budowniczy królewski na Bielanach pod Krakowem, VI.; — Suknica Walenty, murarz lubelski (1634), VI.; — Świętkowicz Samuel, kamieniarz r. 1606 IV.; — Tilman, Luksemburczyk, budowniczy, V.; — Tincher Jan, patrz Kuntz Jan, budowniczy, V.; — Trauersi Piotr, murarz lubelski (1605), VI.; — de Tremenzol Jakób, murarz lubelski (1634), VI; — Volgensztainer Tobiasz, murarz lubelski (1671), VI.; — Willemson Marcin, kamieniarz (lapicida) elblągski r. 1630, V.; — Witkowicz Marcin, murarz w Poznaniu (1691) i Lublinie, VI.; — Włodarczyk Stanisław, murator r. 1603, IV.; — Zielaski v. Zielawski Jacek, kamieniarz w Paczółtowicach (1653, 1684, 1689), VI., — Zieliński, arch. Vrat. (por. E. 1700: Corona); — Zoar Jan, budowniczy, V.

Wiek XVIII.: Affaita, włoski architekt epoki Stanisławowskiej w Warszawie, V; — Belotti, włoski architekt epoki Stan. Augusta w Warszawie, V; — Boratini, architekt włoski epoki Stanisławowskiej w Warszawie, V.; — Brocchi Ignazio, architekt króla Stanisława Augusta, IV.; — Camerini, włoski architekt epoki Stanisławowskiej w Warszawie, V.; — Chiaveri Gaetano, budowniczy (1725-1749), V. i VI.; — Czyżewski, murarz lubelski (1778), VI.; — Dzierdziejewski, budowniczy w Urzeczu (1744), VI.; — Färber Marcin, murarz lubelski (1749), VI.; — Fontana, włoski architekt epoki Stan. Augusta w Warszawie, V.; — Friedlender Dawid, budowniczy, V.; — Galle Franciszek Eliasz, kamieniarz w Paczółtowicach (1701), VI.; — Giudice Dominico, architekt w Dreźnie (1738),

VI.; — Greppo Pietro Antonio, pomocnik architekty w Dreźnie (1738), VI.; — Gucewicz, architekt, V.; — Heince Jan Tobiasz, murarz lubelski (1778), VI.; — Hillel Benjamin, architekt żydowski w Łasku i Złoczowie (XVIII. w.), VI.; — Janowski Wojciech, murarz lubelski (1713), VI.; — Jaśkiewicz Jakób, murarz lubelski (1701, 1713, 1714), VI. [Tesdorpf W., John von Collas, ein preussischer Ingenieur und Baumeister des XVIII. Jahrh., Königsb. 1892 (por.: Perlbach, Kwart. hist. 1893)]; — Iwanowski Marcin, murarz lubelski (1778), VI.; — Knöffel, architekt drezdeński (1754), VI.; — Kuraszewski Giacomo, pom. bud. (1738), VI.; — Louis, arch., VI.; — Mamrowicz Jan, bud, V.; — Merlini, architekt w Warszawie, V. i VI.; — Mianowski Antoni, murarz lubelski (1713, 1717), VI.; — Mikurda Matyasz, murarz lubelski (1713, 1714), VI.; — Ozagowski Stanisław, murarz (?) lubelski (1713), VI.; — Placid Francesco, pomocnik architekty w Dreznie (1738), VI.; — Polejowski Piotr, architekt r. 1765, V.; — Ponte Karol, architekt w Dreznie (1739), VI.; — Pöppelmann, jenerał-major saski, architekt w Warszawie, VI.; — Powalski Łukasz, murarz lubelski (1717), VI.; — Rychlicki Michał, uczeń murarski (1713), VI.; — Saroni, włoski architekt epoki Stanisławowskiej w Warszawie, V.; — Scamozzi Vinzenzo, architekt włoski, V.; — Schwarze, architekt drezdeński (1754), VI.; — Tymuszowski, murarz lubelski (1778), VI.; — Wójcik Stanisław, tow. murarski w Lublinie (1713), VI.; — Zucchi Antonio, architekt w Dreznie (1738), VI.

(b: Rozwój architektury; Zabytki: budowle drewniane, style i sposoby budownictwa, budowle kościelne i świeckie alfabetycznie wedle miejscowości).

21993. **Sokołowski M.**, Ruiny na ostrowie Lednicy, studyum nad budownictwem w przedchrześcijańskich i pierwszych chrześcijańskich wiekach w Polsce, Pam. wydz. filolog. i filoz.-hist. Akad. um., Krak. 1876 III.

21994. O architekturze chrześcijańskiej w ogóle i w Polsce, *zob.* Nr. 18947.

21995. Łepkowski J., Kościół (archeologicznie), Wildt, Kalend. powsz., Krak 1861.

21996. **Łuszczkiewicz Wł.**, O znaczeniu w dzisiejszych czasach budownictwa średniowiecznego, Kłosy i kwiaty, Krak 1869; — Zubrzycki J. S., Bazyliki średniowieczne (architekt. rozpr.), Krak. 1891.

21997. **Romanizm** w Polsce, por.: Spr. hist. szt. (index): Budowle Benedyktyńskie, Cysterskie, romańskie, Clairvoye romańskie, Empory romańskie. Kapitelu romańskiego geneza, Kaplice podwójne, Klasztory, Kościoły, Krypty, Nagrobki romańskie, Ornament swojski z motywów budownictwa drewnianego (t. IV. str. 20), Portale romańskie, Rzeźby romańskie, Szczegóły architektoniczne romańskie, Żabki.

21998. **Wojciechowski T.**, Kościół katedralny w Krakowie, Krak. 1900, *zob.* Nr. 22045.

21999. **Sokołowski M.**, Kościoły romańskie w Gieczu, Krobi, Lubiniu i Kotłowie w W. ks. Poznańskiem, Spr. hist. szt. III.

R: Cieszkowski Z, Kwart. hist. 1887.

22000. **Łuszczkiewicz Wł.**, Kościoły i rzeźby Duninowskie w Strzelnie na Kujawach, przyczynek do dziejów sztuki XII. w. w Polsce, Pam. wydz. filolog i filoz.-hist. Akad. um., Krak. 1876 III.; — Piotr Włast, comes, por.: Spr. hist. szt. I. str. 103, 104, IV. str. 2, 3, 4, 29, 30, 36, 137 i XXXV i *zob. Hist. polit.*; — Luchs H., Romanische und gothische Stylproben aus Breslau und Trebnitz, Mitth. Centr. Comm., Wien 1860 V.

22001. **Gotycyzm** w Polsce, por.: Spr. hist. szt. (index): Budowle Dominikanów, Franciszkanów, gotyckie, Clairvoye gotyckie, Kościoły gotyckie, Krużganki, Nagrobki gotyckie, Ołtarze gotyckie, Portale gotyckie, Repositorium gotyckie, Rzeźby gotyckie, Sfinks w bud. gotyckich, Szczegóły architektoniczne gotyckie.

22002. Nowsze dzieła odnoszące się do architektury gotyckiej, Bibl. warsz. 1842 I.; Ankiewicz J., O architekturze gotyckiej, tamże 1849 IV.

22003. Zubrzycki J., Rozwój gotycyzmu w Polsce pod względem konstrukcyjnym i estetycznym, Krak. 1895.

R: R. J., Prz. powsz. 1895 str. 119; Cz., Dzien. pozn. 1895 Nr. 58

22004. **Łuszczkiewicz Wł.**, Pionierowie gotycyzmu w Polsce, Architektura cysterska i wpływ jej pomników na gotycyzm krakowski, Aten. 1882 II.; — Tenże, O architekturze najdawniejszych kościołów Franciszkańskich w Polsce, Spr. hist. szt. IV. (por. rec.: Sigma, Kwart. hist. 1892); — Tenże, Czyli można konstrukcyę kościołów gotyckich krakowskich XIV. w. uważać za cechę specyalną ostrołuku w Polsce, Pam. I. zjazdu hist. w Krak. w r. 1880.

22005. **Zubrzycki J.**, Krakowska szkoła architektoniczna XIV. wieku, Rocz. krak. 1899 II.

22006. Pomniki ostrołuku na Litwie, *zob.* Nr. 21850.

22007. Hockenbeck H., Drei kölnische Klöster in Polen, *zob.* Nr. 13333.

22008. Łuszczkiewicz Wł., W sprawie dat zabytków architektury w Polsce epoki stylu przechodniego w renesans, Wiad. num. archeolog. 1893.

22009. **Barabasz St.**, Ornament płaski na pomnikach krakowskich z XV. i XVI. w., Krak. cz. I. 1894, cz. II. 1897 (25 tab. fotolit., 1 str. tekstu w jęz. polsk. i niem.) (por.: Spr. hist. szt. VI. str. XII.).

22010. **Renesans** w Polsce, por.: Spr. hist. szt. (index): Budowle renesansowe, Ganki kamienic i zamków renesansowe, Nagrobki renesansowe, Ołtarze renesansowe, Portale renesansowe, Rzeźby renesansowe, Szczegóły architektoniczne renesansowe.

22011. **Łuszczkiewicz Wł.**, Nauka o formach architektonicznych we włoskim użytych renesansie w XV. i XVI. w., wyd. 2. Krak. 1894.

22012. **Odrzywolski St.**, Renesans w Polsce, zabytki sztuki z w. XVI. i XVII., *zob.* Nr. 21761.

22013. Czihak E., Beiträge zur Geschichte der Renaissance, Baukunst in Schlesien, Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift 1895 t. VI.

22014. Łuszczkiewicz Wł., Dom wójtowski w Krośnie 1525 r., Spr. hist. szt. IV.

22015. **Łoziński Wł.**, Sztuka lwowska w XVI. i XVII. w., architektura i rzeźba, Lwów 1898.

R: W r. 1898: R-e Michał, Gaz. lw. Nr. 61; M. H-a, Zap. Tow. Szewcz. XXV.; S. T., Prz. pol. III.; — w r. 1899: Lepszy L., Prz. powsz. I.

22016 **Barok** w Polsce, por.: Spr. hist. szt. (index): Budowle barokowe w Polsce, Kościoły barokowe, Attyki, Nagrobki.

22017. Histoire des edifices publics, qu'a fait pour utilité de son peuple le Roi de Pologne surmonté le Philosophe bienfaisant, 13 edition, 1765 DS.

Cerkwie, zob. Sztuka ruska.

Bożnice, zob. Sztuka żydowska.

22018. Zabytki budownictwa drewnianego, Spr. hist. szt. IV.–VI.; — Dawne budowle z drzewa, Tyg. ill. 1881 XII.; — Dzieduszycki W., Budowle drewniane na Rusi, Prz. archeol. 1882.

22019. Wolfskron A. L., Ueber einige Holzkirchen in Mähren, Schlesien und Galizien, Mitth. Centr. Comm., Wien 1858; — Peter A., Holzkirchen in Schlesien, tamże 1872; — Myskowsky V., Holzkirchen in den Karpathen, tamże 1880; — Rosmael Fr., Schlesische Holzkirchen, tamże 1897.

22020. Demetrykiewicz W., O stylach zabytków Krakowa, *zob.* Nr. 21767.

22021. Cechy architektoniczne zabytków Kujaw, Spr. hist. szt. V. str. XCIII.

22022. O sposobie budowania dawnych kościołów, Przyj. chrześc. prawdy 1833–40 III.

22023. Łuszczkiewicz Wł., Przyczynek do historyi arch. murow. kościołów wiejskich w Polsce średniow., Krak. 1899 (por.: Lepszy L., Kwart. hist. 1900); — Drescher K., Beiträge zur Gesch. des Kirchenbaues in Schlesien, Mitth. Centr. Comm., Wien 1864 IX.

22024. **Dewischeit C.**, Der deutsche Orden in Preussen als Bauherr, Inaug. Diss., Altpreuss. Mntschr. 1899, Odb. Königsb. 1899.

R: Prochaska A., Kwart. hist. 1899.

22025. Lutsch H., Mittelalterliche Backsteinbauten Mittelpommerns von der Poene bis zur Rega, Ztschr. f. Bauwesen XXXIII.–XL., Odb. Berlin 1896.

R: Wehrmann M., Kwart. hist. 1891.

22026. Kohte J., Geschichte des protestant. Kirchenbaues in der Prov. Posen, Ztschr. f. Prov. Posen 1897.

22027. Umowa o budowę zamku Kórnika, *zob.* Nr. 2070; — Wyjątki z księgi wydatków na budowania w zamku Niepołomickim, *zob.* Nr. 3028.

22028. **Łuszczkiewicz Wł.**, Przyczynek do historyi architektury dworu szlacheckiego w Polsce w XVI. w, Pam. wydz. filol. i filoz.-hist. Akad. um, Krak. 1890 VIII.

22029. Bąkowski K., O wartości zabytków świeckiego budownictwa Krakowa, Bibl. krak. Nr. 3, Krak. 1897.

R: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1899.

22030. Zabytki gmachów dawnej Polski, Kalend. narod. na r. 1831, Warsz.

22031. **Budowle** w Polsce, Spr. hist. szt. I.–VI. (por.: Index); — Raczyński E., Kościoły, *zob.* Nr. 10190; — Monografie ill. kościołów w Król. polsk., Warsz. 1900 (por. rec.: Zubrzycki J., Architekt 1900).

22032. Schenkl, Über die Baudenkmale d. krakauer Verwaltungsgebietes, Mitth. Centr. Comm., Wien 1856 I.

22033. Luchs, Stilbezeichnung und Datirung einiger Kirchen Schlesiens, *zob.* Nr. 13030; — Weingärtner W., Charakteristik d. Schlesischen, bes. Bresl. Architecturen, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens III.

22034 Quast F. v., Denkmale der Baukunst in Preussen, Berlin 1852.

R: Schnaase K., Mitth. Centr. Comm., Wien 1863 VIII.

22035. Cuny G., Beiträge zur Kunde der Baudenkmäler in Westpreussen, Mitth. Coppernicus-Vereins, Thorn 1899 XII.

22036. Winkler R., Über Kirchen u. Kapellen Esthlands in Gesch. u. Sage, Beitr. z. Kunde Esth-, Liv- u. Kurlands 1897, zob. Nr. 13218.

22037. Romstorfer K., Die Kirchenbauten in Bukowina, Mitth. Centr. Comm. 1896.

22038. Grabowski A., Skarbniczka naszej archeologii, obejmująca średniowiekowe pomniki wojennego budownictwa Polaków, *zob.* Nr. 21743 (por.: Pam. powsz. 1835 II.).

22039. **Zamki** w Polsce, Spr. hist. szt. I.–VI. (por.: Index).

22040. Zawadzki Wł., Grody polskie, op. hist. (Gniezna, Krakowa Częstochowy, Warszawy, Wilna, Lwowa, Kijowa), Lwów 1866; — Antoni J., Zameczki podolskie na kresach, *zob.* Nr. 10356; — Dobieszewski J., Losy zamków na tatarskich szlakach, Tyg. ill. 1871.

22041. Czołowski A., Dawne zamki i twierdze na Rusi, Teka I., *zob.* Nr. 11157.

22042. Hruszewskij M., Opis podilskich zamkiw 1494 r., Zap. Tow. Szew. 1895 VII.; — Tenże, Južnoruskije zamki w poł. XVI. w., Moskwa 1890.

22043 Tyszkiewicz K., Wiadomość historyczna o zamkach na Litwie i Rusi litewskiej, Teka wil. 1859, Odb. Wilno 1859.

22044. Winckler. Die Vesten der Vorzeit im Ermlande, *zob.* Nr. 10493; — Töppen M., Zur Baugeschichte der Ordens- und Bischofsschlösser in Preussen, Ztschr. d. Westpreuss. Gesch.-Ver., Danzig 1880, *zob.* Nr. 17296; — Sembrzycki J., Westpreuss. Schlösser im XVI. Jahrh., Altpreuss. Mntschr. XXVIII.; — Flemming, Die Burgen Pommerns, *zob.* Nr. 10499; — Neumann W., Die Ordensburgen im poln. Livland, Mitth. aus d. livl. Gesch. 1889 XIV. (por.: Manteuffel G., Kwart. hist. 1899); — Löwis of Menar K., Zur Baugeschichte der Komtureien in Kurland, Sitzungsber. d. kurl. Ges. f. Lit. u. Kunst 1895.

22045. **Budowle kościelne** (wedle miejscowości alfabetycznie):

Antokol, por. E. 1756: Antokol; Kamiński M., Tyg. ill. 1870 s. 2. V., *zob.* Wilno.

Baranów, Spr. hist. szt. V.; — Bardyjów (klasztor Cystersów), tamże II., III., *zob* Nr. 21862; — Völkel R., Batzdorf (Szląsk), Mitth. Centr. Comm., Wien 1896 XXII.; — Sobieszczański F. M., Będków, Tyg. ill. 1860 I.; Dziekoński J., Monografia kościoła parafialnego w Będkowie, Krak. 1893 (por. rec.: Łuszczkiewicz Wł., Prz. pol. 1893 IV.; Kwart. hist. 1894; Gerson W., Bibl. warsz. 1897 II.; P., Ateneum 1894 II.); Spr. hist. szt. V.—VI.; — Będzin, tamże VI.; — Bejsce, tamże IV., V., VI. (kaplica renesans. Firlejów); — Bełz (klasztory Dominikanów i Dominikanek), tamże VI.; — Zieliński W., Bełżyce, Tyg. ill. 1868 II.; — Beresteczko (Cieciszowski K., Mowa przy konsekr. kośc. XX. Trynitarzów d. 5. maja 1801 r., Łuck); — Bereza nad Jasiołdą, pow. Prużański (klasztor Kartuzów), Spr. hist. szt. VI.; — Bezdziedza, tamże; — Biała na Podlasiu, tamże; — Białocerkiew, tamże; — Białynin (kośc. drewn. z r. 1525), tamże; — Białynicze, Kośc. w B., Wilno 1860; — Biecz, *zob.* Nr. 21863; Łuszczkiewicz Wł., Kościół farny, Zabytki dawnego budown. z. II.; X. F. B., Czas 1866 Nr. 184; F. M. Sob„ Wnętrze fary, Tyg. ill. 1860 I.; Kowalczuk M., Kościół farny, Lwów 1886 (autograf); — Bielany pod Krak. (k. Kamedułów), Tyg. ill. 1899; Spr. hist. szt. V.—VI., *zob.* Nr. 21727; — Hinz J., Kościół w Bielanach pod Warszawą, Prz. techn. 1883; Korotyński Wł, Kuryer warsz. 1897 Nr. 155; — Bielka szlachecka, *zob.* Nr. 2141, 2224; — Bieniszewo (kl. Kamedułów), Spr. hist. szt. VI.; — Bledzew (kl.), *zob.* Nr. 21864; — Witanowski M., Biesiekiery, Wędrowiec 1893 Nr 81; — Binarowa w Gorlickiem (kościół drewn.), Spr. hist szt. IV.; — Sobieszczański F. M., Biskupice, Tyg. ill. 1863 VII.; — Gawarecki W. H., Błonie, Pam. rel. mor. XIV.; — F. M. Sob., Błotnica, Tyg. ill. 1869 IV.; — Bobowa, Spr. hist. szt. IV.; — Bobrujsk, Pam rel. mor. ser. II. t. VI.; — Bochnia (dzwonnica drewniana), Kłosy VI.; — Bogucice (kaplica), Spr. hist. szt. VI.; — Boła, Kłosy XV.; — Bołszowce, Zabłocki, O założeniu klasztoru, Telegraf, Krak. 1821; — Borek w Poznańskiem, Spr. hist. szt. IV; — Ostrzykowski B. ks., Brańszczyk, Pam. rel mor. XXXI.; — Brody, *zob.* Nr. 21865; — Brudzewice, Spr. hist. szt. VI.; — Lilienthal, Brunsberga (Braunsberg), Preuss. Provinzbl. 1842 II.; — Brzeg, *zob.* Nr. 21866; — Szelewski A. ks., Brzeziny, Pam. rel. mor. XX., Odb. 1851; Notaty, tamże ser. II. t. IV., VI., X; — Bryl J., Brzeżany (k. zamkowy), Prz. powsz. 1896 IV., 1897 I.; Spr. hist. szt. V.; — Śmigielski S., Buszcze, Lwowianin 1836; Finkel L., Teka II., *zob.* Nr. 21715; — Bugaj, Dzwonek, Lwów 1863 IX.; — Bychów w gub. mohilewskiej (kl. Kanoników regul.), Spr. hist. szt. VI.; — Bytom, tamże.

Cegłów na Mazowszu, Spr. hist. szt. VI.; — Głębocki A., Chechło, Tyg. ill. 1885 s. 4. VI.; — Chełm, Spr. hist. szt. VI.; — Chełmce, tamże; — Chełmiec w Sądeckiem (k. drewn.), tamże IV.; — Chełmno, *zob.* Nr. 21867; Janota E., Pam. rel. mor. s. II. t. II.; Seemann, Die Culmer Pfarrkirche, Jahresber. Gymn. Culm. 1855/6; Frycz, Tyg. ill. 1864 IX.; — Chełmża, Spr. hist. szt. VI.; — Chlewiska w gub. radomskiej (kościół św. Stanisława, pierwotnie rom., prze-

bud. r. 1511), tamże IV., V., VI.; — Osiecki J., Chociszewo, Pam. rel. mor. XXIV.; - Chodle, Tyg. ill. 1867 XV.; — Chodorów, zob. Nr. 2264; — Chodzież, Pam. rel. mor. XXXII.; — Osiecki J., Chorzele, Wiek 1879 Nr. 29; — Chotelek, Tyg. ill. 1881 XII.; — Chotle, Spr. hist. szt. VI.; — Chrzanów, zob. Nr. 21868; — Chroberz, Spr. hist. szt. VI.; — Chynów, Tyg. ill. 1885; — Ciechanów, Spr. hist szt. VI.; — Ciechocinek, Kłosy XXV.; — Cieplów, Spr. hist. szt. VI.; — Przezdziecki A., Ćwików, Tyg. ill. 1863 VII.; — Czchów, Spr. hist. szt. III., VI.; — Czerna Prz. nauk. lit. 1842—1844; F. M. Sob., Tyg. ill. 1869; — Czernice Borowe w Płockiem (Poczta Jakób buduje kościół r. 1398), Spr. hist. szt. VI.; — Czernichów, Pam. rel. mor. s. II. t. II.; Spr. hist. szt. VI.; — Czerwińsk, zob. Nr. 21869; Osiecki J. (kl. Norbertanek), Wiek 1887 Nr. 82; — Częstochowa, zob. Nr. 21870; F. M. Sob. (k. św. Barbary), Tyg. ill. 1864 X.; Tenże (k. św. Zygmunta w Starej Częstochowie), tamże 1865 XI.; — Czeszewo w Poznańskiem, tamże 1876—1877; — Czyżów, Spr. hist. szt. VI.

Dębno, Tyg. ill. 1867 XV.; Łuszczkiewicz Wł. (przy Wojniczu), Zabytki dawn. budownictwa z. IV.; Spr. hist. szt. VI.; (D. pod Nowym Targiem, k. drewniany gotycki), tamże IV., V.; — Dobieszewko, zob. Nr. 21871; — Dobromil (k. i kl. Bazylianów), Spr. hist. szt. IV., V.; — Dobrzyń, zob. Nr. 21871; — Dolina, zob. Nr. 2303; — Domosławice, Spr. hist. szt. V.; — Dorpat (ruiny katedry), Tyg. ill. 1885; Ż. D. S. (k. katolicki), Kraj 1897 Nr. 27; — Wiśniowski S., Drohobycz, Tyg. ill. 1879; Dzieduszycki W., Zbiór prac nauk. (dod. Tyg. powsz.), Warsz. 1888; Roczn Samborskie Kohna; — Druszkopole, por. E. 1779: Kazanie Mercicki; — Drzewica (k. z r. 1462), Spr. hist. szt. IV., VI.; — Grabowski Br., Dyaków, Tyg. ill. 1883; — Działoszyn, por. E. 1787: Kamień; — Dziekanowice (k. z XIII. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Dzierążnia (k. gotycki), tamże IV., VI.; Kotarbiński St. L., Pam. rel. mor. XXV.; — Dziewieszewo, Spr. hist. szt. VI.; — Dzików, zob. Nr. 21871.

Elbląg, zob. Nr. 21872.

Falkowo, Spr. hist. szt. VI.; - Frauenburg, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Rosmaël F., Friedek (Szląsk), Mitth. Centr. Comm., Wien 1895 XXI.; — Łobeski F., Fulsztyn, Dod. Gaz. lw. 1868 Nr. 32, 33; Spr. hist. szt. V.

Gąbin, Spr. hist. szt. VI.; — Gąsawa, zob. Nr. 21873; — Gdańsk, zob. Nr. 4526 i 21874; Hirsch T., Die Ober-Pfarrkirche von St. Marien, Danzig 1843, 1846; Brausewetter A., Die evangelische Oberpfarrkirche zu St. Marien, Bielefeld 1899; Olszewski W. (k. P. Maryi, św. Katarzyny i św. Jana), Tyg. ill. 1861 III, IV.; (k. Panny Maryi), Spr. hist. szt. VI.; (k. św. Jana), Kłosy 1885 II.; Jenikie L. (k. św. Trójcy i św. Piotra i Pawła), Tyg. ill. 1867 XVI.; Pawlowski J. N., Die Adalbertus-Waldkapelle in der Vorstadt St. Albrecht bei Danzig, Altpreuss. Mntschr. VI., zob Nr. 4128; — F. M. Sob., Gidle (kościół i mury klaszt.), Tyg. ill. 1871 VIII; Kłosy II., zob. Nr. 21875; — Giebło pod Pilicą, Spr. hist. szt. VI.; — Giecz (k. romański), tamże III., VI., zob. Nr. 21999; — Gniezno, zob. Nr. 21876; Polkowski I., Katedra gnieźn., Gniezno 1874—1876 (por. rec.: Świeżawski E., Bibl. warsz. 1876 III.); Walkowski J., Wspomnienie o kościele metrop., Gniezno 1876; Spr. hist. szt. IV., V.; Przyj. ludu, Leszno 1834 I., 1843 X.; Hubert L. (Złota kaplica), Tyg. ill 1860 II.; Kaplica prymasa Teodora Potockiego, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. X.; Wypis z aktów kons. gnieźn. o Janie z Wrocławia, budowniczym katedry, Spr. hist. szt. IV. str. XCV.; (k. św. Jana), tamże III., IV.; Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; (k. św. Michała), tamże 1844 XI.; (k. i kl. Klarysek), Spr. hist. szt IV.; - Gołonogi pod Będzinem, tamże IV.; — Góra pod Łęczycą, tamże V., VI., zob. Nr. 1673 (por. E. 1635: Albin K., Kazanie na poświęcenie); — Gołańcza, zob. Nr. 21878; — Gosławice (k. z XV. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Gosprzydowa (kośc. drewniany), tamże IV.; - Gostyń (fara), Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Spr. hist. szt. VI.; Gostyń nowy (k. gotycki), tamże IV.; (k. Filipinów), tamże; Gostyń stary, tamże; — Gródek, zob. Nr. 21878; — Grodno (kl. Brygidek), Spr. hist. szt. IV.; — Grodzisk (kaplica św. Salomei), Przyj. ludu, Leszno 1835 II., 1847 XIV.; F. M. Sob., Tyg. ill. 1861 IV.; — Grojec, Spr. hist. szt. IV.; — Grudziądz, Grybów (k. drewniany), zob. Nr. 21878; — Grylew w Poznańskiem, Tyg. ill. 1871; — Grzegorzowice, Spr. hist. szt. VI; — W. K., Grzybów Kron. rodz. 1878; Witkowski ks., Wiek 1883 Nr. 211.

Halicz, zob. Nr. 21879; Szaraniewicz I., Die Franciskaner Kirche, zob. Nr. 13509 (por. rec.: S., Kwart. hist. 1889; Tomkowicz St., Czas 1889 Nr. 222; Spr. hist. szt. II.; (k. parafialny), tamże, zob. Stanisław św.; — Hebdów w Brzeskiem (k. reneс. Norbertanek), tamże IV.; — Henrychów, zob. Nr. 21879; — Hodel (w Sandomierskiem), Dzwonek, Lwów 1872 IV.; — Horeniec (poświęcenie, por. E. 1773: Kędzierski).

Iłża, Wiek 1887 Nr. 161; Kur. warsz. 1897 Nr. 139. zob. Nr. 21880; — Inowłodz nad Pilicą (k. romański), Spr. hist. szt. IV., V., VI.; — Inowrocław, zob. Nr. 21880; — Izdebki, Przyj. chrz. prawdy 1833—40 III.

F. M. Sob., Janów ordynacki, Tyg. ill. 1870; — Tenże, Janowiec, tamże 1866; — Jarosław, zob. Nr. 21881; Rychlik J., Kościół kollegiaty Wszystkich Świętych,

Spr. gimn. w Jarosławiu 1893 (por. rec.; Leniek J., Kwart. hist. 1894; Gorzycki K. J., Muzeum 1893); (k. P. Maryi), Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.; Kłosy XVIII.; X. W. K. (restauracya k.), Czas 1880 Nr. 66; (k. i kl. Benedyktynek), Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.; Spr. hist. szt. III.; (kl. Jezuitów), tamże (por. E. 1755, 1756: Jaroslavia); (k. luterski), tamże; — Jarząbków, tamże VI.; — Jasło (k. gotycki), tamże V.; — Jauering (Szląsk), Mitth. Centr. Comm., Wien 1896 XXII.; — Bobrowski E., Jaworzna, Tyg. ill. 1861 III.; — Jazłowiec, zob. Nr. 21881; — Gacki J., Jedlnia, w niej kościół i akta obelnego prawa, Radom 1874 (por. rec.: Bibl. warsz. 1875 III.); — Jędrzejów, Helcel Z. (kl.), zob. Nr. 13336; W. L., Czas 1856 Nr. 156; Tyg. powsz. 1878; Łuszczkiewicz Wł., Dwa zagubione pomniki naszej romańszczyzny, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1895 (por.: Bull. de l'Acad, Crac. 1895); (k. i kl. romański), tamże VI.; (kaplica Wincentego), tamże; - Prokopowicz A., Jeleśnia (Kazanie w czasie konsekr., Krak. 1791); — Jeżów (k. z XIII. w.), Spr. hist. szt. IV., VI., zob. Nr. 1772

Kacice (kl. Cystersów), Spr. hist. szt. IV.; — Kąkolniki, zob. Nr. 2045; — Kalisz, zob. Nr. 21882; (kościoły), Kur. pozn. d. 2. września 1881; Kobyliński P. X. (kollegiata), Tyg. kat., Grodzisk 1866 VII.; Spr. hist. szt. IV.; (k. Franciszkanów), tamże; Chodyński A. (k. św. Mikołaja), zob. Nr. 13706; (zamysły zniesienia), Kur. pozn. z d. 28. września 1881; — Kalwarya Zebrzydowska, zob. Nr. 21853; Spr. hist. szt. VI.; — Kałusz (ruiny), Zb. najpiękn. i najint. okol. Galicyi, Lwów; — Kamień na Pomorzu, Przyjaciel ludu, Leszno 1847 XIV.; — Kargów, Spr. hist. szt. VI; — Kawnica, Kłosy XII.; — Kazimierz biskupi, zob. Nr. 21885; (kl. i k. Bernardynów, k. parafialny romański, ruiny kl. Kamedułów we wsi Bieniszewo), Spr. hist. szt. IV., V.; Kazimierz w Kaliskiem (k. Duninowski i kl. Bernardynów z r. 1505), tamże VI.; Kazimierz nad Wisłą, tamże; — Gawarecki H., Kępa w ziemi wyszogrodzkiej, Zorza, Warsz. 1844; — Kempno, por. E. 1779: Sassadius; — Kielce, zob. Nr. 21886; (k. św Wojciecha), Roz. lit., Warsz. 1828 V.; Spr. hist. szt. IV.; F. M. S. (k. kollegiacki), Tyg. ill. 1862 V.; Kłosy XI.; Pam. kielecki (kalendarz) z r. 1874; Spr. hist. szt. V., VI.; (k. parafialny), tamże IV.; (k. seminaryjski św. Trójcy), Gaz. kiel. 1871 Nr. 14; (kapl. św. Aleksandra), tamże 1870 Nr. 23; — Wejnert, Kiełpin, Tyg. powsz. 1878; — Filipowicz H., Kleczewo, Tyg ill. 1870; — Klimontów (k. Dominikanów gotycki i renesansowy, k. parafialny barokowy), Spr. hist. szt. V.; — Kłotno, Kłosy 1882 XXXV.; — F. M. Sob., Knychówek, Tyg. ill. 1869; — Kobyłka, Tyg. powsz. 1881; — J. G., Kocierzewo, Tyg. ill. 1878; — Potocki M., Kociubińczyki, Mitth. Centr. Comm., Wien 1865 X.; — Podlasiak K. P. J.; Kodeń Sapiehów i jego kościoły, Krak. 1898; — Koło, Tyg. ill. 1885; — Komierowo, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; — F. M. Sob., Koniecpole, Tyg. ill. 1866; — A. L., Konin, tamże 1861, zob. Nr. 21887; — Końskie (k. gotycki i romański), Spr. hist. szt. V., VI.; F. M. S., Tyg. ill. 1868; — Koniusza, Kłosy XVII.; — Konstantynów fabryczny (kapl. grobowa), Tyg. ill. 1880; — Koprzywnica, zob. Nr. 21887; F. M. Sob., Tyg. ill. 1860, zob. Nr. 13360; Łuszczkiewicz Wł., Kościół i reszty klaszt. Cysterskiego, zob. Nr. 13361 (por. rec.: W. G., Bibl. warsz. 1887 III.); (k. romański), Spr. hist. szt. VI.; — Korczyn, Nowe miasto (k. Franciszkanów), tamże IV.; Korczyn stary (Franciszkanie XIII. w., k. św. Mikołaja XV. w.), tamże VI.; — Łuszczkiewicz Wł., Kościelec w Prosz. (k. św. Wojciecha z XIII. w.), tamże I., (wzmianki) VI.; — Kościelna wieś pod Kaliszem (k. z XIII. w.), tamże VI.; — Koszyki, Wiek 1883 Nr. 211; Kur. warsz. 1883 Nr. 111; — Kotłów w Wielkopolsce (k. romański), Spr. hist. szt. III.; — Kowel biały, zob. Nr. 21887; — Koziegłowy stare, Spr. hist. szt. VI.; — F. M. Sob., Koźminek, Tyg. ill. 1865; — Kozów, zob. Nr. 21887; — Kozy w pow. bialskim, Spr. hist. szt. IV.

Kraków, zob. Nr. 21888; — Kościołów krakowskich opisanie, wyd. w Krakowie r. 1603, przedr. Krak. 1860 (por.: Bibl. warsz. 1860 III.), por. E. D. VIII.: 1621; — Pruszcz P. H., Klejnoty m. Krakowa albo kościoły, zob. Nr. 8378; — C. M., Kościoły Krakowa, Krak. 1832; — Wurzbach K., Die Kirchen der Stadt Krakau, Wien 1853; — Wielogłowski W., Kościoły krakowskie wyd. w stalorytach z opisem, Krak. 1855; — Pokutyński F., Kościoły krakowskie, Krak. 1864—1865 (15 tablic) (por. rec.: Łepkowski J., Czas 1864 Nr. 149, 1865 Nr. 29; Tyg. ill. 1865); — Smoniewski J. W., O kościołach kollegiackich w Krakowie, Krak. 1868; — Kościoły ostrołukowe Krakowa, Spr. hist. szt. III. str. 55, IV. str. 179, 180, XXXI.; — Tomkowicz St., Restaurirung der Kirchen in Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1898; — Łuszczkiewicz Wł., Architektura romańska k. św. Andrzeja, Spr. hist. szt. VII., Odb. Krak. 1900; Ulanowski B., O założeniu klasztoru św. Andrzeja, Pam. Akad. um. krak. 1887 VI.; Spr. hist. szt. IV., V., (krypta) VI.; — Kosicki L., O kościele św. Anny, Na popis szkoły depart. krak. 1833; Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Czas 1865 Nr. 116; Sobótka, Pozn. 1870 II.; Czech J., Nowy kalend., Krak. 1871; Spr. hist szt. IV., V., VI.; Bukowski J., Kościół akademicki św. Anny, monogr. hist., Bibl. krak. Nr. 17, Krak. 1900; F. M. S. (wnętrze), Tyg. ill. 1874 XIII.; — Anczyc

Wł., Kościół św. Barbary, Tyg. ill. 1863 VII.; Spr. hist. szt. V., VI.; Tomkowicz St., Notize, Mitth. Centr. Comm., Wien 1898 XXIV.; Z. L., Kaplica ogrojcowa, Lwowianin 1840; Kostnica, Kłosy III.; Hendel Z., Kaplica zmarłych zwana „Ogrojcem“, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1895 (por.: Bull. Acad. 1896 i rec: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1897); — Kościół Bernardynów, Spr. hist. szt. VI.; — Łepkowski J., Kościół Bożego Ciała, Tyg. ill. 1865 XI.; Spr. hist. szt. IV.–VI.; — Kościół Bożego Miłosierdzia, tamże V.; — Kościół i klaszt. Dominikanów, tamże IV.—VI.; Schenkl, Mitth. Centr. Comm., Wien 1857 II.; Łepkowski J., Krużganki, *zob.* Nr. 13437; Korytarze, *zob.* Nr. 13438; — Łepkowski J., Kościół św. Ducha (zburzony), Czas 1866 Nr. 213; Spr. hist. szt. V.; — Kościół św. Floryana, tamże II., V., VI.; — Kościół i kl. Franciszkanów, *zob.* Nr. 13500; Spr. hist. szt. IV., V., VI. (inwent., architektura); — Kościół Gertrudy, tamże VI.; — Kościół św. Idziego, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; Hendel Z., Mitth. Centr. Comm., Wien 1896 XXII.; Spr. hist. szt. V., VI. (pomiary); — Kościół św. Jana, tamże IV. i VI.; — Klasztor Kapucynów, *zob.* Nr. 13642; Spr. hist. szt VI.; — Kościół Karmelitów, *zob.* Nr. 13537; Op. dom., Warsz. 1871; Spr. hist szt. V.; Kościół św. Katarzyny, *zob.* Nr. 13559; Pol. W., Bibl. warsz. 1854 IV.; Wielogłowski W., Kościół św. Katarzyny w Krakowie i Katarzyny w Polsce, Krak. 1858; Łepkowski J., Tyg. ill. 1864 X.; Bratranek F. Th., Die Kirche bei St. Katharina, Krak. 1865; Łuszczkiewicz Wł., *zob.* Nr 13559; Tenże, Kościół św. Katarzyny z klasztorem OO. Augustyanów, Bibl. krak. Nr. 8, Krak. 1898; Spr. hist. szt. IV., V., VI. (architektura sklepień z r. 1561—1562); (por. rec.: Kopera F., Kwart. hist. 1900); — Kościół katedralny na Wawelu, *zob.* Nr. 12972 do 13008 i 21888–21893; Korczyński K. ks., Katedra krak. r. 1764, Cieszyn 1859; Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Bandtkie J. S., Lwowianin 1835; Łętowski L., Katedra krak. na Wawelu (z 17 chromolitogr.), Krak. 1859 (por. rec.: Mitth. Centr. Comm., Wien 1858 III.; Czas 1860 Nr. 158); S P., Wildta J. Kalend. powsz., Krak. 1861); Przewodnik po katedrze krakowskiej, Krak. 1863; Essenwein A., Die Domkirche zu Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1865 X., *zob.* Nr. 21891 (por. rec.: Czas 1865 Nr. 151); Opiekun dom., Warsz. 1869; Bryl J., O katedrze na Wawelu (popularnie), Krak. 1896; Odrzywolski S., w pismie: Architekt 1900; Wojciechowski T., Kościół katedr. w Krak., Krak. 1900 (por. rec.: Tarnowski St., Przegl. pol. 1900 II.; Eliasz R., Kwart. hist. 1900); Historya budowy, Spr. hist. szt. III., IV., VI. (z lat 1509–1592, 1593–1685, 1731–1798); Polkowski J., Wywody hist. o początku katedry na Wawelu, Prz. powsz. 1887 III. (por. rec.: Sokołowski M., Kwart. hist. 1888); Eliasz W., Nowa karta z przeszłości katedry na Wawelu, Reforma 1899, Odb. Krak. 1899; Restauracya, Spr. hist. szt. III.; W sprawie restauracyi (Listy Matejki, Łuszczkiewicza, Sokołowskiego M.), Czas 1881, Odb. Krak. 1881; Tomkowicz St., Toż, Czas 1881, Odb. Krak. 1881; Kaplice: Batorego, Tyg. ill. 1863; Kłosy 1886; Spr. hist. szt. VI.; Cyboryum, tamże III., *zob. Rzeźba (nagrobki)*; Bożego Ciała, tamże VI.; Gamrata, tamże III., VI.; Muczkowski J., Dwie kaplice Jagiellońskie, Krak. 1859 (por. rec.: Czas 1859 Nr. 26; Zawadzki W., Dz. lit. 1859; Rastawiecki E., Bibl. warsz. 1860 I.); Nawarski N., Die Jagellonen-Kapelle am Dome zu Krakau, bespr. v. K. Lind, Allg. Bauzeitung 1878, Odb. Wien 1878 (por.: Gruszecki A., Tyg. ill. 1878 VI.); Spr. hist. szt. I., IV., *zob.* niżej: kapl. Zygmuntowska; św. Krzyża i św. Ducha, Łepkowski J., Mitth. Centr. Comm., Wien 1860 V.; Toż po pol., Tyg. ill. 1863 VII.; Stadnicki K., Prz. lw. 1876 X. (por.: Czas 1876 Nr. 111; O. O., Sprostowanie, tamże 1876 Nr. 119, 164); Spr. hist. szt. IV., VI.; Młodzianków, tamże III., IV.; Olbrachta, tamże VI.; św. Piotra i Pawła, tamże III.; św. Stanisława, tamże III., VI.; Szafrańców, tamże III.; Tomickiego, III., VI.; Wazów, III. i V.; Zawiszów teraz zw. Potockich, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Zygmuntowska, *zob.* Jagiellońska; Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Łepkowski J., Teka wil. 1858 Nr. 4; Anczyc W. L., Tyg. ill. 1861 IV.; Tyg. lw. 1867; Łuszczkiewicz Wł., Bartolomeo Berecci, architekt kaplicy Zygmunt., oraz kilka wiadomości do publikacyi „Album ozdób kaplicy Zygmunt.“, Krak. 1879 (por. rec.: Bibl. warsz. 1879 II.); Spr. hist. szt. I. (*zob.* Nr 21783), II., III., V., VI.; Krypta, Anczyc W. L., Tyg. ill. 1861 IV.; Spr. hist. szt. III., VI. (krypta św. Leonarda): Zakrystya, Kłosy XII.; — Łepkowski J., Kościół św. Krzyża, Tyg. ill. 1865 XI.; Czas 1866 Nr. 213; Przyczynek (dokument z gałki), Krak. 1874; Niedziałkowski J., Zabytki architekt. m. Krakowa, z. I. Krak. 1893 (text Wł. Łuszczkiewicza i 4 kartony autogr.); Krukowski J., O słowiańsk. k. św. Krzyża, Krak. 1886; Tomkowicz St., Notize, Mitth. Centr. Comm., Wien 1898 XXIV.; Spr. hist. szt. VI. (sklepienie); — Kościół św. Marcina, tamże; — Kościół św. Marka, Tomkowicz St. (Notizen), Mitth. Centr. Comm., Wien 1898 XXIV.; — Kościół Panny Maryi (Maryacki), Przyj. ludu, Leszno 1834 I., 1841 VIII.; L. hr. P., Alleluja 1840; Anczyc Wł. L., Tyg. ill. 1862 V.; Łepkowski J., Mitth. Centr. Comm., Wien 1864 IX.; Essenwein, *zob.* Nr. 21891; Smoniewski J. W., Wiadomości hist.-stat. o kościele archiprezbiteryalnym N. P. Maryi, Krak. 1868; W. F., Strzecha 1870; Opiekun dom., Warsz. 1871; Estreicher K.,

Kłosy III.; Wójcicki K. Wł. (wnętrze), tamże V.; Gąsiorowski W., Kalend. krak. na r. 1878, Odb. Krak. 1878; Bartkiewicz Zdz., Przyczynek do historyi kośc. P. Maryi, Prz. powsz. 1891 I. (por. rec.: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1892); Dzieduszycki W., Prz. lw. 1892 Nr. 192—196; Spr. hist. szt. II. (ozdoby gotyckie), IV. (znaki kamieniarskie), VI. (kruchta); Część bogactw r. 1622, Pam. krak. 1866; Restauracya, Lasocki J. (Odezwa), Czas 1865 Nr. 165; Odnowienie, Czas 1867 Nr. 32; Popiel P., Uwagi, tamże 1867 Nr. 55; Słowo o restauracyi, tamże 1867 Nr. 108; Łuszczkiewicz Wł., Do dziejów restauracyi, tamże 1889, Odb. Krak. 1889; Kaplica Bonarów, Spr. hist. szt. II., VI.; Kaplica Montelupich, tamże IV.; — Łuszczkiewicz Wł., Kościół św. Michała, Kłosy 1880 XXX.; — Strzelichowski P., Wiadomość o kościele św. Mikołaja, Krak. 1895; Pagaczewski J., Inwentaryzacya, Teka, *zob.* Nr. 21716, *zob.* też kościół św Stanisława na Skałce; — Klaszt. Norbertanek, *zob.* Nr. 13411; — Kościół św. Piotra i Pawła, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Spr. hist. szt. V.; — Kościół Reformatów, tamże V.; — Łepkowski J., Kościół św. Rocha, Czas 1866 Nr. 213; — Kościół św. Salwatora, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; — Łepkowski, Kościół św. Scholastyki, Czas 1866 Nr. 213; Spr. hist. szt. VI.; — Kościół św. Stanisława na Skałce, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX., 1845 XII.; Anczyc Wł. L., Tyg. ill. 1867 XV.; Łuszczkiewicz, Kłosy 1880 XXX.; Zarewicz L., Skałka z kościołem św. Michała i Stanisława, Kalend. krak. Czecha na r. 1889, Odb. Krak. 1889 (por. rec.: Sokołowski M., Kwart. hist. 1889); Spr. hist szt I., VI.; — Kościół św. Szczepana (zburzony), tamże V.; — Kościół Wszystkich Świętych (zburzony), Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII; Spr. hist. szt. VI; — Pagaczewski J., Kościół św. Tomasza, Inwentaryzacya, Teka, *zob.* Nr. 21716; — Kościół Wizytek, Spr hist. szt. V.; — Kościół św. Wojciecha, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Spr. hist. szt. IV., VI.; — Grabowski A., Kaplica cmentarna, Kłosy I.; — Kaplica św. Walentego przy szpitalu trędowatych (15 0), Spr. hist. szt. VI.

Kraśnik, Spr. hist. szt. VI.; — Sokołowski, Krobia (kościoły romańskie), tamże III.; — Królewiec, *zob.* Nr. 21895; — Krościenko (k. drewniany), tamże IV.; — Krosno (k. farny), tamże IV., V.; (k. św. Wojciecha), tamże V.; (kl. Franciszkanów), tamże IV., V.; (kl. Jezuitów), tamże IV.; — Kruszwica, Łuszczkiewicz, Trzy granitowe kościoły z epoki romańskiej, tamże I.; (arch. katedry XI. w.), tamże VI.; — Krużlowa (k. drewniany), tamże IV.; — Osiecki J. ks., Krysk w Płońskiem, Wiek 1878 Nr. 116; — Krzemieniec, *zob.* Nr. 21896; — Krzeszowice, Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.; Spr. hist. szt. VI.; — S., Krzyżbor (pokla-sztorny k.), Tyg. ill. 1885; — Kuczbork, tamże 1875; — Kułuski (ruiny kl.), Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Kurnik, tamże 1841 VIII.

Lachowce, *zob.* Nr. 4750; (kaplica grobowa), Tyg. ill. 1879; — Ląd, *zob.* Nr. 21897; Łuszczkiewicz Wł., Opactwo Cysterskie, Spr. hist. szt. III. (por.: Laguna St., Kwart. hist. 1888); Reszty gotyckie, tamże III., (kl.) V; Jarmundowicz K. X., Fundacya kościoła lendzkiego, Poznań 1745 DS.; — Bolesław z Ukrainy, Latyczów, Tyg ill. 1860 I.; — Leszno, *zob.* Nr. 21897; — Leszniów, pow. brodzki (k. renesansowy), Spr. hist. szt. V.; — Leżajsk, Przyj. dom., Lwów 1857 VII.; (kl. Bernardynów), Spr. hist szt. V.; Łuszczkiewicz W., Klasztor leżajski i jego dzieła sztuki, Czas 1895 Nr. 184-191, Odb. Krak. 1895 (por.: Lepszy L., Kwart. hist. 1897); — Libusza, *zob.* Nr. 21897; (k. drewniany), Spr. hist. szt. IV.; — Licheim, Kłosy 1879 XXIX.; — Lignica, *zob.* Nr. 21898; — Lipnica (k. drewniany), Spr. hist. szt. IV.; — Jenikie L., Lipno (k. ewang.), Tyg. ill 1869; — Liszków (kl.), Gaz. warsz. 1857 Nr 205; - Litwinów, *zob.* Nr. 2331; — Liw, Pam. Sandom. 1829 I.; — Lubarz, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Lubiąż (kl. w r. 1175), Spr. hist. szt. VI.; — Czarnecki, Lubieszów, Tyg. ill. 1873; — Sokołowski M., Lubin (k. romański, k. i kl. Benedyktynów), Spr. hist. szt. III., VI.; Callier E., *zob.* Nr. 13286; — Lublin, *zob.* Nr. 21900; (kościoły), Prz. katol. 189 Nr. 28; (katedra), Sob. F. M., Tyg. ill. 1872; Zieliński Wł. K., Tyg. powsz., Warsz. 1881; Gaz. lub. 1886 Nr. 127; (św. Ducha), tamże 1886 Nr. 133; F. M Sob. (k. św. Mikołaja), Tyg. ill. 1860 I.; Tyg. kat., Grodzisk 1871 XII.; F M. Sob. (wnętrze kapl. N. M. P., k. Kapucynów), *zob.* Nr. 13643; Capreola M. X, Kaplica Piotra Nałęcza, Lublin 1639; Pogorzelisko, por. E. 1758: Łebkowski i E b. r.; Opisanie pogorzeliska kościoła i szkół lubelskich (wierszem), b. r. (DS.); — F. M. Sob., Lubomie, Tyg. ill. 1869; — Lubusz, *zob.* Nr. 21901; (katedra z r. 1244), Spr. hist. szt. VI.; Semrau M., Der Fürstesaal im Kloster, Vorzeit Schlesiens in Bild u. Schrift 1895 VI.; — Lwów, *zob.* Nr. 21902; Łobeski, Kościoły, Dod. Gaz. lw. 1854-1855; Batowski A., Kościoły i klasztory, Rozm., Lwów 1858; Łoziński Wł., *zob.* Nr. 22015; Widmann, k. św. Anny, Tyg. lw. 1867; kl. Bernardynów, *zob.* Nr. 13622; k. Benedyktynek, *zob.* Nr. 13297; k. Dominikanów, *zob.* Nr. 13444; k. Jezuitów, *zob.* Nr. 19159; katedralny, Zacharyasiewicz Fr. (początki), *zob.* Nr. 13133; Zieliński L., Lwowianin 1835; Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Zawadzki Wł., Tyg. ill. 1864 IX.; Anczyc Wł. L., tamże 1867 XVI.; Widman K., Strzecha 1868; Orsza, tamże 1872; Dzieduszycki M., *zob.* Nr. 13133; Spr. hist. szt. IV., V., VI.; Zawadzki W., Kaplica ogrójcowa, Tyg.

ill. 1868; Nowiński St., Kaplica Boimów, Strzecha 1868, por. E. 1778; Kowalski, k. św. Jana, Przyj. dom., Lwów 1855 V.; Widman K., Strzecha 1868, Odb. Lwów 1869 (por. rec.: F. Z., Bibl. warsz. 1869 III.); Miłkowski Wł., Tyg. ill. 1869; J. T., Gaz. nar. 1870 Nr. 44; Muennich T. A., Czasop. techniczne 1888, Odb. Lwów 1888; Katedra ormiańska, *zob. Sztuka ormiańska*; Katedra ruska św. Jerzego, *zob. Sztuka ruska*.

Łańcut, *zob.* Nr. 21903; (k. farny i kl. Jezuitów), Spr. hist. szt. V.; — **Łagiewniki**, *zob.* Nr. 13505; — **Łanowice** (k. drewn.), Spr. hist. szt. V.; — **Łapczyce** (k. gotycki), tamże V.; — **Łask**, tamże; F. M. S., Tyg. ill. 1866 XIII.; — A. i J. T. L., **Łazany**, tamże 1869 s. 2 III.; — **Łekno** (kl. Cystersów), Spr. hist. szt. VI.; — **Łęczyca**, *zob.* Nr. 21904; (abacya), Spr. hist. szt. I.; (kl. Dominikanów), tamże; (kolegiata), tamże I, VI.; (k. parafialny), tamże; — **Łódź**, *zob.* Nr. 21905; — Ks. M., **Łomża**, Tyg. ill. 1866 XIV.; Sobieszczański F. M., tamże 1870; — **Łoniów**, Spr. hist. szt. VI.; — Stryjakowski W., **Łopienna**, Warta 1887 Nr. 660, Odb. Poznań 1887 (por. rec.: Papée Fr., Kwart. hist. 1888); — F. M. Sob., **Łowicz** (kolegiata), Tyg. ill. 1864 X., *zob.* Nr. 21905; — Tenże, **Łuków**, tamże 1868 I.; — **Łysa Góra**, *zob.* Nr. 13280—13283, Lwowianin 1835; Maleszewski W., Tyg. ill. 1860 II.; Dzwonek, Lwów 1871 III.

Malborg (Marienburg), *zob.* Nr. 21907; — F. M. Sob., **Małagoszcz**, Tyg. ill. 1861 IV.; — **Michocin**, Spr. hist. szt. VI.; — **Miechów**, *zob.* Nr. 21908; (wieża), Spr. hist. szt. IV., por. E. 1725: Bujdecki; — **Międzyrzecz**, Danysz, D. kath. Pfarrkirche, Program d. Gymn. zu Meseritz 1886 (por. rec.: Perlbach M., Kwart. hist. 1887); — **Międzyrzecze** na Wołyniu (kl. Franciszkanów), Spr. hist. szt. III.; — **Mielżynek**, Koszutski H., Mielżyn i k. w Mielżynku, Pozn. 1887 (por. rec.: Semkowicz A., Kwart. hist. 1889); — **Milatyn**, Zb. najpiękn. i najint. okolic Galicyi, Lwów; — F. M. Sob., **Mława**, Tyg. ill. 1866 XII.; — **Mogilno**, *zob.* Nr. 21908; Łuszczkiewicz Wł., Trzy granitowe kościoły, Spr. hist. szt. I.; (k. gotycki, romański, drewniany), tamże I.; (krypta), tamże VI.; — **Mogiła** pod Krakowem, *zob.* Nr. 13862; Opactwo Cystersów, *zob.* Nr. 13362; Spr. hist. szt. II., IV., V. (k. romański. k. drewniany gotycki), VI. (arch. klasztorna); Łuszczkiewicz W., Bibl. krak. Nr. 10, Krak. 1899; — **Mogiła** pod Łęgownicami, *zob.* Nr. 21908; — Krzyżanowski S., **Mohylew** nad Dniestrem (k. N. P. M.), Krak. 1867 (por. rec.: Bartoszewicz J., Bibl. warsz. 1869 I.); — F. M. Sob., **Mokotów**, Tyg. ill. 1867 XVI.; — **Mościska** (erekcya), Przyj. chrześc. prawdy 1833—1840 IV.; — **Mukarów**, Wędrowiec 1883 Nr. 33; — **Myślenice**, Spr. hist. szt. V.

Niemencze, Gwiazda, Wilno 1847 do 1849; — Łuszczkiewicz Wł., **Niepołomice**, Zabytki dawniejsz. budownictwa z. II. i III.; (k. paraf. gotycki), Spr. hist. szt. II., V., (kaplice) VI.; — **Nieśwież**, *zob.* Nr. 21910; — Kościński K., **Nowe** w Prusach zach. (kościoły i kaplice), Gaz. niedz. (dod. do Gaz. gdańsk.) 1896 Nr. 30 i n., Odb. Gdańsk 1897; — **Nowe miasto Korczyn**, Kłosy XVII.; Prz. bibl. archeol. 1881 II.; — Jahilnicki E. **Nowy Dwór**, Kłosy 1879 XXIX.; — **Nowy Sącz**, *zob.* Sącz; — **Nowy Targ** (k. drewniany), Spr. hist. szt. V.; — **Nozdrzec** (erekcya), Przyj. chrześc. prawdy 1833—1840 III.; — **Nur** nad Bugiem, Tyg. ill 1871.

Objezierze koło Obornik (k. romański), Spr hist. szt. VI.; — **Obolec**, *zob.* Nr. 1912; — **Obrzycko**, Spr. hist. szt. VI.; — **Odechów**, tamże; — **Odrowąż** (1682), tamże; — **Ojców** (ruiny kl.), Pszczółka krak. 1820 II.; — **Oksza**, Tyg. powsz. 1883; — **Oleszno**, Wójcik R. ks., Hist. wiadomość o parafii i kościele N. Maryi P., por.: Łopaciński H., Wisła 1899; — **Oleszowa**, Kłosy X.; — **Olesko** (kl.), *zob.* Nr. 13646; — **Oliwa**, *zob.* Nr. 21912; — **Olkusz**, *zob.* Nr. 21913; Łabęcki H. (kościoły), Bibl. warsz. 1852 IV.; Sobieszczański F. M. (kośc. farny), Tyg. ill. 1861 III.; — **Olsztyn**, Spr. hist. szt. V.; — **Opatów**, Łuszczkiewicz Wł., Kościół kolegiacki św. Marcina, zabytek romańszczyzny XII. w., *zob.* Nr. 21915 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1897; rec.: Rubczyński W., Prz. pol. I.; Lepszy, Prz. powsz. 1899 IV.); (kol. romańska), Spr. hist. szt. V.; (kl. Bernardyński), tamże VI.; — **Opoczno**, *zob.* Nr. 21916; — W. K. Z., **Opole**, Wiek 1880 Nr. 270; — **Oporów**, *zob.* Nr. 21916; — Matuszyński P. A. St., **Orłowa** na Szląsku (hist. k.), Praga 1868; — **Orsowa** (kapl.), Sobótka, Pozn. 1870 II.; — **Osada studzieniecka**, Tyg. powsz. 1881; — **Ostróg** na Wołyniu, Łuszczkiewicz Wł., Ruiny cerkwi, Spr. hist. szt. III. (por.: Sigma, Kwart. hist. 1887); Woł. eparch. wied. 1891; Knapiński ks., Sprawa o kościół, Tyg. kat. 1892 i Odb. Lwów 1892 (por. rec.: Fijałek J., Kwart. hist. 1896); — Wyszyński Sz., **Ostrołęka**, Tyg. ill. 1875 s. 2. XV.; — **Ostrów**, Fabisz P. Wł., Opis hist. kośc., Ostrów 1875 (por. rec.: Prz. lw. 1876 XI.); Warta 1884 Nr. 518, por. E. 1779: Poświęcenie; — **Otmachowo** (kolegiata), Ztschr. d. Ver. f Gesch. Schlesiens 1892; — Barącz S., **Otynia**, Prz. archeol. 1888 IV.; — **Ozorków**, Kłosy XV.

Paczołtowice koło Krzeszowic (kośc. drewniany), Spr. hist. szt. IV.; — **Paradyż**, *zob.* Nr 13655; — **Pelplin**, *zob.* Nr. 13365; — **Pepaków**, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — **Piasek wielki** pod Stobnicą (ruina kośc. późno-gotyckiego), Spr. hist. szt. IV., VI.; — **Piekary**, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.; —

Pińczów, *zob.* Nr. 21918; — Rzeczniowski L., Piotrków (fara), Tyg. ill. 1866 XII., 1872 s. 2. IX.; — F. M. Sob. (k. P. Maryi), tamże 1863 VII.; (k. podominik.), *zob.* Nr. 13449; Rzeczniowski L. (k. św. Franciszka Ksaw.), Kłosy XI., *zob.* Nr. 13504, 13608; — Sobieszczański F. M., Piotrkowice, Tyg. ill. 1862 V.; — F. M. Sob., Piotrowice (k. pobenoński), Tyg. ill. 1861 III.; Spr. hist. szt. VI.; — Piotrowin (k. i kapl.), Kłosy 1882 XXXV.; (kapl. nad grobem Piotrowina), tamże 1876 XXII.; Wzmianka o kościele, Spr. hist. szt. VI.; — Płock, *zob.* Nr. 21920; Synoradzki M., Kościoły w Płockiem, Korespondent płocki 1886 Nr. 66—70; Gawarecki W. H. (k. katedralny), *zob.* Nr. 13042; Krzyżanowski W., *zob.* Nr. 13036; Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Op. dom., Warsz. 1869; Łuszczkiewicz Wł., Dwa zagubione pomniki naszej romańszczyzny w Płocku i Jędrzejowie. Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1895 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1895); Sokołowski M., Katedra płocka, Spr. hist. szt. VI., Odb. Krak. 1896; Umowa z r. 1531 między Andrzejem Krzyckim, biskupem płockim, a mistrzem Bernardinem de Gianotis, Rzymianinem, o budowę katedry płockiej, tamże IV.; (kl. św. Magdaleny), tamże VI.: — Grochowski W., Pobikry, Tyg. ill. 1886 XIV.; — Podbrzeżce. *zob.* Nr 2224; — Podgórze, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; — Podhorce, *zob.* Nr. 21922; Anczyc Wł. L. (kaplica), Tyg. ill. 1862 V.; Cerkiew, *zob. Sztuka ruska*; — Podkamień, *zob.* Nr. 21523; — Plater, Połock (k. Spiski), Rubon 1844; — Poniszowice na Szląsku (kośc. drewniany z r. 1499), Spr. hist. szt. V.; — Poznań, *zob.* Nr. 21924; Raczyński E., *zob.* Nr. 12946; (kościoły i klasztory), Sobótka, Pozn. 1869, 1871; (katedra), Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Walkiewicz W., *zob.* Nr. 12956; Jenike L., Tyg. ill. 1860 I.; (X. Dorszewski), Katedra poznańska, Przewodnik dla zwiedzających, Pozn. 1886 (por. rec : X. I. P., Kwart. hist. 1887); Spr. hist. szt. IV., V.; (kaplica królewska), Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; Raczyński E., Sprawozdanie z fabryki kaplicy grobowej Mieczysława I. i Bolesława Chrobrego, Poznań 1841 (toż po niem., 1845); (k. Bożego Ciała), Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Kowalski K., Pozn. 1840; (k. dominikański), Spr. hist. szt. VI.; (k. św. Jana), tamże IV.; Kierski E. (k. św. Józefa), Tyg. ill. 1863 VII.; (k. Maryi Magdaleny) Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Kierski E. (k. Panny Maryi), Tyg. ill. 1863 VII.; (k. św. Mikołaja). Warta 1885 Nr. 594; (k. św. Wojciecha), Kurjer pozn. 1882 Nr. 208; (k. św. Jana na Śródce), Łuszczkiewicz Wł., Trzy granitowe kościoły, Spr. hist. szt. I.; — Pożajście na Litwie (kl. Kamedułów erem., 1675—1690), tamże VI.; — Sułkowski W. A., Praga (kościoły), Gaz. warsz. 1884 Nr. 243—248; F. M. Sob. (kapl. loretańska), Tyg. ill. 1863 VIII., *zob.* Warszawa; — Prandocin (k. romański), Spr. hist. szt. IV., VI.; — Siarkowski Wł., Proszowice, Tyg. ill. 1867 XVI.; Spr. hist. szt. VI.; — Prusy, *zob.* Nr. 2344; — Przasznysz, *zob.* Nr. 13607; F. M. Sob., Tyg. ill. 1863 VIII.; Osiecki J. ks. (kościoły), Prz. kat. 1891 Nr. 45—50; — Przemyśl (katedra), *zob.* Nr. 13144; Skrochowski E. (restauracya katedry), Czas 1884 Nr. 179, 1885 Nr. 221; Spr. hist. szt. V.—VI, por. E 1725: Fredro Ant.; — Przeworsk, *zob.* Nr. 21927; (k. i kl. Bernardynów, gotycki), Spr. hist. szt. V.; (k. Bożogrobców, parafialny), tamże; — Przybyszówka, Nowicki J., Głos przy założeniu kościoła, Krak. 1802; — Przysusza, por. E. 1786: Marchocki Scibór Krz.; — Psków (k. katolicki), Tyg. ill. 1864 IX.; — Ptkanów, Spr. hist. szt. VI.; — Puławy, Tyg. powsz. 1879, *zob.* Nr. 21928; — Pułtusk, Wiek 1878 Nr. 258.

Radłów, Spr. hist. szt. VI.; — F. M. S., Radom (fara), Tyg. ill. 1866 XIII.; Spr. hist. szt. VI., *zob.* Nr. 21929; — W. G. ks., Radomsk (k. farny), Tyg. ill. 1868 s. 2. III., 1872 s. 2. X.; Hube R., Kościół parafialny stary i nowy, Warsz. 1876 (por. rec.: J-d, Bibl. warsz. 1877 III.; Prz. kryt. 1877); — F. M. Sob., Rejowiec, Tyg. ill. 1863 VIII.; — Rewel, *zob.* Nr. 21930; — Hubert L., Rogalin (kapl.), Tyg. ill. 1860 I.; — Rogoźno, *zob.* Nr. 21931; — Rombin, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; — Ropa (k. z XVII. w.), Spr. hist. szt. IV.; — Sembrzycki, Rosińsko (Gross-Rosinsko), Altpreuss. Mntschr., Odb. Königsb. 1891; — Rozembark (kośc. drewn., baroko), Spr. hist. szt. V.; — Łepkowski J., Rudawa, Dod. Czasu 1850 Nr. 3; Spr. hist. szt. VI.; — Rumno, *zob.* Nr. 2313; — Ryga, *zob.* Nr. 21932; Bergmann L., Gesch. der rigischen Stadtkirchen, *zob.* Nr. 15002; Gutzeit, Zur Gesch. der Kirchen Riga's, Mitth. Liv-Est-Kurl. 1863 X.; Tielemann, Domkirche, tamże 1850 V.; Manteuffel G., Z dziejów tumu ryskiego, Kraj 1900 Nr. 4; Vetter C. X., Von zwey Klöstern zu Riga, Ingolstadt 1614 DS. (por.: Winkelmann, B. L. Nr. 7810); Gutzeit, Zur Geschichte der Klöster. *zob.* Nr. 13207; — Barcikowski S., Rypińsk pod Kaliszem (k. filialny i figura), Tyg. ill. 1861 III.; — F. M. Sob., Rytwiany, Tyg. ill. 1864 X.; Kłosy XX.; Wędrowiec 1899 Nr. 12; — Łepkowski J., Rzegocin (kruchta), Tyg. ill. 1866 XIII.; — Rzepnik biskupi, Ognisko, Krak. 1865 IV.; — Rzeszów (k. paraf., częściowo gotycki), Przyj. chrześc. prawdy 1833, 1840 IV.; Spr. hist. szt. V.; (k. Bernardynów, k. Pijarów pierwotnie Klarysek), tamże.

F. M. Sob., Saldno, Tyg. ill. 1867 XVI.; — Samborzec, Spr. hist. szt. VI.; — Sącz Stary, *zob.* Nr. 21935; (kl. Franciszkanek), Spr. hist. szt. IV.; (kapl. św. Kunegundy, k. Klarysek, k. parafialny), tamże; Załęski St. ks., Św. Kinga i jej klasztor starosądecki,

Prz. lw. 1882, Odb. Lwów 1882; — Sącz Nowy (k. kolegialny, k. Norbertanów, k. pofranciszkański), Spr. hist. szt. IV.; — Sądowa Wisznia, tamże IV.; — Sandomierz, *zob.* Nr. 21936; (kl. Benedyktynek), Prz. katol. 1897 Nr. 14; (k. Dominikanów), Spr. hist. szt. II.; (k. św. Jakuba), Pam. Sandomierski 1829 I; Stronczyński K., Niektóre szczegóły, Bibl. warsz. 1842 III.; Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Łuszczkiewicz Wł., Kościół św. Jakuba, zabytek bud. ceglan. z XIII. w., Spr. hist. szt. II., Odb. Krak. 1881; Piotrowicz X., Gaz. Radomska 1885 Nr. 24—25; Spr. hist. szt. VI.; Marconi, Album architektoniczne z. VI., Warsz. 1895; (k. katedralny), Tyg. powsz., Warsz. 1879; Spr. hist. szt. II., V., VI.; (k. św. Pawła), Tyg. ill. 1870 s. 2. V.; — Sarya, tamże 1867 XV.; — Secemin, Pam. Sandom. 1829 I.; Lwowianin 1838 III.; — Sękowa, *zob.* Nr 21937; (k. drewniany), Spr. hist. szt. IV., V.; — Serock, Tyg. ill. 1871 s. 2 VIII.; — Sieciechów, Opactwo bened., *zob.* Nr. 13284; Spr. hist. szt. VI.; — Z. S., Siedlce (kapl. fund. hetm. Ogińskiej), Tyg. ill. 1860 II.; — Gryglewski J., Siemkowce, Tyg. powsz.. Warsz. 1881; — Sieniawa, Tyg. ill. 1866 XIV.; — Sieradz, *zob.* Nr. 21938; Kaliszanin 1885 Nr. 29; — F. M. Sob., Sierpiec, Tyg. ill. 1869 s. 2 IV.; — Łuszczkiewicz W., Siewierz (k. ścięcia św. Jana), Spr. hist. szt. V., VI. (por.: Lepszy, Prz. powsz. 1899 IV.); — Skalbimierz (k. ciosowy XV. w.), Spr. hist. szt. VI., *zob.* Szkalbmierz; — Skierniewice (k. z r. 1475), tamże; — Skotniki w Sandomierskiem, tamże; — Skrzynno wielkie, tamże; — Skrzyszów (k. drewn.), tamże V.; — Słuck, *zob.* Nr. 21949; — Bolesław z nad Dniepru, Śmiła, Tyg. ill. 1872 s 2. IX.; — Smogorzew, Gaz. warsz. 1854 Nr. 199; — Smolany, Spr. hist. szt. V.; — Piekarski T. J., Smoleńsk, Tyg. ill. 1870 s. 2. VI.; — Śniatyn, *zob.* Nr. 21838; — Sokal (kl. Bernardynów), Spr. hist. szt. V., *zob.* Nr. 21941; — Solec, tamże VI.; — Sońsk w Płockiem, Wiek 1880 Nr. 182; — Środa (kollegiata), Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Śródka, *zob.* Poznań; — Sromowce niżne (k. drewn. z r. 1608), Spr. hist. szt. V.; — Św. Stanisław, wioska pod Haliczem, Łuszczkiewicz Wł., Kościół św. Stanisława pod Haliczem, z resztk. rom. cerk. Pantalemqna, tamże II., Odb. Krak. 1880; — Stanisławów, *zob.* Nr. 21943; — F. M. Sob., Stare Miasto pod Koninem, Tyg. ill. 1861 IV., 1863 VII.; (k. paraf., romański), Spr. hist. szt. IV., VI.; — Stare miasto, wieś pod Rzeszowem, tamże V.; — Starogród, por. E. 1755: Janowski; — Stary Wiśnicz (k. późno gotycki), Spr. hist. szt. VI.; — Stawiszyn, tamże; — Stobnica (kl. Reformatów), tamże V.; — F. M. Sob., Stopnica, Tyg. ill. 1860 I.; F. G. C., tamże 1873 s. 2. XII.; — Strzelno, *zob.* Nr. 21946; Łukowski J., Rocz. tow. przyj. nauk. pozn. 1896 XXIII.; — Strzyżów (k. gotycki), Spr. hist. szt. V.; — Studzieniczna (kapl.), Opiekun dom., Warsz. 1866; — Suchedniów, Tyg. ill. 1860 II.; — Sulejów (k. z XIII. w.), *zob.* Nr. 21948; — F. M. Sob., Sulisławice, Tyg. ill. s. 2. VIII.; — Tenże, Suwałki, tamże 1864 IX.; — Weigert ks., Świnice wartskie, tamże 1860 II.; — Syrokomla, Spr. hist. szt. VI.; — F. M. S., Szadek, Tyg. ill. 1869 s. 2. III.; — Szalowa, *zob.* Nr. 21949; — Sobieszczański F. M., Szaniec, Tyg. ill. 1861 IV.; Zarewicz L., Czas 1879 Nr. 38 i n.; — Szczepanów (k. gotycki), Spr. hist. szt. V., VI.; — Szczerbice, *zob.* Nr. 21949; — Szczyrzyc (opactwo Cystersów), Spr. hist. szt. V.; — Szeradów, tamże VI.; — Sobieszczański F. M., Szkalbmierz (k. parafialny), Tyg. ill. 1865 XI.; Kotarbiński St. L. (kolegiata), Pam. rel. mor. XVIII., *zob.* Skalbimierz; — Szydłów na Żmudzi, Buszyński J., Opisanie hist. kościoła Szydłowskiego, Wilno 1860; Tenże, Tyg. ill. 1861 III.; — F. M. Sob, Szydłowiec, tamże 1862 VI.; Saryusz Ks., Wiek 1878 Nr. 177; Tyg. powsz. 1878; (kapl.), Spr. hist. szt. VI.; — Szymbark, *zob.* Nr. 21949.

Strehlke E., Tannenberg (kl. na pobojowisku), Altpr. Mntschr. VII.; — Tarnawa (k. z r. 1803), Spr. hist. szt. VI.; — Tarczek, tamże; — Siarkowski, Tarczki, Tyg. ill. 1880 s. 3. IX.; — Tarnogóra w Lubelskiem, Spr. hist. szt. V.; — Tarnopol, *zob.* Nr. 21951; Baworowski W., Tyg. ill. 1868 s. 2. II.; — Bolesław z Ukrainy, Tarnoruda, tamże 1862 V.; — Tarnów, *zob.* Nr. 21952; Łepkowski J. (k. na górze św. Marcina), Dod. Gaz. lw. 1854 Nr. 45; Tyg. ill. 1866; Spr. hist. szt. V.; Król M., Kościółek N. P. Maryi na Burku, Tarnów 1854; Spr. hist. szt. V.; (katedra gotycka), tamże; Herzig Fr., Katedra niegdyś kollegiata w Tarnowie i o innych kościołach, Tarnów 1900; Akt wizytacyi 1725, Spr. gimn. tarnowskiego 1896/7; — Tartaków, por. E. 1775: Kostkiewicz; — Toruń, *zob.* Nr. 21953; (k. św. Jana z r. 1484—1485), Spr. hist. szt. VI.; (k. św. Jakóba), Prz. kat. 1885 Nr. 725; (k. P. Maryi), Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Jenikie L., Tyg. ill. 1870 s. 2. V.; Kłosy XII.; (k. Świętojański), Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Markull C. C., Der Bau der ewangelischen Kirche in Thorn, Thorn 1856; — Trembowla, Kłosy XVII.; — Mankiewicz Sz. X., Troki (k. farny), Wilno 1645 DS.; Gaz. warsz. 1854 Nr. 178; (k. farny, kaplica Römerów), Spr. hist. szt. V.; — Tropie, tamże VI.; (kapl. Swirada), Kłosy 1880 XXX.; — Głębocki A., Truskolasy, tamże XVII.; — Trzanowice niżne na Szlązku austr., Rosmaël Fr., Die Holzkirche zu Nieder-Trzanowitz, Mitth. d. Centr. Commiss. 1897 XXIV.; — Trzebnica, Przyj. ludu,

Leszno 1843 X.; Frycz J. (kl. Cystersek), Tyg. ill. 1860 I.; Spr. hist. szt. VI.; (k. św. Jadwigi), Stadło, Budyszyn 1849; — Tulczyn, por. E. 1786: Kałuski W.; — Łuszczkiewicz Wł., Tum pod Łęczycą (k. z XII wieku), Spr. hist. szt. I., Odb. Krak. 1879; (k. romański), tamże VI.; (k. drewniany św. Mikołaja), tamże I.; S. L., Wędrowiec 1883; — Dmochowski F., Tykocin, Tyg. ill. 1871; — Bolesław z Ukrainy, Tynna, tamże 1864 IX.; — Tyniec, zob. Nr. 21956; Łuszczkiewicz Wł., Ruiny Opactwa, Zab. dawn. bud. z. I.; Zieliński L. (kl. przed spaleniem r. 1830), Lwowianin 1835; Spr. hist. szt. V., VI.

Uchań, Tyg. ill. 1871; — Uniejów, Wiek 1876 Nr. 196.

Wąchock, zob. Nr. 13359; Łuszczkiewicz Wł., Reszty romańskiej architektury dawn. opactwa cysterskiego, Spr. hist. szt. V. (por. rec.: Kowalczuk M., Kwart. hist. 1894); (k. i kl. romański), Spr. hist. szt. IV., VI.

Warszawa, zob. Nr. 21959; — Bartoszewicz J., Kościoły warsz. rzymsko-kat. (24 widoków rytowanych przez M. Starkmanna, Warsz. 1855–1857 (por. rec.: Zapolski J., Bibl. warsz. 1855 IV.); — Wejnert A., Starożytności warszawskie, zob. Nr. 21959, por.: Wiek 1878 Nr. 162; — Brykczyński A., Ze sztuki kościelnej. Wycieczka po Warszawie, Bies. lit. 1894; — Sobieszczański F. M., Dopełnienie do rozprawy J. Bartoszewicza: O k. św. Andrzeja, Bibl. warsz. 1850 II.; Wzory techniczne, Warsz. 1876; — K. Aleksandra, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — K. św. Anny, Wzory techn., Warsz. 1876; — W., K. św. Barbary, tamże i Kłosy III.; Starożyk, Tyg. ill. 1883; — Kl. Benedyktynek, zob. Nr. 13291; — Gomulicki W., K. Brygidek, Kraj 1897 Nr. 23; — Fara, Marconi, Album; — Sob F. M., K. św. Jacka (korytarze), Tyg. ill. 1870 s. 2. V.; — Wójcicki K. W., K. katedralny św. Jana, Dz. warsz. 1827 IX.; Kurowski F. ks., Wiad. hist. o kościele metrop. warsz., Warsz. 1841; — Idźkowski A., Bibl. warsz. 1843 IV.; Dz. warsz. 1864 Nr. 254; Sobieszczański F. M., Tyg. ill. 1865 XI.; Kalend. warsz. 1866; Opiekun dom. 1868; K. W., Wędrowiec 1895; Marconi, Album architektoniczne, Warsz. 1895; Spr. hist. szt. IV. i VI.; Czajewski W., Katedra św. Jana, Warsz. 1899; R., Wędrowiec 1899 Nr. 36; Kaplica P. Jezusa w k. św. Jana, Op. dom., Warsz. 1867; Tyg. ill. 1871; F. M. Sob. (odnowienie), tamże 1873 s. 2. XII.; Kraushar A., O kaplicy Szujskich, Kur. pol. 1899 Nr. 1; — K. św. Józefa, Kłosy IV.; (wnętrze), tamże VI; Marconi, Album architekt., Warsz. 1894; — K. św. Karola Boromeusza, Opiekun dom. 1865; — K. św. Krzyża, Przyj. ludu, Leszno 1857 IV.; Gołębiowski Ł., Lwowianin 1837 I.; F. M. Sob., Tyg. ill. 1863 VIII.; Kłosy VIII., XIV.; Starożyk J. I., Tyg. ill. 1886; Grajnert, Kalend. lud. Zorzy 1882; Spr. hist. szt. V.; — K. św. Marcina, tamże IV.; — K. Panny Maryi, Alleluja 1842; F. M. Sob., Tyg. ill. 1864 IX.; Wejnert A., O istnieniu k. N. P. Maryi Zwycięzkiej, jako odpowiedź J. Bartoszewiczowi, Bibl. warsz. 1853 III., IV.; F. M. Sob. (wnętrze k.), Tyg. ill. 1868 s. 2. I.; — K. Przemienienia Pańskiego, Wzory techn., Warsz. 1876; — K. św. Rafała, Tyg. ill. 1863; — Gomulicki W., K. św. Trójcy, Kraj 1897 Nr. 23; — F. M. Sob., Kapl. przy Królikarni, Tyg. ill. 1867 XVI; — Kapl. św. Józefa, tamże 1868 s. 2. I.; — K. ewang., por. E. 1778: Ringeltaube; — K. augsb.-ewang., Tyg. powsz. 1882; — A., Z dziejów Warszawy, Grobowiec carów Szujskich, Krak. 1894 (por.: Chmiel. A., Kwart. hist. 1896).

Wągłeczewo w Kaliskiem, Kaliszanin 1865 Nr. 29; — Wąwolnica, Spr. hist. szt VI; — Węgrów, por. E. 1711: Wolski Jak.; — Wielogłowy pod Sączem, Spr. hist. szt. IV., VI.; — Wilczyska pod Grybowem, tamże IV., zob. Nr. 21963; — Wieluń, tamże IV.; — Wietrzychowice, Kowalski K., Do JW. P. Ossolińskiej w dzień pośw. (r. 1808, wierszem), b. m. i r.; — Wilanów, Kłosy XVI.; Krajewski R., Tyg. ill. 1863 VII.; F. M. Sob., tamże 1871 s. 2. VII.

Wilno, zob. Nr. 21966; — Kraszewski J. I., Klasztory w Wilnie, Wilno t. II., zob. Nr. 17281; — Kościół kat., Sobótka, Poznań 1871; — K. św. Anny, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Znicz Krzeczkowskiego, Wilno 1834 I.; Tyg. ill. 1860 I.; Podczaszyński B, Mitth. Centr. Comm., Wien 1871 XVI.; Krauze M., Upominek wileński J. I. Kraszewskiemu 1880; — K. Benedyktynek, zob. Nr. 13200; — Roemer K., K. Bernardynów, Spr. hist. szt. IV.; — K. św. Jana, Tyg. ill. 1865 XI; — K. katedralny, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Homolucki M., Wiz. i roztrz. z. XIII, XIV. Odb. Wilno 1838; Przybylski W., Tyg. ill. 1863 VII., zob. Nr. 13189; Kirkor A. H., Bazylika litewska, Prz. powsz. 1886, Odb. Krak. 1886 (por. rec.: S-i M., Kwart. hist. 1887); Spr. hist. szt. IV.—VI.; Kossakowski K. J. N., Kazanie na dzień poświęcenia, Wilno 1801; Basilica Casimiriana, E. b. r.; O kaplicy św. Kazimierza, Znicz, Wilno 1834 II.; Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Odnowa kaplicy, Wiz. i roztrz. nauk. z. XIII.; Jenikie L., Tyg. ill. 1879 s. 3. VII.; Spr. hist. szt. V., VI.; Homulicki, Dod. do artykułów o kaplicy św. Kazimierza, Wiz. i roztrz. nauk. z. XXIV.; — Kraszewski J. I., K. św. Michała, Tyg. petersb. 1833 IV.; Spr. hist. szt. V.; — Kamiński M., K. św. Mikołaja, Tyg. ill. 1870 s. 2. VI.; — K. misyonarski, Spr. hist. szt. V.; — Ostrabrama, zob. Nr. 13966; Kraszewski J. I., Tyg. ill. 1860 I., Wójcicki Wł., tamże 1864; Bielińska H., Kraj 1893 Nr. 5; — Gloger Z., K. parafialny, Tyg. ill. 1870 s. 2. VI.; — Baliński M., K. św. Piotra i Pawła, tamże

1862 VI., 1877 s. 3. III.; Spr. hist. szt. V.; — K. św. Rafała, tamże; — Kamiński M., K. św. Teresy, Tyg. ill. 1863 s. 2. I.

Zieliński Wł., Wiłkokłaz, Tyg. ill. 1863 s. 2. I.; — Wiłkomierz, *zob.* Nr. 21969; — E. Lej., Wiłkowyszki, Tyg. ill. 1868 s. 2. II.; — Sobieszczański F. M., Wiślica (kośc. po-kolegiacki), tamże 1860 II.; Spr. hist. szt. VI.; Kłosy 1881; Wiek 1880 Nr. 164; — Wiśnicz (kl. Kamedułów), Spr. hist. szt. V.; (k. gotycko-renesans.), tamże; — Witebsk, Tyg. powsz. 1885 Nr. 22, *zob.* Nr 21970; — F. M. Sob., Włocławek (k. farny), Tyg. ill. 1863 VIII.; Tenże (katedra), tamże; Korczyński K., Katedra kujawska r. 1767, Cieszyn 1859; Kłosy VI., IX.; G., tamże 1885; Łuszczkiewicz Wł., Labirynt katedry, Wiad. num. arch. 1898; Jung K., Katedra włocł., Włocł. 1900; (kapl. św. Marcina), Prz. kat. 1884 Nr. 28 30; (kapl. N. Sakr.), Tyg. ill 1883; Spr. hist. szt. IV.—V.; (k. św. Witalisa), tamże IV.; (k. św. Wojciecha), Wędrowiec 1883 Nr. 29; — Włodawa, Tyg. ill. 1871; Włodzimierz (ruiny), tamże 1860 II.; — Włostów, Spr. hist. szt. VI.; — Siarkowski Wł., Włoszczowa, Kłosy 1879 XXVIII.; Sierosławski M. Th. J. C., Wystawienie kaplicy obrazowi cudown. N. P. Maryi, b. r. E.; — Zieliński Wł., Wojciechów, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV.; — Wrocław, *zob.* Nr. 21973; — Anczyc Wł., L. (k. św. Bernarda), Tyg. ill. 1860 I.; (k. św Elżbiety), Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Luchs H., Die Denkmäler der St. Elisabetskirche zu Breslau, por.: Schnaase K., Mitth. Centr. Comm., Wien 1862 VII.; (katedra), Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Schles. Provinzialblatt 1849; (k. św. Krzyża), Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Frycz J., Tyg. ill. 1860 I.; — Wysocice (k. romański), Spr. hist. szt. V., VI.

Zabłudów, *zob.* Nr. 21975; — Zagórz (ruiny kl. Karmelitów), Spr. hist. szt. V.; — Zakroczym i jego kościoły, Korespondent płocki 1884 Nr. 14 19; F. M. Sob. (k. parafialny), Tyg. ill. 1863 VII.; — Zambrow, tamże 1881 s 3. XI.; — Zamość, *zob.* Nr. 21974; — Zator, Spr. hist. szt. V.; — Zawichost, *zob.* Nr. 13506; (k. i kl. pofranciszkański), Spr. hist. szt. IV.; — Radwan J., Zawodzie pod Kaliszem, Tyg. ill. 1897; — Zbaraż, Spr. hist. szt. III.; — Zbąszyn, por. E. 1796: Gołecki; — Zbyszyce, Spr. hist. szt. VI.; — Zduńska Wola, Wiek 1881 Nr. 282; Tyg. ill. 1892; — Bohdanowicz A. B., Żdzięcioł, Tyg. ill. 1874 s. 2. XIII.; — Brandowski A., Żdzież w parafii Boreckiej, Warta 1880 Nr. 295, 357, Odb. Pozn. 1880; Tenże, Hist. kościołów w Żdzieżu, Przew. nauk. lit. 1893; Rodzimir, Zebrzydowice (kl.), Czas 1853 Nr. 154; — Zembrzyce, *zob.* Nr. 21975; — F. M. Sob., Zgorzelice (kapl.), Tyg. ill. 1860 I.; — Zimna woda, Dod. Gaz. lw. 1858 Nr. 27; — Sobieszczański F. M., Złota Góra (kapl.), Tyg. ill. 1863 s. 2. I.; — Padalica T., Złotopole, tamże; — Zobłyna, Przyj. ludu, Leszno 1838 II.; — Zwierzyniec pod Krakowem (k. i kl. Norbertanek), Spr. hist. szt IV., V.; (k. parafialny), tamże IV.; — Zwoleń, tamże VI.

F. M. Sob., Żarki, Tyg. ill. 1865 XI.; — Łuszczkiewicz, Żarnów, Spr. hist. szt. IV., Odb. Krak. 1889; (k. z r. 1510), tamże VI.; — Żarnowiec (lipsanotheca), tamże V.; — Żębocin (k. XIII. w.), tamże IV., VI.; — Żnin, *zob* Nr. 21802; — Żółkiew, *zob.* Nr. 21977; (k. farny), Dod. Gaz. lw. 1868 Nr. 1—10; Zawadzki Wł., Kościół farny w Żółkwi, jego dzieje i pomniki, Lwów 1869; Pamiątka odnowienia, Lwów 1868; — Żółkiewka w Lubelskiem, Spr. hist. szt. V; — Żuków, Stenzel J., Das Kloster Zuckau, Danzig 1892 (por. rec.: Perlbach M., Kwart. hist. 893); — Zgierski W., Żulin, Kazanie przy uroczystym obrządku poświęcenia, Lwów 1803; — F. M. Sob., Żychlin, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV.; — St. G., Żytno, tamże 1861 III.; — Żytomierz, Kazanie na poświęcenie kościoła, 1745 DS.; Prusinowski J. (k. seminaryjny), Tyg. ill. 1867 XVI.; (katedra), tamże 1864 IX.

Nagrobki, *zob.* ***Rzeźba.***

22046. **Budowle świeckie**: zamki, pałace, mury i t. p. (wedle miejscowości alfabetycznie): *zob.* Nr. 22038 i 22044.

Antonin, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.

Balice pod Krakowem (pałacyk renesansowy), Spr. hist. szt. V.; — Rolle J., Bar, Zameczki podolskie, *zob.* Nr. 10356; Baranów, Przyj. ludu, Leszno 1849 XVI.; Odrzywolski Sł., Zamek w Baranowie, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1896 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1896; rec.: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1897; Bull. polonais, Paris 1896); Spr. hist. szt. VI.; — Będzin, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Kossowicz, tamże 1864 X., 1867 XVI.; Sobieszczański F. M., Tyg. ill. 1861; Spr. hist. szt. III., V.; — Bełz, *zob.* Nr. 21862; — F. M. Sob., Biała, Tyg. ill. 1863 VII.; Bartoszewicz J., Zamek bialski, Przew. nauk. lit. 1880, Odb. Warsz. 1880; — Białoboki pod Przeworskiem (ruiny, XVI. wiek), Spr. hist. szt. V.; — Biały kamień w Złoczowskiem, Siemieński L., Dzieła VII.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Białystok (pałac), Tyg. ill. 1877 s. 3. III; Kraj 1897 Nr. 34; — Wójcicki K. Wł., Bielsk (sala w z.), Kłosy VII.; — Jaroszewicz J., Bielsk podlaski (góra zamkowa), Ondyna Druskienieckich źródeł, Grodno 1845; — Biesiekiery (ruiny z.), Kłosy VII.; — Birgłowy, Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.; — Tyszkiewicz E., Birże, Rzut oka na przeszłość miasta, zamku i ordynacyi, Petersb. 1869 (por. rec.: Wójcicki K. Wł., Bibl. war. 1869 IV.); — Sob. F. M., Bobolice (ruiny z.), Tyg. ill. 1861 IV., 1863 VII.; — Bodzentyn (z.), Spr. hist. szt. VI.; — Bracław, *zob.* Nr. 22041; — Rolle J., Braha, Zameczki pod.,

zob. Nr. 10356; — Brody, *zob.* Nr. 21865; Przyj. dom. 1852 Nr. 11; Pł. W. M., Słowo rusk., Lwów 1874 Nr. 108; Spr. hist. szt. V.; Czołowski, *zob* Nr. 11157; — Gawarecki W. H., Brodnica, Pielgrzym, Warsz. 1846 III.; — Wiktor T., Bronowice (pałacyk po Firlejach), Tyg. ill. 1860 I.; — Brunsberga, Bender, Rückblick auf das alte jetzt geschwundene braunsberger Schloss, Altpreuss. Mntschr. XI.; — Brzeg, *zob.* Nr. 21866; Zamek Piastów w Brzegu, Przyj. ludu, Leszno 1832 IV.; Sobótka, Pozn. 1869; Kunz H., Das Schloss der Piasten zum Briege, Schlesien, Brieg 1885 (por.: Silesia 1841); — Brzeżany, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Kółko rodzinne, Lwów 1860; Czuleński T. (z. Sieniawskich), Tyg. ill 1876 II.; Spr. hist. szt. V.; Kapl., *zob.* Nr. 22025; Inwentarz z r. 1762, *zob.* Nr. 21727; Czołowski, *zob.* Nr. 11157, *zob. Rzeźba (nagrobki)*; — Papée Fr., Bubniszcze, Gaz. lw. 1890 Nr. 295; — Buczacz, Przyj ludu, Leszno 1838 V.; Słowo rusk., Lwów 1865 Nr. 75; Barącz S., Pamiątki buczackie, Lwów 1869; Tenże, Prz. bibl. archeol 1881; L. J., Tyg. ill. 1875 s. 2. XV.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Budzanów, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Polkowski I., Bydgoszcz, o zamku i mieście, Pozn. 1872.

Chełm (z. 1533 r.), Spr. hist. szt. VI.; — Chęciny (ruiny z.), Tyg powsz. 1882; Spr. hist. szt. III., VI.; — Ruhkowski E., Chupków (ruiny z.). Tyg. ill. 1869 s. 2. III.; — Ciążyń nad Wartą (p. bisk. pozn.), Spr. hist. szt. III.; — Ciechanów nad Łodynią (ruiny z.), Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; Tyg. powsz., Warsz. 1882; — Ciepielów (pałac Kazanowskich), Spr. hist. szt. VI.; — Cieszyn, Ein alter Thurm zu Teschen, Mitth. Centr. Comm., Wien 1856 I.; — J., Czajków, Tyg. ill. 1881 s. 3. XII.; — Rolle J., Czarnokozińce, Zameczki podolskie. *zob.* Nr. 10356; — Czchów, Spr. hist. szt. III.; — Czerkasy, *zob.* Nr. 22041; — Czernelica, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Czerniaków (plan pałacu za Aug. III.), Spr. hist. szt. VI.; — Chłopicki E., Czerniatyn na Podolu, Tyg. ill. 1870 s. 2. VI.; — Wójcicki K. Wł., Czersk (zamek w r. 1820), tamże 1864 IX.; F. M. Sob. (ruiny), tamże 1868 s. 2. I.; — Czerwińsk nad Wisłą (baszty, wały), Spr. hist. szt. IV.; — Czerwonogród w Zaleszczyckiem, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Roztworowski J., Czorsztyn, Tyg. pol., Warsz. 1818 IV.; Rozm., Lwów 1821; Siemieński L., Dzieła, Warsz. 1881 I.; Zb. najp. i najint. okolic Galicyi, Lwów; — Zawadzki Wł., Czortków, Obrazy Rusi Czerwonej, Pozn. 1869; Czołowski, *zob.* Nr. 11157.

Dąbrowa, Tyg. ill. 1866 XIV.; Tatomir L., Strzecha 1868; — Dąbrowica pod Lublinem (ruiny z. Firlejów), Almanach lubelski na r. 1815; F. M. Sob., Tyg. ill. 1864 X.; — Łuszczkiewicz Wł., Dębno (z. gotycki), Zabytki dawn. budown. z. I.; Tenże, Tyg. ill. 1866 XIII.; Spr. hist. szt. V.; — Dobromil, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI., 1844 X.; Lwowianin III., IV. (rycina z r. 1698), Nauk. Sbornik 1868; Łuszczkiewicz Wł., Reszty zamku Herburta pod Dobromilem, Spr. hist. szt. V, Odb. Krak. 1893 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1893; rec.: Kowalczuk, Kwart. hist. 1894); Kosteckij Pl. (wiersz), Nowiny, Lwów 1854 Nr. 94; — Dobrzyca (p.), Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — Dombrowa (plan p. za Aug. III.), Spr. hist. szt. VI.; — Osipowicz Al., Dowspuda (ruiny z.), Tyg. ill. 1865 XI.; — Dregocin, Diło, Lwów 1886 Nr. 53; — Drohiczyn (ruiny z.), Tyg. ill. 1873 s. 2. XI.; — W. Sz., Drzewica (ruiny z. gotyck.), tamże 1868 s. 2. II.; Spr. hist. szt. IV.; — F. M. S., Dubno, Tyg. ill. 1876 s. 3. I.; — Dybów nad Wisłą, Przyj. ludu, Leszno 1832 IX.; — Plater A., Dynaburg, Rubon 1843; Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; — Dzików (p.), Opiekun dom., Warsz. 1866; — Dzwinogród, *zob. Sztuka ruska.*

Manteuffel, Felin (ruiny warowni), Kłosy 1885 II.; Petersb. Herold 1878, por.: Wiek 1878 Nr. 178.

Gdańsk, *zob.* Nr. 21879; Hoburg K., Gesch. der Festungswerke Danzigs, Danzig 1852; Hoenig Fr., Gesch. d. F. Weichselmünde, Berlin 1886 (por.: Kwart. hist. 1887); — Gniezno, Łukowski, Przyczynek o zamku królewskim, Dz. pozn. 1893 Nr. 20; — Gołogóry, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Gostyń (z. XVI. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Graboszyce, Lwowianin 1842 IX.; — Grodno (o odnowieniu z. królewskiego), Bibl. warsz. 1848 III.; Spr. hist. szt. VI.; — S., Grodziec (ruiny). Tyg. ill. 1881 s. 3. XII.; — Grojec, Bełza Wł., Zamek grojecki. obrazek z naszej przeszłości podług miejsc. legendy opowiedziany, Krak. 1869; — Grzymałów, Czołowski, *zob.* Nr. 11157.

Halicz, Przyj. dom. 1860; Dod. Gaz. lw. 1868 Nr. 20; Szaraniewicz I., Staroruskij kniażij horod Hałycz, Lwów 1880; Petruszewycz A. S., Wistnyk narodn. doma, Lwów 1882—1888, *zob. Sztuka ruska*; Chyliński M. (ruiny), Gaz. lw. 1883 Nr. 200—205; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; Spr. hist. szt. II.; — Heilsberg, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; — Nietzki, Neue preuss. Provbl. 1848 V.; — Karwowski St., Herburt na Szląsku, Biesiada lit. 1899 Nr. 34; Spr. hist. szt. V.; — Horodnie, tamże III.

F. M. S., Iłża, Tyg. ill. 1862 V., 1867 XVI.; Opiekun dom., Warsz. 1865; Dygasiński A., Kur. warsz. 1897 Nr. 139; (z. bisk.), Spr. hist. szt. VI.; — Inowłodź nad Pilicą, tamże VI.

Łoski J., Jabłoń (p. i część z.), Tyg. ill. 1876 s. 3. II.; F. M. Sob. (p.), tamże 1863 VII.; — Jagielnica, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Janów, tamże; — Jalec na

Szląsku, Pfotenhauer P., Schloss Jeltsch bei Ohlau, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens 1891 XXV. (por rec.: Wagner A., Kwart. hist. 1892); — Janowiec, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Sobieszczański F. M., Tyg. ill. 1861 III.; W., Kraj, 1899 Nr. 39; — Jarosław (ruiny i baszty), Spr. hist. szt. III.; — Prochaska A., Jaśliska, Przew. nauk. lit. 1889; Bostel F., tamże 1890; — Jazłowiec, *zob.* Nr. 21881; Rozm. lw. 1832; Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Zawadzki Wł., Obrazy Rusi, Lwów 1864; Tyg. ill. 1864 IX.; Przyj. dom. 1877; Spr. hist. szt. V., *zob.* Nr. 11157; — Czołowski A., Jezupol, Przew. nauk. lit. 1889; — Jeżów pod Bobową (zameczek), Spr. hist. szt. IV.

Kamieniec podolski, *zob.* Nr. 21884; Pułaski K., Tyg. ill. 1872 s. 2. IX.; Rolle J. (Antoni J.), Zameczki pod. II., *zob.* Nr. 10356; Brama St. Batorego, Tyg. ill. 1886; Jabłonowski A. (z. u schyłku pierw. poł. XVI. w.), Prz. bibl. arch., Warsz. 1882 III.; Spr. hist. szt. I., V.; Sjecinskij E., Horod Kamenec podołskij, por.: Hruszewskij M., Zap. Tow. Szewcz. 1895 VIII.; — Frycz J., Kamieniec na Szląsku, Tyg. ill. 1860 I.; — Kalwarya Zebrzydowska (pałacyk Czartoryskich), Spr. hist. szt. IV.; — Neuling H., Katzenstein, Ztschr. d Ver. f. Gesch. Schles. 1893 XXVII.; — Kielce (z. bisk. krak.), *zob.* Nr. 21886; Dz. warsz. 1854 Nr. 48; F. M. Sob., Tyg. ill. 1860 II.; (p. pobisk.), tamże 1867 XVI.; Gaz. kielecka 1875 Nr. 36–38; Tyg. lw. 1867; Kłosy II.; Spr. hist. szt. III., VI.; — Kijów, tamże III., *zob.* *Sztuka ruska*; — Tomkowicz St. i Lindquist H., Kobiernice (szczątki średn. zameczku), Spr. hist. szt. III.; — Potocki M., Kociubińczyki, Mitth. Centr. Comm., Wien 1865 X.; — Koło (ruiny z.), Przyj. ludu, Leszno 1844 XI; Tyg. powsz. 1882 Nr. 29; — Konin, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Spr. hist. szt. V; — Kórnik, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Czas 1858 Nr. 169; Staszic F., Tyg. ill. 1860 II; Spr. hist. szt. III. (umowa o bud. zamku, *zob.* Nr. 2070); — Zmorski R., Koszkiew, Tyg. ill. 1860 I.; Dygasiński A., Kur. warsz. 1897 Nr. 186; — Kowno, Tyg. ill. 1888, Wil. Wiestnik 1880.

Kraków, *zob.* Nr. 21888–21893, 22045; Pszczółka krak. 1820 IV.; Przyj. ludu, Leszno 1834 I., 1845 XII.; Plater A. (z. Kazimierza), Rubon 1843; Athen. Kraszewskiego 1847; Mączyński J., Czecha J. Nowy kalend. krak. 1850; Tenże (wschodnia strona), Czas 1860 Nr. 248 i n.; Anczyc Wł. L., Tyg. ill. 1862 V.; Tenże (od strony północnej), tamże 1863 VIII.; Skimborowicz H. (pałac Kazim.), tamże 1866 XII.; Czecha J. Nowy kalend. krak. 1866; Ziemięcki T., *zob.* Nr. 21891; Borzywoj, Tyg. powsz., Warsz. 1880; Hoszowski, Wiadomości o zamku królewskim na Wawelu, Czas 1880 Nr. 2 2, Odb. Krak. 1880; Łuszczkiewicz Wł., Trzy epoki, *zob.* Nr. 21891; Odrzywolski S., Dawny zamek królewski na Wawelu, materyały do restauracyi, Krak. 1880; C. (w sprawie restaur.), Czas 1880 Nr. 210; (o przeznaczeniu na cele publiczne), tamże 1880 Nr. 246 i n.; Studya nad restauracyą, tamże 1882 Nr. 216; Gaz. nar. 1882 Nr. 252; Spr. hist. szt. III., IV. (p. król.), V.; Růžička J., Wawel, Narod. listy 1899 Nr. 272; Szczegóły: Mączyński, Kilka podań (podziemia, stopka Jadwigi), Krak. 1855; Brama i erker, Spr. hist. szt. V.; R. (dziedziniec), Kłosy XIII.; Hoszowski (izba poselska), Czas 1880 Nr. 216 i n, Odb. Krak. 1880; Odrzywolski S. (kominek), Kłosy 1882; Kurza stopa, Pszczółka krak. 1819 I.; Wójcicki, Stopka Jadwigi. Kłosy II.; Odrzywolski S., Wykusz, tamże 1882 XXXIV. (toż po niem., Mitth. Centr. Comm., Wien 1882 VIII.); — Łepkowski J., O basztach, murach i bramach, Tyg. ill. 1863 VII., 1866 XII. (drzeworyt); Baszty, Spr. hist. szt. III.; Fortyfikacye (na pieczęciach), tamże VI.; — Arsenał, tamże V.; — Brama floryańska, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Tyg. wiejski, Wadowice 1848; Czas 1851 Nr. 225; Wildta J. Kal. powsz., Krak. 1854; Czas 1856 Nr. 140; Essenwein A., Das Floriani-Thor in Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1857 II.; Kremer J., Czas 1869 Nr. 176 i n.; Pamiętnik w gałce Bramy flor., Tyg. krak. 1834.

Krasiczyn, aufgen. v. G. A. Emerich, Wien 1829; Roz., Lwów 1832; Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Tyg. ill. 1860 I.; Tyg. lw. 1868; Tatomir L., Strzecha 1869; Opiekun dom., Warsz. 1871; Kłosy 1873 XVI.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; Spr. hist. szt. IV., V.; — Krasnystaw, tamże V.; — Krewo (ruiny, w liście F. K. do redaktora), Tyg. wil. 1818 III.; Baliński M., Niezapominajki nowor., Warsz. 1842 i Pisma hist., Warsz. 1843 t. IV.; Pławskij D., Izw. imp. geogr. obszcz. 1871; Korewa A., Szrejera Noworocz., Wilno 1861; Pam. knižka, Wil. 1861; Illustr. (ross.) 1873; — Królewiec, *zob.* Nr. 21895; Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Spr. hist. szt. V.; — Krościenko (o z. św. Kunegundy pod Kr.), Zbieracz lit. i polit. 1837 IV.; — Krosno (mury), Spr. hist. szt. IV.; — Krupe, wieś, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; F. M. Sob., Tyg. ill. 1863 VIII.; (rysunek), tamże 1867 XVI.; (zwaliska), tamże 1870 s. 2. V.; Pobog, Kłosy 1882 XXXIV.; — Kruszwica, *zob.* Nr. 11375–11378; Spr. hist. szt. I.; — F. M. Sob., Kryłów (ruiny z.), Tyg. ill. 1863 VII.; — Manteuffel, Kryżborg, Kłosy 1886; — Krzemieniec (Jaszowski St.), Słowianin, Lwów 1837–1839, *zob.* Nr. 22041; Nowoszycki S., Tyg. petersb. 1845 XXXII.; Bibl. warsz. 1848 II; — Krzeszowice (p), Kłosy XVII.; — Krzywcze, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Tomkowicz St., Krzyżtopor, twierdza magnacka XVII. w. i architekt jej Wawrzyniec Senes, Spr. hist szt V., Odb. Krak 1894 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1894; rec.: ch., Świat 1895); —

Wójcicki K. Wł., Krzysztopory (ruiny z.), Kłosy II.; — Dubiecki M., Kudak, twierdza kresowa, Prz. pol. 1889 III., Odb. Krak. 1879, 2. wyd. 1899; Kłosy 1877 XXV.; — Kudryńce, Czołowski, zob. Nr. 11157; — Kurnik, zob. Kórnik.

Lachowce, zob. Nr. 4750; — Lanckorona, Prz. nauk. lit. 1842—1844; Spr hist szt. V; — Laszki murowane w Sanockiem (z. renesansowy). Roz. lw. 1832; Przyj. dom. 1861; Spr. hist szt. IV., V.; — Lignica (z. Piastów), Silesia 1841; Anczyc Wł. L., Tyg. ill. 1860 I.; Jenike L., tamże 1875 s. 2. XVI.; — Lipowiec, Prz. nauk. lit. 1842—1844; Czuleński T., Tyg. ill. 1873 s. 2. XII; Łuszczkiewicz Wł., Spr. hist. szt. III.; — Gawarecki W. H., Liw (ruiny), Pielgrzym, Warsz. 1846 III; F. M. Sob., Tyg. ill. 1866 XIV.; Tyg. powsz., Warsz. 1880; Tyg. ill. 1881 s. 3. XI.; Wędrowiec 1883 Nr. 17; — Lobenstein na Szląsku, Peter A., Burgen u. Schlösser im Herzogthum Schlesien, Teschen 1879; — Lublin, zob. Nr. 21900; Przyj. ludu, Leszno 1839 VI; Spr. hist. szt. I. (brama grodzka), V.; F. M Sob. (brama krakowska), Tyg ill. 1864 IX.; Czarnecki, Lubieszów (brama zamkowa), tamże 1873 s. 2. XI.; — Lubowla na Spiżu, Spr. hist. szt. V.; — Lwów, zob. Nr 21903; (Wysoki Zamek), Lwowianin 1836; Hruszewskij M., Opis lwiwskoho zamku r 1495, Zap. Tow. Szewcz. 1896 XII.; Baszty z r. 1554 do 1556, 1704), Spr. hist. szt. VI.

Łańcut, Tyg. ill. 1876 s. 3. III.; Spr. hist. szt. V.; — Łęczyca zob. Nr. 21904; (trzy zamki), Spr. hist. szt. I; — Łobzów (pałacyk), tamże IV.; — Łowicz, zob. Nr 12948 i 21905; Chełmoński M. (z. arcybiskupów), Tyg. ill. 1880 s. 3. IX.; Spr. hist. szt. V.; — Łuck. Wędrowiec 1885; Spr. hist. szt. III.; (wieża zachodnia), Tyg. ill. 1867 XVI.

Malborg, zob. Nr. 21907; zamek, zob. Nr. 13775; — Anczyc Wł. L., Melsztyn, Tyg. ill. 1866 XIII.; Turkawski M. A., Zamek Melsztyn, Wędrowiec 1879, Odb. Warsz. 1879; Siemieński L., Z okolicy podgórskiej, Dzieła, Warsz. 1881 I.; Spr. hist. szt. V., VI.; — Międzyborz, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Sobieszczański F. M., Bibl. warsz. 1848 I.; — Międzyrzecze, Kade C., Gründung und Namen von Stadt und Schloss Meseritz, Meseritz 1894; — Międzyrzecze pod Ostrogiem na Wołyniu (z. XVII w.), Spr. hist. szt. III.; — Mikulińce, Czołowski, zob. Nr. 11157; — F. M. Sob., Mirów (ruiny z. XVI. w.), Tyg. ill. 1861 III., 1863 VII.; Pług A., Kłosy 1877 XXIV.; Spr. hist. szt. V., VI.; Dygasiński, Kur. warsz. 1897 Nr. 266; — Sobieszczański F. M., Mokrsko, Tyg. ill. 1861 IV.; — Mosaż w Wileńskiem. Spr. hist. szt. VI.; — Mitawa, Wojeński K., Die Merkwürdigkeiten Mitaus u. die Gesch. des Mitauer Schlosses, Archiv f. Anthrop. 1893 I., II.; — Nowoszycki, Mozyr, Tyg. petersb. 1841 XXIV.; — Możyrsk, zob. Nr. 22041; — Muszyna, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.

Nieborów (p.), Tyg. ill. 1877 s. 3. IV.; — Łuszczkiewicz Wł., Niepołomice (księga wydatków na budowę), zob. Nr. 3028; Spr. hist. szt. I., V.; — Syrokomla Wł., Nieśwież, Tyg. ill. 1862 V.; — Nietuliska, Spr. hist. szt. VI.; — Nowogródek, Melitele Odyńca, Warsz. 1829; Lwowianin 1837 II, zob. Nr. 21910; — Nowy Korczyn, Spr. hist. szt. VI.

Odrzykoń (ruiny), Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Żegota Pauli, Album J. D. Borkowskiego. Lwów 1844; Moja okolica i najpierwszy urok w zwiedzaniu zamku Odrzykonia 22. paźdz. 1844, Rzeszów 1848; Podanie (z Dz. warsz.), Czas 1853 Nr. 184; Siemieński L., Tyg. ill. 1861 III.; Ujejski X. A., Wildta J. Kalend. powsz., Krak. 1862; Gordon, Strzecha 1868; Tenże, Reforma, Sanok 1868; S. R., Tyg. ill. 1868 s. 2. I.; Łuszczkiewicz Wł., Kłosy XVI.; Spr. hist. szt. III., V.; Papée F., Gaz. lw. 1895 Nr. 254, 255; — Ogrodzieniec (ruiny), Opiekun domowy, Warsz. 1869; Spr. hist. szt. VI.; — S., Ojbina (ruiny), Tyg. ill. 1881 s. 3. XII.; — Ojców, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; Wildta J. Kalend. powsz., Krak. 1862; Dzwonek, Lwów 1863 VIII.; Spr. hist. szt. VI.; — Okopy św Trójcy, Fort de St. Trinité, plan w dziele Jonsaca: Hist. de St. Jabłonowski, Lipsk 1774; Finkel L., Przew. nauk. lit 1889. Odb. Lwów 1889; Czołowski. zob. Nr. 11157; — Oława, Pfotenhauer, Schloss Jeltsch bei Ohlau, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens 1891 XXXI; — Olesko, Tyg., Lwów 1867; Zb. najpiękn. i najint. okolic Galicyi, Lwów; Tatomir L., Biesiada lit., Warsz. 1883 Nr. 134; Wierzbicki L., Teka kons. Gal. wsch., Lwów 1892 I.; Czołowski, tamże; — Olsztyn (ruiny), Sobótka, Pozn. 1870 II.; Spr. hist. szt. VI.; Dygasiński A., Kur. warsz. 1897 Nr. 199; — Oneda, Sembrzycki J., Auffindung der alten Burg Oneda, Altpreuss. Mntschr. 1891; — Opinogóra, Tyg. ill. 1877 s. 3. IV.; — Opole, Zdzikowski Fr., Geschichte d. Stadt Oppeln (z ryc. zamków), Oppeln 1863; Spr. hist. szt. VI.; — F. M. Sob., Oporów, Tyg. ill. 1864 IX.; — Nowakowski F., Orawa na Spiżu, tamże 1861 III.; Eliasz., Kłosy 1885 II.; — F. M. Sob, Ossolin (ruiny), Tyg. ill. 1862 VI; Spr. hist. szt. V.; Kubala L., Jerzy Ossoliński, zob. Hist. polit.; — Ostersk, zob. Nr. 22041; — Ostróg na Wołyniu, Przyj. ludu, Leszno 1837 I.; N., Tyg. ill. 1863; Przyj. dom., Leszno 1864; K. S., Kraj 1885; Diło 1886 Nr. 53; Spr. hist. szt. III.; — Ostrów, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; — Ostrów lednicki (ruiny), zob. Nr. 21993 i Spr. hist. szt. IV.; — L. J, Oświęcim (szczątki zamków), Tyg. ill 1878 s. 3. V; Marius, Kraj 1891 Nr. 20; — Łoś M., Otroków, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV; — Banzemer, Otwock, tamże 1882; — Owrucz, zob. Nr. 22041.

Paniowce (ruiny), Kłosy XVI.; — F. M. Sob., Patrykozy (p.), Tyg. ill. 1866 XIV.; — Piaseczno (plan pałacu za Augusta III.), Spr. hist. szt. VI.; — F. M. S., Piękoszewo (z. Tarłów), Tyg. ill. 1862 V; — Pieskowa skała, Spr. hist. szt. V., VI.; — Bolesław z Ukrainy, Pilawski z., Tyg. ill. 1864 X.; — Hubicki R., Pilecki z., Bibl. warsz. 1847 IV.; — Tenże, Pilica (opis trzech zamków w okręgu pilickim, Odb. z Kalend.), Warsz 1858; — F. M. Sob., Piotrków, Tyg. ill. 1861 III.; Kłosy VII.; — Płock, *zob.* Nr. 21920; Gawarecki H. (z. ks. mazowieckiego), Snopek nadwiślański 1844; Tyg. ill. 1863 VII.; Sobieszczański F. M., tamże 1863 VII., 1873 s. 2. XI.; (baszty), Spr. hist. szt. V.; (pałac Bony), tamże VI.; Tar. Fr. (pałac biskupów), Wędrowiec 1898 Nr. 30; — Pniów, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — F. M. Sob., Poddębice, Tyg. ill. 1860 II.; — Jastrzębowski S., Podgrodzie (z. zbójecki), Wędrowiec 1898 Nr. 10; — Podhorce, Rozm., Lwów 1819; Rychlicki, Mnemosyne, Lwów 1824; Przyj. ludu, Leszno 1836 VII., 1849 IX.; Galicia, Ztschr., Lwów 1841; Przyłęcki St., Dniestrzanka, Lwów 1842; Zbiór najpiękn. i najint. okolic Gal, Lwów; Wildta Kalend., Krak. 1862; Kronika Podhorecka, Lwów 1867; Wójcicki K. Wł., Kłosy 1872 XV.; Tatomir L., Ślady króla Jana III., Lwów 1883; Przewodnik z Krakowa do Lwowa, Lwów 1886; Album fotograficzne wyd. przez Trzemeskiego; Spr. hist. szt. V.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; Kryczyński Wł., *zob.* Nr. 21922; — Połonne na Wołyniu, Spr hist. szt V. — Zamorski Br., Pomorzany, Kronika Pomorzańska, Lwów 1867; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Potok złoty, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Barącz S., Pozamcze, Prz. bibl. archeol. 1881 II.; — Poznań, *zob.* Nr. 21924; Kierski E., Tyg. ill. 1863 VIII.; Kohte J., Von der mittelalterlichen Stadtmauer, Ztschr. d. Ges. f. d Prov. Posen 1899 XIV; — Przemyśl, *zob.* Nr. 21926; Lewiński H., Przemyśl u. sein altes Schloss, Jahresb. d. Gymn. Przemyśl f. d. J. 1856 7; Dod. Gaz. lw. 1868; Ein Rundthurm am Schlosse zu Przemyśl, Mitth. Centr. Comm., Wien 1868 XIII.; (fortyfikacye), Spr. hist. szt. V.; — Przeworsk (pałac, fortyfikacye), tamże; — Puławy (p.), *zob.* Nr. 21928; Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; — Sobieszczański, Pułtusk (p. bisk.), Tyg. ill. 1860 II.

Gawarecki W. H., Rabsztyn (ruiny), Fiołek, Warsz 1845-1846; Z., Tyg. ill. 1862 V.; Spr. hist. szt. VI.; — Raciąż (zamek XV. w.), tamże; — Smigielska J., Radzyń (p.), Tyg. ill. 1860 II; — F. M. Sob., Radziejowice (szczątki z.), tamże 1863 VIII., 1869 s. 2. IV.; — Lucanus, Ragnitz, Neue preuss. Provbl. 1848 VI.; — Rakowiec, Pam. gal, Lwów 1821 I.; Jaszowski S., Mnemosyne, Lwów 1829; Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Zaleski Wł., Raudański z., Kłosy 1879 XXVIII.; — Rawa (szczątki z.), Pam. lw. 1818 II.; Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; (wieża), Tyg. ill. 1879 s. 3 VII.; Kopera F., Ruiny zamku miasta Rawy w Królestwie polskiem, Spr. hist szt. VI., Odb. Krak. 1898 (por. r.: Lepszy, Prz. powsz. 1899 IV.); — Froelich X., Rehden, Altpreuss. Mntschr. 1884 XXI.; — Perlbach M., Remerz und die Burg Landfried (Hummelsburg) bis z. Jahre 1471, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens 1869 IX; — Rewel, *zob.* Nr. 21930; Hansen G v., Die alten Befestigungen Revals, Reval 1891; — Rokossów (p.), Kłosy 1881 XXXIII.; — Rożnów nad Dunajcem, Spr. hist. szt III., V.; — Rydzyń, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; — Ryga (mury), *zob.* Nr. 21932; Gutzeit, Mitth. Liv-Esth-Kurl. 1863 X.; — Rzeszów (pałacyk, zamek), Spr. hist. szt. V.

Sącz nowy, *zob.* Nr. 21935; (ruiny), Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Tyg. ill. 1861 IV.; Kłosy VII.; Świat ill., Wiedeń 1883 II.; — Sącz stary, Spr. hist. szt. IV.; — Samkowa (plany budowli za Aug. III.), tamże VI.; — Sandomierz, *zob.* Nr. 21936; A. P., Kłosy 1881 XXXIII; Tyg. ill. 1871; Spr. hist. szt. I., V. (brama); — Sanok, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Tyg. ill. 1863 VII.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; Spr. hist. szt. V.; — Sanowiec (ruiny), Kłosy VI.; — Santok, Niessen P., Die Burg Zantoch u. ihre Gesch., por.: Pick A., Ztschr. d. Ges. f. d. Prov. Posen 1895; — Dzikowski M., Sarnów (ruiny), Tyg. ill. 1870 s. 2. V.; — Sidorów, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — F. M. Sob., Siewierz, Tyg. ill. 1860 I.; — Skała, Przyj. dom. 1857; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Skałat, *zob.* tamże; — Papée, Skole, Przew. nauk. lit. 1896, Odb. Lwów 1890; — Słupna (plany budowli za Augusta III.), Spr. hist. szt. VI.; — Świdwa, Smielów (p.), Tyg. ill. 1868 s. 2. II.; — Smoleń (ruiny), Kłosy IV.; Wisława, Tyg. mód 1885 Nr. 19; Spr hist. szt. VI.; — Sobień (ruiny), Kłosy 1876 XXII.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Sochaczew (ruiny), Tyg. powsz., War. 1881; — A. P., Solec, Kłosy 1882 XXXIV.; Dygasiński A., Kur. warsz. 1897 (czerwiec); — Stanisławów, *zob.* Nr. 21943; (Schneider A.) Dod Gaz. lw. 1869; Szarłowski A., Stanisławów i powiat, *zob. Miejscowości*; — Sartoriusz A. (Schneider A.), Stare sioło, Dod. Gaz. lw. 1872 II.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Stare miasto pod Koninem (ruiny), Spr. hist. szt. IV.; — F. M Sob., Sucha, Tyg. ill. 1873 s. 2 XII.; — Sulejów (baszty), *zob.* Nr. 21948; — Świnka (ruiny), Tyg. ill. 1883 (?); — Świrz, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Szamotuły, Przyj ludu, Leszno 1842 IV.; — Szydłowiec, Kłosy V., *zob.* Nr. 21949; — Szymbark, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.;

Tyg. ill. 1863 VII; Tatomir L., Strzecha 1869; Op. dom., Warsz. 1871; Spr. hist. szt. IV.

Tadanie (twierdza z r. 1516), Lwowianin 1836; — Tarnawa, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; — Tarnopol, *zob.* Nr. 21951; Przyj dom. 1861; Dod. Gaz. lw. 1868; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Tarnów, *zob.* Nr. 21952; Łepkowski J. (zamczysko tarnowskie, góra św. Marcina), Dod. Gaz. lw. 1854 Nr. 45; Spr. hist. szt. V.; — Tęczyn, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Prz. nauk. lit. 1842—1844; Mączyński J. (spalenie z.), Dod. Czasu 1856 I. i Czecha J. Nowy kalend., Krak. 1864; Sabowski Wł., Tyg. ill. 1860 I.; Op. dom., Warsz. 1866; Tyg. lw. 1867; Kłosy VI.; Nowiński S., Strzecha 1870; Łuszczkiewicz Wł., Zabytki dawn. budown. z. IV.; Spr. hist. szt. III., V.; Wędrowiec 1891 Nr. 6; — Toki, Przyj. dom., Lwów 1860; Dowasser, Teka kons. II., *zob.* Nr. 21715; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Trembowla (ruiny), *zob.* Nr. 21954; Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Zb. najpiękn. i najint. okolic Gal., Lwów; F. M. Sob., Tyg. ill. 1875 s. 2. XVI.; Kłosy 1877 XXIV.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157 i Kwart. hist. 1892; Spr. hist. szt. V.; — C. v. Loevis of Menar, Trikaten, altes Schloss des deutschen Ordens in Livland, 1890, Ges. f. Gesch. d. Ostseeprovinzen Russlands 1891; — Troki (ruiny), Melitele Odyńca, Warsz. 1829; Lwowianin 1838 III.; Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Tyszkiewicz, Tyg. petersb. 1840 X; Smokowski, Athen. Kraszewskiego 1841 V.; M. K., Ondyna Druskienieckich źródeł, Grodno 1845; Gorod Troki, Woskresn. Dosud 1864 Nr. 59; W. W., Illustracye (ross.), 1860 VI. Nr. 126 - 7; Okulewicz A., Wiestn. zap. Ross. 1869 IX.; Korotyński W., Tyg. powsz., Warsz. 1879.

Ujazd, Przyj. ludu, Leszno 1834 I., Ujazd czyli Krzysztopory pod Iwaniskami w wdztwie sandomierskiem (z. renesansowy), Spr. hist. szt. IV.; (napisy), Kur. pol. 1830 Nr. 264; — Hubert L., Uniejów, Tyg. ill. 1860 I.; — Urycz, Przyj. ludu, Leszno 1837 II.; Wagilewicz, Bibl. Ossol. 1843 VI.; Dz. mód, Lwów 1846; Petruszewycz A., Zorja hał. 1854 Nr. 10; Smolka St., Pam. tow. tatrz. 1876 I.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157.

Warszawa, *zob.* Nr. 21959—21962; — Wójcicki K. Wł., Zamek, Dz. warsz. 1827 X.; Kalendarzyk polityczny Radziszewskiego na r. 1845, Warsz.; Spr. hist. szt. III., V., VI.; R. (gabinet królewski), Kłosy 1876 XXIII.; — Weinert A., Wyjaśnienia założenia murów obronnych, Gaz. pol. 1871 Nr. 12 i Odb.; Kolberg W., Ślady dawnych murów w roku 1868 odszukane, Bibl warsz. 1870 I.; Wójcicki K. Wł., Kłosy X.; Sigma, Brama nowomiejska, Wędrowiec 1893 Nr. 49; — Kraushar A., Dawne pałace warszawskie, Tyg. ill. 1898, 1899; — F. M. S., P. Brühlowski, tamże 1877 s. 3. IV.; Cz. W., Kur. warsz. 1885 Nr 173; Spr. hist. szt. V.; Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760; — P. Dückerta, p. Dyzmańskich, tamże; — P. Kazimierzowski, Biesiada 1883 (?); Spr. hist. szt. V.; Kronika p. Kazimirowskiego, Gaz. warsz. 1847 Nr. 153; — P. Krasińskich, Kal. Radziszewskiego na r. 1842; Wejnert A., Tyg. ill. 1879 s. 3. VII.; Spr. hist. szt. V.; — Łazienki, Przyj. ludu 1834 I.; Kłosy V., XV.; Pam. dla płci pięk. Zienkowicza i Gaszyńskiego t. III.; - P. Łubieńskich, Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760; — Kraushar A., P. Mniszchów, Tyg. ill. 1899 Nr. 26; — P. Morsztyna, Spr. hist szt. V.; — P. ks. de Nassau, Tyg. ill. 1880 s. 3. X.; — P. Potockich, Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760; — P. Saski, Spr. hist. szt. V.; — Kustosz, P. Tarnowskich, Gaz. warsz. 1898 Nr. 164; Sigma, Wędrowiec 1898 Nr. 43; — P. Ujazdowski, Kur. codz. 1882 Nr. 79; Spr. hist. szt V.; — P. Zamoyskich, tamże.

Wawel, *zob.* Kraków; — J., Ruiny Wienia, Tyg ill. 1881 s. 3. XII.; — Willanów, *zob.* Nr. 21965; Lwowianin 1837 I. (z dzieła Gołębiowskiego: Hist. m. Warsz.); Jenike L., Tyg. ill. 1863 VII.; Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760; Spr. hist. szt. V.; — Wilno, *zob.* Nr. 21966; Opisanie wileńskiego zamku Turemnego, Wilno 1821; Melitele Odyńca, Warsz. 1829; Przyj. ludu, Leszno 1835 II., 1840 VII; Lwowianin 1838 III.; F. M. Sob., Tyg. ill 1872 s. 2. X.; Niwa (ross.) 1875 Nr. 35; Biesiada lit. 1881 str. 65; Spr. hist. szt. IV., V. (brama); Góra zamkowa w Wilnie, Album malown. 1849; Kraszewski J. I, Pożar zamku, *zob.* Nr. 7782; Narbutt T., Obwarowanie, *zob.* Nr. 6862; Witanowski M., Baszta Gedymina, Wędrowiec 1899; Kraszewski J. I., Bramy i mury, Tyg. lit., Poznań 1839 II.; Szczątki złotej bramy, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Tyg. ill. 1886; Szczątki p. królowej Barbary, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Wzmianka o pałacu Sapieżyńskim na Antokolu, Wiz. i roztrz. nauk., Wilno z. XXIV.; Zamek ks. Dowmonta w XIII. w., Wędrowiec 1883 Nr. 14; Goszkiewicz, Zamek kniazia S. Olelkowicza, Istor. Wiestnik 1890 Nr. 7; — F. M. Sob., Wiśniowiec, Tyg. ill. 1870 s. 2. V.; Eysymont F. M., Kłosy 1877 XXV.; — Wiśnicz, Tyg. ill. 1867 XV., 1868 s. 2. I.; (wnętrze), Kłosy XIII.; (dziedziniec), tamże XVI.; Spr. hist. szt. I.; Łuszczkiewicz Wł., Zabytki dawniejsz. budown. z. IV.; Spr. hist. szt. V.; — Włocławek (z. XV. w.), tamże VI.; — Wola pod Krakowem (p.), tamże VI.; — Wolborz (z. XV. w.), tamże VI.; — Wrocław, *zob.* Nr. 21973; — Wysuczka, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Wyszyna (ruiny), Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; Sobieszczański F. M., Tyg. ill. 1860 II.; Kłosy XI.

Zagrobela (p.), Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; — Załośce, tamże 1849 XVI.; Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Załuże, *zob.* Zbaraż; — Zator, Czas 1852 Nr. 114; —

Zawada, Przyj. ludu, Leszno 1838 V., 1839 VI.; — Zawałów, Czołowski, *zob.* Nr. 11157; — Zawichost, Spr. hist szt. IV.; — Zbaraż, Idea della architetture univ., Wenecya 1615 DS; Spr. hist. szt. III, V.; — Łepkowski J.. Zborów. Tyg. ill. 1866 XIV; Zorja hal., Lwów 1857 Nr. 3, 4; — Zdzieciol, Pałac niegdyś Radziwiłłów, Tyg. ill. 1871; — Złoczów, Roz., Lwów 1827; Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Tyg. ill. 1862 VI.; Sokalski, Rys geogr.-stat. złoczowskiego okręgu szkolnego, Złoczów 1885.

Żarnów, Spr. hist. szt. IV.; — Żembocin pod Proszowicami (wały zamkowe), tamże IV.; — Żółkiew, *zob.* Nr. 21977; Roz., Lwów 1830; Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; Lwowianin 1852; Tyg. lw. 1868; Kłosy 1870 X.; Spr. hist. szt. IV.; Inwentarz, *zob.* Nr. 21727; — Żytomierz, *zob.* Nr. 22041.

22047. **Budowle miejskie**, ratusze, szkoły, szpitale, domy i t. p., *zob.* Nr. 21861–21917:

Ruiny giełdy w Będkowie, Kłosy VI.; — Dom wójtostwa w Bieczu, Spr. hist. szt. IV.; Ratusz z turmą więzienną, tamże; Szpital, tamże; Dom rodziny Kromera, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII, *zob.* Nr. 21863; — Podcienia drewniane rynku w Bobowej, Spr. hist. szt. IV.; — F. M. S., Ratusz w Buczaczu, Tyg. ill. 1876 s. 3. I.; — Ratusz w Gdańsku, Przyj. ludu. Leszno 1835 II.; Kłosy II.; Progr. d. Real-Gymn., Danzig 1879; Simson P., Der Artushof in Danzig u. seine Brüderschaften, Danzig 1900; Plany budowli, Spr. hist. szt. VI; — Gloger Z., Ratusz w Goniądzu, Kłosy XX.; — Orzeszkowa E., Dom Batorego w Grodnie, Tyg ill. 1886; — Reszty ratusza w Haliczu, Spr. hist. szt. II.; — Kamienice renes. w Jarosławiu, tamże III., IV.; — Wojciechowski Br.. Domysł o czasie budowania dawnego ratusza na rynku kaliskim, Prosna, jednodniówka, Kalisz 1895; — Kazimierz, *zob.* Kraków; — Ratusz w Kielcach, Kłosy XI.; Nieznane pamiątki, Gaz. kielecka 1874 Nr. 52; Szpital dla ubogich, tamże 1875 Nr. 84; Szkoły, tamże 1876 Nr. 76, 1887 Nr. 56; Gmach zw. Leonardem, tamże 1883 Nr. 94.

Stroobant F., Starożytne gmachy Krakowa, Krak. 1862, *zob.* Nr. 21888–21898; — Kremer K., O niektórych starożytnych budynkach krak., Rocz. tow. nauk. krak. 1852; — Bąkowski K., O wartości zabytków świeckiego budownictwa m. Krakowa, Bibl. krak. Nr. 3, Krak. 1897 (por. rec.: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1899); — Godła i napisy domów, *zob.* Nr. 21888; — Kremer K. R, Wiadomość o ratuszu krakowskim, Rocz. tow. nauk. krak. 1852 XXIII.; O ratuszu oraz o pamiątkach gminy miejskiej, Czas 1866 Nr. 172 i n.; Anczyc Wł., Izba radziecka, Tyg. ill. 1863 VII.; F. M. Sob., Wieża poratuszowa, tamże 1869 s. 2. IV.; — Anczyc Wł., Rynek krakowski, tamże 1866 XII.; J. L., Kraków, rynek, kamienice, Czecha Kalend. na r. 1890; – Widok rynku z Sukiennicami, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV., 1845 XII.; Anczyc Wł. L., Tyg. ill. 1860 I.; Schenkl K., Mitth. Centr. Comm., Wien 1863 VIII.; Kremer J., Kraków wobec Polski i Sukiennice jego, Czas 1869 Nr. 141, Odb. Krak. 1870; Kłosy IX., XIII., XIX.; Łuszczkiewicz Wł., Dzisiejsze odbudowanie Sukiennic i dawni ich architekci, Czas 1879 Nr. 225 i n.; — Tenże, Kłosy 1880 XXX; Tenże, Sukiennice krakowskie, dzieje gmachu i jego obecnej przebudowy, Bibl. krak. Nr. 11, Krak. 1899; Spr. hist. szt. V.; Restauracya: Rydzowski A.. Program odbudowania Sukiennic, Krak. 1869; Tarnowski St, T. Prylińskiego plan restauracyi Sukiennic, Prz. pol. 1874 do 1875 III.; Czas 1875 Nr. 29 i n.; Zaremba K., Parę uwag, tamże 1875 Nr. 155; Co zrobić ze Sukiennicami? tamże 1876 Nr. 265; Spr. hist. szt. VI.; — Budowle Biblioteki Jagiellońskiej, *zob.* Nr. 44 - 48; Kłosy III.; Tomkowicz St., Gmach Bibl. Jagiellońskiej, Rocz. krak. t. IV.; Odb. Krak. 1900 (por. czasopismo: Architekt 1900); Czajkowski P., Sala Jagiellońska, Rocz. tow. nauk. krak. 1823 XII; Odp. Ferd. Kojsiewicza na uwagi K. R. Kremera tyczące się odbudowania gmachu Jagiellońskiego, Jutrzenka, Krak. 1848 Nr. 152; — Łuszczkiewicz Wł., Sprawozdanie z poszukiwań komisyi celem odszukania miejsca i zabytków budowlanych Uniwersytetu Kazimierza Wielk, Rocz. tow. nauk. krak. 1866 XXXIV., *zob.* Nr. 18964 - 19087; — Ekielski E., Miasto Kazimierz i budowle akademickie, Krak. 1869 (por. rec.: F., Bibl. warsz. 1869 IV.); Łepkowski J., Starożytne budowle i zakłady nauk. Uniw. Jag., Krak. 1864, *zob.* Nr. 618, 18973; — Bursy, *zob.* Nr. 18983–18993; Bursa Jerusalem (1471), Spr. hist. szt. VI.; S., Bursy krakowskie, Kraj 1900 Nr. 21; — Domy: Baranowskiego, Spr. hist. szt. V.; Berecciego Bartł., tamze IV.; biskupi, tamże V.; Woronicz, Pszczółka polska 1823; Sala, Kłosy 1877 XXIV.; Starożytne schody kamienicy Bonarowskiej, Tyg. ill. 1867 XVI.; dom Czeczotki, Spr. hist. szt. V.; dom Dembińskiego Walentego, kasztelana Sand. z w. XVI., tamże; Bąkowski Kl., Dom Długosza, Bibl. krak. Nr. 2, Krak. 1897, *zob.* Nr. 6762; Dom Esterki, Przyj. ludu, Leszno 1867 IV.; Gimnazyum św. Anny, Spr. hist. szt. VI.; kam. hetmańska, tamże VI.; dom „pod Jagnięciem“, tamże IV.; dom „pod Jaszczurkami“, tamże V.; Heilblinga Krz. w rynku, tamże; kapitulny dziek., tamże; Zarewicz L., Dom kapitulny św. Stanisława, Krak. 1887 (por. rec.: Prz. powsz. 1887 III.); Spr. hist. szt. VI.; dom Kokoszki w ul. Sławkowskiej, tamże V.; dom Matejki, Kłosy XIX.; „Mencza stara“, Spr. hist. szt. V.; Morstinów, tamże IV.; prymasowski, tamże VI.; Kamienica szara, tamże IV.; Picconiego H., „Po-

delwie", Szafrańca H., Tarły Jana, Tenczyńskiego St., tamże V.; Tomkowicz St., Zwei in letzter Zeit restaurirte alterthümliche Häuser in Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1898; dom na Kaźmirzu (rysunek), Tyg. ill. 1867 XVI.; dom przy ulicy Sławkowskiej z XVII. w., Spr. hist szt. VI.; — Ulica Bracka, tamże V.; Czernicki G., Ul. Kierków, Tyg. ill. 1876 s. 3. I; — Tomkowicz St., Zabytki budownictwa m. Krakowa, I. Szpital św. Ducha, Krak. 1892 (por. rec.: Łuszczkiewicz Wł., Prz. pol. 1892 III.; Kwart. hist. 1893; R. A., Niwa 1892).

Łuszczkiewicz Wł., Dom drewniany z podsieniem w Krośnie, dom wójtowstwa, kamienice renesansowe (Skotnickich), Szpital św. Ducha, Spr. hist. szt. IV. (por.: Sigma, Kwart. hist. 1892); Dom królewski, tamże V.; — Ratusz w Lublinie, Opiekun dom., Warsz. 1866; Zieliński, Kalend. lubelski 1882; Wereżyński G., Dawny szpital św. Ducha, Gaz. lubelska 1886 Nr. 133; - Zieliński L., Dom radny we Lwowie, Lwowianin 1837 I.; Ratusz we Lwowie, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV., 1847 XIV.; Widmann K., Tyg. ill. 1862 VI.; Pepłowski-Schnür St., Upadek sławnej wieży (Wspomn. z przeszł. Lwowa), Gaz. lw. 1898 Nr. 85; Rasp K. W., Opisanie Zakładu dla mieszczan kalek u św. Łazarza we Lwowie, z niem., Lwów 1867; Domy we Lwowie, por.: Łoziński Wł., *zob.* Nr. 17261 i 22015; Pepłowski-Schnür St., Przechadzki po Lwowie, *zob. Miejscowości*; Dom po królu Sobieskim, Echo, Warsz. 1883 Nr. 102; Pełka, Toż, Kraj 1899 Nr. 16; — Dom prałacki i dwór biskupi w Lipowcu, Spr. hist. szt. III.; — Łuszczkiewicz Wł, Turma więzienna XIII. w. w Łowiczu, Wiad. numizm. arch. 1894, Odb. Krak. 1894 (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1897); Zagadkowa (renesansowa?) budowa ceglanokamienna, Spr. hist. szt. V.; — Tomaszewski F., Ratusz w Mławie, Tyg. ill. 1864 IX.; - Narwa, *zob.* Ryga; — Szpital św. Ducha w Opatowie (z XV. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Wieniarski A., Dom Esterki w Opocznie, Tyg. ill. 1860 II.; Wójcicki K. Wł., Toż, Kłosy III.; — Bazar w Ostrogu na Wołyniu, Spr. hist. szt. III.; Kamienice z XVII. w., tamże; — Rzeczniowski L., Ratusz trybunalski w Piotrkowie, Tyg. ill. 1866 XIII.; Opiekun dom., Warsz. 1871; Spr. hist. szt. III.; Tatomir L., Wieża trybunalska, Strzecha 1869; Gerson W., Stare domy na podcieniach, Kłosy I.; Dylewski E., Dworek (Mokry), Tydzień piotrkowski 1882 Nr. 1; — Mieczyński A., Płock, Opiekun dom., Warsz. 1867; — Ratusz w Poznaniu, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Kierski E., Tyg. ill. 1861 III.; Opiekun dom., Warsz. 1866; Spr. hist. szt. III.; Kierski E., Bazar, Tyg. ill. 1863 VII.; Kohte J., Hist. Mntsbl. f. d. Prov. Posen 1900; — Domy w Przemyślu, Spr. hist. szt. V.; — F. M. Sob., Ratusz w Pułtusku, Tyg. ill. 1865 XI.; — Radłów, dom biskupi, Spr. hist. szt. III.; — Von Löwis of Menar C., Die städtische Profanarchitektur in Riga, Reval und Narwa, Lubeka 1892 (por. rec.: Manteuffel G., Kwart. hist. 1893); Gutzeit, Das Haus des Bischofs und der Bischofshof im ehemal. Riga, Mitth. Liv-Esth-Kurl. 1863 XI.; — Sala złota w Romanowie na Wołyniu, Kłosy 1876 XXIII.; — Kamienice w Sączu nowym, Spr. hist. szt. IV.; Ratusz, tamże; — Starożytne budowle w m. Sandomierzu Kłosy III.; F. M. Sob., Ratusz, Tyg. ill. 1860 II.; Spr. hist. szt. V.; Szpital, tamże IV.; — F. M. Sob., Ratusz w Siedlcach, Tyg. ill. 1864 X.; — Chełmoński M., Były ratusz w Siewierzu, tamże 1880 s. 3. X.; — Sob. F. M., Ratusz w Szydłowcu, tamże 1862 V.; — F. M. S., Ratusz w Tarnowie, Tyg. ill. 1866 XIV., 1876 s. 3. I.; Spr. hist. szt. V.; Domy z podsieniami, tamże; — Ratusz w Toruniu, Przyj. ludu, Leszno 1834 I.; Kłosy XII.; Krzywa wieża, Przyj. ludu 1835 II.; Dom Kopernika, Tyg. ill. 1860, *zob.* Nr. 20917; — Tum pod Łęczycą, Dwór arcybisk., Spr. hist. szt. I.; — Gloger Z., Dawna szkoła w Tykocinie, Prz. bibl. archeol. 1882; — Warszawa, *zob.* Nr. 21959; Ratusz, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; F. M. Sob., Tyg. ill. 1866 XIII., 1870 s. 2. V.; Kłosy IX.; (wielka sala), tamże X.; R., Charakterystyka ulic, tamże XII.; F. M. Sob., Dawne znaki i napisy w Warszawie, Tyg. ill. 1870 s. 2. VI.; Wejnert A., O niekt. dawnych ulicach, Dz. warsz. 1855 Nr. 120; Tenże, Wyjaśnienie co do dawnych ulic, Wiek 1877 Nr. 73—76; Tenże, Ulica baryczkowska od r. 1438 do 1760, Bibl. warsz. 1865 II.; Tenże, O ulicy Bazyliańskiej, tamże 1869 I.; F. M. Sob., Ulica Gołębia, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV.; Gomulicki W., Ulica Nowomiejska albo Gołębia, Aten. 1893 IV.; Wejnert A., Ulica i wojna Kokosza, Bibl. warsz. 1863 IV.; Tenże, Ulica Krzywokolna, tamże 1864 II.; Starożyk J., Plac trzech krzyży, Tyg. ill. 1865 VI.; — Szymanowski, Plac Nalewkowski, tamże 1866 XIII.; Wójcicki K. Wł., Ulica piwna, Kłosy I., Ulica pokorna, Alleluja 1841; Szperacz, Co się znajdowało ongi na dzisiejszym placu zamkowym, Kur. warsz. 1886 Nr. 273; Plac Zygmuntowski, Kłosy XVI.; W., Domy rozebrane na krak. przedmieściu, tamże III.; Dwie kamienice, Opiekun dom., Warsz. 1865; Wejnert A., Gościnny dwór, tamże 1868; Dom Nr. 8 przy ulicy Dzikiej, Kłosy XX.; Bartłomiej z Żelaznej, O domie ulicy Marszałk., Prz. bibl. archeol. 1881 II.; Dom Roeslera (Senatorska ul.), Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760; Sień i dziedziniec w rynku Nr. 69 Starego miasta, Kłosy XIV.; Dziedziniec domu Nr. 523 przy ulicy Podwale, tamże XII.; Sień na Starem mieście, tamże XII.; Biernacki C., Dworek staroszlachecki przy ulicy Marszałkowskiej, tamże 1881 XXXIII.; Kulesza J., Instytut św. Kazimierza,

Bibl. warsz. 1852 II.; — Dębicki N., Ratusz w Wieluniu, Tyg. ill. 1861 III.; — Kamiński M., Ratusz wileński, tamże 1863 VII.; O wieży ratuszowej, Wiz. i roztrząs. nauk. s. 3. XXIII.; Spis domów w Wilnie z r. 1715, zob. Nr. 4453; — Budowle w Wiśniczu, Kłosy VI.; Domy drewniane, Tyg. ill. 1866 XIV., 1867 XV.; — Nowa ulica w Włocławku, Kłosy VI.; — Ratusz w Wrocławiu, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Frycz J. M. Tyg. ill. 1860 II.; Tatomir L., Strzecha 1870, zob. Nr. 21973; — Szpital w Zawichoście, Spr. hist. szt. IV.; — L. J., Wejście do ratusza w Zgorzelcu, Tyg. ill. 1875 s. 2. XV.; — Ratusz w Żninie, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; — Prusinowski J., Szpital miejski w Żytomierzu, Tyg. ill. 1866 XIII.

22048. **Dwory wiejskie.** Dwór w Brdowie pod Czeszewem, Tyg. ill. 1877 s. 3. III.; — Wójcicki K. Wł., Dwór w Chruszczynie wielkiej, Kłosy IX.; — Ciepielów, Dwór (z XVII. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Tenże, Szczątki domu Jana Kochanowskiego w Czarnym lesie, Tyg. ill. 1864 VIII, zob. Nr. 20855; — Dworzec modrzewiowy i lamus w Czarnożyłach, tamże 1860 II.; — Czeszewo (w Poznańskiem), Dwór, tamże 1876 7; — F. M. Sob., Dom Stefana Czarnieckiego w Gardzieniach, Tyg. ill. 1866 XII.; Tatomir L., Toż, Strzecha 1870; — A. Ł., Gietmanskyje doma w Głuchowie, Kij. Star. 1897 I.; — Gloger Z., Letni dworzec w Horoszczy, Kłosy XIX.; — Dworek niegdyś Jana III. w Jaworowie, Tyg. ill. 1866 XIII.; — Tatomir L., Toż, Strzecha 1868; — Wójcicki K. Wł., Dwór w Jakubowicach, Kłosy II.; — Tenże, Dwór w Jaszunach, Tyg. ill. 1865 XI.; — Dwór w Łękach górnych, tamże 1882; — Maszyński J., Cenny zabytek przeszłości, Dwór w Ostaszynie, tamże 1899 Nr. 20; — Wójcicki K. Wł., Dwór w Paplinie, Kłosy VII.; — B. Ol., Stary dwór w Sadowiu, Tyg. ill. 1876 s. 3. II.; — Dwór w Skokach, rys. Ordy w Grodzieńskiem, tamże 1877 s. 3. III.; — Rolle J., Dwór Tulczyński, Opow. historyczne, Lwów 1876; — Wamberków, gródek, Spr. hist. szt. VI; — Dworek w Załuczu, Kłosy XVI.

22049. Starożytny lamus, Kłosy VI.; Gloger Z., Stary spichlerzyk w Płonce, tamże XVIII; Sulita B., Lamus w Przyszowej z XVII. w., tamże 1879 XXIX

22050. **Mosty.** Most dawny w Czerny pod Krakowem, Tyg. powsz. 1883; — Długi most i wysoka brama w Gdańsku, Kłosy 1885 II.; — Most w Kaliszu, Tyg. ill. 1866 XII.; — Hensche W., Der alte Thurm an d. Steindammer Brücke und d. Danziger Thurm in Königsberg, Altpreuss. Mntschr. IX.; Hoffheinz G. Th., Die sieben Brücken in Königsberg, tamże 1881 XVIII.; — Kohte J., Von der Städtchenbrücke in Posen, Ztschr. d. Ges. f. d. Prov. Posen 1897 XII.; — F. M. S., O dawnych mostach pod Warszawą, Tyg. ill. 1874 XIV.; Most na Wiśle (Warsz.), zob. Nr. 10733; — Pietraszka J. K., Most włocławski, Tyg. ill. 1866 XII.

22051. Wejnert, O wykrytych dawnych wodociągach i wykopalisku przy kolumnie Zygmunta III., Tyg. petersb 1853 XLVII.; Kanał wycieczki podziemny, bez sklepień (Jarosław), Spr hist szt. III.; Wodociągi w Krośnie, zob. Nr 2264.

Opisy i historye miejscowości, zawierające także opisy zabytków sztuki, zob. w dziale: Miejscowości.

D. Rzeźba, snycerstwo, medalierstwo.

(a: Rzeźba i snycerstwo: Wydawnictwa pomników, rzeźbiarze i snycerze; Wit Stwosz).

Dzieła ogólne, odnoszące się do historyi rzeźby, zob. Nr. 21610 - 21641, 21666 i 21667.

Bibliografie i wydawnictwa polskie, zob. Nr. 21709 - 21741; historye sztuki, zob. Nr. 21742 – 21769.

22052. **Monumenta** regum Poloniae Cracoviensia (Groby i pomniki królów), Vars. 1822 fasc. I., Petropoli 1851.

Por: Pam. warsz. Bentkowskiego 1819, 1822; Pszczółka krak. 1822 I.; Gaz. lit 1822 Nr. 2; Lech 1823; Syrokomla (Kondratowicz) Wł., Bibl. warsz. 1852 II.; J. Ł., Dz. lit, Lwów 1852; Czas 1852 Nr 119 i n.; Malicki K. J., Gaz. warsz. 1853 Nr. 320; Pobóg Wł. (O uwagach Malickiego), Czas 1854 Nr. 31; Czas 1856 Nr. 38 i n.

22053. Hoffmann K. B., O najdawniejszych grobowcach królów polskich, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1872 VII., Odb. Pozn. 1872.

R: Bibl. warsz. 1873 IV.; Prz. lw. 1878 VI.

22054. **Stronczyński K.**, Pomniki książęce Piastów w pieczęciach, budowlach, grobowcach i innych starożytnościach zebrane i objaśnione. Piotrków 1888.

R: Piekosiński Fr. i Sokołowski M., Kwart. hist. 1891.

Zob. Nr. 290 – 305 (Sfragistyka) i 423 do 602 (Numizmatyka).

22055. Knötel P., Figurengrabmäler Schlesiens, Inaug. Diss. 1890.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1891.

22056. **Mycielski J.**, Grobowe Piastów pomniki na Śląsku pruskim, Rocz. tow. przyj. nauk pozn. 1898 XXV., Odb. Pozn. 1898.

Por.: Nagrobki książąt szląskich. MM. Poloniae III.: Epitaphia ducum Silesiae, 1201 – 1842, MM. Germ. XIX.

22057. **Cerchowie-Kopera**, Pomniki Krakowa, *zob.* Nr. 21892.

Wzory, albumy i atlasy, zob. Nr. 21755 do 21761.

Inwentaryzacya, zob. Nr. 21801—21860.

22058. Łepkowski J., Napisy z zabytków krakowskich średniowieczne (Monumenta epigraphica Cracoviensia medii aevi), Krak. 1885 z. I. (25 tablic).

22059. Knötel P., Geschichte des Epitaphs in Schlesien, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens 1892 XXVI.

R: Wagner A., Kwart. hist. 1893.

22060. Godła i napisy domów krakowskich, *zob.* Nr. 21888.

Zob. Nr. 603—646 (Epigrafika).

22061. Rzeźbiarstwo, Grabowskiego Ojczyste spominki I.

22062. **Rzeźbiarze**, Spr. hist. szt. IV. str. LXXI.; - Kamieniarze na dworze Zygm. I., tamże I; — Lwowscy rzeźbiarze, tamże V.; Łoziński Wł., *zob.* Nr. 22015; — Sygański J., Cechy rzeźbiarzy w Sączu, Spr. hist. szt. VI.; — Spis kamieniarzy, *zob.* Nr. 21992.

22063. **Rzeźbiarze i snycerze** (alfabetyczny spis), Spr. hist. szt.: Anonim, medalier, snycerz (1532 1535), t. VI.; — Baczeński Bartłomiej, rzeźbiarz form opłatkowych (1767, 1775), VI.; — Blechowski, rzeźbiarz i kamieniarz w Dębnikach (1689), VI.; — Le Brun, rzeźbiarz w Warszawie, VI.; — Flotner Piotr, rzeźbiarz, rytownik i medalier norymbergski (XVI. w.), II., VI.; — Grabiański Ludwik, stolarz i snycerz krakowski (r. 1695), V.; — Grygier, czeladnik snycerski w Krakowie (1673), VI.; — Hanns, snycerz (1486), VI.; — z Florencyi Jan, rzeźbiarz XVI. w., V., VI.; — Huber Jörg z Passau, kamieniarz w Krakowie, VI.; — Jelski Kazimierz, rzeźbiarz, V.; — Johannes, sculptor w Borku poznańskim (r. 1627), IV. [Knapiński Wawrzyniec, snycerz z Lipowca (ur. 1771), Dzwonek, Lwów 1865 XII.]; — Kraft, rzeźbiarz, odlewnik norymb., VI.; — Lemoine, rzeźbiarz franc., VI.; — Lern Mikołaj, rzeźbiarz we Flandryi i Niemczech (XV. w.), VI.; — Lombardi Tullio, rzeźbiarz, VI.; — Matielli Lorenzo, rzeźbiarz drezdeński (po r. 1739), VI.; — Matyasz Niemiec, czeladnik snycersko-stolarski na Kazimierzu w Krakowie (1673), VI.; — Mikołaj z Verdun, rzeźbiarz (1181), VI.; — Moderna, rzeźbiarz, VI.; — Monaldi Jakób z Medyol., rzeźbiarz w Warszawie, VI.; — Montelupi Rafael, rzeźbiarz włoski, VI.; — Nieśniowski Jakób, snycerz i stolarz na Kazimierzu przy Krakowie (1673), VI.; — Ossowicz (Przyjaźny) Stefan, snycerz lwowski r. 1642, V.; — Padovano Jan Maria, medalier i rzeźbiarz w Krakowie, IV., VI.; — Paneczek Jan, rzeźbiarz r. 1764, IV.; — Paweł Bernardyn, stolarz i rzeźbiarz we Lwowie XVII. w., VI.; — Pfister Jan, rzeźbiarz, V. [Łoziński, Sztuka lwowska, *zob.* Nr. 22015]; — Piotr de Biecz, snycerz w Krakowie (1507), VI.; — Pomann Michał, rzeźbiarz w kamieniu w Dębnikach pod Krakowem (1689), VI.; — Reyk Adam, rzeźbiarz sądecki (1678), VI.; — Projekt układu między O. Salaroli Teatynem a królem polskim Augustem II. co do dostarczania posągów i innych dzieł rzeźbiarskich z r. 1717, IV. str. XXI.; — Stanislaus, sculptor we Lwowie r. 1634, V.; — Szymon, szklarz i snycerz w Sandomierzu (1610), VI. [Szymanowski W., Jakób Tatarkiewicz (rzeźbiarz) r. 1798, Dz. warsz. 1854 Nr. 239, 240]; — Trwały Jakub ze Lwowa, rzeźbiarz, V.; — Werter Jacobus, sculptor r. 1563, IV.; — Zimmermann Jerzy, rzeźbiarz w Krakowie r. 1645, IV.; — Zyberleus Hanus, rzeźbiarz lwowski r. 1634, V.

22064. **Wit Stwosz**, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; — Łepkowski J., Wit Stwosz i jego prace, Dz. lit. 1853; Tyg. ill. 1860 I.; — Rastawiecki E., Wit Stwosz, jego pobyt w Norymberdze, Bibl. warsz. 1860, Odb. Warsz. 1860; — Tenże, Słownik malarzy t. II. str. 239 (lit. dawniejsza).

22065. Baader, Beiträge zur Kunstgesch. Nürnbergs, Nördlingen 1863 (z. 2. o niemieckości Wita Stwosza), por. tegoż artykuł w: Anzeiger f. Kunde der deutschen Vorzeit 1860 VII.); — Grabowski A., Wit Stwosz i nowo odkryta jego praca, Bibl. war. 1864 III., Odb. Warsz. 1864 (por. tegoż: Starożytności, artykuł: Czas 1864 Nr. 104 i list: Do redakcyi, Bibl. warsz. 1867 II); — Wit Stwosz, Opiekun dom., Warsz. 1868; — Odczyt publiczny J. Kremera Czas 1868 Nr. 67; — Bersohn M., O Wicie Stwoszu i o jego rzeźbie „Pozdrowienie Anielskie", Warsz. 1870 (por. rec.: Szabrański A. J., Bibl. war. 1870 III.; Czas 1870 Nr. 260); — Tenże, Stwosz Wit, Kłosy 1881 XXXII.; — Prz. bibl. arch. 1881 II.; — Hoszowski, Wit Stwosz, według źródeł znanych i nieznanych, Krak. 1881; — Adamek K., Vit Stwosz, Praha 1884; — Bergau, Veit Stwoss, w: Dohme's Kunst u. Künstler t. II.; — Rée P. J., Die Madonna vom Wohnhause des Veit Stoss, Mitth. a. d Germ. Nat.-Mus. 1892; Bayr. Gewerbe Ztg. 1894 Nr. 15; — s. s., Das Wohnhaus d. Veit Stoss in Nürnberg, Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Stadt Nürnberg I.; — Scheurl A., Des Meisters Veit Stoss Urkundenfälschung, tamże IX. (por. rec: Lepszy L., Kwart. hist. 1896); — Weizsäcker H., Veit Stoss als Maler. Jahrb. d. k. preuss. Kunstsamml. 1897 XVIII. (por.: Kopera F., Kwart. hist. 1898); — Spr. hist. szt. II., IV., V., VI.

22066. Gruszecki W., W sprawie narodowości Wita Stwosza, Wiek 1878 Nr. 74, 99.

22067. Wolski Ks., Dzieła Wita Stwosza, Tyg. ill. 1864 IX.; — Łepkowski J., Ueber die Werke des Veit Stwosz, welche mit dem Monogramm des Meisters versehen sind, Mitth. Centr. Comm., Wien 1867 XII.; — Lesser A., Rzeźba Wita Stwosza w Norymberdze, Tyg. ill. 1863 VII.; — Tenże, Wieczerza Pańska, płaskorzeźba Wita Stwosza, tamże 1864 IX.; — Łuszczkiewicz Wł., O treści i znaczeniu artystycznem obrazu Wita Stwosza u P. Maryi w Krakowie, Krak. 1868; — Tenże, O restauracyi wielkiego ołtarza N. M. Panny w Krakowie, Bibl. warsz. 1865 II.; — Łepkowski J., O restauracyi, Dz. pozn. 1865 Nr. 107; — Sprawozdanie rest., Czas 1866 Nr. 30, 1867 Nr. 234 i n., 1870 Nr 126 i n.; — F. M. Sob., Chrystus Pan w Ogrójcu, dzieło Wita Stwosza, Tyg. ill. 1867 XV., 1870 s. 2. V.; — Brzostowski J. V., Nieznane dotąd dzieła, tamże 1870 s. 2. VI.; — F. M. Sob., Rzeźba Wita Stwosza w kościele św. Floryana w Krakowie, tamże 1866 XII.; — O nowo odkrytym ołtarzu Wita Stosa, Czas 1870 Nr. 256; — Wiadomość o ołtarzu św. Jana Chrzciciela, dziele Wita Stwosza w kościele św. Floryana na Kleparzu, z 5 tablicami, Cieszyn 1870 (por. rec.: Czas 1870 Nr. 280; Żebrawski T., Mitth. Centr. Comm. 1881 VII.); — Puszet L., Ołtarz św. Jana Chrzciciela w kościele św. Floryana w Krakowie, Spr. hist. szt. VI., Odb. Krak. 1898 (por. rec.: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1898); — Ziemięcki T., Mauzoleum św. Wojciecha dłuta Wita Stwosza, Tyg. ill. 1898 Nr. 34 (por rec.: Lepszy, Prz. powsz. 1899 IV.); — Książnice, posąg (rzeźba) Wita Stwosza, Spr. hist. szt. IV., *zob.* Nr. 22089.

22068. Album Wita Stwosza, wyd. przez Lewenthala, Warsz. 1878.

22069. Lepszy L., Stanisław Stwosz, złotnik i rzeźbiarz (1464—1530), Prz. powsz. 1889 II.; — Stwosz Stanisław, snycerz krak., Spr. hist. szt. VI.; — Lepszy L., Beiträge zur Gesch. der Goldschmiedekunst, por.: St. Tomkowicz, Czas 1889 Nr. 222 i 223.

Złotnicy, zob. Przemysł artystyczny.

(b: Rozwój rzeźbiarstwa i snycerstwa; zabytki: ambony, drzwi, ołtarze i t. p., nagrobki, pomniki i t. p).

Wykopaliska przedchrześcijańskiej epoki, zob. Nr. 11137–11358.

22070. **Rzeźba romańska**, *zob.* Nr. 21997, por.: Spr. hist. szt. I.—VI. (indeks): nagrobki, ołtarze, rzeźba, zabytki snycerstwa.

22071. **Łuszczkiewicz Wł.**, Kościoły i rzeźby Duninowskie w Strzelnie na Kujawach, *zob.* Nr. 22000; — Tenże, Odlewy gipsowe rzeźb ze Strzelna w muzeum narod. w Krakowie, Wiad. numizm. 1895, Odb. Krak. 1895.

Drzwi katedry gnieźnieńskiej, zob. Zabytki rzeźby pod: Drzwi (Gniezno).

22072. Wiadomość o najdawniejszych chrzcielnicach krakowskich, *zob* Nr. 13962.

22073. K. B., Chrystus Pan, rzeźba alegoryczna z XIII. w., Tyg. ill. 1863 VII.

22074. **Rzeźba gotycka**, *zob.* Nr. 22001, por: Spr. hist. szt. I.—VI (index): nagrobki, ołtarze, rzeźba, zabytki snycerstwa.

22075. Kremer J., O tryptyku z wystawy archeologicznej krakowskiej i kilka z tego powodu uwag nad architekturą i rzeźbą gotyckiego stylu, Wilno 1860.

R: Kaszewski K., Bibl. warsz. 1860 III.

22076. **Łuszczkiewicz Wł.**, Rzeźba kamienna krakowska XIV. w., jej cechy i artystyczne znaczenie, Rocz. tow. nauk. krak. 1871 XLIII.; — Tenże, W sprawie rzeźb XIV. w. w kościele P. Maryi w Krakowie i w katedrze gnieźnieńskiej, Wiad. numizm.-archeol., Krak. 1900.

22077. Tomkowicz St., Gothische Taufbecken aus der Umgegend von Sandez und Gorlice in Galizien, Mitth. Centr. Comm., Wien 1891 XVII.

R: Demetrykiewicz, Czas 1891 Nr. 196; Gaz. lw. 1891 Nr. 197.

22078. Weingärtner W., Die Breslauer Sculpturen XV.—XVI. Jahrh., Mitth. Centr. Comm., Wien 1863 VIII; — Luchs, Bildende Künstler in Schlesien, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens 1863 V.

22079. Schultz A., Die geschnitzten Altarschreine des XV. u. XVI. Jahrh. in Breslau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1862 VII.

22080. **Barabasz St.**, Ornament płaski na pomnikach krakowskich z XV. i XVI. w., Krak. cz. I. 1894, *zob.* Nr. 22009.

R: Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1896.

22081. **Rzeźba renesansowa**, *zob.* Nr. 22010, por.: Spr. hist. szt. I.—VI. (index): nagrobki, ołtarze, rzeźba, zabytki snycerstwa.

22082. **Odrzywolski Sł.**, Renesans w Polsce, *zob.* Nr. 21761.

22083. Łuszczkiewicz Wł., Fragmenta rzeźbione lapicydów włoskich z Zygmuntowskich czasów, Wiad. num.-arch. 1898, Odb. Krak. 1899.

22084. Wypisy archiwalne do historyi budownictwa i rzeźby w Krakowie, lata 1562, 1563, 1608, Spr. hist. szt. IV. str. LXX. i LXXI.

22085. **Łoziński Wł.**, Sztuka lwowska w XVI. i XVII. w., Architektura i rzeźba, *zob.* Nr. 22015.

22086. **Lepszy L.**, Hermy gabinetu archeologicznego przy Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, Spr. hist. szt. VI., Odb. Krak. 1899 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1899).

22087. **Sokołowski M.**, Rzeźba z kości słoniowej XI. w. i najstarsze książki liturgiczne, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1896.

R: Kopera F., Kwart. hist. 1898; Kohte, Ztschr. d. Ges. f. d. Prov. Posen 1896.

22088. **Antoniewicz Bołoz J.**, O średniowiecznych źródłach do rzeźb, znajdujących się na szkatule z kości słoniowej w skarbcu katedry na Wawelu, Pam. Akad. wydz. filol. i filoz.-hist., Krak. 1880 t. IV. (2 tablice).

R: Przew. nauk. i lit. 1886; Gaz. lw. 1886 Nr. 257.

Relikwiarze, zob. Złotnictwo w dziale: Przemysł artystyczny.

Zob. Nr. 21711.

22089. **Zabytki rzeźbiarstwa i snycerstwa**, *zob.* Nr. 22045–22047; Spr. hist. szt.:

Ołtarze: Bardyjów, Wita Stwosza, II.; — Bejsce, renesansowy, IV.; — Biecz, k. farnego, IV., *zob.* Nr 21863; - Binarowa, IV.; — Chełmiec, renes., IV.; — Bobowa (z XVII. w.), IV.; — Częstochowa, barok. z hebanu i srebra, V.; — Gniezno, składany, VI. [Ołtarz św. Jolenty, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.]; — Gostyń nowy, z XVII. w. rzeźbiony, z częściami wcześniejszemi, IV. [Ołtarzyk polowy, zdobyty pod Grunwaldem przez Wład. Jagiełłę, Prz. bibl. arch., Warsz. 1882 III.]; — [Witanowski M., Ołtarzyk kamienny w kościele kolskim, Wiad. num. archeol. 1897]; — Koprzywnica (z XVIII. w.), III.; — Kraków, Ołtarz Wita Stwosza w k. Panny Maryi, *zob* Nr. 22067; w k. św. Floryana, *zob.* tamże [Grabowski A., Do dziejów budowy wielkiego ołtarza w kościele P. Maryi w Krakowie, Dod. do Czasu 1850 Nr. 30, Bibl. warsz. 1850 IV.; Brykczyński, Le maître-autel de Notre Dame de Cracovie, por.: Tomkowicz St., Czas 1889 Nr. 222 i 223]; k. P. Maryi: Cyboryum, IV., V.; ołtarz św. Stanisława, IV., VI.; Srebrny w kaplicy Zygmuntowskiej (1538), VI.; Transfiguracyi, VI.; W szkicach Chiavariego, barokowy, VI. [Dudrak A. J., Ołtarz z XVI. w. w Krakowie, Tyg. ill. 1867 XVI.]; — Laszki murowane, ołtarzyk z herbami, V.; — Libusza (wieś koło Biecza), szafiasty, IV.; — Lwów, k. katedralny, IV.; — Lanowice pod Samborem, ołtarz pięknej snycerskiej roboty z XVII. w., IV., V.; — [Zwei Flügelaltäre zu Ogrodczon und Nieder Kurzwald in Schlesien, Mitth. Centr. Comm., Wien 1856 I.; — Ołtarzyk skarbca katedry płockiej, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 I.]; — Rzeszów, renesansowy, V.; — Sącz stary, renesansowy, IV.; ołtarz marmurowy św. Kingi, IV.; — [W Siennie spalił się wielki ołtarz gotycki, Wiek 1879 Nr. 233]; — Sękowa, rzeźby na ołtarzu z XVII. w., IV.; — Skniłówek, V.; — Strzyżów, rzeźbiony z XVII. w., V.; — Sulejów, renes. marmurowy, I.; — Szydłowiec, późno renes., VI.; — [Warszawa, k. katedralny, Marconi, Album; — Wieliczka, Przyj. ludu; Leszno 1838 V.; — Wigry, Tyg. ill. 1871 I.]; — Wilczyska pod Grybowem, barok., IV.; — Willanów, polowy, VI; — [G. L., Ołtarzyk ostrobramski, zawierający w sobie kronikę obrazu N. P. Ostrobramskiej, Warsz. 1861]; — Wiśnicz stary, ołtarzyk (szafka) renesansowy na przechowanie Najśw Sakramentu, V.; — Włocławek, renes. marmurowy, V. [Ch. S., Wielki ołtarz w katedrze włocławskiej, Prz. katol. 1894]; - Wola zduńska, renesansowy marmurowy z katedry włocławskiej, V.; — Żyrawka pod Lwowem, zabytek snycerstwa, t. V.

Rzeźby figuralne kościelne: Gniezno, rzeźba romańska z kości słoniowej, VI.; — Gostyń nowy (Pietà, rzeźba z pocz. XVI. w.), IV.; Chrystus na krzyżu, IV.; — Jędrzejów (rzeźby barokowe), V.; — Kielce (posążki ołowiane), V.; — Kraków, Rzeźba romańska Przemienienia Pańskiego, VI.; k. św. Barbary, V.; rzeźba ogrojcowa, VI.; k. Bernardynów, rzeźba św. Anny z końca XV. w., VI.; k. Bożego Ciała, rzeźba M. Boskiej i rzeźba ogrojcowa, VI. [Grabowski Ambr., O rzeźbie przy kościele św. Katarzyny na Kaźmierzu, Czas 1865 Nr. 205; Mączyński J., Statua N. P. M. u Kapucynów (kilka podań i wspomnień), Krak. 1855]; k. katedralny, rzeźba romańska gryfa, V.; posągi drewn. gotyckie, IV., V.; k. św. Mikołaja, posąg XV. w, VI.; k. Reformatów, Madonna z kości słoniowej (XIV w.), VI; k. św. Piotra i Pawła, Hermy (XIV. w.), VI. [Rzeźba nad bramą kolleg św. Jana w Krakowie, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; O pomniku św. Jana z Kent i o innych pomnikach, Czas 1851 Nr. 224]; — Kościana, V.; — Koźmin w Wielkopolsce, V.; — [Statua alabastrowa N. P. Maryi Jackowej, Przyj. dom., Lwów 1856, VI.; Pawłowicz E., Statuetka N P. Jackowej we Lwowie, Prz. bibl. arch.. Warsz. 1881 I., *zob.* Nr. 13444]; — Niepołomice, rzeźby barokowe, V.; — Nowe Miasto, VI.; — Ptaszkowa, rzeźba ogrojca gotycka drewn., IV.; — Sącz stary, statua drewniana gotycka św Kunegundy, V.; posągi drewn. z XVI. w., IV.; — Stawiszyn, rzeźby gotyckie, V.; — Strzelno, rzeźba romańska, IV.; — Sulejów, rzeźby romańskie i rzeźby XVI. w., I.; — Szydłowiec, rzeźby późno-renesans., VI.; — Wąchock, V.; — Wilno, V.; — [Wrocław, w kościele Maryi Magd., Tyg. ill. 1870 s. 2.

V.]; — **Żarnów**, posąg św. Magdaleny, **IV.** [**Rzeźba** starożytnej Matki Boskiej Bolesnej, Tyg. ill. 1877 s. IV.].

Stalle, ławy kościelne, ambony, konfesyonały, pulpity, szafy: Biecz, stalle gotyckie i renesansowe, ambona, IV.—VI.; ławy, pulpit i szafa gotycka, IV., V.; — Bielsko (ława), VI.; — Binarowa, konfesyonał, pulpit, IV.; — Chełmża (z r. 1519), VI.; — Gostyń nowy, gotyckie IV.; (ławy), IV., VI.; — Hebdow (dwupiętrowe renes.), IV.; — Kazimierz koło Szamotuł, VI.; — Kościelec pod Inowrocławiem, rzeźbione z XV. w., I., VI; — Kraków, VI. str. 76, 78, 92, XII.; k. św. Idziego, marmurowe, V. [Hendel Z., Die Kirche St. Aegidius in Krakau u. deren marmorene Chorstühle, Mitth. Centr. Comm., Wien 1896 XXII.]; k. św. Krzyża, VI.; k. Bożego Ciała (z r. 1673), VI.; — [Stalle w kośc. Bernardynów lwowskich, Prz. bibl. archeol., Warsz. 1881 I.]; — Łęczyca, VI.; — Narzyce (niem. Frauenburg), ława późno-got., VI.; — Niepołomice, ława kolatorska, V; — Pelplin, VI.; — Oliwa, Cystersi, wyrób stall, stalle z r. 1599, VI.; — Opatów, VI.; — [Stalle dębowe w kośc. farnym w Piotrkowie, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 I.]; — Przemyśl, stalle barokowe, szafa gotycka w zakrystyi, V.; — Sącz stary, ambona rzeźbiona z XVII. w., IV.; późno-renesansowe, IV.; — Sieraków (Poznańskie), VI.; — Skrzyszów, ławy kolatorskie, V.; — Sulejów, z XVIII. w., I.; — Tarnów, V. [Makarewicz V., Die Chorgestühle der Kathedrale in Tarnow, I., II., Mitth. Centr. Comm, Wien 1875 I.]; — Tum pod Łęczycą, gotyckie, I; — [Warszawa, stalle w k. katedr., Marconi, Album archit., *zob.* Nr. 21760; k. św. Józefa, ambona, tamże]; — Wiśnicz, VI.; — Zawichost, szafa renes., IV.; — Zwierzyniec pod Krakowem (renes.), IV.; pulpit, stoły i ławy, tamże.

Odrzwia: Grybów, gotyckie, IV.; — Kraków, w k. P. Maryi, V. [F. M. Sob., Odrzwia w kośc. ks. Dominikanów w Krakowie, Tyg. ill. 1863 VII.; Tenże, Odrzwia prowadzące do wieży dawnego ratusza w Krakowie, tamże 1863 VII.; Beyer K., Odrzwia kamienne w bibliotece uniw. jagiellońskiego, tamże 1861 III.]; — Laszki murowane, odrzwia renesans., IV.; — [Rzeczniowski L., Odrzwia kamienne i futro od okna w zamku piotrkowskim, Tyg. ill. 1864 IX.]; — Sękowa, odrzwia drewniane, V; — Wąchock, odrzwia got.-renesans., V.

Drzwi, kraty: [Lelewel J., Drzwi kościelne płockie i gnieznieńskie z lat 1133 i 1155, Poznań 1857 i w zb. wyd: Polska, Dzieje i rzeczy jej V.; Nesbit A., The bronze doors of the cathedral of Gnesen (Odb. z archeolog. Journal), b. r.; Poświęcenie drzwi katedry gnieznieńskiej, Kłosy XIX.; Brykczyński X., Porte d'airain de la cathedrale de Gniezno, Revue de l'art chretien 1890 I. (dosłowny przekład z I. Polkowskiego: Katedra gniezn., *zob.* Nr. 22045, por. rec.: Wł. Łuszczkiewicz, Kwart. hist. 1892)]; — Jędrzejów (krata i drzwi), VI.; — Kalwarya Zebrzydowska, krata, VI.; — Kałuszyn, drzwi got. kościelne, VI.; — Kraków, k. św. Anny, drzwi (XVIII. w.), VI.; k. św Floryana, drzwi (XVIII. w.), VI; k. św. Marka, drzwi (XVIII. w.), VI.; kapl. Zygm, VI.; Drzwi w ratuszu, VI. [Odrzywolski S., Drzwi zamku król. na Wawelu, Kłosy 1882 XXXV.; Eingangsthür zu Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1856 I.; Martynowski F. K., Drzwi żelazne w zamku królewskim na Wawelu w Krakowie, Dodatek dla ślusarzy 1883 Nr. 11, 12]; — Krobia (krata), VI; — Krasiczyn, drzwi, VI.; — Mogiła, drzwi XVIII. w., VI.; — Niepołomice, krata bronzowa i kraty żelazne, bramka renes. na cmentarzu, V.; — [F. M. Sob., Drzwi mieszkania św. Jana Kantego w Olkuszu, Tyg. ill. 1862 VI.]; — [Rzeczniowski L., Krata żelazna okienna i drzwi takież w Piotrkowie, Tyg. ill. 1877 s. 3. IV.]; — Płock, drzwi bronzowe katedry, IV., V., *zob.* Gniezno; — Sącz stary, drzwi renesansowe, IV.; krata ozdobna, IV, V.; drzwi do zakrystyi z XVII. w., IV.; — [Sandomierz, drzwi k. św. Jakóba, Marconi, Album arch., *zob.* Nr. 21760]; — Szydłowiec, drzwi żelazne, portal, VI.; — [Drzwi wielkie w kościele św. Jakóba w Toruniu, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.]; — [Warszawa, Bramy pałaców, Marconi, Album archit., *zob.* Nr. 21760]; — Wielogłowy w Sądeckiem (krata), IV.; — Wiśnicz, brama, V.; — Włocławek, katedra, drzwi renesansowe do kapitularza, t. IV.

Portale: Kraków, kościół Dominikanów, rzeźby na portalu, VI.; — Krzyżtopor, marmurowy, V.; — Ląd nad Wartą, IV.; — Mogiła, gotycki, V.; — Niepołomice, gotycki, V.; — Przemyśl, kamienny gotycki, V.; — Sącz stary, gotycki, IV.; — Skrzyszów, gotycki drewn., V.; — Strzyżów, gotyckie, V.; — Sulejów, I., VI.; — Szydłowiec, VI.; — Tarnów, gotyckie, V.; — Wąchock, V.; — Włocławek, IV., V.; — Zwierzyniec pod Krakowem, romański, IV.

Chrzcielnice, aquamanile, kropielnice, lawaterze: W ogólności, IV. str. LXXVII.; — Bejsce IV.; — Biecz, bronzowa, IV.; — Bieganice, kamienna, IV.; — Binarowa, kamienna (gotycka), IV.; — Bobowa, kamienna (gotycka) IV.; — [Siarkowski W., Chrzcielnica w Bodzentynie, Tyg. ill. 1880 s. 3. X.; w Częstochowie, tamże 1867 XVI.]; — Bortkuszki pod Wilnem (aquamanile bronzowe), IV; — Gorlice, *zob.* Sącz; — [F. M. Sob., Chrzcielnica w kośc. jeżowskim, Tyg. ill. 1860 I.]; — Jodłowa (renes.), VI.; — Kraków, k. Dominikanów (aquamanile), V. [Chrzcielnica w k. św. Ducha w Krak., drzeworyt, Tyg

ill 1862 VI.], *zob.* Nr. 22072; — Libusza, kamienne, IV.; — Lwów, k. ormiański, IV.; — Odrowąż w Opoczyńskiem, kamienna, IV.; — [O napisie na lawaterzu olkuskim, Tyg. ill. 1883; Pleszczyński A. ks., Jeszcze o lawaterzu olkuskim, tamże]; Opoczno, IV.; — Paczołtowice, chrzc. spiżowa, IV.; — Przemyśl, miednica ozdobna, V.; — Rawa, VI.; — Ruda pod Wieluniem, kamienna romańska, IV.; — [Gerson W., Chrzcielnice i monstrancya na Sądeczyźnie, Tyg. ill. 1886; Tomkowicz St., Gothische Taufbecken aus d. Umgegend von Sandez und Gorlice in Galizien, Mitth. Centr. Comm., Wien 1891 XVII.]; Sącz stary, kropielnica marmurowa gotycka, IV.; chrzc. kamienna renesans, IV; Sącz nowy, kropieln. kam. z XVI. w., IV.; — Sękowa, chrzcieln z XVI. w., IV.; — Stare miasto pod Koninem, kropielnica rom. kamienna, IV.; — Sulejów, piscina, I.; — Szczepanów w Brzeskiem (z r. 1534), VI.; — [Napis na chrzcielnicy w Toruniu, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; Kolberg W., Napis na chrzcielnicy w kośc. św. Jana w Toruniu, Warsz. 1872, por.: Bibl. warsz. 1872 IV., *zob.* Nr. 626]; — Tum pod Łęczycą, kamienna, I.; — Wilczyska pod Grybowem, kamienna gotycka, IV.; — Zawichost, piscina, IV.; — Zbyszyce nad Dunajcem, gotycka, V.

Zob. Przemysł, artystyczne wyroby stolarskie, ślusarskie i t. d.

22090. **Pomniki i nagrobki**, sarkofagi. *zob.* Nr. 22045 (pomniki zamieszczone w opisach kościołów) i dział: *Epigrafika* (Nr. 603 634), (alfabetycznie wedle miejscowości):

Bardyów, wzmianka o pomniku Seredego, Spr. hist. szt. VI.; — Bejsce, pomniki Firlejów, tamże IV., V.; — Abdank St., Pomnik w lesie zwanym „Hala" pod Białą Radziwiłłowską, Tyg. ill. 1883; — Biecz, k. parafialny, nagr. Mikołaja Ligęzy, Spr. hist. szt. V.; nagrobek Piotra Słowskiego, tamże; Pomnik grobowy Becza w Bieczu, Lwowianin 1841; — Brzeżany, pomniki Sieniawskich, Spr. hist. szt. III., V.; Dzieduszycki W., Groby w Brzeżanach, *zob.* Nr. 615; Maciszewski, Pomniki Sieniawskich, *zob.* Nr. 615; — Cecora, *zob.* Nr. 22091 (Żółkiewski); — Czarnków, Pomnik Macieja Czarnkowskiego, kasztelana bydgoskiego i Katarzyny z Opaleńskich, żony jego, Przyj. ludu, Leszno, 1835 II., 1844 XI.; Trumna Czarnkowskiego, tamże 1841 VIII.; — Nagrobek w Czerwonogrodzie, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; — Kraszewski K., Pomnik wystawiony przez Kościuszkę w Dołholisce, Kłosy 1882; — F. M. Sob., Nagrobki Kryskich w Drobinie, Tyg. ill. 1861 III., 1863 VII.; — Drzewica, nagrobki renes., Spr. hist. szt. IV.; — Dukla, Grobowiec Mniszchowej, marszałkowej z Brühlów (XVIII. w.), tamże VI.; — Fulsztyn, pomniki renesansowe Herburtów, tamże V.; — Gdańsk, Engel B. u. Hanstein R. v., Danzigs mittelalterliche Grabsteine, Abh. z. Landesk. d. Prov. Westpreussen, Danzig 1893 IV. (por. rec.: Perlbach M., Kwart. hist. 1894); — Gniezno, Łepkowski J., O grobie Dąbrówki, Bibl warsz. 1871 III.; Grób św. Wojciecha. Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Mauzoleum św. Wojciecha, Spr. hist. szt. VI.; Jolanta błog., tamże IV.; Łepkowski J., Pomnik w katedrze arcyb. prymasa Oleśnickiego, dzieło Wita Stwosza, Tyg. ill. 1866 XIV.; Toż po niem., Mitth. Centr Comm., Wien 1868 XIII.; Jan Łaski, Andrzej Łaski, Maciej Drzewicki, Erazm Mieliński, Spr. hist. szt. V.; Dzierzgowscy, Hebdowie, Krzyccy, Łubieński, T. Potocki, prymas, *zob.* Nr. 22045; Mycielski J., Trzy nagrobki w Gnieźnie fundacyi prymasa Łaskiego, Spr. hist. szt V., Odb. Krak. 1896 (por. rec.: Chmiel A., Prz. liter. 1896 Nr. 4; Bronikowski K., Prz. powsz. 1896 IV.; Łuszczkiewicz Wł., Kwart. hist. 1897); Sokołowski M., Zagadkowy nagrobek katedry gnieźnieńskiej (J. Gruszczyński, czy Andrzej Boryszewski), tamże VI., Odb. Krak. 1898 (por. rec.: Lepszy L., Prz. powsz. 1899 IV.), *zob.* Nr. 12945; — Wilkońska P. z L., Grób Turczynek w Gorzczanowie (r. 1666), Gaz. nar. 1875 Nr. 52; — Pomnik bitwy pod Hodowem, Pam. lw. 1817; Podolecki J. K. (wiersz), Album J. D. Borkowskiego, Lwów 1849; Przyj. dom., Lwów 1859 IX.; Anczyc Wł. L., Tyg. ill. 1861 III.; Wiek 1887 Nr. 261; — Grób Jędrzeja Śniadeckiego we wsi Horodnikach, Kłosy XXIV.; — Grób Sieniutów pod Horyniem, Przyj. dom., Lwów 1862; — Grób Sieniutów pod Jampolem, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; — Pomnik w Jaworowie z XV. w., Tyg. lit. 1867; — Przyłęcki St., Nagrobek Mikołaja Gomółki w Jazłowcu, Gaz. pol. 1828 Nr. 339; Roz., Lwów 1828; Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; — Pomnik Pakosława z r. 1319 w kośc. w Jędrzejowie, Spr. hist. szt. V., VI.; — F. M. S., Pomnik grobowy arcyb. Stanisława Karnkowskiego w Kaliszu, Tyg. ill. 1863 VII., *zob.* Nr. 616; — Siarkowski ks., Groby kośc. N. P. Maryi w Kielcach, por.: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1872 III.; Pomnik Zebrzydowskiej, Spr. hist. szt. V.; — Koprzywnica, nagrobki renesansowe, tamże III.; — Kościelec pod Inowrocławiem pomniki renesansowe, tamże I.; — Zieliński W., Pomnik Kniaźnina w Końskowoli, Kłosy 1881 XXXII.

Kraków, Płonczyński A., Groby i pomniki królów, oraz sławniejszych mężów w świątyniach krak., Krak. 1843, *zob.* Nr. 619 i 22045; — Dutkiewicz S., Zbiór pomników i napisowych nagrobków w główniejszych kościołach krak., Krak. 1872; — Zellner Krz., Napisy grobów królów polskich w Krakowie, pomniki hist., *zob.* Nr. 7690; — O odkryciu pomnika Kopernika w kośc. św.

Anny, Pszczółka polska 1823; — k. Bożego Ciała, pomnik Augustyna Kotficza, renes., Spr. hist. szt. V.; — k. Bożego Miłosierdzia. nagrobek gotycki, tamże; — k. Dominikanów, pomnik Franc. Arrighi (1312), Leszka Czarnego (z XIV. w.), Kalimacha, tamże VI.; J. L., Kości bł. Iwona Odrowąża i Leszka Czarnego znalezione, Czas 1856 Nr. 138; Nagrobek St. Orlika, Spr. hist. szt. IV.; — Ks. M., Grób Bolesława Wstydliwego w k. Franciszkanów, Tyg. krak. 1834; Kownacki, Pam. nauk. 1837 II.; Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; X. S. K., Kłosy 1881 XXXII; Stronczyński K., Mniemany grobowiec Bolesława Wstydliwego, Bibl. warsz. 1849 II.; Prz. bibl. archeol., Warsz. 1881 I.; Spr. hist. szt. IV; – Grób św. Salomei, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; Spr. hist. szt. IV.; — Pomnik Wład. Pobożnego, tamże VI.; Pomnik w krużgankach, Kłosy XIII.; — Mączyński J., Grób bł. Izajasza Bonera w k. św. Katarzyny, Czas 1856 Nr. 134 i n.; Czecha J. Nowy kal., Krak. 1869; pomnik Spytka Jordana, Spr. hist. szt. V.; — Sierakowski S. i Matecki J., Krótkie wspomnienie o grobach i pomnikach w k. katedralnym, Krak. 1818; Monumenta regum Poloniae, *zob.* Nr. 22052; Grabowski A., Groby królów polskich w Krakowie w kośc. katedralnym na zamku, Krak. 1835, 2 wyd. 1868 (por. rec.: Czas 1868 Nr. 37); Zajączkowski J., Grobowce, pomniki i trumny królów polskich w Krakowie (z 20 tablic. fotogr.), Krak. 1865; Groby na Wawelu, Tyg. lw. 1867; Brydak J.. Pomniki królów na Wawelu (13 kart), Krak. 1879, Łepkowski J., Poczet uczczonych pomnikami w katedrze na Wawelu, Bibl. warsz. 1856 III.; Polkowski ks., O nowoodkrytych grobach na Wawelu. Gaz. lw. 1887 Nr. 23; Jabłoński K., Uwagi do projektu restauracyi grobów królewskich na Wawelu (umieszcz. w Czasie z 10. sierpnia 1869), Czas 1870 Nr. 41 i n.; Grób św. Stanisława, Przyj ludu, Leszno 1842 IX.; Polkowski I., Grób i trumna św. Stanisława na Wawelu, Spr. hist. szt., Odb. Krak. 1885; Spr. hist. szt. II. str. 116, VI. str. 78; Grobowce królewskie (kaplice, *zob.* Nr. 22045): Łokietka, Przyj. ludu, Leszno 1835 II; Spr. hist. szt. IV.; Kazimierza W., Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Elżbieta, królowa węg., wielkorządczyni pol., prawdopodobna fundatorka pomnika Kazimierza W., Spr. hist. szt. VI.; Szujski J., Wydobycie zwłok Kazimierza W., Prz. pol. 1869 III.; Sarnecki W., Sobótka, Poznań 1869; Majer J., Postać Kazimierza Wielk. według wymiarów. Rocz. tow. nauk. krak. 1869 XXXIX.; m., Die Auffindung der Überreste, Mitth. Centr. Comm., Wien 1869 XIV., 1870 XV.; Opis wydobycia zwłok, Rocz. dla arch. Krzyżanowskiego, Krak. 1870; Rycharski T. L., Pamiątka odkrycia i pogrzebania zwłok, Krak. 1869; Pochowanie prochów, Tyg. kat., Grodzisk 1869 X.; Grób królowej Jadwigi, Spr. hist. szt. III.; Nagr. Wład. Jagiełły, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Grobowiec Wład. Jagiełły i nagrobek Kaz. Jagiell., Mag. powsz. 1837 IV.; Spr. hist. szt. I., VI; Pomnik Jana Olbrachta, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Kopera F., Grobowiec króla Jana Olbrachta i pierwsze ślady odrodzenia na zamku krakowskim, Prz. pol. 1895 III. (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1896); Spr. hist. szt. V., VI.; Grobowiec Fryderyka kardynała, tamże I.–III.; Grobowiec Zygmuntów, Sobótka, Poznań 1869 II.; Nagrobek królowej Bony, Lech 1823; Pomnik Stefana Batorego, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; K. S., Odkrycie grobu króla Stefana, Tyg. ill. 1878 s. 3. V.; Spr. hist. szt. V.; Królowa Anna, tamże V.; Trumny król. Katarzyny i Zygmunta III., Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; Łepkowski J., Särge zweier polnischer Königinnen aus dem Hause Habsburg in Krakau (Anna i Konstancya, żony Zygm. III.), Mitth. Centr. Comm., Wien 1893 XIX. (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1897); Mączyński J., Grób Michała Wiśniowieckiego, Czas 1856 Nr. 162; Spr. hist. szt. VI.; Anczyc Wł. L., Pomniki Jana III. i Michała Korybuta, Tyg. ill. 1862 V.; Grób Jana III., Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Spr. hist. szt. VI.; Stasiak L., Sarkofag z trumną Jana III., Kłosy 1883; Łepkowski J., Grobowiec arcyksiężn. Maryi Eleonory, Małżonki Michała Korybuta, Tyg. ill. 1878 s. 3. V.; Pomniki: Boratyńskiego Piotra, Anczyc Wł. L., Tyg. ill. 1862 VI.; Spr. hist. szt. V.; Borka Stan. kanonika († 1556), Album ozdób kaplicy Zygmuntowskiej, Krak. 1879 (por.: Gruszecki A., Tyg. ill. 1878 s. 3. VI.); bisk. Chojeńskiego, Spr. hist. szt. VI.; bisk. Gamrata, tamże VI.; bisk. Gębickiego, tamże III.; Kmity Piotra († 1505), Album ozdób kaplicy Zygmuntowskiej, Krak. 1879; Spr. hist. szt. VI.; bisk. Konarskiego, tamże V., VI.; bisk. Maciejowskiego, tamże I., VI.; Zbigniewa Oleśnickiego, tamże III.; Włodzimierza Potockiego, Kossowicz, Tyg. ill. 1860 II.; — k. Maryacki, Pomnik Betmanna Seweryna, F. M. Sob., tamże 1867 XVI.; Spr. hist szt. VI.; pomnik Montelupich, tamże V.; Salomona, tamże VI.

F. M. Sob., Nagrobek Andrzeja Krasińskiego w Krasnem, Tyg. ill. 1860 III.; Tenże, Nagrobek Maryi Krasińskiej, tamże 1861 IV.; — Tatomir L., Pomnik ks. Kordeckiego w Krasiczynie, Strzecha 1869; — Nagrobek Wilhelma Skrzyneckiego w Królewcu, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; — Anczyc Wł., Grób Oświęcimów w Krośnie, Tyg. ill. 1866 XII.; Nagrobki w kościołach w Krośnie, Spr. hist szt. IV., V.: — Krużlowa, pomnik Pieniążka, tamże V.; — Anczyc Wł. L., Pomnik Gorzałki w Krzeszowie, Tyg. ill. 1862 IV; — Podczaszyński B., Nagrobek Michała z Lipy (czyli z Krakowa), opata Benedyktynów na górze św.

Krzyskiej, tamże 1864 IX.; — Ląd nad Wartą, nagrobki, Spr. hist. szt. III.; — Lewocza, Nagrobki Turzonów, tamże VI.; — Lubin w Wielkopolsce, Grobowiec renes. błog. Bernarda z Wąbrzeźnia, tamże III.; — Zieliński Wł., Pomniki poetów i biskupów w katedrze lubelskiej, Tyg. ill. 1878 s. 3. V.; Pomnik S. Klonowicza w katedrze lubelskiej, Kłosy 1877 XXV., zob. Nr. 20876; — Pomniki i nagrobki we Lwowie, zob. Nr. 620; Łoziński Wł., zob. Nr. 17261, 22015; Łobeski F., Nagrobki kościoła archikatedralnego obrz. łac., Dod. Gaz. lw. 1856 Nr. 15, 17, 18, 32, 33; Grobowiec Michała Buczackiego (poległ. w wojnie z Wołoszą r. 1450) w katedrze, Lwowianin 1836; Schneider A., Pomniki w kośc. OO. Dominikanów, zob. Nr. 13444; Groby u Benedyktynek, zob. Nr. 621; Dobrzański J., Pomnik St. Jabłonowskiego, Tyg. ill. 1860 I.; Pomnik St. Żółkiewskiego, Przyj. ludu, Leszno 1849 XVI.; Welcego pomnik, Przyj. dom., Lwów 1862; Nagrobek dłuta Torwaldsena, Przyj. ludu, Leszno 1843 X.; — Łańcut, Nagrobek barokowy z marmuru Stanisława Lubomirskiego, Spr. hist. szt. V.; — Nagrobek Zyg. Chrząstowskiego i Łekińskiego w Łeknie, Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.; — Groby w Łuczanowicach pod Krakowem, tamże 1849 XVI.; — F. M. Sob., Nagrobek Oleśnickich na Łysej górze, Tyg. ill. 1861 IV.; — Posągi (Żółkiewskiego St, Sobieskiego Jakóba) w Magierowie, Spr. hist szt VI.; — Nagrobki Goślickiego, Benderskich w Mogile, tamże V; — Pomnik w Niegolewie, Gaz. nar. 1874 Nr. 283; — Małakiewicz A., Pomniki, nagrobki w niepołomickim kościele, zob. Nr. 622; Pom. Branickich, Spr. hist. szt. V.; — Nowe Miasto pod Dobromilem, nagr. z r. 1513, tamże VI.; — Nowogródek, Nagr. Jana i Jerzego Dussiatskich (XVII w.), Spr. hist. szt. VI.; — Grobowiec Szydłowieckich w Opatowie, Wędrowiec 1899 Nr. 2; Spr. hist. szt. VI.; — Opoczno, pomniki renes. i napisy wierszowane, Spr. hist. szt. IV.; — Grobowce w Ostrogu, tamże III.; — Płock, Gawarecki W. H., Groby królów polskich w Płocku, Warsz. 1827; Pomnik Władysława Hermana i Bolesława III., Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Kłosy XXV; Groby książęce, Spr. hist. szt. V.; Grób Władysława II. (1462), tamże VI.; [Zdżarski Aug., Wiersz z okoliczności wynalezienia zwłok Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego, Płock 1825 (?)]; Nagrobek bisk. Buczackiego, Tyg. ill. 1861 IV.; Tenże, Pomnik kan. Głogowskiego Pawła, tamże 1860 II.; Spr hist. szt. V; — Nagrobki w Podkamieniu, zob. Nr. 623; — Kwiciński M., Pomnik na pobojowisku z XVI. w. w wojew. Połockiem, Prz. bibl. arch., Warsz. 1882 III.; — Patelski St., Memoriale epitaphiarum inscriptionum et aliorum scitu dignorum in ecclesia cathedrali Posnaniensi ante reparationem 1755 reperibilium, Posn. 1762, Gnesnae 1865, zob. Nr. 624; Pomnik Mieczysława i Bolesława, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV; Zbieracz lit. i polit. 1837 III.; Rychter I., Rozbiór nagrobka Bol. Chr., Bibl. warsz. 1841 III.; Lelewel J., Grobowe królów pol. pomniki, Poznań 1856, 1857, zob. Nr. 625; Dod. Gaz. lw. 1856 Nr. 14—17; Bielowski, Bibl. warsz. 1857 II.; Łukaszewicz, tamże 1857 IV.; Stronczyński, tamże 1887 III. (por. rec.: Sokołowski M., Kwart. hist. 1888); Hoffmann K. B., O najdawniejszych grobowcach królów polskich, Poznań 1872, zob. Nr. 609; Życie pobożnych Mieczysława i Bolesława Chrobrego I., z ryciną i opisem kaplicy, w której spoczywają, Poznań b. r. [por.: Raczyński E., Pomnik pierwszych monarchów polskich, Poznań (przyłączone do sprawozd. z fabryki kaplicy grobowej Miecz. i Bol. Chr.); Tenże, Verhandlungen, Berlin 1844; Tenże, Rechtfertigung, Die Grabcapelle Miecz. I. u. Bol., Posen 1845]; Pomniki: bronzowy kanonika z XV. w., Spr. hist. szt. VI; A. Grodzickiego († 1550), tamże; Paniewskiego F., kasztelana lwowskiego (1488), tamże; — F. M. Sob., Nagrobek Adryana Szumskiego w Przasnyszu, Tyg. ill. 1861 III.; — Przemyśl, zob. Nr 22045; — Przeworsk, Grobow. Rafała Tarnowskiego († 1412) i żony jego, Ż. Pauli, Starożytności galic.; Spr. hist. szt. V.; Nagrobek Rafała z Jarosławia († 1409), tamże; Nagrobek M. Jazłowieckiego i Anny z Szamotuł Tarnowskiej, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; — Radzyń w Lubelskiem, Pomnik Mniszchów renesansowy, Spr. hist. szt. V.; — Ruda pod Wieluniem, fragment nagrobka renesansowego z r. 1592, tamże IV.; — Rymanów, pomnik renesans. Jana Sienińskiego r. 1580, tamże V.; — F. M. Sob., Grobowce Opalińskich w Rytwianach, Tyg. ill. 1860 I.; — Rzeszów, posągi Ligęzów, Spr. hist. szt. V.; pomnik Rzeszowskich, renesans., tamże; pomnik Lubomirskiego († 1765), tamże; — Sącz stary, k. parafialny, nagrobki renesansowe, Spr. hist. szt. IV.; — Sącz nowy, k. pofranciszkański, pomnik Jana Dobka Łowczowskiego, tamże IV.; — Sandomierz, nagrobki, tamże II.; Piotrowicz, Sarkofag księżniczki Adelajdy w kościele św. Jakóba w Sandomierzu, Biesiada lit. 1883; — Kwiatkowski K., O nagrobku w Sarbiewie, Bibl. warsz. 1851 II.; — F. M. S., Pomnik Sołtyka w Sławkowie, Tyg. ill. 1862 V.; — Sulejów, nagrobki z XVII. i XVIII. w., Spr. hist. szt. I.; — Sułoszowa (wieś pod Pieskową Skałą), nagrobek gotycki Zuzanny Szafrańcowej, tamże V.; — F. M. Sob, Pomnik grobowy w Szreńsku, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV.; — Szydłowiec, Pomnik Krzysztofa Szydłowieckiego, Prz. nauk. lit. 1842 do 1844; Pomniki Szydłowieckich: Jakóba, kaszt. sandom., córki Krzysztofa, matki i siostry Piotra, Zofii z Pleszowa, Barbary

z Szydłowieckich Spytkowej, Radziwiłłowej Mikołajowej, Radziwiłła Michała (1803), Russela Aleksandra, Szkota, Spr. hist. szt. VI.; — Tarnawa, nagrobek renesansowy (1571?), tamże VI.; — Tarnów u. seine Grabmäler in der Domkirche, Mnemosyne, Lwów 1835; Nagrobki w kościele tarnowskim, Lwowianin 1838 III.; Pomniki: Barbary z Rożnowa († 1517), Barbary z Tenczyna († 1521), ks. Marcina Łyczko, ks. Ostrogskich, Tarnowskich: Jana († 1500) i Jana Amora († 1515), Jana, hetmana, Spr. hist. szt. IV., V., VI.; Łepkowski J., Pomnik Ostrogskich i Tarnowskich, Tyg. ill. 1860 II.; Strzecha 1872; Demetrykiewicz Wł., Das Ranaissance Grabmal der Gräfin Barb. Tarnowska, Mitth. Centr. Comm., Wien 1893; Łoziński Wł., Sztuka lwowska, *zob.* Nr. 22015; — Tomice, Pomnik M. Tomickiego (1524), Spr. hist. szt. VI.; — Polkowski Ign. ks., Napisy z XIV. w. w kość. św. Jakóba w Toruniu, Prz. kat., Warsz. 1885 Nr. 725; Semrau A. v., Die Grabdenkmäler der Marienkirche zu Thorn, Mitt. des Coppernicus-Vereins zu Thorn VII., Odb. Thorn 1892 (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1893); — Trzciana pod Rzeszowem, pomnik renesansowy rycerza, Spr. hist. szt. V.; — Grób św. Jadwigi w Trzebnicy, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.; — Czarnieckiego pomnik w Tykocinie, Przyj. dom., Lwów 1862; Jenike L., Tyg. ill. 1863 VIII.; Jaruntowski J., Wiek 1883 Nr. 254, por.: Wzór rycerza polskiego (Zezwolenie stanów na wystaw. pomnika dla Stefana Czarnieckiego), 1788 DS.; — Tum pod Łęczycą, nagrobek romański, Spr. hist. szt. I.; — Nagrobek Uchańskich w Uchaniu, Tyg. ill. 1871; — Grób św. Bogumiła w Uniejowie, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; — Warmia, *zob.* Nr. 627; — Warszawa, k. katedralny, kaplice, *zob.* Nr. 22045; k. katedralny: Pomnik Asperli Pacelli, Marconi, Album architekt., *zob.* Nr. 21760; Kraszewski K., O nagrobkach w k. św. Jacka i Głębocki A., Płyty grobowe, *zob.* Nr. 629; Nagrobki w k. św. Michała, Spr. hist. szt. V; Nagrobek Czechowicza w k. pokapucyńskim, Kłosy 1881 XXXIII; Łoski J., Jeszcze o nagrobku Czechowicza, tamże; A., Grobowiec carów Szujskich, *zob.* Nr 22045 (por. rec.: R-a, Przew. nauk. i lit. 1894; L. H., Prz. powsz. 1894 IV.); Spr. hist. szt. VI.; F. M. S., Pomnik Jana Tarły w k. Pijarów, Tyg. ill. 1865 XI.; Weinert A., Model kolumny Zygmunta III., Gaz. warsz. 1854 Nr. 133; Kurj. warsz. 1885 Nr. 155; Kurj. codz. 1885 Nr. 135; Posąg króla Jana w Łazienkach, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Przyj. dom., Lwów 1863; Sobieszczański F. M., Tyg. ill. 1871; Wójcicki K., Cmentarz powązkowski w Warszawie, *zob.* Nr. 628; Tenże, Pomnik Cypryana Godebskiego na cment. powązk., Tyg. ill. 1861 IV.; Trypplin L., Nagrobek Urszuli Morskiej na Powązkach, Tajemnice społ. III.; Cmentarze warszawskie, *zob.* *Miejscowości: Warszawa*; — Wilno, pomniki królowej Elżbiety i Barbary, Spr. hist. szt. VI.; k. katedralny, pomniki St. Radziwiłła († 1599), bisk. Kossakowskiego, Tom. Wawrzeckiego, tamże V.; k. Reformatów, pomnik Gąsiewskiego, tamże VI.; Dwa pomniki cerkwi św. Trójcy w Wilnie, Wiz. i roztrz. nauk. s. 3. XXIV.; Napisy, tamże XX., *zob.* Nr. 631; — F. M. Sob., Statua Władysława Łokietka w katedrze wiślickiej, Tyg. ill. 1861 IV; — Włocławek, Grób bisk. Gołańczewskiego († 1365), Spr. hist. szt. VI.; Piotra z Bnina, tamże; bisk. Karnkowskiego Jana, tamże; — Wrocław, Nagrobek Henryka pobożnego, Album liter. Wójcickiego 1848 I.; Stronczyński K., Grobowiec Henryka Łagodnego (Probus), Bibl. warsz. 1841 IV.; Grobowiec Henryka Łagodnego, Przyj ludu, Leszno 1841 VIII.; Nagrobek Piotra Własta, Spr. hist. szt. IV.; Pomniki biskupów, tamże VI.; Jungnitz J., Die Grabstätte der breslauer Bischöfe, Breslau 1895 (por. rec.: Schmelzeis, Literarischer Handweiser 1895 XXXIV.); O pomniku bisk. Nankiera (1467), por.: Gaz. lw. 1887 Nr. 244, Wiek 1887 Nr 242; Pomnik Jana IV. Rotha, bisk. (1469), Spr. hist. szt. II.; Polkowski I., Wspomnienia z Wrocławia, Nowo odkryte pomniki biskupów wrocławskich, Prz. powsz. 1888; Nagrobek Callota, Spr. hist. szt. VI.; — Seweryn z Wyszkowa, Obelisk z herbem Wazów w Wyszkowie, Tyg. ill. 1866 XIII.; — Łepkowski J., Pomnik Wita Stwosza (syna) w Ząbkowicach na Szląsku, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV; X. J. J., Warta 1881 Nr. 370; — Zbylitowska Góra pod Tarnowem, nagr. renes., Spr. hist. szt. V.; — Zbyszyce, nagr. got. Mik. Kempieńskiego, tamże V.; — Zwoleń, Rudzki L., Grób J. Kochanowskiego. Gaz. radomska 1897 (wrzesień), *zob.* Nr. 20855; — Grobowiec St. i J. Żółkiewskich w Żółkwi, Tyg. ill. 1871 s. 2. VIII., *zob.* Nr. 606 i 631; Nowakowski J. ks., O nagrobkach w Żółkwi, Czas 1865 Nr. 20; — Pomnik Sobieskiego w Żurawnie, Strzecha 1874; — Szaraniewicz J., Pomnik Konst. Daniłłowiczowej w Żurowie, Prz. arch. 1882; — Żydaczów, nagr. renes., Spr. hist. szt. IV.

22091. **Pomniki i nagrobki** (układ alfabetyczny wedle osób, *zob.* Nr. 22090, miejscowości wymienione po osobach): Adelajda, Sandomierz; — L. J., Aleksander Mazowiecki (pomnik grobowy), Tyg. ill. 1878 s. 3. VI.; — Nagrobek marszałka Alexandrowicza, Dz. mód, Lwów 1847; — Anna Jagiellonka, Kraków (katedra); Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Mag. powsz. 1838 V.; — Anna, żona Zygm. III., Kraków (katedra); — Przezdziecki Aleks., Grobowiec Anny księżnej (?), Tyg. ill. 1869 s. 2. III.; — Arrighi, Kraków (k. Dominikanów); — August II., Pomnik w Dreźnie, Mag. powsz. 1837 IV.; —

Barbara Radziwiłłówna, Wilno; — Becz, Biecz; — Bendeńscy, Magierów; — Betman Sew., Kraków; — z Bnina Piotr, Włocławek; F. M. Sob., Tyg. ill. 1871 s. 2. VIII; — Bogumił bł., Uniejów; Callier E., Dobrów, kolebka i grób bł. Bogumiła, arcyb. gnieźnieńskiego, Warta 1885 Nr. 595; — Bolesław Chrobry, Poznań; — Olizar G., Grób Bolesława Śmiałego w Ossiaku, Athen. Kraszewskiego 1842 III.; Przezdziecki A., Tyg. petersb. 1843 XXVII.; Tenże, Bibl. warsz. 1853 I. (z ryciną), Odb. p. t.: Ślady Bolesławów polskich, Warsz. 1855; Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.; Kierski E., Tyg. ill. 1864 X.; Warta 1881 Nr. 381; Wiek 1881 Nr. 236; Buszczyński S., Gaz. nar., Lwów 1882 Nr. 62; Krzemiński St., Bluszcz 1882 Nr. 44—45; Maidl J., Das ehemalige Kloster Ossiach u. der stumme Büsser Boleslaus, *zob. Hist. polit.*; — Bolesław III. Krzywousty, Płock; — Bolesław Wstydliwy, Kraków (k. Franciszkanów); — Bona, Kraków (katedra); — Bonar Izajasz, Kraków (k. św. Katarzyny); — Boratyński Piotr, Kraków (katedra); — Borek Stan., Kraków (katedra); — Boryszewski A., Gniezno; — Braniccy, Niepołomice; — Nagrobek Karola Brzostowskiego, Tyg. ill. 1860 II.; — Buczacki Michał, Lwów; — Buczacki, bisk., Płock; — Callot, Wrocław, — Chojeński, bisk., Kraków (katedra); — Chrząstowski Zygm., Łekno; — Czarniecki Stefan, Tykocin; — Czarnkowscy, Czarnków; — Czechowicz, Warszawa; — Daniłowiczowa Konstancya, Żurów; — Długosz J., *zob.* Nr. 6763; — Dussiatscy, Nowogródek; — Dzierzgowscy, Gniezno; — Elżbieta, żona Zygm. Aug., Wilno; — Ferberowie, Gdańsk; — Firlejowie, Bejsce; — Fryderyk Jagiellończyk, kardynał, Kraków (katedra); — Gamrat, bisk., Kraków (katedra); — Gąsiewski Krzysztof, Wilno; Spr hist. szt. VI.; — Gębicki, bisk., Kraków (katedra); — Głogowski Paweł, Płock; — Godebski Cypryan, Warsz.; — Gołańczewski, bisk., Włocławek; Ch. S. X., Doniosłe odkrycie archeol, Grób bisk. Macieja Golańczewskiego, Prz. kat. 1892 Nr. 43; — Gomółka, Jazłowiec; — Gorzałka, Krzeszowa; — Nagrobek Aleks. Korwina Gosiewskiego, hetm. poln. W. ks. lit., Przyj. ludu. Leszno 1844 XI.; — Pomnik Łukasza Górki, tamże 1835 II.; — Goślicki, Magierów; — Grodzicki A. († 1550), Poznań; — Gruszczyński J., arcyb., Gniezno; — Hebdowie, Gniezno; — Henryk pobożny, Wrocław; — Henryk Ładny, Wrocław; — Henryk Łagodny, Wrocław; — Jabłonowski St., Lwów; — Pomnik Bol. Jabłońskiego w Kardaszowej Rzecicy w Czechach, Tyg. ill. 1886; — Grób św. Jacka w Krakowie, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; — Jadwiga św., Trzebnica; — Jadwiga, królowa, Kraków (katedra); — Nagrobek Jana Kazimierza, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; — Jan III., Kraków (katedra), Warszawa, Żórawno; Łoski J., Pomnik J. Sobieskiego na pamiątkę r. 1683, rzeźba P. Vaneu, Bibl. warsz. 1880 II., Odb. Warsz. 1880; Tenże, Kilka słów, tamże 1880 III.; Sokołowski M., Pomnik Jana III. projektowany za jego życia, Czas 1880 Nr. 69; Posąg Jana Sobieskiego w Padwie, Tyg. ill. 1875 s. 2. XV.; Behrson, Rocz. tow. przyj nauk. pozn. XVIII. (por rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1893); Pomnik spotkania się króla Jana III. z Leopoldem, Przyj. ludu, Leszno 1835 II.; Kłosy 1883; Truxa H., Erinnerungs-Denkmäler der Befreiung Wiens aus der Türkennoth, 1683, Wien 1891; — Rafał z Jarosławia († 1409), Przeworsk; — Jazłowiecki M., Przeworsk; — Girsztowt, Pomnik Tad. Juzumowicza, Tyg. ill. 1863 VIII.; — Kalimach, Kraków (k. Dominikanów); — Karnkowski Jan, biskup, Włocławek; — Katarzyna Jagiellonka, Kraków (katedra); — Kazimierz Wielki, Kraków (katedra); — Kazimierz Jagiellończyk, Kraków (katedra); — Kempieński Mikołaj, Zbyszyce; — Stecki T. J., Grob. Ad. Kisiela, Tyg. ill. 1869 s. 2. III., *zob.* Nr. 8238; — Klonowicz Seb., Lublin; — Kmita Piotr, Kraków (katedra); — Kniaźnin, Końskowola; — Kochanowski J., Zwoleń; — F. M. Sob., Pomnik Piotra Kochanowskiego, Tyg. ill. 1868 s. 2. I.; — Kotficz, Kraków (k. Bożego Ciała); — Konarski, bisk., Kraków (katedra); — Konstancya, żona Zygm. III., Kraków (katedra); — Kopernik, Kraków (k. św. Anny); — Kordecki, Krasiczyn; — Kościeleccy, Kościelec; — Kossakowski, biskup, Wilno; Rzeczniowski, Grob. Nikod. Kossakowskiego, Tyg. ill. 1864 IX.; — Korotyński W., Pomnik Ign. Krasickiego, Tyg. powsz., Warsz. 1880; — Krasińska Marya, Krasne; — Krasiński Andrzej, Krasne; — Kryscy, Drobin; — Krzyccy, Gniezno; — J. F. N., Pomnik Kwieta, Tyg. ill. 1869 s. 2. III.; — Kaplica grobowa rodziny Lachickich, tamże 1879 s. 3. VIII.; — Pomnik Stan. Leszczyńskiego, Przyj. ludu, Leszno 1835 II; — Leszek Czarny, Kraków (k. Dominikanów); — O grobowcach Stanisława Leszczyńskiego, Dz. Pozn. 1866 Nr. 221; Pomnik Stanisława Leszczyńskiego w Nancy, Tyg. ill. 1886; — Description du mausolée de la princesse Marie Leszczyńska, Paris 1768; — Ligęzowie, Rzeszów; — Ligęza Mik., Biecz; — B. A., Groby Lipskich z Lipia, Czas 1855 Nr. 261; — Michał z Lipy (czyli z Krakowa), Św. Krzyż; — Lubomirski Joachim, pomnik renesans. (1571), Spr. hist. szt. VI.; — Lubomirski Stan., Łańcut; — Lubomirski († 1765), Rzeszów; — Łaski Jan, Gniezno; — Łekiński, Łekno; — Kaplica rodziny Łoj-

ków, Tyg. ill. 1866 XIV.; — Łokietek Wł., Kraków, Wiślica; — Łowczowski Jan Dobka, Sącz Nowy; — Łubieński, prymas, Gniezno; — Łyczko Marcin, Tarnów; — F. M. Sob., Pomnik Stanisława Małachowskiego, Tyg. ill. 1863 VII.; — Marya Eleonora, żona Michała Wiśniowieckiego, Kraków (katedra); — Michał, król, Kraków (katedra); — Mieszko I., Poznań; — Mniszchowie, Radzyń; — Montelupi, Kraków; — Morska Urszula, Warszawa; — Nankier, biskup, Wrocław; — Odrowąż Iwo, Kraków (k. Dominikanów); — Olbracht, Kraków (katedra); — Oleśniccy, Łysa Góra; — Barcikowski S., Pomnik Waleryana Olszowskiego, Tyg. ill. 1861 IV.; — Opalińscy, Rytwiany; — Orlik St., Kraków (k. Dominikanów); — F. M. S., Grobowiec Katarzyny Ossolińskiej, Tyg. ill. 1875 s. 2. XVI.; — Ostrogscy, Tarnów; Pietrow, Dwie nadgrobnyja nadpisi końcu XVII. wieka Konstantinu Iwanowiczu i Konstantinu Konstantinowiczu kniazijam Ostrożskim, Cztenija w ist. obszcz. Nestora, Kijew 1879 I.; — Oświęcimowie, Krosno; — Pacelli Asperli, Warszawa; — Padniewski Fel., kaszt. lwowski (1488), Poznań; — Pakosław, Jędrzejów; — Pieniążek, Krużlowa; — Piotr z Bnina, *zob.* z Bnina; — L. J., Pomnik J. F. Piwarskiego, Tyg. ill. 1879 s 3. VIII.; — Stecki J., Grobowiec ks. Stan. Poniatowskiego w Florencyi, tamże 1877 s. 3. IV.; — Pomnik Mikołaja Ponętowskiego w Padwie († 1598), Arch. teol. Jabczyńskiego 1836; — F. Ks. z nad Rosi, Grób Maryi Potockiej w Krymie, Tyg. ill. 1860 I.; — Potocki Teodor, prymas, Gniezno; — Potocki Wł., Kraków (katedra); — Nagrobek w Wiedniu Stanisława Potockiego, Pam. lw. 1819; — A. K., Mogiła Karoliny Proniewskiej, Tyg. ill. 1872 s. 2. XI.; — Radziwiłłowie: Trumna Bogusława, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Michał, Szydłowiec; Stanisław († 1599), Wilno; Trumna księżn. Anny Radziwiłłowej, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; Radziwiłłówna Barbara, *zob.* Barbara; Radziwiłłowa Mikołajowa, Szydłowiec; — Rafał z Jarosławia, *zob.* z Jarosławia; — O nagrobku ks. Rochwalda znalezionym w Orszy, Dz. wil. 1818 II.; — Roth Jan IV., bisk. (1469), Wrocław; — z Rożnowa Barbara, Tarnów; — Russel Aleksander, Szydłowiec; — Mohuczy Al., O grobowcu królowej Ryxy (w kat. kolońskiej), Podbereskiego Rocz. lit. 1846 III.; Przezdziecki A., Toż, Bibl. warsz. 1848 IV.; — Rzeszowscy, Rzeszów; — Salomea św., Kraków (k. Franciszkanów); — Salamon, Kraków; Pomniki Em., M. i Piotra Salomonów, Tyg. ill. 1869 s. 2. III., IV.; — Wójcicki K. Wł., Nagrobek księcia Dymitra Sanguszki w Czechach, Tyg. ill. 1861 IV.; — Seredy, Bardyów; — Sieniawscy, Brzeżany; — Sieniński Jan (1580), Rymanów; — Sieniutowie, Horyń; — Sierpki Andrzej, Płock; — Skrzynecki Wilh., Królewiec; — Śniadecki J., Horodniki; — Sobiescy: Pomnik Aleksandra w Rzymie, Tyg. ill. 1860; Jakób, Magierów; Jan, *zob.* Jan III.; R., Groby królewskie św. Kajetana w Monachium, gdzie spoczywa Teresa, córka Jana III., mąż jej i dzieci, Kłosy 1883; — Sołtyk, Sławków; Nagrobek panny Sołtyk w Rzymie u Dominikanów, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.; — Spytkowa z Szydłowieckich Barbara, Szydłowiec; — Stanisław św., Kraków (katedra); — Stefan Batory, Kraków (katedra); Jenike L., Posąg Stefana Batorego w Padwie, Tyg. ill. 1875 s. 2. XV.; Bersohn M., Rocz. tow. przyj. nauk pozn. XVIII.; — Sułkowski, Biecz; — Znosko J., Wiadomość o pomniku w kościele św. Jana w Wilnie, wystawionym na uwiecznienie pamiątki ś. p. Hieronima hrabi Strojnowskiego. biskupa wileńskiego, Wilno 1830; — Stwosz Wit (młodszy), Ząbkowice; — Szafrańcowa Zuzanna, Sułoszowa; — Szujscy, carowie, Warszawa; — Szydłowieccy, Opatów, Szydłowiec; — Szumski Andrzej, Przasznysz; — Tarło Jan, Warszawa; — Tarnowscy: Jan, Jan Amos, Jan hetman, Tarnów; — Tarnowska Anna z Szamotuł, Przeworsk; — Tarnowski Rafał († 1412), Przeworsk; Nagrobek Rafała Tarnowskiego, kasztelana wojnickiego, Przyj. ludu. Leszno 1845 XII.; — z Tęczyna Barbara, Tarnów; — Tomicki Mikołaj, Tomice; — Turzonowie, Lewocza; — Uchańscy, Uchań; — z Wąbrzeźnia Bernard, Lubin; — Jenike L., Pomnik Józefa Warszewicza, Tyg. ill. 1873 s. 2. XI.; — Wawrzecki Tomasz, Wilno; — Welce, Lwów; — W., Kaplica nad grobem Weyssenhofa, Tyg. ill. 1861 III; — Włast Piotr, Wrocław; — Władysławowie: Pomnik Wład. Białego w Dijon, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; — Wład. Herman, Płock; — Wł. Jagiełło, Kraków (katedra); — Wł. Łokietek, Kraków (katedra); — Wł. Pobożny, Kraków (k. Franciszkanów); — Ostroróg St., Widok pomnika Władysławowi III. i rycerzom polskim pod Warną 10. list. 1444, Paryż b. r.; — Kamocka J., Pomnik biskupa Wnorowskiego, Tyg. ill. 1886; — Wieniarski A., Nagrobek Zofii Zamojskiej w Florencyi, tamże 1860 II.; Stecki, tamże 1876 s. 3. I.; — Zawisza (ostatni), Wiad. num. arch. 1893; — Zygmunt Stary, Kraków (katedra); — Zygmunt August, Kraków (katedra); — Zygmunt III., Kraków (katedra), Warszawa; — Żółkiewscy, Żółkiew; — Żółkiewski Stanisław, Cecora; Pomnik na drodze z Mohylewa nad Dniestrem do Balczy, Dz. wil. 1830; Pomnik pod Cecorą,

Lwowianin 1836; Baliński M., Zgon Żółkiewskiego w Cecorskiej wyprawie i pomnik jego w Bessarabii, z 2 ryc., Bibl. warsz. 1845 II., Dz. nar. 1845—1846 Nr. 226; Pomnik Żółkiewskiego pod Cecorą. Przyj. dom., Lwów 1857; Chłopicki E., Toż, Tyg. ill. 1860 I.; Żółkiewski Stanisław, Lwów, Magierów.

Pomniki na cmentarzach zagranicznych, zob. Nr. 632—634.

22092. **Figury przydrożne.** F. M. Sob., Słup graniczny pod wsią Boguszami, Tyg. ill. 1861 IV.; — Rzeźba w Czatkowicach, Spr. hist. szt VI.; — Konin, Słup romański przydrożny, tamże V.; — Orsza, Statua św. Michała we Lwowie, Strzecha 1873; — Posąg na górze Wronowskich we Lwowie, *zob.* Nr 11259; — Posąg w Magierowie, Spr. hist. szt. VI.; — Prandocin, figura przydrożna, tamże IV.; — Słup w Radłowie, Tyg. ill. 1860 II.; — Rogge A., Ein Pest-Denkmal in Ridzewen. Altpr. Mntschr. XIII.; — Barcikowski S., Rypińsk pod Kaliszem, figura, Tyg. ill. 1861 III.; — Sandomierz, figury przydrożne, Spr. hist. szt. V.; — Figura pod Sławkowem. Tyg. ill. 1880 s. 3. X.; — Kamiński M., Figura Zbawiciela na Snipiszkach, tamże 1863 VIII; — Pomnik bitwy z Tatarami pod Sokalem, Przyj. dom., Lwów 1865; Dzwonek, Lwów 1865 XII.; — Witkowski J., Pomnik św. Wojciecha pod wsią Tejkutami, Tyg. ill. 1885 s. 4. VI.; — Statua Matki Boskiej przed kościołem św. Antoniego w Warszawie, Kłosy XX.; — F. M. Sob, Znaczenie 3 krzyży na placu św. Aleksandra, Tyg. ill. 1871 s. 2. VIII.; — Romsdorfer, Das Tataren-Denkmal bei Wama (Bukowina), Mitth. Centr. Comm., Wien 1893 XIX.; — Nabielak L. A., Trzy pomniki pod Zboiskami (ballada), Rozm., Lwów 1826; Papée Fr., Dla Stryja (książka zbiorowa), Lwów 1885.

22093. **Pomnik z XV. wieku, Przyj. ludu, Leszno** 1838 V.; Kamień św. Jadwigi, **tamże 1846 XIII.; Szatan** z trzema twarzami, Spr. hist. szt. I; **Żarnów, posążek** św. Magdaleny, tamże IV; Statua św. **Barbary na Karczówce** pod Kielcami, Gaz. **kielecka** 1870 **Nr. 21.**

22094. Cegłów **na Mazowszu, rzeźby drewn. (z XVI.** wieku) i kościół (z 1450?), Spr. hist. szt. VI.; **Czatkowice**, rzeźba (XVI. w.), tamże VI.; **Koprzywnica, lwy** rzeźbione, **tamże** III.; Sulejów, **lwy romańskie z drzewa,** **tamże** I.

22095. Biernacki C., **Machina wyroczna w starodawnej** rzeźbie **kaliskiej, Kłosy** 1881 **XXXII.**, *zob.* **Nr.** 17637, 17703.

22096. **Płaskorzeźby**. Basrelief zu Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1856 I.; — Gerson W., Płaskorzeźba na wikaryi św. Michalskiej, Tyg. ill. 1868 s. 2. II.; — Sącz stary, płaskorzeźba z XV. w., Spr. hist. szt. IV.; — Tarnów, płaskorzeźba barokowa, tamże V.; — Kamiński J. A., Rzeźby na starożytnej wieży miejskiej we Lwowie, Skarbiec pol. Kamińskiego, Lwów 1859; — Objaśnienie herbu na arsenale miejskim, Dod. Gaz. lw. 1858 Nr. 19, 21; — Schneider A., Płaskorzeźby na arsenale we Lwowie, Strzecha 1869 Nr. 220.

22097. **Tablice erekcyjne.** Będków, Spr. hist. szt. VI.; — Bieganice, płyta nagrobkowa z r. 1584, tamże IV.; — F. M. Sob, Tablica erekcyjna w Chotlu Czerwonym, Tyg. ill. 1862 V.; — Gniezno, płyta brązowa fund. arcyb. Sienińskiego, Spr. hist. szt. VI.; — Św. Wiktoryi tabliczka pogrzebowa w Łowiczu, Pam. mor. rel. XXXII; — Mikułowice kościelne, tablica erekcyjna (1317), Spr. hist. szt. VI.; — Rogowski K., Tablica erekcyjna w Radłowie, Tyg. ill. 1860 II., Spr. hist szt. V.; — F. M. S., Tablica erekcyjna w Wiślicy, Tyg. ill. 1862 V.

22098. Łepkowski J., Pismo i napisy starożytne, *zob.* Nr. 610; — Napisy domów w Krakowie, *zob.* Nr. 21888.

Epigrafika, zob. Nr. 603 - 612.

(c: Medalierstwo, medalierzy i medale).

22099. **Raczyński E.**, Le médailler de Pologne, *zob.* Nr. 569.

22100. **Zieliński J.**, Rys historyczny medalierstwa w Polsce w XVI. i XVII. wieku, Wiad. numizm.-archeol. 1899, Odb. Krak. 1899.

22101. **Friedensburg F.**, Beiträge zur schlesischen Medaillenkunde, Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift 1895.

22102. **Rastawiecki E.**, Spominki historyczne i artystyczne, IV. Medalierstwo za Zygmunta Augusta, Kielisiński Kajetan Wincenty, Bibl. warsz. 1852 I.

22103. **Zieliński J.**, Jan Engelhardt wileński i Jan Engelhardt warszawski, medalierzy z XVII. wieku, Wiad. num.-archeolog. 1900.

Zob. Nr. 21667.

22104. **Medalierze** wymienieni w Spr. hist. szt. VI.: Anonim, Włoch, medalier (1526 do 1527); — Beham Bernard, ojciec i syn, medalierzy niem; — Beham Tomasz i Hans, medalierzy; — Chéré Benoit, medale złote dla St. Augusta (1742); — Dreschler, med. norymb.; — Flotner P., *zob.* Nr. 22063; — Krug Ludwik, med. norymb.; — L., monogramista, med. norymb.; — Michelozzo, Michelozzi, med.; — M. G. (Mathes Gebel?), monogramista, med. norymb.; — Pisanello, med. włoski; — Pomadello Giovanni Maria, medalier włoski (1519—1527).

22105. **Medale**: *zob.* Nr. 568–602; — Medale polskie, Pam. um. 1830 II.; — O medalach polskich na wystawie starożytności, Czas 1873 Nr. 27; — Medale, Spr. hist. szt. IV. str. XV.

22106. Smoleński A., Medal Mikołaja Zakliki, kancl. kor., Czas 1893 Nr. 262, Świat 1893.

Pieczęcie, zob. Nr. 290–305.

Numizmatyka, zob. Nr. 423–567.

E. Malarstwo i rytownictwo.

(a: Malarstwo: O malarstwie polskiem w ogólności, rozwój malarstwa, cechy i szkoły malarskie, słowniki malarzy; malarze alfabetycznie w obrębie wieków).

Dzieła ogólne, odnoszące się do historyi malarstwa, zob. Nr. 21564 (bibliografie), 21572 (czasopisma), 21598 (historya sztuki), 21629 (dykcyonarze artystów), 21672–21679 (historya malarstwa).

Bibliografia i wydawnictwa tyczące się hist. malarstwa w Polsce, zob. Nr. 21709 do 21741.

Zarysy historyi sztuki, zob. Nr. 21742 do 21754.

22107. Mieroszowski I., Rozprawa o malarstwie, Rocz. tow. nauk. krak. 1818 III.

22108. Znaczenie Słowian w dziejach malarstwa, Czas 1873 Nr. 165, *zob.* Nr. 11417.

22109. Smokowski W., O malarstwie w Polsce, Wilkoński A., Dzwon literacki oddz. I. t. II.

22110. Rys malarstwa w Polsce, Rozm., Warsz. 1819; X., Kilka uwag o malarstwie, Tyg. petersb. 1846 XXXI.

22111. **Rastawiecki E.**, Spominki historyczne, *zob.* Nr. 21748; — Kraszewski J. I., Zbiór notat, *zob.* Nr. 21750.

22112. Przyczynek do dziejów malarstwa w Polsce, Czas 1854 Nr. 88; Morawski Sz., Malarstwo dziejowe polskie, Dod. Czasu V. t. 18., 19.

22113. Buszar L., Kilka uwag o rozwoju i kierunku sztuki malarskiej w Polsce, Bibl. warsz. 1860 I.

22114. Słów kilka o malarstwie w Polsce, Sobótka, Poznań 1870; Hodi J., O malarstwie polskiem, Prz. tyg. 1880.

22115. **Sokołowski M.**, Malerei u. Plastik, w dziele: Oesterr. ung. Monarchie in Wort u. Bild, Galizien, Wien 1898; — Piątkowski H., Polskie malarstwo współczesne, Petersb. 1895 (wstęp); — Gomulicki W., Luźne karty z dziejów malarstwa polskiego, Tyg. ill. 1898.

22116. Malarstwo kościelne starodawne i nowe, Czas 1857 Nr. 87.

22117. **Łuszczkiewicz Wł.**, Malarstwo religijne w Polsce, Warsz. 1880, *zob.* Nr. 13949; — Tenże, Nasze malarstwo kościelne XVII. w., Przyjaciel sztuki kościelnej, Krak. 1884 Nr. 2.

22118. Martynowski F., Miniaturowe malarstwo krakowskie, Prz. lw. 1874 VIII.

22119. **Polkowski Ign.**, Katalog rękopisów kapitulnych katedry krakowskiej, Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce, t III., Krak. 1884 (dostarcza wielu wskazówek do badań nad malarstwem średniowiecznem i wieku XVI., których w indeksie pod wyrazem „Miniatura" szukać należy).

Rozwój malarstwa, zob. Nr. 21770–21791.

Stosunki artystyczne z zagranicą, zob. Nr. 21792–21800.

22120. Wiszniewski M., O malarstwie za czasów Piastów, *zob.* Nr. 21772.

22121. Martynowski F. K., Z dziejów malarstwa polskiego XVI. w., Aten. 1884 I.; — Wiad. do dziejów sztuki, Zygm. III. i malarze, Grabowskiego Ojcz. spom. I.

22122. Gubrynowicz Br., Malarze na dworze Jana III., szkic hist., Spr. Bibl. Ossol. 1895, Odb. Lwów 1895.

R: Bryl J., Prz. powsz. 1897 I.

22123. **Łuszczkiewicz Wł.**, Karta z dziejów polskiego malarstwa z doby poprzedzającej jego rozwój (1765–1850), Świat 1892, Odb. Krak. 1892.

R: Lepszy L., Kwart. hist. 1894.

22124. Stosunki St. Augusta z artystami, Spr. hist. szt. VI.; — Łoś W., Trzej portreciści z czasów St. Augusta, Przew. nauk. lit. 1891.

22125. **Mycielski J.**, Sto lat dziejów malarstwa w Polsce, 1760–1860, w dziele: „Powszechna wystawa krajowa we Lwowie 1894 r.", Prz. pol. 1895, 1897, Odb. Krak. 1897, 2. wyd. 1898.

R: M., Słowo 1897 Nr. 11; Landes S. R., Die Zeit 1897; M. K., Bibl. warsz. 1897 IV.; Rubczyński W., tamże 1898 I.; Grünstein L., Oesterr.-ung. Rev. 1900 Nr. 4–6.

22126. Trawiński F., Un siècle d'histoire de la peinture en Pologne, Bull. pol., Paris 1897 (por. tegoż: Les précurseurs de la peinture contemporaine en Pologne, tamże 1895).

22127. **Antoniewicz Bołoz J.**, O malarstwie polskiem (z powodu książki J. Mycielskiego), Kwart. hist. 1898.

22128. **Lepszy L.**, Cech malarski w Polsce od wieków średnich do końca XVIII. w., przyczynek do historyi sztuki, Wiad. num. arch. 1896, Odb. Krak. 1897.

22129. **Łuszczkiewicz Wł.**, Malarstwo cechowe krakowskie XV. i XVI. w., Rozpr. wydz. filol. Akad., Krak. 1874 I.

R: Sokołowski M., Gaz. lw. 1874 Nr. 266; Prz. kryt. 1876 (Ustawy cechu w: Rastawieckiego Słowniku t. I. Dod.).

22130. Cech malarski lwowski, Spr. hist. szt. V.

22131. **Warschauer A.**, Die Posener Malerinnung, Ztschr. d. hist. Ges. f. d. Prov. Posen 1896.

22132. Sygański J., Cechy, malarze i rzeźbiarze (XVII. w.) w Sączu, Spr. hist. szt. t. VI.

22133. Wyzwoliny ucznia w cechu malarskim, Spr. hist. szt. IV. str. LIX.

22134. Krakauer Priester als Künstler (malarze i muzycy XV. i XVI. w.), Mitth. Centr. Comm., Wien 1873 XVIII.; — Malarze krakowscy, Spr. hist. szt. V.

22135. Bizański J. N., Krótka wiadomość o dziejach szkoły malarskiej w Krakowie, Czas 1853 Nr. 56; Dopełnienie, tamże 1853 Nr. 61.

22136. Jaszowski St., O malarzach lwowskich od czasów najdawniejszych, Rozm., Lwów 1830; — O malarzach lwowskich, Bibl. warsz. 1851 I.; - Wypisy wiadomości o malarzach z archiwum miasta Lwowa (1404—1626), Spr. hist. szt. IV., por.: Bostel F., Notes sur l'histoire de la peinture à Léopol. Bull. de l'Acad., Crac. 1893; — Malarstwo we Lwowie, Spr. hist. szt. V.

22137. Malarze w Przemyślu, Spr. hist. szt. V.; — Szemesz A., Wspomnienie o szkole malarskiej wileńskiej, Ath. Kraszewskiego IV. t. 6.

22138. **Schultz A.**, Die Breslauer (wrocławscy) Maler im XVI. Jahrh., Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens 1868 VIII.

22139. Barącz S. ks., Wiadomość o malarzach Bazyliańskich, *zob.* Nr. 14730 i *Sztuka ruska.*

22140. **Rastawiecki E.**, Słownik malarzów polskich, tudzież obcych w Polsce osiadłych, lub czasowo w niej przebywających, Warsz. 1850—1857 t. 3 (podaje literaturę odnoszącą się do każdego malarza); — Tenże, Przedsłowie do t. II., odpowiedź na krytyki, Bibl. warsz. 1851 III.; Dodatki, tamże 1855 I.

R: Sobieszczański F. M., Bibl. warsz. 1850 III.; Pawlikowski Gw. (Myśli przy czytaniu dzieła: „Słownik malarzów polskich" Rastawieckiego, t. I.), tamże 1851 I; Pam. lit. Szlachtowskiego 1850 Nr. 28; Siemieński L. H., Kilka rysów z lit. i społ. II; J. L., Dz. lit., Lwów 1852; Tyszyński, Bibl. warsz. 1856 I.

Raczyński E, Dictionnaire, zob. Nr. 21639.

22141. **Antoniewicz Bołoz J.**, Katalog wystawy sztuki polskiej we Lwowie, 1764—1886, *zob.* Nr. 21733.

22142. Łobeski F., O monogramach i słowniku do nich, Rozm., Lwów 1858; — Spr. hist. szt. VI. (Monogramiści).

22143. **Malarze polscy lub w Polsce działający**, por.: Rastawiecki E., Słownik malarzy, *zob.* Nr. 22140; Grabowski A., Skarbniczka, Ojczyste spominki, Starożytności, *zob.* Nr. 21743.

Cyfra rzymska (I.—VI.) oznacza tom Spr. hist. sztuki Akad. um.

22144. **Wiek XIV.** Jakób, malarz krak. (1397), Spr. hist szt. VI; — Johannes, pictor Leopol. r. 1387—1389, V.; — Mikołaj, malarz krak. z żoną Agnieszką (1397), VI.; — [Wężyk Jakób, Pielgrzym, Warsz. 1844; Rastawiecki E., Niezapominajki, wyd. K. Korwella 1844]; — [Władycz (Wladicze), Rastawiecki E., Bibl. warsz. 1852 III.].

22145. **Wiek XV.** Bartosch, pictor, Lwów r. 1470, Spr. hist. szt. IV.; — Drobysch, pictor w Przemyślu r. 1442—1443, V.; — [Durink (Dyrink) Stan., Grabowski, Skarbn.; Tenże, Opis Krakowa (str. 336)]; — Fyczeusz, malarz r. 1478, V.; — Haberschrak Miclasch, pictor de Cracovia r. 1476, IV.; — Jacobus, pictor w Przemyślu r. 1443, V.; — Jakób, malarz sądecki (1460), VI.; - Jakób, malarz krak. (1451—1452), IV.; — [Jan (Wielki), malarz krak., Mączyński J., Pamiątka z Krakowa 1845]; — Lucas, moler we Lwowie r. 1408, IV.; — Mathias, pictor w Przemyślu (r. 1431—1444), V; — Stanczel, moler (we Lwowie) r. 1404, IV.; — Złotkowski Jan ks., iluminator kodeksów kapituły katedr. krak. r. 1470—1494, V.

22146. **Wit Stwosz** jako malarz, *zob.* Nr. 22064—22068.

22147. **Wiek XVI.** Abraham, kopista dominikański (1515), Spr. hist. szt. VI.; — Aleksander, syn malarza Ławrysza, malarz lw. r. 1596—1601, V.; — Andreas, pictor r. 1554 we Lwowie, IV.; — Andreas, pictor Ruthenus r. 1570 (we Lwowie), IV.; — Andreas, socius artis pictoriae apud famatum Laurisz r. 1596, V.; — Augustin, pictor, filius Blasii

Porucznik r. 1549, IV.; — Augustinus, malarz lwowski r. 1553, V.; — [Bering Joachim, malarz gdański, Hagen A., Neue preuss. Provinzialbl. 1897 IV.; Hirsch Th., *zob.* Nr. 22045]; — Blasius, pictor r. 1525, I.; — Bogusz, pictor Armenus r. 1573 (we Lwowie), IV.; — Caspar, pictor, civis Leopoliensis r. 1597, V.; — de Craschowicze Joannes, pictor r. 1544, IV.; — Donoszewicz Bogusz, malarz lwowski r. 1596, V.

22148. **Dürer Hans**, Spr. hist. szt. II., IV., V., VI.; — Nieczuja-Ziemięcki T., Hans Dürer, malarz nadworny Zygmunta I., Świat, Krak. 1890.

22149. Fedko, pictor r. 1554 we Lwowie, IV., V.; — Fedorowicz Filip, pictor r. 1599 (we Lwowie), IV.; — Filipowicz Wawrzyniec, malarz lwowski r. 1583, V.; — Wyjątki z ksiąg miejsk. krak. z inwentarza po Franciszku, malarzu, zmarłym r. 1565, IV.; — Franciscus, malarz lwowski r. 1535, V.; — Franciszek, malarz († 1565), IV.; — Gallus Jan, malarz r. 1596, V.; — Georgius, pergaminista krak. (1510), VI.; — Gniewkow Floryan, iluminator (1531), VI.; — Golub v. Gołąb Wojciech, iluminator (1572), VI.; — Goraj Jan, malarz krak. (1502—1508), VI.; — Goraj Joachim, malarz krak. (1502—1508), VI.; — Grün Hans Baldung, malarz (XVI. w.), II., VI.; — Hermann, pictor, incola Samboriensis r. 1562, IV.; — [Schultz A., Ueber d. Breslauer Maler Leonhard Hörlein, muthmasslichen Sohn des Nördlinger Malers Friedrich Herlen, Mitth. Centr. Comm., Wien 1863 VIII.]; — Iwan, malarz lwowski r. 1550, V.; — Iwan, syn Ławrysza, r. 1596—1601, malarz lwowski, V.; — Iwanowicz Chrin, malarz lwowski r. 1583, V.; — Jacobus, pictor, Lucae pictoris filius, r. 1573 (we Lwowie), IV.; — Jędrzej, syn Szczęsnego malarza, uczeń P. Remy r. 1576, IV.; — Joannes, socius artis pictoriae Famati Ławrisz r. 1596, V.; — [Łuszczkiewicz Wł., Malarz monogramista K., Roz. filol. Akad. 1874 V., Odb. Krak. 1874]; — Kwiatanowski Krzysztof, malarz XVI. w., V.; — Laurentius, pictor, civis Przeworscensis, r. 1594, IV.; — Lencz Michał z Kitzingen, malarz r. 1507—1522, IV.; Loisiewicz Szymon, kierownik artystyczny cysterski w Pełplinie (XVI. w.), VI.; — Lucas, pictor, filius Simonis pictoris Lwowianin, r. 1536, IV., (1547) V.; — Lucas, pictor, r. 1570 we Lwowie, IV.; — Lucas de Pothok ex Ungaria, malarz lwowski r. 1571, V.; — Ławrysz, malarz lwowski r. 1575, V.; — Ławrisz, malarz lwowski r. 1596 1601, V.; — Ławrisz, malarz lwowski r 1583, V.; — Ławrisz, malarz lwowski r. 1593 1600, V.; — Maciej, mieszczanin krak., malarz r. 1561, V.; — Masko, pictor r. 1573 we Lwowie, IV.; — Mathias, pictor r. 1557 (we Lwowie), IV.; — Maxymowicz Waśko, malarz lwowski r. 1592—1599, V.

22150. **Möller Antoni**, malarz gdański, Hagen A., Neue preuss. Provinzialbl. 1847 IV.; Hirsch Th., *zob.* Nr. 22045.

22151. **Monte Jan (de)**, Wenecyanin, malarz XVI. w., IV., V.; — Zapiska archiwalna o Janie de Monte, malarzu Wenecyaninie, któremu Zygmunt August wydaje z Wilna glejt na powrót z Polski do Włoch r. 1557, t. IV.

22152. Nicolaus, pictor r. 1573 we Lwowie, IV.; — Onisko, malarz lwowski r. 1596, V.; — Phedor, pictor de monasterio divi Onophreyi r. 1539, V.; — Porucznik Augustin, *zob.* Augustin; — Rudolf Jan (Rudult, Rożyński), malarz lwowski r. 1597, V.; — Schaüfelein, malarz II.; — Scholcowicz Josephus Wolf, artis pictoriae socius r. 1591, IV.; — Sebaldus, malarz z Norymbergi, I.; — Semion, pictor Ruthenus r. 1585, IV.; — Sienko, pictor r. 1573 we Lwowie, IV.; — Simon, magister (pictor) r. 1549 we Lwowie, IV.; — Simon, pictor bawiący w Przemyślu r. 1597, IV.; — Singer Sebald, mistrz malarz, II.; — Sparza, malarz r. 1599, IV.; — Springinklee Hans, malarz, II.; — Stanislaus, pictor w Przemyślu r. 1561, V.; — Stephan, malarz lwowski r. 1571, V.; — Stephanowski Joannes Albertus, pictor r. 1575 we Lwowie, IV., V.

22153. **Sues Hans** von Kulmbach, *zob.* Nr. 21719 i 22317.

22154. Swach Adam, Piasecki X. J., Pam. relig. mor. V.

22155. Szpak Stanisław, malarz z Wilna r. 1590 (we Lwowie), IV.; — Szpańczyk Kasper, malarz lwowski r. 1596, V.

22156. **Szwankowski Jan**, malarz nadworny Zygmunta III., Spr. hist. szt. IV., V.; — Przywilej Zygmunta III. z r. 1593 dla Jana Szwankowskiego, malarza, szlachcica, na wykonywanie profesyi na całym obszarze Korony i Litwy, tamże IV.

22157. **Treter Tomasz**. Bajer K., Rysunki oryginalne Tomasza Tretera, kanonika warmińskiego, z drugiej połowy XVI. w., Bibl. warsz. 1868 IV.

22158. Triciusz Jan, malarz, IV., VI.; — Troschel Jakób, malarz nadworny kr. Zygmunta III. (1593, 1624), VI.; — Trycyusz, malarz krak., V.; — Vasko, discipulus Fiedko, malarz lwowski r. 1553, V.; — [Wacław z Oświecimia, malarz krak., Gaz. warsz. 1852 Nr. 200, Spr. hist. szt. IV.]; — Wawrzyniec, malarz lwowski r. 1582, V.; — [Wiedt Ant., malarz gdański, Hirsch, *zob.* Nr. 22045]; — Wiktoryn, Dominikanin krakowski, illuminator ksiąg pergaminowych r. 1536—1543, IV., VI. [Mączyński J., Pamiątka z Krakowa 1845 II.]; — Wróbl Masko, pictor r. 1575 we Lwowie, IV.; — Za-

mość, Malarz nadworny (koniec XVI. wieku), VI.; — Zebaldus, pictor r. 1524, I.; — Ziarnko Jan, *zob.* Nr. 22195.

———

22159. **Wiek XVII.** Aleksander, malarz lwowski r. 1698, Spr. hist. szt. V.; — Alexander, malarz lwowski r. 1646, V.; — Alexandrin Stanisław, malarz lwowski r. 1645, V.; — Aleksandrowicz Stanislaus, artis pictorum socius r. 1606, IV.; List z r. 1606, w którym malarz lwowski, Szymon Boguszewicz, wyzwala ucznia swego Stanisława Aleksandrowicza, IV.; — Andrzejowicz Albert, artis pictorum socius, IV.

22160. **Altomonte Marcin** (Altamonte, Attamonte), malarz nadworny króla Jana III., Spr. hist. szt. IV.; — Rachunek Marcina Altomontego dla pani Wodzickiej, podczaszyny warszawskiej, z r. 1697, tamże, *zob.* Nr. 21917, 22045 (Żółkiew).

22161. Barbara, malarka lwowska r. 1611, V.; — Bauer, malarz, uczeń Schraudolfa, IV.; — Bazyli, Rusin, malarz nadw. króla Jana III. (1675), VI. [Gaz. krak. 1830 Nr. 133, *zob. Sztuka ruska*]; — Del Bene, malarz w Wilnie, VI. [Wiz. i roztrz. nauk. 1840 XIV.]; — Benedyktowicz Floryan, malarz w Czchowie i N. Sączu (1627—1652), VI.; — [Benetti Fr., Kur. warsz. 1826 Nr. 294]; — [Berchhoff Jan Gothard, malarz wileński, Athen. Kraszewskiego 1841 III.; Wiz. i roztrz. nauk. 1838 I., 1840 XIV., 1842 XXIII.]; — [Blechowski Marcin, Rozm, Lwów 1834]; — Bochnowski Joannes, pictor r. 1650 we Lwowie, V.; — Bogusz Paweł, ormianin, malarz lwowski XVII. w., V.; — [Boguszewski Krzysztof Aleksander, Lesser A., Gazeta poznańska 1856 z d. 2. listop.; Kronika, Warsz. 1856 z d. 24 grudnia]; — Boguszowicz Grzegorz, malarz lwowski r. 1648, V.; — Boguszowicz Szymon, Armenus, pictor, IV.; — Boguszowicz Tomasz, malarz lwowski r. 1699, V.; — Borgomius Puzel Stanislaus, malarz r. 1621, IV.; Przywilej Zygmunta III. z r. 1621 dla malarza, zwanego Stanislaus Puzel Borgomius, który miał wykonać znaczną ilość obrazów tak religijnej, jak świeckiej treści, IV.; — Borucki Grzegorz, malarz sądecki (1641), VI.; — Boy Adolf, malarz gdański (1634-1677), VI.

22162. **Callot Klaudyusz**, malarz kr polsk. (XVII w.), Spr. hist. szt. VI; — O malarzu Klaudyuszu Calloth, przebywającym na dworach królów Jana Kaz., Michała i Jana III., Wiek 1880 Nr. 282.

22163. Choma, pictor Ruthenus, Lwowianin, IV; — Chomka, malarz lwowski r. 1600, V.; — Chwedko, malarczyk we Lwowie r. 1601, V.; — [Cisowski Kazimierz, malarz, Przyj. ludu, Leszno 1842 IX.]; — Ciosek Jan, malarz sądecki (1655), VI.; — Collison Jan, Szkot, malarz nadworny króla Jana Kazimierza, IV.; Przywilej Jana Kazimierza z r. 1664 dla malarza Jana Collison, Szkota, którego król nadwornym swoim malarzem mianuje, IV.; — Creusevalle (Crusevalle, Grosevalle) Jan Giani, malarz lwowski r. 1641—1650, V.; — Czwocherowicz Georgius, pictor r. 1626 (we Lwowie), IV.

22164. **Danckerts de Ry Piotr.** Narbutt T., O malarzu i architekcie Władysława IV., Dankerze, 1817; Wójcicki K. Wł., Dz. warsz. 1827 X.; Pawlikowski J. Gw., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 II.; Znicz, Wilno 1834 II.; Wiz. i roztrz. nauk., Wilno 1840 XIII. i XIV.; Spr. hist. szt. VI. (malarz w Wilnie i Pożajsku).

22165. **Dolabella Tomasz** (Della Bella). Grabowski A., Starożytności, Krak. 1840; Tenże, Kraków i jego okolice, Krak. 1844; Przyj. ludu, Leszno 1839-1840 VI.-VII.; Spr. hist. szt. IV., VI. (malarz w Krakowie r. 1615, 1630, 1631); — Cynerski J., Icones Ceciliae Renatae quibus T. Dolabella dedit, Crac. 1641 DS. (por.: Gaz. warsz. 1812 Nr. 72; Mączyński J., Pamiątka z Krakowa).

22166. Dmitr, malarz lwowski r. 1642, V.; — Domaradzki Mateusz, malarz lwowski r. 1671, V.; — Dzianik Al., malarz lwowski r. 1634, V.; — [Dzwonowski Zacharyasz, Grabowski Ambr., Bibl. warsz. 1854 I.].

22167. [Eleuter Jerzy, Siemiginowski, Pszczółka krak. 1822 I.; Czas. Bibl. Ossol. 1829 II.]; — [Erazm z Leżajska, Bytomski Jan, Theatrum Marianum in nemore Lezajscensi, Crac. 1642 DS.]; — Eustafi, malarz lwowski r. 1647, V.

22168. **Falk Jeremiasz**, *zob.* Nr. 22333.

22169. Fedko, malarz lwowski r. 1600, V.; — Fedko (Fedorius), pictor Leopoliensis r. 1613-1619, V.; — [Ferdynand, malarz wileński, Wiz. i roztrz. nauk., Wilno 1842 XXIII.]; Floryan, malarz, *zob.* Benedyktowicz (1628); — Fonnes Hanusz, malarz nadworny Jana Ostroroga r. 1605, IV.; — [Jakób Fröschel, malarz nadw. Zygm. III., Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.].

22170. Georgius, pictor r. 1606, 1617 (we Lwowie), IV.; — Giniewski Krzysztof, malarz r 1636, IV.; Przywilej Władysława IV. z r. 1636 dla malarza Krzysztofa Giniewskiego, czy Gryniewskiego, którego król do służby swej przyjmuje IV.; — [Malarz Gładysz, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.]; — Goszczowski Aleksander, malarz biskupa przemyskiego gr. kat. r. 1646, V.; — Gregorius, pictor r. 1622 we Lwowie, V.; — Grodecki Stanisław, malarz lwowski r. 1654, V.; — Gwoźdź Marcin, malarz sądecki (1632), VI.

22171. Haur Jakób Kazimierz, *zob.* Nr. 22255; — Heremiaszewicz Jan, malarczyk lwowski r. 1671, V.; — Hispanowic Nicolaus, pictor r. 1617 (we Lwowie), IV.; — Hondius Wilh., *zob.* Nr. 22337.

22172. Irzycki Jakób, malarz lwowski r. 1682, V.; — Iwan, brat Fedka, malarz lwowski r. 1600, V.; — Iwanko, syn malarza Ławrysza, malarz lwowski r. 1500, V.

22173. Jackowski Andrzej, malarz lwowski r. 1654, V.; — Jacobus, pictor Leopoliensis r. 1648, V.; — [Jan, malarz krak. około 1608, Grabowski A., Mozaika, Bibl. warsz. 1855 IV.]; — Jan, pomocnik malarza lwowskiego Ławrysza r. 1601, V.; — Jastrzębski Stefan, malarz lwowski r. 1684, V.; — Jerzowski Albert, malarz lwowski r. 1647, V.; — John Augustyn, *zob.* Nr. 22340.

22174. Kapiński Andrzej. malarz w Przemyślu r. 1670, V.; — [Kasiński Jan, malarz portrecista Zamoyskich, Rastawiecki E., Bibl. warsz. 1847 III.]; — Kiewierzowicz Waśko, malarz lwowski 1650, V.; — [Kopecki Jan (czy Kupecki), Rastawiecki E., Bibl. warsz. 1847 II.]; — [Kurcz Kasper, Grabowski A., Mozaika, Bibl. warsz. 1855 IV.]; — Korunka Jan, malarz lwowski r. 1644, V.; — Kraus Albert, malarz lwowski r. 1662, V.; — Krause Jan, uczeń malarski we Lwowie r. 1654, V.; — Kuzmiczowicz Iwan, malarz lwowski r. 1615, V.

22175. **Kurpski A.**, Rastawiecki E., Spominki hist., Bibl. warsz. 1854 IV.

22176. **Lexycki Franciszek.** Grabowski A., Wzmianka o Franciszku Lexyckim, krakowczyku, malarzu około r. 1620, Pam. warsz. Bentkowskiego 1817 VIII.; — Lekszycki Fr. Bern., Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Muzeum dom. F. Dmochowskiego, Warsz. 1837; Alleluja, Warsz. 1841; Wójcicki K. W., Kłosy XVI.; Spr. hist. szt. V.

22177. Leszczyński Paweł, malarz lwowski r. 1647, Spr. hist. szt. V.; — Leszkowski Paweł, malarz lwowski r. 1670, V.; — Libitowski Kazimierz, malarz lwowski r. 1665, V.; — [Liszka Jan Krz., Chłędowski A. T., Pam. lw. 1817 VI.]; — Liszkowicz Adam, malarz sądecki (1632), VI.

22178. **Lubieniecki Bogdan** malarz wieku XVII., Chłędowski, Pam. lw. 1817 VI.; Piwarski J., Gaz. lit., Warsz. 1822 Nr. 42; Pawlikowski Gw., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 III.; Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.

22179. Luyken Kasper, Sobieszczański F. M., Dz. kraj., Warsz. 1843 Nr. 121.

22180. Ławrysz, malarz r. 1610 (we Lwowie), Spr. hist. szt. IV.; — Łopuski Stanisław, pictorum socius we Lwowie r. 1645, V.; — Łukasz, malarz z Łowicza, IV.; — Łukaszewicz Iwan, malarz lwowski r. 1647, V.; — Łukaszewicz Łukasz, malarz lwowski r. 1665, V.

22181. [Magnavacca, malarz włoski na dworze Władysława IV., Sobieszczański F. M., Dz. kraj., Warsz. 1843 Nr. 115]; — Malacha Fedko, malarz lwowski r. 1600, Spr. hist. szt. V.

22182. **Marcin Teofil Polak**, Grabowski A., Wiadomość o M. T. Polaku, znakomitym malarzu w pierwszej połowie XVII. w., Dz. warsz. 1825/6 III.; P. K., Zorza (dziennik), Warsz. 1843; — Ilg. A., Theophilus Pollak, Repertorium f. Kunstwiss., Stuttgart 1885 VIII. (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1891); — Bersohn M., Marcin Teofil Polak, malarz polski XVII. w., Krak. 1889 (toż po niem. z dod. p. t.: M. T. Polak, ein Maler d. XVII. Jahrh., Frankf. 1891) (por. rec.: T., Prz. pol. 1889 I.; Lepszy L., Kwart. hist. 1891 i 1893; Arch. Ztg. 1892 Nr. 242; Kunstchron. t. III.); — Spr. hist. szt. IV.

22183. Martinus, pictor r. 1617 (we Lwowie), Spr. hist. szt. IV.; — Möller A., *zob.* Nr. 22150; — Morachowski Mikołaj, malarz lwowski r. 1630, V.; — Mordasson Piotr, malarz lwowski r. 1633, V.; — Mrozowicz Andreas, pictor Leopol. r. 1633, V.; — Mucha Nicolaus, pictor Leopol. r. 1637, V.

22184. Neuberth (Neunherk), malarz (w Gostyniu), Spr. hist. szt. IV.; — Nieśniowski Jan, ma zostać malarzem (1673), VI.

22185. Orphinin Paweł, malarz lwowski r. 1600, Spr. hist. szt. V.

22186. Petrachnowicz Morachowski Mikołaj, malarz lwowski r. 1646, Spr. hist. szt. V.; — Phillipowic Paulus, pictor r. 1623 (we Lwowie), IV.; — [Podolecki Jerzy, Gaz. lw. 1855; Kuryer warsz. 1855 Nr 72; — Podziemski Paweł, Dz. warsz. 1856 Nr. 56]; — Polak Marcin Teofil, *zob.* Nr. 22182; — [Porębski (Porhebius) Łukasz, Grabowski A., Bibl. warsz. 1854 I.]; — Proszowski Jan, malarz krak. r. 1599 - 1666, V.; — Proszowski Marcin, malarz krak. r. 1623 – 1649, V.; — Puchalski Bazyli, malarz lwowski r. 1622, V.

22187. [Ranisch Augustyn, Gdańszczanin, Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1830 I.; — Rejzner Jan, malarz Jana III., Rastawiecki E., Słownik II. 133—139 (dok. z metryki kor.)]; — Roman, malarz lwowski r. 1623, Spr. hist. szt. V.; — Roman, brat Iwana, malarz lwowski r. 1600, V.; — Romanus, pictor r 1620 we Lwowie, V.

22188. [Salamon z Gdańska, Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 II.]; — Scholc (Wolfowicz) Józef, malarz lwowski XVII. w., Spr. hist. szt. V.; — [Schultz Daniel Jerzy, gdańszczanin, Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 II.]; — Siemian, malarz lw. r. 1600, V.; — Siemiginowski, *zob.* Eleuter; — Sienkowicz Fedor, malarz lw. r. 1630, V.; — Stanislaus, malarz lw. r. 1633, V.; — Stech Andrzej, gdańszczanin, *zob.* Nr. 22351; — [Stolcensis Stanisław, Karmelita, malarz miniat.,

Grabowski A., Bibl war. 1854 I.]; — Sulimenko Piotr, towarzysz malarski we Lwowie, V.; — Supruńczyk Piotr, malarz lwowski XVII. w., V.; — [Świętkowski Szymon, malarz sądecki, Grabowski A., Bibl. warsz. 1854 I.]; — Szpaniel Mikołaj, malarz lwowski XVII. w., V.; — Szymon, malarz lwowski r. 1664, V.

22189. Terlecki Semion, malarz ruski r. 1616 (we Lwowie), Spr. hist. szt. IV., *zob. Sztuka ruska*; — Terszowski Albert, malarz lwowski r 1645, V.; — Tomasz, malarz krakowski (1673), VI.; — Troschel Jakób, VI.; — [Trzycki (Tricius) Aleksander Jan, malarz krak., Grabowski A., Bibl. warsz. 1854 I.]; — Twardochlebowic Albertus, cechmistrz złotników i malarzy w Przemyślu r. 1647, V.; — Tymofiejowicz Mikołaj, pictor suburbanus we Lwowie r. 1630, V.

22190. Ubieleski (Ubeleski) Aleksander, Magasin pittoresque 1850 Nr. 39, por.: Rastawiecki E., Słownik.

22191. Wacław, Kazimierz, uczeń malarski we Lwowie r. 1654, Spr. hist szt. V.; — Waśko, malarz lwowski r. 1607, V.; — Waśko (Maxymowicz?), malarz lwowski r. 1600, [Wegner Salomon, gdańszczanin, Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 II.]; — Węgrzyński Szymon, artis pictoriae socius r. 1626 we Lwowie, IV.; — [Wenanty (Pater Venantius), Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; Mączyński J., Pamiątka Krakowa 1845 III.].

22192. **Willmann Michał**, malarz szląski (1629—1706), Chłędowski A. T., Pam. lw. 1817 VI.; Spr. hist. szt. IV.; — Winter L., Michael Willmann, ein Cisterziensermaler d. XVII. Jahrh., Stud. u. Mitth. aus d. Benedict.- u. Cistercienser-Ord. 1897 XVIII.

22193. Włoskowic Sebast., malarz w Przemyślu r. 1646, Spr. hist. szt. V.; — Włoszko Jan, malarz lwowski r. 1682, V.; — Wojnatowicz, pictor r. 1614 (we Lwowie), IV.; — Woszczyłowicz Paweł, malarz lwowski r. 1671, V.; — [Wróblewski Jan, malarz w Wielkopolsce, Niemir St, Tyg. lit., Pozn. 1841 (O Pakości)].

22194. Zachnowicz Krzysztof Zacharyasz, Ormianin, malarz lwowski r. 1666, Spr. hist. szt. V.

22195. **Ziarnko Jan**, malarz i rytownik, Pawlikowski J. G., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 II., 1830 III.; Piwarski J., Gaz. lit., Warsz. 1822 Nr. 42; II. S., Dz. lit. 1853; Spr. hist. szt. IV., V.

22196. Zygmunt III., por.: Rastawiecki E., Słownik, *zob. Hist. polit.*

22197. **Wiek XVIII. i XIX.** (do r. 1815), *zob.* Nr. 21733 i 22125; — Ahorn Andrzej, Jezuita, Gacki X. J., Dzieje instytutów eduk. w Piotrkowie, Warsz. 1830; — Aigner Karol, Gaz. warsz. 1788 Nr. 86, 1821 **Nr. 117**; — Albertrandy Antoni, malarz **Stan. Augusta**, Spr. hist. szt. V., por.: Albertrandy, O malarstwie, wiersz **w** 5 pieśniach, Warsz. **1790** DS., Gaz. korr., Warsz. 1825 Nr. 3.

22198. Baccelli Mat., malarz **w** Kamieńcu pod., Przezdziecki A., Podole, Wołyń, **Ukraina**, Wilno 1841.

22199. **Bacciarelli Marcelli.** Nekrolog, Gaz. korr., Warsz. 1818 Nr. 5; Gaz. lit., Warsz. 1822 Nr. 36; Rozm. lw. 1823; Obrona przez syna, Gaz. warsz. 1819 Nr. 40—42; — Szaniawski X., Rys życia M. Bacciarellego, Rocz. tow. nauk., Warsz. 1823 XVI., por.: Słownik Rastawieckiego I. str. 18—46, 333, III. **117** i 118; — Spr. hist. szt IV., V.; — **Łoś W.**, *zob.* Nr. 22124.

22200. Bartoszewicz Antoni X., Sobieszczański F. M., Wycieczka archeolog., Bibl. warsz. 1851 IV.; — Bechon Karol, Ath. Kraszewskiego 1851 IV. (list).

22201. **Bellotto Bernardo** zwany Canaletto, malarz. Spr. hist. szt. VI., por.: Rastawieckiego Słownik I. 52—59, III. 132.

22202. Betański Ant. Wacław, por.: Rastawieckiego Słownik, III. 133—134; — Bielkiewicz, uczeń Smuglewicza, Tyg. wil. 1820; Smokowski W., Ath. Kraszewskiego 1847 I.; Spr. hist. szt. V.; — Blank Antoni, por.: Rastawieckiego Słownik I. 64—67; — Borowski Gaspar, zięć Smuglewicza, Tyg. wil. 1820 X.; Czasop. Bibl. Ossol. 1828 I.; Smokowski W., Ath. Kraszewskiego 1847 I; — Brenna, malarz St. Augusta, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 41.

22203. **Brodowski Antoni**, Skarbek Fr., Nekrolog, Gaz. warsz. 1832 Nr. 91; — Brodowski Józef, Gaz. krak. 1819 Nr. 9; Pszczółka krak. 1822 III. (por.: tamże 1821 I. artykuł Brodowskiego).

22204. Brygierski A., Witkowski W. M., Pam. relig. mor., Warsz. 1845 IX.; Siarkowski W. ks., Antoni Brygierski, nieznany artysta-malarz kielecki, Kielce 1878; — Morawski K., O malarzu Brzozowskim, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; — Byszkowski, Widawski P., tamże 1844 XI. (kościół i klasztor w Obrze); — Bzożowski, tamże.

22205. **Chodowiecki Daniel Mikołaj**, *zob. Rytownictwo*; — Bogumił, *zob.* tamże; — Zofia czy Zuzanna, córka Daniela, Gaz. korr., Warsz. 1819 Nr. 30; Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1829 I.

22206. Chojnicki Józef, malarz lwowski, por.: Rastawieckiego Słownik I. 91—92, III. 164; — Closse, *zob.* tamże I. 95, 334; — Courton, Gaz. korr., Warsz. 1810 Nr. 17; — Czajkowski Grzegorz X., malarz lwowski, Łobeski F., Dod. Gaz. lw. 1853 Nr. 41—46; Grabowski A., Mozaika, Bibl. warsz. 1855 IV.; — Czacka Beata z Potockich, malarka,

Spr. hist. szt. VI., por.: Rastawieckiego Słownik III. 168—172 (wyliczenie dzieł).

22207. **Czechowicz Szymon.** Saunders J., Wiadomość o życiu i dziełach Szymona Czechowicza, Dz. wil. 1814 II., Odb. Wilno 1815; Lachnicki J. E., Dz. wil. 1817 VI.; Mieroszowski Ign., Rocz. tow. nauk. krak. 1817 III.; Tyg. wil. 1820 X.; Ossoliński J. M. (Wiad. o życiu), Czasop. Bibl. Ossol. 1828 I.; Kal. dom. A. Gałęzowskiego na r. 1832; Kur. krak. 1834 Nr. 74, 1835 Nr. 1; Przezdziecki Al., Athen. Kraszewskiego 1842 II. (o szkicach); Heppen J., Zorza, Warsz. 1844; — Stattler, Stanowisko artystyczne Czechowicza, Rocz. tow. nauk. krak. 1849 XIX.; — Gaz. warsz. 1852 Nr. 130; — W sprawie utworów Czechowicza, Prz. bibl. arch. 1881 II.; — Gerson W., Czechowicz Szymon, tamże 1881 I.; — Siarkowski Wł. ks., Polemika (przeciw Gersonowi), tamże 1881 I.; — Kieszkowski J., Malarz Czechowicz, studyum na podstawie jego dzieł krakowskich, Prz. powsz. 1898 II., III. (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1899); — Spr. hist. szt. IV., V. (por. spis dzieł w: Rastawieckiego Słowniku I. 100—124, III. 176), *zob.* Nr. 22091.

22208. Damel Jan, Tyg. wil. 1820 X.; Szemesz A., Athen. Kraszewskiego 1842 II.; — Damel Krzysztof, Spr. hist. szt. V.; — Dambrowski (Dąbrowski) Samuel, Przyj. ludu, Leszno 1838 V.; — Doliński Łukasz, Łobeski F., Dod. Gaz. lw. 1853 Nr. 49.

22209. Estreicher Dominik, Bibl. warsz. 1847 II.

22210. Gertner Tomasz, malarz lwowski, Łobeski F., Dod. Gaz. lw. 1855 Nr. 12; — Giesel Jan Ludwik, malarz teatralny warszawski, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 33; Ruski Inwalid 1819 Nr. 247; — Gładysz Jan, Przyj. ludu, Leszno 1839 V.; Sobieszczański F. M., Dz. kraj. warsz. 1843 Nr. 127; — Głogowski Jerzy, Spr. hist. szt. V.; — Głowacki Józef w Wilnie, malarz dekorator, tamże V.; — Graff, tamże IV.; — Grassi Józef, Sobieszczański F. M., Dz. kraj. warsz. 1843 Nr. 125; — Gruber Gabryel X., Gaz. warsz. 1803 Nr. 57; Spada, Ephemerides russes, Petersb. 1816; — Gruszecki Antoni, por.: Rastawieckiego Słownik I. 190, III. 220—222; — Gutowski Wojciech, Kal. dom. A. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.; Spr. hist szt. V.

22211. Hübel Łukasz, Moszyński A., Wiz. i roztrz. nauk., Wilno 1839 VI.

22212. Janowski Mikołaj, Brodowski J., Pszczółka krak. 1822 I.; Kal. dom. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz., por.: Rastawieckiego Słownik III. 244; — Janowski Walenty, Kal. warsz. Gałęzowskiego na r. 1832; — Jarmusiewicz Jan, Kluczycki, Bibl. zakł. Ossol. 1847; — Jasiński, malarz dekoracyj teatralnych, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 33; Ruski Inwalid 1819; Kal. dom. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.

22213. **Konicz Tadeusz** (Kuntze), Piwarski J., Gaz. lit., Warsz. 1822 Nr. 42; Kur. krak. 1835 Nr. 1.

22214. Komoniecki Andrzej i Józef, Łepkowski J., Gaz. warsz. 1854 Nr. 275; — Kościuszko Tadeusz, Malowidła, Tyg. ill. 1879 s. 3. VII.; — Kosiński Józef, Kuryer warsz. 1821.

22215. **Kucharscy,** ojciec i syn, Rastawiecki E., Bibl. warsz. 1856 IV.; Spr. hist. szt. V.; — Mycielski J., Alexander Kucharski, 1736 do 1820, malarz polski w Paryżu, Krak. 1898; Spr. hist. szt. VI. (por. rec.: Lepszy L., Prz. powsz. 1899 IV.); — Kucharski Andrzej, malarz, Spr. hist. szt. V.

22216. Lampi Jan Chrzciciel (ojciec i syn), por.: Rastawieckiego Słownik I. 252—256; — Lampi Franciszek, por.: tamże III. 284—294; Kur. warsz. 1836 Nr. 107, 1852 Nr. 193; Suchodolski Fr., Gaz. warsz. 1852 Nr. 109, 1854 Nr. 50; Lesser Al., Dz. warsz. 1852 Nr. 317; — Łoś W., *zob.* Nr. 22124; — Lebrun Vigée, malarka, Spr. hist. szt. IV.

22217. **Lesseur Wincenty** (de Lesserowicz), Bacciarelli Fr., Rozm., Warsz. 1819 Nr. 41, por.: Rastawieckiego Słownik I. 261 do 264, III. 297—300; — Leseur Wincenty, miniaturzysta króla Stan. Augusta, Spr. hist. szt. V.

22218. Liszewscy (Jerzy, syn Krzysztof i córki ich), Piwarski J., Gaz. lit., Warsz. 1822 Nr. 42; Heinecke, Nachrichten v. Künstlern u. Kunstsachen, Leipzig 1768 I., II., por.: Rastawieckiego Słownik I. 270—273.

22219. Łęski Fr. Stanisław, Monitor warsz. 1825 Nr. 85; Gaz. warsz. 1826 Nr. 291; Gaz. pol. warsz. 1826 Nr. 12; Hube K., Rocz. tow. nauk. warsz. 1831 XIV; — Łukaszewicz Józafat Ign., Kur. warsz. 1850 Nr. 6.

22220. Mańkowski, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 33; Ruski Inwalid 1819 Nr. 247; Kal. warsz. Gałęzowskiego na r. 1832; — Manyoki Adam, malarz węgierski XVIII. w., nadw. malarz Augusta II., Heinecke, Nachrichten v. Künstlern, Leipz. 1768 I.; Spr. hist. szt. V.; — Moraino, Włoch, malarz teatru warsz. i lwowskiego, Bogusławski W., Dzieła, Warsz. 1820 I. 72, IV. 98—108.

22221. **Marteau Ludwik,** malarz St. Augusta r. 1715—1805, Bacciarelli, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 41, 1826 Nr. 29—32 (Biograficzne opisania A. Naruszewicza do portretów osób malowanych przez Marteau, przedruk. w: Rastawieckiego Słowniku II. 20—36, por.: Bartoszewicz J., Adam Naruszewicz w dziele p. t.: Znakomici mężowie XVIII. w. i Gaz. warsz. 1850 Nr. 129); — Spr. hist. szt. V.

22222. Mazurkiewicz Benedykt, malarz we Lwowie i Bolonii (1731?), Spr. hist. szt. VI.; — Medycki Władysław, P. K., Lengyel képiró Magyarországan a kurucz világban, Századok 1869 (Polscy malarze w Węgrzech w czasie Kuruców, r. 1704. Wł. „Medicki" prosi Fr. Rakoczego o list bezpieczeństwa celem wyjazdu do Polski).

22223. **Mirys Sylwester de**, malarz Stan. Augusta, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 33; Ruski Inwalid 1819 Nr. 247; — Dokument nadający mu tytuł barona, w: Rastawieckiego Słowniku II. 317—320; — Spr. hist. szt. IV.

22224. Mołodziński Kazimierz, Kal. dom. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.

22225. Neuherz Jerzy Wilh., malarz wrocławski XVIII. w., Spr. hist. szt. III.

22226. **Norblin Jan Piotr de la Gourdaine**, malarz nadworny St. Augusta, Spr. hist. szt. VI.; — Mycielski J., *zob.* Nr. 22125 (szczegóły archiwalne).

22227. Ochocki Fr., Brzoza X. J. G., Pam. relig. mor. 1850 XIX.; — Oleszkiewicz Józef, Tyg. petersb. 1830; Dz. powsz. kraj., Warsz. 1830 Nr. 309.

22228. **Orłowski Aleksander**, Gaz. warsz. 1832 Nr. 99, 314; Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; Smokowski W. w: Niezapominajkach; Kornwella, Warsz. 1847; Wildta J. Kalend. powsz., Krak. 1857; — Ze wspomnień i pamiętników Stan. Morawskiego, wyd. Włodz. Spasowicz (wspomnienie o Orłowskim), Kraj 1890 Nr. 29—31; — Kraszewski B., Rysunek Orłowskiego, tamże 1890 Nr. 36; — Spr. hist. szt. VI.; — Mycielski J., *zob.* Nr. 22125 (szczegóły archiwalne).

22229. Orłowski Łukasz, Kal. dom. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.; Łobeski F., Dod. Gaz. lw. 1852 Nr. 52.

22230. Padarewski, Bacciarelli, Roz., War. 1819 Nr. 40; — Parys Piotr, malarz XVIII. w., Kuryer polski 1740 Nr. 208 i 302; — Pedretti Józef Karol, malarz włoski w Polsce, Łobeski F., Dod. Gaz. lw. 1853 Nr. 12; — Pelikan Franciszek, malarz wileński, Smokowski W., Athen. Kraszewskiego 1847 I.; — Pełczyński Piotr, Piasecki X. J., Pam. relig. mor., Warsz. 1844 VII.

22231. **Peszka Józef** (1767—1831), W. K., Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Sobieszczański F. M., Dz. kraj., Warsz. 1843 Nr. 127, por.: Rastawieckiego Słownik (spis dzieł).

22232. Pillement Jan z Lugdunu, malarz nadw. Stan. Augusta, Bacciarelli Fr., Rozm., Warsz. 1819 Nr. 41.

22233. **Pitschmann Józef Fr. Jan** (1758 do 1834), por.: Rastawieckiego Słownik II. 107 do 110, III. 353—367 (spis dzieł); — Łoś W., *zob.* Nr. 22124.

22234. Pittoni Giovanni Battista, malarz wenecki (1767, jego pendzla obraz Zwiastowania w kościele P. Maryi w Krakowie), Spr. hist. szt. VI.

22235. **Piersch Jan Bogumił**, nadw. malarz Stan. Augusta, 1732—1817, Roz., Warsz. 1819 Nr. 33; Ruski Inwalid 1819 Nr. 247.

22236. **Płoński Michał** (1782—1812), Łęski J., Rocz. tow. nauk. krak. 1817 I.; Piwarski J., Gaz. lit., Warsz. 1822 Nr. 42; Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 III.; Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; Spr. hist. szt. VI.; Mycielski J., *zob.* Nr. 22125.

22237. Prechtl Józef X., Kraszewski J. I., Athen. 1844 V.

22238. Radwański Andrzej, Piasecki J., Pam. rel. mor. 1843 IV.; A. G., Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; Mączyński J., Pamiątka z Krakowa 1845 II.; — Richter Józef, Piwarski J., Kur. warsz. 1837 z d. 15. czerwca.

22239. **Rustem Jan**. Dz. wil. 1820 II.; Smokowski W., Wiz. i roztrz. nauk., Wilno 1838 IV.; Ath. Kraszewskiego 1842 II., 1844 VI.; Spr. hist. szt. V., *zob.* Nr. 18736.

22240. Scisło, malarz warszawski, Bacciarelli, Roz., Warsz. 1819 Nr. 19, 1825 Nr. 3; — Scotti Antoni, Włoch, malarz warszawski, Kur. warsz. 1827 Nr. 234; — Sławecki Wincenty, malarz, Spr. hist. szt. V.; — Smokowski W., malarz i sztycharz, tamże V.

22241. **Smuglewicz Franciszek** (1745 do 1807), Pam. war. Dmochowskiego 1802 (obrona Smuglewicza przeciw Kotzebuemu); — Golański F. N. X., Pamiątka T. Husarzewskiego prof. hist. powsz. i Franciszka Smuglewicza prof. rysunków i malarstwa w imp. Uniw. wil., Wilno 1808; — O Franc. Smuglewiczu, Pam. warsz. L. Osińskiego 1809 I.—III.; Tyg. wil. 1820 X.; Kal. dom. A. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.; Kondratowicz Fr., Światowid, Warsz. 1837 I.; Szemesz A., Athen. Kraszewskiego 1841 II.; Smokowski W., tamże 1847 I.; Heppen J., Zorza, Warsz. 1844; — Rastawiecki E., Wzmianka o niektórych obrazach, Bibl. warsz. 1849 II., por.: Słownik II. 171—193, III. 392—396; — Gerson W. Prz. bibl. arch. 1881 II.; — Spr. hist. szt. IV.; pobyt w Rzymie (1763), V.; — Smuglewicz Łukasz, ojciec, 1709—1780, Sobieszczański M., Dz. kraj., Warsz. 1843 Nr. 121 i w wspomnieniach o Franciszku; — Antoni, brat Franciszka, tamże, por.: Rastawieckiego Słownik; — Konstanty, Lucyan, Filip, bracia, tamże.

22242. **Stachowicz Michał**. Czajkowski P., Pochwała życia i talentów Michała Stachowicza, prof. malarstwa w liceum krak., Rocz. tow. nauk. krak. 1827 i Odb.; — Tenże, Sala Jagiellońska, wiersz z powodu malowideł Stachowicza w Collegium Jagiell., tamże; — Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1830 I.;

Kl. z Tańskich, Rozrywki dla dzieci 1827 VIII.; Kal. dom. A. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.; Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Sobieszczański F. M., Dz. kraj., Warsz. 1843 Nr. 127; — Schugt E., Kilka słów, Dz. lit., Krak. 1844 II.; — M. Stachowicz i jego prace, Czas 1866 Nr. 167; — Spr. hist. szt. V., VI.

22243. Stroiński Stanisław, malarz lwowski, Łobeski F., Dod. Gaz. lw. 1852 Nr. 32; — Swach Adam, Fr., Pam. rel. mor. 1843 IV.; Lesser Al., Kron., Warsz. 1856 Nr. 254; Spr. hist. szt. III.; — Szczygielski Szymon, malarz w Haliczu r. 1700, tamże V.

22244. Tarnowska z Strojnowskich Walerya (1782—1849), Czas 1852 Nr. 248-249; — Tokarski Mateusz, Bacciarelli, Roz., Warsz. 1819 Nr. 41; Kal. dom. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.; — Topolski Maciej, tamże.

22245. Vanloo Carle, malarz w Paryżu, stosunki z Polską (XVIII w.), Spr. hist. szt. VI.; — Vien Józef, malarz franc., stosunki z Polską, tamże.

22246. **Vogel Zygmunt**, Krasiński Winc., Pochwała, Rocz. tow. przyj. nauk warsz. 1828 XX., por.: Vogel Z., Zbiór widoków sławniejszych pamiątek narodowych (tekst pol. i franc.), Warsz. 1806.

22247. Wall Józef, malarz, Bacciarelli, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 40—41; Spr. hist. szt. V.

22248. **Wojniakowski Kazimierz**, Bacciarelli, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 33; Ruski Inwalid 1819 Nr. 247; Kal. dom. Gałęzowskiego na r. 1832, Warsz.; Smokowski W., Dzwon, Warsz. 1846 II.

22249. Zabiełło Henryk, Kur. warsz. 1850 Nr. 17; — Zeig, miniaturzysta, Bacciarelli, Rozm., Warsz. 1819 Nr. 40-41.

(b: Zabytki malarstwa: Ikonografia w ogólności; miniatury, ewangeliarze i modlitewniki; polichromia kościołów, freski i witraże).

22250. Brykczyński A. ks., Podręcznik praktyczny ikonografii chrześcijańskiej, War. 1894, por.: Prz. powsz. 1895 III., *zob.* Nr. 13946—13960.

Ikonografia w ogólności, zob. Nr. 21695.

22251. Grabowski A., Początek ikonografii naszej, Bibl. warsz. 1857 I.-IV, *zob. Rytownictwo* i Nr. 21743; — Łepkowski J., Ikonografia (z archeologii ogólnej), tamże 1856 II.—III., Odb. Warsz. 1857.

22252. **Kirkor, Ikonotheka, Teka wileńska, Wilno 1858 Nr. 8 i 6.**

22253. Sokołowski M., O źródłach przedstawień religijnych w malarstwie średnich wieków, Przyj. szt. kośc., Krak. 1883 (lipiec).

22254. Ikonograficzne kwestye, Spr. hist. szt. III. str. 145 i 156, IV. str. 109 i XXVII., por.: tamże I.—VI. (indeks) pod imionami świętych; — Tło złote obrazów, tamże IV.

22255. Teofila kapłana i zakonnika o sztukach rozmaitych ksiąg troje, tł. Żebrawski T., Krak. 1880; Haur Jakób Kazimierz, O malarskich konsztach do malowania, rysowania, pisania, liminowania, y miniatur, także o różnych pozłotach, farbach, wodkach y o przednich pokostach, w dziele: „Skład abo skarbiec znakomitych sekretów", Krak. 1693 DS., *zob.* Nr. 22197.

Miniaturowe malarstwo, zob. Nr 21690.

22256. **Lepszy L.**, Studya nad ornamentyką kodexów miniaturowych polskich, Lwowski przemysł artystyczny 1896.

22257. **Bersohn M.**, O illuminowanych rękopisach polskich, Warsz. 1900.

R: S., Wędrowiec 1900 Nr. 24.

22258. Chytil K., Vývoj miniaturního malířství českého za doby królů rodu Jagellonského, Praga 1895, por.: M., Památky archaeologické a místopisné 1895.

22259. **Legenda** o św. Jadwidze, z obrazami (z rękopisu r. 1353), *zob.* Nr. 6330.

22260. Kodeksy romańskie w Krakowie, Spr. hist. szt. I.; — Kodeksy miniaturowe w Gnieźnie, tamże VI., *zob.* Nr. 22118.

22261. Kohte J., Ein frühgothisches Miniaturbild, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1896; — Kodeks miniaturowy z epoki Wacława II., Spr. hist. szt. VI.

22262. Bersohn M., Księgozbiór katedry płockiej, Warsz. 1899 (17 tablic miniatur z XII.-XVI. w.); — Miniatury tynieckie (XIV. i XV. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Cercha St., Min. z r. 1534, Wiad. num. arch. 1897; — Ł. St., Min. z XVI. w., At. 1893 I.

22263. Sokołowski M., Miniatury włoskie Biblioteki jagiellońskiej i modlitewnik francuski ks. Samuela Sanguszki w bibl. dzikowskiej, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1892.

R: Kraj 1892 Nr. 14 i 41; Gaz. lw. 1892 Nr. 108.

22264. **Codex Picturatus**, hrsg. v. Bucher B., Wien 1889, *zob.* Nr. 1188; — R. v. E., Balthasar Behem Codex picturatus v. Jahre 1505, enthaltend die Privilegien und Plebiscita der Stadt Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1858 III.; — Urkundliche Beiträge, tamże 1859 IV.

22265. Gerson W., Przywilej opatowski (z r. 1519) z miniaturami, Spr. hist. szt. V., VI.

22266. Pontyfikał Erazma Ciołka (z XVI. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Liber Geneseos Szydłowieckich (ok. 1530), tamże.

22267. Miniatury w Łasku, we Włocławku, w inwentarzu Dominikańskim (1649?), Spr. hist. szt. VI.

22268. L'évangélaire slavon de Reims, Revue critique 1899 XXXIII.

22269. **Evangelarium** Emeramskie. Szujski J., Ewangieliarz XI. w. kapituły kat. krak., Spr. hist. szt. I., Odb. Krak. 1879 (por. tegoż notatkę w: Mitth. Centr. Comm., Wien 1877 III.); — Thausing M. i Rieger K., Das Evangeliarium Heinrichs V. in der Krakauer Schloss-Kathedrale, Mitth. Centr. Comm., Wien 1887 XIII. (por. rec.: M. Sokołowski, Kwart. hist. 1887); — Spr. hist. szt. IV., V.

22270. **Codex aureus** katedry gnieźnieńskiej, zw. Ewangieliarzem św. Wojciecha, Bukowski ks., Warta 1874 Nr. 1 3; Walkowski J. ks., Wspomnienia o kościele metropolit. w Gnieźnie 1876; Polkowski I., *zob.* Nr. 22045; Sokołowski M., Spr. hist. szt. V.

22271. **Evangeliarum kruszwickie** z miniaturami, Sokołowski M., Spr. hist. szt. V.

22272. **Codex aureus pultoviensis** w muzeum XX. Czartoryskich, por.: Sokołowski M., Spr. hist. szt. V.

22273. **Missale plenarium** bibl. kapitulnej gnieźnieńskiej, Sokołowski M., Spr. hist. szt. t. V.

22274. De septem missalibus Cracoviensis dioeceseos (1487—1532), *zob.* Nr. 12993.

22275. **Modlitewnik** Mieszka II., *zob.* Nr. 1665; — Rogalski L., Książka do nabożeństwa Mieczysława II., Tyg. ill. 1868 s. 2. II.

22276. Modlitewnik króla Wład. Warneńczyka, odnal. w bibliotece oxfordzkiej w Anglii, Spr. hist. szt. V.

22277. Łepkowski J., O modlitewniku Zygmunta I., rękopisie zachowanym w bibliotece uniwersytetu monachijskiego, Rozpr. wydz. filol. Akad., Krak. 1874 I. (por. rec.: Prz. kryt. 1875); — Modlitewnik Zygmunta I. w British Museum w Londynie, Spr. hist. szt. IV.; — Modlitewnik królowej Bony w Oxfordzie, tamże IV.

22278. Modlitewnik Maksymiliana I. w Monachium, Spr. hist. szt. II.

22279. Bersohn M., Modlitewnik królowej Maryi Kazimiery Sobieskiej, Krak. 1896; Spr. hist. szt. VI.

R: K., Wiad. num. arch. 1896 Nr. 29; Lepszy, Kwart. hist. 1897.

22280. Petruszewicz A., Modlitewnik córki Krzysztofa Opalińskiego, żony Stef. Niemierzyca, wdy kij., Teka koła kons. Gal. wsch., Lwów 1892 I., *zob.* Nr. 21716.

22281. Modlitewnik ks. Samuela Sanguszki w Dzikowie, *zob.* Nr. 22263.

22282. Modlitewniki z epoki renesansu i baroka (1677), Spr. hist. szt. VI.

22283. Brykczyński A., Kilka uwag praktycznych o polichromii kościołów, ze studyów obcych i własnych, Warsz. 1895.

R: Tyg. ill. 1895; Gaz. lw. 1895 Nr. 193.

22284. **Łuszczkiewicz Wł.**, Polichromia kościółka drewnianego w Dębnie pod Nowym Targiem, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1893 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1893; Kwart. hist. 1896).

22285. **Polichromia**: kościołów, Spr. hist. szt.; Biecz, k. farny, IV.; — Bielany pod Krakowem (kaplica XVII. w.), VI.; — Binarowa (ściany), IV.; — Borek poznański, k. parafialny, IV.; — Chełmiec (ołtarze), IV.; — Dębno (ściany), IV.; — Dembno (ściany), V.; — Dobromil (ściany), V.; — Gosprzydowa (ściany), V.; — Gostyń nowy (krucyfix), IV.; (ławka renes.), IV; — Grybów, IV.; — Jędrzejów (XIII w.), VI.; — Koprzywnica (ściany), III.; — Kozy w pow. Bialskim (ściany), IV.; — Kraków: kapitularz Dominikanów, V.; na krużgankach franciszkańskich, IV.; u św. Krzyża, V.; w kl. św. Katarzyny, IV.; w k. P. Maryi, IV.; w k. Wizytek, VI.; Ogrojec w k. św. Barbary, V.; — Krosno (ławki), V.; — Krużlowa (ściany), IV.; — Laszki, V.; — Libusza, IV.; — Lwów w k. Bernardynów, VI.; — Rozenbark, V.; — Sącz stary, IV.; — Sandomierz, IV.; — Sulejów (ściany), I.; — Tarnów, V.; — Wąchock, V.; — Żarnów, IV.; — Polichromia cerkwi, *zob. Sztuka ruska*; bożnic, *zob. Sztuka żydowska*; — Polichromia budynków świeckich, Spr. hist .szt.: Dobromil (zamek), IV., V., *zob.* Nr. 14587; — Jędrzejów (domy), VI.; — Kalwarya Zebrzydowska (pałacyk Czartoryskich), IV.; — Krzyżtopór (pałac), IV.; — Łobzów (pałac), IV.; — Przemyśl (domy), IV.; — Szydłowiec (sufit), VI.; — Ujazd (zamek), IV.

22286. **Freski** w Arkadyi pod Łowiczem, Norblina, Spr. hist. szt. VI.; — w Mogile (1536), tamże; — Adamczeski J., Fresk w kościele popijarskim w Piotrkowie, Biesiada 1882 Nr. 340; — w Pożajściu, Spr. hist. szt. VI.; — w Sandomierzu w katedrze, tamże IV., — w Willanowie (XVII. w.), tamże VI.; — w Wilnie (XVII. w.), tamże.

22287. Malowidła zamku królewskiego w Krakowie, Spr. hist. szt. V.; — Dekoracya malarska i majolikowa zamku w Krzysztoporze, tamże; — Malowania klasztoru świętokrzyskiego na Łysej Górze, tamże IV.; — Boetticher A., Die Wandmalereien in der Kirche zu Marienfelde, Sitzungsb. der Alterthumsges. Prussia, Jahrg. 48.; — Malowania zamku w Trokach, Spr. hist. szt. IV.

22288. Głębocki A., Inkrustacye (?) w zakrystyi k. św. Anny w Warsz. (XVIII. w.), Tyg. powsz., Warsz. 1880.

22289. **Witraże** w kościele N. P. Maryi w Krakowie, Spr. hist. szt. III.; — J. M., Okna różnobarwne w kośc. P. Maryi w Krakowie, Pam. nauk. i um. Zienkowicza t. I.; — Wyspiański St., Witraże dominikańskie, Rocz. krak. 1899 II.; — Witraże w Przeworsku, Spr. hist. szt. V.; — Kościół N. P. Maryi na Zabłociu w Tarnowie, tamże V.

(c: Obrazy: galerye, zbiory i wystawy obrazów; obrazy religijne, portrety i inne obrazy).

Zbiory rycin, albumy malarzy polskich i t. p., zob. Rytownictwo (Nr. 22357).

22290. Zieliński L., Rzecz o obrazach w Galicyi, Lwowianin 1841.

22291. Kantecki Kl., Galerya obrazów i rzeczy polskich (spraw. z odczytu), Gaz. lw. 1882 Nr. 288.

22292. Inwentarz obrazów polskiego zbioru z r. 1780, wyd. Bostel F., Spr. hist. szt. V. i Odb.

22293. **Galerye i zbiory** (wedle miejscowości alfabetycznie): Zbiory prywatne, krajowe i zagraniczne w ogólności, *zob.* Nr. 21721—21723; — Białystok, *zob.* Nr. 21722; — Bielany pod Krakowem (obrazy Wolskiego), Spr. hist. szt. VI.; — Opis malowideł z r. 1609 1616 w zamku Dobromilskim z rękopisu Bibl. Ossol., tamże IV; Obrazy, tamże V.; — Obrazy z Krakowa i z Lublina w Dubnie (z r. 1616?), tamże VI.; — Gdańsk (obrazy XIV. w.), tamże VI.; — Przezdziecki Al., Obrazy w Iwańkowicach, Athen. Kraszewskiego 1841, Spr. hist. szt. IV.; — Galerya obrazów ze wsi Kazimierza Wielka w pow. Pińczowskim, Prz. bibliogr. arch., Warsz. 1881 I.; — Kraków: Obrazy biblioteki Jagiellońskiej, Spr. hist. szt. V.; Obrazy z XVIII. w. w zakrystyi k. Bożego Ciała, tamże; Obrazy sali Jagiell. Uniwersytetu, Pszczółka krak. 1821 III.; Eliasz W., Sala amfiteatralna i obrazy w niej gimn. Nowodworskiego, gimn. św. Anny w Krakowie, Spr. tegoż gimn. 1880; Spr. hist. szt. V.; Mycielski J., Galerya obrazów przy muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie, Prz. pol. 1893 IV., Odb. Krak. 1893; Czas 1893 Nr. 247, 248 (por.: Stekint J., Kraj 1894 Nr. 2); Sokołowski M., Muzeum, *zob.* Nr. 21722; Obrazy w muzeum narodowem w Krakowie, Spr. hist. szt. V., (z Korzenny i Tuchowa) VI.; Łuszczkiewicz Wł., O zbiorze obrazów po Radziewońskim, zmarłym w Krakowie 1866 r., Czas 1868 Nr. 9; — Królikarnia, *zob.* Warszawa; — Obrazy z XVII. w. w Krośnie, Spr. hist. szt. V.; — Krzepice, Obrazy w zamku, tamże VI.; — Lwów: Obrazy w zakrystyi i nad zakrystyą w katedrze, Lwowianin 1837 II.; Łobeski F., Opisy obrazów znajdujących się w kościołach, Dod. Gaz. lw. 1852—1855; Obrazy XVI. w., Spr. hist. szt. VI.; Inwentaryzacya obrazów, tamże V.; — Łysobody, *zob.* Nr. 21722; — Spis obrazów w zamku Podhoreckim, 1875, *zob.* Nr. 21922; — Poznań, Tow. przyj. nauk, *zob.* Nr. 21722; Katalog der Raczyński'schen Bildersammlung, Berlin 1844, 1847, 1850, 1856, 1866; — Czechowicz S., Powstawowska galerya obrazów, Ath. Kraszewskiego 1842; — Puławy, *zob.* Nr. 21928; — Roś w gubernii grodzieńskiej, *zob.* Nr. 21722; — Russakowicze (zbiory malarza Weyssenhoffa), Spr. hist. szt. VI.; — Sącz stary, Obrazy kościoła parafialnego i obrazy na korytarzach kościoła Klarysek, tamże IV.; — Schleissheim, galerya obrazów, tamże IV.; — Solec (obok Warsz.), zbiór obrazów, tamże V.; — Obrazy w Szydłowcu, tamże VI.; — Tarnów, Obrazy w muzeum dyecezyalnem, tamże V.; — Obrazy z Tuchowa, tamże VI.; — Rodziewicz Kl., Katalog zbioru obrazów hr. Sierakowskich w Waplewie, Poznań 1879; — Warszawa: Katalog dzieł sztuki króla St. Augusta (rkp. w Suchej), *zob.* Nr. 21722; Desenfans N., A descriptive catalogue of some pictures, of the different schools, purchased for H. M. the late king of Poland Stanislaus Augustus, London 1801, 1802 (por.: Damjan, Galerya obrazów projektowana za czasów St. Augusta, Kraj 1890 Nr. 23); Katalog obrazów Krasickiego, *zob.* Nr. 21103; Annet H., Catalogue des dessins, tableaux dans le cabinet Vinc. Potocki, Vars. 1780 DS.; Blank A., Katalog galeryi obrazów ś. p. M. H. Radziwiłła, wojew. wil., teraz w Królikarni pod Warszawą wystawionych, ułożony i spisany w r. 1835, Warsz. 1835 (toż samo po franc.); Galerya na Solcu, *zob.* Solec; Zbiory w pałacach, *zob.* Nr. 21722; Wzmianka o odnowieniu starych obrazów (w. XVI.) w ratuszu m. Warszawy, Wiek 1881 Nr. 182; — Warta, Obrazy (XV. i XVI. wieku), Spr. hist. szt. VI.; — Spis obrazów w Wilanowie, Warsz. 1834; W., Willanowska galerya, Aten. 1876 I.; Album widoków, *zob.* Nr. 21722 i 21965; — Wilno, *zob.* Nr. 21722; — Wiśniowiec, *zob.* tamże; — Żółkiew, Opisanie obrazów w kościele, Rozm., Lwów 1824; Rawski K., Uwiadomienie o obrazach, Lwów 1825; Zbieracz umysłowych rozrywek, Krak. 1839 II.; Gemälde in d. Kirche zu Żółkiew, Galizia, Ztschr., Lemberg 1841; F. M. Sob., Odnowienie zabytków malarskich i rzeźbiarskich w Żółkwi, Tyg. ill. 1863 s. 2. I., *zob.* Nr. 21977; Spr.

hist. szt. IV.; Inwentarz zamku (spis obrazów), *zob.* Nr. 21727 i 22046.

Wystawy obrazów, zob. Nr. 21727—21735.

22294. Raczyński E., Kościoły ze Wspomnień wielkopolskich, *zob.* Nr. 12946.

22295. **Brzostowski P. Ks., Kościoły, malowania znaczniejsze w Rzymie, w niektórych miastach włoskich, niemieckich, francuzkich, polskich, podług opisania innych odemnie uważane. Wilno 1811.**

Obrazy kościołów w opisach kościołów, zob. Nr. 22045.

Wiadomości o cudownych obrazach i o koronacyach obrazów, zob. Nr. 13961—13972 i Dod. I.

22296. **Obrazy religijne** (alfabetycznie wedle miejscowości), Spr. hist szt. I.—VI.: Bardyjów na Węgrzech, obrazy Kulmbacha, II.; — Będzin, Tomasz św., Canterburyjski bisk. i męcz. kult. (1533), VI.; — Bejsce (pow. pińczowski), Obraz Altomontego, IV.; — Biecz, Obrazy na drzewie, IV.; — Bieganowice, Obrazy na drzewie, IV.; — [Dzieduszycki W., Obraz św. Jana Chrzciciela w Buczaczu, Prz. arch., Lwów 1882]; — Chełmiec, wioska w Sądeckiem, Część tryptyku malowanego, obraz w rodzaju Dollabelli, IV.; — Czerniejew, obraz św. Stanisława, IV.; — Czernice borowe, obraz, VI.; — Czerwińsk, obraz N. P. Maryi z XVII. w. cudowny, IV.; [Leonowicz Wł., Kilka słów o obrazie N. M. P. w kościele czerwińskim, 1672, Koresp. płocki 1882 Nr. 77]; — Częstochowa, cudowny obraz, V., *zob.* Nr. 13572—13592; — Dębno pod N. Targiem, V.; — Domosławice, kościół parafialny, tryptyk, V.; — Gidle, *zob.* Nr. 13458; — Gosprzedowa, IV.; — Grybów (obraz na drzewie szkoły cechowej), IV.; — [Biernacki C., Wiad. o cudownym obrazie św. Józefa w Kaliszu, Dz. warsz. 1853 Nr. 74]; — Kalwarya Zebrzydowska, obrazy Leksyckiego, V.; — [Siarczyński Wł., Obraz ukrzyżowania Pańskiego w kolegiacie kieleckiej, Tyg. ill. 1882 s. 3. V.]; — Korzenna, wieś w Grybowskiem, obrazy na złotych tłach, IV., VI.; — Kraków: Obraz Wacława z Oświecimia w kościele Dominikanów, IV., *zob.* Nr 13436; [Obraz N. M. P. Łaskawej zewnątrz kościoła farnego, Czas 1855 Nr. 154]; Obrazy Kulmbacha w k. św. Floryana, II.; — [Obraz Matki B. u Franciszkanów, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.]; Obraz (r. 1666) w k. św. Gertrudy, VI.; Obrazy (XV. w.) w k. św. Idziego i w k. św. Katarzyny, VI.; Tryptyk św. Jana Jałmużnika, tamże; Pietà w katedrze, IV; [Łuszczkiewicz Wł., Tryptyk w kaplicy ks. Czartoryskich, Czas 1884 Nr. 260]; Obraz z r. 1520 i tryptyk XV. w. w k. św. Mikołaja, VI.; Obraz p. Pittoniego w k. Panny Maryi, VI.; [Mączyński J., Obraz N. P. Maryi w baszcie bramy Floryańskiej, Czas 1859 Nr. 45, Odb. Krak. 1859)]; [Wiad. hist. o starożytnym obrazie P. M. w kaplicy Domu schronienia Koletki zwanym, tudzież o szpitalu krakowskim pod imieniem Bractwa P. Maryi, Rocz. dobrocz. m. Krakowa 1856 XXXVIII., Odb. Krak. 1857]; [m., Ein Todtentanzgemälde in Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1869 XIV.]; — Krasnystaw, Obraz na blasze z r. 1690, V.; — [Stuczeń S. ks., Dwa obrazy w Lelowie, Prz. kat. 1892 Nr. 45]; — Lubin w Wielkopolsce, obraz a tempera, III.; — [Łobeski F., Opisy obrazów znajdujących się w kościołach m. Lwowa, Dod. Gaz. lw. 1852—1855]; Obraz św. Anny, obrazy w kościele Dominikanów, Jezuitów, obraz św. Jana Kantego, V., *zob.* Nr. 13298; Obraz z r. 1450, V.; — Obraz w Mogile, *zob.* Nr. 13966; — [Myślenice, Obraz cudowny Matki Boskiej p. Kuczyńskiego, Opiekun dom., Warsz. 1865]; — [Matka Boska Nowogrodzka, Gaz. kośc. 1897 Nr. 49; Pawłowicz, Gaz. lw. 1898 Nr. 96]; — Nowy Targ, kościółek drewniany, obraz na desce św. Anny, V.; — Odrowąż w Opoczyńskiem, obraz św. Jacka, pędzla Wacława z Oświęcimia, IV.; — Odrzykoń, Madonny obraz (1395), VI.; — [Załuski W. ks., Cudowny obraz M. B. Osieckiej w Osieka wielkim pod Brodnicą, Warsz. 1897 (por. rec.: Fijałek J., Kwart. hist. 1898]; — Płock, Obraz Fr. Smuglewicza, V.; — Pławno pod Radomskiem, tryptyk rzeźbiony św. Stanisława, IV., VI.; — [Odkrycie tryptyku z XV. w. w kośc. Polanieckim przez ks. Barabasza i ks. Knothe, Prz. bibliogr. arch., Warsz. 1882 III.]; — Polna koło Grybowa, malowane skrzydła tryptyku z XVII. w., V.; — Poznań, obraz w zakrystyi kanoniczej przy katedrze, IV.; — Rokitno (powiat Błoński, gubernia Warszawska), obraz Matki Boskiej, IV. (sukienka srebrna renesansowa); — Ruszcza, obraz ex voto Wierzbięty r. 1420, V.; — [Sikorski B. X., Dziejowa wiad. o cudownym obrazie Przemienienia Pańskiego w Nowym Sączu, N. Sącz 1889]; — Sącz stary, obraz z relikwiarza, V.; — Siewierz, obraz św. Mateusza, VI.; — Skierniewice, św. Jakób, kult., VI.; — Szydłowiec, św. Dyzma (1532), św. Hubert (ikonogr., miniatura), św. Jakób (1532), św. Jan Jałmużnik (w tryptyku Szydłowieckich, XVI. w.), św. Kazimierz (na suficie, 1754), św. Mateusz (ołtarz z r. 1532), św. Roch (na suficie, 1754), św. Szczepan (tryptyk Szydłowieckich, XVI. w.), VI.; — Tarnów, obrazy, V.; — Terlikówka pod Tarnowem, obraz na desce, V.; — [Basiński, Dzieje cudownego obrazu N. M. P. i kościoła w Tursku, Prz. kat. 1882 Nr. 23]; — Wieniawa w powiecie radomskim, tryptyk św. Stanisława, IV.; — Wilno, obraz św. Kazimierza w kościele katedralnym, IV.; malowania

Altomontego w k. św. Piotra na Antokolu, IV.; obraz Sz. Czechowicza, IV., V.; obraz Matki Boskiej Ostrobramskiej, V. [Jankowski Cz., Matka Boska Ostrobramska, Kraj 1898 Nr. 15, *zob.* Nr. 13066]; — Włocławek, Obrazy Strobla, V.; — Wrocław, Obraz św. Trójcy z trzema twarzami w bibl. uniwersyteckiej, V.; — Zawodzie pod Kaliszem, tryptyk, V.; — [Brandowski A., Trzy obrazy w kościele zdzieskim pod Borkiem, Warta 1878 Nr. 228, Odb. Pozn. 1878].

22297. **Obrazy na drzewie**, por.: Spr. hist. szt. I.—VI. (indeks).

22298. **Portrety**, *zob. dział: Osoby*, *zob.* też *Rytownictwo*; — Sprawa inwentaryzacyi portretów, Spr. hist. szt. V. str. XVIII., XIX., XLVI.; — Portrety w zamku Brzeżańskim, w Dobromilu u Bazylianów, w Laszkach murowanych, w Łańcucie, w Szolcu pod Warszawą (królów, panów, uczonych), w zamku Żółkiewskim, Spr. hist. szt. V.; — Zbiory i galerye, *zob.* Nr. 21721 i 22293.

22299. **Portrety książąt i królów.** Bartynowski Wł., Materyały historyczne, *zob.* Nr. 21759; — Luchs H., Schlesische Fürstenbilder des Mittelalters, Breslau 1868—72; — Kraszewski J. I., Wizerunki królów polskich (por. rec.: Siwiński E., Prz. tyg. 1888); — Kopera F., Portrety członków rodzin królewskich, pan. w Polsce, w germańskiem muzeum Norymbergi, Wiad. num.-archeol. 1898, Odb. Krak. 1898; — Kazimierz Spraw. w Sulejowie, Spr. hist. szt. I.; — Leszek Biały i Konrad Mazowiecki w Sulejowie, tamże I.; — Wład. Odonicz, Tyg. ill. 1870 s. 2. VI.; — Portret ks. Adelajdy w k. św. Jakóba w Sandom., Spr. hist. szt. II.; — Ludwika węg. w Krak., tamże VI.; — ks. Władysława Opolskiego, tamże V; — Muczkowski J., Najdawn. wizerunki Jagiełły i Jadwigi, *zob.* Nr. 21891; — Jagiełło w Nowym Sączu, Przyj. ludu 1840 VII.; Spr. hist. szt. IV.; Prz. kat. 1886; — Portret Cymbarki, córki Ziemowita Mazowieckiego, w Wiedniu, Spr. hist. szt. IV.; — Władysława Warn., tamże V.; — Kazimierza Jagiell., Prz. bibl.-arch. 1881 I.; Kłosy XXXII.; — Elżbiety, Spr. hist. szt. VI.; — Zofii, córki Kaz. Jag., p. Kulmbacha, tamże II., VI.; — Portrety Jagiellonów w Muz. Czartoryskich, tamże V.; — Przezdziecki A., O portretach Jagiellonek polskich w XVI. w., Jagiellonki IV.; — Portret Zygmunta Starego, Spr. hist. szt. V., VI; — Portret królowej Anny Jagiell. w Schleissheim w Bawaryi, tamże V.; — Miniatura z portretem Zofii Jagiell. w Gotha, tamże II.; — Stefan Batory w Brukseli, tamże IV.; mal. przez Alberta Stefanowskiego, tamże; — Portret Władysława IV., króla polskiego, tamże VI.; w pałacu Pallavicini w Genui, tamże V.; — Siemieński L. H., Portret króla Jana, Muzamerit. 1843/4 I., Dzieła VI., *zob.* Nr. 13641; — Marya Kazimira Sobieska w Schleissheim i w Żółkwi, Spr. hist. szt. IV.; Mycielski J., Cztery portrety, Prz. pol. 1883 III.; — Sobieski Jakób, królewicz, p. Altomontego w Żółkwi, Spr. h. szt. IV.; — Łoś W., Wizerunki St. Augusta, Szkice społ. lit., Krak. 1875—1876; — Tenże, Trzej portreciści z czasów St. Augusta. Przew. nauk. lit. 1891 i w zbiorze: Hist. to i owo, Warsz. 1896; — Jeden z portretów Stan. Augusta, Kron. rodz. 1884.

22300. **Zbiory portretów rodowych**, *zob.* Zbiory prywatne Nr. 21721 i Galerye Nr. 22293; — O. Ł., Portretnaja ikona Czackich w Boremlie, Kij. Star. 1900 II.; — Herburtów w Dobromilu, Spr. hist. szt V.; — Lubomirskich w Rozwadowie, tamże V.; — Mniszchów w Laszkach murow., tamże V.; — Portrety Ossolińskich w Ujeździe, tamże IV; — Potockich w Łańcucie, *zob.* Nr. 22298; — Galerya Nieświezka Radziwiłłów, *zob.* Nr. 3380; — Portrety Sapiehów w kościele kodeńskim, Tyg. ill. 1872 s. 2 X; Spr. hist. szt. V.; w Krasiczynie, tamże; — Sieniawskich w Brzeżanach, *zob.* Nr. 22298; — Szydłowieckich w Dubnie (1616?), Spr. hist. szt. VI.; — Tarnowskich w Tarnowie, tamże V.

22301. Portrety biskupów krak. w kośc. Franciszk, Spr. hist. szt IV., V. (Chojeńskiego, Gamrata, Fr. Krasińskiego, S. Maciejowskiego, Piotra Tomickiego); — Portrety opatów w Lądzie, tamże III.; w Mogile, tamże V.

22302. Portrety hetmanów w Dzikowie, Spr. hist. szt. V.

22303. **Portrety osób** w Spr. hist. szt.: Boimów, V.; — Branicka, siostra St. Augusta, w Rosi, IV.; — Jan Kl. Branicki w Rosi, IV.; — [Chmielnicki B., Kraj 1884 Nr. 45]; — Biskup Chojeński u Franciszkanów w Krak., V., VI.; — Czarniecki Stef. w Rosi, IV.; — Czartoryski Józef ks., stolnik, przez A. Vanloo, w Rosi, IV.; — Czartoryska Izabella ks., pastel, V.; [Mycielski, Prz. pol. 1898 I.]; — Długosz J., *zob.* Nr. 6761; — Dymitr i Mniszchówna w Petersburgu, IV.; — Gosiewski Aleks., wda smoleński, w Rosi, IV.; — Bisk. Gamrat w Krakowie, V.; — Jaksa z Miechowa w Zwierzyńcu, IV.; — Kątska Dorota, ksieni Norbertanek, w Zwierzyńcu, IV.; — Stan. Koniecpolski, hetman w. k., w Rosi, IV.; — Kopernik, *zob.* Nr. 20927 i *Dod. I.*; — Krasicki w Dobromilu, V.; [w młodym wieku, Kłosy 1876 XXIII.]; — Krasiński Fr., biskup, w Krakowie, V.; — Leśniowski M. w Leśniowie, V.; — Leszczyńska, przez Vanloo, w Rosi, IV.; — Leszczyński, *zob.* Sobieski; — von Alten Bokum, Konstancya i Urszula ks. Lubomirskie, V.; — Portrety Lubomirskich w kl. Bernard. w Rzeszowie, V.; — Mikołaj Łukomski, opat, w Lądzie, III.; — Macie-

jowski, bisk., w Starym Sączu, IV.; u Franciszkanów w Krak., V.; — Ignacy Markowicz ks., bakałarz, w Binarowej, IV; — Masłowski, fabrykant pasów, V.; — Maryna Mniszchówna, V.; — Zbigniew Oleśnicki, kard., V.; — ks. Konst. Ostrogski († 1532), V.; — Ostrogski Konst. Wasyl (XVII. w.), w Dubnie, w złocie, VI.; — Pełka i Piotr III., arcyb. gnieźnieńscy, w Sulejowie, IV.; — Potocki Mikołaj, hetman, III; — Potocki Piotr, star. szczerzecki, Graffa, w Rosi, IV.; — Potocki Włodzimierz, przez Lebrun, w Rosi, IV.; — Kardynał Radziwiłł w Starym Sączu, IV.; — Jan Sapieha, hetm. p. l. († 1664), w Kodnie, IV.; — Sapieha Józef ks., krajczy lit., przez Kucharskiego, VI.; — Sieniawski Jabób (XV. w.), VI.; — [Ataman Sierko, Dz. war. 1855 Nr. 140]; — [Rastawiecki E., Portrety Sobieskiego i Leszczyńskiego, Bibl. war. 1854 IV.]; — Sobieska Teofila, przez Altomontego, w Żółkwi, IV.; [Tyg. ill. 1862 II.]; — Szembek, biskup, w Starym Sączu, IV.; — Szydłowiecki, na miedzi, w Dubnie (1616), VI.; — Wielhorski Michał, kuchm. w. lit., p. Kucharskiego, V., VI.; — Wielżyński Józef (z r. 1782) w Leśniowie, V.; — [Wejnert Al., Żółkiewski St., Kłosy 1881 XXXIII.].

22304. Opis historyczny obrazów sali Jagiell. Uniw. krak., odnowionej 1821 r., dzieło M. Stachowicza (opis 11 obrazów hist.).

22305. Na obrazy starożytnych Polaków do bibliot. zamkowej zebrane oda, E. b. r.

22306. Sobieszczański F. M., Obraz z XV. wieku, Oblężenie Malborga, Tyg. ill. 1870 s. 2. V; — Mycielski J., Kongres wied. 1515, *zob.* Nr. 18494.

22307. Obraz z XVI. w. w Grudziądzu, Obraz z XV. w. w Czchowie, Obraz z XVI. w. w Zagórzu pod Sanokiem, Spr. hist. szt. VI.; Obraz obozowy ks. Ostrogskiego, tamże IV.

22308. **Obrazy historyczne** w Żółkwi, *zob.* Nr. 21977, Spr. hist. szt. IV.

22309 Frey P., Die poln. hist. Gemälde aus den Zeiten des Sobieski, Mnemosyne, Lwów 1837; Obrazy odsieczy Wiednia w Augsburgu, Dreźnie, Krakowie, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.

22310. Widok kościoła św. Gertrudy z XV. wieku, Spr. hist. szt. VI.; — Kościół Norbertanek w Krakowie, tamże IV.; — Kohte J., Altes Oelbild des Posener Rathauses, Hist. Mntschr., Posen 1900 Nr. 1.

22311. Wiologłowski W., Wiadomość o obrazie na kamienicy J. Wentzla, Krak. 1860.

22312. Kraszewski J. I., Krajobrazy, Gawędy o lit. i sztuce, Lwów 1857.

22313. O obrazach na Spiżu (z w. XVII., sprawozdanie Eliasza: Podróż po Spiżu), Gaz. lw. 1879 Nr. 51.

22314. Merklas W., Ein altes Gemälde in der Zips, Mitth. Centr. Comm., Wien 1864 XXI.; — Tenże, Ein Wandgemälde d. Zipser Domkirche, tamże 1863 VIII.

22315. Obrazy w Kwassitz, zamku pod Kromieryżem, Spr. hist. szt. IV.

22316. **Antoniewicz Bołoz J.**, O rzekomem dziele Rafaela w galeryi Wł. ks. Czartoryskiego w Krakowie, Gaz. lw. 1894 Nr. 36; — Tenże, Zwölf Studien zur Geschichte der italienischen Renaissance, I. Lorenzo Costa's (1457? bis 1535) Jugendentwickelung und sein Bild „Porcia's Heldenthat" in der fürstl. Czartoryskischen Galerie zu Krakau, Anzeiger der Akad. d. Wiss., Krak. 1898; — Tenże, Portret Cecylii Gallerani przez Leonarda da Vinci w Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie, Pam. III. zjazdu hist. w Krak. 1900.

22317. **Sokołowski M.**, Hans Sues von Kulmbach, jego obrazy w Krakowie, Spr. hist. szt. II., Odb. Krak. 1883.

R: Tomkowicz St., Czas 1883 Nr 126 i n.; Tarnowski St., Prz. pol. 1883 III.; J. G., Bibl. warsz. 1883 IV.; Löwenfeld, Vossische Zeitung 1885 Nr. 44—46, por.: Koelitz K., H. Sues, Leipzig 1891.

22318. Obraz Rembrandta w Warszawie, Spr. hist. szt. VI.

Zob. Nr. 21792—21800.

22319. Rastawiecki E., Potop czyli szpalery (Arazzi, gobeliny) przez Zygmunta Augusta nabyte, a za St. Augusta do ozdoby zamku warszawskiego wzięte, Bibl. warsz. 1853 I., Spr. hist. szt. V.; — Załuski J., Arrasy i gobeliny ścienne krakowskiej wystawy starożytności i zabytków sztuki w r. 1858, Rocz. tow. nauk. krak. 1860 XXVII.; — Arras wywieziony do Padwy w XVII. w., Spr. hist. szt. VI.; — Łepkowski J., Gobeliny katedry krakowskiej, por. Wiek 1880 Nr. 191.

Zob. Przemysł artystyczny (Nr. 22392).

F. Rytownictwo: miedziorytnictwo, drzeworytnictwo.

(a: O rytownikach w ogólności; rytownicy alfabetycznie; zbiory rycin).

Dzieła ogólne o rytownictwie i słowniki rytowników, zob. Nr. 21680 21689.

22320. **Pawlikowski G.**, Wiadomości o rytownikach Polakach i cudzoziemcach u nas osiadłych, Czas. Bibl. Ossol. 1829 I.—III.

22321. Notice hist. sur quelques graveurs tant anciens que modernes en Pologne, Le Polonais, Paris 1834.

22322. **Kołaczkowski J.**, Słownik rytowników polskich, tudzież w Polsce zamieszka-

łych lub czasowo w niej przebywających, Lwów 1874.

R: W., Bibl. warsz. 1875 I.

22323. **Rastawiecki E.**, Słownik rytowników polskich, tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających, Poznań 1886.

R: H. B., Prz. tyg. 1887.

22324. Rytownicy w Krakowie (w XVII. w.), Spr. hist. szt. IV.

22325. **Bersohn M.**, O rytownikach gdańskich, podręcznik dla zbierających sztychy polskie, Warsz. 1887; — Różycki K., Die Kupferstecher Danzigs, Danzig 1893.

R: Bartynowski Wł., Kwart. hist. 1888 (Bersohn); Z. Y, tamże 1893; Ehrenberg H., Altpreuss. Monatschr. 1893 (Różycki).

22326. **Hipler Fr.**, Kupferstecher in Ermland, Ztschr. f. Gesch. Ermlands, Braunsb. 1880 i Odb.

22327. Hagen A., Königsberg's Kupferstecher und Formschneider in XVI. u. XVII. Jahrh., Altpreuss. Mntschr. XVI.

22328. Andrea Mikołaj, Bersohn, O rytownikach, *zob.* Nr. 22325.

22329. Kopera F., Drzeworyty Hansa Baldunga Griena w mszale krakowskim z r. 1510, Wiad. num.-archeol. 1900; — Bellotto Bernard zw. Canaletto, *zob.* Nr. 22201; — Bland L., współpracownik sztycharza Falcka, Spr. hist. szt. IV.

22330. Caraglio Jacopo, medalier, rytownik, złotnik (1539—1565), Ludwik, syn jego, Spr. hist. szt. VI.

22331. **Chodowiecki Daniel Mikołaj**. Pamiętnik rodu Chodowieckich, wiad. o nim Jana Bołoza Antoniewicza na posiedz. kom. hist. sztuki we Lwowie w grudniu 1900 (por.: Spr. hist. szt. VII.); — Autobiografia i listy Chodowieckiego, Neue Miscellen, Leipz. 1802 (por. też: Meusel's Miscellen 1780 V.); — List Daniela Chodowieckiego do Józefa Łęskiego w Krakowie z r. 1796, Spr. hist. szt. IV.; — Chodowiecki D., Von Berlin nach Danzig, eine Künstlerfahrt im J. 1773, hrsg. v. Amsler u. Ruthardt, Berlin, 2. Ausg. v. W. v. Oettingen, Berlin 1896 (por.: Wilberg E., Chodowiecki's Künstlerfahrt nach Danzig, Kunstsalon 1893/4 z. 8.; Kiewning H., Ztschr. f. d. Gesch. Posen 1896); — Erinnerungen aus dem J. 1790 in historischen Gemälden v. D. Chodowiecki, Berlin 1790; — Witkowski, Chodowiecki's Werther-Bilder, Ztschr. f. Bücherfreunde 1898 II.; — Chodowiecki's Werke oder Verzeichniss sämmtlicher Kupferstiche, nach Zeitfolge geordnet, hrsg. v. Jacoby, Berlin 1814; — Engelmann W., Daniel Chodowiecki's sämmtliche Kupferstiche beschrieben mit hist., lit. u. bibliogr. Nachweisung (życiorys nap. Weise A.), Leipzig 1857; — Dem Andenken unseren Chodowiecki an seinem Grabe, Berlin 1801; — Ossoliński, O M. D. Chodowieckim, Czasop. Bibl. Ossol. 1828 I.; — Pawlikowski Gw., tamże 1829 I.; — E. Z., Magazyn powsz., Warsz. 1837; — Przyj. ludu, Leszno 1839 VI. (por.: Rastawiecki E., Słownik malarzy polskich I. 86—90, III. 159—164); — Opiekun dom., Warsz. 1866; — Wiek 1880 Nr. 244; — Tyg. powsz., Warsz. 1881; — (Bartynowski W.), Spr. hist. szt. IV.; — Meyer F., Daniel Chodowiecki, der Peintre-Graveur, im Lichte seiner und unserer Zeit dargestellt, Berlin 1888 (por. rec.: Bartynowski Wł, Kwart. hist 1889); — Bersohn, O rytown. gdańskich, *zob.* Nr. 22325; — Oettingen W., Daniel Chodowiecki, ein Berliner Künstlerleben im XVIII. Jahrh., Berlin 1895 (por. rec.: Kiewning H., Ztschr. f. d. Prov. Posen 1896 II.; (a), Przew. nauk. lit. 1896; Neumann C., Preuss. Jahrb. 1897); — Tenże, Daniel Chodowiecki als Maler, Ztschr. f. bild. Kunst 1895; — Kaemmerer L., Chodowiecki, Künstler-Monographien t. XXI., *zob.* Nr. 22205

22332. Della Bella Stefan, ryt. florencki (1610—1664), Spr. hist. szt. VI.; — Dietrich Fr. Krzysztof, Wspomn pośmiertne, Kuryer warsz. 1847 z 4. lipca; — Dolabella Tomasz, *zob.* Nr. 22165.

22333. **Falck Jeremiasz**, Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1827 II.; Seidel, Hagen u. Voigt, Neue preuss. Prov. Blätter 1847 III.—IV.; Hagen, Kunstblatt 1848 Nr. 16; Kraszewski J. I., Athen. 1850 II.; Grabowski A., Bibl. warsz. 1852 II.; — Rastawiecki E., Ryciny Jerem. Falka, Bibl. warsz. 1856 II. i Odb.; — Bukowski H., Alb. Muzeum nar. w Rappersw. 1876; — Wołowski, Tyg. ill. 1880 s. 3. IX.; — Spr. hist. szt. IV.; — Bersohn M., O ryt. gdańskich, *zob.* Nr. 22325; — Block J. C., Jeremias Falck, sein Leben u. seine Werke mit vollständigem alphab. u. chronol. Register sämmtlicher Blätter, Wien 1850 (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1894).

22334. Filipowicz Jan, ryt. i drukarz lwowski r. 1752, Spr. hist. szt. V.; — Frank Jelita Piotr, miedziorytnik r. 1579, tamże IV. [Przywilej króla Stefana Batorego z r. 1579 dla Piotra Frank, szlachcica, miedziorytnika, na wydanie widoków oblężenia zamków Połocka i Sokoła].

22335. Gieryk Adam (1741—1809), Grabowski A. (Ikonografia), *zob.* Nr. 22251; — Gorczyn Jan Aleks. (XVII. w.), Grabowski A., Bibl. warsz. 1855 IV.; — Gröll Karol (1770—1857), Skimborowicz H., Gaz. warsz. 1857 Nr. 211—212.

22336. Heyden Jakób van, ryt. r. 1570—1637, Spr. hist. szt. IV.; — HR, monogramista drzeworytnik (1524), tamże VI.; — Heweliusz (Hevelka) Jan, *zob.* Nr. 21034; Bersohn M., O ryt. gdańskich, *zob.* Nr. 22325.

22337. **Hondius Wilhelm** (W. de Hondt) Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1829 II.; Sewel, Neue preuss. Prov. Blätter XXXVII.; Łoski J., Bibl. warsz. 1882 I.; — Bartynowski W., Wspomnienie o rytowniczych pracach W. Hondiusa, Prz. bibl. arch., War. 1882 III.; — Bersohn M., O ryt. gdańskich, *zob.* Nr. 22325; — Block J. C., Das Kupferstich-Werk des W. Hondius mit alphab. u. chron. Register, Danzig 1891 (por.: Lepszy L., Kwart. hist. 1891; Sembrzycki, Altpreuss. Mntschr. 1891).

22338. Hübner F. J., ryt. berliński, Spr. hist. szt. VI.

22339. Janiszewski Leon (pracował w Wilnie w pierwszej połowie XVIII. w.), Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1829 II.; — Jerodyakon Georgi (sztycharz lwowski XVII. wieku), tamże; — John Augustyn († 1678), tamże.

22340. **John Fryderyk** (1769—1843), Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1829 II.; — Grabowski A., Fryderyk John, ryt. polski i jego prace, Bibl. warsz. 1858 III.; — Kozłowski K., Życie i dzieła Fryderyka Johna, Poznań 1887 (por. rec.: Bartynowski Wł., Kwart. hist. 1888).

22341. Kamyn Erazm, złotnik i ryt. pozn. (1552), Spr. hist. szt. V. i VI.; - Kluk Krzysztof, *zob.* Nr. 21175; — Krueger Jan Konrad (1773—1791), Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1829 III.; — Kulmbach Hans, *zob.* Nr. 22317.

22342. Lehman T., sztycharz (w XIX. w.), Spr. hist. szt. V.; — Lelewel Joachim, *zob.* Nr. 21256.

22343. **Lewicki Jan** (ur. 1795). Bartynowski Wł., Wspomn. o życiu i pracach art. Jana Lewickiego, Poznań 1880; — Wójcicki K. Wł., Kłosy XVI.

22344. Loggan Dawid, Gdańszczanin, ryt. XVII. w., Pawlikowski, Czasop. Bibl. Ossol. 1829 III.; Seidel, Noch über Danziger Kupferstecher, Neue preuss. Prov. Blätter, Königsb. 1847 III.; — Lubieniecki Bogdan, *zob.* Nr. 22178.

22345. Łukomski, ryt., Spr hist. szt. VI.

22346. Macret, ryt. (portr. Wielhorskiego, kuchm. w. lit.), Spr. hist. szt. VI.; — Makowski Tomasz, ryt. i drukarz, tamże III., IV.

22347. Niedbałowicz Michał, Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1829 II.; — Norblin Jan Piotr, *zob.* Nr. 22226 (także Nr. 18607).

22348. Orłowski Aleksander, *zob.* Nr. 22228.

22349. Płoński Michał, *zob.* Nr. 22236; — Podoliński Michał, sztycharz, Spr. hist. szt. t. V.

22350. Radwański Andrzej, *zob.* Nr. 22238; Wspom. o Felixie Radwańskim, Themis, Krak. 1835 III.; — Radziwill Antoine, ryt., Biographie univ., Paris 1826—1831; — Rudelstaedt z Gotlandyi Piotr, ryt., Spr. hist. szt. V.; — Rusiecki Kanuty, (sztycharz) malarz portrecista (w XIX. w.), tamże.

22351. I. S., monogramista drzeworytnik [1524, 1532 (?)], Spr. hist. szt. VI.; — C. S., monogramista drzeworytnik (1564), tamże; — E. S., ryt. (1464), tamże; — Sabatowicz Jan (XVII. w.), Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1830 I.; — Savry Salomon, ryt., Spr. hist. szt. VI.; — Sannders Józef, sztycharz, tamże V.; — Schongauer Marcin, ryt. niem., tamże; — Schultz Grz. Daniel, Bersohn M., O ryt. gdańskich, *zob.* Nr. 22325; — Smokowski W., *zob.* Nr 22240; — Stachowicz Michał, *zob.* Nr. 22242; — Stech Andrzej, Pawlikowski G., Czasop. Bibl. Ossol. 1830 I.; Rastawiecki, Słownik malarzy; — Stwosz Wit, *zob.* Nr. 22064—22068; — Swach Antoni, Pawlikowski G., Czas. Bibl. Ossol. 1830 I.

22352. Tessino di Pieve Roman Giovanni, sztycharz, Spr. hist. szt. V.; — Troschel P., ryt. (XVII. w.), tamże VI.; — Tscherning Dawid, miedziorytnik w Krakowie r. 1645, tamże IV. (por.: Wunderseltsame Gedanken über Dawid Tschernings Kupferstecher zu Krakau, welcher mit Anna Maria Herrn Georg Zimmermannes Bildhawer Tochter Ehrenfest brauche, Breslaw 1645 DS.).

22353. Vogel Zygmunt, *zob.* Nr. 22246.

22354. Weber C. E., ryt. berliński, Spr. hist. szt. VI.

22355. **Ziarnko Jan**, malarz i ryt., *zob.* Nr. 22195.

22356. Zeisinger, drzeworytnik, Spr. hist. szt. V.

22357. **Żebrawski T.**, Spis cząstkowy rycin polskich, *zob.* Nr. 21711; — K., O zbiorach rycin w Polsce, Orędownik, Poznań 1840—1841; — Kołaczkowski J., Spis rycin A. Oleszczyńskiego, Warsz. 1880; — Tenże, O zbiorze rycin Al. hr. Łobanow-Rostowskiego, Prz. bibl. arch. 1881 II.; — Zbiory Akademii um., Spr. hist. szt. IV.; — Zbiory Wł. hr. Dzieduszyckiego, tamże VI.; — Zbiory Pawlikowskich, tamże, *zob.* Zbiory Nr. 21721 i 21722.

22358. Drugulin W., Leipziger Kunst-Auction L. VI., Mehrere werthvolle Kupferstichsammlungen, wobei eine Partie Russica und Polonica, Leipzig 1874.

22359. Lepszy L., Ryciny kolorowe, tudzież pierwsze usiłowania polskie w tym kierunku, Prz. powsz. 1892, Odb. Krak. 1892.

22360. **Grabowski A.**, Początek ikonografii naszej w opisie małego zbioru rycin i obrazków w odciskach z blach miedzianych, które przedstawiają wizerunki królów polskich i znakomitych mężów, tudzież św. Patronów naszych i błog. Polaków, dodane są prace rytowników polskich i inne tu należące przedmioty, Bibl. warsz. 1857 I.—IV.; — Tenże, Dodatek do artykułu: Początek ikonografii naszej, tamże 1860 IV.

22361. **Pomniki** rytownictwa krajowego, oddział I. Odciski z blach mniejszych, znajdujących się w bibliotece Łohojskiej K. hr. Tyszkiewicza, Wilno 1858 t. 2.

22362. **Łoski J.**, Ryciny polskich i obcych rytowników z XVII. i XVIII. w., Warsz. 1877 (toż po franc., Vars. 1878).

R: Pług A., Kłosy 1880.

22363. **Sobieszczański F. M.**, Widoki Warszawy rytowane w XVI., XVII. i XVIII. w., Tyg. ill. 1876 s. 3. II.

22364. **Ryciny**, Spr. hist. szt.: Falcka, IV.; — Hondiusa, IV.; — Makowskiego, III., IV.; — Martina, IV.; — Rycina wydana przez Dominika Custosa r. 1680, IV.; — Ryciny z widokami starych budynków, IV.; — Władysław IV., sztych, IV.; — Portrety królów drzeworytnicze, VI.; — Sztych Wład. IV., Kościuszki, przez Martina, Blanda L., IV.

22365. **Drzeworyty.** Kosicki L., Odbicia drzeworytów (w druk. Akad. krak. dochowanych), Krak. 1840; — Sobieszczański F. M., Rytowanie na drzewie, drzeworyty, Bibl. warsz. 1844 III.; — Drzeworyty z różnych dzieł polskich używane przez drukarzy krakowskich w XVI., XVII. i XVIII. w., a zachowane w zbiorze prywatnym D. E. Friedleina w Krakowie (1847); — Muczkowski J., Zbiór odcisków drzeworytów w różnych dziełach polskich w XVI. i XVII. w. odbitych, Krak. 1849; — Druki, *zob.* Nr. 21692; — Drukarze i drzeworytnicy, Spr. hist. szt. VI.

22366. Facsimile drzeworytu u Mszału drukowanego u Jana Hallera 1509 r., Przyj. ludu, Leszno 1848 XII.

22367. Günther O., Die älteste Sammlung von Danziger Ansichten, Ztschr. d. westpreuss. Geschichtsver. 1899 XLI.; — Tenże, Miscellen aus Danziger Drucken und Handschriften, tamże.

22368. **Przezdziecki A. i Rastawiecki E.**, Wzory sztuki, *zob.* Nr. 21755.

22369. **Album** malarzy polskich, Krak. 1859 (por. rec.: A., Bibl. warsz. 1860 III.); — Album malarzy polskich, Warsz. 1876.

Sprawozdania kom. hist. sztuki Akad. um., zob. Nr. 21714.

22370. **Bartynowski Wł.**, Materyały historyczne rysowane, *zob.* Nr. 21759.

22371. Piaskowski H, Album sztuki polskiej (Wystawa retrospektywna w Warszawie 1898), Warsz. 1900.

Dzieła podające krajobrazy, zob. Geografia Nr. 10168 - 10798.

Kartografia, atlasy, mapy rytowane, zob. Nr. 10900—10999.

Karty do grania, zob. Nr. 18736.

Portrety, zob. też w dziale: Osoby.

G. Przemysł artystyczny.

(a: Dzieła ogólne, zbiory i wystawy, przedmioty przemysłu artystycznego).

Dzieła tyczące się rozwoju przemysłu artystycznego, zob. Nr. 21695—21708.

Przemysł polski w ogólności, zob. Nr. 18064—18081.

O zabytkach przemysłu artystycznego, zob. Nr. 21742, 21743, 21751 - 21752.

22372. **Tyszkiewicz E.**, Badania archeolog. nad zabytkami przedmiotów sztuki i rzemiosł w dawnej Litwie i Rusi litewskiej, Wilno 1850, *zob.* Nr. 21849.

22373. **Kułaczkowski J.**, Wiadomości tyczące się przemysłu i sztuki, *zob.* Nr. 18070.

R: Tomkowicz St., Czas 1889 Nr. 222 - 223; Szym., Kwart. hist. 1889.

22374. **Łoziński Wł.**, Kunstindustrie, w dziele: Oest.-ung. Monarchie in Wort u. Bild, Galizien, Wien 1898; — Tenże, Lwów starożytny, *zob.* Nr. 17261.

22375. Wutke K., Urkundliche Beiträge zur Gesch. d. schles. Kunstgewerbes, Schles. Vorzeit in Bild u. Schrift 1898 VII.

22376. **Behem Baltazar**, Codex picturatus, *zob.* Nr. 22264.

Cechy rzemieślnicze w Polsce, zob. Nr. 17342—17375, 18082—18100.

22377. Zabytki cechowe w arch. przemyskiem, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 I.

22378. **Odrzywolski S.**, Zabytki przemysłu artyst. w Polsce (wyd. kraj. kom. dla spraw przemysł.), R. I, Krak. 1891 z. 1—2, 1893 z. 3—4.

R: Wdowiszewski W. J., Kilka uwag krytycznych z powodu wydawnictwa p. t.: Zabytki przemysłu artystycznego w Polsce, Czas. tow. technicznego 1891 Nr. 16 i Kurj. lw. 1891 Nr. 236, 237; Sigma, Kwart. hist. 1892; Łuszczkiewicz Wł., Czas 1891 Nr. 261; Kwart. hist. 1894; Prz. pol. 1895 I.

22379. Matuszewski K., Estetyczne znamiona czasów i ich odbicie się w wyrobach kunsztu i przemysłu od XVI. w. do chwili obecnej (szkic o wystawie dzieł sztuki, stosowanej do przemysłu, w pałacu Brühlowskim w r. 1881), Bibl. warsz. 1881 III.

22380. **Wzory** przemysłu domowego, wyd. przez muzeum przemysłowe miejskie, Lwów 1880–1889.

Zbiory, inwentarze i wystawy, zob. Nr. 21721–21737.

22381. Katalog wystawy zabytków starożytnych wystawy krajowej we Lwowie 1894, Lwów 1894; — Katalog zbiorów Wł. Łozińskiego, *zob.* Nr. 21721.

22382. Star. pamiątki królów polskich w Krak 1791, Grab. Ojcz. sp. I.; Niektóre starożytności narodowe Sybilli w Puławach, Wanda 1828 I.; Pamiątki po Jadwidze, król. pol., w Sybilli (por.: E. VI); Gloger Z., Pamiątki po Stef. Czarnieckim, Kron. rodz. 1887; Zbiory Lesera, Słowo, Warsz. 1884 Nr. 20; Pamiątki Jana III. we Lwowie, Przyj. ludu, Leszno 1839 VI.; Kołaczkowski J., Pamiątki po Janie Sobieskim, Przew. nauk. lit. 1883, Odb. Lwów 1883; Biechoński E. S., Pamiątki po J. Sobieskim z muzeum w Rapperswylu, Muzeum, Krak. 1881; Łoski J., Niektóre pamiątki po Sobieskim i jego rodzinie w Warszawie, Tyg. ill 1883; Pamiątki z czasów Jana III, Echo 1882 Nr. 145; Pamiątka po Kościuszco, Gaz. lubelska 1883; Pamiątki po Kościuszce, Kur. lw. 1892 Nr. 214.

Przedmioty przemysłu artystycznego (meble, ubiory, gry i t. p.) na dworze królewskim i w domach polskich, zob. Obyczaje Nr. 18482 do 18537, 18576–18741.

Dochody i rachunki dworu, zob. Nr. 16604 do 16721.

22383. T. K. M., Sztuka w staropolskim domu, Gaz. lw. 1875 Nr. 61–64.

(b: Tkactwo artystyczne, kobiernictwo, hafciarstwo i t. p.; tkaniny kościelne (ornaty, stuły i t. d); tkaniny świeckie: kobierce, gobeliny, namioty, chorągwie, pasy, stroje; hafty, koronki).

Dzieła ogólne, zob. Nr. 21707.

22384. Sobieszczański F. M., Nieco o starożytnych ubiorach kościelnych, *zob.* Nr. 13959; — Żarnowiecki L. X., Starożytne szaty kościelne w dyecezyach łuckiej i żytomierskiej, *zob.* Nr. 13960; — Tenże, Ornat na wystawie w Warszawie, Prz. kat. 1892.

22385. Ornat Kmity w katedrze krakowskiej, Spr. hist. szt. IV.; — Ornat i dalmatyki renesansowe w Pińsku (mińskim), tamże IV.; — K., Słowo o ornacie kapituły tarnowskiej, Czas 1858 Nr. 276 i Sprostowanie, tamże Nr. 288; — Ornat gobelinowy w Biezdziatce, Spr. hist. szt. V.; — Biernacki C., Stuła starodawna, Tyg. ill. 1880 s. 3. X.; — Opona w kościele św. Jakóba w Lewoczy na Spiżu, Spr. hist. szt. VI.; — Parasol baldachimowy w Ropie, tamże IV.

Skarbce kościelne, zob. Nr. 13950 i 22435.

Inwentarze, zob. Nr. 21727.

22386. Rebczyński Wł., Rys hist. fabrykacyi gobelinów we Francyi i o gobelinach w Polsce, Czasop. techn. 1886, Odb. Lwów 1886.

R: Sigma, Kwart. hist. 1887.

Siemieński L., Kobiernictwo, zob. Nr. 22362.

22387. Stanisław August nadaje medal kobiernikowi Opanasowi (r. 1787), Spr. hist. szt. VI.

22388. Riegl Alois, Zur Frage der Polenteppiche, Oesterr. Mntschr. f. Orient 1894 Nr. 8-9 (por.: Tenże, Ältere orientalische Teppiche aus dem Besitze des Kaiserhauses, Jahrb. d. kunsthist. Sammlung d. Kaiserhauses XIII. str. 320–324: Die s. g. Polenteppiche).

22389. **Fabryki**, Spr. hist. szt.: Biezdziatka, fabryka gobelinów, V.; — Brody, fabryka wyrobów jedwabnych i kobierców, IV., V.; — Horochów, fabryka gobelinów, V.; — Januszpole, fabr. kobierców (1787), VI. (Opanas, kobiernik w Januszpolu); — Kraków, fabryka gobelinów, V. (Martinus Italus, serifaber w Krakowie r. 1573, V.); — Lwów, fabryka złotogłowia, V.; — Nieśwież, fabryka dywanów, V.; — Słonim, fabryka gobelinów, V.; — Korfiński Emanuel, fabrykant złotogłowiu r. 1645 V.

22390. Załuski J. K., Arrasy i gobeliny ścienne krakowskiej wystawy starożytnej i zabytków sztuki r. 1858, *zob.* Nr. 22319.

22391. Arrasy flandryjskie na dworze Zygmunta I., Spr. hist. szt. I.

22392. **Siemieński L.**, O kobiernictwie, Arrasy i kobierce Zygmunta Augusta, Prz. pol. 1875–1876 IV, Dzieła, Warsz 1884 I.; — Potop, kobierce podług Rafaela, własność Zygm. Augusta, Grab. Ojcz. sp. I.; — Rastawiecki E., *zob.* Nr. 22319; — Korzon T., W kwestyi gobelinów Rzeczypospolitej „Potop“ zwanych, Bibl. warsz. 1880 IV.; — List Włocha po śmierci Jana Kazimierza o obiciach Rafaela, Quatremère de Quincy, Rafael,

Milano 1830; — Kobierce z Potopem, Spr. hist. szt. V.

22393. Weiss J., Ein gewirkter Teppich der königl. Residenz zu München, mit dem schwedisch-polnischen Wappen, Ztschr. d. münch. Alterth.-Ver. 1899.

R: Kopera F., Kwart. hist. 1900.

22394. **Polkowski I.**, Gobeliny z katedry krak. na Wawelu, 18 fotogr., Krak. 1880.

R: Łepkowski J., Czas 1880 Nr. 189.

22395. Gobeliny Muzeum ks. Czartoryskich, Spr. hist. szt. V.

22396. Brykczyński A., W sprawie gobelinów płockich, Wiek 1880 Nr. 274; — Gobelin w Szydłowcu z sceną z Don Quichota (XVIII. w.), Spr. hist. szt. VI.; — Dywan z herbami Wiśniowieckich i Potockich w Tokach pod Zbarażem, tamże V.

22397. Kobierzec w Dubnie od Białocerkowców, Lipman dostarcza dek na zamek w Dubnie (1616), Płot aksamitny od Kotowskiego w Dubnie (1616), Spr. hist. szt. VI.

22398. Grompo z Warszawy wiezie arras do Padwy (XVII. w.), Spr. hist. szt. VI.; Gobeliny z kościoła św. Stanisława w Rzymie, tamże V.

22399. Namiotnictwo (Brody, Lwów), Spr. hist. szt. V.; — Namiot od „Rostopce" w Dubnie (1616?), tamże VI.

22400. Przybysławski Wł., Namiot turecki w XVII. w., Tyg. ill. 1882.

22401. Chodźkiewicz L., Une tente persane du XVI. siècle (Extrait du Journal asiatique), Paris 1883.

22402. Polskie chorągwie z XVI. stulecia w Pradze u Benedykt. i prof. Łepkowski, Wiek 1880 Nr. 210; — Chorągiew polska w Parny-le-Monial, Prz. lw. 1873 VI.; — Chorągiew z cyframi króla Stan. Augusta w Berlinie, Spr. hist. szt. VI.

Zob. Nr. 410—422.

22403. Chorągwie tureckie zdobyte pod Wiedniem, Słowo, Warsz. 1883 Nr. 85; Chorągiew turecka w Warszawie, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.

22404. **Roemer A.**, Pasy polskie, ich fabryki i znaki, Spr. hist. szt., Odb. Krak. 1893, *zob.* Nr. 18092

R: Szeliga, Kraj 1894 Nr. 13.

22405. **Jelski Al.**, Wiadomość historyczna o pasiarni Radziwiłłowskiej w Słucku, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1895, *zob.* Nr. 18092.

22406. Sokołowski M., Pasy metalowe polskie, t. zw. lwowskie albo przeworskie, *zob.* Wyroby z metalu (Nr. 22526).

22407. **Fabryki pasów**, Spr. hist. szt. V.: Brody, Drzewica (pow. opoczyński), Gdańsk, Grodno, Kobyłka, Kraków (także w t. VI.), Kutkorz w Złoczowskiem, Lipków pod Warszawą, Lwów, Międzybórz w Latyczowskiem, Nieśwież, Przeworsk, Różana (pow. słonimski), Schidlitz (Szydłowiec, przedm. Gdańska), Słuck (także w t. IV., *zob.* Nr. 22405), Sokal, Sokołów (w gubernii siedleckiej), Stanisławów (fabr. pasów perskich), Uhnów (wdztwo bełzkie), Żmigród.

22408. Fabryka pasów w Konstantynopolu, „Pasy Stambulskie", Spr. hist. szt. V.

22409. **Cech** paśników (pieczęć z XIV. w.), Spr. hist. szt. VI; — Fabrykanci i pracownicy w Słucku, Spr. hist. szt. V. str. 198; — Hannus, czyngulator we Lwowie r. 1386, tamże VI.; — Madzarski Jan, tamże V.; — Markonowicz Jan, r. 1701, tamże V.; — Masłowski Franciszek, tamże V.; — Misiorowicz Dominik, fabrykant w Brodach i Stanisławowie, tamże V.; — Piotrowicz Jakób, fabrykant z Konstantynopola, tamże V.

22410. **Zbiory pasów**, Spr. hist szt. V.: W muz. Czartoryskich w Krakowie; Łohojsk (pow. borysowski), muzeum Konstantego hr. Tyszkiewicza; Połoneczka (pow. nowogrodzki), ks. Radziwiłłów; Stańków na Litwie, hr. Emeryka Czapskiego; — Pasy polskie w Muzeum przemysłowem w Berlinie, tamże VI.

Stroje i ubiory polskie, zob. Nr. 18606 do 18641.

Cech krawiecki, zob. Nr. 18087.

Fabryki płócien, zob. Nr. 18093; sukna, zob. Nr. 18098.

22411. **Hafciarstwo.** Cech hafciarski, *zob.* Nr. 18086; — Hafciarze w Brodach, we Lwowie, Spr. hist. szt. V.; w Gdańsku, Warszawie, tamże VI.; — Florian, hafciarz r. 1478, tamże V.; — Hochfelder, hafciarz, tamże I.; — Lang Wlrych, hafciarz r. 1478, tamże V.; — Meys Jan, hafciarz warszawski (acupictor) r. 1646, tamże IV. (Przywilej Władysława IV. dla hafciarza warszawskiego (acupictor) Jana Meys z r. 1646); — Matteo di Nicolo de Prussia, hafciarz w Rzymie (między 1431 a 1448), tamże VI.; — Wojciechowski, hafciarz pozn. (1683), tamże VI.

22412. Hafty XVI. i XVII. w. w kościele Bożego Ciała w Krak., Spr. hist. szt. VI.; — Haft w Rudawie w XVI. w., tamże.

22413. Wzory ludowego haftu białego (z okolicy Krakowa), Lud 1899.

22414. Wierzbicki J., Historya koronek, Gaz. nar. 1884 Nr. 109, *zob.* Nr. 22280.

(c: Złotnictwo: Dzieła ogólne; złotnicy i cechy złotników; wyroby złotnicze kościelne (monstrancye, kielichy, relikwiarze i t. p.) i świeckie; zegary; emalia, intarsya).

Dzieła ogólne o złotnictwie, zob. Nr. 21704.

O złotnictwie polskiem, zob. Nr. 21742 do 21752.

22415. Złotnictwo, Spr. hist. szt.: w ogóle, IV.; — Hist. jego w Polsce, III.; — Słownik wyrazów polskich, odnoszących się do złotnictwa, III. i IV.; — Stemple złotnicze, III.; — Znaki na wyrobach złotniczych, IV.; — Litery z końcami wąsatymi na zabytkach polskiego złotnictwa i numizmatyki, III.; — Nabijanie (tauschiren), IV.; — Nabijanie złota na kamieniach szlachetnych, IV.; — Robota augsburska, francuska, hiszpańska, mantuańska, siedmiogrodzka, IV.

22416 Lepszy L., Beiträge zur Geschichte der Goldschmiedekunst, Mitth. d. österr. Museums f. Kunst u. Industrie, Wien 1888.

R: Sigma, Kwart. hist. 1889; Tomkowicz St., Czas 1889 Nr. 222 i 223.

Numizmatyka, zob. Nr. 423—567.

Fabryka złota, zob. Nr. 18081.

22417. Złotnicy Żydzi w Brodach, Spr. hist. szt. V.

22418. **Złotnicy** krakowscy, Spr. hist. szt. IV.; — Cech złotników krakowskich, *zob.* Nr. 3661 i 17360; — Wypisy nazwisk złotników z archiwów krakowskich, 1523—1567, Spr. hist. szt. IV.; — „Cecha" złotników krakowskich, tamże IV.

22419. **Lepszy L.**, Cech złotniczy w Krakowie, jego organizacya i dzieje, cz. I., Rocz. krak. 1898, Odb. Krak. 1898; — Tenże, Pacyfikał sandomierski oraz złotnicy krakowscy drugiej połowy XV. stulecia, Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1892.

R: Pazdro Z., Prz. prawa i adm., Lwów 1900.

22420. Złotnicy w Lublinie, pieczęć cechu złotników, Spr. hist. szt. V.; buława cechu, tamże VI.

22421. **Łoziński Wł.**, Złotnictwo lwowskie w dawnych wiekach (1384—1640), Lwów starożytny I., Lwów 1889.

R: Tomkowicz St., Czas 1889 Nr. 222 i 223; zy, Kwart. hist 1889.

22422. Bostel F., Przyczynki do dziejów złotnictwa lwowskiego w XVI i XVII. w., Spr. hist. szt V.

R: Lepszy L., Kwart. hist. 1892 (uzupełnienia).

22423. Cech złotniczy, Żydzi złotnicy we Lwowie, Spr. hist. szt. V.

22424. Pieczęcie cechu złotników w Poznaniu, Wilnie i Wrocławiu, Spr. hist. szt. V.; — Złotnicy w Przemyślu, Złotnicy Żydzi w Rzeszowie, w Sanoku, w Żółkwi, tamże V.; — Złotnicy w Sączu, tamże VI.

22425. F. M. S., Sztuka złotnicza w Warszawie, Tyg. ill. 1879 s. 3. VII.

22426. **Schultz A.**, Zur Geschichte der Breslauer Goldschmied-Innung, Ztschr. d. Ver. f. Gesch. Schlesiens V.; — Epstein J., Breslauer Goldschmiede, 1470—1753, Schlesiens Vorzeit 1897 VII, *zob.* Nr. 22423.

22427. Lepszy L., Z dziejów złotnictwa elbląskiego, Wiad. num.-arch. 1894, Odb. Krak. 1894; — Złotnicy toruńscy, Spr. hist. szt. VI.

22428. **Buchholtz A.**, Goldschmiedearbeiten in Livland, Estland u. Kurland, Lübeck 1892.

R: Manteuffel G., Kwart. hist. 1892.

22429. Neumann W., Goldschmiedearbeiten in Riga, Kunstgewerbebl. 1897 N. F. VIII.; — Pieczęć złotników w Rydze, Spr. hist. szt. V.

22430. Złotnicy nadworni, Spr. hist. szt. IV.; węgierscy, tamże.

22431. Lepszy L., Stanisław Stwosz, złotnik i rzeźbiarz (1464—1530), *zob.* Nr. 22069; — Tenże, Stanislaus Stosch, Goldschmied u. Bildhauer in Krakau u. Nürnberg, Ztschr. f. bild. Kunst, Leipzig 1888 IV.

R: Sigma, Kwart. hist. 1889.

22432. Lepszy L., Andrzej Marstella, złotnik (1500—1568), Spr. hist. szt. IV., Odb. Krak. 1889.

R: Sigma, Kwart. hist, 1889.

22433. Sokołowski M., Erazm Kamyn, złotnik poznański, i wzory przemysłu artystycznego u nas w XV. i XVI. w., Spr. hist. szt. V., Odb. Krak. 1892 (por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1892); — Warschauer A., Die Posener Goldschmiedefamilie Kamyn, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1894, Odb. Poznań 1894; — Bösch Hans, Erasmus Kamyn u. Erasmus Kosler, Mitth. aus dem germ. National-Museum, Norymberga 1895.

R: Lepszy L., Kwart. hist. 1893 i 1897.

22434. Zygmunt III. jako złotnik i emalier, Spr. hist. szt. IV.

Złotnicy wymienieni w Spr. hist. szt. t. IV.—VI., por.: indeksy tych tomów.

Kościelne przedmioty złotnicze, zob. Nr. 21695—21697.

22435. **Skarbce kościelne**, *zob.* Nr. 13950 do 13954; — Inwentarze skarbców kościelnych, *zob.* Nr. 21727; — Kościoły, *zob.* Nr.

22045; — Skarbce: Bielany pod Krakowem, Spr. hist. szt. VI.; — Chęciny, tamże V.; — W., Skarbiec na Jasnej górze w Częstochowie, Kłosy XIII. i XIX.; Głębocki A.. Pamiątki po skarbcu na Jasnej górze, tamże XXXIII.; — Korona Matki Boskiej, Spr. hist. szt. IV.; — Gdańsk (k. P. Maryi), *zob.* Nr. 13956; — Gniezno, *zob.* Nr. 12944 do 12946; Blacha złota wywieziona z Gniezna r. 1039, Przyj. ludu, Leszno 1844 XI.; Inw. koszt. wywiezionych r. 1455, Spr. hist. szt. V.; Skarbiec (XV. w.), tamże VI.; — Kraków, *zob.* Nr. 12972; k. Dominikanów (1649), Spr. hist. szt. VI.; k. Franciszkanów, Zabytki złotnicze, tamże IV., VI.; k. katedralny, Spis z r. 1101, 1110, *zob.* Nr. 6187; z r. 1252, *zob.* Nr. 6346; z r. 1474, Spr. hist. szt. IV.; Polkowski I. X., Skarbiec na Wawelu (Przewodnik), Krak. 1881, 1882, *zob.* Nr. 13953 (por. rec.: Prz. kat. 1882); Przezdziecki A., O włóczni zwanej św. Maurycego, przechowanej w skarbcu katedry krak., Bibl. warsz. 1861 II., Odb. Warsz. 1861; Spr. hist. szt. V.; k. Panny Maryi, Piekosiński F., Inwentarze (z r. 1417, 1449), *zob.* Nr. 13954; k. Wizytek, Srebra kościelne, Spr. hist. szt. V.; — Lwów, k. katedralny, tamże IV.. — Płock, *zob.* Nr. 13032; — Poznań, *zob.* Nr. 12952; — Rewel, Hausmann R., Der Silberschatz der St. Nicolaikirche, Mitth. aus d. livl. Gesch. 1900 XVII.; — Sandomierz, Inwentarz skarbca kolegiaty sandom. z r. 1552, Spr. hist. szt. IV.; — Sieradz, Skarbiec fary, tamże VI.; — Smoleńsk, Skarbiec Dominikanów, tamże; — Tum pod Łęczycą, tamże I.; — Warmia, *zob.* Nr. 13108; — Wieliczka, Lepszy L., Skarbiec wielicki na wystawie sztuki, Czas 1887 Nr. 230; Spr. hist. szt. IV., VI.; — Wilno, Kirkor A. H., Skarbiec katedralny w Wilnie, Kwart. Kłosów, Warsz. 1877; Spr. hist. szt. V.; — Wiślica, MM. Pol. V.; Włocławek, Inw. z r. 1599, *zob.* Nr. 13057; Spr. hist. szt. VI.; — Wrocław, Polkowski I., Skarbiec katedralny, *zob.* Nr. 13029.

22436. **Zabytki kościelne**, oddzielnie opisane:

Chrzcielnice, aquamanile i t. d., *zob.* Nr. 22089.

Kielichy, monstrancye, pateny: Siarkowski W., Kielich mszalny z XV. w., Tyg. ill. 1881 s. 3. XV.; — Manteuffel G., O monstrancyi gotyckiej z r. 1474, Prz. powsz. 1898 IV.; — Monstrancya w Binarowej, Spr. hist. szt. IV.; — Kielich mszalny w Borysławicach, Wiad. num. arch. 1893 Nr. 2 i 3; — Nakielski T., Chrzcielnica, kielich i łyżka trybularzowa z kościoła w Charłupi małej, Kłosy 1876 XXIII.; — Polkowski I., Wiad. o monstr. w Brzezinach, Tyg. ill. 1860; — Kielichy renes., monstr. późno renes. w Chęcinach, Spr. hist. szt. V.; — Brykczyński A., Monstr. w Częstochowie, Bies. lit., Warsz. 1893; Tenże, Une monstrance à Częstochowa, Revue de l'art chrétienne 1894 s. 5. V.; — Monstr. gotycka w Dębnie, Spr. hist. V.; — Monstr. w Grodnie, tamże VI.; — Kielichy kośc. w Jodłowniku (r. 1649) tamże V.; — Biernacki C., Patena kaliska, Tyg. ill. 1880 s. 3. X.; — Beyer K., Kielich mszalny z kościoła w Kamienicy, tamże 1861 III.; — Kielich kościelny w Kasinie (r. 1649?), Spr. hist. szt. VI.; — Kielich Zygmunta III. w skarbcu katedr. w Krakowie, tamże III., Monstr. w kośc. św. Gertrudy, tamże VI., Kielichy w inwentarzu z r. 1649 kościoła Dominikanów, tamże VI.; — Kielich kośc. w Krasnem (1649), tamże VI.; — Monstrancya Kapucynów w Lendzie, Przyj. dom., Lwów 1861, *zob.* Nr. 13645; — Kielich renesansowy w Libuszy koło Biecza. Spr. hist. szt. IV.; — Kielichy gotyckie w kościele Bernardynów i kielichy w katedrze we Lwowie, tamże IV. i V.; — Monstrancya gotycka w Niepołomicach, tamże V.; — Kielich Konrada mazow. w Płocku, tamże IV., V.; L. S. W., Monstr. i umbraculum w katedrze płockiej, Tyg. ill. 1881 s. 3. XII.; — Kielich kośc. w Prądniku pod Krakowem (r. 1649), Spr. hist. szt. VI.; — Kielich kośc. w Przeciszowie (r. 1649), tamże VI.; — Monstrancya srebrna w Sokalu, tamże V.; — Kielich mszalny w Tarnowie, tamże V.; — Monstrancya got. w Tumie, tamże I.; — Monstrancye w farze w Warszawie, Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760; — Monstr. gotycka w Wieliczce, Spr. hist. szt. V.; — Monstr. w Wilnie, tamże IV.; — Kielich bisk. Oporowskiego w Włocławku, tamże V.; — Kielich kośc. w Wyżycach (1649), tamże VI.

22437. **Relikwiarze** i pacyfikały w Spr. hist. szt.: Chełmża, rel. św. Stanisława, VI.; — Czerwińsk, rel. romański, IV., V.; — Drzewica, VI.; — Gniezno, rel. św. Wojciecha, V. [Das Reliquiar des heiligen Adalbert im Gnesener Domschatze, Ztschr. d. hist. Ges. f. d. Prov. Posen 1892; Urbanowski N., Nowy relikwiarz błog. Jolenty w Gnieźnie, Świat 1892]; — Gosprzydowa, IV.; — Kowno, pacyfikał renes. ze skarbca katedr., IV.; — Kraków, pacyfikał w katedrze, I.; [Polkowski I., Dawne relikwiarze katedry krak. (z Czasu), Krak. 1881; Tenże, Relikwiarz św. Stanisława w katedrze na Wawelu (z Czasu), Krak. 1881; Relikwiarz św. Stanisława na Wawelu i twórca jego Martinus Marczinecz, Prz. bibl. archeol., Warsz. 1881 I.]; Antoniewicz Bołoz J., O szkatułce z kości słoniowej, *zob.* Nr. 22088; Rel. saraceński, III, *zob.* Nr. 21726; św. Stanisława, III., V.; św. Zygmunta, IV.; [Łepkowski J., Relikwiarz św. Floryana na Kleparzu, Tyg. ill. 1869 s. 2. III; Spätgothisches Reliquiar in der Marienkirche zu Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1867 XII.]; Rel. XVII. w. w kośc. Bernardynów, VI.; Rel. św. Kantego w kośc. św. Anny, V.; Rel. w inwent. Kame-

dułów pod Krakowem, VI.; Relikwiarze w inwent. Dominikanów krak. (1649), VI.; Lepszy L., Hermy gabinetu archeol. przy Uniw. Jag. w Krak. (z relikwiarzami), *zob.* Nr. 21722; — Laszki murowane, V.; — Lwów, pacyfikał w katedrze ruskiej, IV.; — Łysa Góra relikwiarz i pacyfikał, IV.; — Miechów, IV.; — Objezierze koło Obornik w Poznańskiem, rel. limuzyjski, V.; — Płock, rel. św. Zygmunta, V.; — Sącz stary, rel. z obrazem i zabytki po św. Kindze, V.; — Sandomierz, pacyfikał z XV. w., III.; pacyfikał Oleśnickiego, V.; — Stare miasto pod Koninem, pacyfikał srebrny z r. 1493, IV.; — Trzemeszno, rel. późno-gotycki w kształcie skrzyneczki, w nim resztki szaty św. Wojciecha z romańskimi deseniami, V.; — [Rel. w kościele trzebnickim, w którym głowa św. Jadwigi przechowana, Przyj. ludu, Leszno 1846 XIII.]; - Tum p. Łęczycą, I.; — Wilno, pacyfikał, IV.; — Włocławek, rel. imuzyjski, V.

22438. **Ołtarz** srebrny św. Stanisława na Wawelu, Spr. hist. szt. V.; w kaplicy Zygmuntowskiej, tamże II. i III.; — Tabernaculum srebrne w kat. w Wilnie, tamże V.

22439. Korona Matki Boskiej w Częstochowie, Spr. hist. szt. IV.

22440. Dyptyk srebrny Zygm. I. niegdyś przy grobie Stanisł. św., Spr. hist. szt. III.

22441. **Krzyże**. Krzyż z Limoges z XII. w w kościele Bożego Ciała w Krakowie, Spr. hist. szt. VI.; — Polkowski I. X., Krzyż złoty w skarbcu katedry krakowskiej, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881, Odb. Warsz. 1881; Spr. hist. szt. I; — Krzyż emal. w Łańcucie, tamże VI.; — Pektorał z r. 1502 w kośc. P. Maryi w Krakowie, tamże VI.

22442. **Pastorały**, Spr. hist. szt. IV; — Pastorał (z XVII. w.) w Częstochowie, tamże VI.; — W Muz. Czartoryskich, tamże V.; — Pastorał Jakóba Strepy w Muz. Lubomirskich we Lwowie, tamże IV.; — Pastorał romański w Włocławku, tamże V.

22443. Herb, berło i infuła Fryderyka Jagiellończyka, kardynała, Spr. hist szt. IV.

22444. Mączyński J., Wota złożone przy cudownym obrazie N. P. M. w kościele św. Jana, a wzięte na wystawę starożytności w Krakowie, Czas 1858 Nr. 276 i n.; — Wotum srebrne Jagiełły w Czerwińsku, Spr. hist. szt. IV.

22445. Srebra kościelne w kościele Wizytek w Krakowie, Spr. hist. szt. V.; — Retabulum srebrne emaliowane po ks. kan. Sierakowskim, roboty krakowskiej, tamże IV.; — Puszki na komunikanty we Lwowie i w Opocznie, tamże IV.

22446. Różaniec Jana W. Chodkiewicza, Kłosy XVIII.

22447. **Skarbce** i zbiory świeckie, *zob.* Nr. 21721—21724; — Anczyc Wł., Zabytki archeologiczne w skarbcu królewskim, Tyg. ill. 1867 XV.; — Skarbiec XX. Ostrogskich w Dubnie, Spr. hist. szt. VI.; — Froehner W., Orfèvrerie. Collections du chateau de Gołuchow. Paris 1897 (por.: Sokołowski M., Prz. pol. 1886 i 1889; -r-, Kwart. hist. 1898; Krz. St., Kraj 1898 Nr. 30); — Inwentarze skarbca rat. w Krakowie, Spr. hist. szt. V.; — Skarbiec w Szydłowcu, tamże VI.; — F. M. Sob., Skarbiec Słuszków w Warszawie, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV.; — Skarbiec zamku żółkiewskiego, Spr. hist szt. IV.

22448. Zabytki polskie w Dreźnie, Spr. hist. szt. V. str. 139; Siarkowski Wł., Pamiątki polskie w Wiedniu w skarbcu ces., Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 II.

Podarki królowom polskim, zob. Nr. 18531.

22449. **Łuszczkiewicz Wł.**, Jaki skarb zostawił Mikołaj Wierzynek w upominku Krakowowi, kartka z dziejów sztuki XIV. w., Przyjaciel sztuki kościelnej 1883 Nr. 6.

22450. **Kopera F.**, Dary z Polski dla Erazma z Rotterdamu w historycznem muzeum Bazylejskiem, Spr. hist. szt. VI. (por. rec.: Lepszy L., Prz. powsz. 1899 II.).

22451. Bock Fr , Die Geschenke Ludwigs d. Grossen, Königs von Ungarn und Polen, an die Krönungskirche deutscher Könige in Aachen, Mitth. Centr. Comm., Wien 1862 VII.

22452. **Korony**, Spr. hist. szt. IV.; — Alkar, Klejnoty koronne polskie, Przew. nauk. i lit. 1896, Odb. Lwów 1896; — Eliasz Radzikowski W., Korony królów polskich, Krak. i Poznań 1899 (por. rec.: Černy A., Slov. Přehl. 1900); — Kopera F., Tak zwana korona Bolesława Chrobrego i pierwsze insygnia koronne Polski, Prz. pol. 1898 II. (por. rec.: Lepszy L., Prz. powsz. 1899 I.); — Berło z grobu Kaz. W., Spr. hist. szt. V.; — Berło Jana Kaz. we Lwowie, tamże IV.

22453. Klejnoty po Janie Kazimierzu we Francyi, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.

22454. Lepszy L., Trzy berła rektorskie Uniw. Jagiell., Kraj 1900 Nr. 21; — Berło kard. Fryderyka, Spr. hist. szt. V.; — Berło i pieczęć akademii wileńskiej, Wiz. i roztrz. nauk. s. 3. XXIV.; — Finkel L., Insygnia Uniw. lw., Gaz. lw. 1899 Nr. 126.

22455. B. S., Pieczęcie i berełko miasta Lwowa, Czas 1866 Nr. 186.

22456. Strzeleckie Towarzystwo we Lwowie, kurek srebrny i insygnia, Spr. hist. szt. V.; Kurek strzelecki w Kościanie w W. Ks. Pozn , tamże VI.

22457. Pierścienie, Spr. hist szt. IV.; Pierścień w skarbcu katedr. w Włocławku, tamże V.; Sygnet pieczętny z XIV. w. w Warszawie, tamże V.

22458. Tarcza złota Zygm. Aug., Spr. hist. szt. V.

Pieczęcie, zob. Sfragistyka (Nr. 290 305).

22459. Figury srebrne królów polskich w katedrze w Wilnie, Spr. hist. szt. V.; —

Popiersie agatowe królowej Bony w złoto oprawne, tamże IV.

22460. **Srebra** królewskie (z r. 1572–1575), Spr. hist. szt. VI; — Srebra po biskupie Gamracie, tamże III.; — Złota łyżka króla Augusta II. (w Dreźnie w Grünes Gewölbe), tamże IV.; — Kielich Zygm. III., tamże IV.

22461. **Lepszy L.**, O kubku srebrnym roboty krakowskiej z XVI. w., Spr. hist. szt. III. (por. rec.: Karbowiak A., Kwart. hist. 1888); — Tenże, O mało znanem naczyniu srebrnem roboty krakowskiej, tamże V.

22462. Sizow W. J., Sierjebrjanaja tualetnaja szkatułka polskoj korolewy Jekatieriny (?) Gonzaga, Archielog. izwiest. i zamietki 1893 t. I.

22463. Beyer K., Ozdoby srebrne z XI. wieku, Tyg. ill. 1866 XII.; — Ozdoby złote katedry św. Jana w Warszawie, Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760.

22464. Wzory wygniatane na złotem tle lub ramach obrazów, Spr. hist. szt. IV.

22465. **Kopera F.**, Oprawa srebrna ewangieliarza księżnej Anastazyi, żony Bolesława Kędzierzawego, w Bibl. publ. w Petersburgu, Spr. hist. szt. VII., Odb. Krak. 1900.

22466. **Klejnoty.** Klejnot rzekomo znaleziony w ziemi w Płocku, Spr. hist. szt. IV.; — Albrechta ks. pruskiego klejnoty na wesele Zygm. Aug, tamże VI.; — Klejnoty Katarzyny Mantuańskiej, tamże.

22467. Jamiński Kl., Pchła złota, którą elektor bawarski przysłał córce Zygmunta I., Pszczółka krak. 1820 III.

22468. **Rastawiecki E.**, Rzeźby na kamieniu drogim, Bibl. warsz. 1848; — Grabowski A., Dawne zabytki str. 167; — Tenże, Ojczyste spominki I. str. 266 (wymienia rzeźbiarzy w twardym kamieniu); — Grzegorzewski J., Rzeźba w klejnotach i Konstanty Szmidt-Ciążyński, założyciel pierwszy daksylioteki w Polsce, Aten. 1884 II.; — Joffroi, wyrzynacz na drogich kamieniach w Warszawie, Spr. hist. szt. VI.

22469. **Sokołowski M.**, Nieznany dar królowej Jadwigi na Wawelu (naczynie z kryształu górskiego), Spr. hist. szt. V.

22470. Grosz Nicolaus dostarcza poculum cristallinum r. 1526, Spr. hist. szt. I.

22471. Danziger Trinkgeschirre im limburgischem Steingut aus dem XVI. Jahrh., Altpr. Mntschr. XV.

22472. **F. M. S.**, Dzieje zegarmistrzostwa w Warszawie do połowy XVIII. w., Tyg. ill. 1875 s. 2. XV.; — Berson M., Korespondencya w sprawie zegarmistrzostwa w Polsce, Prz. bibl. arch., Warsz. 1881 I.

22473. Zegarmistrzostwo polskie w Genewie, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.

22474. Zegarmistrze wymienieni w Spr. hist. szt.: Cziessowski Martinus, horologiorum factor, w Krakowie r. 1573, V.; — Dobrosztański Paweł, zegarmistrz w XVII. w., V.; — Fol, zegarmistrz króla polsk. w Paryżu (1786), VI; — Giercke Jakób, zegarmistrz wileński (1660), VI.; — Froschel Jan, zegarmistrz norymb., VI.

22475. Zegary, Spr. hist. szt.: wieżowe w Bieczu, IV.; w Krzyżtoporze, V.; w Krakowie (ratuszowy), II., VI.; w Niepołomicach (zamkowy), I.; — Zegar stołowy z XVII. w. w Podhorcach, V.; — Zegary i pistolety od Komorowskiego w Dubnie (1616), VI.

22476. Podstawa pod zegar w farze w Warszawie, Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760.

22477. Zegar po Janie III. w prywat. rękach w Łodzi, Wiek 1887 Nr. 161.

22478. **Lepszy L.**, Emajlerstwo krakowskie w XVI. i XVII. w., Spr. hist. szt. IV., Odb. Krak. 1889.

R: Sygma, Kwart. hist. 1889.

22479. Emalia (XI.-XIII. w.) w Kijowie, Spr. hist. szt. VI.; — Samuski Szymon z Narwy, uczeń P. Remy r. 1565, tamże IV.; — Emalia francuska, limuzyńska, kolońska i t. d. w Polsce, tamże; — Stein H., Un artiste français en Pologne au XVI. siècle (P. Remi), Paris 1893 (por.: Kopera F., Kwart. hist. 1897).

22480. Intarsya w Bieczu, Spr. hist. szt. IV.; — Inkrustacya, tamże IV., *zob.* Nr. 22288.

(d: Kowalstwo, ślusarstwo, odlewnictwo, płatnerstwo, ludwisarstwo i t. p.; wyroby metalowe; naczynia, świeczniki, dzwony; broń i zbroje).

Dzieła ogólne, zob. Nr. 21695, 21702, 21704.

22481. Martynowski F. K., Z dziejów ślusarstwa polskiego, Dodatek dla ślusarzy (Warsz.) 1883.

22482. **Cechy** mieczników i płatnerzy w Krakowie, Spr. hist. szt. IV.; — Cech mieczników we Lwowie, tamże IV.; — Cech rusznikarski, szyfterski i samostrzelniczy we Lwowie, tamże V.; — Cech konwisarski w Przemyślu, tamże V.; — Kowale w Sączu w XVI. i XVII. w., tamże VI.; — Wyrób broni w Wilnie, tamże V.

22483. **Odlewnicy, puszkarze i ludwisarze** w Spr. hist. szt.: Baldner Oswald, odlewnik (1559–1562), IV.–VI.; — Behaim Hans,

ludwisarz, I., II.; — Georgius, pixidarius r. 1614 we Lwowie, V.; — Hanusz, cantrifusor et campanifusor r. 1522 we Lwowie, V.; — Herle Lenart, ludwisarz lwowski r. 1566, V; — Hirt Lenart, ludwisarz we Lwowie, V.; — Claus, pixidarius regius XV. w. we Lwowie, V.; — Dilaczkowicz C. Mathias. odlewnik (?) (1574), VI.; — Frank Jerzy, ludwisarz lwowski XVII. w., V.; — Frankowicz, ludwisarz lwowski, V.; — Frankowicz Andrzej, ludwisarz lwowski r. 1645, V.; — Frankowicz Jan, ludwisarz lwowski XVII. w., V.; Frankowicz Kasper, ludwisarz lwowski r. 1639, V.; — Konrad, magister artis pixidarie r. 1535 we Lwowie, V.; — Kraft, rzeźbiarz odlewnik norymb, *zob.* Nr. 22067; — Kral Daniel, pixidarius r. 1595 we Lwowie, V.; — Krampholz Joannes, ludwisarz lwowski r. 1645, V.; — Labenwolf Pankracy, odlewnik norymb., II., VI.; — Leonardus, pixidarius r. 1549 we Lwowie, V.; — Lochner Konrad, płatnerz, II.; — Lotryng Jerzy, ludwisarz lwowski, V.; — Monald, mincarz, V.; - Nicol, fusor campanarum we Lwowie r. 1382, V.; — Serwacy, mistrz odlewacz, I.; — Stefanowicz Daniel, ludwisarz lwowski XVI. w., V.; — Stoss Michał, szmuklerz (w Norymberdze), II.; — Sworcz Hanusz, pixidarius r. 1537 we Lwowie, V.; — Tuczyński Jan, zwany Czocher, puszkarz lwowski r. 1629, V.; — Vischer Hans, odlewnik (1533, 1540), VI.; — Vischer Herman starszy, odlewnik, VI.; — Vischer Piotr, odlewacz, II., VI., *zob.* Nr. 22488; — Vischer Herman, odlewacz, II.; — Walenty, pixidarius we Lwowie r. 1426, V.; — Ziboui, ludwisarz lwowski, V.; — Zieliński Feliks, ludwisarz lwowski r. 1577, V.

22484. Ślusarze, kowale w Spr. hist. szt: Boruch, żyd, mosiężnik w Pohrebyszczach (1690), VI.; Caspar, serifex r. 1624, I; Łukasz, ślusarz krak. (1674), VI.; Paweł, laik bernard., kowal czy ślusarz we Lwowie (1647), VI.; — Nożownicy, IV.

Sprzęty, naczynia, broń i t. p. wykopane, zob. Archeologia, Nr. 11400 - 11444.

22485. Miecznikowski A., Przewodnik dla giserów, Warsz. 1864; — A. G., Dawne wyroby metalowe, Tyg. ill. 1883.

22486. Einige alte Eisenarbeiten in Krakau, Mitth. Centr. Comm., Wien 1857 II.

22487. **Zabytki odlewnictwa**, *zob.* Nr. 22089 (rzeźby, drzwi, kraty); Dzwony, *zob.* Nr. 22504.

22488. Bergau R., Bronzewerke aus der Peter Vischer'schen Giesshütte zu Nürnberg in Posen und Gnesen, Ztschr. d hist. Ges. f. d. Prov. Posen 1886.

R: Sigma, Kwart. hist. 1887.

22489. **Zabytki ślusarstwa**, *zob.* Nr. 22089 (drzwi, kraty), por.: Spr. hist. szt. t. IV.: Binarowa (okucie drzwi, zamek), Krościenko (okucie drzwi), Libusza (okucie drzwi got.); t. V.: Kraków (krata renes. w k. św. Barbary, balustrada w k. P. Maryi), Niepołomice (krata), Przeworsk (kołatka żelazna gotycka), Tarnów (antaba gotycka); t. VI.: Jędrzejów (drzwi z XVIII. w.), Kałuszyn (gotyckie), Kraków i Mogiła (z XVIII. w.), Radom (późno got.), Zwoleń (gotyckie), kołatka w Mogile.

22490. Dawne okucia, Tyg. ill. 1881 s. 3. XII.; Wyroby żelazne z Człochowa w Prusach zachodnich (1744), Spr. hist. szt. VI.

22491. **Zabytki kotlarstwa**, *zob.* Nr. 22089 (chrzcielnice), por.: Spr. hist. szt: Kraków (nakrycie kaplicy Zygmuntowskiej), I.; Niepołomice (kociołek), V.; Przeworsk (kociołek i miedniczka), V.; Sącz stary (sygnatura), IV.; Siewierz (miednica gotycka), IV.; Tum pod Łęczycą (nakrywa do chrzcielnicy), I.

22492. Dach ołowiany katedry krakowskiej, Spr. hist. szt. V.

22493. Kadzielnica, Spr. hist. szt. IV.; Kropielnice w Sączu nowym i w Sądeczyźnie w ogóle, tamże IV.: Kropielnica w Starym Sączu (rysunek), Tyg. ill. 1867 XVI.; Kociołek miedziany w Niepołomicach, Spr. hist. szt. V.; Miednice kościelne we Lwowie (katedra ormiańska) i w Siewierzu, tamże IV.: Puszki na komunikanty we Lwowie i w Opocznie, tamże IV.

22494. **Chmiel A.**, Dawne wyroby nożowników krakowskich i znaki na nich, Rocz. krak. 1899 II.; — Noże kuchenne, Spr. hist. szt. IV.

R: Rubczyński W., Prz. pol. 1897 I.; Lepszy L., Prz. powsz. 1899 II.

22495. **Sokołowski M.**, Misa brązowa z epoki romańskiej, znaleziona w Dąbrowie koło Wielunia, Spr. hist. szt. IV., Odb. Krak. 1898.

22496. Misy w Sobótce pod Wrocławiem, Spr. hist. szt. VI.

22497. Jentsch H., Gravirte Bronzeschale aus dem mittelalterlichen Baugrunde zu Guben, Niederlausitzl. Mitth. 1899.

22498. Naczynie (cyfus) królowej Jadwigi w skarbcu krak. katedry, Spr. hist. szt. V.; Naczynie w Dreźnie, tamże.

22499. **Rastawiecki E.**, Spominki historyczno-artystyczne II., Półmiski i talerze cynowe z herbami i cyframi z w. XVII. odkopane w Peresołowicach, w powiecie hrubieszowskim, wiadomość o dawnych naczyniach stołowych, Bibl. warsz. 1859 I.

22500. Dzbany cynowe krakowskie, Spr. hist. szt. V., VI.

22501. Glogier Z., Nalewka St. Czarnieckiego, Kłosy 1879 XXVIII.

22502. **Krzyże.** Krucyfiks starożytny w kościele w Libuszy koło Biecza, Spr. hist.

szt. IV.; — Rawicz K., Cudowny krzyż trybunalski w katedrze lubelskiej, Prz. powsz. 1894 IV. (por. rec.: Lepszy L., Kwart. hist. 1897); — St. Ad., Cudowny krzyż bramy wrocławskiej w Poznaniu, Goniec wielkop. 1897 Nr. 29; — Krzyż Zygmuntowski w farze w Warszawie, Marconi, Album, *zob.* Nr. 21760.

22503. **Świeczniki** w Spr. hist. szt.: Biecz i Binarowa, IV.; — Laszki murowane, pająk wenecki, V.; — Przeworsk, lampa rococo, V.; — Rudawa, pająk z XVII. w., VI.

22504. **Dzwony**, *zob.* Nr. 21702; — Siemieński L., Dzwon Zygmuntowski i dzwony, Dzieła, Warsz. 1881 I.; — Wielki dzwon Zygmunta I, Przyj. ludu, Leszno 1841 VIII.; Jenike L., Tyg. ill. 1860 I.; Spr. hist. szt. I., II.; — Siarkowski W., Dzwony w gubernii kieleckiej, rzecz archeologiczna, Warsz. 1878 (por. rec.: W., Bibl. warsz. 1878 II.); — Antoniewicz Bołoz Wł., Krośnieńskie dzwony, z podań miasta, Krosno 1898; — Kleinwächter H., Die Glockeninschriften in d. Pr. Posen, Ztschr. d. Ges. f. Posen 1900; — Dzwony, Spr. hist. szt.: w Chyrowie, V.; we Lwowie, V.; w Łanach wielkich, V.; w Ostrogu na Wołyniu, III.; w Sączu starym, IV.; w Sandomierzu (kośc. św. Jakóba), II.; Odlewnia dzwonów w Urzeczu Radziwiłłowskim, VI; — Ch. S. X., Dzwony w kościele katedr. wrocławskim, Prz. katol. 1892 Nr. 42; — Dzwony w Zubrzy, Spr. hist. szt. V.

22505. Stupnicki J., Historische Notiz über eine alte bei d. Lemberger griech. kat. Domkirche befindliche Glocke, Mitth. Centr. Comm., Wien 1866 XI., *zob. Sztuka ruska.*

22506. **Specht F. A.**, Gesch. der Waffen, Leipzig 1878 t. 3.

22507. **Demmin A.**, Die Kriegswaffen in ihrer hist. Entwicklung von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart, Leipzig 1893.

22508. **Kossak J.**, Dawne ubiory i uzbrojenia, *zob.* Nr. 18615.

Ubiory i uzbrojenia polskie, zob. Nr. 18606—18641.

22509. **Zbrojownie** (zbiory), *zob.* Nr. 21721 do 21725; — Stare zbroje, Gaz. lw. 1874 Nr. 222; — Zbrojownia w Dubnie, Spr. hist. szt. VI.; — Martynowski Fr., Broń sieczna w zakł. Ossolińskich we Lwowie, Prz. lw. 1874 VII.; — Tenże, Zbrojownia zakładu im. Ossolińskich, Szkice społ. i lit., Krak. 1875, *zob.* Nr. 66; — Zbiory Wł. Łozińskiego, *zob.* Nr. 21721; — Ehrenthal D., Fürstl. Radziwill'sche Rüstkammer zu Nieśwież, Ztschr. f. hist. Waffenkunde 1900 II.; Spr. hist. szt. VI.; — Zbrojownia w Rogalinie, Przyj. ludu, Leszno 1840 VII.; — Broń w Tarnowie w ratuszu, Spr. hist. szt. V., *zob. Miejscowości.*

22510. Zbiory drezdeńskie, Spr. hist. szt. V.; wiedeńskie, tamże.

22511. **Łepkowski J.**, Broń sieczna w ogóle i w Polsce uważana archeologicznie, *zob.* Nr. 11445.

22512. Zbroja na pieczęciach XII.—XIV. w., na medalach XVI. w. i na pomnikach, Spr. hist szt. VI. (por.: Indeks).

22513. **Szczerbiec.** Kraszewski K. i Smolikowski S., W sprawie Szczerbca Bolesławowego (z tablicami), Bibl. warsz. 1879 I., Odb. Warsz. 1879; — Korespondencya Świeżawskiego E. o szczerbcu Bolesława Chrobrego, tamże 1878 IV.; — Tenże, Jeszcze o szczerbcu, Wędrowiec 1880, *zob.* Nr. 6210; — Pług, Szczerbiec, Kłosy 1879; — Łepkowski J., Szczerbiec (z Czasu), Krak. 1881; Kurj. pozn. 1881 23. paźdz.; Gaz. lw. 1881 Nr. 255; Kraj 1883 Nr. 13; — Sadowski J. N., Miecz koronacyjny polski, Szczerbcem zwany, Rozpr. wydz. hist.-filoz. Akad. XXX., Odb. Krak. 1892 (por. rec: Kraj 1893 Nr. 10; Świat 1893 Nr. 10; Kopera F., Kwart. hist. 1898); — X. Wacław Kapucyn, Kraków w r. 1794, Krak. 1894; — Miecz koronacyjny w Nieświeżu, Spr. hist szt. VI. str. LXVIII.; — Eliasz Radzikowski W., Szczerbiec, miecz Bolesławowski, Krak. 1898 (por. rec.: M. W., Tydzień 1899 Nr. 1); — Bryl J., Szczerbiec w świetle ostatnich badań, Prz. powsz. 1899 II.

Zob. Hist polit.

22514. Przezdziecki A., O włóczni św. Maurycego w skarbcu krakowskim, Bibl. warsz. 1861, Odb. Warsz. 1861.

22515. **Miecze** w ogóle, Spr. hist szt. IV., VI. (na pieczęciach XII.--XIV. w. i na obrazach XVI. w.); w Bieczu, Krakowie i Sączu nowym, tamże IV.; w Tarnowie, tamże V.; — Miecze koronacyjne Augusta II., tamże V.

22516. Jabczyński X., Wiadomość hist. o mieczu w archikatedrze poznańskiej, którym św. Piotr miał uciąć ucho Malchusowi, R. tow. przyj. nauk pozn. 1860.

22517. O szablach polskich, Kur. warsz. 1829 Nr. 247; — Wójcicki K. Wł., Szable St. Batorego i Stan. Lubomirskiego, Tyg. ill. 1860 I.; — Szable (1579), Spr. hist. szt. VI.; — Łoziński Wł., Die Báthory-Gruppe, *zob.* Nr. 21721; — Szabla Żółkiewskiego, Spr. hist. szt. VI.; — Dolleczek A., Szable Jana Sobieskiego, Kłosy 1881 XXXII.; — Szabla Sobieskiego w muz. peszteńskiem z daru hr. Ter. Erdödy-Raczyńskiej, Wiek 1880 Nr. 177; — O szabli Sobieskiego w Petersburgu, X. Y., Czas 1883 Nr. 159; Chłopicki E., Kłosy 1883; Wiek 1883 Nr. 159

222; Kraj 1883 Nr. 36; — Szabla Sobieskiego w zbiorach ks. Adama Sapiehy, Kraj 1883 Nr. 36; — Szabla Sobieskiego w Grünes Gewölbe w Dreźnie, Spr. hist. szt. IV.

22518. **Zbroje**. Szyszak Jagiełły w Czerwińsku, Spr. hist. szt. IV.; — Tarcze w ogóle, tamże III.; — Tarcza złota Zygm. Augusta, tamże IV.; — Pancerz królewski, tamże VI.

22519. Kirys z herbami w muzeum artyleryi w Paryżu, Spr. hist. szt. V.

22520. Beyer K. i Jenike L., Zbroja Sobieskiego i chorągiew Mahometa, Tyg. ill. 1860 I.

22521. Damascenka, Kłosy XVIII.; — Damaskinowanie, Spr. hist. szt. IV.

22522. Czekan i laski, Kłosy XVIII.

22523. **Działa**. Beyer K., Działa polskie z XVIII. w., Tyg. ill. 1860 II., *zob.* Nr. 18094; — Działa zamkowe w Dubnie, Spr. hist. szt. VI.; — Działa we Lwowie, tamże V.; — Armaty polskie w Nieświeżu, tamże t. VI.

22524. **Broń palna**, Tyg. ill. 1896 I.; — Strzelby, rusznice, muszkiety, janczarki opisane w katal. zbiorów, *zob.* Nr. 22509; — Boeheim W., Über einige Jagdwaffen und Jagdgeräthe, Jahrbuch d. kunsthist. Samml. d. Kaiserhauses, Wien t. IV. (str. 66: o polskich strzelbach), por.: Spr. hist. szt. V.

22525. **Trofea wojenne** z pod Orszy z r. 1514 (spis z r. 1714), Spr. hist. szt. VI.; — Tyszkiewicz E., Karola X. Gustawa, króla szwedzk., trofea i sprzęty stołu, zdobyte przez Stefana Czarnieckiego w r. 1656, Wilno 1856 (por. rec.: Wójcicki K. Wł., Bibl. warsz. 1856 IV.); — Kluczycki Fr., Pierwsza wiadomość z pod Wiednia i strzemię wezyra (z Czasu), Krak 1880; — Strzemię Kara Mustafa, Prz. bibl. arch. 1881 II.; Kłosy 1883; — Łepkowski, Buńczuki, Czas 1850 Nr. 209; — Buńczuki przy grobie św. Stanisława, Spr. hist. szt. III.; — Armata zdobyta przez legion 3. polski na Prusakach 1807 r. w Wiedniu, Wiek 1879 Nr. 82.

22526. Sokołowski M., Pasy metalowe, tak zwane lwowskie albo przeworskie, Spr. hist. szt. VI.

R: Kopera F., Kwart. hist. 1897; Rubczyński W., Prz. pol. 1897 I.; Lepszy L., Prz. powsz. 1899 II.

22527. Bag. W., Dawne guziki polskie, Wiad. num. arch. 1890, Odb. Krak. 1899.

22528. Pochodzenie i opisanie rzędu staroświeckiego, Kłosy 1882.

(e: *Keramika, majolika, porcelana; wyroby ze szkła i malowanie na szkle).*

22529. **Demmin A.**, Encyclopédie céramique monogrammatique, Paris 1873; — Graesse T., Guide de l'amateur de porcelaines et de poteries, Dresde 1873 i 1875.

22530. **Jaennicke Fr.**, Grundriss der Keramik, eine hist. Darstellung, Stuttgart 1879.

Dzieła ogólne, zob. Nr. 21517, 21707.

Przedhistoryczne wyroby, zob. Nr. 11400 do 11444.

22531. Gołębiowski L., O ceramice krajowej, Bibl. warsz. 1877 III., Odb. Warsz. 1877; — Antoni J., O ceramice krajowej, Świat 1894; — Cercha St., Ceramika ludu polskiego, Wędrowiec 1899 Nr. 16 i n.

22532. Koziarz St. ks., Cech garncarski w Sokołowie koło Rzeszowa, Lwów 1899; — Bontaniego zakład ceramiczny w Siewierzu, Spr. hist. szt. VI.

22533. Kubek gliniany z XVII. w. w Postauach, gub. wileńska, Spr. hist. szt. V.

22534. P H R Z, zdun monogramista (XVIII. w.) w Grodnie, Spr. hist. szt. VI.

22535. **Piekosiński Fr.**, Dawne ślady wyrobu majolik w Krakowie, Spr. hist. szt. III., Odb. Krak. 1884; — Awecuda Klemens, mistrz majolik, tamże III.; — Tenduzzi Michał, mistrz majolik, tamże; — Proces Antoniego de Stesi przeciw Michałowi Tenduzzemu w sprawie wyrobu majolik w Krakowie z r. 1584, tamże; — Proces Klemensa Awecudy przeciw Antoniemu de Stesi w sprawie wyrobu majolik, tamże.

22536. Fabryka majolik w Warszawie, Spr. hist. szt. V. str. CXXXIII.; — Katalog wyrobów artystycznych majolikowych z fabryki ks. M. Radziwiłła w Nieborowie (?), b. r.

22537. Piec majolikowy w zamku w Mosażu w Wileńskiem (1791, Spr. hist. szt. VI.; — Piec w pałacu w Stamirowicach (1725), tamże t. VI.

22538. **Kafle**, Spr. hist. szt.: w Grodnie, kafel (XVIII. w.), VI.; — w Bielanach pod Warszawą, kafel z orłem od Kamedułów (z XVIII. w.), VI.; — Piec kaflowy w Głębowicach, V.; — w Krakowie, IV.; kafle XIV.–XVI. wieku w gab. archeol., VI.; — w Lubinie, Niepołomicach i Wołku (XV. w.), III.; — Osada kafelników pieców saskich w Niewołożu na Litwie (1775), VI.; — w Worońcu na Bukowinie, kafelki niebieskie i czerwone, V.

22539. Falkiewicz L., Wielki piec w Inowłodzu, Tyg. ill. 1869 s. 2. IV.

22540. **Fabryka porcelany** w Korcu, Spr. hist. szt. IV.; — Kontrakt, mocą którego ks.

Józef Czartoryski, stolnik litewski, kierownictwo powstającej fabryki porcelany w Korcu powierza Franciszkowi Mezerowi w r. 1783, tamże.

22541. Epstein J., Eine Rechnung der Meissner Fabrik vom Jahre 1762, Schlesiens Vorzeit in Bild u. Schrift 1897 VII.

22542. **Lobmeyer L.**, Die Glasindustrie, ihre Geschichte, Stuttgart 1874.

22543. **Kolb H.**, Glasmalereien des Mittelalters und der Renaissance, Stuttgart 1868.

22544. **Czihak E.**, Die Hedwigsgläser, Ztschr. f. christl. Kunst 1890; — Tenże, Schlesische Gläser, eine Studie über schlesische Glasindustrie, Breslau 1891.

R: Zy, Kwart. hist. 1891; Lepszy L., tamże 1893.

22545. **Jelski Al.**, Wiadomość historyczna o fabryce szkieł i zwierciadeł ozdobnych w Urzeczu Radziwiłłowskiem na Litwie, Spr. hist. szt. VI., Odb. Krak. 1899 (tamże wzmianka o fabryce szkieł w Czechach pod Garwolinem i w Skolem, wymienieni majstrowie i rysownicy fabryki szkieł w Urzeczu).

R: Lepszy L., Prz. powsz. 1900 IV.

22546. Szklana huta pod Wilnem, Spr. hist. szt. VI.

22547. Hirschvogel Veit, szklarz, Spr. hist. szt. II.; Szymon, szklarz i snycerz w Sandom. (1610), tamże VI.

Por.: Kułaczkowski, Wiadomości o dawnych fabrykach w Polsce, zob. Nr. 18070 (fabryki szkieł, porcelany i t. d.); Korzon T., zob. Nr. 18438.

(f: Stolarstwo artystyczne; zabytki stolarstwa i tokarstwa).

22548. **Stolarze**, Spr. hist szt.: Bartłomiej z Sącza, stolarz (1486), VI; — Grabiański Ludwik, *zob.* Nr. 22063; — Hilarion, stolarz franciszk. w Poznaniu (1641), VI.; — Józef z Sochaczewa, stolarz krak. (1534), VI.; — Kuncz Jan, stolarz nadworny w Krakowie (1574), VI.; — Matyasz Niemiec, *zob.* Nr. 22063; — Nieśniowski Jakób, *zob.* Nr. 22063; — Schokholcz Kasper, Dominikanin, stolarz w Merseburgu (?) (1446), VI.; — Schuman Urban, Dominikanin, stolarz w Neuröbel (1519), VI.; — Szwarc Jerzy, stolarz król. (XVI. w.), V., VI.; — Taurbach Sebastyan, stolarz (Kunsttischler) Zygmuntów Jagiellonów, V.; — Stolarstwo w Sandomierzu, VI.; — Przywilej króla Walezego dla stolarza (1574), VI.

Meble w ogólności, zob. Nr. 21708.

22549. **Tomkiewicz St.**, Gothische Holzgegenstände der kirchlichen Kunstindustrie in West-Galizien, Mitth. Centr. Comm, Wien 1893 XIX.

22550. **Neumann W.**, Werke der mittelalterlichen Holzplastik und Malerei in Livland und Estland, Lubeka 1892.

R: Manteuffel G., Kwart. hist. 1893.

22551. **Schultz J. C.**, Über alterthümliche Gegenstände der bildenden Kunst in Danzig, Danzig 1841.

22552. Krzesło Kazimierza Wielkiego, Kłosy XVI.; — Krzesło-klęcznik Kaspra Karlińskiego, tamże XVII.

22553. **Zabytki stolarstwa**, *zob.* Nr. 22089 (rzeźby, stalle, odrzwia, drzwi); — Szkatułki starożytne średniowieczne w Polsce, Spr. hist. szt. III; w Gostyniu nowym, Hebdowie, Kościelcu pod Inowrocławiem, tamże IV.; — Skrzynie kościelne, tamże III.; w Krościenku pod Krosnem, tamże IV; — Skrzynia z Kobierzyna z naczyniem w Dubnie (1616?), tamże VI.; — Konfesyonały w Binarowej i Libuszy, tamże IV; w Tumie pod Łęczycą, tamże I.; — Szafy kościelne w Bieczu, gotyckie, tamże IV.; — Anioły, antependyum malowane, świeczniki z drzewa w Wilczyskach pod Grybowem, tamże IV.

22554. Rzeźbiarskie prace dla Pożajścia (1675–1690), Spr. hist. szt. VI.

22555. Sulimierski F., Szkatułka roboty Heweliusza, Tyg. ill. 1870 s. 2. V.; — Szkatułka roboty kieleckiej (1702), Spr. hist. szt. t. VI.

22556. Jenike L., Puszka (?) na pamiątkę narodzenia Bolesława Krzywoustego, Tyg. ill. 1860 II.

22557. Ramy obrazów, wzory wygniatane, Spr. hist. szt. IV.

Zegary szafkowe, zob. Zegary (Nr. 22472).

(g: Introligatorstwo. — Opłatki).

22558. **Adam Paul**, Der Bucheinband, seine Technik und seine Geschichte, Leipzig 1890.

22559. **Brunet G.**, La reliure ancienne et moderne, Paris 1884; — Bouchot, Le livre, l'illustration, la reliure, étude historique,

Paris (Bibliothèque de l'enseignement des beaux-arts).

22560. **Lepszy L.**, Pergaminiści i papiernicy krakowscy w ubiegłych wiekach i ich wyroby, Rocz. krak. 1900 IV.

22561. Johannes, introligator, Spr. hist. szt. IV; — Oprawa książek w inwentarzu Dubieńskim (1616), tamże VI.; Dominikanów krak., tamże; Oprawa srebrna, *zob.* Nr. 22465.

22562. Mycielski J., Dawne opłatki polskie, Spr. hist. szt. VI. str. LXXXV. do LXXXVII.

H. Sztuka ruska.

(a: Sztuka bizantyńsko-ruska w ogólności; sztuka ruska w Polsce; zbiory i zjazdy).

Bibliografie, zob. Nr. 21564, 21568.

22563. **Bayet C.**, L'art Byzantin, Paris 1883 (toż po ros.: Baje, Bizantyjskoje iskusstwo, Petersb. 1888); — Brockhaus A., Die Kunst in den Athos-Klöstern, Leipzig 1891, *zob. Malarstwo ruskie.*

22564. **Strzygowski J.**, Die byzantinische Kunst, Byzantische Ztschr. 1892.

22565. Strzygowski J. i Forchheimer P., Bizantinische Denkmäler, Wien 1891 do 1893 t. 2, *zob.* Nr. 21643.

Kondakow N., L'art Byzantin, zob. Nr. 21627.

22566. Belajew D. T., Byzantina, oczerki, materiały i zamietki po byzantijskim drewnostiam, Petersb. 1891.

22567. Sokołowski M., Bizantyńska i ruska średniowieczna kultura, *zob.* Nr. 21839.

22568. Riedin E. K., Busłajew T. I., obzor trudow jewo po istorii iskusstwa, Sborn. charkowsk. istor. fil. obszcz. 1899.

22569. **Nowickij A. P.**, Istorija russkawo iskustwa, por.: M. H-a, Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXX.

Stasów Wł, Ornament, zob. Nr. 21659.

22570. Łukycz W., Ukraińskij ornament, Zorja, Lwów 1881 Nr. 1—3.

22571. **Drewnosti** rossijskawo gosudarstwa, Moskwa 1849—1853 (Dodatek w r. 1865); — Drewnosti, izd. mosk. archeol. obszczestwa, Moskwa od r. 1865, *zob.* Nr. 14734; — Russkija drewnosty w pamiatnikach iskusstwa. izdawajenija grafom I. Tołstym i N. Kondakowym, Petersb. od r. 1889 (por rec.: Szczerbin W., Kij. Star. 1897 II.; Charuzin N., Vêst. slov. star. 1899).

Sztuka ruska, zob. Nr. 14725—14743.

Siemionow P. P., Żiwopisnaja Rossija, zob. Nr. 10426.

22572. **Sobko N. B.**, Russisches Künstlerlexicon, Petersb., *zob.* Nr. 21640.

22573. Zamietki po iskusstwu, Kij. Star. 1897 II.

22574. Łuszczkiewicz Wł, Sokołowski M., Łoziński Wł., Bildende Kunst w dziele: D. österr.-ung. Monarchie in Wort u. Bild, Galizien, Wien 1898.

Historya sztuki ruskiej na obszarze Polski, zob. Nr. 21742 21769.

Sprawozdania komisyi do badania historyi sztuki, zob. Nr. 21714; Teka koła konserwatorów Galicyi wschodniej, zob. Nr. 21715.

22575. Czołowski A., Ruś Czerwona, pomniki sztuki, *zob.* Nr. 21839.

Zob. Nr. 21840—21860.

22576. **Iłgowskij J.**, Pamiatniki ruskoj stariny w zapadnich guberniach, por.: Kraj 1886 Nr. 17.

22577. **Batiuszkow P. N.**, Chołmskaja Ruś w pamjatnikach ruskoj staryny, *zob.* Nr. 21824.

R: Łewyckij J. E, Myr, Lwów 1855 Nr. 63.

22578. **Sementowskij A. M.**, Biełoruskija drewnosti, *zob.* Nr. 11309.

22579. **Zbiory**, *zob.* Nr. 21721—21725; — Muzeum Stauropigii we Lwowie, *zob.* Nr. 72; Szaraniewicz J., Muzeum Instytutu Staropigijskiego we Lwowie, Teka grona konser. Gal. wsch. I.; Wremennyk Stawropihijskoho Instytuta na rok 1888; Kataloh predmetow, *zob.* Nr. 14658; — M., Muzej Instytuta „Narodnyj dom" wo Lwowi, Wistnyk „Narodnoho doma" 1888 Nr. 70; — Chomskij muzej, *zob.* Nr. 14737; — A. Ł., K'istorji buduszczawo kijewskawo muzea, Kij. Star. 1893, *zob.* Nr. 14411; Leopardowskaja kollekcija w kijewskom cerkowno-archieologiczeskom muzei, tamże 1894 II.; A. Ł., Projekt kij. muzieja drewnostiej i iskust,

tamże 1898 II.; Bieliaszewskij N., Cerkowno-archieologiczeskij muzej pri kijewskoj duchownoj akad., tamże 1893 IV.; — Katalog ukraińskich drewnostiej kollekcii W. W. Tarnowskawo, por.: N., tamże 1899 II.

22580. **Wystawy**, *zob.* Nr. 21728; — Tretij archeołohyczeskij zjizd w Kijewi, Słowo, Lwów 1874 Nr. 98—106; — Łukycz W., Wystawa ukraińskich starożytnostej w Peterburzi, Zorja, Lwów 1881 Nr. 2; — Wystawa archeologiczna polsko-ruska we Lwowie, Lwów 1885, *zob.* Nr. 21728; — Ka, Deszczo pro zjizd i wystawci archeołohycznu u Lwowi, Zorja, Lwów 1885 Nr. 19—21; — Wystawa archeołohyczna ustrojewa u Lwowi w 1885 r., Diło, Lwów 1886 Nr. 128, 129; — B. Ł-ej S., Zjizd i wystawa archeołohyczna u Lwowi, tamże 1885 Nr. 83, 84; — J. J., Archeołohyczeskoja wystawka wo Lwowi, Słowo, Lwów 1885 Nr. 96; — H. Ł., Cerkowni drewnosty na bukowyńskij wystawci, Myr, Lwów 1886 Nr. 111; — Szaraniewicz I., Katałog archeołogiczesko-bibłyograficzeskoji wystawky Stawr. Inst, 1888, Lwów 1888; — Tenże, Otczet iz archeołogiczesko-bibliograficzeskoj wystawky (z fotogr.), Lwów 1889; Tenże, Czerw. Ruś 1888 Nr. 52; — Hankiewicz Kł., Archeologiczno-bibliograficzna wystawka Stawr. Inst. (Odb. z „Duszpastyrja“), Lwów 1888; — Wachnianin A., Archeołohyczna wystawa, Diło 1888 Nr. 242, 244, 246—251, 253 (por.: Czerwonaja Ruś 1888 Nr. 113, 132, 144—146, 148—151; K., Wistnyk „Narodnoho Doma“ 1888 Nr. 73; Diło 1888 Nr. 216; Monczałowskij O. A., Besida, Lwów 1888 Nr. 19); — Rusinska vystava ve Lvove, Narodni Listy, Praha 1888 Nr. 355.

22581. **Zjazdy**, *zob.* Nr. 11165 i 21738; — F(ranko) I., Zjizd archeołohycznyj w Odessi, Zorja, Lwów 1884 Nr. 18; — Zjizd archeołohow i archeołohyczeskaja wystawka wo Lwowi, Słowo, Lwów 1885 Nr. 95; — Zjazd archeologiczny w Kijowie w r. 1899, Aten. 1900; Zap. Tow. Szewcz. 1900.

Konserwacya zabytków, zob. Nr. 21739 i 21740.

(b: Architektura; cerkwie i monastery; grody i zamki).

22582. **Ghennady G.**, Spisok architekturnych soczynienij, Petersb. 1873.

Zob. Nr. 21567, 21583, 21591, 21593.

Architektura w ogólności, zob. Nr. 21647 do 21664.

Źródła bizantyńskiej sztuki, zob. Nr. 21643.

22583. **Texier Ch. and Pullan Ph.**, Byzantine architecture illustr., London 1864; — Holtzinger H., D. Byzant. Baukunst, *zob.* Nr. 21665.

22584. **Miller O. J.**, Cerkow i wizantijstwo, *zob.* Nr. 14111; Ternowskij F., Sobranije cerkownych drewnostij na Afonie, *zob.* Nr. 14538.

22585. **W. Ł.**, Wiadomość o zabytku architektury byzantyńskiej w klasztorze Jędrzejowskim, Czas 1856 Nr. 156.

22586. **Pawlinow A. M.**, Istorija russkoj architiektury, Moskwa 1894.

R: Hruszewskij, Zap. Tow. Szewcz. 1897 XX.

22587. Richter F., Pomniki staroruskiego budownictwa (po ross.), Moskwa 1851—1856.

22588. **Susłow W.**, Monuments de l'ancienne architecture russe, ed. de l'Acad. imp. des beaux-arts, Petersb. od r. 1895 (tekst rossyjski); — Tenże, Szkice z hist. staroruskiego budownictwa (po ross.), Petersb. 1889.

22589. **Stasow W. W.**, Dzieła (po ross.), Petersb. 1894 t. 3.

22590. **Srezniewskij i Solncew**, Kij. Sofijskij sobor (część dzieła: Archeologie de l'emp. de Russie), Petersb. 1871, 1887, *zob.* Nr. 22604 (Kijów).

22591. **Susłow W.**, Materijały hist. dla nowogrodzko-pskowskoj architiektury, Petersb. 1888; — Nikolskij A., Opisanije siemi nowgorodskich soborow po spisku XVI. wieka, Wiest. archeol. istor. 1898.

22592. Sołowiew P., Nowogrodskij Sofijskij sobor, Petersb. 1858, *zob.* Nr. 22604 (Nowogród).

Cerkiew ruska, zob. Nr. 14011—14807 (zwłaszcza 14725—14742).

Architektura w Polsce, zob. Nr. 21978 do 22051.

22593. **Łuszczkiewicz Wł.**, Die Architektur, w dziele: D. österr.-ung. Monarchie in Wort u. Bild, Galizien, Wien 1898; — Tenże, Ruiny cerkwi w zamku Ostrogskim, *zob.* Nr. 22045.

22594. **Cerkwie**, Spr. hist. szt.: plan ich, II. str. 13, 14, III. str. 78, 79; zachodnio-ruskie, IV. str. IX.; drewniane w ogóle, V. str. XCVII., CXXXIII.; gotyckie, V. str. LXXX.

22595. Biłous T., Cerkwy ruskija w Hałyczii i na Bukowyni w sprawnenii s chramami i zdanijami u innych preimuszczestwenno u drewnych narodow, Kołomyja 1877.

22596. Dzieduszycki W., Die Baukunst in der altruth. Kunst. Mitth. Centr. Comm., Wien 1888 XIV. (por. rec.: Sigma, Kwart. hist. 1889); — Tenże, Budowle drewniane na Rusi, zob. Nr. 22018.

22597. **Sokołowski M.**, Sztuka cerkiewna na Rusi i na Bukowinie, Kwart. hist. 1889.

22598. v. Wolfskron A. L., Ueber einige Holzkirchen in Mähren, Schlesien und Galizien; — Myskowsky V., Holzkirchen in den Karpathen, zob. Nr. 22019; — Romstorfer, Typus der Kloster-Kirche in der Bukowina. Mitth. Centr. Comm., Wien 1890 XVI.; — Tenże, Die Kirchenbauten in Bukowina, zob. Nr. 22037.

22599. Oreł Tatr.ńskij, Poświaszczenije cerkwy na Spyżu, Wistnyk, Wiedeń 1851 Nr. 86, 87.

22600. **Teodorowycz N.**, Istoriko-statisticzeskoje opisanije cerkwiej i prichodow Wołyńskoj jeparchii, t. I.—IV (por.: Przew. nauk. lit. 1896 i Ju. C., Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXX.).

22601. Siendulskij A., Matieriały dla istoriko-statisticz. opisanija prawosł. cerkwiej Wołyńskoj jeparchii. Wołyńsk. jep. wied 1869.

22602. Ist.-stat. opisanije prichodow i cerkwiej Bracławskawo ujezda Podolskoj jeparchii, Podolsk. jep. wied. 1875; — Rubiczowskij N., Matieriały dla istorii prawosławnych cerkwiej w Mińskoj jep. (M. Kleck), Minsk. jep. wied. 1876.

22603. Hołowackij J. T., Monastyry juhozapadnoj Rossii woobszcze i Krechowskij monastyr, Petersb. 1885, zob. Nr. 22604; — Kluczewskij W., Nowyja izsliedowanija po istorii monastyriej, zob. Nr. 14553; — Moszkow W. A., Skity i ich sopliemienniki Trakijcy, por.: M. H., Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXX.

Pamiatnaje knižki, zob. Nr. 982—1013.

Dyecezye, eparchie i monastery, zob. Nr. 14405—14623.

22604. **Cerkwie i monastery** (alfabetycznie podług miejscowości): Andreoviensis monasterium, por. E. 1772: Rosa; — Cerkow w gorodie Augustowie św. Apost. Pietra i Pawła, Pam. kn. Suwałkskoj gub. 1885; — Zamietka o cerkwi Baczmanowskoj (w Zasławskom uj.), Wołynsk. jep. wied. 1867; Teodorowicz N., tamże 1872; Żołtowskij J., tamże 1873; — Berestow, zob. Kijów; — Bereznickaja cerkow w Słonimskom uj., Wsiemir. Illustr. 1871; — Berszadskij mon., zob. Nr. 14585; — Biełostockij mon., zob. Nr. 14585; — Zwierjew D. A., Osw. cerkwi w Biuciszkach, Litowsk. jep. wied. 1875; — Bogusławskij mon., zob. Nr. 14585; — Kraływkij A., Monastyr w Boroniawi, Wremen. Inst. Staurop., Lwów 1872; — N. R., Osw. cerkwi w siolie Błony, Igumienskawo uj., Minsk. jep. wied. 1873; — Cerkiew Boromelska, por. E. 1786: Podhorodyński; — Brailów (mon.), zob. Nr. 14585; — G. K., Istor. rozpyś o cerkwach w Buczaczu, Pokutianyn, misiacosł., Kołomyja 1868; Monastyr i szkoły w Buczaczi, Wiedeń 1865; Rozwałyny monastyrja, Hołos narodnyj, Kołomyja 1868 Nr. 5, zob. Nr. 14585; — Krałyckij A., Monastyr na hori Bukowskoj, Wremen. Inst. Staurop., Lwów 1872; — Tenże, Monastyr Byksadskij, tamże 1872; — Byteń, zob. Nr. 14585; — Bytińsk, zob. Nr. 14585; — Charków (mon.), zob. Nr. 14586; — Chełm (mon.), zob. Nr. 14586; — Chełm koło Halicza, Cerkiew z fund. Daniła Halickiego, Spr. hist. szt. VI.; — Bohdan, Cerkow Chliwecka, Otecz. Sborn., Wiedeń 1852 Nr. 26 i 27; — Mon. w Cieprie, zob. Nr. 14586; — Szczątki cerkwi warownej pod Czehrynem, Tyg. ill. 1879 s. 3. VII.; — Osw. Czemierowskoj cerkwi, Lit. jep. wied. 1872; — Cerkiew w Czenstochowie, Woł. jep. wied. 1872; — Dokuczajew N., Ist. Czernigowskoj sieminar. cerkwi, Czernig. jep. izwiest. 1871; Sobór pod wezw. Przemienienia Pańskiego (1036), Spr. hist. szt. VI, zob. Nr. 14586; — Cerkown. lietopis Czernichowo-Wolnianskoj cerkwi, Nowogrudskawo uj., Minsk. jep. wied. 1874; — Czigrińskij mon., zob. Nr. 14586; — Dermańskij mon., zob. Nr. 14587; — Ist.-stat. opisanije cerkwi i prichoda sioła Dimitraszkowki (Olgopolskawo uj.), Podolsk. jep. wied. 1872; — Dobromil (mon. i cerk.), Spr. hist. szt. V., zob. Nr. 14587; Płoszczański B. M., Dobromyl, monastyr Czyna św. Wasylija W. i niskolko słow ob otnoszenijach horoda, Nauk. Sborn. 1867, Odb. Lwów 1867; — Domaszów (mon.), zob. Nr. 14587; — Dorobuż (mon.), zob. Nr. 14587; — Zacharjewicz, Die Klosterkirche zu Dragomirna (Bukowina), Mitth. Centr. Comm., Wien 1899 XXV.; — Dzieduszycki W., Cerkiew w Drohobyczu, Zbiór prac nauk., Warsz. 1888; — Łucziekij M., O Dubieńskom soborie, Wołynsk. jep. wied. 1876; — Florowskij mon., zob. Nr. 14588; — Gamalijewskij mon., zob. Nr. 14589; — Glinieckij mon., zob. Nr. 14589; — Samokwasow, Dwa dok. otn. k'ist. cerkwi g. Głazowa (w Mglińskom ujezdie), Czernig. jep. izw. 1870; — Kotlińskij A., Torżestwo oświaszczenija cerkwi w m. Głubokom (Disninskom uj.), Lit. jep. wied. 1878; — Ist.-stat. opisanije cerkwi i prichoda s. Gołubieczawo (Olgopolsk. uj.), Podolsk. jep. wied. 1872; — Narkiewicz J., Osw. prichodskoj kamiennoj cerkwi, periediełannoj iz kostieła, w m. Gorodiszcze (Nowo-

grodsk. uj.), Minsk. jep. wied. 1876; Tož, Minsk. gub. wied. 1876; — Gradiżskie w Połt. gub., *zob.* Nr. 14589; - E. Ł., Matieriały dla istorii drewnich prawosławnych cerkwiej w Grodnie, Grodnieńsk. gub. wied. 1865 Nr. 8—20; Tož, Wiestnik zap. Rossii 1865, Pam. kn. Grodn. gub. na 1866 g.; Grodnieńskaja Kołożskaja cerkow (XII. st.) Lit. jep. wied. 1866, Wil. Wiestn. 1864, 1872, Rodina 1880; — Grzybowice, cerkiew, drzwi z ikonostasu, Spr. hist. szt. V.; — Ist.-stat. opisanije cerkwi i prichoda s. Guminiec (Kamienieck. uj.), Podolsk. jep. wied. 1869; — Niegiejewicz N., Ustrojstwo cerkwi w Hadiaczskom tiurennom zamkie, Połtawsk. jep. wied. 1872; - Petruszewicz A., O cerkwi katedralnej w Haliczu, *zob.* Nr. 14481; Tenże, O Bohorodycznoi cerkwy w Hałyczy, Sborn. hałyck. Matyci, Lwów 1853; Tenże, Ist izwistije o cerkwi św. Pantałejmona błyź horoda Hałycza, teper kosteli św. Stanisława OO. Franciskanow, Lwów 1881 (por. rec.: Korženko, Świt, Lwów 1882 Nr. 14); Spr. hist szt. II., IV.; Kryłos pod Haliczem, tamże II., IV., *zob.* Grody Nr. 22605 (Halicz); — Mon. w Hłotkowi, *zob.* Nr. 14590; — w Hołobicy, *zob.* tamże; — K., O Hoszewskom monastyri, Zorja hał., Lwów 1854 Nr. 17; Łewyckij J. E., Monastyr na Jasnoj Hori w Hoszewi, Lwów 1878; — Wołyniak, O Bazylianach w Humaniu, Przew. nauk. i lit. 1899, *zob.* Nr. 14590; — Horec, monaster, Spr. hist. szt. IV.; — Ist.-stat opisanije cerkwi m. Husiatyna (Kamienieck. uj.), Podolsk. gub. wied. 1869; — G-ski, Wozobnowlenije Izabielińskoj cerkwi, Dień 1863; — Jabłoczińskij mon., *zob.* Nr. 14591; — Jamnica pod Stanisławowem, cerkiew drewniana, Spr. hist. szt. IV.; — K. G., Cerkow w s. Jarosławyczi (koło Łucka), Kijewlianin 1871; — Kamieniec Podolski, mon., *zob.* Nr. 14592; O cerkwiach, Pod. eparch. wied. 1891; Opatrzenie cerkwi św. Jana w Kamieńcu, b. r. (E.); Orłowskij M., O Kamienieckoj archijerejskoj cerkwi, Wiestn. zapadn. Rossii 1866; — Kaniów, *zob.* Nr. 14592; — Kiejdany, *zob.* tamże.

Kijów, *zob.* Nr. 14593—14600; — Kijewskij pałomnik ili putewoditel po monastyriam i cerkwam kijewskim, Kijew 1842; — Ukazatiel swiatyni i swiaszczennych dostopamiatnostiej Kijewa, Kijów 1850 (wiele wydań); — Opatowicz S., Swiatyja miesta russkoj ziemli, 1) Swiatyni Kijewa, Petersb. 1873 (por. rec.: Listok duchown. bibliogr. 1873 Nr. 11); — Pochilewicz Ł., Cerkwi w Kijewie, Kijewsk. gub. wied. 1865 Nr. 22—35; — Archeołogiczeskij osmotr starokijewskich cerkwiej, Kijewsk. jep. wied. 1874; — Slusarjew D., Cerkwi i monastyri, postronnije w Kijewi kniaziami, naczinaja z synowej Jarosława do prokraszczenija kijewskawo wełyko-kniaženija, Trudy kijewsk. duch. Akad. 1892 I.; — Cerkwie drewniane w Kijowie, Spr. hist. szt. V.; — Kijewo-podolskija prichodskija cerkwi, Kij. gub. wied. 1865; — Cerkow św. kniazia Władimiria, Kładbiszeńskaja, Spasskaja, Pieczerskaja, tamże; — Cerkow św. Andreja Pierwozwannawo, tamże; Kijewlianin 1866; Maksimowicz M., Kij. jep. wied. 1866, 1867; Wiestn. zapadn. Rossii 1866; K. Z., Kij. telegraf 1867; Połowcew N.. Mirskoj Wiestnik 1875; Niwa 1875; Titow T., Ist. opisanije Kijewo-Andriejewskoj cerkwi (por. rec.: F. J., Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXVII.); — Cerkiew Bogarodzicy w Kijowie, zw. dziesięcinna, zał. przez Włodzimierza, Tyg. ill. 1864 X.; Kij. gub. wied. 1865, 1868; Niwa 1875; Gawriłow M., Mirskoj Wiestnik 1876; Besida (Liter. dod. do Strachopuda), Lwów 1891; — Ostromyslińskij, Izsliedowanije o drewniejszej w Kijewie cerkwie św. Ilii (945), Kijów 1830 (por.: Małyszewskij I., Diejatielnost' mitr. Jewgienija w zwanii predsiedatiela konferencii Kij. duch. Akad., Kijów 1868); — Cerkow Sritienija Gospodnia, Kij. gub. wied. 1865; — Georgijewskaja, Troickaja cerkwi, tamže; Opisanije cerkwi, 1640, Wiest. zap. Rossii 1866; — Cerkiew św. Katarzyny w Kijowie, Tyg. ill. 1864 IX; — Maksimowicz M., O sozdanii Kijowskoj cerkwi św. Kiriłła (1171), Kij. jep. wied. 1869; Wiestn. zap. Rossii t. I. kn. 2.; — Pietrow N. G., Śliedy driewniej Nikitskoj cerkwi w Kijewie, 1897 (por.: O. H-ij, Zap. Tow. Szewcz. 1898 XXII.); — Cerkiew św. Michała w Kijowie, Tyg. ill. 1864 IX.; Połowcew N., Cztien. dla sałdat. 1873; — Gieorgiewskij A., Kijewo-podolskaja cerkow Mikołaja Dobrawo, Trudy kij. duch. Akad. 1892 Nr. 1; Malszewskij J., Cerkow św. Nikołaja Nabiczeżnawo w Kijewie na Padolie, Kij. jep. wied. 1866; Uniwerzał kij. pałkown. W. Dworeckawo 1660 g., Kij. Star. 1885; — Samuił mitr., Kratkoje istoricz. opisanije Kijewopieczerskoj ławry, Kijów 1817, *zob.* Nr. 14594; Pietrow N. J., Ob uprazdiennoj stienopisi wielikoj cerkwi Kijewo-Pieczerskij Ławry (dok.), Trudy kij duch. Akad. 1900 Nr. 4—6; Jaremicz St., Pamiatniki iskusstwa XVI. i XVII. st. w kijewo-pieczerskoj Ławrie, Kij. Star. 1900 II.; Woskresieńskaja Pieczerskaja cerkow (1698), Kij. gub. wied. 1865; G-skij, Iz proszławo kijewo-pieczerskoj ławry, Kij. Star. 1892 I., *zob.* Nr. 14594—14597; — Murawiew A., Kijewo-Sofijskij sobor, Kijów 1869, *zob.* Nr. 14435; Orłowskij P., Św. Sofija kijewskaja, por.: D. Ja, Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXIX, *zob.* Nr. 22590; — Gołubiew K., K' istorii kijewskoj Trechswiatitielskoj cerkwi za wtorujo poł. XVII. stol., por.: O. Ł., Kij. Star. 1899 II.; — Dokumenty kasajuszczijesia cerkwi św. Wasilija w Kijewie, Kij. jep. wied. 1873; — Siemientowskij N., Cerkow Spas na Berestowie, Kij telegraf 1867,

1868; Kijewlianin 1867 (por. rec.: Palibina N., tamże 1867 Nr. 113 i odp. Siemientowskiego w Nr. 119); Kaszkarew P., Trudy kij. duch. Akad. 1867; Kij. gub. wied. 1867; Siemientowskij N. i Żełtonożskij J., Drewniejszaja w Rossii cerkow Spas na Berestowie, Kijów 1870; — Predtieczeńskaja cerkow w peredmiestie g. Kijewa Zwierincie, Kij. gub. wied. 1865.

Kotowicz Iw., O prawosławnych cerkwach w g. Kobrynie, Wil. Sborn. 1869 I.; — Lityńskij J., Sozdanie cerkwy w Kobyłnyci wołoskoi, Zorja hał. 1860, Odb. Lwów 1860; — Łoski J., Cerkiew zamkowa w Kodniu, Bibl. warsz. 1857 IV., Odb. Warsz. 1858; — Archimandrya Kołożska, zob. Nr. 14601; — Gliński F, Ruiny starożytnej cerkiewki Borysa i Gleba w Kołoży nad Niemnem, Wędrowiec 1883; Akustyka muru cerkwi, Spr. hist. szt. VI.; — Pogodin M., Korsuńskij chram, Russkij monaster 1868, zob. Nr. 14601; — Pirskij J., Ist.-stat. cerkownyja świedienija, O światych chramach miestieczka Kowalewki, Zienkowskawo uj., Połtawsk. jep. wied. 1872; — Hapanowicz P., Ujezdnyj g. Kowiel i jewo cerkow, Woł. jep. wied. 1870 Nr. 21 i 22, zob. Nr. 14601; — Kowieńska cerkiew, Kow. gub. wied. 1871; Lit. jep. wied. 1871; — Kotroczeni, mon., Spr. hist. szt. IV.; — Kozia nad Ołtą, mon, tamże IV.; — Kozielecki mon., zob. Nr. 14601; — Ruska cerkow w Krakowi, Hołos nar., Kołomyja 1866 Nr. 8—13; — N. K., Iz m. Krasnawo, Lit. jep. wied. 1872; — Krałyckij A, Monastyr Soszestwija św. Ducha Krasnobrodskij, Wremen. Inst. Staurop., Lwów 1872; Terłeckij W., Łyter. Sborn. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1871; — Monastyr bazyliańskij w Krasnopuszczi, Prawda 1897 Nr. 16; Finkel L.. Sprawozdanie z wycieczki konserwatorskiej, Teka konserw. II, Odb. Lwów 1900, zob. Nr. 21715; — Krasnystaw w Lubelskiem, cerkiew, Spr. hist. szt. V.; — Zabytok ważnyj ruskoj sztuki, Krechowskij monastyr w 1699 h., Zorja, Lwów 1883 Nr. 10; Hołowackij J. T., Monastyry juho-zapadnoj Rossii woobszcze Krechowskij monastyr (por. rec.: K., Zorja, Lwów 1885 Nr. 8), zob. Nr. 14601 i 22603; — Opisanije Kremienieckich cerkwiej, Woł. jep. wied. 1868—1869; — Królowa ruska, wieś (cerkiewka drewniana), Spr. hist. szt. IV; — Krupickij mon., zob. Nr. 14601; — Krystynopol, zob. tamże; — Kupiaticzskaja i Lieszczińskaja Uspieńskaja cerkow (w Pińskiem), Zap. russkij miesacesł. 1866; — Storożenko A., Osw. cerkwi w Lachowiczach, Petersb. 1867; — Mon. w Ladach, zob. Nr. 14602; — Cerkiew drewniana w Leszniowie, Spr. hist. szt. V.; — Lewickij N., Ist.-stat. opisanije cerkwi i prichoda sioła Leśniczawo (Olgopolsk. uj.), Podolsk. jep. wied. 1872; — Filimonow G., Cerkow św. Mikołaja na Lipnie bliż Nowgoroda, Moskwa 1859; — Mon. Liubeczskij, zob. Nr. 14603; — Cerkow w Liublinie, Liublinsk. gub. wied. 1871 Nr. 3, 1873 Nr. 35; — Petruszewycz A. S., Kratkaja ist. rozpyś wsim ruskim cerkwam i monastyrjam w horodi Lwowi, Zorja hał., Lwów 1851 Nr. 75—82, 86; Tatomir L., Cerkiew gr. unicka we Lwowie, Strzecha 1869; Zubryckij D., Die griechisch - kathol. Stauropigialkirche in Lemberg und das mit ihr vereinigte Institut, Neues Archiv f. Gesch. Staatenkund. Liter. u. Kunst, Wien 1830 Nr. 77 (Toż po pol., Rozmaitości, Lwów 1831; Lwowianin 1837), zob. Nr. 14638—14643 (Bractwo Stauropigii lwowskiej); Wołoska cerkiew, Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Biłous T. S., Cerkow Uspenija Bohorodyci, Zorja hał., Lwów 1860; Petruszewycz A. S., O naczali lwowskoj horodskoj cerkwy Uspenia Prześw. Bohorod., Wremen. Inst. Staurop., Lwów 1863; Widman K., Wołoska cerkiew, Strzecha 1870; Kłosy XVI.; F. M. S., Tyg. ill. 1874 XIII.; Russk. Słowo 1890 Nr. 34; Spr. hist. szt. III.—V.; Czasopismo: Architekt 1900; Weża pry cerkwi Wołoskoj, Zorja, Lwów 1880 Nr. 1; Russkoje Słowo 1891 Nr. 2; Cerkiew św. Piatnic, Spr. hist. szt. V.; Zieliński L., Cerkiew metrop. św. Jerzego (św. Jur), Lwowianin 1835; Przyj. ludu, Leszno 1836 III.; Hr. k. metropołyczaja cerkow, Zorja hał., Lwów 1850 Nr. 70; Rakowskij I., Semenaja Bibl., Lwów 1855; Widman K., Tyg. ill. 1861 IV.; Chyliński M., Opiekun dom., Warsz. 1865; Batkiwszczyzna, Lwów 1891 Nr. 26; Spr. hist. szt. V.; F. Ł., Cerkow św. Onufrejskaja i monastyr OO. Wasylijanow na żołkowskom predhorodii w Lwowi, Zorja hał., Lwów 1854 Nr. 29 - 31, zob. Nr. 14603; — Rolle J., Cerkiew Ładowska, Gaz. warsz. 1856 Nr. 227; Mon., zob. Nr. 14603; — Płoszańskij W., Ławrow, seło i monastyr w Samborskom okruzi, Nauk. Sborn. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1866; Łobeski F., zob. Nr. 14603; — Mon. Łubieńskij, zob. Nr. 14603; — Łysiańskij mon., zob. tamże; — Chojnackij A., Ist. swiedienija o prawosławnych cerkwach i monastyriach w g Łuckie, nynie niesuszczestwujuszczich, Woł. jep. wied. 1872; — Magilewskij katedralnyj sobor, zob. Nr. 14516; Ist. zamietka o Magilewskoj Nikołajewskoj cerkwi (1636), Magil. gub. wied. 1865; — Krałyckij A., Monastyr Mało-Bereznyckij, Wremen. Inst. Staurop., Lwów 1872; — Tenże, Monastyr w Marija Powczi, tamże 1872; — Maniawski Skit, zob. Nr. 14604; Prawda 1897 Nr. 14; — Mazołowskij mon., zob. Nr. 14605; — Międzyrzecze pod Ostrogiem (cerkiew), Spr. hist. szt. III.; — Mgarskij mon., zob. Nr. 14605; — Ist.-stat. opisanije cerkwi i prichoda m. Michałpola (Laticzewsk. uj.), Podolsk. jep. wied. 1869; — Miedwidowskij mon., zob. Nr. 14605; — Mieleckij mon., zob. tamże; — Mieży-

horskij monaster preżde i teper (por.: C., Zap. Tow. Szewcz. 1896 XII.), *zob.* Nr. 14605; — Cerkiew w Mikołajewie, Kłosy XVIII.; — Mińsk, *zob.* Nr. 14605 (Minsk. gub. wied. od r. 1868 zawierają wiele wiad. do hist. cerkwi); — Mohilewskij, mon. *zob.* Nr. 21605; — Kraływkij A., Mon. Mukaczewskij na Hori Czernekoj, Misiacosłow na h. 1866, Użhorod 1865; Tenże, Wremen. Inst. Staurop., Lwów 1872; — Tenże, Mon. w Mstyczewi, tamże; — Nieżinskij mon., *zob.* Nr. 14606; — Arsenij archim., Katedra w Niemirowie w XVIII. stol., Kij. Star. 1883 V.; — Czudowskij I., Ist.-archeoł. oczerk Nowogrudskawo sobora, Minsk. gub. wied. 1878, *zob.* Nr. 14606; — Lietopis Nowosiołkowskoj Pokrowskoj cerkwi (Igumiensk. uj., 1610—1867), Minsk. jep. wied. 1877, 1878; — Łewyckij M., Osw. cerkwy w Obertyni, Hałyckij Sion, Lwów 1880 Nr. 20; — Adna iz drewniejszich cerkwiej w Pinskom uj. w s. Ochowie, Zap. russk. miesacesł. 1867; Kuklin S., Minsk. jep. wied. 1869; — Ombyszskij mon., *zob.* Nr. 14607; — Osw. cerkwi w m. Onikesztach, Lit. jep. wied. 1873; — Orszańskij mon., *zob.* Nr. 14607; — Łuszczkiewicz Wł., Ruina Bohojawleńskiej cerkwi w zamku Ostrogskim na Wołyniu, Spr. hist. szt. III., *zob.* Nr. 22045; — Padalica F., Zwaliska cerkwi w Owruczu, Tyg. ill. 1860 I.; Łewyckij J. E., Myr, Lwów 1887 Nr. 40—41; Spr. hist. szt. VI.; Mon., *zob.* Nr. 14607; — Peczerska Ławra, *zob.* powyżej Kijów; — Perejasław, Połtawsk. jep. wied. 1868; Archangieło-Michajłowskaja cerkow (XI. st.), tamże 1868; Borisoglebskaja cerkow, tamże 1870; Kramarenko I., Petropawłowska cerkow, tamże 1877; Pokrowskaja cerkow, tamże 1870; Kramarenko J., Preobrażeńskaja cerkow, tamże 1871; Tripolskij J., Troicki prichod i jewo chram, tamże 1869; Uspieńskaja cerkow (1098), tamże 1867; Warwarinskaja cerkow, tamże 1874; Woskresienskaja cerkow, tamże 1865; Storożeńko A., Michajłowskaja i Pokrowskaja cerkwi (dzieje obu kościołów wraz z przydaniem ich widoków, skreślonych przez Szewczeńkę), Kij. Star. 1891; — Sołowiewicz N., Wydierżki iz lietopisi Piesoczanskoj cerkwi (Igumiensk. uj.), Minsk. jep. wied. 1869; — Simaszkiewicz W., Ist.-stat. opisanije miestieczka Piławy, prichoda św. Gieorgijewskoj cerkwi (Litinskij uj.), Podolsk. jep. wied. 1874; — S. K., Ist. swiedienija o cerkwach w g. Pinskie, Wil. Wiestn. 1870; Akoronko J., Lietopis Pinskawo ujezda i błagoczinija Lieszczinskoj Uspienskoj prichodskoj cerkwi, Minsk. jep. wied. 1874; Monaster, *zob.* Nr. 14608; — Mon. Pleśniański, *zob.* tamże; — Podubiski mon., *zob.* tamże; — Poczajowski mon., *zob.* Nr. 14609—14611; Galatowski J., Nowe niebo z nowemi gwiazdami, Lwów 1665 (toż po rusku w Czernichowie); Ambroży archimandryta, Mon. Poczajowski, Poczajów 3. wyd. 1886; Teodorowycz N., Do istorii Poczaiwskoj Ławry, Woł. jep. wied. 1895 (por. rec.: J. S., Zap. Tow. Szewcz. XIII i XIX.); Trypolskij N., Do istorii mon., tamże (por. rec.: J. S., Zap. Tow. Szewcz. XIX.); Tenże, K'istorii drewn. prawosł. Poczajewskawo monastyria, Poczajów 1897 (por. rec.: J. Marek, Kwart. hist. 1898); Chojnackij A. T. i G. J. Kryżanowskij, Poczajewskaja Uspienskaja Ławra, por.: O. L., Zap. Tow. Szewcz. 1897; O. Ł., Nachodka kłada Poczaj. ławrie w 1840 g., Kij. Star. 1899 I.; — Cerkiew i klasztor Bazylianów w Podhorcach, Przyj. ludu, Leszno 1849 XVI., *zob.* Nr. 14612 i 21922; — Mickiewicz N., Osw. cerkwi, ustrojennoj iz kostieła w m. Pogostie (Pińsk. uj.), Minsk. jep. wied. 1871; — Katedra w g. Połockie, *zob.* Nr. 14513; Mon., *zob.* Nr. 14612; — Mon. w Połonnem, *zob.* Nr. 14612; — Diatielowicz J., Połtawskij katedralnyj Uspienskij sobor, Połtawsk. jep. wied. 1870 (tamże w l. 1869 i n. opisy cerkwi w Połtawie i w dyecezyi połtawskiej); Mon., *zob.* Nr. 14612; — Poniewieżskij chram, Kow. gub. wied. 1873; — Cerkiew w Ponikowicy, Tyg. kat., Grodzisk 1865 VI.; — Posada Rybotycka pod Dobromilem (cerkiew gotycka inkastelowana), Spr. hist. szt. V. (ruiny klasztoru Bazylianów, tamże); — Sawickij L., Małomożejkowskaja (ili Murowanaja) Preczistienskaja cerkow (Lidskij uj.), Lit. jep. wied. 1873; — Przemyśl, *zob.* Nr. 21926; — Pskowskij katedralnyj sobor, *zob.* Nr. 14525; Spr. hist. szt. VI. (akustyka cerkwi); Mon., *zob.* Nr. 14612; — Pustyńskij mon., *zob.* tamże; — Szumakowicz Ł., Iz lietopisi Rubieżewiczskoj cerkwi (Minskij uj.), Minsk. jep. wied. 1873; — Cerkiew w Rozdole, Spr. hist. szt. V.; — Mon. w Rybniku, *zob.* Nr. 14613; — Mon. w Rychłowskiej pustyni, *zob.* tamże; — Sambor, *zob.* Nr. 1659; — Siedliska w Lubelskiem, cerkiew, Spr. hist. szt. V.; — Greb...kow F. A., Siemiatyckaja cerk., Lit. jep. wied. 1877; — Sawicz Kł., Lietopis Sienninskoj Swiatotroickoj cerkwi (Nowogrodskij uj.), Minsk. jep. wied. 1872; — Jankowskij I., Zamietka o Sinkowickoj cerkwi, Lit. jep. wied. 1865; Wiestn. zap. Rossii 1865; — Skelskij mon., *zob.* Nr. 14614; — Skit maniawski, *zob.* Maniawski skit; — Smolskij K., O cerkwach w g. Słonimie, Wilno 1871; Lit. jep. wied. 1871; — Słuck (mon.), *zob.* Nr. 14614 i 21940; — Smoleńsk, Smol. jep. wied. 1870 i n., *zob.* Nr. 14614; — Romstorfer K. A., Die grichisch-orientalischen Pfarrkirchen in Solka und Arbora (Bukowina), Mitth. Centr. Comm., Wien 1892 XVIII.; — Denyś, Monastyr Sołoweck, Zorja, Lwów 1880 Nr. 18, *zob.* Nr. 14564; — Spas (cerkiew inkastelowana), Spr. hist. szt. V.; — O prawosławnych cer-

kwach w Starokonstantinowie, Wiestn. zap. Rossii 1867; — Szankowskij P., Dopyś iz Stanysławowa (o drewnoj czaszy i o cerkwi Wowedenija), Zorja hal., Lwów 1851 Nr. 52, *zob.* Nr. 21943; — Lewienowskij N., Cerkow Chmielnickawo w Subbotowie (czigirinskawo uj.), Russkij Inwalid 1870; N. B., Subotowskaja cerkow, Kij. Star. 1890; — Suczawa (cerkiew św. Jerzego i cerkiew św Mikołaja), Spr. hist. szt. IV.; Romstorfer K. A., Die Restaurirung der Miroutz-Kirche in Suczawa, Mitth. Centr. Comm., Wien 1899 XXV.; — Suczawica, Spr. hist. szt. IV. (monaster, zabytki); — Supraślski mon., *zob.* Nr. 14616; — Surdiegskij mon., *zob.* 14618; — Swiatogorskij mon., *zob.* tamże; — Taduliński mon., *zob.* Nr. 14619; — Narkiewicz I., Lietopis Taliadowiczskoj Troickoj cerkwi (Słuckij uj.), Minsk. jep. wied. 1875; — Tarnawa w Lubelskiem, cerkiew, Spr. hist. szt. V.; — O Tarnopolskich cerkwach i o samym Tarnopoli, Zorja hal., Lwów 1852 Nr. 82 83; Rocz. kółka nauk. w Tarnopolu *zob.* Nr. 21951; — Mon. w Trembowli, *zob.* Nr. 14619, 21954; — Trigorskij mon., *zob.* Nr. 14619; — Troki, *zob.* tamże; — Uhniów, archimandrya z XV. w., inkastelowana, Spr. hist. szt. V.; — Kralyckij A., Opys mon. w Uhrii, Halyczanyn, Lwów 1863; — Petruszewycz A. S., Ist. izwistija o drewnoj archimandryi w seli Unewi, okruha Złoczewsk., Pczoła, Lwów 1849 Nr. 16—19; — Walewskij mon., *zob.* Nr. 14620; — Wasiliszki, m. i prichodskaja cerkow, Wil. Wiestn. 1879; — Werchrata (cerkiew). Spr. hist. szt. V.; — Zb(orowskij) W., Hr.-kat. cerkow w Widni. Wistnyk, Wiedeń 1852 Nr. 10; — Wielkołuckij mon., *zob.* Nr. 14620; — Kopieckij I., Iz zapiski o Wietrynskoj cerkwi (Lepielsk. uj.), Połock jep. wied. 1875; — Wilno, *zob.* Nr. 14621 i 21966; Cerkwie ogólnie, Spr. hist. szt. III.; Żegota. Nieskolko słow o drewnich cerkwach g. Wilny, Wiestn. zap. Rossii 1868; Z. Z. Ja, O drewniej Woskresienskoj cerkwi, Wil. Wiestn. 1867; Wilenskij katedralnyj sobor, Wil. gub. wied. 1867; — Wiłkomierz, *zob.* Nr. 21969; — Ist.-stat. opisanije prichoda i cerkwi predgradija gor. Winnicy, Podolsk. jep. wied. 1869; Mon., *zob.* Nr. 14585; — Winogradskij mon., *zob.* Nr. 14622; — Wiśnicz (na Rusi), cerkiew got., Spr. hist. szt. V.; — Wołkow W, Ist. swiedienija w Witiebskom Uspienskom soborie, Witebsk 1875; Siemientowskij A., Cerkwi Joanna Bogosłowskawo prichoda w g. Witiebskie, Witiebsk. gub. wied. 1865; Mon., *zob.* Nr. 14622; — Ertel A., Uspienskij sobor wo Władimirie Wołynskom, Mosk. wied. 1865; A. Ch., Wasiliewskaja cerkow ot wremien św. Władimira w g. Władimirie (na Wołyni). Wsiemirn Illustr. 1872; Lewickij O., Ist. opisanije władymiro-wołynskawo Uspienskawo chrama, Kijew 1892 (z rysunkami, por. rec.: Michnowiecki M., Kwart. hist. 1893); — Krasawickij M., Wieliżskoje błagoczinije i niekatoryje i z cerkwiej jewo (ist.-stat. oczerk), Pam. kn. Witiebsk. gub. 1866; — Korsowieckij J., Ist-stat. opisanije cerkwi i p ichoda sioła Wojtowki (Olgopolsk. uj.), Podolsk. jep. wied. 1872; — Romstorfer K. A., Die alte griechisch-orthodoxe Pfarrkirche in Wolczynetz und die zu Toporoutz, Mitth. Centr. Comm, Wien 1899 XXV.; — Pawłowicz K., Osw. Wołczynskoj cerkwi z ist. oczerkom Wołczynskich cerkwiej, Lit. jep. wied. 1876; — Smolskij K., Osw. cerkwi w g. Wołkowyjskie z waspominanijem o jewo starych i nowych cerkwach, Lit. jep. wied. 1875; — Wołostów koło Nowogrodu w Rossii, Akustyczna budowa cerkwi, Spr. hist. szt. VI.; — Romstorfer K. A., Die griechisch-orientalische ehemalige Klosterkirche in Woronetz, Mitth. Centr. Comm., Wien 1894 XX.; — Woznieсienskij mon., *zob.* Nr. 14622; — Hnatewycz M., Monastyr w Zadarowi, Hołos nar., Kołomyja 1868 Nr. 6—9; — Mon. Zagajecki, *zob* Nr. 14623; — Doliński St., Ist.-stat. opisanije cerkwi prichoda m. Zagnitkowa (Olgopolsk. uj.), Podolsk. jep. wied. 1872; — Zahorowski mon., *zob.* Nr. 14623; — Załuże, wieś pod starym Zbarażem (cerkiew murowana renes. inkastelowana z XVII. w. i reszty monasteru), Spr. hist. szt. V.; — Cerkow w g. Zamostie, Chołmskij gr.-unijat. miesacesłow na 1869 g.; Słowo russ., Lwów 1870 Nr. 44, *zob.* Nr. 14586; — Zanow, *zob.* Nr. 14623; — Złojec w Lubelskiem, cerkiew, Spr. hist. szt. V.; — Złotonoszskij mon., *zob.* Nr. 14623; — Łobeski F., Cerkiew N. M. P. na Zniesieniu pode Lwowem, Rozm., Lwów 1858; — Cerkiew w Żółkwi, Spr. hist. szt. IV., *zob.* Nr. 21977; — Gorbaciewicz F., Lietopis Żukoborskoj Pokrowskoj cerkwi, Minsk. jep. wied. 1877; — Żyrowickij mon., *zob.* Nr. 14623; — O cerkwach w Żytomirie, Kij. Telegraf 1863.

22605. **Grody i zamki staroruskie**, *zob.* Nr. 10033-10457 (Geografia), 11241—11324 (Archeologia), 22038—22044 i 22046 (zamki w Polsce); - Samokwasow D., Drewnija goroda Rossii, Petersb. 1873; — Tenże, Ist. znaczenije gorodyszcz, Trudy III. archeolog. sjezda, Kijów 1878; — Szaraniewicz I., Starodawnyje hałyckije horody, Lwów I (starożytnij Zwinigrod) 1861, II. (starożytnij Lwów), III. (Trembowla) 1862 (wspólnie z B. Ilnickim); — Opysanije hde-jakich seł znachodiaczychsia w Hałyczyni (Pahonia, Hljadki, misteczko Kozłow, Buczyna, Tłumaczok), Pokutianyn, miesiacosłow, Kołomyja 1868; — Byłyński P. S., Staryna (ist. oczery mistnostej: Hljadki, Horodyszcze, Czernychow), Prawda, Lwów 1868 Nr. 7, 9-11; — Pło-

szczańskij W. M., Nikotoryi seła hałyckoj Rusy (Bełełuja, Wołoszcza, Witwyca, Dobrostany, Zwynyhorod, Kalne, Korczyn, Ławoczne, Łahodow, Majnycz, Oporec, Orjawczyk, Pławje, Rozhorcze, Sławsko, Stracz, Ternawka, Tysowec, Tucholka, Chytar). Łyter. Sborn. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1871; — Sostojanie horodow na Rusy do naszestwija Tatar, Wrem. Inst. Staurop., Lwów 1879; — Zamki na Rusi, Spr. hist. szt. III.; — Partyckij E., Ruiny starodawnych zamkiw na Podilu, piśla Szechowycza, Hazeta szkolna, Lwów 1878 Nr. 8; — Tenże, Obraz Podila, piśla Szechowycza, tamże 1878 Nr. 4; — Platonow S. T., K'istorii gorodow i putiej na jużnoj okrainie Mosk. gosud. w XVI. w., Żurn. min. nar. prośw. 1898; — Płoszczańskij W. M., Bełz w Hałycii, Prykarpatsk. Ruś, dod. do Słowa, Lwów 1885 Nr. 22; Petruszewycz A. S., Bełz, tamże 1885 Nr. 3; — Brody, fortalicyum ruskie, Spr. hist. szt. V.; - Płoszczańskij W. M., Busk horod i b. kniażestwo, Lwów 1872; — Dźwinogród: Ilnicki Baz., Zwenihorod, Lwów 1862 (t. I. dzieła: Starodawnyje hałyckii horody); -b, Starodawnyj russkij horod Zwenyhorod, Słowo, Lwów 1885 Nr. 63; I. I., Roskopki w drewnem Zwenyhorodi pod Bobrkoju, tamże 1885 Nr. 75; (Petruszewycz A. S.), tamże 1885 Nr. 134, 135; Lam J., Starożytny Dźwinogród, Rożne Pole, Lwów 1886 (por. rec.: W., Diło Lwów 1885 Nr. 120; Kaliłowski E., Kwart. hist. 1887); — Halicz: Petruszewycz A. S., Buło-ły dwa Hałyczy? Nauk. Sborn. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1865; Hołowackij J. T., Drewnija predanija o horodi Hałyczi i jeho okrestnosty, Słowo, Lwów 1879 Nr. 119, 126; Szaranewycz I., Staroruskij kniażij horod Hałycz, Lwów 1880 (por. tegoż artykuł w: Zorja hał. 1856), *zob.* Nr. 11253 i 22046; Tenże, Na kotrim mistcy stojaw staroruskij kniażij horod Hałycz, Zorja, Lwów 1880 Nr. 10—13; Łuszczkiewicz Wł., Kościół św. Stanisława pod Haliczem, *zob.* Nr 22045; Zacharjewicz, Wykopaliska w Załukwi nad Dniestrem, Lwów 1882; Tenże, Wycieczka do Załukwi, Halicza i na Kryłos, Lwów 1882; Ziemięcki T. N., Spraw. z wycieczki r. 1883, Zb. wiad. do antrop. kraj., Krak. 1884 VIII.; Szaraniewicz I., Trzy opisy historyczne staroksiążęcego grodu Halicza w r. 1860, 1880 i 1882, Lwów 1883; Tenże, O rezultatach poszukiwań, Prz. archeol., Lwów 1883 III.; Tenże, Plan robót podjąć się mających w celu odszukania budowli lub innych historycznych pomników w Załukwi, w Haliczu i na Kryłosie, tamże 1883 II.; Tenże, Ukazanija w pysannych istocznykach a osobenno w dokumentach i aktach do archeołohyczeskich izślidowanij: a) Hałycz, b) Lwów, Łyt. Sborn., Lwów 1885; Tenże, O rezultatach poszukiwań archeol. w okolicy Halicza w r. 1884 i 1885, Lwów 1886; Tenże, Izwistije o rezultati w h. 1886—1887, Łyt. Sborn. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1887; Tenże, O rezultatach poszukiwań, Prz. archeolog., Lwów 1883 IV.; Petruszewycz, Ist. izwiestije o cerkwy św. Pantałejmona, Lwów 1881; Tenże, Krytyko-istor. razsużdenija, Wistn. Narodn. doma 1882—1888, Lwów 1888; [Rozkopy pid Hałyczem: Ławreckij Ł., Zorja, Lwów 1882 Nr. 9—24; Bobykewycz K., tamże 1882 Nr. 12; Szaranewycz i Ławreckij, Diło, Lwów 1883 Nr. 89, 103, 107, 1884 Nr. 115; Słowo, Lwów 1884 Nr. 101; I. I., tamże 1885 Nr. 82; F(ranko) I, Zorja, Lwów 1884 Nr. 18]; Ruiny drewniaho Hałycza, Słowo, Lwów 1882 Nr. 98; K., Statja A. Zaujera s dopołnenjami I. Szaranewycza, Diło, Lwów 1883 Nr. 95—97; Haliczanin, Eine wiedererstandene Fürstenstadt, por.: Słowo, Lwów 1883 Nr. 94—143; Poizdki prof. W. Antonowycza na ruiny Hałycza i Zwenyhoroda, Diło, Lwów 1885 Nr. 80; Oczewydec, Ostanki iz starokniażoho horoda Hałycza na tepericznoj wystawci archeołohyczeskoj w Lwowi, Słowo, Lwów 1885 Nr. 99—101; Czołowski A., O położeniu starego Halicza, Pam. II. zjazdu historyków pol. we Lwowie, Lwów 1890; — Jazłowiec, fortalicyum ruskie, Spr. hist. szt. V.; — Kijów: Zakrewskij N. W., Lietopis i opisanie goroda Kijewa, Moskwa 1858, 2. wyd. 1868; Kiew, jewo światynia, drewnosti i swiedenija, Kijów 1863, 2. wyd. z dop. 1864; Strachow N., Swiatyni i drewnosti wielikawo grada Kijewa, Petersb. 1873; Sementowskij N., Kiew, jewo swiatynia, drewnosty, dostopamiatnosty etc., Kiew 1881; Baye de, La mère des villes russes (por. rec.: N. M., Kij. Star. 1897 I.); Pietrow N. J., Ist.-topograf. oczerki driewnawo Kijewa (por. rec.: Szczerbin W., Kij. Star. 1898 II.; W. I., Zap. Tow. Szewcz. 1899 XXIX.), *zob.* Nr. 14595; Bartoszewicz J., Album malownicze Kijowa, *zob.* Nr. 21846; Spr. hist. szt. III.; Złota brama w Kijowie, Przyj. ludu, Leszno 1848 XV.; P... K. W., Kijewskija złatyja wrata, Semenyja biblioteka, Lwów 1855; Wójcicki K. Wł., Tyg. ill. 1860 II.; Kłosy XVI.; Sapożnikow D. J., K'istoriji kijewskich załatych worot, Kij. Star. 1886; — Lwów, *zob.* Nr. 17257; Wahyłewycz I., Początki Lwowa, Kółko rodzinne, tygodnik, Lwów 1860 Nr. 7; Szaranewycz I., Starodawnyj Lwiw (ot r. 1250—1350), Lwów 1861 (por. rec.: Bielowski A., Bibl. Ossol., Lwów 1862 I.; Słowo, Lwów 1862 Nr. 34—36); Tenże, Hde stojał perwistnyj Lwow, Wrem. Inst. Staurop., Lwów 1876; Petruszewycz A., O naczałkach h. Lwowa, Wistn. Nar. doma, Lwów 1889; Czołowski A., *zob.* Nr. 17259; — Kowszewycz R., Izślidowanije mistopołożenija starynnoho horoda Rusy hałyckoj Szczekotowa iły Szczekotyna, Nauk. Sborn. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1865; — Ilnyckij W., Starodawna Terehowla, Lwów 1862, *zob.* Nr. 21838, 21954 i 22046; Trembowla, forta-

licyum ruskie, Spr. hist. szt. V.; — Petruszewycz A. S., Kamennyja razwałyny błyż seła Uriczja, stryjskaho okruha, sut ostatki drewniaho russkaho horoda Tustan (?), Zorja hał., Lwów 1854 Nr. 10.

22606. Jobst K., Baudenkmale in der Bukowina, Mitth. Centr. Comm., Wien 1900 XXVI.; — Romstorfer K. A., Die Kirchenbauten in der Bukowina, tamże 1894 XX., 1895 XXI., 1896 XXII.

(c: Malarstwo cerkiewne: ikony i ikonostasy; księgi kościelne, krzyże, szaty i t. p. przedmioty kościelne).

22607. **Hermeneja** ten Ksografikes, Handbuch der Malerei, übers. v. Didron u. Schäfer, Trier 1855; — Brockhaus B., Die Kunst in d. Athos-Klöstern, *zob.* Nr. 22563; — Kondakow N., Histoire de l'art Byzantin, *zob.* Nr. 21627 (por. rec.: Sokołowski M., Kwart. hist. 1888).

22608. **Ikonopysnyj podłynnyk** kratkoj redakcii soobszczenie kn. PP. Wjazemskawo, Petersb. 1885.

22609. Sabatier J., Notions sur l'iconographie sacrée en Russie, Petersb. 1849.

Russkaja swiatynia, zob. Nr. 14508.

22610. **Kalnofojski Athanasius, Teraturgema** lubo **cuda, które były tak w samym monastyrze pieczarskim, Druk Kijewopieczarski 1638 DS.**

22611. Sokołowski M., Przedstawienie Trójcy w cerkiewkach na Rusi, *zob.* Nr. 14731; — Kirpicznikow A. I., Ikonografia Woznesenija Chrystowa, Trudy VI. archeoł. zjizda, Odessa 1887 III.; — Tenże, Istoriczeskij obzor ikonopisnych izobrażenij Bogomateri, Żurn. min. narodn. prosw. 1897; — W jakom wydi mohut byty izobrażeny św. Władymir i św. Olha, Czerw. Ruś, Lwów 1888 Nr. 90.

22612. Pokrowskij I. W., Strasznyj sud w pamiatnikach byzantijskawo i russkawo iskusstwa, Trudy IV. archeoł. zjizda w Odessi (1884), Odessa 1887 III.; — Żełechowskij E., Obraz „Strasznoho sudu", pryczynok do istorii ruskoho malarstwa w XVI. w., Zorja, Lwów 1880 Nr. 11, 12.

22613. Petruszewycz A. S., Drewniaja ikona Jisusa Chrysta s starosławeńskuju nadpysiu (w Rymi), Cerk. Wistn., Budyń 1858 Nr. 9; — Tenże, O drewnijszych ikonach z kyryłyczeskymi nadpysiami nachodiaszczychsia w Rymi, Nauk. Sborn. hał.-rusk. Matycy, Lwów 1865, Odb. Lwów 1865.

22614. **Hryhoriewycz M., Drewne ruskij pamiatnyk izjaszcznoho iskustwa w selskoj hłuszy i koje-czto pro światytela Petra iz nad Raty, Slowo, Lwów 1886 Nr. 56; Fr. S., Wiadomość o świętej Piatnicy czyli Paraskowie,** *zob.* **Nr. 14732; Płaszczenica, Spr. hist. szt. IV.**

22615. **Sokołowski M.**, Malarstwo ruskie, tekst objaśniający w dziele: Wystawa polsko-ruska we Lwowie 1885, *zob.* Nr. 21728 i 21839; — Tenże, Sztuka cerkiewna, *zob.* Nr. 14740; — Tenże, Malerei und Plastik, *zob.* Nr. 22574.

R: W r. 1886: Skrochowski, Prz. powsz. IV.; T., Prz. pol. III.; Szumkiewicz, Kraj Nr. 40; Diło Nr. 128—129.

22616. **Łoziński Wł.**, Malarstwo cerkiewne na Rusi, Kwart. hist. 1887, Odb. Lwów 1887.

22617. Dzieduszycki Ad., Die Malerei in der altruthenischen Kunst, I.—III., Mitth. Centr. Comm., Wien 1888 XIV.

R: Tomkowicz St., Czas 1889 Nr. 222 i 223; Sigma, Kwart. hist. 1889.

22618. **Sztuka malarska u Rusyniw, Zorja, Lwów 1881 Nr. 5.**

22619. Barącz S., Wiadomość o malarzach Bazyliańskich, *zob.* Nr. 14730.

22620. **Malarze ruscy.** Wiek XVI.: *zob.* Nr. 22147: Andreas, pictor Ruthenus r. 1570 (we Lwowie); — *zob.* Nr. 22149: Fedko, pictor r. 1554 we Lwowie; Iwan, malarz lw. r. 1550; Iwan, syn Ławrysza, r. 1596 do 1601, malarz lw.; Iwanowicz Chrin, malarz lw. r. 1583; Ławrysz, malarz lw.; — *zob.* Nr. 22152: Phedor, pictor de monasterio divi Onophreyi r. 1539; Semion, pictor Ruthenus r. 1588; — *zob.* Nr. 22158: Vasko, discipulus Fiedko„ malarz lw. r. 1553; — Wiek XVII.: *zob.* Nr. 22161: Bazyli, Rusin, malarz nadw. króla Jana III. (1675, por.: Zamorski Br., Kronika Pomorzańska, Lwów 1867 str. 72; Petruszewycz, Liter. Sborn., Lwów 1874 str. 581; Łoziński Wł., Kwart. hist. 1887 str. 199); — *zob.* Nr. 22163: Choma, pictor Ruthenus, Lwowianin; Chwedko, malarczyk we Lwowie r. 1601; — *zob.* Nr. 22166: Dmitr, malarz lw. r. 1642; — *zob.* Nr. 22167: Eustafi, malarz lw. r. 1647; — *zob.* Nr. 22169: Fedko, malarz lw. r. 1600; — *zob.* Nr. 22171: Heremiaszewicz Jan, malarczyk lw. r. 1671; — *zob.* Nr. 22172: Iwan, brat Fedka, malarz lw. r. 1600; Iwanko, syn malarza Ławrysza, malarz lw. r. 1600; — *zob.* Nr. 22174: Kiewierzowicz Waśko, malarz lw. r. 1650; Kuzmierowicz Iwan, malarz lw. r. 1615; — *zob.* Nr. 22180; Ławrysz, malarz lw. r. 1610; Łukaszewicz Iwan, malarz lw. r. 1647; — *zob.* Nr. 22181: Malacha Fedko, malarz lw. r. 1600; — *zob.* Nr. 22187: Roman, brat Iwana, malarz lw. r. 1600; — *zob.* Nr. 22188: Sienkowicz Fedor, malarz lw. r. 1630; — *zob.* Nr. 22189: Terlecki Semion, malarz ruski r. 1616 (we Lwowie); Tymofiejowicz Mikołaj,

pictor suburbanus we Lwowie r. 1650; — zob. Nr. 22191: Waśko (Maxymowicz ?), malarz lw. r. 1600.

22621. Bukojemskij K., Kilka słów o ikonohrafii cerkownij, Ruskij Sion, Lwów 1855 Nr. 3.

22622. Pocij J., O ikonostasach, Słowo, Lwów 1866 Nr. 57—60; — Worobkewycz I., Istorija ikonostasa w prawosławnych cerkwach, Candela (czasop. duch. rumuńskie), Czerniowce 1882.

22623. Filimonow G., Cerkow św. Nikołaja czudotworca na Lipnie, bliz Nowgoroda, o pierwonaczalnoj formie ikonostasow w russkich cerkwach, Moskwa 1859.

22624. **Ajnałow D. i Riedin E.**, Driewnije pamiatniki iskustwa Kijewa, por.: Szczerbina W., Kij. Star. 1899 IV.; — Jaremicz St., Jeszcze o pamiatnikach iskusstwa Kijewo-Pieczerskoj Ławry, Kij. Star. 1900 IV., *zob.* Nr. 14738.

22625. **Ikony i ikonostasy**. W. P., Ikonostas z Skita Maniawskoho w Bohorodczanach misti, Diło, Lwów 1880 Nr. 82; Dzieduszycki W., Ikonostas Bohorodczański, Prz. arch., Lwów 1883 IV., *zob.* Nr. 14742; — Ikona św. Joana Chrestytela w Buczaczi, Zorja, Lwów 1882 Nr. 17; — O czudotwornoj ikoni Preświatoj Diwy Marii w Dałeszewi, Kołomyja 1876; — Stauropigialne drzwi z ikonostasu cerkwi w Grzybowicach, Spr. hist. szt. V.; — Kijów, *zob.* Nr. 22604; — Czerneckij W., Istoryczni widomosty o czudotwornoj św. ikonie Matery Bożoj w cerkwi krupeckoj, Lwów 1893; — Konstantynowycz J. (Biłous T.), Opysanije ikoń po cerkwach russkich w Lwowi, Lwów 1858 (por. rec.: Wistn., Wiedeń 1859 Nr. 61); — O ikonie Matki Boskiej Poczajowskiej, *zob.* Nr. 14609; — Krałyckij A., O ikoni Pr. Bohorodycy M. Powczańskoj, Słowo, Lwów 1863 Nr. 97; — Rieżna ikona, *zob.* Nr. 14733; — Rabij F., Ist. czudotwornoj ikony Marii w cerkwi Sambirskoj, Sambor 1889; — Riedkowskij A., Kratkij istoriczeskij oczerk Smolenskoj czudotwornoj ikony Preśw. Bogorodicy Odigitrii, Petersb. 1869; — Cerkiew z ikonostasem i kapliczka z obrazem bizantyńskim w Werchracie, Spr. hist. szt. V.; — Sobolewskij I. D., Skazanije ob ostrobramskoj ikonie Bożijej Matieri w Wilnie, Petersb. 1899, *zob.* Nr. 13966; — Inne, *zob.* Nr. 22604.

22626. **Freski i mozaiki** w katedrze kijowskiej, *zob.* Nr. 14736, Spr. hist. szt. IV.; — F(ranko) I., Otkrytje starorusskoj mozaiki w kijewo sofijskim sobori, Zorja, Lwów 1884 Nr. 18.

22627. **Polichromia** cerkwi w Rozdole, Spr. hist. szt. V.; — Malowania we Lwowie, tamże; — Polichromia w Romanówce, tamże.

22628. Rusow A., Kollekcija rysunkow T. G. Szewczenka, Kij. Star. 1894 I.

Księgi cerkiewne, zob Nr. 14655 - 14707 i 21291 - 21307.

22629. **Paleograficzeskij izbornik**, Matieriały po ist. jużno-russk. pisma w XV.—XVIII. w., por : Szczerbina W., Kij. Star. 1899 IV.

Stasow Wł., zob. Nr. 21659.

22630. Sumcow H. T., Oczerki istorii jużno-russkich apokrificzeskich skazanyi piseń, *zob.* Nr. 20332.

22631. Pawłow A., Knigi zakonnyja, Sborn. Akad. nauk., Petersb. 1886 XXXVIII.

R: Żurn. min. nar. prośw. 1886.

22632. Wostokow A., Opysanije russkich i słoweńskich rukopysej Rumiancowskaho muzeuma, Petersb. 1842; — M. D., Rukopysi ruski i cerkowni, a takoż dypłjemy nachodjaczisia w Zakładi Ossolińskich u Lwowi, Nywa, Lwów 1865; — Ochrymowycz W., Rukopiśni cerkowni knihi w s. Wołosianci (por : Zap. Tow. Szewcz. 1897 XIX.); — Titow A., Wkładnaja kniga Niżegorodskawo Pieczierskawo monastyria, Cztienija w imp. obszcz. ist. i driewn. ross. 1898 I.

22633. **Ewangeliarze**: Halicki, Spr. hist. szt. IV.; — Horecki, tamże; — Połocki, tamże V.

22634. Czajczenko W., Malunki prostoludnych moskowskich knyhariw na ukraińskie siużety, Zorja, Lwów 1891 Nr. 14 i 15.

22635. Milkowitz W., Ein nord-russischer auf Holz gemalter Kalender aus der Zeit um 1600, Mitth. Centr. Comm., Wien 1896 XXII.; — Tenże, Zwei Fresco-Kalender in den Bukowiner Klosterkirchen Woronetz und Suczawitza aus dem XVI Jahrh., tamże 1897 XXIV., Odb. Wien 1898.

22636. **Słowniczek** archeologiczny liturgii kościoła wschodniego, Spr. hist. szt. IV. (por.: Spr. hist. szt. I.-VI. w indeksie: Naczynia liturgiczne, Ruska sztuka, Szaty liturgiczne).

22637. Szaty kościelne w monasterach na górze Athos, Spr. hist. szt. IV.

22638. **Schulz J.**, Der Byzantinische Zellenschmelz, Frankfurt a. M. 1890.

R: Lepszy L., Kwart. hist. 1891.

22639. Stern E., K' woprosu o proischożdenii „gotskawo stilia" priedmietów jowielirnawo iskusstwa, Zap. imp. odessk. obszcz. 1897 XX.

22640. **Kondakow N.**, Russkije kłady (skarbce) (por.: J. S., Byzant. Ztschr. 1897; Syzow W. J., Vést. slov. star. 1899).

22641. **Sokołowski M.**, Spadek po metropolicie Suczawskim Doziteuszu i jego losy, Spr. hist. szt. IV., Odb. Krak. 1887, *zob.* Nr. 14740; — Tomiňć v., Der Kirchenschatz des Klosters Putna u. des zu Suczawitza, Mitth. Centr. Comm., Wien 1900 XXVI.

Zob. Nr 14405–14707.

22642. **Szaranewycz I.**, Pamjatnyki hałyckorusskoj staryny w izobrażenjach (o krzyżach żelaznych znalezionych w Haliczu), Łyter. Sborn., Lwów 1886, Odb. Lwów 1886 (por. rec.: Sigma, Kwart. hist. 1887): Łystok, Unhwar 1886; — Tenże, Archeołohyczeskii predmety otkrytii na misti starokniażoho horoda Hałycza, Łyt. Sborn., Lwów 1885; — P(etruszewycz) A. S., Korotkoje opysanije starynnych predmetow otkrytych na załukowskich polach błyż Hałycza, Wistn Narodn. doma. Lwów 1885 Nr. 34; Słowo rus., Lwów 1885 Nr. 102, *zob.* Nr. 11253 i 11400–11444 (Archeologia).

22643. Križko P., Domov slovanskej cirkevnej reči a madarské zaujatie vlasti, por.: Vondrák W., Věstn. slov. starož. 1899.

22644. K. W., Dwukratnoje obezczeszczenije tryramennoho kresta, Słowo, Lwów 1878 Nr. 129; — Horockij J., Forma św. kresta, tamże 1885 Nr. 22; — G. B., Iz Buczackoho (O krestach prekrasnoj wydiłki dla cerkwej ruskich), tamże 1866.

22645. Schlichtin A., Zur Frage des Gebrauches dreiarmiger Kreuze bei den kathol. Ruthenen in Galizien, Archiv f. kathol Kirchenrecht, Mainz 1888 LIX.

22646. Propamiatnyk słożenyj w nowopostrojennoj kopuli pid tryramennym krestem katedralnoj cerkwy w Peremyszły, Wistnyk, Wiedeń 1866 XVIII. Nr. 41.

22647. Pacyfikał w katedrze ruskiej we Lwowie, *zob.* Nr. 22437.

22648. Oprawa srebrna ewangielarza w cerkwi tarnopolskiej, Spr. hist. szt. V.

22649. Lewicki B., O napisie ruskim na dzwonie św. Jerzego we Lwowie, Czasop. nauk. Zakł. Ossol., Lwów 1831; — Kompaniewicz B., Uwagi i spostrzeżenia nad rozumowaniem I. X. B. Lewickiego, tamże 1834; — Stupnicki J., Historische Notiz, *zob.* Nr 22505.

22650. Starynnaja russkaja odeżda, Zorja hał., Lwów 1854 Nr. 15–19; — Załozeckij W., Ne-świątojurszczyna o manierach, odeży, konwersacii i mninijach, Lwów 1863; — Hołowackij J. T., O narodnoj odeżdi i ubraństwi Rusynow w Hałyczyni, Bukowyni i siwerno-wostocznoj Wenhrii, Rod. Łystok, Lwów 1881 Nr. 14–23.

22651. **Prochorow**, Materiały po istorii russkych odeżd i obstanowki żyzni narodnoj, *zob.* Nr. 18640; — Sawwaitow P., Opisanije starinnych russkich utwariej, odieżi, orużija, ratnych dospiechow i końskawo pribora, w azbucznom poriadkie raspołożennoje, por.: M. H., Zap. Tow. Szewcz. XXX.

Ludowe stroje, zob. Nr. 11832–12083.

22652. Łukycz W., Hetmański klejnoty w 1758 h., Watra, Stryj 1887; — Tenże, Szabla Mazepy, tamże; — Dubiż A., K' risunku (Dar hetmana Mazepy grobu Gospodniu), Kij. Star. 1893 IV.

22653. Remesła i sztuki w dawnoj Rusy, Wremen. Inst. Staurop., Lwów 1884.

22654. Stern E. v., „Graffiti" na anticznych użno-russkich sosudach, Zap. imp. odessk. obszcz. 1897 XX.

22655. Staryna Zaporożska, Myr, Lwów 1886 Nr. 106; Zabytki staryny, tamże 1886 Nr. 82; Łukycz W., Zaporożski pamjatky, Watra, Stryj 1887.

Przedmioty przemysłu artystycznego, zob. Nr. 22372–22383.

I. Sztuka żydowska w Polsce. — Sztuka ormiańska w Polsce.

22656. **Żydowska sztuka** w ogóle w Polsce, Spr. hist. szt. IV. str. 14 i XIII. (por.: tamże I.–VI. indeks: Nagrobki żydowskie, Synagogi, Hebrajskie napisy).

22657. Łepkowski J., Żydzi krakowscy, ich miasto, bożnice, starożytności, *zob.* Nr. 15933.

22658. Dubnow, Jewriejskaja starina w g. Ostrowie 1532—1792 g., Woschod 1894 Nr. 10.

22659. **Bersohn M**, Kilka słów o dawniejszych bożnicach drewnianych w Polsce, z. 1., Spr. hist. szt. V, Odb. Krak 1896; Toż z. 2., tamże VI., Odb. Krak. 1899.

R: Kopera F., Kwart. hist. 1897; Lepszy L., Prz. powsz. 1900 IV.; por.: Bull. de l'Acad., Crac. 1896.

22660. Hillel Benjamin, architekt żydowski w Łasku i Złoczowie (XVIII. w.), *zob.* Nr. 21992.

22661. **Bożnice**: w Brodach, Kłosy XIX.; — w Gąbinie (r. 1710), Spr. hist. szt. VI.; — Wierzbicki L., Bożnica w Jabłonowie, tamże IV.; — L. J., Dawna

bożnica w Jurborgu, Tyg. ill. 1872 s. 2. IX.; — Ornamentacye w bożnicy w Kamionce strumiłowej (XVII. w.), Spr. hist. szt. VI.; — w Krakowie, *zob.* Nr. 21888—22657; — Synagoga murowana w Leszniowie, Spr. hist. szt. V.; — Synagogi we Lwowie, tamże V.; — w Lutomiersku (gub. piotrkowska, pow. łaski), tamże VI.; — w Łucku, bożnica murowana renesansowa inkastelowana, tamże V.; Kłosy XV.; — w Nasielsku, drewniana, Spr. hist. szt. V.; — w Ostrogu na Wołyniu, tamże III.; — w Ostropolu, drewniana, tamże V.; — w Pohrebyszczu (XVII. w), tamże VI.; — w Przeworsku (XVIII. w.), tamże V; — w Rzeszowie, tamże V.; — w Sączu nowym, tamże V.; — w Tarnopolu, bożnica kamienna włoskiej roboty, tamże V.; — N. H, Opis synagogi przy ulicy Nalewki w Warszawie, Warsz. 1864; — Sobieszczański F. M., Synagoga we Włocławku, Tyg. ill. 1864 IX.; Tenże, Wnętrze synagogi, tamże 1872 s. 2. X.; — Gloger Z., Bożnica w Wysokiem mazowieckiem, Kłosy XIX.; Spr. hist. szt. V. (synagoga drewniana); — w Wyszygrodzie w Płockiem, tamże V.; — w Zabłudowie, drewniana, tamże V.; — Budowa bożnicy w Złoczowie (XVIII. w.), tamże VI.; — w Żółkwi, Kłosy XII.; Gumplowicz L., Trzy akta tyczące się bożnicy Sobieskiego w Żółkwi, Dz. liter., Lwów 1862; — Synagoga renesansowa murowana, Spr. hist szt IV., V.

22662. Droździewicz J., O napisie hebrejskim w bożnicy kazimierskiej, starą zwanej, z powodu poszukiwania budowli Akademii przez Kazimierza Wielkiego założonej we wsi Pawole pod Krakowem, Rocz. tow. nauk. krak. 1866 XXXIV.

22663. **Nagrobki** i cmentarze żydowskie: w Jarosławiu, Spr. hist. szt. IV.; — we Lwowie, tamże; — w Żydaczowie (cmentarz żydowski starożytny i nagrobek renesansowy), tamże.

22664. Łoziński Wł., Kunstindustrie, w dziele: Galizien, *zob.* Nr. 22374.

Złotnictwo, zob. Nr. 22424.

22665. Zabytki srebrne bożnicy Kazimierzowskiej w Krakowie, Spr. hist. szt. IV.; — Polichromia, ołtarz i kanapka rytualna w Rzeszowie, tamże V.; — Polichromia ścian, arka (szafa) renesansowa drewniana i blacha pamiątkowa srebrna renesansowa w Zabłudowie, tamże V.; — Kołatka w bożnicy w Krakowie, tamże VI.; — Łoziński Wł., *zob.* Nr. 22015.

22666. Lejb Arye, miniaturzysta żydowski (1735), Spr. hist. szt. VI.

22667. **Antoniewicz Bołoz J.**, Die Armenier, w dziele: Die österr.-ung. Monarchie in Wort u Bild, Galizien, Wien 1898 (toż po franc. w: Revue Armenienne, London 1898); — Ormiańska sztuka, Spr. hist. szt. IV. str. XIII.

22668. Archikatedralny kościół ormiański we Lwowie, *zob.* Nr. 14804 i 22089, Spr. hist. szt. IV., VI. (str. XII., XIV.).

22669. Antoniewicz Bołoz J., Cechy świeckiej architektury Ormian polskich, Czas 1895 Nr. 171; — Cechy architektury ormiańskiej w Jazłowcu, Spr. hist. szt. VI.

22670. Napisy orm. u św. Jacka w Warszawie, Kłosy 1879 XXIX.; — Nagrobki ormiańskie przy katedrze lwowskiej, Spr. hist. szt. VI.; — Müller Fr., Zwei arm. Inschriften aus Galizien und die Gründungsurk. d. arm. Kirche in Kamieniec podolski, Sitzungsb. Akad. Wiss., Wien 1896.

22671. **Malarze** Ormianie: *zob.* Nr. 22147: Bogusz; — *zob.* Nr. 22161: Bogusz Paweł; Boguszowicz Tomasz; Boguszowicz Szymon; — *zob.* Nr. 22194: Zachnowicz Krzysztof Zacharyasz.

22672. Obraz P. Maryi ormiańskiej w Kamieńcu, Przyj. ludu, Leszno 1847 XIV.

22673. Rękopisy ormiańskie z miniaturami we Lwowie, Spr. hist. szt. V.

22674. **Łoziński Wł.**, Złotnicza sztuka ormiańska we Lwowie, *zob.* Nr. 22421, Spr. hist. szt. VII.

22675. Notatki o rzeczach ormiańskich, Gaz. lw. 1895 Nr. 274; — Łepkowski J., Kielich mszalny z XVI. w. z napisem armeńskim, Tyg. ill. 1860 I.

J. Historya muzyki i sztuki teatralnej.

(Historya muzyki w ogólności. Muzyka polska: kościelna i świecka; muzycy; muzyka ludowa i narodowa; opera, teatr, ballet. Muzyka i teatr na Rusi. Melodye litewskie)

22676. Eitner R., Quellen und Hilfswerke beim Studium d. Musikgeschichte, Leipz. 1891 (str. 55, por.: Lit. Centralblatt 1891 str. 1284).

22677. **Brendel F.**, Grundzüge der Geschichte der Musik, 7. wyd. 1888 t. 2 (tłóm. pol. W. T(aczanowskiego), Zarysy historyi muzyki, Warsz. i Pozn. 1866, z dod. o muzyce polskiej).

22678. Łada K., Historya muzyki, Warsz. 1861.

22679. Baczyński R., Historya muzyki, Tarnów 1884 s. 1.

22680. Bussler L., Geschichte der Musik, 1882; — Köstlin, Geschichte der Musik im

Umriss, 3. wyd. 1888; — Ambros A. W., Geschichte der Musik, 3. wyd. przez H. Reimanna, Leipz. 1892; — Swoboda A., Illustrierte Musik-Geschichte, Stuttgart 1893; — Gabeschus J., Geschichte der Musik, Berlin 1894; — Stolz J., Allg. Gesch. der Musik, Graz 1894; — Koller A., Gesch. der Musik (Bibl. d. Kunst u. Kulturgesch. IV.), Leipzig 1894; — D'Accosta P., La musique à travers les âges, w czasopismie: La fédération artistique 1895—1897; — Kohte B., Abriss der Musikgesch., 5. Aufl. Leipzig 1896.

22681. Wilczyński B., Historya muzyki w krótkim zarysie (podług Reissmanna i Marcillaca), Warsz. 1894.

22682. **Fétis**, Histoire générale de la musique (do w. XV.), Paris 1870 t. 5; — Prosnitz A., Compendium der Musikgeschichte bis zu Ende des XVI. Jahrh., Wien 1889; — Langhans, Geschichte der Musik des XVIII. und XIX. Jahrh., 1887 t. 2.

22683. **Fétis**, Biographie universelle des musiciens et bibliographie générale de la musique, 2. wyd. 1860—1865 i dod. 1878—1881 t. 10.

22684. **Grove G.**, Dictionary of music and musicians, 1450—1880, New-York t. 5.

22685. Kornmüller U., Lexicon der kirchlichen Tonkunst, 2. wyd. Regensburg 1895 t. 2; — Katschthaler J., Kurze Gesch. d. Kirchenmusik (Kirchenmusik t. V.), Regensburg 1893.

22686. **Crotto W.**, Notes sur les instruments de musique anciens et modernes, w czasopismie: La fédération artistique 1895.

22687. Thürlings A., Der Musikdruck mit beweglichen Metaltypen im XVI. Jahrh., Leipzig 1893.

22688. **Sowiński W.**, Les musiciens Polonais et slaves anciens et modernes, dictionnaire bibliographique, Précédé d'un resumé de l'histoire de la musique en Pologne, Paris 1857; Toż po pol.: Słownik muzyków polskich, dawnych i nowoczesnych kompozytorów, wirtuozów, spiewaków, instrumencistów, lutnistów, organmistrzów, poetów lirycznych i miłośników sztuki muzycznej, zawierający krótki rys historyi muzyki w Polsce, Paryż 1874 (por.: Karasowski M., Wojciech Sowiński i jego Słownik muzyków polskich, Ks. zbiorowa ofiar. Wójcickiemu, Warsz. 1862).

R: Bibl. warsz. 1874 III.

22689. Poczet muzyków, muzykopisów i kompozytorów polskich, z rękop. Ign. Potockiego, Pam. warsz. Bentkowskiego 1818; — Gołębiowski Ł., O muzyce, w dziele: Gry i zabawy, *zob.* Nr. 18666.

22690. Pamiętnik muzyczny warszawski, wyd. przez J. Cichockiego, t. I. z. 1—5 (Krótki rys muzyki r. 1834 i 1835), Warsz. 1836.

22691. **Echo** muzyczne, teatralne i artystyczne (czasopismo, wychodzi w Warsz. od r. 1884, podaje przyczynki do historyi muzyki polskiej).

22692. **Bylicki Fr. i Szczepański A.**, I. Die Musik in Polen, II. Das Theater in Polen, Skizzen, Polnisches Ausstellungscomité, Wien 1892; — Bylicki Fr., Musik und Volksmusik, w dziele: Oest.-ung. Monarchie in Wort u. Bild, Galizien, Wien 1898.

R: Gaz. lw. 1892 Nr. 195; Kur. pol. 1892 Nr. 232; Wszelaczyński Wł., Kwart. hist. 1894.

22693. **Kleczyński J.**, Słownik wyrazów używanych w muzyce, Warsz. 1893.

R: Kohlsdorfer M., Prz. powsz. 1894 I.

22694. Czartoryski A. ks., Słowniczek wyrazów polskich znaczących narzędzia muzyczne, *zob.* Nr. 20456.

22695. **Świeżawski S. E.**, Przyczynek do dziejów muzyki w dawnej Polsce, Echo muz. 1882—1884; — Popliński Al., Notatki z bibliografii muzycznej, tamże 1884; — Kleczyński J., Rzadkości muzyczne w bibliotece Jagiellońskiej, tamże 1884.

22696. O muzyce kościelnej w Polsce, Przyj. ludu, Leszno 1837 IV.; — Pol W., Sześć prelekcyj o muzyce kościelnej (odczyt 5. o muzyce kościelnej w Polsce), Lwów 1864; — Solecki L. ks., O muzyce kościelnej, Prz. lw. 1877 XIV.

22697. Jarmusiewicz J., Chorał gregoryański rytualny historycznie objaśniony, Wiedeń, Lwów 1834 (por.: Sikorski J., Bibl. warsz. 1846 II.); — Bugajczyk W., Kilka uwag o spiewie gregoryańskim, Prz. kat. 1895; — Słonicki K. ks., Rys historyczny i teoretyczny systemu choralnego spiewu, Spiew kośc. 1898 Nr. 5.

Pieśni kościelne, zob. Nr. 13936—13945.

22698. A. K. m. m., O najdawniejszym pomniku muzyki polskiej, Czas 1867 Nr. 158.

22699. **Surzyński J.**, Monumenta musices sacrae in Polonia, Poznań 1885; — Tenże, Polskie pieśni kościelne, Poznań 1891; — Tenże, Cantionale, *zob.* Nr. 13939; — Tenże, Muzyka figuralna, Poznań 1889, *zob.* Nr. 13945.

R: Prz. powsz. 1887 III.; Gaz. lw. 1887 Nr. 285; Wszelaczyński Wł., Kwart. hist. 1890.

22700. **Bobowski M.**, Polskie pieśni katolickie od najdawniejszych czasów do końca XVI. w., *zob.* Nr. 13940.

22701. Cichocki J. (wydawca), Spiewy kościelne dawnych kompozytorów polskich, Warsz. 1838.

R: Kolberg O., Bibl. warsz. 1842 IV.

Pieśń Bogarodzica, zob. Nr. 20537 - 20547.

Pieśń Dies irae, zob. Nr 20548.

Pieśń Salve Regina, zob. Nr. 20549.

Hymny i pieśni na cześć Maryi, zob. Nr. 20550.

Zob. Nr. 12933 i 20604.

22702. **Chodyński St. ks.**, Dawne księgi chórowe kośc. katedralnego włocław., Spiew kościelny 1897.

22703. Lewickij J., Istoria wwedenia muzykalnoho pinia w Peremyszli, Peremyszlianin na g. 1853.

22704. **Döring S.**, Choralkunde in drei Büchern (Der ewangelische Gesang in Polen und in d. preuss. Landestheilen poln. Zunge), Sieben slavische Melodien aus dem XVI. u. XVII. Jahrh., Danzig 1865; — Tenże, Dreissig slavische geistliche Melodien aus d. XVI. u. XVII. Jahrh., Leipzig 1868.

22705. Świeżawski Sul. Ern., Cech muzyczny krakowski w XVI. w., Echo muz. 1884; — Wójcicki K. Wł., Spiewacy w Polsce, *zob.* Nr. 18727; — Krakauer Priester als Künstler, *zob.* Nr. 22134.

22706. K. L., Organy w Europie, Echo muz. 1895, *zob.* Nr. 22045 (Leżajsk, Oliwa).

22707. Świeżawski S. E., Jan z Łodzi, biskup pozn., muzyk i kompozytor XIV. w., Echo muz. 1882; — Tenże, Ślady uczenia muzyki w uniw. krak., tamże 1882.

22708. Świeżawski S. E., Kapele dworskie do wieku XVI. w dawnej Polsce, Echo muz. 1884.

22709. Sebastianus presbyter de Felstin, Opusculum musices... pro institutione adolescentium, s. a. et l., 1517, 1519, 1525, 1534; — Tenże, Aliquot hymni eccl., Crac. 1522; — Tenże, Modus regulariter accentuandi lectiones, Crac. 1525; — Tenże, Augustini Aurelii de Musica dialogi VI., Crac. 1536; — Libanus G., De musice laudibus, Crac. 1540 (DS.).

22710. **Muzycy** wymienieni w Spr. hist. szt.: Jodocus, tympanista z Norymb., I.; — Klemens z Mielca, Dominikanin. organmistrz (1534), VI.; — Melchior, flotrowerzista z Norymbergi, I.; — Pessenti Aleksander, muzyk i dworz. kr. Bony (medal), VI.; — ze Szczekarzewic Otto, herbu Topor, kantor sandomierski, IV.; — Stankon Jan, Dr. med. i kantor sandomierski, IV.; — Dębiński Andrzej, kantor kolegiaty sandomierskiej, II.

22711. **Gomółka Mikołaj.** Włoszek T., Słówko o melodyach M. Gomółki, Tyg. ill. 1881 s. 3. XII.; — Świeżawski S. E., Do biografii M. Gomółki, kompozytora z XVI. w., Echo muz. 1882; — Nagrobek Gomółki, *zob.* Nr. 22090; — Spiewy kościelne na kilka głosów, Poszyt I. (10 psalmów Gomółki), War. 1838, *zob.* Nr. 22701 (toż po franc., Warschau (Leipzig) b. r.).

22712. **Bekwarek**, lutnista XVI. w., Świeżawski E., Tyg. ill. 1882; — Estreicher, Bekwark (uzupełnienie), tamże 1883.

22713. Brandt S. J., Pieśni różne, Warsz. 1586 (?), 1601 DS.

22714. X., Przed półtrzecia wiekiem, Muzyka w 1615 r. (Notatka o uroczystości w Dreźnie w dniu św. Cyryla r. 1615, na której był muzyk z Krakowa nazw. Rapocki), Echo muz. 1891.

22715. Lauxmina X. S. J., Ars et praxis musices, Vilnae 1667, 1669 (1693, 1698); — Collegii musici, Altar Musik von M. Z. H. Lissa, 1677 DS.

22716. Górski Wł., Pogawędki o stanie muzykalnym Polski w XVIII. w., Echo muz. 1886.

22717. **Elsner J.** (muzyk ur. 1769), Dz. warsz. 1852 Nr. 169.

22718. Oloff Ephraim, Polnische Liedergeschichte, Danzig 1744 DS.

22719. **Nowakowski E.**, Dawne szkoły muzyczne w Warszawie, Echo muz. 1891.

22720. **Kurpiński Karol**, Przyj. ludu. Leszno 1837 IV.; — Sikorski J., Bibl. warsz. 1845 I. (o Kurpińskiego K. „Zasadach harmonii"); — Świeżawski S. E., O Karolu Kurpińskim, Aten. 1887 IV.

22721. Glogier Z., Rodowód Moniuszków, Bibl. warsz. 1875 II.; — Łada A., Przodkowie Moniuszki, Niwa 1898 Nr. 9.

22722. Muzycy polscy (Buchowski, Klaban Krzysztof), Rozm., Warsz. 1822.

Muzyka ludowa: pieśni, śpiewy i t. p., zob. Etnografia Nr. 11471 - 12332 (zwłaszcza Nr. 11511 - 11515 (słowiańskie), 11553, 11560, 11604, 11630 - 11637 (polskie), 11673 (kujawskie), 11683 (czerskie), 11710 (mazurskie), 11720 (pomorskie), 11750 (szląskie), 11781 do 11785 (krakowskie), 11805 (góralskie) i t. d.).

22723. Królikowski F., O spiewach polskich z muzyką, Pam. warsz. Bentkowskiego 1817, 1818.

22724. **Surzyński St.**, Nasze hasło, zbiór pieśni polskich obyczajowych i okolicznościowych, pieśni patryotycznych i narodowych,

piosnek żartobliwych i towarzyskich, polonezów, mazurów, marszów, krakowiaków, kujawiaków, obertasów, piosnek dla sokołów, aryj, dumek i różnej innej treści, z melodyami, dla młodzieży szkolnej (wydawnictwo Harfiarza), Tarnów 1894 1896.

Pieśń legionów, zob. Nr. 21124.

Zob. Nr. 16948, 20604.

22725. **Karasowski M.**, Rys hist. opery polskiej, Warsz. 1859, *zob.* Nr 20632.

Historya teatru polskiego, zob. Nr 20591, 20619—20631, 20752, 20887, 20972 do 20979, 21078—21087, 21216—21221.

Historya tańca, zob. Nr. 18718 -18726.

22726 **Waisselius Mat., Tabulatura oder Lautenbuch (zarazem preludia i tańce pol. i niem.). Frankf. 1592; Pasquini G., C., La liberalita di Numa Pompilio, seronata per musica de natalizio di Augusto III., musica del Giov. Ristori, Vars. 1746: Kantata w dzień inauguracyi statuy króla Jana III. d. 14. września i program baletu, Warsz. 1788 (DS.),** *zob.* **Nr. 18727.**

Muzyka kościelna na Rusi i spiew ruski, zob. Nr. 14744 - 14750, 21379 i 21380.

22727. **Werbyckij M., O tworenijach muzykalnych, cerkownych i mirskich na naszej Rusy, Słowo, Lwów 1870 Nr. 38.**

22728. **K(opko M.), O harmonijnim pinlju Irmołohiona, Ruskij Sion, Lwów 1886 Nr. 3.**

22729. **Barańskij P.**, Naszi ruski muzykalni twory, Diło, Lwów 1881 Nr. 16—18; — Tenże, Hdeszczo pro muzyku w zahali, a pro śpiw pryhrobnyj w osobennosty, tamże 1881 Nr. 32 - 38, *zob.* Nr. 14746; — Tenże, Małoruskij muzykalnyj narodnyj ton, Lwów 1891.

22730. Stepanowicz D., Bortniańskij Dymytryj (muzyk kościelny ruski, 1715 - 1825), Diło 1886 Nr. 35.

Ruska muzyka ludowa, pieśni, spiewy i t. p., zob. Nr. 11861 11877 i 11989 - 12002.

22731. **Muzykalnii orudija drewnych russkich wojsk, Zorja hał., Lwów 1854 Nr. 20; Łukycz W., Ukraińska wojenna muza, Watra, Stryj 1887.**

22732. Bojan, Narodni muzyczni strumenty na Ukraini, Zorja, Lwów 1894.

Teatr na Rusi, zob. Nr. 21382 21386, 21525, 21540.

22733. Schwede R., Zur Geschichte der lithauischen Gesangbücher, Mitth. d. lith. lit Ges. 1891.

Pieśni i spiewy litewskie, zob. Nr. 12159 do 12193.

22734. **Juszkiewicz A.**, Melodye ludowe litewskie (z nutami w tekście), Krak. 1900.

TYMCZASOWY SPIS RZECZY CZĘŚCI II.